TRACTATVS DE
IVRE PATRONATVS
CLARISSIMORVM
OMNIVM V.I.C.

Qui hactenus luculenter hanc ipſam tractarunt materiam nempe

D. Cæſaris Lambertini Tranenſis Epiſcopi Inſulani
D. ROCHI DE CVRTE PAPIENSIS.
D. PAVLI DE CITADINIS.
D. IOANNIS NICOLAI.

Summo ſtudio ac diligentia in gratiam Iuris ſtudioſorum omnium in vnum collecti, ſimulq́; adeò copioſè & accuratè recogniti & emendati, multiſq́; etiam in locis illuſtrati, & locupletati, vt nihil omnino vlterius deſiderari liceat:

Omnibus quidem I.C. maximè in foro verſantibus perutilis & neceſſarius valde, tùm ad praxim, tùm ad ipſas cauſas decidendas.

Cum Indice rerum & verborum omnium copioſiſſimo ſuis in locis appoſito.

VENETIIS, M D LXXXIIII.
Apud Hieronymum Zenarum, & fratres.

ELENCHVS QVAESTIONVM, ET ARTICVLORVM

PRIMAE PARTIS HVIVSCE PRIMI LIBRI.

CANON NVMERORVM.

Prior numerus marginalis Articulorum ordinem ſucceſsiuum ſignificat. Numerus interior Articulos & Quæſtionum principales, Poſterior verò numerus chartarum ſeriem demonſtrat.

¶In prima q.prin.primæ partis j.Libri.

1 QVID eſt iuſpatrona. artic. 1. fol. 1
2 Quot modis capiatur verbum patronus. articu. 2. fol. 3.
3 An iuſpatro. eccleſiarum habeat aliud nomen, & quo alio nomine appellari ſoleat. arti. 3. 3
4 Iuſpa. an ſit ex gratia an ex debito. art 4. 4
5 Quotuplex ſit iuſpa. eccleſiaſticum. arti. 5. 6
6 Si eccleſia & laicus ſimul habent iuſpatro. an omnes cenſebuntur eccleſiaſtici vel laici de mixtura. arti. 6. 6
7 Si eccleſia dedit fundum, & duo laici conſtruxerunt & dotarunt, vel plures an dicentur patroni eccleſiaſtici vel laici arti. 7. 7
8 Si patronus laicus donat iuſpat. alteri eccleſiæ quomodo reputabitur vt patronus laicus, vel vt patronus eccleſiaſticus. arti. 8. 8
9 Si ſunt duo patroni laici, & vnus donat eccleſiæ, alter retinet, quomodo cenſebuntur patroni laici vel eccleſiaſtici. arti. 9. 8
10 Si benignitate, fraternitates diſciplinatorum, fratres & ſorores tertiũ ordinis Sancti Franciſci, & ſimiles habent iuſpa. an dicentur patroni laici vel eccleſiaſtici. arti. 10. 9
11 An laici patroni ſuſtinentur in iurepatro. fauore eccleſiæ vel fauore ipſorum. arti. 11. 9
12 An iuſpa. ſit fauorabile vel odioſum eccleſiæ, & ſic habere plures patronos. art. 12. 9

¶In 2.q.prin.j.par.j.libri.

13 An iuſpa. dicatur naturale vel artificiale art. 1. 10
14 Ex quibus cauſis prouenit iuſpa. eccleſiæ. arti. 2. 10
15 An in fundatione, conſtructione, & dotatione eccleſiæ requiratur & conſenſus diœceſani arti 3. 11
16 Si dans fundum, conſtruens, ſeu dotans, nihil dixit de iurepa. an illud acquirat. art. 4. 12
17 Quæ ſit ratio quòd requiratur diœceſani conſenſus in creatione iuriſpa. eccleſiæ arti. 5. 13
18 An vbi requiritur conſenſus diœceſani ſufficiat tacitus vel requiratur expreſſus. arti 6. 13
19 An in dubio conſenſus diœceſani præſumitur interueniſſe in creatione iuriſpa & in aliis vbi requiritur. arti 7. 14
20 Cuius epiſcopi conſenſus requiratur loci eccleſiæ, vel loci in quo habeat conſtruens vel fundans. arti. 8. 15
21 An capitulum illius diœceſani qui præſentare debet conſenſum ſede vacante ſufficiat in creatione iuriſpa. arti 9 16
22 An conſenſus diœceſani requiratur in creatione iuriſpa. ſiue creans ſit laicus ſiue clericus. art. 10. 16
23 An conſenſus diœceſani requiratur in eccleſia vel capella fundata ex diſpoſitione teſtatoris. arti. 11. 17
24 Conſenſus diœceſani an debeat interuenire in actu fundationis beneficii vel ante ſeu poſt. arti. 12. 17
25 Si teſtator mandat eccleſiam conſtrui per hæredem in domibus ſub certa pœna diœceſano non permittente ſe ibi ſed alibi ædificari eccleſia an hæres incidat in pœnam illam alibi ædificando. arti. 13. 17
26 An in creatione iuriſpa. interuenire poſſit & in illius acquiſitione conſenſus inferioris epiſcopi. art. 14. 18
27 An in creatione iuriſpa. ultra conſenſum diœceſani requiratur etiam conſenſus capituli. arti. 15. 18
28 An epiſcopo nolente compelli poſſit. arti. 16. 18
29 An iſta coactio diœceſani poſſit fieri per archiepiſcopum uel debeat fieri per Papam. art. 17. 18
30 An epiſcopus poſſit dirui facere eccleſiam fundatam ſine eius conſenſu, & quid in patrono arti. 18. 18
¶Conclu. ampli & limi. omnium ſupradictorum arti. 19

¶In 3.q.prin.j.par.j.libri.

31 An dans fundum, conſtruens, ſeu dotans eccleſiam, quilibet ſit patronus inſolidum arti 1. 19
32 An plures dantes fundum ſint patroni inſolidum. art. 2. 20
33 An plures conſtruentes ſint patroni inſolidum. arti. 3. 20
34 An faber uel murarius dans operas, alter ligna, alius uero precium, an omnes ſint patroni inſolidum. arti. 4. 20
35 An plures etiam inæqualiter dotantes ſint patroni inſolidum. articulo 5. 21
36 Vno nolente fundare, conſtruere, & dotare eccleſiam, an eo inuito, alter admitti poſſit. arti 6. 21
37 An aſſignatio fundi de per ſe debeat fieri cum conſenſu diœceſani, & ſic conſtructio de per ſe & dotatio de per ſe. artic. 7. 21
38 An fundans, conſtruens, vel dotans, & plures unum ex prædictis facien. cum ſint patroni inſolidum hoc procedat indiſtincte, & quo ad omnia, aut qui plus fecit plus habebit. articulo octauo. 22
39 Eccleſia quomodo & in quo loco fundanda ſit. arti. 9. 23
40 An dicatur fundare eccleſiam ſi aſſignat domum ut ſit eccleſia cũ conſenſu diœceſani. art. 10. 24
41 Quando quis dicatur fundare eccleſiam. arti. 11. 24
42 An ſi ſuper fundo meo conſtruatur eccleſia me inſcio ego ero patronus ratione fundi. art. 12. 24
43 An in caſu præcedenti poſſit dominus fundi propria authoritate deſtruere eccleſiam. arti. 13. 24
44 Si aliquis habet pecunias & non fundum, an poſſit compelli facere habentem fundum ad illum uendendum ut eccleſia in eo conſtruatur ut ibi per totum. arti. 14. 24
45 An inuito plebano inter fines eccleſiæ ſuæ ſine illius damno uel ſaltem non magno fundari poſſit eccleſia, capella, uel altare. articulo 15. 25
46 An inuito prælato eccleſiæ poſſit in illa conſtrui capella uel altare, & an requiratur illius conſenſus. arti. 16. 25
47 An ſi conſtituatur capella uel altare in eccleſia patronata alicuius illius patroni etiam requiratur conſenſus ultra conſenſum diœceſani. artic. 17. 25
48 An epiſcopus poſſit dare fundum eccleſiæ ſuæ pro alia eccleſia, oratorio, uel hoſpitali conſtruendo. arti 18. 25
49 Si ex pecunia aliena fundans eccleſiam in fundo proprio quis erit patronus illius, & quid ſi pecunia ſuit eccleſiæ. arti. 9. 26

50 *An ſi in fundo dato plures habeant diverſi iura, puta dominium directum utile & ſimilia, omnes erunt patroni. art. 20.* 26
51 *An ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo poſſit conſtrui eccleſia. articulo 21.* 26
52 *Si teſtator mandat eccleſiam conſtrui in fundo communi, an condominus fundi compelli poſſit ad illum vendendum. art. 22.* 27
53 *An valeat conventio ut emptori non liceat in loco empto fundare eccleſiam, capellam. vel monumentum etiam cum pœna. art. 23.* 27
54 *Si teſtator mandat monaſterium vel eccleſiam ſeu capellam conſtrui in certo loco, & ibi conſtrui non poteſt, an hæres tenebitur alibi conſtrui facere. arti. 24.* 27
55 *Si teſtator mandat eccleſiam vel capellam conſtrui, & non deſignat locum, nec longitudinem, nec latitudinē, an teneat legatum, & quis prędicta arbitrabitur. art. 25.* 27
¶ *Conclu. ampli. & limi. omnium dictorum in ſupraſcriptis 25. artic. huius 3. q. prin.* 27

¶ In 4. quæſt. prin. j. par. j. lib.

56 *An ex qualibet inceptione fundationis eccleſiæ acquiratur iuſpat. & ſi unus incipit, alter perficit, quis eorum erit patronus. art. 1.* 28
57 *An poſſit incipientem conſtruere vel reparare eccleſiam capellam vel altare pœnitere & deſiſtere, an vero poſſit cōpelli perficere. articulo 2.* 29
58 *Infra quantum tempus principalis vel hæres qui eccleſiam conſtruere incepit teneatur illam perficere. art. 3.* 29
59 *An promittens eccleſiam conſtruere compellatur ad id faciendum & perficiendum. art. 4.* 29
60 *Qua actione incipiens eccleſiam ędificare compelletur illam complere. arti. 5.* 29
61 *An qui pollicitus eſt vel incepit eccleſiam conſtruere ad perficiendum tamen fuit compulſus acquirat iuſpa. arti. 6.* 29
62 *Si hæres gravatus a teſtatore fundare, conſtruere, vel dotare eccleſiā, & non fecit niſi compulſus acquirat iuſpatro. art. 7.* 30
63 *An is, qui nec incepit nec pollicitus eſt eccleſiam ędificare poſſit cogi ad id agendum, & quid in matrice eccleſia. art. 8.* 30
64 *Iuſpatron. quando incipit competere alicui cum incipit ædificare vel perfecto opere poſt conſecrationē, vel quo alio ſtatu & tempore. articulo 9.* 31
65 *Conſtruens fundans ſeu dotans eccleſiam voluit illius iuſpat. eſſe commune cum altero vel in totū alterius qui nihil dedit, an poſſit hoc facere arti. 10.* 31
66 *An ſi teſtator mandat eccleſiā conſtrui per hæredem infra certum tēpus alias ſit privatus hæreditate ſi moriatur hæres infra illud tēpus hæres hæredis teneatur ad illam pœnam. artic. 11.* 32
67 *Si teſtator legat centum pro eccleſia vel capella conſtruenda & illa non ſufficiunt, an hæres tenebitur ſupplere. arti. 12.* 32
68 *Si teſtator in teſtamento imperfecto mandat eccleſiam conſtrui, an talis voluntas ſit ſervanda. art 13.* 32
69 *Si teſtator mandat conſtrui hoſpitale an poſſint hęredes conſtrui facere monaſterium art. 14.* 32
¶ *Concl. ampl. & limi. ex omnib. dictis in 14. art. huius 4. q. prin.* 32

¶ In 5. quæſt. prin. j. par. j. lib.

70 *Quæ dicatur dos, unde dicatur & quotuplex ſit arti. 1.* 33
71 *An dos eccleſiæ conſiſtere poſſit tam in immobilibus quam etiam in mobilibus art. 2.* 33
72 *An in dotatione eccleſię quæ fieret per minorem requiratur decretum iudicis arti. 3.* 33
73 *An dos conſtitui poſſit de bonis emphyteoticis ar. 3.* 34
74 *An dos conſtitui poſſit ex uſufructu quem fundans ſeu conſtruens aut alter habet arti. 5.* 34
75 *An dos conſtitui poſſit ex bonis feudalibus arti 6.* 34
76 *Quibus modis dos eccleſię conſtituatur, & an illis modis quibus conſtituitur dos mulieri. arti. 7.* 34
77 *An dos eccleſiæ gaudeat illis privilegiis quibus & dos mulieris, & hæ ſunt triginta allationes. art 8.* 36
78 *An expenſæ quas forte fecit prælatas in dote exigenda deducantur a dote, ſicut in dote mulieris. arti. 9.* 39
79 *An dotatio debeat fieri ante conſtructionem eccleſiæ vel ſufficiat quod fiat poſt. & an ante conſecrationem. art. 10.* 40
80 *An in aſſignatione dotis requiratur conſenſus diœceſani etiam quod dos congrua aſſignetur arti. 11.* 40
81 *An dans eccleſiæ dotem ſufficientem acquirat iuſpa in ea. ar. 12.* 40
82 *An ex dotatione inſufficienti per diœceſanum tamen approbata quis efficiatur patronus. arti. 13.* 40
83 *An qui dat precium pro emenda dote efficiatur patronus. art. 14.* 41
84 *An ex ſola dotatione acquiratur iuſpa. art. 15.* 41
85 *An poſſit epiſcopus vel alius prælatus dotare aliam eccleſiam vel capellam de bonis proprię eccleſię arti. 16.* 41
86 *Si clericus in proprio fundo conſtruxit eccleſiam, & illam dotavit de pecuniis alterius eccleſiæ qui erunt patroni, eccleſia an clericus & hæredes vel omnes arti. 17.* 42
87 *An fundator & conſtructor eccleſię teneatur illam dotare, ita ut ipſis nolentibus facere poſſint compelli, & qui alii compelli poſſint ad dotandum art. 18.* 42
88 *An conſtruens capellam, altare, hoſpitale, vel quid ſimile compelli poſſit ad dotandum. art. 19.* 43
89 *An dotans coacte eccleſiam capellam vel quid ſimile acquirat iuſpatro. arti. 20.* 45
90 *Quę erit dos ſufficiens eccleſiæ, capellæ, altaris, & ſimilium. articula 21.* 45
Quis habet maius ius in eccleſia, capella, vel altare, patronus ex fundatione vel alter ex conſtructione, vel tertius ex dotatione. art. 22. 47
¶ *Conclu. ampl. & limi. extractæ ex 22. arti huius 5. q. prin.* 48

¶ In 6. quæſt. prin. j. par. j. lib.

91 *An dotans eccleſiam poſt fundationem & conſtructionem ſeu etiam poſt conſecrationem acquiret iuſpa. in ea eccleſia cui dotem contulit. articu. 1.* 49
92 *An ex ditatione facta per aliquem alicui eccleſiæ ditans acquirat iuſpa. in illa cum primo dotante. arti. 2.* 54
93 *An ſi eccleſia poſt conſecrationem eſſet diruta ex refectione acquiratur iuſpa. reficienti arti. 3.* 55
94 *An deſtructa eccleſia ibi vel alibi reædificata patroni primæ eccleſiæ erunt etiā patroni eccleſiæ reædificatæ, et quid exiſtentibus materia & cementis primæ vel non. art. 4.* 57
95 *Aliquis eſt patronus in aliquo monaſterio, quod quia diſſolutum eſt unitur alteri monaſterio, utrum patronus primi, erit etiam patronus ſecundi monaſterii cui facta eſt unio. art. 5.* 58
96 *An redotans eccleſiam depauperatam acquirat iuſpat. arti. 6.* 58
97 *An reędificator, redotator, ſeu dans novum fundum pro eccleſia reædificāda, quia prima eccleſia erat diruta, depauperata, et fundus ex alluvione ſuffocatus cēſeatur verus ędificator, verus dotator, & fundator, ut diſpoſita de iure in primis habeat locum in ſecundis. arti. 7.* 59
98 *Si quis in aliqua eccleſia erigit unam prębendam, & illi dotem aſſignet cum conſenſu epiſcopi, an ſpectet ad eum præſentatio ad illam. artic. 8.* 59
¶ *Conclu. ampli. limi. exten. reſtric. & declarat. extractæ ex ipſa 6. quæſt. prin.* 59

¶ In 7. quæſt. prin. j. par. j. lib.

99 *An edictum de iurepa. ſit prohibitorum vel permiſſorium, & ſic qui ſunt prohibiti vel permiſſi effici patroni ex fundatione eccleſię ex aliis cauſis. arti. 1.* 61
100 *An mulier ex fundatione & aliis cauſis acquirat iuſpa. puta conſtructione datione & ſimilibus art. 2.* 61
101 *An Iudęus, Paganus, Saracenus, & alias infidelis ex fundatione &c. acquirat iuſpa. art. 3.* 63
102 *An hæreticus in hæreſi exiſtens ex fundatione & aliis cauſis acquirat iuſpat. arti. 4.* 63
103 *An credentes defenſores, fautores, & receptatores hęreticorum ex fundatione &c. acquirat iuſpat. art. 5.* 64
104 *An ſciſmaticus dum exiſtit in ſciſmate ex fundatione & aliis cauſis acquirat iuſpat. art. 6.* 65
105 *An Apoſtata ex fundatione & aliis cauſis acquirat iuſpatrona. articulo 7.* 65
106 *An infamis infamia iuris vel facti ex conſtructione & aliis cauſis acquirat iuſpa. art. 8.* 65
107 *An eccleſia fundata per Iudęos, hęreticos, & alios prohibitos acquirere iuſpat. erit libera ſub ordinarii poteſtate vel patronata arti. 9.* 65
108 *An excommunicatus dum eſt in excommunicatione ex conſtructione & aliis cauſis acquirat iuſpa. art 10.* 66
109 *An iſtę perſonæ quibus prohibitum eſt propter infidelitatem, vel aliquod crimen ędificare eccleſiā, et per conſequens acquirere iuſpa.*

in fidelitate vel crimine ceſſante, & ſic ſi fuerint conuerſæ poſſint recuperare iuſpatro. eccleſiæ fundatæ per eos ipſis exiſtentibus in hæreſi vel crimine art. 11. 67

110 *An ſimoniacus ex fundatione eccleſiæ & aliis cauſis acquirat iuſpatro. in ea. arti. 12.* 68

111 *An illegitime natus acquirere poſſit iuſpa. ex fundatione & aliis cauſis, & ſic illud ei competere art. 13.* 68

112 *An iuſpa. competere poſſit pupillo vel infanti ex fundatione eccleſiæ & aliis cauſis arti 14.* 68

113 *An vniuerſitas, ciuitas, capitulum, collegium, & ſimiles perſonæ fictæ ſint capaces iuriſpa. & illud acquirant ex fundatione eccleſiæ & aliis cauſis, & quomodo acquirant, & qualiter eis competat vt ſingulis. vel vt vniuerſis art. 15.* 69

¶*Conclu. cum ampli. limit. exten. reſtric. & decla. extrac. ex ipſa 8. q. prin. & eius artic.* 70

¶In 8. quæſt. prin. j. par. j. lib.

114 *An eccleſia matrix, ſeu parrochialis acquirat iuſpat. in eccleſia, vel capella fundata infra parrochiam ſuam ex ea cauſa, quia in parrochia fundata eſt, & ſic non quòd dederit aliquid de ſuo arti 1.* 71

115 *An epiſcopi habeant iuſpa. in eccleſiis fundatis in eorum diœceſ. ex eo ſolo, quia fundatæ in ſua diœce. et quid ſi fundauerint in aliena diœce. an in illis acquirant iuſpa art. 2.* 72

116 *An legato etiam a latere competat iuſpa in eccleſiis fundatis infra limites ſuæ legatæ iuriſdictionis ex eo ſolo, quia ibi fundatæ. art. 3.* 72

117 *An Papa in eccleſiis fundatis per vniuerſum mundum habeat in eis iuſpat ex eo quia fundatæ ſub eius iuriſdictione arti. 4.* 72

118 *An plebs, populus, ſeu parrochia, acquirat iuſpa. in eccleſia fundata in eius plebe vel parrochia ſi non fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit art. 5.* 73

119 *An ſi intus eccleſiam matricem vel aliam per aliquem ædificetur capella vel altare in eis prima eccleſia ratione fundi habeat ius pat. cum conſtruente vel dotante arti. 6.* 73

120 *Si prælatus vel rector alicuius eccleſiæ conſtruit vel dotat eccleſiã, capellam, ſeu altare, cuius erit iuſpatro. Prælati vel Rectoris, an eorum eccleſiæ. art. 3.* 73

121 *An vaſallus qui conſtruxit vel dotauit eccleſiam de facultatibus feudi acquirat ſibi & hæredibus ſuis iuſpa. vel ipſi feudo & ſucceſſoribus in eo. arti 8.* 74

122 *An illi qui ſunt in aliena poteſtate, puta monachus, filiusfamilias, ſeruus, & huiuſmodi ex fundatione, conſtructione, et dotatione eccleſiæ acquirant ſibi iuſpatr. an illis in quorum ſunt poteſtate conſtitui. Et quid de vxore viuente viro arti 9.* 75

123 *An ſi mulier meretrix fundauit, conſtruxit, vel dotauit eccleſiam ex acquiſitis in meretricio acquirat iuſpa. in eccleſia. art. 10.* 76

124 *An quis fundando, conſtruendo, & dotando eccleſiam ex male & illicite acquiſitis quomodocunque & qualitercunque illicite acquiſita fuerint acquirat iuſpa. arti. 11.* 76

125 *An fundans, conſtruens, vel dotans eccleſiam ex fructibus prouenientibus ex male & illicite acquiſitis acquirat iuſpat. arti. 12.* 77

126 *An poſſit dotari vel conſtrui eccleſia de bonis quæ proceſſerunt ab illo qui ex ſuo vel bonorum defectu non poterat conſtruere, nec dotare eccleſiam, & an ſibi iuſpatro. acquiratur ex illis art. 13.* eo.

127 *Si eccleſia fuit conſtructa vel dotata de male acquiſitis de quibus nõ potuit de iure ædificari, an erit eccleſia deſtruenda, vel epiſcopus qui eam conſecrauit tenebitur vero domino & eccleſia remaneat in eſſe arti. 14.* eod.

128 *In eccleſia fundata, conſtructa, ſeu dotata ex bonis illicite acquiſitis reſtitutioni ſubiacentibus quis remanebit patronus arti. 15.* eod.

¶*Conclu. cum amplia. limi. exten. reſtric. & declara. extractis ab ipſa 8. q. prin & eius arti.* eod.

¶In 9. quæſt. prin. j. par. j. lib.

129 *An illi qui fundant, conſtruunt, vel dotant eccleſiam, capellam, altare, & quid ſimile poſſint ſibi reſeruare aliquid pecuniæ, ſeruitii, vel aliqua pacta aliquas conditiones vel modos apponere artic. 1.* 79

130 *An in limine fundationis eccleſiæ vel beneficii poſſit apponi conditio vt patroni habeant poteſtatem eligendi, mutandi, & permutandi capellanos quoties eis placuerit ad eorum libitum & voluntatem arti. 2.* 87

131 *An poſſit apponi conditio in limine creationis beneficii quòd nulla requiratur inſtitutio, ſed prædeceſſor eligat ſucceſſorem nulla ſequuta ordinarii inſtitutione artic. 3.* 90

132 *An patronus apponens conditionem in limine creationis beneficii ſine conſenſu vel cum conſenſu epiſcopi poſſit apponere pœnam quòd ſi dicta conditio non obſeruetur res tradita reuertatur ad vſus alios & maxime profanos, vel pœna ſit reincidenda. art. 4.* 95

¶*Conclu. cum ampli. & limi. remiſſiue.*

¶In 10. quæſt. prin. j. par. j. lib.

133 *An ſit & inueniatur alius modus ſine cauſa acquirendi iuriſpa vltra fundationem, conſtructionem, & donationem arti. 1.* 95

134 *An iuſpatro acquiratur priuilegio, & primo Summi Pontificis articulo 2.* 96

135 *Si aliquis eſt patronus ex priuilegio Papæ, an cenſebitur patronus eccleſiaſticus vel laicalis. arti. 3.* 97

136 *An iuſpa poſſit acquiri priuilegio epiſcopi, & ſic an epiſcopus poſſit facere eccleſiam liberam vel patronatam arti 4.* 97

137 *An iuſpa ſeu præſentandi acquiratur præſcriptione, & ſic an parrochiani laici præſcribere poſſint iuſpa. & præſentandi rectorem in eccleſia libera art. 5.* 98

138 *An ſolum præſcribens vniuerſitatem bonorum præſcribet etiam iuſpa. vel præſentandi in aliqua eccleſia arti. 6.* 103

139 *An vna eccleſia poſſit præſcribere aliam vel iuſpa. & præſentandi in alia libera art. 7.* 103

140 *An præſentatio poſſit competere laicis & maxime parrochianis non ex vi iuriſpa. ſeu veræ præſentationis, ſed ex vi ſimplicis petitionis rectoris inſtituendi art 8.* 103

141 *Quando quis acquirit iuſpa præſcriptione, an cenſebitur patronus eccleſiaſticus vel ſecularis art 9.* 104

¶*Conclu. ampli. limi. exten. reſtri. quæ colliguntur ex ſupraſcripta 10. quæſtio princ.* 104

¶In 11. quæſt. prin. j. par. j. lib.

142 *In quibus eccleſiis & locis iuſpat arti. 1.* 104

143 *An in eccleſiis cathedralibus iuſpatrona. acquiri poſſit. articulo ſecundo.* 104

144 *An in eccleſia collegiata iuſpatro. acquiri poſſit arti. 3.* 105

145 *An in monaſterio & conuentibus iuſpatronat. acquiratur. articulo 4.* eo.

146 *An in plebanatu, ſeu parrochiali eccleſia iuſpatro. acquiri poſſit. articulo 5.* eod.

147 *An in capellis iuſpa. acquiri poſſit art. 6.* 105

148 *An in capellis & eccleſiis mendicantium & in capellis regularium non mendicantium cadat iuſpa. art. 7.* 105

149 *An ex fundatione altaris fixi acquiratur iuſpa. ſicut in eccleſiis & capellis art. 8.* 106

150 *An in altari portatili calicibus & huiuſmodi mobilibus cadat iuſpa. articu. 9.* 106

151 *An in baſilica cadat iuſpa. art 10.* 107

152 *An in hoſpitali cadat iuſpa. art. 11.* eod.

153 *An in oratoriis cadat iuſpa art. 12.* eod.

154 *An in ſepulchris cadat iuſpa. art. 13.* 103

156 *An in collegiis ſcholarium & locis non conſecratis nec eccleſiaſticis cadat iuſpa. art. 14.* 108

158 *An in ſedilibus, banchis, & arcubis, cadat iuſpa. arti. 15.* 108

¶*Conclu. vide remiſſiue.*

Finis Tabu. Quæſtionum princ. & Artic. primæ partis, primi Libri.

ELENCHVS QVAESTIONVM, ET ARTICVLORVM

SECVNDAE PARTIS HVIVSCE PRIMI LIBRI.

CANON NVMERORVM.

Prior numerus marginalis Articulorum ordinem ſucceſsiuum ſignificat. Numerus interior Articulos & Quæſtiones principales; Poſterior vero numerus chartarum ſeriem demonſtrat.

¶In 1.q.prin.2.partis j.Libri.

159 *AN ſint aliqui modi per quos iurispa. de vno in alium transferatur arti.1.* 109
160 *An conſenſus diœceſani debent interuenire in translatione iurispa. quæ fit de vna perſona in aliam.art.2.* 109
161 *An in translatione vniuerſitatis cum qua transfertur iuspa.requiratur conſenſus diœceſani.arti.3.* eo.
162 *Quæ ſit ratio quod in translatione iurispa. requiratur epiſcopi conſenſus.art.4.* eod.
163 *An in translatione iurispa poſſit interuenire conſenſus inferioris epiſcopi epiſcopalia iura habentis.art.5.* 110
164 *An ſolus conſenſus epiſcopi, an vero etiam capituli requiratur in trāſlatione iurispa.arti.6.* 110
165 *An in translatione iurispatro. ſufficiat conſenſus epiſcopi tacitus vel requiratur expreſſus.art.7.* 110
166 *An iſte conſenſus diœceſani in translatione iurispa. vel eccleſiæ in dubio præſumatur interueniſſe arti.8.* 110
167 *An laicus donando, legando, vel concedendo eccleſiam, ſeu illam tradendo aliquid faciat, & an eccleſia laico donari poſſit cum conſenſu epiſcopi, & quid ſi donatur pio loco, & an videantur translata temporalia ipſius eccleſiæ vel iuspa.quod iuspa.in illa habebat, & an patronus poſſit donare temporalia eccleſiæ arti.9.* 111
168 *An iuspatr.poſſit donari eccleſiæ, ſeu pio loco vel in eos alter transferri & requiratur conſenſus epiſcopi ſicut cum transfertur in laicum arti.10.* 113
169 *Si facta eſt donatio de aliqua eccleſia alicui pio loco ſine conſenſu epiſcopi, an lapſu magni temporis ſit præſcriptum art.11.* 114
170 *Quid ſi iuspa.donatur laico compatrono, an requiratur conſenſus epiſcopi, & idem ſi alter in eum transfertur art.12.* 114
171 *Si transfertur iuspa. titulo ſingulari in clericum non vt in clericum nec vt in locum pium, ſed vt in perſonam particularem, an requiratur conſenſus epiſcopi, & ſi reperitur facta translatio in clericum, abbatem, priorem, & ſimiles quomodo intelligetur facta intuitu eccleſiæ vt priuato.art.13.* 115
172 *Si eccleſia eſt ſita in vna diœceſi patronus vere transferens iuspa.illius in altera & is in quem transfertur iuspa.eſt alterius diœceſis, cuius horum diœceſani conſenſus requiretur loci eccleſiæ transferentis, vel illius in quem transfertur.arti 14.* 116
173 *Si iuspa.donatur legatur vel alias per patronum renuntiatur ipſimet eccleſiæ patronatæ quis erit patronus in ea art.15.* eod.
174 *Si in caſibus in quibus requiretur conſenſus epiſcopi in translatione eccleſiæ, ſeu iurispa, in ipſa translatione non interuenit, an poſſit interuenire poſt translationem factam & valldet translationem. articulo 16.* eod.
175 *Si Laicus donauit vel legauit, ſeu quocumque alio habili titulo tranſtulit eccleſiam pio loco, ſeu in pium locum, vel iuspatron Laico, ſeu in laicum ſine conſenſu epiſcopi & mortuus eſt translator relicto herede eo nolente, an conſenſus interuenire poſſit poſt mortem transferentis & validet actum maxime in præiudicium heredis. articulo 17.* 118
176 *Si ante approbationem epiſcopi & mortuo teſtatore heres donat illud iuspat. vni eccleſiæ, legatarius vero alteri eccleſiæ, in quibus nō requiritur conſenſus epiſcopi, quæ iſtarum donationum erit potior. arti.18.* 120
177 *Si patronus donauit legauit vni Laico, vel alter in eum tranſtulit iuspatro.ſine conſenſu epiſcopi, & poſtmodum alteri, ſeu in alterum cū conſenſu epiſcopi, quæ ſit potior translatio, & an patronus hoc facere poſſit, & quid ſi ambæ fuerint factæ cum conſenſu epiſcopi quæ præferatur, & quid in donationibus de eccleſiis pio loco factis. articulo 19.* 120
178 *Si ſuperior non vult conſentire translationi iurispa. quæ fit laico, vel eccleſiæ loco religioſo, an poſſit compelli per ſuperiorem, & quis erit ſuperior in hoc caſu vt ipſum compellat arti.20.* 121
179 *Si epiſcopus nolit conſentire translationi iurispa.vel eccleſiæ, nec per archiepiſcopum ſuperiorem poſſit cogi, quia nō vult illi parere apud quem remanebit iuspatro.art.21.* 123
180 *Quando incipiet competere iuspa. illi in quem eſt translatum aliquo titulo habili.art.22.* 124
181 *Quid ſi iuspa.transfertur per patronum titulo habili in plures, an omnes in quos transfertur erunt patroni inſolidum.arti.23.* eod.
182 *Si aliquis plures inſtituit heredes vniuerſales, puta vnum in tertiam partem hereditatis, alium in duabus tertiis, vel vni donauit ſeu legauit iuspa.vel vendidit villæ in qua eſt iuspat.tertiam partem, alteri vero duas tertias, an quo ad iuspa.erunt æquales, licet inæqualiter ſit facta translatio.artic.24.* eod.
183 *An iuspat. ſucceſſione donatione legato vel alia translatione, an illi in quos eſt facta translatio per capita vel per ſtirpes ſuccedant. articu.25.* 125
184 *An ſucceſſio in ſtirpes habeat locum in collateralibus, heredibus donatariis, & ſimilibus art.26.* 127
185 *Si plures heredes vnius patroni, plures donatarii, legatarii, & ſimiles qui pro vno habentur, & vnam vocem habent inter ſe ſint diſcordes, an attendatur vota plurium ad illam vocem perficiendam, & minor pars non ſit in conſideratione, ſed abſorbita per maiorem. articulo 27.* 127
186 *Si transfertur iuspatro. in aliquibus ſub nomine collectiuo & alteri ſingularis perſonæ, an tantum ius habebit ſingularis perſona, quantū incluſi ſub nomine collectiuo, & quid de coniunctis per copulam. arti.28.* 128
187 *Si ex pluribus patronis vnus transfert iuspat.in alium ex eis, an ille alius habebit duas voces.arti.29.* 128
188 *An translatio iurispa. quæ fit per patronum in alium titulis permiſſis ſit de iure communi vel de gratia vt eſt ipſum iuspatrona. articulo 30.* eod.
¶*Conclu.ampli.exten.limi reſtric. & declara. quę colliguntur ex ſupraſcriptis 30.art.huius 1.q.prin.2.par.* 128

¶ In 2.q.prin.2.par.j.Libri. De nouo hærede.

189 *An iuspa.tranſeat ad heredes ſanguinis tantum, an vero ad heredes extraneos.arti.1.* 129
190 *Si ordinatum fuerit a fundatione beneficii iuspatro. tranſire ad heredes ſanguinis tantum, an tranſibit ad eum etiam quòd non ſit heres. arti 2.* 131
191 *An ius ſepulchrorum tranſeat ſolum ad deſcendentes, & ſic ad heredes ſanguinis.vel etiam ad heredes extraneos.art.3.* 132
192 *Si quis reſeruauit ſibi iuspa. an cenſeatur etiam reſeruaſſe heredibus artic.4.* 132
193 *Teſtator diſpoſuit iuspa ſpectare filio ſuo & deſcendentibus mortuo filio ſine deſcendentib relicto herede collaterali vel extraneo, an talis heres erit patronus vel remanebit ſolum compatronus a fundatore poſitus cum filio in limine fundationis.art.5.* 133

194 *Quis*

194 *Quid ſi iuſpa. eſt reſeruatum illis de parentela tantum, an fundator poſſit in præiudicium ſuccedentium de parentela transferre in extraneum titulo donationis vel ſucceſſionis, vel alio quocunque titulo. articulo 6.* eod.
195 *An patronus poſſit renunciare iuripa. vel illud in alios transferre in præiudicium hæredum, an vero hæredibus omnino debeatur. articulo 7.* 133
196 *Si iuſpa. competit illis de parentela fundatoris vel alterius tantum, & quia per eum, [illegible] poſſit illud renunciare alteri extraneo, & quid ſi præſentato cæperit ſeruari in parentela, an ſuccedant hæredes ſeniores. art. 8.* 134
197 *Si non iuſpa. ſit fundatoris, quòd iuſpa. non exeat extra parentelam ſi quis creatur de parentela vel adoptatur, an tales ſint patroni & alii de parentela. arti. 9.* 134
198 *Si iuſpa. reſeruatur vel relinquitur proximioribus, an auunculus admittatur cum proximioribus defuncti. art. 10.* 135
199 *Titius habens duos fratres, & unum filium in fundatione beneficii [illegible] patronos illos duos fratres & ipſorum hæredes ac deſcendentes [illegible] legitimos de ſtirpe & progenie ſcilicet duos ex mari[illegible] dicta ſtirpe, & voluit tales perpetuos remanere, & in defectu ſtirpis deueniat ad epiſcopum addens velle iuſpat. penes ſe eſſe & remanere, moriuntur illi duo fratres prius & ſucceſſiue fundator relicta filia fœmina hærede, quæritur an ad ipſam vel ad epiſcopum ſpectet illud iuſpa. arti. 11.* 135
200 *Mulier quædam ædificauit capellam, & certos conſtituit patronos extraneos, quæritur an poſt mortem fundatoris tranſeat iuſpa. etiam ad hæredes ipſius, vel ſolum ad illos extraneos & eorum hæredes. articu. 12.* 135
201 *An filius propter delictum patris priuetur ſucceſſione iuriſpa. articulo 13.* 136
202 *An iuſpa. eccleſiarum tranſeat iure hæreditario in filias fœminas an tantum in maſculos. arti. 14.* eo.
203 *An mulier maritata à iure municipali ab hæreditate paterna excluſa admittatur in iurepa. cum fratribus. arti. 15.* eo.
204 *Si filius fœmina vel alter fuerunt inſtituti in re certa, & maſculi vel alii in uniuerſo, an inſtitutus in re certa ſuccedant in iurepatrona. artic. 16.* eod.
205 *An filius vel filia qui renunciarunt hæreditati paternæ vel maternæ ſuccedant in iurepa. quod pater vel mater habebat. arti. 17.* 138
206 *Si filii vel alii extranei ex teſtamento vel ab inteſtato volentes ſuccedere non ſuccedunt, quia hæreditati renunciauerunt iuſpa. quod eſt in hæreditate cui competit. arti. 18.* 138
207 *Si eſt conſuetudo in loco quòd filius primogenitus ſuccedat in hæreditate paterna, an alii filii habebunt iuſpat. quod pater habebat cum eo. arti. 19.* eod.
208 *An poſſit induci conſuetudo ut primogenitus ſolus ſuccedat in iurepat. arti. 20.* 139
209 *An [illegible] ſuccedant [illegible] iuſpa. quod pater vel mater habebat. artic. 21.* 139
210 *An filii emancipati ſuccedant in iurepa. eccleſiæ quod pater habebat. artic. 22.* eo.
211 *An iuſpa. quod defunctus habebat tranſeat ad bonorum poſſeſſorem. arti. 23.* eod.
212 *An filii adoptiui, vel arrogati, & ſic legitimi tantum ſuccedant in iurepa. quod adoptans ſeu arrogans habebat ex quo non ſunt naturales. artic. 24.* eod.
213 *An patronus proficiendo tranſferat iuſpa. quod habebat in monaſterio. art. 25.* eod.
214 *An filii illegitimi ſuccedant in iurepatro. quod pater vel mater habebat. art. 26.* 140
215 *Si iuſpa. ex ſui natura in fundatione appoſita competat ſolum illis de parentela, an admittantur baſtardi vel illegitime nati ex illa parentela. art. 27.* 141
216 *An legitimatus a Papa ſuccedat in iurepatro. quod pater habebat. articu. 28.* 141
217 *An legitimati a principe ſeculari vel ab eo poteſtatem habente ſuccedentes patri ex teſtamento vel ab inteſtato admittantur in iurepa. eccleſiæ quod pater habebat vel requiratur ſpecialis Papæ legitimatio. arti. 29.* eo.
218 *An illegitimus oblatus curiæ principis ſecularis ſuccedat in iurepa. quod pater habebat. art. 30.* 143
219 *An ſpurius illegitimus factus monachus ſuccedat in iurepat. cum fratribus quod pater habebat. arti. 31.* 143
220 *An filii illegitimorum ſi ſunt legitimi & quid etiam ſi ſunt illegitimi ſuccedant in iurepa. auorum. art. 32.* eod.
221 *An ipſi filii patronorum ſuccedant in iurepa. ſi ſuperſint alii compatroni. arti. 33.* eod.
222 *An iuſpa. tranſeat ad hæredes hæreditate non adita vel illius poſſeſſione non habita. arti. 34.* 143
223 *An hæreditate reſtituta iuſpa. tranſeat in fideicommiſſarium, vel remaneat apud hæredes. arti. 35.* 144
224 *An & quomodo poſſit iuſpa. diuidi inter hæredes, & quid ſi conuenerint ut alternis vicibus præſentent. arti. 36.* 144
225 *An in diuiſione hæreditatis poſſit iuſpa. per iudicem uni ex hæredibus adiudicari. arti. 37.* 146
226 *An hæres hæreticus, excommunicatus, vel alias iuſpa. acquirere prohibitus ſuccedat in hæreditate defuncti & ad eum ſaltem poſſit tranſire iuriſpa. arti. 38.* 146
227 *An prohibitus acquirere iuſpa. ex fundatione & ſimilibus ſi habet iuſpa. poſſit illud transferre in alium ex ſucceſſione vel alio habili titulo. arti. 39.* eo.
228 *Patrono eccleſiæ defuncto ſine aliquo hærede ex teſtamento vel ab inteſtato ad quem ſpectabat illius eccleſiæ ordinatio, & an admittatur fiſcus. arti. 40.* eo.
¶ *Concl. ampli. extenſioni. & reſtric. quæ colliguntur ex ipſa 2. q. prin. & eius artic.* 147

¶In 3.quæſt.prin.ij.par.j.lib.Res permutata.

229 ¶ *An iuſpa. tranſeat titulo permutationis & permutari poſſit per patronum laicum cum aliqua eccleſia vel re ſpirituali. arti. 1.* 148
230 *An patroni laici diuerſarum eccleſiarum poſſint permutare iuſpat. inter ſe, & an requiratur conſenſus epiſcopi. art. 2.* 148
231 *An iuſpat. poſſit permutari cum aliqua re temporali, vel prophana, vel cum ſpirituali, vel illi annexa. arti. 3.* 149
¶ *Conclu. amplia. reſtrict. & limita. quæ colliguntur ex 3. q. princi. & eius articu.* 149

¶ In 4.quæſt.prin.ij.par.j.lib.

232 ¶ *An iuſpa. poſſit titulo donationis transferri. art. 1.* 149
233 *An iuſpat. poſſit donari laico & an ipſa donatione requiratur conſenſus epiſcopi. arti. 2.* eod.
234 *Si donante iuſpa. donatur aliquid, an committatur ſimonia, & incidatur in pœnas vendentium iuſpa. & illud ementium. art. 3.* 151
235 *An in donatione iuriſpa. poſſit apponi conditio quòd donator præſentet ad voluntatem alterius etiam ipſi & aliæ conditiones apponi poſſint cum conſenſu epiſcopi. art. 4.* eo.
236 *Si iuſpa. donatur pluribus vel alio habili titulo in alios transferatur, an aliquis repudiantibus habeat locum in acceptationibus. articulo 5.* 152
237 *An iuſpa. veniat in donatione omnium iurium donantis. art. 6.* 152
238 *Quibus verbis concipiatur inſtrumentum cum iuſpa. donatur eccleſiaſticis vel laicis. articu. 7.* 152
¶ *Conclu. amplia. extenſio. limita. reſtrict. & declar. quæ colliguntur ex ſupraſcripta 4. q. prin & 7. eius articu. habentur conclu.* 153

¶In 5.quæſt.prin.ij.par.j.lib. Tituli venditionis.

239 ¶ *A iuſpa. de per ſe conſideratum poſſit vendi alicui. art. 1.* 153
240 *An emens iuſpatron. ſit illo ſpoliandus, & quid de venditore. articulo 2.* fo. eod.
241 *Si emens iuſpatro. ſpoliatur an reſtituatur vendenti vel quid de eo fiat. artic. 3.* eo.
242 *Si ipſamet eccleſia emit iuſpatr. an illo ſpolietur, & cuius erit illud venditum. artic. 4.* 153
243 *An ſicut vendens amittit iuſpa ita & emens amittat pretium & cuius erit. artic. 5.* 154
244 *Si ipſamet eccleſia ſuis emptrix iuriſpatr. pretium ſuum, an alterius erit. arti. 6.* eod.
245 *An iuſpa. poſſit cedi per debitores non ſoluendo inſolutum dari, vel per iudicem illud adiudicari creditoribus. arti. 7.* 155
246 *An iuſpa. æſtimari poſſit. art 8.* 155
An iuſpa. faciat quem locupletiorem. art. 9. 155
247 *An ſicut non poteſt vendi iuſpatro. ita nec præſentatio vel alii fructus. artic. 10.* eod.
248 *An iuſpatro. poſſit vendi cum aliqua uniuerſitate temporalium, puta villam & ſimi. cum qua eſt iuſpa. artic. 2.* eod.
249 *An*

249 An ius ſepulturæ poſſit vendi cum vniuerſitate. art. 12. 156
Si quis vendat omnia iura quæ habet in aliqua villa quæ non eſt ſua, ſed habet in ea certos fundos vel iura nunquid in tali contractu tranſeat iuſpa. arti. 13. fo. eo.
250 An ſub venditione omnium bonorum veniat iuſpa. art. 14. 156
251 An iuriſpatrona. tranſeat in emptorem cum hæreditate vendita. articulo 15. 157
252 Si plures ſunt domini caſtri, & vnus ipſorum vendit partem ſuam, an tranſeat iuſpatro. in emptorem, & ſic cum parte vniuerſitatis. articu. 16. 158
253 An iuſpatro. tranſeat cum fundo vendito in quo eſt iuſpa. in emptorem. arti. 17. 158
254 An iuſpatro. tranſeat cum palatio in quo eſt capella in emptorem. articu. 18. 158
255 An venditis honorantiis tranſeat iuſpatro. in ipſarum emptorem. articu. 19. fo. eo.
256 Si quis vendit vniuerſitatem in qua eſt iuſpat. & in venditione exprimit illud, an tranſeat in emptorem. arti. 20. 159
257 Si exprimitur iuſpat. in venditione vniuerſitatis ſi principaliter venditur non tenet quo ad iuſpatro. an teneat quo ad vniuerſitatem. articu. 21. 160
258 Siquis vendit iuſpa. cum vniuerſitate, an ſit priuatus iurepat. & an ipſo iure vel per ſententiam. art. 22. 160
259 An emptor iuriſpa. illo euicto agat de euictione contra venditorem tam poſſeſſionis quàm proprie artic. 23. 161
¶ Conclu. amplia. exten. limi. reſtric. & declara. quæ colliguntur ex ſupradictis articulis. 161

¶ In 6. q. prin. 2. partis. j. Lib. Titulo legati.

260 ¶ An iuſpa. transferri poſſit titulo legati. art. 1. 161
261 An in translatione iuriſpa. titulo legati requiratur conſenſus epiſcopi. articu. 2. 162
262 Si patronus eccleſiæ legat eccleſiam, an videatur legare iuſpat. quod in ea habet. artic. 3. fo. eo.
263 An legari vel donari poſſit per patronum præſentatio retento ſibi iurepa. in aliis, & an requiratur conſenſus epiſcopi. ar. 4. fo. eo.
264 An poſſit fieri legatum ſeu donatio iuriſpa. futuri, & ſic beneficii creandi. arti. 5. fo. eo.
265 Si dono tibi fundum, an cum eo tranſeat eccleſia in illo exiſtens ſeu illius iuſpa. arti. 6. 163
¶ Conclu. ampli. exten. limi. reſtric. & declara. quæ colliguntur ex 6. q. prin. & eius. 6. art. habentur. 163

¶ In 7. q. prin. 2. partis. j. Lib. Tituli feudalis.

266 ¶ An iuſpatrona. per ſe conſideratum dari poſſit in feudum. articulo 1. 163
267 An iuſpa. de per ſe conſideratum poſſit dari in feudum conſuetudine hoc inducente. artic. 2. 164
168 An iuſpatro. tranſeat cum villa ſeu alia vniuerſitate data in feudum. articu. 3. 164
169 An iuſpa eccleſiæ exiſtentis in fundo feudali tranſeat cum ipſo fundo, & an feudum dicatur vniuerſum iſto reſpectu. artic. 4. 164
270 Si feudatarius eſt patronus ex conſtructione eccleſiæ fundatæ in fundo feudali ſi perdit feudum an amittat iuſpa. art. 5. fo. eo.
¶ Conclu. ampli. limi. exten. reſtrict. & declara. quæ colliguntur ex iſta. 7. q. prin. & eius. 5. artic. fo. eo.

¶ In 8. q. prin. 2. partis. j. Libri Tituli locati.

271 ¶ An iuſpat. de per ſe conſideratum poſſit transferri in alium titulo locati. artic. 1. 164
272 An iuſpa. transferatur titulo locati cum vniuerſitate temporali locata ſeu arrendata. artic. 2. 165
273 Iurepa. competente parochianis præſentandi rectorem quis præſentabit dominus domus exiſtentis in parochia vel conductor illius, & quid ſi competat ius petendi. artic. 3. 166
274 An iuſpat. tranſeat titulo emphyteotico in emphyteotam de per ſe vel cum vniuerſitate. artic. 4. 166
¶ Conclu. ampli. limi. exten. & reſtric. quæ eliciuntur ex. 8. q. prin. & eius quatuor articu. habentur. 166

¶ In 9. q. prin. 2. partis. j. Lib. Tituli pignoris.

275 ¶ An iuſpatro. de per ſe conſideratum poſſit pignori dari, & ſic transferri titulo obligationis in creditorem. artic. 1. 166
276 An iuſpa. tranſeat in creditorem cum vniuerſitate pignorata in qua ipſum iuſpa. exiſtit. articu. 2. fo. eo.
277 An iuſpa. tranſeat ad illum penes quem eſt factum ſequeſtrum vt ipſe præſentare poſſit. articu. 3. 167
278 An iuſpa. tranſeat in depoſitarium ita vt ille poſſit præſentare. articu. 4. 168
¶ Conclu. ampli. reſtric. & limit. quæ colliguntur ex iſta. 9. q. prin. & quatuor eius artic. habentur. 168

¶ In 10. q. prin. 2. par. j. Lib. Titulo dotis & vſuſfructus.

279 An iuſpa. de per ſe conſideratum poſſit dari in dotem, & ſic tranſeat in maritum titulo dotis. artic. 1. 168
280 An iuſpa. tranſeat in maritum cum dote & præſertim cum vniuerſitate data in dotem. articu. 2. 168
281 An extraneis hæredibus inſtitutis & vxore vel alio vſufructuario relictis in iurepa. hæreditatis durante vſufructu præſentent hæredes vel vſufructuarii. artic. 3. 172
¶ Conclu. ampli. limi. exten. & reſtrict. quæ colliguntur ex ipſa. 10. q. prin. & eius tribus articu. habentur. 173

¶ In 11. q. prin. 2. partis. j. Lib. Titulo præſcriptionis, priuilegii, ſententiæ, & iuramenti.

282 ¶ An iuſpa. transferatur titulo præſcriptionis de vno patrono in alium. articu. 1. 173
283 An præſcribens vniuerſitatem bonorum præſcribat etiam iuſpa. in ea exiſtens. articu. 2. 174
284 An ſenior frater vel ſenior de domo qui præſcripſit iuſpa. commune in pluribus eccleſiis intelligatur aliud iuſpa. ſimiliter commune alterius eccleſiæ adhuc præſcripſiſſe. artic. 3. 174
285 Præſcripta vno fructu iuriſpa. an conſequatur alii fructus iuriſpatro. præſcripti. artic. 4. 175
286 Quantum tempus requiratur in præſcriptione iuriſpa. quæ fit per laicum vnum contra alium. artic. 5. 175
287 Si laicus & eccleſia habent iuſpa. commune quanto tempore præſcribetur ſpatio quo præſcribitur contra eccleſiam, an ſpatio quo præſcribitur contra laicum. artic. 6. 176
288 An in dubio eccleſia præſumatur patronata vel libera cum eccleſia non naſcatur. artic. 7. fo. eo.
289 An iuſpatro. transferatur de vno in alium priuilegio etiam Papæ. articu. 8. 176
290 An iuſpatro. transferatur de vno patrono in alium ſententia iudicis. articu. 9. 177
291 An iuſpatro. transferatur de vno patrono in alium iuramento. articu. 10. fo. eo.
¶ Conclu. ampli. limi. exten. reſtrict. & declar. quæ eliciuntur ex iſta. 11. & vlt. q. prin. huius. 2. & vlt. part. 1. Libri & eius decem articulis habentur. fo. eo.

Finis Elenchi Quæſtionum princ. & artic. 2. part. huius. 1. Lib.

TRACTATVS DE IVRE PATRONATVS, DOCTISSIMVS ET VTILISSIMVS BASILICA SANCTI HIERONYMI LAMBERTINA NVNCVPATVS,

Auctore Reuerendiſſ. D. CAESARE LAMBERTINO Tranenſi, Iuriſcon. præſtantiſſimo, & Epiſcopo Inſulano digniſſimo.

INVOCATIO.

ANTEQVAM ad ipſam rem deueniā, quia de paruitate mea diffido, ſanctiſſimam indiuiduā Trinitatem, cuius hodie ſacrum feſtum colimus, corde ac mente pia inuoco, meditantibus ſuffragijs virginis Dei matris glorioſiſſimę, patroni mei Hieronymi, ac Catharinæ, totiuſque curiæ triũphantis. Amen. Vnde humiliter proſtratus oro. Actiones noſtras quæſumus domine inſpirando præueni, & adiuuando proſequere, vt cuncta noſtra actio, & operatio a te ſemper incipiat, ſpiritusſancti gratia opitulante, & per te cepta finiatur. Amen. Nunc confiſus de verbis domini dicentis perge igitur & ego ero in ore tuo, doceboque te quid loquaris, materiam iuſpatrona. aggredior.

DIVISIO OPERIS.

1 *Diuiſione animus incitatur, mens preparatur, memoria reformatur & illuſtratur, ac etiam tota oratio redditur perſpicua.*
2 *Quæ diuiſim traduntur commodius & facilius percipiuntur.*
3 *Diuiſio quid ſit.*
4 *Per partes facilius deducimur ad cognitionem totius.*
5 *Diuiſio totius operis.*
6 *Quæ erit materia primi libri.*
7 *Primus liber appellabitur iuriſpatronatus acquiſitio.*
8 *Omnis agens agit propter finem.*
9 *Quę erit materia ſecundi libri.*
10 *Secundus liber appellabitur eccleſiæ patronatę ordinatio.*
11 *Quæ erit materia tertii libri.*
12 *Tertius liber appellabitur eccleſię patronatę gubernatio.*

TRactaturus igitur iuriſp. diſcuſſiones, & concluſio
1 nes, † quia partitio, ſeu diuiſio animum incitat, mē
tem præparat, memoriam reformat, & illuſtrat, ac per-
ſpicuam totam reddit rationem, vt inquit gl. in §. igitur
2 in verſ. partiri, in proœ. inſti. vnde dicitur, † quòd ea quę
diuiſim traduntur, commodius & facilis percipiuntur.
§. ſed ne in primis, inſti. de leg. & glo. in l. 1. ff. de except.
3 do. Adeo † quòd diuiſio diffiniri ſolet eſſe innumera-
bilis materiæ breuem compoſitionem. ita dicit gl. in §.
4 2. inſti. de obli. † per partes. n. facilius in cognitionem
tutius adducimur, ideo materiam iuriſpa. ſeu eius tra
5 ctatum † in tres libros principales diuidendum duxi, &
quilibet liber ſub ſe partes principales habebit, pars au
tem quæſtiones continebit, quæſtio vero articulos pa-
riet, vnde cum allegari contigerit, dici poterit, puta in
1. lib. in 2. par. in 4. q. in 6. artic. Et quia huiuſmodi mate-
riam iuriſp. cum hunc tractatum incepimus, non repe-
rimus ab aliquo reductam, licèt alij infra nominandi
compilatores moderni ſuprauenerint, nullum ordi-
nem magis congruum excogitare potuimus quàm ip-
ſam primordialem, eſſentialem, & ordinatam ipſius iu-
6 riſpat. ſequi materia. † Et ideo in 1. lib. tractabimus qua-
liter iurap. creentur, qualiter acquirantur, & per quos
qualiter ad hæredes deſcendāt, & qualiter ad extraneos
transferantur, & per ꝯſequens omnes modos per quos
7 quis poteſt effici, & eſſe eccleſiæ patronus, † & ideo ip-
ſum primum librũ appellabimus iuriſpat. acquiſitio,
quia ſub eo omnia prædicta includuntur. ¶ Creatis igi-

tur patronis deueniemus ad id quod per ipſam creatio
8 nem ſit deueniēdum, quia iuxta Philo. in 2. phiſi. † Om
nis agens agit propter finem. & ideo in 2. li. tractabimus
9 † de præſentatione facienda per patronos de clerico be
neficiando rectore, ſeu alias nuncupato præſentando
in eccleſijs, & locis patronatis, in quibus eccleſijs præ-
ſentatio iſta fiet, & in quib. alijs locis quis poſſit præſen
tari, & quis non, qualiter & coram quibus, & infra quan
tum tēps ipſa p̄ſentatio fiet de ſuperioris inſtitutione, &
quis erit ſuperior in inſtituendo, ac de oppoſitionib. &
litibus, q̄ in hmōi cauſis fieri & oriri ſolent. Et poſtre-
mo an Papæ, & legati poſſint patronis, & in quibus p̄iu
dicare, q̄ omnia ex quo tendunt ad eccleſiæ p̄ronatæ in
10 ſtitutionē, quæ latius ordinatio dici pōt, † ideo ipſum
ſecundū librum appellabimus eccleſiæ patronatæ ordi
natio. ¶ Ordinata ſiquidē eccleſia, quia patroni habēt
in ea aliqua iura ad ipſius eccleſię patronatæ bonū regi
11 men tendentia, † ideo in ea tractabimus in quibus alijs
vltra p̄ſtationem vertatur honor patroni, q̄ onera pa-
troni ſubſtinere debeant, & quam vtilitatem ex ea per-
cipere poſſint, & quando ipſo iurep. præuentū, quę oīa
ex quo tendūt ad eccleſiæ patronatus gubernationem,
12 † ideo ipſam appellabimus eccleſię patronatę guberna
tionē, quibus libris tribus cū ſuis opportunis quæſtio-
nib. & articulis expeditis. deo duce erit finis huic tracta
tui, & iſta pro præſentis operis diuiſione dicta ſufficiāt.

¶ Liber Primus iuriſpa. acquiſitio. Prima pars princi.

¶ Prima quæſtio prin. primæ partis. j. Libri.

1 *Qualiter diuidatur primus liber in duas partes principales.*
2 *In æquiuocis non cadit diffinitio.*
3 *Terminus æquiuocus competit pluribus ſecundum diſtinctas rōnes.*
4 *Terminus patronatus eſt æquiuocus, quia iſte terminus patronatus eſt duplex.*
5 *Dominus qui manumiſit ſeruum habet iuſp. in illo liberto.*
6 *Reprehendit Cardinalem, qui tenebat triplex eſſe iuſp.*
7 *Procuratores, non autem aduocati poſt lit. conteſt. efficiuntur domini cauſarum.*
8 *Aduocati poſſunt cogi ne deſerant cauſam.*
9 *Aduocati non dicuntur habere iuſpatronatus cauſarum.*
10 *Eſt iuſpatronatus eccleſiarum.*
11 *Goffredus fuit Tranenſis ſicut auctor.*
12 *Quid ſit iuſpatronatus.*
13 *Diffinitio debet comprehendere principalia.*
14 *Appellatio non ſuſpendit, nec extinguit ſententias cenſurarum.*
15 *Vna hirundo non facit ver, vna fallentia diffinitionem & ſubſtantiam diffiniti non mutant.*
16 *Diffinitio debet explicare qualitatem & ſubſtantiam diffiniti.*

VEnio igitur ad primum librum operis, qui appella
tur iuriſpa. acquiſitio, & diuidit̄ in duas partes prin-
cip. Prima erit acquiſitio, quæ fit per primum patronū
fundatorem in creatione beneficij ex qua acquirit iuſ-
pa. Secunda erit pars de acquiſitione iuriſpa. quæ fit per
trāſlationem illius certis titulis ex quibus a primo fun
datore ad alios, qui non fundarunt iuſp. transfertur, &
de illis tractabimus in 2. par. huius primi lib. ¶ Venio
igitur ad primam partem huius libri acquiſitionis iu-
riſpa. ex ipſa prima creatione eccleſiæ, vel beneficij ex
qua iuſp. oritur in qua 1. prin. q. erit illa, & ſe offert. ſ. de
diffinitione iuriſp. nam vt ſcripſit Cicero in 1. officiorū
lib. omnis de officio qō debet a diffinitione proficiſci.
l. oīs diffinitio. ff. de reg. iu. l. 1. ff. de dolo, vnde tractaturi
de iurep. immutabimus ēt iure ↄſultū Paulum Paraui-
nū, qui volens de mutuo tractare, mutuū ante oīa diffi-
niuit in l. 2. §. appellata. ff. ſi cer. pet. idē volens de inſtr̄is
diſſerere vocabulū prius fuit interpretatus. l. 1. ff. de fide
inſtru. hoc ēt ſequutus Imperator tutelas declaraturus
fecit illius diffinitionē p̄mittēdo. inſti. de tutel. §. eſt aūt.
idem nō omiſit agnationis interpretationē cū eius ma
teriā aggrederet̄. inſt. de leg. agna. ſucceſ. §. nos vero, igi-
tur illorū ſequuti veſtigia primo q̄rimus de diffinitio-
2 ne iuriſp. ¶ Et ſic qd ſit iuſp. † & anteq̄ huic q. rn̄deam
p̄mitto ꝙ in æquiuocis non pōt tradi diffinitio niſi di-
3 ſtinguat̄. ¶ Nā terminus æquiuocus† nō pōt diffiniri cū
cōpetat plurib. ſm diſtinctas rōnes, vt ī p̄dicamētis Ariſ.
4 in prin. † terminus. n. p̄ronatus ē æquiuocus, quia eſt du
plex & ſm aliquos, vt infra dicemus, triplex libertino-
rū, valet, qui prouenit ex manumiſſione 12. q. 2. c. liber-
5 ti. c. ep̄s, qui mācipiū. † nā dominus, qui ſeruū manumi
ſit habet iuſp. in illo liberto, & de hoc iurep. nos nō tra
ctabimus, quia nō eſt materia nr̄a, ſed legiſtarum, vt per
totū. ff. & C. de iurep. licèt poſtea reperierim quēdā Mo
der. dominum Pau. de Cit. in tra. quem facit de iurepa.
eccleſiarū ēt inſerat qōnes de iurep. libertorum, qd̄ nos
agere omnino poſtponimus. ¶ Quoddā eſt iuſp. quod
cōpetit aduocatis, qui ſunt patroni cauſarū, vt per totū.
de poſtulan. ſm do. Car. Zaba. in iſta rub. & ideo ipſe di-
6 cit triplex eſſe iuſp. Sed certe ſalua pace tanti patris, † il
lud non dr̄ iuſp. & quāuis aduocati dicantur p̄roni, nos
tn̄ non quærimus diffinire modo verbum patronus,
quia de eo inferius dicemus, ſed tn̄ iuſp. diffinire quęri
mus, quia ſi quęreremus diffinire verbū patronus bene
dicendum eſſet fore triplex, & hoc idem reperimus di
centē Pau. de Ci. in d. ſuo tra. de iurep. ante fi. ſecūdę par
tis, vbi dicit nō reperiri iuſp. cauſarum, licēt bene aduo
cati dicantur patroni, non tn̄ habent iuſp. nec dicit repe
riri titulum de hoc iurep. qui Pau. in d. ſuo tra. in 1. & 2.
parte late ponit genera iurium, & genera p̄ronorum,
cuius dicta nolo tranſcribere, poterit quilibet ibi vide-
re, tamen in fi. d. 2. partis dicit quòd large loquendo ius
quod aduocati acquirunt poſt litis cōteſt. appellari poſ
7 ſit iuſp. tamen hoc non firmat, nec ego firmo, † quia nō
aduocati. ſed procuratores poſt conte. litis efficiuntur
domini cauſarum. l. poſt litem conteſta. ff. de procura.
8 nec obſtat quòd poſt conteſt. litis † aduocati poſſunt co
gi ne cauſam deſerant. l. properandum. §. illo, in verſic.
neceſſitate, & ibi Bald. & Pau. de Caſt. C. de iudi. nam il-
lud eſt quòd videtur ↄtractum confirmaſſe locationis ope
rum ſuorum aduocatus, & ideo pōt cogi ne cauſam de
ſerat. ſed non ꝙ ſit effectus dominus litis, & ideo tenerē
9 indiſtincte vt ſupra dixi, † ꝙ aduocati non dicant̄ habe-
re iuſp. cauſarum, quod idē dicit dominus Phi. de Sarra.
de Iuuenatio Conregnicola meus in ſua lectura huius
rub. in 1. & 2. char. & de iſtis patronis aduocatis etiā mo-
10 do non ſumus tractaturi. ¶ † Quoddam & 3. eſt iuſp. ec-
cleſiarum de quo hic eſt noſtra meſſis, & de cuius diffi-
11 nitione quærimus. ¶ † Et reſpondendo formiter dico
primam diffinitionem fuiſſe domini Goffr. de Trano
conterranei mei in principio ſuæ ſummæ huius tit. qui
dicit ꝙ iuſp. eſt auctoritas, ſeu poteſtas proueniēs ex be
neficijs ante conſecrationē eccleſiæ collatis, & hoc idē
ſequitur in ſua ſolēni lectura, quā ſolum Bononię vidi
¶ Hoſt. vero in ſua ſumma huius tit. in §. 1. dum quærit
quid ſit iuſp. & ponit diffinitionem Goff. damnat eam
duobus medijs. Primo. ſ. obſcuritatis, quia ſolum dicit
poteſtas, & non dicit quæ vel qualis. Secundo, quia di-
cit ante conſecrationem, nam etiam poſt cōſecrationē
per reædificationem iuſp. acquiri pōt, vt dicit patere in
his, quæ notantur per eum in ſuo ſeq. §. vnde ipſe diffi-
niuit iuſp. eſt poteſtas præſentandi inſtituendum ad be
neficium eccleſiæ ſimplex & vacans, vt ibi per eū. ¶ His
relatis ego duo faciam. Primo, vt teneor, defendam do.
Goff. Conciuem meum a morſibus domini Hoſti. Se-
cundo oſtendam diffinitionem Hoſt. defectiuam, ac ni
mis reſtrictam. ¶ Deuenio igitur ad primum, & dū ipſe
Hoſt. dicit ꝙ verbū poteſtas poſitum per Goff. in ſua dif
finitione eſt obſcurum, quia nō dicit quæ vel qualis po
teſtas, dico hoc eſſe falſum, nā ex quo etiā ponit verbū
auctoritas, & poſtea dicit ſeu ptās, & loqmur de iurepa.
eccleſiæ intelligi dēt, & ita ītelligit̄ de auctoritate & po
teſtate cōpetentibus patrono. ſi. n. voluiſſet & auctorita
tē & ptātē declarare nō eſſet diffinire. ſed lōge deſcribe
re materiā iuriſpa. quod quidē non conuenit diffinito-
rib. Sed ſatis ē dicere eſt ptās, q̄ ↄcernit p̄ſtationē & au
ctoritas, q̄ ↄcernit, honorē vtilitatē & onus. ſ. defendēdi,
quæ

quæ omnia ex ipſo iurepatronatu cōpetūt patrono, vt
infra latius dicitur. ¶ Nam obſt. ſecūdum motiuū. ſ. ꝙ
etiā poſt conſecrationē per reædificationē acquiratur
iuſpa hoc. n. ita ſimpliciter non eſt verum, vt infra ſuo
loco demōſtrabitur, ſed dato ꝙ eēt verū, hoc eſt de ra-
ro cōtingentib. & diſfinitio oīa cōprehendere non pōt
13 ſatis† .n. eſt ei ſi principalia comprehendat. arg. l. nam
ad ea. ff. de ll. vnde videmus ꝙ in verſu tria iſta ponūtur
vȝ patronū faciunt dos, ędificatio, fundus, ꝙ ēt reædifi-
catio faciat, hoc raro accidit, nō debet eē ī cōſideratio
ne, nā ēt præſcriptio patronū facit, ſimilr & priuilegiū
ante cōſecrationē, & pōt vt in proceſſu videbimus. &
tñ in prædicto verſu iſta nō ponūtur, nec in aliqua diffi.
& pro hoc facit id quod dicūt doc. & maxime Præpo.
in rubr. de appel. in 8. col. a ſimili dū nitūr ſaluare diffi.
Bar. quid ſit appellatio, dū dicit ꝙ extinguit ſentētiam,
14 & c. † cū in ſentētijs cenſuræ appellatio, nec ſuſpēdat,
nec extinguat ipſas ſentētias cenſurarū c. paſtoralis, in
prin. & ibi doc. de appel. ſaluant diffi. Bart dicētes ꝙ nō
obſt. arg. de c. paſtoralis, & aliud ēt arg. qđ fit. de l. 3. C. ſi
15 pen. ap. † quia vna hirūdo nō facit uer, nec una fallētia
diffi. nec ſubſtātiā mutat diffiniti. & allegat text. in d. l.
oīs diffinitio. ff. de regu. iur. & iō dicunt ipſi fallit in iſtis
duob. caſib. non per hoc carpitr̄ diffinitio ſic & nos di-
cere poſſumus in caſu nr̄o, vt ſoluer̄ Goff noſtri diffini
tio non ergo vrgēt iſta motiua dñi Hoſt. ¶ Vel pōt rñ-
deri ſm̄ Io. And. in d. rub. quē ibi ēt refert & ſequitr̄ do.
Card. ꝙ illa reprehenſio Hoſtiē. nō ē bona. eccleſia. n.
exacratur per ipſius totalem deſtructionē. de cōſe. di. j.
c. de fabrica. de conſec. eccl. vel alta. c. præpoſuit, & c.
igues, vult dicere Io. And. ꝙ cū eccleſia oportebat itерū
cōſecrari bene reędificatur ante cōſecra. q̄ ſol. ꝯfirmo.
nā p̄ refectionē non acquiritur iuſpa. niſi per totalē, vt
in tra dicemus in iſta j. par. in 6. qō. prin. in 3. arti. & per
iſta diffō Goffre. remanet in pedib. declarata, & intelle
cta, ut ſupra. ¶ Bene m̄ morderi pōt ipſius Hoſt. diffō, q̄
multū reſtringit potētiam iuriſpa. dū dicit iuſpa. ē ptās
p̄ſentādi inſtituēdum & c. nā. declarādo verbum ptās,
ne incideret in eo in quo reprehēderat Goff. incidit in
maiorē errorē reſtringendo ptātem iuſpa. ꝙ nō ſe extē
dat, niſi ad præſentationis actum, quod quidē ē falſum,
nā extendit ſe ad multa alia: vȝ ad honorem proceſ-
ſionis, ad ptātē defendēdi, in neceſſitate alimēta pcipiē-
di, denūciādi presbyterū dilapidātē, & ad ſimilia. vnde
melior Goff. diffō. qui poſuit verbū auctoritas reſpectu
prædictorū. & verbū ptās reſpectu p̄ſentationis. ¶ Inci-
dit ēt Hoſt. in aliū errorē. nā cū dicit ad beneficiū eccle
ſiaſticū ſimplex & vacās p̄ſupponit idem qđ ſupra. ſ. in
ſpa. nō cadere, niſi in eccleſiaſticis beneficiis, & tamen
cadit ēt in collegijs ſcholariū, in ſedilib. & ſedib. vt īfra
dicetur in iſta prima par. huius j. libri. in vlti qō. prin. in
14. & 15. arti ¶ Præſupponit ēt ꝙ patronus non habeat
aliud, niſi p̄ntare, & ex hoc ſequitur correlariū, ꝙ cū in
eccl̄a cōuētuali vel collegiata, in eccleſia nō vacāte in
quib. nō cadit p̄ſentatio nō poſſit ēt ꝯſiſtere iuſpa. qđ q̄
dē ē falſum, nā & in eccleſia collegiata ꝯſiſtit iuſpa. &
ēt ī eccl̄a nō vacāte, & licet nō ad præſentationis actū,
tñ ad alia ſupraſcripta. ſ. ad honorē proceſſionis, ad ius
16 alimentorū, & ad onus defenſionis, vt ſupra. † Vñ iſta
diffō nō explicat totā quidditatem. i. ſubſtātiam diffini
ti, vt facere debet l. j. ff. de dolo, in prin. c. illud. de præ-
ſcript. cū ſi. & iſtā impugnationē (licet nō ſm̄ ei⁹ prin.)
ſeūt & do. Car. in d. rubr. nō tñ ita aperte, q̄ quidē (ita
Deus me adiuuet.) ego fabricaueram antequā do. Car.
vidiſſē, vñ cū ego vidi eū gauiſus fui ꝙ cōcurriſſem cū
opinione tāti patris nr̄i. ¶ Sed hm̄ōi impugnatio in ſui
princi. de collegiis ſcholariū, ſedilib. ſeculariū, & ſedib.
vr̄ ēt militare ꝯtra diffi. Goff. cū in ea apponat verbum
eccleſiis collatis, ergo nō in alijs locis maxime ſecula-
rib. tñ dici pōt ꝙ verbū eccleſia ſumitur largiſſimè, vt
cōprehēdat capellas, altaria, collegia, ēt ſecularia in q̄-
bus homines conueniūt, vt in gl. in c. ſi. ne præla. vices
ſuas in 6. Et reuera omnia prædicta piā ſapiunt causā.
vt in ſuis locis dicetur. ¶ Quare cōcludendum eſt diffi.
Goffr. procedere & diffi. Hoſtiē. defectiuā, & non vali-
dā. vt melius ēt prædicta infra apparebunt. & ſic do.
Hoſt. incidit in ſcillā cupiēs vitare caribdim. ¶ Eſt &
alia diffi. do. Innoc. ſi diffō dici pōt in rub. huius titu. q̄
prius fuit glo. c. piæ mētis 16. q. 7. ꝙ iuſpa. eſt ius quoddā
neque mere tēporale neque mere ſpirituale, quę quidē
ſi eſt diffi. multum ſicca, & nil clarum in effectu cōclu-
dens. ¶ Vnde ſuperuenit Archi. in prin. c. primi, hoc ti.
lib. 6. qui damnat diffi. Inn. & gl. prædictæ, & ponit diffi.
Goff. quā indubitāter tenet. ¶ Vidi & aliam diffinitio
nē, quæ eſt beati Thomæ de Aquino doctoris Angeli-
ci Conregnicolæ noſtri in 4. ſent. diſt. 25. q. 3. art. 2. qui
dicit iuſpatro. eſt poteſtas præſentandi clericū ad bene
ficiū eccleſiaſticū, quæ diffō poteſt ſaluari, vt locum ha
beat in principio cū patroni fuerint ſubſtentati ab ec-
cleſia, vt poſſent præſentare clericū, vt ad illas ædificā
das inducerentur, vt in c. 3. hoc ti. & uidetur infra in p̄-
ſenti quæſtio. in quarto articu. quo tempore ſolū ſubſti
nebantur quo ad actum præſentationis patroni. & nō
erant diſpoſita per iura alia, quæ modo patronis cōpe-
tunt, quæ ſucceſſiue diſpoſita fuerunt, nā alias iſta diffi-
nitio argui poſſet & vt illa Hoſ. & de maiori reſcriptio
ne, ſed quia eſt theologi, & nō canoniſtæ parcatur ſan-
ctitati ſuæ. ¶ Io. And. verò in iſta rubr. alio modo diffi-
niuit. dixit enim eē ius honorificū onerosum, & vtile
alicui cōpetens in eccleſia, pro eo ꝙ cum diœceſani
cōſenſu eccleſiam cōſtruxit, fundauit, uel dotauit, ipſe
vel is a quo cauſam habuit. ¶ Iſta diffi. Ioa. And. pōt re-
prehēdi vltra oēs in vno, quia dicit eſt ius cōpetens in
eccleſia ergo in aliis locis, ſcilicet in capellis, altaribus,
& huiuſmodi nō cōpetit. Et tñ eſt oppoſitum cum cō-
petat prædictis ſtrictè, largè, & largiſſimè, vero ēt ho-
ſpitalibus non religioſis in collegijs ſcholariū in ſedili
bus nobiliū, & ſedibus, ut diximus ſupra contra diffi.
Goff. iñ dicerem procedere diffinitionem per d. glo. in
ca. ſi. ne præla. uices ſuas. ¶ Superuenit Gaſpar de Cald.
& addidit dictæ diffi Ioa. And. iſta verba vȝ, ſiue illius
auctoritas, & hoc, qa poterit, qs habere cām a patro-
no; qui nō fuerat fundator, cōſtructor, vel dotator, ſed
a patrono, qui iuſpa. acquiſiuerat canonico titulo, quæ
quidem additio comprehenditur ſi bene aduertatur
in illa Ioan. And. dū dicitur ibi, vel is a quo cauſam ha
buit, & ideo ſuperflua additio Cald. ¶ Acceſſit vlterius
domi. Card. Zaba. qui ponit prius diffi. Roffre. Beneuē-
tani, ſimiliter noſtri Conregnicolæ, & antiquorū, quæ
eſt eadē cum diffi. Goffre. ſed ſolum addunt unum ver
bū. dicunt igitur ꝙ eſt auctoritas, ſeu poteſtas prouidē
di eccleſiæ proueniens ex beneficiis ante conſecratio-
nē in eo collans, & ſic ſolum additur prouidendi eccle
ſię, qui quidem domi. Cardi. dānat illā additionē, quia
patronus nō habet prouidere, ſed pręſentare, cap. no-
bis, & cap. tranſmiſſa, hoc tit. Item reprehendit ipſam,
quia non eſt propria loquutio cum dicitur in ea. ex be
neficijs, non enim exqualitat cauſam, propter quam
beneficet eccleſię, ſed ſolū ex quibus cauſis acquiratur
iuſpatronat. Damnat etiam ipſam diffinitionē, vt non
procedat in eo, quod dicit ante conſecrationem, quia
etiam poſt conſecrationem, ex reedificatione acquiri-
tur iuſpatrona. licèt hanc vltimā damnationē non te-
neā, vt ſupra dixi. ¶ Ego vero circa huiuſmodi diffini-
tionē duo faciā. Primo primā dānationē domi. Cardi.
ad illam additionē antiquorū ad diffinitionē Goffred.
vȝ, prouidendi fortificabo, & ipſam alio modo dāna-
bo. Secundo ad ſecūdam dānationem Cardinalem ad
diffinitionem Goffred. reſpondebo. ¶ Venio igitur ad
primum, & dico illam additionem antiquorū ad diffi-
nitionem Goffred. ſcilicet prouidendi eccleſię eſſe in
congruam alia ratione. nam per hoc ſentiunt dicti an-
tiqui Doctores, quòd tota auctoritas, & poteſtas patro
ni cōſiſtat ſolum in prouidere eccleſię, & non in alio,
licèt caperemus prouidere pro præſentare, quod quidē
eſt falſum, cum poſſit alia facere, vt ſupra dictū eſt. Et ſi
reſpōderetur ꝙ ſub illo uerbo prouidere non ſolū cō-
prehēditur pręſentare, vt ſcripſit domi. Card. ſed ēt de-

fendere cum defendere eccleſiā ſit illi prouidere negari tñ non põt ꝙ non comprehendatur ius proceſſionis & vtilitas, vt ſibi ſubueniatur de fructib. eccleſiæ, cū tollēdo illos fructus, & dādo patrono, potius dicitur prouidere patrono ꝗ eccleſię, & per conſ̃s melior ſuit diffi. Goſ. quæ non reſtrinxit illa uerba ptās, & auctoritas ſolum ad prouidendū eccleſiæ, ſed illa debēt intelligi, vt ſupra dictum eſt, ptās. ſ. præſentādi & ſibi ſubueniēdi, & auctoritas. ſ. circa honores alios & onera vꝫ, vt habeat auctoritatē eccleſiæ defendendi, ¶ Venio ad 2. ſ. ad defendendū Goffre. a ſecunda impugnatione Car. de illo verbo ex, dum dicitur ꝙ nō eſt propria loquutio ex beneficiis, non. n. ex, qualitat cām propter quā benefit eccleſiæ, ſed ſolū ex quibus cauſis acquirat̃ iuſpa. nā dico ꝙ illa ꝑpoſitio ex, proprie, & uere qualitat cauſas ex quib. prouenit iuſpa. quas cauſas appellat diffinitor beneficia, & ſō dixit ex beneficiis. quaſi uoluerit dicere, cū res collatæ eccleſię, quæ inducunt iuſpa. ſint beneficia ex eis beneficiis inducitur iuſpa. licet circa hoc non ſit inſiſtendū. ¶ Finaliter tamen ipſe do. Card. tenet diffi. Io. And. tanquām grauiorē aliqualiter detenta diſ. Goſ. & oio reiecta illa Hoſt ¶ ſubſequētet do. Ant. de Butri. in iſta rubric. poſtquā tenuit diffi. Io. And. ipſe addendo diffiniuit ſ. ꝙ eſt ius quoddam ſpūalitati annexū alicui competēs in eccleſiis honorificū oneroſum & vtile pro eo ꝙ cum diœceſani cōſenſu &c. vt in diffi. Io. And. ſolo illo addito ſpiritualitate annexū, ꝙ quidem verbū quō intelligatur & ꝓcedat dicemus (deo duce) cū tractabimus illū articulū an iuſpa. ſit ſpūale vel ne. ¶ Io. de Imol. vero in dicta rubri. eſt ſequutus ſui præceptoris. ſ. do. Anto. diffi. ¶ Sūma directorij iuris hoc ti. in 2. li. nu. 12. ſequitur ſimpliciter diffi. Goſ. & Archi. in prin ¶ Pet. de Anchar. & Abb. in iſta rubri. ſequuntur diffi. Io. And. ¶ Do. Stephā. Gaietanus de Neapoli Conregnicola meus in ſua ſolēni repetitio. c. fi. de elec. li. 6. in 16. col. ponit diffi. Hoſ. & Io. And. & nihil aliud circa hoc dicit. ¶ Et idē facit Pau. de Citadinis Moder. Doct. in hoc trac. in 1. par. in fi. pe. col. & in prin. fi. col. & in 2 par. in 2. col. in verſ. primū igit̃ genus. Philip. vero de Sarracenis in ſua lectura in iſta rubri. in j. & ij. char. ſolum refert diffi. doct. & nihil diſcutit nec erigit ¶ Reperi nouiter quendam do. Rochū de Curte Papien. in ſuo ſolēni tracta. de iurepa. quē edidit legendo rubricā huius tituli qui refert diffi doc in 2. col. & in 3. col. opponit contra diffi. Io. And. ꝙ nō procedat quia in illa ponitur alternatiua, vel dū dicit pro eo ꝙ eccleſiā conſtruxit. fundauit, vel dotauit, & ſic in ea præſupponit̃ dicit ipſe ꝙ ex ſola conſtructione, vel ex ſola funda acquiratur iuſpa. ꝙ tñ dicit eē falſum. ne quia fundatio, ꝯſtructio, & dotatio, debent copulatiue cōcurrere, vel per vnā perſonam, uel per plures ad hoc vt iuſpa. acquiratur. ſeu deducatur in eē. vt dicit Abbatē declarare in conſi. 106. incip. prius iuxta ordinē in fi. j. col. in 2. vol. & alleg. gl. in c. quicūq;, el 2. 16. q. 7. vbi dr̃ ꝙ ſi quis modicā dotē conferat eccleſiæ non eſt patronus, ergo minus erit ſi nullā dotē contulerit, ſed ſolū conſtituat, vel fundet, & ꝑpea tex. in c. 3. & ĩ c. nobis, hoc ti. qui præſupponunt ꝙ ex conſtructione, vel ex fundatione eccleſiæ acquirat̃ iuſpa. debent intelligi qñ alius cōcurrit ad perficiendū. ſ. ad dotādū, quia iſta tria copulatiue requiruntur. ita dicit dicere Abb. ubi ſupra & eē de mente Ioā. And. in rubri. huius tit. in prin. dū præſuppoṅit eccleſiā non eē deductā in eē, niſi iſta tria copulatiue concurrāt, quā concluſionē regulariter loquendo dicit reperiſſe poſtea Io. de Ana. conſi. 24. in Chriſti nomine amē. Primo vr̃ quod dicit ēt ſentire Abb. in c. ad audiē. in 3. not. de eccl. ædifican. dum dicit conſtruentē dotantē non debere admitti volendo exercere iuſpa. & addit contrariū tenuiſſe Card. in cōſi. 122. in, noīe indiuiduæ Trinitatis circa fi. per dictū c. nobis, & Abb. in c. præpoſuit. de fil. presby. per illū tex. ſed dicit ipſe poteſt reſpōderi. vt ſupra ipſe reſpondit ad d. c. nobis. ſubdit etiā cōtrariū tenuiſſe Abb. in conſi. 59. quidā dñs Iacobus, i prima col. in ſecundo uol. ubi dicit alterū ex prædictis ſufficere ad acquirendum iuſpa. licet poſſit reſponderi eodē modo. ſ. altero ſupplēte. ¶ Et propterea ipſe do. Roc. ponit aliam diffi. quam dicit ſibi meliorem videri, licet vnaquæque diffi. ſit periculoſa. alleg. d. l. omnis diffi. ff. de reg. iur. quæ talis eſt iuſpatro. eſt honorificum, & oneroſum, & vtile cōpetens alicui in eccleſia pro eo ꝙ cū diœceſani conſenſu eccleſiā fundauit, conſtruxit, & dotauit, ipſe vel is a quo cauſam habuit ſolus, uel alio cōcurrente, & hoc modo euitabuntur omnia ſupradicta. ¶ Hac diffinitione poſita ipſimet domi. Roch. inuehit contra eā & dicit vrgere tex. in c. filij. 16. q. 7. ubi tex. ad literā dicit cōſtruxit, vel dotauit, ergo acquiritur iuſpa. ex altero illorū contra id quod continetur in ſua diffi. vbi ponitur copulatiua, & tenendo quod ſupra dixerat dicit debere intelligi ille tex. conſtruxit. ſ. alio dotante, vel dotauit. ſ. alio conſtruente, quia aliter nō dicitur eccleſia deducta ad eſſe ſecundū Innocennū in iſta rubr. niſi fundus conſtructio & dos copulatiue concurrant, ſed ſi eccleſia non erit deducta ad eſſe ex altero iſtorū nō poterit dici acquiſitum iuſpatrona. ergo de neceſſitate ita erit intelligendus tex. d. c. filijs. ¶ Dicit ēt ꝙ poterit & ſecundo rñderi ibi uel exprimi pro, & quia ſæpe diſiuncta exponitur pro coniuncta, & ecōtra. l. ſæpe. ff. de verborū ſignificatio. & plene nota. in c. ſecundo, & ĩ capitulo inter cęteras. de reſcrip. & ſic talis expoſitio fieri debet in caſu iſto, quia hoc ſuadet materia ſubiecta, vt patet ex ſupraſcriptis. Et ꝙ ita ſit intelligēdus ille tex. dicit uoluiſſe gl. ibi, quæ loquitur copulatiue dicēdo fundatione, cōſtructione, & dotatione, acquiri iuſpa quaſi velit illud vel, in tex. intelligi debere pro &. ¶ Poſtea ipſe domi. Roc. dicit poſſe opponi fortiter cōtra diffi. ſuā & Ioā. And. quæ vr̃ cōis, nā ſi eccleſia inſtituat, vel creat præbendas de bonis ſuis cōpetit illi eccleſiæ, eo caſu ꝓſentatio ad ipſas prębēdas, vt dicit cōcludere Abb. alias auctoritates adducentē in c. cū eccleſia vulterana, in 4. col. de elect. & dicit firmare domi. Præpoſi. in cap. vnico. alias in ſumma 11. diſtinctio. in 7. colum. & domi. Felin. in c. venerabilis. in 13. col. de excepti. & tñ hoc caſu non interuenit conſtructio, nec fundatio, nec ēt dotatio, ergo poteſt competere iuſpatro. abſque prædictis. ¶ Ad quam oppoſitionē tenendo ſuam diffinitio. multipliciter ipſe reſpondit, & primo ꝙ etiam in dicto caſu præſupponitur creatio præbendæ & canonicatus, & ēt dotatio. ¶ Secundo reſpondet ꝙ in caſu prædicto dato ꝙ competat præſentatio non tamen præſupponitur ibi iuſpatro. quia non concurrunt ea de quib. in diffi. iurispatron. ſed competit præſentatio ex alio iure: & hoc dicit eſſe poſſibile, vt promittit ſe explicaturum in dicto ſuo tractatu in verbo cōpetens alicui in 25. q ¶ Vel tertio reſpondet illam deciſionē nō eſſe tutā, quia Io. Cal. & do. An. & multi ſequaces ibi tenuerūt in dicto caſu non competere præſentationem, ſed liberam collationē, vel prouiſionē, & idē tenuit Hoſtiē. in ſumma in tit. de elect. in §. quis poſſit eligere, & dicit Hoſtie. ibi referre Tancre. Goff. & quaſi omnes hanc opinionē Tācre. tenentes licet de veritate huius quæſtio. ſe remittat ad dictum ſuum tract. in verbo cōpetens alicui. in 29. q. & ex iſtis dicit teſtate defenſatam ſuam diffi. & ita reſidet ipſe ¶ Circa cuius do. Roc. dicta infra explicabo. Primo ſubſtinebo diffi. Io. And. quæ uidetur cōis. Secundo oſtēdam diffi. ipſius domi. Roc. eſſe corruptam. Tertio demōſtrabo illam additionem appoſitam, per ipſum ad diffi. cōem eſſe ſuperfluam. Quarto declarabo alias oppoſitiones factas per ipſum do. Roc. contra ſuā diffi. & cōem non militare. Quinto dicam aliqua circa dicta ipſius do. Roch. an procedant. ¶ Venio igitur ad primū & dico ar. factū ꝑ do Roc. cōtra diffi. Io. And. & cōem nō procedere. dicit n. illam peccare, quia in ea ponitur alternatiua vel, & ſic præſupponitur iuſpa. poſſe acquiri ex vna de tribus rebus geſtis per aliquē ꝑ conſilium Abb. de quo ſupra. & licet in hoc multum ſe extendat do. Roch. tñ non eſt inſiſtendum, quia late hūc articulū tractabo in iſta prima par. in 3. q. in j. arti. in verſ. eſt bene verū ꝙ in hac materia vbi apertis rationibus cōfutabo opin. Abb. in dicto conſ. ſiue loquūtur in eccleſia ſiue

ſiue in capella, ſiue in altari, quæ ibi dicta ſint hinc repetita, & ſic defenſata remanet diffi. Ioã. Andr. & cõis. Et hoc ẽt demonſtratur, quia non ſolũ ex illis trib. cauſis, & qualibet ipſarum quis poteſt effici patronus eccleſiæ capellæ, vel altaris, ſed plus dico ꝙ ex vna qualibet ipſarum cauſarũ poſſunt effici plures patroni, quia plures dederunt fundum, plures conſtruxerunt, vel plures dotarunt, ſeu Faber dedit operas, & alter cementa & ligna, & oẽs erunt patroni inſolidum, vt ẽt dicemus late infra in d. 3. q. 2. 3. 4. & 5. art. uerũtamen eſt ꝙ iſtæ cauſæ quælibet de per ſe per plures ſi fiãt debẽt fieri inſimul, vt vna ipſa, quæ fit per plures perficiaꝛ, puta ꝯſtructio, vel dotatio, quia ſi illi plures perfecte nõ ꝯſtruxerunt, ſiue alij plures perfecte nõ dotauerunt nõ acquirũt iuſpa. & in hoc poſſet dici diffi. do. Io. And. defectiua, quia non cõcernit ipſum caſum. ſ. qñ plures efficiunt patroni ex vna cauſa, & tãto magis nõ procedit motiuũ do. Roch. quia ſi pluribus vnã cauſam explentib. acquiriẽ iuſpa. multo magis ſi vnus expleat nec eſt in hoc inſiſtẽdum. nam eccleſia nõ põt conſtrui ſine dote c. nemo. de conſec diſt. 1. immo fundator cõpellitur dotare, vt dicetur infra late in 5. q. in 18. art. nos. n. quærimus diffinire iuſpa. ad eſſe deductum, & non põt dici iu eſſe deductũ, niſi eccleſia capella, uel altare ſint fundata, ꝯſtructa, & dotata, & quilibet qui alterũ prædictorum fecit habet iuſpa. ĩ eis, nec ẽt obſtat id quod mõ diximus diffinitionem nõ cõprehendere iuſpa. acquiri per plures ex ead. cã, quia rñdeꝛ vt proxime nos diffiniuimus iuſp. perfectũ, ſed ad illã opp. & ad illã factã per do. Roch. poteſt ẽt dari illa rñſio. ſ. prædicta eſſe de raro cõtingẽtib. & vnã hirundinem non facere ver. ¶ Venio ad tm & dico diffi. do. Roch. eẽ corruptã. credo tñ vitio impreſſoris. dicit. n. iuſpa eẽ honorificũ debuit. n. dixiſſe eſt ius honorificũ. itẽ ibi pro eo ꝙ diœceſani ꝯſenſu, debuit. n. dicere pro eo ꝙ cũ diœceſani ꝯſenſu ¶ Venio ad tertiũ & dico clare ex ſupraſcriptis patuiſſe additionẽ appoſitam per do. Roch. ad diffi. Io. And. & cõem. ſ. ſolus, vel alio ꝯcurrẽte eẽ ſuperfluã per ea, quę diximus proxime quia dictũ Abb. in d. conſ. 106. nõ procedit, & nos diffiniuimus iuſpa. eccleſiæ deductæ in eẽ & habẽtis bñ eẽ, & ſi oẽm perfectionẽ ſuam, & quilibet eſt patronus inſolidũ, vt ſupra diximus. ¶ Venio ad 4. ſ. ad opp. quã facit do. Roch. ĩ d. trac. in ſua q. diffinitiõis, in 4. col. j. char. de pbẽda facta de bonis eccleſiæ in qua nõ interuenit, nec fundatio, nec ꝯſtructio tñ prælatus eccleſię pñtat ĩ illa præbenda, quod eſt ꝯtra diffi. Io. And. quæ eſt cõis, do. Roch. Ego circa hoc nimiũ miror quõ dicat do. Roch. prædicta eſſe ꝯtra diffi. ſuã, non tñ contra illã Io. Andr. immo eã ꝯfirmat. põt. n. eſſe quis patronus abſq; eo ꝙ fundauerit, vel ꝯſtruxerit, ſed ſolum dotauerit. vnde teneo motiuũ pro diffi. cõi, ſed militare ꝯtra ipſius do. Roch. diffinitionẽ, & ſolutiones quas ipſe ponit nõ applaudere, quia poteſt creari prębẽda canonicatus, vel aliud beneficiũ in abſtractu & in eo militat vera præſentatio iuriſpa. immo plus eſt ꝙ põt fieri talis pbenda per quẽcumq; cum diœceſani cõſenſu, & habet iuſpa. ĩ ea, ut diximus infra. in j. part. 2. lib. in 5. q. prin. in 4. artic. vbi dr̃ patronus poſſe præſentare in præbendis exiſtentib. in eccleſijs collegiatis, licet non præſentẽt in vacatione rectori. Et ſi diceret hoc tibi eſſe, quia patronus fundauit eccleſiã collegiatã & præbẽdæ præſumunꝛ ẽt per eũ dotatæ, dico nõ per hoc euitari ꝙ ſit ẽt iuſpat. cũ præſentatiõe ex ſola dotatione præbẽdæ. quod tñ non erat cum pñtatione, ſed ſine præſentatiõe ex fundatione ꝯſtructione. & dotatione eccleſiæ collegiatæ, nã pręſentatio in ea locũ non habebat, & in præbenda bene locum habet, quæ præbenda ſolum eſt creata ex dotatione. Item vt dicemus in d. 4. art. cadit præſentatio in prębenda & dr̃ vera præſentatio ẽt ſi ſit facta ex fructibus alicuius eccleſiæ vt ibi. & ſic non militãt ſolutiones do. Roch. & reſtat motiuũ eius in pedibus ꝯtra ſuã diffi. quod facit pro illa Io. And. & cõi, & per iſta ſunt expedita dicta do. Roch. quæ quantũ militent ex ſupraſcriptis apparet, remanet igiꝛ in pedib. diffi. Io. And. quã ſequitur cõis ſchola Canoniſtarum. ¶ Eſt bene verum ꝙ do. Barb. in c. quãto, in 6. & 7. col. & pſertim. poſt prin. 7. de iudi. dãnat Io. Andr. in vna tm̃ ſ. quia dixit eſt ius. nam debuit dixiſſe ꝙ eſt gratia. c. 3. hoc tit. cuius dicta hic referre non curo, quia de eorũ veritate eſt videndũ in d. q. an iuſpa. ſit ſpũale vel ne. ¶ Ego pro vera & propria diffi iuriſpa. tenerem diffi. Goſt. ꝯterranei mei quã ẽt tenuit Arch. in c. j. hoc tit. lib. 6 & directorum vbi ſ. & omnes doct. antiqui, qui optime diffiniebant, defenſata tamen vt ſ. pro deſcriptione vera & enucleatione iuriſpa. tenerem illam Io. Andr. quæ communiter recipitur. Verum ad omnia ſ. diſcuſſa euitanda pro deſcriptione, & declarationem iuſpa. Ego dicerẽ iuſpa. eſt poteſtas honorabilis, onerosa, & vtilis, gratioſe patronis ꝯceſſa in eccleſia, & beneficijs pp beneficium. ſoli collationis, ꝯſtructionis, ſeu donationis cũ diœceſani ꝯſenſu eis collata iure ſubſtinẽte ab vno, vel pluribus ſimul concurrentib. vel ab alijs ab ipſis cauſam habentibus. ¶ Quæ quidem deſcriptio, ſeu diffinitio eſt facta ad inſtar diffi. iuriſpa. libertorũ, dũ dr̃ in illa ꝙ eſt poteſtas a iure ciuili patrono ꝯceſſa in pſonã liberti ad obediẽtiã ſibi pſtandã pp beneficium manumiſſionis, q̃ diffi. colligiꝛ ex l. j. & 2. ff. de iurepa & ex l. j §. circa ff. de offi. præfec. vr. quã refert Arch in c. piæ mentis. 16 q. 7. quæ addit ad illã Io. And. iure ſubſtinẽte: & vt dicebat ius, mõ dicit gratioſe conceſſã, & vltra illam Io. And. apponuntur ẽt aliqua alia verba ad euitandũ oppo. do. Roch. in reliquis tñ ꝯtinet quantum diffi. Io. And. & ſic nunc poteris tenere quã velis ex illis duab. licẽt hanc meã putẽ optimam. ¶ Quam diffi. ſic declaro. dixi n eſt poteſtas honorabilis, quia pronus habet honorem pręſentandi patronum in eccleſia, vt in c. decernimus 16. q. 7. & quaſi per totũ hunc tit. Itẽ quia debet præ alijs in eccleſia pronata honorari, & habet ius pceſſionis c. nobis, hoc tit. ¶ Dixi ẽt onerosa, quia pronus tenetur eccleſiã defendere & curare ne illius bona dilapidentur 16. q. 7. c. filijs. ¶ Dixi vtilis, quia ſi pronus deuenerit ad inopiã ex manentib redditib. pinguius q̃ alijs paupertib. puidebitur c. quicũq; 16. q. 7. ¶ Dixi gratioſe, quia ex grã hoc habent & non iure proprio d. c. 3. hoc tit. ¶ Dixi in eccleſiis qa hoc verbum eccleſia cõprehendit capellas, & altaria ac ꝯuentiones hoĩum gl. in c. fi. ne prælat. vj. ſuas. ¶ Dixi bñficijs pp iuſpat. quod ſit in creatione pbendarũ & aliorũ bñficiorum in extractu, vt dixim' s. ¶ Dixi bñficium & non ex beneficijs ad euitandã opp. do. Car. de qua ſ. de propõne ex. ¶ Dixi illa tria ſoli collationis, & ꝯſtructionis, ſeu dotationis, quia ex his trib. cauſis iuſpa. acquiriꝛ, de primo eſt tex. ĩ c. nobis, hoc tit. & in c. Abbatẽ 18. q. 2. de ſecundo eſt tex. in c. monaſteriũ. 16 q. 7. de tertio eſt tex. in d. c. nobis, & in d. c. filijs. ¶ Dixi cũ diœceſani ꝯſenſu, qa aliàs non acquiriꝛ iuſp. d. c. nobis. ¶ Dixi iure ſubſtinẽte, nã gratioſe ius ſubſtinet laicos ad hoc ius cũ iure proprio non ſint capaces huius iuris ſpũalis, ſeu ſpiritualitati annexi, ſuſtinentur tñ a iure vt inducanꝛ ad eccleſiarum fundationẽ. d. c. 3. quę verba nullus diffinitor ponit & vt vides neceſſaria ſunt. ¶ Dixi ab vno, vel pluribus, qa vnus põt effici pronus omnia faciendo, ſcilicet fundando, conſtruendo, & dotando, vel plures, ſi quilibet ipſorum vnum dè pdictis fecit, uel plures, ſi plures dederũt fundum, vel plures conſtruxerunt, ſed plures dotarũt, per ea quæ dixit do. Roch. & vltra ipſum ego vbi ſ. ¶ Dixi ſimul cõcurrentibus ad euitandam oppoſitionem do Roch. licẽt illam non teneam, vt ſ. ¶ Dixi poſtremo, vel ab alijs ab ipſis cauſam habentibus propter tranſlationes, q̃ fiunt de ipſis iurepatronatus, ad hæred. & ad extraneos ex diuerſis titulis vt in gl. in c. piæ mentis, & ibi Arch & omnes 16. q. 7. & late dicetur infra in illa j. part. & per iſta ſumus expediti a diffinitio. iuriſpatron.

¶ Secundus artic. j. q princ. j. part. j. Libri.

1 *Verbum patronatus quot modis capiatur.*

2 *Quare in hac materia qui fundat, vel conſtruit, vel dotat dicatur patronus.*

3 *Patronus tribus modis dicitur.*
4 *Aduocatus dicitur patronus reſpectu cauſæ.*
5 *Dicitur etiam patronus qui manumiſit ſeruum.*
6 *Patronus dicitur, qui conſtruxit, fundauit, vel dotauit eccleſiā, vel altare, vel capellas, vel alium pium locum, vel qui ab eo cauſam habuit.*
7 *Patroni dicuntur qui præſentant ſcholares ad eorū collegia, addi qui vulgari vocabulo nuncupantur promotores.*
8 *Ratio quare vocetur patronus qui fundauit, conſtruxit, vel dotauit eccleſiam.*
9 *Patronus dicitur quaſi pater.*
10 *Dotans eccleſiam dicitur dare bene eſſe.*
11 *Eccleſia ſine dote pro nihilo reputatur.*
12 *Sine dote non dicitur eſſe eccleſia.*

1 IN iſta j.q.pro ij.artic.† videndum eſt ver-
2 bū p̄ronus quot modis capiat,† & quare ĩ
caſu nr̄o dicat̄ p̄ronus, & circa primā par
3 tē, hu' articuli reſpōdeo,† ꝙ vere p̄ron'
4 tribus modis dr̄, †nam patronus dicitur aduocatus reſpectu cauſæ, vt latè diximus ſupra in præceden. artic. quia illam promouendā aſſumpſit p̄rocinio ſuo. l.rem nō nouā.§.patroni.C.de iudi.15.q.2.c.2.& per totū, de
5 poſtu.¶† Itē dicitur patronus dn̄s reſpectu ſerui manumiſſi, quia ex eius manumiſſione propter tale beneficiū ſeruo collatū, qui ex ſeruitute reductus eſt ad libertatē, q̄ nō uenditur auro remanet dn̄o certū ius a iure ſibi ꝯceſſum in libertū, ut in toto tit.ff.& C.de iurepa.liber.de quib. patronis hic nō tractabimus, licèt d.Pa.de Cit.ĩ hoc ſuo trac.ēt de iſtis tractet ad quē me remitto.
6 ¶† Tertio dr̄ patronus qui ꝯſtruxit, fundauit, uel dotauit eccleſiā, capellas, vel altare, uel aliū piū locū is, uel aliquis a quo ipſe cauſam habuit ut to.tit.in antiquis 6.& ele.& totā cām 16.& p̄ſertim.q.7.& hoc ſtricte, lar-
7 ge uero pn̄t appellari patron †q̄ habēt p̄ſentare ſcholares ad eorū collegia, ſeu ad aliqua ſedilia, & largiſſime q̄a habent ius ſedendi in aliquib ſedib. ut dr̄ infra in ultima q.huius j.part.& de hmōi patronis hic ſumus tractaturi.¶ Do.Roch.in d.ſuo trac.in j.par. in j.char.in 4. col.in uerſ.2.quæro, dicit ēt patronū poſſe appellari, qui ē caput, uel ſuperior.alleg.tex.in c.dilecta, de exceſſio. p̄la.ſubdit ēt ꝙ q̄nq; patronus dr̄ qui cælat crimē c.quē add.circa fin.de iureiur.ubi talis appellat̄ patronus criminis.¶ Addit etiam ꝙ q̄nq; patronus dr̄ qui habet ius in aliqua re, vel ēt dominiū ſaltim conſiderato vulgari ſermone, & remittit ſe ad ea, q̄ dixit in d.ſuo trac.in uerbo in eccleſijs, in 3.q.ſed reuera eſt in 5.q.ubi de hoc allegat.Io.de Imo.in c.inter dilectos in pen.col.de don. ubi adducit illud vulgare, iſte eſt patronus talis poſſeſſionis, uel domus, ſed iſta nō faciūt ad propoſitū nr̄m.
8 ¶ Circa ſecūdā partē p̄ſentis art.dic † ꝙ iō dr̄ patronus, q̄a ſicut pater ducit filiū de nō eſſe ad eē, ita patron' ducit eccleſiā de nō eē ad eē. ita Inn.d.Car.Io.And.Abb. & oēs in rubr.huius tit.& Pau.de Eleaza.in ſua 4.q. incip.p̄ronus poſt prin.3.col.ita ēt uoluit Roc.in d.trac.in j.char.in j.& 2.q.& Pau.de Cit in hoc tra.in prin. 2.par.
9 & in 3.par.in 2.q.ſecundæ cauſæ ubi dicit † ꝙ patronus dr̄ quaſi pater, quia deducit eccleſiā de nō eſſe ad eſſe. ¶ Do.Stepha.Gaye. Cōregnicola meus in repe.c.fi. de elec.lib.6.in 16.col.in fi. dicit ꝙ patronus dr̄ q̄ habet ſolertiā, & cautelā eccleſiæ, allegat Arch.in c.unico, hoc ti.lib.6.¶ Pa.uero de Cit.ubi ſupra in pri.ſecūdæ par. dicit ꝙ patronus dr̄ quaſi pater, & patronus a patre, & a Græcis ſumptū eē, nā pater tm̄ eſt quantū oīa ſeruans, q̄a per ipſum ſeruat̄ familia procreādo ſeruātur bona, & domeſtica quęq; unde & primus in domo, & q̄ imperiū habet in ea paterfa. dr̄ & demū ſubdit ꝙ aliquē appellamus patrē, qui nullo paternitatis vinculo eſt cōiūctus, ſed cā reuerētiæ, ut Romulus cētū elegit patres, iuxta illud Titi Liuij, q̄ cauſæ Reip. præeſſent. ¶ Sed reuera illa rō ꝙ patronus deducat eccleſiā de nō eſſe ad eſſe, ſicut pr̄ filius concludit ſolū in patronis rōne fundi collati, uel cōſtructionis, quia iſti deducunt eccleſiā de nō eſſe, ſed in patrono dotāte illa rō nō procedit, niſi dicamus ꝙ eſt ēt dotās, ſicut pater ſpiritualis & mater qui
10 ēt dicunt̄ patres, nam licet prædicti nō dent eſſe,† dant tamen bene eſſe. ſic & in dotante, licet non dat eſſe, q̄a ſi eſt eccleſia ædificata, iā deducta eſt in eſſe, tamen do-
11 tans dat ſibi bene eſſe, † quia ſine dote eccleſia pro nihilo habetur, & ſpiritualia ſine tēporalibus diu eſſe nō poſſunt vulgatis iuribus, immo eſt dicendum ꝙ dos ſit
12 de neceſſitate eccleſiæ,† & ſic ſine dote non dicatur eē eccleſia, ut ſupra diximus ſupra in præcedēti prox. art. referendo dicta Do.Roch, & eſt tex.rotundus in c. nemo de ꝯſe.diſt.j. ubi dicit ꝙ eccleſia nō pōt conſtrui, niſi dote data, & ſic eſt neceſſaria dos ad eſſe eccleſiæ, ſicut fundatio, & conſtructio ut uoluerunt Inn. & ſequaces in rubrica huius tit.& utraque ſolutio eſt bona.

¶ Tertius artic.j.q.princ.j.part. Lib.j.

1 *Iuſpatronatus pluribus modis nuncupatur.*
2 *Patronus quare dicitur aliquando aduocatus.*
3 *Dux Venetorum poteſt appellari patronus ſancti Marci à Patrocinando.i.defendendo ipſam eccleſiā, nam patrocinari idem eſt quod aduocare & defendere.*
4 *Iuſpatronatus appellatur aliquando ius repreſentationis & aliquando gratia.*
5 *Inter iuſpatronatus & ius aduocatia & ius ſimiliū nulla eſt differentia.*
6 *Verbum præſumere importat facere actum propria auctoritate.*
7 *Iuſpatronatus, vel ius aduocatia poteſt donari cum conſenſu epiſcopi & licentia.*
8 *Non procedere dictum Inno.iuſpatronatus eſſe ex quaſi debito et ius aduocatia eſſe ex gratia, nam omnia ſunt ex gratia.*
9 *Illa nomina iuſpatronatus aduocatia & ſimilia non differunt in ſubſtantia ſed in nomine.*
10 *Dictio, ſeu, ponitur pro idest.*
11 *Verbum iuſpatronatus, ſeu patronus eſt verbum generale habens ſpecialia nomina ſub ſe ſecundū ſpeciales actus per ſe explicandos.*
12 *Patronus quare dicitur vice dominus,*
13 *Patronus non habet dominium eccleſiæ, ſed tantum patronatum.*
14 *Subſtinebitur libellus, ſi in eo dicatur peto Eccleſiam meam.*
15 *Patronus appellatur aduocatus, ſeu defenſor, & quæ ſit ratio.*
16 *Patronus appellatur cuſtos & iuſpatronatus cuſtodia, ſeu guardia, & quæ ſit ratio.*
17 *Patronus dicitur dominus frequentationis ſeu poſ. & quæ ſit rō.*
18 *Iuſpatronatus appellatur gratia, & quæ ſit ratio.*

QVAERO Et erit tertius artic.ſi iuſpa.eccleſiarū habet aliud nomē, & quo alio noīe appellari ſoleat. Et dicēdū ē ꝙ q̄nq; ſtat in ſuo noīe.ſ.iuſp.vt p̄ totū tit.maxime in ru-
1 bricis de iurepa † q̄nq; dr̄ aduocatia, ut in c.q̄a clerici, & ĩ c.cū āt.hoc tit.q̄nq; uice dn̄atus, q̄nq; cuſtodia, q̄nq; guardia appellat̄, vt ĩ c.p̄terea, el 2.hoc ti.q̄nq; ius frequētatiōis, ſeu poſ.ut ĩ c.pię mētis, & ĩ c.frigētı' 16 q.7.ita Goffre.de Trano ĩ sūma huius tit.ĩ pē.col.ĩ verſ. itē no.& ſequit̄ Hoſtien.in sūma hui' tit.ĩ ſi. § q̄d ſit iuſpa.& vult ēt Inno.in d.c.p̄terea, & in c.ſeq. & Archi.in prin.c.j.hoc tit.li.6.vbi ponit de nomine poſſeſſionis, & ita etiā loquit̄ Albe.de Roſa.in ſuo dictionario in uerſ. patronatus ius.in prin.dicēs ꝙ iſta nomina hn̄t locū ſm̄ diuerſimodas regiones.hoc idē tenet Io. And.ĩ d.c.præterea, & ibidē do.Card.do.An.Pet.de Anch.& Imol.& Abb.loquit̄ de aduocatia in d c.quia clerici, in j.notab.
2 ubi dicit, †quòd hęc denominatio ſurgit ab eo iure, q̄a tenet̄ patron' eccleſiā defendet̄ ut aduocatus cām clientuli: & ideo idē Abb.in c nobis, in ij.col.ti dixit† ducem
3 Venetorū appellari patronum ſancti Marci a patrocinādo i.defendēdo ipſam eccleſiā. nam patrocinari idē eſt quòd aduocare & defendere, hoc idē dixit Pa.de Ci. in d trac.de iurepa in ij.par.ante fi ſecundæ colū.& idē Abb.in diſpu. augerius, in 7. col.in uerſi. nec obſt.rn̄ſio Imo uoluit ex hac cā patronū appellari, & eſt ēt de hoc tex.in c.q̄buſdā, & ibi doct.de pęn. & in c.in ſingulis, in fi de ſtat.mona.Do.Stepha.Gaye. in d.rep.c.fi.de elect. lib.ſexto, dicit ꝙ iuſpatro. aliquando appellatur ius repræſentationis

prę$ſ$entationis ita ibi in 16. col. alleg.doc. per totũ de iu
repa.qđ ẽt uoluit Pau.de Cit.in hoc trac.poſt prin. fina
4 lis col.j.par.† & ꝙ appellet̃ ius repręſẽtatiõis, alleg.tex.
in c.piæ mẽtis 16.q.7.¶ Eſt etiam aduertẽdũ ꝙ quãdoq;
appellatur gr̃a, ut uult gl.j.no.in d.c.quia clerici, in fin.
hoc ti.¶ Bene tñ uerum eſt quorundã eſſe opinionẽ, q̃
vult inter prædicta nomina eſſe aliqualem drĩam, ꝑut
vult Inn.in d.c.propterea, el.2.ꝙ ius aduocatiæ differat a
iurepa.mouetur per illum tex.ubi ſin.cum vr̃ ꝓbari ꝙ
ius aduocatiæ nõ ſolũ non poſſit uendi, immo nec do-
nari. & tñ eſt ſecus in patronis, quia donare poſſunt iuſ
patro. ut in c.ex inſinuatione, hoc ti.& dicit eſſe rõnẽ
diuerſitatis, quia patronus eſt, quaſi ex debito, ſed ad-
uocatia de gr̃a tm̃, & idẽ dicit eſſe dicendũ in guardia,
cuſtodia & ſi. in fi. dicit, ꝙ ſæpe aduocatus ꝑ patrono
ſumitur, & hoc idẽ vr̃ tenere gl.j.& ii. ibi dũ dicit, nam
alij dicunt̃ patroni: alij aduocati.ad hoc ẽt adducit tex
in c.generali, in prin.de elec.li.6. & in c.uenerabilẽ, in
§.uerũ co.ti in antiquis, & tex.in d c.in qbuſdã, de pęn.
ubi iſta nomina ponũtur tãquam diuerſa, & hoc ẽt vr̃
tenere Archid.in d.c.generali, in j.col. ¶ Contraria tñ
5 opinio eſt cõis.ſ.† ꝙ nulla ſit drĩa, ſed ſint eadẽ, iſta po-
tiſſima mea noua rõne, nã ſi eſſent diuerſa, expreſſus eſ
ſet a iure aliquis modus ꝑ quẽ qs poſſit in eccleſiã acq-
rere aduocantiã, cuſtodiã, guardiã & ſimilia, ſed qa nul
lus alius reperitur modus expreſſus a iure, niſi illi.ſ.col
latio fundi cõſtructio & dotatio, ut dicit Card.in d.c. p̃
terea, in 2.q.& Io.And.in d.c.in ſingulis, in fi.& ex iſtis
acquiruntur oĩa quę pertinent ad patronum, ſ.quid ho
noris, oneris, & utilitatis. vt infra erimus declaraturi,
neſcio videre qualiter qs poſſit habere cuſtodiã, aduo-
catiam, guardiã, vel ſimilia, & nõ iuſpa. ſi nõ põt acqui-
rere, nec hr̃e vnum ſine alio, quõ ergo dicemus aliqua
poſſe facere aduocatũ, quæ nõ eſt patronus, uel ecõtra.
cum ab eiſdẽ oriãtur radicib. Quæ eoſdẽ procreãt fru
ctus, huic rõni non uideo reſponſum. ¶ Non obſtant
mõ in contrarium adducta, & primo tex.in d.c. pręter
ea ponderatus, ut per Inn. ibi nam ita non põt donari
iuſpa. ſicut nec ius aduocatiæ, ſ.propria auctoritate qđ
demonſtrat illa uerba ꝓ ſuæ uoluntatis &c. & uerbũ p̃
6 ſumant, † ꝙ importat facere actũ propria auctoritate,
quẽ debebat facere cũ auctoritate ſuperioris, vt eſt tex.
iuncta gl.Abb.ibi Barb.& do meus Corſetus in c.2. de
iudi.& idẽ Barb.in c.j.21.col.eod.ti.tex.& ibi Domi.in
c.cũ qui.de præb.in 6.tex.iuncta gl.in c. monaſterium,
de uita & hone.cler.& melior tex.in c.unico eo.tit. &
do.meus Corſet.in c.prudentiã, in j reſpõſo.2. char.de
7 offi.deleg.unde ex illo tex.colligit̃, † ꝙ cũ licẽtia ep̃i ẽt
ius aduocatiæ põt donari ſicut & iuſpa.d. c.ex inſinua
tione, & c.nullus, eo ti.ergo differẽtia Inn. nõ ꝓcedit,
qa ſi negat ꝓpria auctoritate facere ex ſua p̃ſumptiõe:
a ↄtrario ↄcedit cũ ep̃i cõſenſu, & hoc maxime ꝓcedit
nã ſi aliqua drĩa eẽt inter prædicta, oẽs cõcludũt maio-
ra iura habere patronus q̃ aduocatus, ſi donari põt iuſ
pa.quod eſt plus cũ conſenſu ep̃i, cur nõ poterit dona-
8 ri ius aduocatiæ, qđ eſt minus cũ eod.conſenſu. ¶ † Mi
nime concludit rõ per ipſum Inn.allegata.ſ.ꝙ iuſpa.eſt
quaſi ex debito, aduocatia uero ex gr̃a, quia ſalua pace
tanti patris tex.in c.3.hoc ti.loquit̃ de patro.& ſic de iu
repa.& tñ dicit eſſe ex gr̃a. eſt bene uerum ꝙ ipſe Inn.
poſuit in ſuo dicto dictionẽ, quaſi per quã non uiſus eſt
firmare pedes ꝙ ſit ex debito, ſed quaſi ex debito, tñ
hoc probaui eſſe ex gr̃a, ſicut & aduocatia, ut ꝓxime
dixi, & dicetur in proximo ſequenti art.& ſic ſua ratio
nõ concludit. ¶ Confirmo ẽt prædicta ſm Cardin. ibi
in d.c.prætereа, & Abb.in d.diſputa.augerio, in 7. col.
nã ſi ille tex loqueret̃ de aduocato, & non de patrono
nõ fuiſſet ſituatus ſub iſta rubrica, ut in proœmio Gre
goriano eſt præmiſſum, nã nigrum adaptandum eſt ru
bro ſi fieri põt, ut not.gl.in c.bone, de confir.ut.uel in
ut.& in c.tibi, de reſcript.lib 6. ¶ Hoc ẽt alio mõ pro-
batur ex illo tex.c p̃terea, ſm Abb. in d.diſputa. auge-
rio, in 7.col.nã cũ in princ.feciſſet mẽtionẽ de aduoca-
tis eccleſiarũ cum ſtatim ſubiũgit in verſ.ſeq declaran
do & ampliando quod dixerat ibi eos, ſiue aduocati, ſi
ue patroni, ſiue vice dñi &c.& poſtea ſubdit, vel quocũ
que alio noĩe cenſeantur, ex iſtis verbis clare innuitur
quod dixerat in prin.intellexiſſe de patronis, qui diuer
ſis noĩb.ſm uarias locorũ conſuetudines nuncupant̃:
vt clare etiam innuitur ex illo relatiuo eos per quẽ pa-
tet ſe retuliſſe ad præcedentes oẽs diuerſis nominibus
nuncupatos, quod ẽt patet ex illa clauſula generali, ſeu
9 quocunque alio nomine cenſeant̃. † quæ demonſtrat
diuerſitatem ſolũ eſſe in nominib.& nõ in eſſentia, vel
ſubſtãtia. Et iõ dixit Card.poſt Hoſt in d.c.prætereа. in
j. op.ꝙ illa litera non intẽdit facere drĩam inter eos, im
mo exęquare illos quocũq; nomine cenſeantur quod
dicũt eſſe uerius.¶ Nõ obſtant nec alia iura ſupra in cõ
trarium allegata, quia ſimiliter ibi non intendũt illi tex.
10 facere differẽtiã, ſed exæquare.† Nec obſtant dictiões
intermediæ poſitæ ſeu &c.qa illę debẽt exponi pro.i.ſe
cundũ Dom.in d.c.generali, in princ. 2. col. Et pro iſta
opi.facit tex.in d.c.quia clerici, & in d.c. cũ aũt hoc tit.
quam opi.ſequitur Ioan. And. in d.c.in ſingulis. de ſta-
tu monacho.& plene do.Card.in d.c. prætereа, in j. &
ij.op.& in j.& ij.q.licet non adducant omnia prædicta,
& p̃ſertim illã nouam meã rõnem, nec illam pondera-
tionẽ de illo uerbo præſumant. Idẽ ẽt tenet ipſe Cardi.
in cõſ.123.reuerẽde pater &c.in princ.poſt lõgã caſus
poſitionẽ, & in 2.& 3.col. D. Abb.in d.ſua diſput.auge-
rio, in 7.col.in uerſ.nec obſtat riſſio Inno. quĩ dicit poſt
Hoſtien.in ſumma in fi. §.primi hoc tit. ꝙ patrono poſ
ſunt cõuenire oĩa illa nomina.de quib.in d.c.pręterea,
& gl.in d.c.generali, in uerbo cuſtodiã, de electio. lib 6.
¶ Ego in iſto paſſu tenerẽ opinionem cõem ꝙ iſta noĩa
idẽ importent, vt ex ſupraſcriptis apparet. Eſt bene ue-
rum ꝙ ſecundum diuerſos actus per patronos explicã
dos diuerſa noĩa poſſunt eis attribui, & ſic iuſpa.ſeu pa
11 tronus erit † uerbũ generale habens ſpecialia nomina
ſub ſe ſecundum ſpeciales actus per ſe explicãdos, nec
inconuenit ꝙ ex iſtis ſpecialibus nominib.generale no
men ſit iuſpa.ſeu patronus, quia ut diximus ſupra pro-
xime in 2.art patronus dicit̃ quaſi pater eccleſiæ, quia
deduxit illam de nõ eſſe ad eẽ. iõ dignius & generalius
12 nomẽ.¶ † Vnde dicemus ex quo patronus in eccleſia
honorat̃ præ aliis in præſentando c.decernimus 16.q 7.
& quaſi per tonum hunc ſimilẽ, & habet alios honores
de quibus in c.nobis, hoc tit.merito reſpectu horũ ho-
norum poſſe dici dominus eccleſiæ. Sed quia patronus
nõ poteſt appellari vere.ſed abuſiue dominus, ut dicit
Bar.in l.fi.in pen.col.C.de edi.diui Adri.tollen. merito
ex iſto capite perceptionis honoris poterit appellari vi
ce dominus quaſi non uere dominus, ſed uice & loco
13 domini, & congrue dixi quaſi dominus, † quia patro-
nus non habet dominium eccleſiæ, uel dotis, ſed patro
natum tantum ſecundum Io.Andr.in reg.quod alicui.
de reg. iur. lib.6 licet quodammodo poſſe dici dñs, &
allegando dicere poſſet patronatũ ſuum, quãuis ſecun
dum ueritatẽ nõ habeat ius in eccleſia ſed tm̃ merũ ius
præſentandi & alia exercendi ex gratia ſ[?]ta Gaye.in d.
rep.c.fi.de elec.lib.6.in prin 24 col.hinc dixit Abb c. ꝓ
14 illorũ.in j.no.de præbẽ † ꝙ ſi patronus in libello dicat
peto eccleſiam meã ſuſtinebit libellus, quia videt̃ dñs
refert do.Roch.in hoc trac in fin.4 col.3.char. ¶ Itẽ &
ſecundo ex quo patronus habet defendere eccleſiã &
eiꝰ bona 16.q.7.c filiis, & quia officiũ aduocati & defen
15 ſoris eſt defendere.vt in tot. tit. de poſt. † merito reſpe
ctu huius actus defenſiõis patronus põt dici aduocatꝰ
ſeu defenſor, vt eũ appellat tex in d.c.gñali, & in d.c p̃
terea, & pulchre Abb in d c.quia clerici. in j.not. Ita ẽt
uoluit Gaye.in d.repe.c.fi.de elec.lib.6.in 18.col. ¶ Sed
huic meæ cõſiderationi obſtat tex.in c.cũ ãt, hoc ti. ubi
patronus appellat̃ aduocatꝰ, & tñ ibi patronꝰ exercebat
actũ p̃ſentationis. Ego dicerẽ illud non obſtare, nã põt
ſtare ꝙ iſta nomina fuerint impoſita ex prædictis exer-
citiis, & tñ non inconuenit ꝙ poſtea unũ pro alio
tur.¶ Itẽ & tertio ex quo patronꝰ habet cuſtodire bona
eccleſiæ, & aduertere ne dilapident̃ d.c.filiis, & ſi

ſona eccleſiaſtica habet cuſtodiã eccleſiæ vacãtis, iuxta
no. in c. cũ vobis de offi. ordi. vbi plene: & ſuo loco in-
16 fra dicet.† Iõ reſpectu hu' cuſtodię p̃ronus poterit ap
pellari cuſtos: & iuſpa. cuſtodia, ſeu guardia: ſicut guar-
diæ feudi ſunt quæ ꝯſtituunt aliquib. pp cuſtodiã rei dñi
ꝯſtituẽtis vt in vſib. ſeu. in ti. de feu. guar. quod ẽt ſentit
17 Gaye. in d. repe. c. fi. in 18. col. de electio. li. 6. ¶ † Item &
quarto quia iuſpa. aliq̃n nõ põt ꝓbari: ſed is dr̃ p̃ronus q
ẽ in poſ. ſeu quaſi præſentãdi c. cõſultationib. hoc ti. cũ
ſi. ex quo verus patronus dici nõ põt: merito hoc attẽ-
to q̃n de veritate aliquarũ illarũ triũ cauſarũ acquiren
di iuſpa. in ſui perſonã, vel ſuorũ nõ apparet: nec in aliquo
ab ipſis cauſam habente: ex quo ipſe manet in poſ. ſeu
quaſi poteſt dici & appellari dñs frequẽtationis, ſe poſ.
& hodie pro maiori parte ſunt hmõi cũ de fundatio-
ne apparere nõ poſſit: ſed ſola quaſi poſſeſſio. ¶ Itẽ &
quinto dr̃ ius pręſentationis. vt diximus poſt Gay. vbi ſu
pra habito reſpectu ad præſẽtationes quæ quotidie fiũt
18 per patronos cũ eccleſiæ vacant. ¶ † Item & ſexto, qa
iuſpat. nõ ex debito, ſed ex gratia d. c. 3. hoc ti. reſpectu
ſuæ cõceſſionis, ſeu permiſſionis, quæ fit a iure laicis:
vt poſſint hoc iure vti poteſt dici gratia, ſeu ius gratiæ:
& ita omnia concordarem: licet do. Roch. in hoc tra-
cta. in 3. char. poſt princi. 4. col. in 8. q. ſolum dicat iuſpa
trona. habere diuerſa nomina & nil aliud ponat.

¶ Quartus articu. j. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Ratio quare fuit inductum iuſpatronatus.*
2 *Ponitur quoddam miraculum diui Hieronymi.*
3 *Iuſpatronatus eſt inductum in fauorem eccleſiarum habito reſpe
ctu ad vniuerſalem eccleſiam habito vero reſpectu ad particu-
larem eccleſiam eſt inductum in fauorem laycorum patronorũ.*
4 *Abbas dicitur pater canonum.*
5 *Iuſpatronatus dicitur eſſe ex gratia: & qua ſit ratio.*
6 *Layci nõ dñt eccleſiaſtica: & maxime ſp̃ualia tractare negocia.*
7 *Ratio quare dicatur iuſpatronatus eẽ ex gratia cũ ſit ſp̃uale &c.
concludit quo ad laycos: quia non debent eccleſiaſtica &c. ſecus
in clericis: quin alia aſſignatur ratio.*
8 *Iuſpatronatus clericorum quo ad ius præſentandi dicitur gratio-
ſum: quo ad alia dicitur ex debito.*
9 *Patron. dicuntur habere ius contra inferiores prælatos: quia præ
lati abſque patronorum, præſentatione non poſſunt conferre, ne-
que inſtituere.*
10 *Iuſpatronatus poteſt dici aliquo ex quaſi debito: & qua ſit rõ.*
11 *Iuſpatronatus ex quo eſt priuilegium & gratia debet in eo fieri
lata interpretatio.*

SVCCESSIVE Quærit: qa cadit ex ſu-
pra ſcriptis iuſpa. an ſit ex gr̃a an ex debi
to, & dic ſm Goff. Conclue meũ in ſum-
ma hu' ti. in pen. col. in verſi. itẽ no. iuſpa.
eẽ ex gr̃a, & de hoc eſt tex. in c. ſiquis ep̃orũ 16. q. 5. ibi
hæc gr̃a reſeruat: eccleſia. n. ſubſtinet patronos ex gr̃a
in hac parte: vt in c. 3. hoc ti. ibi hucuſque eccleſia ſub-
ſtinuit & ad hoc eccleſia eſt inducta: quia cernens mul
tũ refrigeſſiſſet fidẽ Chriſtianã, adeo ꝙ non erat qui ec
1 cleſias fundaret, ſubſtituit † ꝙ in ea fundatores hẽrent
hoc ius vt inducerent ad eas fundãdas. ita colligit ex d.
c. ¶ Et cõgrue ad oſtẽdẽdũ hanc fuiſſe gratiã huius cau
2 ſæ, quia rari erant qui eccleſias fundarent & ẽt vt † nun
quã ceſſem a p̃conijs ſanctiſſimi p̃roni mei diui Hiero
nymi hic accommodare narrabo vnũ maximũ ipſius
miraculũ qđ dixit Io. And. in nouella in c. vnico. de reli
qu. & vene. ſan. qđ ẽt ibi referũt Pet. de Anc. Dñicus, &
ſcribẽtes. & Io. An. ſe remittit ad quẽdã libellũ vocatũ
Iixero nominiana quẽ ipſe edidit in laudẽ & memoriã
beatiſſimi Hieronymi quẽ ego vidi legi & habeo. ¶ Di
cit igit ipsũ glorioſũ doc. uſq; ad eius tpa fuiſſe per Itali
cos parũ honoratũ, quia apud eos vnica tm̃ ſciebat ec-
cleſia illãq; miraculoſe ſuo tpe fuiſſe cõſtructã, & demũ
duas alias ſibi fuiſſe intimatas, ſeq; hãc negligẽtiã emẽ
daſſe ꝓ poſſe, vñ ĩ verecũdiã & opprobriũ Italorũ dicit
demũ fuiſſe operatũ grãde miraculũ vt ſine hoĩs opifi
cio reperta fuerit eccľa in Italia B. Hieronymo dicata
& ꝯſtructa, & hoc fuiſſe ſignũ verax magnæ ipſius ſan-
ctitatis. qđ miraculũ ẽt refert dom. Troylus Maluitius
Bononiẽ. in ſuo trac. de canonizatione ſanctorũ, in fi.
tertij dubij, & ſic vt ex ſupradictis vides hoĩes erãt mul
tũ frigidi ad eccleſiarũ cõſtructionẽ. ¶ Iſta igit fuit pri-
ma cã ꝯcedẽdi, ſeu permittẽdi iuſpa. p̃ronis a iure in ec
cleſiis, ſeu rectiꝰ loq̃ndo ſubſtinẽdi eos ĩ illis vt induce
rẽtur ad illas fundandas quã cãm ẽt ponit Pau. de Cit.
in hoc trac. in 4. par. poſt med. ipſis in verſ. ſecũda forte
potuit quã reuera ante oẽs vr. aſſignaſſe gl. in c. nobis, ĩ
verbo ĩ capella. circa med. hoc ti. ¶ Alia potuit eẽ cã. ſ.
remunerationis vt p̃roni q fundat eccleſias ꝓ remune
ratione habeãt vt vti poſſunt hoc iure in illis. Ita Hoſt.
in ſumma huius ti in §. qualiter transferatur in verſi. &
ꝙ laycus hẽat iuſpa. per c. 3. hoc ti. vbi Abb in j. no. & ꝑ
c. ſiquis ep̃orũ 16. q. a. voluit ẽt Pau. de Cit. i d. trac. ĩ prin.
4. par. ¶ Domi. Roch. in hoc trac. in 4. char. in 4. col. in
verſ. 2. quæro ponit tm̃ primã rõnẽ vt homines facilius
inducant ad fundãdas eccl. Et iõ dicit hoc priuilegiũ,
ſeu gratiã eẽ inductã fauore eccleſiæ, & nõ laycorũ, &
& ex hoc damnat Abb. in c. ad ap̃ricã. de ſimo. dicẽtẽ
iuſp. introductũ fuiſſe principaliť ĩ fauorẽ laicorũ, nã ꝯtra
riũ eſt veritas & ſic eẽ introductũ principaliť fauore ec
cleſiarũ vt fundẽtur, quaſi velit ꝙ ĩ ꝯñam fauore patro
norũ ¶ Tu poteris ꝯſiderare ꝙ Abb ibi bñ loquat, &
poſſit ſaluari duplici mõ, nã ſi bñ ꝯſideremꝰ ĩductio iu
riſpa. peperit duos effectꝰ principales Primũ vt eccľę fa
bricent, qa ſtãte iure p. multi layci ædificãt eccľas, & ſic
ꝑ illo effectu fundat d. Roc. iſte certe effectus non indu
cit a iure p. ſed a iure cõi ꝑmittẽte iuſpa. vſus vero Iuſp.
parit aliũ effectũ, ꝙ p̃roni hñt certas ꝓrogatiuas, & totũ
hoc ẽ ĩ priuilegio patronorũ, & ad hũc effectũ d. Abb.
habuit reſpectũ, & nõ ad primũ, ad quẽ effectũ habito
reſpectu effectus ipſe ꝓrogatiuarũ eſt dãnoſus eccleſiis,
& ideo iura volunt quòd quanto citius cũ cã fieri põt
eccleſia patronata fiet libera, puta q̃n patroni vendunt
iuſpa. c. de iure. hoc ti. cũ ſi. vt infra erimus late dicturi.
¶ Secundo põt ſaluari Abb. vt loquat de laycis, cum di
cit iuſpat. eẽ inductũ principaliter in fauorẽ laycorum
& non dicit patronorũ in genere, vt inducerẽtur ẽt pa
troni eccleſiaſtici, & iſto reſpectu (vt ĩfra dicet ẽ) verif
ſimũ, ꝙ magis principaliter iuſpa. ẽ gratioſum reſpectu
laycorũ quã clericorũ & eccleſiæ. ſ. poſtquã ẽ deducta
in eẽ, quia clerici erãt capaces iuris iſtius, vt in illo c.
ĩfra dicemus: eccleſię vero ẽ oneroſũ hr̃e patronũ ꝑſer
tim habito reſpectu ad fructum iuriſpatro. præſtãdi ali
mẽta c. qcũque 16. q. 7. ¶ Vel & tertio põt ſaluari Abb.
hoc modo, nã in hoc caſu nos poſſumus conſiderare
hanc inductionem iuriſpa. priuilegiatiuam, uel onero-
ſã in genere, aut in ſpecie ſi cõſideramꝰ in genere. Nul
li dubiũ eſt eẽ inductã in fauorem eccleſiarũ, & Chri-
3 ſtianorum † eccleſiarum habito reſpectu ad vniuerſa
lẽ eccleſiã, quæ continet oẽs eccleſias mũdi. Et priuile-
giũ ipſius eſt ꝙ eccleſiæ plures fundentur, & quæ eſt ec
cleſia vniuerſalis, niſi fides catholica & cõcio Chriſtia
norum. Et certe iſto reſpectu iuſpa. fuit inductum in fa
uorẽ eccleſiæ ſ. vniuerſalis, & ſic omniũ Chriſtianorũ,
& circa hoc rõ de qua ſupra vt facilius Chriſti fideles ĩ
ducerent ad eccleſias fundãdas militat in fauorẽ eccle
ſiæ. ſ. vlis, quia ĩ illius priuilegiũ vt ampliaret ius ĩduxit
hoc iuſpa. vt pp illud plures eccľæ fabricarent. Et hoc
mõ nulli dubiũ ẽ iuſp. eẽ. inductũ ĩ fauorẽ eccľæ, aut loq
mur de eccleſia, uel p̃ronis in ſpecie, & clarũ eſt iuſpa.
eẽ inductũ in fauorẽ patronorũ, verũ magis laycorũ q̃
clericorũ, vt infra dicet q̃ eccleſiarũ, quia reuera acqui-
ſitio iuriſpa. quã facit patronus in aliqua eccleſia conſi
derata illa eccleſia particulari cum ꝑſtet eccleſiæ eẽ li-
berã potius q̃ patronatã reſpectu oneris, q̃ ſubſtinere
debet in præſtando alimenta patrono recipiẽdo illũ ꝓ
ceſſionaliter & ſimilia, & ſicut ſuberat ep̃o tm̃ ſi fuiſſet li-
bera mõ patrona ſuberit ẽt patronis, qđ eccleſię ſucce
dit in onus, p̃rono layco ſuccedit in priuilegiũ, & ita lo
quutꝰ ẽ Abb. habito reſpectu ad eccleſiã particularẽ &
ad p̃ronos ĩ ſpẽ vt patronis ſit in priuilegiũ, eccleſię ve
ro non

ro non,non autẽ habito reſpectu ad eccleſiã vniuerſa
lẽ.¶ Et ex hoc inſero peſſime do.Roch.ſalua eius re-
4 uerentia reprehẽdiſſe† Abba patrẽ canonũ,nã ex illa
rõne vñ, vt laici inducerẽtur ad eccleſias fundandas q̃
militat nõ circa q̃libet eccleſiã particularẽ, ſed circa
vñem ↄſiſtẽtẽ in cetu fideliũ inuehit ↄ do.Abb.optime
loquẽtẽ de eccl̃a particulari & de p̃ronis in ſpẽ.¶ Cõ
firmo prædicta ut clarius intelligar,nã debem⁹ cõſide
rare in legislatore duas intẽtiones, primęuã & ſeqnẽ-
tẽ primæua quæ reſpicit vniuerſũ bonũ,ſequẽs inten-
tio q̃ reſpicit particulares.ſm primęuã intentionẽ be
ne verũ eſt ꝙ iurislator induxit iuſpa. pro vñ bono &
eccleſiæ augerẽtur,& ſic fauore vñs eccl̃æ & nõ patro
norũ,& hoc mõ loquitur ratio, ut facilius patroni in-
ducerentur ad eccl̃as fundãdas.iuxta vero ſecũdã ĩtẽ-
tionẽ iurislator induxit iuſpa.in fauorẽ patronorũ &
non eccl̃æ particularis;male ergo ex rõne vñ antece-
dente,do.Roch reprehendit Abb.loquẽtẽ de ſecũda
intẽtione,& ſic de particulari eccl̃a & de patronis in
ſpecie ¶ Redeũdo mõ ad noſtrũ articu. principalem
5 dñt doc.† iuſpa.dici ex gr̃a,q̃a cũ ſit ſpirituale vel ſpũa
litati annexũ.vt in c de iure.hoc ti & in c quãto.de iu-
6 di & erimus tractaturi lõge ĩ.in eius loco † & laici de
iure non debeant eccleſiaſtica,& maximè ſpũalia tra
ctare negocia ut in c.decernimus de iud & in c.meſſa
na.de ele.cũ ↄcor & eccl̃æ cũ ſuis dotibus ad ordina-
tionẽ ep̃orũ pertineãt.10.q.1.c decretũ. & c. nouerint.
Ex p̃miſſione igit̃ iuris & ex gr̃a p̃cedit ut hoc ius ca-
dat ut laicũ & actus p̃ñtandi q̃ alias eſſet mere ſpũalis
vt electio c.ſacro ſancta. & c.meſſana.de elec ipſis p̃ro
nis p̃mittatur,hæc m̃ p̃miſſio ſiue gr̃a incluſa eſt in iu
re cõi,& ab hoc dr̃ iuſpa.annexũ ſpũalitati,q̃a cũ laic⁹
nullũ ſpũale ualeat poſſidere,ſeu quaſi poſſider tñ iuſ-
pa. ita Goffre.vbi ſupra hoc idẽ ſequit̃ Hoſt.Io. An.&
Card in d.c.3.in 1.not. ¶ Ego dicerẽ in iſto paſſu q̃uis
iſta rõ Goſ.& ſequaciũ ↄcludit in patronis laicis q̃ nõ
sũt capaces iuris ſpũalis vt ſupra ĩ p̃ronis vero clericis
& p̃ſonis eccleſiaſticis q̃ sũt capaces iuris ſpũalis d. c.
decernimus. ſacro ſancta. & meſſana,cur dicemus in
eis iuſpa.eſſe ex gratia certę eius rõ nõ ↄcludit,imò di
cerẽ non eſſe ex gr̃a iuſpa.eccleſiaſticũ ad qđ oſtendẽ
dũ.Primo adducitur nã apparet ꝙ legatus a latere po-
teſt cõferre iuſpa.clericorũ & perſonarũ eccleſiaſtica
rum, laicorũ vero ſeu clericorũ rõne patrimonij non
põt.c.cum dilectus de offi.leg.c.dilectus.hoc tit.¶ Sed
huic meæ cõſiderationi obſtat tex.in d.c.ſiquis ep̃orũ.
16.q.5.qui loquit̃ in ep̃o,& ſic in perſonã eccleſiaſtica
ædificãte eccleſiã,& tñ dixit ꝙ ex gr̃a hẽt ibi ius p̃ñtã-
di, niſi rñdeam⁹ ꝙ ibi ille ep̃s fundabat eccleſiã in alie
na diœc.de facultatibus patrimonij ſui pro cõmodita
te & prærogatiua ſuorũ ſucceſſorũ in ſuo patrimonio
& ibi erat dubiũ an ipſe ex quo erat ep̃s potuiſſet illã
cõſecrare & ordinare,& dubiũ faciebat:nã videbatur
ꝙ nõ eſſet alius ep̃s quærendus eo exiſtẽte ep̃o, & deci
ditur ↄ̃riũ vt ibi. Et ideo dr̃ ex gratia quæ ſolũ. colligit̃
ex tex. in prin.ibi pro ſuorũ cõmoditate,& ſic propin-
quorũ,præſentiũ,uel futurorũ,& ibi ædificãt uero &c.
ibi vt quos deſiderat in re ſua &c.nã ſi fuiſſet de reb⁹ ec
cl̃æ & tanq̃ ep̃s nõ dixiſſet in re ſua,ſed in re eccl̃æ , &
7 iſte meus intellectus ad illũ tex.põt ſubſtineri ¶ †Vnde
pro ↄcordia dicerẽ rõnem redditã per Goſ ꝙ eſt ius ſpi
rituale &c.cõcluderet quo ad laicos & clericos patro-
nos rõne patrimonij,in eccleſiaſticis vero patronis eſſe
rationẽ,quã ẽt ipſe Goſ adduxit.l.ꝙ oẽs eccleſiæ & ea-
rũ dotes ſpectãt ad ep̃orum ordinationẽ.d.c. decretũ,
& c.nouerint.10 q.1.& collatio beneficiorum ſpectat
ad ep̃m c.cũ ex iuncto.de hær.c.omnes baſilicæ.16.q.7.
Et tñ nunc licet ep̃i dicãtur ordinare eccleſiã qñ in ea
inſtituũt rectorem,ut inferius dicemus,m̃ non põt ne-
gari quin iſtud epiſcopi faciant ad præſentationẽ patro
norũ,& per conſequens eſt gratia in hoc,quia ſicut to-
talis ordinatio pertinebat ad ordinariũ, nunc pertinet
ad eum ad eccleſiaſticorum patronorum ſuorum in-
feriorũ præſentantionem,& ſic ex gratia , vel ad ordi-
narios in aliena diœc.vt in d.c. ſi quis ep̃orũ. ſi bene in
telligeret ille text. ibi ipſũ ep̃m fundaſſe eccleſiã de fa
cultatib.ſui ep̃atus ¶ Et ſi diceret hoc idẽ eſt in electio
ne,nã ordinarius ad petitionem habentium eligere cõ
firmat,& tñ electio non dr̃ ex gratia,ſed ex debito , vt
de electio.per totũ.rñdetur ꝙ ibi ſum⁹ in beneficiis ele
ctiuis & collegiatis in quibus ordinarius non habet niſi
confirmare.c tranſmiſſa.de electio.& per totũ.Et iõ in
illis nõ cadit iuſpatrõ quo ad præſentationẽ vt in ſuo lo
co infra dicetur.Nos verò loquimur de bñficiis nõ ele
ctiuis,ſed collatiuis vt in c.2.de cõceſ præben.in quibus
ordinarius habet oẽ poſſe.vt ſupra dictũ eſt . Et tñ ſi ſit
patronatũ ẽt eccleſiaſticũ ordinarius libere nõ cõfert,
ſed ad præſentationem eccleſiaſticorum patronorum
8 & in hoc ex gratia ¶ †Per prædicta etiam dicerẽ,ꝙ in
laicis quo ad omnia quæ proueniunt ex ipſo iurepa.di-
catur iuſpa.gratioſum ut non poſſint laici ſe intromit-
tere circa negocia eccleſiaſtica.d.c.decernimus.nec iu
re ſpũali ſunt capaces vt ſupra eſt dictũ.Sed in eccleſia
ſticis p̃ronis ſolũ eſt gratioſum quo ad ius p̃ñtandi , in
aliis aũt fructib.ipſius nõ quia illi p̃tt ad eos de iure ſpe
ctare,vꝫ defendere eccleſiã & ſimilia.d.c.decernimus.
& ẽt alimenta percipere:cũ potius religioſis q̃ aliis ſint
p̃ñtãda fauore pię cauſæ ¶ Reperi poſtmodũ do. Roc.
in hoc trac in 4.char.in 4 col.in 2.q.facere ẽt motiuum
cõſiderationis meæ ↄ cõem ꝙ reſpectu patronorũ ec-
cleſiaſticorũ nõ dicatur iuſpa.gratioſũ,& dat ſolu. quã
ẽt ego ſupra dedi,licet non ita late,& miratus ſũ ꝙ in
hoc ↄcurrerimus inſimul.¶ Qui ẽt dat aliã rñſionẽ , ꝙ
iuſpa.de gr̃a ↄcedirur laicis,ſed eccleſiaſticis p̃ronis ↄce
ditur de iure cõi:& dicit iſto mõ tolli ↄtraria.Sed certe
iſta nõ eſt rñſio,ſed eſt ſtare in ↄrio.nec eſt verũ ꝙ de
iure cõi cõcedatur eccleſiaſticis:quia p eorũ iuſpa.oĩno
læditur ordinaria diœceſana iuriſdictio, & ideo tene qđ
ſupra dixi.¶ Poſtea do.Roch.ſe remittit ad Barb. in c.
quãto.in 7.col.in prin.de iud.ubi ↄcludit ꝙ aliquo reſpe
ctu iuſpa. põt dici ius, & nõ gr̃a exẽplificãdo ut per eũ,
& remittit ſe ad Abb. & ad alios de hoc puncto in c.ſu
per eo.in 1.no.de offi.deleg.& ita reſidet in hac. q. ipſe
do.Roc.¶ Tu aduerte ꝙ Barb.in d.c.quãto.in 6.col for
titer opponit ↄ iſtã cõem opi habentẽ iuſpa. eſſe ex gr̃a
de qua dã ↄtrarietate:nã cũ nos dicimus laicos nõ eſſe
capaces huius iuris:quia ſpirituale,vt oẽs cõcludũt , ſe-
quitur ꝙ oĩno ſit ius ſpirituale,ergo oĩno erit ius, & nõ
gr̃a.Item in c.ſuper eo de offi.deleg. dicitur ꝙ p̃ñtatio
eſt ius.& in c.ↄſultationib.hoc ti.dr̃ ꝙ eſt fructus iuriſp.
ſimiliter habetur in c.querelã.de ele.& in c.cũ eccleſia
ſutrina.de cã poſ.& propric.& in c. 3. hoc ti.Si modo
dr̃ ꝙ p̃ñtatio eſt de gratia,ergo iuſpa.dr̃ eſſe gr̃a , ergo
non dicet̃ ius,quõ igitur concordabuntur iſta iura, un-
de dicit p̃dicta generare perturbationẽ non mediocrẽ
paruitati ſuæ q̃ vſque ad hæc ſecula non fuerunt cõſi-
derata. ¶ Poſtea ſubdit poſſe fieri ↄcordiã hoc mõ,aut
loquimur quo ad papã,& tũc iuſpa.non eſt ius , ſed gr̃a,
& p̃ñtatio ẽt dr̃ gr̃a. Et iõ dicit ipſe doc.oẽs dicere papã
poſſe ↄferre eccl̃am patronalẽ non expectata p̃ñtatione
p̃roni laici,& iſto mõ nõ dr̃ ius,aut loquimur quo ad in
ferioes:puta ep̃os & ſimiles:& iſto mõ uocat̃ ius : & iõ
nõ poterit ep̃s ↄferre eccl̃am p̃ronatã inuito p̃rono: &
iſto mõ vocat̃ ius,& ita ĩtelligat̃ c.đ iure.hoc tit. ac alia
iura,& rub.inquãtum dñt de iurepa. Si vero loquimur
quo ad p̃ronũ p̃ſentatio dr̃ ius,ſi quo ad ipſũ p̃ñtatũ dr̃
gr̃a,& hoc dicit eſſe quia q̃a patron⁹ laic⁹ põt variare.
c.cũ aũt hoc ti.& ſubdit tene mẽti iſta quia noua. Et iõ
rep̃hendit diffi.Io.An.dũ dicit ꝙ eſt ius,q̃a debebat di-
cere ꝙ eſt gr̃a.vt iã diximus ſ. ĩ diſ. ¶ Ego de iſtis dictis
do.Barb.glorior:q̃a fuit p̃ceptor Excellen. & Reuerẽ.
I.V.Monarchæ do.An.Cor. Siculi dñi mei obſeruãdiſ
ſimi recolẽdæ memoriæ.quẽ p̃ceptorẽ habui ĩ feliciſſi
mo ſtudio Patauino.Poſt ea vidi ipſũ Romæ ipe Alex.
ſexti Ep̃m Maluitẽ & rotę auditorẽ digniſſimũ.Fuitq;
dict⁹ Barb.p̃ceptor ẽt & p̃motor ĩ alũna gimnaſiorũ
Bon. Magnif I.V.D.do.Petrutii Lãbertini đ Tra ro ge
nitoris mei obſeruandiſſi.Sed magis miror de m nuo
quem

quem facit ꝯtra cõem q̃ de cõcordãtia, dicit.n.iuſp.eſt
ius ſpũale ex grã conceſſum: quia laici non erant capa
ces huius iuris: ſi non capaces, ergo ius mere ſpũale, ſi
mere ſpũale, ergo oĩno ius, ſi ius, ergo non grã. Miran-
dum eſt de hoc dicto, quia oppoſitum apparet ex illo;
nã ſi erat ius & mõ incapaci concedit̃, oĩno quo ad in-
capacem eſt grã, nec ẽt militat id qđ dicit iuſpa. erat ius
ſpũale, ergo oĩno erat ius, quia dico ꝙ ſi nunquã fuiſſet
ius, nunq̃ poſtmodũ potuiſſet deuenire grã. Sed creato
illo iure proueniente ex illis tribus cauſis: ſoli collatio
ne, ꝯſtructione, & dotatiõe, q̃a hoc ius ex illis cauſis na
ſci iuriſlator uoluit cũ illo iure ſic creato laici eſſent in-
capaces: quia ſpirituale ſeu ſpũalitati annexũ ex gratia
ſecit eos capaces, & ſic ius & grã eodẽ tpe natæ fuerũt
ordinatę tñ illo iure creato ſtatim grã effecto: & ſic grã
eſt ẽt quo ad pñtationẽ & alios eius fruct⁹, vbi eſt ergo
ꝯtrarietas quã præſupponit Barb. ¶ Nã dicendũ eſt nec ĩ
pñtatione eſſe ꝯtradictionẽ vt ipſe dicit, ꝙ aliqui illã ap
pellãt ius, aliqui fructũ iuris, aliqui grãm, nã ĩ hoc dicen
dũ eſt qđ ꝓxime dixi iuſpa. gratioſum & gen⁹ qđ habet
fructus ſpẽs eius, qui fructus creato iurepa. in illo com-
prehendebant̃ & erãt ius facta ꝯceſſione laicis de ipſo
iurepa. ipſum & eius fructus deuenerunt grã vt proxi-
mè dixi. Nec obſtat, ꝙ aliq̃ dicat̃ ius alimentorum, ius
pñtationis, ius defendẽdi, & ſimilia, quia per hoc qđ lar
go mõ dr̃ ius non tollit̃ quin ſit grã, plura n. iura repe-
riuntur ꝓpriè & impropriè ſtrictè & latè ſumpta vt illa
proſequit̃ Paul. de Cita. in hoc trac. in ſui prin. q̃ hic nõ
ſunt tranſplantãda ¶ De ꝯcordia q̃ facit Barb. tñ nõ mi
ror, bona. n. vr̃ ꝯſiderario ꝙ reſpectu papę dicat̃ grã, ſed
reſpectu aliorũ ius, ſed clari⁹ dici põt ꝙ ex quo ius & Pa
pa ſubſtinet laicos in iurepa ſemp dicat̃ grã reſpectu ip
ſorũ, ſed q̃a iſta grã obſeruãda ẽ p inferiores reſpectu il
9 ſorũ dr̃ ius † puta ꝯtra p̃latos q̃ habebãt ꝯferre ius ẽ, nã
nõ pñt ꝯferre ſine pñtatione p̃ronorũ d.c. decernimus.
16.q.5. & ſic ꝯtra eos ius factũ eſt paſſiuè, & q̃a patroni
oĩo admittẽdi ſunt, ius dr̃ ꝓ eis actiue: quia habent i⁹ pe
tẽdi vt admittãtur, & poſtquã aliqui pñtati sũt, licet nõ
habeãt ius ad rem, habent tñ ius in re, quia inſtituendi
ſunt c. cũ Bertoldus. de re iud. d.c. decernimus & c. 2. de
inſti. cum ſi. Et iõ ſalua pace Barb. dicentis in ſua ꝯcor-
dia & diſtinctione, ꝙ ſi loquimur quo ad pñtatũ dicat̃
grã p̃ſentatio, q̃a re uera dr̃ i⁹ ſupraſcripto ꝓximo reſpe
ctu. Nec obſt. rõ Barb. q̃a p̃ronus laicus põt variare, nã
q̃uis poſſit variare, nihilominus ep̃s habet inſtituere di
gniorẽ, & ſic reſpectu inſtituẽdi oĩo ẽ ius. Bene verũ di-
cerẽ ꝙ ſi nos cõſideramus antequã fiat pñtatio, q̃a p̃ro
nus habet libertatẽ pñtandi quẽ velit, vtit̃ quadã libera-
litate in cui inclinãdo ad pñtandũ ſicut dicimus de ep̃o
habente ꝯferre, ꝙ q̃uis teneat ꝯferre, q̃a põt ꝯferre cui
liberalitate tñ vtit̃ in cui ꝯferẽdo. vt per doc. in c. 2. de
p̃bẽ. ¶ Et maiori declaratione p̃dictorũ, & maxime co-
rũ quæ dixim⁹ circa motiuũ do. Barb. ſ. ꝙ. iuſpa. nõ erat
antequã fieret ẽt gratia p̃ronis. Videamus aliqua dicta
Gai. q̃ vr̃ ꝯtradicere, nã in d rep. c fi. de elec. li 6. ĩ 16. col.
dicit ꝙ in primitiua ecclesia tale ius nõ cõpetebat ali-
cui ẽt ædificanti ecclam, vñ ꝯtra diſpõnem & rigorem
antiquorũ canonũ de grã laicis hoc ius ꝯcedit̃, & eſt
redactũ in corpore iuris. Et alleg. Fed. conſi. 126 inci. ſu
ꝑ pũcto poſtea alleg. Io. An. in reg. ꝙ alicui. in pe. col de
reg. iu. li. 6. qđ ẽt olim & hodie iuſp. ſpectabat & ſpectat
ꝑ quo Gave. allegat aliqua iura quæ vtũt hoc verbo re-
pñtare & ius repreſentãdi. vt tex. in c. 3. in c. cũ laici. ĩ c.
cũ vero. hoc ti. & ibi doc. & ſic quaſi alias repñtaſſent:
ergo iuſpatro erat. ¶ Sed certe ſalua pace tanti patris
mei cõregnicolæ, licet illa iura vtant̃ illo verbo repſen
rare: nõ ꝑ hoc cõcludit̃ ꝙ in primitiua eccla erat iuſpa.
q̃a illud repñtare refert̃ ad actũ p̃ſentationis qui ſępe fa
ctus fuerat: nõ aũt ꝙ olim iuſpa. erat, ſed reſpectu pluri
marũ vacationũ ſeu vnius vacationis uariando c cum
aũt. hoc ti. & iõ hoc reſpectu dr̃ ius repñtatiõis vt proxi
me dixim⁹ in p̃cedenti artic. tene igit̃ ꝙ ſupra dictũ eſt
ſalua pace Gave. q̃ in 24. col. ait poſſe dici eſſe ex quaſi
debito. alleg. Frãc. i. Car. i c. p̃terea. el 2. in 1. opp. hoc ti.

Eſt igitur tenendũ ꝙ hoc ius nõ erat: ſed fuit introductũ
ĩ augmẽtũ vľis eccleſiæ acquirendũ per laicos gratioſe
ipſis tria ſupraſcripta facientibus. ¶ Et ꝙ iuſpa. ſit ex grã
tenet Goff. vbi ſupra & Archi. poſt Vgo. & gl. in ca. præ
mẽus. ĩ fi. 16. q. 7. & expreſſi⁹ plura pulchra dicẽdo quo
ſit grã. Idẽ Archi. in c. hortamur. in j. col. in verſi. facit.
q. talis. 71. diſt. & Io. An. & Car in d.c 3. & idem Card. in
cle. plures in 5. col. ĩ 5. q. & in 6. col. in fi. 8. q. hoc ti. & idẽ
Card. conſi. 69. vacante quadam. in 2. dubio. & in conſ.
123. Reuerendus pater. in 3. col. poſt longam caſus nar
rationẽ. & in conſ. 82. caſus ſuper quo iuris. in prin. Pau.
de Alez. in ſuis q̃onib. in q 4. inci. p̃ronus ecclę. ante fi. 2.
col d. Ant. Petr. de Anc. & Imo. in d.c. 3. Abb. ibidẽ in
j. no. & in c. illud. in 3. no. hoc tit. & in ſua diſpu. augerio
in 2. col. in verſ. in ꝯtrariũ. & in 5 col. circa med. & in c.
quanto quaſi per totum de iudi. & in c. ſuper eo. de of.
dele. & in c. querelã. ante fi. 3. col. de elec. & idẽ Abb. in
cõſi. 79 quidã dñs Iacobus. in fi. 2. col. in 2. vol. rota. 404.
fuit dubitatũ hoc ti. ĩ nouis. rota. 528. in fra tp̃s. ĩ 1. col. &
527. p̃ronus excõicatus. & 556. verũ p̃ronus. in fi. hoc ti.
in antiquis. rota. 2. patronus excõicatus. hoc ti. in anti-
quioribus. Barb. in rub. de iudi. ante fi. 11. col. & in d. c.
quanto. poſt Bal. ibi in 5. col. & in 6. & ĩ 7. do. Fel. tra. q̃ñ
litteræ apoſtolicæ noceant p̃ronis in 2. col. in verſi. ſecũ
da ſolutio eſt. & ĩ verſi. corroborati. dominus me⁹ Cor
ſe. in reperto. in uerbo p̃ronorum in 2. col. in verſ. patro
natus ius. Pau. de Cit. & Roc. in eorum tractatib. ubi ſu
pra. & Gaye. in repe. d. c. fi. ubi ſupra. Eſt ẽt bene verũ ꝙ
Inn. in d. c. præterea. el 2. hoc ti. dixit unum uerbũ ꝙ iuſ
pat. eſt quaſi ex debito: ius vero aduocatæ ex gratia. qui
tñ damnatur ibi a do. Car. in 2. oppo. & diximus ſupra
in proxime p̃ceden. articu. Et ſic male Gaye. vbi ſupra
alleg. Fran. i. Card. ꝙ dixerit. iuſpa. eſſe quaſi ex debito
ut proxime ſupra dixim⁹: quia Car Inn. damnat hoc di
centẽ: niſi diceremꝰ eſſe quaſi ex debito reſpectu remu-
10 nerationis † ex quo fuit inductum iuſp. ad remuneratio
nẽ ędificãtis. vt in iſto artic. ſupradiximus: & remunera
tio eſt ex debito. & dixit quaſi ex debito reſpectu ſpũa-
lis: quia talis remuneratio directè venire non poterat:
quia tractare ſpũalia laicis eſt prohibitum: & iõ dr̃ quaſi
ex debito: & ita ſaluari põt Inn. & Gaye. vbi ſ. ¶ Ex ſu-
praſcriptis oĩbus facienda eſt cõcluſio iuſpat. eſſe ex grã
& nõ ex debito d.c. 3. hoc ti. & ꝑ alia. ſupra. alleg. ¶ Am-
plia primo hãc ꝯcluſionem procedere ẽt in iurepa. cle-
ricorum proueniẽte ex patrimonio: quia cenſetur laica
le: & iõ dicẽdũ vt de iurepa. laicorũ per ſupraſcripta &
infra dicẽda. ¶ Amplia, ſecũdo ẽt in iurepa. eccleſiaſti
co quo ad ius pñtãdi vt dicat̃ gratioſũ ſm meã ꝯſidera
tionẽ de qua ſup. ¶ Amplia tertio dictã cõcluſionẽ ꝓce
derẽ maxime reſpectu iuriſlatoris mortui & uiui, & ſic
papæ. q̃a gratioſe ab eo habet laicus hoc ius, & iõ papæ
nõ eſt plubitũ ꝓcedere ad collationẽ beneficij patro-
nati abſq; laici p̃ſentatiõe. vt ſupra. diximus poſt Barb.
¶ Amplia quarto iuſp. dici gratioſum nõ ſolũ reſpectu
ipſius, ſed ẽt reſpectu fructus eius. ſ. p̃ſentatiõis, q̃a dr̃ p̃
ſentatio gratioſa reſpectu pñtãtis ſm dicta Barb. ubi ſu
pra licet ut ego ibi dixi poti⁹ vr̃ liberalitas q̃ grã. ¶ Decla
ra ſupraſcriptã ꝯcl̃onẽ ſic ampliatã. Iõ hanc grãm indu
ctã eſſe vt laici inducerent̃ ad fundandum ecclas, iuxta
cõem rõnẽ aſſignatã ꝑ doc. vbi ſupra. ¶ Declara ſcd'o
ex hmõi rõne inferri iuſpa. eſſe inductũ in fauorẽ eccle
ſiæ. ſ. vľis catholicæ fidei & cetus fideliũ intẽtione præce
dentis iuriſlatoris & nõ ipſorũ patronorũ, & ſic debere ĩ
telligi dictã rõnẽ p ea q̃ ſ. optimè declaraui quicquid dixe
rit do. Roc. vbi ſ. ¶ Declara tertio dictã cõcl̃onẽ cũ ſuis
ampliationib. & rõne de qua ſupra eſſe ẽt gratioſũ iuſp.
reſpectu p̃ronorũ, iuxta ſubſequẽtẽ intẽtionẽ iuriſlato-
ris & grãm ꝯcedẽtis: nõ aũt reſpectu ecclæ particulari,
ſed oneroſũ. iuxta d. do. Abb. in d. c. ad aplicã. de ſimo.
ſitr. ꝑ ſupraſcriptã meã ſubtilẽ ꝯſiderationẽ. ¶ Limita
mõ ſupraſcriptã cõcl̃o. ſic ampliatã in caſib⁹ ſupraſcri-
ptis, ſecꝰ aũt ĩ iurep. eccliaſtico quo ad alios honores &
fructus q̃ pñtationis, q̃a illorũ pſonæ eccliaſticæ sũt ca-
paces, & eis ipſi cõpetũt ex debito: et ſic nõ ex grã vt ſ. ẽ
conclu

cõcluſũ. ¶ Limita ſcdo, q̃ lʒ iuſpa. ſit ex grã, tñ q̃a talis
grã eſt incluſa in corpore iuris in iãrũ cõpetit p̃ronis q̃
cõtra inferiores p̃latos laici patroni dñr hr̃e ius, quia illi
abſq; patronorũ p̃ntatiõe nõ pñt cõferre nec inſtitue
re, & idẽ quo ad alios inferiores p̃latos legatos de late-
re ẽt in iurepa. eccleſiaſtico, & idẽ reſpũ ipſorũ p̃ntãtiũ,
q̃a p̃ſentãdo ius eorũ exercere dñr p̃dicta Barb. vbi ſu-
pra. ¶ Vnũ tñ nõ omittã qđ ponit do. Pa. de C it. in hoc
trac. in 4. part. ex iſta cõcluſione q̃ iuſpa. ſit ex grã & non
ex debito poſſe fieri primã illationẽ q̃ patronus gaude-
bit illis priuilegijs quib. priuilegiatus dẽt vti in ſuo priui
legio, quã illationẽ facit Abb. in c. 3 in j. no. hoc ti. vnde
infert papã poſſe cõferre beneficiũ in eccleſia p̃ronata
ſine p̃ntatiõe laicorũ quod nõ poſſit facere p̃latus infe-
rior ſm no. in gl. in verbo p̃ntare, circa fi. in c. dilectus.
hoc ti. immo nec legatus papæ in p̃iudiciũ patroni laici
niſi ad hoc hr̃et mãdatũ ſpũale, vel æquipollens a papa,
bene tñ hoc facere poterit papa, quia ex quo dat priuil.
põt ẽt illud tollere regula ei⁹. ff. de reg. iu. & eſt gl. in cle.
11 2. i verbo apl̃icis, de p̃ben. ¶ † Scdo infert q̃ vbi tracta
bitur de iurepa. ex quo & priuilegiũ & grã lata fiet in ea
interpretatio, vt in alijs priuilegijs. c. cũ dilecti. de dona.
cũ ibi no. per doc. poſt gl. ĩ alleg. plures cõcor. c. q̃a circa.
in fi. de priu. c. viſis. 16. q. 2. c. fratres ea cã. q. j. l. fi. ff de cõſt.
prin. poſtea ſubdit ex quo iſtud priui. eſt cõ ius cõe, ut ex
ſupradictis apparet, & ẽt vr̃ tẽdere cõ libertatẽ eccleſia-
ſticã, iõ nõ crederet debere fieri largã interpretationẽ
p̃ſertim ubi illa veniret cõtra eccleſiã, in dubio. n. vbi de
iurepa. nõ apparet eccleſia libera p̃ſumit, & ſic ſub ſo-
lius epi ordinatiõe, & nõ ſub aliquo patrono. c. 3. hoc ti.
iõ amplius non cenſebitur priuilegiũ ſed ius cõe Bald.
in l. j. pe. col. verſ. vnde q̃rit C. de furt. & priuilegiũ iuri
cõi cõforme non cõformatur cũ priuilegio vt ibi Bal. & i
auc. oĩs. C. cõmd. de ſucceſ. iõ cũ iuſpa. cõcedatur hodie
ex cõi iuris diſpõne non ſe extẽdit vlterius ad ea q̃ priui
legijs ſpãliter concedunt, maxime cũ cõ libertatẽ eccle-
ſiaſticã cõceſſum videat vt ſupra dixi. ¶ Tu circa primã
illationẽ dic illam eſſe verã, ſed in eo quod dicit de leg.
habente hoc in ſpeciali mandato derogandi patronis
laicis a papa dubito tñ me remitto ad infra dicenda in
3. par. 2. par. prin. in eius loco. ¶ Circa vero ſecundam il
lationẽ Pauli in eo quod dicit iſtud iuſpa. eſſe contra li-
bertatem eccleſiaſticã ſalua pace, quia ſi eſſet cõtra liber
tatem eccleſiaſticã iuſpa. nõ eſſet inductum, vel ſaltim
non ita de facili. c. cũ ſit generale, de foro comp. nam in
quo libertatẽ eccleſiaſticã offendit directe nõ video, ni-
ſi forſan diceremus; quia hẽt curare patronus ne bona
eccleſiæ dillapident, quod non agit vt iudex, ſed vt de-
fenſor, vt diximus in proximo p̃cedenti art. quod cuili
bet laico volenti facere permittitur cũ ſit ius publicum
vulgatis iuribus. ¶ Circa illud etiã quod dixit Pau. q̃ ec-
cleſia q̃ non apparet patronata cenſeat patronata hoc
priuileg. non eſſe ampliandum, quia libere cẽſebit, cer-
te hoc non põt dici ampliatio, quia nõ eſſet iuſpa. am-
pliare, ſed eccleſiã tertiam facere, quod non eſt permit
tendum, & non fieret ẽt ex vi ampliationis iuriſpa. ſed ſi-
ne cã quod fieri nõ põt, ſi tñ eſſemus in iurepa. vero &
claro bene poſſent fieri aliæ ampliationes, quia gratio-
ſum, puta ſi eſſemus in aliqua re dubia potius p̃ ipſo iu-
repa. iudicabimus q̃ cõtra, & in hoc poterint fieri oẽs illę
ampliati oẽs q̃ fiũt in rebus priuilegiatis priuilegio in iu
re cõi incluſo. Et ita in hoc concluderem, & nõ vt Pau.

¶ Quintus artic. j. q. prin. j. partis. j. Libri.

*1 Duplex eſt iuſpatronatus aliqui laici aliqui eccleſiaſtici, qui nun-
cupantur patroni.*
2 Patronus laicus quis dicatur.
3 Iuſpatronatus eccleſiaſticum quod dicatur.
*4 Secundum auctorem vnicum eſt iuſpatronatus, bene verum dua
ſpecies patronorum. ſ. patroni eccleſiaſtici & patroni laici.*
5 Vnicam eſſe fidem chriſtianã, ſed duo ſunt genera Chriſtianorũ.
*6 Patroni eccleſiaſtici in aliquibus magis grauantur & aliquibus
magis ſubleuantur ſimiliter patroni laici.*
7 Intellectus ad tex. in c. 1. eod. tit. lib. 6.

QVAERO Quinto quotuplex ſit iſtud iuſpat. ec-
1 cleſiæ, & breuiter reſpondetur † duplex eſſe
vnum eccleſiaſticum & aliud laicale, & ſic ali-
quos dici patronos eccleſiaſticos, aliquos vero patro-
nos laicos Tex. eſt aureus. in c. vnico. hoc tit. lib. 6. & in
c. cum autem eo. ti. & ibi Abb. & doc. & idem Abb. &
doc. in c. cam te. & in c. cum pp. & in c. paſtoralis. & in
2 c. cum dilectus. hoc tit ¶ † Et dr̃ patronus laicus ẽt ſi eſt
clericus, & tñ de ſuo patrimonio & ſuis bonis nõ ab ec
cleſia acquiſitis eccleſiã fundauit, cõſtruxit, vel dotauit,
gl. in verbo præſentare in cle. plures hoc ti. & ita decla
rat Abb. & doc in locis ſupra alleg. & idem Abb. in c. il
lud hoc tit. & in c. de monachis. de præb vbi doc. dicũt
q̃ ſi clericus proprio noĩe vel de ſuis, ſeu ſui patrimonij
facultatibus fundat eccleſiã vel capellam cenſebit iuſp.
laicorum, ſeu illi æquiparabitur per oĩa. vt dicit Abb. in
d. c. cam te. in fi. & firmat do. Fely. plura alia allegando
in ſuo trac. q̃n litteræ apo. noce. patr. in 4. col. in verſ. am
3 plia quinto dictam regulã. ¶ † Iuſpatronatus aũt eccle-
ſiaſticũ dr̃ q̃n clericus ſiue monaſteriũ, ſiue ep̃s & hmõi
habet illud rõne & noĩe eccleſiæ ſuę, ita doc. vbi ſupra.
& idem in vniuerſitate, collegio, & religioſo, ita Rota.
8. hoc tit. in antiquis & latius do. Fel. in d. ſuo trac. in 7.
col. & probatur in d. c. vnico hoc ti. lib. 6. ita ẽt dicit do.
Roch in hoc trac. in verbo ius in 5. char. in fin. 3. col. &
in prin. 4. in verſ quarto. qui formã iſtam q. quã ego non
formaueram, & ponit ſupra ſcripta. ¶ Tu aduerte q̃ ne
ſcio qualiter formatio huius quęſiti (parum certe neceſ
4 ſarij) poſſit procedere. ſ. quotuplex ſit iuſpa. † quia iuſ-
patr. non eſt niſi vnũ. vnum. n. habet initium ex illis tri
bus cauſis eccleſiæ collatis, & vnam habet diffinitionẽ,
nec aliter diffinitur iuſpa. eccleſiaſticum, & aliter iuſpa.
laicale, verũ tñ eſt q̃ ſunt duæ ſpecies patronorũ. ſ. pa-
5 troni eccleſiaſtici & patr. laici ſicut dicimus † vnã eſſe fi
dem chriſtianam, ſed duo ſunt genera chriſtianorũ. c.
duo ſunt genera 12. q. j. quæ genera ibi pro ſpeciebus ſu
muntur, non tñ ibi dr̃ quotuplex eſt fides chriſtiana. Si
igitur hãc q. formare volebat nõ dedebat dicere quotu
plex eſt iuſpa. eccleſiæ, ſed quot ſunt genera, ſeu ſpecies
patronorũ eccleſiæ, nã iuſpa. eccleſiæ, ſiue cõpetat cle-
6 rico, vt clerico, ſiue laico idẽ eſt. Bene tñ uerũ eſt † q̃ ſi
ſunt patroni eccleſiaſtici in aliquibus magis grauãtur,
quia ſubſunt legatis apoſt. ut in c. cũ dilectus, de offi. leg.
& in c. dilectus. hoc tit. & in aliquibus ſubleuantur, quia
hñt ſemeſtre ad p̃ntandũ d. c. vnico hoc tit. lib 6. cũ vul
ga. ſi uero ſunt patroni laici ſimiliter in aliquibus grauã
tur, quia habet tñ quadrimeſtre ad p̃ntandũ, & in ali-
quib⁹ ſubleuantur, quia de vacantibus beneficijs legat⁹
apoſtolicus non põt impedire, & ẽt poſſunt variare, vt
7 infra latius prædicta dicentur. Idem tñ eſt iuſpa. ¶ † Et
licet do. Roch pro ii. ſuæ q. adducat tex. in d. c. unico.
hoc tit. lib 6. Ego dico illũ tex. indiuiduo probare cõtra-
rium, ſ. vnum eſſe iuſpa ſed diuerſimode cenſeri, prout
diuerſę ſunt perſonæ ad quas tranſit. dicit. n. tex ille q̃ ſi
iuſpa. tranſit ex laici donatione in eccleſiã, & ſic in p̃ſo
nã priuilegiatã gaudebit priuilegio perſonæ. & iõ gl. in
verbo ſemeſtre. & doc. ibi colligunt caſum qui ſuccedit
in iure alicuius nõ vti iure illius, ſed ſuo. quare vult ibi
tex. q̃ idem ſit iuſpa. ſed habet poſtea aliqua ex perſona
donatarij, & hoc aperte vult tex ibi i fi. verbis, dũ dicit
eccleſia tñ vel monaſteriũ cui facta eſt a laico iuris col-
latio patronatus ip̃s habebit ſemeſtre, & poſtea ſubdit
in fi. nõ vt patronus laicus, ſed vt patronus debet eccle
ſiaſticus reputari, ecce q̃ ibi tex. loquẽdo de dona. iuriſ
pa. facta per laicũ eccleſiæ appellat illud iuſpa. & nõ vo
cat eum eccleſiaſticũ. Sed bene poſtea facit differentiã
inter patronos vocando patronum laicũ & patronum
eccleſiaſticũ. & ſic in d. tex. eſt caſus apertus pro d. meo
ſicut etiam dicimus oĩa bona temporalia eſſe vnius na
turæ, ſed tranſeundo ad clericũ velut ad perſonam pri
uilegiatam mutant cõditionẽ, quia in pluribus cenſent
vt eccleſiaſtica. c. eccleſiæ S. Mariæ. de conſtit. vbi late
do. Fely c. pen. de vit. & hone. clerico. vbi doc. cum ſi.
mortuo clerico ſi tranſeunt ad laicũ non erũt ita priui-
legiata

legiata vbi, & nihilominus eadem erunt bona. ¶ Circa
tñ illud ꝙ iuſpa. clerici rõne patrimonij dicaẽ eccleſia
ſticũ dic melius per ſupradicta, ꝙ clericus habens iuſp.
ex eius patrimonio, vel abunde, & nõ rõne eccleſię di-
cetur patronus laicus, & non eccleſiaſticus, vt latè per
do. Fely. in d. tract. quando literæ apoſtolicæ no. patro.
in 4. col. in verſ. amplia quinto dictam regulam, de quo
latè in 2. par. prin. in ſuo loco dicemus. & iam do. Roc.
adducit alleg. per do. Fely. ibi Sed vltra eos hoc idem
vult Hoſt. in ſumm. huius tit. in §. quid iuris. in 4. col. &
Domi. poſt Arch. Ioan. And. & Imo. in d. c. vnico, in j.
reſpon. in fi. 2. col. in verſ. quid ſi donatio. vbi dicunt in
donatione iuriſpa. quæ fit clerico rõne patrimonij, &
ſic pro ſe & vere requiri ꝯſenſus ordinarii, & aſſignãt
rõnem quia in hoc clericus cenſetur laicus, poteſt. n. lai
cum iuſpa. reddere. Et iſta ratio rõnis fortificat ꝯſide-
rationẽ meã ſ. factam, vnum eſſe iuſpa. ſed diuerſimo-
de cenſeri, prout ad diuerſas tranſit perſonas. Hoc etiã
vult Pau. in hoc trac. in 7. par. poſt princ. 11 in fi. 21. q.
¶ Sed aduerte ꝙ Dom. in d. c. vnico in vlt. reſpo in vlt.
col. in verſ gl. fi. in prin. querit & dicit qs effectus ſequaẽ
ex hoc ꝙ iuſp. cenſeaẽ eccleſiaſticũ, & ſic appellat iuſp.
eccleſiaſticũ, & dic hũc eſſe modũ loquẽdi in diſcurſu
ſermonis, dixiſſeq; illa verba nõ decidendo dubiũ qđ
formauit d. Roc. & iõ talis loquela Dom. nõ nocet, im-
mo illa gl ẽ facta ſup verbo eccleſiaſtic⁹ p̃ronus, & ſic
gl. vr̃ q̃rere qs effectus ſequaẽ, ꝙ iuſpa. ſit p̃roni eccleſia-
ſtici, & non vt Domi. dicit illam gl. q̃rere, vt ex ſe patet.

¶ Sextus artic. j. q princ. j. part. j. Libri.

1 *Patrono eccleſiaſtico & laico habentib. iuſpatronatus in aliqua ec-
clesia regulabitur tale iuſpatronatus ſecundũ priuilegium patro
ni eccleſiaſtici, nam magis dignum trahit ad ſe minus dignũ. &
num. 1. infra in 9. art. q. principa. prima partis primi libri.*

2 *Contra laicum habentem rem communem & indiuiduam, cum
eccleſia non currit præſcriptio ſpacio temporis à iure communi
ſtatuto, ſed propter eccleſiam conſeruatur etiam ius laici.*

3 *Clericus & laicus ſimul obligati cõueniuntur coram epiſcopo, &
num. 15.*

4 *Legatus Papæ etiam de latere non poterit conferre beneficiũ per-
tinens ſimul ad patronum clericum & laicũ ſine p̃ſentatione pa
troni, quãuis beneficia patroni clerici poſſit legat⁹ libere cõferre.*

5 *Spurius ſi contrahat ſocietatem cum alio, & ſocius ſit inſtitutus
heres à patre ſpurij poterit ſpurius medietatem patris participa
re, quamuis ſi ſolus eſſe non poſſet.*

6 *Monachus poterit procurare pro laico in cauſa monaſterij cõmu-
ni cum laico, dato quòd alias pro laico procurare prohibeatur.*

7 *Laicus aſſociatus cum clerico redditur habilis arbiter, licèt ſolus
ſit inhabilis.*

8 *Iudæus agrum cum aſcriptijs chriſtianis poſſidere poterit, licèt
chriſtianum mancipium non poſſit poſſidere*

9 *Perpetuata iuriſdictione cõmuni à iudice delegato cenſebitur per
petuata per collegam per mixturam.*

10 *Fratrum habentium feudum à domino, alter dominum in pu-
gna defendit, alter aufugit, virilitas defendentis excuſat non
defendentem.*

11 *Teſtes ſimul cum inſtrumento etiam teſtibus publicatis produ-
ci poterunt, ſecus in ſolis teſtibus.*

12 *Statuto cauetur quòd debitum à quinquaginta libris ſupra non
poſſit probari per teſtes, debet intelligi per ſolos teſtes, ſecus cum
alijs adminiculis.*

13 *Duo notarij rogantur de inſtrumento, & alter priuatus eſt offi-
cio, alter non, ſuſtinebitur inſtrumentum propter adminiculum
habile.*

14 *Statuto cauetur ne relinquatur vxori vltra certam quãtitatem,
nec etiam relinqui poteſt cum hoc vt habeat diſtribuere pro ani
ma teſtatoris inter pauperes Chriſti, poterit dari iſta poteſtas
vxori vna cum altera.*

15 *Non priuilegiatus potitur priuilegio priuilegiati in cauſa indi-
uidua.*

16 *In contractibus innominatis re integra eſt locus pœnitentiæ, ſe-
cus ſi adiungitur nominato.*

17 *Legata inſtitutioni admixta naturam inſtitutionis aſſumere.*

18 *Subſtitutio vnita cum iure accreſcendi tranſmittitur ad hæredes
contra naturam ſuam.*

19 *Inſtitutio conditionalis iuncta cum iure accreſcẽdi tranſmittitur
ad hæredes.*

20 *Beneficio miſerabilibus conceſſo quòd in vniuerſitate ſunt paupe-
res infirmi vel aliæ miſerabiles perſonæ, quòd omnes de vniuer
ſitate etiam non miſerabiles gaudebunt.*

21 *Dictum domeſtici non reputatur integrum, ſecus ſi habet conte-
ſtem habilem.*

22 *Teſtes alter infamis infamia facti, alter multum fide dignus fa
ciunt plenam probationem.*

23 *Dictum teſtis doctoris ſupplet dictum ſui conteſtis inhabilis.*

24 *Teſtes non multum boni, vel deficiunt in fide ſupplet numerus.*

25 *Teſtis domeſticus poteſt teſtificari pro domeſtico vbi commodum
& incommodum eſt admixtum.*

26 *Quæſtio de iure patronatus quæ vertitur inter clericum & lai-
cum eſt expedienda infra ſex menſes ratione clerici.*

27 *Mutabilitas non debet eſſe in clerico.*

1 QVAERO Sexto † ſi eccleſia & laicus ſimul
habent iuſpa. in aliqua alia eccleſia, an re-
gulabitur tale iuſpa. prout vult priuilegiũ
p̃roni eccleſiaſtici, vel vt illud p̃roni laici,
Gl in c. vnico, in verbo eccl'aſticus. hoc tit.
lib. 6. concludit ꝙ regulabiẽ iuxta naturã p̃roni ecclaſti
ci, & propterea hoc caſu laicus habebit ſex menſes ad
præſentandum, licèt ex ſe tñ haberet quatuor, cũ qua
gl. trãſeunt Arch. Io. And. Imo. & Domi. ibi & oẽs alij,
& maxime Philip. Fran. & dicunt rationem deciſionis
eſſe, quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum. c.
ꝙ in dubijs cum glo. de conſecr. eccl. vel alta. l. quæriẽ.
ff. de ſtatu ho. cum ſimi. quod ẽt ſequiẽ Abb. in c cũ pp.
in fi. & in c. eam te. hoc tit. & voluit Fed. de Sen. in con
ſil. 65. infraſcriptæ quæſtiones. in vlt. col. in princ. ¶ Et
Abb. in c. de quarta. in 5. col. de præſcript. vbi per dictũ
2 glo. in ſimili concludit † ꝙ ſi laicus habet rem cõem &
indiuiſibilem cũ eccleſia, tunc non curat p̃ſcriptio ꝯtra
laicum ſpacio tp̃is a iure cõi ſtatuto, ſed pp eccleſiam
cõſeruatur etiã ius ſuum. allegat tex. quaſi clarum in l.
ſi cõem. ff. quemadmodum ſerui. amitta. ¶ Facit ẽt qđ
voluit Bar. & Bal. in l. p̃cipimus. in §. eodẽ obſeruando.
3 C. de appel. vbi dicũr † ꝙ ſi clericus & laicus eſſent obli
gati rõne clerici, ambo conuenientur corã ep̃o, quod
ẽt ſequiẽ Barb. in rub. de offi. deleg. quam deciſio. Bar.
in d l. p̃cipimus. exclamat Matth. no. ſuo 164. ¶ Facit ẽt
quod dicit Rota. incip. papa. ꝙ ſi papa confert benefi-
cium iuriſp. clerici & laici ſimul valet talis collatio vbi
alias non ualeret. ¶ Sed eſt aduertendum contra iſtam
4 ꝯcluſionẽ facere quod dicit Abb. in c. fi. in fi. hoc ti. † ꝙ
ſi p̃ntatio ſimul p̃tineat ad patronũ laicũ & ad p̃ronũ
clericũ non poterit legatus papæ ẽt de latere tale bñfi-
cium ꝯferre ſine p̃ntatione p̃roni, & tñ beneficia patro
ni clerici põt legatus libere ꝯferre. c. cũ dilectus. de offi.
delegat. & c. dilectus hoc tit. alleg. Fed. conſ. 63. alias 65.
& ita ẽt vult Domini. poſt. Lap. in d. c. vnico, in vltimis
verbis hoc tit. lib. 6. Iſtam ꝯcluſionẽ ponit do. Fel. in d.
trac. qñ. lit. apo. not. patro. in 4. col. in 6. amplia. qui plu-
ra pro & contra alleg. & finaliter concludit diſtinguẽ-
do ꝙ vbi reſultat ꝯmodum eccleſiæ, vel eccleſiaſticę p
ſonæ, & tunc in caſu mixto fit denominatio a qualita-
te clericali, & nõ a laicali. & ꝯ̃ia procedat glo. in d. c. vni
co. cum alijs ſ. allegatis, & infra allegandis. Si aũt reſul-
taret incõmodũ, vel deterioratio eccleſiæ, ſeu eccleſia
ſticæ perſonæ ex p̃dominatiõe qualitatis clericalis, tũc
inſpiciẽ potius qualitas laicalis, & ita p̃cedunt ꝯtraria ĩ
quibus legatus non põt conferre bñficium patronatũ
perſonarum iſtarum, quia ꝯferendo libere ne dum pre
iudicaret p̃ſentationi laicali, ſed ẽt eccleſiæ, vel eccle-
ſiaſticæ perſonæ. ¶ Comprobatur iſta diſtinctio per ea,
quæ no. Abb. in c. ſuper quæſtionum. §. ſi vero in 2. col.
de offi. deleg. vbi dicit cõpoſitũ aſſumere naturam alte
rius ſpeciei ſm quod iuris minus derogatur. Refert &
ſequitur p̃dicta do. Roch. in hoc trac. in verbo ius. in 5.
char. in vlt col. in verſ. prima eſt pone. & ſic reſidet in
iſto paſſu. ¶ Tu primo adde circa iſtã materiã mixturę

pro

prootnatu.d.c.vnici.de iutepa. lib. 6. & d.l. ſi cõem.ff.
quemad.ſerui.amit.tex.in l.loci corpus.§.ſi fundus ff.ſi
ſerui.vend.& in l.j.& 2.C.ſi vnus ex pluri appella. & in
c.pe.de conceſ.pb.l.is qui duas ff.de liber.lega ¶ Et vl-
tra ſ.allegata per illum tex.dixit ibi Bar.ꝙ licèt ſpurius
non poſſit participare de bonis patris auc. ex cõplexu.
5 C.de inceſtis nup.l.j.C.de natura.libe cum ſi.† tñ ſi ſpu
rius ɔtrahat ſocietatem oĩum bonorum cum alio, &
ſocius inſtituatur hæres a patre ſpurij, poterit ſpurius
6 medietatẽ bonorũ patris participare.¶ † Adduco ſecũ
do ꝙ ſi laicus habet cãm cõem cum monaſterio mo-
nachus poterit ꝓ laico ꝓcurare ele.ſi religioſus. de pc.
dato ꝙ alias pro laico procurare prohibeaĩ vt ibi ha-
betur.ſimiliter Imo.in c.fi.de poſtu.ꝙ ſi laicus & eccl'a
cõem cauſam hãt poterit ſacerdos aduocare ꝓ laico.
7 ¶ † Tertio adduco, nã licèt laicus nõ poſſit eſſe arbiter
ſuper ſpiritualibus.c.contingit.de arbi.tñ aſſociatus cle
rico habilis redd:ĩ caſus eſt ſing.ſm Abb.in c.per tuas
de arbi.Ro.conſ.173. & ibi plene, an laicus poſſit eſſe
arbiter ſuper re eccl'æ, & per eundẽ conſ.175. dictũ vlt.
& ꝙ non poſſit eſſe arbiter latè ꝑ eundem conſ.179.in
propoſito.¶ Quarto adduco caſum ſingularẽ in c. mul
8 torũ.de iudæ.† ꝙ licèt iudæus nõ poſſit poſſidere man
cipium chriſtianũ.poterit tñ poſſidere agruin cũ aſcri
ptitijs chriſtianis.¶ Quinto adduco quod voluit Card.
9 cũ R.canonicus.de offi.deleg.† ꝙ ꝑpetuata iuriſdictio-
ne corã iudice delegato cenſebitur perpetua per colle
gã per mixturã.¶ Sexto adduco quod voluit Bald.in c.
10 vnico.in 3.col.quib.modis feu.amit.† ꝙ ſi duo fratres
habent feud.a dño:& vnus dñm in feu. viriliter defen-
dat, alter vero fugiat, virilitas defendentis excuſat non
defendẽtem, & feu.nõ priuabiĩ, & ſubdit ꝙ ciuitas Pe-
ruſina diuiditur inter nobiles, & populares, ꝙ ſi habẽt
feu.a dño & populares felloniã ɔmittant nõ priuabunĩ
feu.ꝑꝑ nobiles illã nõ cõmittentes.alleg Ro. ſing. 248.
dicentẽ illud non putare verũ. Sed pro iſto dicto alleg.
bo.glo.in l.mancipatũ.ff.de ſena.& in l.adoptiuum. §.
fi.ff.de in ius vocan.& iſta ſunt addenda ad dominum
11 meũ Iaſ.in l.emancipati.C.de collatio.¶ † Septimo ad
duco, nã licèt publicatis teſtib.non poſſit ꝓduci teſtes.
auc.qui ſemel.C.proba.c. fraternitatis. de teſti.cũ ſi. tñ
teſtes cũ inſtrõ produci poterint tex.ſing.ſm intellectũ
do.Ant.in c.ſeries. de teſti. Ro.no.84. tu habes ꝙ poſt
publicationẽ.& Ale.in l.certi conditio §. qm.ff.ſi cert.
12 per.& conſ.213.in 2.vol.¶ † Octauo adduco, nã ſi extat
ſtatutũ ꝙ debitũ a quinquaginta libris ſ.nõ poſſit pro-
bari per teſtes intelligitur ſolos, ſed cũ alijs adminiculis
ſic.Ita Bar.& ſcriben.in d.l.certi ɔditio.§.qm.ff. ſi cert.
per.Et Are.inſti.deli.ob. Alex.conſ 68.in 3.vol.& ibi li-
mitat vt per eum, & etiã ponit an iſtud ſtatutũ ſolũ ſi-
bi vendicet locum in actore, non aũt in reo, & ꝙ iſto
caſu admittantur tex. cũ inſtrõ tenet idẽ conſ. 58.in 4.
vol.¶ Nono adduco Bal.in l.imperator.ff de ſtatu hom.
13 † ꝙ ſi duo notarij rogenĩ de inſtrõ, & vnus ſit priuatus
officio, alter non ſuſtinebiĩ inſtrum propter adiunctũ
habilẽ.alleg.l.ſi quis ex argentarijs.§.cogenĩ.ff. de edẽ-
14 do.quod dicit eſſe notandum ad multa. ¶ † Decimo
adduco quod voluit Io. And.in addi.Spec.in tit. de in-
ſtru.edi.§.nunc vero aliqua.in add.incip.ad iſtum ꝙ ſta
tutum prohibet ſi ne relinquatur vxori vltra certã quã
titatẽ, nec ẽt põt relinqui cum hoc ꝙ habeat diſtribue-
re pro anima teſtatoris inter pauperes Chriſti, tñ iſta
poteſtas poterit dari vxori vna cum altero.ſequiĩ Ale.
15 conſ.77.in j.vol.¶ † Vndecimo adduco qđ voluit Are.
conſ.25.viſo themate, ꝙ qñ cauſa eſt indiuidua nõ pri-
uilegiatus potitur priuilegio priuilegiati.alleg.tex.in d.
l.ſi cõem & in l.j.C.ſi in vna eademq; cauſa in integrũ
reſti.& in l.tutor.in prin.ff.de mino. & quod voluit gl.
in d.c.vnico hoc tit.lib. 6. inferens ꝙ ſi laicus hẽt cãm
cõem cũ clerico & conueniatur in foro ſeculari po-
terit declinare forum ex perſona clerici de quo ſ. eſt
16 dictum.¶ † Duodecimo adduco, nã licèt in cõtractib.
innominatis re integra ſit locus pœnitẽtiæ.l.ſi pecuniã
in prin.ff.de ɔdi.ob cauſam.tñ ſi adiungatur nominato
impedietur pœnitẽtia.l.quæſitũ.ff.de ſer.aſpor.l.j.ff.qui
ſine manu.ad liber.Ita Ro. conſ.171. pro deciſione in
17 fi.pe.col.& in prin.fi.& declara vt ibi per eũ ¶ † Deci-
motertio adduco eundẽ Rom.in præallegato conſ.an
te fin.pen.col.vbi dicit legata inſtitutioni admixta na-
turã inſtitutiõis aſſumere, adeo vt licet ipſa, puta in co-
dicillis facta, & a principio nulla recõualeſcant, ceſſan
te cauſa nullitatis, tñ admixta inſtitutioni nõ. Iſtũ dicit
eſſe caſum ſingularem in l.ſed ſi filius.ff.de lega.primo.
18 ¶ † Adduco decimoquarto, nã licèt ſubſtõ non trãſeat
ad hæredes.l.qui liberis.§.hæc verba.ff.de vulg. & pup.
l.ſi ex pluribus.ff.de ſuis & legi.tñ ſi eſt vnita cũ iure ac
creſcendi tranſmittitur ad hæredes ɔtra naturã ſuam.
19 caſus eſt ſingula in l.qui poſt.ff.de acquir.hære ¶ † De-
cimoquinto adduco ſimile de inſtitutione ɔditionali,
q̃ non tranſit ad hæredes.l.j.§. ſinautem ſub ɔditione.
C.de cadu.tollẽ. tñ pars inſtitutionis ɔditionalis iuncta
cum iure accreſcendi tranſmittitur ad hæredes. caſus
ſing.in l.qui ex duab.in prin.& ibi gl.& Bar.ff.de acqui.
20 hæred.¶ † Decimoſexto adduco qđ voluit Alex.conſ.
122.in 4.vol.ꝙ ſi in Vniuerſitate ſunt pauperes infirmi
vel aliæ miſerabiles ꝑſonæ ꝙ oẽs de vniuerſitate ẽt nõ
miſerabiles gaudebunt bñficio miſerabilius ɔceſſo.al-
leg.quod hĩ in l.j. C. ſi in cõi eademq; cauſa. & ea quæ
no.Bar.in ſæpe alleg l.ꝑcipimus.& in l.ſolent. ff. de ali-
men & ciba.leg & in d l.is qui duas de libe.lega. in qui
bus locis habetur ꝙ ſi nõ priuilegiatus concurrat cum
priuilegiato vterq; vtitur priuilegio alleg.ẽt tex.in c.cũ
ſuper abbatia.de offi.deleg.& quod dixit Io. And.in ad
ditio.ad Spec.in tit.de requiſitione ɔſilij ĩ rubr.& quod
lautiſſime dixit Petr.de Anch.in c.canonũ ſtatuta.in 12.
q.in 11.col.& in 14.q.in quibus locis habetur, ꝙ ſi ſoci⁹
rõne ſocij vtiĩ eius beneficio, & ibidẽ adducit ſex alia ĩ
materia mixturæ quã poſuit do meus Iaſ.in d.l.ſi emã
cipati. Et ad principale hoc dictum adde ꝙ miſerabi-
les perſonæ habent fori electionẽ, vt in deciſ.257. ſacri
concilij Neapolitani, quæ dicit ꝙ eodẽ modo oĩa priui
legia miſerabiliũ perſonarũ habẽt ɔſortes litis ẽt in in-
ſtitutione in integrũ, & ẽt in hypothecariã contra eos
agitata in deciſ.ſacri concilij ꝑdicti 213.quã oĩno vide.
quia eſt pulchra nimis maxime cũ hypothecaria poſ-
21 ſit diuidi ¶ † Decimoſeptimo adduco, nã licèt dome-
ſtici dictũ non reputetur integrũ.l.ẽt.C. de teſti.tñ ſi ha
beat ɔteſtem habilẽ reintegrabitur eius dictũ Ang. cõ
ſil.j.alleg l.ſi quis ex argentarijs §. cogenĩ.ff de ædẽdo.
22 facit qđ dicit Bal.ibi † ꝙ ſi vnus teſtis eſt infamis infa-
mia facti, alter vero multum fide dignus, ꝙ iſti duo fa-
ciunt plenã probationẽ, quia integerrima fides vnius
ſupplet alterius imperfectã, quod dicit eſſe menti tenẽ
dũ.Sequiĩ Alex.conſ.78.in j.vol.& conſ.24.in 2.vol.vo
23 lens † ꝙ ſi vnus teſtis eſt doctor tãquam dicaĩ valde in
teger ſupplebit dictum ſui conteſtis inhabilis. Vide etiã
Alex.conſ.50.in eod.vol.& in conſ 93 in 4.vol.& in cõ
24 ſil.199.in 5. vol. ꝙ qñ teſtes non ſunt multũ boni † qđ
deficientiũ fidẽ ſupplet numerus, & ꝙ vtilitas teſtis ſup
pleaĩ ex ɔteſte habili. ponit ẽt Ro. conſ 290.in caſu ꝓ-
poſitæ.¶ Adduco 18.quod voluit Pet. de Anch.in c.ſu-
25 per eo.el 2.de teſti. † ꝙ licèt domeſticus ſit inhabilis ꝓ
domeſtico, tñ vbi commodũ & incõmodum eſt admi
xtũ poterit domeſticus teſtificari pro domeſtico.¶ De
cimonono adduco Ro.conſ.195.in caſu præmiſſo vbi
optime declarat quõ ꝓcedat illud ꝙ rõne adiuncti vel
ſocij qs conſequiĩ quod alias nõ conſequeretur. ¶ Ad-
duco circa iſtã materiã mixturæ ea q̃ poſuit dñs meus
Iaſ.in d.l.emancipati.de colla.vbi ponit plura dicta, po
teris per te videre, & nolui illa hic tranſcribere, niſi ali-
qua quib.addidi vt ex ſe patent.vide ẽt plene per d.Fel.
in 3.col.cũ duabus ſeq.vbi ornat & declarat l.ſi cõem
ff.quẽad.ſeru.amit.de ꝑſcr.& Barb.in c.verũ in 21.col.
& in c.dilectus filius de fo.cõp.& idẽ Barb. conſ.36. ĩ 9.
col.ĩ 2.vol.& Alex.cõſ.125. viſo pũcto.cũ 4.& 5. col.in
4.vol.& de iſta mixtura loquitur ẽt Pau.de Cit.in hoc
tract in 6.part.in 11.& 21.q.¶ Expeditur de mixtura, qa
ɔcluſio ſ.firmata.ſ.ꝙ iudicabitur & cenſebitur. vide
patro-

patrono eccleſiaſtico,& non vt de patrono laico in iu
repa. cõi vtriq; eſt vera per dictũ tex.in d.c. vnico. hoc
tit.lib.6.dic idem voluiſſe Hoſt.in ſumm.huius tit. in §.
26 in quibus differunt in verſ.vbi autem.q.& cõcludit† ꝙ
ſi eſt q.inter patronum clericũ & laicum de iurepa.eſt
expedienda infra ſex menſes rõne clerici & non infra
quatuor,habito reſpectu ad laicũ,vt ibi plene, & ſum-
ma directorij iuris hoc tit.in §.29. & in §.31. voluit etiã
Firma.in ſuo ſolenni trac.de epõ ĩ4.lib.in 2.part.in 27.
q.& Pau de Cit.in hoc trac.in 6.part.in 11.& 21.q.¶ Po
ſtremo quia ſupra retulimus concordiã quã facit Fely.
in d.trac.qñ literæ apo.no.patronis in 4.col.in 6.ampli.
ꝙ vbi tractatur de ꝯmodo clerici , vel ecclæ fiat deno-
minatio a qualitate eccleſiaſtica.vbi vero vertiĩ incom
modũ fiat a laicali ſi inde commodũ vertatur ¶ Ad-
uerte, nã nulli dubium eſt poſſe variare & plures pñta-
re eſt ꝯmodũ & priuilegium & non incõmodũ, vel dã-
num,& tñ ſi iuſpa eſt cõe inter eccleſiaſticum patronũ
& laicũ,licèt laicus cõſequatur ſemeſtre ad pñtandũ ſi-
cut & eccleſiaſticus,nõ tñ eccleſiaſticus ꝯſequiĩ vt poſ-
ſit variare ſicut poterat laicus, ecce ꝙ hic vertitur cõ-
modũ.& tñ non ſequitur naturam qualitatis laicalis pa
tronus ecclaſticus.certe iſta cõſideratio nimium ſtrin-
git cotra ꝯcordiã do.Fel.ꝯſideraui infraſcriptas ſolutio
nes. ¶ Et prima hoc non pmitti pſono eccleſiaſtico,
quia hmõi variatio q̃ licita eſt laico non debet eſſe lici-
27 ta clerico † nã variare ſapit mutabilitatem quæ nõ de
bet eſſe in clerico,licèt laico permittatur,vt latè voluit
Goff.in ſumm.huius ti.quẽ latius refert Hoſt.ibidem in
§.in quib.in verſ.eccleſiaſticus. & ad hoc facit id quod
dicit plenè do meus Iaſ.in l.quoties.C.de rei vend nã li
cèt illa lex diſponat ꝙ ſi vendatur res duobus & vltimꝰ
prius poſſeſſionẽ corporalẽ adipiſcatur,præfertur pri-
mo emptori,hoc tñ non habet locũ in eccleſia vendẽ-
te,q̃a nõ licèt ei variare & eſſe inſtabilem,ac aliquẽ de-
cipere per ea quæ dixit Hoſt.& Io.And in c.ꝯtinebaĩ,
de his,quæ fiunt a præla.per illũ tex.& per tex.in c.cum
inter de cle.de veritate in huius dicti me remitto ad la
tè dicta per do.meũ Iaſ.in d.l.quoties.in 6 col.& ſeq.in
7.limita. ¶ Vel poterit dicere ꝙ poſſet ſubſtentari iſto
caſu cõpatronũ eccleſiaſticũ poſſe variare cũ cõpſono
laico,& ſic ſtaremus ꝯtrario quod non credo , quia ſe-
mel clericis vetita eſt variatio.dicemus tñ plene in ſecũ
da part.2.lib.in 7.q prin.in eius 13.art. ¶ An aũt laicus
patronus qui habet iuſpa.cõem cum eccleſiaſtico licèt
conſequatur ſemeſtre ex perſona cõpatroni eccleſiaſti
ci nõ poſſit variare ſicut poterat qñ habebat quadrime
ſtre,tãgit Pa.de Cit.in hoc trac.in 6. par in 11.q.in verſ.
tertio intelligo. ꝙ vĩ tenere ꝙ non poſſit variare , qđ ſi
verũ eſſet ꝯfirmaret concluſionẽ ꝙ laicus non remane
ret in priuilegio ſuo,ſed ſequi deberet qualitates pſoni
eccleſiaſtici,qđ tñ non confirmo. de hoc erimus tracta
turi vbi ſ̃ ĩ materia variationis ¶ Vel poterit tertio rñ-
deri ꝙ pſonus eccleſiaſticus habuit in hoc ꝯmodũ ſuũ ,
nã habet duos mẽſes plures q̃ laicus, & iõ nõ debet gau
dere alio priuilegio circa hoc. ¶ Vltimo eſt aduertẽdũ.
nã id quod dĩ de pſono clerico. in d.c. id circo. hoc tit.
lib 6. intelligiĩ rõne ecclæ,ſecus rõne patrimonij , quia
cenſebitur.laicus,licèt ſit clericus & ambo erunt laici ,
vt oẽs volunt ibi ita Pau.hic poſt princ.11 q.6. part. & in
vltimis verbis.a t.q.& diximus ẽt in ꝓximo pcedẽti art,

¶ Septimus artic.j.q.prin.j part.j. Libri.

1 *Vniuerſitas ſcholarium cenſetur regularis ſi in ea ſunt plures ſecu lares quam eccleſiaſtici, & ideo ipſa vniuerſitas poterit conue- niri coram iudice ſeculari.*

2 *Si pluribus honoratis poſſeſſoribus eſt offerendus libellus omnibus exiſtentibus laicis , excepto vno qui eſt clericus iudicium debet agitare coram iudice ſeculari.*

3 *Iuſpatronatus vniuerſitati ſcholarium competens dicitur laicale ſi in vniuerſitate ſunt plures laici , ſi plures clerici eccleſiaſticũ.*

4 *Patronis pluribus laicis quam eccleſiaſt.exiſtentibus iuſpatro. re gulariter vt eccleſiaſticum .*

5 *Epiſcopus eſt maximus exiſtens in ſtudio non præcedit rectorem ſtudij & qua ſit ratio.*

6 *Clericus coniugatus viuens in cõi cum fratribus, licèt ipſe non te- neatur ad onera in patrimonialibus,tamen fratres tenebuntur,*

QVAERO Septimo, ſi patronus eccleſiaſti-
cus puta eccleſia vel monaſterium dede-
rit fundum,& vnus laicus ꝯſtruxerit alter
vero dotauerit eccleſiam,vel plures laici
prædicta fecerint.& ſi eccleſia haberet iuſ
pa.cum pluribus laicis,qũo regulabitur ac ſi oẽs eſſent
patroni eccleſiaſtici ſicut diximus in proximo pceden.
ti quæſito,qñ eſt cõe inter eccleſiaſticũ & laicũ patro-
nũ,an ex quo plures ſunt laici patroni q̃ eccleſiaſtici ob
ſeruabitur id quod diſponiĩ in patronis laicis.Et primo
videtur dicendũ ex quo plures ſunt patroni laici,maxi-
me quia ex pluribus cauſis manarũt q̃ eccleſiaſtici, re-
gulabuntur vt pſoni laici & nõ vt eccleſiaſtici,per doc.
1 Bar.in l.fi.in 3.col.ff.de colle.illici.† vbi dicit vniuerſita
tẽ ſcholariũ eſſe cenſendam ſecularẽ,qñ plures ſunt ſe-
culares in ea q̃ eccleſiaſtici ſcholares, & iõ ipſa vniuer-
ſitas ꝯueniri poterit corã iudice,ſeculari,licèt ſubdat, ꝙ
ſi eſſent paris numeri cẽſebitur eccleſiaſtica p illã reg.
magis dignũ &c.& ita procedunt dicta in proximo p-
cedenti quæſito.quã doc.Bar.ſequiĩ Abb.& ibi do.Fel.
ĩ j.col.c.ex literis.de ꝯſt.& ẽt eam tradit Bal.in auth.ha
bita.in pen.col.in prin C.ne fil. pro par.& facit qđ not.
idẽ Bal.in l.fi.in 10. col. in verſ.ſed hic q̃riĩ.C.de edic.di.
2 Adr.tollẽ † ꝙ ſi ſunt plures poſſeſſores hæreditatis q̃b.
vĩ deberet offerri libellus, ſi oẽs eſſent laici excepto
vno q̃ eſſet clericus debet iudiciũ agitari corã iudice ſe
culari,& pro hoc vĩ deciſio inter Io.de Lign.in c.dile-
ctus.el 3.de pben.quẽ refert & ſequiĩ do Fel.in d.c.ex li
3 teris in j.col. † iuſpa.competens vniuerſitati ſcholariũ
dici eccleſiaſticũ ſi ibi ſunt plures clerici , & ecõtra ſe-
culare ſi ibi ſunt plures laici , & multa alia adduci poſ-
ſent q̃ ponit ibi do.Fel.¶ Do.Roch.in hoc tract.in ver-
bo ius.in 6.char.in j.col.in verſ.ſecunda q. format hãc
q.quã ego in veritate non formaueram , & relatis per
eũ dictis accumulatis p Fely.de quib.ſ̃.dicit credere cõ-
trariã partẽ eſſe veriorẽ,licèt nõ reperiat hunc punctũ
4 examinatum,& iõ tenet ſaluo ſaniori iudicio† ipſos pa
tronos laicos,vt eccleſiaſticos regulãdos, & nõ vt ſecu-
lares,q̃a tunc aliquis dĩ pſonus ecclaſticus,qñ rõne ſuę
eccleſiæ illud hẽt.& ſic ipſa eccla collegiũ ſeu monaſte-
riũ clericorũ, vel monachorũ hẽt ipſum iuſpa. quo ca-
ſu non ꝯſideratur pſona clerici,& ſic nõ ꝯſideratur , ꝙ
ſit vna vel plures perſonæ,quia nõ eſt ipſa perſona cleri
ci q̃ hẽt iuſpa.ſed potius eccleſia, collegiũ monaſteriũ,
vel vniuerſitas ecclaſtica, & propterea fundamentũ de
pluritate ceſſat.fatetur tñ ꝙ vbi ꝯſiderarẽtur perſonæ ,
tunc attenderetur an plures eſſent laici vel clerici , vel
ecõtra,& propterea ſi ad vniuerſitatẽ ſcholariũ ſpecta
ret iuſpa.tunc ſi in illa eſſent plures laici,iudicareĩ ſecu-
lare vt ſ̃.quia hoc caſu ꝯſiderarenĩ perſonæ ad cogno-
ſcendum an vniuerſitas dicatur eccleſiaſtica , vel ſecu-
laris,quæ ꝯſideratio non cadit in caſu nĩo qñ eccla eſt
pſona,quia ita eſt patrona ſi ibi ſit vnus tñ clericus , ac
ſi eẽnt plures,& iſto mõ dicit ipſe pñt ꝯcordari ipſę opi.
¶ Subdẽdo qñq; plus conſiderari pſonã vnius clerici q̃
pluriũ laicorum.vt in caſu.c.per tuas.de arbi.vbi Abb.
pro cuius text. intelligentia eſt videndus Barb. in c.j. in
2.col.in fin de loca.vbi dicit habuiſſe optimam ꝯſidera
tionẽ.ſ.vbi clerici conſiderantur tanquam tales, & ſic
tanquã clerici,tunc minor numerus clericorum trahit
ad ſe maiorẽ numerũ laicorũ , & ad hoc allegat bona
iura.licèt nõ alleget dictũ c.per tuas. Si vero clerici nõ
ꝯſiderantur tanq̃ tales,ſed ſunt in loco tanq̃ quilibet,
& tanq̃ quilibet ꝯſideranĩ,eo caſu maior pars laicorũ
trahit ad ſe minorẽ partẽ clericorum. exẽplũ vt dictũ ẽ
in vniuerſitate ſcholarium,clerici.n. ſunt in vniuerſita-
te tanq̃ quilibet,& tanq̃ ſcholares & non tanq̃ tales, &
ſic non tanq̃ clerici.iõ nimirum ſi maior pars ſchola-
riũ trahat ad ſe minorem partẽ clericorũ & allegat bo-
nũ tex.cum gl.in c.a collatione.de appel.lib. 6. quam ẽt
decla-

declarationē ponit nō tñ ita late do.Fel. in d.c.ex literis
ſed do.Ro.allegat modern.ibi neſcio de quibus intelle
xerit,quia ſi de dño Feli. intellexiſſet illum nominaſſet
eſt ſolitus. ¶ Vnde dicit ipſe ex iſta declaratione ha-
bet intelligētiam huius quæſiti & eorū quæ ipſe ſupra-
dixit:quā ꝯſiderationē dicit habuiſſe prius do.Cardi. in
procœ.clementinarum.in 1.col.& do.Abb. in c. auditis.
in 3.no.in fi.de cle.vbi alleg.glo.ſing.in d.c.a collatione.
& refert do.Fel.in procem.Greg.in prin.Ex quibus dicit
5 Abb.in d.c.auditis.† ꝙ eṗs quantuncunq; maximus exi
ſtēs in ſtudio nō præcedit rectorē ſtudij,quia in ipſa vni-
uerſitate nō eſt tanquā eṗs ſed tanquā ſcholaris,& dictā
doctrinā ꝙ vbi plures ꝯſiderantur vt ſinguli &c. firmat
do.Maria.Soc.in c.1.in ver.15.declaratio. de for.compe.
¶ Quid aūt ſi eſſent pares perſonę.ſ.tanti numeri eccle-
ſiaſtici quāti ſecularis patet,dicit ipſe ex dictis in proxi-
mo præce.arti.& facere no.per Imol.in c.inter dilectos.
de dona.in pen.col.& ita reſidet do.Roc.vbi ſupra.¶ Tu
aduerte & dic eſſe attendēdum.nam do.Roc.formauit
iſtam q.vt dicit nouiter & diuerſificatur a proximo præ
cedenti art. quia in eo iuſpa. erat cōe inter eccleſiam &
laicum, & ſic quaſi in pariete, hic verò plures erāt laici
quam eccleſiaſtici.ego tñ apertius hoc informatione p̄-
ſentis q.poſui,dicendo ꝙ iſti plures patroni laici erat pa
troni ex plurib.cauſis, & eccleſia ex vna. & ſic vr̄ multū
diuerſus hic articulus a præcedenti, & rō dubitandi vi-
deretur,nā ex quo in iſto caſu ſunt plures laici. eccleſia
quæ eſt vna nō deberet eſſe in ꝯſideratione,& ideo inſ-
pa. deberet regulari velut qñ omnes ſunt patroni laici.
Hoc ſic ꝯſiderato eſt aduertendū ad aliud.ſ.quia deciſio
nes & iura allegata in proximo præceden.artic.in mate
ria mixturæ regula magis dignū.& maxime tex.in ca.ꝙ
in dubiis.de conſe.eccle. vel alta.nō faciunt differentiā
an magis dignū ſit in maiori quantitate vel numero vt
cenſeatur naturę magis dignū, ſed ſolū ꝙ ſit mixtū cū
minus digno vt ibi eſt videre, quod ēt vr̄ colligi ex his
quæ diximus ſ.in proxi.pręceden.arti. in verſi.17.addu-
co quod voluit Ale.de miſerabilibus perſonis quę ſunt
minoris numeri.& ita pōt etiam ꝯſiderari quę late dicit
do.Iaſ.& do.Fel.in locis ibi alleg.in ver.20.adduco. & ſic
ratio dubitandi de qua proxime quæ dubitare facit do.
Roch.nō eſt in ꝯſideratione in hoc caſu.¶ Pōt etiam di
ci nam licet ſint plures patroni laici ex pluribus cauſis
& eccleſia ſit patrona.ex vna cauſa,tñ iuſpa.eſt inſolidū
apud oēs patronos ſiue ſint ex plurib.cauſis patroni ſiue
ex vna & eadem c.1.& ibi gl.hoc tit.& late dicemus ĩ.in
iſta 1.pat.in 5.q.prin.in 1.& ſex ſequentib.artic.dum ibi
quæremus an iuſpat.ſit inſolidum apud oēs vel ne, ſiue
ſint plures qui dotarunt,ꝯſtruxerunt,vel fundauerunt,
ſeu quomodocunq;, & ſimiliter eſt inſolidū apud plu-
res hære. quamuis inæqualiter inſtitutos vt dicemus ēt
infra in iſta 1.par.in 10.q.prin.in 23.art.ſi igitur ita eſt pa
tronus in eccleſia qui vnum expediuit ſicut qui omnia
alia expediuerunt, ergo ita eſt patrona quæ vnum fecit
ſicut ſunt patroni plures laici qui reliqua omnia fece-
runt.nōne ceſſat rō dubitandi do.Roc.certe ſic.vnde di
cēdum eſt in iſto arti.vt ꝯcluſum fuit in proxi.præcedē.
Et iſta ꝯſideratio quæ maxime procedit per declaratio-
nem quam ponit do.Fel.in c.1.de præſcri.in prin.5.col.
verſi.ſuper quibus no. duo vbi dum late loquutus fuiſ-
ſet de mixtura & dixiſſet rōne mixturæ vnum de mixtis
gaudere priuilegio alterius, reſtrinxit eius dicta non ha
bere locum in materia diuidua, ſed in materia indiui-
dua tñ.& allegat Ang.in d.l.ſi communem quemadm.
ſerui.amitta.& Ro.conſ.195.& Spe.de cle.coniug.verſi.
quid ſi clericus. vbi late firmat ꝙ ſi clericus ꝯiuga. viuit
in communi cum fratrib.licet ipſe nō teneatur ad one-
ra in patrimonialibus,tñ fratres tenebuntur quia mate
ria recipit diuiſionē, nec prætextu priuilegii clericalis
debet vacillare publica vtilitas. Cū igitur nos ſumus in
iurep.quod eſt indiuiduū,vt ipſe do.Roc.fatetur in hoc
tra.in verbo ius.in 3.cat.in 1.col.in verſ.6.quæro.per no.
in d.c.1.hoc tit. non debuit dubitare an aliter eſſet dicē
dum quando eccleſia cōcurrit cum pluribus patronis,
quàm qñ cōcurreret cum vno patrono laico vt in præ-
cedenti arti.& ſic de hac q.nō dubitarem,ſed in ea ꝯclu
derem vt ꝯcluſum fuit in proximo pręcedenti artic. &
iſtud eſt ampliare materiā mixturę licèt per proxima di
cta in indiuiduiis ipſa locū habeat, & ſic huiuſmodi q.
formata per Roch.qua non repererat formatam, ideo
non fuit formata quia indubitabilis & nihil ſeruit.¶ Te
nenda tñ ſunt menti dicta Barba. & aliorum de quibus
ſ. quia ſeruient ad multa alia,licèt certe ꝯ̄ria ſupra for-
mata non militabant in hoc caſu.nam dato ꝙ collegiū
reputaretur ſeculare vel eccleſiaſticum ſm̄ diſtinctionē
doct.de quibus in locis ſupra in ꝯ̄rium adductis:non tñ
ꝯcludebant in caſu nr̄o in quo patroni erant ſingulares
& aliud eſt cum tractamus de iure ſingulorū,& aliud cū
de iure collegij.vt not.in c.cum omnes.de conſti.& late
dicetur in 2.par.princ.cum tractabimus de pręſentatio-
nibus quæ fiunt iure ſingulari, & de illis quæ fiunt iure
collegij, quia ſunt diuerſiſſimę, & ex vna non infertur
ad aliam vulgaris iuribus. ¶ Expeditus vt ſupra de iſto
7.arti.cum dicta per me ruminarem in meo ſtudiolo,ſu
peruenit cauſa me viſendi quidam nobilis meus ami-
cus,qui dum pręḋicta legi a me audiuerit, licèt iura nō
didicerit, tñ eſt perſpicaciſſimi ingenij,argumētatus eſt
ꝯ̄ iſtam meam ꝯſiderationem hoc modo, videlicet, au-
diui alias a vobis ꝙ licet iuſpa. ſit indiuiduum ſui natu-
ra,tñ quo ad p̄ntationem dr̄ diuiduum. nā quotidie vi-
demus patrono qui in præſentando diuidunt præſenta
tiones inter ſe, & ille pręfertur in inſtitutione qui fuit
pręſentatus ab habētib. potiora ſuffragia & iura. & ideo
lites oriuntur, ſed ꝯſiderare an patronus dicatur eccle-
ſiaſticus vel ſecularis,effectus huius ꝯſiderationis nō cō
cernit ipſum iuſpa.in ſui natura & in abſtractu, ſed cir-
ca eius fructus videlicet in habere,ſemeſtre,vel quadri-
meſtre ad p̄ntandum, & circa alia quę cōcernunt præ-
ſentationem,& ſic fructus ipſius,& ꝯſiderato fructu p̄n-
tationis dicetur diuiduum vt ſ.ergo bene procedit du-
bitatio do.Roch. ¶ Placuit certe mihi prædicta audiuiſ-
ſe a tali perſona & Achate fidiſſimo, cuius dicta fortifi-
co,& licet ipſe alleget id quod quotidie videt agitari in
curiis ad probādum p̄ntationem eſſe indiuiduam,tñ la
te hoc dicetur infra in iſta 1.par.in 5.q.princ.in 7.arti. in
diſtin.quam ibi pono.& eſt ēt tex. clarus in cle.ſi plures.
hoc tit.vbi hr̄ in iurepa.ſuccedit per ſtirpes & nō per ca-
pita quo ad effectū p̄ntationis. Fateor ēt iſtam cōſidera-
tionem ad p̄ronus eccleſiaſticus vel ſecularis, ideo p iu
ra induci reſpectu fructus p̄ntationis potius vt p̄ntātes
habeāt ſemeſtre vel quadrimeſtre ad p̄ntandum q̄ pp̄ ip
ſum iuſpa.c.vnico.& ibi no.hoc tit.lib.6.cum ſi. ¶ Et li-
cèt iſta ꝯſideratio ſit ſubtilis, tñ nō militat,ſed remanet
in pedib.motiuū meū.nam ſi bene ꝯſiderentur omnia
deducta per doct.ſupra alle.& in materia mixturę,in p̄-
xime pręce.arti.fructus indiuiduorū ſunt ſeparabiles &
diuidui vt ex eis paret, & tñ ibi attenditur eſſentia iuris
indiuidui, ita & in caſu nr̄o. ¶ Vel r̄ndetur falſum eſſe
dicere ſemeſtre vel quadrimeſtre procedere a fructu.ſ.a
p̄ntatione quæ eſt diuidua,quia ſalua pace. nam proce-
dit ab ipſo iurepa. indiuiduo pro exercendo fructu,ha-
bito tñ reſpectu ad perſonam patronatā ſi eſt eccleſiaſti
ca vel ſecularis.& huiuſmodi diſpō ꝙ patroni habeant
ſemeſtre vel quadrimeſtre ſit a iure pro ſui diſpōne &
vt ius ſit certū,& ſic antequā eccleſia vacet & non tēpo-
re exercitij p̄ntationis, & ſimiliter ꝙ legatus poſſit di-
ſponere de eccleſia patronata eccl'aſtici patroni & non
de eccl'a patronata laici patroni ꝯcernit eſſentiam iuriſ
pat.principaliter licèt in ꝯ̄ntiam ipſius fructus c. cū dile
ctus de offic.leg.& c.dilectus hoc tit.¶ Itē ꝙ hoc ſit verū
& qđ nō poſſit attendi fructus patet ēt:nā ſi aliter dicere
tur,ſequeretur abſurdū qđ eſt euitādū. pone.n.ꝙ eſſent
plures p̄roni laici quā eccl'aſtici, & iuſp. regularetur ſm̄
perſonas laicales,& illæ p̄ntarent ĩ.quadrimeſtre perſo-
na eccl'aſtica nō cogetur p̄ntare,(quia eſſet eius incom-
modū) ĩ.quadrimeſtre, ſed habebit alios duos menſes
qūo poterit procedere ad inſ.ōnē.Certe nullo mō,quia
ſine eius culpa p̄ronus eccleſiaſticus non eſt priuandus
ſuo

ſuo iure, fiat igitur trãſitus ad ſemeſtre q̃uis patroni ec-
cleſiaſtici ſint minoris numeri, quare dicẽdũ eſt ex p̃di-
ctis, ꝙ licet p̃ntatio q̃ eſt fructus iuriſp. ecc̃ſeaẽ quo ad qd
diuidua: tñ attendetur iuſp. quod eſt indiuiduum, & ſic
non militat obiectio mei amici ex ingenio fabricata.

¶ Octauus arti. j. q. prin. j. partis j. Libri.

1 *Iuſpat. a laico eccleſiæ donatum regulatur vt eccleſiaſticum & non vt laicale, & ideo tale beneficium legatus Papę poteſt conferre.*
2 *In conuentionibus ex perſona ſucceſſoris forus mutatur.*
3 *Duæ res vnitæ retinent priuilegia quę ſingulariter habent.*

QVæro 8. ſi patronus laicus donat iuſpat. quod habe-
bat in aliqua eccl̃a alicui alteri eccl̃æ vel mona-
ſterio illa eccl̃a nouiter patronat̃ quõ regulabitur vt pa-
tronus eccl̃aſticus ſicut eſt ipſa eccl̃a, vel vt laicus prout
erat ille a quo cãm habuit. Et rõ dubitandi in hoc caſu
videbaẽ eſſe, qa ex quo hoc iuſp. erat ſemel in eſſe dedu
ctũ a laico videbaẽ ꝙ deberet trãſire ad eccl̃am cum illis
qualitatib. cũ quib. laicus patronus illud poſſidebat, &
ſic ſicut de eo diſponere non poterat legatus qñ erat in
poſſe laici, ita nec modo cũ eſt in poſſe eccl̃aſtici patro-
ni laico ſuccedentis. per reg. qui in ius alterius &c. & ca.
is qui de re. iu. li. 6. l. qui in ius ff. eo. tit. ¶ Tñ ꝯria pars eſt
1 veritas. ſ. † ꝙ regulabitur vt p̃ronus eccleſiaſticus tex. eſt
no. in c. idcirco. in §. verũ. hoc tit. lib. 6. vbi ad literam ex
preſſe vult ꝙ ſi donatur iuſp. a laico eccleſiæ vel mona-
ſterio rector illius reputabitur patronus eccleſiaſticus
& nõ ſecularis, & ſic habebit tp̃s ſemeſtre ad p̃ntandum
prout hñt patroni eccleſiaſtici quãuis illud iuſpa. fuerit
patroni laici arg. c. 2. de ꝯceſ. pręb. & ideo infert ibi gl. in
verbo eccl̃aſticus, ꝙ legatus Papæ poterit ꝯferre tale be
neficium licèt fuerit iuriſpa. patroni laici. & eſt ratio qa
ex quo res facta eſt eccl̃aſtica eccleſiaſtico iure cẽſeri de
bet. ¶ Et ideo gl. ibi in verbo ſemeſtre. allegat ſimile qđ
2 hr̃ in c. dilectus. lo vlt. de pręb. & no. ibi per doc. † & dicit
idẽ videri in ꝯuentionib. vbi ex p̃ſona ſucceſſoris forus
mutatur, vt ipſe Io. And. dixit in d. reg. is qui. Et ideo Ar
chi. ſuper d. gl. in verbo ſemeſtre. ante fi. d. c. idcirco. dixit
ius quod donãs hẽbat mutari pp priuilegiũ donatarii,
quia illud ius alteratur cũ efficiẽ totaliter eccleſiaſticũ.
vt in d. c. dilectus. & ſic habemus caſum in quo res trãſit
de vna perſona in aliã, & non trãſit cũ ſua cauſa priuile
gio vel onere, & ſilr̃ dicit eſſe in c. ſuper queſtionum. §. ſi
vero. de offi. dele. poſtea allegat aliud ꝯrium & remittit
ſe addicta per eũ in c. quidã. de immu. eccl. li. 6. ¶ Tu cir-
ca hęc dicta Arch. dic nõ eſſe materiã noſtrã intrare illã
difficultatẽ an & qñ ſuccedẽs in ius alterius vtatur iure
illius cui ſuccedit, ſed eſt recurrendũ ad Io. And & alios
in reg. s̃. alle. vnũ tñ qđ dicit Arch. de quo s̃. in d. c. vnico.
ibi eſſe caſum in quo res trãſit de vna perſona in aliam,
& nõ trãſit cum ſua cã priuilegio & onere, cũ dicit non
tranſire cũ ſuo priuilegio mihi nõ placet, quia vt late di
ximus s̃. in 6. art. in diſtinctione quã ponit d. Feli. in ſuo
trac. qñ li. apo. no pa. in 4. col. in 6. ampli. in iſta mixtura,
& in ſpecie in iſta materia cõis iuriſpa. ea quæ cõpetunt
priuilegiato trãſeunt in nõ priuilegiatũ vt ibi patet, &
in ſpecie licèt eccleſia ſit magis digna & trahat ad ſe pa
tronũ laicũ, quia eſt minus dignus, tñ priuilegia quę hẽt
laicus & ſunt vtilia eccl̃ę trãſeunt in ipſam eccl̃am p̃ro
natam vt ibi eſt dictũ. & hoc cõprobatur per plura exẽ-
pla & deciſiones ibidẽ adductas, quare eſt dicẽdũ ius lai
ci fore cẽſendum vt ius eccl̃ę, & priuilegia quæ hẽt p̃ro
nus laici ꝯferre ipſi eccl̃æ & non onera, & ſic totum op-
poſitũ eius quod dixi Arch. vbi ſupra. ¶ Poſſet tñ ſaluari
Arch. in vno caſu ſpeciali. ſ. in poteſtate quã hẽt legatus
a latere ſup iurep. eccleſiaſtici p̃roni qđ nõ hẽt ſuper iu-
repa. laici patroni. ſ. diſponẽdi de ipſo beneficio p̃rona-
tu c. dilectus. de off. leg. & c. cum dilectus. hoc tit. nam ꝙ
non diſponat legatus apoſtolicus de beneficio vacante
patroni laici eſt priuilegiũ, & tñ nõ tranſit in eccleſiã, qa
illo donato eccl̃æ de eo deponit legatus, vt in gl. in d. c.
idcirco. in §. verum in verbo eccl̃aſticus. hoc tit. vnde eſt
dicendum doctrinã Fel. eſſe regulam. & dictum Arch. eſ
ſe fallentiã illius regulæ. ¶ Adde ẽt pro ornatu deciſio-
nis. d. c. idcirco. §. verũ. hoc tit. li. 6. qđ voluit Io. An. ibi. an
te fi. 2. col. in ver. ſemeſtre. vbi adducit id qđ dr̃ de iure de
uoluto per negligẽtiam patroni laici ad ordinariũ qui
non habebat quadrimeſtre vt habuit p̃ronus ad ꝯferen
dum; ſed ſemeſtre vt habet ordinarius c. 2. de cõceſ. præ-
ben. licet ſuccedat in iure patroni laici negligẽtis. alleg.
Steph. prouincialẽ qui ita tenuit diſputãdo quod eo cõ
firmo per reg. traditam per do. Fel. vbi s̃. quia quadrime-
ſtre eſt onus reſpectiue ad ſemeſtre, & ideo nõ tranſit ad
ordinarium. ¶ Subdit ẽt ibidẽ Io. And. idẽ dicendũ de c.
ſtatutũ de præb. li. 6. vt ſuperior ad quẽ p̃tãs deuoluitur
non habeat menſem tm̃, ſed tp̃s ordinariũ. Et dicit ẽt ad
prædicta facere q̃ ſcripſit ipſe in ſua q. ſuper reg. ꝯ eum,
3 de reg. iur. lib. 6. ¶ Addit poſtmodũ id qđ alleg. Steph. † ꝙ
duæ res vnitę retinent priuilegia quę ſingulariter habe-
bant c. in medicamẽtum. de pęn. di. 1. l. 2. cõia de leg. & c.
primum. ne ſe. vac. quod dictũ eſt notandum, nam ꝯfir-
mat dicta s̃. ꝯ Archi. & facit pro impugnatione quã fa-
cit ꝯ eum. plura alia dicta alleg. ibi Io. An. ad quẽ me re-
mitto. ¶ Dnicus in d. ca. idcirco. §. verũ. in 1. col. & ſeq. in
ver. qd ſi laicus. refert p̃dicta dicta Io. An. cũ quadam di-
ſtinctione nolo eius dicta tranſcribere. & hoc idem pro
ſeqmẽ ibi in prin. 3. col. ſup gloſ. in verbo ſemeſtre. vide
ibi. & in addi. allegaẽ Ro. conſ. 369. ¶ Tu ẽt pro ornatu di
cti §. verũ. adde ſummã directo. iuris hoc tit. §. 30. & ſum
mã fratris Angeli Clauaſij in verbo iuſp. §. ſi. quib. omni
bus ẽt adde id qđ dixit Sal. in l. 2. in fi. in pen. q. C. de iure
emph. ꝙ ſi eccl̃a ſucceſſerit dña in emphyteuſi ĩ quo pri
uatus erat dñs directus emphyteuta tp̃e quo fuerit ſub
eccl̃a reputabitur emphyteuta eccl̃æ & nõ priuati, ſed
tp̃e quo fuerit ſub priuato reputabiẽ emphyteuta pri-
uati, vnde dicit ſi ceſſauit per annũ cum dimidio a ſolu
tione in tp̃e priuati, & per mediũ annũ in tp̃e eccleſiæ
non cẽſebitur cecidiſſe in cõmiſſum, qa annus vnus cũ
dimidio tp̃e priuati faciebat medietatẽ tp̃is priuati, me
diũ aũt annũ non faciebat medietatẽ tp̃is eccl̃æ, require
batur ergo vnus annus tp̃e eccleſiæ, vt ibi per eũ, quod
idẽ tenuit Bar. in auc. quas actiones. in fi. C. de ſac. ſan. ec
cle. cũ quo tranſeunt Bald. & alij. refert pulchre D. Iacus
Iaſ. in d. l. 2. in 42. col. ſui operis. C. de iure emphy. ¶ Adde
ẽt pro deciſione dicti §. verũ Abb. in c. de monachis. poſt
prin. fi. col. de pręb. vbi dixit laicũ poſſe donare iuſpa. ali
cui eccl̃ę, & ꝙ eccl̃a aſſumeret naturã p̃roni eccl̃aſtici, li
cèt donatio iuriſp. eſſet facta a laico, & amitteret naturam
p̃ſonę p̃roni laici. & ſic habebit ſemeſtre & nõ quadri-
meſtre ad p̃ntandũ, licèt tex. Abb. ibi ſit corruptus, & di-
cat quadrimeſtre, & debebat dicere ſemeſtre p s̃. ſcripta.
& ſubdit ẽt ꝙ habebit alia quę cõpetunt p̃ronis eccleſia
ſticis vt ibi per eũ, & quia de hoc eſt tex. clarus in d. §. ve-
rũ. addere ſupradicta ſuperfluũ eſt, ſint tñ dicta pro eius
intelligentia, & pro cauſa dubitandi & decidendi.

¶ Nonus art. j. q. prin. j. partis j. Libri.

1 *Patronorum duorum exiſtentium laicorum altero donante iuſpatrona. eccleſiæ non donans cenſetur eccleſiaſticus.*
Idem ſi partem tantum donat.
Idem in omni alio titulo pręter donationem.

ET ex ſupraſcriptis nono contingit dubitari ſi ſunt
duo patroni laici, & vnus donat iuſp. quod habebat
in aliqua eccleſia alicui alteri eccleſiæ, & alter laicus re-
tinet ſibi iuſpa. ſuũ quod in dicta eccleſia habebat qũo
cenſebuntur iſti eccleſia & patronus remanens laicus
ambo vt patroni eccleſiaſtici, vel ambo, vt p̃roni laici.
dubium faciebat nam ex quo reuera ſemel hoc iuſpat.
erat laicorũ, & licet vnus donet remanet tñ alius laicus
in p̃ronatu. Et ſic nõ per donationẽ vnius dẽret non do
nans reputari eccleſiaſticus. Iſtam q. mouit Arc. in d. c. id
2 circo. ſtatim ante fi. † & ꝯcludit p̃ronũ laicũ remanentẽ
ex perſona noui cõſocii cẽſeri vt eccleſiaſticũ. & ſic hr̃e
ad p̃ntandũ ſemeſtre, ſicut & ipſa eccleſia donataria per
illam

illã reg. magis dignã & alia ſupra alleg. in 6. arti. & ibi
dicta. & hic cõcludũt nullã eſſe dr̃iam cũ caſu d. §. ve-
rũ, cũ nihil hic videatur ſupereſſe, niſi ꝙ vnus p̃ronus
remãſerit, & ſic ꝙ nõ erant a principio eccleſia, & lai
cus p̃roni. vt in d. §. verum. ſed hoc nõ eſt in conſidera
tione, ſed ſola trãſlatio q̃ fit de iurepa. a laico alicui ec
cleſiæ, q̃ facit collegã p̃ronũ cẽſeri eccleſiaſticũ. d. c. id-
circo. hoc tit. lib. 6. & idẽ eſt dicendũ ſi donat partẽ, &
partẽ retineat. per reg. l. q̃ de tota. ff. de rei vend. cũ ſi. ſi
hoc in donatione, idẽ in oĩ alio tit. per quod iuſp. trãſ-
ferri põt de laico ad eccleſiã. & prædicta ẽt tenet Ioa.
And. ibi in d. c. idcirco. ſuper gl. vlt. in fi. & clarè in iſtis
terminis Fede. de Senis in conſi. 65. incip. infraſcriptas
q̃ões. in 7. dub. quia clarum non eſt in eo inſiſtendũ.

¶ Decimus articulus j. q. ptin. j. partis. j. Libri.

1 *Begninita habẽtes iuſp. cenſentur vt patroni eccleſiaſtici, & hoc
verum ſi iuſpa. ſpectat ad eos vt ad collegiũ, nam tunc gaudẽt
priuilegio fori eccleſiaſtici, ſecus ſi habent iuſpa. ratione patri-
monij, quia tunc laici reputantur non autem eccleſiaſtici.*
2 *Fratres & ſorores tertij ordinis ſancti Franciſci habentes iuſp.
non vt ad ſingules, ſed vt ad collegium pertinens dicuntur ec-
cleſiaſtici patroni, nam gaudent priuilegio fori.*
3 *Monaſterium ſancti Ioannis de Trano fuit fundatum per quã-
dam conſobrinam genitori auctorum.*
4 *Fraternitates diſciplinatorum facientes fraternitatem vel col-
legium affixum ſeu affixam alicui eccleſia & habentes iuſp. di-
cuntur patroni eccleſiaſtici, ſecus ſi fraternitatem ſeu collegium
non habent affixam ſeu affixum alicui eccleſia, quia tunc patro
ni laici reputantur.*
5 *Sanctus Leucius patriarcha, & ſanctus Nicolaus peregrinus
ſunt patroni ciuitatis Trani.*
6 *Fraternitates diſciplinatorum pro rebus cõibus ipſius fraterni-
tatis conueniũtur coram iudice eccleſiaſtico, licet de alijs eorum
rebus & delictis conueniantur coram iudice ſæculari.*
7 *Præfecti fabricæ eccleſiæ habentes iuſpat. iure eorum officij cen-
ſentur eccleſiaſtici patroni, ſecus ſi ſunt præfecti fabricæ vr-
bis vel alterius loci.*
8 *Hoſpitalarij habentes iuſpa. ratione hoſpitalis cenſentur eccleſia-
ſtici patroni. Idem in pœnitentibus.*
9 *Ieſuati habentes iuſpat. eccleſiaſtici reputantur patroni.*
10 *Vniuerſitas ſcholarium habens iuſpat. in qua ſunt plures clerici
quã laici dicetur eccleſiaſtica patrona, adde idem ſi ſunt æqua-
les per ea quæ dicta ſunt ſupra in ſexto arti. per regulam quia
magis dignum, &c. ponitur quædam regula circa prædicta.*

QVæro decimò, ſi begninitæ fraternitatis diſci-
plinatorũ fratres & ſorores tertij ordinis ſancti
Franciſci, & ſimiles hñt iuſp. in aliqua eccľa, an
dicanĩ p̃roni eccleſiaſtici, vel ſæculares? & dic qđ Ro-
1 ta 8. alias 332. nota ꝙ clericus hoc titu. in antiquis † lo-
quẽdo de iſtis begninitis dicit illos debere cẽſeri patro
nos eccleſiaſticos, q̃a poſito ꝙ tales begninitę ſint per-
ſonæ ſæculares, religioſè tñ viuunt, & hñt habitũ reli-
gioſum iõ non videnĩ mere laici, nã licèt ſint laici, tñ
pp religionẽ quã hñt, videntur facere collegiũ religio-
ſum, qđ ẽt firmat do. Felin. per p̃dictã deci. Rotæ in d.
ſuo trac. q̃ñ lic. ap. no. patronis. in 7. col. in 4. limi. cõclu
dẽdo idẽ in alijs fraternitatibus vel collegijs habẽtibus
hmõi qualitates, quas hñt begninitæ. ſ. habitũ religio-
ſum, &c. ſed vbi non hñt prædictas qualitates, prout
illas non hñt diſciplinati, tunc dicentur patroni laici.
¶ Do. Roc. in hoc trac. in verbo ius. in 2. col. in 6. char.
in verſi. 3. q. cõprobat p̃dicta per doctrinã Bar. in l. cũ
ſenatus. ff. de reb. dub. vbi dicit ꝙ fraternitates laicorũ
debẽt cõueniri corã iudice laico, & tradũt doc. in c. 2.
de fo. cõp. vbi do. Felin. in fi. plura adducit. ¶ Tu aduer-
te ꝙ do. Feli. in d. trac. q̃ñ lic. apo. no. pa. in 4. limi. in 7.
col. q̃rit de iſtis begninitis, de fratrib. & ſororibus ter-
tij ordinis ſancti Franciſci, de diſciplinatis, & de ipſis
operarijs ad fabricã eccleſiæ, & de begninitis cõclu-
dit per do. Rotã de qua ſ. oĩno ſi ad eos ſpectat iuſpat.
vt ad collegium, illos dici patronos eccleſiaſticos, q̃a
gaudent priuilegio fori canonis, ſi quis ſuadẽte diabo-
lo. vt in ipſa Rot. ſecus ſi hẽrent iuſp. rõne patrimonij,
2 q̃a nõ dicenĩ p̃roni eccleſiaſtici ſed laici. ¶ † Et idem
ꝯcludit in fratrib. tertij ordinis ſancti Frãciſci, q̃ñ iuſp.
ad eos ptinet nõ vt ad ſingulos, ſed ut ad collegiũ, quia
in illis ꝯcurrũt oẽs rõnes de quibus in begninitis p̃ di-
cta p̃ eũ in d. c. 2. de fo. cõpe. poſt doc ibi oñdendo ꝙ ta
les gaudẽt priuilegio fori, vt dicit latiſſime de illis ſcri
bere fratrẽ Io. de Capiſtrano in libello q̃ dr̃ defenſo-
riũ tertij ordinis iuncta extraua. ſac. ſa. edita per Sixtũ
quartũ in qua declarat eos gaudere vtroq; priuilegio
clericali & eẽ pſonas religioſas, ſicq; pronũciaſſe do.
Car. Flo. dũ erat uicarius Florẽtiæ vt ipſe dixit in c. ſi
diligẽti. de fo. cõpe. in antep. q. & dicit facere qđ hr̃ in
extrauag. Nicolai tertij. incip. ſuper montẽ. ¶ Tu adde
circa hoc qđ dixit ante talẽ declarationẽ frater Ange
lus de Clauaſio in ſua ſumma Iverbo excõicatio. 5. in
§. 26. ꝙ ante factum iſti fratres & ſorores tertij ordinis
gaudẽt hodie ẽt priuilegio canonis, ſi q̃s ſuadẽte diabo
lo. 17. q. 4. ſed poſt factũ non. Adde ẽt ꝙ Alex. bon. mẽ.
pap. 6. in ſua extrauag. icip. Declaramus iſtos gaudere oĩ
priuilegio clericali vt ibi. ſi igitur p̃dicti fratres & ſoro-
res tertijs ordinis hñt iuſpa. vt collegiũ ex fundatione
p̃ ipſum collegiũ facta, vel aliquo ti. trãſlationis iur iſp.
puta donationis, ſucceſſionis ex teſtõ, & hmõi. nõ tñ
ex patrimonio & vt ſinguli cẽſebũtur eccleſiaſtici pa-
troni & nõ laici, vt de clericis dicimus. Hinc infero ꝙ
vẽdẽdũ monaſteriũ ſancti Ioãnis de Lionello fundatũ
ex dicti Lionelli ſalconarij de Neapoli diſpoſitione ſe
3 creta, ĩ ciuitate Trani p̃ magnificã † quõdã, dñam An
tonellã palaganã cõſobrinã patris mei quod ĩhabitãt
ſorores tertij ordinis ſancti Frãciſci, qđ fuerat ante do
mus habitationis ipſorũ cõiugũ, & cõtulit ei dotẽ va-
loris ducatorũ quinq; miliũ, q̃ viuũt in cõi honeſtiſſi-
mè & ſanctiſſimè, & hr̃e aliquas ſucceſſiones teſtamẽ
tarias, in quibus ſunt iurepa. cẽſebunĩ ipſę & cõpatro-
ni (quãuis laici) eccľaſtici per ſupradicta. iũcto §. verũ.
in c. idcirco. hoc ti. lib. 6. ¶ Subdit poſtmodũ Felin. vbi
ſupra p̃ dictã Rot. nõ poſſe dici fraternitatẽ diſciplina-
torũ eccleſiaſticã, ſed laicalẽ. & iõ in eorũ iurep. vt lai
cos fore tractandos, q̃a nõ hñt habitũ religioſum, nec
gaudẽt priuilegio fori & canonis ſi quis ſuadẽte diabo
lo. licèt habeãt collegiũ, & ſic nõ cõcurrũt in eis quali
tates de quib. in d. Rota. & ꝙ nõ dicãtur pſonę eccľa-
ſticæ, no. do. Abb. cõſilio in ciuitate mediana. ĩ 3. col.
& Ro. conſi. p̃miſſa qõ nõ hẽt dubiũ, & Pe. de Peru. in
trac. de 4. canonica in 35. col. verſ. ſed incidẽter q̃ritur.
4 & Domi. in c. ſi q̃s deſpicit. 43. di. ¶ † Tu circa illos diſci
plinatos, & quaſcunq; hmõi fraternitates laicorũ, dic
procedere dicta do. Fel. & aliorũ q̃ñ ſolũ faciunt frater
nitatẽ & collegiũ, nõ tñ ſunt affixi alicui eccleſiæ, quia
tũc vt laici cẽſenĩ, ſed q̃ñ faciũt fraternitatẽ ſeu colle-
giũ, quæ & quod ſunt affixa & affixum alicui eccleſiæ,
5 prout videm⁹ de fraternitatib⁹ † laicorũ ſancti Leucij
patriarchæ, & ſancti Nicolai peregrini cõfeſſoris p̃ro-
norũ huius ciuitatis Trani, & octo fraternitatũ anne-
xarũ octo alijs eccľijs, ſi ergo ipſi vt cõfratres collegia
facientes in ipſis eccleſijs habẽt aliquod iuſpa. ad qđ ipſi
cõfratres præſentant, licèt ipſi ſint laici, & ex eorũ p̃-
ſona nõ dicanĩ patroni eccleſiaſtici, tñ quia faciũt col-
legia, quæ ipſis eccleſijs adhęrent, bene dicenĩ patroni
eccleſiaſtici. arg. c. quãto. de iudi. cũ ibi dictis p̃ Moder.
de annexis. & pro iſta mea conſideratione facit qđ di-
ximus ſupra poſt Barb. in 7. art. ꝙ iſti nõ erunt patroni
ex eorũ perſona, nec ex perſona collegij ſecularis, ſed
ex pſona collegij quod tãquã adhærẽs eccľæ dicetĩ ec-
6 cleſiaſticũ. † Et ita videm⁹ hodie obſeruari, ꝙ tales fra-
ternitates p̃ rebus cõmunibus ipſius fraternitatis cõ-
ueniuntur coram iudice eccleſiaſtico, quia fraternitas
ipſa eſt annexa eccleſiæ, & ideo non coram iudice ſę-
culari, licèt de alijs eorum rebus delictis conuenian-
tur coram iudice ſæculari. videmus etiam fraternita-
tem ſancti Leucij prædicti habere quoddam iuſpatr.
& præſentare intra ſemeſtre vt patroni eccleſiaſtici.
¶ Subdit ẽt ibi do. Felin. iuſpa. ſpectans ad operarios. i.
ad præfectos fabricæ eccleſiæ (vt multi ſunt in Tuſcia)

quib. cõpetit iure officij p̄ſẽtatio, & cẽſeri laicos p̄ p̄di-
cta.i. q̄ nõ hñt habitũ, nec priuilegiũ fori, nec canonis.
ſi qs ſuadẽte. Et hoc idẽ extẽdit ad hoſpitalarios, Ieſua
tos, & pœnitẽtes, cùm in eis nõ ꝯcurrãt ſupraſcriptæ
qualitates. ¶ Tu aduerte circa iuſp. ſpectant ad opera-
rios.i. p̄fectos fabricæ eccłæ qbus cõpetit p̄ñtatio iure
eorũ officij, q̄ ex quo bona fabricę deputata dñr eccle
ſiaſtica & ſunt ecclę, vt colligit̃ ex tex. c. nobis. c. cõceſ-
ſa. c. quatuor. c. de redditib. c. cognouimus. cũ ſi. 12. q. 2.
iſta p̄ñtatio q̄ hẽt fieri p̄ p̄fectos operis rõne eorũ offi.
7 vt̃ annexa eccłæ, cui faciẽda eſt fabrica, † & iõ iudicã-
dũ eſt de iſtis p̄fectis, ſicut de patronis eccleſiaſticis &
de alijs bonis ecclę, prout p̄ximè diximus de fraterni-
tatibus annexis eccleſijs, q̄a iſtud iuſpa. nõ prouenit ex
eorũ pſonis, ſed ex ipſa eccłſa, cũ donationib. n. vel hę-
ditatibus pro fabrica eccłæ factis ſeu relictis debuit iu
ſpa. deueniſſe ad ipſã eccłm, licèt p̄fecti operis habeãt
p̄ñtare vt eccleſiaſtici p̄roni igr̃ p̄ñtabunt, ſecus aũt ſi
eſſẽt p̄fecti fabricę murorũ vrbis, vel alteri⁹ loci. ¶ Et
eodẽ mõ diſtinguerẽ de hoſpitalarijs, q̄a ſi iuſpat. ſpe-
ctat ad hoſpitale fundatũ cũ auctoritate ep̄i, quo caſu
dr̃ religioſum & cẽſet̃ eccła, ac in eo cadit iuſpat. & fit
ibi p̄ñtatio, ſicut & in alijs eccleſijs, vt dicemus late j.
in iſta 1. par. in vlt. q. prin. in 11. art. & idẽ in 1. par. 2. lib.
8 in 5. q. in 10. art. † & tũc nulli dubiũ ẽ, q̄ tales hoſpitala
rij, licet ſint laici, dicent̃ patroni eccleſiaſtici rõne ho-
ſpitalis, q̄d cenſet̃ eccła. Et hoc nimirũ. nã ſi videm⁹ q̄
ꝯnexitas ẽ mixtura q̄ eſt inter patronũ eccleſiaſticũ &
laicalẽ, & p̄ronũ laicũ facit eccłaſticũ cẽſeri. gl. fi. in d.
c. idcirco. hoc tit. li. 6. & late ſ. diximus in 6. arti. multo
magis hoc dẽt operari ꝯnexitas q̄ eſt ĩter hoſpitale ec-
cleſiaſticũ & ſuos officiales, vt dicti p̄roni eccłaſtici dĩ
cant̃. ¶ Et idẽ dicerẽ de pœnitẽtib⁹, ſi facerẽt collegiũ
alicui eccłæ annexum, & rõne illius eccłæ, vel collegij
illi annexi hẽrẽt ipſi pœnitẽtes iuſp. q̄a rõne illius cẽſe
bunt̃ p̄roni eccłſtici p̄ ſupradicta. ¶ Sũmopere tñ mi-
ror q̄ do. Fel. vbi ſupra dixerit idẽ dicẽdũ de Ieſuatis. ſ.
q̄ nõ dicant̃ religioſi, nec in eorũ iurep. p̄roni eccłaſti
ci, ex quo nõ hñt habitũ, cũ ipſi Ieſuati habeãt habitũ,
vt ex ſe. p3. & ſunt annexi eccleſijs, vt & alij fratres inẽ
dicãtes religioſi, & de eorũ religioſitate ipſe do. Feli. q̄
maxime debuiſſet eẽ informatus cũ fuerit Ferrarieñſis,
& Ferrariæ fuerit ep̄s beatus Io. Tuſcimanẽſis huius
religionis p̄feſſor, & hodie clarũ ẽ eorũ regulã eẽ ap-p̄
batã, & p̄terea tria ſubſtãtialia regulę. Et apparẽt taci-
tę & expreſſæ ap-p̄bationes Vrbani q̄nti, Martini q̄n-
ti, Eugenij quarti, Nicolai q̄nti, Pij ſcdi, Sixti quarti, In
no. octaui, & Alex. ſexti, ſũmorũ Põtificũ Rom. vt la-
te iſta diſputat do. me⁹ Corſ in trac. quẽ fecit de Ieſua-
tis. ĩ 3. q. vbi dicit eos gaudere priuilegio canonis, ſi qs
ſuadẽte. 17. q. 4. & ĩ 4. q. ponit a quo initiũ habuerit talis
religio. & ĩ 5. q. q̄ ſint vere p̄feſſi. & ĩ 15. q. ponit ipſos
hẽre certũ habitũ. & ĩ 23. & 24. q. ipſos gaudere priuile-
gio fori. & ſic̃ dicti canonis. tãdẽ ĩ fine libelli ponit ver
ba originalia literarũ ſubſcriptorũ ſũmorũ Põtificũ,
9 † quare in iſtis hodie nõ ẽ dubitãdũ eorũ collegiũ dici
eccłaſticũ, & ipſos hñtes iuſpa. dici p̄ronos eccłaſticos.
¶ Vltimo do. Fel. ĩ d. trac. q̄n lic. apo. in 7. col. in vlt. ver-
10 bis quartæ limit. † dicit idẽ poſſe dici de vniuerſitate
ſcholariũ ĩ qua ſunt plures clerici q̄ laici hñtes iuſp. q̄a
dicet̃ p̄rona eccłaſtica, vt dicit ſe dixiſſe in c. ex literis,
in 1. no. de ꝯſti. tu dic hoc nõ poſſe eẽ p̄petuũ. nã aliq̃n
erũt plures in numero clerici, & cẽſebit̃ vniuerſitas ec
cłaſtica, aliq̃n erũt plures ſcholares laici, & cẽſebit̃ ſæ-
cularis, & ſic mutabit̃ hmõi qualitas, p̄ut mutat̃ ſcho-
lariũ numer⁹. ar. c. q̄ dilectio. cũ ibi no. de ꝯſan. & affi.
ꝯndit̃ igr̃ tp̄s in quo vacauerit bñficiũ, vt ſi tũc vniuer-
ſitas ſcholariũ erit eccłaſtica p̄ maiorẽ numerũ cleri-
corũ, cẽſebunt̃ eccłaſtici p̄roni: ſi ſæcularis p̄ maiorẽ
numerũ clericorũ, cẽſebunt̃ p̄roni laici. ¶ Ergo circa
hmõi mãm facias vnã regulã q̃ ſemp̄ ſeruiet tibi, q̄ ad
iudicãdũ an illi p̄roni, q̄ ſunt p̄roni rõne eorũ vniuer-
ſitatis, cẽſebunt̃ eccłaſtici vel nõ, eſt ꝯſiderãdũ prius, ſi
vniuerſitas eorũ eſt connexa eccłæ vel eorũ collegiũ,

ſeu aliter erit eccleſiaſtica ſeu eccleſiaſticũ, & cenſe-
buntur patroni eccleſiaſtici; ſi verò vniuerſitas vel
collegium non eſt annexum eccleſiæ, vel altari, cen-
ſebitur ſæcularis ſeu ſæculare, & ipſi patroni cenſendi
ſunt laici. Et per iſta expedita ſunt omnia.

¶ Vndécimus articulus j. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Iuſpa. eſt introductum fauore eccleſia, ſcilicet, vniuerſalis ſed etiam dici inductum fauore patronorum & non eccleſia, ſcilicet particularis, de quo latius ſupra in quarto arti. nume. ſic*
Habere iuſpa. in aliqua eccleſia eſt fauor patroni, & damnoſum eſt eccleſia eam eſſe patronatam.

QVero vndecimò, iuſpa. principaliter an ſit indu
ctũ, & ꝯceſſum, ſeu p̄miſſum, vel rectius loquẽ-
do p̄roni in eo ſubſtineãtur a iure fauore eccle
ſiarum, an verò fauore p̄ronorũ. Adde Pau. de Cita. in
hoc in 3. par. in 12. q. 2. in 29 priuilegio tenet iuſpa. eſſe
onerosum particulari quẽ referemus infra in 5. q. prin.
in 8. arti. in 29. priui. Et attẽta rõne q̃ ponit̃ p̄ doc. in d.
c. 3. hoc tit. iuſpa. eccl. eẽ inductũ, vt eo reſpectu laici fa
cilius inducerẽtur, ad eccleſias fundandas, videret̃ di-
cẽdũ principaliter & potius fuiſſe ĩductũ fauore eccle
ſiarũ, q̃ p̄ronorũ. Abb. verò ĩ c. ad apoſtolicã. de ſimo.
audacter dicit iuſp. fuiſſe ĩtroductũ p̃cipaliter fauore
laicorũ. do. Roc. aũt ĩ hoc trac. ĩ verbo ius. ĩ 4. char. in
3. col. in verſi. ſecũdo q̃ro. dũ tractat, an iuſp. ſit ius gra-
tioſum, an de iure cõi ꝯceſſum, & illa rõne de qua ſu-
p̄ra tenet fuiſſe p̃cipaliter inductũ fauore eccłarũ, &
dicit Abb. in d. c. ad apoſtolicã. male fuiſſe loquutũ, &
idẽ tenet in eodẽ trac. ĩ verbo cõpetẽs. ĩ 19. char. ĩ fi. 2.
col. & ĩ prin. 3. vbi dicit Abb. ꝯtrariũ dixiſſe ĩ d. c. ad a-
poſtolicã vt arbitrat̃ ĩaduertẽter. & idẽ tenuit ibidẽ in
1 20. char. in fi. 1. col. ¶ Tu dic ambas opi. eẽ veras, vez,
iuſp. eẽ ĩtroductũ ĩ fauorẽ eccłarũ. ſ. eccłæ, vlis, & toti⁹
fidei Chriſtianę, cuius ĩtereſt vt eccłæ multiplicent̃. &
ita p̄cedere rõnẽ dicti c. 3. vt laici inducãtur ad eccłas
fundãdas, de qua p̄ doct. ibi, & latè diximus ſupra in 4
ar. dr̃ ẽt eẽ ĩtroductũ principalr̃ in fauorẽ laicorũ p̄ro-
norũ, & nõ eccłæ. ſ. particularis, q̄a p̄ronis eſt fauor, ec
cleſiæ verò particulari in qua p̄ronus hẽt iuſpa. eſt dã-
noſum & onerosum, & ita loquit̃ Abb. ĩ d. c. ad apoſto
licã. de ſimo. vt latiſſimè dixi in d. 4 arti. ſupra ſaluãdo
Abb. ab ĩpugnatiõe dicti do. Roc. p̄ plura media, cùm
re vera iſta ſint diuerſa & non ꝯtraria, & ſic dixi male
feciſſe ipſum do. Roch. impugnare Abbatẽ patrẽ ca-
nonũ ĩferẽdo a diuerſis, & lõge remotis. vide ibi oĩno.

¶ Duodecimus articulus j. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Eſt odioſum & non fauorabile eccleſia habere plures patronos.*
2 *Communio inducit diſcordias.*
3 *Negligitur quod communiter poſſidetur.*
4 *Fundare inuito non poſſunt alij cõſtruere vel dotare eccleſiam.*
5 *Intellectus ad cle. plures de iurepatro.*
6 *Perſpicacius expeditur quod fit a multis quam a paucioribus.*
7 *Patronus vendens iuſpat. priuatur precio, & emens iurepatro.*
8 *Conſilium quod adſpectãs iuſpa. reſeruet ſibi ſemper incidere per primogenitum.*

ET ex p̄dictis orit̃ deciſ. 12. artic. an ſit fauorabile,
1 vel odioſum eccłæ hr̃e plures patronos, † & dicẽ
dũ eſt breuiter eẽ odioſũ, & nõ fauorabile. ita Io.
2 And. in c. nobis. in verbo cõſtruxerit. hoc ti. † q̄a cõio
ſolet inducere diſſenſiones. l. cũ pater. § dulciſſimis. ff.
de leg. 2. licèt. n. videat̃ expediẽs eccleſiæ hr̃e plures de-
fenſores, vbi boni eſſent, tñ docet experientia, vt dicit
ibi ipſe Io. And. hodie potius non expedire, p̄p̄ ipſorũ
malitias, diſcordias, & onus alẽdi. & põt addi ẽt p̄p̄ ius
q̄d p̄roni hñt, vt p̄ceſſionaliter inducant̃ in eccła. d. c.
nobis. refert & ſequitur ẽt ibi Card. in 7. q. & in cle. plu-
res. in 2. q. vbi in 9. col. hoc tim. dicit ſuperiorẽ debere
p̄uidere ne ex multitudine p̄ronorũ grauet̃ eccła. hic
3 dixit Petrus quẽ refert Abb. ĩ c. q̃rimoniã. hoc ti. † vti-
li⁹ eẽ eccleſię hr̃e p̄ronũ vnũ q̃ plures, q̄a ſm cũ q̄d cõi-
ter poſſidet̃ de facili negligit̃. C. quomo. & qbus quar.
pars debea. lib. 10. dom. Roch. incidenter iſtud tãgit in
hoc

hoc trac..in verbo eccleſiā fundauit.32.char.in 1.col.
in verſ.quarto quæro.vbi ſequendo hos doc.per dictā
4 rōnē,ꝙ habere plures pr̄onos ſit dānoſū eccleſiæ† cō
cludit,ꝙ inuito fundatore nō poſſint alius vel alij con-
ſtruere & dotare eccleſiā,vt ſi c & ipſi efficiātur pr̄oni
poſtea in d.trac.in verbo & dotauit in 37.char.ī 2.col.
in verſ.11.quæro.dum quærit,an ſi plures ſimul dotārt
eccleſiā,vel vnus fundat & ꝯſtruat alter dotat,oēs erūt
pr̄oni,& argumentatur per ſupradicta ꝙ nō,quia gra-
uaretur eccleſia hr̄e tot pr̄onos.poſtea dicit in fi.fore
ꝯſiderādū.quia vr̄ fauore ecleſiæ hr̄e plures patronos
& plures defenſores,vt dicit de ſe patere,& ſi nō eſſet
vtile eccleſiæ,ius non admitteret plures pr̄onos,prout
dicit ſacere.cle.plures.hoc tit.Tu aduerte verū eſſe id
qđ principaliter ꝯcluditur per do.Roc.in d.11.q.ꝙ plu
ribus dantibus fundū,ſeu pluribus ꝯſtruentibus altero
fundante oēs erunt pr̄oni inſolidū,vt late diximus ſ̄. ī
j.arti.diffinitionis.poſt Abb.in rub.ante fi & dicemus
late j̄.in 3.q.prin.pn̄tis partis in 1.art.cū quinq; articu
lis ſequentib.tm̄ nō ſequitur,multi permittuntur eſſe
pr̄oni a iure ex vna vel diuerſis cauſis,ergo vtile eſt ec
cleſiæ hr̄e plures patronos,qa dico hoc permitti a iure
ſ.ut plures effici patronos illo beneficio vſi,attento ut
plures eccleſiæ fundentur,qđ tn̄ eſt damnoſum parti-
culari eccleſiæ per auctoritates ſ̄.alle.prout ſilr̄ diſtin
ximus in proximo præcedenti arti.& ſic non ſequitur
hæc cōn̄tia do.Roc.¶ Minime id qđ do.Roc.dixit ī d.
11.q.ius admittere plures patronos.probatur ꝑ ius qđ
alleg.ſ.per cle.plures.hoc ti.quia ꝗuis ius permittat ex
pluribus cauſis plures effici patronos,vt proxime di-
ximus,hoc probatur per alia iura & auctoritates,nō ꝑ
cle.plures.† quia ille tex.loquitur nō in primis pr̄onis
5 ſed in pluribus hær.pr̄onorū,vt ex ſe patet.cū igiť ius
ꝯceſſit pr̄onis hoc iuſpa.trāſire ad hæredes in cōn̄tiā
cū hæreditate,vt no.in c.1.hoc ti.ex neceſſitate eſt ꝙ
plures ſint,prout plures erunt hr̄des vel ex teſtō,vel
ab ireſtato,& hoc fugi nō poterat. Et iō ius ꝓuidit,ꝙ
ſuccederēt per ſtirpes & non per capita.vt in d.cle.plu
res.nō alleg.ergo ꝑ do.Roc.ad propoſitū.¶ Et ſi dixe-
ris qđ hoc importet,ſufficit mihi,ꝙ tu fateris ius per-
mittere plures effici pr̄onos principales,& a principio
ex vna vel pluribus cauſis ſi eſſet damnoſum eccleſiæ
non permiſiſſet.ſi permiſit,ergo ſauor & non onus ē
eccleſiæ.¶ Ad hoc.n.ṙidet,ꝙ hæc cōn̄tia nō valet,vt
ꝓxime dixi plures permittunť a iure effici pr̄oni vnius
eccl̄æ.ergo vtile eſt illi eccl̄æ plures hr̄e pr̄onos,& vt
clarior ſit mea intentio,eſt aduertendū,nā vt dixim⁹
ſ̄.in 4.art.ius permiſit acquiri per laicos iuſpa.vt indu
cerētur ad eccl̄as fundandas,quaſi ex neceſſitate vni-
uerſalis eccl̄æ,& ꝓ illius bono & ſic eius fauor,& quia
pauci erāt,q ſoli poſſent,puta vnus eccleſiam fundare,
ꝯſtruere,& dotare,adhuc retardabatur multiplicatio
eccleſiarū ī ipſo cœtu fideliū,& ſic ī vſ̄i eccl̄a,& iō iu-
riſlator voluit eadē neceſſitate īductus,ꝙ ſi plures vnā
ex p̄dictis cauſis,vel quilibet vnā cām explicaret,oēs
eſſent pr̄oni,vt no.in d.c.1.hoc ti.vt his oībus expletis
eccl̄a ſit cōpleta.& iuſpa.ꝑfectū.vt colligiť ex.c.3.& c.
nobis,hoc ti.vt late dixit Abb.in cōſ.106.prius iuxta
ordinē.in fi.1.col in 2.vol.Et diximus ſ̄.in 1.art.in dif
finitione.hæc igiť permittuuť qn̄ nō reperiť vnus ſolus
qui oīa p̄dicta vellet explere,quia ſi reperireť alter eo
inuito ad faciēdū aliqđ de prædictis,vt acquirat iuſpa.
cū eo nō admittereť,vt vult Io.And.Card.& oēs in d.
c.nobis.& Roc.in verſ.eccleſiā fundauit.in 4.q.vt pro
xime dixim⁹,ecce quaſr ex p̄dictis patet plures admit
tere pr̄onos ex neceſſitate & ſauore vſ̄is eccl̄ę.quos nō
admitteret ſi reperiretur vnus q vellet oīa facere,vt
euitaret onus eccl̄æ particularis.qcquid igitur dixerit
Roc.ī verſ.& dotauit ī 11.q.dānoſū & nō fauorabile
6 ē eccleſiæ particulari hr̄e plures pr̄onos ¶ † Et ꝗuis fa-
cilius ſit ꝙ expediať ſi fiet a multis,ꝗ ſi fiet a paucis
c prudētia.de offi.deleg.tn̄ vt ibi ēt dn̄t doc.difficilius
plures ꝯcordātur,ꝓut quotidie videmus,teſte experiē
tia rerū magiſtra.nā ex multitudine pr̄onorū diſcordā
tiū ī pn̄tationis actu diuerſæ fiūt,lites,diſcordiæ,inimi
citiæ,& ſcādala oriunť,& ex hac cauſa inde auferunť
reliquiæ ſanctorū,& diuinus cultus retardatur,& ani-
mæ fundatorū fraudanť diu expectat ſuffragiis.c.1.
2.& 3.hoc ti.p̄ſtat igiť eccleſiā pauciores hr̄e pr̄onos
ꝗ plures,vt ī ꝓximo p̄cedēti,& ſupra in 4.ar.diximus.
¶ Cōprobant p̄dicta.nā ſi vtilius eſt eccleſiæ guberna
ri ꝑ ſolū ordiuariū,quo caſu dr̄ libera.c.ſignificauit.
de teſt.& dicemus in ſeq q.prin.ī illo ar.ſi quis cōſtru
xit eccl̄am,& nihil dixit.an eccl̄a erit libera vel pr̄o-
nata.de qua in d.c ſignificauit.& quātū differat liber
tas a ſeruitute,q liber eſt iudex,igiť ſicut vtilius ē eccl̄æ
nullū hr̄e pr̄onū,ſed eſſe libera.ita minus ei dānoſum
7 erit paucos hr̄e pr̄onos ꝑ argu.de rei vēd.¶ † Fortificā
tur p̄dicta.nā ſi pr̄onus vēdit iuſp.emēs priuatur eo,&
vēdēs precio.c.de iure.hoc ti.& eccl̄a efficieť libera,fa
uor ē ergo eccl̄æ amittere pr̄onū,& pęna eſt pr̄ono il
lo priuari,de qbus ēt in c.qa clerici.hoc ti.vbi vult gl.
preciū dr̄e dari eccleſiæ cui facta fuerat iniuria,imo ſi
ipſamet eccl̄a emit,adhuc erit libera,vt ꝑ doc.in d.c.
qa cleric..de qbus oībus late dicemus infra in hoc 1.
li.ī 2.parte in 5.q.prin.in pluribus ar.Cōcludēdū ē er-
8 go magis fauorabile eſſe eccl̄æ nullū hr̄e pr̄onū,† ſed
ſi habeat potius hr̄e vnū ꝗ plures,& ita ꝯſulerē iuſpa.
ædificāti ꝙ ponat modū & reſeruet ſibi ſp īcedere ꝑ
primogenitū,ꝗ reſeruatio ē licita,vt dicemus j̄.in q.
prin.in 1.ar.& erit ꝯſultū eccleſiæ,qa ſubſtinebit min⁹
oneris,& hæredibus,ne quotidie verſenť in litibus,ini
micitijs,& odijs.Et vide q diceť j̄.in 1.par.2.lib.in 3.q.
prin in 17.ar.& in 2.parte 2.libri ī 2.q.prin.ī 16.ar.Et ꝑ
hoc ſit finis huic primæ quæſtio.prin.& eius 12.art.

¶ Secunda principalis quæſtio j.partis.j.Libri.

1 *Iuſpatronatus libertorum dicitur eſſe artificiale.*
2 *Iuſpatrona.eccleſia dicitur eſſe artificiale.*
3 *Pater naturaliter deducit filium de non eſſe ad eſſe.*
4 *Patronus deducit eccleſiam de non eſſe ad eſſe artificialiter. Et ideo patronus dicitur quaſi pater.*
5 *Ars imitatur naturam inquantum poteſt.*

QVæro ſecundò principaliter,qūo creetur
& acquiratur iuſpa.Et pro declaratione
huius q.plures art.ſunt diſcutiēdi.¶ Et pri
mò,an iuſpa.dicať naturale vel artificia
le,vt poſſimus cogneſcere de eius creatio
ne.& circa iuſpa.eccleſię nō inueni hāc q.tactā,ſed bn̄
1 Bal.in l.fi.C.de bo.liber.in fi.format iſtā q.† ī iurep.li-
bertorū,& dicit eē artificiale & nō nāle,qa fit mediā-
te manumiſſione,& ſic hoīs arte ſeu opera & nō de ꝑ
2 ſe naſciť¶ † Ad inſtar huius deciſionis idē deciderē ī iu
rep.eccl̄æ,vt dicať ius artificiale & non nāle,nā creať
mediāte hoīs opera ſeu artificio,cū aliquis dat ſolū,cō
ſtruit vel dotat eccl̄am,capellā,altare & hmōi,& ſic
artificiaľr deducit eccleſiā de non eſſe ad eſſe,& ꝗuis
pr̄onus dicať ad inſtar pr̄is,qa ſicut pr̄ deducit filiū de
nō eſſe ad eſſe,ita pr̄onus eccleſiā de nō eſſe ad eſſe,vt
vult Car.Io.An.Abb.& oēs in iſta rub.& diximus ſu-
3 pra ī ꝓxima p̄cedēti q prin in 2.art.† m̄ ī hoc differūt
qa pr̄ nāľr deducit filiū de nō eſſe ad eſſe.pr̄on⁹ verò ar
tificiaľr,& iō doc.alle.in d.2.ar.dn̄t ꝙ pr̄onus dr̄ quaſi
pr̄,ergo nō vere pr̄,quia pr̄ nāliter producit filiū ad eſ
4 ſe,† pr̄onus artificiaľr deducit eccleſiā ad eſſe,& iō dr̄
quaſi,quia ars non eſt natura,ſed imitatur naturam in
5 quātū pōt.l.adoptio.ff.de adoptio.¶ Et ſi diceret ope-
ra pr̄is gn̄atur filius,cū pr̄ cognoſcit vxorē carnaľr,ni-
hilominus nāliter hoc fit,& illa cognitio nō eſt ars,vt
late hr̄ Inſti.& ff.de iure natu.gent.& ciui.ꝑ totū.a iu
re nāli.n illud ꝓcedit,in eccleſia aūt oīa fiunt ex arte,
& nō reqriť hoīs ſola opera,ſed fundus,lapides.cemē
ta,ligna,dos,& ſimilia.16.q.7.c.filijs.& dicem⁹ ꝓxime
ī ſeq.ar de lignis verò & operibus magiſtrorū ī artib⁹
habetur ꝑ Io.And.in c.nobis.hoc ti.ī nouella.Et dice
mus late infra in 3.q.prin.in 4.art.meritò dicendum
eſt iuſpa.eccleſiæ dici artificiale & non naturale.

¶ Secundus articulus ij.q.prin.j. partis.j. Libri.

1 *Iuſpatro. prouenit ex tribus cauſis.ſ.ex fundi collatione, & ex conſtructione, & ex dotatione eccleſia, & nu. 5. Verſus Patronum faciunt dos, adificatio, fundus.*

2 *Iuſpat. acquiritur ex fundi collatione ſi tranſlatum eſt dominū omne in eccleſiam.*

3 *Iuſpatro. acquiritur a domino in liberto ſi ipſum manumiſit & amiſit dominium ipſius.*

4 *Si dominus fundi vult retinere aliquod dominium in fundo in quo vult fieri eccleſiam ubi non debet fieri, etſi ſit dominus fundi non acquirit iuſpa. & nu 8.*

5 *Patronus in limine creationis beneficij poteſt ſibi reſeruare cenſus in eccleſia.*

6 *Donans fundum pro fundanda eccleſia reſeruato ſibi certo canone annuatim exigendo ab ipſa eccleſia non acquirit iuſpatro.*

7 *Patronus debet dare dotem non repetitiuam, ſimiliter fundum nō repetitiuum.*

8 *Si retinetur aliquod dominium a domino fundi in quo adificatur eccleſia non acquiritur in ea iuſpa.*

9 *Ex tribus cauſis.ſ. fundi collatione, conſtructione, vel dotatione, vel ex unaquaque ipſarum plures poſſe effici patronos nu. 1.*

10 *Fundatione acquiritur iuſpa quomodo intelligatur.*

11 *Faciens conſtruere dicitur fundare ſi ſuis ſumptibus facit.*

12 *Murarius conſtruens ſuis ſumptibus acquirit iuſpa. vel ſi ipſe imponit operas, alius expenſas.*

13 *Fundatio pro conſtructione ſumitur. dictum teſtis deponentis Titium fundaſſe eccleſiam quæ re vera non fundauit, ſed cōſtruxit ſuſtinebitur.*

14 *Creatio dupliciter conſideratur in abſtractu, & in eſſe deducta.*

ET ideo quæro ſecundò ex quibus cauſis cōficiatur, proueniat, q̄ratur iuſpa. ecclæ? & dic ſ'm do. Goſ. de Trano cōciuem meū ī ſua ſumma huius ti. poſt prin. prouenire ex
1 tribus, † primò ex ſoli ſeu fundi collatione, nā das ſolū, ſeu fundū, in quo ædificatur eccleſia, efficitur p̄ronus illius eccleſiæ. ſcd̄ò ex ɔſtructione. tertiò ex dotatione eccleſiæ iuſpa. creatur, & per prædicta faciētes acquiritur, vt eſt tex. 16.q 7.c. filiis. & c. quicunque. 18.q.1. abbatem. & tex. in c.3. & in c nobis. hoc ti. vnde ponitur verſus. Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus. Et hoc idem dicit gl. in c. piæ mentis. 16.q. 7 & Inn. in rub. huius ti. in verſ. acquiritur aūt. & ibidē Io. And. & do. Car. in 2.q.d. Ant. Pe. de Anch. Imo. & Abb. in ipſa rub. & oēs. Hoſt. in ſumma huius ti. in §. ex quibus. in 1. col. Arc. in c. idcirco. in prin. hoc ti. li. 6. Abb. ī c. querelā. ante fi. 3. col. de elect. & idē Abb. cōſ. 54. in prin. caſus contingentiæ. in primo uol. & in cōſ. 106. caſus ſuper quo conſiliū. in prin. in 1. & 2. col. in 2. vol. & in conſi. 59. quidā do. Iacob. in 1. & 2. col. in 2. uol. ſumma directorij iuris hoc ti. nu. 12. in 2. li. in §. 2. cū ſequ. Anania in conſi. 24. in Chriſti &c. primo vr̄ ꝙ iſte. & ibi Bologni. in addi. Alex. cōſi. 74. viſo pūcto. in vlt. col. in 4. vol. & in cōſ. ſequen. & in fi. pen. col. in verſ. prætetea vr̄ dn̄s Pau. in hoc trac. in 5. par. ponit ſex eſſe cauſas ex quibus prouenit iuſpa. qd̄ mihi non placet, vt late dicemus ī. in 6.q. prin. in 2. ar. cū tractam⁹ de ditāte ecclam, vbi meli⁹ cadit, videas ibi. ¶ Do. Gai. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in 21. col. dicit iuſpa. ex ſuprascriptis tribus cauſis deuenire, ſed quantū ad pri-
2 mū. ſ. ſoli aſſignatione † dicit hoc intelligendū ſi trāſtulit dn̄ium fundi in eccleſiā, & tunc licèt deſinat eſſe dn̄s fundi, fit tn̄ p̄ronus eccleſiæ. alleg. Io. An. in c. pro-
3 poſuit. de fil. presby. ¶ † Tu adde pro hoc dicto facere id qd̄ dr̄, ꝙ tunc dn̄s ſerui acquirit iuſpa. liberti ſi priuat ſe illo ſeruo eū manumittēdo, amittit ergo ſeruū, & illius dn̄ium, & illo effecto liberto ex illa manumiſſiōe dn̄s acquirit iuſp. in eo, vt colligit̄ ex l. 1. & 2. ff. de iurepa. & ex l. 1. §. circa. ff. de offi. præfec. vrbis. & ex di-
4 ctis Arch. in c. piæ mentis. 16.q.7. ¶ † Modò infero ex dicto dn̄i Gai. ꝙ ſi dn̄s fundi vellet retinere penes ſe aliqd̄ dn̄iū puta directū eccla ibi nō deberet fieri, & ſi fieret dn̄s fundi nō acqreret iuſpa. q̄a nō diceret dediſſe fundū eccleſię pp̄ q̄ dationē acqreret iuſpa. ſi retine-
5 ret apud ſe directu dn̄ium. ¶ † Et ex hoc infero aliud, ꝙ neſcio quat̄ poſſint p̄roni ſibi reſeruare cēſum in eccleſia in limine creationis, cū reſeruatio cēſus deſignet reſeruationē directi dn̄ij per not. in c. cōſtitutus. de religioſis domi. & tn̄ tex. cū gl. & oēs, in c. pręterea. el 2. vult ꝙ in limine fundationis pōt p̄ronus ſibi reſeruari cū cōſenſu ep̄i aliquē cēſum ſeu tēporale quid ad exigē. ab ipſa eccleſia. voluit ēt Bal. loquēdo ſimilr̄ de cēſu. in c. cū Bertoldus. in pe. col. in verſi. q̄ro vtrū poſt q̄. & idē do. Gai. in repe. c. fi. de elect. lib. 6. in 19. col. ſimiliter loquēdo de cenſu. & dicemus late infra in hac prima parte. in 7.q. prin. in 1. art. in 6. prin. amplia. tertiæ concluſionis principalis, niſi diceremus, ꝙ reſeruaret ſibi cēſum p̄ronus in merā naturā cēſus, quo caſu trāſtulit in ecclam dn̄ium vtile & directū. Et nō remanet ſibi niſi ius tantū exigendi dictū cenſum per ſing.
6 gl. in d.c. conſtitutus. de reli domi. ¶ † Et ex prædictis ēt ego infetrē ꝙ ſi aliquis dn̄s fundi vellet dare fundū ſuū pro eccleſia fundanda ad emphiteuſim ēt per perpetuum reſeruato ſibi certo canone annuatim exigēdo ab ipſa eccleſia, ex quo per contractū emphiteuticū trāſfertur ſolū dn̄ium vtile & directū, remanet apud cōcedentē. vt eſt glo. in d. c. conſtitutus. & C. de iure emphi. per totū, vbi omnes ꝙ dans talē fundū nō ac-
7 quireret iuſpa. Et tāto magis hoc procedit, † quia idē Gai. vbi ſupra. ſubit p̄ronum debere dare dotē non repetitiuā, ſic & fundū nō repetitiuū, ſed quia ſi daretur ad emphiteuſim fundus eſſet repetiuus ſi nō ſolueret canon per triennium. l. 2. C. de iure emph. ergo fund⁹
8 liber dandus eſt. ¶ † Quid aūt ſi dn̄s retineret aliqd̄ dominium ſuper fundo, vel fundū daret ad emphyteuſim, & nihilominus ibi eccleſia ædificaretur, quis dn̄s non eſſet patronus, vt ſupra an nihilom⁹ eccleſia erit libera reſpectu dāns fundū? dicēdū eſt ꝙ, ſic q̄a ex quo effecta eſt eccleſia, non poteſt ad prophanos uſus reuerti, per ea quæ dicit Domi. in c. 2. poſt med. 3. col. de p̄ben. li. 6. & per regulā ſemel deo dicatū. de reg. iur. li. 6. Et dicemus late ī. in iſta ī. parte. in 3.q. prin. in 12. & 13. art. dicēdum eſt debere remanere eccleſiam ēt inuito dn̄o, & conditiones iuris emphiteutici non militare. ar. no. in toto ti. de condi. appo. & per ea quæ dicemus in iſta 1. parte in d. 9.q. prin. in 1. & in 4. art. ¶ Et ibidē Gai. in fi. 21. col. intelligit de dote data ſufficiēti. alleg. Rofre. in trac. de iurepa. §. 1. & Fede. conſi. 266. ſup primo. ad fi. & Abb. in c. audiēnā. de eccl. ædifica.
9 ¶ † Vbi ēt ſubdit ex oībus trib. cauſis prædictis & ex vnaquaq; ipſarū plures poſſe effici p̄ronos, puta q̄a vn⁹ dedit fundū, alter dotauit, & tertius conſtruxit, ſeu ꝙ plures vnā ex prædictis cauſis fecerunt, vt etiam oēs ſuprascripti doc. volūt, & diximus in præcedenti proxima q. cū tractauimus de diffinitione in 1. ar. Et lati⁹ dicemus ī. in iſta 1. parte in 3.q. princi. in 1. art. cū ſex ſequentibus. ¶ Adde ēt ad id qd̄ ſ. dixit Gai. dotē debere eſſe ſufficientem, qd̄ dicemus infra in hac 1. parte ī 5.q. prin. in 18. art. & ibidem in 19. art. quę dicatur dos cōpetēs. faciunt etiā quę dicemus ibidē in 3 .q. in 5. ar.
10 ¶ Pau. de Cita. vero in hoc trac. in 3. parte. dicit † ex fundatione acquiri iuſpa. & debere ciuiliter intelligi
11 ſ. vel quia dedit fundū, vel quia conſtrui fecit, † nam faciens conſtruere dicitur etiam fundare ſi ſuis ſumptibus fecit. & ei acquiritur ius, & nō murario qui cō-
12 ſtruit. alle. Pan. in hac rub. & c. monaſterium. 16.q.7. † niſi murarius ſuis ſumptibus hoc faceret, vel niſi ipſe imponeret operas ali⁹ impenſas, & tūc quilibet acqrat iuſpa. alleg. Io. And. in c. nobis. in 2. col. in verſ. cōſtruxerit. hoc ti. vbi dicit nō referre, an laboribus vel ſumptib⁹ aliqd fiat. ¶ Adde hoc idē dicere Io. And. ibi. de fabro & dāte ligna p̄ eccleſia cōſtruēda, de q̄bus dicemus. ī. in hac 1. parte in 3.q. prin. in 4. art. & ꝙ ex iſtis tribus cauſis p̄ueniat iuſpa. tenet ēt Phili. de Sarra. in iſta rub. ī 2. char. in verſ. ex p̄dictis ēt colligitur. ¶ Do. Ro. verò in hoc trac. ī verbo eccleſiā fundās. in princ. in 31. char. in 4. col. quærit q̄n quis dicatur fundare ec-
cleſiam

cleſiā, & dicit ꝙ fundū aſſignat vbi eccleſia debet con-
ſtrui. alleg. tex. in d. c. oēs. & ibi Io. And. ī pe. col. & tex.
in c. Abbatē. ſecundo. ibi poſſeſſionibus domus. & Io.
And. in c. 1. ſup gl. 1. hoc tit. & Abb. ſuper hac rub. & in
c. cū eccl'a Vulteran. in 4 col. de elec. ¶ Dicit tñ vulgo
appellari fundatores qui cōſtruxerūt vel eccleſiā in cēſū
13 deduxerūt, † & ēt qñq; in iure ſumi fundatio p cōſtru-
ctione. alleg. tex. in c. nos quidē. in verbo fundari. iun-
cta expo. Ioa. And. ibi. de teſta. ¶ Ex quo vltimo dicto
infero, ꝙ ſi aliqs teſtis depoſuit Titiū fundaſſe eccl'm,
& re vera Titius nō dedit fundū, ſed cōſtruxit ſaluabitur
eius dictū, qa fundare, p cōſtruere capi ſolet. ¶ Poſteā
do. Roch. ibid in 2. q. mouit difficultatē. an ex ſola fun-
datione vel aſſignatione fundi pro cōſtruēda eccl'a qs
efficiatur patronus. Et primò argumētatur, ꝙ ſic p al-
ternatiuā poſitā in diffinitione fundauit, cōſtruxit, vel
dotauit, qa vr̄ alterū ex p̄dictis ſufficere, & dicit vide-
ri pbari in d. c. 1. nobis. in §. pro fundatione. Poſtea idē
Roch. tenet oppoſitū. nā ꝙ aſſignetur fundus, per hoc
eccl'a nondū eſt cōſtructa, nec in eā dedicta, ergo non
pōt qs dici patronus eccleſię ex ſola aſſignatione fun-
di, & debere ītelligi quē effici patronū ex fundatione
dūmodo alius vel alij ſuppleāt cōſtruēdo & dotādo. al-
leg. cōſi. Abb. 106. prius iuxta ordinē in 1. col. in fi. 2. vo
lu. & ita dicit debere intelligi id, qđ dicit quē effici pa-
tronū ex fundatione ſ. alijs ꝯcurrētibus. ¶ Hāc eandē
opi. ipſe do. Roch. poſuit ſupra in diffinitione iuriſpat.
de quā latè diximus ſupra in proxima p̄cedēti q. prin.
in 1. arti. ad q̄ ibi dicta me remitto, & ad ea quæ infra
dicem' in iſta prima parte in 3. q. prin. in 1. arti. in verſ.
eſt bene verū. vbi apertis rōnib. cōſutabimus opinio.
Abb. in d. cōſ. 106. Et ſic teneo cū cōi opi ꝙ ex ſola fun.
datione, cōſtructione, vel dotatione iuſpa. acquiratur.
¶ Vnū tñ dicere nō omittā, nā qō formata per me in
iſta ſecūda qōne principali, eſt ſup eo, qualiter iuſpatr.
14 creetur. † & debemus aduertere duplicē poſſe cōſide-
rari creationē, prima q̄ fuit in abſtractu, cū inuētū fuit
hoc ius, vt laici inducerētur ad eccleſias fundādas. Et
nulli dubiū eſt hoc ius fuiſſe inductū & creatū a iuriſ-
latore, & cōſequēter poſtmodū a iure ſcripto remanē
ti in c. 4. hoc tit. & per totum. Aut cōſideramus creatio-
nē iuriſpat. particularis in eſſe producti & cuiuſcunqs
eccleſiæ, capellæ, altaris, vel beneficij, & clarum eſt ha
bere originem ex cauſis prædictis, & qui prædicta fe-
cerint iuſpa. acquirere. & ſic omnia ſunt plana.

¶ Tertius articulus ij. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 Conſenſus diœceſani requiritur in acquiſitione iuriſpatro. vltra fundi collationem conſtructionem & dotationem.

2 An conſenſus diœceſani debet interuenire ratione conſtructionis. an vero requiratur alius conſenſus diœceſani ratione acquiſitionis iuriſpatrona.

3 Nulla eccleſia poteſt ædificari ſine conſenſu diœceſani. & nu. 8. & 10.

4 Dictum doc. intelligitur ſecundum l. quam allegat.

5 Licet in conſtructione eccleſia requiratur conſenſus diœceſani, tamen pro acquiſitione iuriſpatr. requiritur alius conſenſus diœceſani.

6 Intellectus ad c. nobis. de iurepatro.

7 Faber ponēs operas ſine precio in cōſtructione eccleſia nō acquirit iuſpa. ſine conſenſu epiſcopi ēt habita licentia ædificandi.

8 Aedificare eccleſiam nemo poteſt ſine conſenſu epiſcopi. nu. 10. Dotare autem poteſt etiam ſine conſenſu epiſcopi.

9 Epiſcopus poteſt compelli conſentire pro acquiſitione iuriſpatro.

10 Conſenſus epiſcopi eſt neceſſarius ad iuſpa. creandū tam in clerico quam in laico. nu. 3. & 8.

11 Aedificare volentem eccleſiam oportet habere conſenſum ad ædificandum, & ſi vult effici patronus oportet habere alium conſenſum ad acquirendum iuſpat.

12 Vno vel pluribus fundantibus conſtruentibus vel dotantibus eccleſiam ſufficit habere conſenſum ad ædificandum, quia ſeruit etiam ad acquiſitionem iuriſpa. ſecus ſi alter ab extra velit dotare.

13 Conſenſus epiſcopi requiritur expreſſus & obtentus.

14 Diœceſani appellatione quis veniat.

1 QVAERO tertiò ſucceſſiue an vltra face
re tria p̄dicta requirat aliud pro iure pat.
acquirēdo in eccl'a. Et dic ꝙ ſic. † nā licèt
aliquis det fundū, cōſtruat, ſiue dotet ec-
cleſiā, nō p hoc acquiret iuſpa. niſi diœ-
ceſani interueniat conſenſus. tex. eſt in c. nobis. hoc ti.
2 & ibi oēs hoc tenent. † ſed nemo exprimit vel decla-
rat, an conſenſus diœceſani debeat interuenire rōne
conſtructionis iuxta. tex. in c. nemo. de conſe. diſt. 1. an
verò requiratur alius cōſenſus diœceſani ratione ac-
quiſitionis iuriſpa. adeo ꝙ faciens vnum ex tribus nō
acquirat iuſpa. niſi diœceſanus conſentiat ꝙ acquirat.
& iſtā dubitationē a nemine inueni tactam huc uſq;.
¶ Arch. in c. 1. poſt princ. hoc tit. lib. 6. videtur tenere,
ꝙ ille cōſenſus debet interuenire rōne cōſtructionis,
3 † quia nulla eccleſia pōt ædificari ſine conſenſu diœ-
ceſani. p iura quæ allegat, vel text. in c. ad hæc. de reli.
domi. & in ea. quicūq; voluerit. 16. q. 1. & in d. c. nemo.
q text. loquūtur de cōſenſu ordinarij rōne cōſtructio-
4 nis, vt ſ. † nā dictū doct. debet intelligi ſm iura q̄ alleg.
vulgata doc. Bart. in l. nō ſolū. §. ſed liberationis verba.
ff. de libe. lega. & Io. And. ī c. cū nūci'. de teſta. & Abb.
in c. inſuper. eo. tit. ¶ Inno. verò in d. c. nobis vr̄ ſilr te-
nere iſtā partē ex quo alleg. tex. in d. c. nemo. ¶ Quā ēt
tenet ſumma directorij iuris. hoc tit. nu. 12. libr. 2. in §.
4. dū dicit ex fundatione eccleſiæ, ſiue ædificatione iu-
ſpat. prouenit ſi de epi auctoritate fundatur, quia alio
mō fieri nō debet, & alleg. d. c. nemo. ¶ Eādē opinio.
tenet Hoſt. in ſumma huius tit. in §. ex quibus. qui dicit
eo ipſo ꝙ quis fundat eccleſiā auctoritate epi, qa alio
modo fieri nō debet, iuſpat. acquirit, & ſic vr̄ loqui de
auctoritate epi, quæ interuenire debet in fundatione
ſecundùm diſpoſitionē d. c. nemo. ¶ Do. Abb. verò in
d. c. nobis. in 1. no. expreſſe tenet hanc opin. dum dicit
nota primò, ꝙ quicunq; conſtruit eccleſiam, acquirit
iuſp. dūmodo hoc faciat cū conſenſu diœceſani, ſecus
ſine ipſius cōſenſu. nā nemo debet ædificare eccleſiā,
capellā, vel altare ſine cōſenſu diœceſani, & alleg. d. c.
nemo. vnde expreſſe ſentit illā opin. per rōnem per cū
allega. & idē ſentit in conſi. 59. quidā do. Iacobus in 2.
col. & in princ. 3. in 2. vol. licèt nō bene aperiat, nā ver-
ba ſua poſſunt adaptari ad vtrunq; intellectū. ¶ Iſtam
quoq; opi. vr̄ tenere Mateſ. in ſingu. incip. nota ꝙ ſi te-
ſtator. in 30. char. in 1. colū. vbi dicit, ꝙ ſi teſtator iubet
eccleſiā cōſtrui vel altare, & aſſignare ei tantā dotem,
illud nunquā erit beneficiū eccleſiaſticū, nec acquiret
iuſp. niſi auctoritas epiſcopi interueniat, allegat not. p
Io. And. in c. ex inſinuatione. hoc titu. ecce qualiter in-
telligit in iurepatr. acquirēdo requiri illū cōſenſum qui
requiritur ad faciēdū aliquod eſſe beneficiū. & ſic iux
ta diſpoſitionē c. nemo. ¶ Iſtā ēt opin. alleg. d. c. nemo.
vr̄ tenere Gai. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in 21. col. ¶ Quā
ſilr tenet expreſſe Pau. de Cita. in hoc trac. in 3. par. in
1. col. in verſ. 1. q̄ro. vbi dicit requiri cōſenſum diœceſa-
ni qui vadat vel mittat ad atriū deſignādū, crucē figat,
& reliqua faciat q̄ ponunt in d. c. nemo. de quibus nos
dicemus. j. in iſta 1. par. in 3. q. prin. in 9. artic. qui etiam
vult ibi in ver. 2. q̄ro. in 6. col. ꝙ talis cōſenſus requira-
tur ſilr in hoſpitali & in domo pauperum ſi vult illum
vel illam eſſe eccleſiaſticum & eccleſiaſticā. alleg. §. ſi
ſi quis ædificationē. in Auth. de eccleſia. tit. & Hoſt. in
ti. de reli. domi. §. quis dicatur locus religioſus. & in ti.
de regula. §. quid de ruſticis de domo pauperū alleg. §.
religioſus. inſtit. de rerū diui. ſed ſi nolūt illā facere ſa-
crā, poterit eā fundare ſine cōſenſu prædicto, & ſic lo
quitur de dicto cōſenſu c. nemo ¶ Idē vult dom. Phil.
de Sarra. in hac rub. in 3. char. in verſi. vnum tamē di-
ligenter nota. vbi facit cōcluſionē in omnibus caſibus
in quibus ſupradictum eſt iuſp. acquiri intelligi debet
diœceſani interueniente conſenſu. alleg. d. c. nemo. &
§. illud. ī Auth. de mon. & c. nobis. iūcta gl. hoc ti. ¶ Et

ſic vt vides iſti do. Doc. vñr intelligere hãc q. vt intelli
gamus de ɔſenſu ꝓſtãdo ædificationi eccłæ. iuxta d. c.
5 nemo. & nõ de alio ɔſenſu ad acquirẽdũ iuſp. ¶ † Ego
tñ nouiter tenerẽ, ꝙ licèt in ɔſtructione eccleſiæ requi
raƭ ɔſenſus diœceſani. d. c. nemo tñ dicerẽ nec ꝑ illã cõ
ſtructionẽ, nec ꝑ ſoli collationẽ, ſeu ꝑ dotationẽ acqui
ri iuſpa. niſi alio diœceſani ɔſenſu interueniẽte pro ac-
6 quiſitione iuriſpa. ex aliquo dictorũ triũ modorũ. ¶ † Et
ad illud probãdũ primo adduco tex. qui ſemper allo-
gatur pro fundamẽto partis aduerſæ in d. c. nobis. hoc
tit. põderãdo illa verba, dũ dicit ſi quis eccleſiã cũ cõ-
ſenſu diœceſani cõſtruxerit ex eo iuſpa. acqrit hoc mo
do, vꝫ, ſi nos volum⁹ dicere ꝙ loquaƭ de ɔſenſu iuxt.
c. nemo. (vt ibi gl. vƭ itelligere) nõ dixiſſet ex eo iuſpa.
acquirit. qa ex illo ɔſenſu acquiriƭ licẽtia ædificãdi, ex
quo aliter ſine illo ædificare nõ poterat, nõ aũt acqui-
ritur iuſpa. nã videmus, ꝙ licèt qs nolit eſſe patronus,
tñ nõ põt ædificare ſine illo conſenſu, vnde nõ eſt ille
cõſenſus, qui facit illũ patronũ, cũ poſſit eſſe ꝙ ille cõ-
ſenſus interueniat, & tñ quis nõ efficiaƭ patronus per
ꝓxime dicta ſiſr. nã anteq̃ eſſet introductum iuſpa. ille
ɔſenſus in ɔſtructione erat neceſſarius, & tñ iuſpat. nõ
acquirebatur, vñ nõ poſſumus dicere ex illo iuſpa. ac-
quiri, ſed ɔſtructa eccła de cõſenſu diœceſani, ergo nõ
eſt ille primus cõſenſus qui facit quẽ patronũ, & ſic il-
la verba ex eo nõ pñt referri ad illũ primũ cõſenſum,
nec illa verba ex eo pñt applicari. ſ. ɔſtructioni, qa di-
xiſſet, ex ea, vñ illa verba ex eo sũt intelligẽda. ſ. ɔſenſu
q facit me patronũ. & nõ ex illo cõſenſu qui facit me
ædificare, qa ille nõ facit me patronũ per ſupradicta.
¶ Secũdo adduco id quod dixit do. Card. ĩ d. c. nobis. ĩ
7 9. q. & Io. And. ibid † ꝙ ſi faber ſine precio ponit ope-
tas & alter ſumpt⁹ in ɔſtructione eccłę, an oẽs erũt pa-
troni? & dñt ꝙ faber nõ erit patronus, ſi eps nõ ɔſen-
tiet. ecce mõ ꝙ quis conſtruẽs eccłm nõ põt effici pa-
tronus, licèt habita ſit licẽtia ędificãdi. iuxta ca. nemo.
niſi habeat cõſensũ diœceſani ad hoc, vt efficiaƭ patro
nus per illã ædificationẽ, ſentit. n. ibi Card. datã fuiſſe
licentiã ædificãdi. ſed ſolũ erat qõ, an faber ex contri-
butione operũ efficereƭ patronus, & dicit ꝙ non ſine
8 diœceſani cõſenſu. ¶ † Tertio adduco, nã ſi requireretƭ
ſolus cõſenſus diœceſani, de quo in d. c. nemo. quia ne-
mo põt ædificare, & c. dotare aũt nõ inuenimus ꝓhi-
bitũ ꝙ nõ fiat ſine cõſenſu diœceſani, & tñ quis dotãs
nõ acquirit iuſpa. ſi diœceſanus nõ cõſentiat ꝙ efficiaƭ
patronus ex dotatiõe, vt dicit Car. in d. c. nobis. in fi. t.
reſpõ. & Abb. in d. cõſi. 59. quidã do. Iaco. ante fi. 2. col.
in prin. 3. in 2. vol. & in conſi. 106. in 1. col. in verſ. itẽ ꝙ
capellæ caſus ſuper quo in 2. vol. ergo cõſenſus diœce-
ſani requiriƭ ẽt ad efficiẽdũ quẽ patronũ, & nõ ſufficit
primus ɔſenſus q requiriƭ ad ædificãdũ. ¶ Quarto ad-
duco tex. in c. decretũ. in c. nouerint. & in c. regẽda. 10.
q. 1. in quib iuribus dƭ ꝙ eccła ædificata & data dote
(& ſic in iſtis verbis ꝓſupponimus datã licentiã ædifi-
cãdi. iux. d. c. nemo.) Cõferẽtes nullã in illis dotib. ſeu
eccła hñt ptãtem, ſed oĩa pertinẽt ad ordinationẽ epi.
ita iura ibi, ergo ſequiƭ, ꝙ ſi vult fieri iuſp. debet eps cõ
ſentire de nouo ꝙ fiat iuſp. qa alias licèt illi ædificaue-
rint, ẽt cũ ɔſenſu neceſſario ad ędificãdũ, nihilominus
ad epm ſolũ eccła ꝑtineret, vt in dictis iuribus de ne-
ceſſitate ergo eſt requirẽdus alter cõſenſus. ¶ Quintò
facit rõ nã ſi quilibet habito ɔſenſu diœceſani ad ędifi-
cãdũ eẽt effectus patronus, & nõ requireretƭ alter ɔſen
ſus ad faciẽdũ ipſum patronũ, eſſet nimis periculoſum
eccleſiis, nã poſſet eẽ ꝙ quis tyrãnus hõ ædificaret ec-
cleſiã, & hrẽt cõſensũ ad ædificãdũ, & ſi ex hoc effice-
retƭ patronus ingredereƭ, vt agnus hoc eſt, vt hõ faciens
bonũ, & exiret vt lupus i. q habito illo introitu effect⁹
ex illo patron⁹ poſſet eccłm illã occupare & diſponere
de reb. ſpũalib. ſolus, ſicut ſolemus dicere de decimis
q̃ puenitit ad manus tyrãni, vñ multũ cõuenit, ꝙ reqra
tur alius cõſenſus epi ad faciendũ illũ patronũ. qa eps
debebit examinare, an de pñti, & i futurũ erit nociuũ
vel proficuũ eccłæ, ꝙ ille ſit patronus. vt ſi videbiƭ no

ciuũ nõ ɔſentiat, ſi aũt ꝓficuũ ſic. Et nõ põt dici ꝙ ma
litioſe eps negaret, qa vt ĩ. diceem⁹ poterit ſuperior adi-
9 ri, & ipſũ cõpellere, vel cõſentire. † Nec ob. ſi diceretƭ
iſtã inquiſitionẽ poſſe fieri, qñ petiẽ primus ɔſenſus ad
ædificãdũ. iux. d. c. nemo. nã fieri nõ dẽt duplici ex cã.
Prima, qa põt eẽ ꝙ quis ædificet eccłm & nolit eẽ pa-
tron⁹. arg. c. ſignificauit. de teſti. vñ cuilibet bene dotã-
ti dãda ẽ licẽtia ad ędificãdã eccłm in loco cõgruo, nõ
autẽ cuilibet eſſẽdi patroni, vt ſ. Secũda, qa ſi iſta inquiſi
tio tũc fieret, pauci eſſẽt q ędificarẽt eccleſias, & eſſet
fruſtra ipſã indagationẽ facere, nã forte ꝑ illã eo rep-
to inhabili ad iuſpa. nõ ædificaret eccleſiã, & tñ ad ędi-
ficãdã eccleſiã fuiſſet habilis, & ſic eſſet dãnoſum, qa
raræ ædificarẽtur eccłæ. arg. not. in c. 3. hoc tit. vñ data
licẽtia ad ædificãdũ, ſi poſtea dicat ſe velle eẽ patroniƭ
in datione alterius ɔſenſus fiat indagatio. ¶ Sextò pro
iſta opi. adduco do. Cardi. in cõſi 84. caſus ſup quo ĩ i.
dubio, vbi dicit iſta verba, dixi aũt in ꝑcedẽti rõne de
ɔſenſu diœceſani, qa ſine eius ɔſenſu nõ acquiriƭ iuſp.
& ſic vƭ velle ꝙ ad acquirendũ iuſpa. ẽt requiraƭ ɔſen-
ſus. & alleg. d. c. nobis. hoc ti. nam ſi voluiſſet dicere de
ɔſenſu ad fabricãdum alleg. d. c. nemo. ¶ Septimò pro
iſta parte adduco Gaſp de Cal. in cõſi. 5. hoc ti. mulier
q̃dam. ĩ 61. char. vbi dicit iſta verba. ad hoc vt iuſp. ac-
quiraƭ, requiriƭ auctoritas epi, & ꝑ eius approbationẽ
acquiriƭ iuſp. vnde vƭ ſentire rõnem meã quã. ſ. quin-
to loco adduxi, ꝙ eps dẽt inquirere & approbare illũ
q vult eſſe patronus. ¶ Octauò & vltimò pro nñc ad-
duco Pet. de Anch. in cõſ. 20. poſitũ inter cõſilia Cald.
hoc tit. fol. 62. quidã ædificauit altare. in verſic. in ɔtra-
10 riũ. vbi dicit † auctoritatẽ epi eẽ neceſſariã ad iuſpat.
creãdũ tã in clerico, q̃ in laico. & ſic dixit ad creãdũ in
11 ipa. ergo vltra illũ ad ædificãdũ. ¶ † Et ꝑ iſta motiua
ego cõcluderẽ oportere volentẽ ædificare eccleſiã ha
bere ɔſenſum ad ædificandũ, & ſi vult effici patronus
aliũ ɔſenſum ad acquirẽdũ iuſpa. ¶ Nec ob. auctoritas
ſupraſcriptorũ doct. qui vñr tenere ɔtrariũ. non. n. cõ-
trariaƭ, nã nõ negamus ꝙ requiraƭ ille cõſenſus ad ędi
ficãdũ, de quo in d. c. nemo. ſed dicimus ẽt requiri alte-
rũ cõſenſum ad faciẽdũ illũ patronũ, de quo in d. c. no
12 bis. & ſic cõcordãtur arg. ca. cũ tu. de teſti. ¶ † Sed qa
iſta mea opinio vƭ noua, poſſumus dicere ꝙ cum quis
fũdat, cõſtruit, & dotat eccleſiã vnus vel plures ſimul,
ſufficit ꝙ ille conſenſus, de quo in c. nemo. petatur, & ob-
tineat, & ſeruiet ad oĩa. ſ. tã ad ędificandũ, q̃ ad hoc
vt fiat patronus, & ita intelligãtur doc. in locis ſ. alleg.
Sed ſi aliquis vult ab extra. dotare, erit opus ꝙ expreſ-
ſe petat ɔſenſum ad faciẽdũ eũ patronũ cũ aliter con-
ſenſus nõ requireretƭ, nã quilibet põt res ſuas eccleſiis
dare ẽt ſine licentia. vt ſupra eſt dictum: ædificare aũt
eccłm quis nõ põt ſine licẽtia, vñ in dante bona, & ſic
dotã. eſt neceſſaria petitio ɔſenſus, in ædificã. verò nõ,
quia iam habitus eſt ɔſenſus. ¶ Et aduerte ꝙ nõ ſufficit
petere, & nõ habere cõſiliũ, vel petere cõſensũ diœce-
ſani, ſed oportet ſiſr ver⁹ ɔſenſus ſm Io. And. & doc. in
d. c. nobis. vbi Car. in 3. no. & Firma. in trac. de epo. ĩ 4.
li. in 5. par. in 44. q. poſt prin. 5. col. vbi ẽt ponit an ɔſen-
ſus poſſit ꝓſtari ꝑ nũciũ, per literas, ꝑ ſigna, vel ꝑ pñtiã.
vide & dic vt ibi voluit ẽt Abb. † ꝙ requiratur cõſen-
13 ſus expreſſus & obtẽtus in d. cõſil. 59. quidã do. Iaco. in
prin. 3. col. in 2. vol. ¶ Declaro ẽt ꝓdicta ſm Abb. ibidẽ,
14 † ꝙ iſto caſu diœceſanus intelligiƭ eps, vel quilibet in-
ferior hñs ius epale in illo loco, nõ aũt ille qui hẽt inſti
tuere tñ ex priuata iuriſdictione, vt etiã in progreſſu
erimus dicturi, quod eſt valde notandũ, & intellige in
illo loco in quo eccła cõſtruitur. & nõ in loco cõſtruẽ
tis ſm Gar. in d. c. nobis. in 1. no. ¶ Et ad de vnũ quod di
xit Pau. de Cita. in hoc trac. in 3. par. in 1. col. in verſ. 1.
q̃ro ꝙ ſi ɔſenſus nõ adhibetur, eps põt eccleſiã reuoca
re. alleg. ca. cũ olim §. 1. de priui. & ca. placuit. 2. q. 2. §. ſi
quis aũt. in Authen. de eccleſia. nt. & §. ſancimus. igitur
in auth. vt nullus fabri. orato. domum. Adde etiã quæ
dicit Pait in dict. 3. parte. in 2. q. in 2. colum. ꝙ ſi aliquis
fundat hoſpitale vel domum, & non vult illa eſſe ſacra
ꝙ po-

ꝙ poterit illa fundare ſine cōſenſu prædicto, & licèt di-
cātur largo modo religioſa poterūt vendi. per d. §. reli-
gioſus. Inſti. de rerum diui. Sed tu aduerte, quia nos ha-
bemus iuſpa. etiam in locis non ſacris, puta in collegijs
ſcholarium large, & largiſſime, vt late dicemus in hac
prima parte in vlti. q. princ. in vltimis articulis, ꝙ ꝑ præ-
dicta in illis non requiratur conſenſus ordinarij. per di-
cta Pau. in d. 2. q. 3. partis. in 2. col. Concluſiones ponen-
tur in vltimo articulo præſentis quæſtionis.

¶ Quartus articulus. 2. q. prin. 1. partis. j. Libri.

1 *Reſeruationem iuriſpa. in. ædificanda eccleſia non requiri pro iure patro. acquirēdo.*
2 *Intellectus c. ſignificauit. extra de teſti.*
3 *Iuſpatro dicitur ex gratia.*
4 *Iuſpatro natus eſt ſpiritualitati annexum.*
5 *In gratia non deuiante a iure communi fit lata interpretatio. Secus in gratia deuianti.*
6 *Omnis receſſus a iure communi eſt odioſus.*
7 *In dubio magis eccleſiæ quàm laico fauendum,*
8 *Iura vigilantibus & non dormientibus ſubueniunt*
9 *Liberalitas eccleſiæ collata intelligitur libera ab omni onere & vexatione.*
10 *Argumentū a cōtrario ſenſu non debet ſumi ſi iura corrigerētur.*
11 *Fundatione ſola vel dotatione acquiri iuſpa. niſi illud amiſerit.*
12 *Si quis reſeruauit ſibi iuſpat. intelligitur etiam reſeruaſſe pro hæredibus.*
13 *Pacta & conditiones quæ ſunt contra ius commune debent apponi in limine fundationis cum diœceſani conſenſu.*
14 *In dubio eccleſia præſumitur patronata.*
15 *Reſartione acquiritur iuſpa. in eccleſia collegiata.*
16 *Argumentum de maiori ad minus procedit.*
17 *Concordia opinionum an requiratur reſeruatio iuriſpa. pro eo acquirendo.*

EX dictis in præcedenti articulo contingit
dubitari quarto loco, ſi quis dedit fundū,
ædificauit eccleſiam, vel dotauit & nihil
dixit de iur. patr. an erit libera, vel erit pa-
tronata, & vr̄ ꝙ ſit libera. Et ad hoc addu-
citur tex. in ca. ſignificauit de teſt. ponderādo illū text.
qui vr̄ velle ideo illam eccleſiā liberā quæ ſibi non reſer-
uauit iuſpa. ergo datur intelligi, ꝙ qn̄ aliquis iuſpat. ſibi
non reſeruat, eccleſia ſit libera. ¶ Secundò pro hoc fa-
cit, nam non poteſt negari quin illud habere iuſpat. in
eccleſia non ſit quoddā pactum ſeu quædā conditio, q̄
ad hoc vt teneāt, debent apponi ante fundationē eccle-
ſiæ. c. cū dilectus. de conſue. & c. præterea. el 1. & c. no-
bis. hoc tit. vnde ꝓdicta poſt fundatā eccleſiam apponi
non pn̄t, ſi ergo quis non reſeruauit ſibi iuſpa. nō dr̄ ap-
poſuiſſe pactū ſeu conditionē, & per ꝯn̄s nō erit patro-
nus, & eccleſia erit libera. ¶ Tertiò facit Rota 872 in ec-
cleſia quæ ſpectat vbi in principio pōderat, ꝙ fundator
non retinuit ſibi iuſpa. ergo vr̄ innuere ꝙ ſi quis funda-
tor vult iuſpatro. hr̄e, debet ſibi expreſſe illud retinere.
¶ Quartò adducitur incōueniēs, nā ſi eſſet verū, ꝙ licèt
fundator nō reſeruaret ſibi iuſpa. eſſet patronus, ſeque-
retur ꝙ quaſi nulla eccleſia eſſet libera, quia nemo eſt,
& ſi aliquis eſt, eſt rarus, qui aliquid dicat de relaxa-
tione iuriſpa. nā vel nihil dr̄, vel ſi dr̄ illud retinet, & ſic
nō inueniret̄ eccl'a libera & collatio ordinariorū eſſet
extincta ꝯtra tex. in c. oēs baſilicæ. 10. q. 2. iuncto c. 2. de
cōceſ. præb. & ꝑ totū. ¶ Quintò adduco tex. in c. 3. hoc
tit. vbi dr̄ ab eccl'a iuſpa. & ſic patronos ſubſtineri not.
verbū ſubſtinētur, vult ergo dicere tex. ꝙ de rigore iu-
ris eccleſia ędificata a quocūq; eſt libera, ſed ſi ædificās
vult hr̄e iuſp. eccleſia hoc ſubſtinet, vr̄ igr̄ ꝓbare, ꝙ ſi pa-
tronus nihil dixit non dr̄ ſubſtineri in volūtate ſua quā
nō declarauit, ſed eccleſia erit libera. ¶ Sextò adduco
rōnē quare inducta fuit iſta ꝑmiſſio, vt inducat̄ quis ad
ædificandū eccleſiā, ſi igitur patronus ædificauit eccle-
ſiā & nihil dixit, & habemus eccleſiā ædificatam poſt
ei⁹ ædificationē, ad quid dabimus ei iuſp. quod ſibi non
reſeruauit, ex quo ceſſat rō quare ei dabat̄, cū eccleſia
iā ſit ædificata, bene tn̄ ſibi erat dādū ſi ſibi reſeruaſſet.

¶ Septimò iſtā partem vr̄ tenere Gaſp. Cal. in cōſi. 5. i
fin. verbis. hoc tit. fol. 61. ¶ Poſtmodum reperi iſtā eti
opi. tenere Pau. de Cita. in hoc trac. ī 3. par. in 4. q. 2. cau
ſæ. qui vult ꝙ fundās, dotās, vel ditās eccleſiā ſi ſibi iuſp.
& poſteris non reſeruat nō acquirit iuſpat. ſed nec epo
in cuius diœce. eſt fundata. alleg. tex. in d. c. oēs baſilicę.
& hoc tenet indiſtincte nihil aduertēs ad j. dicēda, quæ
1 nō credo ꝑ eū viſa fuiſſe, & ideo ſic ꝯcluſiſſe. ¶ † Tn̄ nō
2 obſt. ꝓdictis, ꝯtraria pars eſt uerior † pro qua primo eſt
tex. rotūdus in d. c. ſignificauit. alio modo pōderādo, q̄
ſ. fuerit pōderatus. dr̄ ergo in tex ꝙ fundatores eccleſię
liberā eā eſſe volentes fundationis tp̄e ſe in ea nihil iu-
ris retinere dixerūt, & hoc ꝑſbyter ille ꝓbare uolebat
ad futurā rei memoriā, &c. innuit ergo tex. ꝙ ſi ille nō
retinuiſſet ius & expreſſe dixiſſet ſe velle illā eē liberā,
fuiſſet mēro iur. patro. & ita ibi ponit caſū in terminis
d. Bal. ¶ Pro hoc ēt facit tex. in d. c. 3. & in c. nobis. hoc
ti. & in c. decernim⁹. & in c. filijs. 16. q. 7. vbi ſimpliciter
dr̄ fundatores acquirere ex fundatione iuſpa. cū diœce
ſani cōſenſu, nā ſi aliter fuiſſet ſicut de conſenſu diœce
ſani dictū eſt, ita potuiſſet dici de ipſa reſeruatione. arg.
c. ad audiētiā. de deci. ad idē eſt gl. no. fi. in c ſi quis baſi-
licā. de conſe. diſt. 1. ¶ Reperi ēt poſtea eundē Paul. de
Cita. in d. trac. in 3. parte. in 5. q. 2. cauſę quęrentē de hac
qōne ſub iſto tit. v3. an acquiratur iuſpat. ex fundatio-
ne vel dotatione ipſo iure, an requirat̄ ꝙ patronus ſibi
hoc ius reſeruet, & dixit hāc qōnē nō vidiſſe ſpecialiter
tactā, & vt ſ. patuit, & j. patebit, multi illā tetigerunt, &
ſubdit ex dictis doct. poſſe dici ꝯcluſionē ꝙ ipſo facto
acquirat̄ iuſpa. abſq; facto hoīs, alleg. Hoſti. in ſumma
huius ti. in §. ex quibus. in prin. & dicit hoc voluiſſe Ar-
chi. in c. idcirco. hoc tit. lib. 6. & alleg. ēt in arg. a ꝯtrario
d. c. ſignificauit de teſti. ¶ Poſtea voluit mantellū & re-
uertitur ad primā ſuā opi. de qua ſupra. dicit. n. meliorē
ſibi videri ꝯtrariā partē ſ. ꝙ patrono non cōpetat iuſpa.
3 niſi ſibi illud reſeruat. † Et mouet̄, quia iuſp. eſt ex grā d.
4 c. 3. hoc ti. † & eſt ſpiritualitati annexum. c. de iure. hoc
tit. c. quanto. de iudi. vnde videretur ꝙ laicus tam facili-
ter non deberet acquirere illud, niſi ex ſpeciali reſerua-
tione. ¶ Secūdò mouetur. nā ſicut in eccleſia collegia-
ta non acquirit patronus iuſpa. niſi ſibi illud reſeruat d.
5 c. nobis, ergo nec in alijs. ¶ † Tertiò in grā non deuiāte
a iure cōi fit latiſſima interpretatio. c. cū dilecti. de don.
in fi. in gratijs autem deuiantibus a iure cōi non debet
6 lata īterpretatio fieri, ſed ſtricte † quia oīs receſſus a iu-
re cōi eſt odioſus, ideo ſtricti iuris. c. 1. & 2. de iurepa. c. ꝙ
dilectio, de conſan. & affi. glo. in c. ordinarij. de offi. ord.
ergo nō debet īterpretatio fieri, ꝙ ſine reſeruatione ſit
7 patronus, & iō dicemus eccleſiā liberā. † ¶ Quartò mo-
uetur. in dubio magis eccleſiæ, q̄ laico fauēdū eſt. l. ſunt
8 perſonæ. ff. de relig. & ſumpt. fune. † Itē iura vigilātibus
& non dormientibus ſubueniunt. l. pupillus. in fi. ff de
his q̄ in frau. credi. Itē beneficiū eccleſiæ præſtitū latiſſi-
me interpretari dēr. d. c. idcirco. hoc titu. lib. 6. vbi fit do-
natio iuriſp. loco religioſo ſine ꝯſenſu ordinarij, ergo cū
plus fauor ſit eccleſiæ q̄ laico, nō dr̄ illi acquiri niſi hoc
9 dicat vt eccl'a ſit libera, † cū liberalitas q̄ fit erga eccle-
ſiā debeat intelligi libera ab oī onere & vexatione ſęcu
lari, vt dr̄ in c. cū dilecti. in fi. de dona. ¶ Nec ob. dicit ip-
ſe in ꝯtrariū allegata in quibus vr̄ probari, ꝙ ex ipſo fa-
cto vel ipſo iure acquiritur, quia licèt quid dicat̄ fieri ip-
ſo iure, tn̄ requirit̄ declaratio ipſius iuris. alleg. Archi. in
c. 1. in fi. ꝑ illū tex. de homi. in 6. nā oīa iura q̄ inferūt pę-
nā ex ipſo facto criminē, debēt intelligi ſi ſequat̄ ſn̄ia ꝑ
quā apparebit illū culpabilē de tali crimine ſi patrono
acquiritur iuſpat. ædificātis intelligitur qn̄ apparet eum
velle ꝙ ſibi acquirat̄. ¶ Vltimò dicit facere. nā iuſpat. nō
ꝑſumitur pro aliquo niſi ꝓbetur, & ſi non apparet pro-
nus, eccleſia ꝑſumitur libera. Archi. in ca nullus. 16. q. 7.
Inno. in c. cū venerabilis. de except. ergo reqrit ꝙ appa-
reat de volūtate fundātis vel dotātis ꝙ voluerit ſibi re-
ſeruare iuſpat. aliàs nō trāſmitteret tale ius ad hæredes,
cū non appareat ꝙ ipſi dotanti vel fundāti fuerit acqui
ſitum iuſpa. ¶ Dicit ēt non obſtare c. ſignificauit. de te-
ſti

10 ſti.† q2 argumētū a ꝯtrario ſenſu nō habet locū in cor
rigēdo iura q̄ ſunt, ꝙ iuſpa.acquirat̄ ex gratia.alleg.glo.
2 in c.1.de ætā.& qualit.lib.6.& gl.magna ad mediū,in
c.ſignificaſti.de fo.comp.& Iaſ.in l.1,in 2.col.ff.de offi.
ci⁹ cui māda.eſt iuriſ. Et ſic dicit nō obſtare no.p Abb.
in 1.no.in d.c.ſignificauit.quicquid dixerit Arch.ī c.id-
circo.hoc tit.in 6.in verbo eiſdē diſtinguēdo,ꝙ quo ad
quædā acquiritur iuriſdictio, quo ad quædā nō. ¶ Do-
11 mi.Phi.de Sara.in hac rub.in 6.char,in ver.vnū.† tñ no
ta ꝙ ex ſolo.tenet, ex ſola fundatione vel dotatiōe fun
dātē, vel dotātē acqrere iuſpa.ſi illudnō remiſerit alle.
tex.ī d c.ſignificauit.& dicit facere tex.ī c.nobis.hoc ti.
& hoc ius ad hæredes trāſire licēt expreſſe fundās hoc
nō dixerit.alleg.d.c.ſignificauit. vbi citātur heredes in
examinatione teſtiū.qa ipſorū intereſt, & opinionē ꝯ-
trariū dicētiū dicit eē falſā.& reprobari in d.c.ſignifica
uit.ſm Dños de Rota deci.255.inc.& bene dicūt in an-
tiqs. ¶ Reperi ēt do.Roch.in hoc trac.in verbo ecclm
fundauit.in 8.q.in 32.char.in fi.2.col.formaſſe hāc q.&
retuliſſe do.Cald.in cōſi.5.hoc tit.dicētē iuſpa.nō acqri
niſi expreſſe ædiſicās illud ſibi reſeruat,licēt nō firmat
pedes. dicit tñ ipſe Roch. veritatē eē abſq; alia expreſ-
ſione fundātn,cōſtruētī, vel dotāti acquiri iuſpa.allegat
Rot.vbi proxime,quā dicit eſſe quintā.hoc ti.alleg.etiā
gl.in d.c.ſi quis baſilicā do.Car. Abb.& Fel.in d.c.ſigni
ficauit. & dicit hoc eſſe bene notādum in practica. po-
12 ſtea ſubdit † ꝙ ſi quis reſeruauerit ſibi iuſp.cenſebit ēt
reſeruaſſe pro hæredibus.alleg.Cal.in cōſi.4.hoc tit.ad
quē ſe remittit. ¶ Tenēdo igitur hāc cōem.opi.ꝙ abſq;
reſeruatione fundās,cōſtruens,vel dotās eccleſiam ac-
quirat iuſpa. ēt ꝙ illud ſibi nō reſeruet dummodo illud
expreſſe nō remiſerit.Rñdendū eſt ad cōtraria forma-
ta p me. Et primò ad inductionē quā feci de tex.d.c.ſi-
gnificauit qa vidiſtis,eſt iō libera ibi eccleſia,quia non
reſeruauit ſibi iuſp. ſed quia expreſſe remiſit. ¶ Nō ob.
ſm,nā conditiones de quibus loquitur tex.in c.cū dile-
13 ctus. & alij allegati ſupra,† ſunt ꝯdōnes & pacta cōtra
ius cōe quę apponi debēt in limine fundationis cū diœ
ceſani m cōſēſu. Sed iſta ꝯditio, de qua nos,ꝙ acquirat
iuſpa.non eſt ꝯditio ſed gr̃a a iure ꝯceſſa ædificanti,vel
dotāti,ſeu ſolū dāti, quæ ipſo iure per eū acquiritur.ar-
gu.c.3,hoc ti.iunct.gl.cū tex.d.c.ſignificauit.¶ Minime
obſt.tertiū cum ponderatur Rota 272. quia illud ibi dr̃
narratiue in caſus poſitione,nā cū quæreretur, ex quo
non cōpeſt patrono ius præſentandi,cui competat ad
Abbatē illius eccleſię,in qua fundata eſt capellania,vel
ad epm.& ſic de qōne noſtra nihil ibi quæritur,ſed nar
ratiue dr̃ vnde nihil probat. argu.c.ſi papa.de priui.lib.
6,cū vulgaribus.imo Rota 255.tenuit cū cōi (vt proxi-
me dictū eſt.) ¶ Quartò verò motiuū de inconuenien-
ti non eſt in conſideratione,nā ex quo ius hoc vult.ſ.ec
cleſias eſſe patronatas,ſi oēs eſſent patronatę,nō eēt in
conueniens,quia pñt ex alijs cauſis fieri liberæ:ſi aūt eſ-
ſent liberæ,nō poſſent ſic de facili fieri patronatæ,vt di
cit Bal.in d.c.ſignificauit.in nota. ¶ Non ob.& quintū
ſ.pōderatio facta de d.c.3.in verbo ſubſtinētur. hoc ti.
qa ita ius ſubſtinet qñ ſibi nō reſeruat, ſicut qū ſibi re-
ſeruat expreſſe.nā oīno hoc ius induxit, vt ex illis trib.
cauſis iuſp.acquiratur,& hoc eſt ꝙ ius retinet,& ſic ni-
hil obſtat. ¶ Multò min⁹ obſt.ſextū ſ.ꝙ ceſſet rō quare
introducta fuit iſta ꝓmiſſio, qa hoc negatur, nam licēt
eccleſia ſit ædificata & in ipſo ædificante ceſſat rō,non
aūt ceſſet rō gñalis inter alios hoīes, vt quia homines
videntes ædificantes eccleſias acquirere iuſpa. illorum
exēplo inducantur ad ædificādas eccleſias, imò ſi illud
eſſet quod in motiuo dr̃,hoīes retraherentur ab eccle-
ſijs fundandis,nam viderentur deriſi ſi ædificata eccle-
ſia ex quo eſt ædificata de eorū iure non curaret, & ſic
alij non ſolum non inducerentur, imò retraherentur.
¶ Vltimum etiā minime ob.auctoritas Cal.quia ibi nō
firmat pedes,vt ēt dicit do.Roch.ſed illud dicit ꝯditio-
naliter ſi ē verū, & ſic nihil ponit ī eſſe. Et idē de aucto-
ritate Pau.de Cita.in 5.q.quia vt ſ.diximus ē varius.nā
in 4.ſecus tenuit, ſed dato bene ꝙ pdicti firmaſſent pe-
des,ex quo cōis opin. eſt contra eos licēt haberent ali-
quos alios conſocios,eorū opinio non procederet ꝯtra
cōem,q̄ tenent multi ſummi doc,& pro ea eſt tex.in d.
c.ſignificauit.¶ Tenet ēt hanc opi.gl.in d.c.ſi quis baſili
cā.in verſ.ſunt tributaria., & tenuit eā Hoſt. vbi ſupra
& Io.And.Car But.Bal.Imo.& Abb.ī d.c. ſignificauit.
& ibi pulchre.Frā.de Arc.& do.Fel.in 2.notab. vr̄ ēt te-
nere Arc.in c.idcirco, in fi.2.col,& in prin.ſeq. in verſ.
eidē eccle,hoc tit.lib.6.& ibi Io.And.in 2.col.in verſ.&
idē.& Domi.in 2.col.in verſ.quæro an pronus. quē ibi
ſequitur Phil.Frān.& Rota in terminis 255.no. ꝙ licēt ī
antiquis.facit ēt Rota 545.quidā pronus.hoc ti, in anti-
quis.vbi apparet in prin.patronū volētem eccleſiā eſſe
liberā.hoc expreſſiſſe,voluit ēt Gai.in d.repeti.c.ſi.hoc
ti.lib.6.in 21.col.in verſ.ſed in dubio., vbi expreſſe hoc
tenuit,& domi.Philip.de Sarra. & domi.Roch, vbi ſ.
14 ¶ †Facit ēt pro iſta opi.id quod dici ſolet eccleſiā præſu
mi in dubio patronatam cū non naſcatur,ſed per alios
pducatur in eſſe,vt ſæpius dixit Abb.in c.querelā in 3.
no.& in 2.& 3.col.de electio.licēt aliqui velint contra
riū,vt ſupra retulimus poſt Pau.de Cita,de quo erimus
dicturi.j.in iſta prima parte in 9.q.prin.in 1.artic. ¶ Et
ſic vt vides,iſta eſt cōis opi.quæ ab omnibus tenetur, q̄
fortius procederet ſi ad motiua dicti do.Pau.ēt reſpon-
deremus.Non ob.igitur primū ꝙ iuſpa.eſt ex gratia &
ſpūalitati annexū,& ideo nō deberet acquiri p laicū niſi
illud ſpecialiter ſibi reſeruaret &c. nam rñdetur ꝙ ex
quo ī hoc caſu cōcurrit fauor vniuerſalis eccleſię,vt lai
ci inducantur ad eccleſias fundandas, vt late diximus
ſupra in proxima præcedenti q.prin.in 4.& in 11.art.p
c.3.hoc ti.ſubſtinentur in hac gratia & ſpiritualitate,vt
eo ipſo quo conſtruitur eccleſia cum conſenſu diœce-
ſani acquirat̄ iuſpa.per cōſtruētē,aliud nō requiritur.d.
15 c.nobis.hoc ti.nec nos aliud requirere debem⁹.¶ †Nō
ob.ſm de eccleſia collegiata ad eccleſiam inferiorem,
cum dicit in eccleſia collegiata non acquiritur iuſpa.ni
ſi reſeruetur.d.c.nobis, ergo idē debet eſſe in eccleſia
16 inferiori,† nō.n.procedit hoc arg.de maiori ad minus
affirmatiue.ſaut.multo magis.C de ſac.ſan.eccl.cū vul
garibus.nā in eccleſiis collegiatis non cadit iuſpa, quo
ad præſentationē d.c.nobis.& ita requiritur ꝙ ſibi re-
ſeruet in limine fundationis,vt no.in d.c.nobis. per au-
ream gl.in c.cum dilectus.de conſue.de quo plene dice
mus ī.in iſta 1.parte in 7.q.prin.in 2.arti.nō ſequitur idē
debere eſſe in eccleſia inferiori, in qua non eſt prohi-
bita pñtatio,ſed permiſſa.d.c.nobis. imò hoc motiuū
facit cōtra Pau.nā ſi iſta reſeruatio iuriſpa.in limine
fundationis requiritur in eccleſia collegiata,in qua de
iure iuſpa.nō cadit quo ad pñtandū, vt ꝙ ius non per-
mittit faciat reſeruatio,in alijs ergo eccleſiis in quibus
iuſpa.cadit de iure non debet fieri reſeruatio in limi-
ne fundationis per ſupra dicta. ¶ Nec ob. tertiū ꝙ gra-
tia deuians a iure cōiūt,ſtringenda tanq̄ odioſa, quia
hmōi gr̃a eſt fauorabilis & reſpicit fauorē vniuerſalis
eccleſiæ,vt proxime diximus ad rñſionē primi motiui
Pauli,& non dr̃ ꝯtra ius nec a iure deuiare,cū hodie ſit
a iure cōi incluſa,vt de ſe patet,& prout ius cōe cantat
ita obſcuratur,& ſic non deuiat ab illo,dicit. n. tex. in
d.c.nobis.ſi quis eccl̃am cū cōſenſu diœceſani ꝯſtruxe
rit ex eo iuſpa.acquirit,ergo ipſo iure.iuncto tex. in d.
c.ſignificauit.¶ Nō ob.quartū,in dubio magis eſſe fa-
uēdū eccle q̄ laico:qa tenēdo cōem opi.ꝙ ipſo iure ef
ficiatur pronus ꝯſtruēs eccl̃am,ipſa opi.eſt fauorabilis
potius ipſi vl̃i eccle, qa tāto magis laici edificabūt ec-
cleſias.d.c.3. ¶ Nec ob.illud, vigilātibus & nō dormiēti
bus &c.nā ſatis vigilat laicus fundando eccleſiā, cū iu-
ſpa.ipſo facto ex illa acquirat. ¶ Nec ob. id qđ deduci-
tur beneficiū eccleſiæ præſtitū latiſſime interpretari,
& ſicut in donatione iuriſpa.q̄ fit eccleſiæ nō requirit
cōſenſus epi,ita nec p laicū vt minus ſibi faueat̄ debet
acquiri iuſpa.niſi ſibi reſeruet,nā vt ſæpe dictū ē, fauor
vl̃is ecclæ præfertur fauori particularis ecclæ,& ꝯſen-
ſus epi q in hoc interuenit oīa purgat. ¶ Nec ob.rñſio
data per Paul.ad adducta pro cōi opi.quæ eſt ꝙ abſque
reſerua-

reſeruatione iuſpa.ipſo iure acquiratẽ, & Pau.rñdet ꝙ li
cẽt quid dicatur fieri ipſo iure,tñ requirit declaratio ip
ſius iuris. Dico hoc non habere locum in hoc caſu, nã
vt ipſemet Pau.dicit ideo requiri declarationem in ca
ſu pro ipſo iure,vt appareat de facto.c.cum ſecundum
leges.de hære.li.6.in caſu noſtro eo ipſo quòd eccl'a eſt
ↄſtructa,apparet factum notorij permanentis,ex quo
ſm diſpo.iuris ipſo facto acquiritur iuſpa, nõ eſt neceſ-
ſaria alia declaratio. Itẽ ſi hmõi declaratio eſſet facien
da ſm iura,q̃ alleg. Pau.eẽt faciẽda per iudicem & nõ p
partẽ,ergo nihil ad caſum nr̃m,cũ nemo ſit q dicat hãc
declarationẽ debere fieri p iudicẽ,ſed ſolùm per eũ pre
ſtari ↄſenſum.d.c.nobis. nec nos dicere debemus.vul-
gatis iurib. ¶ Minime obſt.id quod dicit Pau.iuſpa. nõ
pſumi,& ſi nõ fieret hmõi declaratio non tranſmitte-
retẽ ad hr̃des,quia hoc non procedit. vt ſ̃.diximus poſt
Abb.in c.querelam, de elect.imo fabricata eccleſia p
patrem,quo caſu acquiritur per eum iuſpa. vt ſupra di-
ximus tranſit ad hæredes iure hr̃ditario, vt no.gl.in c.
piæ mẽtis.16.q.7.& ĩ.ſuo loco dicetẽ. ¶ Mala eſt ẽt ſolu-
tio Pau.ad c.ſignificauit,de teſti.dicẽdo ꝙ ibi ſit arg. a
ↄtrario ſenſu ꝙ non militat cũ corrigit iura,tũ quia ibi
re vera hoc non percipitur a ↄtrario ſenſu, ſed directo
ſenſu,qa fundatores dixerunt nihil iuris velle retinere,
& hoc erat pbandum ex quo directe apparet,ꝙ ſi hoc
non pbaretur illa eccl'a eſſet pr̃onata,& ſic hoc nõ col
ligitur a ↄtrario ſenſu,ſed a directo,& ſi bene eſſet a ↄ̃-
trario ſenſu nõ eſt diſpõ q̃ corrigeret ius,ſed ſm ius p.d.
c.nobis,& ſic motiua do. Pau.remanent euacuata. &
cõis opinio remanet clara. ¶ Vnũ tñ eſt qđ me turbat
& me ſemper turbauit in hac materia,nõ ẽñ cogitanũ a
p̃dictis dñis patrib.cõis regula habet iuſpa.nõ acquiri p
fundantem,conſtruentẽ,vel dotantẽ eccleſiam ſine cõ
ſenſu diœceſani,tex.eſt in c.nobis,& ibi oẽs, hoc tit. &
late diximus in pxime p̃cedenti art. Si ergo p ſubſtan-
tia acquiſitionis iuriſpa. requiratẽ epĩ conſenſus.quõ po-
terit fieri acquiſitio iuriſpa.ſine expreſſione ꝙ velit eſſe
pr̃onum,ſaltem cum petit ↄſenſum epĩ pro conſtruen-
da eccl'a & acquirẽdo iuſpa.certe nõ video quõ hoc eẽ
poſſit.Et ſic dico inanem eẽ iſtã qõnem doct.cum con-
tingere nõ poſſit, nã nõ eſt dare caſum in quo quis fiat
pr̃onus & nihil dicat,quia cùm petat ↄſenſum diœceſa
ni ad faciendũ ipſum patronum,de neceſſitate dicet ſe
velle eſſe pr̃onum, ¶ Niſi reſpondeamus conſenſum
epĩ non requiri in acquiſitione iuriſpa.Sed bene requi-
ri ad hoc vt eccleſia ↄſtrui poſſit,q̃ ſine diœceſani con
ſenſu cõſtrui nõ põt c.nemo.de conſe.diſ.1.nõ ergo pa
tet ↄſenſũ epĩ requiri p acquiſitiõe iuriſpa.ſed p ↄſtruẽ-
da eccl'a,qua ↄſtructa habet a iure ꝙ ſit pr̃onus. Et ſi bñ
põderetẽ, n a loquit tex.ĩ d.c.nobis. dũ dicit ſi qs eccl'am
cum conſenſu diœceſani conſtruxerit ex eo iuſpa.ac-
quirit, nam debet exponi ex eo,ſ. ꝙ conſtruxerit,ecce
qualiter aperte innuit ꝙ ad conſtructionẽ requiratẽ cõ
ſenſus epĩ,ex qua conſtructione acquiritur iuſpa. non
ergo pp conſenſum,ſed ex eo qa conſtruxit,& ſic ceſ-
ſaret illud quod dici poſſe videbatur ex neceſſitate eſſe
exprimẽdum ſe velle eſſe pr̃onum,ſaltem qñ petebat
conſenſũ epĩ ad faciendũ ſe pr̃onum,qa nõ ad illud pe-
titur,ſed ad eccl'am conſtruendam. ¶ Supra vt vidiſtis
in proximo p̃cedenti arti. fuit iſta difficultas nouiter p
me diſputata,& iã concluſi duos conſenſus epĩ requiri,
.ſ.conſenſum,ſeu licentiam ad ædificandũ,& ↄſenſum
ad faciendum ipſum pr̃onum. ¶ Non obſt.iſta ponde-
ratio c.nobis,quia non pcedit cum tex.ibi dicat ex eo,
& nõ ex ea,& mala eſt expoſitio illa ex eo,ſ. ꝙ ↄſtruxe-
rit,qa eſt impropriare literã.vnde tex. ille eſt exponen-
dus ex eo,ſ,conſenſu,nam cũ laicus ſpiritualia tractare
nõ poſſet mero iure.c.decernimus,de iudi.c. ſacroſan-
cta.& c.meſana,de elect.ex permiſſione iuris miniſtro
epõ per eius ↄſenſum de grã fit capax, & ſic in hoc ca-
ſu principalis ſubſtantialis & eſſentialis cã ac efficiẽs fa-
ciendi illũ pr̃onũ.nã vt voluit Abb.& Card.in c.cura.
hoc tit.iuſpa.habet vitiũ a tpe p̃ſtiti ↄſenſus epĩ, vt cla-
re vult Roch. in hoc tract. in verbo p eo q in 27.chart.

poſt princ.ille eſt. ergo qui facit quẽ pr̃onum, potius q̃
ↄſtructio,licèt vnus ſine alio eſſe non poſſit, vñ per iſtã
obiectionẽ ego neſcio videre qualiter procedere poſſit
dubitatio doc.in p̃ſenti arti.ſ.ꝙ quis nõ dicat ſe velle eẽ
patronum,cum vult conſenſum ordinarij ad faciendũ
cum patronum. ¶ Et iſta opi.ꝙ non ſit artic.dubitabi-
lis,bene diſputando, poſſet defendi ſi reſponſum aliqđ
ad d.c.ſignificauit,accommodaremus,vnde poſſumus
primò dicere illum tex.narrare factum & nõ diſpone-
re,qa principalis eius intentio eſt in mã teſtiũ, & nõ in
iſta,arg.d.c.ſi Papa,de priuil.lib.6.cũ vulga. ¶ Vel & ſe-
cundò rñdetur,ꝙ ibi ille presbyter nimium cautus pe-
tebat illos teſtes examinari ne in dubio iudicaretur pa
tronata,prout ĩ dubio iudicari ſolet,vt ſ̃.diximus, quia
oſtendendo non reſeruationẽ iuriſpa. fundatorum nõ
adminiſtrẽtur ad illud,& iſtam opi. tenerem in puncto
iuris. ¶ Niſi vellemus tenere opi.quæ vĩ cõis ꝙ vnus re
quiratur conſenſus ad vtrunque.ſ.ad licentiã ædifican
27 di,& ad faciendũ eum patronũ. ¶ † Tamen ego ſalua
rem,& concordarẽ opin.hoc modo,& dicerẽ duo re-
quiri conſenſus,vnus expreſſus,ex quo oritur licẽtia ad
fabricandũ,alter qui ex eodem procedit in conſequen-
tia,qui conſtituit illum patronum, & ſic nõ haberet ex
primere ſe velle eſſe patronum. ¶ Eſt bene verum, ꝙ
ego non tenerem patronum, ſeu fundatorem nunquã
exprimere mẽtem ſuam,ſ.an velit eſſe pr̃onus, ſed di-
ſtinguerẽ iſto modo, ꝙ ſi aliquis conſtruxit eccleſiã, &
nihil dixit. Et prima vice fuit ab ordinario ſolo illa ec-
cleſia ordinata ſine aliqua p̃ſentatione, ex quo viſus eſt
declaraſſe eſſe ſuam voluntatẽ eccleſiam eſſendi libe-
rã,ſi in ſecũda vice cũ vacauerit,voluerit p̃ſentare tanq̃
pr̃onus ꝙ non admittatur,quia ſua declaratio eius taci
ta voluntatis ſibi præiudicauit,& eccleſia ſemel libera
non recipit ſeruitutem ſm Bal.in d.c. ſignificauit. in ỹ.
no.& ibidem Fel.in 2.art.l ſm C.de bo.liber. ¶ Si aũt ea
ↄſtructa primũ rectorem præſentauit, licèt in conſtru-
ctiõe nihil ſibi reſeruauerit,illud ei opponi non põt, qa
bñ declarat mẽtem ſuã in p̃ſentatiõis actu,ſ.ſe velle eſſe
patronum & eccleſiã non liberã,& ita intelligerẽ tex. ĩ
d.c.ſignificauit. in prima præſentatione fundatorẽ di-
xiſſe ſe nolle eſſe patronũ. ¶ Et ne iſta mea ↄcordia vi-
deatur mala, p ipſa adduco a ſimili id quod ↄſuluit Pet.
de Anch.in conſ.20.quidã ædificauit,poſito inter conſi
lia Cald.hoc tit.fol 6a.vbi ædificans altare voluit ibi eẽ
duos patronos.ſ.ipſe & eligendus per ſe,& poſtmodũ p̃
ſentationis actu admiſit quẽdã,conſuluit Pet.de Anch.
illum admiſſum intelligi electum ab eo, nã per illã ad-
miſſionẽ declarauit mentẽ ſuam.arg.c.ex ore. de his,q
fiunt a maiore parte capituli.de faciente reuerentiam
ſuo aduerſario tanquam Archidiacono,de quo Archi
diaconatu ambo litigabant. ¶ Secundo pro iſta cõcor
dia adduco quaſi in terminis Abb.in conſ.106.caſus ſu
per quo.in fi.2.col.& in prin.ſeq.vbi dicit ſi qs dotauit,
ſeu ↄſtruxit eccl'am nõ præſentauit in ea,nõ vr̃ conſtru
xiſſe aĩo acquirẽdi iuſpa.ſed animo ꝙ eſſet libera. ¶ Et
licèt ſupradicta bene militant in dante ſolùm, ſeu con-
ſtruente eccleſiam,quia poſſumus dicere illũ conſenſũ
ſufficere ad vtrunque.ſ.ad ædificandũ, & ad faciẽdum
quẽ patronũ, & ſic in illis duobus caſib. poſſet pcedere
qõ.doc ſi quis nihil dicat.an efficiatẽ patronus &c. Sed
in dotãte ego nõ poſſum videre qualiter qs poſſit dota-
re & nõ dicere ſe velle eſſe patronum,cũ nunq̃ dotans
efficiatẽ pr̃onus,niſi cũ petit ↄſenſum epĩ aſſerat ſe velle
eſſe pr̃onũ,vt in p̃cedenti art.oſtendimus, nec ẽt qualr
poſſit pcedere ĩ eo q efficiatẽ pr̃onus cum principali ędi
ficante,ex quo cũ eo ponit partẽ pcij, vel operas,& req
ritur conſenſus diœceſani ſi velit eſſe patronus,vt dicit
Card.in d.c.nobis,in 9.q.vt ſ̃.diximus in p̃cedenti arti.
Nã habit' erat ↄſenſus ad ædificandũ, ſed aliq alij vole
bãt currere cũ illo principali, q inceperat ædificare,&
dare partẽ precij, vel opere,& non erant pr̃oni,niſi in-
teruenĩẽte ↄſenſu diœceſani,ecce qualr oſtẽdo, neceſ-
ſe eſſe dicere ſe velle eẽ pr̃onũ. ¶ Nec p̃dictis duob.caſi
b' obſt.c.ſignauit, qa nõ loquitẽ d dotãte,vel ĩ px.caſib.

¶ Quintus

¶Quintus Articulus ij.q.principalis.j.partis.j.Libri.

1 *Ratio quare requiratur diœceſani conſenſus in creatione in acquiſitione iuriſpatrona.*
2 *Cõſenſus epiſcopi in creatione, vel acquiſitione iuriſpatro. eſt ſubſtantia forma, & cauſa efficiens.*
3 *Conſenſus ordinarij debet interuenire etiã cum apponitur aliqua conditio contra ius commune in limine fundationis.*

QVæro Quintò, quæ ſit ratio, ꝙ requiratur epi,
vel diœceſani conſenſus, & ille debeat interue
nire in creatione, & acquiſitione iuriſpa. Et
breuiter dic ꝙ iſte conſenſus diœceſani in acquiſitio
ne iuriſpat. dupliciter interuenire põt vel in creatio-
ne ipſius iuriſpatrona, quæ creatio ſit ex fundatione,
conſtructione, & dotatione, vt in c.nobis, hoc ti. & di
ctũ eſt ſupra in diffinitione, vel in translatione ipſius
iuriſpa. de vno ad aliũ. in c.nullus, hoc ti. nos modo tra
ctamus de conſenſu diœceſani, ĩ debet interuenire in
creatione iuriſpa. Et reperio do.Cal.conſi. ſuo 20. qđ
1 eſt vltimum in hoc tit. dicere eẽ rõnẽ, †q̃a ad diœceſa
nũ ſpectat examinare locũ creationis, eccleſiæ dotẽ,
& diſponere qualiter ſit regẽda, & gubernãda, vt in c.
nemo, de cõſe.diſ.j. & ĩ Auth. de mona. colla.j. ¶ Abb.
verò in cõſi.85. Ieſu Chriſti, in j.col. in 2. vol. ponit aliã
rationẽ. ſ. cõſenſum diœceſani requiri in creatione iu
riſpa. fauore eccleſiæ, ne cõtingat opus inchoari, & nõ
cõſumari, vel nõ ſufficiẽter dotari. ¶ Idẽ verò Abb. in
cõſ. ſuo 59. incip. dom. Iacobus de Racaneto, in verſ.
3. principaliter, in ij. vol. ponit aliã rationẽ. ſ. quia iſta
ſpiritualia nõ pñt laici ꝓpria auctoritate tractare, c. 2.
de iudi. c. omnes baſilicæ. 16.q.7. ¶ Reperi poſtmodũ
do.Roc. in hoc trac in ver. ꝑ eo ꝙ de diœceſani con-
ſenſu in 27. char. in 4 col. in verſ. 3. quæro, prædictas rõ
nes referẽtẽ, & nil aliud dicẽtẽ. ¶ Tu aduerte ꝙ primæ
duæ rões, vna Calderin. & alia Abb. concludunt pro
rõnibus in creatione & fundatione eccleſiæ, & ſic in
conſenſu, qui præſtatur per diœceſanũ, cũ dat licentiã
ædificãdi eccleſiã, q̃a ordinarius debet crucẽ figere,
atriũ deſignare, dotẽ ſufficiẽtẽ aſſignari facere, vel cau
telã publicã de dote dãda recipere, & quæ ent ſufficiẽs
iuxta modũ regiminis ipſius eccleſiæ ſm determina-
tionẽ d.c.nemo. de quib. dicemus ĩ. in iſta j. par. in 3.q.
prin. in 21. art. quæ tendunt in fauorẽ eccleſiæ; iuxta ſe
cundã rõẽ, ſupra aſſignatã, nõ tñ iſtæ rõnes cõcludũt ĩ
cõſenſu diœceſani præſtãdo in creatione iuriſpa, quia
circa illũ cõſenſum cõcludit tertia ratio de qua proxĩ
me. ſ. quia cũ iſtud ſit ſpirituale non poſſent laici pro-
pria auctoritate tractare per iura ibi alleg. c. meſſana.
c. ſacroſancta. de elect. ¶ Ex qua ratione quatuor infe
ro. Primũ iſtã tertiã rõnem vere hẽre locũ in creatio-
ne iuriſpa. & ſic in conſenſu præſtando in ea per diœ-
ceſanũ; quia cũ creatur iuſpa. vere tractatur de re ſpiri
tuali uel ſpiritualitati annexa. c. de iure, hoc ti. c. quãto
de iud. qđ tñ nõ fit in cõſenſu q̃ ꝓſtatur ꝑ diœceſanũ ꝓ
fundanda eccleſia, quia ibi nõ tractatur de re ſpiritua
li de præſenti, ſed de futuro, cũ in illo principio cũ ec-
cleſia inchoatur fabricari, & ẽt poſtq̃ ẽ deducta in eſſe
dũmõ nõ ſit conſecrata, non dr̃ eccleſia, nec res ſpiri
tualis, vel ſacra, ſed baſilica. arg. c. eccleſia, & per ea, q̃
ibi no. per gl. & doc. de immuni. eccle. & ſic iſta rõ ter
tia non cõcludit circa cõſenſum diœceſani, de quo in
c. nemo. ¶ Infero ſcđo ꝙ nec econtra duę primæ ratio
nes principaliter concludunt circa conſenſũ diœceſa
ni præſtandũ in creatione iuriſpa. de quo in c. nobis.
hoc ti. quia illę principaliter cõcludũt in ædificatione
cuiuſcũq; eccleſia ẽt liberæ, & ſic ſũt rõnes gñrales ad
oẽs eccleſias, in ſpecie vero pro creatione iuriſpa. verã
eẽ & cõcludere rõnẽ tertiã de qua ſupra. verũ tñ eſt ꝙ
in præſtatione huius ꝯſenſus ꝓ creatione iuriſpa. anteq̃
ordinarius cõcedat cũ ſuo cõſenſu ipſi laico efficiẽdo
pſono ptãtẽ, ſeu auctoritatẽ tractãdi hmõi ſpũalia de-
bet bñ ſe informare, ꝙ eccl'a in totũ deducatur ad eſſe
cũ ſufficiẽti dote, & videre, & bñ diſcernere qualitates
illi⁹ efficiẽdi pt̃oni ne ſit tyrannus, & eccleſiã ſibi ſubla
cearẽt in ſpũalibus meris. ar. de his, quę dicemus de de
cimis prouenientibus in manib. tyranni, de quibus di
ximus in 3. proxime præcedenti art. in verſ. 5. facit rõ.
¶ Tertò, infero ex prædictis verã eẽ op. meã q̃ tenui ſu
pra in 3. proximo art. nõ eſſe vnũ, & idẽ cõſenſum. c.
nemo. de conſ. diſt. j. & c. nobis, hoc ti. ſed vnũ requiri
conſenſum diœceſani ꝓ eccleſia ædificanda, de quo in
d. c. nemo, & aliũ pro creãdo iuſpa. & illud acquirẽdo;
de quo in d. c. nobis, quia cũ iſti cõſenſus diuerſas hãt
rationes, non poſſunt eẽ idẽ, ſed diuerſi vulg. iur. & ꝙ
diuerſæ ſint rõnes latè ſupra patuit. ¶ Infero, & quartò
ex ipſa vltima ratione, ꝙ licẽt iu pa. creetur ex illis trib.
cauſis ſ. fundatione, cõſtructione, & dotatione, illa ha-
2 beri ꝓ mã, † ſed ꝓ forma, ſubſtãtia, & cã efficiẽti dico eſ
ſe cõſenſus epi, q̃a ſine illo factũ eſſet nihil, vt diximus
in proximo p̃cedenti art. in ver. nõ obſtat iſta ponde-
ratio. ¶ De alio cõſenſu ordinarij in tranſlatione iuriſ
pa. tractabimus infra. cũ quæremus de hmõi trãſlatio
3 ne. ¶ † Eſt & alius cõſenſus ordinarij, qui debet interue-
nire cũ in limine fundationis per fundatores apponit̃
cõditio cõtra ius cõe, vt in c. p̃terea. el. j. hoc. tit. & me-
lius per gl. & doc. ꝑ illũ tex. in c. cũ dilectus, de ꝯſue. de
quo tractabimus infra in iſta. j. par. in 7. q. prin. I. arti.

¶Sextus Articulus ij.q. principa.j.partis.j. Libri.

1 *Conſenſus ex taciturnitate in actu odioſo non præſumitur.*
2 *Conſenſus expreſſus requiritur in creatione iuriſpatro*
3 *Cõſenſus tacitus ſufficit in donatione iuriſpa. de vno laico ad aliũ.*

QVAERO Sextò, an vbi requirit̃ in creatio
ne iuriſpa. & in alijs conſenſus diœceſani
ſufficiat conſenſus tacitus, vel requiratur
expreſſus. do. Card. in c. cura. in fin. hoc tit.
vr̃ concludere ꝙ ſic poſt glo. ibi & ſubiicit
taciturnitatẽ epi hñ pro conſenſu qñ conſtat ipſum ſci
uiſſe id quod actum eſt, & nõ ſubſiſtere aliquã cãm con
traditionis. Io. And. verò in c. nobis, hoc titu. tenet op-
poſitũ. Et ſimiliter dõ. Car. ĩ 5. no. vbi expreſſe dicit poſt
Io. An. nõ ſufficere petere cõſiliũ, vel ꝯſenſum ab epõ,
ſed requiri ꝯſenſũ expreſſum, ſeqnit̃ Abb. in d. c. cura.
1 † & mouet̃ ꝙ in actu odioſo non præſumit̃ cõſenſus ex
taciturnitate, allega. no. in c. qui tacet, de reg. iur. lib. 6. &
c. cũ iam dudũ. de p̃ben. do. Roc. in hoc trac. in ver. ꝑ eo
ꝙ de diœceſani conſenſu in 29. char. in 2 col. in verſ. 8.
q̃ro dicit primã opin. ſibi magis placere p̃ſupponendo
ꝙ epũs ſciuerit conſtructionẽ, & potuerit ꝯtradicere, ꝓ
quã opi. dicit facere, quod ponit gl. & doc. in c. ea noſci
tur, de his, quæ fiunt a p̃lato. ¶ Et tenendo iſtã opin. re-
ſpondet ad fundamentũ Abb. ꝙ in actu odioſo & c. q̃a
conſtruere eccl'am, vel acquirere iuſpa. non eſt qđ odio
ſum, imò fauorabile, vt de ſe patet. ¶ Rñdet ad deciſio
nẽ ex Io. & Car. q̃a dũ dicunt requiri cõſenſum, põt in
telligi tacitus ſicut expreſſus, & de hac mã, an tacens vi
deatur pro conſentiente, recurrendũ eſt ad Bar. & doc.
in l. q̃ dotis. ff. ſol. matr. & ad Fel. in c. cum oẽs, vbi plene
in 7. col. de ꝯſti. & ad Abb. & alios in c. ex parte decani.
de p̃ſcr. gl & doc. in reg. qui tacet, & in regula is qui ta-
2 cet. de reg. iur. lib 6. ¶ † Tu aduerte ꝙ omnino requirat̃ in
creatione iuriſpa. expreſſus diœceſani conſenſus, mo-
ueor hoc arg. a ſufficienti partiũ enumeratione, nã aut
nos tenebimus ſm cõem opi. de qua late diximus ſ. in
hac q. in 3. p̃cedenti art. ꝙ vnus requirat̃ ꝯſenſus ordina
rij, de quo in d. c. nemo, de cõſe. diſ. j. q̃ ſufficiat ad vtrũ-
que. ſ. ad dandã licentiã pro ꝯſtruenda eccl'a, & ad creã
dũ iuſpa. & illud acquirendũ conſtruenti, & quia eccl'a
nõ põt conſtrui abſq; eo ꝙ epũs figere faciat crucẽ, atriũ
deſignare, dotem ſtatuere, & publica documenta aſſu
mere, vt in d. c. nemo, & laicum incapacem iuris ſpiri-
tualis reddere capacẽ iuxta tertiã rõnem de qua ꝓxime
in 5. art p̃ntis 2. q. diximus, quam voluit Abb. in conſ. 59.
do. Iaco. de Racaneto, in c. 3. principaliter. ĩ 2 vol. & cũ
iſta exequẽda ſint per epm, vel per deputandũ ab eo, ne
ſcio quõ fieri poſſet ſine eius expreſſo ꝯſenſu & mãda-
to

to, maxime in faciendo laicum capacē ſpiritualitatis, quod fit per eius cōſenſum, qui in hoc eſt cauſa efficiēs, vt in fi. ꝓximi art. diximus, debent etiā interuenire examinatiões, de quib. ēt in proximo art. quo poterunt fieri cū tacito conſenſu. ¶ Aut nos tenebimus duos conſenſus diœceſani requiri. Vnū iuxta diſpoſitionē d. c. noſtro. Aliū vero iuxta diſpoſitionē d. c. nobis. ſm meā nouam opi. de qua in iſtis proxime trib. ꝓcedentib. art. & cū de neceſſita. requirant dicti duo cōſenſus, quo poterit ſufficere tacitus. ¶ Et q̄ requirat̄ expreſſus cōſenſus. tenuit ēt Firma. in tract. de epo. in 4. lib. in 5. par. in 44 q. poſt princ. 5. col. quē ēt allegaui ſ. in proximo ꝓcedenti 3. artic. vbi etiam Firma ponit, an conſenſus poſſit præſtari per nuncium, literas, ſiue ſigna, an vero requirat̄ ꝑſētia dantis. ¶ Quam ēt opi noſtram voluit Abb. in d. conſ. 59. quidam do. Iaco. in prin 3. col. in 2. vol. ¶ Fortificatur etiam hoc, nam Io. And. & Card. in d. c. nobis, volunt non ſufficere conſilium, ſed requiri cōſenſum, quantò magis non debet ſufficere tacitus ꝯſenſus, quī nunquā petitur, & ſic eſt minus, vt de ſe patet. ¶ Et ex hoc infertur non procedere ſolutionem, quā dedit do. Roch. ad auctoritates Io. And. & Card. in d. c. nobis, q̄ loquātur de conſenſu, & non dicūt de tacito, vel expreſſo, quia ſalua pace. nam cū dicūt nō ſufficere petere cōſiliū multò magis inferūt nō ſufficere ꝯſenſum tacitū; & ſic firmāt requiri ꝯſenſum expreſſum. ¶ Nec obſt.
3 auctoritas gl. & Car. in c. cura. hoc tit. † quæ vr̄ velle ſufficere ꝯſenſum tacitū, quia illa loquitur in ꝯſenſu præſtando p̄ diœceſanum in dona. q̄ fit de iurepa. de vno laico ad alium, in qua nō requirit̄ deſignatio atrij, nec creatio iuriſpa. in qua conceditur capacitas iuris ſpiritualitatis laico, ſed iā eccleſia fundata, & creato iur. pat. tranſmiſſibile ad alios laicos licitis tit. cōſenſus ſuperioris requirebat̄ vt ibi, vbi minor eſt rō, & ſic per eā non debet inferri ad caſum maioris rōnis cōibus iurib. vnde concluderē cum Io. And. Card & Abb. in duob. locis ſupra alleg. quicquid dixerit do. Roch. vbi ſ. ſ. q̄ in creatione iuriſpa expreſſus requiratur diœceſani conſenſus. ¶ Quid aūt in cōſenſu præſtando per diœceſanū in tranſlatione iuriſpa de vno laico ad aliū infra ſuo loco in hoc j. lib. in 2. part. in j. q. princ in 7. art. dicetur.

¶ Septimus artic. ij. q princ. j. partis. j. Libri.

1 *Auctoritas tutoris nō præſumitur interueniſſe in cōtractu pupilli.*
2 *In dubio conſenſus diœceſani præſumitur interueniſſe pro acquiſitione iuriſpatro.*
3 *Conſenſus & ſolēnitas extrinſeca, an & quando præſumatur interueniſſe.*
4 *Filio habitante ſeorſum à patre, & dicente ſe emancipatum, præſumitur etiam emancipatus.*
5 *Statuto cauetur filium non poſſe expreſſa licentia patris filio alienante & emptore alienata diu tenente, præſumitur licentiam patris præceſſiſſe.*
6 *Statuto cauetur mulierem non poſſe ſe obligare ſine conſenſu propinquorum, præſumitur conſenſus interueniſſe poſt longum tempus à die obligationis.*
7 *Trans non viuitur ſecundum ius Longobardum niſi in nūdinis.*
8 *Communis opinio eſt ſequenda iudicando & conſulendo.*
9 *Citatio præſumitur interueniſſe in ſententia longo tempore lata, etiam quod non appareat de ea.*
10 *Forma eccleſiæ, quæ ſit ſimiliter oratorij.*

ET ex ſuprascriptis ſequit̄ ſeptimò loco dubitari, an in dubio ꝯſenſus diœceſani ꝑſumat̄ interueniſſe, ſeu alterius habētis ꝯſentire, & oīa alia ſolēnia de quib. dicemus j. iſta j. part. in 5. q. princ in octauo quæſito in ædificatione, ſeu dotatione ecclæ, ſi de eis nō apparet, & Abb. ī cōſ. 106. caſus ſup quo, ī 2. col. in 2. vol. tenet nō ꝑſumi & mouet̄, nā ex quo ille ꝯſēſus ē ſolēnitas extrinſeca nō debet ꝑſumi, niſi ꝓbet̄. l. q̄cūq; §. fi. ff. de publ. c. ſi
1 cut. de re iud. † & adducit ſi̇c de auctoritate tutoris, q̄ nō ꝑſumat̄ interueniſſe ī ꝯ̄ctu pupilli, vt no. gl. & Barb. ī l. ſi heredi. ff. de verb. obl. Adducit & aliud ſi̇c in alienatione epi non ꝑſumi conſenſum capituli interueniſſe. c. j. de reb. eccle. non aliena. lib. 6. ¶ Poſtea q̄rit an p̄ patientiam longi tpis præſumatur bonorū poſſeſſio agnita corā ꝑtore? reſpondent q̄ non, q̄a patientia nō pōt adaptari ꝑtori, quia pp̄ hoc ēt in ſimili dicit ex poſſ. lōgi tēporis, & patientia ſine vlla contradictione facta nō ꝑſumi inſinuatiōem donationis, quia nihil habet cōe auctoritas ſuperioris cum poſſeſſione. Et iō dicit q̄ ſi ſtatutū requirit certas ꝑſonas adeſſe ꝯtractui mulieris, nō ꝑſumit̄ earū intereſſentia. l. non debet. C. vnde cogna. Fatet̄ tñ q̄ in bonorū poſſeſſione ſi pater per 10. annos paſſus eſt filiū poſſidere, præſumit filiū agnouiſſe bon. poſſ. ac ratificaſſe intra vtile tp̄s, quia lōga patientia hēt principiū & finē & ſufficit principiū, quia pōt momento fieri. Et hoc eſt quod ſubtiliter nota. ſm eum in l. j. C. qui admi & dicit rōnem d. l. q in aliena. & d. l. ſi filius eſſe. q̄a promiſcua eſt ꝑſona patris & filij, & quaſi vnū corpus, vnde vno poſſiden. alter vr̄ poſſidere, vt l. fi. C. de impu. l. fin. ff. de vſufr. Et iō ſequitur in caſu nr̄o q̄ lōga patiētia epi nō facit præſumi eius ꝯſenſum interueniſſe ¶ Plura alia ſimilia de huiōi ſolēnitate extrinſeca q̄ non præſumatur, poſſem adducere, quæ omittenda duxi. poterunt videre in locis infra p̄ me allegādis, vbi
2 iſta materia tractatur. ¶ † Tñ nō obſtātib. ſupradictis
3 in contrariū eſt veritas. ſ. † q̄ iſte cōſenſus præſumatur interueniſſe. maxime cùm diu aliqua eccleſia pro eccleſia habita ſit, & in ea ſunt cāpanæ, & miſſæ ſunt celebratæ, & ille p̄ patrono eſt habitus, vt vult elegans doctrina Car. in c. requiſiſti. in 3. col. de teſta. reperit̄ inquit locus habens faciem loci eccleſiaſtici, & habens cāpanas, & altare, decidit ꝑſumi eccleſiā auctoritate epi ædificatam, per no. in clem. quia cōtingit. de relig domi. in ver. altari, quā doct primo poſuit Archid. in c. nemo. de conſec. diſt. j quā etiā ſunt ſequuti Feder. de Senis cōſ. 130. factū tale eſt quædā domus, & Roc. in d. l. ſciendū, in 15. col. & Petr. de Peru. in trac. 4. Cano. in c 4. fol. 10. ver. ſecundo incidenter quærit̄, & Barb. in c. licèt heli. poſt alios doct. ibi de ſimo & in conſ. incip. clementiſſimi Dei quod eſt in vltimū in 4 part. conſ. Alexan. in fi. 5. col. & Imo. in d. l. qui in aliena. §. q̄ ſi nō adierit. ff. de acquiren hæred. & ita in terminis noſtris cōſuluit plenè Barb. in alio eius conſ. vz 33. incip. ſcripſit Pſalmiſta,
4 in j. dubio in 2. vol. per tres col ¶ † Adduco ſcdō a ſimili quod voluit Bal in l. poſt mortē. ad fi. de adop. q̄ ſi filius ſeorſum habitaſſet a patre p̄ decē annos & diceret ſe emācipatū, emancipatus ꝑſumeret̄, qđ idē voluit ipſe Bald. in l. 2. C. ſi aduer. rē iudi. & Barb in d. conſ. incip. clemētiſſimi Dei. volūt ēt nouiſſimi Papiē. in l. ſi prius. ff. de no. ope. nunc. adducētes tex. in l. j. in ver. diu paſſus. C. de patri. pote. quos ſequit̄ do. meus do Marc. Ant. Bauaria. de Bono. q in ſero Paduæ publice legit in ſua ſolēni rep. d. l. ſi prius poſt prin. j. cha. Tertiò adduco Hoſt. Car. Butr. Abb. & Imo in c. illud. de ꝑſcr. vbi ēt pulchre do. Fel. in ver. nota. primò ibi p̄ 10 annos dicentes clericū ꝑſumi rectè inſtitutū, qñ diuturno tp̄e tenuit eccleſiā vt rector, q̄a ꝑſumit̄ ſuperiores viſitantes ſępe eccleſias vidiſſe tit. ſuū, nec ſubditi tolceraſſent intruſum tanto tp̄e, ēt no. Bal. & Imo. in c. ex inſinuatione, de proc. & do. meus Cor. pulchre ī ſuis ſingula. impreſſis in ver. tit. & Gem. in c. ordinarij. §. j. in 3. de offi. ordi. lib. 6. & Ana. poſt Abb. in d. c. licèt heli. in 14. col. & ibi Barb. & Imo. in c. ex frequētib. vltra mediū de iſti. ¶ Quartò adduco Ro. cōſ. 252. ꝓ deciſiōe in ver. quo ad 3. q̄ ſi alicui iā diu eſt cōceſſa immunitas appone minus ꝑſumitur interueniſſe ſolēnis cōſenſus ciuiū per c. eo noſcitur. de his, q̄ fi a ꝑla. ¶ Quintò adduco copioſā deciſionē Bal. in l. peti. C. cōi diuidū. q̄ ſi frēs decēnio poſſiderūt bona pro diuiſo æquis portionib. ꝑſumitur facta inter eos diuiſio, quā ēt doctri. tradidit do. Abb. in c. fi. in pen. col. de cā poſſ. & in c. peruenit. in fi de cenſi. ¶ Sextò adduco quod ſcribit late Alex. cōſ 79 ſuper. j. dubio quo q̄rit in 3. col. in j vol. vbi probat ampliſſime q̄ in ꝑſumpto. tam diu facto ꝑſumitur ſolēnitas neceſſario interueniſſe, & q̄ ſcriptura antiqua facit præſumi p̄ tabellionato

notario

notario qui eã ꝯfecit. ¶ Septimò adduco quod voluit
idem Alex. conſ. 409. in 3. vol. viſa facti narratiōe. in fi.
ꝙ qñ tranſiuit tp̃s longum p̃ſumitur pro ſolẽnitate con
ceſſionis rei emphyteuticæ, & ita dixit tenere Butr. ex-
preſsè in d. c. ea noſcit. ¶ Octauo adduco gl. vnicam, in
ver. & poſt biennium, & ibi Abb. in 2. col. in c. puenit,
de emp. & vẽd. ꝙ p̃ſumit̃ conſenſus mulieris poſt bien-
niũ interueniſſe ex mora magni tp̃is, cũ ſit ſolẽnitas ex
trinſeca. ¶ Nonò adduco Bald. in l. ſi filius. C. de pet. hæ
5 re. † ſi ſtatuto cauet̃ filiũ nõ poſſe ꝯtrahere ſine expreſ-
ſa licẽtia p̃ris, & filius alienauit, ſi emptor diu tenuit pa
tre patiẽte p̃ſumitur licentiã p̃ris præceſsiſſe, licèt de ea
non ꝯſtat. quod eſt valde notandũ. ¶ Decimò adduco
6 eundẽ Bal. in d. l. qui in aliena. † ꝙ ſi ſtatuto caueť mu
lierẽ non poſſe ſe obligare ſine ꝯſenſu duorũ ꝓpinquo-
rũ, poſt longum tp̃s a die obligationis præſumet̃ ſolẽni
tas & ꝯſenſus interueniſſe, cũ ſit ſolẽnitas extrinſeca, q̃
præſumit̃ ex lapſu decẽ annorũ. quod eſt notandũ pro
7 nundinis in partib. nr̃is, † qui habẽt ꝯſenſũ ſm ius Lõ
gobardum mulierib. ꝯtrahentib. licèt Trani in hoc tm̃.
& nõ in alijs ſm dictũ ius viuat̃. ¶ Vndecimò adduco
Bald. ibidẽ in d. l. qui in aliena. §. quod ſi nõ adierit ff. de
acq. hære. ꝙ ſi Prælatus diu ſtetit in poſſ. ꝓlaturæ, p̃ſumit̃
ab ep̃o legitime inſtitutus, quãuis nõ poſſit probari de
titulo. ¶ Duodecimò adduco Bal. & Ang. in d. l. qui in
alien. quod ſiquis tenuit diu res in feu. vel in hypothe-
cariã, p̃ſumit̃ ꝯceſſionẽ ſolẽnem in ꝑpetuũ p̃ceſſiſſe, &
ad hoc multa allegant de quib. ibi p eos. ¶ Decimoter
tio adduco Imo. in c. veniens. de verb. ſig. lib. 6. ꝙ ſi mo
uet̃ qõ de qualitate extrinſeca, ex antiquitate tp̃is pro
ea p̃ſumitur. ¶ Decimoquarto adduco Inn. in c. fin. de
eo qui fur. or. rece. quod longo tp̃e habitus ꝓ ſacerdo-
te, p̃ſumit̃ ꝙ fuerit ad ſacerdotiũ ordinatus, quod ẽt vo-
luit idẽ Inn. in c. ſuper his. in 3. col. de accu. & Abb. in d.
c. ſicut, de re iud. & Rot. 8. de cã poſ. in antiquis. & Butr.
in c. inter quatuor, de cleri. percuſ. ¶ Decimoquinto ad
duco Car. in cle. j. in 9. q. de elec. ꝙ ſi cõſtat de vnione p̃
ſumenť oĩa ſolemniter acta. ¶ Decimoſexto adduco
Petr. de Ancha. cõſ. 130. ex ꝯſilijs, ꝙ licèt inſtrm̃ tranſa
ctionis nihil dicat de conſenſu capituli, tñ ille ꝯſenſus p̃
ſumet̃, ſi trãſactio diuturno tp̃e fuit obſeruata. ¶ Decimo
ſeptimò adduco Fran. Arre. cõſ. 36. in prin. ꝙ ſi apparet
teſtm̃ antiquũ vnius Cardinalis p̃ſumet̃ teſtatus ad licẽ
tiã Papæ, & idẽ cõſuluit do. Alex. ꝓ eod. Card. qui fuit
Card. Riccar. de Senis, vnus ex cõpilatorib. 6. decr. in cõ
ſil. 79. incip. ſuper primo dubio, q̃rit̃ an d. do. Ricca. in 3.
vol. ¶ Decimooctauo & vltimo ꝓ nũc adduco Fed. de
Senis conſ. 39. caſus talis eſt, quidã noĩe dirulus ad fin. p̃
ſumi promiſſionẽ vxor an fuiſſe factã cum omni ſolẽ-
nitate iuris, tã ex parte vxoris continentiã promittẽtis,
q̃ ex parte viri. qñ longo tp̃e fuerit pacifice profeſſus, ex
quib. omnib. ſupradictis apparet iſtum cõſenſum fore
præſumendũ interueniſſe in ædificationis, ſeu dotatio-
nis tp̃e. ¶ Et dr̃ longum tẽpus quo ad præſumendum
iſtam ſolẽnitatem extrinſecam ſpatiũ, ſeu lapſum de-
cẽ annorũ, vt voluerũt Butr. & Imo. in d. c. illud, de p̃ſu.
& gl. d. l. ſi filius. C. de peti. hær. & Bald. in d. l. qui in alie-
na. & facit quod not. p Imo. in c. 2. in gl. in verb. p mona
chos, de reſti. in integ. qd̃ ſequit̃ do. Fel. in d. c. ſicut, de re
iudi. in 15. col. in verſ. cæterum, & in c. Alber. de teſti. &
in c. illud. de p̃ſu. in 3. col. in ver. eſt tñ aduertendũ, & pul
chre Firma. in ſuo repertorio in ver. conſenſus per ſta-
tutũ. in ver 7. & ĩ verb. diu. in ver. diuturnitas. cũ ſeq. &
ita ꝯſuluit Barb. in puris terminis caſus noſtri ĩ d. ꝯſ. 33.
ſcripſit Pſalmiſta, in j. dubio in. 2. vol. ¶ Fortifico modo
p̃dicta, ꝙ iſte conſenſus ordinarij p̃ſumat̃ maxime in-
interueniſſe hac conſideratione, nã conſenſus iſte, ſeu
auctoritas debebat ab ea pſona p̃ſtari, cum qua diutur-
na obſeruãtia actus & cõtinuate eius notitia habebat̃,
ꝓut eſt pſona diœceſani, qui continuè conuerſatur in
eius diœce ipſe vel eius vicarius, & ab eis eccleſia videt̃,
nã ſecus eſſet ſi ꝯſenſus præſtari debuiſſet a tali pſona,
cum qua non fuit ſaluata diuturna obſeruantia actus,
nec ꝯtinuata eius notitia, q a tunc non eſſet p̃ſumendũ
illã perſonã conſenſiſſe, vt elegantiſſime decidit immor
talis ille doctor do. Alex. de Imo. in cõſ. 173. viſo themate
te ſuprafcripto in vol. dicẽs ꝙ ſi ep̃s iurauit nõ aliena-
re incõſulto Rom. Pont. & reperiat̃ facta alienatio, quæ
de licentia Papæ nihil exprimit, ꝓ certe ex diuturnitate
tp̃is nõ p̃ſumit̃ dicta ſolẽnitas. cũ nõ cõſtet vere. vel præ
ſumptiue Papã habuiſſe ſcientiam dicti ꝯtractus ſm eũ
de quã d. deciſione Ale. do. Fel facit magnũ feſtum in d.
c. ſicut, in 18. col. in verſ. bene fateor, dicens iſtã deciſio
nẽ ſibi præbuiſſe opẽ in cõſulendo Lucha. & ei non re-
perire cõteſtẽ. quare non obliuiſcendũ. ¶ Iſta ſatis pla-
ne ꝓcederent ſi ad contraria ſupra formata rñſa acco-
modarent̃. Non ob. igit̃ primũ quod dixit Abb. ſolẽni-
tatem extrinſecã nõ præſumi, niſi ꝓbetur, nec ẽo ei⁹ ad
ducta ſimilia. nã põt rñderi ꝙ ex quo apparent indicia,
licèt ſit facti p̃ſumit̃ interueniſſe. nã optime dicen. phi-
loſopho accidentia magnam partẽ ꝯferunt ad cogno-
ſcendũ quicquid eſt, vt habetur in 2. metaphy. & voluit
Bal. in l. non nudas. C. de prob. & in l. j. ff. de rer. diuiſ. cũ
ergo in propoſito nr̃o interuenerint accidẽtia optime
ꝯgruentia & accõmodata ad huic actũ, ſequit̃ ꝙ de fa-
cili deuenimus in cognitionẽ & conſiderationẽ ꝙ in-
teruenerit & ꝓceſſerit ſolẽnitas iuris ex quo inuenimur
eccl̃a ædificata, dotata, & in ea celebrat̃ vt in eccl̃a, p̃-
ſumetur ꝙ ſit eccl̃a, & interuenerit ep̃i auctoritas, & cõ
ſenſus, & ille q p̃tentat ſit p̃ronus. ita Barb. in d. ſuo ꝯſil.
33. ſcripſit Pſalmiſta. in j. col. ¶ Vel rñde regulã Abb. eẽ
verã qñ non erãt elapſum longum tp̃s puta decẽnium,
ſecus aũt ſi eſſet lapſus longum tempus per ſupradicta.
¶ Ad dictũ verò Bald. in l. 2. C. de legi. hære. primo põt
rñderi, ꝙ licèt ita dixerit Bald. in d. l. 2. tñ in pluribus &
diuerſis locis tenuit ꝯtrariũ, vt in d. l. ſiue poſſideris. C.
de proba. & in d. l. qui in aliena. & in d. l. ſi filius, & in l.
poſt mortẽ. ff. de adop. & ĩ l. j. C. de pa. pote. & in l. ſi cer-
tis annis. C. de pac. & ẽt in d. c. illud. & in l. j. C. qui admi.
Iõ ſtandũ eſt dicto eius ita frequentato, quia p̃ſumitur
cũ maiori deliberatione illud dixiſſe. l. duo fratres. ff. de
iure pa. iõ vnicum eius dictum nõ obſ. ¶ Vel poterit &
ſecundo rñderi cõiter doc. tenere ꝯtra Bal. vt Inn. Hoſt.
Io. And. Card. Imo. Ana. & Abb. in c. licèt heli. de ſimo.
& in d. c. illud. voluit ẽt Ro. in d. l. ſciendum, & facit qd̃
8 voluit Pet. de Anc. in cle. j. de priui. ergo ſequit̃, † ꝙ iudi-
cando & conſulendo ſequenda eſt cõmu. opin. c. in ca
nonicis. 19. diſt. c. de qb. 20. diſt. d. l. j. ff. de offi. q̃ſto. l. j. ff. d.
Sena. & p doct. in c. ne innitaris. de ꝯſti. & p Io. And. &
Mod. in c. j. de ꝯſti. quia illud qd̃ a plurib. dr̃, p̃ſumit̃ ve-
rius. c. prudentiã. de offi. deleg. Vel tertiò rñderi põt ꝙ
honorificentia do. Bal. nõ recte loquitur ex eo, quia tp̃e
digeſtorũ requirebat̃ iudicis decretũ in agnoſcenda bo
no poſſe. vt in l. j. §. decretalis ff. de ſucce. edi. ſed hodie
de iure C. eſt ſecus. l. fi. C. qui admit. Et tñ de iure dige-
ſtorũ p̃ſumebat̃ decretũ interueniſſe. arg. d. l. qui in alie-
na §. ꝙ ſi non adierit, ergo p̃ſumitur auctoritas epiſco-
9 pi interueniſſe. ¶ † Itẽ confunditur ſua doctrina, nã ſi
ſententia eſt longo tp̃e lata, nec apparet ꝙ interuene-
rit citatio, nihilominus p̃ſumitur interueniſſe, vt ꝓbat̃
in c. bone, de elect. & ibi voluit Hoſt. & qd̃ voluit Butr.
in c. in p̃ſentia, de renun. & Bal. in l. emãcipatione. ff. de
fide inſtru. Sed citatio fit auctoritate iudicis, vt plene p
doc. in c. j. de iudi. & ibi late Barb. in 6. & 7. col. ergo ſeq-
tur ꝙ p̃ſumitur auctoritas ep̃i, & ita ſoluit Barb. in d. ꝯſ.
13. ſcripſit Pſalmiſta. in 3. col. in j. dubio. ¶ Vel poteris
alio modo rñdere dictum Bal. procedere qñ non interue
nit ſcientia, vel patientia illius, cuius auctoritas require
batur, & ita intelligit Bal. Ale. conſ. 501. viſo inſtrumen
to locationis, in 3. col in vol. quem refert Fel. in d. c. ſi
cut, in 18. col. in verſ. & ex eo habes octauã ¶ Et quãdo
volueris videre latè de iſta materia ſolẽnitatis extrinſe
cæ. an & qñ præſumatur, vide infraſcriptas remiſſiões,
ſcilicet doc. in d. l. qui in aliena. & in d. l. ſi filius. & in d. l.
ſciendum, & in d. c. illud. & in d. c. licèt heli. & Barb. in
c. requiſiſti. in 48. col. in verſ. ſed pulcha eſt, & quotidia-
na dubitatio, de teſta. & ĩ ſua repe. rub. C. q admin. & in
d. conſ. incip. clementiſſimi, quod eſt vltimũ inter cõſi.
Alexan.

Alex.in 4.vol. & in d.cõſ.33. ſcripſit Pſalmiſta,ĩ 2. vol.
& in c.j.de iudi.in 7.col. & Pet.de Anch.in cõſ.39.viſa
petitione producta poſt mediũ in verſ.itẽ ex temporis
diuturnitate,& in cõſ.161.in q.eccleſiæ.in fi.& in cõſ.
421.quidã ſer Antonius.in vlt.col.& cõſ.68 contra do
nationẽ.in 3.col.Rotã.8.de cã poſ.in antiquis. Mari.
de Se.in c.fi.in 38.col.in ver. ſecundus effectus eſt. de
dila.& doct.in d.c.ea noſcitur.de eis,q̃ fi. a præla. Ale.
in conſi.1.in 4.col.in 4.vol.& plenius in cõſi.76. Redẽ
ptoris noſtri,circa primũ de quo quęrit̃,in j.vol.& q̃di
xi in quodã meo conſ.incip.quidã teſtõres trañ. in ſe-
cũdo motiuo principali,& do.Fel.in c.nõnulli.§.ſunt
& alij.in fi.6.col.de reſcrip.& melius q̃ alibi in mũdo,
in tñ ꝙ poterimus dicere ſat prata biberunt,per eun
dẽ do.Fel. d ſaturitatẽ poſt oẽs in d.c.ſicut. in 12. col.
cũ 7.ſeq.de re iud.& Firma.in ſuo reper.in verbo. diu
& iſtæ breues remiſſiones ſufficiant pro nunc.¶ Repe
ri ſupraſcriptis fabricatis do.Pau.de Cita.in hoc trac.
in 3.par.in j.cã in 31.q. quærentem, de arti. ſupraſcri-
pto,& alleg.Arch.in d.c.nemo.de cõſe.diſt. j.tenentẽ
ꝙ ſi locus ſit in forma eccleſię,& ibi celebretur,& ſint
ſacerdotes,omnia præſumũtur ſolẽniter ꝑceſſiſſe : &
debet eccleſia iudicari,& gaudere priuilegiis eccleſia
ſticis.alleg.c.qd interrogaſti 17.diſt.vbi ex habitu ſum
pto præſumitur quælibet mulier monialis,ita ꝙ impe
ditur matrimoniũ.c.quẽ progenitores.x.q.j.17.diſt.c.
viduas.cũ alijs p Arch vbi ſupra allegatis. poſtea ipſe
Pau.alleg.no.per gl.& Legiſtas in l.ſciẽdũ.ff.de verbo.
obl.vbi dicit tradi materiam,quæ de ſubſtãtialib. req
ſitis ĩ aliquo facto loquitur,vt interueniſſe ꝑſumentur
dat exẽplũ in ſtipulatione,in qua requiritur interroga
tio,ſi nõ appareat de ea,ſed de ſtipulatione,oĩa præſu
mẽtur ſolẽniter acta,vt eſt ibi tex.& in §.ſi ſcriptũ.in-
ſti.de inuti.ſtipu.& ita reſidet Paul.vbi ſupra, nil aliud
dicẽdo.¶ Reperiẽt poſtmodũ do.Roc. in hoc tract. ĩ
verbo ꝓ eo ꝙ de diœceſani cõſenſu.in 39.char.in j.col.
in verſ.7.quæro formãtẽ ſimiliter iſtã qõnẽ & allegã.
Arc.in d.c.nemo.cui⁹ deciſionẽ dicit exclamare Ro.
ĩ ſingu ſuis 320.incip.tu Senẽſis.dicẽtẽ eẽ ſingulare di
ctũ & Canoniſtis incognitũ.alleg.ẽt Fel. in c.de 4.ĩ 4.
col.de ꝑſcri.allegãte multas auctoritates ꝓ approba-
tione huius deciſionis. adducit ẽt Pau de Caſ.ĩ ꝯſi.181.
incip.dicẽdũ eſt tenẽtẽ ꝑdictã cõcluſionẽ,licẽt Arc.nõ
alleget Pau.q̃ ſubiiceret ꝙ loc⁹ hñs formã ecclæ,,vt qa
ibi ſit cãpanile,vel ibi celebrẽtur diuina, & ſi ãi alia ſi-
gna eccleſiaſtica,ꝑſumet̃ cũ auctoritate epĩ ꝯſtruct⁹,&
ꝑ cõſñs ẽ ſubiectus ep̃o ſm eũ,q̃ aũt ſint iſta ſigna ec-
cleſiaſtica,hr̃ plene ꝑ do.Fel.ĩ d.c.de 4.& ĩ locis ibi ꝑ eũ
adductis.¶ Poſtea do.Roc.dicit cõtrariã partẽ tenere
Abb.in cõſ.106.caſus ſuꝑ quo in j.col.ĩ 2.vol.quẽ ſupra
alleg.tñ dicit ipſe Roc.ipſa auctoritate Abb.nõ obſtã
te eẽ tenẽdã ſupraſcriptã cõcluſionẽ,ꝓ qua alleg.Abb.
in c.cura.hoc ti.ſuꝑ gl.2.dũ alleg.gl.no.ĩ c. peruenit de
emp.& vẽdi.alleg.ẽt Car.ĩ cõſ.11.q̃dã ſocietas, in fi.Fe
der.& Barba.in ꝯſ.ſupra alleg.& remitnt ſe ad motiua
vtriuſq; partis ꝑ domi.Barba.in ꝯſ.33.& doct.in l.ſciẽ
dũ.de verb.obl.& Alex.ibi ĩ 5.col.dicẽtẽ iſtã eẽ cõem
opinio.Pet.de Anc.& Ale.in ſuis cõſ & d.l aſo.Famo.
doc.eius & meũ ꝑceptorẽ in l.ſi certis annis.C.de pac.
in pẽ.col.verſ.5.facit.& Arc.in.s̃.alleg.ꝯſ.& ita reſidet.
10 ¶ Tu aduerte circa dictũ Pau.de Caſ.in d.conſi.181.
& do.Fel.in c.de 4.dũ ponũt ſigna ecclæ alternatiuẽ,
dũ dr̃ ſi locus habet formã eccleſiæ.qa ibi ſit cãpanile,
vel ibi celebrent̃ diuina,qa nõ ſufficit vnũ ſignũ,vt de
beret ſufficere ꝓ verificatione alternatiuæ ꝑ iura vul
garia,ꝑut dicit ibi Pau.vt eũ refert do.Roc.ſed oĩa ſi-
gna debẽt ꝯcurrere,vt vult.Arc.in d.c.nemo.& Fel.ĩ
d.c.de quarta,& oẽs ibi ꝑ eũ allega.nã ſi haberet ſolũ
cãpanile cũ cãpana,hoc ẽt habẽt palatia poteſtatũ ci-
uitatũ,& aliorũ magnatũ,& tñ nõ ſunt ecclæ, nec ẽt
ſufficit in loco celebrari diuina:quia in multis domi-
bus priuatorũ virtute apoſtolicorũ cõfeſſionaliũ cum
altaribus portatilibus,miſſæ,& diuina officia celebrã
tur,& ẽt ĩ priuatis oratorijs.Et tñ nõ ſunt eccleſiæ, &
multæ aliæ poſſent dari inſtãtiæ,& licet Pau.in d.ſuo
ꝯſi.cũ vult demonſtrare, quæ ſit forma ecclę dicat,pu
ta qa habet campanile;tu dic ꝙ vera forma eccleſiæ ẽ
ad inſtar crucis, & titulus illius eſt vbi ponitur altare
magnũ,in quo c.dr̃ titulus,prout affixus fuit titulus in
ſummitate crucis,& debet eẽ verſus ortũ ſolis æquino
ctialẽ,in quo loco antequã eccleſia ædificet̃ Crux figi
tur anteq̃ primus lapis ponatur vt in d. c. nemo. vbi
Arc.& doc.& dicemus infra in iſto j.lib.in iſta,j. par.ĩ
8.q.prin.in 9.art.& in forma Crucis ædificatio eccle
ſiæ,hodie ſeruat̃ cõiter ĩ cathedralib.eccleſiis & colle
giatis,in ſimplicibus vero ſufficit ꝙ fiat titulus,qui cõ
ſiſtit in quadã curuatione parietis,q̃ ſit in modũ cocle
aris,intus q̃ fundatur altare mai⁹,vt cõiter vr̃,& ĩ hoc
plurimũ eccleſia cognoſcitur, & iſta dicet̃ forma ec-
cleſiæ.cãpanile vero,celebratio officiorũ,cęmiteriũ,
& ſimilia ſunt ſigna,vt ꝑ doc.in locis ſupra alleg.q̃ ẽt
ſi nõ cõcurrãt,puta ꝙ in ea nõ ſit cãpanile,nõ habeat
rectorẽ,quia depauperata,& ſic miſſæ in ea non cele-
brẽtur:careat ẽt cęmiterio: quia locus fuit anguſtus,
dũmodo formã eccleſiæ habeat,adhuc eccleſia præ.
ſumetur,vt hodie q̃ plures eccleſiæ apparent ſine præ
dictis,& tñ eccleſiæ cẽſentur. ¶ Et ex his infero ꝙ ora
toriũ priuatũ nõ debet ædificari in forma eccleſię cũ
pariete curuato in modũ coclearis loco tituli, quia in
lõgitudine tẽporis poſſet eccleſia reputari, nec debet
hr̃e cãpanile apparẽs ſuꝑ eccleſia,nec cęmiteriũ.Et ita
obſeruaui in quodã oratorio priuato qd̃ cõſtruxi Tra-
ni in domib. ꝑimonij mei,qd̃ nolui eẽ ſub Archiep̃o
& iõ eius cõſenſum in ædificatione nõ petij,nec adhi
beri feci,nec alia ſupraſcripta in eo apparẽt. Adeo ꝙ
ſemꝑ cẽſebitur oratoriũ priuatum ¶ An aũt quælibet
eccleſia præſumatur conſecrata ex diuturnitate ip̃s,
dicerẽ eccleſias cathedrales præſumi,cũ ſemper cõſe
crent̃,aliæ vero eccleſiæ nõ,niſi appareãt ſigna. puta
† depictæ in parietib.vt ego ſignari feci in eccleſia ter
rẽ.caſtellorũ.maris meæ inſulen. diœc. quã non ſine
magno labore cõſecraui.Die 16.menſis Martij anni
1521.ſed melius eẽt ꝙ apponerent̃ ſigna & Cruces ſcul
pta, & ſculptæ in lapidib.in ipſis parietib. qa durarẽt
ſemꝑ cũ eccleſia. Et ita cõſul. Reuerẽdo patri do. An-
tonio Lucifero nobili Cotronato ibidẽ ep̃o digniſſi-
mo,dño meo obſeruã.q nouiter ſuis expẽſis fabrica-
re fecit ibi ecclẽam cathedralẽ maximi ſumptus, cui
dñs annos lõgæuos cõcedat,vt ſanctũ opus perficere
poſſit,quia re uera illuſtrator patriæ eſt,qui pollicitus
eſt ſe eẽ facturũ. Et hæc dicta ſufficiant pro iſto 7. art.
Pro quo vide Phi.deciũ in conſ.135.ad iuſtificationẽ,
vbi loquitur de capella,& ꝙ cõſecratio probat̃ ex lite
ris ſculptis in marmore,& ibi ẽt qualiter probet̃ eẽ
dotatã,& quæ dicat̃ eccleſia,& quod oratorium, po-
nit idem Phili.in cõſi.148.reueren.pater.in princ.

¶ Octauus articulus.ij. q.prin.j.partis.j. Libri.

*1 In alienatione rei minoris cautius eſt interuenire decretũ iudi-
cis rei alienandæ.*

*2 Cõſenſus diœceſani loci in quo fundatur eccleſia requiritur pro
acquiſitione iuriſpatro.*

*3 In alienatione rei eccleſiæ requiritur auctoritas iudicis vel epi
ſcopi illius eccleſiæ,cuius res alienatur.*

OCtanò quæro, cuius ep̃i cõſenſus requirat̃
in creatione & acquiſitione iuriſpa.an lo
ci vbi eccleſia cõſtruit̃, an illius qui con-
ſtruere vult eccleſiã. Et videret̃ dicẽdũ ꝙ
cũ iuſpa.cõſtet ex ecclã, & ꝑ dono,eo.mõ ĩ
creatiõe illi⁹ deberet vtriuſq; diœceſani reqri cõſenſus.
Et ꝓ hoc facit tex.ĩ c.null⁹,hoc ti.ibi ſine cõſenſu ſui
Põtificis,& licẽt loquat̃ ĩ cõſenſu ep̃i q reqrit̃ in dona
tione iuriſpa.quã facit patronus alteri laico.tamen ex
idenptitate rõnis, Idem dicendum eſt in cõſenſu qui
præſtat̃ per diœceſanũ ĩ fundatiõe eccleſiæ & creatio
ne iuriſpa.& ſic eẽt dicẽdũ per illũ tex. requiri con-
ſenſum

ſenſũ diœceſani fundãtis pro acquiſitione iuriſpa. & ꝓ
fundatione requiri cõſenſũ illius loci in quo eccleſia
fundatur. per tex. in c. nemo. de conſe. diſt. j. ibi e͞ps ci-
uitatis. ergo vtriuſq; e͞pi conſenſus requiritur. pro hoc
facit id quod voluit Bar. in l. magis puto. §. illud ff. de re
1 bus eorũ, † ꝙ de neceſſitate vtriuſq; iudicis decretũ in
alienatiõe rei minoris interuenire debet. ſ. iudicis rei
alienandæ, & ipſius minoris. & Bal. ibi. & in l. j. C. de ꝯ-
hẽ. emp. qui vr̃ tenere oppoſitũ: tandẽ dicit cautius eẽ
ꝙ vterque iudex interponat decretũ ſuũ. ¶ Tñ in ꝯtra
riũ eſt veritas. quã tenet do. Card. in c. nobis. hoc ti. in
j. no. & ſupra retulimus in fi. 3. art. pręſentis. 2. q. prin. q
facit hãc cõcluſionẽ in puris terminis caſus noſtri. ſ. id
2 qđ dr̃ † requiri cõſenſus diœceſani intelligitur de diœ
ceſano loci, in quo fundat̃ eccleſia, nõ aũt fundatoris
tm̃, ꝑ tex. ibi loci e͞po præſentet, & allegat aliqua alia
iura. & maxime l. ſi prædium. C. de præd. mino. in qua
l. dr̃ ſufficere decretũ iudicis rei ſitæ ſuper alienatione
rei minoris, & expreſſius Bal. & Bar. ibi dicunt nõ re-
quiri decretũ iudicis domicilij, & ẽt rei alienãdæ, ſed
ſufficere alterũ tñ. ſ. rei ſitæ, & idẽ cõcludit Bald. poſt
Iaco. de Are. in l. j. C. de cõtrahẽ. emp. ¶ Sed tu aduer
te circa prædicta. Et primò circa cõcluſionẽ quã facit
do. Card. in d. c. nobis, per illũ tex. ibi loci e͞po p̃ſentet.
nã ille tex. nõ vr̃ probare eius intẽtionẽ. in illo. n. plura
ſunt dicta & inter alia duo. vnũ. ſ. ꝙ ſi quis eccleſiã cũ
aſſenſu diœceſani cõſtruxit ex eo iuſpa. acquirit. & iſte
eſt, caſus q̃ſtionis nr̃ę. & in hoc dicto, vt ex ipſo tex. ap-
paret non dicit de diœceſano loci: ſed de aſſenſu diœ
ceſani, vt ibi patet. aliud eſt dictũ ꝙ in capella in qua
vnus presbyter a p̃rono eligitur pro inſtõne habenda
loci e͞po præſentat̃, & hic nõ eſt caſus q̃ſtionis nr̃æ, vnde
tex. in d. c. nobis, nõ probat. id ad qđ alleg. ꝑ Car. ¶ Se
cũdò eſt aduertẽdũ ꝙ ſm̃ dicta Bar. & Bal. in locis pro
xime allegatis ſufficeret conſenſus vel diœceſani loci
vel diœceſani fundatoris. dũ dñt in alienatiõe rei mi
noris ſufficere decretũ alterius iudicis loci rei aliena͞n
dæ, & domicilij minoris, & ſi ꝯtractus fiet in vno lo-
co, & res ſit in alio, ſufficeret decretũ vnius ex iudicib.
q̃a vnoſquoſq; ex ipſis iudicibus habet iuriſdictõnẽ licèt
Bal. dicat cautius eẽ ꝙ vtriuſq; interponat̃ decretum.
¶ Et ſic ex ſupraſcriptis omnib. tres oriũtur opini. vna
do. Car. in d. c. nobis, ꝙ requirat̃ ꝯſenſus diœceſani loci
in quo fundat̃ eccl͞a, ꝓ qua facit ꝙ volũt doc. poſt Io. ĩ
c. paſtoralis. vbi Abb. & poſt eũ Bellencinus in apoſtil-
lis ad Abb. q in alienationib. rei eccl͞æ loquẽdo, licèt
3 multæ fuerint opi. de quib ibi cõem eſſe opi. Io. ſ. † ꝙ ĩ
alienationib. rerũ eccleſiæ req̃ritur ſolũ auctoritas iu-
dicis, vel e͞pi illius eccleſiæ, ſeq̃tur ibi Abb. aſſignãdo
rõnẽ, q̃a cura eccl͞æ, & rerũ illius, ſeu donſ ad e͞pm lo-
ci ſpectat c. nouerint. x. q. j. & loq̃tur ĩ fortiorib. termi-
nis, ẽt ſi res eccl͞æ eſſet ſita in aliena diœce. q̃a req̃ret̃
auctoritas e͞pi eccl͞æ. & nõ loci rei ſitę, licèt ſubijciat ip
ſe Abb. cautius eſſe vtriuſq; e͞pi. ſ. eccleſiæ, & rei aucto
ritatẽ interuenire. caſu aũt nr̃o nõ ſumus in hac diffi-
cultate e͞pi eccleſiæ. & e͞pi rei illius eccleſię, ſed in ꝯſen
ſu habẽdo pro iure pa. acquirẽdo in aliqua eccleſia a
diœceſano loci eccleſiæ fundandæ, vel a diœceſano
fundatoris. q eſt minor caſus, & ꝓ iſta opi. adduco cla
rũ tex. in d. c. nemo. ibi e͞ps ciuitatis. vbi tex. loquit̃ de
e͞po ciuitatis aperte in qua eccleſia cõſtruitur. Et quia
oẽs doc. volũt, & maxime tex. iuncta gloſ. j. in d. c. no-
bis ibi diœceſani aliàs nõ p̃oi. de cõſe. diſt. j. c. nemo. & ĩ
Auth. de mona. §. illud. colla. j. hoc mõ inducẽdo, nã
aut tenebimus opinionẽ, ꝙ in creando iuſpa. & illo ac
quirẽdo requiratur alter cõſenſus q̃ ille, de quo in d. c.
nemo. qui præſtatur pro conſtruẽda eccleſia, put ego
tenui ſupra in iſta 2. q. prin. in 3. 4. & 5. arti. Et ſic de cõ
ſenſu de quo loquit̃ tex in d. c. nobis, & gl. j. alle. d. c. ne
mo. & d. §. illud, & illa iura volunt ꝙ interueniat con
ſenſus illius ciuitatis in qua eccleſia fundatur. ergo ꝓ-
bat ille tex. in d. c. nobis. iuncta d. gl. j. ꝙ ſicut in ædificã
da eccleſia requiritur cõſenſus e͞pi loci in quo ędificat̃
per iura, quæ allegat, eo. mõ. cõſenſus ꝓ creãdo & ac-
quirendo iuſpa. de quo in d. c. nobis, debet præſtari ꝑ
e͞pm loci in quo eccleſia ædificatur. ¶ Aut nos volu-
mus tenere cõem opi ꝙ cõſenſus d. c. nemo. ſufficiat
ad cõſtruendũ eccleſiã, & ad creandũ, & acquirendũ
iuſpa. & ſic ꝙ d. c. nemo. & d. c. nobis, loquant̃ de eodẽ
conſenſu, vt eſt cõis opinio de qua ſupra in d. 3. art. Et
nullũ dubiũ eſt, ꝙ c. nobis, diſponens idem quod c. ne
mo. debeat intelligi eo. mõ. maxime q̃a ita intelligit
ſua gl. d. c. nobis. illum tex. ergo de e͞po ciuitatis, in qua
eccleſia ędificatur, & hoc mõ ille tex. bene inducitur
& probat, & nõ ſm̃ inductionẽ Car. Pro illa ẽt prima
opi. eſt tex. in c. oẽs baſilicæ 16. q. 7. vbi hr̃. ꝙ baſilicę &
eccleſiæ, quæ conſtructæ ſunt, & quotidie cõſtruunt̃,
ſubſunt e͞po, in cuius territorio ſunt poſita. ergo in ea
rũ conſtructione illius e͞pi requiritur cõſenſus qui illi⁹
habet curam & inſtõnẽ, vt in d. c. nobis in verbo loci
e͞po, quia hoc mõ inductus cum d. c. oẽs baſilicæ, poſ-
ſet probari id ad quod ipſum allegauit do. Car. faciunt
ẽt c. 2. de Inſti. incipit ex frequentib. & regula j. de reg.
iur. li. 6. Et quod dicimus ꝙ ſi e͞ps in aliena diœceſi ędi
ficat aliquã eccleſiã de bonis ipſius e͞popatus non ha-
bebit inſtõnẽ in illa, ſed nñ p̃ſẽtationẽ, inſtõ aũt ſpecta
bit ad ordinariũ loci, in quo eccleſia eſt fundata, vt in
fra ſuo loco dicetur, ergò de eius aſſenſu ſabricãda ẽ.
¶ Alia colligitur opi. ex primo dictis ꝙ vniuſcuiuſque
e͞pi ꝯſenſus ſufficiat, & ſic vel fundatoris, vel loci ĩ quo
eccleſia ædificatur, ſicut a ſimilib. ſupra eſt dictũ de de
creto interponẽdo in alienatione rei minoris ꝙ ſuffi-
ciat, vel decretũ iudicis loci rei ſitæ, vel decretũ iudi-
cis domicilij pupilli. ¶ Tertia eſt opinio, quæ ſimilr̃ ex
primo dictis colligitur requiri cõſenſum vtriuſque diœ
ceſani loci, in quo eccleſia fundat̃, & fundatoris, vel
ſaltim hoc ſit cautius, vt dixerũt doc. in locis ſupra al-
leg de decreto interponendo in alienatione rei mino
ris. ¶ Tu dic primã opi verã, & cõem ꝓ qua habemus
iura, vt ſupra inducta & allegata in puris terminis no
ſtris, & ideo nõ eẽ argumẽtandũ a ſimilib. cũ hẽmus
caſus expreſſos. ¶ Reperi poſtmodũ do. Roch. in hoc
trac in verbo pro eo, ꝙ cũ diœceſani conſenſu in 29.
char. in 3. col. in verſ. 9. quæro tenẽtẽ ſimilr̃ hãc opinio
pro qua ẽt adducit, nã ſi pluriũ e͞porum conſenſus re-
q̃reret̃ in ipſa cõſtructione faciẽda de facili retraherẽ
tur hoĩes ab ædificandis eccleſiis, qđ nõ eſt permittẽ-
dũ, vt in ſimili dicit gl. in c. cũ dilectus, in verbo præſẽ
tare. in fi. hoc ti. ¶ Dicit ẽt Cardi. tenere vltimã opi. in
cõſtruentẽ eccleſiã vt acquirat iuſpa. requiri conſenſũ
duorũ e͞porũ. ſ. fundatoris & loci, in quo eccl͞a cõſtruit̃
& pro iſta opi. dicit facere tex. in ſimili in c. cũ illorũ. §.
ſi vero clauſtralis. de ſent. excõ. Et dicit fore cogitãdũ,
an vera loquat̃, & nihilominus tenet prima opi. pro
qua adducit d. c. nemo & d. c. oẽs baſilicæ, non meo
mõ quo ego ſupra deduxi. ¶ Tu circa dicta do. Roc. ad
uerte. nã Card tenet omnino primã opi. ſ. ꝙ requirat̃
ſolũ cõſenſus diœceſani loci, in quo eccleſia conſtrui
tur, in tm̃ tñ vr̃ tenere cõſenſũ amborũ e͞porũ, inquan
tũ allegat doctrinas legiſtarũ de quib. ſupra, ſed nõ fir-
mat pedes cũ illis. nã p c. nobis. inductũ, vt per eũ, tenet
requiri cõſenſus vnius ſ. diœceſani eccleſiæ. ¶ Nõ ob.
c. cũ illorũ. §. ſi vero clauſtralis, quẽ alleg. Roc. pro illa
opi. ꝙ requiratur vtriuſq; e͞pi cõſenſus, quia vt vult ibi
gl. & doc. abſolutio ibi fit per Abb. monachi verberã
tis, & per Abb. monachi verberati, vt ſatisfiat mona-
ſterio monachi verberati de iniuria ſibi illata, qđ nõ
eſt in caſu noſtro. tenendũ eſt igitur vt ſupra eſt dictũ.

¶ Nonus articulus ij. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Capitulum ſede vacante non poteſt ſe intromittere in his, quæ ha bent epiſcopo aliquod detrimentum generare.*

2 *Capitulum ſede vacante non ſuccedit epiſcopo niſi in caſibus a iure expreſſis.*

Ponitur declaratio dictæ regulæ.

3 *Capitulum ſede vacante ſuccedit epiſcopis in his quæ ſunt neceſ ſaria iuriſdictionis, & nu. 8. & nu. 11.*

4 *Quod differtur non aufertur.*

Capi-

5 *Capitulum ſede vacante poteſt dare licentiam ædificandi eccleſiam vt acquirat iuſpatrona.*
6 *Capitulum ſede vacante ſuccedit in his, quæ ſunt iuriſdictionis, & ordinationis epiſcopalis, & num. 11.*
7 *Poteſtas defuncti deuoluitur ad illum à quo eam habuit.*
8 *Res de facili reuertitur ad ſuam naturam.*
9 *Rectoribus nõ exiſtentibus in ciuitate datio tutoris remanet apud priores, vel ordinem decurionum ipſius ciuitatis.*
10 *Vacante Papatu iuriſdictio remanet apud collegiũ Cardinalium.*
11 *Declaratio illius regulæ, capitulum ſede vacante ſuccedit epiſcopo in his, quæ ſunt iuriſdictionis & ordinationis epiſcopalis.*
12 *Magis ſumus proni ad malum, quàm ad bonum.*

QVAERO Nonò, an capitulum illius diœ
ceſani, q̃ præſtare debet conſenſum, & ſic
loci in qua eccleſia fundatur, vt p̃ximè di-
ximus ſede vacan. poſſit dare licentiã ec-
cleſiã ædificandi, vt acquirat iuſpa. & ĩ hoc
3 videt dicendũ ꝙ nõ.† Primò, quia capitulũ ſede vacan.
nõ põt ſe intromittere in his, q̃ poſſent aliquod detri-
mentum epiſcopo generare, vt in c. vnico. ne ſed. vac.
cũ concor. ſed clarè iſtam licentiã, vt acquirat iuſp. põt
generare aliquod præiudiciũ epiſcopo, ergo nõ poterit
fieri ꝙ generare poſſet p̃iudiciũ oñdit. nã in ædificatiõe
patronus cũ tali ↄſenſũ poſſet apponere aliquas ↄdițio
nes, quæ eſſent multũ p̃iudiciales ep̃o, puta vt ad ep̃m
non pertineat inſtrumẽto, iuxta no. in c. cũ dilectus de
conſue. nã ſi ep̃s vixiſſet forſitan nõ conſenſiſſet. ¶ Se-
2 cundò adducit reg. iur.† q̃ eſt capitulũ ſede vacan. non
ſuccedere ep̃o, niſi in caſib. a iure expreſſis. tex. eſt no-
tab. quẽ oẽs ibi p̃õderant in c. 2. ibi cũ nuſquã inueniaĩ
cautum a iure &c. ne ſede vacan. quã ẽt reg. firmat gl.
per eã arguendo in clem. j. in verbo capitulũ ibi, in con
trariũ &c. & de hære. & ibi Imo. in fin. 4. col. & gl. in c.
is quib. de maio. & obed. ibi quia nuſquã inuenit &c. &
Abb. in c. cũ olim. in 2. col. eod. tit. Arch. in c. Pontifices
7. q. j. in j. col. ibi cũ hoc nõ inueniaĩ ſibi p̃miſſum. Spec.
in tit. ne ſede vaca. poſt princ. in 2. for. libelli ibi cũ iam
nullo iure caueatur, & expreſſus in fi. tit. Io. Andr. in c.
pen. in §. ep̃o de tẽpo. ordi. lib. 6. dũ dicit ꝙ antequã ille
tex. fuiſſet ↄditus, capitulũ nõ ſuccedebat ep̃o in dando
licentiã ad ordines, ex quo hoc nõ reperiebatur in iure
expreſſe cautũ, & Dom. in c. vnico. de maio. & obed. in
6. poſt prin. 4. col. vnde ſignanter dixit Dom. in c. preſ-
byteri 2. col. 24. diſt. ꝙ in hac mã tñ põt capitulũ, quan
tũ eſt ĩ iure expreſſum quẽ refert do. Fel. in d. c. cũ olim,
in 2. col. & valde magnifacit ibidẽ in fi. col. ¶ Et vt iſta
regula magis liqueat, declaro eã ex mente p̃dictorum
doctorũ. ſ. nõ ſufficere eſſe expreſſa in iure ea in quib⁹
capitulũ ſuccedit ep̃o ſed vacan. quia includunĩ ſub re-
gulis expreſſis, ſed eſt neceſſe ꝙ expreſſe de qualibet ip-
ſarũ ſit in iure facta mẽtio, quod apparet, nã collatio eſt
iuriſdictionis, vt notaĩ in c. trãſmiſſa. de elect. & in c. 2.
de ↄceſ. p̃ben. cũ ſi. & ſic deberet includi ſub regulã ꝙ ĩ
his, q̃ ſunt iuriſdictionis capitulũ, ſuccedet ep̃o ſed. vac.
tũ quia expreſſe de colla. cautũ non erat, & in ſpecie ꝙ
ſuccederet. tex. in d. c. dixit capitulũ non ſuccedere in
colla. ex quo nõ reperitur iure cautũ. ¶ Similiter vide-
mus inſtitutione eſſe iuriſdictionis d. c. tranſmiſſa, & c.
ex frequentib. de inſti. tũ vt in ea ſuccederet capitulũ fa
cta fuit expreſſa mentio c. j. de inſti. lib. 6. ¶ Videmus, vt
viſitare eſſe iuriſdictiõis, vt per doct. in d. c. tranſmiſſa,
& in c. auditus, & in c. cũ olim. de p̃ſcript. & voluit gl. in
d. clem. j. de hæred. & tamen d. glo. argumentatur hoc
mõ nõ reperiĩ expreſſum in iure de viſitatiõe, ergo nõ
ſuccedit. ¶ Quaſi oĩa prædicta velint ꝙ licèt iſta cõtine
ri videanĩ ſub illa reg. ĩ his, q̃ ſunt iuriſdictiõis &c. tñ ex
quo de eis expreſſe & in ſpecie nõ eſt iure cautũ, capitu
lũ in eis nõ ſuccedet. ¶ Vñ firmata iſta regula, dicendũ
eſt ſic eſſe ꝙ vt capitulũ ep̃o ſuccedat ſed. vaca. in dãda
licentiã ædificandi eccleſiã, vt quis fiat p̃ronus, nõ repe
ritur expreſſe iure cautũ, cũ non ſit canon tale quid di-
cens, ergo capitulũ in hoc nõ ſuccedet, ſed ep̃s futurus
3 expectabit. ¶ † Tertio adducitur regula ꝙ capitulũ ſuc
cedit ep̃o ſed. vac. in his, quæ ſunt neceſſariæ iuriſdictio
nis, & ſic vbi fieri non põt quin ille actus fiat. gl. ordina
riæ in d. clem. j. de hæred. in ver. capituli, & Abb. in d. c.
cum olim, in 3. col. & ſu oẽs Moder. de maio. & obe. &
idẽ Abb. in c. 2. in fi j. col. de ſed. vacan. Sed in caſu nr̃o
quantũ ad dandã iſtam licẽtiã ædificandi ecclãm & ac
quirendi iuſpatr. non eſt actus neceſſarius imò volun-
4 tarius,† quia poterit fieri etiã poſtquã fuerit creatus no
uus ep̃s, quia quod differtur non aufert, ergo non dr̃ ne-
ceſſarius vñ capitulũ non habet ſuccedere in dando p̃-
dicto conſenſu. ¶ Quartò adducitur pro hac parte au-
rea & ſingulari doc. do. Abb. in c. 2. in 2. not. in ſede va-
5 can. ꝙ in caſib. dubijs,† an capitulum ſed. vacan. ſucce
dat ep̃o ſi vel ne ſemper eſt iudicandum contra capitu
lum, quẽ ibi ſequuntur Moder. & mouetur per text. ibi
aureũ, ſed nos ſumus in caſu dubio an ſuccedat capitu-
lũ ſi vel ne (imò per ſupradicta videĩ ꝙ nõ ſuccedat) er-
go iudicandũ contra capitulũ per ſupra allegatam au-
ream doctrinã, quia a nemine eſt reprobata. imò pro-
batur in tex. d. c. 2. & iſta pars certe eſt multũ ſubſtenta
6 bilis & deberet vera eſſe. ¶ † Tñ contraria pars dr̃ ve-
ra & cõis. Pro qua p̃mitto vnum euidentiale ꝙ ep̃o de-
cidente capitulũ ſuccedit in his, q̃ ſunt iuriſdictionis &
ordinis epiſcopalis eo modo quo j. dicetur. ¶ Et ratio
huius ſucceſſionis eſt prout aſſignatur per doct. & ma-
7 xime per Inn.† quia poteſtas defuncti deuoluitur ad il
lum a quo eam habuit vnde cum ep̃o in elec. datur po-
teſtas a cap. vt de elec. per totũ licèt cõfirmatio tribuat
exercitũ c. nihil de elect. cũ vulga. cod. modo eo defun-
cto, quouſq; de alio p̃uideaĩ ad capitulũ poteſtas deuo-
8 lui debet,† nam res de facili reuertiĩ ad naturã ſuam c.
ab exordio 35. diſt. l. ſi vnus. §. pact⁹ ne peteret. ff. de pac.
ita voluit notabiliter Inno. in c. ad abolendã, de hæred.
quẽ ibi ſequiĩ do. Abb. & Ana. in 4. col. & idẽ Abb. in c.
is qui poſt medium vltimi no. in c. olim ante fi. 3. col. de
maio. & obed. & ſentit idẽ Abb. c. j. in fin. vltimi notabi
lis, ne ſed. vacan. & gl. ordinaria Ioan. And. in clem. j. in
verbo capitulũ. de hæred. & ibi Card. pulchre. in 8. q. &
Imo. in 5. col. Facit qđ voluit Bart. p illũ tex. in l. vbi ab-
9 ſunt. ff. de tut. & curato. dat ab his.† quod ſi rectores nõ
ſunt in ciuitate datio tutoris remanet apud priores, vel
ordinẽ decurionũ ipſius ciuitatis, & dicit iſto caſu poſſe
ad prædictos appellari, vbi ẽt inducit ad caſum noſtrũ,
10 ſcilicet ſed. vacan. epiſcopatu.† Facit ẽt quod voluit gl.
in c. nullus 79. diſ. quod ſed. vacan. Papatu iuriſdictio re
manet apud collegiũ Cardinaliũ à quo eã Papa habuit,
ſequiĩ Bart. licèt eã nõ alleget. in d. l. vbi abſunt, veritas
tñ huius dicti bñ ibi diſcutitur per Alex. in apoſtilla ſua.
¶ Aſſignatur & alia rõ. ſ. cõiunctionis, & connexitatis,
q̃ eſt inter ep̃m & capitulum, quia faciunt vnũ corpus
c. quantum, & c. ea noſcitur, de his, q̃ fiunt à præla. c. cũ
non liceat, cũ concordan. de præſcrip. meritò mortuo
p̃lato ſuccedit capitulũ. arg. 2. de conceſ. præben. & iſtã
rõnem ſentit ẽt do. Abb. in d. c. is, q̃ ante fin. vltimi no-
tabilis, & in c. cũ olim in fi. 3. col. de mai. & obe. & Car.
11 in d. cle. j. in 18. q. ¶ † His ſic præmiſſis p̃ iſta parte ad-
duco primò regulã generalẽ & vulgatam ꝙ capitulum
ſed. vac. ſuccedit ep̃o in his quæ ſunt iuriſdictionis, & or
dinis epiſcopalis, ea quæ ſunt iuriſdictionis per ſe exer-
cendo, vel per aliũ ẽt non ep̃m, ea verò, quæ ſunt ordi-
nis epiſcopalis per conuicinos epiſcopos cum cautelæ
ſtudio &c. gl. eſt de hoc cõiter approbata in d. c. is qui.
& ibi doct. & præſertim Abb. de maio. & obe. & doct.
in c. ſuffraganeis de elec. p̃ primò eſt tex. ĩ d. c. cũ olim.
pro ſecũdo eſt tex. in c. Pontifices 7. q. j. cũ multis alijs q̃
allegari poſſent, vnde cũ illud dare licentiam ſit iuriſdi
ctionis. iuxta not. in c. tranſmiſſa. de elec. merito capitu
lũ ſuccedit ſed. vacan. ¶ Secũdo pro iſta parte adduciĩ
nã capitulũ ſed. vacan. ſuccedit ep̃o in inſtituendo p̃ſen
tatũ quod eſt plus c. j. de inſti. lib. 6. ergo ſimiliter ſucce-
dit in datione huius conſenſus. ¶ Tertiò pro iſta opinio
ne adduco in terminis Gaſp. Cal. conſulentem pro iſta
parte in conſil. 3. hoc tit. fol. 61. ¶ Quartò adduco Paui
num in tract. de ſede vacan. in 2. part. in 5. q in 2. col. vbi

in

in terminis tenet iſtā opi. Cald. ¶ Et ſic vt vides habemus duos ſublimes doctores pro iſta opi. & nullū ↄtradictorē. ¶ Poſſent ēt plura a ſimili adduci, quæ pōt facere capitulum ſed. vacan ſed quia habemus auctoritates in terminis prædictorum non curo. & certè ſi illas auctoritates non inueniſſem tenerē opinionē in contrarium per rōnes per me nouiter ſ. formatas multum vrgentes ad quas credo Cal & Paulinū non aduertiſſe, vñ ſi dabimus ad illas aliquod bonū rñſum pars affirmatiua erit magis clara. ¶ Non obſtat igiṫ primū de præiudicio epī quod generari poſſet, quia ſalua pace; nā non poſſumus dicere eſſe præiudicium id quod ius permittit, ſi n. eps vinceret, ipſemet idem faceret, & ſi nollet ad id cōpelleretur ſecundū do. Card. in c. nobis. hoc tit. in 6. q. & infra in hac quæſtione principali erimus dicturi, eod. modo nunc facere poſſet. & deberet capitulum. ¶ Eſt bene verum ꝙ dubitarem vtrum capitulum poſſet ↄſentire, vt apponeretur aliqua conditio, quæ eſſet contra ius, puta ꝙ inſtrumento nō pertineret ad epm; & ſimilia licèt poſſe dici ꝙ ad hoc vt inducanṫ laici ad eccl̃as fundandas poſſit ēt capitulum hoc facere, cum etiā ordinarius cōpelleretur conſentire, vt dicemus infra in iſta j part. in 7. q. prin in j art. in 12. ampliatione primæ limi. vnde ſi ordinarius ad iſta cōpelleretur quod ꝑiudicium faciat ei ſi hoc capitulum faciat, ſed re vera obſtat oīno illa regula ꝙ capitulum non pōt diſponere in his, quæ generant epiſcopo præiudicium. ¶ Non ob. 2. ſcilicet ꝙ non inuenitur à iure expreſſum, quia bene inuenitur expreſſum in regulis ſpecialibus nō dico gñalibus vt fuit dictū in motiuo, & regulā generalem hic appello illā ſ. ꝙ in his, q̄ ſunt iuriſdictionis ſuccedit capitulum &c. Specialē verò nomino illam. v3 ꝙ in his, quæ ſunt iuriſdictionis neceſſaria ſuccedit capitulū, vñ cum iſta inueniaṫ contenta ſub illa regula, quæ eſt iuriſdictionis neceſſaria; vt j. oſtendemus. ergo bene dṙ expreſſū. ¶ Et ſic non obſt. 3 ſ ꝙ capitulū ſuccedat in iuriſdōne neceſſaria, nam hoc fateor, dum poſtea dṙ, dare hmōi conſenſum non eſt neceſſariū. ſed voluntariū nego. nā ſi bene aduertatur eſt bene neceſſariū, attento ꝙ ſi laicus haberet nunc voluntatem ædificandi, ſi negaretur conſenſus, poſſet eſſe ꝙ amitteret illam voluntatem, &
12 non ædificaret amplius eccleſiam, † cum magis ſimus proni ad malum q̄ ad bonum, & à bono cito reuertimur, & inducimur ad malum, quod eſſet damnoſum eccleſijs, & iō periculū eſt in mora. nā ſm vulgare dicitˢ. batte lo ferro, quando è caldo. Et iura ſemper quærūt vt laici inducantur, & non retrahantur ab ædificatiōe eccleſiarū argu. c. 3. de iurepa. & tanto magis dṙ neceſſarium, quia poſſet non ↄſentiens compelli, vt in hac q. in 16. art. dicemus. Eſt bene verum voluntariū eſſe ex parte ædificantis, quia poteſt q̄ñ vult ædificare, ſed ex parte habentis conſentire non eſt voluntarium, quia dependet de voluntate alterius & non ſua, & ſic illud motiuum non obſt ſed magis facit pro iſta parte. ¶ Minime obſt. 4. quia ex quo habemus deciſiones in terminis non dicemus caſum dubium, ſed clarū, & iſta pars eſt cōis quā tene indicando, & conſulendo, pp auctoritates Gaſp. Cald. & Pauli ¶ Licèt certè nec primo, nec ſecundo motiuo, imò nec et quarto ſit bene reſpōſum, nam non ſufficit vt diximus incluſi ſub quacunque regula, & ambæ regulæ ſupraſcriptæ dicunṫ generales, nec iſte caſus dicit clarus, cùm magis vrgentia ſint motiua ab illa parte, & locus ab auctoritate eſt debilis. vnde in puncto iuris tenerem partem negatiuā per rōnes quas ſupra nouiſſimᵉ ego in iſta q. adduxi. quæ quidem ſunt inconuincibiles. vnde iſto caſū poſſumus dicere ꝓ dictus doct. viſus fuiſſe voluntate pro ratione, cum contra eos verè regulæ iuris obſtent. ¶ Reperi poſtmodū do. Roch. in hoc trac. in verbo pro eo ꝙ in diœceſani conſenſu, in 29 char. in 4. col in verſ. 11. quæro quærentem de hmōi queſtione, & tenentem opinio. Cal. licèt nihil de prædictis dicat, qui tamen pro opin. Cal. adducit in ſimuli lo. And. in d. c. nobis qui ſuper verbo loci epiſcopo dicit ꝙ præſentatio, quæ ſolet fieri epo ſed vacan. ſit c. alleg. et Gem. in c. vnico, in 23. q. de malo. & obed. lib 6. & ita reſidet ſubdendo Cal. moueri illa potiſſima ratione, quia eā, quę ſunt iuriſdictiones tranſeūt in capitulum ſed. vacan. quæ tamen non militat per rationes per me adductas. ¶ Tu vero dic illam rationem Cal non militare, & nullā rationē pro ipſis doctoribus facere, niſi ſolum illa non pœniteat fundatorem ſi retardatur aſſenſus, cui tamen rationi non obſ. illa alia regula, quia hic caſus non eſt expreſſus in iure, vnde iſte articulus eſt nimium dubitabilis, cogita ſuper eum.

¶ Decimus artic. 2. q. princ. j. part. j. Libri.

1 Conſenſus diœceſani debet interuenire in fundatione, cōſtructione, vel dotatione, ſiue ſit laicus, vel clericus, qui ea vult facere.

QVAERO Decimò an conſenſus diœceſani debeat interuenire in fundatione, conſtructiōe, vel dotatione, ſiue ſit laicus, ſiue ſit clericus ratione eccleſiæ, quis eccleſiā, vel capellam fundat, ↄſtruit, vel dotat. do. Roch. in hoc tracta. in verbo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu. in 27. char in 2. col. in verſ. primo igitur quæro. formā iſtā q̄ōnē
1 † & breuiter cōcludit ꝙ ſiue ſit laicus, ſiue clericus fundator requiraṫ talis ↄſenſus, & dicit ita ſuiſſe Cal. cōſ. ſuo 20 incip. quidā ædificauit, qđ eſt v̇lt. cōſiliū ſub hoc tit quē dicit moueri per tex. in c. pie mētis & in c. ſingēlū, & in c. ↄſiderandū 10 q. 7. & ſ. c. nobis, hoc tit. dicit et hoc ꝓbari ex diffinitione iuriſp. in generalitate ſui. & ſ. c. nemo. de ↄſe di. j. & ita reſidet. ¶ Tu aduerte. nā vt latè diximus ſ. in hac 2 q. prin. in 3. art. vbi per doc cur diœceſani ↄſenſus requiraṫ in ædificatiōe eccleſię iuxta c. nemo. de ↄſe di. j. duas ponūt rationes, q̄ ita militant in laico ſicut & in clerico. & econtra quas poſuimus ſupra in iſta q. prin in 3. art. cur vero requirat cōſenſus diœceſani in creatione, & acquiſitione iuriſp. iuxta c. nobis, hoc tit per doct. aſſignat alia rōnem per Abb. in cōſ. 59. d. iac. de Racaneto in verſ. 3. prin. in 2. vol. de qua ſ. in d. 3. ar. quia iſta ſpiritualia, vt laici nō poſſunt propria auctoritate tractare, quaſi veſit ꝙ ↄſenſus diœceſani faciat eos habiles, tunc ſic aut nos volumus dicere ꝙ requiranṫ duo ↄſenſus vnus pro ædificāda eccleſia. iuxta. c nemo & alius ꝓ acquirendo iuſpa. iuxta. c. nobis, hoc tit. ſm meā nouam, & puro verā opin. de qua ſ. in ↄſenti 2. q. prin. in 3. art & eſſet dicēdū ꝙ requiraṫ ſolus ↄſenſus primus, pro eccleſia ædificanda. iuxta. c. nemo quia illæ duæ rōnes cur ille conſenſus requiraṫ. ſ. vt examinet locū creationis, eccl̃æ dotem, & qualiter ſit regenda & alia fauore eccl̃ę vt perficiaṫ, & dos ſufficiens aſſignetur ita militaṫ in clerico, ſicut & in laico, ſed alter ↄſenſus pro acquirendo iuſp. iuxta. c. nobis, in clerico fundatore non eſt neceſſarius, quia rō illius aſſignata de qua ſ. vt faciat laicum habilem ad iſta ſpiritualia non militat, quia cum fundator ſit clericus rōne eccl̃æ non pātrimonij eſt capax huius iuris ſpiritualis e. cū cōtingat, de fōro compeien. c. 2. de iudi. cum ſimi. non erit neceſſarius conſenſus diœceſani. ¶ Aut nos volumus tenere ꝙ vnicus tm̄ requiraṫ cōſenſus diœceſani pro conſtruenda eccleſia, & pro acquirendo iuſpa. vt videtur velle communis opinio. ſupra in d. 3. art. & non eſt dubium ꝙ omnino requiratur cōſenſus ordinarij, per d. c. nemo. quāuis non militet illa ratio habilitandi clericum circa ſpiritualia cum ſit illorum capax, militabunt tamen duæ aliæ rationes ſupra aſſignatæ. argumen §. affinitatis. inſtitu. de nupt. Et ita iſte articulus eſt declarandus.

¶ Vndecimus artic. 2. q. princ. j. part. j. Libri.

1 Conſenſus diœceſani requiritur in eccleſia fundanda ex iuſſu teſtatoris.

2 Teſtator licèt iuſſerit conſtrui eccleſiam & tempore mandati nō interuenit iuſſus epiſcopi. ſed poſt eius mortem iuſpatronatus dicetur habuiſſe initium ex tempore præſtiti conſenſus, non autem ex tempore conditi teſtamenti.

3 Iuſpatronatus ſi ſumat initium à tempore præſtiti conſenſus, & c.

*& conſenſus fuit præſtitus poſt mortem teſtatoris eccleſiam con
ſtrui mandantis iuſpatrona. non dicitur eſſe in hæreditate dicti
teſtatoris.*
4 *Hæres ſi priuetur hæreditate teſtatoris, priuabitur etiam de iure
patrona. quod ſumpſit initium a tempore præſtiti conſenſus, nõ
a tempore teſtamenti.*
5 *Qui per alium facit per ſe facere videtur.*
6 *Eccleſia conſtructa iuſſu teſtatorum interueniente conſenſu epi-
ſcopi poſt mortem teſtatoris erit libera.*

QVæro vndecimò an iſte cõſenſus diœceſani re
1 quiratur etiam in eccleſia † & capella ex iuſſu
& diſpoſitione teſtatoris facto & facta in eius
teſtõ virtute cuius uoluit hæres illã conſtruere. & dicẽ
dum eſt ẽt in hoc caſu fore adhibendũ cõſenſum or
dinarij. ita pulchrè cõſuluit Ang. in conſ. ſuo. 125. in c.
Bona dicti teſtatoris quẽ ſequit̃ d. Roc. in hoc tract. in.
verbo ꝓ eo ꝙ de diœceſani ꝯſenſu in 27. chart. ĩ 2. col.
in j. q. in verſi. & aduerte qa. ¶ Dic hoc idẽ ẽt ſi teſtõr
vel aliquis fundator iuſſiſſet creari vel fundaſſet aliqđ
beneficiũ in extractu, qa non dicet̃ beneficiũ eccleſia
vel capella, niſi ſecuta approbatione epi. ita Calda. in
conſi ſuo vlti. ſub hoc tit. & rota. 10. hoc tit. & rota. 17.
quidã pſonus. in ti. de præben. in antiquiorib. refert &
ſequit̃ do. Fel. plura allegãdo in c. ex parte ſ. in j. col. de
reſcrip. ſequit̃ do. Roc. vbi ſupra in verbo pro eo. ꝙ de
diœceſani conſenſu in principio qui aſſerit facere qđ
dicit Abb. in c. cura. in fi. hoc tit. & ibidẽ do. Card. in 5.
notab. ¶ Hinc dixit do. Roch. ibidẽ in verbo pro eo ꝙ
de diœceſani cõſenſu. in prin. ſe aliàs dixiſſe in qõne fa
cti, ꝙ ſi teſtator mãdet fundari capellã, & poſtea dece
dat ante cõſenſum epi. iuſpa. cauſatũ ex tali fundatiõe
nõ dici eẽ in hr̃ditate ipſius teſtatoris, adeo ꝙ licèt hę-
res priuet̃ illa hr̃ditate, nõ tñ priuatur ipſo iure patr. qa
ſumpſit initium a tempore conſenſus epi, quod certe
eſt magnũ dictũ ſi eſt verũ. ẽt circa hunc articulũ adde
aliud qđ dicit ipſemet Roc. in d. verbo, ꝓ eo ꝙ de diœ-
ceſani ꝯſenſu. in 28. cha. in 4. q. in 2. col. circa mediũ. in
verſ. Et ita vr̃ ſentire vbi dicit do. Car. ſentire ĩ c. cũ ſę-
culũ. in 5. q. ꝙ ſi teſtator iuſſit eccleſiã conſtrui, & circa
hæc legata fecit, neceſſariũ eſſe conſenſum epi in con-
ſtructione. d. c. nemo. Et tñ legatũ tenere. c. nos quidẽ.
de teſta. quia legatũ fauore vltimæ voluntatis ſtatim
valebit, licèt ꝯſenſus epi interueniat poſt, quãuis ſecus
ſit in donatione. ¶ Tu circa prædicta cõclude verum
eſſe ꝙ in oĩ ꝯſtructiõe eccleſiæ, capellę, vel altaris, fun-
datione, & dotatiõe facta in vita requirit̃ ꝯſenſus epi,
maximè vt acquiratur iuſpa. per d. c. nemo & d. c. uo-
bis. vt diximus s̃ in 3. arti. & de altari, eccleſia, & capel
la, ponit Pau. de Cit. in hoc trac. in 3. parte primæ cau-
ſæ in 32. q. 3. col. Et idẽ dicendũ eſt, ſi capella, vel eccľa
eſt fundãda ex iuſſu teſtatoris, vt in terminis q. noſtrę,
ꝙ debeat interuenire. & in hoc non eſt dubiũ per ſu-
pradicta. Eſt & alia qõ quam videtur tetigiſſe Card. in
d. c. cũ ſęculũ. ſupra allegatũ, an hmõi conſenſus ſuffi-
ciat interuenire poſt eccleſiam ꝯſtructã. & de hoc di-
cemus in proximo ſeq. arti. ¶ Totã tñ difficultatẽ ha-
beo in d. do. Roch. proximè relato ſecũdum quod ait
ſe dixiſſe in qõne facti, ꝙ teſtatore qui mãdauit funda-
ri capellã decedente ante conſenſum epiſcopi, ex quo
iuriſpa. initium ſumpſit a tẽpore conſenſus epi, licèt ſit
cauſatum ex tali fundatione, non dicetur eſſe in hære-
ditate ipſius teſtatoris, adeo ꝙ licèt hæres priuetur illa
hæreditate, non tñ priuatur ipſo iure pat. ita Roch. vbi
ſupra. ¶ Ex cuius dicti cape infraſcriptas cõcluſiones.
Prima erit, ꝙ requiratur cõſenſus diœceſani etiam in
capella fundãda ex iuſſu teſtatoris. & iſta concluſio eſt
veriſſima, & eſt ti. articuli noſtri. & ita ꝓximè eſt ꝯclu-
2 ſum. ¶ Secũda eſt cõcluſio q̃ elicitur ex d. do. Roch. † ꝙ
licèt teſtator iuſſerit ꝯſtrui capellã, & cũ hoc mãdauit
nõ interuenit ꝯſenſus epi, ſed poſt eius mortẽ, iuſp. di-
ctæ eccleſiæ non habuiſſe ortũ ex dicto teſtõ, ſed a tẽ-
pore præſtiti cõſenſus ſumpſiſſe initiũ. iſta concluſio
eſt veriſſima, & cõprobatur per ea quæ diximus ſupra
in pręſenti. 2. q. principali. in 5. arti. in verſi. 3. infero ꝙ
cauſa efficiens iuriſpat. ſit conſenſus ordinarij qui facit
laicũ incapacem habilẽ ad iſta ſpiritualia iuxta rõnẽ
aſſignatã cur requiratur ꝯſenſus ordinarij in d. quinto
arti. vnde cum ille cõſenſus ordinarij ſit cauſa efficiẽs
ſubſtantialis & formalis ipſius iuriſpa. merito ab illo
tp̃e præſtari ꝯſenſus ſumit initium, & non a tempore
3 quo teſtator mandauit capellam conſtrui, ¶ † Tertia
colligitur concluſio ex dicto do Roc. ꝙ cũ iuſpa aſſu-
mat initium a tempore præſtiti cõſenſus, & conſenſus
fuerit præſtitus poſt mortem teſtatoris capellã cõſtrui
mandantis, dictũ iuſpa. non dicitur eſſe in hæreditate
dicti teſtatoris. iſtã cõcluſionẽ puto verã, ex quo hære-
ditas ꝯſideraẽ tp̃e mortis defuncti, quo tp̃e hoc iuſpa.
nõ erat in hęreditate: quia adhuc nõ erat deductũ ĩ eẽ,
meritò non dicetur eſſe in hæreditate. ¶ Quarta elicit̃
cõcluſio ex dicto do. Roc. quã deducit in cõſequentiã
ex præcedenti ꝓxima ꝯcluſione, ꝙ licet hæres dicti te-
ſtatoris priuet̃ illa hæreditate, nõ tñ priuabitur ipſo iu
re pa. quod ſumpſit initiũ a tp̃e cõſenſus epi. & ſic poſt
mortẽ teſtatoris, ex quo non fuerat in hæreditate teſta
4 toris tp̃e ſuæ mortis. ¶ † Iſta vltima concluſio eſt q̃ me
turbat quã puto nullo modo poſſe procedere, & hoc
demonſtrabo ad oculum. negari non poteſt ꝙ iuſpa.
trãſit in hæredẽ cũ hæreditate, & nõ extra hæreditatẽ
gl. in c. piæ mẽtis 16. quæſt. 7. adeo ꝙ ſi aliquis nõ acce-
ptat hæreditatẽ alicuius, vel illa priuabitur, vel erit hæ
res particularis, non habebit iuſpa. defuncti, vt oĩa iſta
latè dicentur infra in decima q. prin. in pluribus illius
articulis. ¶ Negari ẽt non põt ꝙ ille dr̃ acquirere iuſpa.
qui dat, fundat, conſtruit, vel dotat capellã vel eccleſiã
d. c. nobis & gl. magiſtra. in d. c. piæ mentis. ¶ Negari ẽt
non pñt in facto cõcluſiones noſtræ, ꝙ iſte talis hæres
non fundauit de ſuo non conſtruxit, nec dotauit ipſã
capellã, ſed teſtator de cuius bonis p̃dicta facta fuerũt
5 & bona fuerunt teſtatoris & nõ hæredis, † ergo teſta-
tor dicitur prædicta feciſſe & non hæres. regula. qui p
aliũ. de reg. iur. li. ſexto. vt colligitur ex gl. d. c. piæ mẽtis
& ex dictis doc. ĩ d. c. nobis. & ex his quæ ſupra diximꝰ
in præſenti ij. q. prin. in ij. artic. ¶ Negari etiam nõ põt
ꝙ ſi talis inſtitutus hæres priuatur hæreditate, non erit
ipſe hæres, ſed is cui hr̃ditas adiudicabitur. per notata
per Bar. & doc in l. gerit. in l. neceſſariis & in l. pro hæ-
rede. ff. de acquiren. hære. ſi modo iuſpa. dictæ capellę
non tranſit ad dictum priuatum hæreditate cum ipſa
hæreditate, tum quia non erat in hæreditate tempore
mortis. tum ẽt quia non potuit ad eũ tranſire cũ hære
ditate (quamuis in hæreditate fuiſſet) cũ ipſe non ſit hę
res, ergo nullo mõ ex hoc capite quia fecerit illa iria,
fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit: quia non dicit̃
ipſe p̃dicta feciſſe, ſed ille cuius fuerunt bona. ergo nul
lo modo deciſio do. Roc. procedere poteſt. ¶ Et ſi tu di
ceres, qd dicendum ergo de hoc. dico fore cõſiderãdũ
id quod dicemus in proximo ſequenti arg quęrunt. n.
doctores in c. cura. hoc tit. & in pluribus aliis locis. &
pręſertim Abb. in diſputa. augerio. in primo dubio. an
mortuo donatore conſenſus ſuperueniens validet do
nationem in præiudicium hæredis. & concludit ibi
Abb. ꝙ non ſed quia actus donationis eſt nullus. c. il-
lud & c. præterea. el. 2. & c. nullus. hoc titu. remanet iu
ſpa. in hæreditate, & cũ ea tranſit in hæredẽ, cui cũ ſit
ius quæſitum ex tranſitu in eo facto cũ hæreditate ſu-
perueniẽs cõſenſus non põt ſibi tollere illud ius, vt late
dicemus infra in hoc primo lib. in ſecunda parte. in j. q.
pri. in 17. arti. ¶ Tũc ſi in caſu noſtro iſte conſẽſus ſup-
uenit tp̃e quo non potuit tranſire in hæredẽ, remane-
bit vt erat, & ſic legatũ de faciẽda capella ſtatĩ valebit
6 † licet conſenſus interueniat poſt. per dictũ Car. ĩ c. cũ
ſęculũ, ſupra relatum. ergo dicendũ capellam eſſe fun
dãdã & fore liberã & non patronatã, tanquã ſi eſſet fa
cta a teſtõre velut legatũ piũ, & ꝙ nulli acquirat̃ iuſpa.
quia eo viuente nõ erat perfectũ, & nõ erat in hr̃dita-
te, & ſic nõ poterat ad hr̃dẽ trãſmitti. Et ſic teneremus
opinionẽ Abb. in dicta diſputatiõe augerio, militare ĩ

caſu ſuo.ſ.in donatione facta per defunctum ſine cõ-
ſenſu diœceſani ꝙ nõ poſſit interuenire poſt in ꝑiudi-
ciũ hæredis,quia ius hæredi erat q̃ſitũ . ſed in caſu nr̃o
eſſet ſecus dicendũ,cũ nulli ius erat q̃ſitum niſi ipſi ec-
cleſiæ ꝙ capella fieret ꝯſenſus ſuperueniens qui per fi-
ceret iuſp.retrotraheret.iuxta no.in d.c.cura.& ſic eſ
ſe ac ſi ab initio cũ teſtator iuſſit capellã ſundari con-
ſenſus interueniſſet, & poſſet tranſire ad hæredẽ,non
trãſibit ad hęredẽ priuatũ qui nõ erit hęres,ſed ad hæ-
redẽ verũ & declaratũ & ſic concludo in caſu forma-
to per Roc.aut illã capellã fore liberã , aut ſi fuerit pa-
tronata iuſpa.ipſius eſſe hæredis declarati. & ſic nullo
mõ poſſe ſpectare ad hæredẽ priuatũ cõtra expoſitio-
nẽ.Et pro hoc dicto meo faciũt quæ dicit Phi. Decius
in cõſi.121.diuino &c.In cauſa venerabilis. in prin.cir
ca illa beneficia ſic ſundata ordinariũ habere inten-
tionẽ fundatã a iure. per.c.oẽs baſilicę.16.q.7.¶ Ex cu-
ius Phi.dictis poſſumus dicere ꝙ ſi eccleſia eſt fundata
ſine conſenſu epi, quia non eſt acquiſitũ iuſp. fundan-
ti.per c.nobis.hoc tit.erit libera & ſub poteſtate epi :
quia eccleſia ſemel ædificata nõ eſt deſtruenda.per ea
quæ dicemus ĩ.in 3.q.huius partis.in 13.artic.& ibi di-
cta faciũt pro hoc. & ideo ſi teſtator vult beneficium
procedere ꝙ vnus ſacerdos eligat alterũ ſine cõſenſu
epi,non tenebit talis conditio.c.cum dilectus.de con-
ſue.& dicetur late ĩ in 9.q. prin.huius partis.in 3.artic.
& ideo ordinarius prouidebit & etiam inferior eo ſi
habet ius inſtituendi per dicta per Phil. in d.ſuo conſi.

¶ Duodecimus artic. ij.q.prin.j.partis.j. Libri.

1 Conſenſus diœceſani an debeat interuenire ante vel in actu fun datioms, an ſufficiat quòd interueniat poſt eccleſiã fundatam.
2 Eccleſia non poteſt fundari ſine conſenſu diœceſani.
3 Conſenſu diœceſani deficiente in fundatione, & eccleſia nullo modo acquiritur iuſpa.
4 Eccleſia cõſtructa ſine conſenſu diœceſani viuo fundatore, ſi epiſcopus vult cõſentire cõſenſus retrotrahitur & acquiritur iuſp. in ea ſecus ſi non vult conſentire, quia eccleſia erit libera .
5 Eccleſia conſtructa ſine conſenſu diœceſani , & poſtea moriatur teſtator, ſi poſtea epiſcopus conſentit acquiritur iuſpatrona.per hæredes.
6 Teſtator iubens eccleſiã fundari per hæredes, mortuo teſtatore antequam conſenſus adhibeatur , conſenſus poterit adhiberi poſtea tempore quo ſundabitur eccleſia, & iuſpa.erit hær.
7 Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto.

1 QVAERO duodecimò † an conſenſus diœce-
ſani debeat interuenire ante vel in actu funda
tionis conſtructionis , vel dotationis eccleſiæ ,
an verò ſufficiat ꝙ interueniat poſt eccleſiam funda-
tã,conſtructam,vel dotatam.do.Roc.in hoc tracta.in
verbo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu in 28.char.in
1.col.in 3.q. quærit de hmõi q. & includit in ea quid ẽt
ſi donaret iuſpa.alteri laico ſine conſenſu epi, an ſuffi-
ciat poſtea epiſcopũ ratum habere vel conſentire ad
hoc ꝙ iuſpa.acquiratur, & in hoc deducit oĩa quæ lo-
quuntur in q. donationis factæ ſine conſenſu epi , &
tradat an & qñ conſenſus qui requiritur in actu poſſit
interuenire poſt,& quando validet actum.Ego de hu-
iuſmodi q. late tractabo in libro hoc in ſecunda parte
in j.q.princip.in 16.artic & in 17.arti.ad quæ ibi dicũ-
tur me remitto.hic ſolum tractabo de conſenſu q re-
quiritur in fundatione,cõſtructione,vel dotatione,an
poſſit interuenire poſt eccleſiã fundatã, cõſtructã, vel
dotatã. & Abb.in cõſi.89.Ieſu Chriſti.in 1.col.in 2.vol.
ꝙ licèt requiratur conſenſus diœceſani in ꝯſtructione
eccleſiæ , tñ poteſt poſtea interuenire. voluit etiã hoc
Car.in d.c.cũ ſæculum.hoc tit.Roc.verò dicit in ꝯtra-
riũ vrgere deciſionẽ Io.And.relatã ab Abb.in d.ca.cũ
ſęculũ.vbi dicit ſpeciale eſſe in legato iuriſp.vt ꝯſenſus
epi poſſit interuenire ex poſt facto,& rõnem ſpeciali-
tatis dicit eſſe fauorem vltimæ voluntatis,ergo ſecun
dum eũ in actu inter viuos, puta in donatione iuriſpa.
vel in cõſtructione ecclæ nõ ſufficere conſenſũ inter-
uenire ex poſt facto pro iuſpa. acquirendo. ¶ In hoc
2 arti. tu plura conſidera. & primò † ꝙ ſi nos loquimur
in eccła,capella,altari, & quolibet beneficio de per ſe
ſtãte,nullo mõ debet, nec põt fundari,ꝯſtrui,vel dota
ri,ſine cõſenſu diœceſani.iuxta.c.nemo.de cõſe.diſt.j.
c.nobis.hoc tit.& diximus in prin.proximi ꝑcedentis
3 arti.& ſupra in 3.arti.† quo conſenſu deficiente nullo
modo acquiretur iuſp.imò ſi voluerit epiſcopus, pote
rit eccleſiã reuocare.ita Pau.in hoc trac. in 3.parte.in
j.col in verſi primò quæro.per tex.in c.cũ olim.§.inſu
per.de priui.& diximus ſupra in fi.tertij art.huius ſecũ
4 dæ qõ.principalis.¶ Conſidera ſecundò † ꝙ ſi viuit fun
dator, & eps vult cõſentire, retrotrahitur cõſenſus ac
ſi a principio ꝓſtitus fuiſſet arg.d.c.cura.& c.ſuggeſtũ.
hoc tit.& in eccła neceſſe eſt ꝙ hoc faciat:qa alias nũ-
quã eſſet eccła arg. notatorũ in c.j.de relig. & q̃ habẽ-
tur in c.eccleſia.de immu.eccleſia.in alijs verò capellis
altarib.& beneficijs,ex quo fuerunt fundati ſine ꝯſen
ſu ordinarij,fundatores nõ erunt patroni. per d.c.no-
bis.& ſic remanebũt libera ſub cura diœceſani.arg.c.
oẽs baſilicæ.16.q.7 verũ ſi diœceſanus voluit cõſentire
ex poſt,retrotrahetur ꝯſenſus vt mõ diximus. & fun-
5 dator erit p̃ronus.¶ Cõſidera tertiò † ꝙ ſi aliquis ſunda
uit,cõſtruxit,& dotauit eccleſiã . capellã, vel altare, ſi-
ne cõſenſu diœceſani,& moriat̃ illo nõ habito, nullo
mõ acquiſiuit iuſp. & ſic illud non potuit trãſmittere
ad hæredes,nã nullo caſu ante epi cõſenſum iuſp. trã-
ſfertur ĩ aliũ,vt ſæpe diximus. Et in hoc caſu ſi bene ſu-
peruenlat ꝯſenſus epi dicerẽ ꝙ per hęr.nõ acquiratur
iuſp.qa cũ habeat initiũ poſt mortẽ cũ hæreditate trã-
ſire nõ potuit,& ſine hr̃ditate,nõ trãſit,ergo remane-
bit libera ꝑ dicta in proximo ꝑcedẽti art.tenerẽ tñ per
rõnem gñalem de qua per doc.in c.3.hoc ti.vt facilius
laici ĩducãtur ad eccleſias fundãdas ſi diœceſanus vel-
let hæt.eẽ p̃ronos ꝙ ad eos poſſet trãſire.¶ Quartò ꝯſi
6 dero ꝙ † ſi aliq̃s teſtator iuſſit eccleſiã ſundari ꝑ hær.
& ſit mortuus antequã ꝯſenſus adhibeat̃,talis ꝯſenſus
poterit adhiberi poſt tẽpore quo ſundabitur eccleſia
vel beneficiũ,& iuſp erit hæt.cũ repræſentat ꝑſonam
defuncti.ꝑ ea quæ dicit Abb. poſt Cald. & ibi Feli.ple-
ne in ca. cũ acceſſiſſent.de conſti.ꝙ hæres fundatoris
cũ cõſenſu epiſcopi poterit immutare modũ ſeu qua-
7 litatem in beneficio per fundatorẽ appoſitum † cũ cẽ-
ſeatur eadẽ perſona cũ defuncto , ſic & in caſu noſtro
tũ maximè cùm bona ex quibus capella eſſet ſundã-
da,donec expendant̃ ſint in hæreditate, & ideo hæres
fundare dicet̃ , teſtator.n.iuſſit fundari, ſed nõ funda-
uit.& ſic ſumus in faciendo,& nõ in iam facto.nec in
hoc caſu diceremus,ex quo cõſenſus non interuenit in
iuſſione teſtatoris , dũmodo ĩteruenlat in fundatione
capellæ,interueniſſe poſt,ſed in ipſo actu,vnde nõ erit
in caſu præſentis articuli quicquid dixerit do. Roc. in
præcedenti arti.in eius dicto a me bene trutinato.

¶ Decimus tertius arti.ij.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 Hæres conſtruendo eccleſiam alibi quam vbi teſtator iuſſit ædificari ſub certa pœna non incidit in pœnam .
2 Teſtator non poteſt tollere legem, nec præſumitur velle quòd iura & canones non habeant locum in teſtamento ſuo.

QVAERO decimotertiò, pone ꝙ teſtator mã
det eccleſiam conſtrui debere per hæredem in
domibus ipſius teſtatoris ſub certa pœna, diœ-
ceſanus requiſitus ab hærede non vult conſentire ꝙ
eccleſia in ipſis domibus conſtruatur, ſed concedit ꝙ
alibi poſſit conſtrui.an hæres conſtruendo ipſam ec-
cleſiam alibi incidat in ipſam pœnam. Iſta quęſtio ſu-
1 boritur ex præcedentibus articulis. † conclude hære-
dem non incidere in aliquam pœnam.prout decidit
Ludo.Roma.in ſuo ſingulari.incipiẽ.teſtator manda-
uit.chart.12.colum.3.allegat caſum ſingularem ſecũ-
dũ eũ in l.teſtõ.quidem.la grande ff.de cõd & demõ.
& Bal.in l.1.C.de his quæ pœnæ nomi.ſequit̃ do.Roc.
in hoc trac.in verbo pro eo.ꝙ de diœceſani cõſenſu.in
prima

prima col.in verſ.ſed hic ſuboritur quæſtio.q dicit ſe ita
pridie cõſuluiſſe.¶ Tu pro hoc allegat tex.in d.c.nemo.
de conſecra diſt.j vbi atrium eccleſiæ habet deſignare
eps & non pronus,& conſenſus epiſcopi eſt cauſa effi-
ciens,vt diximus ſupra in proximo quinto art.in verſi.
tertio infero.cum igitur hoc ſpectet ad epm, & legatũ
fauore cauſæ piæ tenet.c.nos quidẽ. de teſta. & fauore
vltimæ volũtatis ſtatim valet, vt per do.Car.c. ed ſecu
lũ.5.q.ergo debet fieri ſm cauſam efficientẽ, & ſic ſm
2 voluntatẽ epiſcopi,cũ oĩno eccleſia ſit fundãda.† & pœ
na appoſita per teſtatorem non miliitabit,quia teſtator
nõ põt tollere legẽ.c requiſiſti.de teſtamen.l.nemo põt
ff.de leg.primo. Teſtator enim præſumitur velle id qđ
ius,& velle ꝙ canones habeant locum in ſuo teſtamen
to & præſumaſ cogitare id quod canon. vt primũ uol-
uit Bal.in l.cũ patrem.in fi.C.de condi.inſer.ſecũdũ vo
luit idem Bal.in l quidã.in fi.col.in verſ.ſi aũt nõ dixit.
C.de iure delib.tertium voluit idem Bald.in l precibus.
in 14.col.C.de impu.alijs ſubſti nam ẽt quælibet diſpoſi
tio ĩ dubio intelligitur ſm ius cõe.c.cum dilectus. de ꝯ-
ſue.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa.l.ſi cui.ff. de ſerui.ti.gene
rali.videmꝰ etiã idẽ eſſe in priuilegio.l.ſi quando C. de
inof.teſt.c.eccleſia.el.2.de elec.& ad propſitum faciunt
multa quæ adduximus infra in hac prima parte in 9.q.
princ.in 3.ar.in ver.moueor.& alio pulchro.& ſic quar
to principali fundamento.vbi adduco ꝙ ſi aliquis põt
ex priuilegio,indulgentia.vel reſcripto, vel auctoritate
papæ inter viuos vel in teſtamento diſponere , non eſt
obſeruandus eius motus,ſed voluntas eius interpretan
da ſecundũ ꝙ ius vult in ſimilibus diſpoſitionibus.& ꝙ
nõ tollatur diœceſani auctoritas,ſed illa obſeruetˀ,ſi er
go ius diſponit atriũ eccleſiæ fabricandæ fore deſignã
dũ ab ordinario.d.c.nemo.non poterit teſtator cõtra
riũ diſponere,& ſi diſponat vel debet ſubaudiri diœce
ſano volẽte,qua ſubauditione adhibita diœceſano no
lente nõ haberet locũ pœna,aut ĩtelligetˀ ſm diſpoſitio
nem iuris quę etiam eſt diœceſano volente, ergo diœ
ceſano nolente non merebitur pœnã hæres, maximè
cũ iſta pœna quæ eſt contra ius reijcienda ſit, & debet
eſſe ac ſi non eſſet adiecta , vt late ponit rota ſeptima
alias octaua deci factum tale eſt teſtator,in antiquis.de
cuius dictis late dicemus infra in iſta prima parte. in 7.
q.prin.in 1.ar.in verſi.amplia iſtam concluſionem etiã
ſi mandaret.& ita tenerem cum Ro.vbi ſupra.

¶ Decimus quartus arti.ij.q.princ.j. partis j. Libri.

1 *Conſenſus etiam inferioris epiſcopi dummodo habeat epiſcopalem prãtem poteſt interuenire in creatione ſeu acquiſitione iuriſpa.*

QVæro decimo quarto,an in creatione iuriſpa.
& illius acquiſitiõe an poſſit interuenire cõſen
ſus inferioris epi.Abb.in ſupra alle.cõſi.59.do.
Iaco.de Roca.In vlt.col.in 2.vol.& in cõſi.89.Ieſu Chri
1 ſti.circa prin.eodem vol.† voluit poſſe interuenire ꝯſen
ſum alterius prælati dummodo habeat epiſcopalẽ ptã-
tem,& ſic diœceſanam ex aliquo ſpeciali iure propter
identitatem rationis.ſequitur do. Roc. in hoc tract. in
verbo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu.in fi.3.q.in 28.
chart.poſt principium primæ col.diximus etiam ſupra
in 3.proximo ar.ante finem.ille enim diœceſanus dici
tur.facit pro hoc.c.cum contingat. de foro compe. &
iſta eſt veritas quæ non habet angulum.

¶ Decimus quintus art.ij.q.princ.j.part.j. Libri.

1 *Conſenſus epiſcopi non autem capituli requiris in conſtructione dotatione res eccleſiaſtica iuriſpat.*

2 *Alienatio res eccleſiaſtica non poteſt fieri ſine conſenſu epiſcopi.*

QVæro Decimoquinto,an in fundatione,cõſtru-
ctione,& dotatione eccleſiæ, & in acquiſitio-
ne iuriſpatro. ſolum conſenſus epiſcopi requi
ratur,an etiam copulatiue ſit neceſſarius conſenſus ca
pituli.do. Car.in c.illud. in 4. oppo. poſt Vincen. & in
1 cap.Cura.in 2.col.in fi. hoc tit.concludit † ꝙ ſolus epi
ſcopi cõſenſus requiraſ.ſequitur do.Roc.in hoc tract.
in verbo pro eo ꝙ diœceſani cõſenſu. in 29.char.in 4.
col.in verſicu 10.quod dicit ſuaderi q̃a iura de hoc lo-
quẽtia ꝑut ſunt d.c. illud.c.cura. & ca. nobis.& ſimilia
poſita in hoc tit.nullã faciunt de Capitulo mentionẽ,
quod etiã dicit eſſe de mente Abb. in d.c.illud.vbi po
nit q̃n requiratur conſenſus epi in acquiſitione iuriſp.
& quæ ſit rõ ꝙ requiratur, & nullã de Capitulo facit
mentionẽ ¶ Comprobat ẽt hoc per ſimile : quia præ-
ſentatio fit corã ſolo epiſcopo ſine Capitulo,vt cõclu-
dit Abb.in c.cum eccſa vulterana.in 4.col.de electio.
¶ Poſtea dicit contra hanc concluſionẽ facere text.in
c paſtoralis.in fi.ſupra de donatio. vbi dicit ꝙ ſi epiſco
pus concedat eccleſiam patronatam religioſo, debet
interuenire cõſenſus patroni & ẽt Capituli ¶ Subdit
tñ ꝙ tenendo primũ dictũ poteſt rñderi ad contrariũ
ꝙ non faciat in propoſito:quia loquitur in caſu q̃n eps
alienabat iura quæ habebat epiſcopus in vna eccleſia
2 † ꝙ facere non poterat ſine ꝯſenſu Capituli ex quo fit
ꝑiudiciũ epiſcopatui ſeu eccſiæ cathedrali, quod fieri
nõ poterat ſine ꝯſenſu Capituli.c. ſine excepti. 12 q.2.
& per totũ.de his quæ fiũt a præla. ſine conſen.capi.&
ita declarat Abb. & doct in d.ca.paſtoralis.& ita reſi-
derdo. Roch. ¶ Tu adde quod dixit Gav.in d.repeti.
c.ſi de elec.lib.6.in prin.37 col.ꝙ in donatione iuriſp.
nõ requiritur conſenſus Capituli, ſed ſufficit cõſenſus
epi.alleg.Io. And.& doct. in c.ſuggeſtũ.hoc tit. & dicit
facere dotata per doc.in c.paſtoralis. de donatio.& q̃
dicunt doc.in c.vnico.hoc tit lib.6.quod dicit per ma
xime procedere, quia ſaltẽ epi præſcripſerũt iſta poſſe
facere ſine Capitulo. allegat. cap.3.de conſuetu. lib.6.
¶ Aduerte ẽt pro hoc facere , quia iſtud dare licẽtiam
ædificãdi eccleſiã,de quo in c.nemo.de conſe.diſt.j.fit
per epm duplici rõne,deſignandi, ſcilicet atriũ,& cau-
telãdi eccleſiã de dote. & iſta eſt vna rõ de qua in d.c.
nemo. alia eſt fauore eccſę vt finiatur. de qua p Abb.
in conſi.85.Ieſu Chriſti.in 1.col.in 2.vol.de quibus ſu-
pra in quinto proximo arti.diximus. Et reſpectu harũ
rõnũ,& cũ ſimus in eccleſijs ædificandis,nullũ ius cõ-
petit Capitulo ꝑ regulã facilius abdicaſ a nobis ius q̃-
rẽdũ q̃ quæſitũ,vulg.iur.nec tertia rõ.ſ faciẽdi capaces
laicos huius iuris ſpũalis de qua p Abb.in cõſil. 59.do.
Iaco.in 2.volu & diximus ſupra in dicto 5.artic.quod
quidem facere habiles laicos ad ſpiritualia nõ põt ſpe
ctare ad Capitulũ. Ad quid igitur eius requirendus cõ-
ſenſus ? certe ad nihilũ, Capitulum enim habet ſe im-
pedire circa acquiſita per eccleſiam, vt in d.c.paſtora-
lis.de dona. & per totum titu. de his q̃ fiunt a prælato

¶ Decimus ſextus arti.ij.q.prin.j. partis j. Libri.

1 *Epiſcopus uel diœceſanus habens cõſentire in fundatione,cõſtru-ctione, vel dotatione eccleſia,& acquiſitione iuſp.a. poteſt compelli ad conſentiendum, ſecus ſi eum cauſa nolit conſentire.*

QVæro decimoſexto, ſi diœceſanus vel habens
conſentire non vult conſentire fundationi,cõ-
ſtructioni,vel dotationi eccleſiæ, & acquiſitio-
ni iuriſpa.an poſſit compelli? & videretur dicendũ ꝙ
non , quia prælatus põt præiudicare eccleſijs in acqui-
rendis,licẽt non in acquiſitis. vt hˀ per Fede. de Senis.
& per doc.in c. tuæ.de his q̃ fiunt a præla.cum cõcor.
vnde cũ ipſe nollet augmentare eccleſiã, & ſic acqui-
1 rere eccleſias, nõ deberet poſſe compelli. ¶ † Sed cõ-
trariũ eſt veritas ꝙ poſſit cõpelli per ſuperiorẽ vel ipſe
ſuperior conſentiat q̃n ſine cã habens conſentire non
vult ꝯſentire.& iſtã partẽ tenet Car.in c.nobis.hoc ti.
in 6.q. remittẽdo ſe ad c.nullus.hoc tit.argu. illius tex
& in terminis ẽt ꝯſuluit do. Abb.ĩ cõſi.59.in finali col
in verſi.tertiò principaliter in 2.volu.incipit quidã do.
Iac.ſecus aũt ſi cum cauſa. puta quia dos nõ ſufficeret
vel quid aliud.iuxta tex.Ic nemo.de cõſe.diſt.1.¶ Nõ 2
ob.modo ꝯtrariũ ſupra firmatũ , quia illa regula non
eſt oĩno vera.de cuius veritate alias ĩ iſto tract.magis
opportune dicemus, & q̃n bene eſſet vera, loquiˀ cñ

præiudicaretur tñ eccleſiæ ſuæ, ſed hic nõ ſolũ præiu
dicatur eccleſiæ ſuæ, ſed ẽt volenti ſe facere pꝛonum,
imo ẽt vñi eccleſiæ cum fauore illius iuſpa. ſit inductũ
vt eccleſiæ fundentur. c. 3. hoc ti. & late diximus ſupra
in prima q. prin in 4. & in 11. ar. cui eccleſiæ vniuerſa,
ſi ſolus prælatus præiudicare non põt ar. c. ſi diligenti
de foro compe ¶ Reliqua de iſta compulſione diœce
ſani. vide quæ plene dicã infra pro ornatu d. c. nullus.
hoc ti. in iſto primo lib. in 2 parte in j. q princip. qñ tra
ctabimus de tranſlatione iuriſpa ti. donationis de con
ſenſu tñ epĩ in 20. ar. vbi eſt verus locus caſus d. c. nul-
lus. ¶ Reperi poſtmodum do. Roc. in hoc tracta. ĩ ver
bo pro eo ꝙ dẽ diœceſani conſenſu. in char. 28. col. 3.
& 4. in 5. q. formare hunc articulũ quando diœceſanꝰ
non vult conſentire acquiſitioni iuriſpa. & ſolum po-
nit aliqua de materia d. c. nullus. quæ tñ non eſt ad ca-
ſum noſtrum. & per illa concludit ipſum poſſe cõpel
li. ꝑ d. c. nullus. de qua materia nos dicemus vbi ſupra,
poſtea ex iſta qõne facit ſuboriri aliquas qõues. Et pri-
ma eſt de caſu quo ſupra plene tractauimus in iſta 2.
qõ. principali. in 13. articulo. ſi teſtator mãdauit eccle-
ſiã cõſtrui per hæredem in domibus ipſius teſtatoris
ſub pœna, cùm clarũ ſit id non poſſe fieri ſine cõſenſu
epĩ, ſi epũs requiſitus ab hærede nõ vult cõſentire ꝙ ec
cleſia conſtruatur in ipſis domibus, concedit tñ ꝙ ali
bi poſſit conſtrui, clarum eſt ꝙ non incidit in pœnam
ſi alibi conſtruit ut diximus in d. 13. ar. quæ timus mo-
do an hæres teneatur cogi facere epũm vt conſentiat
mõ quo ſupra. Et do. Roc. iterũ dicit hæredem non in
cidere in pœnã, nihil tñ cõcludit in ipſa q. ¶ Ego dice-
rẽ cõſiſtere in arbitrio hæredis, vt ſi videat diœceſanũ
ſine cã nolle cõſentire. ꝙ debet adire ſuperiorẽ. arg. d.
c. nullus. & ꝑ dicta ſupra. ſi vero diœceſanus negat cõ
ſentire cũ cã, & ꝙ cõcedat alibi eccleſiã ædificari, quia
ſtãte cã, de epõ querelari nõ poſſet per dicta in ſupra-
ſcripto 13. arti. põt imo debet volũtati diœceſani ſun
datæ ſuper cã acquieſcere per ibi dicta. ¶ Poſtea facit
ſuboriri do. Roc. ibi nõnullas alias quæſtiones. de vna
ꝓxime dicemus. de alijs añt tractabimus in ſuis locis.

¶ Decimus ſeptimus articulus ij. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Epũs vel habens conſentire in fundatione, conſtructione, vel dota tione eccleſia, & acquiſitione iuriſpat. cõpellitur per archiepũm vel per ſummum pontificem, ſi archiepũs non eſt ſuus ſuperior.*

QVærit ẽt do. Roc. vbi proxime. & iſte erit
17. articulus, an dicta coactio diœceſani
poſſit fieri per archiepũm an ꝑ ſolũ papã.
Et dicit prima facie videri dicẽdũ ꝙ ꝑ ſo-
lũ papa põt fieri hmõi coactio ꝑ d. c. nul
1 lus. ſol Roc. pont. nũciet hoc tit. † in cõtrariũ tñ dicit
facere, qa archiepũs eſt ordinarius epĩ. c. paſtoralis. de
offi. ordi. ergo põt eũ cõpellere & iſtã partẽ tenẽt Io.
An. Io. Cald. Car. Abb. & cõiter cæteri in d. c. nullus.
alia iura adducẽdo. & Abb. ĩ c. ex parte aſtẽſis. in vlt.
col. de cõceſ. pbẽ. & dicit poſſe rñderi ad tex. d. c. nullꝰ.
q vr̃ fortiter ſtringere ꝓ alia parte, ꝙ licet dicat ꝑ Roc.
põt. cogatur epũs, tñ debet ſuppleri vel per aliũ ſuperio
rẽ, vt ſic concordet cũ iuribus diſponẽtibus ꝙ archi-
epũs habet iuriſdictionẽ in epũm. d. c. paſtoralis. cũ ſi. iu-
ra enim ſunt concordanda, vt in prœmio gregoria-
no. & ĩ c. cũ expediat. de ele li. 6. ¶ Vel tu poteris rñde
re ad illũ tex. c. nullus. ꝙ ille epũs de quo ibi erat exem-
ptus ab archiepĩs, & ſic immediatus ſua pœna ad effe
ctum, vt illis iuribus non ꝯtradicat. & ita ẽt ego tene-
rẽ. ¶ ubſequitur ibi Roc. an ipſe archiepũs poterit cõ
ſentire de qua dicemus cum ornabimus d. c. nullus. in
fra in hoc primo libro in 2. parte. in j. q. 20. articulo.

¶ Decimus octauus articulus ij. q prin. j. partis. j. Libri.

1 *Eccleſia conſtructa ſine conſenſu epiſcopi poteſt dirui ſeu demoliri per epiſcopum.*

2 *Eccleſia conſtructa ſine conſenſu epiſcopi non poteſt dirui ſeu demoliri per conſtruentem.*

3 *Eccleſia conſtructa in fundo inuito domino, non poteſt ꝓpria auctoritate per dominum deſtrui.*

4 *Socius iubens fieri eccleſiã in domo cõi, põt cogi cõſocius vendere partem ſuam & in 3. q. prin. 1. partis. 1. Libri. 2. arti.*

QVæro Decimo octauo, ſi aliquis conſtruxit ec-
cleſiã vel capellã ſine ꝯſenſu epĩ. an epũs poſſit il
lã dirui ſeu demoliri facere. Pau. de Cita. ĩ hoc
1 tract. in 3. parte in 1. col. in verſ. 1. quæro tenet † ꝙ epũs
ad placitum talẽ eccleſiam reuocare põt. alleg. c. cum
olim. §. inſuper. de priui. c. placuit. j. q. ij. §. ſi quis aũt el
2. in Auth. de eccl. re. & §. ſancimus. igitur. in Auth. vt
nullus fabricetoratorij domũ colla. 5. tenuit Abb. in
conſi. 86. incip. Ieſu Chriſti ſaluatoris in j. col. in 2. vol.
& Cald. in cõſ. pen. in ti. de reli. domi. ſequit̃ do. Roc. ĩ
hoc trac. in verbo cõſtruxit. in 33. char. ĩ 2. col. in verſ.
quinto quæro. dixi ẽt ſupra in præſenti qõne. in 3. art. ĩ
2 fi. allegando Pau vbi ſupra. ¶ † Dubium bene eſſet an
ipſemet conſtruẽs ſine conſenſu diœceſani poſſet illã
eccleſiã dirui facere maxime epõ nolente, & dicerẽ
ꝙ non per regulam ſemel deo dicatũ. de reg. iur. lib. 6.
cũ concor & facit quod uoluit Domi. in c. 2. poſt me-
diũ. 3. col. de præben. lib. 6. ꝙ poſtquã eſt ædificata non
põt reuocari donatio ei facta, quia facta deo. eodẽ mõ
in caſu noſtro ex quo eccleſia ſemel fundata eſt pro
cultu diuino, & ſic pro dei ſeruitio non poterit per ip
ſum ædificantem & offerẽtẽ dirui vel reuocari. faciũt
q̃ dñt per doc. in auth. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. & in
3 c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſti. pro hoc ẽt facit † ꝙ
ſi eccleſia eſt conſtructa in fundo inuito dño non po-
terit illã dñs fundi propria auctoritate deſtruere. gl. in
c. apoſtolicos. 13. qõ. 2. dicemus infra in ſequen. q. prin.
4 in 13. art. facit ẽt id qđ dr̃ † ꝙ ſi ſocius iuſſerit in domo
cõi fieri eccleſiã ꝑ hæredẽ, cogetur ſocius vẽdere par-
tem ſuã. dicemus infra in ſequen. q. prin. in 2. art. in fi.
& tunc eccleſia erit libera, vt diximus ſupra in fi. 2. ar.
præſentis. q. Et an & quando valeat conditio appoſita
in fundatione & conſtructione eccleſiæ, ꝙ illa nõ ob-
ſeruata res tradita reuertatur ad vſus prophanos. dice
mus late infra in iſto primo lib. in ſecunda parte in 9.
q. prin. in vlt. art. ¶ Tenerem igitur eccleſiam fundatã
ſine diœceſani tñ conſenſu, poſſe demoliri & reuoca-
ri ꝑ diœceſanum, nõ aũt per fundatẽ maxime diœce
ſano nolẽte. ¶ Ex ſupraſcriptis omnib. decẽ & octo ar
ticulis facias cõcluſiones cũ declarationib. ampliatio-
nib. & limitationib. vt poſſis totã materiã ꝯclare hr̃e.
¶ Cõclude igit̃ iuſpa. eſſe artificiale & non nãle, & pro
uenit ſeu creatur & acquirit̃ ex datione fundi, cõſtru
ctione, ſeu dotatione eccłæ, capellæ, vel altaris, cũ diœ
ceſani tñ cõſenſu. ita colligit̃ ex dictis ſupra in j. ij. iij. &
11. ar. in prin ¶ Amplia primo iſtã ꝯcluſionẽ & decla-
ra illã ꝓcedere ẽt ſi ſolus ꝯſenſus diœceſani intercedat
q requirit̃ ad eccłæ ædificationẽ iuxta diſpõnẽ c. nemo.
de ꝯſ diſ. j. licẽt nõ ĩtercedat aliꝰ ꝯſenſus diœceſani. de
quo in c. nobis. hoc ti. qa ambo erũt & ſunt vnus ꝯſen
ſus ſm. cõem opi. de quo ſupra in tertio art. licẽt ꝯriã
opinionẽ ego tenuerim ibi, & in duob. art. ſeq. ¶ Re-
ſtringe hãc ampliationẽ ꝓcedere ꝙ vnꝰ tñ ſufficiat ꝯ-
ſenſus ad ædificãdũ & acqrẽdũ iuſpa. qñ ꝓſtat̃ dãri ſolũ
vel ꝯſtruẽti, ſed ſi alter eſt q dotet oportet hr̃e aliũ cõ-
ſenſũ in dotatione vltra illũ ꝓſtitũ ꝯſtruẽti & dotãn ꝑ
ea q̃ diximus ſupra ĩ tertio ar. ĩ ver. ſed qa iſta mea opi
nio. ¶ Reſtringe. ij. dictã ampliationẽ ꝓcedere ꝙ ſuffi
ciat vnꝰ ꝯſenſus, ſed ſi aliq alij ponerẽt opera vel ligna
ꝓ cõſtructione eccłæ de neceſſitate oportet alterũ ꝯ
ſenſũ hr̃e ꝑ dicta ſupra in tertio ar. in ver. 2. adduco id
qđ dixit do. Car. ¶ Amplia ſcđò dictã ꝯcluſionẽ ꝓce-
dere ꝙ in tantũ requiratur ꝯſenſus diœceſani ꝙ nõ ſuf
ficit hr̃e cõſiliũ diœceſani, ſed ẽ neceſſe petere & hr̃e
ꝯſenſũ. per ea quæ diximus ſupra in tertio ar. In ver.
& aduerte ꝙ nõ ſufficit. ¶ Amplia 3. dictam concluſio
nẽ ꝙ requiratur diœceſani conſenſus in tñ procedere
ꝙ nõ ſufficit habere tacitũ cõſenſum vel petere & nõ
obtinere, ſed requiritur ꝙ petat̃ & expreſſe cõcedatur
per ca

per ea quæ diximus in d.3.artic.in uerſi. & aduerte.& latius in 6.artic.¶ Ampliat 4. intantum dictam cõcluſione procedere & diœceſani ꝯſenſum, reqri ꝙ ſi ipſe diœceſanus nollet ꝯſentire ſine cauſa, per eius ſuperiorẽ cõpelletur ad conſentiendũ per ea quæ diximus ſupra in 16.arti. ¶ Amplia 5.dictã concluſionẽ & proximã ampliationẽ intantũ procedere ꝙ requirat̃ diœceſani conſenſus, & ille ad conſentiendũ cõpellatur p ſuperiorẽ, ꝙ in hoc non ſolũ erit ſuperior Papa, ſed ẽt archiepiſcopus ſeu metropolitanus. p ea quæ diximus ſupra in 17.artic. ¶ Amplia 6. intantum ipſam cõcluſionẽ & duas proximas ampliationes procedere ꝙ requiratur diœceſani ꝯſenſus, & ad hoc cõſentiendum cõpellatur, quia ſi cõpulſus adhuc cõſentire noluerit eius ſuperior ſuũ præſtabit conſenſum, & ſufficit iuxta remiſſionẽ quã poſuimus ſupra d.17.arti.in fine.q̃a de ea tractabimus infra in hoc 1. lib. in 2.parte.in 1.q. prin in 20.artic.vbi hoc probabimus. ¶ Amplia 7.intantum dictã concluſionẽ procedere ꝙ ſi aliquis ędificauit eccleſiã, capellã, vel altare, ſine conſenſu diœceſani, diœceſanus poterit illã demoliri facere & reuocare. nõ autem ipſe fundator. per ea q̃ diximus proximè in hoc vltimo artic. & in 3.artic.in verſi.& adde vnum. ¶ Amplia 8.dictã concluſionẽ intantũ procedere ꝙ non ſolum hmõi conſenſus diœceſani requiritur in ædificatione & acquiſitione iuriſpa. ecclæ, capellæ, vel altaris, ſed etiam in hoſpitali & domo religioſis. per ea q̃ diximus in d.3.arti.in fin. ¶ Amplia 9. dictã concluſionem, ꝙ requiratur diœceſani conſenſus, intantum procedere ꝙ nõ ſolum habet locum in fundatione eccleſię, & acquiſitione iuriſpa. quæ fit per laicũ ſed ẽt ſi fiet per clericũ rõne eccleſiæ. ¶ Amplia. 10. dictam concluſionẽ procedere ꝙ requiratur conſenſus ſuperioris in creatione iuriſpa. ꝙ ille ẽt requiritur in eccleſia vel capella fundanda ex iuſſu teſtatoris p ea quæ diximus.ſ̃.in 11.arti.¶ Amplia 11.dictã concluſionẽ, ꝙ requiratur cõſenſus diœceſani, intantum procedere. ꝙ licèt diſpoſitio teſtatoris ſit, multũ ante initium iuriſp.erit non ex tunc, ſed a tempore præſtiti ꝯſenſus per ea quæ late diximus in d.11.arti.in verſ. hinc dixit do.Roc. ¶ Amplia 12.dictã concluſionẽ & immediatã ampliationẽ procedere ꝙ moriente teſtatore antequã ſit adhibitus conſenſus diœceſani, iuſpa. non dicetur de hæreditate defuncti.p ea quæ diximus in d.11.arti.licèt contrariũ tenuerimus in 12.arti.in fi. verſi.4.conſidero.¶ Amplia 13. dictã ꝯcluſionẽ procedere, ꝙ requiratur ꝯſenſus diœceſani, intantũ ꝙ debet interuenire in actu & non poſt.per ea q̃ diximus ſupra in 12.artic.¶ Reſtringere primo iſtam ampliationẽ procedere ante factũ ꝙ diœceſani cõſenſus requiratur in actu, ſed ſi interuenit poſt adhuc acquiretur iuſpa. maximè cũ eſt fundata eccleſia. per ea quæ diximus in d.12.arti.præſertim in verſi.in hoc art.præſertim etiam fundatore viuente, vt ibidem in verſi.conſidero ſecũdũ. fundatore verò mortuo non, niſi de æquitate diœceſani, vt ibidẽ in verſi.conſidero.3.¶ Reſtringe ſecũdo ipſam ampliationẽ non procedere in iuſſu teſtatoris de eccleſia fundãda, quia ſi in illo iuſſu nõ interuenit, nec in vita teſtatoris ſufficit ꝙ interueniat in fundatione eccleſiæ per ea quæ diximus in d.12.arti.in fi. in verſ.4 conſidero quicquid dixerit do.Roc.de cuius dicto late diximus in 11.art. ¶ Amplia 14.dictã concluſionẽ, ꝙ requiratur cõſenſus diœceſani. intantũ procedere ꝙ ſi teſtator mãdauit ſub pœna eccleſiã ꝯſtrui per hæredẽ in domib.ipſius, & diœceſanus noluit cõſentire ꝙ ibi, ſed alibi ædificet̃, ſi ibi ædificabitur vbi diœceſanus voluerit, nullã hæres incurret pœnã p ea q̃ ſupra diximus in 13.art. ¶ Declara hanc ampliationẽ ꝙ in caſu illiꝰ mandan ſi cũ cã diœceſanus denegat ꝯſẽtire hęres excuſabit̃ a pœna quãuis nõ ędificauerit ĩ loco deſignato p teſtatorẽ, ſed ĩ illo deſignato p diœceſanũ, ſi verò diœceſanꝰ recuſaret ꝯſẽtire ſine cã poſſit hęres & deberet illiꝰ ſuperiorẽ adire, vt ille cõpellat̃ ad cõſentiẽdum p ea q̃ late diximus ſupra in 16.artic. in uerſi.reperi.cũ uerſ.ſequen.¶ Amplia 15.intantũ dictã ꝯcluſionẽ procedere, ꝙ requiratur diœceſani cõſenſus ꝙ talis ꝯſenſus dr̃ cã efficiẽs ſubſtãtialis, & formalis creationis & acquiſitionis iuriſpa.p ea quæ diximus ſ̃ in quinto articu.in uerſic.tertio inſero.¶ Amplia 16.intantũ dictam concluſionẽ procedere, ꝙ req̃rat̃ diœceſani ꝯſenſus, ꝙ non ſolũ ꝯſentiet, ſed ẽt deſignabit atriũ, dotẽ ſtabiliet, regimẽ apponet, & q̃d perficitur eccleſia fundãda curabit, laicũ efficiet habilẽ ad hmõi ſpũalia ſeu ſpiritualitati annexa de qualitate patroni indagabit, & ſimilia faciet ad q̃ expediẽda ipſius conſenſus requirit̃, per ea quæ diximus ſ̃ in quinto art.¶ Amplia 17.intantũ requiri diœceſani cõſenſum in eccleſia ædificãda & iurep.acquirẽdo, ꝙ nõ ſufficit ꝯſenſus diœceſani fundãtis & iuſpa. acq̃rere uolẽtis ſi eſt alterius diœceſis ſed req̃rit̃ cõſenſus diœceſani loci in qua eccleſia cõſtruit̃, per ea q̃ diximus ſ̃ in octauo art.& diximus ẽt ſupra ante fin.tertij articuli. ¶ Amplia.18.intantum procedere ꝙ diœceſani requiratur conſenſus ꝙ ille ſolus ſufficit & non requirit̃ cõſenſus Capituli per ea quæ diximus ſupra in 15.art.¶ Amplia 19.dictam concluſionem intantum procedere ꝙ ex fundatiõe, cõſtructione, & dotatione eccleſiæ capellę vel altaris, cũ ꝯſenſu diœceſani creat̃ & acquirit̃ iuſpa. ꝙ ẽt qui p̃dictã fecerit & nihil dixerit, in iuſpa.acqui.p ea quæ diximus ſ̃ in quarto art.¶ Reſtringe primo iſtã ampliationẽ non procedere quando deducens eccleſiã in eſſe in prima ordinatione quæ fieret de ipſa eccleſia perſeueraret tacendo, & eps ſolus eccleſiam cõferret ad nullius præſentationẽ: quia tunc vr̃ declarare mentẽ ſuam eccleſiã eſſendi liberam, nã tunc non poterit amplius in illa p̃ſentare, ex quo ſemel fuit libera p ea q̃ diximus ſ̃ in d.4.art.in uerſi.eſt bene uerũ ꝙ ego non teneret.¶ Perſtringe ſecundò dictam ampliationẽ procedere in ſolũ dante & ædificãte q̃a poſſunt ædificare & nihil dicere de iurep. & erũt p̃roni, nõ aũt in ſupraueniẽte dotãte q̃a eſt impoſſibile cũ petit̃ ꝯſenſus diœceſani in dãda dote ꝙ nõ dicat ſe p̃ronũ, & idẽ in fabro & dãte ligna pro eccłã cõſtruẽda ſuprauenientibus uel in ſuperuenientibus ſocijs in ꝯſtructione & dotatione q̃a cũ petent cõſenſum epi, neceſſe eſt dicere ſe uelle eſſe p̃ronos, per ea quæ diximus ſupra in d.4.art.in fi.in uerſi.& licet ſupra dicta.¶ Reſtringe 3.dictam ampliationẽ non procedere, qñ fundator uellet apponere aliquas conditiones in limine fundationis cõtra ius cõe in quibus ẽ neceſſe petere ꝯſenſum diœceſani.iuxta c.cũ dilectus de conſue.nã tunc ex neceſſitate.dicere ſe uelle eſſe p̃ronũ ut dicemus infra in iſta prima parte in 7.q.prin.in 1.art.¶ Amplia 20.dictam cõcluſionem cũ omnibus ampliationibus & reſtrictionibus non ſolũ cũ creatur & acquirit̃ iuſpa.ex noua conſtructione eccleſię ſed ẽt in reędificatiõe ex totali ruina eccleſiæ cum omnia in ea requirantur quæ requirũtur in prima ædificatione per ea q̃ diximus ſupra in 1.q.prin.in 1.art.in diffinitione iuriſp.poſt Io.An.& doc. in iſta rubr.& dicemus ĩ in eius loco.¶ Limita modò primò ſupraſcriptã concluſionem & eius ampliationes ꝙ ex illis tribus cauſis cũ diœceſani conſenſu acquiratur iuſp.quando fundator uel nihil dicit de iurepat.uel expreſſe dicit ſe uelle eſſe p̃ronum, ſe ſi expreſſe diceret ſe nolle eſſe p̃ronum, imo uelle eccleſiã eſſe liberã, tunc q̃uis illa tria fecerit cum conſenſu diœceſani nõ erit p̃ronus p c.ſignificauit de teſti. & p ea q̃ late diximus ſupra in quarto art. ¶ Limita ſecundò dictã ꝯcluſionẽ & ampliationes procedere ꝙ requiratur diœceſani ꝯſenſus qñ locꝰ in quo eccła ædificat̃ habet diœceſanũ epm ſi aũt inferior epo ibi habet iura diœceſani ex aliquo ſpẽali iure ſufficit illius habere ꝯſenſum p ea quæ diximus ſ̃ in tertio art.in uerſi.declaro ẽt p̃d ĩ cta, ſ̃ latius diximus in 14.art.¶ Limita tertio dictã cõcluſionem & ampliationes procedere ꝙ requirat̃ diœceſani conſenſus, ſed eo abſente ſufficit habere cõſenſum ſui uicarij gñalis arg.notatorum in c.ex parte ꝯſti.ubi copioſe per mod.& dicemus ĩ in hac prima parte.in 9.

te.in q.prin in 1.art.in 5.limi.tertiæ cõcluſionis.¶ Limita quarto dictam concluſionẽ & ampliationes procedere, ꝙ requirat dioeceſani conſenſus, dioeceſano viuẽte, ſed eo mortuo ſufficit habere conſenſũ Capituli ſedis vacantis per ea quæ late diximus ſupra in 9.at.¶ Limita quinto dictã cõcluſionẽ & ampliationes procedere, ꝙ requiratur conſenſus dioeceſani vt ſupra, ſi tñ diu ſteterit pro eccleſia, & ille pro patrono, licet nõ appareat de dioeceſani conſenſu, præſumetur ipſe & omnia ſubſtantialia interueniſſe tanquã ſolennitates extrinſecæ per ea quæ late diximus ſupra in 7. art. ¶ Reſtringe iſtam limitationẽ dummodo eccleſia habeat formam eccleſiæ. & alias qualitates quas d3 debere eccleſia, quia alias nõ præſumetur pro ea, ꝙ ſic eccleſia & cõſenſus dioeceſani interuenerit per ea quæ diximus ſupra in d. 7.arti.in verſ. Reperi etiam poſtmodum, hucuſq; ad fi. & per iſta habes hanc materiam huius a.q. principalis bene trutinatã, & ſub compendio deductam.

Tertia principalis quæſtio primæ partis.

1 *Fundans, conſtruens, vel dotãs dotẽ oẽs inſolidum ſunt patroni.*
2 *Iuſpatronatus eſt quid indiuiduum.*
3 *Dans modicam dotem non efficitur patronus.*
4 *Fundans, conſtruens, vel dans dotem etiam alternatiue & non cumulatiue omnes inſolidum ſunt patroni.*
5 *Capella & altaria ſita intus eccleſiam non requirunt dotem & poſſunt ædificare ſine dote.*
6 *Fundans vel conſtruens eccleſiam quæ aliquo tempore remanſit indotata, vel ab alio poſtea fuit dota, & tranſiunt ad regimen ordinary non efficiuntur patroni.*

QVæro tertiò principaliter, qa ſupra ſæpius diximˀ ꝙ ex pluribus cauſis plures põt efficí prõni, & ſimiliter ex vna cã generaliter hoc procedat & in hoc veniunt diſcutiendi infraſcripti art. & primˀ erit an dans fundum, ꝯſtruẽs ſeu dotans eccleſiã, quilibet ipſorũ ſit prõnus inſolidũ. Eſt dicendũ ꝙ ſic, nã quilibet
1 ipſorum inſolidũ erit prõnus, † vnde in vna eccleſia tres poſſunt effici prõni. vnus. ſ. qui fundũ dedit ĩ quo ædificatur eccleſia, alter qui ipſam eccleſiã conſtruxit, & tertius qui eam dotauit. & oẽs erũt patroni inſolidũ. iſta colliguntur ex iſtis iurib. ſ. ex tex. c. piæ mentis. c. frigẽtius. c. quicunq; & c. filijs. 16.q.7. & c. abbatẽ. el a. 18.q.2. & c. nobis. de iurepatro. & per totũ. & diximus ſupra ĩ proxima præcedenti qõne prin. in 2. ar. in quibus iuribus & locis iſti modi acquirẽdi iuſpa. ponũtur vt diuerſi & cũ dictione alternatiua in medio, vt ſupra diximus in. 1.q. prin. in 1. art. dũ tractauimus de diffinitione iuriſpa. & ſi patet ꝙ ex quolibet dictorũ modorũ iuſpa. acquiritur. ¶ Hoc idẽ voluit gl. in d. c. piæ mẽtis. dũ ponit dictos tres modos. voluit et Inn. in hac rubrica dum ſimiliter dictos tres modos ponit acquirendi iuſpa. & poſtea ſubdit quilibet aũt ipſorũ patronus eſt. Illud ẽt voluit Archi. in c. idcirco. poſt prin. de iurepa. li. 6. vbi q̃rit de ſucceſſione iuriſpa. & diſtinguitur qñ ſucceditur illis qui ſunt prõni ex diuerſis cauſis, & qñ ſucceditur illis qui ſunt patroni ex eadẽ cauſa, & ſubdit poſſe effici prõnos vnius cauſæ plures, puta, dicit ipſe quia vnus eſt patronus ex fundatione, alter ex cõſtructione, & tertiˀ ex dotatione, vt ibi per eũ. Illã etiam opi. eſt ſecuta glo. dũ refert dictũ præcedens Arch. in cle. plures. poſt pri. ibi Archi. hoc ti. & Goff. de Trano conciuis meus. & Hoſt. in eorũ ſummis in hoc. ti. tenuit ẽt do. Car. in iſta rub. in 2. col. in 4.q. vbi quærit quid ſi vnus fundauit & declarat ideſt fundũ dedit in quo cõſtructa eſt eccleſia, alter conſtruxit ſeu cõſtrui fecit, & tertius dotauit, an quilibet ſit patronus, & alleg. Inno. vbi ſupra dicit ꝙ ſic. & hoc probari ĩ d. c. nobis. vbi ipſe d. Car. idẽ tenet & hoc etiam voluit ipſe Card. in conſi. 22a. quidã habẽs quod dã feudum. vbi in principio tenet ꝙ ex ſola dotatione efficitur, patronus, & poſtea in 2. col. in verſ. ad qđ rũdeo ſubdit ꝙ quis põt effici prõnus ex ꝯſtructione & alter ex dotatione, & ſic qualibet dictarum cauſarum iuſpa. nõ acquirat, voluit hoc idẽ ſumma directorij iuris in 2. lib. in ti. 12. de iurepat. §. 12. in 3. col. & Gaſpar Cal. cõſi. 3. poſt mediũ & ante fin. in titu. de iurepa. fol. 61. iſtã etiã ſniam tenuit Abb. poſt Io. And. & alios in hac rub. vbi dicit iuſpa. acqri altero de trib. modis aut quia conſtruxit eccleſiã: aut quia eã dotauit: vel quia illã fundauit. i. aſſignauit fundũ vbi eccľa deberet conſtrui: & ſubdit ergo tres prõni ꝯcurrere poſſunt in eadẽ eccľa & oẽs erunt prõni inſolidũ. & ſunt notanda verba Abb. dũ dicit, altero de tribus modis. & dũ ponit illas alternatiuas aut, & aut, & vel, ergo quilibet illorũ modorũ de per ſe eſt ſufficiẽs. hanc ẽt partẽ eſt ſecutus idem Abb. in c. 3. in 2. & 3. col. de eccle. ædifi. vbi argumentatur per iſtã regulã. & in conſi. 39. quidã do. Iaco. poſt princ. in 2. col. vbi dicit ex ſola dotatione acquiri iuſp. nec obſtat ꝙ illã eccleſiã vel altare nõ ꝯſtruxerit, qa c. filijs. 16.q.7. loquit alternatiue. ſ. ſi ꝯſtruxerit vel dotauerit. & ſic dicit ipſe alterã ex illis liberalitatẽ exercere regula in alternatiuis. de reg. iur. lib. 6. c. inter cætera. de reſcrip. ſubditq; ibi poſt prin. 2. col. ꝙ iuſpa. eccle. acquiritur ex triplici capite dũtaxat de quib. ſupra. & ex hoc eẽ ꝙ ex diuerſo facto põt eiuſdẽ eccľæ effici tres prõni, vt ibi p eũ late. hoc ẽt ſequit idẽ Abb. in conſi. 106. caſus ſuper quo. in 2. volu. ante fi. j. col. & Ana. in cõſ. 24. in Chriſti, &c. prima vr̃ ꝙ iſte & frater Angelus de Caluaſio in ſua ſũma in verbo iuſp. §. 5. in fi. & Bal. nouellus in ſuo tract. de dote. in 1. parte. in fi. j. col. & voluit Gay. in repe. ca. fi. de elec. lib. 6. ĩ 50. col. & ſeq. Et Pau. de Cit. in hoc. tract. in tertia parte in 4.q. Et
2 iſta cõis oĩum doc. ſnĩa ¶ † Pro qua facit id quod dicit Bal. in c. quãto. de iudi. iuſp. eẽ indiuiduũ, qa oĩa iura q̃ nõ metiũtur ex corporibus, ſed ex ipſa ſubſtãtia iuris incorporalis ĩdiuidua ſunt. l. 1. §. vſuſfructus. ff. ad l. Fal. l. Carmelia pia. ff. de iurepa. licet fallat in noĩbus debitorũ. vt ibi per eũ ſequit Barb. ibid. in vlt. col. in verſic. q̃rit ẽt hic Bal. vnde ex quo indiuiduũ, ergo dẽt eẽ inſolidũ apud oẽs. ¶ Eſt bene verũ, ꝙ ĩ hac mã ĩueni do. Abb. in d. conſi. 106. ante fi. j. col. dicentẽ vnũ verbum quod non reperi alibi. ſ. ſupra firmatã concluſionẽ eſſe verã & tres poſſe effici prõnos eiuſdẽ eccleſiæ tria diuerſa agẽdo (vt ſupra eſt dictũ) ſi ipſa tria fiũt per ipſos tres eodẽ tpe, ſed ſi vnus ꝯſtruxit & fundauit eccleſiã, non aũt illã dotauit, ſed ex poſt venit alter & illam dotat, iſte vltimus ſolus q eã dotauit erit patronus ex illa dotatione & nõ ille vel illi vel eorũ hẽr. qui eã fundarunt & ꝯſtruxerũt. nã ex quo iſtic dotata non extitit nullũ ius ipſis primis acquiſitũ fuit, & ideo illud dictũ, ꝙ quis efficitur patronus ex conſtructione & fundatione, debet intelligi qñ alius cõcurrit qui eã dotat, ſecus ſi vnus ſolus conſtruit vel fundat ſine dotis aſſignatione quæ fiet a ſe vel ab altero: qa ita ſimpliciter conſtruẽdo vr̃ cõſtruxiſſe aĩo eſſendi liberã cũ eſſet ſine dote, & nullus ibi poterat præſentari, vide eũ qa eſt maxima limitatio ad prædicta. ¶ Pro qua adducit gl.
3 ſing. in c. quicũq; el. 2. 16.q.7. q̃ vult † ꝙ donãs dotẽ modicã nõ efficit patronus. multo fortius (dicit ipſe) nec ille qui nullã contulit. & ita conſuluit ſãtus pater ibi in caſu quorundã parochianorũ qui ædificarunt duo altaria a lateribus altaris maioris, & illa tẽpore conſtructionis nõ dotarunt ꝙ dicti parrochiani non acquiſiuerunt iuſpa. ex conſtructione & fundatione ſine do-
4 tatione, vt ibi per eũ. ¶ † Ego multũ ſum miratus de tã mirabili dicto tãti doc. & nimitũ dubito qualiter poſſit procedere. ¶ Nã aut eius dictũ intelligit procedere in eccľa fundata & ꝯſtructa & non dotata, prout intelligi ẽt in eccľa poteſt, dũ dicit ꝙ cuim dicitur quẽ effici prõnum ex conſtructione, &c. poſtea ſubdit eiuſdẽ bñficij, vr̃ enim intelligere allegando regulã gñalem in mã iuriſp. de quocunq; beneficio. & ſic ẽt de eccľa ¶ Aut vero eius dictũ intelligit procedere in altari vel capella fundatis, & ꝯſtructis intus eccleſiã vel in eius laterib. quæ tñ ſint ꝯſecutiua cũ ipſa eccľa vt proprie & magis in ipẽ vr̃ vbi loqui do. Abb. cũ loquit ꝯſulendo in altaribus a lateribus altaris maioris quæ quotidie fiunt

fiunt quaſi duæ capellæ, & in vtroq; caſu neſcio quõ eius dictũ poſſit ꝓcedere. ¶ Nam ſi illud intelligimus in eccſa ſalua pace tãti patris, cũ caſus eius in eccſa accidere nõ poſſit, nemo.n. põt fundare & cõſtruere eccleſiã abſq; quo dotet eam, quia aliàs eſſet contra tex. in ca. nemo. de cõſe. diſt. 1. & in Auth. de monachis. §. illud. colla. j. & ꝯtra plene dicta per doc. ĩ c. cũ ſicut. de conſecr. eccle vel alta. quõ ergo fundabitur & cõſtruetur eccſa & nõ dotabit̃? certe eẽ nõ poterit. hinc dicit Inn. in hac rub. & ibi Car. in 5. & 6. q. ꝙ ante fundationẽ eccſæ debet eos aſſignari. & allegãt d. c. nemo. ſubdũtq; ꝙ abſq; ſubſtãtia rerũ nõ poterit eccſa viuere ſicut aĩa ſine corpore. ca. ſi qs obiecerit. 1. q. 3. ſi ergo eccleſia nõ põt fundari nec ꝯſtrui niſi dotet: quõ procedet dictũ Abb. ꝙ qs fundauerit & cõſtruxerit eccleſiã & eã nõ dotauerit? certe procedere nõ põt. ¶ Niſi dicamus diœceſanũ erraſſe & dediſſe licẽtiã fundãdi & conſtruẽdi eccleſiam abſq; dote, & ſic veniſſe ꝯtra diſpo. d. c. nemo. qđ certè nõ ẽ dicẽdũ. argu. c. cũ ĩ iuuẽtute de p̃ſum. ¶ Sed dato ꝙ caſus accidiſſet, & eccſa fuiſſet fundata & ꝯſtructa abſq; dote, ꝓut caſus accidere põt. p ea q̃ dicit tex. & gl. in c. cũ ſicut. de cõſe. eccl. vel alta. & Inno. in d. rub. poſt prin. & ibi Card. in 2. col. in 6. q. m̃ ĩ iſto caſu dico do. Abb. fuiſſe male loquutũ, & ꝙ fundãs ſeu ꝯſtruẽs abſq; dote erit p̃ronus. & primò ꝯtra eũ adduco iura ſuperius allegata. ſ. ca. filij. cũ concord. 16. q. 7. q̃ loquunt̃ p verba alternatiua, vt ſupra diximus. & ſic nõ requirũt oĩa tria fieri, ſed tm̃ ex quolibet ipſorũ acq̃ri iuſpa. igit̃ ſi feci qđ ad me ſpectabat, ſ. qa fundaui, & ꝯſtruxi, acquiſiui iuſpa. licèt alio nõ dotãte potero cõpelli ad dotandũ, vt infra dicet̃, quib. iurib. erit ſtandũ cũ non reperiatur deciſio alterius canonis ſecus dicẽtis. ¶ Nec obſt. gl. allegata p Abb. in d. c. quicũq; el 2. 16. q. 7. p quã principaliter quaſi mouet̃ ad ſic determinãdũ. nã argm̃ Abb. à fortiori quod facit a dicta gl. nõ procedit quia illa gl. non probat intẽtionẽ Abb. ſed tm̃ diſponit ꝙ dans quid parũ eccleſiæ nõ efficitur patronus illius eccſæ. ſ. ex illa datione niſi ſufficiẽter dotet. & ſic ſibi ſolũ loquitur gl. an ex modica dote tanquã ex dotatione acquiratur iuſpa. & dicit ꝙ non. & ſic non loquitur de eo qui ẽt fundauerat & cõſtruxerat. & iõ p hoc ibi nõ negatur quin fundans & cõſtruẽs ſint p̃roni cũ de hoc ibi non q̃rat̃, ſed de eo qui tm̃ ex dotatione volebat effici p̃ronus q nil aliud fecerat, quia eccſa iã erat ꝯſtructa, quod apparet relata. glo. ad tex. nã ibi tex. p̃ſupponit eccleſiã factã dũ dicit, dedit aliquid eccſæ. & ſic nõ valet arg. a fortiori, qđ facit Abb. ſ. ſi dãs paruã dotẽ non acquirit iuſpat. ergo nec nullã dãs: quia illud dico verũ in tm̃ dotante, non aũt in fundãte, & cõſtruente. quia nõ illi mihi dãt, ſed multũ dederunt ex quo fundarũt & conſtruxerũt eccleſiã, & ſic egerunt duo pro quorũ quolibet iuſpa. acquiri põt. vnde nõ probatur intentio Abb. ſi non probat̃ iure cur diſcedemus a iuribus ſupra allegatis ſimpliciter loquentibus, certe non eſt recedendum ab illis. ¶ Et pro iſta parte quã dixi ꝯtra Abb. adducitur auctoritas Inno. in hac rub. illã ponderãdo, vt ſequit̃: ibi enim Inn. primò q̃rit ex quibus cauſis iuſpa. acquirat̃, & dicit ꝙ ex tribus, ſoli collatione, ꝯſtructione, & dotatione. q̃rit poſtea quare ille dicatur p̃ronus: qui p̃dicta fecit, & tñdet rectè appellari p̃ronus: quia deduxit eccleſiã de nõ eſſe ad eſſe, ſicut pater filiũ, & ex ipſa reſpõſione infert. ergo dotans non dicetur p̃ronus: quia cũ eccſa ſit facta nõ deducit eã de non eſſe ad eſſe, & reſpondet, ꝙ bene deducit: quia nõ poſſet fundari niſi dos daretur per d. c. nemo. & ſic non poſſet deduci ad eſſe. Subdit poſtmodũ quid dicemus ſi fuit facta eccſa & omiſſa dos (licʒ male ſit actum) an dotans poſtea erit p̃ronus ex quo eccſa erat deducta ad eẽ? & dicit ꝙ ſm̃ cũ deberet eẽ p̃ronus, cũ ſine ſubſtãtia rerũ nõ poſſet eccſæ deſeruiri, &c. ecce ergo ꝙ ẽt ĩ caſu dotis omiſſæ ex quo fundãs & ꝯſtruẽs deduxerũt eccſã de non eſſe ad eſſe erit p̃ronus, & de eo nõ dubitabat̃. Sed bñ dubitabat Inn. de eo qui poſtea dotauit an eẽt p̃ronus, & p illã rõnẽ, qa eccleſiæ nõ poſſet deſeruiri abſq; dote, ꝯcludit Inno. licèt alij ꝯtradicãt (vt ipſe ẽt dicit) ꝙ erit p̃ronus. ecce quõ Inn. ita ſucceſſiue ĩductus tenet ꝯtra ſentẽ. do. Abb. ¶ Et iſto mõ ẽt poſsẽt induci dicta do. Car. ĩ hac rub. ĩ 2. col. ĩ 5. & 6. q. ergo patet aperte ꝙ dictũ, & limitatio Abb. ſi ĩtelligim⁹ illã loqui ĩ eccſa non ꝓcedit, ſed ꝯtraria pars ẽ verior p ſupra dicta, maximè qa ei⁹ ĩtẽtio nõ probat̃. ¶ Vnũ tñ reperi quod me turbat ĩ p̃dictis, nã do. Card. referẽdo Io. And. ĩ d. rubr. in d. ſua. 6. q. circa fi. dũ ibi dixit ꝙ omiſſa fuit dotatio, alter tñ dotãs, acquirit iuſp. ſm̃ Inn. ĩtelligit dicta Inno. ſm̃ Io. And. p eũ relatũ niſi poſſit haberi recurſus ad illũ q̃ fundauerat, & ꝯſtruxerat eccleſiã. qa tũc ille conſtringeret̃ ad dotẽ, & nõ admitteret̃ alter dotãs, & ſic ille dotabit ex neceſſitate. & ſubdit ibi Car. ꝙ Ioa. An. vr̃ velle ꝙ ille q dotet ex neceſſit. puta qa fundauit & dotauit: vt ſupra dixim⁹, nõ acquirit iuſp. & adducit ſimile de eo q nõ detrahit Trebellianicã, ex quo cõpulſus adiuit hæreditatẽ. l. nã qđ. § q cõpulſus. ff. ad Treb. ecce quõ ex hoc vltimo vr̃ velle ibi do. Cardi. poſt Io. And ꝙ ille q fundauit, & ꝯſtruxit, & qđ pl⁹ ẽ ẽt poſtea cõpulſus dotauit, nõ efficit̃ p̃ronus, qa nõ dotauit tpe ꝯſtructionis ſm̃ limitationẽ Abb. ¶ Sed ad hoc põt reſpõderi primò ibi Card. nõ firmaſſe pedes, ſed tãtum dicit ꝙ vr̃ iſtud velle Io. An. nõ tñ ꝙ velit. ¶ Secũdò debere intelligi ibi dicit non erit p̃ronus. ſ. reſpectu dotationis: qa ad illã tenebat̃, nõ aũt ibi terminat̃ illũ non eẽ pronum reſpectu fundationis, & ꝯſtructionis. nam aliter diceret ꝯtra Inn. vbi ſupra & ꝯtra ei⁹ dicta, q̃ ſecuta ſunt Inn. Itẽ nõ ob. ꝙ ſubdat poſtea æquius eẽ, ꝙ ẽt ille q ex neceſſitate donauit ſit p̃ronus, & maximè hoc procedit: qa nõ ẽ m̃ſum ad rõnem Inn. ꝙ fundãs & ędificãs eccleſiã deduxit de nõ eſſe ad eſſe vt ſupra. ¶ Venio mõ ad ſm̃ ĩtellectũ limitationis & dicti Abb. ſ. ſi ipſi loquat̃ in capella, vel altari, qđ ſit intus eccſam ꝓut velle loq vr̃, & ẽt iſto caſu dico eius dictũ & limitationẽ nõ ꝓcedere. † nã nos habemus ꝙ capellæ ſeu

5 altaria ſita intus eccleſiã nõ requirant dotẽ, ſed ſufficit eccleſiã eẽ dotatã, prout late cõſuluit Ana. in conſ. 24. in Chriſti, &c. primo vr̃, & ibi ẽt Bologninus ĩ ſuis addi. vbi dicũt ꝙ in iſtis altaribus & capellis habet locũ, ꝙ qs poſſit effici p̃ronus ex fundatione, & ꝯſtructiõe, ſine dotatione, cũ dotationẽ nõ requirãt, & ædificari pñt ſine dote, in eccleſijs autẽ ſecus, quæ ſine dote nõ poſſunt ędificari, vnde in ipſis capellis & altarib. verificabit̃ illud qđ ſupra eſt dictũ, vt ibi late p eũ, & j. late dicet̃. ſi ergo capellæ, & altaria non requirũt dotẽ, quõ procedit dictũ Abb. ꝙ fundator & ꝯſtructor eorũdem nõ dotãs eodẽ tpe non acquirit iuſpa. certe impoſſibile eſt ꝓcedere. ſi autẽ capellæ & altaria requirerent dotẽ, nõ poterit ẽt procedere, ſicut nec in eccſa, vt ſupra diximus. ¶ Confirmantur oĩa prædicta ꝯſutãtia dictũ Abb. ex eo qđ voluit idẽmet Abb. in d. c. 3. in 2. col. in verſ. ex hoc habes vnũ remediũ. de eccl. ędifica. vbi dixit ſi fundator non dotauit eccleſiã, eſt remediũ p qđ ĩdirectè cõpellet̃ ad dotationẽ ſufficiẽtis dotis, vt non admittat̃ volẽs exercere iuſpat. & ibidẽ ponit aliud remediũ directũ. nota. verbũ exercitiũ. nã p illud Abb. ibi p̃ſupponit fundãtẽ ſine dote eẽ p̃ronũ, ſed qa non dotauit: vt inducat̃ ad dotãdũ nõ admittat̃ ad exercẽdũ: iuſp ergo p̃ſupponit̃ illud habere arg. c. venerabilẽ. de ele. & l. decẽ. ff. de ver. ob. nã is cui exercitiũ iuriſp. interdicit̃ illud habere p̃ſupponit̃, vt dicemus p dicta eiuſdẽ Abb. in c. quia diligẽtia. de elec. aſi ſi. de ſciſma. & excom. in prox. ſeq. 3. q. prin. in arti. in ver. tota igitur difficultas. Et ſic vt vides iſta deciſio do. Abb. ẽ de directò cõtra eius dicta & ꝯtra ſuã limitationẽ. de qua ſupra & p prędicta apparet euidentiſſimè dictũ tã p̃ris

6 procedere. ¶ † Dicerẽ benè, ꝙ ſi aliquis fundauit, & cõſtruxit eccleſiã, capellã, vel altare & nõ dotauit illam, & remãſit ĩdotata aliquo tpe, & poſtea vel vlterius nõ dotat̃ ab aliquo dotat̃, nullo mõ illi erunt p̃roni: qa ſemel tranſiuit ad regimẽ ordinarij. & ita fuit ĩ caſu ꝯſilij do. Abb & dixim⁹ ſupra ĩ iſta j. parte ĩ 2. q. prin. ĩ 4. ar-

tic.& in verſ.& ne iſta mea ꝯcordia,ſed ſi de eccl'a nõ
fuit aliquo mõ per ordinariũ diſpoſitum: quia patroni
oñdebant ſe patronos,licèt poſtea fuerit, vel nõ fuerit
dotata,primi fundatores ſemper erũt patroni ẽt cũ ip
ſo dotante.¶ Reperi poſt modũ do.Roch.in hoc trac.
in 1.char.in 3.col. in ſua diffinitione de iſto dicto limi
tationis Abb.facere magnũ feſtũ:& fortiter opponere
ꝯtra diffi.Ioa.And.ꝙ male in ea opponatur alternati-
ua vel de cuius dictis plene tractaui ſupra in 1.q.prin.
in 1.arti.in ver. reperi nouiter quendã do. Roc. vbi ẽt
tenui contra do. Abb. licèt poſtea ipſemet do.Roc.in
verbo & dotauit.in 37. char.in 2.colũ. in 11.q.tenet ꝙ
quilibet fundans cõſtruens & dotans acquirat iuſpat.
concludendo cum communi nihil dicendo de limi-
tatione Abb. in d. conſi. & ita communiter tenetur.

¶Secundus articulus.3.q prin.j.partis.j.Libri.

1 *Fundare idem eſt quod fundum dare.*
2 *Plures fundantes efficiuntur patroni inſolidum cum conſtruẽ-
te & dotante.*
3 *Epiſcopus ſeu diœceſanus in creatione iuriſpat. debet refrenarẽ
inquantum poteſt multitudinem patronorum.*
4 *Plures fundantes efficiuntur patroni inſolidum cum conſtruẽ-
te & dotante dummodo dent fundum ſufficientem.*
5 *Socius iubens in domo communi fieri eccleſiam vel hoſpitale per
hæredem cogitur alter ſocius vendere partem ſuam.
Limitatio ad.l.nec emere.C.de iure delibe.*

QVero ſecũdò, an ſicut plures poſſunt effici p̃ro-
ni ex illis tribus cauſis, & oẽs ſunt patroni inſo-
lidũ,ſimili modo ex vna qualibet dictarũ cãrũ,
puta quia plures dãt fundũ, plures p̃nt effici p̃roni, &
oẽs erunt p̃roni inſolidum. Et eſt primò aduertendũ,
1 ꝙ qñ docto. vel iura dicunt fundare interpretabitur.i.
fundũ dare:prout vult tex. in c.nobis.hoc titu. iuncta
expoſitione do.Cardi. in j.no.dum exponit pro funda
tione.i.fundidatione. & idẽ facit ĩ hac rub. in 2.col in
2 4.q.¶ † Hoc ſic præmiſſio r̃ndeo eſſe dicendum ꝙ ſic,
prout iſtã q.decidit do.Abb.in hac rub.dũ dicit ꝙ plu-
ribus dãtibus ſufficientẽ dotẽ oẽs ſunt p̃roni:& poſtea
ſubdit idẽ ẽt ſimili rõne dicẽdum in plurib. fundanti-
bus.i.fundũ dantibus:voluit ẽt gl.a nemine reprobata
in ſumma.63.diſt.& Hoſt.in ſumma huius tit.in §.qua
liter transferatur.verſi. quid ſi plures:vbi dixit ꝙ ſi plu
res fundãt vel dotẽt,oẽs erunt p̃roni,& hoc ẽt vr̃ eſſe
de mente gl.magnæ.poſt prin.in clem. plures.hoc tit.
ſequit̃ frater Angelus de caluaſio in ſua ſumma in ver
bo iuſp.ante fi.5.§.& ſumma directorij iuris lib.2.hoc
titu.nu. 12.in §.12 dũ quærit quid ſi plures fundant ec-
cleſiam vel dotent,an oẽs erunt p̃roni? & concludit ꝙ
ſic.ſequit̃ ẽt iſtã opi. Gaſpa.Cald.conſ.4.hoc tit.fol.61.
poſt mediũ dum affirmat iuſpa. acquiri a pluribus nõ
ſolũ ex illis diuerſis tribus cauſis, ſed ẽt ex vna quali-
bet,ipſarũ,vnde cũ fundare ſit vna ergo,&c. Et iſta eſt
veritas,pro quo faciũt dicenda ibi in proximis articu.
¶Hoc ẽt reperi tenere Pau.de Cita.in hoc tract.de iu-
re patro.in 3.parte in 4.q.& melius in 16.q.primę cau-
ſæ.¶Voluit ẽt do.Roc.in hoc trac.ĩ verbo & dotauit.
in 37.char.ĩ 2.col ĩ 11.q. vbi addit ſuperiorẽ debere ꝓ-
uidere ne ex multitudine p̃ronorũ grauetur eccl'a ſ̃m
do.Cardi.in d.clem.plures.in prin.3.col. & dicit ẽt di-
xiſſe Petrũ quẽ refert Abb.in c.q̃rimoniã. hoc tit.vti-
lius eſſe eccl'æ habere vnũ p̃ronum q̃ plures: qa quod
cõiter poſſidet̃ de facili negligitur.le.2.C.qñ & quibus
quar.pars debe.lib.10. ipſe t̃n cõſiderat eſſe fauorẽ ec-
cleſiæ habere plures p̃ronos & defenſores ¶Tu circa
hoc vltimũ vide quæ diximus ſupra in 1.q prin.in vlt.
arti.vbi diſputauimus ꝙ ſit fauorabilius eccleſiæ habe
re vnũ vel plures p̃ronos, & ꝯcluſi fauorabilius eẽ hr̃e
3 vnũ,& idõ dicerẽ cũ do.Cardi.† ꝙ in creatione iuriſpa.
diœceſanus dẽt refrenare inquãtum põt multitudinẽ
4 p̃ronorũ. ¶†Tu circa hũc articulũ dic & aliud notabi
le.ꝙ iſti q ſimul dãt fundũ ad hoc vt ſint oẽs p̃roni, ro-
gatur ꝙ dẽt inſimul fundũ ſufficiẽtẽ ꝓ ſolo eccl'æ, ſed
ſi darẽt parũ fundi, & non ſufficientẽ, non erunt p̃ro-
ni.arg.gl. in quicunq; el 2.16.q.7. & vr̃ voluiſſe Abb.in
d.rub.dũ prius dixit de dote ſufficienti, & poſtea dixit
idẽ cõſimili rõne dicendũ in plurib.fundãtibus, vt ibi
5 per eũ,& dicetur j.in proximo 5.artic.¶† Ad aliũ etiã
aduertẽdũ eſt,nã reperi inter alia ſpecialis cauſæ pię,ꝙ
ſi ſocius iuſſerit ĩ domo cõi fieri eccleſiã vel hoſpitale
ꝑ hæredẽ.cogitur alter ſocius vẽdere partẽ ſuã,ne im-
pediat̃ cõſtructio eccl'æ vel hoſpitalis ſ̃m Bal. not. in l.
fi.C.de cõm.ſeruo manumiſ. & eſt maxima limitatio
ad l.nec emere. C.de iu.deli. & pulchrè ponit Firma.ĩ
tract.de ep̃o.in 4.li.in 4.parte in 31.q.in princ.6.col.vñ
ſi dñs fundi vult eccleſiã ædificari in fundo,& ſoci⁹ ẽt,
bene quidẽ ambo erũt patroni , vt ſupra. ſin autẽ no-
lens coget̃ vendere & non erit p̃ronus per ſupra dicta.

¶ Tertius articulus.3.q.prin.j.partis.1.Libri.

1 *Plures conſtruentes eccleſiam erunt patroni inſolidum cum fun
dante & dotante, quod procedit ſi conſtructionem perfecerunt,
ſecus ſi certum quid dederunt, vt benefactores & opus non per-
fecerunt.*

QVAERO Tertiò ſucceſſiue,quid de pluribus
1 inſimul conſtruentibus eccleſiã,† an oẽs erunt
patroni inſolidũ? r̃ndetur ẽt ꝙ ſic.Ita voluit do.
Abb.in hac rubri.ante fi.dũ hoc concluſit in pluribus
dotantibus, & poſtea ſubdit de cõſimili rõne dicendũ
in pluribus cõſtruentibus,quia oẽs acquirũt iuſpa.hoc
idẽ voluit do.Gof.de Trano in ſumma huius tit.§.qd
ſi plures in fin.col.vbi dicit ꝙ ſi plures ꝯſtruxerunt vel
ꝯſtrui fecerũt eccleſiam , oẽs erunt p̃roni,& habebũt
vnũ & æquale ius,quia iuſp. eſt ſimplex & indiuiſibile
vt ibi ꝑ eũ, ſequit̃ Hoſt.in ſua ſumma huius ti.in §.qua-
liter transferatur.in verſi.quid ſi plures.& Batba.in c.
quãro.in vlti.col.de iudi. dũ dicit ꝙ t̃m hẽt qui ædificat
vnũ angulũ,quantũ qui tres, &c.vt ibi ꝑ eũ faciũt dicta
do.Card.in prin.d.c.nobis.in vlt.col.hoc tit.adducitur
ẽt Gaſpar Calda.in d.conſ 4.proximè alleg. & quę di-
ximus in ꝓximo ꝑcedẽti arti. & hoc ẽt vr̃ ſentire Pau.
de Cita.in d.tract.in 3.par. in 4.q.& melius in 16.q.pri
mæ cauſæ vbi loquit̃ de plurib.reficiẽtibus. T̃n vult ꝙ
eccl'a ſit magis aſtricta plus offerẽ, de quo t̃n j.dice-
mus.voluit ẽt do.Roch.in hoc tract.in verbo & dota-
uit.in 37.char.in 2.col.in 11.q.¶ Et intellige iſta vera,
ſi iſti plures ꝯſtruentes inſimul cõſtruxerũt ſufficiẽter,
qa ſicut ſi nunc vnus parũ daret,nunc alter,iſti dicerẽ-
tur benefactores nõ vero ꝯſtructores cũ non conue-
nerunt, vt ſufficienter conſtruerẽt per dicta proximè
in præcedenti articulo.& dicentur.j.in 5.articu.

¶Quartus articulus.3.q.prin.1.partis.1.Libri.

1 *Faber ſeu murarius dans operas ſine precio, alter vero preciũ
vel ligna, vel cementa pro eccleſia conſtruenda, omnes effi-
ciuntur patroni inſolidum, cum fundante & dotante. quod
procedit ſi faber interuenit cum cõſenſu epiſcopi ſeu diœceſani,*

ET ex iſto articulo contingit quarto loco dubita-
1 ri † quid ſi conuenerunt faber & alter,vt ille ope-
ras poneret,alter verò precium,vel ligna pro ec-
cleſia cõſtruẽda,an etiam faber cum iſto qui ꝯſtrui ſe-
cit erit p̃ronus.Iſtã q̃õnem ponit Io. And.ĩ d.c.nobis.
hoc tit.in nouella. & determinat ꝙ ſic,& pro hoc ad-
ducit.nã paria ſunt,an quis faciat ſuo ſumptu,an labo-
rib.ſuis.c.ex parte el 1.de cenſi ſ.cũ labor ĩpendet̃ ſine
mercede.cap. dilecti.de deci.Si ergo faber poſuit eius
operas,ergo ſumptũ,ſi ſumptũ.'ergo erit p̃ronus cum
ſit ꝯſtructor.Adducit ẽt quia poteſt ſic contrahi ſocie-
tas.ff.pro ſocio.l.quæſtus.ergo vr̃ ꝙ poſſit effici patro-
nus cũ ex ſocietate eccl'a ſit conſtructa.¶Sequitur do.
Card.ibid.ĩ d.c.nobis.ĩ prin.ĩ vlt.col.ĩ 9.q.& hoc dicit
ipſe ſi faber ĩteruenit cũ cõſenſu ordinarij, aliàs ſecus.
eſt bene verũ ꝙ hoc procedit qñ faber nõ hẽt merce-
dẽ,vt ſupra eſt dictũ, nã tũc ſecus eſſet, quia illi poſſet
dici. Amẽ dico tibi recepiſti mercedẽ tuã. Lucæ 16.c.
de

de pęni.diſt.3.c.cauendū.ff.de acqui.rer.domi.l.labeo.
§.cū quis.ſm Io.An.vbi ſ.& ibidē d.Car.in 8.q. & dicit
ibi Io.An.idē eē ſi aliquis dedit ꝓciū operatū,& alter li
gnorū & cęmentorū, nā vterq; erūt ꝑroni, qa eſt eadē
rō.ſequit̄ ibi Car.in 10.q.& iſta ē veritas. ꝓ quo adduco
gl.ſummæ in fi. 63. diſt. dū dicit ꝙ vnus pōt ſupplere ꝑ
operā qđ deeſt in matrimonio. faciunt qđ diximus in
duob.ꝓcedentibus art.Pau.de Cit.in hoc trac.in 3.par.
in j.cā.in j.col.in ver.3.videndū eſt.ponit ꝙ fundare du
pl̄r intelligit̄ primò q dat fundū pro fundanda eccła,vt
ſ.in 2.art.Secūdò qn̄ quis facit ædificare,& ꝙ intelligē-
dū eſt verbū fundare ſimpl̄r, vt ille dicat̄ fundare, q fa-
cit eccłam ſuis ꝯſtrui ſumptibus,& ei acquirit̄ iuſpa.nō
murario qui cōſtruit.c.monaſteriū.16.q.7.Abb.in hac
rubr.niſi murarius nollet mercedē. hoc idē voluit ibi-
dē in d.3.part.in j.cā.in 16.q.de pluribus reficientib.ec-
cłam.Do.Roch.in hoc trac.in 32.char.in verbo ꝯſtru-
xit.in j.& 2.q.q̄rit an iſtud verbū cōſtruere intelligat̄ de
fabro q cōſtruit,an de eo qui ſuis ſumptib. conſtrui fa-
cit,& dicit eſſe intelligendum de eo q fecit expenſas in
ꝯſtruendo allegat ſ.adducta,& dicit etiam facere regu
lā vulg.quæ habet, ꝙ ille dr̄ facere cuius nomine fit. l.j.
§.deieciſſe.ff.de vi & vi arma.c.mulieres đ ſen.excom.
c.qui facit per aliū.de reg.iur.lib.6.poſtea in 2.q. quærit
de fabro, vt ſupra. Et tenet idem quod ſupra diximus
cū auctoritate m dioeceſani, allegat etiam Inno. in c.j.
hoc tit.& iſta eſt veritas. Et ideo non eſt inſiſtendum.

¶ Quintus artic.3.q.principal.j.part.j.Libri.

1 *Plures dantes dotem omnes erunt patroni inſolidum cum dante fundum & conſtruente, quod procedit etiam ſi prædicti inæqualiter dent dotem.*
2 *Ratio quare inæqualiter dotantes ſint æqualiter patroni.*
3 *Plures dotantes eccleſiam erunt patroni inſolidum cum dante fundum & conſtruente, & ſi ſufficienter dotent eccleſiam, ſecus ſi inſufficienter.*
4 *Multa modica faciunt vnum ſatis.*

QVAERO Quinto loco,an multis dantib.dotē
æqualiter vel inæqualiter oēs ſint patroni inſoli-
1 dum.ſicut ſ.eſt dictum † de pluribus dantib.fun
dum,& de pluribus conſtruentibus,prout voluit glo.in
d.ſumma.63.diſt.in fin.dum dicit æqualiter eſſe patro-
nos,qui minus dat,& qui plus dat.quā glo. magni facit
do.Abb.in d.c.3.in 3.no.de eccle.ædifi.vbi dicit ꝙ licèt
aliqui æqualiter nō ꝯtribuāt in dotatione ecclæ, tn̄ om
nes efficiunt̄ patroni,& ita erit ꝑronus qui dedit modi-
cū ſicut qui dedit multū, hoc ſiſt dicit idē Abb. in hac
rub in dote ꝯferenda poſſe plures concurrere, nā ſi ſi-
mul oēs dant dotē oēs ſunt ꝑroni,ēt ſi vnus minus con
ferat q̄ alius.& alleg.d.gl.tenuit ēt gl. in clem. plures in
j.col.hoc tit.q̄ dicit in hoc oēs cōcordare, voluit ēt Io.
An.in c.j.hoc tit.& ibi Inno.& d.Car in d.cle.plures.in
prin.3.col.& ibidē Abb.in ſuis locis ſuper clem.in j.gl.
& Goff.de Trano in ſumma huius tit.in fin. col. in ver.
quid ſi plures,& ibidē Hoſt in §.qualiter transferatur.in
verſ.qđ ſi plures.& ſumma directorij iuris in 2.tit.12.de
iurepat.in §.12.facit d.conſ.4.Cald. hoc tit.fol 61. circa
mediū, voluit ēt frater Angelus de Caluaſio in ſua ſum
ma in verb.iuriſp.in §.5.& Pau.de Cit.in hoc trac.in 3.
part in 4.q.& magis expreſſe in d.3.part.in 10.q.j.can.
ſæ,& expreſſiſſime in 16.q.d.j.cauſæ,voluit ēt do. Roc.
in hoc trac.in verb. & dotauit in 37.char.2.col. in 11.q.
2 † Et rō,quare oēs æqualiter ſunt patroni,licèt inæquali
ter dotauerint,eſt,qa ex quo is qui plus contulit admi-
ſit aliū ſecum,vr̄ ei cōicare ius ſibi competens in illo iu
re patro.iſtā rōnem certè optimam aſſignauit do.Car.
in d.clem.plures ante medium 3.col.¶ ēſt bene verū,
3 ꝙ gl.j.not.& ſingu.in c.quicūq; el 2.16.q.7.quæ vult † ꝙ
non ꝑ quamlibet rem modicā datā eccleſiæ ante cō-
ſecrationem efficiatur quis patronus, niſi tn̄ dederit
ꝙ ſufficiat pro integra tota, & ſic iſta gl. vr̄ velle cōtra
opin.ſ.formatam ꝙ quilibet efficiat̄ patronus pro qua-
libet re data in dotem in pluribus dotantibus. Sed do.
Abb. in iſta rub.concordat has gl.ꝙ in d.c.quicunque
intelligat̄ qn̄ vnus ſolus dedit dotem,& non ſufficientē
non efficitur patronus vt ibi, ſed plures inſimul cōue-
4 nerunt & dederunt dotē ſufficientem quilibet† in mo
dicum & multa modica fecerūt vnū ſatis bn̄ oēs erunt
ꝑroni,nā eccleſia erit ſufficienter dotata. iura.n.dicunt
indiſtinctè,ꝙ ex dotatione acquirit̄ iuſpa. & non diſtin
guūt ſi ſit vnus vel plures dotantes.& ita ꝓcedit gl ſum
mæ.63.diſt.in fi.ſ. allega Eſt tn̄ bene verum ꝙ ſi plures
darent dotē & nō ſufficientē ſicut nec ille vnus, ita nec
illi plures acquirūt iuſpa.quia nō dederūt dotē ſufficien
tē,vn̄ in hoc requirit̄ ſolum ꝙ dos ſit ſufficiens, vt ſ. eſt
dictum,& ita ēt concordant iſtas gl.vt vna limitet aliā.
idem Abb.in d.c.3.in 3.no.de eccle.ædifi. & frater An
ge.in d.ſua ſumma in verb.iuſpa.in §.5.& voluit Pau. đ
Cit.in 10.& 16 q.ſ.alleg.qui vult ibi per gl.prædictas, &
maximè per c.quicūq; 16.q.7.ꝙ ille qui minus dedit,in-
directè poſſit compelli ad ſupplēdū, vt dos ſit ſufficiēs,
& interim nō admittat̄ ad ꝑſentandū, & ſic vr̄ velle
expreſſe ꝙ ſint ꝑroni,& carēt exercitio. Tu dic hoc nō
poſſe hr̄e locū niſi ſi q dedit fundū,& ꝯſtruxit, daret do
tē inſufficientē,qa adhuc eſſet ꝑronus ex illis duab. cau-
ſis,ſi poſtmodū nō dotaret,vel inſufficienter dotaret in
directè poſſet ꝯpelli ad dotandum, ſeu ad ſufficiēter do
tandū nō permittēdo ſibi exercitium ꝑntationis, quia
iā erat ꝑronus ex illis duab.cauſis.ſed in dotantibus ſu-
peruenientib.qui non ſufficienter dotarēt, cùm nō di-
cant̄ dotaſſe non acquirunt iuſpa.vt vult glo.in d.c.qui-
cūq; nullo igit̄ mō poterūt dici ꝑroni, cū non habeant
aliā cauſam.quō ergo ꝓſuppouentur patroni,vt priuen
tur exercitio qđ habere non pñt? Certè nullo mō arg.
l.decē.ff.de verb.obl.& c.venerabilē.de elect.ſed in pa-
trono ex fundatione & ꝯſtructione bene cadit iſta cō-
pulſio indirectè,qa iā erant ꝑroni,& ita loquit̄ do.Abb.
in d.c.3.de eccle.ædifi.& diximus ſ.in hac 3.q.prin.in j.
art.in ver.confirmat̄ oīa prædicta,vn̄ tene quod ſ.ꝯclu-
ſimus.¶ Et ex ſupraſcriptis idē eſſe dicendum de pluri-
bus,vel vno non ſufficienter dantibus fundum, vt dixi-
mus proximè in 2.art.vel non ſufficienter dotantibus,
quia potius videbunt̄ benefactores, q̄ ꝑroni. quod etiā
diximus ſ.in 3.art.& hoc vr̄ voluiſſe Abb. dum prædi-
cta dixit in hac rub & poſtea ſubdit, & idē in pluribus
fundantibus & conſtruentibus cōſimili rōne &c.quaſi
dicat quod diximus ſ.in dote,idem in fundo,& conſtru
ctione.ſ.ꝙ plures poſſunt eſſe ꝑroni ſi ſufficiens ſolū de-
derunt,vel conſtruxerunt, & intellige ſemper dioeceſa
ni ſuperueniente conſenſu,quod ſæpe ſupra diximus.

¶ Sextus art 3.q.principal.j.part.j.Libri.

1 *Fundatore volente conſtruere & dotare non admittitur alter eo inuito.*
2 *Eccleſiæ potius expedit habere vnum patronum quam plures.*
3 *Negligitur quod communiter poſſidetur.*

ET quia in proximis artic.eſt cōcluſum mul
tos poſſe concurrere ad deducendum ec-
cleſiam de non eſſe ad eſſe,& oēs erunt pa-
troni,iō ſexto loco quæritur ſi fundator ali
cuius eccleſiæ vult illā fundare, cōſtruere,
& dotare,an alter volens cū eo ꝯcurrere, & dictam ec
cłam ꝯſtruere,vel dotare,vel inſimul ꝯſtruere, vel inſi-
mul dotare, vt cū illo primo ſit ꝑronus,debeat oīno ad
mitti,ſi ille prim⁹ vellet ſolus oīa facere? ¶ Et primò vr̄
dicendū ꝙ non poſſit repelli,ſed oīno debeat admitti,
nā ex quo ſemel iura voluerūt ꝙ quilibet aliquā ex illis
cauſis faciat, acquirat iuſpa.vel ſolus,vel cū altero.qūo
poterit per aliū prohiberi? ¶ Itē & ſecundò magis ex-
pedit eccleſiæ plures habere ꝑronos, q̄ vnū, nā plures
habet defenſores, ſi plures habet ꝑronos, ꝑroni.n.ha-
bent eccłam defendere.c.filijs.16.q.7.cū ꝯcordā.& me-
lius aliquid inuenit̄ ſi ꝑ plures perquirat̄ &c.vt dixi te.
in c.prudētia.§.illa quippe.de offi.deleg.ſi ergo expedit
magis ecclæ,ergo eſt admittendus, & nō ꝓhibendus,
cùm maxima ſit rō q̄ pro religione facit.l. ſunt perſonæ.
ff de

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

1 .de relig.& ſumpt.ſunc.cum vulgari. ¶ † Tñ cõtraria
pars eſt verior,ꝙ fundatore volente conſtruere & do-
tare nõ admittet alter,niſi eo volente,ſed ipſe perficiet
& erit pronus,& ad hoc dicẽdum ducimur illa potiſſi-
ma rõne,quia cõmunio ſolet inducere diſcordiã c. qm̃
de vit.& hon.cler.c.ex tenore de ſenten. excommu. l.
cũ pater.§.dulciſſimis. ff.de leg. 2. Vñ cùm in caſu nr̃o
ſi iſte admitteret̃ ꝯtra voluntatẽ primi fundatoris,ex iſta
cõione induceret̃ diſcordia , nõ eſt dicendũ ꝙ debeat
oĩno admitti , niſi volente ipſo primo fundatore,nam
iniquũ eſſet illũ moleſtare eo volẽte oĩa exequi & oĩa
2 acquirere.¶ † Secunda eſt rõ,nã expedit eccl̃æ potius
vnũ hr̃e patronũ q̃ plures.ſm Car.in cle.plures.in prin.
col.3.hoc tit.& Abb.in c.q̃rimoniã.hoc tit.vt plene cõ-
cluſimus ſ.in 1.q.prin.in vlt.art.qcquid dixerit d.Roch.
in hoc tract.in verbo & dotauit in 37.char.in 2. col. in
11.q.& rõ dicunt p̃dicti diœceſani debere refrenare nu-
merũ volentiũ eſſe pronos ¶ Non ob.modo primũ ꝙ
lex pmittit &c.nã illud eſt verũ pluribꝰ ſe ita concordã-
tibus,ſed ſi vnus ſolus vult totũ facere , canon ẽt pmit-
tit,nec reperimus ꝙ velit,nolit , alter admittatur , imò
magis iura loquunt̃ de vno q̃ de pluribus,vt in c.nobis.
hoc tit.ibi ſi quis,ſed ex quo hic vnus ſolus vult oĩa fa-
cere,nõ eſt moleſtandus,ſed ille alter poterit aliud bo-
nũ exercere,vt in §.j.verſ.ſin autẽ nõ ſufficiat.in Auth.
vt nullus fabri.oratorij domũ vbi vult tex.ꝙ ille qui nõ
põt oĩa neceſſaria eccleſiæ tribuere,& deſiderat voca-
ri ædificator ſacræ domus,reparet eccl̃am ruinoſam ,
vel paruã ampliet,ſeu ĩordinatã ordinet, & ſic nõ mo-
leſtet volentẽ oĩa facere,ſed accedat ad illas eccl̃as ĩ qbꝰ
nõ eſt bñfactor,nec ædificator.¶ Et maximè hoc pce-
dit qñ eſt vnus qui vellet ſolus dotare,vel ſolus ꝯſtruere
& ſic ex dotatiõe, vel cõſtructione ſibi acquireret iuſp.
& alter vellet cũ eo dotare vel ꝯſtruere,nã ſibi p̃iudica-
ret illũ admittẽdo,vt dixi Car.in d.cle.plures.ante me-
diũ 3.col.de iure pa.vt diximus ſ.in proximo p̃cedenti
art.in ver.& rõ quare, & ſimili rõne etiã qñ quis vellet
vnam ex illis cauſis integram facere, & alter vellet ad-
mitti.nã p̃iudicaret primo cùm negari non poſſit quin
melius ſit vnũ hr̃e integrũ iuſpa.q̃ habere cõſocium,vt
apparet per totũ hunc tit.¶ Minimè ẽt ob.ſecundũ , ꝙ
magis eccl̃æ expediat plures hr̃e pronos q̃ vnũ.nã vide-
mus hodie minꝰ expedire plures hr̃e pronos pp eorũ di-
ſcordias,arg.c.quia diuerſitatẽ.de conceſ.p̃ben.& de di-
ſcordia apparet in c.j.2.& 3.& hoc tit.& per totũ , imò
vt ſ.diximus in ſecundo fundamento partis nr̃æ.Supe-
rior debet ꝓuidere ne ex multitudine pronorũ grauet̃
eccleſia,& ꝙ grauet̃ apparet in d cle.plures.& in gl.ibi
de cõfuſionibus q̃ ex multitudine pronorum ſolẽt ori-
ri.apparet ẽt in alimẽtis tribuendis, quia ſi ſunt plures
proni,& ad paupertatẽ deuenerint,magis grauabit̃ ec-
cleſia plures alimentando.Nec ob.ꝙ à pluribus meliùs
3 defendatur,quia eſt appoſitũ † nam quod cõe eſt cõi-
ter negligit̃.l.2 C.quan.& quib.quar.pars debea.lib. 10.
Nec obſtat iura ſ.in contrariũ adducta , quia loquunt̃
in aliis terminis,& pro hac veritate ꝙ magis hodie ec-
cleſiæ expediat vnũ hr̃e pronum,q̃ plures, docet expe-
rientia rerũ magiſtra.c.q̃ ſit.& c.vbi periculũ . de elec.
lib.6.cum con cor.quæ hoc demonſtrat, vt latè diximꝰ
ſ.in d.j.q.prin.in vlt.art.¶ Item rñdetur,nã dato ſed nõ
conceſſo ꝙ expediret eccleſiæ plures hr̃e pronos, iſtud
non debet ꝯſiderari in caſu noſtro qñ vnus vult oĩa fa-
cere, quia iura vt inducãt hoĩes ad eccleſias ædifican-
das illis iuriſp.cõcedunt.c.3. hoc tit.& nihilominus ma-
gis expediret illas eſſe liberas,ſed dicto reſpectu permit-
tunt illas eſſe patronatas.ſimili mõ non debẽt permit-
tere illum moleſtari qui integraliter eccleſiã meſſe de-
ducere vult,& nõ ad aliã eccleſiæ vtilitatẽ aduertere de-
bet,ſicut non curat̃ ꝙ ſit libera.¶ Et iſta eſt cõis veritas
quã tenet Hoſt in d.c.nobis.& ibidẽ Card. in prin. in 2.
col.in 7.q.hoc tit.¶ Facit ẽt pro iſta veritate id quod dr̃
nunquã dari alteri licentiam dotandi eccleſiam indo-
ratã qñ poteſt haberi recurſum contra primum funda-
torem,vt infra dicemus in iſta j.par.in 6.q.princ.in j.ar-
tic.in 3 limitatiõe prin.c ece q̃uo iura inquãtũ poſſunt ,
volũt primũ fundatorẽ eſſe pronum ſolum,& aliũ non
admitti,niſi primo volente,vel impotẽte, vt ſ. ¶ Iſtam
ẽt partẽ reperi tenere d.Roch.in hoc trac.in verbo ec-
cleſiã fundauit.in 32.char.in j.col in 4.q.pro qua alleg.
Io.An. in d.c.nobis.ĩ verbo conſtruxerit. adducit ẽt ꝙ
nemo inuitus cogit̃ ſtare in cõione l.ſi nõ ſortẽ.§.ſi cen
tũ.cũ ſimi.ff.de cond.inde. & facere not.p Bart.in l.qn-
tus.ff.de annu.lega.& hãc partẽ ẽt vr̃ tenere idẽ Roch.
in d.tract.in verbo & dotauit in 37.cha.in 2.col. ĩ 10.q.

¶ Septimus artic.3.q. princ.j.part.j.Libri.

1 *Pluribus fundantibus , vel conſtruentibus . vel dotantibus eccleſiam , vel vno prædicta faciente , vel pluribus vnam ex iſtis cauſis , omnes pro acquiſitione iurispatronus debent habere cõſenſum diœceſani . Altero autem qualibet prædictorum faciente ſine conſenſu diœceſani , alij qui habebunt conſenſum tantum erunt patroni .*

QVAERIT etiam do Roch.Et hic erit ſeptimꝰ
art.in hoc trac.in ver. eccleſiam fundauit in 32.
char.in j col.in 5.q.an aſſignatio fundi debeat fie-
ri cũ conſenſu diœceſani ad hoc , vt acquirat̃ iuſpat. tu
quære latius,an in aſſignatione fundi,cõſtructione , & ĩ
dotatione ſi oĩa fiẽt per vnum , vel per plures , vel vna
cã fiet per plures,requirat̃ cõſenſus diœceſani in quali-
bet ? & dic breuiter ꝙ de hoc ſatis diximus ſupra in p-
xima præcedenti 2.q.prin.per totũ.maximè in 3 . ar.&
quia ibi loquuti ſuimus in genere,& potius qñ vnus ex-
1 pediebat oĩa,† q̃ qñ plures nunc,magis in ſpecie, dic ꝙ
ſiue ſint tres quorũ vnus det fundũ,alter ꝯſtruat,& ter-
tius dotet,ſiue qa plures dãt fundũ,plures ꝯſtruunt,ſiue
plures dotẽt,ſiue ꝙ vnus ponat p̃cium, alter opera , vel
ligna.vt in proximis articulis diximus,ſemper in quoli-
bet ipſorum volentiũ eſſe patronos diœceſani conſen-
ſus requiritur. ita vr̃ velle Io.An.in d.c.nobis. in 2.col.
in verbo ex eo.dũ dicit poſt Hoſt.ibi,ꝙ dos,ædificatio,
& fundus faciũt cõpatronũ dũmodo fiant cũ cõſenſu
diœceſani:ſed ſi alter iſtorũ fieret ſine ipſius ꝯſenſu,illi
tm̃ qui haberent cõſenſum eſſent proni . ¶ Cõprobat
hanc veritatẽ ibi Roch.primò,quia forte ille qui dedit
fundũ erit talis qui ad iuſpa. de facili non erit admittẽ-
dus,ergo ẽt in aſſignatiõe fundi requireret̃ ꝯſenſus diœ-
ceſani.ꝯprobat ſecundo ex diffinitione iuriſp.ibi *de diœceſani conſenſu* & iſtã concluſionẽ dicit approbare Abb.in
cõſ.69 quidã do.Iac.de Racaneto.in verbo tertio prin-
cipaliter in 2.vol.vbi dicit ꝙ nec ex ꝯſtructione,nec ẽt
ex dotatione acquirit̃ iuſpa. niſi id fiat de ꝯſenſu diœce-
ſani ¶ Deinde dat cautelã , ꝙ qñ quis aſſignat fundũ ꝓ
eccleſia ꝯſtruenda,ſi alter cõſtruat , & dotet de ꝯſenſu
epi,debet eſſe cautus aſſignans fundũ,vt faciat ꝙ eps cõ-
ſentiat dictæ aſſignationi, & ipſum aſſignãtẽ admittet
ad iuſpa.aliàs ſolus eſſet pronus ille q̃ conſtruxit & do-
tauit de ꝯſenſu diœceſani per p̃dicta . ¶ Tu circa hanc
cautelã dic,ꝙ idẽ deberẽt facere oẽs alij qui ꝯcurrerẽt
in ſimul in dãdo fundũ,puta ſi eſſent plures patroni fun-
di ꝯſenſus p̃ſtitus vni non faceret patronos alios, & idẽ
ſi plures concurrerẽt in cõſtruendo, puta quia vnus da-
ret pretiũ,alter opera,vel ligna,nam nõ ſufficit ꝙ vnus
habeat conſenſum, vt oẽs efficiant̃ proni, ſed q̃libet de-
bet habere ꝯſenſum, & idẽ in pluribus dotantibus , nã
oẽs erunt patroni ſi oẽs habeant conſenſum , aliàs qui
non habẽt cõſenſum nõ erit pronus, ideo oẽs ſint cau-
ti ꝙ habeant talẽ conſenſum,& pro p̃dictis facit tertia
rõ aſſignata p doc.cur requirat̃ ille ꝯſenſus diœceſani.
& Abb.in d. cõſ.quidã dñs Iac. ponit rõnẽ, quia iſta ſpi-
ritualia nõ pñt p laicos ꝓpria auctoritate tractari, & rõ
iſte ꝯſenſus eſt cã efficiens acquiſitionis iuriſpat. vt latè
diximus ſ.in proxima præcedenti 2.q.prin.in 5.art.q̃uo
ergo quis laicus poterit eſſe patronus ſine hoc cõſenſu?
¶ Et pro eo qđ dicit Roch. ꝓ quolibet requiri cõſenſus
ne aliquis ſit talis q̃ nõ eſſet admittẽdus ad iuſpat.facit
ẽt rõ de qua in d. 5.art.ꝓ examinatiõe quã habet facere
diœceſanus ꝓ p̃ſtatione talis ꝯſenſus per dicta Cald. in

conſi.

conſi.ſuo 20.quod eſt vltimũ ſub hoc tit.¶ Miror tñ de
vno.nã ſi bene aduertat ad dicta do. Roch. vbi ſ. totã
difficultatem facit in traditione fundi, vt ſit cautus ꝙ
habeat ordinarij ꝯſenſum, & neſcio quõ poſſit dari fun
dus abſq; conſenſu ordinarij, quia ordinarius habet de
ſignare atrium, & ſic fundũ in quo eccľa cõſtrueretur,
& ex hoc inter cæteras cauſas requirit diœceſani ꝯſen-
ſus. vt p̃dicta expediat. vt in ſæpe alleg. c.nemo. de con-
ſe.diſt.j.& in d.cõſ.Cald.& diximus in proxima p̃cedẽ
ti q.prin.in d.5.art.ergo nunquã dabit fundus ſine con-
ſenſu diœceſani.¶ Niſi dicamus poſſe euenire ꝙ ad pe
titionẽ ꝯſtruentis & dotãtis ep̃s det ꝯſenſum, atriũ deſi
gnet & oĩa, putans fundũ eſſe cõſtruentis, idõ hoc caſu
eſt bona cautela Roc.¶ Seruit ẽt ipſa cautela ſi plures
eſſent dñi fundi. qa licèt vnus obtineat ꝯſenſum diœce
ſani, alij etiã debent eſſe cauti vt habeant cõſenſum, qa
aliàs ꝯſenſus p̃ſtitus cõſocio nõ prodeſt alijs cõſocijs,
vt ſ. vidimus.¶ Vel tertia cautela erit bona, vt in futu-
rũ cõſenſus appareat, vt nõ incedamus p p̃ſumptiones,
vt latè diximus ſ. in 2.q.prin.in 2. art. vbi tractauimus,
an & qñ præſumatur hmõi conſenſus.¶ Ex p̃dictis oĩbus
inferas duo notãda p duab. meis nouis opini. Primũ in
caſibus ſ. firmatis in hoc art. nõ ſufficere ſolũ conſenſũ
diœceſani. de quo ĩ d.c.nemo.de cõſe.diſt.j.qa ille po-
terit obtineri ab vno.ſ.a cõſtruen.eccľam, & nihilomi
nus de neceſſitate p alios erit habẽdus alter conſenſus
diœceſani, de quo in c.nobis. hoc tit. iuxta nouiter &
ſubtiliter per me conſiderata ſupra in 2.q.princ.in 3.ar
tic.¶ Secundum eſt quod infero ex ſuprascriptis in ca-
ſibus præmiſſis in hoc art. non poſſe eſſe caſum aliquẽ
de præmiſſis quando plures conueniunt, vt ſupra, ꝙ
quis habeat conſenſum diœceſani & taceat de iure, qa
neceſſe eſt exprimere in illis caſibus ſe velle eſſe patro-
num ꝙ petat conſenſum ꝙ vult cum alijs concurrere.

¶ Octauus artic. 3.q.princ.j.part.j. Libri.

1 Patronos plures inſolidum effici poſſe ex diuerſis cauſis vel ex una etiam ſi inæqualiter contulerunt.

2 Iuſpatro. eſt indiuiſibile, & ſic poteſt eſſe apud omnes, vt apud vnum quemque ſimul.

3 Iuſpatrona. eſt incorporale.

4 Patronus plus conferens pro eccleſia ædificanda plus honoris habebit, & ei pinguius in alimentis prouidebitur.

5 Vxor nobilis, literati, vel habentis dignitatem, vel canonici primò recepti, eſt maioris auctoritatis, quàm vox plebeis illiterati, vel non exiſtentis in dignitate ſeu poſterius recepti.

6 Tantum habebit qui fecit vnum angulum in eccleſia, quantum qui fecit duos, vel tres, & tantum p ſupercula quantum Rex.

7 Hæredes ex inæqualib. partibus inſtituti æqualiter ſunt patroni.

8 Iuſpatrona. illud in abſtractu conſiderando dicitur indiuiſibile, quo ad ſubſtantiam, quo verò ad ius præſentandi, & ſic quo ad eius exercitium dicitur indiuiſibile.

9 Patrono, qui plus contulit, pinguius eſt prouidendum in alimentis, & plus honoris tribuendum.

10 Patronus, qui fundauit & conſtruxit vel econtra, & ſic duo fecit, duas voces habebit in præſentando, qui vnum prædictorum explicauit, vnam vocem habebit, & quæ ſit ratio nu. 13. Quod procedit etiam quod ſi ille qui vnum explicauit plus expedit, quàm qui duo fecerunt.

11 Vox plus conferentis erit maioris auctoritatis & pinguior, quàm illius, qui minus contulit, & quæ ſic ratio, num. 12. Et iſta pinguedo operabitur in caſu gratificationis.

12 Patronus, qui duo fecit, conſtruxit, fundauit, vel econtra, duas habebit voces, & ſi decem inſimul vnum fecerunt, ſed dotarunt vel aliquod ex tribus, tamen decem eorum ſuffragia erunt tantum, quantum vna vox.

EX præcedentibus omnibus q̃ſitis contingit octa-
1 uo loco dubitari, † quia in eis eſt cõcluſum plures
poſſe effici p̃ronos vnius eccleſiæ ex diuerſis cauſis
vel ex vna cauſa etiã ſi inæqualiter cõtulerunt, & oẽs eſ
ſe patronos inſolidũ, ex quo iuſpa. de ſui natura eſt indi
uiduum, & ſic apud quẽlibet in totũ, an iſtud ſit verum
& procedat indiſtinctè & quo ad oĩa.¶ Et in hac q.pri

mò reperi do. Goff. de Trano in ſua ſumma huius tit. ĩ
vlt.col.in verſ.quid ſi plures. tenentẽ in effectu iuſpa. eẽ
indiuiduũ & inſolidũ apud oẽs illo cõſiderato in abſtra
cto, ſed quo ad eius fructus plus iuris habere qui plus cõ
tulit q̃ qui minus, vnde dicit ipſe in alendo & honoran
do p̃ronos habebiť reſpectus ad eũ qui plus contulit, &
ſi gratificationis locũ adeſſe cõtingat cõcurrentib' om
nibus æqualiter magis debet p̃latus gratificari p̃ſtato
ab illo qui plus contulit q̃ ab illo qui minus.¶ Sequitur
ibidẽ Hoſt. in ſua ſum. in §. qualiter transferatur. in verſ.
quid ſi plures.¶ Reperi ẽt eundẽ Goff. de Trano conci
uem meum magis clarè loquentẽ in c.j. hoc tit. relatũ
ſiquidem a gl. in cle. plures. ante fi. 2. col. hoc tit. vbi re-
fert cõſuetudinẽ Neapolitanã (quæ idõ forſan Goff. fuit
nota. qa oriundus ciuitatis Trani eius, & mei patriæ q̃
eſt de regno Neapolitano) dicentẽ dũ tractabat quali
ter iuſpatro. deſcendat ad hæredes per capita, vel p ſtir
pes. ꝙ iuſpa. quantũ eſt in ſe indiuiſibile dicit, ſed q̃tum
ad hæredes reſpectu portionũ eſt diuiſibile ſm quas hæ
redes ſucceſſerunt, ẽt p vncias, ſed iſtud procedit quan
tũ ad diſſectiones hæreditarias, vt ſ. dixerat, nõ aũt iſta
diuiſio portionũ fiet ſm portiones quas cõtulerũt ædi-
ficãtes, vel dotantes, nã oẽs erunt p̃roni ita qui magis
dedit, ſicut qui minus. Subdit m̃ ꝙ in alendo & in hono
rib' magis eccleſia tenebiť ei a quo plus recipit, ſed act'
p̃ſentationis in iſto caſu erit cõis oĩbus licèt circa grati
ficationẽ q̃ aliquãdo facienda eſt, vt in c.cũ aũt. hoc tit.
vox illius debet p̃ferri qui plus contulit, vt ibi per eum.
¶ Reperi & tertio loco Inn. c.j. hoc tit. ante mediũ dicẽ
tem, dũ ibi tractat qualiter ſuccedentes p̃rono, ſint p̃ro
ni pro portionibus hæreditarijs, vel inſolidũ. Et dicit ꝙ
inſolidũ dũmodo oẽs ſint hæredes, & ſubdit poſſe dici
ſicut rõne dignitatis in electionibus aliqñ vnum habe-
re duas voces vel plures, ſic ẽt poſſe eſſe inter p̃ronos, vt
ſm partes hæreditarias haberent ẽt voces in electione
ſeu p̃ntatione, & idẽ in illo qui plus vel minus cõtulit in
dote, vel in alijs cauſis, vt eſt apud eũ videre.¶ Reperi
& quarto do. Abb. in gl. ſiis poſt gl. ibi in cle. plures. in
gl.j. hoc tit. dicentẽ in hoc caſu putare pinguiorẽ eſſe vo
cẽ illius qui plus ꝯtulit q̃ illius qui minus & adducit ſimi
le de pluribus hæredibus vnius p̃roni ex inæqualib' par
tibus inſtitutis, vt pinguior ſit vox illius q in maiori par
te inſtitutus fuit in hæreditate q̃ illius q in minori.¶ Re
peri & quinto loco ſummã directorij iuris in lib. 2. ti. 12.
de iurepa. in §. 12. tenentẽ quo ad ius p̃ſentandi nullam
eſſe dñam inter eũ q minus, & eũ q plus ꝯtulit, ſed oẽs
erunt æqualiter p̃roni, & eſt apud oẽs ius p̃ſentandi, ita
vt apud nullũ, ſed quo ad ius alimentorum, & honoris,
eccleſiã ei magis eſſe aſtrictã q plus expẽdit. alleg. c.cũ
in officijs. & c.relatũ el 2. in fi. & c. Raynutius. & c. Ray-
nal. de teſta. ibi p rata & c ita dixit tenuiſſe Gof. & Hoſt.
vbi ſ.¶ Iſta ſunt q̃ inuenimus in iſta mã, ego colligam
concľones ex dictis p̃dictorũ doct. & poſtea videbimus
qualiter inter ſe ꝯtradicãt, q̃ eorũ dicta procedãt & quę
non, & vltimo loco fiet vera concluſio.¶ Aduerte igiť
ꝙ ex dictis Goff. in vtroque loco principaľr, & Hoſti. j.
colligiť ꝙ iuſpa. in ſe cõſideratũ eſt apud oẽs in ſolidum
cõiter fundantes, cõſtruentes, vel dotantes, & ſic in ab-
ſtracto, & in hoc cõcordat Inno. Abb. & ſumma dire-
ctorij iuris in locis ſ. alleg.¶ Colligitur ſecunda conclu
ſio, ꝙ quo ad ius alimentorũ & honoris p̃cedẽs p xima
concľo non p cedit, ſed qui plus cõtulit plus honoris ha
bebit, & ei pinguius p uidebiť in alimẽtis, & in hoc ẽt cõ
cordant Goff. Hoſt. & Abb. & ſumma directorij iuris ĩ
locis ſ. adductis.¶ Colligiť & tertia ꝯcľo; ꝙ quo ad fru-
ctus p̃ſentationis licẽt oẽs ſunt p̃roni æqualiter, ſed Goff.
Hoſt. volunt ꝙ ille qui plus cõtulit habeat hoc p̃cipuũ,
vt ſi locus gratificationi acciderit, gratificet p̃ntato ab
eo qui plus contulit. Inn. verò dicit, ꝙ qui plus contulit
habeat duas vel plures voces ſicut hoĩes in dignitate ha
bere ſolent Abb. tñ voluit ꝙ ille qui plus ꝯtulit habeat
pinguiorẽ vocẽ, & adducit ſimile de inſtituto in maio-
ri parte hæreditatis.¶ Modo deueniendũ eſt ad diſcuſ
ſionẽ harũ ꝯcľonum qualiter procedant, & ideo quan-

tum ad primã nullum eſt dubiũ, quia oẽs cũ ea conclu-
dunt vt ſ. diximus, & apparet per dicta ſ. in iſta j. part.
in 3. q. prin. in p̃cedentibus proximè articulis. & confir
matur per ea quę dixi do. Card. in d. cle plures. in 3. col.
2 ante fin. † iuſpat. eſſe indiuiſibile, & ita eſſe apud oẽs vt
apud vnũquenq; ſimul cũ alijs, & alleg. c. j. hoc ti. vt ibi
per eũ, faciunt q̃ dixit Barb. poſt Bal. in c. quanto. in vlt.
col. de iudi. facit etiam quod dixit Bald. in l. familiæ. C.
cõmu. vtriuſq; iudi. ꝙ cum iuſpa. cõpetat inſolidũ nõ ve
nit in diuiſiõe, voluit ẽt Bar. Beldecinus in apoſtillis ad
Abb. in d. c. j. in verbo de hoc. & in c. nobis. in verbo q̃n
hoc ti. cõprobaẽ p decisionẽ gl. magnæ poſt princ. hoc
tit. q̃ dicit oẽs cõcordare in hoc, vt in hæredes ẽt ex in-
æqualib⁹ partibus equaliter trãſeat iuſpa. & oẽs ↄcorda
re ſm gl. ibi vt q aliquid in dote poſuit ita ſit p̃ron⁹ ſicut
qui plus poſuit, ſequiẽ ibi Cat. in prin 2. col. & alij, & oẽs
doct. in c. j. hoc tit. & adducit Hoſt. pro hac ↄclõne para
bolas Chriſti in euangelio de vidua & de operarijs vi-
neæ. Marci 12. & Math. 20. c. tenuit ẽt hãc cõclõnẽ gl.
ſummæ 63. diſt. & Batt. in l. vt iureiurandi. §. ſi liberi. ff.
de oper. liberto. vbi dicit ꝙ ſi plures inſtituanẽ hæredes
dato ꝙ ex inæqualibus portionib. oẽs inſolidũ ſunt p̃ro
ni, quia indiuiſibile. Et cũ iſta opi. tranſeunt cõiter oẽs
doc. & dixit Barb. in d. c. quanto. de iudi. tñ hẽe de iure
pa. qui ædificat vnum angulũ ſicut qui ædificat tres, &
tñ paupercula quantũ Rex, & pro iſta concluſione fa-
cit tõ gl. in d. c. j hoc tit. & gl. in c. pię mentis. in fi 16. q. 7.
3 † quia iuſpa. eſt quid incorporale, ſed incorporalia diui
di nõ p̃nt l. j. § vſusfruct⁹. ff. ad l. falc. l. cornelia pia. ff. de
iurepa. igitur indiuiſibile, & ſic apud quemlibet inſoli-
dũ. quã conclõnẽ Abb. in d. c. j. exẽplificat tribus modis
vt ibi per eũ, & in hoc nulla eſt cõtrouerſia. ¶ Circa ſe-
cundã conclõnẽ ꝙ quo ad ius alimentorũ, & honoris
4 p̃cedens ꝑxima concl̃o nõ procedat, † ſed qui plus cõ
tulit plus honoris habebit, & ei pinguius in alimentis ꝓ
uidebitur. pro iſta opinio. facit quod voluit Io. An. in d.
c. j. in fi. hoc tit. ſequendo Hoſt. vbi ſ. ꝙ eccleſia erit ma-
gis aſtricta ei qui plus cõtulit in dotẽ, q̃ illi qui minus. &
hanc opin. ẽt refert ipſe Io. An. in gl. magna verſus fi. in
d. cle. plures. imò Hoſt. apertius dixit, ꝙ ẽt in honore p̃-
ſtando eſt magis aſtricta eccleſia ei q plus cõtulit q̃ illi
qui minus, & hoc vr̃ velle Inn. in d. c. j. & Bellenci. in lo
cis ſ. alleg. ¶ Cõtra tñ hanc cõnclõnem vr̃ facere vnũ
quod dixit idẽ do. Car. in d. cle. plures. ante medium. 3.
col. in verſ. ad illud. de iure alimen. iũcto anteriori verſ.
in eadem col. ibi. Itẽ quia ius proceſſionis, vbi vult ꝙ
ius alimentorum proceſſionis & defenſionis debetur
ſingulis hæredibus p̃ronorum per capita, quia non põt
fieri cõmoda diuiſio, licèt ius p̃ſentãdi debeaẽ p ſtirpes,
ergo eodem mõ quo ad ius alimentorũ & honoris nõ
habebiẽ reſpectus ad maiorẽ, vel minorẽ quãtitatẽ col
latã in fundo, ↄſtructione, & dotatione eccleſiæ, ſed oĩ-
bus p capita debebunẽ, vt ibi in diuerſis h̃redib⁹. ¶ Quo
verò ad tertiã cõclõnem, ꝙ quo ad fructus p̃ſtanonis ſi
militer æqualiter oẽs ſunt p̃roni. ſed quis plus ↄtulit ha
bebit ius, & ſibi potius gratificeẽ ſm Hoſt & ſm Inno.
habet pluritatẽ vocũ, & ſm Abb. habet pinguiorẽ vo-
cẽ. ¶ Contra p̃dicta vr̃ velle ſumma directorij iuris in
loco ſ. alleg. quæ indiſtincte vult ꝙ quo ad ius p̃ſtandi,
& ſic quo ad fructũ p̃ſentationis, nulla ſit dr̃ia inter eũ,
qui plus contulit & cũ q minus, ſi nulla dr̃ia, ergo ſequiẽ
ꝙ nõ erit locus gratificationi p̃ſtato ab illo q plus ↄtu-
lit, nec poterit habere locũ pluralitas vocũ ſm Inn. nec
pinguedo vocis ſm Abb. quia ſi iſta ꝓcederẽt eſſet ma
xima differentia, & nõ nulla ſicut vult dicta ſumma di-
rectorij. ¶ Sed ꝙ habeat locũ pinguedo vocis ſm do.
Abb. & ſic pp ipſam pinguedinẽ ẽt habeat gratificari
(in caſu gratificatiõis) p̃ſentato ab illo p̃rono q plus cõ-
tulit pp pinguedinẽ vocis & illius ponderantiam & au
ctoritatem. facit tex. in c. dudũ, el j. & ibi Abb. in 4. not.
5 de electio. † qui vult, ꝙ vox nobilis, vel literati habẽtis
dignitatẽ, ſeu canonici primò recepti ſit maioris aucto
ritatis q̃ vox plebei, vel nõ exiſtentis in dignitate, illite-
rati, ſeu poſterius recepti, vt ibi ẽt oẽs volunt ¶ Facit ẽt
quod dixit Abb. in c. eccleſia. el 2. ĩ prin. 3. col. de electio
ne magis põderare vox prudẽtis, q̃ inſipiẽtis, & q̃d ibi-
dẽ dicit idẽ Abb. in 5. col. dum tractat de collatione fa-
cienda numeri ad numerũ, zeli ad zelũ, auctoritatis ad
auctoritatẽ, ſolũ dicit ex proximis p̃dictis tribus cauſis
voces reddi pinguiores: ergo corroboraẽ ſñia Abb. vbi
ſup. ꝙ vox illius q plus cõtulit ſit pinguior arg. p̃dictorũ
p̃cedentiũ, & eius ꝙ voluit Goff. & Hoſt. vbi ſ. ſ. debere
gratificari p̃ſtato a plus ↄferente. ¶ Et faciũt p̃dicta cõ
tra opin. Inno. qui qui voluit plus ↄferentẽ h̃re duas, vel
plures voces pp ſimile quod adducit, nã rõne plurũ di-
gnitatum, plures quis habet voces, qa vt ex ſupradictis
apparet rõne dignitatis non habet qs plures voces, ſed
pinguiorẽ, & ſic ſm Abb. ↄtra Inn. niſi duas h̃ret cauſas
vocis dãdæ. vt j. diceẽ. ¶ Sed ↄtra oĩa p̃dicta facit dictũ
quod ſ. retulimus Barb. in d. c. quãto. in vlt. col. de iudi.
6 † tñ habere qui fecit vnum angulum in eccleſia, q̃tũ
q fecit duos, vel tres, & tñ paupercula quãtũ Rex, & ita
faciũt numerũ in p̃ſentando, ergo ↄtra ſuperius dicta,
ꝙ ſit pinguior vox reſpectu ei⁹ q plus ↄtulit & reſpectu
dignitatis, nã ille q fecit angulũ facit numerũ, ſicut ille
qui fecit tres angulos. illa q̃ eſt paupercula h̃et tñ quãtũ.
rex. vel q eſt in dignitate. ergo ↄtra oĩa p̃dicta, & ſic nõ
ſolũ reprobaẽ dictũ Inno. de pluribus vocib. & Goff. &
Hoſt. de gratificatiõe. ¶ Tu aduerte ꝙ Inn. in d. c. j. hoc
tit. nõ ſolũ vr̃ loqui de duabus & plurib. vocibus, ſed ẽt
de pinguiori voce, dũ dicit hoc ẽt eſſe poſſe inter patro-
nos, quia ſm partem hæreditatis quis ẽt habeat vocẽ in
p̃ſtatione. q. d. pinguiorem vocẽ habere qui maiorem
partẽ habet in hęreditate. ¶ Contra tñ opini. Inn. Hoſt.
& Abb. ſentit gl. in d. c. j. hoc tit. & Hoſt. ibi relatus a Io.
An. ſibi cõtrarius q aliter in lectura aliter in ſumma lo-
quutus eſt. Et hanc opi. vr̃ tenere Car. in d. cle. plures. in
7 prin. in 3. col dũ dixit † ꝙ hæredes ex inęqualib. partib.
æqualiter ſunt patroni rõne incõmodæ diuiſiõis, & idẽ
dicit de dotãtib⁹ inæqualiter illa rõne, qa qui plus cõtu
lit admittẽdo aliũ ſecũ ſibi p̃iudicauit cõicãdo ius ſuũ
alteri. ergo ſentit eos pars ius habere, & idẽm tenet ex-
preſſe in d. c. j. in 2. q. motus ꝑxima rõne, & ẽt alio fun-
damẽto, qa diuiſio reſpectu vocũ fieri nõ debet niſi qua
tenus reperiamus expreſſũ, ꝓut in caſu cle. 2. hoc tit. &
iõ ſubiũcit ibi Car. nõ apparere modũ p quẽ poſſet fieri
diuiſio vocũ inter p̃ronos, ſecus ſi appareret modus, vt
q̃n p̃roni paciſcerenẽ ꝙ alternis vicib. p̃ſentarẽt. hãc ẽt
opin. tenet Abb. in d. c. j. vbi dicit hanc eſſe communẽ
opi. & moueẽ qa cũ iuſpa. ſit indiuiſibile nõ põt dici ꝙ
qs habeat duas partes in illo iure, & ſic eſt ſibi ↄtrarius
cũ tollat & pinguedinẽ vocis, & gratificationẽ, & tñ vt
ſ. vidiſtis ad cle. plures, tenuit oppoſitũ. ¶ Reperi poſt-
modũ d. Roc. in hoc trac. in verbo ius. in 5. cha. in 2. co.
in 6. q. vbi q̃rit, an iuſpa. ſit diuiduũ, vel indiuiduũ, & cõ
cludit eſſe indiuiduũ in ſe: ſi verò nos loquimur de præ
ſentatione q̃ eſt fructus vel effectus iuriſpa. & iſta quiq;
põt diuidi hoc mõ tu p̃ſentabis iſta vice, & ego altera
qũ cõtinget ecclãm vacare iuxta tex. clarũ. in d. cle. j. Et
hinc ſumpta occaſione ibi diſcutit hũc art. de concor-
dandis patronis ꝙ alternis vicibus p̃ſentẽt, de quo arti.
ſuo loco in 2. par. in 2. q. prin. in 36. art. huius lib. dicem⁹,
& ſic vr̃ concludere ibi do. Roc. ꝙ alia diuiſio fieri non
poſſit. ¶ Poſtea idẽ Roch. in eodẽ tract. in verbo & do
tauit. 37. char. in 2. & 3. col. in 12. qõ. quærit an plus tri-
buens maiorẽ habeat vocẽ, & maius ius in eccleſia pa-
tronata, & allegat multa hinc inde, & m̃ tene ↄtra Inn.
& Hoſt. licèt dicat opin. Inn. referri & ſequi ſub dubio
forte. gl. magna poſt prin. in d. cle. plures. & ꝓ ipſa opi.
facere tex. in l. maiorẽ. ff. de pac. quẽ ad hũc propoſitũ
dicit alleg. Io. An in d. c. j. paulo ante fi. licèt tñ oppoſitũ
teneat, & dicit cõtrariã opi. ſibi videri in puncto iuris.
licèt opi. Hoſt. & Inn. videaẽ ſapere aliqualem ęquitatẽ,
& ita reſidet ibi do. Roch. nihil tñ dicit de opini. Abb.
in gl. ſuis ad cle. plures. de pinguiori voce, licèt adducat
Abb. in d. c. j. pro ↄtraria opi. ¶ Reperi ẽt poſtmodũ do.
Pau. de Cit. in hoc tract. in 5. parte. in 6. dr̃ia vbi dicit iuſ
pa. eccleſiæ poſſe eſſe apud plures inſolidum, & non ali

ter

ter quo ad ſuos effect⁹ excepto quo ad pñtationē:quia
tūc eſt apud oēs collectiue,vt dicit notari in c.j. & ſeq.
hoc ti.diſtinguendo tñ,an apud collegiū ſit, vel laicos
vel plures hæredes vnum patronū pñtātes,& remittit
ſe.¶ Et poſtea reperi eundē in d.tract.in 6.parte.in 3.
q.dicentē iſtum honorē præſentationis nō eſſe apud
oēs inſolidum, ſed vt apud vniuerſos, qñ plures ſunt
pr̃oni eccleſiæ: quia licet in alijs effectibus iuriſpa.qñ
ſunt plures pr̃oni quilibet inſolidū dicatur pr̃onus, &
cuilibet debeatur eadē reuerētia inſolidū,tñ in actu p̄-
ſentationis iuſpa.nō dicit̃ apud ſingulos,ſed apud oēs,
& ſic ēt teſidet ipſe do.Pau.quid ergo dicēdū in tanta
varietate & diuerſitate dictorū & opinionū.¶ Ego in
iſto paſſu pro cōcordia oīum p̄dictorū ſic diſtinguerē
q aut nos loquimur de iurepatro.quātū ī ſe eſt,& ſic tā
q̃ ius in abſtracto:aut de iure patro.quātū ad executio
8 nē & exercitiū ipſius,& iſta diſtinctio procedit:† quia
iuſpa.eſt indiuiſibile quo ad ſubſtantiā, ſed diuiſibile
quo ad ius præſentandi,& ſic quo ad eius exercitiū.c.j.
hoc ti.vbi hoc no.ſicut in ſimili iuriſdictio eſt inſoli-
dū apud plures,& exercitiū pro parte.c.prudentiā.in
prin.de offi.deleg.Card.in d.clemen.plures poſt prin.
3.col.hoc ti.vbi per prædicta dicit conuenienter poſſe
ſic diſtingui.¶ Primo igit̃ caſu cōſiderato iurepa.in ab
ſtracto eſt dicēdū q omnes ſunt pr̃oni inſolidum, &
quātū ad hoc nomen pr̃onus & iuſpa.nō pōt dici plus
vel minus:& q iuſpa. ē apud oēs ſine aliqua dr̃ia ſiue
ſint effecti pr̃oni ex pluribus cauſis,ſiue ex vna, vt late
diximus ſupra in proxime præcedētibus articulis,ſiue
loquamur in ſucceſſionibus & alijs legitimis titulis
trāſferēdi iuſpa.& ſint inſtituti æqualiter ſiue inæqua-
liter:vt ī gl.d.c.j.hoc ti.& dicemus infra in hoc li.in 2.
parte in j.q.princ.in 24.ar.& in hoc oēs cōcordāt:qa
iuſpa.eſt indiuiduū ſicut & ſeruitus:& dixit Barb. poſt
Bal.in d.c.quāto in vltima col.& nos late ſupra dixi-
mus:vñ in hoc nō eſt difficultas.¶ Scđo vero mēbro
principali,qñ loquimur de iurepa. quātū ad executio-
nē ſeu exercitiū ipſius,& in hoc eſt aduertēdū,nā exer
citiū iuriſpa.cōſiſtit in plurib.v3: in vtilitate, & ſic in
alimētis percipiēdis in paupertate,in honore proceſ-
ſionis,& p̄lationis;qa cū ꝓceſſione pr̃ono obuiatur,
ac alijs præferē in honore pñtationis:quia patroni præ
ſentant inſtituendū in rectorē eccleſiæ,vt oīa iſta pa-
tent in c.nobis.hoc ti.& per totā gl.in c.piæ mētis.16.
q.7.diximus ſupra in fi.diffinitionis,& latius dicet̃ in-
fra per diſcurſum operis.¶ Et ideo iſtud ſcđm mēbrū
principale ſubdiſtinguerē,q aut loquimur de exerci-
tio & fructu iuriſpa.quo ad alimenta percipienda:aut
de exercitio & fructu honoris & p̄lationis: aut de ex-
ercitio & fructu honoris iuris præſentandi.¶ † Et quo
9 ad primū mēbrū eſt dicēdū pinguius eſſe prouidendū
illi qui plus contulit q̃ illi qui minus:quia magis eccl̃a
tenet̃ ei q plus cōtulit q̃ illi qui minus ꝯtulit. arg. c. j.de
dona.& ita ꝓcedat qđ voluit Goſ.Hoſ.vbi ſupra gl.in
d.cle.plures.& ſumma directorij iuris vbi ſupra.¶ Et
idē dico eſſe dicendū ſm p̄dictos doct quo ad ſcđm
mēbrū:vt magis honoris in proceſſione & p̄latione
tribuat̃ illi q plus contulit(cū magis illi eccl̃a teneat̃)
q̃ illi q minus ꝯtulit.¶ Nec ob.iſtis duobus mēbris di
ctū Card.ī d.cle.plures;ius alimētorū & ꝓceſſionis de
beri p capita ſingulis ex defectu nō cōmodæ diuiſiōis
hoc enim eſt veriſſimū:nā ſi ſuppetūt facultates eccl̃æ
oēs pr̃oni indigētes habebunt alimēta ab ea , vt dicet̃
infra in iij.li.in iij.q.prin.in 2.art.Et erit opus q dētur p
capita.ſ.q qui indiget alimentet̃:nā alimēta debēt da
ri,vt quis viuat.l.alimentorū.ff.de alimen.& ciba.leg.
& ita ēt in honore:ſed nō p hoc tollit̃ id qđ dr̃ in dictis
duobus mēbris.ſ.q pinguius alimēta præſtētur& ma-
gis honoris illi qui plus ꝯtulit q̃ ei qui minus:& iſta pin
guedo poterit cōſiſtere in frequentia:quia magis fre-
quēter præſtabunt̃ alimenta & in excellentia : quia p̄-
cioſiora cibaria & excellentior honor præſtabit̃ illi q
plus ꝯtulit q̃ ei qui minus.¶ Sicut ī ſimili ſoluit gl. ī c.
quicunq;el.ij.16.q.7.q licēt eccl̃a oībus pauperibus te

neatur ſubuenire,tñ abūdātius ſubueniat pr̃onis vt ibi
per eā,facit ēt qđ dicit Inn.in c.cū oēs,de cōſti.q quā-
to quis eſt in eccl̃a clarior antiquior & dignior,tāto in
his q̃ dantur pro alimentis præhonorari debet arg.c.
nō cogatur 41.di.& c.de multa.de præben.& idē vol
uit do.Abb.in c.cū olim.de re iudi.¶ Quo verò ad ter
tiū mēbrū de exercitio ſeu fructu iuris præſentandi eſt
iterū ſubdiſtinguendū:nā aut nos loquimur: aut aliqs
plus cōtulit,qa vnus fundauit & cōſtruxit eccleſiā, &
ſic duas cās explicauit, alter verò tñ dotauit:vel quia
vnus conſtruxit tñ & alter fundauit & dotauit:ſeu qa
vnus tñ fundauit, alter verò ꝯſtruxit & dotauit.¶ Aut
nos loqmur de plurib⁹ q ſimul dederūt fundū,vł de plu
ribus q ſimul ꝯſtruxerūt,ſeu de plurib⁹ q ſimul dotarūt
inæquał:tñ quia in p̄dictis vel ī quolibet p̄dictorū vn⁹
magis cōtulit q̃ alter.¶ Et circa primū mēbrū,ſeu pri-
mos caſus ſubdiſtinctionis nō reperi aliquē ſpecifice
tractātē:vnde ī eo ſeu in eis dicerē,ſaluo ſemper ſanio
ri iudicio,illū q duas cās,licèt ſit vnus,habere nō dico
10 pinguiorē vocē,† ſed dico duas habere voces: illum
vero qui vnū fecit vnā habere vocē, & ad hoc dicen-
dū moueor p vnā maximā, quā ſolitus eſt facere Io.
and.in c.cū olim.de re iudi.arg tex.in c.per literas. de
ꝓba.& l.ſi conſul.ff.de adop.q ſi duo iura cōcurrūt in
eadē perſona quorū quodlibet producit ius vocis dā-
dæ,talis perſona debet habere duas voces, qa duorū
iure cēſetur.ſentit ibi Abb.& alij doct.multa accumu
lātes,& maximè do.Fely.ibi qui plura ſimilia adducit
& dicta reg.p̄ſertim procedit qñ illa perſona in qua di
cta duo iura cōcurrūt exercet actū,& nō pōt apparere
nec diſcernere tūnc cuius iuris magis exerceat ſm au
reā diſtinctionē do.Abb.ibi in fi.a & in prin.3.col.quē
in eodē loco pulchre ſequitur do.Fel.in 2.col.in j. limi
tatione & ibidē do.meus Corſectus per ꝯſi.Fed.p eū al
leg.¶ Stante igitur p̄dicta reg.nulli eſt dubium, q q̄li-
bet ſupradictarū triū cauſarū.ſ.datio fundi,ꝯſtructio,
& dotatio,producit ius vocis dandæ quia ex qualibet
ipſarū cauſarū quis acquirit iuſpa & ius dādæ vocis,vt
ſupra diximus in iſta j.parte in iſta 3.q.prin.in 3. art.Er
go ſequitur q ſi in vna perſona cōcurrūt duo iura: pu
tà quia fundauit & cōſtruxit,vel qa fundauit & dota-
uit,ſeu quia ꝯſtruxit & dotauit,vel in altero vnum in
ſpa.qa tñ fundauit,conſtruxit,vel dotauit, q primus
habeat duas voces,alter verò vnā per ſupradicta.¶ Et
ꝓ iſta parte vr̃ tex.ſcđm vnū itellectū & magis cōem
quē ibi ponit do.Abb.in 3.col.ibi,ex his habes vnā no
tabilē ſolutionē in d.c.cū olim.de iudi. vñ ſm intelle-
ctū cōem electio ad archidiaconatū ī illa eccleſia ſpe
ctabat ad epm̃,Capitulū,& præpoſitū:vñ eo ipſo quo
qs creabat̃ eps̃ habebat vocē ad eligēdū archidiaco-
nū,& ſimiliter eo ipſo quo quis creabat̃ canonicus,&
eo ipſo quo creabat̃ p̄poſitus, & ſic cū archidiaconat⁹,
canonicatus,& præpoſitatus erāt iura q̃ ꝓducebāt ius
dādæ vocis,& qa ibi quidā canonicus fuit creatus p̄po
ſitus,& ſic habebat duo ex illis iuribus quorū qđlibet
de p ſe ꝓducebat ius vocis dādæ:ideo ille p̄poſitus ha-
bebat duas voces.Simili modo in caſu nr̃o,ex quo ille
vnus fundauit & dotauit,habebit duas voces , vnam
quā acquiſiuit ex fundatione,aliā quā acqſiuit ex dota
tione,qa q̄libet illius cauſæ tribuit ius vocis dādæ.¶ Fa
ciūt ēt ad hoc oīa ſimilia adducta p Mod. maximè p
d Fel.in d.c.cū olim.¶ Facit ēt ꝓ iſta mea deciſione,id
qđ dixit gl.in d.cle.plures.poſt prin.ij col.hoc ti.q hæ
res triū pr̃onorū tres habebit voces:alle. d.c.cū olim.
¶ Cōfirmatur iſta opinio,quia alias ſequeretur abſur
dum:pone enim q vnus conſtruxit & fundauit , duo
verò alij dotarunt,ſi tñ vocis haberet ille vnus quātū
illi duo qui inſimul dotarūt:imo illi duo haberēt duas
voces,qa duo ſunt:vnde nullus inueniretur q duo fa-
ceret,ſi tñ haberet qui duo facit quantum qui vnū fa
cit.¶ Et in iſto caſu poſſet ſaluari dictum Inn.in d.c.j
q dixit eū qui plus dedit habere duas voces , q ſit lo-
quutus iuxta d.c.cum olim.& intellectū ſupradictū.ſ.
q duo expleuerit,& iō duas habeat voces:licèt ī veri-
tate

tatc Inno. loquatur in caſu membri ſequentis.ſ.quãdo
plures fecerunt vnũ puta quia dotarunt,& nihilomin⁹
dicit, ꝙ qui plus dedit, duas vel plures voces habebit.
¶ Diceret ẽt quantũ ad iſtud mẽbrũ ꝙ nõ eſt aduertẽdũ,
vtrũ tanta ſit expenſa in fundatione & dotatione in ſi-
mul, quãta in cõſtructione:vel tanta in fundatione &
cõſtructione,quanta in dotatione:adeo ꝙ ſi ita eſſet,ita
vnã vocẽ haberet qui duo fecit ſicut ille q̃ vnũ ex quo
expenſa eſt æqualis:nã hoc non eſt dicendũ, vnde licet
vnus duo fecerit, & in illis duobus minus expediderit
q̃ ille in vno,qui vnũ fecit:tñ hoc nõ attẽdetur,ſed oĩno
habebit locũ quod ſupra diximus.ſ.vt ille habeat duas
voces,& ille vnã:quia in hoc non attenditur expenſa,
ſed attenduntur radices & iura ex quibus producitur
ius vocis dandæ:illa enim tria æque principaliter con-
currunt ad ducendũ eccleſiã de non eſſe ad eſſe, vt ſu-
pra diximus in j.q prin.in 1.ar.& in 2.q.prin.in 2. ar.vn
de in caſu c cũ olim.quo ad habẽdam vocem in archi
diaconatu non attenditur ꝙ concurrãt in voce dan-
da eps,Capitulum,& Præpoſitus:ſufficit enim ꝙ æqua
lr vocẽ habeant, & ideo non eſt habenda conſidera-
11 tio de qua ſupra.¶ † Secundo vero mẽbro huius ſubdi
ſtinctionis.ſ.ſi loquamur de pluribus qui ſimul dederũt
fundum,vel qui ſimul conſtruxerũt. vel qui ſimul dota
runt,inæqualiter tamen,quia in prædictis,vel in quoli-
bet prædictorum vnus magis contulit q̃ alter:in hoc
caſu eſt dicendũ,ꝙ quilibet ipſorum habebit in præſen
tando vnam vocẽ,ſed pinguior erit vox illius qui plus
cõtulit,q̃ illius qui minus:& iſta pinguedo operabitur ĩ
caſu gratificationis vt ſupra eſt dictum. Et ita procedat
illud quod voluit Gof de Trano,Hoſt.gl.in.d.cle.plures
& ibidem Abb.in ſuis apoſtillis.& ſumma directorii iu
ris in locis ſupra alleg.qui quidem doctores bene inſpiciã
tur nullo modo loquuntur in caſu huius membri quã
do plures ſimul conſtruxerunt vel dotarunt: vt euidẽ-
ter apparet in titulis q̃onum per eos formatis vbi dep̃
dictis loquuntur, vel quando plures inſimul dederunt
fundum conſtruxerunt & dotarunt, & non ſeparatim
ꝙ unus dederit fundum,alter conſtruxerit, & alter do
tauerit,ſed omnes fecerunt omnia tria, ac ſi feciſſent
vnũ:verũ plus cõtulit vnus q̃ alii,& ideo pinguiorẽ ha
bebit vocẽ Non ob id quod dixit ſumma directorii iu
ris in loco ſupra allegato nullam eſſe differentiã inter
eum qui minus dedit & eum qui magis:quia ius præſen
tandi eſt apud oẽs & etiam hoc eſt verum quantum ad
numerũ vocũ,non aũt quãtũ ad pinguedinem & aucto
ritatem uocis.¶ Et ſimiliter non ob id quod dixit Bar-
ba.in d.c.quanto.in vlt. col. de iudi. qui vr̃ contrariari
etiã quãtũ ad dignitatem cõtra d.c.dudum. de electio.
vt ſupra eſt dictum,quia vt proximè dixi ibi Barb.ſimi
liter loquĩr q̃rum ad numerum vocum,vt ib aperte di-
cit,nõ tm̃ faciat numerũ quantũ q̃ ædificauit angulum
vnũ,quãtũ q̃ tres, & tm̃ faciat numerũ rex quãtũ pau-
pecula, nõ aũt loquĩr quo ad auctoritatẽ & pinguedinẽ
vocis vt ſupra diximus. ¶ Et rõ diuerſitatis inter iſta
12 duo mẽbra eſt,quia ĩ ſcd̃o mẽbro † ex quo is qui plus cõ
tulit admiſit ſecum alium qui minus contulit, videtur
ei cõicaſſe ius ſibi competens in præſentando ſecundũ
Card.in d.clemen.plures.ante medium iij.col. & dixi-
mus ſupra in 5.articulo. & ideo oẽs faciunt voces æqua
les,ſed quia ille qui habet gratificare,debet gratificari
cum rõne & vidit vnum magis cõtuliſſe altero, vocat
vocem illius qui plus cõtulit ex rõne ſua pinguiorem,
13 & ideo gratificaĩ præſentato ab illo.¶ † In caſu vero
primi mẽbri ille qui fundauit & cõſtruxit nullũ ex ſe
admiſit,ſed perfectũ iuſpa.quiſiuit ex qualibet illarum
cauſarũ.nec in illis uoluit ſociũ,venit modo alter & fe-
cit aliud quod ẽt de per ſe perfectũ eſt,& iuſpa. acquire
re facit,& vocem producit:puta quia dotauit, & ſic nõ
eſt ſicut in ſecundo membro in quo ex defectu illius q̃
noluit pſecte dotare & conſtruere admiſit ſocium vt
ſimul perfecte dotando vel cõſtruendo acquirerent iu-
ſpa.& vocis dandæ.iuxta no.p gl.in c.quicũque.el.2.16.
q.7 & quod voluit Abb.in rub.iſta,ꝙ niſi perfectè plu-
res dotent.non acquirit quilibet ipſorum certũ gd dãs
iuſpatro.vt diximus in præcedentibus proximis articu
lis.¶ Sed cõtra iſtã rationẽ facit qd̃ voluit Abb in cõſi.
106.ante fi.j.col.in 2.vol.ꝙ fundans & conſtruẽs eccle-
ſiam non acquirit iuſpa.niſi illã perficiat,ſcilicet ꝙ ipſe
vel alter illã dotet,ergo ipſe ẽt illũ tertiũ admiſit vt ipſo
iuſpa.acquireret,ſicut & in ſecundo membro, ergo nõ
concludens ratio,tamen poteſt huic motiuo reſponde-
ri dicto conſi.do.Abb.non procedere vt latè diximus
ſupra in j.q.prin.in j.ar diſtinctionis & in iſta 3.q.prin.in
j.ar.& ideo ratio eſt concludens & bona.¶ Sed vltra eã
aſſigno aliã & ſecũdã rationem diuerſitatis magis con
cludentẽ.ſ.quia in caſu primi mẽbri in vna perſona cõ
currebant duo iura,quorũ quodlibet de per ſe ꝓducit
ius vocis dandæ, & io duas habebit voces vt diximus,
ſed in caſu ſecundi membri licet vnus nimium dederit
in cõſtructione,vel in dotatione,nihilominus illud ni-
mium dare non ſunt duo iura quorum quodlibet de
per ſe producat ius vocis dandæ:imo nec unũ ius pro-
ducit niſi conſocii ſuppleãt & perfectè dotent uel con-
ſtruant vt in dicta rub.per Abb.& ideo non poteſt dici
ꝙ in perſona plus dantis concurrant illa duo iura.ſi nõ
concurrunt non poterimus dicere illũ habere duas vo
ces,& ille qui minus contulit vnam ſed ille qui plus cõ
tulit habebit vnam,& aliam qui minus cõtulit: vox ta
men illius qui plus cõtulit,erit pinguior & maioris au
ctoritatis per ſupradicta.¶ Poterit etiã ex omnibus præ
dictis elici noua declaratio ꝙ ſi vnus fundauit & cõſtru
xit eccleſiã,decẽ vero alij dotarunt,oẽs dicentur patro
ni inſolidum:nihilominus dicemus illos decem habe-
re decem voces quæ concludentur ſub vna, & illũ vnũ
habere duas voces per dictam nouam meã diſtinctio-
nem,ſuper qua cogita,quia eſt noua.ſed puto illã veriſ-
ſimã.¶ Quid autem de hæredibus fundatorũ vnius vel
plurium patronorũ in eorum hæreditatibus ſucceden
tiũ,an dicenĩ habere plures voces pinguiores dicem⁹ la
te infra in iſta j.parte in j.q.prin.in 23.ar. ibi vide plene.

¶ Nonus articulus.iij.q.prin.j. partis. j. Libri.

1 *Eccleſia poteſt fundari vbicunque non eſt expreſſe prohibitum.*
2 *Locus in quo fundatur eccleſia,non debet habere ſeruitutem.*

QVæro Nonò, quia ſupra diximus ex illis tribus
cauſis iuſpa.acquiri, & prima ipſarum eſt fun-
datio. i. dare fundum pro eccleſia fundãda vbi
& ĩ quo loco eccleſia fundari poſſit.iſtã q. format Paul.
de cita.in hoc tract.in 3.parte in 28 q.j.cauſæ.& breui-
ter dicit putare ꝙ ſicut fundare eſt materia prohibito-
ria quo ad perſonas.c.quicũque & c.piæ mentis.cũ ſeq.
16.q.7.vt per doc.in c.nobis.hoc ti. & infra dicetur ſuo
loco quando quæremus quæ pſonæ poſſint acquirere
iuſpa & q̃ non, vt quilibet qui non expreſſe eſt prohibi-
tus debet admitti.Ita etiam credit quo ad loca ꝙ ſit ma
1 teria prohibitoria † vt in omni loco poſſit ædificari ec
cleſia,niſi vbi reperitur expreſſe prohibitum.ſ. loco vti
2 li & ſalubri.cap.eccleſias.cum gl de conſe.diſt.j † Item
dummodo fundeĩ in loco qui non patitur ſeruitutem
vel onus,quia liber ab omni ſeruitio debet eſſe locus in
quo eccleſia fundatur.alleg. Abb.in c.j.de cenſi. niſi ſit
tributarius Imperatori vt ibi,quia & tunc põt ædifica-
ri ſi a tributo liberetur.hoc aũt ſtabit in cognitione epi
ſcopi qui etiam cognoſcet:an ibi ſit numerus hominũ
habilis qui poſſit facere plebẽ ex qua ſacerdos poſſit ſu
ſtentari cap.vnio.10.q.3.licèt a cõtrario ſenſu nõ nege
tur:quin etiam poſſit ædificari eccleſia dato ꝙ ibi nõ ſit
aliquis homo,dũmodo cõſtruẽs taliter dotet ꝙ ibi poſ-
ſit haberi ſacerdos.c.præcipimus.21.q. 2. Archi.in d. c.
vnio.vbi dicit illum tex.ex conſilio procedere.¶ Tu ad
de ad illud quod dixit fundum debere eſſe liberum ea
q̃ diximus ſupra in 2.q.prin.in 2.ar.poſt d Gay.in repe.
c.fi.de electio li.6.vbi dicit in aſſignatione fundi dñm d̃
bere trãſferre omne dominiũ.nec poſſe ſibi reſeruare
cenſum ſuper illo fundo:videq̃ ibi late diximus. ¶ Ad
uerte etiã ꝙ atrium fundi.in quo eccleſia ædificari de-
bet,deſignatur per epm qui Crucẽ figere debet in loco
vbi

vbi erit titulus eccleſiæ, vel poni facere primum lapi-
dem, & alia exercere facere, debetque eccleſia fundari
verſus ortum ſolis. æquinoctialem nõ, contra ſolſticiũ,
æſtuale, vel hyemale, quia eccleſia quæ militat in terris
tẽperare ſe debet æquanimiter ĩ proſperis & aduerſis,
vt eſt pulcher tex. & ibi Arch. in c. nemo. de conſe. di. j.

¶ Decimus artic. 3. q. prin. j. part. j. Libri.

1 *Domus aſſignata pro eccleſia ædificanda cum conſenſu diœceſani dicitur eccleſia fundata, & ideo ex ea acquiritur iuſpat.*
2 *Si aliquis aſſignauit domum vt pro eccleſia ſeruiat, & non indigeat noua conſtructione erit patronus ratione fundi & ratione conſtructionis.*

QVAERO Decimò, an ſi qs non fundat ec-
cleſiã, ſed aſſignat domũ quandã ſtatuens
vt illa ſit eccľa an ſi id ſecerit cũ conſenſu
diœceſani, erit pronus? d. Roc. ĩ hoc trac.
in verbo eccľam fundauit. in 32. char. in 3.
col. in 9. q. dicit credere ꝙ ſit pronus dũmodo dotet illũ
locũ ipſe vel alter declarando vt ipſe dixit ibidẽ in 2. q.
Et ſic tenẽdo opi. ſuam, q̃ eſt ꝙ ex nulla ipſatũ cauſarũ
iuſpa. acquirat, niſi oẽs ipſę cauſæ cõpleantur per vnũ,
vel per plures, vt ipſe tenuit in diffi. iuſpa. & in verbo ec
cleſiam fundauit in 2. q. in verbo conſtruxit. in 1. q. & ĩ
verbo & dotauit. in j. q. ſed nos tenuimus oppoſitum ſ.
in diffi. iuriſpa. & in iſta 3. q. princ in j. art. Pro reſolutio
ne in huius art. & ꝙ dans domũ acquirit iuſpat. mouet
ipſe Roch per id quod dixit Arch. in c. nemo de conſe.
diſt. j. ꝙ quis põt domũ in eccleſia ɔſecrari facere, alle-
gat illud art. c. vnicuiq; eadẽ diſt. j. & dicit ꝙ epſs vel alius
loco illius veniat ad illam domũ, & ibi Crucẽ ponat, &
locũ Deo deputet, & dicit facere pro hac concľone. q̃ a
rõ eadem militat, acſi a principio quis eccleſiã fundet,
vel cõſtruat. dicit ẽt præmiſſam concluſionem ſentire
Barb. in conſ. ſuo 25. incip. teſtator. vbi etiã tractat, an ſi
diſponens eccľam erigi in domo ſua, & poſtea illã alie-
net. & aliam emat, debeat eccleſia erigi in domo em-
pto? & remittit ſe ad Bar. ibi allegat ẽt iſtam concľonẽ
tenere Roc. in conſ. ſuo 127. incip. licuit ipſi notario. in
1 prin. ¶ † Tu aduerte, ꝙ negari nõ poteſt dãdo quis do-
mũ dare fundũ, & ſic ex datione fundi acquirit iuſpa. cũ
conſenſu in diœceſani. tex. in c. nobis. & in c. abba. 18.
q. 2. Et diximus ſ. in 2. q. prin. in 2. art & in iſta 3. q. prin.
in j. art. Sed dubium facit, an ẽt iſte dans domũ ſit pro-
nus ex cõſtructione cùm non ſit cõſtructa pro eccleſia
ſed pro domo, nã alia eſt forma domus priuatæ, & alia
ẽ forma eccľæ, vt de forma eccľę latè diximus ſ. in 2. q.
prin ĩ fi. 7. art. vñ in hoc dicerẽ, ꝙ ſi illa domus taliter eſ
ſet ædificata ꝙ non poſſet ſeruire ꝑ eccleſia niſi diruat
& deformetur, & tunc nõ erit pronus niſi rõne fundi,
rõne verò conſtructionis erit pronus cum conſtruenti
bus, & non ſolum rõne cementorum, lapidũ, & ligno-
rum, quæ oĩa erant ipſius dantis domũ ex quo erant in
ipſa domo per ea, q̃ dixit Io. An. & Car. in c. nobis. hoc
2 tit & nos diximus ſ. in iſta 3. q. prin. in 4. art. † ſi verò do
mus erat ita formata ꝙ abſq; aliqua alia ɔſtructione re
manet pro eccleſia, ſine dubio dicerẽ ipſum dantẽ do-
mum eſſe pronũ, tã ex fundi datione q̃ ex ɔſtructione.
¶ Quæ aũt ſit vtilitas ꝙ quis ſit pronus ex multis cauſis
vel ex vna ſolus, vel ex vna cũ alijs, cõprehẽdit ex dictis
per me ſ. in diſtinctione quã facio in proximo ꝑceden
ti 8. art. ¶ Pau de Cir. in hoc trac. in 3. part. in 30. q. j. cau
ſæ. quærit de hac ɔcľone. & cõcludit, ꝙ ſic vt ſ. & dicit
ipſam concľonẽ verã ẽt dato ꝙ hac intẽtione fundata
fuerit domus, vt eſſet domus priuata. & alleg. Arch. vbi
ſ. adducentẽ Bonifacium qui ſacrauit templũ idolorũ
Beatæ Virgini ac martyribus. & omnibus ſanctis, & il
lum locũ appellaſſe locũ S. Mariæ ad martyres, qui tñ
locus nunc appellaĩ S. Maria Rotunda, vt dicit haberi
in hiſtoria Lombardica, & ita etiã fuiſſe factũ Medio-
lani ex magno palatio Caſtellani de Euſtachijs monia
libus S. Agnetis, donato per illuſtrem Principem Lu-
douicum ducem Mediolani conſecrato per Archiepi-
ſcopum aliàs non poſſet quilibet ſine epiſcopo facere
eccleſiam c. vnicuiq; de conſec. diſt. j. c. ſi quis extra 30.
diſt. vbi ſub pęna excõicationis prohibetur quem vo-
care populũ ad locũ tanq̃ ad eccleſiã, ſi non fuerit funda
ta de conſenſu epi, in ciuitate Trani ex palatio magni-
fici domini Lionelli Falconario de ipſius præcepto ma
gnifica q. dña Antonella Palagana eius vxor fundauit
monaſterium ſororũ S. Frãciſci, ſub vocabulo S. Ioan-
nis, & ideo modo dicitur de Lionello, qui Lionellus
fuit patruus magnus matris meæ, & dña Antonella cõ-
ſobrina patris mei, quorum hæreditates ad nos ſpecta-
bant, ſed illi Deo dederunt, & optimè fecerunt, in quo
monaſterio viget maxima ſanctitas. Laudetur Deus.

¶ Vndecimus art. 3. q. prin. j. part. j. Libri.

1 *Fundare dicitur qui dat fundum.*
2 *Verbum fundare quot modis capiatur.*

QVAERO Vndecimò, quando quis dicatur fun-
dare eccleſiã. do. Roch. quærit hoc in d. ſuo trac.
in verbo eccleſiam fundauit. in 31. char. in 4. col.
1 in j. q. † & dicit fundare dr, id eſt fundum aſſignare, vbi
eccleſia debeat conſtrui tex. in c. nobis. & ibi Io. An. in
pen. col. & alij hoc tit. & dicit probari in c. abb. el 2. ibi
poſſeſſionis domus. 18. q. 2. & declarat Io. An. in c. j. ſu-
per gl. j. hoc n. & Abb. ſuper hac rub. & in c. cũ eccleſia
vulterana. in 4. col. de elect. & gl. in c. piæ mentis. 16. q.
2 7. & ſæpe vulgo dñr fundatores ẽt qui † conſtruxerunt
vel eccľam ineſſe deduxerũt, & ẽt qñq; ſumitur in iure
fundatio, pro ɔſtructione tex. eſt in c. nos quidẽ. in ver-
bo fundari. iuncta expoſitione Io. An. ibi de teſt. Idem
tenet Pau. de Cir. in hoc trac in 3 part. in prin. vbi dicit
fundare dupliciter intelligi. i. fundum dare, vel ædifica-
ri facere, & allegat vltra ꝑdicta Abb in c. ad euidentiã.
in 3. no. de eccl. ædifi. ¶ Intelligit ẽt verbũ fundare ſim
pliciter, vt ille dicaĩ fundare q facit ecclam ſuis ɔſtrui
ſumptibus, & ei acquiriĩ iuſpa. nõ aũt murario, vt ſ. ſæ-
pe diximus maximè in 4. art. & iſta eſt veritas, & ex iſtis
põt inferri pro dicto tex. dicentis talem fundaſſe eccle-
ſiã, ꝙ licèt probetur illum non dediſſe fundum, ſed con
ſtruxiſſe, ſaluabitur eius dictũ, vt intelligatur fundare ꝓ
conſtruere, & ſic probauit intentionem producentis,
nec poterit dici dixiſſe falſum per ſupraſcripta.

¶ Duodecimus art. 3. q. princ. j. part. j. Libri.

1 *Conſtructa eccleſia in fundo alieno inſcio dño fundi poſtmodũ verò ſciente, & volente dñs fundi erit patronus tam ex fundatione q̃ ex conſtructione, ſecus ſi fuit conſtructa bona fide cũ conſenſu domini, quia dominus fundi erit patronus ratione fundi, conſtructor ratione conſtructionis cum conſenſu tamen diœceſani.*

QVAERO Duodecimò, an ſi ſuper ſundo meo
conſtruitur eccleſia me inſcio ego ero patronus
rõne fundi. Io. An. in d. c. nobis. in 2. col. in verbo
acquiriĩ, vĩ concludere, ꝙ ſic, imò dicit hoc caſu totum
iuſpa. acquiri dño fundi. & non conſtructori qui hoc fe
cit dño inſcio, quia ædificium cedit ſolo. l. adeo. §. cum
in ſuo. ff de acqu. re dom. §. cũ ſuo. Inſti. de rerum diui.
verũ dicit ipſe ꝙ vbi aliquis conſtruit bona fide de ɔſen
ſu dñi fundi, tũc ẽt cõſtructor erit pãtronus ſm eũ ibi ꝑ
illum tex. quẽ ſequiĩ ibi Card. in 4. opp. ¶ In ɔtrariũ tñ
dicit do. Roc. facere id qđ dixit do. Car. poſt Io. An. vbi
ſ. dño fundi non acquiri iuſpa. niſi dominiũ ipſius fun-
di ſit tranſlatũ in eccleſiã. alleg. c. 2. 10. q. j. ſed hoc fieri
nõ põt inſcio dño fundi l. id quod noſtrũ eſt. cũ ſimi. ff.
de reg. iur. ergo dñs fundi inſcius, vt ſ. nõ erit patronus,
& iſtud credo verius ſolus ergo dñs fundi in dicto caſu
erit pronus qñ fuerit poſtea contentus dominium ipſius
fundi in ecclam trãſferre, & actualiter trãſferat, licèt
nõ fuerit ɔtẽtus a principio de ɔſtructiõe facta eo inſcio.
ita do. Roch. vbi ſ. & dicit de hoc puncto haberi ꝑ do.
An. de Bu. in d. c. nobis. ĩ j. col. ¶ Subdit poſtmodũ ipſe
do. Roc. ꝙ ſi qs dicat ꝑdictæ ɔcľoni obſtare qđ dicit do.
Abb. in c. 3. in ver. ſed dubitaĩ de qõne. de eccleſ. ædifi.
& quod

& quod dicit do.Car.in conſ.ſuo 122.in noīe indiuiduę
Trinitatis ꝙ rectore alicuius eccleſiæ ꝯſtruen. capellā
ex redditibus eccleſiæ iuſpa.acquiri ipſi eccſæ, non aūt
ꝯſanguineis ipſius,ēt ꝙ intentio rectoris fuerit de acqui
rendo cōſanguineis.per c.apoſtolicos cū gl.12.q.2.& ꝑ
alia per eos allegata.& ſequiꝛ do.Fel.in c.cum venera-
bilis.12.col.de excep. & tñ illud non fuit factū cum con
ſenſu eccleſiæ,ergo. Ad quod dicit Roch. poteſt reſpō-
deri & dici eccleſiā ꝯſenſiſſe,ex quo illi redditus fuerūt
ꝯuerſi in conſtructione capellæ in augmentū cultus di-
uini,ꝓut erogari debēt qñ ſuperſunt vltra neceſſaria vi
tæ.c.de his.& ibi notaꝛ. de eccle.ædifi. & notaꝛ in c.pa-
ſtoralis.de his q̄ fiunt a ꝓlato.& per Abb.& alios in c.đ
monachis.ſuper gl.j.de ꝓben.& alibi,declarando tñ vt
in dictis locis habeꝛ. Poſtea idē Roc.dicit videri obſta-
re dictæ ꝯcluſioni quod dicit Hug.& Arch.in c.in ſacris
12.q.j.relata a Card.in d.conſ.122.vaſallo conſtruentē
eccleſiā in fundo feudali rōne ꝯſtructionis acquirit iuſ-
pat.quod ſm eos nō perdit.licēt fundum amiſerit,ergo
nō eſt verū ꝙ ſolus dn̄s fundi ſit ꝓ̄onus,ad quod ipſe re
ſpondet illam deciſionē Hug & Arch.eſſe verā qñ bo-
na fide cū conſenſu dn̄i vaſallus conſtruxiſſet vt ſ.dixe
rat.¶ Vel melius.nā in caſu ꝓdicto vaſallus etiā patro-
nus efficiꝛ,quia fundus non eſt totaliter dn̄i,ſed ille va-
ſallus habet etiā in eo dominiū vtile, & ita reſidet ipſe
do.Roc.¶ † Tu aduerte circa prędicta,& dic veriſſimā
1 eſſe opi.Io.An.in d.c.nobis. in hoc caſu huius artic. qñ
aliquis cōſtruit eccleſiā in fundo alieno inſcio dn̄o fun-
di.dn̄o poſtmodū ſciente & volente, ex quo beneficiū
cedit ſolo,erit ꝓ̄onus tam ex fundatione q̄ ex conſtru
ctione,verum ſi hoc bona fide fecerit maximè de con
ſenſu dn̄i,tunc dn̄s fundi erit ꝓ̄onus rōne fundi.& con
ſtructor rōne conſtructionis.nā hoc caſu bn̄ficium nō
cedit ſolo,q̄a bona fide factum,vt per Io.An.vbi ſupra.
¶ Et vt ſ̄.retulimus ꝯtra ſecundū mēbrum dictæ con-
cluſionis,imo ꝯtra totā cōcſonē vꝛ obſtare dictū Car.
quia cū requiraꝛ tranſlatio domini fundi nō potent ſic
ri inſcio dn̄o fundi hoc pōt confirmari per ea quæ vo-
luit Gay.in dicta repetione c.fi.de elect.lib.6.in 21.col.
ꝙ in datione fundi pro acquirendo iuſpa.requiriꝛ traſ-
latio totius dominij,vt latè diximus ſ̄.in 2.q.principali.
in 2.art.ſed dictum Io.An.eſt intelligēdū verò dn̄o fun
di conſentiente poſtmodū,& ſic dominiū fundi in ec-
cleſia transferēte.arg.c.curæ.hoc tit.cū ſimi.l.& ſic op-
poſitio facta de dicto do.Car.non procedit cōtra con-
cſonē Io.An.¶ Verùm de vno dubitarē,qūo iſte verus
dn̄s fundi poterit eſſe ꝓ̄onus rōne fundi ſi non interue-
nit ꝯſenſus diœceſani pro eo per ſingularē doctrinā Io.
An.in d.c.nobis.in 2.col.in verbo ex eo ꝙ requiraꝛ ex-
preſſus cōſenſus in conſignatione fundi & id do.Roc.
in hoc trac.in verbo eccleſiā fundauit in 32.cha.in j.col.
in 5 q.& ſic in illa ꝓximè ꝓcedenti,iſtam dat cautelam
danti fundum,vt faciat ꝙ eps cōſentiat aſſignationi il-
lius,quia aliàs eſſet ꝓ̄onus ſolus ille qui ꝯſtruxit,& do-
tauit.de quibus latè diximus ſ̄.in iſta 3.q.prin.in 7.arti.
qūo ergo iſte verus dn̄s fundi ēt ratā habente dationem
fundi erit ꝓ̄onus ſine conſenſu diœceſani? nā ſi conſen
ſus fuit præſtitus & facta indagatio an talis eſſet admit-
tendus ad iuſpa.vt diximus.vbi proximè & etiā in ſecū
da q.prin.in 5.art.oīa prædicta expedita fuerunt in per
ſonam eius qui dedit fundum & non erat dn̄s,non pro
derunt ergo ipſi vero dn̄o.vnde dicerē omnino eſt ne-
ceſſariā ꝓlationē noui conſenſus diœceſani in perſonā
huius veri domini fundi.per ea q̄ diximus in d.7.art.&
hoc mō intelligerē dictū Io.An.vbi ſ̄.ſeu illius conclu-
ſionē ¶ Aduerte etiā ad aliud nam do.Roch.vꝛ velle
vbi ſ̄.ꝙ in ſecundo membro concluſionis Io.An.quan
do quis dedit fundum,& cōſtruxit bona fide ꝙ nihilo-
minus ſolus verus dn̄s fundi eo poſtmodum volente &
dominium transferente erit patronus,& nō vnà cum
non domino fundi qui tñ conſtruxit,nam vt ſupra di-
ximus in hoc caſu non,amittet beneficiū conſtructio-
nis,quia bona fide fecit.& ideo non cedet ſolo,remane
bit igitur ꝓ̄onus ex ꝯſtructione per ſupraſcripta.¶ Ad-
uerte ēt ad id quod dixit Roc.in fin.vbi ſ̄.ꝙ vaſallo con
ſtruente eccleſiā in fundo feudali rōne ꝯſtructionis ac-
quirit iuſpa.& illud non perdit,licēt fundum amiſerit,
dat vltimā ſolutionē quā dicit meliorem,q̄a in caſu ꝓdi
cto erat ēt ipſe dn̄s fundi rōne dominij vtilis,& ſic ex
hoc vꝛ velle ꝙ habens dominium vtile poſſit fundum
dare inſcio directo dn̄o & acquirere iuſpa. rōne domi-
nij vtilis.nā hoc non puto verū,per ea quæ ꝓximè dixi-
mus poſt Gay.in d.repet.c.fi.de elec.quia ad hoc vt ac-
quiraꝛ iuſpa.neceſſe eſt in datione fundi trāſferri vtrū-
que dominium directum & vtile,qūo ergo vaſallus po
terit acquirere iuſpa.rōne fundi in eccleſia conſtructa
ſuper fundo feudi cū in illo non habuerit directum do-
minium? certè nō video qūo hoc poſſit procedere. Et
tanto magis facta priuatione feudi in vaſallum,quo ca-
ſu dominium vtile conſolidatur cū directo,& ſic nullū
dominiū remanebit penes vaſallum,non ergo erit ꝓ̄o
nus rōne fundi.nec ēt ꝓ̄onus rōne ꝯſtructionis ſi cō-
ſtruxit de fructib⁹ feudi,de quo tñ latè dicemus infra in
iſta j.part.in 8.q.prin.in 18.art. niſi dicamus ꝙ conſtru-
xerit de facultatibus ſuis ipſe vaſallus aliūde acquiſitis,
& tunc adhuc dici poteſt,ꝙ cedant ſolo. cogita ſuper
hoc,quia puto ſolutionem do.Roch.non procedere.

¶ Decimustertius art.3.q.princ.j.part.j.Libri.

1 *Conſtructa eccleſia in fundo alieno inſcio domino fundi non poteſt dirui per dominum fundi.*

QVæro tertiodecimò circa prædicta acceſſoria,
1 † an in caſu proximè propoſitæ quæſtionis poſ-
ſit dn̄s fundi propria auctoritate deſtruere eccle
ſiam? & concludo ꝙ non.per gl.in c.apoſtolicos.12.q.2.
quæ vult ꝙ fauore eccleſiæ ſolum, in quo eſt ædificata
eccleſia,cedit ædificio, & eandē concluſionem tenent,
& approbant ibi doct.Moder.& tenuit Alexan.l.j.§.nu
ciatio.in prin.ff.de oper.noui nuncia.vbi ex notatis ibi
dem ita concludit.& de veritate dictæ glo.in c.ad apo-
ſtolicos.plene tractat idem Alex.in d.l.j.§.nunc videa-
mus.poſt Roc.ibi vbi plura accumulat pro & cōtra ip-
ſam gl.ſequitur do.Roc.in d.tract.in verbo eccleſiā fun
dauit,in 32 char.in 2.q.in 2 col.in verſ.ſed circa prædi-
cta.¶ Tu pro hoc adhuc id quod diximus ſ̄ in 2.q.prin.
in 10.art.ꝙ ſi aliquis conſtruxit eccleſiam ſine conſen-
ſu epiſcopi,licēt epiſcopus poſſit illam dirui facere, nō
tñ poterit ipſe conſtructor.& iſta concluſio etiā facit ꝓ
illa.facit etiam Roch.id quod dixit Bal.in l.fin.C.de cō
mu.ſer.manumiſ.ꝙ ſi ſocius iuſſit cōſtrui eccleſiam in
eius domo,hæres poteſt cogere conſocium ꝙ vendat
partem ſuam.diximus etiam ſupra.in fin.2.artic.& fa-
ciunt dicenda in proximo articulo. Et vide quæ dixi-
mus ſupra in 2.q.princ.in 11.art.in fine.

¶ Decimusquartus artic.3.q.princ.j.part.j.Libri.

1 *Vendere quis cogitur locum pro fundanda eccleſia ab eo qui pecunias tantum habet non autem agrum. Limita n. 7.*
2 *Vendere quis cogitur locum pro via ad ſepulturam.*
3 *Vendere quis cogitur ſeruum fauore libertatis,& communem & extraneum.*
4 *Seruus effectus preſbiter acquirit libertatem.*
5 *Vendere quis cogitur locum vicinum pro amplificatione monaſterij anguſti*
6 *Fauor ciuitatis eſt in ea eſſe ædificia pulchra.*
7 *Coactio venditionis fit per epiſcopum vel diœceſanum.*

QVæro decimoquartò,quid ſi quis habens plures
pecunias abſque agris,an poſſit cogere aliquem
ad vendendum fundum pro fundanda eccleſia?
Iſtam quæſt.format Pau.de Cit.in hoc tracta.in 3.par
te.in 33.q primæ cauſæ & dicit neminem reperiſſe illā
1 tangentem,† tñ ex ſimilibus caſibus credit quem cogi
vendere fundum pro eccleſia fundanda: eo quia vide-
mus habentem ſepulturam in agro alicuius iuxta mo-
2 rē antiquū † & non habentē viā ad illam,poſſe cogere
quem vendere locū pro via ad ipſam ſepulturā.l.ſi qs
ſepul-

ſepulchrum.in prin ff.de relig.& ſumpt.fune.quod ibi
eſt fauore religionis q̃ militat ēt in caſu noſtro. ¶ Ad-
ducit et,nam nos videmus in pluribus caſibus, ſpecia-
liter quē cogi ad aliquid faciendum fauore eccleſiæ,ad
quod aliàs non cogeret. ſicut dicimus quē cogi ad pfi-
ciendū eccleſiā. per text. in §.ſi quis aūt voluerit fabri-
care in Auth. de eccl.tit.colla.9. & remittit ſe ad dicta
per eū ſupra in ſua proxima 19.& ſequen.primę cauſę
3 qō. ¶ Adducit ēt. nam nos videmus † ꝙ quis cogitur
vēdere ſeruū cōem fauore libertatis qñ a cōſocio fuit
data libertas ſeruo.l.j.C.de cōmu.ſer.manu.l.i.§.illud.
C.de lati.liber.tollē.vbi etiā integrum totū ſeruum ſo-
lus dñs cogitur vēdere, qñ extraneus dat precium, qa
vult eum manumittere.§.ſi Inſti.de his qui ſunt ſui vel
alie.iur ſi hoc procedit fauorę libertatis,ergo fortius fa
uore eccleſiæ qui fauor reſpicit ſalutē aīarum quę cun-
ctis eſt pferenda.l.ſancimus C.de ſacroſan eccl.vbi fa
uore aīarum captiuarū poſſunt vendi bona eccleſiæ,
qa fauor libertatis & eccleſiæ æquiparātur,vt notat gl.
4 in c.j.de cenſi.per c.ſecundū canonicā.23.q.fi.† nam ſi
ſeruus efficitur presbyter acquirit libertatē,ergo pote-
rit quis ēt dño inuito in eius fundo ędificare eccleſiam
iuſto tñ precio oblato pro eo, quod ad arbitriū pſidis
5 dabitur.allegat dictā l.ſi qs ſepulchrum. ¶ † Tertiò di-
cit facere, ꝙ ſi monachi haberēt anguſtū monaſteriū
& vellent ædificiū ampliare,cogunt̃ vicini officio iudi-
cis vēdere agros vel domos vicinas pro tali ampliatio-
ne.allegat Guil. & Flo. in d.l.ſi quis ſepulchrū & eundē
Flo.in l.2.§.locus.ff de relig.do. Ang.in l.j.ff.ſolu.matr,
qui dicit ita obtinuiſſe de facto,& ibi Bal.Io.de Imo.in
c.apoſtolicæ.de dona. ſi hoc procedit ī ampliatione fa
uore religionis, multò magis in noua fundatione. nā
magis viget religio ex fundatiōe,q̃ ex ampliatiōe.c.fi-
na.de reſcrip.lib.6. cle.fi.eod.tit. vnde dicit tenere Ce-
pol.in tract de ſerui.vrba,in fi.col.ꝙ nō ſolū pro eccſa
augēda vel monaſterio,ſed ēt ꝑ noua domo ꝯſtruēda
hoc fieri poſſet,& ita ſe obtinuiſſe dicit in ciuitate Ve-
ronæ, qa vbi tractat̃ de fauore publico,cogit̃ qs vēde-
6 re.l.2.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.Inſt.eo.§.fi.† & pu
blic⁹ fauor ē,ꝙ ciuitas ſit pulchris ædificijs ornata, vñ
domui affixa legari nō poſſunt, ne illa auellēdo ruat
ędificiū.l.cætera.ff. de lega.j. ¶ Nec obſt.l.nec emere.
C.de iure deliberā.l.inuitū.C.de ꝯtrahē.empt.l.nemo
C.de iudē.l.ſicut.C.de act.& oblig.quæ nolunt nullum
cogi ꝯtrahere ꝑ ſerum vēdere.qa procedūt vbi nō ha-
beret locū publicus fauor. Adducit ēt Bald.in l.2.§.fi.ꝑ
illū text.C.de cōmu.ſeruo manumiſ.de mādāte ædifi-
cari eccſam in eius domo ꝙ cogit̃ ꝯſocius partē ſuam
vēdere.Ita Pau.ibi remittēdo ſe ad fi.ſequen.q.ſuæ.vbi
allegat dictū Bald.de quo proximè & dicit fore intelli-
gendū interueniēte ꝯſenſu epi. vt per Abb.in c.nobis.
hoc tit. qa nemo eccſam vel altare cōſtruit ſine eo,cō
cludendo eſſe tenendū poſſe inuito dño fundi fundari
eccleſiā ſoluto vel oblato pcio pro fundo. ¶ Tu circa
pdicta quæ referre volui ponus vt ex hoc tract.oīa col
colligantur q̃ per doct.tractātur,q̃ ex neceſſitate mate
riæ nr̄æ,quia ad nos ſpectat ad hunc tracta. principali-
7 ter iſta qō.† Cōcluderē tñ prædicta vera eē qñ eccleſia
eſſet ædificāda ex aliqua neceſſitate populi pro ſacra-
mētis pſtandis,quia tunc eſſet fauor religionis, vel pu-
blicus,vel pro eccſa iā fundata ampliāda.Et ita loquū-
tur oīa iura ſupra allegata, ſed quo ad nutū cuiuſcūq;
volētis eccleſiā, ſeu capellā ædificare pro ipſius deuo-
tione,vel cōmodo,& nō curata,multū dubitarem an
qs cogat̃ vēdere fundū propriū pro eccſa fundāda fa-
8 ciunt quæ dicemus ī in 4.q.prin.in 8.arti. in fi.¶ † Col-
lige tñ ex his dictis ꝙ hmōi coactio & emptio fundi &
deputatio pro eccleſia debet fieri de voluntate & con-
ſenſu epi, & ille emens efficeretur dñs fundi, & ſic iuſ-
pat. acquireret.& quantum ad hunc finem iſte articu-
lus facit pro mā noſtra.de d. Bald.in d.l.2.§.final.C de
cōmu.ſer.manu feci mentionem ſ in 2.arti.& tenen-
dum eſt cum Bal. etiam in capella vel eccleſia ſimpli-
ci,quia cum vna pars ſit deputata pro huiuſmodi cau-
ſa pia,trahit ad ſe minus dignum, & ſic ille cogetur vē
dere partem ſuam.argu.c.vnici.hoc tit.cum plene di-
ctis ſupra in 1.q.prin.in 6.arti. de virtute mixturæ.

¶ Decimusquintus arti.iij.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Eccleſia uel altare poteſt fundari intra limites alicuius plebaniæ & eccleſiæ matricis etiam inuito plebano, cum conſenſu tamen diœceſani, excluſo omni damno uel eſt incluſo paruo tamen matricis eccleſiæ.*

2 *In dubio magis fauetur religioni quàm alteri.*

3 *Concedendum eſt de facili quod tibi nocet & alteri prodeſt.*

1 QVæro decimoquintò, † an inuito plebano poſ-
ſit intra fines illius matricis eccſæ fundari alta-
re, capella, vel eccleſia, quando fundaretur ex-
cluſo omni dāno matricis eccleſiæ,imò etiam ſi ſeque
retur aliquod dānū nō magnum.Iſtā qō.format Paul.
de Cita.in hoc tract.in 3.part. in 34.q. primæ cauſæ.&
dicit putare ꝙ nō deberet quis impediri facere talem
fundationē quæ tendit ad augendum cultū diuinū,cui
ſummi pōtifices quantū poſſunt fauent nō habita cōſi
deratione ad aliquod priuatū cōmodū alicuius pleba-
ni,vt de hoc dicit eſſe text.in c.ex pacto.de ꝯſtitu & in
c.fi. de reſcrip. in 6. ibi *minuitur cultus diuinus quem deſide-*
2 *ramus augeri.* ¶ † Adducit ēt: nam vbi ſumus in dubio
magis fauetur religioni q̃ alteri.l.ſunt perſonę.ff.de re-
lig.& ſump.fune.c.ad audiētiam.de hom.c.iuuenis.de
ſponſa.clem.exiui.de verb.ſignif.ſed vbi non apparet
talē ædificationē magnū præiudiciū allaturā eccleſiæ
matrici in dubio dicemus admittendū contra volun-
tatē plebani arg.d.l.ſi quis ſepulchrum. ¶ Et hoc am-
pliat procedere ceſſante neceſſitate ædificandi ſi ēt ſit
ædificium tale qñ interuenit auctoritas papæ rectore
inuito.c.ad audientiam.el.2.de eccl.ędifi.¶ Si aūt eſſet
neceſſitas ædificandi. ca. ad audientiam el 1.de eccle.
ædifi.¶ Nō obſtat ſi dicatur nō dēt diſcooperiri vnū al
tare vt aliud cooperiatur.l.fi.§.ſed & ſi qs in fi. & vbi
Bal.notat.C.eo. & ſic nō debere faueri fundatori no-
uo vt diffaueatur antiquo plebano: qa dicit ipſe debet
attendi maior fauor qui eſt circa nouū fundatorem,q̃
circa antiquū, maximè cū hoc nō vertatur in magnū
piudiciū antiqui.d.l.ſi qs ſepulchrū.aliàs iura nō tolle-
rarēt vbi ageretur de magno piudicio: qa iura canoni
ca volūt ꝯpetēter honorē debere pſtari eccſæ matrici
ꝑ ea capellas vel eccleſias intra ſuos limites poſitas.c.
ad audiētiā,de eccl. ædifi. ergo vult admitti fundator:
qa tractat de maiori fauore eccleſiæ.ſ. q̃ rector eccſæ.
3 auth.multo magis.C.de ſacroſ.eccl. ¶ † Adducit ēt, nā
illud quod tibi nō nocet & alteri prodeſt de facili con-
cedēdū ē.l.in creditore.ff.de euic. & cogor aliquid pa-
ti ī fundo meo fieri,quod factū nō nocet & alteri pro-
deſt,ēt ſi ius deficiat de ęqtate nitĩ l.in ſummā.§.item
varus.ff.de aqua plu.arce.in fi. ¶ Et dicit facere ꝑ hac
q.qd̄ dicit Bal.in l.a.§.fi.ꝑ illū text.C.de cōmu.ſer.ma-
nu de quo dicto ī ꝓximo pcedēti arti. ēt diximus. ¶ Et
intelligit iſtam qōnē qñ īteruenit epi cōſenſu. allegat
Abb.ī c.nobis hoc tit. in 1 nota. qa nemo eccleſiā vel
altare cōſtruit ſine eo. ¶ Tu aduerte, ꝙ licet hæc qō nō
eſt materiæ noſtræ principaliter, ſed iuxta concluſio-
nē dicti Pauli ꝙ fieret de cōſenſu epi,hæc qō nullā ha-
beret difficultatē. nā in eo ipſo ꝙ quis vult intra limi-
tes eccleſiæ matricis ſeu plebaniæ fundare eccleſiam,
vel in ipſa eccleſia fundare capellā ſeu altare, & inter-
uenit cōſenſus ordinarij, ille talis ꝯſenſus præſtitus de-
ſignat ēt inuito plebano eccleſiā capellā vel altare po-
tuiſſe vel poſſe fundari,quia aliàs eps non conſentiſſet:
præſumetur ergo pro ipſius conſenſu,cùm ipſe oīa in-
dagare habeat. & ſi præiudiciū aliquod iuridicū pate-
retur plebanus,ipſe diœceſanus nō conſenſiſſet.per ea
q̃ notant̃ ī d.c.nemo.de cōſe.diſ.j.& ī §.illud.in Auth.
de mona.colla.1. ideo præſuppoſito diœceſani cōſen-
ſu ceſſat huiuſmodi difficultas, ſi vero diœceſano ſe-
cus videretur,ſuū non daret cōſenſum,& ſic militaret
aliqua cauſa plebani.argu.c. de cauſis.de offic delega.
¶ Vnde vt hæc quæſtio pro materia noſtra faciat, erit

concludendum ꝙ quamuis fundaret eccleſiã intra li-
mites alicuius plebaniæ & eccleſiæ matricis, capellæ,
vel altaris in ipſa eccleſia plebano inuito, dummodo
conſenſus diœceſani interueniat, fundatio procedet,
& fundans ſeu conſtruens iuſpat. acquiret.

¶ Decimusſextus articu. 3.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Iuſpa. acquiritur ex capella vel altari conſtructa vel conſtru-
cto in eccleſia aliqua rectore cuius contradicente & non con-
ſentiente cum conſenſu tamen diœceſani.*

2 *Iuſpa. non acquiritur ex capella vel altari conſtructo in eccleſia
religioſorum.*

3 *Iuſpa. acquiritur ex capella vel altari conſtructo in aliqua ec-
cleſia cum conſenſu diœceſani rectore cuius contradicente ſine
cauſa ſecus cum cauſa.*

4 *Eccleſia ratione fundi acquirit iuſpa. in capella vel altari in ea
fundatis.*

QVæro decimoſextò, quia ſuboritur ex præcedẽ-
1 ti quæſtione † pone ꝙ prælatus eccleſiæ in qua
conſtruitur capella vel altare non conſentiat,
ſed cõtradicat, an ex tali conſtructione acquiritur iuſ
pa. Iſtam qõ. format do. Roc. in hoc tract. in verbo cõ
ſtruxit. in 33. car. in 3. col. in verſi. ſed hic ſuboritur qõ.
& dicit credere ꝙ acquiratur iuſp. dũmodo eps cõſen-
tiat, & mouetur per tex. in c. oẽs baſilicæ. 16. q. 7. vbi di-
citur oẽs baſilicas conſtructas & conſtruendas in epi
poteſtate conſiſtere. ergo alterius ꝯſenſus non eſt quę-
rẽdus. allegat etiã tex. in c. nullus pſbyter. de ꝯſec. diſt.
j. & oẽs doct. volẽtes ex ꝯſtructione altaris iuſpa. acqui-
ri nullo alio ꝯſenſu requiſito quos ipſe allegat ibidẽ in
6. qõ. & dicit ꝙ pro iſta ꝯcluſione ſuadet rõ: quia nullũ
ꝑiudicium ipſi ꝓlato vel ecclæ. generat ergo nimirũ ſi
illius ꝯſenſus nõ requiritur. & ita dicit reperire tenere
quaſi ĩ proprijs terminis dñm Præp. in c. principali 63.
dist. poſt Car. in c. poſtulaſti. hoc ti. ¶ Limitat tñ hanc
2 ꝯcłonem vt nõ ꝓcedat in capella vel in altari ꝯſtru-
cto in eccła religioſorũ: qa in illa ipſis maximè inuitis
nõ põt acqri iuſpat. allegat Abb. in conſi. ſuo 59. in vlt.
col. & dicit ſe declaraſſe plenius ſuper verbo in eccła.
in 3. q. ¶ Tu aduerte circa hoc an poſſit procedere hęc
ꝯcluſio. nã nos habemus ſingularẽ doctri. Abb. in c. ad
audientiã. el 1. de eccl. ædifi. in verſi. ſed dubitatur, ꝙ ſi
ꝯſtruitur capella vel altare in aliqua eccła, illa etiã ec-
cleſia erit patrona illius capellæ vel altaris rõne eius
fundi ſuper quo capella vel altare fundat. quod etiã ſe-
quitur ipſe Roch. ibidẽ in præced. col. in 7. q. ſi ergo de
neceſſitate requiritur fundus qui eſt illius ecclæ, qũo
dabitur fundus a nõ dño ſine ipſius dñi volũtate, econ
tra ea quæ diximus ſ. in 12. artic. cum fundans debeat
oẽ dominium transferre vt ibi. & iſte conſtruens non
habet dñium fundi: qũo contradicente rectore illius
ecclæ dñs fundi poſſit capellã vel altare cõſtruere, nec
ꝯſenſus diœceſani poterit facere ꝑiudicium illi ecclæ
contradicenti. ¶ Et ex hoc dicerẽ idẽ eſſe in caſu præ-
cedentis articuli, ſi ædificatio eccleſiæ capellæ vel alta-
ris fieret in fundo eccleſiæ matricis ſeu ipſius plebani,
3 quia illo inuito fieri nõ poſſet. ¶ † Niſi diceremus di-
ctũ Pauli in q. articuli præcedentis. & dictũ Roc. in qõ.
præſentis articuli procedere qñ plebanus vel rector ec-
cleſiæ contradicerẽt ſine cauſa, & ſic eorũ cõtradictio
eſſet dãnoſa eorũ eccleſijs. & iõ eorũ ſuperior. ſ. diœce
ſanus in cuiꝰ poteſtate oẽs ecclæ conſiſtunt vidẽdo ip-
ſos contradicere ſine cauſa hoc fieri vellet, & quãuis
inuiti cõdeſcenderent, adhuc tenerẽ ipſas ecclas iuſp.
acquirere rõne fundi. iuxta prællegatã doctri. Abb. ĩ
d. c. ad audientiam. de eccl. ędifi. ¶ Circa illud tñ quod
dicit Roc. in eccleſijs religioſorũ illis inuitis non poſſe
acquiri iuſpa. dico recte dixiſſe ꝑ ea quæ infra dicemus
in hac 1 parte. in vlti. q. prin. in 7. art. cum tractabimus
4 an iuſpa. poſſit cadere in capellis regularium. ¶ † Et ſi-
militer de d. do. Abb. in d. c. 3. ꝙ eccleſia ratione fundi
acquirat iuſpat. in capella & altari in ea fundatis dice-
mus ſimiliter infra in iſta 1. par. in 8. q. prin. in 6. articu.

¶ Et eodẽ modo infra tractabimus, an & quando ec-
cleſia matrix acquirat iuſp. ex eo ꝙ aliqua eccleſia vel
capella ſit fundata in eius plebania vel parrochia.

¶ Decimusſeptimus arti. 3. q. princ. j. partis. j. Libri.

1 *Iuſpa acquiritur in capella vel altari conſtructo in aliqua eccle-
ſia patronata ſine aliquo conſenſu patroni eccleſiæ cum conſen-
ſu diœceſani.*

2 *Patronus habet tantum ius præſentandi rectorem in eccleſia.*

ET ex ſupraſcriptis oritur deciſio alterius articuli,
1 pone ꝙ † ego conſtruem vel dotẽ capellam vel al
tare in eccleſia tua patronata, an requiratur con-
ſenſus tui ꝑroni, vt ego acquirã iuſpa. in illa capella vel
altari. iſtam q. format idem do. Roch. in d. trac. in ver-
bo ꝯſtruxit. in 33 char. ĩ 3. col. in verſi. ſecunda ſubori-
tur q. & dicit in hoc pũcto credere dicẽdũ ꝙ reſpectu
ꝯſtructionis altaris vel capellæ nõ requirat ꝯſenſus pa
2 troni. Mouet primò, † quia ꝑronus nõ habet ius in fun
do eccleſiæ, nã habet tantũmodo ꝑſentãdi ius. recto-
rẽ ad illã, & quædã alia de quibus per doct. in hac rub:
Secũdò mouetur qa conſenſus ꝑroni non requiratur
in occurentibus circa eccleſiã patronatã niſi iuri patr.
fiat ꝑiudicium vt habet per oẽs poſt Calda. in c. cũ ac-
ceſſiſſent. de cõſti. & clarius ꝑ Abb. in ca. ſuggeſtũ. hoc
tit. ſi igitur cõſtruatur altare vel capella cũ ꝯſenſu epi,
ſatis erit, nã nulli ꝑiudicium fit patrono. vbi aũt fieret
præiudicium ꝑrono vel iuri pat. ſecus eſſet. & ita reſidet
do. Roc. tractãdo poſtmodũ an iſte ꝯſtruens capellam
vel altare in eccleſia iã cõſtructa acquirat iuſp. de qua
hic nihil dicemus. ſed tractabimus plene infra in iſta
1 par. in 6. q. prin. in 1. art. ¶ Sed quo ad præſentem ar-
ticulũ dicerem non requiri conſenſum ꝑroni eccleſię
antiquæ. quia in hoc caſu ſumus in acquirendo iuſpa.
ipſi eccleſię rõne fundi. iuxta doct. Abb. in d. c. 3. de ec-
cle. ædifi. & ꝯtradictio proprij rectoris qui adminiſtra
tionẽ ipſius eccleſiæ hẽt ſine cã nõ ſufficit vt diximus
in proximo pręcedenti arti. quantomagis non requi-
ritur cõſenſus ꝑroni qui nullã adminiſtrationẽ habet,
& ſumus in acquirẽdo ius eccleſię & non in deteriorã-
do. ¶ Sed pulchrũ eſt dubiũ, an iſta acquiſitione iuriſp.
quam facit iſta eccleſia patronata in capella vel altare
fundandis in ea rõne fundi cõcurrat etiam primus pa
tronus eccleſię. de qua dicemus infra in 1. parte ſecun-
di lib. in 2. q. prin. in 15. artic.

¶ Decimusoctauus arti. 3. q. princ. j. partis. j. Libri.

1 *Epiſcopus poteſt dare fundum eccleſiæ ſuæ pro capella vel altari
conſtruendo & acquirit iuſpa. ex eo, & hoc eſt tutius ſi fit cum
conſenſu capituli acquirit iuriſpatr. pro ipſa eccleſia, nõ autem
pro ſe & ſuis hæredibus.*

1 QVęro ſucceſſiuè decimooctauò, † an eps poſſit
dare fundũ eccleſię ſuæ pro eccła, oratorio, vel
hoſpitali conſtruen. & dic Abb. in c. olim. el 1.
per illũ text. in 2. no. de reſtit. ſpo. concludere ꝙ ſic, niſi
id fiat cũ maxima lęſione ecclæ. alleg. in arg. c. apoſto-
licæ. c. cæterũ. de dona. c. bonę rei. c. terrulas. & c. aurũ.
12. q. 2. & facere tex. bonũ. in c. quęri. 7. q. 4. vbi dr̃ valere
donationẽ factã ꝑ Abb. de terra monaſterij pro eccła
ꝯſtruẽda. An aũt ꝯſenſus capituli requirat, dicendũ eſt
vt ꝑ Abb. poſt alios in c. paſtoralis. circa fi. de his q̃ fiũt
a ꝓla. & ĩ d. c. aplicę Io. de Imo. ĩ d. c. aplicę in pe. col. di
cit tutius eẽ ad opi. euitãdas adhiberi ꝯſenſus capli. Et
vt hic articulus faciat ad mãm pñtis tractatus eſt ad-
uertendũ ꝙ in caſu propoſito eccleſia epalis ſeu mona
ſteriũ, cuius erat fundus, habebit iuſpa. in eccła, orato-
rio, ſeu hoſpitali fundato ſuper ipſo fundo, nõ aũt præ-
latus ipſe vel eius hære. per ea quæ dicit Abb. in c. 3. de
eccl. ædifi. & latè do. Feli. in c. cũ venerabilis. in 12 col.
de excep. & de hoc vltimo dicetur latè j in iſta 1. parte.
in 8. q. in 7. artic. vbi tractabimus quod ſi prælatus vel
rector eccleſiæ ædificauit eccleſiam & dotauit, cui
acquireretur iuſpatro prælato ſeu rectori eccleſiæ &
hæred.

hær. an eccłæ cuius ſumptibus prædicta expedita fuerūt ſequitur do. Roc. in hoc tract. in verbo eccleſiā fundauit. in 32. car. in 3. col. in 10. q. ¶ Et inferūt ex p̄dictis Abb. & Fel. in locis ſupra allega. eccleſias principales effici p̄ſonas capellarum & altariorum ſundatarū & fundatorū intus ipſam matricem eccleſiā ratione ſoli collati de quo art. dicemus latè infra in hac prima parte in 8. q. princ. in 6. art. vbi tractabimus de hoc. Sufficit concludere in hoc art. prælatū poſſe dare fundū p̄ eccleſia fundādi & iuſpa. illius acquiri rōne ſoli & iuſpa. acq̄ri ipſi eccleſiæ & nō p̄lato & eius hr̄di. q̄d aūt ſi fundus detur ab inferiori p̄lato q̄ ep̄o, & ſi excedat valor fundi quinquaginta dicem⁹ īfra ī materiā dotis.

¶ Decimusnonus art. iij. q. princ. j. partis. j. Libri.

1 *Fundaui eccleſiam ſuper fundo meo ex pecunia perſonæ priuilegiata cum conſenſu diœceſani domino pecuniæ ſciente & cōſentiente, & ego & ipſe erimus patroni eius eccleſiæ.*

2 *Fundaui eccleſiam ſuper fundo meo ex pecunia perſonæ priuilegiatæ inſcio domino pecuniæ & ratum non habente, ego ero ſolus patronus, tenebor tamen ad reſtitutionem pecuniæ, ſecus ſi dominus pecuniæ habebit ratum: quia tunc ambo erimus patroni cum conſenſu tamen diœceſani.*

3 *Intellectus cap. apoſtolicos. 12. q. 2.*

4 *Iuſpatro. acquiritur in eccleſia fundata ſuper ſolo meo de pecunia perſona nō priuilegiata reſtituendo pecuniam domino etiā ſi ipſe nollet ratum habere, ſecus ſi eccleſia eſſet fundata ex materia perſonæ non priuilegiatæ: quia tunc do minus habendo ratum de conſenſu ordinarij eſſet etiam ipſe patronus*

5 *Fundaui eccleſiam ſuper fundo meo ex pecunia non priuilegiata perſona domino pecuniæ inſcio poſtea ratum habente me & uolente & cū cōſenſu diœceſani erimus ambo patroni, domino pecuniæ uero non habente ratum ego ero ſolus patronus & tenebor reſtituere pecuniam uel materiæ ualorem.*

6 *Si dominus pecuniæ uel materiæ non uult habere ratū opus conſtructum p̄ dominū fundi qui eſt non ſoluēdo ſibi imputabitur.*

QVæro Decimononò, ſi ex pecunia aliena fundaui eccleſiā in fundo proprio meo quis erit p̄ronus ipſius eccleſiæ? Iſtā q̄ſt. formauit Pau. de cita. in hoc tract. in tertia parte in 35. q. primæ cauſæ vbi diſtinguit pro ſolutione præſentis art. q̄ aut fuit pecunia alicuius perſonæ priuilegiatæ vel eccleſiæ, & tunc iuſpa. illis acquiritur ex tali conſtructione, & ſolū cedit ratione ſpecialitatis ædificio. puta ſi fuit pecunia eccleſiæ pupilli militis vel vxoris, & factū illis acq̄rif. c. apoſtolicos. & ibi gl. pen. 12. quæſt. 2. quæ limitat §. cū in ſuo. Inſtitut. de rerū diui. aut pecunia vel materia ex qua ædificata eſt eccleſia fuit alterius priuati, & tunc crederem, dicit ipſe q̄ acquiratur iuſpa. ædificanti. ſed ipſe tenebitur ad pecuniā vel materiā reſtituēdā ſ̄m diſtinctionē poſitā in d. §. cū. in ſuo. ſi vero ædificās fuiſſet in dolo, iūc iurabitur in litē pro illa materia: aut nō fuit in dolo, & tunc cogitur ad duplū. ¶ Tu cōſidera circa iſta dicta Pau. nā licèt ſint vera in ſe circa p̄phana, neſcio tn̄ quomodo poterint militare circa hmōi ſp̄ūalia, ſeu ſpiritualitati annexa. & primò circa primū dictū diſtinctionis ī quo vult Pau. q̄ ſi pecunia aliena fuit p̄ſonæ priuilegiatæ vel eccleſiæ ex qua cōſtruit̄ eccleſia ī fundo meo, ex quo ſolum cedit rōne ſpecialitatis ædificio in totū iuſpa. acquiritur dn̄o pecuniæ: † nā nō video quomodo hoc eſſe poterit. aut enim cō
1 ſtructio fit pecunia alienæ p̄ſonæ priuilegiatæ illa ſciēte & ſe cōtētante, & fuit neceſſe q̄ ambo habuiſſent cōſenſum ordinarij, ſcilicet dans fundū, & ille cuius pecunia fit conſtructio. per c. nemo. de conſec. diſt. j & c. nobis. hoc ti. p̄ ſingularē doct. Ioan. and. ibi in 2. col. de qua fecimus ſupra mentionē in hac 3. quæſt. prin. ī 12. art. dū tractauim⁹ de eccleſia fundata ſup̄ alieno fundo, & ēt latius ſupra in hac eadē q. in 7. art. vbi loquuti fuimus de cautela quā poſuit domi Roch. q̄ q̄liber cō ſenſum ordinarij habeat p̄ illud dictū Ioā. and. vbi ſupra. & iſto caſu ambo erūt p̄roni. ſ. perſona priuilegiata cuius erat pecunia, & etiam dn̄s fundi qui illam expendit in cōſtructione, vnus rōne conſtructionis, alter ratione fundi dati, & in hoc caſu non cadit dicere q̄
fundus cedat ædificio: aut dn̄s fundi ædificauit eccle-
2 ſiā de pecunia perſonæ priuilegiatæ, † inſcio domino ipſius pecuniæ, & tunc negari non pōt dn̄m fundi dediſſe fundū de conſenſu ordinarij. per doct. Ioan. and. vbi proximè & facta erit eccleſia. & tunc aut dn̄s pecuniæ licèt priuilegiatus nō habebit ratū quod fecit dn̄s fundi de eius pecunia, & tunc nō pōt dici q̄ in eo cadat iuſpa. nec q̄ fundus in quo facta eſt iā eccleſia cedat ædificio ad vſus prophanos, ſed ſolum poterit cōpelli dn̄s fundi ad reſtituendam pecuniā dn̄o pecuniæ vt expreſſe vult gl. fi. ī d. c. apoſtolicos in iſtis terminis propriè ſicut latè diximus ſupra in iſta tertia. q. prin. in 12. art. cum tractauimus de eccleſia fundata ſuper fundo meo me inſcio. & in ſequen. art. cum tractauimus an ego dominus fundi in caſu p̄cedenti poſſim dirui facere eccleſiā, & quia talis eccleſia fundata extitit, & cōſtructa de cōſenſu diœceſani, & ipſe dn̄s fundi habet reſtituere pecuniā alienā, meritò erit p̄ronus ī totū Si verò dn̄s pecuniæ habebit ratum q̄d fecit dominus fundi, & ſic conſtructionē factā eccleſiæ de pecunijs ſuis, minime ēt acquirere poterit iuſpa. ſine cōſenſu ordinarij per tex. in d. c. & nobis. & Ioan. And. ibi, dās fundū ēt illū dedit de cōſenſu ordinarij: erunt igitur in ſimul p̄roni oēs in ſolidū. per ea quæ latè diximus ſupra in iſta tertia quæſt. prin. in primo articulo.
3 ¶ † Non obſtat modo tex. in d. c. apoſtolicos. 12. q. 2. in fi. vbi habetur q̄ ſi ep̄s cōuictus fuerit cōſtruxiſſe monaſteriū: de eccleſiaſticis redditibus, tradet eidē eccłæ ipſū monaſteriū. q̄a ſi bn̄ pōderet̄ ille tex. iūcta gl. pen. ſuper uerbo conſtruxiſſe ibi, tradetur ergo eccleſiæ ut habeat in ipſa iuriſpa. q̄d habet̄ ædifica tione ſeu fundatione pōdera dictionē. ſeu alternatiuā, & ſic apparebit glo intellexiſſe & declaraſſe tex. ut monaſteriū tradatur eccleſiæ, de cuius pecunia fuit cōſtructū, vt ipſa eccleſia habeat in eo iuſpa. & magis ſe declarat, q̄d iuſpa. illud ſ. q̄d habet ædificationē ſeu fundationē. ſ. ſi eccleſia ædificauit monaſteriū, ſeu p̄latus ex illius pecunia habebit iuſpatro. q̄d cōſequitur ex cōſtructione, vel ſi dedit fundū eccleſiæ ſuæ habebit iuſpa. q̄d cōſequmur ex fundatione, quaſi velit, q̄ ſi p̄latus ex pecunia eccłæ fecit vnū ex illa via iuſpa. habebit, ſi fecit aliud ex alia via illud acq̄ſiuit, ſi oēs tres cās expleuit ex oībs illis cauſis iuſpa. acq̄ret, & ſic nō probat̄ ex illo tex. & gl. q̄ fundus cedat ædificio facto ēt ex pecunia priuilegiati, imo p̄bant oppoſitū vt proxime diximus. ¶ Nec obſt. ipſa gl. pen. ibi, ſed quid ſi clericus, vbi vr̄ velle q̄ ſi clericus de pecunia eccleſiæ ī proprio ſolo ædificet ī fauorē eccleſiæ, ſolū ædificio cedere: q̄a non loquitur in ædificio eccleſiæ ſi bene oīa eius verba ponderent̄ ſed de ædificio rei prophanæ. nā ſi ædificata eſſet eccleſia loqueret̄. de iurepa. illius vt p̄ximè dixerat, nō aūt q̄ res ſit eccleſiæ. vt ibi gl. dicit, q̄ ēt loquitur de re empta pecunia eccleſiæ. Et hoc aperte tenuit domi. Roc. in hoc tract. in verbo eccleſiam fundauit. in 7. quæſtio. & ita dicit debere intelligi ipſa gl. ſcilicet in conſtruēte aliud beneficium q̄ eccleſiā: quia cōſtruendo eccleſiam facit opus piū, & ſi aliter intelligeretur dicta glo. iudicio ſuo eius deciſio eſſet iniqua. ¶ Aduerte ēt ad ſecundum membrum Pau. q̄n pecunia vel materia, ex qua fundata eſt eccleſia, fuit alterius priuati, & ſic nō perſonæ priuilegiatæ, & tunc per verbum credo dicit acquirit iuſpa fundanti: † qui tn̄ tenebitur ad pecuniā
4 vel materiam reſtituendam. nam circa hoc dicerē, ex quo pecunia nō habet caudam nec ſigna, ſi dominus fundi vellet dare pecuniam, quāuis dn̄s pecuniæ vellet ratū hr̄e factū per ſe domino fundi nolente, nō admitteretur q̄ eſſet patronus cū dante fundū ſi ipſe dās fundū oīa vult explere, quia eo inuito ſocius dare nō debet, vt per Hoſt. & Ioan. and. & Hoſt in c. nobis. in verbo cōſtruxerit. hoc ti. & diximus latè ſupra in iſta tertia quæſtio. prin. in ſexto articulo. ¶ Secus tamen dicerē ſi conſtruxerit eccleſiā ex materia aliena, & nō ex pecunia: q̄a tunc ſi dominus materiæ habebet ratū de
5 conſenſu ordinarij† efficeretur p̄ronus cū dn̄o fundi.

ſi vero dñs pecuniæ ex qua cõſtructa eſt eccleſia ẽt eo
inicio haberet ratum volente dño fundi,& cũ conſen
ſu diœceſani eſſet ẽt pr̃onus cum dño fundi per proxi
me ſupradicta in primo mẽbro diſt. Pau. Si aũt nollet
6 hr̃e ratum dñs pecuniæ.† & tunc non eſt dubium ꝙ ĩ
totum eſſet pr̃onus dñs fundi, tenere͂t tñ ſoluere pecu
niã dño pecuniæ ſeu reſtituere ſibi valorẽ materię alie
næ, ſi materia aliena in cõſtructione eccleſię fuit appo
ſita. ¶ Et circa vltima dicta Pau. ſi fundãs fuit in dolo
accipiendo pecuniã vel materiã alienã iurabitur in li
tẽ pro illa materia, aut non fuit in dolo, & cogetur ad
duplũ. hęc dicta nullo modo tenerẽ in caſu cõſtructio
nis eccleſię, ſed ꝙ tñ teneatur ad reſtitutionẽ pecuniæ
vel ad valorem materiæ. per ea quæ dixit Bal. in l. 2. §.
fi. C. de cõmu. ſeruo manumiſ. ꝙ coga͂t dñs partis fun
di cõſocio volente ibi eccleſiam ædificare, vt de hoc
dicto ſ̃. ſæpe fecimus mentionẽ in proximis articulis.
& præſertim in 12. art. & ſeq. dum tractauimus de ec-
cleſia fundata ſup fundo meo me inſcio. & in 15. at dũ
tractauimus qñ fundatur eccleſia intus parrochiã alte
rius inuito plebano. & in 14. art. dum tractauimus ꝙ
ꝯpellatur dñs fundi vendere fundum habenti pecuniã
volenti eccleſiã ædificare. ĩ quibus locis habetur ꝙ fa
uore eccleſiæ iſti cõpelliũtur ad ſuprascripta facienda,
quãto magis in caſu noſtro. ¶ Dubiũ bene eſſet, qd eſ-
ſet agẽdũ ſi dñs pecuniæ vel materiæ, ex quibus cõſtru
cta ẽ eccleſia, nõ vult habere ratũ factũ patroni fundi
nec iuſpa. ex cõſtructione ſed vult ſibi reſtitui pecuniã
vel materiã ſeu illius materiæ preciũ, & dñs fundi nõ
ẽ ſoluendo. qd ſit agẽdũ: & ꝑ ſuprascripta fauore ec-
cleſiæ hoc exigente dicerem pro nũc, ꝙ dño pecuniæ
ſeu materiæ imputetur.

¶ Vigeſimus art. 3. q. princi. j. partis. j. Libri.

1 *Patronus efficitur quilibet ratione iuris quod habet in fundo da to pro eccleſia ædificanda cum conſenſu diœceſani.*

QVæro Vigeſimò, an rõne alicuius iuris qđ quis
habeat in fundo ſuper quo eccleſia cõſtruit͂, li-
1 cèt nõ ſit realiter dñs fundi, † efficia͂t pr̃onus. &
& vĩ dicẽdũ ꝙ ſic. nã ſi plures darẽt dotẽ ecclæ licet ĩæ
qua͂r, tñ oẽs ſũt pr̃oni, vt ꝑ Abb. in hac rub. & dixim⁹
latè ſupra ĩ hac tertia q. prin. ĩ plurib⁹ articulis de mul
tis dãtibus fundũ, de multis cõſtruẽtibus, & de multis
dotãtibus æqua͂r & inæqua͂r, ꝙ oẽs ſũt pr̃oni. eodem
mõ ſi vnus habeat directũ dñium, alr vero vtile, vel
aliud ius, licẽt minus habeat, debẽt æqua͂r eẽ pr̃oni, ſi-
cut ẽt dicimus de fabro deponẽte ligna, & deponente
preciũ in ꝯſtructione eccleſiæ æqua͂r vel inæqu alr, ꝙ
oẽs erũt pr̃oni inſolidũ. vt per Io. and. & Car. in c. no-
bis. hoc. ti. & diximus ſupra in hac tertia q. prin. ĩ quin
to at. Eodẽ mõ ẽ dicẽdũ in pluribus dãtibus fundũ, qa
qlibet dans ius in eo dr̃ dare portionẽ ſuã. do. Roc. in
hoc trac. in verbo eccleſiã fundauit in 32. char. in fi. 3.
& ĩ prin. 4. col. in 11. q. format hãc qõnẽ, & dicit ĩ ꝯtra
riũ facere deciſionẽ Abb. ĩ c. ad audiẽtiã. el. j. in ij. col. ĩ
uerſi. de his de eccl. ædifi. ꝙ ſi eccła ꝯſtruat͂ ĩ limite par
rochiæ alterius ecclæ, tñ illa nõ efficit͂ pr̃ona huius ec
cleſiæ q̃ cõſtruitur, licẽt habeat ius parrochiale ĩ illo lo
co. ẽ ergo neceſſe ꝙ illa eccła parrochialis ſuppleat ſi
qd reſtat & ſic dotet, ad hoc vt ſit pr̃ona. uoluit etiam
Abb. ĩ c. cũ uenerabilis. de excep. & ibi d. Fel. in 12. col.
ĩquiẽs & inferẽs ex ea ꝙ hñs iuriſditionẽ ĩ aliquo loco
ubi eccła ꝯſtruit͂ ꝑ hoc nõ eſt ꝯpr̃onus cõſtruẽtis. & al
legat alios ꝓ dicta deciſione Abb. de qua nos erimus
dicturi latè in hac prima parte ĩ 8. q. prin. ĩ j ar. ¶ Tñ ip
ſe do. Roc. dicit credere uerã opinionẽ ſupra primo lo
co relatã. ſ. ꝙ habẽs ius aliqđ in fundo ſuper quo eccle
ſia ꝯſtruit͂ ſit cõpr̃onus ꝓ fundamẽta ſupra facta. ¶ Et
ad deciſionẽ Abb. in d. c. ad audiẽtiã r̃ndet, qa illud ius
qđ habet eccleſia parrochialis in parrochia hẽt reſpe
ctu aĩarũ. nõ aũt reſpectu locorũ uel fundorũ ĩ parro-
chia exiſtẽtiũ, ut dicit ex ſe patere & ꝓbari ex ſignifi-
catiõe huius uerbi parrochia, de qua ꝑ Abb. & alios ĩ
rub. de parrochijs. Et dicit eodẽ modo poſſe r̃nderi ad
id qđ dictũ ẽ de iuriſdictiõe: qa iuriſdictio potius ꝯcer-
nit pſonas q̃ loca, ut patet ex eius diffinitione. de qua
ꝑ gl. & doc. in l. j. ff. de iuriſ. om. iud. ſed iuſpa. nõ acq̃rit͂
niſi ex aſſignatione fundi, uel ex cõſtructione ſeu do-
tatione. gl. ĩ c. piæ mẽtis 16. q. 7. Abb. & oẽs ĩ hac rub.
& diximus ſ̃. ĩ j. q. prin. ĩ 1. at. ĩ diffinitione, & ĩ ij. q. prin.
ĩ 2. art. uel ex priuilegio papæ, ut ĩfra dice͂t ĩ hac prima
parte in x. q. prin. ĩ 2. ar. meritò ꝑdicta nõ obſtãt. ¶ Tu
adde circa has r̃ſiones q̃ dicemus ĩfra in loco ſupra
alleg. in illo ar. an ex eo ſolo ꝙ eccleſia funda͂t ĩ aliqua
parrochia, eccleſia parrochialis efficia͂t pr̃ona illius.
ubi plene de hoc tractabimus. ¶ Quãtũ uerò ad pũ
ctũ huius articuli dic ꝙ oẽs habentes aliqđ ius in ipſo
fundo utile, uel directũ, ſeu hypothecariam, vel aliqđ
ius cõcernens ꝓprietatẽ ipſius fundi, illũ dãdo ꝓ eccle
ſia fundãda de diœceſani ꝯſenſu. ꝑ c. nobis. hoc ti. erũt
pr̃oni: quia fundus, in quo eccleſia fundãda eſt, debet
dari in totũ, ita ut quilibet habẽs in ea ius deſinat illud
habere per dictum do. Gay. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in
21. col. ut late diximus ſupra in 2. q. prin. in 2. artic. poſt
Gay. ubi ſupra. uide ibi, & retigimus etiã ſupra in iſta
q. prin 20. art. non eſt neceſſe illa replicare.

¶ Vigeſimus primus artic. 3. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Iuſpatro. acquiritur per conſtruentem eccleſiam ſuper fundo ſubie cto fidei commiſſo generali ſecus particulari.*

QVæro Vigeſimoprimò. † an ſuper fundo ſubie-
cto fideicõmiſſo poſſũ ꝯſtruere eccleſiã. Roc.
1 in d. trac. in verbo eccleſiã fundauit. in ult. q.
format iſtud quęſitũ. & cõcludit ꝙ nõ, ſm Bar. in l. ſi lo
cus ĩ fi. ff de relig. & ſumpti. fune. & ita reſidet. & ita
Bar. dicit ibi. tu aduerte, nã ſit quæſtio inter doc. ꝙ ſi iu
ſpa eſt ĩ hæreditate defuncti, remanet apud hæredẽ ẽt
hæreditate reſtituta fideicõmiſſario ut uoluit Bar. in l.
quia ꝓinde. & ibi doc. ff. ad Trebel. & Io. de Imo. in l. ſi
patroni. ff. ad Trebel. & rõ eſt qa ad fideicommiſſariũ
trãſeunt ea tñ, quæ concernũt cõmodũ pecuniariũ.
ut late ibi per doct & dicemus latiſſimè infra ĩ hoc li.
in ſecũda parte. in 2. q. prin. in 35 ar. ſed habere fundũ
cõcernit cõmodum pecuniariũ, & ſic trãſit in fideicõ
miſſariũ, tñ hęres põt deducere quartã de oĩbus bonis
ſubiectis fideicõmiſſo. l. j. §. ſi hæres. & ibi oẽs cũ l. ſeq.
ff. ad Trebel. ¶ His ſic præmiſſis ꝯſidera ſubtiliter ĩ hoc
puncto ꝙ hæres habet quartã in ſundo reſtituendo fi-
deicõmiſſario: ergo fundus erit cõis inter hæredẽ &
fideicõmiſſariũ. ſi cõis ſequitur deciſio Bal. in l. 2. §. fi.
per illũ tex. C. de cõmu. ſeruo manumiſ. de qua ſæpe
ſupra fecimus mẽtionem, ubi uult ꝙ ſi dñs ſundi man
dat ædificari eccleſiã, cogũtur alij cõdomini uẽdere
fundũ, ut in illo eccleſia ædifice͂t, ut infra ẽt ꝓxime di
cemus. idẽ ergo dicẽdũ ẽ ĩ caſu nr̃o, ꝙ hæres poſſit ędi
ficare eccleſiã in fundo ſubiecto fideicõmiſſo, ex quo
hẽt partẽ dñij illius, & fideicõmiſſarius tenebit͂ adue-
niẽte caſu fideicõmiſſi hr̃e preciũ & nõ fundũ fauore
ecclæ. faciũt q̃ late diximus ſupra in iſta 3. q. prin. ĩ 21.
art. ¶ Ad dictũ Bar. r̃nderẽ, ꝙ loqua͂t qñ tot⁹ fund⁹ ꝑ hr̃
dẽ eſſet reſtituẽdus fideicõmiſſario, puta qa quartã to
ti⁹ hr̃ditatis ex alijs reb⁹ habuit, & ſic tot⁹ fundus erat
reſtituẽdus, vel qa erat fideicõmiſſum particulare de
fundo reſtituẽdo, & ñ de tota hr̃ditate reſtituẽda, quo
caſu hæres nõ ſubtrahit quartã, vt ĩfraſcriptis iuribus.
¶ Dicerẽ tñ ĩ dicto caſu ꝑ me ꝯſideraro, ꝙ ſi fideicõ-
miſſarius nollet pecuniã portionis ſuę ſed hr̃e iuſpatr.
rõne fundi, habito ꝯſenſu ordinarij ꝙ erit pr̃onus ec-
clæ vnà cũ hr̃de rõne fundi, & hæres erit ẽt pr̃onus rõ
ne cõſtructionis. ꝑ ea q̃ diximus ſ̃. ĩ 3. q. prĩ. ĩ 12. ar. đ ec
cła fundata ĩ fundo alieno inſcio dño. ¶ Et nõ obſtat
hoc caſu iuſpa. ecclæ nõ trãſire ĩ fideicõmiſſariũ, ut ꝑ
Bart. ĩ d. l. ſi ꝓinde. & Imo. ĩ l. ſi pr̃oni ut ꝓximè dixim⁹
qa illud ꝓcedit ĩ iurepa. qđ erat ĩ hr̃ditate defuncti, nõ
de iurepa. qđ orit͂ ex ecclæ fundatiõe ĩ fundo ſubiecto
fideicõ. cogita ſup iſta. qa noua & hucuſq; ĩcogitata.

Vigeſi-

¶ Vigeſimus ſecundus arti.3.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Socius tenetur vendere partem ſuam loci communis in quo hæres iuſſus eſt a teſtatore conſtruere eccleſiam.*
2 *Regula l nec emere.C. de iure deliberan.non habet locum fauore religionis.*
3 *Socius nolendo accipere precium partis ſuæ venditæ, ſed volens eſſe patronus debet habere iuſpatro.*

QVæro vigeſimoſecundò, quid ſi teſtator mãdat
eccleſiã conſtrui in tali loco apto,qui tñ eſt cõis
cũ alio, an ille alius teneaẽ partẽ ſuã vendere,&
ibi eccleſiã fundari?& primò vr̃ dicendum ꝙ non.per
1 reg.l.nec emere.C.de iure delibe.† ibi,nec emere,nec
dãnoſam hæreditatẽ adire cõpellit: tñ cõtrariũ cõclu-
dit Bal.in l.1.in § fi.per illũ text.C de cõmu.ſer.manu-
miſ. dicẽs hoc caſu & dñm cõpelli poſſe ad vẽdedũ &
2 hæres ad emendũ vt eccľa ibi fundeẽ. † ¶ Et ad reg.di-
ctæ legis nec emere, rñdetur illã nõ hr̃e locum in caſu
ꝓpoſito fauore religionis. vt ibi p̃ Bal alia iura allegan
tẽ.alias limitationes ponit Alex. remiſſiuè ſequiẽ apo-
ſtillãs ad Abb.in c.1.de emp.& vend. hoc idẽ quod ſu-
pra eſt dictũ ꝯcludens ac alias limitationes ponẽs. vo-
luit hoc idẽ Pau.de Cita. in hoc tract.in 3.part.in 24.q.
primæ cauſæ.in fi.& in hoc nõ reperi contradictionẽ,
& nos diximus ſ̃ in hac 3.q.princ.in 2.arti.in fine alle-
gando Firmanum in tract. de ep̃o.in 4 lib.in 4.part in
31.q & in 13.art ſimiliter verſus fi.& in 14.arti.in verſ.
nec obſtat l.nec emere.& in 15.arti.in verſi.& dicit ſa-
cere & in proximo arti. p̃cedenti & ſ̃ in 2.q.prin.in 18.
artic. vbi hoc ſæpe diximus & dicemus ĩ cũ acciderit:
quia vbi eſt fauor eccleſiæ, ꝯtra cũ nemo loquaẽ.¶ Ad
vnum tñ aduerte ꝙ ille condominus fundi ſi non vult
vendere portionẽ ſuã,ſed habere iuſpat.cum ſocio an
poſſit.& videretur dicendũ ꝙ nõ. per do.Io.And.poſt
Hoſt.in verbo cõſtruxerit.hoc tit. ꝙ fundatore volen-
te conſtruere & dotare, ep̃s non debet aliũ admittere
eo inuito.vt latè diximus ſ̃ in hac 3.q.prin.in 6.arti.vn
de cũ ille hæres teſtatoris vult oĩa explere, dicendũ eſ-
ſet ꝙ nullo modo cõſocius fundi admitteretur, ſed co
3 geretur preciũ accipere.vt ſ̃ dixit Bald. ¶ † Tñ in hoc
contrariũ tenerẽ,doctrina.n.Io.Andr.& Hoſti.proce-
dit qñ vnus eſſet dñs fundi, & ille velit oĩa expedire.ſ.
conſtruere & dotare, vt alius eo inuito non admitte-
retur, ſed ſi vnus non haberet totum dñium fundi,
ſed haberet condominos, & condomini nollent ven-
dere portiones ipſorum,ſed permittere ꝙ in fundo ec-
cleſia ꝯſtruatur,& ipſos ẽt velle eẽ p̃ronos,cũ ceſſet fa-
uor religionis, neſcio videre quõ poſſint repelli. Imò
plus dicerẽ,ꝙ in hoc caſu intelligerẽtur ęque principa-
les cũ primo condomino, & ſic eo inuito admitterẽ-
tur cũ illo ad ꝯſtruendũ & dotandũ:quia cũ in eis mili
tet eadẽ rõ,quæ & in vno primo fundãte.idẽ dẽt eẽ ius
vulg.iuribus.cogita quia hęc eſſet pulchra limitatio ad
dictum Hoſti.& Io.And.de quo ſupra.& ad ea quæ di-
ximus nos ſ̃ in d.6. artic. præſentis 3.q.princi.

¶ Vigeſimus tertius art.3.q.princ.j.partis.j.Libri.

1 *Imperator vel vir ſanctus non poteſt diſponere contra libertatem eccleſiaſticam vel legem imponere rei eccleſiaſticæ.*
2 *Pactum ut non liceat ædificare capellã uel monumentũ, ualet.*
3 *In re ſua quilibet eſt moderator & arbiter.*
4 *Pactum, ut non liceat ædificare eccleſiam in loco uendito, dicitur militare ante factum, ſecus ſi de facto eccleſia ædificaretur, quia tunc non militaret fauore eccleſiæ.*
5 *Pœna appoſita ſuper pacto ne liceat ædificare eccleſiam in loco uendito. & eccleſia ædificatur, non exigitur.*

ET ex his ſequitur 23.articulus,an valeat cõuentio
vt emptori nõ liceat in loco empto ædificare ec-
cleſiã,capellam,vel monumentũ.& videtur dicẽ
1 dum ꝙ nõ: † quia laicus licèt imperator & vir ſanctus
nõ põt imponere legẽ rei eccleſiaſticæ,vel aliqd diſpo
nere contra libertatẽ eccleſiaſticam.authẽ.caſſa.C.de
ſacroſ.eccl.dicta conuentio eſt ꝯtra religionẽ,& iõ nõ
admittẽda.arg.l.ſi quis ſepulchrũ.in prin.ff.de relig.&
ſumpti.fune. qa fauor religionis multa inducit. facit ẽt
dictũ Bald.in d.l.2.C.de cõmu.ſer.manumiſ.de quo in
2 proximo præced.art.diximus.¶ † Tñ contrarium vult
Bald.in l.ſi quis ita.C.de pac.inter empt.& vendi.vbi vi
deẽ caſus huius quæſt. & ibi tex. aſſignat rõnem. facit
3 ẽt † quia in re ſua quilibet eſt moderator & arbiter.l.
in re mãdata.C.manda. vnde dicit tex.in l.in traditio-
nib.ff.de pact.In traditionib.rerũ quodcunq; pactũ ap-
ponat id valere manifeſtũ eſt. hanc concluſionẽ ẽt te-
nuit dñs Andr.Barb.in conſi.23.incip.ſcripſit prophe-
ta in 33.in 1.vol ſequitur do. Roch in hoc tract.in ver-
bo conſtruxit.in 34 char.in 4 col.in 17.q.qui reſpondet
ad fundamẽtũ ſupra factũ ꝙ hoc caſu non eccleſiaſti
cæ rei, ſed priuatæ apponitur lex vel cõditio, & aliter
ẽt rñdet Bal.in d.l.ſi quis ita.& Barb.in conſi.præalleg.
¶ Nec obſtat motiuũ de fauore religionis: quia iſta lex
apponitur tẽpore quo dicta eccleſia non erat ædificã-
4 da,& ſic non eſt in conſideratione.¶ † Dicerẽ tñ iſtam
ꝯclõnẽ militare ante factũ, id eſt ante ædificatã eccle-
ſiam:quia illa ſeruare debet, ſed ſi de facto eccľa ædifi-
careẽ. ſuper illo fundo tenetur ædificato, & dicerẽ ꝙ
non, qa tunc militaret rõ fauore religionis in proprio
actu per reg ſemel deo dicatũ.de reg. iu.lib.6.& faciũt
ea q̃ diximus ſ̃ in 2.prin.in 18.artic. dum tractauimus
de eccľa ędificata ſine ꝯſenſu diœceſani,licèt poſſit di-
rui per diœceſanũ non tñ per ędificantẽ.faciunt etiam
quæ diximus ſ̃ in iſta 3.q.princ in 14.art.de eccleſia ędi
ficata ſuper fundo inſcio dño fundi ꝙ non poterit illã
dirui facere.& quæ diximus in 14.arti.de habẽre pecu-
niã & non fundũ ꝙ poterit cõpelli facere habentẽ fun
5 dum pro eccleſia ædificanda. ¶ Imò plus dicerẽ † ꝙ ſi
apponeretur pęna in cõuentione ꝙ eccleſia ibi nõ ędi
ficetur,ædificans non cogetur ad pœnã,ſicut diximus
ſ̃ in hac 3.q.prin.in 19.arti.ante fi.in verſi.& circa vlti-
ma dicta Paul. ꝙ conſtruẽs eccleſiã ex pecunia vel mã
aliena ex dolo vel quocunq; mõ aduerſus eũ nõ iura-
bitur cũ in litẽ.nec ad duplũ cogetur, vt ibi diximus.ita
nec hoc caſu ad pœnã fauore religionis,cogita quia p̃-
dicta puta veriſſima, & de huiuſmodi diſtinctione ꝙ
aliqua diſpoſitio ante factum teneat, poſt factum ve-
rõ nõ,latè accumulauimus ibi.in 7.q. prin. in 10.artic.

¶ Vigeſimus quartus art.3.q.prin.j. partis.j.Libri.

1 *Teſtator iubet eccleſiam monaſterium uel capellam conſtrui in certo loco ubi non poteſt ædificari, hæres tamen tenetur eam ædificare uel ædificari facere in alio loco.*

1 QVæro ex prædictis 24. pone † ꝙ teſtator mãdet
monaſteriũ vel eccleſiã ſeu capellam conſtrui
in certo loco,& ibi conſtrui nõ poſſit,an hæres
tenebitur conſtruere vel conſtrui facere in alio loco?
hic articulus non eſt meſſis noſtræ, tñ quia de hac qõ.
quærit do.Roc.in hoc tract.in verbo conſtruxit.in 34.
char.in 2.colũ.in 12.q.vt nihil omittam, hic apponere
volui.& cõcludit ꝙ ſic per caſum in c. nos quidem.de
teſta.vbi omnes notant.declarant,& rõnem aſſignãt.
habetur ẽt in cle.quia contingit.in princ.de reli.domi.
facit lex legatum & quod ibi not. ff. de vſufru.lega.&
habetur per Bar.in l.pater filiũ.§.Tuſculanus.ff.de leg.
5.vbi apoſtilla fertilis Alexãdri.& per eũdẽ Bar.in ꝯſil.
25.teſtator diſpoſuit. ¶ Ego intelligerem hoc dictũ de
aliqua impotẽtia bene viſa diœceſano;nõ ad libitũ cu
iuſcũq;:quia ad hoc eius cõſenſus reqritur, vt in ca.ne-
mo.de conſec.diſt.j. & per Abb.in c.3.de eccl ædifi &
diximus ſupra.in 2.q. prin.ĩ 5 arti.vbi ponunẽ rationes
cur ordinarij conſenſus requiraẽ: quia non ſufficeret
dicere talis non vult ꝙ ædificetur eccleſia in tali loco,
ergo ædificari non põt: quia vt in præcedentibus arti-
culis diximus fauore eccleſiæ quilibet compelletur.

¶ Vigeſimus quintus art. 3.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Legatum de conſtruenda eccleſia non expreſſo loco ubi conſtrui debeat videlicet loci electionem & declarationem in iſto caſu ſpectare ad epiſcopum.*

QVæro 25. pone ꝙ teſtator mãdet cõſtrui eccleſiã vel capellã, nec dicat in quo loco, an iſtud legatũ teneat, maximè qñ non exprimit longitudinẽ vel latitudinẽ? & licèt nec iſte articulus ſit meſſis noſtræ, tñ ex cauſa de qua ſ d.gl. in d.c.nos quidem.de teſta.in verbo in loco finaliter concluderet iſtud legatum tenere fauore vltimæ voluntatis & piç cauſæ.quã opi.ibi Abb. & Imo ſuper dicta glo.dicunt eſſe cõem. & ſubdunt ibi præfati doct.& ꝓ̃ſertim Abb.argu.illius tex.locum debere eligi in hoc caſu de ɔſenſu epi & hæred.¶ Et hoc dictum ampliat ibi Imol.in pen.not.ꝑ illũ tex. valere tale legatũ ẽt qñ teſtator mãdaret monaſterium vel eccleſiã ɔſtrui & nõ exprimeret longitudinẽ vel latitudinẽ ſeu ſimilia, & certificationẽ ſeu declarationẽ debere fieri per epm loci cõſideratis facultatibus defuncti.refert & ſequiẽ do.Roc.in hoc trac.ĩ verbo cõſtruxit.in 34.car.in 3.col.in 13.q.¶ Ego dicerẽ ĩ caſu huius art.oẽm electionẽ loci & declarationẽ ſpectare ad epm iuxta dicta Imo. nõ requiri concurſũ ɔſenſus hr̃dis, vt dicit Abb.q̃a poſſent diſcordare, & eſt ɔtra text.in d.c.nemo de cõſec.diſtin.j.vbi habetur ꝙ deſignatio atrij pro eccl̃a fundãda ſpectat ad epm.verũ tñ putarem ꝙ eps inquantũ poteſt deberet perquirere ſi aliquis fundus aptus pro eccl̃a ædificanda eſſet in hæreditate, ne hæres compelleretur ad fũdũ emẽdum vt mitiùs cum eo agatur, quo viſo alij facilius inducantur ad facienda ſimilia legata.argu.c.3.hoc titu.

EX oĩbus ſupraſcriptis facias infraſcriptas concluſiones, ampliationes, extenſiones, limitationes, & reſtrictiones, vt integra mã huius 3.q.prin.habeatur in vnum reducta.¶ Sit ergo concluſio ꝙ dans fundum, conſtruens, ſeu dotans eccleſiam cũ conſenſu tñ diœceſani, vt ẽt in præcedenti q.prin.quilibet ipſorum erit p̃ronus in ſolidũ per dicta ſupra in 1.art.¶ Amplia primo iſtam concluſionẽ procedere etiã alternatiue, ſi dederit fundũ vel cõſtruxerit ſeu dotauerit, & nõ cumulatiue.& ſic ꝙ ſufficiat vni fundaſſe vel conſtruxiſſe, licèt alia facta nõ fuerint: vt latè diximus in d. 1.art. in verſic.eſt bene verum ꝙ in hac mã.¶ Amplia ſecũdò dictã ɔcl̃onem procedere non ſolũ ſi quilibet fecerit vnam cãm: quia oẽs tres erunt p̃roni inſolidũ vt ſupra, ſed etiam ſi plures inſimul darent fundũ, oẽs erũt p̃roni in ſolidũ ẽt cum conſtruente & dotãte. per ea q̃ diximus ſupra in 2.art.¶ Reſtringe hanc ampliationẽ procedere dũmodo iſti plures dederint fundũ ſufficiẽtẽ pro eccl̃a, ſecus ſi darent paruũ fundũ & non ſufficientẽ.vt in d.2.art.in verſi.tu circa hunc.¶ Amplia 3. dictã ɔcl̃onẽ intantum procedere ꝙ plures inſimul ɔſtruxerũt eccleſiã, oẽs erunt p̃roni inſolidũ cũ fundante & dotãte.vt diximus ſupra in 3.art.¶ Reſtringe iſtã ampliationẽ, ſi iſti qui inſimul conſtruxerũt, perfecerunt conſtructionẽ, ſecus ſi quilibet fecit certũ quid vt benefactor nõ ꝑfecit opus: q̃a nõ acquireret iuſp. vt in d.3.artic.in verſi.& intellige.¶ Amplia quartò dictam ɔcl̃onem procedere ẽt ſi faber ſeu murarius dedit operã ſine precio, alter ligna, alius cemẽta, alter verò preciũ: quia adhuc oẽs erunt p̃roni inſolidũ cũ fundante & dotãte, vt diximus ſ in 4.art.¶ Amplia quinto dictam ɔcl̃onẽ intãtũ procedere ꝙ fundare dicitur q̃ dat fundũ, & etiã qui cõſtruit vel cõſtrui facit ſuis ſumptibus, vt diximus ſupra in 2.3.& 4.art & expreſſius in 11 art. vbi infero ad text. diſponẽtem talẽ fundaſſe eccleſiam ꝙ ſaluetur eius dictũ, licèt conſtruxerit.¶ Amplia ſexto dictã ɔcluſionẽ intantum procedere ꝙ ſi plures dãt dotẽ, oẽs erunt p̃roni inſolidum cum dante fundũ & conſtruen.per dicta ſupra in 5.art.¶ Reſtringe hãc ampliationẽ procedere ſi plures darent integrã dotẽ ſufficientẽ: quia ſi non dederint integrã dotẽ non erũt patroni.per ea quæ diximus in d.5.arti.in verſic.eſt bene verũ ꝙ gloſ.& ſeq.¶ Amplia ſeptimò dictam concluſionem intantũ procedere ꝙ quãuis plures dantes fundum eſſent dñi illius pro inæqualibus portionibus, & inæqualiter expenderent in cõſtructionẽ, etiam ſi inæqualitas eſſet inter fabrũ dantẽ ligna, &c. & ẽt ſi inæqualiter darẽt dotẽ, oẽs tñ erunt p̃roni inſolidũ. per dicta ſupra in 2.3.4.& 5.arti. limita niſi cũ ɔſenſu diœceſani in 7. arti.¶ Amplia octauò dictam ɔcl̃onem intãtum procedere ꝙ oẽs ſunt p̃roni inſolidũ ꝙ nõ aduertitur an maior ſit expẽſa precij fundi q̃ conſtructionis & dotationis ſeu ecõtra, ſed ſufficit ꝓ̃dicta fieri ẽt inæqualibus ſumptibus, & erunt p̃roni in ſolidũ.per dicta ſupra in 1.arti.& plenius in 8. & ſignanter in ver.dicerẽ tñ quantum ad iſtud mẽbrum.¶ Amplia nonò dictam ɔcl̃onem intantũ procedere, ꝙ ſi aliquis aſſignauit domũ vt in illa ſit eccl̃a, eccleſiam fundare dicet & iuſp.acquiret vt diximus ſupra in 10.art.¶ Extẽde hãc ampliationẽ intantũ procedere ꝙ ſi domus aſſignata ſeruiat pro eccl̃a, & nõ indigeat noua conſtructione, nõ ſolũ erit p̃ronus rõne fundi, ſed ẽt rõne cõſtructionis per nouiter per me conſiderata in 10.artic.¶ Amplia 10.dictam ɔcl̃onem intantum procedere ꝙ ſi ſuper fundo alieno eccleſia fundatur inſcio dño fundi, dñs fundi acquiret iuſp. non ſolùm reſpectu fundi, ſed ẽt reſpectu conſtructionis: quia ædificium cedit ſolo. per ea quæ dicta ſunt ſupra in 12.arti.¶ Intellige hanc ampliationẽ procedere qñ dñs fundi neſciuit eccleſiã ædificari in ſuo fundo, & poſtea ratũ habere voluit, & diœceſanus conſenſerit: quia tunc dñs fundi erit p̃ronus ẽt ratione conſtructionis. ſecus aũt ſi conſtruens bona fide fecit, & dñs fundi ratũ habuit: quia tunc dñs fundi erit patronus rõne fundi, & dñs materiæ ratione conſtructionis erit ẽt patronus.per ea quæ diximus ſupra in d. 12.art.¶ Amplia vndecimò ſupradictã cõcluſionẽ ꝙ licet fuerit eccleſia fundata in fundo alieno, & dñs fundi nollet hr̃e ratũ, remanebit p̃ronus cõſtructor.vt in d.12.arti. & dñs fundi nõn poterit ipſam eccleſiã dirui facere per dicta ſupra in 13.artic.¶ Amplia duodecimò dictã ɔcl̃onem intantũ procedere, ꝙ ſi hñs plures pecunias abſq; agro poterit cogere aliquẽ ad vendendũ fundũ pro fundãda eccleſia. per ea q̃ diximus ſupra in 14.art.¶ Intellige hanc ampliationem procedere qñ eccleſia eſſet ædificãda ex aliqua neceſſitate populi, vel aliqua iuſta. cã.per ea q̃ nouiter diximus ſupra in d. 14 arti.in verſi.tu circa ꝓ̃dicta.¶ Intellige etiam ꝙ hæc coactio vt fundus vẽdatur pro eccleſia ædificãda debet fieri ꝑ diœceſanũ. & nõ per aliũ, in d. 14.arti.in verſi.collige tñ.¶ Amplia 13.intãtũ dictã cõcluſionẽ ꝓcedere, ꝙ iuito plebano põt infra fines illius matricis eccleſiç fũdari altare, capella, vel eccl̃a, & acquiriẽ iuſp.licèt aliquod paruũ dãnũ eccl̃æ matrici ſuccederet de cõſenſu tñ epi per ea q̃ diximus ſupra in 17. arti.¶ Amplia 14. dictã concluſionẽ intantũ procedere ꝙ rectore eccl̃æ in qua ɔſtruiẽ capella vel altare nõ cõſentiente, ſed cõtradicẽte cũ cõſenſu tñ diœceſani acquiriẽ iuſpa. ꝑ dicta ſupra in 16.arti.¶ Reſtringe hãc ampliationẽ ꝓcedere, ſi rector eccl̃æ ɔtradiceret ſine cã: q̃a ſi cũ cã fieri nõ poſſet.ꝑ ea q̃ diximus ſupra in d. 16.arti.in verſi & ex hoc dicerẽ.¶ Intellige ẽt hãc ampliationẽ ꝙ nihilominus rector eccleſiæ matricis rõne fundi acq̃ret iuſp. ĩ capella vel altari fundatis inter ipſã eccleſiã.¶ Amplia 15. intm̃ ipſã ɔcluſionẽ procedere ꝙ conſtruẽs vel dotãs capellã uel altare ĩ eccleſia p̃ronata alicuiꝰ acq̃rit iuſp.ſine ɔſenſu p̃roni primç eccleſiæ ꝑ dicta ſ.ĩ 17.art.¶ Amplia 16.dictã ɔcl̃onẽ intm̃ ꝓcedere, ꝙ ẽt eps vel ꝓ̃lanis põt dare fundũ eccl̃æ pro alia eccl̃a fundãda, & iuſp. illius acq̃ret pro ipſa eccl̃a nõ ꝓ eius hr̃dib.ꝑ ea q̃ diximus ſupra in 18.arti.¶ Amplia 17. dictã ɔcluſionẽ intm̃ ꝓcedere, ꝙ ſi ex pecunia aliena ĩ fundo meo eccleſiã cõſtruo, tã ex datiõe fundi q̃ ex ɔſtructiõe iuſp.acq̃ro ꝑ d.ſ in 19.art.¶ Intellige hanc ampliationẽ 1.ꝓcedere. niſi eẽt pecunia priuilegiati puta eccleſiæ militis vel pupilli, & voluerit hr̃e ratũ factũ ꝑ dñm fundi: q̃a erũt p̃roni ipſi rõne ɔſtructionis, & dñs fundi rõne fundi.¶ Intellige ſcđò dictã ampliationẽ ꝓcedere, qñ dñs pecuniæ vel mãæ nollet hr̃e ratũ factũ ꝑ dñm fundi, ſed ſi vellet hr̃e ratũ, eẽt & ipſe rõne cõſtructiõis p̃ronus ¶.Reſtrĩge hãc ĩtelligẽtiã, qñ dñs pecuniæ vellet hr̃e ratũ. & dñs fundi cõtẽtaretur.

qa tūc eſſet pr̄onus aliàs nō, nolēte dn̄o fundi & pecuniā exburſante. ¶ Reſtringe hāc reſtrictionē ꝓcedere qn̄ eccl'a fuiſſet conſtructa ex pecunia aliena: qa tūc ſi dn̄s fundi reſtitueret pecuniā ēt ꝙ ratū hr̄et dn̄s pecuniæ nō admitteret̄ in pr̄onū inuito dn̄o fundi, ſed ſi eēt ꝯſtructa ex mā aliena ratū habēte dn̄o materiæ ēt inuito dn̄o fundi eēt pr̄onus rōne ꝯſtructionis vt oīa p̄dicta ꝯſiderata fuerūt s̄ in 19. arti. ¶ Amplia 18. dictā cōcluſionē intātū procedere, ꝙ ſi plures ſunt dn̄i fundi in quo eccl'a ædificat̄ reſpectu diuerſorū dominiorū pnta directi, vel vtilis quod poſſet emanare ex hypothecaria, renūciādo dictis dn̄is & hypothecæ oēs efficiēt̄ pr̄oni in ſolidū. per eaq̄ diximus s̄ in 20. arti. ¶ Reſtringe hāc ampliationē procedere in hn̄tibus dominium fundi particulariter in ſpecie & īmediate, nō aūt in genere: puta in eo qđ hn̄t dn̄i rōne iuriſditionis, vel plebani rōne parrochiæ in toto territorio alicuius villę, ciuitatis, vel prouinciæ: qa ex hoc nō acquirūt iuſp. niſi de ꝓprio darēt. vt diximus s̄ in d. 20. arti. ¶ Amplia 19. dictā ꝯcl'onē intātū procedere ꝙ ſi teſtator mādat eccleſiā ꝯſtrui in fundo cōi cū alio, ſocius cōpellet̄ partē ſuā vēdere vt ibi eccl'a ædificet̄ & hęres erit pr̄onus. p ea q̄ dicta ſunt s̄ in 22. art ¶ Extēde hanc ampliationē, ꝙ in caſu p̄cedēti non ſolū erit pr̄onus hæres, ſed ēt conſocius in fundo ſi noluerit preciū ſed eē pr̄onus. p ea quæ diximus ibidē in 21. arti. ¶ Amplia 20. dictā ꝯcl'onē intātū procedere, ꝙ ſi teſtator mādat ꝯſtrui eccleſiā vel capellā in certo loco, & ibi cōſtrui nō poſſit, ꝯſtruet̄ in alio loco, & erit hæres pr̄onus. p dicta s̄ in 24 art. ¶ Declara hāc ampliationē, ꝙ ita dicet̄ ī loco non poſſe eccleſiā ædificari ſi diœceſanus hoc declarauerit, nō ad nutū cuiuſcunq;, vt ī d. 24. art. ¶ Amplia 21. dictā ꝯcl'one intantū procedere, ꝙ ſi teſtator mādat eccleſiā cōſtrui p hr̄dē, & nō deſignat locū lōgitudinē, vel latitudinē: illa diœceſanus arbitrabit̄, & adhuc hęres erit patronus p dicta s̄ in iſto vlt. arti. ¶ Limita modo primo iſtā ꝯcl'onē cū ampliationibus de qbus ſupra & p̄ſertim illā, ꝙ quilibet ſit pr̄onus in ſolidū, ēt ꝙ nō in actu oīa fuerūt expedita. ſ. eccl'a fundata, cōſtructa, & dotata, niſi p aliquē fuiſſet fundata & p aliquē cōſtructa. & ex quo nō dotata nō p̄ſentauerit, ſed trāſiuerit ad regimē ordinarij: qa tūc fundator & ꝯſtructor nō erit pronus p ea q̄ diximus s̄ in 1. arti. in fi. in verſi. dicerē bene ꝙ ſi ¶ Limita ſecūdò dictā ꝯcl'onē ꝓcedere, niſi dn̄s fūdi vellet ipſe ſolus ꝯſtruere & dotare: qa tūc eo inuito alter admitti nō poſſet, vt diximus s̄ in 6. arti. ¶ Reſtringe hāc limitationē ꝓcedere niſi in fundo cōi ædificaret eccl'a, & vnus ſocius cogeret̄ vēdere, & nollet vendere, ſed velit eē pr̄onus: qa admitteret̄ inuito cōſocio. p̄ ea q̄ diximus s̄ in 22. art. in verſi. plus dicerem. ¶ Reſtringe ſcđo dictā limitationē ꝓcedere niſi eſſemus in fundo ſubiecto fideicōmiſſo, in quo hæres hr̄et quartā trebellianicā, & fideicōmiſſari' nollet preciū ſed vellet eē pr̄onus: qa admitteret̄ ēt inuito hr̄de. vt diximus s̄ in 21. artic. in verſi. dicerē m̄. ¶ Reſtringe tertiò dictā ꝯcl'onē ꝓcedere, niſi eſſent plures dn̄i fundi, & nullus ipſorū vellet vēdere portionē ſuā, ſed oēs vellēt eē patroni qa ſi bene vnus vellet eē ſolus, inuito eo admitterētur alij p ea q̄ diximus in d. 22. art. in verſi. plus dicerē. & ī 21. art. in verſi. dicerē tn̄ ¶ Limita tertio dictā ꝯcluſionē ꝓcedere, ſi fundus daret̄ in totū & liber. ſecus ſi nō daret̄ ī totū, ſed dn̄s retineret penes ſe dn̄ium directū vel aliquē cēſum ſeu canonē. p ea q̄ latè diximus ſupra in ſcđa q. prin. in 2. artic. in verſi. do. Gay. vbi oīno vide. ¶ Limita quartò dictā ꝯcl'onē ꝓcedere, ꝙ plures ex plurib. cauſis vel ex vna cā efficiūtur pr̄oni, & in oībus caſib. ſuprāſcriptis ſi oēs īſimul vel quilibet ipſorū ꝯſenſū diœceſani habuerit, aliàs ſecū. p ea q̄ diximus ſupra in 7. art. ¶ Extēde hāc limitationē intātū procedere, ꝙ ipſe diœceſanus debet deſignare atriū in quo eſt eccl'a fundāda, crucē figere, dotē deputari facere, & ſimilia vt diximus ſupra in 9. arti ¶ Limita quinto dictā concluſionē procedere, niſi eſſemus in fundo ſubiecto fideicommiſſo, quia in illo ædificari eccleſia non poteſt, vt diximus s̄ in 11. arti. ¶ Reſtringe hāc limitationē procedere, ſi totus fundus eēt ſubiectus fideicōmiſſo, & ī illo hęres grauatus reſtituere nō haberet quartā Trebellianicā: qa ſi ille haberet quartā. & vellet eccleſiā fundare, poſſet, & fideicōmiſſarius teneretur vendere portiones ſuas p nouiter conſiderata in d. 21. artic. ¶ Limita 6. dictā concluſionē procedere niſi eēt conuētū inter conſocios dn̄os fundi, ꝙ in illo eccl'a nō ędificaret̄: quia in eo ædificari nō poſſet, nec iuſp. acquiri, vt diximus ſupra in 23. artic. ¶ Reſtringe hanc limitationē procedere ante factum, ſed poſt factū. i. eccleſia ædificata, ædificans acquireret iuſpat. & licèt poena in conuentione eſſet appoſita, nō m̄ exiget̄ p ea quę diximus ſupra in 23. artic ¶ Limita 7. ſuprāſcriptā concluſionē cū ampliationibus & iuſpat. ſit apud quēlibet in ſolidū, ſiue proueniat ex plurib. cauſis ſiue ex vna quātū ad iuſpa. conſideratū quo ad eius ſubſtantiā intellectu cōprehenſam, & in abſtracto: qa dicitur eſſe apud oēs, & quilibet appellat̄ pr̄onus, ex quo indiuiſibile eſt. ſecus m̄ quantum ad iuſpa conſideratum quo ad eius exercitium ſeu executionē, nā quo ad ius alimentorū percipiendorū ab eccl'a ſuccedente paupertate pr̄oni, pinguius prouidebitur illi qui plus cōtulit, q̄ ei q minꝰ. per ea quæ diximus ſupra in 8. arti. in verſic. & quo ad primum mēbrum. & in verſic. nec obſtat iſtis duobus. Limita 8. dictā concluſionē procedere modo quo ſupra in abſtracto, nō m̄ quo ad ius proceſſionis & pręlationis. ſ. ꝙ obuiatur pr̄ono proceſſionaliter, & præfertur alijs qa magis honorabit̄ qui plus contulit, q̄ q minus, vt diximus in d. 8. art. in verſi. & idē dico. cum ſeq. ¶ Limita 9. dictam concluſionē procedere in abſtracto vt ſupra, nō tn̄ quo ad iu p̄ntandi, quia ſi vnus fundauit & cōſtruxit, alter verò tn̄ dotauit, ille qui duo fecit, duas habebit voces, ille aūt qui vnū, vnā tn̄ habebit vocē, vt diximus ſupra 3. d. 8. art. in verſ. & circa primum membrū ¶ Extende primò iſtā limitationē, ꝙ non conſiderabitur vtrū plus expenderit ille qui vnū fecit, q̄ ille qui duo, nec ecōtra, dūmodo quis duo fecerit, quāuis minus expēderit, q̄ ille qui minus fecit, oīno duas habebit voces. per ea quæ diximus in d. 8. artic. in verſi. dicerē tn̄ quantum ad iſtud. ¶ Extēde ſcđò iſtam limitationē intātū procedere. & ſic qui duo fecit duas habeat voces, ꝙ ſi vnus fundauit & conſtruxit & decē inſimul dotarunt, oēs illi decē licèt habeant decē ſuffragia m̄ tanti erunt effectus illa decem ſuffragia, quātum vna vox ſeu ſuffragiū ex illis duabus ſeu duobus quas vel quæ habet ille qui fundauit & conſtruxit. per nonā meā cōſiderationē poſitā ſupra in d. 8 artic. ante fi. in verſi. poterit ēt. ¶ Limita 10. dictā ꝯcl'onē procedere in iurep. abſolutè ſeu in abſtracto m̄ cōſiderato vt s̄. nā ſi plures ꝯſtruxerūt vel dotarūt īæqualiter, vox illius q plus cōtulit erit pinguior & maioris auctoritatis, q̄ illius q minus contulit: vn̄ ſi locus erit gratificationi, potius gratificabit̄ p̄ſentato ab eo qui plus contulit, q̄ p̄ſentatio ab eo q minus contulit. p ea quæ diximus in d. 8. arti. in verſic. 2. vero mēbro cū ſequentibus. & per iſta omnia ſupradicta in pręſenti 3. q. prin. erunt clara.

¶ Quarta quæſtio principalis. j. partis. j. Libri.

1 *Incipienti ædificare eccleſiam an & quando acquiratur iuſpat.*
2 *Aedificaſſe non dicitur qui vult ædificare.*
3 *Statutum puniens qui exportant blada à ciuitate nō puniet exportantem.*
4 *Impeditus morte vel alio mō cōſtruere eccleſiā ſi per aliū pfici ordinauit cōſtruere dicitur, & ſibi & hæredibus iuſpat acquirit.*
5 *Vbi factum requiritur non habetur pro facto niſi ſequatur effectus.*
6 *Tres fundando, conſtruendo, vel dotando eodem tempore vel diuerſo ſiunt patroni inſolidum ſecundum communem.*
7 *Eccleſia non poteſt fundari vel conſtrui ſine conſenſu diœceſani.*
8 *Si vnus vult oīa facere, fundū dare, cōſtruere, & dotare ſi perfecit primū, alia verò non, nec reliquit modū vt perficerētur ſed permanēs perficiēs erit in totū patronus ſed ſi duo feciſſet, qui ſcilicet dedit fundū & dotē ſuperueniēs cōſtructionē pficiēs erit patronus*

nus tãtũ rõne conſtructionis, primus vero rõne fundi & dotis.
9 *Tres admiſſi conſenſu diœceſani ad eccleſiam fundandam, puta fundans, conſtruens, & dotans, perficiens cauſam ſuam acquirit iuſp. non perficiens non acquirit ſed ſuperueniens & perficiens cauſam ſui perfectam acquirit iuſpatrona.*

PRO complemento fundationis & ꝯſtructionis
eſt quærendũ 4. loco principaliter: an ſufficiat in-
cipere, fundare, & conſtruere, eccleſiã pro iurepa.
acquirendo, an requiratur illius perfectio, & pro per-
fectione poſita ſequi coactio, vt liceat pro libito rece-
dere a ꝑdictis, vt deducamus eccleſiã fundatã & con-
ſtructã, & in hac qõne veniũt examinãdi plures articu
1 li. ¶ † Prim⁹ erit, an ex qualibet ĩceptione fundationis
acquiratur iuſpat. quid. n. ſi incipientẽ ædificare pœni-
teat, & relicto ædificio alius ꝑficiat, an incipiẽti vel ꝑ-
ficiẽti acquiratur iuſpa. Iſtã qõnẽ format Pau. de Cita.
in hoc tract. in 3. parte. in 14. q. primæ cauſæ. & dicit il-
lã non inuen iſſe tactam in ſpecie, tñ putat ꝙ primo &
ſic incipienti nõ acquiraẽ aliquod iuſp. ſaltem quo ad
adminiſtrationẽ, eo quia iuſp. acquiriẽ ex fundatione,
& ꝯſtructione ecclæ, quæ cõſtructa dici nõ põt dũ ali-
quid ſupereſt conſtruendũ. §. 1. Inſti. qui mo. teſta. in fir.
nec aſcendiſſe domũ vel arborẽ dici põt qui de ꝑſenti
2 aſcendit gl in l. vendẽtis. C. de contrah. emp. † nec qui
vult ædificare diciẽ ædificaſſe, nec q vult eligere diciẽ
elegiſſe. gl. in l. ſerui electio. ff. de lega. j. ſed ſic eſt ꝙ oĩa
iura cõcedentia iuſpat. ex conſtructione, vel fundatio-
ne loquuntur in ꝑterito. puta fundauit vel fundaſſet. c.
piæ mentis. c. frigentius c. filijs. 16. q. 7. quæ verba de ſui
natura perfectionẽ actus non inceptionẽ tñ denotãt,
3 vt not. in l. ſi quis. ff. de iuriſdi. om iudi. † & iõ dicit cũ
ſtatutũ puniẽs, ꝙ q blada exportauit a ciuitate nõ pu-
niet exportantẽ: quia adhuc nõ perfecit, vt cantat ſta-
tutum. tenet Bal. in l. ſi quis non dicã rapere. C. de epi-
ſco. & cleri. & in l. fugitiui. C. de ſeruis fugiti. Io. An in
addi. ad Spec in tit. de conſti. circa primũ. ergo nec iſti
ex inceptione iuſp. erit acquiſitũ, cũ non dicatur ędifi-
caſſe, & plus dicit imò ẽt ſi habuiſſet voluntatẽ perfi-
ciẽdi, & nõ ꝑfeciſſet, nec alteri cõmiſiſſet vel dediſſet
vnde ꝑfici potuiſſet, ſed paſſus fuiſſet alterũ perficere,
nõ acquireretur ſibi iuſpat. quia voluntas in his q̃ ſunt
facti, puta ædificare ſi ſtat per mille annos in cogiratio
ne nõ habeẽ pro facto. notatur in ca. j. de eo q mittiẽ in
poſſeſ. ca. cũ aliquib. de re iudic. l. promiſſor. §. cõſtitu-
4 ta. ff. de cõſtit. pecu. vt per Abb. in d. c. j. ¶ Si autẽ † per
aliũ ordinaſſeẽ perfici ĩpeditus morte, vel alio modo:
quia per eũ non ſtat quo minus ꝯſtruat, ꝯſtruere dici-
citur. l. vter ex fratribus. ff. de condi. inſt. tñ ſibi indubi-
tãter acquiritur iuſp. vel hęredibus ſuis: nã qui per aliũ
facit per ſeipſum facere videẽ. reg. qui per aliũ. de reg.
iur. & quãuis bona voluntas cũ charitate ſit deo acce-
pta, & pro facto habeatur vbi nõ adimpleẽ per impoſ-
ſibilitatẽ. de pęni. diſt. j. vſq; ad c. qs aliqñ. & in alijs ope-
ribus habetur pro facto c. quicunq; §. ſi quis maſculũ.
5 & ibi gl. eadẽ diſt. † nõ tñ habetur pro facto niſi ſequaẽ
effectus vbi factũ requiriẽ. vt in eadẽ diſtin. maximè in
d. c. ſi qs aliqñ puta volo facere eleemoſinã, ire ad ſan-
ctũ ſepulchrũ & ſimilia, iſta requirũt actũ: iõ nõ ſuffi-
cit ſola voluntas. & pleniſſimè per Arch. in ca. qui bo-
na. §. qui ergo. 17. q. 1. in alijs verò vbi ſola volũtas ſuffi-
cit nõ requiriẽ factum de neceſſitate, vt in offendendo
deũ, qui ſola voluntate boĩs offenditur, grauius tñ ex
facto, cũ ſola voluntas pœnitentia poſſit remoueri, fa-
ctũ vero nõ. & ſic concludit nõ ſufficere cępiſſe niſi ꝑ-
ficiatur quo ad acquirendũ iuſp. & ideo ſecundo per-
ficienti acquiretur. argu l. j. §. omnia. n. C. de vete. iur.
enucle. l. 2. §. quotiẽs. ff de orig. iur. cũ ſeq. vbi ius papi-
rianũ dictum eſt, quia Papirius cõpleuit & non cõdit.
ita reſidet Pau. vbi s̃. ¶ Tu aduerte circa hoc nam s̃ in
1. q. prin. in j. artic. cum diffiniuimus iuſpa. & ſimiliter
in 3. q. prin. in 1. artic. diſputauimus an procedat dictũ
Abb. in conſi. 106. caſus ſuper quo. ante fin. primæ col.
in 2. vol. volentis ꝙ ita demum tres efficiuntur patro-
ni alicuius eccleſiæ ex tribus cauſis: ſi ipſa tria fiant ꝑ
ipſos tres eodem tempore, ſecus ſi vnus conſtruxit &
fundauit eccleſiã, non autem illam dotauit, vnde ſi ve
nit alter & dotat, ille ſolus erit patronus, & concluſi-
mus in ambobus locis dictũ Abb. non procedere, ſed
6 ſufficere † ꝙ ipſa tria, datio. ſ. fundi, conſtructio, ſeu do-
tatio, fiant vno tẽpore vel diuerſis tẽporibus. & iſta eſt
cõis opi. tunc ſic: ſi aliquis dedit fundũ, licèt conſtruẽs
non perficiat eur veniẽs tertius & perficiens erit p̃ro-
nus in totum, & dans fundũ qui perfecit cãm ſuã dan-
do fundum nõ erit p̃ronus, hoc certe eſt contra dictã
7 cõem opinionem. ¶ † Ideo circa hunc articulum ego
conſiderarẽ. nam ecc̃a non poteſt fundari nec ꝯſtrui
ſine aſſenſu diœceſani, qui atrium habet deſignare, cu
rare vt ecc̃a perficiatur, & ſic caura de dote habẽda,
ſæpe alleg. c. nemo. de conſecr. diſt. j. & diximus s̃ in 2.
q. prin. in 5. arti vbi tractauimus quæ ſit ratio ꝙ requi-
ratur conſenſus epĩ. & in 3. q. prin. in 9. art. dum tracta-
uimus vbi & quando eccleſia fundari poſſit a princi-
pio: ergo diœceſanus habebit notitiam illius ſeu illo-
rum qui voluit deducere eccleſiam de nõ eſſe ad eſſe,
8 & ſic an erit vnus vel plures: † ſi erit vnus qui volebat
oĩa facere, fundum dare, conſtruere, & dotare, & tũc
quãuis perfeciſſet primũ, quia dediſſet fundũ, ſi nõ ꝑ-
fecit alia, nec reliquit modũ vt perficerentur, imò eua
nuit cautela capta per diœceſanũ, tunc ſine dubio di-
cerem quod concludit Paul. vt ſecundus ſuperueniẽs
& cõplens conſtructionẽ eccleſiæ & dotans erit p̃ro-
nus in totũ, & primus dans fundũ non erit in ꝯſidera-
tione: quia nõ perfecit opus inceptũ, & ita procedent
iura adducta per Pau. & in hoc caſu dicerẽ poſſe ſalua
ri dictũ Abb. in d. conſi. 106. ¶ Dicerẽ bene in hoc ca-
ſu ꝙ ſi primus qui dedit fundũ, aſſignaſſet ẽt dotem, li
cèt cœpiſſet cõſtruere, & non ꝯſtruxiſſet, ſeu non per-
feciſſet, ex quo dederat ẽt eccleſiæ bene eſſe, i. dotem,
alter perficiens non erit p̃ronus in totum, ſed ſolũ rõ-
ne conſtructionis: quia habendo dotẽ eccleſia pręſen-
tabatur in ea rector qui dotẽ adminiſtrabat. & ſic in-
cœperat ille vti exercitio iuriſp. nõ ex ſola imperfectio
ne ꝯſtructionis deberet amittere iuſp. acquiſitũ ex da-
tione fundi dotatione. iuxta cõem opi. doct. de qua ſu-
pra quæ poteſt procedere ẽt in hoc caſu. ¶ Aut erunt
tres primi p̃roni quos diœceſanus admiſit dans fundũ,
ꝯſtruens, & dotãs, ſi dans fundũ ꝑfecit cãm ſuã, cur ex
nõ ꝑfectiõe ꝯſtruẽtis, vel nõ ꝑfectione dotãtis amittet
ius ſuũ iã acquiſitũ ex datione fundi? quæ cã de ꝑ ſe ſo-
la eſt ſufficiens ad acquirendũ iuſpa. vt diximus ſupra
ſm cõem opi. ¶ Et ſiſr ſi dotãs perfecte dotauit cur ex
ĩperfectione cõſtruẽtis amittit ius ſuũ? ¶ Et econtra ſi
conſtruens perfecte cõſtruxit, cur ex ĩperfectione do-
tãtis amittet ius ſuum? certè hoc eẽt cõtra cõem opi.
9 de qua ſupra † & iõ dicẽdũ in hoc caſu qñ tres ex trib.
cauſis voluerint eẽ p̃roni, ꝙ ille alius ſuꝑueniẽs ꝑficiẽs
cãm ĩperfectã, puta ꝯſtructionẽ vel dotationẽ nõ acq-
ret iuſpa. in totũ. vt vult Paul. ſine primo, ſed ſolũ acq-
ret iuſp. ex illa cã quã ꝑficit, remanẽtibus tñ alijs p̃ro-
nis ex cauſis ꝑ eos geſtis. ¶ Ex his igiẽ poteris colligere
ꝙ qñ tres voluerint eẽ p̃roni ex trib. cauſis, & quilibet
ex cã ſua ſemꝑ dãs fundũ remanebit p̃ronus: qa ſemꝑ
dãdo fundũ eius cã eſt perfecta, & ita loquiẽ cõis opi-
nio de qua ſupra. ¶ Aut plures efficienẽ p̃roni ex datio
ne fundi, plures ex ꝯſtructione, & plures ex dotatiõe,
& ĩ hoc caſu ſi ipſi plures explẽt cãm ipſorũ ex ĩperfe-
ctiõe nõ explẽtiũ eorũ cãs nõ amittẽt iuſp. vt dictũ eſt
ꝓximè in caſu ꝑcedẽti de quolibet p̃rono in cã ſua: qa
& ĩ hoc caſu militat cõis opinio de qua s̃ ¶ Conſidera
tñ ꝙ ĩ hoc caſu dñi fundi poterũt nõ ꝑficere opes: puta
qa oẽs ſocij emerẽt portiones ipſius fundi, q̃ tñ nõ eſſẽt
ſufficiẽtes pro ecc̃a. & vnus ex ſocijs nõ, & ſic ꝑficiẽs,
i. emẽs ſupplemẽtũ fundi acquireret totũ eorũ ius, & di
cereẽ ipſe dediſſe fundũ excluſis oĩb. q dederũt eorum
portiones: qa ex datione portionũ nõ perficiẽ tota cã,
q̃ eſt ſufficiẽs ad acquirẽdũ iuſpa. vt perfecit qñ ſolus eſt
dans fundũ. & ita ẽt intelligitur cõis opinio ſupra ſcri-
pta,

pta, nota prædicta quia intacta & multũ faciũt pro declaratione dictæ communis opinionis de qua ſ. in d. j. art. 3. q. prin. Et ſic vides quantum erant imperfecta.

¶ Secundus artic. 4. q. prin. j. part. j. Libri.

1 *Incipientem conſtruere eccleſiam non debet pœnitere à cõſtructione, imò debet cogi ad perficiendum opus inceptum.*
2 *Incipientem reparare eccleſiam non debet pœnitere à reparatione, imò ſore cogendum ad perfectionem reparationis.*
Si eccleſia pœnitus eſt diruta, ſecus ſi non eſt pœnitus diruta. Et quæ ſit ratio num. 3.

1 QVAERO Secundò, † an poſſit incipientem cõſtruere capellam, eccleſiam, vel altare, pœnitere & deſiſtere à conſtructione, vel ſi quis incœperit reparare, deſiſtere a reparatiõe, ſimiliter illud quæſitum formauit Pau. de Cit. in hoc tracta. in 3. parte in. 18. q. cauſæ. & dicit illud non reperire tactum tamen affirmat talẽ incipientẽ non poſſe deſiſtere, ſed poſſe & debere per ordinariũ loci ad opus inceptum perficiendum cogi. adducit tex. in §. ſi quis aũt voluerit fabricare. in Auth. de eccleſia tit. colla. 9. vbi ponit modus eccleſiæ fundandæ, & vbi quis incœperit, tunc modis omnibus dicit Imperator compellatur ab epõ œconomo eius, & a ciuili iudice eam explere, & ſi diſtulerit poſt mortẽ, tunc eius hæredes opus inchoatum adimpleãt. ¶ Tu dic hoc idem haberi in c. nemo. de conſec. diſt. j. & in Auth. de monachis. colla. j. & hoc idẽ voluit Abb. conſ. 85. Ieſu Chriſti. in j. col. in 2. vol. vbi ponit quare requiratur ꝯſenſus diœceſani in fundatiõe eccleſiæ, & dicit fauore eccleſiæ, ne cõtingat opus inchoari, & nõ cõſumari vel non ſufficienter dotari, vt diximus ſ. in 2. q. prin. in 5. art. & ꝙ epiſcopus debeat prædicta curare, diximus ẽt ſ. in 3. q. prin. in 9. art. & poſſet ẽt indirectè cõpelli, vt nõ admittatur ad iuſpa. niſi perficiat inchoata, & ſic conſtruere vel dotare perfectè, & quõ directè vel indirectè compellatur, vide quæ dicemus j. in ſeq. 5. q. prin. in 19 art. vbi tractabimus quõ compelletur fundator eccleſiæ illã dotare. ¶ † Aduerte ad aliud quod dicit Pau. incipientẽ reædificare eccleſiam fore cogendũ ad totalem reædificationẽ, nam hoc intelligerem ſi penitus eſſet diruta, quia tunc diœceſani conſenſu efficeretur patronus, vt diximus ſ. in j. q. princ. in j. art. cũ tractauimus de diffinitione iuſpa. tamen an & qñ ex reædificatione acquiratur iuſpa. dicetur j. in 6. q. princ. in 3. art. vbi tractabimus, an & quãdo ex reædificatione eccleſiæ acquiratur iuſpatron. & concludimus ꝙ ex totali ruina & reædificatione ſequuta, vnde dicerem in caſu noſtro in reædificatione procedere dictũ Pau. in totali ruina incępta reædificari per aliquem, quia poterit cõpelli ſicut & primus ædificans, vt in gl. in d. c. 3. hoc tit. & dicemus latè vbi ſ. ſi vero non eſſet totalis ruina incipiens reparare nõ compelletur, ſi nõ vult. & rõ hu-
3 ius dicti eſt, † nã ideo cogit ædificans cõplere opus, q̃a incępit, vt in iuribus alleg. p Pau. hic. & in p̄cedenti art. & in d. c. nemo. quæ ẽt rõ militat in totali reædificatione, quia vr̃ de nouo eccleſiã cõſtruere. & ideo ex eadẽ diſpoſitione iuſpa. in vtroq; caſu acquiritur, vt vult glo. in d. c. j hoc tit. & dicemus infra in loco ſ. alleg. ſed ſi ſumus in caſu reparationis, non totalis ruinæ, in quo nec iuſpa. acquirit, nec reparans poteſt dici nouus ædificator, non video cur poſſit cogi ad perficiendã reparationẽ, cùm in eo ceſſent rationes de quibus ſ. in iuribus alleg. per Pau. & per nos, vnde ita intelligendus eſt Paul. nam aliàs in reparatione Pau. male loqueretur.

¶ Tertius artic. 4. q. princ. j. part. j. Libri.

1 *Incipiens eccleſiam conſtruere vel eius hæres intra quinquennium tenetur perficere eccleſiam, ſi eſt locus pius intra annum, vel arbitrio diœceſani eſt relinquendum.*

1 QVAERO Tertiò, intra quantum † tempus principalis vel hæredes qui eccleſiam conſtruere cœpit teneatur illam perficere. Et ſic ſm Paul. ꝙ ſi principalis incœpit & nõ perfecit, hæres tenebitur intra quinquennium opus Deo dicatũ pficere ſi eſt eccleſia, ſi vero alius locus pius, puta domus leproſorũ, vel ſimilis, tunc deberet intra annum, qñ hęc ſunt in vltima voluntate diſpoſita, alleg. tex. in §. ſi quis ædificationẽ. in Auth. de eccle. tit. colla. 9. eſt tex. in c. ad audientiam. el j. de eccl. ædifi. Ita Pau. in d. trac. in 3. part. in 18. q. j. cauſæ. in fi. poſtea ibidẽ in 19. q. quærit quid de principali. intra quod tẽpus cogatur id facere ex quo d. §. ſi quis ædificatione. loquitur de hærede. illo §. coniuncto cum §. ſi quis autẽ co. tit. tamen dicit ipſe idem puto dicendũ in ipſo prin. vt cogatr̃ eccleſiã intra quinq; annos perficerẽ aliã vero domũ ptam intra annũ, cùm illud tẽpus ſit ſtatutũ hæredi qui in locũ defuncti ſucceſſit, ergo vr̃ ab ipſo defuncto tale tempus habuiſſe, cùm hæres & defunctus cenſeatur vna & eadem perſona. §. j. in Auth. de iureiur. a mor. præſt. & hoc dicit tenere gl. in c. nemo. de conſec. diſt. j. & ſequitur Ang. in §. ſi quis ędificationem. ¶ Tu breuiter cõſidera oĩa iſta eſſe arbitranda per epiſcopum cùm terminus deſignatur. iuxta d. c. nemo. & q̃ volunt ibi doc. & ita vult gl. fi. in c. ad audientiã. el j. de eccl. ædifi. quia non poterit dari bona regula, nã erit cõſideranda magnitudo, vel paruitas eccleſiæ, & facultas ædificantis in principali. & alia quæ veniunt conſiderãda quæ diœceſani arbitrio relinquuntur. arg. c. de cauſis. de offi. deleg. & ita euadetur contrariũ quod forma ri poſſet de c. nos quidẽ. de teſta. vbi erat fundandũ monaſteriũ per hæredẽ & nihilominus dar̃ annus, & ĩ monaſterio ẽ eccſa. & § ſi q̃s ædificationẽ dat quinquẽniũ, vt intelligãtur ipſa iura ſm maioritatẽ, vel minoritatẽ operis. ¶ Vel poſſumus dicere c. nos quidẽ. loqui ꝙ der̃ annus quo ad executionẽ, id eſt ad excludendũ hæredem vt epõ ſuccedat in ipſa executione, vt vult ibi tex.

¶ Quartus art. 4. q. princ. j. part. j. Libri.

1 *Promittens conſtruere eccleſiam compellitur ad eam perficiẽdã.*
2 *Pollicitatio de iure ciuili non producit actionem, ſecus de iure canonico. Adde quòd etiam de iure ciuili. vt p Bart. in l. ſi vnus. § ſi pactus ne peteret. ff. de pac. & do. in rubr. ff. de verb. obliga.*
3 *Deus non facit differentiam inter ſimplicem loquelam & iuramentum.*

1 QVAERO Quartò, † an promittens eccleſiam conſtruere, compellatur ad id faciendum & perficiendũ? & Paul. de Cita. in d. trac. in 3. part. in 20. & 21. q. j. cauſæ. tenet ꝙ ſic, tum quia pollicitatio deuenit ad actum facti quo caſu etiam de iure ciuili inducit actionem in factum & poteſt cogi per ciuitatem ad il-
2 lud perficiendũ. l. j. §. j. & ibi gl. & Bar. ff. de polli. † quãuis pollicitatio ſine cauſa non producat actionem de iure ciuili. l. j. in prin. ff. de. l. 2. §. circa. ff. de excep. doli. l. nuda. ff. de dona. l. iuriſgentium. §. ſed cum nuda. ff. de pac. mouetur etiã quia pollicitatio de iure canonico ꝓducit actionem, vt quis cogatur ad illud faciendum et antequam incęperit. c. qualiter de pac. vbi tex. imponit neceſſitatem iudici, vt ea quæ promittuntur opere cõpleantur. a fortiori ergo vbi quis iam incœpit ædificare, dicendũ eſt vt compellatur perficere, ſimplex enim pollicitatio de ędificanda eccleſia ſufficit ad obligandũ
3 pollicentẽ. c. intranti. 22 q. 5. † Deus n. non facit differẽtiam inter ſimplicem loquelam & iuramentum vt ibi. & in c. & ſi Chriſtus. de iureiur. & hoc maxime procedit fauore piæ cauſæ, quia tunc inducitur efficax obligatio ex pollicitatione ſine cauſa etiam de iure ciuili. Cauſa. n. dicitur expreſſa pro anima, & pia dicitur quando aliquid diſponitur fauore animæ. Abb. in rub. de teſta. in 3. col. gl. in l. ſi quis titio. ff. de leg. 2. l. illud. C. de ſacroſanct. eccl. & hoc de obligatione nata ex pollicitatione fauore piæ cauſæ tenuit Bar. & Bal. in d. l. illud. in fin. & Io. An. in addi. ad Spec. in tit. de ceſ. ac. & Abb. in c. ex parte. de cenſi. & Io. And. in c. 2. de conſue. ¶ Tu circa hunc artic. dic ꝙ per c. nemo. de conſe. diſt. j. non ſolũ inducit pollicitatio, ſed obligatio, quæ fit diœceſano, &

ideo

ideo abſque dubio per illum cogi poteſt vt ſæpe ſupra diximus ſecundùm glo.& doct.in c.placuit j.q.2.

¶ Quintus art.4.q.prin.j.part.j.Libri.

1 *Actione in factum compellitur incipiens ædificare eccleſiam.*
2 *Actio in factum datur vbicunque æquitas ſuadet talem actionem dari vbi non eſt expreſſa alia actio.*
3 *Actione in factum cogitur promittens ædificare eccleſiam.*
4 *Actio in factum cui competit contra pollicentẽ eccleſiã ædificare.*

1 ET ex hoc deciditur quintus artic. † qua actione
incipiens ædificare compelletur illam complere,
& Pau.de Cit.in hoc tract.in 3.part.in 20.q.j. cau-
ſæ dicit ꝙ compelletur actione in factum quæ cadit cõ
tra pollicentem etiam ſine cauſa quando deuenit ad
actum facti.per d.l.j.§.j.& ibi glo.& Bar.ff. de polli. ad-
ducit etiam quia de iure canonico pollicitatio produ-
cit actionem ad promiſſum faciendum,etiam antequã
incœperit per d.c.qualiter de dona. multò fortius pote
2 rit cogi actione in factum ſi iam incœpit.† Item actio
in factum datur vbicunque æquitas ſuadet talem actio
nem dari,vbi non eſt expreſſa alia actio.l.& quia. & ibi
Bar.ff.de præſcr.verbis.l.quoties.eod.titu.l.quædam in
prin.& ibi Bar.ff.de eden.inducit etiam fauorẽ piæ cau
ſæ, & ꝙ Deus non facit differentiam inter ſimplicẽ lo-
quelam & iuramentũ,vt in proximo præcedenti artic.
3 diximus.† Si ergo poteſt quis cogi actione in factum ad
pollicitationem adimplendam, etiam antequam incę
perit,quanto fortius poſtquam incœpit,& in hoc non
4 eſt interius inſiſtendũ. ¶ † Sed bene eſt aduertendũ, qs
poterit agere hac actione in factum contra pollicentẽ?
& nulli dubium eſt ꝙ ille cui facta eſt pollicitatio ꝑ iu-
ra ſuperius allegata poſſet etiam dici ꝙ quilibet poſſet
agere actione populi fauore eccleſiæ, & ꝙ diœceſanus
ex officio agere poſſit propter diſpoſitionẽ d. c. nemo.
de conſe.diſt j.cogita ſuper his,quia credo illã ꝓcedere.

¶ Sextus art.4.q.princ.j part.j.Libri.

1 *Bonum coactum dicitur irremunerabile.*
2 *Deus dicitur remunerator aduerbiorum.*
3 *Ex manumiſſione ſerui doloſè per colluſionem factam non acquiritur iuſpatro.*
4 *Beneficium non confertur in inuitum.*
5 *Quæ a principio ſunt voluntatis,ex poſt facto ſunt neceſſitatis.*
6 *Hæres compulſus adire hæreditatem non debet detrahere trebellianicam.*
7 *Compulſus ad faciendum vel perficiendũ promiſſum vel inchoatum circa ædificationem eccleſiæ acquirit iuſpatro.*
8 *Ratio quare in fundatione eccleſiæ & acquiſitione iuriſpa. requiratur conſenſus ordinarij.*
9 *Pœna non debet imponi niſi imponenda exprimetur.*
10 *Clericus ſecularis vel regularis exercens bona ſecundùm eius regulam & hoc faciens ex obligatione magis meretur quàm laicus illud agens ſine obligatione, ratio huius dicti.*

EX præcedentibus ſexto loco quæritur, an quan-
do quis cogitur ad perficiendum eccleſiam, vel đ
nouo fundandum, ex pollicitatione quæratur ip-
ſi fundatori ſeu conſtructori iuſpa.? Iſtam quæſtionem
format Paul.de Cit.in iſto tract.in 3.part.in 22.q.j. cau-
ſæ.& dicit illam eſſe notabilem,& nouam,& ſibi vide-
ri dicendum ꝙ non ſibi quæratur iuſpa. quia iuſpat. eſt
gratia quæ datur patronis laicis in remunerationẽ be-
neficij collati eccleſiæ in honorem Dei vel liberti. c. 3.
1 & c.quia clerici vbi glo.hoc tit.† ſed bonum coactum
vel inuoluntarium eſt irremunerabile. c. non ſatis. 86.
diſtin.vbi non ſufficit bonũ facere niſi beneficiat, aliàs
bonum quod fit non ex voluntate non dicitur bonũ.c.
ſicut enim.32.q.5.ſi non eſt bonum,ergo nec remune-
2 rationem meretur,† dic.ẽ enim,ꝙ Deus eſt remunera-
tor aduerbiorum. Primo attendendo corda hominũ,
an bene, vel male aliquod opus agant, nõ nominum,
hoc eſt non attendit bonum quod fit d. c. non ſatis. &
dicit glo.2.in c.j. de collu. detegen. ꝙ Deus cor tangit
non manum dantis.14.q.5.c.ſi quidem.& dicit glo.in c.
ſicut enim.32.q.5.voluntatis forma moneat opus. 12.
q.2.c.hoc ius.ſic nõ remunerat factum coactè, quia nõ
ex libera voluntate.& ſic non bonum,ergo nec homi
nes debent illud remunerare, omnis enim Chriſti
actio noſtra debet eſſe inſtructio.c.ſignificaſti.de elect.
đ cõſ.diſt j.c.ſolẽnitates.& ibi gl.j.c.Deus. 2.q.j.idẽ dicẽ
3 dum ex coacta fundatione non acquiri iuſpa.¶ † Secũ
dò pro hac parte dicit facere,nam videmus ꝙ ſi domi-
nus patiatur ſeruum doloſè venire ad libertatem, puta
per colluſionem ex tali manumiſſione nõ acquirit iuſ
patro.ex quo doloſa,ſed ille qui detegit colluſionem il-
lud acquirit.l.ad optimum.§.patronum.ff.de in ius vo-
can.ſic etiam in caſu propoſito quando quis do oſe il-
lud adimplere nõ vult ad ꝙ tenet̃ ſed patitur cogi, tũc
illo opere cõpleto non deberet de ea ſtructura quã vo-
luit omittere gaudim habere.arg.l.Papinianus. §. me-
miniſſe.ff.de inoffi.teſta.l.alias.ff de his, quib. vt indig.
regula, ex eo quod qui nixus eſt impugnare non debet
4 lucrũ conſequi.libr.6. ¶ † Tertiò mouet̃ nam iuſpa.eſt
gr̃a ſeu beneficium quod regulariter nõ confert̃ in inui
tum.l.inuito.ff.de reg. iur.ſed iſte qui cogit̃ fundare ec-
cleſiam.inuitus facit, nõ debet conſequi tale beneficiũ
iuriſpa.beneficium.n.confert gaudium,quod in inuito
eſſe non põt cum iſta ſint contradictoria. ¶ Nec ob. ſi
dicatur, fundare,conſtruere,& dotare eſt bonũ opera-
ri, ad quod qs regulariter nõ cogit̃.l. hac lege C.de pac.
conuen.c.vides cum ſeq 23.q.6.nã illud ꝓcedit vbi bo-
num ſtat in ſuo eſſe abſq; aliquo facto hominis,vt nota
tur in dictis iuribus,ſed in articulò noſtro iſtud bonum
non ſtetit in ſuo eſſe,qa per inceptionẽ vel pollicitatio-
nẽ hominis induct̃ obligatio ad id ad quod antea nul-
5 la fuerat,videmus in voto,de voto per totũ,† nam quę
a principio ſunt voluntatis ex poſtfacto ſunt neceſſita-
tis.l.ſicut.C.de actio.& obli.& in præcedentib.art.ſatis
eſt probatum ꝙ quis cogitur ad perficiendũ opus incœ
ptum,& ad quod ſe deſtinauit.d.c. vides.cũ ſeq.& ita re
ſidet Pau. vbi ſ̃.¶ Tu aduerte & dic ſm̃ motiuum Pau.
non concludere in caſu noſtro de dño patiente ſeruũ
doloſè & per colluſionẽ venire ad libertatẽ ꝙ non con
ſequat̃ iuſpa.in illo liberto ex tali doloſa manumiſſiõe,
ſed ille qui detegit colluſionẽ, nam hoc ſimile non põt
adaptari ad caſum noſtrum,quia hic non ſumus in ali-
qua imperfectiõe doloſa,ſed potius ſumus in mera coa
ctione,hoc tñ ſimile poſſet deduci,licèt etiã eſſet a lon-
ge in caſu primi artic præſentis quæſtionis prin. ꝙ ſicut
hic ex colluſione manumittẽte non perficit manumiſ
ſionẽ,quia doloſa,& ideo ſibi iuſpa.liberti non acquiri
tur,ſed illi qui detegit colluſionẽ, & vr̃ perficere opus,
quia manifeſta colluſione dominus amittit dominium
ſerui ſine iurepa.& ex hoc ꝙ efficitur libertus illud iuſ-
pa.acquiritur ipſi detegenti,& ſic libertatem perficiẽti
eod.modo primò conſtruenti non perficienti opus nõ
acquirit̃ iuſpa.ſed ſecundo perficienti quod tñ intellige
6 vt diximus.¶ † Optimũ eſt ſimile id quod dicimus hæ-
redem compulſum adire hæreditatem non detrahere
trebellianicam,quam detrahere potuiſſe ſi voluntariè
adiuiſſet.l.nã quod.§.qui cõpulſus ff. ad treb. & faciunt
pulchra adducta ibi per mod. hoc idem voluit do.Car.
in hac rub.in 2.col.in 9.q.poſt Io.An in c.vnico.hoc ti.
lib 6.faciunt ẽt quæ dicta ſunt per prædictos, vbi proxi-
me ꝙ ille qui fecit conſecrare vel cõſecrauit eccleſiam
indotatam ſi dotare compellatur ex quo ex neceſſitate
dotat non acquirit iuſpatr. Subdit tñ æquius eſſe, ꝙ fie-
ret patronus,quæ dicta qualiter procedant, dicemus la
tè j̃.in hac j.parte.in 6.q.prin.in j.art.in illo articulo. an
dotans eccleſiam poſt fundationem, conſtructionem,
& conſecrationem acquirat iuſpa.in verſ. & ideo dixit
do.Card.vbi pulchre. ¶ Aduerte ẽt ꝙ in hoc art. cõſi-
derarem oĩa quæ conſideraui ſ̃.in j artic.præſentis 4 q.
prine.vbi tractauimus de inchoante & non perficien-
te, an amittat iuſpa. & conſiderauimus tres eſſe cauſas
acquirendi iuſpa.fundationem, conſtructionẽ,& dota
tionem

tionē, & quamlibet ipſarum ſufficere ꝓ integra acqui-
ſitione iuriſpa. ꝙ ſi vna nō perficiť, nō tñ amittiť iuſpat.
iā acquiſitum ex vna vel duabus cauſis vtiq; ꝑfectis qua
rū q̃libet ꝑ ſe ſufficit ꝓ acquirendo iuſpa. diſtinguēdo,
an ſit vnus q̃ debebat oīa facere, an tres, & quilibet de-
bebat explere cauſam ſuā, an plures in qualibet cauſa,
vt ibi. ¶ Eodē modo in caſu nr̃o debemus ꝯſiderare &
diſtinguere, ꝙ cōpulſus ad faciendū, ſeu ꝑficiendū vnā
cauſam, licèt non acquirat iuſpa. ex illa, non per hoc in
totum eccľa erit libera, ſed erit diſtinguendum vt ibi,
adeo ꝙ in caſu ī quo ibi primi p̃roni remanēt p̃roni, re
maneāt & hìc nō ī caſu verò, ī quo nō remanebāt p̃ro
ni, in hoc articulo eccleſia ſit libera. Igiť bñ aduerten-
dū eſt ad ipſam diſtin. ibi poſitā, illā ad caſum noſtrum
reducendo. Et ibi dicta tāto fortius militāt in caſu nr̃o,
quantò magis in eo maior militat rō, & ꝙ militet de-
monſtrať. nā ſi ibi fit illa diſtinctio & in caſib. multis pri
mi p̃roni ex cauſis ꝑfectis remanent p̃roni, licèt vna cā
nō ſit perfecta, q̃ tñ per alium perficiť, multò fortius erit
in caſu nr̃o, in quo ꝑficiť per eūdē, licèt coactè, quia oī
no per ipſum perficiť, vnde illa rō cōis opiniōis quā ibi
retulimus ſicut facit ꝓ illo articulo, multò magis debet
facere & ꝓ iſto. no. iſta q̃a ſubtiliter & non tacta ab ini
tio mūdi. Ad ſubtiliorē tñ ꝯſiderationē aduerte, & dic
in caſu primi articuli qñ primi fundantes ſeu ꝯſtruētes
nō remanēt p̃roni ex illa cauſa q̃ remanſit imperfecta,
puta q̃a nō eſt ꝑfectè ꝯſtructa, ſiue ꝑfectè dotata ſuper-
ueniens & perficiēs illā cām puta ꝯſtructionis, vel dota
tionis efficiť p̃ronus ex illa cauſa, & erit p̃ronus cū pri
mis qui remanſerant p̃roni ex alijs cauſis perfectis, & iō
ibi oīa rectè ꝓcedunt. In caſu verò nr̃o remanebūt pri
mi fundatores p̃ronis ex cauſis perfectè geſtis per eos,
vt diximus ſ̃. ad inſtar dictorū in j. art. ille mō qui volū
tariè nō perfecit cām ſuā, ſed coactus ſi nō acquiret ex
ea iuſpa. cuius erit illud iuſpa. qđ oriť ex illa cā? alterius
nō, quia nemo eſt qui hoc ſuppleat, put eſt in caſu j. art.
ſed eſt ipſemet q̃ perficit, ſed quia coactus facit nō acq̃-
rit iuſpa. Erit ne eccleſia libera? & nō pōt eſſe libera, q̃a
ſūt alij cōpatroni ex alijs cauſis, vnde eccleſia nō poſſet
eſſe libera fundatore coacto, niſi qñ eſſet vnus ſolus qui
oīa agere promiſiſſet vel incepiſſet, & nihil feciſſet niſi
7 cōpulſus, & ſic vt in primo mēbro diſtinctionis. ¶ † Sed
cōtra cōcluſionē Pau. de qua ſ̃. cōſidero ſubtiliter, & ne
ſcio videre quō poſſit eſſe ꝙ cōpulſus ad faciendū, vel
perficiendū promiſſa, vel inchoatū circa ædificationē
8 † eccleſiæ, puniať ꝙ non acquirat iuſpa nā vt ſæpe dixi-
mus, iō in fundatione eccleſiæ & acquiſitione iuſpa. re-
quiriť ordinarij ꝯſenſus vt ille accipiat pollicitationē &
cautelā de ꝯſtruendo, & dotādo eccľam. vt in c. nemo.
de conſe. diſt. j. & per Abb. in cōſ 85. Ieſu Chriſti in j. co.
in 2. vol. dū reddit rōnē ne ꝯtingat opus inchoari & nō
ꝯſumari vel nō ſufficienter dotari, & diximus ſ̃. in 2. q.
prin. in 5. art. & volunt in c. nemo. omnes doctor. ꝙ fiet
cautela inſtr̃alis. vt vult glo. iuncto tex. in c. placuit. j. q. 2.
ergo vt cogi poſſit ꝑficere qđ obtulit, & nihilominus
tex. glo. & oēs in c. nobis. hoc tit. intelligunt illū tex. req̃
rentem cōſenſum diœceſani pro acquiſitione iuriſpat.
eſſe illum. de quo in c. nemo. & non alium cōſenſum,
vt latius diſputauimus ſ̃. in 2 q. prin. in 3. art. & ita ꝯclu
ſim⁹ ſm̃ cōem opinionē, licèt ego contrariū tenuerim.
Si ergo ſufficit ille ꝯſenſus. c. nemo. ad faciendū quem
patronū, & ibi præſupponiť ꝙ ſi talis p̃ronus non perfe
cit opus, & ſic non deduxerit eccleſiam ad eſſe & ad be
ne eſſe, cū hoc importet iſtud verbum patronus. vt di-
ximus ſ̃. in 2. q. prin. in 2. art. poſſet cōpelli ſm̃ glo. in d.
c. placuit. virtute obligationis inſtr̃alis, & in caſu cōpul
ſionis ad priuationē nō procedat ille tex. nec tex. c. no-
bis. hoc tit. nec nos procedere debemus per auream &
9 vnicā doct. glo. pe. in c. fi. hoc tit. ibi, † quia cùm ſit iſtud
pœna non debet imponi, niſi exprimať ꝙ ſit imponen-
da. cum multis quæ poſſent ad hoc allegari. cur non di-
cemus iſtum cōpulſum non acquirere iuſpatr. quod tñ
acquiſierat ex conſenſu ꝑſtito per diœceſanū qui vř cā
efficiens in hoc caſu? quia laicus aliter incapax eſſet hu

ius iuris ſpiritualis, vt vult Abb. in cōſ. 59. dn̄s Iacob. de
Racaneto. in verſ. 3. principaliter. in 2. vol. & diximus ſ̃.
in 2. q. prin. in 5. art. in verſ. idem vero. & in verſ infero
& quarto. poſtquā igiť eſt effectus p̃ronus, licèt cōpella
tur perficere opus, non ꝑꝑ hoc priuabitur iurepatr. vel
illud non acquiret, cū hoc non ſit deciſum in iure, cogi-
ta quia prædicta procedunt. ¶ Niſi ſaluares dictū Pau.
poſſe habere locū, qñ quis cōpelleretur ex pollicitatiōe
facta non cū habuit conſenſum ordinarij, ſed ante or-
dinario vel alteri qui adhuc cōpelli poterit per dicta ſ̃.
in 4. art. & 5. quæ pollicitatio tenet fauore eccleſiæ, vt
ibi dictum eſt, & in hoc caſu non obſtaret conſideratio
mea fundata ſuper d. c. nemo. & in gl. d. c. placuit, & ibi
nota. ¶ Et tenendo hanc opi. meam nō obſtare ſimile
de trebellianica, quā amittit hæres cōpulſus adire hære
ditatē, quā reſtituere debebat, tum quia antequā audi-
uiſſet nō erat effectus hæres, nec fuerat lucratus trebel-
lianicam, ſed adictione efficiebať hæres, & trebelliani-
cā lucrabať. hic aūt ſecus: quia ꝯſenſus ordinarij fecit il
lū p̃ronū. ¶ Vel fortius r̃nde ꝙ in caſu trebellianicæ lex
vltra proceſſit priuando cū quarta Trebellianica. vt in
d. §. qui cōpulſus. l. nā quod ff. ad treb. hic vero nō habe
mus canonē tale quid dicentē, ergo nec nos dicere de
bemus, iuxta tex in Auth de non eligen. ſe. nub. in ver-
bo non eſt lex tale quid dicens. & tex. in c. j. ibi *nuſquam cautum reperitur in ſede vacan.* & tex. in l. at ſi quis. §. idem
labeo. lo. 2. ibi *cùm in eum pœna ſtatuta non ſit.* ff. de relig. &
ſump. fune. ¶ Nec ēt obſtat id qđ dixit Car. poſt Io. An.
in hac rub. in 6. q. ſ̃. alleg. quia loquuntur ipſi doct. non
in eo qui a principio eccleſiā ꝯſtruere volebat, & inter
uenit ꝯſenſus ordinarij, ſed in extraneo q̃ ꝯſecrauit, uel
ꝯſecrari fecit eccleſiā indotatā ꝙ cōpellať ad dotē, q̃a
aliàs non procederet, vt latè dicemus infra in loco ſ̃. al-
leg. vbi diſcutiemus illud dictū do. Car. & Io. An. & cū
toto hoc do. Car. dicit æquius eſſe ꝙ talis eſſet p̃ronus,
q̃ æquitas eſt attēdenda in caſu nr̃o cū ſimus in iure pa-
tronatus qđ eſt ex gr̃a c. 3. hoc tit. maximè attenta illius
rōne vt hoīes inducanť ad eccleſias fundandas, nā totū
ꝯtrariū eſſet ſi ex ſola cōpulſione ille qui erogaret bo-
na ſua amitteret iuſpat. attendenda eſt ergo hìc iſta rō
generalis, de qua diximus ſ̃. in j. q. prin. in 12. artic. ¶ Nec
ēt obſtat primum motiuū Pau. ꝙ cū ſit bonū coactū, &
inuoluntariū non ſit remunerabile, & ſic nō debet cō-
ſequi iuſpa. & ꝙ Deus tangit cor & nō manus &c. nam
r̃ndeamus ꝙ a principio fuit voluntariſſimū cū pollici
tus fuit & ordinario promiſit ꝯſtruere eccľam ad quod
nō erat obligatus, vñ magis voluntarium fuit factū ei⁹
ad quod cùm nō eſſet aſtrictus ſe obligauit, q̃ alterius q̃
10 faceret ſine obligatione † & reſilire poſſet, ſicut dicim⁹
magis mereri presbyterū ſecularem, vel regularē exer
centē bona ſm̃ eius regulam hoc facientem ex obliga-
tione, q̃ laicus illud idem agentem ſine obligatione, q̃a
ad illud presbyter in totū ſe obligauit, & ideo non pōt
retrocedere, laicus verò ſic, & plus dat qui dat totum,
& non valet retrocedere, q̃ qui dat quando vult nā ſm̃
Anſelmū in lib. de ſimilitudinib. plus dat qui dat arbo-
rē & fructum, q̃ qui dat fructū ſolum. & Augu. fœlix ne
ceſſitas quæ ad meliora cōpellit. gl. aurea in cle. vnica.
in §. o ſingularis. de reli. & ve. ſan. in ver. ſeipſum. & Ri-
car. in 4. ſent. diſt. 38. art. 6. q. 2 & doc. omnes ſuper dicta
gl. frater Ang. de calu. in ſua ſumma votū quintū. §. 2.
¶ Secundum motiuū Pau. non obſtat, quia non facit ꝓ
hoc artic. vt ſupra diximus. ¶ Minime obſtat tertium
eius motiuū, ꝙ cùm iuſpa. ſit gr̃a. & gratia ſit beneficiū
tribuens gaudium, & beneficiū non cōferatur in inui-
tum, nec inuitus poterit de illo gaudere &c. nā prædi-
cta ſi bene cōſidereñť nō concludūt in caſu nr̃o. Iſte. n.
cogiť exequi qđ pollicitur eſt, & hoc facit inuitum acq̃-
rere iuſpa. quod oriť ex illo facto facit gaudenter, ſeu fe
cit in principio cū habuit cōſenſum diœceſani, vt ſ̃. di-
ximus. do exemplum pone in caſum §. qui cōpulſus. l.
nā ꝙ. ff. ad treb. ꝙ ille hæres cōpelleretť adire hæreditatē
nonne hoc facit coactus? certe ſic, ſi mō non prohibe-
retť a iure accipere trebellianicam, & ſic illā poſſet acci
pere

cit in caſu neceſſitatis epiſcopũ compellere populũ ad
ſubueniẽdũ nouo capellano, ſi populus nõ ſufficit cõ-
pellet abbatẽ vel præpoſitũ cui capella ſubeſt q̃bus de
ficientibus prouidebit de ſuo c.ſi.de eccl.ædifi.& ſi nõ
põt, vltimũ erit remediũ vt capellanus ex ĩduſtria ſua
quærat ſibi victũ.91 diſt.& ibi gl.& c.j.21.q.j. qđ dicit
Abb.in d.c.3.valde notandũ pro limi.c.nemo.de cõ-
ſe.diſt.j.¶ Tu aduerte ad duo.primũ eſt ꝙ ſm omnia
iura ſupra alleg.habens curã aĩarum cogitur eccleſias
ædificare iuxta neceſſitatem populi, de ſuperfluis tñ
redditibus,& hoc quia ſuũ eſt prouidere animabꝰ ſibi
commiſſis & hoc faciendo non contrauenit iuramẽ
to qđ præſtiterat rector curatus de non alienandis bo
nis eccleſiæ:qa hoc caſu nõ dr̃ alienatio.vt in c.ſi.de ec
cle.ædifi.nã bona ipſa q̃ habuerat vt regeret populũ ſtã
te neceſſitate populi,ꝓ ꝓuidẽdo eorũ neceſſitati con-
cernẽti curã animarũ,expendi debebant.vt fit in d c.
ſi.¶ Et ex hoc colligitur ꝙ ſi rector curatus nõ habe-
ret vñ hoc faceret,quia tantã dotẽ a parrochianis nõ
habuit,q̃ ſufficeret ad prædicta agẽda, ipſemet popu-
lus ſibi prouidere deberet de noua eccleſia ædificãda.
¶ † Aduerte ſecundo ex p̃dictis inferri rectorẽ curatũ
2 vel populũ in caſu neceſſitatis cogi ad eccleſias ædifi-
cãdas ex debito, & ſic non ex primæua libera volũtate
nec ex pollicitatione, ſed ex maiori vinculo, puta qa
vt curatus ex opulẽtia ſuæ eccleſiæ tenebatur ædifica-
re eccleſiã pro neceſſitate populi. Et in caſu quo popu
lus hoc facere teneret̃ (vt proximè diximus) tenebat̃
ꝓ habendis ſacramentis, & licèt compulſi hoc agerẽt
acquirũt iuſpa.vt in præallegatis iuribus, vt alij inducã
tur ad id agẽdũ.vt in ſi.d.c.4.incip.de his.de eccl.ædifi.
quãto magis in priuato ſimpliciter incipiente ædifica
re vel pollicente vt ẽt cõpulſus acquirat iuſpatr. & ſic
cõtra opi.Pau ſed pro op.mea de quibus late ſupra di-
ximus in 6.art.proxime præcedenti.¶ Et ex concluſio
ne Pau.in p̃ſenti q.ſeu articulo colligit̃ ẽt ꝙ ĩ terminis
illius ceſſantibus ſupraſcriptis,ꝙ quis non incepit nec
pollicitꝰ ẽ ædificare eccleſiã, & ceſſante ẽt neceſſitate
ꝓ cura animarũ nemo cogit̃ fundare eccleſiã, vt ego
ẽt tenui ſupra in 3.q.prin.in 14.ar.vbi tractauimus, an
habẽs pecuniam & non fundũ poſſit cõpellere domi-
num fundi ad illum vendendũ. Et mihi fuit uiſum di-
cere ꝙ non, non exiſtente neceſſitate curæ animarũ.

¶ Nonus arti.iiij.q.prin.j. partis.j. Libri.

1 *Eccleſia quid eſt.*
2 *Iuſpa acquiritur ſtatim perfecto ædificio in loco qui non indiget conſecratione, & quo ad exercitium.*
3 *Iuſpa.acquiritur perfecto ædificio in loco qui indiget conſecratione non quo ad exercitium, niſi poſt traditam dotem.*

QVæro Nonò, qñ competet iuſpatr. eccleſiæ ali
cui cũ incipit ædificare, vel cum perfecit, ſeu
poſt conſecrationẽ, vel aliquo alio ſtatu vel tẽ
pore? Iſtam q.format Pau.in hoc trac.in 8.parte in 3.
q.& dicit in primis duobus caſibus, vꝫ cũ quis incœ-
pit ædificare vel perfecit non putare acquiri iuſpa.ec
cleſiæ:qa nõ ſufficit incipere, ad hoc vt quis acquirat
iuſpa.ſed requirit̃ ꝙ perficiat, vt dicit ſe latius dixiſſe
ſupra in 3.parte.in 14.q.j cauſæ.quã quæſtionẽ nos po
ſuimus ſupra in j.ar.præſentis 4.q.prin.& vt ẽt dicit ſe
dixiſſe ſupra in d.3.parte in 18.q.j.cauſæ.de qua nos
tractauimus ſupra in 2.ar.ꝙ quis cogitur perficere,&
ẽt remittit ſe ad d.3.partẽ in 22 q.j.cauſæ.de qua nos
tractauimus ſupra in præſenti q.in 6.art.an cõpulſus
perficere acquirat iuſpa.¶ Quod idẽ ſit in ſecundo ca
ſu probat,nã nõ ſufficit,vt quis perficiat ædificiũ quo
ad acquirendũ iuſpa.eccleſiæ,ſed requirit̃ ꝙ ædificiũ
nomen eccleſiæ aſſumat, & hoc fit per cõſecrationẽ
1 ipſius,† eccleſia enim dr̃ locus parietibus circundatus,
ꝯſecratus, vbi conſueuerũt veniã peccatorũ Deũ timẽ
tes exorare.§.quia vero ita cõpelluntur. ĩ Auth. vt li-
ceat matri & auiæ.colla.9.& ĩ c.j.de cõſecra.diſt.j. &
ita dr̃ eccleſia domus Deo dedicata & ſacrata, ad di-
uina officia Deo celebrãda.Hoſ.in ti.de cõſecra.eccl.
in prin.Azo.in ſumma.C.de ſac.ſanc.eccl.Igitur poſt
quã fuerit Deo dedicata, tũc poterit p̃ronus exercere
iuſpa.de quibus in gl.in c.piæ mẽtis.16.q 8.& per Pau.
in hoc tracta.in 6.parte.Et nos (Deo dante) dicemus ĩ
ſeq.partibus, & idẽ dicit fore dicendũ in patrono alta
ris, vel alicuius capellæ, vt tũc vti poſſit iurepa.cũ fue
rit cõſecratũ ſeu cõſecrata, nã & in talibus conſecra
tio requiritur, vt p Hoſt.in d.ti.de conſecra eccle.vel
alta.in §.& an ſit iterãda ꝯſecratio.in verſ.altaria. ĩ c.
eccleſiæ.de conſecra.diſt.j.& quomodo talia fiant di
cit ſe late dixiſſe ſupra in iſto trac.in 3.parte.in q.32.j.
cauſæ.verſ.23.ſciẽdũ eſt.cũ ſeq.ita reſidet Pau.vbi ſu-
pra.¶ Tu ꝯſidera ꝙ iuxta tex.ĩ c.nemo.de cõſecr.diſt.
j.iunctũ cũ c.placuit.j.q 2.& cũ c.nobis.hoc tit.dos aſ-
ſignat̃ ante appoſitionẽ primi lapidis, ſeu ſit cautela de
dote danda per chartulã ſeu inſtrumentũ, vt in d.cap.
placuit & diximus ſupra in 6.art.proximè p̃ceden. &
ꝙ ꝓ p̃ſtatione cõſenſus ordinarij, qui eſt cauſa efficiẽs
ad faciendũ quem p̃ronum, vt diximus poſt Abb. ſu-
pra in ij.q.prin.in 5 art.dicto conſenſu p̃ſtito effectus
eſt p̃ronus, & ſic non eſt expectanda conſecratio, nã ſi
aliter diceremus, ſi dos daretur in appoſitione primi
2 lapidis qs adminiſtraret illã? ¶ Vnde † in hoc paſſu ſic
diſtinguere, ꝙ aut loquimur in iurepa.alicuius rei quę
nõ indigeret cõſecratione prout eſt hoſpitale, domus
pia, collegiũ ſcholarium, & ſimilia, in quibus nõ cadit
cõſecratio, & eſt dicendum ꝙ eo ipſo dicatur acquiſi
tũ iuſpa.& eius exercitium ſi fuerit incœptũ & perfe-
ctũ, & ẽt adminiſtratio, & hoc idẽ dicerẽ in beneficijs
creatis in abſtractu ꝯſiſtẽtibus in certis redditibus &
bonis, ĩ quibus fundator uoluit præſentari clericũ ſeu
ſacerdotẽ pro tot miſſis celebrãdis in tali eccleſia, vel
in quacũq; eccleſia, in quo non cadit nec ædificiũ nec
ꝯſecratio, q̃ beneficia frequẽter fiũt ĩ partibus noſtris,
& nulli dubiũ eſt, ꝙ habito conſenſu diœceſani ĩcõti
nẽti ille efficit̃ p̃ronus, & habet exercitationẽ iuriſpa.
cũ in p̃dictis ceſſent rõnes Pau.& militet diſpoſitio c.
3 nobis.hoc ti.¶ † Si verò ſumus in eccł'a, vel altari etiã
cõſecratione indigente, & tunc dicerem ex quo con-
ſenſus diœceſani eſt cã efficiẽs in acquiſitione iuriſpa.
incõtinenti efficiatur p̃ronus. verũ ꝙ effectus ſtabilis
ꝓcedat ex adimpletione cauſæ quã facit, puta ſi fuit
vnus q oĩa facere ꝓmiſit, & oĩa adimpleuit.& ſic fun-
datur, & cõſtruxit, & dotauit, & ſic fuerũt plures, & q̃li
bet ꝓfecit cauſam ſuam, & erit cũ effectu p̃ronus. ſi ve
rò nõ perfecit, qđ per conſenſum diœceſani acquiſiue
rat, amiſit. vt diximus ſupra in j.ar.præſentis.q.& ſic ſi
haberem in ꝯſideratione cõſecrationẽ.aut nos volu-
mus cõſiderare effectũ, & ſic exercitiũ iuriſpa.& tunc
diœceſani conſenſus nõ tribuit exercitiũ:qa tpe quo
præſentatur nõ cadit exercitiũ, ſed ponus traditio do
tis facit cadere partẽ exercitij.ſ.p̃ſentatio, & alia q̃ ca-
dere poſſent ſtãte dote. Ius verò proceſſionis & alia q̃
fiunt intus eccleſiã nõ cadũt niſi ædificata, & ꝓ miſſis
celebrãdis etiã conſecrata, & idẽ in altari. vnde con-
cluderem ꝙ ſi dos non daretur niſi tpe conſecratio-
nis, qa nulla caderet adminiſtratio, nullũq; exercitiũ
iuriſpa.ẽt in eccleſia cũ ibi nõ celebret̃, & tunc proce-
dat dictũ Pau.quo ad exercitium, tñ non quo ad eſſe
patronũ:quia iam illud acquiſitum eſt p cõſenſũ diœ
ceſani expectato euentu perfectionis vt ſupra.¶ Aut
dos daret̃ in limine fundationis vel poſt, ante tñ cõſe-
crationẽ ædificij, & adhuc dicerẽ cadere exercitiũ iu
riſpa.vt præſentet̃ rector ſaltem pro adminiſtrãda do
te, licet nõ quo ad alia, & ita video hodie obſeruari,
nã multæ sũt eccł'æ & altaria bñficiata nõ conſecrata
& ſic baſilicæ, in quibus celebrat̃ cũ altaribus portati
libus, & nihilominus p̃ſentant̃ & inſtituunt̃ rectores
in eis & diuina celebrãtur officia, & hoc caſu dicerẽ
ẽt habere locũ ius proceſſionis, & ita tenerẽ qa certe
ꝓcedũt. Et facit cõſi.121.do Phi.decij ĩ cã venerabilis.
ante fi.2.col.ĩ verſ.poſtremo.¶ An capella aũt ꝯſecret̃
aduerte ꝙ iura loquuntur, & maxime c.eccłæ.el.2.de
conſecra.

conſecra.diſt j.& c.j. & tot.tit.de conſecra.eccle. & alta. & de his ꝯſecrationibus habetur officium in pontificali libro.non aũt de capella,quæ eſt pars eccleſiæ. na Hoſti.vbi ſupra niſi eſſet capella de per ſe ſtans, q̃ tamen eccleſia diceretur vt ibidem,de ſignificatis autem huius verbi eccleſia recurrendum eſt ad glo.in c. fina ne præla.vices ſuas.de quibus tamen Deo dante aliàs in loco alio infra dicemus.

¶ Decimus articulus iiij. q. princ.j.part.j. Libri.

1 *Iuſpatr.erit tertij hoc ſtatuentis fundãtis conſtruentis vel dotãtis cum conſenſu epiſcopi.*
2 *Vnica præſtatiõe cõſenſus ordinarij fundator,cõſtructor, vel dotator acquirit iuſpa & illud in penitus extraneũ transfert.*
3 *Voluntas teſtatoris eſt deambulatoria vſq; ad mortem.*
4 *Teſtator qui mandauit creari beneficiũ,& conſtituit aliquẽ tertiũ patronũ cum cõſenſu ordinarij,non põt reuocare q̃ ſecit.*

SI conſtruens Fundans,ſeu dotans voluit iuſpa. illiꝰ eccleſiæ eſſe ipſius , & alterius qui nihil dedit vel alterius tantum,& nõ ipſius,ſeu eius hæredũ , an hoc facere poſſit? Et Calde.in conſi.vltimo in hoc tit.
1 † tenet ꝙ ſi fundans & dotans ſtatuit cũ conſenſu epi ꝙ iuſpa.ſpectet ad eũ & ad Titium, ẽt Titium eſſe patronũ,licèt Titius ipſe non fundauerit nec dotauerit: q̃a ille alius eius noĩe fundaſſe vr̃,vel eius ius ei cõicauit.ſequitur Roc.in hoc tract.in verbo pro eo ꝙ cum diœceſani conſenſu in 31.chart.in prin.4.col. in 16.q. Pau.de Cit.ĩ hoc trac.in 3.parte in 22.q.j.cautæ, latius vr̃ velle.ſ.teſtatorẽ poſſe mãdare in eius teſtõ hr̃di fundare eccleſiã,& ꝙ alteri iuſpa.acquirat̃,ſeu alteri illud iuſpa.reſeruauit,& dicit attendendam eſſe voluntatẽ teſtatoris,quia nõ eſt cõtra iura.alle.§ his igit̃ ĩ Auth. de hære.& Falc.& plus ſiue hæres voluntatẽ defuncti ſuit exequutus voluntarie ſiue coacte, nihilominus iuſpa.erit illius tertij.Cuius dicta ẽt retulimus ſupra ĩ hac 4.q.prin.in 7 art.& nihil dicit de ꝯſenſu diœceſani.nos vero declarauimus eius dictũ ibi procedere cũ ꝯſenſu diœceſani,& non aliter.¶ Do.Pet.de Anc.ĩ cõſ. 81.In Chriſti nomine &c.prima facie ponit thema ꝙ Titiꝰ fundauit beneficiũ reſeruato iurepa.illius B. extraneo & Ioanni eius filio maſculis,vñ ortr̃ q̃õ, quia Ioannes moritur ſine filijs,an tranſmittatur iuſpa. ad alios hr̃des ipſius Ioannis,argumẽtat̃ ad partes, & cõcludit ꝙ ſic:quẽ articulũ tractabimus infra in hoc.j.lib.in 2.parte in ij q.prin.in 5.art.Et ſic Petrus ibi præſupponit valere talẽ diſpoſitionẽ in B.extraneum.& in vltimo articulo partis affirmatiuæ tenet,ꝙ ex quo Titius voluit B.eſſe p̃ronũ,licèt abſq; aliqua mentione de deſcẽdẽtibus hæredibus dictũ iuſpa.ipſe B tranſmittet ad alios hæredes ẽt extraneos,vt nos diximus vbi ſupra & ſic Petrus vr̃ poſuiſſe caſum do.Roc.q̃ñ quis reſeruauit iuſpa.ſibi & vni extraneo:quia ponendo Ioannẽ eius filiũ vr̃ ſibi reſeruaſſe.ſimile ẽt licèt in longiori caſu vr̃ voluiſſe Gaſpar Cald.in 61.char.conſi.ſuorũ conſi. 4. hoc ti.Titius habens. vbi facit patronos ſecũ fratres ſuos & de ſtirpe ſua & demũ epiſcopũ,qui tñ nihil dederunt in fundatione,conſtructione,& dotatione bñficij.¶ Adduco ẽt Gaſp.Cald.in d.61. char. cõſi. ſuorũ cõſi. 5.mulier q̃dã.hoc ti.q̃ ponit caſum de quadã muliere q̃ ædificauit eccleſiã & fecit certos p̃ronos illi capellæ extraneos,quærit an poſt mortẽ fundatricis trãſeat ẽt inſpa.ad hr̃des ipſius fundatricis,vel ad illos extraneos tãtum,& ſuos hr̃des,& determinat ibi Cald. iuſpa.nõ trãſire ad hr̃des fundatricis vnà cũ extraneis, ſed ad illos extraneos & eorũ hr̃des ſolũ excluſis hr̃dibus fundatricis,& inter alia monet̃,nã ſi habens iuſpa. de auctoritate epi alteri dederit ſibi nõ remanet,nec ad ſuos hr̃des trãſfert alleg c.ſignificauit.de teſti. & c. primũ hoc ti.li.6.& ibi Arc.& doc.cũ igit̃ ibi ſuit ordinatũ in quẽ trãſferre tetur,ſequit̃ ꝙ ad hæredes fundatoris nõ trãſmittat̃,cũ ſibi nõ retinuerit illud , de quo cõſilio tractabimus infra ĩ 2.parte huius primi liã 2.q. prin.ĩ 12.art.vbi teneo cum ipſo Cald.ꝙ licèt p̃dicti extranei nihil fecerint.potuit ipſa fundatrix facere ꝙ iuſpa.per ipſã acquiſitũ trãſferret̃ ad illos, & ſic illi ab ea cauſam habuerũt,vnde præſupponunt tã ipſe Cal. q̃ dicta Mea requiri conſenſum ordinarij, qui dno efficiet.ꝙ ſ.fundator acquirat iuſpa.& transferat,& ſic habeat vim cõſenſus.c.nemo.de conſecra.diſt.j.& c.nobis.hoc tit.qui requirit̃ in creatione beneficij & acquiſitione iuriſpa.& vim cõſenſus qui requirit̃ in trãſlatione iuriſpa.ti.gratuito.de quo in c.ꝙ aũt.in c.Illud in c. ex inſinuatione.in c.nullus.ĩ c.ſuggeſtũ.& in c.p̃terea el.2.hoc ti.& ſic præſtando hunc cõſenſũ ex vnica pręſtatione creabit̃ & trãfereretur iuſpa.ſicut dicimus ꝙ q̃ñ epſ iure deuoluto ꝯfert vnico actu & eligit cõfirmat, ſeu præſentat & inſtituit,vt per doc.in c. 2. de conceſ. præben.& ſuo loco infra latius dicemus . Et circa iſta vide q̃ ſubtiliter dicentur infra in 2 parte huius li.in 2. q.prin.in 2.art.in uerſi.poſſes dicere in hoc caſu. ¶ Et vide q̃ ẽt dicemus infra in 2.parte huius li.in 2.q. prin.ĩ 12.art.ꝙ ſi fundatrix fecit in totũ patronos extraneos, illi & eorum hæredes erunt patroni,& non ſuccedent in illo hr̃des fundatoris.Et uide ẽt infra in 3.parte huius li.in 6.q.prin.ĩ 5.art vbi tractabimus,an legari vel
2 donari poſſit iuſpa.futurũ . ¶ † Et hoc mõ iſta deciſio ſubſtineri põt ꝙ procedat, vt in vnica præſtatione conſenſus ordinarij,fundator,cõſtructor, vel dotator acquirat iuſpa.& transferat iuſpa.in penitus extraneũ ſiue ĩ partem,ſiue in totum.in partem illum admittendo ſecũ vel cũ eius hæredibus,vt in caſu Cald.relato a dño Roc.vbi ſupra in caſu conſilij 81.Pet.de Anc. & in caſu conſilij 4.Gaſp.Cal.de quo nos dicemus infra ĩ hoc j.li.in 2 parte.in ij.q.prin.in 11.art.vel in totũ. vt in caſu Pau.de Cira.vbi ſupra & d.conſilij 5.Gaſp.Cal.ſi.n. ſecus intelligeret̃. hic eſſet nouus modus acq̃rendi iuſpa.per aliquẽ nullã ex tribus cauſis facientẽ, nec priuilegiũ ſummi Pontificis habẽtem, ſed ex permiſſione mera fundatoris, q̃d non eſt dicendũ,niſi vt ſupra.ſ.ꝙ acquiratur & transferatur hoc operante cõſenſu diœceſani.¶ Et ꝙ dixi ſupra in partem,non intelligas vt diuidat̃ iuſpa.quia cum ſit indiuiduum, diuidi non põt. vt in c.j.hoc ti ſed potius debemus illud verbũ in partẽ intelligere ipſum tertiũ ſecũ admittendo cõicando cũ illo ius ſuũ,vt ſupra eſt dictũ.¶ Et põdera dicta Pet. de Anch.ſupra relata ꝙ iſte tertius trãſmittet in hære
3 des & ſucceſſores hoc iuſpa.taliter acquiſitum.¶ † Ex quibus oĩbus infero ad vnũ caſum ſuper quo externo die r̃ndi in facto,ꝙ quamuis voluntas teſtatoris ſit deambulatoria vſq; ad mortẽ.l.iiij.ff.de adimẽ.leg.cum
4 alijs vulgatis iuribus, † tñ ſi aliquis in ſuo teſtamento creauit ſeu mandauit creari beneficiũ & cõſtituit aliquẽ tertiũ p̃ronum,qui ad illud haberet pręſentare beneficiatũ,& ad prædicta interueint conſenſus ordinarij , ꝙ talis teſtator non poterit reuocare , quod fecit, nec pœnitere, cũ imò ad id exequendum poterit cõpelli per dicta ſupra in proximis articuſis maxime in 4. 5. & 6. rõnibus ibi adductis & ẽt p̃xime allegata ratione:quia illud iuſpa.fuit p̃fectũ in ſe, & p ipſũ in aliũ translatũ,adeo ꝙ tãto magis nõ põt retrocedere . Et pulchrã ponemus diſtinctionẽ ad hoc dictum in 5. q. princ.in 8.articu. in 30. priuilegio in fi. & uide ẽt q̃ dicemus ĩ.in 10.q.prin.uerſus fi.4.art.& infra in 2.parte p̃ſentis lib.in j.q.prin.in 21.artic.in uerſ.bene ſummopere & in 6.q princ.in 5.articu.de quo ſupra. ¶ Et ex hoc colligit̃ aliud mirabilius,ꝙ cũ trãſlatio tit. gratuito eſt facta ĩ tertiũ de cõſenſu ordinarij,ẽ p̃fecta translatio p iura ſupra alleg.& ideo nõ poterit teſtator ſeu fundator reuocare ad ſe ſeu ad , ſuos hr̃des iuſpa.ſed oĩno erit illius tertij,quẽ ipſe uoluit eſſe p̃ronũ,& ſic in quẽ iuſpa.trãſtulit vnico actu creãdo & trãſferẽdo .ſecꝰ tñ ſi ꝯſenſus ordinarij nõ ĩteruenisſet ſaltẽ ante mortẽ teſtatoris,q̃a tũc illud iuſpa.trãſiret ad hr̃des,ſicut dimꝰ de donatiõe facta nõ ĩteruenĩẽte ꝯſenſu ordinarij ante mortẽ donãtis,de qua ĩ.hoc libro in 2.parte.ĩ j.q. prin. in 17. art. & de legato iuriſpa. facto non interueniente

niente conſenſu ordinarij ante mortẽ legantis de qua ſimiliter infra in d.j.q.princ.in 17. art. quia tunc vſq; ad mortem mutare poſſet eius voluntatem, & per ſe retinere, vel alteri dare, vt in c.ſuggeſtũ.hoc tit.& ſimiliter dicemus infra in d.j.q.princ.in 17.art. & nulli dando remaneret apud hæredem, vt latè vult Abb.in diſputatione augerio de qua dicemus infra in locis ſupra alleg.

¶ Vndecimus art.4.q princ.j.part.j.Libri.

1 *Teſtator mandat eccleſiam conſtrui per hæredem ſuum intra tantum tempus, aliàs ſit priuatus hæreditate, ſi moritur hæres intra illud tempus hæres hæredis non tenetur ad illam pœnam, ſiue hæres ſit laicus, ſiue aliqua alia perſona priuilegiata.*

QVæro vndecimò, an ſi teſtator mandat eccleſiã conſtrui per hæredem ſuum intra tale tempus, aliàs ſit priuatus hæreditate, ſi moriaĩ hæres intra illud tempus, teneaĩ hæres minus hæredis ad illam pœnã? Iſtã q.format Roc.in hoc tract.in verbo cõſtruxit in 34.char.in 2.col.in fi.10.q. in verſ. an autem ſi teſtator. & remittit ſe ad Bar.in conſ. ſuo.7.incip. factum tale eſt. & qd ſi ſit pius locus, vel minor inſtitutus, & grauatus ad ꝯſtruen.eccleſiã vel capellã intra annũ ſub pœna priuationis hæreditatis, an lapſo anno detur reſtitutio? & ꝯcludit ꝙ ſic.alleg.tex.ſin.in l.3.§.ſi hęres.ff.de mino.& dicit ita deciſiſſe Romanũ in ſing.ſuis cha.2.col. 4.ſing.incip.pridie habui.etiam alleg. Bal.ĩ l.pupillorũ.
1 C.de repu.hæred. ¶ † Tu aduerte ꝙ Barth.ibi.ſ.in d.ꝯſ. 7.concludit ꝯtrariũ ꝙ hæres hæredis nõ incurrat illam pœnam, & loquitur in hærede laico & nõ priuilegiato, quantò igitur minus non incurret eam pius locus, vel minor, & ſic perſona priuilegiata grauata ad id agendũ ſi bene illud non egerit? & iſte articulus non vr materiæ noſtræ niſi hoc mõ deduceretĩ, nam ſi teſtator mandauit ꝯſtrui eccleſiã per hæredẽ iuſpa.tranſiret cũ hęreditate in hæredẽ, & in hæredẽ hæredis gl. in c. piæ mentis.16.q.7.ſi igiĩ hæres & hæres hæredis ex pœna appoſita per teſtatorẽ priuarenĩ hæreditate, amitterent iuſpa. ſicut & filij exhæredati, vt dicemus infra in hoc j.lib. in 2.part.in 2.q.princ.in 21.art. ¶ Dicerem tamen, ꝙ quãuis hæres, & hæredis hæres non incurrerent pœnã priuationis hæreditatis, quia nõ obſeruarũt teſtatoris mãdatũ, priuarentur tamen hæreditate ſicut & compulſi per ea quæ diximus ſupra in 7. proximo præcedẽti art.

¶ Duodecimus art.4.q.prin.j.part.j.Libri.

1 *Legatum inſufficiens pro eccleſia conſtruenda debet conuerti ad alium vſum pium de conſenſu tamen epiſcopi.*

1 COntingit duodecimo loco dubitari, pone † ꝙ teſtator leget centum pro eccleſia vel capella conſtruenda, & illa centum non ſufficiant, an hæres tenebitur ſupplere? & concludendum eſt ꝙ non, ſed in hoc caſu debebunt illa centum conuerti ꝑ hæredẽ in alium pium vſum de conſenſu tamen epiſcopi ſm Abb.per illum tex.in c.nos quidem, & plenius ibidem per Io.de Imo.in 5.col.in verſ extra glo. poſt Io. And. & Bud.qui allegant alia iura ſequiĩ Roch. in hoc tract. in verbo conſtruxit.in 34.char.in 2.col.in 11.q.& dicit pro hoc facere ea quæ ipſe dixerat ſupra in eodem trac. in verbo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu in 15. q. vbi tractat an epiſcopus poſſit immutare conditiones, vel qualitates annexas beneficio, quando redditus beneficij eſſet incompetens de quo articul. erimus tractaturi (Deo duce) in 3.parte huius operis in q.prin.in artic. quæ erit longior materia. Sufficiant iſta pro hoc art.facit pro hoc quod diximus ſ.in 3.q.prin.in vltimo artic. quando teſtator mandat conſtrui eccleſiam vel capellam, nec dicit in quo loco, nec lõgitudinem, nec latitudinẽ ꝙ hoc arbitrabitur epiſcopus cum hærede, vt ibi.

¶ Decimustertius art.4.q.prin.j.part.j.Libri.

1 *Legatum factum teſtamento imperfecto pro conſtruenda eccleſia eſt exigendum.*

2 *Hæres ſuccedens ab inteſtato & dicens ſe non teneri ad legatum factum in teſtamento imperfecto pro conſtruenda eccleſia poſtea compulſus ædificans eccleſiam non acquirit iuſpa in ea.*

1 QVæro decimotertiò, pone † ꝙ teſtator mandet conſtrui eccleſiam in teſtamẽto imperfecto, an illa voluntas ſit ſeruanda? Iſtam q. ponit Roch. in hoc trac.in verbo conſtruxit.char.34.in fin.4. col. in 18.q.& remittit ſe ad Bar.per illum tex.in l. in teſtamẽto.ff.de fideicom.lib.& ad hoc in l. hac conſultiſſima. §.ex imperfecto.C.de teſta.& in l.ſi is qui teſtamentũ. ff.de teſta.& ad Mateſilla.in nota.ſuis in 4.char.in col.3. & ad do.Fel.in c.cum venerabilis.col.7. de excep. & ad accumulationes factas per mod.in d.§. ex imperfecto. qui concludunt ꝙ ſic, ſi probari poteſt, fauore piæ cauſæ. Et circa hoc non me extendo, quia eſſet tranſplantare dicta doc. in locis ſ.alleg.& non ex principalis in-
2 tentus materiæ noſtræ, niſi induceremus hoc mõ † ꝙ hærede ſuccedente ab inteſtato, dicente ſe non teneri ex imperfectione teſtamenti, poſtmodũ cõpulſus ædificaret ecclam, an acquireret iuſpa. vel ne, de qua quæſt. ſ.in 7.ꝓximo ꝓcedẽti art. & ego dicerẽ in hoc caſu nõ acquirere ex ſua proterua ꝯtradictione, & per ibi dicta.

¶ Decimusquartus art.4.q prin.j.part.j.Libri.

1 *Hæres iuſſus conſtrui facere hoſpitale non poteſt facere conſtrui monaſterium.*

2 *Iuſpa. quoad præſentationem non cadit in monaſterio.*

1 QVæro decimoquartò, pone † ꝙ teſtator mãdet conſtrui hoſpitale, an poſſit hæredes conſtrui facere vnum monaſterium. Hanc q. format do. Card.in clem.quia contingit. in prin.in 4.q.de relig.domi.vbi allegat ad vtranque partẽ, & concludit hæredẽ id agere non poſſe.de qua etiam per eum in c.nos quidem.de teſt.in 3 q.& ſeq.do.Roch in hoc tract.diſputat hunc art.in verbo ꝯſtruxit.in 34.char.in 3. col. in 14. q. & tñ concludit cũ dño Card. & quia non eſt materiæ noſtræ, & non eſſemus aliquid dicturi nolo tranſcribere eius dicta, vide per eum. poſſet bene reduci ad mãm
2 ꝙ tanto magis hæres hoc agere poterit, † quia videreĩ facere & amittere iuſpa. qđ non cadit in monaſterio quo ad ꝑſentationẽ. vt in c.nobis.hoc tit.& per Abb.in conſ.59.quidã dñs Iac.in j. col.in 2. vol. & dicemus ĩ. in hac j.parte in vlt.q.prin.in 4.art. & tamen in hoſpitali præſentaret rectorem, vt vult do.Fel.in c. de quarta. in 3.col.in verſ. quintò ille qui de præſcrip. & dicemus ĩ. in d.vlt.q.prin in 11.art.vnde hoc fieri poſſet: quia videretur renunciare iuri ſuo, nihilominus propter hoc diſcederem a concluſione do.Card.quam vidi obſeruari in facto Trani, nam cùm magnificus dñs Lionellus Falconarius meus conſanguineus, de quo aliàs fecimus mentionẽ, mandaſſet cõſtrui hoſpitale in eius propria domo, non potuit per hæredes in monaſteriũ monialiũ deduci niſi ex ſpeciali gratia ſummi Pontificis ¶ Ex omnib' prædictis fiat concl'o cum ampliationib. extenſionibus, limitationibus, & reſtrictionib. ¶ Concl'o eſt iſta ꝙ non ſufficit fundare & cõſtruere eccleſiã pro iurepa. acquirendo, ſed requiriĩ illius perfectio. ita dixim' ſ.in præſenti 4.q.prin.in j. art. ¶ Amplia hanc cõcl'onẽ intantũ procedere, ꝙ ſi incipientẽ ædificare pœniteat, & relicto ædificio alius perficiat, non incipienti, ſed ꝑficienti acquireretur iuſpa. per dicta ſupra in j.art. ¶ Reſtringe hanc ampliationẽ procedere, niſi non reſtaſſet per incipientem perficere opus: quia impeditus morte vel alio modo ſi per alium ordinaſſet perfici, ꝙ ſibi & hæredibus ſuis iuſpa. acquireretur per dicta ſ.in j. artic. in verſ.ſi autem per alium. & faciunt q̃ dicunĩ in 7. art. ¶ Reſtringe ſecundo hanc ampliationẽ procedere ꝙ ſi vnus ſolus de diœceſani conſenſu voluiſſet eccleſiã fundare, conſtruere, & dotare, quia tunc non perficiendo ſecundus perficiens erit patronus in totum quãuis primus dederit fundum, & ſic vnam ex ipſis cauſis perficeret, ſec' ſi a principio tres fuiſſent, quib. diœceſanus cõ-

ſenſiſſet

ſenſiſſet, ꝙ vnus daret fundũ, aliũs ꝯſtrueret, & alius dotaret, quia tũc ꝑficiens cauſam ſuã remanebit pȓonus, licèt alius veniat ad perficiendũ eã imperfectã alterius ſocij, quia ille alius non erit patronus in totũ, ſed ex illa cauſa quã perfecit tantũ. De primo. ſ. de vno volente oĩa facere diximus ſ. in j. art. in verſ. id circo de ſecundo & ſic de reſtrictione diximus ibidẽ. in j. art. in verſ. aũt erunt tres. ¶ Reſtringe dictum de vno volente omnia facere non perficien. ꝙ in totũ non erit pȓonus, ſed perficiens niſi ille vnus dediſſet fundum cũ ꝯſenſu diœceſani, & dotaſſet ac pñtaſſet, & ſecuta fuiſſet inſtitutio, & ſic cœpiſſet exercitiũ iuſpa. q̃a quãuis non pfeciſſet ꝯſtructionẽ & alius ꝑficeret remaneret pȓonus ex fundatiõe & dotatione, & ꝑficiens ex conſtructione per ea q̃ diximus ſ. in d. j. art. per meã nouã conſiderationẽ in verſ. dicerem bene. ¶ Reſtringe ſecundam reſtrictionẽ procedere, qñ tres eſſent, quorum quilibet haberet explere cãm ſuã: quia tunc explentes remanebunt pȓoni vt in reſtrictione dr̃, ſed ſi plures eſſent q̃ haberent vnã cauſam ꝑficere: puta cõſtruere licèt ex trib⁹ duo feciſſent qđ ad eos ſpectaret, tertius verò nõ, ſi alius veniret & ꝑficeret ſolus ex cã eſſet pȓonus, & nõ illi duo: quia nõ ꝑfecerũt actũ per ea q̃ diximus in d. j. art. in verſ. aut plures & ſeq. ¶ Amplia ſecundo dictã ꝯcl'onẽ intãtum procedere, ꝙ incipientẽ cõſtruere & reparare eccleſiã, capellã, vel altare nõ licebit pœnitere & deſiſtere a cõſtructione & reparatiõe, ſed poterit ille ꝑ ordinariũ cõpelli ad ꝑficiendũ opus inceptũ. per ea q̃ diximus ſ. in 2. art. ¶ Declara hãc ampliationẽ quo ad reparantẽ ꝙ incepiſſet reparare eccleſiã totaliter ruinoſam: quia tunc poſſet cõpelli ſicut incipiens ædificare, ſecus in aliquali reparatione per ea q̃ diximus in d. 2. art. in verſ. aduerte ad aliud. ¶ Amplia tertio dictã cõcl'onem & proximã ampli. intantum ꝓcedere ꝙ incipiens cogi poterit ad ꝑficiendum adeo ꝙ a iure eſt ſtabilitũ tp̃s infra qđ principalis incipiens vel eius hæres tenebunĩ ꝑficere opus inceptũ vt dictũ eſt ſ. in 3. art. ¶ Declara hanc ampli. ꝙ obſeruetĩ tp̃s ſtatutum a iure ſi fieri poterit, tñ ordinari⁹ oĩa arbitrabiĩ vt in in d. 3. art. in verſ. tu breuiter. ¶ Amplia quarto dictam concluſionẽ intantũ procedere, ꝙ nõ ſolũ incipiens põt compelli ad perficiendũ opus, ſed ẽt qui nõ incepit. ſed tñ ſimpliciter non ꝓmiſit ꝯſtruere eccl'am ſiſr ad perficiendũ cõpelletur, vt in 4. artic. ſ. ¶ Amplia quinto dictã ꝯcluſionẽ intantũ ꝓcedere cũ ſuis ampliationibus, ꝙ incipiens ædificare, vel pollicitus ædificare, poterit compelli ad perficiẽdum opus inceptum uel promiſſum actione in factũ q̃ hoc caſu erit popularis, & ẽt officio iudicis per ea quę diximus ſupra in 5. artic ¶ Amplia ſexto dictã ꝯcluſionem intantũ ꝓcedere, ꝙ ſi aliquis nõ inceperit nec pollicitus fuerit eccleſiam ædificare, tñ ſuadẽte neceſſitate populi cõpelletur ad ædificãdũ & perficiẽdũ aliq̃nam eccleſiam quæ populo deſeruiat per dicta ſupra. in 8. articu. ¶ Declaro primò dictam ampliationẽ procedere in rectore curato habẽte ſuperfluos redditus, quos ꝯtribuere debet ꝓ eccl'a ædificanda & dotãda ex neceſſitate populi, nõ autem in alio per ea quæ diximus ſupra in dicto 8. arti. in uerſic. tu aduerte. ¶ Intellige ſecũdo dictam ampliationẽ procedere cũ præcedẽti intelligẽtia ĩ eccleſia curata habẽte ſuperfluos redditus ex quib. ſupra dicta expediri poſſint, ſecus ſi nõ haberet, ꝙ tunc parrochiani tenerẽtur & cogerenĩ per ea q̃ dixim⁹ in d. 8. art. in uerſ. aduerte ſecũdo ¶ Amplia ſeptimò dictã ꝯcluſionẽ intantũ ꝓcedere, ꝙ incipiẽs ſeu pollicẽs ꝯficere opus tenetur ꝑficere, & ad perficiendũ cõpelli poſſit, adeo ꝙ coact⁹ ad perficiendũ uel de nouo ædificãdũ ex pollicitatione, licet perficiat uel de nouo fundet, quia coactus facit, non acquirat iuſpa. iuxta ea q̃ uult Pau. de Cita. ut diximus ſupra in 6. arti. licèt ergo ꝯ̃riũ ibi tenuerim, & credo opinionẽ meã ueriorẽ in uerſ. ſed ꝯ̃ ꝯcluſionẽ. cũ ſeq. ¶ Sed data ueritate ampliationis reſtringe illã ꝓcedere ĩ uno ædificãte dãte ſolũ & dotante: quia non perficiendo ſi cõpulſus faciat, nõ acquiret iuſpa. per ea quę diximus in d. 6. artic. in fine uerſ. ad ſubtiliorẽ tñ, ſed ſi eſſemus ĩ tribus tria expedire habẽtibus. ſ. fundare, ꝯſtruere, & dotare, cõpulſus amitteret ius ſuũ qđ acq̃rere debebat ex illa cã quã nõ perfecerat, ſed cõpulſus ꝑfecit. nõ aũt acq̃reret iuſpa. ex oĩbus cauſis: quia primi q̃ perfecerũt cauſas ſuas remanebũt patroni ꝑ ea quæ diximus in d. 6. articu. in uerſ. aduerte ẽt remiſſiue tamẽ ad primũ artic. in uerſ. aut erũt tres. ¶ Declara ſecũdò hanc concluſionem & ampliationẽ in omnib. & ꝑ oĩa ad inſtar dictorũ ſ. in j. arti. reductorũ ſupra in j. ampliatione. ¶ Declara tertiò ĩ hoc differre dicta ꝑ nos ſupra in j. artic. reducta in j. ampliatione ab his quę diximus in 3. art. in pñ̃ti 7 ampliatione: quia in primo caſu ſupplens acquirit iuſpa. ſed in hoc caſu eccl'a remaneret libera, niſi eſſent alij pȓoni ex alijs cauſis, ut pulchre ꝯſiderauimus ſupra ĩ d. 6. art. in verſ. ad ſubtiliorem tamen. ¶ Extende hanc ampliationẽ intantũ procedere ꝙ non ſolum principalis non perficiẽs opus inceptum vel pollicitus illud coactus perficiendo non acquiret iuſpa. nec ẽt ſi cogeretur eius hæres, ſeu magiſtratus pro cogendo adireĩ: quia ẽt tunc non acquiret iuſpa. licèt opus ꝑficiat per dicta ſ. in 7. articulo declarata, vt ibi. ¶ Reſtringe hãc ampliationẽ ꝓcedere, qñ hæres qui poſtea cõpelliĩ habuiſſet eſſe pȓonus, ſecus ſi ex volũtate teſtatoris habuiſſet eſſe pȓonus penitus extraneus: quia ex defectu hæredis coactus ipſe tertius patronus non amitteret ius ſuũ, per dicta ſ. in d. 7. art. in verſ. conſidera ſecundò. ¶ Amplia octauò dictã cõcl'onẽ intantum ꝓcedere, ꝙ nõ dicet cõpetere iuſpa. alicui, niſi eccleſia fundata, conſtructa, & dotata, imo ſm aliquos conſecrata, per dicta ſ. in 9. art. ¶ Reſtringe hãc ampliationem procedere in eccleſijs, & altaribus quæ indigerent ꝯſecratione in quib. poſſet fieri difficultas de conſecratione, vt dr̃ in diſcuſſu 9. articuli, ſecus in hoſpitali, & in alijs pijs locis, in quibus nõ cadit ꝯſecratio, & in collegijs ſcholariũ, & ſimilib. q̃a in illis nõ erit in cõſideratione ꝯſecratio, per ea q̃ diximus ſ. in 9. art. in verb. vnde in hoc paſſu. ¶ Declara ẽt & intellige dictã ampliationẽ, an ſit data dos a principio, vel poſt & an ſit pñtatus rector, vel ne vt ꝯſidereĩ, vel nõ cõſidereĩ conſecratio, vt ibi diximus, ne ibi dicta tranſplãtemus. ¶ Amplia nonò dictã cõcl'onẽ intantum procedere ꝙ ſi teſtator mandauit in ſuo teſtõ imperfecto ecclã, capellã, vel altare ꝯſtrui per heredẽ tenebiĩ id explere ẽt hr̃s veniẽs ab inteſtato, ꝑ ea q̃ diximus ſ. in 13. art. ¶ Amplia decimò dictam concluſionẽ intantum procedere, ꝙ ſi teſtõr mandauit hoſpitale ꝯſtrui, illud tenebitur cõſtruere hr̃s & perficere, & nõ permutare in ędificatione & ꝯſtructiõe monaſterij, q̃uis monaſteriũ cõſtruẽdo ſibi p̃iudicare videĩ, & renũciare partẽ iuris ſui & per ea q̃ diximus & ꝯſiderauimus in pñti 14. vlt. arti. ¶ Amplia vndecimò dictã cõcl'onẽ intantum ꝓcedere, ꝙ ſi teſtõr mãdauit per hr̃dẽ eccl'am ꝯſtrui & nõ illi ſed tertio iuſpa. acquiri, nihilominus hr̃s cõpelleĩ conſtruere, fundare, & dotare, iuxta fundatoris diſpõnẽ ꝑ ea q̃ diximus ſ. in 10. art. ¶ Extende hanc ampliationẽ, ꝙ tertio iuſpa. acquiratur in caſu præcedenti nõ ſolũ in partẽ, ſed ẽt in totũ, ſi ita teſtõr diſpoſuerit per dicta ſ. in d. 10. art. ¶ Declara hanc ampliationẽ & extẽtionem procedere, ꝙ tertio nõ fundanti, nõ cõſtruenti, nec dotãdi iuſpa. acquiraĩ diœceſani interueniẽte ꝯſenſu. illo verò nõ interueniente, ſecus ꝑ dicta in d. 10. art. ¶ Declara ſecundo dictã ꝯcl'onem & ampliationẽ procedere, ꝙ tertius nihil dãs acquirat iuſpa. de diœceſani conſenſu: q̃a vr̃ beneficiũ creatũ & tranſlatũ, & ſic dr̃ tertiũ acq̃rere iuſpa. nõ ex fundatione, ꝯſtructione, & dotatione, ſed ex tranſlatione tituli gratuitò facta ꝑ fundantẽ in ipſũ tertiũ, ꝑ dicta in d. 10. art. ꝑ totũ, & plenum in ver. adduco ẽt cũ ſeq. ¶ Amplia duodecimo dictã ꝯcl'onẽ intantũ ꝓcedere, ꝙ ex pollicitatione ædificãdi q̃s cõpellaĩ, ꝙ ſi hoc teſtõr diſponit in teſtõ, & creat pȓonum tertiũ ad p̃miſſa diœceſani interueniẽte ꝯſenſu, ſua volũtas nõ deambulabit vſq; ad mortẽ, ſed cõpelleĩ ipſe teſtõr ſeu ei⁹ hr̃des ſuã diſpõnẽ ꝑficere, nec poterit pȓonũ tertiũ ꝑ eũ electũ mutare, & iuſpa. ad eius hr̃des deducere, ꝑ latè dicta ſ. in d. 10. art. in verſ. ex quibus oĩb. & ſeq.

¶ Limita

¶ Limita primò dictã ɔcluſionẽ & ampliationes ꝓce
dere. ꝙ coactus pficere vel ſundare nõ acquirat iuſpa.
niſi eſſemus in rectore curato ex neceſſitate curæ aīa-
rũ & populi cogaẽ ædificare & dotare eccleſiã ex ſupe
rabundantib. bonis mrĩcis eccleſiæ, & in eorũ defectu
cogerenẽ ipſi parochiani eccleſiã ædificare & dotare
ex neceſſitate pdicta, qa q̄uis coacti acquirent iuſpa. p
latè dicta s̄. ĩ 8. art. ¶ Limita ſcđo dictã ɔclu. & ampli.
ꝓcedere, ꝙ cõpulſus pficere quæ iã inceperat, vel ad q̄
alias tenet ɔpulſus facere, nõ acq̃rat iuſpa. & eccłæ ei⁹
reſpectu ſit libera, niſi iuſpa. ex voluntate teſtõris nõ
hr̄dis q ɔpellitur, ſed alterius tertij ẽt in partẽ vel in to
tũ, qa lʒ ɔpellaẽ hr̄s pficere vł de nouo fundare, nihilo
min⁹ ñ amittet tertius iuſpa. ſed eius erit. p dicta. s̄. ĩ 10.
art. ¶ Limita tertiò dictã ɔcluſionẽ ꝓcedere in princi
pali incipiente vel pollicen. eccleſiam ædificare, non
aũt in hr̄de hr̄dis, qui nec hr̄ditate priuabitur, lʒ teſtõr
hanc pœnã ſuo hr̄di nõ facienti impoſuerit, p dicta s̄. ĩ
11. art. ¶ Limita quartò dictã ɔcluſionẽ ꝓcedere ĩ hr̄de
ꝙ ɔpellaẽ eccleſiã pficere iuxta mandatũ defuncti, ſi le
gatũ ſeu quãtitas deputata per teſtõrem ad id explen-
dũ ſufficiat, ſecus ſi non ſufficiat, qa tunc diœceſanus
ad aliũ piũ uſum de voluntate hr̄dis ipſum legatũ ĩſuf-
ficiens cõuertet per dicta ſupra in 12. art. Et per iſta oĩa
diſcuſſa in ſupradictis art. præſentis 4. q. prin. ſũt clara.

¶ Quinta principalis quæſtio j. partis j. Libri.

1 *Dos quid ſit.*
2 *Dos eſt nomen vniuerſale, ſicut hæreditas.*
3 *Dos vnde dicatur.*
4 *Dotes animi quæ dicantur, & quæ corporis.*
5 *Sicut vna mulier non poteſt eſſe nupta duobus Ita vna eccleſia nõ poteſt eſſe deſponſata duobus ſacerdotibus.*
6 *Dos debet aſſignari in eccleſia deſponſatione, ſicut aſſignatur in carnali deſponſatione.*
7 *Valet argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale.*
8 *Matrimonium carnale eſt de iure diuino.*
9 *Matrimonium carnale non poteſt diſſolui niſi per Deũ. Quia quos Deus coniunxit homo non ſeparat.*
10 *Matrimoniũ ſpũale nõ põt diſſolui niſi p Papã ſeu eius vicariũ.*

VIdemus expediti de fundatione & cõſtructiõe
illorumq; cõplemento, lʒ ẽt multa incluſimus
de dotatione, mõ perficienda eſt materia dota
tionis. Et ideo 5. loco principaliter eſt q̄rendũ. An de
neceſſitate eccleſia ſit dotanda, de qualitate ipſius do-
tis, & de tpe dotationis, & acquiſitionis iuriſpa. ex ea.
Ex q̃one plures oriunẽ articuli quos. j. examinabimus,
Et primus art. erit, q̄ dicaẽ dos, & vnde. Et dic Pau. de
Citari. hoc diſcutere in præſenti trac. in 3 parte in j. q.
1 2. cauſę. qui diffinit dotem mulieris. ſ. † ꝙ eſt illa q̄ a mu
liere, patre, vel ab alio daẽ marito ꝑꝑ onera mr̄imonij
vt ꝑpetuò dum viuũt ſit penes eũ. l. prima l. profectitia
l. ẽt l. ſi ei nuptura. ff. de iure do. Gof. & Hoſt. ĩ c. Rainu
tius. de teſta. Azo in ſumma. C. de iure do. licet illã re-
ꝓbet Bar. in rub ff. ſol. mat. qa ẽt ſine datione ɔſtituẽ
dos, ipſe tñ diffinit eſſe ius incorporale ɔtinens in ſe id
q̄d a muliere vel eius pr̄e daẽ, vel ꝓ dato ſeu tradito hr̄,
2 & ex hoc infert Bar. † dos eſſe vł̄e nomen ſicut hr̄ditas
& hoc eſſe vtile. ¶ Tu dic hoc eſſe vtile vt tranſeat iu-
ſpa. cũ dote, ex quo eſt nomen vł̄e, ſicut diciẽ trãſire cũ
hr̄ditate ſeu villa, vt ĩ c. cũ ſeculũ. & c. ex. literis. hoc ti.
de quo in dicemus. ĩ. in hoc j. lib. in 2. parte in 5. q. prin.
3 in 11. 14. & ĩ 15. art. ¶ † Dr̄ aũt dos a dãdo, qa cõiter daẽ
licèt aliquid pro dote remittaẽ, remittere tñ dare eſt. d.
l. ſi ei nuptura. ff. de iure do. ¶ Et dos eſt multiplex mr̄i
monij carnalis, vt ſupra. eccleſiæ & ſic mr̄imonij ſpũa
lis vt j. & iõ dr̄ ꝙ ad eſſe dotis de neceſſitate req̃riẽ ꝙ
ſit mr̄imoniũ. l. 3. ff. de iure do. aliàs ñ dr̄ dos ĩ iſto ſigni
ficatu ſm Azo. in ſumma vbi ſupra, & iõ dr̄ pr̄imoniũ
mulieris. l. 3. §. ſed vtrũ. in fi ff. de mino & a dote res do
tales dñr ſm Bal. poſt gl. in l. in reb. C. de iure do. ĩ fi. 2.
4 col. ¶ † Et ẽt dos q̄ daẽ a natura uel ab hoĩe, vnde dici-
mus dotes animi, prudẽtiã, iuſtitiã, fortitudinẽ, & tẽpe
rãtiã dotes vero corporis pulchritudinẽ. & ſimiles.
¶ Sed iſtæ dotes nõ ad propoſitũ niſi p ſimile, nã ſicut
dos datur marito ꝑꝑ onera mr̄imonij el incũbẽtia, ita
daẽ eccleſiæ dos ad cuſtodiẽdũ ipſam luminaria & di-
uina officia dicendũ. c. nemo. de ɔſe. diſt. j. & vt ſi dos
cũ mr̄imonio, eccła dr̄ ſpõſa Chriſti q̄ ſacerdoti Chri
ſti locũ pñtãti ĩ mr̄imonio ɔiungiẽ vxor ſponſa quã ca
5 ſte ſacerdos hr̄e cogiẽ & ſincere tractare, † & ſicut nõ
põt vna mulier duob. eſſe nupta eodẽ tpe. §. affinitatis
Inſti. de nup. & de ſecun. nu. p totũ, ſic vna eccła non
poterit duob. ſacerdotib eſſe deſponſata. iõ vnicũ de-
bet habere p̄latũ non plures, niſi ex magna & iuſta cã
quia tunc duos hr̄e poterit c. j. de parrochiis. quia eccle
ſia Chriſti vxor debet eſſe nõ ſcortũ. c. ſicut. 21. q. 2. c. p
poſuit. de filiis presbyter. cle. j. de ſumma trin. ĩ fi. ¶ Tu
adde ꝙ p̄dicta idẽ Pau. ponit in eo. trac. in 3. parte in 2.
q. j. cauſæ. vbi dicit dotẽ deberi pro p̄dictis cauſis, & ad
clericorũ ſubſtẽtationẽ q ad minus duo eſſe debẽt, vt
vnus ſit qui poſſit cadẽtẽ ſubleuare. c. p̄poſuit. de filiis
p̄ſb. c. vt vnus. de vita & hone. cleri. ex quib. vnus erit p̄
latus & ſponſus, alter verò coadiutor. c. ſicut. 21. q. 2. ſi
verò eccleſia vel p̄bẽda ſit abũdãs, põt eps de vna ſace
re duas, ſicut de vna ꝓuincia pñt fieri duo c. lege impe
ratorũ. 10. diſt. c. ꝓuenit. 101. diſt. & ſic de duab. vnã fa-
cit c. ſicut de exceſſi. p̄la. vt ibi p eũ, quæ tñ non faciunt
ad materiã nr̄am. ¶ Sed in ſpecie adde q̄ voluit Arch.
& Do. in c. nemo. de ɔſe. diſt. j. vbi appoſtillant verbũ
diffiniat poſitũ in l. illo tex. i. diffinitiue tradat vel ad tra
dendũ p publicũ inſtr̄m ſolẽniter ſe obliget, qa tũc ĩtel
6 ligiẽ eſſe dos eccleſiæ, q̄ Chriſto depõſaẽ, † & ſicut ĩ car
nali deſpõſatione dos aſſignaẽ, ſic in eccleſiæ deſpõſa-
tione debet dos aſſignari, cũ primũ ille locus deo depu
taẽ, pro quorũ dicto ego ſoleo alleg. tex. ĩ c. placuit. j. q.
2. ibi chartulæ. & gl. ĩ verſ. dotẽ. & doc. ibi volũt. i. iſtr̄m
publicũ. & Bal Nouellus in trac. de dote in j. parte. ĩ j.
col. dixit nõ poſſe nec deberi eccleſiã ædificari niſi dos
fuerit ɔſtituta, cũ ipſa cẽſeaẽ ſpõſa futuri rectoris ibidẽ
inſtituẽdi pro deſeruiẽdo ipſi eccleſię vt ibi p eũ, & hoc
ẽt volunt multi doc. quos allegabim⁹. ĩ. in hac 5. q. pri,
in 10. art. cũ tractabimus, an fundator & ɔſtructor te-
neaẽ eccleſiã dotare, vbi ẽt dicem⁹ illos ɔpelli ſicut pr̄
cõpelliẽ filiã dotare. p. l. fi. C. de dotis ꝓmiſ. & an & qñ
daẽ q̄d intelligaẽ datũ ꝓ dote, vt eſt ĩ mr̄imonio carna-
li, dicemus infra in 6. proxima. q. prin. in j. ar. in verſ. li-
7 mitaẽ & ſcđo doctrina Inn. cũ multis ſeq̃ẽ. ¶ † Adde
ẽt ex quo ꝓcẽderet illa regula valere argũ de mr̄imo
nio carnali ad ſpũale de iure. c. ſicut abſens. 7. q. j. c. j. &
2. & p totũ. de transla. epi. & gl. pulcherrima in verbo
cũ n. in c. nuptiæ. 7. q j. & in c. accedẽs. de p̄b. in c. pen. đ
8 rapto. † & iõ ſicut mr̄imoniũ carnale ẽ de iure diuino,
& nõ põt diſſolui niſi p deũ ꝑꝑ verbũ dñi in Euangelio
9 † quos deus ɔiũxit homo nõ ſeparet. Mathæi. 19. c. ita
10 nec ſpũale † niſi p Papã eius vicariũ. vt ĩ d. c. 2. de trãſ-
la. epi. vbi doc. an aũt & qñ hoc argũ de matrimonio
carnali ad ſpũale ꝓcedat, tãgeẽ ĩ. in hac. j. par. in 9. q. prĩ.
in 2. art. ĩ 7. argõ partis negatiuæ & rñſiõe ad illud, vbi
ponimus mr̄imonioriũ ſpũaliũ tria eſſe gñа, vide ibi
plene & pulchre, vbi ẽt poſuimus qñ dr̄ ɔtrahi p verba
de futuro vel de pñti & ɔſumari mr̄imoniũ ſpũale ad
ĩſtar carnalis. ¶ Et q̄tũ ad dotes animi & corporis, dic
melius dotes aĩæ glorificatæ eẽ, æterna attẽtio, clara vi-
ſio, amoroſa fruitio. dotes vero corporis glorificati ſũt
iſtæ, claritas, ſubtilitas, agilitas, & impaſſibilitas. Prudẽ
tia, Iuſtitia, Fortitudo, & Tẽperãtia verò nõ dñr dotes
animi, ſed virtutes theologicæ. nec pulchritudo ñ dñr
dotes corporis, ſed pulchritudo, vel velocitas, forti
tudo, libertas, voluntas, & ſanitas, dicunẽ gloriæ ſpãles
corporis glorificati, ſicut ſapientia, amicitia, cõcordia
honor, ptãs, ſecuritas, & gaudiũ dicũtur gloriæ ſpãles
aĩæ glorificatæ. & ſicut dulcedo, ſuauitas, & æterna lux
dicũtur gloriæ prĩcipales corporis glorificati, & æter-
nitas, viſio, amor, ſplendor, cãtus, & fragrãtia dicũtur
gloriæ principales aĩæ glorificatæ, vt volũt ſacri theo-
logi in diuerſis locis ad quos me remitto. & iſta de do-
tib. dixiſſe ſatis ſit, ex q̄b. colligiẽ q̄d ſit dos, vñ ꝓueniat.
& quotuplex ſit, ſed nobis ſufficit illa ecclæ mr̄imonij

ſpūalis quæ eſt ad inſtar dotis mr̄imonij carnalis. p̄di-
ctæ tn̄ aliæ dotes ſiſr erūt mr̄imonij ſpūalis iuxta tertiū
genus ipſius mr̄imonij ſpūalis, vt ēt dicim⁹ ꝯſiſtere mr̄i
moniū ſpūale īter doctorē & ſciam, vt dicemus i loco
s. allegato. & hoc caſu intelligentia illius ſciæ erit dos.

¶ Secundus artic. 5. q. prin j. partis. j. Libri.

1 *Dos mulieris pōt cōſiſtere tā circa mobilia, q̄ circa immobilia.*
2 *Dos ecclesiæ debet cōſiſtere partim ī mobilib⁹ partim ī immobilib⁹.*
3 *Dos in eccleſia debet eſſe perpetua.*

QVæro Secundò, an dos eccleſiæ ꝯſiſtere poſſit ī
bonis mobilibus. an vero requirat̄ ꝙ conſiſtat ī
bonis immobilib. & Spec. in ti. de dote poſt di-
1 uor. reſti. in prin. dicit dotē mulieris † poſſe ꝯſiſtere tā
circa bona mobilia q̄ immobilia, & ſic mulierē poſſe
dotari de bonis mobilib. & immobilib. ſatis n. erit vt
dos det̄, ſiue mobilia, ſiue immobilia, ſiue æſtimata, ſi-
ue n̄ æſtimata ſint ipſa bona. & iō dicit Pau. ī hoc trac.
ī 3. parte ī 7. q. ſcdæ cauſæ. cū iſtæ dotes habeāt ſimilitu
dinē, vt dictū ē ſupra ī proximo p̄ced. art. & j. ī hac 5. q.
dicet̄, dcut ergo dos mulieris pōt ꝯſiſtere ī mobilib. &
2 ī immobilib. ita & dos ecclæ. ¶ † Tu aduerte, ꝙ dos ec
cleſiæ d3 ꝯſiſtere partim ī mobilib. & partim ī immo
bilib. mobilia. n. debēt eſſe illa, q̄ neceſſaria ſunt ꝓ ipſa
ecclā, puta veſtes ſacerdotū, ornamēta altaris, calices,
patenæ, cruces, & alia ornamēta, q̄ mobilia sūt, & req-
runt̄ de neceſſitate ī eccleſia, vt p doc. in ſæpe allega. c.
nemo. de ꝯſe diſt. j. & ī c. placuit. j. q. 2. & Auth. de eccle
ſiaſticis ti. §. ſi qs aūt voluerit. colla. 9. & in Auth. vt nul
lus fabricet oratorij domū. §. j. colla. 5. reqrunt̄ ēt im-
mobilia ꝓ dote, vt ex fructib illorū ſacerdotes & recto
res poſſint ſubſtētari. cū dos danda ſit ꝓ cler:corū ibidē
ſeruiētiū ſubſtētatiōe, vt in iurib. p̄alle. hr̄e, & diximus ī
ꝓximo p̄cedēti art. nā ſi tota dos ꝯſiſteret in mobilib.
3 ꝯſumerent̄ p rectorē, & ſucceſſor nihil hr̄et, † & dos in
ecclā d3 eē ꝑpetua, & capitale debet remanere ſaluū,
vt in c. p veſtras. de dona. īter uir. & vxo. vbi dos mulie
ris deponit̄ apud mercatores ſi vir de ea reſtituēda nō
pōt cautā reddere vxorē, ꝯt de lucro & ſic de fructib.
ſubſtineat onera mr̄imonij vt ibi, qđ tn̄ n̄ liceret clerico
cū negociatio ſit illi īterdicta. a iure, c. j. & 2. & ibi oēs
ne cle. vel mo. c. fi. de ui. & ho. cle. & 88. di p totū. ¶ Nō
negarē tn̄ ꝙ ſi eēt aliqua bona mobilia q̄ poſſent redde
re fructū ſaltē ꝯiūcto artificio rectoris cū alijs immobi
lib. poſſent eē ī dote. arg. c. eijciēs. 88. di. & voluit. gl. ī c.
canonū. 14. q. 4. immobilia tn̄ sūt q̄ diu durāt, & iō ī illis
dos q̄ maxime ꝯſiſtere debet, q̄ ꝯſeruant̄ ꝓ ecclā, & alie
nari ꝓhibent̄, vt ī toto ti de reb eccle nō alie. & in c. ſi
ne exceptione. 12. q. 2. & p totū. ¶ Bn̄ ēt dicerē ꝙ pote-
rūt dari ꝓ dote mobilia, vt illis vēditis ex p̄cio illarum
emi poſſint īmobilia, ſicut dicim⁹ ex p̄cio hn̄tis pecu-
nias poſſe emi fundū ꝓ ecclā ꝯſtruēda, vt diximus. s. ī
3. q. pri. ī 14 art. de hn̄te pecuniā & nō fundū, & dicem⁹
j. ī hac 5 q. pri. ī 14. art. de dāte preciū pro emēda dote.

¶ Tertius artic. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Adultus in vltima voluntate cenſetur maior,*
2 *Decretum iudicis non requiritur in eccleſia dotatione, ſi eccleſia dotatur a minore ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate.*
3 *Mulier promittendo dotem mulieri non poteſt excuſari aliquo beneficio etiam Velleiani.*
4 *Statuto cauetur mulierem non poſſe contrahere ſine cōſenſu propinquorum: poterit tamen contrahere fauore pia cauſa.*
5 *Maior dicitur completis decem & octo annis ex regni. Neapolitani conſtitutione.*

ET ex hoc contingint tertio loco dubitari, an ī do
tatione eccleſiæ, q̄ fierit p minorē, reqrat̄ decre-
tū iudicis. Hāc difficultatē tangit Pau. ī hoc trac.
in 3. par. in 7. q. ſecūdæ cauſæ. & dicit forte debere inter
uenire decretū iudicis, ſi minor 25. annis daret dotē ec
clæ, ſicut ſi daret dotē mulieri. l. lex q̄ tutores. C. de ad-
mi. tuto. & ibi Bar. & Bal. ſubdit tn̄ ꝙ ſi minor ī vltima
volūtate diſponeret de dote dāda ſiue mulieri, ſiue ec
cleſiæ poſſe hoc facere ēt ſine decreto. alle. Bal. ī l. fi. C.
1 qn̄ decre. opu. n̄ ē. & ī l. j. ff. de reb. eorū † qa adultus ī vl-
tima volūtate cēſet̄ maior. l. Aurelio. §. Caius. ff de lib.
leg. & hoc idē vr̄ velle idē Pau. vbi ſupra ī 12. q. in verſ.
2 decimū priuilegiū. & in verſ. vigeſimu tertiū. ¶ † Tu ad
uerte ꝙ licèt dos q dat̄ mulieri dicat̄ pia cauſa. gl. ī auth.
ſi mulier. C. ad legē Fal. & in ſimili facit l. j. cū ſeq. ff. de
reb. eorū. vbi bona puberis obligant̄ alteri puberi, vt p
Io. An. ī addi. Spec. in ti. de dote reſti. in §. formatis. in
verſ. fructus. ¶ Et inſuper ſicut ꝑmittit̄ tali minori, ma-
iori tn̄ quatuordecim annis ꝯhere mr̄imoniū, & ſic ac
ceſſorie accipere dotē & obligare pro dote reſtituēda
oīa bona eius. arg. l. Mutus ſurdus. ff. de iure do. & eadē
ē rō ī dote dāda, q in dote reſtituēda gl in verbo obl̄o-
nē. in auth. res q̄. C. cōmu. de leg. gl ī verbo doris, ī auth.
ꝯ rogatur. C. ad l. treb. vt oīa iſta ēt ponit idē Pau. ī d. 12.
q. in uerſ. decimū ꝑuilegiū. ¶ Ex his arguo, ex quo ma
ior eſt rō piæ cauſæ in dote eccleſiæ, qua in dote mulie
ris, qa dos mulieris venit reſtituenda aliqn̄ dotanti, vt
in p̄alle iurib. dos vero data ecclæ nuūqua reſtituit̄ do-
tāti, qa res ſemel deo dicata &c. vulgata regula. vn̄ ma
ior ro piæ cauſæ: ſi maior ratio, ſeqtur ꝙ licet reqrat̄ de
cretū in dote dāda mulier p minorē per iura ſupra al-
leg. nō tn̄ debet reqri in dote quæ dat̄ vere piæ cāæ. i. ec
cleſiæ. & cū a pari procedant promittere dotē, vel reci
pere eā cū obligatione de reſtituenda vt proxime dixi
mus, & non requiritur decretū, ita & in hoc caſu, qa q̄
uis det dotē minor pro bn̄ficio eius aīæ, vr̄ dotē recipe
re pro bn̄ficio eius animæ. Et videmus minores ēt eleē
3 moſinas facer̄ ſine decreto iudicis, eodē mō †, ī hoc ca
ſu quo eleēmoſina eſt dotatio Videm⁹ ēt ꝙ ſi mulier ꝓ
miſerit dotē mulieri, nō poterit excuſari aliquo bn̄ficio
ēt velleiani. l. ſi dotari. & l. fi. C. ad Velleia. & Hoſ ī §. &
cōtra quē. de dote poſt diuortiū reſtituen. & a pari ꝓce
dit reſtitutio mulieris & minoris, illa bn̄ficio velleiani
ille vero priuilegio minoritatis. vt not. ī c. auditis. de re
ſti. in integ ſicut ergo pro cauſa pia mulier non iuuat̄
velleianno, ita nec minor minoritate, ſi nō minorita-
4 te ergo nō reqrit̄ decretū iudicis, ſicut ēt dicimus † ꝙ li-
cet ſtāte ſtatuto mulierē nō poſſe ꝯtrahere ſine ꝯſenſu
ꝓpinquorū, fauore tn̄ cauſæ piæ ꝯtrahere poterit, & ꝓ-
curatorē ꝯſtituere ſine ꝯſenſu ꝓpinquorū, p ea q̄ volut
mod. & maximè do Fely. in c. ecclæ ſanctæ Mariæ. de
cōſti. ī fi. 19. col. in verſ. quartus caſus eſt ē qn̄ ſtatutū. &
magis in ſpecie in ſeq col. in verſ. bene facit qđ no. Bal.
vbi dr̄ ꝙ nō obſtāte tali ſtatuto mulier poterit donare
ecclæ vel clerico ſine tali ſolēnitate. & alleg. plura de q
bus ibi vt de p̄dictis dicemus j. in 2. lib. in j. parte. in 4. q.
prin. in 9. art. vbi tractabim⁹ an mulier poſſit cōſtitue-
re procuratorē ad præſentandū ſine conſenſu propin
quorū. facit pro hoc tex. in c. ſi annū. de iudi. in prin. ibi
clare patet puberē in beneficialibus & alijs cauſis ſpi-
ritualibus, necnon in dependentibus ab eiſdē poſſe di
ſponere ſicut maior 25. annis. vbi pulchre gl. maximè
illa in verbo, debebis. vbi dicit cōpilatores iuris cano-
nici de tutelis & curis nō poluiſſe aliquid tanq̄ demate
ria nobis nō multū neceſſaria, fundare. ꝯſtruere, & do
tare eccleſias ē ſpūale, qa qd ſpūale parit, puta eccleſiā
uel ſpūalitati annexū. l. iuſpa. c. de iure. hoc ti. c. q̄to. de
iudi. cēſebit̄ ergo ut maior, nullū ergo reqret̄ decretū,
ſicut nec ī alienatiōe rei maioris. ſiue ſit mobilis q̄ tn̄
ſeruādo ſeruari poſſit. ſiue ſit īmobilis, cū hoc decretū
iudicis reqrat̄ ī reb. minoris ut ſupra, ſeu pupilli ſiſr, ut
ī p̄dictis iurib. & p Bar. in l. magis puto. §. illud ff. de reb.
eorū. & Bal. ibi & ī l. j. C. de cōtrah. emp. Qđ fortifico ſi
minor pecunia ſua cōſtruet eccleſiā. & hic tenebit̄ do
tare, ut j. dicem⁹ ī 18. ar. illa ecclę ſpūalis dos depēdet
ab ea, ut de dote ī mr̄imonio ſpūali uolūt gl. ī d. c. ſi an-
nū. ī pri. idē ē ī ſpūali mr̄imonio, ut ſupra ī p̄cedētib. ar.
dixim⁹, & ī ſpūali & depēdēti ab eo minor cēſet̄ maior
25 annis. d. c. ſi annū. ī pri. ergo nullū reqret̄ decretū
iudicis traditiōe dotis q̄ fit p minorē eccleſiæ, ēt ꝙ cōſi
ſtat in immobilib. ſiue fiat in uita, & ſic īter uiuos, ſiue
in ultima uoluntate, & ſic ī teſtō, qcquid dixerit Pau.
5 ubi ſupra. ¶ † Aduerte tn̄ ꝙ in regno iſto quis dr̄ maior
completis decem & octo annis ex regni cōſtitutione.

¶ Quartus

¶ Quartus art.v. q.princ.j.part.j.Libri.

1 *Dominus directus, qui habet dominiũ directũ ĩ aliqua re, põt il-
lud iure dare pro dote eccleſiæ, & erit patronus ratione dotis.*
2 *Dominus vtilis poteſt dare rem emphyteuticam in dotẽ eccleſiæ
cum conſenſu directi domini, & erit patronus ratione dotis.*
3 *Dominus vtilis dando rem emphyteuticã, & dominus directus
remittẽdo directũ dominiũ pro conſtituenda dote eccleſiæ, am-
bo erunt patroni rõne dotis eiuſdẽ eccleſiæ. ſecus ſi patronus di-
rectus non vult remittere directũ dominiũ, ſed tamẽ cõſentire.*
4 *Res emphyteutica põt dari pro dote eccleſiæ de conſenſu directi
domini in alijs partibus dotis, non autẽ in manſo eccleſiæ.*
Quid dicatur manſus eccleſiæ.
6 *Res emphyteuticã poteſt dari in dotẽ per vtilem dominum etiã
ſi ſine conſenſu domini directi, dummodo vendatur & de pre-
cio aliæ res emantur liberæ pro dote eccleſiæ.*

QVæro Quarto loco, an dos ꝯſtitui poſſit de bo-
nis emphyteuticis? Pau in hoc trac.ĩ 3. parte.
in fi.7.q.ſecundæ cauſæ.q̃rit de hoc, & dicit pu
tare ꝙ ſic, dũ tñ dñi ꝯſenſus interueniat, vel ſine eius p̃-
iudicio. alleg. Spec.ĩ ti. de locato.in §.poſtquã verſ. 27.
& ſic Pau. vř loqui de vtili dominio rei emphyteuticæ
1 nõ aũt de directo de quo nihil dicit. ¶ † Iõ tu dic, ꝙ ſi
loquimur de re emphyteutica reſpectu habentis dire-
ctũ dñium in illa, & nulli dubiũ eſt ꝙ poſſit illud in do-
tẽ dare cũ ſit res ſtabilis vt diximus ſupra in 2.art. & ĩ
nulla re poſſet melius dos ꝯſiſtere, q̃ in hoc illa rõne vt
2 diutius duret dos, vt ibi. ¶ † Aut loquimur de vtili dñio
& ſic de re emphyteutica danda per vtilẽ dominiũ in
dote, & lʒ in fundo pro eccleſia ꝯſtruenda hoc nõ ꝑ-
mitteref, vt diximus ſupra in 2.q.prin.in 2.art. & in 3.
q.pri.ĩ 9. art.q̃a fundus debet ẽẽ liber ab oĩ p̃ſtatiõe ca
nonis vt ibi, tñ dñs vtilis non poſſet dare bona emphy
teutica in dotẽ ſine ꝯſenſu dñi, maximè cũ illa bona
darenf eccleſiæ, quæ eſt priuilegiata, vt & aliæ poten-
tiores pſonę ad quas vtilis dominus & ſic emphyteuta
ẽt titulo gratuito illa bona transferre nõ poſſet, vt vult
tex.iũcta gl.in verbo prohibenf.in c.potuit de locato.
maximè cũ dos habeat remanere & eſſe ꝑpetua, vt ꝓ
xime diximus. erit ergo eccleſia de pſonis ꝓhibitis in
eas alienari vñ dicerẽ ꝙ nullo mõ poterit hoc fieri niſi
dño volẽte, q̃a ipſo dño directe nolẽte fieri nõ poſſet
ꝑ ſ̃.dicta. ¶ Et ex hoc infero ſi dñs directus bene vellet
an eſſent ambo pr̃oni ex iſta dotatione cũ plures poſ
ſint effici pr̃oni ex vna met cã, vt ſępe diximus ſupra in
3.q.prin.per diſcurſum. & videref ꝯcẽdũ ꝙ ſic. nam ſi
plures hñt iura ſuꝑ vna re, ex illa oẽs efficienf pr̃oni, ut
diximus ſupra ĩ 3.q.prin.in 9.art. vbi expreſſe dř ꝙ ex
fundo dato pro eccleſia fundanda & ꝯſtruenda tã dñs
3 directus, q̃ vtilis efficienf pr̃oni. ¶ † Tu ꝯſidera ꝙ aut
res emphyteutica ꝑ dñm vtilẽ dat in dotem eccleſiæ,
& dñs directus ẽt remittit dñiũ directũ adeo ꝙ illa res
data ꝓ dote efficif ĩ totũ ecclæ quo ad utrũq; dñiũ, &
nulli dubiũ eſt ex quo ambo ꝯcurrũt in dotatione, ꝙ
ambo erũt pr̃oni ex dotatiõe.i.tã dñs vtilis q̃ directus,
ſicut diximus de pluribus dotantib. ſupra ĩ 3.q.prin.in 5.
art. & ita dʒ intelligi id qđ dixim⁹ ĩ d. 19. art. de hñtib.
plura iura & illa dãtib. q̃a in hoc caſu tã dñs utilis q̃ di-
rect⁹ dãt in totũ eorũ iura. Si vero nos loq̃mur de dño
vtile dãte rẽ emphyteuticã pro dote cũ ꝯſenſu tñ dire
cti dñi (q̃a aliàs dare nõ poſſet, cũ eccła ſit pſonis ꝓhibi
tis in eas alienari, vt ꝓximè dixim⁹) & iſte talis ſolus ꝯ-
ſenſus dñi directi nihil dat de dñio directo, q̃a illud re
manet penes eũ, & eccleſia tenebif ſoluere canonẽ ip
ſi dño directo, & ſic eſſet pr̃onus rõne dotis ipſe dñs
vtilis ſolus. ¶ † Sed vnũ pulcherrimũ guſta, nã nõ pro
4 cederet ꝓxime dictũ ĩ parte dotis q̃ dř manſus. res. n.
emphyteutica de cõſenſu directi dñi poterit dari ꝓ do-
te. i. ꝓ alijs partib. quàm pro manſo eccleſiæ id eſt pro
illo fundo quæ datur ecclæ in dotẽ ex quo hř panis &
uinũ ꝓ ſacro ꝯficiẽdo ĩ eccła, q̃a ille manſus dʒ eſſe li
ber oĩno, vt vult gl.in c.ſi q̃s baſilicã. de ꝯſe.diſt.1. & di
cemus late.ĩ.in 9.q.prin.pñris primæ partis huius pri
mi li.in j.art.in 3.cõclu.in 6.ampli.ĩ verſ.reſtringerẽ
mõ iſtã ſextã ampli. vbi plus dicem⁹ ꝙ nec pr̃onus q̃
limine fundationis põt ſibi facere reſeruationes. c. p̃te
rea. cl. 2. hoc tit. & no.gl.c.cũ dilect⁹. de ꝯſue. iã tñ nõ po
terit ſibi aliq̃d reſeruare ſuꝑ mãſo, quia debet ẽẽ liber
vt ibi diximus. ſi igif pr̃onus nõ põt reſeruare ſibi ali-
q̃d ſuper manſo vt ei ſoluaf ꝑ eccleſiã, multo minus ſa
cere poterit ut ſoluaf dño directo, & ſic extraneo, qđ
faceret dãdo in dotẽ rẽ emphyteuticã. nota igif ꝑpe-
tuo ꝑ p̃dicta quo ad hãc libertatẽ a pari ꝓcedere fun-
dũ eccleſiæ, & mãſum illius. ¶ Sed vnũ eſt qđ turbat ꝯ
cluſionẽ Pau. & ſupra dicta. & ſic ꝙ non poſſit eſſe rẽ
emphyteuticã dari in dotẽ ẽt de ꝯſenſu directi dñi vt
illi ſoluaf canõ, q̃a ẽt ſuꝑ dote nõ põt pr̃onus aliq̃d ſibi
reſeruare ẽt de ꝯſenſu diœceſani, vt uoluit Arc. ĩ c.ſic
q̃dã. 10.q.j. ergo nec extraneo ꝑ argm̃ ſupra formatũ.
niſi dicas ꝙ ſi res emphyteutica data in dotẽ erit tñ
pinguis, ꝙ ſufficiat ꝓ integra dote & vltra adeo ꝙ ca-
nõ ſolui poſſit de illo qđ plus habuit eccleſia, vt late di
dicemus ĩ d.9.q prin.ĩ j.ar.in d.3. cõcl.ĩ 6.ampli.ĩ verſ.
reſtringe ſcđo iſtã ampliationẽ vbi oĩno vide, q̃ aliàs ĩ
roni rueret concluſio noſtra. ¶ † Si uerò res emphy-
5 teutica daref ꝑ vtilẽ dñm ĩ dotẽ ecclæ. nõ vt illa res ſit
ꝑpetuo duratura dos ecclæ. ſed vt uẽdanf melioratio
nes & dñiũ utile, & de p̃cio emanf aliæ res liberæ (qđ
fieri poſſet, ꝑ ea q̃ diximus ſupra in ꝓximo 2. art. & di
cemus.ĩ.ĩ 14.ar. cũ tractabimus de dãte p̃ciũ ꝓ emẽda
dote) quo caſu res ẽt emphyteutica abſq; ꝯſenſu dñi di
recti dari põt ecclę, nõ ut retineat, ſed ut uẽdat. arg. op
timę gl. ĩ c.unico ĩ uerbo domũ de reli.dom.ĩ 6. q̃a nõ
daf ut retineat ut dicit ibi gl. & in hoc caſu nulli ẽ du-
biũ ꝙ dñs direct⁹ nõ acq̃rat iuſp. niſi tñ dñs utilis. ¶ Et
hoc ẽt dicerẽ fieri poſſe de re emphyteutica, cuius di
rectũ dñiũ eſſet alterius eccleſiæ, ꝙ poſſet dari nõ ut re
tineaf, ſed ut uendaf. ꝑ dictã gl. ĩ uerbo domũ. iũcta cũ
tex. & q̃ volũt ibi doc. dicẽtes alienationẽ fieri debere
intra annũ. nota iſta q̃a bñ diſcuſſa & nõ ꝑ alios tacta.

¶ Quintus arti.5.q.prin.j. partis.j.Libri.

1 *Dos eccleſiæ debet eſſe perpetua.*
2 *Dos eccleſiæ non poteſt conſtitui ex vſufructu, niſi vſusfructus
vendatur, & detur pecunia pro dote.*

EX p̃dictis Etiã decidif quintus articulus, an dos ec
cleſiæ ꝯſtitui poſſit ex vſufructu quẽ fundãs. con-
ſtruẽs, ſeu alter habet ſuper aliqua re, licèt eſſet
ſufficiẽs pro luminarib⁹. ſubſtentatione clericorum.
& alijs, de quib. in c.nemo. de ꝯſe.di.j. Pau. in hoc trac.
1 in 3. parte. in fi.7.q.ſecundæ cauſæ. tenet ꝙ non † eo q̃a
talis dos debet eſſe perpetua, & ſi diceremus vſufructũ
perpetuũ, nõ erit uſufructus, ſed ꝓprietas, q̃a in vſufru
ctu perpetuo inutilis efficif ꝓprietas. arg. l. ſi alij. ff. de
vſufru.leg. & iſto caſu nõ formaref qõ de uſufructu,
ſed de proprietate, ĩ qua nõ eſt dubiũ, & ſubdit Pau. ꝙ
licet poſſit dari ĩ dotẽ vſusfructus ꝓ muliere, ut ꝑ Azo
nẽ in tit. C. de iure do. col.4. uerſ. itẽ ꝯſtituif dos. ¶ Tu
2 ꝯſidera Pau. † uerũ dicere, q̃a dos eccleſiæ debet ẽẽ ꝑ-
petua, ut ĩ d.c.nemo. & ĩ c.plauit.j.q.2. & utrobiq; doc.
& diximus ſupra in 2. & 4. proximis art. m̃ dos mulie-
ris non requirif ita ꝑpetua, ut de dote poſt diuortiũ re
ſtituẽda. & ff. ſol. matr. ꝑ totũ. & no. in l. in rebus. C. de
iure do. ſufficit n. ꝙ reſtituaf preciũ ut per Spec. in ti.
de dote poſt diuor. reſtitu. ĩ fi. prin. & Bar. ĩ l.j. ĩ j.col. ff.
ſo.mat. & ſic nõ ſeruf ꝑpetuitas ĩ mille uiris, ut ĩ mille
rectoribus ecclæ. ¶ Dicerẽ bñ, ꝙ ſi ego haberẽ uſufru-
ctũ, & poſſẽ ex eo (caſu quo põt) habere certũ preciũ
vt extinguatur illud preciũ poſſet dari pro parte dotis
ſeu tota dote emẽda, quia tũc nõ daref uſufructus, ſed
pecunia ex qua res empta eſſe poterit ꝑpetua, ut dixi-
mus. ſ̃. in 2. & 4. ꝓximis art. & dicemus infra in 14. art.

¶ Sextus arti.v.q.prin.j.partis. j.Libri.

1 *Dos eccleſiæ poteſt conſtitui de bonis feudalibus conſenſu directi
domini.*

AN autem (Et iſte erit ſextus articulus.) † dos ꝯſti-
tui poſſit de bonis feudalib. breuiter conclude
ꝙ ſic. prout diximus de bonis emphyteuticis ſu
pra in proximo 4. art. cũ dñs feudi dñiũ vtile habeat
in feudo, ſicut & emphyteuta in re emphyteutica, req

riť tñ cõſenſus dñi vt in re emphyteutica & ꝙ habeat
dñiũ vtile, ponit Abb. in rub. de feudo. & in c. j. co. ti.
& eſt tex. in c. j. ex quib. cau. feud. amit. Bald. in c. 1. de
cap. Contra. Inn. in c. cæterũ. de iudi. Abb. in c. ſi diligẽ
ti in prin. de præſcrip. ¶ Sed totũ dubiũ vertit, ſi eccle-
ſia fundať. ꝯſtruiť, vel dotať ſuper fundo de ſructu, ſeu
de bonis feudi. q̃s erit pr̃onus, dñs directꝰ feudi, vel feu
datarius vtilis dñs? de qua late erimꝰ dicturi j. ĩ hac pri
ma parte in 8. q. prin. in 8. art. vide ibi q̃a melius cadit.

¶ Septimus artic. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Similitudo omnimoda eſt inter dotẽ mulieris, & dotẽ eccleſiæ.*
2 *Dos muliere conſtituitur ex voluntate, vel ex neceſſitate.*
3 *Dos conſtituitur in eccleſia ex voluntate.*
4 *Felix neceſſitas qua ad meliora compellit.*
5 *Dos mulieri conſtituitur ex neceſſitate, ſimiliter eccleſia.*
6 *Dos conſtituitur mulieri pollicitatione, ita etiam eccleſia.*
7 *Dos mulieri conſtituitur ſtipulatione, & ſtipulatione etiam conſtituitur eccleſiæ.*
8 *Dos conſtituitur mulieri traditione, ita etiam eccleſia.*
9 *Dos conſtituitur mulieri acceptilatione, ſecus eccleſia.*
10 *Maritus habet dominiũ rei dotalis nõ tãtũ vtile, ſed ẽt directũ.*
11 *Dos mulieri conſtitui poteſt ſimplici remiſſione debiti non præcedente aliqua acceptilatione, ſecus eccleſia.*
12 *Dos poteſt conſtitui mulieri delegatione debitoris, idem eccleſia, cum aliqua tamen diſtinctione.*
13 *In dubio attendendum eſt quod dotibus fauet.*

QVarto Modò ſeptimò, quib. modis dos eccleſię
cõſtituať. Pau. in hoc trac. in 3. parte. in 11. q. ſe
1 cundæ cauſæ. † dicit putare ꝙ cũ inter dotẽ mu
lieris. & ipſam dotẽ eccleſiæ cadat omnimoda ſimili-
tudo, vt voluit Roſ. beneuen. conregnicola meus in ti.
de iurepa. in verſ. ſequiť de ſecunda cã. eiſdẽ modis po
terit dos eccleſiæ ꝯſtitui, quibus & mulieri. alle. Azo. in
a ſti. de iure. do. ¶ Et veniendo ad particularia † dicit du
pliciter dotẽ ꝯſtitui in muliere. ſ. ex voluntate, vel ex
neceſſitate. Ex voluntate. ſ. a quolibet volẽte dotare q
ad illud ñ tenebať a principio nulla habita diſcretiõe
3 ætatis vel ſexus. l. promittendo. ff. de iure do. ¶ † Tu dic
idẽ procedere in dote eccleſię, quia habito reſpectu ad
primã intetionẽ fũdantis & cõſtruẽtis libera illa erat,
ꝫ poſtea efficiať coacta. p c. nemo. de cõſe. diſt. j. & ĩ c.
placuit. j. q. 2. & in c. piæ mentis. 16. q. 7. & in c. cũ ſicut.
de cõſe. eccl. vel altra. & j. dicemus in 20. art. qua prima
voluntate inſpecta nõ dř coactus facere, ꝫ poſtea co-
4 gať, cũ ſe aſtringendo ad illud magis mereať, † nã iux-
ta Auguſtinũ, felix neceſſitas q̃ ad meliora ꝯpellit, iux
ta gl. in cle vnica. in §. o ſingularis. in verbo ſe ipſum.
de reliq. & vene. ſancto vt latè diximus ſupra in proxi
ma 4. q. prin. 16. art. ĩ verſ. nec ẽt obſtat primũ. & ſic ꝯ-
ſiderato hoc principio & hac primæua voluntate, ex
mera volũtate dotare dř. Et magis mere ex libera vo
lũtate dř dotare q non fundauit nec ꝯſtruxit eccleſiã,
ſed dotare voluit, qđ fieri p̃t, & iuſpa. acq̃riť. gl. in c. pię
mẽtis. 16, q. 7. & volũt oẽs ĩ hac rub. & diximus ſupra ĩ
5 3. q. prin. ĩj. & 5. art. ¶ † Ex neceſſitate ẽt ꝯſtituiť dos mu
lieri ab illo q ad hoc teneť, vt př. auus. & ſi cs. l fi. C. de
do. pmi. ¶ Tu dic eodẽ mõ habito reſpectu ad pr̃onũ
q fundauit & cõſtruxit ecclãm, q ex p̃dictis deduxit ec
cleſiã de nõ eẽ ad eẽ, ſicut př filiũ, & iõ dř pr̃onus quaſi
př. vt late diximus ſupra ĩ j. q. prin ĩ 2. art. & in 2. q. prin.
in j. art. & iõ cõpelliť illã dotare pr̃onus, q eccleſiã fun
dauit & cõſtruxit vt ĩ pximis allegatis iurib. ſicut př fi
liã cõſiderata iſta neceſſitate nõ a principio, q̃a illa pri
mæua volũtas cõſiderata fuit ex mera volũtate vt pxi
me diximus, ſed cõſiderať illa neceſſitas tpe quo dedu
xit eccleſiã de nõ eẽ ad eẽ, & ſit cũ effectus ẽ quaſi př.
¶ Et aduerte ad ea q ſupra diximus in dotãte ex volũ
tate nulla habita diſcretiõe ætatis vel ſexus, q̃a de æta.
te diximus ſupra in minore, de ſexu dicemus. j. i. 7. q
6 prin. in 2. art. cũ dicemus de muliere. ¶ † Et Pau. ponit
primo dotẽ cõſtitui pollicitatiõe. puta nulla. p̃cedẽte ĩ
terrogatiõe. l. 13. ff. de polli. q̃uis abuſiue pollicitatio no
mẽ pmiſſiõis recipiat. l. ſciẽdũ. §. j. ff. de ædil. edic ¶ Tu
dic, ꝙ ſicut pollicitatione cõſtituiť dos mulieri, ita ẽt
pollicitatiõe ꝯſtituiť dos ecclæ, & ad hoc cõpelliť. vt di
ximus ſ. in 4. q. pri. p diſcurſũ, & maxime ĩ 4. 5. & 6. art.
7 ẽt in 8. ¶ † Sc̃do mõ dicit Pau. ꝯſtitui dotẽ mulieri pro
miſſione p̃cedẽte interrogatiõe, & ſic ſtipulatiõe. l. cũ
poſt. §. gener. ff. de iure do. ¶ Tu dic idẽ eẽ ĩ dote ecclæ
ꝙ ꝯſtitui poterit ex ſtipulatione. vt patet ex his q̃ dixi-
mus in pxime allegatis art. & volũt Arc. Do. & alii ĩ c.
nemo. de ꝯſe. diſ. j. vbi apoſtillãt verbũ diffiniat, poſitũ
in illo tex. i. tradat vel ad tradẽdũ p publicũ inſtrm ſo-
lẽniter ſe obliget, & ſic ex ſtipulatione. & voluit clare
tex. iũcta gl. in verbo dote ibi. ſed hic dẽt fieri inſtrm. ĩ
8 c. placuit. j. q. 2. & tetigimꝰ ſ. ĩ primo p̃ce. art. ¶ † Tertiò
dicit Pau. dotẽ mulieri ꝯſtitui traditione, qñ mulier vi-
ro tradit dotẽ, vel alteri eius noĩe eo ratificãte. l. quẽad
modũ. §. j. ff. de iure do. ¶ Tu dic eodẽ mõ traditiõe ꝯ-
ſtitui dotẽ ecclæ. vt vult tex. in d. c. nemo. in verbo diffi
niat. iuxta apoſtillã Arch. & Dñici, de qua. ſ. i. diffiniti-
tiue tradat. hoc idẽ voluit tex. in c. q̃cũq; fideliũ. in ver
bo ꝯtulerint & in c. piæ mẽtis. ibi collata priꝰ donatio
9 ne ſolẽni. 16. q. 7. ¶ † Quartò dicit Pau. dotẽ mulieri cõ
ſtitui acceptilatiõe, nã ſi q̃s ſit mulieri debitor põt mu-
lier cũ eo p̃cto m̃rimonio, dicere, illud qđ mihi debes
accepto fero noĩe dotis. dicta. l. pmittẽdo. §. acceptila
tione. & l. licẽt j. rñſo. ff. de iure do. ita dicit ipſe poſſe
dotẽ ꝯſtitui ecclæ, ſi aliquis eẽt debitor meus, ego aũt
fundaſſẽ ecclãm ſine dote. Nã ſi intendo illũ debitorẽ
p̃ntare, & illud qđ mihi debuit noĩe dotis apud eã ec-
cliã accepto fero. tũc dicit ipſe nõ video rõnẽ diuerſi-
tatis, quare ñ ita ecclæ dos ꝯſtituať acceptilatiõe, ſicut
mulieri, ſeruata certa ſolẽnitate q̃ ĩ acceptilatiõe req-
riť vt pcedat ĩterrogatio &c. de qua ĩ §. itẽ p acceptila
tione Inſt. q mo. tol. oblig. ¶ Tu aduerte ꝙ neſcio vide
re quaŕ acceptilatiõe dos cõſtitui poſſit ecclæ. & exẽ
plũ formatũ p Pau. nõ quadrat, nã ĩ muliere põt acce-
ptilatione dos cõſtitui, q̃a viro dos debebať, vt ĩ iurib. p
cũ alle. hic ãt dos ñ debeť rectori, ſed ecclæ ĩ perpetuũ,
vt ex illa fiãt luminaria, & ſiſa & rectores illiꝰ ĩ ppetuũ
de fructib. viuat, vt diximꝰ ſ. ĩ pximis p̃cedẽtib. 1. & 2.
art. & rector ecclæ nõ hẽt tñ ius ĩ fructib. dotis illius,
ſicut hẽt vir ſup dote mulieris, q̃a rector ñ hẽt dñiũ uti
le, ſed debet tñ uiuere de fructib. ecclæ, & reliqua di-
ſpẽſare, ñ ãt de illis ditari. c. cũ ſm apſum. de p̃b. & ĩ c.
nobis. 12. q. 2. & dicemus. j. 18. q. pri. ĩ illo art. de eccla
10 fundata de fructib. alterius ecclæ. † maritus ãt hꝫ dñiũ
ñ tñ utile. ſed ẽt directũ ſm quoſdã. l. doce ancillã. C.
de rei uẽdi. c. pẽ. de re iud. c. ꝙ deo. 28. q. 5. uel ſaltẽ trã-
ſit ĩ eo utile dñiũ, & facit fructꝰ ſuos rei dotalis pp one
ra m̃rimonij. l pro onerib. C. de iur. do. nec res ecclæ
p p̃latũ alienari p̃nt. de reb. eccl. nõ alie. p totũ. c. ſine
exceptione. 12. q. 2. & p totũ. vñ hoc caſu uidereť in ſe
alienare dotẽ cũ ipſe remaneret creditor illius p acce
ptilationẽ. p̃latus. n. q̃cq̃d acq̃rit ex fructib. ecclę pprio
uľ alieno uoĩe ñ ĩ ppinquorũ ſuorũ iura, ſed ipſius ec
clæ deuenire debẽt. c. fixũ. 12. q. 5. c. placuit. & ſeq. 12. q.
3. tex. & ibi Abb. & oẽs in c. j. de pecu. cler. q̃uo ergo do
tẽ ecclæ excõputabit ĩ debito ſuo, cũ ſi clericus debi-
tor ſit, nõ de bonis ecclæ, ſed de fructib. ſoluere teneať
c. 2. fideiuſ. vñ maxima ẽ cã diuerſitatis, & ſic dicerem
nullo mõ acceptilatiõe dotẽ ecclę ꝯſtitui poſſe. & pro
hoc adduco ſæpe allegatas doctrinas Arc. Do. ĩ d. c. ne
mo. de ꝯſe. diſt. j. vbi apoſtillãt verbũ diffiniat, poſitũ ĩ
illo tex. i. diffinitiue tradat, vel ad tradẽdũ p publicũ in
ſtrm ſolẽniter ſe obliget, & p acceptilationẽ nullũ p̃di
ctorũ fit nã p eã dos ñ tradiť, vt de ſe patet. nec pr̃onus
ſe obligat, imò ſe liberat p acceptilationẽ, vt ẽt de ſe-
patet, ergo nullum fit de p̃dictis. & p ꝯñs nõ dř ꝯſtitue
re dotẽ, imò facit de directo ꝯtra depoſitionẽ d. c. no-
bis. q̃a oĩs cautela ecclæ tolliť de dote habẽda, pbať ad
oculũ, pr̃onus habẽs dare dotẽ ſi acceptilatione dare
poſſet p eã liberareť. & hoc ẽ clarũ p eã ẽt liberať futu
rus rector p̃ntãdus a debito ad qđ tenebať pr̃ono, vt
ſiſr de ſe patet & hæc fiẽt añ p̃ſentationẽ vt Pau. p̃ſup-
ponit, dũ dicit ꝙ ĩtẽdebat illũ debitorẽ p̃ntare, q̃ igitur
erit

erit cautela eccłæ pro dote? nulla, cũ oẽs ſint liberati,
nec iſte futur⁹ rector cautelã nouã fecit, imò anteq̃ pñ-
tarẽ alienauit dotẽ futurã. qũo iſtituẽdus? & m̃ cautela
dotis ẽ faciẽda iuxta diſpõnẽ d.c.nemo. nõ p futurũ re-
ctorẽ, ſed p ipſum pronũ & eẽt dãnoſum eccłæ. nã ſi re-
ctor q hr̃et exigere dotẽ a p̃rono efficiŗ debitor dotis,
qũo ſeipſũ ↄueniet, & a ſeipſo exiget? ſatis certe miror
11 de hoc dicto Paul. qđ nullo mõ ẽ tenẽdũ. ¶ † Quinto
mõ Pau. dicit dotẽ mulieri cõſtitui remiſſione ſimplici
debiti nõ p̃cedẽte aliqua acceptilatione, & ita illud qđ
erat debitũ erit ĩ dote đ qua ſimplici dotatiõe dicit hr̃i
ĩ l.ſi ei nuptura.ff.de iur.do. vbi vna res ꝓ altera dari vel
remitti põt noĩe dotis, puta ſi ſeruũ debes mulieri & il-
la remittit debitũ ſerui noĩe dotis, tunc ille ſeruus vr̃ in
dotẽ vel ei⁹ æſtimatio, ita dicit ipſe poterit & dos eccłæ
ↄſtitui. ¶ Tu aduerte, ꝙ nec iſte mod⁹ ꝓcedere põt cõ-
ſtructiõe dotis eccłę, cũ ꝫ cũ militẽt eĩa s̄. adducta ĩ mõ
acceptilatiõis, cũ videaŗ idẽ caſus, q̃a futurũ rector eẽt
12 debitor qđ militare nõ põt, vt ꝓximè diximꝰ. ¶ † Sextò
Pau. dicit dotẽ ↄſtitui delegatiõe debitoris, puta ſi Titiꝰ
mulieri teneŗ ad cẽtũ, illa ꝯhẽs m̃rimoniũ cũ Caio ipſi
Caio noĩe dotis delegat illud debitũ ad qđ tenebaŗ Ti-
ti⁹, tũc tale debitũ habeŗ ꝓ dote, & mulieri ↄpeteret ad
vẽdicãdũ a marito ĩ caſu repetitiõis dotis, & ĩputãdũ eſ-
ſet marito, quare nõ cõpelli fecerit Titiũ debitorẽ dele-
gatũ ad ſoluẽdũ. l. ſi extrane⁹. l. debitor mulieris. ff. đ iur.
do. diſtĩguẽdo tñ vt ibi, an ſit debitor ex cã liberalitatis,
vel neceſſitatis, vt pr̃ q ↄueniŗ in quãtũ facere põt, vt ibi,
qđ bñficiũ nõ p̃dit pacto vel ſñia, vt vult Hoſt. ĩ §. fi. de
do. poſt di. reſtit. & ſi marit⁹ abſq; ↄſenſu vxoris tale de-
bitũ delegatum remitteret, vel accepto ferret, tñ poſſet
mulier agere ꝫ maritũ ſi fuiſſet ĩ negligẽtia nõ exigen-
do, vt notaŗ ĩ l. vis ab co. ff. de iur. do. ¶ Iſto ẽt mõ putat
Pau. poſſe dotẽ eccłæ ↄſtitui, & tũc teneretur p̃latus ec-
cłæ, ſi nõ exigeret, vt maritus, ꝑ illã rõnẽ, q̃a dos eccłæ
põt ↄſtitui ſicut & dos mulieris ꝑꝑ oĩmodã ſimilitudi-
nẽ q̃ eſt inter ipſas dotes, vt diximus s̄. in i. arti. cũ diſpo-
ſitũ ĩ m̃rimonij carnalis dote ĩtelligaŗ hr̃e locũ ẽt in do
te ſp̃uali, & ſubdit ꝙ cũ hoc nõ reperiaŗ in iure expreſ-
ſum de hmõi ↄſtitutione dotis debemus recurrere ad
ſimilia, cũ bonũ ſit argm̃ de ſimili ad ſimile. l. non poſ-
13 ſum. cum ibi no. ff. de legib. ¶ † Et in dubio illud attẽ-
dendũ eſt qđ dotib. fauet. c. nuper. de dona. inter vir. &
vxo. c. ex tenore. de fo. cõp. e͞pi. 16. diſt. l. vnica. C. qñ im-
per. inter viduas. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. ſed fauora-
bile eſt, vt qũocunq; põt dos ↄſtituatur eccłæ q̃ ſub vno
termino tantũ cõſtituaŗ. & cũ ſupra dictis modis certũ
ſit mulieri ↄſtitui, ergo & eccłæ, cũ magis fauendum ſit
religioni q̃ ſecularib. l. ſunt perſonæ. ff. de reli. & ſump.
fune. c. ad audientiã de homi. cũ ſimi. ¶ Non obſtat di-
cit ipſe ſi opponaŗ de c. pię mẽtis. 16. q. 7. vbi oſtẽſa prius
dotatione pro eccła fundanda, debet e͞ps locũ deſigna-
re, & ſic vr̃ ꝙ delegatione non poſſit dos eccleſię cõſti-
tui. q̃ oppoſitio ẽt fieri põt de c. nemo. de conſe. diſt. j. &
de §. j. in Auth. vt nullus fabri. orat. domũ. coll. 5. nã m̃-
detur ſatis eſſe aliquẽ oſtendere & diffinire illud quod
vult dare pro dote eccłæ, vel aliquẽ facere prius delega
tionẽ de aliquo ſuo debitore, & poſtea ædificare, quia
poſt hmõi promiſſiones ædificare põt. vt in d. §. j. & ſi
hoc fuit omiſſum ante, adhuc poſt ædificationem fieri
poterit dotatio. c. q̃ cõtra mores. 8. diſ. gl. in verbo colla
ta. in d. c. pię mẽtis. ¶ Verũ dicit ipſe, ſi quantitas delega-
ta pro dote nõ exigereŗ, ĩputaretur p̃lato eccleſiæ qua-
re nõ exegerit, ſicut ĩputatur marito non exigenti do-
tẽ delegatam per vxorẽ, vt latè per Azonẽ in titu. C. de
iure dotiũ. & deberet exigere expenſis dotis, notaŗ in l.
2. C. de acti. & obl. ¶ Tu cõſidera circa hunc ſextũ mo-
dũ dotis conſtituendæ eccleſiæ. ſ. delegationis, an poſſit
fieri cũ non ſit nullus ex tribus modis ſupra poſitis pol-
licitationis, promiſſionis, ſeu ſtipulationis, & traditio-
nis ſed alius modus ſeparatus. ↄſidera ẽt ꝙ iura p̃dicta
c. piæ mentis. & c. nemo. s̄. allega. & quę ibi doc dicunt,
tex gl. & doc. in c. placuit. j. q. 2. duos tantũ ponunt mo-
dos conſtituendæ dotis in limine fundationis eccleſiæ.

ſ. traditionis, & cautelæ ĩſtrumẽtalis & ſic ſtipulationis
dotis dãdę, aliàs nullo modo p̃mitti dr̃ eccła fundari vt
ibi. de pollicitatione ſimplici m̃ nihil ibi dr̃. imo illa vi-
dentur velle oppoſitũ, cũ requirant cautelã, & ſic pluſ-
quã pollicitationẽ ſimplicẽ. poterimus m̃ dicere modũ
pollicitationis habere locũ, vel q̃a e͞ps de facto pollicita
tionẽ admiſit in fundatione eccłæ omittendo cautelã,
& ſic hr̃e locũ poſt factũ & nõ ante factũ, vel ꝙ ille mo-
dus procedet nõ in fundãte & cõſtruente, ſed in tertio
ſuperueniẽte & dotare volente in quo nõ cadit conſen
ſus c. nemo. ſed cõſenſus c. nobis. & ĩ hoc caſu nulla da-
ta eſt forma. potuit ergo e͞ps ſeruari facere formã d. ca.
nemo. vel admittere ſimplicẽ pollicitationẽ. Clarũ eſt
enim ꝙ in hoc tertio ſuperueniẽte & dotãte ſit alter ↄ-
ſenſus q̃ dicti c. nemo. vt latè diximus s̄. in 2. q. prin. in 3.
art. vbi tractabimus de hmõi conſenſu. ¶ Et ſic modus
delegationis nõ eſt de prędictis, ergo obſtãt ipſa iura. c.
piæ mẽtis. & c. nemo. cõcluſioni factæ per Pau. nec eius
r̃nſio ad illa iura militat, cũ dat inſtãtiã ꝙ ẽt poſt eccle-
ſiã fundatã dari põt dos q̃ a principio fuerat omiſſa. nã
nõ ſeq̃tur, põt dari poſt, ergo debet admitti, delegatio
debitoris, cogita q̃a p̃dicta ſunt difficilia, niſi diceremus
ꝙ delegare debitorẽ ſit facere cautelã pro dote danda,
& tunc eſſet neceſſe ꝙ ille principalis qui vult dare do-
tẽ & delegare debitorẽ ſuũ, hoc faciat de e͞pi volũtate:
q̃a illi cautela dãda ẽ, vt volũt p̃dicta iura. c. nemo. c. pię
mẽtis. & c. placuit. glo. & doc. ſup eis. & volẽte diœceſa-
no ꝓcederet hmõi dotatio. ¶ Sed ad vnũ eſt aduertẽ-
dũ, quia ſi hmõi cautela delegationis debitoris fit diœ-
ceſano: qũo poſtea vult teneri p̃ñtatus & ĩſtitutus, ſi nõ
exigit debitũ? & ſi diceres tenebiŗ ad iſtar mariti per ſu
pradicta ſtante ſimilitudine. replicaŗ inter hos caſus nõ
ſolũ nõ eẽ ſimilitudinẽ, ſed ẽt eſſe diuerſitatẽ, nã in ma
rito ipſe eſt q acceptauit delegatũ debitorẽ ab uxore,
& iõ. ſibi imputabiŗ ſi nõ bñ ↄſiderauit an eẽt ſoluẽdo
uel ne, & ſi fuit negligẽs in exigẽdo in rectore verò inſti
tuto nõ poterit hoc ſibi imputari, q̃a nõ fuit ipſe qui de
legatũ debitorẽ acceptauit à p̃rono, ſed fuit diœceſan⁹
¶ Et ſi diceres, dato ꝙ ceſſet cã acceptationis delegati
debitoris ĩ rectore, non ceſſat tamen cã negligẽtia, ꝑꝑ
q̃ adhuc teneri poterit argu. §. affinitatis Inſtit. de nupt.
¶ Pro ↄcordia p̃dictorũ ſic diſtinguerẽ, ꝙ aut iſta dos ↄ-
ſtituiŗ p delegationẽ ĩ principio fundationis eccłæ, ca-
pellæ uel altaris, ut fieri deberet iuxta p̃allegata iura. c.
nemo. c. piæ mẽtis. & c. placuit. aut p dotatiõe ĩ q̃ fieret
alicui bñficio creato ĩ abſtracto, vt hodie ſolet fieri: q̃a
aliq creãt bñficia cõſiſtẽtia ſup certis bonis ꝓ nõnullis
miſſis celebrãdi. nõ tñ fundãt nec cõſtruũt eccłiã, ca-
pellã, vel altare. ¶ Primo caſu qñ ſumus ĩ hñte dotare,
q̃a fundauit & cõſtruxit, ſi ꝓ dote delegat aliquẽ ſuũ de
bitorẽ & diœceſanus acceptat, ſi debitor reperiaŗ non
ſoluẽdo, prim⁹ p̃ronus adhuc tenebiŗ dare dotẽ: q̃a cũ
effectu alr̃ nõ diceretŗ dotaſſe, & verba ĩtelligẽda sũt cũ
effectu. c. relatũ. de p̃b. & ſic de euictiõe tenebiŗ. de eue.
p totũ. & diceŗ ĩ ſeq. art. ĩ 7. & 8. priui. ſi verò nec p̃ron⁹
eẽt ſoluẽdo, teneretŗ ipſe diœceſanus ad dotẽ, q admiſit
delegationẽ debitoris nõ ſufficiẽtis, p ea q̃ vult gl. Inn.
& oẽs ĩ c. cũ ſicut. de ↄſe. eccl. vel altа. vel de bonis eccłę
ſuæ, ſi ſine lęſione illi⁹ fieri põt, ſin aũ de ꝓprio tenebiŗ.
arg. gl ĩ verbo domũ. ĩ d. c. nemo. de ↄſe. diſ. j. & faciũt q̃
dicem⁹. j. ĩ ſeq. q. prin. ĩ j. art. ĩ verſ. ↄdeſcẽdo ad tertia ↄ-
cłonẽ. & idẽ dicerẽ ſi delegatus debitor fuiſſet a princi-
pio ſoluẽdo, ſed ex negligẽtia diœceſani vel ẽt rectoris
ĩſtituti (ſi rector ĩſtitutus fuiſſet ante cõſecrationẽ) de-
bitor delegatus eẽt effectus nõ ſoluẽdo, & e͞ps ↄſecraret
eccłiã, ipſe & nõ rector tenebiŗ mõ quo. s̄. q̃a ↄſecrãdo
eccłiã errauit dote nõ exacta, niſi ipſe rector ĩſtaſſet ↄ-
ſecraretŗ, q̃a tũc ipſe teneretŗ ſi hr̃et vñ ſolueret, p ea q̃ di-
cemus ĩ d. j. art. ĩ 3. & 4. ↄcluſiõe. ſi verò debitor delega-
tus effectus ẽ nõ ſoluẽdo poſt fundationẽ, ↄſtructionẽ,
& ↄſecrationẽ, ex negligẽtia rectoris inſtituti rector de
ſuo dotabit eccleſiã ſicut teneŗ maritus vxori, q̃a ĩ hoc
caſu ꝓcedit ſimilitudo. ¶ In ſecundo verò mẽbro prin.
qñ beneficium eſſet creatum in abſtracto pro aliquib.

miſſis dicẽdis ſine fundatione & cõſtructiõe eccľæ, puta qa aliqs delegaret debitorẽ ſuũ ꝑ emẽdis nonnullis annuis redditib. ſeu bonis ꝑ dote cuiuſdam bñficij, ꝑꝗ qđ bñficiãdus habeat celebrare tot miſſas ĩ hebdomada vt quotidie hmõi bñficia creari videm⁹, & tũc non erit culpa diœceſani q̃ poſſet eẽ ĩ ꝑmittẽdo eccleſiã cõſtrui vel ĩ cã ꝯſecrãdo: qa eṗs accipit quod dat̃ ex quo eccľa nõ fũdat̃ q̃ poſſet eẽ ſine dote, ſatis ẽ ꝙ ille Chrianus voluit fundare bñficiũ qđ ipſe eṗs hilari frõte acceptare debet, arg. c. tertij. hoc tit. & tũc nullo mõ ĩputabit̃ eṗo, ſed aut ille debitor delegat⁹ nõ erit ſoluẽdo abſq; negligẽtia vel culpa rectoris, & tenebit̃ pr̃on⁹ delegãs. vt diximus s̃ in 1. caſu: & poterit ad illud ꝯpelli: ex quo ſemel bñficiũ creare voluit. ꝑ ea q̃ dixim⁹. s̃. ĩ 4. q. prin. ĩ 4. & 5. art ¶ Si verò debitor delegat⁹ effect⁹ eſt nõ ſoluẽdo: vel aliàs debitũ perijt ex culpa vel negligẽtia bñficiati, & tũc bñficiat⁹ tenebit̃ ſicut marit⁹ vxori, qa ĩ hoc caſu ẽt cadit ſimilitudo, vt s̃. diximus. ¶ Aduerte ẽt ad dicta Pau. q poſtquã poſuit iſtos modos cõſtituẽdæ dotis mulieris ex illis argumẽtãdo ad dotes eccľæ. cũ hoc nõ reperierit iure expreſsũ, adducit rõnes, q̃ eũ mouerũt ad ſic decidẽdũ in dote eccľæ quas s̃. retulimus. tu verò ꝯſidera ꝙ ipſæ rõnes ꝑ eum allegatæ nõ ꝯcludunt circa oẽs modos. Prima rõ eſt ſimilitudinis, & ſic ꝑ argũ a ſimili, qđ licèt cõcludat in pollicitatione, ꝑmiſſione, ſeu ſtipulatiõe, & traditione, nõ tñ ꝯcludit in acceptilatione & remiſſione, nec in oĩbus caſibus delegationis, vt ꝓximè dictũ eſt. Secũdã rõnẽ adducit, qa ĩ dubio attẽdẽdũ ẽ qđ dotib. fauet, & ſic tenet fauorabile eẽ doti eccľæ quocunq; mõ poſſe ꝯſtitui, & hoc eſt falſũ: qa modus acceptilationis & remiſſionis & in aliquib. caſib. delegationis, puta qñ debitor delegatus nõ eẽt ſoluendo nec pr̃onus nec rector, & ꝯ̃ diœceſanũ hr̃i recurſus nõ poſſit, dãnoſa fuit hmõi ꝯſtitutio dotis ꝑ viã delegationis debitoris, qđ non fuiſſet ſi ſeruata eẽt forma d. c. nemo. de ꝯſec. diſt. j. c. piæ mẽtis. 16. q. 7. & c. placuit. j. q. 2. ¶ Et ſi diceret̃, nõ negat Pau. tutiores eẽ modos pollicitatiõis, ſeu traditionis, ſed dicit eſſe fauorabile doti eccľæ, ꝙ ex iſtis & alijs modis ipſa dos ꝯſtitui poſſit. nã ſi alijs modis q̃ ꝑdictis trib. dos eccleſiæ ꝯſtitui nõ poſſet, ſi cõſtitueretur alijs modis non ꝓcederet, & eccľa deluderet̃. ſalua pace hoc dicentis: qa maius eſt dãnũ quod eccľæ veniret remanẽdo indotata, q̃ fauor ꝙ multis modis ꝯſtitui poſſit dos nam fauor dotis eſt ꝙ nõ ꝯſtituat̃, niſi illo modo quo eccľa decipi nõ potuerit, & ſic ſ͂m formã datã ꝑ prędictos canones. ¶ Põt ẽt dos eccľę ꝯſtitui in teſtõ mãdantis fundari bñficiũ, vt in c. nos quidem de teſta. & volũt doc. & c. relatũ. & in c. præterea. el. 2. hoc tit. & ſæpe s̃. diximus, & j̃. dicemus in diſcurſu in illis articulis in quib. eſt caſus qñ teſtator mandauit eccleſiã ꝯſtrui vel dotari, imò ẽt per viam ſubſtitutionis. nota ſupra ſcripta qa nunquam fuerunt conſiderata ad propoſitũ noſtrum.

¶ Octauus arti. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 Pater iudæus cogitur dotare filiam licèt Chriſtianam.
2 Iudæus ſi de facto ædificauit eccleſiam, cogitur illam dotare.
3 Maior 25. annis ſiue maſculus ſiue fœmina promittẽdo dotem mulieri non põt excuſari aliquo priuilegio ſeu beneficio etiam Velleiani quin dotem det. Idem ſi promiſerit dotem eccleſiæ.
4 Dos incerta mulieri promiſſa poteſt peti certi conditione, & debet præſtari ad arbitrium boni viri, ſicut in eccleſia.
5 Dos mulieris præfertur in hypotheca cuicunq; creditori ſiue cõſtante ſiue ſoluto matrimonio.
Dos eccleſiæ in dote ſeu parte illius recuperanda a promiſſore ſeu a rectore alienante ſimiliter præfertur in hypotheca.
6 Actio ex ſtipulatu fingitur in dote mulieris ſemper interueniſſe ſiue ſtipulatio fuerit valida ſiue nõ, & tale priuilegiũ trãſit ad hæredes: quia cõpetit cõtractus dotis. Eodẽ mõ fingitur actio ex ſtipulatu i dote eccleſiæ quãdo de facto in principio omiſſa fuit.
7 Tacita hypotheca bonorum inducitur marito & vxori pro dote danda vel reſtituenda, vel etiam pro dote euicta Eodem modo tenebitur de euictione qui dederit dotem eccleſiæ.
8 Bona dotantis mulierem ſunt hypothecata viro pro euictione eius quo contigerit perire, cum diſtinctione, an dos ſit promiſſa æſtimata, vel inæſtimata.
Eodem modo in dote eccleſiæ.
9 Extraneus ſi promiſit dotem mulieri quæ fuit euicta, tenetur ad duplũ ſi interuenit ſtipulatio, hoc tamen non habebit locum in dote eccleſiæ, quia ſolum ad ſimplũ tenebitur & non ad duplũ.
10 Si dos mulieris cõſiſtit in re æſtimata præcedẽte promiſſione vel pollicitatione, ea euicta datur actio ex ſtipulatu vel pollicitatiõe cõtra ſocerũ. Eodẽ modo ſi dos eccleſiæ conſiſtat in re inæſtimata præcedẽte promiſſione vel pollicitatione, & euicta aget prælatus cõtra dotantẽ dicta actione ex ſtipulatu vel pollicitatiõe:
11 Data dote mulieri inæſtimata nulla præcedẽte ꝓmiſſione ſeu pollicitatiõe & euicta, mulier de euictione nõ tenetur niſi dolosè dediſſet in dotẽ rem alienã. ſimiliter dans dotẽ eccleſiæ non tenebitur de euictione ſi nulla præceſſit ſtipulatio ſeu pollicitatio.
12 Stipulatio ſeu pollicitatio ſemper intelligitur præceſſiſſe in dote data eccleſiæ per fundantem & conſtruentem illam.
13 Mulier dando in dotem rem alienam dolosè non tenetur actione de dolo in honorem matrimonij.
14 Dans rem alienam eccleſiæ in dotem dolosè non tenetur actione de dolo dummodo ipſe fundauerit ſeu conſtruxerit eccleſiam, ſecus ſi ipſe non fundauit ſeu conſtruxit.
15 Rector eccleſiæ non poteſt vocare patronũ illius in ius ſine venia.
16 Magiſter dando doctrinam pueris dicitur dare bonum eſſe.
17 Deterioratio rei dotalis contingens poſt traditionem pertinet ad damnum mariti.
Similiter in dote eccleſiæ quia pertinet ad eccleſiam.
18 In dote eccleſiæ non eſt neceſſaria illa diſtinctio, an dos ſit æſtimata, vel inæſtimata.
19 Mulier & prælatus non poſſunt renunciare iuri tacitæ hypothecæ in præiudicium partis, vel in præiudicium eccleſiæ.
20 Extraneus dotẽ dans pro muliere ſi nõ fuerit incõtinẽti ſtipulatus dotẽ ſibi reſtitui fingitur mulieri dos ſtipulata. Eodẽ mõ hæc fictio poterit ꝓdeſſe eccleſiæ, licèt nõ in caſu reſtõnis dotis cũ reſtituẽda nõ ſit in caſu tamẽ cõtra alios detẽtores dotis eccleſiæ.
21 Bona minoris poſſunt vendi pro dote mulieris cõſtituenda cum iudicis tamen decreto etiam immobilia, minor poteſt ſua bona dare pro dote eccleſiæ conſtituenda ſine iudicis decreto.
22 Bona quæ ſubiacent fideicommiſſo non poſſunt alienari, dantur tamen in ſupplementum dotis vel legitimæ filij.
23 Bona quæ ſubiacent fideicommiſſo poſſunt dari in ſupplementum dotis eccleſiæ.
24 Eccleſia non poteſt conſtrui ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo.
25 Et quæ ſit ratio vtriuſq;.
26 Grauatus reſtituere quod ſibi ſupererit poſt mortẽ ĩtelligitur ſaluã quartã partẽ ſine oĩ diminutione, poteſt eã diminuere cã dotis cõſtituẽdæ vel donationis propter nuptias vel redẽptionis captiuorum. Eodem modo pro conſtituenda dote eccleſiæ.
27 Mulier p̃fertur ĩ dote oib. creditorib. tã in actiõe reali q̃ ĩ ꝑſonali ẽt priorib. tp̃e, & tacitã ĩ bonis mariti hypothecã hñtibus.
Iſtud priuilegium datur mulieri & non tranſit ad hæredes.
Eodem modo eccleſia præfertur anterioribus creditoribus & tacitam hypothecam habentibus.
28 Res dotales non confiſcantur ex delicto mariti.
29 Solutum indebite cauſa dotis mulieris non repetitur. Eodem modo ſolutum indebite cauſa dotis eccleſiæ.
30 Mulier paciſcẽdo de dote nõ põt facere ſuã conditionẽ deteriorẽ. Ita nec eccleſia ſeu eius prælatus.
31 Mulier miſſa in poſſeſſionem cauſa dotis ſeruandæ lucratur fructus. Eodem modo rector eccleſiæ.
32 Dos ſortitur perſonalem actionem adhuc propria dote non effecta. Eodem modo in dote eccleſiæ.
33 Muliere dãnata pro aliquo crimine bona eius nõ publicantur, ſed maritus ei ſuccedit.
34 Prælato damnato pro aliquo crimine bona eius non publicantur, ſed erunt eccleſiæ cui fecit iniuriam.
35 In ambiguis ꝓ dote mulieris iudicãdũ ẽ ſimiliter ĩ dote eccleſiæ.
36 Mulier in obligationibus ſuis alieno nõĩe interpoſitis iuuatur Velleiano, nõ tamen iuuatur ſi promiſit dotem pro muliere. Eodem modo ſi promiſit dotẽ eccleſiæ.
37 Lex ſiue ſtatutum generaliter loquens non intelligitur cõprehẽdere dotem ſeu cãm mulieris. Eodem modo in dote eccleſiæ.
38 Renunciatio iuris dotis mulieris petendæ non intelligitur facta in renunciatione iuris. Eodem modo in dote eccleſiæ.

39 *Legitima non intelligitur renũciatũ ĩ generali renũciatiõe filij.*
40 *Dos & legitima æquiparantur in omnibus.*
41 *Bona dotalia mulieris non ſunt alienabilia, quod priuilegiũ cõpetit doti & tranſit ad quem vadit dos. Eodem modo bona dotalia eccleſiæ non ſunt alienabilia.*
42 *Iudex in cauſa dotis mulieris poteſt dilationes breuiores dare.*
43 *Inſtantia in cauſa dotis durat vltra trienniũ. Eodẽ modo iudex põt breuiores dilatiões dare in cauſa eccleſiæ quãdo dos exigit.*
44 *Traditio rei ſine cauſa facta à muliere vel eius patre marito, videtur facta cauſa dotis, & transfert dominium, licèt regulariter ſit contrarium. Eodem modo traditio facta eccleſiæ intelligitur facta cauſa dotis, licèt nulla appareat cauſa, & trãſfert dominium, & hoc ſi traditio ſuit facta a fundante ſeu conſtruente eccleſiam, ſecus ſi ab extraneo.*
45 *Pater cogitur in vita dotare filiam, licèt non cogatur ſibi legitimam dare. Eodem modo qui deduxit eccleſiam de non eſſe ad eſſe, in vita cogitur illam dotare.*
46 *Teſtator creans beneficium in teſtamento cum conſenſu diœceſani, non expectata eius morte, imò in vita cogitur illud dotare, & non poteſt illud reuocare.*
47 *Maritus conuentus pro dote reſtituenda, non tenebitur niſi in quantum facere poteſt.*
48 *Priuilegiũ, quòd maritus non teneatur niſi in quantũ facere põt, non amittitur etiã ſi ei renuncietur pacto expreſſo, vel per ſententiã. Eodẽ modo nec patronus qui dotẽ eccleſiæ promiſit tenetur illã dare niſi in quãtũ facere põt, cum diſtinctione tamẽ.*
49 *Fideiuſſores non ſunt recipiendi ſeu dandi pro dote mulierum. Cautela qualiter dari poſſit. Hoc non procedit in dote eccleſiæ.*
50 *Dominium rei dotalis mulieris poteſt eſſe penes duos inſolidum eodem tempore, licèt regulariter ſit contrarium. Eodem modo dominium rei dotalis eccleſiæ.*
51 *Chriſtus dicitur maritus eccleſiæ.*
52 *Maior 25. annis reſtituitur in dote mulieris, quamuis deceptio non ſit vltra dimidiam iuſti precij nec cum dolo, tamen deceptas reſtituuntur & contractus reſcinditur, licèt regulariter ſit contrarium. Idem erit in dote eccleſiæ.*
53 *Actio vtilis ſine ceſſiõe cõtra debitorẽ dotis trãſit in maritũ, eodẽ mõ in eccleſiã contra debitorẽ delegatũ in dote per dotantẽ.*

QVæro ſucceſſiuè octauò, an dos eccleſiæ gaudeat illis priuilegijs, quibus & dos mulieris. Iſtã q. format Paul. ſũr in hoc trac. in 3. part. in 12. q. ſecundę cauſæ. & dicit pp oĩmodã ſimilitudinẽ, q̃ datꝰ inter vtrãq; dotẽ, eadẽ priuilegia doti ecclæ cõpetere vt ex numerandis priuilegijs p eũ poterit apparere, dicitq; credere plura priuilegia competere doti ecclæ q̃ mulieris. ꝑ notata ĩ p̃ce. q. ſua. & ſic ĩ p̃cedẽti nr̃o art. 1. magis eẽ fauẽdũ religioni q̃ ſecularib. & ſubdit priuilegia dotis mulieris eẽ multa. de quib. ꝑ Spe. ĩ ti. de dote. poſt diuor. reſti. & quare ꝓcedant h̃ri ĩ l. aſſiduis. C. qui portio ĩ pign. hab. & ſic ipſe Pau. ibi ꝯnumerat triginta ſepte priuilegia dotis mulieris ex qb. aliqua reduci põt ad dotẽ ecclæ q̃ illi cõpetere poterũt, aliqua verò nõ. certe hoc tractare ſuperfluũ ẽ cũ de priuilegijs dotis multi ſint tractatus hodie. & p̃ſertim do. Bal. nouel. & do. Cãpegi. ad quos ẽ recurrẽdũ. ſolũ tãgemus illa q̃ enumerat Pau. & dicit poſſe cõpetere doti ecclę vt vi-
1 deamus quatr̃ ꝑcedat. ¶ † Primũ priuilegiũ ponit Pau. ꝙ patẽtes vel pr̃ ſolꝰ iudæus, cogit̃ dotare & alere filiã, ſicèt ſit facta Xp̃iana. l. cognouimꝰ. C. de hęr. ſed hoc di-
2 cit nihil facere ad ꝑpoſitũ nr̃m. ¶ † Tu dic hoc priuilegiũ poſſe cadere in dotẽ ecclæ. puta ſi de facto iudæus eccleſiã ædificauit, vt in caſu de quo dicemus. j. in 7. q. prin. ĩ 3. art. ĩ verſ. niſi dicamꝰ & ſeq. vbi tractabimꝰ an iudęꝰ ſit capax iuriſp. nã eccla habebit̃ loco filię Chr̃ianæ, & tenebit̃ illã dotare, vel ſi econuerſo de ſinagoga
3 voluerũt facere ecclĩã. vide ibi. ¶ † In ſecũdo priuilegio dicit Pau. ꝙ ſicut quicũq; maior. 25. ann. ſiue maſculus ſiue fœmi. nõ poterit excuſari aliquo bñficio ẽt velleiani qn det dotẽ mulieri, ſi illã ꝑmiſit dare. l. ſi dotali. & l. ſi. C. ad velleia. & ponit Hoſt. ĩ sũma ĩ §. & ꝗ quẽ de dotẽ poſt diuortiũ ꝯſtituẽda. eodẽ mõ dicẽdũ, ſi promiſerat dotẽ ecclæ ꝙ nõ iuuabit̃ aliquo bñficio qn illam det. alleg q̃ dixit in 3. par. in 2. q. ſecũdæ cãæ. vbi tractauit qs tenet̃ eccleſiã dotare. ¶ Tu dic hoc priuilegium ꝑbati pro caſu dotis ecclæ ꝑ pulchrũ text. in c. ſi annũ. in 1. rñſio. de iudic. libr. 6. vbi loquit̃ de minore & ſic de ꝑſona priuilegiata vt mulier & plus, qa in minore cũ alienat req̃ritur iudicis decretũ vt de minorib. ꝑ totũ, vt tetigimus ſ̃ in 3. art. in muliere verò nõ, & tñ in minore in ſpiritualib. & dependẽtib. ab eiſdẽ reputabitur acſi eſſet viginti quinq; annorũ, & ſic nõ indigebit curatore. vult ibi glo. in verbo vigintiquinq;. & in verbo habebis nec requiret̃ iudicis decretũ in ſpiritualib. vt diximus ſ̃ in d. 3. arti. & gl in d. c. ſi annũ. in verbo ſpiritualib. exẽplificat puta in mr̃imonio & ſimilib. & alia gl. ibi in verbo dependẽtib. exẽplificat in dote vt ibidẽ late Beilẽ. in apoſtillis & Abb. in fine primæ, & in principio ſecundæ col. in ca 3. de dote. poſt diuor. reſti. ſi in mr̃imonio & dote ſpali ĩ minore multo magis ĩ mr̃imonio & dote ſpũali, vt in p̃cedẽti arti. diximus: ſi ĩ minore, multo magis in muliere ꝑ ſupradicta, & iõ nõ habebit reſtõnẽ in integrũ, nec bñficiũ Velleiani, nec requiret̃ ꝯſenſus ꝑpinquorũ, ẽt hoc ſtatuto dictã. ꝑ dicta ſ̃ in d. 3. art. & dicẽda ĩ in 1. 2. lib. in 4. q. prin. in 9. artic. vbi de muliere ꝯſtituẽte procuratorẽ ſine ꝯſenſu pro-
4 pinquorũ in ſpiritualib. nõ obſtãte ſtatuto. ¶ † Omittẽdo 3. priuilegiũ. qa nõ facit ad ꝑpoſitũ, venio ad quartũ. interponit Pau. ſ. ꝙ ſicut dos incerta promiſſa petit̃ certi ꝯdõne & ad arbitriũ boni viri debet p̃ſtari. l. ſi tñ ea. & fin. C. de do. promiſ. cũ poſt. §. gener. ff. de iur. do. Bal. in j in 3. col. ff. ſol. mat. eodẽ mõ hoc priuilegiũ cõpetere põt doti ecclæ cũ facta eſt incerta promiſſio, vt agat̃ certi ꝯdõne & p̃ſtet̃ ad arbitrium boni viri. ¶ Tu dic hoc nõ poſſe ꝑcedere in dote ecclę: quia ĩ ꝑmiſſione dotis ſemꝑ debet ĩteruenire ꝯſenſus ordinarij. vt ĩ c. nemo. de ꝯſe. diſt. j. & diximus ſ. in 2. prin. in 3. art. & in 3. q. prin. ĩ 7. art. & tũc diffinit̃ dos quãta debet eẽ, & de hoc nullus alius ẽ iudex & arbiter niſi diœceſanus, vt in iurib. p̃dictis. ceſſet ergo arbitriũ boni viri niſi ĩtel-
5 ligeremꝰ diœceſanũ bonũ uirũ. ¶ † Quintũ priuilegiũ dotis mulieris ponit Pau. qa p̃fert̃ ĩ hypotheca cuicũq; creditori ſiue ꝯſtãte, ſiue ſolu. matr. l. vbi. & l. ĩ reb. C. de iure do. & hoc dote iã data, dicit tñ nihil ad ꝑpoſitum dotis ecclæ: qa talia bona q̃ eſſẽt reſtõni ſubiecta, pro dote ecclæ dari nõ poſſẽt. ¶ Tu aduerte ꝙ ſi bene res eẽt ſubiecta reſtõni ꝑ fideicõmiſſũ, poſſet dari in dotẽ ecclæ in aliquib. caſibus, in qbus ẽt fundus ſubiectus fideicõmiſſo põt dari pro eccla fundãda, de qbus diximus ſ̃. in 3. q princ. ĩ 21. arti. & dicerẽ quãuis dos ecclæ nõ habeat reſtitui, p̃feret̃ tñ oĩbus creditorib. rectoris ꝑ recuperãda dote ſeu parte ꝑ eũ alienata, ſeu p̃ferret̃ creditorib. fundãtis eccleſiã ſeu dotẽ pollicẽtis pro
6 illa habẽda, & ĩ hoc iſta ſimilitudo ſeruiret. ¶ † Sextũ priuilegiũ ꝙ ponit Pau. ẽ, ꝙ ſicut fingit̃ actio ex ſtipulatu ſemꝑ ĩteruenisse, ſiue valida fuerit, ſiue nõ. & tũc ſpeciali fauore legis ꝯfirmat̃. l. vnica. ĩ prin. C. de rei vxo. act. vbi illa actio rei vxoriæ ſublata ẽ, & ĩ eius locũ ſubrogata eſt actio ex ſtipulatu, & ex hoc ꝑuenit vtilitas magna, vt fingat̃ natã actio ad agẽdũ vbi aliàs agi nõ potuiſſet, & actio q̃ aliàs fuit ſtricti iuris efficiet̃ bonę fidei, q̃ ſilr̃ magna ẽ vtilitas & dr̃ia. §. actionũ. & ĩ §. fuerat. Inſti. de acti. & tale priuilegiũ trãſit ad hr̃des qa cõpetit ꝗ ctui dotis tñ. Bar. ĩ l. j. 2. col. ff. ſol. mat. nõ ãr mulieri, & talis actio ẽ duplex, vna q̃ dat̃ marito ad petendũ dotẽ, altera vxori ad dotẽ petẽdã. Spec. ĩ tit. de dote poſt diuor. reſti. ĩ fi. prin. vbi ponit formã libellorũ. hypotheca ãt vxoris dr̃ magis priuilegiata erga maritũ, q̃ viri ꝗ vxorẽ. Hoſti. in §. & ꝗ de dote poſt diuor. reſtit. eodem mõ hoc priuilegiũ doti ecclę cõpetere põt dic Pau. ¶ Tu declara hoc priuilegiũ poſſe verificari ĩ dote ecclæ qñ de facto cautela facta nõ fuit iuxta formã c. mo. de conſec. diſt. j. & per doc. ibi, vt in caſu c. placuit 1. q. 2. iuncta gloſ. in verbo dotem ibi. ſed hic omiſſum. fuit vt fingatur actio ex ſtipulatu, etiam ꝙ non interuenerit, quia aliàs ſi ſeruata fuiſſet illa forma non eſſet neceſſaria hæc fictio. & in caſu dotis eccleſiæ non cadit ꝙ aliquis habeat actionẽ cõtra eã vt vir ꝯtra vxorem,

minuerit bona ei⁹ ſūt obligata uſq; ad quartā niſi occa-
ſione dotis conſtituēdæ vł reſtituēdæ cā grauatus dimi-
nuerit talē quartā, vł cā donatiōis pp nuptias, ſeu ex re
dēptiōe captiuorū, aut niſi grauatus aliūde expēſas hr̄e
nō poterit ꝓut hoc priuilegiū hr̄ in auth. ꝯ rogatus. ĩ fi.
& in corpore vn̄ ſumit. & ibi glo. C. ad Treb. eodē mō
putat ipſe doti eccłæ ꝯpetere à fortiori ar. d. l. ſunt pſo-
næ. ff. de reli. & ſump. fune. & ſ. diximus. ¶ Tu fornifica
hoc dcm̄ p ca q̃ diximus ſ. ꝓximè ĩ reb. ſubiectis fidei-
cōmiſſo ſeu reſtitutioni puræ vel ſub ꝯdōne ĩ p̄cedenti
priuilegio: ꝓut ibi dicta fornicauimus p dicēda in hoc
26 priuilegio. ¶ Decimūtertiū priuilegiū ponit Pau. † qa
dos p̄ferat oīb. creditoribus tā in actione reali q̃ pſona
li ēt priorib. tpe & tacita ĩ bonis hypothecā hn̄tib. l. aſſi
duis. C. q pot. in pig. hab. & auth. ſeq. qđ priuilegiū dat
mulieri, & nō trāſit ad hæredes. Bar. in l. j, in 2. col. ff. ſol.
ma. & ꝯpetit tpe ſoluti mr̄imonij ſm̄ Bar. ibi. col. 4. poſt
gl. & hēt locū ēt ſi ꝯ fiſcū agat ſm̄ d. meū Iaſ. ĩ d. l. j. ĩ 2. &
18. col. ff. ſol. ma. & qa tale priuilegiū hēt locū ĩdote mu
lieris q̃ venit reſtituēda, ergo dicit Pau. in dote eccleſiæ
q̃ nō ſubiacet reſtōni, ſecus eſſe dicendū ē. ¶ Tu circa
hoc priuilegiū dic ꝙ q̄uis dos eccłæ nō ſit reſtituēda, po
terit tn̄ ꝓcedere ĩ alijs caſibus adhuc ſimilibus ut dixi-
27 mus ſ. in 5. & 6. priuilegio. ¶ † Decimūquartum ponit
Pau. priuilegiū de rebus dotalib. & vxoris q̃ nō ꝯfiſcanꝛ
ex delicto mariti. l. ſiqs. la. 2. C. de p̄ſcriptis bonis. ꝙ non
hēt locum in delicto p̄lati regula delictū. de reg. iur. li. 6.
Bal. in l. meminerint. C. unde vi. ¶ Decimū q̄ntū priui
28 legiū ponit Pau. † ꝙ ſicut ſolutū cā dotis ĩdebitæ qn̄ qs
credebat ad illud teneri, dato ꝙ non tenereꝛ nō repetiꝛ
vt ĩdebite ſolutū ſi ſuo noīe ſoluit: qa remanet illud ſo-
lutū religionis cā. l. bigamus. ff. de ꝯdi. ĩde. qa hac cā dos
mulieris, licèt nō ſit pia cā, tn̄ æq̄paraꝛ piæ cauſæ eodem
mō ſi qs ſe putaret obligatū ad dotādā eccłā & dotarer
nō poſſet repetere vt ĩdebite ſolutū, qa datū ad pias cās
nō repetiꝛ dato ꝙ ĩdebitū datū appareat: qa nulli dubiū
eſt dotē eccłę dici pia cā, ex quo daꝛ eccłę ſm̄ Abb. in ru
bri. de teſta. & p̄dicta voluit Alex. poſt Bal. ĩ d. l. cū biga-
mus. ¶ Tu pōdera hoc nō ꝓcedere ex priuilegio dotis
mulieris, ſed ex priuilegio piæ cauſæ, & iō hēt locū ĩ do
te mulieris: qa ĩ hoc caſu dos mulieris æq̄paraꝛ, vt pul-
29 chre uult Alex. ibi. ¶ † Decimūſextū priuilegiū ponit
Pau. mulierē paciſcēdo de dote ſua nō poſſe facere ꝯdō
nē ſuā deteriorē, licet poſſet facere meliorē. nec ex pa-
cto. pōt ſibi p̄iudicare. l. de die. l. attilianus. ff. de pac. do.
quē dicit Bart. ibi caſū notabile, & ſe neſcire qd diceret
ſi illa lex nō eēt, tn̄ Pau. dicit hoc priuilegiū nō ꝯpetere
doti eccłæ, cū illa nō ſit reſtituēda. ¶ Aduerte ad hoc.
nā ſi hoc priuilegiū ꝯcerneret bn̄ficiū patris ſeu dotātis
cui dos reſtitui ſtipulata eēt, & nulli dubiū cū nō eēt ſi̇c
don eccłæ q̃ reſtituēda nō eſt, nō poſſe dici ꝯpetere do-
ti eccłæ ſed ĩquantū illud priuilegiū ꝯcernit fauorē ip-
ſius mulieris, ne ꝯdōnē ſuā faceret deteriorē, cū illā de-
beret facere meliorē, pōt ꝓcedere ſimilitudo, ꝙ ſicut
mulier nō pōt paciſci de dote ſua faciēdo ꝯdōnē ſuā de
teriorē, ita nec eccła q̃ repreſentaꝛ p p̄latū cū capitulo
ſi capłm hēt vel p p̄latū ſolū, ſi nō hēt capłm vt in toto
tit. de his q̃ fiūt à præla. ſine cōſen. capi. ſi bn̄ paciſcerenꝛ
noīe eccłæ velut repreſentātes illā & facerēt cōditionē
eccleſiæ in ſua dote deteriorē, ex tali pacto nō p̄iudica-
ret eccleſię. & ſic in hoc caſu tale priuilegiū pōt cōpete
re ēt doti eccłæ. ¶ Omiſſis decimoſeptimo & decimo
octano priuilegijs dotis poſitis p Pau. cū nō poſſint cō-
petere doti eccleſiæ. ¶ Trāſco ad decimū nonū ꝙ ſicut
mulier miſſa in poſſeſſionē cā legatæ dotis ſeruādæ lu
craꝛ fructus. l. pe. ff. vt lega. no. cauea. eodē mō ſi eccła
vel eius rector poſita uel poſitus eēt in poſſeſſionē rōne
legatæ ſibi dotis ſeruādæ lucrareꝛ fructus ſm̄ Pau. ibi,
qui ſubdit hoc nō eē priuilegiū dotis ſed potius fœminei
ſexus ſm̄ Bar. in d. l. pe. & dicit ēt ꝯpetere oīb. legatarijs
30 ut ibi Pau. quanto magis eccleſiæ. ¶ † Vigeſimū priuile
giū ponit Paul. ꝙ ſicut dos ſortiꝛ pſonalē actionē adhuc
ꝯprię dote nō effecta. l. 2. §. fi. ff. de priui. credi. eodē mō
poſſet dici ĩ dote eccłæ, ꝙ licèt adhuc nō ſit data dos ec

clæ, poterit adhuc peti ipſa dos, & ꝓmiſſor cogi ad illā
dandā, vt j. dicemus in 18. ar. & de ꝓmittēte eccłam cō
31 ſtruere diximus ſ. in 4. q. prin. in 4. & 5. art. ¶ † Vigeſi-
mūprimū priuilegiū ponit Pau. ꝙ mulier dānata ꝓ ali-
quo crimine, nō publicanꝛ bona eius, ſed marit⁹ ei ſuc-
cedit. l. ſed & ſi. ff. de bo. dāna niſi ĩ q̄nque caſib. de qb.
in l. q̄nque. ff eo. hoc priuilegiū dicit Pau nō ꝯpetere do
ti eccłæ: qa delictū p̄lati nō pōt eccłæ nocere. regula de-
lictū. de reg. iur. lib. 6. ¶ Tu ꝯſidera, ꝙ licèt hoc priuile-
giū directe nō poſſet hr̄e locū ĩ dote eccłæ: qa eccła nō
pōt delinquere niſi p̄lato delinquēte, & tunc dictū p̄lati
nō noceret eccłæ vt ſ. eſt dictū, tn̄ ĩdirecte poſſet hr̄e lo
cū, & à ꝯtrario fingēdo maritū vxorē, & eccłā maritū:
32 † nā dānato marito, & ſic p̄lato de aliquo crimine bo-
na illius nō publicabunꝛ, ſed erūt eccłæ, cui ſecit iniu-
riā. argu. c. ad hoc. de ſimo. & c. ſiqs in atrio. 17. q. 4. & q̃
dicit gl. in c. fi. in c. qa clerici. hoc titu. qd erit de iurepa-
tro. vł de eius p̄cio qn̄ ipſamet eccleſia vēdidit illud uel
emit, de qbus dicemus j. ĩ 2. parte huius j. lł. ĩ 5. q. prin. in
4. & 7. art. & delicto p̄lati hæreſis vł hmōi cōfiſcatione
ſequuta iuſpatro. & bona illius acquiranꝛ illi eccłæ cui
facta eſt iniuria, dicemus latè j. in 3. lib. prin. in 8. q. ĩ plu
33 ribus art. ¶ † Vigeſimūſecūdū priuilegiū ponit Pau. ꝙ
ſicut ĩ ambiguis ꝓ dote iudicaꝛ. l. 1. ambiguis. ff. de reg.
iur. l. in ambiguis. ff de iur. do. eodē modo in dote facta
eccłæ quæ alias diciꝛ mera donatio. & in donationibus
fit latiſſimè interpretatio c. cū dilecti. de dona. c. olim.
34 de uerbo. ſig. & in ambiguis ꝓ illa iudicabitur. ¶ † Vige
ſimūtertiū priuilegium ponit Pau. ꝙ ſicut mulier ĩ obli
gatiōibus iuis alieno noīe interpoſitis, licet iuuareꝛ uel-
leiano, ſi tn̄ p ro alio dotē ꝓmiſerit ſuo noīe obligat nō
obſtāte uelleiano. l. generaliter. eodē mō ſi p mulierē ꝓ
mittereꝛ, teneꝛ ipſa mulier nō obſtante uelleiano, quia
cū poſſit fundare vt infra ſuo loco diceꝛ, ita pōt ēt dotā
do obligari. De hoc diximus late ſupra. in 2. priuilegio.
35 ¶ † Vigeſimū quartū priuilegiū ponit Paul. nam ſicur
lex generaliter loquens non intelligit ꝯprehēdere dotē
vel cauſam dotis, & idē in ſtatuto, vt not. gl. in l. ſciēdū
in prin. ff qui ſatiſda. cog. gl. & Bar. in l hac cōſultiſſima
C. qui teſta. face. poſ. l. in teſtis. C de teſta. Bart ĩ extraua
gan. ad reprimendā in verbo nō obn̄te. Sali. ĩ l. fi. per il-
lū tex. C. de iure do. dn̄s meus Iaſon ĩ l. j. ff. ſol. matri. eo.
mō ĩ dote eccłę, & exēplificat ſi ſtaret ſtatutū. ꝙ ꝓ ſingu
lo cētenario de quocūq; cōtractu deꝛ ſolidus denariorū
fiſco, nō p hoc deberet ſolidus dari in numeratione do
tis: ſiue mulieris, ſiue eccłę per ſupra dicta, ſicut ēt dici-
mus nō deduci falcidiā & ſimilia. p auth. ſiſr C. ad leg.
Falci. hoc tn̄ dic eſſe potius fauore piæ cauſæ q̃ dotis vt
36 p doc. ibi. ¶ † Vigeſimūquintū priuilegiū ponit Pau. ꝙ
ſicut in ḡnali renūciatione iuris nō venit renūciatio iu-
ris dotis petēdæ, ut p Pau de Caſt. ꝯſi. 131. incip. licèt iſta
dn̄a Liſa. in fi col. et dn̄s meus Iaſon in l. j. in 3. nota. ff. ſol.
matri. eodē modo. & ĩ dote eccleſię in hoc caſu, ve; po
ne fundatā eſſe eccłā, & anteq̃ illa fundator dotaret fe-
cit eidē multa legata ultra dotē grauando eccłā pp illa
legata p̄latus cognoſcēs talia legata eē inutilia eccleſia
renunciat generaliter omnibus relictis à fundatore, nō
37 p hoc uidetur renūciaſſe doti relictæ: † adducit ſimile
de legitima q̃ nunq̃ cōprehēdiꝛ in generali renūciatio-
ne filij. §. cæterū. in auth. vt cū de appella. cogno. l. ſi qn̄.
§. & ḡnaliter. verſ. & niſi ſpāliter. & ibi Pau. Bald. & Sali.
C. de inoffi. teſta. Alberi. Bal. & Ang ĩ l. de his. ff. de tran
38 ſac. † ſed dos & legitima æquiparanꝛ in oībus, & qđ di-
ciꝛ de vno volūt iura hr̄e locū ĩ altero, niſi in caſibus ex
preſſis à iure notatis. Pau. ĩ d. cōſi. 121. in fi. col. qa ſubro
gaꝛ loco dotis vt ibi p eū. ¶ Vigeſimūſextū priuilegiū
ponit Pau. ꝙ ſicut ſi appareāt duo inſtr̄a eodē die cōfe
cta p̄ſumeꝛ prius factum inſtr̄m dotis vt cæteris p̄feraꝛ
ſm̄ Bar. ſup gl. in l. dotē. ff. ſolu. matri. eodē modo erit di
cendū in inſtr̄o dotis eccleſię. Tu adde q̃ diximus ſupra
in 4. q. prin. in 13. artic. de mandante conſtrui eccleſiā
39 in tectō imperfecto. ¶ † Vigeſimūſeptimum priuilegiū
ponit Pau. ꝙ ſicut bona dotalia mulieris non ſunt alie-
nabilia, ꝙ priuilegium cōpetit ipſi doti, & trāſit ad quē

uadit

uadit dos Barto.in l.j col.2 ff.ſolu.matri. p legẽ fundus
dotalis.ff.de fundo.do.& Bar.in col.3. ibidẽ verſi. aliud
priuilegium.codẽ modo in dote eccleſiæ, vt in toto tit.
41 de rebus eccle.non alien.& 12.q.2.per totum.¶† Vige
ſimum octauum priuilegium ponit Pau.ꝙ ſicut index ĩ
cã dotis põt breuiores dilationes dare,q̃ aliàs eẽt datu-
rus ex quo cã eſt fauorabilis clem.diſpẽdioſam de iudi.
l.2.ff.de re iudi.Bar.in l.j.in 2.col.& ibi Alex.in 5.col.ff.
42 ſol.matri.† & inſtãtia durat vltra trienniũ ſm do. meũ
Iaſo.in d.l.j.in 5.aduertẽtia contra legem ꝓperãdũ. C.
de iudi.codẽ modo prędicta ſeruari debẽt qñ dos eccle
ſiæ exigitur à ꝓmittẽte, vel ab eo qui dilapidauit illã, &
quo ad perẽptionẽ inſtãtię hoc priuilegiũ militaret, qñ
hoc iudicium verteretur in curia ſeculari, in quo iudi
cio inſtãtia perimitur triennio. d.l. properandũ in foro
uero canonico nõ eſſet hoc priuilegiũ, quia in eo nõ pe
43 timitur inſtantia triennio c.uenerabilis.de iudi.¶† Vi-
geſimũ nonũ priuilegiũ ponit Pau.iu dote mulieris, ꝙ
licet traditio ſine cã nõ trãsferat dñium, & regulariter
cã nõ ſubintelligaẽ.l nunq̃ nuda.ff.de acq rer.dom.hoc
tñ nõ hẽt locũ ĩ traditiõe, q̃ fit à muliere vel eius p̃re ma
rito: quia ſẽp intelligiẽ talis traditio fieri ex cã dotis
vel dotationis.l.4.aũt.ff.de iure do.p quam l. dicit Bar.
hoc poſſe facere ad multas qõnes, qñ quis legat filiæ cẽ-
tũ, & ſtatutũ excludens filias dotatas ẽt excludet iſtã, qa
cã dotis videẽ legaſſe, ſic mulier dãs oĩa bona ſua mari-
to uideẽ date cã dotis, ut ibi p eũ. & p eundẽ Bar.in d. l.
j.col 3.ſolu.matri. hoc priuilegiũ dicit Pau non putare
hẽre locũ ĩ dote ecclæ: quia poſtq̃ eccleſia ſemel fuit do
tata, nõ amplius dr̃ dotari vel augeri.l. cũ multæ. C. de
dona.ante nup.Inſtitu.de dona.§.ſed nos.Spec.in tit.de
dote poſt diuor.reſtituẽ.in prin.in 5.col.alleg.Pau.rõnẽ:
quia ſi hoc eſſet redundaret in prę iudiciũ potius ecclæ,
cùm ex dotatione acquireret iuſpa. ut ſupra ſæpe eſt di
ctũ, & gl.in c.ſiquis baſilicã.de ꝯſecra diſtin. j. & acqui-
rere iuſpa.eſt eccleſiæ oneroſum & ꝯtra libertatẽ eius.
alleg etiã gl.in c. nobis. ĩ verbo de ſua.ergo intelligitur
p̃onus datũ ecclæ cã religionis & fauore aĩæ q̃ cã dota
tionis.¶ Tu aduerte Pau.hic velle qđ diximus s̃. in j. q.
prin.in vlt. art. eccleſiã habere plures patronos eſſe po
tius illi oneroſum, q̃ fauorabile. ¶ Aduerte etiã ꝙ ego
tenerẽ ꝯtra Pau.& ſic hoc priuilegiũ hẽre locũ etiã in do
te eccleſiæ, nã ſi bene aduertatur hoc priuilegiũ habet
locũ in dote mulieris, qñ illud qđ donatur marito ꝓue-
nit ab illo q habebat dotare.ſ.ab ipſa muliere, vel a p̃re
ut tũc etiam donatum a prædictis intelligatur datũ cã
dotis, & ita loquuntur iura ſuperius allega.hoc idẽ dico
eſſe in dote eccleſiæ, ut quicquid illi donetur per fundã
tẽ, & cõſtructẽ, uel per ꝓmittẽtẽ dotare, & ſic p pſonas
quæ tenẽtur dotare, & quæ ꝯpelli p̃nt ad dotãdũ.de qui
bus dicemus infra in 18. artic. intelligatur datũ cã do-
tis etiã ꝙ darẽt vltra dotẽ, nã aut vr̃r ſe exonerare à do
te, quã dare debẽt, vel illã amplificare, ut dicimus in do
te mulieris, cũ ita iſti tenẽantur dotare ecclãm ſicut mu-
lier & pater mulierẽ.¶ Non obſt.quod dicitur p Pau. ꝙ
eccleſia ſemel dotata amplius dotari nõ debeat maxi-
mè dotẽ habendo, de quo dicemus latè infra in ꝓxima
6.q.prin.in j.arti quia hoc ꝓcederet qñ ab aliquo extra
neo eccleſia ſemel dotata dotaretur, ſeu illi p extraneũ
fieret donatio: qa tũc nõ diceretur factum cã dotis nec
dotator. Sed vt cã aĩæ & benefactor, ut latè dicemus in
fra in d.j.art.& hoc merito: quia ita eccleſia grauaretur
pluribus p̃onis, quod eſſe nõ debet, per ea q̃ diximus ĩ
ſuprascripto vlt.ar.j.q.prin.quæ rõ nõ militat in fundã-
te & ꝯſtruente: quia habenẽ loco patris eccleſiæ, ut ſæ-
pe ſupra diximus, vel in promittẽte dotare, q omnes te
nenẽ dare dotẽ, & iã ſunt patroni, & ſic nõ grauaẽ eccle
ſia nouis p̃onis: ex qbus pꝫ reſpõſio ad oẽs rõnes Paul.
¶ Et ſi diceres licèt hoc poſſet hẽre locũ ĩ fundãte & con
ſtruẽte: qa iã effecti sũt p̃oni ex ſuprascriptis, & tenenẽ
dotare ut s̃. & nõ augeẽ numerus p̃onorũ, ſed ĩ promit
ten. dotare q non fundauit nec cõſtruxit, nõ erit addi-
tio p̃oni noui, igitur militabũt rõnes Pau. ¶ Sed circa
hoc ꝯſidera, nã aut iſte ꝓmiſſor dotis venit cũ fundãte
& dotãte, & qa quilibet ex qualibet ipſarũ cauſarũ erit
p̃onus.ut gl.in c.præmẽtis.16. q.7. & a principio actũ ẽ
ut tres ſint p̃oni, nõ dr̃ additio p̃oni ſed potius perfe-
ctio ecclę: qa fundator & dator nõ ſe aſtrinxerãt ad do
tãdũ, ſed iſte tertius corũ ſocius, aut iſte tertius ꝓmiſſor
dotis venit ex poſt, & p diœceſanũ fuit admiſſus, qa il-
la eccla nõ erat dotata, & nõ haberi poterat regreſſus
ad primos ædificãtes, & eſt neceſſaria eius dos, min⁹ di-
ceẽ eccla grauari nouo p̃ono, cũ aliàs eẽt indotata, &
ſic dotis neceſſitate urgẽte, cogita qa puto oĩa p̃dicta ꝓ
cedere, & ſic hoc priuilegiũ hẽre locũ etiã in dote ecclæ
ut vltra dotẽ ẽt donatã p habentes dotare cã dotis data
intelligãtur, ſicut in donatis p mulierẽ uel p̃rem marito
nõ obſtãtibus rõnibus Pau. quæ nõ militãt in ſupraſcri
44 pto caſu, ſed ĩ penitus donãte extraneo.¶† Trigeſimũ
priuilegiũ ponit Pau. ꝙ ſicut q̃uis pater nõ teneaẽ dare
legitimã filiæ in uita: qa uiuẽtis nulla daẽ hæreditas. l.j.
§.ſi impuberi.ff.de colla.l.2.§.ĩterdũ.ff.de uulg. & pup.
& licet dos & legitima æqparenẽ ut ſæpe ſupra dixim⁹,
tñ ſpeciale ẽ in dote vt cogaẽ dotare filiã in uita.l.q.libe
ros.ibi gl.ff.de ritu nup nã p̃onũ officiũ ẽ dotare filiã.l.
fi.§.utrãque.C.de dotis ꝓmiſ.eodẽ modo poſtquã quis
ꝓduxit eccleſiam de nõ eſſe ad eſſe, dr̃ quaſi pr̃, & nõ ex
pectabiẽ eius mors, ſed in uita illã dotare cogeẽ, remit
tit ſe ad ea quę dixit in 2.q.illius.2.cauſę. vbi tractat qua-
liter p̃onus cogatur dotare eccleſiam de quibus dice-
45 mus infra in 18.ar.¶ † Guſta hoc priuilegiũ: quia pote
rit tibi ſeruire ad hoc. ſ. qñ teſtõr in teſtõ. creat bñficiũ
in extractu nõ ꝯſiſtẽs in aliqua eccleſia, & interuenit cõ
ſenſus diœceſani. & ſic pfectũ eſt beneficiũ, nõ ſolũ ipſe
fundator teſtõr ꝯualeſcẽs nõ poterit illud reuocare ut
diximus s̃.in 4.q.prin.in 10. arti.in verſi ex quibus om-
nibus infero, ſed ẽt in uita poterit cõpelli illud exequi:
qa diceẽ dos bñficij creati, & tãto magis ſi dotaret ſeu
dotare mãdaret eccleſiã uel capellã indotatã ſeu alta
re indotatũ, & liga hoc dictũ digito: qa ſeruiet tibi ad
plura cũ iſti teſtõres defacili viuendo reuocãt corũ pri
mã uolũtatẽ, qa circa p̃dicta ſi pñt.¶ Trigeſimũ primũ,
& trigeſimũ ſcđm priuilegiũ nõ cadunt in dote ecclæ,
46 idẽ omittimus.¶ † Et ſic trãſeo ad trigeſimũ tertiũ, ꝙ ſi
maritus reconueniaẽ pro dote reſtituẽda in caſu quo te
neẽ, nõ tenebiẽ niſi inquãtũ facere põt.l.maritũ. ff. ſol.
matri, ꝙ intelligiẽ deducto eo p qđ uiuere poſſit l.in ꝯ
47 dẽnatione.ff.de reg.iur † & hoc priuilegiũ non perdiẽ
ẽt ſi p maritũ renunciaẽ pacto expreſſo uel p ſentẽtiã.l.
Nẽſcnnis.§.fi.ff.de re iudi.& p Hoſt.in ti.de dote poſt di
uor.reſtit. hoc priuilegiũ dicit Pau.non poſſe cõpetere
48 don eccleſiæ, cũ illa nõ ſit reſtituẽda,¶ † Sed inſtat, an
hoc priuilegiũ poſſit extendi ut habeat locũ qñ ille qui
dotẽ ꝯſtituit cõueniret, ut ſi ad paupertatẽ deductus eſ
ſet non deberet inſolidũ cõueniri uel exigi, & dicit fore
dicendũ ꝙ ſic, cũ nec donator conueniaẽ inſolidũ, ut in
d.§.ſi.in fi.adducit ẽt aliã rõnẽ, ꝙ ſicut data dote ſi p̃o
nus uergit ad inopiã debet alij ab ipſa eccla.c. quicũqꝫ
16.q.7.tãto fortius debet hẽre illud beneficiũ antequã do
tẽ cõſignat, ut ex tali dotatione ñ deducaẽ ad inopiã ta-
lẽ, ꝙ ſi dos exigereẽ ñ poſſet uiuere.melius .n. erit inta-
cta iura ſeruare q̃ poſt uulneratã cãm remediũ q̃rere. l.
2.C.qñ licet unicuiqꝫ ſine iudi.ſe uẽdi.¶ Certe ut uides
hoc tã ĩ muliere q̃ ĩ eccla nõ dr̃ priuilegiũ dotis, ſed po
tius ẽ cõtra dotẽ.¶ Difficultas tñ mota p Pau.ẽ pulchra
ĩ qua fingiẽ dotãs uir, & dotatio q̃ hẽt facere p̃onus do
tãs fingiẽ reſtitutio dotis.& opi.Pauli pia certe ẽ, ſed rõ-
es eius nõ uidenẽ ſtringere, & prima ẽ ꝙ donator ñ cõ
ueniẽ ĩſolidũ, illud.n.ibi ꝓmittiẽ: qa donatio fuit mera &
ñ ex neceſſitate ſicut ẽ dotatio ecclæ, q̃ ex neceſſitate
fit: qa eccla ñ debet eſſe indotata.c.nemo.de cõſec.diſ.
j.cũ alijs iuribus ſolitis allegari abſqꝫ dotatione, donata
rius tñ poterat eẽ ſine donatione.¶ Nec militat alia rõ
ſi danẽ alimẽta p eccleſiã dote data p̃ono, multo ma
gis nõ debet ab eo exigi dos ſi illa exacta mẽdicare co
gereẽ, hæc.n.rõ nõ ẽ tãtæ efficaciæ quãtũ rõ ne eccla re
maneat ĩdotata, pbaẽ qa ut ſupra ſæpe dixim⁹ dos eccle
ſiæ debet, ꝑpetua uita hñtis dotare non conſiderata e
& tanto

& tanto magis, qa dicēdo dotē pſupponimus ſufficiētē,
& ſic talē ex qua pōt pſtari alimenta pſono, igiť det do
tē & recipiat alimēta. Et ɔtra Pau. & ꝓ opi. mea, & ſic
ꝙ dos oīno ſit exigēda, pōdera tex. ī c. placuit. j. q. 2. vbi
fundatorē pauperē excuſat ne aliqd munus det ɔſecra-
tori īuitato ad ɔſecrādũ, tñ illũ nō excuſat à dote dāda
ꝙ vult oīno illā dari, & tñ minus eſt munus q̄ dos. ¶ Et
ſi diceres dos ſuit ſufficiēs ꝓ eccſa nō tñ ꝓ alimētis, cũ
toto hoc nō dicerē ꝑꝑ hoc nō deberi exigi dos, ſed ꝓce
di ad diſtinctionē quā poſui ſ. in ꝓximo p̄cedēti artī in
verſi. 6. Pau. dicit qñ nomē debitoris delegati ꝓ dote ef-
ficitur nō ſoluendo quid agi debeat ut ille patiať cuius
culpa interuenit ut ſic ēt in hoc caſu donec moriať ille
pſonus qui ad inopiā deuenit ꝑꝑ quā impediť exactio
dotis eccſæ de neceſſatijs eccſæ & rectori ꝓuideat do-
nec uera exactio dotis fiat. ¶ Et aduerte ꝙ in iſto caſu dēt
ex fructibus viuere. & nō dilapidare eſſētiā dotis, vt in
dote mulieris uiro vergēte ad īopiā. in ſ. alleg. iurib. dř.
¶ Et p̄dicta ꝓcederēt in fundāte & dotāte q habebat da
re dotē, in extraneo aũt q ꝓmiſiſſet dotare cũ reuera a-
lias nō eēt pſonus, niſi actualiter dotaſſet cui nō eēt tñ
deferēdũ dicerē p̄dicta non hře locũ, ſed cōpellēdũ vel
reijciēdũ à iure pſonatus p ea q̄ ɔſiderauimus ſ. in 8. pri
49 ui. ī ver. tu vero ɔclude. q̄ ēt militant ī hoc caſu. ¶ † Tri
geſimũquartũ priuilegiũ ponit Pau dotis ꝓhibitoriũ. ſ.
pro dote data accipianť vel denť fideiuſſores vel māda
tores ne locus pſidiæ deť inter ipſos ɔiuges. l. j. & 2. C. ne
fideiuſ. vel man. do. de. licèt gl. in d. l. j. diſtinguat ex pte
mariti q dotē recipit non dari fideiuſſores ex pte verò
vxoris, q adhuc ñ dedit dotē, poſſet dari. qđ idē vult ibi
Azo. Spec. verò in tit. de do. poſt di. teſti. in princ. ꝓ hoc
ponit vnā cautelā vt alter recipiat dotē ꝓ marito & ip-
ſe ɔſtituat ſe debitorē. Ita dicit ipſe in 4. col. in verſi. il-
lud quoq; notādũ. aliā cautelā ponit ibi Io. And. ut fide
iuſſores ꝑmittāt dotē reſtituere ī caſu ſoluti mřimonij
hoc priuilegiũ dicit Pau. ex parte eccſæ nō poſſe ītercē
dere. ex parte aũt dotātis ſic: qa ſicut mulier pōt fideiu-
bere de dote dāda anteq̄ dederit. ut dicit gl. ī d. l. j. ita ēt
in iſto dotāte eccſam. ¶ Tu aduerte ꝙ tit. C. ne fideiuſ.
do. den. ꝓhibet dari fideiuſſores, & ſic ē ꝓhibitorius, & ī
hoc ɔſiſtit priuilegiũ diſtinctio ergo gl. ꝙ mulier pōt fi-
deiubere de dote dāda anteq̄ dederit vel maritus de re
ſtituenda dote iuxta cautela Ioā And. eſt extra priuile-
giũ, & ſic ī iſtis caſib⁹ ī qbus ille tit. ꝓhibitori⁹ nō dř hře
locũ. ¶ Nihilominus ꝓ hoc ꝙ poſſit dari fideioſſor ꝑ do
tātē eccſam de dote dāda ēt ſi hoc ñ eēt ī dote mulieris
debere fieri ī dote eccſæ ꝓ cautela eccſæ ne remaneat
īdotata: arg. ſæpe allegatorũ iuriũ. c. nemo. de ɔſec. diſ. j.
c. placuit. j. q. 2. & c. piæ mētis. 16. q. 7. & dictorũ ſup eis ꝑ
gl. & doc. qa tūc diceť bñ cauta eccſa qñ dubitať de vi-
rib. fundātis & ɔſtruētis dotare ꝑmittētis vt denť fideiuſ
ſores nō obſtāte illo tit. C. ne fideiuſ. vel man. do. den. q
50 habet locũ ī dote mulieris, & nō eccſæ. ¶ † Trigeſimũ
quintũ priuilegiũ ponit Pau. ꝙ licet duo nō pñt eē dñi ī
ſolidũ eiuſdē rei. l. ſi ut certo. §. ſi duob. uehiculũ. ff. com
mo. l. hřditate. §. pater. ff. de caſtrē. pecul. tñ ī dote vide-
mus duos īſolidũ dños, ſed vnus quo ad fictionē & quo
ad iuris ſubtilitatē. ſ. maritus. § ꝑ traditionē. Inſti. de rē-
rũ diui. & eſt tex. expreſſus. Inſti. quib. alien. licet vel nō
alius quo ad ueritatē. ſ. ipſa mulier, text. in l. in reb. C. de
iu do. ibi ꝑ hypothecā vēdicare cũ eædē res ab initio u-
xoris fuerāt & nāliter in eius ꝑmāſerũt dñio, nō. n. qđ le
gũ ſubtilitate tranſitus earũ ī přimonio fieri videať, iō
rei veritas delata vel ɔfuſa ē Ita tex. in d. l. ī rebus. §. ſed
vtrũ. vel. dos ipſius mulieris ꝓpriũ ē přimoniũ, ubi pul-
chre Bar. ꝙ ɔpetit vxori rei vēdicatio cũ res dotalis vē-
dicať ¶ Hoc priuilegiũ putat Pau. ñ ɔpetere doti eccſæ,
cũ poſtquā ſemel dñium alicuius rei eccleſiæ acquiriť,
amplius regulariter nō alienať. regula, ſemel deo dica-
tũ. reg. iur. lib. 6. & quia eccleſia quæ Chriſti dř ſpōſa nũ
quam moritur, vt ipſe dixit ī j. q. 2 cauſæ & nos diximus
ſupra j. art. pñtis qōnis, ideo non poteſt dari caſus dotis
repetendæ unde ergo dñium ſemel in eccleſia trāslatũ
titu. dotis amplius nō poterit ab eo reuocari, & ſic ipſa
ſola eccleſia facta ſibi datiōe dotis diciť remanere dñ a
huius dotis, & licèt prælatus habeat talē adminiſtratio
nē bonorũ, nō pōt illa alienare. alleg. Bal. in c. j. in verſi.
dicit imò lex qui ſeu dare poſ. & Deo tenebiť reddere
rōnē de illa adminiſtratione cũ dicātur bona eccſæ bo
na pauperũ. adducit ēt ꝙ p̄latus nō pōt renunciare iuri
hypothechæ ꝓ dote data vel ꝓmiſſa per dicta ſupra. ī 7.
priui. ita reſidet Pau. ¶ Tu ɔſidera ꝙ Pau. vř velle pra-
cticā huius priuilegij ɔſiſtere in vēdicatiōe rei dotalis q̄
fieret cũ dos eēt reſtituēda vel alienata, & qa dos eccſę
eſt ꝑpetua, & nō reſtituenda nec alienabilis, iō vř ɔclu-
dere ꝙ hoc priuilegium nō habeat locũ in dote eccſæ,
& hoc eſt falſum: quia priuilegiũ principř habet inten
tũ ɔtra regulā l. ſi vt certo. §. ſi duobus uehiculũ. ff. com
mo. ꝙ licèt duo nō poſſint eſſe dñi īſolidũ vnius rei eo-
dē tpe, tñ ſecus eſt ī dote: qa poterũt eſſe. ſ. uir & vxor ꝑ
iura ſuperius alleg. Videamus mō, an hoc ſit ēt in dote
eccſæ, & dicendũ ēſt ꝙ ſic & multo fortius, nā ut ſupra
uidiſtis, vir ſeu maritus ex ſubtilitate iuris dř dñs, & ſm
quoſdā in eũ trāſiſſe directũ dñium. l. doce ancillā C. de
rei uendi. vbi de hoc ī caſu vero nřo propriè dñium do
tis eccleſiæ eſt penes duos inſolidũ eodē tpe. ſ. penes ip-
ſam eccleſiā, ut ēt dicit Pau. & eſt ēt apud Ieſum Chri-
ſtũ, cum dñium dotis & rerũ eccleſiarũ directũ ſit Ieſu
Chriſti, & bona eccleſiarũ dicanť de patrimonio Ieſu
Chriſti ſuo sāguine acqſita. c. cũ ſm. & ibi Abb. in 5. no
ta. de p̄bē & in c. cũ ex eo. de elec. ibi de přimonio Ieſu
Chriſti ditati. & plene ꝑ do. Feli. in c. ɔſtitutus. in 9. col. ī
verſ. dñium. de reſcrip. & in c. q̄ in eccleſiarũ. in 14. col.
de ɔſti. & dicem⁹ latè j. ī 8. q. prin. ī 7. ar. cũ tractabimus
51 de iurepa. fundato ꝑ p̄latũ de fructibus eccſæ, † nā ipſe
Chriſtus diciť verus maritus eccſæ, vt diximus ſupra in
j. art. vñ hoc priuilegiũ magis ɔpētit eccſæ & Ieſu Chri
ſto, q̄ vxori & marito, cũ ibi in marito impropriè, hic
aũt in Ieſu Chriſto marito eccſæ propijſſimè. ¶ Et plus
in caſu nřo: qa quāuis maritus ut dñs dotis agere vellet
neceſſe eſſet ꝙ ipſe ageret, nec hēt pſonā q̄ ſine eius mā
dato agere poſſet, nec vt adminiſtrator dotis admitti,
& tñ Ieſus Chriſtus hēt prælatũ eccſæ q abſq; dubio ad
miniſtrare pōt oīa bona eccleſiæ ſine alio mādato Ieſu
Chriſti d. c. cũ ſm. & dicemus latè in d. 8. q prin. in 7. ar.
¶ Et ſi diceres, tu dixiſti in proximo p̄cedenti articu. in
verſi tu aduerte ꝙ neſcio videre maritũ hře plus iuris ī
dote vxoris q̄ p̄latus in dote eccleſiæ, quia maritus fa-
cit fructus ſuos, ſed prælatus dēt de illis viuere & reliqua
diſtribuere cũ ſit adminiſtrator, ad hanc obiectionē re
ſpōdeo primò, & poſſē fateri illā ꝓcedere quo ad p̄latũ,
& nō quo ad Ieſum Chriſtũ qui eſt verus ſponſus, cuius
noīe p̄latus adminiſtrat & diſpēſat ¶ Reſpōdeo & for-
tius obiectionē ꝓcedere quo ad fructus quos maritus fa
cit ſuos ꝑꝑ onera mřimonij q̄ ſubſtinet, ſed quo ad ius
agēdi & quo ad demōſtrationē veri dominij & ad illi⁹
adminiſtrationē poſſet dici maius ius, vel ſaltē æquale
habere p̄latus q̄ maritus, vel cũ marito, nā retenta vera
opinione ꝙ ad maritũ tranſeat tñ dñium utile dotis,
poterit ne vēdicare rē dotalē ſine vxorē? certe nō, vt ꝑ
doc. in d. l. doce ancillā. C. de rei vendi. & ꝑ Bar. & doc.
in d. l. ī rebus. C. de iure do. & tñ nulli dubium eſt ꝙ p̄la-
tus licèt noīe eccleſiæ vel Ieſu Chriſti tacite, expreſſe tñ
& ſine mādato proprio nomine pōt vēdicare rē eccſę,
vt ī d. c. cum ſecũdum. ergo dicēdum priuilegium do-
tis mulieris de duobus dominis inſolidum eodē tpe cō
tra reg. l. ſi vt certo. §. ſi duobus uehiculum. ff. cōmo. ha
bere locũ etiam in dote eccleſiæ nō ſolũ in duobus do
minis, ſed in tribus. ſ. in eccſa, in Ieſu Chriſto, & ī recto
re ſeu p̄lato in eccleſia ut in vxore, in Ieſu Chriſto pluſ
quā in viro, in p̄lato ut in marito. ¶ Nec ob. id quod di-
xit Pau. in dotē eccleſiæ nō cadere rei vendicationem.
cũ ſit perpetua & nō reſtituenda, & inalienabilis: quia
ut ſ. diximus hoc priuilegiũ dominij apud plures nō ſo
lũ conſiſtere in rei vendicatione, ſed in quā plurib. alijs
¶ Sed fortius reſpondeť rei vendicationem poſſe cade-
re in aliqua re dotis eccleſiæ, nā licèt non ſit reſtituēda,
nō ne dotās potuit aliquam rem tradere & directũ do-
minium

miniū transferre & poſteà iterū retinere, vel alius de
facto aliquā rē dotis eccleſiæ retinere, ſeu male aliena
ci p aliquē rectorē & per ſucceſſorē vēdicari, certe ſic,
vt ad oculū patet, ergo ceſſent rōnes Pau. ¶ Et ſi dices-
res, ad quid ponderat̄ dñiū Ieſu Chriſti cū nō ſit in ter-
ris, ſed ſedet ad dexterā dei patris oīpotentis? dico eiꝰ
noīe eſſe Papam in terris, qui eius noīe de dotibus &
patrimonio eccleſiarum ad ſuū libitū diſponere pōt,
multo magis q̄ rector vel prælatus. vt late dicūt Mod.
oēs, & p̄ſertim do. meus immortalis Fel. in d. c. quæ in
eccleſiarū. de ꝯſtit. ¶ Trigeſimū ſextū priuilegiū po-
52 nit Pau. † ꝙ ſicut licèt maior. 25. annis regulariter n̄ re-
ſtituat̄ vt ex gn̄ralitate totius ti. ff. qbus ex cauſis maio.
aꝰ ꝯtrario, & licèt non reſcindatur ꝯtractus venditiōis
dato ꝙ interuenerit alicuius partis læſio, ſi nō vltra di
midiā iuſti p̄cij. l. 2. C. de reſcin. vendi. & licèt videatur
gn̄ale & ius cōe vt ꝯtractus dolo initus reſcindat̄. ff.
de dolo. & tn̄ ꝯtra iſta tria dicta eſt ſpāle in dotē mulie
ris ꝙ ſi cōſtituit̄ dos facta rerū æſtimatione, & in æſti-
manone decipiat̄ alteruter ēt maior 25. annis ēt ſine
alterius dolo & nō vltra dimidiā iuſti p̄cij, ſic deceptꝰ
reſtituit̄. quia nec ꝯuenit aut lucrari aliquē cū dāno al-
terius, aut dānū ſentire p lucro alterius: l. iure. in fi. ff. de
iure do. eodē mō credit Pau. a fortiori eccleſiā ēt gau-
dere debere hoc priuilegio vel dotātē in quēcūque ca-
deret talis læſio? cū hoc ēt ſuadet rō in iſto caſu ſicut ī
altero ſuperiori caſu dotis mulieris, imò eccleſia mi-
nus agit in talibus læſionibus, qa nō debet ipſa p̄ſertim
locupletari cū dāno tertij, nec deteriorari pp lucrū pri-
uati. ¶ Circa ꝓximè dicta in hoc priuilegio ī quo pōde
cat̄ æſtimatio dotis, qa in hoc poſſet interuenire dolus
vel deceptio vltra dimidiā iuſti pręcij, intellige hmōi
æſtimationē fieri illis modis, & ad illos effectus, de qb⁹
diximus ſ. in 8. priuilegio, in verſi. vlterius procedit
Pau. ꝙ ſicut ſi cōtingat. ¶ Dic ēt ꝙ qn̄ læſio eſſet ecclæ
ſuccurreret̄, eccleſiæ ēt per viā reſtitutionis in integrū
vt in c. auditis. & p totū de ī integ. reſti. igitur pro bene
ficio eccleſiæ erat illi ꝓuiſū ſine hoc priuilegio, & lex
hoc ſequitur inquā n̄ hoc priuilegiū ꝯcernit dotatē ec
cleſiā nō eſſe priuilegiū eccleſiæ, ſed dānoſum illi, qa
aliàs dotās nō poſſet ſibi ſuccurrere ei obſtātib. ſupra-
dictis iuribus gn̄alibus, & mō p hoc priuilegiū dotis
ſibi ſuccurreret, iō poſſet dici illud nō extendi ad dotē
eccleſiæ ex hac ſimilitudine, qa eēt dānoſum eccleſiæ
cū magis fauendū ſit doti ecclæ q̄ ſecularis, ſæpe alleg.
l. ſunt pſonę. ff. de relig. & ſum. ſune. c. ad audiētiā. d ho
mi. & diximus ſupra ī p̄cedēti & p̄ri art. ſi fauorabi-
lior dos eccleſiæ, ergo a dote mulieris ad dote eccleſię
licitum eſt argumentari tanquam a minori ad maius
ſi in dote mulieris, multo magis in dote eccleſiæ, non
autem de maiori ad minus, uel de minori ad maius ne
gatiue vulgatis iuribus. ¶ Vnde dicerem in dotante ec
cleſiā hoc nō procedere ex priuilegio dotis, ſed potius
illa alia rōne, qa eccleſia nō debet adhibere fraudē in
ſuis ꝯtractibus. c. p tuas. de dona. & gl. ſing. in c. hoc ius
porrectū. 10. q. 2. q̄ dicit ꝙ lꝫ laicis liceat in ꝯtractib. ſe
decipere, tn̄ iſtud nō lꝫ eccleſiaſticis pſoni, q̄ gl. alleg.
& aſſequit̄. Butr. & Abb. ī c. ī ciuitate. de uſur. & pul-
chre ꝙ eccleſia nō debet adhibere fraudē, ponit Ro-
ma. ī ſuis ſing. ī littera ſ. ī ſing. incipiēte vēdi. & ideo vo
lūi Hoſt. & Io. an. in c. ꝯtinebatur de his q̄ fiunt a p̄la. ſi
ne cōſenſu ca. per illū tex. quē ſic intelligūt. & p tex in
c. cū inter canonicos ſenēſes. ꝙ licèt ſi res vēdatur duo
bus ab eodē ille p̄fertur cui fuit prius tradita q̄uis alter
priorē habuerit ti. l. quotiens. C. de rei vendi. tn̄ hoc nō
hēt locū in pſonis eccleſiaſticis vēdētibus, qa tūc ſem-
p erit potior primus emptor & nō ſcd̄s, ſi ſcd̄o fuerit
prius tradita res de quo tn̄ plene p do. meū Iaſo. in d. l.
quotiēs ī 7. col. in uerſ. ſeptimo principalr̄ limita, vbi
late & plura inuenies ad ꝓpoſitū, & ex iſta via poterit
53 cōcludi cū Pau. & nō ex via dicti priuilegij. ¶ † Ponit
Pau. trigeſimū ſeptimū priuilegiū dotis mulieris ꝙ in
maritū trāſit actio vtilis ſine ceſſiōe ī nominibus debi
torū datis p mulierē marito ī dotē. l. j. & 2. & ibi gl. C.
de actio. & oblig. ¶ Et hoc priuilegiū n̄ deducit ad dotē
ecclæ, qa reuera nō cadit hoc mō cū diximꝰ. ſ. ī 35. pri
uilegio actio q̄ ꝯpetit ecclę ꝯpetit p̄lato, & ſic ſi directa,
directa, ſi vtilis, vtilis, poſſet bn̄ habere locū qn̄ nomē
debitoris delegaret̄ p dotātē de quo late diximus ſu-
pra ī ꝓximo p̄cedēti art. ī verſi. 6. Pau. dicit Et p iſta sūt
expedita oīa priuilegia mulieris poſita p Pau. deducta
ad priuilegia dotis ecclæ, nota oīa qa noua & bn̄ dicut̄
ſa, & iō placere debēt. & puto Pau. ī hoc voluiſſe imi-
tari Roſ. Benebetanū ī hoc tract. q aliquas hmōi ſimi
litudines adduxit. ¶ Ex dictis ī hoc octauo art. dr̄ ꝯclu-
ſio dotē ecclæ gaudere illis priuilegijs quibus & dos
mulieris p dicta ī j. 7. & 8. art. imò magis eē fauēdū doti
ecclæ q mulieris p dicta ī 7. art. ī ver. & ī dubio. & ī 8.
art ī pri. & ī pluribꝰ alijs locis maxime ī 36. priui. ¶ Ex
iſta cōcluſiōe īferunt̄ plura. Et primū ꝙ ēt iudæus co-
git̄ dotare eccleſiā p eū fundatā ſicut cogit̄ iudęus fi-
liā chriſtianā dotare vt diximus ſupra in j. priui. ¶ Se-
cūdò īfert̄. ꝙ ſicut mulier & qlibet maior 25. annis nō
excuſat̄ quocūqꝫ priuilegio ēt velleiano, eodē mō ſi ꝓ
miſit dotē ecclæ n̄ excuſabit̄ vt. ſ. ī ij. priui. ¶ Tertiò in-
fert̄, ꝙ ſicut dos incerta marito ꝓmiſſa petit̄ certi ꝯdi
ctione, & ad arbitriū boni viri p̄ſtat̄, eodē mō ī dote ī-
certa ꝓmiſſa ecclæ, qn̄ de facto ſic accideret p dicta
ſ. ī 4. priui. ¶ Declara hāc illationē ꝙ bonus vir dicat̄
ī dote īcerta ecclæ ꝓmiſſa diœceſanus & nō alius: vt ī
d. 4. priuil. ī uerſ. tu dic hoc. ¶ Quartò infert̄, qa ſicut p̄-
fert̄ dos ī hypotheca cuicūqꝫ creditori ſiue ꝯſtāte ſiue
ſoluto m̄rimonio. Ita & dos ecclę ī dote ſeu parte illiꝰ
recuperāda a ꝓmiſſor̄ ſeu a rector̄ alienāte ut ī 5. priu.
¶ Quinto infert̄, ꝙ ſicut fingit̄ actio ex ſtipulatu ī dote
mulieris, ſiue valida fuerit ſiue n̄, & ex hoc ꝓueniūt ali
quæ vtilitas ipſi doti, eodē mō ī dote eccleſiæ: qn̄ de fa-
cto à pricipio omiſſa fuit: fingetur actio ex ſtipulatu ēt
ꝙ nō īteruenerit ꝯtra dotātē nō dātē dotē uel p̄latum
illā diſtrahētē vt diximus ſupra in 6. priuileg. ¶ Infert̄
ſextò, ꝙ ſicut ꝓ dote dāda vel reſtituēda inducit̄ mari
to & vxori tacita hypotheca bonorū: eodē mō tene-
bit̄ de euictione ille q dederit dotē eccleſiæ, ut ī 7. priu.
¶ Septimò īfert̄, ꝙ ſicut bona dotātis mulierē ſunt hy-
pothecata uiro ꝓ euictiōe, caſu quo cōtigerit pire cū
illa diſtinctiōe: an dos ſit ꝓmiſſa æſtimata vl̄ inæſtima
ta, eodē modo ī dote eccleſiæ. ¶ Declara hāc illationē
primò, ꝙ ī dote ecclæ nō eſt neceſſaria illa diſtinctio:
an dos ſit æſtimata uel īæſtimata: qa oīno tenebit̄ dās
dotē vt diximus ī d. 8. priuilegio. in verſi. tu conſidera.
¶ Declara ſecūdò, ꝙ licet qn̄ extraneꝰ dederit vl̄ ꝓmi
ſerit dotē mulieri teneat̄ ad duplum ſi interuenit ſti-
pulatio, tn̄ hoc n̄ habebit locū ī dote ecclæ, qa ſolū ad
ſimplū tenebit̄ & nō ad duplum ut diximus ī d. 8. pri-
uileg. in verſ. tu circa hoc ſi tene. ¶ Declara tertiò hāc
illationē, ꝙ ſi dos ecclæ cōſiſtat ī re īæſtimata p̄cedēte
ꝓmiſſiōe vel pollicitatiōe, eā euicta aget p̄latus ecclæ
ꝯtra dotātē dicta actiōe ex ſtipulatu vel pollicitatiōe,
ut in d. 8 priuilegio. ī verſ. ꝓcedit vlterius Pau. ī ſua di-
ſtinctione. ¶ Declara quarto, ꝙ ſicut ſi nulla p̄ceſſerit
pollicitatio ſeu ꝓmiſſio ī dote mulieris n̄ tenet̄ mulier
de euictiōe, ita nec dās dotē ecclæ tenebit̄ de euictio-
ne vt in d. 8. priuilegio ī verſ. ſi aūt nulla. ¶ Declara qn
tò, ꝙ q̄uis nulla p̄cedēte pollicitatione ſeu ꝓmiſſione
ī dote mulieris ſi dederit ī dotē rē alienā doloſe nō te
nebit̄ de dolo rōne honoris m̄rimonij: ita nec ꝯtra pa
tronū q fundauit & ꝯſtruxit ecclā & habebat illā dota
re & dederit doloſe rē alienā illa euicta rōne honoris
patronatus nō tenebitur de dolo ut diximus ī d. 8. pri
uilegio. ī verſ. tu uerò ꝯclude quicqd dixerit Pau. ut eū
retulimus ibidē in verſ. proſequit̄ Pau. materiā: niſi do
tās eēt ille q nō fundauit nec ꝯſtruxit, p ea q̄ diximus
ibidē ī verſ. tu uerò cōclude. & in vec. & ſi tu diceres.
¶ Declara ſextò iſtā illationē, ꝙ ſi ꝯtingat deterioratio
dotis mulieris, ita ī dote ecclæ periculū erit ecclę diœ
ceſani vel rectoris. iuxta dicta in d. 8. priuilegio in uerſ.
ulterius ꝓcedit Pau. & ī verſic. tu cōſidera. & in uerſi.
aut nos dicemꝰ. & ſequē. verſ. uſqꝫ ad verſ. poſtea dicit
Pau.

ideo abſque dubio per illum cogi poteſt vt ſæpe ſupra
diximus ſecundùm glo.& doct.in c.placuit j.q.2.

¶ Quintus art.4.q.prin.j.part.j.Libri.

1 *Actione in factum compellitur incipiens ædificare eccleſiam.*
2 *Actio in factum datur vbicunque æquitas ſuadet talem actionem dari vbi non eſt expreſſa alia actio.*
3 *Actione in factum cogitur promittens ædificare eccleſiam.*
4 *Actio in factum cui competit contra pollicentẽ eccleſiã ædificare.*

1 ET ex hoc deciditur quintus artic. † qua actione
incipiens ædificare compelletur illam complere,
& Pau.de Cir in hoc tract.in 3.part.in 20.q.j. cau-
ſæ dicit ꝙ compelletur actione in factum quæ cadit cõ
tra pollicentem etiam ſine cauſa quando deuenit ad
actum facti.per d.l.j.§.j.& ibi glo.& Bar.ff.de polli. ad-
ducit etiam quia de iure canonico pollicitatio produ-
cit actionem ad promiſſum faciendum,etiam antequã
incœperit per d.c.qualiter de dona. multò fortius pote
2 rit cogi actione in factum ſi iam incœpit.† Item actio
in factum datur vbicunque æquitas ſuadet talem actio
nem dari,vbi non eſt expreſſa alia actio.l.& quia. & ibi
Bar.ff.de præſcr.verbis.l.quoties.cod.titu.l.quædam in
prin.& ibi Bar.ff.de eden.inducit etiam fauorẽ piæ cau
ſæ, & ꝙ Deus non facit differentiam inter ſimplicẽ lo-
quelam & iuramentũ,vt in proximo præcedenti artic.
3 diximus.†Si ergo poteſt quis cogi actione in factum ad
pollicitationem adimplendam, etiam antequam incę
perit,quanto fortius poſtquam incœpit,& in hoc non
4 eſt interius inſiſtendũ. ¶ † Sed bene eſt aduertendũ, qs
poterit agere hac actione in factum contra pollicentẽ?
& nulli dubium eſt ꝙ ille cui facta eſt pollicitatio ꝑ iu-
ra ſuperius allegata poſſet etiam dici ꝙ quilibet poſſet
agere actione populi fauore eccleſiæ, & ꝙ diœceſanus
ex officio agere poſſit propter diſpoſitionẽ d. c. nemo.
de conſe.diſt.j.cogita ſuper his,quia credo illã ꝓcedere.

¶ Sextus art.4.q.princ.j.part.j.Libri.

1 *Bonum coactum dicitur irremunerabile.*
2 *Deus dicitur remunerator aduerbiorum.*
3 *Ex manumiſſione ſerui doloſe per colluſionem factam non acquiritur iuſpatro.*
4 *Beneficium non confertur in inuitum.*
5 *Quæ a principio ſunt voluntatis,ex poſt facto ſunt neceſſitatis.*
6 *Hæres compulſus adire hæreditatem non debet detrahere trebellianicam.*
7 *Compulſus ad faciendum vel perficiendũ promiſſum vel inchoatum circa ædificationem eccleſiæ acquirit iuſpatro.*
8 *Ratio quare in fundatione eccleſiæ & acquiſitione iuriſpa. requiratur conſenſus ordinarij.*
9 *Pœna non debet imponi niſi imponenda exprimetur.*
10 *Clericus ſecularis vel regularis exercens bona ſecundùm eius regulam & hoc faciens ex obligatione magis meretur quàm laicus illud agens ſine obligatione, ratio huius dicti.*

EX præcedentibus ſexto loco quæritur, an quan-
do quis cogitur ad perficiendum eccleſiam, vel đ
nouo fundandum, ex pollicitatione quæratur ip-
ſi fundatori ſeu conſtructori iuſpa.? Iſtam quæſtionem
format Paul.de Cir.in iſto tract.in 3.part.in 22.q.j. cau-
ſæ.& dicit illam eſſe notabilem,& nouam.& ſibi vide-
ri dicendum ꝙ non ſibi quæratur iuſpa. quia iuſpat. eſt
gratia quæ datur patronis laicis in remunerationẽ be-
neficij collati eccleſiæ in honorem Dei vel liberti. c. 3.
1 & c.quia clerici vbi glo.hoc tit. † ſed bonum coactum
vel inuoluntatium eſt irremunerabile. c. non ſatis. 86.
diſtin.vbi non ſufficit bonũ facere niſi beneficiat, aliàs
bonum quod fit non ex voluntate non dicitur bonũ.c.
ſicut enim.32.q.5.ſi non eſt bonum,ergo nec remune-
rationem meretur,† dicĩ enim.ꝙ Deus eſt remunera-
2 tor aduerbiorum. Primo an endendo corda hominũ,
an bene. vel male aliquod opus agant, nõ nominum,
hoc eſt non attendit bonum quod fit d. c. non ſatis. &
dicit glo.2.in c.j. de collu. detegen. ꝙ Deus cor tangit
non manum damus.14.q.5.c.ſi quidem.& dicit glo.in c.
ſicut enim.32.q.5.voluntatis forma moneat opus. 12.
q.2.c.hoc ius.ſic nõ remunerat factum coactè, quia nõ
ex libera voluntate.& ſic non bonum,ergo nec homi
nes debent illud remunerare, omnis enim Chriſti
actio noſtra debet eſſe inſtructio.c.ſignificaſti.de elect.
đ cõſ.diſt j.c.ſolẽnitates.& ibi gl.j.c.Deus. 2.q.j.idẽ dicẽ
3 dum ex coacta fundatione non acquiri iuſpa.¶ † Secũ
dò pro hac parte dicit facere,nam videmus ꝙ ſi domi-
nus patiatur ſeruum doloſe venire ad libertatem, puta
per colluſionem ex tali manumiſſione nõ acquirit iuſ
patro.ex quo doloſa,ſed ille qui detegit colluſionem il-
lud acquirit.l.ad optimum.§.patronum.ff.de in ius vo-
can.ſic etiam in caſu propoſito quando quis do oſe il-
lud adimplere nõ vult ad ꝙ tenetẽ ſed patitur cogi, tũc
illo opere cõpleto non deberet de ea ſtructura quã vo-
luit omittere gaudim habere.arg.l.Papinianus. §. me-
miniſſe.ff.de inoffi.teſta.l.alias.ff.de his, quib. vt indig.
regula, ex eo quod oui nixus eſt impugnare non debet
4 lucrũ conſequi.libr.6. ¶ † Tertiò mouetẽ nam iuſpa.eſt
gr̃a ſeu beneficium quod regulariter nõ confertẽ in inui
tum l.inuito.ff.de reg. iur.ſed iſte qui cogitũ fundare ec-
cleſiam inuitus facit, nõ debet conſequi tale beneficiũ
iuriſpa.beneficium.n confert gaudium,quod in inuito
eſſe non põt cum iſta ſint contradictoria. ¶ Nec ob. ſi
dicatur, fundare, conſtruere, & dotare eſt bonũ opera-
ri, ad quod qs regulariter nõ cogitẽ.l. hac lege C.de pac.
conuen.c.vides.cum ſeq 23.q.6.nã illud ꝓcedit vbi bo-
num ſtat in ſuo eſſe abſq; aliquo facto hominis, vt nota
tur in dictis iuribus,ſed in articulò noſtro iſtud bonum
non ſtetit in ſuo eſſe,qa per inceptionẽ vel pollicitatio-
nẽ hominis inducitẽ obligatio ad id ad quod antea nul-
5 la fuerat, videmus in voto, de voto per totũ,† nam quę
a principio ſunt voluntatis ex poſtfacto ſunt neceſſita-
tis.l.ſicut.C.de actio.& obli.& in præcedentib.art.ſatis
eſt probatum ꝙ quis cogitur ad perficiendũ opus incœ
ptum, & ad quod ſe deſtinauit.d.c. vides.cũ ſeq.& ita re
ſidet Pau vbi ſ̃.¶ Tu aduerte & dic ſm motiuum Pau.
non concludere in caſu noſtro de dño patiente ſeruũ
doloſe & per colluſionẽ venire ad libertatẽ ꝙ non con
ſequatẽ iuſpa.in illo liberto ex tali doloſa manumiſſiõe,
ſed ille qui detegit colluſionẽ, nam hoc ſimile non põt
adaptari ad caſum noſtrum,quia hic non ſumus in ali-
qua imperfectiõe doloſa,ſed potius ſumus in mera coa
ctione,hoc tñ ſimile poſſet deduci,licèt etiã eſſet a lon-
ge in caſu primi artic præſentis quæſtionis prin. ꝙ ſicut
hic ex colluſione manumittẽte non perficit manumiſ
ſionẽ,quia doloſa, & ideo ſibi iuſpa.liberti non acquiri
tur,ſed illi qui detegit colluſionẽ, & vĩ perficere opus,
quia manifeſta colluſione dominus amittit dominium
ſerui ſine iurepa & ex hoc ꝙ efficitur libertus illud iuſ-
pa.acquiritur ipſi detegenti,& ſic libertatem perficiẽti
eod.modo primò conſtruenti non perficienti opus nõ
acquiritẽ iuſpa.ſed ſecundo perficienti quod m̃ intellige
6 vt diximus.¶ † Optimũ eſt ſimile id quod dicimus hæ-
redem compulſum adire hæreditatem non detrahere
trebellianicam,quam detrahere potuiſſe ſi voluntariè
adiuiſſet.l.nã quod.§.qui cõpulſus ff. ad treb. & faciunt
pulchra adducta ibi per mod.hoc idem voluit do.Car.
in hac rub.in 2.col.in 9.q.poſt lo.An in c.vnico.hoc ti.
lib.6.faciunt ẽt quæ dicta ſunt per prædictos, vbi proxi-
me ꝙ ille qui fecit conſecrare vel cõſecrauit eccleſiam
indotatam ſi dotare compellatur ex quo ex neceſſitate
dotat non acquirit iuſpatr. Subdit tñ æquius eſſe, ꝙ fie-
ret patronus,quæ dicta qualiter procedant, dicemus la
tè j.in hac j.parte.in 6.q.prin.in j.art.in illo articulo. an
dotans eccleſiam poſt fundationem, conſtructionem,
& conſecrationem acquirat iuſpa.in verſ. & ideo dixit
do.Card.vbi pulchre. ¶ Aduerte ẽt ꝙ in hoc art. cõſi-
derarem oĩa quæ conſideraui ſ̃.in j artic.præſentis 4 q.
princ.vbi tractauimus de inchoante & non perficien-
re, an amittat iuſpa. & conſiderauimus tres eſſe cauſas
acquirendi iuſpa.fundationem, conſtructionẽ, & dota
tionem

rionē,& quamlibet ipſarum ſufficere ꝓ integra acqui-
ſitione iuriſpa.ꝙ ſi vna nō perficiṫ,nō tñ amittiṫ iuſpat.
iā acquiſitum ex vna vel duabus cauſis vtiq; pfectis qua
rū qlibet ꝗ ꝑ ſe ſufficit ꝓ acquirendo iuſpa.diſtinguēdo,
an ſit vnus q debebat oīa facere,an tres, & quilibet de-
bebat explere cauſam ſuā,an plures in qualibet cauſa,
vt ibi.¶ Eodē modo in caſu nr̄o debemus ɔſiderare &
diſtinguere,ꝙ cōpulſus ad faciendū, ſeu pficiendū vnā
cauſam,licèt non acquirat iuſpa.ex illa,non per hoc in
totum eccl̄a erit libera, ſed erit diſtinguendum vt ibi,
adeo ꝙ in caſu ī quo ibi primi pr̄oni remanēt pr̄oni, re
maneāt & hic nō ī caſu vero,ī quo nō remanebāt pr̄o
ni,in hoc articulo eccleſia ſit libera. Igiṫ bñ aduerten-
dū eſt ad ipſam diſtin.ibi poſitā, illā ad caſum noſtrum
reducendo.Et ibi dicta tātò fortius militāt in caſu nr̄o,
quantò magis in eo maior militat rō, & ꝙ militet de-
monſtraṫ.nā ſi ibi fit illa diſtinctio & in caſib.multis pri
mi pr̄oni ex cauſis pfectis remanent pr̄oni, licèt vna cā
nō ſit perfecta,q̄ tñ per alium perficiṫ,multò fortius erit
in caſu nr̄o,in quo pficiṫ per eundē,licèt coactè, quia oī
no per ipſum perficiṫ, vnde illa rō cōis opiniōis quā ibi
retulimus ſicut facit ꝓ illo articulo, multo magis debet
facere & ꝓ iſto.no.iſta qa ſubtiliter & non tacta ab ini
tio mūdi. Ad ſubtiliorē tñ ɔſiderationē aduerte, & dic
in caſu primi articuli qñ primi fundantes ſeu ɔſtruētes
nō remanēt pr̄oni ex illa cauſa q̄ remanſit imperfecta,
puta qa nō eſt pfectè ɔſtructa, ſiue pfectè dotata ſuper-
ueniens & perficiēs illā cām puta ɔſtructionis, vel dota
tionis efficieṫ pr̄onus ex illa cauſa, & erit pr̄onus cū pri
mis qui remanſerant pr̄oni ex alijs cauſis perfectis,& iō
ibi oīa rectè ꝓcedunt. In caſu verò nr̄o remanebūt pri
mi fundatores pr̄onis ex cauſis perfectè geſtis per eos,
vt diximus s̄ ad inſtar dictorū in j.art. ille mō qui volū
tariè nō perfecit cām ſuā,ſed coactus ſi nō acquiret ex
ea iuſpa.cuius erit illud iuſpa.qđ oriṫ ex illa cā? alterius
nō,quia nemo eſt qui hoc ſuppleat,ꝓut eſt in caſu j. art.
ſed eſt ipſemet q perficit,ſed quia coactus facit nō acq-
rit iuſpa.Erit ne eccleſia libera? & nō pōt eſſe libera, qa
sūt alij cōpatroni ex alijs cauſis,vnde eccleſia nō poſſet
eſſe libera fundatore coacto,niſi qñ eſſet vnus ſolus qui
oīa agere promiſiſſet vel incepiſſet, & nihil feciſſet niſi
7 cōpulſus, & ſic vt in primo mēbro diſtinctionis.¶ † Sed
cōtra cōcluſionē Pau.de qua s̄.cōſidero ſubtiliter,& ne
ſcio videre qūo poſſit eſſe ꝙ cōpulſus ad faciendū, vel
perficiendū promiſſa,vel inchoatū circa ædificationē
8 † eccleſiæ,puniaṫ ꝙ non acquirat iuſpa nā vt ſæpe dixi-
mus,iō in fundatione eccleſiæ & acquiſitione iuſpa.re-
quiriṫ ordinarij ɔſenſus vt ille accipiat pollicitationē &
cautelā de ɔſtruendo, & dotādo eccl̄am.vt in c.nemo.
de conſc.diſt.j.& per Abb.in cōſ 85.Ieſu Chriſti in j.co.
in 2.vol.dū reddit rōnē ne ɔtingat opus inchoari & nō
ɔſumari vel nō ſufficienter dotari.& diximus s̄. in 2.q.
prin.in 5.art.& volunt in c.nemo.omnes doctor.ꝙ fiet
cautela inſtr̄alis.vt vult glo.iuncto tex.in c.placuit.j.q.2.
ergo vt cogi poſſit pficere qđ obtulit, & nihilominus
tex.glo.& oēs in c.nobis.hoc tit.intelligunt illū tex.req
rentem cōſenſum diœceſani pro acquiſitione iuriſpat.
eſſe illum.de quo in c.nemo. & non alium cōſenſum,
vt latius diſputauimus s̄.in 2 q.prin.in 3.art. & ita ɔclu
ſimꝰ ſm cōem opinionē,licèt ego contrariū tenuerim.
Si ergo ſufficit ille ɔſenſus.c.nemo. ad faciendū quem
patronū,& ibi præſupponiṫ ꝙ ſi talis pr̄onus non perfe
cit opus,& ſic non deduxerit eccleſiam ad eſſe & ad be
ne eſſe.cū hoc importet iſtud verbum patronus, vt di-
ximus s̄.in 2.q.prin.in 2.art.poſſet cōpelli ſm glo.in d.
c.placuit.virtute obligationis inſtr̄alis, & in caſu cōpul
ſionis ad priuationē nō procedat ille tex.nec tex.c.no-
bis.hoc tit.nec nos procedere debemus per auream &
9 vnicā doct.glo.pe.in c.ſi.hoc tit.ibi,† quia cùm ſit iſtud
pœna non debet imponi,niſi exprimaṫ ꝙ ſit imponen-
da.cum multis quæ poſſent ad hoc allegari.cur non di-
cemus iſtum cōpulſum non acquirere iuſpatr.quod tñ
acquiſierat ex conſenſu pſtito per diœceſanū qui vr̄ cā
efficiens in hoc caſu?quia laicus aliter incapax eſſet hu
ius iuris ſpiritualis,vt vult Abb.in cōſ.59.dñs Iacob. de
Racaneto.in verſ.3.principaliter.in 2.vol.& diximus s̄.
in 2.q.prin.in 5.art.in verſ.idem vero. & in verſ infero
& quarto.poſtquā igiṫ eſt effectus pr̄onus,licèt cōpella
tur perficere opus,non pp hoc priuabitur iurepatr. vel
illud non acquiret,cū hoc non ſit deciſum in iure,cogi-
ta quia prædicta procedunt. ¶ Niſi ſaluares dictū Pau.
poſſe habere locū,qñ quis cōpelleretur ex pollicitatiōe
facta non cū habuit conſenſum ordinarij, ſed ante or-
dinario vel alteri qui adhuc cōpelli poterit per dicta s̄.
in 4.art.& 5.quæ pollicitatio tenet fauore eccleſiæ, vt
ibi dictum eſt,& in hoc caſu non obſtaret conſideratio
mea fundata ſuper d.c.nemo.& in gl.d.c.placuit.& ibi
nota.¶ Et tenendo hanc opi.meam nō obſtare ſimile
de trebellianica,quā amittit hæres cōpulſus adire hære
ditatē,quā reſtituere debebat, tum quia antequā audi-
uiſſet nō erat effectus hæres,nec fuerat lucratus trebel-
lianicam,ſed adictione efficiebaṫ hæres,& trebelliani-
cā lucrabaṫ,hic aūt ſecus: quia ɔſenſus ordinarij fecit il
lū pr̄onū. ¶ Vel fortius rn̄de ꝙ in caſu trebellianicæ lex
vltra proceſſit priuando cū quarta Trebellianica. vt in
d.§.qui cōpulſus.l.nā quod ff.ad treb. hic vero nō habe
mus canonē tale quid dicentē,ergo nec nos dicere de
bemus,iuxta tex in Auth de non eligen.ſe.nub.in ver-
bo non eſt lex tale quid dicens. & tex.in c.j. ibi *nuſquam
cautum reperitur ne ſede vacan.* & tex.in l.at ſi quis.§.idem
labeo.lo.2.ibi *cùm in eum pœna ſtatuta non ſit*. ff. de relig. &
ſump.fune. ¶ Nec ēt obſtat id qđ dixit Car.poſt Io.An.
in hac rub.in 6.q.s̄.alleg.quia loquuntur ipſi doct. non
in eo qui a principio eccleſiā ɔſtruere volebat, & inter
uenit ɔſenſus ordinarij,ſed in extraneo q ɔſecrauit,uel
ɔſecrari fecit eccleſiā indotatā ꝙ cōpellaṫ ad dotē, qa
aliàs non procederet,vt latè dicemus infra in loco s̄. al-
leg.vbi diſcutiemus illud dictū do.Car.& Io. An. & cū
toto hoc do.Car.dicit æquius eſſe ꝙ talis eſſet pr̄onus,
q̄ æquitas eſt attēdenda in caſu nr̄o cū ſimus in iure pa-
tronatus qđ eſt ex gr̄a c.3.hoc tit.maximè attenta illius
rōne vt hoīes inducanṫ ad eccleſias fundandas,nā totū
ɔtrariū eſſet ſi ex ſola cōpulſione ille qui erogaret bo-
na ſua amitteret iuſpat.attendenda eſt ergo hic iſta rō
generalis,de qua diximus s̄.in j.q.prin.in 12.artic.¶ Nec
ēt obſtat primum motiuū Pau.ꝙ cū ſit bonū coactū,&
inuoluntariū non ſit remunerabile, & ſic nō debet cō-
ſequi iuſpa.& ꝙ Deus tangit cor & nō manus &c.nam
rn̄deamus ꝙ a principio fuit voluntariſſimū cū pollici
tus fuit & ordinario promiſit ɔſtruere eccl̄am ad quod
nō erat obligatus,vñ magis voluntarium fuit factū eiꝰ
ad quod cùm nō eſſet aſtrictus ſe obligauit, q̄ alterius q
10 faceret ſine obligatione † & reſilire poſſet,ſicut dicimꝰ
magis mereri presbyterū ſecularem,vel regularē exer
centē bona ſm eius regulam hoc facientem ex obliga-
tione,q̄ laicus illud idem agentem ſine obligatione, qa
ad illud presbyter in totū ſe obligauit, & ideo non pōt
retrocedere,laicus verò ſic, & plus dat qui dat totum,
& non valet retrocedere,q̄ qui dat quando vult nā ſm
Anſelmū in lib.de ſimilitudinib.plus dat qui dat arbo-
rē & fructum,q̄ qui dat fructū ſolum.& Augu.fœlix ne
ceſſitas quæ ad meliora cōpellit.gl.aurea in cle.vnica.
in §.o ſingularis.de reli.& ve.ſan.in ver.ſeipſum.& Ri-
car.in 4.ſent.diſt.38.art.6.q.2 & doc.omnes ſuper dicta
gl.frater Ang.de calu. in ſua ſumma votū quintū. §.2.
¶ Secundum motiuū Pau.non obſtat,quia non facit ꝓ
hoc artic.vt ſupra diximus. ¶ Minime obſtat tertium
eius motiuū,ꝙ cùm iuſpa.ſit gr̄a,& gratia ſit beneficiū
tribuens gaudium,& beneficiū non cōferatur in inui-
tum,nec inuitus poterit de illo gaudere &c. nā prædi-
cta ſi bene cōſideranṫ nō concludūt in caſu nr̄o.Iſte.n.
cogiṫ exequi qđ pollicitur eſt,& hoc facit inuitum acq-
rere iuſpa.quod oriṫ ex illo facto facit gaudenter,ſeu fe
cit in principio cū habuit cōſenſum diœceſani, vt s̄. di-
ximus.do exemplum.pone in caſum §. qui cōpulſus. l.
nā ꝙ.ff.ad treb.ꝙ ille hæres cōpelleretur adire hæreditatē
nonne hoc facit coactus? certe ſic, ſi mō non prohibe-
reṫ a iure accipere trebellianicam,& ſic illā poſſet acci
pere

cit in caſu neceſſitatis epiſcopũ compellere populũ ad
ſubueniẽdũ nouo capellano, ſi populus nõ ſufficit cõ-
pellet abbatẽ vel præpoſitũ cui capella ſubeſt qbus de
ficientibus prouidebit de ſuo c.fi.de eccl.ædifi. & ſi nõ
põt, vltimũ erit remediũ vt capellanus ex ĩduſtria ſua
quærat ſibi victũ.9 r.diſt.& ibi gl.& c.j.21.q.j. qđ dicit
Abb.in d.c.3.valde notandũ pro limi.c.nemo.de cõ-
ſe.diſt.j.¶ Tu aduerte ad duo.primũ eſt ꝙ ẽm omnia
iura ſupra alleg.habens curã atarum cogitur eccleſias
ædificare iuxta neceſſitatem populi, de ſuperfluis tñ
redditibus, & hoc quia ſuũ eſt prouidere animab⁹ ſibi
commiſſis & hoc faciendo non contrauenit iuramẽ
to qđ præſtiterat rector curatus de non alienandis bo
nis eccleſiæ:qa hoc caſu nõ dr̃ alienatio.vt in c.fi.de ec
cle.ædifi.nã bona ipſa q̃ habuerat vt regeret populũ ſtã
te neceſſitate populi, ꝓ ꝓuidẽdo eorũ neceſſitati con-
cernẽti curã animarũ, expendi debebant.vt fit in d c.
fi.¶ Et ex hoc colligitur ꝙ ſi rector curatus nõ habe-
ret vñ hoc faceret, quia tantã dotẽ a parrochianis nõ
habuit, q̃ ſufficeret ad prædicta agẽda, ipſemet popu-
lus ſibi prouidere deberet de noua eccleſia ædificãda.
2 ¶ † Aduerte ſecundo ex p̃dictis inferri rectorẽ curatũ
vel populũ in caſu neceſſitatis cogi ad eccleſias ædifi-
cãdas ex debito, & ſic non ex primæua libera volũtate
nec ex pollicitatione, ſed ex maiori vinculo, puta qa
vt curatus ex opulẽtia ſuæ eccleſiæ tenebatur ædifica-
re eccleſiã pro neceſſitate populi. Et in caſu quo popu
lus hoc facere teneret̃ (vt proximè diximus) tenebat̃
ꝓ habendis ſacramentis, & licèt compulſi hoc agerẽt
acquirũt iuſpa.vt in præallegatis iuribus, vt alij inducã
tur ad id agẽdũ.vt in fi.d.c.4.incip.de his.de eccl.ædifi.
quãto magis in priuato ſimpliciter incipiente ædifica
re vel pollicente vt ẽt cõpulſus acquirat iuſpatr. & ſic
cõtra opi. Pau ſed pro op.mea de quibus late ſupra di-
ximus in 6.art.proxime præcedenti.¶ Et ex concluſio
ne Pau.in p̃ſenti q.ſeu articulo colligit̃ ẽt ꝙ ĩ terminis
illius ceſſantibus ſupraſcriptis, ꝙ quis non incepit nec
pollicit⁹ ẽ ædificare eccleſiã, & ceſſante ẽt neceſſitate
ꝓ cura animarũ nemo cogit̃ fundare eccleſiã, vt ego
ẽt tenui ſupra in 3.q.prin.in 14.ar.vbi tractauimus, an
habẽs pecuniam & non fundũ poſſit cõpellere domi-
num fundi ad illum vendendũ. Et mihi fuit uiſum di-
cere ꝙ non, non exiſtente neceſſitate curæ animarũ.

¶ Nonus arti.iiij.q.prin.j. partis.j. Libri.

1 *Eccleſia quid eſt.*
2 *Iuſpa acquiritur ſtatim perfecto ædificio in loco qui non indiget*
conſecratione, & quo ad exercitium.
3 *Iuſpa.acquiritur perfecto ædificio in loco qui indiget conſecra-*
tione non quo ad exercitium, niſi poſt traditam dotem.

QVæro Nonò, qñ competet iuſpatr. eccleſiæ ali
cui cũ incipit ædificare, vel cum perfecit, ſeu
poſt conſecrationẽ, vel aliquo alio ſtatu vel tẽ
pore? Iſtam q.format Pau.in hoc trac.in 8.parte in 3.
q.& dicit in primis duobus caſibus, vcʒ cũ quis incœ-
pit ædificare vel perfecit non putare acquiri iuſpa.ec
cleſiæ:qa nõ ſufficit incipere, ad hoc vt quis acquirat
iuſpa.ſed requirit̃ ꝙ perficiat, vt dicit ſe latius dixiſſe
ſupra in 3.parte.in 14.q.j cauſæ.quã quæſtionẽ nos po
ſuimus ſupra in j.ar.præſentis 4.q.prin.& vt ẽt dicit ſe
dixiſſe ſupra in d.3 parte in 18.q.j.cauſæ. de qua nos
tractauimus ſupra in 2.ar.ꝙ quis cogitur perficere, &
ẽt remittit ſe ad d.3.partẽ in 22 q.j.cauſæ. de qua nos
tractauimus ſupra in præſenti q.in 6. art. an cõpulſus
perficere acquirat iuſpa.¶ Quod idẽ ſit in ſecundo ca
ſu probat, nã nõ ſufficit, vt quis perficiat ædificiũ quo
ad acquirendũ iuſpa.eccleſiæ, ſed requirit̃ ꝙ ædificiũ
nomen eccleſiæ aſſumat, & hoc fit per cõſecrationẽ
1 ipſius, † eccleſia enim dr̃ locus parietibus circundatus,
ↄſecratus, vbi conſueuerũt veniã peccatorũ Deũ timẽ
tes exorare.§.quia vero ita cõpelluntur. ĩ Auth. vt li-
ceat matri & auiæ.colla.9.& ĩ c.j.de cõſecra.diſt.j. &
ita dr̃ eccleſia domus Deo dedicata & ſacrata, ad di-
uina officia Deo celebrãda.Hoſ.in ti.de cõſecra.eccl.
in prin.Azo.in ſumma.C.de ſac.ſanc.eccl.Igitur poſt
quã fuerit Deo dedicata, tũc poterit p̃ronus exercere
iuſpa.de quibus in gl.in c.piæ mẽtis.16.q.8.& per Pau.
in hoc tracta.in 6.parte.Et nos (Deo dante) dicemus ĩ
ſeq.partibus, & idẽ dicit fore dicendũ in patrono alta
ris, vel alicuius capellæ, vt tũc vti poſſit iurepa.cũ fue
rit cõſecratũ ſeu cõſecrata, nã & in talibus conſecra
tio requiritur, vt p Hoſt.in d.ti.de conſecra eccle. vel
alta.in §.& an ſit iterãda ↄſecratio.in verſ.altaria. ĩ c.
eccleſiæ.de conſecra.diſt.j.& quomodo talia fiant di
cit ſe late dixiſſe ſupra in iſto trac.in 3.parte.in q.32.j.
cauſæ.verſ.23.ſciẽdũ eſt.cũ ſeq.ita reſidet Pau. vbi ſu-
pra.¶ Tu ↄſidera ꝙ iuxta tex.ĩ c.nemo.de cõſecr.diſt.
j.iunctũ cũ c.placuit.j.q 2.& cũ c.nobis.hoc tit.dos aſ-
ſignat̃ ante appoſitionẽ primi lapidis, ſeu ſit cautela de
dote danda per chartulã ſeu inſtrumentũ, vt in d.cap.
placuit & diximus ſupra in 6.art.proximè p̃ceden. &
ꝙ p p̃ſtationẽ cõſenſus ordinarij, qui eſt cauſa efficiẽs
ad faciendũ quem p̃ronum, vt diximus poſt Abb. ſu-
pra in ij.q.prin.in 5 art.dicto conſenſu p̃ſtito effectus
eſt p̃ronus, & ſic non eſt expectanda conſecratio, nã ſi
aliter diceremus. ſi dos daretur in appoſitione primi
2 lapidis qs adminiſtraret illã? ¶ Vnde † in hoc paſſu ſic
diſtinguere, ꝙ aut loquimur in iurepa.alicuius rei quę
nõ indigeret cõſecratione prout eſt hoſpitale, domus
pia, collegiũ ſcholarium, & ſimilia, in quibus nõ cadit
cõſecratio, & eſt dicendum ꝙ eo ipſo dicatur acquiſi
tũ iuſpa. & eius exercitium ſi fuerit inceptũ & perfe-
ctũ, & ẽt adminiſtratio. & hoc idẽ dicerẽ in beneficijs
creatis in abſtractu ↄſiſtẽtibus in certis redditibus &
bonis, ĩ quibus fundator uoluit præſentari clericũ ſeu
ſacerdotẽ pro tot miſſis celebrãdis in tali eccleſia, vel
in quacũq; eccleſia, in quo non cadit nec ædificiũ nec
ↄſecratio, q̃ beneficia frequẽter fiũt ĩ partibus noſtris,
& nulli dubiũ eſt, ꝙ habito conſenſu diœceſani ĩcõti
nẽti ille efficit̃ p̃ronus, & habet exercitationẽ iuriſpa.
cũ in p̃dictis ceſſent rõnes Pau.& militet diſpoſitio c.
3 nobis.hoc n.¶ † Si vero ſumus in eccl̃a, vel altari etiã
cõſecratione indigente. & tunc dicerem ex quo con-
ſenſus diœceſani eſt cã efficiẽs in acquiſitione iuriſpa.
incõtinenti efficiatur p̃ronus. verũ ꝙ effectus ſtabilis
ꝓcedat ex adimpletione cauſæ quã facit, puta ſi fuit
vnus q oĩa facere ꝓmiſit, & oĩa adimpleuit. & ſic fun-
dauit, & cõſtruxit, & dotauit, & ſic fuerũt plures, & qli
bet ꝑfecit cauſam ſuam, & erit cũ effectu p̃ronus. ſi ve
rõ nõ perfecit, qđ per conſenſum diœceſani acquiſiue
rat, amiſit. vt diximus ſupra in j.ar.præſentis.q. & ſic ñ
haberem in ↄſideratione cõſecrationẽ. aut nos volu-
mus cõſiderare effectũ, & ſic exercitiũ iuriſpa. & tunc
diœceſani conſenſus nõ tribuit exercitiũ:qa tpe quo
præſentatur nõ cadit exercitiũ, ſed potius traditio do
tis facit cadere partẽ exercitij.ſ.p̃ſentatio, & alia q̃ ca-
dere poſſent ſtãre dote. Ius verò proceſſionis & alia q̃
fiunt intus eccleſiã nõ cadũt niſi ædificata, & ꝓ miſſis
celebrãdis etiã conſecrata. & idẽ in altari. vnde con-
cluderem ꝙ ſi dos non daretur niſi tpe conſecratio-
nis, qa nulla caderet adminiſtratio, nullũq; exercitiũ
iuriſpa. ẽt in eccleſia cũ ibi nõ celebret̃, & tunc proce-
dat dictũ Pau. quo ad exercitium, tñ non quo ad eſſe
patronũ: quia iam illud acquiſitum eſt p cõſenſũ diœ
ceſani expectato euentu perfectionis vt ſupra.¶ Aut
dos daret̃ in limine fundationis vel poſt, ante tñ cõſe-
crationẽ ædificij, & adhuc dicerẽ cadere exercitiũ iu
riſpa. vt præſentet̃ rector ſaltem pro adminiſtrãda do
te, licet nõ quo ad alia, & ita video hodie obſeruari,
nã multæ ſũt eccl̃æ & altaria bñficiata nõ conſecrata
& ſic baſilicæ, in quibus celebrat̃ cũ altaribus porta ti
libus, & nihilominus p̃ſentant̃ & inſtituunt̃ rectores
in eis & diuina celebrãtur officia, & hoc caſu dicerẽ
ẽt habere locũ ius proceſſionis, & ita tenerẽ qa certe
ꝓcedũt. Et facit cõſi.12 r.do Phi.decij ĩ cã venerabilis.
ante fi.2.col.ĩ verſ.poſtremo.¶ An capella aũt ↄſecretũ
aduerte ꝙ iura loquuntur, & maxime c.eccl̃æ.el. 2.de
conſecra.

conſecra.diſt j.& c.j. & tot.tit.de conſecra.eccle. & al-
ta.& de his ꝯſecrationibus habetur officium in pon
tificali libro.non aũt de capella,quæ eſt pars eccleſiæ.
ita Hoſti.vbi ſupra niſi eſſet capella de per ſe ſtans, q̃
tamen eccleſia diceretur vt ibidem,de ſignificatis au
tem huius verbi eccleſia recurrendum eſt ad glo.in c.
fina ne præla.vices ſuas.de quibus tamen Deo dante
alias in loco alio infra dicemus.

¶ Decimus articulus iiij. q. princ.j.part.j. Libri.

1 *Iuſpatr erit tertij hoc ſtatuentis fundãtes conſtruentis vel dotã*
tis cum conſenſu epiſcopi.
2 *Vnica præſtatiõe cõſenſus ordinarij fundator,cõſtructor, vel do*
tator acquirit iuſpa & illud in penitus extraneũ transfert.
3 *Voluntas teſtatoris eſt deambulatoria vſq; ad mortem.*
4 *Teſtator qui mandauit creari beneficiũ,& conſtituit aliquẽ ter*
tiũ patronũ cum cõſenſu ordinarij,non põt reuocare q̃ ſecit.

SI conſtruens Fundans,ſeu dotans voluit iuſpa. illi⁹
eccleſiæ eſſe ipſius , & alterius qui nihil dedit vel
alterius tantum,& nõ ipſius,ſeu eius hæredũ , an
hoc facere poſſit? Et Calde.in conſi.vltimo in hoc tit.
1 †tenet ꝙ ſi fundans & dotans ſtatuit cũ conſenſu epi
ꝙ iuſpa.ſpectet ad eũ & ad Titium, ẽt Titium eſſe pa-
tronũ,licẽt Titius ipſe non fundauerit nec dotauerit:
q̃a ille alius eius noĩe fundaſſe vr̃,vel eius ius ei cõica-
uit.ſequitur Roc.in hoc tract.in verbo pro eo ꝙ cum
diœceſani conſenſu in 31.chart.in prin.4.col. in 16. q.
Pau.de Cit.ĩ hoc trac.in 3.parte in 22.q.j.cautæ, latius
vr̃ velle.ſ.teſtatorẽ poſſe mãdare in eius teſtõ hr̃di fun
dare eccleſiã,& ꝙ alteri iuſpa.acquirat̃,ſeu alteri illud
iuſpa.reſeruauit,& dicit attendendam eſſe voluntatẽ
teſtatoris,quia nõ eſt cõtra iura.alle.§. his igit̃ ĩ Auth.
de hære.& Falc.& plus ſiue hæres voluntatẽ defuncti
fuit exequutus voluntarie ſiue coacte, nihilominus iu
ſpa.erit illius tertij.Cuius dicta ẽt retulimus ſupra ĩ hac
4.q.prin.in 7 art.& nihil dicit de ꝯſenſu diœceſani.nos
vero declarauimus eius dictũ ibi procedere cũ ꝯſenſu
diœceſani,& non aliter.¶ Do.Pet.de Anc.ĩ cõſ. 81. In
Chriſti nomine &c.prima facie ponit thema ꝙ Titi⁹
fundauit beneficiũ reſeruato iurepa.illius B. extraneo
& Ioanni eius filio maſculis,vñ orit̃ q̃õ, quia Ioannes
moritur ſine filijs,an tranſmittatur iuſpa. ad alios hr̃-
des ipſius Ioannis,argumẽtat̃ ad partes, & cõcludit ꝙ
ſic:quẽ articulũ tractabimus infra in hoc.j.lib.in 2.par
te in ij.q.prin.in 5.art. Et ſic Petrus ibi præſupponit va
lere talẽ diſpoſitionẽ in B.extraneum.& in vltimo ar-
ticulo partis affirmatiuæ tenet,ꝙ ex quo Titius voluit
B.eſſe p̃ronũ,licẽt abſq; aliqua mentione de deſcẽdẽti
bus hæredibus dictũ iuſpa.ipſe B tranſmittet ad alios
hæredes ẽt extraneos,vt nos diximus vbi ſupra & ſic
Petrus vr̃ poſuiſſe caſum do.Roc.q̃ñ quis reſeruauit iu
ſpa.ſibi & vni extraneo:quia ponendo Ioannẽ eius fi-
liũ vr̃ ſibi reſeruaſſe.ſimile ẽt licẽt in longiori caſu vr̃
voluiſſe Gaſpar Cald.in 61.char.conſi.ſuorũ conſi. 4.
hoc ti. Titius habens. vbi facit patronos ſecũ fratres
ſuos & de ſtirpe ſua & demũ epiſcopũ,qui tñ nihil de-
derunt in fundatione,conſtructione, & dotatione bñ
ficij.¶ Adduco ẽt Gaſp.Cald.in d.61. chat. cõſi. ſuorũ
cõſi. 5.mulier q̃dã.hoc ti.q̃ ponit caſum de quadã mu
liere q̃ ædificauit eccleſiã & fecit certos p̃ronos illi ca-
pellæ extraneos,quærit an poſt mortẽ fundatricis trã-
ſeat ẽt iuſpa.ad hr̃des ipſius fundatricis,vel ad illos ex
traneos tãtum,& ſuos hr̃des, & determinat ibi Cald.
iuſpa.nõ trãſire ad hr̃des fundatricis vnà cũ extraneis,
ſed ad illos extraneos & eorũ hr̃des ſolũ excluſis hr̃di
bus fundatricis,& inter alia mouet̃,nã ſi habens iuſpa.
de auctoritate epi alteri dederit ſibi nõ remanet,nec
ad ſuos hr̃des trãſfert alleg c.ſignificauit.de teſti. & c.
primũ hoc ti.li.6.& ibi Arc.& doc.cũ igit̃ ibi fuit ordi-
narũ in quẽ trãſferreretur,ſequit̃ ꝙ ad hæredes funda-
toris nõ trãſmittat̃,cũ ſibi nõ retinuerit illud , de quo
cõſilio tractabimus infra ĩ 2.parte huius primi li.ĩ 2.q.
prin.ĩ 12.art.vbi teneo cum ipſo Cald.ꝙ licẽt p̃dicti ex
tranei nihil fecerint.potuit ipſa fundatrix facere ꝙ iu
ſpa.per ipsã acquiſit ũtrãſferreret̃ ad illos, & ſic illi ab
ea cauſam habuerũt,vnde præſupponunt tã ipſe Cal.
q̃ dicta Mea requiri conſenſum ordinarij, qui duo effi
ciet.ꝙ ſ.fundator acquirat iuſpa.& transferat,& ſic ha
beat vim cõſenſus c.nemo.de conſecra.diſt.j.& c.no-
bis.hoc tit.qui requirit̃ in creatione beneficij & acqui
ſitione iuriſpa.& vim cõſenſus qui requirit̃ in trãſlatio
ne iuriſpa.ti.gratuito.de quo in c.ꝙ aũt.in c.illud in c.
ex inſinuatione.in c.nullus.ĩ c.ſuggeſtũ.& in c.p̃terea
el.2.hoc ti.& ſic præſtando hunc cõſenſũ ex vnica præ
ſtatione creabit̃ & trãſferetur iuſpa.ſicut dicimus ꝙ q̃ñ
epũs iure deuoluto ꝯfert vnico actu & eligit cõfirmat,
ſeu præſentat & inſtituit,vt per doc.in c. 2. de conceſ.
præben.& ſuo loco infra latius dicemus . Et circa iſta
vide q̃ ſubtiliter dicentur infra in 2 parte huius li.in 2.
q.prin.in 2.art.in uerſi.poſſes dicere in hoc caſu. ¶ Et
vide q̃ ẽt dicemus infra in 2.parte huius li.in 2.q. prin.ĩ
12.art.ꝙ ſi fundatrix fecit in totũ patronos extraneos,
illi & eorum hæredes erunt patroni,& non ſuccedent
in illo hr̃des fundatoris. Et uide ẽt infra in 3.parte hu-
ius li.in 6.q.prin.ĩ 5.art vbi tractabimus,an legari vel
2 donari poſſit iuſpa.futurũ . ¶ † Et hoc mõ iſta deciſio
ſubſtineri põt ꝙ procedat,vt in vnica præſtatione con
ſenſus ordinarij,fundator,cõſtructor, vel dotator acq̃
rat iuſpa.& transferat iuſpa.in penitus extraneũ ſiue ĩ
partem,ſiue in totum.in partem illum admittendo ſe
cũ vel cũ eius hæredibus,vt in caſu Cald.relato a dño
Roc.vbi ſupra in caſu conſilij 81. Pet.de Anc. & in ca-
ſu conſilij 4.Gaſp.Cal.de quo nos dicemus infra ĩ hoc
j.li.in 2 parte.in ij.q.prin.in 11.art.vel in totũ. vt in ca-
ſu Pau.de Cita.vbi ſupra & d.conſilij 5.Gaſp.Cal.ſi.n.
ſecus intelligeret̃,hic eſſet nouus modus acq̃rendi iuſ-
pa.per aliquẽ nullã ex tribus cauſis facientẽ, nec priui
legiũ ſummi Pontificis habẽtem, ſed ex permiſſione
mera fundatoris, q̃d non eſt dicendũ,niſi vt ſupra.ſ.ꝙ
acquiratur & transferatur hoc operante cõſenſu diœ
ceſani.¶ Et ꝙ dixi ſupra in partem,non intelligas vt di
uidat̃ iuſpa.quia cum ſit indiuiduum , diuidi non põt.
vt in c.j.hoc ti ſed potius debemus illud verbũ in par-
tẽ intelligere ipſum tertiũ ſecũ admittendo cõicando
cũ illo ius ſuũ,vt ſupra eſt dictũ.¶ Et põdera dicta Pet.
de Anch.ſupra relata ꝙ ille tertius trãſmittet in hære
3 des & ſucceſſores hoc iuſpa.taliter acquiſitum.¶ † Ex
quibus oĩbus infero ad vnũ caſum ſuper quo exter no
die r̃ndi in facto,ꝙ quamuis voluntas teſtatoris ſit de-
ambulatoria vſq; ad mortẽ.l.iiij.ff.de adimẽ.leg.cum
4 alijs vulgaris iuribus, † tñ ſi aliquis in ſuo teſtamento
creauit ſeu mandauit creari beneficiũ & cõſtituit ali-
quẽ tertiũ p̃ronum,qui ad illud haberet præſentare be
neficiatũ,& ad prædicta interueint conſenſus ordina
rij , ꝙ talis teſtator non poterit reuocare , quod fecit,
nec pœnitere, eũ imò ad id exequendum poterit cõ-
pelli per dicta ſupra in proximis articuſis maxime in
4. 5. & 6. rõnibus ibi adductis & ẽt p̃xime allegata ra
tione:quia illud iuſpa.fuit p̃fectũ in ſe, & p ipsũ in aliũ
tranſlatũ,adeo ꝙ tãto magis nõ põt retrocedere. Et
pulchrã ponemus diſtinctionẽ ad hoc dictum in 5. q.
princ.in 8.articu. in 30. priuilegio in fi. & uide ẽt q̃ di-
cemus j.in 10.q.prin.uerſus fi.4.arti.& infra in 2.parte
p̃ſentis lib.in j.q.prin. in 21.artic.in uerſ.bene ſummo-
pere & in 6.q princ.in 5.articu.de quo ſupra. ¶ Et ex
hoc colligit̃ aliud mirabilius,ꝙ cũ trãſlatio tit. gratui
to eſt facta ĩ tertiũ de cõſenſu ordinarij,ẽ p̃fecta trans
latio p iura ſupra alleg.& ideo nõ poterit teſtator ſeu
fundator reuocare ad ſe ſeu ad , ſuos hr̃des iuſpa.ſed
oĩno erit illius tertij,quẽ ipſe uoluit eſſe p̃ronũ,& ſic in
quẽ iuſpa.trãſtulit vnico actu creãdo & trãſferẽdo ,ſe
c⁹ tñ ſi ꝯſenſus ordinarij nõ ĩteruenisſet ſaltẽ ante mor
tẽ teſtatoris,q̃a tũc illud iuſpa.trãſiret ad hr̃des,ſicut di
m⁹ de donatiõe facta nõ ĩteruenientẽ ꝯſenſu ordinarij
ante mortẽ donãtis,de qua j.hoc libro in 2.parte.ĩ j.q.
prin. in 17. art.& de legato iuriſpa. facto non interue-
niente

niente conſenſu ordinarij ante mortẽ legantis de. qui ſimiliter infra in d.4.q.princ.in 17. art. quia tunc vſq; ad mortem mutare poſſet eius voluntatem, & per ſe retinere, vel alteri dare, vt in c. ſuggeſtũ. hoc tit. & ſimiliter dicemus infra in d.4.q.princ.in 17.art. & nulli dando remaneret apud hæredem, vt latè vult Abb. in diſputatio ne augerio de qua dicemus infra in locis ſupra alleg.

¶ Vndecimus art.4.q princ.j.part.j.Libri.

1 *Teſtator mandat eccleſiam conſtrui per hæredem ſuum intra tantum tempus, aliàs ſit priuatus hæreditate, ſi moritur hæres intra illud tempus hæres hæredis non tenetur ad illam pœnam, ſi ue hæres ſit laicus, ſiue aliqua alia perſona priuilegiata.*

QVæro vndecimò, an ſi teſtator mandat eccleſiã conſtrui per hæredem ſuum intra tale tempus, aliàs ſit priuatus hæreditate, ſi moriat hæres intra illud tempus, teneat hæres minus hæredis ad illam poenã? Iſtã q. format Roc. in hoc tract. in verbo cõſtruxit in 34.char.in 2.col.in fi.10.q. in verſ. an autem ſi teſtator. & remittit ſe ad Bar. in conſ. ſuo.7. incip. factum tale eſt. & qd ſi ſit pius locus, vel minor Inſtitutus, & gratuitus ad cõſtruen. eccleſiã vel capellã intra annũ ſub pœna priuationis hæreditatis, an lapſo anno detur reſtitutio? & cõcludit ꝙ ſic. alleg. tex. ſin. in l.3.ſ.ſi hæres.ff. de minor. & dicit ita decidiſſe Romanũ in ſing. ſuis cha.2.col. 4.ſing. incip. pridie habui. etiam alleg. Bal. ĩ l. pupillorũ.
3 C. de repu. hæred. ¶ † Tu aduerte ꝙ Barth. ibi. ſ. in d. cõſ. 7. concludit ꝯtrariũ ꝙ hæres hæredis nõ incurrat illam pœnam, & loquitur in hærede laico & nõ priuilegiato, quanto igitur minus non incurret eam pius locus, vel minor, & ſic perſona priuilegiata grauata ad id agendũ ſi bene illud non egerit? & iſte articulus non vř materiæ noſtræ niſi hoc mõ deduceret, nam ſi teſtator mandauit ꝯſtrui eccleſiã per hæredẽ iuſpa. transſirer cũ hæreditate in hæredẽ, & in hæredẽ hæredis gl. in c. piæ mentis.16.q.7. ſi igiť hæres & hæres hæredis ex pœna appoſita per teſtatorẽ priuarenť hæreditate, amitterent iuſpa. ſicut & filij exhæredati, vt dicemus infra in hoc j.lib. in 2.part in 2.q.princ.in 21.art. ¶ Dicerem tamen, ꝙ quãuis hæres, & hæredis hæres non incurrerent pœnã priuationis hæreditatis, quia nõ obſeruarũt teſtatoris mãdatũ, priuarentur tamen hæreditate ſicut & compulſi per ea quæ diximus ſupra in 7. proximo præcedẽti art.

¶ Duodecimus art.4.q.prin.j.part.j.Libri.

1 *Legatum inſufficiens pro eccleſia conſtruenda debet conuerti ad alium vſum pium de conſenſu tamen epiſcopi.*

1 COntingit duodecimo loco dubitari, pone † ꝙ teſtator leget centum pro eccleſia vel capella conſtruenda, & illa centum non ſufficiant, an hæres tenebitur ſupplere? & concludendum eſt ꝙ non, ſed in hoc caſu debebunt illa centum conuerti ꝑ hæredẽ in alium pium vſum de conſenſu tamen epiſcopi ſm Abb. per illum tex. in c. nos quidem, & plenius ibidem per Io. de Imo. in 5.col. in verſ. extra glo. poſt Io. And. & Bud. qui allegant alia iura ſequiť Roch. in hoc tract. in verbo conſtruxit. in 34.char. in 2.col. in 11.q. & dicit pro hoc facere ea quæ ipſe dixerat ſupra in eodem trac. in verbo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu in 15.q. vbi tractat an epiſcopus poſſit immutare conditiones, vel qualitates annexas beneficio, quando redditus beneficij eſſet incompetens de quo articul. etiam us tractaturi (Deo duce) in 3. parte huius operis in q. prin. in artic. quæ erit longior materia. Sufficiant iſta pro hoc art. facit pro hoc quod diximus ſ. in 3.q. prin. in vltimo artic. quando teſtator mandat conſtrui eccleſiam vel capellam, nec dicit in quo loco, nec lõgitudinem, nec latitudinẽ ꝙ hoc arbitrabitur epiſcopus cum hærede, vt ibi.

¶ Decimustertius art.4.q.prin.j.part.j. Libri.

1 *Legatum factum teſtamento imperfecto pro conſtruenda eccleſia eſt exigendum.*

2 *Hæres ſuccedens ab inteſtato & dicens ſe non teneri ad legatum factum in teſtamento imperfecto pro conſtruenda eccleſia poſtea compulſus ædificauit eccleſiam non acquirit iuſpa in ea.*

1 QVæro decimotertiò, pone † ꝙ teſtator mandet conſtrui eccleſiam in teſtamẽto imperfecto, an illa voluntas ſit ſeruanda? Iſtam q. ponit Roch. in hoc trac. in verbo conſtruxit. char. 34. in ſin. 4. col. in 18. q. & remittit ſe ad Bar. per illum tex. in l. in teſtamẽto. ff. de fideicom. lib. & ad hoc in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto C. de teſta. & in l. ſi is qui teſtamentũ. ff. de teſta. & ad Mateſilla. in nota. ſuis in 4. char. in col. 3. & ad do. Fel. in c. cum venerabilis. col. 7. de excep. & ad accumulationes factas per mod. in d. §. ex imperfecto. qui concludunt ꝙ ſic, ſi probari poteſt, fauore piæ cauſæ. Et circa hoc non me extendo, quia eſſet tranſplantare dicta doc. in locis ſ. alleg. & non ex principalis in-
2 tentus materiæ noſtræ, niſi induceremus hoc mõ † ꝙ hærede ſuccedente ab inteſtato, dicente ſe non teneri ex imperfectione teſtamenti, poſtmodũ cõpulſus ædificaret eccl'am, an acquireret iuſpa. vel ne, de qua quæſt. ſ. in 7. ꝓximo ꝓcedẽti art. & ego dicerẽ in hoc caſu nõ acquireret ex ſua proterua ꝯtradictione, & per ibi dicta.

¶ Decimusquartus art.4.q prin.j.part.j.Libri.

1 *Hæres iuſſus conſtrui facere hoſpitale non poteſt facere conſtrui monaſterium.*

2 *Iuſpa. quoad præſentationem non cadit in monaſterio.*

1 QVæro decimoquartò, pone † ꝙ teſtator mãdet conſtrui hoſpitale, an poſſit hæredes conſtrui facere vnum monaſterium. Hanc q. format do. Card. in clem. quia contingit. in prin. in 4.q. de relig. do mi. vbi allegat ad vtranque partẽ, & concludit hæredẽ id agere non poſſe. de qua etiam per eum in c. nos quidem. de teſt. in 3 q. & ſeq. do. Roch in hoc tract. diſputat hunc art. in verbo ꝯſtruxit. in 34. char. in 3. col. in 14. q. & tñ concludit cũ dño Card. & quia non eſt materia noſtræ, & non eſſemus aliquid dicturi nolo transferibere eius dicta, vide per eum. poſſet bene reduci ad mãm
2 ꝙ tanto magis hæres hoc agere poterit, † quia videreť facere & amittere iuſpa. qđ non cadit in monaſterio quoad pſentationẽ. vt in c. nobis. hoc tit. & per Abb. in conſ. 59. quidã dñs Iac. in j. col. in 2. vol. & dicemus ĩ. in hac j. parte in vlt. q. prin. in 4. art. & tamen in hoſpitali præſentaret rectorem, vt vult do. Fel. in c. de quarta. in 3. col. in verſ. quintò ille qui de præſcrip. & dicemus ĩ. in d. vlt. q. prin in 11. art. vnde hoc fieri poſſet: quia videretur renunciare iuri ſuo, nihilominus propter hoc diſcederem a concluſione do. Card. quam vidi obſeruari in facto Trani, nam cũm magnificus dñs Lionellus Falconarius meus conſanguineus, de quo aliàs fecimus mentionẽ, mandaſſet cõſtrui hoſpitale in eius propria domo, non potuit per hæredes in monaſteriũ monialiũ deduci niſi ex ſpeciali gratia ſummi Pontificis ¶ Ex omnib' prædictis fiat concl'o cum ampliationib. extenſionibus, limitationibus, & reſtrictionib. ¶ Concl'o eſt iſta ꝙ non ſufficit fundare & cõſtruere eccleſiã pro iuſpa. acquirendo, ſed requiriť illius perfectio. ita dixim' ſ. in præſenti 4.q. prin. in j. art. ¶ Amplia hanc cõcl'onẽ in tantũ procedere, ꝙ ſi incipientẽ ædificate pœniteat, & relicto ædificio alius perficiat, non incipienti, ſed ꝑficienti acquireretur iuſpa. per dicta ſupra in j. art. ¶ Reſtringe hanc ampliationẽ procedere, niſi non reſtaſſet per incipientem perficere opus: quia impeditus morte vel alio modo ſi per alium ordinaſſet perfici, ꝙ ſibi & hæredibus ſuis iuſpa. acquireretur per dicta ſ. in j. artic. in verſ. ſi autem per alium. & faciunt q̃ dicunť in 7. art. ¶ Reſtringe ſecundo hanc ampliationẽ procedere ch vnus ſolus de diœceſani conſenſu voluiſſet eccleſiã fundare, conſtruere, & dotare, quia tunc non perficiendo ſecundus perficiens erit patronus in totum quãuis primus dederit fundũ, & ſic vnam ex ipſis cauſis perficeret, ſec' ſi a principio tres fuiſſent, quib. diœceſanus cõſenſiſſet

ſenſiſſet, ꝙ vnus daret fundū, alius ↄſtrueret, & alius do
taret, quia tūc ꝑficiens cauſam ſuā remanebit pr̃onus,
licèt alius veniat ad perficiendū eā imperfectā alterius
ſocij, quia ille alius non erit patronus in totū, ſed ex illa
cauſa quā perfecit tantū. De primo .ſ. de vno volente
oīa facere diximus ſ̃. in j. art. in verſ. id circo de ſecundo
& ſic de reſtrictione diximus ibidē. in j. art. in verſ. aūt
erunt tres. ¶ Reſtringe dictum de vno volente omnia
facere non perficien. ꝙ in totū non erit pr̃onus, ſed per-
ficiens niſi ille vnus dediſſet fundum cū ↄſenſu diœceſa
ni, & dotaſſet ac pñtaſſet, & ſecuta fuiſſet inſtitutio, &
ſic cępiſſet exercitiū iuſpa. q͂a quāuis non pfeciſſet ↄſtru
ctionē & alius pficeret remaneret pr̃onus ex fundatiōe
& dotatione, & pficiens ex conſtructione per ea q̄ dixi-
mus ſ̃. in d. j. art. per meā nouā conſideratione in verſ.
dicerem bene. ¶ Reſtringe ſecundam reſtrictionē pro
cedere, qñ tres eſſent, quorum quilibet haberet explere
cām ſuā: quia tunc explentes remanebunt pr̃oni vt in
reſtrictione dr̃, ſed ſi plures eſſent q͂ haberent vnā cau-
ſam pficere: puta cōſtruere licèt ex trib' duo feciſſent
qđ ad eos ſpectaret, tertius verò nō, ſi alius veniret & p
ficeret ſolus ex eā eſſet pr̃onus, & nō illi duo: quia nō p-
ſecerūt actū per ea q̄ diximus in d. j. art. in verſ. aut plu-
res & ſeq. ¶ Amplia ſecundò dictā conclōnē intātum
procędere, ꝙ incipientē cōſtruere & reparare eccleſiā,
capellā, vel altare nō licebit pœnitere & deſiſtere a cō
ſtructione & reparatiōe, ſed poterit ille p ordinariū cō
pelli ad pficiendū opus inceptū, per ea q̄ diximus ſ̃. in 2.
art. ¶ Declara hāc ampliationē quoad reparantē ꝙ in-
cępiſſet reparare eccleſiā totaliter ruinoſam: quia tunc
poſſet cōpelli ſicut incipiens ædificare, ſecus in aliquali
reparatione per ea q̄ diximus in d. 2. art. in verſ. aduerte
ad aliud. ¶ Amplia tertio dictā cōclōnem & proximā
ampli. intantum ꝓcedere ꝙ incipiens cogi poterit ad p
ficiendum adeo ꝙ a iure eſt ſtabilitū tp̄s infra qđ prin-
cipalis incipiens vel eius hæres tenebunt̄ pficere opus
inceptū vt dictū eſt ſ̃. in 3. art. ¶ Declara hanc ampli. ꝙ
obſeruet̄ tp̄s ſtatutum a iure ſi fieri poterit, tñ ordinari'
oīa arbitrabit̄ vt in in d. 3. art. in verſ. tu breuiter. ¶ Am
plia quartò dictam concluſionē intantū procedere, ꝙ
nō ſolū incipiens pōt compelli ad perficiendū opus, ſed
ēt qui nō incępit. ſed tñ ſimpliciter non ꝓmiſit ↄſtrue-
re ecclām ſit̄ ad perficiendū cōpelletur, vt in 4. artic. ſ̃.
¶ Amplia quinto dictā ↄcluſionē intantū ꝓcedere cū
ſuis ampliationibus, ꝙ incipiens ædificare, vel pollici-
tus ædificare, poterit compelli ad perficiēdum opus in-
ceptum uel promiſſum actione in factū q̄ hoc caſu erit
popularis, & ēt officio iudicis per ea quę diximus ſupra
in 5. artic. ¶ Amplia ſexto dictā ↄcluſionem intantū ꝓ-
cedere, ꝙ ſi aliquis nō inceperit nec pollicitus fuerit ec-
cleſiam ædificare, tñ ſuadēte neceſſitate populi cōpelle
tur ad ædificādū & perficiēdū aliquam eccleſiam quæ
populo deſeruiat per dicta ſupra. in 8. articu. ¶ Declaro
primò dictam ampliationē procedere in rectore cura-
to habēte ſuperfluos redditus, quos ↄtribuere debet ꝓ
ecclā ædificanda & dotāda ex neceſſitate populi, nō au
tem in alio per ea quæ diximus ſupra in dicto 8. arti. in
uerſic. tu aduerte. ¶ Intellige ſecūdo dictam ampliatio
nē procedere cū præcedēti intelligētia ī eccleſia curata
habēte ſuperfluos redditus ex quib. ſupra dicta expediri
poſſint, ſecus ſi nō haberet, ꝙ tunc parrochiani tenerē-
tur & cogerent̄ per ea q̄ dixim' in d. 8. art. in uerſ. aduer
te ſecūdo ¶ Amplia ſeptimò dictā ↄcluſionē intantū ꝓ
cedere, ꝙ incipiēs ſeu pollicēs ↄficere opus tenetur pfi-
cere, & ad perficiendū cōpelli poſſit, adeo ꝙ coact' ad
perficiendū uel de nouo ædificādū ex pollicitatione, li-
cet perficiat uel de nouo fundet, quia coactus facit, non
acquirat iuſpa. iuxta ea q̄ uult Pau. de Cita. ut diximus
ſupra in 6. arti. licèt ergo ↄ̃riū ibi tenuerim, & credo opi
nionē meā ueriorē in uerſ. ſed ſ̃ ↄcluſionē. cū ſeq. ¶ Sed
data ueritate ampliationis reſtringe illā ꝓcedere ī uno
ædificāte dāte ſolū & dotante: quia non perficiendo ſi
cōpulſus faciat, nō acquiret iuſpa. per ea quę diximus in
d. 6. artic. in fine verſ. ad ſubtiliorē, tñ, ſed ſi eſſemus ī tri
bus tria expedire habētibus. ſ. fundare, ↄſtruere, & dota
re, cōpulſus amitteret ius ſuū qđ acq̄rere debebat ex il
la cā quā nō perfecerat, ſed cōpulſus pfecit, nō aūt acq̄
reret iuſpa. ex oībus cauſis: quia primi q͂ perfecerūt cau
ſas ſuas remanebūt patroni p eā quæ diximus in d. 6. ar
ticu. in uerſ. aduerte ēt remiſſiue tamē ad primū artic.
in uerſ. aūt erūt tres. ¶ Declara ſecūdo hanc concluſio-
nem & ampliationē in omnib. & p oīa ad inſtar dicto-
rū ſ̃ in j. arti. reductorū ſupra in j. ampliatione. ¶ Decla
ra tertiò ī hoc differre dicta p nos ſupra in j. artic. redu-
cta in j. ampliatione ab his quę diximus in 3. art. in p̄len
ta 7 ampliatione: quia in primo caſu ſupplens acquirit
iuſpa. ſed in hoc caſu ecclā remaneret libera, niſi eſſent
alij pr̃oni ex alijs cauſis, ut pulchre ↄſiderauimus ſupra
ī d. 6. art. in verſ. ad ſubtiliorem tamen. ¶ Extende hanc
ampliationē intantū procedere ꝙ non ſolum principa
lis non perficiēs opus inceptum vel pollicitus illud coa-
ctus perficiendo non acquiret iuſpa. nec ēt ſi cogeretur
eius hæres, ſeu magiſtratus pro cogendo adiret̄: quia ēt
tunc non acquiret iuſpa. licèt opus pficiat per dicta ſ̃. in
7. articulo declarata, vt ibi. ¶ Reſtringe hāc ampliatio-
nē ꝓcedere, qñ hæres qui poſtea cōpellit̄ habuiſſet eſſe
pr̃onus, ſecus ſi ex volūtate teſtatoris habuiſſet eſſe pro
nus penitus extraneus: quia ex defectu hæredis coacti
ipſe tertius patronus non amitteret ius ſuū, per dicta ſ̃.
in d. 7. art. in verſ. conſidera ſecundò. ¶ Amplia octauò
dictā cōclōnē intantum ꝓcedere, ꝙ nō dicet cōpetere
iuſpa. alicui, niſi eccleſia fundata, conſtructa, & dotata,
imo ſm̄ aliquos conſecrata, per dicta ſ̃. in 9. art. ¶ Re-
ſtringe hāc ampliationem procedere in eccleſijs, & al-
taribus quæ indigerent ↄſecratione in quib. poſſet fieri
difficultas de conſecratione, vt dr̃ in diſcuſſu 9. articuli,
ſecus in hoſpitali, & in alijs pijs locis, in quibus nō cadit
ↄſecratio, & in collegijs ſcholariū, & ſimilib. q͂a in illis
nō erit in cōſideratione ↄſecratio, per ea q̄ diximus ſ̃.
in 9. art. in verb. vnde in hoc paſſu. ¶ Declara ēt & intel
lige dictā ampliationē, an ſit data dos a principio, vel
poſt & an ſit pñtatus rector, vel ne vt ↄſideret̄, vel nō cō
ſideret̄ conſecratio, vt ibi diximus, ne ibi dicta tranſplā
temus. ¶ Amplia nonò dictā cōclōnē intantum proce
dere ꝙ ſi teſtator mandauit in ſuo teſtō imperfecto ec-
clā, capellā, vel altare ↄſtrui per hęredē tenebit̄ id exple
re ēt hr̃s veniēs ab inteſtato, ꝑ ea q̄ diximus ſ̃. in 13. art.
¶ Amplia decimò dictam concluſionē intantum pro-
cedere, ꝙ ſi teſtōr mandauit hoſpitale ↄſtrui, illud tene
bitur cōſtruere hr̃s & perficere, & nō permutare in ędi
ficatione & ↄſtructiōe monaſterij, q̄uis monaſteriū cō-
ſtruēdo ſibi p̄iudicare videt̄, & renūciare partē iuris ſui
& per ea q̄ diximus & ↄſiderauimus in pñti 14. vlt. arti.
¶ Amplia vndecimò dictā cōclōnē intantum ꝓcede-
re, ꝙ ſi teſtōr mādauit per hr̃dē ecclām ↄſtrui & nō illi
ſed tertio iuſpa. acquiri, nihilominus hr̃s cōpellet̄ con
ſtruere, fundare, & dotare, iuxta fundatoris diſpōnē ꝑ
ea q̄ diximus ſ̃. in 10. art. ¶ Extende hanc ampliationē,
ꝙ tertio iuſpa. acquiratur in caſu præcedenti nō ſolū in
partē, ſed ēt in totū, ſi ita teſtōr diſpoſuerit per dicta ſ̃.
in d. 10. art. ¶ Declara hanc ampliationē & extētionem
procedere, ꝙ tertio nō fundanti, nō cōſtruenti, nec do-
tādi iuſpa. acquirat̄ diœceſani interueniēte ↄſenſu. illo
verò nō interueniente, ſecus ꝑ dicta in d. 10. art. ¶ De-
clara ſecundò dictā ↄclōnem & ampliationē procede-
re, ꝙ tertius nihil dās acquirat iuſpa. de diœceſani con-
ſenſu: q͂a vr̃ beneficiū creatū & tranſlatū, & ſic dr̃ ter-
tiū acq̄rere iuſpa. nō ex fundatione, ↄſtructione, & dota
tione, ſed ex tranſlatione tituli gratuitò facta ꝑ fundan-
tē in ipſū tertiū, ꝑ dicta in d. 10. art. ꝑ totū, & p̄certim in
vet. adduco ēt cū ſeq. ¶ Amplia duodecimò dictā ↄclō
nē intantū ꝓcedere, ꝙ ex pollicitatione ædificādi q͂s cō
pellat̄, ꝙ ſi hoc teſtōr diſponit in teſtō, & creat pr̃onum
tertiū ad p̄miſſa diœceſani interueniēte ↄſenſu, ſua vo-
lūtas nō deambulabit vſq; ad mortē, ſed cōpellet̄ ipſe te
ſtōr ſeu ei' hr̃des ſuā diſpōnē pficere, nec poterit pr̃onū
tertiū p eū electū mutare, & iuſpa. ad eius hr̃des deduce
re. ꝑ late dicta ſ̃. in d. 10. art. in verſ. ex quibus oīb. & ſeq.

¶ Limita

¶Limita primò dictã ↄcluſionẽ & ampliationes ꝓcedere.ꝙ coactus pficere vel fundare nõ acquirat iuſpa. niſi eſſemus in rectore curato ex neceſſitate curæ aïarũ & populi cogaẽ ædificare & dotare eccleſiã ex ſuperabundantib. bonis mẽſcis eccleſiæ, & in eorũ defectu cogerenẽ ipſi parochiani eccleſiã ædificare & dotare ex neceſſitate pdicta,qa q̃uis coacti acquirent iuſpa. ꝑ latè dicta ſ.ĩ 8.art.¶Limita ſcd̃o dictã ↄclu. & ampli. ꝓcedere,ꝙ cõpulſus pficere quæ iã inceperat, vel ad q̃ alias tenet ↄpulſus facere,nõ acqrat iuſpa. & eccl̃a e⁹ reſpectu ſit libera,niſi iuſpa. ex voluntare teſtõris nõ hr̃dis q ↄpellitut,ſed alterius tertij eẽt in parẽ vel in totũ,qa lз ↄpellaẽ hr̃s pficere vł de nono fundare,nihilo min⁹ ñ amittet tertius iuſpa.ſed eius erit.ꝑ dicta.ſ.ĩ 10. art.¶Limita tertiò dictã ↄcluſionẽ ꝓcedere in principali incipienre vel pollicen. eccleſiam ædificare , non aũt in hr̃de hr̃dis,qui ne c hr̃ditare priuabitur, lз teſtõr hanc pœnã ſuo hr̃di nõ facienti impoſuerit, ꝑ dicta ſ.ĩ 11.art.¶Limita quartò dictã ↄcluſionẽ ꝓcedere ĩ hr̃de ꝙ ↄpellaẽ eccleſiã pficere iuxta mandatũ defuncti,ſi legatũ ſeu quãtitas deputata per teſtõrem ad id explendũ ſufficiat,ſecus ſi non ſufficiat , qa tunc diœceſanus ad aliũ piũ uſum de voluntate hr̃dis ipſum legatũ ĩſufficiens cõuertet per dicta ſupra in 12.art. Et per iſta oĩa diſcuſſa in ſupradictis art.præſentis.4.q.prin. ſũt clara.

¶Quinta principalis quæſtio j.partis j. Libri.

1 *Dos quid ſit.*
2 *Dos eſt nomen vniuerſale,ſicut hæreditas.*
3 *Dos vnde dicatur.*
4 *Dotes animi quæ dicantur,& quæ corporis.*
5 *Sicut vna mulier non poteſt eſſe nupta duobus Ita vna eccleſia nõ poteſt eſſe deſponſata duobus ſacerdotibus.*
6 *Dos debet aſſignari in eccleſia deſponſatione,ſicut aſſignatur in carnali deſponſatione.*
7 *Valet argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale.*
8 *Matrimonium carnale eſt de iure diuino.*
9 *Matrimonium carnale non poteſt diſſolui niſi per Deũ. Quia quos Deus coniunxit homo non ſeparat.*
10 *Matrimoniũ ſpũale nõ põt diſſolui niſi ꝑ Papã ſeu eius vicariũ.*

VIdemus expediti de fundatione & cõſtructiõe illorumq; cõplemento,lз ẽt multa incluſimus de dotatione,mõ perficienda eſt materia dotationis. Et ideo 5. loco principaliter eſt q̃rendũ . An de neceſſitate eccleſia ſit dotanda,de qualitate ipſius dotis,& de tp̃e dotationis,& acquiſitionis iuriſpa. ex ea. Ex qõne plures oriunẽ articuli quos.j̃.examinabimus, Et primus art.erit,q̃ dicaẽ dos , & vnde. Et dic Pau. de Citati.hoc diſcutere in præſenti trac. in 3 parte in j. q.
1 2.cauſç.qui diffinit dotem mulieris.ſ.† ꝙ eſt illa q̃ a muliere,patre,vel ab alio daẽ marito ꝑꝑ onera mr̃imonij vt ꝑpetuò dum viuũt ſit penes eũ l.prima l.profectitia l.ẽt l.ſi ei nuptura.ff.de iure do.Gof.& Hoſt.ĩ c. Rainurius.de teſta.Azo in ſumma.C.de iure do. licet illã reꝓbet Bar.in rub ff.ſol. matr.qa ẽt ſine datione ↄſtituiẽ dos,ipſe tñ diffinit eſſe ius incorporale ↄtinens in ſe id qđ a muliere vel eius pr̃e daẽ,vel ꝓ dato ſeu tradito hr̃,
2 & ex hoc infert Bar.† dos eſſe vl̃e nomen ſicut hr̃ditas & hoc eſſe vtile.¶Tu dic hoc eſſe vtile vt tranſeat iuſpa.cũ dote,ex quo eſt nomen vl̃e,ſicut dicĩ trãſire cũ hr̃ditate ſeu villa,vt ĩ c.cũ ſeculũ.& c.ex.literis. hoc ti. de quo tñ dicemus.j̃.in hoc j.lib.in 2.parte in 5.q. prin.
3 in ĩ 1.14.& ĩ 15.art.¶† Dr̃ aũt dos a dãdo.qa cõiter daẽ licèt aliquid pro dote remittaẽ,remittere m̃ dare eſt.d. l.ſi ei nuptura.ff.de iure do.¶Et dos eſt multiplex mr̃imonij carnalis,vt ſupra.eccleſiæ & ſic mr̃imonij ſpũalis vt j̃. & iõ dr̃ ꝙ ad eſſe dotis de neceſſitate reqriẽ ꝙ ſit mr̃imoniũ.l.3.ff de iure do.aliàs ñ dr̃ dos ĩ iſto ſignificatu ſm̃ Azo.in ſumma vbi ſupra,& iõ dr̃ pr̃imoniũ mulieris.l.3.§.ſed vtrũ.in fi ff.de miuo & a dote res dotales dñt ſm̃ Bal.poſt gl.in l.in reb.C.de iure do. ĩ fi. 2.
4 col.¶† Et ẽt dos q̃ daẽ a natura uel ab hoĩe, vnde dicimus dotes animi,prudẽtiã,iuſtitiã,fortitudinẽ, & tẽperãtiã dotes verò corporis pulchritudinẽ , & ſimiles.
¶Sed iſtæ dotes nõ ad propoſitũ niſi ꝑ ſimile, nã ſicut dos datur marito ꝑꝑ onera mr̃imonij ei incũbẽtia,ita daẽ eccleſiæ dos ad cuſtodiẽdũ ipſam luminaria & diuina officia dicendũ.c. nemo. de ↄſe. diſt.j.& vt ſi dos cũ mr̃imonio,eccl̃a dr̃ ſpõſa Chriſti q̃ ſacerdoti Chriſti locũ pñrãti ĩ mr̃imonio ↄiungiẽ vxor ſponſa quã ca
5 ſte ſacerdos hr̃e cogiẽ & ſincere tractare,† & ſicut nõ põt vna mulier duob.eſſe nupta eodẽ tp̃e.§.affinitatis Inſti.de nup.& de ſecun.nu. ꝑ totũ , ſic vna eccl̃a non poterit duob.ſacerdotib.eſſe deſponſata.iõ vnicñ debet habere p̃latũ non plures,niſi ex magna & iuſta cã quia tunc duos hr̃e poterit c.j.de parrochiis.quia eccleſia Chriſti vxor debet eſſe nõ ſcortũ.c.ſicut.21.q.2.c.ꝓ poſuit.de filiis presbyter.cle.j.de ſumma trin. ĩ fi.¶Tu adde ꝙ p̃dicta idẽ Pau.ponit in eo.trac.in 3. parte in 2. q.j.cauſæ.vbi dicit dotẽ deberi pro p̃dictis cauſis,& ad clericorũ ſubſtẽtationẽ q ad minus duo eſſe debẽt , vt vnus ſit qui poſſit cadẽtẽ ſubleuare.c. p̃poſuit . de filiis p̃sb.c.vt vnus.de vita & hone.cleri.ex quib.vnus erit p̃latus & ſponſus,alter verò coadiutor.c. ſicut. 21.q. 2.ſi verò eccleſia vel p̃bẽda ſit abũdãs,põt ep̃s de vna facere duas,ſicut de vna ꝓuincia pñt fieri duo c. lege imperatorũ. 10.diſt.c.ꝓuenit.101.diſt.& ſic de duab. vnã facit c.ſicut de exceſſi.p̃la.vt ibi ꝑ eũ,quæ tñ non faciunt ad materiã nr̃am.¶Sed in ſpecie adde q̃ voluit Arch. & Do.in c.nemo.de ↄſe.diſt. j. vbi appoſtillant verbũ diffiniat poſitũ in l.illo tex.i.diffinitiue tradat vel ad tradendũ ꝑ publicũ inſtr̃m ſolẽniter ſe obliget,qa tũc ĩtel
6 ligiẽ eſſe dos eccleſiæ,q̃ Chriſto depõſaẽ,† & ſicut ĩ carnali deſpõſatione dos aſſignaẽ,ſic in eccleſiæ deſpõſatione debet dos aſſignari,cũ primũ ille locus deo deputaẽ , pro quorũ dicto ego ſoleo alleg. tex.ĩ c.placuit.j.q. 2.ibi chatrulæ.& gl.i verſ.dotẽ.& doc.ibi volũt.i.iſtr̃m publicũ.& Bal Nouellus in trac. de dote in j. parte. ĩ j. col.dixit nõ poſſe nec deberi eccleſiã ædificari niſi dos fuerit ↄſtituta,cũ ipſa cẽſeaẽ ſpõſa futuri rectoris ibidẽ inſtituẽdi pro deſeruiẽdo ipſi eccleſię vt ibi ꝑ eũ,& hoc ẽt volunt multi doc.quos allegabim⁹.j̃.in hac 5.q. pri, in 10.art.cũ tractabimus,an fundator & ↄſtructor teneaẽ eccleſiã dotare,vbi ẽt dicem⁹ illos ↄpelli ſicut pr̃ cõpelliẽ filiã dotare.ꝑ l.fi.C.de dotis ꝓmiſ. & an & qñ daẽ qd intelligaẽ datũ ꝓ dote,vt eſt ĩ mr̃imonio carnali, dicemus infra in 6.proxima.q.prin.in j.ar.in verſ.li
7 mitaẽ & ſcd̃o doctrina Inn.cũ multis ſequẽ. ¶† Adde ẽt ex quo ꝓcẽderet illa regula valere argm̃ de mr̃imonio carnali ad ſpũale de iure.c.ſicut abſens.7.q.j.c.j. & 2.& ꝑ totũ.de transla.epi. & gl. pulcherrima in verbo cũ n.in c.nuptiæ.7.q j.& in c.accedẽs.de p̃b.in c .pen.đ
8 rapto.† & iõ ſicut mr̃imoniũ carnale ẽ de iure diuino, & nõ põt diſſolui niſi ꝑ deũ ꝑꝑ verbũ dñi in Euangelio
9 † quos deus ↄiũxit homo nõ ſeparet. Mathæi.19.c. ita
10 nec ſpũale † niſi ꝑ Papã eius vicariũ.vt ĩ d.c. 2. de trãſla.epi.vbi doc.an aũt & qñ hoc argm̃ de matrimonio carnali ad ſpũale ꝓcedat,tãgeẽ j̃.in hac.j.par.in 9.q.pri. in 2.art.ĩ 7.argõ partis negatiuæ & r̃ñſiõe ad illud, vbi ponimus mr̃imoniorũ ſpũaliũ tria eſſe gñа , vide ibi plene & pulchre,vbi ẽt poſuimus qñ dr̃ ↄtrahi ꝑ verba de futuro vel de pñti & ↄſumari mr̃imoniũ ſpũale ad ĩſtar carnalis.¶Et q̃tũ ad dotes animi & corporis, dic melius dotes aĩæ glorificatæ eẽ,æterna attẽtio,clara viſio,amoroſa fruitio.dotes vero corporis glorificati ſũt iſtæ,claritas,ſubtilitas,agilitas,& impaſſibilitas. Prudẽtia,Iuſtitia,Fortitudo,& Tẽperãtia verò nõ dñr dotes animi,ſed virtutes theologicæ.nec pulchritudo ñ dñr dotes corporis , ſed pulchritudo , vel velocitas , fortitudo,libertas,voluntas,& ſanitas,dicunẽ gloriæ ſpãles corporis glorificati,ſicut ſapientia,amicitia,cõcordia honor,ptãs,ſecuritas , & gaudiũ dicũtur gloriæ ſpãles aĩæ glorificatæ.& ſicut dulcedo,ſuauitas,& æterna lux dicũtur gloriæ pricipales corporis glorificari. & æternitas,viſio,amor,ſplendor,cãtus, & fragrãtia dicũtur gloriæ principales aĩæ glorificatæ,vt volũt ſacri theologi in diuerſis locis ad quos me remitto.& iſta de dotib.dixiſſe ſatis ſit,ex qb.colligiẽ qđ ſit dos, vñ pueniat. & quotuplex ſit,ſed nobis ſufficit illa eccl̃æ mr̃monij

ſpũalis quæ eſt ad inſtar dotis mr̃imonij carnalis. p̃di-
ctæ tñ aliæ dotes ſilr erũt mr̃imonij ſpũalis iuxta tertiũ
genus ipſius mr̃imonij ſpũalis, vt ẽt dicim⁹ ꝯſiſtere mr̃i
moniũ ſpũale īter doctorẽ & ſciam, vt dicemus i loco
s̃. allegato. & hoc caſu intelligentia illius ſciæ erit dos.

¶ Secundus artic. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Dos mulieris põt cõſiſtere tã circa mobilia; q̃ circa immobilia.*
2 *Dos eccleſiæ debet cõſiſtere partim ī mobilib⁹ partim īimobilib⁹.*
3 *Dos in eccleſia debet eſſe perpetua.*

QVæro Secundò, an dos eccleſiæ ꝯſiſtere poſſit ī
bonis mobilibus. an vero requirat̃ ꝙ cõſiſtat ī
bonis immobilib. & Spec. in ti. de dote poſt di-
1 uor. reſti. in prin. dicit dotẽ mulieris † poſſe ꝯſiſtere tã
circa bona mobilia q̃ immobilia, & ſic mulierẽ poſſe
dotari de bonis mobilib. & immobilib. ſatis n. erit vt
dos det̃, ſiue mobilia, ſiue immobilia, ſiue æſtimata, ſi-
ue ñ æſtimata ſint ipſa bona. & iõ dicit Pau. ī hoc trac.
ī 3. parte ī 7. q. ſcdæ cauſæ. cũ iſtæ dotes habeãt ſimilitu
diuẽ, vt dictũ ẽ ſupra ī proximo p̃ced. art. & j. ī hac 5. q.
dicet̃, dcut ergo dos mulieris põt ꝯſiſtere ī mobilib. &
2 ī immobilib. ita & dos ecclæ. ¶ † Tu aduerte, ꝙ dos ec
cleſiæ dꝫ ꝯſiſtere partim ī mobilib. & partim ī immo
bilib. mobilia. n. debẽt eſſe illa, q̃ neceſſaria ſunt ꝓ ipſa
ecclã, puta veſtes ſacerdotũ, ornamẽta altaris, calices,
patenæ, cruces, & alia ornamẽta, q̃ mobilia ſũt, & req-
runt̃ de neceſſitate ī eccleſia, vt p doc. in ſæpe allega. c.
nemo. de ꝯſe. diſt. j. & ī c. placuit. j. q. 2. & Auth. de eccle
ſiaſticis ti. §. ſi qs aũt voluerit. colla. 9. & in Auth. vt nul
lus fabricet oratorij domũ. §. j. colla. 5. reqrunt̃ ẽt im-
mobilia ꝓ dote vt ex fructib illorũ ſacerdotes & recto
res poſſint ſubſtẽtari, cũ dos danda ſit ꝓ clericorũ ibidẽ
ſeruiẽtiũ ſubſtẽtatiõe, vt in iurib. p̃alle. hr̃e, & diximus ī
ꝓximo p̃cedẽti art. nã ſi tota dos ꝯſiſteret in mobilib.
3 ꝯſumerent̃ p rectorẽ, & ſucceſſor nihil hr̃et, † & dos in
ecclã dꝫ eẽ ꝑpetua, & capitale debet remanere ſaluũ,
vt in c. p veſtras. de dona. īter uir. & vxo. vbi dos mulie
ris deponit̃ apud mercatores ſi vir de ea reſtituẽda nõ
põt cautã reddere vxorẽ, 2t de lucro & ſic de fructib.
ſubſtineat onera mr̃imonij vt ibi, qđ m̃ ñ liceret clerico
cũ negociatio ſit illi īterdicta a iure, c. j. & 2. & ibi oẽs
ne cle. vel mo. c. fi. de ui. & ho. cle. & 88. di. ꝑ totũ. ¶ Nõ
negarẽ m̃ ꝙ ſi eẽt aliqua bona mobilia q̃ poſſent redde
re fructũ ſaltẽ ꝯiũcto artificio rectoris cũ alijs immobi
lib. poſſent eẽ ī dote. arg. c. eijciẽs. 88. di. & voluit. gl. ī c.
canonũ. 14. q. 4. immobilia tñ ſũt q̃ diu durãt, & iõ ī illis
dos q̃ maxime ꝯſiſtere debet, q̃ ꝯſeruant̃ ꝑ ecclã, & alie
nari ꝓhibent̃, vt ī toto ti de reb eccle nõ alie. & in c. ſi
ne exceptione. 12. q. 2. & p totũ. ¶ Bñ ẽt dicerẽ ꝙ pote-
rũt dari ꝓ dote mobilia, vt illis vẽditis ex p̃cio illarum
emi poſſint īmobilia, ſicut dicim⁹ ex p̃cio hñtis pecu-
nias poſſe emi fundũ ꝓ ecclã ꝯſtruẽda, vt diximus. s̃. ī
3. q. prĩ. ī 14 art. de hñte pecuniã & nõ fundũ, & dicem⁹
j. ī hac 5 q. prĩ. ī 14. art. de dãte preciũ pro emẽda dote.

¶ Tertius artic. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Adultus in vltima voluntate cenſetur maior,*
2 *Decretum iudicis non requiritur in eccleſia dotatione, ſi eccleſia dotatur a minore ſiue inter viuos, ſiue in vltima voluntate.*
3 *Mulier promittendo dotem mulieri non poteſt excuſari aliquo beneficio etiam Velleiani.*
4 *Statuto cauetur mulierem non poſſe contrahere ſine cõſenſu propinquorum: poterit tamen contrahere fauore piæ cauſa.*
5 *Maior dicitur completis decem & octo annis ex regni. Neapolitani conſtitutione.*

ET ex hoc contingint tertio loco dubitari, an ī do
tatione eccleſiæ, q̃ fierit p minorẽ, reqrat̃ decre-
tũ iudicis. Hãc difficultatẽ tangit Pau. ī hoc trac.
in 3. par. in 7. q. ſecũdæ cauſæ. & dicit forte debere inter
uenire decretũ iudicis, ſi minor 25. annis daret dotẽ ec
clæ, ſicut ſi daret dotẽ mulieri. l. ſex q̃ tutores. C. de ad-
mi. tuto. & ibi Bar. & Bal. ſubdit tñ ꝙ ſi minor ī vltima
volũtate diſponeret de dote dãda ſiue mulieri, ſiue ec
cleſiæ poſſe hoc facere ẽt ſine decreto. alle. Bal. ī l. fi. C.
1 q̃n decre. opu. ñ ẽ. & ī l. j. ff. de reb. eorũ † qa adultus ī vl-
tima volũtate cẽſet̃ maior. l. Aurelio. §. Caius. ff de lib.
leg. & hoc idẽ vr̃ velle idẽ Pau. vbi ſupra ī 12. q. in verſ.
2 decimũ priuilegiũ. & in verſ. vigeſimũ tertiũ. ¶ † Tu ad
uerte ꝙ licẽt dos q dat̃ mulieri dicat̃ pia cauſa. gl. ī auth.
ſi mulier. C. ad legẽ Fal. & in ſimili facit l. j. cũ ſeq. ff. de
reb. eorũ. vbi bona puberis obligant̃ alteri puberi, vt p
Io. An. ī addi. Spec. in ti. de dote reſti. in §. formatis. in
verſ. fructus. ¶ Et inſuper ſicut pmittit̃ tali minori, ma-
iori m̃ quatuordecim annis ꝯhere mr̃imoniũ, & ſic ac
ceſſorie accipere dotẽ & obligare pro dote reſtituẽda
oĩa bona eius. arg. l. Mutus ſurdus. ff. de iure do. & eadẽ
ẽ rõ ī dote dãda, q in dote reſtituẽda gl in verbo oblo-
nẽ. in auth. res q̃. C. cõmu. de leg. gl ī verbo dotis, ī auth.
ꝯ rogatur. C. ad l reb. vt oĩa iſta ẽt ponit idẽ Pau. ĩd. 12.
q. in uerſ. decimũ priuilegiũ. ¶ Ex his arguo, ex quo ma
ior eſt rõ piæ cauſæ in dote eccleſiæ, qua in dote mulie
ris, qa dos mulieris venit reſtituenda aliqñ dotanti, vt
in p̃alle iurib. dos verò data ecclæ nunquã reſtituit̃ do-
tãti, qa res ſemel deo dicata &c. vulgata regula. vñ ma
ior rõ piæ cauſæ: ſi maior ratio, ſeqtur ꝙ licẽt reqrat̃ de
cretũ in dote dãda mulier p minorẽ per iura ſupra al-
leg. nõ tñ debet reqri in dote quæ dat̃ vere piæ cãæ. i. ec
cleſiæ. & cũ a pari procedant promittere dotẽ, vel reci
pere eã cũ obligatione de reſtituenda vt proxime dixi
mus, & non requiritur decretũ, ita & in hoc caſu, qa q̃
uis det dotẽ minor pro bñficio eius aĩæ, vr̃ dotẽ recipe
re pro bñficio eius animæ. Et videmus minores ẽt eleæ
3 moſinas facer̃ ſine decreto iudicis, eodẽ mõ † ī hoc ca
ſu quo eleemoſina eſt dotatio Videm⁹ ẽt ꝙ ſi mulier ꝓ
miſerit dotẽ mulieri, nõ poterit excuſari aliquo bñficio
ẽt velleiani. l. ſi dotari. & l. fi. C. ad Velleia. & Hoſ ī §. &
cõtra quẽ. de dote poſt diuortiũ reſtituen. & a pari ꝓce
dit reſtitutio mulieris & minoris, iſta bñficio velleiani
ille verò priuilegio minoritatis. vt not. ī c. auditis. de re
ſti. in integ ſicut ergo pro cauſa pia mulier non iuuat̃
velleianno, ita nec minor minoritate, ſi nõ minorita-
4 te ergo nõ reqrit̃ decretũ iudicis. ſicut ẽt dicimus † ꝙ li-
cet ſtãte ſtatuto mulierẽ nõ poſſe ꝯtrahere ſine ꝯſenſu
ꝓpinquorũ, fauore m̃ cauſæ piæ ꝯtrahere poterit. & ꝓ-
curatorẽ ꝯſtituere ſine ꝯſenſu ꝓpinquorũ, p ea q̃ volut
mod. & maximè do Fely. in c. ecclæ ſanctæ Mariæ. de
cõſti. ī fi. 19. col. in verſ. quartus caſus eſt ẽ qñ ſtatutũ. &
magis in ſpecie in ſeq col. in verſ. bene facit qđ no. Bal.
vbi dr̃ ꝙ nõ obſtãte tali ſtatuto mulier poterit donare
ecclæ vel clerico ſine tali ſolẽnitate. & alleg. plura de q
bus ibi vt de p̃dictis dicemus j. in 2. lib. in j. parte. in 4. q.
prin. in 9. art. vbi tractabim⁹ an mulier poſſit cõſtitue-
re procuratorẽ ad præſentandũ ſine conſenſu propin
quorũ. facit pro hoc tex. in c. ſi annũ. de iudi. in prin. ibi
clare patet puberẽ in beneficialibus & alijs cauſis ſpi-
ritualibus, necnon in dependentibus ab eiſdẽ poſſe di
ſponere ſicut maior 25. annis. vbi pulchre gl. maximè
illa in verbo, debebis. vbi dicit cõpilatores iuris cano-
nici de tutelis & curis nõ potuiſſe aliquid tanq̃ de mate
ria nobis nõ multũ neceſſaria, fundare. ꝯſtruere, & do
tare eccleſias ẽ ſpũale, qa qđ ſpũale parit, puta eccleſiã
uel ſpũalitati annexũ. l. iuſpa. e. de iure. hoc ti. c. q̃to. de
iudi. cẽſebit̃ ergo ut maior, nullũ ergo reqret̃ decretũ,
ſicut nec ī alienatiõe rei maioris. ſiue ſit mobilis q̃ m̃
ſeruãdo ſeruari poſſit, ſiue ſit īmobilis, cũ hoc decretũ
iudicis reqrat̃ ī reb. minoris ut ſupra, ſeu pupilli ſilr, ut
ī p̃dictis iurib. & p Bar. in l. magis puto. §. illud ff. de reb.
eorũ. & Bal. ibi & ī l. j. C. de cõtrah. emp. Qđ fortifico ſi
minor pecunia ſua cõſtruet eccleſiã, & hic tenebit̃ do
tare, ut j. dicem⁹ ī 18. ar. illa ecclę ſpũalis dos depẽdet
ab ea, ut de dote ī mr̃imonio ſpũali uolũt gl. ī d. c. ſi an-
nũ. ī prĩ. idẽ ẽ ī ſpũali mr̃imonio, ut ſupra ī p̃cedẽtib. ar.
dixim⁹, & ī ſpũali & depẽdẽti ab eo minor cẽſet̃ maior
25 annis. d. c. ſi annũ. ī prĩ. ergo nullũ reqret̃ decretũ
iudicis traditiõe dotis q̃ fit p minorẽ eccleſiæ, ẽt ꝙ cõſi
ſtat in immobilib. ſiue fiat in uita, & ſic īter uiuos, ſiue
in ultima uoluntate, & ſic ī teſtõ, q̃cquid dixerit Pau.
5 ubi ſupra. ¶ † Aduerte tñ ꝙ in regno iſto quis dr̃ maior
completis decem & octo annis ex regni cõſtitutione.

¶ Quartus

¶ Quartus art.v. q.princ.j.part.j.Libri.

1 *Dominus directus, qui habet dominiũ directũ ĩ aliqua re, põt il lud inter dare pro dote eccleſia, & erit patronus ratione dotis.*
2 *Dominus vtilis poteſt dare rem empyteuticam in dotẽ eccleſia cum conſenſu directi domini, & erit patronus ratione dotis.*
3 *Dominus vtilis dando rem emphyteuticã, & dominus directus remittẽdo directũ dominiũ pro conſtituenda dote eccleſiæ, ambo erunt patroni rõne dotis euſdẽ eccleſia. ſecus ſi patronus directus non vult remittere directũ dominiũ, ſed tantũ cõſentire.*
4 *Res emphyteutica põt dari pro dote eccleſia de conſenſu directi domini in alijs partibus dotis, non autẽ in manſo eccleſia.*
Quid dicatur manſus eccleſia.
6 *Res emphyteuticã poteſt dari in dotẽ per vtilem dominum etiã, ſi ſine conſenſu domini directi, dummodo vendatur & de precio aliæ res emantur libera pro dote eccleſia.*

QVæro Quarto loco, an dos ꝯſtitui poſſit de bonis emphyteuticis? Pau in hoc trac.ĩ 3. parte. in fi.7.q.ſecundæ cauſæ.q̃rit de hoc, & dicit putare ꝙ ſic, dũ tñ dñi ꝯſenſus interueniat, vel ſine eius ꝑiudicio. alleg. Spec. ĩ ti. de locato. in §. poſtquã verſ. 27. & ſic Pau. vr̃ loqui de vtili dominio rei emphyteuticæ
1 nõ aũt de directo de quo nihil dicit. ¶ † Iõ tu dic, ꝙ ſi loquimur de re emphyteutica reſpectu habentis directũ dñium in illa, & nulli dubiũ eſt ꝙ poſſit illud in dotẽ dare cũ ſit res ſtabilis vt diximus ſupra in 2. art. & ĩ nulla re poſſet melius dos ꝯſiſtere, q̃ in hoc illa rõne vt
2 diutius duret dos, vt ibi. ¶ † Aut loquimur de vtili dño & ſic de re emphyteutica danda per vtilẽ dominiũ in dote, & lʒ in fundo pro eccleſia ꝯſtruenda hoc nõ ꝑmitterẽt, vt diximus ſupra in 2.q.prin. in 2. art. & in 3. q.pri.ĩ 9. art. q͞a fundus debet eẽ liber ab oĩ p̃ſtatiõe canonis vt ibi, tñ dñs vtilis non poſſet dare bona emphyteutica in dotẽ ſine ꝯſenſu dñi, maximè cũ illa bona darent̃ eccleſiæ, quæ eſt priuilegiata, vt & aliæ potentiores ꝑſonæ ad quas vtilis dominus & ſic emphyteuta ẽt titulo gratuito illa bona tranſferre nõ poſſet, vt vult tex. iũcta gl. in verbo prohibent̃. in c. potuit de locato. maximè cũ dos habeat remanere & eſſe ꝑpetua, vt ꝓxime diximus. erit ergo eccleſia de ꝑſonis ꝓhibitis in eas alienari vñ dicerẽ ꝙ nullo mõ poterit hoc fieri niſi dño volẽte, q͞a ipſo dño directe nolẽte fieri nõ poſſet ꝑ s̃. dicta. ¶ Et ex hoc infero ſi dñs directus bene vellet an eſſent ambo p̃roni ex iſta dotatione cũ plures poſſint effici p̃roni ex vna met cã, vt ſępe diximus ſupra in 3.q.prin. per diſcurſum. & videret̃ dicẽdũ ꝙ ſic. nam ſi plures hñt iura ſuꝑ vna re, ex illa oẽs efficient̃ p̃roni, ut diximus ſupra ĩ 3.q.prin. in 9. art. vbi expreſſe dr̃ ꝙ ex fundo dato pro eccleſia fundanda & ꝯſtruenda tã dñs
3 directus, q̃ vtilis efficient̃ p̃roni. ¶ † Tu ꝯſidera ꝙ aut res emphyteutica ꝑ dñm vtilẽ dat̃ in dotem eccleſiæ, & dñs directus ẽt remittit dñiũ directũ adeo ꝙ illa res data ꝓ dote efficit̃ ĩ totũ ecclæ quo ad utrũq; dñiũ, & nulli dubiũ eſt ex quo ambo ꝯcurrũt in dotatione, ꝙ ambo erũt p̃roni ex dotatiõe. ſ. tã dñs vtilis q̃ directus, ſicut diximus de plurib. dotantib. ſupra ĩ 3.q.prin. in 5. art. & ita dʒ intelligi id qđ dixim⁹ ĩ d. 19. art. de hñtib. plura iura & illa dãtib. q͞a in hoc caſu tã dñs utilis q̃ direct⁹ dãt in totũ eorũ iura. Si vero nos loquimur de dño vtile dãte rẽ emphyteuticã pro dote cũ ꝯſenſu tñ directi dñi (q͞a aliàs dare nõ poſſet, cũ eccl̃a ſit ꝑſonis ꝓhibitis in eas alienari, vt ꝓximè dixim⁹) & iſte talis ſolus ꝯſenſus dñi directi nihil dat de dño directo, q͞a illud remanet penes eũ, & eccleſia tenebit̃ ſoluere canonẽ ipſi dño directo, & ſic eſſet p̃ronus rõne dotis ipſe dñs vtilis ſolus. ¶ † Sed vnũ pulcherrimũ guſta, nã nõ pro
4 cederet ꝓxime dictũ ĩ parte dotis q̃ dr̃ manſus. res. n. emphyteutica de cõſenſu directi dñi poterit dari ꝓ dote. i. ꝓ alijs partib. quàm pro manſo eccleſiæ id eſt pro illo fundo quæ datur ecclæ in dotẽ ex quo hr̃ panis & uinũ ꝓ ſacro ꝯficiẽdo ĩ eccl̃a, q͞a ille manſus dʒ eſſe liber oĩno, vt vult gl. in c. ſi q̇s baſilicã. de ꝯſe. diſt. 1. & dicemus late. j. in 9.q.prin. partis primæ partis huius primi li. in j. art. in 3. cõclu. in 6. ampli. ĩ verſ. reſtringerẽ mõ iſtã ſextã ampli. vbi plus dicem⁹ ꝙ nec p̃ronus q limine fundationis põt ſibi facere reſeruationes. c. p̃terea. cl. 2. hoc tit. & no. gl. c. cũ dilect⁹. de ꝯſue. iã tñ nõ poterit ſibi aliq̇d reſeruare ſuꝑ mãſo, quia debet eẽ liber vt ibi diximus. ſi igit̃ p̃ronus nõ põt reſeruare ſibi aliq̇d ſuper manſo vt ei ſoluat̃ ꝑ eccleſiã, multo minus facere poterit ut ſoluat̃ dño directo, & ſic extraneo, qđ faceret dãdo in dotẽ rẽ emphyteuticã. nota igit̃ ꝑpetuo ꝑ p̃dicta quo ad hãc libertatẽ a pari ꝓcedere fundũ eccleſiæ, & mãſum illius. ¶ Sed vnũ eſt qđ turbat ꝯcluſionẽ Pau. & ſupra dicta. & ſic ꝙ non poſſit eſſe rẽ emphyteuticã dari in dotẽ ẽt de ꝯſenſu directi dñi vt illi ſoluat̃ canõ, q͞a ẽt ſuꝑ dote nõ põt p̃ronus aliq̇d ſibi reſeruare ẽt de ꝯſenſu diœceſani, vt uoluit Arc. ĩ c. ſicq̇dã. 10.q.j. ergo nec extraneo ꝑ argm̃ ſupra formatũ. niſi dicas ꝙ ſi res emphyteutica data in dotẽ erit tñ pinguis, ꝙ ſufficiat ꝓ integra dote & vltra adeo ꝙ canõ ſolui poſſit de illo qđ plus habuit eccleſia, vt late dicemus ĩ d. 9. q prin. ĩ j. ar. in d. 3. cõcl. ĩ 6. ampli. ĩ verſ. reſtringe ſcđo iſtã ampliationẽ. vbi oĩno vide, q aliàs ĩ totũ rueret concluſio noſtra. ¶ † Si uerò res emphy-
5 teutica daret̃ ꝑ vtilẽ dñm ĩ dotẽ ecclæ. nõ vt illa res ſit ꝑpetuo duratura dos ecclæ. ſed vt uẽdant̃ meliorationes & dñiũ utile, & de p̃cio emant̃ aliæ res liberæ (qđ fieri poſſet, ꝑ ea q̃ diximus ſupra in ꝓximo 2. art. & dicemus. j. ĩ 14. ar. cũ tractabimus de dãte p̃ciũ ꝓ emẽda dote) quo caſu res ẽt emphyteutica abſq; ꝯſenſu dñi directi dari põt ecclę, nõ ut retineat, ſed ut uẽdat. arg. optimę gl. ĩ c. unico ĩ uerbo domũ de reli. dom. ĩ 6 q͞a nõ dat̃ ut retineat ut dicit ibi gl. & in hoc caſu nullũ ẽ dubiũ ꝙ dñs direct⁹ nõ acq̇rat iuſp. niſi tñ dñs utilis. ¶ Et hoc ẽt dicerẽ fieri poſſe de re emphyteutica, cuius directũ dñiũ eſſet alterius eccleſiæ, ꝙ poſſet dari nõ ut retineat̃, ſed ut uendat̃. ꝑ dictã gl. ĩ uerbo domũ. iũcta cũ tex. & q̃ volũt ibi doc. dicẽtes alienationẽ fieri debere intra annũ. nota iſta q͞a bñ diſcuſſa & nõ ꝑ alios tacta.

¶ Quintus arti. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Dos eccleſia debet eſſe perpetua.*
2 *Dos eccleſia non poteſt conſtitui ex vſufructu, niſi vſusfructus vendatur, & detur pecunia pro dote.*

EX p̃dictis Etiã decidit̃ quintus articulus, an dos eccleſiæ ꝯſtitui poſſit ex vſufructu quẽ fundãs. conſtruẽs, ſeu alter habet ſuper aliqua re, licèt eſſet ſufficiẽs pro luminarib⁹. ſubſtentatione clericorum, & alijs, de quib. in c. nemo. de ꝯſe. di. j. Pau. in hoc trac.
1 in 3. parte. in fi. 7. q. ſecundæ cauſæ. tenet ꝙ non † eo q͞a talis dos debet eſſe perpetua, & ſi diceremus vſufructũ perpetuũ, nõ erit uſufructus, ſed ꝓprietas, q͞a in vſufructu perpetuo inutilis efficit̃ ꝓprietas. arg. l. ſi alij. ff. de vſufru. leg. & iſto caſu nõ formaret̃ q̃ de uſufructu, ſed de proprietate, ĩ qua nõ eſt dubiũ, & ſubdit Pau. ꝙ licet poſſit dari ĩ dotẽ vſusfructus ꝓ muliere, ut ꝑ Azonẽ in tit. C. de iure do. col. 4. uerſ. itẽ ꝯſtituit̃ dos. ¶ Tu
2 ꝯſidera Pau. † uerũ dicere, q͞a dos eccleſiæ debet eẽ ꝑpetua, ut ĩ d. c. nemo. & ĩ c. plauit. j. q. 2. & utrobiq; doc. & diximus ſupra in 2. & 4. proximis art. tñ dos mulieris non requirit̃ ita ꝑpetua, ut de dote poſt diuortiũ reſtituẽda. & ff. ſol. matr. ꝑ totũ. & no. in l. in rebus. C. de iure do. ſufficit n. ꝙ reſtituat̃ preciũ. ut per Spec. in ti. de dote poſt diuor. reſtitu. ĩ fi. prin. & Bar. ĩ l. j. ĩ j. col. ff. ſo. mat. & ſic nõ ſeruit̃ ꝑpetuitas ĩ mille uiris, ut ĩ mille rectoribus ecclæ. ¶ Dicerẽ bñ, ꝙ ſi ego haberẽ uſufructũ, & poſſẽ ex eo (caſu quo põt) habere certũ preciũ vt extinguatur illud preciũ poſſet dari pro parte dotis ſeu tota dote emẽda, quia tũc nõ daret̃ uſufructus, ſed pecunia ex qua res empta eſſe poterit ꝑpetua, ut diximus. s̃. in 2. & 4. ꝓximis art. & dicemus infra in 14. art.

¶ Sextus arti. v. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Dos eccleſia poteſt conſtitui de bonis feudalibus conſenſu directi domini.*

AN autem (Et iſte erit ſextus articulus.) † dos ꝯſtitui poſſit de bonis feudalib. breuiter conclude ꝙ ſic. prout diximus de bonis emphyteuticis ſupra in proximo 4. art. cũ dñs feudi dñiũ vtile habeat in feudo, ſicut & emphyteuta in re emphyteutica, req

rif tñ cōſenſus dñi vt in re emphyteutica & ꝙ habeat
diñiū vtile,ponit Abb.in rub.de feudo.& in c.j. eo. ti.
& eſt tex.in c.j.ex quib.cau.feud.amit.Bald. in c. 1. de
cap.Contra.Inn.in c.cæterū.de iudi.Abb.in c.ſi diligē
ti in prin.de præſcrip.¶ Sed totū dubiū vertit, ſi eccle-
ſia fundaf.ꝯſtruif,vel dotaf ſuper fundo de fructu, ſeu
de bonis feudi.qs erit p̄ronus,dñs direct⁹ feudi, vel feu
datarius vtilis dñs?de qua late erim⁹ dicturi j.ī hac pri
ma parte in 8.q.prin.in 8.art.vide ibi qa melius cadit.

¶ Septimus artic.5.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Similitudo omnimoda eſt inter dotē mulieris, & dotē eccleſia.*
2 *Dos muliere conſtituitur ex voluntate,vel ex neceſſitate.*
3 *Dos conſtituitur in eccleſia ex voluntate.*
4 *Felix neceſſitas qua ad meliora compellit.*
5 *Dos mulieri conſtituitur ex neceſſitate,ſimiliter eccleſia.*
6 *Dos conſtituitur mulieri pollicitatione,ita etiam eccleſię.*
7 *Dos mulieri conſtituitur ſtipulatione,& ſtipulatione etiam con*
ſtituitur eccleſia.
8 *Dos conſtituitur mulieri traditione,ita etiam eccleſia.*
9 *Dos conſtituitur mulieri acceptilatione,ſecus eccleſia.*
10 *Maritus habet dominiū rei dotalis nō tātū vtile,ſed ēt directū.*
11 *Dos mulieri conſtitui poteſt ſimplici remiſſione debiti non prace*
dente aliqua acceptilatione, ſecus eccleſia.
12 *Dos poteſt conſtitui mulieri delegatione debitoris,idem eccleſia,*
cum aliqua tamen diſtinctione.
13 *In dubio attendendum eſt quod dotibus fauet.*

QVæro Modò ſeptimò,quib.modis dos eccleſię
cōſtituaf.Pau.in hoc trac.in 3.parte.in 11.q.ſe
1 cundæ cauſæ.† dicit putare ꝙ cū inter dotē mu
lieris.& ipſam dotē eccleſiæ cadat omnimoda ſimili-
tudo,vt voluit Roſ.beneuen.conregnicola meus in ti.
de iurepa.in verſ.ſequif de ſecunda cā. eiſdē modis po
terit dos eccleſiæ ꝯſtitui,quibus & mulieri.alle.Azo.in
2 ſti.de iure.do.¶ Et veniendo ad particularia† dicit du
pliciter dotē ꝯſtitui in muliere.ſ. ex voluntate, vel ex
neceſſitate.Ex voluntate.ſ.a quolibet volēte dotare q
ad illud ñ tenebaf a principio nulla habita diſcretiōe
3 ætatis vel ſexus.l.promittendo.ff.de iure do.¶ † Tu dic
idē procedere in dote eccleſię,quia habito reſpectu ad
primā intētionē fūdantis & cōſtruētis libera illa erat,
ʒ poſtea efficiaf coacta. p c.nemo.de cōſe.diſt.j.& ī c.
placuit.j.q.2.& in c.piæ mentis.16.q. 7. & in c. cū ſicut.
de cōſe.eccl.vel alta.& j.dicemus in 20.art.qua prima
voluntate inſpecta nō dr̄ coactus facere, ʒ poſtea co-
4 gaf,cū ſe aſtringendo ad illud magis mereaf,† nā iux-
ta Auguſtinū,felix neceſſitas q̄ ad meliora ꝯpellit, iux
ta gl.in cle vnica.in §.o ſingularis.in verbo ſe ipſum.
de reliq.& vene.ſancto vt latè diximus ſupra in proxi
ma 4.q.p rin.16.art.ī verſ.nec ēt obſtat primū,& ſic ꝯ-
ſiderato hoc principio & hac primæua voluntate,ex
mera volūtate dotare dr̄.Et magis mere ex libera vo
lūtate dr̄ dotare q non fundauit nec ꝯſtruxit eccleſiā,
ſed dotare voluit,qđ fieri p̄t,& iuſpa.acqrif.gl.in c.pię
mētis.16,q.7.& volūt oēs ī hac rub.& diximus ſupra ī
5 3.q.prin.ij.& 5.art.¶ † Ex neceſſitate ēt ꝯſtituif dos mu
lieri ab illo q ad hoc tenef,vt pr̄.auus,& ſiſes.l fi. C. de
do.pmi.¶ Tu dic eodē mō habito reſpectu ad p̄ronū
q fundauit & cōſtruxit ecclām,q ex p̄dictis deduxit ec
cleſiā de nō eē ad eē,ſicut pr̄ filiū,& iō dr̄ p̄ronus quaſi
pr̄.vt late diximus ſupra ij.q.prin ī 2.art.& in 2.q.prin.
in j.art.& iō cōpellif illā dotare p̄ronus,q eccleſiā fun
dauit & cōſtruxit vt ī pximis allegatis iurib.ſicut pr̄ fi
liā cōſiderata iſta neceſſitate nō a principio,qa illa pri
mæua volūtas cōſiderata fuit ex mera volūtate vt pxi
me diximus,ſed cōſideraf illa neceſſitas tpe quo dedu
xit eccleſiā de nō eē ad eē,& ſit cū effectus ē quaſi pr̄.
¶ Et aduerte ad ea q ſupra diximus in dotāte ex volū
tate nulla habita diſcretiōe ætatis vel ſexus, qa de æta.
te diximus ſupra in minore,de ſexu dicemus. j.i. 7.q
6 prin.in 2.art.cū dicemus de muliere.¶ † Et Pau. ponit
primo dotē cōſtitui pollicitatiōe.puta nulla. p̄cedēte ī
terrogatiōe.l.13.ff.de polli.q̄uis abuſiue pollicitatio no
mē pmiſſiōis recipiat.l.ſciēdū.§.j.ff.de ædil.edic.¶ Tu
dic,ꝙ ſicut pollicitatione cōſtituif dos mulieri⁹, ita ēt
pollicitatiōe ꝯſtituif dos ecclæ,& ad hoc cōpellif,vt di
ximus ſ̄ in 4.q.pri.p diſcurſū,& maxime ī 4.5.& 6. art.
7 ēt in 8.¶ † Scdo mō dicit Pau.ꝯſtitui dotē mulieri pro
miſſione p̄cedēte interrogatiōe,& ſic ſtipulatiōe. l. cū
poſt.§.gener.ff.de iure do.¶ Tu dic idē eē ī dote ecclæ
ꝙ ꝯſtitui poterit ex ſtipulatione.vt patet ex his q̄ dixi-
mus in pxime allegatis art.& volūt Arc.Do.& alii ī c.
nemo.de ꝯſe.diſ.j.vbi apoſtillāt verbū diffiniat,poſitū
in illo tex.i.tradat vel ad tradēdū p publicū inſtrm ſo-
lēniter ſe obliget,& ſic ex ſtipulatione. & voluit clare
tex.iūcta gl.in verbo dotē ibi.ſed hic dēt fieri inſtrm. ī
8 c.placuit.j.q.2.& tetigim⁹ ſ̄. ī primo p̄ce.art.¶ † Tertiò
dicit Pau.dotē mulieri ꝯſtitui traditione,qn mulier vi-
ro tradit dotē,vel alteri eius noīe eo ratificāte.l.quēad
modū.§.j.ff.de iure do.¶ Tu dic eodē mō traditiōe ꝯ-
ſtitui dotē ecclæ,vt vult tex.in d.c.nemo.in verbō diffi
niat.iuxta apoſtillā Arch.& Dñici,de qua.ſ̄.i.diffiniti-
tiue tradat.hoc idē voluit tex.in c.qcūq; fideliū.in ver
bo ꝯtulerint & in c.piæ mētis.ibi collata pri⁹ donatio
9 ne ſolēni.16.q.7.¶ † Quartò dicit Pau.dotē mulieri cō
ſtitui acceptilatiōe,nā ſi qs ſit mulieri debitor p̄ōt mu-
lier cū eo ꝯcto mr̄imonio,dicere,illud qđ mihi debes
accepto fero noīe dotis.dicta.l.pmittēdo.§. acceptila
tione.& l.licèt j.rñſo.ff. de iure do. ita dicit ipſe poſſe
dotē ꝯſtitui ecclæ,ſi aliquis eēt debitor meus, ego aūt
fundaſſē ecclām ſine dote.Nā ſi intendo illū debitorē
p̄ñiare,& illud qđ mihi debuit noīe dotis apud eā ec-
clīā accepto fero.tūc dicit ipſe nō video rōnē diuerſi-
tatis,quare ñ ita ecclæ dos ꝯſtituaf acceptilatiōe, ſicut
mulieri,ſeruata certa ſolēnitate q̄ ī acceptilatiōe req-
rif vt pcedat īterrogatio &c.de qua ī §.itē p acceptila
tione Inſt.q mo.tol.oblig.¶ Tu aduerte ꝙ neſcio vide
re quaſr acceptilatiōe dos cōſtitui poſſit ecclæ. & exē.
plū formatū p Pau.nō quadrat,nā ī muliere p̄ōt acce-
ptilatione dos cōſtitui,qa viro dos debebaf,vt ī iurib.p.
cū alle.hic āt dos ñ debef rectori,ſed ecclæ ī perpetuū,
vt ex illa fiāt luminaria.& ſiſa & rectores illi⁹ ī ppetuū
de fructib.viuat,vt dixim⁹ ſ̄.ī pximis p̄cedētib.1.& 2.
art.& rector ecclæ nō hēt tñ ius ī fructib.dotis illius.
ſicut hēt vir ſup dote mulieris,qa rector ñ hēt dñiū uti
le,ſed debet tñ uiuere de fructib.ecclæ, & reliqua di-
ſpēſare,ñ āt de illis ditari.c.cū ſm apſum. de p̄b.& ī c.
nobis.12.q.2.& dicemus.j.ī 8.q.pri.ī illo art. de eccla
10 fundata de fructib.alterius ecclæ.† maritus āt hʒ dñiū
ñ tñ utile.ſed ēt directū ſm quoſdā.l. doce ancillā. C.
de rei uēdi.c.pē. de re iud.c.ꝙ deo.28. q.5.uel ſaltē trā-
ſit ī eo utile dñiū,& facit fruct⁹ ſuos rei dotalis pp one
ra mr̄imonij.l pro onerib.C.de iur.do.nec res ecclæ
p p̄latū alienari p̄ñt.de reb.eccl.nō alie. p totū. c. ſine
exceptione.12.q.2.& p totū. vñ hoc caſu uideref in ſe
alienare dotē cū ipſe remaneret creditor illius p acce
ptilationē.p̄latus.n.qcqd acqrit ex fructib.ecclę pprio
uſ alieno uoīe.ñ ī ppinquorū ſuorū iura, ſed ipſius ec
clæ deuenire debēt.c.ſirū.12.q.5.c.placuit. & ſeq.12.q.
3.tex.& ibi Abb.& oēs in c.j.de pecu.cler.qūo ergo do
tē ecclīæ ex cōputabit ī debito ſuo, cū ſi clericus debi-
tor ſit,nō de bonis ecclæ,ſed de fructib.ſoluere teneaf
c.2.fideiuſ.vñ maxima ē cā diuerſitatis,& ſic dicerem
nullo mō acceptilatiōe dotē ecclę ꝯſtitui poſſe.& pro
hoc adduco ſæpe allegatas doctrinas Arc.Do.ī d.c. ne
mo.de ꝯſe.diſt.j.vbi apoſtillāt verbū diffiniat, poſitū ī
illo tex.i.diffinitiue tradat,vel ad tradēdū p publicū in
ſtrm ſolēniter ſe obliget,& p acceptilationē nullū p̄di
ctorū fit nā p eā dos ñ tradif,vt de ſe patet.nec p̄ronus
ſe obligat,imò ſe liberat p acceptilationē, vt ēt de ſe-
patet,ergo nullum fit de p̄dictis.& p ꝯñs nō dr̄ ꝯſtitue
re dotē,imò facit de directo ꝯtra depoſitionē d. c. no-
bis.qa oīs cautela ecclæ tollif de dote habēda,pbaf ad
oculū,p̄ronus habēs dare dotē ſi acceptilatione dare
poſſet p eā liberaref.& hoc ē clarū p eā ēt liberaf futu
rus rector p̄ñiādus a debito ad qđ tenebaf p̄rono, vt
ſilr de ſe patet & hæc fiēt añ p̄ſentationē vt Pau. p̄ſup-
ponit.dū dicit ꝙ ītēdebat illū debitorē p̄ñtare,q̄ igitur
ci.t

erit cautela eccl**æ** pro dote? nulla, cũ oẽs ſint liberati,
nec ille futur⁹ rector cautelã nouã fecit, imo anteq̃ pñ-
taret alienauit dotẽ futurã. quõ iſtituẽdus? & tñ cautela
dotis ẽ faciẽda iuxta diſpõnẽ d.c.nemo. nõ ꝑ futurũ re-
ctorẽ, ſed ꝑ ipſum pronũ & eẽt dãnoſum ecclæ. nã ſi re-
ctor q̃ hrẽt exigere dotẽ a prono efficit̃ debitor dotis,
quõ ſeipsũ ꝯueniet, & a ſeipſo exiget? ſatis certe miror
11 de hoc dicto Paul. qđ nullo mõ ẽ tenẽdũ. ¶ † Quinto
mõ Pau. dicit dotẽ mulieri cõſtitui remiſſione ſimplici
debiti nõ ꝑcedẽte aliqua acceptilatione, & ita illud qđ
erat debitũ erit ĩ dote d qua ſimplici dotatiõe dicit hrĩ
ĩ l. ſi ei nuptura. ff. de iur. do. vbi vna res ꝓ altera dari vel
remitti põt noĩe dotis, puta ſi ſeruũ debes mulieri & il-
la remittit debitũ ſerui noĩe dotis, tunc ille ſeruus vr̃ in
dotẽ vel ei⁹ æſtimatio, ita dicit ipſe poterit & dos ecclæ
ꝯſtitui. ¶ Tu aduerte, ꝙ nec iſte mod⁹ ꝓcedere põt cõ-
ſtructiõe dotis eccłę, cũ ꝯ eũ militẽt oĩa s̃. adducta ĩ mõ
acceptilatiõis, cũ videat̃ idẽ caſus, qa futurũ rector eẽt
12 debitor qđ militare nõ põt, vt ꝓximè dixim⁹. ¶ † Sexto
Pau. dicit dotẽ ꝯſtitui delegatiõe debitoris. puta ſi Tit⁹
mulieri tenet̃ ad cẽtũ, illa ꝯhẽs mrĩmoniũ cũ Caio ipſi
Caio noĩe dotis delegat illud debitũ ad qđ tenebat̃ Ti-
ti⁹, tũc tale debitũ habet̃ ꝓ dote, & mulieri ꝯpeteret ad
vẽdicãdũ a marito ĩ caſu repetitiõis dotis, & ĩputãdũ eſ-
ſet marito, quare nõ cõpelli fecerit Titiũ debitorẽ dele-
gatũ ad ſoluẽdũ. l. ſi extrane⁹. l. debitor mulieris. ff. d iur.
do. diſtiguẽdo tñ vt ibi, an ſit debitor ex cã liberalitatis,
vel neceſſitatis, vt p̃r q̃ ꝯuenit̃ inquãtũ facere põt, vt ibi,
qđ bñficiũ nõ ꝑdit̃ pacto vel ſnĩa, vt vult Hoſti. ĩ §. fi. de
do. poſt di. reſti. & ſi marit⁹ abſq; ꝯſenſu vxoris tale de-
bitũ delegatum remitteret, vel accepto ferret, tñ poſſet
mulier agere ꝯ maritũ ſi fuiſſet ĩ negligẽtia nõ exigen-
do, vt notat̃ i l. vis ab eo. ff. de iur. do. ¶ Iſto ẽt mõ putat
Pau. poſſe dotẽ ecclæ ꝯſtitui, & tũc teneretur ꝓlatus ec-
clæ, ſi nõ exigeret, vt maritus, ꝑ illã rõnẽ, qa dos ecclæ
põt ꝯſtitui ſicut & dos mulieris ꝑꝑ oĩmodã ſimilitudi-
nẽ q̃ eſt inter ipſas dotes, vt diximus s̃. in j. arti. cũ diſpo-
ſitũ ĩ mrĩmonij carnalis dote ĩtelligat̃ hrẽ locũ ẽt in do
te ſpũali, & ſubdit ꝙ cũ hoc nõ reperiat̃ in iure expreſ-
ſum de hmõi ꝯſtitutione dotis debemus recurrere ad
ſimilia, cũ bonũ ſit argũ de ſimili ad ſimile. l. non poſ-
13 ſum. cum ibi no. ff. de legib. ¶ † Et in dubio illud attẽ-
dendũ eſt qđ dotib. fauet. c. nuper. de dona. inter vir. &
vxo. c. ex tenore. de fo. cõp. epi. 16. diſt. l. vnica. C. qñ im-
per. inter viduas. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. ſed fauora-
bile eſt, vt quõcunq; põt dos ꝯſtituatur ecclæ q̃ ſub vno
termino tantũ cõſtituat̃. & cũ ſupra dictis modis certũ
ſit mulieri ꝯſtitui, ergo & ecclæ, cũ magis fauendum ſit
religioni q̃ ſecularib. l. ſunt perſonæ. ff. de reli. & ſump.
fune. c. ad audientiã de homi. cũ ſimi. ¶ Non obſtat di-
cit ipſe ſi opponat̃ de c. piç mẽtis. 16. q. 7. vbi oſtẽſa prius
dotatione pro eccła fundanda, debet epũs locũ deſigna-
re, & ſic vr̃ ꝙ delegatione non poſſit dos eccleſię cõſti-
tui. q̃ oppoſitio ẽt fieri põt de c. nemo. de conſe. diſt. j. &
de §. j. in Auth. vt nullus fabri. orat. domũ. coll. 5. nã mĩ-
detur ſatis eſſe aliquẽ oſtendere & diffinire illud quod
vult dare pro dote ecclæ, vel aliquẽ facere prius delega
tionẽ de aliquo ſuo debitore, & poſtea ædificare, quia
poſt hmõi promiſſiones ædificare põt, vt in d. §. j. & ſi
hoc fuit omiſſum ante, adhuc poſt ædificationem fieri
poterit dotatio. c q̃ cõtra mores. 8. diſ. gl. in verbo colla
ta. in d. c. piç mẽtis. ¶ Verũ dicit ipſe, ſi quantitas delega-
ta pro dote nõ exigeret̃, ĩputaretur ꝓlato eccleſiæ qua-
re nõ exegerit, ſicut ĩputatur marito non exigenti do-
tẽ delegatam per vxorẽ, vt latè per Azonẽ in titu. C. de
iure dotiũ. & deberet exigere expenſis dotis, notat̃ in l.
2. C. de acti. & obl. ¶ Tu cõſidera circa hunc ſextũ mo-
dũ dotis conſtituendæ eccleſiæ. ſ. delegationis, an poſſit
fieri cũ non ſit nullus ex tribus modis ſupra poſitis pol-
licitationis, promiſſionis, ſeu ſtipulationis, & traditio-
nis ſed alius modus ſeparatus. ꝯſidera ẽt ꝙ iura ꝑdicta
c. piæ mentis. & c. nemo. s̃. allega. & quę ibi doc dicunt,
tex gl. & doc. in c placuit. j. q. 2. duos tantũ ponunt mo-
dos conſtituendæ dotis in limine fundationis eccleſiæ.
ſ. traditionis, & cautelæ ĩſtrumẽtalis & ſic ſtipulationis
dotis dãdę, aliàs nullo modo ꝑmitti dr̃ eccła fundari vt
ibi. de pollicitatione ſimplici tñ nihil ibi dr̃. imo illa vi-
dentur velle oppoſitũ, cũ requirant cautelã, & ſic pluſ-
quã pollicitationẽ ſimplicẽ. poterimus tñ dicere modũ
pollicitationis habere locũ, vel qa epũs de facto pollicita
tionẽ admiſit in fundatione ecclæ omittendo cautelã,
& ſic hrẽ locũ poſt factũ & nõ ante factũ, vel ꝙ ille mo-
dus procedet nõ in fundãte & cõſtruente, ſed in tertio
ſuperueniẽte & dotare volente in quo nõ cadit conſen
ſus c. nemo. ſed cõſenſus c. nobis. & ĩ hoc caſu nulla da-
ta eſt forma. potuit ergo epũs ſeruari facere formã d. ca.
nemo. vel admittere ſimplicẽ pollicitationẽ. Clarũ eſt
enim ꝙ in hoc tertio ſuperueniẽte & dotãte ſit alter ꝯ-
ſenſus q̃ dicti c. nemo. vt latè diximus s̃. in 2. q prin. in 3.
art. vbi tractabimus de hmõi conſenſu. ¶ Et ſic modus
delegationis nõ eſt de prędictis, ergo obſtãt ipſa iura. c.
piæ mẽtis. & c. nemo. cõcluſioni factæ per Pau. nec eius
rñſio ad illa iura militat, cũ dat inſtãtiã ꝙ ẽt poſt eccle-
ſiã fundatã dari põt dos q̃ a principio fuerat omiſſa. nã
nõ ſeqtur, põt dari poſt, ergo debet admitti, delegatio
debitoris, cogita qa ꝑdicta ſunt difficilia, niſi diceremus
ꝙ delegare debitorẽ ſit facere cautelã pro dote danda,
& tunc eſſet neceſſe ꝙ ille principalis qui vult dare do-
tẽ & delegare debitorẽ ſuũ, hoc faciat de epi voluñtate:
qa illi cautela dãda ẽ, vt volũt ꝑdicta iura. c. nemo. c. piç
mẽtis. & c. placuit glo. & doc. ſuꝑ eis. & volẽte diœceſa-
no ꝓcederet hmõi dotatio. ¶ Sed ad vnũ eſt aduertẽ-
dũ, quia ſi hmõi cautela delegationis debitoris fit diœ-
ceſano: quõ poſtea vult teneri pñtatus & inſtitutus, ſi nõ
exigit debitũ? & ſi diceres tenebit̃ ad inſtar mariti per ſu
pradicta ſtante ſimilitudine. replicat̃ inter hos caſus nõ
ſolũ nõ eẽ ſimilitudinẽ, ſed ẽt eſſe diuerſitatẽ, nã in ma
rito ipſe eſt q̃ acceptauit delegatũ debitorẽ ab uxore,
& iõ. ſibi imputabit̃ ſi nõ bñ ꝯſiderauit an eẽt ſoluẽdo
uel ne, & ſi fuit negligẽs in exigẽdo in rectore verò inſti
tuto nõ poterit hoc ſibi imputari, qa nõ fuit ipſe qui de
legatũ debitorẽ acceptauit a prono, ſed fuit diœceſan⁹
¶ Et ſi diceres, dato ꝙ ceſſet cã acceptationis delegati
debitoris ĩ rectore, non ceſſat tamen cã negligẽtia, ꝑꝑ
q̃ adhuc teneri poterit argu. §. affinitatis Inſtit. de nupt.
¶ Pro ꝯcordia ꝑdictorũ ſic diſtinguerẽ, ꝙ aut iſta dos ꝯ-
ſtituit̃ ꝑ delegationẽ ĩ principio fundationis ecclæ, ca-
pellæ uel altaris, ut fieri deberet iuxta ꝑallegata iura. c.
nemo. c. piæ mẽtis. & c. placuit. aut ꝑ dotatiõe ĩ q̃ fieret
alicui bñficio creato ĩ abſtracto, vt hodie ſolet fieri: q̃a
aliq creãt bñficia cõſiſtẽtia ſuꝑ certis bonis ꝓ nõnullis
miſſis celebrãdi. nõ tñ fundãt nec cõſtruũt ecclĩã, ca-
pellã, vel altare. ¶ Primo caſu qñ ſumus ĩ hñte dotare,
qa fundauit & cõſtruxit, ſi ꝓ dote delegat aliquẽ ſuũ de
bitorẽ & diœceſanus acceptat, ſi debitor reperiat̃ non
ſoluẽdo, prim⁹ pronus adhuc tenebit̃ dare dotẽ: qa cũ
effectu nõ dicerent̃ dotaſſe, & verba ĩtelligẽda ſũt cũ
effectu. c. relatũ. de ꝑb. & ſic de euictiõe tenebit̃. de euic.
ꝑ totũ. & dicet̃ ĩ ſeq. art. ĩ 7. & 8. priui. ſi verò nec pron⁹
eẽt ſoluẽdo, teneret̃ ipſe diœceſanus ad dotẽ, q̃ admiſit
delegationẽ debitoris nõ ſufficiẽtis, ꝑ ea q̃ vult gl. Inn.
& oẽs ĩ c. cũ ſicut. de ꝯſe. eccl. vel altar. vel de bonis ecclę
ſuæ, ſi ſine lęſione illi⁹ fieri põt, ſin aũ de ꝓprio tenebit̃.
arg. gl ĩ verbo domũ. ĩ d. c. nemo. de ꝯſe. diſ. j. & faciũt q̃
dicem⁹. j. ĩ ſeq. q. prin. ĩ j art. ĩ verſ. ꝯdeſcẽdo ad tertia ꝯ-
cłonẽ. & idẽ dicerẽ ſi delegatus debitor fuiſſet a princi-
pio ſoluẽdo, ſed ex negligẽtia diœceſani vel ẽt rectoris
inſtituti (ſi rector ĩſtitutus fuiſſet ante cõſecrationẽ) de-
bitor delegatus eẽt effectus nõ ſoluẽdo, & epũs ꝯſecraret
ecclĩã, ipſe & nõ rector tenebit̃ mõ quo. s̃ qa ꝯſecrãdo
ecclĩã errauit dote nõ exacta, niſi ipſe rector inſtaſſet ꝯ-
ſecraret̃, qa tũc ipſe teneret̃ ſi hrẽt vñ ſolueret, ꝑ ea q̃ di-
ceemus ĩ d. j. art. ĩ 3. & 4. ꝯcluſiõe. ſi vero debitor delega-
tus effectus ẽ nõ ſoluẽdo poſt fundationẽ, ꝯſtructionẽ,
& ꝯſecrationẽ, ex negligẽtia rectoris inſtituti rector de
ſuo dotabit eccleſiã ſicut tenet̃ maritus vxori, qa ĩ hoc
caſu ꝓcedit ſimilitudo. ¶ In ſecundo verò mẽbro prin.
qñ beneficium eſſet creatum in abſtracto pro aliquib.

miſſis dicēdis ſine ſundatione & cõſtructiõe ecclæ, puta q̃a aliq̃s delegaret debitorē ſuũ ꝑ emēdis nonnullis annuis redditib. ſeu bonis ꝑ dote cuiuſdam bñficij, ꝑꝑ qđ bñficiãdus habeat celebrare tot miſſas ĩ hebdomada vt quotidie hmõi bñficia creari videm⁹, & tũc non erit culpa diœceſani q̃ poſſet eē ĩ ꝑmittēdo eccleſiã cõſtrui vel ĩ cã ꝯſecrãdo: q̃a ep̄s accipit quod daī ex quo eccľa nõ fũdaī q̃ poſſet eē ſine dote, ſatis ē ꝙ ille Chrīanus voluit fundare bñficiũ qđ ipſe ep̄s hilari frõte acceptare debet, arg. c. tertij. hoc tit. & tũc nullo mõ ĩputabiī ep̄o, ſed aut ille debitor delegat⁹ nõ erit ſoluēdo abſq; negligētia vel culpa rectoris, & tenebiī pr̄on⁹ delegãs. vt diximus ſ̄ in 1. caſu: & poterit ad illud ꝯpelli: ex quo ſemel bñficiũ creare voluit. ꝑ ea q̃ dixim⁹. ſ̄. ĩ 4. q. prin. ĩ 4. & 5. art. ¶ Si verò debitor delegat⁹ effect⁹ eſt nõ ſoluēdo: vel aliàs debitũ perijt ex culpa vel negligētia bñficiati, & tũc bñficiat⁹ tenebiī ſicut marit⁹ vxori, q̃a ĩ hoc caſu ēt cadit ſimilitudo, vt ſ̄. diximus. ¶ Aduerte ēt ad dicta Pau. q̃ poſtquã poſuit iſtos modos cõſtituēdæ dotis mulieris ex illis argumētãdo ad dotes ecclæ. cũ hoc nõ reperierit iure expreſſũ, adducit rõnes, q̃ eũ mouerũt ad ſic decidēdũ in dote ecclæ quas ſ̄. retulimus. tu verò ꝯſidera ꝙ ipſæ rõnes ꝑ eum allegatæ nõ ꝯcludunt circa oēs modos. Prima rõ eſt ſimilitudinis, & ſic ꝑ argũ a ſimili, qđ licèt cõcludat in pollicitatione, ꝓmiſſione, ſeu ſtipulatiõe, & traditione, nõ tñ ꝯcludit in acceptilatione & remiſſione, nec in oĩbus caſibus delegationis, vt ꝓximè dictũ eſt. Secũdã rõnē adducit, q̃a ĩ dubio attēdēdũ ē qđ dotib. fauet, & ſic tenet fauorabile eē doti ecclæ quocunq; mõ poſſe ꝯſtitui, & hoc eſt falſũ: q̃a modus acceptilationis & remiſſionis & in aliquib. caſib. delegationis, puta qñ debitor delegatus nõ eēt ſoluendo nec pr̄onus nec rector, & ꝯ̄ diœceſanũ hr̄i recurſus nõ poſſit, dãnoſa fuit hmõi ꝯſtitutio dotis ꝑ viã delegationis debitoris, qđ non fuiſſet ſi ſeruata eēt forma d. c. nemo. de ꝯſec. diſt. j. c. piæ mẽtis. 16. q. 7. & c. placuit. j. q. 2. ¶ Et ſi diceref, nõ negat Pau. tutiores eē modos pollicitatiõis, ſeu traditionis, ſed dicit eſſe fauorabile doti ecclæ, ꝙ ex iſtis & alijs modis ipſa dos ꝯſtitui poſſit. nã ſi alijs modis q̃ ꝑdictis trib. dos eccleſiæ ꝯſtitui nõ poſſet, ſi cõſtitueretur alijs modis non ꝓcederet, & eccľa deluderef. ſalua pace hoc dicentis: q̃a maius eſt dãnũ quod ecclæ veniret remanēdo indotata, q̃ fauor ꝙ multis modis ꝯſtitui poſſit dos nam fauor dotis eſt ꝙ nõ ꝯſtituaī, niſi illo modo quo eccľa decipi nõ potuerit, & ſic ſm̃ formã datã ꝑ prędictos canones. ¶ Põt ēt dos ecclę ꝯſtitui in teſtõ mãdantis fundari bñficiũ, vt in c. nos quidem de teſta. & volũt doc. & c. relatũ. & in c. præterea. el. 2. hoc tit. & ſæpe ſ̄. diximus, & ĩ. dicemus in diſcurſu in illis articulis in quib. eſt caſus qñ teſtator mandauit eccleſiã ꝯſtrui vel dotari, imò ēt per viam ſubſtitutionis. nota ſupra ſcripta q̃a nunquam fuerunt conſiderata ad propoſitũ noſtrum.

¶ Octauus arti. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 Pater iudæus cogitur dotare filiam licèt Chriſtianam.
2 Iudæus ſi de facto ædificauit eccleſiam, cogitur illam dotare.
3 Maior 25. annis ſiue maſculus ſiue fœmina promittēdo dotem mulieri non põt excuſari aliquo priuilegio ſeu beneficio etiam Velleiani quin dotem det. Idem ſi promiſerit dotem eccleſiæ.
4 Dos incerta mulieri promiſſa poteſt peti certi condictione, & debet præſtari ad arbitrium boni viri, ſicut in eccleſia.
5 Dos mulieris præfertur in hypotheca cuicunq; creditori ſiue cõſtante ſiue ſoluto matrimonio.
Dos eccleſiæ in dote ſeu parte illius recuperanda a promiſſore ſeu a rectore alienante ſimiliter præfertur in hypotheca.
6 Actio ex ſtipulatu fingitur in dote mulieris ſemper interueniſſe ſiue ſtipulatio fuerit valida ſiue nõ, & tale priuilegiũ trãſit ad heredes: quia cõpetit cõtractus dotis. Eodē mõ fingitur actio ex ſtipulatu in dote eccleſiæ quãdo de facto in principio omiſſa fuit.
7 Tacita hypotheca bonorum inducitur marito & vxori pro dote danda vel reſtituenda, vel etiam pro dote euicta Eodem modo tenebitur de euictione qui dederit dotem eccleſiæ.
8 Bona dotantis mulierem ſunt hypothecata viro pro euictione eius quo contigerit perire, cum diſtinctione, an dos ſit promiſſa æſtimata, vel inæſtimata.
Eodem modo in dote eccleſiæ.
9 Extraneus ſi promiſit dotem mulieri quæ fuit euicta, tenetur ad duplũ ſi interuenit ſtipulatio, hoc tamen non habebit locum in dote eccleſiæ, quia ſolum ad ſimplũ tenebitur & non ad duplũ.
10 Si dos mulieris cõſiſtit in re æſtimata præcedēte promiſſione vel pollicitatione, ea euicta datur actio ex ſtipulatu vel pollicitatiõe cõtra ſocerũ. Eodē modo ſi dos eccleſiæ conſiſtat in re inæſtimata præcedēte promiſſione vel pollicitatione, & euicta aget prælatus cõtra dotantē dicta actione ex ſtipulatu vel pollicitatiõe.
11 Data dote mulieri inæſtimata nulla præcedēte ꝓmiſſione ſeu pollicitatiõe & euicta, mulier de euictione nõ tenetur niſi dolosè dediſſet in dotē rem alienã. ſimiliter dans dotē eccleſiæ non tenebitur de euictione ſi nulla præceſſit ſtipulatio ſeu pollicitatio.
12 Stipulatio ſeu pollicitatio ſemper intelligitur præceſſiſſe in dote data eccleſiæ per fundantem & conſtruentem illam.
13 Mulier dando in dotem rem alienam dolosè non tenetur actione de dolo in honorem matrimonij.
14 Dans rem alienam eccleſiæ in dotem dolosè non tenetur actione de dolo dummodo ipſe fundauerit ſeu conſtruxerit eccleſiam, ſecus ſi ipſe non fundauit ſeu conſtruxit.
15 Rector eccleſiæ non poteſt vocare patronũ illius in ius ſine venia.
16 Magiſter dando doctrinam pueris dicitur dare bonum eſſe.
17 Deterioratio rei dotalis contingens poſt traditionem pertinet ad damnum mariti.
Similiter in dote eccleſiæ quia pertinet ad eccleſiam.
18 In dote eccleſiæ non eſt neceſſaria illa diſtinctio, an dos ſit æſtimata, vel inæſtimata.
19 Mulier & prælatus non poſſunt renunciare iuri tacitæ hypothecæ in præiudicium partis, vel in præiudicium eccleſiæ.
20 Extraneus dotē dans pro muliere ſi nõ fuerit incõtinẽti ſtipulatus dotē ſibi reſtitui fingitur mulieri dos ſtipulata. Eodē mõ hæc fictio poterit ꝓdeſſe eccleſiæ, licèt nõ in caſu reſtõnis dotis cũ reſtituēda nõ ſit in caſu tamē cõtra alios detētores dotis eccleſiæ.
21 Bona minoris poſſunt vendi pro dote mulieris cõſtituenda cum iudicis tamen decreto etiam immobilia, minor poteſt ſua bona dare pro dote eccleſiæ conſtituenda ſine iudicis decreto.
22 Bona quæ ſubiacent fideicommiſſo non poſſunt alienari, dantur tamen in ſupplementum dotis vel legitimæ filij.
23 Bona quæ ſubiacent fideicommiſſo poſſunt dari in ſupplementum dotis eccleſiæ.
24 Eccleſia non poteſt conſtrui ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo.
25 Et quæ ſit ratio vtriuſq;.
26 Grauatus reſtituere quod ſibi ſupererit poſt mortē ĩtelligitur ſaltē quartã partē ſine oĩ diminutione, poteſt eã diminuere cã dotis cõſtituēda vel donationis propter nuptias vel redēptionis captiuorum. Eodem modo pro conſtituenda dote eccleſiæ.
27 Mulier ꝑfertur ĩ dote oĩb. creditorib. sã in actiõe reali q̃ ĩ ꝑſonali ēt priorib. tpe, & tacitã ĩ bonis mariti hypothecã hñtibus.
Iſtud priuilegium datur mulieri & non tranſit ad hæredes.
Eodem modo eccleſia præfertur anterioribus creditoribus & tacitam hypothecam habentibus.
28 Res dotales non confiſcantur ex delicto mariti.
29 Solutum indebite cauſa dotis mulieri non repetitur. Eodem modo ſolutum indebite cauſa dotis eccleſiæ.
30 Mulier paciſcēdo de dote nõ põt facere ſuã conditionē deteriorē. Ita nec eccleſia ſeu eius prælatus.
31 Mulier miſſa in poſſeſſionem cauſa dotis ſeruandæ lucratur fructus. Eodem modo rector eccleſiæ.
32 Dos ſortitur perſonalem actionem adhuc propria dote non effecta. Eodem modo in dote eccleſiæ.
33 Muliere dãnata pro aliquo crimine bona eius nõ publicantur, ſed maritus ei ſuccedit.
34 Prælato damnato pro aliquo crimine bona eius non publicantur, ſed erunt eccleſiæ cui fecit iniuriam.
35 In ambiguis ꝓ dote mulieris iudicãdũ ē ſimiliter ĩ dote eccleſiæ.
36 Mulier in obligationibus ſuis alieno nõie interpoſitis iuuatur Velleiano, nõ tamen iuuatur ſi promiſit dotem pro muliere. Eodem modo ſi promiſit dotē eccleſiæ.
37 Lex ſiue ſtatutum generaliter loquens non intelligitur cõprehēdere dotem ſeu cãm mulieris. Eodem modo in dote eccleſiæ.
38 Renunciatio iuris dotis mulieris petendæ non intelligitur facta in renunciatione iuris. Eodem modo in dote eccleſiæ.

39 Legitima

39 *Legitima non intelligitur renũciatũ ĩ generali renũciatiõe filij.*
40 *Dos & legitima æquiparantur in omnibus.*
41 *Bona dotalia mulieris non ſunt alienabilia, quod priuilegiũ cõpetit dotis & tranſit ad quem vadit dos. Eodem modo bona dotalia eccleſiæ non ſunt alienabilia.*
42 *Iudex in cauſa dotis mulieris poteſt dilationes breuiores dare.*
43 *Inſtantia in cauſa dotis durat vltra trienniũ. Eodẽ modo iudex põt breuiores dilatiões dare in cauſa eccleſiæ quãdo dos exigit.*
44 *Tradatio rei ſine cauſa facta à muliere vel eius patre marito, videtur facta cauſa dotis, & transfert dominium, licèt regulariter ſit contrarium. Eodem modo traditio facta eccleſiæ intelligitur facta cauſa dotis, licèt nulla appareat cauſa, & trãſfert dominium, & hoc ſi traditio fuit facta a fundante ſeu conſtruente eccleſiam, ſicut ſi ab extraneo.*
45 *Pater cogitur in vita dotare filiam, licèt non cogatur ſibi legitimam dare. Eodem modo qui deduxit eccleſiam de non eſſe ad eſſe, in vita cogitur illam dotare.*
46 *Teſtator creans beneficium in teſtamento cum conſenſu diœceſani, non expectata eius morte, imò in vita cogitur illud dotare, & non poteſt illud reuocare.*
47 *Maritus conuentus pro dote reſtituenda, non tenebitur niſi inquantum facere poteſt.*
48 *Priuilegiũ, quòd maritus non teneatur niſi in quantũ facere põt, non amittitur etiã ſi ei renuncietur pacto expreſſo, vel per ſententiã. Eodẽ modo nec patronus qui dotẽ eccleſiæ promiſit tenetur illã dare niſi inquãtũ facere põt, cum diſtinctione tamẽ.*
49 *Fideiuſſores non ſunt recipiendi ſeu dandi pro dote mulierum. Cautela qualiter dari poſſit. Hoc non procedit in dote eccleſiæ.*
50 *Dominium rei dotalis mulieris poteſt eſſe penes duos inſolidum eodem tempore, licèt regulariter ſit contrarium. Eodem modo dominium rei dotalis eccleſiæ.*
51 *Chriſtus dicitur maritus eccleſiæ.*
52 *Maior 25. annis reſtituitur in dote mulieris, quamuis deceptio non ſit vltra dimidium iuſti precij nec cum dolo, tamen deceptus reſtituitur & contractus reſcinditur, licèt regulariter ſit contrarium. Idem erit in dote eccleſiæ.*
53 *Actio vtilis ſine ceſſiõe cõtra debitorẽ dotis trãſit in maritũ, eodẽ mõ in eccleſiã contra debitorẽ delegatũ in dote per dotantẽ.*

QVæro ſucceſſiuè octauò, an dos eccleſiæ gau-
deat illis priuilegijs, quibus & dos mulieris. Iſtã
q. format Paul. ſiſt in hoc trac. in 3. part. in 12. q.
ſecundæ cauſæ. & dicit pp oĩmodã ſimilitudinẽ, q̃ dat
inter vtrãq; dotẽ, eadẽ priuilegia doti ecclæ cõpetere
vt ex numerandis priuilegijs p eũ poterit apparere, di-
citq; credere plura priuilegia competere doti ecclæ q̃
mulieris. p notata ĩ pce. q. ſua. & ſic ĩ pcedẽti nro art. ſ.
magis eẽ fauẽdũ religioni q̃ ſecularib. & ſubdit priuile
gia dotis mulieris eẽ multa. de quib. p Spe. ĩ ti. de dote.
poſt diuor. reſti. & quare pcedant hñt ĩ l. aſſiduis. C. qui
portio ĩ pign. hab. & ſic ipſe Pau. ibi ɔnumerat trigin-
ta ſeptẽ priuilegia dotis mulieris ex qb. aliqua reduci
pñt ad dotẽ ecclæ q̃ illi cõpetere poterũt, aliqua verò
nõ. certe hoc tractare ſuperfluũ ẽ cũ de priuilegijs do-
tis multi ſint tractatus hodie. & p̃ſertim do. Bal. nouel.
& do. Cãpegi. ad quos ẽ recurrẽdũ. ſolũ tãgemus illa q̃
enumerat Pau. & dicit poſſe cõpetere doti ecclę vt vi-
1 deamus quatr pcedat. ¶ † Primũ priuilegiũ ponit Pau.
ꝙ parẽtes vel pr ſol⁹ iudæus, cogit dotare & alere filiã,
ſicet ſit facta Xpiana. l. cognouim⁹. C. de her. ſed hoc di
2 cit nihil facere ad ppoſitũ nrm. ¶ † Tu dic hoc priuile-
giũ poſſe cadere in dotẽ ecclæ. puta ſi de facto iudæus
eccleſiã ædificauit, vt in caſu de quo dicemus. j. in 7. q.
prin. ĩ 3. art. ĩ verſ. niſi dicam⁹ & ſeq. vbi tractabim⁹ an
iudę⁹ ſit capax iurilp. nã eccla habebit loco filię Chria
næ, & tenebit illã dotare, vel ſi econuerſo de ſinagoga
3 vouerũt facere ecclĩã, vide ibi. ¶ † In ſecũdo priuilegio
dicit Pau. ꝙ ſicut quicũq; maior. 25. ann. ſiue maſculus
ſiue fœmi. nõ poterit excuſari aliquo bñficio ẽt velle-
iani qn det dotẽ mulieri, ſi illã pmiſit dare. l. ſi dotali.
& l. fi. C. ad velleia. & ponit Hoſt. ĩ sũma ĩ §. & ꝫ quẽ de
dotẽ poſt diuortiũ ɔſtituẽda. eodẽ mõ dicẽdũ, ſi promi
ſerit dotẽ ecclæ ꝙ nõ iuuabit aliquo bñficio qn illam
det. alleg q̃ dixit in 3. par. in 2. q. ſecũdæ cãæ. vbi tracta-
uit qs tenet eccleſiã dotare. ¶ Tu dic hoc priuilegium
pbari pro caſu dotis ecclæ p pulchrũ text. in c. ſi annũ.
in 1. rñſo. de iudic. libr. 6. vbi loquit de minore & ſic de
pſona priuilegiata vt mulier & plus, qa in minore cũ
alienat reqritur iudicis decretũ vt de minorib. p totũ,
vt tetigimus ſ̃ in 3. art. in muliere verò nõ, & tñ in mi-
nore in ſpiritualib. & dependẽtib. ab eiſdẽ reputabitur
acſi eſſet viginti quinq; annorũ, & ſic nõ indigebit cu-
ratore. vult ibi glo. in verbo vigintiquinq;. & in verbo
habebis nec requiret iudicis decretũ in ſpiritualib. vt
diximus ſ̃ in d. 3. arti. & gl in d. c. ſi annũ. in verbo ſpiri-
tualib. exẽplificat puta in mrimonio & ſimilib. & alia
gl. ibi in verbo dependẽtib. exẽplificat in dote vt ibidẽ
late Bellẽ. in apoſtillis & Abb. in fine primæ, & in prin
cipio ſecundæ col. in ca 3. de dote. poſt diuor. reſti. ſi in
mrimonio & dote tpali ĩ minore multo magis ĩ mri-
monio & dote ſpũali, vt in p̃cedẽti arti. diximus: ſi ĩ mi
nore, multo magis in muliere p ſupradicta, & iõ nõ ha
bebit reſtõnẽ in integrũ, nec bñficiũ Velleiani, nec re-
quiret ɔſenſus ppinquorũ, ẽt hoc ſtatuto dictã. pdicta
ſ in d. 3. art. & dicẽda j in 1. 2. lib. in 4. q. prin. in 9. artic.
vbi de muliere ɔſtituẽte procuratorẽ ſine ɔſenſu pro-
4 pinquorũ in ſpiritualib. nõ obſtãte ſtatuto. ¶ † Omittẽ
do 3. priuilegiũ, qa nõ facit ad ppoſitũ, venio ad quar-
tũ. interponit Pau. ſ. ꝙ ſicut dos incerta promiſſa petit
certi ɔdõne & ad arbitriũ boni viri debet p̃ſtari. l. ſi tñ
ea. & fin. C. de do. promiſ. cũ poſt. §. gener. ff. de iur. do.
Bal. in j in 3. col. ff. ſol. mat. eodẽ mõ hoc priuilegiũ cõ-
petere põt doti ecclæ cũ facta eſt incerta promiſſio, vt
agat certi ɔdõne & p̃ſtet ad arbitrium boni viri. ¶ Tu
dic hoc nõ poſſe pcedere in dote ecclę: quia ĩ pmiſſio-
ne dotis ſemp debet ĩteruenire ɔſenſus ordinarij. vt ĩ
c. nemo. de ɔſe. diſt. j. & diximus ſ. in 2. prin. in 3. art. &
in 3. q. prin. ĩ 7. art. & tũc diffinit dos quãta debet eẽ, &
de hoc nullus alius ẽ iudex & arbiter niſi diœceſanus,
vt in iurib. p̃dictis. ceſſet ergo arbitriũ boni viri niſi ĩtel
5 ligerem⁹ diœceſanũ bonũ uirũ. ¶ † Quintũ priuilegiũ
dotis mulieris ponit Pau. qa p̃fert ĩ hypotheca cuicũq;
creditori ſiue ɔſtãte, ſiue ſolu. matr l. vbi. & l. ĩ reb. C. de
iure do. & hoc dote iã data, dicit tñ nihil ad ppoſitum
dotis ecclæ: qa talia bona q̃ eſsẽt reſtõni ſubiecta, pro
dote ecclæ dari nõ poſsẽt. ¶ Tu aduerte ꝙ ſi bene res
eẽt ſubiecta reſtõni p fideicõmiſsũ, poſſet dari in dotẽ
ecclæ in aliquib. caſibus, in qbus ẽt fundus ſubiectus fi-
deicõmiſſo põt dari pro eccla fundãda, de qbus dixi-
mus ſ̃. in 3. q princ. ĩ 21. arti. & dicerẽ quãuis dos ecclæ
nõ habeat reſtitui, p̃ſereret tñ oĩbus creditorib. recto-
ris p recuperãda dote ſeu parte p eũ alienata, ſeu p̃fere
ret creditorib. fundãtis eccleſiã ſeu dotẽ pollicẽtis pro
6 illa habẽda, & ĩ hoc iſta ſimilitudo ſeruiret. ¶ † Sextũ
priuilegiũ ꝙ ponit Pau. ẽ, ꝙ ſicut fingit actio ex ſtipula
tu ſemp ĩteruenſſe, ſiue valida fuerit, ſiue nõ. & tũc ſpe
ciali fauore legis ɔfirmat. l. vnica. ĩ prin. C. de rei vxo.
act. vbi illa actio rei vxoriæ ſublata ẽ, & ĩ eius locũ ſub-
rogata eſt actio ex ſtipulatu, & ex hoc pucnit vtilitas
magna, vt fingat nata actio ad agẽdũ vbi aliàs agi nõ
potuiſſet, & actio q̃ aliàs fuit ſtricti iuris efficiet bonę fi
dei, q̃ ſiſt magna ẽ vtilitas & dña. §. actionũ. & ĩ §. fue-
rat. Inſti. de acti. & tale priuilegiũ trãſit ad hr̃des qa cõ-
petit ꝫ tui dotis tñ. Bar. ĩ l. j. 2. col. ff. ſol. mat. nõ ãt mu-
lieri, & talis actio ẽ duplex, vna q̃ dat marito ad peten-
dũ dotẽ, altera vxori ad dotẽ petẽdã. Spec. ĩ tit. de dote
poſt diuor. reſti. ĩ fi. prin. vbi ponit formã libellorũ. hy
potheca ãt vxoris dr̃ magis priuilegiata erga maritũ,
q̃ viri ꝫ vxorẽ. Hoſti. in §. & ꝫ de dote poſt diuor. reſtit.
eodem mõ hoc priuilegiũ doti ecclę cõpetere põt dic
Pau. ¶ Tu declara hoc priuilegiũ poſſe verificari ĩ dote
ecclæ: qñ de facto cautela facta nõ fuit iuxta formã c.
mo. de conſec. diſt. j. & per doc. ibi, vt in caſu c. placuit
1. q. 2. iuncta gloſ. in verbo dotem ibi. ſed hic omiſſum.
fuit vt fingatur actio ex ſtipulatu, etiam ꝙ non interuenerit, quia aliàs ſi ſeruata fuiſſet illa forma non eſſet
neceſſaria hæc fictio. & in caſu dotis eccleſiæ non cadit ꝙ aliquis habeat actionẽ cõtra eã vt vir ɔtra vxo-

rē,ſed bene eccľa habebit actiōe ꝯtra fūdātē vel polli-
cētē dotē,& nō dātē, vel ꝯtra ꝓlatū diſtrahētē,vt dixi-
mus ī ꝓximo ꝓcedēti priuilegio. Et ꝓdicta oīa eſſent
addēda ad ea ꝙ diximus ſ in 4.q. princ.in 5.arti.cū tra-
ctauimus qua actiōe incipiēs eccleſiā ędificare vel hoc
7 pollicēs cōpellať illā cōplere.¶ †Septimū priuilegium
ponit Paul.ꝙ ſicut pro dote dāda vel reſtituēda īducit
marito & vxori tacita hypotheca bonorū.vt ī d l.vni
ca.§.& vt plenꝰ.C.de rei vxo.actio. & hoc priuilegiū
dať actiōi de dote ſm Bar. ī l.j.in j.col.ff.ſol.matr.& ad
quēcūq; trāſit,ad quē trāſit actio de dote,vt ibi Bar.ī 2.
col.vel cōpetit ꝓ dote euicta , ſiue ipſi cōiuges fecerīt,
vel ꝓmiſerint dotes , aut receperint , ſiue alij pro ipſis
ꝓmiſerint,dederint, vel eorū cōiugū noīe receperint,
vt in toto illo tex. eodē mō dicit Pau hoc pōt ꝯueniri
doti eccľæ ex parte dātis tantū,ꝗa teneri debet de eui-
ctione dotās eccľam,ne aliàs eccľa remaneret indota-
ta ſpeciali fauore dotis & eccľæ,vt in dote mulieris.ex
parte verò recipiētis dotē eccľæ dicit Pau. non videre
qualiter bona debeāt eē hypothecata tacite,cum talis
dos nō ſubiaceat reſtōni:vt ꝑ Roff.in hoc ti.in prin.&
dicit ſe dixiſſe in ipſa 3.par.in 15.q.j.cāæ.niſi,dicit ipſe,
aliꝗs reciperet dotē vt depoſitarius, vel vt adminiſtra-
tor,vel alio ſimili mō, & tūc nō poſſet niſi eēt vtile ec-
cleſiæ tale priuilegiū . ¶ Cōſidera tu inquantū dictū eſt
de euictione ꝓdicta facere, ꝓ his ꝙ diximus ſ in proxi-
mo ꝓce.art.in verſi.1.caſu ꝙn ſumus. Et inſuꝑ dic ēt il-
lud priuilegiū poſſe verificari in recipiēte dotē.ſ.in re-
ctore eccľæ bona illius, & ſic dotē diſtrahēte , nō tñ ꝙ
teneātur dāti dotē ſicut vir vxori, vel alteri ꝗ dotauit,
ſed tenebiť ipſemet eccľæ . vt diximus ſ in quinto pri-
8 uilegio· ¶ Octauū ponit priuilegiū Pau †ꝙ ſicut bona
dotāns mulierē sūt hypothecata viro ꝓ euictione caſu
quo ꝯtinget perire cum illa diſtōne, an dos ſit ꝓmiſſa
ęſtimata, puta tales fundos ꝓ mille, vt ſi fundi fuerint
euicti ante dationē poterit agi actiōe empto: ꝗa ſi ma
ritus recepiſſet illos æſtimatos efficereť debitor ꝓtij &
nō rei,quaſi res ſit ibi vēdita.l.quoties.ff.de iure do.vbi
dr ꝙ ſi duplū ꝯſequutus fuerit reſultabit in vtilitatē mu
lieris qñ extraneus dederit vel ꝓmiſerit dotē,ꝗ de eui-
ctione teneť ad duplū ſi īteruenit ſtipulatio.l. ſi dupla.
& l.euicta re.§.duplę.cū ibi no.ff.de euict.eodē mō di-
cit ipſe in hoc 1. memb.ſi euīcereť vel periret res ꝓmiſ
ſa noīe dotis eccľæ antequā eccľa ædificareť , vel ante-
quā cogereť ꝓmiſſor dare dotē,tūc periculo ꝓmiſſoris
& hrdū periret,ſicut qñ euinciť vel perit res noīe dotis
mulieris promiſſa ante mrimoniū,dr periculo vxoris
9 l.plerūq;.§.ſi ante.ff de iur.do.¶ †Tu circa hoc,ſi bene
fundus euinceret in caſu ſupraſcripto,ꝗuis ꝓmiſſor de
euictione teneať vt ſupra,nō tñ tenebiť ad duplū ſi in-
teruenit ſtipľo, vt ꝓximè dictū eſt de dote mulieris:ꝗa
illud duplū vr venire loco pœnæ vt ibi,& pœna ī caſu
nro & de iure nro canonico dupli tripli & ſiťs non hꝫ
locū nec ꝓcedit,vt ē gl.ſing.in c.finita.in verbo cū au-
gumēto. ī fi.12.q.2. vbi vult ī hmōi nō hre locū pœnā:
quā deciſionē exclamat Abb. in c. ſuā.ī a.no.de pe.&
Do.ī c.cōmiſſa.§.fi.de ele.ī 6. & late cā ornat Fel.ī c.j.
10 ī 11.co.cū trib.ſeq.ī 3.caſu.de ꝯſti.¶ †Procedit vlterius
Pau.ī ſua,diſtinctione,ꝙ ſi dos ſit in re inæſtimata,ſicut
ſi talis dos euiciť,& ꝓmiſſio ſeu pollicitatio ꝓceſſit da-
tionē , daľ ꝯ ſocerū pro dote euicta actio ex ſtipulatu,
vel pollicitatiōe .l. j.C.de iu.do.ꝗa nō datū eſt qđ dari
debuit.ex quo datū fuit euictū.l.vbi.§.fi.de ver.obl.vbi
ſi ꝗs ſtipulať rē dari,ītelligiť vt dñiū quoquo mō fiat ac
cipiētis.l.rō.ī prin.ff.de act.emp.vbi nō vr vēditor poſ-
ſeſſionē tradidiſſe.ꝗ iur. aduocata ē ab emptore,& te-
net vēditor occaſione illiꝰ poſſeſſionis:vt ī concor.ibi
poſitis ꝑ gl.eodē mō ſi dos data eccľæ cōſiſtat in re ęſti
mata ꝓcedēte ꝓmiſſiōe vel pollicitatiōe,ea euicta aget
ꝓlatus eccľæ ꝯ dotātē dicta actione ex ſtipulatu,vel pol
11 licitatiōe. ¶ Si āt †nulla ꝓceſſerit pollicitatio ſeu ꝓmiſ
ſio ī dote mulieris,ſicut nec nō teneť mulier de euictio
ne niſi doloſe in dotē dediſſet rē alienā. ita nec dās do-
tē eccľæ tenebiť de euictione,ēt dote data euicta,ſi nō
12 non ꝓceſſit ſtipľo vel pollicitatio. ¶ †Sed tu circa hoc
dictū aduerte,ꝗa ſi tuuiꝰ ī dote data eccľæ ꝑ fundātē &
ꝯſtruētē illā,ſemꝑ intelligiť ꝓceſſiſſe ſtipľo, vel ſaltem
pollicitatio : ꝗa aľs nō habuiſſet lnīam fundādi ecclīā
a diœceſano,ꝑ ea pulchra iura, c.nemo.de ꝯſe. diſ.j c.
pię mētis. 16.q.7.c.placuit.j.q.2.& ꝑ gl.& doc.ſuꝑ illis.
& ſi eſſemꝰ ēt ī caſu ꝙ ꝗdā tertiꝰ dotaret hñdo ꝯſenſū
epī ꝗ reqriť ad effectū vt ſit pronus, vt ī c.nobis.hoc ti.
dr ꝓcedere ſaltē pollicitatio: ꝗa īpetrādo ꝯſenſum pol-
licet dotare.vt latè diximus.ſ.ī 2.pri.in 3.art. & ſic ī do
te eccľæ nō poterit dari caſus ꝙ ſaltē ꝓceſſerit pollici-
tatio,& ſic ſemꝑ pronus tenebiť de euictiōe pro dote
13 eccľę,ēt ī caſu ꝓcedēti.¶ †Proſequiť Pau.mām,& ſub-
dit ꝙ ſi bene nō ꝓceſſerit nec ꝓmiſſio nec pollicitatio,
& mulier dediſſet ī dotē doloſè rē alienā,tūc ī honorē
mrimonij nō dareť ꝯtra vxorē actio de dolo: ꝗa ē īfa-
matoria.l.j.ff.ꝗb. ex cau.inſa. irrog.l.j.ff.re.amo.& l.2.
eod.ti. ſed daľ actio ī factū gñalis.l.1.C.de iure do.tñ in
hoc nō vult Pau.eē ſimilitudinē inter dotē mulieris &
eccľæ,ſed vult ꝯ dotātē eccleſiā & doloſè dātē res alie-
nas poſſe agi ēt actiōe de dolo, ꝗa dotās eccľam dr ex-
traneus quo ad eccľam ex quo illā nō habet in ptāte.
14 arg.l.j.§.extraneū. C.de iure do.† Tu verò ꝯclude ꝯtra
Pau.maior.n. honor debeť pri ꝗuis vxori:ꝗa pr habet
ī ptāte filiū,vt de pria ptāte ꝑ totū. & ad hoc plura ad-
duci pñt,& pronus dr quaſi pr eccľæ vt diximꝰ ſ.in j.q.
prin.in 2.arti.& ī 2.q.prin.in j.arti.& habet in eccľa ius
honoris vltra pñtationē,vt ꝑ alijs honoreť, & ꝓceſſio-
naľr recipiať,& ī neceſſitate alimēteť.vt oīa enumerat
gl.in c.piæ mētis.16.q. & latè diximus ſ.ī 1.q prin.in 1.
arti.in diffinitione iuriſp. & latius dicemus.j.in 3.part.
15 prin huius opis vbi ēt dicemus deo duce†ꝙ rector ec
clæ nō poterit ī ius vocare pronū illius ſine venia.qño
ergo dicemus ꝙ ꝯ eū deť actio de dolo ꝙ eſt diffamato
ria niſi diceres dictū Paul. poſſe hre locū qñ ꝗ dotat eſt
extraneus, & ſic nō ille ꝗ fūdauit vel ꝯſtruxit eccľiam,
vñ cū nō deduxerit illā de ñ eē ad eē, nō diceť quaſi pr
ꝑ ea ꝙ diximus in d.j.q.princ. in 2.art.vñ dabiť ꝯ ipſum
actio de dolo . Tātò magis ꝗa in iſto ſimpľr dotāte nō
ſolū etimus ī caſu Pau.in quo nulla ꝓceſſit pollicitatio
nec ꝑmiſſio.& ē data ꝯſiſtēs in re aliena , plus ē in caſu
nro,ꝗa oīno ꝓceſſit ſaltē pollicitatio,cū obtinuit ꝯſen-
ſum diœceſani, vt ſ ꝓximè diximus ī verſ.ſed tu circa
hoc.& vltra pollicitationē doloſè dedit in dotē rē alie-
nā , ꝗuis ex pollicitatione,haberet eccľa actionē ex ſti-
pulatiōe uel pollicitatiōe vt ꝓximè diximus poſt Paul.
habebit ēt actionē de dolo , ꝗa doloſè rē alienā dedit ī
dotē . ¶ Et ſi tu diceris ꝗuis iſte extraneꝰ ſimpľr dota-
tor nō dicať quaſi pr.ꝗa nō deduxit eccłiā de nō eē ad
eē,vt ſ. dictū ē : diceť tñ quaſi pr,ꝗa dādo dotē dr dare
16 eccľę bñ eē ſeu bonū eē,†ſicut magiſter ꝗ dādo doctri
nā pueris dr dare bonū eē.vt latè diximꝰ ſ ī d.1.q.prin,
ī 2.art.ergo adhibēda ē ſibi reuerētia,& ſic ñ ē danda ꝯ
eū actio de dolo. tñ hac rōne nō obſtāte ī hoc tñ caſu
adhuc tenerē cū Paulo. Et non obſtat qđ mō dictū eſt;
ꝗa ex quo rē alienā dedit ī dotē doloſè,nō dr effectua-
liter dotaſſe,& dos debet ītelligi cū effectu vt iuſp.acꝗ-
rať c.nobis.hoc ti.arg c.relatū.de ꝓbē.ꝗa verba sūt in-
telligēda cū effectu ibi, imò potius eēt dicendū ꝙ talis
dotās eccleſiā de re aliena ut iuſp. acꝗreret qđ aliàs nō
hēbat, uoluiſſet eccleſiam deridere: ergo nō gaudebit
priuilegio ueri proni:ꝗa fruſtra legis auxiliū &c. & ſic
arg c.fi.de imm.eccl.& c.ꝗa fruſtra.de uſur. & ita tene
17 rē ſine dubio. ¶ †Vlteriꝰ ꝓcedit Pau.ꝙ ſicut ſi ꝯtingat
deterioratio dotis uel extenuatio, oē ꝑiculū ꝑtinet ad
mariuū,eodē mō in dote eccľæ oē ꝑiculū ꝑtinet ad ec-
clā poſt traditionē tñ,& ñ añ ut ſupra dictū ē.& qñ dos
fuit æſtimata ut ſidr ſupra ē dictū,ꝗa tūc uidebiť ſibi uē-
dita.ꝑ l.quoties.ff. de iure dot. ¶ Tu ꝯſidera circa hoc
dictū ꝗa omiſimꝰ ſ. dicere qño poſſit ꝓcedere in dote
eccľę:ꝗa ſi daľ ī dotē res ſtabilis,ad ꝗd ęſtimabiť?nā al-
tera ex duab. cauſis æſtimāda erit.aut.n. æſtimabiť ut
ꝓlatꝰ cognoſcere poſſit anteꝗ eiꝰ ꝓſter ꝯſēſū,ꝗ ſit ualor
rei datę ī dotē:ut cognoſcat an illius fructus ſufficiāt ꝓ
ſuſten-

ſub≈ſtẽtatione clericorũ ibidẽ depudãdorũ & alijs neceſ
ſarijs eccleſię,& licèt adhuc effectũ ſuperflua ſit æſtima
tio:qa ſine illa æſtimatiõe ↄſiderari poterãt fructus qui
ex illa percipi potuiſſent.tñ eſto φ ſit facta talis æſtima-
tio nõ inducit vẽditionẽ in eccſa,ſicut induceret ĩ virũ:
qa vir poterit illã vẽdere cũ eã habuit æſtimatã. vt ĩ d.l.
quotiẽs.eccſa verò nõ põt illã vendere ex ſola tali æſti-
matiõe ſacta ad ꝓdictũ effectũ,ſed debebit illã retinere
& nõ alienare,cũ prohibita ſit illius alienatio.c. ſine ex
cepnõe.12.q.2.de re eccl.nõ alie.per totũ. ergò diuerſa
rõ:ſi diuerſa rõ,nõ licebit argumẽtari de vno ad aliud.
Aut hmõi æſtimatio fiet,qa ille res ſtabilis non eſt ad ꝓ-
poſitũ eccſæ,& ſic vt vẽdat̃ & de ꝑcio alia bona emant̃
ꝓ dote,& tũc dicerẽ adhuc illã rẽ nõ tranſire in vendi-
tionẽ eccſæ ſicut trãſit in maritũ,qa in eccleſiã tranſit,
vt vẽdat̃ & alia bona emant̃ q̃ remaneãt ꝓ dote , & ſic
ſubrogant̃ in locũ rei venditæ in marito verò eſt ſecus,
qa illa res tranſit in vẽditionẽ in maritũ vt illa retineat,
vel vẽdat ad ſui libitũ,nec hẽt aliã rẽ ſtabilẽ emere, & ĩ
locũ illius ſubrogare,ſeu illã reſtituere vxori in caſu ſo-
luti matrimonij,ſed habebit reſtituere pecunias, & ſic
ꝑciũ.imò ſi euincerecr̃ duplũ qđ haberet a ꝓmiſſore eẽt
mulieris.vt notat̃ ĩ d.l.quotiẽs&.ſ̃.dixim⁹nu.8.poſt Pau
lũ.vñ dicerẽ φ in hoc vltimo caſu ꝓ illa re ſi euinceret̃
ab illo cui p eccſam fuit vendita,adhuc dotans tenebit̃
de euictione,licèt fuerit æſtimata.nõ tñ dicerẽ φ hr̃et lo
cũ duplũ,vt ſ̃.diximus,& hoc qa ſi eccleſia vẽdidit, ſiſr
teneret̃ de euictione ementi,nec tñ ſolueret duplũ,quia
eccleſia non ſoluit pœnã vt ſ̃. ¶ Dicerẽ ẽt φ vendentes
alias res eccleſiæ emẽti ex ꝑcio habito ex illa alia re vẽ-
dita tenerent̃ eccleſiæ de euictione, vt ff.de euict. per to
tũ.¶ Aut nos dicemus φ illa res,q̃ datur in dotẽ,dat̃ ęſti
mata vt tranſeat in vẽditionẽ in rectorẽ illius eccſæ, &
dico hoc non debere fieri,p ea q̃ diximus ſ̃.in ꝑcedenti
art.cũ tractauimus de conſtitutione dotis ex acceptila-
tione.& per ea q̃ diximus ſ̃.in 2.art.de dote ↄſiſtente ĩ
mobilibus.niſi diceremus φ dat̃ æſtimata res prælato ,
vt tranſeat in vẽditionẽ, ad effectũ vt de pecunia emat
alia res ſtabiles.& tunc dicẽdũ vt proximè diximus . &
ſic nõ militaret ſimile.¶ Vñ ↄcluderẽ iſtã æſtimationẽ
nõ eſſe in ↄſideratione ĩ dote eccſæ, iõ ꝑnti dicto ſi con
tingat deterioratio dotis mulieris rei æſtimatæ, oẽ peri
culũ ſpectaret ad maritũ . in dote verò eccſæ nõ eſſe in
ↄſideratiõe æſtimationẽ.& iõ ſiue ſit æſtimata,ſiue nõ,
vnũ & idẽ dicendũ,vt ꝓximè diximus . ¶ Deinde dicit
Pau.φ ſi dos ſit æſtimata periculũ pertinet ad mulierẽ.
allegat d.l.plerũq;.in prin.ff.de iur.do. & iſto caſu dicit
nõ credere ad dotem eccleſiaſticam debere pertinere
periculum,cùm non ſit recepturus,& cui pertinet pe-
riculũ eidẽ ẽt pertinet commodũ.alleg. A zonẽ in ſum.
in tit.C.de iure do.col. 6. & ſeq. ¶ Ego credo Paul.cor-
ruptũ vitio impreſſoris: quia eius verba per me relata
vt iacẽt nihil dicũt maximè illa ad dotẽ eccleſiaſticã.&
illa cũ non ſit recepturus:qa forſan voluit dixiſſe ad ec
cſam nõ debere ꝑtinere periculũ,cùm eccſa nõ ſit do-
tẽ reſtitutura,vñ dic melius & clarius in dote eccſæ de-
teriorata,ſeu extenuata:qa ſiue ſit æſtimata illis modis,
de quibus ꝓximè diximus,ſiue inæſtimata nõ eſt in cõ-
ſideratione,vt mõ ↄcludimus.Sed eſſet diſtinguẽdũ, φ
aut deterioratio ↄtigit anteq̃ p ꝑronũ ↄſignaret̃ , & ptĩ-
net ad eius periculũ vt ſ̃. diximus poſt Pau aut poſtquã
fuit ↄſignata, & tunc aut caſu fortuito, & periculũ ptĩ-
net ad eccſam.arg eorũ q̃ dñr in c.pp ſterilitatẽ.de loca
to.aut deterioratio ſacta ẽ culpa ſeu negligẽtia rectoris
eccleſiæ,& tunc rector tenebit̃ & eius erit ꝑiculũ ſicut
ſ̃.diſtinximus in proximo ꝑcedẽti art. qñ debitor dele-
gatus ꝓ dote eccſæ effectus eſt nõ ſoluẽdo culpa,ſeu ne
gligẽtia rectoris,& ſi dilapidauerit ꝑronus , põt ↄtra eũ
agere,ſeu officiũ iudicis implorare,& iõ dr̃ ius onerosũ
c.filij.16.q.7.de quo dicemus latè Deo duce in 3.lib.ope
18 ris.in 2.q.prin.in 2.art.¶ † Poſtea dicit Pau.poſſe dubi-
tari an iuri tacitæ hypothecæ mulier renunciare poſſit
in ꝑiudiciũ pr̃is,vel ꝑlatus in ꝑiudiciũ eccſæ, & vtroque
caſu putat φ nõ,p ea q̃ tenet Spec.in tit.de dote poſt di-
uortiũ reſtituendæ §. j. verſ. quid ſi filiafamilias . ¶ Tu
dic Pau.verũ dicere,tñ quia hoc nõ põt ille facere in ꝑ-
iudiciũ pr̃is,nec ꝑlatus in ꝑiudiciũ eccleſiæ , qa non põt
alienare,nec deteriorare bona eccleſiæ , vt ſ̃.diximus,
ſed potius ↄſeruare & augere. c.fixum.12.q.5.c.placuit.
12.q.3.& in c.ſeq & per totũ. tñ ẽt quia curandũ eſt ne
mulier vel eccſa remaneãt indotatæ : qa hoc cõcernit
ius plublicũ cui renunciari nõ põt.ar.c. ſi diligenti cũ ſi-
mi.de foro ↄpe.nã renunciãdo tacitã hypothecã peri-
19 clitat̃ dos.¶ † Vlterius dicit Pau. φ ſi extraneus dotẽ ꝓ
muliere dederit,& incõtinẽti nõ fuerit ſtipulat⁹ dotẽ ſi-
bi reſtitui,tũc fingit̃ mulierẽ ſtipulatã fuiſſe ſibi dotẽ re
ſtitui,& poterit ſoluto mr̃imonio eã incõtinẽti vendi-
care.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.acti.hoc tñ priuile-
giũ dicit non ↄpetere doti eccleſiæ,cũ illa ſemꝑ debeat
apud eccſam remanere.regula ſemel.de re.iur. in 6. al-
leg.ẽt Roff.in hoc tit.de iurep.imò ſi fieret pactũ de do
te reſtituẽda in caſu eccſæ dirutæ,dicit nõ putare vale-
te tale pactũ,qa ↄtra iura eſſet p dictã reg.ſemel deo di
catũ.tu de hoc an poſſit ↄpetere doti eccſæ iſtud qđ fin
gat̃ ſtipulata ſibi dote,dic φ ſic,qa licèt dos non ſit reſti
tuenda,poterit tñ virtus ſtipulationis prodeſſe eccſæ cõ
tra alios detẽtores,vt diximus ſ̃.in 5.& 6. priuile. vbi ẽt
tenuimus ĩ hoc cõtra Paul. ¶ Notãdũ eſt m̃ illud dcm̃
Pau.φ nõ valeat pactũ de dote reſtituenda dotanti ĩ ca
ſu dirutæ eccſæ.nã loquit̃ in limine creationis beneficij,
& dicit hmõi pactũ nõ valere.de quo tñ latè dicem⁹ in-
fra in 9.q.prin.in j.ar. ¶ Nonũ priuilegiũ qđ ponit Pau.
nõ põt hr̃e locũ ĩ dote eccſiæ.¶ Iõ trãſeo ad decimũ pri
20 uilegiũ,† φ ſicut bona minoris ẽt ĩmobilia uendunt̃ ꝓ
dote ↄſtituẽda.l.lex q̃ tutores circa prin.C.de admi. tu.
l.ſiue gñalis.ff.de iure do.cũ iudicis tñ decreto ut ibi , eo
dẽ mõ minor poterit bona ſua ĩmobilia dare ꝓ dote ec
cleſię ↄſtituẽda,plura adducẽdo q̃ dixim⁹ ſ̃ in 3. art.ubi
nos tenuim⁹ hoc fieri poſſe p minorẽ ẽt ſine iudicis de-
21 creto,vt ẽt dixim⁹ ſ̃ in 2.priui.¶ † Vndecimũ priuile-
giũ ponit Pau.φ ſicut res q̃ ſubiacẽt reſtõni, uel ſub cõ-
dõne,licet nõ poſſint alienari,ut l.fi.circa fi.C. cõm.de
le.pñt tñ ĩ ſupplemẽtũ dotis vel legitimæ filij dari vt in
auth.q̃ ſeqtur d.l.fi. & voluit Bar.in l.j.ĩ 3.col.verſ.aliud.
22 C.ſol ma.† eodẽ mõ putat ipſe Pau.talia bona poſſe da
ri ĩ ſupplemẽtũ dotis eccſiæ: qñ ipſe dotãs nõ ſufficiẽter
dotaſſet:qa tenet̃ ad ſupplementũ vt ꝑfectè dotet̃,vt di-
cit ſe dixiſſe in ipſa 3.parte.ĩ 3.q.ſedæ cauſæ.vbi ſolũ di-
cit φ ↄſtruens eccſam tenet̃ ꝑfectè dotare nihil m̃ dicit
23 de reb. ſubiectis reſtõni. ¶ † Sed ↄ hãc ↄcſonẽ Pau. te-
net Bar.ĩ l.ſi loc⁹ ĩ fi.ff.de relig.& ſum.func. vbi dicit nõ
poſſe ↄſtrui eccſam ſuꝑ fundo ſubiecto fideicommiſſo
de quo late dixim⁹ ſ̃.in 3.q.prin.in 21.ar. eodẽ mõ debe
mus dicere in dote,niſi diceremus⁹ Pau.loq nõ ĩ tota do-
te , ſed ĩ ſupplemẽto dotis,ꝓut vere loqtur. & hoc caſu
poſſet dici φ ſupplcat de quarta trebellianica ↄpetente
hñti reſtituere.ut dixim⁹ in d.21.ar.¶ Sed hæc ſaluatio
nõ ꝓcedit:qa Pau.loquit̃ de bonis ſubiectis reſtõni pro-
priẽ,& nõ de quarta trebellianica,q̃ nõ ẽ reſtituẽda: qa
de illa clarũ ẽ hr̃dẽ poſſe diſponere.¶ Iõ dicerẽ Bar.loq
in fundo ſubiecto fideicõmiſſo,ꝓut uere loquit̃,Pau.ue
24 rò loq ĩ dote,& ſic aliud ĩ fundo,aliud ĩ dote.† rõne hu-
ius diuerſitatis puto eẽ,qa ĩ datione fundi adhuc eccſia
nõ eſt deducta ad eſſe,& ſic nõ ẽ neceſſaria fundatio il-
lius,& iõ nõ dñt fundari ſuꝑ fundo ſubiecto fideicõmiſ
ſo.dos verò dat̃ poſt eccſam deductã in eſſe.ſ.quo ad e-
ius ſupplemẽtũ,& ſic ex neceſſitate dat̃,& q non dede-
rit ↄpellit̃ ad dãdũ,& ẽt ad ſupplemẽtũ ꝑfectæ dotis , vt
dicem⁹ ĵ in 12.ar. ex hac neceſſitate igit ne eccſa rema
neat indotata vl̃ minus ꝑfectè dotata ſicut hoc priuile-
giũ φ poſſit ſuppleri de bonis ſubiectis reſtõni ꝓcedit ꝓ
ſupplemẽto dotis mulieris,ita & forti⁹ ꝓ ſupplemento
dotis eccſæ,cũ ſit fauorabilior dos eccſæ q̃ mulieris ar.
l.ſunt ꝑſonæ. ff. de reli.& ſum.fu.& c.ad audiẽtiã de ho
mici. & dixim⁹ ĩ ꝑce. art.& ꝓ hoc faciũt ẽt q̃ dicentur ĩ
25 ſeq.priuil.¶ † Duodecimũ Pau.ponit priuilegiũ,φ ſicut
grauat⁹ reſtituere alicui qđ ſibi ſuꝑ erit fuit poſt mortẽ
ĩtelligit̃ ſaltẽ quartã partẽ ſine oĩ diminutiõe,& ſi eã di-
minuerit

minuerit bona ei⁹ ſũt obligata uſq; ad quartã niſi occa-
ſione dotis conſtituẽdæ vl̃ reſtituẽdæ cã grauatus dimi-
nueri talẽ quartã, vl cã donatiõis ꝑꝑ nuptias, ſeu ex re
dẽptiõe captiuorũ, aut niſi grauatus aliũde expẽſas hr̃e
nõ poterit ꝓut hoc priuilegiũ hr̃ in auth. ꝯ rogatus. ĩ fi.
& in corpore vñ ſumit. & ibi glo. C. ad Treb. eodẽ mõ
putat ipſe doti ecclæ ꝯpetere à fortiori at. d. l. ſunt pſo-
næ. ff. de reli. & ſump. fune. & ſ. diximus. ¶ Tu fortifica
hoc dcm̃ ꝑ ea q̃ diximus ſ. ꝓximè ĩ reb. ſubiectis fidei-
cõmiſſo ſeu reſtitutioni puræ vel ſub ꝯdõne ĩ p̃cedenti
priuilegio: ꝓut ibi dicta fornicauimus p dicẽda in hoc
26 priuilegio. ¶ Decimũtertiũ priuilegiũ ponit Pau. † qꝛ
dos p̃ferat oĩb. creditoribus tã in actione reali q̃ pſona
li ẽt priorib. tꝑe & tacita ĩ bonis hypothecã hñtib. l. aſſi
duis. C. q pot. in pig. hab. & auth. ſeq. qđ priuilegiũ dat
mulieri, & nõ trãſit ad hæredes. Bar. in l. j, in 2. col. ff. ſol.
ma. & ꝯpeuit tꝑe ſoluti mr̃imonij ſm Bar. ibi. col. 4. poſt
gl. & hẽt locũ ẽt ſi ꝯ fiſcũ agat ſm d. meũ Iaſ. ĩ d. l. j. ĩ 2. &
18. col. ff. ſol. ma. & qꝛ tale priuilegiũ hẽt locũ ĩ dote mu
lieris q̃ venit reſtituẽda, ergo dicit Pau. in dote eccleſiæ
q̃ nõ ſubiacet reſtõni, ſecus eſſe dicendũ ẽ. ¶ Tu circa
hoc priuilegiũ dic ꝙ q̃uis dos ecclæ nõ ſit reſtituẽda, po
terit m̃ ꝓcedere ĩ alijs caſibus adhuc ſimilibus ut dixi-
27 mus ſ. in 5. & 6. priuilegio. ¶ † Decimũquartum ponit
Pau. priuilegiũ de rebus dotalib. & vxoris q̃ nõ ꝯfiſcant
ex delicto mariti. l. ſiqs. la. 2. C. de p̃teritis bonis. ꝙ non
hẽt locum in delicto p̃lati regula delictũ. de reg. iur. li. 6.
Bal. in l. meminerint. C. unde vi. ¶ Decimũ qntũ priui
28 legiũ ponit Pau. † ꝙ ſicut ſolutũ cã dotis indebitæ qñ qs
credebat ad illud teneri, dato ꝙ non teneret nõ repetit
vt ĩdebite ſolutũ ſi ſuo noĩe ſoluit: qꝛ remanet illud ſo-
lutũ religionis cã. l. bigamus. ff. de ꝯdi. ĩde. qꝛ hac cã dos
mulieris, licèt nõ ſit pia cã, tñ æqparat piæ cauſæ eodem
mõ ſi qs ſe putaret obligatũ ad dotãdã ecclã & dotaret
nõ poſſet repetere vt ĩdebite ſolutũ, qꝛ datũ ad pias cãs
nõ repetit dato ꝙ ĩdebitũ datũ appareat: qꝛ nulli dubiũ
eſt dotẽ ecclę dici pia cã, ex quo dat ecclę ſm Abb. in ru
bri. de teſta. & p̃dicta voluit Alex. poſt Bal. ĩ d. l. cũ biga-
mus. ¶ Tu põdera hoc nõ ꝓcedere ex priuilegio dotis
mulieris, ſed ex priuilegio piæ cauſæ, & iõ hẽt locũ ĩ do
te mulieris: qꝛ ĩ hoc caſu dos mulieris æqparat, vt pul-
29 chre uult Alex. ibi. ¶ † Decimũſextũ priuilegiũ ponit
Pau. mulierẽ paciſcẽdo de dote ſua nõ poſſe facere ꝯdõ
nẽ ſuã deteriorẽ, licet poſſet facere meliorẽ. nec ex pa-
cto. põt ſibi p̃iudicare. l. de die. l. attilianus. ff. de pac. do.
quẽ dicit Bart. ibi caſũ notabile, & ſe neſcire qđ diceret
ſi iſta lex nõ eẽt, tñ Pau. dicit hoc priuilegiũ nõ ꝯpetere
doti ecclæ, cũ illa nõ ſit reſtituẽda. ¶ Aduerte ad hoc.
nã ſi hoc priuilegiũ ꝯcerneret bñficiũ patris ſeu dotãtis
cui dos reſtitui ſtipulata eẽt, & nulli dubiũ cũ nõ eẽt ſic
doti ecclæ q̃ reſtituẽda nõ eſt, nõ poſſe dici ꝯpetere do-
ti ecclæ ſed ĩquantũ illud priuilegiũ ꝯcernit fauorẽ ip-
ſius mulieris, ne ꝯdõnẽ ſuã faceret deteriorẽ, cũ illã de-
beret facere meliorẽ, põt ꝓcedere ſimilitudo, ꝙ ſicut
mulier nõ põt paciſci de dote ſua faciẽdo ꝯdõnẽ ſuã de
teriorẽ, ita nec eccla q̃ repreſentat ꝑ p̃latũ cũ capitulo
ſi capl̃m hẽt vel ꝑ p̃latũ ſolũ, ſi nõ hẽt capl̃m. vt in toto
tit. de his q̃ fiũt à prælа. ſine cõſen. capi. ſi bñ paciſcerent
noĩe ecclæ velut repreſentãtes illã & facerẽt cõditionẽ
eccleſiæ in ſua dote deteriorẽ, ex tali pacto nõ p̃iudica-
ret eccleſię. & ſic in hoc caſu tale priuilegiũ põt cõpete
re ẽt doti ecclæ. ¶ Omiſſis decimoſeptimo & decimo
octauo priuilegijs dotis poſitis ꝑ Pau. cũ nõ poſſint cõ-
petere doti eccleſiæ. ¶ Trãſeo ad decimũ nonũ ꝙ ſicut
mulier miſſa in poſſeſſionẽ cã legatæ dotis ſeruãndæ lu
crat fructus. l. pe. ff. vt lega. no. cauea. eodẽ mõ ſi eccla
vel eius rector poſita uel poſitus eẽt in poſſeſſionẽ rõne
legatæ ſibi dotis ſeruãdæ lucrarent fructus ſm Pau. ibi,
qui ſubdit hoc nõ eẽ priuilegiũ dotis ſed potius fœminei
ſexus ſm Bar. in d. l. pe. & dicit ẽt ꝯpetere oĩb. legatarijs
30 ut ibi Pau. quanto magis eccleſiæ. ¶ † Vigeſimũ priuile
giũ ponit Paul. ꝙ ſicut dos ſortit pſonalẽ actionẽ adhuc
ꝯpriè dote nõ effecta. l. 2. §. fi. ff. de priui. credi. eodẽ mõ
poſſet dici ĩ dote ecclæ, ꝙ licèt adhuc nõ ſit data dos ec
clæ, poterit adhuc peti ipſa dos, & ꝓmiſſor cogi ad illã
dandã, vt j. dicemus in 18. ar. & de ꝓmittẽte ecclam cõ
31 ſtruere diximuus ſ. in 4. q. prin. in 4. & 5 art. ¶ † Vigeſi-
mũprimũ priuilegiũ ponit Pau. ꝙ mulier dãnata ꝓ ali-
quo crimine, nõ publicant bona eius, ſed marit⁹ ei ſuc-
cedit. l. ſed & ſi. ff. de bo. dãna niſi ĩ qnque caſib. de qb.
in l. qnque. ff eo. hoc priuilegiũ dicit Pau nõ ꝯpetere do
ti ecclæ: qꝛ delictũ p̃lati nõ põt ecclæ nocere regula de-
lictũ. de reg. iur. lib. 6. ¶ Tu ꝯſidera, ꝙ licèt hoc priuile-
giũ directe nõ poſſet hr̃e locũ ĩ dote ecclæ: qꝛ eccla nõ
põt delinquere niſi p̃lato delinquẽte, & tunc dictũ p̃lati
nõ noceret ecclæ vt ſ. eſt dictũ, tñ ĩdirecte poſſet hr̃e lo
cũ, & à ꝯtrario fingẽdo maritũ vxorẽ, & ecclã maritũ:
32 † nã dãnato marito, & ſic p̃lato de aliquo crimine bo-
na illius nõ publicabunt, ſed erũt ecclæ, cui fecit iniu-
riã. argu. c. ad hoc. de ſimo. & c. ſiqs in atrio. 17. q. 4. & q̃
dicit gl. in c. fi. in c. qꝛ clerici. hoc titu. qđ erit de iurepa-
tro. vl̃ de eius p̃cio qñ ipſamet eccleſia vẽdidit illud uel
emit, de qbus dicemus j. ĩ 2. parte huius j. ll. ĩ 5. q. prin. in
4. & 7. art. & delicto p̃lati hæreſis vl̃ hmõi cõfiſcatione
ſequuta iuſpatro. & bona illius acquirant iſti ecclæ cui
facta eſt iniuria, dicemus latè j. in 3. lib. prin. in 8. q. ĩ plu
33 ribus art. ¶ † Vigeſimũſecũdũ priuilegiũ ponit Pau. ꝙ
ſicut ĩ ambiguis ꝓ dote iudicat. l. 1. ambiguis. ff. de reg.
iur. l. in ambiguis. ff de iur. do. eodẽ modo in dote facta
ecclæ quæ alias dicit mera donatio. & in donationibus
fit latiſſimè interpretatio c. cũ dilecti. de dona. c. olim.
34 de uerbo. ſig. & in ambiguis ꝓ illa iudicabitur. ¶ † Vige
ſimũtertiũ priuilegium ponit Pau. ꝙ ſicut mulier ĩ obli
gatiõibus ſuis alieno noĩe interpoſitis, licet iuuaret uel-
leiano, ſi tñ p ro alio dotẽ ꝓmiſerit ſuo noĩe obligat nõ
obſtãte uelleiano. l. generaliter. eodẽ mõ ſi p mulierẽ ꝓ
mitteret, tenet ipſa mulier nõ obſtante uelleiano, quia
cũ poſſit fundare vt infra ſuo loco dicet, ita põt ẽt dotã
do obligari. De hoc diximus late ſupra in a. priuilegio.
35 ¶ † Vigeſimũ quartũ priuilegiũ ponit Paul. nam ſicut
lex generaliter loquens non intelligit ꝯprehẽdere dotẽ
vel cauſam dotis, & idẽ in ſtatuto, vt not. gl. in l. ſciẽdũ
in prin. ff qui ſatiſda. cog. gl. & Bar. in l hac cõſultiſſima
C. qui teſta. face. poſ. l. in teſtis. C de teſta. Bart ĩ extraua
gan. ad reprimendã in verbo nõ obñte. Sali. ĩ l. fi. per il-
lũ tex. C. de iure do. dñs meus Iaſon ĩ l. j. ff. ſol. matri. eo.
mõ ĩ dote ecclę, & exẽplificat ſi ſtaret ſtatutũ, ꝙ ꝓ ſingu
lo cẽtenario de quocũq; cõtractu det ſolidus denariorũ
fiſco, nõ ꝑ hoc deberet ſolidus dari in numeratione do
tis: ſiue mulieris, ſiue ecclę pet ſupra dicta, ſicut ẽt dici-
mus nõ deduci falcidiã & ſimilia. ꝑ auth. ſilr C. ad leg.
Falci. hoc m̃ dic eſſe potius fauore piæ cauſæ q̃ dotis vt
36 ꝑ doc. ibi. ¶ † Vigeſimũquintũ priuilegiũ ponit Pau. ꝙ
ſicut in gñali renũciatione iuris nõ venit renũciatio iu-
ris dotis petẽdæ, ut ꝑ Pau de Caſt. ꝯſi. 13 t. incip. licèt iſta
dña Liſa. in fi col. et dñs meus Iaſon in l. j. in 3. nota. ff. ſol.
matri. eodẽ modo. & ĩ dote eccleſię in hoc caſu, ve3 po
ne fundatã eſſe ecclã, & anteq̃ illa fundator dotaret fe-
cit eidẽ multa legata ultra dotẽ grauando ecclã ꝑꝑ illa
legata p̃latus cognoſcẽs talia legata eẽ inutilia eccleſia
renunciat generaliter omnibus relictis à fundatore, nõ
37 ꝑ hoc uidetur renũciaſſe doti relictæ: † adducit ſimile
de legitima q̃ nunq̃ cõprehẽdit in generali renũciatio-
ne filij. §. cæterũ. in auth. vt cũ de appella. cogno. l. ſi qñ.
§. & gñaliter. verſ. & niſi ſpãliter. & ibi Pau. Bald. & Sali.
C. de inoffi. teſta. Alberi. Bal. & Ang ĩ l. de his. ff. de tran
38 ſac. † ſed dos & legitima æquiparant in oĩbus, & qđ di-
cit de vno volũt iura hr̃e locũ ĩ altero, niſi in caſibus ex
preſſis à iure notatis. Pau. ĩ d. cõſi. 131. in fi. col. qꝛ ſubro
gat loco dotis vt ibi ꝑ eũ. ¶ Vigeſimũſextũ priuilegiũ
ponit Pau. ꝙ ſicut ſi appareãt duo inſtr̃a eodẽ die cõfe
cta p̃ſumet prius factum inſtr̃m dotis vt cæteris p̃ferat
ſm Bar. ſup gl. in l. dotẽ. ff. ſolu. matri. eodẽ modo erit di
cendũ in inſtr̃o dotis eccleſię. Tu adde q̃ diximus ſupra
in 4. q. prin. in 13. artic. de mandante conſtrui eccleſiã
39 in tectõ imperfecto. ¶ † Vigeſimũſeptimum priuilegiũ
ponit Pau. ꝙ ſicut bona dotalia mulieris non ſunt alie-
nabilia, ꝙ priuilegium cõpetit ipſi doti, & trãſit ad quẽ
uadit

uadit dos Barto.in l.j col.2 ff.ſolu.matri. ꝑ legẽ fundus dotalis.ff.de fundo.do.& Bar.in col.3. ibidẽ verſi. aliud priuilegium.eodẽ modo in dote eccleſiæ, vt in toto tit.
41 de rebus eccle.non alien.& 12.q.2.per totum.¶ † Vigeſimum octauum priuilegium ponit Pau.ꝙ ſicut iudex ĩ cã dotis põt breuiores dilationes dare, q̃ aliàs cẽt daturus ex quo cã eſt fauorabilis elem.diſpẽdioſam de iudi. l.2.ff.de re iudi.Bar.in l.j.in 2.col.& ibi Alex.in 5.col.ff.
42 ſol.matri.† & Inſtãtia durat vltra trienniũ ſm do. meũ Iaſo.in d.l.j.in 5.aduertẽtia contra legem ꝓperãdũ. C. de iudi.eodẽ modo prędicta ſeruari debẽt qñ dos eccleſiæ exigitur à ꝓmittẽte, vel ab eo qui dilapidauit illã. & quo ad perẽptionẽ inſtãtię hoc priuilegiũ militaret, qñ hoc iudicium verteretur in curia ſeculari, in quo indicio inſtãtia perimitur triennio. d.l. properandũ in foro uero canonico nõ eſſet hoc priuilegiũ, quia in eo nõ pe
43 rimitur inſtantia triennio c.uenerabilis.de iudi.¶ † Vigeſimũ nonũ priuilegiũ ponit Pau.in dote mulieris, ꝙ licet traditio ſine cã nõ trãſferat dñium, & regulariter cã nõ ſubintelligaĩ.l nunq̃ nuda.ff.de acq rer.dom.hoc tñ nõ hẽt locũ ĩ traditiõe, q̃ fit à muliere vel eius pr̃e ma rito: quia ſemꝑ intelligiĩ talis traditio fieri ex cã dotis vel dotationis.l.4.aũt.ff.de iure do.ꝑ quam l. dicit Bar. hoc poſſe facere ad multas qõnes, qñ quis legat filiæ cẽtũ, & ſtatutũ excludens filias dotatas ẽt excludet iſtã, qa cã dotis videĩ legaſſe, ſic mulier dãs oĩa bona ſua marito uideĩ dare cã dotis, ut ibi ꝑ eũ. & ꝑ eundẽ Bar.in d. l. j.col 3.ſolu.matri.hoc priuilegiũ dicit Pau non putare hr̃e locũ ĩ dote ecclæ: quia poſtq̃ eccleſia ſemel fuit dotata, nõ amplius dr̃ dotari vel augeri.l.cũ multæ. C. de dona.ante nup.Inſtitu.de dona.§.ſed nos.Spec.in tit.de dote poſt diuor.reſtituẽ.in prin.in 5.col.alleg.Pau.rõnẽ: quia ſi hoc eſſet redundaret in prędiciũ potius ecclæ, cùm ex dotatione acquireret iuſpa. ut ſupra ſæpe eſt dictũ, & gl.in c.ſiquis baſilicã.de ꝯſecra diſtin. j. & acquirere iuſpa.eſt eccleſiæ oneroſum & ꝯtra libertatẽ eius. alleg etiã gl.in c. nobis.ĩ verbo de ſua.ergo intelligitur potius datũ ecclæ cã religionis & fauore aĩæ q̃ cã dotationis.¶ Tu aduerte Pau.hic velle qđ diximus ſ. in j.q. prin.in vlt. art. eccleſiã habere plures patronos eſſe potius illi oneroſum, q̃ fauorabile. ¶ Aduerte etiã ꝙ ego tenerẽ ꝯtra Pau.& ſic hoc priuilegiũ hr̃e locũ etiã in dote eccleſiæ, nã ſi bene aduertatur hoc priuilegiũ habet locũ in dote mulieris, qñ illud qđ donatur marito ꝓuenit ab illo q habebat dotare.ſ.ab ipſa muliere, vel a pr̃e ut tũc etiam donatum a prædictis intelligatur datũ cã dotis, & ita loquuntur iura ſuperius allega.hoc idẽ dico eſſe in dote eccleſiæ, ut quicquid illi donetur per fundãtẽ, & cõſtruẽtẽ, uel per ꝓmittẽtẽ dotare, & ſic ꝑ pſonas quæ tenẽtur dotare, & quæ ꝯpelli pñt ad dotãdũ. de quibus dicemus infra in 18. artic. intelligatur datũ cã dotis etiã ꝙ darẽt vltra dotẽ, nã aut vñt ſe exonerare à dote, quã dare debẽt, vel illã amplificare, ut dicimus in dote mulieris, cũ ita iſti teneãtur dotare ecclãm ſicut mulier & pater mulierẽ.¶ Non obſt.quod dicitur ꝑ Pau. ꝙ eccleſia ſemel dotata amplius dotari nõ debeat maximè dotẽ habendo, de quo dicemus latè infra in ꝓxima 6.q.prin.in j.arti quia hoc ꝓcederet qñ ab aliquo extraneo eccleſia ſemel dotata dotaretur, ſeu illi ꝑ extraneũ fieret donatio: qa tũc nõ diceretur factum cã dotis nec dotator. Sed vt cã aĩæ & benefactor, ut latè dicemus infra in d.j.art.& hoc merito: quia ita eccleſia grauaretur pluribus pr̃onis, quod eſſe nõ debet, per ea q̃ diximus ĩ ſuprascripto vlt.ar.j.q.prin.quæ rõ nõ militat in fundãte & ꝯſtruente: quia habenĩ loco patris eccleſiæ, ut ſæpe ſupra diximus, vel in promittẽte dotare, q omnes tenenĩ dare dotẽ, & iã ſunt patroni, & ſic nõ grauaĩ eccleſia nouis pr̃onis: ex q bus p3 reſpõſio ad oẽs rõnes Paul. ¶ Et ſi diceres licẽt hoc poſſet hr̃e locũ ĩ ſundãte & conſtruẽte: qa iã effecti sũt pr̃oni ex ſuprascriptis, & teneñ dotare ut ſ.& nõ augeĩ numerus pr̃onorũ, ſed ĩ promittẽn.dotare q non ſundauit nec cõſtruxit, nõ erit additio pr̃oni noui, igitur militabũt rõnes Pau. ¶ Sed circa hoc ꝯſidera, nã aut iſte ꝓmiſſor dotis venit cũ fundãte & dotãte, & qa quilibet ex qualibet ipſarũ cauſarũ erit pr̃onus.ut gl.in c.piæ mẽtis.16.q.7. & a principio actũ ẽ ut tres ſint pr̃oni, nõ dr̃ additio pr̃oni ſed potius perfectio ecclę: qa fundator & dator nõ ſe aſtrinxerãt ad dotãdũ, ſed ille tertius eorũ ſocius, aut iſte tertius ꝓmiſſor dotis venit ex poſt, & ꝑ diœceſanũ fuit admiſſus, qa illa eccl̃a nõ erat dotata, & nõ haberi poterat regreſſus ad primos ædificãtes, & eſt neceſſaria eius dos, min' dicet eccl̃a grauari nouo pr̃ono, cũ aliàs cẽt indotata, & ſic dotis neceſſitate urgẽte, cogita qa puto oĩa p̃dicta ꝓcedere, & ſic hoc priuilegiũ hr̃e locũ etiã in dote ecclæ ut vltra dotẽ ẽt donatã ꝑ habentes dotare cã dotis data intelligãtur, ſicut in donatis ꝑ mulierẽ uel pr̃em marito nõ obſtãtibus rõnibus Pau. quæ nõ militãt in ſuprascri
44 pto caſu, ſed ĩ penitus donãte extraneo.¶ † Trigeſimũ priuilegiũ ponit Pau. ꝙ ſicut q̃uis pater nõ teneaĩ dare legitimã filiæ in uita: qa uiuẽtis nulla daĩ hæreditas. l j. §.ſi impuberi ff.de colla.l.2.§.ĩterdũ.ff.de uulg. & pup. & licet dos & legitima æqparenĩ ut ſæpe ſupra dixim', tñ ſpeciale ẽ in dote vt cogaĩ dotare filiã in uita.l.q.liberos.ibi gl.ff.de ritu nup nã pr̃onũ officiũ ẽ dotare filiã.l. fi.§.utrãque.C.de dotis ꝓmiſ.eodẽ modo poſtquã quis ꝓduxit eccleſiam de nõ eſſe ad eſſe, dr̃ quaſi pr̃, & nõ expectabiĩ eius mors], ſed in uita illã dotare cogeĩ, remittit ſe ad ea quę dixit in 2.q.illius.2.cauſę.vbi tractat qualiter pr̃onus cogatur dotare eccleſiam de quibus dice-
45 mus infra in 18.ar.¶ † Guſta hoc priuilegiũ: quia poterit tibi ſeruire ad hoc. ſ. qñ teſtõr in teſtõ. creat bñficiũ in extractu nõ ꝯſiſtẽs in aliqua eccleſia, & interuenit cõſenſus diœceſani, & ſic ꝑfectũ eſt beneficiũ, nõ ſolũ ipſe fundator teſtõr ꝯualeſcẽs nõ poterit illud reuocare ut diximus ſ.in 4.q.prin.in 10. artian verſi. ex quibus omnibus infero, ſed ẽt in uita poterit cõpelli illud exequi: qa diceĩ dos bñficij creati, & tãto magis ſi dotaret ſeu dotare mãdaret eccleſiã uel capellã indotatã ſeu altare indotatũ, & liga hoc dictũ digito: qa ſeruiet tibi ad plura cũ iſti teſtõres de facili viuendo reuocãt eorũ primã uolũtatẽ, qa circa p̃dicta ñ pñt.¶ Trigeſimũ primũ, & trigeſimũ ſcd̃m priuilegiũ nõ cadunt in dote ecclæ,
46 iđ omittimus.¶ † Et ſic trãſeo ad trigeſimũ tertiũ, ꝙ ſi maritus reconueniaĩ pro dote reſtituẽda in caſu quo tenet, nõ tenebiĩ niſi in quãtũ facere põt.l.maritũ. ff. ſol. matri, ꝙ intelligiĩ deducto eo ꝑ qđ uiuere poſſit l.in ꝯ
47 dẽnatione.ff.de reg.iur † & hoc priuilegiũ non perdiĩ ẽt ſi ꝑ maritũ renunciaĩ pacto expreſſo uel ꝑ ſentẽtiã.l. Nẽsẽnius.§.fi.ff.de re iudi.& ꝑ Hoſt.in ti.de dote poſt diuor.reſtit. hoc priuilegiũ dicit Pau.non poſſe cõpetere
48 doti eccleſiæ, cũ illa nõ ſit reſtituẽda,¶ † Sed inſtat, an hoc priuilegiũ poſſit extendi ut habeat locũ qñ ille qui dotẽ ꝯſtituit cõueniret, ut ſi ad paupertatẽ deductus eſſet non deberet inſolidũ cõueniri uel exigi.& dicit fore dicendũ ꝙ ſic, cũ nec donator conueniaĩ inſolidũ, ut in d.§.ſi.in fi.adducit ẽt aliã rõnẽ, ꝙ ſicut data dote ſi pr̃onus uergit ad inopiã deber alij ab ipſa eccl̃a. c. quicũq; 16.q.7.tãto fortius debet hr̃e illud beneficiũ antequã dotẽ cõſignat, ut ex tali dotatione ñ deducaĩ ad inopiã talẽ, ꝙ ſi dos exigereĩ ñ poſſet uiuere.melius .n. erit intacta iura ſeruare q̃ poſt uulneratã cãm remediũ q̃rere. l. 2.C.qñ licet unicuiq; ſine iudi.ſe uẽdi.¶ Certe ut uides hoc tã ĩ muliere q̃ ĩ eccl̃a nõ dr̃ priuilegiũ dotis, ſed potius ẽ cõtra dotẽ.¶ Difficultas tñ mora ꝑ Pau.ẽ pulchra ĩ qua fingiĩ dotãs uir, & dotatio q̃ hẽt facere pr̃onus dotãs fingiĩ reſtitutio dotis.& opi.Pauli pia certe ẽ, ſed rões eius nõ uidenĩ ſtringere, & prima ẽ ꝙ donator ñ cõuenit ĩſolidũ, illud.n.ibi ꝑmittiĩ: qa donatio fuit mera & ñ ex neceſſitate ſicut ẽ dotatio ecclæ, q̃ ex neceſſitate fit: qa eccl̃a ñ debet eſſe indotata.c.nemo de cõſec.diſt. j.cũ alijs iuribus ſolitis allegari abſq; dotatione, donatarius tñ poterat eẽ ſine donatione.¶ Nec militat alia rõ ſi danĩ alimẽta ꝑ eccleſiã dote data pr̃ono, multo magis nõ debet ab eo exigi dos ſi illa exacta mẽdicare cogereĩ, hæc.n.rõ nõ ẽ tãtæ efficaciæ quãtũ rõ ne eccl̃a remaneat ĩdotata, ꝓbaĩ qa ut ſupra ſæpe dixim' dos eccleſiæ debet, ꝑpetua uita hñtis dotare non conſiderata & tanto

& tanto magis,q̃a dicẽdo dotẽ p̃ſupponimus ſufficiẽtẽ,
& ſic talẽ ex qua p̃ſit p̃ſtari alimenta p̃rono,igiř det do
tẽ & recipiat alimẽta. Et ꝯtra Pau. & ꝑ opi.mea,& ſic
ꝙ dos oĩno ſit exigẽda,põdera tex ĩ c.placuit.j q.2. vbi
fundatorẽ pauperẽ excuſat ne aliq̃ꝺ munus det ꝯſecra-
tori inuitato ad ꝯſecrãdũ, tñ illũ nõ excuſat à dote dãda
ꝙ vult oĩno illã dari,& tñ minus eſt munus q̃ dos.¶ Et
ſi diceres dos ſuit ſufficiẽs ꝑ eccľa nõ m̃ ꝑ alimẽtis, cũ
toto hoc nõ dicerẽ ꝑꝑ hoc nõ deberi exigi dos,ſed ꝑce
di ad diſtinctionẽ quã poſui ſ̃.in ꝑximo p̃cedẽti artı. in
verſi.6.Pau.dicit q̃ñ nomẽ debitoris delegati ꝑ dote ef-
ficitur nõ ſoluendo quid agi debeat ut ille patiař cuius
culpa interuenit ut ſic ẽt in hoc caſu donec moriař ille
p̃ronus qui ad inopiã deuenit ꝑꝑ quã impediř exactio
dotis eccľæ de neceſſarijs eccľæ & rectori ꝑuideat do-
nec uera exactio dotis fiat.¶ Et aduerte ꝙ iſto caſu dẽt
ex fructibus viuere,& nõ dilapidare eſſentiã dotis,vt in
dote mulieris uiro vergẽte ad ĩopiã.in ſ̃.alleg.iurib.dř.
¶ Et p̃dicta ꝑcederẽt in fundãte & dotãte q habebat da
re dotẽ,in extraneo aũt q ꝑmiſiſſet dotare cũ reuera a-
lias nõ eẽt p̃ronus,niſi actualiter dotaſſet cui nõ eẽt tñ
deferẽdñ dicerẽ p̃dicta non hr̃e locũ, ſed cõpellẽdũ vel
reijciẽdũ à iure p̃ronatus p ea q̃ ꝯſiderauimus ſ̃.in 8. pri
49 ui.ĩ ver.tu vero ꝯclude.q̃ ẽt militant ĩ hoc caſu.¶† Tri
geſimũquartũ priuilegiũ ponit Pau dotis ꝑhibitoriũ. ſ.
pro dote data accipiaňř vel deňř fideiuſſores vel mãda
tores ne locus p̃ſidiæ deř inter ipſos ꝯinges. l.j. & 2.C.ne
fideiuſ.vel man.do.de.licẽt gl.in d.l.j. diſtinguat ex p̃te
mariti q dotẽ recipit non dari fideiuſſores ex p̃te vero
vxoris q adhuc ñ dedit dotẽ, poſſet dari.q̃ꝺ idẽ vult ibi
Azo.Spec.verò in tit.de do.poſt di.reſti.in princ.ꝑ hoc
ponit vnã cautelã vt alter recipiat dotẽ ꝑ marito & ip-
ſe ꝯſtituat ſe debitorẽ. Ita dicit ipſe in 4. col.in verſi.il-
lud quoq; notãdũ.aliã cautelã ponit ibi Io.And. ut fide
iuſſores ꝑmittãt dotẽ reſtituere ĩ caſu ſoluti m̃rimonij
hoc priuilegiũ dicit Pau. ex parte eccľæ nõ poſſe ĩterce
dere.ex parte aũt dotãtis ſic: q̃a ſicut mulier põt fideiu-
bere de dote dãda anteq̃ dederit.ut dicit gl.ĩ d.l j. ita ẽt
in iſto dotãte eccľam.¶ Tu aduerte ꝙ tit.C.ne fideiuſ.
do.den.ꝑhibet dari fideiuſſores,& ſic ẽ ꝑhibitorius,& ĩ
hoc ꝯſiſtit priuilegiũ diſtinctio ergo gl.ꝙ mulier põt fi-
deiubere de dote dãda anteq̃ dederit vel maritus de re
ſtituenda dote iuxta cautela Ioã And. eſt extra priuile-
giũ,& ſic ĩ illis caſibꝰ ĩ q̃bus ille tit.ꝑhibitoriꝰ nõ dř hr̃e
locũ.¶ Nihilominus ꝑ hoc ꝙ poſſit dari fideioſſor p do
tãtẽ eccľam de dote dãda ẽt ſi hoc ñ eẽt ĩ dote mulieris
debere fieri ĩ dote eccľæ ꝑ cautela eccľæ ne remaneat
ĩdotata:arg.ſæpe allegatorũ iuriũ.c.nemo.de ꝯſec.diſ.j.
c placuit.j.q.2.& c.piæ mẽtis.16.q.7.& dictorũ ſup eis p
gl.& doc.q̃a tũc diceř bñ cauta eccľa q̃ñ dubitař de vi-
rib.fundãtis & ꝯſtruẽtis dotare ꝑmittẽtis vt deňř fideiuſ
ſores nõ obſtãte illo tit.C.ne fideiuſ.vel man.do.den. q
50 habet locũ ĩ dote mulieris & nõ eccľæ.¶† Trigeſimũ
quintũ priuilegiũ ponit Pau.ꝙ licet duo nõ p̃ſit eẽ dñi ĩ
ſolidũ eiuſdẽ rei.l.ſi ut certo.§.ſi duob.uehiculũ.ff.com
mo.l.hr̃dirate.§.pater.ff.de caſtrẽ. pecul. tñ ĩ dote vide-
mus duos ĩſolidũ dños, ſed vnus quo ad fictionẽ & quo
ad iuris ſubtilitatẽ.ſ.maritus.§ p traditionẽ.Inſti de rẽ-
rũ diui.& eſt tex.expreſſus.Inſti.quib.alien. licet vel nõ
alius quo ad ueritatẽ. ſ.ipſa mulier,text.in l.in reb.C.de
iu.do.ibi p hypothecã vẽdicare cũ eædẽ res ab initio u-
xoris fuerãt & nãliter in eius ꝑmãſerũt dñio,nõ.n.q̃ꝺ le
gũ ſubtilitate tranſitus earũ ĩ p̃rimonio fieri videař, iõ
rei veritas delata vel ꝯfuſa ẽ Ita tex.in d.l.ĩ rebus.§. ſed
vtrũ.veſ.dos ipſius mulieris ꝑpriũ ẽ p̃rimoniũ, ubi pul-
chre Bar.ꝙ ꝯpetit vxori rei vẽdicatio cũ res dotalis vẽ-
dicař ¶ Hoc priuilegiũ putat Pau.ñ ꝯpetere doti eccľæ,
cũ poſtquã ſemel dñium alicuius rei eccleſiæ acquiriř,
amplius regulariter nõ alienař. regula,ſemel deo dica-
tũ.reg.iur.lib.6.& quia eccleſia quæ Chriſti dř ſpõſa nũ
quam moritur,vt ipſe dixit ĩ j.q.2 cauſæ & nos diximus
ſupra j.art.p̃ntis q̃õnis, ideo non poteſt dari caſus dotis
repetendæ unde ergo dñium ſemel in eccleſia trãſlatũ
titu.dotis amplius nõ poterit ab eo reuocari, & ſic ipſa
ſola eccleſia facta ſibi dariõe dotis diciř remanere dñ ı
huius dotis,& licẽt prælatus habeat talẽ adminiſtratio
nẽ bonorũ,nõ põt illa alienare.alleg.Bal.in c.j. in verſi.
dicit imò lex qui ſeu dare poſ. & Deo tenebiř reddere
rõnẽ de illa adminiſtratione cũ dicãtur bona eccľæ bo
na pauperũ.adducit ẽt ꝙ p̄latus nõ põt renunciare iuri
hypothecæ ꝑ dote data vel ꝑmiſſa per dicta ſupra.ĩ 7.
priui. ita reſidet Pau. ¶ Tu ꝯſidera ꝙ Pau.vř velle pra-
cticã huius priuilegij ꝯſiſtere in vẽdicatiõe rei dotalis q̃
fieret cũ dos eẽt reſtituẽda vel alienata,& q̃a dos eccľę
eſt ꝑpetua,& nõ reſtituenda nec alienabilis,iõ vř ꝯclu-
dere ꝙ hoc priuilegium nõ habeat locũ in dote eccľæ,
& hoc eſt falſum:quia priuilegiũ principiř habet inten
tũ ꝯtra regulã l.ſi vt certo.§.ſi duobus uehiculſi.ff.com
mo.ꝙ licẽt duo nõ poſſint eſſe dñi ĩſolidũ vnius rei eo-
dẽ tp̃e,tñ ſecus eſt ĩ dote:q̃a poterũř eſſe.ſ. uir & vxor p
iura ſuperius alleg.Videamus mõ, an hoc ſit ẽt in dote
eccľæ,& dicendũ ẽſt ꝙ ſic & multo fortius, nã ut ſupra
uidiſtis,vir ſeu maritus ex ſubtilitate iuris dř dñs,& ſ̃m
quoſdã in eũ trãſiſſe directũ dñium.l.doce ancillã C.de
rei uendi.vbi de hoc ĩ caſu vero nr̃o propriè dñium do
tis eccleſiæ eſt penes duos in ſolidũ eodẽ tp̃e. ſ. penes ip-
ſam eccleſiã,ut ẽt dicit Pau. & eſt ẽt apud Ieſum Chri-
ſtũ,cum dñium dotis & rerũ eccleſiarũ directũ ſit Ieſu
Chriſti, & bona eccleſiarũ dicaňř de patrimonio Ieſu
Chriſti ſuo sãguine acq̃ſita.c.cũ ſ̃m.& ibi Abb.in 5. no
ta.de p̃bẽ & in c.cũ ex eo.de elec. ibi de p̃rimonio Ieſu
Chriſti ditati.& plene p do.Feli.in c.ꝯſtitutis.in 9.col.ĩ
verſ.dñium.de reſcrip.& in c.q̃ in eccleſiarũ.in 14. col.
de ꝯſti.& dicemꝰ latè j.ĩ 8.q.prin.ĩ 7.ar. cũ tractabimus
51 de iure pa.fundato p p̄latũ de fructibus eccľæ,† nã ipſe
Chriſtus diciř verus maritus eccľæ,vt diximus ſupra in
j.art.vñ hoc priuilegiũ magis ꝯpẽtit eccľæ & Ieſu Chri
ſto,q̃ vxori & marito,cũ ibi in marito impropriè, hic
aũt in Ieſu Chriſto marito eccľæ propijſſimè.¶ Et plus
in caſu nr̃o: q̃a quãuis maritus ut dñs dotis agere vellet
neceſſe eſſet ꝙ ipſe ageret,nec hẽt p̃ſonã q̃ ſine eius mã
dato agere poſſet, nec vt adminiſtrator dotis admitti,
& tñ Ieſus Chriſtus hẽt prælatũ eccľæ q abſq; dubio ad
miniſtrare põt oĩa bona eccleſiæ ſine alio mãdato Ieſu
Chriſti d.c.cũ ſ̃m.& dicemus latè in d.8.q prin.in 7.ar.
¶ Et ſi diceres,tu dixiſti in proximo p̃cedenti articu.in
verſi tu aduerte ꝙ neſcio videre maritũ hr̃e plus iuris ĩ
dote vxoris q̃ p̄latus in dote eccleſiæ, quia maritus fa-
cit fructus ſuos,ſed prælatus dẽt de illis viuere & reliqua
diſtribuere cũ ſit adminiſtrator, ad hanc obiectionẽ re
ſpõdeo primò,& poſſẽ fateri illã ꝑcedere quo ad p̄latũ,
& nõ quo ad Ieſum Chriſtũ qui eſt verus ſponſus, cuius
noĩe p̄latus adminiſtrat & diſpẽſat ¶ Reſpõdeo & for-
tius obiectionẽ ꝑcedere quo ad fructus quos maritus fa
cit ſuos ꝑꝑ onera m̃rimonij q̃ ſubſtinet, ſed quo ad ius
agẽdi & quo ad demõſtrationẽ veri dominij & ad illiꝰ
adminiſtrationẽ poſſet dici maius ius, vel talẽ æquale
habere p̄latus q̃ maritus,vel cũ marito,nã retenta vera
opinione ꝙ ad maritũ tranſeat tñ dñium utile dotis,
poterit ne vẽdicare rẽ dotalẽ ſine vxorẽ?certe nõ, vt p
doc.in d.l.doce ancillã.C.de rei vendi.& p Bar.& doc.
in d.l.ĩ rebus.C.de iure do.& tñ nulli dubium eſt ꝙ p̄la-
tus licẽt noĩe eccleſiæ vel Ieſu Chriſti tacite,expreſſe tñ
& ſine mãdato proprio nomine põt vẽdicare rẽ eccľę,
vt ĩ d.c.cum ſecũdum. ergo dicẽdum priuilegium do-
tis mulieris de duobus dominis in ſolidum eodẽ tp̃e cõ
tra reg.l.ſi vt certo.§.ſi duobus uehiculum.ff.cõmo.ha
bere locũ etiam in dote eccleſiæ nõ ſolũ in duobus do
minis,ſed in tribus.ſ.in eccľa,in Ieſu Chriſto, & ĩ recto
re ſeu p̄lato in eccleſia ut in vxore. in Ieſu Chriſto pluſ
quã in viro,in p̄lato ut in marito.¶ Nec ob.id quod di-
xit Pau.in dotẽ eccleſiæ nõ cadere rei vendicationem.
cũ ſit perpetua & nõ reſtituenda,& inalienabilis: quia
ut ſ̃. diximus hoc priuilegiũ dominij apud plures nõ ſo
lũ conſiſtere in rei vendicatione, ſed in quã plurib.alijs
¶ Sed fortius reſpondeř rei vendicationem poſſe cade-
re in aliqua re dotis eccleſiæ,nã licẽt non ſit reſtituẽda,
nõ ne dotãs potuit aliquam rem tradere & directũ do-

minium

min iũ transferre & poſteà iterũ retinere, vel alius de
facto aliquã rẽ dotis eccleſiæ retinere, ſeu male aliena
ri p aliquẽ rectorẽ & per ſuceeſſorẽ vẽdicari, certe ſic,
vt ad oculũ patet, ergo ceſſent rõnes Pau. ¶ Et ſi dice-
res, ad quid ponderaſ dñiũ Ieſu Chriſti cũ nõ ſit in ter-
ris, ſed ſedet ad dexterã dei patris oĩpotentis? dico eiꝰ
noĩe eſſe Papam in terris, qui eius noĩe de dotibus &
patrimonio eccleſiarum ad ſuũ libitũ diſponere põt,
multo magis q̃ rector vel prælatus. vt late dicũt Mod.
oẽs, & p̃ſertim do. meus immortalis Fel. in d. c. quæ in
eccleſiarũ. de ꝯſtit. ¶ Trigeſimũ ſextũ priuilegiũ po-
52 nit Pau. † ꝙ ſicut licèt maior. 25. annis regulariter ñ re-
ſtituaſ vt ex gñralitate totius ti. ff. qbus ex cauſis maio.
aꝰ ꝯtratio, & licèt non reſcindatur ꝯtractus venditiõis
dato ꝙ interuenerit alicuius partis læſio, ſi nõ vltra di-
midiã iuſti p̃cij. l. 2. C. de reſcin. vendi. & licèt videatur
gñale & ius cõe vt ꝯtractus dolo initus reſcindaſ. ff.
de dolo. & tñ ꝯtra iſta tria dicta eſt ſpãle in dotẽ mulie
ris ꝙ ſi cõſtituiſ dos facta rerũ æſtimatione, & in æſti-
matione decipiaſ alteruter ẽt maior 25. annis ẽt ſine
alterius dolo & nõ vltra dimidiã iuſti p̃cij, ſic deceptꝰ
reſtituiſ. quia nec ꝯuenit aut lucrari aliquẽ cũ dãno al-
terius, aut dãnũ ſentire p lucro alterius. l. iure. in fi. ff. de
iure do. eodẽ mõ credit Pau. a fortiori eccleſiã ẽt gau-
dere debere hoc priuilegio vel dotãtẽ in quẽcũque ca-
deret talis læſio? cũ hoc ẽt ſuadet rõ in iſto caſu ſicut ĩ
altero ſuperiori caſu dotis mulieris, imò eccleſia mi-
nus agit in talibus læſionibus, qa nõ debet ipſa p̃ſertim
locupletari cũ dãno tertij, nec deteriorari pp lucrũ pri-
uati. ¶ Circa ꝓximè dicta in hoc priuilegio ĩ quo põde-
raſ æſtimatio dotis, qa in hoc poſſet interuenire dolus
vel deceptio vltra dimidiã iuſti præcij; intellige hmõi
æſtimationẽ fieri illis modis, & ad illos effectus, de qb9
diximus ſ. in 8. priuilegio, in verſi. vlterius procedit
Pau. ꝙ ſicut ſi cõtingat. ¶ Dicẽt ꝙ qñ læſio eſſet eccle
ſuccurreret, eccleſiæ ẽt per viã reſtitutionis in integrũ
vt in c. auditis. & p totũ de ĩ integ. reſti. igitur pro bene
ficio eccleſiæ erat illi ꝓuiſũ ſine hoc priuilegio, & lex
hoc ſequitur inquãtũ hoc priuilegiũ ꝯcernit dotatẽ ec
cleſiã nõ eſſe priuilegiũ eccleſiæ, ſed dãnoſum illi, qa
aliàs dotãs nõ poſſet ſibi ſuccurrere ei obſtãtib. ſupra-
dictis iuribus gñalibus, & mõ p hoc priuilegiũ dotis
ſibi ſuccurrereſ, iõ poſſet dici illud nõ extendi ad dotẽ
eccleſiæ ex hac ſimilitudine, qa eẽt dãnoſum eccleſiæ
cũ magis fauendũ ſit doti ecclæ q̃ ſecularis, ſæpe alleg.
l. ſunt pſonę. ff. de relig. & ſum. fune. c. ad audiẽtiã. ð ho
mi. & diximus ſupra ĩ p̃cedẽti & p̃nti art. ſi fauorabi-
lior dos eccleſiæ, ergo a dote mulieris ad dote eccleſię
licitum eſt argumentari tanquam a minori ad maius
ſi in dote mulieris, multo magis in dote eccleſiæ, non
autem de maiori ad minus, uel de minori ad maius ne
gatiue vulgatis iuribus. ¶ Vnde dicerem in dotante ec
cleſiã hoc nõ procedere ex priuilegio dotis, ſed potius
illa alia rõne, qa eccleſia nõ debet adhibere fraudẽ in
ſuis ꝯtractibus. c. p tuas. de dona. & gl. ſing. in c. hoc ius
porrectũ. 10. q. 2. q̃ dicit ꝙlꝫ laicis liceat in ꝯtractib. ſe
decipere, tñ iſtud nõ lꝫ eccleſiaſticis pſoni, q̃ gl. alleg.
& aſſequiſ. Butr. & Abb. ĩ c. ĩ ciuitate. de uſur. & pul-
chre ꝙ eccleſia nõ debet adhibere fraudẽ, ponit Ro-
ma. ĩ ſuis ſing. ĩ littera ſ. ĩ ſing. incipiẽte vẽdi. & ideo vo
lũt Hoſt. & Io. an. in c. ꝯtinebatur de his q̃ fiunt a p̃la. ſi
ne cõſenſu ca. per illũ tex. quẽ ſic intelligũt. & p tex in
c. cũ inter canonicos ſenẽſes. ꝙ licèt ſi res vẽdatur duo
bus ab eodẽ ille p̃fertur cui fuit prius tradita q̃uis alter
priorẽ habuerit ti. l. quotiens. C. de rei vendi. tñ hoc nõ
hẽt locũ in pſonis eccleſiaſticis vẽdẽtibus, qa tũc ſem-
p erit potior primus emptor & nõ ſcd̃s, ſi ſcd̃o fuerit
prius tradita res de quo tñ plene p do. meũ Iaſo. in d. l.
quotiẽs ĩ 7. col. in uerſ. ſeptimo principaſr limita, vbi
late & plura inuenies ad ꝓpoſitũ, & ex iſta via poterit
53 cõcludi cũ Pau. & nõ ex via dicti priuilegij. ¶ † Ponit
Pau. trigeſimũ ſeptimũ priuilegiũ dotis mulieris ꝙ in
maritũ trãſit actio vtilis ſine ceſſiõe ĩ nominibus debi
torũ datis p mulierẽ marito ĩ dotẽ. l. j. & 2. & ibi gl. C.
de actio. & oblig. ¶ Et hoc priuilegiũ ñ deducit ad dotẽ
ecclæ, qa reuera nõ cadit hoc mõ cũ diximꝰ. ſ. ĩ 35. pri
uilegio actio q̃ ꝯpetit ecclę ꝯpetit p̃lato, & ſic ſi directa,
directa, ſi vtilis, vtilis, poſſet bñ habere locũ qñ noĩe
debitoris delegareſ p dotãtẽ de quo late diximus ſu-
pra ĩ ꝓximo p̃cedẽti art. ĩ verſi. 6. Pau. dicit Et p iſta sũt
expedita oĩa priuilegia mulieris poſita p Pau. deducta
ad priuilegia dotis ecclæ, nota oĩa qa noua & bñ dicuſ
ſa, & iõ placere debẽt. & puto Pau. ĩ hoc voluiſſe imi-
tari Roſ. Beuebetanũ ĩ hoc tract. q aliquas hmõi ſimi
litudines adduxit. ¶ Ex dictis ĩ hoc octauo art. dř ꝯclu-
ſio dotẽ ecclæ gaudere illis priuilegijs quibus & dos
mulieris p dicta ĩ j. 7. & 8. art. imo magis eẽ fauẽdũ doti
ecclæ q mulieris p dicta ĩ 7. art. ĩ ver. & ĩ dubio. & ĩ 8.
art ĩ pri. & ĩ pluribꝰ alijs locis maxime ĩ 36. priui. ¶ Ex
iſta cõcluſiõe ĩferunſ plura. Et primũ ꝙ ẽt iudæus co-
giſ dotare eccleſiã p eũ fundatã ſicut cogiſ iudęus fi-
liã chriſtianã dotare vt diximus ſupra in j. priui. ¶ Se-
cũdò ĩferſ. ꝙ ſicut mulier & qlibet maior 25. annis nõ
excuſaſ quocũq; priuilegio ẽt velleiano, eodẽ mõ ſi ꝓ-
miſit dotẽ ecclæ ñ excuſabiſ vt. ſ. ĩ ij. priui. ¶ Tertiò in-
ferſ, ꝙ ſicut dos incerta marito ꝓmiſſa petiſ certi ꝯdi
ctione, & ad arbitriũ boni viri p̃ſtaſ, eodẽ mõ ĩ dote ĩ-
certa ꝓmiſſa ecclæ, qñ de facto ſic accideret p dicta
ſ. ĩ 4. priui. ¶ Declara hãc illationẽ ꝙ bonus vir dicaſ
ĩ dote ĩcerta ecclæ ꝓmiſſa diœceſanus & nõ alius: vt ĩ
d. 4. priuil. ĩ uerſ. tu dic hoc. ¶ Quartò inferſ, qa ſicut p̃-
ferſ dos ĩ hypotheca cuicũq; creditori ſiue ꝯſtãte ſiue
ſoluto mřimonio. Ita & dos ecclę ĩ dote ſeu parte illiꝰ
recuperãda a ꝓmiſſoř ſeu a rectoř alienãte ut ĩ 5. priu.
¶ Quinto inferſ, ꝙ ſicut fingiſ actio ex ſtipulatu ĩ dote
mulieris, ſiue valida fuerit ſiue ñ, & ex hoc ꝓueniũt ali
quæ vtilitas ipſi doti, eodẽ mõ ĩ dote eccleſiæ: qñ de fa-
cto ĩ pricipio omiſſa fuit: fingetur actio ex ſtipulatu ẽt
ꝙ oõ ĩteruenerit ꝯtra dotãtẽ nõ dãtẽ dotẽ uel p̃latum
illã diſtrahẽtẽ vt diximus ſupra in 6. priuileg. ¶ Inferſ
ſextò, ꝙ ſicut ꝓ dote dãda vel reſtituẽda induciſ mari
to & vxori tacita hypotheca bonorũ: eodẽ mõ tene-
biſ de euictione ille q dederit dotẽ eccleſiæ, ut ĩ 7. priu.
¶ Septimò ĩferſ, ꝙ ſicut bona dotãtis mulierẽ ſunt hy-
pothecata uiro ꝓ euictiõe, caſu quo cõtigerit pire cũ
illa diſtinctiõe: an dos ſit ꝓmiſſa æſtimata vł inæſtima
ta, eodẽ modo ĩ dote eccleſiæ. ¶ Declara hãc illationẽ
primò, ꝙ ĩ dote ecclæ nõ eſt neceſſaria illa diſtinctio:
an dos ſit æſtimata uel ĩæſtimata: qa oĩno tenebiſ dãs
dotẽ vt diximus ĩ d. 8. priuilegio. in verſi. tu conſidera.
¶ Declara ſecũdo, ꝙ licet qñ extraneꝰ dederit vł ꝓmi
ſerit dotẽ mulieri teneaſ ad duplum ſi interuenit ſti-
pulatio, tñ hoc ñ habebit locũ ĩ dote ecclæ, qa ſolũ ad
ſimplũ tenebiſ & nõ ad duplum ut diximus ĩ d. 8. pri-
uileg. in verſ. tu circa hoc ſi tene. ¶ Declara tertiò hãc
illationẽ, ꝙ ſi dos ecclæ cõſiſtat ĩ re ĩæſtimata p̃cedẽte
ꝓmiſſiõe vel pollicitatiõe, eã euicta aget p̃latus ecclæ
ꝯtra dotãtẽ dicta actiõe ex ſtipulatu vel pollicitatiõe,
ut in d. 8 priuilegio. ĩ verſ. ꝓcedit vlterius Pau. ĩ ſua di-
ſtinctione. ¶ Declara quartò, ꝙ ſicut ſi nulla p̃ceſſerit
pollicitatio ſeu ꝓmiſſio ĩ dote mulieris ñ teneſ mulier
de euictiõe, ita nec dãs dotẽ ecclæ tenebiſ de euictio-
ne vt in d. 8. priuilegio ĩ verſ. ſi aũt nulla. ¶ Declara qn
tò, ꝙ q̃uis nulla p̃cedẽte pollicitatione ſeu ꝓmiſſione
ĩ dote mulieris ſi dederit ĩ dotẽ rẽ alienã doloſe nõ te
nebiſ de dolo rõne honoris mřimonij: ita nec ꝯtra pa
tronũ q fundauit & ꝯſtruxit ecclã & habebat illã dota
re & dederit doloſe rẽ alienã illa euicta rõne honoris
patronatus nõ tenebitur de dolo ut diximus ĩ d. 8. pri
uilegio. ĩ verſ. tu uerò ꝯclude quicqd dixerit Pau. ut eũ
retulimus ibidẽ in verſ. proſequiſ Pau. materiã: niſi do
tãs eẽt ille q nõ fundauit nec ꝯſtruxit, p ea q̃ diximus
ibidẽ ĩ verſ. tu uerò cõclude. & in ver. & ſi tu diceres.
¶ Declara ſextò iſtã illationẽ, ꝙ ſi ꝯtingat deterioratio
dotis mulieris, ita ĩ dote ecclæ periculũ erit ecclę diœ
ceſani vel rectoris. iuxta dicta in d. 8. priuilegio in uerſ.
ulterius ꝓcedit Pau. & ĩ verſic. tu cõſidera. & in uerſi.
aut nos dicemꝰ. & ſequẽ. verſ. uſq; ad verſ. poſtea dicit
Pau.

Pau. ¶ Declara ſeptimo hanc illationē tantū habere locum, ꝙ nec mulier, nec ꝓlatus eccleſiæ poterunt renunciare iuri tacitæ hypothecæ in præiudiciū patris vel eccleſiæ, vt in d. 8. priuilegio. in verſi. poſtea dicit Pau. cū ſeq. ¶ Declara octauò dictā illationē, ꝙ ſi extraneus dotē pro muliere dederit & incontinenti nō fuerit ſtipulatus dotē ſibi reſtitui, tunc ſingetur mulieri ſtipulata eodē modo, hæc fictio poterit prodeſſe eccleſię licèt non in caſu reſtitutionis dotis cū reſtituenda non ſit, in caſu tñ contra detentores dotē eccleſiæ, vt in d. 8. priuilegio, in verſi. vlterius dicit Pau. ꝙ ſi. ¶ Declara nono hāc illationē ꝙ intantū dos eccleſiæ nō ſit reſtituenda ꝙ nō valeret pactū de dote reſtituenda ꝓ ſono eccſa ditura, vt ī d. verſ. vlterius. dicit Pau. ꝙ ſi. & ī verſ. notandū eſt tñ ¶ Infero octauò, ꝙ ſicut bona minoris ēt immobilia venduntur pro dote promiſſa conſtituēda cū decreto tñ iudicis: eodē modo bona minoris poterūt vendi pro dote ꝓmiſſa conſtituēda eccleſiæ nō ſolū cū iudicis decreto, ſed ſine, vt diximus ſupra ī 10. priuilegio & ī hac q. in 3. art. ¶ Infero nono, ꝙ ſicut res q̄ ſubiaceat reſtitutioni puræ uel ſub ɔditione, pōt dari in ſupplementū dotis vel legitimæ filij: eodem mō poterūt dari in ſupplemētū dotis, vt in 11. priuileg. ¶ Declara primo hanc illationē ꝓcedere in dote vel ſupplemento dotis eccſæ, ꝙ poſſit dari res ſubiecta fideicōmiſſo, nō tñ in fundo: quia ſi eſt ſubiectū fideicōmiſſo eſt ſecus, ꝑ ea q̄ late diximus in d. 11. priuilegio in verſ. ſed cōtra hāc. & in ver. ideo dicerē. & ibi vide rōnes differentiæ ¶ Infero decimo, ꝙ ſicut grauatus reſtituere qđ ſibi ſupererit poſt mortē, intelligiſ ſaltē quartam partē ſine diminutione, niſi diminuerit ratione dotis cōſtituendæ vel reſtituēdæ: hoc ēt modo ꝓ conſtituēda dote eccleſiæ ut ſupra. in 12. priuilegio. ¶ Infero vndecimo ꝙ ſicut dos pręfertur oībus creditoribus ēt tpe & tacitā hypothecā habentibus: eodē modo in dote eccleſiæ præferet eccleſia anterioribus creditoribus ēt tpe & tacitā hypothecā habentibus contra bona habentis dotari vel ꝓlati dilapidantis vt diximus ſupra ī 13. priuilegio. ¶ Infero duodecimò, ꝙ ſicut ſolutū cā dotis indebitæ qñ quis credebat ad illud teneri, datò ꝙ nō tenereſ non repetitur vt indebite ſolutū: ſi ſuo noīe ſoluit, eodem mō in dote eccleſiæ, qđ tñ procedit potius ex priuilegio piæ cauſæ q̄ ex priuilegio dotis, vt diximus in 15 priuilegio. ¶ decimo tertio infero, ꝙ ſicut mulier paciſcendo de dote nō poterit facere deteriorem ſuā dotem, ita nec eccleſia ſeu eius ꝓlatus vt diximus in 16. priuilegio. ¶ Infero decimo quartò, ꝙ ſicut mulier miſſa in poſſeſſionem cā legatæ dotis ſeruādæ lucraſ fructus, eodem mō rector eccleſiæ, licèt hoc ſit priuilegiū potius rōne legati q̄ dotis, ut diximus in 19. priuilegio. ¶ Infero decimo quintò, ꝙ ſicut dos ſortiſ perſonalē adhuc propria dote nō effecta eodē mō ī eccleſiæ ut ī 20. priui ¶ Infero decimo ſextò, ꝙ ſicut muliere dānata ꝓ aliquo crimine nō publicantur bona eius, ſed maritus ei ſuccedit: ſic pro crimine ꝓlati non ɔfiſcanſ bona eius, ſed illi eccleſiæ cui fecit iniuriā applicātur, ut pulchre diximus ſupra in 21. priuileg. ¶ Infero decimo ſeptimò, ꝙ ſicut ī ambiguis pro dote mulieris iudicaſ, & ita & fortius pro dote eccleſiæ, vt ī 22. priuileg ¶ Infero decimo octauò, ꝙ ſicut mulier ī obligationibus ſuis alieno noīe interpoſitis iuuareſ velleiano nō tñ dotē promittendo; quia non iuuareſ velleiano: eodē mō ſi mulier dotē eccſæ ꝓmitteret ut dictū eſt ī 24. priuileg. ¶ Infero decimo nonò, ꝙ ſicut lex vel ſtatutū generaliter loquēs non cōprehendit dote, eodem mō in dote eccleſiæ exēplificando vt in 24. priuileg. ¶ Infero vigeſimò, ꝙ ſicut in generali renūciatione iuris nō uenit renūciatio iuris dotis petēdæ: eodem mō nec ī dote eccleſiæ, exēplicādo ut in 25. priuileg. ¶ Infero vigeſimo primò, ꝙ ſicut ſi appareret duo inſtrumēta eodē die cōfecta ꝓſumeſ prius factū inſtrm dotis, ita & in dote eccleſię, vt in 29. priuileg. ¶ Infero vigeſimo ſcđo, ꝙ ſicut bona dotalia mulieris ſunt inalienabilia, ita & in dote eccleſiæ, ut in 27. priu. ¶ Infero vigeſimo tertiò, ꝙ ſicut iudex in cauſa dotis pōt breuiores dilationes dare, ita & ī cā dotis eccſiæ, ſiue exigaſ a ꝓmittēte ſiue a rectore dilapidāte vt dixim⁹ in 28. priui. ¶ Infero 24. ꝙ ſicut traditio ſine cā trāſfert dñiū in dote, licèt regulariter ſit ɔtrariū, eodē mō traditio facta eccleſiæ ītelligiſ facta cā dotis, licèt nulla appareat cā & trāſferat dñiū vt ī 29. priuile. ¶ Declara hāc illationē qñ fundās vel dotās aliqd daret eccleſiæ, q̄a ꝓ dote intelligereſ datū, ſecus ſi ab extraneo, q̄a nō ītelligeſ cā dotis, vt diximus pulchrè in d. 29. priuilegio, ī verſic. tu aduerte Pau. hic velle, ſecus ēt in ſolo dotante ꝑ ibidē dicta ī uerſ. ſed circa hoc ɔſidera. ¶ Infero uigeſimo quintò: ꝙ ſicut pater in uita teneſ dotare filiā, licèt nō teneret ī uita ſibi dare legitimā q̄ æquiparanſ, eodem mō creās bñficiū tenebiſ illud dotare in uita, nō expectata eius morte, ut ī 30. priuil ¶ Et ex hac illatiōe inferſ ad altā q̄ſt. ꝙ ſi teſtōr creauit bñficium in teſtō cū ɔſenſu ordinarij, licèt nō moriaſ, in uita illud dotare tenebiſ, ut in dicto 30. priuil. in uerſ. guſta hoc. ¶ Infero uigeſſimo ſextò, ꝙ ſicut maritus ɔuetus in reſtōne dotis nō teneſ niſi ī q̄tū facere pōt, eodē mō nec ꝑſon⁹ q ad dotē eccłę teneſ, ɔpelleſ illā dare ſi illa data cogeret mēdicare. qđ qualr ꝓcedat habeſ in 33. priuilegio, ubi pulchre. ¶ Infero vigeſimo ſeptimò, ꝙ eo mō quo ti. C. ne fideiu. uel mā. do. den. habet locū in dote mulieris, eodē mō & in dote eccleſiæ qđ tñ nō ex toto ꝓcedit, ut dr̄ in 34. priuil. ¶ Infero uigeſimo octauò, ꝙ ſicut duo inſolidū eodē tpe dñr dñi rei dotalis. ſ. vir & uxor, eodē mō & multo fortius tres eodē tpe dicunſ dñi dotis eccleſiæ, vz. eccleſia Ieſus Chriſtus, & ꝓ eo papa, & rector illius, ut late & pulchre diximus in 35. priuil. ¶ Vigeſimo nonò infero, ꝙ ſicut in dote mulieris etiā maior reſtituiſ, & q̄uis nō ſit ultra dimidiā iuſti ꝑcij deceptio, nec cū dolo, tñ alter cōiugū decept⁹ reſtituiſ & ɔtractus reſcindiſ, qđ alias nō fieret, idē erit & in dotāte & in eccła, ut in 36. priuil. ¶ Declara hāc illationē ꝓcedere ex priuilegio dotis reſpectu dotātis, reſpectu uero eccleſiæ nō, ſed alijs reſpectibus ut in dicto 36 priuilegio diximus in uerſ. circa ꝓxime dicta cū ſeq. ¶ Infero trigeſimò, ꝙ ſicut ī maritū trāſit actio utilis ſine ceſſiōe ɔtra debitorē dotis, eodē mō trāſit in eccleſiā ɔtra debitorē delegatū datū in dote ꝑ dotātē, ut in 37. priuile. Et ex his habemus oīa reducta ſub breuitate.

¶ Nonus articulus v. q. princ. j. part. j. Libri.

1 *Expenſa facta in exigenda dote mulieris deducuntur a dote, licèt in dote eccleſia diſtinguatur aut uictus fuit condemnatus ad expenſas, aut non.*

QVæro nono: q̄a in ꝑcedenti artic. ſatis eſt dictū de exactione dotis, & in ſi 7. artic. incidenter fuit tactum cuius expenſis fiat exactio, iō hic

1 magis in ſpecie, † an expreſſæ quas forte fecit ꝓlatus ī dote exigēda deducanſ a dote, ſicut de dote mulieris. & Spec. in ti. de dote poſt diuor. reſti. §. formatis. verſ. illud ēt q̄riſ poſt allegationes hīc inde factas diſtīguit, ꝙ aut q uincit exigens dotē habuit uictū ɔdēnatū ad expēſas, & det ab illo hr̄e expēſas. c. calūniā. de pœn. l. ꝓpter rādū. C. de iudi. aut iudex non ɔdēnauit ad expēſas, & uictor agat ɔtra eū pro illis. l. ſancim⁹ C. de iudi. Et ī j. caſu qñ iudex ɔdēnauit uictor hēt actionē iudicati ſi ſuccubuit ex cā iniuſta, eſt qđ ſibi importeſ ſequiſ Pau. in d. 3. parte in 14. & ult. q. 2. cauſę. ¶ Tu ɔſidera ꝙ idē Pau. ī ſi 12. q. 2. cāæ in ultimis uerbis tenuit dotē debere exigi expēſis dotis, ut & nos dixim⁹ ī ultimis uerbis 7. art. ego dicerē ꝙ aut pñt exigi a uicto & ſic a dotāte ɔuēto ad expēſas ɔdēnari, aut a iudice nō ɔdēnāte iuxta diſtinctionē Spec. de qua ꝓxime & nō auferētēt a dote. ſi uero ꝑdictis modis hāberi nō poterūt, dicerē q̄a ſi dictę expēſę auferanſ ab eſſentia & ſuba dotis dos diminueret & n̄ diceret ſufficiēs: ꝑut dos debet eē, & ꝑſonus debet dare ſufficiētē dotē ut j. diceſ ī. 12. art. illis remedijs & actionib. q̄bus pōt agi ad dotē de q̄bus in ꝓximo art. & alijs bñ diximus, & j. ī alijs. arti. diceſ, poterit iterū agi ꝑ prælatū ɔtra ipſū dotātē, uerū ſi nō eſſet ſoluēdo ne īſufficiēter dotata remaneat, eccleſia

eccleſia,prælatus habebit ex fructibus, & non ex ſub-
ſtãtia dotis,per ea quæ diximus in præcedenti artic.in
33.pn.in verſi.& aduerte.

Decimus art.5.q.princi. j. partis. j. Libri.

1 Dotatio eccleſiæ debet fieri ante affixionem primi lapidis.
2 Diœceſanus poteſt ædificanti dare dilationem pro danda dote cum obligatione inſtrumentali tamen.
3 Intellectus ad cap. placuit. 1.q.2.
4 Dote non conſignata à conſtruente eccleſiam, epiſcopus eam conſecrans tenetur eam de ſuo dotare.
5 Diœceſanus in appoſitione primi lapidis vel in conſecratione videns non ſufficientem obligationẽ inſtrumentalẽ factã per fundantem vel eccleſiã conſtruentẽ, poterit requirere fideiuſſores.

QVæro Decimò,an dotatio debeat fieri añ ɔſtru
ctionẽ eccleſiæ,vel ſufficiat ꝙ fiat poſt.ʹd Roc.
in hoc tract.in verbo & dotauit ĩ 37. char. in
fi.3.col.in 7.q dicit iſtã q.decidi ex tex.in d.c. nemo de
1 ɔſec.diſt.j.vbi habeť nemĩnẽ † eccleſiã ædificare debe
re anteq̃ ꝑficiat neceſſaria ꝓ luminarib. & pro ſtipen-
dijs miniſtrorũ, & ſic añ cõſtructionẽ eccleſiæ debet
dos aſſignari,ꝑ quẽ tex.ita ẽt ɔcludit gl.in c.piæ mẽtis.ĩ
verbo collata.16.q.7.& in c.cũ ſicut. de ɔſecr. eccl. vel
alta.& ibi Abb.& dicit idẽ tenere Io.de Ana.in ɔſ.ſuo
24.inci.j.iudex.dicit ẽt Roc.gl. ſubijcere ĩ d.c. cũ ſicut.
ꝙ ſi ꝑ errorẽ dos fuit omiſſa tꝑe quo ɔſtitui debebat,
poſtea poterit & debebit aſſignari alleg.illũ tex.& d.c.
piæ mẽtis.ĩ verbo collata.& dicit facere q̃ ipſe Roc.di-
xit in 2.q.d.verbi & dotauit.vbi tractat ſi eccleſia ſit ſi-
ne dote,an ex dotatione illius acq̃rať iuſpa. ſiue eccl'a
ſit ɔſecrata ſiue nõ,de qua nos erimus dicturi.j.in ꝓxi-
ma ſeq.q.pri.ĩ j.art.& dicit ẽt aliq̃d ſe dixiſſe 14.q.d.ver
bi & dotauit.vbi reuera quaſi nihil dicit,& ĩ 4. q. verbi
ɔſtruxit.vbi tractat,an q̃ ɔſtruxit poſſit cogi dotare ec-
cleſiã vel capellã de quo in ſeq.art.dicemus.Subdit. n.
Roc.ꝙ licèt a principio ɔſtitui debeat dos eccleſię,ſuffi
cit tñ ꝙ ɔſtruens vel ɔſtruere volẽs ſe obliget ad tradẽ-
dã ipſam dotẽ.alleg.Arch. in d. c. nemo. & ita reſider
do.Roc.ĩ hoc art.¶ Tu vltra eũ dic nos ſupra dixiſſe ĩ
3.q prin quõ & in quo loco fundãda ſit eccleſia ĩ 9.art.
& qñ quis dicať fundare eccleſiã,dixim⁹ ibidẽ in 11.art.
& qñ incipiet ɔpetere iuſpa. cũ incipit fundare eccl'ã.
vel poſtq̃ incepit vel poſt ɔſe.diximus late ſupra in 4.q.
prin.in 9.art.Et Pau.in hoc trac.in 3.parte ĩ j.col.ĩ verſ.
2.q̃ro.tenet ꝙ ep̃s anteq̃ cõſenſũ adhibeat de neceſſita
te debet requirere ꝙ fundãs aſſignet dotẽ pro ipſa ec-
cleſia fundãda.alleg.d.c.nemo. & §.j.ĩ Auth. & nullus
fabri.oratio.domũ.col.5.vbi ponit Pau. ad q̃d iſta dos
req̃rať,de quo diximus ſupra ĩ hac q.prĩ.ĩ j. art. Sed vl-
tra eos adde dotẽ a principio req̃ri voluiſſe tex.ĩ Auth.
vt determ.ſit num.cler.§.j.colla.j.& clare voluit Arc.
& Domi.& ſcribẽtes in d.c.nemo,vbi vt ſæpe ſupra di
xim⁹ apoſtillãt vẽrbũ diffiniat poſitũ ĩ illo tex.i. diffini
tiue tradat vł ad tradẽdũ ꝑ publicũ inſtr̃m ſe obliget
ſolẽniter,& ſic volũt dotẽ debere aſſignari cũ adhibeť
ɔſenſus diœceſani a principio:q̃a aliter eccl'a nõ debet
fundari,tenet ẽt iſtã ɔcłonẽ,ꝙ dos a principio dari de-
beat,Io.and.do.Card.& Abb.in d c.cũ ſicut.de ɔſe. ec
cle.vel alta.& Gof de Trano in ſua ſumma de ɔſec. ec
cle.vel alta:ĩ verſi itẽ notãdũ ẽ.quẽ ſeq̃tur ibidẽ Hoſt.ĩ
ſumma d.ti.& voluit ſumma directoriꝫ iuris ĩ ti. de ec-
cle.ædifi.poſt pri.& Bal.nouel.ĩ trac.de dote ĩ j. parte ĩ
j col.vbi ɔcludũt oẽs p̃dicti eccleſiã nõ poſſe fundari,
nec primus lapis ĩ ea apponi,imo nec dari licẽtia ipſã
2 ædificãdi,niſi pri⁹ dote ſufficiẽte ꝓ ipſa aſſignata.¶ † Be
ne verũ ẽ,ꝙ vt ſupra vidiſtis Arc.& Domi.ĩ d.c.nemo
apoſtillãt verbũ diffiniat ibi poſitũ,id ẽ diffinitiuè tra-
dat,& ſiue mõ ꝓbať cõcluſio ſupra formata ex d. tex.
vel & ſic alia eorũ expoſitio eſt ad dictũ verbũ diffiniat
id ẽ ad tradẽdũ ꝑ publicũ inſtr̃m ſolẽniter ſe obliget,q̃
apoſtilla & declaratio ad illũ tex.ĩ d.c.nemo.licet Arc.
3 & Domi.nõ dixerint,ꝓbať ꝑ tex.† in ca.placuit. j.q.2.
ibi niſi antea dotẽ baſilicæ & obſequiũ ipſius ꝑ donatio
nẽ chartulæ cõfirmatũ accipiat.iunctę gl.in verbo do
te.vbi dicit,ſed hic debet facere ĩſtr̃m ĩducẽdo illũ tex.
hoc mõ.nã vt volũt doc.in d.c.placuit.gl.& oẽs in d.c.
cũ ſicut.a pari ꝓcedũt datio dotis eccleſiæ,q̃ fieri debe
ret a principio,& ſic in limine fundationis.iuxta d. ca.
nemo.& illa dotatio q̃ deberet fieri añ cõſecrationẽ
ex quo omiſſa fuit a principio,imò dicerẽ maiorẽ rõ-
nẽ hr̃e diœceſanũ vt nõ conſecraret,niſi dos actualiter
4 traderet:† cũ de ſuo teneret.ſi poſtea dos nõ daret. vt ĩ
d.c.cũ ſicut.& ẽt quia ſi ſemel fuit deluſus a principio,
cũ eccleſia fuerit ɔſtructa & omiſſa datio dotis,ne mõ
iterũ deluderet in cõſecratione.quã habet diœceſan⁹
ĩ principio fundationis,quo caſu ſi bene daret licẽtiã
ædificãdi eccleſiã,& omitteret datio dotis, dũmodo il
lã ñ cõſecret, nec cõſecrari faciat,ñ tenebiť de ſuo do
taret arg.d.c.cũ ſicut.ſed ſolũ habebit cõpellere fundã
tẽ ad dotãdũ vt infra dicemus in art.vel aliũ q̃ doterre
perire,vt ille ſit p̃ronus ꝑ dicta ſupra in 4.q.prin.ĩ j.artĩ.
nec diœceſanus aliàs fuit deceptus ab ipſo p̃rono, cũ ſi
mus in limine fundationis quo tꝑe nõ poterat accidiſ
ſe alia deceptio,vt in cõſecratore, & nihilomin⁹ ſ̃m il
lũ tex.in c.placuit.iũcta gl.ſufficit ꝙ tꝑe cõſecrationis
ẽt ꝙ nõ tradat dotẽ obliget ſe ſolẽniter per publicũ in
ſtr̃m ad illã tradẽda:quãto magis hoc idẽ debet poſſe
fieri in limine fundationis,vt ſi nõ tradat dotẽ,ſufficiat
ſe obligare ad illã tradẽdũ ꝑ publicũ ĩſtr̃m, & nota iſtã
inductionẽ ad illũ tex.q̃a noua & vera ꝓbãs apoſtillam
Arc.& Domi.q̃ alias poſſet dici diuinatio.¶ Sed aduer
te primò,ſi forte cõtra iſtã inductionẽ poſſet dici ꝙ in
caſu c.placuit.nõ erat ille primus p̃ronus q̃ eccleſia cõ
ſecrari petebat,ſed alter ſuperueniẽs q̃ volebat cõſecra
ri facere eccleſiã nõ cõſecratã,nec cõſecrator erat pro
prius ep̃s q̃ ad hoc inuitabať,vt apparet ibi ep̃i inuitan
tur,q̃d fieri p̃ot cũ cautelæ ſ̃m ſtudio, vt in c. pontifices.
7.q.j.in q̃b.nõ militãt rõnes ſupra formatæ.¶ Tñ hoc
nõ obſtãte ꝓcedit inductio, na ille q̃ cõſecrari facit in
illo tex.eſt verus fundator ut ibi patet dũ diciť ſed ipſe
fundator.¶ Et q̃uis poſſit dici ꝙ in illo tex. nõ erat ep̃s
ꝓprius,in ſtãt et in eo rõnes de q̃bus.ſ̃.nã oẽs doc. ĩ c.
cũ ſicut.indiſtinctè tenẽt in quolibet ep̃o conſecratore
ꝙ teneatur dotare eccleſiã quã ɔſecrauit ſine dote,ſiue
ſit ꝓprius ep̃s,ſiue alienus,dũmodo cõſecrauerit,& ſic
militat hæc rõ in illo tex.¶ Alia vero rõ de deluſione
facta ꝓ fundatorẽ,licèt deceptio ñ ſit facta ipſimet ep̃o
extraneo,ſed ſuo diœceſano,tñ q̃a idẽ eſt deceptor. ſ.
fundator nouus cõſecrator ipſe decepiſſet diœceſanũ
ſuũ,nõ debebat illi fidẽ adhibere ẽt cũ inſtr̃o, cũ ſemel
deceperit diœceſanũ ſuũ per reg.ſemel malus &c.mili
tat ergo & in ipſo hæc ſecũda rõ.¶ Aduerte & ſc̃do ad
dictã inductionẽ:q̃a ſi bene pōderet gl.appoſita in d. c.
placuit.in verbo dotẽ.nã cũ opponeret de c. nemo. ꝙ
dos debuit dari a principio,dat duas ſolutiones.Primò
ꝙ ĩ c.placuit fuit omiſſum dare dotẽ, & iõ reſtaurãdũ.
Sc̃da ſolutio,ꝙ dederat dotẽ iuxta c.nemo. ſed hic de-
bet facere inſtr̃m,ſi igiť nos teneremus primã ſołonẽ
valeret inductio,vcꝫ vt omiſſum reſtaureť cũ obliga-
tiõe inſtr̃ali.Si tenemus ſecũdã ſolutionẽ,ꝙ prius dos
fuerit data ſed nũc fieret inſtr̃m, nõ valeret inductio,
tñ ego tenerẽ ñ fuiſſe prius datã dotẽ ꝑꝑ illa verba, nã
ñ leuis culpa ẽ iſta temeritas vt ſi ne luminarijs &c. &
ſic p̃ſuppponit dotẽ ñ datã.¶ Vñ inductio ſupra facta de
d.c.placuit.ẽ facta iũcta gl.cũ ergo gl. loquať de inſtr̃o
faciẽdo tꝑe cõſecrationis de dotẽ iã data tꝑe primi la-
pidis.ergo gl.ꝓbat primã cõcluſionẽ ſupra formatã. ſ.
ꝙ req̃rať traditio dotis,& nõ obligatio inſtr̃alis.¶ Et ſi
tu dicis,hoc nõ voluit gl ĩ iſta vltima ſolutiõe. voluit
tñ ĩ prima ſolutione:p̃ot dici ꝙ nec ĩ prima ꝓbeť.nã ĩ
prima dicit dotẽ omiſſam dari ĩ appoſitiõe primi lapi
dis,& iõ ẽ reſtaurãdũ.ſ.in cõſecratione,ſi reſtaurãdũ ĩ-
telligať eo mõ quo prius fieri debebat,& ſic tradẽda a-
ctualiter,ergo nõ cũ obligatione inſtr̃ali. igitur gl. nõ
probat & inductio illius tex.fuit facta iuncta gl.ergo ñ
militat inductio.¶ Tñ licèt gl.hoc non probet, non di
ſcederem ab inductione facta:q̃a dico illam probari ꝑ
ipſummet tex.nã in eo negari nõ p̃ot clare apparere
dotẽ non datã tꝑe primi lapidis,& vt ſupra eſt dictum

eſſet dãda tpe cõſecrationis & tñ ibi tex. vult ſufficere
dotationē per chartulam ideſt per inſtr̃m per quod ſe
obliget dotem determinatam dare.i.certã & ſufficiētē
ut dari debet & ſic nõ indigemus ſuffragio gl. & hãc ēt
opi. tenuimus ſupra in 7 art.in verſ.ſecundo modo ubi
diximus poſt Pau.ſtipulatione & inſtr̃o dotē eccleſiæ ꝯ
ſtitui poſſe abſq; traditiõe tunc facienda imò & pollici
tatione ut ibidē ĩ verſ.& Pau.ponit primo fortius de de
legatiõe debitoris ut ibidē ver.ſexto Pau.dicit licet Pau.
ponat duos alios modos.ſ. acceptilatione & remiſſio
ne,quos nos reprobauimus in d.7.art.ĩ verſi.quartò di
cit.& in verſi.quinto mõ,quãtò fortius ergo obligatio
ne inſtrali.Et ideo tenerē hoc dictũ ꝓcedere, prout te
nuit Arch.& Domi.vbi ſupra,quē vr̃ ſeq Roch.in vlti
mis verbis dictæ 7.q.ſuæ.¶ Ex cuius dictis colligit̃ alia
concluſio,vꝫ ꝙ ſi eccleſia fuit fundata omiſſa aſſigna
tione dotis,debet poſtea cõſtitui.alleg.gl.ĩ d.c.cũ ſicut
& tex.ĩ d.c.piæ mētis.in verbo collata 16.q.7 tu allega
ꝓ hoc tex.cũ gl ĩ d.c.placuit.j.q.2.imò dic meliꝰ,ꝙ ñ de
bet cõſecrari niſi facta aſſignatiõe dotis q̃ fuit omiſſa
ĩ principio fundationis.idē voluerunt Arch.Do. Goſ.
Hoſt.Io.an.do Card. Abb.& Bal.nouel.in locis alleg ĩ
ꝓxima p̄cedente cõcluſiõe.¶ Ego aũt dicerē ſufficere
obligationē inſtralē per tex.in d.c.placuit.j.q.2.ſicut di
ximꝰ ſufficere hmõi obligationē ĩ appoſitione ĩ prima
rij lapidis in cõcluſione præcedenti : quia ita videt̃ ſo-
5 nare tex.in d.c.placuit,in verbo chartula. ¶ † Dicerē
ēt ꝙ ſi diœceſano in appoſitione primi lapidis vel con
ſecratori in ipſa cõſecratione nõ uideretur ſufficiens
obligatio inſtrumentalis,quæ fieret per fundatorē vel
faciētē eccleſiã cõſecrari,poterit reqrere fideiuſſores,
& illos habere,vt diximus ĩ 8.proximo art.in 34. priu.
Reliqua pertinētia ad hũc art.vide infra in 18.art.

¶ Vndecims articul. 5.q.princi.j.partis.j. Libri.

1 *Conſenſus diœceſani requiritur in aſſignatione dotis,aliàs iuſpa trona.per dotantem non acquiritur.*
2 *Ratio quæ ſit.*
3 *Dotans ſine conſenſu epiſcopi licèt non acquirat iuſpatro. non tamen poterit reuocare dotationem.*
4 *Conſenſus diœceſani requiritur in dotis aſſignatione, etiã ſi dos congrua aſſignaretur*

1 QVero Vndecimò,† an ĩ aſſignatiõe dotis reqrat̃
conſenſus.epi ēt ꝙ dos congrua aſſignetur, &
dicendũ eſt ꝙ ſic , vt probatũ fuit ſupra in di-
finitione iuriſpa.in qua præſupponit̃ generaliter con-
ſenſum epi ĩteruenire debere in fundatione,ꝯſtructio
ne,vel dotatiõe,& idē expreſſe tenet Io. And.ĩ c.nobis,
ĩ 2.col.hoc ti.poſt Hoſt.ibi,cũ quo oēs trãſeunt,ꝙ dos,
ędificatio,& fundus,faciũt cõpatronũ:dũmodo fiãt cũ
conſenſu dięceſani ſed ſi alter iſtorum fieret ſine dicto
conſenſu dicit ipſe ꝙ illi tñ qui haberēt cõſenſũ eſſent
p̃roni.Sequitur prædicta Roc. in hoc tracta.in verbo
& dotauit in 17.char in.10 q.qui dicit cõprobari hãc
2 concluſionē bona rõne:† nã forte ille qui dotat poſſet
eſſe talis qui de facili ad iuſpat.non eſſet admittendus:
iõ dignum eſt ꝙ conſenſus epi interueniat, qui qualita
tes volētis dotare cognoſcat,& qñō dos ſit ꝯſtituta,&
an ſit congruēs vel ſufficiens vt dicit velle Cald.in cõſ.
ſuo.20.quod eſt vltimũ in hoc ti. & dicit facere ea q̃
ipſe dixit in verbo pro eo:ꝙ de dięceſani conſenſu in
3.q.vbi tractat q̃ ſit rõ ꝙ hic diœceſani ꝯſenſus requi-
rat̃.de quo nos diximus ſ̃.in 2.q.prin.in 5.art.dicit etiã
facere q̃ dicit in verbo eccleſiã fundauit in 5.q.vbi tra-
ctat,an aſſignatio fundi debeat fieri cũ conſenſu epi.
¶ Tu dic in d.q.ipſum do.Roc.dixiſſe quicquid hic di-
cit,& lꝫ ti.qõnis ſit tñ in datione fundi,an requirat̃ cõ
ſenſus diœceſani,nos latè tractauimꝰ tã in datione fun
di q̃ in cõſtructione,& dotatione,& in pluribus fundã-
tibus,plurib.ꝯſtructibus,& pluribus dotãtibus. an cir-
ca oēs & qñlibet ipſorũ reqrat̃ ꝯſenſus diœceſani , &
ꝯcluſimus ꝙ ſic,vt apparet ſ.in 3.q.prin.ĩ 7 art. dic igit̃
3 vt ibi,& inferas vt ibi.¶ † Vnũ tñ nõ omittã ꝙ ſi datur
dos ſine ꝯſenſu epi licèt nõ acquirat̃ iuſpa. vt ſupra di-
ctũ eſt,nõ tñ poterit reuocare dotationē, q̃ loco dona
tionis habebit̃ eccleſię vel beneficio facto,ſed remane
bit apud eccleſiã ſeu beneficiũ,& ſic eccleſiã vel bñfi-
ciũ libera ſeu liberũ,& ſic nõ poterit reuocari ꝑ dotan
tē ſeu donantē,cũ ſemel ſit Deo dicatũ,per ea quæ di-
ximus ſupra in 2.q.prin.in 18.& vlti.art.& in 3.q.prin.
in 13.art.quia dicta in prædictis locis faciunt ēt ad hoc
4 propoſitum,& ita in facto alias obtinui.¶ † Et quia in
tit.p̃ntis articuli dictũ eſt de dote cõgrua aſſignata, di-
co ꝙ ēt,ꝙ ſit dos congrua , requiritur conſenſus diœ-
ceſani:quia illa habet cognoſcere,an ſit dos congrua
ꝑ ea quæ ſupra diximus Et diximus ēt ſupra in 2.q.prĩ.
in 5.art.vbi tractauimus q̃ ſit rõ huius conſenſus.

¶ Duodecimus articulus 5.q.princi.j.partis.j. Libri.

1 *Dotans inſufficienter non acquirit iuſpatro.ex dotatione illa.*
2 *Dotans inſufficienter dicitur benefactor.*

QVæro duodecimò,an dãns dōtē inſufficiētē eccle
ſiæ acquirat iuſpa.& efficiatur p̃ronus , & tex.in
c.nemo.de conſecra.diſt.j.vult dotē aſſignandã
debere eſſe,ꝙ ſufficiat ad neceſſaria miniſtrorũ & ad
1 luminaria,ꝑ quē tex.gl.in c.quicunq; el.2.16.q. 7.† di-
cit dãtē dotē modicã non effici p̃ronũ, quam Abb. di
cit ſingulariter notandã in hac rub.circa fi.& ĩ c. 3.de
eccle.ædifi.vt ēt diximus nos ſupra in j. art. & probat̃
ēt in c.paſtoralis . ibi *in vſus eccleſiæ neceſſarios* de his quæ
fiunt a præla.ſine cõſ.cap.& ita ēt colligitur ex tex .iun
cta gl.& doct.in c.nobis.hoc tit.& hoc uult Roc.ĩ hoc
tracta.in verbo & dotauit in 8.q.dũ tractat quãta dos
ſit eccleſiæ aſſignanda.¶ iſtud etiã colligitur ex tex. c.
placuit j.q.2.& c.piæ mentis.c.frigētius.16.q.7. & hoc
habebit arbitrari ipſe diœceſanus d.c nemo . & arg c.
de cauſis.de offi.delega.& ſic ex prædictis colligit̃ dotē
eccleſiæ dandam debere eſſe ſufficientē, ad hoc vt dãs
iuſpa acquirat,inſufficiēs verò nõ,ꝑ ſupra dicta, & ita
ēt vult tex.in c.cũ ſicut.de ꝯſe.eccle.vel alta. & ĩ Auth.
vt determin.ſit num cleric.§.j.colla.j.& ĩ Auth.ut nul
2 lus fabri.orato.domũ.§.j.colla.5. † vnde qui nõ dedit
dotē ſufficientē,dicetur potius benefactor, & ideo ſu
pra in 4 q.prin.in j.arti.concluſimus nõ ex qualibet in
ceptione fundationis,conſtructionis,vel dotatiõis ec-
cleſiæ acquiri iuſpa.ſed ex perfectione cuiuslibet p̃di-
ctorũ,vnde non perficiēs nõ erit p̃ronus,ſed ille q per
ficit,vt ibi late,& pro hoc facit ꝙ licèt quælibet ex cau
ſis prædictis ſit ſufficiens ad quēlibet faciendũ p̃ronũ,
requiritur tñ ꝙ vnaquæq; ipſarũ cauſarũ ſit perfecta:
quia tunc eſt ſufficiens . vnde ibi diximus , ꝙ ſi plures
puta tres volunt fundare,cõſtruere,vel dotare eccle-
ſiã,& duo ex eis adimpleuerint portiones ipſorũ , ter-
tius vero nõ,ſi illi nõ ꝑfecerint ēt portionē tertij non
erũt p̃roni,ſed alter tertius q perficiet: qa nõ dicent̃ ꝑ
feciſſe illã cãm q̃ debet eē pfecta,vt ibi diximus . Vñ ĩ
caſu nr̃o dico dotē debere eē ſufficiētē & ſic perfectã.

Decimus tertius art.5.q. princi. j. partis.j. Libri.

1 *Patronus poteſt reſeruare ſibi in limine fundationis cũ cõſenſu epiſcopi cenſum vel aliquod ſeruitium: dote tamen exuberante: ſecus non exuberante.*
2 *Dotans inſufficienter cum conſenſu epiſcopi acquirit iuſpatr.ſed debet agi ad ſupplementum dotis,aliàs ſecus.*

ET ex Hoc ſequitur alia dubitatio q̃ erit 13. art. po
ne,ꝙ in rei veritate dos data eccleſiæ nõ ſit cõ-
grua,tñ eps cõſenſit tali cõſtitutioni dotis,& illã
approbauit ꝯgruã,prout quotidie contingit, nec ſolēt
ad hoc diœceſani multũ aduertere,ſed ĩdifferēter ad-
mittũt,unũquēq; dotãtē tanq̃ p̃ronũ,an talis dotãs erit
p̃ronꝰ:iſtã q.format d. Roc.ĩ hoc tract.ĩ uerbo & dota
uit ĩ 9.q.& dicit gl.in d.c.qcũq:.el 2.16.q. 7.ſentire dã-
tē modicã dotē eccleſiæ nõ eſſe p̃ronũ,ſentit ergo ex
quo generaliter & indiſtincte loqtur ēt epo cõſentien
te talis non erit patronus,nec eſſet bonũ intelligere il-
lam gl.in caſu in quo eps nõ conſentiret:qa qñ nõ cõ
ſentiret,etiã ſi aſſignaretur congrua dos non acquire
retur iuſpa nam ut ſupra diximus in 11. art. conſenſus
epiſcopi

epi requirit in dotatiõe ꝯgrua, vt apparet ex diffõne iuriſp. ¶ Iſtã ꝯcłonẽ dicit Roch. ſibi placere, & eã cõprobat ꝑ deciſionẽ clarã Abb. ĩ c. j. in j. no. ꝑ illũ tex. de cẽſi. vbi dicit, ꝙ qñ dos neceſſaria aſſignat eccłæ, & nõ vltra, nõ põt p̃ronus aliqđ ſeruitiũ, vel aliquã pẽſionẽ ſibi ꝯſtituere ĩ illa dote ſibi neceſſaria ẽt, ꝙ ꝯſenſus epi ĩteruenirer, & rõ ẽ ſm eũ, qa ꝯſenſus epi ñ ꝓdeſt vbi aliquid fit ꝯtra ius, ſi ergo aſſumat modica dos, ex quo fit ꝯtra ius, ñ ꝓdeſt epi ꝯſenſus, niſi forte ex cã eps id faciat iuxta ea q̃ dicit ſe dixiſſe s̃. ĩ verbo ꝯſtruxit ĩ 4. q. dũ ibi tractar an q ꝯſtruxit eccleſiã poſſit cogi illã dotare, vbi ponit duas limitatiões vt nõ teneat dotare capellã fundatã ꝓ ornatu eccłę, ne eccła qñ ex neceſſitate populi fundaret, qa in hoc vñr cãæ de quib. in ꝓximis articulis dicem⁹ & ſic reſidet Roc. ¶ Tu ꝯtra rõnẽ s̃ formatã adduce gl. ĩ c. cũ dilect⁹. de ꝯſuet. q̃ vult p̃ronũ de ꝯſẽſu epi poſſe apponere ꝯdõnes & modos ĩ creatiõe bñficij, ẽt ſi fiant ꝯtra ius cõe. ecce qũo ꝯſenſus ordinarij ꝓdeſt cum qđ fit ẽt ꝯtra ius cõe, ſic debet ꝓdeſſe in aſſignatiõe modicę dotis, qđ ẽ ꝯtra ius cõe, vñ rõ Abb. alleg. ꝑ Roc. nõ ꝯcludit. ¶ Si nõ ꝯcludit rõ, quid dicem⁹ de d. Abb. collecto ex illo tex c. j. de cẽſi. vbi p̃ron⁹ dedit dotẽ ſufficiẽtẽ ꝓ eccła? nõ tñ ꝓ ſeruitio, qđ ſibi reſeruauerat p̃ron⁹, & ĩteruenerat ꝯſenſus epi, & dr̃ nõ hr̃e locũ, ecce qũo ibi dos ẽ ĩſufficiẽs, aſſignata tñ cũ ꝯſenſu diœceſani, & nõ tenet, & ſic dictũ Abb. ẽ ꝓ ꝯcłone Roch. ¶ Tu aduerte ꝙ licèt rõ Abb nõ ꝓcedat vt s̃. tñ eius dictũ procedit ꝑ illũ tex. ſed nõ ẽ ꝓ ꝯcłone Roch. ſed extra eã, ibi eſt. n. dos ſufficiẽs quo ad neceſſaria eccłæ, non aũt quo ad ſeruitiũ, quod ſibi reſeruabat p̃ron⁹, & iõ tenuit dos, ſeruitiũ tñ fuit reprobatũ, qa non poterat apponi vltra vires dotis, & ĩ hoc debem⁹ aduertere ꝙ duo requirebanť ꝯſenſus, vnus q requiriť in creatione bñficij, & ſic in dotatiõe. de quo ĩ c. nobis. hoc tit. & ĩ c. nemo. de ꝯſecr. diſt. j. ali⁹ in ꝯdõne, q̃ ẽ cõtra ius cõe. de quo per s̃. allegatã gl. in d. c. cum dilectus. de ꝯſuetu. & licèt p̃dicta oĩa poterũt fieri ſub vno & eod. ꝯſenſu, q hẽbit vicem duotũ ꝯſenſuũ: tñ in ꝯſenſu p̃ſtito ꝓ ſeruitio quod ſibi reſeruat p̃ronus, eſt aduertẽdũ ꝙ nõ ꝓcedat, ex quo fit ꝑ eũ minoratio dotis in dicto ſeruitio p̃ſtando quod ipſe ꝯſenſus facere nõ põt.

1 † nã licèt in limine fundatiõis de ꝯſenſu epi p̃ronus poſſit ſibi reſeruare cenſum, vel ſeruitiũ aliqđ. vt in c. p̃terea, el 2. hoc tit. & in gl. d. c. cũ dilect⁹. tñ nõ poterit hoc ſibi reſeruare p̃ron⁹, ẽt de ꝯſenſu ordinarij, niſi dos ſit exuberãs adeo ꝙ ſufficiat ꝓ eccła, & pro illo ſeruitio, ſeu cenſu p̃ſtãdo p̃rono. vñ ſi ſecus, nõ hẽbit locũ appõ cẽſus, ſeu ſeruitia. iuxta gl. in c. ſic quidã. in 2. ſol. 10. q j. & gl. fi. in c. ſi qs baſilica. de ꝯſe. diſ. j. & ita ĩtelligit Abb. in d c. j. de cẽſi. sũma Angelica in verbo iuſp. ĩ 23. §. terigim⁹ aliquid s̃. in ꝓximo 4. art. in verſ. ſed vnũ ẽ qđ turbat, & lati⁹ dicem⁹ j. in 9. q. prin. in j. art. in 3. ꝯclu. in 6. ampli. in verſ. reſtringe ſecũdo. & hæc eſt rõ illi⁹ dicti notabilis collecti, ex illo tex. c. j. de cenſi. vt nõ teneat ſeruitiũ, vel ſenſus appoſiti ꝑ p̃ronũ in limine fundationis ẽt de ꝯſenſu epi, ne fieret minoratio dotis, & ſic ibi dos erat ꝑfecta, & nõ facit ad caſum nr̃m.

2 † Vñ ĩ hoc pũcto dicerẽ ꝙ multiplex põt eẽ dos, & diuerſatũ q̃titatũ vt j dicem⁹ in 21. arti. reſpectu diuerſarũ eccleſiarũ & bñficiorũ, & ſic dos arbitrata ꝑ diœceſanũ erit inſufficiẽs ad naturã illius bñficij, nõ dicerẽ ꝯſenſum diœceſani facere ꝙ nõ poſſit peti ſupplemẽtũ, qa aliàs eccła remaneret indotata qđ nõ eſt dicẽdũ, ſed poterit petere ſupplemẽtũ vt petiť ſupplemẽtũ legitimæ, ꝑ ea, q̃ dixim⁹ s̃. in 8. arti. in 11. & 22. priuilegijs. nõ obſtat gl. in d. c. quicunq;, el 2. 16. q. 7. qa eo mõ intellecta quo dicit Roc. facit ẽt pro nobis, nec negat poſſe peti ſupplemẽtũ, & faciũt etiã, q̃ diximus in p̃cedẽti art. ¶ Colligo ergo ex oĩb. ſupraſcriptis intantũ procedere dotẽ debere eẽ ſufficiẽtẽ, & nõ ſufficere ꝯſenſũ diœceſani qui interuenire debet in creatione bñficij, ꝙ admittať dos inſufficiẽs, ꝙ ẽt nõ ſufficit ꝯſenſus diœceſani ad admittẽdã dotem inſufficientẽ, qui in limine fundationis facit valere conditionem, ſeu modum etiam contra ius commune, & non tamẽ ſi minoraret dotẽ.

¶ Decimusquartus artic. 5. q. prin. j. partis. j. Lib.

1 *Dans precium pro emenda dote, cum conſenſu tamen epiſcopi, fit patronus eccleſiæ.*

1 QVæro decimoquartò, † an qui dat precium pro emenda dote patronus fiat eccleſiæ, & concludo ꝙ ſic: vt decidit Io. And. in c. nobis. ſuper verbo conſtruxit, & oẽs cum eo tra. ſcunt hoc tit. alleg. tex. in l. quia qui precio. ff. de vſufruc. vbi dicit ꝙ qui vtitur precio intelligitur vti principali re, ſequitur do. Roc. in hoc trac. in verbo & dotauit in 17. q. q dicit ad hoc poſſe allegari multa ſimilia ¶ Tu dic iſtam concluſionem procedere de diœceſani ꝯſenſu, aliàs ſecus vt diximus s̃. in 11. arti. iſta concluſio eſt clara, & pro ea faciunt, quæ diximus s̃. in 3. q. prin. in 14. art. de dante pecuniam pro emendo fundo, & in 19. arti. de eccl. ꝯſtruen. ex pecunia aliena, & faciunt, quæ diximus s̃. in hac q. prin. in 2. art. dũ tractauimus de dote ꝯſiſtente in immobilib. vendẽdis, & in 4. art. de re emphyteutica vẽdita, ex cuius precio alia bona ſunt empta, & in 8. arti. in 8. priuilegio. in verſicu. tu conſidera circa hoc dictum cum ſeq. ibi aut huiuſmodi æſtimatio. & ſeq. ibi aut nos dicemus.

¶ Decimusquintus artic. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Dotatione acquiritur iuſpa. cũ epiſcopi cõſenſu quãuis dotãs non fundauerit nec conſtruxerit eccleſiam, & eſt cõis opin. num. 1.*

1 QVæro decimoquintò, † an ex ſola dotatione acquiratur iuſpa. & dicendũ eſt ꝙ ſic cũ diœceſani tñ cõſenſu, vt ſupra, vt probať in diffinitione iuriſpa. s̃. in j. q. prin. in j. arti. per alternatiuã ibi poſitã, vel do. Roch. vt iam diximus s̃. in diffinitione iuriſp & etiã in verbo eccleſiã fundauit, tenuit in a. q. ꝙ ex ſola fundatione, vel ꝯſtructione, nec etiã ex ſola dotatione acquiri iuſpat. niſi oĩb. ſimul concurrentib. de cuius dictis plene tractauimus s̃. in j. q. prin. in j. art. in diffõne iuriſp. & in 3. q. prin. in j. arti. dum tractauimus, an fundãs, cõſtruens, vel dotans eccleſiã quilibet ſit p̃ronus inſolidũ, & ſemper cõcluſimus ꝯtra eum q̃ſiuit ipſe Roch. de ſola conſtructione in verbo cõſtruxit, in 3 q. & remiſit ſe ad ſupradicta loca: mõ in verbo & dotauit in j. q. tenet idẽ in prin. ꝙ fundãs ſolus, vel conſtruẽs ſolus, ſine alio qui dat dotẽ non acquirit iuſp. ſed requiruntur oĩa prędicta ſimul iuncta vt dicit ſe dixiſſe in dictis locis. ¶ Fatetur tñ ꝙ bene loqueretur qui diceret ex ſola dotatione eccłæ cum cõſenſu epi facta declarando vt in q. ſua ſeq q̃ eſt qñ eccła reperitur ſine dote, quia in hoc ſermone præſupponitur eccła ſubeſſe, & ſic etiam præſupponitur fundatio & ꝯſtructio, & remittit ſe ad dicta ꝑ eũ in ipſa diffinitione & ſic tenet opinionẽ ſuam ꝙ requirantur oĩa tria coniunctim, aliàs ex ſola dotatione nõ acquireret. ¶ Tu tene ꝯtrarium, ex ꝙ qualibet cã de per ſe acquiri poſſet in vt in diffinitione iuriſpa. dixim⁹ in j. q. prin. in j. art. & in 3. q. prin. in j arti. ¶ Dicit tamen Roch. vbi ſupra eẽ aduertendũ ad ꝯſue. q̃ eſt in ciuitate Papiæ, & (vt audiuit ẽt) in alijs ꝙ ex ſola dotatione altaris, vel capel. iã ꝯſtructę acquirať iuſp. ita vt ipſe ſolus dotãs ſit p̃ronus, nõ aũt ſit comp̃rona eccl. rõne fundi & ꝯſtructionis, licèt de iure aľr eẽt dicendũ vt dicit ſe dicturũ in 15. q. vbi tractat mãm c. 3. de eccl. ædifi. an eccła ĩ qua fundať capella ẽt rõne fundi ſit p̃rona. ¶ Subdit eẽ ꝯſuetudinẽ in d. ciuitate Papię ꝙ in altari, vel capella fundata ſub noĩe alicu⁹ ſancti, in qua ſit iã creatũ iuſp. ꝑ vnũ ſi alter ordinet ad ipsã altare, & vnũ aliũ capellanũ, & dotẽ, vel bona relinquat ꝓ illo alio capellano, dicẽdo ſe ibi fundare vnã capellã ſub vocabulo alterius ſancti, talis admittiť ad præſentandum tanquàm patronus, licèt hoc non videať procedere de iure ꝑ ea, quæ tradit Inno. ſuper hac rubr. & Abb. in ꝯſ. 59. quidã do. Iac. ĩ a. vol. maxĩe ĩ verſ. 2. principaľr, & ĩ ꝯſ. 16. ĩcip. caſus. verſus finẽ. ĩ eod. vol. ¶ Demũ dicit bñ credere valere conſuetudinẽ, vt eccl. non ſit cõpatrona rõne fundi, ſed præſentationẽ tantum ſpectare conſtruentib. & dotantib. capellam, vel altare in ipſa eccleſia, de quo di-

cemus ĩ. in 8.q.princ. in 6.artic. ¶ Tu circa oĩa prædicta
2 aducrte, † nã ſtante cõi opinione prout ſtat, ꝙ ex ſola dotatione acquiraŕ iuſp. in eccľa, capella. vel alta. cum conſenſu diœceſani, hoc põt euenire tripliciter primo mõ ꝙ reperiaŕ eccl. deducta in eſſe, ſine tñ dote, & ſint in eẽ pꝛoni ex fundatione, & ꝯſtructione, q tñ nõ erant dotaturi, ſed alter qui deficit, & iſto caſu nulli dubiũ eſt ꝙ iſte dotans erit dotãs rõne dotis vnà ſimul cũ aliis, q erunt pꝛoni rõne fundi & ꝯſtructionis, ꝑ ea, q̃ nos nouiter ꝯſiderauimus ſ. in 4.q.prin. in j.arti. ¶ Si verò eccľa reperiť fundata, & cõſtructa, & non dotata ex defectu fundantis, & ꝯſtruentis, qui habebat ẽt dotare, & non dotauit; & ſic non perfecit, & venit alter qui pfecit pficiens, & ſic dotãs erit pꝛonus, & non alij per ibidem dicta in verſi. ideo circa hũc artic. & tanto fortius erit dotans ſolus pꝛonus ſi non reperiantur primi pꝛoni in eẽ ex antiquitate vel alia cã, vt ſiſr colligitur ex ibidem dictis. Nec eſt attendendũ ꝙ ipſa eccl. met ſit pꝛona rõne fundi, vel ꝯſtructionis, qđ vř mirũ Roc. quia eccľa non põt eẽ pro parte libera, & pro parte pꝛonata, nã ſi ipſa eẽt patrona ſui ipſius libera diceretur, vt diximus ſ. in 4.q.prin. in 6.arti. in verſ. ad ſubtiliorẽ m̃, in fi. & ſic iſte dotãs nõ erit pꝛonus ex fundatione, ꝯſtructione, & dotatione prout inducit pro inconuenienti Roc. cũ ſolum dotauerit. ſed vř eẽ pꝛonus in totũ cum nullus ſit alius cõpatronus in exercitio iuriſpa. ¶ Secũdo caſu, ſeu mõ põt euenire ꝙ reperiatur capella, vel alta. indotata, vel indotatũ & in eẽ producta, ſeu productũ intus aliquam eccl. liberã, & ſic in qua nullus habet iuſpa. ſed oĩs illius prouiſio ſpectat ad diœceſanũ, & tũc dicendũ eſt idem qđ in proximo caſu. nã ꝯſentiẽdo diœceſanus ꝑut præſumiť ꝯſenſiſſe ab initio fundatori, vel ꝯſtructori capellæ, vel altaris in eccl. ſua, nihil ſibi reſeruãdo, vř dediſſe fundum, non ea ratione vt acquireret iuſpa. ſed illa intẽtione vt augereť eius eccľa. nã ſi ſecus diceremus tãquã fundator. i. dans fundũ potuiſſet cõpelli ad illã dotãdũ, & ſic nõ eẽt neceſſe recurrere ad tertiũ, qui dotaret, & iõ nõ eſt faciẽda difficultas an rõne fundi illa eccl. diœceſani ẽt ſit patrona. & hoc ſine dubio dicerem procedere in eccleſijs & altarib. fundatis intus eccleſias cathedrales, in quib. hodie videm⁹ rõne fundi nullum ius diœceſanũ hr̃e, & idẽ in matricib. eccleſijs. ¶ Tertio vero caſu ſi loqueremur de capel. vel alta. ꝯſtructis ĩ inferiorib. eccleſijs, q̃ hñt ſuos rectores, ſiue ſint liberę ſiue pꝛonatæ, & reperianť ĩdotatę & ſuperuenit terti⁹ & dotat cũ ꝯſenſu diœceſani, erit ſiſr diſtinguendũ vt in primo caſu, ſed nõ poſſum dicere ſi illa eccl. dicat ſe pꝛonã rõne fundi, & nõ vult ꝯcurrere in dotatione, cũ ipſe tenereť dotare ꝙ ſit pꝛona cũ dotãte, & iõ caſu quo ipſa eccľa tenereť dotare rõne fundi vt in diſtõne appoſita in d. j. caſu, & nollet dotare, ꝙ ẽt rõne fundi no eẽt pꝛona, & hęc limitatio ad dictũ Abb. in c. 3. de eccl. ędi. & differt hic tertius caſus a ſecundo, quia in ſcđo caſu poterat diœceſanus ſibi ꝑiudicare, vt nõ acquirat iuſp. rõne fundi. & ẽt ſuæ eccl. cũ ſit in acquirẽdis non in acquiſitis cõib. iurib. non ita põt ꝑiudicare eccleſijs inferiorib. ꝑ ſuũ ꝯſenſum, quin rõne fundi illi acquitãt iuſp. vt latè diximus ſ. in 3.q.prin. in 16. & 17. arti. ¶ Si verò in hmõi eccleſijs inferiorib. pꝛonatis, vel nõ eẽnt capellæ, vel altaria dotatæ, & dotata, & aliquis alter vellet dare nouã dotem pro nouo capellano forſan pro alijs miſſis in illis celebrandis, & ſic creare aliqua beneficia in extractu, & tũc nihil dubitaŕ ẽ, an hoc poſſit fieri ĩ altarib. & capellis liberis exiſtentib. in eccleſijs cathedralib. matricib. vel alijs nõ pꝛonatis pp auctoritatẽ ꝯſenſus diœceſani hñtis oẽ poſſe circa illas, ꝑ ea quæ diximus in d. 3.q.princ. in 15. arti. vbi q̃ritur an inuito plebano poſſit quis eccleſias, vel capellas fundare, ſecus tñ dicere ſi ipſæ capellæ, vel altaria dotatæ, & dotata, patronatæ, vel pꝛonata eẽnt, quia nõ poſſent creari noua beneficia vt illa dicanť affixa illiſmet capellis, vel altarib. tũ q̃a non indigent dotatione, & ſic non ſunt dotandæ, tũ etiã q̃a verterẽť preiudiciũ primi patroni, qui ſi nõ cogiť inuitus habere cõpatronos cũ de nouo vult facere eccleſiã vel capellã vt diximus ſ. in 3.q.prin. in 6.arti. quãto magis non debet admitti tertius in capellis & altarib. iam fundatis, ꝯſtructis, & dotatis, nihil indigẽtibus. ¶ Et ſi tu diceres, cur ſ. in d. 3.q.prin. in 17.arti. concluſiſti poſſe conſtrui altare vel capellã de ꝯſenſu diœceſani in eccľa patronata ſine ꝯſenſu pꝛoni, & hic dicis oppoſitũ? rñdeo ſalua pace: nã ibi loquuti fuimus de capella vel altare nouiter ꝯſtruendis & dotãdis in eccľa pꝛonata: hic verò loquimur in iã ꝯſtructis. Item ibidẽ nullũ erat ꝑiudiciũ patronorũ primæ eccleſiæ: quia nõ addebatur alius pꝛonus ipſimet eccleſię ſed ſolũ fiebat noua capella vel altare ꝑ alios pꝛonos, in quib. cũ illis ipſa eccľa rõne fundi acquirebat iuſp. vt ſuprà diximus & probatur in d. c. 3. de eccl. ædi. & ſic nõ ſolũ non fit ei præiudiciũ, ſed fit augumentũ, in caſu vero nr̃o in indiuiduo fit ꝑiudiciũ pꝛonis illarum capellarũ ſeu altarium iã ꝯſtructorum & dotatorũ &c. ¶ Nota tñ pulchra dicta do. Roc. valere ꝯſuetudinẽ, ꝙ in altari vel capella fundatis & dotatis poſſe per aliũ de nouo aliã dotẽ ꝯſtitui pro alio capellano, & hæc eſt maxima limitatio ad præcedens dictũ vt hoc poſſit facere conſuetudo, quod certe obſeruari video. nã quotidie creanť iſta bñficia ĩ extractu & volũt eſſe iuſpa eorũ hæredum, & ꝙ præſentãdus & inſtituendus teneanť celebrare tot miſſas in hebdomada in tali eccľa, capella, vel altari, in quibus ſunt alij bñficiati, ſiue ex mera collatione, ſiue ex præſentatione patronorũ vel alia ꝓuiſione, & ꝯſuetudo talia bñficia admittit, q̃ ꝯſtant ex ſola dote, & Trani ſunt q̃ plurima, & ſic ex oĩb. prædictis ꝯcluditur ex ſola dotatione acquiri iuſpa. ſiue eccľa, capellæ, & altaria ſint ꝯſtructæ, & conſtructa, ſiue nõ, dũmodo non ſint dotatæ: imò etiam ſi ſunt dotatæ & adhuc creantur alia bñficia in extractu hoc exigente ꝯſuetudine, quid autẽ eſſet de iure diceť. j. in 6.q.prin. in 1. arti. dum tractabimus an poſt eccleſiã ædificatam ſit modus acquirendi iuſpat.

¶ Decimusſextus arti. c. 5.q.prin. j. partis. j. Libri.

1 *Epiſcopus de bonis eccleſia ſua poterit aliam eccleſiam dotare. Noua eccleſia dando quinquageſimã. Antiqua vero centeſimã.*
2 *Ratio quare epiſcopus poteſt dare plus pro eccleſia conſtruenda quam pro eccleſia conſtructa.*
3 *In dotatione eccleſia quam facit epiſcopus de bonis eccleſia ſua tutius eſt adeſſe conſenſum capituli.*
4 *Epiſcopus poteſt dare eccleſiam aliam de bonis ſua eccleſia non alius prælatus inferior.*
5 *Epiſcopus non poteſt dotare aliam eccleſiam de bonis alterius eccleſia ſibi ſubiecta vel ſua diœceſis.*

1 QVæro decimoſextò † an poſſit epiſcopus vel ali⁹ prælatus eccleſiæ dotare aliam eccleſiam vel capellam de bonis propriæ eccleſiæ. Do. Roch. in hoc tracta. in verbo & dotauit, in 16.q. dicit fore diſtinguendũ in hoc puncto, vt diſtinguit tex. in c. apoſtolicæ de donationibus inter eccleſiã conſtruendã & cõſtructam, vt eccleſiæ conſtruendæ poſſit ep̃s dare pro dote quinquageſimã reddituũ ſuæ propriæ eccleſiæ: vel quinquageſimã poſſeſſionũ. Ita gl. Io. And. & cõiter oẽs ibi: eccľæ vero conſtructæ poſſe dare pro dote centeſimã: ſi m̃ cõſtaret ꝙ eccľa grauareť, dato ꝙ nõ excederetur dicta ſumma, tñ nõ poſſet fieri talis donatio, dato ꝙ in dubio nõ ꝑſumatur, hoc caſu eccľa grauata ex quo nõ eſt exceſſa ſumma taxata a iure, ita dicit declarare Io. de Imo. in d. c. apoſtolicæ, in notabilib. & ẽt in gl. 3. ſi tñ eccľa ſua vel mẽſa ep̃alis intantũ abũdet ꝙ poſsit dare vltra quinquageſimã vel centeſimã ſine grauamine eccľæ, id facere poterit cũ ſuperioris auctoritate. Quærit
2 poſtea Roc. † cur ep̃s põt plus dare pro eccľa ꝯſtruenda q̃ pro conſtructa, dicit rõnem eſſe ſm̃ Io. de Imo. ibi in nota. quia ꝑ cõſtructione nouæ eccleſiæ religio magis
3 augeť: iõ fuit illi plus fauendũ. † Subdit ẽt an requiratur ꝯſenſus capituli in tali datione fore diſtinguẽdũ, vt per Abb. poſt alios ĩ d. c. apoſtolicæ, & in c. paſtora. eo. tit. circa fi. dicit tñ Io. de Imo. in d. c. paſtoral. in penul. col. tutius eẽ ad opiniones euitandas ꝙ adhibeatur ſemper

conſenſus

4 ꝯſenſus Capituli. ¶ † Dicit ẽt hoc hr̃e locũ in ep̃is, nõ autẽ in alijs p̃latis īferiorib. q̃a tex. in d.c. apoſtolicę. ſumptus a c. bonę rei. 12. q. 2. loquit̃ de ep̃o, & nõ de alijs, & ita dicit ꝯcludere Abb. in d.c. apoſtolicæ. de don. nu. 2. in notabilib. dicentẽ ꝙ iura antiqua & noua ſolũ faciũt de ep̃is mentionẽ. tñ do. Roch. dicit ſore cogitandũ, an verũ dicat, q̃a ꝯtrariũ vr̃ ꝓbare tex. in c. q. 16. q. 7. q̃ dicit valuiſſe quãdã don. factã p Abb. Trãſquilitanũ de quadã quãtitate terræ ꝓ eccl̃a ꝯſtruẽda, licẽt ab inde s̃. reuo-
5 cet̃ donatio vt ibi. ¶ † Subdit ẽt do. Roc. ep̃m non poſſe dictã dotẽ ꝯſtituere de reb. alterius eccl̃æ ſibi ſubiectę, vel ſuę diœceſis, per ea q̃ ꝯcludunt Inn. & Io. And. in d. c. apoſtolice, quos ibidẽ refert & ſequit̃ Imol. in 4. col. q̃ ſubijcit ſm do. Car. ibi hanc opi. eẽ veriorẽ per illũ tex. m̃ Imol ſaluat opinionẽ ꝯtrariã in vno caſu, vt ibi per eũ. iſtã ẽt ꝯclõnem tenuit Inn. & Aegidius in d.c. paſtoralis. quos ibi refert Abb. in fi. ita Roc. vbi s̃. ¶ Certe iſta parũ faciũt pro m̃a nr̃a, ſufficit. n. nobis ꝙ ſi epiſcopus, vel alius prælatus dotat eccleſiam de bonis eccleſię ſuę, ꝙ eccleſia non ipſe, nec ſui hr̃des acquirant iuſp. de quo erimus tractaturi j. in 8. q. prin. in 8. arti. ¶ Adde tamen ad ſupraſcripta ea q̃ diximus s̃. in 3. q. prin. 18. arti. dum tractauimus an epiſcopus poſſit dare fundum eccleſiæ ſuæ pro alia eccl. ædificanda. vide ibi.

¶ Decimusſeptimus arti. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Clericus conſtruens eccleſiam in fundo ſuo, & illam dotãs de pecunia alterius eccl ſuæ, & eccleſia, & clericus & etiam eius hæredes erunt patroni, Eccleſia ratione dotis, & clericus ratione fundi & conſtructionis.*

1 QVero decimoſeptimò, † ſi clericus in ſuo fundo ꝯſtruxit eccleſiã & illã dotauit de pecunia alterius eccleſiæ ſuæ, an erunt ambo p̃roni eccleſiæ rõne dotis ex quo ſua erat pecunia, ex qua alia eccleſia fuerat dotata, & clericus rõne fundi & ꝯſtructionis, & eius hr̃s? & dicendũ ꝙ ambo, quia eccl̃a rõne dotis ex quo ab ea proceſſit p not. in c. 3. de eccl. ædi. & clericus & eius hr̃s rõne fundi, & ꝯſtructionis, nec hic cadit illa rõ ꝙ ſolũ ædificio cedat rõne eccleſiæ, quia ſumus ī doratiõe p gl. in ca. apoſtolicos. 12. q. 2. ad q̃ ſeruit illa q̃ de clerico ædificãte eccleſiã in ꝓprio ſolo de pecunijs eccl̃æ, & ſic in ꝯſtructiõe, & nõ in dotatiõe, licẽt Roc idẽ teneat in ꝯſtructione, in verbo eccleſiã fundauit, in 7. q. vt dixim⁹ s̃. in 3. q. princ. in 19. art. vbi tractauim⁹ ſi ex pecunia aliena puta eccl̃æ ꝯſtruxi eccleſiã in fundo ꝓprio q̃s erit p̃ronus: vide ibi oĩno q̃a oĩa dicta in ꝯſtructione facta ex pecunia eccl̃æ habebũt locũ multo fortius ī dotatione ex pecunia eccl̃æ, cũ in dotatione nõ militet illa difficultas an fundus cedat ꝯſtructioni fauore eccl̃æ, cũ re vera nulla in dotatione ſit ꝯſtructio, licẽt gl. in d.c. apoſtolicos, nõ ita intelligatur vt diximus s̃. in d. 19. art. & proprie in dote ſentit Roc. ī finalib. verbis dictę 7. q.

¶ Decimus octauus arti. 5. q. prin. j. partis j. Libri.

1 *Eccleſia nõ põt fundari, nec primus lapis in ea apponi, nec licẽtia ædificandi dari, niſi prius dos ſufficiens fuerit aſſignata.*
2 *Eccleſia fundata omiſſa dotis aſſignatione non debet conſecrari, niſi dos omiſſa in principio fundationis aſſignetur.*
3 *Si eccleſia fundata & conſecrata dote non aſſignata prius tenetur fundator, & qui fecit eam cõſecrari ad dotem, & in eorum defectu tenetur conſecrator ſi ſine ſua eccleſia læſione fieri poteſt aliàs ſuo proprio, & num 4.*
5 *Conſecrator tenetur dotare eccleſiam conſecratam dote non aſſignata in defectum fundatoris, vel conſecrari facientis, vel aliũ dotantem inuenire.*
6 *Hæres fundatoris tenebitur dotare eccleſiam caſu quo fundator eam tenetur dotare.*
7 *An & quando ædificans, ſeu conſtruens eccleſiam compellatur illam dotare, & qualiter compellatur.*
8 *Obligatio qua tenetur conſecrator dotare eccleſiam tranſit ad eius ſucceſſorem.*
9 *Dos eccleſiæ fiet indies ex fructib. eccleſiæ ipſius conſecratoris caſu quo conſecrator non habebit propria bona, unde dotet eccleſiam quo modo eam dotare tenetur.*

QVæro decimo octauò, an fundator, & ꝯſtructor eccl̃æ teneat̃ illam dotare ita vt eo volẽte facere poſſit cõpelli? & ī hoc bñ cõcludẽdũ ẽ eẽ aduertẽdũ, cũ eccl̃a nõ ſit fundata ſine ep̃i loci licẽtia, q̃ ponat vel poni faciat primũ lapidẽ & alia exerceat ac dotẽ aſſignari faciat, vt oĩa iſta ꝓbat̃ ī d.c. nemo. de ꝯſec. diſ. j. & dixim⁹ s̃. in 3. q. prin. in 9. arti. vbi tractauim⁹ q̃ñ & ī quo loco fundãda ſit eccl̃a, & in p̃ſenti 5. q. prin. in x. arti. vbi probauim⁹ dotẽ debere aſſignari in appõne primi lapidis. vñ qõ ſupra formata nõ põt habere locũ, cũ nullus potuerit fabricare eccleſiã, niſi dotẽ aſſignauerit. ¶ Sed poſſet hr̃e locũ titu. articuli nr̃i q̃ñ eccl̃a fuit fundata & omiſſa aſſignatio dotis ꝓut voluit gl. in c. cum ſicut. de ꝯſe. eccl. vel alta. & in hoc caſu iura volũt eccleſiã non ꝯſecrari, niſi fundator illã dotet. tex. ẽ in c. piæ mẽtis 16. q. 7. & in c. frigẽtius. eod. cã & qõne. in c. placuit. j. q. 2. & in d.c. cũ ſicut. ¶ Si aũt eccl̃a fuit ẽt ꝯſecrata ab ep̃o dote ſit̃ nõ aſſignata, Hugo in d. ca. cũ ſicut. quẽ ibi ſequit̃ glo. Bernardi, vult ꝙ ep̃s q̃ illã ꝯſecrauit teneat̃ eã dotare, & adducũt ſil̃e de ep̃o q̃ ordinauit aliquẽ ſine tit. ꝙ tenet̃ illi ꝓuidere de ſuo. c. 2. c. ep̃s. & c. cũ ſm apoſ. de p̄ben. ¶ Eſt bñ verũ ꝙ glo. p̃dca limitat hoc dictũ dũmõ ep̃s hoc facere poſſit ſine læſione eccl. ſuæ, aliàs nõ faciet niſi hẽat ꝓpriũ. vñ facere poſſit per reg. delictũ prælati & c. c. cũ venerabilis de excep. & ca. ſi ep̃s. 16. q. 6. & eo caſu dicit illa gl. fundator tenebit̃ dotare eam, & ad hoc cõpellet̃, adducit ī arg. d.c. piæ mẽtis, & l. q̃ liberos. ff. de ritu nup. ¶ Subditq; hoc caſu ẽt hr̃dem fundatoris ad hoc teneri. alle §. ſi ãt. & §. ſi q̃s ędifi. ī Auth. de eccl. ti. coll. 9. ¶ Ex iſtis dictis & ex opiniõe Hug. & gl. poſſũt elici 5. cõclu. Pr̃ia ꝙ eccl. nõ põt fundari, nec prim⁹ lapis apponi, imò nec dari licẽtia ędifi. niſi ſufficiẽ. dotẽ prius aſſignet. Secũda elicitur ꝯcluſio, ꝙ ſi eccl̃a fuit fundata omiſſa aſſignatione dotis, non debet ꝯſecrari, niſi dos omiſſa aſſignari a pri. fundatiõis aſſignet̃. Tertia oritur ꝯclõ, ꝙ ſi eccl. fuit fundata & ꝯſecrata non fcã aſſignatiõe dotis ꝯſecrator tenebit̃ ad illã dotãdã, & ī e.⁹ defectu tenebit̃ fundator, vt ī ſeq. ꝯclu. Quarta colligit̃ ꝯcluſio, ꝙ ſi ep̃s ꝯſecrauit eccleſiã illi dote nõ aſſignata ipſã dotabit, ſi ſine graui ięſiõe eccle. hoc facere poterit, aliàs de ſuo proprio dabit dotẽ, & eo nihil hñte dotabit fundator. Quinta & vlt. ꝓducit̃ ꝯclõ, ꝙ caſu quo fundator tenet̃ dotare eccleſiã tenebit̃ & ipſi⁹ hr̃s in ei⁹ defe-
1 ctu. ¶ † Capio primã ꝯclu. ī qua dr̃ eccleſiã nõ poſſe fundari, nec primũ lapidẽ apponi, nec dari licẽtiã ædificãdi, niſi ſufficiẽti dote pri⁹ aſſignata ꝓ ipſa eccl. iſtã ꝯcluſ. ſatis diſputauim⁹ s̃. ī x. arti. vñ ꝯcluſimus q̃d ī hac ꝯclu. dr̃, & ꝙ dos dẽat eẽ ſufficiẽs dixim⁹ ẽt s̃. ī 12. art. & ꝙ nõ ſufficeret ī dote īſufficiẽti approbõ diœceſani, diximus ẽt s̃. ī 13. art. ex quib. oĩb. ꝑcipit̃ veritas hui⁹ ꝯclu. ¶ Aduertẽdũ ẽ tñ Archi. & Do. voluiſſe, ꝙ ſi bñ dos ī limine fundatiõis nõ aſſignaret̃, ſed fundator ad illã tradendã p publicũ inſtr̃m ſe obligaret, ſufficeret, vt latè probauim⁹ in d. x. art. & ſic illa j. ꝯclõ ſatis ẽ clara. ¶ Venio ad
2 ſcd̃a3 ꝯclu. q̃ eſt, † ꝙ ſi eccl. fuit fundata omiſſa aſſignatiõe dotis nõ debet ꝯſecrari, niſi dos omiſſa ī prin. fundatiõis aſſignet̃, cũ qua cõcl. t3 Io. And d. Car. & Abb. in d. ca. cũ ſicut. in j. not. dũ dixit ꝙ fundãs eccl. obligat̃ ad dot. comp. illi dãdã, quẽad. pr̃ carnalis obligatur ad dotem cõpetentẽ præſtandã filiæ. l. fin. C. de dot. ꝓmiſ. ita & qui fecit eccle. ꝯſtrui, quia quodãmodo cenſet̃ pr̃, cũ deduxerit eccl. de nõ eẽ ad eẽ, ſubditq; ſup gl. ꝙ non debet ꝯſecrari, niſi dos aſſignet̃. fundatorẽq; poſſe cõpelli ex quaſi ꝯtractu, vt ibi per eũ. idẽ voluit gl. in d. ca. placuit. j. q. 2. ī verbo dotẽ. ī fi. q̃ adducit ſil̃e, & dicit ita teneri & poſſe cõpelli ad eccl. dotãd. ante ꝯſe. illũ qui fecit poni primũ lapidẽ, ſicut illũ q̃ ꝓmiſit pec. dare Reip. l. j. ff. de pollicita. ſequit̃ ibi Archi. qui hoc idẽ voluit, & poſt eũ Domi. in d.c. nemo. poſt med. hoc idẽ vult Goffre. de Trano in ſua ſumma de ꝯſecra. eccle. vel alta. in verſi. item notandum eſt, quem ſumma d. titu. ſequitur Hoſti. hoc idem voluit ſumma directorij iuris in tit. de eccl. ædifi. poſt prin. & Bald. Nouel. in tract. de dote in j. par. in j. col. hoc idem vult. Pau. in hoc trac. in 3. par. ī 2.

q.j. cāæ.in verſ. ꝙ in ſubſidiū, q alleg.l.qui liberos.ff.de
ritu nup.vbi tenetur pr̄ q̄rere ꝯdōnē filiab.vt nubāt,&
dotare,& ad hoc cogit,& ſi non vult cōpetēter p̄ronus
dotare ꝓhibet exercere iuſp c.3.de eccl.ædi.& idē Pau.
ī d.3.par. in 2.q.2. cāæ, & dicit illū teneri rīr dotare ec-
cleſiā ꝙ eā fundauit ꝑ ſupradicta.ſ.ī ſua ꝑced.qō.vbi di-
xit dotē eccl'æ eē ad inſtar dotis mulieris, de quib.dixi-
mus ſ.in j. arti. dicit.n.ꝙ ſicut pr̄ tenet dotare filiā d.l.q
liberos, & l.ſi.§.vtrāq;.C.de dotis ꝓmiſ. vbi dr̄ paternū
offm̄ eē dotare filias,ita q ꝯſtruit eccleſiā: qa de non eē
ad eē rīr illā ꝓducit,voluit ēt Inn.in hac rub.text.cū gl.
in d.c.cū ſicut,& talis dos,q̄ a pr̄e ꝓficiſcit,vel ei9 occa-
ſiōe dr̄ ꝓfectitia.l.ꝓfect.ff.de iu.do.ita & ī dote eccl.da-
ta a fundatore & ꝯſtructore. ¶Quia tn̄ aliqn̄ filiæ obue-
nit dos,ex alio q̄ ex pr̄e,vel occaſiōe pr̄is,q̄ dr̄ aduētitia.
d.l.ꝓfectitia.§.pe.& fi.ita ēt ē ꝙ qlibet pōt eccleſiā non
dotatā dotare,ſiue a princ. qn̄ ꝑ aliū,ſeu alios fundat &
ꝯſtruit. d.c.3.d̄ eccl.ędifi. & ibi Abb.ſiue ex poſtfacto.i.
poſt ꝯſtructionē dotauerit. Cōcludit ergo Pau.funda-
torē poſſe cogi dotare eccleſiā anteq̄ fiat prin.& factum
fuerit an̄ ꝯſec. & ēt poſt, voluit ēt hoc Io. de Ana.in ꝯſ.
24.inci.j.vr̄ & ibidē do. Lud.Bologni. tenētes illū q cō-
ſtruxit teneri eccl'iā dotare ,ſequit do.Roc ī hoc trac.,
in verbo ꝯſtruxit in 4.q.q dicit p̄ronū fundādo, vel cō-
ſtruēdo eccleſiā cēſeri tacite ſe ad dotē obligaſſe, quē-
ad.pr̄ carnalis obligat ad dotē cōpetētē filiæ dādā d.l.fi.
C.de dot.ꝓmiſ & hoc ēt voluit Roc.in d.trac.in verbo
& dotauit in 2.q.& in 4.q.& iſta ē cōis veritas. ¶Cōde-
ſcēdo ad 3.ꝯclu.q̄ ē ꝙ ſi eccl'a fuit fundata & ꝯſec.nō fa-
cta aſſignatione dotis, ꝯſecrator tenebit ad illā dotan-
dā,& in hac ꝯclu.vt vidiſtis gl.poſt Vgonē in d.ca.cū ſi-
cut.de eccl.ædi.volūt ꝯſecratorē teneri dotare eccleſiā,
quā ꝯſecrauit dote nō aſſignata ſi id ſine enormi læſiōe
eccl'æ ſuæ fieri pōt, ſinaūt de ſuo ꝓprio, & caſu quo,nec
de bonis eccl'ę,nec de ſuis, qa nec ipſe hēt,hoc fieri poſ-
ſet,tūc erit recurrendū ad fundatorē,vt ipſe dotet,& cū
Vgone,& gl.ꝯcordat Inn in d.c cū ſicut.dū dicit no.ꝯ-
tra ꝯſec. cōpetere cōdictionē ex illo c.cū ſicut.vt eccle
ſiā dotet. ꝯcordat ēt ſumma directorij iuris ī ti.de eccl.
ædi.in 2.col.ī verſ.ſed quid ſi ep̄s ꝯſecrauerit.¶†Cōtra-
riā verò opinionē, ꝙ imò ſi eccl'a ē ꝯſecrata dote non
aſſignata teneat fundator, & q fecit eā ꝯſecrare,ſed ꝯ-
ſecrator teneat in eorū defectū, ſi ſine eccl'æ læſione id
fieri pōt,aliàs de ſuo,tenet gl.no.in d.c.nemo. in verbo
domū, q̄ dicit melius eē tenere ſn̄iam ꝯtra Vgo. vt ibi,
ꝑ eā ſequit ēt Archid. & Domi.ibi & hoc tenet Goff.&,
Hoſt.in locis ſ.alle.& idē Hoſt.in d.c cū ſicut.vbi repro
bāt Inn. dicentē ꝯdōnē dandā ex illa decretali ꝯtra ꝯſe,
cratorē.nā in illo tex.dat ꝯtra p̄ronū fundatorē,vt etiā
ibi ſequit Io.And.do.Card. & Abb.volētes ipſū p̄ronū
ſicut in p̄cedenti ꝯcl'one poſſe cōpelli ad dotādum ex
quaſi ꝯtractu,vt ibi ꝑ eos tenet ſilr hoc Bal Nouel.in d.
trac.de dote.ī j.par.ī j.col.in verſ.imò ſi ipſe fundās, vbi
dicit ꝙ ſi fundās erit īpotens ꝯſecrator tenebit, ergo il-
lo potēte nō tenebit ꝯſecrator, idē voluit do.Abb.in c.
3.in 3.not.de eccl.ædi. vbi dat remedia ꝯtra fundantes
eccl'as vt inducant ad dotādū, primū indirectū vt non
admittat ad exercēdū iuſp.aliud directū vt directe com
pellat ad dotādū ſufficienter,qa ex ꝯſtructione ad hoc
tacite ſe obligauit, & dictū Abb.indiſtincte loquit,ergo
ēt poſt ꝯſecrationem intelligi pōt,& tn̄ vult ꝙ regreſſus
hēat ꝯtra fundatorē & ꝯtra ꝯſecratorē ſequit Abb.do.
Roc.in hoc trac.in verbo ꝯſtruxit, in 4.q.in verſi.prędi
ctā ꝯclu.& Pau.de Cir.in d.trac.in 3.par.in 2.q.i.cāę,in
2.col.in verſic. ſi aūt hoc omiſit ep̄s,vbi adducit ſimile
de ordinante aliquē ſine titulo,& vr̄ concludere cū opi
nione Hugonis. poſtea verò cū dicit hoc in ſubſidium
fieri qn̄ fundans nō eēt amplius ſoluēdo, ſed ſi eſſet ſol-
uēdo, adhuc poſſet ipſe fundator per ep̄m cogi ad do-
tandum d.c.cū ſicut.& ibi gl. & poſtea adducit indire-
ctū modū compulſionis. de quo per Abb.in d.c.3.& ſ.
diximus,videt recedere ab opinione p̄dictorū, & ꝯtra-
riā opi. amplecti ꝙ ēt poſt conſec. tunc demū teneatur
conſecrator ep̄s,qn̄ primus fundator non eſt ſoluendo,

aliàs ſecus. Et idē expreſſius vult ipſe Pau. in d.3.par.in
fi.2.q.2 cauſæ,vbi dicit etiam poſt ꝯſec. fundatorē cogi
ad dotandū, qui ſi non erit ſoluendo coget epiſcopus.
¶Videamus igitur qualiter opinio iſtorū doct.probet,
& certe præfati doc.inducunt ad iſtam opi.tenendam.
primo per tex.in c.piæ mentis 16.q.7.qui in veritate nō
probat,cū ille tex.loquatur ante cōſe.vt in eo patet.nos
verò loquimur poſt ꝯſec. ergo diuerſi caſus, & iō ex eo
nō infert.l.Papin.ex uli.ff.de mino. ¶Tex.verò in d.c.ſi
plures.ead.cā & qōne.ſimiliter non probat,quia loquit
qn̄ eſt ꝯtrouerſia p̄ronorum, & nihil dicit ibi ꝙ fuerit,
vel nō fuerit dotata.poſſet tn̄ induci hoc mō p̄ſupponē
do eccleſiā ꝯſecratā,ex quo in ea erant reliquiæ. arg.c.
j.& ſequentiū.de conſe.eccl.vel alta.itē vocat ibi eccl'a.
& ſic p̄ſupponit cōſe. aliàs.n.diceret baſilica.text.iūcta
gl.in c.j.de reli.domi. doc.in rub.de eccl. ædifi.vnde cū
ille tex. velit fundatores p̄ronos teneri ſtatuere vn̄ preſ-
byter viuat,& ſic dotē,ergo nō conſecrator,ſed funda
tor ad dotem tenebit. ¶Tex.mō in d.l.qui liberos.facit
in arg.ꝙ ſicut pater iudicis offō cōpellit dotare filiā, ita
& fundator eccl'æ,cū dicatur pr̄ ſm̄ dicta per Abb.in d.
cū ſicut.in j.not. qa deduxit eccleſiā de nō eē ad eē &c.
ſed in veritate ille text.nec in arg.tangit caſum noſtrū,
cū termini d.l.q liberos. bene poſſunt aſſimilari proxi-
mè p̄cedenti ꝯcl'oni,qn̄ eccleſia fuit fundata,& non do
tata, vt fundator cōpellatur eā dotare ſicut pater filiā,
nec in filia eſt aliquis actus, qui poſſit aſſimilari ꝯſecra-
tioni potuiſſet poni per illum tex. vt ēt poſt illū actū aſ-
ſimilatū conſecrationi pr̄ cōpellat dotare, ergo nec in
arg.probat,cū non ex omni ſui parte ſit in arg. ¶Pro-
babitur ēt opi.doc.magis clare ꝑ tex.in d.c.cū ſicut.vbi
eccl'a erat verè ꝯſecrata, & tn̄ ibi tex.vult ꝙ actio prius
dirigat ꝯtra illā Reginā fundatricē patronā, q̄ fundauit
eccleſiā, & conſecrari fecit q̄ ꝯtra ꝯſecr. vt volunt Car.
& Abb.reprehendētes ibi Inno.¶Probata igit opinio-
ne doct.eſt vidēdū an probet opinio Hugonis, & gl.in
d.c.cū ſicut.q̄ certe nullo iure probat, imò iura alleg.ꝑ
ſummā directorij iuris ꝙ in defectu ep̄i conſecratoris
hēat recurſus ad fundatorē,illud nō probant.cū in illis
quid nō appareat in defectū ꝯſecratoris fundatorē te-
neri,ſed magis probant ꝯtrariū, vt ſ. induximus,& ſilr
tex.in d.c.cū ſicut.ꝓbat ꝯtra eos, & male id ex eo colli-
git Inno.vt ſ.ēt declarauimus. reſtat mō motiuū gl.qd̄
quidē facit potius ꝯtra ipſius opinionē q̄ ꝓ, nā ſi ep̄s or-
nat aliquē ad p̄ſentationē alicuius ſine titulo illi proui-
dere prius cōpellet p̄ſentator q̄ ordinator, & tunc de-
mū cōpellit ordinator cū p̄ſtator nō eſt ſoluēdo, vt in
d.c.cū ſm̄ apl'us,de p̄ben.& doc.in c.ad hęc.de offi.Ar-
chi.ergo idē ī caſu nr̄o vt prius hēatur recurſus ad fun-
datorē & faciētē ꝯſecrari q cēſent loco p̄ſtatoris, q̄ ꝯ-
tra ꝯſecratorē,q cēſet loco ordinatoris. ita notabiliter
ſoluit do.Car.ī d.c.cū ſicut.ī fi. & ibidē Abb.poſt eū.vn̄
opinio Hug.& Inn poſſet ſaluari ſolū qn̄ fundator non
eēt ſoluēdo,vt tūc agat ꝯ ꝯſecratorē. & ita eū ſaluat Car
dj.vbi ſ.licèt ī veritate Inn.ita nō ſit loquut9, nec ex il-
lo tex.hoc clare colligit.cū igit opi.gl.q̄ fuit Hugo.non
ꝓbet.opinio verò ꝯtraria ſit ꝑfectiſſimè ꝓbata ergo il-
la tenēda, & ꝯtraria opi.ſ.gl.reijciēda,& ita cōiter tene
4 tur,& obſeruat.¶†Offert ſe mō 4.ꝯcl'o ꝙ ſi ep̄s ꝯſecra-
uit eccleſiā illi nō aſſignata dote illā dotabit,ſi ſine gra-
ui læſiōe eccl'æ hoc facere poterit, aliàs de ſuo ꝓprio,&
eo nihil hn̄te dotabit fundator, cū quo tenet Archi.ī d.
c.nemo.ī fi.& sūma directorij iuris ī ti. de eccl.ędi.in 2.
col.ī §.ſed quid ſi ep̄s ꝯſecrauit.do.Abb.verò ī d.c.cū ſi-
cut dixit ep̄m dotare ex bonis eccl'æ ſuæ ſi ſine enormi
læſiōe illi9 fieri poterit,allegat ī arg.c.apl'ice. de donat.
ſinaūt de pr̄imonio ſuo dotabit adducit qd ī ſimili no-
tat ī c de multa: de p̄bē. poterit ēt dici ꝙ ipſis deficien-
tib.fiat dos ī dies de redditib. eccl'æ ſuę,arg.c.2.& quod
ibi not.de fideiuſ.vbi de redditib. eccl'æ clerici debito-
ris ſatisfit ei9 creditorib. multomagis ergo ſatisfiet ec
cl'æ creditrici ¶Aduerte tn̄ ad vltima verba ꝯcl'onis ꝙ
primū teneat ꝯſecrator d̄ bonis eccl'æ, poſtea de bonis
ꝓprijs,& vlt.loc.ī d̄fectu p̄dictorū fūdator,nā hō n̄ ē ve-
rum

tũ, qa prius tenebiť fundator, ſeu faciẽs ꝯſecrati. poſtea ꝯſecrator de bonis eccłæ fundatore nõ exiſtẽte ſoluẽdo, & in defectu bonorum eccłæ tenebiť ꝯſecrator de
5 p̃rimonialib. ¶ † Et adderẽ vnũ qđ proximè dixi, ꝙ in oĩum p̃dictorũ defectu teneať ꝯſecrator de redditib. eccłæ ſuæ, vel aliũ dotãtẽ inuenire, q poterit eẽ p̃ronus ſupueniẽdo, vt latè diximus ſ. in 15. ar. vbi tractauimus an ex ſola dotatiõe acquirať iuſp. & dicemus ẽt j. in ſeq. q. ad ſupplemẽtũ huius prin. in j. art. vbi tractauimus de
6 iurepa. acquirẽdo poſt ꝯſtructã eccleſiã. ¶ † Reſtat vlti. ꝯclo, ꝙ caſu quo fundator teneť dotare eccłiã, tenebiť & ipſi⁹ hr̃s poſt eius mortẽ, cũ qua r3 gl. ĩ d. c. nemo quę adducit ſiſe de ſucceſſore epĩ, q teneť ꝓuidere clerico a ſuo p̃deceſſore ſine ti. ordinato, vt ĩ d. c. cũ ſm̃ ap̃lũ3. de p̃bẽ. idẽ voluit & ſiſe adduxit Goff. ĩ ſua sũ. de ꝯſe. eccl. vel alta. quę ibi ſequiť Hoſt. voluit ẽt Card. ĩ d. c. cũ ſicut in 2. q. & poſt eũ Abb. & ſummã directorij iuris vbi ſ. hoc ẽt tenuit expreſſe Pau. de Cit. ĩ hoc trac. ĩ 3. par. ĩ 2. q. j. c. ıæ. ĩ 2. col. in verſ. idẽ de hr̃dib. q dicit hr̃des fundatoris poſſe cogi ad dotãdũ. alleg. ſ. ſi qs ædificationẽ. in Auth. de eccl. tit. & idẽ tenuit Pau. ĩ 2. q. 2. cãæ. in fi. facit ca. nos quidẽ de teſta. cũ ibi nota. & voluit do. Roch in hoc trac. ĩ verbo ꝯſtruxit. ĩ 4. q. & ĩ verbo & dotauit 2. q. & iſta ẽ ẽt cõis ꝯclo oĩum doc. ¶ Poſſet igiť ꝓ clara intelligentia oĩum prædictorũ, & cõcordia ſic diſtingui.
7 ¶ † Qđ aut eccła añ fundatione fuit dotata, iuxta d. ca. nemo. & tũc nõ ſumus ĩ terminis q̃ſti nr̃i. nã nõ ẽ opus illũ cõpelli facere qđ iam fecit, quod. n. petis intus hẽs. ¶ Aut eccła fuit fundata ſine dote, & tũc directe, & indirecte p̃ronus põt cõpelli ad illã dotãdã directe. iuxta dicta p Abb. in d. c. cũ ſicut ĩ j. nota. dũ dicit ꝙ fundãs eccleſiã, vel faciẽs ꝯſecrari obligať ad dotẽ cõpetẽtẽ, & vt ĩferius ſe declarat ex quaſi ꝯtractu cogeť & ĩtelligiť ita an ꝯſecra ſicut poſt, ꝓ alternatiuas vł & ſeu ĩ eius dictis poſitas, & ĩdirecte. ſ ꝙ nõ ꝯſecreť eccła, niſi dote prius data, q ẽt poterit cõpelli iudicis officio ad inſtar p̃ris, vt diximus ſ. in 3. q. in verſ. tex. mõ. p. l. qui liberos. ff. de ritu nupt. poterit etiã ex ſtipulatu hipothecaria, & multis alijs modis maximè accedere publico inſtr̃o, & ſic illis actionib. & modis quib. & dotãs mulierẽ cõpelli põt de iure tã ꝓ dote dãda, q̃ ꝓ illius euictiõe, vt latè dictũ eſt ſ. in 7. & 8. art. & ẽt ex pollicitatiõe actiõe in factũ ꝓ complemẽto dotis, vt dictũ ẽ ſ. in 4. q. prin. ĩ 4. & melius in 5. art. ¶ Aut fuit fundata & ꝯſecrata, ñ tñ dotata, & tunc ſiſr. p̃ron⁹ cõpelleť ad dotãdũ eccl. directe, vel ĩdirecte, vt ſ. & ſupraſcriptis ẽt actionib. & offõ iudicis: & etiam ad ſupplemẽtũ ſupraſcriptis remedijs cõpelli poterit, ſi ſufficieter nõ fuerit dotata, per d. ſ. in 12. art. & q̃ maximè hoc facere poterit cõſecrator vt cõpellat p̃ronũ ad dotan. ſi illũ ad hoc publico inſtr̃o obligari fecit in limine ꝯſecrationis, qđ fieri potuit. p c. placuit. j. q. 2. vt diximus latè ſ. ĩ 10. art. vbi tractauimus an dos debeat dari a prin. & iſta obligatio p̃roni trãſit ẽt ad eius hr̃des, qui eo. mõ cõpelli poterũt vt diximus ſ. in vlti. ꝯclu. ¶ Aut p̃ron⁹ & hr̃des eius defecerũt, vel nõ sũt ſoluẽdo, & tũc aut ipſe fundator p̃ron⁹ fecit illã eccl. ꝯſecrari, aut alter. ¶ Si ipſe p̃ronus, & tũc aut illo tẽpoř quo ꝯſecrari fecit eccłiã erat ſoluẽdo, & ꝯſecrator fecit diligentiã ſuã habẽdo obligationẽ inſtr̃alẽ ab eo, & licèt poſtea efficiatur nõ ſoluẽdo nõ culpa ꝯſecratoris, ſed culpa hñtis exigere nõ fuit exactũ, & nullo mõ tenebiť ꝯſecrator, ſed ille cui⁹ culpa nõ fuit exactũ. p ea, q̃ diximus ſ. in 7 artic. qñ dos fuit data, q̃ ꝯſiſtebat ĩ debitore delegato. ¶ Si verò tẽpore ꝯſecratiõis fundator faciẽs ꝯſecrare nõ erat ſoluẽdo, vel ſi bñ fuiſſet ſoluẽdo cõſecrator nõ accepit ab eo cautionẽ inſtr̃alem. iuxta c. placuit. j. q. 2. & ſi accepit forſan ſua culpa nõ fuit exactũ, & ĩ oĩb. iſtis caſib. tenebiť ꝯſecrator. ¶ Aut nõ fuit p̃ron⁹, q eccleſiã ꝯſecrari fecit, ſed alter, & ſic terti⁹, & fiebat eadẽ diſtõ q̃ proxime fcã ẽ, vt ipſe teneať, vł ep̃s, vt mõ diximus in p̃rono: aut nullus fuit, q cõſecrari feciſſet eccłiã, ſed ex ſe hoc fecit ꝯſecrator, & tũc ſiſr diceť ꝙ teneať p̃ron⁹ ſi extat, p d. in 2. ꝯcłone, aũt nõ extat, vel ſi extat nõ ẽ ſoluẽdo, & tene
8 biť ꝯſecrator vt ꝓxime dictũ ẽ. ¶ Verũ ꝙ caſu quo tenebiť ꝯſecrator ei⁹ obligatio trãſeat ẽt ad ſucceſſorẽ, ſicut trãſit obligatio ad ſucceſſorẽ ordinãtis clericũ ſine titulo p ſiſe adductũ. p gl. in d. c. nemo. & p Goff. vbi ſ. in 5. ꝯclu. quod ſiſe magis ꝯcludit in iſto caſu q in hr̃de p̃roni, ad quod propoſitũ adductũ fuit per d. gl. ¶ Et eo caſu quo ꝯſecrator tenebiť eſt diſtinguendũ. aut. n. poteſt fieri dotatio ſine enormi læſione eccłæ, & de facultatib. eius dotabitur, & nõ põt hic dici ꝙ delictũ p̃lati noceat eccleſiæ, qa cũ fit ſine eius læſione enormi, & iure ꝓmittente, iuxta ca. apoſtolicę. de dona. p ea, q̃ diximus ſ. in 10. artic. dũ tractauimus an ep̃s poſſit dotare eccleſiã de redditib eccleſiæ ſuæ, & ſic dicerẽ ꝙ hoc caſu nõ poſſit tranſcẽdi quinquageſimã, licèt poſſet dici ꝙ cũ ſimus in eccła iam ꝯſtructa & ꝯſecrata nõ poſſit tranſcẽdi cẽteſima, vt in d. c. apoſtolicę. in cũ negari non poſſit illã nouiter effectã eccleſiã, poſſet dici poſſe dari 50. maximè ſi cẽteſima nõ ſufficeret, cũ dos debeat eẽ ſufficiẽs cogita circa iſta. qa noua eſt difficultas. ¶ Aut nõ poteſt fieri iſta dotatio ſine enormi læſione eccłę, & tũc dotatio fiet de bonis ꝓprijs, & patrimonialib. ipſius ꝯſecra-
9 toris vt diximus ſ. in 4. ꝯclu. ¶ † Aut ille ꝯſecrator non hẽbit bona propria, & tũc dos fiet indies ex fructib. eccleſiæ ipſius ꝯſecratoris p dicta ſ. in d. 4. cõclu. in fi. ¶ Et eſt aduertendũ ꝙ dos debet eẽ ſufficiẽs, vt diximus ſ. & p tex. in d. ca. cũ ſicut. & per ea q̃ diximus ĩ 12. & 13. arti. aliàs poſſet cogi ad ſupplemẽtũ dotis ſm̃ Abb. in d. c. 3. in 3. not. de eccl. ædi. ¶ Eſt ẽt notandũ, ꝙ in hoc vt p̃ronus cõpellať dotare, vel ſupplemẽtum dotis dari, iudex cõpetẽs eſt iudex eccleſiaſticus. text. & ibi Abb. ĩ d. c. cũ ſicut in 2. no. ¶ Dicerẽ ẽt ꝙ ſi vnus p̃ronus dat fundum & ꝯſtruxit, ipſe ſolus cõpelleť ad dotẽ dãdã. ſed ſi vnus dedit fundũ, & alter ꝯſtruxit, vel plures hoc fecerũt, oẽs cõpelleñ ad dotẽ dãdã inſolidũ, qa cũ oẽs cẽſerenť partes, cũ deduxerũt eccleſiã de nõ eẽ ad eẽ, iuxta ea q̃ voluit Abb. in d. ca. cũ ſicut. in j. not. & q̃ voluit Inn. in hac rub. poſt princ. & ibidẽ do. Card. in 2. q. ẽt oẽs dñr p̃roni inſolidũ, vt in gl. ĩ c. j. hoc tit. & diximus ſ. in 3. q. prin. in j. 2. 3. & 4. artic. & ſic quilibet inſolidũ dř p̃ř & iõ patronus, quia patri ęquiparať vt diximus ſ. in j. q. prin. ĩ j. art. ergo eod. mõ inſolidũ oẽs tenebunť dotare & inſolidũ cõpelli poterunt, nota quia nouũ, & non tactũ, nec cõſiderandũ hucuſq;. ¶ Aduertẽdũ eſt ẽt ad id quod dicit Abb. poſt Hoſti. in d. c. 3. de eccl. ædifi. ſuper gl. 2. ꝙ vbi de neceſſitate eccleſia eſt ædificãda ꝑꝑ periculum animarum, puta quia multi ſunt homines, qui propter lõgã diſtantiã eccleſiæ ſæpe decederent ſine ſacris. nã tũc propter penuriam dotis non debet ep̃s pati periculum animarum, & ſic non deberet prohibere eccleſiã conſtrui ſine dote, quia vbi de neceſſitate eccła eſt ædificãda põt cõſtrui ſine dote, ex quo non reperiť modus eccleſiã dotandi. ita Abb. vbi ſ. ſubijciens ſic eẽ limitãdũ c. nemo. de ꝯſecr. diſ. j. & tunc viuet rector, vel vicarius de obuẽtionib. eccleſiaſticis, per d. c. 3. ſequiť p̃dicta do. Roc. in hoc trac. in 4. q. verſus finẽ verbi ꝯſtruxit. ¶ Tu circa hoc quando eccleſia ædificať de neceſſitate, vide quæ diximus ſ. in 4. q. prin. in 8 arti. vbi tractauimus an is, qui nec cœpit nec pollicitus in eccleſiã ædificare poſſit cogi ad id agendũ, & Pau. in 3 par. in ſi. 2. q. j. cãæ. vbi limitat concluſionẽ præſentis arti. quando immineret neceſſitas & periculum animarum vt tunc poſſit fundari eccleſia etiam in præiudicium partis & ſine ſufficienti dote per d. c. 3. & eccleſiæ prouidebitur hoc mõ. Primò ꝙ ep̃s cõpellat populum ad ſubueniendũ capellano. Secundo ſi populus non ſufficit, cõpellet Abbatem, vel præſuppoſitũ, cui capella ſubeſt. Tertiò illis deficiẽtibus prouidebit epiſcopus de ſuo. c. fi. de eccl. ędific. vltimo loco ſi non poteſt epiſcopus erit remedium vt capellanus ex induſtria ſua quærat ſibi victum. cap. clericus victum 91. diſt. & ibi glo. & in c. j. 2 1. q. 1.

¶ Decimusnonus arti. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Conſtruens capellam, vel altare, vel quid ſimile, an & quando compellatur illam vel illud dotare.*

2 *Appellatione eccleſiæ venit capella, vel altare.*

3 *Vbi eadem ratio, ibi eadem iuris diſpoſitio.*
4 *Eccleſia minori æquiparatur.*
5 *Nemo cogitur dotare, ſeu donare, & qualiter intelligatur.*
6 *Standum eſt regulæ tanquam carrotio Bonon.*
7 *Iuſpa acquiritur trib. mod. ſ. fundatione, cõſtructiõe, & dotatione.*
8 *Eccleſia dicitur eſſe cultrix iuſtitiæ.*
9 *Socius fundi cõis cogitur illum vẽdere pro cõſtruẽda ibi eccleſia.*
10 *Vnus fauor elidit alium quomodo & qualiter intelligatur.*
11 *Promptiores debemus eſſe ad liberandum, qualiter intelligatur.*
12 *Exceptio firmat regulam.*

ET quia dictũ eſt de eccľa, 19 q̃ro an idẽ ſit in capel
1 la, vel altari, † vt p̃ronus, q fundauit capellã, vel al-
tare poſſit cõpelli illam, vel illud dotare, & primò
vr̃ dicendũ ꝙ ſit cõpellendus, nã iura ſimpliciter dicũt
illũ, qui eccleſiã ędificare vult cogi illã dotare, vt d. c. ne
2 mo. de ꝯſe. diſ. j. & diximus ſ. in proximo p̃ced. art. † ſed
ſic eſt, ꝙ q̃libet capella, vel altare dr̃ eccleſia, & ſic ꝯti-
netur appel. eccleſiæ, vt in c. cum capella ducis Burgun-
diæ de priui. & in c. j. & p totũ. de capel. mona. & argu.
notatorũ p gl. in c. fi. ne præla. vices ſu. ergo ſicut ſ. fuit
ꝯcluſum ꝙ p̃ronus, q fundauit eccleſiã põt compelli ad
dotãdũ, eod. mõ, & p̃ronus fundator capellæ, vel alta-
3 ris. ¶ † Secũdò adducit̃ reg. vbi eſt ead. rõ, ibi debet eẽ
ead. iuris diſpõ. l. illud. ff. ad l. Aquil. l. a Titio. ff. de verb.
obl. c. inter cęteros. de reſcrip. ſed ſic eſt, eãd. eẽ rõnẽ in
capella, & altari, q̃ eſt in eccľa. ſ. quia ſine dote illi deſer
uiri nõ poterat, cũ ſit ſine ſubſtantia rerũ. c. ſi quis obie-
cerit. j. q. 3. & hr̃ ĩ d. c. nemo. ergo debet eẽ idẽ ius. ¶ Ter
tiò confirmatur, dicere ꝙ p̃ronus capellæ, vel altaris te-
neat̃ dotare tẽdit in fauorẽ religionis, pro qua ſumma
rõ facit. l. ſunt pſonæ. ff. de relig. & ſump. fune. ampliat̃
enim vita ꝯtẽplatiua, qđ in dubio fieri debet, iuxta not.
in Auth. de ſan. epiſ. in §. hæc p̃ſenti, vbi ẽt glo. & notat̃
4 in auth. niſi rogati C. ad Treb. † eccľa. minori æquipa-
ratur, & inter pſonas fauorabiles computat̃, ergo ĩ du-
bio p eis iudicandũ eſt. c. fi. de re iudi. cũ ſi. & p ꝯñs p̃ro-
nus fundator capellæ, vel altaris cõpelli poteſt ad dotã-
dũ per p̃dicta. ¶ Quartò hoc demõſtratur per id qđ vo-
luit do. Abb. in ꝯſ. 106. caſus ſuper quo. ante fi. j. col. in 2.
vol. vbi loquẽdo de duob. altarib. fabricatis a duob. la-
terib. altaris maioris facit vnã ꝯcl'onẽ, ꝙ ſi qs fundauit,
vel cõſtruxit capellã, vel altare prout ibi erat, nõ acq̃rit
iuſp. niſi illã dotauit, ecce q̃ũo ædificator capellæ, ſeu al-
taris p viã indirectã cõpellit̃ illã, vel illud dotare. ſ. ꝙ nõ
acquirat iuſp. niſi dotet. ¶ Quintò fortificat̃ hęc opinio
per ea, q̃ voluit idẽ Abb. in ca. 3. in 3. not de eccl. ædific.
vbi ponit duo remedia p quæ quis poſſit cõpelli ad do-
tãdũ, & in 2. remedio aperte voluit ꝙ ędificãs capellam
cõpellat̃ illo remedio directo ad illã dotãdã. ¶ Sextò ro
boratur iſta pars p auctoritatẽ expreſſã Abb. ĩ c. cũ ſi-
cut. in verſ. & nota q͂ ſæpe. ſtatim ante verſiculũ ĩ ead.
gl. ibi de ꝯſe. eccl. vel alta. vbi cũ pri⁹ ꝯcluſiſſet p̃ronũ, q̃
ædificauit eccľiã eẽ cõpellẽdũ ad illi⁹ dotationẽ, poſtea
ſubſequit̃ dicẽs. & not. q͂ ſæpe accidit maximè ĩ ꝯſtru-
ctoribus capellarũ, ecce q̃ũo expreſſe vult ibi Abb. p̃ro-
nũ ꝯſtructorẽ capellæ poſſe cõpelli ad illius dotationẽ
ſicut ꝯſtructor eccľæ. ¶ Septimò adducitur auctoritas
Bal. Nouel. ĩ ſuo trac. de dote in j. par. in j. col. & hoc idẽ
vr̃ tenere Pau. de Cit. ĩ hoc trac ĩ 3. par. ĩ 32 q. j. cãæ, in 3,
col. ¶ † In ꝯ̃riũ verò j. adducit̃, nã ꝙ qs cogatur donarę
5 ſiue dotare eſt de genere phibitorũ, q͂a regulariter ne-
mo cogit̃ p̃dicta facere. l. donari. ff. de dona. & plenius ĩ
l. donari. ff. de reg. iur. & ĩ l. nec emere. C. de iure deli. &
ſolet notari ĩ c. j. & in c. fi. de iudi. vbi probat̃ p locum a
ſpãli, ergo ĩ quolibet caſu intelligit̃ eẽ prohibitum, niſi
ſpãliter & expreſſe reperiat̃ permiſſum, iuxta ea, q̃ hñr
ĩ c. ĩter corporalia, ĩ verbo, ſed neq;. ad fi. de trãſla. epi.
& in ca. j. de procu. lib. 6. & in l. nemini. §. ꝙ eis. ff. ex qb.
cau. maio. ſed caſus iſte de quo q̃ritur nõ reperit̃ a iure
permiſſus ꝙ quis poſſit cogi ad dotãdũ capellã cũ nõ ſit
6 canõ tale quid dicẽs, ergo ſtabo regulæ, † & illi tãquam
carrotio adhærebo. iuxta not. in l. oĩs diſſõ. ff. de reg. iu.
7 ¶ † Secundo iſtud pbatur colorato fundamẽto. oẽs. n.
volũt nemine diſcrepãte ꝙ iuſpa. acquirat̃ trib. mod. ſ.
fundatiõe, ꝯſtructione, & dotatiõe, gl. in c. pię mẽtis 16.
q. 7. & poſſunt tres eſſici p̃roni, vt p doc. in hac rub. & di
ximus ſ. ĩ. j. q. in j. arti eſt ergo dare caſum in quo qs ac-
quirit iuſpa. ſola ædificatione ẽt ſine datione dotis. ſed
illud nõ põt ꝯtingere, nec verificari. niſi in ædificatiõe
alicuius capellæ, vel altaris particularis, & acceſſoriè
ad eccľiam principalẽ. q͂a eccleſiã principalẽ nullus põt
ædificare, niſi prius aſſignet ſibi dotẽ, vt in d. c. nemo. &
ſ. ĩ x. art. ergo clare patet quẽ poſſe ędificare capellã, vel
altare, & nõ cogent dotare, vt ex p̃miſſis cõcluditur q͂a
aliàs non eẽt dare caſum in quo qs ex ſola ædificatione
acquireret iuſpat. ſine dotatione. ¶ Tertio adducit̃ pro
iſta parte text. q vr̃ iſtud ad literã pbare in Auth. vt nul-
lus fabr. orat. domũ. §. j. verſ. ſinaũt ñ ſufficiat. coll. 5. vbi
dicit Imperator, ꝙ ſi quis vult noĩari ædificator ſacræ
domus, & nõ hẽt vñ ꝙ poſſit dotare ad ſufficiẽtiã, ędiſi-
cet in aliqua eccľa iã ꝯſtructa, illã vel reficiẽdo tãquam
ruinoſã pp vetuſtatẽ, vel illã ampliãdo tanq̃ paruã cõ-
ſtitutã, vel illã ordinãdo tãquã inordinatã ſm̃ deſideriũ
illorũ, q in ea ſunt deputati, tũc iſte vocabit̃ ædificator
ſacræ domus, & nihil de ſuo ſuper expẽdere cogetur, &
dotare nõ tenebit̃ aſſignans rõnẽ, q̃ ponderanda eſt in
verſ. deputatis, tã circa hoc &c. ſed negari nõ põt ꝙ cõ-
ſtruẽdo qs capellã, vel altare, ĩ aliqua eccľa cõprehẽdet̃
ſub altero de dictis trib. mod. q͂a vel dicet̃ eccleſiam ip-
ſam reficere, vel ampliare, vel ordinare, vel ſaltẽ quid
ſimile facere, ergo ĩ terminis ibi pbat̃ ꝙ dotare nõ co-
gitur ¶ Nõ obſtat mõ ſupra ĩ ꝯ̃rium adducta, & primò
ꝙ capella, vel altare, dicat̃ eccleſia. nã r̃ndetur hoc non
eẽ verũ proprie loquendo, illud. n. nomẽ eccleſia ſumi-
tur multis modis iuxta ea, q̃ habent̃ in d. ca. fi. ne p̃la. vi-
ces ſuas. vñ ſi oẽ illud qđ large dr̃ eccľa, vt in gl. d. c. fi. de
beret hr̃e dotes. eẽt certũ quid, quod nõ poſſet procede
re, propriè. n. ſumitur pro circuitu & ambitu murorũ,
vt not. in d. c. fi. quod nõ cadit ĩ capella, vel altari. ¶ Sir
nõ obſt. fin, ꝙ ſit ead. rõ &c. q͂a hoc negatur, imò ſi be-
ne ꝯſideretur, ẽ pcuitus diuerſa rõ. iura. n. vident̃ velle
iõ aſſignari dotẽ, vt ſubueniat̃ expẽſis faciendis p lumi
narib. pro ſtipẽdijs cuſtodũ eccľæ, & p victu clericorũ,
vt poſſint hoſpitãtes recipere & epalia iura ſoluere, ſ3
iſta rõ ceſſat ĩ capella, q͂a hoc totũ fuit ordinatũ a prin.
in ædifi. vnius capellę, vel altaris augent̃, vt rectè voluit
tex. in d. Auth. vt nullus fabr. orat. domũ §. j. verſ. depu-
tatis iã circa. ¶ Præterea rõ, quare eccľa dotetur eſt, q͂a
ſicut in matrimonio carnali ꝯſtituitur dos, ita & in ſpi-
rituali qđ ꝯ̃hitur inter eccleſiã & Deũ. Arch. in d. ca. ne-
mo. & diximus ſ. in j. arti. hoc in certe non fit in parti-
culari capella, vel altari, ſed cũ eccleſia principali, ergo
non requiretur dos, & ſic diuerſa eſt rõ. ¶ Tertio non
8 ob. fauor religionis eccleſiæ & vitæ ꝯtẽplatiuæ, † q͂a ec-
cleſia dr̃ eẽ cultrix iuſtitię, adeo ꝙ nõ patitur aliquid fie
ri ꝯ̃ iuſtitiã in ſe, vel in alterũ, ita pulchre dicit tex. in c. j.
in tit. de alie. feu. in verſ. ſed diuerſum in vlt. feu. ſi ergo
iuſtitia mediãte dictus ędificator capellę, vel altaris, nõ
põt cõpelli ad dotãdũ p p̃dicta, ergo id debet velle ip-
ſa eccľa. ¶ Prętcrea vnus fauor elidit aliũ. ar. eorũ, q̃ ha-
bent̃ in l. diuus ff. de in integ. reſti & in c. accedẽs. de fal.
ſ3 p ipſo ędificatore ẽ fauor liberationis rei. iuxta l. Ar-
rianus. ff. de acti. & obl. ergo iſte fauor tollit fauorẽ reli-
gionis, & eo maximè cũ ſit iuri ꝯſentaneus. ¶ Et iſtã par
tẽ p p̃dicta tenẽt do. Io. de Ana. & d. Lud. de Bolog. ꝯſu
lẽdo in cõſi. 24 in Chriſti. noĩe. primò vr̃ ꝙ iſte ędifica-
tor, & in ſubſcriptiõe ibi Bolog. inci. in caſu propoſito,
quos ẽt refert do. Fel. in c. ex parte ſ. in 2. col. de reſcri. li-
cẽt p̃dicti auctoritates quas ſ. adduxi pro parte affirma-
tiua nõ adduxerint. ¶ Reſtat igit̃ videre quid dicẽdum
in iſto paſſu, cum ex vtraq; parte ſint rationes & aucto-
9 ritates tantorum virorum. ¶ † Et certe primũ motiuũ
partis negatiuę. ſ. ꝙ nemo cogatur dotare cũ ſit de ge-
nere phibitorũ. l. donari. ff. de reg. iu. ſũ cõcor. vñ cum
nõ reperiat̃ expreſſum ꝙ fundãs capellã teneat̃ dotare
ſtabimus regulæ, nõ obſt. nã circa illud motiũ dicimus
negari non poſſe quin ille q capellã, vel altare ꝯſtruxe-
rit,

rit, illā ſeu illud deduxerit de nō eē ad eē. quo caſu ſuccedit id qđ dixit Abb. in d.c.cū ſicut.in j.not.& ibi oēs. de ꝯſe.eccl.vel alra.fundatorē, cū illud qđ ſundat deducat de nō eē ad eē, cēſeri pr̄em & iō obligari ad dotē cōpetētē illi dandā, ſicut pater carnalis obligaſ ad dotem cōpetētem dandam filię.l.fi.de dotis promiſ.& vult ibi Abb. fundatorē obligari ex quaſi ꝯctu: vnde reg.dictę l. donari, nō procedit qñ qs ex obligatione naturali, vel ciuili, ad dādū, ſeu donādū teneſ, vt in multis caſib. accumulatis ibi ꝑ gl.& oēs doct. cū igiſ ī caſu nr̄o iſte fundator ſit quaſi pr̄, & iure naturæ, ac ēt ex quaſi ꝯctu ſit obligatus ad dotē dādā, nō hēbit locū reg. d.l.donari, q̄ ſolū procedit in libera donatione, nō in coacta prout ī iſto caſu: eſt qa licèt ante ædificationē capellæ nō teneret, poſtq̄ illā ꝯſtruxerit tenebiſ ex quaſi cōtractu. nā licèt ꝯtractus a prin. ſint volūtaris, ex poſtfacto sūt neceſſitatis. l.ī cōmodato. §.ſicut.ff.cōmoda.l.ſicut.C.de act. & obl.c.licèt, & ibi Abb.ī j.not. de voto. & maximè cū ſimus ī cā pia, ī qua ēt in caſib. quib. cogi nō poſſum⁹ cogimur, nā licèt qs nō cogaſ ꝯhere, nec quaſi ꝯhere, & ſic nō cogaſ vēdere.l.nec emere, vt ꝑ doc.C.de iur.delibe.
10 † tñ ſi reſtōr mādauit ꝯſtrui eccleſiā in fundo, q eſt cōis cū alio, cogeſ ſocius inuitus vēdere partē ſuā vt eccl̄a ꝯſtruaſ.l.fi.§.ī quā. quē tex. ad hoc ibi notat Bal.de cōm. ſer.manu.ad idē licèt qs nō cogaſ vēdere vt ſupra tñ religionis fauore ſi qs hēt ſepulchrū, quod caſualiter caret via, poterit īplorare iudicis officiū per quod vicinus cogaſ dato ſibi iuſto precio viā per fundū ſuū vendere. tex.eſt in l.ſi quis ſepulchrū.in prin.ff.de relig. & ſump. fu.ſequiſ prędicta do.meus Iaſ.in d.l nec emere in j.col. eod mō poſſet dici in caſu nr̄o, ꝙ licèt quis nō poſſit cogi donare, tñ fauore religionis, & ēt quia fundauit & ſe ex quaſi ꝯtractu obligauit, ad dotandū cogeſ. ¶ Poterit ēt rñderi ad prædictū motiuum, iſtū caſum, ꝙ cogatur dotare capellā, eē expreſſum in iure per dictū tex.c.nemo.per ea q̄ j.dicent, licèt ſ.ſit ſufficiēter rñſum. ¶ Sic non obſt. ſm motiuū ꝙ aliàs non dareſ caſus in quo qs efficereſ pr̄onus ſola ædificatione ſine dotatione, quia in eccleſia procedere non pōt, ꝑ d.ca.nemo. vnde opus eſt ꝙ hēat locū in capella, & ſic capella non indigebit dote, nā dico hoc eē falſum, nā pōt ille caſus multipliciter verificari. ſ. ꝙ quis ſola ædificatione efficiatur pr̄onus, dicas mihi ſi vnus ædificat, alter fundat, & tertius dotet ille ędificās nō ne erit pr̄on⁹ ex ſola ędificatione? ille fundās nōne erit pr̄onus ex ſola fundatione? certe ſic, vt vult Inn. & oēs in hac rub. & ſummiſtæ in hoc ti. & diximus ſ. in j.q.prin.in j.artic. itē non ne dabitur caſus ꝙ quis ex ſola ædificatione, vel fundatione acquirat iuſp. & ſi neuter eorū dotet, & in fundatione dos omiſſa fuit, nō ne ille ędificans, vel fundans erit pr̄onus? certe ſic, vt plene probauimus ſ. in d.j.arti. & in 3.q princ. tiſr in j.artic. in quib. locis tenuimus ꝯtra illud quod cōſuluit Abb. Itē & tertiò nō ne dabitur caſus in quo ex ſola ædificatione acquiraſ iuſpat. ſine dotatione, qñ eccleſia ex neceſſitate eſt ꝯſtruenda, quia pōt cōſtrui ſine dote, & tñ acquiritur iuſp. prout voluit Abb. poſt Hoſt. in d.c.3. ſuper gl.2. in a. col. de eccl.ædifi. vbi ita limitat d.c.nemo. vt diximus in ꝓximo præcedēti artic.in fi.in verſ. aduertendū eſt ēt. ſi ergo d.r ſa, Pr̄onū faciunt dos, ædificatio, fundus: pōt verificari in tot caſib. ceſſat arg. neceſſitatis, vt verificetur in capellis, & iō non cogantur fundatores illas dotare, & ex hoc Ioa. de Ana. in d. ꝯſ. cū dictū motiuum fecit, dixit, vt ſupra retulimus, & illud ēt eſt multum coloratū. q. d. per illā dictionem ēt implicatiuā, ꝙ nec primū, nec ſecūdū motiuū ſit verū, & ſic colorata & apparenoa & non eſſētia. ¶ Minimè obſt 3. motiuū de textū § j.verſ. ſinaūt. in Auth. vt null⁹ fabr.orat. domū ex quo facere capellā, vel altare nō ſit reficere eccleſiā ruinoſam, nā ſi facit capellā, vel altare facit quid noui, & non reparat ruinoſum. itē ſi facit capellā nō dr̄ ampliare corpus eccleſiæ quod erat, ex quo ſīn erit poſt factā capellā qtū ante, ſed fiet membrū nouum, & de ꝑ ſe, ſi vero facit altare potius dr̄ anguſtare eccleſiā q̄ ampliare, & iō in illo non comprehendetur.

¶ Itē ſi facit capellā, vel altare. nō dr̄ eccleſiā ordinare qa eccleſia manebit vt prius, ſed nouus ordo erit tñ in ipſa capella, vel altari. ¶ Et quis poſſet dici ꝙ dicaſ facere quid ſiſe, tñ ille tex. nō loquitur in ſimili, ſed in faciētibus illa tria, & nō eſt extēdendū ad facientē capellam, vel altare, cū ſit diuerſa rō, vt ex j. dicēdis apparebit, vidimus. n. ꝙ qui ædificat capellā, vel altare acquirit iuſp. vt ſæpe ſupra eſt dictū, & dicemus j. in vlt. q. prin. ī 6. art. & tñ ex reparatione nō totali dico, qa in totali ille § nō loquiſ ex ampliatione, & ordinatione iuſp. nō acquiriſ in iſta j par. in ſeq. q. prin. in 3. artic. & ſeq. & ēt magis capella, & altare, indigēt dote vt j. dicetur, q̄ eccleſia, quæ patiſ ruinā, anguſtiā, vel inordinationē, q̄ iā dotē habet vt ibi vult tex. ī ſui rōne. ¶ Sublatis igiſ fundamētis partis negatiuæ ſunt ſuſtētanda motiua partis affirmatiuę, q̄ in veritate bñ procedūt, & ad illa nō fuit bñ rñſum. vñ nō extat rñſio Bologni. ad primū motiuum, ꝙ capella largo mō dr̄ eccleſia, ſed nō proprie ac ſtricte, qa proprie ac ſtricte ſumiſ pro ambitu murorū, vt ibi per eū. dicat mihi Bologni. nō ne & capella hēt ambitū murorū, & ſiſt altare hēt ambitum muri, in quo lapis altaris ſitus ē? cur ergo in eis ille ambitus nō appellabiſ eccl̄a? & p̄ſertim in capellis de per ſe ſtantib. vt per totū de capell. monach. & d.c. cū capella ducis Burgundiæ. ¶ Itē in hoc nō ē diſtinguendū vtrū capella dicatur eccleſia large, vel ſtricte, qa ſi circa diuerſa. vbi ē ead. rō, idē eſt ius iurib. ſ. alle. quanto magis ſi eſt ead. rō circa illud ꝙ large dr̄ id in quo ē diſpō debet eē idē ius, certe multo magis cū dicaſ idē licèt large. ¶ Nō ob. mō rñſio Bologni data ad ſm motiuū ꝙ ſit diuerſa. rō in eccl̄a q̄ in capella, & iō in eccleſia requiriſ dos, in capella verò ſecus, quia imo inter ipſas eſt diuerſa rō, cū in capella nō requiranſ luminaria, ſtipēdia cuſtodū, & victus clericorū, nec hēt hoſpitalitatē ſeruari, nec ep̄lia iura ſolui, ꝑ q̄ oīa dos requiriſ vt ī d c. nemo. de ꝯſec. diſ. j. cū iſta oīa eeſſent in capella, vel altari. ex quo hoc totū fuit ordīnatū a p̄in. in ædifi. principalis eccl̄æ prout dixit tex. in d. §. ſinaūt &c. ¶ Nā iſtis rñdetur. ꝯcedo. n. ex quo in capella oīa iſta nō accidāt. nō requiri tātā dotē, ſed ꝙ nulla dos requiratur, nego. ¶ Dicat mihi Bolog. in capella nō requirūtur luminaria, & reliqua paramēta altaris? Si capella hēt ꝓpriū rectorē nō reqriſ victus illius? Si capella ē de qua per totū tit. de capel. mona. nō hēbit ſoluere ep̄alia? arg. c. 3 de eccl. ædifi. nō hēbūt hoſpitalitatē ſeruare? Si capella ꝑ ſe maneat, certe oīa iſta ſigillatī reqruntſ ꝓut in eccl̄a, nec vnquā negari poterit, ſi bñ eſt capella ſituata cū eccl̄a, ꝙ ſaltē nō reqraſ dos rōne luminariū & paramētorū. ¶ Nec ob. dictū Arch. in c. nemo. de rōne quare dos deſ. qa ſicut ī mr̄imonio carnali ꝯſtituiſ dos, ita &c. & hoc eē ī eccl̄a principali, nō ī capella particulari, ergo &c ¶ Nā pōt primo rñderi negādo hoc ꝙ fiet cū eccl̄a principali, & ꝙ nō poſſit fieri cū capella particulari, qa hoc nullo iure ꝓbatur. ¶ Itē pōt rñderi, nō ſequiſ, fit cum eccl̄a principali, ergo nō pōt fieri cū capella particulari, cū Chriſtus ſit ſpōſus generalis, & poſſit plures ſpōſas hr̄e vt videmus ī plurib. eccleſijs. Itē p̄t rñderi ꝙ nō ſolū dos daſ, quia contrahiſ mr̄imoniū inter eccleſiā & Chriſtū, ſed ēt quia ꝯtrahiſ mr̄imoniū inter eccleſiā, & futurū rectorē. argu. c. 2. de transla. p̄la. ſm Bal. Nouel. ī d. ſuo trac. de dote in j. par. in j. col. & diximus ſ. in j. atti. & iſto caſu dicitur matrimoniū inter capellanum & capellam, licèt large vt ꝑ Abb. & docto. in c. fina. in antepen. col. de transla. prælato. & dicetur infra in 9. q. princip. in 2. artic in reſponſione ad ſeptimum motiuum. ¶ Poterit & ſeptimo reſponderi, non ſolum requiri dotem ratione matrimonij, ſed etiam vt eccleſiæ deſeruiatur, & poſſint eſſe ibi luminaria & paramenta, vt vult tex. in d. c. nemo. & in c. placuit. j. q. 2. quo caſu ſuccedit reg. §. affinitatis. Inſti. de nupt. nam dato ꝙ ceſſaret ratio matrimonij, tamē non ceſſat ratio ſeruitiorum, quia ſine ſubſtantia rerū nō poterit eccleſiæ deſeruiri. j q. 3. c. ſi quis obiecerit. & ideo ex iſto capite dos erit neceſſaria, vt ſupra. ¶ Minime obſtat reſponſio Bologni. ad tertium motiuū partis

tis affirmatiuæ, nam dum dicit ꝙ eccl'a eſt cultrix iuſtitiæ &c. fateor dũ vero dicit ꝙ iuſtitia mediante ędificator capellæ non põt cogi ad dotẽ, nego. cũ ex ſupraſcriptis clare pateat poſſe cogi.
11 ¶ † Nec etiã obſt. id qđ dicit in alia ſol. ꝙ vnus fauor elidit aliũ, & ſic hic fauor liberationis rei tollat fauorẽ religionis &c. nã rñdet primo ꝙ tũc l. Arrianus. ff. de actio & obli. habet locũ. ſ. ꝙ
12 ſit iudicandũ pro liberatione, † & ſic nũc habet locũ fauor liberatiõis. & debemus eẽ prũptiores ad liberãdũ, qñ hẽmus occaſionẽ, vt ad literã dicit ibi tex. ſed hic nõ hẽmus occaſionẽ, ſed potius per ſupraſcripta debemus dicere ꝯtrariũ. ſ. ꝙ ædificator capellæ cõpelletur ad dotandũ, ergo ceſſat hic fauor liberationis ¶ Itẽ & ſecũdo rñdetur illã regulã, vnus fauor elidit aliũ, habere locum qñ fauores ſunt æquales, nã tunc confunduntur vt in reg. ſed qñ vnus fauor eſt fortior altero, fortior elidit minus fortem. ita oẽs in d. l. diuus. ff. de in integr. reſti. & Abb. & doc. ſuper gl. j. in d. c. excedens, de crimi. fal ſed ſic eſt, ꝙ in caſu nr̃o dato ꝙ eẽt fauor liberatio rei. fortior fauor eſt fauor religionis q̃ liberatiõis rei, & iõ tollit fauorẽ liberationis. ꝙ ſit fortior, apparet ex s̃. adductis de caſu. l. fi. §. inquã. C. de cõm. ſer. manu. vbi p Bal. & in l. ſi qs ſepulchrũ, in prin. ff. de relig & ſum. fune. nã licèt ibi fuiſſet fauor liberationis vt qs non cogeretur vendere. l. nec emere. C. de iure delibe. tñ ille fauor fuit ſublatus per fortiorẽ fauorem ſ. vt fauore religionis ad vendendũ compellatur, ecce ꝙ fauor religionis eſt fortior fauore liberationis, & ad hæc plura poſſent adduci. ¶ Sublatis igitur motiuis partis negatiuæ, ac cõfutatis rñſionib. factis ad motiua partis affirmatiuæ, reſtat ipſa pars affirmatiua cũ ſuis motiuis in ſuo robore, qđ ędificator capellę, vel altaris, cõpellat̃ ad dotãdũ quam parte tenuit Pau de Cita. in hoc trac. ĩ 3. par. in vlti. ver. 32. q. j. cãæ, vbi dicit ĩ capellis mẽdicãtiũ, & in eccleſijs fundatis p monaſteria nõ reqri dotationem ergo ĩ alijs dotatio reqrit̃, qa exceptio firmat reg in caſib. nõ excẽptis, vulgatis iurib. hanc ẽt partẽ reperi tenere Roch. in hoc trac. ĩ verb. cõſtruxit. ĩ 4. q vbi dicit q̃ Io. de Ana & Bologni. facere tex. & ibi gl. & oẽs de ꝯſec eccl. vel alta. ꝙ fundãdo, vel ꝯſtruẽdo eccleſiã vel capellã cẽſet̃ tacite ſe ad dotẽ obligaſſe quęad. pr̃ &c. alleg. ẽt Abb. ĩ c. 3. de eccl. ædifi & ĩ cõſi. 99. Ieſu Chriſti Saluatoris, in j. col. in 2. vol. vbi cõcludit quandã do. Vanutiã potuiſſe cogi ad dotãdũ vnã capellã, ſeu altare p eã ꝯſtructũ, & dicit facer̃ ea q̃ dicunt̃ p d. Feli ĩ c. cũ acceſſiſſent. de cõſti. in fi. 6. col. ꝙ canonici qui creãt dignitatẽ in eccl'a non oĩno nouã debẽt ipſi dignitati ꝯſtituere dotẽ, aliàs ipſa creatio nõ tenet, & alle. Rotã & aliàs auctoritates vt ibi per eũ adducit ẽt ꝓ hac opi. Pau. de Caſtr. ĩ ꝯſi. ſuo 244. inci. vr̃ dicẽdũ. ¶ Subdit ẽt eẽ ſp notãdũ dotẽ debere ꝯſtitui, & aſſignari hoſpitali, ſicut & ecclæ, alleg. Inn. hoc decidẽtẽ, ĩ c. cũ ad ſedẽ. de reſti ſpo. q alleg. d. c. cũ ſicut. & illud dictũ refert, & ſequit̃ ibi Abb. in 2. no. qđ dicit eẽ notabile, & alleg. notata p gl. in d. c. cũ ſicut. Et hoc idẽ voluit Roc. ĩ verbo & dotauit. ĩ 4. q. & ſic nota ad ampliationẽ huiꝰ ar. ꝙ fundator hoſpitalis cogat̃ dotare illud; & idẽ dicerẽ de oratorio ſi eẽt fundatũ de licẽtia diœceſani, ſi ſuũ rectorẽ hẽret, cũ militet ead. rõ, ſecꝰ de priuato, de quo priuato loquit̃ Paul. de Cita. & ſic de eo ĩ quo nõ interuenit ꝯſenſus epi ĩ 3. par. in fi. 29. q. & ĩ 32. q. vlti. col. ĩ verſ. 4. eſt oratoriũ primæ cãæ. ¶ Dicit ẽt Roc. opi. ꝓcedẽtẽ poſſe diſputãdo faciliter ſuſtineri, & ſic negatiuã, tñ qa hæc ſecunda & ſic affirmatiua eſt magis fauorabilis ecclæ, & cultui diuino, illã amplectitur. arg. l. ſũt perſonæ. ff. de reli. & ſum p. fu. ¶ Verũ do. Roch. limitat ſupraſcriptã ꝯcl'onẽ affirmatiuã, niſi ad ornatũ ecclæ ipſam capellã, vel altare quiſpiã ꝯſtruxiſſet. ita Abb. in cõſi ſuo 106 incip. caſus, in 2. col. in 2. volu vbi declarat qñ id ꝓſumẽdũ ſit, & hoc eẽ qđ forte voluit Io. de Ana. in d. cõſ. ſuo 23. primo vr̃, quẽ refert d. Fel. in d. c. ex parte. il 2. ĩ 2. col. de reſcrip. vbi dicit fundãtẽ capellã in eccleſia nõ teneri ad dotẽ. debet. n. intelligi ſ̃m Abb. vbi s̃. qñ ad ornamẽtũ ecclæ capella cõſtruerẽt, & hoc caſu nullum ius haberet ꝯſtruẽs in ipſa eccl'a, vel capella, vt ꝓſupponit Abb. in d. cõſi. 106. de qua tñ limitatione dicemus ẽt j. in ſeq. q. prin. in j. arti. in verſ. iſtis ſic poſitis, & ſeq. ¶ Sed pro clara intelligentia oĩum ꝓdictorũ ego diſtinguerẽ hoc mõ, ꝙ aut nos loquimur de capella de p ſe ſtãte, q̃ eſt extra aliquã eccleſiam, aut de capella, vel altari, quę vel quod eſt a latere, vel intus eccleſiã aliquã parrochialẽ, vel cathedralẽ, q̃ habet ſuũ rectorẽ cũ canonicis vel ſine. ¶ Si loquimur de capellis de per ſe ſtãtib. q̃ ſunt extra eccleſiã, & tũc ſubdiſtinguerẽ, ꝙ aut loquimur de capellis hñtib. curã aĩarũ. de quibꝰ ĩ ti. de capel. mo. aut loquimur de capellis ſimplicib. de p ſe ſtãtibus, & curã aĩarũ non habentib. ¶ Primo caſu ex quo illæ capellæ ſunt verę eccleſiæ, imò hñtes curã aĩarum, quę tñ reſpectu monaſteriorũ largiſſimè dñr capellę, & in iſtis ex quo ſunt veræ eccleſiæ, nõ eſt dubiũ hr̃e locũ oĩa dicta de eccleſijs in ꝓced. arti. vt ædificator cõpellat̃ ad dotãdũ de dote ſufficiẽti ad oĩa de quib. ĩ d. c. nemo. & ad q̃ curatus tenet̃. ¶ Scđo vero caſu, qñ loqmur de capellis p ſe ſtãtib. & curã nõ hñtib. de quib. p tex. Abb. & doc. ĩ c. ex parte. il 2. de reſcri. & tũc ſiue ipſa capella hẽat hr̃e rectorẽ perpetuũ ſiue vicariũ perpetuũ, prout voluit Abb in c. cũ eccl'a. poſt prin. vlti. col. de elec. ſp ẽ neceſſe ꝙ hẽat dotẽ maximè ꝓ victu rectoris, ſeu vicarij. & pro alijs ĩ d. c. nemo. niſi quãtũ ad hoſpitalitatẽ, qa cũ illã hẽat facere eccl'a matrix nõ hẽbit exercere etiã capella de p ſe ſtans, alia hẽbit, qa oĩno ẽ eccl'a, licèt large ẽt dicat̃ capella. Et hoc ẽt ꝓcedit ſi eccleſia matrix ædificauit aliquã capellã ſibi vicinã in ipſius adiutoriũ, nã tunc licèt prælatus matricis eccleſiæ ſit p̄latus vtriuſque, tñ ex quo neceſſe eſt ibi apponi vicariũ neceſſario hẽbit dotem pro eius victu, vt ꝓdicta probantur per gl. 2. in c. cã te. de ęta. & quali. ita intellectã per Abb. in d. c. cum eccleſia. de elec. & per do. Feli in d c. ex parte. il 2. in prin. de reſcri. & iõ quia reqrit̃ dos de neceſſitate, ẽt in hoc caſu ędificator cõpelli põt ad dotem. ¶ Iſta tñ nõ procedẽt in capella ædificãda ex neceſſitate populi, vt j. dicetur quia in ea ſeruabit̃ id quod dictũ fuit s̃. ĩ fi. proximi præced. arti ¶ Secũdo vero mẽbro principali ſi loquimur de capellis, vel altarib. ædificatis intus, vel in laterib. ecclæ cathedralis, ſeu parochialis, & tũc etiã eſt diſtinguẽdũ, ꝙ aut ille ædificator nõ ædificauit proprie capellã, vel altare nouũ, ſed primã eccleſiam, q ruinã patiebat reparauit, vel eccleſiã anguſtã ampliauit, vel inordinatũ ordinauit. ¶ Aut veram capellã fecit ab aliquo latere, vel aliquod altare ꝯſtruxit in aliquo loco ecclæ. Et primo caſu ẽ dicẽdũ ꝙ nõ cõpellat̃ ædificator ad dotãdu. p tex. in d. §. j. verſ. ſinaũt nõ ſufficiat. ĩ Auth. vt nullus fabri. orat. domũ. & ita põt ſaluari conſilium Ananiæ, & Bologni. vt loquat̃ ĩ puris terminis caſus dicti conſilij. vbi ſm quod dicit Ana. in fi. cõſilij. vt ibi ĩ facto narrabat̃, in loco illo vbi tũc dicebat̃ ædificata capella, erãt certa fundamẽta, & certus murus & aliqđ tectum. & erãt ipſius ecclæ. vñ ille ibi reparãdo vr̃ feciſſe ſm caſũ dicti verſiculi, ſinaũt non ſufficiat. vcꝫ vt illud qđ ĩ eccl'a erat iã ruinoſum reparauit tñ. & ſic illi loco deſeruiẽdũ erit vt prius per ipſam eccleſiã, & iõ ille ędificator nõ coget̃ ad dotẽ ¶ Aut ſumus in ſecundo caſu huius mẽbri, qñ quis ædificat capellã integrã, vel altare in loco, vbi nũq̃ fuit capella, vel altare, & tũc eſt aduertendũ ad initium fundationis capellæ, vel altaris, ꝙ aut fundator voluit illã capellã deſeruire ad curã aĩarum, prout fecerũt monachi ſm aliquos doc. in c. j. de c. mona. faciẽdo capellã in eorũ monaſterio vt in illa miniſtrẽt̃ ſacr̃a plebi. & tũc ẽ cogẽdus ꝯſtructor ad dotãdũ ꝓ capellano ꝑpetuo ibi ponẽdo, vt p doc. ibi. ¶ Aut fundator voluit illã capellã hr̃e rectorẽ ꝓpriũ, vel aliquem ꝓsbyterũ, q ibi celebraret tot miſſas in hebdomada. & tũc ẽ ẽt cogẽdus ad dotẽ ꝓ victu rectoris, luminarib. & ꝓ iurib. epalib. ſoluẽdis, vel ad tãtã dotẽ vt ſufficiat ꝓ ſtipẽdio miſſarũ celebrãdarũ ſm primã intẽtõnẽ ¶ Et pro hoc facit quod dicit Inno. poſt Guiliel. in cle. 2 de deci. capellas, ſeu altaria grauari decimis, ſi ita fuerũt ꝯſtructæ, & conſtructa, vt habeant presbyterũ ſpecialẽ. facit etiã quod dicit Abb. in ca. j. prope fi. de ſucceſ. ab inteſt.

ſi alta.

ſi altare vel capella habeat bona diſtincta ab eccleſia il
lud quod obuenit cōtēplatione altaris erit presbyteri il
lius, & nō rectoris eccl'æ principalis. ſequitur pdicta do.
Fel. in d. c. ex parte il 2. in 2. col. de reſcrip. ¶ Facit ēt qđ
dicit Io. And. in c. Romana. de cēſi li. 6. ꝙ capellani ec-
cleſiarū collegiatarū vel parrochialium, licet eorū be-
neficia ſint relicta à teſtatore ſine aliqua cura, tenebunt
tamen ad celebrandū ibi miſſam, & ad ſoluendus lega
tiones, procurationes ratione viſitationis, & alia impo
ſita per clerū. ſequitur Lap. alleg. 30. incip ꝯſiliū fuit dñi
Georgij in pe. col. in verſ. 8. an pōt. in ti. de teſta. vñ cū di
cta capella q hēt hre rectorē proprium, habeat oīa illa
facere rector inde viuere, neceſſe eſt habere dotē, & iō
ad illā ædiſicator poterit cogi, cū in ea uideantur cōcur
rere reqſita in d. c. nemo. excepta tñ hoſpitalitate. Aut
verò fundator uoluit aliquē hre rectorē, ſed capellā vel
altare tranſire cū eccleſia principali, & eſſe de iure ſuo,
& id feciſſe pro remedio animæ ſuæ, & ex quo hic nō
eſt inſtituēdus pprius rector, & ēt ex quo fundator vo-
luit ꝙ accederēt cum eccl'a principali. i. ſeruiēdū, nō po-
terit de dote cogi. ¶ Facit ad hoc qđ dixit glo. in fi. in d.
cle. 2. de deci. ꝙ capellæ ſeu altaria nō grauātur decimis
à collectoribus impoſitis, quia nō ſunt pprie beneficia
p ſe exiſtētia. ¶ Facit ēt qđ dixit Pe. de Peru in 4. canoni
ca. c. 7. col. 31. ibi qđ ſi teſtator fructus reliquit altari. ſunt
principalis rectoris eccleſiæ, ēt ſi teſtator nō dicat. ſeq-
tur do. Fel. in d. c. ex parte il 2. in 2. col. de reſcrip. ¶ Cū
igit fundator voluit capellā vel altare eſſe eccleſię prin
cipalis, & nullū rectorem inſtitui, nullo modo in eis ca-
dit dos, ſed eccleſia principalis tanqnā exiſtens de iure
ſuo illi capellæ vel altari puidebit, & faciet in eis miſſas
celebrare ¶ Et intellige quando prædicta fuerunt facta
cū conſenſu epiſcopi: quia aliàs non procederent. gl. in
c. cū dilectus. in verbo conſtitutum, & ibi omnes. de cō
ſue ¶ Aut vero quis ædificauit eccleſiam, & nihil dixit.
nec diſpoſuit de rectore. ſ. an ibi eſſet ponēdus rector vl
non, & tūc dicant quicquid velint alij, negari nō poteſt
quin ibi requiratur dos, ſaltē pro luminaribus, paramē
tis, calicibus, & alijs neceſſarijs, & dos p prædictis ita eſt
neceſſaria in capella vel altari ſicut in eccleſia, licet nō
in tāta quātitate, ut oīa iſta diſcretus diœceſanus poſſet
ruminare. arg. c. de cauſis. de offic. deleg. & ideo dicerē
ꝙ ædificator pro dote prædicta poſſit compelli: nō eīū
leuis culpa eſt, vt ſine luminaribus tāquam domus pri-
uata conſecretur eccleſia. d. c. placuit. j. q. 2 ita & capel-
la vel altare. ¶ Vtrum autem poſſit compelli ad dotem
pro miſſis celebrandis in ea, diſtinguerem ante factum
ꝙ ſic. poſt factum verò nō argu. notatorum maxime p
abb. in c. ad noſtram, el j. de iureiur. uidelicet vt non
permittatur capella ſeu altare conſtrui niſi dote aſſigna
ta pro aliquibus miſſis dicendis in ea ſingula hebdoma
da: ſed ſi fuerunt conſtructa dote pro miſſis non aſſigna
ta ex poſtfacto, vt euitemus compulſionē, eſt dicendū
ꝙ non poſſit compelli. faciunt pro iſta mea diſtinctio-
ne omnia quæ infra dicemus in 7. quæſt prin. in 10. arti.
vbi Io. And. ꝙ ante factum excommunicatus non acq
rit iuſpa. ſed poſt factū ſic. pro quo dicto adduximus infi
nitas ſimiles diſtinctiones in diuerſis caſibus. neſcio ta-
men videre quomodo poſſit omitti dos pro luminari-
bus & paramentis: vnde dicerem omnino fundantem
capellā vel altare, & ſimilia compelli ad dotandum, &
etiam eius hæres, ut in 5. conclu. præce arti.

¶ Vigeſimus artic. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Coactus adire hereditatem non detrahit trebellianicam.*
2 *Confeſſus ſponte delictum habet priuilegium, vt ſibi pœna alle-
uietur.*
3 *Diſpoſitioni teſtatoris non dicitur ſatisfactum ſi caſu vel facto
ad impleta eſt talis voluntas.*
4 *Ethimologia conſenſus.*
5 *Dotans eccleſiam, capellam, vel altare, vel quid aliud ſimile, li-
cèt cogatur, acquirit iuſpatro.*

QVæro Vigeſimò ſucceſſiue, an eo caſu quo quis
tenetur eccleſiam, capellam, altare, vel hoſpita
le, vel quid ſimile dotare, non dotans coactus à
Iudice acquirat iuſpa. ex quo nō voluntarie, ſed coactus
facit. Iſtum articulum tangit do. Card. ſuper hac rubri:
q. 6. & dicit Ioan. And. in c. cum ſicut. de conſe. eccl. vel
alt. voluiſſe illum qui dotat ex neceſſitate non acquire-
1 re iuſpa. † & pro iſta opi. poſſe fieri tale argumentum.
nam compulſus adire hæreditatem ut reſtituat nō de-
trahit trebellianicā ſibi aliàs debitā l. nā quod. §. qui cō
pulſus. ff. ad Trebell. idē in patrono compulſo dotare
ꝙ non acquirat iuſpa. ¶ Do. Roc. in hoc tract. in ver-
bo & dotauit, in 5. quæſt. format hunc articulum & re
fert prædicta. dicitq; Io. Andr. in li. ſuo non dicere id ad
qđ ſupra fuit alleg. idem dico & ego, cum nec lectura
Io. And. quā ego habeo, dicat hoc. ¶ Proſequit Roc. do.
Card. vbi ſupra cōcludere æquius eſſe ꝙ talis fiat patro-
nus, & aliter nō pbare ſuam opinionem, nec reſpōde-
re ad fundamēta ſupra facta de trebellianica. nihilomi
nus cū Cardinale concurrere dominum Signo. de Ho-
mo. Mediol. in cōſilio ſuo. 83 incip. iuſſu domini Papæ,
dicentē compulſum conſtruere effici patronum niſi in
pœnā delicti compellatur. ¶ Poſtea ſubdit do. Roc. ſibi
magis placere opinionē, cōpulſum dotare non fieri pa
tronum. ſeq; moueri plurib. fundamentis. & primò per
d §. qui cōpulſus & illius rationem adductam. per do.
Card. vt ſupra de priuatione trebellianicæ hæredis cō-
2 pulſi adire hæreditatē defuncti ¶ † Secundò mouetur p
ſimile. videmus enim ꝙ confitens delictū ſponte habet
priuilegiū ut ſibi alleuietur pœna, ſecus ſi coacte, & ſic
conuictus c. non dicatis. 12. q. 1. per quem text. ita dicit
decidere Innoc. & doc. & ſignanter Abb. in 5. col. in c.
qualiter & quando. el. 2. de accuſa. ¶ Tertiò mouetur p
ſimile l. 2. quæ incipit, conditionum. in fin. ff. de condi.
3 & demon. † vbi dicitur quē non ſatisfeciſſe diſpoſitiōi
teſtatoris, quando non adimpleuit ſuam voluntatē ex
propoſito, ſed tātum facto vel caſu. multo ergo minus
ſatisfeciſſe dicetur, ſi coacte adimpleuerit. ergo idem di
cendū in cap. noſtro. ¶ Quarto mouetur domi. Roc. qa
iuſpa. eſt quædā gratia vel priuilegiū cōceſſum fundato
ribus vel erectoribus eccleſiarū cap. 3. incipit quoniā ibi
ſubſtinuit, & ita notāt omnes in illo loco hoc tit. abſur-
dū ergo eſſet dicere, erigentē uel dotantē eccleſiā coa-
ctè habere iuſpa. arg d. §. qui cōpulſus, & d. l. conditio-
nū. ¶ Quintò mouetur, quia ut in diffinitione iuriſpat.
dicit, & in multis iuribus huius tit. probatur iuſpa acq-
ritur interueniente conſenſu epiſcopi in fundatione,
conſtructione, & in dotatione, ſed † verbum conſenſus
4 ut ex ſua ethimologia ſonat, importat. i. ſimul ſenſus, &
ſic ſatis denotatur nō ſufficere coacte cōſtruere, vel do
tare. ¶ Sextò & vltimo adducit deciſionem Io. And. in
c. nobis, in verbo conſenſu, ſed melius in 2. colū. in ver-
bo aſſenſu hoc tit. ubi dicit expreſſe uiolenter conſtruē
tem nō acquirere iuſpa idem ī coacto. & ita reſidet do.
Roc. prædicta cōcludens. tam in coactè dotante, quam
in coactè cōſtruente: vt apparet ex eius dictis in 4. & 5.
motiuo. ¶ † Tu aduerte quia de coacto perficere vel fun
5 dare ex pollicitatione an ipſi cōſtructori, & fundāti ac-
quiratur iuſpa. ſatis diximus ſ. in 4. quæſt. princ. in 6. arti.
& ibidem tetigimus de compulſo dotante, & ibidē di-
ſputauimus pro & cōtra, poſt Pau. de Cit. tamē quia nō
uiderā adhuc do. Roc. cuius dicta cùm modò uiderim
nolui omittere, & ideo illa hic retuli, & quia in dicto 6.
art. tenui opinionem cum dom. Cat. imò vltra eū, &
ſic ꝙ conſtruere & dotare compulſus, non ex ęquitate,
ut d. Card. dicebat, ſed mero iure adhuc erit pronus, re
ſtat ſolū reſpondere ad noua fundamēta d. Roc. ut opi-
nio, quā ibi tenuimus, remaneat in pedibus. ¶ Et ad pri-
mū eius motiuum de trebellianica, qua priuatur hæres
cōpulſus adire, fuit plene reſponſum in d. 6. art. ideo hic
non cadit nec datur alia reſpōſio, cū illa ſufficiat. ¶ Trā
ſeo modò ad reſponſionem ſecundi motiui do. Roc.
hic ꝙ mitiùs agitur cum cōfeſſo quàm cum conuicto.
nam mala eſt argumentatio de delicto ad bene actū:
imò

imò retorqueo illud argumētum ꝯtra do. Roc. hoc modo, ſi delinquenti cōfitenti delictū alleuiatur pœna, multo magis obligās ſe benefacere, licèt coactè poſtea exequatur obligationē, nō debet perdere beneficiū qđ eſt conſecutus ex libera obligatione, ſicut delinquēs cōſequit̄ beneficiū ex cōfeſſione delicti. ¶ Poteſt ēt reſpōderi, delinquēs oīno eſt puniēdus acrius, ſi conuictus, mitius, ſi ꝯfeſſus: benefaciēs oīno eſt beneficiādus, per reg. nullū malū impunitū & nullū bonū irremuneratū, cū igitur obligās fecit bene, remunerandus eſt ſi dicis nō bene fecit, quia coactus fecit. dico ꝙ attēdit̄ initiū cum voluntatem ſuā coegit. iuxta gl. in cle. vnica. in. §. o ſingularis. in uerbo ſeipſum. de reliquijs & vene. ſanctorū. quo initio attēto opus volūtariū & non coactū dicit̄, & ſic iſta coactio nō eſt punibilis, cum nō ſit aliquis canō hoc dictās. gl. in c ſi. hoc tit. & diximus in d 6. art. ī verſ. ſed ꝯtra cōcluſionē. & in verſ. vel fortius reſpōdc. ¶ Ad tertiū motiuū Roc. ꝙ nō dr̄ quis ſatisfeciſſe diſpoſitioni teſtatoris qñ quis nō adimpleret ſuā voluntatē ex propoſito, ſed facto vel caſu, ergo minus ſatisfeciſſe dicit̄, ſi coactè adimplet. Reſpōdetur ꝙ in caſu d. l. conditionū. ff. de condi. & demon. diſpō ꝓcedebat ab vno. ſ. a teſtatore, & ſatiſfactio erat faciēda per aliū, ſic erat faciēda ex propoſito, & nō facto vel caſu, quia diſpoſitio teſtatoris erat ſeruāda ex & ꝓpoſito ſatiſfaciēda, ī caſu verò noſtro diſpoſitio & ſatiſfactio per eundē faciēda erat, & nō poterit dici, licet coacta fieret, fuiſſe facta facto vl̄ caſu, ſed ex propoſito ꝓ exoneranda eius obligatione, & licèt coacta oīno ſatiſfactoria fuit. nō tñ ſic in caſu d. l. cōditionū. quia non erat ſatiſfactoria. ex quo nō ex ꝓpoſito, iuxta voluntatē illius tertij teſtatoris qui mandauit. ¶ Nec ēt ob. quartū motiuū d Roc. iuſp. eſſe ex gratia, & iō hoc priuileginm nō debere dari coactè dotanti nam dr̄ hoc priuilegium datum fuiſſe a principio cū ſponte ſe obligauit dotare, nec abſurditas allegata reperitur in iure, nec ratio §. qui compulſus. l. nam qđ. ff. ad treb. militat in hoc caſu. ut diximus in d. 6 art. in veſic. ſed ꝯtra in verſ. & tenēdo. in verſ. uel fortius. in verſ. minimè obſtat. ¶ Ad quintum motiuum d. Roc. ꝙ in dotatione debet interuenire conſenſus diœceſani, & ſit in conſtructione, ergo ſimul ſenſus. ſ. diœceſani & cōſtruētis uel dotantis: ſi coactè, ergo non interuenit ſuus ſenſus reſpondetur, nam non poſſet fieri coactio ad conſtruendum & dotandū, niſi ante fundationem, conſtructionē, & dotationē interueniſſet huiuſmodi conſenſus. c. nemo. de conſe. di. j. c. nobis. hoc tit. & iſte conſenſus non interuenit, niſi dote aſſignata vel facta fide per publicum documentū de aſſignanda ſm̄ Arch. & Do. in d. c. nemo. & diximus ſ. in hac q. in 10. arti. ſi dos eſt aſſignata non cadit coactio, ſi eſt aſſignāda cadit coactio, quia cogendus tacitè vel expreſſè ad hoc ſe obligauit cū conſenſus ordinarij interuenit, ut late diximus ī, duobus ꝓxime præce. arti. ergo iſte conſenſus nō cadit t̄pe coactionis, ſed præceſſit. ſ. t̄pe obligationis. arg. Inſt. de oblig. & actio. per totum. vnde iſte conſenſus. i. ſimul aſſenſus bene interuenit à principio. & ſic ceſſat ratio quinti motiui. ¶ Minime obſtat auctoritas Io. And. ī c. nobis. in verbo conſenſu hoc ti. adducta pro vlti. motiuo, ꝙ violēter cōſtruens non acquirit iuſp. nā fateor ꝙ a cōſenſus ordinarij nō interuenit, qui eſt cauſa ſufficiēs in acquiſitione iuriſp. d. c. nemo. & d. c. nobis. & diximꝰ ſ. in 2. q. prin. in 5. arti. ubi tractauimus, quæ ſit rō ꝙ requiratur conſenſus ordinarij, vnde ſine eo factū eſt nihil, retorquēdo rōnem adductam per do. Roch. in p̄cedēti motiuo. dicit enim ex quo requirit̄ conſenſus, intelligitur ſimul ſenſus, ſcilicet diœceſani & fundatoris, licet ergo in uiolenter cōſtruēte interuenerit ipſius ſenſus & voluntas, non tamen ordinarij, quia uiolēter. ergo nō conſenſus. ſi nō cōſenſus, merito nō acquiritur iuſpatro. ſecus eſt in coactè dotante in quo huiuſmodi conſenſus à principio interuenit, ut proxime diximus, repodendo ad præcedēs motiuum, & per alia ſunt ſublata omnia motiua domi. Roch. & reſtat ualida opinio contraria, quod etiam coactè dotans uel ædificans eccleſiam acquirit iuſpatrona. faciunt notata per Abba. & doctor. in capit. 3. de eccleſ. ædifica. & ita tene, ut late tenuimus ſupra in quarta quæſtio. principa. in dicto 6. articul.

¶ Vigeſimus primus articu. 5. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Quæ dicatur dos ſufficiens eccleſiæ capellæ, altaris, & huiuſmodi.*
2 *Nemo debet ædificare eccleſiam niſi diffinita dote ſufficienti ad luminaria, cuſtodiam, & ſtipendia cuſtodum.*
3 *Dos ſufficiens monaſterij debet eſſe, ut uiuere poſſint inde presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, cantores, & lectores.*
Dos eccleſiæ collegiatæ debet eſſe ad minus pro duobus uel tribus Rector de dote eccleſiæ debet poſſe recipere hoſpites, & perſoluere iura epiſcopalia.
4 *Dos eccleſiæ debet eſſe unus manſus terræ.*
5 *Mediocritas eſt ſeruanda.*
6 *Eccleſia collegiata tenetur ad hoſpitalitatem & iura epiſcopalia perſoluenda.*
7 *Tunc non fit uiſitatio eccleſiarum propter eccleſias impotentes.*
8 *Manſus terræ quid dicatur.*
9 *Diſtributiones quotidianæ nō cōputātur in ualore prebendarum.*
10 *Oblationes non debent computari in dotem.*
11 *Eccleſia conſtructa ex neceſſitate populi poterit eſſe ſine dote.*
12 *Dos ſufficiens eccleſiæ cathedralis quæ dicatur.*
13 *Dos ſufficiens monaſterij uel eccleſiæ collegiatæ quæ dicatur.*
14 *Quæ dicatur competens dos eccleſiæ parrochialis.*
15 *Quæ dicatur dos ſufficiens eccleſiæ ſimpliciter beneficiatæ ſimiliter capellæ monaſteriorum uel aliorum, curam tamen animarum exercentium de per ſe ſtantis, ſimiliter capellæ de per ſe ſtantis, & propriū rectorē habentis, non tamen curā animarū.*
16 *Quæ dicatur dos ſufficiens capellæ uel altaris intus aliquam eccleſiam, uel in lateribus fundatis, uel fundati oratorij & hoſpitalis nu. 20.*
17 *Qui altari ſeruit, de altari uiuere debet.*
18 *Nemo cogitur militare ſuis ſtipendijs.*
19 *Iuſpa. nō acquiritur in capellis fundatis in capellis mendicantiū, in eis tamen requiritur dos pro luminaribus & paramentis.*
21 *Fundator in principio fundationis eccleſiæ, vel poſt donās vel legans aliquid dictæ eccleſiæ, licèt non dixerit pro dote, in dubio intelligitur pro dote donaſſe vel legaſſe, & ſi donatum vel legatū non ſufficeret pro dote, ad reliquum tamen poterit cogi.*

CONtingit igitur 21. loco dubitari, quia ſupra dictum eſt in pluribus art. & præſertim in 12. & 13. præſentis q. dotem eccleſiæ, uel capellæ debere eſſe ſufficientem, & patronum poſſe compelli ad dādā dotem eccleſiæ per eum fundatæ, capellæ uel altari ſuf
1 ficientem, ut in 18. & 19. præcedentibus arti. † quæ erit dos ſufficiens eccleſiæ, capellæ, altaris, & huiuſmodi: & in hoc arti. non eſt multū inſiſtendū, quia ꝓprie nō eſt materia noſtra, ſed ſolum declarabimus pro intelligētia materiæ noſtræ. & licet ex proxime præcedentibus 18. & 19. arti. clare colligi poſſet deciſio huius queſt. maximè ex diſtinctione quā poſuimus in fi. d. 19. arti. tamē magis in ſpecie reſpondendo dico circa hanc materiā prin. tex. eſſe in ſæpe alleg. c. nemo. de conſe. di. j qui quidē tex. vult † ꝙ nullus ædificet eccl'am niſi ante aſſignet
2 dotē q̄ ſufficiat ad luminaria, ad cuſtodiā, & ad ſtipendia cuſtodū. & ſic niſi aſſignata dota ſufficiēti, & ꝙ dos debeat eſſe ſufficiēs, uult clarus tex. in c. placuit. 1. q. 2. & tex. in c. piæ mētis. 16. q. 7. & tex. iūcta gl. in c. cū ſicut. de conſe. eccle. vel alta. & in Auth. ut determi. ſit num. cle. §. j. col. j. & in Auth. ut nullus fabri. orat. domū §. j. coll. 5. & ſic oīa iura prædicta videntur concludere dotē debere eſſe ſufficientem & competentem, ſed quæ ſit cōpetens dos, & ſufficiens iura p̄dicta non bene aperiunt. ¶ † Et ideo gl. in d. c. cū ſicut. quærit. ſpecialiter quæ dica
3 tur dos competens, & reſpōdet diſtinguēdo, ꝙ aut erit monaſteriū, & dos debet eſſe tanta ꝙ presbyteri, diaconi, ſubdiaconi. cātores, & lectores poſſint ibi uiuere. & alleg. dictū Auth. vt determi. ſit nu. cleri. §. j. coll. j. aut ē aliqua alia eccleſia collegiata, & dos ad minus dēt eē ꝓ duobus alleg. in arg. c. ꝓpoſuit. de fil. presby. & d c. illud 7. q j aut pro tribus. & alleg. cap. hic quoque. de conſec. diſt. j.

diſt.j.addēdo dotē debere eſſe etiam ꝙ rector poſſit re-
cipere hoſpites, & epiſcopalia iura perſoluere. alleg. c.
de monachis de ꝓbē.& c.2.de ſup.neg.ꝓla.¶ Glo. vero
in verbo cuſtodū,in d.c.nemo.ſolū dicit illud verbū cu
ſtodum debere exponi.i ſacerdotum & hoſpitū, & ꝙ
ad minus duo debent eſſe clerici,& Arch.ibi addit tex.
in c.3.de vita & hone. cle.declarādo ꝙ illi duo debent
eē.ſ.rector & miniſter,& glo.j.in c.qcunq; el 2.16. q.7.
dicit debere ſufficere ad neceſſaria miniſtrorū,& ad lu
minaria.ꝑ d.c.nemo.¶ Superuenit mō Hoſt.ſuper glo.
d.c.cū ſicut,& reprehendit eam in duobus, & tandem
ponit opinionē ſuam,dicit ergo glo.male dicere,cū ni-
mia ſit dos, & ſi tāta deberet eſſe dos, pauci reperirent
qui vellent eccleſias conſtruere:& cum iſta obligatio ꝓ
uenerit ex mera liberalitate,non debet multum ſeuere
agi cōtra ipſum ædificantem.¶ Secūdò reprehēdit gl.
in ſecundo eius mēbro, & dicit non eſſe opus dotē dari
à principio pro hoſpitalitate tenēda,& pro iuribus epi-
ſcopalibus ſoluendis: nam eccleſia impotēs non tenet
ad iſta imò nec tenetur procurare epiſcopum viſitātē.
alleg.c.cauendum.10 q.3.bene ſubdit ꝙ ſi eccleſia deue
nerit ad pinguiorē fortunam,tunc poterit exercere ho
ſpitalitatē,& facere alia de quibus in gl.& ſic per hæc vi
detur ſentire Hoſtien. imò expreſſe vult dotem non eſ
ſe neceſſariā pro hoſpitalitate,& iuribus epiſcopalibus
4 ſoluēdis:quia poterit eccleſia eſſe ſine illis.¶ † Demum
ipſe Hoſt.ponit opinionē ſuam quāta debet eſſe dos ec-
cleſiæ,& dicit debere aſſignari pro dote eccleſiæ vnus
māſus terræ.¶ Goff.conciuis meus in ſua ſūma,in ti.de
conſe eccle.vel alta.ī 2.col.in verſ.item notādum ꝙ epi
ſcopus videtur ſimpliciter ſequi gl. in ſecundo ſuo mē
bro.¶ Sūma verò directorij iuris in tit.de eccle.ædifi in
verſi.ſed quæritur,quæ erit competens dos.in 2.colū.in
omnibus ſequitur gl.licèt poſtmodum referat opi.Ho-
ſtiē.quam nec improbat nec approbat.¶ Vincētius au-
tem in d.c.cum ſicut,in iſta materia dicit vnū verbum
ꝙ in dotis aſſignatione attendendū eſt, vtrū eccleſia ſit
parochialis.nā tunc habēda eſt ratio decimarum, obla
tionū,& aliarum obuentionum ſpiritualium , quaſi di-
cat ut minor ſit dos habito reſpectu ad prædicta quę ex
iure parochiali ipſi eccleſiæ debebūtur.¶ Io. And.ī d.c.
cū ſicut,refert Vincen.& Hoſt.vbi ſupra, & nihil aliud
dicit.¶ Do.Card.ſucceſſiue in d.c.cum ſicut.in j.q.dum
quærit, quæ eſt cōpetens dos,addit ꝙ quantum ad ho-
ſpitalitatem & ad iura epiſcopalia putat gl veram,ſi de
bet talis eccleſia cōſtrui quæ de iure teneatur ad hoſpi
talitatē & ad iura epiſcopalia,ſecus ſi cōſtruitur orato-
riū.alleg c.ſi.de cenſi.fatetur tamē non amarè hæc eſſe
interpretanda,ſed ſufficere haberi rationē de hoſpitali
tate,& de iuribus epiſcopalibus ſecundū mediocritatē,
5 quæ ſeruanda eſt.c.j.de offic.cuſto.† & ſic vult Card.do
tē pro hoſpitalitate & iuribus epiſcopalibus oratorijs
non eſſe dandā.¶ Do Abb.verò in d.c.cum ſint.in fi.di
cit dotē debere eſſe tantā ut presbyter viuere poſſit ſo-
lū cum vno miniſtro, habito reſpectu ad obuentiones
ſpirituales,& ſi eccleſia eſt collegiata debet dotari ſecū
dū quātitatem & numerum collegiatorum,ac qualita-
tē collegii,& ſic Abb videtur ſentire quod ſenſit gl ad-
dito hoc ꝙ vult vin:haberi reſpectus ad obuētiones, &
idem Abb in c.vt quiſquis,de vi.& ho.cle.poſt gl.ibi te-
net dotem debere aſſignari eccleſiæ q̄ ſufficiat ad mi-
nus ꝓ duobus,quā opi.ēt ibi ſequitur Io.de Imol. & idē
concludit Abb. quod dixit in d. c.cum ſicut, in c.j. in ſ.
nota.de cenſi.& in conſi.ſuo 89. incip. In Chriſti noīe.
Antonius &c.in 3.dub.in 2.volu.vbi etiam dicit,qd di-
ctum eſt dotem debere aſſignari pro duobus ꝓcedere
ēt vbi altare ſacerdotale conſtruetur, motus eadem ra
tione,quā Abb.aſſignauit in d.c.cum ſicut,nō poſſe de
ſeruiri ecclæ,& ſic nec altari ſine miniſtro.ſolennia. n.
miſſarū non debent celebrari ſine ſuffragio clerici.d.c.
ꝓpoſuit.¶ Do.Roc in hoc trac.in verbo & dotauit , in
8.q.cū quærit quæ ſit dos ſufficiens eccleſię refert aliqua
de prædictis,& ſignāter dicta Hoſt, Vin, & Abb. & di-
cit opinionē Abb in d.c.cū ſicut,non multū diſcrepare
ab opinione glo.ibi.quinimo concordare , excēpto eo
quod ſubditur de hoſpitalitate, & de epiſcopalibus iuri
bus ꝑſoluendis, & tandem dicit illam opi.Abb. non di-
ſcrepare ī effectu ab opinione approbata in d.c.nemo,
tantā dotem eſſe aſſignandam ꝙ ſufficiat ꝓ neceſſarijs
miniſtrorum,& pro luminaribus,& ſic ipſe Roc.dicit il
lam opi.ſequi propter claritatem illius tex. & quia ꝓba
tur in c.paſtoralis.ibi *in vſus eccleſiæ neceſſarios* de his quæ
fiunt à præla.ſine conſen. capi.& ſic debere conſidera-
ri an ſit collegiata & alia neceſſaria eccleſiæ,& iſtā opi.
eſſe communiter de mente omniū doctorum,dato ꝙ
ꝑ diuerſa verba loquanī. Quanti autem clerici vel mini
ſtri debeant eſſe in eccleſia,dicit tradi bene d.c. ut quiſ-
quis,de vi.& hone.cle. & credere hanc concluſionē ꝓ-
cedere etiā ꝙ eccleſia veriſimiliter ſit habitura aliquas
oblationes,quicquid dixerit Vin. vbi ſupra, qa per hoc
non debebit minor dos conſtitui, & rationē dicit eſſe :
quia dos debet conſtitui à principio ut dicit ſe dixiſſe in
quæſt.præcedenti,& ſic in uerbo & dotauit.in 7.quæſt.
& nos diximus ſ.in 10.artic. & ita dicit reperijſſe deci-
dere do.Fely.in c.cū venerabilis.in 14.col.in verſi.fallit
quartò,de excep. per prædictam rationem per aliquas
auctoritates parum facientes , & aliam rationem hoc
ēt ſuadere: quia ipſæ oblationes ſunt incertæ , & caſua-
les,vnde per eas non eſſet ſuccurſum neceſſarijs ecclæ
& miniſtrorū,ꝓut exiguunt ſupradicta iura,& hoc eſſe
de mente aliorū doctorū ſupra alle.vltra Vin. indiſtin-
ctè loquētiū & ita reſidet do.Roc.vbi ſupra.¶ Do. Pau.
de Cita.in hoc tract.in 3.par.in 3.q.ſecundę cauſæ,dicit
diuerſas eſſe fundationes eccleſiarum,& ideo diſtinguē
dū prout diſtinxit ipſa gl.aut eſt monaſterium,& dicē-
dum ut in gl.d c.cum ſicut. ſi verò collegiata eccleſia ,
tunc debet dotari pro numero collegiatorum,& ſecū-
dum qualitatem colle.21.quæſt.j.c.j.& ibi glo.in verbo
neceſſitatis,in fi.ꝙ habeatur conſideratio ad hoſpitali-
tatem & ad iura epiſcopalia ſoluenda.ſi autem ſimplex
eccſa debet dari pro vno presbytero & vno clerico. al
leg.c placuit.j.quæſt.2.& adducit verba Abb.in d.c. cū
ſicut,& c.hoc quoque,de cōſe.diſt.j.hoc idem voluit ip-
ſe Pau.in d.tract.ī 3.par.in 2.quæſt.primæ cauſæ, ī prin.
2.col.ubi dicit ad epiſcopū ſpectare ꝓuidere de nume-
ro clericorū & aliorū neceſſariorum,dicta auth.ut nul
lus fabri.ora domum.§.j.& ſi talis dos nō ſufficit debet
ad arbitriū ipſius epiſcopi dotari,ut in d.§ j.& in Auth.
de eccl.tit.§ ſi quis autem voluerit.& ꝙ debet ſufficere
ad hoſpitalitatem & ad iura epiſcopalia,& ꝙ ſi erit mo
naſterium ad minus debebunt eſſe quinque monaci ,
& ſi collegata ad minus debēt eſſe duo vel tres,& alleg.
d.c.placuit,& ita reſidet Pau.¶ Iſta ſunt quæ in hoc paſ
ſu reperi.ex quibus certe clara doctrina haberi nō pōt
ſed ex omnibus dictis horum doctorū clarior eſt de-
terminatio gl.d c.cū ſicut,& licèt eam impugnet Hoſt.
dum dicit ꝙ nullus reperiret qui eccleſias fundaret,nō
eſt bona impugnatio:nā qui erit potēs fundabit mona-
ſteriū,vel eccleſiam collegiatam,& dotabit,ut gl. dicit.
qui verò impotens,fundabit oratorium,capellā,uel qd
ſimile,argu.§.ſin autē ſufficiat,in Auth. ut nullus fabri.
orat.domum,coll.5.& minus malum eſt non fundare,
quā fundare & illi quæ neceſſaria ſunt non cōferre. ar-
gum.d.c.nemo,& de cōſe.diſt.j.& d.c.placuit.j.quæſt.2.
& c.piæ mentis.16.q.7. ſine ſubſtantia enim rerum ec-
cleſiæ deſeruiri nō poterit.c.ſi quis obiecerit.j. quæſt. 3.
Secūda ſimiliter impugnatio Hoſt.nō militat cōtra di-
ctā gl.ſ.dotem pro hoſpitalitate ſeruanda , & iuribus e-
piſcopalibus perſoluendis non eſſe dādā a principio,ex
quo eccleſia impotens ad illa non tenetur. nam ſi bene
6 aduertat ipſa gl †loquitur de eccleſia collegiata, & non
de parua capella vel oratorio: quæ quidē eccleſia bene
tenetur ad hoſpitalitatē & ad iura epiſcopalia perſoluē
da ſecūdum diſtinctionem quā optime facit do. Card.
ſupra recitatā.ſ.aut eſt eccleſia quæ tenetur ad prędicta
aut eſt oratoriū omnes enim iſtæ eccleſiæ eminētes te-
nentur ad hoſpitalitatē , ut volunt iura alleg. per illam
gl.ſ.c.de monachis,de præbē.& cap.2.de ſupplē.negli.
prӕla.

præla.quæ iura loquũtur in parochialibus tantũ eccle-
ſijs:quanto magis ergo hoc erit in collegiatis, & ſic am
plioribus eccleſijs ſecundum quod loquitur ipſa glo.nã
& oẽs eccleſiæ qualitercunque ſint tenẽtur ad iura epi-
ſcopalia perſoluẽda, & ſaltẽ ad cathedraticum.c.olim
de cenſi.c.conquerenti.de offi.ordi.pręter oratoriũ pri
uatũ ſecundum doc.in d.c.f.de cenſi.& ſimiliter quæli
bet eccleſia tenebatur procurare viſitantẽ præter ora-
torium priuatum,ut ĩ d.c.fi.& in iuribus ſupra alleg.Eſt
bene verum,ꝙ ſi eccľa non ſit tantũ diues,faciat procu
rationes ſecundũ eius facultates.c.cũ ſecundum apoſto
lum c.cum inſtantia,de cenſi.& d c.conquerente. Nõ
obſtat modò c.cauendum alleg ab Hoſt.10.quæſt.3.nã
ille tex.non dicit non debere procurari,ſed debere pro
curare ſecundum eius facultates. Nec etiam obſtat id
qđ dicitur de eccleſijs impotentibus non teneri in ali-
quo iurata impotentia ſecundũ quod dicũt doc.& ma
xime Abb.in fi.c.ꝓcurationes, de cẽſi.quia nõ per hoc
ſequitur,ergo non debet dari dos ꝓ procuratione cũ ec
cleſia fundatur.nã tanto magis debet prouideri, ne ędi
ficentur eccleſiæ impotẽtes quæ procurare nõ poſſint.
nam ſine ꝓcurationibus prelati male viſitant,& nõ vi-
7 ſitando eccľę patiuntur,ut hodie eſt viuere Trani,† vbi
viſitatio non fit,cũ omnes eccleſię ſint impotentes, po-
tuit ergo eſſe ꝙ illæ eccľæ quæ nõ ſunt impotentes,fue-
rint potentes,ſed poſtea ad paupertates deueniſſe,ſecũ-
dum qđ dicit gl.in c.j.21.quæſt.j.uel poterit dici ꝙ ex ne
gligentia epiſcopi non fuerunt bene dotatæ.arg.c.2. &
c.epiſcopus,& c.cum ſecundũ apoſtolum, & eorum q̃
ibi dicuntur per doc. de præbẽ. nã licèt ibi non ſint or-
dinandi clerici ſi non habent aliquẽ titulũ eccleſiaſti-
cum uel ſaltẽ patrimonij, tamen potuit accidere ꝙ ex
mala indignatione epiſcopi ſit aliquis ſine p̃dictis ordi-
natus & erit pauper.ita ergo potuit accidere in iſtis ec-
cleſijs quæ nõ ſunt pauperes, & viſitantur ſine procu-
rationibus,non aũt ꝙ non debeat dari dos pro hoſpita
litate,procuratione.& ꝓſoluẽdis iuribus epiſcopalibus.
¶ Reſtat modò videre qualiter procedat opi.Hoſt.volẽ
tis dotẽ ſufficientem eſſe vnum manſum terræ.nã cer-
te ita ſimpliciter loquendo vnum manſum eſſe ſufficiẽ
tem dotẽ cuiuslibet eccleſiæ non procedit. nam maio-
rẽ dotẽ debet habere vna eccleſia quã altera,ut ſapien-
ter dixit gl.ĩ d.c.cũ ſicut,& apparet ex tex.Auth. ut nul
lus fabri.orat.domum.§.j.coll.5.& Auth. ut determin.
8 ſit nume.cleri.§ j.coll.a.j.¶ † Sed circa iſtum mãſum eſt
aduertendum:nam de eo fit mentio in c.j. de cenſi. vbi
per gl.& doc.vario modo capitur:nam ſecundum glo.
ibi capitur pro tanta quantitate terræ quanta poſſit la-
borari per annum à duobus bobus, & dixit eſſe voca-
bulum Italicum,& ſi hoc modo intellexit Hoſt. eſt vi-
dere,Vtrum iſta quantitas terræ producat tot fructus q̃
ſufficiãt ad ſeruitiũ eccleſiæ & ad uictũ deſeruientium
illi,iuxta diſpo.d.c.nemo, & aliorũ iuriũ ſupra allegat.
& tunc rectè loquerẽt Hoſt.in illis eccleſijs in quibus di
ẽti fructus ſufficerent,non autem in monaſterijs & alijs
eccleſijs quibus nullo modo iſte manſus ſic intellectus
ſufficeret. ¶ Alij verò dicunt manſum eſſe tantã quan-
titatẽ terræ vt ex ea poſſit viuere ruſticus cũ tota fami-
lia ſua & ſic iſto modo intelligit Hoſt.vt ſit ſenſus illius
tex.ꝙ nõ minus debet habere eccleſia ꝓ dote q̃ ſuffice-
re poſſit ruſtico &c.ſimiliter nõ poſſet habere locum ĩ
monaſterijs & eccleſijs collegiatis quæ volunt plus prò
victu q̃ ruſticus cũ familia ſua.niſi eſſet quędam familia
magna,vt vidi in quadã familia cuiuſdam ruſtici nomi
nati Baldi in qua erãt vtriuſque ſexus plus quam nona-
ginta perſonæ:qui quadã die dominico tempore æſti-
uo,mihi & dño Iacobo Manfredo Conſentino fidiſſi-
mo Achate dedit prandiũ, & cœnam opulentiſſime, &
omnes diſcubuimus in eadẽ menſa.¶ Alij autem intel-
lexerunt ibi manſum ideſt prædiũ,ex quo percipitur vi
nũ,& panis ad euchariſtiam conficiendam, & ita vide
tur exponere glo.in c.ſecundũ canonicam.23.quæſt.8.
& ſi iſto modo intellexit Hoſt.nullo modo rectè loqui-
tur:quia licèt ſit prouiſum ſacramento,nõ erit ꝓuiſum
rectori miniſtro,& alijs eccleſiæ neceſſarijs.¶ Alij ſiqui
dem ſecundũ quod refert gl. in d.c. ſecundum canoni-
cã,& Inno in d.c.j de cenſu. Capiunt mãſum pro dote
eccleſiæ,ut ſit ſenſus,ꝙ manſus dicatẽ id quod datur ec
cleſiæ pro dote,& ita cõmuniter intelligitur ſecundum
Abb.ibi,& ſi ita intellexit & ita fuit loquutus Hoſt. nul
la eſt eius doctrina,cum ſit tantũ dicere quãtũ dixit gl.
in d.c.cũ ſicut,in prin.ſ.dotem debere eſſe competẽtẽ:
quia dixit dotẽ debere eſſe vnũ manſum. & ſic uera &
cõpetens dos. ¶ Et iſto modo in veritate eius dictum
nunquã poterit intelligi: quia intentio ſua nõ fuit dice-
re dotẽ debere eſſe competentem, ſed declarare quæ
dicatur,& ſit dos cõpetens, qđ apparet per maxime:qa
ipſe reprehendit glo.quæ de hoc quæſiuit, vnde relata
eius doctrina a glo. non põt iſto modo intelligi: quare
potius,Hoſt.intellexit manſum primo vel ſecundo mo
do,& nullo modo omnibus eccleſijs ſatisfacit, ut ſupra
eſt dictũ,& ideo eius opinio non procedit. ¶ Circa di-
ctum Vincentij reprobatum D. Roch. per auctoritatẽ
do.Fely. hoc clare dicentis concurro cum dicto ipſius
9 do.Felyn.† nã magis certæ ſunt diſtributiones quotidia
næ quàm oblationes vt de ſe patet, & nihilominus di-
ſtributiones non cõputantur in valorẽ præbendarũ ſe-
cundũ Oldra.lariſſimè conſi.118.ex virtute gratiæ: qa
ſunt redditus caſuales & incerti.nec attinent ad corpus
p̃bẽdæ,voluit etiã Ioan. And.in rub.de conceſ.præben.
10 † eodem modo nõ debẽt oblationes in dotem compu
tari niſi eſſent certæ,vt ſunt illæ quæſtorũ ſancti Anto-
nij,ut pulchrè ponit do.Fel.in c.ad aures,in 10.col.ĩ ver
ſic.20.ubi ponit tres caſus,an & qñ diſtributiones quoti
dianæ computentur in valore beneficij,tñ dicerem cũ
toto hoc de illis non eſſe habendam conſideratione ĩ
dotatione quæ facienda eſt ab initio,ut vult ipſemet Fe
ly.in d.ca. cum venerabilis, quę diſtributiones & obla-
tiones non poſſunt eſſe a principio,ut in caſibus appoſi
tis per Fely.in d.c.ad aures,unde ex prædicta ratione &
ex eorũ incertitudine non dicerem poſſe cõputari ĩ do
tẽ,& ſic cõtra Vincen.¶ Erunt tamen loco dotis in ca
11 ſu pbſito per Abb.in c.3.de eccleſ. ædifican.† quando
eccleſia ex neceſſitate populi conſtruitur, quo caſu ẽt
ſine dote eſſe poterit,ut diximus ſupra in fi.18. articuli
p̃ſentis.q.¶ Iſtis omnibus ſic diſcuſſis: quia ut ex eis ap
paret,nõ põt haberi vera doctrina in hac materia, ideo
pro clara eius intelligentia ego diſtinguerem, & facerẽ
12 octo caſus.¶ † Primus,ſi nos loquimur đ eccleſijs Põtifi
calibus,& tunc dos ſufficiens dicitur illa quæ conſiſtit ĩ
tot bonis,quorum quarta pars ſufficiat ad victum cleri-
corũ ibi deſeruientium, puta archidiacono, archipreſ-
bytero,primicerijs,theſaurario,ſacriſtæ,cuſtodi,ut ĩ ti.
& rubri dictorũ officiorum habetur,canonicis,prout ĩ
c.licet trañ.canonici.de offi.lega.& de elec.per tot.preſ
byteris,diaconibus,ſubdiaconibus,cantoribus,& alijs ſe
cũdũ quod eccleſia cathedralis exigit,ut in Auth.ut de-
term.ſit num.clerico.§.j.coll j. ¶ Secunda verò quarta
pars fructuum ſufficiat pro victu ipſius epiſcopi vel ar-
chiepiſcopi,& aliorum pontificum ſecundum cõditio
nẽ ciuitatis,iuxta diſpo.c.cum ſecundum apoſtolum,&
ibi notatorum,de cenſi.¶ Tertia autem quarta pars fru
ctuũ poſſit pauperibus elargiri,& de illis hoſpitalitas ſer
uari.¶ Quarta & vltima pars fructuũ, ut poſſit fabricæ
ipſius eccľæ expendi. ¶ Et quantitas conſiderabitur ha-
bito numero clericorũ,vt tanta ſit vna quarta, quãtum
ſufficiat eis,& ſic ſecundũ illam & aliã quæ ſufficiat epi
ſcopo regulabunt illæ alię duę quartę: vñ ſi clericis ſuffi
cient quingenta annuatim, quingenta alia debent eſſe
epi,& quingẽta debent pauperibus erogari & hoſpita
litati,& alia quingenta fabricæ,ornamentis, paramen-
tis,& alijs neceſſarijs eccľæ expẽdi,& ſic dos huius põti-
ficalis eccleſiæ erit duo mille aureorũ, & iſto mõ erunt
certæ vltimę duæ quartæ à primis duabus quartis certi
ficatæ,iſta poſſũt colligi ex tex.c.nobis.c.cõceſſo.c.qua
tuor.c.de redditibus.c.cognouimꝰ.c.mos eſt,& c.ſanci
mus.12.quæſt.2.cũ ibi allega.& faciunt Auth. ſ. allega-
tæ vnde qui vult cathedralem eccleſiã erigere,debet ti-
bi dotem

bi dotē ſufficientem aſſignare, habita cōſideratione de
13 qua ſupra. ¶ † Secundus eſt caſus, cū loquimur de mo-
naſterijs vel de eccleſijs aliter collegiatis, & eſt dicendū
tantā debere eſſe, ꝙ ſufficiat monachis, presbyteris, dia
conibus, ſubdiaconibus, cantoribus, & alijs ſeruientibus
ipſi monaſterio, ſecundum diſpoſitionē dictatū Auth.
& ſecundum primum membrum glo. in d. c. cum ſicut
& ſummam directo. iuris in tit. de eccl. ædifi. §. ſed quæ
ritur quę erit, & alios doc. ſeq. ipſam gloſ. & idem in col
legiatis eccleſijs, vt dotentur ſecundum quātitatem &
numerum collegiatorum, vt ſi ædificans voluit ibi eſſe
decē collegiatos, dos ei ſufficiens aſſignari debet ſecun
dum Abb. in d. c. cū ſicut poſt gl. in fi. ¶ Eſt bene verum
ꝙ in eccl'a collegiata ad minus debent eſſe duo vel tres,
vt vult ibi gl. ꝓ qua facit in arg. quod dicitur & not. in c.
j. de elec. in monaſterio Paulus oīno voluit eſſe quinq;
ut ſupra retulimus. ¶ Debet ētiam eſſe dos, ꝙ prædicti poſ-
ſint hoſpitalitatem ſeruare iura epiſcopalia ſoluere, &
uiſitantes procurare, non exuberāter ſed tātū commo
de & ſufficien. modo, prout vult gl. ibi quam omnes vi
dentur ſequi præter hos tit. cuius dicta nō procedunt ꝑ
14 ea quæ nos ſupra diximus. ¶ † Tertius eſt caſus, cum lo
quimur de parochialibus eccleſijs, & nūc dos dicit̄ ſuffi-
ciens, ſi eſt tanta quæ ſufficiat rectori & ſaltē vni mini-
ſtro ꝓ hoſpitalitate ſeruanda pro ꝓcurationibus viſitā
tium, & ſolutione iurū epiſcopaliū: quia rector habens
curam animarum ſolus eſſe non pōt, ſecundum gl. pre
dictam quæ pōt in ſecundo membro hoc modo intel
ligi & gl. in d. c. nemo, propter iura per eam allegata, &
ſecundum Archi. ibi, qui addit tex. in d. c. 3. de vi. & ho.
cleri. & quia per eos hoſpitalitas & alia ſunt ſeruāda &
ſoluenda vt diximus in præcedenti caſu. ¶ Eſt tn̄ tempe
randa deciſio huius caſus, vt ex quo eccl'a eſt parochia
lis habenda ſit ratio decimarū oblationum, & aliarum
obuētionū ſpiritualium, ut minor ſit dos habito reſpe
ctu ad prædicta q̄ ex iure parochiali ipſi eccleſiæ debe-
bunt̄, ſm doctrinā Vincē. in d. c. cum ſicut. quem ibi ſe-
quuntur Io. And. Card. & Abb. & ſumma directorij iu
ris, in d. ti. de eccl. ædifi. §. ſed quæritur quæ erit, vnde vo
lens conſtruere eccleſiā parochialem debet aſſignare
dotē, de qua ſupra habito reſpectu ad iura parochialia.
¶ Tu aduerte, quia ſupra reprobauimus dictū Vincen-
tij, & ita adhuc teneo in obuētionibus, & eleęmoſinis ī
certis, ſed ī decimis & iuribus parochialibus quæ ſolui
habent per parochianos, & quando iſta incerta redigū
tur ad certā ſummam, poterunt poni loco dotis, per ra
tiones quas alleg. Pet. de Anch. in clemen. vnica. penul-
ti. col. de deci. quem ſequitur do. Fely. in d. c. ad aures, in
10. colū. in fi. 20. verſi. ibi tertius caſus. ¶ Sed aduerto ꝙ
Pet. de Anch. ubi ſupra ponit duo exempla, vnum in ec
cleſia ſancti Antonij de Venetijs, quæ ꝑ quæſtores hinc
inde mendicantes communiter annuatim percipit au
reos quingentos. Secundū in eccleſia ſanctæ Mariæ de
Monte Bononiæ, quæ de oblationibus candelarum ꝑci
pit cōmuniter annuatim vltra aureos ducētos. iſta exē
pla bene cōcludūt ad effectum vt augeant valorem be
neficij, prout loquit̄ Pet. & Fely. vbi ſupra, quia re uera
ille eſt valor qui indies auctus eſt non tn̄ illa exēpla poſ
ſum concludere in dote quę aſſignanda eſt a principio
certa, & ſufficiens, & ſic tēpore quo nō poterat haberi
experimētū oblationum eccleſiæ cùm eccleſia adhuc
nō ſit deducta ī eſſe, ſed in decimis & iuribus parochia
libus bene poteſt induci certitudo à principio, quia di-
cēdo fundari eccleſia parochialis præſupponimus illā
habiturā populū certum. ſi populus certus, certa erūt iu
ra parochialia, & certæ decimæ quæ de anno fertili ad
infertilē bene poterūt arbitrari & eſſe certa, & ſic habe
bit̄ ad prædicta conſideratio, ut minor dos aſſignet̄, &
ſic intelligēdo dictū Vincen. procederet, & ſibi nō ob-
ſtaret dictū Fely. in d. c. cū venerabilis, in 14. col. in uerſ.
fallit quartò, circa medium, de excep. quia illud habe-
ret locum in ſimplicibus oblationibus incertis, nota q̄
15 noua cōſideratio & procedit. ¶ † Quartus eſt caſus, q̄n
loquimur de eccleſijs ſimpliciter beneficiatis, & dos ea

rum dicitur ſufficiens ſi ſufficit rectori ipſius ſoli, & ꝙ
poſſit procurare viſitātes, & iura epiſcopalia ſoluere, vt
per totū de cenſi. & nota. in d. c. conquerenti, & cū in
ea non fiat habitatio. quia in nō curata nō cadit hoſpi-
talitas, unde in dote non habebitur reſpectus ad hoſpi-
talitatē, & cū non habeat ſacramenta miniſtrare nec ſo
lēniter celebrare, poterit eſſe etiā ſine miniſtro, arg. c. 3.
de vi. & hone. cler. vnde qui ſimplicem eccleſiā erigere
vult, debet illā dotare ut ſupra ¶ Quintus eſt caſus, cū
loquimur de capellis monaſteriorum vel aliorū curam
tamen animarū exercentium, ſiue ſint capellæ de per
ſe ſtantes, quæ tn̄ dicūtur capellæ reſpectu monaſterio-
rū quibus ſunt ſubiectæ & habent curam animarū, vt
per totū tit. de capellis monac. ſiue ſint capellæ factæ in
tus aliquam eccleſiam uel monaſterium ordinatę ſimi
liter pro cura animarū exercenda, ut in c. j de capellis
monac. & in iſtis eſt dicendum per omnia quod in ec-
cleſijs parochialibus: quia ſiue ibi ſit inſtitutus Rector ꝑ
petuus, ſiue Vicarius perpetuus, ſiue ad tempus curā ani
marū gerens, habet neceſſe habere miniſtrum, hoſpita
litatē ſeruare, viſitantes procurare, & epiſcopalia iura ꝑ
ſoluere, ut probatur in ſæpe ſupra allegatis iuribus. ſ. c.
de monachis, de præbē. c. 2. de ſupplen. negligen. ꝑlato.
c. cōqueren. de offi. ordi c. olim, de cenſi. & nota. in d. c.
3. de vi. & hone. cleri. verū ꝙ ſi capella ad curam aīarū
tantū eſſet poſita intus eccleſiam monaſterij, ut in ca-
ſu c. j. de capel. monac. ſecundum vnum intellectum,
nō eſſet dāda dos pro hoſpitalitate: quia illam ſeruaret
monaſterium in quo capella eſt fundata, ſeu in cuius ec
cleſia, & in hoc caſu q̄ maximè poſſemus dicere Abb.
ſeu monachos huiuſmodi capellas fundantes pro exer
cenda cura aīarū populorum ſibi ſubiectorum quibus
ipſi miniſtrare nō poſſunt, vt ī toto tit. de capel. monac.
in illarum dotatiōe poſſe habere reſpectū ad decimas,
& iura parochialia illis aſſignata, vt minor ſit dos reli-
qua aſſignanda, iuxta ſaluationem quam fecimus ad di
ctum Vincentij, ſupra in tertio caſu, vnde volens præ-
dictas capellas dotare, debet illas dotare, & prædictos
reſpectus habere ut ſ. ¶ Sextus ē caſus, cū loquimur de
capellis per ſe ſtantibus, & proprium rectorē habenti-
bus non tn̄ curam animarum, & tunc quia ipſæ capel-
lę ſunt idē cum eccleſijs ſimpliciter beneficiatis, ſed cer
to modo large appellantur capellæ, & ſimiliter eſt di-
cendū idē qđ ſupra in quarto caſu diximus de eccleſijs
16 ſimpliciter beneficiatis ¶ † Septimus eſt caſus, cū loqui
mur de capellis uel altaribus intus eccleſiā, vel in lateri
bus fundatis, & tunc eſt diſtinguendum, ꝙ aut dictæ ca
pellæ & altaria ordinant̄, ut habeāt vnum proprium re
ctorē, & tunc fundans debet dare dotem competētem
pro ipſius rectoris victu, vt diximus in quarto caſu. & ꝓ
parte procurationū quæ ſibi contingeret, cum viſitare
tur ipſa eccl'a pro principali, cuius ipſa capella vel alta-
re eſt membrum, & ſimiliter ꝓ parte epiſcopalium iu-
rium ſoluēdorū, cum ipſa eccleſia principali, & in hoc
differt a quarto caſu, & videtur pro hoc facere quod ſ.
diximus in quinto caſu: quando capella eſt fundata in-
tus ecclam monaſterij, ꝙ nō debet habere dotē ꝓ ho-
ſpitalitate ſeruanda: quia illā ſeruat monaſteriū, argu.
d. c. j. de capel. mona. ſecundū vnum intellectum, ut ſi
cut ibi in totum monaſteriū. ſeu eccleſia principalis ſer
uat hoſpitalitatē, eodem modo hic ī partibus ſoluet ip
ſa principalis eccl'a & alia mēbra & partem ſuam ipſa
capella vel altare in procurationibus viſitantium, & in
iuribus epiſcopalibus perſoluendis, pro hoc facit qđ di-
ximus ſupra in 19. artic. in longa diſtinctione. in verſ. fa
cit etiā quod dixit Io. And ¶ Aut verò proprium ſolum
& vnum rectorem non habent, ſed fundator voluit ꝙ
tot miſſæ in hebdomada ibi celebrent̄, & ſit ibi aliquis
inſtitutus qui illas celebret, & tunc dos erit cōpetens ſe
cundū loci cōſuetudinem, vt tot anni redditus ſufficiāt
pro qualibet miſſa in hebdomada dicenda, puta fareni
duodecim ꝓ qualibet miſſa ſingula hebdomada dicen
da per totū annū, & ratio diuerſitatis inter hoc mēbrū
& præcedēs eſt: quia in præcedenti mēbro fundator vo
luit

lnit capellã vel altare habere ſuum ſolum & proprium
rectorem qui continuo deſeruire debet ipſi ecclæ, & ſic
integrũ victum ab ea conſequi debet, in præſenti verò
mebro: quia fundator noluit in ſua capella vel altari ꝑ
priũ habere rectorem continuo deſeruientem debet aſ
ſignari dos ut ex illa eo die qui ſeruit ei victũ ducere poſ
ſit, & ad hoc debet aduertere diœceſ:nus cũ ſuum præ
ſtat conſenſum, per ea q̃ diximus ſupra in 2. quæſt. prin.
in 5. arti. dũ tractauimus de ratione cur requiratur iſte
diœceſani cõſenſus. Et inter alia diximus ut perquitat
qualitatẽ & quantitatem dotis. Hoc idem dicerem in
beneficijs quę creantur in abſtractu, puta ſine fundatio-
ne & cõſtructione alicuius eccleſiæ, capellæ, vel altaris,
ſed cõſiſtunt in tot reddiibus annuis, & ſic in ſola dota
tione, & habẽt onus aliquod explẽdi illud ĩ aliqua eccle
ſia, capella, vel altari deſignãtis, ut diximus ſupra in hac
quæſt. in 15. arti. poſt Roch. vbi tractabimus, an & quan
do ex ſola dotatione acquiratur iuſpa. Vel non habet
locũ deſignatum, ſed ad placitum beneficiati, & tũc aut
eſt onus celebrãdi miſſas tot in hebdomada per benefi
ciãdũ, & diœceſanꝰ debet aduertere, ꝙ talis dos aſſigne
tur ex cuius fructibus beneficiãdus illo die quo celebra
17 re tenebitur, viuere poſſit per proxime dicta: nã † qui
altari ſeruit de altari viuere debet. c. ſi j. q. 2. cũ vulgari-
bus, & ad inſtar officij datur beneficium d. c. ſi. j. q. 2. & c.
ſi de reſcrip. lib. 6. no. gl. in c. ſi. de officio uicarij, & ꝓba-
tur in c. cõceſſio. 12. quæſt. 2. & 16. quæſt. j. c. generaliter,
18 † nemo. n. ſuis ſtipẽdijs militare cogitur c. epiſcopus, de
præben. cum ibi. nota. per gl. Abb. & alios, & per d. c. ſi.
j. q. 2. Abb. in d. c. epiſcopus, dicit clerico dari ſtipẽdium
nõ propter indigentiã, ſed propter ſeruitium. ſi ergo il-
le diu militauit pro illo beneficio, ab illo alimenta ha-
bere debet ¶ Aut non eſt onus celebrandi miſſam, ſed
ſimpliciter orandi, & tunc nullã datem metam: quia o-
rare non aſtringit clericum ad aliquod officiũ deſtina-
tũ. poterit ergo orare prout ſibi uidebitur, & pro vno ꝙ
& ꝓ multis ut late poſui per modũ ſummæ gl. in verbo
otõnes, in clemen. vnica, de reli. & ve. ſan. ¶ Aut nihil
diſpoſuit fundator de celebrãdo nec de orando, & tũc
requiritur ſaltẽ dos pro luminaribus, paramentis, & ſi-
milibus ipſi capellę vel altari neceſſarijs, & ita accipitur
dos aſſimilata largiſſimæ doti mulieris, largiſſimæ ta-
mẽ pro dote ſumpta quaſi pro ibi neceſſarijs, ſecũdum
Bald. Nouellũ in eius tracta. de dote, in prima parte ĩ j.
19 col. ¶ † Et idẽ dicerẽ, ꝙ licèt iuſpa. nõ caderet in capellis
fundatis in eccleſijs mendicãnũ, ut voluit Pet. de Anch.
in conſilio 113. In Chriſti nomine amen. In cauſa quæ
&c. & ideo nõ requiri dos, vt voluit Pau. de Cita. in hoc
tract. in 3. parte in vltimis uerbis 32. q. primæ cauſæ, &
ponit Roc. in hoc tract. in uerbo in eccleſia, in 3. quæſt.
poſt prin. & in ſi. 2. col. & nos dicemus latè in vltima q.
prin. huius. j. partis in 7. art. tamen ſemper dicerem req-
ri dotẽ ẽt in illis capellis mendicantium pro luminari-
bus, & paramentis, per dict. c. nemo. ¶ Et hoc intelliga
ẽt in omnibus ſupraſcriptis caſibus, vbi eccleſia, capel-
la, vel altare ſunt fundatæ, ꝙ vltra dotẽ ꝓ victu rectoris,
& alijs de quibus ſupra, & pro ſtipendio celebrantis miſ
ſas, vt in proximo pręcedenti mẽbro, requiratur ẽt dos
pro luminatibus & paramẽtis. ꝑ d. c. nemo, & c. placuit
j. quæſt. 2. ¶ Aut condidit quis capellã vel altare in adiu-
toriũ eccleſiæ principalis, & pro remedio animæ ſuæ,
& tunc nulla requirit dos ſed principalis eccleſia proui
debit ſibi de p̃dictis, ut late diximus ſupra in 19. art. & p̃
ſertim in diſtinctione, & cum nulla requiratur dos nõ
20 eſt diſceptandũ q̃ erit ſufficiẽs dos ¶ † Octauus & vlti-
mus caſus ẽ, cũ loquimur de oratorijs, & hoſpitalibꝰ, &
dicendũ ꝙ aut fuerunt fundata auctoritate diœceſani;
& ſic aut ſunt religioſa & publica, & tunc idẽ dicẽdũ de
oratorio, quod de eccleſia ſimplici & de hoſpitali quo
ad hoſpitalitatem ſeruandam, & victũ p̃ſtãdũ ibi deſer
uientium. Aut ſunt oratorium vel hoſpitale priuata, &
tunc nulla dos requiritur, ſm doc. & maxime do. Abb.
poſt Card. in c. ſi. de cẽſi. vt late dicemus infra, in vltima
quæſt. prin. huius primæ partis in 12. art. vnde cum non
requiratur dos, non eſt diſputandũ: quæ ẽrit ſufficiens
dos & per iſta omnia ſunt clara. ¶ Eſt bene verũ, ꝙ de
ſpecifica quantitate ſufficiẽtis dotis in quolibet caſu p̃-
dictorũ nõ poteſt dari regula, ſed arbitrabitur ipſe diœ
ceſanus. arg. c. de cauſis, de offic. deleg. cũ ſimi. & hoc ẽ
de mẽte omniũ doc. ſupra allegatorum, & hoc arbitriũ
ſit ſecundum qualitatem loci, & aliarum circunſtantia
21 rum. iuxta no. per gl in c. j. 21. q. j. ¶ † Vnum in calce hu-
ius arti. non omittam, ꝙ ſi fundator à principio in fun-
datione eccleſiæ vel poſt donaret vel legaret aliqua bo-
na ecclæ licet nõ dixerit pro dote intelligitur in dubio
pro dote donaſſe vel legaſſe, & ideo ſi non ſufficiet, ad
reliquum tãtũ cogi poterit, ut pulchre voluit Bald. No-
uel. in tracta. de dote, in prima parte ĩ 2. col. in verſ. imò
dicebat ibi Pet. de Petu. de quo etiam diximus ſupra, in
8. art. præſentis q prin. in 29 priuil. & plus dicit Bal. No-
uel. vbi ſupra, idem eſſe ſi alter quã fundator vel cõſtru
ctor donaret uel legaret aliquid eccleſię, fundatorem te
neri ad ſupplementum, & ſic ad minorem quantitatẽ,
quod dictum non placet, per ea quæ diximus in dict. 29.
priuile. & plenius dicemus, infra in ſeq. quæſt. prin. in j.
art. in verſ. ſed circa illud dictum Io. And. ¶ Et ibidem
Bald Nouel. latè ponit, an dos eccleſiæ ſit alienabilis uel
præſcriptibilis, ſed quia non eſt principaliter materia
noſtra, ſed tractatus de dote omittimus.

¶ Vigeſimus ſecundus artic. 5 q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Quis patronorum habet maius ius in eccleſia capella vel ſimili patronus ex fundatione, an ex conſtructione an ex dotatione.*

2 *Patronus alicuius eccleſia vel monaſterij ratione fundi non erit patronus alterius monaſterij alibi conſtructi: ſecus ſi eſt patronus ratione dotis.*

3 *Fundatio, conſtructio, & dotatio ſunt cauſa æquales procreandi iuſpatro. & faciendi patronum & æqualem producunt effe-ctum.*

1 QVæro Vigeſimo ſecundò, † quis habet maius ius
in eccleſia, capella, vel altare, patronus ne ex fun
do, an patronus ex conſtructione, uel patronus
ex dotatione? Et certe hic cadit iſta quæſt. ex quo mo-
dò iam expediti ſumus de omnibus iſtis tribus cauſis,
acquiſitionis iuriſpa. fundationis, conſtructionis, & do-
tationis, meritò videndum eſt quæ iſtarum trium cauſa-
rum maius ius tribuat quamlibet iſtarũ exercenti, do.
Pau. de Cita. in hoc tracta. in 40. quæſt. 2. cauſæ, quęrit an
maius iuſpa. acquiratur ex dotatione, quã fundatione,
& dicit incidenter reperiſſe Spec. in tit. de iurepat. in ſi.
tenentem maius ius acquiri ex dotatione, quàm ex fun
2 datione, ſeu datiòne fundi. † dum vult, ꝙ ſi quis ſit p̃ro-
nus in aliquo monaſterio ſecundũ c. 3. de ſtatu mona.
ex fundatione, uel datione fundi nõ erit patronus in ſe
cundo monaſterio alibi cõſtructo: ſi tamẽ fuiſſet patro
nus primi monaſterij ex dotatione, eſſet patronus & ſe
cundi monaſterij: quia res trãſiret cũ onere ſuo, & eſſet
ẽt p̃ronus primi, quia presbyter debet ſemp celebrare.
c. & tẽporis. 16. q. j. quaſi velit dicere: qa adhuc debet ce-
lebrari in primo monaſterio remanebit exercitiũ iuri-
ſpa. etiã in illo & ſic videtur velle maius ius habere pa-
tronũ ex dotatione quã ex fundatione: quia patronus
ex fundatione remanet tantũ patronus primi, patronꝰ
verò ex dotatione eſt patronus vtriuſque. ¶ Secundo ꝓ
hac concluſione dicit facere; quod ſimpliciter dicit di-
xiſſe Roſre. hoc tit. verſi. ſequitur, de ſecundæ cauſæ ſũ-
mã fuiſſe rationẽ ꝙ ex dotatione acquiratur iuſpat. nã
non valeret eccleſiam conſtruere, niſi & dos conſtitue
retur, per quã clericus eccleſię miniſtret: quo. n. cãtaret
ſi non haberet mãducare? quid denique prodeſſet pro-
creare eccleſiã vel filiam, niſi & alatur? ergo videt quẽ
magis mereri dotando quã fundando. ¶ Tertiò addu-
cit rationem, videmus enim Papam & Imperatorem
primò voluiſſe eſſe certos de dote pro alimentis neceſ
ſarijs eccleſiæ, quam pati ſeu cõſentire eccleſiam dedu
ci in eſſe. c. nemo, de conſe. diſt. j. Auth. ut nullus fabri.
orat. domum. §. j. collat. 5. ergo magis neceſſaria dos,
& ſic

& ſic maius ius tribuere debet ¶ Quartò adducit, nã q
bona dat vitam dare videtur, & qui bona defendit, vitã
defendere vĩ. Bar. in l. penult. ff de condi. ob turp. cauſ.
Bal. in l. interpoſitas. C. de tranſa. gl. in verbo vitam. in
l. aduocatis. C. de aduoc. diuer. iudi. & Lancellotus in l.
tranſigere. C. de tranſact. char. 3. ergo cũ plus ſit dotare
quam fundare, cum fundatio nõ tribuat vitam, ut dos;
ergo maius ius dotanti quam fundanti debebitur. ¶ Tu
pro hac concluſione adducito, nã vbi non eſt dos, exer
citium iuriſpa. cadere non poteſt: quia ceſſat mrĩmo-
nium ſpirituale, ex quo nullus præſentabitur ad eccleſiã
indotatã, per ea quæ diximus ſupra in 1. art. præſentis q.
Et tamen ſine fundatione & conſtructione cũ ſola do-
tatione poteſt ſtare exercitium iuriſp. ut in beneficio ĩ
abſtractu creato nõ affixo alicui eccleſiæ principaliter,
ſed conſiſtente in aliquibus annuis redditibus, vbi fit p̃-
ſentatio, & tamen non eſt fundatio nec conſtructio, vt
late diximus ſupra, in 15. art. & in proximo præcedenti
art. in ſeptimo caſu, non tamen conuertitur ꝙ detur ca
ſus exercitij iuriſpa in eccl'a fundata & cõſtructa & nõ
dotata, ergo de per ſe fortius & perfectius, & ideo ma°
ius tribuere debet dotanti, quàm fundatio, fundãti, ſeu
conſtructio conſtruenti, imò fundatio & conſtructio
vtrunq; agenti. ¶ Secundò adduco, nihil eſſet eccl'as cõ-
ſtruere, niſi in illis fiat ſeruitium Dei & ſacramenta mi
niſtrent. gl. in c. fi. ne præ. vi c. tu & aliàs, infra dicet, ſed
ſine ſubſtantia rerũ non poſſet eccleſia deſeruiri. c. ſi qs
obiecerit. j. q. 3. quid ergo profuiſſet eccleſiã cõſtruere
ſine ſubſtantia rerũ, ergo magis neceſſaria eſt dos q̃ ædi
ficatio eccleſię. ſi igitur dotans fecit magis neceſſariũ q̃
ædificans, ergo magis merebitur, iuxta illud Ieſu Chri-
ſti in Euangelio Lucæ, 10. cap. vbi dixit, porro vnum ẽ
neceſſariũ, & Mariam optimã partem elegiſſe, ex quo
neceſſarium elegit igitur magis mereri debet dotans
q̃ conſtruens eccleſiam, ſi magis mereri maius ius ha-
bere dicet. ¶ Tertiò dos deducit eccleſiam, ſi nõ de nõ
eſſe ad eſſe, tamen ad bene eſſe, ſecundũ Innocẽ. in hac
rub. vt diximus ſupra in j. q prin. in 2. art. & in 2. q princ.
in j. art. Et ideo ſi non haberemus bene eſſe, nihil eſſet
eſſe, per d. c. ſi quis obiecerit, & nullum caderet iuſp. &
hac cauſa eccleſia fundata non dotata, ex dotatione ef
ficietur patrona, licèt fuiſſet libera, ut dicimus infra in
proxime ſeq. q. prin. in j. art. in verſ. iſta communis om-
nium doct. ergo in magis ſe habet dotatio, quàm fun-
datio, & conſtructio, cũ faciat eccleſiam liberam patro
natã vt ibi, ſi magis ſe habet, ergo maius ius habet do
tator, q̃ fundator & conſtructor ¶ Et ideo quarto loco
adduco Abb. in conſi. 106. caſus ſuper quo, in 2. col. in
2. vol. ubi voluit doc. gl. in c piæ mentis. 16. q. 7. & doc. in
hac rub ꝙ ex fundatione, conſtructione, & dotatione,
& ex qualibet ipſarum cauſarum acquiritur iuſpa. hr̃e
locum quando omnia iſta fierent, ſed ſi fierent duo &
omitteretur dotatio nullus eſſet patronus: quod ſequi-
tur do. Roch. in diffinitione iuriſpa. in prima char. in 3.
col. & in verbo & dotauit in 11. q. vnde ſine dotatione
nihil actũ eſt, ergo dotans maius ius hr̃e debet. ¶ Quin-
tò ꝓ dicto Specu adducto ea q̃ ꝑ Pau. in primo motiuo
adducuntur, quæ dicemus infra in 6. q. prin in 4. art. vbi
tractauimus, an deſtructa eccleſia ibi, vel alibi reædifi-
cata, patroni primæ eccleſię erunt etiã patroni eccleſię
reædificatæ, & concluſimus ꝙ patroni ratione fundi, vt
conſtructionis nõ erũt patroni, niſi in eodem loco re-
ædificet, patroni verò ratione dotis ſic, quocunq; loco
eccl'a reædificet. Et idẽ magis latè diximus in alio ſeq.
art. propriè adducendo dictũ Spec. ergo debet dotator
hr̃e maius ius ſm motiuum Pau. ¶ Sextò adduco, nam
incipiens conſtruere vel promittens ædificare eccleſiã
compelluntur inceptum ſeu promiſſum perficere, & ꝙ
poſſint compelli diximus late ſupra in 4. q princ. in 2. &
4. arti. & compelluntur actione in factum, vt diximus
ibidem in 5. art. ad dotandum uerò conſtructor vel pro
mittens etiam compelli poteſt & debet ad ſufficienter
dotandum, ut diximus in hac quæſt. in 18. & 19. articu.
& non compelluntur illa ſola actione in factum, ſed ex
pluribus alijs actionibus, ut diximus ſupra in hac met.
q. puta ex ſtipulatu, & quaſi cõtractu, & ex alijs, ut in d.
18. art. in 7. & 8. præſentis q. cũ igitur plura dentur reme
dia in dotatione quam in ædificatione, ergo magis ne-
ceſſaria & potioris iuris eſſe intelligitur. ¶ Septimò ad
duco nã exercitiũ iuriſpa. nõ incipit tẽpore fundatiõis
& conſtructionis, ſed poſt dotationẽ ut latè diximus ſu
pra in 9. art. ergo plus eſt dos quàm cõſtructio: quia ius
ſine exercitio nihil eſſet ut ibi ¶ Octauò adduco, nã do
tatio fieri debet ante fundationem & conſtructionem
eccl'æ & dote nõ aſſignata vel cautela non facta, nõ da
tur licentia fundandi eccleſiã. cap. nemo. de conſe. diſt.
j. cap. placuit. j. q. 2. Et tanta cautela non datur de funda
tione & conſtructione, ut apparet ex dictis ſupra in 7. &
10. art. cum igitur maior adhibeatur cautela, magis ne-
ceſſaria, & magis ius tribuere dicitur dotatio quam cõ
ſtructio. ¶ In contrariũ tamen faciunt quæ omnes doc.
dicunt in hac rub. poſt gl in c. piæ mentis. 16. q. 7. ex tri
bus cauſis, & ſic ex tribus fontibus iuſpa. ꝓcedere, vide
licèt ex fundatione, cõſtructione, vel dotatione, vt dixi
mus ſupra in 2. q. princ. in 2. art. ſi igitur quælibet ex p̃-
dictis cauſis adducit iuſpa. & patronum creat, & ſuffi-
ciens eſt ad id agendũ, meritò non erit inter ipſas maio
ritas & minoritas iuris ſed æqualitas ¶ Secũdò adduci
tur nã probatur in d. gl. c. piæ mentis. 16. q. 7. & omnes
doc. volunt in hac rub. ꝙ omnes tã fundans, quàm do-
tans, ſeu conſtruens eccleſiã quilibet ipſorum eſt patro
nus inſolidum, vt latè diximus ſupra in 3. q. prin. in j. ar
tic. imo conſtruens & dotans ſunt patroni inſolidũ cũ
pluribus dantibus fundum, vt ibidem in 2. art diximus.
& q'd plus eſt dãs fundũ & dotans ſunt patroni inſolidũ
cũ pluribus cõſtruentibus vel dantibus ligna & opera, vt
ibidẽ ĩ 3. & 4. art. & multo plus dico fundãs & cõſtruẽs
ſunt patroni inſolidũ cum pluribus æqualiter vel inæ-
qualiter dotantibus, vt ẽt ibidem dictum eſt, in 5. art. ſi
ergo quælibet ipſarum cauſarum eſt ſufficiens vnum
imo plures inſolidum creare patronos, & omnes e-
runt inſolidũ patroni vt ſupra dictum eſt, quomodo er
go dicetur maius ius habere dotantẽ quàm conſtruen
tem vel fundantem, ſeu contra? certe nullo mõ dici po-
teſt, niſi ſumma æqualitas. ¶ Tertiò fortificat̃ hæc pars,
nã licèt aliqua pinguedo vocis diei poſſit maior & mi-
nor inter aliquos ex pluribus fundantibus, & vnum do
tatẽ vel vnũ conſtruentẽ & plures dotantes, vt late dixi
mus in d. 3. quæſt. prin. in 8. quæſito, tamen hæc pingue-
do non eſt in conſideratione in tribus, puta vno fun-
dãte alio dotante & tertio cõſtruẽte, licèt magis expẽdi
derit vnus quàm alter in perficiendo cauſam ſuã, tãtã ẽ
ęqualitas inter eos, vt diximus in d. 8. art in verſi. dicerẽ
tñ quantum ad iſtud. ſi igitur ex maiori impenſa nõ ſur
git inæqualitas, ex qua alia cauſa inſurgere poterit? aut
quæ alia cã ad hũc effectum cõſiderari põt, certe nulla.
¶ Fortificatur quartò. nã ſi eccleſia dedit fundũ & duo
laici conſtruxerũt & dotarunt & ſic duas cauſas expe-
diuerunt, nihilominus ratione mixturæ p̃roni eccleſia-
ſtici & non laici dicentur. & nõ erit in conſideratiõe ꝙ
laici ſint plures, quia inſolidũ ſunt p̃roni vt diximus ſu
pra in 1. q. prin. in 7. art. ad quid ergo fiet iſta conſidera-
tio maioritatis & minoritatis iuris? ¶ Quintò adducit̃
& demonſtrabitur magis neceſſariam eſſe fundationẽ
& conſtructionem quàm dotationem, nã fundatio &
ꝯſtructio poſſunt ſtare ſine dote, vt ĩ caſu poſito, ꝑ Abb.
in c. 3. de eccle. ædi. q̃n eccleſia ædificatur ob neceſſita-
tẽ populi: quia poteſt ſtare ſine dote, vt diximus ſupra
in fi. 18. art. dos tamen non poteſt ſtare ſine eccleſia vel
loco pio: quia inter locum piũ, & Deũ fit matrimoniũ,
cuius cauſa datur dos, vt diximus ſupra in 1. art. præſen
tis q. ¶ Nec ob. quod diximus ſupra in primo motiuo
noſtro poſt Pau. de beneficio in abſtractu, quod conſi-
ſtit in dote ſine eccleſia: quia licèt beneficiũ conſiſtat in
dote, tamen ſeruitium illius omnino faciendũ eſt in ali
qua eccleſia vel capella, vt diximus ſupra in 15. art. & ĩ
proximo præced. art. in 7. caſu, & per hæc eſt reſpõſum
ad dictum primum motiuum meum ſupra. ¶ Ad id
adducitur

adducitur ſexto, nã in fundatione & conſtructione ẽt
quo ad acquiſitionem iuriſpa. ſufficit conſenſus. c. ne-
mo, de conſe. diſt. j. qui requirebatur pro licentia ædifi-
candi ut ibi, & ſufficit ad vtrunq; ſ. quo ad licentiã ædi-
ficandi, & quo ad acquirendũ iuſpa. vt volũt gl. Io. And.
Card. Abb. & omnes in d. c. nobis, in dotatione tamen
ſola non ſufficeret conſenſus præſtitus per diœceſanũ
conſtruenti & dotanti, ſed requiritur conſenſus, de quo
in d. c. nobis, vt diximus in 2. q. prin. in 3 art. & dicemus
infra in 6. q. prin. in j. art. in verſi. eſt bene verum, vbi er
go plures conſenſus requiruntur ad faciendum quẽ pa-
tronum ibi maior difficultas: ſi maior difficultas: min⁹
ius acquiretur illi qui cum maiori difficultate obtinuit
ut minus ius commune lædatur per communia iura.
¶ Septimo adducitur, in fundatione & conſtructione
non requiritur ꝙ quis expreſſe dicat ſe fundare vel con
ſtruere vt efficiatur pronus, & tamen patronus erit, ut ĩ
c. ſignificatur, de teſti & diximus late ſupra in 2. q. prin.
in 4. art. in dotatione tamen ſola dicendum eſt ꝙ dotat
pro iurepa. acquirendo, ut diximus in d. 4. art. imo plus
ꝙ dos dari debet expreſſo titulo dotis, ut latè dicemus ĩ
fra in ſeq. 6. q. prin. in j. art. in verſ. limitatur & ſecundo
doctri. Innoc ¶ Adducitur & octauo ſi fundans & con
ſtruens vult etiam dotare, vel ſolus fundator vult con-
ſtruere & dotare, alius non admittitur eo inuito ad dotan
dum, ſeu conſtruendum & dotãdum, vt diximus ſupra
in 3. q. prin. in 6 art. & in 6. q. prin. in verſ. limitatur ter-
tio doctri. Innoc. ergo maius ius habet conſtruens, vel
fundans, quàm dotans. ut ibi habetur. ¶ Adducitur &
nonò eodem modo, nam fundata, conſtructa, & cõſe-
crata eccleſia etiam ſine dote conſecratore dotare vo-
lente alius nõ admittitur, & ſic dotator extraneus eſt mi-
noris conditionis nõ ſolũ quàm fundator & cõſtructor,
ſed etiã quam conſecrator, ut in d 6. q. prin. dicemus in
j. art. in verſ. limitatur quarto, & tamẽ præfertur in dota
tione conſecratori fundator vel conſtructor, ut dixim⁹
ſupra in præſenti q. in 18. art. in 3. concluſione. Decimò
confirmatur hæc opinio, nam habens fundum cõpelli
tur illum vendere habenti pecuniam, ut ibi eccleſiã fun
det ſaltẽ pro neceſſitate, ut diximus ſupra, in 3. q princ. ĩ
14 arti. & etiam ſine neceſſitate habens fundum com-
munem cum volẽte ædificare eccleſiam compelletur
vendere partem ſuam, ut ſimiliter diximus ſupra in d.
3. q. prin. in 22 articu. & tamen dotare eccleſiam nullus
compellitur, niſi diœceſanus ſine præiudicio ſuæ eccle-
ſiæ id facere poterit, ut in c. fin de eccle. ædifi. non tamẽ
quilibet in genere cõpelli poterit ſicut dare fundum, vt
in præallegatis locis diximus & conſtruere eccleſiã, vt
per Abb. in d. c. 3. de eccle. ædifi. ergo in magis ſe habet
fundatio q̃ dotatio. ¶ Vndecimò confirmatur p̃dicta:
nam etiã non incipiens fundare vel cõſtruere nec pro-
mittens prædicta facere, tamẽ cõpellitur eccleſiam fun
dare vel cõſtruere, ut diximus ſupra in 4. quæſt. prin. in
8. art. nec ubi tamẽ reperitur ꝙ quis compellatur dota-
re tertius non fundator nec cõſtructor abſque ſaltẽ pol
licitatione, ut diximus ſupra in 7. art. præſentis q. ergo
magis neceſſaria fundatio & conſtructio quã dotatio.
¶ Duodecimò & vltimo, ꝓ hoc facit. nã eccleſia funda
ri nõ põt ſuper fundo ſeruienti, puta emphiteutico vel
ſimili nullo mõ, ut dicit Gay. in repe. c. ſi. de elect. lib. 6.
in 21. col. vt late diximus ſupra in 2. q. prin. in 2. art. & ta
men dos cõſtitui poteſt de re emphiteutica in certo ca
ſu, vt diximus ſupra in 4. articu. præſentis quæſt. ergo in
maiori æſtimatione eſt fundatio quã dotatio. ¶ Et ex
omnibus p̃dictis poſſunt elici tres concluſiones. Prima
ꝙ in magis ſe habeat dotatio quã fundatio, & conſtru-
ctio, & iſta probatur per oĩa motiua adducta pro prima
parte, tam per do. Pau. quàm per me. ¶ Secunda con-
cluſio, dicitur in magis ſe habere fundationẽ & cõſtru-
ctionẽ q̃ dotationẽ, & iſta concluſio probatur per octo
motiua ꝑ me poſita in iſta 2. parte immediate & vlti-
3 mo loco poſita. ¶ † Tertia eſt cõcluſio, ꝙ fundatio, cõ-
ſtructio, & dotatio ſunt cãæ æquales, ꝑ cãdi iuſp. & fa
ciẽdi p̃ronum & æqualẽ producunt effectũ, & hæc ter
tia concluſio probatur per quatuor prima motiua ꝑ me
facta in iſta 2 parte. ¶ Et hæc tertia cõcluſio eſt pura ve
ritas & firma concluſio, nec obſtãt motiua adducta ꝓ
prima cõcluſione, nec ꝓ ſecunda: quia ut ex eis euiden
ter apparet illud maius & minus in dotatione, funda-
tione, & cõſtructione, ꝓcedunt quo ad aliud, quàm quo
ad iuſpa. puta quo ad maiorem vel minorẽ neceſſitatẽ
perpetuitatẽ, cultum diuinum vniuerſalis eccl'æ, bonũ,
& ſimilia, non autẽ quo ad iuſpat. & illius acquiſitionẽ
& exercitiũ: quia circa illud omnes ſunt æquales, vt in
locis allega. in tertia concluſione, & ita eſt tenẽdum &
non aliter hæſitandũ. Et per iſta concluditur hæc 5. princi
pa. q. cum ſuis art. ¶ Ex omnibus dictis in hac 5. q. prin.
cum ſuis art. elicitur cõcluſio, dotem de neceſſitate de-
beri eccleſiæ vel pio loco ſufficientẽ & perpetuã, & tra
di debet in limine fundationis & acquiſitionis iuriſpa.
ut probatur in tota ipſa 5. q. ¶ Amplia primò iſtam con
cluſionẽ in tantum procedere, ꝙ dos dicitur quaſi datũ
ſicut dos mulieris marito a patre mulieris, & ſic a pro-
uo eccleſiæ illa contemplatione matrimonij iſta ꝓ ſer-
uitio eccleſiæ. ut diximus ſupra in j. art. ubi etiam vnde
dos dicatur & quotuplex ſit. ¶ Amplia ſecũdò dictam
concluſionẽ intatum procedere, & dotem debere eſſe
perpetuã in eccleſia, ꝙ conſiſtere debet in immobilib⁹
& in iuribus annuorũ redditũum, non autem in mobili
bus, ut diximus ſupra in 2. articu ¶ Reſtringe hanc am-
pliationem quo ad dotẽ ex qua viuere habet ſacerdos,
quia debet conſiſtere in immobilibus & annuis iurib⁹,
non autẽ in illa parte dotis quæ ſeruit pro paramentis
eccleſiæ & veſtibus ſacerdotũ, quia illa includuntur in
dote & ſunt mobilia, ut diximus in 2. art. in verſ. tu ad-
uerte. ¶ Reſtringe ſecundò dictã ampliationem nõ ꝓ-
cedere, qñ pars dotis conſiſteret in mobilibus fructum
reddentibus, ſaltẽ coniuncto artificio rectoris, cum tñ
in mobilibus, ut diximus ſi quidem in verſ. non negarẽ
quia adhuc poterit in illis dos cõſiſtere. ¶ Reſtringe ter
tio dictã concluſionem procedere, quando mobilia da
rentur vt remanerent pro dote, ſed ſi darentur vt vẽde
rentur & ex precio emerentur immobilia, bene procede
ret dos, ut ibidem diximus ĩ verſ. bene ẽt dicerẽ. ¶ Am-
plia tertiò dictã concluſionem intantum procedere, ꝙ
ẽt minor dotare põt eccleſiã de rebus ſuis ſine decreto
iudicis, quod alias facere non poſſet in dotatione mu-
lieris, nec etiã requiritur curatoris aſſenſus, & tanto ma
gis in teſtamẽto, ꝑ ea quæ latè, pulchrè, ac nouiter dixi-
mus ſupra in 3. arti. ¶ Amplia quartò in tantũ dictam
concluſionem procedere, ꝙ ẽt dos conſtitui poteſt de
bonis emphiteuticis, ut diximus ſupra in 4. art. uolente
domino directo, ut ibi. ¶ Reſtringe dictã ampliationẽ
procedere domino directo volẽte, vt ſupra, ſecus ſi no-
lente ut diximus ibidem. ¶ Reſtringe hanc reſtrictionẽ
niſi res emphiteutica daretur in dotẽ non vt teneãtur
ſed vt vendatur & ex precio ematur res libera: quia ẽt
ſine conſenſu directi domini fieri poterit, ẽt ſi directus
dominus eſſet alia eccleſia, vt ibidem diximus in verſ. ſi
vero res, cũ ſeq. ¶ Reſtringe etiam hanc ampliationem
in dote, ꝙ poſſit conſiſtere in re emphiteutica, non aũt
in fundo eccleſiæ, quia non poterit eſſe emphiteuticus,
ſed liber oĩno, ut dixim⁹ in d. 4. artic. & latius ſupra in 2.
q. prin. in 2. art. ¶ Extende hanc ampliationem intantũ
procedere, ꝙ ex tali dotatione rei emphiteuticæ vtilis
dñs efficitur patronus & etiã directus dominus, ſi dire-
ctum dominium ceſſit, aliàs non ut diximus in dict. 4.
art ¶ Amplia quintò dictã concluſionem intantum ꝓ
cedere, ꝙ etiam dos conſtitui poteſt de bonis feudalib⁹
ut diximus ſupra in 6. art. ¶ Amplia ſexto dictam con-
cluſionem intãtum procedere, ꝙ illis modis quibus cõ
ſtituitur dos mulieri, eiſdem modis conſtituitur dos ec
cleſiæ, ut diximus ſupra in 7. artic. ſ. ex voluntate vel ne-
ceſſitate vt ibi. ¶ Extende hanc ampliationem intãtum
procedere, ꝙ ſic pollicitatione conſtruitur dos mulieri
ita & eccleſiæ. ut in d. 6. art. in verſ. Pau. ponit. ¶ Exten-
de ſecundo dictam concluſionẽ procedere, ꝙ ſicut cõ-
ſtituitur dos mulieris ꝓmiſſione ſeu ſtipulatione. ita &
dos ec-

dos eccleſiæ,ut in d.7.articu.in verſic. ſecundo modo. ¶ Extende tertiò dictam ꝯcluſionem ꝓcedere intãtũ, ꝙ ſicut traditione conſtituitur dos mulieri, ita & eccleſiæ, vt diximus in d.7.art.in verſi. tertio dicit Pau.¶ Extende quarto intantum ipſam ampliationem procedere, ꝙ ſicut delegatiõe ꝯſtituitur dos mulieri, ita & eccleſiæ, vt in d.7. artic. in verſ. ſexto Pau. vbi ẽt latè quid ſi debitor delegatus non exigatur uel efficiatur non ſoluendo, quis teneatur dotans, diœceſanus, uel rector eccleſiæ.¶ Reſtringe hanc ampliationẽ non procedere in acceptilatione. nam licèt dos mulieri acceptilatione ꝯſtituatur, non tñ acceptilatione ꝯſtituitur dos eccleſiæ, per ea quæ diximus in d.7. artic. in uerſic. quarto dicit Pau. ꝯtra ea quę ibi ipſe Pau. dicit.¶ Reſtringe ſecundò dictam ampliationẽ non procedere in remiſſione, nã licèt mulieri conſtitui poſſit dos remiſſione, non tamẽ conſtitui poterit remiſſione dos eccleſiæ, ut ſimiliter contra Pau. diximus in d 7. arti. in uerſic. quinto modo. ¶ Amplia ſeptimò dictam concluſionem intantũ procedere, eccleſiam eſſe dotandam & dotem uocari quæ datᷣ eccleſiæ, ꝙ ipſa dos que datᷣ eccleſię gaudet illis priuilegijs quibus & dos mulieris, vt diximus latè ſupra in 8. artic.¶ Infert ex iſta ampliatiõe ad multas illationes, vt ipſa dos eccleſiæ gaudeat eodẽ priuilegio, quo & dos mulieris, de quibus poſuim⁹ triginta cũ ſuis declarationibus in d.7. artic. quas poſtea reduximus in breuitate ĩ fi. in verſic. ex dictis in hoc 8. artic.¶ Amplia octauò dictã ꝯcluſionem intantum procedere. ſ. dotẽ ecclæ debere eſſe perpetuam, ꝙ dos ecclæ conſtitui nõ põt ex vſufructũ quẽ fundãs, ꝯſl ruens, ſeu alter habet ſuper aliqua re, vt diximus ſupra in 5. artic. ex quo uſuſfructus nõ eſt perpetuus ut debet eſſe dos. ¶ Reſtringe hanc ampliationem procedere, ſi uſuſfructus eſſet remanſurus pro dote, quia non poſſet dari ꝓ dote: ſed ſi eſſet vendend⁹, & de precio emẽda res ſtabilis ꝓ dote, bene admitteretᷣ, vt diximus in d.5. artic. in fi.¶ Amplia nonò dictã ꝯcluſionẽ, ꝙ dos debet eẽ ꝑpetua intantũ ꝓcedere, ꝙ expenſæ factæ pro recuperatione dotis non debent extrahi a ſubſtantia dotis illã minuendo, ſed aliunde. iuxta ea quę diximus ſupra in 9. artic. ¶ Amplia decimo dictã ꝯcluſionẽ, ꝙ dos requiratᷣ in eccſa, procedere, ꝙ dotatio fieri debet ante affixionem primi lapidis in eccſa, ut diximus ſupra in 10. artic.¶ Reſtringe hanc ꝯcluſionem, ꝙ aſſignatio dotis debet fieri a principio, niſi diœceſanus vellet ædificanti dare dilationem ad dotandũ: quia tũc poſſet cum obligatiõe inſtr̃ali habentis dotare, qa hoc ſufficeret, vt in d.10. artic. diximus in verſic. bene verũ eſt.¶ Extende hanc reſtrictionem, ꝙ ſi diœceſano non videretᷣ ſufficere obligatio inſtr̃alis, poſſet ẽt fideiuſſores ꝓ dote danda a fundatore hr̃e, vt diximus in d.10. articu. in fi.¶ Amplia vndecimò dictã ꝯcluſionem intãtum procedere ex dotatione iuriſpa. acquiri, ꝙ ſolũ dotans acquireret iuſpa. quãuis non fundauerit nec ꝯſtruxerit.¶ Amplia duodecimò dictã ꝯcluſionem intantũ ꝓcedere, ꝙ fauore dotis ecclæ ep̃s de bonis ecclæ ſuæ poterit aliã ecclãm dotare, nouę ecclæ dando quinquageſimam, antiquæ vero centeſimam, vt diximus ſupra in 16. artic. ¶ Amplia decimotertio dictã ꝯcluſionem dotationis intantũ procedere, ꝙ ſi clericus in ſuo fundo ꝯſtruxerit ecclãm & dotauerit de pecunia ecclæ ſuæ, tenebit dotatio, vt diximus ſupra in 17. artic.¶ Declara hãc ꝯcluſionẽ, ꝙ iuſpa. ꝓueniens ex tali dotatione erit illius ecclæ cuius erãt pecuniæ, & clericus & hæredes erũt p̃roni rõne fundi, vt diximus in 17. artic.¶ Amplia decimo quartò dictã ꝯcluſionem intãtum procedere, ꝙ ſiquis dedit precium ꝓ emenda dote de diœceſani ꝯſenſu acquiret iuſpatro. vt diximus ſupra in 14. articu. ¶ Amplia decimo quintò dictam ꝯcluſionem intantũ ꝓcedere, ꝙ qui fundauit vel ꝯſtruxit ecclãm põt cõpelli ad illam dotandam, vt latè diximus ſupra in 18. artic. ¶ Extende hanc ampliationẽ primò intantum procedere, ꝙ compelli poterit ad dotandum fundator & conſtructor directè non ſolum, ſed etiam indirectæ, vt non ꝯmittatur p̃ſtare, niſi dote aſſignata, vt diximus in 18. art. in 2. ꝯcluſione. ¶ Extende ſecundò dictam ampliationem intantũ ꝓcedere, ꝙ non ſolùm ædificator compelli põt poſt ecclãm fundatam ad dotandum, ſed ẽt indirectè ante, vt non admittatur ad illam fundãdam, niſi dote aſſignata uel obligatione inſtr̃ali facta, ut ĩ d.18. art. in 3. ꝯcluſione, & ſupra in 10. artic. ¶ Extende tertiò dictã ampliationem intantum procedere, ꝙ ẽt poterit cõpelli p̃ronus indirectè ad ecclãm dotandam, ut non cõſecretur, niſi illa dotata, ut diximus in d. 18. artic. in fi. 2. ꝯcluſionibus.¶ Extende quartò dictam concluſionem intantum procedere, ut p̃ronus ꝯpellatur ad ecclãm dotandam, ꝙ ẽt illa conſecrata omiſſa dote poterit compelli directè, ut dotet, vel indirectè ut non admittatᷣ ad exercitium iuriſpa. ut ibidem in 3. ꝯcluſione habetur. ¶ Extende quintò dictam ampliationẽ intantũ procedere, ꝙ non ſolùm poterit compelli fundator ſed ẽt ꝯſtructor, ſi duo fuerunt, unus qui fundauit, & alter q cõſtruxit, ut diximus ſupra in d. 18. art. uerſus fi. in verſi. dicerem ẽt.¶ Extende ſextò dictam ampliationẽ intantũ procedere, ꝙ non ſolùm poterit compelli p̃ronus, fundator, uel ꝯſtructor, ſed ẽt eorum hęredes ad ecclæ fundatæ dotationẽ, ut diximus in d.18. artic. in uerſi. reſtat vltima concluſio. ¶ Extende ſeptimò dictam ampliationẽ intantum ꝓcedere, ꝙ non ſolùm p̃ronus poterit compelli directè uel indirectè ad dotandũ ut ſupra, ſed ẽt ſi eccſa eſt dotata, ſed non ſufficienter ad ſupplementum dotis compelli poterit, ut diximus ĩ d. 19. artic. verſus fi. in uerſic. & eſt aduertendum. ¶ Extende octauò dictam ampliationẽ intantũ procedere, ꝙ in cõpulſiõe quæ fit p̃rono ad dotandum nõ erit adeundus iudex ſecularis, ſed iudex eccleſiaſticus erit iudex competens. ¶ Amplia decimoſextò dictam ꝯcluſionem, eccleſiam eſſe dotandã, intantum procedere, ꝙ nõ ſolùm p̃ronus uel fundator tenebitur & compelletur eccleſia dotare, ſed ẽt ꝯſecrator, p̃rono uel hæredibus non exiſtentib⁹, uel exiſtentibus & non ſoluendo, tenebitur & compelletur conſecrator illam dotare ſi illam conſecrauit dote non aſſignata, ut diximus in d.18. art. in uerſic. offert ſe modo quarta ꝯcluſio ¶ Extende iſtam ampliationẽ intantum procedere, ꝙ nõ ſolùm ꝯſecrator, ſed ẽt ſuus ſucceſſor eo defuncto illã dotare tenebitur, ut diximus in d.18. artic. in uerſic. reſtat ultima, & in uerſi. uerũ ꝙ e.a ſu quo.¶ Extende ſecundò dictam ampliationẽ, ut intãtum teneatur ꝯſecrator, ꝙ ẽt de bonis ecclæ dotare cõpelletur, ſi ſine enormi eccleſiæ lęſione, aliàs ſecus, ut diximus ibidẽ in 4. ꝯcluſione, & in verſic, & eo caſu.¶ Extende tertiò ut intantũ ꝯſecrator teneatᷣ, ꝙ ſi ſine enormi læſione eccleſiæ fieri dotatio non poterit, tenebitᷣ de ſuo ꝓprio p̃rimonio dotare eccleſiam quam ſine dote ꝯſecrauit. vt ibidem diximus in 4. ꝯcluſio. & in diſtinct. in uerſ aut non.¶ Extende quartò dictã ampliationem vt intantũ teneatᷣ ꝯſecrator, ꝙ ſi non habet p̃rimoniũ poterit cõpelli ꝯſecrator illam dotare indies de fructibus cõpetentibus ſuæ eccleſiæ, ut diximus ſi quidẽ. in 4. ꝯcluſione, & in diſtin. in uerſ. aut ille.¶ Reſtringe hanc ampliationẽ cum extenſionibus ꝓcedere, niſi ꝯſecrator ꝯſecraſſet ad preces alterius, quia prius eſt diſcutiendum, an faciens ꝯſecrare, ſiue ſit p̃ronus, ſiue tertius, ſit ſoluendo & dotare poſſit, ut illi cõpellantᷣ, & non cõſecrator. ipſe ꝯſecrator uero ſolũ cõpellitur in eorũ defectum, ut ibidẽ diximus in 3. & 4. ꝯcluſione, & ĩ diſtin. ĩ uerſ. aut fuit fundata, cũ ſequen. art.¶ Amplia decimo ſeptimò dictã ꝯcluſionẽ intãtũ ꝓcedere, ꝙ nõ ſolũ dos eſt debita eccleſijs, ſed ẽt capellis, & altaribus, ut latè diſputauimus ſupra in 19. artic.¶ Extende hanc ampliationẽ permaxime ꝓcedere in capellis largiſſimè ſumptis, q̃ ſunt ecclæ de per ſe ſtantes, ſub monachis curã habẽtibus animarũ: qa tanto magis dotẽ requirunt. ut in d. 19. artic. in uerſ. primo caſu.¶ Extende ſecundo ipſam ampliationẽ ꝑmaxime ꝓcedere in capellis large ſũptis q̃ ſunt ecclæ ſimplices ꝑ ſe ſtantes & rectorem ꝓprium hñtes, quia poterit ẽt ædificator cogi ad dotãdũ, vt ibid. in uerſ. ſecũdo uero caſu.¶ Extẽde tertiò dictã ampliationẽ ẽt ꝓcedere ĩ capellis uel altarib⁹ factis ĩ eccleſijs ca-

thedralibus.matricibus, ſeu parochialibus ex lege fundatoris ꝓprium rectorẽ habentibus, vt diximus ibidẽ in verſic.ſecundo uerò mẽbro principali, cũ ſeq.¶ Exiẽ de quarto dictam ampliationem procedere in capella vel altari nõ habentibus ꝓprium rectorem, quia adhuc deberet dotari ꝓ luminaribus & paramentis, ut ibidẽ ĩ verſic aut uerò quis, ꝓ miſſis uerò ante factũ non poſt factum, ut ibidem in fi.in uerſi.utrum aũt. ¶ Reſtringe hanc ampliationem primò procedere in ueris capellis vel altaribus in totũ nouiter ꝯſtructis, ſed ſi aliqua pars eccleſiæ uel capellæ fuit per aliquẽ reparata, ampliata, vel ordinata, nõ requirit dos nec aliqua cõpulſio, vt diximus in d.19.art.in uerſic.& primo caſu eſt dicẽdum. ¶ Reſtringe ſecundò dictã ampliationem ꝓcedere, niſi ædificator ꝯſtruxerit capellã vel altare, & dederit eam vel id acceſſoriã uel acceſſoriũ eccleſiæ principali cum ꝯſenſu ordinarij, vt ibidẽ in verſic. aut vero fundator. ¶ Reſtringe tertiò dictã ampliationẽ ꝓcedere, niſi quis ſimpliciter ędificauerit capellã vel altare, nã licèt poſſit cõpelli ad dotẽ ꝓ luminarib⁹ & paramẽtis, nõ tñ ꝓ miſſis dicendis poſt factũ, vt in d.19.artic in fi. ¶ Amplia decimo octauo, quẽ poſſe cõpelli ad dotandũ nõ ſolũ eccleſiã, capellã, vel altare, ſed ẽt hoſpitale, vt diximus ĩ d. 19 art.in verſ.ſubdit ẽt eſſe ¶ Amplia decimo nonò dictã ꝯcluſionẽ eccleſias eẽ dotãdas intantũ ꝓcedere, ꝙ daĩ forma & demõſtratio firma q̃ ſit dos ſufficiẽs eccleſiæ ep̃alis, & ſic cathedralis, monaſterij, collegiatæ, parochialis.ſine cura capellæ, altaris, oratorij, & hoſpitalis.vt latiſſime de oĩbus dixim⁹.ſ.in 21. artic. ¶ Amplia vigeſimo dictã ꝯcluſionẽ, ex dotę iuſpa. acquiri dotãti, ſicut ex fundatiõe fundãti, & ex ꝯſtructione ꝯſtruẽti, ꝙ licèt inter iſtas tres cauſas circa aliqua inter ſe poſſit dici maioritas & minoritas, tñ quo ad ꝓcreationẽ iuriſpa. æquales cãæ dicunĩ, vt late dixim⁹.ſ. in ꝓximo p̃cedẽti & ulti.artic ¶ Limita modo primò dictã ꝯcluſionẽ cũ ſuis amplia. ꝓcedere, ſi interuenerit ꝯſenſus ordinarij diœceſani in dotatiõe, aliàs illo nõ interueniẽte, dotãs ex dotatione nõ acquiret iuſpa. vt diximus ſupra in 11. arti.¶ Limita ſecundò dictã ꝯcluſionẽ ꝓcedere, ſi ꝑ dotantẽ dos ſufficiens aſſigneĩ.q̃a tũc efficieĩ p̃ronus.ſi vero aſſigneĩ dos ſufficiens non acquiret iuſpa. ex illa, vt diximus ſupra in 11.artic. ¶ Extende hanc limitationẽ intantũ ꝓcedere, ꝙ licèt dos inſufficiens aſſigneĩ ẽt approbata ꝓ ſufficienti ꝑ diœceſanũ & de eius ꝯſenſu ſi erit inſufficiens, adhuc ex ea iuſpa. non ꝓcreabitur.nõ obſtante diœceſani ꝯſenſu, vt diximus.ſ.late in 12.arti. ¶ Limita tertiò dictã ꝯcluſionẽ ꝓcedere, ex dote iuſpa. acquiri & fundantẽ cõpelli ad dotandũ, nihilominus ſi ꝯpulſus dotat nõ admittet iuſpa.ſed adhuc erit p̃ronus, vt diximus.ſ.in 20.articulo.¶ Limita quartò dictã ꝯcluſione ꝓcedere, ꝙ ĩ eccleſia uel capella dos requiraĩ, niſi eccleſia uel capella ob neceſſitatẽ populi fundeĩ, q̃a ẽt ſine dote ſtare poterit, vt diximus ſupra in 18. arti.in fi. & in 19.artic.in diſtin.in verſic. iſta tñ.¶ Limita quintò dictã ꝯcluſionẽ ꝓcedere, ꝙ ex dote iuſpa acquiraĩ, ſi bona q̃ dantur titulo dotis expreſſe dení, aliàs ſec⁹, de quo tñ late dicetur in proxima ſeq.q.prin.in j.articu.¶ Limita ſexto dictam concluſionem procedere, ꝙ dos requiratur in eccleſijs vel capellis, & fundator ad dotãdum compellatur, niſi eſſemus in eccleſijs capellis, uel altaribus mendicantium, quia in illis nec requiritur dos, nec cadit iuſpa. vt late dicemus.j.in hac.j.parte (Deo duce) in ultima q. princi. in articulo.

¶ Sexta quæſtio.j.partis princi.j.Libri.

1 *Dotans aliquid eccleſiæ conſecratæ non efficitur patronus in ea, ſecus ſi dederit ante conſecrationem, & nu.4 & nu.6.*

2 *Rei ſacræ non debet imponi ſeruitus. Seruitutem non recipit quod deſinit eſſe humanis iuris.*

3 *Iuſpatrona. dicitur quædam ſeruitus.*

4 *Dotans eccleſiam non conſecratam quæ dicitur baſilica cum conſenſu epiſcopi acquirit iuſpatrona.in ea nu. 5.*

5 *Dotans eccleſiam ædificatam & conſecratam cui non poteſt deſeruiri in diuinis propter dotem omiſſam in initio, licèt male acquirit iuſpatro. in ea.*

6 *Dotans eccleſiam uel capellam ædificatam, conſecratam, & indotatam acquirit iuſpa. ſi dotatio ſit cum diœceſani conſenſu, ſecus ſi ſine conſenſu.*

7 *Iuſpatrona acquiritur ex gratia ſola & tollerantia eccleſiæ. De iure communi homines non ſunt capaces iuſpatrona.*

8 *Qui conſenſus debet interuenire in dotatione eccleſiæ cõſecratæ et indotatæ. Et quot conſenſus ſunt de quibus ſit mentio, cum dicitur quod conſenſus debet interuenire.*

9 *Donans aliquid eccleſiæ cõſecratæ & indotatæ acquirit iuſpa. in ea, ſi dedit expreſſo titulo dotis. Secus ſi ſimplici titulo donationis uel legati, quia tunc dicitur benefactor & non dotator.*

10 *Dans rem magnam eccleſiæ, ſed non pro dote, non acquirit patronatum in ea.*

11 *Licet Conſtantinus Imperator fecerit magnam donationem Eccleſiæ Romanæ ſeu Papæ Siluestro, non per hoc Imperatores sũt patroni Eccleſiæ Romanæ.*

12 *Conceſſio temporalium facta eccleſiæ nõ cenſetur facta in feudũ, ſed libere & totaliter niſi exprimatur ꝙ in feudum fiat.*

13 *Priuilegium non extenditur de perſona ad perſonam, ẽt ex identitate rationis.*

14 *Donatio proprie quæ ſit.*

15 *Nemo exiſtit liberalis in neceſſitatibus.*

16 *Senſus manifeſtiſſimus præualet interpretationi uerborum.*

17 *Dans aliquid eccleſiæ conſecratæ & indotatæ acquirit iuſpatro. in ea, requiſito tamen prius fundatore & conſtructore, nã ipſis nolentibus donare non admittitur tertius dotans.*

18 *Iura clamant contra moroſum uel contumacem.*

19 *Dotans eccleſiam conſecratam & indotatam acquirit iuſpatro. in ea, ſi ab ipſo faciente conſecrari uel ab ipſo cõſecratore dos haberi non poteſt, ſecus ſi ab ipſis dos haberi poteſt.*

20 *Afflictio non debet addi afflicto.*

21 *Faciens cõſecrare eccleſiam indotatam ſi compellatur eã dotare, an & quando acquirit iuſpa.in ea uel de æquitate, & nu. 28.*

22 *Conſecrator eccleſiæ ſi compellitur eam dotare, an & quando ex ipſa dotatione acquirit iuſpa uel de iure, uel de æquitate.*

23 *Ratio quare ex delicto conſecratoris conſecrantis eccleſiam indotatam prius punitur eccleſia eius quam ſuum patrimonium.*

24 *Ratio quare ſi eccleſia indotata eſt conſecrata, prius pro dote ipſius eccleſiæ recurritur ad patrimonium prælati, quàm ad fructus eccleſiæ ipſius prælati.*

25 *Prælatus de fructibus eccleſiæ debet uiuere, et reliqua diſtribuere.*

26 *Dotans eccleſiã cõſecratam acquirit iuſpa in ea, ſi eccleſia ipſa nunquã fuit dotata, ſecus ſi fuit dotata & poſtea depauperata.*

27 *Eccleſia conſtructa & conſecrata cum duobus altaribus a lateribus pro ornatu illius, licèt illa altaria eſſent ſine dote, & parochiani fecerint ea legata cum hoc ut populus dictæ parochiæ faceret præſentationem ad illa, & fuit ita obſeruatum per multa tempora, tamen quia non interuenit diœceſani conſenſus non erunt patronata.*

28 *Solennitas extrinſeca præſumitur interueniſſe ſpatio decem annorum.*

29 *Teſtator in teſtamento ſub aliqua conditione ſubſtituens altare maius alicuius eccleſiæ in aliquibus bonis cum hoc ut debeat eligi unus presbyter ad perpetuum cultum diuinum per aliquem & ſuos hæredes & ſucceſſores, ſine tamen conſenſu diœceſani nõ erit patronus nec eius hæredes.*

30 *Teſtator legans poſſeſſionem capellæ ſuæ cũ hoc quòd ſui hæredes poſſint diſponere & dictã poſſeſſionem uni presbytero dare pro celebranda miſſa qualibet hebdomada pro anima teſtatoris, an hæredes poſſint dici patroni ipſius capellæ, & nu. 31.*

VIdimus ſupra, qualiber ex fundatione, conſtructione, & dotatione factis tempore fundationis eccleſiæ acquiritur iuſpa. nunc reſtat quærere ſexto loco principaliter, an poſt eccleſiam ædificatam ex reparatione uel noua dotatione ſit modus acquirendi iuſpa. ſeu ex ditatione.¶ Et ideo magis in ſpecie primò q̃ritur an dotans eccleſiam poſt fundationem, & ꝯſtructionem, ſeu ẽt poſt ꝯſecrationem acquiret iuſpa in illa eccleſia cui dotẽ ꝯtulit. Et in iſto q̃ſito ſeu artic. reperio glo.primã in c.piæ mentis.16.q.7.circa medium tenere,
1 ꝙ quòd ſi aliquis poſt ꝯſecrationem dat aliquid eccleſię per hoc non efficiĩ patronus, ſed bene efficitur patronus

nus q ante ꝯſecrationē dat: qa qui ante conſecrationē
dat ꝓducit tē de non eē ad eē, & adducit aliā rationem:
2 † quia videret imponi ſeruitus rei ſacræ, quod eſſe non
debet. l. ſeruitutes. §. ult. ff. de ſerui. & qđ humani iuris
deſinit eē, ſeruitutē nō recipit, in l. caueri. ff. cōmu. pdi.
3 † cū igit̄ iuſpa. ſit quædā ſeruitus. c. ſignificauit, & quæ
ibi notā. de teſti. ergo poſt eccleſiæ ꝯſecrationē per pdi-
ctā imponi nō poterit, quā glo. ibi oēs ſcribē. ſequunt̄,
ſequitur ēt Innoc. in rub. de iure patro. in verſic. quilibet
aūt, ubi dicit dantē aliquid eccleſiæ poſt ꝯſecrationē ei⁹
non dici p̄ronum, ſed dr̄ benefactor, ſequit̄ ēt Io. And.
in c. j. hoc titu. lib. 6. do. Card. in iſta rub. in 2. col. in 6. q. &
in conſ. 82. caſus ſuper quo, in primo dubio. Arch. in c.
filijs. 16. q. 7. do. Abb. in c. 3. in 2. col. hoc titu. & in conſil.
28. in cā cōis, in 2. uolu. & melius ac latius in conſil. 106.
caſus ſuper quo, in 2 colum. in uerſic. & primò quia ex
quo, in 2. vol. & latiſſime in conſil. 59. quidam dn̄s Iaco
bus, in 2. colū. in 1. 2. & 3. motiuo in eo. uol. do. Fely. in c.
cū venerabilis, in princ. 12. col. de excep. & ſumma dire
ctorij iuris hoc tit. in prin. & in §. 2. frater Ange. de Cal-
ua in ſua ſumma in uerbo iuſpa. in §. 4. ꝓ quib⁹ facit diſ-
finitio do. Goffre. conciuis mei iuriſpa. in iſta rub. in ſua
ſumma, dū dicit ante ꝯſecrationē eccleſiæ collatis, quā
ſequitur Arch. in c. j. hoc tit. lib. 6. uoluit hoc ēt do. Phil.
de Sarra. in hac rubr. in 3. parte. in uerſ. ſed pone eccleſia
reperit̄, & do. Roch. in hoc tract. in verbo pro eo ꝙ, in
16. q. & in verbo conſtruxit, in 4. q. & ſentit in eodē uer-
bo in 6. q. vlti. col. in verſic. procedet ēt a ꝯtrario ſenſu,
& late in verbo & dotauit in 2. q. qui ꝓ rōne gl. c. piæ mē
tis. 16. q. 7. ꝙ iuſpa. ſit quædam ſeruitus. alleg. Bal. in rub.
C. de vſufru. q dicit iuſpa. eſſe ſeruitutem impropriè lo-
quendo, non aūt ꝓpriè declarando vt ibi per eum, & ꝓ
hac parte alleg. ēt glo. in c. quicunque, el 2. 16. q. 7. & Fe-
4 de de Senis in cōſil. 234. ſuper primo puncto, in fi ¶ † Si
verò eccleſia eſſet fundata & ꝯſtructa ſine tn̄ dote & nō
ꝯſecrata quo caſu dr̄ baſilica. c. j. vbi glo. declarat de re-
lig. domi. tenet ipſe do. Roch. indubitāter acquiri iuſpa.
ex dotatione, dūmodo cū ꝯſenſu epi id fiat ut dicit col-
ligi ex uerbis glo. in d. c. piæ mentis, & ſatis ꝓbari in c.
filij. 16. q. 7. & in diffinitione iuriſpa. & ꝙ nō deberet eps
ꝯſentire, niſi primò requireret ille qui conſtruxit talē ec
cleſiam ſeu capellā eum ad cū ſpectet dotatio, quinim
mo ipſi & hæredes ſui ad id cogi poſſunt. c. cū ſicut. iun
cta glo. de conſecra. eccle. uel alta. & Inno. ſup hac rub.
de quibus nos diximus latè ſupra in ꝓxima p̄cedenti q.
5 in 18. & 19. artic. ¶ † Et ſic ex p̄dictis habes duas ꝯcluſio
nes. Prima q̄ ſecundo loco eſt poſita, ꝙ eccleſia fundata
& conſtructa ſine dote reperta, ſi ab aliquo dotat̄ de ꝯ-
6 ſenſu diœceſani dotans acquirit in ea iuſpa. ¶ † Secun-
da ꝯcluſio, ꝙ ſi reperit̄ eccleſia indotata, fundata, cōſtru
cta, & ꝯſecrata, ſi dotet̄ dotās nō acquirit iuſpa. quia res
ſacra non recipit ſeruitutē, ut ſupra dictū eſt. ¶ Iſtæ cōes
omnium doc. ſniæ recipiunt unam intelligentiā, quā
poſuit Inn. in hac rub. ꝙ ſi ab initio, licèt male, eēt omiſ
ſa dos, ſi poſt ędificationē & ēt ꝯſecrationē aliquis eam
dotaret efficeret̄ p̄ronus, nam ſine ſubſtantia rerum nō
poſſet eccleſiæ deſeruiri. c ſiquis obiecerit. j q. 3. & ita in
telligit dictam glo. c. piæ mētis, quia cū illa eccleſia nul-
lam habeat dotem, quis eam dotando efficitur p̄ronus
huius? Inno. dictum ſequitur Io. And do. Cardi. Abb.
ſumma directorij iuris, & frater Ang in locis ſupra alle
ga ſequit̄ ēt iſtam intelligentiā do. Roch. in d. uerbo &
dotauit, in 2. q. qui dicit hanc concluſionem eſſe cōmu
nem. ¶ Et reſpondet ad glo. d. c. piæ mētis, ut intelligat̄
qſi iam eccleſia fuiſſet dotata, quia tunc non poſſet ac-
quiri iuſpa ex alia dotatione poſt ꝯſecrationem factā,
ſecus ſi nunquā dotata ſit, vel dos ſit in totum perēpta,
ſecundum Abb. in ſupra allega. cōſi. & maxime in cōſ.
59. & in conſi. 106 ¶ Nec ob. fundamentū glo. d. c. piæ
mentis. inquantū dicit ꝙ rei ſacræ imponeret̄ ſeruitus,
ſiquis efficeret̄ p̄ronus eccleſiæ ex dotatione facta poſt
ꝯſecrationē: nā reſpondet̄ ꝙ fauore eccleſiæ ipſa ꝯſtitu
tio dotis retro trahit̄, & fingit̄ eccleſia dotata ante ꝯſe-
crationem ut ſic quis inducatur ad dotandum propter
acquiſitionem iuriſpa. & ſic non imponit̄ ſeruitus rei ſa
cræ. Ita reſpondet Io. And. ī c. j. verſus fi. hoc titu. & do.
Cardi. in hac rubri. in 6. q. & Abb in c. c m̄. ꝓ illū tex. hoc
titu. & d conſi. 59. mouent̄ per ſimile de c. tanta qui filij
ſint legitimi. vbi fauore matrimonij filij geniti ante ꝯ-
tractū matrimoniū ſimulant̄ geniti poſt., & iſta opinio
ē fauorabilis eccleſijs, qa ſic facilius inducunt̄ hoīes ad
illas dotandū, ergo tenēda ē arg. ſunt pſonæ. ff. de relig.
& ſump. fune. ſequit̄ ēt p̄dicta do. Paul. de Cita. in hoc
tracta. in 13. q. 2. cāæ. ¶ Sed ē aduertendū, ꝙ hæc declara
tio ſeu intelligentia Inno. eſt ꝯtra eius rōnem, quā ēt po
ſuit glo. in d. c. pię mētis. dixit enim iō dotantē poſt fun
dationē nō effici p̄ronū, qa nō deducit eccleſiā de non
eſſe ad eſſe, q̄ quidem rō etiam militat in caſu nr̄o, ēt cū
nullā habeat dotē, nā omnino eccleſia extat, licèt ſine
dote, & nō eſt dos quæ illam deducat ad eſſe, ſed funda-
tio & ꝯſtructio, & eodē mō male dixit glo. in c. piæ mē-
tis, vt ſupra. ſed poſſumus dicere, ꝙ licèt nō deducat ad
eſſe, deducit tn̄ ad bene eſſe, ſicut pr̄ ſpiritualis & magi-
ſter, quia licèt prædicti non dent eſſe filijs & diſcipulis,
dant tn̄ bene eſſe, ita & dotans, vt diximus ſupra in j. q.
princ. in 2. artic. & ita intelligi debet Innoc. cum dicit,
quia ſine ſubſtātia rerū nō poteſt bene deſeruiri eccle-
ſijs alleg d. c. ſiquis obiecerit. j. quæſt. 3. ¶ Aduerte ēt ꝙ
reſponſio data ad rōnem glo. ꝙ res ſpiritualis non reci-
pit ſeruitutē de ſimili ſeu inſtātia. c. tāta. qui fil. ſint leg.
nō eſt ꝯcludens, nam in c. tāta, matrimonium quod ē
ſpirituale facit fingere ꝙ retro trahatur, dotatio verò
nō eſt ſpiritualis q̄ poſſit habere hanc potētiam, ut in d.
c. ſiquis obiecerit. niſi dicam⁹ ꝙ hoc faciat ꝯſenſus diœ-
ceſani, qui eſt cauſa efficiens in creatione iuriſpa. vt di-
ximus ſupra in 2. q. prin. in 5. articu. vbi tractauim⁹ quæ
ſit ratio, ꝙ in creatione iuriſpa. requirat̄ ꝯſenſus ordina
rij: nam ſicut ille ꝯſenſus facit laicum capacē huius iu-
ris ut ibi dixim⁹, faciat ēt valere ꝯditionem appoſitam
ēt ꝯtra ius in limine fundationis. c. cū dilectus. vbi glo.
de ꝯſuetudine, facit ēt hoc vt retro trahatur iſta dotatio
ante ꝯſecrationē ¶ Et ideo iſta intelligentia Inno. mul
tipliciter limitatur. Et primò per Io. And. in d. c. j. hoc
titu. lib. 6. vt procedat dictum Inno. quādo eccleſiæ uel
capellæ ſunt ſine dote, & dotatio fiat cū diœceſani au-
ctoritate, aliàs ſi ſine diœceſani ꝯſenſu fieret, licèt eccle
ſia fuiſſet ſine dote, nō per hoc efficietur dotans p̄ron⁹.
ſequitur pulchre do Card. in hac rub. in 2. col. & in d. cō
ſil. 82. caſus ſuper quo, in primo dubio. & Abb. in d. c. 3.
hoc tit & in d. ꝯſil. 59. quidam domin⁹ Iacobus, ī 2. col.
in 2. & 3. motiuo. in 2. vol. & in d. cōſ. 106. in 2. col. ī uer-
ſic. & primo quia ex hoc. qui quidem Abb. in d cōſi. 59.
hoc expreſſe tenet dicēdo, p̄ſuppoſito ꝙ aliqua eccleſia
nō eſſet dotata & fuiſſet ſibi dos data, oportet ꝙ cum
diœceſani auctoritate detur ut iuſpa. de nouo acquira-
tur, & allegat rationem, quia putat abſurdū laicum pro
ſuæ liberæ uolūtatis arbitrio relinquēdo unum p̄dium
eccleſiæ iā ꝯſecratę, vel ipſi⁹ altari maiori, ex hoc omni
no effici p̄onum eccleſiæ uel altaris maioris: cū enim
7 † iuſpa. acquiratur a laicis ex ſola gratia & tollerantia
eccleſiæ, quia de iure cōi non ſunt huius iuris capaces.
c. meſſana, & c. ſacro ſancta, de elect. & ideo dn̄r ſuſtine-
ri in hoc iure. d. c. 3. hoc tit. non eſt in hac acquiſitione
laxāda facultas, ſed reſtringēda maxime eccleſia funda
ta, conſtructa, & ꝯſecrata, vt in reg. odia. de reg. iur. lib.
6. & in l. ꝙ vero ꝯtra rōnem. ff. de legi. vt ibi late ꝑ ipſū
Abb. & ꝙ epi ꝯſenſus requirat̄, tenet ēt Roch. in d. uer-
bo & dotauit, in 2. q. in 2. colum. ī verſic. mouetur quia.
8 ¶ † Circa hanc limitationem pro illius meliori intelli-
gentia aduerte de pluribus ꝯſenſibus diœceſani, de qui-
bus hucuſque loquuti fuimus, nam unus eſt ille, de quo
in c. nemo, de ꝯſecra. diſtinct. j. qui debet interuenire
pro licētia ædificandi eccleſiam uel capellam &c. & ſi-
ne eo ædificare nō poteſt vt ibi. ¶ Secūdus eſt ꝯſenſus,
de quo ī c. nobis, hoc tit. ſine quo quis nō poteſt effici pa
tron⁹ vt ibi. eſt bene uerū, ꝙ ſi ī fundāte & ꝯſtructe, & eo
dē tpe dotāte interueniret ſolus ꝯſenſus, de quo ī c. ne-
mo. ſufficeret ad utrūque. ſ. quo ad licētiā ædificandi, &

quo ad acquiſitionē iuriſpa. vt late diximus ſupra in 2.
q.prin. in 3.artic. ſi verò dotatio nō fieret eodem tpe,
nec per fundantē & ɔſtruentem, ſed per alium & poſt
ædificatam eccleſiã, & nō ſufficiet primus ɔſenſus c.ne-
mo.datus ꝓ licentia ædificandi:quia ille nō apprehen-
dit hunc tertiũ dotantē. requirit̃ ergo alius ɔſenſus, &
ſic ille de quo in c.nobis, hoc titu. per quē efficit̃ quis pa
tronus, & hic eſt caſus in quo demõſtratur duos eē con
ſenſus, videlicet c.nemo, & c.nobis, vt nos tenuimꝰ in d.
3.artic. & ita ꝓcedũt dicta ſupra in hoc articu.in 1.ɔclu
ſione, quã poſuimus cum reperit̃ eccleſia fundata & cõ
ſtructa, non tñ dotata, ꝙ dotans de ɔſenſu diœceſani ac
quiret iuſpa.¶ Tertius eſt ɔſenſus diœceſani q interue-
nire debet qñ ĩ limine fundationis, ɔſtructionis, vel do-
tationis pſonus vellet apponere aliquã ɔditionē pter,
vel ɔtra ius cõe:quia poterit de ɔſenſu diœceſani, iuxta
tex.iuncta glo.in c.cũ dilectus.de conſuet. de quo dice-
mus latè, infra in 9.q.princ.in 1.artic. & ſi ꝑ eoſdē.& eo-
dem tpe fiet fundatio, ɔſtructio, & dotatio, & in illis ap
ponant̃ iſtæ ɔditiones cõtra ius cõe cõſenſus c. nemo,
ſufficit ꝓ licentia danda, vt in illo tex. ꝑ acquiſitione iu-
riſpa. vt in d.c.nobis, & ꝓ validitate illius ɔdinonis ɔtra
ius iuxta d.c.cum dilectus.¶ Si verò dotatio fieret poſt
fundationē & ɔſtructionem ꝑ aliquem tertiũ, & non ꝑ
fundãtē & cõſtruentē, & apponeret̃ conditio ɔtra ius.
cõſenſus q dat̃ pro acquiſitione iuriſpa. vt in d.c.nobis,
operabit̃ ēt vt valeat cõditio ɔtra ius appoſita, & ſic ꝓ
conſenſu d.c.cũ dilectus.¶ Quartus eſt ɔſenſus, de quo
hic vt ꝑ Io.And.in c.vnico, hoc titu. lib.6. de quo latè ꝑ
Abb.in d.conſil.59. in 2. & 3.motiuo, in 2.vol. quē ipſe
appellat auctoritatē diœceſani q interuenire debet qñ
reperit̃ eccleſia fundata, ſtructa, & ɔſecrata, non tñ do-
tata, ſi tertiꝰ vult illã dotare acquiret iuſpa. in ea ex ipſa
dotatione, ſi tñ fiet cũ auctoritate diœceſani, iuxta id qđ
voluit Innoc. in hac rub. limitata ꝑ Io. And. in d.c. vni-
co, hoc tit.lib.6. Et hic quartus conſenſus ſeu auctoritas
eſt diuerſus ab alijs & demonſtratur patenti rõne ꝙ nõ
põt eſſe ille, de quo in c.nemo.ſ. ꝓ danda licentia ædifi-
candi, quia iam ꝑſupponitur interueniſſe in fundatione
& ɔſtructione iam tactis. ille de quo in c.nobis, minime
.ſ. pro acquiſitione iuriſpa. qa cũ iuſpa. ſit ſeruitus, non
põt apponi eccleſiæ ɔſecratę quæ nõ recipit ſeruitutē,
vt ſupra ē dictũ. nequaquã erit ille de quo in c. cũ dile-
ctus, ſcilicet ꝓ approbãda ɔdõne ɔtra ius cõe q̃ debet ap
poni in limine, & nos ſumus poſt ɔſecratione, nec hic
tractat̃ de appoſitiõe alicuius ɔdinonis ɔtra ius cõe, ſed
de ſola dotatione poſt ɔſecratione:vnde iſte quartus ɔ-
ſenſus ē penitus ſeparatus ab illis tribꝰ pcedentibus, & ē
maioris ponderoſitatis, qa cũ eccleſia eēt cõſecrata &
non pateret̃ ſeruitutē iuriſpa. auctoritas diœceſani ē cã
efficiens & priuilegiatiua, vt quaſi ex priuilegio iſte ter-
tius dotans efficiatur pſonus iam eccleſię cõſecratæ. &
in hoc caſu poſſet dici eccleſiam liberã poſſe effici pſo-
natam ꝑ priuilegio epi, de quo dicemꝰ infra in 10.q. prin.
in 3.artic. vbi tractabimus, an ex priuilegio epi qs poſſit
acquirere iuſpa. & ſic huc priuilegiũ eſt cã efficiens &
tanti effectus, vt retro trahatur dotatio, vt facit matri-
moniũ vel legitimatio ſpurij, vt in c.tanta, & in c.cũ ve-
nerabilis q filij ſint legiti. vt proxime diximus ante hãc
limitationē.¶ Bene fateor ꝙ hmõi auctoritas ſeu hoc
priuilegiũ ſiue iſte ɔſenſus diœceſani faciens illũ dotãtē
pſonum, habebit̃ ēt loco cõſenſus c. nobis, & nõ mirũ
quia ſi ɔſenſus c. nemo. ſufficit pro licentia ædificandi
eccleſiam, & pro acquiſitione iuriſpa. & ſic pro conſen
ſu c.nobis, quod quidem eſt maius, multo fortius pote-
rit hoc operari iſte conſenſus priuilegiatiuus, q eſt ma-
ior ēt conſenſu c. nobis, q eſt minus.¶ Fortifico ꝙ hic
quartus ſit alius conſenſus & fortior, nam ſi eſſet idē cũ
illo de quo in c.nobis, vt vidiſtis in duabus ɔcluſionibꝰ
ſupra formatis ĩ eccleſia fundata, & ɔſtructa, nõ dotata,
ſi tertius dotat nõ erit pſonus ſine tali cõſenſu c.nobis,
vt diximus ꝓxime ĩ prima ɔcluſione, ĩ caſu ſecũdæ cõ-
cluſionis, ſi reperit̃ eccleſia fundata, ɔſtructa, & cõſecra
ta, ſi ĩ tertio dotãte ad hoc vt efficeret̃ pſonꝰ requireret̃

illemet cõſenſus c.nobis, de quo ĩ prima cõcluſione, cur
fieret illa diſtinctio, an fuerit eccleſia ɔſecrata vel ne, q̃
fit ĩ c.piæ mētis.16.q.7.ꝑ glo. cõiuncto dicto Inno. ĩ hac
rub. vt ſupra diſtinximꝰ, ſuperflua certe fuiſſet talis di-
ſtinctio, ſi tã in tertio dotante eccleſiã nõ cõſecratã q in
tertio dotãte eccleſia cõſecratã idem ɔſenſus c. nobis,
requiret̃, alterē igit̃ cõſenſus & maioris potētiæ. prout
maiorem cauſam mouet.¶ Dicerē ēt, ꝙ ſi iſte tertius
dotans eccleſiam cõſecratã indotatã, vellet apponere
in limine huius dotationis aliquã ɔditionē ɔtra ius cõe,
hmõi priuilegiatiuus ɔſenſus tanquã maior, ſufficeret
ēt ꝓ validanda ɔditione ɔtra ius cõe appoſita, & ſic pro
ɔſenſu, de quo in d.c.cũ dilectus. cũ ſit minor, vt ꝓxime
diximus de cõſenſu d.c.nobis. nota iſtã ſpeculationē, qa
ſubtilis, vera, & a nemine tacta, nec ɔſiderata, q̃ fortifi-
cat dicta ꝑ me ſupra in 2.q.prin.in 3.arti. vbi tractaui de
primis duobus cõſenſibus, & ad ibi dicta hæc eſſent ad-
denda.¶ Dicerē & aliud ꝙ hmõi ɔſenſum priuilegiati-
uum nõ poſſet dare ſimplex vicarꝰ, ſe ipſe ꝓprius eps,
vel epalem iuriſdictionē habēs, cũ de ipſius piudicio tra
ctetur, licèt ſecus ſit ĩ alijs ɔſenſibus, ꝑ ea q̃ diximus ſu-
pra in cõcluſione 2.q.princ.in 2 & 3.limitatione.¶ Et
ex his infert̃ ad veritatē ſequētis limitationis, ꝙ cũ ter-
tius dotans velit eē pſonus, & ſic hũc ɔſenſum priuile-
giatũ obtinere, de neceſſitate habet dicere, ꝙ titulo do-
9 tis dat.¶ †Ertiõ ſecũdo limitat̃ doctrina Innoc. vt ꝓce-
dat qñ quis dedit aliqua bona eccleſiæ indotatæ, nõ ſim
plici titulo donationis vel legati, ſed expreſſo titulo do-
tis:nã ea ſimplici titulo donationis vel legati dr̃ qs po-
tius benefactor q̃ dotator, oportet ergo bona cõferri ĩ
dotē, ita nota. Ioã. And.in d. c.vnico, hoc titu.lib.6. ſe-
quit̃ Abb.in d.c.3 in 2.col in verſic.& hæc faciunt, hoc
titu. & adducit rõnem, qa iura indulgent pſonatum, nõ
benefactori, ſed dotãti, alleg c.filijs.16.q.7.& iõ dat can
telã volenti dotare eccleſiã de nouo, vt expreſſe dicat
ꝓ dote illa bona largiri, ita Abb. ibi, & in d.eius conſil.
106 caſus ſuper quo. in 2.col. in verſic & primò quia ex
quo. in 2. vol. & frater Angel. in ſua ſumma in verbo
iuſpa in §.4 & Pau.de Cita. in hoc trac. in 3.parte ĩ ſi.13.
10 q.2.cãæ.¶ †Et ad pdicta adde quod dicit Inno Io And.
& do.Cardi. ꝙ ēt ſi quis daret rem magnã eccleſiæ, ſed
nõ ꝓ dote non acquireret pſonatũ, & mouent̃ ꝑ rõnes
ſupraſcriptas, facit ēt quod dicit Abb. poſt Vincen. &
Phili. in c.venerabilē. ſup gl. in verbo carebit, de electio.
11 †ꝙ licèt Conſtantinus Imperator fecerit magnam do
nationē Eccleſiæ Romanæ, ſeu Papæ Siluestro, tñ Im-
peratores non ſunt pſoni eccleſiæ Romanæ, & de hoc
dicto Abb. vide quæ dicemus infra in 11.q.prin.in 2.art.
12 vbi pulchre.¶ †Pro pdictis et facit. nam conceſſio tē-
poralium facta eccleſiæ nõ cenſet̃ facta in feudũ, ſed li-
bere, & totaliter niſi exprimat̃, ꝙ in feudum fiat, vt vo-
luit Io And. in addi. ad Spec. in titu. de iuriſdict. omni.
iudi. in verſ. q̃ aũt, in addi. incipi. vidiſti duas, & Abb. in-
ueniens, in 2.nota. de accuſa. & ſequuit̃ do. Felyn. in c.
ſolite, in 3.col. verſic. limita primo, de maio. & obedi. eo
dē mõ dicamus, ꝙ donatio nõ cēſeat̃ facta ꝓ dote, niſi
id dicat̃, ſed potius libera, & ſic ex ea nõ acquirat̃ iuſpat.
¶ Sequitur pdicta do. Roch. ĩ hoc tracta. in uerbo & do
tauit in 6.quæſt. qui pro hac parte illã corroborãdo ad-
13 ducit. †nam priuilegium non extendit̃ ad perſonã, ēt
ex idētitate rationis. c.ſane. & ibi notant omnes. de pri-
uile. ergo nõ acquirunt iuſpa. aliæ perſonæ q̃ prædictæ
.ſ. fundator, cõſtructor, & dotator, & ſic nõ benefactor,
cùm iuſpa. ſit quoddam priuilegium. c 3. hoc titu.¶ Cõ-
probat etiam hanc opinionē, quia eccleſiæ debet aſſi-
gnari congrua dos & ſufficiēs, iuxta no. in c.cum ſicut,
de conſecra. eccle. uel alta & in d.c. nemo. de cõſecra.
diſt.1. non ſufficit ergo donationem uel legatum eſſe fa-
ctum, & maxime qñ non continet tãtam quantitatem
quæ ſufficiat ad ſuſtētationem miniſtrorum & ſeruitiũ
14 eccleſiæ. adducit ultimò pro hac parte† nam ſi quis di-
cat dono uel lego uidetur liberalitate uti, quia donatio
ꝓpriè eſt q̃ fit ex liberalitate. l.1. in princ. ff. de dona. er-
go talis nõ acquirit patronatũ cùm ſit libera donatio.

¶ Poſtea

¶ Poſtea do. Roch. dicit p̄dicta demulcere aures ſuas: tñ valde dubitare ſuper p̄miſſa cōcluſione, qa ea attēta videretur lex impoſita verbis, ꝯtra c. commiſſa, de elec. lib. 6. & l. 2 C. commu. de lega. nihil enim in effectu referre vr̃, an quis dicat do centū ꝓ dote eccleſiæ, an vero dicat, do vel dono centū eccleſiæ, vt ibidem poſſint diuina officia celebrari. & iſtud dicit ſuadere tex. ī cap. pię mentis. 16. q. 7. ibi *collata prius donatione* & ſubdit hoc maxime procedere videri, vbi talia verba ꝓferanī ab eo q dotare tenet̃ puta a ſundante & cōſtruēte d. c. cū ſicut. nam talis vr̃ facere illud ad quod tenet̃ & ſic dotare, nō
15 aſt libere donare vel relinquere: † quia in neceſſitatib⁹ nemo liberalis exiſtit. l. tem legarā ff. de alimen lega. ponunt Bart. & doc. in l. ſi creditores. C. de pac. ¶ Et ſi ipſe do. Roch. ꝓ ꝯcordia diſtinguit, ꝙ aut fundans, & ꝯſtruēs dant cētū cū cōſenſu diœceſani, & ſatis dicent̃ dotare, & hoc dicit probari in dict. c. nemo, in verbo p̄finiat, in quo verbo dicit denotari, ꝙ ſufficit p̄finire neceſſaria ꝓ luminaribus, & ꝓ ſeruientibus eccleſiæ, nec illum tex. exigere ꝙ talis dicat aſſigno, vel p̄finio ꝓ dote, & dicit ſuadere rationem, quia ex quo tales dotare tenent̃, non p̄ſumūtur donare, & id ſuadere adhibitionem ꝯſenſus epi qui in donatione vel legato facto eccleſiæ nō requireret̃. ¶ Secūdum membrū ponit qñ eccleſia eſſet iam conſtructa, & dotata cū cōſenſu epi, tūc dicit bene credere alium ſiue donet, ſiue leget, ſiue iterum dotet non acquirere p̄ſonatum ꝑ deciſionē Inno. ſuper hac rub. quia non inducit eccleſiam de non eſſe ad eſſe, vt ſupra diximus, & iō talis poti⁹ dr̃ benefactor q̃ dotator. ¶ Tertium membrū ponit, ſi eccleſia nunquā ſuerit dotata a fundante & cōſtruente, prout tenebat̃, & talis eſſet non ſoluendo, vel fuerit ſemel dotata & dotē totaliter amiſerit, & tertius donet vel leget aliquid eccleſię, an acquirat ex hoc iuſpa. ī illa? & dicit credere quicquid dixerat Abb. & alij potius eſſe attendendā mentē q̃ verba, quia ſicut dicit Imperator in l. ſi quis filium. C. de libe. præte.
16 cū † manifeſtiſſim⁹ eſt ſenſus verborum, interpretatio nuſquam tantum valet vt melior ſenſu exiſtat. adducit ēt tex in l. fin. C. quæ res pigno. da. poſ. iuſtū ē uolūtates ꝯtrahentiū potius q̃ verba inſpici. quod dicit regulare eſſe in oī materia ꝑ iura vulgaria, quorum multa accumulat glo in c. quanto. de priuile. & ſic arbitrabit̃ recurrendum eſſe ad coniecturas, an quis voluerit dotare vel donare eccleſiæ, & ſic an voluerit eſſe dotator uel benefactor, & dat modū, dicit. n. finge in tali donatiōe uel legato adhibitū eſſe conſenſum epi, certè ex hoc ſatis apparet talē uoluiſſe dotare & ſic effici p̄ronū, quia ad donationē liberā, ad legatū, ſeu oblationē quæ fiunt eccleſiæ non requirit̃ cōſenſus epi, ſed in dotatione requirit iuxta d. c. nobis ſi ergo adhibeat̃ ꝯſenſus epi, nihil aliud eſt p̄ſumendū, niſi ꝙ dotare uoluerit. & idē dicendū vr̃ ubi alio modo appareat de mēte eius q donat uel legat eccleſiæ, & iſta ſibi uideri mera ueritas. ¶ Circa hoc ultimū membrū ego dicerē nullā cōiecturā ualere ſine expreſſo ꝯſenſu diœceſani, quia ad faciendū quē p̄ronum maxime ex ſola dotatione facta ꝑ tertiū q nō fundauit, nec ꝯſtruxit, requirit̃ ꝯſenſus & ſic ille de quo in d. c. nobis, ut dixim⁹ ſupra in 2. q. princ. in 3. & 6. articu. & hoc probo hac rōne, nam ut diximus in p̄dictis 3. & 6. artic. ſi eſſet aliquis tertius, q dotaret, & ſic non fundator, nec conſtructor, & diceret uolo dotare, & non interueniret ꝯſenſus diœceſani nō efficeretur p̄ronus, ut uolunt ēt oēs in d. c. nobis. & diximus ēt late ſupra in 3. q. prin. in 7. artic. & in 5. q. prin. in 12. artic. quantò magis nō dr̃ acquirere iuſpa. ille q ex coniecturis dr̃ dotator ſi non interuenit ꝯſenſus ordinarij? certe multò magis ꝯſenſus ordinarij, ergo eſt ille qui præualet oēs coniecturas. ¶ Dicerē & aliud circa hoc mēbrū ultimū & ei⁹ dicta d ꝯſenſu diœceſani ſimplr̃ p̄ſtito, iuxta c. nobis. hoc titu. de quo re uera loquit̃ do. Roch. & quē poſuimus. ſ. pro ſecūdo ꝯſenſu in ordine procedat qñ reperitur eccleſia fundata, ꝯſtructa, & nō dotata, nec ꝯſecrata, uel ſi dotē habuerit, illam amiſerit ante ꝯſecrationem, quia tunc ſufficiet ille ꝯſenſus de quo in d. c. nobis ſed ſi eſſemus ī caſu de quò modò principaliter agitur. ſ. cum eccleſia reperit̃ ſundata, ꝯſtructa, & ꝯſecrata, tñ indotata, qa ut ſupra diximus requirit̃ quartus ꝯſenſus priuilegiatiuus & diſpēſatiuus ſuper eo, quòd eccleſia erat ꝯſecrata & erat indotata, uel qa dos ſibi non fuit aſſignata, uel quia fuit aſſignata, & poſt ꝯſecrationē deperdita, & nō recipiebat ſeruitutē, & ex cā ne eēt indotata epſ ex priuilegio faciebat illā ſeruā, quā alias ex ſuo priuilegio facere nō potuiſſet, ut dicemus infra in 10. q. prin. in 3. arti. nō ſufficiet ſolus ꝯſenſus de quo in c. nobis. & dotātem nō dicere titulo dotis dare, ſed requiret oīno de dote fieri mētionē ꝓ iuſtificatiōe diœceſani, cur laicum admiſit p̄ronū ī eccleſia iā ꝯſecrata, & ſic nō ſufficiūt hmōi cōiecturæ, ſed obſeruabit̃ cōis cōcluſio ut dicat̃ titulo dotis datū, unde intelligerē ultimū mēbrum do. Roch. circa iſtud dictū Ioā. And. & Abb. & eorum cautelā ut titulo dotis det̃. & nō ſimpliciter, an iſta expreſſio ſit neceſſaria infraſcripta ꝯſiderabā quæ faciebāt me dubitare de ipſo dicto. ¶ Et primo ꝑ id quod dixit do. Bald. Nouell⁹ in tracta. de dote in j. parte in 2. col. in uerſic. imò dicebat ibi Petrus poſt Pet. de Peruſio in ſuo tracta. de quarta canonica, in 7. c. in 7. chat. ꝙ ſi a pꝛīcipio in fundatiōe eccleſiæ uel poſt, ipſe fundās donaret aliqua ſtabilia ipſi eccleſiæ, licèt nō dixerit ꝓ dote eccleſiæ donare uel legare, p̄ſumet̃ ī dubio ꝓ dote hoc feciſſe, ut ibi ꝑ eū, q qui dē Bal addit fortius dicēdo poſſe dici hoc ēt hr̃e locū, ſi dotans ad hoc nō teneret̃, puta qa alia ꝑſona q̃ fundās eccleſiā legaret aliqua ſtabilia ipſi eccleſiæ p̄ſumet̃ ex cā dotis cōſtituēdæ hoc feciſſe, cū eccleſia erat pauper & indotata qm̄ ita ſuadet ſubiecta mā, ꝑ id quod habet̃ in l. quod aūt. ff. de iure do. & ſic de directo Petrus recitatus a Bal & fortius Bald. tenēt ꝯtra iſtā limit. Io. And. & Abb. & ꝓ dicto Bald. faciunt q̃ latē diximus ſupra in 5. q. prin. in 29. priuilegio, maxime in fine, dū ibi tractauimus ꝙ licèt traditio ſine cā nō transferat dñium, & regulariter cā non ſubintelligat̃. l. nunq̃ nuda. ff. de acquir. dom. & tñ hoc non habet locū in traditione quæ fit a muliere uel ei⁹ patre, marito, qa ſemꝑ intelliget̃ talis traditio fieri ex cā dotis ſeu dotationis. l. quod autem. ff. de iure dot. & Pau. teneat hoc non habere locum in dote eccleſiæ, ne augmentetur numerus p̄ronorum, ego ibi tenui oppoſitum ꝙ haberet locum in dote eccleſiæ, maxime ſi tradatur res a fundante, & conſtruente, uel dotare permittente, & ēt haberet locum in tertio dotā te eccleſiā indotatam, & ſic cum Bald. uiſus ſum tenere, licèt me remiſerim ad hic dicenda. ¶ Secundò dicebam ꝯtra p̄dictos facere quod notat̃ in tex. c. ſignificauit. de teſtib ꝙ licèt ꝯſtruens eccleſiā nihil dixerit, oīno erit p̄ronus, prout late diximus ſupra in 2. q. prin in 4. artic. ergo eod. mō debet eſſe in dotāte, ꝙ licèt nihil dixerit intelligat̃ dotaſſe, & iuſpa. acquiſiuiſſe, cū fundare, conſtruere, & dotare, a pari procedant. c. nobis, hoc tit. c. piæ mentis. c. frigentius, & c. filijs, cum ſimi. 16. q. 7. & pluries in hoc trac ſupra dixim⁹, & p̄ſertim in 5. q. prin. in ulti. arti. ¶ Tertio ꝯtra dictā cautelam Abb. & ꝙ ſit ſuperflua, & non neceſſaria dicebam facere. nam ut ſupra in ꝓxima p̄cedēti limitatione diximus, oēs concludere dotantē poſt conſtructionē, & ꝯſecrationē eccleſie, ēt ſi illa nullam habeat dotē non acquirere iuſpa. niſi interueniat auctoritas diœceſani. ſi ergo uolenti dotare neceſſe eſt petere ꝯſenſum a diœceſano, neceſſariò ſequitur debere dicere uolo dotare talē eccleſiā, da mihi ꝯſenſum tuum ut p̄ronus efficiar, tantò magis, qa ut diximus ſupra in fi. p̄cedentis limitationis, ī illo caſu requirit̃ ille ꝯſenſus fortior priuilegiatiuus ꝑ quē eccleſia libera efficit̃ ſerua, quō ergo dabit̃ caſus ꝙ non dicatur ipſum uelle dotare ſi neceſſe habet hoc exprimere cū ꝯſenſum petit? certe neſcio uidere. ſi ergo exprimit, ad qd requirit̃ cautela Abb. ut dicatur tit. dotis dare. ¶ Poſtea conabar uidere an poſſent Io. And. & Abb. defendi a morſib. ſ. formatis, & certè primū ꝯtrariū ſi ſoli eſſet de dicto Petri de Per. facilis eſſet ſolutio, ſed multū ꝯtra ſtringit id qd̄ poſtmodū dicit Bald. Nouellus, & reſpondendo formiter ad dictū Petri, dico illud non obſtare

quia Petrus ibi loquiẽ de eo qui iam fundauerat & cõ-
ſtruxerat, & ſic dãdo, ex quo obligatus erat dotare p di
cta in proxime pcedẽti q. in 18 & 19. artic. videbaẽ dotis
cauſa dare. ſiue in limine fundationis, ſiue eccleſia cõ-
ſtructa, imò & ea cõſecrata dederit, licèt nihil dixerit;
q a ſi eſt ſoluendo ſemper eſt obligatus ẽt q eccleſia fue
rit cõſecrata, & potius ipſe q cõſecr ator, ut diximus in
d. 18. artic. nec alius cõſenſus requireẽ cũ primũ habue-
rit de quo in c. nemo. & ex tũc dotẽ dediſſe diciẽ cũ ad
illã ſe obligauit, nec diciẽ modò facta ſerua eccleſia cũ
iam erat. ¶ Et p hac reſpõſione adduco quod in ſimili
dixit Bar. per illũ tex. & ibi apoſtillã, in d. l. quod aũt. ff.
de iure do q ſi mulier dedit oĩa ſua bona marito, & ni-
hil aliud dixit videẽ dediſſe in cauſam dotis, q a ad dotẽ
tenebatur, de quo dicto late idẽ Barto. in ſua diſpu. in
cip. mulier hñs amplum patrimoniũ. ¶ Sicut etiã in ſi-
mili idem Bar. dixit in d. l. q aũt. & magis ſe appropin-
quat caſui nr̃o, q ſi pr̃ reliquit filiæ in teſtamẽto cẽtum,
licèt nõ dixerit p dote, intelligetur p dote legaſſe. & ibi
copioſo per apoſtilan. qui licèt limitent dictũ Barto. qñ
legauit nubili &c. eorum limitatio nõ nocet caſui nr̃o,
cũ ſemper eccleſia dicaẽ capax dotis. ¶ Facit ẽt quod di
xit idem Bar in l. uxorem. §. pr̃ naturalis. ff. de leg. 3. q ſi
aliquis extraneus eſt debitor alicuius puellæ, & illã do-
te, videtur dotaſſe de bonis ſeu credito ipſius puellæ: ut
ipſe liberetur ab eius debito, faciunt quæ dicuntur per
doc. in l. ſi creditori meo ff. de lega. j. unde ĩ caſu noſtro
cũ fundans & conſtruens eccleſiam teneaẽ illam dota-
re vt ſupra, ſi aliquid illi dat, uidetur dediſſe cã dotis, vt
ſe liberet ab obligatione dotãdi, licèt nihil dixerit. Io.
And. vero. & Abb loquunẽ ĩ altero extraneo q uult do-
tare, q ſi aliqd dat, & nõ dicit ex cã dotis, videtur dona-
re & tũc vocabitur beneſactor, & ideo doctrina Petri
de Peruſio nõ eſt ↄtraria, ſed diuerſa doctrina Io. And.
& Abb. ¶ Poterit ergo ad doctrinã Abb. fieri limitatio
niſi ille met q cõſtruxit ſit q bona cõtulit: quia p̃ſumeẽ
cauſa dotis dediſſe, licèt nihil dixerit, & doctrina Petri
poterit limitari niſi ſit extraneꝰ q bona cõtulit & nihil
dixit: q a nõ p̃ſumetur cauſa dotis dediſſe p ſupradicta.
¶ Poterit dari alia ſolutio ad dictũ Petri, quæ q a accõ-
modatur cum dicto Bald. ad illud eam dabo & ſeruiet
utrique. ¶ Non obſtat igitur hæc extẽſio Bal. q propriè
loquiẽ in extraneo donãte & nihil dicente, & uult p̃ſu
mi cã dotis dediſſe. nã ſi bene aduertatur ad Bald. & ad
Abb. eorũ intentiones ſunt diuerſæ. Bald. n. intẽdit ibi
decidere q pro aſſignatis vel legatis eccleſiæ cauſa do-
tis nõ poterit detrahi quarta canonica, & iſta ẽ mã ſua.
poſtea ſubdit ſm Pe. de Peruſio q ẽt ſi non dicaẽ cauſa
dotis dari, ſi daẽ a fundatore ante uel poſt fundationẽ,
cã dotis intelligetur dediſſe, ad hoc ut nõ poſſit detrahi
dicta quarta canonica. Bal. poſtmodũ dicit ſortius, q ſi
eccleſia eſt pauper, ẽt ſi ab extraneo deẽ, cã dotis intelli-
getur datũ, licèt nihil dixerit. ſ. ad hoc ut gaudeat illo
priuilegio q non detrahaẽ quarta canonica, & ſic intẽ-
tio Bal. eſt ut omne quo daẽ eccleſiæ pauperculæ intelli
gaẽ datũ cã dotis, ut euitetur ſolutio quartæ canonicæ,
quod quidẽ eſt fauorabile ipſis eccleſijs particularibus.
¶ Ioan. And. verò & Abb. intenderũt aliud dicere. ſ. q
nullꝰ dicatur dotator, niſi ille q quod dat cã dotis det,
alias dicatur potius beneſactor, & ſic intendunt q̃rere
an nihil dicens dicatur dotator ad hoc q acquirat iuſ-
pa. & ſic inducatur ſeruitus eccleſiæ liberę, quod nõ eſt
illi fauorabile, & nõ intẽdũt dicere an ſimpliciter datũ
dicaẽ dos, vt gaudeat dotis priuilegio, vt intẽdit dicere
Bald. & illa ſut nimiũ diuerſa. nã pone q ſit aliqua pau
percula mulier, & vnus duo vel tres donẽt ſibi vel ſim-
pliciter dent centũ, erũt ne dotãtes? certe nõ, ſed dona
tores vel beneſactores, dotator enim dr̃ pmiſſor vel ſo-
lutor dotis. dotis cã, vt p totũ tit. de dotis pmiſſione, &
tñ ea ſe nubẽdo & illa bona viro tradẽdo, licèt nihil di-
xerit, cauſa dotis dediſſe diceẽ. & dos appellabitur iuxta
ſupra allegatam doctrinam Bart. in d. l. quod autem, in
prin. ff. de iure dot. & ſic illa bona gaudebũt priuilegio
dotis, & illi donatores non gaudebunt priuilegio do-
tantium, nec in caſu ſoluti matrimonij ei dos reſtitueẽ,
q a ſibi nõ ſtipularunt, iuxta notata p Bart. & doc. in l. j.
§. accedit. C. de rei uxo. actio. & ſic iſtæ doctrinę ſimili-
ter nõ erũt ↄtrariæ, ſed diuerſę. põt enim ſtare q aliquę
res dicanẽ dos, & tñ dans illas nõ dicaẽ dotator p ſupra-
dicta. ¶ Nõ obſtat etiã quod diciẽ in c. ſignificauit, de
teſti. quia ille tex loquiẽ in fundatore, & cõſtruente, vt
ibi apparet, & põt etiã extendi ad dotantem ẗpe tamẽ
fundationis, iuxta tex. c. nemo. de conſe. diſt. 1. ſed nos
loquimur in dotante poſt eccleſiam ↄſecratam. ¶ Nec
obſtat q illa tria pcedunt a pari, q a ad hunc effectum ẽ
verum ſi fiant ẗpe fundationis, vt notaẽ in c. nobis. hoc
titu. ſed q a dos datur ex poſt, licèt acquiraẽ ex ea iuſpa.
& in hoc habeat paritatẽ cum alijs cauſis, ut in d ulti.
arti. quæſt. pceden. tñ in alio eſt diſparitas, quia neceſſe
habet dicere cã dotis dare, & ſic vt acquirat iuſpatro. ẽt
poſt ↄſecrationem, & non videatur beneſactor, & pro
hoc facit quod dictum fuit ſupra de donatione Cõſtan-
tini facta Eccleſiæ Romanæ nihil habenti, & quia ſim-
pliciter, & non cauſa dotis p Imperatorem non fuit in
ea acquiſitum iuſpatro ¶ Ad ultimum verò ↄtrarium
nulla certe bona reſpoſio accommodari põt, cũ in ve-
ritate omnino petẽdus ſit ↄſenſus a ſuperiore, ille. ſ. pri
uilegiatiuus faciens eccleſiã liberam, ſeruam, ex iſta cã:
quia cũ indotata eſſet eccleſia eam dotauit, & ſic poſſu-
mus dicere q licèt in petitione conſenſus exprimat q
dat in dotem, certè cautela non nocebit vt in tradẽdis
bonis dicat cauſa dotis dediſſe. ¶ Vel poterit rectius re-
ſponderi, videlicet iſtud q dans bona cum conſenſu p̃-
dicto priuilegiatiuo epiſcopi eſt coactus dicere in dotẽ
dare, facit pro opinione Io. And. & Abb. vbi ſupra, ſ. q
neceſſe ſit titu. dotis dare, quia aliàs poſt cõſecrationẽ
diœceſanus ſuam auctoritatẽ priuilegiatiuam non in-
terponeret, & ſic hoc motiuum non erit ↄtrarium, ſed
comprobans dictum Ioã. And. & Abb. vbi ſupra, & iſta
eſt vera ſolutio. ¶ Reſtat reſpondere ad motiuum do.
Roc. q hoc dicere eſſet imponere legẽ verbis, & iõ pro
ↄcordia facit vltimũ membrũ vt accedamus ad conie-
cturas, & ſic nõ requiraẽ expreſſio q cã dotis fiat. nam
dico in hoc caſu nõ imponi legem verbis, cũ requiraẽ
expreſſa diſpoſitio diœceſani vt faciat eccleſiã liberã,
ſeruã, ex cã. ſ. quia carebat dote, & hic tertiꝰ dotat. ideo
interponiẽ diœceſani auctoritas, vt ſit patronus ex hac
cã legitima dotationis. non ſufficiunt ergo coniecturę,
nec ẽt adhibito ↄſenſus de quo in c. nobis, vt diximus
ſupra declarando vltimũ mẽbrũ do. Roc. in verſic. cir-
ca hoc vltimũ mẽbrũ, & ſeq. & ex iſtis habes hanc ſecũ
17 dã limitationẽ melius enucleatã quã alibi. ¶ † Limitaẽ
tertio doctrina Inn. de qua ſupra patrono primo. ſ. fun
datore & ↄſtructore illius eccleſiæ ẽt conſecratæ, & ẽt
capellæ vel altaris, tñ ſine dote exiſtẽtiũ requiſito (vt do
tet) & recuſante, alias illo primo ſeu primis volente ſeu
volentibus dotare non admitteretẽ alter tertius ad dotã
dum, ita do. Abb. in d c. 3. in 2. col. in verſi. & hęc faciẽt.
hoc titu. alleg. quod legitur & nota. in c. cũ ſicut. de cõ-
ſecr. eccl. vel alt ſentit ẽt idẽ Abb. in d. conſil. 59. quidã
do. Iaco in 4. col. in 2. motiuo, quẽ ẽt ſequiẽ frater Ang.
in eius ſumma ĩ verbo iuſpat. in §. 4. p quibus facit quod
dixit do Card. poſt Hoſt. in c. nobis, in 2. col. in 7. q. hoc
titu. q ſi primus fundator vult eccleſiã ↄſtruere & dota
re, eo nolente non admitteẽ alter, vt late diximus ſupra
in 3. q. prin. in 6. artic. vnde eodẽ modo ẽ dicẽdũ in caſu
nr̃o, vt primo fundatore patrono volente dotare non
admittaẽ alter ẽt poſt ↄſecrationẽ. ¶ Tu aduerte q do.
Roc. facit in hac mã duo membra, vt retulimus in pro-
xima p̃cedenti prima limitatione ad dictum Inno. ſcili
cet q aut iſta dotatio eccleſiæ indotatæ fit ante ↄſecra-
tionem, aut poſt. & in vtroque caſu ad hoc vt admittaẽ
tertiꝰ dotans, requiritur q fundator & ↄſtructor requi-
rantur, an velint eccleſiam dotare. hoc voluit Roc. in
hoc trac. in verbo & dotauit, in 2. q. loquendo ante ↄſe-
crationem ibi poſt princ. dum dicit niſi primo requiré-
ẽt ille qui conſtruxit talem eccleſiã & in caſu eccleſiæ
ↄſecratæ loquiẽ ibidẽ in 2. col. in verſic. mouetur, cum
dicit.

dicit dūmodo ab eo qui conſtrui vel conſecrari fecit ip
ſam eccleſiā dos haberi non poſſet.¶ Ergo dicerem ſine
dubio in primo caſu quãdo eccleſia eſt fundata conſtru-
cta omiſſa dote & nõ conſecrata q ſit requirendus pri
mus fundator ſi velit dotare, aliàs non admittatur terti⁹,
per ea quæ diximus in d.3.q.prin.in 6.art.quia ibi dicta
militant & in hoc caſu.cū verò eccleſia eſſet conſecra-
ta,licèt ſine dote,dicerē poſſe admitti qui fecit conſe-
crare,vel alterē et irrequiſito primo patrono,quia cū añ
cõſecrationem non dederit dotem quo tempore ſaltē
dari debebat,vt in c.placuit.1.q.2.videtur eſſe in mora.
arg.c.potuit de loca.vnde vlterius non requirendus, &
tanto magis quia cū facta ſit ſacra,& ille permiſerit ea
conſecrari tacitè videtur illā eſſe liberā, cur igitur vlte-
rius requirendus:¶ Et ſi tu diceres contra,nonne cõclu
ſum fuit ſupra in proxima præcedenti quæſt. in 18.arti.
in 3.cõcluſione ſi conſecrator conſecrauit eccleſiā do-
te non aſſignata,niſi diſcuſſo prius patrono ſi eſſet ſol-
uendo, & poſt illum altero qui conſecrare fecit, & vlti-
mò loco cõpellatur cõſecrator? certè ſic. cur igitur in
caſu noſtro dicitis q eccleſia cõſecrata ñ requiraт prim⁹
patronus an velit dotare?videtur aliud eſt dicere an de
beat requiri,& dico q nõ,aliud eſt dicere an poſſit com-
18 pelli ad dotandū, & dico q ſic, & ratio ē,†quia vt cõpel
laт eſt ſibi odioſum,& iura clamant contra moroſū ſeu
contumacem.de dolo & contum.per totū. vt verò re-
quiratur eſt ſibi fauorabile,& ideo non debet fieri cū p
ſit moroſo.arg corū quæ volunt doc.in d. c.potuit , &
d.meus Iaſon.C.de iure emphy.manere ī pectore dire-
cti dñi,ſi velit vtilem dominium cecidiſſe in cõmiſſum
vel ne,vt ſi velit,ceciderit,ſi nõ,remanebit adhuc em-
phiteuta,ita & in hoc caſu eccleſia conſecrata & indo-
tata exiſtente ex mora fundantiū,ſi voluerit diœceſan⁹
cõpellet eos ad dotandū,ſi noluerit,admittat tertiū do-
tantem.arg.etiā c.cum olim,de dolo & contu. vbi de-
bens cõparere tali die,vel ſoluere,ſi nõ cõparuerit vel
non ſoluerit etiam poſt diem q poterit compelli ad cõ
parendum vel ſoluēdum poterit etiam omitti & puni-
ri vt contumax. ¶ Sed vnum turbat prædicta quod po
nit Pau.de Cit.in hoc tracta.in 3. part. in 12.q.ſecundę
cauſę,in 29.priuil.quod etiā nos retulimus ſupra in 3. q.
princ.ſimiliter in 29.prin.non admittendū tertiū dotā-
tem,ne eccleſia grauaretur pluribus patronis, ita & in
caſu noſtro dicendum potius fore requirēdum primū
patronum etiam in eccleſia conſecrata pro illo dotāte
q tertium admittēdum ex moroſitate primi , ne iſte et
patronus addatur illi eccleſiæ,tamen hoc nõ obſtante te-
nerē quod ſupra dixi:quia hoc caſu illi primi patroni mo
roſi dotare & non dotando:non erunt amplius in cõſi
deratione:quia nõ perfecerunt eccleſiā vt debebāt , vt
tetigimus in d.29.priuilegio,& faciunt quæ diximus ſu
pra in 4.q.prin.in ſexto articulo, & in 5.q.principa.ī 15.
19 art.¶† Limitatur quartò doctrina Inn.vt ita demū pro
cedat qñ a faciente conſecrari,vel ab ipſo conſecrato-
re dos haberi non pōt,quia tūc tertius dotans et poſt cõ
ſecrationē efficietur patronus , ſecus ſi ab aliquo illorū
dos haberi poſſet,nā tunc non deberet admitti tertius
dotans,ita Io.And.in d.c.vnico,hoc tit.lib.6. quē ſequit
do.Card.in hac rub.in 2.col.in 6.q.& do.Abb.in d.c.3.
in 2.col.in verſ.& hæc faciūt.hoc n.& in d.conſi. 59.qui
dā dñs Iacobus,in 2.col.in 2.motiuo,in 2.vol.& mouet
per notata in d.c.cū ſicut,de conſ.eccle.vel alia.nā cùm
iuſpa.ſit quædā ſeruitus.d.c.ſignificauit,de teſti.& econ
tra eo nõ exiſtēte in eccleſia illa ſit libera , & cū ſemel
ſit libera licet ſine dote,habet tamen conditionē ex
d.c.cum ſicut,contra facientem conſecrari vel conſe-
crantē.& ſic pōt dotē habere aliunde,q ex iſto tertio q
vellet hīre iuſpa.in ea, vt diximus ſupra in præcedenti.
q.in 18.art.in 3.& 4.cõclu.melius eſt ergo q aliūde ha-
beat dotē q q fiat ſerua alterius tertij.¶ Circa prædicta
aduerte,nā vt late concluſimus ſupra in allegato 18.art.
in 3.& 4.concl.cū eccleſia eſt conſecrata ſine dote, pri⁹
recurrendū eſt ad primos patronos,maximè ſi ipſi fece-
rūt cõſecrare:ſi vero ipſi non ſunt ſoluendo, & alter fe
cit cõſecrare ad illum tertiū faciētem conſecrare ſecūdo
loco recurrendū eſt,& vltimo loco ad conſecratorem
iſta procedūt ad hoc vt compellanт prædicti ad dotan-
dum vt ſupra,ſed ſi eps nollet eos compellere, nec ſupe
rior vellet compellere conſecratorē,caſu quo cõſecra-
tor teneretur dotare, & inueniretur tertius q ſpõte vel-
let dotare an hoc agi poſſit, & vt vidiſtis in ſi.præceden.
limitationis ego tenui primos patronos nõ eſſe requiren
dos,& epm poſſe tertiū admittere ratiõe moræ primo
rū patronorū,& mora intelligitur.ex quo ante fuit cõ-
ſecrata quam dos aſſignata,per c.placuit.1.q.2. vel pōt
dici mora,quia in termino ſibi aſſignato,licèt ille termi-
nus ſit ante vel poſt cõſecrationē,vt late diximus ſupra
in proxima q.prin.in 10.art.ex iſta moroſitate dixi vbi
proximè & nõ remanere patronos ex fundatione & cõ
ſtructione,& ſic iſtū tertium non dici augere numerū
patronorū.¶ Hoc tamen temperarem, quando primi
patroni non eſſent ſoluendo , vt poſſet admitti tertius
dotans,& illi remaneant adhuc patroni,per ea quæ te-
20 tigimus ſupra in præcedēti q̃õne ī 8.art.in 29.priui.† ne
afflictio afflicto addatur c.1,de clerico ægro. cū ſimul.
21 ¶ † In faciēte cõſecrari verò ego cõſiderarē, q aut nos
volumus facientē conſecrare eccleſiā ſi cõpellatur ad do-
tandum ex dotatione nõ acquirere iuſpa. prout credo
eſſe:quia rationes appoſitæ in primo patrono coacto
dotante adhuc acquirere iuſpa.de quibus ſupra ī 4.quæſt.
prin.in 6.art.& in 5.quæſt.prin.in 20. artic. non militāt
in faciente conſecrare,& ideò tenerē illum facientem
conſecrare (coacte dotantē) non acquirere iuſpa.ex il-
la dotatione licèt vt infra dicemus,d.Card. velit in hac
rub.in 6.quæſt.æquius eſſe , vt etiam faciens cõſecrare
compulſus dotās acquirat iuſpa.ſi igitur faciens conſe-
crate nõ acquireret iuſpa.ex dotatiõe coacte facta,nul-
lo mõ dicerem admittendum tertium ad dotandū,ſed
compellendum facientem cõſecrare:quia cum hac do
te eccleſia erit libera vel habebit minorē numerū pro-
norum cum dote verò tertij efficeretur ſerua vel auge-
retur numerus patronorū,quæ ambo ſunt fugiēda vt ſupra
¶ Si verò faciens cõſecrare coactus dotans adhuc acq-
reret iuſpa.ſm æquitatē d.Car.cū cõſenſu ordinarij,
dicerē vt dixi in primo patrono q admittatur terti⁹ dotās
et illo nõ requiſito, & multo fortius cum nõ ſit caſus
remanendi patronus ex alia cauſa,vt in primo patrono.ſ.
fundationis vel cõſtructionis,cū nullū horū iſte fecerit,
eſt ergo ita tēperatus vt iſte tertius accipiam⁹ igitur do
tem potius a volente,quàm a coacto.per ea quæ dixim⁹
poſt Pau.ſupra in 4.q.prin.16.art.& ſic ab iſto tertio vo
lente ſponte dotare,quàm ab illo qui fecit conſecrare
22 q ad dotādū eſt cõpellēdus. ¶ † Aut ſumus ī cõſecrato
re & dicerē idē q ſi ex ei⁹ dotatione nõ acquireret iuſp.
procedat limitatio,ut potius ipſe cõpellatur dotare & eccle
ſia ſit libera uel non augeatur numerus patronorū q tertius
dotās admittatur: ſi uero acquireret iuſpa.ipſe cõſecrator
coacte dotans,dicerē potius admittendū tertiū rõnibus
proxime adductis. ¶ Sed ī cõſecratore eſt aduertēdū,
quia caſu quo ipſe tenetur primò debet dotare de bonis ec-
cleſiæ ſuæ,ſi ſine enormi læſione illius fieri poterit.Secū
do loco tenebitur dotare de patrimonialibus ſuis & ī de
fectū patrimonialiū.Tertio loco tenebitur de fructibus ec-
cleſiæ ſuæ vel inuenire dotātē,vt diximus ſupra in præce.
quæſt.prin.in 18.art.in 4.conclu. & ibidē ī diſtinctione
in verſ.verū quo caſu diximus hmõi obligationē cõſecra
toris trāſire ad ſucceſſorē illius epatus.¶ Ex iſtis inferrē,
q ſi cõſecrator dotaret de bonis patrimonialibus acqreret
iuſpa.pro hæredibus ſuis,vt vult Abb.in c.3.de eccl.ædi.ſicut
& acqreret faciēs cõſerare ex illa æqtate d.Car. de qua
ſupra & iſto caſu dicerē potius admittēdū tertiū dotan
tē,q cõpellendū conſecratorē de patrimonialibus dota
re. eiſdē rõnibus de quibus.ſ.in faciente cõſecrare, & ita
intelligendū illud verbū proxime dictū; cõſecratore poſſe
inuenire dotantē caſu quo ipſe tenetur.¶ Aut cõpulſus do
taret cõſecrator de bonis eccleſiæ, & tūc nulli dubiū ē
q illi iuſpa.acquireretur eccleſiæ,nõ ex illa æquitate d.
Card. ſed de mero iure ex quo de facultatibus eccleſiæ

facta eſt dotatio, per tex.in c.apoſtolicos,iu vlt.verbis.
12.quæſt.2.& dicemus late j.in 8.q.prin.in 18.art. nam
conpulſio epi nō nocebit eccleſiæ ſuæ:quia delictū præ
lati &c.& ſic mero iure acquiret iuſpa illa eccleſia,& ſi
ex æquitate,& tunc diceré eſſe attendendā maiorē vti-
litatem epalis,vt ſi magis ſibi proderit iuſpa hre, nō ad
mittatur tertius ad dotandū,ſed cōpellatur cōſecrator
de facultatibus & fructibus eccleſiæ ſuæ dotare, vt illi
iuſpa.acquirat,ſi verò eccleſiæ non prodeſſet habere iu
ſpa.admittatur tertius ad dotandū. & ſic ēt poterūt ve-
rificari illa verba vel aliū dotātē inuenire,de qbus dixi-
mus ſupra in d.18.art.præcedentis q.in fi.quartæ cōclu
ſionis,& diximus ēt ſupra in d.præce.q.prin.in 15. art.
¶ Poterunt ēt illa verba,vel aliū dotātē inuenire, verifi-
cari in caſu quo ſucceſſor cōſecratoris tenerẽ vt poſſit
inuenire tertiū dotantē,ex quo ipſe non deliquit, vt in
ſucceſſore ordinatis ti.mitius puniendo dr̄, per doc.in
c.2.in c.eps,& in c.cū ſin apoſtolū,de præbe.notate p̄di
cta,quia nūquā per aliquē tacta nec conſiderata, ¶ Pro
declaratione p̄dictorū in hac 4.limitatione eſt aduertē
dū ad dictū d.Car.in hac rubri.in 6.q.illū,qui fecit cōſe-
crare vel cōſecrauit eccleſiā ſi dotare cōpellir̄, ex quo
ex neceſſitate dotat,non acquirere iuſpa.& hoc colligi
tur ex dictis Io.And.in d.c.1.hoc ti.li.6.& adducit ſimile
Trebellianicā nō detrahere q cōpulſus hæreditatē adi-
uit vt reſtitueret.l.nā q.ff.ad Treb.§.qui cōpulſus,faciūt
adducta ibi per Moder.¶ Verū d.Card. vbi ſupra dicit
æquius eſſe q ſint p̄roni.¶ Tu aduerte q ſupra in 4. q̄ſt.
prin.in 6.art.& in 5.q.prin.in 20.art.late tractauim⁹, an
qui pollicitus eſt,vel incepit eccleſiā conſtruere,& ad p
ficiendū & ad dotandū fuit cōpulſus,acquiret iuſpa. &
in vtroque loco cōcluſimus q ſic,per rōnes & iura ibi
poſita q̄ militant in prædictis primis p̄ronis,& ad ſimile
de hr̄de coacto adire hæreditatē amittente Trebellia-
nicā late r̄ndimus.quæ tñ r̄nſiones faciunt p primis pa-
tronis non aūt pro faciente ꝯſecrare vel conſecrante ꝯ
pulſo dotare,& fecimus ibi mentionē de dicto Car. &
ſi bene ad eius dictū aduertatur loquitur de faciente cō
ſecrare vel conſecrāte dotare cōpulſis. verū eius ratio
quæ eſt ex quo ex neceſſitate dotant, iō non acquirunt
iuſpa.vr̄ ēt militare in promittente dotare vel ædifica-
re fundante vel conſtruente cōpulſis dotantibus. qa ex
quo dotare tenentur ex neceſſitate dotare dicunt̄,& ſic
in eis ēt procederet ratio d.Car.tñ reuera illa ratio non
militat in prædictis:quia licèt mō videantur facere ex
neceſſitate,tñ attēto eorū principio cū promiſerūt vel
cœperunt fundare & cōſtruere ex mera liberalitate fe
cerūt,vt in d.6.art.diximus in verſ.nec ēt obſtat faciens
conſecrare verò,vel conſecrator nunq̄ ex mera libera-
litate fecerunt,& ideo in pœnā cōpellunt̄.c.cū ſicut, cū
ibi not.de conſe.eccle.vel alta.reſtat igit̄ dicere d.Car.
ſolū loquutū fuiſſe de faciente conſecrare & cōſecrato
re dotātibus cōpulſis q nō acquirāt iuſpa. & in illis bñ
militat ſimile de Trebel.& ſolutiones datæ in 6.art p̄di
cto nō militant in iſtis maxime ſecunda ſolutio in verſ.
ſed fortius q ibi lex vltra nō proceſſit &c. quia reuera
hic in pœnā iſti cōpellunt̄ dotare,& ſic iſtud dictū Car.
bene procedit in p̄dictis facien̄ conſecrare & cōſecrāte
vt cōpulſi dotantes nō acquirant iuſpa.¶ Eſt mō uiden
dum,an ſequens dictum Car.æquius eſſe q ſint patroni,
ſit verū in iſto extraneo faciente conſecrare, & in con-
ſecratore cōpulſis dotātibus,vt ex æquitate iuſpa.acqui
rant ex ipſa dotatione & dicendū eſt primo in cōſecra-
tore nō militare hanc æquitatē Car.quia ex quo ipſe q
conſecrauit,errauit in eius officio cōſecrando eccleſiā
indotatā eius officiū negligenter exercēdo,iura volue-
runt ipſum puniri,vt cōpellatur illā dotare, ſi acquire-
ret iuſpa.ex illa dotatiōe facta ad pœnā, reportaret ex
pœna cōmodū iuſpa.acquirendo, quod dici n̄ debet p
iura vulgaria ¶ Secundo cōtra dictū Card.facit, q ſi nt
dotatio poſt cōſecrationē,de neceſſitate debet interue-
nire cōſenſus diœceſani ille priuilegiatiuus, ad hoc ut
dotās efficiat̄ p̄ronus de quo diximus ſupra in fi. primæ
limitationis,& cauſa cōcedēdi hanc cōſenſū priuilegia
tiuū.& faciēdi illū dotantē p̄ronū eccleſiæ liberæ. ē,ne
eccleſia remaneret indotata,vt diximus,in fi.dictæ pri
mæ limi.& in ſecunda limitatione.vnde cū in caſu nr̄o
iſte conſecrator oīno teneretur dotare,quæ erit cauſa
præſtandi illū conſenſum priuilegiatiuū, & faciēdi ec-
cleſiā liberā,ſeruam,cum ceſſet ratio dotis quæ aliunde
haberi poteſt,& cum haberemus eccleſiā liberā & do
tatā?certe nullā haberet cauſam conſentiendi, & ſic ec
cleſia non poſſet fieri ſerua per epiſcopū ſine p̄dicta cā
ſed per ſolum papā,vt dicemus infra in 10.q. prin. in 1.
& 3.art. & ſine tali conſenſu p̄ronus effici non pōt,vt ſu
pra eſt dictū,ergo nullo modo conſecrator cōpulſus do
tans poterit effici p̄ronus,& maximè qñ conſecrator eſ
ſet ipſemet diœceſanus,quo caſu adeundus eſſet ſupe-
rior pro conſenſu.arg.c.irrefragabili.§.cæterum, de of
fi.ordina.li.6 ¶ Circa prędicta tñ eſt aduertendū per ea
quæ ſupra diximus in hac quarta limitatione, q ſi eps
conſecrauit eccleſiā indotatā,& ex hoc illā dotare cō-
pellitur primo fundatore nō exiſtente ſoluēdo nec fa-
ciente conſecrare,tenebitur conſecrator de bonis ec-
cleſiæ dotare,ſi ſine enormi læſione ſuæ eccleſiæ fieri
poterit,aliàs de patrimonio ſuo,& eo nō exiſtēte de fru
ctibus eccleſiæ in dies,& pxime retulimus, & latius ſu-
pra in proxima p̄cedenti q.prin.in 18 art.i 4.cōcl. ¶ Ha
bemus ēt pro firmo,q ſi aliqua eccl̄a vel capella ꝯſtrua
tur vel dotetur de bonis ſeu fructibus alterius eccl̄æ iuſ
pa.ex prædictis proueniens non acquiret̄ rectori ſeu p̄-
lato dictæ eccleſiæ,ſed ipſimet eccleſię cuius fuerūt bo-
na ſeu fructus,vt in c.apoſtolicos.12.q.2.in fi.& dicet̄ la-
te infra in 8.q.prin.in 7.art.¶ Habemus ēt q delictū p̄la
ti non nocet eccleſiæ &c.cū ergo ex hoc delicto p̄lati
conſecrantis eccleſiam ſine dote eccleſia cōſecrata ve
nit dotanda,vel ex bonis ipſius ſi ſine enormi læſione
fieri poterit,vel ſaltē ex eius fructibus iuſpa.debet acq̄ri
ſuæ eccleſiæ,ex cuius bonis vel fructibus fit dotatio cū
delictū ipſius prælati ſibi nocere nō debet, ēt q in pro-
prio officio deliquerit.¶ Sufficit q puniatur quando ſi
ne enormi læſione ſuę eccleſiæ fieri non poſſet q dotet̄
ex proprio ſuo patrimonio,& ſic in hoc puniet̄.¶ Ex
quo dicto infero,q ſi ſine enormi læſione eccleſiæ con-
ſecratoris dotatio fieri non poſſet eccleſiæ conſecratę,
& ſic illa dotaret̄ ex patrimonio cōſecratoris:q̄uis alias
p̄latus de patrimonio conſtruēs ſeu dotās eccleſiā,acq
ret iuſpa.in illa,& cenſeatur patronus laicus, vt volunt
oēs in c.vnico,hoc ti.lib.6.adeo q tranſeat ad hr̄des,vt
ibi diximus ſupra in 1.quæſt.princ.in 6. art. & tangemꝰ
ēt infra in 8.quæſt.princ.in 7.art.tamen hoc caſu bene
conſecrator compulſus dotans,in pœnam:quia conſe-
crauit eccleſiam indotatam non acquireret iuſpa.quia
hic ceſſat fauor eccleſiæ,de quo in præcedēti membro,
& iuſpa.acquireretur ſibi & hæredibus & ſic reportaret
commodū ex delicto quod eſſet ſuum,& non eccleſiæ,
& iō non eſt permittendū cum deliquerit.& ſic in hoc
caſu nullo modo dicerē ēt ex æquitate acquiri iuſpat.
per conſecratorem:quia militat motiuū ſupra forma-
tum quòd de delicto reportaret commodū quod q̄dē
motiuū non militat reportando cōmodū eccleſiæ ſuę
& ſic illa non erit patrona ex æquitate ſecundum dom.
Card.vbi ſupra,ſed ex mero iure,vt ſ̄.diximus. ¶ Dno
tamen uidentur mihi extranea quæ concluſimus ſu-
pra in præcedēti q.prin.in 18. art. in 4. concluſione pri-
mum cur ex delicto conſecratoris conſecrantis eccle
ſiam indotatam,prius punitur eccleſia eius quàm ſuū
patrimoniū:nam vt in d.4.concluſiōe diximus primo
patrono non exiſtente ſoluendo,nec extraneo facien
te conſecrare tenebitur conſecrator dotare eccleſiam
conſecratā de bonis eccleſiæ ſuæ,ſi ſine enormi læſiōe
illius fieri poterit,ſin autē enormi læſione fieri non poſ
ſet.recurretur ad patrimonium conſecratoris, cur er
23 go ex delicto prælati † prius punitur eccleſia ei⁹ quàm
eius patrimonium?certe nō apparet ratio.ego tñ ꝯſide
raui rationē a nemine quem uiderim cōſideratam, ha
bemus enim tex.in cap.apoſtolicæ,de dona.volentem
epiſcopū pro dote eccleſiæ cōſtruēdæ poſſe dare quin-
quageſimam

quagesimam bonorum eccleſiæ ſuę, & pro iam cōſtru
cta centeſimam, vt diximus ſupra in præcedēti q. prin,
in 16.art. dūmō ſine enormi læſiōe ecclæ ſuę fieri pote
rit, vt ibi, cōſecrādo ergo conſecrator eccleſiam indo-
tatā, nō debemus incontinenti pſumere ipſū deliquiſſe
ſed potius tenere ꝙ hoc fecerit, qa cū de iure poſſet ec-
cleſiæ nouæ, quinquageſimam bonorum eccle. ſuæ pro
dote dare, ꝙ ad hunc effectū cōſecrauerit illam ſine do
te, quia erat dotaturus de bonis eccl. ſuæ, canone ꝑmit-
tēte. ¶ Cōperto demū ꝙ ſine enormi læſione eccl. ſuæ
hoc fieri nō poterat recedimus a bona præſumptione
& apparet eius delictū, & tunc recurritur ad patrimo-
niū, vt in illo puniaẽ. nota quia alia rō aſſignati nō pōt.
¶ Secundū mirabile eſt quod apparet ex dictis ī 18. art.
pręcedētis q. in 4. cōcl. nā ſtāte rōne de qua ſupra vt eui
temus pſupponere delictū debemus præſupponere epi
ſcopū cōſecraſſe eccleſiā indotatā, vt illam de bonis ec
cle. ſuæ dotaret quod facere poſſet. ꝑ d. c. apſicæ de do-
na. & iō pro illa dote prius recurriẽ ad bona eccleſiæ ꝯ
ſecratoris, & poſtea ad illi⁹ patrimoniū: cur ſi de bonis
eccle. cōſecratoris, ſine enormi læſione illius fierī po-
terit dotatio prius recurriẽ ad patrimonium plati, & eo
nō exiſtēte ad fructus ſuæ eccl indies occurrētes in hoc
24 ēt conſideraui rōne. † nā iſtud recurrere ad fructus oc-
currētes indies eccleſiæ conſecratoris, vt ex illis dos fiat
puniẽ prælatus, ſicut & qn̄ de patrimonio ſuo fit dotatio
imo & magis punitur. nā ſi hēret patrimoniū & fructus
eccleſiæ, ſi bū dotaret đ patrimonio viueret ipſe ꝯſecra
tor de fructib. eccl. ſuæ, ſed ſi careret patrimonio, & ſo-
lū viueret de fructib. eccl. ſuæ, & ex illis indies ꝯſtitueref
dos eccl. indotatæ, per eū ꝯſecratæ, non ne eſt ſtrictius
viuere? certe ſic. vt ad oculū patet, & ſic magis puniẽ, &
iō prius puniẽ ī patrimonio, quia viuere poterit ex fru-
ctib. eccl. ſuæ, & patrimonio deficiēte punieẽ ī fructib.
eccl. ſuæ, vt ſtrictius inde viuat. arg. c. puenit. de fideiuſ.
ex cuius tex. diſpōne fuit hęc deciſio, vt vlt. loco recur-
raẽ pro dote cōſtituēda ad fructus in dies percipiendos
eccl. ꝯſecratoris, ut ſtrictius viuat, nota hāc rōne, qa ſiẽ
nunq̄ conſiderata. ¶ Ex ea tamē poſſet inferri, ꝙ cū fru
ctus ſint ipſius plati cōſecratoris iuſpa. qđ ex dotatione
prouenięs ex ipſis fructib. acquiritur deberet eē ipſius
plati, & hæredū, qa cēſenda ē ipſa dotatio tanq̄ ſi ꝓue-
niſſet ex bonis patrimonialib. ꝯſecratoris, & tūc eēt di-
cēdū ꝙ in eius pœnā nō acquireret iuſpa. ꝓ ſe & hđib.
ut proxime diximus in dotatione, quæ fit ex patrimo-
nio, & ſic ī hoc caſu qn̄ dotatio fieret ex fructib. nō de-
beret acquiri iuſpa. eccleſiæ ꝯſecratoris vt ſupra firma-
25 uimus, tn̄ † qa platus nō hēt, niſi viuere ex fructib. ecclæ
& reliqua diſtribuere, & adminiſtrare, vt pulchre dixit
Abb. in c. cū ſm̄ Apoſtolū. de pb. & late dicemus infra ī
8. q. prin. in 6. ar. cū tractabimus de eccl. cōſtructis, & do
tatis per platū de bonis & fructib. eccl. ſuæ, quis erit pro
nus & in hoc caſu iā platus vixit, licēt ſtricte, & de reliqs
fructib. eccleſiā dotauit ex iſta dotatione ſua eccſa erit
pr̄ona per ea, quę dicemus vbi proxime & nō erit in ꝯſi
deratione ꝙ prælatus pinguius vixiſſet, vn̄ cenſendū ē
de iſta donatione prouemiente ex fructibus eccleſiæ cō
ſecratoris, ſicut de illa q̄ prouenit ex bonis eccleſiæ ſuæ,
& iō pariformiter in vtroque caſu idē ſupra cōcluſim⁹.
26 ¶ † Quid aūt in faciente conſecrare eccleſiā & compul
ſus dotare, an procedat dictū Car. in hac rub. in 6. q. de
quo ſupra, vt ex æquitate ſaltem iuſpa. acquirat, & per
ſupra formatam rōnem in cōſecratore quæ ēt militat ī
faciente conſecrare: quia ex quo ſemel ex eius delicto te
nebatur ad dotandū, iuxta no. in d. c. cum ſicut. de cōſe.
eccl. vel alta. cum iuſpa. pro ſe & hæredibus acquireret,
ſimiliter dicendū eſt nō poſſe ex illa dotatione effici pa
tronus, ſicut nec conſecrator, cū dotat ex patrimonio.
¶ Si tn̄ voluerimus tenere dictum do. Card. vt ex quadā
æquitate poſſet dici effici pr̄onus, poſſet attentari. quia n̄
deliquit in eius officiū vt conſecrator, ſed potius opera-
tum fuiſſet bonum opus faciendo eccleſiā conſecrari
ſupplendo defectum fundatoris in eius locum ſubroge
tur, & licēt dotet cōpulſus, ſubſtinebiẽ tamen, vt dictū

eſt de primo pr̄ono, & in eo diœceſan⁹ ꝯſentiet ad hoc,
vt alij inducanẽ ad faciēdū eccleſias conſecrare, & poſt
modū, illas dotent. arg. c. 3. hoc ti. ¶ Cogita tamen ſuper
hoc, quia dubitabile ē, & prima rō multū ſtringit. ¶ Li-
mitaẽ & 5. doctrina Inno. vt procedat qn̄ nulla unq̄ da-
ta fuit dos eccleſiæ. vt tertius ſuperueniens admittaẽ ad
dotādū. ſed ſi dos ſemel fuit data, & poſtea ē depaupera
ta, nō hēbit locū doctrina Inno. vt tertius admittaẽ ad
dotādū ſm̄ d. Car. in c. 3. in 2. col. in j. q. hoc ti. de cuius li
mitationis veritate ē dicēdū. vt dicemus infra in iſta q. ī
6. art. vbi tractabim⁹ de dotāte ecclām depauperatam.
27 ¶ † Iſtis ſic diſcuſſis pro amplianone oīum pdictarū li-
mitationū ē addēdū. Primò eas intm̄ ꝓcedere, ꝙ ſi eēt
q̄dā eccleſia ꝯſtructa, & ꝯſecrata multo iam tpe, & ibi
eſſent aliqua altaria a laterib. eius, vnà cū eccleſia ꝯſtru
cta ꝓ ornamēto illius ēt ſine dote, & aliqui parochiani
facerēt nōnulla legata, & ſpecifice aliqua cū hoc ꝙ po-
pulus dictæ parochiæ pſentationē capellanorū ad dicta
altaria obtineret, & per 30. annos plebano dictæ eccl. p-
ſentauerint capellanos ad dicta altaria, cū dicti plebani
ꝯſenſu. & per 30. alios annos pſentauerit capellanos p-
dictis altaribus diœceſano. & ab ipſo fuerit ſecuta inſti-
tutio, nihilominus prædicti parochiani nō erūt pr̄oni,
qa dotarunt poſt conſecrationē, ſine diœceſani conſen
ſu tūc interueniēte, & ex alijs motiuis, vt late ꝯſuluit do
mi. Abb. in quadā eccleſia S. Mariæ de Marmoria diœ-
ce. Senēſis in ſępe alleg. ꝯſ. 106. caſus ſuper quo. ī 2. vol.
vbi ꝯcludit, ꝙ nō obſtātib. oīb. pdictis dicti parochiani
non erūt pr̄oni, nec poterūt amplius pſentare, ſed dicta
bona erūt dicta plebani, qui capellanus ponet ad ſui libi
tū, hoc idē voluit d. Roc. in hoc tract. ī verbo ꝯſtruxit. ī
4. q. in fi j. & in prin. ſeq. col qui dicit hoc idē forte voluiſ
ſe Ioā de Ana. in ꝯſ. 23. primò vẽ. quē refert d. Fel. ī c. ex
parte, ī 2. col. de reſcr. vbi dicit ꝙ fundās capellā ī eccſa
n̄ teneẽ eā dotare. debet. n. ītelligi ſm̄ Abb. qn̄ ad orna-
mētū eccleſiæ capella ꝯſtrueret, & in illo caſu nullū ius
ꝯſtruēti acqri dicit Roc. ¶ Tu ꝯſidera, qa ꝯtra hoc vẽ fa
cere quod ſupra diximus poſt d. Roc. in pce. q. princ. in
15. art. ex ꝯſuetudine poſſe induci ꝙ in altari, ēt pr̄ona-
to poſſit creari aliud bn̄ficiū in abſtracto, & pręſentetur
alter capellanus, q tot miſſas ī hebdomada in eo. altari
celebret, & ereās hoc bn̄ficiū erit illi⁹ pr̄on⁹, cū ergo hoc
primo caſu nr̄o ſit factū ꝑ 60. annos, vẽ inoleuiſſe hmōi
ꝯſuetudo, & ſic ꝓcedere debuiſſet, & tanto magis, qa ſu
mus in altari non pr̄onato, & indotato: adeo ꝙ nulli vẽ
fieri piudiciū ¶ Niſi dicamus, qa in caſu d. Roc. interue
28 nit ꝯſenſus ordinarij, hic verò nō. ¶ † Et ſi diceres nōne
talis conſenſus ē ſolēnitas extrinſeca, q̄ ſpatio decē an-
norū pſumiẽ interueniſſe? vt per doc. oēs in c. ſicut. de re
iudi. & diximus late ſupra in 2. q. prin. in 7. arti. imò ali-
qn̄ ſufficit conſenſus tacitus diœceſani, qn̄ proceſſit ad
inſtōnē præſentati per fundātē beneficiū ſine cōſenſu
diœceſani expreſſo, vt ſimiſr diximus ſupra ī d. 2. q. pri.
in 6. art. cum igiẽ diœceſanus hic per triginta annos in
ſtituerit præſentatos a parochianis nō ſolū præſumetur
conſenſum interueniſſe, ſed ēt ꝙ interuenerit ſaltē taci
tus apparet, & cum hic defectus conſenſus erat potiſſi-
ma ratio dom. Abb. ea ceſſante remanet mala ſua ꝯclu
ſio, & ſic tāto magis ꝯtraria deciſioni dom. Roc. ¶ Niſi
dicamus ꝙ in caſu cōſilij d. Abb. expreſſe apparebat ꝙ
n̄ īteruenerat conſenſus, quo caſu nō debemus recurre
re ad præſumptiones, vt diximus in d. præalleg. 7. artic.
nec tacitus conſenſus ſufficit, quia nō interuenit a prin
cipio, vt pſumereẽ ſcientia diœceſani, & ſic tacitus eius
conſenſus operaretur, vt diximus in d. 6. art. nā per tri-
ginta annos facta fuit præſentatio coram plebano, qui
vt ex ſerię facti apparet nō hēbat iura diœceſani vt dixi
mus in d. 2. q. prin. in 14. art. inferior prælatus non pōt cō
ſentire creationi iuriſpa. ſi non hēt iura diœceſana. & ſic
in caſu Abb. nullo modo interuenit conſenſus diœce
ſani, & ideo eſt diuerſus a caſu domi. Roc. ¶ Et ꝓ Abb.
ēt facit, quia vt ex narratione facti apparet legata fiebā
ibi per aliquos parochianos, qui tamen nō retinebant
iuſpatro. pro eis & hđib. ſuis, ſed volebant illud eſſe po-
puli

puli illius parochiæ, & ſic illorũ, qui nihil dederunt, ſeu contulerunt, quo caſu duo requiruntur cõſenſus, vnꝰ q requiritur in creatione iuriſpa. vt in c. nobis, hoc ti. aliꝰ quia fingiẽ in iſtum populum, qui nihil ꝯtulit ad tranſlatione iuriſpa. in qua diœceſani conſenſus interuenire debet c. cũ aũt, & c. nullus, hoc ti. vt pulchre diximus ſupra in 4. q. prin. in x. art. vbi tractauimus de creante bñficiũ, & volente iuſpa. eẽ alterius. vñ cũ appareat fundatio beneficij facta per vnũ, dato ꝙ in ea præſumaẽ interueniſſe conſensũ de quo in d. c. nobis. quõ poterit admitti tertius, qui nihil dedit, ſi nõ apparet trãſlatio iuriſpa. ĩ eũ facta, vt decet. ſ. cũ conſenſu ordinarij, & ex iſta rõne tãto magis fortificaẽ deciſio do. Abb. ¶ Vltra prædicta ꝑ deciſione d. Abb. facit. nã in themate cõſilij ſuꝑſupponiẽ eccleſia, & ſic cũ capellis, & altarib. factis in eius ornamẽtũ conſecrata, quo caſu non admittiẽ tertius dotãs, niſi cũ expreſſo diœceſani conſenſu priuilegiato ſaciẽ. capellã liberã ſeruã ex eã, quia indotata, vt diximus ſupra in prima limita. requiritur ẽt ꝙ datũ, vel legatũ ti. dotis dedit, & ita diœceſano exponaẽ vt diximus ſupra in ij. limi. ſed in caſu cõſilij Abb. ſumus ĩ eccleſia iã dotata, & dotẽ habente, & licèt altaria ſint in dotata ſi fuerũt principaliter facta vt dotarenẽ, ſed pro ornamẽto eccleſiæ, quo caſuñ requirunt dotẽ, vt diximus ſupra in proxima præcedenti q. in 21. art. in 7. caſu. ergo non poterit dari nouus pronus, & ſi adhuc dari vellet. illis altarib. dãs legatũ noĩe dotis dari debebat, & obtineri dictus conſenſus priuilegiatus expreſſus, & iſta adde ad dictũ

29 conſil. Abb. ¶ † Amplia & ſecundo omnia prędicta per aliũ ſolẽnẽ caſum, ꝙ ſi aliquis in ſuo teſtãtõ ſub aliqua ꝯdõne ſubſtituerit altare maius alicuius eccleſiæ in quibuſdã bonis, quæ habeant teneri, & cultiuari pro dicto altari ad perpetuũ cultum diuinũ, & eligi debeat vnus presbyter ad perpetuũ diuinũ cultum prædictum, qui teneaẽ dicto altari celebrare diuinũ officiũ pro anima teſtatoris, qui pſbyter debeat eligi per aliquẽ, & per ſuos hrdes, & ſucceſſores & c. ꝙ nihilominus ille talis nõ erit pronus dicti altaris, nec hẽbit pñtare in eo, quia diœceſani cõſenſus nõ interuenit, nec alia de quib. ſupra & hic caſus fuit in eccleſia iã conſecrata, & in altari maiori, qđ eſt pars principalis ipſius eccleſiæ, ita late cõſuluit idem Abb. in conſ. 59. quidã d. Iac. in 2. vol. de quadã eccleſia S. Mariæ de Platea de Racaneto, vt ibi late per eũ, refert & ſequitur ad alium effectum do. Roc. in hoc tracta. in verbo eccleſijs, in 3. q. in fi. j. & in prin. 2. col. ¶ Hoc idẽ vr velle do. Phil. de Sarracenis Coregnicola meus ĩ hac

30 rub. in 3. char. in ver. vñ cũ eſſem vicarius, vbi dicit ꝙ cũ eſſet Vicarius Salernitanus, accidit caſus ꝙ quidã legauerat certam poſſeſſionẽ ſuæ capellæ, & ꝙ ſui hrdes poſſint diſponere, & dictã terrã dare vni presbytero, q celebret vnã miſſam qualibet hebdomada pro anima teſtatoris, & anteceſſorũ, ſeque determinaſſe ipſos ex hoc nõ habere iuſpa. quia illa poſſeſſio nõ erat dos ſufficiẽs nec interuenerat ꝯſenſus ordinarij, ſed remanebit vt beneficiũ ad collationẽ liberã epi, ita ꝙ teneaẽ inſtitutus ab epo orare pro aĩa ipſius, & ꝑ hoc faceẽ, q ipſe dixit ĩ c. 3. cũ gl j. hoc ti. quẽad. laicus acquirit iuſpa. ædificãdo, vel dotãdo eccleſiam, & eccleſia acquirit iuſpa. in alia eccleſia quã ſuis ſumptib. ædificat. & alleg. Abb. per illum tex. in c. 3. de eccl. ædific. ¶ Tu circa dicta Abb. in prǽalleg. conſi poteris conſiderare ead. pro. & cõtra q diximus in præcedẽti ampliatione, quia ẽt hic admittunẽ in pronos illi, qui nihil ꝯtulerũt, vt ibi & hic etiam non interuenit ꝯſenſus ordinarij in vno tñ in plus ſe habet hic caſus, q ille præcedẽtis ampliationis, quia ibi fiebat legatũ duobus altarib indotatis fundatis pro ornamẽto eccleſiæ, hic autem fiebat legatum altari maiori ꝯſecrato, & ſic tanto minus acquiritur iuſpa. nec in hoc caſu crederẽ, ꝯſenſum ordinarij poſſe facere illũ legãtẽ pronum illius altaris maioris cum eccleſia dotari ꝑ late dicta in prin. huius articuli, bene potuiſſet fieri bñficiũ in abſtractu ꝯſenſu tñ diœceſani, & tũc creãs hoc beneficiũ non erit pronus alteris maioris nec eccleſiæ, ſed illius beneficij in abſtractu ꝯſiſtẽtis in quibuſdã redditib. vt diximus ſupra in præcedenti q prin. ĩ 15. art. qñ ex ſola dotatione acquiraẽ iuſpa. & in 21. art. in 7 caſu. qñ tractauimus de dote capellæ vel altaris, & ex quo in caſu Abb. ille admiſit alios ſecũ ĩ pronos dicerẽ requiri aliũ conſenſum qui in tranſlatione iuriſpa. requiriẽ, vt in ꝓxima ampliatione diximus. ¶ Per q cõſilia Abb. aliaſ in facti contingentiã, ita ẽt ego conſului in ciuitate Trani pñia mea ad petitionẽ Reuerendi dñi Nicolai de Niconiſſis, tũc Archidiaconi, & mõ Epi Corcinlani Vicarij gñalis Tranen. ꝯtra Magnificos viros dñm Franciſcũ & Antoniũ Filingerios meos cõſanguineos dicẽtes ſe pronos in quibuſdã beneficijs creatis per quendã teſtatorẽ adnemente certa cõditione de certis bonis ſuis ſtabilibus ad altare maius eccleſiæ ſancti Nicolai peregrini, & ad altare maius ſanctæ Mariæ Cãpi Lõgobardorũ eccleſiarũ iã ꝯſtructarũ, dotarũ, & conſecratarũ, volẽdo ꝙ fieret pñtatio per eaũ dictorũ nobiliũ & eius ſucceſſores & quia ꝯſenſus diœceſani nõ ĩteruenerat, ꝯſului non eſſe pronos, ſed ordinariũ de illis debere prouidere, & ita iudicatũ & obtentũ fuit. qđ cõſiliũ eſt in ordine cõſiliorũ meorũ vndecimũ, & incipit caſus mihi ꝑ dñatione vẽſtrã & c. diuino noĩe inuocato & c. dico ꝙ prima facie & c. licèt poſtea Reuerẽdiſſimꝰ dñs Archiepſ Tranen Ioannes Caſtella poſt mortẽ illorũ cui ꝯtulerat ipſis nobilibus fecerit gratiã ſuũ interponendo cõſenſum, & ꝙ dicta beneficia eſſent in abſtractu, vt ſupra & non affixa ipſis altaribꝰ qđ fieri poterat, q a tũc aduenerat cõditio appoſita ꝑ teſtatorẽ, per cuius aduẽtũ bñficia habuerunt locum. ¶ † Miror tñ de dicto do. Phi. de

31 Sarracenis, vbi ſupra qui præſupponit legatum factum de illa poſſeſſione capellæ ſuæ, & ſic ipſius teſtatoris, vñ conſiderandũ eſt, nã aut illa capella erat indotata, ſi ipſemet fundator fecit illud legatũ eã dotis eſſe factũ ĩtelligitur, & vt exoneret ſe a debito dotis, vt diximus late ſupra in ſecunda limitatione, & ſic erit pronus, nec requiretur nouus ꝯſenſus ordinarij: quia ſatis fuit habuiſſe cõſenſum in ædificando, vt ibidẽ diximus, per d. c. nemo Aut capella erat dotata, & iſte proꝰ voluit addere dotẽ, & ſicut in ea forſan viuebat vnꝰ pſbyter, mõ viuerẽt duo, cur fieri non poterit, eũ ſi vellet ꝙ in ea tres viuerẽt tãto magis admitteretur, vt late diximus ſupra in præci quæſt. in 21. art. maxime in 7. caſu. vbi loquimur de capella. & hic nulli iniuriã facit cũ in eius capella hoc faciat, in qua conſenſus ab initio interueniſſe ꝑſupponiẽ, ex quo fundata reperitur ꝑ eũ vel anteceſſores ſuos. ex quo in themate dr capellæ ſuæ, nota prædicta, quia credo procedere, & ex hoc inferũtur duo. Primũ ꝙ d. Phi. male fecerit ꝯferendo illud beneficiũ tanquã collatiuũ maxime ſi capella erat indotata, vt potius credo fuiſſe. Secũdũ, ſi præſupponimus illã capellã dotatã, inferẽ ex dictis. ſ. ꝙ ſtãte primo conſenſu diœceſani in fundatione pſtito, poterit ipſe & ſucceſſores eius plures dotes dare ꝑ pluribus capellanis, ſine alio diœceſani ꝯſenſu, tũ qa concurrit fauor eccleſiæ. arg. l. ſunt pſonę. ff. de relig. & ſũp. fune. & c. ad audientiã, de homi tũ ẽt quia ex hac noua dotatiõe nõ augetur numerus pronorũ, & ſic magis grauaretur eccleſia, quod ſummopere euitandũ ẽ: vt per Abb. & doc. in c. 3. de eccle. ædi. & per Pau. in hoc trac. in 3. par. in 12. q. ſecundæ cauſæ, in 29. priu. & tanto magis hoc puto verũ, ꝑ ea quæ dixit d. Roc. in hoc trac. in verbo & dotauit, in 1. q. ex conſuetudine poſſe creari beneficia & dari redditus ex quibus alius capellanus viuat, & celebret in altari ẽt de iurepa. alterius & dotato quẽ nos retulimus ſupra in præcedenti q. prin. in 15. art. quãto magis igitur in caſu noſtro vbi ipſemet ẽ pronꝰ? cogita quia res noua & certe procedit, & prædicta omnia ſufficient pro expeditione huius primi articuli.

¶ Secundus articul. 6. q. princi. j. partis. j. Libri.

1 *Dotans eccleſiam iam dotatam an acquirat iuſpa. in ea vna cum dotante & nu. 6.*

2 *Iuſpatro. prouenit ex tribus tantum cauſis. ſ. fundatione, cõſtructione & dotatione, & non ex ſex cauſis ut dicebat. Pau.*

3 *Eccleſia ruinata dicitur execrata per illius totalem deſtructionẽ.*

4 *Modi quibus transfertur iuſpa. de una perſona in aliam.*

5 Ordinarius

5 Ordinarius non poteſt in eccleſia patronata aliquem inſtituere ſi ne patroni præſentatione.
7 Dos mulieris poteſt augeri conſtante matrimonio, & nu 10.
8 Ceſſante cauſa ceſſat eius effectus.
9 Argumētū a ſimili procedit, ſi ſimilitudo ab ōi parte cōcurrit.
11 Fundans, conſtruens, vel dotans, etiam ſi ſibi non reſeruauit iuſpatro. illud acquirit.

QVæro Secūdò, an ditatione facta per aliquē alicui
1 eccleſiæ ditans † acqrat iuſpa. in illa cum primo
dotante, & ſic poſt eccleſiā fundatā conſtructā,
& dotatā, & ideo cadit in hac qōne Pau. de Cit. in hoc
trac. q. 2. format hanc qōnē quā dicit non reperiſſe ta-
ctā, & dicit ditātē ex ditatione acquirere iuſpa. in eccle-
ſia ditata, cū primo dotante, & monet, quia ſicut plurib.
dotātib. acquirit iuſpa. c. 3. de eccl. ædifi. & ſupra late di-
ximus in 3. q. prin. in 5. art. ita ēt acquirat iuſpa. ditanti,
cū dotante, & putat hoc etiā poſſe dici qñ quis ditat ec-
cleſiā iam dotatā. modificat tamen eius dictū, & credit
illud hēre locum, ſi cū conſenſu prius dotātiū hoc fieret,
nam ſicut vnicuiq; iuſpa. acquirit plurib. in prin. inæquali
ter dotantib. vt in locis ſupra allegatis, ita & hic cū ſtāte
conſenſu dotāuum præſumitur a prin. cum illis ditans
interueniſſe. ita Pau. vbi ſupra licèt ꝯfuſius ſit loquutus.
¶ Sub ſequit Pau. ꝙ ſi ditatio emanaret, quia quis ſpāli-
ter aliquid in eccleſia fundaret. puta altare. ſeu capellā
vel nouā præbendam erigeret, & tūc ex ſola ditatione
acquireret iuſpa. vt dixit ſe dixiſſe ſupra in ipſa 3. par. in
3. 2. q. 1. cāæ, dū quærit, an ex fundatione eccl. vel altaris
acquirat iuſpa in vlti. col. in verſ. 3. ſciendū, & hoc per c.
nobis. hoc ti. & alia iura ibi alle. quæ loquuntur de alta-
rib. ꝯſtruendis. ¶ Subdit Pau. hoc intelligere quando do
nans, vel ditans, ſeu fundans ſibi vult iuſpa. ſeruare, vel
poſteris. alias ſi ſimpliciter fundaret, ditaret, vel dotaret
non putat ſibi acquiri iuſpa. ſed ordinario qñ nō eſſet
intra limites alicuius eccleſiæ. alle gl. 2. in c. vnico. hoc
ti. li. 6. & c. oēs baſilicæ. cū ſeq. 16. q. 7. nec per hoc dicit
epm effici pronū, quia licèt ad eum ius epale ſpectat, ta-
men eccleſia erit libera. adducit Arch. c. nullum 16. q. 7.
nec populus præſentabit ſm eum, cum nō reperiat hoc
iure cautum, & cætera dicit quæ ad hoc propoſitū non
faciunt. ¶ Et ꝙ ex ditatione iuſpa. acquirat, tenet ēt idē
Pau. in d. 3. par. in 2. q. 2. cāæ. cū dicit ꝙ ſi vnus fundaſſet, &
ad neceſſitatē dotaſſet, tūc poſſet alter ad dotē addere
eccleſiā ditādo, & ex tali ditatione acquiritur iuſpa. di-
ſtinguendo, vt ſupra dictū eſt, alleg. c. quicūq; & c. filijs
16. q. 7. & adducit ſimile de dote mulieris, quæ ꝯſtante
matrimonio augetur. §. ſed nos. Inſtitu. de dona. Et ad-
dit aliam qualitatē, dūmō ditantes tales ſint, qui ēt poſ-
ſint ædificare, & ſic ꝙ non ſint de prohibitis, de quib. di-
cemus infra in ſeq. q. prin. vnde ſi nō poſſunt ædificare,
nec poterunt dotare, nec ditare, cū a pari ꝓcedāt alleg.
d. c. quicunque quod dicit loqui alternatiue fundauerit,
vel dotauerit, vel ditauerit. ¶ Iſtā ēt opinionē tenet idē
Pau. in d. 3. par. in 2. q. 2. cāæ. vbi qrit ille, qui tenet ditare
vel dotare, in quantū debet dotare, vel ditare eccleſiā,
vt iuſpa. acquirat: & diſtinguit an ſit collegiata, vel ne.
& ſic quærit quæ ſit dos ſufficiens de qua diximus ſupra
in proxima præcedenti q. prin. in 2. t. art. ¶ Iſtā ēt opin.
tenet idē Pau. in d. 3. par. in 3. cā. dum dicit tertiam par-
tē acquirendi iuſpa. eē ditationē, ꝙ ſi quis eccleſiā iā fun
datam, & dotatam ditauerit acquiret iuſpa. & remittit
ſe ad dicta de quib. ſupra & tenet poſt principiū quartæ
partis ibi poſt dotationē, vel ditationē ponēdo iſta duo
tanq̄ diuerſa quod ēt facit in 7. par in 9. q. & in 13. par. in
3. col. in 9. dña vbi bñ accumular cās acquirendi iuſpatr.
2 & remittit ſe ad quartā q. 2. cāæ. de qua ſupra. ¶ † Tu ad
uerte ꝙ Pau. in hoc tract. ponit ſex cās ex quib. iuſpa. ec
cleſiæ prouenire pōt. videlicet fundationis, & ꝯſtructio
nis, quas ponit pro vna cā dotationis, ſecūda, ditationis
tertia, reparationis, ſeu reædificationis, quarta, p̄ſcriptio
nis quinta, priuilegi: ſexta de quib. ſigillatim tractat in
d. 3. par. & credo ipſum male loqui, cū re uera tres ſint
cāæ originales ex quib. iuſpa. prouenit. ſ. dationis fundi,
ꝯſtructionis, & dotationis, vt late dixim9 ſupra in q. pri.
in 2. art. iſta. n. prouenientia ex artificio proni, faciūt cō
patronū, vt ibidē in 1. art. & fundatio & ꝯſtructio. i. da-
tio fundi, & ædificatio ſunt duæ cāæ ſeparatæ, & qlibet
de per ſe faciunt quē pronū, vt late diximus ſupra in 1. q.
prin. in 1. art. in diffōne iuriſpa. & in 3. q. prin 1. art. & ſeq.
igitur prædictæ ſunt duæ cāæ, & non vna. vt voluit Pau.
tertia cā eſt dotatio, & aliæ cāæ non ſunt. verū eſt, ꝙ ex
qualibet ipſarum poſſunt plures effici proni. vt late dixi
mus ſupra in d. 3. q. prin. in 2. 3. 4. & 5. art. ¶ Tertia cā po
ſita per Pau. ſ. ditatio non eſt vera, vt infra latius dicet,
& eo caſu quo vera eſt, eſt idē quod dotatio, vt infra ap
parebit. ¶ Quarta cā poſita per Pau. ſ. reparatio, ſeu reæ-
dificatio nō eſt cā de per ſe acquiſitionis iuriſpa. quia eſt
eadē cū cā poſita per nos. ſ. ꝯſtructionis, ſeu ædificatio-
3 nis, † quia eccleſia ruinata dr̄ execrata per illius totalē
deſtructionē. c. de fabrica. de ꝯſe. diſt. 1. c. propoſuit, & c.
lignis. de conſe. eccl. vel alta. ſm Io. And. & Car. in hac
rubr. & hoc mō ſaluat dictū Goff. a reprehēſione Hoſt.
dānatis Goff dicetē in ipſa diffi. a beneficijs ante ꝯſecra
tionē eccl. collatis, opponēdo de reædificatione ex qua
iuſpa. acquirit. & tñ poſt ꝯſecrationem fit. dicunt. n. ꝓdi
cti doctores ꝙ cū eccleſia dicat execrata reædificatio di
citur fieri ante ꝯſecrationē. & eſt ac ſi fieret vera cōſtru
ctio. nā per refectionē nō acquirit iuſpa. niſi ꝑ totalē vt
fra late dicemus in ſeq. arti. & ita ēt, diximus ſupra in 1.
art. cū ſaluauimus diffōnē Goff. conciuis nr̄i a morſib.
dñi Hoſt. ¶ Quinta cā poſita per d. Pau. ſimiliter non eſt
de per ſe vera, nā præſcriptio non eſt originalis cā iuriſ
pa nā aut loquimur de præſcriptione. vt virtute illius ef
ficiat eccleſia libera patronata, & oēs doctor. cōcludūt,
ꝙ non pōt hoc fieri. vt ſi ſciat eccleſia libera præſcriptio
ne efficiat pronata. ſed bene p̄ſcribit hoc mō, q a cū ne
ſcit an eccleſia fuerit libera; & ex poſſeſſione, ſeu quaſi
alicuius iuriſpa. & pñtādi illius p̄ſumit patronus ex fun
datione, cōſtructione, vel dotatione cauſæ, ergo fuerūt
illæ tres præſumptæ ñ præſcriptio, vt late dicem9 infra
in 11. q. prin. in 1. art. ſi verò loquimur de alia præſcriptio-
ne, puta q a tu præſcripſiſti iuſpa qd ego hēbā in tali ec-
cleſia. nec in hoc caſu p̄ſcriptio ē cā, quia cā iuriſpa. fuit
quā ego, vel anteceſſores mei fecerūt. puta q a fundaui-
mus, ꝯſtruximus, vel dotauimus eccleſiā. p̄ſcriptio er-
go facta per te ꝯtra me primū patronū ex mea negligē-
tia nō eſt cā quæ creauit iuſpa. quia illud iā creatū erat,
ſed eſt modus trāſferēdi iuſpa. de vna perſona in aliā, vt
4 late dicemus i. in 2. par huius lib. per totū. † oēs. n. mo-
di trāſferēdi iuſpa. in aliū qui eſſent cāæ iuriſpa. nō dice-
rent ſex. vt Pau. dicit ſed multo plures. vt dicit gl. in c. pię
mētis. 10. q. 7. iuſpatr. tranſire facit nouus hr̄. de qua di-
cemus infra in 2. par. huius lib. in 2. q. prin. res permuta-
ta de qua ibidē in 3. q. prin. donatio de qua in 4. q. prin.
vēditioq; de qua in 5. q. prin. eſt ēt ti. legati, vt infra in 6.
q. prin. datio in feudū. vt infra in 7. q. prin. ti. locati. vt in
fra in 8. q. prin. ti. pignoris, vt infra in 9. q prin. ti. dotis. in
x. q. prin. ſi oēs illæ eēnt cāæ creādi iuſpa. non eſſent ſex
cāæ vt Pau. voluit, ſed ſexdecim, vt ex ſupraſcriptis pa
tet. tamē hoc eſt falſum. alia eſt. n. cā creationis iuriſpa.
iuxta verſum, Patronū faciūt dos, ædificatio, fundus, &
aliæ ſunt cāæ tranſlationis iuriſpatr. de vna perſona in
aliam iuxta alium verſum de quo ſupra. Iuſpa. trāſire fa
cit nouus hr̄s, res ꝑmutata, donatio, vēditioq; quos ver
ſus ponit gl. in d. c. piæ mentis. & Arch. & omnes 16. q.
7. Goff. & Hoſ. in ſummis huius tit. Abb. & oēs in hac
rub. ergo quocūque mō conſiderata præſcriptione nō
pōt dici cauſa, vt ex ea iuſpa. proueniat & erectur, ſicut
ex illis trib. cauſis fundationis, cōſtructionis, & dotatio-
nis. ¶ Sexta cā poſita per Pau. eſt priuilegiū ſummi Pōti-
ficis, nec iſta pōt dici cā creatiōis iuriſpa. nec iſte talis
hoc priuilegiū habens pōt dici verè patronus. iuſpa. n.
dicitur quia ille qui fundat cōſtruit, vel dotat eccleſiam
deducit illā de non eē ad eē. ſicut dominus manumittē
do ſeruū, deducit illū de ſeruitute ad libertatē. & ideo
pariter dr̄ hr̄e iuſpa. vt diximus ſupra in 1. q. prin. in 1. ar
ticu. poſt omnium diffōnes, & deducēdo pronus eccle

ſiam

ſiā de nō eē ad eē, & ad bene eē, dr̄ patronus quaſi pr̄, vt
diximus ſ. in d. j. q. ptinc. in 2. art. & in 2. q. prin. in j. arti.
ubi diximus ēt. iuſpa. non eē naturale, ſed artificiale, ex
arte. n. d. tionis fundi, ɔſtructionis, ſeu dotationis ,pue-
nit iuſpa. ſi ergo aliquis ex priuilegio habet iuſpa. in ali-
qua eccſa, quæ antea erat libera, prędicta oīa nullo mō
militabūt in eo, nec includit̄ ille talis in priuil. clauſo in
iure canonico ɔceſſo expedientib. iſta tria. voluit enim
iurislator ɔſtruentē, fundātē, & dotārē laycū licèt inha-
bilē. c. meſſana. c. ſacroſ. de elec. effici habilē, vel ſubſti-
3 tueri ad iuſp. c. 3. hoc ti. † & iō ordinarius nō pōt ī eccſa
pronata aliquē inſtuere ſine pn̄tatione pron. & ſi ſecus
fecerit, irritū & inane eſt qdqd fecerit. c. decernim⁹ 16.
q. 7. & legat⁹ ēt a latere de illis diſponere nō pt. c. cū dile
ctus. hoc tit. c. dilectus. de officio lega. ut lan⁹ ſuo loco di
cetur, hic aūt, qa effectus eſt pronus ex priuilegio Papę
eccl. quę erat libera, poterit dici ad inſtar veri proni, nō
ꝙ ita ſit cū in ea prædicta non militēt. & ſic cauſæ itro-
ductæ a iurislatore, ꝑꝑquas ſuſtinet pronos laycos ex
priuilegio in iure cōi clauſo, ſed efficit̄ patronus ad in-
ſtar vt ſupra ex ſuo particulari priuilegio, ut dicemus
infra in 12. q. prin. in j. arti. & iō legati de illis diſponunt
ēt ī pīudiciū patronorū, vt ibidē dicemus in 2. art. ergo
hoc priuilegium nō dicet̄ uera cauſa, ſed abuſiue crea
tionis iurispa. tres. n. ſunt vere cāæ ex quib. iuſpat. vere
ꝓuenit & creat̄, de quib. ſupra ſ. fundatio, cōſtructio &
dotatio, & non ſex vt dit Pau. quia aliæ includunt̄ in il-
lis trib. & iſta ex priuilegio eſt abuſiua, & impropria. p̄-
dicta ſunt addenda ad ea q̄ diximus ſupra in 2. q. priu.
in 2. art. vbi tractauimus ex quib. cauſis prouenit iuſpa.
quas ibi non diximus, quia hic melius cadūt do Roch.
vero tenet cū cōi opinione tres cauſas ex quib. proue-
nit iuſpa & illas tractat in trib. verbis, videlicet funda-
uit cōſtruxit, & dotauit, & in eis includit oēs alias cau-
ſas poſitas per Pau. ut apud eū eſt videre, quia in illis in
cludunt̄ & licet de ditatione in ſpē non loquatur, tn̄ in
verbo, & dotauit, ponit de magno legato, vel donatiōe
6 facta ecclesiæ. vt in fi. p̄ſentis art. dicemus. ¶ † Veniamus
mō ad truncū articuli an ex ditatione iuſpa. acquirat̄ ꝑ
ditātē eccleſiā, & ex dictis Pau. collige primā cōcluſio-
nē ꝙ ditās eccleſiā cū primo dotāte acquirit iuſpa. cū eo
ſit de eius conſenſu hoc facit, ad hoc decidēdū mouet̄
vt ex ſupraſcriptis patet duplici rōne. Prima quia ſicut
plures dotātes ēt inæqualiter oēs acquirunt iuſpa. codē
7 mō ditās cū dotante acquirēt iuſpa ¶ † Secunda rōne,
quia ſicut dos mulieris augetur matrimonio conſtante
& dicitur adhuc dos eodē mō ſtante eccleſia dotata, ſi
ditabitur dicetur antea dos. & ex hmōi augmento effi-
cietur pronus. ¶ Tertio vr̄ moueri per tex. illum allegā
do in c. filiis. 16. q. 7. ibi *qui conſtruxit vel ditauit eccleſiam* er-
go ditatione iuſpa. acquiritur. & nota ꝙ ipſe Pau. p̄ſup-
pouit ditationem factam etiā eccleſia iā dotata. ¶ Sed
tu conſidera qualiter hæc ditatio poſſit habere locū, vt
ex ea iuſpa. acquiratur. nam aut tp̄e dotationis fit dita-
tio, & tunc ſi dos eſt ſufficiens, vt præſupponi debet qa
aliàs dotans non admitteretur per ordinariū, vt vult gl.
j. in c. quicunque. 16. q. 7. & late diximus ſupra in 5. q. prī.
in 12. art. & tunc ditatio eſt ſuperflua, & vltra dotem, &
extra. & ordinarij conſenſus qui in hoc interuenire de-
bet. c. nobis. hoc ti. & diximus in d. 5. q. prin. in 11. art. nō
interueniret in ditatione: & ſine eo factū eſt nihil. quo-
modo ergo iſte ditans ſine conſenſu ordinarij erit pro
nus cum dotante? nam datur cautela tam in fundatio-
ne quam in conſtructione & dotatione ꝙ ſemper inter
ueniat cōſenſus ordinarij, vt diximus in d. 11. art. & ma
gis gn̄raliter in 3. q. prin. in 7. art. imò ordinarius non de
beret conſentire in ditante: nā cum eccleſia dotabatur
ſufficiēti dote, ad qd volebat admittere ditātē, & graua
re eccleſiā maiori numero patronorū? quod fieri non
debebat cū odioſum ſit eccleſiā plures habere pronos:
maximè nō exiſtente neceſſitate, vt late diximus ſupra
in j. q. prin. in vlti. arti. vbi tractauimus an ſit fauorabile
vel odioſum eccleſiæ eā plures habere pronos. vn̄ ī hoc
primo mēbro qn̄ ditatio fieret tp̄e dotationis, nō poſſet
hr̄e locū ꝙ ex ea acquiratur iuſpa. per proximè dicta. ni
ſi vna cū dotantibus interueniat, & dotent abundanter
vt ex illa abundantia fiat ditatio, & interueniat ɔſenſus
ordinarij & dicent̄ oēs inſimul dotare, licèt abūdātet,
& tn̄ oēs erūt proni inſolidum ſicut pluries æqualiter
vel inæqualiter dotantes qđ fieri poteſt; & procedit vt
diximus ſupra in 3. q. prin. in 5. art. Et hoc caſu non ē di-
tatio cā iurispa. quia ſine ea dummodo dos ſufficiēs fuiſ
ſet ipſi efficerent proni ex huiuſmodi dotatiōe, nec pōt
dici a quo proceſſerit ditatio cū oēs inſimul dotauerint
& conſenſum ordinarij habuerint, & ex affluentia do-
tis emanauit ditatio, dos ergo eſt cā iurispa. in hoc caſu,
& n̄ illa affluentia, & ſic ditatio. & ſic ī caſu huius mēbri
nullo mō p̄t dici ditatio cā iurisp. ¶ Aut loquitur, & hoc
erit ſecundū membrū, qn̄ eccleſia iam erat dotata, con
ſecrata, vel n̄ & aliquis confert bona illi, & ſic eam di
tat & tunc vt voluit gl. in c. piæ mentis. 16. q. 7. ſtante do
te eccleſię, alius illi dās, dr̄ benefactor, & ſic nō acquirit
iuſpa. vt vult Abb. in c. 3. glo. j hoc ti. & doc. in c. cū ſicut
de conſe. eccl. vel alta. imo ſi bene eſſet indotata, dicen
dū eſt ꝙ cā dotis dat, & conſenſus ordinarij reqritur, vt
voluit idem Pau. in d. 3. parte. in 13. q. ſecundæ cauſæ. &
nos diximus latè ſupra in proximo præcedenti art. qūo
ergo ex ditatione quæ fieret per aliquē eccleſiæ iā dota
tæ et ꝙ conſenſus dotantis interueniat ſine conſenſu
ordinarij & ſine fundantis & conſtruentis efficietur pa
tronus ditans? maximè qa ordinarius non deberet cō-
ſentire non exiſtēte neceſſitate dotis: quia licèt videret̄
ditata, grauaretur tn̄ pluribus pronis, & quā maximè
hoc procederet eccleſia exiſtēte dotata & conſecrata:
quia in hoc caſu cum ceſſaret cā non dotis, per quam
debet induci diœceſanus ad præſtandū conſenſum pri
uilegiatiuū, vt late diximus in præcedēti art. declarādo
quatiū cōſenſum ordinarij, no eſt præſtandus dictus cō
8 ſenſus priuilegiatiuus, † quia ceſſante eius cā, ceſſare de-
bet eius effectus, vulgaris iuribus ergo nec in hoc ſecū-
do mēbro poſſumus videre qūo ex ditatione iuſpa. acq
ri poſſit, & ſic qūo ditatio poſſit eē cā iurispa. ¶ Omnia
tempora faciendæ ditationis eccleſiæ dotatæ ſunt appo
ſita. ſ. tp̄s dotationis faciēdæ, tp̄s poſt dotationem factā
an̄ cōſecrationē, & tp̄s poſt dotationē & conſecrationē
& a ſufficienti numeratione illorū appatet ex ditatiōe
non acquiri iuſpa. poſſet dici fore conſiderandū aliunt
caſum, ſcilicet qn̄ eccleſia iam eſſet indotata, ante, vel
poſt conſecrationē, & licèt hic caſus non includat̄ ſub
ſupraſcripta prima concluſiōe Pau. tn̄ vt clarius pateat
ex ditatione iuſpa. non acquiri, demonſtrabo. & in hoc
caſu non habere locū concluſionē Pau. ſi eīn eccleſia
eſt indotata, & ſic indiget neceſſarijs, qūo dicet̄ ditari, ſi
ſibi deſunt neceſſaria? diuitię eīn ſut vltra neceſſaria, iu-
xta illud ꝓpheticū diuitias & paupertates ne dederis mihi
ſed tn̄ victui meo tribue neceſſaria. fiet ergo ditatio cū
ditatione dotis: qa dos ē neceſſaria, & affluentia erūt di
uitiæ. & ſic illo caſu erūt dicēda ea quæ diximus ſupra
in primo mēbro, qn̄ ditatio fit in datione dotis, & ſicut
ibi concluditur ex ditatione non acquiri iuſpa. ita & in
hoc caſu, & ex conſequenti nullus erit locus in quo ex
ditatione prædicta, iuxta ſupraſcriptam primam cōclu
ſionē iuſpa. acquiratur. ¶ Ita rectè procederēt ſi ad mo
tiua Pau. reſpōſa cōgrua accōmodarentur. ¶ Et certe
9 primū motiuū, † ꝙ plures ex dotatione poſſunt effici
proni, ita dotans & ditans poterunt effici patroni. nō
obſtat, nā hoc argumētū procedit a ſimili, videamus ſi
ſimilitudo ab omni parte concurrat, ut cōcurrere de-
bet. arg. c. ſicut vrgeri. j. q. j & in pluribus dotantibus ſu-
mus in cā expreſſa a iure, quæ ſola ſufficit, vt ſupra dixi-
mus. & nō requirit aliud adminiculū poſt ſe, vt late cō-
cluſimus ſupra in j. q. prin. in primo quæſito. ī diffinitio-
ne & in j. q. prin. in j. arti. & in 5. q. prin. ī 15. art. in ditatio
ne verò, vt ex verbis Pau. apparet requirit̄ ꝙ fiat cū do
tatione, ergo de per ſe nō ſufficit, & ſi nō ſufficit de per
ſe nō eſt cā, & ſi fit cū dotatione, vt ſupra, dotatio & nō
ipſa ditatio dr̄ cā, vt diximus ſupra ī primo mēbro. ¶ Se
cūda rō Pau ſimiliter nō militat, ſcilicet ꝙ ſicut dos cō
ſtante

10 ſtante matrimonio augeri poteſt.† & dos dicitur:ita &
dos eccleſiæ ditari poterit, & ditans dicetur p̄ronus,cer
te & hæc ſimilitudo longe ligauit naues a caſu nr̄o,ſeu
portu, & miror ꝙ Paul. allegauerit hoc ſimile, dos au-
getur ex ipſa dote,non a dotante, ditatio ditat eccleſiā
& non prouenit ex dote,nec a dotante, ſed a tertio nō
poterit dici augmentū dotis: quia nec a dote,nec a do-
tāte prouenit,ſed a tertio,vbi ſimilitudo. Itē augmētū
dotis nō facit vt eccl'a acquirat nouū virū, nec nouum
dotantē. nec ius dotantis auget,in caſu vero nr̄o ſecus,
nam licèt non augeat ius dotātis, peius facit,dat.n.vel
nouū virum, vel nouum dotantem,ſi nouus aggrega-
bitur p̄ronus ex dotatione. ¶ Inſuper augmentū dotis
adhuc dicitur dos, & eadē eſt cā cum dote.Pau.tamen
vult ditationē eſſe cām ſeparatam a dote,ergo mala ſi-
militudo.¶ Tertiū motiuū de c.filijs. 16.q.7.p verbum
ditauit in eo appoſitū,minimè obſtat,quia de neceſſita
te illud verbū ibi capitur pro affluenti dotatione. dixit
enim ibi ꝯſtruxit & ditauit: & de alia ditatione mētio-
nē nō fecit, & dotatio ex neceſſitate requirit̄.ca.nemo.
de ꝯſec.diſt.j. & ſ̄.dictū eſt:ergo ditatio ibi habebit̄ pro
dote exuberante,& ſic ſunt ſublata motiua Pau. & pri-
ma eius cōcl'o remanet euacuata. ¶ Secunda ex dictis
Pau.orit̄ ꝯcl'o, ꝙ ſi aliquis dicat eccleſiā fundando ī ea
altare, vel capellā, ſeu nouā erigendo præbendā in ali-
qua eccleſia,tūc ex ſola ditatione acquiret iuſp. Et hoc
intelligit qn̄ iſte ditans,vel fundans,ſeu donās iuſpa.ibi
reſeruauit, quia aliàs non videamus an hæc concluſio
ſit vera, & dico illā nullo modo procedere, ſi.n.loqui-
mur de fundante, & dotante altare, vel capellā in ali-
qua eccl'a, & tunc nulli dubiū eſt tales acquirere iuſpa.
ex fundatione & dotatione, & ad dotandū tenentur &
cōpelli poterūt,vt diximus ſ̄.in 5.q.prin.in 19.art. & do-
tem competentem dare debent, & proprium rectorē
habebunt,vt diximus in d.5.q.prin.in xi.arti in 7.caſu,
& ideo cenſebitur de illis, vt de alijs eccleſijs rectorem
habentib.& ideo dicendū erit, vt ſupra diximus de ec-
cleſijs ditatis in mēbris ſupra poſitis,in quib.iuſpat.non
cadit vt ſupra dictum eſt,aut altare, vel capella ꝯſtrui-
tur,quia reparatur antiquum & nulli dubium eſt ꝙ nō
requirit dotē, & idem ſi altare, vel capella fiant ad or-
namentū eccleſiæ, vt in Authē. vt nullus fabr.orat.do-
mū.§.j.verſ.ſinaūt nō ſufficiat,& per Abb.in conſ. 106.
caſus ſuper quo.in 2 vol.& in cōſi. 59. quidā dn̄s Iacob.
in 2.vol.& diximus ſ̄.in d.5.q prin.in 20.artic.& in pro-
ximo præceden.arti. in verſic.iſtis ſic diſcuſſis,in 1.& 2.
ampliatione, ergo non pōt dari caſus in iſta ſecūda cō-
cluſione,ꝙ ex ditatione acquiratur iuſpat.& ditatio ſit
cauſa illius acquirendi, niſi conſideremus ditationem
non ꝙ ditatio principaliter veniat ad primum rectorē
illius eccleſiæ, ſed ꝙ habendo plura altaria,vel capellas
cū plurib.beneficiatis, dicatur ditior, ſeu ditata,& hoc
ſiſr non proueniet ex ditatione,ſed ex fundatione,cō-
ſtructione, & dotatione, & ſic ex primis cauſis,& dita-
tio hic largiſſimè ſumitur. ¶ Et q̄ maximè prædea p-
cedunt ſi crearetur noua præbenda, quia ex dotatione
iuſpat.acquireret̄ licèt dicatur eccl'a ditata, quia plures
habebit præbendas,& tn̄ hęc ditatio non erit in vtilita-
tem primi rectoris,ſed ſicut augetur p̄benda,ita & pre-
bendarius,& ſic ditatio erit in habendo plures p̄benda
11 tos.¶ † Bene ſatis miror de eo quod dixit Pau ꝙ ſi ali-
quis fundat,dotet, vel ditet, & ſibi non reſeruat iuſp.il-
lud non habebit. nā hoc eſt falſiſſimū. qa fundās,con-
ſtruēs,& dotās,licèt nihil dixerit,acquiret iuſpat.vt latè
diximus ſ̄.in 2.q prin.in 4.art. reliqua q̄ dicit Pau in ip-
ſa 4.q 2.ciç,ſiſr non procedūt vt ſuo loco dicetur.¶ Et
ſic clare patet, ditationē non eē cām ſufficientē ad in-
ducendū iuſpat. & meritò hic articulus erat mō diſpu-
tādus in hac 6.q.prin c nā cū ſ̄.tractauerimus de illis ve-
ris trib.cauſis ex quib.iuſpa.prouenit.ſ.fundationis,cō-
ſtructionis,& dotationis, adeo ꝙ eccleſia dicitur dedu-
cta in eſſe, operęprecium modo quærimus in hac 6.q.
qualiter iuſp.acquiratur in eccleſia fundata, cōſtructa,
dotata,vel nō ꝯſecrata,vel nō,in quib.includitur dota
tio eccleſiæ non dotatæ,de qua in p̄cedenti art. ditatio
de qua in illo arti.reparatio, reædificatio, redotatio,&
ſimilia de quib.in ſeq.articulis,quæ oīa fiunt poſt eccle-
ſiā ædificatā,& hoc mō p̄dicta procedunt rite,& recte.
¶ Et pro hoc,ꝙ ex ditatione nō acquirat̄ iuſp.niſi ex ve
ra dote,licèt donatio,vel legatū eēt ampliſſimum,pul-
chrè poſuit do.Roc in hoc trac. in verbo, & dotauit,in
6.q.& nos largiſſimè diximus ſupra in ꝓximè p̄cedēti
arti.in verſi.& iō ſecūdo limitat̄ doctrina Inn.vbi eēt lo-
quuti ſuimus de magna donatione facta per Cōſtātinū
eccl'æ Romanæ,quæ vere exiſtebat ſine dote, & p̄ Cō-
ſtantinū fuit valde ditata, & nihilominus Imperatores
nō habent iuſpa.in ea,vide ibi & merito hanc q̄ōnem
nemo tetigit vt dicit Pau. quia eſt ꝯtra oīa dicta in p̄ce-
denti art.& ſi vera eēt deſtrueret totā machinā iuriſpa.

¶ Tertius arti.ſextæ.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Refectione eccleſia diruta an acquiratur iuſpat. per reficientem.*
2 *Seruitutem non recipit quod deſinit eſſe humani iuris.*
3 *Eccleſia patronata dicitur ſerua.*
4 *Iuſpat dicitur ſeruitus.*
5 *Rei ſacra ſeruitus imponi non poteſt.*
6 *Reparans nihil de nouo agit.*
7 *Reficiens non dicitur proprie facere.*
8 *Rectores eccleſiarum tenētur ad reficiendum & readificandum eccleſias ſuas, & nu.24*
9 *Eccleſia refecta eſt eadem cum prima eccleſia.*
10 *Laudabilior ē qui ſubtiliter factū emendat q̄ qui prius inuenit.*
11 *Refectione, ſeu reſtauratione, vel reparatione acquiritur iuſpat. eccleſia omnino deſtructa cum conſenſu tamen epiſcopi, ſecus ſi non eſt omnino deſtructa.*
12 *Nouum opus non poteſt nunciari reficienti ædificium non omnino deſtructum, ſecus ſi eſt omnino deſtructum*
13 *Deſtructo ædificio funditus eccleſia perit iuſpat. ſed ratione conſtructionis, ſecus ratione fundi. & ratione dotationis.*
14 *Eccleſia diruta nō eſt eccleſia ſicut homo mortuus nō dicitur hō.*
15 *Eccleſia totaliter diruta execratur, & indiget noua conſecratione, & num.22.& 23.*
16 *Readificatione acquiritur iuſpat. in eccleſia quando ipſa readificata requirit nouam conſecrationem.*
17 *Readificatio non dicitur noua cauſa acquirendi iuſpat.*
18 *Conſenſus epiſcopi an & quando requiratur in refectione alicuius eccleſia ad hoc vt acquiratur iuſpa. in ea.*
19 *Refectione ad hoc vt acquiratur iuſpatr. per tertium reficientem, an & quando requiratur conſenſus primi patroni.*
20 *Emphyteutica res reuerſa ad eccleſiam p̄ mortē vaſalli, vel emphyteuta ē cōcedēda hæredi ipſius vaſalli, aliàs ſibi fit iniuria.*
21 *Reficiens eccleſiam acquirit iuſpat. etiam quòd non dicat ſe illud facere cauſa acquirendi iuſpa. ſed ſimpliciter.*
25 *Clericus qui fecit expenſas de proprio patrimonio in primo beneficio acceptans ſecundū beneficiū incōpatibile non cogitur dimittere primum niſi prius ſibi ſatisfiat de expenſis in eo factis.*
26 *Hæres clerici qui fecit expenſas in beneficio de patrimonio ſuo poteſt requirere expenſas factas in eo.*
27 *Beneficia in Apulia ſunt valde tenuia.*
28 *Caſus vbi rector cuiuſdā eccl. penitus diruta cuius erāt redditus tenuiſſimi readificauit eā de proprijs facultatibus & ſic acquiſiuit iuſpa. in ea non tanquam rector ſed tanquam perſona priuata, & ſic ipſum iuſpa. potuit tranſire ad hæredes.*

QVia in præcedentibus articulis eſt concluſum,ꝙ
1 poſtq̄ † eccleſia eſt conſecrata,licèt dotetur,non
acquiritur iuſpat. niſi eſſet totaliter indotata,iō
meritò tertio loco quæritur: an ſi eccleſia poſt cōſecra-
tionē eſſet diruta,ex refectione acquirat̄ iuſp.per illam
reficientē. ¶ Et ꝙ non acquiratur,primò facit id quod
eſt cōcluſum per gl in c.piæ mentis 16.q.7. & in hac q.
in j.art. nam ſicut poſt conſecrationē dotans nō acqui-
rit iuſpa.qa eſt ꝯſecrata,ita nec per refectionē,ſeu repa
rationē quæ fit etiā poſt eius cōſecrationē nō debet poſ
ſe iuſpa.acquiri.& ita in terminis voluit Lau.quē refert
& ſequitur gl.in c.3. hoc titu.adducens in argum.l.præ-
tor.§.vicinales.ff.ne quid in loco publi. fiat ea ratione.
2 † quia quod humani iuris eſſe deſinit ſeruitutem nō re-
cipit

cipit l.caueri.ff.cõmn.prædio. tam vrban q̃ ruſti.vnde
cu eccleſia eſſe ſemel libera, quia abſq; ſeruitute cõſe-
3 cta & conſecrata.per refectionem † non poterit effici
ita,cũ eſſe pronatã ſit ſeruitus. c.ſignificauit, cũ ibi not.
de teſti.quã glo. ſequitur ibi Inn.Hoſt.Io.And.Card.&
Abb.ſumma directorij iuris hoc ti.§.4.& frater Ang.ĩ
ſua ſumma in verbo iuſp.§.3.¶ Secundo pro iſta parte
adduco aliã rõnem,quæ ẽt fuit adducta per dictam gl.
c.piæ mentis,vt in 1.artic.huius qõnis ad aliũ effectum
illam adduximus, non.n.negari põt eccleſiã (poſtq̃ eſt
conſecrata) effici ſacrã, vt per totu.de conſec eccle.vel
4 alta †negari ẽt nõ põt iuſpa.eſſe quandã ſeruitutem,d.
c.ſignificauit. ſed ſi per refectionẽ eccleſiæ acquireret
5 iuſpa.†in ea ĩponeret ſeruitus rei ſacræ, & rei ſacrę ſer-
uitus ĩponi nõ põt.l. ſeruitutes.§.vlti.ff.de ſeruitu.ergo
6 dici nõ põt iuſp. in illa acquiri. ¶ Tertio † pro iſta par-
te facit id quod dicit reparãtem aliquid nihil de nouo
agere.c.Iudæi.c. cõſuluit de Iudæis.l.j.§.ſi quis ædificiũ.
ff.de noui oper. nuncia. ſi ergo reficiẽdo nihil de nouo
agitur,& ad hoc ꝙ quis efficiat pron⁹,neceſſe eſt vnum
ex illis trib agere,fundũ dare,ↄſtruere,vel dotare,& ſic
ex toto gl.in d.c.piæ mẽtis,ergo iuſp.non acquiret p re-
ficientẽ, cùm nullum de prædictis de nouo & perfecte
agat.facit ẽt pro p̃dictis gl.in l.j.§.ædificare vltimo.ff.de
mor.infe.† ꝙ reneciẽs non dicit proprie facere, & latè
7 per Bal.Alex.& oẽs in rub.ff.ſol.matr.¶ Quartò p hac
parte adduco, neſcio.n.videre qualiter qõ hui⁹ articu-
li procedere poſſit.†nã nos habemus eccleſiarũ recto-
8 res teneri ad reficiendũ & reędificãdũ eccleſias ex quo
habent carũ redditus.text.eſt rotũdus in c.j.de eccleſijs
ædifi.& in c.quatuor,& ĩ c.cognouimus,& in c.de red-
ditib.12.q.2.& p doc.ĩ dictis locis,vñ ſi ex neceſſitate re-
ctor tenet reficere eccleſiã ruinoſam, & ex quo ex ne-
ceſſitate facit nõ acquirit iuſp.c.cũ ſicut, cũ ibi notatis,
de conſe eccl.vel alta.acquirit.n.iuſpat.qñ illa tria fiunt
ex libera voluntate.c.3.& c.nobis, & per totũ hunc tit.
c.piæ mentis,& quod ibi notat.c.frigẽtius, & c.filijs.16.
q.7.ad quid ergo eſt dubitandũ an reficiens eccleſiã ac-
quirat iuſp.cũ rector id agere teneatur? ¶ † Et pro p̃di
9 ctis facit quod voluit Goff. in ſua ſumma. in verſi.quid
defecerit. vbi vult ꝙ eccleſia refacta ſit eadẽ cũ prima,
jõ ſeruitus ibi imponi nõ põt,vt eſt iuſpa.¶ Cõtra præ-
dicta vr tenere Paul.in hoc trac.in 3.par. in 4.cã.vbi di-
cit reparationẽ eẽ cãm principalẽ acquirẽdi iuſp. vt &
aliæ cãæ,& ſicr reædificationẽ. alleg.Hoſtię. in ſumma
hoc ti.§.ex quib.volentẽ ita acquiri iuſpa. ex reparatio-
ne ſicut ex ædificatione, eo quia ita dr ædificator ille q
reparat,ſicut qui de nouo ædificat.§.j.Authẽ. vt nullus
fabr.orat.domum,& ibi Bar.& hoc idẽ tenet ipſe Pau.
in d.3.par.in 15.q.j.cãæ,ꝙ ſi qs reædificauit, ſeu reſtau-
rauit eccleſiã acquiri iuſp.vt alleg. Hoſt. in tit.de eccl.
ædifi.in fi.facientẽ drĩam inter facere & reficere an ac-
quiratur iuſpa.reſtauranti, an illi qui primo ædificaue-
rat.& in hoc c. ſu ipſum Hoſt.in hoc titu.tenere iuſpa.
acquiri reædificanti.per §.j.ĩ Auth. vt nullus ſabr.orat.
domũ.colla.5.verſ.ſi aũt nõ ſufficiet. vbi vult Impera-
tor aliquẽ poſſe eccleſiã ẽt ſtantẽ vetuſtiſſimã, tñ,& rui
næ periculũ habẽtẽ cũ conſenſu epi reparare, vel reæ-
dificare & ꝙ etiã dicet illius fundator,vel reædificator
& Angelum per illum tex. ibi tenere acquiri iuſpa.reę-
dificanti cũ ipſe dicat reædificator eccleſiæ, & dicit ibi
eſſe tex.clarum iuſpa. acquiri fundatorib. iuxta c.præte
rea,& c.nobis,hoc tit. quaſi velit dicere.ſi reædificator
dr ædificator,multo magis ipſe proprie ædificator. Et
pro hac parte ẽt dicit Pau.facere l.j.§.oĩa.C.de vete.iur.
10 enu. † vbi qui ſubtiliter factũ emendat laudabilior ẽ eo
qui prius ĩuenit. ſic qui reficit rem caſmate ruinoſam,
& ita tenet iuſpat.reficienti acquiri cũ conſenſu tñ epi,
11 & reſpondet ad dictum Goff. vt infra. ¶ † Quid dicẽ-
dum in hac contrarietate? dico verã eẽ primã opinio-
nẽ & illam limitari per gl.in d.c.3.hoc tit.vt concluſio,
q̃ ex ea oritur, ꝙ ex reparatione ſeu reædificatione vel
reſtauratione nõ acquiratur iuſp. procedat cum eccle-
ſia non eſt oĩno deſtructa, nam tunc reficiens non effi-
citur patronus, & ita procedunt allegata pro ipſa ↄclu-
ſione. Sed ſi eccla funditus eet deſtructa, tunc ſi aliquis
vult reædificare de conſenſu tñ epi acquiret iuſpa.quia
perinde eſt ac ſi ab initio eccleſiã conſtruxiſſet, alleg in
argu.tex.in c conſuluit.de iudæ.facit l.vlt.C.de Iudęis.
quã gl.ibi ſequitur Ioa.And.Card.& Abb.& oẽs.& idẽ
Abb.in cõſi.59.quidam dñs Iacob in 2. col.circa med.
ſecundi motiui, in 2.vol. ſequit ẽt id Abb.& Ana.in d.
c.conſuluit Alex.in l.j.§.ſi quis ędificiũ,in verſ pro hoc
etiam facit poſt alios.ff.de noui ope. nun. vbi oẽs con-
12 cludunt.† ꝙ licèt ſi fiat refectio alicuius ædificij nõ poſ
ſit nunciari nouum opus vt eſt ibi tex.tamen ſi ędificiũ
erat in totum dirutũ ſi reædificatur poterit nouũ opus
nunciari. ſequitur ẽt Hoſt. in ſumma huius tit.ſumma
directorij iuris hoc tit.§.4.& frater Ang. in ſua ſumma
in verbo iuſp.§.3. & do.Barth.Cæp.in trac.de ſerui.vr-
ba.prædio.in rub.de refectione.q̃ eſt 59.in ordine 15.q.
& voluerunt oẽs doc.in hac rub.ſuper diffõne iuriſpat.
vt ſupra retulimus in præcedenti arti.in 4.cã poſita per
Pau.acquirendi iuſpa.& ẽt diximus ſ.in j.q.prin.in j.art.
in diffõne iuriſp.dum ſaluauimus Goff.a morſib.Hoſt.
& licèt Inno.in c.3.hoc tit. videatur ſimpliciter tenere
primum dictum, tñ oĩno intelligendus eſt vt ſupra vo-
lunt prædicti doc. voluit etiã hoc do. Feli. latè in c.cum
acceſſiſſent.in pen.col.in verſ. hæc & ſimilia limita.de
ↄſti.vbi plura ſimilia adducit,aliud ſtatui ĩ parua, aliud
verò in magna reparatione, ſeu refectione totali, & ẽt
eſt recurrendum ad Alex.in d.§.ſi quis ędificiũ,de hoc
in l.j.ff. de noui oper. nunc. hoc idẽ voluit Gaietanus in
repet.c.fi.de elec.lib.6.in 21 col.vbi vltra prædicta alle.
Ang.in Auth.vt nullus fabr.orat.domum, ad fi.coll.q.
13 ¶ † Hoc idem tenet Bellẽcinus in d.c.3. quẽ alleg.do.
Roc in hoc trac.in verbo conſtruxit in 8.q. qui cõpro-
bat prædicta per rõnem, quia ẽt ſi talis eccleſia fuiſſet
p tronata deſtructo funditus ædificio iuſp. etiam peri-
ret alleg.Io.And.in d.c.3.hoc tit poſt Tãcre. Goff.Inn.
Phil.& Hoſt.in c.2. de religio.domi. limitantes hoc di-
ctũ verũ eẽ in patrono pp ædificiũ, quia ſublato ædifi-
cio perditur iuſpat.& idẽ in patrono propter fundũ.qa
ſi fundus periret deſinit eẽ pronus,ſecus tñ ſm eos ĩ pa-
trono pp dotem,quia dato ꝙ ædificiũ corruat,vel fun-
dus pereat durat tñ dos, & per ↄñs talis dotator pronus
durat.& hoc dicit eẽ de mente Spec.hoc tit.in fi.& Io.
And.ibidẽ in vltima additio. quo caſu dotãs erit com-
pronus cum reficiẽte, ſi tñ etiam dos perijſſet, pari mõ
dotator perdidiſſet iuſp cad.rõne, & hoc etiã dicit fir-
maſſe do.Card in d.c.3.in 2.& 3.q. & ſatis eſſe de mẽte
Abb.ibidẽ in ver.& in fi gl.quaſi velit do. Roch. & ita
dicere vult ꝙ cũ primi patroni deſinant eẽ patroni ex
totali ruina, meritò reædificator dr nouus ædificator,
& ſic nouus pronus per prædicta.¶ De veritate dicto-
rum relatorum per do. Roch. latè dicemus infra ĩ iſto
& ſequentib. arti. hic tñ adducuntur pro probãda hac
ↄcſone.¶ Et licèt vt ſupra vidiſtis Pau. de Cit.videatur
tenuiſſe abſolutè reædificãti acquiri iuſpa.& ſiſt reſtau-
ranti & reparanti:& ſic ↄtra cõem opi.ſupra primo lo-
co firmatã, tñ in rei veritate in 15.q primæ cãæ.intelli-
git eius dicta iuxta iſtam noſtrã limitationẽ & intelli-
gentiã qñ fieret noua reædificatio ex totali ruina eccle
ſiæ,vt reædificãdo de cõſenſu ordinarij acquirat iuſpa.
& ideo rñdendo ad dictum Goffredi volentis iuſpatro.
nõ acquiri reædificanti illud eẽ verũ,vbi ex ead mã eſ-
ſet in totum eccla refecta,vel qñ in aliqua parte tñ re-
14 ficeret,quia tunc diceret ead. & iõ non acquireretur in
ea iuſp.ſecus ibi tota diruta reficeret, †quia eccleſia di
ruta non eſt eccleſia, ſicut homo mortuus non eſt hõ.
c.Moyſes 32.q.2.c.j. de ſumma Trinita. & fide cath. &
ſic declarat & intelligit dictũ ſuũ,qd videbatur contra-
rũ,prout nos intelligimus noſtrũ, & p ↄñs ipſa dicta cõ
cordant.adducit ẽt pro hoc, nam actio ſemel extincta
amplius non reuiuiſcit.l. qui res.§. aream.ff.de ſolu.de
conſe.diſt.4.c q̃ris.eod.mõ dr deducere ad eẽ naturali-
ter qui reficit, ſicut qui a principio facit, & ſic etiã ipſe
Pau.tenet cum cõmuni opi.¶ Et pro eo quod dicit gl.
requiri

requiri ꝯſenſum epi, ad hoc vt reædificatione acquirat
iuſpat. allegat qđ habeť in Auth. vt nullus fabr. orat. do-
mú. colla. 5. nã queãdmodu a prin. nõ licèt eccleſiã cõ-
ſtruere ſine ꝯſenſu de quo in ꝯſenſu c. nemo de ꝯſe. diſ.
j. nec iuſp. acquiri pōt ſine illo de quo in c. nobis. hoc tit.
Ita nec ex poſtfacto iterũ ædificare, vt acquirat iuſp. qa
reædificãdo id qđ totaliter erat dirutũ, dř de nouo co-
ſtruere, vt ſ. ē dictũ ꝑ d. c. ꝯſuluit. ſequiť do. Car. & Abb.
ſuꝑ glo. d. c. 3. ꝑ quib. facit id qđ dixit Io. And. & poſt cũ
domi. Card. in iſta rub. quos retulim⁹ ſ. in j. q. prin in j.
arti. dũ ſaluauim⁹ diſſõnē do. Goffr. de Trano dicentis
iuſp. ē ius quod acquiriť pro beneficijs ante ꝯſecrationē
eccłæ collatis, nã Hoſti. reprehēdebat eũ, qa ꝑ refectio-
nē iuſpat. acquiriť, & tñ refectio fit poſt ꝯſecrationē, &
ꝑdicti doc. ſaluabãt Goff. ꝙ qñ reædificator eccłæ tota
15 liter reficit dř ante ꝯſecrationē id facere, † nã ex quo
eccła ē totaliter diruta (qa aliter nõ acqreieť iuſp. vt ſ.
diximus.) execrať & indiget noua ꝯſecratiõe, & iõ illã
reædificãdo dř illud beneficiũ eccłæ ꝯferre ante ꝯſecr.
ex quo eſt iterũ ꝯſecranda, & prima ꝯſecratio nõ attē-
diť. alleg. tex. in d. c. de fabrica. de ꝯſe. diſt. j. c. ꝓpoſuit, &
c. ligneis. de ꝯſe. eccl. vel alta. & iõ nimirũ ſi epi ꝯſenſus
16 requirať. ¶ † Et per hoc dicerē vnũ nouũ quod puto ve
riſſimũ, tunc dici eccleſiã penitus dirutã ad hoc vt reę-
dificatione iuſp. acquirať, qñ reædificata requirit nouã
ꝯſecrationem. iuxta tex. in d. c. de fabrica. de ꝯſec. diſt. j.
Et ita vñr oĩno velle dicti doc. cum ſaluant diffinitionē
dicti Goff. & facit pro iſta mea opinione, quod dicit idē
Goff. in ſumma de eccl. ædifi. in fi. vbi ponderat ꝯſecra
tionē ad totalē ruinam, & licèt glo. in d. c, de fabrica fa-
çiat dřiam quando execrať eccła, & qñ altare dicerē tñ
ſufficere quãdo eccleſia execratur ad hoc vt dicatur to
talis ruina, & beneficia dicantur ei collata añ ꝯſe. & ac-
quiratur iuſpat. quia ædificatio & ꝯſecratio eccłæ attē-
ditur circa ꝑdicta, & ſic illius execratio vt iuſp. acquira-
tur, & non execratio altaris, cogitur ſuper iſta, quia no
17 uiter ꝯſiderata. ¶ † Ex quib. clare paręt reædificationē
non eē cãm nouã acquirendi iuſp. vt volebat Pau. & di
ximus in ꝑcedenti arti. ſed ead. cũ cã cõſtructionis. Et
iã idē Pau. in cã ꝯſtructionis. & ſic in j. cã in 15 q tractat
18 hũc arti. ¶ † Et redeundo ad ꝯſenſum epi, declara pri-
mũ pronum poſſe reficere eccleſiã in qua iuſp. hēbat ſi
ne licentia epi, ad finem vt retineat iuſpa. & ſic ſupradi-
cta habent locũ, ꝙ requirať epi conſenſus in tertio reę-
dificante. Ita Dñcus in c. cũ acceſſiſſent. de ꝯſti per gl.
ibi ex qua colligitur, ꝙ actus qui nõ pōt fieri a princ. ſi-
ne licentia ſuperioris, poteſt tñ refici ſi erat deſtructus,
abſq; illius auctoritate. ſequitur ibi do. Fel. in pen. col. in
verſ. glo. ſi no. bene quod ibidē limitat, hoc eſſe verũ, qñ
eccleſia non eſſet funditus deſtructa, vel alias mã peni-
tus abolita, ſed vbi iſta non concurrunt, quia eccła eēt
funditus deſtructa, nõ requireť ꝯſenſus epi. alleg. Hoſti.
in ſumma de eccl. ædifi. in fi. vbi infert, ꝙ in ædificãda
eccła diruta requireť ꝯſenſus epi, ſecus in reficiendo nõ
oĩno dirutam, vt ibi latè per do. Fel. plura ſimilia addu-
centem. ¶ Ego circa hoc diſtinguerem, ꝙ aut eccła eſt
ruinoſa, ſed non in totũ diruta, & tunc ſiue ſit pronus
antiquus, ſiue alter, poterit illam reparare, & reficere
ſine licentia epi pronus vt iuſpat. retineat & ꝯſeruet, ex
traneus verò ſolũ pro aĩa ſua, & dicetur tñ bñfactor,
& rõ eſt, quia ex quo illi benefaciunt & non cenſeť no-
ua eccła, nõ requiriť conſenſus epi per ſupra proximè
dicta. ¶ Aut eccleſia eſt in totũ diruta, & tunc aut non
apparent fundamenta, & oĩa cementa ſunt abſoluta,
adeo ꝙ de nouo ēt atriũ deſignare ædificandũ, & noua
mã deducēda, & tunc ſiue ſit pronus, qui illã reædifica-
re vult, ſiue extraneus, requireť ꝯſenſus epi in extraneo,
ille cõſenſus q requiriť ſm tex. in c. nemo. de ꝯſec. diſ. j.
qa vř nouã eccleſiã fundare, & ēt requiriť conſenſus de
quo in c. nobis. hoc ti. licet vnico ꝯſenſu oĩa expediant,
vt dixim⁹ ſ. in 2. q. prin. in 3. arti. in prono verò requireť
ſolũ ꝯſenſus de quo in c. nemo. qa iam erat approbatus
pronus. ¶ Aut eccła eſt in totũ diruta, & tñ non eſt ne-
ceſſe atriũ deſignare, qa apparent fundamēta, extãt ali-
qua cemēta, & tũc in extraneo requiriť ꝯſenſus de quo
in c. nobis. vt efficiať pronus. in prono vero null⁹ requi
riť ꝯſenſus, & ita pōt procedere dictũ Dñici vbi ſupra,
& ſic in neutro ipſorũ requiriť conſenſus de quo in ca.
nemo. qa ſufficit primus ꝯſenſus datus, cõſtitutio dotis
prius facta, & deſignatio atrij, & affixio primi lapidis.
erit ergo ille nouus ꝯſtructor, ſicut nouus ſuperueniēs
dotator, qui ſolũ indiget ꝯſenſu de quo in d. c. nobis, vt
19 diximus ſ. in 5. q. prin. in 11. art. ¶ † Et tñ aduertendũ ad
vnũ ſingulare dictũ, qđ poſuit Hoſt. in d. c. 3. & illud ibi
refert dom. Card in 2. col. in j. q. hoc ti. æquũ eē ſi extra-
neus vult reædificare eccleſiã penit⁹ dirutã, antequã or
dinarius cõſentiat, prius hoc permittať prono, alleg. in
arg. c. cũ apoſtolicã. de his q̃ fiunt a prælat. & c. potuit de
locato. & c. ad hæc. de offi. Arch. in fi. ¶ Sequitur dom.
Roch. in hoc trac. in verbo conſtruxit, in 8. q. in verſic.
ſed hic ſuboritur, qui dicit antiquũ pronũ ſuper hoc de-
bere moneri per ordinariũ, & ipſum cuilibet extraneo
præferri, & ꝑ hoc dicit facere tex. & quod ibi not. Bar.
& cæteri in l. j. § permittitur. ff de aqua quotid. & æſti. &
cõcludit ipſos doct. ſentire, ꝙ de neceſſitate nõ debeat
præferri antiquus pronus, ſed de æquitate. & hoc ē no
tandũ ¶ Pau. de Cita. in hoc tract. in 3. par. in 2. q. 4. cãæ,
quærit an in reædificatione eccleſiæ requirať, quod pri-
mus fundator adeatur, & debeat ad hoc conſentire, an
eo ſpreto poterit fieri talis reædificatio, & dicit putare
non requiri ꝯſenſus primi proni, eo quia per ruinã to-
talē deſiit eſſe patronus. d. l. qui res. §. arcam. ff. de ſolu.
c. q̃ris, de conſec. diſt. 4. & hoc ſi pronus fuit ex ſola fun-
datione. ſi vero fuit pronus ex dotatione, putat requiri
eius conſenſus, qa non obſtãte ruina remanet ex dote
pronus, iõ non pōt ꝑiudicari ſibi per alterũ reædifican-
tē eo inuito, & alleg. Inno. hoc tenentem in hac rub. &
Abb. in fi. primæ gl. in c. 3. hoc ti. per nota. in c. cũ ſicut,
de conſe. eccl. vel alta. poſtea ſubdit Paul. putare ipſum
pronum non poſſe prohibere volētē reædificare, cũ in
epi ꝯſenſu ſtet talis reædificatio: alleg. d. §. j. in Auth. vt
nullus fabr. orat domũ. coll. 5. & ſic neſcio quid hîc ve-
lit Pau primò. n. dicit reędificari nõ poſſe eccleſiã ꝑ ex-
traneũ inuito prono ex dote. poſtea dicit, illũ nõ poſſe
prohibere reædificãtē. ¶ Et ſic in hoc paſſu habes duas
opi. Primam quam ſequutus eſt Roch. ꝙ ex æquitate ſit
requirēdus primus pronus, antequã admittať extrane⁹
ad reædificandũ. & in hac ꝯcłone non diſtinguitur, an
primus pronus fuerit ex fundatione, ꝯſtructione, vł do
tatione, ſed ſimplr ꝯcluditur ęquũ eſſe requirere primũ
pronũ. ¶ Secunda eſt ꝯcło, ꝙ exiſtente primo prono
ex fundatione, eo inuito nõ admittať extrane⁹ ad reæ-
dificãdũ. ¶ Ego illud dictũ Hoſt. ęquũ eē requirere pri-
mũ pronũ ſummoperè cõmendo, & dico hoc nõ ſolũ
eſſe æquũ, ſed neceſſariò ſeruandũ pro quo adduco in
arg. id quod voluit gl. fi. in c. bonæ, el 2. de poſtula ꝑlato.
Papam iniuriã facere ſucceſſori ſi denegaret ei priuile-
gium quod prædeceſſori conceſſerat. alleg. l. j. §. penul.
ff. de aqua quoti. & æſti. per quē tex. dicit ibi Bar. notabi
20 le verbũ ſolitũ frequenter allegari: † ꝙ ſi res emphyteu
tica reuertiť ad eccleſia per mortē vaſalli, vel emphi-
teutæ ꝑlatus facit iniuriã hæredi ſi petenti nõ facit ſibi
renouationē ſeu cõceſſionē, ſicut habuit defunctus, vñ
dicit hæredē poſſe adire ſuperiorem illius prælati, & il-
lũ cõpelli facere ad concedendum, quod dictũ ſequitur
Abb. in d. c. bonæ, in prin. pen. col. & dicit illud maximè
procedere, ſi vellet extraneo illã rē cõcedere ſequiť idē
Abb. in c. quãto, in vlti. col. in fi. pen. verſi. & ibi do. me⁹
Corſetus in vlti. char. in verſi. quærit hic Abb. an ius, &
do. meus Iaſ. in l. 2. in fi. 6. & in prin. 7. col. C. de iure em-
phi. vnde eodē modo fieret iniuria primo prono, ſi ex-
traneus admitteretur ad reædificãdũ eo reædificare
volēte, & poſſet ſuperiorē adire, vt cõpellat ſibi ꝯtradi-
centē. ¶ Facit ēt pro hac parte quod ſupra dixim⁹ in j.
art. pñtis. q. prin. in 3. limitatione poſt eccleſiã conſecra-
tã non debere admitti extraneus volens dotare nõ re-
quiſito primo fundatore, vt ibi latè. & certe maior rõ ē
in iſto caſu q̃ in illo, nam ille fundauit, & non dotãdo
peccauit

peccauit.iuxta c.nemo.de conſec.diſt.j.& tamẽ adhuc eſt requirendus vt dotet, in caſu aũt noſtro ipſe patronus.vel ſui prædeceſſores fundarunt, cõſtruxeruñt,& dotarunt ipſi, vel eorũ conſocij, ſi poſtmodũ eccła eſt diruta caſinate, vel vetuſtate, quæ eſt eius culpa?nulla certe,ſi ergo hoc eſt ſtatutum in illo caſu, ergo multo fortius in iſto in quo eſt maior rõ. ¶ Adduco ẽt ꝓ hoc viuam rõnem, nulli dubiũ eſt in caſu noſtro,reædificãtẽ dici vere conſtruentẽ, vt ſupra latè diximus, ſed nos hẽmus,ꝙ ſi vnus vult fundare,conſtruere,& dotare eccleſiã eo inuito,alij nõ admittũtur, licèt plures poſſunt effici p̃roni huius eccłę ex diuerſis cauſis,vel ex eadem cã,& qui vult oĩa facere non admittat alios in alijs cauſis,& ſi vnus ſolus vult vnam cãm expedire, alij volentes cum eo concurrere non admittuntur, vt latè diximus ſ̃.in 3.q.prin.in 6.artic.Cùm ergo oĩa,quæ habent locum in conſtruente, & dotante, & fundante,habent etiã locum in reædificante,& redotanre per auctoritates ſupraſcriptas doct. ſaluantium diſtinctionẽ dñi Goſfre.ibi ex beneficijs ante ꝯſec. eccłæ collatis,vt reædificatio dicatur ante ꝯſe.facta reſpectu execrationis,vt diximus in hoc art.ſupra proximè,& redotatio retro trahitur.iuxta c.tanta.qui filij ſint legiti. vt latè ſũr dixim⁹ ſ̃.in j.arti.præſentis q prin. Si igitur in primo fundante non admittiĩ alter ꝯſtruens, vel dotans inuito eo, multo fortius nec aliquis extrane⁹ reædificator admitti debet eo inuito.¶ Et vt clarior ſit hæc mea rõ in eccła totaliter ruinata, pñt ſupereſſe duo primi p̃roni.ſ.ille rõne fundi,& alter rõne dotis.ſi iſti a principio fuiſſent,& alter vellet veniĩ & ꝯſtruere eccleſiã, admitterẽĩ ne illis inuitis?certe nõ. Ita nec in caſu nr̃o reædificator admitti debet qui eſt loco ꝯſtructis, ſuperſtitib.p̃ronis ex fundo, vel ex dote eis inuitis, & reædificare volẽtib.& idẽ vno ipſorũ ſuperſtite ead.rõne,vñ requirẽdi ſunt de neceſſitate. ¶ Finge aliũ caſum, tres ſunt qui volũt eccleſiã de nõ eẽ ad eẽ deducere,dãs fundũ,dotãs,& conſtruens, ſi aliqui volũt ꝯſtruere cũ ꝯſtruente dãdo preciũ,ligna,vel ſimilia,quod fieri põt.vt ſ̃. diximus in 3.q.prin.in 4.art.admitterẽĩ ne inuito volente ꝯſtruere?certe nõ, per ſupradicta eod.mõ nec in caſu nr̃o admitti debet ad reædificandum primo reædificatore volente hoc facere,maximè,q̃a ibi remanent fundamẽta,& cemẽta facta,& prouenĩẽtia ab ipſo primo ꝯſtructore,vel ab alijs,a quib.cãm habet,imo in hoc caſu ẽ maior rõ, nã iſte ꝯſtructor,qui mõ vult reædificare,vel anteceſſores ſui aliàs ꝯſtruxerũt eccleſiã, primus tñ conſtructor nõ ꝯſtruxerat antea, cur igiĩ inuito primo cõſtructore non admittuntur alij ad conſtruendũ?& hoc idem debet obſeruari in volente reædificare,qui ꝯſtructor dicitur,qui etiã aliàs conſtruxit, pro quo facit dictũ Bart.ſ̃. alleg.in d.l.j.§.pen. ff.de aqua quoti.& æſti. ¶ Et ſi diceres, quid ſi nõ apparent fundamẽta, nec ex extant cemẽta?vt in caſu poſito ſupra in verſ.ergo circa hoc dicerẽ,an proximè dicta procedat,adhuc dico ꝙ ſic eum militet illa alia rõ,q̃a aliàs ipſe, vel anteceſſores ſui ędificarunt.iuncta cũ dicto Bart.vbi proximè.arg.§.affinitatis.Inſti.de nup.¶ Et ſi diceres, q̃uo r̃ndebis ad motiuum Pau.fundatũ ſuper l.quid ęs §.areã.ff.de ſolu.& c.q̃ris.de conſe.diſ.4. ꝙ diruta eccła p̃ronus ex ꝯſtructione non dr̃ amplius p̃ronus. Ita & in hoc caſu maximè q̃n non extant fundamẽta, nec cemẽta,r̃ndeo.nam & in caſu dicti Bart. finita eſt emphiteuſis, & ille nõ diciĩ emphiteuta, & nihilominus ſi non fiat ſibi cõceſſio dr̃ iniuriatus & adire põt ſuperiorẽ,vt illum compellat ad concedendũ.ergo eod.mõ, & in caſu nr̃o cũ in vtroq; caſu ſit ead.rõ antiquæ conceſſionis.vñ quicquid dixerint oẽs doc.ſimpliciter, & indiſtincte tenerem,non ex æquitate,ſed de neceſſitate fore requirẽdos primos patronos exiſtentes,& ẽt illũ ex conſtructione qui non vr̃ exiſtere,antequã admittat extraneus ad reædificãdũ eccleſiã & illis inuitis admitti nõ poſſe, quam opinionem meam videtur tenere ĩ terminis & ſimpliciter ſumma directorij iuris hoc titu.in 5.q.vbi ita determinat,nihil dicẽdo de æquitate,ergo de mero iure & Pau.de Cit.in d.3.par.in 15.q j.cãæ allegãdo Io.And.in d.c.3.ſuper gl. j.hoc ti.tenẽte ep̃m anteq̃ p̃ſtat ꝯſenſum reficiẽti debere interrogare antiquũ p̃ronum ſi vellet reficere,& eo volente cæteris illũ p̃fertur, licèt in 2.q.4 cãæ fuerit ſibi ꝯtrarius,vt ſ̃. Et ꝑ proximè dicta plus dicerẽ,ꝙ primus ædificator p̃ferreĩ in reædificãdo alijs ſuperſtitib. p̃ronis,rõne fundi,vel dotis,q̃a ille in cã propria,ſuperſtites verò ex alia cã.arg. de parte ad totum.l.q̃ de toto.ff.de rei vẽ.c.prudentiã.de offi.deleg. & ꝑ ea quæ diximus ſ̃. in 3.q.prin.in 6.arti de vno volẽte explere vnam cãm, ꝙ ad illã non admittantur alij eo inuito, & ꝑ rõnes ꝑximè dictas.cogita,q̃a nouæ & intactæ.& pro eis facit q̃ dicemus in ſeq.artic. q̃n ex eadem mã reædificaĩ ec-
21 cleſia. ¶ † Poſſet etiã circa hunc arti.attentari aliud qđ fuit ꝯcluſum in 1.art pñt s q.prin.in 2.limitatione,nam ſicut ibi ſi eccleſia ẽ indotata, & ab aliquibus dãtur aliqua bona ẽt ad dotẽ ſufficientia dãtes nõ dñr dotatores,niſi dicant expreſſè bona illa cã dotis dediſſe, vt ibi ꝯcluditur.eod.mõ in caſu pñtis art. licèt eccła eẽt penitus diruta,& aliquis eã reædificaret, & nihil diceret ex quo fit poſt conſecrationẽ, ille reædificans nõ acquireret iuſp.vt in ſimili in p̄cedẽti arti. ſuit ꝯcluſum,ſed forte ẽt ille diceĩ benefactor & non ædificator, vt iuſp.acquirat,vt in ſimili voluit Abb.& doct.in d.c 3.hoc ti.& certe hoc dictũ vr̃ ſapere veritatẽ.¶ Tñ duo obſtant,q̃a in extraneo requirẽdus ẽ ꝯſenſus ordinarij pro reædificatione faciẽda, aut ille de quo in c.nemo. de ꝯſe.diſt.j aut ille de quo in c.nobis.hoc ti.. ut vterq; ſub vna p̃ſtatione, vt ĩ hoc art.ſ̃.dixim⁹, & tũc opus ẽ expreſſe dicere ſe velle reædificare, & ꝙ cã reædificationis faciat,& ſic nõ eſt dare caſũ.ꝙ quis reędificet & nõ dicat ſe velle reædificare,vt ẽt in 1.præcedenti artic.oppoſuimus. ¶ Secundo quia ſi nos loquimur de totali ruina eccłę, ꝑut loqui debem⁹,q̃a aliter nõ acquiriĩ iuſpa.idẽ ẽ ac ſi de nouo eccleſiã ꝯſtrueret. ¶ Et iſto caſu duo ſunt ꝯſi-
22 deranda.Primũ † ꝙ ille nõ dr̃ aliquid facere eccłæ cõſecratæ, ſed nõ ꝯſecratæ, nã ex quo eſt totaliter diruta dr̃ eccła execrata vt ſupra ſæpe eſt dictũ, & rõ hoc beneficiũ reædificationis ꝯfertur eccłæ nõ ꝯſecratæ,& ex hoc ſequiĩ hunc nõ eẽ eundẽ caſũ,cũ quo ſupra adducto,q̃a ibi dos daĩ eccłæ cõſecratæ, hic reædificaĩ eccła execrata,& iõ mala illatio, ex diuerſis.n.nõ inferĩ.l.Papin.exuli.ff de mino.¶ Secũdũ ẽ cõſiderãdũ,ꝙ q reędificat eccleſiã penitus dirutã,dr̃ facere nouã eccleſiam. d.c.conſuluit.de iudæ.voluit Goff.de Trano in ſumma tit.de eccl.ædifi.in fi.Bar.& poſt eũ Alex.i l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.in fi.ff.de verb.obl.& diceĩ j.in proximis arti.ſed ſic eſt,ꝙ qui fabricat nouã eccleſiã nõ habet dicere aliquid,ſ.ꝙ illud faciat cã acquirẽdi iuſpat.ſed ipſo iure acquiret; vt eſt tex.in c.ſignificauit.de teſti.& diximus ſ̃.in 2.q prin.in 4.art.ergo eod.mõ q reædificat,cũ dicaĩ nouus ꝯſtructor,non hẽt aliquid dicere,& efficietur nouus p̃ron⁹; & ſicut eſt diuerſum inter fundantẽ, ſeu cõſtruentẽ & ipſum dotantẽ, vt diximus ſ̃.in 1.art. pñtis q in 2.limitatione .ita ẽt debet eẽ diuerſum inter reædificãtẽ qui loco cõſtructoris ſuccedit, & ipſum dotantẽ,& ſic minimè poterit inferri, nec argumẽtari de dotante,& reædificante,per d.l.Papinianus exuli.¶ Reſtat igitur referẽta limitatione gl.d.c.3.ad ꝯtraria formata pro opi.Laurẽ.& ꝙ illa limitationi nõ ſint ꝯtraria, r̃ndere,cum ipſa opinio Lau.ſit cõis, limitata tñ vt ſupra. ¶ Et primò non obſtat primum & ſm̃ motiuũ.l.ꝙ hu-
23 mani iuris deſinit eẽ, & c.† Et ſm̃.l.ꝙ res ſacræ non recipiunt ſeruitutem &c.nã ex quo eccleſia eſt penitus diruta non dr̃ deſiniſſe eẽ humani iuris, nec ſacra,q̃a execrata d.c de ſabrica. de conſec diſt j.ſed anteq̃ eccleſia eẽt ſabricata, ſiquis illã conſtrueret acquireret iuſpa.ergo eod.mõ in caſu nr̃o.¶ Nõ obſtat & tertiũ motiuũ, ꝙ reficiens nõ dr̃ quid noui facere &c. quia hoc procedit in totali reędificatione,ſed in aliquali,vt vult tex. in d.c.conſuluit.& ibi doc.oẽs.& doctor.in d.l.j.§.ſiquis ædificiũ.ff.de noui oper.nũc. limitatio verò nr̃a loquiĩ in totali reædificatione, & ita procedunt dicta Paul.in
24 15.q.j.cauſæ ſupra per me relata. ¶ † Minimè etiam obſtat

obſtat vltimũ, quod adducitur rectorẽ teneri reficere eccſas, &c. p tex in d.c.j. de eccle. ædi. nam rñdet illum tex. procedere, qñ eccleſia habet vnde ſe reædificet, & tunc in veritate procedit, q̃ nõ poterit acquiri p alium inſpa. reædificando, nã rector cõpellet facere, ſed caſus nr̃ loquit in totali reædificatione, q̃ eſt tanta, ut reddit⁹ eccleſiæ non ſufficiant ad eius reparationem, vel q̃ ecclesia nullos hẽt redditus, nam illud quod dr̃ rectorẽ teneri reficere eccleſiã, iuxta tex. in d.c.j. de eccl. ædi. h3 locũ qñ redditus eccleſię ſunt tales, ut de illis poſſit rector viuere, & de remanẽtib. eccleſiã reparare, aliàs nõ teneatur ſe priuare neceſſarijs, & illos ↄuertere i reparationẽ. eccłæ, & tanto magis in reædificationem, tex. quem ita ibi intelligũt Car. Abb. & oẽs, in c. de his. de eccle. ædifi. ſic intelligẽdo & declarãdo tex. ſupra alleg. in c.j. eo. tit. nemo. n. debet ſuis ſtipendijs militare imo põt de bñficio viuere & pr̃imoniũ reſeruare, vt ↄcludunt Abb. & doc. in c. poſtulaſti. i 2. col. i verſ. venio ad fm. de reſcri. & ibi plene p Barba. do. & c. & do. meũ Corſe. & plene et p Abb. poſt Card. in c. eps de pbẽ. & pleniſſime p Abb. 25 in diſpu. incip. Titius clericus. ¶ † Imò intm̃ pdcã procedũt, q̃ ſi beneficiatus, qui in primo beneficio fecit expẽſas de pprio pr̃imonio acceptauit fm incõpatibile, nõ cogit̃ admittere primũ, niſi ſibi ſatiſfiat de expẽſis i illo 26 de pprio factis arg. c. quicũq; 12. q. 2. ¶ † Et ex hoc ẽt colligit̃ & prædicta ↄfirmant, q̃ ſi clericus morit̃ ſine teſtõ põt hrs eı⁹ requirere expẽſas quas ipſe clericus fecit in bñficio de pr̃imonio ſuo, vt plene hoc tractat Abb i c. de multa, in 4. col. de præb. & ſic ↄcludẽdũ. Tex. id c.j. de eccl. ædifi. nõ loqui de totali reædificatiõe, vt nos loquimur, ad quã eſt impoſſe rectorẽ ſolũ teneri, ſine adiutorio aliorũ, cum rarę ſint eccleſiæ, quæ habeãt tot red 27 dit⁹, q̃ ſufficiãt ad victũ rectoris & ad reędificationẽ † & maxime in iſta Apulia, vbi ſunt bñficia valde tenua. ut dicit Do. in c. quãuis, el. j. in 2. col. de præben. lib. 6. & ego ſum bonus teſtis, nõ de auditu, vt loquitur ulij doc. ſed poſſum reddere cãm ſcientiæ, quia vidi, interſui, & audi 28 ui, cum ibi ſim oriundus. ¶ † Hinc in facti ↄtingẽtia cõſului i quodã caſtro Apuliæ nũcupato Terlitii louena cien. Dioec. vbi rector cuiuſdã eccłę S. Catharinę pr̃onę meæ reædificauerat ipſam eccleſiã, q̃ erat penitus diruta, intm̃ q̃ neſciebat verus locus vbi prius fuerat ↄdita, q̃ ex quo redditus eius erãt tenuiſſimi, & de licẽtia dioeceſani eã rector reædificauerat de proprijs facultatibus acquiſiuerit iuſpa. in illa nõ tanq̃ rector, ſed tanq̃ pſona priuata, & ſic poterat trãſire ad hrdes, vt ibi latè qd conſiliũ incipit perge igit̃ & c. quidã Iacobus Barthol. quod conſiliũ eſt ſextũ in ordine conſiliorum meorũ, vnde i propoſito nr̃o ſi eccła nõ hẽt ũn, vt rectori ſufficiat ad victũ, & ad reparandum, nõ poterit ipſe rector reædificare illã, & ideo alter admittet reædificans. Et ſic hẽbit locũ art. noſter. Et non obſt. quartum motiuũ, ut ſupra.

Quartus articulus 6. q. prin. j partis. j. Libri.

1 *Iudicium idem dicitur, licet mutetur iudex populus idẽ dicitur, licet mutatis ſucceſſiue corporibus: eadem nauis, licet ſaepius mutatis tabulis dicatur.*

2 *Res ſemel extincta amplius non reuiuiſcit.*

3 *Eccleſia deſtructa ſi reædificatur patroni primæ eccleſiæ erũt patroni eccleſiæ reædificatæ ratione fundi, & ratione dotis, ſi fundus & dos non perierunt: ratione vero conſtructionis primus patronus non erit patronus, ſed reædificator, & nu. 10.*

4 *Duæ cauſæ concurrentes ad quemlibet effectum, & quælibet ſufficiens ſit, defectus alterius nõ ſufficit ad extinguendũ effectum.*

5 *Dotans eccleſiam ſiue refecerit, vel non, ſiue proteſtetur, vel non cum ipſa reficitur remanet patronus ipſius eccleſiæ, & nu. 7.*

6 *Dotans eccleſiam, ſi eſt deſtructa, eſt requirendus, an velit eam reficere, vt eo nolente alter non admittatur.*

8 *Reædificans erit patronus vnà cum primo patrono ratione conſtructionis ſi in eccleſia remanſiſſent fundamenta lapides & cæmenta, quia tunc ambo erunt patroni.*

9 *Patronus ratione ſoli, conſtructionis, & dotis, eccleſia reædificata remanet poſtea patronus, licet non ratione conſtructionis, ſed ex alijs duabus cauſis.*

11 *Eccleſia reædificata alibi quàm in primo fundo ille fundus remanebit eccleſiæ, & primus patronus nõ erit amplius patronus.*

12 *Tantum de reſtituenda dote dotanti in caſu dirutæ eccleſiæ, non valet, ſimiliter de reſtituendo fundo in caſu prædicto.*

13 *Patronus ratione dotis remanebit patronus, q̃uamuis eccleſia diruta alibi reædificetur.*

14 *Si ignoratur quis ſit patronus rõne fundi, vel conſtructionis, vel dotis, & eccleſia diruta per tertium reædificetur, reædificãs erit patronus vnà cum alijs; nec quilibet erit priuatus iure ſuo.*

15 *Interfectis aliquo ex pluribus ſi ignoratur a quo omnes poſſunt promoueri.*

SVcceſſiue quæro quarto loco, an deſtructa eccleſia ibi, vel alibi reædificata patroni primæ eccleſiæ erunt etiã patroni eccleſiæ reædificatæ, & quid exiſtentib. materia, & cementis primæ, vel non ¶ Iſtã q. in terminis ponit gl. in c. 3. in 3. ſui parte hoc tit. & p parte affirmatiua q̃ ſint pr̃oni ẽt eccłæ reædificatæ primi pa-1 troni, & adducit plura motiua. ¶ † Et primò ad hoc mouet per l. præponebat. ff. de iudi. vbi dr̃ idẽ ẽẽ iudiciũ licẽt mutetur iudex: & idẽ populus, mutatis ſucceſſiuè corporib. & eadẽ nauis ſæpius mutatis tabulis. idẽ & in caſu nr̃o eccleſia reædificata, primi pr̃oni adhuc erunt pr̃oni illius, cũ dicat̃ ead. eccła. ¶ Secundò mouet per l. ſi in area. ff. de vſufruc. vbi ſi in area eius vſuſfructus all cuius eſt, ædificat intra ips quo vſuſfructus petire ſolet, ſublata ſuperficie vſuſfructus reſtituit̃ de iure prætorio, licẽt fuiſſet amiſſus de iure ciuili pp ædificium, cũ vſuſfructus areæ perdat̃ ſi in ea fit ædificiũ. l. repeti. §. fin. ff. quib. modis vſufruc. amitta. idẽ dicendũ in caſu noſtro. Tertiò mouet per l ſeruitutes. §. ſublata. ff. de ſerui. vrb. prædi. vbi ſi ſublatũ eſt ædificiũ, ex quo ſtillicidiũ cadit, ſi ſub ead. ſpecie & qualitate poñ, ſi vtilitas exigit vt idẽ intelligat̃. idẽ & in caſu nr̃o eccła reædificata primi pr̃oni ius antiquum hẽbũt. ¶ Quartò mouet per l. ſi cũ. §. q iniuriarũ. ff. ſi quis cautio, vbi ſicut actio iniuriarũ non dat̃ hr̃di ita nec ſtipulatio de iudicio ſiſti in eadẽ caũ commiſſa. ſic & in caſu nr̃o ex quo eccła reædificata vr̃ ead. cũ prima eccleſia, pr̃oni primæ eccleſiæ etiã erunt pr̃oni eccleſiæ reædificatæ. ¶ Quintò mouet per l. 2. in fi. ſi ex noxa cã aga. vbi ſi ſeruus eſt pñs. & dñs abſẽns & nullus ſeruũ defendat iuſſu prętoris dat̃ pro noxa, ſed cã cognita & dño reſtituto reſtituit̃ ei actoris actio perẽpta, co q̃ dictus ſeruus in ipſius bonis eẽ ceperit. ita & in caſu nr̃o licẽt eccleſia diruta videat̃ amiſſum iuſpa. illa reædificata vr̃ illud ius quod videbat̃ peremptũ reuixiſſe. ¶ Sexto mouet per l. dñs. ff. de uſufru. in prin. ubi ſi legatum eſt prædiũ ei qui h3 vſumfruc. pdij, & legatarius filio de inofficioſo recte agẽti coactus eſt illud reſtituere, ius vſuſfructus integre remanebit, ergo cod. mõ ſi eccleſia eſt diruta licẽt reædificet̃, integrũ remanebit iuſp primis pr̃onis. ¶ † Poſt modũ ipſa gl. tenet partẽ ↄtrariã, p 2 qua adducit̃ q obligatio, ſeu res ſemel extincta amplius nõ reuiuiſcit. l. q res. §. aream ff. de ſolu. c. quæris. de cõſecra. diſ. 4. & iſtam partẽ dicit ipſa gl. eẽ verorẽ ¶ Pro qua adducit̃ tex. in l. q a mi. §. pen ff. quib. modis vſufruc. acqui. vbi ſi nauis fuit per partes refecta dicit rem vſuruct⁹. ſed ſi ex toto fuit deſtructa, & poſtea reſtaurata, licẽt ex eiſdẽ tabulis vſuſfructus extinctus eſt, ad idem. l. inter ſtipulante. §. ſacrã. ff. de verb. obl. & multa alia poſſent adduci ſimilia, quæ hic nõ refero, q eſſet trãſcribere. do. Fel. i c. ſi acceſſiſſẽr in pe. col. de ↄſti. & Alex. in d. §. ſacrã. & i l. j. §. ſi qs ædificiũ. ff. de noui ope. nũc. poſt Bart. & alios, & Ana. poſt Abb. i d. c. ↄſuluit. d Iudæis. ad quos ẽ recurrẽdũ cũ dubitat̃, an & qñ res deſtructa, & refecta dicat̃ ead. ¶ † Et p hæc dicit ibi Io. Cal. vr̃ eẽ rñſũ ad iura ↄtraria. ſ adducta p gl. d. c. 3. hoc tit. q loquunt̃ qñ adhuc 3 remanet mã primæ rei. facit d. l. repc. ff. quib. mod. vſuf. amitta. ¶ Et iſta opi. ſequuntur Goffr. de Trano ↄciuis me⁹ Vincẽ. Phil. Hoſt. Io. Cal Io. And. Car. & Abb. id. c. 3. poſt gl. ibi, & ſũma directorij iuris hoc titu. §. 5. frater Ang. i ſua ſũma i verbo iuſpa. §. 3. q qdẽ Car. poſt al os i d. c. 3. in 3. q. dicit iſtã opinionẽ procedere reſpectu pronatus ſurgentis ex ædificio, vel ex fundatione ſi p - nat̃ q̃ ædificiũ omnino ruerat, vel fundus perierat ſcd i

p̄ronatu ſurgente ex dote, non vr̄ procedere, nec in p̄ro
natu ſurgente ex fundo, q̄n fundus erat, & allegat pal-
legatos doc. & dicit hoc idē oēs alios doc. tenere. ¶ Et
ſubdit φ ēt hoc caſu. ſ. q̄n rōne dotis ꝓcedit, ponēdo φ
ēt dos perijt ſi de nouo alius dotet. quia dotans erit p̄ro
nus, non aūt is qui primò dotauit, per ea q̄ ipſe dixit in
eo. 3. c. ī j. & 2. q. & quę ibi ipſe dixit nos diximus ſuprà in
3. arti. & dicemus infra in 7. arti. Et hoc ēt pulchre vo-
luit do. Roc. in hoc trac ī verbo ꝯſtruxit, in 8. q. in verſi.
ego ēt illā teneo, vbi ꝯcludit φ eccleſia diruta fundo &
dote exiſtētib. primi patroni ex eis erūt patroni ſecūdę,
fundo nō exiſtēte remanebit patron⁹ ille ex dote, dote
ēt nō exiſtēte, nullus ex eis erit patron⁹, cuius dicta retu
lim⁹ ſupra ī 3. proximo arti. in ver. hoc idē tenet Bellēti-
nus. ¶ Do. Abb. vero ī d. c. 3. in 2. col. in verſ. & ī fi. glo. di
cit ſe intelligere opinionē illius gl. procedere vt ſupra di
xit Cardi. licèt eū non alleget, qui tñ ante ipſum hoc di-
xit, & ſubdit pro p̄dictis ſatis bene facere, §. affinitatis.
4 inſti. de nup. vbi patet, † φ ſi duæ cauſę ꝯcurrūt ad quēli
bet effectū & quælibet ca ꝑ ſe ſufficiet, defectus alterius
cāæ tñ nō ſufficit ad extingēdū effectū, vñ hoc eod mō
in caſu nr̄o. quā doc. Abb. refert & ſequit̄ Pau. de Cita. ī.
3. par. ante fi. 15. q. j. cāæ, ꝑ quā dicit poſſe ſaluari Roff.
¶ Tñ idē Pau. in d. 3. par. in j. q. 4. cāæ quærit, an primus
p̄ronus deſinat eē p̄ronus per reædificationē factā ꝑ al
terū, & dicit in hac q. neminē reperiſſe loquentē ſpāſr,
p̄ter Bar. in §. j. ī Auth. vt nullus fabri. orat. domū, colla.
5. incidenter ponendo vnū verbū, allegando notata in
c. ēt de iure patr. & nō eē aliquod c. ī d. tit. quod incipiat
ēt: & forte voluiſſet allegare c. eā te in quo nihil dr̄, & iō
Pau. dicit ſibi videri magis facere gl. ī c. nobis, hoc ti. in
verbo capella. hoc tit. quæ ꝑ quinq; rōnes tenet capellā
non poſſe fieri eccleſiā collegiatā, & narrat oēs quinq;
rōnes poſitas ꝑ illā glo. & ex hoc dicto argumentat̄ ipſe
Pau. eod. mō fore dicēdū de reædificatione, φ non deſi
nat primus eē p̄ronus, dato φ aliquis reædificet, vt dicit
velle d. gl. ī fi. quia tūc ſine iuris ſui proteſtatione tranſi-
ret ius eligēdi ad collegiū, ſic in q. nr̄a trāſiret ius pręſen
tandi ad reædificantē. ¶ Et φ non deſinat primus eē pa
tronus, dicit Pau. facere regulā, id quod noſtrū, ff. de re-
gu. iu. vbi nobis ius acquiſitū nō pōt auferri ſine nr̄a vo
lūtate. cū ergo ex ruina eccleſiæ, niſi poſsit imputari pri
mo p̄rono vr̄ φ non deſinat eē p̄ronus, nec obſtare hēt
dicit ipſe, φ reædificāti de nouo acquirat̄ iuſpa. quia ni
hil impedit cū plurib. iuſpa. acquiri inſolidum poſsit ex
vna, vel diuerſis cauſis, vt ſe remittit ad dicta ꝑ eū ī 4 q.
j. cāæ, & nos diximus late ſupra in quinq; primis arti. ſic
poterit eē & ī hoc caſu, & poſtea adducit plura iura, &
auctoritates circa illū arti. an capella poſsit effici eccle-
ſia collegiata inuito patrono, de qua dicemus latè Deo
duce in 5. lib. in 6. q. prin. in j. art. ¶ Poſtmodū Pau. diſtin
guit in arti. nr̄o, φ aut primus eſt patronus ex fundatio-
ne ſola, vel datione fundi, & tūc acquirit̄ iuſpa. reędificā
ti tñ, aut primus eſt p̄ronus ex fundatione & dotatiōe,
& tūc acquirit̄ iuſpa. ēt reædificāti ſimul cū primo, quia
negare nō poſſumus, quin dos data nō trāſeat cū loco,
qui deniq; remanet religioſus, & trāſit cū onere ſuo, al-
leg. in ſimili Spe. ī tit. de iure patr. in fi. vbi vult. φ ſi mo-
naſteriū aliquod deſolatū vniat̄ alteri monaſterio pri-
mi patroni illius ex ſola fundatione, vel fundi datiōe nō
erit patronus ſecūdi, ſecus ſi eēt patronus ex dotatione,
quia remanebit p̄ronus ī monaſterio in quo debet cele
brare &c. de quo d. Spe. erimus infra dicturi in 5. arti. &
cōcludit Pau. patronū ex dotatione ſolū remanere pa-
tronū, & eo inuito non deſinere eſſe patronū, niſi ꝯſen-
ſerit ī reędificatione ſine iuris ſui reſeruatione, quicqd
dixerit Inno. in hac rub. & hoc dicit tenere ꝑ gl. ī d. c. no
bis, in verbo in capella, hoc tit. ſi reſeruauit, tunc vtriq;
dicit acquiri iuſpa. vni ex dotatione, alteri ex reparatio
ne, vt ꝑ Abb. in d. c. 3. in fi. gl. ꝑ d. §. affinitatis, & ita reſi-
det Pau. ¶ Tu circa hæc dicta Pau. aduerte ad plura. Et
primū φ Batt. noluit allegare nota. in c. ēt. hoc tit quod
cap. non reperitur. nec no. in c. eam te. nec in ca. nobis,
ſed in c. 3. quod incipit quoniā, quia licèt Batt. fuiſſet le-
giſta, imò lumen īuris ciuilis, nō tñ ignorauit canones,
imo vt in eius operib. apparet, cū vult allegare iura ca-
nonica allegat ea quæ ſunt clauis materiæ. ¶ Aduerten-
dū eſt ēt ideo ipſum Pau. dicere non reperiſſe aliquem
tangentē hunc arti. niſi Bar. dicentē vnum verbū, quia
ipſe non viderat gl. d. c. q̄m, prout ipſemet fatetur ante
fi. d. j. q. 4. cāæ, nec alios doctor. ſupra per me allegatos,
& infra allegandos, & ſic non debemus incedere ꝑ mē
dicata ſuffragia illius gl. d. c. nobis, an capella poſſit effi-
ci eccleſia collegiata. ¶ Aduerte ad aliud, φ in diſtin-
ctionē quā facit ipſe Pau. aut primus patronus ē ex ſun-
datione ſola quā intelligit de conſtructione, & dotatio-
ne, vel datione fundi, & in vtroq; caſu vult primum pa
tronū non remanere patronū, quia hoc in patrono ra
tione fundi nō procedit, nā remanebit p̄ronus, vt infra
dicetur. ¶ Aduerte quartò, nā caſus dicti Spec. de duob.
monaſterijs vnitis eſt diuerſus a caſu nr̄o, quia remanēt
ambo monaſteria, & ideo nō pōt ex illo caſu inferri ad
caſū nr̄um vbi ſumus in vna met eccleſia, vt late dicem⁹
5 infra in d. 5. arti. † Aduerte quinto, quia Paul. vult poſt-
quā retulit d. gl. in d. c. nobis, & ēt in fi. ſuę q. φ ſi primus
patronus eſt ex dotatione remanebit p̄ronus cū ędificā
re, ſi ſibi reſeruauit iuſpa. aliàs non admittēdo tertiū ad
reædificādū, niſi fuerit proteſtatus vt ſupra eius dicta re-
tulimus, quæ nō credo vera, nā dotatio, & reædificatio,
quæ eſt loco cōſtructionis ſunt diuerſæ & ſeparatę cau-
ſę, & p̄nt ex vna & diuerſis cauſis effici patronis, vt oēs
volunt in hac rubr. vt ſupra allegauimus, & infra dice-
mus, ſiue ergo dotans reſeruet, vel nō reſeruet ſibi iuſp.
proteſtet̄, vel non proteſtet̄ remanebit adhuc patronus
ratione dotis, & reædificator erit patron⁹ ratione con-
ſtructionis, q̄a reędificando nō tollit ius quęſitum alte-
ri, ex dotatione, ſed acquirit ſibi iuſpa. quod oritur ex
ꝯſtructione, quæ iura ſimul bene ſtare p̄nt, in caſu vero
gl. c. nobis, eſt ſecus, q̄a in capella patronus habebat ius
pręſentādi, ſi illa efficeret̄ collegiata, nō poſſet vlterius
p̄ſentare, quia pręſentatio patroni in eccleſia collegia-
ta non cadit. d. c. nobis, ſed electio collegiatorū, & ideo
patronus debebat ſibi reſeruare ius p̄ſentādi, vel ſe pro
teſtare, &c. quia aliàs perderet illud ius, hic autem reędi
ficans non tollit ius dotantis, ſed ſibi aliud ius acquirit.
6 ¶ † Bene tenetē duo circa hoc dictū. Primum φ omni
no dotās eēt req̄rēdus, an velit ꝯſtruere, ſeu reędificare
vt eo volēte, alter nō admittat̄, vt late diximus ſupra in
proximo præcedenti arti. in verſ. ego illud dictū Hoſt.
7 ¶ † Secundo dicerē, φ hmōi reſeruatio & proteſtatio
eēt facienda per primū cōſtruentē, vel habentē cāmab
eo caſu quo adeſſent aliqua fundamēta, lapides, vel ce-
mēta primi ędificij, quo caſu tenui in dicto proximo p̄-
cedenti arti. in verſ. & vt clarior ſit, eū ſeq. ipſum primū
patronū ex conſtructione fore requirendū, & eo volen
te reædificare, alium non admitti, & proxime firmabo
ip̄m ēt remanere patronū cū reędificante, & ambos eē
patronos ex vna met cā. ſ. conſtructionis, nā tūc admit
tendo reędificantē non reſeruando ſibi ius quod habe
ret vnà cū reędificāte ex fundamentis, lapidib. & cemē
tis, & nō ſe proteſtante, φ illū admittit in ſociū, vt am-
bo ex eadē cauſa ſint patroni, non vt ex illa cā ſolus pa
tronus eēt reędificator, tūc bene ſibi pręiudicaret, quia
ſunt ſub vno & eodē iure, iuxta terminos glo. in verbo
in capella in d. c. nobis, & iſti caſus bene ſunt ſimiles, &
pro eis facit tex. in ca. Pontifices, 7. q. j. ibi. *cum cautela ſtu-
deo, &c.* iuncta gl. de prælato admiſſo ad pōtificalia in
aliqua eccleſia, φ rectores illius debent ſe proteſtare de
non iure pl. ri. & late dicemus ſuo loco infra in ſecūda
parte princ. quando ad præſentandū admittitur nō pa
tronus, φ admittētes debēt ſe proteſtare &c. quia ibi tra
ctatur de eodē iure acquirendo, ſecus eſt in dotantē &
reædificantē acquirentes iura ſeparata, & ad inuicē ſe
nō impediētes, & ſic nō procedit dictum Pauli in hoc.
¶ Do. Roch. quærit de hoc art. clariùs ī verbo cōſtruxit
in fi. 8. q. an ſi eccleſia funditus deſtructa reficiat̄ de ead.
materia, primus patronus remaneat patron⁹ & allegat
d. gl. c. 3. tenentem quòd non, & illam ibi ſequi Cald. &
Abb.

Abb.Io.& And.& cõiter cæteri, maxime do.Car. ibi, ĩ
8 3.q.& ita ipſe ẽt tenet.¶ † Egn circa iſtum art. multũm
dubito, an ꝓcedat ꝯcluſio gl.& doc in d.c.3. volunt.n.
primũ patronum ratione dotis adhuc eẽ patronũ in ec
cleſia reędificata, & eadẽ rõne ĩ pͬono rõne fundi ſi ſup
eod.fundo eccła reædificeť, licèt Pau.in hoc vltimo te-
neat ꝯtrariũ, quia nullã voluit hře ꝯſiderationẽ ad fun-
dũ remanẽtẽ, ſicut ad dotẽ, & iõ male in hoc tñ oẽs alij
9 ꝯcordãt, cũ ſit ead.rõ in vtroq; caſu ¶ † Tota igiť diffi-
cultas ẽ in pͬono rõne ꝯſtructionis tñ.& gl.& oẽs ꝯclu
dunt illũ nõ remanere pͬonum, de quo ego dubito, &
ꝙ eorũ opinio non procedat moueor vna ꝯſideratiõe,
ſuper qua relinquã vos cogitantes, licèt ẽt eã tetigerim
ſupra, in proximo p̃cedenti art. (licèt ad alium effectũ)
in verſ. adduco ẽt ꝓ hoc vnã rõnem, nemo.n. negabit;
nõ ſolum plures effici poſſe pͬonos, qa vnus fundauit,
alter ꝯſtruxit, & terti⁹ dotauit, vt per gl. in c.piæ mentis
16.q.7.& ꝑ doc. in iſta rubri. ſed ẽt plures poſſunt effici
pͬoni ex vna cã, puta qa plures dederunt fundũ, plures
ꝯſtruxerũt, vel plures dotarũt, ſm Abb. ſiſtrin hac rubr.
ante fi. hinc eſt, ꝙ ſi vnus dedit p̃paramenta in ꝯſtructio
ne, & alter opera oẽs erũt pͬoni inſolidũ, ut voluit Ioã.
And.in c.nobis, & ibidẽ Card.in vlti.col.principij ĩ9 q.
hoc tit.& de p̃dictis late diximus ſupra in 3.o. princ. in
5.primis art. hoc ſic ſtãte dicant mihi prædicti doc. ſi ec
cleſia reædificatur, primus patronus, qui illam ædifica-
uit, vel hi q̃ ab eo cãm habuerunt & ſic ſucceſſiui hr̃des
in iſta noua reædificatione, non ne dabit, ſeu dabũt lapi
des cões, ſeu marmoreos, & alia cementa, licèt calx ſit
ꝯſumpta, & ĩdigeat noua calce, ut dixit gl. ĩ l. qui uſufru
ctũ.ff.de vſufru. relata ab Alexan.in d.l. inter ſtipulantẽ
§ ſacram, in 3 col. ſup gl.ff.de verb.obl. poterit etiã eſſe
ꝙ ibi ſit pars lignorũ.& ſic dabit, ſeu dabunt ẽt ligna, &
forſan fundamẽta ſubtus terram, & ordinem ædificij,
nam dimidiũ facti habet qui principiũ fecit, nouus ve-
ro reædificator dabit reliquũ. nonne ſm ꝯcluſionẽ, ſeu
ꝯcluſiones, quã vel quas ſupra adduximus, & ipſe anti-
quus pͬonus ratione lapidũ fundamẽtorũ forſan ligna
minũ, & aliorum cemẽtorum, remanebit patronus, &
nouus reædificator rõne reliquarũ expẽſarum iuſp.ac
quiret, & erunt inſimul pͬoni ex iſta cã ꝯſtructionis? cer
te ſic. Sicut in ſimili p̃dicti doc. dicũt, ꝙ ex quo remanet
fund⁹, erit pͬon⁹ rõne fundi remanẽtis.& ex quo rema
net dos, rõne dotis remanẽtis, ita hic ex quo remanet
pars illorũ ex quib. fuit eccła ꝯſtructa, & ex quib. nunc
fiet noua ꝯſtructio, facta noua ꝯſtructione remanebit
pͬon⁹ per ſupradicta. ¶ Nec obſt. id qđ ſupra eſt dictũ de
naui, ꝙ eſt noua nauis, & non eadẽ, ita & eccleſia reædi
ficata eſt alia eccleſia &c. nã ſi hoc eẽt, ita nec pͬoni rõ-
ne fundi vel dotis remanẽtis eẽnt pͬoni, quia noua ec-
cła, & ipſi etant pͬoni antique, ſed eſt dicẽdũ hoc nõ at
tendi ad acquiſitionẽ iuriſp. an ſit ead. vel diuerſa eccła;
ſed attẽdiť quis ꝯtulerit ad illam fundandã, conſtruen-
dam, vel dotãdam, ſed quia primus pͬonus propter fun
damenta, lapides, & cemẽta prædicta in reædificatiõe
contulit, ſicut primus pͬonus, rõne fundi dr̃ ꝯtuliſſe fun
dũ remanẽtem, & pͬonus rõne dotis, ita & ipſe rõne ce
mentorũ remanentiũ erit pͬonus facta reædificatione
cũ ſupplẽtib. ad illa, ut ẽt latè diximus ſupra in proximo
p̃cedenti art. in verſ. & vt clarior ſit, cũ ſeqnẽ. ¶ Iſta con
ſideratio plane ꝓcedit, niſi dicať ꝙ gl. & doc. loquũtur
qñ ita diruta eſt eccleſia, ꝙ nihil remanet ad nouũ ædifi
cium congruens, nam tunc primus pͬonus rõne con-
ſtructionis non remanebit pͬonus cũ reędificante, cogi
ta ſup hoc, quia ſi bene aduertať ꝓcedit, vt ſimiliter di-
ximus in p̃cedẽti art. in verſ. & ſi diceres quid ſi. ¶ Et iõ
ꝯclude male dicere gl. in d.c.3. iuncto principio qõnis
per eã formatæ cum fine, nam in principio format qõ-
nẽ qñ eccleſia eſt reædificata de ead. materia, an prim⁹
pͬonus erit patronus. & in fi. concludit ꝙ nõ, nam ut ſu
pra patet male ꝯcludit ſi ex eadem materia eſt reædifi-
cata, niſi dicamus ut ſ. diximus ꝙ non ex ead. materia,
ſed de alia facta ẽ reædificatio, & hoc eẽ ꝯtra formã qõ-
10 nis gl. iõ ſiſr male, ꝑpẽa cogita. ¶ † Aduerte tñ ꝙ ſi vn⁹

eẽt q̃ ꝯſtruxiſſet, fundaſſet, vel dotaſſet ecclam, quæ ĩ to
tũ deſtrueret, tunc licèt non remanente patronus ex cõ
ſtructione, remanebit tñ ex fundi collatione, & dotatio
ne, ut ſupra per dictum Abb. in d.c.3. in 2. col. in verſ. &
in fi. gl. poſt Cardi ibi vt ſupra retulimus in verſ. & illã
opinionem, ſed ſi fuerunt duo, vel tres ædificantes fun
dãtes, & dotantes, tunc licèt remaneat fundus vel dos,
non tamen remanebit pͬonus ille qui erat rõne ꝯſtru-
ctionis, ſed illi qui dederunt fundum, vel dotem, quia in
eo ſtantibus aliis, qui fundũ & dotem dederunt non mi
litat rõ Card. & Abb. nec §. affinitatis, quia qlibet eorũ
11 eſt de per ſe pͬonus, ut ſæpe ſupra diximus. ¶ † Conſide
ra ẽt id, quod dictũ eſt ſupra patronũ rõne fundi rema-
nere pͬonũ, procedere, quando eccleſia eſt reædificata
in eodẽ fundo, ſecus ſi in alio, quia tũc nõ primus pͬo-
nus ſed q̃ nouũ fundũ dedit erit pͬonus rõne fundi, ita
in terminis determinat do. Card. pulchrè in iſta rub. in
fi.6.q.prin.3. col. & ſumma directorij iuris licèt Cardi.
non alleg. hoc tit. §.6. qui plus dicunt ꝙ nõ ſolũ ille pri-
mus ñ erit pͬon⁹, imò nec fundũ recuperabit. ꝑ tex. in c.
q̃cũq; & ſeq.6.q.3.& ꝑ tex ĩ c. nouit.10.q.j. ut ibi late per
eos. Seqtur p̃dcã d. Roc. ĩ hoc trac. ĩ verbo ecclam fun-
dauit, ĩ 3.q ¶ Pro hoc facit id qđ dixit Pau. de Cita. ĩ hoc
trac. ĩ 3. par in 12.q.2. cãæ, in 8. priuil dotis dotẽ eccleſię
ſemꝑ debere apud eã remanere, per reg. ſemel de regu.
12 iur. in 6. † & ſic nõ valere pactũ de dote reſtituenda do-
tanti in caſu eccleſiæ dirutæ, vt etiã nos ſupra retulimus
ĩ 5.q.prin. in 8.art. ĩ 8. priu ĩ verſ. vlteri⁹ dicit Pau. ꝙ ſi &
ſequẽti. quanto minus non debet poſſe reſtitui nec fun
13 dus in hoc caſu vbi nec hoc pactum interuenit. ¶ † Cir
ca hanc materiam adde ẽt ꝙ patronus rõne dotis rema
nebit patronus eccleſia diruta quam iis alibi reædifica-
reť & illi cõferreť dos primæ eccleſiæ adhuc remane-
bit pͬonus, ita in terminis do. Cardi. in hac rubr. in fi 6.
q. in prin 3. col. & ſumma directorij iuris hoc tit. §.6. Et
hoc tenuit do. Roc. in hoc trac. in verbo, & dotauit, in
14 19.q.& in verbo eccleſiam fundauit. in 3.q. ¶ † Vnũ tñ
non obmittã in calce huius art. pro illius complemẽto,
ꝙ ſi exſtant pͬoni eccleſiæ dirutæ, & ignoratur quis ip-
ſorũ ſit patronus rõne cõſtructionis, quis rõne fundi, &
quis rõne dotis ſi aliquis reædificat eccleſiã erit pͬonus
cũ eis rõne cõſtructionis, ſeu reædificationis, & nullus
ipſorũ antiquorũ patronorum dicetur priuatus iurepa.
quia ignorať quis erat patronus rõne cõſtructionis ne
puniať ille qui forſan non ꝯſtruxit. Incertitudo.n. facit
oẽs a pœna liberos, gl. in l. item mella in §. ſi plures. ff. ad
leg. Aquil. & per do. Goffre. de Trano in sũma de homi
cidio in vlti. col. hinc dicit gl. ĩ verbo triticũ in c. nolite,
15 11.q.3. † ꝙ ſi tres interfecerũt vnũ, & dubitať a quo ip-
ſorũ fuerit interfectus oẽs poſſint ꝓmoueri, & voluit
pulchrè Goffre. in ſumma de homici. in vlti. col in fin.
verſ. qđ ſi plures. Bal. & oẽs in d. l. item mella. §. ſi plures
& ĩ l. huic ſcripturæ. ff. ad leg. Aquil. & Alex. cõſ. 15. viſo
ꝓceſſu inquiſitiõis, in j vol. & Fel. remiſſiue in c. capitu
lũ, in prin. pen. col. pe releri. & do. me. Corſe in c. prudẽ
tiã in j. reſpõ. de offi. deleg. & c. dilecti. de excep. in fin.

Quintus articulus 6.q.prin.j partis.j.Libri.

1 *Patronus monaſterij diſſoluti uniti alteri monaſterio non erit patronus illius monaſterij cui facta unio, niſi in caſu ubi ſecundũ monaſterium cui fuit facta vnio erat indotatum, quia nunc patronus ratione dotis erit patronus etiam ſecundi monaſterij, & nume. 2.*

2 *Patronus ratione dotis erit patronus eccleſia diruta etiam alibi readificata.*

QVæro Quintò, aliquis eſt pͬonus in aliquo mo-
naſterio, quod quia deſolatũ eſt vniť alteri mo-
naſterio, iuxta tex. in c. 2. de reli. do vtrũ patro-
nus primi erit ẽt pͬonus ſecundi monaſterij cui facta ẽ
vnio. ¶ Iſtam q. ponit in terminis Spec in tit de iurepa.
qui tñ det diſtinguendo, ꝙ aut ille fuit pͬonus primi ex
ꝯſtructione, vel p̃ſtationi loci, & nõ erit pͬonus in ſcđo
monaſterio: aut ex dotatiõe & tũc vr̃ res cũ onere ſuo

trãſire, & ſic cũ primo p̃rono, & ſic erit p̃ronus ẽt ſcd̃i.
1 ¶ † Poſtea mutat ſententiã, & dicit ꝙ nunquam erit pa-
tronus ſcd̃i, ſed ſolum primi in quo presbyter ſemper
debet celebrare. 16.q.j.c. tẽporis, & ſubdit nõ eſſe mirũ
ſi ſit præiudicium p̃rono quia ibi nõ eſt prælatus ꝑpter
neceſſitatẽ. idem eſſet, ipſe ſi occuparet̃ ab inimicis ſm
Vincen. ut ibi per eũ Io. And. per oĩa tenet p̃dcã in d.c.
2. de reli. do. in nouella, ꝓut ipſemet refert in ſuis addi.
ad Spe. ibi in vlt. addi. Et Card. ſequit̃ in c.3. ĩ 3. col. ĩ 4.q.
hoc tit. & alleg. Vincẽ. in d.c.2. de relig. domi qui dicit
hoc ibi ꝓbari voluit ẽt idem Card in d.c.2. in fi. 6. nota.
refert & ſequit̃ p̃dicta do. Roch. in hoc tract. ĩ uerbo ho
norificũ, in fi. 3.q. & Pau. de Cita. ſimiliter in hoc trac. ĩ
3. par. in j q.4. cãæ, ut in p̃cedenti arti. retulimus, & am-
bo hũc paſſum nõ diſcutiũt, ſed lento paſſu pertrãſeunt
¶ Ego cõprobo hãc opi. neſcio.n. videre quare dubitet̃
vtrũ patronus primi ſit p̃ronus ſecundi. nam iuſpa. acq
rit̃ ex vna de illis trib. ſ. ſoli collatione, cõſtructione, &
dotatione, gl. ord. in c. piæ mentis. 16.q.7. & miles ſupra
eſt dictũ, p̃ronus ergo primi monaſterij n̄ põt dici, ꝙ ſo
lũ dederit, nec ꝯſtruxerit ſm monaſteriũ, poſſet tñ di-
ci ꝙ dederit dotem, quia dos primi accedit vſib. ſecũdi
ut d.c.2. de reli. do. eſto hoc eẽ, iſtud ſit poſt ꝯſecrationẽ
ſecũdi, ſit ẽt dotẽ habenti, & non ſit principaliter vt do
tet̃, quia dotatũ erat, nec ꝯſenſus diœceſani interuenit
vt primus fiat p̃ronus ſecũdi. ſed tñ ſit vnio ab habẽte
p̃tãtẽ, & poſtremo nõ dant̃ illa bona, ſeu dos primi ab
ipſo p̃rono, ſed ab vniẽte ſit vnio, & tamẽ prædicta oĩa
requirunt̃ ad hoc ut quis acquirat iuſpa. ex dotatione ĩ
eccl'a ꝯſecrata, & conſenſus diœceſani debet eẽ priuile
giatiuus, & ideo tanto magis exprimendus, vt diximus
ſ. in j. art. p̃ntis q. prin. dũ tractauim⁹ de quarto cõſenſu
qũo ergo poterit dubitari, an ſit patronus ſecundi mo-
naſterij cũ nulla ſubſit cã? remanebit ergo ſolũ p̃ronus
primi, ut per p̃dictos docto. concludit̃ ¶ Nec obſt. id qđ
dr̃ dotẽ tranſire cum onere ſuo, & ſic cum eod. patro-
no, quia onus non eſt ipſi doti annexum, ſed illi eccle-
ſiæ propter dotẽ ei collatam, nam ex datione dotis ec-
cleſia ſit ſerua & patronata ut in c. nobis, hoc tit. & ĩ c.
quicũq;. el. 2. 16.q 7. vnde bene eccl'a trãſibit cũ onere ſuo
ſ. p̃ronata in vnione, & primus p̃ronus erit ẽt p̃ronus pri
mi monaſterij non obſtante vnione quia non cenſet̃ il-
2 li Papa præiudicaſſe. arg. d.c.2. de relig. domi. ¶ † Attẽta
rẽ tñ vnũ, ꝙ ſi primũ monaſteriũ eſt dirutum, iuxta ter-
minos quæſtionis formatæ, & ſecundum eẽt omnino
ſine dote, vel quia nunq̃ fuit datũ, vel quia dotatũ, ſed in
totũ dotem amiſit, vt in inferiorib. arti. dicet̃, ſi fiat iſta
vnio primi diruti cũ ſecũdo totaliter indotato, ex quo
iſta vnio eſt loco dationis p̃ronus primi erit ẽt patron⁹
ſecundi. Et ad hoc adduco id quod diximus ſupra in ꝓ
ximo præcedenti art. verſus fi. in verſ. circa hanc mate
3 riã. † ꝙ ſi dos eccl'æ dirutæ dat̃ eccl'æ, quę alibi reædifica
tur, remanebit tñ p̃ronus ẽt illius eccleſiæ, alibi reædifi-
catæ, ut dixit Card. in iſta rub. in fi. 6.q. in prin. 3. colũ. &
ſumma directorij iuris, hoc tit. §.6. eod. mõ erit in caſu
nr̃o, qñ monaſteriũ dirutũ vnà cũ dote vnit̃ alteri nõ re
ædificãdo, ſed iã ædificato, & ſine dote exiſtẽti cũ con-
ſenſu tñ ordinarij, quia in iſto caſu nõ requirunt̃ alia ſ. ad
ducta, cogita, quia ꝓcedũt, & in hoc caſu poſſet ſaluari
prima opinio Spe. vbi ſ. quã ſequit̃ Paul. de Cita. in hoc
trac. in 3. par. in j. q.4. cãæ in 2. col. qui ẽt hoc mõ ſaluari
põt. ¶ Adde ẽt vnũ quod expreſſe dicit do. Roc. in hoc
trac in verbo honorificũ in 3.q. ante fi. 3. col. in verſ. itẽ
quia dixi ſ. vbi tenet dictum Spec. procedere, ẽt ſi vnio
fiat cum conſenſu primi patroni, quod eſt notandum.

¶ Sextus articulus 6.q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Redotãs eccleſiã depauperatã, an & quãdo acq̃rat iuſpa in eã.*
2 *Redotans eccleſiam depauperatam in totum acquirit iuſpatr. in ea & primus patronus in ea nihil habebit, ſecus ſi in totum nõ eſt depauperata, quia nunc redotans dicitur benefactor.*
3 *Redotans eccleſiam depauperatam non in totum volente primo patrono, & de conſenſu epiſcopi efficitur compatronus cum primo.*

EX p̃dictis Tertiò loco dubitari contingit, an quod
1 dictũ eſt ſupra in ꝓximis p̃cedentib. arti. † hẽat lo-
cũ in redotante eccleſiam depauperatam. ſ. q̃ do-
tem habuerat & amiſit. Et Hoſt. in c. nobis, hoc titu. di-
cit ꝙ ſi eccl'a ẽ depauperata, & aliquis de diœceſani cõ-
ſenſu eã dotat acquirit iuſpa. alleg. c. quicunq; 16.q.7. &
Io. Cald. relatus a dño Car. uero in d.c.3. in 2. col. in j.q.
vr̃ tenere ꝯtrariũ, nã cum ibi Cardi. referat Vincẽ. in c.
ſignificaſti hoc tit. dicẽtẽ, ꝙ ſiquis ꝯſtruxerit eccleſiã, &
eã fecit ꝯſecrari alius dotãdo illam non acquirit iuſpa.
ſubdit poſtea Car. illud ꝓcedere ſm Io. Cal. ſi eccl'a ab
initio fuit dotata, & poſtea depauperata, ſecus ſi nunq̃
dotata, ꝑ ea quæ ſupra diximus in rubr. in 6.q. quaſi ve-
lit Card. Io. Cald. intellexerit Vincen. eẽ loquutũ dotan
tem poſt ꝯſecrationẽ nõ acquirere p̃ronatũ, qñ eccleſia
fuit dotata & depauperata, non verò qñ nullã habuit
dotẽ, quia ſi ita intelligeret̃ eẽt ꝯtra illud qđ fuerat di-
ctũ per ipſum Cald. in d. rubr. in 6.q. ſ. ꝙ qui dotat eccle
ſiã ꝯſecratã, quæ nullã vnq̃ habuit dotẽ acquirat iupat.
ſm opi. Inno. ut diximus ſ. in j. art. præſentis q. & ſic cõ-
tra Hoſt. ¶ Card. vero ibidẽ cũ principaliter quærit de
iſto artic. nr̃o in d.c.3. in 2. col. in 2.q. refert Hoſt. & po-
ſtea ſubdit meli⁹ eẽ dicere vt ſ. in q. proxima dixit. ſ. ꝙ
ſm Io. Cald. nõ acquirat̃ iuſpa. illud verò qđ dixit Hoſt.
acquiri iuſpa. procedit qñ eccleſia nunquã fuit dotata,
& ſic in terminis primi art. huius q. aliàs dicit ipſe ſecus.
¶ Eſt tñ aduertendum, ꝙ ipſemet Card. in d.c.j. in d.j.
q relatis Vincẽ. & Cald. dixerat illud qđ dixit Ioã. Cald.
de eccleſia depauperata procedere qñ non ex toto eſt
depauperata; ſed ſi ex toto eſſet depauperata, quia tota
dos eſſet perempta, tunc de nouo dotans fiat p̃ronus, ſi
cut is qui oĩno deſtructã eccleſiã refecit, vt eſt conclu-
ſum ſ. in 3. proximo præcedẽti art. ¶ Vnde coniũctis di
ctis do. Car. in j. & 2.q. vr̃ facere dr̃iam inter eccleſiã do
tatã, & depauperatã, non tñ in totum, & eccleſiam do-
tatã & depauperatam in totum, ut primo caſu proce-
dat opinio Io. Cald. ſ. ꝙ iuſpa. non acquirat̃. ſecundo ve
ro caſu opinio Hoſt. ſcilicet ꝙ acquiratur argumen. ad
hoc eius quod dictum fuit in d. tertio art. de eccleſia di-
ruta, ſed nõ in totum, quòd reficiens nõ acquirat iuſpa.
ſed ſi in totum eſt diruta, reædificans acquiret iuſpa. &
iſto caſu vltimo eſt idem ac ſi nũquã fuiſſet dotata ſm
qđ fuit concluſum ſupra in iſta q. in j. art. & aliquid in 3.
¶ Et intellige prædicta interueniente cõſenſu epiſcopi
in hac noua dotatione, ut ſupra dixit Hoſt. aliàs nullo
mõ acquirit̃. Do. Roch. in hoc trac. in verbo ꝯſtruxit. in
8.q. in vltimis verbis alleg. do. Card. in c.3. in 3.q. volen-
tẽ, ꝙ ſicut in eccleſia funditus deſtructa ſi reficiat̃ prim⁹
patronus, nõ erit p̃ronus, ut late diximus ſupra in 4. art.
idẽ eẽ quãdo dos periſſet, q̃a de nouo dotãs erit p̃ronus
non aũt ille qui primo dotauit, & hoc idem dicit firma
re ibidem in j. & 2.q. Et ſic aperte loquit̃ quando in to-
tum dos periit, & de nouo dotatur: idẽ vult ipſe Roch.
in verbo & dotauit, in 2.q. in verſ. & idẽ do. Card. allẽ-
gantem do. Card. in d.c.3. ꝯcludentem qđ dictũ eſt de
eccleſia reædificata, idem eẽ quãdo eccleſia ſemel fuiſ-
ſet dotata, & dos periiſſet in totum, quia de nouo dotãs
efficeretur patronus per ſimile gl. ibi dicentis in eccle-
ſia funditus deſtructa ex noua reędificatione acquiri iu-
ſpa. reędificanti, & ſic facit dr̃iam ſi in totum amiſit do
tem vel non, ut ſupra. ¶ Reperi etiam ipſum do. Roch.
in d. verbo, & dotauit in 3. q. principaliter de hoc artic.
quærentem. ſ. quid ſi dos eccleſiæ eſſet depaupetata, nõ
tñ in totum perempta ſi aliquis ſuppleret dotẽ ipſam,
an efficeretur p̃ronus. Et dicit ꝯcludendũ ꝙ nõ, per di-
cta Card. vbi ſupra poſt Io. Cald. In ꝯtrariũ tamẽ alleg.
Hoſt. vbi ſupra, & Abb. in cõſ. ſuo 28. in cauſa commu-
nitatis, in 2. volu. dicentem conſerentem aliquid eccle
ſiæ minus dotatæ acquirere iuſpat. ¶ Poſtea ipſe Roch.
dicit magis ſibi placere opini. Io Calderi. & Cardi. ubi
ſupra, quam comprobat, quia aliud eſt dotare, aliud
ſupplere dotem. ſicut aliud eſt ædificare, aliud reficere
cap. conſuluit. de Iudæis. cum ſimilibus ibi per doc. ad-
ductis, & per Mod in rubr. ff. ſolu. matrimo. ¶ Non ob
ſtat.

ſtat dicit ipſe modo auctoritas Abb. ſupra relata, qa ſic
fundat̃ ſuper actoritate Io. And. in c. j. hoc tit. vbi loqui-
tur in alio caſu. ſ. qñ concorditer plures ſimul dotarent
quia tũc omnes eſſent patroni, prout etiam dicit Abb.
ſuper hac rubr. & nos diximus ſupra in 3. q. prin. in 5. ar
tic. ſed qñ vnus iam dotauit, & eſt effectus p̃ronus, ſi po-
ſtea dos ipſa depauperetur, & alter ſuppleat ꝙ efficiatur
p̃ronus primo p̃rono inuito id nõ dicit Io. And. ¶ Fate-
tur tñ do. Roch. ꝙ quando p̃ronus primus conſentiret
ſuppletioni dotis, & vellet ſupplẽtem hr̃e in compatro-
num id facere poſſet conſentiente epiſcopo, & mouet̃
quia etiã ſine aliqua ſuppletione dotis poſſet ille prim⁹
patronus alteri donarę iuſpa. vel eum facere cõpatro-
num conſentiente epĩ c. illud, & c. quod autem hoc tit.
ergo multo ſortius poteſt eum admittere in compatro
num ſi ſuppleat dotem depauperatam, ut ſupra, & ita
reſidet ibi do. Roch. ¶ Pro cuius conſideratione magis
ſtringit id qđ diximus ſupra in 4. q prin. in 10. arti. ꝙ pa-
tronus põt cõicare cũ altero iuſpa. quod habet ẽt ꝙ ille
nihil dederit, magis hic, aliquid dat, quia ſupplet dotem
2 depauperatam. ¶ † Ex omnib. prædictis concluditur, ꝙ
eccleſia depauperata in totũ, quia in totũ dotem amiſit
redotans acquirit in ea iuſpa. & primus p̃ronus nihil in
ea habebit, ut etiã voluit Roch. in uerbo cõſtruxit, in 8.
q. in verſ. ego etiã illũ teneo, quem retulimus ſupra ĩ 3.
art. ĩ verſ. hoc idem tenet Bellen. & in 4. art. in verſic. &
ſubdit ꝙ etiã, & ita ꝓcedat opinio Hoſt. aut eccleſia eſt
depauperata, ſed non in totũ, & tunc ſupplens in dote
non acquiret iuſpa quia dicet̃ potius bene factor, iuxta
no. in c 3 hoc tit. & hoc caſu procedat opinio Cald. &
3 Card. † ſi uero eccleſia eẽt depauperata, & nõ in totum,
& volẽte primo p̃rono ex dote admittere aliũ ad ſup-
plendũ dotem depauperatam de conſenſu epiſcopi effi
ciet̃ cõpatronus eius. Et vltra do. Roch. dico facere rõ-
nem do. Abb in d. cõſ. 28. de plurib. inſimul dotantib.
ſm Io. And. in c. j. hoc tit. nam nulli dubium eſt eccl̃am
inſufficienter dotatam eẽ ac ſi dotata non fuiſſet, per ea
quæ latè diximus ſupra in 5. q. prin. in 13 art. & ex hoc ſe
quitur, ꝙ dote amiſſa licèt non in totum dicet̃ eccleſia
non dotata, ſicut eccleſia diruta, quamuis ibidẽ ſint lapi
des, & cementa antiqua, tunc ſi nullũ dubium eſt hmõi
tres cãs fundationis ꝯſtructionis, & dotationis eẽ æqua
liter ſufficientes ad inducendum iuſp. gl. in c. piæ men-
tis 16. q. 7. & doct. oẽs in hac rubr. quod ergo diſponitur
de vno, intelligitur diſpoſitũ de alio. ſicut ergo cõcluſi-
mus ſupra in 3. & 4. art. reædificantem reputari cõſtru-
ctorem, ita & redotantẽ reputari dotantẽ. Et ſicut in ſu-
pra allegatis duob. art. cõcluſimus primum patronum
ex conſtructione ratione lapidũ, & cemẽtorũ remane-
re patronũ cum reædificante, reſeruato tamẽ ſibi iure
pa. & cũ proteſtatione ꝙ non cauſa renunciãdi illud, vt
diximus ſ̃. in 4. arti. in verſ. aduerte quinto eodem mõ ĩ
patrono antiquo ex dote ſi uoluerit cõpatronum ſup-
plentẽ dotem depauperatã ambo erũt patroni, & hæc
dicta do. Roch. quando fit ex volũtate primi patroni fa
cit pro ꝯſiderationib. quas feci in d. verſi. aduerte quin-
to. ¶ Et ex his concluditur, ꝙ ſi eccleſia in totũ erat de-
pauperata primis patronus ratione dotis non erit p̃ro-
nus cum redotante. ſi vero non erat in totũ depaupera
ta volente primo patrono cũ conſenſu epiſcopi ipſe &
ſupplens dotẽ erunt patroni. ¶ Sed tu ſubtiliter ꝯſide-
ra ſi poſſet attentari vnũ ex proxima mea conſideratio
ne, nã vt vides omnes volunt opinio. Cald. & Card quę
eſt, ꝙ ſi in totũ eccleſia non eſt depauperata redotanti
nõ acquirat̃ iuſpa. ſed remanebit primus, q primã dotẽ
dedit, procedere etiã ſm eã primus patronus ex dote re
manebit patronus, ego dicerem ipſum non remanere
patronum, nã cũ ex depauperatiõe eccleſia remaneat
inſufficienter dotata, & id eſt ad inſtar eccleſiæ dirutę,
ſicut p̃ronus ex conſtructione eccleſiæ dirutæ nõ ſit pa
tronus, licèt ibi eſſent fundamẽta lapides, & cemẽta, eo
dem mõ iſte patronus primus ex dote non erit patro-
nus ſi nõ inuenerit ſupplentẽ, vel ipſe ſuppleuerit, ſicut
ipſe patronus ex conſtructione ſi nõ reędificauerit, vel
inuenerit reædificantem, cogita quia credo procedere
cum id ſit eccleſiam nõ eſſe dotatam, & inſufficienter
dotatam, vt ſupra diximus.

¶ Septimus articulus 6. q. prin. j. partis. j Libri.

1 *Diſpoſita in fundatore, conſtructore, & dotatore, circa ordina-*
rij conſenſum, & quòd non admittatur alius inuitus, & quòd
poſſunt effici plures patroni ex diuerſis & ex vna cauſa, & ꝙ
incipiens ædificare, vel polliceans teneatur complere, & quòd
quis compellatur dotare, & quòd nihil dicẽs acquirit iuſpa. om
nia iſta habebunt locum in nouo fundatore reædificante & do-
tante, & nu. 2. 3. 4. 5. 6.

EX prædictis omnibus quæro, an & reædificator,
vel dotator eccleſiæ, ſeu dans nouum fundum
pro eccleſia reædificanda. quia j. eccle. erat diru
ta, depauperata, & fundus ex alluuione ſuffocatus cen-
ſeatur verus ædificator, verus dotator, & verus funda
tor, & omnia diſpoſita in retroſcriptis qõnib princi-
palib. in earum art. de fundatore, cõſtructore, & dotan
te hẽant locũ ẽt ĩ eis, ac ſi a prin. deduxiſſent eccl̃am de
nõ eẽ ad eẽ. ¶ Et lʒ deciſio huius art ſatis appareat ex di
ctis ſ̃. ĩ 3. 4. 5. & 6. art. in quib. hr̃ reædificãtẽ, & redotãtẽ,
& nouũ fundũ dãtẽ acquirere iuſpa. vt voluit ẽt Hoſtiẽ.
in sũma huius ti. in §. ex quib. ut latè dixim⁹ in d. 3. arti.
in verſ. ꝯtra p̃dicta vr̃. cũ ſeq. verſ ex hãc ꝯcſone ad mul
1 ta poſſumus ĩferre. ¶ † Et primò, ꝙ ſicut in noua funda-
tiõe, ꝯſtructiõe, & dotatione requirit̃ ordinarij conſen-
ſus, iuxta tex. ĩ c. nobis, hoc ti. ita & in reædificatione &
dotatione fundi ut diximus ſ̃. in d. 3. art. in verſ. & ꝓ eo,
& qđ dicit gl. & in verſ. & redeũdo ad ꝯſenſum qñ ꝑ ex
traneũ p̃dcã expediunt̃, & in redotãte idẽ vt diximus ĩ
2 ꝓximo p̃cedenti art. ¶ † Infert̃ ſcđo, ꝙ ſicut fundãs, vel
ꝯſtruẽs eccl̃am ſi vult oĩa expedire nõ admittetur alter
eo inuito, ut diximus ſ̃ in 3. q prin. in 6. art. & ſi eccleſia
reperitur indotata, quia a prin. ita fuit nõ admittit̃ ex-
traneus ad dotandũ, ſi pri⁹ nõ requirant̃ primi p̃roni ut
latè dixim⁹ ſ̃. ĩ j. art. p̃ntis q. in 3. limit. eod mõ nõ admit-
tit̃ extraneus ad reædificãdũ de nouo fundũ dandũ, vel
redotãdũ, niſi pri⁹ requirant̃ primi p̃roni, vt latè dixim⁹
3 ſ̃. in 3. art. p̃ntis q. in verſ ẽ tñ aduertendũ. ¶ † Infert̃ ter-
tiò, ꝙ ſicut a prin ex qualibet ipſarũ cauſarũ fundatio-
nis, ꝯſtructiõis, vel dotatiõis, vel ex vnaquaq; ipſarũ, plu
res p̃nt effici p̃roni, & oẽs erũt p̃roni in ſolidũ, ut dixim⁹
late ſ̃. in 3. q. prin. in 5. primis art. & ſicut ꝓcedit̃ quo ad
maioritatẽ, vel minoritatẽ vocis, ut diximus in d. 3. q.
princ. in 8. art eod. mõ ſi plures reficerẽt, redotarẽt, vel
darẽt fundũ de nouo, vel plures ex qualibet ipſarũ cau-
ſarũ fecerint, oẽs erũt p̃roni ĩ ſolidũ Ita tenet Hoſt. hoc
ti. §. quaſr. verſ. qd ſi plures vbi ẽt vult. eccl̃am magis a-
ſtringi pl⁹ expouẽti & ĩ ſolidũ sũt p̃roni. Ita voluit etiam
Pau. ĩ 3 par. ĩ 15. q. j. cãæ allegã. Abb. ĩ rub hoc ti. & addu
cit rõnẽ, qa q reficit ita dr̃. fundare, ſicut q de nouo fun
dat. arg. l. j §. oĩa C. de veteri iure enucleã. ſed plures fun
dãtes acquirũt iuſpa eod. mõ, & plures reficientes &c.
4 ¶ † Infert̃ quartò, ꝙ ſicut incipiẽs ꝯſtruere eccl̃am, ca-
pellã vel altare, nõ põt pęnitere, ſed cõpellit̃ ꝑficere, vt
late dixim⁹ ſ̃. in 4. q. prin. in 2. art. eo. mõ incipiẽs repara
re eccl̃am nõ poterit deſiſtere, ſed cõpellet̃ ꝑficere repa
rationẽ ĩceptã ꝑ ordinariũ loci ꝑ tex. in Auth. de eccl.
ti. in §. ſiquis autẽ voluerit fabricare, colla. 9. Ita Pau. de
Cita. in hoc tracta. in 18. q. j. cauſæ. de quo diximus latè ĩ
5 d. ſecũdo art. ¶ † Infertur quintò, ꝙ ſicut fundator, & cõ
ſtructor tenentur eccleſiam omnino dotare ſi non ha-
bet dotẽ, & poſſint ad hoc compelli, ut diximus ſupra
in 5. q. prin. in 8. art. idem dici deberet in reædificante,
vel de nouo fundũ dante vt teneantur dotare, & ad id
teneantur, tamen tex. in §. primo in Auth. ut nullus fa-
bri. orat. domum probat quòd non, & per illum tex-
tum ita tenent Ioan de Ana. & Bologn. in conſil. 24.
incip. primo videtur, cum additione Bologni. ſequitur
p̃dicta Roch. in hoc tracta in verbo conſtruxit, in fina.
verbis 4. quæſtio. vbi dicit ad hunc art. facere ea quæ ip
ſe dicit infra in d. verbo conſtruxit in 8 quæſt. ubi diſpu
tat, an ſi quis reficiat. vel reparat eccleſiam efficiat̃ pa-
tronus, & concludit aut eccleſia erat in totum diruta

aut nõ in totũ, ut primo caſu efficiaĩ p̃ronus ſecũdo ve-
ro caſu non ex quib. apparet do. Roch. velle cũ ĩ referẽ-
te relatum ſit, q̃ qñ ſit reædificatio totalis teneaĩ reædi
ficator dotare eccleſiã, qñ vero nõ ſit totalis reædifica-
tio, ſed in partẽ, tunc non teneaĩ dotare cum non acq-
rat iuſpa. ¶ Tu aduerte, q̃ intelligẽdo do. Roch. vt ꝓxi
me diximus bñ ꝓcederet eius dictum, cum re uera tex.
in d. §. j. in Auth. ut nullus fabri. orat. domum. non lo-
quiĩ de totali reædificatione, ut ibi in §. ſin autẽ nõ ſuffi
ciat, colla. 5. vbi dicit Imperator, q̃ ſiquis vult nomina
ri ędificator ſacræ domus & nõ habet tñ q̃ poſſit dota
re ad ſufficiẽtiã ædificet in aliqua eccl'a iam constructa
illã, vel reficiẽdo tanquam ruinoſam pp vetuſtatẽ, vel il
lã ampliando, tãquam paruam conſtitutam, ſeu illã or
dinãdo, tanq̃ ĩordinatã ſm deſiderium illorũ, qui in ea
ſunt deputati, tunc iſte vocabiĩ ædificator ſacræ domꝰ,
& nihil de ſuo ſup expẽdere cogeĩ & dotare nõ tenebi
tur, vt ẽt iſta verba retulimus s̃. in 5. q. prin. in 19. arti. in
verſ 3. adduciĩ ꝓ iſta parte, & ſic nõ loquiĩ in eccl'a ĩ to-
tũ diruta, q̃a æquiparaĩ primæ cõſtructioni eius reædifi
catio, ſed cũ eccleſia in parte repataĩ, ampliaĩ, vel ordi
naĩ, quo caſu re vera non cadit dos, ut in d. tex. hĩ, & in
hoc caſu loquiĩ cõſi. Io. de Ana. ſupra alleg. cũ ſubſcri-
ptione Bolognini, q̃a ſi loquereĩ in capella male loque
reĩ ut late diximus ſupra ĩ d. 19. art. p totum, poſtea hoc
mõ ſaluãdo d. cõſ. Io. de Ana. ibidẽ ĩ verſ. verũ do. Roc.
limitat. ¶ Et plus dico, q̃ ſi bene aduertaĩ nec cõſ. Ana.
cũ ſubſcriptione Bologni. ꝓbat id ad qđ illud allegauit
do. Roch. ſ. q̃ reædificator non teneaĩ ad dotẽ, quia ipſe
Ana. & Bologni. loquunĩ in ædificãte capellã, ut nõ te-
neaĩ ad dotẽ, & moueĩ per d. §. j. in verſ. ſin autẽ. in Auth.
vt nullus fabri. orat. domũ, & iñ eorũ opinio dãnaĩ, ni
ſi ſaluareĩ in capella facta ꝓ ampliatione eccleſiæ, ut di
ximus in d. 19. art. & ſic nec ipſi doc. loquuti fuerũt in re
ædificante eccleſiã totaliter & penitus dirutam, quo ca
ſu ego concluderẽ idẽ qđ in primo ædificatore. ſ. q̃ te-
neaĩ dotare. ¶ Et moueor hoc potiſſimo fundamẽto,
nã iõ primus conſtructor, & fundator eccl'æ cogiĩ illã
dotare. q̃a opprobrium eẽt, eẽ eccl'am ſine ſeruitio diui
no, & ĩ defectu fundatoris, & cõſtructoris cogiĩ ꝯſecra-
tor ut ſatis nota. in c. cũ ſicut. de cõſe. eccle. vel alta. & la
tiſſime diximus ſupra in 5. q. prin. in 18. art. ſed qñ eccle-
ſia reperiĩ in totũ diruta ẽt q̃ eẽt ſine dote, quia nõ ma-
net in eſſe deducta nõ ẽ curãdũ, q̃ in ea nõ celebrenĩ di
uina officia, q̃ celebrarenĩ ex dote, q̃a ſi bñ dotẽ hẽret,
ſtãte ruina nõ poſsẽt in ea ipſa diuina officia celebrari,
tãto magis ergo dote non exiſtẽte, & eccleſia in totũ di
ruta nõ haberet locũ illud opprobiũ s̃. allega. de quo in
ca. nemo de cõſe. diſ. j. & ceſſat temeritas. de qua ĩ c. pla
cuit j. q. 2. ſi vero reædificaĩ hẽbũt locũ oĩa p̃dicta, ſicut
qñ eccleſia fuit de nouo cõſtructa, iõ reædificãs tenebiĩ
redotare, ſicut primus cõſtructor dotare, & ſicut tenet
6 hæc 5. illatio ſupra formata. ¶ † Inferĩ ſexto, q̃ ſicut dãs
fundũ, ſeu conſtruẽs nihil dicẽs adhuc acquirit iuſpa. vt
no. ĩ c. ſignificauit. de teſti. Et diximus latè ſupra in 2. q.
prin. in 4. art. & ibidẽ de dotãte eo. mõ reædificãs eccle
ſiam, licèt nihil dicat de iurepa. acquiret illud, ut diximꝰ
ſupra in 3. art. p̃ñtis q. in verſ. poſſet ẽt circa hũc arti. &
qđ de redotãte faciũt, q̃ diximus ſupra in j. art. in 2. limi
tatione & ſupra in 6. art. ¶ Et cõcludendo hĩ facies ge-
neralẽ illationẽ, q̃ oĩa diſpoſita & cõcluſa in p̃ñtib. q̃õ-
nib. & illarũ art. circa fundãtẽ, & cõſtruẽtẽ, & dotantẽ,
habebũt ẽt locũ ĩ dãte de nouo fundũ, reædificãte, & re
dotãte eccleſiã penitus dirutã, & in totum indotatã, &
depauperatam. per dicta ſupra in 3. 4. 5. & 6. artic.

¶ Octauus articulus 6. q. prin. j partis. j. Libri.

1 Patronus non poteſt præſentare prælatum in eccleſia collegiata.

*2 Erigens præbendam, vel dignitatem, vel beneficium in abſtra-
ctione eccleſia fundata, conſtructa, dotata, & etiam conſecrata
& illam præbendam dotans acquirit iuſpatronus, & hoc pro-
cedit cum conſenſu ordinarij, & quando mutatur ſtatus eccle-
ſia requiritur etiam conſenſus capituli, & nume. 3. & quarto*

QVæro Octauò pro cõplemento huius 6. q. prin. ĩ
qua tractaĩ de modis acquirendi iuſpat poſt ec-
cleſiam cõſtructã & conſecratã, pone q̃ quis in
aliqua eccleſia erigat vnã p̃bendã ſeu aſſignet dotẽ ꝓ
vna p̃benda cũ ꝯſenſu epĩ diſponẽdo q̃ ad cũ ſpectet p-
ſentatio ad illã p̃bẽdã, an erit p̃ronus. Iſtã q. format do.
Roch. in hoc tract. in verbo, & dotauit, in vlti. q. Et di-
cit primò videri dicẽdũ q̃ nõ, quia hoc caſu non cõue-
nit diffõ iuriſpa. in princi. ſui operis. & per doctores in
hac rub. Et nos late diximus ſupra in j. q. prin. in j. artic.
oportet. n. vt ibi dĩ ad hoc q̃ quis efficiaĩ p̃ronus, q̃ fun
det, cõſtruat, vel dotet eccleſiã, vel capellã, vel ſi vnus
vult ſolus dotare, reperianĩ alij, vel alius, qui fundat, &
ꝯſtruat, præſupponiĩ ergo q̃ ex ſola dotatione, quæ cõ-
tingit in caſu propoſito nõ acquiraĩ iuſpa. ¶ Secũdò di-
cit hoc videri probari, quia iſta eẽt quædã immutatio
ſtatus eccleſiæ. ſ. q̃ vnus præſentareĩ p laicũ vbi canoni
ci alij eligunĩ, vel recipiuntur, iuxta not. per gl. in verbo
receperunt in c. cũ M. Ferrarienſis. ſed iſta immutatio
nõ põt fieri p epũm ſine ꝯſenſu capituli, ut inquit Inn. ĩ
c. cũ ꝯſuetudinis de cõſuetudine. volũt docto. maxime
Abb. & Mod. in c. cũ oẽs, & in c. cũ acceſſiſſent. de ꝯſtit.
¶ Poſtea dicit do. Roch. ſup hoc caſu ſe fuiſſe ĩterroga-
tũ à quodã nobili ciuitatis Papiæ, & reſpõdiſſe ſibi, q̃ ſi
aliquis erigeret dictam præbendã & ꝯſtrueret dictam
dotẽ cũ ꝯſenſu epĩ, & capituli illius eccleſiæ, in qua intẽ
dit p̃bẽdã erigere, efficereĩ p̃ronus, & mouiſſe ſe p deci
ſionẽ Inn. & Io. And. q̃ ibi ſequunĩ alij in c. nobis, hoc ti
1 tu. q̃ vult, † q̃ licèt in eccleſia collegiata p̃ronus nõ poſ-
ſit præſentare prælatum, quia ille eligit, vt ibi not. tñ be
ne poterit p̃ſentare ad præbẽdas. arg. c. ſi. de ꝯceſ. pręb.
& cap. dilectus. l' vltimo, de præbend. & idẽ dicit voluiſ
ſe Abb. poſt Hoſt. in cap. ſuggeſtum. hoc tit. & clarus in
conſ. 57. incip. ex infraſcriptis, in vlt. col. in 5. vol. decidẽ
tem iſtum caſum dicẽtem nõnullas præbendas fuiſſe
dotatas de bonis quorundam ꝯſulũ, & iõ ad eos ſpecta
re præſentationem canonicorum ibidem inſtituẽdorũ
& hãc ꝯcluſionẽ cõiter teneri ſm Io. de Imol. in d. c. ſi.
in vlt not. & remittit ſe ad ea, quæ dixit in eod. tracta. in
verbo in eccl'a, in 2. q. ¶ Et hoc tenẽdo dicit ipſe nõ ob-
ſtare ꝯtraria, & primũ ſolã dotationẽ nõ facere quem
patronũ, quia illud eẽt verum vbi dotareĩ eccleſia, vel
capella ꝯſtruenda, quia niſi ꝯſtrueretĩ per ipſum dotãtẽ
vel aliũ ſola dotatio nihil operareĩ ex quo eccleſia nõ
deducereĩ de nõ eẽ ad eſſe, ſed vbi eccl'a eſt fundata, &
erecta, ex creatiõe dotatiõe cuiuſcũq; bñficij acquiritur
iuſp. ſm Abb. in d. ꝯſ. 57. & hoc ſatis eẽ de mẽte doct. ſu
per declaratiõe dictæ diffõni adducit ẽt q̃a militat hoc
caſu rõ, quare ſit ꝯceſſũ iuſp. laicis, de qua per docto. in
c. 3. & in c. cũ dilectum. poſt gl. hoc tit. ¶ Subdit etiam
non obſtare, q̃ p̃dicti doct nõ requirãt ꝯſenſum cano-
nicorũ, & Capituli in tali creatione, q̃a reſpõdet ipſe q̃
vbi quis fundaret, erigeret, & dotaret eccleſiã collegia-
tã, tunc præſentaret ad oẽs præbendas, nec in tali crea-
tione, & fundatione requirereĩ conſenſus canonicorũ,
q̃ nundũ eẽnt creati ſed vbi iã eccleſia eſt fundata, & ca
nonici creati, & Capitulũ creatũ, credit procedere qđ
dixit p no per Inno. in d. c. cũ cõſuetudinis, & in locis
præallegatis, & ita reſidet do. Roch. vbi ſupra in hoc pũ
cto. ¶ Tu conſidera. q̃ intentus noſter in hoc art. nõ eſt
diſputare, an in eccleſia collegiata p̃ronus, qui non po-
teſt præſentare rectorẽ cum ille eligatur a collegiatis
poſſit præſentari ad præbendas & beneficia, q̃a de hoc
artic. ſatis dicemus infra Deo duce in j. parte 2 lib. in 5.
q. prin. in 3. arti. vbi latè de hoc, & iam ſunt ibi poſita ſu-
praſcripta dicta, & alia ad materiam, & tetigimus ali-
quid ad aliũ effectum ſupra in prima quæſtio. princip.
in j. art. in verſ. poſtea ipſe domi. Roch. & in verſ. venio
ad quartum. Intentus autem noſter eſt in hoc artic. di-
ſcutere vnum ex quo reperitur eccleſia fundata, con-
ſtructa, & dotata, & cõſecrata, an poſſit ibi p aliquẽ eri-
gi aliqua præbenda, vel beneficiũ in extractu. & erigẽs
habere in illis iuſpat. & ius p̃ſentandi, & re uera hic eſt
titu. quæſtio, domi. Roch. ſupra relatus, & rationes du-
bitandi

bitandi ſunt plures. Prima, quia hic nõ fundauit nec cõ
ſtruxit eccleſiã, quõ ergo efficietur patronus illius tan-
to magis, quia erant dotata quo caſu non admittiĩ alter
dotans, ut diximus ſupra in j. p̃cedenti arti. ¶ Secunda
rõ dubitandi eſt, quia non poteſt laicus maxime nõ pa
tronus, ſed extraneus immutare ſtatũ eccleſiæ. & p̃ben
dis non creatis aliã creare præbẽdam, nec põt dare ius
canoniæ cũ ſit ſp̃uale c. meſſana. c. ſacro ſancta de elect.
& plures aliæ rõnes adduci poſſent. ¶ Iura, & auctorita
tes adductæ per do. Roch. per q̃, & quas conatus eſt ꝓba
re patronũ poſſe præſentare ad præbẽdas eccleſiæ col-
legiatæ loquunĩ qñ p̃ron⁹ ipſe fundauit, cõſtruxit, & do
tauit aliquã eccleſiam collegiatam, in qua licèt non ha-
beat ius eligendi rectorẽ. per d. c. nobis, poterit tamen
p̃ſentare ad p̃bẽdas. talis. n. dotano p̃bẽdarũ facta fuit a
prin. & non poſt eccleſiã fundatã, ut in caſu nr̃o. Et ipſe
met do. Roch. fateĩ, & ſic nõ militat rõ prima, ꝙ eccl'a
fundata, & dotata non admittit aliã dotẽ, in caſu vero
2 nr̃o bene militat, ut ſupra dictũ eſt. † ſed hoc non obſtã
te dicẽdũ eſt ẽt in caſu nr̃o poſſe erigi iſtas præbẽdas &
beneficia, & acquiri ex ipſa ſola dotatione iuſpa. in eis,
quãuis eccl'a ſit fundata, & dotata, quia dñt beneficia de
per ſe ſtantia ad quæ dos ipſa refert ex qua ſola acquiri
põt iuſpa. ut latè diximus ſupra in 5. q. prin. in 15. art. vbi
tractauimus, an ex ſola dotatione acquiratur iuſpat. li-
cèt ſemper Roch. voluerit oĩa ipſa tria fundatio, ꝯſtru
ctio, & dotatio, copulatiuè, & non alternatiuè requiri ĩ
acquiſitione iuriſpa. cuius opinio. reprobauimus ſupra
in j. q. prin. in j. art. & latius in 3. q. prin. in j arti. & ꝯcluſi-
mus in d. 15. arti. poſſe dari noua dos ẽt altari dotato ꝓ
alio beneficio in abſtractu, quanto magis in eccleſia, &
hoc idem concluſimus ſupra in 5. q. prin. in 7. caſu, & in
præſenti q. prin in verſ. ſecũda ex dictis Pau. Et diximus
s. in j. art. in j. amplia. in verſ. tu ꝯſidera, cum ſeq. & in 2.
amplia. in verſ. tu circa dicta Abb. & ſic non ex allegat.
per Roch. quę loquunĩ in alio caſu, ſed ex dictis in locis
ſupra allegatis concludẽdũ eſt prædictas præbẽdas poſ-
ſe erigi, de conſenſu tamẽ ordinarij, & rectoris illius ec
cleſiæ ut latè fuimus loquuti in d. 5. q. prin. in 15. articu.
3 ¶ † Bene verũ eſt, ꝙ ex dictis in eſſatis locis nõ eſt reſpõ-
ſum ad illam rõnem dubitãdi, ꝙ ex erectione ipſius prę
bẽdæ immutar. ĩ ſtat⁹ eccleſiæ, ꝙ ſi vellẽ m⁹ dicere ꝙ ere
xerit canoniã, tãto magis eẽt dubitabile, pro euitanda
hac rõne do. Roch. dedit remediũ vt adhibeaĩ ẽt ꝯſen-
ſus capituli, & certe non immerito ſi vellet creari p̃ben
da noua, vel dignitas noua, quia hoc fieri nõ poſſet ſine
conſenſu etiã capituli, ſi bene epiſcopus hoc facere vel-
let, vt late ꝑ do. Fel. & alios Mod. in c. cũ oẽs, & in c. cũ
acceſſiſſent, de ꝯſtitu. vbi oẽs quãto magis ſi illa erectio
dignitatis ſeu p̃bendę fieret ꝑ ſimplicẽ laicũ qui nõ põt
immutare ſtatũ eccl'æ dẽt interuenire ꝯſenſus illius ca
pituli, ſed ſi eſſet p̃benda vel beneficiũ de ꝑ ſe nil habẽs
cõe cũ ipſo collegio ſufficeret ꝯſenſus ordinarij cũ di-
4 ſtinctione de qua in d. 15. art. ¶ † Et ſic ẽt ꝯcludimus in
eccl'a dotata & ꝯſecrata poſſe erigi nouas p̃bẽdas & no
ua beneficia ĩ abſtractu quãuis videaĩ noua dotatio, &
ex ipſa dotatiõe iuſp. acquiri, de ꝯſenſu m̃ ordinarij, reli
qua faciẽtia adhũc art. vide. ĩ. in j. part. 2. lib. in 5. q. prin.
in 3. art Et ꝑ hoc ſit expedita hæc 6. prin. q. de modis ac
quirendi iuſp. ẽt poſt eccleſiam fundatã. ¶ Ex oĩbus ſu-
praſcriptis in hac 6. q. princ. & eius art. fiat cõcluſio, ꝙ
eccl'a fundata, ꝯſtructa, & dotata, poſt fundationẽ, ꝯſtru
ctionẽ, ſeu ẽt poſt cõſecrationẽ, nõ põt acquiri ĩ illa iuſ-
pa. q̃a cũ ſit libera nõ põt recipere ſeruitutes. Ita ꝯcluſi-
mus ſupra in j. art. ¶ Amplia iſtã ꝯcluſionẽ intm̃ proce-
dere, ꝙ ſi eccl'a fundata & dotata per aliquẽ ipſa eccle-
ſia ditareĩ ex magna donatione ſeu legato ditãs illã nõ
acquiret in ea iuſpa. ꝑ ea quę diximus, ſupra in ſecundo
art. ¶ Extende hanc ampliationẽ intantũ procedere ꝙ
non erant ſex cauſæ acquirendi iuſpa. vt voluit Pau. in
ſuo trac. i 3. par. quarũ vna eſt ditatio, ſed tm̃ tres fundã-
tio, cõſtructio, & dotatio, ut diximus in d. 2. art. in verſi.
tu aduerte, cũ ſequẽtibus. ¶ Extende ſecũdò hanc am-
pliationẽ ꝙ ẽt ſi ditatio fieret de ꝯſẽſu primi p̃roni, & ẽt

ordinarij, eccleſia ꝯſecrata, vel non, ditans nõ acquiret
iuſpa. vt diximus in d. 2. art. ĩ verſ. veniamus mõ. cũ ſeq.
¶ Reſtringe hanc ampliationẽ, ꝙ ex ditatione nõ acq-
raĩ iuſpa. procedere niſi vocaremus ditationẽ, nouã cõ
ſtructionẽ, & dotationem capellę, altaris dotationẽ, ali
cuius beneficij, uel p̃bendæ in abſtractu in aliqua eccle-
ſia, principaliter dotata & etiã ꝯſecrata, quia ex iſta dita
tione fundantes, & erigentes bene acquirerent iuſpa.
ꝑ ea q̃ diximus in d. 2. art. in verſ. ſecunda ex dictis Paul.
¶ Amplia ſecundo hanc ꝯcluſionẽ intm̃ ꝓcedere, ꝙ ſi
aliqua eccl'a eẽt ꝯſtructa, & dos omiſſa aſſignari in fun
datione, vel in ꝯſecratione, ſuperueniẽs, & dotãs nõ ac-
quireret iuſpat. ex ipſa dotatione, ne res ſacra efficereĩ
humani iuris, & res libera efficereĩ ſerua. per ea q̃ dixi-
mus ſupra in j. art. ¶ Limita hanc ampliationẽ, quãdo
aliter ecclę exiſtẽti ſine dote deſeruiri poſſet in diuinis
ſecus ſi eccl'a omiſſa dotari eẽt ædificata, & ꝯſecrata, &
illi non deſeruireĩ in diuinis dotans illã efficereĩ patro-
nus, quia ſine ſubſtantia rerũ &c. per ea quę diximus in
j. art in verſ. iſtæ cões omniũ doc. ſententiæ. ¶ Reſtrin-
ge hanc primã limitationem primò procedere, quãdo
eccleſiæ, vel capellæ ſunt ſine dote, & dotatio fiat ꝑ ali-
quẽ cum conſenſu, ſeu actoritate diœceſani, aliàs ſi ſine
diœceſani ꝯſenſu fieret, licèt eccl'a fuiſſet ſine dote, non
per hoc efficereĩ dotans p̃ronus per ea quæ diximus ſu
pra in j. art. in verſ. & iõ iſta intelligẽtia ¶ Declara hãc
reſtrictionẽ, qui ꝯſenſus requiraĩ qñ eccleſia nõ erat cõ
ſecrata, & ſi doteĩ, & qñ eſt ꝯſecrata, & de quadruplici
ꝯſenſu ordinarij, vt latè diximus in d. j. art in verſ. circa
hãc limitationẽ. ¶ Secundò reſtringe dictam primã
limitationẽ vt procedat quãdo quis dedit aliqua bona
eccleſiæ indotatæ non ſimplici titulo donationis, vel le
gati, ſed expreſſò titu dotis. nã ex ſimplici titulo dona-
tionis, vel legati dr̃ q̃s potius benefactor q̃ dotator, & iõ
oportet ꝯferre bona in dotẽ. per ea q̃ diximus in d. j. art.
in verſ. & iõ ſecũdo limitaĩ ¶ Tertio reſtringe dictam
primã limitationẽ ꝓcedere patrono primo. i. fundato-
re & ꝯſtructore illius eccleſiæ ẽt ꝯſecratæ, & ẽt capellę,
vel alta. ſine tñ dote exiſtẽtiũ requiſito vt dotet, & recu
ſante, aliàs illo primo volente dotare, nõ admitteĩ alter
tertius ad dotandũ, per ea quæ diximus in d. j. articu. in
verſ. limita tertiò. ¶ Reſtringe quartò dictã primam li-
mitationem ut ita demũ procedat quãdo à faciente cõ
ſecrare, uel ab ipſo ꝯſecratore dos hr̃i nõ põt quia tunc
tertius dotãs eſt ẽt poſt ꝯſecrationẽ efficieĩ p̃ronus, ſec⁹
ſi ab aliquo illorũ dos hr̃i poſſet. nã tunc nõ deberet ad
mitti tertius dotans, per ea q̃ diximus in d. j. art. in verſ.
limita quarto. quod tñ intellige & declara ut ibi, vbi la-
te ponit ex quib. bonis cõſecrator dotabit. puta eccleſię
& cur p̃rimonialib. & qñ, & ſi ẽt qñ de fructib. cũ opti-
mis rõnib. circa p̃dicta. ¶ Reſtringe quinto dictã primã
limitationem ut procedat, qñ nunq̃ eccleſia fuit dota-
ta, ut tũc tertius ſuperueniẽs admittaĩ, ſecus ſi fuit dota-
ta & poſtea depauperata, quia tũc nõ admitteĩ tertius
ſuppleñs, ut diximus in d. j. art in verſ. limita, & 5. & ĩ 6.
art. vbi latius & clarius, ut infra ẽt patebit, in 4. ampliat.
¶ Extende dictas reſtrictiones hui⁹ primæ limitationis
intm̃ ꝓcedere ꝙ ſi eẽt aliqua eccleſia ꝯſtructa & ꝯſecra
ta cũ duob. altarib a laterib. pro ornatu illi⁹ licèt illa al
taria eẽnt ſine dote, & ab aliquib. parochianis fierẽt ali
qua legata cũ hoc ꝙ aliqui ex eis præſentarẽt capella-
nos ad illa, & ita fuerit obſeruatũ per multa tempora,
quia nõ interuenit cõſenſus diœceſani nõ erũt patro-
nata per ea q̃ diximus in d. j. art. in uerſ. aſtis ſic diſcuſſis.
¶ Extẽde ſecũdo prædicta intm̃ procedere ꝙ ſi aliquis
in ſuo teſtõ ſubſtituerit ſub aliqua ꝯdõne in quibuſdã bo
nis altare maius alicuius eccleſiæ, & ꝙ debeat eligi vn⁹
presbyter ad perpetuum diuinum cultũ per aliquẽ &
per eius hr̃des ſine ꝯſẽſu diœceſani. nihilominus illi nõ
erũt patroni, per ea quæ diximus ĩ d. j. art ĩ verſ. amplia
& ſecũdo vbi de bñficijs filingeriorũ vbi ẽt de dicto do.
Phil. d̃ Sarracenis ĩ facto d̃ legato ſcõ capel. ſuæ. ¶ Am-
plia tertiò ſupraſcriptã ꝯcłonẽ itm̃ ꝓcedere, ꝙ ſi aliqua
eccl'a eẽt diruta & repararet, reparãs nõ acqreret iuſ-

pa.in ca.per quæ late diximus ſupra in 3.artic.¶ Limita
hāc amplia.procedere quādo eccleſia eēt diruta,ſed nō
in totū quia tunc reparans,ſeu reædificans nō acquiret
iuſpa.ſed ſi eccľa eēt in totum diruta reædificans bene
acquireret iuſp.p ea quæ diximus in d 3.arti.in verſ.qd
dicendum¶ Extēde hāc limitationē intm̄ procedere ꝙ
talis reędificator reputať verè nouus ꝯſtructor,ut in d.
3.art.per totum,& p̄ſertim in verſ. ꝯtra p̄dicta.& ī ver.
quid dicēdū.cū ſeq.¶ Extēde ſecūdo hāc limitationē &
p̄cedētē extēſionē intm̄ ꝓcedere ꝙ reædificans dicať cō
ſtructor.ut reædificatio nō dicatur noua cā.vt dicebat
Pau.ſed ē ea.cū cōſtructione vt latè dixim⁹ in 3.arti.in
verſ.ex qb.clare,& ī 2.art.ī verſ.tu.aduerte ꝙ Pau.¶ Ex
tēde tertiò dictā limitationē & illa declara,vt tūc dicať
totaliter diruta eccľa ad hoc ut reędificans acquirat iu-
ſpa.cū indiget recōſecratiōe,ut diximus in 3.art.ī verſi.
& per hoc dicere ē.¶ Extēde quartò dictā limitationē in
tm̄ procedere,ꝙ ēt ſi nouus ædificator nihil aliud dicat
ꝙ velit iuſp.acquirere reædificādo illud acquiret ſicut
cōſtructor,& fundator nihil dicētes,p ea quæ diximus
in d.3.art.in verſ.circa hūc art.¶ Extēde quintò dictam
limitationē intm̄ procedere,ꝙ reædificator admitteť ī
totali ruina ecclæ,& erit p̄ronus,& nō cōpelleť rector
ill.⁹ reædificare,per ea q̄ diximus in 3.arti.in verſ.4 pro
hac parte coniuncto cū verſ.minime ēt obſtat vlumū.
¶ Reſtringe primò hāc limitationē & extēſiones ꝓce
dere,ſi reędificatio fieret de cōſēſu diœceſani.nā tūc ac
quiret iuſp.reędificās,aliàs vero nō,ut diximus in 3.art.
in verſ.licèt,ut ſ.& in verſ.& pro eo quod dicit cū ſeq.
¶ Reſtringe hanc reſtrictionem vt requirať conſenſus
epi in reædificāte quando reædificator non eēt de anti
quis patronis,ſed tertius ſuperueniēs,quia in illo requi-
rereť conſenſus diœceſani,in p̄ronis verò reædificātib.
non vt dixim⁹ ſupra in 3.art.¶ Declara hāc reſtrictionē
reſtrictionis,qa ſi eccleſia eēt in totum ruinoſa ſiue fun
damentis & cementis,tunc ſiue ſit tertius,ſiue ſit p̄ron⁹
reædificās,requireť cōſenſus epi,ut latè declaraui ī 3.ar
ti.in verſ.ego circa hoc diſtinguerē.¶ Reſtringe ſecūdò
dictā primā ampliationem ut admittat tertius reædifi-
cator & acquirat iuſp niſi ſuperſint primi p̄roni qui de
neceſſitate requirēdi ſunt an velint reædificare,qa illis
uolētib.nō admitteť tertius,& hoc de neceſſitate nō de
æquitate,ut diximus in 3.art in verſ.eſt m̄ aduertendū,
cū ſeq.¶ Declara hanc reſtrictionem,quia patronus ex
fundatione & dotatione excludet tertium violentem
reædificare,ſed non excludet patronū ex cōſtructione,
quia ille alijs cōpatronis ex alijs cauſis,& multo magis
tertio p̄ſereť in reædificatione,ut latè diximus in 3.arti.
& in verſ.p ꝓxime dicta cū anteriorib.verſiculis.¶ De-
clara hanc limitationē cū extēſionib.& reſtrictionib.
ꝙ ſi eccleſia reędificať,reędificator erit patronus illius,
& primi patroni nō remanebūt patroni,ut latè dixim⁹
ſupra in 4.art.¶ Reſtringe primò hanc declarationē,ni
ſi ſupereſſet patron⁹ ex fundo,fundo adhuc remanēte,
quia ſecus eo non remanēte,quia tūc ille patronus ad-
huc erit patronus ratione fundi,ut diximus in 4.arti.in
verſ.cōſidera ēt,& quaſi per totum ¶ Reſtringe ſecūdo
hāc declarationē,niſi ſupereſſet primus p̄ronus ex do
te illa adhuc exiſtente,quia adhuc iſte talis erit p̄ronus
rōne dotis.¶ Reſtringe tertiò,niſi ſupereēt primus pa-
tronus ex cōſtructione & remāſiſſent fundamēta lapi
des & cementa,quia ſi alius cū eo cōcurreret ad reædi
ficationē ambo eēnt patroni ex ead cā,ut diximus in 4.
art.ī verſ.tota igitur difficultas.¶ Declara has reſtrictio
nes ꝙ primi p̄roni ex cā fundationis,vel dotationis re-
manebunt p̄roni ēt alio reædificāte abſq; quo ſibi reſer
uent iuſp.qd habent & abſque proteſtatione pro cōſer-
uatione illius.primus patronus vero ex cōſtructione re
manentib fundamētis & cemētis admittēdo tertiū ad
reædificandū abſq; reſeruatione iuris ſui,ſeu proteſta-
tione pro illo cōſeruādo amittat iuſpa.& ſolus reædifi-
cator erit patronus ex cōſtructione,vt diximus ī 4.arti.
in verſ.aduerte quintò,& ī verſ.ſecūdo dicerē ¶ Decla
ra ēt prædicta ꝙ ſi vnus fuit primus patronus ex oībus
cauſis ſemper remanebit patronus,qa ſemper vna ipſa
rū erit in pedib.ut diximus in 4.art.in verſ.aduerte tn̄.
¶ Declara ēt prædicta,ꝙ ſi neſcitur quis ſit patronus ex
vna cā,& quis ex alia oēs remanebūt patroni cū reædifi
catore,& nullus reijcieť tanq̄ p̄ronus ex ꝯſtructione,qa
ignorať vere quis ſit,ne innocēs puniať,per ea q̄ dixim⁹
in fi.quarti articuli,in verſ.vnū m̄ non omittā.¶ Decla
ra etiam prædicta ꝙ patronus ratione dotis remanebit
patronus quāuis alibi reædificeť eccleſia,& ad illā dos
transferatur,ut diximus in 4.art.in verſ.circa hanc ma
teriā.declara ēt p̄dicta ꝙ ſi eccleſia alibi ædificatur,pri
mus fundus remanebit eccleſiæ,& patronus ratione il-
lius non erit amplius patronus,ſed dans nouū fundum
in art.4.verſ.conſidera etiam qđ dictū eſt.¶ Declara ēt
ꝙ vnito vno monaſterio alteri,patronus primi nō erit
p̄ronus ſecūdi ut diximus in 5.art ¶ Reſtringe hanc de-
clarationē,niſi primum monaſterium eſſet in totū di-
rutum,& illius dos eēt aſſignata ſecūdo totaliter in do-
tem,quia tunc patroni primi monaſterij,ex dote erunt
etiā patroni ſecundi ex dote vt diximus in d.5.artic.in
uerſ.attentare tamen.¶ Amplia quartò dictā ꝯcluſio-
nem intm̄ procedere ꝙ ſi eccleſia eēt depauperata ī do
te ſupplens nō acquiret iuſpa.ut diximus in 6.art.¶ Ex
tende hanc ampliationē intm̄ procedere,ꝙ ſi eccleſia ē
depauperata,non in totū,nec primus patronus ex dote
erit patronus,ſicut ī eccleſia ruinata,patronus primus
ex cōſtructione,licèt ibi ſint fundamēta,& cemēta nō
erit p̄ronus,niſi alter ſuppleat reædificando.ita hic ī ca
ſu nr̄o,niſi alter ſuppleat dotādo ut diximus in 6.art.in
verſ.ſed tu ſubtiliter.¶ Limita hāc ampliationē proce
dere niſi eccleſia eēt in totū depauperata,& ſic indota-
ta,qa tūc redotās acquireret iuſpa.ut dixim⁹ in d.6.art.
¶ Reſtringe hanc limitationem procedere,ſi in redota
tione interueniat cōſenſus ordinarij,aliàs ſecus,ut dixi-
mus in d.6.art ¶ Declara prædicta ꝙ primi p̄roni ex do
te erunt patroni cum ſupplente dotare,non tn̄ cum in
totū dotante,vt ſatis diximus in d.6.art in verſ.ex oīb.
prædictis.¶ Extende omnia ſupraſcripta intm̄ ꝓcedere
ꝙ diſpoſita in fundāte,cōſtruēte,& dotāte,habebūt lo-
cū ī nouo dāte fundū,reædificāte,& redotāte,& iō ſiūt
illationes ꝙ requirať ꝯſenſus ordinarii,& ꝙ nō admit-
tať alius inuitus,& ꝙ poſſint effici plures patroni ex di-
uerſis,& vna cā,& ꝙ incipiēs ædificare,vel pollicitās te
neať cōplere,& ꝙ qs cōpellať dotare,& ꝙ nihil dicēs ad
huc iuſp.acquiret,ut diximus in 7.art.¶ Limita mō pri
mò ipſam principalē concluſionē,non procedere,niſi
in eccleſia fundata,cōſtructa,dotata,& ēt cōſecrata eri
gereť aliqua p̄benda vel dignitas ſeu beneficium in ab-
ſtractu & per aliquē dotaret,quia dotans acquireret iuſ
pa.in iſtis,licèt non in eccleſia principali,quāuis eccľa
erat deducta in eē,& ꝯſecrata,per ea quæ diximus ſ.in
8.art.¶ Reſtringe hanc limitationē procèdere,ſi inter-
ueniret conſenſus diœceſani,aliàs nō,ut dixim⁹ in d.8.
art.¶ Reſtringe etiā,ꝙ ſi per erectionem nouæ dignita
tis,vel præbendæ immutareť ſtatus eccleſiæ,ultra con-
ſenſū diœceſani requirereť etiā conſenſus capituli illi⁹
eccleſiæ,ut diximus in d.8.art.¶ Limitať etiā & ſecun-
do hæc concluſio,niſi aliquis efficereť p̄ronus alicuius
eccleſiæ,capellæ,vel alta.etiā poſt conſecrationē ex pri
uilegio ſummi Pōtificis,qa hoc fieri poterit,quāuis ec-
cleſia fuerit cōſtructa & conſecrata,ut tetigimus ſupra
in 2.art.in verſ.tu aduerte ꝙ Pau.cum ſeqnē.& ſignan-
ter in verſ.ſexta cauſa,de quo tn̄ latiùs dicemus infra ī
10.quæſtio.princi.per totum ibi erunt reſtrictiones.&
extenſiones ad hāc limitationem.¶ Limita tertio hāc
concluſionē procedere,niſi iuſpat.acquiratur præſcri-
ptione,quia tunc acquiri poterit etiam eccleſia cōſtru
cta,dotata,& conſecrata ;vt tetigimus ſupra in quinto
articulo in verſ.Tu aduerte ꝙ Pau.& magis in ſpecie in
verſ.quinta cauſa poſita.de qua præſcriptione,an vere
militet contra eccleſiam liberam dicemus infra in de-
cima quæſtio.princip.huius partis,in quinto art.an au-
tem militet contra filium patronum,dicemus infra in
ſecunda part.huius primi li.in 11.q.per totum,ubi ap-
parebunt

p irebſit extenſiones,reſtrictiones,& declarationes, ad quæ ibi dicenda me remitto,& ex illis remanet expedi ta hæc 6. prin.quæſtio.

Septima quæſtio principalis primæ partis. j. Libri.

1 *Edictum de iurepa eſt prophibitorium.*
2 *Iuſpa.acquiritur a quolibet niſi ſpecifice a iure prohibito.*
3 *Edictum de teſtamentis dicitur eſſe prohibitorium.*
4 *Teſtari quilibet poteſt niſi ſpecifice a iure prohibitus.*
5 *Fundare eſt materia prohibitoria ſicut teſtari.*
6 *In iure omnia licent quæ non reperiuntur expreſſe prohibita.*
7 *Fundare eſt materia prohibitoria quo ad pſonas,et ēt quo ad loca.*

SVcceſſiue Principaliter ſeptimò quæritur: quia ſupra plene dictū eſt,ex quibus cauſis iuſpa.acquirat̄, meritò eſt q̄rendum quis poſſit ex ſuperioribus cauſis acquirere iuſpa.& effici pronus,& ſic quis eſt capax acquiſitionis huius iuris & quis incapax.¶ Et dic ſecundum doc.& maxime Card.poſt Io.And.in c.nobis,
1 hoc ti.in 1.rńſo.per illud verbū ibi appoſitū, vc3,† ſi qs,
2 quod edictū de iurepa.eſt prohibitoriū.† oēs.n.ex ſupra ſcriptis cauſis poſſunt acquirere iuſpa.qui non ſunt ſpe
3 cifice a iure prohibiti.ita doc.ibi.¶† Sicut a ſimili dici-
4 mus edictū de teſtamentis eſſe prohibitorium:† omnes enim pn̄t teſtari q nō ſunt ſpecifice prohibiti,vt no. gl. & Bar.in l.ſi quęramus.ff.de teſta.& Spec.in ti.de inſtru. edic.§.cōpendioſæ,& p doc.noſtros,& maxime Abb.ī rub.de teſta.in ptin.¶ Et intellige ex gratia vt diximus ſupra in 5.q.princ.in 4.art.¶ Reperi poſtmodū Pau. de Cita.in hoc trac.in 3.parte in 13.q.primæ cauſæ,de hoc q̄rētē q dicit hoc in ſpecie nō repериſſe tactū,tn̄ concludit oēs habentes liberam rerum adminiſtrationem & dominium ex cōſtructione poſſe iuſpatro. acquirere,
5 & adducit rationē† quia fundare eſt materia prohibitoria,ſicut teſtari,vnde oēs poterunt fundare, qui non reperiuntur prohibiti.alleg.c.quicunque.c.piæ mentis,cū
6 ſequē.16.q.7.¶† Adducit ēt, nam in iure omnia licent, quæ nō reperiunt̄ expreſſe prohibita.l.ſtatuas. C.de religio l.nec nō.§.quod eis.ff.ex quib. cau. maio.maxime in hoc opere pio, cuicūque licebit ædificari qui non reperitur expreſſe prohibitus,& ædificādo acquireret iuſpa.cū multa liceant in cauſam piā.i.vbi tractatur de fauore animæ.Abb.in rub.de teſta.quæ nō licent in alijs. c.inter,& c.reſpōſo,de ſenten. excom. & in ſimili dicit tenere Geminia.in c.decernimus,de ſenten. excom.li. 6. & ſic concludit firmiter quēlibet poſſe ex ſupraſcriptis cauſis iuſpatr.acquirere expreſſe non prohibitum. ¶ Et idem firmat Pau in d.3.par.in 28.q.primæ cauſæ.
7 vbi dicit† ꝙ ſicut fundare eſt materia prohibitoria quo ad perſonas,vt dixit in proximo loco allega. adeo ꝙ qlibet qui non eſt expreſſe prohibitus poteſt fundare, cōſtruere,& dotare,ita credit eſſe materiam ꝓhibitam, quo ad loca vbi non ſit expreſſe prohibitum ædificari poſſet.¶ Idem firmat Pau.in d.tract.in 7.par.in 1.q vbi quærit an omnibus poſſit competere iuſpa.& dicit putare ꝙ omnibus in genere poſſit competere, dūmodo non reperiantur expreſſe prohibita remittendo ſe ad ſupradicta ¶ Dubitatur tamen de aliquibus an ſint capaces huius iuris de quibus infra.

¶ Secundus articulus 7.q.princi.j.partis.j.Libri.

1 *Mulier an poſſit habere iuſpatro.*
2 *Mulier eſt remota a ciuilib⁹ & publicis officijs & exercitij eorū incapax.& num. 39.*
3 *Mulier non poteſt habere dignitatem & quomodo ex conſuetudine poſſit. num 39.*
4 *Mulieres non poſſunt eſſe iudices regulariter.*
5 *Mulieres non poſſunt exercere magiſtratum.*
6 *Mulieres nō poſſunt eſſe executrices teſtamentorum quādo aliqd eſſet explicandum in iudicio,& an & quando poſſunt eſſe executrices ad pias cauſas*
7 *Mulier regulariter ad feudum non admittitur.*
8 *Mulier regulariter dominiū habere non pōt nec dominari, & nu. 41 vbi ex conſuetudine poteſt habere dominium.*
9 *Presbyteri non habens tribuere ius proceſſionis fœminis niſi in eaſu quando eſſent illuſtres. nu 48.*
10 *Mulier non eſt capax honoris præſentandi nec pōt eſſe de conſilio nec cōdere ſtatuta nec interuenire in cōpoſitione ſtatutorū, nec poteſt habere voces niſi in collegio mulierum & nu. 42.*
11 *Mulieres non poſſunt inducere conſuetudinem.*
12 *Patronus habet defendere eccleſiam & eius bona, & ideo dicitur aduocatus ſeu defenſor.*
13 *Mulieribus eſt prohibitum ius defenſionis aliorum.*
14 *Mulier non poteſt poſtulare ſeu aduocare nec etiam procurare, & quomodo poſſit. num 43.*
15 *Mulier non admittitur ad defendendum etiam filium nec multotiens poteſt eſſe teſtis.*
16 *Mulier regulariter non poteſt eſſe tutrix.*
17 *Mulier regulariter nō poteſt adoptare niſi ex permiſſu Papæ vel principis.*
18 *Regina Ioanna adoptauit diuum Alfonſum de Aragonia in filiū cum authoritate Pontificis.*
19 *Patronus habet cuſtodire bona eccleſiæ & aduertere ne dilapidentur,& habet etiam cuſtodiam eccleſiæ vacante, & ideo cuſtos ſeu guardianus appellatur.*
20 *Mulier regulariter accuſare non poteſt,& quando poſſit,& nume. 47.*
21 *Mulier non pōt ſe impedire de rebus ſacris ſeu de eccleſijs & earum cuſtodia nec clericos reprehendere,& nu. 46.*
22 *Mulieres non poſſunt ordinari ad ordines eccleſiaſticos,& ſi ordinantur non imprimitur character.*
23 *Mulier quāuis docta & religioſa ac etiam abbatiſſa non poteſt prædicare,benedicere, excommunicare, abſoluere, confeſſiones audire,& pœnitentias iniungere.*
24 *Patroni in eorum paupertate pro alimentatione poſſunt accipere de bonis eccleſiæ.*
25 *Genus mulierum eſt auariſſimum.*
26 *Mulierum ſexus dicitur fragilior quàm virorum.verſus quidā contra mulieres.*
27 *Sponſus tanquam dignior deberet prius interrogari in contractu matrimonij quàm ſponſa:tamen propter imbecillitatem mulieris in practica contrarium ſeruatur.*
28 *Caſus qui accidit Patauij vbi prius interrogatus ſponſus qui acceptauit,poſtea ſponſa interrogata negauit illum in maritum.*
29 *Exceptio firmat regulam in caſibus exceptatis*
30 *Mulieres ex fundatione & alijs cauſis poſſunt acquirere iuſpa.*
31 *Genus maſculinum concipit fœmininum,maxime cum profertur a lege vel a Papa.*
32 *Mulieres ſuccedunt in iurepatrona:*
33 *Edictum de iurepa.dicitur prohibitorium.*
34 *Ratio qua mediante iuriſlator fuit inductus ad permittendum iuſpatrona.*
35 *Pupillus poteſt præſentare.*
36 *Lex & natura non facit differentiam inter maſculum & fœminam, nec nos facere debemus.*
37 *Exceptio perſonarum non eſt apud Deum.*
38 *Si iuſpatrona.competit vniuerſitati fœminæ virgines & viduæ ſunt vocandæ*
40 *Mulier poteſt ex conſuetudine eſſe arbitrix, & arbitratrix mero iure*
Caſus vbi quædam mulier nobilis Tranenſis ſedens pro tribunal protulit vulgari ſermone ſententiam arbitralem.
45 *Qui per alium facit,per ſe ipſum facere videtur.*

1 ET ideo Quęro ſecūdò in ſpecie,† an mulier ex cauſis ſupraſcriptis, vel qualibet ipſarum acquirat iuſpa.ī eccleſia & alijs locis.¶ Et primò vr̄ dicendū ꝙ nō,nā pr̄onis multa ↄpetūt q̄ forſan mulieribus n̄ ↄuenirēt. Et primò p̄ſentatio rectoris ecclæ, & honorat̄ p̄ alijs,tū in ꝓceſſionibus,tū ēt vt expectetur ad miſſas, & alia officia,vt in c.nobis,hoc titu.vnde reſpectu horum honorum dicitur vice dn̄s,vt diximus.ſ̄.in j.q.prin.in 3. art vnde cū ad iſtos honores mulieres ſint incapaces,ergo in eis non pōt cadere iuſpatr.ꝙ aūt ad mulieres iſta nō cōueniant,& ſint prædictorum incapaces, probat̄.
2 ¶ † Nā mulieres ab oībus ciuilibus & publicis officijs ſunt remotæ,& exercitij eorū incapaces,vt eſt tex. in l. fœminæ,& ibi glo.Bar.& oēs,de reg.iur.& Spe.in ti.de ſyndi.

ſyndi. in verſi. quid de mulieribus, & in ti.de cura.§ 5.
verſi.ſed nunquid mulier.& Fulgo.conſi.97. ex facto ꝓ
3 ponit,poſt prin.3.col.†vnde nec dignitates habere poſ-
ſunt,vt not.in d.l.fœminæ.¶ Sicut ẽt ex prædictis infer
4 tur†,ꝙ mulieres non poſſunt eſſe iudices,vt eſt tex.in d.
l.fœminæ,& Spec.in ti.de lega.§.8.verſi.item ꝙ eſt mu
lier.& doc.in c.ſciſcitatus,de reſcrip.& Spec. in titu. de
execu §.2.verſi.ſed quæro,tex.& gl.in c. cum denoniſſi-
5 ma.12.q.2.¶ Dicimus ẽt† ꝙ mulieres nõ poſſunt magi-
6 ſtratũ gerere.d.l fœminæ,& ſ.allega.¶†Dicim⁹ ẽt mu-
lieres non poſſe eſſe executrices teſtamẽtorũ, qñ aliqd
eſt explicandũ in iudicio,vt per Bar.in d.l.fœminæ,in fi.
& Spec.in ti.de inſtru.edic.§.14. verſi. quid de muliere,
& Fulg.conſi.75.vbi ponit qñ põt eſſe,& qñ nõ, ad pias
cauſas tñ poteſt eſſe executrix,ſecundũ Bald. in l. id qđ
paupe.in 2 colũ.C.de epiſco.& cle.& Firmanum in tra
cta.de epõ,in 4.lib.in 4.parte, in 31. q. poſt princ. 6.col.
7 ¶†Dicimus etiã mulierem regulariter ad feudum non
8 admitti.Cuma.conſ.137.¶†Dicimus etiã mulierem re
gulariter non poſſe dñari,nec dñium tenere, ſm Bald.ĩ
l.quotiens,de ſuis & legi.& ex prædictis ſequitur ꝙ cũ ñ
admittantur ad honores,& habere iuſpa.ſit honoris,er
9 go illud conſequi non poterũt.¶†Permaxime ẽt q̃a eſ
ſet inconueniens & inhoneſtum ꝙ presbyteri tribuãt
ius proceſſionis fœminis,attẽto eorũ ſexu,& presbyte-
10 rorũ dignitate,de quo per Abb.in d.c.nobis.¶ Nec etiã
ſunt capaces reſpectu honoris præſentandi,cũ mulieres
nõ poſſint eſſe de conſilio,cõdere ſtatuta, nec ĩterueni
re in cõpoſitione ſtatutorũ,vt per Bar.in l.1.ff.de legi.in
fi.& Imo.in l.2.§.fi.ff.de verbo.obli.quid autẽ in comi-
tiſſa tractatur per Ang.in d.l.1.& per doc.in c.dilecti de
arbitris.¶ Vnde dicit Bald.in additionibus Spec.in titu.
de ſyndi verſic. mulieres illas non habere voces niſi in
collegio mulierũ, & ſecundum Spec.ibi non facere ſyn
11 dicũ.¶†Mulieres etiã non pñt inducere cõſuetudinem
ſm Bar.in d.l.j.in vltimis verbis ff.de legi.& Ro.in ſing.
ſuo incip. in char.in •col.& cum iuſpa.ſit ius dã
12 dæ vocis & honoris,ergo illis cõpetere non põt.¶†Itẽ
& ſecundo p̃ronus habet defendere eccleſiã & eius bo
na.ideo dicit̃ aduocatus ſeu defenſor,vt omnia iſta be-
ne ſupra declarauimus in d.1.q.prin.in 3.art.ſed ſic ẽ iſta
mulieribus non competere,& eas ipſa exercere nõ poſ
13 ſe, ergo nec iuſpa.habere probatur.¶†Quia ius defen
14 ſionis aliorũ mulieribus eſt prohibitũ,† vnde non poſ-
ſunt poſtulare ſeu aduocare,vt eſt tex.in l.j.§.ſexum. ff.
de poſtu.et d.l.fœminæ,& Spec.in titu.de diſpu. & alle-
ga.§ 4.verſi.vel illud,vbi late ponit de Calfurnia.¶ Vñ
ẽt mulieres non pñt exercere officiũ aduocationis, &
eſſe procuratrices regulariter,vt eſt tex.in d.l.fœminæ,
& in l.qui abſente.C.de procura.& per Spec.in ti. de in
ſtrumẽ.edic.§.14.verſi.quid de muliere. & in tit. de di-
15 ſputatio.& allega. §.4.verſ.vel illud.¶ † Vñ etiam mu
lieres nõ admittunt̃ ad defendẽdũ aliquẽ ẽt filiũ.l.alien.
C.de procu.¶ Nec ẽt multotiens poſſunt eſſe teſtes, vt ĩ
c.qñ,& in c tã literis,& ibi doc.de teſti.& Arc.in c.2.de
16 iudi.li.6.& gl.in §.teſtes.Inſti.de teſta.cum ſimi.¶†Nec
& mulier poteſt eſſe tutrix regulariter.l.1.& in auth.ma
tri & auiæ.ꝑ locũ a ſpeciali.C.qñ mulier tutel. offi. fun.
17 po.& ꝑ Cano.in c.ex parte M.de appel.cũ ſimi.¶†Nec
ẽt mulier põt adoptare Inſti.de adoptio.§.fœminæ.l. ſi
ſuſpecta.§.fi.& ibi Bar. de inof. teſta.niſi tñ ex ꝑmiſſu
18 Papæ vel principis.l.mulieres.C.de adoptio.vbi Bal.†di
cit Reginã Ioãnam ideo adoptaſſe in filium diuum Al
fonſum de Aragonia:quia Papæ auctoritas interuenit,
& per Bal.ẽt in l.in adoptionẽ,la 2.eodem titu. Et per
conſequens mulieres ſunt incapaces iuris defendendi
& in iudicio comparendi,qđ patronis eſt neceſſarium
pro defenſione eccleſiæ & bonorũ eius.ergo mulieres
19 non poſſunt effici patronæ.¶ Itẽ† & Tertio p̃ronus ha-
bet cuſtodire bona eccleſiæ & aduertere ne dilapidẽt.
habet ẽt cuſtodiã eccleſiæ vacantis,& ideo dr̃ cuſtos,ſeu
guardianus,& iuſpa. cuſtodiæ ſeu guardiæ, ũt ſimiliter
20 ita diximus.ſ.in j.q.prin.in 4.artic. & mulieres ſunt in
capaces prædictorũ,cũ mulieres regulariter accuſare ñ
poſſint.l.ſenatus.C.qui accuſa nõ poſ.& Fulgo.cõſ.107.
21 in fi.incip.ſup eo.&c.¶†Nec ẽt mulieres poſſint ſe im-
pedire de rebus ſacris,ſeu de eccleſijs,& earũ cuſtodia,
nec clericos reprehẽdere,cũ mulieres ſint incapaces bñ
ficiorũ,ſm Inno.in c.cũ noſtris,de cõceſ.p̃bẽ.& Bal. in
22 ſua margarita in verbo homicidiũ.¶†Nec poſſunt or
dinari ad eccleſiaſticos ordines. & ſi ordinatur nõ im-
primitur caracter,vt per Goſ.de Trano in ſua ſumma
de ætate & quali.poſt prin.tertiæ col.in verſi.qd de mu
23 liere.¶ † Imò q̃uis doctæ ſint & religioſæ & etiã abba-
tiſſæ non pñt prædicare,benedicere,excõicare, vel ab-
ſoluere,nec cõfeſſiones audire, & pœnitentias iniunge
re.tex.in c.noua.de pœni.& remiſ.& gl.in c.de monia-
lib⁹,de ſentẽ.excõ.& Goſ.de Trano in d.ſumma de æta
te & qualita.in 3.col.¶ Et de prædicatione per Abb. vl-
tra prædictos in c.2.in 5.col.& ibi Barba.in 13. col.& d.
meũ Corſe.in fi.quintæ char.de iudi. Cum igitur fœmi
næ non poſſint dilapidãtes accuſare,nec de bonis eccle
ſiæ ſe impedire,nõ p̄dicare,nec presbiteros defendere,
aut ſimilia exercere,& p̃roni illa exercere debent,ergo
24 nõ poterint effici p̃ronæ ꝑ ſupradicta.¶ Item & quarto
mulieres vñr ꝓhibitæ a p̃ronatu,iſta potiſſima rõne.nã
patroni pro eorũ alimentatione poſſunt de bonis eccle
ſiæ accipere in paupertate, & debent de illis alimentari
16.q.vlt.quicunque,& in d.c.nobis,hoc ti vbi per Abb.ĩ
25 2.col.in verſi.circa tertium,& infra dicemus, † & gen⁹
mulierũ eſt auariſſimum.l.ſi ſtipulata.ff. de dona. inter
virũ & vxorẽ,& per doc.in c.auaritia, de præben. & in
c.auaritiæ,de electio.li.6.& Fulgo.conſi.79. quidã briti-
nus.poſt prin.3.col.& ſic ſemper vltra debitũ de bonis
eccleſiæ acciperet ĩ graue ipſius eccleſiæ,& rectoris dã-
nũ,& in cõſequentiã cultus diuini,vñ nõ eſt cõueniẽs ꝙ
illud auariſſimum genus quod potius eccleſiã dilapida
ret,q̃ foueret,ſit capax huius iuris, quia aliàs diceremur
26 ouẽ lupo cõmiſiſſe.¶†Quintò mulieres videntur ꝓhi-
bitæ a p̃ronatu rõne fragilitatis ſexus.nã mulierũ ſexus
multo fragilior eſt quàm virorum, ſecundùm Specul.
in ti.de actio.in verſ.itẽ opponit ꝯtra actorẽ ꝙ e prodi-
gus,& gl.in c.indẽnitatibus,in §.ſane.in verbo diuertãt
de electio.li.6.& ibidẽ in §.vt aũt dicit Domi. mulieres
eẽ garrulas.hinc de earũ imbecillitate loquẽdo d.meus
Corſetus in d.c.ex parte.M.de appella.in j.char.ponit ĩ-
fraſcripta carmina.vc3.Crede ratẽ ventis,animo ne cre
de puellæ.Nãque ẽ fœminea tutior vnde fide. Fœmina
nulla bona,ꝙ ſi bona contigit vna Neſcio quo fato res
27 mala,facta bona ẽ.¶†Hinc etiã dicimus ꝙ licèt de iure
in contractu matrimonij prius deberet interrogari ſpõ
ſus quam ſpõſa.tanquã dignior. iuxta gl.in l.2.de adop.
& Io.And.ꝑ illum tex.& in c.cum inter de ſponſa. & fa
cit tex.in c.licet,de ſpon.duo, tñ contrariũ ſeruatur in
practica,& maxime Paduæ,quia cũ mulier ſit variabi-
lis,cautius eſt prius ſcrutari cõſenſum ſuũ ne vir primò
cõſentiẽs ea poſtmodũ nolente conſentire remaneat
cũ dedecore.ſm Io.And.Card.& Abb.in d.c.cũ inter.ĩ
2.nota.& do.meus Corſetus in c.ſedes,in prin.ſecundæ
char.de reſcrip.quod dicit eſſe propter ſexus fragilitatẽ
& vacillationẽ ſeu variationẽ cerebri. Et dicit ideo di-
28 cere doc.maxime Paduæ:†quia Paduæ ſemel hoc acci
dit nã interrogato viro dixit illã velle in ſuã,poſtmodũ
muliere requiſita negauit illum velle in ſuũ,& ſic remã
ſit deriſus,vnde ex tũc ſemper Patauĩj ſeruarunt, ꝙ pri⁹
ſponſa quàm ſpõſus interrogaretur,& ita adhuc ſeruat̃
in multis locis,& præſertim Paduæ & Trani, me teſte.
& multa alia adduci poſſent de iſta mulierum imbecil
litate quæ breuitatis cauſa obmittẽda cenſui.¶ Cũ igit̃
mulieres ſint inſtabiles & imbecilles,incongruũ eſt, vt
eis patronis competẽtia,circa eccleſias eis committan
tur,cum ſeipſas regere ignorent.arg.c.indecorũ, de æ-
ta.& qualita.ſecundũ enim varias imbecillitates varia
committere poſſent in damnũ ipſius eccleſiæ. ¶ Sextò
pro hac parte videtur tex.per argum. a ſpeciali in c. fi-
na.de conceſ.præben.nam dr̃ ibi ꝙ mulier conſtituta ĩ
dignitate,puta comitiſſa poteſt habere iuſpatro.in eccle
29 ſia † ergo ſecus in aliis,cum exceptio firmet regulam
in caſibus.

In caſibus nō exceptis,doc.in rub.de reg.iur.in 6. cū vul
garibus.¶ Et per iſta videtur concludendū mulieres ex
fundatione vel ex alijs cauſis non acqrere iuſpa. eccle-
30 ſiæ.¶ † Tñ quia oēs doc.tenēt cōtrariū(licet nemo p̄di-
ctas rōnes fabricauerit.) Cōtrariū dico eſſe tenendū ſ.
ꝙ fœminæ ex fundatione eccleſiæ,& ex alijs acquirent
iuſpa.& pro hoc ē tex. ad literā in c.nobis,hoc ti.in ver
31 bo ſi quis.† nā maſculinū concipit fœmininum, vt no-
tatur in c.generali.de elec.li.6.& in c.ſi quis ſuadēte.17.
q.4.iuncto cū tex.c.mulieris,de ſenten.excō.l. ſi ita ſcri
ptū.§.ſi ſub cōditione.ff.de lega.2.l.1.ff.de verbo.ſigni.
& plene per do.meū Corſetum,in c.ſignificauit, in pri.
de reſcrip.& per do.meū Iaſo.in l.ſi quis id quod.ff.de iu
riſdi.om.iudi.in j.col.cū ſex ſequē. maxime cū pferiur
a lege,vel a Papa,vt ibi d.Iaſon.& iſta regula pcedit no
dū in l.humana ſed ēt in l.diuina.tex.ī c.maiores, & ibi
Abb.in 2.col.dicit hoc eſſe notandū de baptiſmo. cū er
go tex.in d.c.nobis,ſit lex & Papæ prolatio : ergo cōci-
piet mulierē,& hoc modo ēt adducitur tex.in c. quicū
que,& in c filiis.16.qō.7.& c.3.hoc ti.¶ Secundò adduci
tur tex.in c.fina.de conceſſio.præben.vbi ad literā dicit
quandā comitiſſam Landrēſem habere iuſpa ergo mu
lieres ſunt capaces huius iuris.¶ Tertiò adducitur tex.ī
c.quoniā inueſtituras.16.q.7.vbi tantūmodo prohibeī
a laicis & fœminis(quæ æquiparantur)accipere inueſti-
turas,ergo non prohibeī accipere præſentationē,ſed ſi-
cut laici p̄ſentant,& ita fœminæ æquiparatæ, ergo pñt
eſſe patronæ,& iſtud argumētū ibi aſſumit gl. licet non
32 fortificatū ex æquiparatione,vt mō diximus.¶ † Quar
tò adducitur,nā in iurepa.ſuccedūt fœminæ,vt p Abb.
in c.1.hoc ti.& dicemus.j.in 2.pat.1.lib.ī 2.q.prin.ī 4.
art.quanto magis admittenī ad iuſpatr.quod ipſæmet
33 creant?certe multo magis.¶ † Quintò adducitˀ id quod
dictū eſt in p̄ce.art.edictū de iurepatro.eſſe prohibito-
riū,cū ergo mulier non reperiatur expreſſe prohibita,
imo per ſupradicta potius admittenda, ergo permiſſa.
¶ Sextò adducitur tex.in c.ex literis,hoc ti.& in c.licēt,
de mai.& obe.vbi abbatiſſæ ēt cōpetit iuſpa.licēt tñ rō-
ne eccleſiæ nihilominus ſi mulieres non fuiſſent capa-
ces huius iuris,monaſteria mulierū nō haberēt iurepa.
per q̄ iura ita tenet Gay in repe.c.fi.de elec.li.6.ī 43.col.
34 & in fi.44 ¶ † Septimò adducitur,nam rō quæ induxit
iuriſlatorē ad permittendū iuſpa.vt inducantur homi-
nes ad eccleſias fundandas,vt in c.3.hoc ti.ita militat in
fœminis ſicut in maſculis,ergo idē ius gl.in c.1. de tem
po.ordi.li.6.& in c.q̄uis,de electio eodē lib.& in cle. 1.ī
verbo eligatur,de elec.cum ſimi.& iſto caſu dicitur ve-
ra ꝯprehenſio & nō exteſio,vt in dictis iurib. & p Abb.
in c.at ſi clerici §.de adulterijs,de iudi.& voluit gl.& ibi
Bal.in l.quāuis.C.de fideicō.& gl.4.in cle.1.& ibi Card.
ī 4.q.de reſcrip.& plene per do.meū Iaſo.Inſti.de actio.
35 §.omniū.in 8.col.cū vulga.¶ † Octauò probatur hęc cō
cluſio,quia pupillus pōt præſentare,ergo & fortius pōt
fœmina,vt in d.c.finali,de conceſ.p̄ben.& hoc motiuū
fuit do.Roc.in hoc trac.in verbo competēs alicui, in 1.
36 q.in verſi.tertio probatur ¶ † Nonò adducitur,quia lex
& natura non facit differentiā inter maſculū & fœmi-
nā.l.maximū vitiū.C.de liberis præte.nec nos debemˀ
facere in creatione iuriſpa.in qua imitantur paternita-
tē,vt diximus ſupra in 1.q.2.art.& in 2.q.in 1.art.¶ Deci
mo adducitur,nā in his quæ ſpectāt ad charitatē, & cul
tū diuinum non eſt aliquis neque maſculus, neque fœ-
na,liber,neque ſeruus.omnes enim ī Chriſto vnā mer
cedē percipere diuina prædicat gratia.§.hinc autem,in
Auth. de monachis.colla.4.Paul.ad Galat.c.3.ī fi.29.q.
2.§.1.c.1.de coniugio ſeruorū.cum ergo ſimus in con-
cernentibus cultū diuinū & charitatē in creando & ac
quirendo iuſpa.non eſt facienda differentia inter ma-
37 ſculum & fœminā.¶ † Vndecimo adduciī, quia apud
Deū non eſt exceptio perſonarum c. nouit. de iudicijs,
nec ēt inter homines eſſe debet.c.ſacrorum. 63. diſt.c.
dilectiſſimi.8 qō.2.ergo nec hoc caſu in iurepa.cē debet
(quod eſſet)ſi maſculus admitteretur in iurepa.& fœmi
na non,& hæc vltima tria motiua tetigit Pau. de Cita.
in hoc tracta,in 3.parte,in 3.q.primæ cauſæ, vbi de hoc
articulo q̄rit & format rationē de maſculino cōcipien-
te fęmininum,& tāgit prædictas tres rationes & cōclu-
dit pro mulieribus.¶ Iſta pars fulcitur pluribus auctori
tatibus,& primo Inn.Io.And.& omniū antiquorū, in
d.c.nobis,hoc ti.& in d.c.fina.de cōceſ.præben.vbi Bu
trius Card.Abb.& Imo.dicentes illū tex. procedere ēt
in alia fœmina priuata,& ſubijcit domi.Ant.ita obſer-
uari quotidie,& alleg.Dominos de Rota.hoc tenētes ī
deciſi.19.alias deſione 422.fuit dubitatū,vtrū valeret cō
ſuetudo in nouis.hoc ti.& prædicti doc.in d.c.nobis,&
expreſſe in terminis conſuluit Gaſpar Cal. in conſi. 1.
hoc ti.fol.60.& ſenſit idem Cal.conſi.5.hoc ti.fol. 61.&
Gay.in locis ſupra alleg.in 6.motiuo. voluit ēt Pau. de
Cita.in hoc tract.in 3.parte,in 3.q.primæ cauſæ, & do.
Roc.in hoc trac.in verbo competēs alicui,in 1. q qui p
hac parte ēt allegat Abb.in conſi.54.in fi.in Chriſti no-
mine,in primo vol.& do.Card.in cle.final. in 6. q. hoc
tit.& dixiſſe do.Barba.in c.quanto,in fi.de iudi.in iure-
pa.tantū habere paupercula quantū rex,& ſic tenet mu
lierē acquirere iuſpa.Adducit ēt Cal.in conſi.4. formā-
te.q.ꝙ iuſpa.deuenit ad filiā fundatoris,& adducit Inn.
in c.cum ex iniuncto.in fi.de noui oper. nun.volentem
38 † ꝙ ſi iuſpa.cōpetit vniuerſitati fœminæ,virgines, & vi
duæ ſunt vocandæ,& de quo ſuo loco dicetur infra ī ſe
cūda parte ſecūdi libri, cū tractabimus de præſentatio-
ne faciēda per vniuerſitatē.& hoc modo poſſent addu
ci multa cōſilia loquētia in caſibus in quibus fœminæ
ſūt patronæ,& iſta eſt cōis opinio quæ erit magis firma
39 ſi ad in cōtrarium ſupra adducta re[illegible]camus.¶ † Nō
obſtat igitur primū mulierē nō fu[illegible]ficijs ciuilibus
publicis nec poſſe habere dignitatē [illegible]nā primò rñde-
tur habere iuſpa.nō eſſe officium publicum ciuile, ſed
priuatum exiſtēs in bonis alicuius,argumē.c. ex literis,
hoc titu.ſi enim eſſet officium publicum ciuile nō per-
mitteretur pupillis minoribus & multis alijs,vt in c.1.de
iudi.cum cōcor.lib.6.& tñ prædictis permittitur,vt per
Abb.ī c.fina.de cōceſ.præbē.in fi.& per Lapū allegatio
ne 8.fol.tertio,in 1.colum.& infra dicemus in ſequē.par
te,nec etiam eſt dignitas cū nō ſit de illis quæ ponūtur
in ti.de præbē.& dignita.maxime in cap.de multa, nec
de illis quæ ponūtur in toto titu.C.de dignita. libro 12.
ſed dato quod eſſet officium publicum ciuile ſeu digni
tas,tamē horum mulier eſt capax,ſi hoc habet cōſue-
tudo,vt per docto.in c.dilecti,de arbitris,& in c. ſignifi
cauit,de reſcrip.vnde cum in caſu noſtro de conſuetu
dine generali,& obſeruātia mulieres admittātur ad iuſ
40 patr.ergo illa obſeruāda.¶ † Mulier enim poteſt eſſe ar
bitrix ex cōſuetudine & arbitratrix mero iure, vt per
doctores in d.c.dilecti.& Bart.in l.in multis.ff. de ſtatu
hominum,vbi eſt gl.ponēs quæ ſunt mulieribus prohi-
bita,& quæ nō.¶ Et temporibus noſtris vidimus magni
ficā dominā Iuſtinā de Rocha de Trano,relictā magni
fici militis domini Ioā. Antonij Palagani, in anno dñi
1500.3.indi.die 8. menſis Aprilis,pronūciaſſe ſētētiam
arbitralem in palatio & tribunali magnifici dñi tunc
prouiſoris Tranēn.pro Illuſtriſſimo Ducali dñio Vene
torū,ciuitatem Trani in pignus tenente a feliciſſima do
mo de Aragonia,vcȝ dñi Ludouici Contareni , in quo
quidem palatio vniuerſitatis tota penitus ciuitas con-
fluit,vt videret tale mōſtrū mulierem in bācho ſeden-
tem pro tribunali,& ſentētiā vulgari ſermone proferē
tem,& cauſa erat ſibi compromiſſa a nobilibus Ange-
lo & Troſolina de Rocha eius nepotib. de tota hæredi
tate ſuorū parētū,ex quo prædicti erāt cōſobrini , & lis
erat ducatorū octo mille vel plus,& ī maxima parte lau
datū fuit cōtra Angelū,& qđ plus eſt(lato laudo) cōue-
nire fecit dictū Angelū corā ipſo prouiſore , vt ſolueret
ſibi triceſimā pro parte,ſua,q̄ ſecūdū cōſtitutiōes regni
arbitris debetur,& hæc ſūt notāda ī memoriam mira-
biliū dictæ dñæ Iuſtinæ.cum hæc & maiora fecerit mu-
41 lieribus non ſpectātia.¶ † Vñ non obſtat mulieres ñ poſ
ſe dñari, quia ex cōſuetudine bene poſſunt, vt in c. dile
cti.& ī c.ī iurepa.aliqd vere noiatur : qa nō eſt poteſtas
dominij,

dominij,ſed ſollicitudo ſeruitij.ſecundum Arc.in c. fri-
42 gentius,& in c.monaſteriũ poſt Hugo.16.q.7 ¶ † Nec
obſtat mulieres non poſſe eſſe de conſilio, nec dare vo
ces:quia intelligitur in veris collegijs,& qñ aliquid ſit vt
a collegio ſed patroni nõ putant, vt collegiũ.ſed vt par-
ticulares,vt per Abb.in c 3.hoc ti. & in 2. par. ſuo loco
dicetur,ergo in hoc poſſunt fœminæ dare voces cum
43 non ſint expreſſe prohibitæ. ¶ †Non obſtat modo ſe-
cundũ mulieres nõ poſſe eccleſias defendere,cũ nõ poſ
ſint aduocare,procurare,& ſimilia agere : quia imo fœ
minæ aliqñ pñt procurare,puta in iudicio voſũtariæ iu
riſdictionis.l.illud quoque,& ibi Bal.C.comm de ſucceſ.
& ꝓ parentibus.l.fœminis.ff de procu.& pro filijs ma-
44 ioribus.Bar.in d.l.fœminis,† & eſt gl.notabilis,& ibi ẽt
Bar.in l.aliena.C.de procura.& in multis alijs caſibus:
vñ ſimiliter & in caſu noſtro pro eccleſia , cũ nullus ſit
maior pater mater nec filius,quàm eccleſia, iuxta illud
do in Euãgelio Lucæ ſecũdo.c.qui facit volũtatẽ patris
mei,ille pater mater ſoror & fratres mei ſunt &c. & ꝓ.
tertim fauore piæ cauſæ,iuxta plene notata per Ro. in
ſua ſolẽni repe.auth.ſimiliter.C.ad legem falci.¶ Et da.
to ꝙ prædicta eſſent fœminis prohibita , poſſunt tñ ea
45 exerceri ꝑ alios.†nã qui per aliũ facit &c regula qui per
aliũ,de reg.iu li.6.cũ vulga.ſunt enim & multi laici pa-
troni,qui neſciũt aduocare,nec procurare, & per alios
eccleſias defendunt, & tñ ſunt patroni,ita ẽt poterũt fa
cere & mulieres.¶ Non obſtat tertiũ,mulieres non poſ
ſe cuſtodire,nec habere guardiã eccleſiæ, & eius bono
rũ,& aduertere ne bona dilapidentur,cum non poſſint
46 ſe impedire de bonis eccleſiæ & rebus ſacris† nec pñt ac
cuſare nec præ[illegible]c.nã reſpondeẽ ꝙ cuſtodiã ſede va-
cãte eccleſiæ nec maſculi patroni laici habere poſſunt,
niſi tantũ patroni clerici vt per Abb.in c.cũ propter,in
8.diffi.hoc ti.& in progreſſu operis ſuo loco dicetur .
¶ Quod aũt non poſſunt ſe impedire de rebus ſacris,
hoc nec laici maſculi facere poſſunt.c. meſſana c.ſacro
ſancta de elec. c.2.de iudi.& tñ ſunt pꝛoni.¶ Nec ſequit
non pñt ordinari,ita nec eſſe pꝛoni : quia nec bigamus
poteſt ordinari per totũ titulu de bigamis,& tñ quis ne
gabit eos poſſe eſſe patronos?& multæ aliæ inſtãtiæ poſ
ſent adduci,nã illud eſt,ne tantum ſacramentum a fœ
minis propter ſexũ tractetur quod nõ eſt ad eſſe patro
47 natu.¶ Non poteſt accuſare,non obſtat,qa illud pro-
dit in criminalibus,vt per docto ibi dicitur,& quando
bñ non poſſet accuſare quid nocet in caſu noſtro,cũ hic
non fiat vera accuſatio,ſed denunciatio?vt eſt tex. in c.
filijs,in verbo denũciet 16 q.7.& infra dicemus Deo du
ce,in 3.lib.in a.q.prin. in a art. quæ quidẽ denunciatio
etiam per mulieres fieri poteſt,iuxta notata in c.nouit.
de iudi ¶ Nõ obſtat mulierẽ non poſſe prædicare, qa ñ
ſequitur nec priuata reprehendere,nã hic in presbyte-
ro dilapidante non requiritur ſolẽnis prædicatio,quæ ꝑ
ſupra allegata eſt prohibita mulieribus , ſed requirit q-
dam priuata monitio quæ fieri poteſt per mulieres.d.c
noua.de pœni.& remiſ.& i iuribus ſupra allegatis.¶ Nõ
obſtat quartũ,ſcilicet vitiũ auaritiæ;quia non eſt in po-
teſtate pꝛoni accipere bona eccleſiæ,ſed eo indigẽte ſub
uenitur ſibi per rectorẽ eccleſiæ modeſte iuxta eccleſiæ
facultates & perſonæ conditionẽ,vt eſt tex.in d.c.nobis
in fi.& in d.c.quicũque 16.qõ.7.& infra dicemus,in 3.li.
Deo duce, in 3.q.prin.in primo arti. Nec quintũ dẽteẽ
in conſideratione, ſcilicet imbecillitas & inconſtantia
mulieris: quĩa illa non poterit nocere eccleſiæ cũ poſſit
moderari per ſuperiore, & ſi præſentat indignum pri-
uabitur,vt ſuo loco dicetur.& omnia indecentia a mu
liere faciẽda erũt per ordinariũ moderãda. ¶ Minime
obſtat tex.in d.c.fina.de conceſ.præben.quia ille tex. nõ
ponderat dignitatẽ ad faciendũ illam patronam , ſed ſo-
lũ narratiue illud dicit,ergo nihil diſponit.argu.c.ſi Pa-
pa,de priuile.li.6.imo facit pro iſta parte, vt ſupra dixi-
mus & per conſequẽs omnia ſunt ſublata. ¶ Et de iſtis
fœminis vide reliqua quæ dixi in prima ſecundæ partis
in 7.q.prin.in 6.arti.& pro fœminis facit illud:quia vidẽ
tur magis deuotæ,intercede ꝓ deuoto fœmineo ſexu,&
48 ſic per excellentiam dicuntur deuotæ. ¶ † Dicerẽ tñ
mulieri patronæ non cõpetere ius proceſſionis venien
ti ad eccleſiã, & ſic illi nõ obuiabunt presbyteri proceſ-
ſionaliter,ſicut pꝛono maſculo, ratione honeſtatis:quia
videẽ inconueniens illos occurrere mulieri,per dicta ſu
pra in primo motiuo partis negatiuæ, niſi ipſa mulier
pꝛona eſſet illuſtris.quia illi bene poterint obuiare pres
byteri.arg.notatorũ in d.c.dilecti.de arbi.& in d.c.ſigni
ficauit,de reſcrip.¶ Do.Roc.in iſto arti. vbi ſupra quæ-
rit incidenter de duobus alijs.Primũ an quando iuſpa.
competeret illis de parentela fœminæ admittanẽ ad
vocẽ dandam,ſed quia hic non eſt locus ſuus,ſed alibi ĩ
2.li.erit locus,in 2.par.in a.q.prin.in 12.art.vbi tractabi
mus de præſentatione nolui hic diſcutere. ¶ Secundũ
eſt,an meretrix acquiret iuſpa.ex illis tribus cauſis.q ar
ticulus etiam hic non cadit:quia difficultas huius articu
li eſt,non ex perſona ipſius meretricis', quia mulier ad-
mittitur vt ſupra diximus,ſed potius quia eccleſia con-
ſtrueretur & dotaretur ex bonis per eam male acquiſi
tis, & quia in ſeq.q.princ.tractabimus de difficultatibus
occurẽtibus ratione bonorum ex quibus eccleſiæ con
ſtruuntur & dotantur:ideo de ea dicemus infra in ſe-
quen.q.prin.In decimo articulo.

¶ Tertius artic.7.q.prin.j.partis j.Libri.

1 *An iudaus,paganus,ſarracenus,ſeu alius infidelis acquirat iuſpa.in eccleſia ex fundatione,conſtructione, vel dotatione,vel ex qualibet ipſarum.& num 21.*
2 *Lex generaliter loquens,generaliter debet intelligi.*
3 *Iudaus ſoluit decimas de terris ſuis,ſicut Chriſtianus.*
4 *Qui ſentit commodum debet ſentire incommodum.*
5 *Iudai gaudent priuilegio ciuitatis vbi habitant vel nati ſunt.*
6 *Immunitas conceſſa incolis tam a iure ciuili quam municipali extenditur etiam ad iudaos.*
7 *Immunitas mercium & bonorum conceſſa Titio & ſocijs ſuis ſi iudaus eſt in ſocietate,ipſe etiam gaudebit illa immunitate.*
8 *Communio inter iudaum & Chriſtianum in vſuris prohibitis.*
9 *Fraternitas quo caſu prohibeatur eſſe inter iudaum & Chriſtianum*
10 *Iudai rõne humanitatis ſunt a nobis fauendi,& qua ſit ratio.*
11 *Iudai,& alij infideles poſſunt habere rerum dominium inter Chriſtianos.*
12 *Iudai non debent in rebus proprijs moleſtari.*
13 *Iudai poſſunt comparere ad defendendum filium iudaum etiam in cauſa capitali in caſibus in quibus poteſt pater Chriſtianus pro filio Chriſtiano.*
14 *Commercium poteſt eſſe inter iudaos ſeu ſarracenos & Chriſtianos in rebus mobilibus & ſtabilibus.*
15 *Iudaus non prohibetur teſtari.*
16 *Iudaorum vniuerſitati legari non licet,tamen ſingulis ſic.*
17 *Iudai poſſunt eligere arbitrum compromiſſarium etiam iudaum.*
18 *Iudais permittitur contrahere pro ſua voluntate ſicut Chriſtianis.*
19 *Iudaus poteſt conducere ad emphyteuſim perpetuam domum vel aliam rem ab eccleſia*
20 *Iudais permittitur ſinagogas habere fulcire & reficere , licèt de nouo non fabricare.*
22 *Regulariter iuſpa eccleſia acquiritur a fidelibus.*
23 *Infidelium appellatione qui veniant.*
24 *Iudaus non acquirit cognationem ſpirituale m.*
25 *Eccleſia patronata dicitur ſerua vel ſaltem libertina.*
26 *Iudaus non poteſt habere ſeruum Chriſtianum.*
27 *Chriſtiani non poſſunt eſſe in iudaorum familiari exercitio.*
28 *Iudai dicuntur ſubditi & ſerui Chriſtianorum.*
29 *Seruus non debet mandare domino.*
30 *Infideles dicuntur hoſtes Chriſtianorum.*
21 *Iudaus non admittitur ad publica officia etiam baptizatus.*
32 *Iudaus non poteſt eſſe iudex,nec doctor , nec in aliqua dignitate conſtitui,nec notarius,eſſe nec poteſt aduocare.*
33 *Iudaus non poteſt portare Crucem, nec inuocare nomen domini.*
34 *Rigor & non æquitas eſt exercendu cum iudais,*
35 *Mora purgatio non habet locum in iudais.*
36 *Iudai dicuntur in poteſtate diaboli.*
37 *Ratio quare Chriſtiani & non iudai tentantur a diabolo*

38 *Faciens*

38 *Faciens occidere iudæos per aſſaſſinos non punitur pœna c. ꝓ hu-*
mani. de homic.
39 *Iudæi ſunt peiores ſodomitis:*
40 *Iudæorum generatio dicitur infidelis & praua.*
41 *Iudæi ſunt infames.*
42 *Statuto cauetur ꝙ committens tale crimen non poſſit aſſumi ad offi-*
cium, ſi officium eſt oneroſum poterit ad illud aſſumi.
43 *Statuto cauetur ꝙ nobilis committens tale delictum amittat no-*
bilitatem, in oneribus tamen dicetur nobilis.
44 *Indulta in fauorem non debent in odium retorqueri.*
45 *Iudæi non præſcribunt contra Deum, vel Eccleſiam.*

1 QVæro igitur tertiò, † an iudæus, paganus, ſarrace
nus, ſeu aliàs infidelis ex cauſis ſupraſcriptis ac-
quirat iuſpa. in eccleſia. ¶ Et in hoc non eſt inſi
ſtendũ, cum nũquam caſus acciderit, nec credo in futu
rũ accidere poſſe: tñ quia doctores tangunt ſimiliter, &
nos faciamus, & dic per illud verbũ ſi quis appoſitũ in
2 c. nobis, hoc ti. vr̃ dicẽdũ ꝙ prædicti acquirũt iuſpa. † qa
cũ generaliter loquatur, generaliter intelligi debet. c. ſi
3 Romanorũ. 19. diſt. c. ſolite, de maio. & obed. ¶ † Secun
dò iudæus ſoluit decimas de terris ſuis, ſicut & Chriſtia
nus. c de terris, & ibi oẽs de decimis, & ſimiliter ſarra-
ceni & alij pagani, vt etiã habetur ꝑ Oldr. cõſ. 91. venit ĩ
dubiũ, & per Roma. cõſ. 489. omnipotẽtis &c. hæc dña
Petra, & Abb. in c. quanto, de uſu. ergo eodẽ mõ debet
4 admitti ad iuſpa. † ſicut ad ſolutionẽ decimarũ. arg. re-
5 gulæ, q ſentit cõmodũ, de reg. iu. li. 6. ¶ † Tertiò facit, nã
iudæi gaudẽt priuilegio ciuitatis quã inhabitãt ſeu ĩ qua
nati ſunt. Io. de Bombel. in conſi. incip. venditio introi-
tus commertij, & in cõſi. incip. In Dei nomine amen.
6 Viſo conſilio ſupra facto. † imò immunitas conceſſa
Incolis tã a iure ciuili, q̃ municipali extenditur ẽt ad iu-
dæos, vt ꝑ Cæpol. cõſ. 75. in Chriſti &c. pater põt admit
7 ti. in 2. col. intantũ † ꝙ cõceſſa Immunitate merciũ &
bonorũ Titio & ſocijs ſuis, ſi eſt in ſocietate iudæus gau
debit immunitate: qa appellatiõe ſociorũ veniũt iudæi
q̃uis ſint diuerſæ ſectæ. ita do. meꝰ Corſe. in c. ſedes, in 3.
char. in 4 cõſideratione, de reſcri. & in c. cũ M. Ferrariẽ
ſis, in fi. 1. char. & in prin. 2. de cõſti. vbi dicit de iſta q. in
facto ſe fuiſſe lucratũ vnã craterã argenteã. alleg Ang.
in l. 1. ff ad l. Iul. maie. licẽt ẽt Bar ibi nõ determinat, &
Ang. in l. vtimur. ff. de ſepul. viol. vbi dicit ſe in facto ob
tinuiſſe, ꝑ qua doctrina ipſe dñs meus ſolitus ẽ allegare
8 tex. ĩ c. poſt miſerabilẽ, iũcta d oc. Abb. de vſuris. † vbi ꝓ-
hibeť cõio inter iudæũ & Chriſtianũ in vſuris, ergo di-
cit Abb. ibi ceſſante vſura nõ ẽ ꝓhibita cõio mercimo
nijs. ¶ Ego vltra do. meũ ſimiliter adduco tex. in c. pen.
per locũ a ſpeciali ibi ab eorũ cõmercijs de vſuris. ¶ Di
9 cit ẽt do. meus in c. cũ M. nõ obſtare ſi dicať † inter iu-
dæũ & Chriſtianũ nõ poſſe eſſe fraternitatẽ, & ſocietas
eſt quædã fraternitas. l. verũ. ff. pro ſocio. tñ dicas verũ
eſſe inter iudæũ & Chriſtianũ non poſſe eſſe fraternita-
tẽ quantũ ad lauacrũ regenerationis, non tñ quo ad alia
ita do. meus vbi ſ. & iſtã ẽt doctrinã ponit do. Fel. in d. c.
ſedes, in 3. declaratione, de reſcrip. ¶ Ergo eodẽ mõ cũ
illud habere iuſpa. ſit quoddã priuilegiũ & immunitas.
10 c. 3. hoc ti. extendeť ẽt ad iudæos per ſupradicta ¶ † Itẽ
& quartò facit. nã iudæi rõne humanitatis ſunt a nobis
fouendi, cũ ſint noſtræ naturæ participes & proximi. &
idẽ de alijs infidelibus, tex. cũ gl. de pœni. diſt. 2. proxi-
mis. Abb. in c. iudæi, de iudæis, & ibi Ana. poſt oẽs ſi ꝓ-
ximi, cur ergo eos repellemus a iurepa. eis eccleſias ædi
11 ficantibus & alia facientibus: ¶ † Item & quintò iudæi
& alij infideles poſſunt habere rerũ dominia inter Chri
ſtianos, vt per Inn. in c. quod ſuper his, de voto. & ibi oẽs
Abb. in c. terris, de deci. tex in c. pen. in fi. & ibi Abb. &
oẽs de iudæis, & in c. iudæi. el 2. eo. ti. & ibi Ana. & in c.
12 quantò, de vſur. † vnde iudæi non debent in rebꝰ ꝓprijs
moleſtari. Ro. in d. cõſi. 489. & Pe. de Anc. inter conſilia
Cal. conſi. 3. in ti. de loca & per doct. maxime do. Pro-
13 poſitũ, in c. qui ſincera. 45 diſt. † poſſunt ẽt cõparere ad
defendendũ filiũ iudæũ ẽt in cã capitaliꝰ, in caſibus in q-
bus põt pr̃ Chriſtianus pro filio Chriſtiano, vt per Cæ-
14 pol. late in d. conſi. 75. ¶ † Et põt eſſe cõmerciũ inter iu-
dæos, ſeu ſarracenos, & Chriſtianos nõ ſolũ in rebꝰ mo
bilibus, ſed ẽt inſtabilibus. vt per Ro in d. conſi. 489. & ꝑ
15 doc. & maxime Propo. in d c. qui ſincera. ¶ † Vñ ẽt iu-
dæus teſtari nõ prohibeť vt per Cal. in cõſ. 4. in ti. de iu
16 dæis, & do. ĩ rub de teſta. ¶ † Itẽ licẽt vniuerſitati iudæo
rũ legari nõ poſſit. l. j. C. de iudæ. tñ ſingulis iudæis legari
põt. l. cũ ſenatus. ff. de reb. du. & ibi oẽs, & Azo in ſum.
17 C de iude. poſt pr. ¶ † Itẽ pñt iudæi arbitrũ cõpromiſſa-
riũ eligere ẽt iudæũ. C. de iudæis. l. iudæi, & l. ſeq & Azo
18 in ꝓximo allegato loco. ¶ † Itẽ pmittiť iudæis contra-
here pro voluntate ſua ſicut & Chriſtianis: quia inſtũ ẽ
vnicuique ſua tractare. C. de iudæ. l. nemo, & Azo vbi ſu
pra. ¶ Si igitur iudæus habet propria ex quibus pñt eccle
ſias in eſſe deducere, habet inſuper dñiũ rerũ, actiones,
& defenſiones, & oĩa alia ſupraſcripta. Cur dicemꝰ eos
nõ poſſe habere iuſpa. quod procedit ex largitione bo-
19 norũ vt ſ. ¶ Sextò adduciť. † nã iudæos põt cõducere ẽt
ad emphiteuſim perpetuã domũ, vel aliã rẽ ab eccleſia.
ſm Pe. de Anc. conſi. 5. in ti. de loca. inter conſilia Cald.
20 ergo & eodẽ mõ eccleſiæ iuſpa. habere poterit. ¶ † Ita
& ſeptimò iudæis pmittitur ſinagogas habere religiõis
cauſa. & veterẽ ſulcire & reparare, licẽt nõ fabricare no
uã c. iudeis. el 1. de iudæ. c. ꝯſuluit, eo. ti. & C. eo. l. vltima.
§. illud, & ĩ l. ĩ ſinagoga. ergo eodẽ modo & iuſpa. eccle
21 ſiarũ & multo magis cũ illas ædificare poſſint. ¶ † In
illis reiectis cõtraria pars eſt veriſſima. ſ. iudæos nõ ac-
quirere iuſpa. eccleſiarũ, pro qua primo adducitur tex.
in c. præ mentis. 16. q. 7. ibi *qui omni Chriſtiano &c.* quaſi ve
lit. ꝙ per non Chriſtianum. iuſpa. nõ acquiratur. ¶ Secũ
do adducitur tex. in c. frigentius, eadẽ cauſa & qõ. ibi *in*
Chriſtianis omnibus &c. Et ibi gl. colligit ꝙ iudæus fundan
do eccleſiã nõ acquiret iuſpa ¶ Tertiò adducitur tex. in
c. quicunque fideliũ. eadẽ cauſa & qõ. vbi eſt regula in
22 materia iuriſpa. † ꝙ volẽtes illud acquirere ſint fideles,
ex quo dicit quicunque fideliũ &c. ergo infideles nõ ac
quirũt, & iſte eſt melior tex. in iure. ¶ Quartò iſta veri-
tas probatur auctoritate, vt ꝫ Arch. in c. filijs, in prin. & ĩ
d. c. frigentius, in fi. qui ſequitur glo. ibi. & ibidẽ ẽt Gem.
voluit ẽt Io. And. in d. c. nobis, ĩ hoc ti. poſt oẽs antiquos
& Car. in 2. col. in 3. q. Butri. & Abb. in 1. nota & poſt eos
Imo. & Barb. in c. quãto, in vlti uerbis, de iudi. & Gay. in
repe. c. fi. de elec. lib. 6. in 43. colũ. & Pau. de Cita. in hoc
tract. in 3. parte, in 5. & 9. q. primæ cauſæ, vbi declarat q
ſint iudæi, q ſarraceni, & q infideles, licẽt in d. 3. par. in
2. q. ſecundæ cauſæ poſſit dici ſibi cõtrarius. na vr̃ velle
ꝙ tales acquirant iuſpa. ſed careant exercitio ipſius. i. ꝙ
23 nõ poſſint præſentare. ſed eius dictũ poſſet ſeruari. † nã
ibi Pau. enumerat infideles, ſarracenos, iudæos, hæreti-
cos, apoſtatas, ſciſmaticos, excõicatos, & infames, & alij
qui ipſorũ carẽt exercitio iuriſpa. & in nõ proprietate,
vt in ſeq art. diceť, & de illis forſan fuit loquutus & nõ
de iudæis, ſarracenis, & paganis. Hoc idẽ tenet Roch. in
hoc trac. in verbo ꝯpetẽs alicui. in 9. q vbi pro iſta par. di
cit facere tex. ĩ c. gaudemꝰ, de diuor. vbi dr̃ nihil ad nos
de his q̃ foris ſunt, ergo nõ ſunt incluſi iudæi & infideles
in diſpoſitiõe canonis ꝯcedẽtis iuſpa. laicis, ex quo ſunt
foris ipſi iudæi & infideles, & idẽ dicit reperiſſe tenere
Bal. in cõſ. ſuo 323. ĩci. pmittẽdũ ẽ, circa fi. de ſarracenis
loquiť Pau. in 3. parte, in fi. 9. q. primæ cauſæ, & in 11. q. 1.
24 cauſæ, verſus fi. & in d. 2. q. 2. cauſæ. ¶ † Quintò ꝯprobať
iſta veritas: nã ſicut iudæus nõ acqrit cognationẽ ſpũa-
lẽ, vt no. ꝑ Io. And. in reg. ex eo ꝙ de reg. iu. li. 6. & ꝑ doc.
maxime Moder. vbi do. Propo. poſt Abb. in rub. de cog.
ſpiri. ĩ prin. eodẽ mõ, & multo fortius nec iuſpa. cũ illa
ſit pr̃nitas, quo ad hoĩes, licẽt ſpũalis iſta quo ad eccle-
ſiã, vt diximus. ſ. ĩ 1. q. prin. ĩ 2. art. & ĩ 2. q. prin. in 1. art. &
25 hoc moriuũ ſẽſit Car. in d c. nobis. ¶ † Sextò eccl'a pro-
nata dr̃ ſerua. vel ſaltẽ libertina, vt ꝑ Bal. ĩ c. ſignificauit,
de teſti. & quotidie. j. diceť. vñ iuſpa. dr̃ ſicut iuſpa. liberti
26 vt diximus ſupra ĩ 1. q. prin. in 1. art. † ſed iudæus ñ põt
hr̃e ſeruũ Chriſtianũ. l. Deo nobis. §. fi. & ibi Bar. C. de
epi. & cle. & ꝑ totũ. C. ne Chriſtianũ mãcipiũ. & ĩ Spe. d
ꝯfeſ. §. 2. verſ. 12. tex. ĩ c. 2. & ibi oẽs, & ĩ c. fi. vbi gl. & oẽs
de iudæis.

de iudæis. vñ dicit tex. ꝙ iudæi ſaltem opere debent ſe
Chriſtianorũ ſeruos recognoſcere : quos Chriſti mors
27 liberos & illos ſeruos fecit.c.& ſi iudęos,de iudę.¶ † Vñ
Chriſtiani in familiari iudæorũ exercitio eſſe non pñt.
Abb.& doc.ĩ c.ad hæc, de iudæ.nec ēt extra domũ iu-
dæis ſeruire vel eorũ ĩfantes nutrire,vt ibidē Abb.& in
28 c.& ſi iudæos,de iudæ.ĩ pri.& in fi.per illũ tex.imo † po
tius ipſi dicunĩ ſubditi & ſerui Chriſtianorũ,vt no.in c.
iudæi,vbi Abb.de teſti.& in c.& ſi iudæos ſupra alle. &
ꝑ doc.in d.c.quia ſincera.45 diſ.qũo ergo eccleſiã ſeruã
habere poterũt quæ eſt plus,& ipſi qui ſunt ſerui poſſe
29 effici pſoni.¶ † Cũ ſeruũ dño mandare ſit incongruũ.
nã ex hoc caſſata fuit quædã inquiſitio in qua dicebaĩ
ſeruũ dño mandaſſe: prout dicit Bal. in l.1. C.de ſeruis
fugi.& eſt tex.in c.cũ cõtingãt.de reſcrip.vbi late d. Fel.
poſt Barba.in 1.col.& ibidē do.meus Corſetus in 1.cha.
vbi adducit legem non præſumere do.a ſeruo accipere
cõſiliũ nec perſuaſionē.vt notant doc.in l.ſi quis ſeruo.
C.de ſeruo corrup.& in l.1.& in l.vt tantũ ff.eodē. alias
de ſur.& de hoc etiã per verba,in c.nouit.in 12.colũ. in
verſi.nota ibi nullus ſanæ mentis,de iudi.vbi alle.Bal.in
d.l.1.pro quo dicto Bal.dicit facete l.milites.§. oportet.
C.de qõnibus,quia illud nõ eſt veriſimile,quod eſt q̃dã
falſitatis imago,& facit quod voluit idē Bal. in rubr. de
proba.& ĩ tracta.ſciſmatis.& in l.fi.C.de edic.diui Adr.
tol.ſicut ēt dicimus non eſſe poſſibile conſuetudinē fa-
cere de maiori ad minorē appellari cũ ſit cõtra natu-
rã & cõtra ſubſtantiã appellationis,vt eſt gl.per illũ tex.
in c.nõ putamus,de cõſue.li.6. & per Phi. præpoſitũ &
30 Moder.in rub.de appella.¶ † Septimò adducĩ nã infi-
deles ſunt hoſtes Chriſtianorũ,& ſic multo magis eccle
ſiæ.l.final.& ibi Bal.C.de capti.¶ Vnde poſſunt capi in
eccleſia fugiēs ad eccleſiã ſm Old.in conſi.54.q̃a eũ ec-
cleſia defendere nõ debet.Auth.de mãda.prin.§.publi
carũ,& in c.inter.de immu.eccl.vbi ꝑ Abb.ĩ 2.& in 10.
col.nõ dēt ergo ab eccleſia defendi,ſed vt hoſtis relinq
l.1.& ibi Bar.C.de his qui ad eccle.cõfu. qũo ergo pote-
31 rũt eē pſoni eccleſiæ,cuꝰ ſũt inimici & hoſtes.¶ † Octa
uò adducĩ,iudæus ad publica officia non admittiĩ. 54.
diſ.c.nulla.l.fi.C.de iudæ.c.pen. eod.titu.& ibi omnes
imo plus ēt ſi fuerit baptizatus.17.q.4.c.qđ conſtituit,&
c.cũ ĩpãli,& c.cũ ſit,eo.ti.de iudæ.vbi & Abb. & voluit
32 Ro.in ſing.incip.nũc veniamus,ĩ 19.cha.ĩ 2.col. ¶ † Vñ
dicimus iudæum non poſſe eſſe iudicem.gl.in Auth.iu
ſiuri.quod præſtatur ab his,ĩ prin.& ibi doc ¶ Nec põt
eſſe doctor.nec in aliqua dignitate cõſtitui.c.quãto, de
mat.Abb.in d.c.iudæi.de iudæ & in c.1.& c.cum ſit eo.
ti.Bart.in l.fina.C.de iudæis,& in l.generaliter.§.1.ff. de
decurio.& ĩ l.oēs,la 2.C.eo ti.li.10.Ang.ĩ d.Auth. iuſiur.
qđ præſt.ab his.§.1.colla.2.glo.in l.ſpadonem.§.ita aũt,
de excuſa.tuto.& Bar.in l.conſtit.C.§. hæc quæ neceſſa
rio,& Abb.in c.iudæi,de teſti.& doc.in prœmio Greg.
& Barb.in c.clerici,in prin.12.col.de iudi. ¶ Nec ēt põt
eſſe notarius Ang.in.Auth.iuſiur.quod præſt.ab his,§.1.
¶ Nec põt aduocare.l.fi.& ibi Bar.C.de poſtulan. nec
multa alia exercere:ſi ergo iudæi ſint incapaces horũ
tēporalium,quantò magis iuriſpat. qđ eſt ſpirituale vel
33 ſpiritualitati annexum.¶ † Nono adducitur,iudæus nõ
poteſt portare Crucem,nec inuocare nomē dñi noſtri
Ieſu Chriſti,ne ſit ſuſpicio ꝙ faciat in contemptum ſm
Bar.in l.conſti.fforum,in prin.ſi ergo iſta iudæis ꝓhibē-
tur,quantò magis tota eccleſia & eſſe pſonos ipſius ec-
cleſiæ ¶ Decimo cõprobaĩ iſta opinio. nã nemo nega-
bit iuſpa.eſſe ex grã.c.3.hoc ti.& late diximus. s. in 1.q.
prin.in 4.art.nemo ēt dubitat iſtã gratiam procedere a
quadã æquitate,vt q ſecit eccleſiã ſit pſonꝰ illius: vt in d.
34 c.3 c.piæ mētis.c.frigētius,& c.filijs.16.q.7.ſed ſic eſt † ꝙ
cũ iudæis non eſt æquitas,ſed rigor exercendus:quia ri-
gor & nõ æquitas habet locũ ĩ eis,& ideo cũ illis rigorū
ſe procedēdũ eſt,vt probatur ꝑ tex.iuncta gl.in c.multo
rũ,de iudæ.vbi doc.ĩ verbo rigoroſè,& voluit expreſſe
do.meus Corſ.ĩ c.interpoſita.in §.ſane.de app.poſt pri.
35 ꝑ quē tex.in c.multorũ,dicit ipſe doc.† dicere purgatio
nē moræ nõ hēre locũ in iudæis:q̃a illa purgatio moræ ꝓ
cedit ex æquitate.c.potuit,de loca.& dãt exēplũ de iu-
dæo emphiteuta qui nõ ſoluit canonē ꝑ biēniũ eccleſię
vel ꝑ trienniũ priuato,vt ipſo iure cadat a re emphiteu
tica & iure ſuo,nõ obſtan.ꝙ vellet morã purgare.iuxta
d.c.potuit.q̃a in iudæo moræ purgatio quæ ex æquitate
ꝓcedit nõ admittiĩ ſed ſolus rigor:ita & ĩ propoſito ex
quo de mero iure & eius rigore fundator eccleſiæ,nõ ē
illius pſonus,ſed ſpectat ordinatio eiꝰ ad epm. ille in iu-
dæis eſt ſeruãdus & nõ ꝙ ſint pſoni:cũ eſſe pſonũ ſit ex
grã quæ eſt quædã & pluſquã æquitas. ¶ Vndecimò &
vltimò pro nũc infidelis eſt extra eccleſiã.c.gaudemus
de diuor.cũ cõcor.vnde eſſe iudæũ,& extra eccleſiã lar
ge eſt delinquere.gl.in l.apud Iulianum.§.fi.ff.de leg.1.
36 ¶ † Itē iudæi ſunt in poteſtate diaboli. gl.in c. poſtea , a
37 cõtrario ſenſu,de conſe.diſt.4.¶ † Vnde refert Archid.
in c.vſque.53.diſt.& poſt eum ibi Propo. ꝙ quidam iu-
dęꝰ improperabat Chriſtianis dicēdo illos vexari a dę-
monijs,iudæos vero nũquã,vñ eorũ ſecta magis digna,
& Deo accepta.ſed Chriſtianũ congrua rñſione cõfun
diſſe iudæũ,dicendo Chriſtianos magis flagellari a Deo
q̃a magis diligũtur.ſed ego dediſſem aliud rñſum illud
eſſe ex quo iudæi ſunt in pţãte diaboli oĩno , & ideo eos
tãquã veros ſuos nõ moleſtare,q̃a arbitraĩ illos pro cer
to habituros.moleſtat tñ Chriſtianos cũ nõ ſint in ſua
38 poteſtate,vt experiaĩ an poſſit illos ad ſe reducere.¶ Itē
iudæi interficiunĩ ꝑ aſſaſſinos & tñ faciētes illos occide
re nõ puniunĩ pœna c.ꝑ humanã.de homi. tanq̃ homi
39 nes nulliꝰ momēti,vt ibi doc ¶ † Itē iudæi ſunt peiores
ſodomitis.Matth.11.c.tollerabilius erit ſodomis q̃ vo-
bis in die iudicij,& ꝑ ꝓphetã iuſtificati ſodomiã tráſum
ptiue,in c.nõne.1.q.1.itē iudæi dicunĩ generatio nequã
40 & adultera.Lucæ 9.& 11.c.¶ † Itē dr̃ generatio infide-
41 lis & praua,& Io.9.c.vos ex pr̃e diabolo eſtis ¶ † Itē ſũt
infames.auth.gazaros.C.de iudæ.vñ cũ iudæi ſint tãtis ĩ
famijs & malis repleti & extra eccleſiã, qũo poterũt eē
de eccľa & cũ ꝓceſſione ad eccleſiã introduci vt ſit alijs
pſonis,iuxta notata in c.nobis.ꝑ Abb.hoc ti. ¶ Nõ ob-
ſtãt mõ ſupra cõtrariũ adducta,& primò illa generali-
tas verbi ſi quis appoſiti in d.c.piæ mētis,& in d.c. frigē-
tius.16.q.7.q̃a intelligiĩ ſi q̃s.ſ.fidelis,vt ĩ d.c. quicũque fi-
delis,ꝑ dicta ſupra in 1.2.& 3 motiuo partis negatiuæ.
¶ Nõ obſtat ſm̃ de iudæis ſoluētibus decimas. nã illud
eſt ne eccleſia defraudetur q̃n poſſeſſiones deueniũt in
manibus iudæorũ,vt ĩ c.pen.in fi.de vſur.& illud qđ ē in
42 odiũ nõ dēt ĩ fauorē redũdare.¶ Facit quod dr̃ † ſi ſtatu
to caueĩ cõmittēs tale crimen non poſſe aſſumi ad offi
43 ciũ,ſi officiũ eſt oneroſũ poterũt ad illud aſſumi.¶ † Et
ſil̃r ſi ſtatuto caueĩ,ꝙ nobilis cõmittēs tale delictũ amit
tat nobilitatē,ĩ oneribus tñ diceĩ nobilis.ita Ro.ĩ l.q ſo
lidũ.ff.de hær.inſt.& Bart.in l.1.C.de digni.li.12 & doc.
in c.intelleximus.vbi Pet.de Anç.de iud.& gl.1.& ibi la
te do.meus Corſ.in c.cũ inter ĩ 2.char.de exce.& pleniſ
ſime per d.Fely.in c.dilectus,el 2.in 4.cõclu.in 2. col.de
44 reſcr.¶ Et † inducta in fauorē non debent in odiũ ꝯuer
ti.l.quod fauore.ff.de leg.& in locis ſupra allega. cũ igi-
tur iſtud ſoluere decimas per iudæos,ſit inductũ in eo-
rũ odiũ & in fauorē eccleſiarũ,vt in d.c.de terris, de de-
ci.& ĩ d.c.pen.de vſur in fi.nõ dēt redũdare ĩ eorũ fauo
rē,vt acquitat iuſpa.& in odiũ eccleſiæ vt ſit filia iudæi.
¶ Nec poſſumus dicere a ſimili,quia ſoluere decimas ē
45 qđ mere tpale.nã ſpectat ad laicos toto ti. de decimis,
licèt decimas accipere ſit ſpirituale,& tñ iuſpa.eſt anne
xũ ſpũalitati,& vr̃ de eo ſicut de ſpũalibus.c. quãto,de
iudi.ergo nõ bonũ ſimile,cũ ſint penitus diuerſa.¶ Nõ
obſt.tertiũ,iudæos gaudere priuilegio ciuitatis &c. q̃a
iuſpa.nõ ē priuilegiũ ciuitatis,ſed a iure tñ fidelibꝰ ꝯceſ
ſum.nõ aũt in fidelibus.d.c.quicũq;.c.piæ mētis.& c.fri-
gētꝰ.16.q.7.ꝯtraria aũt loquunĩ ĩ alijs priuilegijs tpalib.q̃
pñt ꝯpetere ēt ĩfidelibꝰ,vt ex ibi allegatis apparet.¶ Nõ
obſtat quartũ,iudæos eſſe nobis proximos, nã ñ ſequiĩ
ergo pñt effici pſoni,q̃a illud intelligiĩ de rebus quibus
ſeu quarũ ſint capaces,ꝑter fidei honorē. vt dictis iuri
bus,ſed eſſe pſonũ eccľæ eēt ꝯtra fidei honorē q̃a eccle-
ſia eſſet quaſi ſerua iudæi,vt ſupra diximꝰ ĩ 10.motiuo hu
ius partis

ius partis: ergo ad hoc non extendit̃. ¶ Non obſtat qntũ
& ſextum. ſ. iudæos poſſe hr̃e dñium rerũ & habere do-
mũ ad emphiteuſim &c. qa illa ſunt mere temporalia.
nos aũt ſumus in ſpũalibus annexis: quorũ iudæi sũt in-
capaces, per ſupradicta. nec ſufficit habere bona vñ ec-
cleſias ædificent, ſed requiritur capacitas in acquirẽdo
iuſpa. nõ enim negam' illos poſſe ędificare, ſed bñ nega
45 mus eos poſſe ex illa ædificatione iuſpa. acqrere. ¶ † Vñ
ẽt iudæi nõ præſcribũt ꝯtra Deũ vel eccleſia. gl. in c. por
ro. 16. q. 3. ſm Ro. in ſingu. 812. incip. an Iudæus in 134.
char. in 1 col. & in conſ. 489. incip. Dña Petra. ¶ Nec ob
ſtat ſeptimũ iudæos poſſe fabricare ſinagogas, & anti-
quas reficere &c. quia illæ ſunt eccleſiæ eorũ, & vt ꝓxi-
me diximus non negat̃ quin poſſint fabricare, ſed bene
negatur eos poſſe acquirere iuſpa. & ſic eſt ꝯcludẽdũ iu
dæos, paganos, ſarracenos, & alios infideles, & ꝯſtructio
ne eccleſiæ, & alijs cauſis, de quibus ſupra nõ acqrere iu
ſpa. ¶ Sed vnũ eſt qđ me facit dubitare qño põt ꝓcede-
re qõ iſta doctorũ, an iudæus ædificãs eccleſiã acquirat
iuſpa: cũ eccleſia ædificari non poſſit ſine diœceſani au
ctoritate. c. nemo, de cõſ. diſt. 1. & diximus ſupra in 2. q.
prin. in 3. art. & late in 3. q prin. in 9. art. vbi eccła qñ, & ĩ
quo loco ſit fundanda: qũo ergo diœceſanus permittat
eccleſiã ab infideli ædificari, cũ videat̃ facere in deriſum
vt ſupra diximus in ſeptimo motiuo huius partis, de iu-
deis portantibus Crucẽ, & nomen dñi Ieſu Chriſti inuo
cãtibus. ¶ Niſi dicamus ſi accideret caſus ꝙ ædificarẽt ſi
ne diœceſani conſenſu, & dicerẽt eccleſiã ædificare &
ꝙ in eorũ odiũ iſto caſu illa ꝓ eccleſia acceptaretur, &
poſtea ꝯſenſus epi ĩteruenirẽt & iudæi repellerent̃. ¶ Vel
poſſet dici ꝙ illas ædificauerint pro ſinagogis. & ꝯuerſi
fuerũt effectæ ecclæ, ſicut ſemel ĩ partib' iſtis factũ fuit ĩ
ciuitate Trani, & hodie extãt eccleſiæ q̃ antea erãt ſina
gogę. ſ. eccleſia ſãcti Leonardi Abbatis, eccleſia ſãctorũ
Quirici & Iouitæ, eccleſia ſancti Petri martyris, & ec-
cleſia S. Mariæ ſcholæ nouæ. ĩ quibus adhuc ſunt ĩ mar
moreis lapidib' lr̃æ hebraicæ deſcriptæ & apparẽt alia
loca cerimoniarũ hebraicarum, & hęc ꝯuerſio fuit tp̃e
Caroli tertij. & illa ꝯuerſio mala fuit: qa q̃uis ſint elapſi
trecẽtũ anni ſẽper iudaizarũt, & adhuc iudaizãt, & iſte
caſus nõ põt adaptari ad q. noſtrã, vt de ſe patet, qa nõ
fuerũt fundatæ ꝓ eccleſijs, ſed pro ſinagogis. ¶ Hic eſſet
tractãdũ qd ſi iudæi ædificarũt eccleſiã ĩ iudaiſmo, ſed
poſtmodũ fuerint ꝯuerſi an recuperẽt iuſpa. ſed de hoc
dicemus. ĩ. in vltimo art. pñtis q. vbi tractabim' in gene
re de ædificãtib' eccleſiã tp̃e quo erãt inhabiles ad acq-
rẽdum iuſpa. ſi efficiantur habiles an illud recuperent.

¶ Quartus artic. 7. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Hæreticus an & quando acquirat iuſpatro. ex fundatione, conſtructionem, uel dotatione.*
2 *Hæreticus acquirit cognationem ſpiritualem, & nu. 25.*
3 *Hæreticus non acquirit iuſpa. ex aliqua ex tribus cauſis quibus acquiritur tale ius.*
4 *Hæreticus nihil habet in bonis, nam eius bona ſunt confiſcata.*
5 *Vendita per hæreticum poſſunt per inquiſitorem reuocari.*
6 *Hæreticus non poteſt teſtari.*
7 *Hæretico non poteſt legari.*
8 *Hæretico nemo obligatur.*
9 *Hæreticus eſt magis damnatus quàm iudæus.*
10 *Mercimonia eſt licitum exercere cum iudæo, nõ aut cũ hæretico.*
11 *Hæreticus non poteſt habere ſeruum Chriſtianum.*
12 *Hæreticus eſt extra eccleſiam.*
13 *Hæretici fautores ipſorum receptatores non debent in cœmeterio eccleſiæ ſepeliri, & quid ſi ſunt ſepulti.*
14 *Hæretici ſunt priuati omni officio.*
15 *Hæretici ſunt infames.*
16 *Aduocati notarij & ſcribentes pro hæreticis ſunt infames.*
17 *Hæreticus non poteſt uſucapere ut pro hærede, nec poteſt eſſe teſtis nec poteſt eſſe tabellio*
18 *Hæreticus agens repellitur officio iudicis.*
19 *Hæreticus hæres inſtitutus non poteſt agere ad hæreditatem.*
20 *Hæretici æquiparantur porcis.*
21 *Hæretici ſunt infideles.*
22 *Hæretici carent omnis legis priuilegio.*
23 *Hæreticus quis dicatur large & ſtricte.*
24 *Caſus ſi aliquis reputatur catholicus in uita ſua ſi poſt eius mortem detegatur eius hæreſis bona ipſius cõfiſcantur niſi ſint poſſeſſa per hæredes. 40. annis.*
27 *Hæreticus conuerſus ad fidem an & quando ſit capax iurispatr.*

1 QVæro Quarto loco: † an hæretic' ex eccleſiæ fun
datione, vel ex alijs cauſis cũ in hæreſi exiſtit, il
las faciẽdo acqrat iuſpa. in illa eccleſia. ¶ Et an
tequã huic qõni rñdeã, ꝓmitto ꝙ in iſta materia iurispa.
plures de hæreticis pñt fieri qões. vt3 pone, ꝙ qs fidelis
ſit pr̃onus alicuius eccleſiæ, & efficiatur hr̃ticus an amit
tat iuſpa. qđ habebat, & de iſta q. hic nõ tractabim', ſed
ĩ. Deo duce, in 3. li. in 8. q. prin. in 2. art. ¶ Secũda poterit
ẽẽ q. pone ꝙ iſte talis hr̃ticus priuatus iurepa. iterũ reuer
tat̃ ad fidẽ, an recuperet iuſpa. nec de iſta hic tractaturi
ſumus, ſed in d. 3. li. ĩ 8. q. in 2. art. ¶ Pone tertiò, ꝙ aliqs ẽ
hr̃eticus, & nõ habebat iuſpa. ſed ædificat eccleſiã vel
qd aliud facit ex illis cauſis, an acqrat iuſpa. & qd in cõ-
2 uerſo, & de iſta quęſt. hic erimus tractaturi. ¶ † Et primo
vr̃ dicẽdũ ꝙ ſic. nã ex quo hæreticus acqrit cognationẽ
ſpũalẽ, vt p Io. And. in reg. ex eo ꝙ de reg. iu. li. 6. & ſen-
tiũt doc. in rub de cogna. ſpiri. eodẽ mõ dẽt poſſe iuſpa.
3 acqrere. ¶ † Tñ in cõtrariũ ẽ veritas pp multa. † & pri-
4 mo qa hr̃ticus nihil habet in bonis & bonorũ dñiũ nõ
habet cũ ſint ꝯfiſcata, & ſic nõ põt dare fundũ nõ ædifi
ficare, nec dotare. tex. eſt in c. cũ ſm leges, de hære. li. 6.
& Bar. in l. Imperator, in fi. ff de iure fiſci. Abb. in c. fi. &
in c. vergẽtis, de hæret. & in rub. de teſtamẽ. in 2. col. in-
tãtũ ꝙ ex cõtractu inito cũ hæretico nullũ ei ius quærit̃,
& licẽt ſe obliget, dñiũ tñ rei in alia nõ trãsfert. ſm Bar. ĩ
ſuis ſingularibus in litera. h. in 6. col. in verbo hæreticus.
5 ¶ Qui ibidẽ dit † ꝙ p hæreticũ libere vendita, poſſunt p
inquiſitorẽ reuocari. alle. Bar. in l. ſi debitor. ff q̃ in frau.
6 credi. ¶ † Vñ ẽt hr̃ticus nõ põt teſtari. Bar. ĩ l. qũ. C. de hæ
7 re. Abb. & doc. in rub. de teſta. ¶ † Vñ ẽt dicimus hære-
tico legari ſeu relinqui nõ poſſe. Bar. in l. cũ ſenatus. ff.
8 de rebus dub. ¶ † Nec aliquis ſibi obligat̃, ſed ẽ abſolut'.
c. pen. de hære. ¶ Secũdo iſtã partẽ tenet Io. And. in d. c.
nobis, hoc n. & ibi Car. in 2. col. ĩ 4. q. & ſequunt̃ Butrius
9 Imo. & Abb. iſtã partẽ indubitanter tenẽtes ¶ † Tertiò
hereticus ẽ magis dãnatus q̃ iudæus. Ang. in l. Iulianũ, ĩ
§. ꝯſtat, in fi. ff. de leg. 1. ¶ Vnde iudæi pñt hr̃e ſinagogas
c. cõſuluit. & c. iudæi, el 1. de iudæis. cũ ꝯcor. hæretici aũt
nõ pñt hr̃e hm̃õi loca. gl. & Cy. in l. 2. C. de ſac. ſan. eccl.
& in l. 2. C. de ſumma trini. & fide catho. & per doc. in
10 d. c. iudæi. ¶ † Sicut ẽt dicimus ꝙ licẽt mercimonia ſit li
citũ exercere cũ iudæo, nõ tñ cũ hæretico. Abb. in c. ſi-
cut. de hæt. ¶ Dicimus ẽt infidelẽ ꝯuerſũ poſſe ordina-
ri ad ordines, hæreticũ verò ꝯuerſum nõ poſſe ordina-
ri, de primo in c. eã te. vbi p gl. de reſcri. de ſecũdo ẽ tex.
ĩ c. 1. prima q. 7. & infra dicet̃. ſi ergo iudæus eſt incapax
acquiſitionis iuriſpa. vt ꝯcluſimus ĩ p̃cedẽ. art. multo for
11 tius & hæreticus p ſupradicta. ¶ † Quarto hæreticus ñ
põt habere ſeruũ Chriſtianũ. l. Deo nobis. §. fi. & ibi Bar.
C. de epiſ. & cleri vñ a ſeruis hr̃icis sũt liberi. c. fina. de
heret ſed ſi hæretic' poſſe, eſſe pr̃onus haberet eccleſiã
ſeruã, vt ĩ p̃cedẽti art. dixim' de iudæo, ergo nõ poterit
eſſe pr̃on', qa ſi nõ põt habere Chriſtianũ in ſeruũ, mul-
12 to magis nec eccleſiã p ſupradicta. ¶ † Quintò hæretic'
ẽ extra eccleſiã. c. firmiſſime, & ibi doc. & p tõtũ. de hæ
13 re. facit. c. gaudeam'. de diuor. † vñ nec ipſi nec fautores
& receptatores ipſorũ debẽt in cœmeterio ecclæ ſepe-
liri tex. & ibi Abb. in d. c. ſicut, de hære. & ſi ſunt ſepulti,
ſepelientes proprijs manibus debent eorũ cadauera ex
tumulare, & cineres vẽto proijcere, & oſſa in profundũ
& ille locus ꝑpetuo carere ſepultura, ac clerici & alij illa
ſepulturæ tradẽtes sũt ipſo facto excõicati, vt oĩa iſta ha
bent̃ ĩ c. 2. de hære. li. 6. qũo ergo poterimus dicere illos
acqrere iuſpa. & effici pr̃onos eccleſiarũ a quib' exclu-
14 dunt̃ ẽt mortui? ¶ † Sexto hæretici sũt priuati oĩ officio
15 c. excõicam', el 1. & c. fraternitatis, de hæreti. ¶ † Vñ sũt
ĩfames. l. fi. ĩ fi. C. de ſumma trini. & ibi Bart. & in l. Caſ-

ſi is, de

minis,tales credentes fautores,receptatores,& defenſo
res hæreticorũ.ex quo etiam ipſi carent omni legis pri-
uilegio.per d.c.ſi aduerſus.& c.excõicamus.§.credẽtes.
de hæreti.ſi moniti non deſiſtant cẽſebuntur hæretici.
Et ſic videtur velle & vult ꝙ ſicut hæretici nõ acquirũt
iuſpa.ita nec ipſi credentes receptatores &c. Et nota
iſtam auctoritatem:quia aliam in terminis de prædictis
non habebamus.vt ex ſupraſcriptis patet.

¶Sextus artic.7.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Sciſmatici quid dicantur:& quot eorum genera ſint.*
2 *Sciſmatici an & quando acquirant iuſpatro.*
3 *Sciſmaticus ſciſmate ſapiente hæreſim non acquirit iuſpat.*
4 *Priuatio præſupponit habitum.*
5 *Sciſma quid ſit.*
6 *Sciſmaticus conuerſus ad fidem recuperat iuſpatro.eccleſia quam ædificauit dum erat in ſciſmate.*
7 *Hæretici & ſciſmatici qui ſint cenſendi.*

QVæritur etiã ſexto loco, an ſciſmaticus dũ exi-
ſtit in ſciſmate, ex fundatione, vel alia ex illis
1 cauſis acquirat iuſpa. in eccleſia ¶ † Et in hoc
eſt aduertendũ quatuor eſſe genera ſciſmaticorũ: vt
primò largiſſime dicuntur ſciſmatici oẽs conſtituti in
peccato mortali ex quo ſunt extra charitatẽ.xj.q.3.ca.
audi denique.& 24.q.3.c.dixi.¶Secundò dicuntur ſciſ-
matici large excõicati:quia ſunt extra eccleſiã,& cõio-
nẽ fideliũ.xj.q.3.c.cũ excõicato & c.ſeq.¶Tertio dicunꝛ
ſciſmatici ſtricte,qui propriũ epm̃ de cp̃ali ſede eiece-
rũt,illã occupãtes,& pſbyteros ſuos faciẽtes.¶Quartò
dñr ſciſmatici ſtrictiſſime,qui diuidũt ſe ab vnitate Ro-
manæ eccleſiæ conſtituendo ſibi eccleſiã & ſacerdo-
tes.c.loquiꝛ dñs.24.q.j.& c.inter ſciſma eadem cã.q.3.
¶Et horũ ſciſmaticorũ ſtrictiſſime ſumptorũ duplex ẽ
ſpẽs.quidã.n.ſunt ſciſmatici qui ↄſtituunt aliam eccle-
ſiã omnino diuidendo ſe ab eccleſia Romana prout fe
cerũt Græci in illo tp̃e,& tunc ſunt hæretici: q̃a veniũt
cõtra vnũ articulũ fidei.Et vnã ſanctã eccleſiã catholi-
cã.& iſti ſunt hæretici:quia hmõi ſciſma nõ eſt ſine hæ
reſi.¶Quidã vero ſciſmatici qui nõ cõſtituũt aliã eccle
ſiã,imò credũt vnã eſſe eccleſiã Romanã, & illam eſſe
apud ſe,vt ↄtingit qñ duo vel plures contendũt de papa-
tu.nã quiſq; eorũ credit vnitati eccleſiæ, & illã eẽ apud
ſe,& iſti ſunt ſciſmatici & nõ hẽtici.vt not.in c.j.de ſciſ
ma.& bona gl.24.q.j.§.j.¶ Et pulchrè oĩa prædicta po-
ſuit Abb.poſt alios in rub.de ſciſmaticis.in prin. & ibi-
dẽ latiſſime Ioã.de Ana.q ponit plura alia gña ſciſma-
2 ticorũ non tñ pertinentia ad art.noſtrũ.¶† Iſtis ſic præ-
miſſis deuenio ad caſum noſtrũ in quo dico cõcludẽdo
materiã,ꝙ ſciſmatici primi,ſecũdi,& tertij gñis, bñ ac-
grunt iuſpa.cũ nõ reperiant̃ prohibiti vt ſæpius ẽ dictũ.
& de excõicato infra diceꝛ in x.art.Et in iſtis nõ ẽ dubiũ
nec in ſciſmaticis quarti generis,ſecũdæ tñ ſpeciei,vt ĩ
illis q tenẽt vnã eſſe ſanctã Romanã eccleſia, ſed illã eẽ
penes ſe:quia nec iſti ſunt hæretici. ¶ Tota igiꝛ difficul-
tas hui⁹ articuli ẽ ĩ ſciſmaticis quarti generis primæ tñ
ſpeciei.ſ.in illis q dicunt aliã eſſe eccleſiam & aliam cõ
ſtituunt eccleſiã illã diuidẽdo ab eccleſia Romana, qđ
quidẽ ſciſma eſt hæreſis,vt ſupra eſt dictũ.quã quidẽ q.ñ
inuenio ab aliquo expreſſe tactã,ſed reperio hoc Abb.
in c.q̃a diligẽtia.ante fi.de electio.dũ quærit an hæretic⁹
ↄuerſus recuperet iuſpa.ꝙ tales cũ nõ amittãt bona,ſed
exercitiũ bonorũ &c.recuperẽt iuſpa.& ſic vꝛ velle ſciſ
maticos poſſe eẽ pronos,ſed nõ pñtare donec ſint ĩ ſciſ-
mate.& ↄuerſi recuperare exerciũ.i.ius pñtandi. Et ma-
xime hoc vꝛ ibi velle do.Abb.dũ æqparat ſciſmaticũ ex
cõicato,de quo ita diciꝛ.ſ.ꝙ põt acquirere iuſpat.ſed eo
exiſtẽte in excõicatione nõ põt pſentare.vt infra in d.x.
art.dicetur:vñ vꝛ velle ibi Abb.ſciſmaticũ bñ poſſe ac-
quirere iuſpa.ſed non hẽre exercitiũ eius, & eũ exercitiũ
recuperare dũ fuerit cõuerſus ad vnitatẽ eccleſiæ vt ibi
3 p eũ.¶† Ego verò in iſta difficultate noua dicerẽ,ſciſma
ticũ tali ſciſmate quæ ſapit hæreſim, vt in exẽplo ſupra
poſito de veniente cõtra articulũ fidei.Et vnã ſanctã ec
cleſiã &c.cum ſit hæreticus,cẽſendum eſſe de eo,qđ de
veris hæreticis ſupra diximus,cũ ſciſmaticus tali ſciſma
tẽ ſit hæreticus & eadẽ pœna puniaꝛ.vt dicit Gof.i ſum
ma de ſciſmaticis,pſertim poſt mediũ ibi æqualis eſt pę
na:ſi eadẽ pœna,ergo ſicut hæreticus nõ põt eẽ pronus
ita nec ſciſmaticus.& ibidẽ Gof ponit quãtum illud cri-
men ſciſmatis fuerit Deo exoſum ẽt in veteri teſtõ: q̃a
pp illud Deus fecit abſorbere a terra Dathan & Abirõ
viuos,& in alio exẽplo cũ decẽ tribus ſciſſæ fuiſſent, a
tribu Iuda & Beniamin,& relicto eorũ rege, alterũ ſibi
foris conſtituiſſent & iret ad eos Zoroboã, & eorũ pec-
cata exprobaret,& vltionẽ futurã pdicaret, panẽ apud
illos edere,& aquã bibere,vetitus eſt,qđ cùm nõ cuſto-
diſſet,ſtatim diuina cenſura percuſſus eſt & in de regre
diẽs impetu & morſu leonis voratus eſt in itinere. vt 7.
q.j.c.denique:hinc dicũt doc.ĩ c.ĩ noĩe dñi.23 diſ.ꝙ ad-
hærentes vel defendentes ſciſmaticos ab eccleſia dãna
tos,non reſurgẽt in die iudicij,quod intelligiꝛ de reſur-
rectione bona:quia mali ẽt reſurgunt.vt latè de illis per
Io.de Ana in d.rub.in medio 2.col.¶Facit ẽt p pdictis
doc.do.Abb.in d.c.quia diligentia.de electio.tc torta ↄ-
tra partẽ affirmatiuã pro parte negatiua:nã videꝛ velle
ibi Abb.ſciſmaticũ amittere iuſpa.& illo priuari,ſed eo
conuerſo ad vnitatẽ eccleſiæ illud recuperare.Et idẽ vꝛ
velle Io.de Ana.in d.rub de ſciſmaticis.poſt prin. dum
quærit vtrũ ſciſmaticus pronus recuperet iuſpa.ſi veniat
ad vnitatẽ eccleſiæ,& remittit ſe ad dicta in d.c. quia di
ligentia.ex quib.verbis præſupponũt doc.pdicti quærẽ-
4 do,an recuperet ꝙ ſciſmaticus priuetur iurepa.† cũ pri-
uatio pſupponat habitũ.& ecõtra c.venerabilẽ de elec.&
decẽ.ff.de verb.oblig.de quo tñ.art. dicemus vbi ſupra
in principio hoc ſic ſtante,ꝙ ſciſmaticus pp ſciſma pri
uetur iurepatro.iã acquiſito tẽpore quo erat cũ vnitate
eccleſiæ.multo fortius ſi fabricat eccleſiã eo exiſtẽte in
ſciſmate non acquiret iuſpa.p illã reg.tritã.turpius eijc ĩ
q̃ nõ admittiꝛ hoſpes.c.quẽadmodũ.de iureiur. cũ ſimi.
ibi copioſe per Mod.adductis.& ſic ex ſupradictis ↄclu-
diꝛ ſciſmaticum ſciſmate ſapiente hæreſim, licet ædifi-
cet vel dotet eccleſiam tp̃e quo eſt in ſciſmate,non acq
rere iuſpa.ſed eccleſia illa ſi a fidelib.acquiritur, erit li-
bera.¶ Et licet ſupra dixerim iſtã q.nõ reperiſſe tactam
ab aliquo,certe ita erat,ſed poſtea eã reperi tactã a Pau.
de Cita.in hoc tract.in 3.parte in 8.q.j.cauſæ.vbi princi
paliter de hoc quærit,& dicit ſciſmaticũ nõ acquirere
iuſpa.vt hæreticus,cũ infidelis dicaꝛ & ab hæretico nõ
multũ diſtare videaꝛ cap.inter hæreſim & ſciſma 24.q.
3.hæreſis.n.a principio malũ dogma habet ↄtra fidem,
ſciſma ex poſt facto durando in diuiſione & durãdo ca-
5 dit in hæreſim.vt ibi tex.nullũ.n.ſciſma eſt† niſi aliquã
ſibi fingat hæreſim,cum ſciſma ſit ſciſſio vel illicita di-
uiſio ab vnitate eccleſiæ per inobedientiã facta.d.c.inter.
Ideo volẽtes Dei eccleſiam ſcindere peccãt ĩ fide ↄtra
illũ articulũ.Credo ĩ vnã ſanctã eccleſiã catholicã.c. oĩ-
bus,c.nõ afferamus.c.q̃a.c.aduocauit 24.q.j.ſõ vt infide
lis nõ habebit iuſpa.imo debẽt tales ſciſmatici excõica
ri & deponi tanquã eccleſiæ corruptores, & ſi nõ reſi-
puerint per quẽcunq; pñt inuadi,nec poſſit aliquis in eo-
rũ tabernaculis habitare,fiũt eorũ filij orphani,& vxor
vidua tanq̃ maritus ex tali crimine mortuus fuerit.iux-
ta dictũ Nicolai Papæ ĩ c.ĩ noĩe dñi ĩ fi.23.diſt.Et ita tẽ-
det ibi Pau.nullo mõ diſtinguẽdo de multiplici ſciſma
te.¶ Idẽ tñ Pau.in d.3.parte in 2.q.2.cauſæ.vꝛ tenere ſciſ
maticũ acqrere iuſpa.ſed carere exercitio eius,tñ vt ĩ p
cedẽtibus art.diximus,põt ſaluari eius dictũ ne videaꝛ
ſibi contrarius,cum loquatur de multis q non admittã
tur ad iuſpa.inter quos ſunt aliq q admittunꝛ, ſed carẽt
exercitio,prout ſunt excõicati,& alij.& ſic ꝙ de illis & ñ
6 de oĩbus fuerit loquutus. ¶† Vnũ tñ ĩ hoc paſſu dicerẽ,
ꝙ ſi ſciſmatic⁹ reuertatur a ſciſmate,& ↄuertaꝛ ad vnitatẽ
eccłæ & admitteretꝛ ad illã iuxta tex.ĩ d.c.q̃a diligẽtia,
licet qñ erat ĩ ſciſmate fundauerit eccleſiã & p ſupradicta
nõ acqſiuerit iuſpa.tñ ſi ↄuerſus fuerit recuperabit iuſp.
eccleſiæ quã ↄſtruxerat dũ erat ĩ ſciſmate, vt dicemus
infra ĩ 3.art.prius q.& latius ĩ 3 lib.in 8. q. in 2. & 3. artic.
vbi reddetur ratio quarẽ ſecus ĩ hæretico. ¶ Nõ obſtat

modò cõcluſioni iã factæ doct. Abb. in d.c. quia diligẽ-
tia inducta vt ſupra. ſ. ſciſmaticum ſolũ amittere exerci
tiũ bonorũ & ſic ius patrandi &c. & de æquiparatione
excõicati & ſciſmatici, vt ſupra diximus. rñdetur enim
doctrinã Abb. ita rudẽ, vt ſunt inducta, non debere intel
ligi, nã ſi ita intelligeretur Abb. ſibi cõtrariaſſet (cũ ut
ſupra diximus) Abb. velit ſciſmaticũ priuari iurepa. ſed
ex cõuerſione illud recuperare, vnde ſi intelligeret, ut
ſupra eſt dictũ eſſet ſibi contrarius: quia nõ amitteret iu-
riſpa. ꝓprietatẽ, ſed illius tñ exerciuũ, vnde illa doctrina
intelligit̃ ſolũ quãtũ ad recuperationẽ: quia ibi dubitat̃,
vtrũ hæreticus ſi ꝯuertat̃ recuperet iuſpa. & dicitur ibi
ex quo bona ſunt publicata, & nõ ſua, nõ recuperet iuſ-
pa. in ſciſmatico vero ſecus: qa bona ſciſmatici ex quo
non publicant̃, ſed tñ ipſe amittit eorũ exercitiũ vt ibi,
ideo ex quo proprietas durat ſi cõuertatur recuperat, vt
dicetur in d. art. an ſciſmaticus recuperet iuſpa. ſi ꝯuer
tat̃. & ſic cũ ibi Abb. loquat̃ de exercitio, non intelligitur
de exercitio iuriſpa. ſed de exercitio bonorũ ad effectũ
decidẽdi, vtrũ ex quo bona nõ publicant̃ recuperet iuſ
pa. ſi cõuertat̃, & decidit̃ ꝙ ſic: qa non publicant̃ vt ibi,
imò dicta doctrina Abb. facit cõtra & ſi pro parte nega
tiua: qa præſupponit p̃ronũ ſciſmaticũ priuari iurepa.
& ſupra ẽ dictũ vna cũ Io. de Ana. ¶ Reſtat rñdere æqui
parationẽ, quã facit ibi Abb. de excõicato ad ſciſmaticũ
nã ꝑ ſupradicta debet ĩtelligi ibi Abb. illos æquiparare
q̃tũ ad vnũ. ſ. ꝙ excõicatus amittit exerciuũ bonorũ cũ
nõ poſſit cũ alijs cõicare & bona exercere, non aũt quã
tũ ad deciſionẽ iuriſpa. vel ad pœnã ſciſmaticorũ: qa eſt
clarũ diuerſas eſſe pœnas ſciſmaticorũ qui ſapiunt hæ-
reſim, & excõicatorũ labẽ. vt ſupra dixim⁹. vel ibi Abb.
loquitur de excõicatis qui vltra annũ pertinaciter pmã
ſerunt in excõicatione qui cenſent̃ hæretici. vt infra di-
cet̃ in 10. art. & aliter Abb. intelligi nõ põt, tũ quia alias
eſſet ſibi ꝯtrarius vt ſupra, vt ei⁹ cõtrarietas vitet̃ cũ ſit
tãtus pater, tũ ẽt quia talis ſciſmaticus veniens cõtra il-
lũ articulũ. Et vnã ſanctã eccleſiã eſt verus hæreticus,
& ideo inficiari non poſſe quin iudicetur & repellat̃ vt
hæreticus. Et hoc idẽ Abb. pater iuris canonici bñ ſciuit
7 & ideo cõtrariũ nõ dixiſſet. ¶ † Adde quod dixit d. Pau.
de cita. in hoc tract. in 3. parte in 6. q. j. cauſæ. oẽs male in
terpretantes ſacrã ſcripturam & nouã opinionẽ inue-
nientes. & conatũ facientes auferre priuilegiũ a ponti-
fice datũ, nõ recipientes cõionẽ catholicæ eccleſiæ, &
transgrediẽtes priuilegia ſedis apoſtolicæ, & ꝯtrauenië
tes literis apoſtolicis, & eas nõ recipientes cẽſeri hæreti
cos. & alle. Hoſt. ĩ ti. de hr̃ticis. §. 1. q licèt videant̃ ſciſma-
tici, & hr̃tici tñ ĩ caſu ꝓpoſitę q. illi dicunt̃ hr̃tici ſtricte:
vt nõ poſſint ex fundatione acquirere iuſpa. qa aliter ſẽ
tiunt de articulis fidei, q̃ Romana eccleſia. cap. hæc eſt
fides. 24. q. j. & de conſecra. diſt. 4. c. venit. & qui nõ reci-
piũt quatuor cõcilia. l. quicũque. C. de hæreti. vel q aliter
de euchariſtia, pœnitentia, matrimonio, & alijs ſacra-
mentis eccleſiæ ſentit vel diſputat, q̃ Romana eccl̃a, &
talis per ep̃m vel cap̃lm ſede vacãte debet iudicari hære
ticus, & perpetuo vinculo anathematis innodari, q etiã
ꝑñt dici & dicũtur ſciſmatici c. ad abolendã. de hære.

¶ Septimus articulus. 7. q. prin. j. partis j. Libri.

1 *Apoſtata an & quando acquirat iuſpatrona.*
2 *Omnis hæreticus eſt excommunicatus, non econuerſo.*

1 QVæro ſeptimò, † an apoſtata ex ædificatione ec-
cleſię & alijs cauſis acqrat iuſpat. Iſtã q. format
Pau. de Cita. ĩ hoc trac. ĩ 3. parte. in 9. q. j. cauſæ,
qui dicit non acquirere iuſpa. eo quia apoſtata verus dr̃
fieri infamis c. nõ põt 2. q. 7. 6. q. j. c. infames. 16. diſ. c. nul
li. ergo nõ ꝯpetit hoc ius vel honor eis, & ponit tres ſpẽs
apoſtatarũ, de qb. nos dicemus infra in j. parte. 2. li. in 9.
q. in 9. art. cum tractabimus. an apoſtata p̃ntare poſſit.
Tñ vt non referamus dicta Pau. cũ non ſimus aliqd ad-
dituri, cõclude ita, apoſtatã poſſe eẽ vel nõ eẽ p̃ronũ, ha
bere exercitiũ illius, vel nõ hr̃e, ſi & ꝓut cẽſebit̃ hr̃ticus
vel excõicatus, vt cũ cẽſet̃ hæreticus nõ acqrat iuſpa. vt ĩ
trib. p̃cedẽtib. articulis dixim⁹. cũ vero cẽſebit̃ excõica-
2 tus & non hæreticus: († nam omnis hæreticus eſt excõi
catus, ſed non omnis excommunicatus hæreticus. c. ex
cõicamus. de hæreticis.) Tunc cenſendum eſt de eo, vt
de excõicato proximè dicetur in artic. & quod hic vol-
uit etiam in 3 parte. in 2. q. 2. cauſæ.

¶ Octauus articulus. 7. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Infames infamia iuris vel facti acquirunt iuſpa. in habitu, non au
tem in actu vel adminiſtratione.*
2 *Infames iuris vel facti qui dicantur.*

1 QVæro octauò, † an infamis infamia iuris vel fa-
cti ex ꝯſtructione eccleſiæ & alijs cauſis acqret
iuſpa. ĩ ea. Iſtã q. format Pau. in d. 3. parte in 11.
q. j. cauſæ. qui dicit iuſpa. ipſos infames nõ acquirere ſal-
2 tẽ adminiſtratione: † ſiue ſint infames infamia iuris, q̃ ir
rogatur per ſententiã in illis caſibus in quibus cauet̃ cõ
dẽnatũ eſſe infamẽ, vt in condemnato actione furti, vi
bonorũ raptorũ, iniuria, & alijs caſibus. de quib. in l. j. ff.
de his qui notan. infa. ſiue ſint infames infamia facti, q
plurib. dñr modis: puta quia apud grauẽs viros generat̃
ſiniſtra ſuſpicio ex facto alterius: qa qs dãnat̃ ꝯdictione
furtiua q̃ nõ infamat, ſed ſolũ grauat ad reſtituẽdã furto
ſublatã, tũc lædit̃ fama dãnati ex tali ſñia de facto, licèt
nõ oriat̃ infamia iuris l. ceſſat. ff. de actio. & obli. l. hono
rius. l. pãtẽs. l. licèt. ff. eo. l tẽ ſiquis turpiter viuat, meretri
cãdo, vel alio mõ, ꝑ quẽ ab honeſtorũ virorũ cetu ſegre
gari debeat. l. 2. C. de dignitati. li. 12. Dyn. in reg. infami-
bus. de reg. iur. li. 6. quocũq; mõ de ſupradictis infamat⁹
conſtruẽs eccl̃iã, vel alia faciẽs, nõ poterit acquirere iuſ
pa. quo ad adminiſtrationẽ, vt de excõicato infra dice-
mus: cũ iuſpa. ſit ius honorificũ: qd talib. infamib. nullo
mõ ꝯpetere põt. d. l. 2. C. de dignita. li. 12. l. ne qs. C. de de-
curio. l. infames pſonæ. C. de infami. li. 12. Dy. ĩd. reg. in-
famib. & dicit ita intellexiſſe oẽs caſus p̃cedẽtes, ꝙ ſarra
ceni, & ſimiles acquirãt iuſpa. actu, ſed non habitu intel
ligẽdo qñ tales pſonæ retinet dñiũ bonorũ ſuorũ: ſi aũt
ex tali delicto dãnatus eẽt, ex quo deberẽt bona publica
ri vel ꝯficari, tũc trãsferet̃ iuſpa. ex tali ꝯfiſcatione: vt di-
cit ſe dicturũ ĩ 9. parte ſui tractatus. ¶ Tu aduerte ad hoc
vltimũ dictũ Pau. ꝑ quod vult ſarracenos & alios infide
les hñtes dominia rerũ acqrere iuſpa. in habitu, & nõ
ĩ actu, & ſic ñ. ĩ exercitio, niſi ceſſante ĩpedimẽto, qđ idẽ
dixit ĩ d. 3. par. ĩ a. q. a. cauſæ. & nos reprobauimus. s. ĩ 3.
& 4. art. nã nullus ĩfidelis ſtãte infidelitate, licèt habeat
dominiũ rerũ ſuarũ, vt iudæus acquiret iuſpa. ꝑ dicta iu
ra c. qcũque c. pia mẽtis. & c. frigẽtius. 16. q. 7. iõ teneas
qđ ĩ p̃cedẽtib⁹ articulis diximus, ei⁹ tñ dictũ põt habere
locum ĩ chriſtianis, & ſic fidelib⁹ irretitis aliquo crimi-
ne, ſeu cenſura, vt ſupra & ĩfra dicemus, puta ĩ ĩfamib. vt
ĩ caſu nr̃o qui acqrent iuſpa ĩ habitu, & nõ ĩ actu. Care-
bũt. n. illius exercitio, donec ab illo crimine fuerint libe
rati, vel a cẽſura abſoluti. Et ĩ hoc ceſſat rõ infidelitatis.

¶ Nonus art. 7. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Eccleſia, altare, vel capella fundata, vel fundatum per iudæos, hæ
reticos, & alios prohibitos acquirere iuſpa. an & quando erit li-
bera vel liberum.*

1 AN eccleſia † fundata ꝑ iudæos, hr̃ticos, & alios ꝓ
hibitos acquirere iuſpa. erit libera ſub ordinarij
ꝑtãte, vel p̃ronata ſaltem alterius. Hoc vr̃ tetigiſ
ſe Pau. ĩ hoc tract. ĩ 3. parte ĩ ſi. 10. q. j. cauſæ. vbi ꝯcludit,
ꝙ quando qs non eſt capax iuriſpa. ĩ torũ cauſis ꝓxime
dictis & ædificauit eccleſiam. iuſpa. illius non præſume-
tur ĩ aliquo. ſed ſpectat ad diœceſanum. Et ſic ꝙ ſit libera
eccleſia alleg. Inno. ĩ c. cum venerabilis. de excep. & c. re
gẽda. x. q. j. & hoc qñ fundatur eccleſia: ſi aũt fundaretur
altare ĩ eccleſia, aut capella, ſub aliqua antiqua eccleſia,
& tunc ĩ dubio dicit ꝯpetere illi eccl̃æ, ĩ cuius fundo fun
datur, eo qa fundare dr̃ q fundũ dat propriè, licèt ĩpro-
priè ẽt ædificator. alleg. doc. ĩ c. nobis. hoc ĩ. nos dixim⁹
ſupra clare ĩ 3. q. pri. ĩ 11. art. Et ſubdit Pau. ita poſſe intel
ligi oẽs caſus p̃cedẽtes, ĩ qb. dictũ ſunt ñ acqri fundatorib.
vel ꝯſtructoribus iuſpa. vt tunc dño loci intelligatur, &
intellige ſi non eſt ipſemet cõſtruẽs dñs, ſi vero ipſemet
erat

erat dñs erit libera, vt proximè dictũ eſt: adducit̃ ad hoc
quod dixit gl. in c. nõ putandũ. j. q. j. ꝙ ſi eccleſia eſt fun-
data de malis acquiſitis nõ deſtruetur, ſed remanebit ĩ
diſpoſitione diœceſani, qđ tangit Pau. in d. 3. parte ĩ 26.
& 27. q. j. cauſæ. de quibus nos dicemus infra ĩ ſeq. q. prĩ.
facit quod diximus ſupra in 3. q. prin. in 13. artic. ꝙ ſi in
fundo meo me inſcio ædificat̃ eccl̃a, nõ potero illã pro
pria auctoritate deſtruere, ideo ſi non erunt alij cõpro-
ni remanebit libera. ¶ Facit etiam, nam in vere infideli
bus dubitatio, an ex ꝯſtructione eccleſiæ acquirãt iuſ-
pa. nõ põt verificari, niſi ꝙ infidelis de facto ædificaſſet,
& ſic ſine conſenſu ordinarij, vt diximus proxime in 3.
art. verſus finẽ in verſi. ſed vnũ eſt quod me facit. Et nos
habemus in chriſtiano, ꝙ ſi fundauit eccleſiã ſine cõſen
ſu ordinarij, licet ordinarius poſſit illam dirui facere, tñ
hoc nõ poterit patronus. ſed remanebit adhuc eccleſia
Et ipſe non erit patronus, vt late diximus ſupra in 2. q.
prin. in 18. & vlti. art. ſi hoc in chriſtiano, multo magis
infidele. Et ita ꝯcluderẽ, vt ẽt tangã infra in q. in art.

¶ Decimus artic. 7. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Excõicato quæ prohibeantur & quæ permittantur remiſſiue.*
2 *Excommunicatus ante factum non acquirit iuſpa. poſt factũ vero ſic. & numero. 9.*
3 *Excõicato licet ingredi eccleſiam & ibi audire verbum Dei.*
4 *Intellectus c. quoniam. de ſenten. excom. lib. 6.*
5 *Excõmunicatus non dicitur infidelis.*
6 *Excõicatus profitetur religionẽ & matrimonium contrahit.*
7 *Excõicatus perdit omnia priuilegia & beneficia a lege indulta.*
8 *Excommunicatus poteſt teſtari de ſuis bonis.*
10 *Ante factum aliquid non permittitur poſt factum ſic. declaratio huius regulæ.*
11 *Caſus 27. vbi ponitur illa regula, ante factum aliquid non permittitur poſt factum ſic.*

Et quia Supra diximus de hæreticis, & excõicatus
vr̃ etiam hæreticus, vt eſt tex. in c. quod autẽ. 4. q.
j. vbi dicit Goffre. de Trano & ſummiſtæ in ti. de
hæreticis. in prin. ideo. 10. loco quæritur, an excõicatus
dũ eſt in excõicatione, ex fundatione, & alijs cauſis ſu-
pra ſæpius notatis acquirat iuſpa. ¶ Et circa hunc articu
lũ eſt aduertendum in iſta materia iuſpa. de excõicato
quatriplicem poſſe eſſe q. primã, an excõicatus amittat
iuſpa. de qua erimus tractaturi infra in 3. lib. Deo duce
huius operis ¶ Secunda eſt q. an excõicatus patronatus
admittatur ad præſentandũ, & de iſta ẽt non hic, ſed in
fra in j parte. 2. li in 2. q. prin. in 2. art. tractabimus. ¶ Ter
tia erit q. an excõitus. p̃ntari poſſit, de qua ẽt dicemus in
fra in j. parte. 2. li. in 9. quæſt. prin. in j. art. ¶ Quarta eſt q.
an excõicatus acquirat iuſpa. & iſta eſt in præſentiarũ
menſis noſtræ. ¶ Circa quã q. põſſet fieri longa diſputa-
tio adducendo omnia quæ excõicatis ſunt prohibita ꝓ
parte negatiua, & omnia quæ eis ſunt permiſſa pro par
te affirmatiua, & ex illis formare argu. vt fecimus ſupra
ĩ articulis de muliere, iudæos & hæretico. ſed quia om-
nia quæ adduci poſſent de prædictis vnica reſponſione
tollerentur, quia licet illa ſint excõicatis prohibita, tñ
eorũ prohibitio non eſt perpetua. Ita vt ſint incapaces
iuriſpa. nã facta abſolutione oĩa excõicatus poſſet quæ
poſſunt & alij chriſticolæ vt dicit Abb. in c. quia diligen
tiã. de electio. in fi. & etiam habetur in locis infra alle-
1 gandis, ideo illa diximus omittenda † & etiam q̃a eſſet
tranſcribere infraſcripta loca, nã quæ permittantur, &
quæ prohibeantur excõicatis. Bene accumulat Io. An.
in reg. dolo facit. de reg. iur. in mercuri. vbi tractat, an ar
bitriũ excõmunicato ſit nullũ. & per eum in c. decerni-
mus. de ſenten. excõmu. li. 6. vbi ẽt per Domi. poſt alios
tractantes, an excõicatus poſſit teſtari. de qua etiã q. ple-
niſſime, & plura in materia adducunt per Iaco. de Bel.
ĩ trac. ſuo de excõicato. incip. in Chriſti nomine amen.
Quæritur vtrum excõicatus poſſit cõdere teſtm̃, copio-
ſe ad partes diſputando. poteſt et de materia videri do.
Card. in repe. c. perpendimus. de ſenten. excõ. & in c. ve
xitatis. de dolo & ꝯtumacia. Et eſt recurrẽdũ ad ſolẽnẽ
tracta fratris Antonij archiepiſcopi Floren. de cenſuris
& ad Mod. in c. intelleximus. de iudicijs vñ circa p̃dicta
non erit inſiſtendũ. ¶ Sed redeundo ad q. dicim' prima
facie fore dicendũ excõicatũ nõ acquirere iuſpa. cũ ſit
hæreticus, vt diximus ſupra in prin. huius art. & hæreti-
ci iuſpa. non acquirunt, ergo nec excõicatus. vt in p̃ced.
2 art. ¶ † Tamen Io. And. in c. nobis. hoc ti. cum q̃rit de
iſto art. r̃ndet excõicatũ ante factũ nõ acquirere iuſpa.
id eſt non eſſe habilem ad p̃onatũ, nec debere admit-
ti, & male facere epm̃ illum admittendo, ſed poſt factũ
hoc eſt poſtquã ædificauit eccleſiam, vel alia fecit cũ cõ
ſenſu epi qui illum admiſit bene effici p̃onũ, ſed exer-
citiũ nõ habere hoc eſt nõ exercebit donec erit excõi
catus ea quæ pertinent ad p̃onum ante abſolutionẽ, de
quo tractabimus infra in 2. parte in 2. q. prin. in artic. Et
hoc dictũ Io. And. ſequitur ibi Card. in 2. col. in 5. q. &
Abb. in fi. j. not. in j. col. & cõiter doct. pro quo facit ſe-
cundũ prædictos ibi, & maxime Card. quia excoicatus
religionẽ profitet̃, & multa facit de quibus in ſupra alle-
gatis locis, & præſertim per ipſum Cardi. in d. c. verita-
3 tis. & in dicta repetitione c. perpẽdimus. ¶ † Adducit̃ ẽt
ꝑ Card. & prædictos: q̃a excõicato licet eccleſiã ingre-
di & audire ibi verbũ Dei c. reſo. de ſenten. excõmu. Er
go & eccleſiã ꝯſtruere põt, ſi conſtruere ergo & eſſe pa-
tronũ, cũ ex ea iuſpa. acquiratur. c. nobis. hoc ti. cap. præ
mentis. cũ alijs iuribus. 16. q. 7. & adducitur ĩ arg. c. quõ.
de ſenten. excõmu. li. 6. quia cõmendabile eſt tẽplũ Dei
ædificare. c. aurũ. 12. q. 2. ibi nemo põt accuſari: quia tẽ-
plũ Dei eſt ædificatũ &c. Ita præfati doc. concludunt in
hoc paſſu, & ita oẽs cõiter tranſeũt. ¶ Ego in iſto paſſu
tria faciã. primo probabo tex. in d. c. q̃m ſentẽ. excõmu.
li. allegatũ per Card. nihil facere, imò iuncta gl. potius fa
cere cõtra. ¶ Secundò cõprobabo iſtam cõem opinio,
& illã aliqualiter nouiter declarabo. ¶ Tertio explana-
bo & multis ſimilibus cõprobabo dict. illam Io. And. ꝙ
ante factum excõicatus nõ poterit eſſe p̃onus: poſt ta-
4 ctum uero ſic. ¶ † Venio igitur ad primũ, & tex. ille in c.
q̃m non põt alio modo adduci in arg. ad propoſitum q.
nr̃æ. niſi iſto vez mõ, ſicut. n. diſponit ibi text. ꝙ ex quo
tp̃e interdicti eſt conceſſum baptiſma & ꝯfirmatio, &
ideo dicitur eſſe cõceſſa ẽt chriſmalis cõſecratio, eodẽ
modo in ꝓpoſito nr̃o ex quo eſt cõceſſum excõicato in
gredi eccleſiã, ita debet ẽt intelligi ꝯceſſum fabricari ec-
cleſiã, ſic voluit ibi illũ tex. do. Card. allegare, dũ prius
dixit ꝙ excõicati licite ingrediunt̃ eccleſiã, & poſtmodũ
allegauit d. c. q̃m. & iſte tex. ita inductus nõ cõcludit: q̃a
nõ ſequit̃ põt ingredi eccleſiã & illã fabricare: ergo eſſe
p̃onũ, nã poterit eſſe, ꝙ poſſit fabricare, & non eſſe pa-
tronũ. ¶ Vel & ſcđo ille tex. facit cõtra iuncta gl. in ver-
bo dubiũ. quæ adducit rõnẽ ad illum tex. ideo ibi poſſe
chriſma ꝯfici: q̃a vetus chriſma non debet eſſe viui, nec
debet de veteri chriſmate chriſmari, & deponit̃ de illo
chriſmans. de ꝯſe. diſt. 4. c. ſi quis de alio. & iõ ex illa ne-
ceſſitate intelligit̃ ꝯceſſa chriſmæ cõfectio, qđ quidẽ ita
neceſſariũ non eſt in caſu nr̃o, nã verbũ Dei põt audiri
ĩ eccleſijs iã ædificatis, & ideo non ita neceſſariũ, vñ ex
quo excõicatus alibi põt audire verbũ Dei, nõ deberet
admitti ad eccleſias ædificandas ſm̃ illũ tex. iuncta gl. ſi-
cut nec admitteret̃ chriſmæ ꝯfectio tp̃e interdicti ſi po-
tuiſſet ꝯfirmari ex veteri chriſmate. vñ puto do. Card.
& doc. voluiſſe allegare illũ tex. ex ſimili. multũ a lõge,
& ĩ hoc aliter nõ inſiſto. ¶ Cõdeſcẽdo ad ſcđm & ꝯpro-
bo cõem opi. doc. ꝑ rõnẽ iã ſuperius ſæpe adductã, edi
ctũ de iurepa. eẽ ꝓhibitoriũ, vt q̃libet admittat̃ q nõ ꝓhi
bet̃, vt ꝓxime dixim' in j. art. ſed excõicat' nõ ẽ expreſſe
ꝓhibit', ergo admittet̃. ¶ Faciũt ẽt pro iſta cõi opi. illa iu
5 ra. ſ. quicũq; fidelis. c. frigentius. & c. piæ mẽtis. 16. q. 7. † di
ctãtia fideles acq̃rere iuſpa. ſed excõicatus nõ ẽ infidelis
cũ nõ ſit de illis de q̃b. ĩ c. firmiter. de ſumma Trinitate &
fide cath. nec đ illis de q̃b. ĩ c. j. & ibi gl. đ hær. & dixim' ſu
pra ĩ 3. 4. 5. & 6. art. ſed fidelis ſꝫ extra eccl̃a donec obſer
uat̃ ꝓꝑ ꝯtumaciã vel aliã cãm, ergo acq̃rere iuſpa. ¶ Ad-
ducit ẽt pro iſta parte tex. in d. c. nobis. hoc ti. in verbo ſi
quis. qđ verbũ eſt generale. & ideo generaliter intelligẽ
dũ. c. ſi Romanorũ. 19 diſt. c. ſolitæ. de mai. & obedĩẽ. &

ſic includit ẽt excõicatum, & iſta eſt cõis veritas ¶ Poſt
modũ reperi do Roc. quærẽtẽ de hoc artic. in hoc tra-
cta. in verbo cõpetens alicui. in 8. q. qui refert Io. An. in
6 reg. dolo facit. de reg. iur. li 6. † dicẽtẽ excõicatũ religio
nẽ profiteri & matrimoniũ cõtrahere, & ideo ſm Io.
And & Card. in d. c. nobis. hoc tit. & hanc ↄcluſionẽ di
cit ẽt tenere Gemi. in c. vnico. §. fi. hoc ti. li. 6. in pen. col.
dũ dicit allegãdo Spe. ꝙ ille q emit villã a pſono excõi-
cato, ſtatim poterit pñtare. ergo ſentit excõicatũ poſſe
eſſe pſonũ & trãſmittere iuſpa in aliũ licẽt ipſe nõ poſ-
ſit pñtare. adducit etiã Gemini. poſt Arc. in c. pia. §. 2. in
4. col. de excep. li. 6. hoc tenentẽ, & dños de Rota in ſuis
antiquis deciſionibus, deciſione 16. incip. pſonus excõ-
municatus, & ſubdit aliquos quos ipſi dñi referũt ibi & ĩ
deciſionibus antiquioribus, deciſione. 2. incip. patronus
excõicatus. hoc tit. tenuiſſe ĩ pſono laico, maximè poſ-
ſe pñtare, licẽt ſit excõicatus, de quo tñ dicemus ſuo lo-
co, vt ſupra remiſimus, & ſic do. Roc. in hoc art ſe in-
uoluit omiſſo primo, in quo nil aliud dicit, ſed ſequif Io.
And. vbi ſupra voluit hoc ẽt Roc. ibidem in d. verbo cõ
petẽs alicui. in j. q. in 2. col. in verſ. ſecundo pro hac. & in
prin. 3. col. & in 2. q. in fi. 3. col. in verſi. vltimo me mo-
uet. ¶ Reperi ẽt poſtea do. Pau. de cita. in hoc tracta. in
3. parte in 10. q. j. cauſæ ſimiliter de hoc quærentẽ tenẽtẽ
cũ Io. An. excõicatũ acquirere iuſpa. ſe carere exercitio
illius per no. in ſimi. in c. veritatis. de dolo & cõtumacia
vbi quis eſt eps, & tñ propter contumaciam, de qua ibi
ſuſpenditur ab adminiſtratione. c. decernimus. de ſent.
excõmuni. li. 6. & ibi Io. An. in nouella vbi prohibenf
excõicati ab actib⁹ ciuilibus & ab agendo & patrocinã
7 do, & exercitiũ iuriſpa. eſt hmõi, ergo &c. ¶ † Adducit
ẽt facere, ꝙ ſeparatus a cõione eccleſiæ ꝑ excõicatioẽ ꝑ
dit oẽs actus non ſolũ legales, ſed ẽt oĩa priuilegia & be
neficia a lege inducta tex. in § pen ĩ fi. ĩ Auth de priuile
gijs dotis hæreti. muli. nõ præſtan. ſed iuſpa. eſt ali. & ca
nonibus inductũ, ergo debet excõicatus ſaltẽ illius ad-
miniſtratione carere, licẽt poſſint illud ædificãdo acqre
re. ¶ Subdit etiã: na videmus aliquos qui pñt iuſpa. acq-
rere. & tñ illud non pñt exercere: puta qñ plures inæqua
liter dotãt vnã eccleſiã, ſi eſt ſufficienter dotata habent
iuſpa. & adminiſtrationẽ, ſic qui modicũ dedit ſic qui
multũ gl. not. 63. diſt. in ſumma, ſi verò inſufficiẽter, tũc
eis interdicitur adminiſtratio, donec ↄpetenter dotent,
licet ſint pſoni. glo in c. quicũque. el 2. 16. q. 7. quã ſequif
Abb. in c. 3. de eccle. ædifi. ¶ Et licẽt Pau. ponat hoc di-
ctũ, tñ ex ſe nõ eſt verũ vt diximus ſupra. in 3. q. prin. in 5.
art. hoc non poſſe ꝓcedere, niſi ſint patronæ ẽt ex fun-
8 datione & ↄſtructione vt ibi diximus. ¶ † Subdit ẽt Pau.
excõicatũ poſſe teſtare de ſuis bonis Gemini. in d. c. de-
cernimus. de ſenten. excommu. li. 6. ergo & eccleſiam
fundare & iuſpa. acquirere, licẽt ſit ſuſpenſa adminiſtra
tio, donec abſoluaf ſicut dicimus de eo qui non põt in-
ſtitui, niſi abſolutione obtenta. §. generalẽ. in Auth. vt
cũ de appella. cogn. Hoſt. in ti. de ſenten. excõmu. §. qs
ſit eius effectus ¶ Et ſi quæratur (dicit ipſe) quid ꝓderit
ꝙ habeat iuſpa. ſine adminiſtratione: reſpondetur mul
tũ, nã ceſſante excõmunicatiõe poterit exercere: quod
non poſſet, ſi non haberet iuſpa. cũ illud nõ præſumaf
in aliquo, ſed ſpectat ad diœceſanũ collatio, ſi alias non
apparet cui iuſpa. cõpetat ſm Inno. in c. cum venerabi-
lis. de excep. & in c. regẽda 10. q. 1. vt in proximo præce-
denti articulo diximus, & ita reſidet ibi Pau. ¶ Et idẽ ſen
ſit ipſe Pau in d. 3. parte in 6. q. j. cauſæ. dũ ibi dicit, excõi-
catu dici large hæreticũ, & ideo quæ ibi ↄcludit in hẽti-
co fundãte eccleſiã nõ hñt locũ in excõicato, nec ĩ alijs
largo mõ hæreticis appellatis. vt proxime ẽt nos dice-
mus, & idẽ tenet Pau in d. 3. parte in 2. q. 2. cauſæ. & in 7.
parte in 2. & 3. q. vbi quærit, an excõicato ↄpetat iuſpa.
& cõcludit vt proxime diximus. ¶ Eſt tñ aduertendũ ꝙ
prædicta nõ procedãt ĩ excõicato ꝓpter hæreſim: nec
in excõicatis quia credentes, receptatores, defenſores,
vel fautores hæreticorũ: & in excõicatione perſeuerãti
bus per annũ. iuxta. §. credẽtes in c. excõicamus, de hæ-
re. & ĩ ſciſmaticis hęreſim hñtibus, quia iſti cũ ſint hære
tici nõ acquirunt iuſpa. vt diximus ſupra in 4. 5. & 6. art.
¶ Nec omnibus prædictis obſtat, qđ dictũ fuit pro parte
negatiua. ſ. excõicatos dici hæreticos. per tex. in d. ca. ꝙ
aũt hi. 4 q. j. quia rñdeť illos nõ eſſe vere hæreticos, ſed
largiſſime ſumptos, & aliud eſt eſſe hæreticũ: quia ex-
cõicatus & aliud eſt eſſe excõicatũ: quia hæreticus, nã
primi tñ ſunt ſimplices excõicati, & ex quo ſunt extra
eccleſiã, donec abſoluanf largiſſime dicuntur hæretici,
& ita loquitur tex. in d. c. quod aũt. ¶ Secundi verò ſunt
vere hẽtici, & ex quo hæretici, ideo excõicati & magis
odioſi ſicut in ſimili dicimus de ſymonia, quia ꝓhibita:
& de prohibita, quia ſymonia, magis. n. eſt vltimũ q̃ pri
mũ, vt habef in gl. no. in c. ex parte el 2. de offi. deleg. &
hãc ſolutionẽ, licet non ita declaratam vr tenere Pau.
6 vt ſupra retulimus. in d. 10. q. 2. cauſæ. ¶ † Venio ad ter-
tiũ qđ ſupra pollicitus ſum facturus, & merito ante fa-
ctũ excõicatus nõ eſt admittendus ad pſonatũ: quia cũ
ſit extra eccleſiã nõ debet admitti ad eã fabricandã, cũ
nõ ſit cũ illo cõicandũ donec abſoluatur. ſed poſtquam
eſt admiſſus vt perſeueret ad bene agendũ, & facilius rẽ
ducaf ad pœnitentiã vt abſoluatur debet admitti ĩ pſo-
10 nũ. ¶ † Et eſt notandũ ꝙ iſta diſtinctio, vt aliquid nõ ꝑ-
mittatur ante factũ, poſt factũ vero permittif, ſæpe ſæ-
pius fit per doc. noſtros pro opini. ↄcordandis, & quia
ſolet dubitari quo intelligatur, vt alias ĩ facto dũ eſſem
Paduæ dubitatũ fuit, hic ipſam declarabo. & pro ↄfirma
tione huius diſt. Io. And. ponã multas ſimiles diſtinctio-
nes adhuc nõ accumulatas. ¶ Et vera dubitatio huius
diſt. eſt ꝙ ante factũ quid nõ permittif, id eſt ſiquis vult
illud facere, quod dubitatur an poſſit, eſt dicendum nõ
debere admitti, cum ita ſit de iure vt nõ debeat admit
ti, ſed poſt factum hoc eſt poſtquã ille fecit illud tale qd
quod de iure nõ poterat eſt dicẽdũ ex quo iã fecit ꝙ te-
neat. Et ita ſi bene aduertatur ſe declarat Io. And. ſupra
dũ dicit excõicatũ ante factũ nõ debere admitti ad iu-
ſpa. & ſubdit ꝙ eps male fecit ei cõſentiendo, ſed poſt fa
ctũ tenebit, licẽt male factum. Et ita iſtã diſt. per plura
verba declarauit excellẽtiſſimus nra tẽpeſtate V. I. mo-
narcha domi. meus in legibus do. Chriſtoforus Alberi-
cus Papien. dũ Paduæ de mane ordinariam iuris ciuilis
legeret in quodã ſuo cõſi. incip. ſuper eo quo q̃rif, an ille
qui iurauit. vbi declarat diſt. Abb. infra adducẽdã in c.
ad noſtrã. de iure iur. licet alias deciſiones infra notan-
11 das nõ adduxerit. ¶ † Confirmatur modò primò dicta
diſtinctio Io. And. & declaratio ſupra facta. per ſimilẽ
diſt. quã fecit Abb. in c. ad noſtrã. el. j in fi. pen. col. & in
prin. fina. col. de iureiur. vbi quærit, an debitor qui iura-
uit ſoluere poſſit cõpenſare, & ſit liberatus a iuramẽto,
& diſtinguit, aut anteq̃ cõpenſauerit de hoc quærif, & ſic
ante factũ & eſſe dicendũ ꝙ nõ, aut poſt factũ. ſ. quia cõ-
pẽſauit, & vt euitem⁹ periuriũ dicem⁹ cõpẽſationẽ loco
ſolutionis haberi. quẽ ibi oẽ ſequunf, & ꝑtertim do. me.
Corſe. in pen. colu. ¶ Secundò adduco Io. And. & do.
An. in c. inter monaſteriũ. de re iud. quos ibi refert do.
Abb. in 3. colum. 17. oppo. dum ibi quæritur, quid ſi re⁹
habet multas dilatorias, nunquid litigando ſuper illis vi
deatur renunciare exceptioni recuſationis iudicis. Et
ibi eſt vna opinio ꝙ ſic, adeo vt neceſſe ſit prius oppone
re exceptionẽ recuſationis. extat alia opinio ↄtraria ſ.
vt poſſit ad illã redire poſt dilatorias oppoſitas, ante tñ
litem conteſtatã Io. An. & do. An. concordant ante fa-
ctũ procedere opi. Tãcre. poſt factũ vero ↄtrariã. ¶ Ter-
tio adduco d. Ant. in c. præterea. el. 2. de appella. quẽ ibi
refert. Abb. in j. col. vbi quærif ſi iudex protulit excõica
tionẽ debitori, niſi ſatisfecerit ſuo creditori infra men-
ſem, ſi creditor ſibi ꝓrogauit terminũ. vñ debitor ei ali-
ter nõ ſatisfecit, an ſit excõicat⁹, & ſũt opi. ↄtrariæ quas
ↄcordat d. Ant vt ante factũ ꝓcedat opinio, ꝙ ſic, poſt
factũ verò opinio, ꝙ nõ. ¶ Quartò adduco Inn. in c. cõ-
ſtitutis. de appella. quẽ ibi refert do. meus Corſe dũ q̃rif
an eligẽs idoneũ peccet ex quo poterat eligere idoneo-
rẽ. Et ſũt opiniones ↄtrariæ quas ↄcordat Inn. ut añ fa-
ctũ ꝓcedat opinio, ꝙ ſic poſt factũ vero opinio, ꝙ nõ, vt
ibi ꝑ eũ. Et dicemus infra in j. 2. par. in 10. q. prin. in 3 art.
vbi

vbi de hoc tractabimus in verſi. ¶ Quintò adduco Ioã. And. in c. nihil. de elc. quẽ ibi refert d. Abb. poſt do. Ant. in 4. col. vbi q̃rit quid ſi curia eſſet vltra mõtes, an vltramontani electi poterũt adminiſtrare ante cõfirmationẽ prout q̃n curia eſt citra montes ſm priuilegiũ illius c. & ibi ſunt duæ cõtrariæ opi. Io. And. cõſuluit cuidã vltramontano, ꝙ ante factũ nõ immiſceat ſe adminiſtrationi, ſed poſt factũ dicit pœnã locũ non habere, & ſubdit: ſæpe. n. vnũ conſulimus ante factũ, cuius contrariũ ꝯſulimus poſt factũ additque tene mente hũc modũ cõſulendi cũ diſpoſitio pœnalis eſt dubia vt ibi p eũ, & ex his verbis Io. And. magis clare apparet noſtra declaratio de qua ſupra ad hãc diſt. ¶ Sextò adduco Bal. ĩ l. obſeruandũ. ff. de iudi. quẽ refert do. meus Cor. in c. 3. in pen. col. in ſ. fallen. de reſcrip. q̃ritur. n. ibi, an iudex debeat dari ad inſtantiã alterius partis & ſit reg. ꝙ nõ rõne ſuſpitionis per d. l. obſeruandũ. Bald. vero ibi cã limitat p̃t procedere ante factum, poſt factum vero dicit non habere locũ. ¶ Septimò adduco do. An. in c. dilectus. in 2. col. in verſi. ſecundo opp. ibi alij extra dicũt. de tẽpo. ordi. nã cũ ibi quæraẽ q̃n eps poſſit diſpẽſare. & dicunt aliqui ꝙ in omnibus ĩ quibus nõ reperitur prohibitio, alij vero ꝙ in omnibus in quibus reperiẽ ꝑmiſſio tertij ſecandũ eũ diſtinxerũt, ꝙ aut ſumus in diſpẽſatione de faciẽdo, & ſic ante factũ, & tũc nõ poteſt, niſi reperiatur ꝑmiſſum, aut ſumus ĩ diſpẽſatione ſuper facto, & ſic poſt factũ, & tũc põt in omnibus in quibus nõ reperiẽ ꝓhibitus. vt ibi per eũ: quã ẽt diſt. ipſe facit ibidẽ quaſi in eadẽ materia parũ inferius in verſi ad ſecũdã. in eadem col. ¶ Octauo adduco Io. And. in c. ſignificauit. in 2. col. de iudæ. quẽ ibi refert Abb. in 2. col. du quæritur an pro redeptione captiuorũ ſit licitũ deferre infidelibus merces prohibitas. & gl. tenebat ꝙ ſic. Inno. vero & Hoſt. ꝙ nõ. Io. And. concordat ante factũ ſequẽdã eſſe opi. glo. poſt factũ vero opi. Inno. & Hoſt. vt ibi p Abb. late. quã etiã diſt. & ꝯcordiã facit Abb. in c. ꝙ olim. in fi. j. not. de iudæ. ¶ Nonò adduco Io. An. in c. cũ ſit de iudæ. quẽ ibi refert do. Abb. ĩ 2. col. in verſi. ad iſtũ tex dũ quæriẽ ibi, an reſtitutio malè ablatorũ poſſit fieri p ſimplicẽ ſacerdotẽ qui audiuit cõfeſſionẽ alicuius hñtis reſtituere, & vna opinio eſt Hoſt. ꝙ nõ alia Arch ꝙ ſic Io. An. ꝯcludit ante factũ tenẽdã eſſe opi. Hoſt. poſt factũ uero opi. Arch. ¶ Decimò adduco do. Abb. in c. 2. in fi. j. not. de delic. pue. vbi colligiẽ ex ꝯſuetudine ciuitatis poſſe exigi pecuniã ſ. delictis. Hoſt. ibi dicit tales cõſuetudines vel ſtatuta impõẽtes, & imponentia pœnã pecuniariã pro delictis nõ valere: quia dãt cãm delinquẽdi. Abb. ꝯcludit cõcordando illũ tex. debere intelligi q̃n ꝯſuetudo erat, vt poſſit exigi ex poſt facto, ſed añ factũ delictũ non debere pecuniã taxari. ¶ Vndecimo adduco Abb. in c. j. ſup gl. j. in fi. de priuile. vbi habetur dignitatẽ epalẽ deberi ꝯcedi dũtaxat maioribus locis, quod dicit Abb. eſſe verũ ante factũ, ſed poſt factũ, bene ẽt habebitur minoribꝰ Et ita videmus hodie in regno vbi oẽ vile oppidũ habet epm, & ſuſtinetur, q̃a poſt factũ. ¶ Duodecimò adduco domi. Goſ de Trano cõciuẽ meũ in capit. nõ nulli in §. ſunt & alij. de reſcri. quem ibi refert domi. Abbꝰ in 3. col. verſi. Goſ. dicit dũ quæriẽ cui incũbat onus, probandi mãdatũ, an dño ſedediſſe aſſerẽti, an vero aduerſario neganti, & opinio Goſ. fuit ꝙ ſi ante impetrationẽ obijciatur de defectu mãdati, debet tũc probari mãdatũ, ſed ex poſtfacto nõ admittiẽ exceptio de qua qualiter procedat ibi plene p Abb. & do. meũ Corſe q̃ dicit opi. Goſ. probari p gl. ibi per eũ allegatã, & eam ſeruari in practica, & ſubdit ipſum Goſ. fuiſſe ſummũ doc. & maximũ practicũ. ¶ Decimotertio adduco gl. in verbo p̃sbyteri. in clemen. j. de priuile q̃ quęrit, an de diœceſani licẽtia religioſi poſſint miniſtrare ſacra laicis. Et erãt duæ opiniones ꝯtrariæ. gl. dicit putare poſt factum excuſare religioſũ a pœnis, q̃a hoc fecit de licẽtia diœceſani, ante factũ vero non de qua vt in d. gl. & ibi plene do. Card. in j. nŏo. in 5. col. in 20. quæſt. ¶ Decimo quartò adduco tex. not. in §. biduũ. ff. q̃n appel. ſit 2. q. 6. capit. biduum. vbi dicitur ſententiam ſub conditione non di cẽdam, ante factum, poſt factum vero tenere, vt etiam ibi gl. j. & 2. allegat ꝯcor. ¶ Decimoquinto adduco Io. de Imo. relatũ a Dñico in c. 2. in penul. col. in verſi. ĩ ea gl. ibi ſatis credo. de reſcrip. li. 6. vbi glo. in verbo quorũ. in uerſ. & dixerunt. quærit an facto reſcripto cũ clauſula, & quidã alij in qualibet citatione illorũ debeant omnia nõia exprimi, quidã dicebãt ſic, quidã vero ſufficere in j. citatione. Io. de Imo. dicit ante factũ bonã eſſe cautelã dicentiũ ꝙ ſic, ſed poſt factũ de iure ſatis poſſe defendi opinionẽ aliã, vt ibi per eum. ¶ Decimoſexto adduco eũdẽ Imo. ĩ c. vnico. de poſtu. p̃ꝛla. li. 6. quẽ ibi refert Dom. in pen. col. in verſ. aliã differẽtiã ponit vbi ponunẽ differentiæ inter electionẽ & poſtulationẽ. Hoſt. dicit in poſtulatione non requiri formã c. quia propter. de elec. in electione vero ſic. Inno. tenet cõtrariũ, imò ẽt in poſtulatione requiri, imò concordat ante factum procedere opi. Inno. poſt factum vero opi. Hoſt. vt ibi late per Domi. ¶ Decimoſeptimò adduco eũdẽ Imo. in c. cupientes. in §. hac generali. quẽ ibi refert Dom. poſt principiũ vltimæ col de elec. lib. 6. ſuper gl. in verbo ex tũc. quæ gl. quęrit, an tẽpus de quo in illo tex. infra q̃d eſt, petenda cõfirmatio electionis. iuxta diſpo. illius §. hac generali currat poſt lapſum mẽſem infra quem debet iter arripere ad apoſtolicã ſedem, ut ibi diſponitur, an vero incipiat currere poſt iter arreptũ. & glo. ibi tenet poſt mẽſem, & nõ poſt iter arreptũ. quia alias ſequeret abſurdũ. de quo ĩ ea Ioã. de fantu. tenet cõtrariũ. ꝙ imo poſt iter arreptũ. Imo. dicit ibi opi. Io. de fantu. habere locũ poſt factũ; opi. vero gl ante factũ. ¶ Decimooctauò adduco Io. An. in c. procurator. de elec. in 6. relatũ ibi a Dom. in princ. 2. col. vbi quæritur, an ꝓcurator datus iuxta formã c. vt circa. de elec li. 6. debeat iurare ẽt ĩ aĩam ꝓpriã, & Arc. ibi tenet ꝙ nõ, ſed ſufficere in aĩam cõſtituentũ, alij tenent cõtrariũ. f. ꝙ in aĩam conſtituẽtiũ. & ſuã Io. An. dicit añ factũ procedere opi. diẽtiũ: ꝙ ẽt in ſuã: ſed poſt factũ piũ eſſe tenere cũ Arc. de quo art. ibi plene per Domi. ¶ Decimonono adduco Domi. in c. j. in §. fi. in col. fi. de ſenten. excõ. in 6. vbi eſt q. generalis carmelitarũ præcepit dicẽdo, præcipio vobis p̃ſentibus & abſentibus in virtute ſanctæ obedĩẽtiæ, & ſub pœna excõicationis ipſo facto, ne aliquis veſtrũ cuiquã extraneo hoc reuelet. nec iſtud fecit in ſcriptis, impoſuit tñ ſocio ſuo q̃ ſolitus erat acta ſua ſcribere, vt hoc ſcriberet q̃riẽ an incurrat pęnã, de q̃ta in d. c. j. appoſitã inferẽtis excõicationẽ ſine ſcriptis. Et dicit gl. ſub verbo cãm ibi tenere, ꝙ nõ alij ꝯtra ipſe dicit poſt factũ ꝓcedere gl. añ factũ vero tutius eſſe tenere opinionẽ cõtrariã. ¶ Vigeſimo adduco Io. de Ana in rub. de his qui filii. occi quẽ refert & ſequiẽ d. Fel. ĩ c. quæ ĩ eccleſiarũ. ĩpri. 3. col. de ꝯſt. vbi q̃riẽ, an filius occidẽs patrẽ bannitũ iuuet ſtatuto diſponẽte poſſe impune bannitũ occidi. Et multi doct. quos ibi refert domi. Fel. tenẽt ꝙ nõ iuuet: alij vero tenẽt contrariũ. Ana. cõcordat ante factũ procedere opi. dicentiũ non iuuari. ſed ſi caſus acciderit, & ſic poſt factũ tenẽdam eſſe opinionem cõtrariam, quod eſt summopere notãdũ. ¶ Vigeſimoprimò adduco Abb. in ca. per venerabilẽ. ſuper gl. in verbo poſtulatur. poſt prin. fina. col de elect. vbi quæriẽ, an per nũciũ poſſit quis abſolui. Et ſunt duæ opiniones cõtrariæ. ipſe cõcordat ante factũ ꝓcedere opi. negatiuã: poſt factũ vero affirmatiuam. ¶ Vigeſimoſecundò adduco Io. de Imo. in c. fina. de elec. li. 6. ſuper gl. in uerbo inanes. quem ibi refert & ſequitur Dom. in fi. antepen. col. nam ibi quæritur: an cõfirmatio electionis habeat vim diffinitiuæ, uel interlocutoriæ. Et diſtinguitur ut ibi per doct. & præcipue Io. And. qui inter alia membra ponit unũ, aut ſuperior quærit ſolẽniter de meritis perſonæ electi. & forma electionis, & tũc ꝯfirmatio habet vim diffinitiuæ ſm eũ. ¶ Lap. Abb. ut eũ ibidẽ refert Domi. hoc mẽbrũ limitat uerũ, ut habeat uim diffinitiuæ quo ad cõfirmantem & confirmatum. ſed quo ad tertiũ appellãtem vẽ hñe uim ĩterloquutoriæ, adeo ꝙ nõ poſſet appellari ſine expreſſione cauſæ, & etiã retractari poſſit, ut interloquutoria. aliqui uero tenẽt indiſtincte cũ Io. An. Io. uero de

Imo.dicit ante factū tenendam opi. Lapi : quia tuti⁹ eſt
in appellatione exprimere cauſam : poſt factū vero di-
cit.opi.Io.An. fore verā: vt talis ꝯfirmatio tractet, vt diſ
finitiua, & ſic reputetur quo ad ſolēnia reqſita in appel-
latione, & quo ad effectus appellationis vt ibi p eū.¶ Vi
geſimotertiò adduco Abb.in c.veniens. de cogna.ſpiri
tu.vbi quæritur.an cōpaternitas.& ſic cognatio ſpiritua
lis poſſit cōtrahi per curatorē.Et Io. An.retulit qḋ ſi,alij
verò contra, Abb.cōcordat opiniones; vt ante factum
procedat opinio Io. An.poſt factū vero opinio ꝯtraria.
¶ Vigeſimoquartò adduco Domi.l.c.ſ.poſt pri.ſi. col.
de præben.in 6.vbi quærit qñ epſcō abſens, ad hoc vt el⁹
vicarius generalis poſſit ꝯferre beneficia q̃ vacarunt in
curia, & ex lapſu menſis, iuxta tenorē ꝯſtitutionis ē de-
uoluta collatio ad ipſum ordinariū; an requiratur vt ip-
ſe vicarius generalis habeat ſpecialē cōmiſſionē cōferē
di beneficia quæ vacarēt in curia & eorum collatio ex
lapſu mēſis, vel ex alia cā eſt deuoluta ad ipſum ordina-
riū: an vero ſufficiat ſpeciale mandatū de ꝯferēdis, bñfi-
ciis; abſq; qḋ fiat mētio ſpecialis de vacātibus in curia, &
deuolutis ad ordinariū. gl. fina. ibi tenet ſufficere ſpāle
mādatū ad cōferendū beneficia. Arc.verò oppoſitū. Et
ſic faciēdā eſſe metionē de beneficijs vacātibus in curia
Io. An ibi relat⁹ a Domi.cōcordat ante factū eſſe tenē-
dā opi. Arc. ad minorē cautelam poſt factum vero te
nēdā eſſe opi.gl.vt actus valeat, vt ibi per eū.¶ Adduco
vigeſimoquintò quod diximus ſupra i 5.q prin.in 19. art.
in fi.vbi dubitatū de cōſtruēte altare, vtrū poſſit cōpel-
li pro miſſis celebrandis in eo, & diſtinximus, vt ante fa
ctum poſſit cōpelli, poſt factū uero non, vt ibi.¶ Addu-
co vigeſimoſextò, id, quòd diximus ſupra in 5.q.prin.in
7.art.in verſi.tu cōſidera circa hunc ſextum modū. nā
ibi quærit, an dos eccleſiæ poſſit conſtitui delegatione,
& diximus ante factū non, poſt factū vero ſic.¶ Addu-
co vigeſimoſeptimò quod dicemus infra poſt doct. in
j.parte.2.lib.in 9.q.prin. 18.arti.in verſi.ſed quāuis præ-
dicta ante factū, & poſtea in ver.qḋ dicendem tunc cō
cluſimus vbi quæritur an etiam occultus ſodomita cle-
ricus peractā pœnitentiam ſit priuatus executione ordi
nis ipſo iure, & concludebatur ante factum qḋ ſic, poſt
factū vero non Et iſta ſufficiant pro nunc.

¶ Vndecimus artic.7.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Excommunicatus non poteſt exercere iuſpatro. ante abſolutionē,*
tamen habet iuſpa.etiam illa durante ſed abſolutione interueniē
te recuperat adminiſtrationem.
2 *Sciſmaticus cōuerſus ad vnionem eccleſiæ poteſt eligi in epiſcopū.*
3 *Excommunicatus vel alius ſuſpenſus poſt abſolutionem recupe-*
rat omnia iura ſua.
4 *Iudæus conuerſus ad fidem, an & quando recuperat iuſpa.*
5 *Iudæus baptiZatus perdit bona acquiſita ex vſuris.*
6 *Iudæorum bona in dubio præſumuntur illicita.*
7 *Hæreticus conuerſus ad fidem non recuperat iuſpa. Et quæ ſit ra-*
tio nume 9.
8 *Hæretici credentes & eorum fautores receptatores & defenſo-*
res ad fidem conuerſi, an & quando recuperent iuſpa.
10 *Caſus vbi ſi hæreticus reputetur catholicus in vita ſua, & quan-*
docunque poſt eius mortem hæreſis detegatur, bona ipſius auo-
cātur ab hæredibus per fiſcū: niſi ab eis ſint per 40.annos poſſeſſa.

Quæro vndecimò, an ſi iſtæ pſonæ qbus prohibi-
tum eſt pp infidelitatē, vel aliqḋ crimen ædifica
re eccleſiā, & per ꝯñs acquirere iuſpa. infidelita
te vel aliquo crimine ceſſante, & ſic fuerint cōuerſę, poſ
ſint recuperare iuſpa.eccleſiæ fundatæ per eos ipſis exi
ſtentibus in hæreſi vel crimine. Iſtā.q.format Pau i hoc
tract.in 7.parte in 2.q.& dicit illam ſpecialiter tactā nō
reperire. tamen credere qḋ infidelitate, vel crimine ceſ-
ſante pp quam, & quod prohibentur acquirere iuſpat.
1 poterit illud ius illi ꝯpetere, ſm videmus: †quia licet ex-
cōicatus non poſſit exercere iuſpa.ante abſolutionē, tñ
habet iuſpa.etiam illa durante, ſed abſolutione interue
niente recuperat adminiſtrationem c. decernimus de
2 ſenten.excō.li.6.& ibi Gem.¶ † Adducit etiā ad idem
videri tex.in c.quia diligentia.de elec.vbi ſciſmaticus q
reuerſus eſt ad vnionem eccleſię pōt eligi in epm, & ibi
mādat Papa talē debere ꝯfirmari, & ibi dicit Abb. poſt
Hoſt.peccatorē qui pœnitentiā egit non deſpici a Deo,
imò gaudiū eſſe Angelis ſuper vno peccatore pœniten
tiā agēte. Luc.15.c.tñ quo ad eccleſiā militantē pp noto
riū peccatū inhabilitari, vt nō poſſit eligi, niſi cū diſpen-
ſatione, vt ibi. Et in c.quia circa.de biga.cap. ſi. de tem-
po.ordi.ergo eodem mō, & fortiori poterit ipſis com-
petere iuſpa.cū non hoc ita reperiatur eis interdictū p
talia crimina, ſicut adminiſtratio diuinorū d.c. ſi. quod
multum dicit facere a cōtrario, vult.n.qḋ peracta pœni
tēti integrā vel pro parte, præter reū ſanguinis poſſe ad
miniſtrare, qñ non ſunt notoria crimina, vel in iudicio
nō cōprobata, ergo ſi eſſent notoria & facta pœniten-
tia vel crimine depoſito p ſacramentū, vt in d.c.qa dili
gentia poſſent tales adminiſtrare & ſic poſſet eis iuſpa.
3 ꝯpetere.¶ † Adducit ēt pro hac ſententia facere illud
quod dixit gl.in no. & fi.in d.c.qa diligentia. quæ vult ex
illo tex.cōicatos uel alios ſuſpenſos, poſt abſolutionem
recuperare oīa ſua iura.p c.nos ſanctorū 15.q.6.cū ſeq.c.
iuratos c.beatus in fi.3.q.4.cū alijs allegatis in gl. ¶ Sub
dit poſtea ſpāliter reperiſſe Io. An.tangētē ibi de hæreti
co ꝯuerſo, an recuperat iuſpa.& dicere qḋ ſic. ſm Io. &
Vincē.p c.dñs.per totum.& maximè circa finē vbi vr̃ q;
cunq; pro criminibus ſuis dignę Deo pœnitētiā egerit
auctoritate Gregorij, Auguſtini, Hieronymi, & Iſidori
gradū priſtinę dignitatis obtinere pñt: per quod ita ſana
tū eſt, vt in priſtinū reſtitueretur, perinde habendū eſt,
quaſi nunquā morboſum fuerit.l.3.§.ſi deportatus pro-
nus reſtitutus ſit bonorū poſſeſſionē ꝯtra tabulas liber-
torū habebit.ff.de bo.liber.l.ſine.in prin.ff. de interpatr.
iſtā opinio.dicit poſuiſſe Io.gloſatorē.26.q.6.& gl.in ver
bo ord.al.in c.ab exordio 35 diſt.¶ Limita tñ prædicta,
qñ ſententia non eſſet lata cōtra eos iuriſpa. priuatiua,
qa tūc reſtituti recuperarent iuſpatr. c.de illa de diuor.
vbi mulier q̃ a viro diuertit propter hæreſim iudicio ec-
cleſiæ nō cogitur amplius redire; quòd pcedit, vbi mu-
lier vellet intrare monaſterium c.ſi.eum ibi no.de con-
uer.coniuga.¶ Procedit Pau.hanc limitationem decla
rare Abb.in d.c.quia diligētia.in fi.ſi ſententia & publi
catio bonorū ex tali crimine eſt facta ab hoīe vel a iure
non recuperat bona reſtitutus per pœnitentiam, qa ſe-
mel cōmiſſum nō retractaṫ c.vergētis, & c. pen. de hęr,
l.cōmiſſa ff.de publi.niſi princeps inſtitueret tales ad p
pria bona priſtina; ſi aūt publicatio bonorū nō ē facta;
ſed pdidit qs ſolū exercitiū ex tali crimine, vt i excōica
to, ſciſmatico, & ſimilib. nūc iſti integre abſoluti recuperāt
bona ſua. & p ꝯñs iuſpa.ex quo p pœnitētiā & abſolonē
reuertunṫ ad vnionē, & ita intelligit d.c.qa qḋ p ſciſma p
lat⁹ nō pdidit ius priuatū, ſed ſolū exercitiū ſtat i ſuſpēſo
qḋ poſtea reuertaṫ abſolone ſequuta, & remittit ſed ad
dicta p eū 19.par. i 20.q.vbi tractat, an & qñ iuſpa.trāſfe
4 raṫ ex delicto. Et ita reſidet d.Pau.ubi ſ. ¶ †. Tu ꝯſidera
circa pmiſſa, qḋ ſi loqmur de iudæo erit qo quā ego ſubo
riti feci i mea prima cōpilatione huius tract. poſt ſupra
ſcriptū art.de iudæis, an ſi iudæ⁹ ꝯſtruēs eccleſiā ꝯuertaṫ
ad fidē, illo caſu acqrat iuſpa.i illa eccleſia. & licèt tunc
hāc q.nō inuenitſē, tñ ſubdiſtinxi, pue pximè dicā, motus
illa rōne, quia iudæi hñt dñia rerū ſuarū, vt p Inn. i c.qḋ
ſup his.de uoto.& ibi oēs, & Abb.i c.de terris.d decimis.
ſupra i 3.art.i 5.motiuo partis negatiuæ: ſi hēt rerū dñia:
ergo diſtinguēdū ē i ꝯuerſo a iudaiſmo, & ſic i neophi-
to, qḋ aut bona de qb.ꝯſtruxerat & dotauerat eccleſiā,
5 † erāt acqſita ex vſuris; & nullo pacto ēt ꝯuerſus acqrat
iuſpa.i illa, cū bona ppria ēt q̃ domi hñt ita acquiſita (ſi
iudæ⁹ baptizaṫ) pdit & debēt diſtribui pauperibus.iuxta
no.p Abb.& doc.i c.iudæi.el 2.de iudęis.& ſic vr̃ dicēdū
cū ipſa eccľa ſit ędificata, cēſeaṫ loco pauperis, & erit
6 libera.¶ † Et idē dicēdū putarē i dubio ſi dubitaṫ, an ſint
licite acqſita, uel ne quia reputabunṫ illicita, cū ut pluri
mū illicite habeāt & acqrāt iudæi, ut dicūt doc.i d. c.iu
dæi. Et iſti caſus ſunt clari.¶ Aut iudæus cōſtruxit ec-
cleſiā uel dotauit ex bonis licite acquiſitis de qbus pōt
diſpo-

diſponere.vt pēr doct.in d.cap.iudæi.Et tunc aut ipſe iu
dæus conuertitur ſtatim eccleſia conſtructa, vel cū illa
conſtruitur, ante tñ ꝙ ordinarius aliquē in ea inſtituat,
& ſic pro libera eā acceperit, vel ſi bene in ea aliquis ñ
fuerit inſtitutus, ante tñ cōſecrationē, & tūc poſſet dici
conuerſum poſſe illius effici p̄ronū accedēte conſenſu
diœceſani, nā cū antequā illa vere ſit in eccleſia ꝯuerſa,
& in eccleſiā reducta & ꝯſecrata, vel anteq̄ per aliū mo
dū q̄ p̄ntationis eccleſiæ ſit prouiſum, iudæus ille ſit cō-
uerſus quo caſu poterit eſſe p̄ronus per maximè qñ eſt
cōuerſus añ cōſecrationē: quia tunc vere non dr̄ eccle-
ſia.c.eccleſia.de immu.eccleſia, quia añ cōſecrationē
& poſt ſemꝑ habuit dñiū rerū ſuarū licite acquiſitarū
merito pōt effici p̄ronus, & idē dicerē in pagano & ſar-
raceno cōuerſis. ¶ Aut iudæus, paganus, vel ſarracen⁹,
eſt cōuerſus eccleſiæ, vel ēt ante, poſtquā tñ ipſam ec-
cleſiā in ſuā merā diſpoſitionē ordinarius aſſumpſit, &
tūc nullo modo recuperabit iuſpa. illius cū eccleſia libe
ra no poſſit effici ſerua ſm Bald.in c.ſignificauit.de teſti
bus.in notabi.& pro hoc facit id quod diximus ſupra ī
2.q.prin.in 4.art in verſi.ſi aūt.cū verſ.ſeq.ibi.Et pro iſta
mea ꝯſideratione faciunt ēt quæ diximus ſupra in 6. q.
prin.in j.art ꝙ in eccleſia iam fundata maximè cōſecra
ta ēi per ſuperuenientē dotem iuſpa.non acquiritur. Et
ꝓ p̄dictis ſupra in illo mēbro de bonis licite acquiſitis, fa
cit tex.in c.eā te.& ibi oēs: maximè Fel.ī 8.col.de reſcri.
7 ¶ † Aut loquimur de hæretico, & tunc dicedū eſt, ꝙ etiā
ſi conuertatur nō acquirit iuſpa.in eccleſia fundata eo
exiſtēte ī hæreſi nec diſtinguimus in eo, vt in iudæo de
bonis licite vel illicite acq̄ſitis: quia iudæus habebat do
minū rei rerū ſuarū, vt proximè diximus, hæreticus ve-
ro nō, vt p̄dicta poſuimus ſupra in 4. arti. ¶ Et idē dice-
rē in credētibus, fautoribus, receptatoribus, & in apoſta-
tis, qñ prædicti ſunt vere hæretici. vt in diſtinctionibus
quas poſuimus ſupra in eorū art.& hoc vult Pau. in hæ
8 retico.vt proxime retulimus. ¶ † Aut loquimur de cre-
dētibus, fautoribus, receptatoribus, & defenſoribus hæ
reticorū, q in nō ſunt vere hæretici. & idē in apoſtatis, ñ
vere hæreticis, in excōicatis nō tñ induratis, & hæreti-
cis effectis in famibus, & hmōi, & iſti ex fundatione, ꝯ-
ſtructione, & dotatione eccleſiæ acquirunt iuſpa.ſed ca
rēt exercitio illius donec ꝑmanſerint in delicto. vt ple-
ne diximus ſupra in 5.6 7.8.& 10.art. Cū verò ſe a deli-
cto amouerint, ſtatim recuperant etiam exercitiū ipſi⁹
iuriſp.& ita intelligunt prima dicta Pau.ſupra allegata.
& ita ēt intelligerē dicta ipſius Pau.in d.eius trac.ī 3.par
te, in 2.q.2.cauſæ.ſæpius ī ſupra allega. art. reprehēſis &
declaratis ex quo in d.2.q.dixerat, ꝙ prædicti iudæi, hæ-
retici & ſimiles carēt tm̄ exercitio iuriſpa.nō debet. n.
eius dictū ita ſimpliciter intelligi, ſed vt ſupra in præſcri
ptis art.declarauimus.& in iſta diſtinctione diximⁱ. Et
idē tenet Pau.in d.3.parte in 7.q.j.cauſæ.vbi ēt loquiē de
ſymoniaco vt in ꝓximo articulo dicet, vt ſit idē qđ in
excōicato ¶ Adde ēt p̄dictis quæ ponit do. Roc. in hoc
trac.in verbo ꝯpetēs alicui.in 10.q. qui allegat Arch. in
c.quicūq; fidelū.16.q.7.volētē hæreticū redeūtē ad fidē
recuperat iuſpa.adducit tñ in cōtrariū gl.in cap. maxi-
mū.j.q.7.dicentē hæreticū reuerſum ad fidē recupera-
re iuſpa.qñ ſententia cōtra eū lata nō erat de amiſſiōe
iuriſpa.ſecus ſi erat ſententia de amiſſione iuriſpat. quā
concluſionē d.gl.dicit tenere ēt Arc.quē ibi refert. & ſe
quitur Gemi.in 2.col.in c.vnico.hoc ti.li. 6. & ſubdit d.
Abb.aliter loqui in capit.quia diligentia . in fi. de elect.
9 † qui indiſtincte dicit hæreticū reuerſum ad fidē nō re-
cuperare iuſpa nec alia bona, & ponere rōnē, qa vbi p̄-
ceſſit bonorum publicatio ab hoīe vel a iure nō recupe
rat quis bona ꝑ pœnitentiā, quia ſemel cōmiſſum ñ re-
tractaē.ſed bona hæretici ipſo iure & facto a lege sūt pu
blicata c.cum ſecundū leges.& Abb.in c. vergentis. de
10 hære.& plus ſubdit. † ꝙ ēt ſi hæreticus reputetur catho
licus in vita ſua quandocūque detegatur hæreſis poſt ei⁹
mortē poterunt illius bona per fiſcū ab hæredibus ad-
uocari, niſi ipſi hæredes illa ꝑ 40.annos bona fide poſſe
derint.tex.ī c.2.ī fi.de p̄ſcrip.lib.6.& cōcludit Roch.ve-
riorē ꝯcluſionē gl.q̄ Abb. ¶ Tu aduertē ꝙ hic adducta
ꝑ d.Roc.loquunē de iurepa quod iam habebat hæreti-
ci in aliquibus eccleſiis, & illis fuerūt priuat ꝑꝑ ſuperue
nientem hæreſim, ſi poſtea ꝯuertant de hæreſi ad fide,
an iura pat.recuperēt. Et hic nō ē caſus nr̄, ſed de eo tra
ctabimus infra vt remiſſiue diximus ſupra in prin 4.art.
Caſus aūt noſter eſt qñ hæreticus in hæreſi exiſtēs ædifi-
cauit vel dotauit eccleſiā.quo tp̄e non potuit acquirere
dictū iuſpa.in eis.vt cōcluſimus in d.4.art.q̄d ſi poſtmo-
dū fuerit ꝯuerſus ad fidem, an id quod non potuit acqui
rerē in illa eccleſia ꝑꝑ eius hæreſim prout ex tunc, ſaltē
acq̄rat prout ex nūc in illis eccleſijs, & cōcludēdū eſt ꝙ
no.vt ſupra concluſimus.quia nō habet nec recuperat
dñiū rerū, ſecus tñ eſt in alijs infidelibus vt ſupra dixim⁹.
Et pro hoc ēt facit rō.Abb.de qua proxime, licet loqua
tur in alio caſu, quia quātū ad illius rōnem vr̄ idē. vnde
concludendū eſt in hæretico ꝯuerſo vt ſupra & modo
cōcluſimus ꝙ etiā cōuerſus non acquirat iuſpa: in eccle
ſia fundata ꝑ eū in hæreſi exiſtēte, in alijs vero infidelib.
eſt cōcludendū & diſtinguēdū vt ſupra. In cæteris vero
fidelibus tñ, ſed criminoſis eſt dicendū, vt diximus de ex-
cōicato, vt ceſſante delicto recuperet exercitiū iuriſpa.
quia reuera illo erat priuat⁹. Et qui ſunt iſti criminoſi di
cetur late infra in j.2.lib.in j.quæſt.princi per totū dum
tractabimus qui non p̄nt p̄ſentare rōne alicuius delicti.

¶ Duodecimus articulus.7.q.prin.j. partis j.Libri.

1 *Symoniacus an acquirat iuſpatronat.& nu.4.& 5.*
2 *Symoniacus dicitur hæreticus.*
3 *Symonia dicitur hæreſis cæteris damnabilior.*

QVæro duodecimò, an ſymoniacus ex fundatio-
ne eccleſiæ & alijs cauſis acq̄ret iuſpa. Et certe
hic artic debebat pæcedere antecedētē, nihilo
minus, quia reperi Pau.poſtea illum tractantē de eo, nūc
1 quæro. † Et dico Pau.de eo quæſiuiſſe in hoc tracta.in 7.
parte, qui dicit hunc.art.ſpāliter non reperijſſe tractatū,
tñ arbitraē poſſe dici ſymoniaco nō cōpetere hoc ius,
quia ſicut ipſe dixit in eodē tract.in 3.parte in 6. quæſt.
j. cauſæ. hæreticū ex ædificatiōe eccleſiæ nō acquirere
2 iuſpa.vt ēt nos diximus ſupra in 4.art.huius.q. † eodem
modo nec ſymoniacus cū dicaē hæreticus, vt ꝑ Hoſt.in
3 ti.de hære.§.j. † imo dicitur hæreſis.ſymonia, & eorum
cæteris damnabilior.c.eos.j.q.j.c.ſiquis pecunia.79.diſt.
c.quotiens . & ſeq. imo qñ quis eſt infamatus de ſymo-
nia deponiē a diuinis.ſicut hæreticus.vt ꝑ Abb.in c. ac-
cuſatū.in fi.de ſymo.niſi ſe purget.c.de hoc.de ſymo.eo
dē modo laicus deberet excōicari & per ꝯñs nō cōpete
re illi iuſpa.nec ep̄s poſſet cū eo diſpenſare cum dicatur
maius delictū delicto homicidij c.miror c.minus dicā.
50.diſ.c.ſicut ſymoniaca.de ſymo.& declarat hoc Pau.
4 intelligendū de ſymoniaco conuicto, ſicut ēt dicimus
de excōicato cōuincto vt dicit haberi in c.ad abolēdā.
in prin.& per totū de hæred. Et quia equiparaē excōica
to dicit Pau.eodē mō, ſicut excōicato, ſic & ſymoniaco
iuſpa.non ꝯpetere, ſaltē quo ad exercitiū, quaſi dicat ꝙ
quo ad proprietatem ſic vt ipſe Pau.dixit in 3. quæſtio.
d.7.par.& ī 3.parte in decima quæſtio.j.cauſæ. & nos la
te diximus ſupra in 10.art.præſentis quæſt. Non obſtat
modo, ꝙ ſymonia dicatur hæreſis, ſeu ſpecies hæreſis,
quia hoc eſt verum largo modo loquendo.vt ꝑ Hoſt.ī
ti.de hæreti.§.j.verſi.ſed ſtricto mō. & illud quod nos
diximus hæreticū non acquirere iuſpa.intelligiē de ſtri
cte hæretico & vere vt patet ex his quæ diximus ſupra ī
5 præceden.q.princ.in 4.5.6.& 7.articu. † Et ita etiam ego
concluderē ſymoniacū ex cōſtruſtione eccleſiæ & alijs
cauſis acquirere iuſpa.ex quo chriſtianus, ꝑ ſæpe allega
ta iura, cap.nobis.hoc tit.generaliter loquens.per c. qui
cūque.c.piæ mentis.& cap.frigentius.16.q.7. verū ꝙ ca
rebit eius exercitio donec perſteterit ī ſymonia de qua
fuerit conuictus, & ita dicerē de alijs criminoſis, vt pro
xime diximus in præceden.artic.vt acquirat iuſpa. ſed
careāt illius exercitio crimine durante. Et ſic ex iſta cō
cluſiōe fiat deciſio ad omnia alia crimina, & ideo omit
timus cuiuslibet alterius criminis diſcuſſionem.

¶ Decimus tertius artic .7. q.prin.j. partis.j. Libri.

1 *Meretrix eſt capax iuriſpa.*
2 *Patientes defectum natalium non videntur capaces ſpiritualiũ.*
3 *Illegitime natus non includitur in diſpoſitione legali quantum ad commodum & honores.*
4 *Illegitime natus eſt capax iuriſpa.& nu.6.*
5 *Non ſequitur quis eſt incapax ſpiritualium: ergo iuriſpa.*

QVæro decimotertiò, an illegitime natus acquirere poſſit iuſpa.& ſic illud ei cõpetere. D.Roc. in hoc tract.in verbo competens alicui.in 2.q. prin.quærit de hoc in genere, an illegitime nato competat iuſpa. & ſic tam ex fundatione & alijs cauſis, quàm ex ſucceſſione implicando iſta duo ſimul quæ ego ſeparatim tractabo. Hic.n.ſolũ videbimus, an ex fundatione & alijs cauſis illegitime natus acquirat iuſpa.de alio verò an illegitime natus ſuccedat in iurepa.tractabim⁹ infra in materia ſucceſſionis, in 2.parte huiꝰ.j.libri. in 2.q. prin in 26.art.hic igiť deducã adducta per d.Roc.facientia ad hunc caſum. ¶ Et pro parte affirmatiua, ꝙ iuſpa. cõpetat illegitime nato ex fundatiõe & alijs cauſis dicit facere: quia iura generaliter loquuntur, & cõcedunt iuſ pat. fundatoribus ecclẽſiarũ cap.filijs.16.q.7.c.3.& c.nobis.hoc ti.& per ꝯñs ita vť cõcedere illegitime natis, ſicut & alijs. ¶ Secundò dicit facere: quia iura concedunt iuſpa.omnibus chriſtianis.vt ſæpe ſupra diximus in hac q.in 2.7.8.10.& 11.præcedẽti art per cap.piæ mẽtis.& c. frigẽtius.16.quæſt 7.ergo videtur, ꝙ ſi illegitim⁹ ſit chriſtianus nihil ſibi obſtare poſſit quò effici pronus. ¶ Tertio pro iſta parte dicit facere: quia ſi tales illegitimi ñ poſſint effici patroni eccleſiarũ per eos fundatarum retraherenť a fundatione ipſarũ eccleſiarũ. Et ppterea hoc nõ eſt dicendũ, vt in ſimili decidit gl.in verbo pſentari. in c.cũ dilectus.hoc ti ¶ Quartò adducit, ꝙ ſi excõicat⁹ eſt capax iuriſpa.vt diximus ſupra in 10.art. ergo a fortiori debet eſſe capax illiꝰ illegitime natꝰ q nullã habet
1 cẽſurã ¶ † Quinto adducit ſi meretrix eſt capax iuriſpa.
vt ipſe concluſit in d.verbo cõpetẽs alicui.in j.q.in verſ.
ſed hic ſuboritur quæſtio. Et nos dicemus infra in pximè ſeq.q.prin.in 10.art.multo fortius debet dici eſſe ca
2 pax ipſius iuriſpa.illegitime natus. ¶ † Poſtea ipſe dom.
Roc.dicit pro parte negatiua facere, quia illi q patiunť defectũ natalium, nõ videntur capaces ſpiritualium c.j. de fili.presby.lib.6.c.j.& 2.eod.tit.in antiquis.c.cũ in cũctis.in prin.vbi gl.& c.innotuit.de elec.ergo nec ẽt erũt capaces ꝯnexorũ, put eſt iuſpa c.qro.de iudi.tales.n.sũt odibiles canonibus & legibꝰ.c.niſi cũ pridẽ.§.nõ tñ.de renuncia.l vulgo, ff.de ſtatu.homi.cũ ſiml. Et melius pbať in c.ſi gẽs anglorũ.56.diſt.vbi dicitur tales nõ eſſe ĩ bello fortes, nõ in fide ſtabiles, nõ honorabiles hominibus, nec Deo amabiles. Scđò pro iſta parte dicit facere: qa eſſe pronũ eccleſiæ ẽ qđdã ꝓrogatiua, & ꝓeminentia, & honor, vt dicit pbari in diffinitione iuriſpa. & firmare Bal.in cõſ.ſuo.323.Incip.præmittẽdũ eſt in 3.vol.
vñ ſpurijs vel illegitime natus nõ debet ꝯgruere iuſpat: qa vt inquit Bal.vbi ſupra turpe eſt in eccleſia dei hre talẽ ſupra verticẽ. & in loco honeſto inhoneſtas aduocare pſonas.l.ſi qua in publicis.C.de ſpectaculis. li.11. ¶ Et ſubdit Roc.iſtas duas rõnes militare ẽt in legitimatis p
3 principẽ. ¶ † Tertiò pro iſta parte dicit facere deſionem
gl in clem.j.in verbo liberi.de baptiſmo, dicẽtẽ illegitime natos nõ includi in diſpoſitione legali quãtũ ad cõmodũ & honores, ergo licèt canones cõcedẽt laicis iuſpa.non tñ videnť includere illegitimos, cũ iuſpa. ſit honor vt ſupra dictũ eſt. ¶ Poſtea ipſe do.Roc.adducit alia ſimilia cõcludẽtia in ſucceſſione iuriſpa.& in legitimatis.de quibus dicemus infra in 2.parte huius lib.in 2.qſt. prin.cũ tractabimus qualiter iuſpa.transferatur ſucceſſiõe. ¶ Ex omnibus tamẽ ipſius dictis poterit formari quarta ratio, ſicut illegitimi nõ poſſunt ſuccedere in iurepatro.vt dicetur infra in d.2.quæſt.princ in 26.articu. eodem modo & multo magis ædificãdo illegitimus eccleſiam nõ debet poſſe acquirere iuſpa. ¶ † Demum ip
4 ſe Roc.dicit in hoc puncto diu ancipitem fuiſſe propter
fundamenta hinc inde vrgentia, tandẽ omnibus rectè conſideratis videri ſibi dicendum illegitimũ eſſe capacẽ iuriſpa.nedũ in cõſequentiam, qñ ſuccedit in hæreditate vel alia vniuerſitate, ſed ẽt principaliter. ſ. quando ei donaretur vel legaretur iuſpat.vel ipſe eccleſiam ſeu capellã fundaret, & nedũ qñ eſt legitimatus, ſed etiã ſi nõ ſit legitimatus, & cũ maximè moueret tex.in d.c.piæ mẽtis.& in d.c.frigẽtius.16.q.7.vbi dř *omni Chriſtiano iuſpa. competere poſſe* ergo ſi illegitimi ſunt chriſtiani erũt capaces iuriſpa. ¶ Secundò adducit id quod voluit Ioã.And. in c.nobis.hoc ti.illũ qui pfitetur religionem & mrimoniũ contrahere põt. Et ſimilia agere poterit ẽt eſſe pronus.hinc ibidẽ do.Ant.in 2.col.illũ qui põt audire verbũ Dei ĩ eccleſia & orare poterit & ẽt eccleſiã conſtruere, cũ laudabile ſit domũ Dei erigere, cũ igitur hæc poſſit facere illegitimus, ergo & eſſe pronus. ¶ Adducit ẽt quod voluit do.Præpo.in c.lege.in pen. col. 10. diſt. volentẽ quẽlibet laicũ chriſtianũ admitti ad iuſpa. ¶ Et demũ adducit quod ſupra diximus de meretrice, & de excõicato. ¶ Ad cõtraria ſupra formata reſpondet iuſpa. principaliter cõcedi laicis in fauorẽ eccleſiarũ, vt eccleſiæ cõſtruãtur, quia laici prætextu iuriſpa. facilius inducũtur ad eccleſiarũ fundatione.c.3.hoc ti.non curatur ergo, ꝙ perſona acquirens iuſpatro. ſit illegitima vel alias vilis, dũmodo ſit chriſtiana. ¶ Et ſi diceres amice ſpiritualia ſunt principaliter in fauorẽ & honorẽ diuini
5 cultus introducta. † Et tñ illegitimus eſt incapax illorũ
vt ſupra probatum eſt ego reſpondeo, dicit ipſe, nõ eſſe bonã conſequentiã quis eſt incapax ſpiritualiũ, ergo eſt incapax iuriſpa.vt no.in c.quãto.de iudi.& probatur in toto hoc ti. vel aliter dicit poſſe reſpõderi, ꝙ diuerſa rõ reformat pactum. rõnes.n.quare illegitimus repellitur a ſpiritualibus i.ab ordinibus & beneficijs quæ referunť per d.Ant.de But.in c.pñtiũ.& in c.lueras.de fili. presb. non militant in iurepa. ¶ Tertiò reſpõdet nõ eſſe fauorẽ eccleſiarũ vel honorẽ diuini cultus beneficia conferri illegitimis, vel illegitimos ordinari, ſed bñ eſt fauor & honor eccleſiarũ, eccleſias de nouo ſundari.d.c.3. hoc ti.& ex quo hæc opinio eſt fauorabilis eccleſiæ, ergo tenenda.arg.l.ſunt perſonæ. ff.de relig.& ſump.fune. Nã ſi illegitimi retraherentur a fundatiõe eccleſiarũ ſi nõ acquirerẽt iuſpa. tãto minus eccleſiæ fundarenť & minuereť illius fauor arg.eius quod dicit gl.mag.ĩ fi.in c.cũ dilectus.hoc tit.& propterea tex.in d.c.frigẽtius & in d.c. piæ mentis.dixit ꝙ omni chriſtiano iuſpa.cõpetere põt.
¶ Et an iuſpa.ſit fauorabile eccleſijs vel patronus dixi
6 mus late ſupra in j.q.prin.in vlti.articulo circa prædicta
non eſt inſiſtendum, quia reuera cùm illegitimus ẽ chriſtianus, non eſt dubitandum eum poſſe ædificare eccleſias & ædificando acquirere iuſpatro.cap nobis.hoc ti. difficultas enim erit, an illegitimus ſuccedat in iurepa. Et quid in legitimatis per principem ſecularem, de quibus dicetur infra in 2.parte huius lib. in d.2.quæſt. prin. in 29.& 30.art.

¶ Decimus quartus art.7.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Pupillus poteſt acquirere iuſpa.cum conſenſu epiſcopi ex fundatione datione & alijs duabus cauſis.& nu.3.*
2 *Infans non ſeptennis non poteſt præſentare.*
4 *Qualiter poſſit euenire quòd pupillus in infantili ætate poſſit fundare, conſtruere, & dotare eccleſiam.*
5 *Pubes minor poteſt acquirere iuſpatr.cum poſſit fundare, conſtruere, & dotare ſine iudicis decreto.*

MInime decimoquarto loco dubitandum eſt de eo quod quærit dominus Roch.in verbo com-
1 petens alicui, in 3 quæſtio. † an iuſpatro. competat pupillo vel infanti, quia cũ ſint chriſtiani ſunt capaces huius iuris, vt proximè dictum eſt. nec in eis cadit crimen aliquod, de quibus in præcedentibus artic. propter quod efficeretur incapax huius iuris. ¶ Dicit ergo Roch.iſtam quæſtio.tetigiſſe Archid. in c. decer-
2 nimus.in princ.16.quæſt.7.& cõcludiſſe ꝙ ſic. † Fatetur
tamen infantem nõ ſeptennẽ nõ poſſe pntare, ſed eius
tutor,

tutor. & idē concludere Abb. in c. fi. in fi de ꝯceſ. pbē. &
hoc ſentire idē Abb. in c. j. hoc tit. & Io. And. in c. ex eo.
de elec. lib. 6. & hoc ēt ꝯſuluiſſe do. Ant. in ꝯſ. 29. viſis pũ
ćto & quęſitis in fi. & tenuiſſe Lapũ in ſua alleg. incip. p̄
ſentatus. in prin & in alleg. 75. caſus talis in pen. colũ. &
Bald. in ꝯſi. 165. incip. ordinatio teſtamenti. in 4. volu. &
ibidem ſubijcere ꝙ licèt iuſp. hoſpitalis competat impu
beribus & pupillis. tamē ſecus eſt in regimine ipſius ho
ſpitalis: quia non committitur niſi diſcretis & idoneis.
pro quo dicto allego tex. in c. indecorũ de æta. & quali.
& ꝯcludit Roc. hanc concluſionem nõ habere dubita-
tionem, & ideo circa eam nõ inſiſtendũ. ¶ Tu aduerte
ꝙ ſi nos loquimur an pupill⁹ vel īfans ſuccedat ī iurep.
eccłæ, quod pater vel alius habebat, & nulli dubiũ eſt
ꝙ ſic, ſi erit hæres, & idē ſi erit donatarius, legatarius, vł
hmõi, cùm iſti ſint modis transferendi iuſpa. vt volunt
oēs doc. in hac rub. & eſt gl. ordi. in c. piæ mentis. 16. q.
7. & nos dicemus infra in 2. q. prin. in 33. arti. & ſecunda
parte ſecundi lib. cum pluribus ſequentibus qõnibus &
art. ¶ Quis tamen in hoc iurepa. pupilli vel infantis præ
ſentabit, pupillus ne, an vel tutor, & qũo ꝯcurrant, & ꝙ
in iurepa. infantis p̄ſentabit ſolus tutor, dicetur latè ītra
in j. parte ſecundi lib. in 2. q. princ. in pluribus articulis.
Et quid dicendũ ſi iuriſpatro. cõpetat, vniuerſitati vł ci
uitati, an pupillus, vel tutor p̄ſentet? dicemus ſimiliter
in ſecunda parte ſecũdi lib. in 2. q. prin. in 13. arti. & iſtæ
non ſunt materiæ nr̄æ modò, ſed de eis dicemus vbi ꝓ.
3 xime. ¶ † Articulus nr̄ eſt an pupillus vel infans ex fun-
datione ꝯſtructione, vel dotatione eccleſiæ acquirat iu-
ſpa. & in iure nõ eſt difficultas quin acquirere poſſit: qa
cũ ſit Chriſtianus, nulli dubiũ eſt prædicta exercendo,
acquirere poſſe iuſpa. de ꝯſenſu tamen epiſcopi p c no-
4 bis. hoc tit. † dubiũ eſt in facto qũo poſſit occurrere hic
caſus ꝙ pupillus in ætate impuberi vel infantili exiſten
te poſſit eccleſiam fundare, ꝯſtruere, & dotare, cũ non
poſſit de ſuis bonis diſponere, & ſi diceres faciet tutor,
minime tutor hoc facere poteſt in detrimentum pupil
li niſi tutela finita pupillus ratum haberet. & non eſt du
bium ꝙ tunc procederet difficultas articuli noſtri etiã
de facto, & pro hoc faciunt q̃ diximus ſupra in 3. q. prin.
in 19. art dum ibi tractabimus, ſi ex pecunia aliena fun
daui eccleſiam in fundo proprio, quis erit p̄ronus illius.
& quid ſi pecunia fuit eccleſiæ, pupilli, vel alterius priui
legiati. ¶ Vel poterimus figurare caſum ꝙ pater vel ali⁹
teſtator mandauerit ecclam ędificari vel dotari p hære
dē, & hæres eēt impubes, vel infans. & tũc benemerito
tutor hoc exequeref. & certe hoc caſu nõ eſſem⁹ in ter
minis noſtris, quia pupillus vel infans veniret ī hoc pa-
tronam, potius ex ſucceſſione quàm ex perſona ꝓpria
argu. eorũ quæ notantur in c. j. hoc titu. & poterit colli-
gi ex dictis ſupra in 3. q. prin. in 22. 24. & 25. art. & in 4. q.
prin. in 7. 11. 12. 13. & 14. art. ¶ Vel poſſemus dicere ca-
ſum articuli noſtri poſſe euenire de facto ꝙ deus ſuſcita
uerit ſpiritũ pupilli vel infantis ad fundandũ & dotan-
dum eccleſiã, ut ſuſcitauit ſpiritum Danielis in iudicio
5 Suſannæ. ¶ † De pubere minore m̄ non eſt difficultas ī
iure nec in facto: quia poteſt de bonis ſuis ædificare &
dotare eccleſiã ſine decreto iudicis, vt latè diximus ſu-
pra in 5. q. prin. in 3. art. & ſic eſſemus in diſcuſſione per
ſonarum capaciũ vel incapaciũ ad acquirendum iuſp.
ex aliquo defectu vel non defectu perſonæ vere, quia
ex prædictis poterint decidi millies ſimiles deciſiones.

¶ Decimus quintus art. 7. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Vniuerſitas vel alia perſona ficta nõ continetur nomine perſona.*
2 *Statutum loquens de vna perſona non includit perſonam repre-
ſentatam puta vniuerſitatem.*
3 *Clauſula & quidam alij non comprehendit vniuerſitatem.*
4 *Vniuerſitas dicitur perſona potentior.*
5 *Perſona ficta puta vniuerſitas, ciuitas, capitulum, collegium po-
teſt acquirere iuſpa cum limitatione.*
6 *Vniuerſitas poteſt habere bona.*
7 *Præſentatio large modo dicitur electio.*
8 *Dictio, ſi quis, vel ſi qua, comprehendit perſonam fictam in fauo-
rabilibus.*
9 *Eccleſia fundata, vel conſtructa, vel dotata, ab vniuerſitate, vel
aliqua perſona ficta eleemoſinaliter eſt libera.*
10 *Quod commune eſt, meum eſt.*
11 *Legatum factum de ſeruis ſuis intelligitur etiam de ſeruis com-
munibus.*
12 *Iuſpatr. eccleſia fundata, conſtructa, vel dotata, ab vniuerſitate
vel aliqua perſona fictam competit vniuerſitati vti vniuerſita-
ti & non ſingulariter omnibus.*
13 *Actor vniuerſitatis non cogitur defendere ſingulos, ſed vniuerſi-
tatem tantum.*
14 *Vniuerſitati quod debetur, vel ipſa alijs debet, non ſingulis debe-
tur vel ſinguli debent.*
15 *Statua in ciuitate poſita non ſunt ciuium. ſed ciuitatis.*
16 *Seruus municipum poteſt contra eos torqueri.*
17 *Singulariter de vniuerſitate admittuntur in teſtes pro vniuer-
ſitate.*
18 *Iniuria alicui illata ab aliquo vel aliquib. non dicitur illata ab
vniuerſitate, nec vniuerſitas dicitur delinquent.*
19 *Clericus iurans ſubiectionem epiſcopo & capitulo, non eſt ſubie-
ctus ſingularibus de capitulo.*
20 *Intellectus & declaratio verborum Ioan. Cald. conſi. 9.*

DVbitãdũ eſt mõ. 15. loco de perſonis fictis; an ſint
capaces iuriſpa. & ſic an vniuerſitatis, ciuitas, capi-
tulũ. collegiũ, ſi ſolum dat, conſtruit, vel dotat ec-
cleſiam, acquirat iuſpa. in illa. ¶ Et primo videtur dicen
dum ꝙ huiuſmodi perſonæ fictæ non ſunt capaces iu-
ris huius omnia enim iura ſimilia denotantia perſonã
particularem prout eſt tex. in c. nobis. hoc tit. & in c. q-
cunq;. cũ concor. 16 q. 7. ſed ſic eſt ꝙ iura loquentia de
aliquo vel aliqua pſona, ſeu de aliquibus particularibus
non cõprehendunt vniuerſitatem, ergo vniuerſitas nõ
includitur in illis, ſi nõ includif ſequif ꝙ vniuerſitas nõ
poterit acquirere iuſpat. & ſic de ciuitate capitulo, & ſi
milibus, cũ nõ ſint comprehenſa in edictis de iurepatr.
¶ Minor huius noſtri motiui. ſ. ꝙ iura loquentia de ali-
qua pſona non cõprehendãt perſonam fictã, probatur
per id quod dixit Bald. in c. j § conuenticulas. in 2. no.
1 de pace iura. fir. † ꝙ noīe perſonæ nõ cõtinef ciuitas vł
alia perſona ficta. per illũ tex. & per l. fi. C. de eroga. mi-
li. anno. lib. 12. vnde dixit Butr. in c. graue. de pben. in 4.
2 nota. † ꝙ ſtatutũ pœnale loquens de vna perſona non
includit perſonã repræſentatã. puta vniuerſitatē. hinc
dixit Archi. in c. 2. de reſcri. lib. 6. ſup verbo tres vel qua
3 tuor clauſulæ † & quoſdã alios non cõprehendere vni-
uerſitatē. ſequitur ibi Io. And. in prin. in 3. col. & do. ibi-
dem ſimiliter in 3. col. & plura iſtã minorem probãtia
accumulantur p do. Fel. in c. eam te. in 11. col. in verſ. ſe-
cunda declaratio. de reſcri. quæ hic tranſcribere nolui
4 ¶ † Secũdò adducitur pro iſta parte negatiua, nam vni-
uerſitas eſt de potentioribus perſonis, quia multa hēt
priuilegia, ut in titulis reſtitu. in integ. & cum potentio
ribus aliquid agere eſt periculum. argu. c. potuit. cũ ſua
materia. de locato, ergo cũ illa non eſt aliquid agendũ,
ſed ſi iuſpat. acquireret in eccleſia, eſſet aliquid actũ cũ
ea, vt infra apparebit in 3. huius operis. in qua tractabif
(Deo duce) quid ſpectat ad patronum. ergo ita ſimiliter
5 erit prohibita ſe immiſceri in iurepat. † tamen contraria
opinio eſt verior, & communis. ſcilicet vniuerſitate eē
capacem iuriſpa. & illud acquirere. quam opinio. in pri
mis tenuit Hugo antiquus doctor. in c. piæ mentis. in
glo. j. iuxta princ. 16. q. 7. quam refert. & ſequitur Archi.
in c. ſi plures. eadem cauſa & quæſtio. in c. vnico in j. co
lum. in verſ. illud autem diligenter nota hoc titul. lib. 6.
iſtam etiam opi. tenet Ioan. And in d. c. vnico. in 2 col.
in verſ. demum ad prius dicta referendo Archi. vbi ſu-
pra. firmat etiam hanc opi. Do. in c. venio. in 2 column.
in verſicu. quid ſi vniuerſitas. ſequendo Archi. & Ioan.
And. ubi ſupra. ſequitur etiam do. Cardi. in clemen plu
res. in § fin. in 3. q. in vlt. colum. hoc titu. roboratur ſimi
liter iſta opinio ex auctoritate Ioan. Cald. in conſi. 9. po
pulus. decimo ſi vniuerſitas. vndecimo an ſi maior
pars vniuerſitatis. fol. 61. & ſimiliter videtur tenere
Abb. in

Abb.in conſi.76.in vol.2.& eã præſupponit do.Gay.in repe.c.fi.de elec.lib.6.poſt medium.44.col.cũ dicit maiorẽ partem vniuerſitatis debere conuenire in præſẽtiã do.& hoc idẽ ſequutus facit ibidem poſt prin.47.col.& Pau.de Ci.ĩ hoc trac.ĩ 3.par.in 17.q.primæ cauſæ. & in 8.parte in 11.qõ.& do.Roc.in hoc trac.in verbo cõpetẽtes alicui.in 5.6.& 7.q in quibus locis prędicti oẽs conſulentes repetentes & tractantes præſupponũt,& tenẽt vniuerſitate,& ſic corpus fictũ poſſe habere iuſpatro.& idẽ præſupponit do.Roc.in d.verbo cõpetens alicui.in 11.q.loquendo de collegio.& ſimiliter in 12.qõ.& iſta ẽ omniũ communis ſententia.¶ Et licèt prædicti docto. pro iſta opi.aliquid non allegent. ſed illam ſimpliciter præſupponant veram, tamen pro ea primo adduco.
6 † nã negari non poteſt vniuerſitatem poſſe hrẽ bona & res, vt eſt text.in l.j §.qbus.& quaſi p totum tit. ff.qđ cuiuſq; vbi.no.& ibi Bald & idẽ in c. ut per totũ. de his quæ fiunt à maio.parte capi.ſed ſic ẽ ꝙ habere iuſpa.eſt hrẽ res.& dicitᷓ quaſi de pr̃imonio.vt uoluit Io.And. in reg.quod alicui.ad fi.de reg.iur.lib.6.relatus a Io.Cal.in d.conſ.9.ante fi.de iurepa.& habetur quaſi per totũ hũc tit.ex quo tranſit cum bonis & hæreditatibus.iuxta no. in c.j.in c.ex literis.& in cle.plures hoc tit.& doc.ĩ hac rub:& dicemus infra latius in modis transferẽdi iuſpa. ergo poterit vniuerſitas illud acquirere & habere p antedicta
7 ¶ † Secundo pro iſta parte adducitur.nam præſentatio largo modo dicitur electio.vt eſt tex.in c.2.ibi eligere.vt Abb.oẽs hoc tit.ſed ſic eſt ꝙ electio magis cõgrue fit per vniuerſitatẽ Capitulo vel collegio,ut ẽ tex. in c.j.& quaſi per totum.de elec.ergo iuſpa.cadit in vniuerſitate.¶ Tertiò firmatur iſta veritas.nã patroni antequam accedant ad præſentandũ debent inter ſe præſentãdum,idoneũ inuenire & eligere, licet per dictam electionẽ nullum ius acquiratur præſentando,ut dicit Abb.in d c 2.& in c.3 ſm ibi nota hoc titu ſed ſic eſt ꝙ electio prædicta magis congrue fit (ut diximus) per vniuerſitatẽ,capitulum,vel collegium,quàm per particularem.cũ melius aliquid ĩuenitur,ſi per plures perquiratᷓ. integrũ enim eſt iudicium quod plurimorum ſentẽtia confirmatur.c. prudentiã § illa quippe. de offic deleg. quod autẽ à pluribus ſapientibus quæritur facilius inuenitur.c.de quib.20.diſt.& per ampliores hoĩes perfectiſſima veritas reuelatur.l.vlti.ad fi C.de fidei cõ.24. di. c. extra ꝯſcientia. cum alijs per mod. in dictis locis alleg. igitur capitulũ,collegium,vniuerſitas,& hominum copia melius poterũt idoneũ eligere & præſentare rectorem,quã ſingularis.ergo facilius admittẽda ſunt,& fortius ad iuriſpa. acqſitionẽ.¶ Quarto pro iſta ꝯcluſione adducitur,nã iuriſpa.eccleſiarum eſt inductum ad iſtar iuriſpa.libertorũ.ut dicit Arch.in c.piæ mentis.16.q.7. cum diffinit vtrũq; iuſpa.& de vno arguitur ad aliud.vt ibi do.& diximus ſupra in diffi.iuriſpa. in deſcriptione illius quã ibi poſui,ſed ſic eſt ꝙ iuſpat.libertorum cadit in vniuerſitate, & illud vniuerſitas acquirit ex manumiſſione ſeruorũ c.qui manumittitur.alias eſt.§.c. epiſcopus qui mancipiũ.12.q.2.l.ſed & ſi hac.§. qui manumittitur.ff.de in ius uoc.l.intãtum.§ vniuerſitas.in fi. ff. de rerũ diui.cum ibi alleg.ergo & ſimilit modo iuſpatr. eccłæ debet poſſe,cadere in vniuerſitate ſeu collegio.
8 ¶ † Quinto & vltimo pro nũc validatᷓ iſta opi. ex regula per quam argumentũ ſupra factum pro parte negatiua retorquetur cõtra eã,nam nos habemus vniuerſitatem ſeu collegiũ cum corpus ſit fictum & repreſentatũ cõprehendi in diſpoſitione cõcepta per verbum ſiquis vel ſi qua,in fauorabilibus tñ illa reg. colligitur ex text. c.nouit.de his quæ fi.a p̃la.quã ibi firmãt Pet.,de Anch. & Imo.& Abb.& do.me.Cor.ĩ ſuo repertorio ad Abb. ĩ verbo vniuerſitas.ĩ 2.col.in verſi. vniuerſitas cũ corpꝰ & facit p ea tex.ĩ l.ſi municipes ff qđ cuiuſ. vni.no.vbi not. Bald. vniuerſitatẽ haberi loco ſingularis perſonæ. & pleniſſime probatᷓ reg.prædicta per multa ſimilia copioſe ordinata per do.Fel in c.cã te,in 12.col. in verſic. quarta declaratio.de reſcrip.ſed diſpoſitio de iurepa.acquirẽ.do eſt ꝯcepta per verbum ſiquis vel quicunque, vt in dictis iuribꝰ.ſ.c.nobis hoc tit.& c quicũque 16.q.7. & iuſpa.eſt eã fauorabilis & gratioſa.c.3.hoc ti. & diximus ſ.in j.q.prin.in 4.art.ergo cõprehẽdetᷓ vniuerſitas, & ſic erit capax iuriſpa.& poterit illud acquirere.¶ Nõ obſtãt mõ ſupra in ꝯtrariũ adducta quia loquuntᷓ ĩ materia odioſa in qua diſpoſitio cõcepta per ſingularitatẽ non trahetᷓ ad vniuerſitatẽ,ut patet in locis ſ̃. allega. & ita loquitᷓ do.Fel in c.cã te in 11.& 12. col.in 2. & 4. declaratione.¶ Minime obſtat ſm ꝙ vniuerſitas dicatur perſona potẽs,nã non reperitur in materia iuriſpa. potentes repelli a iurepa.imò magis admitti.contrariũ verò ꝓcedit in emphyteuſi ne ob potentiã emphyteutæ non ſoluatᷓ canon.imò quanto magis potentes ſunt patroni,tanto magis ſunt priuilegiati, dicitᷓ enim ꝙ Papa nũquã intelligitur præiudicare iuriſpa.regio, niſi de eo faciat ſpecialem mentionẽ ut infra dicetᷓ in 3.ſecũdi lib. in 9.q.prin.in 3.art.ſimiliter etiam magis in propoſito dicit do.Fel in d.c.eam te.in 12.col.in 4.declara.in verſ. ex quo puto forte ꝙ vniuerſitas patrona ita acquirit iuſpa.& quia potens, ita eſt priuilegiata ꝙ ſi derogatio eſt facta a Papa iuripa.laicorũ, non ĩtelligitur derogatum iuripa.collegii.ſeu vniuerſitatis, de quo infra dicetur in d.3.ſecundi lib.in 9.q.prin.in 34.art. & pro iſta ſolutiõe facit ratio.nã quantò patronus eſt potentior,tantò magis eccleſiam quã defendere habet defendet.16. q.7. c.
9 filijs cũ vulg.¶ † Sed eſt ad vnũ aduertendũ ꝙ concluſio ſupra formata habet locũ cũ eccleſia eſt fundata,cõſtructa,vel dotata,a ciuitate populo plebe.vniuerſitate. capitulo,vel collegio,ratione cõmunitatis, & eius noĩe ſecus ſi per populũ eleemoſinaliter & ſingulariter non ꝓ parte vniuerſitatis,ſed oblationũ particulariũ, & p ſingula res de vniuerſitate:quia tunc non eſſet iuſpat. vniuerſitatis nec ſingulorũ,ſed eccleſia erit libera, ex quo ex eleemoſinis fabricata iſtã modificationẽ ad concluſionẽ noſtrã ꝓbãt Hugo. Archi. Io. And. & do. in locis ſ̃.alleg.dũ Hugo,& Arch. dicũt rõnẽ cõis vel vniuerſitatis.ergo non alia rõe.& Io.And.dum dictum Archi. refert. & dũ dicit non ſinguli ſed corpus. quaſi dicat, ꝙ ſi ſinguli,puta eleemoſinaliter,ſecus quos domi.refert & ſequitᷓ ꝓ qua ſententia facit, nam dans aliquid eccleſiæ, eleemoſinaliter & ut benefactor non acquirit iuſpa.de quo diximus ſupra in 6.q prin.in j. art. igitur ſi eccleſia conſtituatur non communitas nomine,ciuitas,vniuerſitas,populus,vel collegiũ non acquireret iuſpat. per ſupra dicta.& ita alias in facto me conſulente per curiam Reuerendi Generalis Vicarij Tran. fuit iudicatũ dum erat quæſtio inter vniuerſitatem ciuitatis Andriæ aſſerentem ſe patronam ex totali reædificatione, & quoſdam antiquos p̃ronos venerandæ eccleſiæ S. Marię Annunciatæ.d.ciuitatis aſſerentes reædificationẽ dictæ eccleſiæ fuiſſe factam per rectorem illius cũ eleemoſinis particulariũ, ex quo eccła ꝓpter bella fuerat deſtructa & remanſerat fundus cũ fundamentis,& dos, & per dictam curiam i cauſa appellationis fuit iudicatũ primos p̃ronos remanere p̃ronos rõne fundi & dotis, nec non & primæ ꝯſtructionis:quia ob cõmoditatẽ ciuitatis deſtructa fuerat ꝓpter bella, & merito p eos fuit reædificata, & q̃a ex eleemoſinis non acquiſiuerunt iuſpa. per ſupraſcripta,& ſic remanent primi p̃oni. p ea quæ late diximus ſ̃.ĩ 6.q.prin.in 4.arti.¶ Et plus dicerẽ in caſu Andrienſi ꝙ ſi vniuerſitas Andrienſis rõne cõitatis reædificaſſet,quia ad hoc cõpelli poterat, ex quo ipſi deſtruxerũt pp eorũ vtilitate,pp bella ꝙ non acquirãt iuſpa.per ea quæ diximus ſ̃.in 4.q.prin.in 6 artic.& in 5. q. prin.in 20.art.¶ Eſt etiã circa iſtum articulum ad aliud aduertendum,nam licèt vniuerſitas acquirat iuſpa.per ſupradicta,tamen dubitatur an per vniuerſitatẽ acquiratur iuſpa.ita ut debeatur ſingulariter omnib. an verò tantum vniuerſitati,ut vniuerſitati,circa quod inuenimus Io.Cald.in d.conſi.9. populum volentem iuſpatr. iſto caſu deberi vniuerſitati ſ. ſingulariter omnibus de vniuerſitate, & hoc tenentẽ in duobus locis prælibati ꝯſilij.primò ibi dum dicit, eſt tamen vtroque caſu uox præſentationis iuris ſingularis.& ibi ante fin.dũ dicit ꝙ

autem

autẽ hoc ius præſentãdi dicaẽ quaſi patrimoniale cuili
bet de vniuerſitate &c. ¶ Pro qua parte facit id qđ dicit
Bar in l.ſicut.ff.qđ cuiuſq; vni.noie in prin. in verſi.q̃rit
gl.qd ſi vniuerſitas diſſoluaẽ.& in l ſi ĩ fi.pe.col. & prin
fi.col.ff.de colle.illi.ꝙ ſi vniuerſitas diſſoluaẽ in totũ qli
bet de vniuerſitate aufert partẽ ſuam de eo qđ eſt in cõ
muni.ut ibi per eum. ergo bona vniuerſitatis ſunt ſin
10 gulorũ. ¶ † Facit etiam pro iſta parte quia qđ cõe eſt,
meũ eſt ut.ff de ritu nup.l.illud. & q iurat ſuũ nõ eẽ iura
11 bit etiã cõe non eſſe.ff.de verbo.ſign.pupillus.§.vlti.† &
cũ quis legat ſeruos ſuos, tã illi q ex toto ſui ſunt, quam
qui ex parte, intelliguntẽ legati.l.ſi quis ſeruos. ff. de leg.
3.ergo eodẽ mõ dicendũ eſt ut iuſpa.quod eſt cõmune
inter omnes de vniuerſitate ſit ſingulorum per ſupradi
12 cta.¶ † Tamen in hoc ꝯtrariã partẽ tenuẽt præfati doc
tores Hugo.Archi.Io.And.& do. in locis ſupra alleg. di
centes ꝙ ſi eccleſia a ciuitate populo plebe vel collegio
a ratione cõiatis vel vniuerſitatis & non vt a ſingulis
cõſtruitur fundatur uel dotetur, nulli eorum ſingulari
ter iuſpa debetur, ſed tantum vniuerſitati, ciuitati, po
pulo, plebi uel collegio in cõi pro qua eorũ ſententia ſo
lum adducunt ſimile de manumiſſo a collegio ꝙ nulli
ſingulariter reuerẽtiã debet, ſed ſingulos in ius vocabit.
allegãt tex.in d.c.qui manumittitur 12.q.2.& in d.l. ſed
ſi hac. ĩ §.qui manumittitur.ff.de in ius vocan. ¶ Ego ꝓ
iſtã veritate primo adduco tex.ĩ c.nulli epõrũ.§.ſi ergo.
12.q.j. ibi *cum de cõi nullus dicat hoc meum* & ſic qđ eſt cõe,
13 non eſt ſingulorũ ¶ † Secundò pro hoc adduco text.in
l. ſi municipes. ff.qđ cuiuſq. vni.nomi.& ibi Bald.Bar. &
doc. ꝙ actor vniuerſitatis cogiẽ defendere vniuerſitatẽ
14 non ſingulos de vniuerſitate. ¶ † Tertiò iſtã partẽ cor
roborat tex.in l.ſicut municipij ĩ §. ſiqd vniuerſitati.ff.
eo.tit. vbi Bald. ꝙ ſicut debetur vniuerſitati ſingulis nõ
debeẽ, nec quod debet uniuerſitas ſinguli debẽt. ¶ Quar
to iſta ueritas clare probatur ꝑ tex.aureũ.in l. in tãtum ĩ
§.uniuerſitatis.ff.de rerum diui.vbi habetur quæ ſunt in
ciuitatibus eſſe uniuerſitatis, & nõ ſingulorũ. & dat exẽ
plum de atrijs ſtadijs & ſiſo. & ſubdit idẽ eſſe de omnib⁹
alijs cõmunibus. & idem dicit ibi de ſeruo, & de liberto
uniuerſitatis ꝙ non intelligantẽ ſingulorũ. & cõcordat
ſe cũ d.§.qui manumittitur. & per illũ tex.ĩ d.l.intãtũ.§.
uniuerſitatis.dicit gl.in d.l.ſicut ff.qđ cuiuſq; vni.no. cre
ditores ſingularis perſonę de vniuerſitate non poſſe po
ni in poſſeſſionẽ partis nemoris vniuerſitatis tanquam
partis tangentis debitori.ut per eum. quia quod eſt uni
uerſitatis nõ eſt ſingulorũ. ¶ Quintò ꝓ hoc facit tex. in
l.j.§.ſi autẽ collegiũ.ff.ad Treb.ubi habeẽ, ꝙ licèt qs nõ
poſſit auctorare in reſtitutione vniuerſitatis ex fideicõ
miſſo ſibi ipſi facienda.ut in præce.§.eiuſdẽ l.fuit quæſi
tum, tñ ſi collegium habet hæreditatẽ alicui reſtituere
de collegio, bene collegium integrum reſtituere pote
rit quãuis ille ſit de collegio, & non dicetur ipſemet re
ſtituere ſibi, quia quod eſt collegij non eſt ſinglorum.
15 ¶ † Sextò adducitur text.in l.ſtatuas.ff.de acq.re. do.in
prin. vbi ſecundũ Trebatiũ ſtatuæ in ciuitate poſitæ ci
16 uium non ſunt, ſed vniuerſitatis. ¶ † Septimò facit tex.
in l.j.§.ſeruum municipũ ff.de quæſt.vbi ſeruus munici
pũ poteſt in caput ciuium torqueri, cũ non ſit illorum
ſeruus, ſed rei publicæ, ut ibi planus eſt tex. ¶ Octauo ꝓ
iſta ꝯcluſione adducitur gl.in verbo ſi ergo.in fin. in d.
c.nulli epiſcoporũ.in §.ſi ergo. 12.q.1. volens id quod ẽ
uniuerſitatis non eẽ alicuius ſingulariter. Nonò adduci
tur alia glo. in c. præſenti. in verbo domus propria. de
ꝓben.lib.6.quæ ſimiliter dicit bona vniuerſitatis (quã
uis dicantur communia) non tñ eſſe ſingulorũ. ¶ Deci
mo adducitur id quod dicit glo. in d.l.in tantũ.in §.uni
uerſitatis.ĩ uerbo veniã.ff.de rerum diui. & Bart. ĩ d. §.
qui manumittitur.In tantũ res vniuerſitatis non eſſe ſin
17 gulorũ † ꝙ ſingulares de vniuerſitate admittuntur in te
ſtes pro vniuerſitate.quod dictũ qualiter procedat & li
mitetur, eſt recurrendũ ad do. meũ Iaſo.in d.§.qui ma-
18 numittiẽ, & ad do.Fel.in c.cum nuncius.de teſti. ¶ † Vn
decimò ꝓ iſta parte facit id quod quotidie diciẽ aliquo
de uniuerſitate inferẽte iniuriam alicui vel delinquẽte

non poſſe dici vniuerſitatem iniuriã intuliſſe nec deli
quiſſe ut eſt gl.in d.l.ſicut.ff. qđ cuiuſq; uni. nomine. &
glo.in l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur Bart.in l.aut facta.
ff.de pœnis.Io.An.in c.felicis.de pœn lib.6.& per Abb.
in c.dilectus.ĩ fi.de ſimo.vbi plura per Ana.& mod. ſed
requiritur ꝙ illud fecerint ad ſonum campanæ colle
gialiter &c.ut ibi per eos ¶ Duodecimò adduciẽ quod
dixit Inno.in c.cum dilectus.de cõſue.& in c.cũ Vinto
nienſis.de elec. ſingulos canonicos non habere publi
cũ officiũ, ſed Capitulũ refert & ſequiẽ Abb.in loco pro
ximè alleg ¶ Decimotertiò & ultimò pro nunc addu
citur id qđ voluit Abb.in c.cũ nõ liceat.de præſcrip.an
19 te fi.3.notabilis.in 2 col. † dũ dicit clericum iurantẽ ſu
biectionẽ epiſcopo & capitulo, iũcta tex.in c. cũ clerici
de verb.ſigni.non eẽ ſubiectum ſingularibus de capitu
lo.refert & ſequitur do.Fel.in d.c.cam te. in 10. colũ. in
uerſ.aliud ſinguli ibi.per iſtam differentiã dixit Abb.in
reſcrip.¶ Iſta plane ꝓcederẽt ſi ad in ꝯtrariũ adducta re
ſponſa accõmodent. vnde omiſſa auctoritate Io.Cald.
quia ad illã vltimo loco reſpondebimus dicimus nõ ob
ſtare id qđ ſ. ſecũdo loco fuit adductũ.ſ doctrinã Bar.in
d.l.ſicut & in d.l.fi.de colle. illi. quẽlibet accipere partẽ
ſuã de bonis collegij illo deſoluto: quia imò illud facit
pro parte noſtra nã Bar.in d.l.fi.in fi.pe.col. dicit ꝙ ſi ali
qs vult recedere ab vniuerſitate nõ ꝙ illa diſſoluet, ſed
ex ſe de bonis illi⁹ nihil habebit niſi id qđ ei cõpetit ex
rõne, & dicit ex ratione nihil ſibi cõpetere, ſed vniuerſi
tati, quia res vniuerſitatis non ſunt ſingulorũ. & allegat
d.l intantũ.& d.§.qui manumittiẽ quæ iura hoc volũt.
¶ Quo vero ad illud ꝙ diſſoluta vniuerſitate quilibet ꝑ
cipiat partẽ ſuam.reſpondeẽ facere ꝯtra partẽ ꝯtrariã:
quia intelligitur quaſi velit ibi Bar. per antedicta ſecus
eſſe antequam diſſoluaẽ. ſed hoc eſſe poſt diſſolutã vni
uerſitatẽ. & ideo fieri diuiſionẽ prædictã: quia ea diſſo
luta non eſt amplius vniuerſitas. ¶ Non obſtat ẽt id qđ
dicitur rem quã habeo in communi dici meã &c. quia
illud verum qñ res eſt communis aliquibus, non tanẽ
ut collegio vel vniuerſitati, ſed ut particularibus de q
ſeiqa quilibet dñs in parte ſua. ſecus tñ eſſet ſi coi fuerit
vt vniuerſitati: quia tunc non dr̃ alicuius. ita clarè con
cordant iura gloſæ in d.c.nulli epiſcoporũ. §.ſi ergo.12.
20 q.j. & in d.c præſenti.de præbe. libr.6. ¶ † Nunc redeun
do ad auctoritatem Io. Cal.in d.conſil 9 dico ſimiliter
nec illam aliquo mõ obſtare: quia ſi bene ipſius docto
ris verba inſpicianẽ, conatur ibi ipſe doc. ꝓbare in iure
pa. vniuerſitatis ad actũ p̃ſentatiõis quẽlibet de vniuer
ſitate admittendũ, & ſic etiã populũ, ut ibi per eum vñ
cũ primo loco dicat vocẽ præſentatoris eſſe iuris ſingu
laris, & cuilibet ſingulariter deberi. & ſecundo loco di
cat ius p̃ſentandi cõpetere cuiq; de uniuerſitate ſin
gulariter, ſubdit pro eius opinione tenenda. ſ. quemli
bet de populo ad præſentandum admitti, non tñ dicit
iuſp. competere cuilibet ſingulariter, ſed ius præſentan
di ſeu uox præſentationis. & tunc ſuccedit id qđ dicitur
per Inno. ĩ c. irrefragabili.in prin. dẽ offi.ordi. ꝙ licèt ca
pitulũ ſit iudex ĩ mã illius text. & iuriſditio ſit penes id
& nõ penes ſingulos canonicos. de nullo tñ. illorũ dici
põt hic eſt iudex uel ꝯiudex, tñ uerba reſonantia actũ
dici põt de eis, unde diciẽ electionẽ eſſe penes capitulũ
& non penes ſingulos, & tñ ſinguli eligunt. hinc dicit
Floria.de ſan.pe.in repe. l. ciuitas.in 4. col. ibi. ſed reſpõ
de. ff. ſi cert. peta. eſſe extollendum hunc modum lo
quendi: ut uerba reſonantia in factum concernant per
ſonas de uniuerſitate, ut ĩ caſu nr̃o, uox præſentationis
uerba eñi ſonantia ĩ iure, ut electio, præſentatio, ſeu iuſ
patro, concernant uniuerſitatem. ita etiam Innoc. ĩ c.
bonæ el. 2.de poſtu.præla. ſuper verbo temere recedit.
& ibi Butr. in pe.col. ibi no.glo. dicit actum conſiſtẽtẽ
circa merum factum, ut eſt recipere in canonicũ illum
quẽ Papa creauit poſſe expediri per canonicos non col
legialiter. ſeqtur prædicta glorioſe do. Fel. alia adducen
do ĩ c. irrefragabili. ĩ princ. ſecundæ col. de offic. ord. er
go ita ĩ caſu noſtro Ioan. Cal. potuit loqui quo ad actũ
facti. ſcilicet præſentationis, qui eſt apud quemlibet
ſingula-

ſingulariter, nō aūt quo ad iuſpa. cū ſit actus iuris. ¶ Et
licèt iſte intellectus ad Io. Cald. ſit ualde bonus ad pri-
mū eius dictū, dū ibi loquit̄ de facto præſentationis ex
quo dicit vocē præſentatoris eſſe penes quemlibet ſin-
gulariter. tñ ad ſecundū dictum ipſius non concludit
ille intellectus, cùm ibi proprie dicat de iure præſentan
di, dum dicit ante finē. φ aūt ius præſentandi dicat̄ qua-
ſi patrimoniale cuilibet de uniuerſitate loquitur de ve-
ro iure & non de facto; vnde ſolutio ſupra data non cō
cludit in hoc ¶ Et ſic nō pōt aliter reſponderi niſi φ ē ex
præcedentibus & ſequētibus patet mentē ipſius docto
ris fuiſſe loqui de actu pſentationis, licèt aliter dixerit
non erit ad illud reſpondendum, ſed eius verba fore in
terpretanda ius præſentandi, hoc eſt actus præſentatio
nis, ut concordet cum alijs doctoribus, & cum cōmu-
ni opinione ut ſupra patet. & ſic eſt bene notanda iſta
ſolutio. nec non & doctrina Inno. & Flor. ac Fel. ubi ſu-
pra. q̄a eſt optima intelligentia & ſeruiet ad multa. ſed
circa ea vnum ē, qđ me turbat. nā illi vr̄ obſtare tex. i d.
c. q manumittit̄. petere. n. veniā a ſingulis de vniuerſita-
te ſonat in factū, & nō in ius. & tñ vult ibi tex. illud non
deberi ſingulariter oībus cogitandū eſt ergo pro ſolu-
tione. ¶ Et licèt poſſet dari vna ſolutio prædictā doctri-
nā Inno. & aliorū loqui de facto. quod tñ collegialiter
fit, put eſt eligere, pſentare &c. dictū verò c. qui manu-
mittit̄. loquitur de facto quod non fit collegialiter, &
iō ſecus, & ita reſtringeretur prædictorū doc doctrina.
¶ Tamē hoc eſt cōtra doc. Butri. de recep. canonicorū
quæ pōt fieri non collegialiter, vnde poſſet dari & ſecū-
da ſolutio ut doctrina doc. loquat̄ de facto, explicandō
per illos de collegio. & quātum ad illud factū eſt penes
ſingulos c. verò, qui manumittitur. loquitur de actu &
facto explicando per aliū ipſi vniuerſitati. qđ ſi eſſet pe
nes ſingulos, eēt quædā infinitas: & iō aliter dicitur eſſ
non ſit libertos ſingulorū, ſed ipſius vniuerſitatis tātū;
cogita tñ bene circa hunc paſſum, quia prædicta ſunt
intacta a doc. ¶ Et licèt Pau. de Cita. hāc q. formet ī hoc
trac. in 3 par. in 17. q. primæ cauſæ. tñ ibi concludit cum
communi, & nihil de prædictis ponit nec conſiderat.
¶ Et intellige id quod dicit̄ ſingulariter non φ ſint pſo-
ni ut ſinguli: quia ſunt pſoni ut vniuerſi, ſed iſta ſingula-
ritas attenditur in danda voce vel actu explicādo. nam
quilibet dat uocē vel actum explicat, ſed tñ in commu
ni, & conueniendo cum alijs, vt infra in ſecunda parte
ſecundi libri in 2. q. princ. in 8 & 9 artic. dicemus. & per
iſta hic articulus videt̄ plene explanatus. & multo ma-
gis iūctis illis quæ dicemus infra in proximo alleg. loco
¶ Ex omnibus ſuprascriptis in hac 7. q. princ. & eius ar
ticulis fiat ꝯcluſio, edictū de int. pa. eſſe prohibitoriū, vt
oēs ex fundatione, conſtructione & dotatione acquire
re poſſint iuſpa. qui nō ſunt ſpecifice a iure prohibiti. p
ea quæ diximus ſupra in hac 7. q. prin. quaſi per totum.
& præſertim in j. art. ¶ Amplia primò hanc cōcluſionē
intantū pcedere φ etiā mulieres ex fundatione & alijs
cauſis acquirunt iuſpa. eccleſiæ, vt indueant̄ ad earū cō
ſtructionē, ſicut laici maſculi, maximè cùm videantur
magis deuotæ. iuxta illud itercede p deuoto fœmineo
ſexu. per q̄ diximus ſupra in 2. art. ¶ Reſtringe hanc am
plia. ut non procedat quo ad ius proceſſionis, quia mu-
lieri patronæ venienti ad eccleſiā non obuiabunt pſ-
byteri proceſſionaliter ſicut pſono maſculo: quia vide
retur inconueniēs φ clerici obuiarentur mulieri. p ea q̄
diximus ſupra in d. 2. art. in j. motiuo partis negatiuæ.
¶ Reſtringerē tamen iſtam reſtrictionem pcedere niſi
eſſet patrona mulier illuſtris ſeu in aliqua dignitate ꝯſti
tuta q̄a illi bene poterūt obuiare clerici proceſſionali-
ter arg. notatorū in d. c. dilecti. de arbi. & in d. c. ſignifi-
cauit. de reſcrip. & vr̄ tex. in c. fin. de ꝯceſ. præben. & di-
ximus ſupra in d. 2. art. in 6. motiuo partis negatiuæ, & ī
reſponſione ad illud ¶ Amplia ſecundò dictā cōcluſio
nem intantū procedere, φ etiam illegitime natus, dū-
modo ſit Chriſtianus, ex fundatione & alijs cauſis acq-
rit iuſpa. per ea q̄ diximus ſupra in 13. art. ¶ Amplia ter
tio dictam concluſionem intātum procedere, φ pupil
lus vel infans ex fundatione eccleſiæ & alijs cauſis acq-
rere pōt iuſpa. & quō hoc poſſit eſſe, diximus ſupra in
14. art. Reſtringe hanc ampliationē pcedere quoad ip-
ſum iuſpa. ſed quo ad infantē exercitiū pſtationis fiat p
tutorē & nō p eū. per ea q̄ diximus. i d. 14. art. ¶ Amplia
quartò dictā concluſionē intantum procedere, φ non
ſolū perſonæ veræ poterūt acquirere iuſpa. ex fundatio
ne & alijs cauſis, ſed etiā pſonæ fictæ & repreſentatę, p-
vt eſt ciuitas, populus, vniuerſitas, capitulū, collegium,
& ſimilia. per ea quæ diximus ſupra in 15. art. ¶ Reſtrin
ge mō illā ampliationem procedere ſi eccleſia fuit fun
data cōſtructa, vel dotata: ut a communi & vniuerſita
te & non ut a ſingulis. q̄a ſi fuerūt pdicta facta eleemoſi
naliter, & vt a ſingulis, nec vniuerſitas, nec ipſi ſingula-
res erūt pſoni. p ea q̄ diximus ſupra in d. 15. art. in verſi.
ſed eſt ad vnū aduertendum. ¶ Reſtringe ſecundò di-
ctā amplia. procedere φ vniuerſitas acquirit iuſpa. ut ip-
ſi vniuerſitati tantū iuſpa. debeatur. nō autem vt debea
tur oībus de vniuerſitate ſingulariter p plene ſupra ad
ducta in d. 15. arti. i verſ. eſt etiam circa iſtum articulum
¶ Declara modò primò iſtā reſtrictionem procedere
quo ad ipſum iuſpa. & præſentandi, ut nō debeat̄ omni
bus ſingulariter, ſed ipſi vniuerſitati tantū, ſed quo ad
actū præſentationis, & ſic factum vocis dandæ bene cō
petit omnibus ſingulariter. per ea q̄ diximus in d. 15. art.
in verſ. nunc condeſcendo propter conſilium Io. Cald.
iuncto cū doctrina Inn. & Flor. in locis ibi alleg. ¶ De-
clara ſecundò ipſam reſtrictionem cū pcedēti declara-
tione pcedere quo ad actū pſentationis, & uocis dādæ,
& ſic quo ad factum explicatum per ipſos de vniuerſi-
tate, vel collegio, vt illud factū cōpetat omnibus ſingu-
lariter, ſed quo ad factum explicandū, non tamē p illos
de vniuerſitate, ſed per alios rectorē & ſimiles, puta φ
ad factū proceſſiuus loci & alimētorum præſtationis
non cōpetet omnibus de vniuerſitate ſingulariter, ſed
tātū ipſi vniuerſitati ſicut & illa quæ ſonant in ius pul
timā mēā ſo. per c. qui manumittitur, quam poſuimus
ſupra in d. 15. art. uerſus fi. ¶ Amplia quintò dictam cō-
cluſionē intantum procedere, φ etiam ſimoniacus exi-
ſtens ex cōſtructione eccleſiæ & alijs cauſis acquiret iuſ
pa. vt diximus ſupra in 12. art. ¶ Reſtringe hāc amplia.
procedere quo ad acquiſitionē iuriſpa. non tamē quo
ad illius exercitiū, quia donec a ſimonia abſoluatur nō
poterit præſentare ut diximus in d. 12. arti. & cuā in ſta-
arti & ſignanter ſtatim ante uerſiculū, adde ēt pdictis;
¶ Amplia ſexto dictā concluſionem intātum procede
re, φ ēt excōmunicatus dū ē in excōmunicatiōe ſi fun-
dat, ꝯſtruat, vel dotat eccleſiā, acquiret iuſpa. ut dixim⁹
ſupra in 10. art. Extende iſtā ampl. intantum eſſe veram
ut etiā procedat quamuis excōicatus dicatur hęreticus
quia non eſt vere hęreticus ſed latiſſime, & iō hæretic⁹
quia excommunicatus ut diximus in d. 10. arti. in verſ.
nec omnibus pdictis obſtat. ¶ Reſtringe primo hācam
pliationē procedere poſt factum, nam excommunica-
tus tunc acquiret iuſp. ante factū verò non, ſecūdū dić.
Io. An. cōprobatam ex pluribus ſimilib. in d. 10. artic.
¶ Reſtringe ſecundò dictā ampliationē procedere quo
ad eſſe patronū, q̄a excōicatus poterit eſſe patronus; ſed
quo ad exercitiū iuriſpa. puta quo ad præſentationis a-
ctum & alia exercitiā nō pcedit ampli. quia nō poterit
excommunicatus illa exercere donec abſoluat̄. ut dixi
mus ſupra in 10 & 11. art. & latius dicemus infra ij. par
te ſecundi lib. in 2. q. in 2. artic. ¶ Reſtringe tertio dictā
ampliationē procedere quo excommunicatos qui di-
cunt̄ hæretici, quia excommunicati ſed nō procedere
quo ad excōmunicatos qui dicuntur excommunicati
quia hæretici: quia ut hæretici cenſebunt̄. ut diximus in
d. 10. art. in verſ. nec omnibus prædictis obſtat. & ſupra
late in 4. art. ¶ Reſtringe quarto dictam ampliationē p
cedere in ſimpliciter excōmunicatis, ut ſupra, ſed in ex
cōmunicatis quia defenſores credētes receptatores vel
fautores hæreticorū & p annū i excommunicatione p
ſiſtentibus nō pcedit ampliatio, ut diximus in d. 10. art.
in verſ. eſt tamen aduertendum. & latius ſupra in 5. art.

¶ Amplia

¶ Amplia ſextò dictã concluſionem in tantum proce-
dere, ꝙ ẽt īfamis infamia iuris vel facti dũ mõ ſit Chri
ſtianus ex ꝯſtructione eccleſiæ & alijs cauſis acquiret
iuſp. vt diximus ſupra in 8. art. ¶ Reſtringe hãc amplia.
ꝓcedere quo ad iuſpa. & ſic ꝙ infamis efficietur patro-
nus, nõ tamẽ quo ad illius exercitium, quia infamis nõ
admittẽ ad præſentandum. per ea quæ diximus ĩ d. 8.
art. & etiam in 11. ¶ Amplia 7. dictam concluſionem in
tantũ procedere, ꝙ etiam apoſtata ex fundatione eccle
ſiæ & alijs cauſis acquirat iuſpat. per ea q̃ diximus ſupra
in 7. art. ¶ Reſtringe hanc ampliationem procedere in
apoſtata qui tamen non ſit hæreticus: quia ſi eſſet apo-
ſtata tali apoſtaſia quæ faceret illum hæreticũ, cenſebiẽ
de eo ſicut de hæretico, & ſic non acquiret iuſpat. ꝑ ea
q̃ diximus in d. 7. art. & ſupra in 4. art. ¶ Reſtringe ſecũ-
dò hanc ampliationem in apoſtata non hæretico pro-
cedere quo ad iuſpa. ut illud acquirat, nõ autem quo ad
exercitiũ eius quia durante apoſtaſia non poterit præ-
ſentare quãuis apoſtaſia non ſit hæretica. per ea quæ di-
ximus in d. 7. art. & habetur etiã in 11. articu. ¶ Amplia
octauò dictã concluſionem in tantum procedere, ꝙ ẽt
ſciſmaticus, dũ exiſtit in ſciſmate ex fundatione eccl̃æ
& alijs cauſis acquirit iuſpa. ꝑ ea quæ diximus ſupra ĩ 6.
art. ¶ Reſtringe primò hanc amplia. cũ plura ſint gene
ra ſciſmaticorũ procedere in ſciſmatico alijs ſciſmati-
bus q̃ illa quæ facit ſciſmaticũ hæreticum, quia cum ſit
hæreticus non poterit acquirere iuſpa. per ea quæ dixi-
mus ſ. in d. 6. art. & etiam in 5. arti ¶ Reſtringe ſecundo
hanc ampliationẽ procedere in ſciſmaticis non hæreti
cis quo ad iuſpatronatus, quia illud acquirunt, ſecꝰ quo
ad illius exercitiũ: quia ſi ex ſciſmate excõmunicatus
erit vel alias infamis non poterit pręſentare. per ea q̃ di
ximus in d. 6. art. & faciunt etiã dicta in 11. art. ¶ Limita
mõ primò dictam concluſionem, ut quilibet admittaẽ
in acquiſitione iuriſpa. procedere in Chriſtianis, vt qua
ſi ĩ oĩbus articulis ſupra ſcriptis eſt dictum. ſecus tamen
ẽ ĩ infidelibus puta iudæo pagano ſarraceno & ſimilib.
quia licèt fundauerint, ꝯſtruxerint, vel dotauerint de fa
cto aliquam eccleſiam, non acquirent iuſpat. in ea, per
ea quæ late diximus ſupra in 3. art. ¶ Extẽde primò hãc
limitationẽ procedere etiam ſi poſt ædificationem &
conſtructionẽ ille ĩfidelis eſſet conuerſus ad fidẽ. præſer
tim poſtquã ordinarius in ea incepit ĩſtituere & aliquẽ
inſtituit. per ea q̃ diximus ſupra in 11. art. in verſ. tu con-
ſidera. ¶ Extende ſecundò etiã ſi infidelis eſſet ꝯuerſus
ante conſecrationẽ & aliquam inſtitutionem de ea fa-
ctam, ſi illa eccleſia erat conſtructa de bonis illicitè ac
quiſitis quia adhuc nõ erit pſonus, nec recuperabit iuſ-
pa. in d. 11. art in d. verſ. tu conſidera. ¶ Extende tertiò
dictã limitationẽ procedere, ẽt ſi infidelis eſſet ꝯuerſus
ante ꝯſecrationẽ, & inſtitutionem, & eſſet dubiũ an eſ-
ſet ꝯſtructa de bonis licite vel illicite acquiſitis, cũ ĩ du-
bio debeant pſumi illicitẽ acquiſita, maxime in iudæo,
cũ ſic vt plurimũ ſint acquiſita, vnde infidelis habebit
ꝓbare ꝑ inditia ſaltem & coniecturas ꝙ licitè illa acqui
ſiuerit. per ea quæ diximus in d. 11. art. in verſ. & idẽ di-
cendũ putarẽ. ¶ Reſtringe mõ iſtam limitationem quã
do iudæus vel aliàs ĩfidelis eſt ꝯuerſus ante ꝯſecrationẽ
vel inſtitutionẽ alicui de illa per ordinariũ factam, quia
tunc iudæus conuerſus bene erit patronus, ſi ex bonis
licite acquiſitis ꝯſtruxit. ut diximus. ſupra ĩ 11. art. ĩ verſ.
aut iudæus conſtruxit & ſeq. ¶ Limita ſecundò dictam
concluſionem procedere in fidelibus ut ſupra Chriſtia
nis, nõ aũt in hęretico licèt baptizato. quia ſi ipſe exiſtẽs
in hæreſi fundauit ꝯſtruxit vel dotauit eccleſiã nõ acq̃-
ret iuſpa. in ea, ꝑ ea q̃ diximus ſupra in 4. art. ¶ Extende
hanc limitationẽ procedere, ẽt ſi poſtquã fabricauit ec-
cleſiã receſſit ab hæreſi & eſt ꝯuerſus ad fidem, nam ad
huc non recuperabit iuſpa. eccleſiæ fundatæ tẽpore hæ
reſis nulla facta diſtinctione an delictis acquiſitis vel il-
licite ut diſtinximus in iudæo & infideli, cũ hæreticꝰ nõ
habuerit dominiũ rerum ſuarum, alij ĩfideles verò ſic.
per ea quæ diximus ſupra in dicto 4. art. verſus finẽ, in
verſ. qd autẽ in hæretico. & in 11. art. in verſic. aut loqui
mur de hæretico. & in verſ. adde etiã prædictis uſq; ad
finẽ. ¶ Intellige ſane hanc extenſionẽ ut hæreticus cõ-
uerſus non recuperet iuſpa. quod proueniebat ex cã fa-
cta puta fundatione vel conſtructione: quia ſi poſtea fa
cta ꝯuerſione eã dotauit ex dotatione acquiret iuſpa. vt
diximus in d. 4. art. in verſ. ego in iſto paſſu. ¶ Reſtringe
mõ primò iſtam ſecundam limitationem procedere
tantũ in hæretico & in eccleſia fundata eo exiſten. ĩ hæ
reſi, ſed ſi hæreticus conuertatur, & poſt cõuerſionẽ fa
bricet eccleſiã, det ſolum, vel dotet bene acquiret iuſp.
& hæc eſt extẽſio ad proximam declarationẽ. per ea q̃
diximus in d. 4. art. in uerſic. ego in iſto paſſu. & ſequen.
¶ Reſtringe ſecundò dictã ſecundam limitationem tã
tum procedere in vero. hæretico & ſententiato: q̃a lata
ſententia ædificando vel dotando eccleſiã nõ acquirit
iuſpa. ſed in hæretico occulto bene habebiẽ pro patro
no. ſed cũ declarabitur hæreticus, apparebit etiam ꝙ ñ
acquiſiuerit iuſpa ut (Deo duce) dicemus infra in tertio
libro in 8. q. in 2. art. dum tractabimus q̃n patronus hæ-
reticus priuatur iure patro. ¶ Limita tertio dictã cõclu-
ſionem procedere in Chriſtiano, ut ſupra, & nõ in infi-
deli & hęretico, imò nec in creditoribus, defenſoribus,
fautoribus, ſeu receptatoribus hæreticorũ: quia dum in
prædictis exiſtunt ex fundatione eccleſiæ & alijs cauſis
nõ poſſunt acquirere iuſpa. ut diximus ſ. in 5. art. ¶ Re-
ſtringe hanc limitationẽ procedere in credentibus, de-
fenſoribus, fautoribus. & receptatoribus hæreticorũ,
q̃n ſunt uere hæretici, quia ꝑ annum non eos pęnituit,
ſecus in prædictis infra annũ. de quibus dicẽdũ eſt, ut de
ex cõmunicatis. ſ. ꝙ acquirunt iuſpat. quo ad proprieta-
tẽ non quo ad exercitium. ut ſupra. in 10. art. per ea quæ
diximus in d. 5. art. ¶ Extende dictam tertiã limitationẽ
ut procedat etiã ſi credentes, defenſores, fautores & re-
ceptatores hæreticorũ poſt annum perſeuerãtes: quia
hæretici ſunt cenſendi, eſſent conuerſi a dicta hæreſi:
quia adhuc nõ recuperabũt iuſp. eccleſiarum quas fun-
dauerant tẽpore quo erant credẽtes fautores &c. & ſic
hæretici per ea quæ diximus in 11. art in uerſic. & idem
dicerẽ in credentibus. ¶ Extende prædictas tres limita
tiones in tantũ procedere ꝙ iudei, pagani, ſarraceni. hæ
retici, credentes &c. & alias infideles, fundando, ꝯſtruẽ
do, vel dotando eccleſiã non acquirunt iuſp. ꝙ tales ec-
cleſiæ nõ erũt pſonatæ alicuius, ſed liberæ ſub ordina-
rij poteſtate. per dicta ſupra in 9. arti. & per iſta ſit expe-
dita iſta. 7. q. prin. cum ſuis articulis.

¶ Octaua principalis. q. j. partis j. Libri

1 *Eccleſia matrix ſeu parrochialis non dicitur patrona eccleſia ſi-*
tuata intra eius parochiam niſi dederit fundum conſtruxerit
vel dotauerit de bonis & fructibus ſuis & dotem aſſignauerit
tempore conſtructionis, & non quod ſint oblationes pro dote, &
iſta opinio eſt in obſeruantia nu. 1 4. 5. 6.
3 *Dicta doctorem intelliguntur ſecundum iura quæ allegant.*
7 *Eccleſia matrix & parrochialis dicens ſe patronam alicuius ec-*
cleſia, nõ ex eo quia fundata ſit intra eius limites, ſed ex priui
legio ſeu præſcriptione quia præſcripſit in ea iuſpa. erit patrona.

Quia ſupra vidimus de illis perſonis veris & fictis
de q̃bꝰ dubitabaẽ an eſſent capaces iuriſpa. & poſ
ſent illud acquirere ex aliqua qualitate vel defe-
ctu perſonæ, nunc eſt videndũ de quibuſdã de quibus
dubitatur an poſſint acquirere iuſpa. non ex aliqua ſua
qualitate vel defectu: quia bene ex ſe eſſent capaces quo
ad acquiſitionẽ iuriſpatr. ſaltem, ſed dubitatur an pote-
rũt acquirere iuſpa. ex defectu rei, puta fundi nõ ſui, cõ-
ſtructionis factæ ex pecunia nõ ſua, dotatione facta ex
reb non ſuis. & ſic an ex prædictis acquiraẽ ſibi vel alijs
vel nulli iuſpa. maximè cũ iſta ꝑueniſſent ex illicite acq̃
ſitis. ¶ Et iõ primo magis ĩ ſpecie q̃ritur an eccleſia ma-
trix ſeu patrochialis acquirat iuſpa. in eccleſia vel capel
la fundata ĩtra patrochiã ſuã ex ea cauſà, quia in patro-
chia fundata eſt, & ſic non ꝙ dederit aliquid de ſuo. &
circa hunc articulũ doctores ſunt varij. ¶ Et pro parte
ꝙ eccleſia matrix vel parrochialis acquirat iuſpa. in il-
la eccle-

la eccl'a, vel capella fundata infra eius limites, ita q̄ re-
ctor ipſius habeat præſentare presbyterū in illis. adduci
tur primò tex. in c. qñ. 24. diſt. in verbo repreſentare. vbi
colligiť argumentū per Archi. in prin. & ibidem p Præ
po. in 3. notabili q̄ ad repreſentationē archipresbyteri
vel alterius prælati, clericus præbendatus ab epiſcopo ē
inſtituendus, quia in eccleſia intra alterius limites poſi
ta ponit epiſcopus miniſtrū, ſed rector matricis eccl'æ
habet eū repreſentare. ita Arch. ibi. per illū text. ergo ſi
presbyter matricis vel parrochialis eccleſiæ in eccl'a in
tra eius parrochiā ædificata præſentat clericum ibi inſti
tuēdū, ſequiť eccleſiā matricē eſſe p̄ronā: q̄a p̄ſentare ī
ſtituēdū pertinet ad p̄ronū. c. nobis. & per totum hunc
tit. ¶ Et iſtā partem tenuit Inn. in c. cum venerabilis. &
ibi Hoſt. poſt eū in ultimis verbis. de excep. dū dicit epi
ſcopū ponere clericū in eccleſijs. dummodo non ſit in
parrochia alterius. quaſi velit tunc præſentationē ſpe-
ctare ad plebanū matricis eccleſiæ, qui tamen de hoc ni-
hil allegat. ¶ Hoc idē tenet Archi. in c. plures. 16. q. j. dū
dicit dubitari q̄ ſunt aliquæ eccleſiæ plebanæ q̄ habent
capellas ſub ſe, in quibus inſtituunť clerici perpetui per
illarū rectores, ex quo dicto ſubdendo colligit argumē
tū, ex quo aliqua capella eſt ſita in parrochia alteri⁹ ple
bis, eo ipſo præſumitur ſubiacere dictæ plebi quo ad in-
ſtitutionē & alia. niſi probeť ɔtrariū. allegat c. ſi.m. de ſi-
mona. & adducit ſimile de eccl'a ſita ī diœceſi ep̄i allegā
do c. oēs baſilicæ. 16. q. 7. tenet ēt iſtā opi. idē Archi. in c.
null⁹. ī ſi. primæ col. 16. q. 7. vbi dicit in eccleſia intra ter-
minos alterius poſita ep̄m nō ponere miniſtrū, ſed re-
ctorē matricis eccl'æ habere eū repreſentare. alleg. ī ar-
gu. d. c. quando. 24. diſtin. niſi ſi negligens fuerit. quia tūc
ep̄s ponet ipſum. allegat ad hoc. c. 3. §. j. de eccle. ædifi-
can. ¶ Eandē concluſionem firmauit idem Archi. in c.
regenda. 10. qō. j. vbi dicit in eccl'ijs archipresbyteri vel
presbyterorū neminem inſtitui abſque ipſorū præſēta-
tione adducendo ſimile de ordinandis p̄ſentādis ab eo-
rū presbyteris. d. c. quādo. 24. diſt. & ſimiliter de pœnitē-
tibus præſentandis ab eorū presbyteris. c. in capite qua-
drageſimæ 50. diſt. ¶ Adduciť ēt p iſta par. tex. in d. c. 3.
de eccle. ædifi. vbi aperte paret rectorē eccleſiæ matricis
rōne ſuæ parrochiæ hr̄e iuſpa. in eccleſia fundata intra
eius limites, per quē tex. etiā motus Archi. in c. j. de cap.
mo. lib. 6. ante mediū dixit, allegando Inno. in d. c. cum
venerabilis. in fi. de exce. q̄ ſi eccl'a eſt intra terminos al-
terius poſita nō ponet ep̄s ibi miniſtrū, ſed rector ma-
tricis eccleſiæ habet eū præſentare, & ſi negligens fue-
rit ponet ibi epiſcopus. pro quo dicto dicit facere, quia
talis rector vr̄ eſſe patronus ratione parrochiæ. & alle-
gat d. c. 3. per quem tex. magis in ſpecie loquitur ut ibi.
¶ Idem formaliter ibi ſequitur Ioā. An. adducendo di-
ctā rationem Archi. ¶ Sequitur etiam ibi do. adducēdo
Archi. & eius rationem per d. c. 3. & allegando Inn. &
Hoſt. in d. c. cū venerabilis. ¶ Hāc eandē ſententiā tenet
Lap. Abb. in c. j. ne cle. vel mona. lib. 6. quē ibi refert do.
in verſ. quod ius habeant. vbi dicit illū text. benefacere
ad probandum vt eo ipſo quo eccleſia eſt ſita in pleba-
natu ſeu parrochia alterius, probatur ei ſubiecta. & alle
ga c. plures, 16. q. j. ¶ Firmat etiā opi do. in ſumma 21.
diſt. vbi limitat reg. c. oēs baſilicæ. 16. q. 7. prouiſionē ec-
cleſiarū ſpectare ad ordinarium. vt non procedat quan
do eccleſiæ ſunt ſitæ ī parrochia alterius eccleſiæ: quia
tūc p̄ſentatio pertinet ad rectorē matricis eccleſiæ, & ī
ſtitutio ad ordinariū. alleg. ad hoc Io. And. in c. cū inter.
de excep. ſed voluit allegare Io. And. in d. c. cū venerabi
lis. in 8. col. de excep. ¶ Hoc etiā voluit idem Domi. in
d. c. quādo. 24. diſt. in 2. col. ſimpliciter ſequēdo Archi. &
ſimiliter ibi ſequitur Archi. d. Præpo. licet ſe remittat
ad dicta per eū in c. cleros. 21. diſtin. & tñ ibi nihil dixit.
¶ Sequiť etiam illam partē ſummadirectorij iuris hoc
tit. §. 3. dū dicit, & ſi intra limites alicuius noua eccleſia
ɔſtruatur, rector illius eccleſiæ cum patrono præſenta
bit. & allegat. d. c. 3. ¶ † Et licèt prędicti doc. videantur
1 ita ɔcludere. tamen contraria pars eſt verior. ſ. eccl'am
matricē non eſſe patronam eccleſiæ fundatæ intra eius

parrochiā ex eo tātùm. quia fundata in eius parrochia
niſi dederit fundū, conſtruxerit, vel dotauerit. ¶ Quam
opi. tenet ī primis do. Abb. ī d. c. 3. ī 3. col. de eccl. ædifi.
& moueť ipſe primò ex vno: quia non eſt tex. ī iure qui
loquať propriè directè de hac materia præter d. c. 3. ſu-
per quo pōt fundari opinio ſupraſcripta, quia alia iura
ſupra allegata, ut de ſe patet, inducuntur in argumentū
a langioribus partibus per lōga ſimilia. ſed ille tex. ñ p-
bat ſimpliciter intentionē prædictorum doc. ſed loquiť
qñ eccleſia antiqua contulit de ſuo eccleſiæ nouiter cō
ſtructæ. ſi autem eccleſia antiqua nil de ſuo contuliſſet
non fuiſſet p̄ronata, ergo nullo iure probatur q̄ ſolum
rōne parrochię efficieť patrona. & ideo dicit ipſe dicta
doctorum eſſe reſtringēda in caſu d. c. 3. & non aliter.
¶ Secundo loco adducit pro iſta ſua opi. in argu. tex. ī c.
2. de eccle. ædifi. vbi eccl'a noua fundať infra parrochiā
alterius. & tamē nō ex hoc prima eccleſia eſt patrona,
quod quidē eſt, quia ut in tex. apparet nihil de ſuo illi cō
tulit. ¶ Adducit & 3. rationem, nā iuſpa. acquiriť altero
de tribus modis, fundatione. ɔſtructione, aut dotatio-
ne. gl. in c. piæ mentis. 16. q. 7. ſed ex eo ſolū q̄ eccl'a fun-
data ſit intra limites parrochiæ, eccleſia antiqua nō po-
nit fundū q̄a nō habet proprietatē illius loci. non ſum-
ptus ɔſtructionis, nec dotem; ergo nō acquirit iuſpa. Et
iſtud argumentū eſt inconuincibile. poſtremò Abb. di
cit facere c. 3. hoc ti. ¶ Firmať etiam iſta concluſio, q̄a ſi
aliter diceremus ſequeretur abſurdū nam ex quo tota
diœceſis, & prouincia, & quaſi totus mundus ſunt diui-
ſæ ſeu diuiſus per parrochias & plebes, ſequereť q̄ non
eſſet eccleſia quę ſaltem rōne parrochiæ non eſſet p̄ro-
nata, & quaſi nulla repetireť libera niſi illa quæ fieret p
epiſcopū in loco ſibi immediatè ſubiectū, & hoc eēt ni
miū reſtringere libertates eccleſiarum. ¶ Sequereť etiā
q̄ cū ædificantes eccleſias illas ædificent ſimiliter in ali
quo ex ſupradictis locis, non eſſe in mūdo, nec fieri poſ
ſe eccleſia q̄ nō eēt p̄ronata eccl'ę parrochialis. & ſic q̄
nulla reperireť ſimpliciter p̄ronata laicorū, vnde ſemp
iurapa. eſſent mixta. ſ. clericorū & laicorū: quia rector
eccleſiæ antiquæ rōne illius eccleſiæ haberet iuſpat: &
hoc eſſet ɔtra omnia iura mundi. ¶ Et iſtud ultimū ab-
ſurdū probatur ad oculū, nam habens ædificare eccle-
ſiā; ex quo mundus eſt diuiſus per parrochias haberet
ædificare intra aliquā parrochiam, vel ī remanēte par
te ep̄i, & ſicut parrochia ſeu eccleſia matrix, ita & epi-
ſcopus rōne ſuæ eccleſiæ haberet iuſp: & fortiori rōne
& tamen hoc eſt falſum: q̄a reperiunt iurapa. & clerico-
rū tantùm, & laicorum tantū, & mixtim clericorū &
laicorū ex donatione facta per laicos patronos eccl'ijs.
ut late diximus ſupra in j. q. princ. in 5. 6. 7. 8. 9. & 10. art.
ergo nullo mō tenenda opinio prædicta, prout nec ho
2 die in obſeruantia habetur. ¶ † Iſtā etiam veram & cō-
munem opinionē tenuit idem Abb. in d. c. cum venera
bilis. in 11. col. in verſ. tertiò nota q̄ ſi eccleſia. de excep.
vbi dicit iſtum cōmunem errorem doctorum dicētiū
ex eo ſolo q̄ eccleſia ſit ſita in parochia acquiri iuſpa. il-
lius parrochiæ eccleſiæ matrici, proceſſiſſe pp d. c. 3.
non aduertentes ibi eccleſiam matricē dediſſe de ſuo.
¶ Iſtā etiam opinionē tenuit idē Abb. in c. cum eccleſia
uulnerana. ante fi. pen. colū. de elec. ¶ Et Lap. allega. 67.
quoddā monaſteriū. in 4. col. in verſ. quæro quis præſen
tabit. ¶ Et idē Abb. in c. j. in 2. col. de cap. mona. & in c.
ex parte ſupra. in fi. primi notabilis de reſcrip. ¶ Tenuit
ēt do. Goff. de Trano ɔciuis meus ī ſūma de c. mo. poſt
prin. ¶ Et Butri. in d. c. 3. de eccle. ædifi. quē refert Abb. ī
d. c. cū venerabilis. de excep. ¶ Sequitur etiā iſtam opi-
nionem do. Card. in cōſi. 65. thema tale eſt plebs ſanctę
Mariæ & c. redemptoris noſtri ac glorioſiſſimæ & c. in j.
col. dicentē tex. in d. c. 3. intelligendum procedere quā
do de redditibus debitis eccl'æ matrici fuerit fundata
eccl'a ſeu capella. & iſtud dicit ēt ibi Inno. notate, & ſic
debere intelligi gl. Inn. ī c. cū venerabilis. ad fi. de exce.
& Archi. in c. vnico. de cap. mona. lib. 6. & ibi reſpōdet
ad c. fi. de offi. archipre. ſi adduceret in ɔtrariū q̄ ibi ſo-
la ſolicitudo datur archipresbytero non auctoritas vel
iuriſ-

iuriſdictio. & alleg. Fede. in conſi. infra allegando. ¶ Idē
etiā tenet Fede. de Senis in conſ. 227. aliàs. 234. ſuper pri
mo puncto ad fi. ubi optime firmat p̄dicta. & ibi intelli
git Inno. in d. c. cū venerabilis. vt ſupra eſt dictum. ple-
bem non eſſe patronā nouæ eccleſiæ niſi aliquid de ſuo
daret. p tex. d. c. 3. qui ita debet intelligi. ¶ Iſtā etiā opi.
tenet do. Car. in c. cū venerabilis a quo do. Abb. iſta in
telligentiā accepit ad d. c. 3. licèt ante do. Car. ita etiam
dixerit Inn. in c. 2. de c. mona. vbi reprehendit aliter te-
nentes dicēdo neſcimus vbi habeāt hoc. ¶ Hāc eādem
ſententiā firmat do. Car. in cle j. in prin. in 8. col. ī verſ.
ſolut pro declaratione q. primò vidēdū eſt. de ſup. neg.
prælat. vbi probat ad epiſcopū non ſolum ſpectare inſti
tutionē actotizabilem de qua in c. cum ſatis. de offi. Ar
chi. ſed etiam collatiuā. ¶ Reſpōdet ad d. c. 3. ecclam ibi
ſeu plebem de his quæ debebat eccleſia dediſſe partem dotis & iō
fuiſſe patronū, & ſic non ſufficere ſimpliciter eſſe ī ter-
ritorio: quia non habet eccla, nec plebs, ꝓprietatē fun
di. & ideo per hoc non effici patronam ſecundum eū.
¶ Iſtam etiam opi. tenet do. Fel. in d. c. cum venerabilis
in 11. col. in verſ. ſed aduerte. de excep. vbi dicit iſtā par
tem eſſe veriorē, ꝙ ſi eccleſia matrix nihil cōtribuit ec-
ccle ædificatæ intra eius fines, non erit illius p̄rona. &
dicit ita ītelligi d. c. 3. ¶ Nec dicit obſtare ſi diceret̄ obla
tiones futuras eſſe loco dotis, quia adhoc vt quis ſit pa-
tronus requiritur aſſignatio dotis tempore fundatiōis,
non poſt. gl. in c. piæ mētis. quaſi in medio. 16. q. 7. nā ſi
bene inſpiciat̄ tex. in d. c. 3. ibi eſt data dos de redditibꝰ
illius uillæ, & ſic tēpore fundationis. & iſta pars tanquā
rōnibus, & iuribus fulcita videt̄ verior & communior.
¶ Quā etiam confirmo nouiter vltra cōfirmationē ſu
pra factā de abſurditatibus per me adductis. per id quod
dicitur epiſcopū intra limites alterius diœce. ędificantē
eccleſiā habere iuſpa. & ius p̄ſentandi in ea epiſcopū ve
rò illius diœce. ſolū habere ius inſtituēdi præſentatum
per epiſcopū fundantem, ut dicit Abb. in c. ſignificaſti.
poſt Inn. & in c. p̄terea. el. j. in j. notabi. hoc tit. & infra di
cet̄ in proximo art. & tamen ibi epiſcopus illius diœce
ſis non acquirit iuſpat. nec p̄ſentat vnà cū epiſcopo fun-
dante, ſed tantum inſtituit. ergo eodē modo, nec plebs,
ſeu matrix eccleſia. & iſtā opi. videmus quotidie obſer-
uari. ¶ Et poſtea reperi Gay. in repe. c. fi. de elec. lib. 6. in
44. col. tenētē hāc opi. & dānantē ꝯtrariā. & Pau. de Ci.
in hoc trac. in 4 parte. in 32. q. primæ cauſæ. in fin. 3. col.
& in princ. ſeq. ſequutum fuiſſe Abb. vbi ſupra quicquid
aliud dixerint. & reperi etiā hoc tenentē do. Roc. ī hoc
trac. in verbo eccleſiā fundauit. in 11. qō. volentem poſt
Fel. vbi ſupra ꝙ habens iuriſdictionē in aliquo loco per
hoc non erit patronus cū coſtruente, quod dictum fa-
cit etiā pro ſeq. art. ¶ Nec obſtant auctoritates ſupra in
ꝯtrarium adductę: quia ſimpliciter loquunt̄. & ſic intelligi
debent qn̄ eccleſia matrix eſt patrona eccleſiæ inferio-
ris, quia tunc ex quo patrona præſentabit rectorē, & pa
trona non poterit eſſe niſi aliquā ex illis tribus cauſis fe
cerit. ut ſupra prout fuit in caſu d. c. 3. Et ideo p̄dicti do-
cto. dū dicūt rectorē matricis eccleſiæ præſentare recto
rē ī eccla inferiori debent intelligi eorū verba tanquā
prolata à iuriū fontibus. ſ. quando ſunt patronæ, & tūc
ſunt patronæ quando dederunt fundū, ꝯſtruxerunt, ſeu
dotarunt, & iō non ſunt cōtrarij, ſed bene intellecti ad
inuicē concordant. & ita prædictos doc. intelligit dom.
Abb. in d. c. 3. dū dicit ꝙ ſimpliciter loquuntur do. Car.
in d. ꝯſi 65. & Fede. in d. conſi. 127. alias. 234. & do. Car.
in d. c. cū venerabilis. & do. An. in d. c. 3. & do. Inn. in d.
c. 2. de cap. mona. & do. Fel. in d. c. cū uenerabilis. in 11.
col. in verſ. ſed aduerte. ¶ Et ꝙ aliter dicti doc. intelligi
non poſſint, facit. nā ſi eorū dicta bene inſpiciantur, ꝓ
illis non allegant aliqua iura, niſi d. c. quoniā. 24. diſt. qui
tex. nullo modo facit, cùm loquatur de præſentatione
quæ fit per rectorē eccleſiæ matricis ordinandi ad ordi
nes epiſcopo &c. quod eſt nimiū diuerſum a caſu nr̄o.
cùm illud habeat facere ratione illius officij & curæ.
¶ Et tex. in d. c. in capite quadrageſimæ. 50 diſt. et loqui
tur de rectore habēte p̄ſentare publice pęnitētes &c. &
ſic multū diſtat a remotis. ¶ Similiter tex. c. fi. de ī offi.
arch. nihil ꝓbat, ut ſupra dixit d. Car. ¶ Solū ergo rema
net tex. allegatus per eos in d. c. 3. per quē tex. originali-
ter moti ſunt doc. ſi ergo ille ſolus tex. ꝯcludēs allegat̄
3 p. doc. † eorū dicta debēt intelligi ſm iura q̄ allegant, &
ſic ſecundum illum tex. vulgata doc. Io. An. in c. cū nū-
tius de teſti. & Bar. in l. non ſolū. §. ſed liberationis ver-
ba. ff. de liber. leg. vnde cū tex. d. c. 3. intelligatur ſecūdū
cōmunem opinionē quādo eccleſia matrix aliquid de-
dit, quia dotauit vel quid aliud fecit, per quod eſt effecta
patrona, ergo & eodem modo debent intelligi dicta p̄
dictorū doc. maxime qa ſi aliter intelligerentur Inn.
eſſet ſibi contrarius, ut ſupra patet. quod nō eſt dicēdū
de tanto patre. Et ꝙ prędicti doc. ſint moti per d. c. 3. po
tius quam per alia iura ultra quā hoc dicat Abb. in d. c.
3. dū dicit non eſſe alium tex. in iſta materia quàm d. c.
3. & in d. c. cū venerabilis. dicit d. c. 3. fuiſſe cauſam erro
ris doctorum &c. tamen clare apparet. nam nullus de
p̄dictis doc. magis clare loquitur ꝙ rōne parrochiæ ac
quirat̄ iuſpat. Cum alij loquant̄ de præſentatione, & ſic
p̄ſupponūt eccleſiam patronā. quam doct. ſequunt̄ Ar-
chi. & poſt eū Io. An. & Dom. c. j. de cap. mona. lib. 6. &
Lap Abb. & poſt eū Do. ī c. j. ne clerici vel mona. lib. 6.
dū vtunt̄ illis uerbis rōne parrochiæ ſeu plebanatus, &
ſic volūt iuſpa. acquiri per matricē eccleſiā, ex eo quia
noua eccla ē fundata intra parrochiā. & tn̄ dicti doc. ad
prædicta dicendum & probandum allegant d. c. 3. licèt
Lap. videat̄ etiam moueri per d. c. j. ne cle vel mona.
dum dicit capellas ſub ſe habentes. nam per hoc quod
4 ſit ſub eccla, nō ſequitur ergo patronata. ¶ † Verū dice
rē ꝙ ſi eſt eccleſia fundata intra parrochiā in fundo ec-
cleſię matricis, cuius fundi proprietatē ipſa eccleſia ma
trix habebat. bene tunc rōne fundi erit patrona vnà cū
conſtruente & dotante per dicta Abb. in d. c. 3. & alio
rum ſupra allegatorū. & maxime do. Fel. in d. c cum ve
nerabilis. poſt prin. 12. col. & in pluribꝰ verſiculis ſequē.
5 de excep. facit tex. iuncta gl. j. in c. j. 26. q 5. ¶ † Et idem di
cendū ſi eccleſia matrix ꝯſtruxerit vel dotauerit de bo-
nis & fructibus ſuis. p tex. in d. c. 3. & ita procedāt dicta
6 docto. ſuperius allegata. † & hoc dote data tempore cō
ſtructionis, & non ꝙ ſint oblationes pro dote q̄ fiūt ab
hominibus illius plebis illi eccleſiæ nouæ: quia nō acq
rer ex hoc iuſpa. per aureum dictum do. Fel. vbi ſupra.
de quo dicto & alijs dictis eius circa hoc, an quotidianę
diſtributiones & oblationes dari poſſint in dotē, vide
q̄ latè diximus ſupra in quinta q. prin. in 21. art. in verſi.
7 circa dictū Vincen. ¶ † Aduerte etiam circa hūc articu
lū, ꝙ ſi eccleſia parrochialis & matrix diceret ſe p̄ronā
alicuius eccleſiæ non ex eo quia fundata intra eius limi
tes, ſed ex priuilegio ſeu præſcriptione, qa p̄ſcripſit ī eis
iuſp. ſeu ius p̄ſentādi, bene erit p̄rona, per dicta do. Car.
in cle. j. in prin. in 8. col. & ſeq. in verſ. ſol. pro declaratio
ne q. primò videndū eſt de ſup. negli. præla. & diceműſ
fra in 10. & 11. q prin. in illarū articulis. & per hæc ſit ex-
peditus p̄ſens primus articulus. ¶ Et an inuito plebano
intra eius fines poſſit eccleſia fundari, uide ſupra in ter
tia q. princip. in 15. arti.

¶ Secundus art. 8. q. prin j. partis j. Libri

1 *Epiſcopus nō erit patronus eccleſia fundata ī eius diœceſi eo quia in eius diœceſi fundata niſi aliquid contulerit ſ. dando fundum, vel conſtruendo, vel dotando.*
2 *Epiſcopus ædificās eccleſiam in aliena diœceſi habebit iuſp. in ea.*
3 *Epiſcopus habebit iuſpat. etiam ſibi donatum in eccleſia ſita in aliena diœceſi.*
4 *piſcopus ædificans eccleſiam in ſua diœceſi, ſi voluerit erit patronus, ſi fundat, conſtruit, vel dotat de ſuo.*
5 *Epiſcopus fundans eccleſiam ſiue in ſua. ſiue in aliena diœceſi de fructibus eccleſiæ, non erit ipſe patronus ſed eccleſia epiſcopalis, idem ſi donaretur ſibi ratione eccleſiæ.*

QVarto modò ſecundò an epiſcopus habeat iuſ
pa. in eccleſijs fundatis in eius diœc. ex eo quia
ſunt fundatæ in ſua diœce. & quid ſi ædificat ec-
cleſiam

1 cleſiã, in aliena diœce. an habeat in illa iuſpa. † & primũ
membrum huius articuli latè eſt deciſum in proximo
præceden. art. ut ex eo ꝙ eccleſia ſit fundata intra limi-
tes parrochiç alicuius, non per hoc eccleſia matrix erit
p̃rona niſi aliquid ꝯtulerit, ut ibi concluſimus, ita nec
epiſcopus erit patronus eccľæ fundatæ ĩtra limites ſuæ
diœc. ex eo quia fundata intra eius limites niſi aliqd cõ
tulerit: quia omnia dicta ibi in matrici eccľa habent lo
cũ & in epiſcopo, & ſequerẽtur abſurditates quas dedu
ximus in d. ꝓximo præcedenti art. in verſ. firmatur etiã
iſta ꝯcluſio. vbi etiã de epiſcopo. & facit etiã ratio quã
poſuimus ibidem in verſ. quam etiam confirmo. & cir
2 ca hoc non eſt inſiſtendũ ¶ † Et ideo tranſeo ad ſecun-
dũ membrũ articuli. & dico ꝙ ſi epiſcopus ædificat ec-
cleſiã in aliena diœce. habebit in iuſpatro. & de hoc eſt
tex. ad literã in c. p. incipit, ſi quis epiſcoporum. 16. q. 3.
& ibi oẽs tex. ſecundum primam lectu. in c. ſignificaſti.
& ibi Inn. Io. An. Car. Buiri. Abb. & Imo. hoc tit. Abb.
in c. p̃terea. el j. in j. nota. eo. tit. Gof. de Trano in sũma
huius tit. in fi. pen. col. in verſ. itẽ notandum eſt ꝙ ſi eṗs.
& Hoſt. ſimiliter in ipſa ſumma in §. ex quibus. in verſ.
quid ſi eṗs. in j. col. & do. Fel. in c. cũ venerabilis. ante fi.
10. col. in j. amplia. de excep. Gay. ĩ repe. c. fi. de elec. libr.
6. ĩ 21. & in fi. 43. & poſt prin. 44. col. Firma. ĩ trac. de epi-
ſcopo in 4. lib. ĩ 2. par. in 47. q. & Pau de Cita. in hoc trac.
in 6 par in 51. q. tertij art. & iſta eſt veritas: quia in alie-
na diœce. eſt ſicut priuatus, & ideo acquirit iuſpat. fun-
dãdo eccleſiã ut & alij. ¶ Quam autem prærogatiuam
habeat epiſcopus in d. ſuo iurep. dicetur infra in prima
3 ſecundi libri in 7. q. prin. in 24. art † & idem dicẽdum ſi
iuſpa. alicuius eccľæ exiſtẽtis in diœceſi aliena donarẽt
epiſcopo, ipſe epiſcopus habebit illud iuſpa. in d. eccľa
ſita in aliena diœce. ſecundũ alium intellectũ d. c. ſigni
ficaſti. hoc tit. quẽ ponit Pau. de Cita. vbi ſupra. in verſi.
4 3. mõ intelligit. ¶ † Et idem dicendum ſi ædificaret ec-
cleſiã diœceſi ſua: qa ſi voluerit erit patronata, ex quo
tunc daret de ſuo. puta quia fundaret, ꝯſtrueret, vel do
taret iuxta d. c. 3. de eccle ædifi. vt latè diximus in p̃ced.
art. de eccleſia matrici. quia idẽ militet ĩ epiſcopo, ut in
primo membro huius art. proxime diximus. an autem
vnico actu p̃ſentabit, & inſtituet, dicetur in ſecũda par
5 te in ſuo loco. ¶ † Et eſt aduertẽdũ, ꝙ ſiue epiſcopus fun
dat eccleſiã ĩ aliena diœceſi ſiue in ſua de fructibus ec-
cleſiæ, tunc iuſpa. erit eccľæ epiſcopalis, & non hæredũ.
& idẽ ſi donarẽt ſibi ratione eccleſiæ. prout dicit Abb.
in d. c. ſignificaſti. in notabilibus. iuxta ea quæ latè dice-
mus infra in iſta q. in 7. artic.

¶ Tertius art. 8. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Legatus etiam de latere non acquirit iuſpa. in eccleſiis & be neficijs fundatis infra limites ſuæ legationis.*

ET ex prædictis patet deciſio tertij articuli, qui ẽ an
legato de latere competat iuſpa. in eccleſijs funda
tis intra limites ſuæ delegatæ iuriſdictionis, & ne-
minem inueni iſtã q. formantem niſi ſolum Pau. de Ci
ta. eam formantem in d. præſenti tracta. in 7. parte 19.
q. qui cũ quæſiuiſſet, an legato de latere competat iuſp.
declarauit eius q. ſubdendo. id eſt an poſſit iuriſpa. bene
ficium conferre. Et iſta declaratio q. multum differt ab
ipſo quæſito, ut de ſe patet. & ſic tranſit ad declarationẽ
p̃dictã tractando, an legatus a latere poſſit ꝯferre benefi
ciũ patronatum, quæ nõ eſt modo materia noſtra, ſed
de ea plene tractabimus infra in 3. ſecundi libri operis.
ſed ne videamur illũ articulũ inaniter pertranſire, di-
1 cas † legatũ etiã de latere non acquirere iuſpat. in eccle-
ſijs & beneficijs fundatis intra limites ſuæ legationis, p
iura & rationes ſupra adductas in proximo præceden
ti. primo art. & præſertim in verſ. firmaẽ etiam iſta con
cluſio & in verſ. quã etiam cõfirmo, vt etiam diximus
de epiſcopo in primo membro proximi præcc. artic. &
certe hoc quæſitũ non erat formandum ſed qa inueni
illud formatũ p Pau. (licèt ab eo ſtatum diſceſſerim) nõ
lui prætereire illud. & iſta p ipſius deciſione ſufficienti.

¶ Quartus art. 8. q. prin. j. partis j. Libri.

1 *Diſputare de poteſtate pontificis eſt ponere os in cælum, & eſt ſpecies ſacrilegij.*

2 *Pontifex non dicitur patronus eccleſiæ, eo quia fundata in eius iuriſdictione.*

3 *Pontifex poteſt dici habere iuſpa. in eccleſia ratione ſupremi dominij quod habet in vniuerſa eccleſia. & nu. 6.*

4 *Pontifex poteſt prouidere de eccleſia patronata ſine præſentatione patroni cui voluerit.*

5 *Pontifex poteſt diſpenſare ad placitum & etiam diſponere ſupra ius de his quæ ſunt iuris poſitiui.*

MInime eſt dubitandum de deciſione quarti arti-
culi, an Papa in eccleſijs fundatis per totũ mun-
dum habeat iuſpa. Et iſtam quæſtionem etiam
format Pau. in hoc trac. in 7. pat. in 8. q. qui declarat ei⁹.
q. tandem, an Papa poſſit præiudicare patronis de qua
etiã erimus dicturi infra in 3. ſecundi libri. in 9. q. princ.
1 ubi ẽ locus ſuus. & redũndo ad Pau. in hac q. dicit. † di-
ſputare de poteſtate Papæ, eſſe os ponere in cçlũ, & eſſe
ſpecies ſacrilegij. ut dicit Imperator in l. 2. C. de crimi. ſa
cri. iõ breuiter dicit, ꝙ licèt Papæ non cõpetat iuſpa. ex
2 cauſis fundationis, conſtructionis, dotationis &c. † Et
ſic nec ex illa cauſa ꝙ eccleſiæ ſint fundatæ in eius iuriſ-
dictione, quia ſequerẽt abſurdũ ꝙ non reperitur eccľa
libera nec patronata laicorũ tantũm. ut diximus ſupra
3 in primo arti. in verſi. firmatur etiã iſta concluſio. † ta-
men Papa habet iuſpa. ratione ſupremi dominij, quod
habet in vniuerſa eccleſia. vt dicit ſe dixiſſe ĩ6. parte in
3. art. q. 31. & Abb. ĩ d. c. 3. in j. notabi. hoc tit. vbi aſſignat
rationẽ: quia iuſpa. eſt inductum ex gratia vel tolleran
tia eccleſiæ, cũ ex fundatione eccleſiæ, & alijs cauſis nõ
poſſent laici iuſpat. acquirere, cũ ſit ſpiritualibus anne-
4 xum. c. quanto. de iudi. vnde dicit Abb velle. † Papam
poſſe ꝓuidere de eccleſia patronata ſine præſentatione
5 p̃roni cui voluerit. & Pau. † dicit hoc poſſe eſſe, quia in
his quæ ſunt iuris poſitiui poteſt Papa ad placitũ diſpẽ-
ſare, & diſponere etiã ſupra ius. alleg. Io. And. in c. poſtu
laſti. hoc tit. per c. qui peccat. 24. q. 4. & alia ut per eũ pro
ſequendo ibi Pau. materiã ꝙ Papa põt præiudicare pa-
6 tronis. de qua dicemus ubi ſupra. ¶ † Tu conſidera hũc
articulũ male formatũ per Pau. quia Papa licèt habeat
dominiũ eccleſiarum mero iure, & rerum illarũ, ſicut
deus ut diximus ſupra in 5. q prin. in 8. art. in 35. priui-
le. non tamen põt dici partonus: quia nõ deducit eccle
ſiã de nõ eſſe ad eſſe, propter quod patronus dicitur. vt
diximus ſupra in j. q. prin. in 2. art. & in 2. q. prin. in j. art.
& iuſpa. dicitur gratia. quia ſuſtinentur p̃roni in il lo. c.
3. hoc tit. cũ de eo nõ ſint capaces. c. meſſana. c. ſacroſã
cta. de elec. iuncto c. quanto. de iudi. & ideo dicĩ ius gra
tioſum, ſecundum Barba. in d. c. quanto. & diximus ſ.
in diffinitione iuriſpa. & ſic dicitur cõpetere p̃ronis ex
gratia, & non ex iure, vt latè diximus ſupra in j. q. prin.
in 4. art. ubi etiã tractauimus, dato ꝙ ex gratia dicatur
quo ad laicos, ex quo illo erãt ĩcapaces. an dicaẽ ex gra
tia quo ad clericos ex quo illo ſunt capaces, ut per totũ
titu. de elec. de inſti. de ꝯceſ. præben. quomodo ergo po
terimus dicere tale ius cõpetere Papæ, qui non deducit
eccleſias de non eſſe ad eſſe? & eccleſiarũ dominium ha-
bet, nõ ex gratia, ſed de mero iure? imò eſt ſupra ius. c.
propoſuit. cũ vulgari. de conceſſio. præben. dicam⁹ er
go Papã habere omne ius in quibuſcunq; beneficijs, &
non reſtringamus eũ ad iuſpa. quia haberet præſentare
ad eccleſias, & ſi præſentaret quis inſtitueret: ideo ridi-
culum eſt hoc quæſitum cum militent contra illud
etiam dicta in præcedentibus articulis.

¶ Quintus art. 8. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Populus & parrochiani alicuius eccleſiæ non habent iuſpatro. in ea ex eo ſolo quod ſunt parrochiani niſi eccleſiam fundauerint conſtruxerint ſeu dotauerint de ſuo & tunc conſenſu epiſcopi ratione communitatis & non ratione ſingulorum eleemoſinaliter vt benefactores nu 4.*

2 Popu-

4 *Populus non poteſt præſentare rectorem in eius eccleſia, niſi ad eũ*
ſpectet iuſpa. & aa. 3.
5 *Populus ſeu plebs reperta in quaſi poſſeſſione iuriſpa. & præſen-*
tandi, & de alio patrono non apparet, præſumitur ꝙ ipſe popu
lus vel plebs ipſam eccleſiam conſtruxerit.
6 *Eccleſiæ conſtruuntur & nõ naſcuntur. eccleſia aliquando mira*
culoſè reperiuntur fundatæ vt fuit eccleſia diui Hieronymi.

QVæro quintò, an ex quo eccleſia matrix, epũs, le-
gatus, nec Papa, acquirunt iuſpatr in eccleſijs
fundatis intra limites ſuarum iuriſdictionũ ex
illo tm̃, quia ibi fundatæ ſunt: vt in præcedentibus artic.
concluſum eſt plebs, populus, ſeu parrochia acquirat
1 iuſpa. in eius plebe ſeu parrochia. † Et dicendum eſt ꝙ
non acquirat ex eo ſolo: quia in eius parrochia ædifica-
ta eſt eccleſia. prout de hoc tex. in c. querelã. de elec. ibi
per electionem populi ad quem de conſuetudine &c. iuncto tex.
ibi *in quaſi poſſeſſione præſentandi &c* ubi colligitur ꝙ popu
lus ſeu parrochiani alicuius eccleſię non habent iuſpa-
tro. & præſentandi clericum in ea ex eo ſolo ꝙ ſunt par-
rochiani niſi alias ſint p̃roni. puta quia fundauerint, ↄ-
ſtruxerint, vel dotauerint eorum eccleſiam principali-
ter, vt iuſpatro. acquirat. ita colligit ibi Abb. in 4. nota.
in a. col. innuit ergo ibi text. ex eo ſolo. quia parrochia-
ni nõ ſunt patroni earum eccleſiarum niſi aliàs eſſent
patroni. ergo ex eo ſolo nõ acquirunt iuſpatrona. ¶ Vo
luit & hoc Inno. in c. cum venerabilis. in fi. de excep. li-
cèt per Abb allegetur Inn. ex errore in c. cum inter de
excep. vbi dixit aliquos dicere non epiſcopũ, ſed popu-
lum præſentare miniſtrum in eccleſia parrochiali, ſed
dicit ſe non uidere quare hoc dicant, cùm iure non ca-
ueat̃ ſequitur ibi Io And. & oẽs hanc ẽt ſententiam te-
net Archi. in c. nullus. 16. q. 7. ante fi. primę col. ubi dicit.
licet aliqui dicant non epm̃ ↄferre, ſed populũ p̃ſentare
miniſtrũ in eorum eccleſia, m̃ ipſum non videre quare
hoc dicant, cũ iure nõ caueat̃. Et alleg Inn. ubi ſupra.
2 ſubditq; ibidem Archi. † populum non præſentare in
eius eccleſia, niſi forſan ad ipſum ſpectet iuſpa. quia tũc
ſolũ m ipſe populus p̃ntat. & ſic dicit intelligẽdum tex.
in d. c. querelam. & allegat Hoſt. poſt Inn. in d. c. cum ue
nerabilis. ſequit̃ ibi plene Domi. ¶ Iſtã ẽt q. firmat Io.
An. in c. vnico. de c. mona. lib. 9. & ĩ regula ꝙ alicui, de
reg. iur. in mercu. in fi. ¶ Tenet ẽt hanc opi. Abb. ĩ c. cũ
eccleſia vulterrana. in fi. pc. & ĩ prin. fi. col. de elec. & vr̃
tenere ẽt ipſe Abb. in cõſi. 75. inuocato plura ſunt exa-
minanda. in 1. dub. ¶ Voluit ẽt hanc op. do. Car. poſt an
tiquos doc. in cle. plures. in 5. q. in 5. col. hoc tit. Et Abb.
in c. Oſius. in ult. nota. de elec. & in c. 1. in fi. primę col. de
c. mona. & in c. ex parte ſupra, in fi. primi notabilis de
reſcr. & Gay. ĩ repe. c. fi. de elec. li. 6. ante fi. 44. col. ¶ Et
vr̃ ſequi prædicta do. Fel in d. c. cũ venerabilis, in 11. col.
in verſi. ſed aduerte. de excep. unde cũ prætan oẽs doct.
3 † dicant populũ ſeu plebẽ non p̃ſentare rectorẽ in eorũ
eccleſiis niſi alias ſint patroni, ergo ſequitur ꝙ ex ſe. ſ.
ex eo ſolo qa parrochiani nõ erũt p̃roni. ſed ita demũ
erunt patroni, ſi fecerunt ea per quæ iuſpat. acquiritur.
¶ Confirmatur iſta ſentẽtia, p tex. in d. c. 3. de eccle. ædi
fic. ubi nõ reſeruatur iuſpa. populo, ſeu plebi eccleſiæ q̃
nouiter ædificatur, ſed tm̃ conſtruenti & eccleſiæ ma-
trici q̃ de ſuo contulit, de parrochianis aũt nihil dr̃, nec
eis iuſpa. acquiritur. Et ſimiliter adduci põt text. in c. 2.
eod. tit. poſſet ẽt adduci pro iſti veritate motiuũ Abba.
quod fecit contra eccleſiam matricem & abſurditates
quas ego adduxi, de quibus late ſupra in 1. artic. præſen
tis q. quæ multo fortius faciunt in caſu articuli noſtri.
¶ Solidatur ẽt iſta opi. nam ſi eccleſia matrix nõ acqui-
rit iuſpa. ex eo ſolo, quia aliqua eccleſia eſt fundata in-
tra limites parrochiæ eius, ut concluſimus in d. 1. artic.
multomagis ex hoc ſolo, nec plebs. nec populus iuſpa.
4 acquiret. ¶ Eſt bene uerum † ꝙ ſi populus ſeu plebs de
dit fundũ, cõſtruxit vel dotauit eccleſiã de ſuo cũ aliis
requiſitis, puta conſenſu epiſcopi interueniẽte. de quo
in c. nobis. hoc tit. & hoc fecerint ratiõe cõitatis, & nõ
ratione ſingulorum eleemoſinaliter, & ut benefacto-
res. iuxta ea quæ diximus ſupra in proxima q. prin. in ar
tic. ult. in verſ. ſed eſt ad vnũ aduertẽdum, bene poterit
eſſe patronus. prout uoluit Abb. in d. c. querelã, in 41. no
ta. & Arch. ĩ d. c. nullus. 16. q. 7. & alij ſupra allegati. ¶ Eſt
5 bene verum, † ꝙ ſi populus vel plebs reperiatur in quaſi
poſſeſſione ipſius iuriſpa. & iuris prẹſentandi, & de alio
patrono nõ apparet, tunc præſumetur ꝙ ipſe populus
uel plebs ipſam eccleſiã conſtruxerint cum eccleſię nõ
6 naſcantur, ſed conſtruantur. † niſi diuinitus eſſent fun-
datæ, prout fuit eccleſia ſancti Hieronymi patroni no-
ſtri. ut diximus ſup in 1. q. prin. in 4. art. ita Abb. & oẽs ĩ
d. c. querelã, in 4. nota. & Io. And ĩd. reg. ꝙ alicui & Ab
ba in d. conſi. 76. in 2. uol. in 1. dub. & ĩ cõſi. 106. caſus ſu
per quo in 1 col. in uerſi. itẽ & tertio in eodem uol. & ĩ
conſil. 54. caſus contingentia, in 2. col. in 1. uol. ubi oẽs
uolunt prẹſumi pro patronatu plebis, ſeu populi exiſtẽ
tis in quaſi poſſeſſione præſentandi. Et iõ bene dicitur
ſi plebs ſeu populus diceret ſe patronũ ex præſcriptio-
ne deberet admitti ſecundũ quod aliqui doc. colligunt
a contrario ſenſu in d. c. querelam, de cuius dicti ueri ta
te uidebimus infra in 10. q prin huius partis, in 5. articu.
ubi tractabimus an parrochiani poſſint p̃ſcribere iuſp.
in eorum eccleſiis ¶ Et pro ſuprad ictis hic & in 1. artic.
reperi poſtea do. Feli. idem uolentem in hoc tracta. in
uerbo eccleſiam fundauit in 11 q.

¶ Sextus art. 8. q. prin. 1. partis. 1. Libri.

1 *Eccleſia erit patrona capella vel altaris ædificata vel ædificati*
intra eius corpus uel etiam eccleſia capella ſeu altaris ædificata,
uel ædificati in quocunq; fundo eius eccleſia, unà cum ædifican-
te uel dotante de iure, licèt ſecundum Abb. per inaduertentiam
non ſeruatur vel per conſuetudinẽ ſecundum Roc. & au. 3. 4. 5.
2 *Iuſpa. acquiritur fundatione.*
6 *Eccleſia ædificans aliam eccleſiam ſeu capellam in fundo ſuo in*
ſui adiutorium propter populi multitudinem in ipſa eccleſia ædifi
cans habebit maius, quia poterit ibi ponere vicarium, & rector
eccleſia ædificantis erit rector utriuſque.
7 *Si eccleſia alicuius in qua eſt fundata capella ſeu altare, eſt pa-*
tronata alicuius clerici vel laici ratione ſoli nõ ipſa eccleſia ſed
patronus ipſius eccleſia erit patronus capella ibi ædificata.

SVcceſſiue ſextò quęritur, quia ſupra eſt concluſum
eccleſiam matricem, nec plebẽ, ſeu parrochianos
acquirere iuſpa in eccleſia fundata intra limites eo
rum parrochię, niſi aliquid de bonis ſuis dederint ſequi
tur dubitare quid dicendum in capella fundata & do-
tata per clericũ uel laicum intus corpus ipſius eccleſiæ
matricis uel alterius, an ipſa eccleſia in qua eſt fundata
illa capella acquirat iuſpat. in capella prædicta una cũ
conſtruente & dotãte, an uerò ſolus cõſtruens erit p̃ro
nus. ¶ Iſta ẽt q. formauit d. Abb. in d. c. 3. de eccl. ędifi. in
1 3. col. in uerſ. ſed dubitat̃ de qõne. † Et r̃ndet ſe ſemp te-
nuiſſe ẽt eccleſiã, in qua capella ædificata eſt, acq̃rer̃ iuſ
pa. in d. capella cũ quocunq; ædificante. & dotãte, & ip
ſam eccleſiã in p̃ñtando rectorẽ uel capellanũ in d. ca-
pella ↄcurrere cũ dicto p̃rono ædifi. ſeu dotã. qa nõ põt
negari dicit ipſe quin eccleſia antiqua ponat fundũ in
2 ipſa capella nouiter ædificata. † & iõ ex fundatione ac-
quiri iuſpa. c. nobis. hoc tit. & notat̃ in d. c. piæ mentis.
16. q. 7. & ſupra eſt dictũ ex vna ex illis trib. cauſis, quarũ
una eſt ſoli collatio, acquiri iuſpa. & c. unde ſicut eccle-
ſia ibi acquiſiuit iuſp. quia cõtulit redditus illius uillæ ĩ
d. c. 3. ita eccleſia ipſa debet obtinere patronatum, quia
contulit fundũ, & dicit ipſe iſtã quæſtionem hactenus
3 non reperire tactã † & illã notandam, licèt in pleriſq;
locis propter inaduertẽtiam non ſeruetur, & certe ue-
rum dicit, nam uideo Trani in metropolitana eccleſia,
multas capellas ſeu altaria fundatas, & fundata dotatas
ſeu dotata. Et tñ nunquam eccleſia. 1. archiepiſcopus
uel capitulum concurrit cum ipſis nobilibus patronis
in præſentationibus rectorum, in capellis & altaribus
prædictis pp inaduertentiam, ut dixit Abba ubi ſupra.
¶ Et nos ut hẽdes genitoris noſtri duas primarias capel
las in dicta eccleſia habemus unã ſub uocabulo ſancti

manni martyris ciuis. Tran. & epi Funden. cuius corp⁹
Alamaniæ quieſcit. & aliā ſub uocabulo ſancti Iacobi
apoſtoli, in quibus nos ſoli hēdes præſentamus & iuſpa.
habemus. ¶ Iſtam ēt partem tenuit idem Abb. in c. cū
eccleſia uulterana. in penul. col. in verſ. aduerte tamē ꝙ
quandoque ſtatim poſt uerſ. 3. & ultimo caſu de elec. &
mouet per fundamētū ſupra adductum. ſequit ēt iſtam
veritatē frater Angelus in ſua ſumma. in 3.25. & d. Fel.
pulchre in d.c. cum venerabilis. poſt prin. 12. colum. de
excep. & ī uerſ. ſequē. q ꝓ iſta parte allegat Rotā ſextā.
de reb. eccleſię non alienan. & Rotam. 14. hoc titu. in an
tiquis, voluit allegaſſe Rotam. 158. ubi Abb. dicit & 872.
in eccleſia hoc tit. ī antiquis. ¶ Prædicta ēt firmat Gay.
in repe. c. fi. de elec. lib. 6. in 44. colum. & Pau. de Cita. in
hoc tracta. in 3. parte in 32. q. j. cāæ qui hoc dicit eſſe ue
rum tam ī capella, q̄ in altari, & mouet per dictū Abb.
in d.c. 3. nil aliud addēdo ibi, ſi aūt talis capella. & clari⁹
in d. 3. parte in 4. q. 2. cāæ in fi. Et domi. Phili. de Sarta. in
iſta rub. in 3. char. in uerſic. quia ex hoc ibi infert. ¶ Hoc
etiam uult do. Roc. in hoc tracta. in uerbo eccleſiam
fundauit. in 10. q. & in 11. etiam ibidem hoc tangit. & in
verbo ꝯſtruxit in 7. q. qui loquit iam de capellam q̄ de
altari. Et adducit Abb. in d. cap. 3. Et hoc principaliter
ponit ipſe Roc. in uerbo & dotauit in 15. q. ubi ſimiliter
loquitur de capella, & altari, adducēdo Abb. ubi ſupra.
4 ¶ † Et idem do. Roch. in d. uerbo, & dotauit. in fi. j. q. po-
nit notabile uerbum in hac mā credere ualere conſue-
tudinem, ut eccleſia in capella & altaribus non ſit cō-
patrona rōne fundi, ſed præſentatio tantum ſpectet ꝯ-
ſtruentibus uel dotātibus capellam & altare in ipſa ec-
cleſia: quia in prouiſione beneficiorum maxime con-
ſuetudo præfertur iuri comm. c. cum eccleſia uultera-
na. ubi Abb. in vlti. col. de elec. c. fi. de inſti. cum ꝯcordā
tibus. in d. j. q. do. Roc. adducit aliqua quæ poteſt facere
ꝯſuetudo in hmōi caſib. de quibus diximus ſupra in 5.
q. prin. in 15. art. cum tractauimus, an ex ſola dotatione
acquirat iuſpa. Et iō dicerē non ex inaduertentia, ut di-
cit Abb. non obſeruari, ꝙ eccleſia rōne fundi non ſit pa
trona capellæ vel altaris intus eā fundatæ, ſed rōne hu-
5 ius ꝯſuetudinis. ¶ † Dicerem etiam in hoc, ut nō ſolū,
hęc deciſio ꝓcedat ī capella uel altari fundatis intra cor
pus ipſius ecclæ, ſed ēt ſi aliqua capella uel eccleſia eſſet
fundata in quocunque fundo, alias ipſius eccleſiæ, nam
rōne ipſius fundi proprietas erat eccleſiæ, ipſa capella
uel eccleſia erit p̄ronata ipſius primæ eccleſiæ, & ꝯcur-
ret cum ꝯſtruente & dotante, per dictum do. Feli. in d.
c. cum uenerabilis. poſt prin. 12. col. de excep. Et ponit
pulchre do. Roc. in d. verbo eccleſiam dotauit. in 10. q.
& diximus ſupra in j. artic. uerſus ſinem in uerſi. uerū di
6 cetem. ¶ † Aduertendū eſt ēt, ꝙ ſi eccleſia matrix ædifi
cauit aliā eccleſiam ſeu capellā in fundo ſuo in ſui adiu
torium ꝑꝑ populi multitudinē, ipſa eccleſia ædificans
habebit maius ius: q̄a poterit ibi ponere vicariū, & re-
ctor eccleſiæ ędificantis, erit rector utriuſq;. gl. eſt ſingu
laris in c. cā te. de æta. & qualita bene declarata p Abb.
in d.c. cū eccleſia vulterana. in vlti. col. in verſ. adde tū
ad p̄dicta. de elec. ſequit do. Fel. in d.c. cū uenerabilis. in
13. col. in verſi. demum nota tria. de excep. Et idē Feli. in
c. ex parte. in prin. de reſcrip. & Abb. in d.c. 3. in pe. col.
& Lap. alleg. 67. quoddā monaſteriū. in 5. colū. in verſi.
ſed nunquid. Et pulchre prædicta uoluit do. Roc. in ver.
bo ꝯſtruxit. in 7. q. in fi. j. col. & in uerſ. ſeq. qui alleg. ēt in
7 hoc. in c. cā te. ¶ † Aduertendū eſt ēt, ꝙ ſi eccleſia in qua
fundata eſt capella ſeu altare ē p̄ronata alicuius clerici
uel laici, tūc rōne ſoli nō ipſa prima eccleſia erit p̄rona-
ta capellæ, ſed primus p̄ronus ipſius eccleſiæ in qua fun
data eſt capella erit p̄ronus. Fm Rotam. 872. in eccleſia
hoc tit. in antiquis. de cuius dicti ueritate dicemus infra
in j. parte. 2. lib. in 2. q. prin. in 15. art. dū tractabimus q̄s
p̄ntabit p̄ronus primæ eccleſiæ in capella, an rector ip-
ſius eccleſiæ, vbi teneo ꝯtra hoc dictū quicquid dixerat
rota ꝓxime allegata. Et faciunt q̄ diximus ſupra in 3. q.
prin. in 17. art. vbi tractauimus ſi ꝯſtruit capella vel alta
re in eccleſia p̄ronata alicuius, an illius p̄ronī ēt requirā

tur cōſenſus. Vltimo aduerte ad aliud pulchrum dictū
circa hanc materiam, vt prædicta procedant qn̄ capel-
la eſt fundata intus eccleſiam tempore fundationis ec
cleſiæ, uel a tanto tempore, ꝙ ignoretur quis fuerit ip-
ſius capellæ fundator, nam eo caſu ſi eccleſia illa erat pa
tronata, pręſumetur & ipſas capellas eſſe pātronatas, &
fundatas ab ipſo primo fundatore, & p̄rono unā cū ec-
cleſia, unde ſicut eſt p̄ronus eccleſiæ, ita dicetur ēt p̄ro-
nus capellarum ipſe primus p̄ronus, & non ipſa eccle-
ſia. ſi uero eccleſia eſt libera, ita præſumet & capellas eē
liberas, tanquā fundatas unā cum eccleſia. iſta probant
in aurea deciſione Rotæ. 158. vbi Abb. dicit hoc titu. in
antiquis, ex qua primum membrū aperte probatur, ita
& ſm eadem rōne dicitur, de cuius veritate ēt dicetur
vbi ſupra in j. parte. 2. lib. in 2. q. princ. in 15. artic. vbi te-
neo iſta dicta. ¶ Superius ergo dicta procedent in eccle
ſijs & altaribus uoniter cōſtructis: ut ibi dicemus. ¶ An
autem inuito prælato eccleſiæ in illa conſtrui poſſit ca
pella uel altare, & an requiratur illius conſenſus, dixi-
mus ſupra in 3. q. prin in 16. artic.

¶ Septimus art. 2. q. prin. j. partis. j. Libri.

*1 Prelatus vel rector alicuius eccleſiæ conſtruens vel dotans eccle-
ſiam de redditib. ſuæ eccleſiæ nonerit patronus ſed ipſa eccleſia
de cuius redditu eccleſia ædificata vel dotata eſt. & nu. 2.*
*3 Clerici ædificantes eccleſias de redditibus eccleſiæ peccant ſi at-
tribuunt illarum iuſpa patrimonio.*
4 Poſſeſſio acquiſita ex redditibus eccleſiæ, eſt eccleſiæ.
*5 Eps rector vel beneficiatus alicuius debet tantū uiuere de reddi-
tibus eius, & non luxuriari, ſed tantum neceſſaria uitæ percipere.*
*6 Beneficiati ſunt adminiſtratores rerum eccleſiæ nō veri domini,
nam dominium illarum eſt Ieſu Chriſti.*
*7 Empta per prælatum de facultatibus eccleſiæ proprio vel alieno
iure, non propinquorum ſed eccleſiæ ſunt. & nu. 10.*
*8 Acquiſita per prælatum etiam proprio nomine ex facultatibus
eccleſiæ ſunt ipſius eccleſiæ. & nu. 9.*
*11 Prelati acquirendo ſibi vel conſanguineis de redditibus eccleſiæ
committit ſacrilegium & grauiſſimum peccatum.*
*12 Qualiter probabitur eccleſiam capellam vel ſimile ædificatā per
prælatum fuiſſe ædificatam de bonis eccleſiæ.*
*13 Acquiſita per prælatum præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ
niſi habeat patrimonium.*
14 Acquiſita per uxorem præſumuntur acquiſita de bonis uiri.
*15 Acquiſita per prælatum habentem patrimonialia & beneficia
vel doctrinam, vel artificium, an & quando intelligātur acqui
ſita de bonis eccleſiæ, vel de patrimonio, vel de eius artificio.*
*16 Clericus fundando conſtruendo, & dotando eccleſiam de ſuo ac-
quirit iuſpa. tranſmiſſibile ad hæredes & extraneos ut laicus, &
cenſebitur laicalis patronus.*
*17 Prælatus ſeu clericus habēs patrimonium, & beneficia ædificans
cōſtruens vel dotans eccleſiā, an & quando & qualiter intelli-
gatur illud egiſſe de bonis patrimonialibus vel bonis eccleſiæ.*
18 Succeditur in iure patro per ſtirpes, & non per capita.

QVæro ſeptimò quidam prælatus, vel rector ali-
cuius eccleſiæ, vel alter, de redditibus tamen, &
bonis ipſius eccleſiæ ædificauit aliam eccleſiā,
vel capellam, ſeu altare. Quæritur quis erit patronus p̄-
dictorū, eccleſia prima, an vero ipſe rector, vt priuatus,
adeo ꝙ poſſit illud iuſpatro. vt p̄rimoniale transferre
1 ad ſuos hæredes? Et ratio dubitandi eſt, † quia illi fru-
ctus videbātur rectoris, & ſic de ſuo ædificaſſe ecclam.
¶ Tamen ꝯtrarium eſt ueritas per tex. in c. apoſtolicos.
12. q. 2. in vltimis verbis vbi in fin. dr̄, ꝙ ſi quis conuict⁹
fuerit conſtruxiſſe monaſterium de eccleſiaſticis red-
ditibus, tradet eidem eccleſiæ ipſum monaſterium. &
ibi gl. in verbo ꝯſtruxiſſe. colligit eccleſiā de cuius red-
ditibus alia ædificatur, hēre iuſpa. in ædificata. Et hoc idē
in fina. verbis uult Archid. ibi. & Domi. poſt eū ¶ iſta ēt
veritas probatur per tex. in d.c. 3. de eccle. ædifi. vbi ec-
cleſia cōſtructa de redditib. eccleſiæ matricis eſt patro-
nata illius, de cuius redditibus eſt conſtructa, & rector
tanq̄ rector, nō tanq̄ priuatus p̄ſentabit cū alio patrono
qui dedit

2 qui dedit fundũ vel alia fecit, vt ibi eſt tex. ¶ † Et idõ no-
ta. dicit Abb. ibidem ĩ penu. col. ꝙ ſi rector alicuius ec-
cleſię ꝯſtruxit aliã eccleſiam uel capellã ex redditib. ec-
cleſiæ ſuę non acquirit iuſpa. ſibi, & ꝯſanguineis ſuis, ſed
3 ſue ecclæ. & allegat d. c. apoſtolicos. in fi. iũcta gl. ¶ † Sub
ditq; ibidem Abb. ex hoc credere peccare illos clericos
q ex redditib. eccleſiæ ædificant capellas iuſpa. illarũ at
tribuẽtes pr̃imonio, & uẽdicãtes illud cis, ut priuatis: qa
uſurpant bona eccleſiæ. iſtã ẽt partẽ tenet domi. Card.
in ꝯſ. 122. quidam habens quoddã. in j. col. in uerſi. ꝯtra-
rium puto. vbi ponit ꝑ ꝯſtãti prælatũ de bonis p̃laturi
ꝯſtruentẽ uel dotantem eccleſiã, non ipſum ſingulari-
ter ꝯſideratũ, ſed ipſam p̃laturã iuſpa. acquirere in illa,
allegat dicta iura. ſ. d. c. apoſtolicos. & d. c. 3. ¶ Hanc ean
dem opi ſequit do. Feli. in d. c. venerabilis. poſt prin. 12.
col. de excep. & alleg. gl. in d. c. apoſtolicos. ¶ Quam ẽc
opi. tenuit Gay. in repe. c. fi. de elec. lib. 6. poſt prin. 44.
col. Et alleg. Abb. appellando ipſum Nicolaum in d. c.
3. voluit ẽt Pau. de Cita. in 3. parte in 32. q. j. cãæ. ante fi.
3. col. cui ſolũ allegat Abb. vbi ſupra & plene. in 6. parte
in 3. art. in 51. q. ubi uide: quia multa dicit extrauagãtia.
¶ Sequit p̃dicta do. Phili. de ſara. in iſta rub. in 3. char.
in verſ. ad hoc. tex. iuncta gl. ¶ Hoc idẽ voluit do. Roc.
in hoc tracta. in verbo eccleſiã fundauit. in 6. q. in 2. col.
& in verbo dotauit. in 17. q. vbi quærit, an ſi epiſcopus de
bonis eccleſiæ ſuę aliã eccleſiã dotauit, an acquirat iuſ-
patr. eccleſiæ ſuæ, uel ſibi, & breuiter dicit acquirere ec
cleſiæ cuius erant bona. alleg. Abb in d. c. 3. per illũ tex.
& in ꝯſ. ſuo 57. incip. attingam. circa fi. in j. uol. alleg. d.
c. apoſtolicos. Et Feli. vbi ſupra domin. Card. ĩ ſi ꝯſ. 122.
volentẽ, ꝙ ſi epiſcopi uaſallus dotauit eccleſiã de bonis
feudi, iuſpa non trãſibit ad hæredes ſuos, ſed ad eos ad
quos tranſibit feudũ, quod refert & ſequitur do. Fel. ĩ d.
c. cum uenerabilis in 12. col. ante fi. de quo dicemus in-
fra in ſeq. artic. & dicit facere quod uoluit Io. An. & alij
in c. nobis. ĩ verbo ꝯſtruxit. hoc tit. quod ꝯſiliũ Cal. ego
adduxerã antequã uiderã do. Roc. ¶ Ego pro iſta uera
ꝯcluſione adduco. tex. in c. uobis. in fi. 12. q. 2. vbi habet
quatuor debere fieri partes de bonis ecclæ vt ibi, & de
eo qđ ſuperent emi poſſeſſionẽ. Et ſubdit ibi tex. q̃ vtili
tates reſpiciat cõmunes, cum ĩ caſu nr̃o ſit fabricata ec-
cleſia de redditibus eccleſiæ, vt vere patet, vł fabricata
de eo quod ſupereſt, ergo illa eccleſia nõ dẽt eſſe pſona
priuati, ſed dictæ eccleſiæ principalis vt reſpiciat utilita-
4 tes communes, † nam ſicut poſſeſſio acquiſita ex red-
ditib. eccleſiæ, eſt eccleſiæ, ita & iuſpatr. acquiſitũ ex red
5 ditibus eccleſiæ, debet eſſe eccleſiæ. per illũ tex. ¶ † Secũ
dò ꝯfirma iſtam veritatẽ ex hac ꝯſideratione, nã ep̃s, re
ctor vel aliàs beneficiatus alicuius eccleſię debet tñ vi-
uere de redditib illius. c. cum ſ̃m apoſtolum. de p̃ben.
alia verò aliter diſpenſare. d. c. vobis. 12. q. 2. Hinc ait bea
tus Hieronymus p̃ronus meus, põderando verborũ vi-
uere, licere beneficiato pcipere de beneficio neceſſaria
vitæ, non aũt luxuriari, unde ſubdit ſacerdoti de altari
viuere, nõ luxuriari pmittatẽ. 44. diſt. in prin. & ponitur
luxuria pro oĩ illicita ꝯcupiſcentia. quẽ refert Abb. in d.
c. cum ſ̃m in j. nota. ſubijciendo ex p̃dictis fore notãdũ
ꝯtra beneficiatos ꝯuertẽtes redditus eccleſiæ in vſus in
6 honeſtos, † nam dicti beneficiati ſunt tñ ad miniſtra-
tores rerũ eccleſiæ, non aũt veri dñi: quia dñium illarũ
eſt Ieſu Chriſti ſuo precioſo ſanguine redemptum, &
nõ p̃latorũ, p̃lati. n. ſunt tñ adminiſtratores. d. c. cũ ſ̃m.
& ibi no. Abb. in 5. nota. & eſt tex. in c. cũ ex eo. de elec.
lib. 6. ibi *de patrimonio Ieſu Chriſti ditati* p prælati non de-
bent ditari de p̃imonio Ieſu Chriſti, ſed tantũ viuere,
& licite diſpenſare, & per Inn. in c. cum ſuper. de cã poſ.
& proprie. gl. in c. Carpẽtis. de verbo. ſig. & Abb. in d. c.
cũ ſ̃m. in 5. nota inuehit ꝯtra p̃latos reputantes ſe dños
rerũ ecclæ. Idẽ tenet Domi. in c. vnico. in 2. col. de ſum
ma trini. lib. 6. & in d. c. cum ex eo. & plene per do. Fel. ĩ.
c. ꝯſtitutus. in 9. col. in uerſ. dñium. de reſcrip. & in c. quę
in eccleſiarũ. in 14. col. de ꝯſti. Et pulchre ac plene p do.
Firma. in tracta. de epo. in 4. lib. in 3. parte. in 2. 3. 4. & 5.
q. vnde cupłati & rectores eccleſiarũ non habeant. do-

minium rerum eccleſiæ, ſed tantùm adminiſtratio-
nem, & eccleſiæ eſt ædificata de redditibus ſeu bonis
eccleſiæ ſuæ, qui, & q̃ non ſunt ſui, vel ſuæ, quo poterũt
rectores ſeu p̃lati hr̃e iuſpa. ſi eccleſias nõ ædificarũt de
eorũ propriis bonis? ad hoc. n. vt iuſpa. acquirat, neceſ-
ſe ẽ vt de ꝓprijs facultatib⁹ eccleſia ædificet, ꝯſtruat, vel
dotet, vt eſt tex. in c. quicunq;. 16. q. 7. ſed ex quo bona
fuerunt eccleſiæ, dicet eccleſiã ædificaſſe ſi eccleſiæ ędi
ficauit, ergo ipſa iuſpa acquiſiuit. & non eius rector, vt
7 priuatus, nec ſui hr̃des. ¶ † Tertiò adduco tex. in c. fixũ.
12. q. 5. vbi habet quaſcunq; res emptas p p̃latum de fa-
cultatibus eccleſiæ ꝓprio uel alieno iure, nõ in propin-
quorum ſuorum iura, ſed illius eccleſiæ deuenire debe
re; unde cũ in caſu nr̃o eccleſia ſit ædificata de facultati-
bus eccleſiæ ẽt proprio rectoris noĩe, iuſpa. debet acqui-
ri eccleſiæ. & non rectori, nec hr̃dibus, ſeu propinquis,
8 quamuis proprio, vel illorum noĩe ædificauerit. ¶ † Ad
idẽ & quartò adduco tex. in c. placuit. 12. q. 3. vbi acqui
ſita p p̃latũ ẽt de ꝓprio noĩe ex facultatib. eccleſiæ, ſunt
tñ illius eccleſiæ. & idẽ hr̃ in c. ſeq. & per totã illam q. &
in eadem cã in 4. & 5. q per totũ. ergo & eodem mõ di-
cemus de iurepat. ꝙ non ſit rectoris, uel propinquorũ,
9 ſed eccleſiæ. ¶ † Quinto pro iſta parte adduco tex. in c.
j. de peculio clericorũ. vbi colligit Abb. in 3. nota. res ac
quiſitas per p̃latum ex pecunia eccleſiæ, effici eccleſiæ.
licèt clericus emerit noĩe proprio. ut ibi late per cũ. Et
10 idem vult tex. in c. 3. & in c. inquirendũ. eo. ti. † vbi hr̃
empta per p̃latũ ex emolumentis eccleſiæ, effici ecclæ,
licèt p̃latus emerit noĩe alieno, vnde dicit Abb ibi. in 4.
11 no. † nota ꝙ p̃latus cõmittit ſacrilegiũ, & grauiſſimũ
crimẽ. & acquirẽdo ſibi vel ꝯſanguineis de redditib. ec-
cleſiæ. & idẽ uult tex in c. j. de teſta. ubi Abb. in 4. nota.
colligit acquiſita p p̃latũ de facultatib. eccleſię. eſſe ipſi⁹
ecclæ, & declerat illud ꝓcedere, ſiue ꝓprio, ſiue alieno
noĩe acquiſiuerit, & allegat iura p̃dicta. vnde & idẽ dicẽ
dũ in caſu nr̃o iuſpa. acquiſitũ de facultatib⁹ ecclæ, eſſe
ecclę, ſiue rector ecclam fundauerit proprio noĩe, ſiue
alieno, p ſupra allegata. Et fortificant oĩa p̃dicta p ea q̃
dixit Abb. in c. fi. de pecu. cleri. in tantũ acquiſita p recto
rem de facultatibus eccleſiæ, eſſe eccleſiæ, ꝙ ſi emerit
equum de redditibus ecclæ, erit ipſius eccleſiæ, ut ibi p
eum. ¶ Sextò adduco id quod voluit Abb. in conſi. 94. I.
Chriſti nomine. in q. hr̃dũ. in j. col. in 2. uol. ubi dicit pa-
latium emptum ex redditib⁹ regalibus, ſeu eccleſię oc-
cupatis per ciuitatẽ ſubiectã regi uel eccleſiæ, eẽ ipſius
fiſci, uel eccleſiæ, & non facientis illud, nec ciuitatis, & al
12 legat multa iura, ergo idẽ dicẽdũ in caſu nr̃o ¶ † Reſtat
mõ uidere unũ qualibet ꝓbabit eccleſiã, ſeu capellam
fuiſſe ædificatã, & dotatã de bonis eccleſiæ Et in hoc ẽ
13 dicendũ ſ̃m tex in c. j. de pecu. cler. † oĩa acquiſita per
p̃latum præſumi eſſe acquiſita de bonis eccleſiæ. niſi ha-
14 beat patrimonium. † ſicut & acquiſita per uxorem prę
ſumuntur acquiſita de bonis uiri. l. ẽt. C. de dona. inter
uir. & uxo. ut plene per doc. in d. c. 1. & in d. c. placuit. 12.
q. 3. ubi ẽt gl. & per doc. in c. j de teſta. ubi dixit Abb. in-
tantum præſumi pro eccleſia, ꝙ eccleſia ipſa habet in-
tentionem fundatam de iure communi ſuper omnib⁹
bonis poſſeſſis a prælato defuncto ut ibi per cũ. Et hoc
ẽt uoluit Firma. in d. trac. de epiſcopo, in 4. lib. in 4. par-
15 te in 3. q. ¶ † Quid aũt in prælato uel rectore habẽte &
p̃rimonialia, & beneficia quo dicent acquiſita? & dic ꝙ
& rõne p̃rimonij, & rõne beneficij, tex. eſt in c. j. 12. q. 4.
ubi dr̃, ꝙ ſi prælatus acquiſiuit p̃ſumet pariter acquiſi-
uiſſe ex bonis p̃rimonialibus, & eccleſię, unde debet fie-
ri diuiſio inter eccleſiam, & hr̃dem ſ̃m quantitatẽ patri-
monij, & taxationẽ beneficij, ponendo uictum p̃lati in
parte beneficij, uidelicet ut ex beneficio auferat victus
& ueſtitus p̃lati, & aliæ expenſæ neceſſariæ, & relinquũ
cõputabit ꝓ bñficio, p̃rimoniũ uero ponet integrũ nul
la facta defalcatiõe uict⁹. p ea q̃ dicit Abb. ĩ c. ep̃s. de p̃bẽ.
clericũ non teneri, nec debere militare ſuis ſtipẽdijs, &
idẽ qđ in p̃rimonio diceretur, ſi p̃latus uel rector fuiſſet
doctor, uel exercitiũ ſibi p̃miſſum feciſſet, ex qb. fuiſſet
lucrat⁹: qa hoc lucrũ abſq; defalcatione uictus debet re-

manere pro eo & haberi in ꝯſideratiõe, ſicut & pr̄imonium, de qua diuiſione ē recurrendū ad do. Abb ponēte plenā diſtinctionē in d.c.3. de pecu.cler. & ad Firma. in d.4.lib.in 4.parte in 3.& 4.q.¶ Vnde in caſu nr̄o ē dicendū, ꝙ ſi ꝯſtat eccleſiā eē ꝯſtructā & dotatā de bonis eccl̄e, iuſpa.erit illi⁹ eccleſiæ & nõ rectoris, nec hr̄dum eius, maxime ſi fundus eccl̄æ ſit vt diximus in p̄cedēti artic. & hoc mēbrū eſt clarū. ¶ Si vero dubitat̄, prima facie eſt præſumendū, ꝙ de bonis eccl̄æ ædificauerit & dotauerit, ſi eccl̄a erit diues, & ſi non habuit pr̄imoniū, doctrinam, vel artificium, niſi probetur contrarium. ¶ Si verò habebat pr̄imoniū, doctrinā ſeu artificium, & beneficiū, fiet ut ſupra diuiſio uictum ponēdo in fructibus beneficij, ſemper recurrēdo ad diſtinctionē Abb. in d.c.3. & ad Firma in d.3.q.q. licèt loquant̄ de prophanis acquiſitis, ſimili mõ diſtīguet̄ in iurepat. acquiſito.

16 ¶ † Nā ēt clericus fundādo, ꝯſtruendo, & dotādo eccleſiā de ſuo, & nõ eccl̄æ acquirit iuſpa. tranſmiſſiuum ad hr̄des, & extraneos, ut laicus, & cẽſebit̄ laicalis pr̄onus, vt late dixit Gay. in repe.c.fi. de elec.lib.6. in princ. 44. col. vbi ſubdit laicū habentē illud a clerico non cẽſeri vt clericus, ſed ut laicus pr̄onus. alleg. Franci.j.Cardi. in c.ex literjs. penul.q.hoc tit. qui ēt addit ante fi.d.col. clericū pr̄onum hr̄e pinguius ius q̃ laicū. & hoc in pr̄tatione vt ibi. de quo dicemus infra ſuo loco in 2. parte prin. & ꝙ pr̄onus clericus cenſeat̄ Laicus qñ nõ habet iuſpa. ex eccleſia, ſed ex ſe, uel anteceſſorib. ſuis diximus ſupra in j.q.prin. in 5.q.art, cū quatuor ſeq. ¶ Reperi poſt modū do. Roc. ī hoc trac. in verbo ius in 7.q.prin. 14. colū. ī verſ. 4.q. acceſſoria. ubi dicit ꝙ ſi cõpetit clerico iuſpa. rõne pr̄imonij ſui, cenſebit̄ pr̄onus laicalis, ut proxime diximus. Iō forma q. pone ꝙ clericus fundauerit & dotauerit eccleſiā, & dubitet̄, an de pr̄imonio, an de bonis eccleſię ſuę id fecerit, quō iudicabit̄ illud iuſpa. an eccleſiaſticū uel ſeculare: & certe hæc eſt impropria locutio: qa iuſpa. eccleſia: ſemper dr̄ eē eccleſiaſticū, pr̄oni, vero dnr̄ clerici uel laici, clerici illi q habēt iuſpa. rõne eccleſię, & laici illi q habent rõne pr̄imonij vel alia, nõ tñ ab eccleſia, qa q̃uis ſint clerici dnr̄ laici. vt late diximus ſupra in d.j.q.prin. in 5. artic. Et ſic eſt in caſu do. Roc. qa ex quo clericus habebat pr̄imoniū & beneficiū, ſi eccleſiā fundauit, & dubitet̄ de quibus bonis id fecerit pr̄imonij uel eccleſiæ, merito eſt dubitandū, an ille clericus cẽſeat̄ pr̄onus eccleſiaſticus uel laicus, & ſic an iuſpa. ſit acquiſitum illi eccleſiæ cuius erat beneficiatus, an ipſi⁹ clerici vt pr̄imoniale. ¶ Et reſpõdet iſtā q. tetigiſſe. Io de ligna. in c.dilectus. hoc tit. & illā nõ dediſſe. ¶ Reperijſſe poſtmodū do. Fel in c.ex literis. de ꝯſti. in j. decidētē iudicari iuſpa. eccleſiæ: qa in dubio cenſet̄ clericus illā eccleſiā dotaſſe de bonis beneficiorū: & rõ ſecundū eū eſt, quia clerici licite diſtribuunt fruct⁹ ī tales pios uſus, ſecundū nota. per Inn. in c.epiſcopus. de p̄ben. ¶ Et dicit do. Roc. iſtā rõnem do. Fel. non ꝯcludere. Et ſic credit deciſionem huius q. pendere ab alia q. quam tāgūt doc. Et maxime Abb. in c.3. de pecu. cleri. & in c.cū in officijs. & in c.cū eſſes. de teſta. in 11. col. in verſi. tertiò principaliter quæro, videlicet an acquiſita p̄ clericum cẽſeant̄ acq̄ſita de fructibus eccleſiæ an de fructibus pr̄i-

17 monij ſui. vt ſupra diximus. ¶ † Et ex hoc infert ad caſum noſtrū, ꝙ ſi p̄ſupponimus clericū hr̄e pr̄imonium & beneficium & reperiat̄ fundaſſe eccleſiam uel capellam erit pr̄onus ipſe rõne pr̄imonij, & eccleſia ſua rõne ſuorū redituum, & licèt regulariter diuiſio rerū acquiſitarū per clericum fiat, ut ſupra dictū eſt: tñ non erit cu-tandum hoc caſu, ꝙ maiores redditus percipiant̄ de beneficio, q̃ de pr̄imonio uel econtra: quia qñ plures fundant uel dotant eccleſiam, ita eſt pr̄onus qui cõfert minus ſicut qui confert plus, ſecundum gl. in ſumma 63. diſtin. & concludunt Inno. Abb. & alij in hac rub. ¶ Fatetur tñ, ꝙ rõne mixturæ regulat̄ hoc caſu uelut iuſpa. eccleſiaſticæ perſonæ, ut in principio dixerat: quia magis dignum &c. ut dicit ſe declaraſſe in d. uerbo ius in j. q. acceſſoria. & ſic dicit Fel. male concluſiſſe iuſpa. in totum acquiri eccleſiæ, ex quo de bonis uel de redditib. eccleſiæ in totum præſumitur acquiſitum: quia ueritas eſt in ꝯtrariū, ut ex p̄dictis patet, & ita reſidet Roc. ubi ſupra. ¶ Circa cuius dicta unū eſt ꝯſiderandū, uult. n. ꝙ licèt in fundatione, ꝯſtructione, & dotatione eccl̄e, de facultatib. beneficij minus ſit poſitū, q̃ de facultatib. pr̄imonij, vel econtra, ſeu de habitis ex doctrina, uel artificio licito, nihilominus oēs erunt pr̄oni inſolidū. ſ. tam eccl̄a, q̃ clericus rõne pr̄imonij, doctrinæ vel artificij, illa rõne, quia ēt inæqualiter dotantes, oīno ſint pr̄oni in ſolidū. p̄ ea q̃ diximus ſupra in 3.q.prin in j. art. cū quatuor art. ſeq. tñ in hoc ꝯſiderarē. ꝙ ſi ꝓuēientia ex eccleſia fuerunt tanti valoris, ꝙ ſuffeciſſent ꝓ duab⁹ integris cauſis in quib. ꝓuenientia ex pr̄imonio nihil cõicarūt, ſed tñ in dote aliquid ſupplerunt, ꝙ bene rõne dotis poterūt eſſe in ſolidū pr̄oni, nõ aūt in alijs duab. cauſis, ſed in illis eſſet ſola eccleſia pr̄ona, & ſic econtra qñ facultates pr̄imonij, doctrinæ, uel exercitij ſufleciſſent ꝓ duab. cauſis, & circa reliquā cām tñ ſuppleret eccl̄a, ī una cā ſolū eſſet pr̄ona, & nõ in alijs, & rõ qa in hmõi caſu nõ ꝯuenerunt eccl̄a vt eccl̄a, & clericus vt priuatus, ut ſimul ꝯſtruerent vel dotarent eccl̄am cū ꝯſenſu ordinarij, quo caſu oēs effecti ſunt pr̄oni inſolidū. vt late dictū eſt ſupra in d.3.q.prin. in j. art. & in quatuor ſeq. ſed hic ſolum eſt habendus reſpectus ad iuſpa. iuxta facultates ꝓ illo creando poſitas p̄ ipſum clericū, ſeu p̄latū, q̃ facultates ſi fuiſſent in cē, diuiderent̄ iuxta diſtin. Abb. ī d.c.3. de pecu. clerico. eodē mõ cenſendū eſt ipſum iuſpa. vt ꝓportionet̄ ipſis facultatibus: qa ab uno fuit deductū in eſſe, & mõ hr̄ reſpectus ad facultates p̄ſitas. ¶ Et ſi diceres iuſpa. eſt indiuiſibile. gl. in c.1. hoc tit. quō uultis illud nunc diuidere? dico hanc non eſſe diuiſionē, ſed qa videndū eſt quantum naſci potuit ex facultatib. eccl̄æ tñ illi det̄, & quantum naſci potuit ex facultatibus pr̄imonij, doctrinæ, & artificij, tñ ipſi prælato, ſeu clerico, vt priuato de ipſo iurepa. attribuat̄. ut ēt videm⁹ ī clem.

18 plures. hoc tit. † vbi diſponit̄ in iurepatro. ſuccedi per ſtirpes, & non per capita. Et tñ non dicit̄ diuidi iuſpa. ſed fieri proportiones, ut ibi, & ſic in hoc tenerem ꝯtra do. Ro. quia eius rõ non militat in hoc caſu, nota hanc ꝯſiderationem, quia ſubtilis, & credo illā ueriſſimā, & hæc ſpeculatio eſt neceſſaria, qa ſeruiet hæc maior, vel minor pars iuriſpa. ad ea p̄p ea quæ diximus ſupra in 3. q.prin. in 8. artic. dum tractauimus, an per oīa ſit uerū iuſpa. eſſe apud quemlibet pr̄onum inſolidum. ¶ Et circa ea quæ dicit Roc. ꝙ hoc caſu cenſebuntur illi, tam eccleſia, q̃ clericus ut priuatus patroni eccleſiaſtici, ratione mixturæ, & quia dignum &c. Poteris videre ea quæ latiſſime diximus ſupra in prima quæſtione principali cum tribus articulis ſequen.

¶ Octauus artic. 8. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Vaſallus conſtruens uel dotans eccleſiam de facultatibus feudi, an & quando erit patronus ipſe dominus feudi.*
2 *Prelatus conſtruens uel dotans eccleſiam de bonis eccleſie ſua nõ acquirit iuſpatr. an ipſa eccleſia.*
3 *Vaſallus infeudans alteri ſine licentia prioris domini acquirit nouum uaſallum, hoc tamen non poteſt facere ſi infeudat eccleſia.*
4 *Vaſallus non poteſt relinquere feudum in ultima voluntate eccleſia & nu. 7.*
5 *Argumentum de toto quo ad totum eſt ualidum.*
6 *Feudatarius uſufructuario æquiparatur.*
7 *Feudatarius conſtruens eccleſiam uel dotans de fructibus perceptis ex feudo in fundo feudi ſucceſſor in feudo, & ipſe & eius hæredes inſimul erunt patroni.*

Condeſcendo ad octauum articulum: quia ſupra eſt concluſum, ꝙ ſi rector conſtruit eccleſiam, capellam, vel altare de facultatib. eccleſiæ, iuſpa, eē eccleſiæ & non rectoris vt priuati nec eius hæredum:

1 a ſimili modo, † an uaſallus qui conſtruxit eccleſiā uel dotauit de facultatib. feudi, quis erit patronus dictæ eccleſiæ uaſallus ꝯſtructor & dotator, an vero do. feu. uel ſucceſſor in feudo. ¶ Et inquantū quæritur an hr̄des primi uaſalli conſtructoris vel dotatoris ſint patroni, iſta

dubietas

dubietas locum habet qñ feudũ eſt ꝯceſſum taliter ꝙ eo
mortuo nõ tranſeat ad eius hẽdes vel qñ moriẽ, & non
habet hẽdes ꝓprios ad quos tranſeat ſm naturã feudi,
ſed ſunt alij hẽdes q in alijs ſucceduñt p̃terquã in feudo.
ẽr de iſtis fit dubitatio de qua ſupra ¶ Hoc ſic p̃miſſo vr̃
dicendũ ſm ꝯcluſã in p̃cedenti artic. vaſallũ ꝯſtructorẽ
ſeu dotatorẽ, nec eius ꝯſanguineos acquirere iuſpatro. ĩ
caſu. s̃. formato, & ſic nec eius hæredes, per arg. a ſimili,
2 † nã ſicut p̃latus q ꝯſtruxit & dotauit eccleſiã de bonis
& facultatib. ſuæ eccľæ nõ acquirit iuſpa. in eccľa ꝯſtru-
ćta ſibi ut priuato nec ſuis hæredib. ſed ipſi eccleſiæ vt
colligiẽ ex tex c. apoſtolicos. 12. q. 2. in fi. & ibi gl. Et ple-
ne dicemus in ꝓximo p̃cedẽti art. ita & in caſu nr̃o ſi ec
cleſia ẽ fundata & dotata de facultatib. feudi nõ ipſe ua
ſallus ut priuatus ꝯſiderat⁹ erit p̃ronus ſed ipſum feudũ
in abſtractu, hoc ẽ ille q erit ſucceſſor ĩ feudo ſicut in ec
cleſia ſucceſſor in bñficio. ¶ Et iſtã partẽ tenuit do. Car.
in pulchro caſu ĩ ꝯſ. 122. quidã habens quoddã feudum,
vbi aperte tenet ꝙ ad ſucceſſorẽ feudi iuſpa. tranſit, nõ
aũt ad illos q alias ſunt hẽdes dicti ꝯſtructoris, vt ibi late
ꝑ eũ quẽ ſeqiẽ do. Fel. in d. c. cũ venerabilis. poſt pri. 1a.
col. de excep. vbi refert cũ maxima põpa ꝯſiliũ p̃allega-
3 tũ, licèt in numero erret. ¶ † Ego ꝓ parte tantorum pa
trum adduco unam ꝯſiderationẽ. nã licèt uaſallus poſ-
ſit ſibi acquirere nouum uaſallum iterum in feudando
alteri ſine licentia prioris dñi, ut eſt expreſſum in titu. de
lege corra. §. ſimiliter. ĩ lib. feu. iñ hoc facere nõ põt ſi in
feudat eccľam qa tunc deteriorat ꝯditio prioris dñi. vt
nota. in ꝯſtitutione incip. ſi clientulus. in uſu feu. Et uo-
luit Abb. poſt gl. pen in c. q̃ in eccleſiarum. de ꝯſti in ult.
4 col. imo dicit ibidẽ Abb. p̃dicta rõne † nec poſſe uaſallũ
relinquere feudũ in ultima voluntate eccleſiæ. unde cũ
feudum dari nec relinqui poſſit eccleſiæ a uaſallo, ita ẽt
nec poterit eccleſia de facultatibus feudi ꝯſtrui, & dota
5 ri, arg. † ualidiſſimo in iure de toto ad partem. l. quæ. de
tota. ff. de reiuend. c. paſtoralis. §. ꝙ ſi in totum, de offi. de
leg. quod maxime ꝓcedit quia in caſu nr̃o eadem eſt rõ
in parte q̃ eſt in toto ſ. deterioratio ꝯdõnis dñi quo caſu
d arg. eſt magis firmũ. cle. 2. iuncta gl de reb. eccle. non
alienan. no. Abb. in c. ſi diligenti. de p̃ſcrip. in prin. ſi er-
go de facultatibus feudi uaſallus non põt eccleſiam cõ-
ſtruere & dotare, ergo ſequiẽ ꝙ fruſtra dubitatur ꝑ quẽ
acquiraẽ iuſpa. eo. caſu. ¶ Confirmantur ẽt p̃dicta hoc
argum. nemo dubitat dare eccleſiæ eſſe alienare cũ ad
dñium eccleſiæ bona tranſeant. arg. totius titu. de emp.
& uendi. ſed uaſallus nõ põt alienare bona feudalia. ha-
bemus n. uendentẽ rem feudalem ẽt ignoranter teneri
ꝯuertere preciũ in aliam rem immobilium ꝓ dicto feu
do. Iacob. de Belui in c. j. de inueſt. de re. ali. fac. nec põt
teſtari de feudo. c. j. de ſucceſ. feu. ergo nec eccleſiæ dare
cũ ſit alienatio: ſi nõ põt eccleſiæ dari, ergo nõ acquiriẽ
iuſpa ſic. fruſtra de hoc dubitaẽ ¶ Ĩ ꝯtra p̃dicta ẽ aucto
ritas Lau. Hug. & Archi. in c. in ſacris 16. q. j. volentes vã-
ſallum ꝯſtruentẽ eccleſiam ĩ fundo feudi rõne ꝯſtructio
nis acquirere iuſpa. & illud nõ ꝑdere licèt feudum amit
tat ergo nõ ſequiẽ feudũ, ſed trãſibit ad eius quoſcunq;
hẽdes. ¶ Ego ꝓ iſta parte adduco nouã ꝯſiderationẽ. ne
mo inficiabit uaſallũ in feudo hr̃e dñium directũ. Abb.
in rub. & ĩc j. de feu. & eſt tex. in c j. quib. cau. feudũ amit
ti. Bal. in c. j. de capit. corra. Inno. in c. cæterum. de iudi.
Abb. in c. ſi diligenti. in princi. de præſcrip. & habendo
dñium vtile facit fructus ſuos, arg. a ꝯtrario ſenſu, & a ſpe
ciali, in c. j. de feu. facit ẽt nam feudatarius cui eſt ꝓmiſſa
vacua ſeu plena poſſeſſio debet hr̃e fructus a dño feudi,
donec illam poſſeſſionem ꝯſequatur. Bal. in l pen. in 2.
6 col. C. de cond. in ſer. confirmatur ẽt † quia feudatarius
uſufructuario æquiparaẽ. Bal. in l. j. §. excepto. C. de cadu.
tollen. ſi ergo. uaſallus facit fructos ſuos, & de illis fructi-
bus ædificat & dotat eccleſiam, diciẽ de ſuo ædificaſſe:
ſi de ſuo, ergo ipſe erit p̃ronus illius eccleſiæ. c. nobis. &
per totum hunc tit. ¶ Ego in iſto paſſu diſtinguerẽ hoc
mõ, ꝙ aut uaſallus ꝯſtruxit eccleſiam & dotauit de pro
prijs facultatib. ipſius feudi, aut illam conſtruxit & dota-
uit de fructibus perceptis ex ipſo feudo. ¶ Primo caſu
aut ꝯſtruxit cũ domini feudi ꝯſenſu & auctoritate, aũt
ſine. ¶ Si cum domini ꝯſenſu, & tũc diceremus iuſpa. eſſe
ipſius feudi, ideſt tranſire ad eũ ad quẽ trãſit feudũ; & nõ
ad ꝯſanguineos & alios hæredes ꝯſtruẽtis nec ad ipſum
do. feudi. niſi caſu quo poterit feudum ꝓ ſe retinere, &
7 ita procedat d. conſi. do. Card. ¶ † Nec obſtat, ꝙ dicitur
uaſallum non poſſe dare feudum eccleſiæ nec alienare
in totum nec in partem. nam illa ꝓcedunt dño nolẽte,
ſed eo ꝯſentiente bene poterit, vt uolunt doc in locis. s̃.
in ꝯtrariũ allegatis. & ita in terminis fuit in ipſo conſil.
do. Card. quia ibi eps̃ cũ capitulo qui erant dñi feudi con
ſenſerunt dotationi illius eccleſiæ. & ſic de parte p̃diorũ
illius feudi fuit eccleſia dotata, & ſic de proprijs exiſten-
tib. facultatib⁹ dicti feudi. ¶ Aut uaſallus ꝯſtruxit & do-
tauit eccleſiam ſine ꝯſenſu dñi, tunc nulli dubiũ eſt nõ
valere diſmembrationem bonorũ feudi dño nolente,
vt volunt iura ſupra allegata. Et iõ ſi dñs uult, dos colla-
ta erit illius eccleſiæ & iuſpa. trãſibit cũ feudo in ſucceſ-
ſorẽ vaſallũ, ſi verò dñs nolit collationẽ dotis tenere,
nõ tenebit licèt ꝯſtructio teneat ꝑ no. in gl. pe. in c. apo-
ſtolicos. 12. q. 2. & ꝓpterea rõne ꝯſtructionis ipſũ feudũ, &
ſic ſucceſſor in feudo erit p̃ronus & hẽdes ꝯſtruẽtis po-
terunt cõpelli ꝑ ordinariũ ad dotãdũ eccleſiã, ꝑ ea quæ
diximus ſupra ĩ 5. q prin. in 18 & 19. art. & tũc ipſi hẽdes
rõnẽ dotis erũt p̃roni unà cũ ſucceſſore feudi. arg. c. no-
bis. hoc ti. qa plures poſſunt eẽ p̃roni ex diuerſis cauſis,
& ex eadẽ cã. vt diximus ſupra in j. q. prin. in j. arti. in dif
finitione iuriſpa. & in 3. q. prin. in j. & 4. ſequen. artic. vn
de in ſupradictis caſibus ſemp erit p̃ronus cum ſupra di
ctis & cũ altero, ſi in alieno fundo dicta eccleſia fuit cõ
ſtructa rõne. l. ſoli, prout no. in c piæ mentis. 16. q. 7. ſi ue
rò ĩ fundo feudi, clarũ eſt tranſire cũ feudo rõne fundi
& ſic in ſucceſſorẽ feudi, ut ſupra ẽt ẽ dictum. ¶ Nec ui-
deaẽ mirũ id quod ꝓxime diximus. ſ. in p̃dictis caſib. iuſ
pa. unà cũ feudo trãſire ad ſucceſſorem: qa iuſpa. trãſit
cũ feudo glo. j. in d. c. in ſacris. 16. q. j. nota. in c. cũ ſeculũ.
hoc tit. & ꝑſcribẽ. in c. ex literis. eo. tit. & plene ꝑ Card.
in d. conſi. 122 in uerſ. & ꝙ hoc caſu ubi plura. ¶ Secun
do verò mẽbro prin. qñ uaſallus ꝯſtruit & dotat eccle-
ſiã nõ de ꝓprijs bonis feudi, ſed de illi⁹ fructib. & hic ca-
ſus nõ tãgiẽ per doc. quia ut dixi do. Card. & poſt eum
do. Feli. qui loquunẽ de iſta materia loquunẽ in caſu qñ
eccleſia fuit dotata de p̃dijs feudi. Arch. vero poſt alios
in d c in ſacris. loquiẽ qñ eccleſia fuit ꝯſtructa in fundo
feudi, & ſic non loquunẽ in caſu nr̃o, ꝙ iſto caſu dicerẽ
ex quo fructus ſunt ipſius uaſalli iuſpa. nõ erit dñi feudi,
nec ſucceſſoris in feudo, ſed aliorũ hæredũ ipſius ꝯſtruẽ
tis per iura ſupra allegata. ¶ Nec obſtat ſimile qđ addu
ciẽ de prælato ꝯſtruente eccleſiã uel capellã de fructib.
ſuæ eccleſiæ, ꝙ ipſa, & non ipſe p̃latus ſit p̃rona eccleſiæ
nouiter ꝯſtructæ, ut in p̃cedenti art. ꝯcluſimus, nã reſpõ
detur ꝙ rector eccleſiæ non habet tñ ius in fructib. ec-
cleſiæ quantũ uaſallus in fructib feudi, rector uero non
habet dñium utile ſicut uaſallus, & debet tñ viuere de
fructibus eccleſiæ & reliqua diſpẽſare, & non de illis di-
tari, vt diximus in præcedenti articu. uaſall⁹ uerò de fru
ctibus ditari põt & de eis diſponit ad placitũ, ut in iurib.
ſupra allegatis & felix dñs qui habet diuites uaſallos: q a
8 illa eſt gloria dñi. ¶ † Eſt bene uerũ, ꝙ ſi uaſallus de fru-
ctib. perceptis ex feudo ꝯſtruxit, & dotauit eccleſiam ĩ
fundo feudi, ſucceſſor ĩ feudo rõne fundi & hẽdes ꝯſtru
entis rõne ꝯſtructionis & dotis inſimul erũt p̃roni. Et
ita ꝓcedit dictũ Lau. Hug. & Arch. in d. c. in ſacris. dũ di
cunt uaſallũ ꝯſtruẽtẽ eccleſiã in fundo feudi rõne ꝯſtru
ctionis acqrere iuſpa. & illud nõ ꝑdere, licèt feudũ ami
tat, ergo rõne fundi ſi amiſit feudũ nõ erit ipſe p̃ronus
nec ſui hẽdes, ſed tranſibit ad ſucceſſorẽ in feudo, ſed q
ipſe de ſuo ꝯſtruxit remanebit p̃ronus & ſucceſſiue e⁹
hẽdes rõne ꝯſtructioni, & erunt ambo p̃roni, ſucceſſor
rõne fundi, & ꝯſtructor & dotator ſeu ei⁹ hẽdes rõne ꝯ-
ſtructionis & dotationis, & hoc nõ ẽ incõueniẽs: qa vt
ſupra dixim⁹ ex pluribus. cauſis plures pñt effici p̃roni.
Et ita ſoluit do. Card. ĩ d. ꝯſ. 122. cum ibi opponiẽ de do-
ctrina Lau. Hugo. & Arch. ꝙ iuſpa. nõ trãſeat ad ſucceſ-

ſorē in ſeudo. ſed ad hæredes ꝯſtruentis, nā ꝑdicti doc.
loquunī qñ uaſallus ꝯſtruxit de bonis proprijs rōne tñ
ſeudi.ibi.n.nō negaī, ꝙ rōne feudi ēt ſucceſſor in ſeudo
ſit ꝑronus ex quo poſſunt plures eſſe ꝑroni ex diuerſis
cauſis, vt ibi per eū.¶ Et vide oīno quæ diximus ſupra ī
5.q.prin.in 6.art.dum tractauimus,an dos ꝯſtitui poſſit
ex bonis feudalib.¶ Reperi poſtmodū do.Roc. in hoc
tracta.in verbo & dotauit.in 17.q.referentē do.Card in
d.cōſi.122.& do.Feli.in d.c.cū venerabilis. & dicit face-
re ꝓ ꝑdictis quod dicūt Io.An.& alij ī c.nobis. in verbo
ꝯſtruxit.hoc tit.& remittit ſe ad dicta ꝑ eū.in verbo ec-
cleſiā fundauit in 6. q. ubi adducit ſimiliter conſ. Card.
122.in quo refert Hugo. & Archi.in c.in ſacris.12.q j.de
quonī dicto ſupra loquuti ſuimus.& intelligit Roc. de-
ciſionē Hug. & Archi. eſſe verā qñ bona fide cū ꝯſenſu
dñi uaſall⁹ ꝯſtruxiſſet vel dotaſſet eccleſiā & nō ꝑderet
iuſpa. licēt feudū amiſerit & ſic dat intellectū quē nos
ſupra dedimus.¶ Dat & aliū intellectū ad deciſionem
Hugo.& Arch vt loquanī ꝙ vaſallus ēt efficiatur ꝑro-
nus vnà cum dño feudi : quia fundus non erat totaliter
dñi ex quo uaſallus in eo habebat vtile dñium. iuxta ea
quæ diximus ſupra in 3.q.prin in 20. artic. dum tracta-
uimus quid ſi in fundo dato plures habeant diuerſa iu-
ra puta dñium directum utile & ſimile, an oēs erunt pa
troni.¶ Sed tu aduerte, ꝙ hic intellectus ulnm⁹ nō qua
drat ad deciſionē Hugo.& Arch.quia in caſus huius in-
tellect⁹ ſi vaſallus eſſet ꝑronus rōne utilis dominij amiſ
ſo feudo amitteret utile dñium & per ꝯſequens iuſpa.
quod ex eo habebat & tranſiret ad ſucceſſorē in ſeudo
ad quē tranſiret vtile dñium,nā utile dñium eſt de feu-
do vt de ſe patet & iuxta diſtinctionē quā ſupra poſui-
mus iuſpa.acquiſitū ex ſeudo remanet in feudo,& trā-
ſit ad ſucceſſorē feudi,vt latè ſupra ē dictū Hugo.vero,
& Archi.volunt in eorū deciſione, ꝙ amiſſo feudo nō
amittant iuſpa.& ſic non pōt ſtare hic intellectus, tenē
da erit igitur diſtinctio ſupra formata , quia illa eſt ueri-
tas. Et per hæc ſit expeditus hic articulus.

¶ Nonus artic.8.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Cōſtituti an poteſtate alterius ut filiusfamilias ,ſeruus,monachus,*
& huiuſmodi conſtruentes, fundantes & dotantes eccleſiam nō
acquirunt iuſpa in ea.& nu.9.
2 *Conſtituti in poteſtate aliena regulariter non habent liberā rerū*
adminiſtrationem nec dominium .
3 *Filiusfamilias fundans ,conſtruens ,uel dotans eccleſiam de bonis*
caſtrenſibus acquirit iuſpa in ea ſibi,cū habeatur pro patreſami
lias in illis.& nu 10.
4 *Filiusfami.fundans,conſtruens,vel dotans eccleſiam de bonis ad*
uentitijs,an & quando acquirat iuſpa.in ea.nu. 11.
5 *Filiusfa. non poteſt teſtando in ultima uoluntate diſponere de bo-*
nis aduentitijs ēt cum conſenſu patris etiam ad piam cauſam .
6 *Filiusfami. de bonis aduentitijs poteſt diſponere inter uiuos de cō-*
ſenſu patris .
7 *Monachus fundans eccleſiam,uel conſtruens , uel dotans acqui-*
rit iuſpa.:monaſterio
8 *Seruus conſtruens eccleſiam uel alcare iuſpat.domino acquirit .*
12 *Fructus iuſpat. eſt præſentatio .*
13 *Vxor fundans,conſtruens , uel dotans eccleſiam de bonis acquiſi-*
tis in domo uiri,acquirit iuſpatr.in ea uiro , & non ſibi .

QVæro nonò,an illi q ſunt in aliena poteſtate, pu
ta monachus,filiusfamilias,ſeruus & huiuſmo-
di, poſſint ex fundatione,conſtructione, & do-
tatione eccleſiæ ſibi ipſis aequirere iuſpa.an illis in quo
rum ſunt poteſtate conſtituti. Iſtā q. formauit Paul. de
Cita.in hoc trac.in 12.q.j.cāæ.& dicit hanc q. per aliquē
1 adhuc in terminis non reperiſſe tactam, † tamen puta
re ex prædictis non poſſe acquirere iuſpa.nam illud ac-
quirit ex illis cauſis quas quis de bonis proprijs fecerit.
2 c.piæ mētis.c.filij & c.frigentius.16.q 7. † ſed exiſtentes
in poteſtate alterius regulariter nō habēt liberā rerum
adminiſtrationem,nec dominium vt filij familias.l.pla
cet.ff.de aequi.hēre.monachi,ꝓfeſſi. Auth.ingreſſi.C. đ
ſac.ſan. eccle. & ſerui q immediate dño acquirunt d.l.
placet.ſi ergo tales non habent bona ꝓpria , qa ſunt in
aliena ꝑtāte, & q in aliena eſt ꝑtāte,aliud ī ꝑtāte ſua ha-
bere nō pōt.l.homo liber.in ſi.ff de acq.rer.domi.l.qui in
ſeruitute.ff.de reg.iur. nō poterūt igiī ædificādo ſibi ip-
ſis acquirere,ſed illis potius in quorū ſunt ꝑtāte,ſicut &
3 alia acquirūt ex alijs oīb.actib.¶ † Dicit tñ hanc ꝯcluſio
nē fallere vbi filius familias hēet caſtrenſia,vel quaſi:qā
ex illis ꝯſtruēdo uel dotādo ecclām ſibi acquireret iuſ-
pa.cū in illis ꝓ patrefamilias habeaī l.2.ff.ad maced.§.j.
4 Inſti.qui teſtam.fac.pñt. ¶ † Proſequiī Pan.an poſſit fi-
liusfamilias ex bonis aduentitijs fundare vel dotare ec-
cleſiā,vt ſibi iuſpa.acquirat, & dicit hoc nō reperiſſe ta
ctū, & dicit putare ꝙ nō, eo quia licēt in illis filiusfa. ha-
beat ꝓprietatē & pr̄ uſum fructū l.fina.C.de bonis q̄ lib.
5 in prin. † tñ non dēt poſſe fundare, vt ſibi acquirat iuſ-
pa. vt re vera de talib.bonis ſi vellet in vltima volunta-
te diſponere teſtādo nō poſſet,ut cōiter tenēt doc.in l. Se-
nium.C.q teſt.facere poſ.ēt ſi pr̄ ſuum ꝑſtaret ꝯſenſum.
§.j.ꝑter hos.Inſti.q teſta. facere pñt.imò ēt ſi ad piā cām
vellet teſtari non poſſet. vt in l. ſicut.§. venditionis. ff.
quib.mod.pig.vel hypo.ſol.Bal.in l.j. §.j. de leg. 3.licēt
6 iſto caſu † ſi pr̄e volente dotaret uel ꝯſtrueret,tūc bene
ſibi acquireret iuſpa.licēt.n.teſtari nō poſſit filius nolēte
pr̄e,tñ inter viuos eo volēte poſſet donare, & ſic volēte
pr̄e poſſet ꝯſtruere.rōnem ponit gl.in d.l.Seniū.qa teſta
ti ē iuris publici,cuius forma non pōt tolli,ſecus in fun
7 datione vel donatione q̄ fit inter viuos.¶ † Tu ꝯclude,
ꝙ ſi eſt monachus & ſic ſtrictæ religioſus nō pōt funda-
re,ꝯſtruere ecclām,& ſi fundat ꝯſtruit vel dotat,acquiri
tur iuſpa.monaſterio & ꝑſentabit Abb. vt latè dicem⁹.
j.in 1.2.lib.in 2.q.ptin.in 11 art. & ſeq.dū tractabim⁹ an
religioſus poſſit ꝑñtare ſine licentia Abb.de quo ēt. ali-
qua dicem⁹.in d j.2 lib.prin.in 7.q.prin.in 10.art. dū tra-
ctabimus,an monachus poſſit ꝑñtari,& ibi in quib.mo-
8 nach⁹ æquiparaī filiosfamilias,& in quib.ſeruo.¶ † De
ſeruo minime ēt ē dubitandū:qa quicquid acquirit, do
mino acquirit,ut ſupra ē dictū , & an ſeruus poſſit ordi-
nari,dicem⁹ ēt in d.j. 2.lib. in 7.q.prin.in 9.art.¶ De filio
familias,an pr̄e uiuēte poſſit ꝑſentare in ea uacāte,ī qua
pr̄ habet iuſpa.dicemus ſimiliter in d.j.2.lib.prin.in 2.q.
prin.in 5.art.ſed hic nō ē caſus nr̄,ſed ille de quo in titu.
9 ꝑſentis artic. ſ. † an filiusfamilias acquirat ex ſe , ex illis
trib⁹ cauſis iuſpa & ī hoc art.Pau.bene ꝯcluſit:qa filius-
familias quicquid acquirit.pr̄i acquirit . Et idō ſi de facto
acquireret iuſpa.fundando vel dotādo ecclām ex bonis
ꝑ eū acquiſitis,q̄ pr̄i acquirunt Iuſpa.pr̄i acquiretur cuius
erant bona,ut iu proximis artic.diximus,cum eccla illa
ulterius ad prophanos uſus venire non poſſit regula ſe-
10 mel Deo dicatum.de reg.iu lib.6 ¶ † Si vero de caſtrē-
ſibus, ſeu quaſi ædificauerit eccleſiam , nulli dubium
eſt ſibi acquirere iuſpatron ut proxime diximus .
11 ¶ † Tota difficultas eſt ſi ædificareī eccleſia uel dotare-
tur de bonis aduētitijs ipſi⁹ filijfamilias. Et vt vides Pau.
ꝯcludit hoc fieri non poſſe ſine ꝯſenſu pr̄is. cum ꝯſenſu
verò pr̄is ſic,quia eſt actus inter viuos,& ſic facti,& non
iuris publici.¶ Ego dicerem Paul. procedere ante factū
.ſ. vt filiusfamilias ex bonis aduentitijs ſuis ſine ꝯſenſu
pr̄is nō poſſit ꝯſtruere vel dotare eccleſiā,ex quo pr̄ in il
lis habet uſum fructum,& poſſit prohibere ne id fiat,qa
eſſet in eius ꝑiudiciū. poſt factū verò bene filiusfamilias
ex bonis ſuis aduentitijs potuiſſet ꝯſtruxiſſe, & dotaſſe
eccleſiā,& acquiſiuiſſe iuſpa. quia ex quo eccleſia eſt de
ducta iā in eſſe,& nō pōt redire ad ꝓphanos uſus, meri
tò tenebit poſt factū , & nulli dubiū eſt , ꝙ cū ipſa bona
aduentitia ſint filij quo ad ꝓprietatē potuit acquiſiuiſſe
ſibi iuſpa. ſed remanebit difficultas in alio , videlicet ex
12 quo pr̄ ī bonis aduētitijs filij habet uſum fructū,† an pñta
tio ſpectabit ad pr̄m tanq̄ fructus iuriſpa. pñtatio.n.eſt
fruct⁹ iuriſpa.c.ꝯſultationibus. & c. ex literis.hoc tit. de
quo forsā diceī ſuo loco.in 1.2. libri prin.vbi tractabim⁹
qs pōt pñtare in 2.q.in 7.art. Et tenet diſtinctio ante fa-
ctū & poſt factū.per ea q̄ volunt doc.in c.ad noſtrā.el. 1.
de iure ui.Et Io.An.in cap.nihil.de elec.vbi ſummo pe
re hanc diſtin.laudat. ut late diximus ſupra. in 7.q.prin.
in 10.

in 10. artic. ubi accumulauimus multas ſimiles diſtictio
nes, & facit pro hoc id qd proxime diximus, q ſi filius fa
milias de bonis acquiſitis patri ædificat eccleſiã, tenet
ædificatio, uetum iuſpa. acquiritur pr̃i, eodem modo ſi
fundauit eccleſiam de bonis aduentitijs tenebit funda-
tio, & acquiret ſibi iuſpa. nota p̃dicta & cogita, an ꝓce-
13 dant, nam ego tenerẽ illa ꝓcedere. ¶ † Adde ad p̃dicta
aliud nouum, quod teneo ꝓ firmo, ꝙ ſi uxor ꝯſtruxerit
& dotauerit eccleſiam de bonis acquiſitis in domo uiri
ex quo ſunt & p̃ſumuntur eſſe uiri. l. ẽt. C. de dona. inter
vir. & uxo. iuſpa illius eccleſiæ intelligetur acquiſitum
viro & nõ uxori, faciunt omnia dicta ſupra in 7. articul.
de prælato & rectore fundante eccleſiam de illius bo-
nis, maxime in uerſ. reſtat modo uidere unum quia no
uum, cogita, & bene procedit. Et vide in j. parte. 2. libri
in 2. q. prin. in 7. articulo.

¶ Decimus art. 8. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Meretrix dicitur infamis & poteſt acquirere iuſpa. ex fundatio ne, conſtructione, uel dotatione eccleſiæ, durante tamen meretri- cio crimine debet carere exercitio illius iuſpatronatus.*
2 *Meretrix an acquirat iuſpa. eccleſia fundata, conſtructa, uel do- tata ex facultatibus acquiſitis ex quæſtu meretricio, & nu. 13.*
3 *Excommunicatus acquirit iuſpa. licet careat illius exercitio excõ municatione durante.*
4 *Profitentes religionem, matrimonium, ac audientes uerba Dei in eccleſia debent admitti in iurepatrona.*
5 *Meretrix & uiles perſonæ non gaudent aliquo priuilegio.*
6 *Commorantes cum ſcholaribus gaudent ipſorum priuilegijs exce pta meretrice.*
7 *Meretrices repelluntur ab omnibus actis legitimis.*
8 *Repetitio non competit in datis meretrici. & nu. 10.*
9 *Meretrix poteſt facere eleemoſinam de bonis acquiſitis ex ſuo meretricio.*
11 *Intellectus ad c. non eſt putanda 1. q. 1.*
12 *Quæ dicitur meretrix, & quot homines requirantur quod admi ſeris ut dicatur meretrix.*

QVæritur decimò, an ſi mulier meretrix funda-
uit, conſtruxit, uel dotauit eccleſiam ex acquiſi-
tis ex meretricio acquiret iuſpa. in illa eccleſia.
Et in hoc eſt aduertendum, nam dubietas huius articu.
nõ oritur ex eo ſolo, quia meretrix. ſi enim ex hoc ori-
retur, de eo tractaſſemus in ꝓxima p̃cedenti q. prin. in
qua tractauimus qñ dubium oriebatur ex crimine pſo-
næ, & circa hũc punctũ. ex quo meretricium eſt crimẽ,
1 † & meretrix eſt infamis: quia tñ chriſtiana, ꝯcludendũ
eſt acquirere iuſpa. ſed carere illius exercitio durãte cri
mine meretricij, ut latè diximus in ꝓxima p̃cedẽti q. &
ſignanter in 8. art. vbi de infamib. & generaliter in fi. 12.
2 artic. ¶ † Sed dubietas articuli nr̃i ꝯſiſtit ex qualitate exi
ſtente in facultatib. ex quib. eccleſia fundata, ꝯſtructa,
vel dotata eſt, videlicet ex bonis male acquiſitis, quia in
meretricio. ¶ Et Roc. in hoc trac. ĩ verbo cõpetens ali-
cui. in j q. in 2. colũ. ĩ uerſi. ſed hic ſubori. q̃rit de hoc. &
dicit iſtã q. videri decidere gl. ĩ verbo ex illicitis. in c. nõ
ẽ putãda. j. q. j. q̃ dicit, ꝙ ſi de illicite acquiſitis, puta de po
cunia ſimoniaca, eccleſia fundata ẽ, nõ debet ipſa eccſa
demoliri, & dicit ibi Archi. circa finẽ, licèt de turpi q̃ſtu
nõ eẽ oblationes faciendas, poſſe tñ inde fieri eccleſias,
& adducit ſimile, non. n. licuit triginta denarios ꝓ qbus
fuit uenditus Chriſtus mittere in corbonam: qa preciũ
ſanguinis erat, licuit tñ agrũ figuli emere in ſepulturã
peregrinorũ, & ſic vr̃, ꝙ licèt meretrix eccleſiam funda
uerit de meretricio licite fundaſſe, & p ꝯñs eſſe p̃ronã,
& iſtã gl. ſequitur ẽt Abb. in c. ex trãſmiſſa. de decimis.
3 ¶ † Secundò ꝓ hac ꝯcluſione dicit facere id qd dictũ ẽ
de excõicato, q licèt nõ debeat admitti ad fundandũ ec
cleſiã, tñ ſi admittit acquirit iuſpa. licet careat illius exer
citio excõicatione durãte. vt latè diximus ſ. in ꝓxima
p̃cedẽti q. in 10. art. ita ẽt dicendũ ẽ in meretrice fundã-
te eccleſiã, ut acqrat iuſpa. ſed careat eius exercitio mẽ
retricio & infamia durantib. ¶ Et hoc motiuũ ꝯcludit
quo ad crimẽ, vt ſupra dictũ ẽ, non tñ quo ad illicitas fa-
cultates ex quib. eccleſia deducta ẽ in eẽ. ¶ Tertiò pro
hac ꝯcluſione dicit facere tex. in c. piæ mẽtis. in fi. ibi oĩ
Chriſtiano debet. & ĩ c. frigẽti⁹. ĩ fi. ibi Chriſtianis omnib.
16. q. 7. vbi ꝓbat quẽlibet Chriſtianũ eſſe capacẽ iuriſ-
pa. vnde ſi meretrix eſt Chriſtiana erit capax huius iuris
pp generalitatẽ illorũ tex. Et adducit ĩ hoc Roc. dicta Io
4 an. An. & But. in c. nobis. hoc tit. de † ꝓfitẽtib. religionẽ,
matrimoniũ, & audientib⁹ verba Dei ĩ eccſa admitten-
5 dis in iurepa. ¶ † Poſtmodũ ſubdit Roc. licèt hæc ꝯclu-
ſio ſit fauorabilis eccleſijs, vt ſic vnuſquiſq; ẽt meretrix
inuitetur ad fundationẽ eccleſiarũ, in ꝯtrarium tñ dicit
fortiter ſtringere: qa iuſpa. ꝯcedit̃ laicis ex priuilegio c.
3. hoc tit. ſed tales pſonæ pp earum uilitatem non me-
rent̃ gaudere aliquo priuilegio, ut in ſimili de alijs uilib⁹
perſonis dicit gl. nota. in verbo ignominioſam in c. j. de
vita & honeſta. clerico. li. 6 per l. q̃ adulteriũ. C. de adul.
6 & alibi dicit gl. no. in c. j. ſ. ſupra de loca: † commorantes
cũ ſcholaribus gaudere priuilegio ſcholarium, niſi ſint
meretrices. Et facit quod dicit Abb. per illum tex. in c.
7 tanta. de ſimo. † meretrices repelli ab omnib. actibus le
gitimis, intantũ ꝙ licèt in illo caſu habilitent̃ generali-
ter criminoſi, non tñ cenſebunt̃ habilitatæ meretrices,
niſi de eis fieret ſpãlis mentio. Item iuſpa. eſt honor, &
p̃rogatiua ut ꝓbat̃ in diffinitione iuriſpa. Et firmat Cal.
in conſi. ſuo 223. ꝓmittendum in 3. uol. ergo non debet
poſſe cõpetere meretr. cibus. ¶ Demũ do. Roch. uoluit
mantellum, & dicit ꝙ tenendo ꝯcluſionem p̃miſſam,
credit ad p̃dicta uno verbo reſpõderi poſſe dicit. u. iuſp.
non eſſe ꝯceſſum pp fauorem laicorum, ſed propter fa-
uorem eccleſiarum, ut inuitentur laici ad illarum fun-
dationem. c. 3. & ibi not. hoc tit. licèt ꝯtrarium dicat te-
nuiſſe Abb. vt arbitratur inaduertẽter in d. c. ad apoſto-
licã. de ſimo. vt dicit ſe dixiſſe in verbo ius in 2. q. cum
ergo fauore eccleſiarũ principaliter iuſpa. introductũ
ſit, non erit curandũ ꝯſtruentẽ eccleſiam, eſſe meretri-
cem, excõicatam, vel alias criminoſam. ar. tex. & ibi no
ta. in l. q exceptione, in prin. de ꝯdi. inde. & dicit facere
dicta Io. An. & do. Ant. in d. c. nobis. de quibus ſupra, &
facere l. ſi qs nec cãm. cũ ibi plene no. p moder. ff. ſi cer.
pet. ¶ In aduerte circa id quod dicit do. Roc. iuſpatr. eẽ
introductum in fauorem eccleſiarum & nõ laicorum
reprehendendo Abb. in d. c. ad apoſtolicam. de ſimo. di
centẽ introductũ eſſe in fauorem laicorum, & hoc di-
xiſſe inaduertenter ꝙ do. Roc. multotiens reprehendit
Abb. & male in d. ſuo trac. cum Abb. bene fuerit loquu-
tus, & male ꝑ eũ intellectus, ut latè dixim⁹ ſupra in j. q.
princ. in 4. artic. dũ tractauimus, an iuſpat. ſit ex gr̃a uel
ex debito. Et in 11. art. vbi in ſpecie tractauim⁹. an iuſpa.
ſit inductũ in fauorẽ eccleſiarũ uel pſonorũ. nolo hic re
petere, ſed ad ibi dicta recurrẽdũ ẽ ¶ Dic ẽt ꝙ motiuũ
dom. Roc. ꝓ meretrice ſimiliter tãgit pſonã, & non bo
na, niſi ſolũ primũ motiuum de gl. in c. nõ eſt putãda. j.
q. j. Et illud quod dicit, ꝙ de precio ſanguinis licuit emi
agrũ figuli. poſt Archi. ibi habet̃ actũ in j. c. Ioann. 18.
Matthæi. 27. Marci. 15. & Luc. 23. c. ¶ Poſtmodũ reperi
do. Pau. de Cita. in hoc trac. in 3 parte. in 24. q j. cãæ. vbi
quærit, quid de male quæſitis quorũ dñium translatum
8 eſt, nec dat̃ repetitio † ut in datis meretrici vel ſimili. an
ex illis põt ꝯſtrui & dotari eccleſia, & ſic acquiri iuſpa.
& dicit in ſpecie non inueniſſe tactam, ſed certe vr̃ ali-
qualiter tacta in d. gl. d. c. nõ eſt putãda. Et ſic videt̃ Pau.
tangere verã dubitationẽ articuli nr̃i quæ oritur ex qua
litate facultatis ex qua eccleſia eſt ꝯſtructa, & dicit cre-
dere eccleſiã poſſe ꝯſtrui de illis alleg. gl. in d. c. non eſt
9 putanda. † quæ uult meretricẽ poſſe facere eleemoſinã
de bonis acquiſitis ex ſuo meretricio, nam dr̃ uendere
carnẽ ſuã, & ideo transfert̃ in ea dñium pecuniæ, vel rei
10 ſibi datæ, rõne ſuæ carnis † Et non dat̃ repetitio. l. ſed
& ſi. §. quoties. ff. de condi. ob turpem cau. idẽ tenet gl.
in ſumma 24. q. 5. co. quia põt fieri eleemoſina de oĩbus
bonis q̃ ſunt in dñio dantis, nec reſtitutioni ſubiacẽt. vt
ꝯcludit Arch. poſt gl. in d. c. non eſt putanda. & in d. gl.
ſummæ. ¶ Et ſubdit nõ obſtare qd dr̃ ĩ d. c. nõ eſt putãda.
hoſtias impiorũ eſſe abhominabiles Deo, cũ alijs rõni-

bus.de quib⁹ ĩ illo tex. nã eleemoſina oculis redemptoris placet, q̃ ex ↄceſſis, & non ex illicitis ↄgeritur rebus. 14.q.5.c.nec.c. ſcriptum. ubi iniquorum dona nõ ꝓbat Deus, nec multitudine ſacrificiorũ ꝓpiciabit̃ peccatis eorũ. Et quod hr̃ Deuterono. 23.c. nõ offeres mercedẽ poſtribuli. qa ſupra allegata loquunt̃ qñ quis talia illicite acquiſiuit, & ad eorum reſtitutionẽ tenetur, nã tunc non licèt de talibus facere eleemoſinas, uel aliquod op⁹ pium, cùm talia bona non dicantur ſua, ex quo reſtituẽda ſunt, ſed meretrix licèt illicite acquirat, tñ acquiſitũ põt retinere, nec ab ea repetitur. §. ſed quod meretrici. ¶ Reſpondet ad illud Deuterono. ut loquat̃ dum ſtat in loco publico nõ debere accedere ad altare, vt ex tali reiectione reuocet̃ ad pænitentiã. ¶ Vel reſpõdet ſecũdò; ꝙ licèt nõ poſſit eleemoſinã altari dare, tñ poterit facere talia opera pietatis, vt ↄcludunt gl. io d.c. nõ eſt putãda. & gl. ſummæ. 14.q.5. quas in locis ſuis ſequit̃ Archi. adducendo illud de quo ſupra, ꝙ de trigita denarijs fuit licitum emere agrũ figuli. Et ita ĩ hoc paſſu reſidet Pau.

11 quod idẽ tenet in d 3. parte in 7 q.2. cãæ ¶ † Sed aduerte ꝙ tex. in d.c. non eſt putãda. loquens de eleemoſina, & ꝓhibens illã fieri de rebus illicite acquiſitis vltra ꝓcedit diſponendo ꝙ ex illis illicite acquiſitis monaſteria, nec xinadochia fundari poſſiunt. Et ſic uult ille tex. vel ꝙ fundare eccl̃am includat̃ ſub eleemoſina, uel ꝙ ſaltem ſit ſimile eleemoſinæ, verũ ꝙ ille tex. nõ loquit̃ expreſſe de illicite acquiſitis, q̃ tñ reſtitutioni nõ ſubiacent, cum exempla ſua loquant̃ in acquiſitis ex ſimonia, & alijs q̃ tñ reſtitutioni ſubiacẽt. & ideo bene glo. ibi. & in d. ſumma. 14.q.5. diſtinguunt inter illicite acquiſita reſtituẽda, vt ex illis nec eleemoſina dari, nec eccl̃a ædificari poſſit. & illicite acquiſita nõ reſtituenda, ut ex ea poſſit fieri eleemoſina & per conſequẽs uel a ſimili eccleſia ædificari. ¶ Et hic caſus uidet̃ clarus ſi non eſſet illud dictũ Deuterono. de mercede poſtribuli. Et prima ſolutio data per Pau. ꝙ illud ſit, ul propter ruborẽ citius meretrix ↄuertatur. fuit gl. d ſummæ, alia uero de inſtantia agri figuli empti ex precio ſanguinis Chriſti, fuit Archi. ĩ dictis locis, q̃ tñ infringi põt per tex d.c. nõ eſt putãda uolentẽ vt proxime diximus, ↄſtructionem eccleſiæ dici eleemoſinã, uel ſimilẽ eleemoſinę; & ulẽ eẽ ius de utroque, ergo nõ valet ſolutio, nõ põt offerri ſacerdoti, & ſic illi eleemoſina fieri de mercede poſtribuli, ſed bene poterit ædificari eccl̃a. ¶ Nec obſtat inſtãtia data de agro figuli: quia ibi ↄuertebat̃ precium ſanguinis in agrũ figuli pro ſepultura peregrinorum, non per iudã acquirentẽ precium, ſed ꝑ pontifices, & ſic per iudices qui habebãt illud male acquiſitũ diſtribuere, cum nõ extaret cui facienda eſſet reſtitutio, niſi eiſmet. ¶ Crederẽ ergo ſolũ eſſe, auctoritatẽ Deuterono. ꝓcedere quo ad ſacrificiũ in quo debent eſſe oĩa nitida & pura, & ideo pro habendis neceſſarijs ad ſacrificiũ, eccleſia debet hr̃e manſum, in quo illa nitida naſcant̃, quæ in ſacrificio ſunt offerenda. ut diximus ſupra in 5.q. prin. in 21. artic. in uerſic. ſed circa iſtum manſum. in quibus offerẽdis ꝓ huiuſmodi ſacrificio ↄficiendo non põt interuenire merces poſtribuli, ꝑ alijs verò cauſis pijs ſic, cũ hmõi merces meretricũ nõ ſit reſtituenda, ex quo in eã acquiſitorũ tranſlatũ eſt dñium per ſupradicta. Et ſm Inn. & doc. cõiter in c. qa plerique. de immuni. eccleſia. vel poſſit rãgi, vt illa auctoritas Deuterono. loquat̃ ĩ lenonib⁹ illicite recipiẽtib. mercedes meretricũ. ff. d̃ adulte. l.j. §. lenocinij. facit gl. ĩ §. ꝙ ſi adulterio. 32.q.j. & C. d̃ adult. l. caſtitati. nã reſpectu lenonis merces poſtribuli illicita ẽ, & uenit reſtituẽda ſaltẽ meretrici. ¶ Nec mihi placet illa ↄſideratio tacta ꝑ Pau. adhuc ꝓ ſol. huius ↄtrarij auctoritatis Deuterono ut illa ꝓcedat in meretrice publica. gl. vero in d.c. nõ eſt putanda. & ſumme. 14.q.5. ꝓcedant in occulta, nã

12 nomẽ meretrix nõ patit̃ hãc diſtinctionẽ. † illa. n. dr̃ meretrix q̃ multorũ libidini patet, & ſic publica eſt. 34. diſt. cap. uidua. ſeu illa meretrix eſt, cuius turpitudo uenalis ẽ, & ſic magis ĩ publico q̃ ĩ occulto. 32.q.4. cap. meretrices. Et requirit̃ ꝙ ad minus 40. hoĩes admiſerit. ſecũdũ gl. ĩ d.c. uidua. allegat c. latores. de clerico exco. celebrã.

q̃d quidẽ magis cadit ĩ publica q̃ in ſecreta, vnde dico nõ eẽ faciẽdã differentiã inter meretricẽ publicã vel oc

13 cultã, † ſed quamlibet ipſarum poſſe ædificari eccleſiã, & iuſpa. acquirere, licèt ex male acquiſitis, non tñ reſtituẽdis ex quo in ea tranſlatũ eſt dñium, ſed ea exiſtente in meretricio uelut infamis, & excõmunicata: quia nõ põt ſingulo anno euchariſtiã aſſumere. c. omnis utriuſque ſexus. de pęni. & remi. carebit illius exercitio: qa pſentare nõ poterit, vt de alijs criminoſis in p̃cedenti q. late dictum eſt. Et per iſta hic nouus articulus. iuxta do. Roch. & Pau. licèt mihi uideat̃ antiquus per gl. d.c. non eſt putanda. redditus clarus & planus.

¶ Vndecimus art. 8. q prin. j. partis. j. Libri.

1 *Quis fundando, conſtruendo, uel dotando eccleſiam ex illicite acquiſitis, an & quando acquirat iuſpa.*
2 *Eleemoſina appellatione quid ueniat.*
3 *Eleemoſina non poteſt fieri ex vſura, nec ex pecunia ſimoniaca, nec ex bonis inuentis non habitis pro derelictis, nec ex nummis pro iuſto uel iniuſto iudicio obtinendo iudici datis, uel teſtibus propter iniquum teſtimonium.*
4 *Tria ſunt genera illicite acquiſitorum.*

1 ET ideo magis generaliter quæritur, † an quis fundando, cõſtruendo, & dotando eccleſiam ex male & illicite acquiſitis, qũocunque, & qualitercunque acquirat iuſpa. Et iuxta gl. in d.c. non eſt putanda. j.q.j. & glo. ſumme 14.q.5. eſt facienda diſtinctio, an ſint illicite acquiſita, & tamẽ dñium tranſlatum in acquirentẽ, adeo ꝙ illa reſtituere non teneatur, & nulli dubium eſt ex illis poſſe ↄſtrui & dotari eccleſia, & fundanti, ſeu cõſtruenti, & dotanti eccleſiam iuſpa. acquiri, vt ĩ ꝓximo p̃cedenti artic. dixim⁹ in meretrice, & ſimilibus ¶ Aut loquimur de alias illicite acquiſitis quorum dominiũ non transfert̃ in acquirentẽ, imo illa reſtitutioni ſubiacẽt, & ex eis eccleſia ædificari non poteſt, nec iuſpa. ex ea acquiri. iuxta diſt. dictarũ glo. quia de eis eleemoſina fieri non põt, nec monaſterium, ſeu eccleſiã fundari. iuxta tex. in d.c. non eſt putanda. ¶ Voluit ẽt hoc Pau. de Cit. in hoc trac in 3 parte. in 23.q.j. cãæ ubi cum de hoc

2 arti. quæſierit ↄcludit ſupra illa rõne, † quia ſicut de talibus quæſitis, & illicito lucro, puta uſura, & ſimilibus nõ põt fieri eleemoſina, ita nec aliud opus piũ, puta fundare, ↄſtruere, uel dotare eccleſiam. qa ẽt illa oĩa comprehendentur appellatiõe eleemoſinæ: ut ſupra ↄcluſim⁹, & allegãt ſanctum Bonauen. in 4. diſt 15 parte. 2. art. j. q. 4. dicentẽ eleemoſinam cõiſſime accipi ſecundũ quod comprehendit, omne opus miſericordiæ impenſum, ſiue proximo, ſiue ſibi, ideſt ad ſalutem ſuam, cõiter uero accipi ſecundũ quod omne opus pietatis importat corporale, ſiue ſpirituale ꝓximo impenſum, ꝓprie ſecũdũ quod importat omne opus pietatis ad relaxãdã pauperis indigẽtiã, ſed de talib. male acquiſitis nõ poſſe fieri eleemoſinam, nec aliquid opus pium. ut eſt tex. clar⁹ in d.c. non eſt putãda. j.q.j. vbi aſſignant̃ tres rõnes. Prima quia hoſtiæ impiorũ ſunt Deo abhominabiles. Secunda, qa deus iuſtis laboribus adorandus eſt. Tertia qa qui offert ſacrificiũ de ſubſtantia pauperis, perinde eſt,

3 ac ſi filium uictimet. Et hoc uult ibi expreſſe gl. † procedere ẽt ĩ male q̃ſitis quorum dñium tranſlatum eſt ſed dat̃ repetitio vt in vſura, ꝙ nõ poterit fieri eleemoſina, nec ædificari eccleſia ex talibus bonis. Et idẽ tenet glo. ſummæ. 14.q.5. diſtinguẽdo, an det̃ repetitio, ut in uſura, & non poterit fieri eleemoſina de illis reſtituendis. c. debitoris. de iureiuran. Idem in acceptis per ſimoniã. cap. ueniens. de ſimo. tex. apertus in d.c. non ẽ putãda. & in glo. ſuprascriptis. Et ibi Archid. & do. Roch. ĩ hoc tracta. in uerbo cõpetens alicui. in j.q. in 2. col. in uerſic. ſed hic ſuborit̃ & Paul. ubi ꝓxime idem in bonis inuentis non habitis ꝓ derelictis abſconditis ab inuentorib⁹, ex quo tũc furtũ dicit̃. c. ſi quid. 14.q.5. & Pau. vbi ſupra; ¶ Idem in nummis datis iudici ẽt propter iuſtum iudicium obtinendum. c. non licèt. 2.q. 3. multo magis propter iniuſtũ, de quibus datur repetitio. cap. non ſane 14. q.5.

q.ſ.gl.in d.ſumma.& Pau. vbi ſupra idem in datis teſti
pp iniquum teſtimoniũ ferendũ.c.nõ ſanæ.de teſti.ſm
Pau vbi ſupra. Et ſic de ſingulis, vt in dictis gloſſ.& hæc
4 oĩa ẽt tenet idẽ Pau.in 3.parte in 7.q.2.cãæ.¶ † Et ſicut
vides tria poſſunt eẽ genera illicite acquiſitorũ. Primũ
in quo trãſfertur dominiũ in illicite acquirẽtem , & nõ
cadit reſtitutio. Et de iſtis ſic acquiſitis põt fieri eleemo
ſyna,cõſtrui,& dotari eccleſia.vt in caſu pcedentis art.
de acquiſitis per meretricẽ. ¶ Secundum in quo tranſ-
fertur dominiũ in acquirentẽ illicite , ſed tenetur reſti-
tuere vt in vſura. ¶ Tertium in illicite acquiſitis in qui-
bus nõ ſolùm cadit reſtitutio,imò nec ẽt trãſfertur do-
minium:vt in furto & ſimilibus. Et de hmõi acquiſitis
ſm hos duos vltimos caſus nõ poteſt fieri eleemoſyna,
nec ↄſtrui,& dotari eccľa, & per ↄñs,nec acquiri iuſpa.
& in iſtis caſib.loquitur propriè text.cum gl.in d.c.non
eſt putanda.j.q.j.& gl.ſummæ.14.q 5.¶ Hic tamen art.
in proximè dicendis in ſeq. artic. declarabitur.

¶ Duodecimus arti.8.q.prin j.partis.j.Libri.

1 *Iuſpa.eccleſia fundata,vel conſtructa, vel dotata de fructibus il lorum quorum datur repetitio,an & quando acquiratur per ta lia gerentem.*

2 *Precium vel fructus rei malè acquiſita ſuccedit in locum ſuum:*

1 ET ideo qro,ex quo apparet † eccleſiã nõ poſſe fun
dari de malè acquiſitis,quorũ datur repetitio,quid
de fructibus illorũ,an poſſit ↄſtrui,vel dotari ecľa?
Pau.in hoc trac in 3.parte in 25.q.j.cauſæ quærit & for-
mat hanc q.Et dicit ad hoc reſpondere glo.in d.c.non
2 eſt putanda.j.q.j. † quia precium vel fructus rei male ac
quiſitæ ſuccedunt in locum ſuũ.c.cũ tu.in ſi de vſuris.l.
imperator.§.ſi.ff. de leg.2.ideo nec ex fructibus poterit
fundari eccleſia , ſicut nec ex re ſic videmus quicquid
ex vſura capiẽ, ita cadere in reſtitutionẽ, ſicut & vſura,
d.c.cũ tu. Et hoc qñ ex pcio dictæ rei male acquiſitæ lu
cratur , ſi aũt ex pcio qđ recipit noĩe vſurarũ aliquid. lu
craretẽ ex ĩduſtria ſua, tũc ex tali lucro poſſet cõſtruere
eccleſiã & eleemoſynã facere, nã qđ quis lucrať ex pe-
cunia vſuraria,vẽ lucrari ex ſua ĩduſtria cũ pecunia nõ
ſit apta parere pecuniã, & ſic fructũ , ſecus ſi ex fructib.
prouenientibus ex vſura lucraretur. Ita nota. diſtinguit
Abb.in c. ſi. in ſi.col.de vſur.de quo per Archid.in c.ſi.
eo.ti.in 6.¶ Nec dicit obſtare l.qui vas.§.ſi.ff.de fur.vbi
nummus collectus ex re furtiua non dř furtiuus, & pre
ciũ male acquiſitarum rerũ nõ ſequitur vitiũ rei a qua
procedit:vnde ex illis deberet poſſe fieri eccleſię cõſtru
ctio:ſolutio huius cõtrarij dicit eſſe vt procedat quo ad
vitiũ furti , ex quo ↄtra ipſũ furẽ agi poſsit ad rẽ ↄditio-
ne furtiua,toto tit ff de cõdi.furti.& ad rei æſtimationẽ
ad quadruplũ.§.pęna.Inſti.de obli.q ex delicto naſcun.
Cũ ergo non ſit in furem tranſlatũ dñium , nec preciũ
rei furtiuæ: ergo non poterit quis ex tali pecunia eccle
ſiã conſtruere, cũ nec poſsit eleemoſynã facere. vt in
proximo præcedenti artic.diximus. ¶ Et ſic cõcluden
dũ eſt p doctrinã Abb.vbi ſupra , ꝙ ex illo precio dato
pro vſura vel ex fructib.rei malæ acquiſitæ ex ſe naſcẽ-
tibus eccleſia cõſtrui,nec dotari põt,nec iuſpa.acquiri;
ſicut nec ex ipſa vſura vel re male acquiſita , ſi vero ex
pcio vſuræ , vel ex re male acquiſita ex ĩduſtria aliquid
acquireret,ex quo ĩduſtria licita eſt,bene cõſtrui, & do
tari põt eccleſia,& ſic iuſpa acquiri,cũ licita ſit ex talib;
eleemoſyna. vt volũt oẽs in d.c.ſi.de vſur. ſi ergo licite
ex eis ſit eleemoſyna.licite eccleſia ędificať & dotať cũ
iſta duo a pari procedãt, vt eſt tex.clarus ĩ d.c.nõ eſt pu
tãda.vt ſupra illũ ponderauimus in pręcedẽti articulo:

¶ Decimus tertius artic.8.q.princi.j.partis.j.Libri.

1 *An & quando eccleſia poſſit cõſtrui vel dotari de bonis quæ pro ceſſerunt ab illo qui non potuit conſtruere nec dotare.*

2 *Excommunicato cedente bona & omnes actiones ſuas titio poteſt Titius agere illo durante in excommunicatione.*

3 *Vitium perſonale non afficit bona ſed perſonam, vitium reale vel perſonale, an & quando afficiat vel perſonam vel rem.*

4 *Excommunicatus poteſt vendere vel donare illam in qua habet iuſpatronat.*

1 COntingit decimotertio loco quęrere : † an poſsit
dotari vel conſtrui eccleſia de bonis quę proceſſe
runt ab illo qui nõ potuit,nec dotare,nec cõſtrue
re.de quibus diximus ſupra in pręcedenti q.prin.per to
tũ & in proximis artic.puta ſi excõicatus , vel infamis,
vel male acquirens bona donauit bona ſua oĩa titio,an
ille poterit dotare,& quid ſi titius eis ſucceſsit titu vni-
uerſali , an poſsit eccleſiã conſtruere vel dotare . Iſtã q.
format Pau.in hoc tract.in 3.par.in 8.q.2.cauſę. Et bre
uiter dicit poſſe reſponderi,donatariũ cõſtruere poſſe,
vel dotare eccleſiã.prout in ſimili tenuit gl. in verbo ſe
2 meſtre.in c.vnico.hoc tit.lib.6.† quę vult ex cõmunica
to cedente bona & actiones ſuas oẽs,puta titio,ipſum ti
3 tiũ poſſe agere illo durãte in excõicatione. † Ex quo vi
tiũ perſonale excõicationis non afficit bona,ſed perſo-
nam tm̃,& non tranſit in ſucceſſorẽ,l.an vitiũ , ff.de di-
uer.& temp.præſcr.l.vitia.ff.de acquir.poſſ.& ibi gl.cla-
re diſtinguit inter realia vt illa tranſeant,adeo ꝙ ex tali
bus bonis nõ poſsit dotari,nec ↄſtrui eccleſia:& perſo-
nalia vt illa nõ tranſeant,ſed ſequantur perſonã , quaſi
velit dicere, ꝙ ſi vitiũ eſt ex parte pſonæ non tranſit ad
donatariũ rerũ.& ideo donatarium ex illis rebus poſſe
cõſtruere & dotare eccleſiã,& iuſpa.acquirere quis do
nans hoc facere nõ potuiſſet. ſi verò vitiũ eſſet ex parte
rerũ, puta quia res erãt male acquiſitæ & erat reſtituen
dę , & tũc ex eis nec donatarius illarũ poſſet eccleſiam
conſtruere vel dotare. Et hãc diſtin.dicit ẽt tenere Spe-
4 cu.in tit.de procur.§.ſi.verſi.quid ſi excõicatus. † volẽ-
tem excõicatum poſſe vendere vel donare villã , & in
ↄſequenti donatariũ poſſe exercere iuſpa.quod erat in
villa ergo fortius poterit dotare & conſtruere quod re
ſpicit augmentum religionis.nam vt vidimus ſupra in
proxima pręcedenti q.quaſi per totum & pręſertim in
11.& 12.artic multi permittũtur acquirere iuſpa. ex cõ
ſtructione vel dotatione & carere exercitio.ſ.pręſenta
tionis . ¶ Nec huic deciſioni obſtat regula.ſi quis in ius
alterius in 6.& l.qui in ius,ff.de reg iur.nam procedunt
qñ non eſſet vitiũ perſonale. & aliquis obtineret bona
excõicati ex tit.non lucratiuo. tũc.n.nõ nocet vitiũ au
ctoris ſucceſſoris nec ſibi põt opponi tale vitiũ.l.e.apud
Celſum §.de auctoris.cũ duob.ſeq.ff.de excep.doli ſe-
ſi ex tit.lucratiuo.vt in d.reg.& ꝙ multa liceant ſucceſ
ſori quę non licent auctori eſt gl.ſi.in c ſi.qui matrimo-
nium accuſare poſſunt,& in regulis ſupra allega. ¶ De
hoc tamen an donatarius excommunicati durãte ex-
cõicatione donantis poſſit præſentare , dicemus j.in 2.
parte huius lib.in 2.q.princ. in 2.artic.vbi vide.

¶ Decimusquartus arti.8.q prin.j.partis.j.Libri.

1 *Eccleſia conſtructa vel dotata de bonis male acquiſitis non de- bet deſtrui.*

2 *Quis teneatur pro reſtitutiõe bonorũ male acquiſitorũ quæ fuerũt expenſa in cõſtructione vel dotatione alicuius eccleſiæ. & nu.3.*

4 *Ratio quæ demonſtratur quis debeat teneri pro reſtitutione pecu- nia male acquiſita quæ fuit expenſa in conſtructione alicuius eccleſia.*

5 *Conſecrator calicis male acquiſiti tenetur in æſtimationem vero domino.*

1 EX iſtis ſequitur decimusquartus artic.† quid ſi fue
rit eccleſia ædificata vel dotata de illis male acqui
ſitis de quibus non potuit de iure ædificari, an erit
eccleſia deſtruenda ? hanc q.format gl.in d c nõ eſt pu
2 tanda,j.q.j.& dicit non eſſe deſtruendã.† ſed epm qui il
lam conſecrauit teneri reddere æſtimationẽ illius. illis
quorũ fuerunt illa bona ex quibus fuerat conſtructa &
dotata eccleſia per c.comperimus.24.q.6.vbi expreſſius
tex in c.aurum.12.q.2 vbi Archi.expreſſe tenet epiſco
pum ſcientem talẽ eccleſiam ex male acquiſitis ædifi-
catã,teneri ad duplum, neſcientem verò in ſubſidium te
neri ad verum valorẽ eccleſiæ: vnde dicit de calice quã-
do conſecraret illũ,ſeu ſimilem rem male acquiſitã, te
neri-

neri dño rei qñ malæ fidei acquiſitor non potuiſſet ſa-
tisfacere pro re illa cõſecrata. mouetur gl. & Archi. ibi
ex eo q̃a res ꝯſecrata amplius nõ põt ad humanos vſus
trahi. niſi. de rerũ diui. l. locus. l. æde ſacra ff. de ꝯtrahẽ.
emp. reg. ſemel Deo, de reg. iur. ſequitur p̄dicta Pau. in
3 hoc trac. in 3. part. in 27. q. j. cãæ. q̃ ita teſidet. ¶ † Tu cõ-
ſidera in hoc ad ea q̃ dicũt gl. & doct. in c. cũ ſicut de ꝯ-
ſecr. eccl. vel alra. ꝙ ſi ep̃s ꝯſecrauit eccleſiã indotatam,
ita demũ cõpellit illã dotare ſi nõ põt haberi recurſus
ad fundãtẽ & ꝯſtruẽtẽ illã eccleſiã, illis deficiẽtibus ad
faciẽtẽ illã ꝯſecrari. Et poſtea teneb. ẽ de bonis eccl. ſuę
dotare nõ exiſtẽte ſoluẽdo f̃ciẽte ꝯſecrare, & demum
de p̃rimonio ſuo: vt latè diximus s̄. in 5. q. prin. in 18. art.
dũ tractauim⁹ q̃ cõpellanẽ eccleſiã dotare. Idẽ dicerẽ
in caſu nño cũ ſit eadẽ rõ, imò maior & ſic non teneri
ep̃m a principio de ſuo æſtimationẽ ſoluere vero dño
rei acquiſitæ, ſed prius fore recurrendũ ad illũ male ac-
quirentem, & ex malis eccleſiã fabricantẽ & dotantẽ,
& eo non exiſtente ſoluendo eſſe recurrendũ ad illũ q̃
fecit eccleſiã ꝯſecrari, & illo non exiſtẽte vel non habẽ
te ep̃m teneri de facultatib. eccl. ſoluere, ſi ſine enor-
mi læſione ſuæ eccleſiæ hoc facere poterit p̃ rõnes po-
ſitas vbi proxime in d. 18. artic. q̃ etiam nihilominus in hoc
caſu, & ſucceſſiuè ex patrimonio ſuo, vel ex fructib. ſi i
ep̃atus, vt ibi & ſic teneri a principio ep̃m de ſuo ſatiſ-
facere. ¶ Et ꝙ a fortiori, & maior ſit rõ in hoc caſu q̃ i
4 caſu d. c. cũ ſicut, † Et ſic ꝙ minus eẽt puniendus ꝯſecra
tor eccl. ꝯſtructæ ex male acquiſitis reſtituẽdis, q̃ ꝯſe-
crator indotatæ eccl., demonſtro ad oculũ. nã eccl.
nõ põt fundari niſi dote aſſignata, & de cõſenſu ep̃i q̃
hẽt oĩa indagare antequã eius ꝯſenſum p̃ſtet, & hæc ẽ
rõ, cur ordinarij ꝯſenſus requiratur. vt diximus s̄. in a. q.
prin. in 5. art. Cõſecrator ergo nõ põt ꝯſecrare, niſi iis p-
actis c. placuit. j. q. 3. in caſu verò nño non exiſtit illa dif-
ficultas, quia conſecrator repertendo eccleſiã funda-
tam, conſtructã, & dotatam, non habebit vltra indaga
re & meritò conſe. arg. d. c. placuit. Igitur maior culpa
eſt ep̃i conſecrantis eccleſiã indotatã, q̃ ꝯſecrantis ec-
cleſiã fundatã, conſtructã, & dotatam ex male acqui-
ſitis reſtituẽdis, cũ an fuerint male acquiſita, vel ne. ſpe-
ctabat ad diœceſanum dantẽ licentiã ædificandi & vi-
dendi dotẽ aſſignari vel p̃mitti. iuxta d. ca. nemo. ¶ Et
ex hoc inferrẽ, ꝙ ſi idẽ fuit ep̃s qui dedit licentiã & ꝯſe-
crauit, oĩno ipſe tenebiẽ modo quo s̄. incip. a fundato-
re, &c. ſed ſi diœceſanus dedit licentiã & extraneus ep̃s
ꝯſecrauit diœceſanus & non conſecrator teneaẽ: quia
in appoſitione p̃rimi lapidis hæc indagare debebat, &
nõ ſuperueniẽs ꝯſecrator. Et ita teneo loqui tex. in d. c.
5 comperimus. ¶ † Quo vero ad illud de calice acquiſito
male ꝯſecrato, ex quo oĩs indagatio ſpectat ad ꝯſecra-
torẽ, & nõ eſt acq̃. p̃cedẽs, ſicut in ędificatiõe eccl., poſ-
ſet teneri ad ſoluendã æſtimationẽ vero dño nõ a p̃di-
cta: q̃a bene trutinata. ¶ Non omittã dicere vnũ neſci-
re qualiter p̃cedat illa diſtinctio, vt ep̃s ſciẽs teneaẽ ad
duplũ, ignorãs ad ſimplũ, cũ hmõi multiplicatio ſit lo-
co pœnę. Inſti. de actio. §. pœnales. cũ pœna nõ debeat
ſolui in foro nño. gl. aurea in c. fraternitatis. in fi. 12. q. 2.
Et diximus latè s̄. in 5. q. prin. in 8. art. in 8. priuilegio.

¶ Decimusquintus artic. 8. q. prin. i. partis. j. Libri.

1 *Iuſpatr. eccleſia conſtructa vel dotata ex malè acquiſitis reſtitu-*
tioni ſubiacentibus cui acquiratur, an & quando ipſa eccleſia
erit libera. & nu. 6.
2 *Pecunia accepta pro inferenda alteri iniuria erit reſtituenda cui*
iniuria erat inferenda.
3 *Precium iuriſpa. venditi applicatur illi eccleſiæ in qua erat iuſpa.*
& dicitur ipſi eccleſiæ facta iniuria.
4 *Eccleſia ædificata, conſtructa, vel dotata de bonis illicitis vel ma-*
le acquiſitis reſtitutioni ſubiacentibus non dicitur facta iniuria.
5 *Non entis nulla ſunt qualitates.*

1 QVæro decimoquintò & vltimò † ex tali funda-
tione, conſtructione, & dotatione facta ex male
acquiſitis reſtitutioni ſubiacẽtibus cui in illa ec-
cleſia iuſpat. acquiratur. Huic q. reſpondet gl. in d. c. nõ
eſt putanda. j. q. j. ꝙ illi eccleſiæ debet quæri cui facta eſt
iniuria per ca. de hoc. de ſymo. vbi pecunia vel datũ ab
ep̃o clerico vt eligereẽ reſtituitur eccleſię in qua debuit
fieri electio. §. ſed neq; xenodochyum. Authen. de ſan.
epiſ. coll. 9. per l. generaliter. §. illud. & l. ſi quis ab aliquo
2 §. ſi vt filio. ff. de calumnia. † vbi ſiquis accipit pecuniã:
vt alteri faciat iniuriam condemnatur ad dandum illã
pecuniam cui debuiſſet facere iniuriam. quã dixit Lud.
Roma. ſingularem in ſuo. 329. nota. ſed per d. l. genera-
liter §. illud. videretur dicendum ꝙ illi deberetur cuius
fuit talis pecunia vel bona: quia ei facta eſt iniuria, vnde
dicendum, ꝙ imo eccl. cuius ep̃s talem rem indignã
conſecrauit. ex quo a quo bona ſunt oblata teneret ad
reſtitutionẽ æſtimationis. vt diximus in proximo p̃cedẽ-
ti arti. Et facit c. ſiquis. 17. q. 4. ſequitur prædicta Paul. in
3 hoc tract. in 3. parte in 27. q. j cauſæ. ¶ † Tu ad prædicta
ꝯſidera bene dictum iuſpa acquiri illi eccleſiæ cui facta
eſt iniuria, quia ſic etiam diximus de precio iuriſp. ven-
diti, ꝙ illi eccl. appliceẽ cui facta eſt iniuria. iuxta not. i
c. de iure. hoc titu. & in c. quia clerici. eo. tit. Et dicemus
4 latè j. in 2. par. huius lib. in 5. q. prin. in 5. & 6. art. ¶ † Vi-
dendum eſt modo, cui eccl. facta ſit iniuria, & ſi dixe-
ris ꝙ eccleſiæ iã fundatæ & dotatę nõ põt dici ſibi facta
iniuria, ſed potius beneficiũ cũ ſit deducta de nõ ee ad
eſſe, & ex hoc ædificans dr̃ p̃ronus. vt diximus s̄. in 5. q.
5 princip. in 2. arti. & in 2. q. prin. in j. arti. † nam non entis
nullæ ſunt qualitates ſm̃ dialecticos, & ſic cũ de bonis
male acquiſitis ædificabaẽ non erat in eſſe: ergo nõ fie-
bat ſibi iniuria. & ſi diceremus ſibi fieri iniuriã, nõ ca-
dit dicere ſibi acquiri iuſpa. ſed potius eã eſſe liberã. vt
diximus in dictis arti. proximè allegatis ¶ Dicerẽ ergo,
ipſi eccl. iniuriã minimè fieri & per ꝯñs nõ eſſe liberã,
ſed aut verus dñs bonorũ ſibi ſubtractis illicite & male
acquiſitis per fundantẽ vult habere ratã conſtructionẽ
& dotationẽ factam per illicite acquirentem, & ſuper-
ueniẽte ꝯſenſu ordinarij per c. nemo. hoc ſit ſibi acqui-
6 retur iuſpat. ¶ † Aut ipſe non vult habere ratu, ſed ſibi
ſatisfieri iuxta illius æſtimationẽ, & tunc aut æſtimatio
nem ſoluet ipſe qui ex male acquiſitis conſtruxit, & illi
acquiretur iuſp. q̃a illa re vera dicetur ædificaſſe. ¶ Aut
illo exiſtente nõ ſoluendo, & æſtimationẽ ſoluit vero
dño faciens conſecrare & illi acquireẽ iuſpa. ¶ Aut nec
iſte eſt ſoluendo, & ep̃s ſoluit æſtimationẽ vero dño, &
tunc ¶ Aut ſoluit de bonis eccl. ſuæ & illa erit p̃rona.
Et ita loquitur Pau. hic in fi. ¶ Aut de bonis proprijs, &
erit p̃ronus ipſe ep̃s & ſui hæredes. ¶ Primũ. n. mẽbrũ
de ratihabitione confirmatur per ea quæ diximus s̄. in
9. arti. de filiofamilias ædificante, & patre ratificãte. Et
ſupra in proxima præcedenti q. prin. in 14. art. in tutore
ædificante, & pupillo facto pubere ratũ habente. Alia
vero membra omnia probantur in 5. q. prin. in 18. arti.
Nec obſtat ſi diceretur ꝙ cùm coactè faciant non ac-
quirant iuſpatr. quia adhuc illud acquirunt, vt diximus
in d. 5. q. princi. in 20. articu. Et latius & pulchrius in 4. q.
prin. in 6. artic. Nota iſta: quia ad hoc propoſitum non-
dum adhuc per aliquem conſiderata fuerunt. ¶ Ex om
nibus ſupraſcriptis in hac 7. q. prin. & in eius 15. art. fiat
concluſio. iuſpatr. nullo modo acquiri ratione rei per
quamcunq; perſonam, niſi illa res vel pecunia ex qua
fundatur, conſtruitur, vel dotatur eccleſia, detur per
ipſum fundantem, conſtruentem, vel dotantem, ſeu ex-
pendatur in prædictis & vere ſit ipſius expẽdentis, alias
non acquirit iuſpatr. nec ratione iuriſdictionis ſuæ,
nec bonorum ſuorum. iſta concluſio probatur latè in
ſupraſcriptis omnibus articulis. ¶ Amplia primo iſtam
concluſionẽ intantum procedere, ꝙ licẽt infra limites
alicuius parrochiæ fundetur aliqua eccl., vel capella.
eccl. matrix ex hoc ſolũ, quia fundata intra ei⁹ limites
non acquiret iuſpa. in ea, niſi concurrerit cũ eius bonis
in fundando conſtruendo vel dotando, per ea quæ la-
tè diximus ſupra in 1. arti. ¶ Declara hanc ampliatio-
nem procedere, ſi dos daretur per matricem eccleſiã,
eccl. nouiter conſtructæ tempore cõſtructionis, ſed ſi
darentur

dateretur oblationes futuræ faciendæ per plebē nō diceretur vera dos, nec eccl'ia matrix acquireret iuſpat. per d. in d. j. art. verſus finem in verſi. & ideō dicendum. ¶ Reſtringe primo iſtā ampliationē procedere ex ſola fundatione in parrochia vt non acquiratur iuſpa. ſed ſi eēt fundata ſuper ſolo eccl'æ matricis bene acquireret iuſp. vt in d. j. arti. in verſic. verum dicerē. & idem ſi dediſſet dotē vel conſtruxiſſet, vt per totū d. articulū. ¶ Reſtringe ſecundo dictā ampli. procedere niſi aliqua capella vel altare eſſet fundata, vel fundatū intus eccleſiā matricē: quia acquireret iuſp. per ea quæ diximus ſ. in 6. arti. ¶ Reſtringe tertio dictā amplia. procedere niſi ex priuilegio vel præſcriptione eccleſia matrix haberet iuſp. in eccleſijs fundatis intra limites ſuæ parrochiæ, vt diximus ſ. in ſi. primi arti. ¶ Amplia ſecūdo dictā concluſionem intantum procedere, φ nec eps in eccleſijs fundatis intra limites ſuæ diœceſ. habet iuſp. niſi fundauerit, conſtruxerit, & dotauerit aliquā eccleſiam. vt diximus in 2. articu. in j. membro. ¶ Declara hanc ampliationem, vt non ſolum eps acquirat iuſp. ſi fundaret, cōſtrueret, vel dotaret eccleſiam, ſed etiā ſi prædicta faceret in aliena diœceſi, in illa eccleſia ipſe præſentaret & ille diœceſanus reſtitueret, vt diximus in 2 arti. in ſecūdo membro. ¶ Amplia tertio dictā concluſionē intantum procedere, φ nec legatus a latere in prouincia ſibi decreta eccleſijs fundatis, ex eo: quia ſub eius iuriſditione fundatę habent iuſpa. per ea quæ diximus ſ. in 3. arti. ¶ Amplia quartò dictā concluſionē intantū procedere, φ nec ſummus pontifex habet iuſp. in eccleſijs fundatis in vniuerſo mundo, licèt habeat illarum oīmodā diſpoſitionē, & ſupremum dominiū in oībus eccleſijs mundi. per ea quæ diximus in 4. arti. ¶ Amplia quintò dictā concluſionē intantū procedere, φ nec plebs, populus, ſeu parrochia acquiret iuſpat. in eccleſia fundata intra eius limites ex eo ſolo quia in parrochia eius cōſtructa ſit niſi dederit fundū, conſtruxerit, vel dotauerit per ea quæ diximus in 5. art. ¶ Reſtringe hanc ampliationē prædictō non acquirere iuſp. ex eo ſolo, quia eccleſia fundata in eius parrochia, ſed ſi populus, ſeu plebs darent fundum, conſtruerent, vel dotarent eccleſiam, bene acquiret iuſp. vt proximè dixim' in ampliatione. & habetur in toto d. 5. arti. ¶ Reſtringe hanc reſtrictionē & decla. φ tunc ppl's, ſeu plebs acquirit iuſpa. ſi conſtruunt vel dotant eccleſiā rōne communitatis non eleemoſinaliter & particulariter, vt diximus ſ. in 7. q. prin. in 15. art. in verſi. ſed eſt ad vnum aduertendū. ¶ Reſtringe ſecūdo dictam ampliationē procedere, niſi plebs ſeu populus eſſet in poſſeſſione præſentandi ſeu quaſi, & aliter non appareret fundator: quia pro eo preſumetur, vt diximus in d. 5. arti. verſus fi. in verſi. eſt bene verum. ¶ Amplia ſextò dictā concluſionem intantū procedere, φ ſi bn̄ capella vel altare ſit fundata ītus aliquā eccleſiam matricem, eccleſia matrix non eſſet eorum pr̄ona, niſi tm̄ rōne fundi in quo eccleſia vel altare eſt fundata ſeu fundatū: qa ſi non eēt fundus, ex hoc ſolo, quia intus eccleſiam cōſtruc. prima eccleſia nō acquireret iuſpat. in illis. per ea quæ diximus ſ. in 6. art. ¶ Reſtringe illā amplia. procedere, vt eccleſia matrix nō ſit patrona ex eo ſolo, quia capella vel altare ſunt fundatę intus eā, ſed bene erunt patronæ rōne fundi, vt dictum eſt in ipſa amplia. & in toto ipſo 6. arti. ¶ Extende hanc reſtrictionem non ſolùm procedere qn̄ capella vel altare ſunt fundatæ ītus ipſam eccleſiā matricē, quinetiā ſi extra ſi ſuper eius ſolo. vt diximus in d 6. artic. ¶ Reſtringe hāc extenſionē procedere, niſi eccleſia matrix ędificaſſet eccleſiā ſeu capellā in fundo ſuo in eius adiutorium pp populi multitudinē: quia eccleſia matrix habebit maius ius. nā eius rector erit rector vtriuſq;. vt diximus in d. 6. arti. in verſic. aduertendum eſt etiam φ ſi eccleſia matrix. ¶ Reſtringe ſecūdo hanc ampl. procedere, niſi prima eccleſia in qua fundata eſt capella vel altare eſſet de iurepa. alterius: quia non ipſa, ſed primus pr̄onus erit pr̄onus capellæ vel altaris. vt in d 6. arti. in verſi. aduertendū eſt etiam φ ſi eccleſia in qua: quā tamen reſtrictionē ego non teneo, vt in loco ibi remiſſo dicemus. ¶ Reſtringe vltimo hanc ampli. & p̄dicta procedere, niſi eſſet cōſuetudo in loco φ eccl'a matrix rōne fundi in capellis & altaribus fundatis intus eā non haberet iuſpa. quia illa ſeruanda eſſet, vt diximus in d. 6. arti. in verſ. & idem domi. Roch. ¶ Amplia ſeptimò dictā concluſionē intantū procedere, φ ſi prælatus vel rector alicuius eccl'æ, vel alter de redditibus m̄ & bonis illius conſtrueret vel dotaret eccleſiā, capellam, vel altare iuſpat. illorum erit illius eccleſiæ & non prælati, nec hæredū qui nihil dederunt. vt diximus ſ. in 3. art. ¶ Extende hanc ampl. procedere etiam ſi de redditibus eccleſiæ alia eccl'a ædificata fuerit proprio rectoris nomine: quia nihilominus iuſp. erit primæ eccl'æ, & non rectoris nec hæredū: quamuis eorū noīe fuerit ædificata. per allegata in d. 7. art. ¶ Extende ſecundò iſtā amplia. procedere ēt ſi de redditibus eccleſiæ aliam eccleſiam ædificauit alieno noīe. nam iuſpa. erit illius eccleſiæ de cuius redditibus facta eſt conſtructio, & non illius ȝ cuius noīe eſt conſtructa. ¶ Extende tertiò iſtam amplia. intantū procedere, φ ſi rector conſtruens non haberet patrimoniū p̄ſumetur conſtruxiſſe de redditibus eccl'æ ſuæ, niſi probaretur contrarium, vel niſi eccl'a ſua eſſet tenuis, & iuſpa. acquiretur eccl'æ ſuæ, & non ſibi. per ea q̄ diximus in d. 7. arti. ¶ Reſtringe modò dictā amplia. procedere, ſi eccleſia alia vel capella fuerit ędificata de ſolis redditibus eccl'æ: ſed ſi ſuit ædificata de facultatib. prouenientibus ex eccl'a. patrimonio, doctrina, vel exercitio licito rectoris, non ſolū ipſa eccl'a erit pr̄ona, ſed etiā ipſe rector & eius hæredes rōne prædictorū. vt diximus in d. 7. arti. in verſi. reſtat mō videre cū ſequentibus. ¶ Declara modò prędicta, φ ſi ipſe prælatus plures habebat eccleſias iuſpat. omnibus eccleſijs acquiretur habito reſpectu ad redditus in illa expenſos. ¶ Declara ſcdo φ ſi prælatus habet beneficiū. patrimoniū, doctrinā, & exercitiū, fiet cōputatio, vt victus tollaſ a fructib. beneficij. vt dixim' in d. 7. arti in verſi quid aūt in p̄lato, & ſeq. ¶ Declara tertio dictam ampli. vt iuſp acquiſitū ex fructibus beneficij, patrimonij, doctrinæ, & artificij p̄lati proportionabiliter intelligatur per eccl'am & rectorem vt priuatum iuxta expenſas in eccl'a factas, plus vel min' eccl'æ vel patrimonij &c. per dicta in d. 7. arti. in verſi. & ex hoc infert cum ſeq. quāuis aliud ſit in pluribus inæqualiter conſtruentibus vel dotantibus per meas nouas conſiderationes ibi. ¶ Amplia octauò dictā concluſionem intantum procedere, φ ſi vaſallus cōſtruxit vel dotauit eccleſiā de facultatibus ipſius feudi, non ipſe vt priuat', nec hæredes nō ſuccedētes ī feudo erūt pr̄oni ipſius eccl'æ, ſed ſucceſſores in feudo. per ea q̄ diximus in 8. art. ¶ Extende hanc amplia. intantū procedere, φ nec dn̄s feudi erit immediatè pr̄onus niſi feudū retineat pænes ſe, & alteri non concedat (caſu quo poteſt) ſed ipſe ſucceſſor in feudo vt diximus in d. 8. artic. ¶ Reſtringe hanc amplia. primò procedere, ſi vaſallus ædificauit eccleſiā cum dn̄i feudi conſenſu: quia aliàs ſi ſine eius conſenſu dotatio facta eſſet de proprijs bonis feudi dotatio vel cōſtructio non tenebit in p̄iudiciū dn̄i. & diximus in d. 8. art. ¶ Declara iſtam reſtrictionē quo ad dotationē habere locū vt nō teneat dn̄o nolente, & ex dotatione dicto dn̄o nolente ſucceſſor in feudo nō erit pr̄onus, ſed bene erit pr̄onus ex conſtructione ſeu ſoli collatiōe: qa ex quo ſemel eſt facta, nō pōt deſtrui, cōpellentur tn̄ hæredes cōſtruētis illam dotare, ex quo cōſtruxit eorū anteceſſor nulla data dote: quia iam data erat aliena. & ex iſta dotatione ipſi hęredes erūt pr̄oni vna cū ſucceſſore in feudo, vt diximus ſ. in d. 8. arti. in verſi. nec obſtat ſimile. ¶ Reſtringe ſecundo dictam amplia. procedere, niſi eccl'a eſſet conſtructa in fundo feudi de alijs bonis ipſius vaſalli & dotata. nā tunc non ipſe ſucceſſor ſolus erit pr̄onus dictæ eccl'æ, ſed ipſe rōne fundi & hæredes conſtruētis rōne cōſtructionis & dotationis p̄ ea q̄ dixim' poſt Card. in d art. 8. ¶ Reſtringe tertio dictā amplia. procedere, ſi eccl'a eſt fundata in fundo feudi, conſtructa, & dotata de bonis ipſius feudi.

di. ſed ſi fuit fundata ĩ fundo alieno vel acquiſito de fructibus ſeudi, & de ipſis fructib. ꝯſtructa & dotata, tunc nõ ſucceſſor ſeudi, ſed ipſe dñs fundi, ſi alter fuit q̃ conſtructor, vel ipſe ꝯſtructor ſi fundus erat ſuus ẽt acquiſitus ex fructibus ſeudi, & ipſemet conſtructor & dotator dñs fructuũ prædictorũ vel eius heredes erunt pꝛõni ipſius ecclę & non ipſum ſeudũ, & ſic ſucceſſor in eo per nouam meam conſiderationẽ veram in d. 8. artic. ¶ Declara ẽt prædicta, ꝗ ſi eccleſia eſt ædificata in fundo ſeudi, & de fructibus illius conſtructa & dotata, ſucceſſor rõne fundi, & hæredes rõne cõſtructionis & dotationis erunt inſimul pꝛõni, vt in præcedẽti reſtrictione. ¶ Amplia nonò dictã concluſionẽ intantũ procedere, ꝗ ſi conſtituti ſub alterius poteſtate, vel acquirẽtes alijs, prout ſunt monachus, ſeruus, filiusfamilias, & vxor, ex acquiſitis per eos fundarẽt, ꝯſtruerent, vel dotarent eccleſiã, non acquirerent iuſpat. ſibi, ſed monaſterio, dño, patri, & marito. quorum acquiſita ſunt bona, vt diximus ſ. in 9. arti. ¶ Reſtringe primò dictã ampliat. procedere niſi eſſent bona caſtrenſia vel quaſi, ex quibus filiusfamilias conſtruxiſſet vel dotaſſet eccleſiã: quia tunc bene acquireret ſibi iuſp. per d. ſ. in d. 9. artic. ¶ Reſtringe ſecundo dictã amplia. procedere niſi eſſemus in aduentitijs poſt factũ: quia tunc etiam ſi ex eis filiusfamilias conſtruxiſſet eccleſiã acquireret ſibi iuſp. ſed erit difficultas, quis eorũ pręſentabit pater vel filius. vt diximus in d. 9. arti. ¶ Amplia decimo intantũ dictã concluſionem procedere, ꝗ ædificãs vel dotans eccleſiam de illicite de acquiſitis, licèt in eum ſit translatum dominiũ, ſi tñ veniunt reſtituẽdæ, non acquiret ꝯſtruẽs iuſp. per ea quæ diximus ſ. in 11. arti. ¶ Amplia vndecimo dictam cõcluſionẽ intantum procedere, ꝗ nec ex fructibus illicite acquiſitorũ ædificanti, vel dotanti eccleſiã acquiritur iuſp. in ea vt diximus ſ. in 12. art. ¶ Reſtringe hanc ampl. procedere in ecclã ædificata vel dotata ex naturalib. fructibus illicite acquiſitorũ, ſed ſi eſſent fructus induſtriales ex quibus prædicta fierent bñ qui conſtruxerit vel dotauerit ex illis acquiret iuſpa. vt diximus in d. 12. arti. ¶ Amplia 12. dictam concluſionẽ intantũ procedere, ꝗ ſi dicta bona male acquiſita ex q̃bus eccla conſtrui non debet, alteri donarentur, nec ipſe donator eccleſiam conſtruẽdo vel dotando ex eis acquiret iuſp. per ea quæ diximus ſ. in 13. arti. ¶ Reſtringe hanc ampl. procedere quando defectus ex re proueniret propter quem non poſſet ex ea eccla, conſtrui, ſed ſi proueniret ex perſona donãtis nõ ex re donata, q̃a tũc bene ex illa poſſet ꝯſtrui & dotari eccla per donatariũ, & per ipſum iuſpa. acquiri per ea q̃ diximus in d. 15. art. ¶ Amplia 13. dictã cõclonem intantum procedere ꝗ conſtruentes vel dotãtes ecclãm nõ acquirant ex male acquiſitis iuſp. ꝗ eccla remanebit libera ſub ordinaria diſpoſitione. vt diximus in 15. artic. ¶ Reſtringe hanc amplia. procedere, niſi ille cuius erant bona illicite acquiſita ratũ haberet, vel niſi ipſe cõſtructor æſtimationẽ illi ſolueret, vel faciẽs ꝯſecrare, vel ꝯſecrator de bonis ecclæ vel proprijs: quia tunc illa eccla nõ erit libera, ſed alicuius p̃dictorũ iuxta diſtinctionẽ per me nouiter poſitã in d. 15. arti. ¶ Limita inõ primo dictã ꝯclonẽ procedere niſi de male acquiſitis ꝯſtrueretur vel dotarẽt eccla, quorum dominiũ transfertur in acquirentem, licèt illicite, non tñ tenetur ad reſtitutionẽ: vt in acquiſitis per meretrices ẽt publicas & ſimiles perſonas: q̃a ex eis poſſunt ædificari & dotari ecclę, & p̃ ædificãtes & dotãtes iuſp. acquiri ĩ illis: q̃a de ſuo dare dicunt: quãuis illicite acquiſito per late d. ſ. in 10. arti. ¶ Limita ſecundo hanc concluſionẽ procedere vt non acquirat iuſpatr. per ſupradictos non tñ eccla fundata & dotata ex male acquiſitis veniet deſtruenda, ſed remanebit in pedibus vt conſtructa & dotata erat per d. ſ. in 14. arti. ¶ Reſtringe hanc limit. procedere vt non deſtruatur eccla, ſed vero domino cuius fuerũt illicite acquiſita, & circa eccleſiã expenſa iuxta æſtimationẽ illius facienda eſt reſtitutio ſucceſſiuè hoc modo primò per illicite acquirentẽ, eo nõ valente per facientẽ eccleſiã cõſecrari, eo non exiſtente ſoluendo per conſecrationẽ de bonis eccleſiæ, ſi ſine enormi læſione illius id fieri nõ poterit de bonis patrimonialibus ipſius, & in eorum defectu ſui ẽpatus per nouiter conſiderata in d. 14. articu. & per iſta omnia ſunt plana ſequitur nona principalis qõ.

¶ Nona principalis quæſtio primæ partis j. Libri.

1. Quilibet in traditione rei ſuæ poteſt imponere legem quam vult. & num. 52.

2. Quilibet in re ſua eſt optimus moderator.

3 Fundans eccleſiam poteſt imponere pactum vt iuſpat. non tranſeat ad hæredem extraneum.

4. Conditio poteſt appone per patronum quòd maſculi ſolum ſuccedant in iurepat. vel illi de ſtirpe, & non alij.

5. Conditio poteſt apponi per patronum quòd bona per eum in dotẽ data non alienentur ſine eius conſenſu.

6 Cõditio ſeu pactum quòd patronus poſſit reſeruare habitationem in eccleſia; quomodo intelligatur. nu. 39. & 89.

7 Canonica quarta non ſoluitur de relictis pro dote.

8. Si teſtator ordinet in teſtamento beneficium ſacerdotale & ſubdat volo quòd talis 14. annorum vel minor habeat beneficium meum etiam interim donec ſit ſacerdos, valet eius diſpoſitio.

9 Fundans eccleſiam regularem poteſt apponere pactum quòd clericus ſecularis habeat vocem in electione.

10 Diſpoſitio teſtatoris ordinantis vt inſtituendus omni hebdomada celebret tres miſſas, eſt valida.

11. Patronus poteſt adijcere in fundatione beneficij etiam tacitè, non ſolum expreſſe. quòd maſculi ſolum ſuccedant in iurepa.

13. Res eccleſiæ dicuntur iuris publici.

14. Ius publicum non tollitur pacto priuatorum.

15 Diſpoſitio teſtatoris & ſimiliter fundatoris non poteſt tollere legem canonicam vel ciuilem.

16. Teſtator legans clerico non poteſt illum ſubijcere foro laicali vel iudici non ſuo.

17 Teſtator non poteſt tollere legem.

18. Patrono laico donatori non licet apponere cõditiones ſpirituales.

19. Homo non poteſt auferre liberã poteſtatẽ alicui a lege conceſſam.

20 Ius inſtituendi iuramentum pertinet ad epiſcopum vt ſuper ea patronus non poſſit aliter ſtatuere.

21. Fũdãte eccleſia hoc pacto ꝗ nõ ſubſit alteri, attamẽ erit ſub ẽpo.

22. Pactum non valet ꝗ eccleſia conſecretur cum hoc vt ſit libera a lege diœceſana, vel quòd de ea epiſcopus non habeat diſponere.

23 Pactum appoſitum in contractu contra naturam contractus. non valet.

24 Diſpoſitio teſtatoris vt confirmatio ſeu ſubiectio eccleſiæ poſt mortem ſuam fundandæ ſpectet ad alium q̃ epiſcopum, non tenet.

25 Patronus non põt ponere conditionem vt laicus eligat in eccleſia.

26 Electio non cadit in laicum.

27 Patronus poteſt apponere pacta & conditiones licitas & honeſtas, ſecus ſi inhoneſta conditio, vt presbyter quotidie celebret, nam dicitur licita.

28 Patronus non poteſt apponere modum in celebrando.

29. Eccleſia debet ordinari per epiſcopum etiam ſi aliter ſit diſpoſitum per fundatorem.

30 Diſpoſitio fundantis capellã & diſponentis ꝗ epiſcopus ſe in ea intromittere nõ debeat, aliàs habeatur pro non facta, nõ valet.

31 Diſpoſitio priuata alicuius non poteſt facere locum religioſum.

32 Patronus non poteſt apponere conditionem vt beneficium conferatur ſolum illis de ſua conſanguinitate, & quomodo poteſt facere. & num. 79.

33 Fundator, conſtructor, vel dotator in limine fundationis, cõſtructionis, vel dotationis, poteſt apponere quaſcunque conditiones, reſeruationes, & pacta iuri communi conſonas & conſona.

34 Patronus in limine creationis beneficij poteſt ſtatuere numerum clericorum qui in eccleſia deſeruire habeant.

35 Quando aliquid dicatur fieri in limine.

36 Patronus poteſt apponere conditionem, vt nullus recipiatur in eccleſia vel monaſterio ſine eius conſilio.

37 Patronus vel conſtructor vel dotator non poteſt apponere conditiones vel reſeruationes in limine fundationis, conſtructionis, vel dotationis quæ diſponerent reſpectu ſpiritualium vel eſſent contra ius commune non ſolum in eccleſijs vel capellis, ſed etiã nec in hoſpitalibus vel oratorijs priuatis quæ conſtitui poſſunt ſine epiſcopi conſenſu, nume. 46.

38 Conditio

38 *Conditio vt ſi fructus eccleſia ſua vacauerint vos faciat, non valet, & quando valeat. nu. 54. & 63.*

40 *Conditio diſponens reſpectu ſpiritualium & contra ius commune & cum pœna vt redditus illa eccleſia deputati conuertantur in alios etiam prios vſus, non obſeruatur & nu. 45.*

41 *Legatum factum mulieri ſub conditione ne nubat, reijcitur conditio & conſequitur legatum.*

42 *Fauor libertatis præfertur fauori nuptiarum.*

43 *Legatum factum etiam virgini ſi non nupſerit, aliàs transferatur in eccleſiam vel hoſpitale ſi contingat eam nubere, legatum debetur eccleſia vel hoſpitale.*

44 *Regula, vnus fauor elidit alium, an & quando habeat locum.*

47 *Conditio per quam reſeruatur ſibi & ſuis hæredibus ius pa. valet & tenet.*

48 *Voluntas teſtatoris pro lege ſeruanda eſt.*

49 *Conditiones vel reſeruationes appoſita in limine fundationis, constructionis, vel dotationis diſponentes reſpectu ſpiritualiū & contra ius commune tenebunt cum conſenſu tamen ſeu auctoritate diœceſani, quæ erit conſenſus diœceſani pro confirmanda iſta conditione.*

50 *Practica, qualiter apponuntur conditiones diſponentes reſpectu ſpiritualium, vel contra ius commune.*

51 *Conditiones & reſeruationes circa ſpiritualitatem & cōtra ius commune ita demum poſſunt apponi ſi in limine fundationis apponantur. & nu. 90.*

52 *Si fuerit factum legatum eccleſia iam constructa cum conditione quòd acquiratur iuſpa. teſtatori & eius hæredibus cum conſenſu diœceſani, an & quando conditio iſta valeat.*

53 *Conditio, quòd eccleſia ſit alteri ſubiecta & quòd eligat ſibi abbatem de altera eccleſia, valet, ſi eſt appoſita in limine fundationis cum conſenſu epiſcopi.*

55 *Conditio appoſita in limine fundationis cum conſenſu epiſcopi, per quam minuantur iura epiſcopalia, valet.*

56 *Conditio vt medietas oblationum ſit patroni, & altera epiſcopi valet.*

57 *Conditio, vt fieret diuiſio bonorum monaſterij inter monaſterium & abbatem ad instantiam patroni cum conſenſu diœceſani, poteſt apponi.*

58 *Conditio ſeu pactum vt aliqua penſio, vel ſeruitium, vel aliquod grauamen debeatur patrono in eccleſia, tenebit, cum conſenſu tamen epiſcopi. & nu. 59. 61. 62.*

60 *Eccleſia fundata & constructa non poteſt imponi ſenſus, ſed ante ſic, cum auctoritate tamen diœceſani.*

64 *Conditio vt aliquid ſeruetur patrono ſuper māſo eccleſia etiam facta cum conſenſu epiſcopi, non tenet & nu. 98. Idem ſi fieret reſeruatio ſuper fundo ſuper quo fundata eſt eccleſia. & nu. 99. Idem ſi fieret reſeruatio ſuper loco in quo cadauera mortuorum ſepeliuntur. & nume. 101. Idem ſi fieret reſeruatio ſuper dote eccleſia. & num. 100.*

55 *Dos eccleſia ſpectat ad ius publicum.*

56 *Conditio vt aliqua penſio vel aliquod grauamen reſeruetur patrono, valet ſi grauamen eſt moderatum, ſecus ſi immoderatum. & num. 102.*

67 *Cōditio, vt aliquid ſeruetur patrono ī eccleſia, valet, niſi ex neceſſitate fieret illud ēt cum conſenſu epiſcopi, ſecus in faciente conſecrari, vel in epiſcopo conſecrante, quia iſti poſſunt facere ſibi reſeruationes etiam ꝙ ex neceſſitate dotent eccleſiam.*

68 *Conditio, vt in confirmandi prælatum non habeat ſpectare ad epiſcopum, valet cum conſenſu diœceſani.*

69 *Conditio vt inſtitutio eccleſia non pertineat ad epiſcopum, ſed ad inferiorem prælatum, valet de conſenſu epiſcopi.*

70 *Cōditio vt nulla requiratur inſtitutio ſuperioris ſed ſacerdos primo beneficiatus poſſet aliū ſacerdotē in vltimo vita ſpiritu eligere in eius ſucceſſorem in ipſo beneficio, valet, ſi eſt poſtea cum conſenſu ordinarij, & hoc ſi fieret præſentatio ſeu electio per aliquam perſonam eccleſiaſticam tanquam eccleſiaſticam.*

71 *Conditio, ꝙ patronus poſſit præſentare & iā præſentatos & inſtitutos mutare quoties ſibi videbitur, valet, & pōt amoueri etiā ſi ſteterit in poſſeſſione beneficij, & hoc procedit in quibuſcunque eccleſiis & beneficijs inferioribus tamen epiſcopatu.*

72 *Conditio mutādi epiſcopum electum & tanto magis conſecratum non valet.*

73 *Cōditio mutandi rectorē vel capellanū ad libitū patroni habet locū ſemel poſt præſentationē primam, & quō hoc intelligatur.*

74 *Conditiones appoſita contra ius commune in limine fundationis non tenent etiam ſi eſſent appoſita per perſonam eccleſiaſticam, niſi cum conſenſu epiſcopi.*

75 *Conditio, vt reſeruetur præſentatio patrono in eccleſia collegiata, valet cum conſenſu epiſcopi.*

76 *Conditio vt patronus eccleſiaſticus eligat cum clericis in eccleſia collegiata poſita in limine fundationis, valet cum conſenſu epiſcopi, idem ſi reſeruaſſet quòd poſſit præſentare moniales in monaſterijs monialium.*

77 *Conditio abbreuiandi vel dilatandi tēpus datū ad præſentandum appoſita in limine fundationis de conſenſu epiſcopi valet.*

78 *Conditio ordinandi eccleſiam circa miſſas dicendas vel circa eccleſiam ordinādam appoſita in limine fundationis &c. cum conſenſu epiſcopi valet.*

80 *Exceptio perſonarum non eſt in eccleſia Dei.*

81 *Epiſcopus negans præſtare conſenſum pro confirmandis conditionibus apponendis in limine fundationis alicuius eccleſia poteſt cogi per ſuperiorem, vel ipſe ſuperior debet conſentire.*

82 *Ratio quare epiſcopus vel ſuperior debeat præſtare conſenſum in conditione apponenda in limine fundationis alicuius eccleſia, contra ius commune.*

83 *Succeſſor non poteſt reuocare conſenſum epiſcopi præſtitum in conditione contra ius commune appoſita in limine fundationis alicuius eccleſia.*

85 *Facilius abdicatur a nobis ius quærendum quàm quæſitum.*

86 *De futuris contingentibus non eſt determinata veritas.*

87 *Conditiones appoſita in limine fundationis contra ius commune validantur ſolum epiſcopi conſenſu.*

88 *Conditio appoſita in limine fundationis per quam ſeruatur patrono iuſpa. non ſolum eccleſia per eum fundata, ſed etiam capellarum & altarium conſtruendarum vel conſtruendarum intus ipſam eccleſiam, an valeat.*

91 *Conditio contra ius commune appoſita in limine fundationis tenet etiam ſi conſenſus epiſcopi poſtea interuenerit.*

92 *Conditio contra ius commune appoſita in limine fundationis tenet ſi habitus fuerit conſenſus epiſcopi verus, ſecus ſi peteretur conſilium.*

93 *Conſenſus epiſcopi requiritur pro validanda conditione appoſita contra ius commune in limine fundationis epiſcopo viuo, eo autem mortuo requiritur conſenſus capituli, epiſcopo vero abſente requiritur conſenſus vicarij.*

94 *Conſenſus ordinarij debet requiri in appoſitione conditionis cōtra ius commune ſi poteſt haberi.*

95 *Cautela, quando epiſcopus non vult conſentire, vel ex neceſſitate eminente non poteſt eum requirere, vt proteſtetur de tali neceſſitate:*

96 *Conditiones contra ius cōe poſſunt apponi in limine fundationis, cum conſenſu epiſcopi ſi referantur ad perſonam capacem.*

97 *Regula, quæ ſibi ſunt privilegio, ſunt quæ ſibi ſunt præſcriptioni.*

103 *Conditio quòd fundus in quo eccleſia construitur ea funditus destructa reuertatur ad dantem fundum etiam appoſita in limine fundationis cum conſenſu etiam epiſcopi, non tenet.*

104 *Conditio, ꝙ dos eccleſia diruta reuertatur ad patronū appoſita etiā in limine fundationis de epiſcopi etiā conſenſu, non tenet.*

105 *Conditio, quòd in præſentatione facta per laicum patronū nulla requiratur ſuperioris inſtitutio etiam appoſita in limine fundationis, de epiſcopi conſenſu non tenet.*

106 *Conditio contra ius diuinum appoſita in limine fundationis, cum conſenſu etiam epiſcopi non tenet.*

107 *An & quando requiratur ꝙ patronus oſtendat conditiones cōtra ius cōmune appoſitas, fuiſſe appoſitas de conſenſu epiſcopi.*

108 *Qui conſenſus epiſcopi eſt requirendus pro conditionibus appoſitis eſt contra ius commune.*

109 *Quod dicitur in fundatione, constructione, & dotatione habere locum in datione noui fundi in readificatione & redotatione.*

QVæro nonò principaliter: quia ſupradicti ſunt modi per quos quis poteſt effici patronus eccleſiæ ante conſecrationem, & poſt (licèt ex fictione iuris cenſeatur ante) nunc merito quæritur an illi q fundant, construunt, vel dotant eccleſiam, capellam, altare, vel quid ſimile poſsint aliquid ſibi reſeruare pecuniæ vel ſeruitij vel aliquā ɔditionem apponere in dictis eccleſiis vel locis. ¶ Et primò vr dicendum patronum poſſe in limine fundationis, cōstructiōis, ſiue dotatiōis,

ſibi

ſibi aliquid reſeruare, vel quas velit cōditiones appone-
1 re:† nā quilibet ī traditione rei ſuæ pōt ponere legē quā
vult ēt cū tradit rē ecclæ. tex & q̄ ibi dicūt moder. in c.
2 verū de cōdi. appo. cū cōcor. † q̄libet. n. in re ſua ē opti-
mus moderator & arbiter. l. in re mandata. C. manda.
¶ Pro hoc in terminis adducit̄ qd voluit Pet. de Anch.
in cle. quia contingit. in 4. col. in 9. notabili de reli. domi.
quē ibi ſequit̄ Imo. in j. col. in verſi. vt aūt nota. vbi colli
gūt in fundatione hoſpitalis poſſe apponi pactū q clerico
cōferat̄: vt vult ibi tex. in verſi. vt aūt. ¶ Facit pro p̄-
dictis multū fauor pceſſus laicis volentib. fundare loca
pia. ex grā. n. concedit̄ eis, vt iuſp. acquirant. c. 3. hoc ti.
eodē mō debet eis eſſe conceſſum poſſe quaſcunq; p-
ditiones & reſeruationes apponere, vt magis inducant̄
3 ad eccleſias fundādas. ¶ † Vn̄ dicit Bal. in l. 2. C. de in ius
voc. fundātē eccleſiā poſſe apponere pactū, vt iuſp. non
tranſeat ad hæredē extraneum. allegat notata in c. pſi-
detandum. 16. q. 7. de huius dicti veritate dicemus j. in
2. part. huius primi libri. in 2. q. principali. in 2. artic. vbi
melius cadit. ¶ Facit etiam quod voluit Gay. in repet.
c. fina. de elect. lib. 6. in 22. col. poſſe patronū apponi p-
4 ditionem † q maſculi ſolùm ſuccedant in iurepa. vel il-
5 li de ſtirpe & non alij, vt ibi per eum ¶ † Qui ibidem di
cit patronum poſſe apponere conditione q bona per
eū in dotem data non alienentur ſine ipſius conſenſu.
6 ¶ † Dicit etiā ibi Gay. patronum poſſe ſibi reſeruare ha
bitationē in eccleſia. circa hoc eſt aduertendū, quia Fir
ma. in tract. de epō. in j. lib. in 2. par. circa mediū primę
q. dicit: nec habitationē in eccleſijs permiſſam eſſe. al-
legat Bal. in l. nemo C. de ſacr. eccl. vnde dicerem dictū
Gay. eſſe intelligendum patronum poſſe ſibi reſeruare
habitationem in eccleſia, ſed in domibus illius q̄ ſunt
prope eccleſiā. iuxta id quod dicit idē Firma. in d. tract.
in 4. libr. in j. parte. in 4. q. epm non poſſe habitare in ec-
cleſia, ſed bene in domibus illius prope illā exiſtētibus,
vt cōmuniter ſolent eſſe domus prope eccleſiam pro mini-
ſtris, vt eodem modo in illis p̄ronus reſeruare ſibi poſſit
7 habitationē. ¶ † Similiter de relictis pro dote videmus
non ſolui quartā canonicā Abb. in c. fi. verſic. vltimus
caſus. de teſta Pet. de Peru. in tract. de 4. cano. in c. 7. &
Bal. nouel. in tract. de dote. in j parte. in 2. col & hoc ex
fauore de quo ſ. ¶ Facit etiā pro iſta parte id quod vo-
luit Lau. & zezel. relati a Pet. de Anch. in d. cle. quia cō-
tingit. in 9. notabi. in 4. col. frequēter contingere aliquē
in vita vel in morte diſponere: vt quādiu vnus clericus
ſecularis de ſuo gn̄e reperiatur idone⁹ ponat̄ ibi q quo-
tidie pro defuncto miſſam celebret & curā pauperum
gerat. allegat c. ſignificatū. de præben. ſequit̄ domi. in c.
cum in eccleſia. de prēb. in 6. & do. Card. conſi. 11. quæ-
dam ſocietas. & do. Fely. in tract. qn̄ lite. apo. no. patro.
in 2. col. in verſi. corroborari. & do. Roc. in hoc. tract. ī
verbo honorificū. in 4. q. in pen. col. & in fin. 18. q. vnde
eodem modo dicendū p̄ronum in limine fundationis
& traditionis poſſe apponere quaſcunq; pditiones per
ſupraſcripta. ¶ Pro prædictis etiā facit, q licèt ſi capel-
la vel altare fundatur intus aliā eccleſiā rōne fundi pri-
ma eccleſia acquiret iuſpa. in illis. vt vult Abb. in c. 3. de
eccle. ædifi rōne ſoli, vt ēt diximus ſupra in præcedēti.
q. prin. in 6. arti. & præſentabit rector & non prim⁹ p̄ro-
nus matricis eccleſiæ, vt dicemus j. in 1. parte ſecundi
lib. in 2. q. princ. in 15. artic. tamen ſi patronus in funda-
tione matricis eccleſiæ reſeruauit ſibi iuſpa. in illa, & in
capellis & altaribus fundandis, erit ipſe p̄ronus rōne ſo
li, & nō rector ecclæ. vt dicemus in d. 15. artic. per pro-
pterea. el 2. hoc tit. tn̄ credo in hoc requiri conſenſum
8 ordinarij. vt j. dicemus. ¶ † Facit etiam quod dicūt dn̄i
de Ro. in tit. de teſta. deciſi. incip. & eſt ſciēdū ī antiquis,
q ſi aliquis teſtator ordinet in ſuo teſtō beneficiū ſacer-
dotale, & ſubdat volo: q talis 14. annorum, vel minor
habeat beneficium meum, etiā interim donec ſit ſacer
9 dos tenet & valet talis ordinatio. ¶ † Facit etiā quod di-
cit Hoſti. in c. eaq; de ſtatu regu. fundantē eccleſiam re-
gularem poſſe apponere pactum q clericus ſecularis
habeat vocē ī electiōe. Abb. refert & ſequit̄ dom. Fely.
in ſuo tract. qn̄ literæ apoſto. no. pa. in verſ. corroboro.
10 ¶ † Facit ēt quod dicit Barba. in conſil. ſuo 33. ſcripſit
pſalmiſta. in 4 col. ī 2 vol. valere diſpoſitionē teſtatoris
ordinantis, vt inſtituendus omni hebdomada celebret
tres miſſas. ¶ Refert has tres vltimas deciſio. do. Roch.
in hoc trac. in verbo p eo q de diœceſani cōſenſu ī 12.
q. poſt mediū ſecudæ col. qui licèt ſubdat debere intel-
ligi hęc dicta īteruenięte diœceſani pſenſu. tn̄ in ipſis di
ctis hoc nō apponit̄. & iō melior erit ſolutio infra dicē
da. ¶ Facit ēt quod voluit Io. de Ligna. in quodā ſuo cō
ſi. incip. in Chriſti nomine &c. viſo inſtr̄o inſtitutionis
11 † poſſe patronū adijcere in fundatione beneficij ēt taci
te non ſolū expreſſe q maſculi ſolū ſuccedāt in iure pa
tro. & faciunt notata in Spec. in tit. de locato. verſi. 66.
p Bal. in auth. ſi qua. in fi C. de ſacroſ. eccl. ſequit̄ do. Phi
lip. de Sarra. in hac rubr. in prin. quintæ char. ¶ Facit qd̄
voluit Phili. Dec. conſi. 121. in cauſa venerabilis funda-
torē poſſe apponere condōnem, q in beneficio per eū
fundato nullus puter nec inſtituat donec talis moriat̄.
ergo cōcludendū eſt patronū in limine traditionis poſ
ſe quaſcūq; pdōnes apponere p ſupradicta. ¶ Iſtis tn̄ nō
obſtantib. contraria pars eſt verior quę in veritate non
12 eſt oīno contraria, ſed diuerſa. † verum eſt. n in limine
traditionis quēlibet poſſe apponere pdōnem quā vult,
non tn̄ a iure iprobatā vel cōtra ius, nā vt voluit Card.
in d. cle. quia contingit. per illū tex. in 2. col. in 11. nota-
bili ſuper adminiſtratione hoſpitalū, vt cognoſcat̄ cui
ſpectet, inſpiciendū eſſe pactum ſi quod appoſitū fuit in
fundatione, & ſubdit p hoc dicere Lau. licitū eſſe cuili-
bet in limine traditionis apponere rei ſuæ legē quā vo
luerit non a iure improbatā, improbatā vero nō poſſe.
alleg. c. Eleutherius. 18. q. 2. & c. nullus. de ſer. nō ord. de
pactis. p totū. de teſta. c. requiſiſti. & ſic bene vera eſt pri-
ma opinio poſſe appont pdōnes in limine traditionis,
dūmodo non ſint contra ius cōe. ¶ Et ad hoc plura ad-
13 ducimus & primò † nam res eccleſiæ ſūt iuris publici
14 auth. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. cū vulg. † & pacto pri-
uatorum non tollitur ius publicū, c. ſi diligenti, de foro
cōpe. cū ſimi. ſed ſi condōnes contra ius cōe poſſent ap
poni ipſis eccleſiis eſſet venire contra ius publicū pacto
15 priuatorū: ergo non dicendum. ¶ † Secundo adducit̄,
nā diſpoſitio teſtatoris & ſimiliter fundatoris non pōt
tollere legē canonicam vel ciuilē c. requiſiſti. de teſta. l.
nemo pōt. ff. de leg. 1. cum ſimi. ſed ſi admitterentur re-
ſeruationes & condōnes contra ius cōe tolleret̄ illud:
ergo non dicendum. ¶ Et per hoc tertio loco adducit̄
16 quod voluit Bal. in l. 2. C. vt in poſ. leg. † non poſſe teſta-
torem legando clerico illum ſubijcere foro laicali vel
iudici non ſuo, quia eſſet contra ius diſponere, allegat
glo. quā dicit ſing. in d. l. nemo poteſt. refert & ſequitur
hoc dictum Barba. in c. clerici, in 14. col. in verſi. tu ad-
de de iudi. ¶ Quartò pro hoc adducit̄ quod voluit idē
Bald. in d. c. clerici. de iudi. quē ſimiliter ibi, refert & ſe-
quitur Barb. in 16. col. q ſi in teſtō legetur aliquid mo-
nacho, ita q Abbas eis non moueat controuerſiam ſi
tendit ad proprietatem monachi tale teſtm̄ valere, ſed
non eius formam, vnde proprietas non erit monachi,
quia aliàs eſſet contra ius cōe. ¶ Quintò adducit̄ quod
voluit Pet. de Anch. conſi. 129 in Chriſti noīe &c. ſuper
primo dubio prima facie. q ſi laic⁹ dimittat bona p alē-
dis pauperib. & adminiſtrationē eorū deleget cōpatri,
cū adiectiōe q eps vel alia perſona eccleſiaſtica nō poſ-
ſit quoquo mō ſe in eis intromittere, tn̄ illa bona erunt
17 ſub epō & eius tuitione ne dilapidētur, † quia teſtōr nō
potuit tollere legē dictātem oēs res pias eſſe ſub epiſco-
po, vt ibi late per eū in 3. col. in verſic. deſcēdo ad aliud
dubium ¶ Sextò adducitur quod voluit Inno. in c. quo
18 niam, circa med. ne prælа. vic. ſuas. † q non licet patro-
no laico donatori apponere condōnes ſpirituales, quia
eſſet contra ius cum de illis non poſſit diſponere c. 2. de
iudi. cum vulg. ¶ Septimò adducitur quod voluit Abb.
in c. cum in veteri. poſt prin. 4. col. in verſic. an iſte cuius
19 cōſenſus. de elect. † hominē non poſſe auferre poteſta-
tē liberam alicui a lege cōceſſam, & allega. tex. in l. tinū
& me-

& meniñ.ff.de admin. tuto.in prin. & c.tua.de teſta.ſed
ſi eſſet licitum p̄rono apponere conditiones contra ius
cōe forſan apponere ꝙ inſtitutio vel ordinatio non
pertineret ad ep̄m ſed ad alium, & ſic auferret poteſta
tem liberā alteri a lege conceſſam: ergo non debet va-
lere. ¶ Octauò adducit̄ id quod dixit Abb.in c.p̄terea.
20 el.j.in j.notabi.hoc tit.† intantū ius inſtituendi ꝑtinere
ad ep̄m, vt patronus non poſſit ſuper hoc aliter ſtatue-
re: quia nō pōt īmutare iuris diſpoſitionē: vt ibi per eū.
¶ Nono adducit̄ quod voluit Bart. in l.quotiens.§.ſi ff.
21 de admini.tuto. poſt Iacob. de Are.ibi, ꝙ ſi qs † fundat
eccleſiā hoc pacto ꝙ nō ſubſit alteri, nihilominus erit
ſub ep̄o: q̄a ꝯtra ius cōe. ¶ Decimò adducit̄ quod cō-
ſuluit Rom.conſi.177. ſicut ipſi notario.in pen.dubio.
non poſſe fundatorē monaſterij ordinare, vt nō ſubſit
eccl'æ Lateranen vt ibi ꝑ eū. ¶ Vndecimò adducit̄ tex.
in c.j.& in ca.2.incip.ſic quidā. & quaſi per totū 10.q.j.
22 † vbi habetur non valere pactū ꝙ eccl'a conſecret̄ cū
hoc vt ſit libera a lege diœceſana, vel ꝙ de ea ep̄s non
habeat diſponere.& gl.in d ſi quidā colligit cōtractum
23 tenere, ſed † pactū appoſitū in contractu contra nām
contractus non valere allegat in ſimili. c.j.de cōdi. ap-
po.& c.ſi quis laicus.16.q.j.& c. inſinuante. qui cleri. vel
24 vouen. ¶ † Duodecimò adducit̄ quod dixit Abb.in c.
requiſiſti.de teſta.in pe.col.in verſi ex quo infero teſta-
torē diſponentē eccleſiā fundandā poſt mortē ſuā non
poſſe ſtatuere, vt confirmatio ſeu ſubiectio ſpectet ad
aliū q̄ ad ep̄m: quia nō pōt immutare generalē conſti-
tionē canonū ſequitur do. Philip.de Sarra. in hac rubr.
in verſicu. ideo non poteſt. ¶ Decimotertiò adducitur
25 † id quod voluit idem Abb. in c. ſacroſancta.in fi.col.
26 de elec.† p̄ronū nō poſſe apponere ꝯditionē, & ſtatue-
re vt laicus in ea eligat: quia electio nō cadit in laicū, vt
ē ibi tex.& ſic eſſet ꝯtra ius cōe. ¶ Decimoquartò addu
citur quod dicit Gav.in repe.c.fi. de elect.lib.6 in prin.
27 2a.col.† p̄ronū poſſe apponere pacta & ꝯditiones lici-
ta & honeſta, licitas & honeſtas & ſic nō poſſe appone-
re ꝯditionē ꝙ p̄sbyter quotidie celebret. q̄a iſta ꝯditio
nō ē licita nec honeſta. voluit hoc ēt Abb.in c ſignifi-
catū.de p̄ben.& in c.cōſuluiſti.de celc.miſſ. dicētē pa-
tronū nō poſſe apponere ꝯditionē in bn̄ficio.vt inſtitu-
tus debeat omni die celebrare c. ſufficit. de ꝯſec.diſ.j.&
ſi talis cōditio apponit̄ debet accipere interpretationē
ſm formā d.c.ſignificatum.ſ.vt celebret q̄to frequētius
pōt ſalua honeſtate ſua, & debita deuotione. ſequitur
Philip.de Sarra in hac rubr in 4.char.in verſi.nec p̄ro-
nus pōt. ¶ Qui plus dicit, & hoc erit quintūdecimū, nec
p̄ronū poſſe ordinare vt in eccl'a p̄ronata dicantur tot
28 miſſæ.† & ſic apponere modū in celebrādo: cū hoc ſit
ſp̄ūale allegat do.ſuū.ſ.do.Iacob.de Zochis in c.cū dile-
ctis.de cōſuet.ꝑ illū tex. & optimè facere tex.ī d.c.ſigni
ficatū hoc idē tenet Abb.in d ca.ſignificatū ſequit̄ do.
Roc. in hoc trac.in verbo ꝓ eo cū diœceſani ꝯſenſu in
12.q.in fi.primæ & in prin.ſecūdæ col, vbi ponit hoc di
ctū & ꝓximè p̄cedēs.allegādo ēt Inn.in c 3.ne prę̄la.vi-
29 ces ſuas. ¶ † Decimoſextò facit quod dicit Firmianus
in tract.de ep̄o.in 4.lib in 2.par.in 46.q.ꝙ ēt ſi fundator
eccl'æ diſponeret ꝙ ad ep̄m non ſpectaret ius ordinan-
di eccleſiā ipſe habet illā ordinare, ex quo eccl'a cū doti
bus ſuis ad epiſcopi ordinationē ptineat, vt ibi per eū.
¶ Decimoſeptimò adducitur quod voluit Abb. in ca.
17.in notabilibus ꝙ ſi quis in vltima voluntate manda-
uit eccleſiā conſtrui, & diſpoſuit ꝙ inſtitutio ſpectaret
ad inferiorem ep̄o, non valet inſtitutio. ſequitur domi.
Roch.in hoc tract.in verbo pro eo ꝙ de diœceſani cō-
ſenſu poſt principium. 12.q. ¶ Decimooctauò adducit̄
rota, factum tale eſt. de teſta.in antiquis. volēs nō vale-
30 re diſpoſitionē fundantis capellā & diſponentis quod
epiſcopus ſe ea intromittere non debeat, aliàs habea-
tur pro non facta. ſequitur Fel. in c.cum venerabilis.in
12.col.in verſic.amplia 2.de excep.& do.Roch.in hoc
tract.in d.verbo pro eo ꝙ in 12. q.in 2.colū. quæ Rota
eſt nu.868. quæ ponit plures rōnes quæ poterunt ibi vi-
deri, & illi diſpoſitioni dat alium intellectum, vt illam
ad ius commune reducat. ¶ Decimononò adducitur
id quod voluit domi.Felin.in d.c.cum venerabilis.in fi.
decimæ & in prin. vndecimæ col. de exce.vbi ponēdo
regulam in verſ. eſt enim regulare ꝙ prouiſio eccleſia-
rum quę ſubſunt plebibus vel alijs eccleſijs inferioribus
ſpectat ad epiſcopum, vt dicit ibi Inn. & oēs per vnum
tex.& per c.omnes baſilicæ.16.q.7.ampliat illam regu-
lam procedere, etiam ſi fundator eccleſię ordinaret, ꝙ
inſtitutio ipſius non ſpectaret ad epiſcopum, ſed ad in-
31 feriorem, vt ibi latè per eum.† Vigeſimò adducitur ꝙ
priuata diſpoſitio alicuius non pōt facere locū religio-
ſum.c.nemo.de conſe.diſt.j.& c.de xenodochijs.de re-
ligio.domi.ſequitur do.Philip.de Sarra. in hac rubri.in
32 4.char. ¶ † Vigeſimoprimò adducitur fundatorem nō
poſſe apponere conditionem vt in eccleſia collegiata
electio ſpectet ad laicum Car.in cle.2.in fi.hoc tit. ¶ Vi-
geſimoſecundò adducitur patronū non poſſe appone-
re conditionē, vt beneficiū conferatur ſolū illis de ſua
conſanguinitate & de ſuo gn̄e. ita do.Philip. de Sarra.
in hac rubri.poſt prin. quintæ char. allegantē dn̄m ſuū,
id eſt Iaco.de Zochis.in c.cū dilectus. de ꝯſuet.in nota.
adducentē rōnem: q̄a iſta conditio videtur contra ius
cōe, cum in eccl'a Dei non debeat eſſe exceptio perſo-
narum c.nouit de iud.c.indecore. de inſt.c.cum vene-
rabilis.de præb.& ſi fuerit appoſita habebitur pro non
inſerta.per c.2.10.q.cū alijs ſ.allegatis.de qua conditio-
ne ī quia Phili.plus dicit in eadē char.non poſſe p̄ronū
ſeruare ſibi, ꝙ ſi extiterit aliquis presbyter de ſua pro-
genie inſtituatur illo amoto illo capellano interim in-
ſtituto, & ſic antequā vacet c.nulla.de conceſ.præbē.c.
conſultationib. hoc tit. ¶ Reperi poſtmodum Paul.de
Cita.formantem hunc articulum in hoc trac.in 3.par.
in 9 q.ſecundæ cāæ.qui indiſtinctè tenet ꝯditiones ꝯtra
ius non poſſe apponi conditiones verò honeſtæ & ſm
ius ſic allegat Bar.ī Auth.vt nulls fabr.ora.do.§.j.& lo-
quitur Paul.remiſſiuè, & nihil dicit, ſi in limine funda-
tionis vel poſt, & ſi cū ꝯſenſu ep̄i, vel ne, ſed pertranſit
aliqua allegādo indigeſta, & nullā in mā firmā doctri-
nā exhibēdo. ¶ Roc.in d.verbo ꝓ eo ꝙ in 12.q.in fi.ſe-
cūdæ & in princ.tertiæ col.dicit ꝙ ſi ꝯditiones ſunt ſm
ius cōe poterūt apponi abſolutè. & ita procedat quod
dicit do.Car.in cle.quia ꝯtingit.in prin.in 11 notabi.&
in 8.q.de reli domi.& Inn.in c.3.ne præla.vices ſuas.&
ſiſr pacta nō ꝯcernentia ſp̄ūalitatē & eccleſiā nō one-
roſam poſſe apponi tēpore fundationis ēt ſine ep̄i con-
ſenſu per d.regulā in traditionib.ff. de pact. cōditiones
verò vel pacta q̄ diſponerent reſpectu ſp̄ūalium, vel eſ-
ſent cōtra ius cōe nō poſſe apponi, niſi de ꝯſenſu ep̄i.ꝑ
c.ſignificatū de p̄bē & p̄dicta ſatis eē de mēte doctorū
& maximè Hoſt.& Io.And.in d.c.ſignificatū.& ſic ꝯ-
cordat do.Roch.opi.vt ſi ꝯditiones vel pacta nō diſpo
nāt circa ſp̄ūalitatem, nec ſint cōtra ius cōe poſſunt ap
poni abſolutè. & ita procedāt auctoritates in quib.nō
requiritur ꝯſenſus ep̄i, ſi verò cōditiones & pacta diſpo
nerent circa ſpiritualitatē, & ꝯtra ius cōe debere reij-
ci, & deciſiones loquētes de hmōi ſpiritualibus, & con
tra ius expreſsè vel tacite pręſupponunt cōſenſum epi-
ſcopi.& ita ſubaudire debet: quia aliàs non procederēt
ipſę deciſiones.& ita reſidet do.Roch.in hoc art.ſubdē
do quomodo debeat interponi iſte conſenſus ordina-
rij ¶ Quid dicemus nos in hoc tā vario copioſo ſubtili
diuerſitates habente, & diuerſas q̄ōnes continente arti
culo? tranſibimus ne ſicco pede, vt & alij? ſed licebit
nos longius exordiri, & totam hmōi materiā audacter
amplecti. ¶ Vn̄ pro clara intelligētia huius materiæ, ex
his oībus ſupradictis tres elice concluſiones. Prima ꝙ
fundator, ꝯſtructor, vel dotator in limine fundationis,
ꝯſtructionis, vel dotationis, & ſic traditionis poteſt ap-
ponere quaſcunq; cōditiones & reſeruationes iuri cōi
conſonas. ¶ Secunda erit concluſio, ꝙ fundator eccl'æ
vel beneficij in limine fundationis, conſtructionis, vel
dotationis, & ſic traditionis non poteſt facere reſerua-
tiones, nec conditiones, & pacta apponere q̄ diſponāt
de ſpiritualibus vel ſint cōtra ius cōmune. ¶ Tertia erit
concluſio,

cõcluſio ꝙ fundator in limine ſundationis, cõſtructio-
nis, vel dotationis, & ſic traditionis põt facere reſerua-
tiones, cõditiones, & pacta apponere ẽt ſi diſponerent.
circa ordinẽ ſpiritualium, & ẽt ſi eſſent cõtra ius com-
33 mune cũ conſenſu iñ & auctoritate diœceſani.¶ † Ca-
pio primã concluſionẽ quæ eſt fundatorẽ conſtructorẽ
vel dotatorem in limine fundationis, ꝯſtructionis, vel
dotationis poſſe apponere qualcunq; conditiones, re-
ſeruationes, & pacta iuri cõi conſonas, & cõſona hæc
cõcluſio ſatis eſt ꝓbata ſupra in principio huius articu
34 li. per iura & deciſiones ibi adducta & adductas.¶ † Et
ꝑdictis adde p̃onũ in limine creationis beneficij poſſe
ſtatuere numerũ clericorũ, qui in eccleſia deſeruire ha
beant. iuxta facultates illius, & quamuis dom. Roch. in
hoc tracta. in verbo pro eo ꝙ in 12. q. in 2. colũ. dixit re-
quiri in hoc cõſenſum epi. & ita ſe reſpondiſſe illis die-
bus cuidã illũ interroganti. Ego dico hãc diſpoſitionẽ
eſſe ſecundũ ius, vt in toto tit. in Auth. vt determinatus
ſit numerus cleri. coll. j. & in c. nemo & p ea quæ ibi no
tanẽ de conſe. diſt. j. & latè hoc diximus s̃. in 5. q. prin. in
21. artic. vbi tractauimus q̃ ſit dos ſufficiens monaſterij
eccſæ, capellæ, altaris, & ſimilium, & diſtinximus quali-
tates eccleſiarũ & numerum clericorum per patronũ
deputatũ ¶ Niſi diceres do. Roch. fuiſſe loquutũ de cõ-
ſenſum epi, de quo in c. nemo de ꝯſecr. diſt. j. qui debet
interuenire, cũ petiẽ licẽtia ordinarij pro ædificãda ec-
cſa. & ſi de illo conſenſu loquiẽ nõ eſt materiæ noſtræ,
quia de eo tractauimus s̃. in 2. q. princ. in 3. artic. nos. n.
loquimur de ꝯſenſu ordinarij validantis conditionem
contra ius cõe, vt infra diceẽ. & certe hic conſenſu nõ
requiritur in hoc caſu per ſupra dicta. de quibus ꝯſenſi-
bus & eorum diuerſitate latè diximus s̃. in hoc tract. in
6. q. prin. in j. art. in j. limi. in verſi. circa hãc limitationẽ
35 pro illius &c. ¶ † Et aduerte pro intelligentia huius &
ſequentium concluſionum. ꝙ ſi a diuerſis eccleſia fun-
datur: quia vnus fundat, alius cõſtruit, ſeu dotat, vel plu
res ꝯſtruunt, fundant, vel dotant, quæ oĩa fieri poſſunt.
vt concluſimus s̃. in 3. q principa. in primis quinq; arti.
quilibet in principio exercitio illius cauſæ imo antequã
incipiat. vt infra dicetur. dicitur in limine ad effectum.
ponendi conditiones. & eodẽ modo ſi eccleſiã iã con-
ſtructa ſuperueniret dotator diceretur in limine dota-
tionis. vt diximus in d. 6. q. princ. in j. artic. in verſi. circa
hanc limitationem. dũ declarauimus hunc tertiũ con-
ſenſum pro validandis conditionibus cõtra ius. de quo
principalis tex. eſt in c. cũ dilectus. de ꝯſue. vt ibi dixim⁹.
& ſic in hoc tenerẽ contra do. Roc. qui poſtmodũ trã-
ſit ad alia. dicit. n. eſſe aduertendũ, ꝙ illo caſu creſcenti
bus facultatibus eccſæ augeri deberet numerus cleri-
corum ſtatutus. & hoc decidere Ang per illũ text. in d.
Auth. vt determi. ſit numer⁹ cleri. & melius facere tex.
in c. cũ M. Ferrar. de conſti. & do. Felin. ibi in 3. nota. re-
ferre. & ſequi deciſionẽ Angel. & propterea diminutis
facultatibus. eadẽ rõne deberi minui numerus clerico-
rũ. de quo ſe remittit ad q. 14. dicti verbi. nos aũt de ꝑdi-
ctis (deo duce) dicemus in 3. lib. 6 q. prin. in 7. arti. vbi ꝑ-
36 dictorum erit locus. ¶ † Adducitur ẽt pro hac j. conclu
ſione quod dicit do. Card. ĩ c. vidua. in 3. q. de regula pa
tronũ poſſe apponere conditionẽ, vt nullus recipiatur
in eccleſia vel monaſterio abſq; illius conſilio. ſequitur
do. Phili. de Sarra. in hac rubr. in fi. 4. char. & plura poſ-
ſent adduci, & quotidie adducentur quæ ſub iſta ꝯclu-
ſione ꝯcluduntur, ſed qa ex dictis in principio eſt bene
fortificata, ideo omittimus. quã tenẽt oẽs ſupra allega-
ti doctores in locis ſupra allegatis. & expreſſe do. Roc.
in d. 12. q. verbi pro eo ꝙ. & do. Philipp. de Sarra. in hac
rubr. in 4. & 5. char. & do. Paul. in d. 3. part. in 9. q. ſecun-
37 dæ cãæ. ¶ † Capio ſecundam concluſionẽ ꝙ fundator,
conſtructor, vel dotator in limine fundationis, cõſtru-
ctionis, vel dotationis nõ põt facere reſeruationes, nec
conditiones & pacta apponere q̃ diſponerent reſpectu
ſpiritualium, vel eſſent contra ius cõe. iſta concluſio ꝓ-
batur per iura, rationes, & deciſiones ſupra adducta, &
38 adductas pro ſecunda parte † quibus adde p̃onũ non

poſſe fundatione ordinare, vt ſi fructus ſuæ eccleſię va-
cauerint ſuos facias. ſecundum gl. in verbo fundatione
in c. generali. de elect. in 6. voluit etiam Phili. de Sarra.
in hac rubr. in 5. char. qui etiam in fi quartæ char. & in
39 princ. quintæ dicit † patronum non potuiſſe ſibi reſer-
uare habitationem in eccleſia. allegat Abb. in c. j. de im
mun. eccleſia. quod dictum putarem verũ ſi reſeruaſſet
habitationem ſibi vere in eccleſia, ſi autem in domib.
eccleſię hoc facere poſſet, vt diximus ſupra in adductis
in j. parte. ¶ Et iſtam concluſionem tenent Inno Hoſt.
Io. And. Card. Abb. & omnes in locis & dictis s̃ allega.
Et do. Roch. ita concordando opiniones in d. 12. quęſt.
verbi pro eo ꝙ. & Philip. de Sarra. in hac rubr. in 4. & 5.
40 char. maximè cũ ſint iura aperta ĩ vtroq; iure. ¶ † Am-
plia iſtam concluſionem ſecundam procedere etiã ſi
fundator in fundatione vel teſtõ. & ſic in limine crea-
tionis beneficij mandaret ꝯditiones & pacta ſua diſpo-
nẽtia reſpectu ſpũaliũ, & contra ius ſeruari, aliàs in pœ-
nã ſtatueret ꝙ redditus illi eccleſiæ deputati cõuertan-
tur in alios ẽt pios vſus: nihilomin⁹ non obſeruabitur
conditio. & pœna erit pro non abiecta. ita in terminis
Rota. 7. aliàs. 868. de teſta. in antiquis. factum tale eſt te-
ſtator, vbi quidam legauerat oĩa bona ſua cuidã capel-
læ cum hoc ꝙ epiſcopus nõ haberet illã gubernare nec
in ea inſtituere, & ſi epiſcopus hoc tentaret ex nũc ꝓut
ex tunc, & econtra illa bona legabat pro anniuerſarijs
dicendis &c. & tamẽ ibi cõcludit reiecta illa pœna epi-
ſcopum inſtituere, & bona eẽ capellæ ¶ Mouetur ꝙ ſi-
cut principale præceptum non tenebat de iure, ita nec
acceſſoriũ, ſ. pœna valebat. allegat in argumentum. ff.
de reg. iur. l. cum principale quod enim nõ tenet de iu-
re nequit pœnę vinculo alligari. l. non dubiũ in fi. C. de
lega. ff. ad legem Falc. l. quod de bonis. § j. ¶ Et per hoc
vr̃ expreſſum ꝙ vbi alicui diſpoſitioni impoſſibili ſu-
biungitur pœnalis clauſula quantumcũq; poſſibilis ex
quo principalis nõ valet, nec pœnalis adiectio valebit.
argu. ff. de verb. obl. l. ſi homo mortuus. ¶ Pro hoc etiã
dicit bene facere cõcordia iuriũ tradita per Cyn. in l. fi-
na. C. de his q̃ pe. no. in 3. opi. in fi: vbi dr̃ relictũ ſub ꝯ-
ditione turpi vel aliàs de iure impoſſibili neceſſaria bñ
tenet, vt puta cũ relictum incipit a conditione turpi vel
impoſſibili negatiuæ concepta quæ eſt neceſſaria, vt ſi
cœlũ digito non tetigeris loco decẽ, vel ſi hominẽ non
occidis, vel ſi patrẽ ab hoſtibus non redemeris, ſed ſi re
lictũ non inciperet a præcedẽti turpi cõditione vel im-
poſſibili, tũc quantumcunq; ſequens additio eẽt neceſ-
ſaria & poſſibilis nõ valet: quia ſubijciẽ præcepto turpi
& impoſſibili, vt puta, præcipio vt cœlũ digito tangas,
vel occidas hoĩnẽ, & ſi hoc nõ feceris lego ad te decẽ,
certe nõ valet legatũ ſic nomine pœnæ relictum: quia
erat pręcepto impoſſibili vel turpi adiectũ. vt probatur.
Inſtitu de lega. §. fina. ff. de his quæ pœ. nomi. in teſta re-
linquun. l. j. C. de his quæ pen. not. l. j. vt ibi latè Rota ĩ 2.
col. in fi. vero ſubdit poſſe teneri contrariũ ꝙ pp̃ pœnã
appoſitam valeat diſpoſitio teſtatoris, licèt contra ius
cõmune: quia licèt prima diſpoſitio. tanquã contra ius
non teneat, tñ ex quo per ſecundã transfertur legatũ in
ęque fauorabilem & piam cauſam, ſ. in anniuerſaria di
cenda vt ibi, ſicut erat primum legatum capellaniæ, vr̃
ꝙ deberet tenere ſecunda diſpoſitio, ſicut habetur in
41 ſimili ex concordia iuriũ: † vbi legatur mulieri ſub cõ-
ditione, ne mulier nubat reijcitur ꝯditio, & ſpreta cõ-
ditione, legatũ conſequitur, & non in defectu cõditio-
nis in alium transfertur. l. cum tale. §. meuiæ. ff. de cõd.
& demonſt. ¶ Et idẽ etiam eſſet ſi transferretur in aliã
cauſam æque vel magis fauorabilem, ſicut eſſet nuptię:
nunquid tunc valebit translatio. dicit tex. ꝙ ſic. nec tũc
remittitur cõditio mulieri. ita eſt text. in l. Titio vſufru-
ctus in fi. ff. de cond. & demonſtr. per eundẽ modũ põt
induci ꝯtraria lex. ¶ Si relinquatur fideicõmiſſum ab
aliquo ſub conditione, ſi liberos nõ habuerit, ingrediẽ
monaſteriũ, certe conditio vr̃ deſerta, quia monaſteriũ
pro filio computatur, hoc eſt verũ, ſi illud fideicõmiſ-
ſum non eſſet relictũ in cauſam æque vel magis fauo-
rabilem,

rabilē.puta in redemptionē captiuorū:in alimētis pau-
perum,vel forſan alteri monaſterio relictum. quorum
cauſa eſt æque fauorabilis.vt eſt tex.notabilis in Auth.
de ſanctiſ.epiſco.§.ſed hoc pręſenti.in fi.verſi.ſi tamen.
¶ Tandē in fi.dicit ibi Rota primā opinionē videri ſibi
æquiorē & ſecuriorē &ē de iure veriorē,& de hoc nō eē
faciendam longam inſtantiam:quia pro ea videtur ca-
ſus in d.c.ſic quidam.10.q.j.& facere tex.in c.requiſiſti.
in verſi.ſecus.de teſta.& ad ſupra adducta in cōtrarium
aliter non reſpondet hæc ſunt quæ ibi latè ponit Rota
pro iſta amplia.ſequitur Rotam do.Ro.in hoc tracta.ī
verbo pro eo ꝙ in 12.q.in j.col.quam etiam refert & ſe
quitur do.Fel.alias auctoritates ad prædicta allegādo ī
d.c.cum venerabilis.in 11.col.de excep.ad quod vide-
tur etiam vnum bonum verbum Pet.de Anc in conſi-
lio ſuo.198.incip.ſubtiliter & ad plenum.quod etiam
refert & ſequitur domi.Feli.in loco præallegato in col.
13.in fi.quos refert Roc.vbi proximè.¶ Ego in caſu iſto
omnino tenerē primam opinionem per rationes Ro-
tæ & per deciſiones huiuſq.quæ ſatis militabunt ſi rñſa
dederimus ad adducta in cōtrariū per ipſam Rotam.
¶ Dic ergo nō obſtare cōtrariū de l.Titio vſufru.in fi.ff.
de condit.& demon.nā primò poteſt reſponderi illam
legem loqui quando pœna transfertur in caſum non
æque,neque minus fauorabilē,ſed magis fauorabilem,
vt vult ibi Bart. in ſuo ſummario dum ſummat d.l. ſeu
42 eius.§.ſerui.† fauor libertatis fauori nuptiarum prælfer
tur vnde d.tex.ſummat Pau.de Caſt. ꝯdō viduitatis nō
reijcit ſi in defectū eius legatum fuit in cām piā & fauo
rabilē translatū.& ſic ambo ipſi doct.vident intelligere
cām ſeu cōditionē viduitatis,& per conſequēs cām nu-
ptiarū non eſſe ita fauorabilē, ſicut cauſa libertatis. &
ideo cauſæ nuptiarū cauſa libertatis præponitur.¶ Hinc
dixit ibi Barto.poſt Guliel.ꝙ ſi alicui inducitur viduitas
vel apponitur conditio ꝙ nubat de conſenſu tertij,& ſi
ſecus fecerit ꝙ bona vadant ad aliquem pium locum,
iſto caſu non reijcitur conditio:quia cauſa ī quam trāſ-
fertur eſt priuilegiata. allegat quod dicitur in l.ſed ſi pu-
pillus.§.cōditio.ff.de inſtitut.quod an ſit verū ipſe non
43 ſirmat.¶ † Hinc etiam dixit ibi Pau.de Caſt. poſt eūdē
Gulie.de Cunio,ꝙ ſi legatū eſt factum eiā virgini ſi nō
nupſerit,alias transferat in eccleſiā vel hoſpitale, ſi con
tingat eā nubere nō habebit legatū,ſed eccleſia vel ho-
ſpitale.& dixit facere.Auth.de ſanctiſ epiſco.§.ſed hoc
præſenti.¶ Pro quibus facit quod per oēs dī in l.diu⁹.ff.
de in integrū reſtitu.& per Abb.& doct.ſuper gl.j.in c.
44 accedens.de crimi.fal.illam reg.† vnus fauor elidit aliū
habere locū qñ fauores ſunt æquales: quia tūc confun-
dunī,ſed qñ vnus fauor eſt fortior altero, fortior elidit
minus,fortē,vt ꝑ pdictos doct.vnde cum in caſu d.l.Ti-
tio vſufructus,ſit fauor nuptiarū,& libertatis, & maior
ſit fauor libertatis q̄ nuptiarum,vt vult ibi Bar.& facit l.
Arrianus ff.de actio.& oblig.ideo,quia ibi transferī pœ
na in caſum magis fauorabilē diſpoſitio habet locū nō
obſtante fauore nuptiarū.¶ Vñ deueniēdo ad caſū no-
ſtrū:qa maior in dicta deciſione Rotæ eſt fauor dotatio
nis capellæ q̄ anniuerſariorū pœna eſt reijcienda ac ſi
nullus eſſet fauor.nō obſtāte d.l.titio vſufru.& ꝙ ſit ma
ior fauor dotationis capellæ q̄ anniuerſariorū. patet ad
ſenſū & faciūt quæ diximus in principio huius articuli.
quanta permittunī,vt homines inducantur ad eccleſia-
rum fundationes & dotationes. diximus etiam ſupra ī
5.q.prin.in 4.art.per c.3.hoc ti.& quāta ſint priuilegia
dotis eccleſiæ,patet:qa quarta canonica pro ea nō ſolui
tur,& eſt maximū dubiū vtrū præſcribatur.vt ꝑ Bal.no
uel.in tract.de dote.in j.parte.in 2.col. anniuerſaria ve-
ro licet dicanī pia,tñ non ſunt tanti fauoris, vt conſtru-
ctio & dotatio eccleſiæ ſeu capellæ. & hoc modo pri-
mo ſoluitur contrarium d.l.titio vſufru. ¶ Et quia ex
iſta ſol.ſequeretur vnum quòd ſi bene eſſet appoſita cō
ditio,q̄ talis eſſet ꝑ quā transfererenī bona in uſum ma
gis piū teneret ꝯdō appoſita ēt cōtra ius cōe ideo do ſe
cundā ſol.¶ Negari.n.non poteſt ꝙ poſtquàm eccleſia
eſt fundata,conſtructa,& dotata ſtatim cōſtructio, fun
datio,vel dotatio, & ſic bona data in dotē ſunt effecta
ipſius eccleſiæ,& trāſlata in Chriſti dominium.nam ex
quo eccleſia a principio tenuit,certū eſt,ꝙ bona deſtina
ta ꝓ ipſa eccleſia trāſierūt in ipsā eccleſiā, & ſic in dñiū
Ieſu Chriſti ſeu vſus eccleſiæ,cuius efficiunī quo ad pro-
prietatem bona eccleſiaſtica,licèt quo ad uſum & ad-
miniſtrationē ſint futuri rectoris vel capellani ibi inſti-
tuendi.arg.eorum quæ notantur in ſimili per Innoc.in
glo.2.in c.cum ſuper.de cā poſſeſ.& propric.de bonis ec
cleſiaſticis.iuncto arg.l.cū pater.§.fundo.ff.de furtis.& ſi
eps ibi inſtituit legitime & canonice,bona illa ad inſti-
tutum pertinent nomine capellaniæ ſeu eccleſiæ qui il-
lis frui pōt.& ea adminiſtrare quaſi facta ſint ſancta ſan
ctorū,idcirco impoſſe ē quodāmodo ꝙ pp aliquā diſpo
ſitionē teſtatoris.fundatoris, vel dotantis talia eſſe defi
nant.& in alios vſus tranſire etiam pios in præiudiciū il
lius eccleſiæ vel capellæ:quia diſpoſitio teſtatoris ſeu do
tantis colla fuit in tps quo res deſtitit eſſe ſua,& ſuorum
hæredum.bonum argumentum ad hoc in l.ſtichus ſer
uus.de manumiſ.teſtamen.& ꝙ dominiū rerū eccleſię
ſit apud Chrm plene ꝑ do.Fel.in c.conſtituturus.in 9.col.ī
verſi.dominium de reſcrip.vñ cū bona ipſa ſint effecta
ecclæ,& translatio ipſarum facta ad pœnam ſit collata
in tempus in quo non ſunt ſua,talis pœna etiam colla-
ta in ſimilem,vel magis priuilegiatam & fauorabilem
cauſam,& iſtā rationē licèt ad alium effectum ponit di
cta rota ī 2.col.in verſi. præſertim autem non videtur.
¶ Cōfirmātur iſta,ꝙ ſi pœnæ appoſitio non ſeruata con
ditione quod bona transferantur in ſimilem vel maio
rem cauſam piam haberet locum, ſemper fundatores
eccleſiarum & earum dotatores haberent modum ad
ſui libitum ponendi conditiones cōtra omne ius in prę
iudicium prælatorum apponendo pœnas trāſlationis
bonorum,non dico in æqualem cauſam piam, ſed in
maiorem,& ſic prælati fraudarentur iuribus eorum eis
inuitis,& non requiſitis,imò nec aliqualiter reputatis.
& ſi hoc ꝓcederet.fruſtra eſſet diſpoſitio iurium infra ī
ſequenti concluſione allegandorū,in quibus diſponitur
pro ualiditate hmōi conditionum & pactorū ꝯtra ius
requiri ordinarij conſenſus, ideo non eſt dicendum ꝙ
tanta fraus iuri fiat per pœnæ appoſitionem.¶ Facit et
pro hoc,nam ex talibus teſtamētorū fundantiū,ꝯſtruē
tium, ſeu dotantiū diſpoſitionibus ſequereī magnus iu-
ris canonici & ciuilis epiſcoporum & aliorū ꝑlatorū ꝯ-
tēptus, qd nequaquā tollerandū ē,maximè cū poſſit in-
duci poſt modū in rōnē & in ius.ff.de lega.ſecundo.l.
cordialis §.fina.talia.n.quātūcūque de ſe bona videanī,
cū tñ deducanī in cōtemptū alterius non ſunt tolleran
da l.apud labeonē.§.generaliter.ff.de iniur.iunctis no-
tatis per Cy.in l.ſi nō conuitij.C.de iniurijs.7.q.j.in fi.ſi
ergo relictum in anniuerſarium uel aliā piā cām de ſe
ſit bonū,tñ qa factum eſt pœnaliter & in iniuriam alte-
rius contra ius non debet ualere,ſed potius reijci & pri-
mæ diſpoſitioni ſtari.& iſtā ꝯſiderationem ponit ēt Ro
ta pdicta in 2.col.in verſic.item ex talibus.& per iſta cō
45 cludiī ſupra formata ampliatio † conditionē appoſitā
in fundatione,cōſtructione,ſeu dotatione eccleſiæ, uel
capellæ contra ius non valere ēt ſi apponereī pœna ꝙ
ſi cōditio non ſeruareī bona illa transferanī in alios uſus
46 ēt pios eiuſdē vel maioris fauoris.¶ † Amplia ſecundò
iſtam ſecundam concluſionē intantū procedere vt nō
ſolum conditiones & reſeruationes appoſitæ per fun-
datores in limine acquiſitionis iuriſpatro.non habeant
locum in eccleſijs vel capellis,ſed nec etiam in hoſpita
lib⁹ & oratorijs priuatis quæ ꝯſtitui poſſunt ſine epiſco-
pi conſenſu.cap.unicuique de conſe.diſtinct.j.cap.inter
dilectos.& ibi notatur de dona.nam ſi in limine funda
tionis fundator diſponit vel ordinat ꝙ nullo modo de
illo loco epiſcopus ſe intromittat,nihilominus epiſco-
pus poterit videre & inquirere, an omnia ſm defuncti
conſtructoris voluntatem facta ſint.ita decidit Abb.
in d.cap. inter dilectos.in fi.allegat.§.ſi quis ædificatio-
nem.cum ſequen.Authen.de eccle.titu.ponit etiam
Fed.de Senis in conſi.11.incip.quæſtio talis eſt.in j.col.

& Bal. in conſi. 155. incip. ordinatio teſtamēti. in 4 vol. ſequitur d. Roc. in hoc tracta. in verbo pro eo ꝙ de dioe
47 ceſani conſenſu. in fi. 12. q. ¶ † Limita modo primo dictā ſecundā cōcluſionē procedere in alijs cōditionibus cōtra ius per fundatorē in limine fundationis appoſitis, quā quando quid legatur alicui eccleſiæ illa conditione adiecta legato ꝙ ſibi & hæredibus ſuis acquiratur iuſpa. in eo, quia quāuis iſta conditio videatur contra ius: quia iuſpa. dicitur de gratia non de iure cap 3. hoc tit. de iure enim laici incapaces eſſent iſto iure. c. 2. de iudi. c. ſacroſancta. c. meſſana. de elec. tñ iſta conditio tenebit: quia ex quo incluſa in corpore iuris, hæc gratia, dicetur ſm ius, & non contra ius, & ideo non requireretur tñ hoc alter dioeceſani conſenſus niſi ille qui requiritur in creatione beneficij. de quo in c. nemo. de conſe. diſt. j. & ille qui requiritur in acquiſitione iuriſpatro. de quo in c. nobis. hoc titu. & non qui requiritur pro ualidatione conditionis contra ius. de quo in c. cum dilectus. de conſue. de quibus diuerſis conſenſibus diximus ſupra in 6. q. princip. in j. articul. in verſic. circa hanc diffinitionem. ¶ Et hoc procedit quam maxime: quia cum ſumus in eccleſia cōſtruenda, ex quo adiicit cōditionem ut acquirat iuſpatr. non poſſumus dicere legantem benefactorē ſed vere conſtruentem vel dotātē: ex quo ex dicto legato potuit eccleſia conſtrui vel dotari cū alijs cōſtruentibus vel dotantibus, cū in prædictis exhibendis plures poſſint cōcurrere & oēs effici pron̄i, vt latè ē dictu ſupra in 3. q. prin. in 5. primis art. & ideo eſt dicendū talem cōcluſionē tenere, & illum eſſe patronū cum alijs iuxta conditionē ipſi legato appoſitam & iſte caſus accidere poterit: pone ꝙ aliqui habuerint tractatū de eccleſia ædificāda in tali loco ſub tali vocabulo, & ille tractatus peruenit ad aures teſtatoris, & ideo teſtator ipſe legauit cētu dictæ eccleſiæ ædificandæ cōditione adiecta vt efficiatꝰ pronus. nam iſto caſu ſi alij qui volūt illā ædificare voluerint acceptare legatū dioeceſani interueniēte cōſenſu, opus erit ēt illum acceptare ī cōpatronū, alias ꝯditione nō obſeruata non deberetur legatū, cū iſta cōditio licèt videatur ex gratia, eſt tñ de iure, vt ꝓxime diximus, & ſic concluditur in prima præcedēti ꝯcluſione, & ſic ſeruāda eſt, nec fuit neceſſe teſtatorē dicere legatu feciſſe pro dote vel cōſtructione: quia ſufficit expreſſiſſe ex illo legato velle effici patronū: quia ex hoc intelligiꝰ voluiſſe legatū cōuerti pro fundo pro cōſtructione vel dote vel ad oīa illa tria per quæ quis pōt effici patronus eccleſiæ. vt in gl c. piæ mētis. 16. q. 7. & hic caſus eſt clarus. Quid aūt ſi cū adiectione talis cōditionis ꝙ acquirat iuſpa. eccleſiæ iā conſtructæ dicetur infra in ſequē. cōcluſione. ¶ Limita ſecūdo dictā concluſionē ſecūdā procedere qñ per teſtatorem, fundatorē, cōſtruentē, vel dotantē in limine prædictorū apponerētur aliæ conditiones cōtra ius, vt ſupra. ſed ſi per aliquē fundātē eccleſiā altare vel beneficiū, maxime in ultimo vitæ ſpiritu in illo beneficio in quo iuſpa. acquiſiuit ex dotatione ꝑdicta in ipſa diſpoſitione poterit eligere primū presbyterū ꝑſentandū. ita in terminis cōſuluit do. Card. in cōſi 82. caſus ſuper quo iuris cōſiliū in ſecūdo dubio motus, qa a dictus teſtator potuit declarare voluntatē ſuā volendi eligere & præſentare talē præsbyterū cū pro dicta vice eius volūtas ſit ſeruanda. nō. n. aliqd
48 reſiſtit ꝑꝑ qđ de iure id fieri nō debeat: † volūtas. n. teſtatoris pro lege ſeruāda eſt c. vlti. de teſta. & quod ibi notaꝰ ¶ Nec obſtat ſi diceretur hoc eſſe cōtra ius: quia iuriſpa. exercitiū nō incipit ꝯpetere antequā eccleſia ſit deducta in eſſe de quo latè diximus ſupra in 4. q. prin. i 9. art. quia hic teſtator nō præſentauit añ eccleſiā fundatam, ſed elegit ꝑſentandū, imò & ꝑſentare potuit dando dotē, vt diximus ī dicto 9. articulo, & præſentatio talis nō eſt actus habēs in ſe aliquid ſpiritualitatis, quia ſpiritualitas cōſiſtit in inſtitutione c. ex frequētibus. de inſti. reg. prima. de reg. iur. in 6. cū ēt poſſit præſentare laicus: vt ꝑ totū hūc ti. imò dicerē plus fundatorē poſſe mandare plures præſentandus ſucceſſiue. cap. cū aut. & cap. paſtoralis. hoc ti. & etiam ſimul patronus præſentare poteſt plures. clemen. plures hoc ti. & ibi Card. cū quo tranſeo per dicta ſupra in prima parte huius art. quia hæc eſt cōditio licita quæ etiam ſine cōſenſu epiſcopi apponi pōt, vt ibi diximus. & iſta eſt veritas quæ quotidie obſeruatur ī facto præſertim ī hac patria & dioeceſ. Tranē. & ꝓuinciæ.
49 ¶ † Cōdeſcēdo ad tertiā cōclu. q̄ eſt ꝙ patronus in limine fundatiōis, cōſtructionis, vel dotationis, & ſic traditionis pōt facere reſeruationes, ꝯditiones, & pacta apponere ēt ſi diſponerēt circa ordinē ſpiritualiū, & ēt ſi eſſent cōtra ius cōe cū conſenſu tñ ſeu auctoritate dioeceſani, & cōditiones tenebūt & erūt obſeruādæ. ¶ Iſta cōcluſio probatur primò per tex. ſolēnē ī materia ī c. cū dilectus. iūcta gl. ibi ī verbo cōſtitutū: ī fi. de cōſue. vbi probatur has cōditiōes apponi poſſē p epm ad p̄roni petitionē, & ſic de volūtate p̄ron̄i cū cōſenſu epi. inde diciꝰ ibi per d gl. in ipſa fundatione poſſē epm cū capitulo cōſtruere de volūtate p̄ron̄i, vt illa eccleſia ſit alteri ſubiecta, & ꝙ clerici inſtituēdi ſemꝑ eligerēt ſibi prælatū de maiori eccleſia ſubdit poſtea, & qđ dicꝰ ſupra epm nō poſſe facere, vt vna eccleſia eligat ſibi ꝑlatū de alia, hoc intelligiꝰ qñ eccleſiæ ſunt iam inſtitutæ & dotatæ & ad inuicē diſtinctæ & ſeparatæ: qa illud eēt ꝯtra ius cōe. allegat. c. ad hæc. de excel. præla. quaſi velit ipſa gl. ꝙ quāuis hoc ſit cōtra ius cōe. p d. c. ad hæc. tñ añ eccleſiæ inſtitutionē & dotationē bene fieri poſſet a p̄rono cū epō. ſequitur Io. And. But. Bal in verſi. nota ꝙ in fundatione. ī pē. col. & Abb. in 5. no. ¶ Ad idem ſecundo loco adducitur tex in c. eleutherius 18. q. 2. poſt prin. ibi inter epm Cardellū & tuā matrē &c. & ibi ante fi. quia tēpore quo dedicatū eſt ipſum monaſteriū cōditiones ſuperius poſitę ſeruari cōuenerit. ¶ Tertio adducitur tex. in c. præterea. el. 2. hoc tit. ibi *a locorum epiſcopis inſtitutis &c.* ¶ Quartò adduciꝰ tex. in c. nobis. ibi *niſi alter de ſua iuriſdictione obtineat* iūcta gl hic ibi exponēte de cōditionibus appoſitis in limine fundationis. hoc n. ¶ Quintò adduciꝰ tex. in c. generali. in verſ. qui aūt iūcta gl in verbo fundatione. de elec li 6. ¶ Facit ſexto tex. iūcto primo notabili Abb. in c. ſignificatū. de ꝑbē. ¶ Et iſtā opinionē tenet egregie Inno. ī c. ī lateranēſi. añ fi. de ꝑben. & do Card. in cōſi. 11. q̄dā ſocietas. Cal. ī ꝯſi. vlt. hoc ti. d. Fel. ī trac. qñ literæ apoſtolicæ noce. patro. ī 2. col. in verſi. corroborari. & in c. cū acceſſiſſent. ī 8. col ī verſi. primo, dūmodo. de cōſtir. & ī c. ſignificauit. poſt Abb. de teſti. in 10. col. in fi. ſecūdi notabilis. char. 76. & in c. cū venerabilis ī pri. 11. col. in 2. amplia. de excep. & in c. cū inter. in 2. col. de re iudi. & Barba. ī cōſi. 33. ſcripſit pſalmiſta. ante fi. 5. col. dū alleg. d. c. cū dilectus. de cōſuet. ī 2. volu. & latius ī cōſi. 23. ſcripſit propheta. in 13. col. in j. vol. & do. Phil. de Sarra ī hac rubrica in quarta & quinta char. & videtur ſentire, licèt nihil diffiniat Pau de Cita. in hoc tract. in 3. par. ī 9. quæ. ſecundæ cauſæ & dom. Roc. ſimiliter ī hoc tract. ī uerbo pro eo ꝙ de dioeceſani cōſenſu. in 12. & 13. quæſt. & ſic quamuis conditiones appoſitæ ſint cōtra ius cōmune vel diſponētes reſpectu ſpiritualiū, tamen epi cōſenſus facit ꝙ valeant & obſeruari debeant, vt eſt late videre in locis ſupra allegatis. & infra allegandis. ¶ Declara primò hāc cōcluſionē vt nō requiratur cōſenſus, qui requiritur pro ædificādis eccleſijs dioeceſani. de quo in c. nemo. de cōſe. diſt. j. nec ille conſenſus dioeceſani q̄ requiritur pro acquiſitione iuriſpa. de quo in cap. nobis hoc ti. ſed pro validitate reſeruationis, conditionis, vel pacti cōtra ius requiritur cōſenſus dioeceſani. de quo in c. dilectus. de cōſue. qui cōualidat prædicta, licèt ſint ꝯtra ius cōe. vt diximus in hoc arti in prima cōcluſionē ſupra per ea quæ latè diximus ſupra in 6. q. prin. in j. art. in prima illius limitatione in verſi. ſed circa hanc limitatio
50 nē. ¶ † Declara ſecundò hanc cōcluſionē vt ponatur in practica ſm quod facit do. Phil. de Sarra. in hac rub. in 4. char. in verſi. aduerte tamen ad modū. & in verſi. q̄ dicit vera dūmodo. & in 5. char. in verſi. & dum ſupra dixi p̄ronū. qui dicit eſſe aduertendū ad modū & practicam obſeruandam in inſtitutione beneficiorū q̄ diſponunt quotidiæ aliquid in teſtamento, vel inter viuos. vt in illis ponant patroni ordinationes, diſpoſitiones, reſeruationes,

ſeruationes,ↄditiones & pacta,vt eis videbitur in limi-
ne ipſius fundationis vt ſibi videbitur, & talẽ ſuã ordi-
nationẽ ſeu diſpoſitionẽ debet porrigere epo, ponẽdo
illa onera, & modos de iã porrectis qui ſibi videbũtur
legitimi de iure ſuũ ↄſenſum & auctoritatẽ interponẽ-
do,vt dicit notabiliter voluiſſe Abb.in c.ſignificatum.
¶ Tu aduerte do.Phi.velle epm debere ↄſẽtire ↄditiõi-
bus q̃ videnť legitimę de iure, & circa illas nõ requiriť
epi ↄſenſus,vt diximꝰ ſ.in j.ↄcluſio. nec Abb.ita loquiť
in d.ca.ſignificatũ.loquitur.n.ibi in ↄditione difficili &
non honeſta obſeruari, & diſponẽs circa ſpiritualia.&
ſic requirebatur ↄſenſus epi qui impoſſibilitatẽ & inho
neſtatẽ reduxit ad poſſibile & honeſtũ. & ſic hæc pra-
ctica obſeruabitur.& eps conſentiet etiã in reſeruatio-
nibus pactis & ↄditionibus ↄtra ius cõe, verũ ſi fuerint
ĩpoſſibilia vel inhoneſta,eps reducet ea ad actũ poſſibi-
lẽ & honeſtũ. ¶ Et ſequẽdo practicã pronus dictas ↄdi-
tiones apponens debet ſupplicare epo vt eas ſtatuat.qđ
eps facere põt ſm Abb. in c.nobis. hoc tit.& in c.cũ di-
lectus.in 5.nota.de conſue.vbi dicit eſſe tex.de hoc quẽ
neſcit alibi ita bonũ. ſequitur Phil.in hac rub.in 4.char.
in verſi.ſed ſi pronus.Qui in 5.char.in verſi.& dũ ſupra
dixi.volens melius explanare ſupradicta,dixit pronum
poſſe aliquã ↄditionẽ apponere.ſ.in principio vel incõ-
tinenti & nõ ex interuallo. alleg.c.eleutherius.18.q.2.
notatur 16.q.2.in c.ſane.in gl. ſi q̃ras.& in d.c.cũ dilectꝰ.
& in repertorio dñi Millij in litera p. in verbo pronus
in fundatione &c.¶ Reperi poſtmodũ do. Roch.ĩ hoc
tract.in verbo p eo ꝙ de diœceſani ↄſenſu. in 12.q.in 3.
col.pulchrè ponere hãc declarationẽ.& dicit eẽ aduer
tẽdũ diligenter, nã licèt dictũ ſit pronũ poſſe diſponere
circa ſpiritualia,& ẽt ↄtra ius cũ ↄſenſu epi:tñ tex.in d.
c.cũ dilectus.& docto.ibi.& in d.c.ſignificatũ.& in d.c.
eleutherius.aliter loquuntur: qa pſupponunt actũ fun-
dari debere in perſona epi de ↄſenſu proni, & inſtã.pa-
trono. & hoc mõ credit intelligendã hanc ↄcluſionẽ.
¶ Et ſubdit ꝙ ſi forte aliquis opponat de verbis diffini-
tionis iuriſpa de quibus per doc.in hac rub. ibi de diœ-
ceſani conſenſu credit poſſe dici illud procedere in ca-
ſibus comprehenſis ĩ dicta diffinitione & ſimilibus: qa
illi actus,videlicet fundare,cõſtruere, vel dotare eccle-
ſiã ſeu capellã nõ poſſunt cõueniẽter fundari in pſonã
epi,vt de ſe patet.non n.eſſet cõueniẽs dicere epm fun-
dare,cõſtruere, uel dotare eccleſiã ad petitionẽ proni,
ſed bene epm ponere has cõditiones ẽt circa ſpirituali-
tatẽ vel ↄtra ius ad ſupplicationẽ vel petitionẽ proni,&
ſubdit fore ↄſiderãdũ an vera ſit iſta doctrina: qa nõ re
peri hãc difficultatẽ tactã.¶ Ego cũ viderim hãc doctri
nã ſeu ↄſiderationẽ do.Roc.nimiũ gauiſus fui:qa ex ea
apparet aliũ eſſe ↄſenſum epi de quo in c.nemo.q pſta-
tur ad ædificãdũ.& aliũ eẽ ↄſenſũ epi de quo in c.nobis.
hoc tit.q pſtať ad faciẽdũ quẽ pronũ,q̃ ↄſenſum ordina
rij validãtẽ ↄdõnes petitas p fundatores inualidas & cõ
tra ius ſm c.cũ dilectus.de ↄſue.vt dixi in pxima pcedẽ
ti declaratiõe.& latiùs ſupra in 6.q prin.in j.art. in verſ.
ſed circa hãc limitationẽ quã ↄſiderationẽ do. Roch.
dico veriſſimã.¶ Et ex ea infero ad aliud, ꝙ ſi ↄſenſus q
pſtať p acquiſitione iuriſpa.diciť cã efficiens iuriſpa. qa
fecit pronũ capacẽ illius qđ eſt annexũ ſpũalitati.c. quã
ro.de iudi.& pulchre diximus ſupra in 2 q.prin ĩ 5. art.
dũ tractauimus q̃ ſit rõ ꝙ in acquiſitione iuriſpa.requi-
ratť ↄſenſus ordinarij,& inter reliquas rõnes ẽ iſta: qa ẽ
cã efficiens ipſius & nihilominus proni fundãt,ↄſtruũt,
vel dotãt.ex qbꝰ iuſpa.oriť & ſolũ eps ↄſentit.quãto ma
gis iſte ↄſenſus.c. cũ dilectus. de cõſue. de quo nunc lo-
quimur diceť cã efficiens harũ reſeruationũ & cõditio
nũ cõtra ius in bñficio appoſitarũ,cũ eps ipſe eas appo-
nat ad ſupplicationẽ fundatoris.¶ Infero & ad aliud ex
iſta cõſideratione & doctrina do Roc. magis cõproba
ri practica data p do.Phili.de Sarra. vt fundator ſuppli-
cet epo quatenꝰ digneť ipſas reſeruationes & cõdõnes
tẽdẽtes ad ſpũalitatẽ vel cõtra ius cõmune apponere,
& obſeruari mãdare &c. ¶ Et ſi aliquis diceret ſi hmõi
cõditiones ſint cõtra ius cõe ſup quo nemo ẽ,niſi ſolus
papa.c.ppoſuiſti.de ↄceſ pbẽ. quõ poterit eps illa pmit-
tere & apponere iure cõi phibẽte? poterit reſponderi.
nã ea rõ q inducit iuriſlatorẽ ad ſubſtinẽdũ pronos in
iurepatronatu.l.vt eccleſiæ ædificenť.c. 3. hoc tit. eadẽ
met rõ induxit iuriſlatorẽ vt pmitteret epm poſſe ap-
ponere hmõi reſeruationes, & ↄdõnes ẽt ↄtra ius cõe
ad ſupplicationem pronorũ, vt multo facilius inducan
tur ad dictas eccſas fundãdas.p d.c.cũ dilectus. de ↄſue-
tu.& c.eleutherius.18.q.2.nota iſta dicta in hac declara-
51 tione qa omnino noua.¶ † Declara tertiò hanc cõclu
ſionẽ & hmõi reſeruationes cõditiones & pacta circa
ſpiritualitatẽ, & cõtra ius cõe,ita demum poſſe apponi
ſi in limine fundationis apponanť, nõ aũt poſt eccſam
fundatã conſtructã & dotatam. ita voluit Philippus de
Sarra.vt ſupra retulimus in pcedenti declara in hac ru
brica in quinta char.in verſi. & dũ ſupra dixi pronum
allegando quæ ſupra retulimus. & ultra addit Abb.
in c.ſacroſanctæ.de elec.& Io. And.in d.c.generali. ſu-
per glo.in verbo fundatione.in nouel.de elec.lib.6. di-
centẽ licèt pronus apponere poſſit aliquã conditionẽ
tpe donationis dotis,non tñ tpe traditionis dotis, & ſic
poſtea facti.hoc idem voluit Abb.in c.cũ dilectus.de cõ
ſuetu.vbi dicit poſt fundationẽ non valere diſpoſitionẽ
ẽt cum conſenſu epi factã, ꝙ ad inferiorẽ ſpectaret ius
inſtituendi:quia iſto modo epiſcopus videretur aliena-
re illud ius.hoc idẽ voluit Bal.in l.vnica.§.accedit. in fi.
C de rei vxo.actio. concludens cũ qui nõ apponit talia
pacta in initio in cõuentione,nõ poſſe poſtea illa appo-
nere ex poſt,& ſic in traditione refert & ſequiť do.Phi
li.in ſuo tract.qñ literæ apoſtolicæ noce.patro.in 2. col.
in fi.Et hoc idẽ videť tenere Abb.in c.præterea.hoc tit.
vbi dicit reſeruationẽ alicuius tẽporalitatis factã p pro-
nũ in eccleſia patronata: ita demũ valere ſi tpe funda-
tionis cũ ↄſenſu epi facta ſit, ergo ſi poſtea ẽt cũ dicto
conſenſu non teneret. Idẽ cõcludit do. Card.in clemẽ.
quia contingit.in verſi.vt aũt in 4.nota.de relig.do. per
d.c.cum dilectus.& ibi nota. & idẽ firmat in eadẽ cle. ĩ
11 nota.¶ Do Roc. in hoc tract. in verbo p eo quod in
13.q.dicit fore diſtinguendũ, ꝙ ſi nouæ cõditiones vel
noua pacta ſint præiudicialia & oneroſa eccleſiæ pro-
natæ non pñt apponi poſt fundationẽ ẽt de cõſenſu epi
ſcopi.gl.quã dicit meliorẽ de iure ſm Imo.ibi in d.c.cũ
dilectus.in verbo cõſtitutũ. de cõſuetu. & ibi do. Abb.
vt ſupra eſt relatus.Et ita ẽt cõcludit do.Feli.in c. ſigni-
ficauit.in 2.nota.de teſti.ſi aũt ſint vtilia eccleſiæ vel nõ
piudicialia, & tunc poterit apponi, quia nihil ẽ quod re
pugnet.& ita eſt de mente Abb.in d.c.cũ dilectus.p rõ-
nẽ quã adducit, cur nõ teneat ↄdõ appoſita poſt eccle-
ſiam fundatã.ꝙ inſtitutio ſpectat ad inferiorẽ:quia illo
modo videreť eps alienare illud ius inſtituẽdi. ſentit er-
go ꝙ ſi nullum eſſet præiudicium ẽt ex poſt poſſet appo
ni cõditio.credit tñ do.Roch.ẽt in hoc caſu requiri cõ-
ſenſũ epi.arg.c.nouerint.10.q.j.& facere not.p illũ text.
in c.nos quidem.de teſta.& ita reſidet do.Roch.in d.13.
q.Et de iſto art.an & q̃ conditiones ſm ius poſſint appo
ni poſt beneficium fundatũ per patronũ maximè trãſ-
ferẽdo iuſpa.in aliũ titu.habili de cõſenſu epiſcopi dice
mus infra in ſeq.parte huius lib.in 4.q.prin.in 4.art.vide
ibi.¶ Tu aduerte diſtinctionẽ do. Roch.non bonam:qa
non oĩa mẽbra illius ſunt de caſu nro.nos.n. loquimur
de cõditionibus & reſeruationibus prohibitiuis,vel qa
diſponũt circa ſpũalia,vel quia aliter ſunt cõtra ius cõe.
& licèt primũ mẽbrũ diſtinctionis tangat hũc caſum, tñ
ſm membrũ eſt penitus diuerſum ab iſto caſu:qa cõdi-
tio vtilis & nõ præiudicialis eccleſiæ nõ põt dici cõtra
ius,ſed ſm ius,iõ mala diſtinctio.¶ Ego in hac declara-
tione tenerẽ hmõi reſeruationes & conditiones cõtra
ius fore omnino apponẽdas in limine fundationis,tum
per ſupradictas deciſiones doct.tũ ẽt iſto fundamẽto vi
delicèt p arg.a maiori, nã ſi ĩ condõnibus ſm ius & in
qbus nõ requiriť cõſenſus epi,ſubſtãtialiter requiſitũ ẽ,
vt apponanť ĩ limine traditionis, ſupra allegata l.intro
ductionibus.ff.de pact.vt latè diximus ſupra in princip.
huius art.p parte affirmatiua & in prima concluſione,

quãtò magis hoc erit in ꝯditionibus ꝯtra ius cõe, q̃ de-
beãt apponi ĩ limine fundationis, & nõ poſt: ¶ Secũdo &
forti' moueor ꝑ ea q̃ latè diximꝰ ꝓximè in 2. concluſio-
ne in j. amplia. poſt Rotam, ꝙ ſi fiat diſpoſitio in limine
fundationis cũ appoſitione pœnæ ad magis piũ & fauo
rabilẽ caſum ſi nõ obſeruaret diſpõ: quia pœna venit
exequẽda in tp̃s quo ius eſt acquiſitũ ecclæ, vt ibi latè di
ximus: q̃to magis hoc debet eẽ in caſu nr̃o vbi nulla eſt
cõminatio pœnæ appoſita, & actus fundationis fuit fa-
ctus ſimplr̃, & oẽ ius quæſitũ ecclæ, quõ poterũt admit-
ti ẽt cum conſenſu epĩ conditiones cõtra ius cõe? ¶ Et
ſi diceres in caſu Rotæ, & ſic dictæ primæ ampliatiõis
ſecundæ ꝯcluſionis, iõ non habuit locum: quia non in-
teruenit conſenſus epĩ, vt in ipſa concluſione patet, hic
aũt p̃ſupponimus illum interuenire. ¶ Rñdetur adhuc
militare motiuũ, tñ q̃a in caſu Rotæ fuit appoſita cõdi-
tio ꝯtra ius in limine fundationis cũ cõminatione pœ-
næ ad magis piũ vsũ, & nihilominꝰ nõ tenuit, & hic im
ponit̃ ꝯditio poſt fundationẽ quo caſu tenere non põt.
¶ Inſup rñdet̃ ꝯſenſum epĩ nihil in hoc ꝓficere, cũ vt di
ximꝰ in ſi. p̃cedẽtis declarationis ius hoc ſibi ꝑmittit, vt
poſſit admittere illas ꝯditiones ꝯtra ius: vt tanto magis
inducant̃ hoĩes ad eccleſias fundãdas, hæc rõ nõ mili-
tat poſtquã eccl̃a eſt fundata, ergo conſenſus epĩ non
erit in conſideratione. ſequit̃ igitur in limine fundatio-
nis fore apponendas hmõi reſeruationes & ꝯditiones
ꝯtra ius cõe, hæc tñ declaratio limitabit̃ & intelligetur
52 eo mõ quo infra dicetur. ¶ † Hæc concluſio his tribus
modis declarata, ampliatur primo intantũ procedere,
ꝙ ſi fieret legatũ ecclæ iam ꝯſtructæ cũ ꝯditione ꝙ ac-
quiratur ſibi & eius hæredib. iuſp. & acceſſerit ꝯſenſus
diœceſani q̃uis eccl̃a ſit ꝯſtructa, cui hæc ſeruitꝰ apponi
non põt c. ſignificauit. de teſti. Et diximus latè ſ̃. in 6. q.
prin. in j. arti. tñ hæc valebit cõditio diœceſani interue-
niente ꝯſenſu, diſtinguẽdo tñ vt infra ꝙ aut legatum eſt
factũ ecclæ liberæ, puta ſpectãti ad collationem epĩ, aut
ecclæ p̃ronatæ. ſi ecclæ liberæ, & tũc aut dotatæ, aut in-
dotatæ ¶ Si dotatæ, nũquã poterit legãs effici p̃ronꝰ il-
lius ecclæ, ẽt ꝙ appoſuerit illã conditionẽ, ex quo eccl̃a
libera non recipit ſeruitutem, ſed ipſo epõ volente erit
p̃ronus tñ rei legatæ, puta quia legauit periã terræ ꝯdi-
tione adiecta vt efficiat̃ p̃ronus, nã epõ ꝯſentiente erit
p̃ronus illius tñ beneficij abſtractu: puta q̃a ad illud po-
terit p̃ſentaret aliquẽ clericũ ſeparatim a rectore illius
ecclæ, qui tñ habebit dictæ ecclæ deſeruire pro qualita-
te beneficij. ¶ Et idẽ dicerẽ in ſecundo mẽbro q̃n lega-
tũ eſt cũ dicta ꝯditione ecclæ p̃ronatæ dotatæ, vt efficia
tur p̃ronus beneficij creati tñ de ꝯſenſus epĩ, non autẽ
ipſius ecclæ, q̃ iã habet ſuos primos p̃ronos. Et ita veri-
ficabit̃ ꝯditio adiecta legato vt efficiat̃ p̃ronꝰ, & legatũ
tenebit. Et pro prædictis adducuntur quæ pulchrè dixi-
mus poſt do. Roch. ſ̃ in 5. q princ. in 15. art. vbi tractaui-
mus, an ex ſola dotatione acquiri poſſit iuſpatr. & dixi-
mus etiã in 6. q. prin. in j. arti. verſus finẽ in verſi. & hoc
etiã vr̃ velle do. Phili. de Sarra. ¶ Aut vero ſit legatum
adiecta dicta conditione ecclæ liberæ indotatæ, & tũc
efficeretur p̃ronus epĩ & capituli accedente cõſenſu. ꝑ
ea quæ dicemus ĩ iu .q. prin. in arti. vbi tractabimus
q̃n p̃ronus poteſt facere eccleſiam liberã patronatã, li-
cẽt certe dicerem nõ requiri ꝯſenſum capituli ex quo
erat indotata, ſed ꝯſenſũ epĩ priuilegiatũ faciẽtẽ eccle-
ſiã liberã ſeruã. de quo cõſenſu diximus ſ̃. in d 6. q prin.
in j. art in verſi. ſed circa hanc limitationẽ. vbi tractaui
mus de pluribus conſenſibus in 4. conſenſu. ¶ Aut vero
hoc legatum cũ dicta condirione eſt factum ecclæ pa-
tronatæ ſiſr indotatæ & ea non ꝯſecrata interueniente
ꝯſenſu ordinarij. de quo in c. nobis. hoc tit. vel ea conſe-
crata interueniẽte dicto ꝯſenſu priuilegiatiuo talis lega
tariꝰ efficiet̃ p̃ronus, & tenebit ꝯditio, ſeruatis tñ dictis
ſ̃. in d. 6. q in j. arti. vt requiſitis alijs p̃ronis & illis dotare
volentibus efficiat̃ patronus cũ illis, vt ibi diximus hoc
vno mutato: q̃a nõ eſt neceſſe dicere cã dotis dare vel
legare vt differat a benefactore: q̃a ꝯditio illa adiecta vt
efficiat̃ patronꝰ eſt tanti effectꝰ, ac ſi diceret cã dotis de-
diſſe. vt diximus ſ̃ in j. prin. membro. Et faciunt dicta ſ̃.
53 in d. 6 q. princ. in j. art. in 2. limi. poſt Roch. ¶ † Amplia
ſecũdo iſtã tertiã ꝯcluſionẽ ꝓcedere et ſi eẽt ꝯditio, ꝙ illa ec
cleſia ſit alteri ſubiecta, & ꝙ eligat ſibi abbatẽ de alia ec
cleſia, q̃d quidẽ ẽ ꝯtra ius cõe. c. fi. 17. q. vlti. c. abbatẽ. 17.
q. 2. nã tenebit hmõi ꝯditio ſeu modus appoſita, & ap-
poſitꝰ in limine fundationis cũ ꝯſenſu epi. iſta eſt gl. no.
& ibi oẽs in d. c. cũ dilectus. per illũ tex. in verbo ꝯſtitu-
tũ. de ꝯſue. hoc idẽ tenuit Matthe. relatus a do Card. in
cle. q̃a ꝯtingit. ĩ 2. col. in 1 t nota. de relig. domi. vbi dicit
illũ tex. facere pro opi. Io. de qua in d c. cũ dilectus. vo-
lentis ep̃m in fundatione ecclæ poſſe illã alteri ſubijce-
re ꝯſenſu fundatoris, nõ poſtea, licẽt Inno. ibi dicat hoc
ẽt poſſe poſt fundationẽ ante ordinationẽ clericorũ. Et
ſubdit ibi Cardi. dic ꝙ ante ordinationẽ clericorũ ſi ep̃s
inſtituit, ꝙ eccl̃a reformet̃ ꝑ aliquos dicet̃ inſtituiſſe in
fundatione: q̃a ꝑ hoc non agitur de p̃iudicio clericorũ
ex quo nõdũ ſunt ibi clerici ordinati. vt ibi per eũ. ¶ Tu
aduerte hũc modũ nõ apponi per patronũ, nec ad ſup-
plicationẽ patroni, ſed de voluntate epĩ cũ ꝯſenſu p̃ro-
ni. Et hoc tendere circa ordinationẽ eccleſiæ quæ ſpe-
ctat ad ep̃m c. oẽs baſilicæ. 16 q. 7. ponderatur tñ hic vt
fiat ante ordinationẽ clericoru, ne clericis ſit ius q̃ſitũ,
ideo hæc deciſio nõ obſtat, nec contradicit dictis ſ. ĩ 3.
54 declatatione p̃ntis concluſionis. ¶ † Amplia tertio di-
ctã ꝯcluſionẽ procedere ẽt ſi patronus laicus cũ diœce-
ſani conſenſu reſeruaret ſibi cuſtodiã eccleſiæ vacãtis,
ſeu ſi ipſe patronus in fundatione vel dotatione cũ cõ-
ſenſu epĩ ſtatueret, ſeu rectius loquendo hoc ſtatueret
ep̃s ad petitionẽ patroni, ꝙ fructus ipſius eccleſiæ cũ va-
cabit ſuos faciat. tex iuncta gl. in verbo fundatione. ĩ c.
generali. de electioni. lib. 6 quam ibi ſequitur Ioa. And.
Domi. & oẽs, & domi. Phili. de Sarra. in hac rubri. in 5.
55 char. in verſi. poteſt tamen dotans. ¶ † Amplia quarto
hanc tertiam concluſionẽ procedere ẽt ſi eſſet cõditio
vel reſeruatio per quã iura epiſcopalia minuerẽtur, nã
ſi ad ſupplicationem patroni in limine fundationis ep̃s
hoc faciat (ſuum adhibendo ꝯſenſum) tenebit condi-
tio ſeu reſeruatio. Iſta eſt aurea doctrina Inn. in c. ĩ La-
teranenſi. ante fi. de præb. vbi dicit nõ eſſe licitũ ædifica
tori eccleſiæ ep̃alia iure minuere ẽt per quodunq; pactũ
vel legẽ donationi appoſitũ, vel appoſitã. alleg. c. j. cum
ſeq. & c. nouerit 10. q. j. ſubdit tñ ſi vult facere cum eius
conſenſu faciat. allegat d. c. j vt ibi per eũ. quam doctri-
nã refert & ſequitur do. Abb. in cap. 3. in 3. col. de eccle.
ædifi. & vult do. Feli. in c. cum venerabilis. in fi. 10. & in
prin. 11. col. in 2. ampl. de except. & multi ex doct. ſ̃. al-
legatis. & præſertim do. Gav. in repe. c. fi. de elec lib. 6. in
22. col. pro qua facit tex. ad literã in d. c. eleutherꝰ. 18. q.
56 2. † vbi p̃ronus reſeruauit ſibi medietatẽ oblationũ fa-
ciẽdarũ in eccl̃a, & alterã epõ, vt ibi patet, & talis reſer-
uatio tenet: q̃a facta per ep̃m cum patrono. vt in text. il-
57 lo. ¶ † Amplia quintò iſtam tertiã ꝯcluſionem procede-
re ẽt ſi fieret diuiſio bonorũ monaſterij inter monaſte
riũ, & Abb. quia hæc ꝯditio apponi poterit ad inſtantiã
patroni cũ ꝯſenſu diœceſani. ita ĩ terminis voluit Abb.
in c. doceri. in verſ. ſciẽdũ. in 2. col. in j. q. de reſcript. vbi
loquit̃ q̃n bona ſunt diuerſa inter monaſteriũ & Abb:
& q̃rit per quẽ fiet iſta diuiſio, & ſubdit in cõſtructione
ſeu fundatione monaſterij ad inſtãtiã patroni. vt dicũt
quidã doc. & intellige dicit ipſe, ꝙ ep̃s hoc faciat ad in-
ſtantiã patroni. arg. d. c. cũ dilectus. de ꝯſuet. & c. quãto.
de cenſi. q̃a cũ iſta cõcernant modũ viuendi & ſpũali-
tatẽ quandã, nõ põt p̃ronus ꝑ ſe hoc ſtatuere ẽt a prin-
cipio ſine epĩ ꝯſenſu. alleg. Inn. in c. q̃n. ne præla. vt ſuas.
hoc idẽ voluit do. Roch. in hoc tracta. in verbo pro eo
ꝙ. in 1 t. q. in verſi. poterit ẽt. ¶ † Amplia ſextò iſtã tertiã
ꝯcluſionẽ procedere ẽt ſi p̃ronus in fundatione vel do-
tatione ecclæ reſeruaſſet ſibi ſeu petiiſſet reſeruari per
ep̃m reſeruantẽ conſentientẽ & volentẽ aliquid tẽpo-
rale: puta penſionẽ, ſeruitiũ, vel quod ſimile grauamẽ:
quia tenebit reſeruatio. tex. eſt glo. & oẽs in c. præterea.
el 2. hoc tit. vbi Abb. colligit patronũ non poſſe exige-
re ab eccleſia patronata aliquod ſeruitium vel aliquid
temporale,

tēporale,nec aliquod grauamen inferre,niſi reperiatur
illud iure cautū vel fuerit reſeruatū per epm̄ tempore
fundationis eccleſiæ. ¶ Et per illū tex. dicit aliàs princi
paliter conſuluiſſe populū habentē iuſpat. non potuiſſe
exigere a presbytero cereos in recognitionem iuriſpa.
ex quo illud nō fuit ſibi reſeruatum tpe fundationis, &
ſubdit ibi in 3. not. eſſe ēt notandum p̄ronum nō poſſe
propria auctoritate reſeruare ſibi aliquod ſeruitiū vel
qd tēporale in eccſa, ſed hoc facere debet eps ad peti-
tionē p̄roni, allegat text. in d.c. cū dilectus. de ꝯſuetu. &
59 Inno. in d.c. qm̄. ne præla. vi. ſuas. ¶ † Et ex hoc infert ꝙ
ſi p̄ronus in teſtō mādauit eccleſiā cōſtrui & reſeruauit
aliquā penſionē annuatim filijs ſoluendā, ꝙ niſi eps il-
lā reſeruaret p̄rono per ſtatutū ſuum non poterunt filij
exigere illā penſionē, & ſubdit ex p̄dictis, & ex tex fore
notandū non improbatū vt perceptio alicuius tēpora-
litatis reſeruetur p̄rono tēpore fundationis auctorita-
te epi, hoc idem volunt ibi oēs doc. per illū tex. clarum
id voluit Abb. in c. olim. el j. in 3. nota. de reſtitu. ſpolia.
vnde colligit conſtruentē hoſpitale, oratoriū, vel eccle-
ſiā poſſe ſibi cenſum tēporalē reſeruare, alleg. c. ꝯſtitu-
tus. de relig. do. & d c. p̄terea. idē voluit Abb. i c. grauis.
de cenſi. vbi colligit ad petitionem p̄roni tpe fundatio-
nis poſſe ꝯſtitui cenſus, ſeu pēſio illi ſoluēda. alleg. c. ibi
ſequēs & d.c. p̄terea. & voluit gl. fi. i c. ſiquis baſilicam.
de ꝯſec. diſt. j. & gl. in d.c. ſic quidā. 10. q. j. voluit ēt Bald.
in c. cū bertoldus. in pen. col. in verſi. qro vtrū poſtq̄. de
60 de re iudi. † vbi dicit poſtquā eccſa eſt fundata & ꝯſtru-
cta nō poſſe imponi cenſus, ſed ante ſic cū ꝯſenſu & au-
ctoritate epi. & hoc volunt ibi oēs ita intelligentes illū
tex. idē vult Gay. in rep. c. fina. de elect. lib. 6. vbi dicit de
ꝯſenſu epi poſſe patronū in fundatione ecclæ cenſum
ſibi reſeruare, ſed vltra non debet aliquid exigere, vel
alias iniurioſus eſſe circa tēporalia ipſius vt ibi per eū,
& ibidem poſt princ. 22. col. dicit p̄ronū cum conſenſu
epi poſſe ſibi reſeruare procurationem. qui ēt ſubdit in
23. col. epm̄ ad inſtantiā p̄roni non debere cenſū ecclę
apponere poſt eius fundationē, voluit etiam hāc ampl.
do. Roch. in d. verbo pro eo ꝙ cum diœceſani. in 12. q.
in verſ. eandem etiam. & in verbo vtile in 2. q. prin vbi
q̄rit. an poſſit p̄ronus aliquid annuatim exigere ab ec-
cſa p̄ronata in recognitionē iuriſp. & ꝯcludit ꝙ ſic ſi tē-
pore fundationis illud īpoſuerit cū ꝯſenſu epi, aliàs ſe-
cus p d. ca. p̄terea. el 2. & ibi Abb. hoc tit. & adducit etiā
Abb. in ca. tua nos. de iureiuran. notantē ex illo tex. re-
ctorē ecclæ p̄ronatæ nō poſſe ſe obligare ad ſoluēdum
cenſum vel ad augendū ſolitū ēt in vita ſua, quin ēt ſm
eū nō pōt p̄ronus ēt ſpōte ſoluere noīe cēſus. qd etiam
voluit Abb. in c. j. in 2. col. de immu. eccſa. & Bal. in ꝯſi.
61 318. incip. hūc venio. in 3. vol. ¶ † De hac ēt ampl. q̄ſi-
uit Pau. de Cita. in hoc trac. in 4. art. in 11. q vbi dicit pa
tronū poſſe ab eccſa hr̄e cēſum annuū vel ad tps ſi tē
pore fundatiōis hoc obtinuit a diœceſano vel a Papa
aliàs aūt nō poterit grauare eccſam ſub pęna excōica-
tionis. & alleg. d.c. p̄terea. ſubdit ēt ibi Pau. p illū tex. di-
xiſſe Roffre. i libellis ſuis hoc tit. §. vtilitas p̄roni. nō poſ-
ſe p̄ronū eccleſiā grauare canibus vel auibus, puta vt ſi-
bi alat accipiter, vel alia auis ſub excōicationis pœna.
& plura alia pulchra ibi dicit. hoc idē voluit Philip. de.
Sarra i hac rub. i 5. char. & hęc ē oīum cōis ſnīa in limi
ne fundationis ecclæ poſſe p̄ronū ſibi reſeruare cēſum
vel qd tēporale ſoluēdū p rectorē illius cū ꝯſenſu tn̄ epi,
62 nō aūt poſt eccleſiā fundatā. ¶ † Extēde & intellige iſtā
ampliationē ꝓcedere ēt ſi illud qd tēporale p̄ronus nō
reſeruaret ſibi ſoluēdū, ſed alteri: qa nihilominus tene-
bit reſeruatio. tex. ē & ibi colligit Abb in j not. in c. quā-
to. de cēſi. ſequitur do. Roch. in d. verbo & vtile. in 2. q.
prin. in verſic. amplia nūc iſtā ꝯclonem. tu pro hoc de-
duc Barba. ita in terminis cōſulētem in d. cōſil. 23. ſcri-
pſit Propheta. i 13. col. in j. vol. vbi fundator reſeruauit
63 capitulo certā partē, vt ibi latè apparet. ¶ † Extendit ſe-
cūdo loco do Roch. vt nō ſolū poſſit p̄ronus ſibi reſer-
uare certū quid annuatim ſoluēdū, ſed ēt ꝙ fructus ec-
clæ qn̄ contigerit illā vacare ſibi ſpectēt. per gl. in c. ge-
nerali. in verbo fundatione. de elec. lib. 6. q̄ certe ē am-
pliatio ad totā hanc tertiā ꝯcloném, & ideo illā poſui-
64 mus pro tertia ampliatione ſupra ¶ † Reſtringere mō
iſtam ſextā ampliat. primò nō procedere ſi reſeruaret
aliquid ſup manſo ecclæ: quia non teneret reſeruatio ēt
facta cū conſenſu epi. Ita gl. in d.c. ſiquis baſilicā de ꝯſe
cra. diſt. j. facit gl. in d.c. ſic quidam. 10. q. j. in 2. ſolu. & j.
dicetur, incongruū eſt. n. māſum eē ſub aliquo tributo
c. j. de cenſi. Et hoc intellige ſi accipis māſum eo mō p
fundo, ex quo habet panis & vinū voluit ēt hoc Pau. de
Cita. i hoc trac. in 6. par. in 4. art. in 11. q. alleg. tex. & ibi
gl. j. in c. ſecundū cano. 23. q. 8. & quot modis māſus ca-
piatur diximus ſ. in 5. q. princ. in 21. art. in verſ. ſed circa
iſtū manſum. ¶ Reſtringe ſecundò iſtā ampl nō proce
dere ſi aliquod onus vel cēſus reſeruaret ſup fundo, ſup
quo fundata eſt eccſa: quia ēt cum conſenſu diœceſani
p̄ronus nō poſſet ſibi reſeruare p gl. in d.c. ſiquis baſili-
cā. & in d.c. ſic quidā. quod probat ēt in ca. j de cenſi. ac-
cipiendo manſum pro fundo in quo fundata eſt eccſa:
quia debet eē libera quocunq; onere tex. & ibi gl. j. in d.
c. ſm canonicam. hinc dicit Abb. in c. non minus col. 5.
epm̄ non debere pati eccleſiā fundari in loco oneroſo,
ſed debere fundatorē cogere ad redimendū onus. vt di
cit gl. in d.c. ſm canonicam. in fi. & Abb. i ca. j. de cenſi.
hinc dicit Inn. ibi ſi talis fundus ſolueret tributū, debe-
ret primò a tributu liberari antequā eccſa ibi ædifica-
retur. ſequitur Pau. in d. 6. par. in 4. arti. in 11. q. vbi dicit
hoc etiā eſſe de iure ciuili. p text. in l. placet. C. de ſacro-
ſan. eccl. vbi perpetuo puniuntur exilio cōtradictores,
vt ibi in fi. nota. p hoc facit: qa ſi ſecus diceremus, videre
tur p̄ronus reſeruare ſibi dominiū directū i eo fundo,
quod eē nō debet, vt diximus latè poſt Io. An. & Gay. ſ.
in 2. q. prin. in 2. art. imò habens aliquod ius ſup illo fun
do poſſet cōpelli ad illū liberandū, vt diximus ſ. in 3. q.
prin. in 2. artic. ¶ Reſtringe tertiò dictam ampl. proce-
dere, niſi cenſus, onus, ſeu ſeruitus ēt de diœceſani cō-
ſenſu apponeret ſuper illo loco in quo cadauera mor-
tuorū ſepeliunt, & ſic ſuper cæmeterio: qa & ille locus
liber eſſe debet & nō patit cenſum nec onus cū æquipa
ret manſo & fundo eccleſiæ, q loca debēt eē oīno libe-
ra a quocūq; onere: tex & ibi gl. j. in d.c. ſm canonicā.
23. q. 8. ſm Pau. de Ci. in hoc tract. in 6. parte in 4. arti. i
11. q. æquiparat iſta tria. ¶ Reſtringe quartò iſtam ſextā
ampliationē non procedere ſi reſeruaret aliquid tp̄ale
ſuper dote ipſius eccleſiæ, qa tunc nō ualeret ēt ſi eēt fa
65 cta reſeruatio cū ꝯſenſu epi: † dos. n. eccleſiæ ſpectat ad
ius publicū: unde non dēt adhærere priuato. diſt. j c. ius
publicū. Ita gl. no. in d.c. ſic qdā. in 2. ſol. 10. q. j. & gl. fi. in
d. c. ſiquis baſilicā, aliàs. n. una manu daret, & alia tolle-
ret: qd quidē ē lege improbatū l. ſi ſeruus meus. ff. de pe-
cul. & ad iſtū ꝓpoſitū Archd. in d.c. ſic quidē. hoc addu
cit, vnde cū hic daret dos & imponeret illi onus ſoluē-
di vel alia ſeruitus, eēt dotē tollere faltē i parte, & ſic nō
permittēdū. ¶ Præterea p iſta reſtrict. dico facere quod
dicit in c. nemo. de conſec diſt. j. & in c. cū ſicut. de ꝯſec.
eccle. vel alta. dotē eccleſiæ debere eē ſufficiētē. vt dixi-
mus ſupra latè in 5. q. prin. in 11. art. Et q̄ ſit dos ſufficiēs,
diximus ibidē in 21 artic. hinc eſt ꝙ p̄ronus cōpellit ad
ſufficiētē dotem. ut diximus ibidem in 18. & 19. art. ſed
ſi ipſe daret dotē ſufficientē, & imponeret illi aliquod
onus, cenſum, vel pēſionē eſſet minuere dotē, qua dimi
nuta non diceret ſufficiens, & diceret ac ſi data nō eēt.
vt diximus in d. 12. artic. ergo hoc non poterit hr̄e locū
in dote, & iſta rō nimium ꝯfirmat doctrinā d. glo. Et iō
dicēdū recte fuiſſe loquutum fratrem Ang. in ſua ſum-
ma in verbo iuſpat. in. §. 23. p̄ronum poſſe apponere pē
ſionem ſuper dote, ſi dedit dotē pinguem & abūdantē,
ſecus ſi ſolum neceſſariā ad ſuſtentationē miniſtrorū:
quia tūc nullū ſeruitiū poterit ſibi exhibere. alleg. Abb.
in cap. j. de cenſi. & ſubdit poſtea hoc nō hr̄e locum qn̄
locus religioſus ꝓprijs expenſis eccleſiā ædificauit: quia
tūc talis locus habet i ea oīa tp̄alia, ſicut eps ſpiritualia.
alleg. c. cum & plantare. de priui. & ēt ius inſtitiendi. c. ſi
cut. de ſupplen. negl. prælato. quod qualiter procedat,

aliàs dicet, vnde ſi dos eſt quanta eẽ debet & non plus,
nullo mõ poterit grauari, ſed ſi eſſet vltra debitũ: quia
illud vltra non dicit vere dos, non diceẽ veniri ꝯtra ius
publicũ, nec dos minui, cũ deſ extra dotẽ. Et ita latè de-
claraui dictũ Abb. in d. c j. de cenſi. ſ̃. in 5. q. prin. in 13.
art. vbi tractauimus, an ex dotatione inſufficiẽti p diœ-
ceſanũ, tñ approbata qs efficiat p̃ronus, & dubiũ facie-
bat approbatio ordinarij, & m̃ nõ militauit. vide oĩno
ibi quia pulchrè declaratur dictũ Abb. in d. c. j. de cenſi.
¶ Reperi poſtmodũ do. Roc. ĩ hoc trac. in verbo & vn
le. in 2. q. prin. in verſi. limita nũc iſtã reſtringentẽ ĩ ter-
minis hanc ampliationẽ. vt nõ procedat qñ p̃ronus aſ-
ſignaſſet ſolũmodo dotẽ neceſſariã eccſæ, tunc. n. p̃ro-
nus non põt aliquid ſibi reſeruare ẽt cũ ꝯſenſu epĩ: quia
iura mandant integrã & neceſſariã dotẽ eſſe aſſignan-
dã eccſæ, allega. tex. in d. c. j. de cenſi. & ibi Abb. & in c.
cũ ſicut. de ꝯſecr. eccle. vel alta. & ipſe pro hac declara-
tione dicit allegare gl. in c. baſilicã. de conſecr. diſt. j. Et
ſubdit hoc nõ habere locũ in p̃rono eccleſiaſtico, hoc
in loco religioſo ædificante per c. cum & plantare. §. in
eccleſijs. de priuile. Et vtrunque dictum ponere Butri.
& Abb. in c. cum pp. hoc tit. & hanc reſtrictionẽ tenuit
ẽt Pau. de Cita. in hoc tract. in 6. par. in 4. art. in 11. q. dũ
dicit dotẽ non debere eſſe oneroſam, faciunt q̃ dicenẽ
66 in proxima reſtrictione. ¶† Reſtringe quintò hãc ſex-
tã amplia. procedere qñ iſtæ p̃ẽſiones vel alia grauami-
na ĩpoſita eſſent moderata, ſed ſi ep̃s ſtatueret p̃rono
penſionẽ immoderatã ſoluendã reſpectu aliorũ reddi-
tuũ eccleſię, vel ex poſt facto incipiet multũ grauari ec-
cleſia, poterũt reduci ad debitã moderationẽ, ita Abb.
in d. c. p̃terea. el. 2. hoc tit. & pro hoc dicit facere c j. de
ꝯſue. voluit ẽt hoc Cardi. in d. c. p̃terea. in 2. nota. ꝓ quo
alleg. c. j. & c. auctoritate. de inſti. & c. pp ſterilitatem. de
67 loca. & c. fi. de verb. ſignifi. ¶† Reſtringe ſexto dictam
ſextã amplia. procedere niſi ex neceſſitate dotaret quis
eccleſiã: quia non poſſet aliquid ſibi reſeruare ẽt de cõ-
ſenſu. Ita Pau. de Cita. in hoc tract. in 5. parte in j. diffe-
rentia alleg. d. c. j. de cenſi. & ibi Abb. & d. c. præterea. el
2. hoc tit. quia non põt epĩ ꝯſenſus prodeſſe in his q̃ ſunt
ꝯtra iura. alleg. ca vides. x diſt. & ibi gl. ponit multas in-
ſtantias & intelligit dotare ad neceſſitatẽ qñ aliter ec-
cleſia ſuſtineri non poſſet in ſtatu debito. c. j. de inſtit. c.
nemo. de ꝯſe. diſ. j. ¶ Tu aduerte, ꝙ ſi hoc mõ intellige-
retur hęc reſtrictio eẽt eadẽ cum quarta reſtrictione ſ̃.
poſita, vt ĩ dote neceſſaria, & ſic nõ ſuperabũdãti appo
ni nõ poſſet on⁹, & ita re vera intellexit Paul. ibi, & ma-
ximè ꝑ iura q̃ allegat, & iõ non eẽt noua reſtrictio, ſed
vt vere habeam⁹ ſextã reſtrictionẽ ego ĩtelligereẽ eam
hoc mõ, ꝙ ſi aliqs ex neceſſitate dotaret, puta qa cõpel
li poſſet iuxta c. cũ ſicut. de ꝯſec. eccl. vel alta. Et diximꝰ
ſ̃. latè in 5. q. princ. in 18. & 19. art. in dotatione nõ poſſe
aliquam reſeruationẽ ſibi facere eccſæ oneroſam: qa
cõpulſus hoc facit vel ſaltẽ obligatus, & ſic ex neceſſi-
tate. ¶ Et ſi diceres nõne ſ̃. in 4. q. prin. in 6. art. & in 5. q.
prin. in 20. arti. ꝯcluſimus: ꝙ ſi aliqs ẽt coacte vel cõpul-
ſus perficiat conſtructionẽ eccſæ vel illã dotet, acquiret
tñ iuſp. cur hic nõ poterit tales reſeruationes facere de
ꝯſenſu epĩ? maximè cũ ſ̃. fuerit dictũ in fi. 3 declaratio-
nis huius 3. concluſionis, ꝙ rõ fuit vt laici frequetius ec-
cleſias ædificent, q̃ induxit iuriſlatorẽ ad ſubſtinendum
laicos in iurepa. ca. 3. hoc tit. illa ẽt rõ induxit iuriſlato-
rem vt permitteretur, ꝙ ep̃s cõtra ius tales reſeruatio-
nes ad petitionem patronorum ſtatueret: ergo quod in
vno dicimus, in alio dicere debemus. ¶ Tamen his nõ
obſtantibus teneo cũ mea noua reſtrictione illa potiſ-
ſima rõne: quia ſi dicimus patronum compelli ad do-
tandũ, p̃ſupponimus p̃ceſſiſſe diſpoſitionẽ d. c. nemo. &
ſic dotẽ fuiſſe promiſſam & eccleſiã fundatã vel funda-
ri, & ſic p̃ſupponim⁹ nõ eſſe in limine fundationis quo
tẽpore hmõi reſeruationes fieri poterãt, & non poſt, vt
ꝯcluſimus ſ̃. in 3. declar. præſentis 3. concluſionis, & ſic
non ex dictis Pau. vbi ſupra, ſed ex præſenti conſidera-
tione tenerem hanc reſtrictionẽ. ¶ Et ex proximè di-
ctis bene infero, ꝙ caſu quo faciẽs cõſecrari, vel ep̃s cõ-
ſectans cõpelleretur ad dotandũ. iuxta nota. in c. cum
ſicut. de conſec. eccle. vel alta. Et diximus ſ̃. latè in 15. q.
prin. in 18. art. ex quo nõ eſt primus p̃ronus q fundauit,
ſed cenſetur nouus, nunc dotãdo poſſit apponere ꝯdi-
tiones & reſeruationes ꝯtra ius cõe: qa ſicut põt acqui-
rere iuſp., vt ibi dixim⁹, ita & has reſeruationes facere q̃
dicunẽ fieri in limine dotationis: quia ab iſtis non præ-
ceſſit fundatio. cogita: qa vera & procedunt. & ex his ſit
68 expedita hæc 6. ampliat. ¶† Amplia ſeptimò iſtã ter-
tiam ꝯcſonẽ procedere etiam ſi eſſet conditio vel reſer-
uatio, ꝙ ius confirmandi p̃latũ illius eccſæ non habeat
ſpectare ad ep̃m ſed ad aliũ: quia cũ cõſenſu diœceſani
valebit. ita colligit Abb. ex tex. c. cũ dilect⁹. ĩ 5. nota. de
ꝯſuetu. cũ dicit nota. & tene menti: qa neſcio alibi ita bo
nũ text. ep̃m poſſe in eccſæ fundatione ad petitionem
p̃roni transferre in aliũ cõfirmãdi p̃ęlatũ illius eccſæ,
licèt illud ius cõpetat ipſi ep̃o. ca oẽs baſilicæ. 16. q. 7. c. j.
18. q. 2. hoc idẽ volunt ibi do. Ant. in 11. col. in verſi. ſi q̃-
ritur an ex ſtatuto & Imo. in 9. col. in verſic. itẽ aduerte
ꝙ do. Ant. dicentes hoc bene notandũ pro illis q ordi-
nãt capellas, & diſponũt de mõ conferendi aliter q̃ ius
diſponat: qa non põt ſine conſenſu epĩ: ergo cũ dicto ꝯ-
ſenſu ſic. per illum tex. ſequitur p̃dictos doc. do. Fel. in c.
cum acceſſiſſent in 8. col. in verſ. primo dummodo. de
conſti. idẽ voluit Abb. in c. ad audiẽtiam. el. j. in 3. col. in
verſi. & tenebis menti. ſtatim ante gl. in verbo, obuen-
tiones. dę eccle. ædifi. & latè Barb. in d. conſi. 23. ſcripſit
pſalmiſta. in 13. col. in j. vol. & faciũt proximè dicenda.
69 ¶† Amplia octauò iſtã tertiã cõcſonem procedere ẽt
ſi eẽt conditio vel reſeruatio, ꝙ inſtitutio illius eccleſiæ
non pertineret ad ep̃m, ſed ad inferiorẽ p̃latũ: qa ſi de
ꝯſenſu epĩ apponatẽ, valebit, & erit obſeruãda. ita ĩ ter-
minis voluit Abb. in d. c. nõbis. in 2. col. in verſi. ex hoc
inſero. hoc tit. vbi dicit, ꝙ ſiquis in vltima volũtate mã-
dauit eccleſiã ꝯſtrui & diſpoſuit inſtitutionẽ ptinere ad
certũ p̃latũ inferiorẽ ep̃o, non valet illa inſtitutio, vnde
illa particula habebiẽ ꝓ nõ adiecta: ſed ſi vult illud ob-
tinere, debet ſupplicare ep̃o vt hoc ſtatuat, nã tenebit
ꝯditio. alleg. d. c. cũ dilect⁹. de ꝯſue. facit qđ idẽ Abb. di-
cit in c. requiſiſti. de teſta. ĩ pe. col. ĩ verſi. ex quo ĩfero. &
do. Gay. ĩ d. repe c. fina. de elect. lib. 6. in 22. col. & plene
voluit do. Feli. in d. c. cũ venerabilis. in fi. x. & ĩ prin. 11.
col de except. ĩ 2. ampl facit qđ dixit do. Ant. & Imo in
d. ca. cũ dilect⁹. valere ſi ſtatuaẽ, ꝙ aliter cõferaẽ bñficiũ
q̃ ius cõe diſponat. Et qđ in iſtis duab. ampliationib. di-
ximus ẽt tenẽt & ſequuntur dom. Phil de Satra. in hac
rub in 4. char. & do. Roc. ĩ hoc tract. ĩ verbo ꝓ eo ꝙ de
70 diœceſani conſenſu in 12. q. ¶† Amplia nono dictam
tertiã ꝯcſonẽ procedere, ẽt ſi eẽt ꝯditio, ꝙ nulla ſuperio
ris requiraẽ ĩſtitutio, ſed ſacerdos primo bñficiatus, &
ſic ſucceſſiuè poſſit aliũ ſacerdotẽ in vltimo vitæ ſpiri-
tu eligere ĩ ei⁹ ſucceſſorẽ ĩ ipſo beneficio, q auctoritate
ꝑpria illud ĩgredi valeat electore mortuo abſq; aliqua
ſuperioris inſtitutione, ſeu auctoritate, nã hęc ꝯditio ha-
bebit locũ ſi fuerit appoſita de ꝯſenſu ordinarij. iſta am
pliatio ẽ valde diſputabilis, quã qa habui in facto lõgo
apparatu poſt dños meos conſulẽdo diſputaui. Et ſic vt
ſupra dictũ eſt cõcluſi, vt j̃. dicem⁹ in 3. arti p̃ntis q. prin.
quã poſui pro principali art. nec p̃ntẽ arti. lõgiori diſpu-
tatione intricarẽ. ¶ Reſtringe modo iſtã amplia. ꝓcede
re vt valeat cõditio diſponens ꝙ nulla requiraẽ inſtitu-
tio qñ præſentatio, ſeu electio fieret per aliquã perſonã
eccleſiaſticam, tanquã eccleſiaſticam, quia illa pręſen-
tatio, ſeu electio habebit ẽt effectũ inſtitutionis ſeu cõ-
firmationis: quia fit per perſonã capacem iuris ſpecia-
lis, ſecus m̃ eſſet ſi conditio vellet, ꝙ ſola p̃ntatio facta ꝑ
laicum ſufficeret abſq; aliqua inſtitutione canonica ẽt
ſi hmõi cõditio apponeretur in limine fundationis de
cõſẽnſu ordinarij: quia cũ ille actus præſentationis fiet
per laicum, & ſic per perſonam incapacẽ meri iuris ſpi
ritualis. c. meſſana. & ca. ſacroſanct. de elect. c. 2. de iudi.
non poterit habere vim etiã inſtitutionis nec ꝯfirma-
tionis q ſunt actus mere ſpũales. ca. ex frequentibus. de
inſti. & not in reg j de reg. iur. lib. 6. & nota. in c. tranſ-
miſſa.

miſſa.de elect.p ea q̄ latè dicem⁹ j.in d.3.art.in 2.moti-
uo prin.partis affirmatiuæ.in verſ.10 ſecundo principa-
71 liter moueor. ¶ † Amplia decimò hanc tertiã ꝯcl'onẽ
procedere ẽt ſi eẽt appoſita ꝯditio ꝙ p̃ronus poſſit pr̄-
ſentare & iã p̃ſentatos & inſtitutos mutare quotiẽs ſibi
videbit̃,nã talis ꝯditio tenebit, & poterit p̃ronus iã inſti
tutũ amouere & aliũ p̃ñtare ſi iſta cõditio fuit appoſita
in limine fundationis de cõſenſu ep̃i . Iſta ẽt ampliatio
eſt multũ diſputabilis,& cã habui in facto & ne intrica
rẽ hunc art.de ea ſeparatim tractabimus j. in ſeq. pro-
ximo arti.vbi vide q̄a ſic concluſimus. ¶ Extende hãc
amplia.intantũ procedere, ꝙ ẽt ſi p̃ronus p̃ñtauerit ali-
quẽ , & ille fuerit inſtitutus ꝑ ordinatiũ & in poſſeſſio-
ne ſteterit dicti beneficij,adhuc p̃ronus poterit illũ mu-
tare,& aliũ p̃ſentare.p ea quæ latè dicemus j.in ꝓximo
art.vt iudicandum conſuluimus in facti contingentia.
¶ Extẽde ſecundò hanc amplia. procedere in quibuſ-
cunq; eccleſijs & bñficijs inferioribus tñ ep̃atibus in q̄-
bus non dicitur veriſſimè cõſiſtere matrimoniũ ſp̃ũa-
le ad inſtar carnalis. per ea quæ dicemus j. in proximo
ſeq.arti. in 7.motiuo partis negatiuæ,& in eius reſpon-
ſione.declararẽ tñ iſtam extenſionẽ, ꝙ ẽt in inferiorib.
prælatis ep̃o, puta in abbate & ſimilibus , licèt teneret
talis ꝯditio,non tñ deberet per ep̃m eius ꝯſenſus præſta
ri, cũ ſit quoddã matrimoniũ ſp̃ũale large . vt dicemus
in ſeq.arti. ſm primã ſolutionẽ quã ibi dedimus ad ter-
tiũ motiuũ,licet de mero iure teneret talis conditio cũ
conſenſu ep̃i, pro concordia tñ poſſet dici ante factum
non valere hmõi conditionis appoſitionem, & p ep̃m
non debere conſentire , poſt factum vero hoc eſt ipſa
conditione appoſita de conſenſu ep̃i . pro qua conclu-
ſiõe adducũtur ea q̄ latè dixim⁹ s̄.in 7.q.prin.in 10 art.
72 dũ tractauimus an excõicatus acquirat iuſpat. ¶ † Re-
ſtringe modò primo hanc ampl.non procedere q̄ñ ap-
poneretur hmõi conditio ẽt in fundatione alicuius epi
ſcopatus mutandi electũ, & tanto magis conſecratum
ep̃m : quia ad voluntatem p̃roni non poſſet ep̃s moue-
ri: ex quo diuideretur verũ matrimonium ſp̃ũale,quod
eſt ad inſtar carnalis , contra ius diuinum . vt dicetur j.
in ſeq.arti.in 7.motiuo partis negatiuæ, & in eius reſpõ-
73 ſione.¶ † Reſtringo ſecũdo hanc amplia.procedere.vt
hmõi conditio mutandi rectorẽ ſeu capellanũ ad libi-
tum p̃roni, vt habeat locũ ſemel poſt primã p̃ñtationẽ,
poſtquã verò ſemel mutauit rectorẽ non poterit am-
plius illũ mutare nec p̃ñtare, niſi illo mortuo : quia tũc
vacante eccl'a poterit alium p̃ñtare, & poſtmodũ illum
p̃ñtatum ẽt inſtitutum mutare ſicut ſemel tñ, per nouã
meã conſiderãtionẽ,de qua j in ꝓximo ſeq.artic. in re-
74 ſponſione primi motiui.¶ † Amplia vndecimò hanc
tertiam ꝯcl'onem intantum procedere , ꝙ ẽt ſi eſſet ꝑ-
ſona eccleſiaſtica fundans eccl'am vel beneficiũ & vel-
let iſtas conditiones apponere ꝯtra ius, requirit̃ conſen-
ſus ep̃i,aliàs nõ teneret ꝯditio.text. iũcto.j.nota.Abb.in c.
ſignificatũ.de præbẽ.vbi colligit p̃ronũ ẽt eccl'aſticũ nõ
poſſe in inſtitutione bñficij apponere certũ modũ cele
brandi diuina,nec reſtringere aliter inſtituendũ in illo
bñficio, ſed hoc pertinere ad ſuperiorẽ. alleg d.c.cũ di-
lectus.de ꝯſue.& Inno.in d.c.q̄ñ.ne p̃la.vi.ſuas. Et licèt
iſta videret̃ amplia. 2.prin.q.vt illa intantũ procedat,ꝙ
nec p̃ronus eccleſiaſticus ꝯditiones ꝯtra ius cõe appo-
nere poſſit, eſt tñ ampliatio ẽt huius 5.q.vt & p̃ron⁹ ec-
cl'aſticus hmõi ꝯditiones ꝯtra ius cõe apponere nõ poſ
ſit ſine cõſenſu ep̃i . Et teneo hãc amplia. ꝓcedere ex ſe
nõ ex ſupra allegatis illa rõne: q̄a quãuis ſit eccleſiaſti-
cus p̃ron⁹ nõ erit tñ ſupra ius; cũ nec ep̃s hoc facere poſ
ſit p c. propoſuiſti.de cõceſ.p̃bẽ. ſed ꝯſenſus ep̃i hoc fa-
ciat iure p̃mittente, ſæpe allegato c.dilectus.de ꝯſuetu.
Et ſic nõ per iura s̄. allegata.l.d.c.a. ſignificatũ.cũ ibi lo-
quat̃ text.de ꝯditione q̄ apponit̃ poſtq̄ eccl'a vacat ante-
q̄ in ea aliquis inſtituat,ampliatio vero nr̃a loquitur q̄ñ
apponeretur in limine fundationis eccleſiæ, vt ſupra pa
tet , tenebit ergo ampliatio ex rõne ſupra per me for-
75 mata.¶ † Amplia duodecimò hanc tertiã ꝯcl'onẽ intã-
tum procedere, ꝙ p̃ronus poteſt ſibi reſeruare vt ad eũ
ſpectet p̃ñtatio in eccl'a collegiata , ſi huic reſeruationi
ep̃s cõſenſerit . p ea q̄ nouiter dicemus j. in j.part.2.lib-
prin.in 5.q.prin.in j.art.in verſi. vltimo ponã vnã ſolu-
ꝑ dictũ do.Car.in c.nobis.in 3. col.in 4.oppo.hoc tit.dũ
vult. ꝙ licèt ius eligẽdi nõ poſſit ſibi reſeruare laicus pa
tron⁹ in fundatione eccl'æ ſine ꝯſenſu & priuilegio Pa-
pæ,tñ poterit ſibi reſeruare ius p̃ñtãdi de ꝯſenſu ep̃i; in-
telligẽdo ĩ limine fundationis , & poſſet eẽ in eccl'a co-
legiata in qua nõ ſeruaret̃ electio: q̄a ad eẽ collegij non
requirit̃.ꝙ ibi ſit caput aut rector Abb.in c.cũ nõ igno-
ras.de p̃ben.l.j.ff.de cuiuſq; vniuer.nomi. de cui⁹ verita
79 te vide oĩno q̄ ibi diximus. ¶ † Amplia decimotertiò
hãc tertiã ꝯcl'onẽ,ẽt ſi eſſet ꝯditio q̄ apponeret̃ de con-
ſenſu ep̃i in limine fundationis , ꝙ p̃ronus eccleſiaſtic⁹
eligat cũ clericis in eccl'a collegiata: q̄a tenebit cõditio
& erit obſeruãda.ꝑ glo. in c.nobis.in verbo de ſua.hoc
tit.& dicemus latè j in j.parte 2.lib.in 5.q.prin. in j.arti.
cũ tractabimus, an p̃ronus poſſit p̃ñtare in eccl'a colle-
giata, per diſcurſum d.art.,& p̃ſertim in verſi.conſide-
ra tu ẽt.¶ Amplia decimoquartò hanc tertiã ꝯcl'onem
procedere ẽt ſi p̃ronus in monaſterijs monialiũ,in quo
nõ pōt eligere abbatiſſam ſibi reſeruaſſet,ꝙ poſſit p̃ñta
re moniales: q̄a de conſenſu ep̃i tenebit hmõi reſerua-
tio.per ea q̄ dicemus j.in j.par.prin.in 5.q.prin.in 5.art.
in verſi. reſtat mõ videre dũ tractabimus an p̃roni mo-
77 ſteriorum monialiũ poſſint in illo præſentare.¶ † Am-
plia decimoquintò hanc tertiã ꝯcl'onẽ procedere ẽt ſi
eſſet ꝯditio ſeu modus per quã vel quẽ fundator abbre-
uiaret t̃ps datũ ad p̃ñtandũ vel illud dilataret, & illã ſeu
illũ appoſuiſſet in limine fundationis de ꝯſenſu ep̃i: quia
illud t̃ps obſeruabit̃ , & non t̃ps datũ a iure.ſ.quatrime-
ſtre vel ſemeſtre.p ea q̄ dicemus j.in 2.par.in j.q prin.in
78 7.art.¶ † Amplia 16.dictã concluſionẽ procedere ẽt ſi
eẽt ꝯditio per quã ordinaretur eccl'a circa miſſas dicẽ-
das,vel circa eccleſiã ordinandã,nã ſi fuerit appoſita in
limine fundationis de ꝯſenſu ep̃i bene tenebit cõditio,
q̄uis ſit circa diſpoſitionẽ ſp̃ũaliũ, ita ꝯcludũt oẽs doc.
allegati s̄.poſt prin. huius art.pro parte negatiua in 14.
79 15.& 16.artic.¶ † Amplia decimoſeptimo dictã tertiã
ꝯcl'onẽ procedere ẽt ſi eſſet ꝯditio , vt beneficiũ ꝯferat̃
ſolũ illi de ſua cõſanguinitate, & de ſuo gñe, & nõ alte-
ri: q̄a licèt iſta ꝯditio nõ teneret ſm Phil de Sarra.ĩ hac
rub.poſt prin.5.chat.allegãtẽ do.ſuũ Iac.de Zochis ĩ c.
80 cũ dilect⁹.ĩ notabi.de ꝯſue p rõnẽ: † q̄a iſta ꝯditio vr̃ ꝯ-
tra ius,cũ ĩ eccl'a Dei nõ debeat exceptio ꝑſonarum.c.
nouit. de iudi.cũ ſimi. Et ſi fuerit appoſita.habebit̃ pro
nõ ĩſerta.p c.2.x.q j.Et pl⁹ dicit ibi Phil.ꝙ nõ obſtãtibus
iſtis ſi interuenerit ꝯſenſus ep̃i tenebit hmõi reſeruatio
ꝑ d.c.cũ dilect⁹. cũ hoc,ꝙ de illa ꝓgenie fiet clerici,quia
aliàs nõ poſſet ſeruari , & ſic ẽt extrane⁹ ĩ bñficio p̃ñta-
ret̃,& hæc ꝯditio ſit ꝯtra ius,probat̃ ẽt p ea q̄ dicit gl.in
verbo hæreditatio.in c.decorẽ.de inſti.vbi ẽt Abb. bñ-
ficiũ nõ debere ſemꝑ cõferri hoĩbus certe nationis,ne
illud bñficiũ videat̃ debitũ illi nationi.p c.venerabilem
de elec. dicit tñ ꝯſuetudinẽ poſſe inducere vt bñficium
debeat̃ certe dignitati ſm Gemi.ĩ c.cũ eccl'a tua.de p̃b.
ꝑ illũ tex.¶ Tu aduerte, ꝙ iſta ꝯditio vt p̃ſentet̃ presbyter
de illa ꝓgenie, nõ eẽt ꝯtra ius adeo ſtricte, ꝙ non tene-
ret ei⁹ diſpõ, ſed maior difficultas eſt ſi diceret, ꝙ p̃ñtet̃
de ꝓgenie, & nõ aliter, vt formauit caſum Phil.nã cer-
te hoc caſu nullo mõ teneret cõditio ſic ĩtellecta: q̄a ex
ea ſequeret̃, ꝙ nõ exiſtẽte presbytero de ꝓgenie nõ fie-
ret p̃ñtatio, qđ eẽt abſurdũ , iõ hæc ꝯditio reducẽda eſt
ad honeſtatẽ p ordinatiũ, vt intelligatur presbytero de
ꝓgenie exiſtẽte , aliàs poſſit p̃ñtare alterũ, vt ibidẽ eãdẽ
Phil.declarauit, cũ dixit, cũ hoc ꝙ presbyterentur aliqui
de ipſa familia continue, prout ẽt ad honeſtatẽ deduci-
tur illa diſpoſitio quæ erat vt presbyter quotidie cele-
braret ,de qua in c.ſignificatũ.de præbẽ.& voluit Gay.
in repe.c.fina.de elect.lib.6.in prin, 22.col.quem ſupra
pulchre retulimus poſt prin. huius arti.in deciſionibus
partis negatiuæ in 14.verſic. ita ergo intellige. Et hanc
ampliati.ſecundum honeſtatem & poſſibilitatem . Et
pro iſta ampliatione vide quæ dicã infra in tertia parte

2.libri.in verſi.circa vero vltimā limitationē do.Roch.
82 in 4.arti.5.q.principalis.vſq; ad finē & per totū.¶ † Am
plia decimooctauo iſtam tertiā concluſionē intātum
procedere, ꝙ ſi patronus in limine fundationis, ꝯſtru-
ctiōis, dotationis eccleſiæ vellet apponere iſtas ꝯditio-
nes ꝯtra ius cōe, vel hmōi reſeruationes facere, & ſup-
plicaret epm̄ vt eas ſtatueret; & ſic eius cōſenſum pete-
ret & eps̄ denegaret, poterit adire ſuperiorem, vt epm̄
cogat ad ſtatuēdū dictas ꝯditiones ſeu reſeruationes, &
ſic ad cōſentiēdū illis, vel ipſe ſuperior cōſentiat, ita in
terminis noſtris loquēdo de aditione ſuperioris deter-
minat Inn.in c.in Lateranenſi.in fi.de p̄ben.vbi loquit̄
de p̄rono apponēte ꝯditionē: vt iura ep̄alia minuant̄,
qd eſt ꝯtra ius cōe, & tñ vult ibi Inno.epo negāte ſupe-
riorē adiri, vt ibi p eū.quā doctri. refert & ſequitur do.
Feli.in c.cū venerabilis.poſt princ.12.col.in 2.ampli.de
excep.quā dicit a nemine ad hoc allegari, & p ea face-
re tex.in c.nullus.hoc titu.vbi Abb.dicit p illū text.ꝙ ſi
deſideratī ꝯſenſus vnius in fauorē alterius, & ſine legiti-
ma cā ꝯſentire nollet poterit haberi recurſus ad ſupe-
riorē, vt vel ipſe ſuperior p̄ſtet ꝯſenſum, vel cōpellat il-
83 lū ad cōſentiēdū: † ſed in caſu nr̄o nulla legitima cā ha
beri pōt per quā ordinarius a ꝯſentiēdo abſtineri poſ-
ſit, imo potius ſunt plures cāæ pp quas ꝯſentire tenebi-
tur, vez vt laici magis inducant̄ ad eccleſias fundādas,
& ſic vt magis augeat̄ diuinus cultus.vt diximus ſ̄.in fi.
3.declarationis præſentis cōcluſionis: nā forſan ſi ſecus
fieret illi talia beneficia nō fundarent.& ſic niſi illę cō-
ditiones apponerētur.vt dicit Abb.in d.ca.cū dilectus.ī
fi.5.no.de ꝯſue.& in ca:ſacroſancta.in fi.col.de elec.Et
do.Feli.in d.tract.qn̄ literę apo.no.patro.in 2.col.ī verſ.
corroborari.in prin.facit pro iſta amplia.quod conſu-
luit do.Cardi.in cōſil.82.caſus ſuper quo &c.quædam.
dña cōdidit teſtm̄.Adduco ēt pro hac amplia.nā ſ̄.in 3.
declaratione p̄ntis 3.q.in fi.ꝯcluſimus eandē eē rōnē q̄
induxit iuriſlatorē ad ſuſtinēdū patronos laicos in iu-
repat. & illā quæ induxit iuriſlatorē ꝙ eps̄ in conditio-
nibus ꝯtra ius cōe poſſet diſponere, vt ibi pulchrè dixi-
mus, ſicut ergo eps̄ compellitur per ſuperiorē præſtare
conſenſum in creatione iuriſpat.vt latè diximus ſ̄.in 2,
q.prin in 16.arti.illa rōne c.3.hoc titu.eodē modo cō-
pelli pōt ad approbandū conditionē contra ius cōe, ſi-
militer illa rōne.vt tāto magis laici inducant̄ ad eccle-
ſias fundādas. ¶ Adduco etiā pro hoc fortius motiuū.
nemo eſt qui poſſit negare maiorē eſſe rōnem per quā
ſubſtinentur p̄roni in iurepa.vt eccleſiæ frequētius ędi-
ficētur, & cultus diuinus magis augeatur de qua in c.3.
hoc titu.vt proximè diximus, q̄ rō translationis iuriſpa:
præſertim tit.donationis de p̄rono ad non p̄ronū. Pri-
mo.n.caſu fit fauore vniuerſalis eccleſiæ principaliter,
& in cōſequentiā p̄ronorū.vt per Abb.in ca.3.de eccle.
ædifi.& diximus latè ſ̄.in j.q.prin.in 4.& 11.art.Secūdo
verò caſu principaliter fit in fauorē donatarij, & in cō-
ſequētiā, vt videat̄ ne ſit dānoſū ecclæ.vt no.in c.nulꝰ.
hoc ti.ſed diœceſanus nolēs ꝯſentire trāſlationi iuriſp.
ti.donationis ꝯpellit̄ ad ꝯſentiēdū p ſuperiorē d.c.nul-
lus.Et dicemꝰ latè ĵ.in 2.part.huius lib.in j.q.prin.in 21.
art.dū tractabimus de ꝯſenſu diœceſani p̄ſtando in do
natione iuriſp ergo multo magis ꝯpellendus erit in ca-
84 ſu nr̄o argu.fortioris rōnis. ¶ † Amplia decimonono
iſtā tertiā ꝯcſonem intantum procedere, vt fundator
poſſit apponere ꝯditionem, ſeu reſeruationē in limine
fundationis ecclæ ēt contra ius cōe cū conſenſu tñ epī,
ꝙ ſi eps̄ conſenſit nō poterit ſucceſſor reuocare, cū nō
agatur de p̄iudicio iuris eccleſiæ iā quæſito. Ita in ter-
minis decidit præceptor dñi mei do.Barba.in c.requi-
ſiſti.de teſta.in 3.col.in verſi.ego vidi.dicens ſe de facto
ſic conſuluiſſe.quod conſ.ſecundum ordinem impreſ-
ſorum eſt 23.ſcripſit Propheta.in 13.col.in j.vol.& al-
leg.ſolum nota.in d.ca.cum dilectus ſi aliud non extat
conſi.hoc idem ſequitur domi.Felin.in d.c.cum vene-
rabilis.In 11.col.in 2.amplia.de excep.dicens Barb.me
lius allegaſſe dictum Inn.in d.c.Lateranenſi.de præbē.
quaſi velit dicere ex quo pōt compelli epiſcopus con-
ſentire, nō poterit per ſucceſſorem reuocari.hinc dicit
Abb.in d.c.cū dilectus.in 5.nota.poſſe epm̄ in hoc p̄iu-
dicare ſuo epiſcopatui, & ſubdit eē aduertendū; ꝙ pro
cā huius p̄iudicij, ſeu alienationis alicuius iuris: puta ſi
eēt ꝯditio, ꝙ cōfirmatio, ſeu inſtitutio nō pertinere ad
ep̄m.ꝯtra c.oēs baſilicæ.16.q.7.& c.j.18.q.2.ſufficit ſola
petitio p̄roni: quia ante fundationē eccleſiæ nullum ius
cōfirmādi nec inſtituēdi eſt acquiſitum ep̄atui, merito
pōt & debet fieri ad ſolā petitionē p̄roni: quia ſi ſecus
fieret forſan p̄ronus non fundaret eccleſiam, vt ibi per
eū: pro quibus omnibus domi.meus Corte.ibi adducit
85 rationem: † ꝙ facilius abdicatur a nobis ius quærendū
q̄ quæſitū.& alleg.text.in cle.gratiæ.de reſcript.& in l.q
auiē.ff.de his q̄ in frau.credi.in l.ſi ſponſus §.ſi maritus
ff.de dona.inter vir.& vxo.& ſimile de legato quod po
teſt repudiari per ſolum Abb.vt per Fede.in conſ.19.&
per doctor.in l.legatum.ff.de leg.j.Et aliàs plene in hoc
86 tract.de hac mā dicetur.† Adducit ēt dictum Philo.de
futuris contingentibus non eſt determinata veritas.Et
ita in facto dū eſſem Paduæ anno ſecundo ſtudij mei,
cōſului in hac partia mea Tranen.vbi erant creata nō-
nulla beneficia cū ꝯditione, ꝙ nulla requireretur inſti-
tutio, ſed vnus presbyter eligeret alium in vltimo vitæ
ſpiritu: ſi epī conſenſus interuenit ſucceſſor non pote-
rit reuocare. quod conſi.incipit cōſulo inſuper.in verſ.
& ſi ipſe Reueren. dn̄s archiepiſcopus. ¶ Ego mō pro
hac amplia. adduco motiuum inconuincibile: nā nos
habemus tex.in c.apoſtolicæ.de dona.volentē epiſco-
pum eccleſiæ ædificandæ pro dote poſſe elargiri quin-
quageſimā bonorum ſui ep̄atus, & eccleſiæ iā ædifica-
tæ centeſimam, ſi ſine enormi lęſione ſuæ eccleſię fieri
poterit, & tenebit talis alienatio, & ſucceſſor non pote
rit reuocare. vt etiam nos diximus ſ̄.in 3.q.princ.in 18.
arti.& in 5.q.prin.in 16.art.Et ſumus in iam acquiſitis,
quantò magis debet tenere huiuſmodi conditio cōtra
ius cōe etiam præiudicialis iuri epiſcopalis, in non ac-
quiſitis, & acquirēdis pro eccleſia ędificanda, & nō poſ-
ſit per ſucceſſorem reuocari, quod quidem præiudiciū
nunquā erit quinquageſimæ vel centeſimæ, certe mul-
tò magis. ¶ Et ex hoc inferrem, ꝙ ſicut eccleſiæ iā cō-
ſtructæ epiſcopus poterit donare centeſimam bonorū
ſui epiſcopatus, ita attentari poſſet, ꝙ etiā poſt eccleſiā
fundatam eps̄ poſſit conſentire relaxationi alicuius iu-
87 ris epiſcopalis.de quo tñ dicetur ĵ.in j.limita.¶ † Et ex
proximè dictis apparet veritas vigeſimę amplationis,
vez dictā concluſionem tertiam intantum procedere,
ꝙ pro validatione harum conditionū contra ius ſuffi-
cit conſenſus ſolus epī, & non requiritur conſenſus ca-
pituli.ex quo tex.prin.in hac mā qui eſt c.cum dilectus.
hoc tit.ſolū requirit conſenſum epī, & non alterius, vi-
demus.n.ſolum epiſcopum poſſe donare quinquage-
ſimam eccleſiæ ædificandæ, & centeſimam ædificatæ
de acquiſitis per ſuam eccleſiam ſ̄.alleg.ca.apoſtolicæ.
de dona.quanto magis debet hoc facere poſſe remittē-
do aliqua iura acquirēda: propter quam remiſſionem
p̄ronus inducitur eccleſiam ędificare & dotare de ſuo,
præſertim ſtante dicta regula ꝙ facilius abdicatur a no
bis ius quærendū q̄ quæſitū, propter quam Abb.ſolum
repudiat legatum factum ſuæ eccleſiæ.iuxta præallega.
conſi.9.do.Feder.& ſic non requiratur conſenſus capi-
tuli. ¶ Fortificatur hæc ampliatio.ſiſt per proximè di-
cta: quia ſi ſolus eps̄ conſentit, id pōt: quia ſibi data eſt
hæc poteſtas a iure, vt ad petitionē p̄roni in limine fun-
dationis poſſit ſtatuere conditiones contra ius cōe.per
d.c.cum dilectus.illa ratione, vt hoīes magis inducan-
tur ad eccleſias fundandas, & hæc auctoritas non eſt ꝯ-
ceſſa capſo, ad quid adhibebitur ꝯſenſus capituli, qui ni
hil pōt contra ius diſponere, ꝯſenſus.n.capituli requi-
ritur, qn̄ quis diſponeret ſm̄ ius ex ordinaria poteſtate.
iuxta tit.de his quæ fiunt a prælato ſine conſenſu capi-
tuli. ſed in hoc caſu epiſcopo ſolo data eſt hęc auctori-
tas, vt eius conſenſus tanquā cā efficiens faciat laicum
poſſe eſſe p̄ronū, qui huius iuris erat incapax. iuxta c.3.
hoc titu.& quod conditio quæ eſt contra ius & non te-
neret,

neret, teneat p d. c. cũ dilectus. Et ꝙ talis ꝯſenſus ſit eã ef-
ficiens in vtroq; caſu, tanquã cã efficiens, diximus ſupra
pulchre in 2. declaratione huius 3 ꝯcluſionis. ¶ Capitu-
lũ ergo quod ius in hoc hãbebit, ad quod eius ꝯſenſus rẽ
quiret, cũ ĩ his iuris lator illud nõ recognoſcat. ¶ Eſt tñ
gl. unica & ſingularis in d. c. cũ dilectus. in uerbo ꝯſtitu-
tũ. in fi. q̃ loquẽdo ĩ terminis noſtris vltra ꝯſenſum epĩ,
requiri ẽt ꝯſenſum capituli, & ꝙ alias ꝯdõ appoſita nõ
teneat. Et ſic iſta gl. tenet ꝯtra hanc amplia. Imò vult il-
lã eẽ limitationẽ huius ꝯcluſionis noſtræ. Et iõ Abb. ſup
ea in 3. col. dicit nota gl. in eo quod dicit epm hoc ſtatue
re debere cũ capitulo, & de ꝯſenſu pron̄i, & ſic vr̃ in p̃iu-
dicium eccleſiæ inferioris non poſſe epm ſtatuere ſine
ꝯſenſu capituli, nec ſine voluntate pron̄i. ſi eſt pronata,
quod dicit eſſe mẽti tenẽdũ. quia neſcit alibi. Ego de iſta
gl. ſemper multũ dubitaui: qa nec tex. in d. c. cũ dilectus,
nec alia iura allegata pro hac tertia ꝯcluſione requirunt
ꝯſenſum capituli, ſed ſolum epĩ ad petitionem pron̄i in
appoſitionib' ꝯditionũ ꝯtra ius cõe, nec põt dici ex quo
agit̃ de p̃iudicio ipſius eccleſiæ principalis debeat haberi
ꝯſenſus capituli, maxime qñ apponunt̃ ꝯdões, ꝙ ꝯfir-
matio vel aliud ius epale remittat̃: quia vt dixim' ſupra
in præcedenti amplia. ex quo ſumus in acquirendis po-
terit eps præiudicare. ¶ Nec poſſumus ẽt dicere verti p̃-
iudiciũ eccleſiæ inferioris, cui ſine capitulo præiudicare
nõ põt, nã primò poteſt reſponderi huic rationi illam
negando cũ non ſit oĩno & ſimpl'r vera. ¶ Secundò qa
cũ ſumus in eccleſia ꝯſtruenda, fundanda, vel dotanda;
& ſic q̃ adhuc non eſt eccleſia, nec in totali eſſe, & bene
eẽ producta non poſſumus dicere p̃iudicari eccleſiæ in-
feriori, q̃ adhuc non eſt, & illi quod nõ eſt p̃iudicari non
põt. arg. c. Daibertum, 6. q. j. & l. decẽ. ff. de verb. obli. ac.
c. venerabilem. de elec. Et iõ nõ tenerẽ dictã gl. præſer-
tim per rõnes. s. p me in p̃cipio huius ampli. formatas.
Et q a in auctoritatibus ſupra allega. p totum hunc artic.
nemo eſt qui ꝯſenſum capituli requirat. ¶ Et ſi bene te-
neret loqueret̃ ſm iura volentia prælatum ſine ꝯſenſu
capituli nõ poſſe inſtituere, deſtituere, & alia negotia ec
cleſię tractare. c. nouit. de his quæ ſiũt a præla. cum con.
Cap. & quaſi per totum illum titu. ſed hodie ex ꝯſuetudi
ne eps ſolus oĩa agit ſine aliquali non ſolũ ꝯſenſu, ſed ꝯ-
ſilio capituli. vt dicunt ibi doc. & maxime Abb. & in c.
cũ eccľa uulterana. de elec. vnde ſi bene gl. eſſet vera ho
die non procederet. Ego vero teneo illam nõ verã per
88 ſupradicta. ¶ † Amplia vigeſimoprimò dictã tertiã cõ-
cluſionem procedere ẽt ſi in limine fundationis epĩ re-
ſeruaret pron̄o, ꝙ non ſolum eſſet pron̄us eccleſiæ per
eum fundatæ, ſed ẽt capellarũ & altarium conſtruenda-
rum, & conſtruendorum intus ipſam eccleſiam in qui-
bus eccleſia rõne fundi acquirit iuſpatro. per ea quę uult
Abb. in c. 3. de eccle. ædifi. ꝙ illud iuſpa. naſcẽs ex fundo
capellarum & altarium non ſit illius eccleſiæ, & ſic re-
ctoris, ſed ipſius primi pron̄i. per ea quæ dicemus infra
in j. 2. lib. in 2. q. prin. in 15. art. cũ tractabimus de iure in
capellis fundatis intus eccleſiam pronatam ex iurepa.
naſcente rõne fundi, qs p̃ntabit, rector eccleſiæ, vel pro-
nus, & ꝯcludit̃ ꝙ rector eccleſię. & in fi. ibi dicit̃, niſi hoc
ſibi reſeruauerit, vt proxime diximus, & licẽt ſupra ĩ prin.
huius artic. in adductis pro parte affirmatiua in verſic. p
p̃dictis ẽt facit. adduxerimus hoc dictũ, tñ ibi diximus re
quiri ꝯſenſum epĩ, remittẽdo nos ad quæ mõ diximus,
89 ¶ † Amplia vigeſimotertiò dictam ꝯcluſionem proce-
dere, ẽt ſi pron̄us de ꝯſenſu epĩ in limine fundationis re-
ſeruaret ſibi habitationẽ ĩ eccleſia: qa teneret ſm Abb. in
c. j. de immu. eccl. qđ intelligit verũ do. Phil. de Sarra. in
hac rub. in fi. 4. col. & in prin. 5. char. interueniente ꝯſen
ſu epĩ, & nõ alr, de quo dicto fecimus ẽt mẽtionẽ ſupra ĩ
prin. huius art. in adductis pro parte affirmatiua in verſ.
dicit ẽt ibi Gay. vbi videbat̃ aliquos tenere hoc poſſe fie
ri ſine ꝯſenſu capituli. Et ego ibi dixi hoc non poſſe pro
cedere niſi exponeremus ĩ eccleſia, ideſt in domib. ipſi'
eccleſiæ, quę ſolẽt eſſe prope ipſam eccleſiã. Et mõ dico,
ꝙ nec tunc fieri poſſet ſine ꝯſenſu capituli cum eſſe pro
pe ecclam, ſit ẽt non admittendum, ſecundum Firma. ĩ

tracta. de epõ quẽ ibi ſupra allegauimus, fecimus ẽt mẽ
tionẽ de hoc dicto ſupra poſt principiũ. 2. ꝯcluſionis il-
lud allegãdo p alia parte, ꝙ nõ poſſit fieri hmõi reſerua
tio, loquẽdo tñ ſine ꝯſenſu epĩ. Cõcludo mõ ſine ꝯſen-
ſu epĩ hmõi reſeruationẽ non hr̃e locũ ẽt in domibus
eccleſiæ terminantes cum ipſa eccleſia: q a vr̃ habitare ĩ
cæmeterio eccleſiæ & dictũ Abb. pure de habitatione ĩ
eccleſia: qa hoc eſſet in abſurdum reducere ad honeſti
tatẽ, vt intelligat̃ in eius domib. ut proxime dixi, ne per
inhabitationẽ ibi fierent pollutiones carnales, & ſimi-
lia. iuxta ſæpius allegatũ dictũ do. Gay. in tepe. c. fi. de
elec. lib. 6. ĩ prin. 22. col. per c. ſignificatũ. de præbẽ. ¶ Vel
poſſet intelligi dictũ Abb. vt fundator poſſit ſibi reſerua
re habitationẽ in eccľa, ideſt in loco quo facienda ẽ ec-
cleſia. vt in caſu quẽ poſuimus ſupra in 3. q. prin. in 10.
artic. vbi tractauimus, an dicat̃ fundator eccleſiæ q de-
90 dit domũ vt ſit eccľæ. ¶ † Limita mõ dictã tertiã cõclu
ſionẽ pcedere, ſi ꝯditiones & reſeruationes p̃dictæ re-
ſpectu ſpiritualiũ, & ꝯtra ius cõe apponant̃ p epm ad pe
titionẽ pron̄i in limine fundationis, ꝯſtructionis, vel do
tationis, ſed ſi apponant p̃dictis peractis, licẽt cõſenſus
epĩ interueniat, ꝯdões & reſeruationes p̃dictæ nõ ha-
bebunt locũ, ſed erit cenſendũ, ac ſi nũquam appoſitæ
fuiſſent. Iſta limitatio latè ẽ pbata ſupra in 3. declaratio
ne huius 3. ꝯcluſionis, ſed vltra ibi allegata, adde ẽt illã
tenere Imo. in d. c. cum dilectus. in 19. col. in verſ. itẽ ad-
uerte. & Hoſt. in c. ea quæ. de ſtatu reg. io. An. & Dom. ĩ
c. lex eo. §. fi. ſuper gl. fi. de elec. lib 6. Inn. in c. in laterañ
ſi. de p̃ben. tex. in c. nobis. hoc. tit. & ibi omnes, tex. in d.
c. eleutherius 18. q. 2. voluit Gay. ĩ d. tepe. c. fi. in prin. 23.
colũ. vbi ſubdit intantũ hmõi ꝯditiones eẽ apponẽdas
tpe fundationis, vel dotationis, ꝙ nõ ſufficit apponere
illas tpe traditionis poſtea factæ. Et licẽt do. Roc. in ver-
bo pro eo ꝙ in 13. q. certo mõ diſtinxerit in hoc paſſu,
vt eius dicta retuli ſupra in d. 3. declaratione p̃ſentis 3.
ꝯcluſionis. ibi tñ eius diſtinctionem reprobaui, & tenui
de neceſſitate requiri ipſas ꝯditiones, & reſeruationes
contra ius fore apponendas in limine fundationis, re-
mittendo me tñ ad hic dicenda. ¶ Et iõ dico modo eſſe
aduertẽdũ ad vnum, nam gl. & Abb. in d. c. pterea. el. 2.
hoc tit. & gl. in d. c. ſic quidam. 10. q. j. dicunt ſufficere ſi
prædictæ conditiones apponantur ante cõſecrationẽ.
Et ſic intelligunt ẽt poſt fundationẽ, conſtructionẽ, &
dotationem, dummodo, fiat ante conſecrationem, &
certe iſtæ glo. ſi eſſent veræ eſſent cõtra oĩa dicta docto.
qui loquuntur cum huiuſmodi conditiones apponunt̃
in limine fundationis, imò multi expreſſe dicunt non
valere poſt fundationẽ, vt ẽ videre apud eos oẽs hoc di-
cẽtes, ſaluarẽ tñ iſtas gl. qñ in ꝯſecratione daret̃ dos p fa-
cientem conſecrari, vel ꝯſecrantẽ. iuxta caſum c. cum
ſicut. de ꝯſecratio. eccle. vel alia. ¶ Vnde reſtringerem
primò hanc primã limitationẽ nõ pcedere, qñ ꝯdões
apponerent̃ ante ꝯſecrationẽ p aliquem tertium dotan
tem ꝯſecrare facientẽ, vel per ipſum ꝯſecratorẽ. iuxta
diſpoſitionem c. cum ſicut. quia tunc dicet̃ apponi ꝯdõ
in limine dotationis, nã alias dictæ gl. ſaluari ſe nõ poſ-
ſent, quin eſſent ꝯtra docto. & rõnes ſupra allegatas vo-
lentes de neceſſitate requiri ꝙ hmõi cõditiones appo-
nant̃ in limine fundationis, licẽt hæc reſtrictio non ſit
vera reſtrictio huius limitationis, ſed potius illius decla
ratio, cũ in vtroq; caſu in limine ꝯditiones apponant̃.
¶ Reſtrena mõ hanc reſtrictionẽ, vt pcedat in tertio ſu-
perueniente dotãte, puta in faciẽte ꝯſecrare vel ꝯſecrã-
te vt pxime diximus vel alio ſuperueniente & dotante
eccleſiã indotatã. iuxta ea q̃ diximus latè in 6. q. prin. in
1. art. nã licẽt ĩ his caſibus eccľæ ſint ꝯſtructæ poſt ꝯſtru-
ctionẽ, & ẽt in indotata poſt ꝯſecrationem: vt in caſu
dict. 1. artic. nã tunc poterit apponi ꝯdõ: quia in limine
dotationis apponit̃: vt declarauimus ĩ pxima reſtrictio
ne, & ſupra in j. concluſione. ſed ſi hmõi dotatio fieret
poſt eccleſiã ꝯſtructã ante ꝯſecrationẽ vel poſt p primũ
pron̄ũ ex neceſſitate dotantẽ qui in limine fundationis
hmõi ꝯdões ſibi non reſeruauerat, nõ poterit mõ ſibi
reſeruare. qa nõ dr̃ hoc facere ĩ limine dotatiõis, ex quo
illud

illud facit ex neceſſitate, quod facere debebat a principio in limine fundationis. iuxta c. nemo. de ꝯſecra. diſt. 1. & c. placuit 1 q. 2. imo potius dr̃ traditio dotis debitæ: vt voluit Gay. in prin d. 23. col. repe. c. ſi. de elc. lib. 6. vnde ſtante neceſſitate nõ tenet dicta ꝯdõ, vt ēt ſ. diximus in 6. reſtrictione. 6. ampli. huius 3. cõcluſionis. ¶ Reſtringe ſecundo iſtã primã limita. ꝓcedere, niſi eſſet ꝯdõ vel reſeruatio, quæ tñ totaliter eſſet contra ius commune, ſed potius quædam ordinatio clericorum, nã illa apponi poterit de conſenſu epĩ ēt poſt fundationẽ eccleſiæ. Ita Inn. relatus a dño Card. in d. clem quia contingit. in 2. col. in 11. no. de relig. domi. ſequit̃ ibi Card. dicẽdo, ꝙ ſi epiſcopus ante ordinationem clericorũ ſtatuit eccleſiã reformari ꝑ aliquos, dicet̃ inſtituiſſe in fundatione: qa per hoc, nõ agit̃ de ꝑiudicio clericorũ, ex quo nondũ ſunt ibi clerici. idẽ dicerẽ ſi ibi fuerunt clerici, & poſtea mortui, qa cũ noui inſtituent̃ poterit apponi certus modus celebrandi diuina. & hoc mõ inſtituendũ reſtringere in illo beneficio, & ita propriè loquit̃ text. in d. c. ſignificatum ſæpe allegatum. de præben. quia ꝯdõ ibi nõ eſt
91 contra ius, ſed quia male obſeruanda reſtringit. ¶ † Reſtringe tertio iſtam primam limita. huius tertiæ ꝯcluſionis procedere ſi nulla fuit appoſita in fundatione ꝯdõ vel reſeruatio contra ius cõe, ſed poſt fundatã apponeretur: quia ēt de cõſenſu epĩ nõ teneret, vt in limita. ſed ſi ĩ fundatione fuit appoſita ꝯdõ vel reſeruatio ꝯtra ius, & non interueuit conſenſus ſuperioris, ſi ille ꝯſenſus interuenit ex poſt, ēt poſt ꝯſecrationem tenebit illa ꝯdõ, nã vbi in aliquo actu requirit̃ cõſenſus alicuius ſufficit illũ interuenire ēt poſt actum nullũ. tex. expreſſus & ibi pulchre gl. & Abb. in c. cura. hoc titu. & in c. cũ uos. & ibi ēt Abb. de his q̃ fiunt a ꝑlato. & ĩ c. edoceri. in penul. col. in 6. q de reſcrip. & gl. 3 in c. cũ & plantare. de priuile. & voluit Feli. in tracta. qñ lite. apo. no. patro. in 10. limi in pen. col. facit quod no. gl. in reg. ratũ. & in regu. non firmatur. de regu. iur. lib. 6. facit ēt quod dicit do. Card. in clem. j. in §. verũ. ĩ fi. de hære. & in clem. j. in pri. de reb. eccle. non ali. in 12. not. & in clemẽ. j. in 2. colum. in 5. qõ. de rerũ permu. Adduco pro hoc ēt do. Feli. in d. c. edoceri. de reſcrip. in 6. col. in verſ ſequi põt. dicẽtem hoc maxime ꝓcedere ubi iſte conſenſus ſapit naturam confirmationis, prout vr̃ ſapere ĩ caſu nr̃o. nã eps cum cõſentit vr̃ cõfirmare actum fundatoris, q alias eſſet infirmus. dicit ēt ibi Fel. hoc maxime ꝓcedere vbi conſenſus tangit gerentẽ actum, vt ēt eſt in aliquib. ꝯdõnibus ĩ caſu nr̃o. i. qñ ē ꝯdõ, ut ad epm̃ nõ ꝑtineat inſtitutio vel ꝯfirmatio. Adduco ēt ad hoc tex. expreſſum & ibi Abb. & doc. in c. ſuggeſtũ. hoc tit. & do. meũ Corſe firmantẽ ēt iſtam regulam in ſuis ſingul. impreſſis in verbo minor lo 2. in addi. & in verbo pupillus. in fi. unde cũ in appoſitione huius ꝯdõnis contra ius cõe requirat̃ conſenſus epĩ, ille bene poterit interuenire poſt, & validabit appoſitionẽ ꝯdõnis ꝑdictæ factã per fundatorẽ in limine fundationis. ¶ Vr̃ tñ prædictis obſtare id qđ dicunt do. Abb. & doc. ĩ d. c. cum dilectus. de conſu. in 5. nota. pr̃onum non poſſe poſt fundatã eccleſiã ſeu beneficiũ, iſtas conditiones cõtra ius apponere, nec eps conſentire, vnde vr̃ hunc cõſenſum non poſſe interuenire ex poſt. vt latè diximus ſupra in 3. declaratione pñtis 3. concluſionis. ¶ Cui cõtrario breuis erit reſpõſio, cũ caſus nr̃ ſit diuerſus ab illo, nã in caſu nr̃o ꝯdõ cõtra ius bene fuit appoſita ĩ limine creationis beneficij, ſed ſolũ ꝯſenſus epĩ tunc nõ acceſſit, tñ vr̃ tacite petitus a teſtatore uel fundatore beneficij, nã cũ creauit beneficiũ & appoſuit ꝯdões, ſeu reſeruationes cõtra ius cõe, uiſus ē petere cõſenſum epĩ ex quo aliter illæ ꝯdões ſeu reſeruationes non potuiſſent ſubſiſtere, nam teſtator, ſeu alias diſpoſitor vr̃ velle, & ſic ꝑſumitur velle idẽ quod ius. Bal. in l. cum patrẽ. in fi. C de quo condi. inſer. & ꝑſumit̃ velle leges hr̃e locũ in ſua diſpoſitione. Bal. in l. quidẽ in fi. col. in verſ. ſi aũt nõ dixit. C. de iure deli. & ꝑſumit̃ cogitare idẽ quod lex. Bal. in l. ꝑcibus. in 14 col. C. de impub. & alijs ſubſti. vnde ꝯcludẽdo ex quo cõditiones & reſeruationes contra ius fuerũt appoſitæ in limine fundationis ecclæ. licèt conſenſus epĩ tunc non interceſſerit, ſufficit poſtmodũ apponi, & hoc maxime ꝓcedit cũ nõ requirat̃ expreſſũ a iure, ꝙ eo tunc conſenſus interueniat, ſed ſatis ē illũ hr̃e. arg. no. ꝑ Domi. ĩ c ut circa. de elec. lib 6. & copioſiſſime ꝑ do. Feli. in c. cũ dilecta. in 14. col. ĩ uerſi. amplia. 30. de reſcrip. & ꝑ eundẽ in c. qñ. in 3. 4. & 5. col ut lite non conte & in c. in nomine dñi. in 3. col. de teſti. & in c. qa nonnulli. in §. ſunt & alij. in 2. col. in uerſic. amplia tertio. de reſcrip. quãto ergo magis hoc ꝓcedere debet, ſi fundator in limine creationis beneficij appoſuit has cõditiones cõtra ius, & expreſſe petijt, ſeu peti iuſſit cõſenſum epĩ, iuxta practicã ſupra poſitã in 3. declaratione ꝑſentis 3. concluſionis, poterit interuenire poſtmodũ conſenſus epĩ, licèt in actu non interuenerit: qa nil remanſit qđ facere deberet ipſe fundator. Doctrina uero do. Abb. in d. c. cũ dilectus. & alias in contrarium adductæ loquunt̃, ut ex ſe ipſis patet, qñ nec ꝯſenſus epĩ in limine creationis beneficij interuenit, nec ꝯdõ ſeu reſeruatio contra ius tunc tp̃is appoſita fuit, ut & tacite ꝯſenſus petitus fuiſſet nec expreſſe, q̃ tñ militant in caſu huiꝰ reſtrictionis. Et ſic bene proceſſiſſet diſtictio bimẽbris, non tñ illã quã poſuit do. Roc. in uerbo ꝓ eo ꝙ. in fi. 13. q. quã reprobauimus ſupra in 3. declaratione ꝑſentis 3. cõcluſionis, ꝙ aut ꝯdõ nullo mõ ĩ limine creationis beneficij fuit noĩata nec aliqua reſeruatio, & non poterũt ulterius apponi beneficio fundato, aut fuerunt ꝓnũciatæ ĩ limine creationis beneficij ꝑ fundatorẽ, & non ſortitæ plenũ effectũ: qa non interuenit conſenſus epĩ. Et tunc illo interueniẽte ꝓcedat ꝯdõ ſeu reſeruatio, ēt ꝙ interuenerit poſt fundatũ bñficiũ: qa retro trahet̃ actus. arg. c. tanta. q filij ſunt legiti. Et pro hac diſtinctione facit qđ diximus ſupra in 6. q prin. in j. art. dũ loquuti fuimus de dotãte ecclam indotatã, ēt poſt conſecrationẽ, qa retro trahit̃ actus. & vr̃ factus ante cõſecrationẽ. ſm̃ doc. ibi alleg. q mouent̃ per d. c. tãta. quorũ dicta ibi reprobauimus in illo caſu, q̃ tñ reprobatio non militat in hoc caſu Et iõ tenendũ qđ ꝓxime diximus ¶. Pro quo facit id quod dicit Abb. in d. c. ꝑterea el. 2 ꝙ ſi pr̃onus mãdat in teſtõ ecclam conſtrui, & reſeruauit pẽſionẽ annuatim filijs exoluendã, ꝙ niſi eps hoc reſeruet pr̃ono ꝑ ſtatutũ ſuum, non poterũt filij exigere illã pẽſionẽ, ecce ꝙ teſtator poſuit reſeruationẽ cũ ꝯſenſu epĩ, & tñ eps poteſt ꝑ ſtatutum ſuum illã met reſeruationẽ facere, & tenebit ut ibi patet. ¶ Et ſm̃ iſtã meam conſiderationem aliàs conſului in facto dũ eſſem Paduæ ſcholaris ſecundo anno ſtudij mei in quodã caſu patriæ meæ Tranſi teſtator diſpoſuit creare unũ bñficium de bonis ſuis, ꝙ uadat de ſacerdote in ſacerdotẽ, ideſt ut unus eligat alterũ in ultimo uitæ ſpũ abſq; aliqua ſuperioris inſtitutione, nam ſi ordinarius poſtmodũ ꝯſentit ualebit talis conditio & ñ erit dicẽdũ ex quo ſemel erat bñficiũ ſine tali conditione illa non debere ſibi imponi. arg. c. ſignificauit. de teſti: qa dico epm̃ non debere ad hoc attendere, illa ſaltẽ rõne maximi fauoris, ut laici inducãtur ad eccleſias tãto magis ædificandas, & non repellãtur: qa forſan multi ignorãter ita cadetẽt apponẽdo ꝯditiones, & non ſecuto ꝯſenſu ꝯditione nõ admiſſa, alij eorũ exẽplo retraherent̃ ab hmõi bñficiorũ creatione ¶ Dicerẽ bene, ꝙ ſi ſolũ pr̃onũ apponeret̃ conditio, & non peteret conſenſum ordinarij ĩ limine fundationis, non poſſet compelli poſtea epm̃ conſentire: ſed ſi petijſſet a principio compelli poſſet illa ratione: qa petẽdo conſenſũ, nihil ꝑ pr̃onum remãſit, quod faciẽdũ erat. & alia ratione, ut magis operet̃ expreſſum q̃ tacitũ. ¶ Et iõ reſtringerem & quartò hãc primã limitationẽ non ꝓcedere qñ poſt creatum bñficiũ urgeret aliqua cauſa ut conditiones, & modus apponãtur etiam contra ius: quia tunc eps ad petitionẽ pr̃oni poſt beneficium fundatum poterit illas & illos apponere ad petitionem pr̃oni, ita Abba. in d. c. cũ dilectus. ĩ 5. no. ubi loquẽdo de conditionibꝰ contra ius apponẽdis in fundatione eccleſiæ de conſenſu epĩ, ſubdit poſt fundatã eccleſiã non putare hoc poſſe epm̃ ſtatuere ſine cã, et ad petitionem pr̃oni, ergo cum cauſa apponi poterũt. Et ꝙ non pñt apponi ſine cã, adducit,

qui i

qa negari non pōt, quin in aliquibus ꝯditionib. pura ꝙ
ꝯfirmatio vel īstitutio nō ſpectet ad epm. ſit alienatio il
lius iuris iā competentis eparum, ꝗ ſine cā fieri nō debet
adducit facere ꝗ notā. ī c. ꝯſtitutis. de elec. unde ex cā fie
ri poterit ēt poſt fundationē bñficij. hoc idē voluit Gay.
ī d. repe. c. fi. in 23. col. de elec. lib. 6. ꝗ plura allegat, nec
ſufficiet ꝑ cā petitio pronī vt ſat erat in limine fundatio
nis. ſed requirit cā urgens & neceſſaria ad hoc vt immu
tet diſpoſitio iuris, nā ex magna cā licitum eſt trāſgredi
ēt canones & leges: vt uult Inno. in c. j. de conſti. per l. &
ſi ſeuerior. §. pœna grauior. C. de infami. quod quidē di-
ctū Inno. latiſſime ex pluribus dictis per plures col. exor
nat do. Feli. in d. c. j. ante fi. 14. col. in 7. fallen. & an eps ex
magna cā poſſit ſtatuere ꝯtra leges, plene ꝑ do. meū la-
ſo in l. oēs populi. in 3. col. in verſ. contra th. ff. de iuſti. &
iur. in quibus locis poterunt multa reperiri ꝯfirmantia
iſtā reſtrictionē. ¶ Reſtringe & quintò iſtam primam li-
mitationē ꝓcedere, niſi ipſa eccleſia vel bona ei data in
dotem eſſent adhuc in dnio fundātis: qa in traditione
bene fundans adhuc poſſet ꝯdōnes & reſeruationes ap
ponere ēt ꝯtra ius cōe de ꝯſenſu epi. Ita Gay. in d. repe.
c. fi. de elec. lib. 6. ſequit do. Phili. de Sarra. in hac rub. in
fi. 5. char. in princ. 6. ſed certe de eccleſia ꝙ ſit ī dnio ędi-
ficantis mirandū eſt, cū non poſſit eē eccleſia, & eſſe in
dnio ædificantis. reg. ſemel Deo dicatū. de reg. iur lib. 6.
nam cū ſit eccla, fundans oē dnium tradit & transfert ī
eā: vt diximus ſupra in 2. q. prin. in j. artic. Et diximus ēt
ſupra in 6. amplia. huius 3. ꝯcluſionis in 2. reſtrictione.
¶ Quantum vero ad bona poſſet ſaluari hæc reſtrictio,
vt ſaluauimus ſ. primā reſtrictionē huius. j. limitatiōis.
¶ Reſtringe & ſextò iſtā primā limitationē niſi iſta ꝯdō
vel reſeruatio contra ius quæ opponeret poſt creatum
beneficium non eſſet pura, vel mera reſeruatio, ſeu ꝯdō
contra ius, ſed potius veteris iuris conditionis, ſeu reſer
uationis declaratio, qa apponi poterit ēt beneficio fun
dato. Ita Gay. vbi ſupra in d. 23. col. ꝗ allegat no. per Ar
chi. in d. c. eleutherius. 28. q. 2. ī verbo offerat. ſequit do.
Phili. de Sarra. in hac rub. in fi. 5. char. ꝗ pro hoc ēt alleg.
no. in c. ſane. 16. q. 2. vt ibi per eos. & faciunt pro hac re-
ſtrictione ea ꝗ diximus in proxima. 2. reſtrictione hui⁹.
j. limitationis, cū tractauimus qñ apponit conditio, ſeu
modus ordinandi clericos, vt diximus. ¶ Declara & in-
tellige mō iſtam primam limitationem adeo procede
re, ꝙ appoſitio conditionis vel reſeruationis contra ius
cum conſenſu epi fiat in limine creationis beneficij, &
alias nō teneat. ꝙ ſi aliquis primò donaret dotē limplr;
& poſtea ex interuallo, dum tradit dotem vellet appo-
nere aliquam ꝯditionem, onus, vel reſeruationes con-
tra ius cōmune ēt cum conſenſu epi non poſſet: qa hæc
fieri debebant tpe donationis dotis, vel fundationis. Ita
in terminis declarant Io. An. & poſt eū Do. in d. c. gene
rali. ſuper gl. in verbo fundatione. illam ita limitātes in
vlti. col. de elect. lib. 6. alleg. l. ex morte. in fin. C. de pac.
conuen. & qđ nota. in l. unica. in §. accidit. C. de rei uxo.
actio. Ego pro hoc allego gl. ante mediū in d. c. ſic qui-
dam. 10. q. j. dicentem, ꝙ ſi aliquis dedit pure, & poſtea
vult adijcere ꝯditionē, hoc ei facere non licet, qa perfe-
cta donatio non recipit cōditionem alleg. l. perfecta. C.
de dona. quæ ſub mō. & c. unic. 3. q. 7. in fi. & illa gl. ita
92 intelligit illum tex. ſm unum intellectū. ¶ † Limita ſe-
cundo principaliter iſtam tertiam concluſionem pro-
cedere ſi conditiones apponant in fundatione ecclæ
contra ius cōe ꝑ pronum habito vero conſenſu ordina
rij, ſed ſi peteret ꝯſiliū ſeu ꝯſenſus tñ non ſufficeret: qa
oportet hre uerū conſenſum nam ſicut fundans eccle-
ſiam debet hre verum conſenſum, & non ſufficit illi pe
tere ꝯſiliū vel ꝯſenſum ad ecclæ ædificationē, & acqui-
ſitionem iuriſpa. ꝗ qdem nō ſunt ꝯtra ius. ſm Io. An. in
d. c. nobis hoc tit. vbi ēt Card. in 3. no. & doc. ac Abb. in
col. 39. quidā dns Iacobus. in prin. 3. col. in 2. vol. & dixi-
mus latè ſupra in 2. q. prin. in 3. art in verſ. & aduerte: ita
& fortius in caſu nro vbi apponunt ꝯditiones ꝯtra ius
cōe, non dēt poſſe fieri ſine vero ꝯſenſu ſuperioris. arg.
reg. ſi de quo magis vī m oē & c. Authē. multo magis C.
de ſac. ſan. eccle. cū vulga. ¶ Limita & tertiò hanc tertiā
ꝯcluſionem ut poſſit ꝯdō apponi contra ius cōe de cō
ſenſu epi procedere, ſi eps habet iura epalia, aliàs ſi infe
rior dicta iura haberet in illo loco ex priuilegio uel prę
ſcriptione, illius requiret ꝯſenſus, & nō epi, nec illius ꝗ
habet tñ inſtituere ex priuata iuriſdictione, & non tñ
alia iura epalia, prout in ſimili dicit Abb. de ꝯſenſu pſtā
do ad faciendū quē pronum in d. ꝯſ. 59. quidā do. Iaco.
in 3. col. in 2. vol. vt ſupra diximus in 2. q. prin. in 14. art.
Et intellige in illo loco. ſ. vbi eccleſia ꝯſtruit, & non in
loco cōſtruenti. ſm Card. in d. c. nobis. in j. no. Et dixim⁹
ēt ſupra in d. 2. q. prin. in 8. art. licèt poſſet dici, ꝙ ſi eſſet
ꝯdō, ꝙ inſtitutio non ſpectaret ad habentē inſtituere, de
beret hri conſenſus habentis inſtituere ex priuata iuriſ
dictione: qa ſibi pīudicat, tñ hoc non ē dicēdū: qa diœ-
ceſanus poterit ſibi præiudicare in hoc ſicut & eccleſiæ
ſuæ ad effectū, vt cultus diuinus augeat. ꝑ dicta ſupra in
93 20. & 21. ampli. ubi pīudicat. ¶ † Limita & quartò hanc
tertiam ꝯcluſionē: ꝙ pronus pōt apponere in fundatio-
ne ꝯditiones ēt ꝯtra ius, ſi eps conſentit: hre locū qñ eps
eſt uiuus, ſed eo mortuo dicerē ſufficere ꝯſenſum Capi
tuli ſede vacāte, ſeu illorū illud repreſentantiū. ꝑ ea quæ
latè diximus ſupra in d. 2. q. prin. in 9. art. & pſertim ī pri
mo motiuo partis negatiuę, & in eī ſol. Et ad dicta ibi
poſſet addi, ꝙ nullū pīudicium epo generat: qa ſi capi-
tulū non ꝯſentiret, forſan fundator eccleſiā non ꝯſtrue-
ret. arg. eorū ꝗ dicit Abb. in d. c. cum dilectus. in 5. no. &
diximus ſupra in 20. ampli. ¶ Limita & quintò hanc ter
tiā ꝯcluſionē: ꝙ pronus pōt apponere conditionem ēt
contra ius cōe ſi eps conſentit: hre locum epo pſente,
ſed eo abſente maxime extra ꝓuinciā non requiret eī⁹
conſenſus, ſed ſufficiet cōſenſus ſui vicarij generalis, &
ſic poteſtatē habentis. arg. c. ex parte. & eorū quæ ibi di-
cunt per Mod. de conſt. vicarius. n. habet ordinariam iu
riſdictionē, vt colligit ex dictis Abb. in c. 2. de iudi. pro
quo ibi do. me. Corſe. in 5. cha. alleg. gl. j. in c. tua. de offi.
vica. & gl. in c. licet. de offi. vica. lib. 6. & gl. in c. plectis. ī
verbo integram. 25. diſtin. Et hoc eſt bene dictū: vt ſi qra
tur eps, & non inueniat, ſufficiat inuenire vicarium, ne
ædificantem ēt dictā conditionem apponere volentē
pæniteat, & beneficij creatio ſic ceſſaret, cū periculum
ſit in mora, faciunt ꝗ in proxima limitatione dicētur.
94 ¶ † Limita ſexto in appoſitione huius ꝯdōnis requiri
conſenſus ordinarij. qñ ille ꝯſenſus haberi pōt, ſed ſi ali
quis in vltimo vitæ ſpū uult aliquod beneficium creare
cum aliquibus ꝯditionibus, & reſeruationib. ꝯtra ius, &
petit ꝯſenſum ordinarij & denegat, & ad ire ſuperiorē
nō haberet ipſ, imo immineret periculū mortis. vel in
vltimo vite ſpū vult diſponere, & eps nullo mō adiri po
teſt, nec eius ꝯſenſus peti, ꝯdō & reſeruatio pdictæ tene
bunt, quamuis ꝯtra ius: qa ꝑ eū nō ſtetit qn cōſenſus or-
dinarij interueniret, qui tñ non interuenit ex dicta neceſ
ſitate & tpis anguſtia: quia ſi illo tūc nō fuiſſet teſtatus
cū illis ꝯdōnibus, & expectaret ꝯſenſum epi vel ſuperio
ris, non potuiſſet amplius teſtari morte præuentus, qui
tñ ſine illis ꝯdōnibus nolebat beneficium creare. Certe
hoc caſu tenebit appoſitio ꝯdōnis, & reſeruatio ēt ſine
interuētione dicti ꝯſenſus. ¶ Et pro hoc adduco quod
voluit do. Abb. in c. cum in veteri. de elect. ubi dicit, ꝙ
cū ex diſpoſitiōe legis vel ſtatuti in aliquo actu requirit
ꝯſenſus alicuius, ſi non uult ꝯſentire, pōt ꝑ ſuperiorem
cōpelli, vel ipſe ſuperior dare licētiā, ſed ſi ille qui debet
præſtare ꝯſenſum nō eſt pſens vel aliter, adeo ꝙ nō poſ
ſit cogi, vel ſuperior qui cogere debet, nō ita cito cogit,
ſi imminet periculū ſeu neceſſitas pōt actus fieri, & ua-
lebit ſine illo ꝯſenſu. Et hoc dicit ibi Abb. in uerſic. ſed
an poſſit ſtatim. ad idē adduco do. Fel. ī c. cū acceſſiſſent.
ī 8. col. in 3. reſtrictio. de ꝯſti. vbi ꝑ dictū Io. Cal. hr̄ diſpō-
nem eccleſiæ poſſ: mutari ꝑ epm ꝯſenſu proni, reſtrin-
git illud dictum ibi do. Feli. niſi immineret neceſſitas ꝑ
quam moueret eps ad diſpenſandū circa beneficiū pro-
natum, aliter ꝗ eius natura exigat: quia ēt patrono inui-
to hoc poterit. & alleg. Abb. ibi qui mouetur. per id qđ
not. rota. 307. permutatio in nouis, ubi dicit ꝙ ſi pronus
ſine

ſine cā nō uult ꝯſentire de permutatione beneficij, pōt
eps hoc facere ſine eius ꝯſenſu &c. vt ibi p eā. & ibi do.
Feli. format, reg propter neceſſitatē poſſe fieri actu ſine
ꝯſenſu illorum, quorū conſenſus erat requirendus. quā
ꝯcluſionem fortificat plurib. ſimilib. & ī fi. dicit neceſſi-
tatem ſæpiſſime eſſe cā violandi regulas iuris, & de hoc
ſe remittit ad dicta per eum in c. querelam. in pen. col.
C. de iureiuran. ¶ Et propter hoc ego ꝯſului alias in ſu-
pra ſæpe allegato cōſilio, ꝙ ſi aliquis teſtator in vltimo
vitæ ſpū vult creare aliquod beneficiū, & apponere ꝯdō
nem ꝙ vnus ſacerdos in vltimo vitæ ſpū eligat alterū
ſacerdotē, & nulla requirat̄ inſtitutio ſi imminet neceſ
ſitas periculi mortis, & non poſſit adiri eps, vel requiſi-
tus negauit ꝯſentire, & nō poſſit ita cito ſuperior adiri,
poterit illa cōditio apponi, & tenebit abſq; aliquo ꝯſen-
95 ſu. ¶ † Bene tñ dicerem cautū eē ei de hoc proteſtari. ſ.
ꝙ neceſſitate imminente non pōt requirere epm, vel il
lo requiſito, & nolēte ꝓteſtet̄, ꝙ illo recuſante ſine cā
non interuenerit, & ꝙ pp neceſſitatem non potuit adi-
re ſuperiorē, vt illū cogeret p doctrinā Bar. ī l. 2. §. quod
diximus. ff. ſi qs cau. vbi p mod. & maxime do. me. l aſ.
& per doctrinā Inn. & oium doc. in c. ex tranſmiſſa vbi
pleniſſime p do. Feli. de pſcrip. Et de iſta limitatiōe ple
nius dicetur infra in 2. parte huius lib. in 1. q. prin. in 21.
artic. in 2. declara. qñ tractabimus de conſenſu pſtando
per epm in donatione iuriſpa. an poſſit cōpelli &c. Et p
iſta limitatione ꝯſ. 82. do. Card. caſus ſuper quo in prin.
vbi loquit̄ de illa q̄ in vltimo uitæ ſpū ſtatuit beneficiū
quoddā, & nō interuenit epi ꝯſenſus, qa nō erat in par-
tibus; & nō poterat adiri, quia mors appropinquabat̄,
mortua enim fuit ſecūda die teſtim. ꝯfecti, vt ibi habet̄.
¶ Et in hoc caſu huius limitationis poterunt verificari,
q̄ ſupra diximus in 3. reſtrictione j. limi. vt ſufficiat ap-
ponere ꝯdōnē in limine creationis beneficij, & ex poſt-
facto apponat̄ ordinarij ꝯſenſus, nam idem hic fieri po-
terit, ut in futurū appareat. arg. c. porro. de priuileg. ¶ Et
plus dicerem in hoc caſu ſine dubio epm cōpelli poſſe
ad ꝯſentiendū, licèt poſt creatū beneficiū. vt tetigimus
in fi d. 3. reſtrictio. j. limita. præſentis. 3. ꝯcluſionis. & la-
tius diximus ſupra in 19. ampli. ſimiliter huius 3. ꝯcluſio
96 nis. ¶ † Limita & ſeptimo hanc tertiā ꝯcluſionem ꝓ-
cedere. ſ. pronum in limine fundationis poſſe appone-
re ꝯdōnes ēt contra ius commune de conſenſu. epi qñ
illæ conditiones referunt̄ ad pſonā capacē, puta ꝙ inſti
tutio pertineat ad inferiorem prælatū ſeu ꝯfirmatio, ita
ꝙ nulla in ſacèrdote eligente vel pñtante rōne eccleſiæ
requirat̄ inſtitutio. Itē ꝙ ſoluat̄ aliquid prono: qa de iu-
re ēt prono pōt ſubueniri. & aliæ ꝯditiones de quib⁹ ſu-
pra in ampliationibus, apponi. ſed ſi eſſet ꝯdō quæ reſer-
ret̄ ad perſonā incapacē, puta ꝙ electio ſpectet ad pro-
nū una cū collegio, ſeu ꝙ det vocem ī collegio cū alijs
in electionibus, ex quo iſtud ius eſt ſpirituale mere tri-
buens electo ius in re. c. meſſana. c ſacro ſancta. c. tranſ-
miſſa. & p totū. de elec. c. quanto. 63. diſtin. & per Abb.
do. Felin. & oēs in c. cū Bertoldus. de re iudi. laicus nō ē
eo capax per iura pdicta maxime p c. meſſana. c. ſacro
ſancta. c. 2. de iudi. ſi iſta conditio apponat̄ ꝓ ea validāda
nō ſufficit conſenſus epi, ſed requirit̄ conſenſus Papæ
q hoc facere pōt, eps. n. nō habet tātā auctoritatē. Ita vr̄
tenere gl. ſingu. in d. c. nobis poſt medium. hoc titu. cū
dat intellectū ad illum tex. ꝙ habeat electionē ex iuriſdi
ctione ſua in fundatione appoſita, & ſibi ſpāliter ꝯceſſa
ſubdēdo & ab eo q hoc ꝯcedere potuit, & declarat ſeip-
ſum ſcilicet a dño Papa: qa eps non poſſet hoc concede
re ut ibi per eā. Abb. uero ſuper dicta gl. colligit ex illo
tex. nullū citra Papā poſſe ꝯcedere laico prono vt eligat
prælatum unà cū clericis in eccleſia ꝯuentuali ſiue col-
legiata. & ꝓ hoc allegat c. 2. de iudi. vbi dr̄ epm non de-
bere diſponere de ſpūalibus iudicio laicorū, ut ibi p eū.
ut ibidē voluit Card. in 3. oppo. in §. cæterum. ¶ Sed tñ
pdicti doc. non explicāt in fundatione eccleſiæ, ſed tñ
ſimpſr loquunt̄, in fundatione. n. eccleſiæ poſſet fieri p
ꝯſenſum epi. per regu. fundatam ſupra in 3. concluſiōe
principali. & hoc vr̄ uelle tex. in d. c. nobis. ibi uili aliter
de ſua iuriſdictione obtineat. iuncta ſecūda ſolu. gl hoc
tit. ubi colligit pronum ēt laicū in ꝯuètuali eccleſia unà
cū collegio poſſe eligere, quāuis ius eligendi non cadat
in laicū, per ſupradicta iura: ſi tñ in fundatione hoc ius
ſibi reſeruauit de ꝯſenſu ſuperioris, idē voluit do. Abb.
in d. c. ſacroſancta. in ulti. col. ubi p hoc adducit do Goſ.
ita intelligētē d. c. nobis. facit ēt ꝓ hoc quod dixit Hoſt.
licèt in latioribus terminis in c. ea quæ. de ſta. regu. de ꝯ-
ſuetudine aut priuilegio uel pacto in fundatione appoſi-
to ſecularem clericū poſſe vocem hr̄e in capitulo regu
lari, & in electione Abb. ſequit̄ Io. And. & Do. ī c. ex eo.
in §. fi. de elec. lib. 6. voluit ēt prædicta Gay. in repe. c. fi. ī
18. colum. de elec. libro 6. licèt aliter poſtea & melius di-
cat ibidē. poſt prin. 22. col. ¶ Tñ dicta gl. c. nobis, loquit̄
ēt in fundatione, & tenet non poſſe apponi hmōi ꝯdi-
tionē de conſenſu epi, ſed requiri ꝯſenſus Papæ, ut ſu-
97 pra eam induxi pro qua facit, † nā licèt ſit regula, quę-
ſibilia priuilegio ſunt quæſibilia præſcriptione. c. duo
ſimul. de officio ordina. c. cum cōtingat. de foro cōpe.
Card. in cle. 2. in penulti. col. de relig. do. & Abb. in c. ac-
cedentes. in penulti. nota. & in c. ad aures in primo no.
& in c. cauſam quæ in 1. nota de præſcr. cum ſimi. tamē
illa reg. eſt uera qñ ſumus in præſcribente capace illius
iuris quod pſcribit. puta quia clericus præſcribit iura
ſpiritualia, & laicus ſecularia, ſed ꝙ laicus præſcribat ius
ſpirituale cuius non eſt capax, non procedit quantumcunq; tempus ſit uetuſtiſſimum, nunquam efficiet illū
capacē, quamuis priuilegiū hoc efficere poſſit. vt latè p
do. Fel. in d. c. accedetes. in 5. col. in verſ. fallit ſecundo.
adducens Io. Mo. Io. And. & Dom. in c. 2. de præben. li-
bro ſexto. & Domi in c. catholica. 11. diſtin. cum multis
alijs de quibus ibi per eum. & hoc aperte tenet Alexan.
in conſi. 74. uiſo puncto. in 4. uol. & ita ego ꝯcluderem
cum gl. & ſi aduertat̄ ad alias conditiones ſupra poſitas
nulla illarū refert̄ ad perſonam incapacem, ſicut iſta. &
nota hanc conſiderationem per me factam, per regulā
quæſibilia priuilegio ſunt quæſibilia pſcriptiōe: quia no
ua ad hunc propoſitū. ¶ Reſtringe tñ hanc limitationē,
niſi eſſet pronus eccleſiaſticus; qa bene poſſet ſibi reſer
uare ius eligendi in eccleſia collegiata. ut diximus ſupra
in 13. ampli. præſentis tertiæ ꝯcluſionis. ¶ Adde ēt unū
quod uoluit Gay. in d. repe. c. fina in 22. col. poſſe appo-
ni ꝯditionē de cōſenſu epi per pronum ꝙ nullus recipia
tur in eccleſia uel monaſterio abſq; ipſius proni conſi-
lio. allegat Franci. ideſt Card. ī c. uidua. de regu. Et adde
do Philip. de Sarra. in hac rubri. in fi. 4 char. firmantē ſu
præſcriptam limitatiōnē. & ponentē hoc ultimū dictū
allegando Card. in d. c. uidua. in 3. q. ¶ Adde ēt pro re-
ſtrictione proxime poſita do. Roc. in hoc tracta. in uer-
98 bo pro eo q. in 12. q in uerſic ſecundo obſtat ¶ † Limi-
ta octauò hanc tertiam cōcluſionem procedere, ſi pro
nus appoſuit conditiones contra ius commune q̄ tñ tā-
gant manſum eccleſiæ, uel illi onus apponant; quia tūc
de conſenſu epi talis conditio vel reſeruatio non tene-
bit. ut diximus ſupra in 9. ampli huius tertiæ conclu. in
99 prima reſtrictione. ¶ † Limita nonò dictam concluſio-
nem procedere niſi aliqua conditio uel reſeruatio appo
neret̄, quæ tangeret fundū ipſius eccleſiæ, & illi aliquod
onus imponeret, quia licèt fieret in limine fundationis
eccleſiæ & de conſenſu epiſcopi, non tenebit hmōi con
ditio. uel reſeruatio. ut diximus ſupra in d. ſexta amplia.
100 in ſecunda reſtric. ¶ † Limita decimò hanc tertiā con
cluſionem procedere, niſi eſſet conditio uel reſeruatio
tangens ipſam dotem ſufficientem & non ſuperfluam
eccleſiæ, uel illi aliquod onus imponens: quia tunc licèt
eſſent appoſitæ in limine fundationis, & de cōſenſu epi
ſcopi, quia non tenebit conditio uel reſeruatio. ut ſupra
101 diximus in d. ſexta amplia. ī 4. reſtri. ¶ † Limita. 11. hāc
tertiam concluſionem procedere, niſi conditio uel re-
ſeruatio ſeu onus apponeretur ſuper loco in quo cada-
uera mortuorū ſepeliuntur: qa etiam in limine funda-
tionis & de conſenſu epi nō tenebunt, ut ſupra in d. 6.
102 amplia. in 3. reſtrict. ¶ † Limita 12. dictam tertiā con-
cluſionem procedere, niſi hmōi conditiones reſerua-
tiones

tiones, & grauamina eſſent immoderata, & intollerabi
lia ipſi eccleſiæ: quia licèt apponant̃ in limine fundatio-
nis & non de conſenſu epi: quia non tenebunt. & idẽ ſi
ex poſtfacto incipient eſſe immoderata. ut diximus ſu-
103 pra in d. 6. ampl. in 3. reſtric. ¶ † Limita 13. dictã tertiam
conclu. procedere niſi ſit ꝯdõ ꝙ fundus in quo eccleſia
ꝯſtruitur, ea funditus deſtructa reuertatur ad dantẽ fun
dũ: quia hæc ꝯdõ licèt appoſita per p̃ronum in limine
fundationis de conſenſu epi, eccleſia diruta nõ poterit
reuerti ad dantem. vt diximus ſupra in 6 q. prin. in 4. ar
tic. in verſic. conſidera ẽt. cum ſeq. dum tractauimus an
deſtructa eccleſia, ibi uel alibi reędificata primus p̃ron⁹
104 erit patronus ſecundæ. ¶ † Limita 14. hanc tertiam cõ-
cluſionem procedere, niſi eſſet ꝯdõ ꝙ dos eccleſia diru-
ta reuertatur ad p̃num: quia licèt hæc ꝯdõ per p̃ronũ
ſit appoſita in limine fundationis de conſenſu epi. non
tenebit hmõi ꝯdõ, ſed ſem per illa dos erit in beneficiũ;
vt pulchre diximus ſupra in 5. quæſtio. prin. in 8. art. in 8.
priuilegio. in uerſi. vlterius dicit Pau. cũ ſequen. & in d.
6. quæſtio. princip. in 4 art. in uerſic. ꝯſidera ẽt cũ ſequẽ.
105 ¶ † Limita 15. dictã ꝯcluſionem procedere, niſi eſſet
conditio ꝙ in præſentatione facta per laicum p̃ronum
nulla requirat̃ ſuperioris inſtitutio: quaſi bene per p̃ro-
num eſſet appoſita hæc ꝯdõ in limine creationis bene-
ficij cum conſenſu patroni non tenebit: q̃a præſentatio
facta per laicum non poteſt præſtare inſtitutionẽ cũ ſit
ius ſpirituale, quę tñ de neceſſitate requiritur, ut dixim⁹
106 ſupra in 9. amplia. huius ꝯcluſionis in ſua reſtric. ¶ † Li
mita 16. hanc tertiam cõcluſionem procedere, niſi eẽt
ꝯditio quæ eſſet contra ius diuinum: quia non ſufficeret
p̃rono cum conſenſu epiſcopi illam apponere cũ epi-
ſcopus non poſſit circa ius diuinum aliquid diſponere;
ſed requireret̃ conſenſus Papæ. per ea quæ infra dicent̃
in proximo ſequenti art. in 7. motiuo partis negatiuæ,
& in eius reſponſione. vt ẽt diximus ſupra in 10. ampli.
107 huius tertiæ cõcluſionis, & in ſuis reſtrictionib. ¶ † Li-
mita 17. hanc tertiam concluſionem procedere, ſi p̃ro-
nus appoſuit conditiones contra ius commune de cõ-
ſenſu ſuperioris, & hoc oſtendat, aliàs non credetur ſi-
bi. ita limitat notabiliter gl. ĩ d. c. nobis. poſt mediũ. hoc
tit. dum dat intellectum ad illum tex. ꝙ ibi in fundatiõe
de conſenſu ſuperioris fuit appoſita ꝯdõ contra ius. &
ſubdit ꝙ dictam conceſſionem oſtendere habet &c. &
allegat tex. in c. contra morem. centeſima diſt. vbi tex.
vult allegantem priuilegium illud oſtendere debere. &
gl. ibi in verbo non oſtẽditis hoc colligit. & allegat tex.
in c. paſtoralis. de priui ¶ Ego dicerem iſtud procedere
tantũ, quando requireretur cõſenſus alicuius ſupra dio-
ceſanum. puta Papæ, prout vere in Papa loquitur illa gl.
quia tũc oĩno debet oſtendi ꝯſenſus ſeu cõceſſio, eo q̃a
non poſſet p̃ſumi interueniſſe, q̃a Papa non habet cum
p̃rono ꝯtinuam ꝯuerſationẽ per elegans ſingulare ꝯſi-
lium Alex. 34. viſo themate ſupraſcripto. ad ſi relatũ cũ
magna põpa per do Feli. in c. ſicut. in 18. col. in uerſic.
bene fateor. de re iudi. & diximus ſupra in 2. q. princ. in
7 art. in verſi. fortifico oĩa prædicta. ſed ſi eſſet caſus, in
quo debet interuenire conſenſus epi, cũ ille ꝯſenſus ſit
q̃dam ſolennitas extrinſeca, ut p Abb. in dicto c. ſicut.
in quinta col. & in c. cura in ſecunda ſolu. hoc tit. & per
doctor. in l. quicunque. §. fina. ff. de publi. ſi diu mãſit vt
beneficiũ ſeu ut eccleſia, & diu fuit ſeruata illa ꝯdõ ꝯtra
ius bene præſumet̃ interueniſſe, & non erit neceſſe hoc
oſtendere. nã ſolennitas extrinſeca ex diuturnitate t̃pis
præſumit̃ interueniſſe. vt pulchre voluerunt Hoſtien.
Ioann. And. & Abb. de teſti. & ibi do. Felin. in ſecunda
colum. in verſic. item inquantum. & diximus latè ſupra
in dicto ſeptimo art. ſecundæ qõ. principa ¶ Et dr̃ lõgũ
tempus, quo ad hoc ut præſumatur cõſenſus, decem an
norum. vt uoluerũt Butri. & Imo. in c. illud. de præſum
tio. per gloſſ. in l. ſi filius. C. de petitio. hęredita. & dixim⁹
in dicto ſeptimo artic. in uerſi. & dr̃ longum tẽpus, ſed
ſi eſſet minus tempus decem annorum non præſumet̃,
& ideo erit oſtendendum, ut in ipſa limitatione p gloſ.
in dicto c. nobis ¶ Et pro iſta mea opinione ꝙ in caſib⁹
prędictis præſumatur conditio appoſita de conſenſu
diœceſani ſi reperit̃ appoſita, & in obſeruantia uigeat:
facit reg. vbi reperitur actus factus, & ignoratur a quo fa
ctus fuerit, præſumitur factus ab eo qui debebat illum
facere. tex. & ibi Abb. in c. cum uirum. in quarto nota.
de regula. & in l. 2. ff. ubi pupil. educ. debe & in l. 5. de ali
men. pupil. pręſtan vbi dicit Hugo. ſi pupillus reperitur
educatus pręſumetur nutritus a tutore, niſi aliter probe
tur. hinc Paul. de Caſtr. & Imo. in l. 2. ff. de ꝯditio. & de-
mon. & Alex. in l. cum ſeruus. ff. de uerborũ obligatio.
& Pet. de Anch. in c. fundamẽta. de electio. libro ſexto.
multas quæſtiones decidunt. & do. me. Corſe. in c. con-
ſtitutus. de reſcrip. vbi firmat illam regu. in prima char.
dicit ſe in facto conſuluiſſe, ex quo capellanus reperie-
bat̃ poſitus in quadam eccleſia & ibi diu celebrauit, prę
ſumebat̃ poſitus à rectore eccłæ. quamuis ille diceret
ſe non potuiſſe quærendo ꝙ hoc ſibi conſtari faceret. &
dicit ſe ita obtinuiſſe. ¶ Ad idem adducitur quod uoluit
Abb in conſi. 54. caſus contingentia. in ſecunda colum.
in primo volu. ꝙ ex quo reperitur eccleſia dotata & nõ
apparet a quo præſumetur dotata ab executore teſta-
menti teſtatoris qui ordinauit eccleſiam dotari. & ideo
nepotes eius erunt p̃roni, ut ibi per eũ. vnde eodem mõ
ẽſt dicẽdũ in caſũ nr̃o, ex quo reperit̃ factum beneficiũ
cum ꝯdõnibus cõtra ius cõe præſumetur factũ ab epo
ad petitionem p̃roni iuxta practicam de qua ſupra in ſe
cunda declaratione huius tertiæ concluſionis, quia ali-
ter non poterit fieri ¶ Sed iſtis obſtat ꝯſilium Abb. 106.
caſus ſuper quo. in ſecundo uolum. vbi manſerat bene
ficium per triginta & per ſexaginta annos, & nõ p̃ſume
bat̃ ꝯſenſus interueniſſe ¶ Sed reſpondet̃ hoc ibi fuiſſe:
q̃a habebat̃ notitia non interueniſſe, & aliter reſponde-
ri põt: vt latè diximus ſupra in d. 2. qõ. princip. in 7. art.
¶ Et iõ in facti contingentia dum eſſem Paduæ, conſu-
lui in ſępe allegato meo conſilio in ꝯditione appoſita ĩ
certis beneficijs fundatis per longũ tempus ꝙ unus ſa-
cerdos eligeret alium abſque alia inſtitutiõe fore præſu-
mendũ ꝯſenſum epi interueniſſe, vt in eo proprio caſu
108 dicemus infra in tertio artic. ¶ † Limita 18. hanc ter-
tiam concluſionem procedere ꝙ ſicut ꝯcluſimus 2. qõ.
principali in tertio artic. ꝙ quamuis duo ſint conſenſus
per epiſcopum pręſtandi. unus iuxta diſpoſitionẽ c. ne-
mo. de conſecra. diſt. prima per quem datur licentia ędi
ficandi, & alter iuxta c. nobis. per quẽ quis efficitur p̃rõ
nus, nihilominus præſtatio unius conſenſus iuxta c. ne-
mo. operabitur utrunque effectum. ita ſi eodem tempo
re habebitur licentia ædificandi, & apponentur condi-
tiones contra ius commune non requirent̃ ſeparatim
tres conſenſus licentiæ ædificandi iuſpatrona. acquirẽ-
di, & ꝯdõnes ꝯtra ius ualidandi. ſed vnico ꝯſenſu ſi tunc
præſtitum ſit, ſatiſfactum erit omnibus, & operabit̃ oẽs
prædictos tres effectus, vt pulchre dixim⁹ ſupra in 6. qõ.
princip. in primo art. in verſic. ſed circa hanc limitatio-
nem. & ſic nõ requiret̃ ſpecialis cõſenſus de quo in cap.
cum dilectus. de conſue. ſed ille tñ requiritur ſpeciali-
ter & per ſe quando primus conſenſus fuiſſet habitus,
ſcilicet de licentia ædificandi, & actus apponendi ꝯdõ-
nes ſeparatim fieret. ut ſæpe diximus in præallegato pri-
109 mo artic. dictę ſextæ quæſtio. principalis ¶ † Facias mo
do pulchram intelligentiam ad omnia p̃dicta, ut proce
dant ſingula quæ diximus ampliando, & limitãdo, extẽ
dendo, & reſtringendo, ut ſupra. loquẽtia in limine fun
dationis, conſtructionis, & dotationis, intelligant̃ repe-
tita & dicta, & hr̃e locum in omnibus & per omnia ec-
cleſia funditus diruta, ſi conditiones prædictæ, & reſer-
uationes per fundatores apponantur in limine dationis
noui fundi, reædificationis, & redotationis, cũ prædicti
dicantur ueri fundatores, conſtructores, & dotatores;
vt latè diximus ſupra in 6. q. principali in 3. 4. 5. 6. & 7. ar
tic. & ſignanter in ipſo. 7. dum ibidem de huiuſmodi pa
ritate tractabimus. ¶ Et per iſta habes hunc articulum
copioſè ordinatè, & nõ ſine ſubtilitate, & cũ maxima
fertilitate, & abundãtia poſitũ. & diſcuſſum, adeo ꝙ ali-
bi hoc mõ tractatum nõ inuenies. Cõdeſcendo igit̃ ad
diſpo-

diſpoſitionē ſecundi articuli de quo ſupra fecimus mē
tionem in 9.ampliatione tertiæ principalis ꝯclutionis.

¶ Secundus art.9.q.ptin.j partis.j.Libri.

1 *Status eccleſia non debet mutari ad mobilitatem laicorum. & numero. 15.*
2 *Ratio quare noui patroni non poſſunt mutare rectorem in eccleſia.& numer. 16.*
3 *Hares vel ſucceſſor non poteſt mutare inſtitutum in eccleſia.*
4 *Inſtitutus in eccleſia nulla conſuetudine vel ſtatuto poteſt amoueri.*
5 *Conſuetudo & pactum æquiparantur.*
6 *Epiſcopus non debet concedere vt ſpiritualia laicorum iudicio tractentur.*
7 *Regula quod ſemel placuit &c.*
8 *Princeps obligatur ex contractu geſto cum ſubdito.*
9 *Imperator vel Rex non poteſt amouere niſi ex cauſa inueſtitum in baronia.*
10 *Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale eſt validū.*
11 *Matrimonium carnale eſt de iure diuino, & ideo non poteſt diſſolui niſi per Deum. Item ſpirituale non poteſt diſſolui niſi per Papam.*
12 *Matrimonium contractum & maxime conſumatum non poteſt diſſolui per Papam.*
13 *Regula, nemo poteſt facere vt lex non habeat locum in ſua diſpoſitione.*
14 *Conditio vt patronus habeat poteſtatem eligendi, & mutandi, & permutandi capellanos dummodo ſint de gremio capituli appoſita in limine fundationis, cum conſenſu epiſcopi tenet.*
17 *Epiſcopus conferens beneficium indigno ipſo iure eſt ſuſpenſus à collatione beneficiorum.*
18 *Epiſcopus in quibus beneficijs poteſt diſpenſare.*
19 *Diſpenſatio ſimplex Papa cum illegitimo vt poſſit promoueri ad beneficium non includit beneficium curatum.*
20 *Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illiterato in beneficio ſimplici.*
21 *Quis non poteſt habere plures vxores.*
22 *Matrimonia ſpiritualia ſunt plura.*
23 *Matrimonium ſpirituale contrahitur inter eccleſiam & epiſcopum & non inferiorem prælatum.*

ET quia ſupra in præcedēti articulo eſt ꝯcluſum.
patronum in limine fundationis eccleſiæ vel bene
ficij poſſe apponere conditiones contra ius com-
mune, & in eo in 10.amplia. tertiæ cōcluſionis loquuti
fuimus de quodam articulo, quem tanquā conſultor re
uerendi domini Nicol i de Niconicijs tūc generalis vi-
carij Tranen. & modo epiſcopi Corſulenſis in cā appel
lationis ad eum deuoluta ex ciuitate Andriæ, in facto
habui. nam quidam fundauit capellā, & in limine fun-
dationis appoſuit conditionē cum conſenſu epi & ca-
pituli, vt ipſe habeat poteſtatem eligendi, mutandi, &
permutandi capellanos dummodo ſint de gremio ca-
pituli Andriēſis, quotiēs ſibi placuerit ad eius libitum &
voluntatem, videns patronus dictæ capellæ non bene
deſeruiri per capellanos per eum ſemel p̄ſentatos, & p
ep̄m inſtitutos, & habens quendā filium ſuum idoneū
ad illas de gremio dicti capituli quærebat dictos capel-
lanos amouere, & eius filium p̄ſentare prout præſenta-
uit. an eſſet inſtituendus, & ꝯdō prædicta teneret. & per
quædam motiua fuerat iudicatum ꝙ non poterant illi
amoueri nec filius inſtitui, & ſic cōditio illa nō tenere.
deuoluta illa cauſa per appellationis remedium ab epi-
ſcopali curia Andrien. ad archiepiſcopalē Tranen. au-
dientiā, & me exiſtente illius conſultore dicta ſententia
fuit reuocata. vnde omnia ibi dicta hic adducere cona-
bor. ¶ Et capiendo primo partem negantē dictā condi-
tionem non tenere, & ipſos capellanos non poſſe amo
1 ueri. adducit̄ regu. ad mobilitatē laicorū † ſtatus eccle-
ſiæ mutari non debet. 10. diſtin. c. primo. & per totū. be-
ne facit tex. in l. ſi gemma. ff. arbo. fur. cæſa. ſed ſi dicta cō
ditio valeret ad volubilitatē laicorū. ſtatus eccleſiæ mu
taret̄, nunc p̄ſentando vnū capellanū & nunc aliū ergo
2 valere non debet. ¶ † Secundo pro hoc adducitur, &
ꝯſtit matur motiuum p̄cedens, nā rō q̄ induxit legiſlato-
rē ad faciendū ꝙ noui p̄roni non poſſint mutare recto-
rem in eccleſia inſtitutū nō fuit alia, niſi illa, ne ad eorū
ꝯtemplationem ſm̄ eorum mutabilem voluntatē poſt
inſtitutionē mutarent̄. nam licèt eis ſit cōceſſum varia-
3 re ante inſtitutionē, † tñ noluit legiſlator quemlibet hę
redem & ſucceſſorem poſſe mutare inſtitutum, vt præ
dicta rō & deciſio habet ex textu c. q̄rimoniam. & ibi
doc. & maxime Abb. in princip. & in fin. hoc tit. & doc.
in c. in lateranenſi. per illum tex. de præben. & infra la-
tius dicetur. cum ergo hoc non conceditur nouo p̄ro-
no, in quo videtur maior rō: quia cum ſit nouus p̄ronus
videtur poſſe noua in eccleſia facere. tanto magis non
debet permitti primo p̄rono qui rectorē præſentauit, &
inſtitui fecit, & ſic mutare ſtatum eccleſiæ. ¶ Tertiò in
indiuiduo adduco tex in c. j. de cap. mona lib. 6. vbi in
4 puris terminis loquendo ille tex. † de capellis vult inſti
tutos in eis ex nulla ꝯſuetudine vel ſtatuto poſſe amo-
ueri, cum debeant eſſe perpetui. ut ibi tex. niſi per ep̄m
ex cauſa rationabili. vt ibi per gloſ. ſi igitur ſm̄ illū text.
non valet ꝯſuetudo vel ſtatutum in contrarium, ergo
nec deberent valere prædicta pacta & conditiones. ex
quibus iuris diſpoſitio immutatur. nam id dicitur fieri
poſſe quod facere quis poteſt de iure. 26. quæſt. 2. c. faciat
homo. ff. de verbo. ſignifi. l. nepos proculo. ſi ergo con-
ſuetudine vel ſtatuto induci nō p̄ot, vt p̄ſentati & inſti-
tuti amoueantur eorum vita durante minime fieri de-
bet poſſe per pactum, & mutatio fiat ad libitum p̄roni.
ita probat tex in l. non poſſibile. ff. de pac. vbi doc. & per
Bartol. in l. omnes populi. in 3. quæſtio. ff. de iuſt. & iure.
in vertic. ſicut q̄ñ lex nō reſiſtit ſtatuto. vt dicit ibi Alex.
5 in additio. ad Barto. † conſuetudinem & pactum æqui
perari. vt dicit probare tex in c. fi. de diuor. ſi igitur hoc
nō p̄ot fieri ſtatuto nec ꝯſuetudine, ſimiliter nec pacto.
6 ¶ † Quartò ad hoc adduco ep̄m non debere concede-
re, vt ſpiritualia laicorū iudicio tractent̄. c. 2. de iudi. c.
meſſana. c. ſacroſancta. de electio ſed ſic eſt, ꝙ ſi inſtitu
ti amouerentur ad voluntatem p̄ronorū per pacta præ-
dicta, epiſcopus cōceſſiſſet ſpiritualia tractari per laicos
inſtitutū mutādo, cū inſtitutio ſit ſpiritualis c. ex frequē
tibus. de inſti. & per totum. c. ex iniuncto. de hære. ergo
7 dictum pactum non valet. ¶ † Quintò adduco, nos ha-
bemus duas ī iure regulas, videlicet, quod ſemel placuit
in reg. mutare. de reg. iur. lib. 6. vbi doc. omnes ꝙ qui ali
quid ſemel diſpoſuit contra illud venire non p̄ot, maxi
mè in alterius p̄iudiciū. hinc dicimus poſtquam in ſcru
tinio qs nominauit aliquē, & electio eſt ſubſequuta, nō
p̄ot vlterius impugnare. c. nulli licere. de elec. lib. 6. cum
alijs concor. adductis per doc in dictis reg. ſed hic eſt ſe-
mel placuiſſe dictis p̄ronis, & epiſcopo dictos capella-
nos p̄ſentare & illos inſtituere, quamuis pacta fuerīt ap-
poſita per prius illa non debent vertere in p̄iudicium
tertij, & ſic capellatum, nec ipſi p̄roni poterūt vlterius
impugnari. ¶ Nec obſtat ſi diceret̄ ꝯtra ſimile adductū,
ꝙ ibi contigit in electione in qua acquirit̄ ius. c. poſtea.
de elec. cū ſimi. nos verò ſumus in p̄ſentatione per quā
non acquirit̄ ius. vt per doc. in c. 2. & in c. quod autē. hoc
tit. nam videt̄ nos loqui in caſu in quo poſt p̄ſentationē
ſecuta eſt inſtitutio, quo caſu inſtitutus habet ius perfe-
ctum, & pluſquam electus: quia iſte nihil expectat, ille
verò confirmationem, vt ſupra eſt dictum. & in præalle
gatis locis. & per doctor. in c. auctoritate. de inſtitutio.
8 ¶ † Sextò adduco confirmando præcedens motiuum
ēt principem ex ꝯtractu geſto cū ſubdito ligari, obliga-
ri, & ab illo diſcedere non licere. vt per doc. antiquos &
moder in c. j. de p̄batio. hinc dixit Bald. in c. j. de natura
9 feu. in vſi. feu. † Imperatorē & Regē poſtquā inueſtiuit
aliquē de baroniā, non poſſe pro libito niſi ex cauſa illū
amouere. dicimus ēt Papam non poſſe ſupprimere di-
gnitatem donec ſupereſt perſona q̄ illi præeſt. vt latè p
moder. in c. cū acceſſiſſent. de ꝯſtitutio. ſed ſic eſt ꝙ iſti
capellani fuerunt inſtituti in dicta capella etiam ſi dice-
remus primum pactum tenere ſequeretur abſurdum;
quia cū contraxerit epiſcopus cū dictis capellanis illos
inſti-

inſtituendo non obligaretur d. iſto pracƈtu, quod quidã
eſſet cõtra regulas prædictas, & ideo nõ tenẽdũ. ¶ Se-
10 ptimò † pro iſta parte adducit̃ reg. trita, & ĩ iure veriſſi
ma, argumẽtũ de matrimonio carnali & ſpirituali eſſe
validũ in iure c. ſicut abſens 7. q. j. c. primo & ſecũdo &
per totũ. de tranſla. epi. gl. pulchra in verbo cum enim
in cõiuptiæ 7. q. j. gl. in c. accedens. de p̃ben. gl. in c. pen.
11 de rapto. † ſed ſicut matrimonium carnale eſſe de iu-
re diuino, & ĩõ non poſſe diſſolui niſi per Deum, ꝓpter
verbũ Domini in euangelio Matth. 19. c. quos deus con
iunxit homo nõ ſeparet, ita nec ſpirituale niſi per Papã
vel eius vicariũ. ut ĩ d. c. 2. de tranſla. epiſc. ubi per doc. illis
igitur ſic ſtantibus, ſi nos diceremus dicta pacta tenere,
epiſcopus cũ patrono diſpoſuiſſent contra ius diuinũ,
quia ſeparare t ꝙ Deus cõiunxerat. & circa illud quod
ſolus eius vicarius, ſcilicet Papa facere põt, ut ſupra, ꝗ-
tum hoc ſit abſurdũ dicere, quilibet poteſt eſſe arbiter,
ergo talia pacta nõ tenẽt, nec capellanus amoueri põt,
cũ capella ſit illius ſpõſa. d. c. 2. hinc eſt opus eſt capellæ
dotem conſtitui, ut latè diximus ſupra in 5. q. principa.
in 1. & 7. art. imò fundans capellam illam dotare com-
pellitur. ut ibidem in 19. art. ¶ Quod quidem matrimo-
niũ non immerito poteſt dici cõſumatum per celebra
tionẽ, & adminiſtrationem factam per capellanũ in di
12 cta capella. argumẽ. d. c. 2. † & certe eſt matrimoniũ cõ
tractũ, & maxime conſumatum etiã per pontificẽ ſum
mũ nõ poſſe dirimi. c. ex publico. de conuer. coniug. &
c. ex parte. eodem tit. quanto minus poterit dirimi tale
coniugiũ ſpirituale, quod eſt fortius ut dictis iuribus ha
betur, nam alter diceret̃ dictam capellam habere duos
maritos viuos, quod eſſet monſtrũ, & ideo non dicẽdũ.
¶ Octauò ꝓ iſta parte adducit̃ regu. quã habemus in c.
cũ ex iniũcto. de hære. & ĩ c. nullus. 15. q. 7. ad illum ſpe-
ctare deſtitutionẽ ad quem ſpectet inſtitutio. facit c. ad-
monet. de renun. ſed ſi pacta p̃dicta valerent, eſſet ꝯtra
regulam prædictam, q̃ a pertineret deſtitutio ad patro-
nũ, ad quem nullo modo pertinere poteſt inſtitutio, er-
go non dicẽdũ epiſcopum, ita de directo uoluiſſe veni
re ꝯtra iuris regulas, præſertim cũ ipſi laici ſint incapa-
ces iuris inſtitutionis. ut de inſtit. per totũ. & per Inno.
13 in c. 2. de iudi. ¶ † Nonò adducitur alia regula neminẽ
poſſe facere legẽ non habere locum ĩ eius diſpoſitione.
l. nemo põt. ff. de leg. primo. c. requiſiti. de teſtamen. cũ
ſimili. ſed iſta pacta ſunt contra ius cõmune, ut ex ſupra
allegatis apparet, imò diuinum, tũ quia diſſoluit matri-
moniũ, tum etiam quia faciunt deſtitutionem pertine
re ad laicũ, & per multa alia ſuperius dicta ergo illa di-
ſpoſitio patroni nõ debet tenere. ¶ Poſſet ꝯfirmari hoc
motiuũ per 22. dicta poſita ſupra in præcedenti articulo
pro parte negatiua probantia conditiones ꝯtra ius cõ-
mune apponi nõ poſſe, ut ibi latè. ¶ Decimo & ultimò
ꝓ nũc adduco ĩ terminis Roff. beneuen. in libellis de iu
re canonico ĩ hoc tit, §. nũc de vltimo articulo. vbi ex-
preſſe videtur tenere iſtã partem. dum format q. de qui
buſdã patronis dotantibus eccleſiam apponẽtibus pa-
ctũ quod ſi aliquis de eorum progenie inueniretur ido
neus illũ patroni in rectorem præſentent, vel ſi eccle-
ſia fuerit collegiata, collegiũ illum eligere teneatur, an
ualeat, & reſpondet ꝙ non & allegat c. quia clerici. hoc
tit. ex quo dicitur inducere quandã tacitam ſimoniam.
pro hoc videtur gl. in verbo auctoritate. in c. ꝯſuluit. &
in d. c. quia clerici. hoc titu. ¶ Et magis in terminis hoc
voluit doc. Steph. Gay. ĩ ſæpe allegata repetitione c. fin.
de elect. libro ſexto. ante fi. 22. col. in verſ. ſic non poteſt
reſeruare. cuius verba formalia ſunt iſta, uz quòd ſi ex
titerit aliquis presbyter de ſua progenie ibi inſtituatur
remoto alio capellano ibi interim inſtituto. & ſic loqui
tur antequam uacet eccleſia. allegat ꝓ hoc. c. nulla de
conceſſio. præben. & c. fi. de diuortijs. & capi. conſulta-
tionibus. hoc tit. hoc idem voluit do. Philip. de Satta.
in hac rubrica in quinta char. in verſ. non poteſt tamẽ
ſibi nõ reſeruare, ꝙ ſi extiterit aliquis presbyter &c. vbi
dicit expreſſe antequam vacet. & allegat d. c. nulla. & d.
c. conſultationibus. quod dictum Phili. retuli ſupra in ꝓ
ximo præcedenti articulo in 22. dicto adducto pro par
te negatiua. ¶ Nec obſtat quòd in facto proponitur il-
los capellanos. defeciſſe in celebrationibus miſſarum
&c. quia de hoc erat habendus recurſus ad epiſcopũ ar-
gumen. c. cũ ex iniũcto. de hære. per c. filijs. 16. q. 7. ¶ Et
quam maxime prædicta procedunt, cum in ipſa præ-
ſentatione, & inſtitutione ſequuta ipſi patroni nõ reſer
uauerũt ſibi facultatẽ mutãdi capellanos, quo caſu ſim-
pliciter p̃ſentando, & illos inſtitui permittẽdo; & ſi hoc
14 eis ſpectaret, videnẽ renunciaſſe dictæ facultati ¶ † Ta-
mẽ illis nõ obſtantibus contraria pars eſt veritas. pro
qua licèt multa poſſent motiua formari, vnum ſtringẽs
omiſſis alijs adducemus. reg. enim habemus in iure ve-
riſſimã patronum in limine fundationis beneficij poſſe
apponere ꝯditiones & pacta etiam contra ius commu
ne, dũmodo adhibeatur conſenſus epiſcopi, & tãto ma
gis Capituli probanẽ hæc ĩ c. cũ dilectus. iũcta gl. & doc.
& ĩ c. nobis. & ibi gl. hoc titu. & diximus latè ſupra in ꝓ
ximo p̃cedẽti articulo in tertia concluſione. ſed ĩ caſu
noſtro fundator huius capellæ appoſuit pacta cũ cõſen
ſu & auctoritate epiſcopi & Capituli Andnẽ. (vt ĩ iſtru
mẽto fundationis apparet,) licèt ſint ꝯtra ius cõe debẽt
valere & tenere. & pro iſto fundamento faciunt oĩa ad
ducta ſupra in p̃cedenti articulo in tertia concluſione
& eius ampliationibus. & ultra ibi adducta adducimus
hic quaſi in puris terminis do. Fel in c. ex parte. §. poſt
principiũ de reſcrip. poſt mediũ uerſ. naturã vero illorũ
recitantẽ dictum Tho. Faſtoli dubio Rotæ. 96. qui dicit
ſtãdum eſſe voluntati eius qui ita capellam ordinat, ut
non ſit habitura ſpecialem rectorẽ. & ſubdit do. Felin.
iſtud dictũ intelligo approbãte epiſcopo, aliàs non vide
in terminis maximum Rotæ auditorem quẽ ſequitur
maxima do. Fel. auctoritas volentes fundantẽ capellam
poſſe ordinare capellanos ſeu rectores nõ eſſe ꝑpetuos
nec ſpeciales. ſed ad tempus, prout ſibi libuerit. cũ hoc
cõprehendatẽ ſub illo verbo ſpeciales. quod bene rumi
nanti, & ſane intelligere volẽti clare apparet. ¶ Et ultra
prædicta in caſu noſtro magis firmant illa pacta. rõne
honeſtatis cauſæ inductiuæ apponẽdi huiuſmodi pacta
nã duæ ad hoc ſe cauſæ inductiuæ obtulerũt. prima ſer-
uitia diuini cultus. ſecunda cã fuit ꝓuiſio ſuorũ. nã ut ex
fundatione apparet circa primã cauſam viſi ſunt, ideo
fundatores dicta pacta appoſuiſſe ut feruentius diuino
cultui ĩſeruireẽ circa miſſarũ vel celebrationes, & alia
neceſſaria. q̃ cã quantũ ſit honeſta recte cuiq; ĩtuẽti cla-
reſcit, quia ꝓ ipſis diuinis officijs & ſeruitijs bñficia dan
tur, vulgatis iuribus, ex qua cã ſtulta ipſi fundatores vo-
luerũt ſibi hoc ius reſeruare, ut ſi viderint eos male de-
ſeruire poſſint illos amouere. iura enim voluẽt p̃ronos
hr̃e denũciare clericos dilapidãtes. ut p Abb. in d. c. no-
bis. ĩ 2. col. hoc tit. & infra Deo duce plene dicemus ĩ ter
tio lib. in ſecũda quæſt prin. in ſecũdo arti. ¶ Hinc dixit
Abb. in ꝯſil. 96. in tertio dubio. Ieſus Chriſtus adſit. in 2.
uol. patronum poſſe agere ꝙ habens celebrare in eius
altari nõ compellatur p epiſcopum celebrare in alio al
tari: unde ꝓpter hoc ipſi capellani timẽtes ne amoueã-
tur diligentius eccleſiæ inſeruiant. ¶ Secũda iuſta cauſa
fuit prouiſio ſuorum quæ ſimiliter procedit. argu. c. nõ
ſatis. 86 diſtin. quam cõprobat dictum Domi. in c. cum
in eccleſia. de præben. & Cal. in conſi. 4 hoc titu. inde ẽt
dicimus prælatum habentẽ conferendi poteſtatẽ poſſe
conferre beneficiũ ſuis conſanguineis, dummodo aliàs
ſint idonei. c. dilecti. de p̃ben. & per Arch. ĩ c. epiſcopus
10. quæſt. 2. facit text. iuncta glo ĩ c. de cætero. 89. diſt. &
quod dicit Feder. conſi. 29 ¶ Confirmantur omnia præ
dicta per aureũ dictum dom. mei Corte. in cap cum ac
ceſſiſſent, ĩ 4. char. de conſtitutio. ubi dũ extollit dictum
Cald. epiſcopum cum conſenſu patroni ex aliquali cã
poſſe mutare volũtatem & ordinationẽ fundatoris, ita
ꝙ licèt fundator diſpoſuerit beneficũ eſſe ſacerdotale,
poterit ĩ illo ĩſtituere in minoribus conſtitutũ dicendo
ſe aliàs ĩ facto obtinuiſſe. ĩ quo pro cauſa fuit, illũ ĩ mino
ribus conſtitutum eſſe de familia fundatoris, ut po-
tius ĩſtituatur ibi aliquis de familia quàm extraneus.
& hoc

& hoc idē dicit in c.cū venerabilis.in 6. char.de excep.
ergo honeſta eſt iſta cauſa quæ īduxit fundatorē ad ap
ponendū pactum ut poſſit amouere capellanum, vnde
iſta capella poſſit prouidere alicui ſuo ꝯſanguineo. vn-
de cū in caſu mihi propoſito concurrerint illæ duæ cau
ſæ poterit fieri amotio capellani ſlicet etiā ſi ipſæ cauſæ
non fuiſſent, habuiſſet locū vigore illius pacti, & tanto
15 magis cū cauſa, ut ex ſupradictis apparet¶ † Iſta mea
cōcluſio plane procederet ſi ad in cōtrarium adducta
reſponſa accōmodabimus. dic ergo primum motiuū
partis negatiuæ de regula.ad mobilitatē laicorum non
debere mutari ſtatus eccleſiæ.p c.j.10 diſt.non obſtare,
nā primò reſpondetur illum tex.loqui in mutatione ge
nerali mutando ius canonicum & poſitiuum quod nō
licet laicis nec imperatorib⁹.ut eſt ibi text nos verò nō
ſumus in tali mutatione,ſed in mutatione, quia quædā
lex ē impoſita in limine traditionis ſeu fundationis bñ
ficij particularis, & ſic iuta prædicta loquuntur in lege,
vel ſtatuto quod non pōt diſponere ꝯtra ſtatū eccleſiæ,
ſed in re priuata quiſquis priuatus pōt imponere legē.
ut ī tex.valde ſingu.in l.ſi qſita. C. de pac. inter empto.
& vēdito. vbi Bald. arguit de auth.caſſa.C.de ſacroſan.
eccl.laicos ñ poſſe mutare &c.& reſpōdet dictā Auth.
loqui in ſtatuto,ſed dicta l.ſi quæſita.loquitur in lege &
cōditione appoſita a priuato in re ſua, quia quiſquis dr
moderator & arbiter ī re ſua,vt in l.ī re mādata.C. mā
da vnde non dicitur mutari totus ſtatus eccleſiæ,ſed cū
iſti p̄roni ex ſuis facultatibus cōſtruxerunt & dotarunt
dictā capellam,bene in limine fundationis potuerūt ap
ponere pacta eis placita cū conſenſu tamen epiſcopi:vt
s.& non mutaī per hoc ſtatus ecclæ. iſtā ſol.in terminis
ponit Barba.in d.conſi.23.ſcripſit propheta.in 13.colū.
in verſ.& ſi quiſpiā opponat.in primo volu.¶ Vel & ſe-
cundo poteſt reſponderi non eſſe laicos ſeu nō eē ipſos
p̄ronos qui mutant ſtatū eccleſiæ,ſed eſt ipſe epiſcopus
qui ꝯceſſit cū plura ex ſe ſolo poſſit diſponere circa ec-
cleſias liberas. in eccleſijs verò p̄ronatis diſpoſuit cum
patrono, ut ſupra eſt viſum & multa adduci poſſent q̄
videri poterūt per Firma.in tracta. de epiſcopo & eius
poteſtate vnde hæc mutatio capellani nō fit ꝑpatronū
ſed bene ſequitur ratione conſenſus epiſcopi qui in hoc
dicitur cauſa efficiens, vt pulchre diximus ſupra in præ
cedenti articulo.in ſecunda declaratio.tertiæ cōcluſio-
nis.¶ Nec dicatur talē mutationem eſſe intollerabilē,
ex quo laici naturaliter oppidò clericis ſunt īfeſti.iuxta
tex.in c primo.de immuni.eccle.libro ſexto.cū cōcor-
dan.& ſolent ſæpe ſæpius variare.iuxta c. quod autē.cū
ſimi.hoc tit.& ſic ſequereī, ſingulis menſibus ſingulos
mutare. ¶ Ad hoc dici poſſet illā poteſtatem patronis
conceſſam,ciuiliter intelligendā, vt ſe extendat ad pri-
mā tantum mutationem capellani ut euiteī infinitas.
mutet ergo cū maxima deliberatione cum vlterius mu
tare nō poſſit p id quod a ſimili dicitur per Abb. in c.fi.
ante fi.de treuga & pac. data ſecuritate ſimpliciter ve-
niendi,& redeundi,intelligiī de illa vice.& ad hoc dicit
facere tex.in l.boues.§.hoc ſermone.ff de verbo.ſigni.
& in l.hæc ꝯditio.ff.de conditio.& demonſt.ꝙ ſi fiat ali
cui relictū cū nupſerit intelligiī de primis nuptijs ut ibi.
¶ Secūdo ī fi.dicit.gl.ſingula.ī l.duob §.ſi ei qui ff.de iu
reiurā. ſiquis ꝓmiſit ſimpliciter aliquē præſentare iudi
ci,ſi ſemel præſentauit eſt liberatus:quia de prima p̄ſen
tatione intelligiī promiſiſſe per tex.ī d.§.hoc ſermone.
¶ Tertio adducitur,nam ſi epiſcopus vel alius prælatus
habet poteſtatem aliquem nominandi in prima ſua
creatione ut recipiatur in canonicū ſi nominat vnū q
acceptat & poſtea reuocauit eū nō poteſt nominare ſe
cundū.Rota prima.de præben.in antiquis.hinc quarto
dixit Alberi.de Roſa.in ſecunda parte ſtatutorū.quæſt.
182.incip.Cū per dominum fratrem Obertum.circa.fi.
ꝙ ſi alicui conceditur licentia ingrediendi clauſtrū mo
nialiū ītelligitur de prima vice tantum.per text.in c.nō
poteſt.§.primo.de præben.& multa ad iſtud propoſitū
accumulauit do. me. Iaſon in d.l. duobus. § ſi eū qui.&
ante eū immortalis doctor do.Feli.in d.c.fin. de treuga
& pace.¶ Sed vltra eos magis ad ꝓpoſitū noſtrū quinto
loco adducimus vnū dictum.propter quod alias in ciui
tate vigiliarū iudicaui, ꝙ licèt patrono laico a iure per
mittaī in præſentatione accumulando variare.c.quod
autē.c.concor.hoc titu. tamen poteſt ſemel tantum,&
non vlterius variare,& ſic vnū cum primo præſentato
accumulare.ita expreſſe Io.Cald. conſi.6.fol.82.hoc ti.
& infra dicetur in ſecūdo libro.in ſecūda parte in 7. q̄ō
principa.in 23.art.ſic ad propoſitum, hæc poteſtas mu
tādi capellanos reſtringenda eſt ad vnam mutationē,
16 ¶ †Similiter non obſtat ſecundū de ratione mouente
iuriſlatorē in c.querimoniam.hoc tit. vt nouus patro-
nus nō amoueat inſtitutū quæ fuit ne fierent illæ muta
tiones ad libitū laicorū, & tanto magis in caſu noſtro,
vbi fit mutatio non ꝑer nouū ſed per eūdem patronū,
nā ex ſupradictis patet reſponſio,& vltra ea ex glo.in d.
c.querimoniā.alia daī ſolu ibi enim dicitur ipſos patro
nos non poſſe mutare:quia ordinario ſpectat ad epiſco
pū.& ſic vult epiſcopum hoc facere poſſe. & certe ī ca
ſu noſtro ut proxime dictū eſt,non ipſi patroni mutāt,
ſed epiſcopus.cū permiſit talia pacta tāquam cauſa effi
ciens,ut ſatis ſupra diximus.¶ Itē ille tex. loquitur cum
ſolū eſt patronus,nos uero loquimur in caſu in quo vl-
tra ꝙ ſit patronus reſeruauit ſibi facultatē mutandi ca
pellanos de cōſenſu epiſcopi,imo & capituli ¶ Nec ob-
ſtat ꝙ ſit idē patronus &c.quia fortior eſt ratio ī illo pa-
trono qui fundauit & vult aliquid diſponere.iuxta dicta
docto.in c.cū acceſſiſſent.de cōſtitu.cum loquuntur de
dicto Cal.patronū cum epiſcopo poſſe nō ſacerdotē de
ſacerdotali bñficio inſtitui.dum ibi opponitur patronū
nō poſſe immutare volūtatē fundatoris, & ſoluūt,q̄a ñ
ſit in locū eius vī ipſe fundator facere,& ſic volunt ī in
diuiduo potius poſſe aliquid diſponere fundatorē quā
ſucceſſores ſuos. ¶ Minimā obſtat tertiū motiuū de c.
j.de capel.mona.vbi habeī capellanos debere eſſe ꝑpe-
tuos &c.nā primo poteſt reſponderi.illum text. loqui ī
curato.ut ī eo patet.nos vero loquimur de ſimplici ca-
pella circa quā magis pōt diſponere epiſcopus, q̄ circa
curatū & dignitatem. multa enim videmus poſſe fieri
in beneficijs minimis & ſimplicibus,quæ tamē fieri nō
poſſunt in curatis & dignitatib⁹.¶ Et pro hoc primò ad
ducitur quod voluit moder. poſt Abb. ſecundum vnā
eius ſolu.in c.poſtulaſtis.in prin.ſecūdæ col. in verſ.op.
17 contra tex.de cleri.excom mini. †ꝙ licèt eps conferēs
beneficium alteri indigno ipſo iure ſit a collatione be-
neficiorū ſuſpenſus.per c.cū in cunctis.in fi.de elec.hoc
debet intelligi ſi cōtulit curatū: quia ſi contuliſſet in di-
gno ſimplex eēt ſuſpendendus, & non ipſo iure ſuſpen
ſus per d.c poſtulaſtis. ¶ Secundò adducitur qđ volue-
runt ipſi mod.in d c poſtulaſtis. licèt poſſit ꝑ epiſcopū
diſpenſari ut ille cui beneficiū collatum fuit,(cum erat
excōmunicatus) illud retineat,cum alias non poſſet. ꝑ
d. c. poſtulaſtis. hoc tñ verum intelligitur in beneficijs
ſimplicibus, in curatis autē & dignitatibus ſecus: quia
in illis ſolus Papa diſpēſat. & adducūt pro hoc Hoſt. &
18 Abb.in c.2.de pugnan.in duello.¶ † Adduciī tertiò qđ
voluerūt ipſi moder.ī c.j.de cleri.nō ordi mini. ꝙ licèt
epiſcopus poſſit diſpenſare cū clerico nō ordinato mi
niſtrāte vt retineat beneficiū,per illum tex.tamē debet
intelligi in beneficijs ſimplicibus, non autē in curatis &
dignitatib.per dicta doc.in d.c.2.de cler.pugnā. ī duel.
q̄a ſolus Papa cū illis diſpenſat. & hoc idem vī ibi ſenti
19 re Abb.allegando Inn. in d.c.2.¶ † Quartò adducitur
Rota.51 de fil presby.in nouis.& Rota.4.eodē tit. in an
tiquis. ſimplicē diſpenſationem Papæ cum illegitimo
ut poſſit promoueri ad beneficiū nō habilitat ad cura-
20 tū niſi exprimat,ſed tantū ad ſimplex. ¶ † Quintò ad
duciī Rota.2.de proba.ī antiquis.ꝙ licèt epiſcopus poſ
ſit diſpenſare cū illiterato in beneficio ſimplici,vt ꝑ In
no.in c.cū in cūctis.in fi.de elec.& Hoſt.in c. 2.de inſti.
non tamen in curato.¶ Faciunt multa alia ſimilia quæ
adducemus infra in ſequenti art.in uerſic.& iſtā ſol.cō
firmo quæ ibi videri poterint. ¶ Vel & ſecundò poteſt
r̄ndeti.d.c 2.de c.mona. loqui quando ſtatutum vel cō
ſuetudo

ſuetudo introduceretur poſt eccleſiam ædificatã: ut ex tex. apparet, quia tunc nõ poteſt hoc ĩduci. ut voluñt omnes in c. cũ dilectus. de cõſue. & nos diximus ſupra latè in proximo præcedenti art. in 3. declaratione. & in prima limita. tertiæ cõclu. nos verò loquimur, quia illæ cõditiones & pacta apponũtur in limine fundationis quo tẽpore fieri põt, ut in dicta tertia cõcluſione. ¶ Nec obſtat ꝙ dicitur valere argumentum de ſtatuto & ꝯſuetudine ad pacta. nã dicimus quo ad hunc caſum quando apponũtur pacta in limine fundationis cũ ꝯſenſu ordinarij nõ valere hoc argumentũ: quia plus valẽt hæc pacta ꝗ̃ ꝯſuetudo & ſtatutu quæ fiũt ex poſt, ut expreſſe in iſtis terminis ꝯſulẽdo tenuit Barba. in d. ꝯſ. 23. ſcripſit ꝓpheta. in 13. col. in verſ. & ſi quis pidã. i j. vol. ¶ Vel & ſecũdo rñdemus dato ſed nõ ꝯceſſo valere argumentũ ꝓdictũ, vcȝ qñ ſumus ĩ eodẽ tempore, ſecus ſi in diuerſo, nã ſi dicimus ꝯſuetudo vel ſtatutũ nõ poteſt ĩducere aliquas ꝯdõnes ꝯtra ius, ita nec pacto hoc ꝯcedimus. & ita loquitur d. c. ſecũdum. ſed ſi diceremus nec pactũ ĩ limine creatiõis beneficij iſtas ꝯdõnes adducere poteſt. hoc eſt falſiſſimũ, quia argumẽtum procederet diuerſis tẽporibus. ¶ Simili mõ nõ obſtat quartũ motiuum partis negatiuæ. de c. 2. de iudi. nã ille tex. loquitur quando laici tractarẽt ſpiritualia propria auctoritate. ut ibi probatẽ per verbum præſumãt in tex. appoſitum ſignificãs propria actoritate, ut volunt ibi doctor. & eſt tex. ĩ cap. j. de vita & honeſt. clerico. nos vero ſumus in caſu quo hoc faciunt patroni ex ꝯceſſione eis facta per epiſcopum, imò etiam conſenſu capituli, & ſic non pungit. ¶ Non obſtat inſtitutionem & deſtitutionem eſſe iura ſpiritualia quæ non cadũt in laicum, nam reſpõdemus hic patronos non inſtituere nec deſtituere, ſed eps omnia facit. ut latè dicemus infra in reſponſione octaui motiui. ¶ Nullo mõ obſtat. 5. de illis regulis, quod ſemel placuit. & de reg. mutare. nã illud motiuũ retorquetur cõtra ipſam partẽ negatiuam. cùm enim ſemel placuit epiſcopo & capitulo Andrin. ac ipſis capellanis tãquã duobus de capitulo, patronos habere actoritatem mutãdi capellanos, non poſſunt hoc mutare in præiudicium alterius ideſt ipſorũ patronorũ ut latè etiã de hoc dicetẽ infra in fi. ſolu. decimi motiui partis negatiuæ, nec obſtat illud denominatũ in ſeruitio, ut ñ poſſit ab illo recedi alter, per nominãtẽ nominari. nã illud procedit q̃ ibi non habet facultatẽ plures nominandi, niſi vnum, hic verò ex pacto in limine creationis beneficij appoſito iſtã facultatem mutandi habet, & ſic diuerſi caſus ex quibus nõ infertur. l. Papinianus exuli. ff. de mino. ¶ Eodẽ mõ nõ obſtat ſextum. de c. j. de proba. principẽ obligari ex cõtractu. nam & tela huius motiui retunduntur in iacentẽ. ſequitur enim ex eo ex quo epiſcopus ſe obligauit cũ capitulo obſeruare pacta ipſis patronis ſeruanda eſſe pacta, & contra illa nõ eſſe veniẽdum. ¶ Reſtat mõ ad ſeptimũ motiuum partis negatiuæ, in quo ꝯſiſtit tota vis, congruũ accommodare reſponſum. & primò, nã iſtud argumentũ de matrimonio carnali & ſpirituali põt retorqueri etiã contra ipſam partem negatiuam: quia ſicut aliquando ipſis ꝯiugibus non ſecuta copula, uel ſequuta volentibus ingredi religionẽ, uel pari uoto affectantibus continenter uiuere, & celebem vitã ducere ipſis præſertim ſenibus ambobus vel altero ipſorũ ĩtrare monaſteriũ, & ibidem proficere, ſoluitur mr̃imoniũ carnale, ut habetur in c. j. & c. cum ſis. c. ſano. c. dudum. & quaſi per totũ. de conuer. coniug. ita in ſimili ĩ caſu noſtro iſtud matrimoniũ ſpirituale contractum ꝑ ipſos capellanos dicitẽ ad præſens ſolui tatione conſenſus ipſorũ quem præſtiterunt tanquam duo capitulo tẽpore reſeruationis factæ per ipſos patronos in ipſa fundatione, ut ſupra fuit dictũ. & inferius latius dicetur, ac etiam ipſorũ patronorũ ex parte capellæ &c. ¶ Et licèt iſta ſolutio quæ in facto fuit data per aduocatũ patronorũ videatẽ aliqualiter bona, tñ de ea non ſumus contempti. Et iõ ꝯdeſcendimus ad ſecundã ſolutionẽ. ſ. d. argumẽtũ de mr̃imonio carnali, & ſpirituali non ſemꝑ procedere, ſed tñ ſ'm iuris diſpoſitiões, vñ poſſunt dari plures inſtantiæ ut corruat argumẽtum, tñ pro nunc ſufficiunt quinq;. Et prima in mr̃imonio carnali interuenit ꝯditio. c. ſuper eo. & c. fi. de condi. appo. in c. ſolet. 32. q. 2. & tamẽ non in ſpirituali c. quanto pio. j. q. 2. c. dilecti. de præben. cum ſimi. & notat gl. in reg. actus. de reg. iur. in ſexto. ¶ Secunda finito matrimonio ꝑ degradationẽ ut in c. degradatio. de pen. lib. 6. non põt amplius cõtrahi ſpiritualiter niſi Papa ꝯcedente ut ibidem. & tamen ſoluto matrimonio per mortẽ alterius coniugum licitũ eſt eis ſtatem de iure canonico ad ſecundas nuptias tranſire ſine Papæ licentia. c. ex parte. el. 2. de appella. & de ſecũ. nup. per totũ. iuxta illud Apoſtoli nubat in domino. ¶ Tertia, quia aliquo priuato in ſpũali, alter in eius loco cõſtituitur. c. poſtquam. 50. diſt. c. hoc quippe. 3. q. 6. ſed ſeparato matrimonio carnali per fornicationẽ, alter altero viuẽte nõ ꝯtrahit, ſed fit diuiſio quo ad thorũ.

21 32. q. 7. quaſi per totũ ¶ † Quarta, quis non poteſt habere plures vxores in eodẽ tẽpore. c. Chriſtiano. 34. diſt. c. gaudemus. de diuor. tamen clericus bene poteſt hr̃e plures eccleſias eodẽ tpe. c. ut pro tẽpore. 16. q. j. c. relatio. 21. q. j. cũ ſi. & una eccleſia hȝ plures prælatos. c. nos aũt. 7. q. j. c. pñi. de offi. ordi. & ponit Card. poſt Pau. ĩ cle. j. de renun. & per hoc ceſſat incõueniẽs de pluribus maritis, maxime quia hic ſunt ſucceſſiui. ¶ Quinta in matrimonio carnali ꝯtrahitur aĩo nũquã deſcẽdẽdi. c. quẽadmodũ. de iureiur. c. fi. de condi. appo. ſecus in ſpirituali in quo venire põt animo transferendi in cauſa melioris uitæ & nõ ambiẽdi. c. qui epm. 8. q. j. c. fi. de trãſla. epi. & ſic per iſtas inſtantias non ꝓcedit arg. c. ſicut urgeri. j q. j. ¶ Sed quia ꝑ prædicta ipſi motiuo formiter nõ eſt reſponſum, iõ tertio reſpondemus. & iſta certe eſt vera reſponſio quæ tollit omnem ambiguitatẽ. & principale fundamentũ intentionis capellanorũ eſt dicta pacta non tenere. nã licèt poſſint apponi cõtra ius cõe, nõ tamen contra ius diuinũ, proui erat iſtud pactum dirimendo matrimoniũ ſpirituale.

22 ¶ † Pro cuius ſol. vera ĩtelligentia præmitto vnũ, plura eſſe matrimonia ſpiritualia primũ conſiſtens inter ſpõſum & ipſam eccleſiã materiã. & de iſto loquuntur omnes tex. titu. de transla. epiſcopi. ¶ Secundũ conſiſtens inter religioſum habentẽ ordines ſacros, & Chriſti eccleſiam in abſtractu cõſideratã. puta inter diaconum & Dei eccleſiam militãtẽ vel iter presbyterũ & ſimiles. & de iſto matrimonio tangunt docto. in d. c. 2. de transla. epiſcopi. & ꝓſertim Abba. in antepen. col. & Butri. in 2. nota. in tertia col. & ibidem omnes & eodem modo poſſet dici inter monialẽ & ipſum Chriſtũ ¶ Tertium ꝙ nõ eſt vere ſpirituale. ſed habet naturam ſpiritualitatis conſiſtẽs inter doctorẽ & ſcientiam. puta inter doctorem iuris canonici, & eius ſponſam ſciẽtiã huius iuris. & de iſto loquitur text. in cle. 2. de magiſt. & Abb. plene in c. clerici. el. ſecundo. in tertia col. de uita & hone. cler. hinc doctores ferunt annulum: quia alias clerici non poſſent, ut ibi per eum. ¶ Præmitto & aliud. ſ. certũ eſſe nos non poſſe loqui in caſu noſtro, nec de ſecundo, nec de tertio genere mr̃imonij ſpiritualis, ut de per ſe patet loquitur ergo de primo genere. ¶ Tũc ſic, maiorẽ motiui capellanorũ quæ eſt, matrimoniũ ſpirituale nõ poſſe diſſolui niſi per Papã: quia eſt de iure diuino in quo vix Papa diſpenſat, cõcedimus. Minorẽ, ſcilicet inter ipſos capellanos, & ipſã capellã eſſe matrimonium ſpirituale negamus qua minore negata, ſequitur conſequentia ſeu concluſio falſa. ¶ Quod ipſa minor negata nõ ſit vera ex abũdãtia probatẽ primo per tex. in c. 2. & quaſi per totum de transla. epiſcopi. qui tex. tantũ loquitur de epiſcopo & eccleſia

23 † ꝙ inter eos ſit mr̃imonium ſpũale, & ꝙ non poſſit loqui ille tex. de inferiorib. ꝓlatis & eccleſijs ac beneficiatis, demõſtratẽ ex rõne ipſorum per quã ꝯcludũt, ex quo mr̃imoniũ ſpũale eſt ſimile carnali, iõ ſicut ſolus Deus ſeparat & diſſoluit carnale per illã auctoritatem, quos Deus ꝯiunxit & c. eodẽ mõ debet eſſe in matrimonio ſpirituali vt nullus præter Papã illud diſſoluat: quia vicarius Dei. & ex quo mr̃imoniũ ſpũale ꝯſiſtit inter epm & eccleſiã, ideo iuriſlator ſtatuit neminẽ inferiorem a

Papa poſſe dictū matrimooiū diſſoluere, nec ipſūmet
epiſcopū ſine licentia Papæ illi poſſe renunciare. imo ꝓ
cedit iuriſlator ad priuationē ꝯtrariū faciētiū, ut infra.
¶ Tuoc ſic, ſi inter capellanū, & capellam, & alios infe-
riores ꝑlatos, & beneficiatos, & inferiores eccleſias ma
trimoniū ſpirituale, ut allegatur vere eſſet, ſequeref ta-
le matrimoniū non poſſe diſſolui niſi per Papam: ut & ī
matrimonio epī, & tamen hoc eſt falſum: quia quilibet
pōt renunciare bñficium, & qualibet prælaturā inferio
rē ab epo in manibus ordinarij. c. admonere. & c. quod
in dubijs. & per totū. de renun. & quilibet poteſt priuari
a ſuo ſuperiore. c. cū ex iniuncto. de hære. & per totū. de
pęnis. ſequif ergo ꝑ dicta iura inter ipſos uō eē mr̄imo-
niū ſpūale de iure diuino, ut ex aduerſo dr̄, imo nullū in
ter eos matrimoniū ſpirituale ꝯſiſtere, ut clarè apparet
ex dictis iurib. ¶ Et hoc in terminis voluit Abb. ī d. c. fi.
de trāſla. epi. poſt prin. in verſ. nota quod mr̄imoniū ſpi
rituale vbi dicit illud cōtrahi inter epm, & eccleſiam, &
non inferiorē ꝑlatū. idem ibidē dicit Butr. in 4. nota. &
Abb. in d. c. admonere. in ult. col. in verſ. & ſic ſpeciale.
de renun. & in d. c. clerici. el. 2. in fi. ſecundę col. in verſ. q̄
ro qui ſunt. & in 3. col. in verſi. & pro hoc facit. de vi. &
hone. clericorū. & idem Abb. latè in c. fi. in 2. col. ī verſi.
quo ad primā partem. de poſt. præla. ubi omnes ſcribē.
¶ Et licèt Abb. ibi in 3. col. in verſ. eſt differentia inter
iſtos & epiſcopos dicat propriè mr̄imoniū ꝯtrahi inter
epiſcopu, & eccleſiam, quaſi matrimoniū vero inter re
ctores eccleſiarum & ipſas eccleſias, & ſic large. largiſſi
me demum inter canonicum & præbendā, ut ibi ꝑ eū
hoc nihil obſtat, cū oos loquamur de matrimonio pro-
prie. & ſic exiſtēte de iure diuino quod non pōt niſi per
Papā ſeparari, non de mr̄imonio large & largiſſime qđ
poteſt per epm diſſolui, quia circa iſtud in limine funda
tionis beneficij ad petitionem patroni bene potuit ap-
poni cōditio ꝑ epiſcopū ſeu de illius ꝯſenſu, quia diſpo-
neret circa ius poſitiuū, cū reuera ñ ſit vere mr̄imoniū
iuris diuini, imo potius oullum matrimoniū. ¶ Nec ali
quid ibi tangit Abb. de capella, & capellano inter quos
eſt minus vinculū, quàm inter canonicum & præben-
dā. ut vult Rota ſecunda de præben. in antiquis. quæ fa-
cit differētiā inter canonicatum, & beneficium curatū
ex vna licèt maius ſit canonicatu & ſimplex beneficiū,
ꝑut eſt capella & altare. ꝙ ſic illa dicta Abb. nihil obſtā-
ti. ¶ Et pro confirmatione huius ultimi dicti adducim⁹,
qđ uoluit Io de Ana. in conſi. 23. fundantē capellā in ec
cleſia non teneri ad dotem. quod tamē reprobauimus
ſupra in 5. q. prin. in 9. art. ergo ſi inter canonicatum, &
præbendā dicitur eſſe matrimonium ſpirituale largiſſi
me inter capellanū, & capellā nō erit dare matrimoniū
cū eſſemus ultra ſuperlatiuū, licèt ſufficiat in hoc caſu
nō eſſe mr̄moniū quod eſt de iure diuino, & ſic ē ſubla-
tū hoc forte motiuū. ¶ Non obſtat inſuper octauū mo-
tiuum reg. c. ex iuncto. de hære. ad illum ſpectare deſti-
tutionē ad quem ſpectat inſtitutio, & prædicta tāquam
ſpiritualia non poſſe laicis competere, cum ſint eorū iu
riū incapaces. nam reſpondetur, laicum in hoc caſu nō
inſtituere oec deſtituere, ſed iſta facere epiſcopū appro
bādo pacta & illis ꝯſeotiēdo volētia inſtitutionē nō eē
ꝑpetuā, ſed ad ſoiū libitum & volūtatem patronorum
ſequi deſtitutionē, & mediāte noua præſētatione nouā
fieri inſtitutionē, ut ex īſtrumento fundatioois apparet
circa quæ bene laici ſunt capaces. ¶ Nec obſtat qđ tunc
dicebatur per dominum cōſultorē in prima cauſa pri⁹
fore petēdā admotionem capellanorum, & illis admo
tis ſequi præſentatiooē: quia ita ſi bene aduerteretur pe
tebatur ibi in prima petitiooe in illis verbis prius capel
lanis amotis &c. quæ ſunt ablatiui abſoluti denotantes
cōditionē. l. a teſtatore. ſi. de conditio. & demon. voluit
Barb. in c. examinata. de iud. io 14. col. ubi & alter libel-
lus ſaluaf hoc mō. & ſic eſt ꝯcludēdū epiſcopū deſtitue-
re qui hanc facultatē laicis dedit. ¶ Nec obſtat quod dr̄
prius requiri ſententiā declaratoriā ut vult Lap. allega.
ultima. nam ut ibidē habef illud nō ꝓcedit ex neceſſita
te, ſed de honeſtate, & ſic oulla reſtrictio. ¶ Vel aliter

ex quo verba inſtrumēti fundationis dicūt pr̄onos hr̄e
ꝑtārē mutandi, & ꝑmutandi ad eorū libitū, & liberā vo
luntatē, ſufficit illā taotū declarare ipſi epiſcopo vel ei⁹
vicario, & procedere ad oouā præſētationē, & in noua
inſtitutiooe erit deſtitutio antiqui, & inſtitutio noui ca
pellani, nā aliàs ſi ſentētia requireref, & ſimilia, nō dice-
retur patronū poſſe mutare libere ad eius voluntatem.
iuxta doctrinā But. in c. j. de officio ordina. per text. in c.
de multa. de præben. & in c. licèt eps. eod. tit. lib. 6. ſequi
tur Imo. in d. c. j. & idē voluit Butr. in c. irrefragabili. in
prin. de officio ordina. & gl. in l. j. C. de ſacroſan. eccle.
cum ſimi. ¶ Adnonum motiuum partis negatiuæ. ſcili-
cet fundatorē nō poſſe tollere legem &c. clara patet re
ſpooſio ex dictis pro parte affirmatiua, nā concedo fun
datorē non poſſe ꝯdōnēs & pacta contra ius cōmune
apponere, tamen illæ doctrinæ procedūt pr̄ono ſolo il-
las & illa apponente ſine epiſcopi cōſenſu. & ita loquū-
tur oēs ipſi docto. ſi bene inſpiciantur. cum epiſcopi ve-
ro conſenſu, & pręſertim etiā capituli bene ipſi fundato
res poſſunt prædicta, & pacta & ꝯditiooes apponere: ut
ſupra in parte affirmatiua eſt dictū. & latius ſupra in ꝓ-
ximo præcedenti art. in tertia cōcluſio. cum igitur hæc
cōcurrāt in caſu noſtro ceſſat motiuū. ¶ Decimum, &
vltimum motiuū in quo uidetur etiam cōſiſtere aliqua
lis vis partis negatiuæ non obſtat, & prima auctoritas
Goſ. beneuē. quia ſi bene ad illā aduertatur, pōt duplici-
ter intelligi. Primo qñ ipſa pacta & ꝯditiones fuerūt ap
poſita, & appoſitæ ſiue ꝯſenſu epi, ut ſupra eſt dictum,
& tunc nō obſtat cum hic cōſenſus epiſcopi interceſſe-
rit, imo & capituli. ¶ Secundo otō poteſt intelligi ſecū-
dum iura quæ allegat ſcilicet. c. cōſuluit. & c. quia cleri-
ci. hoc tit. quando vellet aliquem clericum exiſtentē de
ſuo genere poſſe propria auctoritate ecclam accipere,
& de illa diſpooere, ꝑut dicta iura loquūtur. iunctis ibi
gl. & Abb. in dicto conſilio. 56. in primo dubio. in j. col.
in 2. vol. nam dictum doc. debet intelligi ſecūdum iura
quæ allegat, vulgata doctrina Barto. in l. nō ſolum. §. ſed
liberationis verba. ff. de libe lega. & Ioan. And in c. cum
nuncius. de teſti. quod quidē noo eſt io caſu noſtro, cum
iſtud non fiat ꝓpria auctoritate, ſed epiſcopi, ut ſupra di
ximus in reſponſione ad quartū motiuum. ¶ Nec ob-
ſtat quod dicitur per eundē Goffr. hoc pactū inducere
tacitā ſimoniam, quia ſtantibus cauſis honeſtis, de qui
bus ſupra, non dicitur induci ſimonia, ſed potius hęc pa
cta ex cauſa appoſita. nam in actu æquiuoco, & dubio
ſecoꝑ debet fieri interpretatio, ut euitetur delictum ſm̄
Abb. in c. dudū. el. 2. in pen. col. de elec. & do. me. Corſe.
in c. ſi quando. in j. char. de offi. deleg. & in c. quia. 5. poſt
Barba. ibi. de iudi. voluit Rai. in l. & ſi non ſunt. §. gēmæ.
ff. de aur. & arg. lega. quam refert & ſequitur Alex. in l.
j. in prin. in 2. col. in verſ. tamen dicit Rai. ff. de acquirēd.
poſſeſ. ubi multa ad iſtud propoſitū accumulabant, &
maxime ibi do. me. Marcus Antonius Baueria Bono-
niēſis io ll. ¶ Sed dato quod eſſet ſimonia mentalis, q̄ oī
no nō eſt, illā ceſſare facit auctoritas & conſenſus epi-
ſcopi, adeo ꝙ præſumi nō pōt. ¶ Sed dato ꝙ adhuc ꝓſu-
meref ſimonia, nō debet infringere robur dictę reſerua
tionis, cū peccatū ꝯtractū ex ipſa mentali ſimonia poſ-
ſit aboleri perſolā pœniteotiā abſque aliqua reſtōne, vl̄
ēt reſciſſione actus. ut dicūt Abb. & doc. in c. tua nobis.
vbi Io. de Ana. de ſimo. & eſt gl. aperta ī c. j. de cle nō re
ſi. lib. 6. & ſic auctoritas Goff. remanet reſoluta. ¶ Simi
liter ſoluif auctoritas Gay. ī d. repet. c. fi. de electio. lib. 6.
ante fi. 22. col. nā ſi bene aduertaf ille doctor in princi-
pio. illius colū. io verſi. item in principio patronus. quæ
rit quas cōditiones apponere poteſt pr̄oous, & qñ. & re-
ſpondet primo ad fin hoc poſſe tēporē fundationis. ad
primū vero rñdet oumerādo caſus. ſ. aliquas ꝯdōnes ap-
poni poſſe, & aliquas nō ē aduertēdū ꝙ ille doctor enu
merat multas ꝯdōnes q̄ cū nō ſint ꝯtra ius poterūt appo
ni ī limine fundaoōis, cū habef licētia ędificādi. iuxta c.
nemo. de ꝯſe. diſ. j. & c. nobis hoc tit. ſine alio epi cōſen
ſu, prout eſt. cum dicit poſſe apponere modū circa miſ-
ſas dicendas. itē ꝙ maſculi ſolum ſuccedant in iurepat.
item

itē ꝙ bona quæ in dotem dedit non alienenť ſine ipſius conſenſu. nā omnia iſta cum potius ſint cōſona q̄ diſſona iuri communi poterunt apponi per patronum ſine aliquo alio conſenſu epiſcopi. ¶ Enumerat ēt ipſe doctor in eadē col. & q. aliquas cōditiones & dicit illas nō poſſe apponi per patronum quę tñ cum cōſenſu epiſcopi poſſunt apponi, & ibi enumerat ꝙ non poteſt mutare curā epi allegando iura, ſed de ↄſenſu epi ante fundationē ſic item enumerat ꝙ non pōt indirecte p̄iudicare illi ad quē ſpectat inſtitutio, nec ēt poteſt facere quin eccleſia ſubſit epo. itē nec pōt facere ꝙ ius inſtituēdi non ſpectet ad epm, & poſtmodū ſubdit, & ſic nō poſſet, reſeruare ꝙ ſi extiterit aliquis de ſua ꝓgenie ibi īſtituat remoto alio capellano ibi interim inſtituto &c. q̄ oīa debent intelligi fieri nō poſſe ſine ↄſenſu epi, maxime p illa verba, & ſic. quaſi dicat ſicut nō pōt in p̄cedentib. ita nec in iſto, & tñ nos habemus oīa illa præcedentia non poſſe fieri ſine ↄſenſu epiſcopi, cū ↄſenſu tamē illius bene fieri poſſe. & maxime immediata p̄cedens conditio, ut inſtitutio non pertineat ad epiſcopū, quia illa bñ poteſt apponi cū conſenſu epiſcopi, ut diximus ſupra ī parte affirmatiua, & latius ī p̄cedenti art. in 8. ampli. tertiæ ↄcluſionis. per dictum Inn. in d. c. in lateranenſi. in fi. de p̄ben. vnde illud verbū & ſic demōſtrat ipſum doctorē velle dicere, ſicut in p̄cedentib. non pōt fieri ſine ↄſenſu epi & cū ↄſenſu ſic, ita & in iſto caſu. ¶ Quod maxime ēt demonſtrat illud quod ſupra dixit, ſed cum conſenſu epi ſic. patet igitur per prædicta ipſum doctorē cum dicit aliquas conditiones non poſſe apponi, & enumerat illas q̄ non poſſunt apponi ſine epiſcopi conſenſu, quia antea enumerauerat illas q̄ poterunt apponi ſine tali conſenſu. ¶ Illud etiā magis demonſtratur, nam illud dictū ſuū ipſe doctor poſuit in illo medio. ſ. in præcedentibus ac ſequentibus verbis, qñ in tali reſeruatione remouendi capellanum inſtitutum nō interuenit conſenſus epiſcopi, ut apparet ex illis verbis p̄cedentibus, ſed ex ↄſenſu epi &c. & ex ſequētib⁹ verbis, vz. vñ ſi teſtator &c. nā ſequētia declarant p̄cedentia & econtra. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ff de leg. j. c. ſolite. de maior. & obedien. cū vulga. ergo multo magis præcedentia & ſequētia vno mō ſub certa qualitate loquentia neceſſario declarabūt, & arguūt ſatis vrgēter poſita in medio loco ītelligi debere, & ꝓcedere eodē mō & ſub eadem qualitate ſub qua loquunť ipſa præcedentia & ſequentia, & maxime qua aliter diceret ↄtra Inn. in d. c. in lateranēſi. ¶ Et magis pro certo firmať. nā præfatus doctor immediate poſt illud ſuū dictum loquitur illatiue p dictionē vnde. poſt quam dictionem ipſe doc. ſubiungit quando ædificator abſq; cōſenſu epi declarat &c. ī quo p̄ſupponit nō interueniſſe ↄſenſum epiſcopi, & ſic in veritate concludendū eſt ipſum doc. loqui quando hæc cōditio apponereť ſine conſenſu epiſcopi ut nō teneat, ergo ſi cū cōſenſu epiſcopi tenebit, quo caſu dicta doctrina potius facit pro parte affirmatiua q̄ contra. ¶ Minimè obſtat auctoritas do. Philip. de Sarra. in hac rubri in 5. char. quia ipſe ↄfuſe loquitur accumulando dictas cōditiones quæ apponi poſſunt cū conſenſu epiſcopi, & quę non poſſunt apponi ſine illius cōſenſu, vnde eius dictū debet intelligi, ut ſupra declarauimus dictum Gay. maxime cū omnia eius dicta ſint a Gay. ſubtracta ¶ Nō obſtant mō iura allegata per eos. ſcilicet c. nulla. de cōceſ. p̄ben. c. ſi de donatio. c. conſultationibus. hoc titu. nam iura prædicta loquuntur in eccleſijs fundatis nulla facta reſeruatione in limine fundationis habētibus rectores perpetuos quæ vacant tātum per mortem. nos verò loquimur in capella quæ non habet rectorē perpetuū ex vi prædictæ reſeruationis q̄ tenuit, ut ſupra diximus. maxime per dictā doctrinam Thomæ faſtoli. quā allegauimus ſupra ꝓ parte affirmatiua. ¶ Vel & ſecundò reſpōdeť aliā eſſe rōnē in illis iuribus, quæ tñ in caſu nr̄o non militat nā ibi moueť ſummus pōtifex ad ſtatuēdū, ut eccleſiæ non promittanť anteq̄ uacent pro euitādo deſiderio captandæ mortis. hic aūt pp̄ iſtam conditionem in fundatione appoſitā nō militat hoc deſideriū captādæ mortis cū ſecūdùm ipſam reſeruationem in uita capellan⁹ deponi vł remoueri poſſit. ¶ Vel & tertio reſpōdetur ad dicta iura ibi diſpoſita forſan eē, vt euiteť p̄iudiciū inſtitutorū qui cū crederēt ſe futuros perpetuos rectores uſq; ad eorū mortē, & ſic de illis bñficijs viuere, ſi illa ꝓmiſſio non emanaſſet hoc ſucceſſiſſet, iñ illa ſequuta potuiſſet ſequi ꝙ in vita remoueret, hoc eſt morte captata. ī caſu uerò nr̄o ſtāte dicta ſeruatiōe nō decipiebanť, q̄a ſciebant ſe poſſe remoueri. & ſic ceſſat dicta ratio. & per prædicta patet. nec doctrinam Stephani quā ſequitur do. Phi. de Sarra. nec iura allegata per eos faciunt cōtra partem affirmatiuam, ſed potius pro hoc indiuiduo adduco eundem Gay. in d. repe. c. fin. de electio. lib. 6. in 15. col. in uerſi. item ad patronum ſpectare. ubi clare dicit ad patronū ſpectare poſſe poſitionem. & depoſitionem presbyteri temporalis ſi retinuit dominium & cuſtodiam rerum donatarum eccleſiæ vel hoſpitali de conſenſu epiſcopi. qui do Gay. hoc dixit, dū ſupra q̄ſiuiſſet quis poſſet inſtituere, & pluribus enarratis poſuit verba ſupraſcripta ecce quomodo clare uoluit tales reſeruationes ponendi & deponēdi capellanū ad tempus fieri poſſe de conſenſu epiſcopi, ut ibi per eum. vnde hanc debemus dicere eſſe mentem ſuam in illa. 22. col. ne ſit ſibi contrarius tantus doctor. ¶ Et ita in facto iudicaui vbi ſupra plura alia adducendo quæ corroborabant hanc concluſionem in illo caſu ut poterunt uideri in illo conſilio.

¶ Tertius art. 9. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Beneficium ſine inſtitutione canonica poſſideri non poteſt.*
2 *Beneficium acquiritur ordinarij inſtitutione non præſcriptione nec tranſlatione.*
3 *Diſpoſitio teſtatoris non poteſt tollere legem canonicam nec ciuilem.*
4 *Papa ſolus poteſt concedere ut quis ſibi elegat ſucceſſorem in beneficio.*
5 *Verbum eligere & verbum conferre aliquando ponuntur pro præſentare.*
6 *Scholaris debet ſequi ſententiam ſui præceptoris.*
7 *Iudicans ſecūdū opinionē ſui præceptoris excuſatur in ſyndicatu.*
8 *Scholaris tenetur defendere opinionem ſui præceptoris.*
9 *Amicus Plato, amicus Socrates, magis amica veritas.*
10 *Subſtantialia debent concurrere ad hoc vt dicatur beneficium eccleſiaſticum.*
11 *Vbi requiruntur plura ad eſſentiam formalem & ſubſtantialem alicuius actus uno deficiente corruit actus.*
12 *De ſubſtantia actus dicitur illud ſine quo actus cōſiſtere. nō pōt.*
13 *Conditio ut nulla requiratur inſtitutio an poſſit apponi in limine fundationis beneficij. & nu. 35.*
14 *Conditiones contra ius commune poſſunt apponi per patronos in limine fundationis cum conſenſu epiſcopi.*
15 *Conſenſus epiſcopi requiritur pro validanda conditione appoſita contra ius commune in limine fundationis. dicitur ſolemnitas extrinſeca.*
16 *Solemnitas extrinſeca p̄ſumitur īteruenīſſe ex diuturnitate tpis.*
17 *Epiſcopo quædam competunt ratione ordinis quædam ratione iuriſdictionis quædam ratione ſimplicis epiſcopalis dignitatis. cōpetentia epiſcopi ratione ordinis quæ ſint & quæ ratione iuriſdictionis & quæ ratione ſimplicis dignitatis.*
18 *Competentia epiſcopo ratione iuriſdictionis ſeu ſimplicis epiſcopalis dignitatis poſſunt præſcribi per inferiorem prælatum epiſcopo & etiam per inferiorem clericum.*
19 *Dictum doctoris debet intelligi ſecundum iura quæ allegat.*
20 *Non eſt credendum nec Io. And. nec alteri niſi inquantum urget ratio ab eis allegata.*
21 *Conſuetudo dat iuriſdictionem mulieri licèt non in dignitate conſtitutæ.*
22 *Quæſibilia priuilegio, ſunt quæſibilia præſcriptione.*
23 *Argumentum a ſpeciali eſt validum.*
24 *Titulus præſumitur in præſcriptionibus, cuius initij non eſt memoria.*
25 *Pontifex dicitur ſolutus legibus.*
26 *Ius eligendi poteſt ad vnum pertinere.*

27 *Ius eligendi poteſt competere, & remanere vni de collegio alijs mortuis.*
28 *Ius decanatus poteſt conſequi ex ſola electione abſque aliqua confirmatione.*
29 *Conſuetudo valet ut in minoribus electus conſequatur plenũ ius.*
30 *Caſus enumerati, vbi ponuntur plura quæ permittuntur in beneficijs minimis q̃ ꝓhibẽtur in magnis, & curatis, & dignitatib⁹.*
31 *Nemo poteſt ſibi eligere ſucceſſorem beneficijs etiam Papa.*
32 *Præſcriptio tanti temporis, cuius initij memoria non extat, habet vim priuilegij.*
33 *Præſcriptio non extenditur ad futura.*
34 *Cauſa dicitur decidi ſecundum ius, vbi deciditur ſecundum conſuetudines, vel ſtatuta loci.*

DVbitari poteſt & tertiò. quia ut alias diximus ſ. ẽ
concluſum pr̃onum poſſe apponere in fundatione beneficij ꝯdõnes ẽt ꝯtra ius cõmune de ꝯſenſu
tñ epi, & in 9. ampliatione tertiæ ꝯcluſionis primi articuli ſupra diximus hic eẽ diſputãdũ de alia ꝯdõne, vẓ
an poſſit apponi ꝯdõ in limine creationis bñficij ꝙ nulla requirat̃ inſtitutio, ſed ſolũ p̃deceſſor eligat ſucceſſorẽ, nulla ſecuta ĩſtitutione ordinarij. & hãc ẽt qõnẽ habui in facto, nã cũ eſſem Paduæ in 2. anno ſtudij mei quidã dñs Nicolaus de bona ſide. đđ. D. vicarius reuerendiſſimi dñi Ioãnis caſtellæ tũc archiepi Tranen. & poſtea Cardinalis Montis Regalis nepotis ſanctiſſimi dñi noſtri tũc Papæ Alexandri ſexti ſe oppoſuit. tentãdo inſtituere quoſdã bñficiatos ad quædã bñficia quę de ordinatione fundatorũ incedũt de ſacerdote in ſacerdotẽ nulla ſequuta inſtitutione, ſed vnus ſacerdos in ultimo vitæ ſpũ eligebat alterũ. & ita fuerat obſeruatũ a tãto tpe cuius initij memoria non obſtat, capitulũ Tran. nolebat immutari antiquus ſtat⁹, & magna erat orta diſcordia inter eos hoc videns genitor meus. V. I. D. ꝯſumatiſſimus dñs Petrutius Lãbertinus p ei⁹ literas mihi ſcholari Paduæ exiſtenſti mãdauit, ut ſuper hac difficultate ꝯſulerẽ aliquẽ doctorẽ legẽtẽ. & ſic ꝯſului dñm meũ dominũ Corſe. iura põtificia in primo loco Paduæ legẽtẽ, q poſt modũ fuit ſũmus auditor Rotæ. & breui. ſe expediendo in fauore p̃sbyterorũ ꝯſuluit. qđ ꝯſiliũ incipit in Chriſti &c. caſus talis eſt qdã teſtatores Tranẽnſes &c. Et cũ illa ꝯcluſione tranſiuit etiam. V. I. monarcha dñs Chriſtophorus Albericus Papiẽſis do. me. in ll. iura ciuilia de mane Paduæ legẽs. cuius ſubſcriptio ĩcipit cõcurro cũ ſententia. Ego verò pro mei ingenij exercitatione quãuis nouus tiro, uolui etiã aliqua adducere quæ infra notabo, & ita tunc fuit obtentũ. Et antequam ad materiã deueniã p̃ſuppono in illo facto dicta bñficia nuncupata de ſacerdote, in ſacerdotẽ, ut plurimũ ꝯſiſtere ĩ aliquib. redditib. de p ſe ſtantib. & non ſunt alicui eccleſiæ ſpecialiter deputati, ſed bene ipſi ſacerdotes rõne ipſorũ reddituũ tenent̃ in aliqb. eccleſijs orare vł celebrare. ¶ Præſuppoſito ẽt bñficia prædicta, ut plurimũ eſſe creata in vltimo uitæ ſpũ. ab aliquib. hoĩbus in eorũ teſtamẽtis cũ conditione prædicta. & ita feciſſe teſtatores a tanto tempore cuius initij memoria non exiſtat. & uſque hodie teſtatores Tranenſes creant beneficia prædicta. ¶ Iſtis ſic præmiſſis dic ꝙ prima facie videtur dicẽdum dicta bñficia nõ poſſe ſubſiſtere, ſed non obſtãte ꝯditione p̃dicta, vnus ſacerdos eligat alterũ, quæ electio habebitur loco præſentationis, & poſtea fiet per ordinariũ ĩſtitutio. ¶ Et primò ad hoc adduco regulã primã. de regu. iur. lib. 6. cũ qua concordat text. in cap. ordinarij. de offi. ordinatio. eodem lib. & tex. in cap. ex frequentibus.
1 de inſtu. & in c. in vẽditionibus 17. q. ult. † beneficiũ ſine ĩ
ſtitutione canonica poſſideri non poſſe ſed in iſtis bñficijs ſecũdũ ꝯdõnẽ fundatorũ ĩſtitutio ordinarij nõ excedit, ergo canonicè ab illis poſſidere nõ poſsũt, nec talis conditio locum habere debet, nec præſcriptione iuuaṫi quia præſcriptio dãnatur in d. c. ex frequentibus. & per
2 Petr. de Anch. in d. reg. j. in 2. nota. † vbi dicit beneficiũ
ſola ordinarij inſtitutione non p̃ſcriptione nec tranſactione acquiri poſſe ut ibi per eũ. pro quo facit text. iuncta gloſ. 2. in c. ſi quando. de offi. delega. ¶ Secundo pro
3 iſta parte † adducit̃ regula. diſpoſitio teſtatoris non põt
tollere legẽ canonicã nec ciuilem. c. requiſiſti. de teſta. l. nemo põt. ff. de leg. j. cũ ſimi. ſed p iſtam ordinationẽ teſtatorũ tolleret̃ lex canonica. dictans bñficiũ ſine ĩſtitione canonica &c. ut ſ. allegaui. & ẽt tolleret̃ lex canonica diſponens inſtitutionẽ beneficiorũ ptinere ad ordinariũ, ut d. c. ex frequentib. & c. cũ ex iniuncto. de hære. & tex. in c. oẽs baſilicæ. 16. q. 7. & in c. cũ venerabilis de excep. & p Abb. in c. cũ eccleſia vulterana. de elec. & p Butri. in c. ſi. in j. col. de cauſa poſ. & Phil. Decius in ꝯſil. 121. diuino &c in cã venerabilis. in 2. col. cum ſim. ergo iſta diſpoſitio teſtatoris non eſt ſeruãda, & ad hoc multa poſſent adduci q̃ adduximus ſupra in j. præcedenti articulo ꝓ parte negatiua ubi plura dicta accumulauim⁹.
4 ¶ † Tertio adducitur uera iuris concluſio, neminẽ circa
Papã poſſe concedere, ut quis eligat ſibi ſucceſſorẽ ĩ beneficio. tex. & ibi doc. ĩ c. accepimus. de pac. & in c. licèt deuitãda. de elec. & ibi Abb. faciũt q̃ habent̃ per Abb. in c. bonę. el. 2. de elec. ſe ſi iſta ꝯdõ apponi poſſet, quilibet inferior eligeret ſibi ſucceſſorẽ, ſeruata ſua fundatione, & hoc a iure nõ ꝑmittit̃, ergo nõ ſeruãda. ¶ Quartò adducit̃, negari non põt, quin iſti ſacerdotes eligẽtes in ultimo uitæ ſpiritu non dicant̃ exercere actũ p̃rono cõpetẽtẽ: quia primus fundator, qui fundauit beneficiũ, acq-
5 ſiuit iuſpa. & diſponẽdo † ꝙ vnus ſacerdos eligat alterũ
intelligit̃ ſuccedere in eius locum, & licèt vtatur verbo eligat, intelligit̃. ideſt præſentet. ſicut in ſimili dicimus, ſi fundator dicat, volo ꝙ hæredes mei ꝯferant, intelligitur, ſcilicet ꝙ p̃ſentent. ut latè dixit Barba. in conſil. 33. in pen. col. ſcripſit pſalmiſta in 2. uolu. & dicemus infra in 2. lib. in prima parte in j. q. princip. in art. ſed ſic eſt ꝙ patronus non poteſt vigore iuriſpa. aliquod aliud iuris tradere, ſed ſolũ præſentare rectorem inſtituẽdũ ab epo. vt notatur in c. ſi. hoc tit. & ius ſpirituale ſolũ tranſfertur per inſtitutionem. ut per Abb. in c. 2. de conceſ. p̄ben. & in d. c. ex frequentib. de inſtitu. ergo iſta cõditio non poterit hr̃e locũ, ſed tantum illa electio habebitur loco p̃ſentationis, & de neceſſitate ſubſequetur inſtitutio. ¶ Eſſet ergo concludẽdũ per prædicta pro parte domini vicarij, iſta beneficia canonicè nõ poſſideri ab iſtis ſacerdotib. ipſoſq; teſtãtes qui in hoc caſu dicunt p̃roni non potuiſſe ẽt in limine creationis beneficiorũ talem modũ ſeu ꝯdõnẽ in ꝯferẽdo apponere imò iſtã ꝯdõnẽ haberi pro non oppoſita, & ſic inſtitutionẽ dictorũ beneficiorũ ſpectare ad ordinarium, ac ſi illa conditio nũquã appoſita fuiſſet, beneficiatus ergo in ultimo vitę ſpiritu eliget ſucceſſorẽ, & illa electio habebitur loco præſentationis. & ordinarius inſtituet. & ſolũ in hoc operabit̃ conditio illa vt poſſit ſibi eligere ſucceſſorẽ & non operabit̃ ꝙ non inſtituatur &c. ¶ Tamen cum iureconſultus nos admoneat in l. 3. §. j. ff. de cõditio. ob cauſam
6 † ſequi ſententiã præceptoris, hinc dicimus imitantem
7 ſui magiſtri opinionẽ † excuſari inſindicatu. ut notabili-
ter uoluit Oldra. in l j. §. quæſitum. ff. de fundo inſtruc. & Abb. ĩ c. j. ĩ 5. col. de poſtu. pręla. & Ange. de Peruſio ĩ
8 l. terminato. C. de fructi. & lit. expen. † quia tenet̃ diſcipu
lus ſui præceptoris opinionem defendere. ut uoluit iureconſul. in l. quid tñ. aliàs eſt l. ſequens. ff. de arbi. & uoluit Abb. in c. ſuper Specula. in fi. ſecundi no. de magi. & Io. And. in c. omnes per illũ text. de maio. & obedien. quem refert & ſequitur Abb. ibi & do. Fel. in c. primo ĩ ultima col. in verſ. quinto nota. de cõſtit. & uoluit Barba. in repet. rubri. de fi de inſtrumẽ. in 7. col. ¶ Præſertim cum iſta opinio ſapiat veritatem: quin alias ſecus, ut ibi-
9 dẽ per prædictos adducentes dictũ Philoſophi. † amicus
Plato amicus Socrates ſed magis amica veritas, ſequar opinionẽ dominorũ meorũ obſeruãdorũ ſupra relatorũ, cùm illam putam, in contrariũ adductis nõ obſtãtibus fore de iure veriorem per iura, & rationes infra ad
10 ducẽdas ¶ † Præmitto igitur primò, prout ipſe do. me.
Corſe. p̃miſit ad hoc ut dicatur beneficiũ eccleſiaſticũ, debere quatuor ſubſtãtialia ꝯcurrere. ut pulchre dixit Io. Cal. ĩ c. ĩ noſtra. in tertia qõ. de reſcri. quẽ ibi ſequitur Do. & do. Fel. ĩ princ. ſextæ col. ĩ verſ. ſed ĩ primis ſcias.

& Pet.

& Pet.de Anch.in d.regu prima.de reg.iur.in6 in verſ.
venio ad q. ¶ Primò qualitas in perſona q̃ prouidet.pu-
ta ꝙ ſit epiſcopus vel alius eccleſiaſticus ꝓlatus & nõ lai
cus ad quẽ pertinere nõ poteſt,ut ibi per prædictos doc.
quod primũ requiſitum non eſt in caſu noſtro.nam per
ſona prouidens,& ſic presbyter moriens non eſt ep̃s ne
que prælatus eccleſiarum, ſed ſimplex ſacerdos qui eli-
git ſeu inſtituit aliũ ſacerdotem in ſuo beneficio eo mo
riente. ¶ Secundo requirit̃ qualitas in perſona cui pro-
uidet̃ ꝙ de bñficio nõ poſſit prouideri niſi clerico.c.cũ
adeo.de reſcrip.c.ex literis.de tranſac.c.2.de inſtit & fa-
cit clem.quia contingit.de relig.do.quod quidẽ requiſi
tũ eſt in caſu noſtro. ¶ Tertiò requiritur ipſum benefi-
ciũ,ad hoc ut dicatur eccleſiaſticũ habere,aliquid ſpiri-
tualitatis annexum uel cui annectitur,vnde propter di
uinũ officiũ datur eccleſiaſticum beneficium.c.fi. de re
ſcrip.lib.6.c.ſiquis ſacerdotũ.&c.cos.81.diſt. Item ꝙ ꝑ-
petuũ ſit quo ad eum cui ꝯfert̃.& hoc eſt propriũ bene-
ficium eccleſiaſticũ.51.diſt.c.ꝑtext.& 80.diſt.c.ſanctorũ
& de filijs presby.c.veniens.quod etiã requiſitum eſt in
caſu nr̃o,nã habentes talia beneficia, ut plurimũ tenen
tur celebrare vel ſaltẽ orare,ut apparet in eorũ ordina
tionibus ¶ Quartò requirit̃ ꝙ de eo debeat prouideri
pure ſine pacto vel cõditione & nõ pro cõmodo t̃pali,
nã aliter committeretur ſimonia j q.j.c.ſanctorũ.j.q.2.
c q̃ pro j.q.3.c.ſi quis dator.& c ſaluator.& quali ꝑ totũ.
& c.ꝯſuluit.de ſimo.his igit̃ qualitatibus ꝯcurrentib. in
ſimul dicitur beneficiũ eccleſiaſticum ¶ Vnde in caſu
nr̃o cũ iſta oĩa nõ ꝯcurrant,ut patet ex ſupradictis,vr̃ di
cendũ talia relicta non dici bñficia ſed potius eleemo-
11 ſinæ annuæ,uel aliquod aliud genus de ꝑ ſe. ¶ † Nã ubi
plura requirunt̃ ad eſſentiã formalẽ & ſubſtãtialẽ alicu
ius actus,vno deficiẽte corruit ille actus.l.ſi vnus. C. de
teſta Et Bar.in conſi.113.proceſſum eſt.vbi allegat text.
in l.qui repertoriũ.§.pecuniæ.verſi.ſi euidenter doceat̃.
ff.de admi.tuto.quã doctr.collegit do.me Corſe ex 2.
no. Abb in c aduerſario.de excep. ꝑ qua dicit facere in
arg.l.ſi non clieſcennia ff.de hære. inſtit firmat etiã iſtã
doctri. Abb.in c.cũ nuncius de teſti.dicens eſſe tex.iudi
cio ſuo ſingu in cap.quũ frequenter.§.porro.iuncto.§.ſi
autẽ ut lite.non cõte.quẽ tex. ad idẽ a negat ipſe Abb. ĩ
c.cũ ceſſante.ĩ prin.de appel.& in d §. porro. & de hoc
plene ꝑ Imo.in c.poſt tranſlationẽ ĩ 9.col.de renũ. poſt
Io. And.& Abb.ibi cũ multis quotis allegatis ꝑ Fel. ĩ d.
c.cũ nũcius.poſt prin.in verſ.no.primo. quib. addo do.
meũ Iaſo.in l.cum ij.§.ſi prætor.ff.de tranſac.in 2. col.
in verſ.illud ẽt no.vbi fortius loquẽs de ſolẽnitate, eãdẽ
doctrinã firmat, adducens Inn. in c.j. de ſacra non ite-
rã.quẽ dicit ibidẽ ab Ang.alleg. ¶ Addo ẽt pro ipſa do-
ctrina facere text. in l.j. §.præterea.ibi,utimur &c ff.de
Tutel.& rati.diſtra.& l.fi.de diuor.ff.de ui.actuq;priua.
l.j.§.hæc aũt.& ff.de bo.liber.l.ſi protius.§.ſi quis. Addo
ẽt Abb.ĩ c.cũ olim.el.j.ĩ 2.col.ſuper prin. gl. fi. de priui.
facit ẽt quod dicit Abb.in c.cũ.olim.el.2.ſup gl. in uer-
bo extorto.eo.tit.& qđ dicit Fel.in c.nõnulli. in §. ſunt
& alij.ĩ 3.col.ĩ verſ pro iſta rõne.de reſcrip ¶ Quod au
tẽ iſta quatuor, de quibus ſupra ſi de ſubſtantia benefi-
ciorũ eccleſiaſticorum,apparet ex uerbis Cal.& Pet.de
Anch ĩ locis ſupra allega.ẽt illud tenet Abb.ĩ c.iter cor
poralia.in 2.col.in verſ.no. ꝙ illud. de tranſla.ꝑla patet
12 ẽt,† nã illud dr̃ de ſubſtantia alicuius actus, ſine quo res
illa,vel ille actus ſubſiſtere nõ põt.ut voluit Bar. in l.vni
uerſa.C.de preci.impera.offe.& Ang in d.l.cũ.§.ſi ꝑtor.
& Abb.ĩ c.tua nos.ĩ fi de ſponſa.& in c.fin in vlti.no.de
condi.appo.cũ multis ſimi.Sed ſic eſt,ꝙ beneficia eccle
ſiaſtica ſubſiſtere nõ poſſunt ſine inſtitutione,& nõ ha-
bentia inſtitutionẽ canonicã non dicũtur beneficia. ut
in d.reg.j.& ibi doc.ergo iſtud requiſitum, quod in caſu
nr̃o non eſt (omiſſis alijs) quia de eis non ſit tractandũ,
ex quo illa nõ deficiũt,eſt de ſubſtãtia beneficij eccleſia
ſtici.Cõcludo igit̃ quo ad iſtud primũ motiuũ,ꝙ cũ iſta
relicta taliter a teſtatorib. ordinata non dicant̃ benefi-
cia eccleſiaſtica,cũ in eis deficiat vnũ ex ſubſtantialibus
non ſubiacẽt regulis iuris loquentibus de bñficis eccleſia
ſticis,ſi ergo illis nõ ſubiacẽt,habeo ꝙ dicta reg.j.& d.c.
ex frequentibus loquẽtibus de beneficijs eccleſiaſticis
nõ includũt iſta,& ſic põt ſine ordinarij inſtitutione ſub-
ſiſtere,& hoc motiuũ nihil facit ad principalem inten-
13 tum huius arti.qui eſt, † an in limine fundationis bene-
ficij poſſit apponi iſta conditio, ꝙ nulla requirat̃ inſti-
tutio. ¶ Iõ ſecundo principaliter moueor magis ad pro
poſitũ dicti principa.intenti huius arti. dato ꝙ dicantur
bñficia eccleſiaſtica,ex quo ad poſſeſſionẽ clericorũ de
uenerunt,tñ audacter dico illa ſubſiſtere poſſe & a teſta
tore illorũ fundatore taliter ordinari potuiſſe, nõ ob-
ſtãtibus ſupra in contrariũ adductis:quia in caſu nr̃o nõ
cẽſentur cõtraria,ſed diuerſa , & moueor ex ꝯcluſione
ſupra in proximo primo præcedenti arti. in 3. ꝯcluſio-
14 ne.† ꝑronos eccleſiarũ ſeu beneficiorũ ĩ eorũ fundatio
ne poſſe apponere aliquas ꝯdõnes etiã contra ius cõe ĩ
mõ ꝯferendi,dũ tñ adhibeat̃ ꝯſenſus ep̃i.per tex. ĩ c. cũ
dilectus.cũ alijs ibi allegatis, ubi plura ſup hoc adduxi-
mus.Et ultra ibi dicta nunc adducimus qđ uoluit Inno.
in c.poſtulaſti.hoc tit.relatus ab Arch.in c.hortamur.
71.diſt.poſt princ.pen.col.clericos poſſe habere electio
nes & collationes præbendarũ ac dignitatum etiam in
eccleſijs collegiatis: quia ſic conſtitutũ fuit a principio,
& lȝ non dicat cũ ep̃i ꝯſenſu, ita debet intelligi:ut ꝯcor
det cũ alijs.de quib.s.me remiſi. ¶ Quare cũ iſti teſtato-
res ĩ caſu nr̃o ſint fundatores.& ꝑroni . ꝑſorũ beneficio
rũ potuerũt & põt iſtũ modũ ĩ ꝯferẽdo apponere,ꝙ vn᷑
ꝑsbyter in ultimo vitæ ſpũ eligat alterũ ĩ ſuo bñficio, &
illa electio habeat uim inſtitutionis,adeo ꝙ alia ordina-
rij inſtitutio nõ requirat̃, quãuis ſit ꝯtra ius cõmune , cũ
15 cõſenſu tamen epiſcopi. ¶ † Et licet in caſu huius qõnis
quæ fuit in facto de iſto ꝯſenſu non apparebat,tñ cũ ille
conſenſus ſit quædam ſolẽnitas extrinſeca. ut pulchre
voluit Abb.in c.ſicut ĩ 5.col. de re iudi. & in c. cura ĩ 2.
col.hoc tit.& docto.in l.quæcunque.§.fi.ff.de publ.vbi
pulchre Ang.qui alleg Inno. in c.ea nãq; de his quæ fi.
a præla.& Ro latiſſime in l.ſciendũ.in 12.& 20. colũ. ff.
16 de verbo.obli.cũ alijs ibi alleg ¶ † Quæ ſolẽnitas extrin
ſeca ex diuturnitate tẽporis præſumitur interueniſſe,ut
pulchre voluerunt Hoſt.Io. An.& Abb.in c. Albericus.
de teſti.& ibi Fel.in 2.col.in verſi.itẽ in quantum . & la-
tiſſime in d.c.ſicut.& diximus multa adducẽdo in 2.q.
prin.in7 arti. ad quæ ibi dicta poterit haberi recurſus,
vbi ẽt diximus longũ tp̃s dici quo ad præſũptionẽ ſolẽ-
nitatis extrinſecæ lapſũ 10.annorũ. vt voluerunt Butr.
& Imo.in d.c.illud.de ꝑſum.per glo.in d.l.ſi filius.C.de
peti.hære.& maxime hic conſenſus ꝑſumẽdus ẽ, cũ ſit
ꝑſtandus ab archiepiſcopo Tranen.vel ab eius vicario,
& ſic ab ea perſona cũ qua diuturna obſeruantiã actus
& ꝯtinuata eius notitia habebat̃. per aureã doctrinam
Alex.in ꝯſi.373.viſo themate ſ.cripto.ad fi.in uolu.
Et Phili. Decius in ꝯſi.134.viſo puncto.in 1.col.in verſi.
accedit etiã ſcientia.ut latẽ ſimiliter diximus ſupra ĩ d.
7.art in uerſ fortifico oĩa ꝑdicta,& pro omnib.ante di-
ctis faciunt q̃ diximus in ꝑximo ꝑcedenti.j.artic. in 23.
amplia.3.ꝯclu. ¶ Quare cũm iſta conditio,ꝙ nulla requi-
ratur inſtitutio , poſſit apponi de conſenſu epiſcopi, &
iſte ẽt cõſenſus præſumat̃ ex lapſu 10.annorum maxi-
me cũ taltem tacite videatur penitus cum talis conditio
eſt appoſita,ut latẽ diximus ſ.in 1.ar. in 3.reſtri tio.j. li-
mi.3.ꝯcluſio. firmiter tenere poſſumus dictã ꝯdõnem
tenere,& dictã bñficia ſubſiſtere,cũ a fundatione illorũ
nõ ſolũ ſit lapſũ ſpatiũ 10.annorũ , ſed q̃ plurima ſunt
ex eis quorũ fundationis initij memoria nõ extat. ¶ Sed
qa ꝑ iſtũ motiuũ non ſaluantur oĩa bñficia de quibus agit̃
qõ ſed illa tãtummõ a quorũ fundatione lapſum eſt ſpa
tiũ 10 annorum ſequenti in fundamento nitar ſaluare,
non ſolũ beneficia ante decennium fundata,ſed ẽt reli-
qua hmõi bñficia forſan intra decẽniũ ab ipſis teſtorib.
ĩ tantũ creata,ꝑmittẽdo primò vnum euidentiale: ut j.
dicẽda clarius ꝑcipiant̃ Et poſtea ad motiuũ tertiũ de-
17 ueniemus. ¶ † Præmitto igit̃ ꝑpalem iuriſdictionẽ ſeu
ꝑtãtem totã reduci ad tres partes, omiſſo mõ antiquo-
rũ qui reprobat̃ ab infra allegandis, nã quædã cõpetũt

ep̄o rōne ordinis,quædā rōne iuriſdictionis, & q̄dā rō
ne ſimplicis ep̄alis dignitatis,ut pulchre diſtinxit do. An
to.in c.ſi.in 6.col.in verſ.op.ſecūdò de offi.archi. & cla
rius in ſuo eleganti conſi.in hac materia.19. in noīe pa
tris &c. quia hic agitur &c. in prin. vbi reprobat modū
antiquorū diſtinguentium aliqua competere ep̄o rōne
iuriſdictionis,& aliqua rōne l. dioeceſanæ.de quo ↄſ.fa
cit mentionē illud ſequendo do Fel.in c.auditis in j.col.
in verſ. ad illud. de præſcrip. & plenius in c. dilectus. in
fi.de offi.ordi.quā ēt diſt.do.An. ſequitur pulchre Abb.
licèt eū non nominet. Et Io.de Ana.& Frā.Areti.ī c.ac
cedentibus.de exceſſ.prælat.¶ Competētia ergo ep̄o rō
ne ordinis,ſunt illa quæ enumerantur per gl.fi.in c.trāſ
miſſa.de elec.& per tex.in c.quāuis cor ep̄i.68. diſtin. &
in c.quanto.de conſue.ſ.clericos ordinare,illos depone
re criſma,& alia olea conficere,eccleſias & altaria con
ſecrare,ac virgines bn̄dicere,& ſimilia. q̄ oīa bene enu
cleant̄ p do.An.in d.ſuo ↄſ.19 ¶ Competentia verò ep̄o
rōne ſimplicis dignitatis ep̄alis, ſunt illa quæ ponunt p
tex.& ibi pulchre loquit̄ do.Abb.in d. c. accedentib. de
exceſ.p̄la.vc3 de cauſis mr̄imonialib.cognoſcere,publi
cas poenitētias iniūgere, ac indulgētiarū literas ↄcede
re,& ſimilia.¶ Competētia aūt ep̄o rōne iuriſdictionis
ſūt illa q̄ enumerant̄ p d.gl.c.trāſmiſſā.de elec. & p tex.
ī c. ↄquerēte.de offi ordi.puta iudicare,excōicare,corri
gere,bn̄ficia cōferre,illa cōfirmare , & inſtituere , & ſi
18 milia ¶ † His igit̄ ſic p̄miſſis, facio mihi reg de iure ve
riſſimā,ea q̄ non ſunt ordinis,ſeu iuriſdictionis, ſeu ſim
plicis dignitatis epiſcopalis , poſſe præſcribi p inferiorē
prelatū ep̄o,quam infra ampliādo reduco ad caſum no
ſtrū . iſta regula probatur apertiſſime in c. auditis. & in
c.cū olim de præſcrip.vbi ſunt tex.rotūdi.& ibi Abb. &
do.Fel.quā ēt firmat do.Anto.in d.ſuo cōſ. 19. & Abb.
poſt gl.fi.in d.c.accedentib.& ī c.cū nō liceat. ī fi.uerbis
de p̄ſcrip.& tex.& ibi Abb.in c.cū ↄtingat de foro com
per.vbi per pulchre do.Maria.de Soci. genitor obſeruā
diſſimus dn̄i mei excellentiſſimi dn̄i Bartho. Soci.in 4.
col.cū infinitis cotis quæ ad hoc adduci poſſent.¶ Am
pliando mō iſtā reg. dico non ſolū ea q̄ ſunt iuriſdictio
nis ſeu ſimplicis ep̄alis dignitatis poſſe p̄ſcribi p inferio
rē p̄latū ep̄o,ſed ēt p inferiorem clericum.iſta eſt ſingu.
doctri.Io An.poſt Io.mo.in d.c.auditis.& ī d.c.cū olim
de præſcrip.quā doctri.ſequit̄ do.Abb in c.quanto. in j.
no.de cōſue.& in d.c.cū contingat. de foro cōpe.& ī c.
ap̄licā.circa fi.de his quæ fiūt a p̄la.& Aret.in c.dilecto.
in j.no.de teſt.Sed q̄a pro ipſa doctrina,& Io.An.& do.
me.& oēs eam referentes ſolum allegāt illos duos tex.
in c.auditis.& ī c.cū olim.ex quo poſſet obijci illa vulg.
doctri.Bar.ī l.nō ſolū.§.ſed liberationis verba.ff. de lib.
19 leg.& Ioā. An.in c.cum nuncius.de teſti.† dictū doc.de
bere intelligi ſecundū iura quæ allegat.& licèt Io. And.
(cuius eſt magna auctoritas,ut latè dicit do.Feli.in c. cū
olim.poſt Bal.de iudi.)ad hoc illa iura alleget,tamē nō
eſſent eius verba oīno tenēda , nā ut animoſe dixit do.
Car.con.i.78 loquens ꝑpter de Io.And.quē refert Fel.ī
20 c.j in vlt.col.de conſti. † nunquam voluit credere nec
Io.An.nec alteri,niſi inquantū vrget rō,& ab eis allega
ta,ꝑ quo ē tex.Auguſti.ī c.ego ſolis.9.diſtin. vc3 ex quo
illa iura allegata a Io.And.ad hoc illud nō probāt.ſ. de
clerico inferiore,. expreſſe loquātur de abbate,& ſic
de p̄lato inferiore ep̄o,non debemus dicere illud dictū
habere locū in inferiore clerico.¶ Tamen his nō obſt.
dico dictū Io.And.eſſe de iure veriſſimū licèt illis iurib.
in veritate non probet̄,tamen pro eo adduco text.cla
re illud ꝑbātes,qui nō poſſunt cauillari. Et primo addu
co tex meliorē de corpore iuris in d.c. cum ↄtingat de
foro cōpe.ubi ꝑbat̄ expreſſè iuriſdictionalia poſſe p̄ſcri
bi ēt p inferiorē clericū.pōderādo ibi tex.in duob.locis
illos ↄiungendo poſt prin.ſ.ibi *& aliorum clericorum* iun
cti fine ibi *niſi forte y quib.&c.* Et ibi hoc oēs doc.no.non
tn̄ illū tex. p ſimplici clerico ita expreſſe pōderāt, niſi il
le ſupremus doc(de quo Fel.in prin.tit.de reſcr p.dicit,
qd ille nō vidit totus mūdus ignorat).ſ do.Maria. Soc.
in fi.4.col.in verſ.circa.3.ibi,ſed ordinariū,ſeu ſimplicē,
q̄ ſi Deus me adiuuet non videram , cū dictā pondera
tionē feci,ſed poſtea eius commentaria emi,& inter le
gēda inueni, & gauiſus fui me cū tāto patre & dn̄o con
curriſſe,licèt non ita clare hoc dicat,ſed ut ſupra patet,
clare ille tex.doctrinā Io. An.probat.¶ Adduco ſecūdò
ꝑ ipſa doctrina tex.ſimiliter expreſſum in d.c.quāto de
ↄſue.arguendo a rōne tex.nam ibi loquendo de ſimpli
cibus ſacerdotib.fundat ſe:quia ipſi ſacerdotes exerce
bāt ea q̄ erāt reſeruata ſolis ep̄is ab apoſtolorū tp̄e putta
criſmate,& ſimilia facere q̄ cōpetunt ep̄o rōne ordinis
ep̄alis,& iuuabāt ſe ſola ↄſuetudine ſeu p̄ſcriptione , &
ibi Papa illud improbat illa rōne: quia talia iura erāt re
ſeruata a tp̄e apoſtolorū &c. & ſic erāt ordinis , tanq̄ ſi
diceret,ſecus ſi non eſſent de illis, q̄ ſunt reſeruata ſolis
ep̄is a dicto tp̄e,& ſic non eſſent ordinis. Et iſte tex.ēt iu
dicio meo optimè doctrinā Io.An.probat, ita cū īducē
do,nā loquit̄ in ſimplici ſacerdote,ut p3 in eo ¶ Tertiò
ꝑ ipſa doctri.Io.An.adduco tex.rotūdū,iuncta glo. in
c.experientiæ.11.q.j.ibi ep̄i vel inferiorum,& ibi.gl.op.
presbyteros ſimplices n̄ hr̄e iuriſdictionē, & ſoluit mul
tipliciter,ſed vlt.ſol in fi. eſt forſan hoc eſſe ex ↄſuetudi
ne,q̄ tribuit iuriſdictionē,& loquit̄ ibi de ſimplici ſacer
dote.¶ Quartò adduco ꝑ ipſa doctr.Io. An. tex. iuncta
gl.magis expreſſū in c.nemo.2.q.j.ibi nemo presbyter.
& gl.j.i verbo ſed contra ſoluēdo cōtrariū expreſſe dicit
ↄſuetudinē etiam ſimplicibus ſacerdotibus dare iuriſdi
ctionē.¶ Quinto adduco tex.in c. ſi qui ex fratribus. 11.
q.j.ibi *apud presbyteros eccleſia quicquid illud eſt dirrimatur* &
tex.in c.ſuper eo.de præben.& ibi Do.in no.11 6. ¶ Sex
tò adduco tex.expreſſum in l.cū p̄tor.§.is quoque.ī uer
21 bo morē.ff.de iudi.& ibi gl.† vbi cōſuetudo dat iuriſdi
ctionē mulieri,licèt non in dignitate conſtitutæ, & de
iſto text.exclamat ibi Ang. ſecundùm Barb. a quo iſtū
& ſequētē tex.didici in c.ex parte decani.in prin. de re
ſcrip.licèt ibi Fel.qui eū refert,dicat hoc Ang. nō corri
gere,ſed colligere,potentiam delegandi conſuetudinē
inducere poſſe ad limitationē legis a iudice. C. de iudi,
ubi p p̄dictos mod.¶ Septimò & vltimo pro nūc addu
co ꝑ ipſa doctrina Io.And.no. per doc. in l.j.C.de emā
ci.liber.ↄſuetudinē præſtare ius dandi tutores ēt homi
ni priuato, & multa alia poſſent adduci, ſed quia extra
ꝑpoſitū noſtrū ex quo ampliatio,& ſic doctr.Io.An.eſt
optime probata obmitto, non.n. potui me abſtinere,
quin ſupradicta adducerē,ut bene ꝑbarē doctr.Io.And.
ita ſingularē & non probatā.¶ Iſta igit̄ reg præmiſſa cū
ſua ampli ſ. cōpetentia epiſcopo ratione iuriſdictionis
poſſe præſcribi etiā per inferiorem clericum negari nō
poterit,cùm teſtator fundat beneficiū,& apponit con
ditionē inſtitutionē non pertinere ad ep̄m, ea non ob
ſtāte inſtitutio quæ erit neceſſaria epiſcopo ad ipſū de
uoluit̄ ipſo iure.& hoc fit rōne iuriſdictionis, cū iſta tē
dentia ad īſtitutionē, collationē , & ſimilia ſint iuriſdi
ctionis & nō ordinis,ut ſ. eſt dictū in euidentialib.ſequi
tur ergo poſſe præſcribi p inferiorē ſacerdotē illud ius
iuriſdictionis,vel ut cū creant̄ iſta beneficia cū ↄdōne,
ꝙ nō īſtituant̄ in illis,ſed vnus eligat alterū,& fuit appo
ſita iſta ↄdō ſine ↄſenſu epiſcopi,inſtitutio quæ de iure ī
iſtis quæ bn̄ficijs ↄdōne prædicta non obſtāte ptinet ad
epiſcopū nō ptineat ad eū,ſed ſit īductū hoc ex ↄſuetu
dine præſcripta, ut illāmet ſacerdos q h3 eligere, ipſe
met eligēdo īſtituat, & ſic illa electio habeat uim p̄ſta
tionis & īſtitutiōis, & aduertat̄ ad iſtud motiuū,q̄a ſub
tile.¶ Firmat̄, etiam ꝙ iſtud ius deuolutionis & īſtitutio
nis.ſ.ꝙ ſicut n̄ obſtāte diſpōne teſtatoris , ꝙ īſtitutio nō
ſit ep̄i,ſed facta electiōe de ſucceſſore ſufficiat,adhue de
uoluit̄ īſtitutio ad ep̄m & poſſit p̄ſcribi ēt p īferiorē cle
22 ricū.per reg.ī iure veriſſimā.† q̄ ſibi ha priuilegio,ſunt q̄
ſibilia p̄ſcriptione.c.duo ſimul.de offi.ord.c. cū contin
gat.de foro cōpe.Car.poſt Lap.ī cle.2.ī pen. col. de rel.
do.Abb.ī c.accedētes.ī pen.no.ī c.ad aures.ī j. no.& ī c.
cauſam quæ. i j.no. de præſcript. Et Maria ī d.cap.cum
contingat ī 7.no.& ī fin.2.colum.Oldra.conſi.172.incip.
q̄a omnes ī princ.& text.ī cap.conqueſtus,9.quæſt.3.cū
multis alijs allega.per moder.ī d.c.accedentes. ¶ Quæ
quidem

qđē reg.procedit in eo qui eſt capax poſſeſſionis: qa aſs
ipſum ius quātūcūq; vetuſtiſſimū nūquā efficiet aliquē
capacē,ǭuis priuilegiū hoc efficere poſſit,ut p do.Fel.in
d.c.accedentes in 5.col.in verſ.fallit ſecūdo. & p Abb.
ī c.nouit.ī gl.ī uerbo ↄſuetudinē.in 7.col.de iudi. & ibi
Barba. in 36.col.cū ergo iſtud ius ſit q̄ſibile priuilegio,
vt infra probabo,ſimiliter & p̄ſcriptione,ex quo pſona
p̄ſcribēs eſt capax huius iuris:quia ſacerdos.¶ Quod au
tē iſtud ius ſit quæſibile priuilegio multa poſſent addu-
ci q̄ diximus de ipſa propria inſtitutione.ut eſt tex.in c.
cū veniſſent.de inſti.& ibi Abb.ī 2.col. & Abb.poſt gl.
in c.ex frequētibus.e.tit.& Hoſt.loquēte de ſimplici cle
rico.quē refert do.Ant.ibi in 2.oppo.in c.j.de ſup.negl.
p̄la. vbi dicit in his quæ ſunt ſimplicis iuriſdictionis pōt
priuilegiari p Papā,ēt ſimplex ſacerdos,cū alijs multis
23 q̄ poſſent ad hæc adduci.¶ † Probaī ēt hoc alio funda-
mēto arguēdo p locū a ſpeciali.qđ arg. eſt validū,in iu-
re.c.pñte §.loca.& ibi no de præb. in 6.l.quod vero. &
l.ius ſingulare.ff.de legi.nā ſpeciale eſt ad hoc,ut quis ī-
ferior poſſit p̄ſcribere ius interdicendi,ſeu excōicandi,
& alia quæ ſūt meri vel mixti imperij hr̄e aliquā digni
tatē,vel prærogatiuā, & ſic ꝙ ſit ↄſtitutus in dignitate,
& habeat aliquā iuriſdictionē:ut Abb.prior & ſimiles,
vel aliquā p̄rogatiuā,puta ꝙ ſit archidiaconus,decanus
vel p̄poſitus ut infra ꝓbabo,ergo cōtrariū eſt in alijs ut
non requiraī dignitas uel prærogatiua aliqua in p̄ſcri-
bētibus ſimplicē iuriſdictionē epi,put ē hoc ius,de quo
nos loquimur.ſed iſta pñt ēt ab inferiore clerico p̄ſcribi
ut ↄcludit do.Maria.ex cuius verbis hoc fundamētū eli-
ci pōt in d.c.cū ↄtingat.ī fi.4.col.de foro cōpe.¶ Quod
aūt ſit ſpeciale,ꝙ requiratur dignitas vel prærogatiua ī
p̄ſcribente poteſtatē excōicandi,ſeu interdicendi,& eo
rū q̄ ſunt meri vel mixti imperij,voluerūt Hoſt.Io. An.
& Abb.in d.c cū ↄtingat.adducentes in arg.c.cū ſatis.&
ſeq.de offi.archi.cū multis alijs quæ ad hoc adduci poſ-
ſent breuitatis cā omiſſis.¶ Nimirū etiam iſtud ius poſ
ſe præſcribi ab inferiore,cū ſimiliter inſtitutio actoriza
bilis per quē fit traditio curę,animarū poſſit p inferiorē
p̄ſcribi.prout ēt ſua tēpeſtate ſupremus doctor do.Chri
ſtophorus Alber.do me.in ll. in d. ſua ſubſcriptione di
xit,ſubdens contrariū tenere Hoſt.Io.An. & Butr.in d.
c.cū ſatis.de offi.archi.tñ contra eos dicit eſſe veritatē,
& illā firmare Abb.& Imo.in c.cū olim.in 2.no.p illū
tex.& in c.auditis.de præſcrip.& per tex. in cle.j.de ex-
ceſſ.p̄la.& ibi Pau.de Elea.idem dicit firmare Abb. in
d.c.cū ↄtingat.in 15.col.& in c.cū nō liceat.in fi.de præ
ſcrip.& Card.in d.cle.j.in prin in 6.oppo. pro quib9 di-
cit eſſe tex.in cle.j.de ſup.negli.præla.& facere rōnem.
¶ Sed ultra eū plene hoc voluit plura alia adducēdo do.
Fel.in d.c.auditis.in prin.5.col.in verſ.inquantū Abb.fir
mat de præſcrip. vñ ſi iſta inſtitutio auctorizabilis p q̄
fit traditio curæ animarū, pōt p inferiorē præſcribi,ut
ē cōmunis doc.ſentētia ↄtra Hoſt.Io.An. & Butr. quā-
to magis hoc ius de quo nos quærimus, cū ſit circa bñ-
ficia ſimplicia & miſerrima? certe multo magis.¶ Et
maxime p̄dicta procedūt,cū iſta ſit præſcriptio tanti tē
poris,de cuius initij memoria nō extat,ut in formatio-
ne caſus quæ hƷ vim tit.& priuilegij qñ daī capacitas in
exercēte ut hic quia ſunt ſacerdotes.¶ De primo ē tex.
ī c.j.de p̄ſcri.lib.5.& in c.ſuper quibuſdā.de verbo.ſign.
& in l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff. de aqua quoti. & æſti.
& Bar.in l.quo minus.in 2.col.vbi latè p do.meū Iaſ. &
alios modernio.Papien.& ad hoc adducā etiam aliqua
ſatis accōmodata,quæ quia aliàs collegi,decreui hic ap-
ponere.Et primò adduco Rotā.8.& ſeq.de reb.eccle.ñ
alie.in antiquis, allegantē beneficiū eſſe vnitum alteri a
24 tanto tēpore cuius initij &c. † non eſſe opus docere de
tit.quia in illis præſcriptionibus titu. præſumitur etiam
ſi ſit contra ius cōmune.¶ Adduco ſecūdo do. Card. in
conſi.89.c.ciuitatenſe.& conſ.109.monaſterium ſancti
Iuliani. ad fi. decimas in altera parrochia p̄ſcribit ſpa-
cio tāti tpis,nō docto.de ti.¶ Tertio adduco doc.Imo.
poſt do.Card.in c.inter dilectos.ī 5.col.in verſ. nec pōt
p̄ſcribi.de do.c.licèt epiſcop9 non poſſit p̄ſcribere, ꝙ ſo
lus alienet ↄtra cle.2.de reb.eccl.nō alie.ut ibi p gl.ī uer
ſic.ↄſenuēte.in fi.tamen pōt præſcribere ſpatio tāti tē-
poris &c.p tex.in c.j.de præſcrip.lib.6.¶ Quartò addu-
co doctr.Bal.in l.j.in 2.col.in verſ.atende.C.de ēdic di-
ui.Adria.tollen.volentē præſcribere iuriſdictionem in
alieno territorio debere hr̄e tit.p c.ad decimas.de reſt.
ſpolia.ī 6.vel ſpatiū tāti tēporis &c.per d.c.j.¶ Adduco
quintò do.Abb.in c.dilectus.de offi.ordi in vlti no. per
illū tex.ī executione iurium auctorem poſſe ſe fundare
ſuper antiqua conſuetudine, de cuius initij &c. dūtaxat
ſine allegatione aliqua priuilegij ſeu alterius iuſtæ cāæ.
¶ Sextò adduco Io.And.& doc.in c.peruenit.de cenſi.
petētē cēſum ſibi debitū ab antiquo, de cuius initij &c.
poſſe dicere in libello peto talē cenſum ex iuſta cā ab
initio impoſitū, ad quod probādum adduco tēpus, de
cuius initij &c. quaſi velit illud tps ſufficere ad ꝓbatio-
nē cāæ refert & ſequitur do.Abb.in d.c.dilectus.in vlt.
no.de offi.ordi.¶ Septimò adduco gl.2.in c.j.de ↄſue. li-
br.6.ī p̄ſcriptione ſeu ↄſuetudine tāti temporis &c. nō
eſt neceſſe titulū oſtēdere,cū talis cōſuetudo videaī ius
inducere ut in ea.¶ Octauò adduco quod dicit Do. in
c.2.poſt mediū.3.col.de præben.præſcriptionē tanti tē
poris &c.hr̄e uim conſtitutionis.Nonò adduco Do. in
c.cum in beneficio.in vlti.col.de p̄ben. lib. 6. licèt quo
ad repellendū impetrantem ſufficiat adminiſtratio re-
gularis continuata per 40.annos,etiā ſine titulo,nō ta-
men ad præiudicandū diœceſano loci, niſi cum titulo
excepto ſi ſit tanti tpis cuius initij &c.d.c.j.de p̄ſcr.lib.6.
Decimò & vltimo pro iſta doctri.adduco aliqua alia iu
ra remiſſiue,breuitatis cā vcƷ Abb.in c.cū venerabilē.
in 3.col.qui filij ſint legiti.& in c.quanto.in j.de ↄſue.&
in c.nouit.ī 2.col.de iudi.Spec.& ibi Io.An.in d.titu.de
cā poſ.& ꝓprie.§.quia vero verſ.qđ de allegan.& Io.in.
An.in c.2.de præben.lib.6.& do.Ant. in c.ꝑuenit.in 5.
col.de cenſ.& Bal.in l.oēs.C.de p̄ſcrip.30.anno.in prin.
& do.Fel.in c.cū nobis in 2.col.in verſ.p̄terea ſecundu.
de p̄ſcri.& in c.cām.in j.col.in uerſ.ſigna theoricā. & in
3.col.in uerſ.puta ſubiīētabile.& ī c.ſi diligēti.in 6.col.
in verſi.per q intelli Inno.& in c.de quarta.in 15.col.in
uerſ.ↄſidera duo,& in fi col.in verſ.fallit in p̄ſcriptiōe.
& ī c.acedētes,& in 6.col.ī uerſ.poſt hæc ī verſ.ſed dice
res ſiſt.de p̄ſcrip.& latè per do. meū Iaſo.in repe l. quo
min9 ī 11 col.ff.de flumi cū ſimi.ī quibus locis latè pro
baī pręſcriptionē tanti tēporis &c.hab.re uim tit.& pri
uilegij,etiam in eis quæ ſunt contra ius cōe;ergo eodē
modo hoc operabitur in caſu noſtro per ſupra lōge ad
ducta.¶ Faciūt p̄terea ad hoc tertiū principale motiuū.
ut do meus in ſuo conſi.dicit,quia longiſſima ſcientia,
& patientia ordinariorū præiudicauit eis.per ea q̄ leg.
& no.ī l.ſi filius.ubi optimus tex.C.de pet.hære.& in l.q
ī aliena.§.quod ſi non adierit.ff.de acqui.hære. Et vtro-
biq; p Bar.& Ang. & per Inn in c.illud.de præſump.&
p do.Anto.& Imo.in c.ex inſinuatione.de procur.& p
Do.in c.ordinarij.§.j.ī 3.col.de offi.ordi.lib.6.& p Petr.
de Anch.ī reg.j.in 6.col.in verſ.tu dic latiùs.de reg. iur.
eo lib & per Ioā de Ana. poſt do Abb.ī c.licèt heli ī 14.
col.de ſimo.& per Imo.ī c.ex frequentius de īſtit.& per
Dom.poſt Ioan.And in c.ſi iudex laicus.§.fi.ī 2 colum.
de ſeuten.excomm.lib.6.& per do.Fel ī c.ſi diligenti.ī
6.colum.ī uerſic.ſecunda reſtrictio,de præſcrip.& per
dom.Maria.ī c.cum contingat.ī fin.2. col. & ī princ.3.
de foro compe.& faciunt quæ latè dicit do.meus Baue
ria Bononien.in quodam ſuo trac.de ſtatuto,ꝙ mulier
non poſſit ↄtrahere ſine ↄſenſu duorum ꝓpinquorū ī j.
char.quē edidit,cū legeret Paduæ.l.2 §.voluntate ff. ſo-
lu.matri.dum tractat materiā,an ſufficiat ꝓpinquos eē
præſentes ſi non contradicant &c. Procedunt etiam ī
dubitanter prædicta cum ī hoc caſu concurrat ſcientia
eius q potuiſſet priuilegium concedere:qa ſemper ſci-
uerūt archiepī Tranen.& Papa,ita presbyteros Tran.
obſeruari:ut dicit dictus do.me.Albericus ī ſua ſubſcri-
ptione ad dictū ↄſi.do.mei Corſe.allegādo Bu.&.Abb.
ī c accedentes.de præſcrip & Oldra.cōſi.254. quia tota
decani.ī 4.colum.glo. &ibi Dom.in c.catholica.11.di-

ſtin.cui addo gl pe.poſt prin.ibi,ſed illud iā eſt introdu-
ctū ex ꝯſuetudine ex certa ſciētia Papę.in c.pe. de filijs
presby.& Abb.ꝯſi.95.quædā eccleſia curata.ad fin.in j.
uol.& ea q̄ pleniſſime adducit do.Fel.in c.j. de treug. &
pace in 3.col.in verſi.lex noua.cū 7.ſeq.quaſi uſq; ad fin.
c.nā in caſu nſo non ſolùm Reueren. dñi archiepī Tra
nen habuerunt notitiā huius electionis quæ ſapit natu-
rā totius prouiſionis ſeu īſtitutionis, & ita per presbyte
ros Tranē.obſeruari,nā nō refert ut dicit do.me.Corſ.
in d conſ qūo fiet inſtitutio, dūmodo quis in beneficio
inſtituatur. & ut plurimū in hoc obſeruatur cōſuetudo
loci.vt uolūt doc.in d.reg.j.de reg.iur .in 6. Et præcipue
Pe.de Anch.ſed ēt ſūmi pōtifices aliqui habuerūt ſciē-
tiam & notitiā horū beneficiorū,& huius electionis ſeu
inſtitutionis qbus ſimplices ſacerdotes vtuntur in hac
ciuitate Tranen. vnus alterū eligendo in ſuo beneficio
cū extent plura reſcripta apoſtolica in quib.ſummi pō
tifices narrantes naturā prædictorum beneficiorū ali-
ter diſponendo pro illa vice tantū,illis tamen nō præiu
dicando in futurū, ſed ultimus prouiſus alterū ſibi eli-
gat,& ſic ipſi ſūmi pōtifices intellexerunt ipſos ſacerdo
tes Tranēſes iſto iure vti:nt clare ſciētia Papæ ex dictis
reſcriptis apoſtolicis apparet , & vnū reſcriptum venit
tpe meo ī pſonā dñi Iacobi de liphola archipresbyteri
Tra. mei prædeceſſoris & ꝯſanguinei ſup beneficio qđ
nūcupaī mannię famniæ,in quo poſtmodū in eius mor
te me elegit. Et fuit prædictū reſcriptū feli.memo.Sixti.
4.ergo clare iſta bñficia ſubſiſtere poſſunt.¶ Et per iſta
cōcludo hoc tertiū principale motiuū,ex quo eſt pſcri-
ptū p presbyteros Tran.ꝙ quando iſta bñficia creanī à
teſtatoribus ſine ꝯſenſu epi, licèt inſtitutio deberet ī eis
fieri p ordinariū nō fiet tñ, ſed ipſimet presbyteri electi
ab ipſis teſtatorib.habeāt īſtituere eligēdo ī vltimo vitę
ſpū aliū ſacerdotē,& ſic fiet deuolutio immediatè ad eū ,
& nō ad ordinariū,ex quo cū dicta pſcriptione ꝯcurre-
rūt multa alia ſupra adducta plene,quæ nimiū ſolidant
ipſa beneficia . ¶ Moueor & alio pulchro & ſic quartò
principali fundamēto,& dico ꝙ ēt ſine ꝯſenſu ſuperio-
ris hoc teſtatores Tran.facere potuerūt, & anteq̄ ad ip-
ſum motiuū deueniā,pmitto aliqua quæ erūt fundamē
tū ipſius.¶ Et primò,ꝙ cū illi teſtatores Tranen in ſuis
elogijs diſponūt,vnū pſbyterū eligere alterū,nihil ꝯtra
ius diſponūt,cū electio ſit a iure pmiſſa: ut in toto tit de
elec.qn fit a pſonis eccleſiaſticis, vt ꝗ ꝙ vnꝰ pſbyter eli-
gat alterū.tūc n.ꝯtra ius ſtatuiſſent, ſi cōfirmationē ad
dñm archiepm ſpectantē in illis beneficijs locū hēre no-
luiſſent,qđ quidē minime ſtatuerunt. nā cū diſponunt
vnū presbyterū eligere alterū , uidentur etiam velle ſe-
qui cōfirmationem ſuperioris,prout iuris eſt,& in alijs
electionib.obſeruaī ut in toto tit.de elec. cū teſtōr pſu-
matur uelle id quod ius.vult Bal.in l.cū patrē in fi.C.de
ꝯdi.inſer.& pſumaī velle leges habere locū in ſuo teſtō.
Bal.in l.quidā.in fi.col.in verſ.ſi autē non dixit.C.de iu-
re deli.& pſumaī cogitare idem quod lex.Bal.in l pcib.
in 14.col.C. de impub.& alijs ſubſt ¶ Nā ēt quælibet di-
ſpoſitio in dubio inteligiī ſecundùm ius cōe.c. cum di-
lectus.de cōſue.l.ſi ſerui.ueſtri.C.de noxal.l.ſi cui. ff. de
ſeruit.iit generali . ¶ Videmus etiā idem eſſe in priuile-
gio l.ſi quando.C.de inoffi.teſt.c eccleſia.el. 2. de elect.
¶ Idē in indulgentia.c dilecto de verbo. ſigni . ¶ Idē in
reſcripto.c.cām quæ.& ibi pulchre Abb.in j. no. de re-
ſcrip.¶ Idē in confirmatione tutoris.l.tutores ff.de cō-
firma.tuto.¶ Videmus etiā ꝙ ſi Papa cōcedit uiris reli-
gioſis aliquā eccleſiā.ut ad proprios ſuos uſus eā ꝯuerte
re poſſint,non intelligi ꝑpria auctoritate poſſe illius poſ
ſeſſionem accipere,ſed per ipſum diœceſanum in eam
poſſeſſionē poni.prout iuris eſt.quia nō præſumitur Pā
pā voluiſſe iuri ordinarij derogate alio nō expreſſo,hic
ē pulcher tex.ī c.paſtoralis.de priu.¶ Et ibi gl.2.adducit
ſimile , licèt lex ꝯcedat libertatē ſeruo vendicanti neeē
dūi a iudice tñ dāda eſt,prout iuris eſt, & alleg.l.j.C.ex q
25 bus cau ſer.liber.acci.¶ Si igiī hoc eſt in Papæ diſpoſitio
ne qui eſt ſolutus legi.c. ꝓpoſuit. de conceſſio.præben.
quāto magis ī diſpōne teſtatoris, qui ꝯtra ius diſponere

nō pōt intelligatur ſecundū ius.¶ Ad idem facit, quod
dicit do Cald.in conſ.22.in tit.de reg.ſi Papa ſcribit mo
nacho,ut faciat aliquam vēditionē vel cōtractū,ꝙ mo-
nachus nō poſſit pro illo agere ſine licētia abbatis, ſm
ꝙ ius vult:quia illæ literæ intelligunī ſecundū ius,refert
do.Fel.in c.cum dilecta in fi.21.col. in uerſ.monachus .
ibi adde etiā Cal.de reſcrip.¶ Facit etiam c.ſuper eo,de
offi.deleg.ubi cōmiſſio facta a Papa ut ordinet eccleſiā
intelligitur ut īſtitutio fiet ab eo, qui eā facere debet de
iure.¶ Multū faciūt ad propoſitū,& in puris terminis di
cta p Rotā.868.factū tale eſt.teſtator. de teſta. in antiqs
in 3.col.ubi ita intēnionē teſtatoris interpretaī ſm ꝙ ius
vult in ſimi. diſpōnib. & beneficiorū creationibus , ut
ibi.latè.¶ Vnde cū illa cōditio,ꝙ vnus eligat alterū. nō
ſit cōtra ius,ſed de iure,ut ſupra diximus , eſt dicendū ī
eius appoſitione nō requiri ꝯſenſus epi . ut diximꝰ latè
ſupra in j.art.in deductis pro parte affirmatiua in prin.
& in j.ꝯcluſione nec obſtat tex.in c.cum dilectus.de cō
ſue.requirens conſenſum epi:qa ibi ꝯdō erat ꝯtra ius au
ferēdo cōfirmationē ab ordinatio.¶ Ad prædictorum
tamen cōfirmationē & robur,ex quo in caſu nſo iſtud
ius eligendi vr̄ cōſiſtere in vno ſacerdote,probandū eſt
ius eligendi poſſe in vno ꝯſiſtere & ad unū pertinere ea
pacem,dico probato deueniemus ad motiuum . ¶ Et
primò pro hoc adduco pulchram & no.doctr. Abb.ī c.
26 cū eccleſia vulnerana. in prin. de elec. p illum tex.† dū
colligit ex eo ius eligēdi poſſe ad vnū pertinere. & licèt
ibi Inn.dicat potius dici creatio vel prouiſio q̄ electio ,
tñ ipſe firmat electionē dici ex quo ſuperioris ꝯfirmatio
expectaī,licèt ad vnum pertineat,& victū Inn.hēc locū
vbi non requiritur ſuperioris ꝯfirmatio. Et ſic Inno. di-
ctū potius procedere in hñtib.collationē quàm electio-
27 nē ¶ † Secundo adduco, nā ius eligendi pōt cōpetere,
remanere vni,& apud vnū collegio, alijs mortuis vel
ex eorū defectu priuati.ut no gl.ordi & ibi doc.in c.gra
tū.in verbo pauciores.depoſtula. præla. & doc. poſt gl.
ī c.j.de electio & multi ſunt tex.de iure ciuili in ipſis gl.
allega. Si ergo pōt ius collegij & eligendi ex iſta cā vni
cōpetere & ſit in maioribus cauſis, puta cū tractatur de
eligendo prælato qui curā animarū habebit quare non
poterit cōpetere vni nō iure collegij ſed iure proprio q
ſolū eligat aliū ī beneficio ſimplici ex diſpoſitione fun
datoris, cū collegiū non poſſit cōſiſtere niſi in tribus vł
duobꝰ.c.j.de elec.cū ibi allega.¶ Tertiò hoc confirmo
ex mēte Abb.in c.ſacro ſancta.in 2. col . in verſ.nūquid
aūt in eccleſia.de elec.ubi quærit,an ius eligēdi poſſit cō
petere laico in eccła non collegiata,& dicit ꝙ non , ſed
præſentatio ſic, & quærit de rōne diuerſitatis & reſpon
det:quia per præſentationē nō initiatur aliquod matri-
moniū ſpūale,ſed per electionē ſic ut in c cū inter cano
nicos.de elec.cū ſimi. & ſic acquiritur ius ſpūale electo
ſibi ab eligente tributo,quod quidem ius ad laicū cōpe-
tere nō poteſt cū eius nō ſit īcapax, quaſi velit innuere,
ꝙ ſi eēt eccła nō collegiata vt formauerat qōnē,poſſet
in ea aliquis ſolus clericus, cū ſit capax huius iuris , hēe
hoc ius eligēdi,licèt ſit vnus & eccła nō ſit collegiata.in
vno.n. laico formauerat qōnē , & ſubdit iura ſoqui de
collegiatis qa regł̄r in nō collegiatis non procediī per
viā electiōis, quaſi velit dicere iura adaptari ad ea q̄ fre-
quētius fieri ſolent.p c.litera.de deſpō.imp.& l nā ad ea
cū vulga.ff.de leg.& nō loquunī de electionib.quæ fiūt
ī non collegiatis : qa raro ī illis per viam electionis pro
ceditur. ſi ergo procederetur data capacitate huius iu-
ris ī uno ille procedere poſſet . cogita qa hæc doctrina
ſubtiliter pōderanti hoc probat.¶ Quartò adduco tex.ī
d.c.ſacroſancta.ita inducēdo,ibi.n.erat ſtatutū,q̄uis eſ-
ſet collegiata eccleſia,ut ad vnū ptineat ius eligēdi, qui
qdē erat laicus,& illa ꝯſtō caſſaī p Papā, ſolū qa erat lai
cus & nō ex alia cā,vnde ſi ille nō fuiſſet laicus q̄uis eēt
vnus,tenuiſſet ꝯſtō,& ſic poſſet eligere.& hic tex. ꝓbat
ꝓxime dictū.¶ Quintò adduco gl.i c.beneficiū. ī verbo
ꝯferendū. i fin.uerbis ibi ſecus crederem ī patrono vel
in eo ad quē non iure collegij, ſed iure ſingulari ſpecta-
ret electio,nā ex quo ponitur dictio vel,inter patronū ,
& cum

& eũ ad quẽ nõ iure collegij, ſed iure ſingulari ſpectet
electio & gl. poſtea faciat differentiam inter electionẽ
ſpectantẽ iure collegij, & iure ſingulari, aperte vr̃ velle
gl. ad vnũ poſſe ſpectare ius eligendi, non tãquã p̃ vno,
nec iure collegij, ſed proprio iure ſingulari, nã illa dictio
vel, de ſui natura copulat diuerſa. vt in c. inter cœteras.
cũ materia ſua de reſcrip. ¶ Sextò adduco rõnẽ, & per
infra dicẽda cõfutantur ea quæ ab aliquibus dñr, ſ. in ca
ſu. nr̃o potius dici p̃ntationẽ q̃ electionẽ, ex quo fit ab
vno, nã ſi iſti teſtatores voluiſſent in iſtis beneficijs ha-
bere locũ iuſpa. & ſic præſentationẽ & nõ electionẽ, mã
daſſent p hæredes p̃ntationẽ fieri, vt obſeruatur in alijs
eccleſijs patronatis. c. filijs. 16. q. 7. & toto hoc ti. & iſto
trac. vel illud ius alicui eccleſiæ cõmitterẽt vel donarẽt
cuius rector p̃ntaret presbyterũ ep̃o, ab eo inſtituendũ.
vt videmus in c. ex literis. vbi eccleſia habet ius p̃ntandi
& in c. illud. in c. nullus. in c. ſuggeſtũ. hoc ti. & ĩ c. j. hoc
ti. li. 6. & in c. 2. de ſupplen. negli. prælato. ſed q̃a in caſu
noſtro hoc nõ diſpoſuerũt: nã per hæredes & ſucceſſo-
res non præſentantur, nec alicui eccleſiæ illud cõceſſerũt
ſed ſolũ habentes illa beneficia eligũt, ergo voluerũt ip
ſi teſtatores hoc ius electionis mere ſpũale obſeruari, &
cõpetere ipſis ſacerdotibus. & non hæredibus, & ſuc-
ceſſoribus incapacibus. ¶ Septimò adduco, & pro hoc
ẽt tollit opin. tenentiũ in caſu noſtro obſeruandã p̃nta-
tionẽ, nã præſentatio quæſit a perſona eccleſiaſtica tan
quã eccleſia, vt in caſu nr̃o fit a presbytero, habet vim
electionis. Ita voluit do. Fel. in c. cum bertoldus. ĩ 3. col.
in verſi. & aduerte q licẽt. de re iudi. licet ab vno fiat. ex
quo dicto elicit aliquos effectus, vt ibi per eũ pro hoc ad
ducens Inno. in c. cũ aũt. in fi. hoc ti. Et Card. in clem. j.
in j. oppo. de ſup. negli. præla. & Domi in c. j. in 2. col. de
p̃ben. in 6. & gl. antepen. in clem. 2. hoc ti. Ergo pro hoc
vltra eũ adduco Lap. alleg. 4. dñs nr̃ papa in 5. col. ĩ verſ.
ſed nunquid. & Domi. in d. c. 2. poſt Arch. in 5. col. & ĩ c.
2. in j. col. de elect. li. 6. in fi. 2. op. & in c. q̃ ſit in j. reſpon.
in prin. fi. col. & in c. ſciant cũcti. in fi. col. in verſ. in fi. gl.
co. ti. & lib. ¶ Octauò adduco gl. 2. in d. c. ſacroſancta. &
gl. in verbo de ſua in c. nobis. hoc ti. cõpetente clerico
iurepa. p̃ntatio illius electio dicitur, ex quo eſt perſona
eccleſiaſtica. Nonò adduco d. Ant. ĩn c. fi. in vlti. no. de
ſup. negli. p̃la. vbi dicit poteſtatẽ eligendi cadere in vnũ
& remittit ſe ad c. gratũ. de poſtula. præla. & in fi. c. ad-
ducit Io. An. ibi tenentẽ electionẽ poſſe vbi ſpectare. dã
nãtẽ do. Gof. cõtrariũ volentẽ. ¶ Decimò & vltimò pro
nũc adduco gl. in d. c. fi. de ſup. negli. p̃la. illã ponderãdo
in verſi. niſi ↄſuetudo. Vbi p̃mò dicit aliq̃n. ex cõſuetu
dine videmus ↄpetere poteſtatẽ cõferendi ad ep̃m ſolũ
& aliq̃n ad capitulũ ſolũ ſubdit poſtea, ſic ẽt videmus ĩ
q̃buſdã locis eligere capitulũ, & ĩ quibuſdã locis eligere
ep̃m pondero duo Primũ quia ponit tanquã diuerſa: p-
ut ſunt electio, & collatio, & ſic vr̃ voluiſſe loqui in
ſcd̃o caſu de vera electione, & nõ voluiſſe verba impro
priare. ¶ Scd̃ò pondero electionẽ poſſe ſpectare ad ep̃m
ſolũ, & ſic ad vnũ. Et p p̃dicta probatũ eſt ius eligẽdi poſ
ſe cõpetere vni, & ĩ caſu noſtro electionẽ ſeruari. ¶ His
igr̃ præmiſſis, & hoc ſufficienter p̃bato. ſ. q in iſtis bñfi
ficijs ſeruet electio, ↄdeſcẽdo ad motiuũ meũ, per qđ ſal
uabo hæc beneficia, alio mõ q̃ ſupra ſaluauerim, & di-
co ĩ caſu nr̃o iſtas electiones poſſe ſubſiſtere ſine ſupe-
rioris cõfirmatione, & p eas immediate oẽ ius electis
tribui. ¶ Et ad hoc adduco ſing. doctri. Abb. (q̃ vere po
nit ſecurim ad radicẽ huius q. & claudit os cõtrariũ aſſe
rentis) in c. cũ ĩ iure petitus in 4. no. de elec. dicẽtis hæc
28 verba formalia. no. 4. ex fi. arg. † q ex ſola electione qs
põt ↄſeq̃ ius decanatus, abſq; alia cõfirmatione, & ↄſe-
29 quẽ † valet ergo cõſuetudo, vt ſaltẽ in iſtis minoribus
electus ↄſequat plenũ ius ex ſola electione, qđ dicit tene
nere Bal. in auth. habita. C. ne fil. p pa. vbi loquitur de re
ctore ſcholarũ quã ẽt doctrinã latius ponit idẽ Abb. li-
cet de p̃miſſa nõ recordet in c. nihil. in fi. 5. col. in verſi.
põt addi quintus caſus. & in c. poſtquã. in j. col. ſimiliter
de elec. & idẽ Abb. in ſua elegãti diſpu. incip. Gandulfus
in 9. col. in verſi. an aũt electus. & ille q nihil ignorauit d.
Fel. in c. eã te. in 3. col. in verſi. extende. de reſcrip. q̃ alle
gat Abb. in d. ſua diſpu. tñ de alijs tribus locis a me addu
ctis nõ facit mentionẽ, nec alius quẽ viderim: quare cũ
iã diu Trani fuerit hoc ſeruatũ, vt in iſtis beneficijs ĩ qui
bus ſeruatur electio de vno presbytero ad aliũ per illã
ſolã electus acquirat plenũ ius, adeo q ſuperioris ↄfirma
tio nõ eſt requiſita, vr̃ & eſt cõſuetudo inducta q̃ in hoc
ſeruari debet, vt ex ſuprafcriptis patet, q nõ requiratur
ſuperioris cõfirmatio ¶ Cõtra tñ dictã doctrinã Abb.
d. c. cũ in iure. & oĩa ſupradicta vr̃ eſſe caſus de textu ĩ
c. cũ venerabilis. de cõſue. vbi ad literã reprobatur cõ-
ſuetudo per quã inductũ erat, vt p ſolã electione electus
poſſet adminiſtrare abſque ſuperioris cõfirmatione, &
dicit ibi papa potius dici corruptela q̃ cõſuetudo. Et mi
ror q do. Abb. in d. c. cũ in iure. illũ tex. nõ allegauerit.
¶ Tñ eo non obſtãte, dico doctri. Abb. de iure procede
re, & ad d. tex. c. cũ venerabilis. d. Abb. in d. c. nihil pul-
chrũ dat reſponſum in fi. 5. col. vt procedat cũ cõſuetu-
do habet: vt elect⁹ adminiſtret ante cõfirmationẽ, q̃ tñ
tenetur a ſuperiore habere: quia tũc nõ valet talis con
ſuetudo, cũ poſſit eſſe dãnoſa eccleſijs: quia nonnũquã
cõtingeret indignũ adminiſtrare, & poſtea eius electio
ne examinata caſſari & nõ cõfirmari. vt in c. cũ nobis.
cũ ſimi. de elect. & ad hoc adducit c. 3. de ↄſue. & dicit
facere c. qualiter. de elec. & c. auaritiæ. eo ti. li. 6. Sed q
ex ſola electione electus acquirat plenũ ius, & amplius
ſuperioris cõfirmatio non requirat, bene põt inducere
cõſuetudo, vt p eũ ibi: quia eligẽs in ipſamet electione
diſcernit de qualitate electi, ex quo nõ eſt ſua electio p
aliũ cõfirmãda, & ipſe habet vtrũq; officiũ. ¶ Quæ ſol. ẽt
põt dari ad dicta per eũ in c. tranſmiſſam. in pen. col. de
elec. nã ibi ẽt loquitur de hmõi cõſuetudine inducente
electũ adminiſtrare poſſe añ cõfirmationẽ, & non de il
la inducẽte vt nõ requirat cõfirmatio: quæ quidẽ cõſue
tudines ſunt multũ diuerſæ. c. trãſlato. de cõſti. l. papinia
nus exuli. ff. de mino. ¶ Et ita reſpondere ẽt in d. ſua di-
ſpu. vbi vr̃ multum dictũ Bal. reſtringere. & ad do. Felin.
eũ ſequẽtẽ ¶ Poſſet ẽt dari alia ſol. ad illũ tex. in c. cum
venerabilis. de cõſuet. ex mente Abb. in d. c. nihil. vt lo-
quatur de prælato abbate: vt ibi patet euidẽter, vel de p̃-
lato alicuius collegij: cuius non idoneitas & indignitas
poſſet multũ eccleſiæ, & animabus fideliũ nocere cum
habeat earũ curã, & ſic vertitur magnũ periculũ, & ideo
cautius agẽdũ. c. vbi periculũ. de elec. cũ vulg. nõ aũt lo-
quit in iſtis ſimplicibus bñficijs, & minimis, prout ſunt
in caſu nr̃o in quibus quæq; idoneitas & ſufficiẽtia req
ratur, bene põt in pectore vnius ſacerdotis permanere:
q̃ erit ſufficiẽs cognitor, indagator, & examinator ido-
neitatis requiſitæ in iſtis beneficijs. nec poſſet aĩabus fi-
deliũ, nec ipſi beneficio eius inſufficientia nocere, cum
nullã adminiſtrationẽ habeat requirẽtẽ magnã idonei
tatẽ, vt ex ſe ipſis patet. Et iſtã ſolu. videtur ẽt melius ſen
tire, Abb. in d. c. cũ iure. ibi dũ dicit, vt in illis ſaltẽ mino
ribus &c. Et ſentit ẽt Abb. in d. c. poſtquã. dũ dicit talem
cõſuetudinẽ nõ valere in eccleſijs collegiatis & eminẽ-
tibus propter periculũ &c. Et ex hac cã reprobat ẽt hãc
cõſuetudinẽ in eccleſijs vniuerſalibus & collegiatis. idẽ
Abb. in d. ſua diſpu. & do. Fel. eum ſequẽdo in d. c. eã te.
de reſcrip. quaſi velint ſecus eſſe in beneficijs minorib⁹,
& ſimplicibus, prout ſunt in caſu noſtro ¶ Et iſtã ſol. cõ
firmo aliquibus pulchris ſimilibus, & dico hoc nõ eſſe
mirũ, nã videmus multa poſſe fieri in iſtis beneficijs mi
nimis, & ſimplicibus q̃ non põt fieri in habẽtibus curã
30 animarũ. q † Et primo adduco quinq; dicta q̃ poſui ſu-
pra in proximo præcedenti art. in verſi. minime ob. ter
tium. ¶ Et vltra ibi dicta ſexto adduco, nã videmus cõ-
ſuetudinẽ valere hodie ĩ minimis, & ſimplicibus bñfi-
cijs, vt qs poſſit plura ex illis obtinere, vt dicũt doct. ĩ c.
de multa. & ĩ c. extirpandæ. § qui vero. vbi per repeten.
de præben. licet hoc inducere nõ poſſit ĩ curatis & di-
gnitatibus. ut ĩ d. c. de multa. & in c. j. de cõſuet. li. 6. ¶ Se
ptimò adduco. nã in iſtis beneficijs ſimplicibus, minor
idoneitas & ſcientia requirit, q̃ in curatis & dignitatib⁹,
ut dicit pulchre tex. in c. cum in illis. in ſui prin. de p̃be.
lib.

lib 6.tex.& ibi plene doc.in d.c.cũ in cũctis, de elec.in j.
reſpon.¶ Adduco octauò,nã videmus epm non poſſe
diſpẽſare cũ electo ad dignitatem per ſimoniã electio-
ne caſſata,vt poſſit iterũ ad illã eligi.licèt ad alias ſit eligi
bilis.vt eſt tex.in c.niſi de renun.& in c.poſt translatio
nẽ §.rurſus.eo.ti.cũ ſimi.tñ diſpẽſare poterit cũ electo
in ſimplici beneficio.ut uoluit tex.valde ſingu.in c.pẽ,
de elec.& gl in d.c.poſt translationẽ.in verbo nequeat,
ante fi.¶ Adduco nonò do. Abb.in c.ad aures. in prin.
2.col.de reſcrip. ideo de impetratione faciedã eẽ mẽtio
nẽ,an ſit beneficiũ curatũ.vel dignitatẽ,ſeu reſidẽtiã re-
quitẽs:quia difficilis papa illa cõcedit q̃ minora bñficia
qa nõ quilibet clericus ẽ aptus ad illas qualitates.¶ De-
cimò adduco eundẽ Abb.in d.c.ad aures. ante mediũ.
2.col.ideo in impetrationibus eſſe faciendã mẽtionẽ d
valore beneficij:quia aliqs eſt aptus ad habendũ tenue:
qui omnino eſt ineptus ad habẽdũ pingue beneficiũ.
¶ Adduco vndecimò:nã vbi conceditur eps diſpẽſatio,
circa beneficiũ.debet intelligi de ſimplici,& nõ de cura
to vel dignitate.Ita not.Abb. infert in c.fi.in verſi.nota
ex dicto Hoſt.ibi de cle.pugnan.in duel.nã licet cũ ho-
micida voluntario poſſit diſpenſari in beneficio.intel-
ligit ibi Hoſti.ſ.per epm in ſimplici,& per papam ĩcu-
rato;ut ibi per eũ.¶ Adduco duodecimo,ua licet cũ ille
gitimis ad dignitates perſonatus vel curata,ſolus papa
diſpẽſat,tñ ad ſimplicia diſpenſat eps. vt vult glo. & ibi
cõiter doc.& maxime do.Ant.in c.fi.de filijs presby.&
ẽ tex.ĩc.j.eo. ti.li.6.¶ Adduco decimotertio q vr velle
Abb.in c.2.in fi.vlti.no.de rapto.q licèt clericus cõmit-
tẽs rapinã vel aliter cõtra illud canon veniẽs debeat de
poni ab ordine,& ẽt beneficio priuari,tñ ipſe putat pro
habendo beneficio poſſe diſpenſari per papã in curato
uel dignitate,in ſimplici vero per epm remittendo ſe
ad dicta p eũ in d.c.fi.de cleri.pugnan.in duel.¶ Addu-
co decimoquarto Abb.in c.poſtulaſti.ſuper gl.2.de re-
ſcrip.in materia ſtricta,puta dicit impetrationis. Et in
caſu illius c.appellatione bñficij non venire curatũ nec
canonicatus,ſed ſimplex beneficiũ ſi ibi eſt:vt ibi per eũ
¶ Adduco decimoquintò ſimile,nã licet fœmina ſit p-
hibita hr̃e feudũ.c.j.§ hoc aũt no.& ibi gl.& doc.q feu-
dare pot:& doct.in c.ſignificauit de reſcri.tñ hoc fallit
ſi feudũ ſit exiguũ & paruũ:quia propter exiguitatẽ bñ
fœmina erit illius capax.c.j.§.de fidelitate de extraordi.
capi.cõtra.quẽ tex.allegat Bal.in c.j.in §.vt filia,q̃ ſit pri
ma cã benefi.amitten.ſequit do.me.Corſe.in d.c.ſignifi
cauit.in 2.cha.in 5.fallen.¶ Adduco decimoſextò tex.
rotundũ in c.fi.de p̃ben.q ſi alicui mãdat prouideri de
beneficio intelligit de ſimplici,vnde illi tali nõ poterit
prouideri de curato,nec de rectoria,vel dignitate.& ibi
gl.fi.& Abb.in 2.no.aſſignãt rõnem:quia maior idonei
tas requirit in curato quàm in ſimplici,vnde in manda
to generali curatũ nõ venit,niſi exprimat.Ita ibi Abb.
hoc idẽ voluit gl.ĩ c.Abb.de reſcrip ¶ Adduco decimo
ſeptimo Inno.in c.ſedes.de reſcrip quẽ refert Abb. in
d.c.fi.de p̃ben.in verſ.ſed quero.clericos ſimpl̃r bñficia
tos dici clericos ſecũdi gradus:canonicos vero dici cle
ricos primi gradus.¶ Adduco decimooctauo tex ĩ c.ex
rõne.& in c.indecorũ de æta.& qual.nã licèt in curatis
& dignitatibus requirat ætas.15.annorũ c.cũ in cunctis.
§.inferiora.de elec.tñ in ſimplicibus reqrit minor ætas
vt etiam p gl in d.c.fi de p̃ben.& copioſe per doc.in c.
ſuper inordinata.eo.tit.¶ Adduco decimononò,nã li-
cet capitulũ ſede vacante poſſit beneficia commẽdare.
vt volũt oẽs,& p̃cipue Abb.in c cũ olim.ĩ 11.q.de maio.
& obed.tñ illud ẽ ſpeciale ĩ curatis & magnis beneficijs
habentibus magnũ onus & redditus,ſecus ĩ nõ curatis
& onus annexũ nõ habentibus.Ita ſingu.Vincen.ĩ c.2.
quẽ ibi refert Abb.ante fi.j.col.ne ſede vacante. Et ita ĩ
facto alias Trani cõſului vicarios ſede vacan.nõ potuiſ
ſe cõmedare bñficia ſimplicia & minima.qd̃ cõſi.inci-
pit vacante archiepiſcopali ſede &c. omnipotẽtis Dei
&c.antequã &c.& ẽ ĩ ordine cõſi. ¶ Adduco vige-
ſimò,nã licèt reſcriptũ ad beneficia nõ faciẽs mẽtionẽ
de eccleſia cathedrali non includat bñficia in ea cõſiſtẽ

tia c.quãuis.2.reſpon.de p̃ben.lib.6.tñ hoc debet intel-
ligi de canonicatibus & bñficijs maioribus:quia bene
ficia modica & minora,licet in eccleſia cathedrali exi-
ſtẽtia & illa nõ expreſſa bene includunt.rota.7.de p̃bẽ.
in antiquis.ſequitur d.Fel.in c.in noſtra.in 39.correla.ĩ
j.fallen.de reſcrip.¶ Adduco vigeſimoprimo tex.elegã
tẽ.in c.cam te.de æta,& qualita.nã licet duo curata nõ
poſſint detineri inſimul.c.multa.de p̃be.cũ ſimi.tñ pp
tenuitatẽ beneficiorũ bene quis poterit detinere duo
curata q̃ ſi eſſent pinguia nõ poſſet.¶ Adduco vigeſimo
ſecundo tex.in c.vnio.10.q.3.vbi pp tenuitatem bene-
ficiorũ ſeu eccleſiarum,duæ eccleſiæ vniunt,quod alias
non fieret.¶ Adduco vigeſimotertiò gl.in verbo refe-
renti.in c.p̃nti.de offi.ordi.li.6.volẽtẽ quẽ de redditibus
beneficij curati ſeu dignitatis teſtari nõ poſſe:de redditi
bus vero beneficij ſimplicis ſic:qd̃ eſt intelligendũ con-
currẽtibus tribus.vt ibi eã declarat Domi.in 7.col.pro
qua gl.eſt videndus Barba.in tracta.de præſtan.Card.in
3.q.in 26.& 27.col.j.paris.¶ Adduco vigeſimoquartò,
nã licet cũ minoribus ætate,vt promoueantur ad digni
tatẽ ſeu curatũ,nõ diſpenſat eps.vt vult Abb.in c.cũ in
cunctis,in §.inferiora,in gl.ſuper verbo vigeſimũ quin-
tũ annũ.de elec.tñ cũ minoribus ætate,vt promoueant
ad beneficia alia bene diſpenſat eps.c.ex rõne.& ibi Bu
tri.in 5.no.de æta.& quali.& eſt tex.in c.vnico.eo.tit.li.
6.¶ Adduco vigeſimo quinto,nã ſi fiũt literæ ordinato
ſine ti.ſm formã c.cũ ſm aplm.de præben.illi non de-
bet prouideri de p̃latura,ſed tñ de ſimplici.Ita gl.pen.
nõ.in c.accepimus.& ibi Butri.in pen.col.in verſic.q̃ro
an p illũ de æta & quali.¶ Adduco vigeſimoſextò Do.
poſt alios in c.auaritiæ.de elect.in vlti.colu.in fi.li 6.vbi
quærit,an p̃ntatus poſſit ante inſtitutionẽ adminiſtra-
re ſicut nõ põt electus,& dicit no poſtea ſubiungẽdo q̃-
rit,an p̃ntatus adminiſtrans incurrat pœnã,ſicut elect⁹
adminiſtrans d.c.auaritiæ.ſ.q ſit ipſo facto priuatus. Et
ↄcludit ibi in fi.Do.q ſi p̃ntatio fieret ad dignitatẽ p cle
ricos,uel laicos qui ĩ dignitatibus ex priuilegio haberẽt
ius præſentandi,& p̃ntatus ad illã adminiſtraret incur-
reret dictã pœnã,ſed ſi præſentatio fieret ad beneficia ñ
ſonãtia in dignitatẽ,ſiue p clericos,ſiue p laicos,nõ pu-
tat ipſe hr̃e locũ pœna d.c.auaritiæ:ſed pœna d.c.quali-
ter.de elec.vt ibi per eũ.¶ Vigeſimoſeptimo adduco q
uoluit Arc.quẽ ibi refert Domi.in c.q̃ ſit.ĩ j.reſpõ.in fi.j.
col.in uerſi.quæro an iſte tex de elec.li.6.ubi uult illum
tex.& eius diſpoſitionẽ habere locũ tñ in electionibus
p̃latorũ,nõ aũt in alijs minoribus electionibus.de quo
dicto ibi plene p Domi.¶ Vigeſimooctauò adduco glã
verbo dignitate ĩ c.ſi forte.de elec.li.6.& ibi Domi.ſup
ea in a.col.uolẽtes ambo formã in examinãdo electos
traditas per tex.ibi in c.ſi forte.ſub pœna in eo cõtenta
debere ſeruari in electionibus,& electis ad dignitates,
nõ aũt ad inferiora bñficia,ut ibi latè p eos.¶ Vigeſimo
nonò adduco qd̃ uoluit,Domi.argumentando c.licet
canon.ſuper finẽ gl.in uerbo carere.in j.reſpon.ult.col.
de elec.li.6.quærit.n.ibi in fi.gl.prædictæ,an exiſtens in
minoribus poſſit eligi ad eccleſiã curatã,& q poſſit Do
mi.facit tale motiuũ,ille qui eſt in ſubdiaconatu põt in
epm eligi.de ſeru.non ordi.c.miramur ergo ĩ ĩferiori-
bus debet poſſe eligi in minoribus exiſtẽs illa rõne ido
neitatis maioris reqſitæ &c.¶ Trigeſimò & ultimò ad-
duco id qd̃ uoluit Abb.ĩ c.ſi de transla.epi.poſt prin.in
uerſi.no.q matrimoniũ & ĩ c.fi in 2.col.in uerſi.quo
ad primã partẽ.de poſtula.præla.matrimoniũ ſpũale ue
re cõtrahi ĩter epm & eccleſiã.ĩter uero alios inferiores
p̃latos & eorũ eccleſias large,ſed largiſſime inter cano
nicũ & p̃bẽdam,ĩter ergo ſimplices beneficiatos & be-
neficia nullum matrimonium cõtrahi:qa nõ eſt qd da
re ultra ſuperlatiuũ.ut latè diximus ſupra ĩ proximo p̃-
cedẽti arti.3 reſpon.ad ſeptimũ motiuum partis negati-
uæ.¶ Et q ualet cõſuetudo & per ſolam electionem ſi-
ne ſuperioris cõfirmatione trãsferatur omne ius ĩ ele-
cto tenuit expreſſe Oldra.in conſi.160.incip.factũ eſt ta
le de ↄſuetudine eccleſiæ eduẽ.ubi pl⁹ uoluit ualere hãc
cõſuetudinẽ etiam in cantorẽ prout erat dicta eccleſia
eduen.

educn. & licèt & ibi ante ſi. dicat inſtallationē q̄ ſequit̄
poſt electionē ibi a decano haberi pro cōfirmatione cū
nō ſit abſonū dicere ex ꝯſuetudine induci, ꝙ vnus act⁹
effectū alterius repreſētet ſicut ſcotatio traditionē ope
ratur. vt c. ex literis. de cōſuetudine. & in ti. quid ſit inue
ſtitura c. j. in 2. reſpon. & Inno. in c. trāſmiſſā. de electio.
& de ſimo. c. ex inſinuatione. & quāuis aliqui doc. ſcri-
pſerint non poſſe cōſuetudinē introduci, ut quis ſine cō
firmatione adminiſtraret. dicit hoc eſſe verum niſi ibi
ſit alius actus a ſuperiore procedens & cōfirmationē re
preſentans, quia i talibus nō refert quomodo ſuperior
voluntatē ſuā declaret. alleg. no. per Inno. in c. cū Ber-
toldus. in gl. minū uidetur. de re iudi. ibi per eū, quod cō
ſiliū multū facit imò probat cōclusionē noſtrā, & ut ſu-
pra diximus hic nō ē cōſuetudo ut electus adminiſtret
ſine cōfirmatione, ſed ut non requirātur cōfirmatio q̄
ſunt diuerſa, ut ſupra oſtendimus: ¶ Vel poſſumus dice
re ēt in caſu noſtro cū Oldra. primū actum ſuperioris
haberi pro cōfirmatione, & primus actus erit qn̄ ſupe-
rior patitur ſic electū capere poſſeſſionē beneficij & ad
miniſtrare. ¶ Voluit ēt expreſſe cōclusionē noſtrā qdā
cōmentator regularū cancellariæ apoſtolicæ ſuper reg.
33. incip. itē ſtatuit & ordinauit idē dn̄s noſter. q̄ eſt de
triēnali poſſeſſore dū concludit per d. cōſ. Old. poſſe re
periri beneficia q̄ nō indigeāt cōfirmatione, ſed ſtatim
facta electione, electus poſſit adminiſtrare; vt dicit eſſe
in aliquibus p̄bendis in eccleſia camorū, licet addat ſe
vidiſſe in rota do. Anto. de Graſſis ſententiaſſe cōtrariū
ſed cōclusionē noſtrā dicit eſſe veritatē, & ſubdit iſtā di
ci potius collationē q̄ electionē, & ſic loqui Oldra. in d.
ſuo cōſ. & ideo cōcludit ex prædictis inferēdo ēt in ta-
lib. bñficijs quæ ex ſola electione ſine cōfirmatione cō
ferunt̄ habere locū d. reg. de triennali poſſeſ. q̄a illa ele-
ctio habet̄ pro collatione, & dicit hoc ēt ſentire Siculū
i. Abb. in c. nobis. hoc ti. & per d. conſi. Oldra. & p̄dicti
cōmentatoris nuperrime in curia archiepiſcopali Tra-
nen. de bñficio huius naturæ in terra Baroli Tran. diœc.
pro quodā dn̄o Peregrino Scalcina, fuit ſententiatum.
¶ Et ſic p p̄dicta patet nō obſtare d. c. cū venerabilis. de
31 ꝯſuet. ſupra dicto motiuo p nos formato. ¶ † Pōt ēt præ
dictis obſtare cū i caſu nr̄o fiat electio de ſucceſſore (qd
quidē fieri nō pōt:) nā nemo ſibi ſucceſſorē in bñficijs
eligere pōt ēt papa. vt eſt gl. no. in §. his omnibus. 8. q. j.
Et tenet Arc. in c. tranſitus. 89. diſt. & Abb. in d. c. licet. i
ſi. j. nota. de elec. & c. accepimus. de pac. ergo ſupradicta
procedere nō pn̄t, cū dicti ſacerdotes Tran. ſibi ſucceſſo
res eligāt, tn̄ huic obiectioni r̄ndet̄ eā nō obſtare p̄ſcri-
ptione, ſeu ꝯſuetudine mediante. p tex. ſing. in c. periſti.
7. q. j. vbi aperte probat̄ ep̄m poſſe hr̄e priuilegiū vt ſibi
ſucceſſorē eligat. quē tex. ad hoc allegat do. Abb. in d. c.
licet & in d. c. accepimus. ſi ep̄s pōt habere hoc priuile-
giū, & eo vti in epiſcopatu, vbi vertitur maius periculū,
nā pp cecitatē carnis poſſet ep̄s nō idoneū eligere, & ſic
eſſet maximū dānū eccleſiæ, & periculū aīarū fideliū. vt
dicit tex. in c. cū in cūctis, de elec. multo fortius hoc pri-
uilegiū cōcedi poſſet hn̄tibus iſta beneficia ſimplicia, &
illi eo vti in quibus non vertitur tm̄ periculū, imò nullū
periculū per proxime dicta, hoc ſtante ſuccedit reg. q̄
illa priuilegio, ſunt quæſibilia p̄ſcriptione &c. quā reg.
probauimus & corroborauimus in 3. prin. motiuo hu-
ius artic. in verſi. firmat̄ ēt ꝙ iſtud ius: ſi ergo hoc ius eli
gendi ſucceſſorē eſt quæſibile priuilegio, vt ibi vidiſtis;
ergo & p̄ſcriptione p ſupradicta. ¶ Cū igit̄ presbyteri
Tranen̄. hoc iure vſi ſint tāto tp̄e cuius initij memoria
non extat ſemper ſibi eligendo ſucceſſores in iſtis bene
ficijs in quibus ex diſpoſitionibus fundatorū habet locū
electio, inducta eſt cōſuetudo p̄ſcripta, vt iſti poſſent ſi
bi ſucceſſores eligere per reg. p̄dictā. ¶ Et intellige cleri-
cos Tranen̄. præſcripſiſſe hoc ius eligendi ſibi ſucceſſores
(prout eſt) vniuerſaliter tāquā presbyteri Tranen̄. vt ha
bentes hæc bñficia poſſint hoc facere. arg. c. ꝯſultationi
bus. de dona. Et eorū q̄ dicit Abb. in c. cap̄m: ante ſi. 2.
no. ibi ius vero &c. de reſcrip. & in c. ꝯſtitutus. i 5. lectura
de electio. & ideo ſupra vſus ſum iſto verbo ꝯſuetudinē

nā illa quæ vniuerſaliter præſcribunt̄ dr̄r inducta ex cō
ſuetudine p̄ſcripta, potius q̄ mera præſcriptione. vt vo-
luit do. Io. bapti. de Cacialupis i rep. l. imperiū. in col.
32 ff. de iuriſd. om. iud. ¶ † Poſſumus ēt dicere vniuerſitatē
presbyterorū Tranen. habere & acquiſiuiſſe de hoc pri
uilegiū, cū præſcriptio tāti tēporis cuius initij memoria
non extat habeat vim priuilegij, vt plene ſupra dixim⁹
in iſto art. in 3. prin. motiuo. in verſi. & maximè p̄dicta
procedūt, & ſic vident̄ hr̄e requiſita in d. c. periſti. ¶ Cla
re ergo patet ex omnibus prædictis, prædicta bñficia de
ſacerdote i ſacerdotē, ex aliquo ex p̄dictis quatuor mo-
tiuis ſeu capitibus, & maxime ex hoc vltimo de iure
ſubſiſtere poſſe, cū non ab re tanto tēpore permiſſa fuiſ
ſent, maxime in maiori parte regni, ſine ſuperioris in-
ſtitutione, & maxime in hac metropolitana ciuitate
Tranen. in qua ſemper fuerūt Reuerēn. archiep̄i vica-
rij, & q̄ plures nobiles & ciues doctores celeberrimi in
vtraq; cēſura: quicquid latrantes canes cōtra eā dixerint.
¶ Reſta mō ad adducta ſupra i ꝯtrariū, ſatis difficilia ac-
cōmodare r̄nſa. Et primo ad reg. j. de reg. iur. in 6. & ad
d. c. ex frequētibus. de inſti. cū cōcor. ꝙ beneficia ſine in
ſtitutione canonica poſſideri non pn̄t, nā bene fateor
ipſam reg. tn̄ nō obſtat in caſu nr̄o cū in ea fit inſtitutio
uel cōfirmatio canonicā, ſatis eſt. n. illa electio, quā facit
unus ſacerdos de altero q̄ habet̄ ēt pro iſtitutione, ſeu
rectibus loquēdo p cōfirmatione, vt ſæpe ſupra dixi-
mus. ¶ Et licet ea nō habeāt ab archiepiſcopo. vt iura
ſupra allegata requirunt, ſufficit tn̄ inſtitutione vel cōfir-
matione hr̄e ab habētibus iſta iura iure ſpeciali. prout ē
in caſu nr̄o de inſtōne ſm tertiū principale motiuū, i cō
firmatione vero ſufficit illa ex cōſuetudine nō requiri, ut
diximus in 4. proximo prin. motiuo, & illa ſola electio
habebit ēt vim cōfirmationis, vt ibi diximus. ¶ Nec etiā
obſtat tex. i d. c. ex frequētibus, dānare ꝯſuetudinē: q̄a ſi
bñ ponderet̄, reprobat ſolū cōſuetudinē vt beneficia a
nō habētibus poteſtatē recipiantur vel iure & auctori-
tate propria ſine aliqua inſtitutione alterius, quæ quidē
cōſuetudo ſeu præſcriptio nō eſt i caſu nr̄o: extat bene
cōſuetudo i illis beneficijs vt accipiātur a manibus ſa-
cerdotū ſuorū p̄deceſſorū illos accipiētes eligentiū, qui
ius iſtituēdi præſcripſerūt, vel ꝙ eorū electio cōfirmatio
ne nō indigeat: ut i 3. & 4. proximis prin. motiuis. ¶ Et
iſta reſpōſio ad illa iura colligitur clare & aperte ex 2.
no. do. Abb in d. c. ex frequētibus & dicit̄ canonica iſti-
tutio vel cōfirmatio ex quo fit p ſacerdotē, & ſic capa-
cē horū iurium, vt ſupra ſæpe dictū eſt. ¶ Ad dictū verò
Pet. de Anc. in d. reg. j. in 2. no. beneficia non acqri p̄ſcri
ptione, ſed inſtitutione &c. Ex ſupradictis ēt patet r̄nſio,
nā hoc bñ verū, & verbū inſtitutio hic ponit̄ pro quo-
cūq; canonico tit. & ſic ēt pro cōfirmatione, nā videm⁹
ex electione ſequuta cōfirmatione bñficia acquiri, hoc
tn̄ iſtis ſacerdotibus nō obſtat. cū ipſi ēt illa bñficia acq-
ſiuerint nō p̄ſcriptione ſed iſtitutione canonica vt ſu-
pra. p̄ſcriptione aūt acquiſiuerūt ius, vt in illis beneficijs
nō iſtituat ep̄s, ſed ipſimet vnico actu, vel vt nō requirat̄
cōfirmatio, vt ſupra latè dictū eſt i 3. & 4. pri. noſtris mo
tiuis. ¶ Ad ſecūdū principale motiuū, qd fit p parte ne
gatiua, teſtatorē nō poſſe tollere legē &c. Et fundatorē
beneficij non poſſe apponere cōditionē cōtra ius cōe
&c. r̄ndet̄ illa procedere. cū teſtator ſeu fundator uellet
p̄dictas cōditiones apponere ſine cōſenſu ep̄i, cū cōſen-
ſu tn̄ ep̄i bñ hoc agere poterūt, vt p̄bauimus ſupra i 2.
prin. motiuo, ſed hmōi cōſenſus in caſu nr̄o p̄ſumit̄ ac
ceſſiſſe ex antiquitate tp̄is in beneficijs creatis ante decē
niū, vt ſupra dictū eſt in d. 2. motiuo. Ergo de neceſſita-
te cōcludit̄ p̄dicta nō obſtare, ſed eſſe diuerſa. ¶ Quia
tn̄ iſta reſponſione ſolū ſaluant̄ beneficia creata ante
decēniū, & in ipſa ciuitate Trani ſint etiam aliqua bene
ficia nouiter, & ſic ante decēniū ordinata quæ nō ſaluā
tur a morſibus cōtrarijs. Ideo reſpondeo ſecūdò, ꝙ ex
quo iſti ſacerdotes Tranen. præſcripſerūt cōtra ordina
riū, vt cū ſimilia beneficia creantur p aliquos cū ꝯditio-
nibus cōtra ius ſine epiſcopi cōſenſu, licèt ad eū ſpecta-
ret collatio ſeu inſtitutio, tāquā ad ordinariū iſtud ius
quod

quod habebat eṗs, ut deuolueretur ad cũ collatio ſeu ĩ-
ſtitutio taliũ beneficiorũ ex reiectione taliũ cõditionũ,
fuit præſcriptum vt non ad archiepiſcopũ ſed ad ipſos
ſacerdotes vel fundatores deputatos fiat ipſa deuolu-
tio & pertineat inſtitutio. per ea quæ ſubtiliter diximus
ſupra in 3. prin. motiuo, & per hæc ſaluantur omnia be
33 neficia antiquitus erecta & nouiter creãda. ¶ † Nec ob.
quod aliqualiter uidetur facere in cõtrarium p̃ſcriptio
nẽ non extendi ad futura: quia de eis nõ põt haberi, nec
uera, nec quaſi poſſeſſio & ſic ad beneficia creãda. vt
not. in c. cũ cõtingat. de deci. & ibi p̃ Abb. & in ſimili in
cle. fi. de reſcri. quia reſpondeo in caſu noſtro nõ eſſe p̃
ſcriptũ ius inſtituẽdi in quolibet beneficio de per ſe: qa
tũc nõ extenderetur ad aliã eccleſiã uel ad aliud benefi
ciũ. ſed hic eſt præſcriptũ ius deuolutionis inſtitutionis
ut ex defectu cõditionis appoſitæ: qa nõ interuenit cõ-
ſenſus epi ſicut iure ordinario inſtitutio reiecta illa cõ-
ditione deuoluebatur ad archiepm̃ nũ deuoluatur ad eũ,
& ſic hæc p̃ſcriptio nõ eſt dẽ futuro ſi ſubtiliter intelli-
gẽt, ſed potius iuris quod ẽ de p̃nti, cuius quaſi poſſeſſio
haberi põt. ¶ Ad hoc adduco ſimile de quarta canoni-
ca q̃ de iure debetur ep̃o. vt in c. cõquerente. de offic. or
di. c. vnio. 10. q. 3. cle. dudũ. de ſepul. cũ ſimi. & ſic ep̃s ha
bet a iure hoc ius, vt quotienſcũque aliquis teſtator fece
rit aliqđ relictũ alicui inferiori eccleſiæ de illo relicto:
ep̃s ſeu eccleſia cathedralis habet quartã canonicã, põt
tñ hoc ius p̃ſcribi. vt ſi quis ep̃s habet ius habẽdi quartã-
Ita poſſit hoc iure habere aliquis alius ex cõſtructione,
& nõ ipſe ep̃s, nõne iſte præſcribẽs habebit ius eligẽdi
quartã de relictis factis, & faciẽdis certe ſic: quia non ip-
ſa quarta p̃ſcribitur nec q̃libet quarta q̃ pñt eẽ de futuro,
ſed ius habẽdi quartã qđ eſt de p̃nti, & cuius quaſi poſſeſ-
ſio haberi põt per p̃ſcribẽtẽ. Ita, & in caſu nr̃o, qđ autẽ
iſtud ius habendi quartã poſſit p̃ſcribi &c. voluit expreſ-
ſe doc. c. audiuis. ĩ c. cũ olim. & in c. de quarta. ibi dũ tex.
dicit pleno iure &c. multa ſimilia exẽpla adduci poſſẽt
quæ breuitatis cã omitto. ¶ Nõ ob. tertiũ motiuũ partis
negatiuæ nõ licere alicui ſibi eligere ſucceſſorẽ &c. qa
illi clare eſt data rñſio ſupra in quarto motiuo partis aſ-
firmatiuæ in verſi. põt tñ prædictis obſtare, & iõ melius
ſoluendo primũ, & ad illud tertiũ motiuũ dic nõ obſta
re id quod dicitur non ſeruari ius diſponẽs cõfirmationẽ
ſeu inſtitutionẽ ſequi debere electionẽ ſeu p̃ſentationẽ
& ſucceſſorẽ de iure aliquẽ ſibi eligere nõ poſſe, nã bñ
prædicta iura ſeruantur, cũ ſeruantur iura diſponẽtia cõſue
tudine poſſe induci plenũ ius acquiri per ſolã electionẽ
& ẽt cõſuetudine præſcripta poſſe induci, vt ſucceſſorẽ
ſibi eligere poſſet, vt uolũt iura ſupra adducta. ¶ Sicut ĩ
ſimili dicit Abb. in c. nobis olim. in 2. col. ĩ 10. no. de ele.
ſuperiorẽ diſpenſãtẽ cõtra canones ex cã, dici canones
obſeruare, quibus cauetur ex cã eſſe diſpẽſandum: quia
vbi eſt cã diſpẽſandi, diſpenſatio eſt debita de iure vt ibi
34 p̃ eũ. ¶ † Subdit etiam ſi papa mandat decidi cauſam
ſecundum ius. ſi decidatur ſecundum conſuetudines
vel ſtatutum loci dicetur decidi ſecũdum ius, ius. n. diſponit
vt decidantur cauſæ ſecundum conſuetudines & ſtatuta
locorũ vt in c. fi. de cõſue. & in c. in literis 11. diſt. & hoc
idẽ uoluit d. Fel. in c. licet cãm. ĩ 2. no. de p̃ba. ¶ De qua
quidẽ q. ſ. ſi cõpromittatur vt decidatur cauſa ſecũdũ ius ſi
cõpromiſſarij decidãt ſecũdũ cõſuetudinẽ uel ſtatuta lo
ci, an dicantur deciđiſſe ſecundum ius, & ſic ſecundum
formã cõpromiſſi, eſt recurrendũ ad Abb. in rub. de cõ
ſue. vbi pulchre p̃ do. me Corſe. & pleniſſime per d. Fel
p̃ 4. col. in c. ius generale. ĩ prin. j. diſt. vbi plura allegat ſi
milia, licet nõ allegat Abb. in d. c. cũ nobis. & cõcludit
eẽ ſatiſfactũ cõpromiſſo. videri etiam poterit vltra eũ
p̃ Abb. in c. ex parte. el j. in j. not. vbi copioſe do. me. de
reſcrip. ¶ Facit ẽt qđ põt dici ex mente do. Abb. in c. cũ
ordinẽ. in 2. col. in uerſ. & aduerte. de reſcrip. vbi dicit
nõ eẽ neceſſe reſcriptũ facere mẽtionẽ de priuilegio, &
p̃ reſcriptũ nullũ fit præiudiciũ priuilegio, cũ priuilegiũ
poſſit allegari ad merita cauſæ, & ſubdit papa. n. dando
reſcriptũ nil aliud facit, niſi qđ mandat ius & iuſtitiã mi
niſtrari, quaſi uelit dicere bene miniſtrari ius & iuſtitiã,
& ſic bene ſeruari reſcriptũ ſi allegatur priuilegiũ ad me-
rita cauſæ, & p̃ ipſum reſcriptum nihil ſit cõtra ipſum
priuilegiũ, cũ ius qđ miniſtrari mandatur p̃ ep̃m velit pri
uilegia locũ hr̃e & allegari poſſe, vt in toto ti. de priui-
le. Et ſic patet prædicta firmari per dictam doctrinam
Abb. ſubtiliter inductã. ¶ Faciũt ẽt ad prædicta plura ac
cumulata p̃ do. Gof. de Trano cõciuẽ meũ in ſua ſum
ma in ti. de reſcrip. in j. col. vbi ponit aliqua iura certũ
quid diſtãtia, q̃ licet modificentur per alia iura, tñ dñt illa
obſeruari: quia ita intelligi debent, & ius vult ea modi
ficari. ¶ Vnde cõcludo vt ſupra dictũ eſt multũ bene ſer
uari ius, ex quo uult cõſuetudinẽ præſcriptã hoc indu-
cere poſſe. vt ſupra vidimus. ¶ Minime obſtat quartum
motiuũ, nã reſpondetur negando cũ ſacerdotẽ eſſe lo-
co p̃roni & obſeruari præſentationẽ cũ ſit uera electio,
vt ſupra in 4. motiuo partis affirmatiuæ eſt dictũ, vel ſi
uera eẽt p̃ſentatio hoc facit iure ſpãli. ſ. reſeruationis cũ
cõſenſu epi p̃ſumptio, vt in ſecundo motiuo, vel iure p̃-
ſcriptionis & in tertio motiuo dictæ partis affirmatiuæ.
¶ Et iſta ſufficiant quæ vt ſuperius dixi p̃ me fuerũt fa-
bricata Paduæ anno ſecũdo ſtudij mei, quæ vt tũc cõpo
ſui nil mutato, nec diminuto hic inſerui, ideo ſi aliqua
indigna dixi parcẽdũ eſt ætati. & ſtudio exigui t̃pis. qđ
quidẽ meũ cõſi. incipit cogitanti mihi obſeruãdiſſime
pater &c. dñi noſtri ac matris &c. quidã teſtatores Tra-
nen. &c. in iſta ardua difficili atque quotidiana &c. ¶ Et
iſtã partẽ tenẽt p̃dicti iuris monarchæ dñi mei Corſ. &
Alba. in d. cõſi. & ſubſcriptione, & idẽ Corſe. in c. quãto
in j. char. de cõſue. & iſta eſt veritas. ſm quã tũc in facti
cõtingentiã fuit obtẽtũ, & alias in quodã beneficio ſan-
cti Iuliani ſiti in fauorẽ donni Ia. de Siſola olim archi-
presbyteri Tranen. cõſanguinei & p̃deceſſoris mei, me
exiſtente aduocato. ¶ Iſta igitur q̃õne ſic incidẽter di
35 ſputata, videtur huic art. ſ. † an poſſit apponi cõditio, q̃
nulla requiratur iſtitutio eẽ aduertẽdũ, nã ſi talis ꝯditio ap-
poneretur tribueret plenũ ius ſpũale p̃ñtaris: qa alia iſtitu
tio nõ expectaretur, & cõſenſus epi faceret illud qđ ius fa
cere noluit, nã ius ex gr̃a tribuit p̃ronis, vt habeãt iusp.
& p̃ñtãdi, & epi mõ facerẽt multũ plus, vt nõ ſolũ p̃ſen
tarẽt, ſed ẽt eorũ p̃ſentatio haberet loco inſtitutionis,
& ſic tribueret ius ſpũale, & iſta p̃ñtatio nõ ſolũ egrede
retur eius terminos, ſed ẽt terminos electionis, q̃ eſt iuris
ſpũalis. nã in electione requiritur ꝯfirmatio, vt p̃ totũ de ele.
& in iſta p̃ñtatione inſtitutio nõ requireretur, faceret aliud
ep̃s. quia tribueret ius ſpirituale incapaci, qđ minime fa
cere põt. per ea q̃ late diximus ſupra in proximo p̃cedẽ
ti. j. art. in 7. limitatione. 3. cõcluſionis. ¶ Vnde ĩ iſta ma-
teria cõcluderẽ, q̃ aut p̃ronus apponit cõditionẽ, q̃ nul
la requiratur inſtitutio ẽt ĩ p̃ñtatione quæ fit p̃ laicũ: qa ẽt đ
cõſenſu epi hoc fieri nõ põt: qa cõtra dictã reg. j. de reg.
iur. & d. c. ex frequẽtib. de inſti. ex quo nullo mõ, nec ve
ra, nec ficta interueniret inſtitutio, & ſi diceretur, q̃ venit
ficte ex p̃ſona p̃ſentãtis, dr̃ hoc eſſe nõ poſſe, ex quo p̃ſo
na p̃ſtãs, cũ ſit laicus eſt incapax huius iuris, vt ſupra eſt
dictũ. ¶ Aut hãc cõditionẽ, q̃ nulla requiratur inſtitutio,
ſi iſta cõditio apponatur in p̃ñtatione q̃ fit per p̃ſonã ec-
cleſiaſticã, tãquã eccleſiaſticã. & tũc hmõi cõditio te-
nebit: qa ipſa p̃ſentatio habebitur loco p̃ſentationis &
inſtitutionis, & ſic obſeruabitur diſpoſitio d. reg. j. ſaliẽ
ficte ex p̃ſona capacis iuris ſpiritualis. Et ita cõcluderẽ ĩ
hoc paſſu, vt p̃dicta poſuimus etiam ſupra in j. art. p̃ to-
tã nonã ampliationẽ, & ĩ 15. limitatione 3. cõcluſionis
ĩ qbus locis ſemper nos remiſimus ad ea quæ eramus
dicturi in hoc artic. ex cuius dictis ſupradicta diſtinctio
colligitur. Et per hæc ſit expeditus hic articulus.

¶ Qartus articulus. 9. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Pena attē quando committatur, ſi eſt appoſita pro obſeruanda conditione appoſita contra ius commune, vel ſecundum ius cõe in limine fundationis cum conſenſu, vel ſine epiſcopi conſenſu.*
2 *Donatio facta eccleſiæ non poteſt reuocari eccleſia ædificata.*
3 *Pœna appoſita legatis factis eccleſiæ iam dotatæ quod reuertatur dotatio ad uſus prophanos non ſeruatis pactis, valet et tenet ſecus ſi dicta pœna adijceretur doti eccleſiæ.*

Retra-

Retractio rerũ datarum eccleſiæ an fiat ipſo iure, vel ille ad quẽ bona reuertuntur poſſit illa propria auctoritate apprehendere, vel in aliquo requiratur factum iudicis in caſu quo pœna appoſita pro validanda conditione appoſita contra ius commune, vel ſecundum ius commune cum conſenſu epiſcopi, vel ſine valet remiſſive.

1 QVæro quartò & vltimò : † an pſonns apponens
conditiones in fundatione, conſtructione, vel
dotatione ſine ꝯſenſu vel cũ conſenſu epĩ poſſit
apponere pęnã, ꝙ ſi dicta cõdirio nõ obſeruatur res tra-
2 dita reuertat̃ ad vſus alios, & maximè ꝓphanos.¶ † Et
primò vr̃ dicendũ ꝙ non: qa poſtq̃ eſt ædificata eccle-
ſia nõ põt reuocari donatio ei ſacta. vt dicit Do. in c. 2.
poſt mediũ 3. col de præbẽ. li. 6. ¶ Secundò facit regula
ſemel Deo dicatũ &c. de reg. iur. li. 6 cũ cõcor. ¶ Tertiò
adducitur id quod latè diximus ſupra in pręcedenti art.
in j. amplia. 2. concluſionis. vbi diximus pdictã pœnã nõ
tenere, ẽt ſi eſſet appoſita. ꝙ illa res ꝯuerteretur ad alios
vſus etiã pios, quãto magis in hoc caſu vbi diſponitur ꝙ
cõuertatur ad alios vſus, & præſertim ꝓfanos. ¶ Tñ pro
veritate huius art. dico eſſe diſtinguendũ aut cõdirio ap
poſita eſt cõtra ius cõe, aut ſm̃ ius. ¶ Primo caſu, qñ cõ-
ditio eſt cõtra ius cõe, eſt ſubdiſtinguendũ, aut illa cõdi
tio eſt appoſita ſine cõſenſu epĩ aut cũ cõſenſu epĩ ¶ Si
cõditio eſt appoſita ſine cõſenſu epĩ, & tũc licèt ſit ap-
poſita pœna ꝙ ea nõ obſeruata bona trãſeant ad alios
vſus, & huiuſmodi pęna non tenebit, ſed reiicietur, & te
nebit fundatio, cõſtructio, vel dotatio, & obſeruabitur
forma iuris etiã ſi caſus ad quẽ illa bona in pœnã tranſ-
fererentur non eſſet profanus ſed pius & magis fauora
bilis, & ita procedit caſus de quo proximè in 3. motiuo:
quia ſi bene aduertatur in j. art. ſecunda eius cõcluſio ẽ
qñ apponitur conditio contra ius, & non interuenit cõ
ſenſus epĩ, & ita loquitur eius prima amplia p latè ibi di
cta. ¶ Aut verò ꝯditio fuit appoſita in limine fundatio
nis cum conſenſu epĩ, & tunc quia fuit appoſita iure ꝑ-
mittente non dicitur appoſita cõtra ius cõe, ſed ſm̃ ius
cõe: quia cõe hoc permittit, vt poſſint apponi conditio
nes ẽt cõtra ius cõe in limine traditionis cũ cõſenſu epĩ
vt latè diximus ſupra in j. art. & in iſto caſu eſt dicẽdum
quod dicemus infra in ſeq. prin. mẽbro quãdo cõditio
vel modus ſm̃ ius cõe, & iure communi permittente.
¶ Ideo ſecundo mebro prin. quãdo cõditiones ſunt ap
poſitæ ſm̃ ius cõe eſt ſilr̃ diſtinguẽdũ, aut cõditio eſt ap-
poſita in traditione rerũ ſacratarum, aut in traditione
dotis, aut in traditione rerũ profanarũ, non tñ dotis cã.
¶ Et primo caſu, qñ conditio eſt appoſita in ꝯdõne rerũ
ſacratarũ, & tunc aut eſt appoſita pœna, ꝙ cõditione ñ
obſeruata res ſacratæ traditæ in pęna reuertantur ad
uſus alterius loci ſacri, aut ad uſus profanos. ¶ Si eſt ap-
poſita pęna ut reuertantur ad aliũ locũ ſacrũ, & talis pę
na tenet & eſt obſeruãda p regu. traditã in tex. c. uerũ.
de cõdi. appo. indiſtincti loquẽtes vbi latè p oẽs, ſiue cõ
ditio ſit ſm̃ ius cõe, ſiue cõtra ius & interuenerit cõſen-
ſus epĩ. ¶ Si vero eſt pœna appoſita vt reuertant̃ illa bo
na ſacra: puta calix, patena, crux, veſtimẽta, ornamẽta
altaris, & ſimilia ad vſus profanos, & tũc illa pœna nõ
habebit locũ ẽt ſi cõditio appoſita nõ obſeruet̃, ſiue cõ-
ditio ſit ſm̃ ius, ſiue cõtra ius cũ cõſenſu epĩ : quia hoc
epũs facere nõ poterit. vt diximus de alijs ſpiritualibus ſu
pra in j. art. in 7. limi. 3. cõcluſionis. bñ tñ habens obſer-
uare ad obſeruantiã illius cõditionis erit cogẽdus, & ita
ꝓcedat reg. ſemel Deo dicatũ. cũ ꝯcor. ſupra in cõtrariũ
adducta: qa ex quo ſemel fuerũt dedicata immediate
cultui diuino amplius nõ pñt abdicari. vt ſenrit ibi gl. j.
& oẽs. ¶ Si vero & cũ ſcdo caſu ſubdiſtinctiõis cõditio
cũ pęna eſt appoſita in traditione dotis eccłæ ſeu capel
læ, & tũc ẽt ſubdiſtinguerẽ, aut dotatio fit ab eo q tene
tur dotare & ſic a coacto aut volũtario. ¶ Primo caſu
qñ fit dotatio a coacto: puta qa fundauerat, ꝯſtruxerat,
& nõ dotauerat, quo caſu ad dotãdũ tenet̃. vt plene di-
xim⁹ ſupra ĩ 5. q. pri. ĩ 18. & 19. art. Et tũc ex quo tenet̃ il-
lud facere & a principio ꝯdõnẽ nec pęnã appoſuit, nõ
poterit mõ apponere. vt dixim⁹ .ſ. ĩ j. art. ĩ 3. declarati.
3. cõcluſionis. & etiam alia rõne ex quo tenet̃ ad dotan
dũ ſi apponeret ꝯditionẽ obſeruãdã cu pęnam, incurſa
pœna eccła remaneret indotata, qđ pmitti nõ debet
& hac rõne idẽ dicerẽ in faciente conſecrare & in ꝯſe-
crãte eccleſiã indotatã qui cõpellunt̃ illã dotare. vt no-
ta. in c. cũ ſicut. de ꝯſecra. eccle. vel alta. & diximus latè
ſupra in 5. q. prin. in art. 18. q licèt poſſint apponere cõ-
ditiones ẽt ꝯtra ius cõe in limine dotationis de cõſenſu
epĩ, non poterũt tñ apponere pœnã in caſu nõ obſerua
tæ cõditionis: qa eccleſia remaneret indotata, & ſic nõ
dicerent̃ illã dotaſſet cũ dos amitteretur rõne pęnæ p
eos appoſitæ, & ſic nõ eẽt ſatiſfactũ eorũ debito. & in ca
ſu huius mẽbri intelligerẽ d. Fel. in c. cũ venerabilis. ĩ 13.
col. in verſi. demũ nota rtia. de excep. vbi dicit hæc ver
3 ba formalia. nota. 3. ad amplia. reg. ſupra poſitæ: † ꝙ li-
cèt in alijs legatis factis eccleſiæ iã dotatæ poſſit addici
pęna, ꝙ reuertat̃ ad vſus profanos nõ ſeruatis pactis eis
adiectis, tñ in dote eccleſiæ talis adiectio non ualet ne
contigeret eccleſiã remanere indotatã. allegat Pet. de
Anch ꝯſil. ſibi. 193. ſubtiliter & ad plenũ quaſi ĩ fi. (licèt
dictũ cõſi adhuc non inuenerim in meis cõſilijs impreſ
ſis:) nam ex quo tenebatur eccleſia dotare ſi appone-
ret aliqua pacta cum pœna illis non ſeruatis incurretur
pœna & eccleſia remaneret indotata, & ille qui teneba
tur non diceret̃ dotaſſe ex quo illã eccleſia poſſet amit-
tere in pœna. arg. c. j. de iudi. non dicit̃ veniſſe &c. ſic nõ
dicetur dediſſe &c. c. debitores. de iure iur. ¶ Scdo vero
caſu, qñ fit dotatio a volũtario, puta qa eccleſia erat fun
data vel ꝯſtructa & nõ poterit haberi recurſus ꝯtra fun
dãtẽ & cõſtruẽtẽ vel ẽt erat cõſecrata & nõ poterat ha-
beri recurſus ꝯtra ꝯſecratorẽ. iuxta no. in d. c. cũ ſicut đ
ꝯſecr. eccle. vel alta. & diximus ſupra in 5. q. prin. ĩ 8. art.
Et tũc ex quo ille dotator eſt volũtarius & tradit in do-
tẽ res ſuas & quilibet ĩ traditione rei ſuæ põt apponere
cõditiones & modos quoſcũque, vt ſupra eſt ſæpe dictũ
maxime in j. art. licet tradat in dotẽ poſſit apponere pę
nã vt cõditione nõ obſeruata reuertat̃ ad alios vſus etiã
profanos: qa ſi illã cõditionẽ apponere nõ poſſit cũ di-
cta pęna p maiori illius obſeruantia forſan nõ dotaſſet:
& qa ad dotandũ nõ poterat cõpelli eſt oĩ via inducẽd⁹
arg. c. 3. hoc tit. Nec obſtat rõ d. Fel. qa in caſu pęnæ ĩcur
ſæ remanet ſine dotẽ eccła &c. nã ex quo eccleſia erat
ſine aliqua dote, nec erat q eã dotaret & inuẽtus ẽ iſte q
dotat, cũ dictis tñ cõditionibus & appoſitione pœnæ
potius eſt hoc acceptandũ vt habeat dotẽ, licet ſub peri
culo amiſſionis, q̃ ꝙ nullam haberet dotẽ, cũ ad dotan
dũ nullo mõ cõpelli potuiſſet, & ita intelligerẽ & limi
tarẽ dictũ Pet. de Anc. relatũ a do. Feli. ubi ſupra. ¶ Et
aduerte ad vnũ, nã ex dicto Pet. & Fel. ita intellecto de-
clarato & limitato ab eo colligit̃, hãc, iſto caſu poſſe ap
poni pœnã, ꝙ res tradita reuertat̃ ẽt ad uſus profanos,
cõiũgẽdo dicta do. Fel. cũ iſta mea noua cõſideratione.
¶ Cũ hoc opus edidi a principio ſunt multi anni, renui
hãc ꝯſiderationẽ, mõ vr̃ mihi illã locũ hr̃e nõ poſſe. nã
ſi a fundatore in limine fundationis, conſtructionis, vel
dotationis, q̃ iã oĩa volũtarie procedebãt, nõ potuit ap-
poni aliquod grauamen, onus, vel penſionẽ ſoluẽdam
ſuper manſo, ſuper fundo, ſeu ſup loco cęmeterij ẽt cũ
conſenſu epĩ, vt latè diximus ſupra in j. art. in 7. ampli. ĩ
j. 2. 3. & 4. reſtrictionibus. & in 8. 9. 10. & 11. limitationib⁹
tertiæ cõcluſionis ne ꝑpicta grauent̃ in minima parte,
quõ poterit apponi iſta pœna quæ grauaret & forſan in
totũ annihilaret ipſam dotẽ? arg. l. q de toto. ff. de rei vẽ.
cũ ſimi. nihilominus cogita & tene quã volueris harũ
opinionũ. Ego tñ hanc vltimã puto veriorẽ, & potius te
netẽ eccleſiã indotatã p mille annos, donec inuenirẽ
dotantẽ, q licet apponeret cõditiones nõ apponeret pę
nã amiſſionis dotis, q̃ illã dotari facere cum tali pœna.
¶ Imò dicerem ꝙ in hoc caſu ſi bene apponeret̃ huiuſ-
modi pęna nõ eſſet obſeruanda, ſed reijciẽda vel modi
ficanda, & ad terminos iuris reducẽda, & ad honeſtatẽ
arg. c. ſignificatũ. de præben. & p ea quæ voluit Gay. in
repe. c. fi. de elec. li. 6 in 22. col. qđ dictũ ſæpe retulimus
ſupra in primo art. ¶ Tertio vero caſu ſubdiſtinctionis
quando

q̄n apponitur cōditio,ſeu modus in traditione rerū pro
fanarū legatarū,ſeu datarū eccleſiæ,non tñ dotis cā, &
tūc diſtincte cōcludendū ſi illi apponatͬ pœna,vt nō ob
ſeruato modo ſeu conditione bona reuertatur ad alios
vſus ēt profanos.puta ꝙ bona reuertanͭ ad hæredes,te-
nebit diſpoſitio,& conditio erit obſeruāda,ſeu modus
& in caſu nō oberuationis pœna erit executioni de-
mādāda.iſte eſt tex.no.ī c.verū.de cōdi.appo.& ibi oēs
& maximè Abb.Iaco.de Zochis.& d.Præpo.& tex.au
reus in c.cū dilecti.de dona.& ibi Abb.in 3.no.poſt an-
tiquos.& ibidē Imo.& Barba.in 3.col. in verſi. nota ꝙ
laicus in donatione.facit tex.ſing.ī l.ſi quis ita.C.de pac.
inter empto.& vendi.& hoc expreſſe voluit d.Feli. vbi
ſupra.dū dixit licèt in alijs legatis factis eccleſiæ iā dota
tæ poſſit adijci pęna vt reuertantur ad vſus profanos pa
ctis nō ſeruatis &c.¶ Et ſi dicatur iſtud eſt cōtra authē.
caſſa.C.de ſacroſā eccle. & in c.eccleſiæ ſanctę Mariæ.
de.conſtitu reſpondetur illa iura vendicare ſibi locū in
ſtatutis laicorū vniuerſalibus , nō aūt in diſpoſitionib.
priuatorū.vt pleniſſime dictū fuit per do.Bal.poſt alios
in d.l.ſi quis ita.ſequiͭ Barba.vbi ſupra . ¶ Non obſtāt
modo contraria ſupra formata.& primo dictū Dom.
in d.c.2.de præben.li.6.q̄a illud eſt verū quando in dona
tione nō fuit aliter dictū,nec aliquod pactum appoſitū
iuxta diſpoſitionē d.c.verū.vbi oes de cōdi. appo. ¶ Et
eodē modo reſpondeͭ ad dictā reg ſemel deo dicatu.vt
cōtra illā reg.operetur ſpeciale quod oritur ex pacto do
nātis tēpore donationis ſeu traditiōis appoſito ſm doc.
& maximè Barba.in d.c.cū dilecti.facit qđ dicit Bar. in
l.j.C.de pig.& per doct.in d.c.verū.de cōdi.app. & in c.
verum.de foro cōpeten.& ita alias conſului in facto in
terra Terlicij in Apulia,quod cōſiliū incipit , perge igiͭ
&c.quidā Iacobus Bartholomeus.in 7. & vltimo arti.
4 ibi diſcuſſo. ¶ An aūt † iſta retractatio fiat ipſo iure,vel
ille ad quē bona reuertuntur poſſit ea propria auctori-
tate apprehendere,vel in aliquo requiratur factū iudi-
cis,eſt recurrendū ad plene dicta per Inn.Abb.& alios ī
d.c.verum.de foro cōp.& ad pleniſſime dicta per d.Prę
po.in d.c.verū de cōdi.appo.in prin.quintę col.in verſ.
ſed ſtat quæſtio ¶ Vbi etiam tractat in vlt. col. q̄d ſi p̄-
latus ſolus fuit qui modum vel conditionem non ſer-
uauit , an præiudicetur eccleſiæ de quo forſan deo du
ce aliquid tractabimus infra in 3.li.vbi melius cadet.

CONCLUSIONES Quæ ex omnibus ſupraſcriptis qua-
tuor articulis huius 9.q̄onis principalis eliciunͭ,
cū earū ampliationibus,limitationibꝰ,extēſioni
bus,reſtrictionibus,& declarationibus colligi p̄nt iuxta
morē hic annotare omitto, cū eſſet illud idē replicare
ex quo oīa bene ordinata includunͭ in primo art ī quo
ēt reduximus cōtenta in 2.& 3.cōtenta vero in hoc vlti
mo articulo patent ex diſtinctione in ea appoſita , quæ
cum breuis ſit & clara nō eſt reducēda alio modo.& p
iſta ſit expedita hæc nona p̄ricipalis q̄ō cū ſuis articulis.

¶ Decima quæſtio.p̄in.j.partis.j.Libri.

1 *Iuſpatro.cauſatur & acquiritur ex tribus cauſis,ſcilicet fundatio ne,conſtructione,& dotatione.*
2 *Ius præſentandi rectorem ad eccleſiam an & quando cōpetat ali quo caſu ei qui non eſt patronus nec in quaſi poſſeſſione iuriſpa. nec ſe aſſerat patronum.*
3 *Intellectus c.de monachis.de præbendis.& cle.j.de iurepa.*

1 QVia ſupra viſum eſt de tribus cauſis † ex q̄bus ar
tificialiter & opere patroni iuſpa. eccleſiæ cau-
ſatur & acquiritur.ſ.ex fundatione,conſtructio
ne,& dotatione.quæro mō decimo an ſit,& inueniatur
alius modus,ſeu cauſa acquirendi iuſpa.vltra prædicta.
& vt videmus ſupra in 6.q.prin.in 2.art.Pau.ī hoc trac.
in 3.par ponit ſex eſſe cās ex quibus iuſpa.cauſaͭ & acq
ritur,& vult dationē fundi & cōſtructionem eſſe vnā
cauſam q̄ reuera duæ ſunt,& vltra dotationē ponit qua
tuor alias cās,ſ.ditationē,reparationē, ſeu reædificatio-
nē.p̄ſcriptionē & priuilegiū.nos vero in d.2.art.in verſ.
tu aduerte ꝙ pau.probauimus tm̄ eſſe tres cauſas,funda
tionis,ꝯſtructionis,& dotationis:ditationē & reparatio
nem ſub illis cōprehendi.præſcriptionē vero nullo mo
do eſſe cām acquirēdi iuſpa.niſi præſupponēdo ex illis
tribus cauſis orta fuiſſe præſcriptionē, ſed bn̄ eſſe cām
transferendi iuſpa.de vno in alium de qua trāſlatione
dicemus ī 2.parte p̄ntis li.in 11.q.prin.in j.art.priuilegiū
minime cām eſſe concluſimus,cū non procedat a pa-
trono,ſed a ſuperiore priuilegiū cōcedente.& tres eſſe
cās creādi & acquirēdi iuſpa.etiam tenuit do. Roch. in
hoc tract.ſuper tribus verbis.ſ.fundauit,cōſtruxit,& do
tauit vt latè diximus in d.2.arti.6 q.prin. dum tractaui-
mus an ditatione acquiratur iuſpa.in d.verſ.tu aduerte
2 ꝙ Pau.¶ † Reperi poſtmodū do. Roch. in hoc tract. in
verbo cōpetēs alicui.in 25.q quærit de q.magis lata,vc3
an ius p̄ſentandi rectorē ad eccleſiā cōpetat aliquo caſu
ei qui nō eſt p̄ronus nec in quaſi poſſeſſione iuriſpa.nec
ēt ſe aſſerat p̄ronū.& ſic q.eſt,dicit ipſe.an alia rōne q̄ iu
riſpa.poſſit quis p̄ntare rectorē vel clericū ad eccleſiā &
r̄ndet Abb.in c.de monachis de p̄ben. verſi. in quarto
modo ſentire ꝙ ſic.dū dicit ex cōceſſione tēporaliū ec-
cleſiæ facta religioſis pro eorū paupertatę transferri in
ipſos religioſos ius p̄ntādi rectorē in ipſa eccleſia,nec tñ
præſuponitur illam eccleſiā fuiſſe patronatā.¶ Pro qua
opinione facit c.poſtulaſti.hoc ti.vbi rector eccleſiæ pa
tronatæ(qui tñ nō eſt p̄ronus)poteſt p̄ntare clericos in
eccleſia patronata.tñ tex.non loquitur de præſentatiōe
clericoru ad perpetuū beneficiū,ſed de p̄ntatione ordi-
nandorū qui non debent ordinari,ex quo nullū benefi
ciū habēt c.2.& c.ep̄s.de præben.quia rector pōt p̄ntare
ordinandū ad titulū beneficij ſui,q̄n facultates ſufficiūt
pro vtroque.& ſic non eſt vera p̄ſentatio cū non ſit ad
perpetuū beneficiū.vt de hoc latè deo duce dicemus in
3.li.in 5.q.prin.in 6.art.dū tractabimus materiā d.c. po-
ſtulaſti.an rector eccleſiæ patronatæ poſſit aliquem or
dinari facere ad titulum ſuæ eccleſiæ ſine cōſenſu illiꝰ.
¶ Contrariū tñ dicit ſentire Abb.in c j. in verſi. & ex p̄-
dictis.de c mona.dum dicit monachos hr̄e ius p̄ntandi
eſt eccleſiā ſibi ſubiectā.ita demū ſi ſit iuſpa.ipſorū,aliàs
ſecus.& facere qđ dicit Abb.in conſ.ſuo 59.quidā Iaco
bus.circa fi.ī 2.vol.dū dicit.ſi ceſſat iuſpa.ceſſat p̄ntatio.
¶ Et tenēdo hāc opinionē r̄ndit ad deciſi.Abb.in d.c.de
monachis.vt intelligatͬ ꝯceſſionē ibi fuiſſe factā de tē-
poralibus eccleſiæ patronatæ,aliàs ſi eccleſia nō eēt p̄ro
nata videreͭ abſurdū dicere iuſpa.cōpetere.¶ Iſtā tamē
ſolutionē dicit eſſe diuinatiuā iudicio ſuo.¶ Tu dic nul
lo mō iſtā ſol.poſſe adaptari ad illā deciſi.nā eccleſia da
bat religioſis tēporalia.ſi bene eſſet ipſa eccleſia p̄rona
ta,nō fuiſſet religioſorū. cū ipſi religioſi accipiebant ꝯ-
ceſſionē facultatū tēporalium.& ſic ſolutio nō militat.
¶ Poſtea ipſe do.Roc.ſubdit verius eſſe dicere p̄ntatio
ne,rectoris ad eccleſiā q̄nq; cōpetere nō patrono.& ita
intelligi poſſe d. c. de monachis. & qđ ibi dicit Abb. &
ita etiā intelligi cle.j.hoc ti.& ſimilia iura quæ indiſtin-
cte cōcedūt præſentationē perſonis eccleſiaſticis ad ec
cleſias ſibi ſubiectas:q̄a illud intelligiͭ,ſiue ſint ſubiectæ,
q̄a eas ędificauerint,& ſic q̄a ſint p̄roni,ſiue q̄a alio mō
fuerit ſibi conceſſa & ſubiecta. & ita intelligi gl.magna
in ſua diſt.in d.c.de monachis.¶ Et præmiſſam conclu-
ſionē dicit ſentire Abb.in c.cū eccleſia vulterana. verſ.
quo ad ſcđm.de elec. dum dicit in eccleſia collegiata
q̄n vacat præbenda.præſentationē ſpectare ad p̄latū &
capitulū.& inſtitutionē ad ep̄m,& tamen ibi non præ-
ſupponitur iuſpa.in ipſa eccleſia.& ad hoc Abb. allegat
auctoritates quadā alia opi.reprobata,vt per eū. & hoc
etiā tenere do.Præpo.poſt Archid.in c.q̄n.23.diſt.& in
c.j.in 21.di.& do.Fel.in c. cū venerabilis. de excep. in 3.
col.& etiā in 12.in prin.dū dicit in eccleſijs ſubiectis re
gularibus ad p̄ſentationē monachorū ep̄m inſtituere.
nec tñ loquiͭ quando regulares ſunt p̄roni ipſarū eccle-
ſiarū.p̄ſupponit ergo in quibuſcūque eccleſijs ſubiectis
monaſterij cōpetere ius præſentandi monachis multa
allegādo,& maximè Maria.latiſſime in d. c. de mona-
chis.¶ Dicit ex p̄dictis Roc.hoc caſu p̄ſentationē ꝯpete
re n̄ rōne iuriſp.ſed rōne alterius iuris qđ habet mona
ſteriū in eccleſiā ſubiectā.& facere c.extirpādæ.§.q ve-
to.de

ro.de præbē.& c.ad hæc de offi. vica. vbi rector pñtar
vicariū perpetuū epiſcopo,prout præſupponūt doc.ibi
& maximè Abb.in d.§.q vero in repe.in 4. col. in uerſi.
ſed cōtra.& in verſ.eſt etiam aduertēdū.& ibidem Pet.
de Anc.in cle.vnica.in 4.no.de offi.vica.& tñ nō eſt pa-
tronus ille rector vel canonicus:de quo ibi. & ſic cōclu
dit præſentationē poſſe cōpetere ſine iurepa.¶Quid di
cēdū in hoc paſſu ego ſupra in 8.q.prin. in j. & quatuor
ſeq.art.latè cōcluſi nullo mō parochianos & quācūq;
eccleſiā vel prælatū habere iuſpa.ſeu præſentandi in ali
qua eccleſia ex quocūq; iure niſi ex illis tribus cauſis an
te dictis fundatiōis,cōſtructionis,& dotationis, & iura
legata in cōtrariū in d. j. art. loqui de alijs pñtationibus
ad ordines ad curā aīarū & ſimilium.& ita demū p pdi
cta poſſe acquirere iuſpa.ſeu ius pſentādi in eccleſijs, ſi
de ſuo dederint alias nō vt ibi.quia reuera a iure alia cā
nō reperiř data quā ex & ſupraſcriptis.iuribus verò vc3
cap qñ 23.diſt. & c.j.21 diſt in d.j.art.ſatis fuit rñſum &
ſi bñ aduertař hæc opi:d.Roc.vř ſuſtentari ex duobus.
Primo ex dicto d.Abb.ī c.cū eccleſia vulterana.de ele.
pbenda exiſtēte in eccleſia collegiata capřm & prælatū
præſentare & epm inſtitueret& circa hoc nō eſt inſiſtē
dū:quia reuera tunc hoc procedit,cū pbenda eſt anne
xa alicui capellæ ſeu altari,vt tunc rōne fundi habebit
iuſpa.in illa.per notata p Abb.in c.3.de eccle ædifi.vt la
tè diximus ſupra in 8.q.prin.in 6.art.vel qa ipſe plat⁹ &
capřm illā dotauit,vt dicemus latè infra in 2.li.in j.par-
te.in 5.q.prin.in 3.art.dum tractabimus an ſaltē in præ
bēdis eccleſiæ collegiatæ pronus laicus pñtet.& dixim⁹
ēt ſupra in 6.q.prin.in 8.& vlt.art.dum tractauimus de
erigēte præbendā,& illā dotante in eccleſia iā dotata.
vnde opinio Roc.hoc motiuo nō iuuař.¶Secūdò mo-
3 uetř ipſe per duo iura principaliora per eū adducta †c.de
mona.de præbē.& cle.j.hoc ti.ſup qbus oēs deciſiones
& auctoritates per ipſū adductę fundanř:videamus mō
quō illa iura loquātur.& certe caſus c.de monachis.eſt.
cū eſſent quidā monachi pauperes pro eorū ſuſtentatio
ne ſuerūt ſibi donata oīa bona tēporalia cuiuſdā ecclę
parochialis, ipſi oēs fructus cōuertebāt in eorū vſus,&
eccleſiæ parochiali dandus erat vicarius ppetuus cū ali
qbus fructibus illius, ex quibus poſſet viuere exercēdo
curā aīarū,& ſoluere iura epiſcopalia &c.hunc vicariū
pñtare hñt ipſi monachi epo pro exercēda cura anima
rū,vt notař in c.j.de c.mona.& illi vicario ſtatuunt tot
bona pro victu & pro iuribus epalibus ſoluendis & alijs
iuxta ea quę dñr & notanř in cle.j.hoc tit.vnde ſiue mo
naſteria habeant ex donatione eccleſiā parochialē , in
qua hñt pñtare uicariū,iuxta d.c.de. monachis.& illi aſ
ſignare redditus cōpetetēs ad pdicta: ſiue pro cura ani
marū fundauerint & dotauerint aliquos eccleſias,& ibi
pſentēt vicarios pro cura aīarū,vel alios rectores qbus
debeř dos,vt diximus ſupra in 5.q.prin.in 21.art. dū tra
ctauimus quæ dicař dos ſufficiēs in 5.caſu ibi poſito . de
quibus loquiř tit.de capel.mona.ſm qđ ius habent ipſa
monaſteria in prædictis capellis,ita ad eorū inſtar indu
ctū fuit iuſpa.laicorum ſm cōtinuationē rubricæ de iu
repa.q̄ faciunt doc.ad præcedentē rubricā. de c. mona.
& qa videnř ipſi monachi iuſpa.habere in ipſis capellis
ſubiectis,ex quo ad illas pñtant epis vicarios perpetuos
qui per eos inſtituunř.merito cle.j.hoc ti.q̄ tractat latè đ
huiuſmodi pñtationibus q̄ fiūt per monachos & de in-
ſtitutionibus eporū q̄ ſequūtur,& de modis & formis
ſeruandis circa pdicta non dicentur præſentare non vt
patroni ,nec ex ui iuriſp qa aliàs dicta cle.male ſuiſſet ſi
tuata ſub hoc ti.& nos de omnibus qōnibus illius deo
duce tractabimus infra in 2.lib.in vlt.parte.& p totā vl
timā.q.principalē.¶Et nō ab re hoc eſt.nā dicti mona-
chi dando tot de bonis ipſis vicarij perpetuis curā ani-
marū exercētibus,ad quā p epm inſtituunř & ſufficiat
pro eorū victu alijs perſoluendis.dotē dare dicunř,& p
conſequens tanquā dotantes ipſam vicariam habēt iuſ
pa. & ſic præſentandi in ea.& ita clare loquiř tex.d.cle
j.¶Idē probat tex.in d.c.de monachis. recte intuēti. ibi
enī ti.donatiōis oīa bona tēporalia eccleſiæ parrochia
lis tranſlata erāt in pauperes monachos, & ſic erāt eſſe
cta ipſorū & ex illis dabāt,ſeu eos dare voluit ille text.
tot.de ipſis bonis perpetuo vicario præſentādo p eos,vt
ex illis viuere poſſit,& alia iura perſoluere ex bonis ipſo
rū,ergo dant monachi.merito hñt ius præſentādi vica
rium ex dotatione,& ſic ex vna ex illis vere tribus cau-
ſis.¶Sublatis iſtis fundamētis do.Roc.concluſio ſua re-
manet falſa & noſtra vera.ſ.iuſpa.& ius pſentandi ex ar
tificio pronι.iuxta ea q̄ diximus ſupra in 2.q.prin.ī j.art.
non poſſe acquiri niſi ex tribus cauſis prędictis fundatio
nis,conſtructionis,& dotationis pij loci. ¶Proſequitur
poſt modum ibi do Roch.iuſpatro. & ius præſentandi
poſſe alicui competere non ex illis tribus cauſis , ſed
ex priuilegio ſuperioris vel ex iure præſcriptionis ex
cōſuetudine ,peueniēte & quaſi poſſeſſionē inducēte , q̄
qdē cauſæ ſi bñ locū habeant,hoc mō intelliguř.ſi loq
mur de priuilegio ſummi pontificis:quia de alterius in
ferioris priuilegio rectè loqui nō poſſumus,vt ſucceſſi-
uè in hac q.dicemus,& hæc cā nō prouenit ex artificio
pronι,ſed ex permiſſu nō legis mortuæ, iuxta c. 3.hoc
ti.hec pmittētis mediante artificio hominis,ſed ex gra
tia legis viuæ.ſ.ſummi pōtificis priuilegiātis , nullo pce-
cedēte artificio proni,ergo nō eſt vera cauſa cōſimilis
illis tribus.¶Si vero loquimur de cā pſcriptionis ſeu cā
quaſi poſſeſſionis,iſtæ nō ſunt diuerſæ cauſæ:qa pſuppo
nūt ortū habere ab vna illis tribus cauſis: vt in ſequē.q.
princ.dicetur.vt ſupra,ſcripta etiam diximus ſupra in d.
6.q.prin.in 2.art in verſi.tu aduerte ꝙ Pau cū ſequenti-
bus.& ex his conclude nullam aliā cām,nec modū re-
periri,ex quo ſeu qua iuſpa. & ius pſentādi ex artificio
patroni acquiri poſſit,niſi fundatio,cōſtructio, & dota
tio. eſt & alia cauſa priuilegij de qua mō videbimus.

¶Secundus artic.10.q.prin.j.partis.j.Libri.

1 *Iuſpatro acquiritur ex priuilegio papæ.*
2 *Pontifex poteſt eligēdi ius & conferendi concedere puris laicis.*
3 *Rex Apuliæ ex priuilegio habet collationē beneficiorum , & plu-*
res alij reges habent hoc priuilegium.
4 *Rex Franciæ ſanat certos languores ad tactus manus .*
5 *Pontifex poteſt committere fœminæ ut iudicet clericum .*
6 *Pontifex quæ poſſit facere ex ſua poteſtate.*
7 *Practica quomodo patronus ex priuilegio uult præſentare.*
8 *Papa poteſt diſpenſare in actibus reſpicientibus ius poſitiuū ,imò*
etiam contra legem euangelicam & contra apoſtolum in aſi-
bus in quibus diſpenſauit Chriſtus.
9 *Papa poteſt diſpenſare pro uelle in his quæ ſunt iuris pontificij, dū*
modo non diſpenſet in his quæ pertinent ad articulos fidei.
10 *Papa dicitur generalis Dei vicarius.*

1 ET ideo ſucceſſiuè ſecundò quæro,†an iuſpa. eccle
ſiæ acquiratur priuilegio,& primò ſummi pōtifi
cis.iſtā qōnē ponit do.Abb.in cōſ.28. in cā cōis.
in 2.vol.vbi tenet ꝙ ſic.& adducit ſimilem & ſortiorē
2 caſum.ſ.papam †etiam ius eligendi & conferendi (qđ
eſt plus) puris laicis concedere poſſe,ſicut multi præſto
Ro.pont.conceſſere.adducit c.in ſinodo.& c. adrianus.
63.diſt.in ego adduco gl.ſummæ in fi.16. q. 7. loquente
3 de† rege noſtro Apuliæ,ex priuilegio habente benefi-
ciorū collationem.ad idem gl.j.in fi.in c.imperium.10.
diſt.quas gl approbat Ioan.And.in addi.ad Spec. in tit.
de lega.in §.nunc tractemus in verſi ſed nūquid legat⁹.
& Euāgeliſta regnicola do.And.de Iſernia in præludijs
conſtitutionum Regni Siciliæ citra farum.in tertia col.
idem tenet Ioan.And.Pet.de Anch.& Domi.in c.2.de
pben.li.6.loquētes de Rege Franciæ,Vngariæ, Apuliæ,
& Angliæ.& vide plura accumulata per d.Fel.in c.dile
cto.in prin.de teſti.& ī c.cuaſam q̄ in tertia col.in verſi.
dum dicit Abb.priuilegia de pſcrip. & Abb. loquētē ſi-
militer de Rege Francię in c.de hoc in 2.col.de ſimo.&
Spec.in ti. ne ſe.vac. ante fi.& Domi.in c. cū aliquibus.
in 2.col.circa mediū de reſcrip.lib 6.& Abb.in rubr de
iudi.in 3 .col.& ibi Barb.in 11.col.& dicit Dom. in d c.
2.de pben.lib.6.in tertia col.Reges Franciæ vngi vnguē
to vel criſmate celitus miſſo per columbā ī ampulla re
mis,in monaſterio ſancti Remigij,qui primū regē Frā-
ciæ

4 ciæ ad† ſolũ tactũ manus certos langores ſanare, vt ibi
p eũ. & vide etiã de multis regibus habentibus benefi-
ciorũ collatione & electione. per Alex. cõſi. 74. viſo pũ-
cto. in 4. vol. in fi. ſecundæ, & in prin. tertiæ col. & ꝙ pa-
pa poſſit laicis concedere priuilegiũ eligendi, quod ius
eſt mere ſpirituale, eſt gl. no. in c. nobis. hoc ti. & p doc.
in c. meſſana. & in c. ſacro ſancta. de elect. & Ale. vbi ſu-
pra allegat gl. in c. bene quidẽ. in verbo præter Roma
nã. 86. diſtin. & in c. ꝑter hoc. 23. diſt. & in c. mennã. 2. q.
5 6. & gl. ſing. in c. peruenit 7. q. j. † quæ vult papã poſſe cõ
mittere fœminæ vt iudicet clericũ quãtũcunque ſit per
ſona eccleſiaſtica ſi igitur papa põt priuilegiare laicũ,
vt habeat ius eligẽdi, conferendi. & inſtituendi, q̃ ſunt
mere ſpiritualia, & p quæ traſferũtur in electũ ius in re.
vt in c. cũ Bertoldus. de re iudi. & de elec. per totum. &
in eũ cui facta eſt collatio & inſtitutio plenũ ius. vt in c.
2. de conceſ. præbẽ. & de inſti. p totũ. & p doc. maximè
Abb. in c. auctoritate. de inſti. & ĩ reg. j. de reg. iur. li. 6.
ergo multo magis papa poterit per priuilegiũ cõcede-
re iuſpa. eccleſiæ, ex quo oritur præſentatio quæ nõ trãſ
ferat aliqd ius ſpirituale in pñtatũ, ſed tñ ius ad rẽ. vt no-
tatur per doct. etiam in d. c. cum Bertoldus, & ſic eſt mi
6 nus. ¶ † Firmatur etiã hæc concluſio, nã potẽtius eſt pri
uilegiũ q̃ præſcriptio. cũ præſcriptione acquirãtur ſpiri
tualia tñ a capacibus p priuilegiũ vero ſpũalia acquirũ
tur etiã per incapaces. & ita intelligitr illa reg. quæſibilia
priuilegio, ſunt quæſibilia præſcriptione. ſ. per capaces,
priuilegio vero ẽt per incapaces. vt plene p d. Fel. in ca.
accedẽtes. in 5. col. in verſ. fallit quinto. de præſcri. & p
Abb. in c. nouit in gl. in verbo conſuetudinẽ. in 7. col.
de iudi. & ibi Barb. in 36. col. & diximus ſupra in 9. q. pri.
in 3. art. in verſi. quæ reg. procedit in a. prin. motiuo par
tis affirmatiuæ, ſed ſic eſt iuſpa. poſſe acquiri etiam præ
ſcriptione, vt infra in 5. art. dicetur ergo multo magis
priuilegio papæ. ¶ Itẽ papa põt multa maiora facere cũ
habeat poteſtatẽ diſpenſandi in omnibus ſtatutis eccle
ſiæ. ſm beatũ Thomã de Aquino cõregniculã meum
in colibetis colibe. 4. art. 14. & Domi. late in c. lector 33.
diſ. & Ioa. And in c. p venerabilẽ. ſuper gl. 2. qui fil. ſint
legi. & põt cõmittere nõ epo, vt cõferat & cõficiat criſ
ma ſm ſanctũ Bonauenturã in 4. diſ. 7. & põt vnico ver
bo quẽ ꝓnunciare ſacerdotẽ ſm Ang. in l. 2. C. de cri. ſa
crile. hinc dicit Inn. in c. j. de ſacra vnct. ſi nõ eſſet ꝯſtitu
tio eccłæ ſuffeciſſet dicere ſis presbyter abſq; alia ſolẽni
tate, & ſolo verbo põt facere epm Ang. in l. j. per illum
tex. C. de ſentẽ. paſ. & faciunt plura alia quæ poſuit latè
d. Fel. in c. j. in 7. col. cũ quaſi tribus ſeq in 4. fallen. de cõ
ſti. multa ẽt alia facit papa ex plenitudine poteſtatis q̃
ſunt accumulata per eũdẽ d. Fel. ĩ c. in cauſis. de re iudi.
papa ſimiliter eſt ſuperior omniũ ẽt angelorũ. vt p ꝑpul
chra dicta poſita per Fel. in d. c. j. ĩ 2. no. per duas col. de
cõſt. papa ẽt habet pleniſſimã poteſtatẽ in beneficijs vt
plene p eundẽ do. Fel. in c. quæ in eccleſiarũ. in 14. col.
de cõſti. papa enim oĩa põt facere, q̃ Chriſtus põt. Abb.
in c. venerabilẽ. in 5. col de elec vñ cũ papa oĩa iſta ma-
gis ardua facere põt, multò magis poterit ex priuilegio
7 ẽt laicis iuſpa. eccleſiæ liberæ concedere. ¶ † Et iſta ẽ ve-
ritas, quã vltra Abb ubi ſupra tenet etiã Alex. in d cõſ.
74 in 3. col. & in fi. pen. col. viſo puncto. & in ſeq. cõſilio
in vlt col. vbi pulchre ponit practicã, qñ hmõi pronus
ex priuilegio præſentat pro, qũo debet dicere, vt nõ ſim
pliciter dicat ſe præſentare, ſed præſentare ex priuile-
gio acquiſito vide ibi pulchre. vult etiam hãc veritatẽ
dom, Card in cle. plures. in 5. col. in fi. 5. q. hoc ti. & ſen-
tit Do in c. 2. poſt prin. 3. col. de p̃ben. li. 6 & ſentit Pauli-
nus in trac. de ſede vacã. in 2. parte. in prin. 5. q. & d. Fel.
in trac. qñ literæ apoſto no pa. in 6. col. in 10. amplia. &
ante. fi pe. col in verſi. conſidera ſecundo. ¶ Reperi etiã
d. Roc. in hoc tract. in uerbo cõpetes alicui in 25. q poſt
poſt mediũ 2. col. adducentẽ Abb. in d. conſi. 28. in cau-
ſa cõmunis. & Fel. vbi ſupra allegantem inter cætera d.
Card. in cle. per literas. in 3. q. de p̃ben. dicentem, ſi ad
laicũ ſpectat ius præſentãdi ſine patronatu ceſſat ratio,
ne retrahantur patroni a fundatione eccleſiarũ. ¶ Hoc
idẽ uoluit ipſe d. Roc. in d. tracta. in verbo pro eo ꝙ de
diœceſani conſenſu. in 16. q. vbi idẽ tenet plus dicẽdo
ẽt in cathedralibus eccleſijs ex priuilegio cõpetere poſ
ſe laicis iuſpa. adducit d. Præp. in c. hortamur. in j. col.
71. diſt. hoc dicentẽ non tñ explanantẽ, an ex priuile
gio epi, ſed veriſimiliter intelligi nõ poſſe de epiſcopo,
ſed de papa, vt ibi per eũ. & hoc videmus quotidie ob-
ſeruari cum papa concedit magnatibus iuſpa. in epati
bus & archiepatibus, & priuatis nobilib⁹ in abbatijs &
inferioribus beneficijs ¶ Reperi vltimo loco d. Pau. de
cita. in hoc trac. in 3. parte. in 6. cauſa p totũ. vbi de hoc
q̃rit & dicit iuſpa. poſſe deſcendere a priuilegio, ut ex eo
ſpecialiter quis efficiatr pronus alicuius eccleſiæ liberæ
intelligẽdo de priuilegio papæ. & mouetur primo. cer-
tũ ẽ iuſpa. eſſe inuẽtũ de iure poſitiuo, & ſic per ſummũ
pontificẽ cũ toto ꝯcilio fuiſſe cõceſſum laicis ex illis tri
bus cauſis. de quo habetr in Toletano cõci. c. quicũque.
16. q. 7. c. piæ mentis c. ſequen. c. filijs. & c. decernimus.
8 eadẽ cauſa & q. c. 3 hoc ti. † ſed in actibus reſpicientib⁹
ius poſitiuũ papa poteſt diſpenſare, imo etiam contra le
gẽ euangelicã, & cõtra Apoſtolũ. vbi ceſſat rõ illorum
puta in caſibus in quibus diſpenſauit Chriſtus. de quib⁹
in ſacra ſcriptura & de quib⁹ nõ apparet ſcriptura, re-
curritr ad papã c. quodcũque. 24. q j. puta vbi nõ diſpẽſa
ret cõtra vniuerſalem ſtatũ eccleſiæ, vt ex multis caſi-
bus colligitur in c. ſũt quidã 25. q j. & per Abb. in c. p ve
nerabilẽ. qui fil. ſint leg. hinc dicit Inn. in c. cũ ad mona
9 ſteriũ. de ſtatu mo. † in his q̃ ſunt iuris poſitiui papã diſpẽ
ſare pro velle, adducit ẽt Barba. cõſi. j. col. 18. ĩ j. vol. dũ
modo non diſpenſet in his q̃ pertinẽt ad articulos fidei
cũ ſint præcepta diuina. vt la è ibi per Pau poſt Barb. er
go cũ iuſpa. ſit de iure poſitiuo. poterit abſq; dubio per
10 papam cõced. etiam laico. † Secundò mouetr, q a papa
dicitr generalis dei vicarius aſſumptus in plenitudinẽ
poteſtatis vt poſſit in omnibus occurrẽtibus, & neceſſa
rio expediendis conſulere. d. c. quodcũque. 24. q. j. Mat-
thæi. 16. c. & q a vniuerſaliter loquutus eſt Petro. nihil
excepit a iuriſdictione ipſius Petri. c. ſi Romanorũ. 19.
diſt. c ſolite. de maio. & obe. quæ uerba exponit Inn. in
c quãto. de cõſue. vt intelligatr per viam conſtitutionis
& præcepit. & de generali vicariatu in plenitudine ha-
betur in c. non ſunt de pœn. diſ. j. cũ alijs per eũ allegatis
ſi ergo põt in omnibus neceſſario occurrentibus ꝯſule
re & ꝓuidere, eodẽ modo poterit alicui⁹ ex priuilegio
cõcedere iuſpa in eccleſia ſicut in ſimili videmus poſſe
interponere auctoritatẽ ſuper totali alienatione bono
rũ eccleſiæ ẽt Romanæ ſm Bald. in l. pen. C. de bo. quæ
li. ponendo ibi Pau. aliqua de plenitudine poteſtatis.
¶ Tertio mouetr pc. Adrianus. el 2 c. in ſinodo. 63. di. vbi
apparet papã Adrianũ vocaſſe regẽ Frãciæ in auxilium
ꝯtra quoſdã hoſtes eccleſiæ, & q a illos ſuperauit, cõceſ-
ſit cũ toto ſinodo ius eligendi põtificẽ, & ordinãdi ſedẽ
apoſtolicã, & totã eccleſiã excõicãdo cõtrafaciẽtes, vt
ibi. & in ſeq. c. quãtò ergo fortius poterit iuſpa. ex priui
legio laico ꝯcedetr ¶ Tu fortifica hoc motiuũ vt ſupra
latè dixim⁹. ¶ Quartò mouetr. nã cũ papa dicatr ordina
rius cunctorũ, & totus mundus dicatr ei⁹ diœceſis. c. cũ
cta p mundũ. & c. per principalẽ. 9 q. 3. & dicitr oĩa bñfi-
cia eẽ ſibi manualia. Bal. in l. reſcripta. C. de preci. impe
ra. offerẽ. eodẽ mõ poterit eccleſiam liberã facere patro
natã alicuius laici ex priuilegio. & multa ibi ponit de
poteſtate papæ dicendo hoc ẽt ſentit Fed. cõſi. 234. ar-
guẽdo de conſuetudine ad priuilegiũ. & ideo cõcludit
ex priuilegio poſſe acquiri iuſpa. perinde ac ſi ex alijs cau
ſis: vt ibi p eum. & hoc idem voluit Pau in 3 parte. i ter
tia differentia. & volũt oẽs infra alegandi doc. ĩ ſeq. art.
& iſta eſt pura veritas, de qua non eſt extendendum.

¶ Tertius artic. 10. q. prin. j. partis. j. Libri

1 *Patronus ex priuilegio papæ an & quando dicatur patronus ec-
cleſiaſticus uel laicus.*
2 *Patronus laicus hẽt quatuor mẽſes ad p̃ſentandũ, et põt uariare.*
3 *Ratio quare patronus laicus poteſt uariare circa præſentationẽ,
eccleſiaſticus uerò non.*

Quæro

1 QVæro tertiò,ſi aliquis †eſt patronus ex priuile-
gio Papæ an cenſebitur patronus eccleſiaſticus
vel laicalis.Iſtam q.ponit in terminis Fed. de Se.
in conſi.65.infraſcriptæ qõnes in vlt.col. in verſic. itẽ ꝙ
ſi ex priuilegio,& remittit ſe ad Io.And.in Nouel.in c.
2.de præben lib.6.vbi vī tenere patronũ eccleſi eccleſia
ſticum,& idẽ ſequiī Dom.ibi,& vī velle Alex. in conſi.
74.viſo puncto in vlt.col.in 4.vol. licèt ibi loquaī de pa-
trono ex præſcriptione,latè tñ etiã tãgit de patrono ex
priuilegio ,& ide ſentit in ſequen.& ſequẽ.cõſi.in 4.vol.
hoc idẽ ſẽtit Fely.in tract.qñ lite.apo.no.patro.in 6.col.
in 10.ampli.& ante fi.pen.col.in verſi. conſidera ſecun-
do,vbi tractant an & quomodo Papa poſſit de patrona
tis ex priuilegio diſponere,& Philip. Dec.in conſi. 149.
in cauſa iuriſpa.in pe.& fi.col.& cõcludunt ſicut de pa-
tronato eccleſiaſtico. ¶ Do. Abb.vero in d.conſi. 28. in
cauſa cõis,in 2.vol.vī velle fore cenſendum patronum
laicũ, cũ dicit patronũ ex priuilegio habere quadrime-
ſtre ad præſentãdũ,& ſic ut laicus.allegat c.primũ, hoc
tit.li.6. ¶ Veritas huius articuli clarè appareret ſi eſſent
oẽs q.infra tractãdæ prius expeditæ, ſed quia iſte articu
lus hic cadit, de eo tractabimus ſimpliciter & remiſſi-
ue,ideo dico ſciendũ eſſe in multis differre eſſe patronũ
eccleſiaſticũ uel laicale de quibus differentijs Deo duce
tractabimus infra in 3.lib.in 10.q.prin.in 1. articu. ¶ Eſt
ẽt aduertendum dictas differentias ita procedere, ut ali
qua tendant in fauorem patroni laici,aliqua uero con-
cernunt fauorẽ patronorum clericorum. ¶ Si.n.cenſe-
reī patronus laicus, nullo modo ſe impedire poſſet le-
gatus a latere, imò nec Papa niſi expreſſam mẽtionem
fecerit,item in reſeruationibus Papæ primarũ dignita-
tum & eius familiarium ſm reg.cancellariæ,ac ẽt dece
dentium in curia.iuxta c.ſecundum,de præben.in 6.nõ
apprehenderent iuſpa.laici,& ſic ſi patronus ex priuile
gio cenſereī laicus multas ſimiles prorogatiuas habe-
ret. ¶ Si vero cenſereī patronus eccleſiaſticus eodẽ mo
do multa priuilegia haberet,puta tẽpus ſemeſtre ad prę
ſentandũ,cura eccleſiæ vacantis,reddereī ſibi ratio ad-
miniſtratorum, & ſimilia, vt oĩa prædicta notãtur per
Abb.in c.cum propter,in fi. hoc titu. vt diceī in d.3.lib.
¶ Iſtis igiī attentis diſtinguerem ꝙ ſi ſumus in prærroga
tiuis quas habet patronus laicus, puta ne legatus uel Pa-
pa poſſit de illis diſponere &c.dicerẽ patronum ex pri-
uilegio cenſeri eccleſiaſticũ in eius damnum,cum non
militet ratio,vt inducanī ad eccleſias ædificãdas homi
nes,ſecundùm do.Card.in cle.per literas,in 3.q.de præ-
ben.quem poſt do.Roch. & d. Fely. ſupra retulimus in
præcedenti articulo,& ita loquiī Alex. Io.And.Domi.
& Fely.in locis ſupra allegatis. ¶ Et eodem modo ſi ſu
mus in prærogatiuis patroni eccleſiaſtici,puta ut habeat
ſemeſtre ad præſentandũ & alia,non cenſeaī patronus
eccleſiaſticus ſed laicus,& ita ẽt loquitur Abb. in d.cõſ.
28.dum dicit patronũ laicũ ex priuilegio habere quadri
meſtre ad præſentandũ, & ſic ut laicus. ¶ Aut vero ſu-
mus in dãnoſis patronis eccleſiaſticis, & cenſebunī pa-
troni ex priuilegio velut laici, ſi uero ſumus in dãnoſis
patronis laicis cenſebunī eccleſiaſtici,a contrario ſenſu
prædictorũ.& ita hac mea noua & vera cõſideratione
2 concordanī doc.vbi ſupra. Reſtat vnum. † nam laicus
habet quatuor menſes ad præſentandum & põt varia-
re,& ſic habet partem odij,quia quatuor & non ſex mẽ
ſes ſibi ad præſentandum conceduntī. habet partem fa-
uoris,quia põt variare accumulando,vt in c.cum autẽ,
hoc tit.& econuerſo,clericus habet partẽ fauoris, ſ. ſex
menſes ad præſentandũ & partem odij, quia non põt
variare,& licèt ſupra ſit dictum tãtum habere quatuor
menſes ad præſentandum,vt per Abb.in d.conſi.28.qd
3 erit dicendum quantũ ad variationem, † & in hoc cõſi
dera,quare clericus non põt variare, & certe ratio eſt,
ut ſuo loco infra in ſecundo libro in ſecũda parte diceī,
tum quia habet maius tẽpus ad præſentãdum,& ſic po-
terit melius conſiderare,tum etiam quia clerici debent
eſſe maioris ſtabilitatis,& etiã perſonæ magis integræ,
& incongrua eſſet eius variatio,vt diceī ubi ſupra. cum
igitur iſtæ rationes militent etiam in caſu iuriſpatro. ex
priuilegio laico conceſſo qui non eſt ita ſtabilis, & ha-
bet tantum quadrimeſtre ad præſentandum, & ſic mi-
nus tempus quàm clericus,quãuis habeant iuſpatro. ex
priuilegio Papæ,ex quo ipſæ rationes ſimiliter in eo mi
litent.dicendum eſt poſſe variare,quãuis variare videaī
fauorabile,& ita cõcluderẽ. ¶ An autem & quomodo
legatus vel Papa poſſit diſponere de iurepatro.laicorũ
& clericorũ ex fundatione uel ex priuilegio,dicemus la
tè.ſ.in 2.lib.in 3.parte.in 8. & 9. qõnibus principalibus,
vide ibi ubi etiam reperies quid in patronis ex præſcri-
ptione,de quo infra in 9.articu.aliquid tangemus.

¶ Quartus articu.10.q.prin.1.partis.1.Libri.

*1 Epiſcopus poteſt donare totam eccleſiam cum conſenſu ſui capi-
tuli.*
*2 Ius nullum acquiritur per præſentationem præſentato in re, ſed
bene ad rem.*
3 Epiſcopus poteſt eccleſias inferiores unire.
4 Iuſpatro.non poteſt acquiri conceſſione vel priuilegio epiſcopi.
*5 Epiſcopus poteſt iuſpatro.alicuius eccleſiæ etiam liberè concede
re alicui perſonæ eccleſiaſticæ ut eccleſiaſticæ.*
*6 Laicus dotans de conſenſu epiſcopi eccleſiam indotatam & ſi con
ſecratam efficitur patronus ipſius eccleſiæ.*

COntingit tertio loco dubitari,quia ſuprà eſt dictũ
iuſpa.poſſe acquiri priuilegio Papæ,an etiã poſſit
acquiri priuilegio epi,& ſic, an epiſcopus poſſit fa
1 cere eccleſiam liberã patronatam. ¶ † Et primo videī
ꝙ poſſit.nam ep̃s põt eccleſiam in totum donare cũ cõ-
ſenſu tñ ſui capituli.c.conſultationibus. c.paſtoralis, de
dona.c.tua nuper, & c.paſtoralis,de his quæ fiunt a præ-
la.facit c.nouit, & c.quanto,eo.tit.ſi igiī poteſt eccleſias
in totũ donare,multo magis poterit illas facere patro-
natas,quo caſu non in totum donantur, ſed tantum in
2 eis per patronos fit præſentatio.† per quam nullum ius
acquiritur præſentato in re, ſed ad rem, ut uolunt doc.
in c. cũ Bertoldus, de re iudi. & per ep̃m fit inſtitutio.c.
ex frequentibus,de Inſti.& reg. 1. de reg. iur. lib.6 ergo
3 multo magis in caſu nr̃o.¶ † Item & ſecũdo ep̃s poteſt
eccleſias inferiores unire.c.ſicut vnire, cum concor.de
exceſ.præla. ergo multo magis iuſpa. ꝯcedere quod eſt
minus,quia nõ in totum eccleſia transfereī ſicut in unio
4 ne,vt diximus in præcedenti motiuo.¶ † Iſtis nõ obſtan
tibus cõtraria pars eſt vera,ſ.iuſpa.non poſſe acquiri cõ
ceſſione ſeu priuilegio epi,ẽt cũ capituli conſenſu,nã ex
hoc ſolũ hoc reſeruaī ſummo Põtifici,vt in 1.arti.ſupra
diximus,nõ poterit ep̃s hoc ꝯcedere, ius.n. patronatũ d
iure nõ caderet in laicũ.c.2.c quanto,de iudi. ſed ex gr̃a
eſt laicis,permiſſum, dũmodo ꝯueniat ex illis trib⁹ cau
ſis,fundatione,ꝯſtructione, & dotatione c.3.iuncto c.no
bis,& quaſi per totũ,hoc tit.c.piæ mentis, cũ ibi notans.
10.q.7.ſi hoc eſt ex gratia non põt illa extendi ut ẽt ſine
illis acquiratur,& hoc fiet ab ep̃o, nam ſi Papa & ſic iu-
riſlator uoluit illam gratiam ꝯcedere,cũ hoc qđ fiat ali
quid ex illis tribus,ſi ep̃s poſſet ꝯcedere ẽt qđ ſine aliquo
illorũ fiat plus faceret q̃ fecit Papa,& ſaltem quantum
ex priuilegio ſolet Papa ꝯcedere & hoc eſſe non debet.
¶ Et iſtã opi.tenet Abb. in conſi.106.caſus ſuper quo in
ultima col.in uerſi.p̃terea,in d.diuiſione, in 2 uol. & in
cõſi.28.in cã cõis,poſt prin.in eod.uolu. ¶ Non obſtant
mõ ſupra in ꝯtrarium adducta. nã negaī plus eſſe cõce
dere in totũ eccleſiam q̃ iuſpat. eccleſiæ liberæ, hoc.n.
eſſet uerũ,ſi eccleſia donareī in totum laico,& hoc fieri
nõ põt,& iura ſupra allegata loquunī qñ fit donatio al-
teri eccleſiæ ut ex eis patet. ¶ Et ita ẽt fit unio, & ſic ec-
cleſia daī capacibus, & illis quibus de iure dari põt, ſed
ꝙ deī iuſpa. eccleſiæ liberæ eſſet imponere ſeruitutẽ rei
ſacræ,quod fieri non debet uulgatis iuribus,& dareī in
capaci ex quo laicus ex gratia ſolum eſt capax huius iu
5 ris ſi aliquã ex illis tribus cauſis exercuit ¶ † Poſſet bene
ex iſta ſolu.attentari unũ quod tñ non firmo, ep̃m poſ-
ſe iuſpatro. alicuius eccleſiæ ẽt liberæ alicui perſonæ ec

cleſiaſticæ vt eccleſiaſticæ cōcedere, quia ſi pōt illi in to
tum eccleſiam donare, ut in d.c conſultationibus. c.pa
ſtoralis, de dona. cum aliis ſupra allegatis, multo magis
poterit iuſpatro. in illa alicui altari eccleſiæ ſeu perſo-
næ eccleſiaſticæ, ut eccleſiaſticæ cōcedere quæ habebit
præſentare & illa præſentatio erit loco cuiuſdā electio
nis, vt dicit Io. And. & Domi. in c.a de præben. lib.6. ex
quo fit a perſona eccleſiaſtica, faciunt quæ latè diximus
ſupra in proxima præcedenti q. princ. in tertio articu.
in quarto motiuo partis affirmatiuæ, & dicemus ĩ. in 2.
lib. in 1. parte, in 4. & 5. artic. dum tractabimus an patro
ni dicantur eligere, & in quibus differant & concordēt
præſentatio & electio, facit ēt ad prædicta cle. 1. hoc tit.
& ibi dicta per doc. & quæ diximus ſupra in primo arti.
circa dictam cle. primam, & certe crederem iſta proce
dere. ¶ Reperi poſtmodū do. Roch. in hoc trac. in ver-
bo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu in 16. q. quærentem
de hoc articulo, & concludit vt ſupra, epm̄ ſuo priuile-
gio non poſſe eccleſiā vel capellā alicui in iuſpa. conce-
dere, allegādo Abb. in d conſi. 106. caſus ſuper quo, circa
fi. in 2. volu. volentem ꝗ maxime hoc habere locum qñ
capella vel eccleſia eſt iam conſtructa dotata & conſe
crata tempore conceſſionis dicti iuriſpa. illa ratione q.a
non pōt eps rei ſacræ ſine cauſa legitima hāc ſeruitutē
iuriſpa. imponere, per glo. in c. piç mentis. 16. q. 7. allegat
etiā Abb. in d. conſi. 29. in cauſa cōmunis dicētē epiſco
pū, hoc facere non poſſe. niſi ſaltem laicus qui crearetur
patronos eccleſiæ minus dotatæ aliquid cōferret pro le
gitima dote, quia tunc ēt ſi poſt cōſecrationē conferret
poſſ. t eps illū creare patronū. alleg. Io. And. in c. 1. hoc
tit. lib. 6 hoc ēt voluit Alex. in d. conſi. 74. viſo puncto, in
4. vol. verſus finē, & adducit rationē, quia epiſcopus nō
pōt regulariter aliquid cōtra ius diſponere. cle. ne Ro-
mani, in princ. de elect. cum ſimi. ¶ Limitat tamen præ
miſſam cōcluſionē vt procedat qñ epiſcopus vellet de
nouo creare patronatū ſine fundatione conſtructione
& dotatione, ſecus tñ eſſet qñ iuſpa. iam eſſet creatū, &
vellet in aliū transferri titulo gratuito de conſenſu epi
ſcopi, & tunc iſte in quem transferaĩ erit patronus abſ-
que quo fundauerit, ꝯſtruxerit, vel dotauerit. c. illud, &
6 ibi notatur, hoc tit. ¶ † Tu aduerte, nam vera eſt cōclu-
ſio Abb. in d. conſil. 28. vt ſi reperiaĩ eccleſia indotata,
quāuis ſit conſecrata ſi laicus illā dotat de conſenſu epi
efficieĩ illius patronus, vt latè ponit Abb. in c. 3. hoc titu.
& talis conſenſus diciĩ priuilegiatiuus, quia cum eccle-
ſia eſſet ſacra & non reciperet ſeruitutē ex cauſa, quia
dotem non habet, nec eſt perſona a qua peti poſſit, be-
ne pōt concedi iuſpa. ex priuilegio ex iſta cauſa, ut latè
de hoc nos diximus ſupra in 6. q. prin. in 1. arti. dū tracta
uimus qualiter poſſit acquiri iuſpa. in eccleſia conſecra
ta, & poſuimus quatuor genera conſenſuum epiſcopi,
in verſic. ſed circa hanc limitationē, & hunc appellaui
mus priuilegiatiuum, nā licèt clarum ſit ex ſola dotatio
ne poſſe acquiri iuſpa. vt ēſt glo. magiſtra in c. piæ men-
tis. 16. q. 7. & doc. oēs in hac rubri. & nos diximus latè ſu
pra in diffinitione iuriſpa. in 1. q prin. in 1. arti. & in quā-
plurimis aliis locis, & ſic cauſa dotationis ſufficeret pro
acquirendo iurepa. & ſic nullum eſſet priuilegiū quod
ab epiſcopo concederet, tñ in rei veritate priuilegiū cō
ſiſtit, quia cū eccleſia eſſet cōſecrata non recipiebat ſer-
uitutē, & dos nō erat ſufficiens facere illam ſeruam, ſed
conſenſus epiſcopi priuilegiatiuus hoc fecit, vt latè di-
ximus ſupra in d. 1. articu. 6. q. princ. & hoc poteſt facere
epiſcopus, quia ex cauſa facit vt ibi, & ſic in hoc caſu poſ
ſumus dicere verificari iuſpa. poſſe acquiri ex priuile-
gio epiſcopi, vt ēt videĩ ſēure Roch. in hoc tract. in ver
bo & dotauit in 2. q. hinc dixit do. Gay. in repe. c. fin. de
elec. lib. 6. ante fi. 21. col. dum dicit epm̄ ex cauſa poſſe
concedere patronatū, & eccleſiā in hoc ſubmittere, ut
dicit ſentire Domi. in c. 2. in §. laici vero, de rebus eccl.
nō alie. lib. 6. & Nico. ideſt Abb. in c. ſacroſancta, de ele-
ctio. ad fi. & Fran. ideſt Card. Io. And. & doct. ibidem, &
in c. nobis, in verſi. cæterum, hoc tit. & ſubdit, non autē
quo ad dominiū ſubmittendo, allegat d. c. ſecundum. §.
laici vero. ¶ Sed cōtra prędicta vĩ facere, nā titulus prin
cipali, q. noſtræ eſt, an ex alia cauſa ꝗ fundationis, con-
ſtructionis, & dotationis poſſit acquiri iuſpa. & hic om
nino interuenit dotatio, ergo nō ex mero priuilegio iō
intelligendū eſt. nā cum iuriſlator fecit capacē huius iu
ris laicū, voluit ꝙ vnā ex illis tribus cauſis exerceret ante
conſecrationē, poſt vero nullo mō eſſent capaces, nec
eps illos facere poſſet capaces, niſi legitima cā ſubſiſte n
te, & hic legitima cā eſt, quia eccleſia erat indotata, iō
requiriĩ dos non pro cauſa creationis iuriſpa. vt eſt cū
fit dotatio ante creationē. ſed in hoc caſu dotatio eſt,
ut adimpleat cām propter quā eps pōt concedere hoc
priuilegiū vt eccleſia libera fiat p̄ronata, quia nō habe-
bat dotē, & iſta nota, & adde ad ea quæ latè diximus ſu
pra in d. 1. arti. ſextæ qō princ. ¶ Demum do. Roch. in
vltimis verbis. d. 16. q. verbi pro eo ꝙ de diœceſani con
ſenſu &c. dat aliū caſum in quo cōſenſus epi facit quō
patronū qui nō fundauit, cōſtruxit, nec dotauit eccleſiā,
ſed alter hæc fecit, & voluit iuſpat. ad aliū ſpectare ſolū,
vel cū eo, iuxta ea quæ voluit Calda. in cōſi. ulti. hoc tit.
de quo latè diximus ſupra in 4. q. princ. in 10. arti. ſed cer
te ut ibi diximus fundans, cōſtruens, vel dotās fingiĩ do
nare iuſpa. per eum acquiſitū illi quem ſecū admittit in
patronū, vel quē ſolum voluit eſſe patronū, & ſic habeĩ
iuſpat. titulo donationis, ergo nō acquirit ex ſe ſine cā,
vel poſſemus dicere illum fundantē &c. donaſſe partē
vel totū fundi cementorum & pecuniarum elargienda
rum in cōſtructione ac dotis illi quē vult eſſe patronū,
& ſic illū extraneū exercuiſſe ipſas eccleſias uel aliquā
ipſarum, & hæc ſunt addenda ad 10. articu.

¶ Quintus articulus 10. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Iuſpatro. an & quando acquiratur præſcriptione in aliqua eccle-
ſia libera.*
2 *Iuſpatro. acquiritur præſcriptione, dupliciter poteſt intellegi.*
3 *Ius præſentādi non poteſt præſcribi a parochianis in eccleſia pa-
rochiali.*
4 *Inſtitutio libera ſacerdotum pertinet ad officium epiſcopi. nu. 24.*
5 *Patronus de iure antiquo qui conſtruebat eccleſiam nihil iuris in
ea habebat, ſed eccleſia & eius dos ad epiſcopi ordinationem
ſpectabat.*
6 *Priuilegium gratioſum nō trahitur ad exemplū, & inde nu. 29.*
7 *Poſſeſſor malafidei ſecundum canones non præſcribit.*
8 *Regula quod ſuum non eſt, debet ad alium pertinere.*
9 *Peccatum quid ſit ſecundum Auguſt. & quid ſecundum Ambro
ſium. nume. 10.*
11 *Conſuetudo rationabilis non debet deuiare a conſtitutionibus ec-
cleſiaſticis.*
12 *Spiritualia non præſcribuntur.*
13 *Idem ius eſt de connexis.*
14 *Electio in collegiata eccleſia non cadit in laicum. & nu. 16.*
15 *Via plures quibus prouidetur eccleſiis.*
17 *Nominatio ſolemnis non cadit in laicum.*
18 *Poſtulatio non cadit in laicum.*
19 *Collatio non cadit in laicum, ſecus de priuilegio Papæ.*
20 *Præſentatio cadit in laicum.*
21 *Petitio ſimplex poteſt cadere in laicum ſiue populū non patronū.*
22 *Naturale eſt, ut quis genitale diligat ſolum.*
23 *Verba cuiuſdam ſententia Nicolai Papæ quarti.*
25 *Præſcribi non poteſt contra priuilegium.*
26 *Opinio Archi. ſ. quòd iuſpa. in eccleſia libera non poſſit præſcribi
per parochianos in puncto iuris veriſſima.*
27 *De iure antiquo beneficiis prouidebatur per collationē merā vel
per electionē clericorum & non per præſentationem laicorum.*
28 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*
30 *Quo requirantur pro ualida præſcriptione.*
31 *Regula non eſt ſine culpa qui ſe immiſcet rei quæ ad eum non
ſpectet.*
32 *Regula qui contra bonam fidem mercatur, bonam fidem non præ
ſumitur habere.*
33 *Spiritualia non poſſunt poſſideri, ergo non poſſunt præſcribi.*
34 *Declaratio regulæ quæſibilia priuilegio ſunt quæſibilia præſcri-
ptione.*

35 *Iuſpatro.*

35 *Iuſpatrō dicitur ex gratia uere, & non largo, nec largiſſimo.*
36 *Iuſpatro. ſimpliciter non poteſt uendi, nec ſuper eo tranſigi, nec iudex laicus de eo iudicare.*
37 *Cuſtodia eccleſiæ uacantis eſt conceſſa laico ſicut præſentatio.*
38 *Intellectus c. querelam, de electio.*
39 *Opinio Io. And. ſcilicet quòd iuſpa. poſſit præſcribi in eccleſia libera per parochianos dicitur eſſe communis & eſt obſeruanda in iudicando & conſulendo.*
40 *Præſcriptione non acquiruntur ſeruitutes non habentes cauſam cõtinuam ſed ſolum ſpatio temporis de cuius initij &c.*
41 *Iuſpatro. non poteſt præſcribi in eccleſia libera uel liberata a patronatu etiam ſi allegetur titulus.*
42 *Perſonæ eccleſiaſticæ tanquam eccleſiaſticæ poſſunt præſcribere eccleſiam liberã etiam ſpatio 40. annorum cum bona fide tamẽ. Idem quod diximus de eccleſiaſticis, intelligitur etiam de conuerſis, dummodo ſint conuerſi regulares, non autem ſeculares.*
43 *Declaratio regulæ gratia non extenditur.*
44 *Quilibet præſumitur bonus.*
45 *Verba prolata a iuriſlatore nõ diſponũt, minime prolata a parte.*
46 *Priuilegium & conſuetudo æquiparantur.*
47 *Quomodo probetur memoriam hominum non obſtare remiſſiue.*

ET quia ſupra in fi. primi articuli tetigimus de alia
1 cauſa acquirendi iuſpa. ſ. præſcriptionis, & †ideo in
ſpecie quinio quęro an iuſpa. acquiratur preſcriptio
ne, & ſic an parochiani poſſint præſcribere iuſpa. & ius
præſentandi rectorem in aliqua eccleſia. ¶ Et antequã
2 †formiter reſpondeamus, eſt aduertendũ iuſpa. ex præ-
ſcriptione duplicẽ habere poſſe q. primam, quia Ioãnes
eſt patronus alicuius eccleſiæ, & Petrus præſcripſit ↄtra
eum, vt non Ioãnes, ſed ipſe Petrus ſit patronus, an hoc
fieri poſſit, & de iſto articulo hic non tractabimus, ſed
erimus tractaturi. ĩ. in iſto. 1. lib. in 2. parte, ubi ponemus
modus transferendi iuſpa. de uno in aliũ, & erit in vlti.
q. pri. in 1. artic. Alia eſt q. ſiue articulus in materia, po
ne ꝙ aliqua eccleſia eſt cõſtructa, ſundata, & dotata, &
ſemꝑ mãſit libera, an poſſit per aliquos clericos vel lai-
cos ſeu per illius parochianos iuſpat. in ea præſcribi, pu
ta vt nõ ſit libera, ſed patronata, & ſic in primo arti. tra
ctatur de trãſlatione iuriſpa. ꝑ preſcriptionẽ, in præſenti
vero artic. tractaẽ de prima acquiſitione iuriſpat. eccſæ
liberæ ¶ Iſtis ſic declaratis dicimus iſtũ articulũ tractaſ
ſe Arch. in c. hortamur. 61 diſt. tenentẽ opi. vt nõ ꝑſcri-
baẽ, & Io. And. in reg. quod alicui, de reg. iur. lib. 6. tenen
tẽ oppoſitũ. ſ. ꝙ præſcribaẽ. & nouiſſime illud tractauit
do. Fely. in c. cãm. in 3. col. in verſ. dũ tãgit. de ꝑſcrip. &
ꝑ multos alios. ĩ. allegandos, ſed prædicti tres magis ple
3 ne hũc articulũ tractauere. ¶ †Capio igiẽ primò forma
lia dicta Archi. vbi ſupra in 1. col. & quærit an ius ꝑſentã
di poſſit præſcribi a parochianis in eccleſia parochiali,
4 & rñdet ꝙ nõ, & hoc poſſe t leuiſſime probari. ¶ †Et ꝑ
fundamento primo dicit eſſe noſcendũ ad epiſcopi of-
ficiũ pertinere inſtitutionẽ liberã ſacerdotũ, ut plene dĩ
cit colligi ex c. 1. & 2. 10. q. 1. & 16. q. 7. c. nullus omnino.
c. cũ ſatis, de offic. Archi. & c. 1. de c. mona. c. cũ ex iniũ-
cto. de hære. in fi. & c. de xenodochijs, de reli. domi. qđ
eſt intelligendũ cũ determinatione eius quod habeẽ in
c. nouit. c. quanto. c. ea noſcitur, de his quæ fiũt a præla:
5 ¶ †Secundum dicit ipſe eſſe ſciendũ, ꝙ ſecundùm iura
antiqua patronus qui eccleſiã cõſtruebat nil iuris in ea
habebat. imò ipſa eccleſia & dos ad epiſcopi ordinatio-
nẽ ſpectabat. 10. q. 1. c. nouerint, & notaẽ in c. piæ mẽtis.
16. q. 7. deinde tẽpore procedente eccleſia gratioſe cõ-
ſtituit, vt ipſi patroni haberẽt certa iura in ipſa eccleſia;
vez, onus honorẽ & utilitatẽ, ut notaẽ in ipſo c. piæ mẽ
tis. & ideo diciẽ quicquid iuris habent patroni in eccle-
ſiis, totũ ex gratia procedere. c. 3. hoc tit. 16. quæſt. 2. c. ſi
quis epiſcoporũ, & hoc ut laici inducanẽ ad fundãdum
& dotandum eccleſias, vnde de rigore iuris deberẽt lai
ci a talibus eſſe ſegregati, cũ talia noſcanẽ ad epiſcopũ
pertinere, vt ſupra. nã laicis quamuis religioſis de digni
tatibus eccleſiaſticis aliquid diſponere, nulla legẽ attri
buta facultas. 16. quæſt. 7. c. laicis, vñ Theodoricus Deo
inſpirante dixit ad ipſum de eccleſiaſticis negociis nihil
pertinere niſi reuerentiam 17. diſtinct. c. cõcilia § hinc
6 ẽt, de arbitris c. contingit. de iudi. c. decernimus. ¶ †Ter
tiò eſt ſciendũ ſecundùm eum, priuilegium gratioſum
ſiue merã gratiã vni, ſiue aliquibus cõceſſam non poſſe
ab aliis trahi in exemplũ. centeſima diſtinc. c. cõtra mo
rem. 7. q. 1. c. petiſti 16. q. 1. c. hinc ẽt, in fin. vbi hoc de pri
uileg. ſanc. quem tex. peroptime dicit facere ad intenſiõ
nẽ noſtram, dum ibi dicitur temerariũ eſſe & indignũ
aliquẽ ſibi præſumere ſua auctoritate qđ Romana ec-
cleſia certa ratione voluit alicui ĩdulgere beneficiis ſin
gularibus ¶ Quartò dicit eſſe ſciendum præſentationẽ
ex ui iuriſpatro. pertinere ad patronũ. c. vlti. hoc tit. &
quaſi per totũ, & notaẽ in d. c. piæ mentis ¶ Ex omnibꝰ
iſtis dicit fore concludendũ parochianos præſcriberẽ nõ
poſſe, nam ſi verum eſt de iure cõmuni inſtitutionẽ li-
bere pertinere ad epm, & ius præſentandi pertinere ad
patronũ ex vi iuriſpa. quod quidẽ iuſpatr. gratioſum eſt
apud patronũ ex cauſa prædicta, vt inducanẽ &c. & pri
uilegiũ gratioſum non poſſe ab aliis trahi in exemplũ,
ergo bene ſequiẽ concluſio parochianos priuilegiũ ſiue
gratiã patronatã, in qua eccleſia eos ſubſtinet, nõ poſſe
ſine temeritate poſſidere, cũ nihil ad eos de talibus per-
7 tineat &c. †ſicũ temeritate poſſidẽt, ergo ſunt malæfi-
dei poſſeſſores, igiẽ ſecundum canones nõ præſcribũt.
c. uigilanti. & c. fi. de præſcri. reg. malæfidei poſſeſſor, de
reg. iu. li. 6. ¶ Et ſi diceretẽ, dicit ipſe, populum iſtũ paro-
chianorum eſſe alium populum q̃ a principio, ita ꝙ po
terit habere iuſtã cauſam ignorantiæ, dici põt hoc eſſe
falſum allegat 7. q. 1. c. denique. 16. diſt. c. habeo. ff. de iu-
di. l. præponebaẽ. ¶ Secũdò adducit ipſe Archi. dato ſed
nõ cõceſſo populũ poſſediſſe, uel quaſi per 40 annos nõ
videẽ prodeſſe, quia an initio nullũ titulũ habuerũt, nec
bonã fidem. quod dicit ſic probari, aut ſciunt ad alium
hoc ius pertinere aut non. ſi ſciuerunt, nõ currit præſcri
ptio. 34. q. 2. c. ſi virgo. de præſcrip. c. qm. de teſt. ſpo. c. ad
8 decimas lib. 6. ſi ignorauerunt craſſa fuit ignorãtia: †nã
quod ſuũ non eſt, ſcire debet ad alium pertinere. C. vn-
de ui. l. conquerebaẽ. nam conſtat ius iſtud patronos ẽt
olim, ſiue clericos, ſiue laicos non habuiſſe, imò erat in
totum apud eccleſiam, ut ſupra dictũ eſt. per d. c. noue-
rint. 10. q. 1. & Canon. dicit omnẽ materiam uſurpatio-
nis eſſe amputandã, ut legiẽ. 25. q. 2. c. amputato. ff. de iu
di. l. præponebaẽ. per quæ iura probaẽ idem eſſe populũ
hodie qui fuit ante mille annos, & ſic notaẽ in d. c. deni
que. ¶ Item manifeſte videẽ etiã probari iſtos parochia
nos ſic præſentando peccare, dicit. n. Auguſti. in 1. lib. re
tracta. peccatum eſt voluntas retinendi uel conſequen-
di, quod iuſtitia uetat, vt habeẽ 15. q. 1. c. 1. §. ſed & hoc,
ſed ſic eſt, iſtos taliter præſentantes agere, ꝙ iuſtitia ue-
tat, quia ius alienũ uſurpant. ſ. epiſcopale, ut ſupra eſt ꝓ-
batum. nam cùm hoc ipſis parochianis non inueniatur
conceſſum. intelligiẽ denegatum. arg. optimum in c. il-
la. ne ſede ua. & 2. qõ. 5. c. conſuluiſti. quod argumentũ
principaliter locũ habet in odioſis. ſicut eſt ꝙ laici in ec
cleſiis ius eis non conceſſum uſurpant. c. inter corpora-
lia, de transla. epiſco. nã in his quæ ſunt de iure ſpeciali
aliquorũ tantũ (ſicut eſt in caſu noſtro, ut ſupra eſt ꝓba-
9 tum) †illud uideẽ prohibitum quod non oſtenditur eſ-
ſe conceſſum, ut patet in eo quod legiẽ & notaẽ 95. diſt.
10 c. peruenit. †& ſm Ambroſi. peccatum eſt iniquitas, ſi-
ue melius opus iniquitatis, de pœn. diſt. 3. c. ille rex. ſi igi
tur iſti tales parochiani agunt opus iniquitatis, ut puta
quia ius eis non conceſſum uſurpant, ergo bene ſequiẽ
11 ſm canones nõ præſcribere. ¶ † Tertiò adducit Archi.
ad hoc ut ſit conſuetudo rationabilis nõ debet deuiare
a conſtitutionibus eccleſiaſticis, vt plene probaẽ. 12. di-
ſtinct. c. ſit ſancta. & c. ſequẽ. & 10. diſt. c. 1. 2 & 3. & notaẽ
ea. diſt. in ſumma cõſuetudo, ſed iſta cõſuetudo deuiat
ab eccleſiaſticis cõſtitutionibꝰ manifeſte, quia cũ pecca
to poſſident, dato ꝙ poſſideãt, & uſurpãt, quod nõ con
cediẽ eis de iure, & alia quæ colligunẽ ex ſupraſcriptis er
go ↄſtat de cõcluſione nõ ualere talẽ cõſuetudinẽ quã-
tuis obſeruata ſpatio 40. annorum d. c. ſit ſancta. ¶ Quar
tò adducit Arch. & dicit ſatisfacere glo. cõis q̃ ponitur

12 de elec.in c.ſacro ſancta.† ſpũalia non præſcribi, ſed p̄-
ſentatio cōpetit ex ui iuriſpa.ut ſupra eſt dictũ,& iuſpa.
eſt annexum ſpũalitati,de iudi c.quanto. hoc titu.de iu
13 re,† quaſi velit quia annexorũ idē eſt iudiciũ c.trāſlato.
de conſti.cum vulga. ſicut non pn̄t ſpũalia p̄ſcribi, ut in
d.gl.ita nec eis annexa.prout eſt iuſpa.& ius præſentādi.
¶ Quintò & vltimò Roch. dicit facere expreſſe quod
not.Innoc.& Hoſt.de excep.c.cũ venerabilis, ubi dicũt
quoſdā dixiſſe.vbi non eſt p̄ronus,tunc populus præſen
tabit rectorem.hoc ſm eos non eſſe verũ, cũ non ſit iu-
re cautũ, non ergo ſm Hoſt.populus præſentabit , ſed
ep̄s īſtituet,vt de peregri. c.vlti.& 16.q.7.c.nullus oīno,
niſi forſan ad ipſum populũ ſpectet iuſpa.quod ſatis eſſe
pōt,&c.ſic vult nō alia via niſi iuriſpa.ergo nō p̄ſcriptio
ne.¶ Iſtis ſic firmatis ꝓ parte negatiua ipſe Arch.addu-
cit aliqua ꝓ parte affirmatiua,& primo tex.ad literam,
in c.querelā, de elec.ibi , per electionē populi ad quē de
conſuetudine &c ¶ Secundò dicit uidericaliis pro hac
parte in pluribus iuribus vꝫ in c.Petrus.19.diſt.47.diſt.
c.de Petro,& 61.diſt.c.ſtudij. in quibus iuribus ſit mētio
de electo a Neapolitanis,& ibi Papa tollerat tale factũ ,
imò quod plus eſt,mandat eis ꝙ ſi non benefecerint ,
iterũ benefaciāt,vt patet in d.c.ſtudij. nec in aliquo illo
rũ canonum fit mentio de patronatu, ſed ita forte de
cōſuetudine faciebant,vnde dicit Io.nullum laicorum
debere intereſſe electioni , niſi hoc habeat ex cōſuetu-
dine c.nobis,hoc tit.ita notatur.63.diſt.in ſumma,& cē
teſima diſt.c.reatinus. & idē notat Inno. in c. quiſquis,
de elect.ergo ſi de cōſuetudine cōſtat habeo optatum
partis affirmatiuæ.nā tale ius nō uidetur prohibitũ pa-
rochianis, imò cōceſſũ.c ꝙ dei timorem,de ſta.mona.
14 ¶ † Tertio adducit expreſſũ argu.a cōtrario ſenſu,in c.
ſacro ſancta,de elec.vbi dr̄ ius eligendi in collegiata ec-
cleſia nō cadere in laicũ, ergo videt̄ ſi nō ſit collegiata
eccleſia, quamuis parochialis poſſe in laicũ cadere tale
ius,ad idē facit ſimiliter in arg.c.meſſana.eo.titu.& 63.
diſti.c.plebs diorrēſis, & c.ſequen.vbi plene innui vide-
tur plebē in electionibus antiquitus interfuiſſe,& ſic vi-
det̄ tale ius poſſe in eos cadere,ergo bene ſequitur illos
poſſe præſcribere,vnde dicebat Innoc. præſentare ali-
quē ad aliquā eccleſiā nō eſſe ſpirituale licèt ſit annexũ
ſpiritualitati,nec ex hoc cōtrahitur aliquod vinculũ in-
ter præſentatũ & eccleſiā,cũ nihil iuris ſibi acquirat, vt
patet in c.paſtoralis, hoc titu. ita Innoc. in c.ꝙ ſicut,de
elect.& in c.poſtulaſti,hoc tit.ubi dicit idem credere de
laicis , quod ibi dicit de clericis. ſ.clericos poſſe habere
electiones & collationes præbendarũ & dignitatũ etiā
in eccleſiis collegiatis,quia ſic fuit cōſtitutum a princi
pio.¶ Iſta ē opinio dicit Arch. videt̄ expedita per Hu
gonē & Cōpoſt. in c.capitulũ,de reſcrip.in glo.magna,
in §.quid ſi patroni,ad quos &c. vbi ponit iſtā q. in pa-
tronis & parochianis,& ibi eos videt̄ æquiparare quan
tũ ad præſētationē,vt dicit ſe dicturũ in c.decernimus,
16.q.7.& ꝓ hac parte ēt facere videt̄. 16.q.1.c.ſic viue.
verſ. quod ſic. c. ſi quis monachus, in fine per quæ iura
videt̄ laicos iſta iura poſſe poſſidere,ergo bene ſequit̄ il
los poſſe præſcribere,& hoc videt̄ Hu.ſentire in præal-
legato c.ſi quis.vbi dicit in quibuſdā locis electionē ca-
pellani ſpectare ad populũ , in aliis ad patronos ſeu ad
patronũ,in aliis ad archipresbyterũ , in aliis ad epiſco-
pũ,vt quid ergo vlterius teſtibus indigemus? nā ibi per
tex.& per ſententiā Hu. hæc pars affirmatiua videt̄ ex-
pedita,& idem ſentit Hu.in c.presbyteri.24.diſt.¶ Facit
ēt pro iſta parte tex.expreſſus,in c.generali,de elec.lib.
6.iſta ſunt quæ copioſe per Archi. in d. c.ortamur. 71.
diſt pro parte affirmatiua addūcunt̄.¶ Sed quia ipſe te-
naciter tenet partē negatiuā tertio loco ponit reſpōſa
ad adducta proxime in contrariũ pro parte affirmati-
ua,& ideo reſpondet ad c.querelā ſecundùm Hu.vt lo-
quatur ſecundũ verũ intellectũ in populo præſentante
rōne iuriſpa. & hoc patet, dicit ipſe ex verbis Papæ, dũ
dicit,cũ nobis cōſtiterit ꝙ populus in quaſi poſſeſſione
præſentandi clericũ &c. & dum dicit ſalua qōne ſuper
iurepa.inter eccleſiā veſtram,& populũ dictæ eccleſiæ,
nā cũ dicit litera præſentandi per hoc denotat ius ſiue
gratiam deſcendentem ex vi iuriſpa.ut eſt caſus in c.vl
ti.hoc tit.igit̄ dicit ipſe nō ob.dicta decre.quæ nō loqui
tur in parochianis,ſed in populo vtente iurepa.¶ Non
ob.lr̄a ibi,per electionē populi ad quē de antiqua cōſue
tudine pertinet &c.quia eſt allegatio partis ita dicentis
qua Papa ipſe ſtatim modificat,vt patet in litera. ¶ Vel
aliter ipſa cōſuetudo fundabat̄ ſuper titulo a iure per-
miſſo.ſ.ſup iurepa.vt patet, ex quo Papa ipſi populo re
ſeruat quæſtionē iuriſpa.ſuper ipſo patronatu,& ſic nō
obſt.vnde ſm Hoſt.quod dici cōſueuit de poſtulatione
laicorũ ſimpliciter . verũ eſt qñ ad eos ſpectat iuſpa. vt
in prædicto.c.querelā. alias aũt nō habet ſe intromitte
re de aliquibus ſpiritualibus, & hoc vltimũ ipſe Hoſtiē.
notat in c quod dei timore.de ſta.mona.¶ Ad alia ve-
rò in cōtrariũ ſupra adducta reſpōdet ipſe Archi.ad hu
15 ius certaminis declarationē eſſe ſciendũ, † plures a iu-
re inuētas eſſe vias p quas ſeu ſecundùm quas eccleſiis
ꝓuidet̄.¶ Prima uia eſt electio,de qua habet̄ in c.1.& in
16 c.cũ terra, & per totũ. de elec.† & hoc nullo iure pōt
pertinere ad laicos,quia p ea cōtrahit̄ matrimoniũ ſpi-
rituale inter p̄ſonas eligētis & electi. c.cũ inter canoni-
cos,de elec.de teſta.c.requiſiſti.§.ſecus aũt , quod quid
ipſi laici cōtrahere nō poſſunt.& hoc ſentiũt Innocen.
Hoſt.Cōpoſt.& ſequaces in c.qđ ſicut,de electio.¶ Se-
cũda via eſt ſolēnis nominatio de qua habet̄ de poſtula.
præla.c.bonæ,el primo.in fi.& plene notatur. 63. diſt.c.
17 quāto,† & iſta ſolēnis nominatio nō cadit in laicũ , cũ
per eā matrimoniũ ſpirituale cōtrahat̄ , vt plene dr̄ in
ipſa gl.63.diſt.c.quāto.¶ Tertia ē uia poſtulatio, de qua
habet̄ de poſtu.præla.p totũ, quæ habet fieri cũ decre-
to,ut patet 7.q.1.c.ep̄o.de poſtu.p̄la.c.bonæ,el 2. uerſic.
18 nec nocebat.† & hæc ēt nō cadit in laicũ, cùm p eā ad
matrimoniũ ſpũale perueniatur , & in hoc ipſi electioni
19 æquiparat̄,vt colligit̄ d.c.bonæ,in fi ¶ † Quarta via eſt
collatio quæ ſpāliter ptinet ad prælatũ, vt ſupra eſt pro
batũ,& hæc nō cadit ī laicũ de iure cōi,ut patet.63.diſt.
c.ſi p ordinationē,cũ ſimi.ſed bene cadit de priuilegio
ſpeciali Papæ q laicos ad iſta habilitare pōt, vt patet 63.
20 diſt.c.Adrianus,el 1.& c.in ſinodo. ¶ † Quinta uia eſt
p̄ſentatio,đ qua habet̄.16.q.3. c.decernimus,đ re iudi.c.
cũ Bertoldus,& hoc tit.p totũ,& iſta cadit ex ui iuriſpa.
gratioſa in laicũ patronũ,hoc tit.c.vlt.iũcto c.3.& ī hoc
21 caſu loquit̄ d.c.querelā,de elect. ut ſ̄.eſt dictũ.† ¶ Sexta
uia eſt ſimplicis petitionis,ut qñ populus petit ab ep̄o ſi
bi dari rectorē,& hoc pōt cadere ī laicũ ſiue populũ nō
patronu,& de hoc loquit̄ c.quod dei timore.de ſta.mo
na.ubi hoc per Goffre. notat̄, & de hoc fit mētio ī tex.
23.diſt.c.1.uerſ.nulla inquit,& 62.diſt.c.1.& 6.q.1.c.ſum
mæ.§ patet,& in hoc caſu intelligo.39.diſt. c.Petrus,&
47.diſt.c.de Petro,& 61.diſt.c.ſtudii,& 16.q.4. §.his om-
nibus,& c.ſic uitæ,& c.ſi quis monachus,ſupra alle.ubi
dicit glo.populi nō eſſe eligere,ſed teſtimoniũ dare. 24.
diſtin.c.1.unde dicit Grati.iura loquētia populũ debere
uocari ad electionē intelligēda ut cōſētiāt ſimpliciter,
ut patet 63.diſt.c.cũ longe.§.electiones . ¶ Concluderē
ergo dicit Archi.ex ui corũ q̄ ꝓ hac parte allegata ſunt
ius p̄ntationis ꝓprie a ꝓprietate ſumpto uocabulo non
cadere ī populũ nō patronũ, ſed penno q̄ fit ſine aliqua
p̄ntatione bñ cadere in populũ ut qñ dicit populus. Re
uerēde p̄r petimus ut placeat ur̄æ poteſtati nobis ꝓuide
re ī paſtorē de tali p̄ſona q̄ multũ eſt nobis grata, & ita
factũ fuit ī d.c.qđ dei timore.¶ Nō ob.gl.Io.& Inno.qm̄
decre.quā allegat nō ꝓbat id ad qđ ꝓbandũ inducit̄. &
hoc patet ex tex.ipſius decre. ubi dicit electioni tractan
dæ,vñ licèt illa lr̄a innuat ꝙ poſſit intereſſe tractatui e-
lectionis , non tñ ꝓbat ꝙ eligere poſſit , imò capituli eſt
electio,ut patet.18.q.2.c.Abb.¶ Itē non ob.c.Adrianus
allegatum per Inno.quia loquit̄ in priuilegiato a Papa.
¶ Itē non obſtant gl.aliæ ſupra in cōtrariũ allegatæ,qm̄
iure nō utunt̄ nec iure fulciunt̄,& ideo nō urgēt.9. diſt.
c.ego ſolis.¶ Itē non obſtat c. gñali . nā ibi in principio
dum dicit aduocationis ſeu defenſionis dent apponi
pro eodē,quia ibi aduocatio & defenſio ꝓ eodē accipiũ
tur,

tur, prout ibi notat Io. de Ceſtr. clericus Piſanus, & Gu
liel. Duran. & habet idẽ de elect. c. venerabilẽ, & de pœ-
nis in quibuſdã, & ſic. c. generali, nõ tangit iuſpa. quod
multi cæci non uiderunt. ¶ Illa aũt iura ad ꝯtrariũ alle-
gatæ quæ uidentᷣ dicere de poſſeſſione dicit Arch. intel
ligi in detẽtatione, ut ibi accipitᷣ poſſeſſio. i. detẽtatio.
vt leg. & notatur. 12. q. j. c. dilectiſſimis. ¶ Ad aliã dicit eſ
ſe facilẽ ſol. q̃ ẽt colligitᷣ ex prædictis. ¶ Iſta ſunt q̃ dixit
Arch. in d. c. hortamur. quæ hic poſui ut poſſint bene ꝯ-
ſiderari, & ẽt certe quia pulchre & magiſtraliter loquitᷣ,
nec nõ ut melius poſſint intelligi reſpõſiones Io. And.
¶ Iõ ipſius Io. And. dicta aggredior qui ſuperueniens in
d. reg. quod alicui. de reg. iur. lib. 6. plura facit, ut ibi per
eum, quæ aliter hic ordinabimus. ¶ Dicit enim do. ſuũ
noĩe Marſiliũ in d. c. querelã. per illũ text. tenuiſſe paro-
chianos vel populum poſſidere & præſcribere poſſe ius
p̃ſentandi in ſua parochiali eccleſia, & iõ dicit ipſe alle-
gãdo beatũ Hieronymũ ſuper Hieremiã, naturale ẽ ut
22 quis genitale diligat ſolũ † & nil habeat dulcius q̃ huiꝰ
ſuæ patriæ ꝯſuetudinẽ, & ſui magiſtri opinionẽ defen-
dere, iuriſconſul. Caſſium imitando in l. dicere aũt. §. j.
ff. de arbi. propter quod excuſatᷣ ſua auſtera locutio quã
infra ſubmittet. hæc ille. ¶ Qui vltra auctoritatẽ Marſil.
ſupra adductam. ſecundo loco adducit tex. in c. ſic vitæ,
& in c. ſi quis monachus. 16 q. j. & quæ ibi no. H. & quod
no. 63. diſt. in ſumma. & in c. reatina. & quod not. Inno.
in c. quiſquis, de elec. ſuper verbo abuſum, & Cõpoſt. I
c. capitulũ de reſcrip. vbi ẽt dicit ſe dixiſſe poſt gl. in ver
bo quem põt. vbi in hoc p̃ronos & parochianos æquipa,
rat, & eodem mõ dicit induci poſſe qõnẽ. 30. Io. de Deo
quæ fundatᷣ ſuper præſentatione populi, & ad idẽ c. ge-
23 nerali, de elec. lib. 6. ¶ Tertio pro iſta par. † adducit quã
dam ſententiam Nicolai Papæ quarti. ĩ cuius tempore
qõ fuit in curia ꝯtra p̃ſentatos a populo ſanctæ Ceciliæ.
de Florentia cum diœceſanus præſentationem ipſam
noluiſſet admittere appellauit ad Papã, & fuit ſententia
lata pro ipſo quam Papa ꝯfirmauit inſerto tenore ſentẽ
tiæ, & ꝯfirmationis executores dedit quas literas dicit
penes ſe hr̃e inſinuatas, quarum uerba reſpicientia ꝓpo
ſitum dicit hęc fore Nicolaus &c. dilecto filio. O. presby
tero & rectori eccleſiæ ſanctæ Ciciliæ Floren. ſalutẽ, ea
q̃ in iudicio &c. ſane petitio tua nobis exhibita cõtine-
bat ꝙ cũ tu ad eccleſiã ſanctæ Ceciliæ Florẽ. vacantẽ per.
mortẽ &c. a parochianis ipſius eccleſiæ ad quos de anti
qua & approbata, ac hactenus obſeruata pacifica ꝯſue-
tudine præſentatio ad eandẽ eccleſiã cũ vacare ꝯtigerit
pertinet venerabili fratri nr̃o. A. ep̃o Floren. fuiſſe cano
nice p̃ſentatus, idẽ ep̃s te ad eandẽ eccleſiã admittere ꝯ-
tra iuſtitiã recuſauit, ꝓp quod tu ad ſed. apoſt. appellaſti.
narrat demũ q̃uo duo auditores ſucceſſiui dati fuerũt
ad cãm, & quomodo ſecundus pro ipſo tulit ſententiã
quam cõfirmat ipſius inſerto tenore, & dicit fuiſſe hoc
apud urbẽ ueterem. pontifi. ſui anno. 3. ad executores
aũt facta eadẽ narratione ꝯcludit ꝙ ipſe vel alter ipſorũ
p̃ſatam ſententiam auctoritate apoſtolica exequantur
inducentes &c. & iurat ac atteſtatur ipſe Io. And. in illis
literis nihil eſſe inſertum, quod dictum intellectum mu
tet, & licèt iſtud ſufficeret (ait ipſe) ad robur huius opi-
nionis. c. in cauſis, de re iudi. adhuc tñ iſtam opinionem
& ſententiam adiuuabit. ¶ Et iõ quarto loco ꝓ iſta par-
te adducit tex. in d. c. querelam, ubi dicit eſſe caſum in
terminis, de elec. illũ inducendo, vt ſupra fuit inductus.
¶ Quinto pro iſta parte adducitᷣ tres æquitates quæ illã
fortificant adeo ut licèt iſta opi. nõ ꝓcederet in alijs lai-
cis. deberet tñ ꝓcedere in parochianis triplici reſpectu.
¶ Primo, q̃a participãt ex iure parochiali priuationi re-
ctoris pñr ergo participare creationi, facit de offi. Arch.
cap. ad hæc, in fi. in Auth. de defen. ciui. §. nõ hñte. col. 3.
& per ꝯtrarium reg. j. de reg. iur. lib. 6. de ſimo. c. ſuam. &
quod not. de offi. deleg. ĩ fi. tertiæ glo. c. venerabili. ¶ Se-
cũdo q̃a ipſis incũbit ab illo audire diuina & percipere
ſacra, ꝓp qđ æquũ eſt ꝙ illorũ ꝓpoſito ꝯgruat, de poſtu.
p̃la. c. j. ad fi. & experiẽtia docet efficaciꝰ eos laborare ad
habẽdũ idoneũ, q̃ illi p̃roni q parochiani nõ ſunt. ¶ Ter
tiò q̃a participant dotationi: nam ſicut rector alimẽtatᷣ
ex datis p p̃ronũ, ſic ẽt ex obuẽtionibus quas a parochia
nis recipit, & in quibus ꝯſiſtat ſe remitto ad dicta ꝑ eũ
ſupra in rubri. de paro. quarũ ꝯſideratio dicit ẽt interdũ
hr̃ri in fundatione & dotatione. c. j. de eccle. ædifi. & ſe
dixiſſe in c. cum ſicut. ſuper gl. j. de ꝯſe. eccl. & ꝯſtare cer-
tis eccleſijs oĩ alia dote carere, quid mirum ergo ſi ad
præſentationis actũ poſſidendũ & præſcribendũ habi-
les eſſe dicantᷣ abſque eo ꝙ iura uetera hoc permittebãt
eiſdem ẽt in eccleſijs collegiatis. 39. diſt. c. Petrus. 47. diſt.
c. de Petro. 61. diſt. c. ſtudij. 63. diſt. c. plebs diœceſis, & d.
c. reatina. ¶ Sextò ꝓ iſta parte adducit fore aduertendũ
ꝙ tenens opi. ꝯtrariã ꝯcedunt parochianos bñ poſſe præ
ſcribere ius p̃ntandi, & tũc licere eis p̃ntare, & ſic vtilẽ
regulas quĩ põt totum & partẽ, de offi. deleg. c. paſtora-
lis. §. j. cũ ꝯcor. & cui licèt plus, eidẽ & minus. regu. cui li
cẽt, de reg. iur. lib. 6. ꝯcedit n. honorem ꝓceſſionis & ius
alimentorũ in caſu inopiæ, unà cũ actu præſentationis
præſcribi poſſe, ſed totum iuſpa. ſolum non, cũ tñ ex his
tribus coniunctis & potiſſime ex ſecundo plus grauetᷣ
eccleſia, & ex hoc patet illi rigori multũ reſiſtere æqui-
tatẽ ¶ Et ſi oppon. ẽ q̃nque ꝯtingere hoc, vt in exemplis
poſitis p eũ in c. fi. de tranſla. epi. ſuper gl. in verbo ad pa,
rem. reſpondetᷣ per id quod not. I. c. præterea, de verbo.
ſignifi. in fi. vltimæ glo. ſicut ergo nõ canonici præſcri-
bunt actũ electionis prælati ſine præſcriptione canoni-
catus, de elect. c. cumana, de eccl. pot. c. cũ eccleſia. & ſine
præſcriptione epiſcopatꝰ præſcribuntᷣ aliqua iuriſdictio
nis epiſcopalis. c. auditis, & c. cũ olim, de p̃ſcri. ſic & pa-
rochiani ſine præſcriptione p̃ronatus præſcribũt ius p̃-
ſentandi, quaſi ad id habiles per rõnes proximæ dictas.
¶ Iſtis ſic adductis ꝓ parte affirmatiua illa Io. And. me-
lius ꝯfirmat ꝯfutando reſponſiones ad aliqua ex prædi-
ctis datas. ¶ Et primò nõ obſtat rñſio Arch. data ad fun
motiuũ ſupra pro iſta parte formatũ diſtinguendo præ-
ſentationẽ a petitione, ut ſimplex petitio poſſit cõpete-
re populo, de ſtat. mo. c. ꝙ dei timore &c. (hoc dicit ip-
ſe) fateor cũ non poſſidet p̃ntationis actũ, ſecus ſi poſſidẽ
te, cũ aliàs petitionẽ illã ſine ulla poſſeſſione vna vetula
de parochia facere poſſet, abſurdũ eẽt nõ plus dare p̃ſen
tenti, q̃ illi, & nõ plus toti parochiæ q̃ uni parochiano.
¶ Ad c. vero generali, de elec. lib. 6. (dicit ipſe) reſponſio
Arch. ꝙ non loquatᷣ ille text. de p̃ronatu, facit pro ſi bñ
ꝯſideretᷣ, quia ibi omnino patet antiquam conſuetudi-
nẽ dare laico id quod de iure non cadit in laicũ. ¶ Simi
liter dicit non obſtare rñſionẽ datã ad d. c. querelam. de
elec. & ꝓp illã reſponſionem voluiſſe ipſum antiquam
literã d. c. q̃relã. videre, & de illa non hauſiſſe intellectũ;
nihilominus reſpõdet ꝙ nulla neceſſitas cogit illũ ver-
ſiculũ ſalua q. ſuper iurep. i. id ſonare quod dicunt. ſed ẽ
eius mens ꝙ cũ litera nõ dicat populũ præſcripſiſſe, ſed
ſolũ poſſediſſe actũ p̃ſentandi eccleſiæ ſanctæ Agatæ, q̃
ſe decidit p̃ronam, ſi ita erat euincere poterat ex iure-
patro. illũ actũ p̃ſentandi a poſſeſſore, & tũc eſſet qõ ſup
iurepa. ex quo iure ageretᷣ, & ꝙ forſan per populũ nega
ret, cum ergo populus ibi non fuerit in cã. licet obtinue
rit ꝓp ſe poſſeſſionis cõmodũ p̃ſentatus ab illo ad cau-
telã vel ad ꝯſolationẽ ſuccumbentiũ Papa proteſtatus
eſt, ꝙ de ſuo iurepa. agere poſſit ꝯtra populũ, & ſic rema
nent motiua partis affirmatiuæ (rñſionibus ad illa accõ
modatis ſublatis) in eorũ robore. ¶ Reſtat mõ unũ ſ. re-
ſpondere ad adducta in ꝯtrariũ ꝓ parte negatiua p ipſũ
Arch. vbi ſupra, & iõ Io. And. conatur rñdere ad primũ
motiuũ Arch. (vt dicit) factũ ꝓ eius opi. tãta operoſitate
pſuadẽdi uſus, quãto falſitas indiget quod fundatᷣ ſuper
tria quæ tollere intendit, & ſic motiuum corruet. ¶ Pri
24 mum eſt, † q̃a dicit liberã inſtitutionẽ ſacerdotum de
iure ad epiſcopum pertinere, allegat ſeptem iura, vt per
eum, cui dicto reſpõdet Io. And. dicendo nullũ de capi
tulis allegatis probare id ad quod inducuntᷣ. Primum
n. dicit p̃ronũ nõ eximere ecclãm a lege diœceſana Se
cũdũ nõ eximere dotẽ a ptãte epi. Tertiũ & quartũ di-
cũt ep̃orũ & nõ ĩferiorũ eẽ cõmittere curã aĩarũ. ꝯiũgo
ſextũ in quo dicitᷣ ep̃orum eſſe inſtituere & deſtituere.

¶ Hæc duo ꝯfiteor ꝙ curam animarũ committunt, & inſtituũt pſentatos à ꝑronis, de inſti. c. j. lib. 6. ſed nullo illorum iurium probat ꝙ habeant liberam inſtitutionẽ, vt libere quem velint inſtituãt, alias ſequeret̃, cũ illa iura non diſtinguant ꝙ ẽt in collegiatis eccleſijs libere inſtitueret epſ quẽ vellet ꝯtra c. j. & c. poſtquã, de elec. licèt fateãt ep̃os in primitiua eccl̃a ad regẽda loca trãſmiſſos oĩa, ꝑdidere, & ſic intelligit̃ quod not. de elec. c. quanq̃, ante mediũ magnæ gl. ut ſuper ea ſe ſcripſiſſe affirmat, item ſi c. cum ex iniuncto, intelligeret̃ de libera inſtitutione, ergo & libere deſtitueret̃, quod eſt falſum. 16. q̃. 7. c. inuentũ. cũ ꝯcor. ¶ Vltimũ vero c. dicit ep̃os debere eſſe ſollicitos, vt in hoſpitalibus ſeruetur hoſpitalitas. ¶ Rñdeo ad c. primũ. de capel. mona. dicit Io. And. vbi Arch. tenet expreſſum eſſe tex. nã certe non ſic aſſeruiſſet ſi põderaſſet illũ tex. ibi per ꝯſiliũ monachorũ &c & c. vnicũ. eo. tit. lib. 6. per quẽ patet intellectus illius. ¶ Secundũ ſuper quo fundat motiuum Arch. eſt c. nouerit. 10. q. j. per quod dicit inducẽdo gl. in d. c. piæ mẽtis. ꝑronos ſm antiqua tpa nihil iuris in ipſis eccleſijs habuiſſe, ſed ille ad ordinationẽ ep̃orum pertinebat qd̃ fuit poſtmodum limitatum, & gratioſe ꝯceſſum, vt haberent pſentationem rectoris. c. decernimus. 16. q. 7. & hoc eſt pariter falſum, quod patet: qa illa duo iura c. nouerint, & c. decernimus, ſimul emanarũt in 4. ꝯcilio Toletano, vt ex ipſorũ ſuprаſcriptionibus patet, per quod c. decernimus. ibi offerant ep̃o ordinandos, cũ dicit qualiter intelligat̃ litera illa ad ordinationẽ epi, quã ponit c. nouerint, qa ſi ordinabit a ꝑrono oblatum idem pſentatum, fateor ergo ꝙ nec olim, nec hodie habuit, vel habet patronus dñium eccleſiæ, uel ſuæ dotis, ut in c. nouerint. pſentationem verò & alia iura tunc habebat, ſicut nũc, ut in d. c. decernimus. & ſi qua iura dicant non hr̃e niſi ꝯceſſionem, ponit̃ illa ꝯceſſio pro ꝑronatu, ut notat̃ in d. c. piæ mentis. ¶ Tertiũ ſuper quo fundat̃ Arch. motiuum eſt, laicos ꝑronos de gr̃a ſuſtineri in hoc iure. 16. q. 5. c. j. c. 3. hoc tit. quod eſt ẽt annexũ ſpiritualitati, alias ergo laicus non patronus illius iuris non eſt capax & exaltat vocem in hoc, per c. lanc. de primi. ad quod ꝯcordat illa reg. quod alicui, de hoc dicto dicit Io. And. ſatis miror. ſicut enim non ꝯcludit hoc ꝓpoſito rem alienã vſurpare non poſſum, ergo nec pſcribere, ita nec ſequit̃
ſi quid per priuilegium eſt alicui ꝯceſſum per aliũ uſur-
25 pari non põt, ergo nec præſcribi, † cũ certũ ſit ꝯtra priuilegia præſcribi poſſe. c. accedentibus, de pſcrip. & c. ſi de terra. de priui. & facilius q̃ ꝯtra ius cõe, vt not. de præſcrip. c. j. lib. 6. circa fi. magnæ gl. & dicit ſe dixiſſe, de offic. ordi. c. conquerente, in gl. incip. per hæc, circa med. ¶ Item conſtat qualia certis per priuilegia ꝯceduntur talia per alios præſcribuntur, patet exemplũ in exceptione, de relig. do. c. cum dilectus. de priuile. c. tum perſonæ. lib. 6. idem in libera receptione ordinũ, de præſcrip. c. veniens, coniuncto c. cum olim. eo. tit. ſic & in ſimilibus. ¶ Quod aũt infertur de annexione ſpũalium, dicit Io. And non nocere cum certũ ſit hoc ius ut tpale trãſire in hr̃des, & per diuerſos ꝯtractus ẽt in extraneos, vt notat̃ hoc tit. c. cũ ſeculũ. & certum eſt per illos modos laicũ ipſius iuris eſſe capacẽ, ita ergo erit & iſto. ¶ Poſſet ẽt ad id (quod de gratia dicitur) reſponderi per cap. cũ inter uniuerſos. de elect. in fi. coniuncto c. poſtq̃. eo d. tit. & de poſtu. prælã c. bonæ, el j. & de reſcrip. nonnulli, in princ. & c. ſedes, & quod ibi not. in prima glõ. ¶ Et per hæc dicit ipſe Io. And ad gl. Innoc. in c. cum venerabilis, de except. & ſic ad fin motiuum Arch. qui dixit nullo iure caueri, deficiente ꝑrono populum præſentare, ꝯcedendo enim de populo q̃ non poſſedit nec pſcripſit pręſentationis actum. ¶ Et dicit glo. in d. c. ſacro ſancta. non probare quod aſſerit Arch. & text. ibi a contrario. ¶ Et aliter ipſe Ioan. Añd. ad alia motiua Arch. non reſpondet. ¶ Vltimò ipſe Io. And. ponit unam diſtinct. ꝯcludendo, aut conſtat eccleſiam habere patronos, aut non conſtat. primo caſu aut parochiani præſentauerũt cum patronis, aut ſine. utroque caſu ꝓprie præſcribitur contra patronos, de cap. mona. c. 2. & no de præſcrip. c. ad audientiam. & ipſorum patientiã facit parochianos huius iuris poſſeſſores inſtitutione ſequuta ad præſentationem ipſorum, iuxta ea quæ dicit ſe dixiſſe in c. 2. de reſti. in inte. ¶ Si vero non conſtat, & hoc põt eſſe dupliciter, aut quia cõſtat alios non eſſe ꝑronos, aut q̃a neſcit̃, & hoc quod neſcit̃, dr̃ nõ eſſe, de conſe. diſtinct. j. c. ſolemnitates. cũ certũ ſit eccleſia habuiſſe homines fundatores niſi miraculoſe fuiſſet ꝯſtructa, ut poſt ipſũ Io. And. diximus ſupra in j. q. princi. in 4. art. de quadam eccleſia ſancti Hieronymi ꝑroni nr̃i, & præſumemus eã per populum fuiſſe fundatam, potiſſime quia hoc uerisimile ſupra eo inſpicimus. ¶ Et ſm hæc concludit ipſe exercitium unius actus competentis patrono eſſe poſſeſſionem patronatus quod eſt regulare, obi plures act⁹ ab aliquo iure dependent, de reli. do. c. p. & hoc ex quo reliqui actus non apparet poſſeſſi percalium, nec ius cõe circa hoc ius fundat intẽtionẽ alterius, ut dicit ſe ibi dixiſſe ſuper gl. penul. & ſic ſolui cõtrarium de c. auditis. de præſcrip ut etiam dicit ſe ibi dixiſſe ſuper glo. penul. & de cap. mona. c. dilectus, & ibi per eum ſuper ult. glo. & ſubdit ſm hoc ſaltem his vltimis caſibus oportere concedere tenentes opin. contrariam. cui opi. pro tãto dicit ſe reſtitiſſe ſic curioſe, qua cum do. ſuus tempore quo familiaris & ꝯſiliarius ſuus erat, hãc opi. ſicut videbatur plene probatam, & per ipſius cancellarium, maxime ſacrum epiſcopum iuridicam exiſtimans ipſo Io. And. clamante contrarium hic ſeruaret eandem multorum ciuium in hoc ſe lædi putãtium fuit ab ipſo charitas ſegregata. hæc Io. And. vbi ſupra, quaſi de verbo ad verbum, in ordine mutato, ut facilius intelligerent̃ eiu⁹ dicta iuncta cum dictis Arch. ¶ Iſta ſunt quæ tanti pr̃es ꝯtrarij in iſto paſſu finaliter dixerunt. quid ergo poſt eorum fragmenta dicemus? certe hic eſſent referenda ẽt dicta do. Fede. conſil. 113. Reuerende pr̃ an ꝯſuetudo, & ꝯſil. 223. alias 226. ſuper primo puncto mihi vr̃, & dicta do. Fely. in d. c. cãm, de præſcri. ſed q̃a longa eſſet hiſtoria omitto, & infra de eis mentione faciemus. ¶ Ego tñ minimus omnium circa hunc difficilem paſſum, ſeptẽ faciam, quorum ſex in hoc articulo exarabo, ſeptimũ vero ponam in fine huius prin. 10. q. in ꝯcluſionibus ponendis iuxta morem. ¶ Primò enim adducam doc. tenentes opi. Arch. ¶ Secundò adducam tenentes opi. Io. And. ¶ Tertio dicam opi. Arch. veriorem in puncto iuris, & illam fortificabo. ¶ Quartò reſoluã reſponſiones datas ad motiua Arch. vt illa remaneãt inconcuſſa, & ĩ eorum robore. ¶ Quintò annullabo reſolutiones datas per Io. And. ad reſponſiones factas per Arch. ad aliqua motiua partis affirmatiuæ, vt ipſa motiua remaneãt reſoluta mediantibus illis reſpõſionibus. ¶ Sexto adducã quandam intelligentiam ſm quam poterit ſaluari opi. Io. And. intellecta, iuxta illã & demonſtrabo veriſſimã eſſe opi. Arch. ¶ Septimo eſt expediẽda ꝯcluſio cũ ampli. & limi. opportunis ot clara habeat̃ prædictorum intelligẽtia: quam tñ adaptabimus ẽt in fi. prĩcis. 10. q prin. ut ſ. ¶ Capio igit̃ primũ, & dico opin. Arch. poſt Abb. ibi circa mediũ tenere ẽt Io. de Mõte Merulo q̃ diſputãdo ita determinauit, q̃ refert Io. And. in d. reg. ꝙ alicui. poſt prin. tenet ẽt Zẽzel. & Matthæ. in cle. plures, quos ibi refert & ſequit̃ d. Car. in 5. col. in 5. q. de iurepa. & ille Matthæ. dicit de facto habuiſſe. Et adducũt motiua Arch. ad reſpondent ad d. c. querelam. & ultra illa dicta addũcũt c. cũ p̃p, hoc tit. & quod no. Spec. eo. tit. §. j. verſi. & nota. ibi dicit parochiani ꝯtra ius hoc vſurpãt. refert ẽt prædictos ibi Imo. in 13. col. in verſi. vlterius quęro, q̃ tñ nihil firmat tenet ẽt do. Abb. in d. c. querelã, in 3. col. ĩ verſi. ĩ gl. ĩ verbo ꝯſuetudine, & idẽ Abb. in ſua ſolemni diſpo. incip augerio, in 6. col. in verſ & ex his ſequor Archi. & in ꝯſi. 106. in 2. col. in uerſic. ſecundo prĩcipaliter, caſus ſuper quo, in 2. uol. & Alex. in ꝯſi. 74. viſo puncto, & ſequẽ. in 4. vol. & Gay. in repe. c. ſi. de elect. lib. 6. in 37. col. & ſeq. qui ad hoc ẽt alleg. Fran. idest Card. ĩ d. c. querelã, facientẽ diſtin. q̃ in vltimo mẽbro diſcordat ad diſt. Io. And. quia Card. vult in caſu dubio nõ pſcribi, & ſic tenet cũ Archi. Io. And. verò tenet oppoſitũ, ut ſ. retulimus,

limus, vř ēt hanc opi. ſentire & tenere do. Fely. licèt eā
modificet, ut infra dicet in c. cām, in 3. col. in uerſ. puta
ſubſtentabilē, de præſcrip. poſt Abb. ibi circa medium.
¶ Venio ad fin & dico opi. Io. And. tenuiſſe ante eū do.
ſuum Marſi. ut ſupra diximus. & Feder. conſi. 113. Reue
reñ. pr̄ an ꝯſuetudo & ꝯſ. 223. alias. 220. ſuper primo pū-
cto mihi uidet̃, & ultra ea quæ dixit ipſe Io. And. in reg.
quod alicui, de reg. iur. lib. 6. ut ſupra retulimus. ſiſt idē
tenuit in d. c generali, in glo in uerbo antiqua, de elec.
lib. 6. Et do. Abb. qui uoluit Mantellum in ꝯſil. 76. inuo-
cato &c. plura ſunt examinādā i primo dubio, & Barb.
in c. dilectus, in 8. col. de offic. lega. uoluit ēt Gay. i repe.
c. fi. de electio. lib. 6. in 37. col. ſequendo Fede. in locis ſu-
pra allega. uolente tñ præſcribi cum tit ſpatio 40. anno
rū, ſine tit. uero ſpatio tanti tpis cuius initij memoria nō
extat, & de re uera ipſe Fed. facit ſua pulchra motiua: q̃
tñ in effectu ſunt eadem cū illis Marcil. & Io. And & re
net ēt hanc opi. Bal. in d. c. querelam, per illū tex in pri.
26 4. colū. Et do. meus Corſe. in d. c cām. poſt prin ¶ † Ac-
cedo ad tertium. ſ. ad obtendendū opi. Arch. in puncto
iuris uerisſimā, & certe ita eſt, nam nō uideo quid ꝯtra
eam faciat. niſi tex. in d. c. querelā, & in d c. generali, qui
27 bus. j. dabit̃ reſponſum. ¶ † Conſidero igitur adducta
per Archi. iſta p. rte eſſe inconuincibilia & nullo mō
poſſe illis bene reſpōderi quis. n. negate poterit, ꝙ iure
antiquo beneficijs prouidebat̃ vel ꝑ collationē merā,
vel per electionem clericorū. & ꝙ nullo modo ꝑ pñta-
tionem laicorum fiebat ꝓuiſio, & ſic ad laicos nullū ius
circa eccleſias pertinebat ꝑ iura allegata ꝑ ipſum Arch.
niſi ſuperuenientes gratia ut in c. 3. cum cōcor hoc tit.
patet ergo ante illam gr̃am mero iure inſpecto laicos
non eſſe capaces iuriſpa. nec pñtandi. ¶ Non poterit ēt
negari illā gr̃am per quā laici effecti ſunt capaces huius
iuris (quod antea erat mere ſpūale): nūc vero eſt ſpūali-
tati annexū, non fuit generalis, ſed tm̃ limitata ad illos
laicos, qui eccleſias fundarent, ꝯſtruerent, vel dotarent,
& ad eos qui ab illis cām habuerit, & nō ad alios ut hoc
tit. per totum. & 16. q. 7. c. piæ mentis, ubi glo. & ſæpe di-
ximus in ꝓximis præcedentibus art. & ſic alios laicos q̃
iſta non egerunt, nec hñt cām ab illis q̃ hæc fecerunt re
māſiſſe i mera iuris diſpōne, & ſic nō eē capaces huius
iuris, & reſpectu ipſorū hoc ius dici mere ſpūale, ſicut
erat ab initio & nō annexū, cū tm̃ gr̃a ſit limitata circa
ꝑdictos vt ſupra. ¶ Nemo ēt negabit iſtā gr̃am pñtandi
aliunde nō poſſe venire, niſi a gr̃a iuriſpa. ut ſupra dixit
28 Arch & nos diximus latè in 1 ꝑcedenti art. ¶ † Nō pōt
ēt inficiari limitatam cām priuilegij, facere priuilegiū
nō poſſe trahi extra limites ſuos. Ita pulchre probat gl.
j. in c. cū ordine, de reſcrip. ut ex eo hoc ibi no. do. Felyn.
in 4. col in verſ. limita eā, ꝓ qua alleg. tex. in l. i agris. ff.
de acqui. rerū domi. & adornat illā glo. pluribus dictis q̃
oīa faceret ad corroborationem caſus nr̃i per tres col.
29 ¶ † Itē clarū ē in iure priuilegiū gratioſum uni ꝯceſſū
30 non trahi ad alios, ut ēt ſupra Arch. ꝓbauit. ¶ † Eſt etiā
iuris regula in præſcriptione ualida, vltra alia neceſſariiſ
ſime requiri poſſeſſionē, vt in reg. ſine poſſeſſione. cum
ꝯcor. de reg. iur. lib. 6. Itē requiri bonā fidē, reg. poſſeſſor
malæ fidei. eo. tit. c. vigilanti, cum ſimi. de præſcrip. & ē
opus interuenire a principio & durare uſque ad fi. ut in
d. iuribus, & latiſſime ꝑ doc. in c. fi. de ꝑſcrip. vbi Abb. 3.
requiri tit. qñ ꝑſcribitur iuri communi reſiſtente, vt per
Abb. & alios in c. ſi diligenti, in penult. col. in verſic. ſed
iuxta prædicta quæro. de præſcrip. ¶ Eſt ēt clarū: ꝙ ſi pa-
rochiani laici uolunt præſcribere iuſpa uel ius præſen-
tandi, cū illo ſint incapaces, poſſidere nō poſſunt. Item
cum ad eos mero iure non pertineat, ſed ad prælatum
vel eligentes, eos bonā fidem hr̃e non poſſe: quia quod
meū non eſt & ad alium ſpectet &c. Item requiritur ti-
tu. cum fiat iure cōmuni reſiſtente, ut ſupra & nō repe-
ritur a iure alius tit. acquirēdi ius ꝑſentandi, niſi iuriſpa.
nec alter tit. acquirēdi iuſpa. niſi ex fundatiōe, ꝯſtructio
ne, ſeu dotatione, & cum eccleſia ſit libera nullus, ex ꝑ-
dictis tit. interfuit, cū ipſi non ꝯſtruxerint, fundauerint,
a. ec dotauerint, ſed alij q̃ voluerunt illā eſſe liberam, &
31 t maxime ſunt in mala fide, † qa non ē ſine culpa ille q̃
rei quæ ad eum non ſpectet ſe immiſcet. reg. non eſt ſi-
32 ne, & regu. qui † ꝯtra iura mercatur bonam fidē ꝑſumi
33 tur non hr̃e, de reg iur lib 6. † Illis igitur ſic ſtantib⁹ &
ꝯcatenatis, maxime qa laici ſpūalia poſſidere non pñt,
ergo per ꝯñs non ꝑſcribere. c. cām. de ꝑſcrip. ubi Abb. i
terminis. q. nr̃æ nullo mō dici poterit ꝯtra eccleſiā libe
rā parochianos laicos poſſe ꝑſcribere, nec iuſpa nec ius
ꝑſentādi, cū non ſint illo iure capaces qa limitatiue ali-
quibus laicis certū quod facientibus, & non alijs capaci
tas huius iuris ex gratia ē permiſſa per ſupradicta. nā ſi
aliter decret̃ ſequerentur oīa iſta abſurda, videlicet. Gr̃a
iuriſpa. extendi ad illos laicos ēt q̃ dicta tria nō fecerūt,
& gr̃æ quāuīs limitatæ extenderent̃ ad nō poſſidētem
& in mala fide exiſtentē, & ſine tit. in illis i qbus ius com
mune reſiſtit ꝑſcribere q̃ oīa quantū ius cōe peruertāt
& eius regulas turbent, quilibet ꝯſiderare poterit, nō er-
go dicendū. ¶ Et pro hoc adduco gl. no. non ponderatā
in d. c. q̃relam, in uerbo ꝯſuetudine, de elec. ubi cum in
tex. narraret̃ partis allegatio, q̃ dicebat ad populū ex ꝯ-
ſuetudine electionē ſpectaſſe. glo. in verbo ꝯſuetudine,
declarauit eē illam quæ prouenit ex iurepa. quæ dat ius
eligendi, ergo requirit̃ tit. iuriſpa. ad ꝑſcribendum ius ꝑ-
ſentandi, ut ibi patet, quā gl. ad aliud infra ēt ponderabi-
mus, & iſta opi. Arch. eſt pura veritas, quicquid dixerit
Io. And. qui tm̃ in ſua diſt. illā ſentire vr̃, ut ꝓxime dice-
mus, & ideo iſtā partē tenent plures doc. in numero &
auctoritate, vt ſupra eſt videre. ¶ Adducit̃ ēt pro ꝑdictis
ipſemet Io. And. qui licèt uideat̃ tenere opi ꝯtra Arch.
vt ſupra tñ in ſua diſt ſentit id qd. ſ. dixi, & ſic cū Arch.
nā cū in ſecundo membro ſuæ diſtin. dicit. aut nō ꝯſtat
eſſe pr̃onatam eccleſiam, & tūc ꝑſumet̃ per populum
eſſe fundatam, potiſſime qa hoc veriſimiliter fieri ꝯſue
uit &c. ſentit ipſe Io. And. ꝙ alias nō ꝑſcriberet̃. niſi ha-
beret tit. iuriſpa. videlicet qa fundauit ut veriſimiliter ꝑ-
ſumit̃, & ſic ſi hoc non eſſet, & ꝯſtaret eſſe liberā & non
fundatam ab eis parochiani non poſſet præſcribere, &
ſic uł loquit̃ ꝯtra ſeipſum vel ita ſe intelligit, qd ultimū
potius credo & in hoc ꝯcordat ipſe Io. And. cū gl. in d.
c querelā, in verbo ꝯſuetudinē. ¶ Offert ſe quartū, quod
facere intēdo. ſ. reſoluere reſpōſiones datas per Io And.
ad motiua Arch. ut illa remaneant inconcuſſa. ¶ Et ut
vidiſtis Io. And. intēdit tollere primū præſuppoſitum,
quod facit Arch. in primo ſuo motiuo liberā inſtitutio
nē beneficiorū de iure pertinere ad epm̃: dicit. n. per iu-
ra allegata per eū hoc non probari. Item ſi hoc eſſet tol
leret̃ electio canonicorū &c. ¶ Quibus primò poſſet re
ſponderi illa iura ꝓbare aliter inducta & qñ nō ꝓbarēt
ꝓbaretur per alia iura, tamen non eſt in hoc inſiſtendū
ex quo eſſet lōga hiſtoria & parum ad propoſitū. ¶ Iō
ipſis reiectis reſpondeo, nam ut in ꝯcluſione motiui ap-
paret. Iō Arch. illa præſuppoſuit ut extenderet prouiſio
nem bñficiorum non pertinuiſſe ad pr̃onū laicum, an-
te gr̃am, ſed ad aliū, & ſic ſciuiſſe laicos ad eos nō perti-
nuiſſe ꝓuidere beneficijs, & licèt dixerit ibi Arch. ꝙ per
tinebat ad epm̃. ſiue ad eū, ſiue ad canonicos ſpect. ſlet
nō importat, ſufficit ad alios q̃ ad laicos, videlicet ad ꝑ-
ſonas tm̃ eccleſiaſticas pertinuiſſe, vnde laici quod ſuū
nō erat & ſciebāt ad alios pertinere, uel ſi neſciebāt de-
bebāt ſcire nō poterāt ꝑſcribere ſine mala fide, ergo in
mala fide erāt, vnde laborioſe egit Io. And. dū conatus
fuit ꝓbare, quod illa iura nō ꝓbabāt &c. q̃ oīno inītio
Arch. ꝓcedū. ¶ Secūdo Io. And. intendit tollere ſm̃ ꝑ-
ſuppoſitū Arch. i eius primo motiuo. ſ. i antiqua eccla
fundatores nihil iuris i eccleſijs habuiſſe, ſed poſtea hoc
gratioſe. ſ. ut pñtarent, & alia facerēt obtinuiſſe, dicit n.
Io And. c. nouerint. 10. q. j. per quod ꝓbat Arch. eccleſiā
& dotē in antiqua eccleſia ſpectaſſe ad ordinationē epi,
fuiſſe factū i ꝯcil. 4. Tolletano, & i eodē ꝯcil. fuiſſe ꝯditū
c. decernimus. 16. q. 7. per quod Arch. dicit in noua ec-
cleſia fuiſſe fundatoribus ꝯceſſum ius pñtandi, & ſic iſta
fuiſſe eodem tpe, & ex hoc infert c. nouerint. debere in
telligi iuxta c. decernim⁹, videlicet ut epſ ordinet eccle-
ſiā ad pñtationem pr̃oni. ¶ Reſoluitur iſta eius ſol. nam

licèt prædicta iura ſint condita in eodem ꝯcilio: nihilo
minus ꝙ in primitiua eccleſia pſoni nihil iuris habebāt
in eccleſia, niſi ſuperueniente gratia, ꝓbaṫ per alios tex.
videlicet ꝑ text. in c. ſic quidā. 10. q. 1. ibi, & oīa ſm̄ cōſti-
tutionē antiquā ad epi ordinationē & ptātē pertineāt,
nota verbū oīa, & nota et relatione antiquæ cōſtitutio-
nis, & ille tex. fuit conditus in conci. 3. Tolerano, & ſic
ante c. decernimus. hoc idē voluit tex. ī c. ſi ex laicis, ea-
dē cā & q̄ne in ꝯcilio Hylardēſi, & tex. in c. decretum.
conditus in ꝯcilio 2. Cabilonenſi. & in c. regendam ea-
dē cā & q̄ne. vbi in terminis dr̄, regēda eſt unaquaque
parochia ſub ꝓuiſione ac tuitione epi ꝑ ſacerdotes vel
cæteros clericos, quos ipſe cū Dei timore ꝓuiderit &c.
& ē text. in c. noīauerint. 1. q. j Et uoluit pulchrè Pau. de
Eleaza in ſua q. 4. incip. pſonus, in 2. col. in verſi. pterea,
qđ ſit odiū, vbi tenet idē qđ Archi. hic, vnde nō pōt ne-
gari nunq̄ ante grām ꝯceſſam in fundatores pn̄taſſe, vt
ēt apparet ex latè deductis. ſ. in 1. q. prin. in 4. art. vbi q̄riṫ
an iuſpa. ſit ex gratia, & ſic nō ꝓcedit, qđ dixit 1o. And.
fundatores ita habuiſſe pſentationē in primitiua eccl̄a,
ſicut nunc. nā ante grām nullo mō habebant, quicquid
dixerit 1o. And. iuſte vel iniuſte defendēs opi. magrī ſui.
¶ Tertio 1o. And. intēdit tollere tertiū pſuppoſitū Ar-
chi. videlicet ex quo iuſpa. eſt ex gratia ꝯceſſum, & ſic ex
priuilegio nō poſſe ad laicos trahi q nō fundauerit &c.
reſpōdet 1o. And. hoc nō ꝓcedere. nā ſicut non ꝓcedit
res aliena vſurpari nō poſſe, ergo nec pſcribi: quia pſcri
bi pōt. ita nō ꝓcedit ſicut ꝑ priuilegiū alicui ē ꝯceſſum
per aliquē vſurpari nō pōt, ergo nec pſcribi: quia pſcri-
bi poterit cum certum ſit contra priuilegium poſſe pr
ſcribi, & iſta ē prima eius ſolutio. ¶ Cui ſol. reſpondeṫ:
nā ſi bene aduertaṫ in iſto tertio præſuppoſito Arch. ſo
lum intendit probare laicos non eē capaces iuriſpa. qa
ex quo ex gratia aliquibus tale quid faciētibꝰ ē ꝯceſſum
nō pōt illud priuilegiū ad alios tale quid non faciētibus
extendi ſi nō pōt extendi nec poſſidere pn̄t: ſi non pn̄t
poſſidere, ergo nec pſcribere, & ſic non intendit Ar-
chi. dicere non extendiṫ, ergo non pōt præſcribi. ſed in-
tendit dicere non extendiṫ, ergo nō pōt poſſideri: ſi nō
poſſideri, ergo nec præſcribi, & ſic bene procedit, ut in
fi. motiui Archi. ꝯcludit. igiṫ non negaṫ poſſe præſcribi
ꝯtra priuilegiū in iſto præſuppoſito Archi. ſed tn̄ negaṫ
capacitas præſcribētis, vt in reſolutione ſecundæ ſol. cla
rius dicemus. & iſta eſt vera reſolutio huius primæ ſol.
licèt alij doc. nō ita reſoluāt, ſed accedāt ad ſecūdā ſol.
vt. j. diceṫ. ¶ Secunda igiṫ eſt ſol. ꝙ licèt priuilegium nō
extēdereṫ, tn̄ negari nō pōt quin poſſit pſcribi iuſpa. nā
ex quo aſſeritur eſſe ex priuilegio, ergo & ex pſcriptiōe
acquiri poſſe vr̄: nam quæſibilia priuilegio, ſunt q̄ſibilia
34 pſcriptione &c. ¶ † Iſta ſol. ſiſr non ꝓcedit, nā licèt reg.
ſit. q̄ſibilia priuilegio eē quæſibilia pſcriptione. c. duo ſi-
mul. de offi. ordi. & c. cum ꝯtingat, de foro cōpe. cum ſi
mi. tn̄ illa reg. procedit data capacitate pſcribētis, aliàs
nō, nā licèt poſſit ꝯcedi collatio bn̄ficiorum laicis, iuxta
tio. in c. 2. de pben. lib. 6. tn̄ nō poterit collatio præſcribi
ꝑ laicos: q a illo iure ſunt incapaces, & ſic nō valēt poſſi-
dere & ꝑ ꝯn̄s nec pſcribere. c. cām, de præſcrip. vnde cū
in caſu nr̄o laici nō fundātes, ꝯſtruentes, vel dotātes ec-
cleſias, ſint incapaces iuriſpa. licèt poſſint illud priuile-
gio acquirere, nō tn̄ poterūt pſcriptione. ita ſoluit Abb.
in diſpu. augerio. in 6. col. in verſi. ex his ſequar. & in d.
c. q̄relā, in 3. col. de elec. & do. Fely. in d. c. cām, in 3. col.
in verſ. dū tāgit Abb. ¶ Poſſet & alia dari ſol. ꝙ iuſpa. pōt
acquiri ꝑ fundātes, ꝯſtruentes, vel dotantes eccl̄as, & ſic
hoc priuilegiū eſt limitatū ad pdictos, & fateor poſſe p-
ſcribi ꝑ talia faciētes. ¶ Tn̄ iſta ſol. nō ꝓcedit cū iuſpa.
poſſit acquiri priuilegio ēt ꝑ nō exercentes illa, vt dixi-
mus. ſ. in ꝓximo præcedēti. 2. artic. tene ergo pcedētes
ſol. ¶ Trāſit igiṫ 1o. And. ad 3. ſol. videlicet grām hic ītel
ligi largiſſime. ſ. qa iuſpa. erat debitū fundatoribus, ſed
dr̄ ex grā: qa nō vere, ſed large, ſeu largiſſime, quo caſu
pōt extēdi, ſicut dicimus ꝯfirmatio ē ex debito. c. poſtq̄,
de elec. & tn̄ appellaṫ ex grā. c. cū inter uniuerſas, ī fi. eo.
tit. cū alijs ꝑ ipſum allegatis. ¶ Iſta ēt ſolu. nō ꝓcedit: qa
35 eēt ꝯtra iura mūdi, † cū vere & nō largiſſime nec large
iuſpa. ſit ex grā, ex quo aliter eē nō poterat, per ea q̄ latè
diximus. ſ. in 1. q. prin. ī 4. art. vbi ꝯcludiṫ iuſpa. eē ex me-
ra grā, & poniṫ cā introductionis ipſius. ¶ Nec ob. quod
1o. And. dixit ī hac ſolutione ſcilicet quāuis iuſpa. ſit an
nexū ſpūalitati, tn̄ cenſendū eſſe tpale cū tranſeat cum
hr̄ditate & in diuerſos ꝯtractus, uā reſpōdeṫ ꝑ hoc non
36 fieri mere tpale: † qa vendi ſimpl̄r non pōt, non ſuper
eo tranſigi, nec de eo inter laicos iudex laicus iudicare.
c. de iure. hoc ti. c. quāto. de iudi. cū ſimi. ¶ Nec obſtat il
lud trāſire in hr̄des qa ex priuilegio ꝯceſſo pſonis pauci
reperienṫ q uellēt eccleſias fundare & dotare, maxime ī
vltimo vitæ ſpū, niſi ad hr̄des trāſiret. ¶ Nec ob. c. ex lr̄is,
& c. cū ſeculū, hoc titu. qa illud eſt rōne acceſſorij, cum
iuſpa inhæreat vniuerſitati. iò tranſit cū illa. ad hoc l. in
modicis. ff. de ꝯtrahen. empti. aliàs aūt ꝑ ſe nō tranſiret,
vt no. in c. 1. hoc tit. lib. 6. & d. c. ex lr̄is, & rōne annexio
nis licèt quē poſſidere duo beneficia incompatibilia, vt
in c. ſuper eo, de præbē. lib. 6. ita reſoluit Abb. in duobꝰ
locis, & Fely. vbi ſupra, & ſic reſtat reſoluta ſol. 1o. And.
ad tertiū præſuppoſitū Archi. ¶ Et ꝑ iſta reſtat expeditū
quartū, quod facere intēdebā, quia ſunt reſolutę oēs ſol.
1o. And. datæ ad motiua Arch. nā alias ſol. nō dedit niſi
pdictas, & ſic motiua Arch. remanent incōcuſſa. ¶ De-
ſcendo igiṫ ad quintū quod facere intendo. ſ. annullare
reſolutiones datas per 1o. And. ad reſpōſiones factas ꝑ
Arch. ad aliqua motiua partis affirmatiuæ. ¶ Et primo
vt vidiſtis 1o. And. dicit nō obſtare reſpōſionē Arch. da
tā ad fm̄ motiuū partis affirmatiuę diſtiguēdo pn̄tatio-
nē a petitione &c. qa illa petitio poſſet fieri ēt ab una ue
tula & eſſet abſurdū plus non dare præſcriptionē q peti-
tionē, & præſertim toti parochiæ, q̄ uno ex parochia.
¶ Iſtud abſurdum non obſtat, nā ſi bene inſpiciaṫ ꝓ par
te affirmatiua inducunṫ multa iura per 1o. And. in eius
ſecundo motiuo in quibus dicit apparere parochianos
ſicut & pſonos pn̄tare, & ſic eē capaces huius iuris & p-
ſcribere poſſe, huic motiuo reſpōdet Archi. anteq̄ for-
mareṫ per 1o. And. iura per quæ ipſe ꝓbat parochianos
pn̄tare, ſicut & pſonos nō loqui de pn̄tatiōe, ſed de ſim-
plici petitione vt per eū, non ergo bene reprehēdit Ar-
chi. 1o. And adducēdo dictū abſurdū, qa Arch. vult di-
cere, ergo nō pſentant. nec ſunt capaces ſi nō pn̄tant &
ſic nō demonſtrāt per illa iura, ꝙ nō ſunt capaces, ergo
nec pſcribere pn̄t, per d. c. cām. de pſcrip. & ſic nō loqui
mur poſtquā ē pſcriptū ꝑ parochianos, ſed loquimur đ
iure quod hn̄t ſine pſcriptione, vtrū illud ius det eis ca-
pacitatē ꝑ quā pſcribere poſſint, vnde Archi. loquiṫ ſm̄
illa iura nō deueniēdo ad factū pſcriptionis qđ nō eſt il
lis iuribus 1o. And. vero loquiṫ de pſcriptiōe, & ſic ſunt
diuerſi termini. c. trāſlato, de ꝯſti. l. Papinianus exuli. ff. đ
mino. ¶ Dicit ēt 1o. And. non obſtare reſponſionē Ar-
chi. datā ad c. gn̄ali. de elec. lib. 6. nam reſpōſio Arch. ē,
vt non loquaṫ ille tex. de pſonatu, qa ſi bene ꝯſideratur
illa reſponſio facit ꝓ, ex quo oīno patet ibi antiquā con
ſuetudinē dare laico id quod de iure nō cadit in laicum
vt per eū, annullaṫ. n. iſta eius reſolutio ſolu. Arch. ꝙ ibi
37 non dr̄ de præſcribendo iuſpa. vt ibi uult eius gl. † ſed
de pſcribendo aliqua, puta cuſtodiā eccleſiæ vacantis q̄
non ē ꝓhibita laico, ſicut præſentatio, & laicus pōt eſſe
capax eius, cum ēt non pſoni aliquando habeant cuſto-
diam eccleſiæ vacantis. Ita & præſcribere poſſunt pſoni
laici, & ꝙ hoc pſcribant ibi apparet ex gl. in verbo fun-
datione. In qua 1o. And. habuit meliorē intellectū: nam
cum ibi tex. loquereṫ de habentibus aliqua ex fundatio
ne vel ꝯſuetudine. glo. illa. nō intellexit de hn̄tibꝰ iuſpa.
ex fundatione, ſed de habentibus cuſtodiā tpe uacatio-
nis, eodem mō ēt debebat intelligi illud verbū ex ꝯſue-
tudine: licèt in veritate nō ſit text. qui magis ſtringat ꝓ
opi. 1o. And. q̄ ille ſuper quo tn̄ ipſe parum ſe fundat. Et
magis ſe fundat ſuper c. querelam. nam in uero ille tex.
loquiṫ de præſcribente iuſpa. uel illud hn̄te a fundatiōe
in quibus dubitabaṫ, an haberent ēt cuſtodiam iuncto
princ cū illo fi. cū vere nō ſit drīa inter aduocātiā iuſpa.
& ſimilia, niſi circa diuerſos effectꝰ a q̄bus noīa ſumpſe-
runt.

runt, vt diximus ſ. in j.q.prin.in 4.art. unde ſi ille tex. intelligeret de præſcribente iuſp. intelligerem de iurepa. quod erat alterius priuari.nã ibi tex.loquitur de habẽte iuſp.a fundatione.vel illud pſcribẽte.ſ ab illo qui funda-
38 uit.¶ † Sic dicit Io.And. nõ obſtare rñſionem datam per Archid.ad d.ca. q̃relam.de elect.quia ille ver.ſalua q. ſuper iurepat. non ſonat id quod dicunt vt per eum. ¶ Ego vero dico illũ textum nullo modo facere ꝓ opi. Io.And.& præſuppono vnũ quod ex eo colligitur, litẽ ibi fuiſſe inter P. presbyterum præſentatũ a populo in eccleſiam S.Saluatoris reum conuentum. Et G.titu.S. Vitalis presby.Cardi.gubernatorem eccleſię S.Agatæ, actorem ex altera, ex quo dictus Card.dicebat eſſe tam eccleſiam S. Saluatoris ad dictam eccleſiam S. Agatæ ſpectare pleno iure. P.vero presbyter dicebat ſe pręſentatum a populo prædicto, quia ex conſuetudine &c. Et hæc erat partis allega. & inſtitutum a quodã alio Card. & ſic non litigabatur ſuper iurepa. ſed ſuper inſtitutione.ſan ille eſſet bene inſtitutus. Papa vero videns populũ eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi decidit nõ poſſe moleſtari, & hoc quia vt dicit ibi gl.in verbo ſuper iure, ſi pſentatus impugnatur ex eo ꝙ præſentatus a non dño ſufficit ei probare præſentantẽ eẽ in quaſi poſſeſſione præſentandi, licẽt alter obtineat poſtmodũ in petitorio, alleg.c. conſultationib. & cap.cum propter diſcordias.hoc rir. vnde inſtiturus ad pręſentationẽ populi prædicti non perdet eccleſiã, quia pſentatus ab exiſtẽte in quaſi poſſeſſione: ſed ſi altera eccła poſtea inſpat. euincet, debet ab ea iterum præſentari, vt per hoc illa eccła, quæ nouiter euincit iuſpa. ſit in quaſi poſſeſſione illius quod euincerat, allega.ca.ſi vero, & d.c.cũ ꝓpter. hoc tit.vnde ibi non fuit litigatũ nec dictum, an iuſpat. acquiratur præſcriptione, ſed tãtũ, an presbyter eẽt repellẽdus, & decidit ꝙ nõ, quia pręſentatus ab exiſtente in poſſeſſione, an aũt iuſpat. eẽt vere populi, ex quo acquiſitum ex ꝯſuetudine, ibi non q̃ritur, quia vt patet populus nõ interuenit in illa lite, ſed qõ fuit inter p̃dictos. vnde ſi de illo quæreret forſan aliter fuiſſet deciſum, & quia iſta qõ potuiſſet euenire, ne alicui præiudicaretur, Papa appoſuit illa verba ſalua q.ſuper iurepa. &c. Et ſic ille text. non meretur allegari ad hoc quicquid dixerit Io.And. & hic eſt verus intellectus ad illũ textum. ¶ Et eodem modo põt rñderi ad ſniam Nicolai 4. nam ibi erat qõ inter presbyterum pſentatũ & habentem inſtituere, pro quo pſbytero ſufficiebat probare parochianos eẽ in quaſi poſſeſſione pſentandi per ſupradicta, ſicut iam fecit, vt apparet ibi, hactenus pacifica obſeruata, & ſic oſtẽdit quaſi poſ pſentantium, & propter hoc obtinuit, forſan.n. ſecus deciſum fuiſſet, ſi qõ extitiſſet agitata inter illos parochianos, & habentem collationem beneficiorum, quib. non ſuffeciſſet oñdere quaſi poſſ. ſicut ſatis fuit pſentato per p̃dicta. ¶ Non obſtant modo tres æquitates adductæ p Ioã. And. quia illę ęquitates non aſtringunt maximè turbando iuris diſpõnẽ, & ſufficit pro illis habere ius petẽdi, & maximè vltima ęquitas nõ procedit, quia id quod ibi dicitur obuentiones futuræ eẽ loco dotis non ſimplr procedit, vt diximus ſ. in 5.q.princ.in 21. arti. dum tractauimus, quæ ſit dos ſufficiens. poſt Vincen. & domi. Fel. vt ibi. ¶ Et data illa pro vera haberent ex ipſa dotatione iuſpa. quo caſu eſſent patroni, & vt patroni præſentarẽt & nõ ex vi pſcriptionis. ¶ Nec obſtat & textũ quod adduxit Ioã. And.ſ. aliquos concedere non poſſe pręſcribi iuſpa. ſed ſic ius pſentãdi, q̃a dat inſtãtias de nõ canonicis pſcribẽtib. actum electionis ſine pſcriptione canonicat', & de non ẽpis aliqua quæ ad ẽpos pertinent ſine pręſcriptione epiſcopatus. Ita ſine præſcriptione iuriſp. præſcribatur ius præſentandi, nam rñdetur ſuas inſtantias procedere qñ talia pſcriberentur per capacem eius quod pſcribitur, puta clericus non canonicus præſcribit ius eligendi, quia eſt capax illius iuris c. meſſana. de electio. cum ſimilib. ſed ſi non eſſet capax illius iuris non præſcriberet, poterit ne quilibet etiam clericus pręſcribere pertinentia ad ẽpm ratione ordinis abſq; eo quod ſit epiſcopus, certe non, quia non eſt illorum capax. cap. quãuis cor ẽpi. 68. diſt. c. quanto. de conſuetu. competẽtia vero ratione iuriſdictionis bene poterunt præſcribi ſine epiſcopatu, & per inferiores clericos, quia ſunt illorum capaces. vt latè diximus ſ. in 9.q.prin. in 3. art. in 3. prin. motiuo partis affirmatiuæ. eodem modo laici nõ ſunt capaces iuris præſentationis, niſi ex vi iuriſpa. vt ſupra latè eſt oſtenſum, ergo non poterunt illud præſcribere ſine iurepa. & ſic non militant inſtãtiæ, & per iſta
39 ſit expeditum quintum quod eram facturus. ¶ † Aggredior igitur ſextum. ſ. adducere quandam intelligẽtiam, ſm quam poterit ſaluari opin. Io. And iuxta illam intellecta. & dico eſſe quoſdam dicentes opi. Io. And. eſſe cõmunem & obſeruandam in iudicando, & conſulendo, prout dixit Abb. in d.c. querelam. in 3. colũ. & in d. conſi. 76 inuocato, & ce plura ſunt examinanda in j dubio, in 2. vol. maximè dicit ipſe quando populus eſſet in quaſi poſſeſ. præſentandi ex antiqua conſuetudine. ¶ Superueniet modo domi. Feli. in d.c. cauſam. in 3. col. in verſi. puto ſuſtentabilem opi. Archid. in d.c. hor. tamur, & Abb. in d. diſpu. augerio quando allegaretur ſola præſcriptio, ſed ſi allegaretur tit. & ad illum probãdum intrauerit tempus cuius initij, &c. verior erit opi. Io. And. non ex eo ꝙ præſcribendo acquiratur, ſed quia ex tali tempore præſumitur titu. ſi iuſpa. Et ſic vt des domi. Feli. dicit iſto caſu procedere opi. Ioan. And. quæ re vera non procedit, quia non ex vi præſcriptionis, vt volebat Ioa. And. ſed ex vi iuriſpa. præſumpti licẽt in veritate hoc etiam voluerit Io. And. in d ſua diſt. vt ſupra diximus quicquid dixerit ſupra potius animoſè, vt ſe ſuſpectum in ſuis verbis demonſtrat ex quadã affectione, q̃ de meto iure. ¶ Et ꝙ allegato tit. ad illum probandum inducta poſſeſſione tanti temporis. &c. faciet præſumi iuſpa. dicit domi. Felin. vbi ſupra decidere Fede. de Se. conſil. 224. & Cardi. in d clemen plures. in 5. col. in fi. 5. q. hoc ritu. & velle Abb. in conſi. 106. caſus ſuper quo. in 2. col. in verſic. j. quia cum iſta in 2. volum. adducit etiam domi. Felin. bene facere id quod ipſe dixit in c. de quarta. ad fin ver. fallit ſecundo de pręſcrip.
40 † quod licẽt ſeruitutes non habentes cauſam continuã non acquirantur præſcriptione communi, ſed ſolum ſpatio tanti temporis de cuius initij &c. tamen ſiquis ſe fundat non ex præſcriptione, ſed ex tit. aliquo allegato, & ad probationem tit. oſtendit ſe vſum dicta ſeruitute per longum tempus x. annorum. hoc ſufficiat ad probationem tit. & remittit ſe ad pulchrè poſita per dom. Sgnorellum de Homodeis in conſil. 128. in q ſcu quæſtion ib. in 3. col. oſtendentem conceſſionem principis de imponendis vectigalib. poſſe proban ſpatio tanti tẽporis de cuius initij &c. eodem mõ in caſu nſo, licẽt in aliqua eccła non poſſit iuſpa præſcribi, m̃ ſi allegaretur titu. & ad illum probandum adducitur quaſi poſſeſſio tanti tẽporis de cuius initij &c. erit probatur tit. iuriſp. ¶ Subdit etiam ipſe dom. Feli. non putare neceſſarium probandam eſſe famã tit. ſicut ipſemet dixerat ſupra in eo c. in ſimilib in inueſtito de decimis ante concilium, q̃a cũ in iſta mã laicus ſit capax per ti. ex fundatione acquiſitũ, ſufficit probare ti. pſumptiue, ſed in caſu ĩ quo loquunẽ doct. in c. apoſtolica. de deci. allegatio tãti tẽporis cuius initij &c. non põt probare duo tit. & ꝙ ille tit. præceſſerit conciliũ, ideo de iſta præceſſione requirit fama, vt expreſſe per Inn. ibi ſubdit poſtea in verſi. non nego cautũ eẽ articulare de fama titu. vel fundationis. ¶ Ponit etiam dom. Feli. ibi in 4. col. aliam declarationem in verſ. & aduerte quia opus eſſet neceſſe allegãtẽ tit. & probantẽ illũ ex præſumptione tẽporis oſtendere actus fuiſſe per ipſum factũ ex illo tit. & ex illa cã quam nunc allega. l. ad probationem, & l. neque natales C. de probat. adducit Salic. in l. ſi certis annis. verſi. quæro dicitur ꝙ decennalis, & clarius in vlti. q. C. de pact. & in l. cum de in rẽ verſo. in j. & 4. q. ff. de viur. vbi dicit hanc Probationem eſſe difficilem, & ideo in propoſito iſtum allegantem titu. patronatus debere probare ſe præſentaſſe ex illo tit. ſecundum Alexandrum conſil. libi 607.
vilis

viſis & pōderatis, ſed mihi eſt cōſ.75.viſis & pōderatis,
ante fi.in 4.vol.de quo dicit ipſe domi.Feli.ſe dubitare,
quia prędicti loquuntur q̄n ad probationē præſumpti-
uam tit. allegatur præſcriptio cōis, vnde gl.in l.ſeruitu-
tes ruſticorum prædiorum, in verbo certam,in fi ff.de
ſeruitu. & prędicti loquuntur de præſcrip. x.annorum
ſecundū Alexandrum in d.l.ſi certis annis, in fin.ſed in
propoſito agitur de tēpore cuius initij &c.quod habet
vim tit.ex quo probat illum pręſumptiue.vnde non vr̄
eſſe neceſſe probare actū fuiſſe factum ſemper ex cau-
ſa tit.nā ti.allegato hoc p̄ſumitur, vt no.Abb.poſt alios
in c.peruenit 2.col.verſi.j.caſu.de cenſi. & Domi.in ca.
quia cognouimus.ad fin.x.q.3.& Pet.de Ancha.conſi.
25.dubitari ſolet.& multi alij, nec ob.dicit ipſe dictum
doct.in d.ca.cum apoſtolica.de his,q̄ fiunt a præla.quia
vt dixit ſ̄. tempus longiſſimum probat in caſu illo tit.
ſed non probat tit.p̄ceſſiſſe concilium,ideo requirit̄ fa-
ma præceſſionis, ſubdit poſtmodū nō negare cautum
eē articulare de fama tit.vel fundationis,deinde ꝓbare
p̄ſentationes dicto tēpore cōtinuatas,& cēt probatum
iuſp.ſufficienter.¶ Ad vnum eſt aduertendum ꝙ dom.
Alex.in conſi.74. viſo puncto,in.4.volu. ſm aliquos d.
conſil & ſeq.ſunt domi. Barba.ſubſcriptio verò Alex.
in 4 col.quæ incipit, vel & aliter ad ipſa contraria dum
bi tractat,an poſſit præſcribi iuſpa.in eccleſia collegia-
ta,& cōcludit ꝙ non, poſtmodum per quoddā dictum
Bald.in l.reſcripta.C.de preci.Impe. offe.ꝯcludit eē ve-
rum iuſp.non poſſe præſcribi in eccleſia collegiata, ni-
ſi ſpatio tanti temporis cuius initij &c. & tunc eē opus
priuilegium allegari, & illud probat conſuetudo tanti
temporis cuius iuris initij &c.vt ſupra diximus, & hoc
quia in eccleſijs collegiatis eēt ius mere ſpūale.ca.meſ-
ſana.de elect.¶ Subdit poſtmodum opponendo,ꝙ oīa
p̄dicta vendicant ſibi locū in iure mere ſpūali,prout eſt
in eccl'a collegiata.d.c. meſſana,ſed iuſp. aliarum eccl.
inferiorū non eſt ſpūale merum ,ſed annexū, & laicus
ipſum poteſt poſſidere.c filijs.16.q.7.c.3.& c.cū autem.
hoc tit.ergo poterit p̄ſcribi minori tēpore &c. Et mdet
ibi Alex. verum eſſe laicū poſſe poſſidere iuſpat. in ec-
cleſia non collegiata,ſed in eccl'a collegiata ſecus,cum
dicatur mere ſpūale,& non annexum.c.ſacroſancta,&
c.meſſana.de elec.vt per eū,per q̄ verba ſenſit ibi Alex.
ſeu Barba.iuſpat.eccleſiarum inferiorū poſſe præſcribi
minori tēpore ſpatio tanti temporis cuius initij &c. cū
poſſit poſſideri, & ſic loquitur contra oīa ſupradicta,ꝙ
requiratur allegatio tit. & ſimilia.¶ Sed tu dicas Alex.
vel Barba.eſſe male loquutum,cum iuſpa ēt eccleſiarū
inferiorū nō poſſit præſcribi per laicos,qui illas nō fun-
darunt,ꝯſtruxerunt,vel dotarūt,ſicut nec ius mere ſpi-
rituale, vt in eccl'a collegiata, nam reſpectu illorum dr̄
etiam mere ſpūale.quia priuilegium iuriſp. eſt limitatū
circa facientes prædicta & non circa oēs laicos,& ideo
idem in iurepa.eccleſiarum inferiorum requiritur alle-
gatio tit.qui probabitur per poſſeſſionem tanti tempo-
ris vt ſupra eſt dictū quicquid dixerint prædicti ad hæc
non aduertentes.¶ Eſt bene verū,ꝙ circa iuſpat.eccl'a-
rum collegiatarum & inferiorū eſt vnū in quo differūt,
nam allegatio tit. in eccleſijs collegiatis non pōt eē,niſi
priuilegiū Pōtificis alicui ꝯceſſum ſpecialiter , iuxta gl.
in c.nobis,hoc tit.vt dixim⁹.ſ̄.in 9.q.prin. in j.art.in 7.li-
mi.3.concluſionis,non aūt hoc pōt hr̄e, & titu.funda-
tionis,ꝯſtructionis,vel dotationis,vt in ſupra prællega
tis locis,allegatio vero tit. in inferiorib. eccleſijs erit iu-
riſp.prouenientis ex fundatione, ꝯſtructione, vel dota-
tione,& ēt poterit prouenire ex priuilegio ſummi Pōti-
ficis Et ideo dicerē ex quo poterit eē duplex tit.vt ſupra
allegantē tit.debere exprimere,quem titu: & ex qua cā
hucuſq; poſſedit ſecūdum opinionē Alex quicquid di-
xerit domi.Feli.& quādo allegatur ti. priuilegij ſummi
Pontificis qualiter p̄ronus exiſtimabitur eccleſiaſtic⁹,
41 vel ſecularis,diximus ſ̄.in 3.arti.¶ † Et etiam aduertē-
dum ad vnum quod poſuit domi.Card. in d.clem.plu-
res.in fi.5.q.in 5.col hoc titu.omnia prædicta procede-
re q̄n non conſtaret eccleſiam ab initio fuiſſe liberam,
quia ſi conſtaret ab initio non habuiſſe p̄ronos, vel ali-
quo modo poſtea factam eſſe liberā non poterit laicus
cū tit. dato a quocunq; iuſp. præſcribere, iō nō ſufficiet
nec tit.fundationis allegare, nec ꝯſtructionis, ſeu dota-
tionis,& illū probare per cōſuetudinē tāti tēporis cuius
&c.quia ex quo conſtat illā fuiſſe liberam,vel factam li
beram.ille tit.nihil operatur,nec modo aliquo præſcri
bi pōt,quia ceſſant tit. prædicti,ſeu iuſp. prouenięs ex
illis, eſt bene verū , ꝙ poſſit allegari tit.priuilegij Papæ,
vt vult ibi Cardi. & tunc crederem etiam fore neceſſe
articulari ſe ſemper præſentaſſe velut p̄ronus ex illo ti.
priuilegij Papæ, vt aperte voluit Alex. in d.ſua ſubſcri-
ptione,& diximus ſ̄.in j.art.in verſic. & iſta eſt veritas.
¶ Subdit etiam ibi domi. Cardi. in dubio quando non
ꝯſtat, an eccl'a habeat p̄ronos, vel non, p̄ſcribere poſſe
iuſp. vel præſentandi per tēpus de cuius initio in cōtra-
riū non eſt memoria, ad cuius dictū Cardi.eſt ſupplen-
dum cum allegatione tit.iuriſpa. puta quia fundauit,ꝯ-
ſtruxit, vel dotauit, vt ſupra latè diximus, nam q̄n aliq̄s
eſt in quaſi poſſ.iuriſpa.& non apparet de alio patrono
præſumptio iuris eſt, q̄ tn̄ admittit probationem in cō-
trarium per iura vulgaria illum præſentaſſe rōne iuriſ-
pa. quia eccleſia non naſcitur , ſed oportet habuiſſe ꝯ-
ſtructorem , & ideo in dubio præſumendū eſt pro poſ-
ſeſſore.Ita Abb.in d.c.querelā.in fin.3. col.de elect.qui
allegat pro hoc,quod legi. & no.in ca.j.de relig. Domi.
ſequitur hoc idem Abb.& Butrig.hoc titu.& Calderi.
ꝯſi.6.aliàs 21.de cā poſ.& ꝓprie,& ꝯſi.14.hoc tit.& do-
mi.me.Corſe.in c.cū venerabilis,de excep.in 6.char.&
ſubdit Abb in d.c.q̄relam , ꝙ vbi populus fundat ſe ex
ſola p̄ſcriptione non videt quo iure debeat in cā obti-
nere,vtile ergo eſt,dicit ipſe vēdicanti iuſp. vt ſe fundet
nō ſuper mera p̄ſcriptione,ſed ſuper iurepa. & ꝙ ad il-
lud præſumēdū alleget p̄ſentationes primas & tēporis
curſum &c.& prædicta oīa ſi bene aduertatur, vr̄ ſenti
re Io.And.in d.ſua diſt.quam ſupra retulimus,ſequitur
etiā omnia prædicta dom.Feli.in d.c.cauſam.in 3.colū.
in verſ.puta ſubſtentabilem, & maximè dictum Card.
quādo probaretur eccleſiam fuiſſe liberā, de quo ſupra
feci mentionē.pro quo etiam d. do.Card.facit cōſil.74.
viſo puncto,& ſeq dom.Alex.in 4.vol. & etiam conſi.
dom.Abb.106.caſus ſuper quo in 2 & 3.col. in 2.volu.
vide etiam pro omnibus proximè dictis domi. Abb.in
ꝯſi.76.inuocato &c.plura ſunt examinanda, in 2.volu.
42 ¶ † Subderem tamen vnū quod poſſet multis iuribus,
& rōnibus cōfirmari, ꝙ ſi aliqua perſona eccleſiaſtica
vellet p̄ſcribere iuſpa.in aliqua eccl'a (quamuis libera)
poſſet p̄ſcribere etiam ſpatio 40.annorum,dummodo
adeſſet bona fides,cum illa ſit capax huius iuris,& in ea
non militent omnia ſupra adducta,imò a cōtrario oīa
illa faciunt pro hoc meo dicto,& iō in hoc p̄dicta non
procedunt,ſicut ēt in ſimili diximus ſ̄.in proximo præ-
cedenti artic.epm poſſe eccleſiam liberam facere p̄ro-
natam alicuius perſonæ eccleſiaſticæ , vt eccleſiaſticæ,
cū ſit illius capax,vt ibi diximus in verſi. poſſit bene ex
iſta ſolu. attentari. ¶ Hoc idem dicerem in cōuerſis vt
poſſint pręſcribere,& oīa ſupraſcripta procedere in pu
ris laicis in conuerſis , nam licèt conuerſi laici non de-
bent tractare cum clericis ſpiritualia,tn̄ poſſunt iura ſpi
ritualia præſcribere,quia non ſunt oīno laici,ſed poſsūt
dici religioſi . Ita in terminis limitat omnia prædicta
domi.Abb.in d.c.cauſam, poſt prin.2.col.de præſcrip.
& alleg.tex.iuncta gl.in c. ex eo.de elect.lib.6.& no.per
Inno in c.2.de inſti.¶ Intellige tamen hoc de conuerſis
regularium & non ſecularium,vt vult pulchrè do.Fel.
poſt Roc.in d.ca.cauſam,in 5.col.in verſ.dū dixit Abb.
limitando iſtum text. vbi ſequitur Abb.& eius dictum
limitat, & de cōuerſis pulchras ponit remiſſiones.vide
ibi, q̄a breuitatis cauſa omitto. vide ēt aliqua de hmōi
religioſis quæ diximus ſ̄.in j.q.princ.in 10.arti.¶ Et per
iſta daræ ſunt plures intelligentiæ ad iſtam materiam
poſt longam diſputationē de qua ſ̄ . ¶ Reperi poſtmo-
dum domi.Pau.de Citaan hoc tracta.in 3.part.in j.q.5.
cauſæ , qui quærit de hoc arti. & ponit dicta Federic.&
Alex.

Alex.in 3. allegatis conſi. & aliqua ex illis ſo.And.in d.
reg.quod alicui dicenti in puncto iuris tenere illorum
opinionẽ dicit ſe adducere motiua Archid.quę magis
obſtare videntur,quia curabit (cum venia) illis reſpon-
dere.¶ Et primo refert motiuum Arch. omittẽdo op-
poſitiones quas facit,dicit ergo ex gratia concedi iuſpat.
& propria auctoritate illud aſſumere præſumẽtes teme
rariè agere,ſi temerariè,ergo mala fide poſſidẽt,ſi ma-
la fide,ergo nõ præſcribunt.¶ Soluit Paul.in q.Fede.&
Alex. ſemper eſſe p̃ſumendũ vt ipſi p̃ſupponunt,q̃ in-
teruenerit bona fides ex parte p̃ſcribentis,vt dicit nota
re gl. in ſumma 16.q.3. vbi vult in præſcriptione bonã
fidẽ requiri,vt acquiratur rerũ dominiũ. Et ideo dicit
q̃ vbi quis eſt in bona fide tãto tẽpore cuius rei memo
ria non habetur contraria, vel per 40.annos,tunc tol-
litur oẽ ius & acquiritur præſcribenti,vt C.de p̃ſcri.30.
annorũ.ſi præſcribit mediante iure, ergo legitime.l.iu-
ſte.ff.de acquir.poſ.& ſic non aſſumit ſibi qs ex propria
auctoritate,quod alicui ex ſpeciali priuilegio cõceſſum
eſt,ſed aſſumit, quod eſt a lege inductũ.ſ.præſcribere,
quod optime põt, vt in toto tit.C.& extra de pręſcrip.
43 non ob.(dicit ipſe) † q̃ gratia non extendatur.q̃a dico
q̃ non debet extendi per hoĩem, ſed per l.bene põt ex-
tẽdi, vt dicit ſe infra probaturũ,ex quo ergo lex indu-
xit p̃ſcriptionẽ & cõſuetudinẽ de omni iure, ergo ẽt ta-
le ius debet poſſe per laicũ p̃ſcribi.cũ non ſit mere ſpũa
le intelligẽdo de oĩ iurepa.quod habetur in eccleſia nõ
collegiata.¶ Hæc eſt reſponſio Pau.ex qua quilibet põt
percipere ipſum non intellexiſſe motiuum Arch quia
eius ſolutio non correſpondet.Et in multis (pace tanti
viri dixerim) errat, requirit.n.de neceſſitate bonã fidẽ
in p̃ſcriptione tanti temporis cuius initij &c. in qua &
tanta diuturnitate temporis ſi non põt extare initij me-
moria ſemper bona fides p̃ſupponit, & hẽt vim priui-
legij & nt.c.j.de præſcrip.lib 6 ¶ Et dũ dicit præſcribẽ-
tẽ non aſſumere propria auctoritate, ſed aſſumere a le-
ge inductũ.ſ.p̃ſcribere, non hoc dicit Archi ſed dicit p̃-
ſcribentẽ aſſumere ius mere ſpũale, cùm ſit mere ſpi-
rituale non ædificãti. male ẽt loquitur dum dicit grãm
hic extendi per legẽ quia vt ſæpe diximus, non ſolũ ca-
non noluit extendere hanc grãm, ſed etiam illam limi
tauit vt locum habeat in ſolùm fundantib. ſecundum
Abb in d.c.cũm,de præſcrip.& ſupra retulimus.¶ Nec
ſequitur,lex induxit p̃ſcriptionẽ & conſuetudinẽ de oĩ
iure, ergo ẽt tale ius poſſe præſcribi concedo per laicũ.
nego, quia non eſt capax huius iuris.conceditur ergo
p̃ſcriptio capaci,& non in capaci illius iuris, vt in c.cũ
contingat.de fo.comp.& dũ dicit laicũ capacem,cum
iuſpat. ſit annexũ ſpiritualitati, & ſic non mere ſp̃ale,
dico hoc eẽ in laicis qui cõſtruxerunt vel dotarunt, in il
lis dr̃ annexũ ſpiritualitati,quia illis facta eſt grã limita-
ta,in alijs verò laicis eſt mere ſpirituale, quia nõ eſt eis
conceſſa iſta gratia, & ideo incapaces, & ſic vt vides ne-
ſcio quid dixerit in hoc Pau.¶ Qui etiam ſubdit nõ ob-
ſtare id quod dr̃ ſemper eſſe eundẽ populum, & ſic ha-
buiſſe malam fidẽ a principio, quia ſciuit pręſentando
ſe vſurpare tale ius quod ad ſe ſciuit non pertinere, aut
ignorauit ſub illa ignorãtia, q̃ non prodeſt &c. ad quæ
primò dicit illud eẽ ex fictione legis, vt dicit gl.in ipſa l.
proponebatur.ff. de iudi.q̃ non habet veritatem,nec rei
ſubſtantiã.l.in reb.C.de iureiurã.dr̃ ergo idem populus
nomine non in ſubſtantia,& ideo ſi primi erant in ma
la fide,ſequentes erunt in bona.l.qui in locũ alterius.ff.
de reg.iur. vñ in dubio debemus p̃ſumere p̃ceſſorẽ ha-
44 buiſſe bonã fidẽ,† quia quilibet p̃ſumitur bonus.l.me-
rito ff.pro ſocio.ſimile videmus in hoĩe in d.l.propone
batur,quia homo 30. annorum eſt idẽ qui fuit triũ an-
norum, quia eſt idẽ, quo ad corpus & famam, non tñ
quo ad actus legales.quia contrahere poterit &c. ¶ Se-
cunda eſt ſolutio negando populũ fuiſſe malã fidẽ,quia
in dubio non eſt mala fides p̃ſumenda, p̃ſertim in vno
toto populo,nã poterit eſſe, q̃ vnus populus bis, vel ter
p̃ſentauerit.& renouatur populus ex magna moralita-
te,& p̃ſentatus durat per 40.annos,ſeques populus erit

in bona fide,credendo præcedentẽ habuiſſe ius p̃ſentã-
di ex legis beneficio,vel ex alia iuſta cã, & idẽ dicẽdum
in vno particulare ſuccedẽte alteri, q alias præſentaue-
rat, & dicit per hæc poſſe rñderi ad multa motiua Ar-
chid.¶ Et ſubdit non obſtare 3.dũ dicebat,aut conſtat
laicũ hẽre malã fidẽ aut ignorat, quia põt dari mediũ.ſ.
q̃ quis probabiliter ſe hẽre ius bonũ putet, quia vidit p̃-
deceſſorẽ ſuũ pluries præſentaſſe, & ipſe hoc ẽt fuit ſe-
quutus, & præſentatione admiſſa nemine cõtradicẽte
durauit inſtitutus per 40. annos. inducit̃ præſcriptio ẽt
ex iſto vnico actu cõtinuato per 40.annos.glo.antepen.
in c.cũ eccleſia,de cã poſ.& proprie. c.cũ de beneficio.
ibi,vno vel plurib.de p̃ben.lib.6.Subdit Paul.dato q̃ p̃-
cedens populus habuiſſet malã fidẽ non videre,quare
ſucceſſor non poſſit hẽre bonã,per d.reg.qui in alterius.
& dicit facere c.curã.cũ gl 2.in fi.hoc iru.volentẽ,licèt
anteceſſores fuerint in mala fide acceptãdo eccleſiam
donatã a laico ſine epi conſenſu, tamen ex quo anteceſ-
ſores poſſederũt, poſſunt & ſucceſſores præſcribere. ſi-
milis in c de quarta, de præſcrip. & in c.cũ in primis.2.
q.1.& in ca.ſi ſacerdotes.16.q.3.¶ Certe nimiũ conatus
eſt Paul.p̃dicta oñdere,quæ tñ nõ euacuant motiuũ
Archi.nam quãuis idem populus non ſit in ſubſtantia,
& poſſit eſſe in bona fide eſt aduertendũ, quia licèt ſit
in bona fide,ſi pro tit.allegat præſcriptionẽ oſtẽdit ma-
lam fidẽ prædeceſſorum & ſuam.ſ. q̃ vſurpauerint ius
p̃ſentandi,ex quo nõ cõſtruxerunt nec dotarũt eccleſiã,
& ſic non habuerunt verũ tit.iuriſp.ex prædictis proue
nientẽ,nam poſſidere nõ potuerunt.quia incapaces ſic
nec pręſcribere,vt ſæpius dictũ eſt,ſi vero eẽnt in bona
fide & allegarent tit.iuriſp.in quo p̃ſupponitur conſtru-
ctio vel dotatio concurrentib.alijs,de quib.s.bene pro-
cedent ſuprafcripta non ex vi præſcriptionis, ſed ex vi
iuriſp. Et hic eſt intentus Archi. quod ſit idem populus
quo ad præſcriptionẽ in qua eſt mala fides,quia ſi nõ fe-
cerunt aliquod illorũ triũ.ſ. fundatio &c.non potuerũt
poſſidere cũ bona fide,quia incapaces iuris p̃ſentandi,
quia laici, & aliquod prædictorũ non fecerunt ex limi-
tato priuilegio a iure cõceſſo laicis fundatorib.& non
alijs laicis vſurpare volẽtib.¶ Poſtea Paul conatur rñ-
dere ad vſurpationẽ allegatã, & peccatũ deductum per
Archi.& dicit præſcribentẽ non facere contra iuſtitiã,
ſed ſm iuſtitiam & æquitatẽ de iure ſcriptam, quę con-
cedit bonæ fidei poſſidẽti præſcriptionẽ,& laici ſucceſ-
ſores poſſunt eẽ tales.ergo habetur intentus.¶ Reſolui
tur hæc rñſio, eum laici non poſſint eſſe tales,quia non
p̃nt poſſidere ius p̃ſentãdi ex quo incapaces, vt ſupra di-
ctum eſt. Et ſic vſurpant & iniuſtitiam faciũt. ¶ Venit
poſtmodũ ipſe Pau.ad c.querelã de elect.& dicit ſol Ar
chid.datam ad illum text. quod cũ loquuntur de cor ſue-
tudine,ſint verba partis narrãtis & iõ nõ procedere;q̃a
tũc illa verba narrantis non inducerẽt diſpõnẽ qñ iuriſ-
lator contra illam decideret, ſed qñ Papa non decidit
contra illam,imò abſoluit partem bene diſponunt.Et
ita dicit eſſe factũ in d.c. querelã, vbi poſſeſſor bonæ fi-
dei præſentauit, & quãuis non ſit p̃onus eſt admitten-
dus,& dicit eẽ tex.clarũ in c.conſultationib.hoc titu.&
ibi gl.adeo q̃ licèt poſtea declaretur nõ p̃onus, tenent
tñ præſentatio & inſtitutio,ergo cõpetit ius præſentan-
45 di non ſemper ex vi iuriſpat.¶ † Tu conſidera circa p̃-
dicta non militare dicta per Paul. de verbis narratiuis,
q̃a p̃lata a iuriſlatore nõ diſponunt.c. ſi Papa.de priui.
lib.6.Quãto magis p̃lata a parte declaratio Pau.p̃cedit
in vno mẽbro.ſ.dum dicit verba prolata a parte nõ di-
ſponere, vbi Papa decideret contrarium.hoc eſt clarũ,
tñ non eſt verũ aliud mẽbrũ, q̃ ſi Papa bene nõ decide-
ret contra illa diſponat,quia negari non poteſt, quin al
legatio partis ſit,quã nullibi reperitur,ius inducere poſ-
ſe ſed ſi bene ponderetur caſus illius tex.vt ſupra eũ in-
duximus,nõ meretur allegari pro p̃ſcribẽte,ſed p̃ noua-
ſi poſſidẽte iuſpat. & ſic vñ ſocius c.conſultationib.hoc
titu. Et Pan.qui hæc non penetrauit,nec iſtos terminos
nouit,confundit præſcriptionẽ cũ quaſi poſſeſſione iu-
ſpa.allegando c. conſultationib. ad fortificandum c.
querelam

querelã, loqui in pſcribente non aduertendo aliud eſſe
præſcribere ius præſentandi in eccl'a libera, vt eſt tit. ar-
tic. noſtri, & vt tenentes opi. Marii. & Io. And. aſſerunt
loqui d.c. querelã. in quo caſu nullũ iuſpat præſupponi-
tur, & aliud eſt quẽ eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſp. iuxta
tex. in d.c. conſultationib. ſed ego vt ſupra retuli, teneo
c. querelã, loqui iuxta diſpoſitionẽ d. ca. conſultationib.
quæ quidẽ non penetrauit Pau. qui tandem in proceſſu
ſermonis dicit c. querelam, fore intelligendũ iuxta d.c.
conſultationib. non aduertendo, q ſi hoc eſſet, c. iſte
nõ faceret pro præſcriptione iuris præſentãdi, ſed pro
quaſi poſſeſſione iuriſpat. ¶ Poſtea Paul. nititur ſ'dere
alijs dictis Archi. volẽtis nõ præſcribi aliquo tempore,
quod cũ peccato poſſidetur, & dicit nõ eſſe peccatũ, ex
quo adeſt bona fides, nec ↄſuetudo præſcribendi dr̃ iuri
cõi contraria, quia cum iuſpat. permittatur laicis dr̃ iu-
ri cõi cõſona, & aliqñ date conſuetudinem contra ius
cõe rationabilem, & in hoc multa verba effundẽs, ni-
hil concludit ad propoſitũ. ¶ Poſtea Paul. refert aliqua
dicta Fede. Alex. Hugo. Inno. Compo. Io. And. Paul. de
Eleaza. & Gemi. de quib. nos ſupra loquuti ſuimus pro
parte Ioã. And. ¶ Succeſſiuè facit motiuũ qđ dicit eſſe
quartũ ex hac præſcriptione non multũ grauari eccl'a,
qa licèt habeat præſentare, non tñ dr̃ dare aliquod ius
præſentato, ſed ep̃s poteſt reijcere talẽ præſentatum, ſi
non videt eum ſufficientem. Archid. in c. decernimus.
16. q. 6. Item q eccleſia teneatur alere pronum egenũ,
hoc non eſt grauamen, quia de reſiduis alit, quæ aliàs
ſunt pauperum, vt ibi latè per eũ. ¶ Hoc motiuũ nõ ↄ-
cludit hec minimè perſuadet. Idẽ eſt in vero iurepa. &
tñ dr̃ grauamẽ, & eccl'a dũ(?) ſerua. ca. ſignificauit. de teſti.
& diximus ſ. in j. q. prin. in 11. art. ¶ Quinto loco addu-
cit Pau iuſpa. ↄceſſum eẽ laicis ex gr̃a, & ſic ex priuile-
gio c. 3. hoc titu ſi ex priuilegio, ergo ex ↄſuetudine q̃ ei
46 equiparantur. ¶ nec hoc motiuũ militat, & hic oñdit
Pau. nõ vidiſſe oẽs doct. hic in hoc paſſu, nã vt ſ. ſępere-
tulimus hæc æquiparatio nõ hẽt locum in incapace p-
ſcribẽte qui poterit acquirere priuilegio, nõ tñ pręſeri-
ptione, vt latè per dom. Felin. in c. accedentes. hoc titu.
¶ Sexto loco adducit c. gñali, cui ſupra latè reſponſum
eſt. ¶ Septimo dicit facere iuſpa. poſſe eẽ apud laicũ, gl.
in c. piæ mentis 16. q. 7. quæ tamẽ loquitur ex fundatio-
nẽ &c. ergo eodẽ mõ per alium quemcunq; modũ legi-
timũ, vt ſunt multi modi transferendi illud, vt in d. gl.
¶ Ridiculũ eſt hoc motiuũ, quia priuilegiũ iuriſpa. cõ-
ceſſum eſt laicis fundantib. & habẽtib. cãm ab eis, & iõ
fit translatio in alios, & ita eſt limitatũ hoc priuilegiũ,
ſm Abb. in d. ca. cauſam. de præſcrip. ergo non habebit
locũ in non fundante, & ſic extraneo pſcribente, demũ
ipſe Paul. in pen. verbis pen. col. in verſi. iſtam opi. poſt-
quam fatetur pdictis ſic enarratis vidiſſe Io. And. (in d.
reg. q alicui) hunc paſſum diſputantem ac narrantem
ſententiam Nicolai 4 & opi. Marii. & nonnullos doct.
ſupra allegatos eos ſequentes. verum dicit Abb. in c. q̃-
rẽlam. de elect. tenere cõtra per rõnem quam dicit in-
conuincibilem, quia laicus nõ põt poſſidere ſpiritualia,
& per cõſequẽs nec præſcribere. c. cãm. de præſcrip. in
j. not. c. meſſana, & c. ſacroſancta. de elec. Ita nec ius an-
nexum ſpiritualitati, ſicut eſt ius præſentandi, qa de cõ-
nexis idem eſt iudicium. ca. quanto. de iud. c. præterea.
de tranſac. c. de iure. hoc tit. ¶ Dicit igit̃ Pau. licèt ex ſu-
pradictis per eũ ſatis patere ad hunc art. riſum, tñ dicit
cõſequentiam eſſe falſam, quia iuſpa. quaſi poſſidetur
per laicũ, nec quia annexum ſpiritualitati per hoc ĩpe-
ditur eẽ apud laicũ c. conſultationib. ca. cum ſæculũ. ca.
ex literis, hoc tit. c. filijs. c. frigentius. c. quicunq; 16. q. 7.
& ſi illa ↄſequẽtia eẽt vera, ſequeret̃ q nullꝰ laicus poſſet
eſſe pronus verus, cuius contrariũ dr̃ in dictis iurib. Itẽ
ſequeret̃ q iuſpa. cum vniuerſitate non tranſiret in lai-
cum, & tñ contrarium eſt in d.c. ex literis, & tranſit ad
d. reg. connexorũ, vt ibi per eũ. ¶ Tñ dic' Abb. vere non
ita intelligendũ, ſed vt ſeipſum declarauit in c. cãm. de
præſcrip. vt ſupra eius dicta retulimus, nã non loquitur
de omni laico vt illũ vr̃ intelligere Pau. ſed loquit̃ de il-
lis laicis qui non fundarũt, nec conſtruxerũt, nec dota-
runt, nam prædicti non ſunt capaces iuriſpat. cum gra-
tia conceſſa laicis patronis ſit limitata ad illos qui pdi-
cta fecerint. Et ſic ceſſant cõſequẽtiæ abſurdæ quas ad-
ducit. ¶ Demum Pau. ipſe cõcludit communẽ opinio-
nem eſſe. pręſcriptionẽ tanti tẽporis cuius initij memo-
ria non extat, cũ bona fide procedere etiam in laicum cir-
ca ius præſentandi, & illã obſeruandam, maximè quia
ſm eam Nicolaus Papa iudicauit, & volens cõtrarium
dicere in iudicãdo, & cõſulẽdo poneret os in cœlum,
& neminẽ debere eſſe tãtæ ſuperbiæ, fallig. & tumidi-
tatis, vt regalẽ ſenſum cõtendat, quã in ſñia ferenda ha
buit, nec aliter debere velle iudicare, vel tenere, q̃ ipſe
tenuerit. l. ſi imperialis. C. de legi. §. ſed quod principi,
Inſti. de iure natu. gen. & ciui. Et ſic ſcriptus eſt in tergo,
nec dũ finitus Horeſtes, & ex oĩb. dictis per eum nullũ
bonũ motiuum, intelligẽtia, doctrina, nec cõcluſio ha-
beri põt, parcat mihi tantus pater. Ideo tene quod ſupra
concluſimus. ¶ Silr̃ reperi poſtmodũ domi. Roc. in hoc
tracta. in verbo ipſe vel is a quo cãm habuit, in 36. q. di-
ſputantẽ hunc paſſum, qui primò ſuccinctè refert dicta
Archid. in d.c. hortamur, & et dicta Abb. in d.c. quere-
lã, & alleg. aliquos ex prædictis doct. quos ſupra allega-
uimus tenentes opi. Archid. pro qua etiam opi. adducit
domi. Feli. in c. in noſtra. in 38. corellario. de reſcript. &
in tracta. ſuo qñ lit. apoſt. no. patro. verſus fi. dicit tñ ip-
ſum domi. Feli. in locis præallegatis, maximè in d. trac.
præſupponere opi. Io. And. tenendam in iudicando, &
conſulendo. Et ſubdit præmiſſam opi. Arch. iuncta de-
claratione Abb. tenere in d.c. hortamur. 71. diſt. domi.
Propo. motũ fundamento quo mouetur Abb. in d. ca.
querelã, & in hanc opin. Arch. inclinare eximiũ docto.
Modiolanen. do Philip Decium in rub. de iudi. in ante-
pen. colum. ¶ Poſtea domi Roch. refert Io. Andr. poſt
Marii. in d.c. querelã, & in reg. quod alicui, tenentẽ opi.
contrariam. ſ. poſſe pſcribi ius pſentandi in eccleſia li-
bera, adducẽdo ſñiam Papæ Nicolai 4. & aliqua alia di-
cta Io. And. pro quo adducit eundem Io. And. in c. vni-
co. hoc titu. & domi. Anto. in d.c. querelam. & illã dicit
eſſe communem. ¶ Et adducit in 3. col. ipſe do. Roch.
aliquas auctoritates per quas probat iuſpa. poſſe pręſcri
bi contra patronũ, quæ non faciunt ad propoſitum no-
ſtrum. ¶ Poſtea pro opi. Archi. adducit Spec. in hoc tit.
verſus finem, & Franc. de Are. in rub. de iudi. dũ tractat
poſt alios, an iuſpa. ſit tẽporale, vel ſpirituale, & Bal. in l.
2. in 2. col in verſ. quæro ergo in fi. & Gemi. in ca. vnico.
hoc tit. lib. 6. ¶ Et poſt prin. 3. col. dicit eſſe aduertendũ,
q tenentes opi. iuſpat. poſſe præſcribi per tantũ tp̃s, cu-
ius initij memoria non ſit in contrariũ, cum ſit contra
47 ius, per c. j. de præſcript. lib. 6. † Et ponit quomodo pro-
betur memoriam hominum nõ obſtare, ponit remiſ-
ſiones, maximè domi. Fel. in c. veniens. in 5. col. de teſti.
& Alex. in conſ. 75. viſis, in 2. col. in 4. vol. & Io. And. in
d. ca. j. in fin. de præſcript. ¶ Dicit demum ſe ſuper hoc
articulo diu fuiſſe ancipitem, & tamen omnibus rectè
penſatis ſibi videri veriſſimã eſſe opi. Io. And. q vbi cõ-
ſtareſſe eccleſiam pronatam poſſit in præiudiciũ pro-
ni currere præſcriptio, ſecus vbi eccl'a ſit libera, vel du-
bitetur, quia non poterit in præiudiciũ eccleſiæ iuſpa.
per præſcribentem acquiri. De j. membro diſtinctionis
domi. Roch. hic non dicemus, ſed tractabimus de eo j.
in vlti. q. prin. 2. part. huius j. lib. ¶ Et ſic tranſit do. Roc.
ad ſecundum membrum, quod vr clarè patet, eſt ſecũ-
dum opi. Archi. imo ſubdit ſibi placere doctrinã Abb.
in d. ca. querelam, & poſtea dimiſſa hmõi diſputatione
quam aggredi noluit. Iterũ probare voluit iuſpa. vnius
poſſe per alium præſcribi, & demum omnib. prædictis
omiſſis aggreſſus eſt materiã, intra quantum tp̃s iuſpat.
præſcribatur, & an requiratur tit. & quomodo probe-
tur, loquendo qñ vnus præſcribit iuſpa. alterius. de quo
dicemus vbi ſupra, & in hoc conſumpſit plures colũ. q̃
referre eſſet potius laborioſum q̃ vtile. Et per iſta ſic ſit
finitus hic articu. ſubtilis, & quotidianus a paucis bene
intellectus, concludendo cum opin. Archidia. declara-

ta

ta vt ſupra, quam re vera ſequitur dom. Roc. licèt illam diſputare & defendere noluerit, & eã etiã tenuit expꝛeſſe domi. Roch in verbo cõpetens alicui in fi. 35. q. ¶ Vñ pro vera intelligentia oĩum ſupraſcriptorum expediã. 7. ꝙ ſupra obtuli me facturum, licèt Abb. & alij de qb. ſupra dicant opi. Ioa. And. eſſe cõem, & ab ea non eſſe diſcedendũ in iudicando, & conſulendo, hoc verũ eſt illa bene intellecta & reſtricta, & ſic facienda eſt concluſio contra opi. Io. And. ¶ Et ideo concluſio clara ex ſupraſcriptis elicitur, quicquid dixerint contrariũ tenẽtes in eccleſia libera per laicos non põt iuſpa. præſcribi nec ius præſentandi, quod eſt mẽbrum eius ſecundum opi. Archid. quam puto ita veram, ſicut fidem Chriſti. ¶ Amplia primò illam concluſionẽ, etiã ſi eſſent parochiani illius eccſæ, de cuius iurepa. vel præſentãdi p̃ſcribendo q̃ritur, ꝙ nihilominus præſcribere nõ poterunt ex quo laici ꝑ latè ſupra adducta in toto iſto art. ¶ Amplia ſecundo etiã ſi aliqui laici, vel parochiani quaſi poſſediſſent ius p̃ſentãdi ſpatio 40. annorum, nã nihilominus non præſcribent, licèt contra eccleſiam ſpatio 40. annorũ præſcrib. ẽ. c. de quarta. cum concor. de pręſcr. per latè etiam ſupra adducta. ¶ Amplia tertio ẽt ſi eẽt facta præſcriptio cum tit. non ſufficienti, puta, quia tit. erat dotationis, ſed ex quo dotauit ſine conſenſu ſuperioris non eſt vera dotatio, & ideo tit. inſufficiens, vnde tẽpore legitimo 40. annorũ imò etiam 30. non præſcribet, per ea quæ eleganter voluit domi Abb. in ꝯſil. 106. caſus ſuper quo in 2. vol. in 2 col. in verſi. j. quia cum iſta p̃ſcriptio. ¶ Amplia quartò ẽt ſi eſſet facta præſcriptio cũ ſupradicto titu. inſufficienti per annos 60. puta, quia per 30. annos fuerat facta p̃ſentatio per parochianos & ſequuta inſtitutio alicuius inferioris prælati inſtitutionẽ non habentis, & ꝑ 30. alios annos fuerit ſilr facta p̃ſentatio per parochianos, & ſequuta iſtitutio per verũ ordinariũ, non valebit præſcriptio, vt ſing. voluit Abb. in præallegato ꝯſi. 106. in verſi. præterea præſuppoſito. ¶ Amplia quintò ẽt ſi p̃ſcriptio eſſet longiſſima. puta 60. vel 70. annorum, & nihilominus eccſa nõ haberet verũ prælatum, ſeu ordinariũ, ſed intruſum, nam non poterit p̃ſcribi iuſpat. in eccleſia inferiori ipſi p̃lato ſubiecta ex quo intruſus, & idem eſt ac ſi non haberet ſm Abb. in d. cõſi. 106 in verſ. p̃terea & vltimo. vnde ſi aliqualis p̃ſcriptio curreret, eſt opus vt in eccleſia maiori ſit verus prælatus, vt ibi. ¶ Amplia ſextò ẽt ſi eſſet p̃ſcriptio tanti tp̃is de cuius initij memoria non extaret, & cum ea non allegaretur titulus ſufficiens & ex illo titu. ſemper eſſe factã p̃ſentationem, per ea quæ ſupra diximus in verſi. aggredior igitur ſextũ. & an ſit neceſſaria p̃ſentatio, & ex illo tit. diximus ibidẽ in verſ. ponit etiã do. Feli. ¶ Amplia ſeptimò iſtam concluſionẽ procedere etiam ſi eccleſia erat p̃ronata, & appareret poſtmodum fuiſſe factam liberã, nam poſtquã eſt effecta libera nõ põt in ea iuſpa. ſeu ius p̃ſentãdi p̃ſcribi per aureũ dictũ do. Card. de quo ſupra, in verſi. eſt etiam aduertẽdum ad vnum, quod poſuit do. Cardi. & ſeq. ¶ Limita modò primò dictã concluſionem non procedere in p̃ſcriptione tãti tp̃is de cuius initij memoria non exſtat, cũ allegatione tit. iuriſpat. prouenientis ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, ſed ex priuilegio Papę, qa tunc bene p̃ſcribens erit p̃ronus, & in hoc opi. Io. And. procedit, & eſt cõis, per ea, quę diximus ſupra in d. verſ. aggredior igitur ſextum, & in verſic. eſt bene verum ꝙ circa iuſpa. eccleſiarum, & in verſ. ſubdit etiam ibi do. Card. licèt iſta non ſit vera limitatio, quia tunc nõ ex vi p̃ſcriptionis, ſed ex vi præſumpti iuſpa. procedit. ¶ Reſtringe hanc limi. procedere, niſi appareret eccleſiã eẽ liberã, vel liberatam a p̃ronatu, quia tunc non militaret limitatio, per ea, quæ diximus ſupra, in verſ. eſt etiã aduertendũ ad vnum quod poſuit do. Card. & hoc idẽ voluit Gay. in repet. c. fi. de elect. lib. 6. in 37. & 38. colũ. ¶ Limita ſecundo dictã concluſionẽ procedere in puris laicis, quia cõtra eccleſiã liberã non poſſent præſcribere, ſed perſonæ eccleſiaſticæ, tanquã eccleſiaſticæ bñ poſſunt etiam ſpatio 40. annorum cum bona fide iuſp. p̃ſcribere, quia illo ſunt capaces, per ea, quæ diximus ſupra, in verſ. ſubderem tñ vnum. ¶ Limita tertio prędictã concluſionem procedere in puris laicis, vt nõ poſſint p̃ſcribere iuſpa. & ius p̃ſentãdi in eccſa libera, ſed ĩ conuerſis, qa religioſi ſunt, nõ habebit locũ ex quo cõuerſi bene poſſunt iuſpa. & ius p̃ſentandi p̃ſcribere, per ea. quæ diximus ſupra, in verſi. hoc idẽ dicerem. ¶ Reſtringe iſtã limi. hr̃e locũ in ꝯuerſis regularibus, quia poterunt p̃ſcribere vt & perſonæ eccſaſticæ. ſecus in conuerſis ſecularib. quia cẽſebuntur laici, vt diximus in d. verſ. hoc idẽ dicerem. ¶ Limita quarto prædictã ꝯcluſionem procedere, quantũ ad volentes præſcribere, vt reſpectu ipſorũ non procedat præſcriptio, ſed reſpectu p̃ſentati ab eis nõ procedit ꝯcluſio, qa ſi populus parochię erat in quaſi poſſeſſione præſentandi bona fide nõ debet inſtitutus ad p̃ſentationẽ populi remoueri, licèt poſtmodũ appareat populũ non p̃ronum, & eccleſiam liberã, vel ad alium ſpectare. tex. eſt in c. querelã. de electio. qui ita intelligitur, & in c. conſultationib. hoc ti. & diximus ſ. in verſi. ſilr dicit Io. And. non obſtare rñſionem Archid. datam ad ca. querelam. & in verſic. venit poſtmodum ipſe Pat. ad ca. querelam, & pro hoc vide Abb. in d. ꝯſil. 106. caſus ſuper quo, ante fi. penult. col. in verſ. dico tamẽ ꝙ ſi populus. in 2. vol. & voluit hoc plene Gaye. in d. rep. c. fi. de elect. lib. 6. in 38. col. ¶ Limita quintò dictam concluſionem procedere, qñ quis vellet præſcribere iuſpa. ſimplr & de per ſe, quia non poterit laicus: ſed ſi præſcriberet laicus vniuerſitatem bonorũ, præſcribet etiam iuſpa. in ea incluſum, vt de hoc latè dicemus j. in 2. par. huius j. lib. in vlti. q. prin. in 2. arti. proin etiã nos ad ibi dicenda remittemus in proximo ſeq. artic. & ibi videbimus, an & quando iſta limitatio procedit. ¶ Limita ſexto prædictam concluſionẽ procedere qñ laicus vellet præſcribere contra eccleſiam liberã, ſed ſi vnus laicus vellet præſcribere iuſpat. in eccleſia, q̃ eſt patronata alterius laici bene procedit cõcluſio. qa laicus poterit præſcribere iuſp. alterius laici per ea, quæ dicemus j. in 2 par. huius j. lib. in vlti. q prin. in j. art. dum tractabimus, an iuſpa. transferatur in alium tit. præſcriptionis. ¶ Limita ſeptimò dictam concluſionẽ procedere, qñ laicus vellet in eccleſia libera pręſcribere iuſp. vel ius præſentandi, quia velut incapax non poſſet, vt ſupra, ſed ſi laicus, vel parochiani vellent p̃ſcribere ius petendi ſuppliciter rectorem in eorũ eccleſia bene fieri poterit, vt diximus ſupra, referendo dicta Archid. in verſ. ſexta via, eſt ſimplicis petitionis, & referendo dicta Io. And. in verſ. & primò nõ obſtat rñſio Archi. Et dicemus in ſpecie j. in iſta q. in 7. art. & per iſta oĩa neceſſaria, & dicenda in hoc art. ſunt expedita. ¶ Et de illo art. vide etiam dom. Phil. Decium in conſi. 117. diuina &c. & pro tenui facultate, & in conſil. 124. placet mihi, in j. & 2. col. & in ꝯſi. 126. in cauſa do. Franciſci, in j & 2. col. qui etiam pulchrè hoc tractat in ꝯſi. 134. viſo puncto, in 2. col. in verſi. venio ad ſecundum dubium cum ſeq. & in conſil. 135. ad iuſtificationem, in 2. colum.

¶ Sextus articulus x. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Præſcribens vniuerſitatem bonorum, an & quando præſcribat etiam iuſpatr. vel ius præſentandi in aliqua eccleſia in illa vniuerſitate exiſtente.*

EX præcedenti arti. contingit ſexto loco dubitari, quia ſupra diximus iuſpa. non acquiri præſcriptione,

1 † vtrum ſaltem præſcribens vniuerſitatem bonorum præſcribat etiam iuſpatr. vel ius præſentandi in aliqua eccleſia in illa bonorum vniuerſitate exiſtens. Iſtam q. ponit domi. Feli. latè in d. c. cauſam, in 4. col. in verſic. oritur tamen. de præſcript. & ponit etiam domi. Roch. in hoc tracta. in verbo ipſe, vel is, a quo cauſam habet, in 36. q. in 8. colũ. in verſi. ſuboritur nunc qõ. qui allegat domi. Felin. vbi ſupra concludentem communiorem opi. eſſe ꝙ ſic, & idem concludit ipſe, vt ibi per eos. ¶ Ego circa hoc puto eſſe aduertendum, nam

aut

aut nos loquimur de vniuerſitate aliqua bonorũ ĩ qua eſt aliquod iuſpat. alicuius eccleſiæ, quod tñ eſt illius, cuius eſt vniuerſitas, & ſi de eo iurepa. quærimus, nõ ẽ hic locus ſuus, ſed de eo dicemus infra in proxima ſeq. par. huius .j. lib. in ulti. q. p. in. in 2. arti. dũ tractabimus qualiter iuſpa. transferat de uno in aliũ tit. præſcriptionis, & quid in præſcribente uniuerſitatem in qua eſt iuſpatro. ¶ Aut uero loquimur, an præſcribatur iuſp. cũ uniuerſitate aliquorũ bonorum in aliqua eccl'a libera in ipſa vniuerſitate exiſtẽte, puta in ciuitate, caſtro, vel villa, & huius artic. hic eſt locus cũ hĩc quærat̃, an iuſp. vel ius p̃ſentandi, quod non erat in aliqua eccl'a acquirat̃ p̃ſcriptione, & in hoc paſſu neſcio videre qualiter cũ vniuerſitate bonorũ poſſit acquiri iuſpa. in eccl'a libera, quia ſi eſt libera non põt ẽẽ cũ vniuerſitate bonorũ, nec ſciet dare caſum, quo poſſit eſſe aliqua eccleſia cum vniuerſitate bonorũ, & eſſe liberam, ideo puto ſuperfluum in hoc inſiſtere, niſi diceremus, ꝙ quis p̃ſcripſit villã alterius, & putauit eccleſiã in ea exiſtentem liberã fuiſſe patronatam dñi villæ, & etiam dato hoc caſu ꝙ hoc eſſe poſſet, nullo modo præſcribens vniuerſitatẽ poterit p̃ſcribere eccleſiã liberã, niſi putãdo eã nõ liberã, ſed in ea eſſe iuſp. cũ villa, vñ ſi appareret libera vana eẽt p̃ſcriptio, niſi eſſet tanti tp̃is cuius initij & c. procedens ex illo tit. p̃ſumpto iuriſpat. tñ quod credebat extitiſſe apud primum dominum villæ per eum acquiſitũ, ex fundatione, ꝯſtructione, vel dotatione, & tunc acquiret iuſp. in ea ñ ex vi p̃ſcriptionis cũ vniuerſitate, ſed ex vi iuriſpat. p̃ſumpti, & ſic vni nihil operabit̃ in eccl'a quæ non erat in ea, ſed de per ſe libera. Et ſic militant in hoc art. omnia, quæ diximus s̃. in proximo præcedenti articu.

¶ Septimus artic. x. q. prin. j. partis j. Libri.

1 *Eccleſia poteſt præſcribere aliam eccleſiam.*
2 *Eccleſia præſcribens quid intelligatur præſcribere.*
3 *Beneficia non habentur ſine inſtitutione canonica nec poſſunt acquiri præſcriptione.*
4 *Eccleſia poteſt præſcribere iuſpatr. præſentandi rectorem in alia eccleſia etiam libera per 40. annos cum bona fide.*
5 *Ratio quare eccleſia poteſt præſcribere iuſpatrona. alterius eccleſiæ liberæ.*

1 QVæro ſeptimò, † an vna eccleſia poſſit præſcribere aliam. Iſtã q. format do. Roch. in hoc trac. in verbo ipſe, vel is, a quo cãm habet in 36. q. in vlti. colum quæ eſt pen. colum. operis in verſic. ſuborit̃ etiam alia dubitatio, & dicit vno verbo fore concludẽdum ꝙ ſic. per tex. in c. cura. hoc tit. & ibi hoc nota. Io.
2 And. Abb. & cęteri. ¶ † Et intelligerunt doct. ibi hoc ut poſſit præſcribi iure proprietatis, ut eccl'a præſcribens habeat eccleſiã pręſcriptam ad proprios uſus, vel tanq̃ ſubiectã, ſeu vnitam, non aũt poſſe p̃ſcribi reſpectu tit. ſcilicet vt habeat eccleſiam, tãquã prælatus, ſeu rector,
3 † quia beneficia. i. tit. beneficiorũ eccleſiaſticorum nõ habent̃ ſine inſtitutione canonica, reg. j. de reg. iur. lib. 6. nec præſcriptione acquiri poſſunt. ca. ex frequẽtibus. de inſti. quod tñ intelligitur, ut per gl. ſingu. & ibi no. in c. contingit, de dolo & contu. Ita reſidet do. Roch. vbi
4 ſupra. ¶ † Tu aduerte & dic vnam eccleſiã poſſe præſcribere iuſpatr. & ius p̃ſentandi rectorẽ in alia eccl'a ẽt libera p 40. annos cum bona fide, & non requiri ſpatiũ
5 tanti tp̃is cuius initij &c. † ex quo datur capacitas huius iuris quamuis ſit mere ſp̃uale, quia eccleſia p̃ſcribẽs nõ fundauit, cõſtruxit, vel dotauit ipſam eccleſiam p̃ſcribentem. Et ſic ceſſant quæ diximus in laico s̃. in 5. artic. prout etiam de qualibet perſona eccleſiaſtica, vt eccleſiaſtica. Et de conuerſis regularib. diximus s̃. in d. 5. art. in verſic. ſubderẽ tamen vnum, & in verſi ſequen. hoc idem dicerem, quæ ibi dicta comprobantur per iſta.

¶ Octauus artic. x. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Præſentatio an poſſit competere Laicis, & maximè parochianis non ex vi iuriſpa. ſeu veri iuris præſentandi, ſed ex vi ſimplicis petitionis rectoris inſtituendi.*
2 *Petitio an poſſit haberi præſcriptione.*
3 *Præſentatio competere poteſt laico, ſeu populo via ſimplicis petitionis.*
4 *Iura loquentia populum debere vocari ad electionem ſunt intelligenda vt conſentiant ſimpliciter.*

1 QVæro octauò, † an præſentatio poſſit competere laicis, & maximè parochianis non ex vi iuſp. ſeu veri iuris præſentandi, ſed ex ui ſimplicis pe-
2 titionis rectoris inſtituendi. † Et an hoc ius petitionis ſaltem poſſit in præſcriptione haberi. Et vt ſupra retulimus in 5. arti. referendo dicta Archid. in c. hortamur. 71. diſt. ibi dum diximus in verſi. ſexta via eſt ſimplicis petitionis & in verſi. & primo non ob. referendo dicta Io. And. in d. regu. quod alicui. de reg. iur. lib. 6. Et poſuimus ẽt in d. 5. arti. in fina. verbis illius in verſi. limita ſe-
3 ptimò. † præſentatio quandoque competere põt laico, ſeu populo via ſimplicis petitionis, vt quando populus petit, uel ſupplicat ordinario talẽ presbyterum inſtitui in eccleſia eorum parochiæ, quia illum gratũ habent, iuxta tex. & ibi not. in c quod Dei timore. de ſtatu. mona. Et ita loquitur ẽt ibi Gof. Conciuis meus. Et uoluit tex. in c. j. verſi. nulla inquit. 23. diſt & 62. diſt. c. j & 6. q. j. c. ſumma. §. pater, & 39. diſt. c. Petrus, & 47. diſt. c. de Petro, & 61. diſt. c. ſtudui. & 16. q. j. c. ſunt tamen. §. his oĩb. & c. ſic uiue. & ca. ſi quis monachus, ubi dicit gl. populi non ẽẽ eligere, ſed teſtimoniũ dare 24. diſt. ca. j. unde di-
4 cit Gratianus † iura loquentia populum debere uocari ad electionẽ intelligenda ſunt, ut ꝯſentiãt ſimpl'r, vt patet 62. diſt. electione. ſequitur domi. Propo. in d. ca. hortamur. Et ad hoc adduco quod ponitur per Specu. lib. Pontificalis in ordinatione presbyteri, iuxta ſtatutum Cartaginenſis ꝯcilij requirit populus, vt aſſentiat ordinando cũ neceſſe ſit ut faciliꝰ ei quis obedientiã exhibeat ordinato, cui aſſenſum p̃buerit ordinando, voluit hoc etiam Roc. in hoc tract. in verbo cõpetens alicui, in 25. q. uerſus fin. 2. col. qui dicit iſto modo forte procedere conſuetudinem, quæ eſt Mediolani. ubi ad petitionẽ parochianorum inſtituuntur rectores & ſic etiam ualere conſuetudinẽ, ꝙ mortuo prælato deberet fieri notificatio populo ciuitatis antequã collegium procedat ad electionẽ. Et ita decidere ſingulariter Inno. in ca. q̃d ſicut. de elect. quem refert & ſequitur Ro. in ſuo ſingu. incipien. el c. cum terra. de elect. in 2. char. col. 2. ſed debuit incipere. c. cum terra. non tamẽ ualeret ſtatutum, vt dicit ibi tex. & refert Ro vbi ſupra. Ita reſidet ibi Roch. qui etiam hoc tangit in verbo ipſe, vel is, a quo cauſam habet in 36 q. in 8. col. in uerſ. aduertendum tñ eſt. qui ſubdit ꝙ hoc caſu non cogeretur epiſcopus ita petitum præſentatum inſtituere, quia iuſpat. non competit præſentantibus. c. decernimus, a contrario ſenſu 16. q. 7. & pro hoc dicit facere, quæ ipſe dixit in uerbo honorificũ, in j. q. vbi tractat, an inſtitutio facta eccleſia patronata ſpreto patrono, & hoc uidetur uoluiſſe Ioan. And. in d. reg. quod alicui, ut ipſum retulimus s̃. in 5. art. referendo eius dicta in uerſic. & primo non obſtat m̃ſio Archidia. dum ipſe dicit ius petitionis, & ſic petendi rectorem inſtituendum poſſe ſpectare cuicunq; uetulæ parochiæ. ¶ Tamen conſidera ſi poſſet attentari, & dic quod ſi populus habuit hoc ius petendi rectorem inſtitui a tanto tempore cuius initij memoria non extat, in qua præſumitur titu. ſeu priuilegium ca. j. de pręſcriptio. libr. 6. neſcio qualiter ſine cauſa epiſcopus poſſet recuſare petitũ, cum in hoc militent, quæ diximus in præſcriptione præſentandi ſupra in quinto artic. Cogita quia credo procedere. Et de hoc arti etiam aliquid tetigimus ſupra in primo artic. Et de iſto articulo. vide etiam Philip. Decium in conſil. centeſimodecimoſeptimo. diuino &c. & pro tenui in prima, & tertia columna & in conſi. 129. diuino &c. & pro tenui in fin. ſecunda columna, & in conſi. 134. uiſo puncto. in fin. tertia columna. & in fi. conſilij.

¶ Nonus

¶ Nonus articulus x.q.princ.j.partis.j. Libri I.

1 Caſus non datur quòd iuſpatro.acquiratur ex præſcriptione ſola, ſed acquiritur ex præſcriptione ex titu. iuriſpa præſumpti quod prouenit ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, vel priuilegio, qui titulus probatur conſuetudine tanti temporis.

2 Patronus iuriſpatr. acquiſiti præſcriptione in damnoſis cenſetur eccleſiaſticus ſimiliter in damnoſis ſecularis.

COntingeret etiam dubitari poſſe ex 5.artic. ſupra diſcuſſo, caſu quo pōt iuſpat. acquiri præſcriptione quomodo cenſebitur iuriſpatron. illius patronus eccleſiaſticus vel ſecularis. Et vt proximè diximus
1 In quinto articulo. in hoc non eſt inſiſtendum, † quia non poteſt dari caſus in quo iuſpat. acquiratur ex præſcriptione ſola, & ex eius ui, ſed acquiritur ex præſcriptione ex tit. iuriſpa. præſumpto quod prouenit ex fundatione, cōſtructione, vel dotatione, vel priuilegio, qui quidem tit. probatur conſuetudine tanti tpis &c. Et ſic non præſcriptio, quæ illud facit, tñ ſi caſus daret̃, dicen-
2 dum eſſet quod ſupra diximus in 3.artic. de † patrono ex priuilegio vt dicetur eccleſiaſticus in damnoſis, vel ſecularis ſiſr in damnoſis, per ea, quæ voluit Federic. de Senis in conſi.65. infraſcriptæ qōnes. do. Anto. Card. & Abb. in c.dilectus. de offic. deleg. & Card. in cle.j. in 7.q. vtlit. penden. & Alex. in conſi.74. viſo puncto in 4. vol. & alij relati per do. Feli. in ſuo tract. qñ lit apo. nocc. patro. circa fi. volentes legatum de latere illis poſſe derogare, ſicut patronis eccleſiaſticis, quia hoc caſu ceſſat rō, propter quam legatus, vel alius inferior non poteſt conferre beneficium iuriſpat. laici ſine ipſi retrahant̃ a fundatione eccleſiarum, contrarium tamen tenēt Ioa. de Imol. & Barb. in d. c.dilectus, dicentes non reperiri iure cautū legatum poſſe præiudicare in hoc caſu, vt ēt vř dubitare do. Feli. in loco præallegato, & ſic videri potius patronus laicus q̃ ſecularis, tamen do. Roc. in hoc trac. in verbo honorificum, in 3.q. in 3.col. in verſi.3. limita. dixit eſſe tenendum, quod ſuperius eſt dictum, & probari ex ceſſatione rationis ſupra allegatæ, & hāc eē cōem opi. vt dicit fuiſſe atteſtatum do. Ant. Corſe. & ſic do. me. in reperto. ſuo in Abb. in verbo patronus, circa prin. Et hæc pro nunc ſufficiant circa hunc art. quia de eo tractabimus latè infra Deo duce, in 2. lib. in 3. par. in 8.q. prin. in 3. arti. dum diſcutiemus, an & quando legati a latere poſſint derogare iuripat. laicorum, & eorū beneficia conferre, vbi conabimur viuis rationibus oſtēdere hæc dicta nō ꝓcedere, ad ibi dicēda me remitto.

EX omnibus ſupraſcriptis in hac x.q.prin. & in eius 9.art. fiet concluſio, iuſpa. artificialiter non cauſari ex alia cauſa nec acquiri, niſi ex fundatione, cōſtructione, & dotatiōe, & alius modꝰ ſiue cā acquirēdi iuſpa. non inueniri vltra prædictos, per ea, quæ diximus latè ſ̃. in j. artic. ¶ Amplia primò iſtam concluſionem intantum procedere, ꝙ ſi aliquis non eſt patronus, nec in quaſi poſſeſſione iuriſpa. ſeu præſentandi, nō poterit in aliqua eccleſia præſentare, quicquid dixerit Roch. vt diximus ſ̃. in d. j. artic. ¶ Amplia ſecundò dictam concluſionem intantum procedere, ꝙ præſentatio, quæ fit per monachos de vicario perpetuo in eorum capellis, vel eccleſijs curatis fieri ex vi iuriſpa. naſcentis ex portione quam dant ipſis vicarijs pro uictu & ſoluendis iurib. epiſcopalib. iuxta c. de monachis de præben. & clemē. j. hoc tit. per ea, quæ pulchrè, & nouiter conſiderauimus ſ̃. in j. arti. in verſi. a. mouetur. cum ſeq. & non fit præſentatio ex alio iure vt ibi. ¶ Amplia tertiò dictam concluſionem intantum procedere, ꝙ iuſpat. ſeu ius p̄ſentandi per laicum non poterit acquiri præſcriptione vt diximus ſ̃. in fi. j. artic. dicendo præſcriptionem non eſſe cām acquirendi iuſp. & latiſſimè hoc diſputauimus ſ̃. in 5. artic. ¶ Extende hanc concluſionem procedere ſeptem modis vt poſuimus in fin. d. 5. artic. ¶ Extende octauò dictam tertiam amplia. intantum procedere, ꝙ nec eccleſia libera poterit præſcribi cū vniuerſitate bonorum per laicum, per ea, quæ diximus ſ̃. in 6. art. ¶ Extende nonò dictam ampli. intantum procedere, quod ſi aliquo caſu iuſp. acquireretur præſcriptione p̄ronus cenſetur eccleſiaſticus, & non ſecularis, & ſic poſſet ſibi derogare legatus a latere, per ea, q̃ diximus ſ̃. in 9. art. ¶ Limita modò hanc tertiā ampli. ſeptem modis non procedere quos poſuimus ſ̃. in fi. d. 5. artic. ¶ Reſtringe octauò dictam amplia. non procedere qñ vna eccleſia vellet præſcribere aliam liberam, vel ad proprios vſus, vel iuſpa. & præſentandi in ea, quia bene poterit ēt ſpatio 40. annorum cum bona fide, vt diximus ſ̃. in 7. arti. ¶ Amplia quartò dictam ꝯcluſionem intantum ꝓcedere, ꝙ nec iuſpa. acquiri poterit priuilegio ep̄i in ecclã libera, per ea, q̃ diximus ſ̃. in 4. articu. ¶ Reſtringe hanc amplia. procedere, vt priuilegio ep̄i non poſſit acquiri iuſpa. in eccleſia libera per laicum, ſed per aliam eccleſiam, ſeu perſonam eccleſiaſticam, vt eccleſiaſticam, & ſic capacem poterit iuſp. priuilegio ep̄i acquiri, vt diximus in d. 4. arti. in verſ. poſſet bene ex iſta ſol. ¶ Reſtringe ſecundò dictam ampliat. procedere quando ep̄s vellet facere patronatam eccleſiam liberam, fundatam, ꝯſtructam, & dotatam, ac cōſecratam: ſed ſi eccleſiam indotatam vellet facere p̄ronatam dotantis, & bñ diceretur priuilegio ſuo illū effici p̄ronū, & non ex vi dotationis, ex quo eccleſia erat ꝯſecrata, per ea, quę pulchrè, & ſubtiliter diximus in d. 4. arti. in verſi. tu aduerte. ¶ Reſtringe tertio d. ampl. ꝓcedere, niſi fundans, conſtruēs, vel dotans eccleſiā vellet illud iuſp. inde proueniens habere in cōi, & ſecum admittere aliquem tertium, q̃ nihil fecit, vel illū eſſe patronum in totum, quia hoc fieri poterit de conſenſu ep̄i, & ſic ille tertius videretur p̄ronus effici ex priuilegio ep̄i, quia ex ſe nihil dedit, per ea quæ diximus in d. 4. arti. in verſi. demum dom. Roc. ſed certe vt ibi diximus hic tertius iuſpatro. acquirit ex illis trib. cauſis geſtis per principalem, & non dicetur ſine illis effectus patronus. ¶ Reſtringe quartò d. ampli. ꝓcedere vt priuilegio ep̄i iuſpat. acquiri non poſſit a principio, ſed ex tit. lucratiuis, puta donationis, quæ fieret per patronum alicui tertio de conſenſu ep̄i bene ille donatarius acquiret iuſpa. cùm nihil prædictorum trium fecerit, vt diximus poſt Roch. in d. 4. arti. in verſic. limitat tñ, & nec iſta dř vera reſtrictio, q̃a eſt extra ampli. & ſic extra reg. quæ loquitur de primæua acquiſitione iuriſp. quæ non poterit procedere ex priuilegio ep̄i. reſtrictio vero loquitur in tranſlatione iuriſp. quę poteſt fieri per epiſcopum abſq; quo priuilegiandus aliquā illarū cauſarum ſecerit. ¶ Vel poteris dicere. vt in d. præc. reſtri. diximus donantem iuſpat. ꝯſtruxiſſe, vel dotaſſe, & donatarium in locū ſuū ſuccedere, & ſic ex illis cauſis acquirere iuſpatro. & non ex priuilegio ep̄i principaliter. ¶ Limita modo primò d. ꝯclu. eſſe verā. ꝙ ex ſolis illis trib. cauſis fundationis, ꝯſtructionis, & dotationis iuſp. eccleſiæ artificio, & opere patroni acquiri, vt diximus in d. j. arti. tamen iuſpa. etiam acquiri poterit per laicū, ex priuilegio & gratia, & ſic operę ſummi Pontificis, vt diximus latè ſ̃. in 2. artic. ¶ Extende primò hanc limit. procedere nō ſolū in inferiorib. eccleſijs, ſed etiā in cathedralib. nā in illis poterit acquiri iuſpa priuilegio Pōtificis ēt per laicum, vt diximus in d. 2. arti. in verſi. hoc idem voluit ipſe do. Roch. ¶ Extende ſecundò dictam limita. intantū procedere ꝙ etiam ex priuilegio ſummi Pōtificis laicus poteſt habere collationem meram beneficiorum, & meram electionem in eccleſijs collegiatis, vt diximus in d. 2. art. plene de aliquib. legib. prædicta habentibus. ¶ Reſtringe d. concluſionem, ꝙ quāuis laicus acquirat iuſpatr. priuilegio ſummi Pontificis, nihilominus non dicetur vere patronus laicus, ſed eccleſiaſticus cū diſtinctione, de qua ibi plene de odioſis & fauorabilibus. ſ. ſupra in 3. arti. ¶ Limita ſecundò d. conclu. procedere in iurepa. & in iure p̄ſentādi vt non poſſint acquiri, niſi ex illis trib. cauſis. Ius vero petendi rectorem ab ep̄o bene poterit acquiri ſine aliqua illarū cauſarū etiam per laicū per ea, quæ diximus ſupra in 8. articu. Et per hæc ſit expedita iſta x. q. princi.

¶ Vndeci-

¶ Vndecima quæſtio.q.p rin.j.partis.j.Libri.

1 *Iuſpa poteſt acquiri in omnibus eccleſijs, capellis, altaribus, & pijs locis ex fundatione, conſtructione, vel dotatione ipſis collatis, ſeu ex priuilegio Papæ.*
2 *Iuſpatr. poteſt acquiri, & habere locum in beneficijs in abſtractu exiſtentibus in aliquibus redditionis conſiſtentibus abſque eccleſia, vel capella.*

PRo complemento huius primæ partis iſtius j libr.
Quæro vndecimò, & vlti.principaliter, quia ſupra
tractauimus, qualiter iuſpa.acquiratur, & per quos.
Reſtat videre in quibus eccleſijs, & locis illud iuſpa.ac-
quiratur. Et nulli dubium eſt, ꝙ iuxta generalitatẽ uer-
1 borum, tex.gl.docto.† in omnib eccleſijs, capellis, alta-
rib.& pijs locis, ex illis tribus cauſis in illis collatis, puta
fundationis, conſtructionis, vel dotationis, ſeu ex priui-
legio ſummi Pontificis iuſpa. acquiri poſſe, vt vult glo.
in c.piæ mẽtis, & in c.filijs.16.q.7. & in hoc tit.per totũ,
& expreſsè de eccl'a parochiali in c cũ ſeculum, hoc tit.
& probatur in c.ſignificauit.de teſti. & in c ad audien-
tiam.el j.de eccl.ædi. Et facit pro hoc diffinitio iuriſp.in
verbo in eccleſijs. de qua ſupra in j.q.p rin.in j.arti.tan-
quã verbũ gñale, iuxta gl.in c.fi. ne prælа.ui.ſuas. Et iſta
eſt veritas quã ẽt tenuit Gaye. in repe.c.ſiu.de elect.lib.
6.in fi.49.& in princ. ſeq.col.vbi de eccleſijs, capellis, &
altarib.alleg.Fran.i.Cardi.& doc.in c. poſtulaſti.hoc ti.
& Io.And.in d.c.ad audientiã.Imol. in clemen.j.& ibi
Cardi.in 11.q.hoc tit.ſuper gl.in uer.rectores, & Archi.
in c.principaliter.63.diſt. & voluit ẽt latè Roch.in hoc
tracta.in ver in eccl'a.& Pau.de Cita.in hoc tracta.in 3.
2 par.in 32.q.j.cãæ. ¶ † Imò plus dico iuſpa.poſſe acquiri
& habere locũ in bñficijs in abſtractu exiſtẽtib.in aliqb.
reddiub.ꝯſiſtentibus. abſq; eccleſia, vel capella, ut pul-
chrè diximus ſ.in 5.q.princ. in 15.arti.& in 21.art.in 7.
caſu, vbi de dictis beneficijs in abſtractu in quo 21.arti.
dum ibi loquimur de ſufficienti dote in certis caſibus
ibi poſitis, plebe ꝓbatur hæc ꝯcluſio, & plenius proba-
bitur in ſeq.arti.cum deueniemus ad ſpẽs, & quia circa
hanc concluſio.dubitatur de aliquibus, an in illis cadat
iuſpa. & acquiri poſſit.

¶ Secundus artic.xj.q.prin.j partis.j.Libri.

1 *Iuſpatr. poteſt haberi in eccleſijs cathedralibus, & ex priuilegio iuſpa.poteſt competere laicis in eccleſijs cathedralib.*
2 *Iuſpa.licèt poſſit haberi in eccleſia cathedrali per patronum laicum, non tamen præſentabit epiſcopum, ſed bene præſentabit ad alia beneficia.*
3 *Reges, vel principes ſunt patroni eccleſiarũ cathedralium quantum ad protectionem non quantum ad electionem, vel præſentationem.*
4 *Imperator non eſt patronus eccleſiæ Romæ. licèt Conſtantinus Imperator illi fecerit maximam donationem, ſed eſt aduocatus & defenſor illius.*
5 *Donatio Conſtantini fuit vera donatio, non autem dotatio.*
6 *Imperator, Rex, ſiue quilibet laicus põt acquirere iuſpat. in eccl. cathedrali ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, non tamẽ quo ad præſentationem epiſcopi. & iſti habebunt exercitium in reliquis fructibus in iure proceſſionis alimentorum, & num.9. Idem in eccleſijs collegiatis.*
7 *Epiſcopi eliguntur per canonicos, hodie verò per collegium domini noſtri Papæ.*
8 *Ratio quare imperator non præſentat ad Papatum quamuis ſit patronus eccleſiæ Romanæ ex dotatione quã fecit Conſtantinus.*
10 *Laici patroni eccleſiarum cathedraliũ ex priuilegio ſummi Põtificis erunt in totum patroni, & quo ad fructus præſentationis.*
11 *Rex Neapolitanus habet nominationem in 40.cathedralib. eccleſijs principalioribus, & vt plurimum maritimis proſtatus inuitione ex priuilegio Papæ.*
12 *Eccleſia quotupliciter capiatur.*

1 IDeo ſecundò quæro deueniendo ad ſpecies, † an iuſ-
pa. hñi poſſit in eccleſijs cathedralib. & vt diximus ſu-
pra in proxima præcedenti q prin.in 2.arti.in verſic.
hoc idẽ voluit do.Præpo.I c.hortamur.71.diſt.in j.col.
expreſſe vult ẽt ĩ cathedralib.eccleſijs ex priuilegio cõ-
petere poſſe laicis iuſpa. quẽ ſequiť domi. Roch.in hoc
trac.in verbo pro eo ꝙ de diœceſani ꝯſenſu, in 16.q.in-
telligendo dictũ do. Præpo.de priuilegio ſummi Ponti
ficis, vt ibi diximus & non alterius, hanc q.format etiã
ipſe do. Roc.in verbo in eccl'a, in j.q.& dicit bř dicendũ
ꝙ ſic, per verbũ in eccl'a poſitũ in diffõne quod eſt ge-
neraliter prolatũ, & ſic cõprehendit tã eccleſias cathe-
drales q̃ alias, & eod.mõ probať in text.in c.nobis, hoc
tit.& in multis alijs iurib huꝰ tit. probať ẽt ex idẽtitate
rõnis, quicũq; n.ipſam eccleſiã fundauerint, cõſtruxe-
rint, vel dotauerint, erũt pr̃oni idẽ ex priuilegio p ſupra
dicta adducẽdo Præpo.& eius dictũ, vbi ſupra. ¶ Poſtea
2 dicit Roc.† ꝙ licèt in eccl'a cathedrali pr̃onus laicus poſ
ſit acquirere iuſp.nõ tñ p̃ſentabit epis, ſed ad alia bene-
ficia bene p̃ſentabit, & ſic tranſit ad actũ p̃ſentationis,
de quo dicemus, Deo duce, ĩ.in 2.libro.in j.part. in 5.q.
prin.in j.arti. ¶ Subdit poſtmodũ ipſe Roch. eẽ aduer-
tendũ ẽt circa p̃miſſa, ꝙ Archi.in c.lecti.61.diſt. per illũ
3 tex.† dicit reges, vel principes eẽ pr̃onos eccleſiarũ ca-
thedraliũ, quod & dicit Bal.in procemio decretaliũ, & ĩ
c.quãto.de iudi. ſed hoc nõ probari aliquo iure Prępo.
in d.c.lectis, & plenius in c. Imperiũ. x.diſt.vbi dicit p̃di-
ctã deciſionẽ Archi.& Bald.debere intelligi quantũ ad
petitionẽ, nõ aũt quantũ ad elec. vel p̃ſentationẽ, & fa-
cere quod dicit Abb.poſt Vin.& Phili.in c.venerabilẽ.
4 ſup gl.in verbo carebit. de elec. † Imperatorẽ nõ eẽ pa-
tronũ Romæ ecclæ, licèt Cõſtãtinus Imperator illi fece
rit maximã donationẽ, ſed eſſe aduocatũ, & defenſorẽ
illius, vt in illo text.dř. ¶ Et licèt illud dictũ Abb.videať
5 hoc ꝯcludere, † quia illa Conſtãtini fuit donatio, & non
vera dotatio, vt ad hoc ipſa dicta Abb.adduximꝰ ſupra
in 6.q prin. in j.arti.in 2.limi.in verſ.& ad p̃dicta adde,
6 tñ ĩ hoc paſſu ſic ꝯſiderarẽ † ꝙ aut nos loquimur de ali-
quo laico ſiue rege ſiue principe ſiue inferiore fundãte,
ꝯſtruente, & dotate, & ex his iuſpat. acquirẽte, & ex rõ-
nibus ſupra adductis, nulli dubiũ ẽ acquirere iuſpa.non
tñ quo ad p̃ſentationem epi, vt ſiſr dicemus infra de ec-
7 cleſijs collegiatis, † qa epi eliguntř p canonicos, de elec.
per totũ, & hodie per collegiũ dñi nři Papæ, & ita pro-
cedant, q̃ uoluit do. Præpo.in c. imperiũ.x.diſt.volentis
patronũ ecclæ cathedralis non p̃ſentare epm, ſed infe-
riores bñficiatos, vt eũ retulit do. Roc.in d.j.q.ſed bene
habebit exercitiũ ipſe pr̃onus in reliquis fructib. iuriſp.
in iure proceſſionis alimentorũ & oneris, & ita intelli-
gerẽ d.ca. venerabilẽ.de elec. Imperatorẽ eẽ aduocatũ
& defenſorẽ ecclæ Roma.velut pr̃onũ effectum ex do-
tatione Conſtantini, & hoc mõ intelligẽdo illũ text.ꝓ-
baret ꝯtra illã ſecundã limi.appoſitã in d.j.art.6.q.prin.
vt ſupra nõ requirať exprimere ꝙ doneť titulo dotis, dũ
8 mõ donatio ſit ſufficiens ꝓ dote. † & rõ cur Imperator
nõ p̃ſentat ad Papatũ nõ eſt ꝙ nõ ſit pr̃onus ecclæ Ro-
manæ, qa bene eſt pr̃onus, ſed eſt quia in cathedrali ec-
cl'a pr̃onus nõ p̃ntat epm, vt ſupra diximus, ſed quo ad
reliqua bene exercere põt officiũ pr̃oni. ¶ Tñ ſi volue-
ris tenere opi.Abb.in d.c.venerabilẽ.ꝙ illa datio Con-
ſtantini nõ fuit vera dotatio, ſed donatio, ſeu ſaltẽ non
fuit dotatio perfecta vt ex illa acquiri poſſet iuſpat.quia
nõ interuenit alicuius ordinarij ꝯſenſus, nã nos legimꝰ
de acceptatione facta p B.Siluestrum Papã donationis
Cõſtãtini pro Romana eccl'a, nihil aũt habemus de ꝯ-
ſenſu eius qui faceret Cõſtantinũ pr̃onũ & ſucceſſores
in iperio, vt in ca.nobis.hoc tit.vel vt ille ꝯſenſus oñde-
ret donationẽ fieri cã dotis, quod vř exprimi cũ ꝯſenſus
ordinarij hř, vt aliq doc.voluerint, quos retulimus ĩ d.
9 j.arti.6.q.princ.in 2.limi. ¶ † Tñ ex p̃dictis collige in ec-
cleſia cathedrali iuſpa.acquiri per laicũ ex fundatione,
ꝯſtructione, vel dotatione, quo ad reliquos fructus iuriſ
pa.q̃ p̃ntationis, & hoc probari in c.nobis, hoc tit.& in
d.c.venerabilẽ de elect.ſcđm præcedentẽ intellin. ¶ Aut
Imperator, Rex, vel Princeps, qlibet nõ fundauit, ꝯſtru-
xit, nec dotauit eccleſiã cathedralẽ, & tũc nullo modo
erũt pr̃oni illius, nõ ſolum reſpectu fructus p̃ntationis,
ſed

ſed nec quorūcūq; fructuū iuriſpa. quia nō exercuerūt
cām aliquā de illis trib. acquirēdi iuſpa. p ea, quæ latè di-
ximus ſupra in proxima præcedenti q. prin. in j. art. ſed
prædicti dicentur patroni. i. aduocati, & defenſores ec-
cleſiarū cathedralium non' accipiendo uerbum patro-
nus, nec verbū aduocatus pro nomib. iuſp. de quibus di
ximus ſupra in j. q. prin. in 3. artic. ſed illa nomina acci-
pientur p veris aduocatis, & defenſorib. quia aduocati
etiā patroni vocanī, ut diximus ſupra in d. t. q. prin. in a.
art. & hoc probatur in d. c. venerabilē, ſi nolumus intel
ligere illū tex. ſm Abb. ibi Imperatores nō acquiſiuiſſe
iuſpa. ex donatione Conſtantini, & ita intelligere dicta
Arch. in d. c. lectis 63. diſ. & Bal. in pœmio decr. & in c.
q̄ro. de iud. uolētiū Imperatores, & reges eē p̄ronos om
nium eccleſiarū cathedraliū vt intelligaī. ſ. aduocatos
& defenſores, & diceres, hoc eſſe oīum eccleſiarum, vt
C. de ſacroſ. eccl. per totū, & notāt doc. in d. c. venerabi
lē, dico prædictos doct. fuiſſe loquutos de cathedralib.
tanquā de principaliorib. cōprehēdētes alias eccleſias
10 inferiores ſub eis cōtentas. ¶ † Aut laici erūt p̄roni ec-
cleſiarū cathedraliū ex priuilegio ſummi Pontificis, vt
ſupra, & tūc erūt patroni in totū, & quo ad oēs fructus
etiā præſentationis, imò electionis per auream gl. in c.
nobis, hoc titu. cū maiora his facere poſſit Papa, ut latè
diximus ſupra in proxima præcedēti q. prin in 2. arti. &
cenſebiī p̄ronus eccleſiaſticus, vt facilius poſſit ſibi Pa-
pa præiudicare, ut diximus in d. p̄cedenti q. prin. in 3. ar-
11 tic. † Rex tamen nr̄ in hoc regno hēt nominationē in
40. cathedralib. eccleſijs prīcipaliorib. & vt plurimū ma
ritimis p tuitione ſtatus ex priuilegio ſummi Pōtificis,
moti fortan ex doctrina Inn. & doc. ī c. de his. de accuſ.
& ī c. de his. de voto, principē nō debere hr̄e ep̄m odio-
ſum in ſua ciuitate. ¶ Paul. in hoc trac. in 3. p. in 32. q. 1.
12 cāæ. in 3. col. in verſ. ſciēdū eſt, † q eccl'a tāgit vnū ver-
bū de articulo noſtro, dū declarat quotupliciter capia-
tur eccl'a, & dicit trib. modis. Primo dr̄ locus parietib⁹
circūdatus cōſecratus, vbi ꝯſueuerunt timentes Deum
veniā peccatorum petere, in Auth. vt liceat matri, &
auiæ. §. q a neto ita cōperiunī. colla. 8. c. j. & c. nemo. de
ꝯſe. diſ. j. iſto mō accipiī ecclæ, dicit ipſe, in qua hr̄ iuſp.
vel nō hr̄, vt in cathedralib. dr̄, & ſic vult in cathedrali-
bus eccleſijs nō poſſe haberi iuſpa. Tu intellige hoc di-
ctū vt ſupra diximus, q̄a aliàs non procederet. ¶ Proſe-
quitur ibi Pau. dr̄ ergo eccleſia diuina domus, Deo dica
ta ad ſacramenta, & diuina officia Deo celebrāda Hoſ.
de conſe. eccl vel alta in fi. Azo in ſumma. C. de ſacro-
ſan. eccl. Secundò dr̄ collectio omnium fidelium c. ec-
cleſiā. de conſe. diſ. j l. nemo. l. iubemus. C. de epi. audiē.
Tertiò dicitur eccleſia perſona, vel perſonæ plures de-
ſtinatæ ad ſeruiendū Deo. l. pen. & fi. C. de ſacroſ. eccle.
& iſti duo modi nihil ad materiā nr̄am. Azo. vbi ſupra,
& remittit ſe ad ſupra allegatam gl in c. fi. ne prælat. vi-
ces ſuas. ¶ Poſſemus ēt dicere de duplici eccleſia mili-
tante, in qua ſumus, & triumphāte ad quam Deus nos
conducat, ſed non eſt materiæ noſtræ.

¶ Tertius articulus. 11. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Iuſpa poteſt competere laico in eccleſia collegiata ex fundatione, conſtructione, & dotatione in omnibus præterquam ad rectorū præſentationem, niſi aliud ſit appoſitum in fundatione eccleſiæ. ex priuilegio āt papæ etiā ad præſentationem, ſeu elec. rectoris.*
2 *Eccleſia collegiata quæ dicatur remiſſiue.*

ET ex hoc ſequiī deciſio tertij art. videlicet, an iuſp.
acquiri poſſit per laicum, & cadat in eccleſia colle
giata, & dic de hoc eſſe tex. apertū, in c. nobis. hoc
tit. vbi habetur iuſpa. poſſe † cōpetere etiā laico in ec-
1 cleſia collegiata ex illis tribus cauſis quo ad oīa præter
quam ad rectoris præſentationē, niſi aliud ſit appoſitū
in fundatione eccl. vt ibi eſt tex. aptus, & ibi gl. dicit ex
priuilegio papæ laicū poſſe habere ēt præſentationem
ſeu electionem rectoris in eccleſia collegiata, ut ēt dixi-
mus in præcedenti artic. qualiter autem & in quib. pa-
tronus ī eccleſia collegiata poſſit præſentare, diceī latè
infra in 2. li. in j. par. in q. prin. in pluribus artic. & q cadat
iuſp. in eccl. collegiata mō quo ſupra uoluerūt omnes
doc. in d. c. nobis, & do. Card. in iſta rub. in eius diffōne,
ut ēt nos tenuimus. s̄. in j. q. prin. in j. art. dū dānauimus
diffōnem Hoſt. ſaluādo diffōnē Goſ. & recitādo diffō.
2 do. Car. ¶ † Reperi do. Roc. in hoc trac. in verbo in ec-
cleſia, in 3. q. ubi in fi. tractat, q̄ dicaī eccleſia collegiata,
& q̄ ſunt ſigna cognoſcēdi eā, & dicit fore dicēdū, put
declarāt doc. in c. nobis. & doc. Card. in cle. ut hi qui. in
prin. in 3 col. in 4. q de æta. & qual & Alex. in ꝯſ. 74. viſo
puncto. in j. col. in 4. vol. & in ſeq. conſ. & do. Fel in c. ac
cedētes de præſcr ¶ Et in prin. d. q ipſe Roc. cōcludit in
eccleſia collegiata cadere iuſpat. quo ad alios fructus q̄
præſentationis, & ita fore intelligendū Alex in d. ꝯſ. 74.
uolentē eccleſia collegiata non cadere iuſpat quia eſt
intelligendū. l quo ad præſentationē prelati. poſtea ipſe
do. Roc. ingrediī materiā an patroni laici ex priuilegio
Papæ poſſint eligere cū alijs de collegio in eccleſia col-
legiata, & an ſaltē requiraī eius aſſenſus, & in quibus be
neficijs ibi exiſtētib. præſentet. de quib nos tractabimus
īrī d. 5. q prin. in j. par. ſecūdi libri. ¶ Suprafcriptā ēt con
cluſionē tenuit do. Paul. de Cita. in hoc trac. in 3. par. in
32. q. j. cāæ. in 2. col. in verſ. in collegiata verò eccleſia, q
trāſit ad ſuprafcripta vt do. Roc. & ponit rōnem quare
laicus in eccl. collegiata nō eligat, & quare in alijs eccle
ſijs præſentet. de quib. me remitto ad dicēda vbi ſupra,
& declarat ibidem Pau. quæ dicatur eccl. collegiata.

¶ Quartus art. 11. q. prin. j par. j. Libri.

1 *Iuſpatrona. poteſt competere laico in monaſterijs in omnibus præterquam quo ad ius præſentandi.*
2 *Conuentualis eccleſiæ appellatione veniunt omnes eccl collegiatæ*

SEd dubitatur quarto loco, an iuſpa. acquiraī ex fun-
1 datione, conſtructione, vel dotatione † monaſterio
rum, ſicut & in alijs eccleſijs. & Abb. in conſi. 49. qui
dam do. Iac. in j. col. in a. uol. dicit nō referre an in eccle
ſia ſeculari, vel monaſterio iuſp. acquiratur, cū ius non
diſtinguat, ſed generaliter ꝯtulit priuilegium fundanti,
conſtruenti, vel dotanti acquirendi hoc ius, vt in d. c. fi-
lijs. 16 q. 7. & in iurepat. p totum. vnde dicit ipſe Abb. in
iſto caſu nō eē habēdā illā cōſiderationē, q illa eccleſia
erat monaſterij monachorum, q a nō habet hmōi iuris
natiuitatē impedire ēt in capellis illius monaſterij, cum
& ipſum corpus monaſterij poſſit eē ſub p̄tāte p̄roni. c.
monaſteriū. 16. q. 7. c. nobis. hoc tit. & c. cū dilectus. de
cōſue. ¶ Dicerem bn̄ illud nō eē ſub p̄tāte patroni quo
ad ius præſentandi, & ſic quo ad fructū pſecutationis, ſi
in illo monaſterio eſt collegiū, vt diximus in duob. p̄ce
dentibus art. cùm in eo ſeruetī electio, ſed quo ad alios
fructus iuriſpat. bn̄ fundator erit patronus, cùm illi fru-
ctus poſſint patronis cōpetere. & p̄ſertim iis oneris, &
2 vtilis cū monaſteriū eſt diues. ¶ † Reperi poſtmodū do.
Roc. in hoc tract. in verbo in eccleſia in 3. quęrentē de
hoc, & dicētem iuſpa. cadere in omni eccleſia cōuētua
li, vel religioſorū, puta monaſteriorū, & hoc pbari in d.
c. nobis. in verbo in cōuētuali, quod verbū cōprehēdit
oēs eccl. collegiatas, vt ibidē no. Abb poſt alios, & iſtud
idē ſentire Abb. in c. qm̄. hoc ti. circa med. ibi. nā quoti-
die accidit ī capellis fundatis in iſtis eccleſijs ꝯuētualib.
& c. & dicit facere rōnē, q a iura non diſtinguūt, ſed ge-
neraliter loquunī de omnibus eccleſijs, item facere ca.
monaſteriū ſupra allega. ¶ Poſtea dicit ꝯtratiū tenuiſſe
Abb. in d. conſi. 59. quidam do. Iaco. in vlt. col. in 2. uol.
dū dicit iuſpa. non poſſe acquiri in eccleſia religioſorū
ipſis inuitis, maxime in altari maiori, ne acceſſu ſecula
riū religioſi patianī aliqđ ſcādalū, & ne eccl'a eorum pa
tiaī hāc ſeruiturē. ¶ Poſtea dicit ſe credere à prin. funda
tionis poſſe acqri iuſp. ī monaſterio, q a iſto mō nullū fit
p̄iudiciū monachis q tpe fundationis nōdū ſunt in ipō
monaſterio, & de hoc eē caſum ī iurib. s̄. alle. & maxīe
in c. cū dilect⁹. de ꝯſue. ſed poſtq̄ monaſteriū ē ꝯſtructū
liberū, ita q iuſp ad aliquē nō ſpectet, credit verum eſſe
opi. Abb. in d. ꝯſi. q nō poſſit ipſa ſeruitus imponi, vt ali
quis ſit ibi patronus, & clericus ſecularis ibi intituletur.
poſtmodū dicit nō poſſe negari iuſp. poſſe cadere ī mo

naſterio quo ad alios fruct' q̄ p̄ntationis, & ſic cōcludit
ide quod ſupra diximus. ¶ Tu aduerte, φ nos allegaui-
mus Abb. in d. cōſi. 59. pro parte affirmatiua, & d. Roc.
alleg. eūdē pro parte negatiua, nos uero allegauimus il
lū in 1. col. vbi re uera Abb. cōclud. t iuſp. cadere ī mo,
naſterio, ſicut in alijs eccleſijs, do. Roc. uerò allegat eū in
vlt. col. vbi loquit̄ de alio art. ſ. an ī monaſterio ɔſtructo
poſſint fundari capellæ, vel bñficia. maxime in altari
maiori iam fundato cū monaſterio, & in illis præſenta
ri clericus ſecularis, & certe hoc ē ſeparatū à primo de
quo etiā nos dictum ſimiliter infra in 5. p. 2. lib. ī 7. q. prin.
in 24. art. & ſic Abb nō eſt ſibi cōtrarius, nec p nos con
trariè allegat̄, ſed diuerſimode, qa diuerſa hēt mēbra,
qd aūt in capellis fundatis in monaſterio, vel in capitu-
lis mēdicātiū, an poſſit acqri iuſpa. dicet̄ infra in hac q.
prin. in 7. art. ¶ Pau. de Cita. in hoc trac. in 3. p. in 32. q. 1.
cāe, poſt prin. 2. col. dicit cōuētualē eccleſiā debere in-
telligi, tā de regulari, q̄ de ſeculari, dūmodo hēat cōuē-
tū religioſorū, uel capitulū clericorū ſeculariū, & iō in
vtraq; cadere iuſp. quo ad alios tā effectus q̄ p̄ntationis,

¶ Quintus arti. xj. q. prin. 1. par. 1. Libri.

1 *Iuſpa. poteſt competere in plebanatu, ſeu eccleſia parochiali.*
2 *Eſt. differentia inter parochiales eccleſias.*

1 HIc quinto loco eēt quærendū, † an in plebanatu,
ſeu parochiali eccleſia acqri poſſit, & cadat iuſp.
& nulli dubiū eſt, dicendū eſſe, φ ſic, ut diximus ſu
pra in 1. art. & dicerē φ oēs ēt fructus iuriſpa. cū ibi non
ſit collegiū, nec cadat electio. per d. c. nobis à contrario
ſenſu. hoc tit. & hoc idem vr̄ uelle Pau. in hoc trac. in 3.
par. in 32 q. 1. cāæ in 2. col. & ſeq. maxime in uerſi. adde
2 ad hæc φ ēt. ¶ † Vbi Pau. dicit ēt inter parochiales eccle
ſias eſſe drīā, quia alia eccleſia dr̄ plebania cum dignita
te, q̄ habet ſub ſe certas capellas, in quib. ſunt clerici ha
bētes ius in illis, nec ab eis ſine culpa poſſent remoueri
plebaniæ. rector nō dr̄ hr̄e ſimplex beneficiū, ſed cū di-
gnitate ſm Gem. in c. 1. ne clerici, uel mo. in 6. Fed. de Se
nis. q. 81. Arch. in c. ſtatutū, de elec. adducēdo c. extirpan
dæ, in §. quia uero. de præb. cum alijs per Abb ibi in re-
pet. adductis. ¶ Idē ēt qñ talis eccleſia non hēret ſub ſe
capellas, ſed plures ſacerdotes. nā vtroq; caſu dr̄ pleba-
nia cū dignitate pp iuriſditionē quā hēt rōne collegii,
vl̄ capellatū, & circa hoc plura dicit, quæ poterūt ibi vi
deri, maxime circa materiā c. ſup Spec. ne cler. vel mo,
& c. 1. eo. ti. 16 & c. ſtatutū. de ele. li. 6. & c. licèt cano. de
elec. eo. lib. ¶ Alia dr̄ parochia, ſeu plebania ſimplex in
qua ſacerdos cū ſolo clerico reſidet. de qua in c. vt quiſ
que. de ui. & hon. cle. & in c. 1. 13. q. 1. & p Arch. in d. c. li-
cèt cau. de ele. in 6. vbi ponit. vnde dicatur parochia. &
tandē cōcludit in utraq; parochia, ſiue ſouāſ ī plebania
cū dignitate adhuc retineri iuſp. quia nō reperitur iure
immutatū, & iſta eſt ueritas, q̄ nō indiget diſputatiōe, p
qua poſſēt adduci plēs tex. de parochijs, & plebanijs pro
natis loquētes q quotidie vobis accurrēt, uideatis p uos.

¶ Sextus artic. 11. q. prinс. 1. par. 1. Libri.

1 *Capella, quæ dicatur.*
2 *Capella vnde dicatur.*
3 *Iuſpa. pōt acquiri ex fundatione, conſtructione, ſeu dotatione capel,*

EXpediti de eccleſiis deueniendum eſt ad capellas,
& ſic ſexto loco quæro, an iuſpa. acquiri poſſit, &
1 cadat in capellis, & primò uidendum eſt, † quæ di
catur capellas, & unde dicatur, & dic ſm Paul. in hoc
trac. in 3. par in 32. q. 1. cāæ. in 1. col in uerſi. 2. ſciendum
eſt capellam dici locum in eccleſia priuatum, uel extra
eccleſiā, qui debet eſſe deo ſacratus. c. eccleſiæ. de con ſe
cra. diſ. 1. c. ad hæc. de relig. dom. & iō tpe interdicti nō
deberi in eis celebrari ſm Card. poſt gl. in cle. 2. in 1. opi
nio. de ſent exc. quia capellæ tanquā acceſſoriæ depen
dēt à locis in quib ſunt, & ut acceſſoriæ cū eis tráſeunt.
2 ¶ † Et ſubdit capella dici quaſi, capiēs laos. i. populos, vl̄
capiens laudē, & iſto reſpectu ēt eccleſia poſſet uocari
capellā ſm Arc. in c. ɔcedimus. de ɔſe. di. 1. ¶ Vel dr̄ ca-
pella ad ſimilitudinē, nā olim tuguriū caprarū dicebat̄
capella, quaſi pellib. caprarū tectū. gl. ī d. c. cōcedimus,
& Arch. in c. ſi plures. 16. q. 1. ſubiūgit ēt talē capellā in
domo priuata fieri & hr̄i poſſe ſecūdū Inn. in c. ad hęc.
3 de elec. & in c. ex literis, hoc ut. † cū auctoritate tñ epi
ſecūdū Io. Fa. in §. religioſum, Inſtit. de rer. diu. & Alex.
in l. 1 ff. de relig. & ſump. fune. demū ɔcludit ex funda-
tione ɔſtructione, ſeu dotatione capellę acqri iuſp. ſicut
& eccleſię, alle. d. c. nobis, hoc tit. & hoc vr̄ ſentire Roc.
in hoc trac. in uerbo ɔſtruxit. ī 16. q. tu dicas plus hr̄ hoc
probari in d. c. nobis, & hoc ibi oēs doc. uelle ſiue ſit ca
pella, de p ſe ſtās, ſiue fabricata in alia eccleſia cū illæ re
quirāt dotē, & alia. ut latè diximus ſupra in 5. q. prin. in
19. art, vbi an capella de neceſſitate reqrat dotē, & in 21.
art. ubi q̄ ſit dos ſufficiens capellæ, uel eccl. imo coactus
dotās capellā acquirit iuſpa. ut diximus ibidē in 20. art.
in caſib. tñ de quib. ibi. & hanc ɔcl. uoluit Abb. in d. con
ſil. 59 quidā d. Iac. poſt prin. 1. col. in 2. uol. & in ɔſ. 96. Ie-
ſus Chriſtus adſit, in 2. dub. in eo. uol. & tenuit Gayet. in
rep c. ſi. de elec. li. 6. ī ſi. 49. & in prin. ſeq. col. & faciūt ca
ſus formati ſupra & infra loquētes de capellis, tāto ma-
gis cū capella parietibus circundetur. quo caſu etiā ec-
cleſia dici poteſt, ut diximus ſupra, in fi. ſecundi art &
iuſpa. acquiritur in eccleſijs, ergo in capellis.

¶ Septimus artic. 11. q. prin. 1. par. 1. Libri.

1 *Iuſpa. non cadit in capellis mendicantium, & quæ ſit ratio;*
2 *Iuſpa. non poteſt acquiri in capellis religioſorum ipſis inuitis, vt in illis præſentetur clericus ſecularis.*
3 *Iuſpa. poteſt acquiri in capellis religioſorum quantum ad alios effectus quam præſentationis.*
4 *Readificans capellā, vel altare intus eccleſiā regularium monachorum valentium poſſidere bona, & interueniret dos, ſiue præſentaretur in illis clericus ſecularis ex illorum uolūtate, ſiue regularis acquirit iuſpa ex conſtructione, & dotatione.*
5 *Aedificans capellam, vel altare intus eccleſiam monaſteriorum mendicantium, vel non mendicantium abſque dote cum conſenſu tamen ordinarij acquirit iuſpat. in eis quo ad alios affectus quàm præſentationis, & vtilitatis.*
6 *Nemo dat quod non habet.*
7 *Non ſequitur in eccleſia, non cadit præſentatio ergo non cadit iuſpa. ſed bene ſequitur non cadit iuſpa. ergo nec præſentatio.*

BEne dubitatur ſeptimo loco, an iuſpa. hēat locū in
capellis fundatis in eccleſiis regularium, puta mo-
nachorū, vel mendicantium. Iſtā q. ponit Petr. de
Anch. in ɔſ. 103. in Chriſti noīe Amen. in cā quæ &c.
vbi dicit iura, q̄ loquunt̄ de iurepat. laicorū in eccleſiis,
ſiue capellis fundatis, uel dotatis p eos. iuxta no. p Inno.
in hac rub. non vēdicare ſibi locū in capellis fundatis, p
laicos in eccleſiis mēdicantium, in quib. nec dotis ɔſtō,
nec præſentatio ſiue inſtō ibidē deſeruientiū in diuinis
locū hr̄e pōt, ɔuentus n fratrum minorū, ſeu aliorum
mendicantiū nunc per vnū, & nunc per aliū ex eiſdem
fratrib. deſeruire faciūt. ditatio. n. rēpugnat mēdicitati,
iō ergo ī talib. capellis ceſſat iuſp. qa iura de eo loquen
tia, & illius fructus non pñt ad illas adaptari, ve3 dotis
ɔſtō, pñtatio, & ſimilia. arg c indēnitatib. § fi de elec. li.
6 & l. ita aūt. ff. de adm. tut. & hoc idē uoluit Pau. de Cit.
in ſuo trac in 3. par. in finalib. verbis. 32. q. 1. cāæ. ¶ Cōclu
dit ergo Pet. de Anc. vbi ſup. tales capellas liberè eē in
adminiſtratione ipſorū fratrū, velut Sācta Sāctorū effe
cta, & nullū ius cōpetere fundatorib. vt notat̄ in d. c. ve-
rū, & in d c. poſtulaſti. de foro cōpe. per Inn. & maxime
quia ɔſtructa ī ſolo ipſius eccleſiæ, & hoc idē vult Io. de
Ana. in ɔſ 86. in Xp̄i & c. pro expeditione &c. & ibi Lu-
1 do. Bolog. in addi. ¶ † Do. Roc verò in hoc trac. in ver-
bo in eccleſijs, in 2. col. tenet in eccleſijs & capellis mē-
dicantiū non habere locū iuſpa. quia ibidem non cadit
dotatio, ex quo tales eccleſiæ nihil hr̄e debēt. c. 1. ver cō
firmatos. de reli. domi li. 6. ſed ſine dotatione nō acqrit̄
iuſp. vt dicit velle doc. poſt Inn. & dicit ſe dicturū ī ver-
bo, & dotauit, & aſſerit ī iſtis terminis loquutū fuiſſe Pet.
de

de Anc. in d. ɔſ. 113. & d. Fel. in c. cũ uenerabilis, in 12. co
lu. de exce. qui dixit in monaſterijs mendicantiũ nullũ
eẽ pſonũ, nec uacare, ꝙ allegat Anaui. & Bologni. ubi
ſupra quos ẽt ipſe retuli ĩ uerbo ɔſtruxit in 4. q. ¶ Et oẽs
illi loquuti fuerunt de capellis ɔſtructis in eccl'ijs mẽdi-
cãtiũ & de eorũ eccl'ijs, quid mõ de capellis fundatis in
tus eccl'ijs monaſteriorũ monachorũ in quib. põt cade
re dotatio cũ ipſa monaſteria ſint capacia dotẽ, & ut re
tulimus ſ. in 4. art. Abb. in ɔſ. 59. quidã do. Iacob. in ulti.
2 col. † uẽ uelle iuſp nõ poſſe acquiri in capellis religioſo
rũ ipſis inuitis, & ut in illis pñtet clericus ſecularis, & ſe
putare clericũ ſecularẽ nõ poſſe intitulari ĩ monaſterio
& ſic nõ poſſe deputari ſm eũ altare in monaſterio, ut
inſtituat ibi cleric⁹ ſecularis, fatet tñ poſſe deputari cer-
tũ ſtipẽdiũ (nõ tñ in titulũ) ꝓ ſeruiẽdo monaſterio quẽ
uẽ. ſeq do. Roc. d. uerbo in eccl'a in 3. q. in 2. col. & hoc
ipſis uolentib. & poſſe admitti ẽt clericũ ſecularem ipſis
uolẽtibus, dũmõ tñ nõ ſit de ɔgregatione ipſorũ religio
ſorũ & hoc ſatis eẽ de mẽte Io. And poſt Hoſt. in c. ſi. §.
ꝑcipim⁹ de ſtatu mona. & ſubdit ſe ita tenere, & poſito
ꝙ quis uellet tenere ɔtrariũ ſ. ſecularẽ clericũ in mona
3 ſterio eccl'a † ſeu capella religioſorũ inſtitui nõ poſſe, tñ
nihil repugnat quo minus ibi hři poſſit iuſp. ſaltẽ quãtũ
ad alios effectus ꝗ pñtatiõis, & ita dicit, pbari in c. cũ di
lectus de ɔſue. & in c. monaſteriũ & c. ſeq. 16. q. 7. ¶ Iu
ex dictis oĩb. aduerte ad rõnẽ ꝗ ponit do. Roc. cur in ec
cl'ijs, & capellis, mẽdicãtiũ nõ cadit iuſp. & dicit eſſe qa
ñ cadit dos, & ubi nõ cadit dos ibi ñ cadit iuſp. motus ip
ſe ex ſua opi. de qua ſatis tractauimus ſup. 1. q. princ. in 1.
art. in diffiõne iuriſp. & in 3. q. prin. in 1. ar. ꝗ ẽ iuſpa non
poſſe acquiri ex qualibet ipſarũ cãrũ fundationis, ɔſtru
ctionis ſeu dotationis ſed eẽ neceſſe oẽs tres ɔcurrere
ꝓ acquiſitione iuriſp. & iõ rephendebat diffõ. Io. And.
dũ dicit ꝑ eo ꝙ de dioeceſani ɔſenſu eccl'am fũdauit, ɔ
ſtruxit uel dotauit, qa nõ debebat apponi dicto alterna
tiua, uel dicto ɔiũctiua, & ſed ɔtraria opi. ẽ cõis, ut in lo
cis ſ. alleg. diximus, & ſic ꝗlibet ipſarũ cãrũ ſufficere ꝑ
acquiſitiõe iuriſp. & ſic ſublata ẽ rõ do. Roc. ¶ Cõtra ꝗ
ipſemet ɔcluſerat ſ. loquẽdo de capellis religioſorũ, ut
proxime retulim⁹, & uoluit ꝙ ꝗuis eẽnt ſine dote, & ali-
quis in illis nõ pſentaret. nihilominus cadit in eis iuſp.
quo ad alios illius fructus. ¶ Quid mõ dicẽdũ circa pdi
cta ego ut ſ. dixi in 4. art. hic nõ tractabo, an in capella
regulariũ poſſit pſentari ſecularis clericus, qa de ea eri-
mus dicturi. j. in j. par. 3. li. in 7. q. prin. in 23. art. dũ tracta
bimus de pſonis præſentãdis, ſed ſtringẽdo materiã no
4 ſtrã, † ſi qs ædificaret capellã, uel altare intus eccleſiã re-
gulatiũ monachorũ ualẽtiũ poſſidere bona, & ſic inter
ueniret dos, ſiue pſentaretur in illis clericus ſecularis ex
uoluntate illorũ quo caſu fieri poſſet ſm Abb. & Roc.
ubi ſ. ſiue in illis præſentaretur aliquis regularis qui præ
ſentari poterit per pſonũ, ut uult Abb. in d. ɔſ 59. & tũc
nulli dubium eſt in ipſis capellis, & altarib. ꝗuis ſint fun
dati intus eccl'am regulariũ cadere iuſp ex ɔſtructione
& dotatione. ¶ Et hoc nimirũ, qa cadit iuſp. in ipſo mo
naſterio & eccl'ijs collegiatis ac cathedralib. nõ quo ad
pſentationẽ epi. Abb. uel rectoris, quia in illis cadit ele-
ctio ſed in oĩb. alijs beneficijs, & præbendis ibi exiſtenti
bus ẽt quo ad præſentationis actũ, ut uoluerunt Abb.
& oẽs in c. nobis ĩ uer. circa primũ, & in c. ſuggeſtũ hoc
tn. & tenuit ipſe Roc. in uerbo, in eccleſia in 1. & latiùs
5 in 2. q. & nos ẽt ſuo loco dicemus, ¶ † Si uerò capellæ
fundarent uel altaria intus eccleſias monaſteriorũ regu
lariũ non mendicantiũ, uel mendicantiũ abſque dote,
ꝙ fieri põt, ut diximus ſupra in 5. q. prin. in 21. art. in uer
ſi. & idẽ dicerẽ ꝙ licet nihilominus ex quo quælibet ex
cauſis prædictis eſt ſufficiens de per ſe pro acquirẽdo iu
repa. ut ſup. diximus, & fundans eccleſiam medicantiũ,
uel capellas in eccleſijs monaſteriorũ non mendican-
tiũ, uel mendicantiũ cũ conſenſu tñ ordinarij, quia dat
fundũ, & ɔſtruit ex illis iuſp. acquiret non tñ quo ad fru
ctu præſentationis ex quo in eccleſijs mendicantiũ nõ
cadit pñtatio rectoris ppetui, & ſic ad tps fit ad elec. nec
in capellis, qa nõ extãt dotes, nec quo ad fructũ utilita-
6 tis ſiſſr ex carẽtia dotis, † quia nemo dat ꝙ nõ hẽt c. dai-
bertum 7. q. 1. & ſi bene monaſteriũ monachorũ habe
ret nõ tñ habuit ex dote illius capellæ, & de fructib. loci
dotã. pinguius eſt ſubueniẽdũ pſono c. q. cũq; 16. q. 7. tñ
bene erũt pſon⁹ tales fundatores tã in eccl'ijs mẽdicãtiũ
ꝗ in capellis quorũcũq; regulariũ nõ mẽdicãtiũ, & men
dicãtiũ indotatis quo ad ius honoris. ſ. proceſſionis & ꝑ
lationis in eccl'a, uel capella, ut in c. nobis, hoc tñ. & quo
7 ad ius oneris, ut in c. filijs 16. q. 7. † non. n. ſequit, in eccl'a
uel capella nõ cadit pñtatio, ergo nõ cadit iuſpa. qa tex.
eſt in oppoſitũ in d. c. nobis uolens ꝗuis in eccleſia colle
giata nõ cadat pñtatio, ꝙ nihilominus cadat iuſp. ſed be
ne procedit ɔtra, nõ cadit iuſpa: ergo nec pñtatio ut la-
tè diximus in proxima præce. q. prin. in 5. art. dũ tracta-
uimus de præſcripti. ¶ Nec obſtant multæ auctoritates
ſup. alle. & quæ allegari poterunt dicentes iuſpa. non ca
dere in eccleſijs, & capellis mẽdicãtiũ &c qui debent in
telligi quo ad fructus pñtationis, & utilitatis, ñ aũt quo
ad ipſum iuſp. quo ad alios fruct⁹ prout ẽt ipſe do. Roc.
in uerbo in eccleſia, in 2. q. intellexit Alexan. in ɔſi. 74.
niſo puncto, in pen. col. in 4. uol. dicentem in eccl'a col-
legiata non hři iuſp. quia intelligi debet. ſ. quo ad pñta-
tiouẽ prælati non quo ad reliqua ſic & in caſu nro erũt
intelligendæ auctoritates prædictæ. quia aliàs tanti pa-
tres errarẽt, & nõ tenerẽt ex qualibet ipſarũ cãrũ poſſe
acquiri iuſpa. ꝙ eſſet ɔtra communẽ, ut ſupra diximus.

¶ Octauus articulus xj. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Altare quid ſit, & unde dicatur.*
2 *Altariorum duo ſunt genera ſ. mobile, & immobile.*
3 *Altare poteſt conſtruere qui poteſt etiam eccleſiam.*
4 *Altare aliquando ponitur pro eccleſia & econtra.*
5 *Conſtruens altare poteſt, cogi ad eum dotandum.*
6 *An & quando ex conſtructione & dotatione altaris quis acqui-*
rat iuſpa. in eo.

QVæro modò octauò, an ex ɔſtructione & dota-
tione altaris qs acquiret iuſp. Pau. in hoc tracta.
in 3. par. in 3 2. q. j. cãæ in 4. col. in uerſi 3. ſciẽdum
1 ſ. diſcurit quæ dicant altaria, & eundẽ dicit altaria fun-
dari in eccl'ijs ꝗ dicuntur quaſi altaria in quib. ſacerdos
olim thura ardebat, & qđ nos altare dicimus, antiq aras
ab ardore dixere, & ꝓpriẽ altare ẽ Dei cæli, ara deorũ
infernalium quos infideles coluere, & de hoc altari hři
p Arch. in c. de forma de ɔſe. diſ. j. altare ãt Chriſtũ ſign
2 ficat Arch. in c. ĩ ſcriptis 8. q. 1. c. re uera de ɔſe. diſ. 2. † &
ſubdit altariorũ duo eẽ genera, mobile & ĩmobile, ĩmo
bile debet eẽ lapideũ, uel aureũ, notat in c. altaria de ɔ-
ſe. diſ. j. p gl. & Archi ibi aſſignãtes rõnẽ, qa altare Chri-
ſtũ ſignificat, & Chriſtus petra dř. addit ẽt illud debere
ɔſtrui in eccl. ſi nõ ɔſecrata, & tũc ſine licẽtia epi. in cõ
ſecrata uerò nõ ſine ei⁹ licẽtia, ſicut nec deſtrui ſine ei⁹
licẽtia, ita ẽt p eũ ſolũ, uel aliũ eius mãdato ɔſecrat, uel
deſacrat. ꝓbant hæc ĩ c. null⁹ presbyter, & in c. placuit.
de ɔſe. di. j. ſine altari. n. nõ dř eccleſia, ut p Archi. ĩ c. nul
3 lus ¶ † Dicit ẽt Pau. talia altaria poſſe per quoſcunq; eri-
gi ſi ſũt tales q pñt eccleſias ɔſtruere, & ſic hoc ẽt eẽ edi
ctum phibitorũ, ut nemo reijci. ſ. niſi prohibeat. de q-
bus latè dixim⁹ ſupra in 7. & 8. q. prin. p iorũ, tñ dicit re-
quiri in hoc licẽtiã epi. & reliquias alicuius ſancti, in cui⁹
honor fundat, uel certitudo habitæ paſſionis illius ſãcti
in eo loco, ubi ædificatur altare. d. c. placuit. ¶ Dicit ẽt
Pau. ꝙ ſi ɔſtruens dotat altare, taliter ut ſacerdos poſſit
illi deſeruire, tunc ſibi acquitit iuſpa. ut acquirit ex ædi-
ficio eccl. ut dicit ſe dixiſſe in j. & 2. q. j. cãæ. & hoc a pari
tate rõnis, nã licz aliud ſit eccleſia, & aliud altare, ut in c.
eccl'a, de ɔſe. di. j. ñ iſto caſu acquirit iuſp ex altaris fun
datione, uel dotatione, ſicut & ex eccleſia. poſtea Pau.
tranſit ad altare mouibile, de quo dicemus in ſeq. art. &
hoc idẽ uoluit Pau. in ead q. 23. j. cãæ. in 3 col in uerſ. ſi-
4 cut ãt. † ubi dicit capellas aliqñ appellari altaria, & ali-
qñ altare poni ꝑ eccl'a, & aliqñ eccl'a ꝑ altari. c. ſi qs cl
j. 17. q. 4. ubi ponit altare ꝑ eccl'a. c. ꝗſitũ. j. q. 3. & ſi motũ
5 1. q. 1. ¶ † Do. Roc. in hoc trac. in uerbo ɔſtruxit, in 7. q.
quærit an ex conſtructione altaris quis acquirat iuſ-
pat. & dicit ꝙ ſic ſm Abb. in conſi. 89. ſeſu Chriſti ſalua

toris in 1. col. in 2. uol. ubi pulchre loquiẽ & ɔcludit quã
dam dominã Vanutiã potuiſſe cogi ad dotandũ unum
altare per eã cõſtructũ, ꝙ dictum refert ipſemet Roc.
in d. uerbo ɔſtruxit, in 4. q. poſt medium. j. col. & proſe-
quiẽ Roch. in d. 7. q. hoc eſſe uerũ ſi eps conſentiat con-
ſtructioni altaris, prout in eccleſia plerunque dictũ eſt,
& hoc probari in d. c. nullus de conſe. diſ. j. & hanc cõ-
cluſionẽ firmare Cald. in conſi. ſuo ult. hoc ti. & Card.
in conſi. 8. incip. caſus, & Abb. in cõſi. 59. præſertim, in
uerſi. 3. principaliter, incip. quidã dñs Iacobus in 2. uol.
& alibi hoc uoluiſſe ſæpè doctores, ſubdit hoc caſu etiã
eccleſiam, in qua eſt ædificatũ, uel conſtructũ altare, eẽ
patronã ratione fundi ſuper quo eſt conſtructum alta-
re per doctr. Abb. in c. 3. de eccl. ædifi. in uerſi. ſed dubita
tur de qõne de qua diximus ſatis ſup. in 8. q. pri. in 6. arti.
¶ Poſtea ipſe do. Roch. contra hoc opponit, & dicit ſe
dubitare de iſto puncto, qa reperit Abb. in. ſ. alleg. cõſi.
59. in 2. col. decidentẽ iuſpa. non acquiri ex dotatione
unius altaris, puta maioris, qñ ipſa eccleſia iam fuit do-
tata. & adducit rõnem, quia ſi fuit dotata eccleſia, ſatis
dicitur dotatum ipſum altare cùm ſit pars eccleſiæ, ad
ducitẽt in uerſi. 2. principaliter, ꝙ cũ eccleſia ſit conſe-
crata nõ poterit amplius in ea acquiri iuſpa. dato ꝙ quis
illã dotet, quia eſſet imponere ſeruitutem eccleſiæ, iux-
6 ta glo. in c. piæ mentis 16. q. 7. ¶ † Demum ipſe do. Roc.
dicit breuiter in hoc puncto notabili, & qui ſæpè eueni
re poſſet in facto fore diſtinguendum, aut quis vult do-
tare altare iam conſtructũ in eccleſia dotata, & conſe-
crata, & tunc non procedit deciſio Abb. in d. uſ. ex rõ-
nibus per eũ alleg. aut uero nondũ eſt dotata eccl'a, ta-
men eſt cõſecrata, & ſi quis dotaret eã an efficiaẽ pro-
nus remittit ſe ad dicẽda per eũ in uerbo & dotauit, &
nos diximus ſupra in 6. q. prin. in j. art. ¶ Aut uero quis
conſtruit altare de nouo in eccl'a dotata, & etiã cõſecra
ta, & hoc caſu cõſtruens acquirit iuſpat. nouũ dũmodo
cũ conſenſu epi id faciat & altare dotet, & mouetur, qa
ille facit actũ per quem acquiritur iuſpa ſ. conſtructio-
nis, & dotationis altaris, nec obſtat ꝙ eccl'a ſit conſecra
ta, quia per hoc non ſequitur eſſe conſecratũ altare qđ.
de nouo cõſtruitur, ut notãt doc. maximè Abb. in ca. 10
& in c. propoſuiſti de ɔſe. eccl. uel alta. ¶ Nec obſtat ɔſi.
illũ Abb & eius ratio ꝙ dotata eccl'a ceuſeantur dotata
altaria, quæ ſunt pars eccleſiæ, quia illud procedit reſpe
ctu altarium conſtructorũ, & nõ conſtruendorũ, cum
tpe quo iuſpa. acquiritur in eccleſia altaria noua non.
dũ erant in rerũ natura, & ꝙ hoc ſit uerũ probaẽ in arg.
in d. c. nullus præsbyter de conſe. diſ. j. dũ ibi dicitur nõ
eẽ conſtruendũ altare in eccleſia ſine conſenſu epi. &
ſic ſubdit non eſſe bonã conſequentiã, quis hẽt iuſpa in
eccleſia, erga idem ius habet reſpectu capellarũ, & alta
riũ conſtruendorũ, quia de illis iudicandũ eſt, prout de
eccleſia de nouo conſtruenda ut ibi iuncto c. nemo ea.,
di. ¶ Tangit etiã ibi Roch. ſi eccleſia, in qua conſtruitur,
altare uel capella, ſit patronata alicuius an requiratur
illius ɔſẽſus, & eo inuito hoc fieri poſſit & uide de hoc
quæ diximus. ſ. in 3. q. prin. in 17. art. ¶ Tu aduerte quod
conſilium do. Card. ſupra allegatũ, hodie reperitur nu.
82. caſus ſup quo in princ. ubi de hoc quærit, & dicit pri
ma facie uideri dicendum ꝙ non, cũ iura nihil dicãt de
altari, ſed tñ dicunt de dotante, uel conſtruente eccle-
ſiam d. c. piæ mentis 16. q. 7. & hoc titu. per totum, cum
ergo non ſit expreſſum de altarib. & ſolũ grã de qua in
cap. 3. hoc tit. loquitur de eccleſijs, non debet trahi ad
ɔñam. c. ſane, de priui. reg. priuilegiũ. & reg. quæ à iure.
de reg. iuris, li. 6. l. qd uero ɔtra ff. de leg. tñ ipſe Card. pu
tat ɔtrariũ, cũ idẽ iuris ſit de eccl'a, & altari, cũ ẽt noĩe al
taris ĩtelligiẽ eccl'a j. q. 3. c. q̃ſitũ de ɔſe. diſ. j. c. ſi motũ &
iſtã partẽ tenc. q̃ ẽt firmat Pet. de Anc. ɔſi. 20. poſito in-
ter ɔſilia Cald. hoc ti. fo. 62. & Abb. in ɔſ. 96. Ieſus Chri
ſtus adſit, in do. & in ɔſ. 106. caſus ſup quo in 2. uol. & pa
ter ex plurib. arti. ſ. formatis & j formandis. Et pro hoc
facit qa ead. rõ, militat in eccl'a, & capella, ut hoĩes ad il
las fundãdas ɔſtruẽdas ac dotãdas ĩducanẽ pro augmẽ
to diuini cult⁹ c. 3. hoc tit. quę ẽt militat in altari, ubi ma
ximus cultus diuinus apparet, ut in prin. hui⁹ articuli ſa
tis dictu eſt, unde idem ius eſſe debet uulgaris iuribus.

¶ Nonus arti. xj. q. prin. 1. partis 1. Libri.

1 *Altare mobile dicitur uiaticum, ſeu portabile.*
2 *Altare mobile ex qua materia fiat, & nu. 6.*
3 *Altare mobile, quare dicatur uiaticum ſiue portabile.*
4 *Diuina celebrantur ſuper altari mobili.*
5 *Forma altaris mobilis*
6 *Iuſpa. an & quando poſſit acquiri in altari mobili.*
8 *Eccleſia S. M. de Laureto fuit uera domus Virg. glorioſiſſimæ.*

ET quia in pçe. art. diximus duo eſſe gñã altariorum
mobile & immobile, & ſ. ſatis diximus de altari
immobili, reſtat aliqd dicere de altare mobili, &
1 ſic 9 loco quæro † an iuſp cadat in altare mobili, ꝙ uia
ticum ſeu portabile appellãt. Iſtã q. format Pau. de Cit.
in hoc trac. in 3. par. in 32. q. j. cãç. in 4 col. in uerſ. altare
2 aliud mobile eſt, † & dicit hoc altare fieri ex parua lapi-
dea tabula ɔſecrata c. fi. de priui. li. 6. & ibi Gemi. & Ar-
3 chi. in c. ɔcedimus de ɔſe. diſ. j. ¶ † Et dr̃. tale uiaticũ, ſeu
portatile à uia, ſeu portãdo. qa uehiẽ, ſeu portaẽ. Super
4 † talib. poſſunt celebrari diuina per eos, uel ad inſtantiã
illorũ quib. ẽ ɔceſſũ à Papa d. c. fin. dũmõ in loco firmo
reponanẽ, nõ ãt in mari, uel in naue, tale altare portati
le ꝙ põt ꝑ totã Chriſtianitatẽ portari, ſol⁹ Papa ɔcedit,
vł ɔcedere põt, & certè prius ɔcedebaẽ in ɔfeſſionalib.
ꝑſonis ĩ dignitate ɔſtitutis nobilib. & cicũſpectis hodie
uero ex abũdãtia charitatis ꝓ ſabrica principis apſorũ
à ſacratiſſimo iubileo quaſi qbuſcũq; ɔcediẽ alij, ut epi,
& ſimiles ĩ caſu neceſſitatis illud ɔcedeẽ poſſunt ſm Ge
5 mi. ĩ d. c. fi. de priu. lib. 6. ¶ † Et no ꝙ talis tabula lapidea
dꝫ eẽ ad minus lõgitudinis uni⁹ palmi, & latitudinis di-
midij, ut poſſit ɔtinere calicẽ & hoſtiã, ut ĩ p̃allegatis lo
cis dr̃, & maximè arg. d. c. ɔcedim⁹ đ ɔſe. diſ. j. Tu ad p̃di
6 cta adde Io. An in c. qm̃ de priu. li. 6 † ꝙ iſtud altare por
tabile quatuor modis fieri põt, aliqñ fit ex tabula, & la
pide. ita ꝙ lapis ſit ſigillũ, & ſepulchrũ eſt in ligno, aliqñ
uero fit ex lapide ſolũ. Ita ꝙ in ipſo lapide eſt ſepulchrũ
tertio mõ fit cũ ligno, & lapide, & in lapide ẽ ſepulchrũ
& ſigillũ, & ponit lignũ ꝓ augẽda eius latitudine, quar-
to mõ fit ĩ lapide ſolo ſine ſepulchro & reliquijs ſm Io.
And. in d. c. qm̃ refert, & ſequiẽ frater Ang. ĩ ſua ſumma
7 in uerbo altare in ſ. j. ¶ † Redeũdo ad Pau. ubi. ſ. dicit in
iſtis altarib. mobilib. ſe putare nõ ɔſiſtere iuſp ꝑꝑ. mo-
bilitatẽ cũ nõ poſſint eẽ ꝑpetua, & per ɔñs nec dotari.
Itẽ qa tr̃ nõ ꝑmittunẽ talia altaria fundari d. c. fi. de pri
ui. lib. 6. lõ ſi ex ſpãli grã alicui ɔcedereẽ forte, & ꝑ Papã
poſſet illud iuſp. ɔcedi, ꝙ regulis nr̃i iuris nõ eẽt ſubie-
ctũ đ quib reg. hic tractat⁹ loquiẽ. ¶ Tu ɔſidera Pau. uel
le iuſp. nõ poſſe ɔſiſtere ĩ altari portatili ꝑꝑ illius mobili
tatẽ & no perpetuitatẽ. & qa non daẽ, & ultimo, q anõ
põt hr̃i, niſi ꝑ Papã ɔcedaẽ. Ego dico primã rõnẽ mobi
litatis nõ ɔcludere, nã hẽmus iuſp. ɔſiſteẽ poſſe in altare
ut in p̃ced. art. diximus, qa altare poniẽ pro eccl'a & ecõ
tra c. ſiqs el j. 17 q. 4. c. quæſitũ j. q. 3. & c. ſi motũ j. q. j. hẽ-
mus ẽt utrũque genus altariorũ eẽ idẽ, & ſup utroq; ce-
lebrari poſſe & offerri Deo hoſtias placabiles, ut ex ſu-
praſcriptis pꝫ. cũ ergo per oĩa ſint æqualia mobilia, uel
immobilia. nõ ẽ in ɔſideratiõe finge. n. arte, & ingenio
hoĩs unã eccl'am integrã de loco ad locũ deportari, ut
ſemel intellexi factũ fuiſſe Romæ, uel ex potẽtia diuina
8 hoc fiat, ut certũ eſt fuiſſe factũ de ſacratiſſima æde S.
Mariæ de Laureto, quæ fuit uera domus Virginis glo-
rioſiſſimę, & ex diuino miraculo, & potentia ex Naza-
reth ad duo loca ɔuolauit, & demũ reſedit & adhuc re
ſidet in agro Loreti Racanatẽ. diœce. florẽs q̃ plurimis
miraculis & fateor me uidiſſe & legiſſe ꝓceſſu huius rei
in loco fuiſſe, & plura miracula fieri oculis ꝓprijs uidiſ-
ſe, data igiẽ hac mobilitate ecclæ, ſi in illa erat iuſpa. nõ
ne remanebũt primi p̃roni nõ dico rõne fundi, ſed ſal-
tem rõne conſtructionis: certè ſic per ea, quæ latè dixi-
mus ſupra in 6. q. princ. in 4. artic. & ibi dicta, & in ſeq.
art. de monaſterio conſtructo, & alibi fundato, faciunt
pro

pro hoc, ꝙ mobilitas nõ ſit cã prohibitionis iuriſp. nec
ſecũda cã imperpetuitatis, cũ nec eccleſiæ ſint ꝑpetuæ.
cũ & illæ patiunt ruinã, & totalẽ deſolationẽ, ut latę di
ximus in d.6.q.prin.in 3 art. cũ ſeq. minime cã nõ dotis
impedit iuſpa in caſu nr̃o ex quo ad eẽ quẽ patronũ nõ
requirit de eſſentia dotatio, ut apparet in eccleſijs. & ca
pellis mẽdicãtiũ, & in capellis aliorũ regulariũ in quib.
nõ interuenit dos, & cadit iuſpa. ut latè diximus ſupra in
7. art. ¶ Nec ẽ rob. ultima rõ. ſ. ꝗa r̃ nõ ꝑmittunt talia
altaria fundari, quia in hoc ẽ dicendũ, ut ita demũ quis
acquirat iuſpa. ſi permiſſum fuerit ei illud fundare ſicut
dicimus in fundatione eccleſiæ, & ita demũ fundãs ec
cleſiã acqrat iuſpa. ſi habuerit licẽtiã ab ordinario illã
fundãdi c. nemo. de ꝯſe. diſ. j. & dixim⁹ ſupra in 3.q.prin.
in 9. & 11. art. bñ uerũ eſt in hoc differre fundationẽ ec-
cleſiæ a fundatiõe altaris portatilis, quia prima fit de li-
cẽtia diœceſani, ſecũda fit de licẽtia sũmi Põtificis, ut di
ximus. Et hoc eſt, ꝗa laicus nõ põt uti altare portatili, ni
ſi de licẽtia sũmi Põtificis, ut ſupra diximus (ſublato ſi-
bi uſu) ad quid fundabit tale altare, & quid erit fruct⁹ iuſ
pat. ipſius, cũ nõ hẽat aliũ fructũ, niſi uſum, & tãq̃ res ſa
cra a laico poſſideri non poſſet. ¶ Vñ ꝯcluderẽ, ꝙ aut
loqmur de ꝑſona eccleſiaſtica, quæ põt retinere rẽ ſa-
crã, & fundãdo altare portatile habebit iuſpa in eo &
fructus huius iuriſp. erit utẽdi illo in locis ꝑmiſsis, & ꝗa
ſumus in perſonis capacib. ſufficiet ꝯſenſus cõſecrato-
ris, ſeu ordinarij habẽdi illud, & eo utẽdi in locis ꝑmiſ-
ſis, in alijs aũt locis nõ poterit eo uti ſine licẽtia sũmi Põ
tificis, ſed bene poterit illud hr̃e, quia uſus in ꝗbuſcũq;
locis ẽ ꝓhibitus, & nõ habitio, & hoc uidemus hodie
obſeruari in ſacerdotib. habẽtib. res ſacras, puta altaria
portatilia, calices, patenas, & ſimilia, & alias res cultui
diuino deſeruiẽtes & benedictas prout ſunt indumẽta
ſacerdotalia, & leuitica, mappæ altaris, corporalia, &
ſimilia, quorũ uerũ dñiũ hr̃e nõ poſsũt, ſed illas detinẽt
pro eorũ uſu uita ipſorũ durãte, & in fine in illis eligunt
alios ſacerdotes, & ita ꝓcedũt de ſacerdote ĩ ſacerdo-
tẽ ut ſir̃ diximus de aliquib. beneficijs hoc mõ ꝓceden
tib. ſ. in 9. prin in 3. art ¶ Et hoc idẽ uidi obſeruari in co
dicib puta miſſali, breuiario, rõnali, & ſimilib. & hoc
mõ ego habui unũ breuiariũ, & unũ rõnale antiquũ,
ꝗb. a duob. ſacerdotib. quorũ aĩæ reqeſcãt ĩ pace fui ele
ctus, qđ ius dicemus eẽ in iſtis dñij, uel quaſi? certẽ nõ, di
camus ergo iuſp. & ipſos p̃ronos eccleſiaſticos, & meri
to iuſpa. quia deduxerũt ꝓdicta de nõ eẽ ad eẽ, iuxta ea,
quæ diximus ſupra in j.q.prin.in 2. art. & in 2.q.prin.in
j. arti. ¶ In laicus uero dicerẽ ex quo altare portatile eſt
ſacrũ, & ꝑ eos poſsideri nõ poſſe nec illius uſus hr̃i põt
ſine licẽtia ſummi Põtificis eos nõ poſſe acquirere iuſ-
pa. in illis, uerũ ſi habuerint licẽtiã a ſummo Põtifice.
uel per ꝯfeſsionalia utẽdi illis bene poterũt hr̃e iuſp. in
eis. Et hoc idẽm uult Pau ubi ſupra, qui iam hoc fatẽt.

¶ Decimus articulus xj.q.prin.j.partis.j. Libri.

1 *Iuſpatro. an poſsit acquiri, & cadat in baſilica.*
2 *Baſilica quid ſit, & unde dicatur.*
3 *Eccleſia conſecrata non dicitur baſilica.*

1 QVæro modo decimò, † an in baſilica poſsit ac-
quiri, & cadat iuſpa. Hoc tãgit Paul. in d.3. par
2 in 32.q.j.cãæ uerſus fi. in uerſ. 5. eſt baſilica † qui
dicit baſilicã eẽ, quæ ꝓprie dr̃ eccleſia non ꝯſecrata tex.
cũ gl. in c.j de relig. do. & dr̃ baſilica, a Baſilio principe
Imperatore Græco, qui primus fecit ſe in eccleſia ſepe
liri, uel dr̃ domus regis, unde ꝗa in eccleſia ſeruit̃ ſupre
mo Regi. ĩõ dr̃ baſilica, baſilicos. n. Græce. Regẽ Latine
ſonat. Archi. in c. oportet. el 2.23. diſ. Has baſilicas ĩ Ro
mana curia dicit plures fuiſſe fundatas a Cõſtãtino im
pe. & illas ſacraſſe Siluestrũ Papã, mãdaſſeq; in illarum
ſimilitudinẽ, ut cæteræ oẽs baſilicæ ꝯſecrarent̃. ut hr̃ in
3 hiſtorijs antiquis, † ꝯſecrata tñ eccleſia baſilica nõ dr̃ c.
baſilica. de ꝯſe. diſ. j. ſed dr̃ eccleſia, quæ ꝗd ſignificet dixi
mus ſ. in j. art. uerſ. fi. c. eccleſia. de ꝯſe. diſ. j. Abb. in c. j. đ
relig. do. & in c. fi. de eccle. ędi. & latiùs in rubr. de ꝯſec.
eccl. uel alta. Subdit etiã iſta nomina (licet proprie ſum
pta) diuerſa ſignificare, tñ pro maiori parte iura abuſi
ne illis uti, unũ ponẽdo ꝓ alio, ut expreſſe dr̃ ĩ c. quicqđ.
de eccl. ædifi. & ibi Abb. unde cõcludit Pau. ꝙ ſiqs fun-
dauerit aliquã de ſupraſcriptis, & fuerit dotata, & cõſe
crata fundãs acquiret iuſp. in illis, & ſic requirẽdo cõſe
crationẽ, vr̃ negare in baſilica acquiri iuſp. tñ ueritas ẽ,
ꝙ ẽt ante cõſecrãtionẽ iuſpa acquiritur, iuxta c. nemo.
de conſe. diſ. j. & c. nobis, hoc ut bene ſolet quæri quan
do incipiat currere iuſpa. alicui, cum incepit ædificare,
uel perfecto opere, ſeu poſt conſecrationem. de quo
diximus ſupra in 4. q. prin. in 9. articu. & ibi dicta for
tificant iſta.

¶ Vndecimus articulus. xj. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Iuſpat. acquiritur in hoſpitali dũmodo ſit hoſpitale religioſum, ſe*
cus ſi eſt priuatum. & nu. 3. 6.
2 *Conſenſus ordinarij requiritur in fundatione hoſpitalis religioſi.*
4 *Eccleſiarum appellatione uenit hoſpitale.*
5 *Hoſpitale priuatum, an poſsit uiſitari per epiſcopum remiſsiue.*

QVæro undecimò, an iuſpa. acquiri poſsit & ca-
dat in hoſpitali, ex fundatione, cõſtructiõe, uel
doratione. Et hr̃ dic ſm do. Fel. in c. de quarta, in
1 3. col. in uerſ. 5. ille qui de p̃ſcrip. † ꝙ ille q fundat hoſpi
tale acqret iuſp. ſicut fundator eccleſię c. inter dilectos.
de dona. ibi. Abb. in ult. col. facit qđ dicit Car. poſt gl. in
uerbo beneficia, in cle. unica, in 2. col. in 3. q. illũ tex. lo
quẽtẽ de beneficijs hr̃e locũ in hoſpitalib. & quod dicit
Fede. in trac. de rerũ ꝑmu. in q. 14. hoſpitale poſſe cũ be
neficio permutari ¶ Intellige tñ prædicta uera ſi hoſpi
tale eſt religioſum, ꝗa bene fundãs erit patronus pro-
prie, & ibi eṗs inſtituet, ſecus ſi eſt hoſpitale priuatũ, ꝗa
non efficit̃ proprie patronus, ſed dñs regẽs ipſum au-
ctoritate ꝓpria, nec ab eo exigit eṗs iura eṗlia. Ita Abb.
pulchre in diſpu. Sẽpronius, in x. col. in uerſ. cõdeſcẽdẽ
do, & Per. de Peru. in trac. quartæ canonicæ. c. 4. 20. col.
uerſ. & primo, ad quẽ ſpectat, & hoc idẽ uoluit Abb. in
d. c. inter dilectos, in ult. col. & Bellẽtinus in ſuo trac. de
charita. ſubſi. in 38. q. in ult. col. & do. Fel. in d. c. de quar
ta, in prin. 2. col. ponit duodecim caſus cũ trib. declara
2 tionibus in quib. eccleſiæ, & hoſpitalia æquiparãtut, † &
ſi hoſpitale eẽt religioſum in fundatione reqreret̃ con
ſenſus ordinarij, ſicut & in fundatione eccleſiæ, ut dixi-
mus ſ. in 2. q. prin. in 3. art. in uerſi. adde ẽt q̃ dicit. ¶ Re-
peri poſtmodũ Pau. de Cita. in hoc trac. in 3. par. in 2. q.
j. cãæ, dicẽtẽ in fundatiõe hoſpitalis requiri cõſenſus eṗi,
& ſimiliter in xenodochijs, & domib. pijs ꝓ recipiẽdis
pauperib. & infirmis, ſi uoluerint illa eẽ eccleſiaſtica, &
gaudere eccleſiaſtica libertate. de ꝗb. ꝑ Hoſt. in ti. de re
lig. domi. §. qs dicat̃ loc⁹ religioſus, & in ti. de regula. §.
ꝗd de ruſticis, ſi uero noluerint illa loca eſſe eccleſiaſti
ca nõ adhibebit̃ cõſenſus eṗi, & dicent̃ religioſa largo
mõ, & poterũt ãlia loca uendi ad placitũ, & ſic vr̃ uel-
le ſi fuerint religioſa cadere in eis iuſp. ꝗa interueniet
ꝯsẽſus eṗi in fundatione ſi uerò ſecus, nõ hẽret locũ iuſ-
pa. ¶ Subſequẽter reperi do. Roc. in hoc trac. in uerbo
in eccľa ĩ 4. q. q̃rẽtẽ de hoc arti. Et primo uideri dicẽdũ ĩ
hoſpitali nõ cadere iuſpa. ꝗa diſtõ illius tñ de eccleſia
loquit̃ & aliud eẽ ecclam, aliud hoſpitale, uel monaſte
riũ. c. 2. ubi hoc not. Abb de ꝯſue. ¶ In ꝯtrariũ tñ dicit el
ſe ueritatẽ & ꝑ ea uideri caſus in §. ſiqs ædificationẽ in
Auth. đ eccleſia rr. ubi dr̃ ꝙ ſiqs mãdauerit ędificari xe
nodochiũ, orphanotrophiũ uł aliã uenerabilẽ domũ,
& diſpoſuerit ad aliquẽ ſpectare electionẽ gubernato-
ris, puta ad hr̃des ad ipſũ ædificantẽ, & ad hr̃des ſpecta-
bit electio, & ad eṗm confirmatio, & ibi Bar. firmat, &
clari⁹ Abb. ĩ c. de xenodochijs; de reli. do. dũ dicit ad epi
ſcopum ſpectare ponere rectorem in hoſpitalibus niſi
hoſpitale hẽret patronum, quia tunc ad epiſcopum
ſpectat tñmõ ꝯfirmatio, adducit etiã pro iſta conclu-
ſione tex. in cle. quia contingit. de relig. domi. & ibi cla
re hoc dicere do. Cardi. in priu. 7. q. & Abb. in cap. olim.
in not de reſtitu. ſpol. & Bald. in conſi. 165. incip. ordina
3 tio teſtamenti. in 4. uol. † poſtea dicit p̃dicta, eſſe intelli

gēda in hoſpitali publico de conſenſu ordinarij funda
ro,quia aliter iuſp. non acquirif in eo, ſi uero hoſpitale
eēt fundatū ſine cōſēſu ordinatij appellaref priuatū &
poſſet reuocari,& ad proprios profanos uſus cōuerti,ꝑ
hoc alleg.Inn.in d.c.inter dilectos,& illū referre,& ſe-
qui Abb.in c.pe.uer ſ.ſecūdo quærit.de immu.eccl.,pba
ri in c.ad hæc.ubi Abb.notat,& declarat de reli. do.&
eē pulchrā gl. in d.cle. quia contingit.in uerbo altare,
& firmare do.Cardi.in ɔſ. 11 quædā ſocietas, col. fi.&
hī aliqd ꝑ Bald.in ɔſ.320.inci.ꝑmittēdū.ī 5.uol. ſm no-
uā impreſſionē. ¶ Subdit ēt hoc caſu fundātē tale ho-
ſpitale priuatū non eē propriū pſonū illius,ſed dnm re-
gentē, ut diximus ſupra poſt do.Fel.in d. ca.de quarta.
¶ Subdit etiā Abb. in d. c.inter dilectos,in pc.no.ꝑ illū
tex.uoluiſſe dominos hoſpitalis priuati poſſe dici patro
nos rōne ſpūalitatis ad quā deputaf hoſpitale q.d. illo
reſpectu nō poſſe dici dnm.arg l.inter.§.ſacræ.ff.de rer.
diui. ¶ Dicit ēt eē notandū φ et locus priuatus dici pōt
qñq;,dato φ cōſenſus epi in eius fundatione interuene
rit,ſi ſtatutū ſit tpe fundationis nō eē eccleſiaſticū locū,
ſed priuatū ſm do.Card.in d.ſuo ɔſ.11.quædā ſocietas,
¶ Tū circa hoc tu adde unū quod poſuit idē Roch. in
uer.pro eo φ de diœceſani cōſenſu. in 1x.q.in fi.φ ſiqs
ɔſtruxit hoſpitale ſine epi ɔſenſu,& diſpoſuit epiſcopū
nullo mō ſe intromittere debere, nec poſſe de illo lo-
co, φ nihilominus poterit uidere, an oīa ſm defuncti
ɔſtructoris uolūtatē facta ſint. ſecundū Abb. in d.c.in-
ter dilectos,ut ēt nos diximus ſupra in 9.q prin.in j. art.
in 2.ɔclu.in 2.illius ampli.¶ Cōcludit demū Roch.ubi
4 ſupra.† in hoſpitali publico poſſe acquiri iuſp. pro qua
adducit,quia appel.eccleſiarū ueniūt hoſpitalia ſaltem
large.ſecūdū Gemi.in c.cupientes.§.j.de elec.li.6.quem
refert.Fel.in d.c.de quarta.in 4.col.alle.Federi.in ɔſ.111.
dicentē hoſpitale ſaltē appellari locū eccleſiaſticū. de
quo ēt ꝑ Abb.in c.pen.de ſepul ¶ Et ꝑ iſtud dicit eē mi-
ſum ad ɔtrariū ſupra adductū.ſ in diſtōne iuriſpa. non
fieri mētionē de hoſpitali,ſed de eccleſia tñ, qa ut ꝓxi
me dictū eſt in propoſito nro app.eccl.ɔtinef hoſpitale,
ut per Abb.& doc.in c.2.de ɔſuetu.dicit etiā duo eē ɔſi-
deranda in hoſpitali publico ſ.iuſpa. & regimen hoſpi
talis.ſecūdū Bal.in ɔſ.ſuo 165.ordinario teſti. in 4.uol.
& iuſpa.tranſire ad impuberes, regimē uerò nō cōmit
ti,niſi diſcretis,& idoneis,& ideo inferre ibi not. φ ubi
teſtārius nō eēt idoneus ad regimen, tunc eēt locus da
tiuo ad inſtar tutoris,iuxta l.non ſolū.§.ſi libertus.ff.de
excuſa.tut.& ſubiicere de duob. præſentatis ad regimē
hoſpitalis ſeniorē præferēdū, alleg.l.ſi ff.de fid.inſtr.&
in dubio maſculum præferēdū fœminæ, quod ēt dicit
5 dixiſſe Bal.in l.j.ff.de Senato.† & an tale hoſpitale pri-
uatū poſſit uendi.remittit ſe ad Abb poſt alios.in c.pe.
de ſepul. & an tale hoſpitale, priuatū poſſit uiſitari per
epm,remittit ſe ad Fede. in ɔſ. 111. qō talis eſt, an diœ-
ceſanus, & ad doc.in d.c.inter dilectos,& ad Abb.in c.
ſopita.de cenſi.& ad dicta per eū.in uerbo pro eo φ de
6 diœceſani.in fi 1a.q.de quib.ſupra.¶ † Tu bī cōclude, φ
ſi in hoſpitali erit eccleſia, uel in fundatione diœceſani
ɔſēſus interuenerit,ſēper dicef religioſū,& cadet in eo
iuſpa.ꝓprie,& ut in ipſis eccl.ſi uero in eo nō erit eccle
ſia,uel in fundatione diœceſani ɔſenſus non interuene
rit,dicetur priuatum,& licèt per fundatem poſſet ɔuer
ti ad uſus ꝓfanos, nō tñ ꝑ hñdes ſi morte ɔfirmaref, ut
per doct.in d.c.pe. de ſepul. & diceref religioſum large
rōne pij exercitij, qđ in eo ſeruef, quod vī quædā ſpiri-
tualitas,iuxta doctrinā Abb.in d c.inter dilectos,ſup.re
latam.Et dicerē in hoc caſu cadere iuſpa.in eo large,ut
dicemus infra in collegio ſcholarū,quāuis nulla ſequa
tur inſtitutio,cū non ſit quid uerè ſpūale quod canoni
ca indigeat inſtōne, iuxta reg.j.de reg.iur. lib.6.

¶ Duodecimus arti.xj q.prin.1 partis.1. Libri.

1 *Iuſpa an poſſit acquiri in oratorio.*
2 *Oratoria,& hoſpitalia a pari procedunt remiſſiue.*
3 *Oratorium poteſt conſtrui,ut ibi celebretur, & quod tamē locus non ſit eccleſiaſticus,dum tamen adſit conſenſus epiſcopi.*
4 *Forma conſtruendi oratorij ne in futurum præſumatur locus eccl.*
5 *Oratorium priuatū ſimiliter hoſpitale priuatū poteſt uēdi per fundantem,non autem per hæredes.*
6 *Oratorium poteſt fundari ad placitum, non tamen ibi celebratur ſine conſenſu epiſcopi.*
7 *Oratorium quod dicatur remiſſiue.*

1 SVcceſſiue quæro,† an quis fundans, conſtruens, uel
2 dotans oratorium acquirat in eo iuſpa.† Et qa ora
toria,& hoſpitalia a pari procedunt, ut uult Abb.ī
d.diſputa.Sempronius in x.col:in uerſ. quarto adduco
c.inter monaſteriū,& uult idē Abb.in c.fi.de cenſi.ī 2.
no.ideo dico in oratorijs,fore diſtinguendū, ſicut & in
hoſpitalib.aut oratoriū eſt religioſum, & publicū hñs
dotē,& alia requiſita,& cēſeref eccleſia, ut diximus ſu
pra in 5.q.prin.in 21.art.in 8.caſu,dū ibi tractauimus de
dote ſufficienti,& in eo cadit iuſpa. & iō acquirif ut in
eccleſijs, & debet interuenire in eius ædificatione epi-
ſcopi ɔſenſus aut eſt oratoriū priuatū,quia ædificatū ſi-
ne epiſcopi ɔſenſu, & dote,ut in d.c.fi. de cenſi. & dixi-
mus in d.q.21.art.in 8.caſu, & nō cadit in eo iuſpa.pro
prie,ſed large,ut uolunt ēt doc.in d.c inter dilectos cū
loquuntur de capellis magnatorū, & Abb.in d.diſpu.
Sēpronius, in x col.dum dicit in uerſi.& aduertēdū,φ
cū hoſpitale,& oratorium priuata,& nō religioſa, fun-
dātes ea nō poſſunt ꝓprie,& ſtricte dici patroni, ſed do
mini,quia patroni propriè appellantur reſpectu loci re
ligioſi,ſed latè ſumpto uocabulo poterūt appellari ꝑꝑ
uſum ſpūaliū,ad quæ loca ipſa deputata ſunt, ut ſingu.
no.Inn.in d.c inter dilectos,& ibidē Io. And.Cardi &
Abb.in ult.col.faciūt latè dicta in d.c.fi.per doc. & ma-
xime ꝑ do.Abb hoc idē uoluit.do.Roch in hoc trac.in
uerbo in eccl'is,in 4.q.ante mediū.j.col.dū ibi loquif de
hoſpitali,& oratorio,unde dicta in proximo præcedē.
3 art. ītelligant hic reperita.¶ † Ipſe tñ do.Roc ī uerbo cō
ſtruxit in 9.q q̄rit de ſepulchro art.an qs poſſit cōſtrue-
re oratoriū,& ſtatuere φ ibidē celebref, & tñ φ locus
nō ſit eccleſiaſticus, & ɔcludit φ ſic,dūmō id faciat cū
ɔſenſu epiſcopi,qa in loco profano nō pōt celebrari ſi
ne ſuperioris ɔſenſu.c.in his.de priui. & ibi no.doc.ma
xime Io.And.& hoc idē ɔcludit Car.in c.11.quædā ſo
cietas,ſubiiciēs taliter ɔſtruētes cauere debere ne aliq̄
dotē ſtatuāt ipſi oratorio,uel loco ꝓfano,& ne deputēt
aliquē recto rē certū ad celebrādū in eo,quia tūc talis re
ctor eēt uiſitādus ab epo, ſed hēant licētiā faciēdi cele-
brari,ꝑ quemlibet ſacerdotē idoneū,ut excludanf no.ꝑ
4 Inn.in c.fi.de cēſi. ¶ † Dicit ēt ibi Car. tales debere præ-
cauere,ne ipſū oratoriū deducāt ad faciē eccleſiæ,faciē
do ibi cāpanile & ſiña,ut latiùs per eū, qa tūc in futurū
pſumef locus eccleſiaſticus,iuxta no.ꝑ Arch.ī c.nemo.
de ɔſe.diſ.j.& per Fede.ī ɔſ.106.in prin.& per Abb.in c.
fi.de cēſi.& in c.patēnb.de priui.& in d.c.inter dilectos
in ulti.col.de dona.¶ Cāpanella tñ ſecrete pōt ibi tene
ri,nec ꝑ hoc dicef locus eccleſiaſticus.Ita probaf in d.c.
patennb.a ɔtrario ſenſu ibi publice, q̄ pulſare,& ita ibi
not.doc.maxime Abb.in 2.not.¶ Dicit ēt eē aduertēdū
circa pdicta,inquātū dictū ē debere interueniri ɔſenſus
epi,talē ɔſenſum reqri eo reſpectu,quia ſtatuif in orato
rio priuato quotidie celebrari,per d c.in his nō āt reqri
tur cōſenſus epi in cōſtructione oratorij,uel alterius lo
ci,puta hoſpitalis nō habēus faciē eccleſiæ, nā talis lo-
cus pōt cōſtrui, & deſtrui ad beneplacitū fundātis,tex.
& ibi no.Abb.in d.c.ad hæc,de reli.dom. & hīf ꝑ Inno.
& alios in d.c.inter dilectos, & per Abb. in c.pen.uerſ.
ſo q̄rif,de immu. eccl.& in c.fi.de cēſi. & ꝓbaf in c.uni
cuiq; de cōſe.diſ.j.firmat Car.in d.cōſ.11.& ē gl. ī cle.qa
contingit.de reli.do.in uer.altare ¶ Subdit ēt epm poſ-
ſe accedere ad talia oratoria,ut uide it qūo ſe hēant,&
an pter formā iuris cōſtructa ſint, & an honeſte tractē
tur,ſecūdū Abb.& alios poſt Inn.ī c.fi.de cēſi.nō tñ hē-
bit eps ius uiſitādi ea nec ꝓcurationes, tex.ē & ibi not.
ī c.auctoritate,de cēſi.¶ Subdit demū ibi Ro.ī oratorijs
publicis fundatis de cōſēſu ordinarij cadef iuſp. ī priua
tis uero nō,ſ3 dñiū & regimē eē fundātis.alle.Fel.ī c.d.4.
ī 2 col.ī fi.& ī 4.col.ī pr.ut ſ.diximꝰ. ¶ Et ad hoc ē addē-
dum

dũ id qđ ẽt diximus in præceden. artic. ꝯſtruẽtẽ orato-
riũ ẽt priuatũ ſine ꝯſenſu epi diſponẽtẽ nullo mõ epm
ſe intromittere poſſe, nihil agere, qa adhuc eps poterit
uidere & inquirere, an oĩa ſm fundatoris uel ꝯſtructo-
ris uoluntatẽ facta ſint, ſm Abb. in d. c. inter dilectos, in
fi. allegan. §. ſiquis ædificationẽ. cũ ſeq. in Auth. de eccl.
ti. uoluit ẽt Feder. in ꝯſ. u. qõ talis eſt. ij. col. & Bal. in ꝯſ.
155. ordinatio teſtĩ. in 4. uol. ſequit Roch. in uerbo ꝑ eo,
ꝙ de diœceſani ꝯſẽſu. in fi. 12. q. & nos ẽt dixim⁹ ſupra in
9. q. prin. in j. arti. in 2. amplia. 2 conclu. ¶ Ex quo dicto
5 Abb. motus fui in præceden. arti. † firmare fundãtẽ poſ
ſe uendere hoſpitale priuatũ, & ſic oratorium priuatũ,
non ãt hẽdes, ex quo fundator mortuus uoluit remane
re hoſpitale, ſeu oratorium quãuis priuatũ, & eps debet
ſeruari facere eius uoluntatem per ſupra dicta, & arg.
c. nos qdẽ. de teſta. & hoc caſu ſiſt dicerẽ cadere iuſp. lar
ge, ut dicem⁹ in collegio ſcholariũ. ¶ Pau. ĩ d 3. par. ĩ 32.
6 q. 2. cãç. in ult col. dicit unũ uerbũ, † oratoriũ ad placitũ
fundari poſſe, nõ m̃ in eo ſine diœceſano celebrari poſ-
ſe, remittẽdo ſe ad ea, quæ dixit in 39. q. d. j. cãæ. in fi. ubi
hoc idẽ dicit & poſſe ædificari in domo, & extra do-
mũ ꝑ cuius dictis alleg. c. unicuiq; . cũ duob. ſeq. de ꝯſe-
cra. diſ. j. 12. q. 2. c. religioſũ 18. q. 2 c. quidã. ¶ Alias reperi,
ſed mõ nõ recordor in quo loco iuſpa. hoc mõ large, ut
in oratorijs priuatis cadere in yconis in quib. dicerẽ ſi
ſũt mobiles. Idẽ qđ dixi ſupra de altari portatili in 9. ar-
ti. ſi uero ſũt depictæ in parietib. ſeu aliqb. tuguriolis,
ſeu umbrachulis, ut quotidie fieri ſolet, dicerẽ ut de ora
torijs priuatis cũ in eorũ pictura, uel fundatione nõ in-
teruenit ꝯſẽſus epi, de quib. yconis ĩ c. placuit. & in c. ſex-
tãt de ꝯſe. diſ. 3. & latè per Spe. in li. rõnalis diuinorũ of
ficiorũ, in tit. de picturis. Et de iſtis ſignis uide quç dixi-
7 mus ſup. in 2. q. prin. in 5. arti. † Et quæ dicaẽ eccleſia, &
qđ oratoriũ, & cui debeanẽ oblationes factæ imagini
exiſtẽti in oratorio, & an ſaltẽ ꝑ laicos uirtute ꝯſuetudi
nis, ponit ipſe Philip. in cõſi. 248. Reueren. Pater, ubi ẽt
de fraternitatibus laicorum.

¶ Decimus tertius articulus xj. q. prin. j. partis. j. Libri.

1 *Iuriſpatro non cadit in ſepulchro.*
2 *Simile non eſt idem.*
3 *Ius ſepulchrorum non tranſit ad heredes extraneos, ſed ſolũ ad heredes ſanguinis.*
4 *Inuito patrono non põt quis ſepeliri in ſepulchro remiſſiue.*

1 QVæro decimotertiò, † an iuſpa. haberi poſſit in
ſepultura, ſeu ſepulchro qđ qſpiã ꝯſtruit. Et do.
Roch. in d. verbo in eccleſia, in 6. q. dicit. hẽ ꝯclu
dẽdũ ꝙ non, & mouet, qa nõ cõuenit hoc caſu diffõ iu-
riſpa. ergo nec diffinitũ. l. j. §. dudũ. ff. de dolo. ¶ Secũdò
mouet, qa nõ militat ead. rõ in ꝯſtruẽte eccleſiã, qa eri
gere eccleſiã, uel capellã rẽdit ad cultũ diuinum, ſed nõ
ſic ſepultura. Et iſtã q. dicit ſentire Abb. in c. j. de ſepult.
dum dicit quẽ in eccleſia poſſe hẽe propriã ſepulturam
reſpectu uſus, non aũt põt hẽe dñiũ. l. inter. §. ſacræ. ff. de
rerũ diui. & hoc ius quod hẽ in ipſa ſepultura ſm Abb.
ibi. & doc. in c. quãto. de iudi. hẽ potius ex tollerantia
eccleſiæ q̃ de iure ſcripto, ſentit ergo Abb. loquendo ſi
militudinarie aliud eẽ ius ſepulturæ, & aliud eẽ iuſpa.
2 † quia nullũ ſimile eſt idem. glo. in c. capſm S. crucis. de
reſcrip. & in l. qui neruia. ff. depoſi. & iiſdẽ uerbis ſimili-
tudinarie loquendo utẽ ipſe Abb. in d. c. pe. de ſepult.
3 circa mediũ. ¶ † Facit ẽt pro hoc, quia ius ſepulchrorũ
nõ trãſit ad hẽdes extraneos, ſ; ſolũ hẽdes ſãguinis, iuſ
pa. uerò eccl. ẽt ad hẽdes extraneos, adeo ꝙ ſi hẽdes ſan
guinis noluerint eẽ hẽdes patroni nõ hẽbũt iuſp. ecclç,
& in ius ſepulturæ ſic, ut latè de hoc dicet infra ĩ 2. par.
hui⁹. j. lib. in q. prin. in plurib art. ſubdit ẽt Roch. tale ius,
appellari ius funerãdi. ut ꝑ gl. & doc in d. c. quãto. de iu-
di. & ꝑ doc. in tit. de ſepul. in plurib locis & annexũ ſpi-
ritualitati, ut ꝑ Inno. in d. c. quãto. ¶ Subdit ẽt eẽ uerum
Abb. in d c. j. appellare pr̃onũ ſepulchri eũ q habet ius
in ſepulchro, & poſſit ei⁹ dictũ intelligi largo mõ rõne
ſimilitudinis prædictæ. ¶ An aũt habeat quaſi poſſeſſio
per laicos in talib. iurib. remittit ſe ad dicta per Abb. &
alios in d. c. quãto, ubi eſt ẽt ad quẽ ſpectat cognitio hui⁹
iuris, dicit ẽt eẽ notãdũ tale ius nõ poſſe hẽ in ſepulchro
4 ſine ꝯſenſu epi. ſm Hoſt. & Abb. in d. c. pe. ubi ocs. ¶ † Et
demũ ponit an inuito pr̃ono poſſit alius in ſepulchro
ſepeliri, remittit ſe ad prædictos doc. & ad Archid. in c.
ꝑcipiẽdũ. 13. q. ij. & ad Ro ſing. in c. qõ ẽ in ſcõ. char. 19.
col. 4. & ad Pet. de Ancha. ꝯſ. 116. ad Ioã de Ana. ꝯſ. 76. ꝑ
expeditione. & ad do. Ludo. Bolog. in ſua additione. Et
ſic eſt ꝯcludendũ iuſpa. non hẽe locum in ſepulchris,
ſed ius funerandi, ſeu ſepulchrorum.

¶ Decimus quartus articulus. xj. q. prin. j. partis. j. Libri

1 *Iuſpat. an & quando acquiratur in loco nõ cõſecrato, & in ſpe cie in collegio ſcholarium, & nume. 5. 8.*
2 *Collegiũ Spinellorũ ſitũ Patauij quis cõſtruxerit & quã dotem habuit, & forma teſtamenti conſtructionis pro ipſo collegio.*
3 *Præſentatio collegij Spinellorum ſpectat ad Ducem Grauinæ.*
4 *Iuſpa. nõ acquiritur niſi ex fundatione loci, quæ fit de cõſẽſu epi.*
6 *Iuſpa repetitur etiam in non mere ſpiritualibus.*
7 *Iuſpa. eſt duplex, & quõ intelligatur.*

1 QVæro decimoquartò, † an iuſpa. habeat locũ;
& acquiri poſſit ex fundatione, & alijs cauſis in
loco non cõſecrato. Et in ſpẽ in collegio ſcola-
riũ, prout eſt Paduæ, ubi quidã Reueren. eps Maſienſis
2 nobilis Neapolitanus, † de familia Spinellorũ ꝯſtruxit,
ſeu conſtrui fecit, & illud dotauit ampliſſima dote, nã
ultra multas poſſeſſiones, quas illi cõtulit. dedit ei ẽt du
catos 19999. auri, quos poſuit in camera Impreſtorũ Il-
luſ. Venetorũ. Et ſtatuit manere in d Collegio 42. ſcho
lares, qui haberent ſtudere in altera harũ facultatũ, v;
iuris Põtificij, Cæſarei, in artib. ſacra thelogia, uel in me
dicinis. Et quilibet ſcholaris poſſet ibi manere, & uictũ
hẽe per decẽnium Et ſi eẽt presbyter teneret celebrare
quater in anno pro anima fundatoris, & parẽtũ ipſi⁹.
Si uerò eẽt laicus bis in hebdomada hẽret dicere ſeptẽ
3 Pſalmos pœnitenriales. ſiſt pro animab. ꝑdictorũ. † Et
pr̃ntatio ſpectaret ad ei⁹ hẽdes, ut audiui, hodie ſpectat
ad Illuſ. Ducẽ Grauinæ. Et ꝙ præſentãdi eẽnt de Regno
Neapolitano ſi reperirent. Et hab. rẽt inſtitui a magni-
ficis ꝓcuratorib. S. Marci, an in iſto Collegio cadat iuſ-
pa. ¶ Et certe ut uides hoc collegiũ nõ eſt religioſũ, ut
de ſe patet, ſed hẽt quãdã ſpũalitatẽ, qa fit illa eleemoſy
na ſcolarib. pauperib. ut poſſint ſtudere, & ꝯtrahãt mri-
moniũ ſpirituale cũ ſcia, ut dicit tex. in cle. 1. de mag. &
plene ꝑ Abb. in c clerici. el 2. in 3. col. de ui. & ho. cleri.
& dixim⁹ ſupra in 9 q. prin. ĩ 2. art. in miſſione ad 7 moti
uũ, & ẽt habet quãdã ſpiritualitatẽ, qa illi habẽt cele-
brare, & ſeptẽ Pſalmos dicere, ut ſ. dixim. Et ego teſtm̃
fundatoris uidi, & legi Paduæ, vñ ſecũdũ ea quæ uolũt
Abb. in d. c inter dilectos, ĩ ulti. col. de dona. & doc. nõ
dicunẽ ipſi hẽdes uere patroni, & ſtricte, ſed largo mo-
do dicunẽ patroni, & largo modo cadit iuſp. ĩ ipſo Col
legio ꝑ ſupraſcripta, & ꝑ latè dicta ꝑ Abb. in d. diſpu.
Sẽpronius, in x. col. & faciũt quæ dixim⁹ ſupra de hoſpi
tali, & oratorio priuatis in 11. & 12. art. ¶ Reperi poſtmo
dũ dom. Roch in hoc tracta. in uerbo in eccl'ijs. in 5. q.
q̃rẽtẽ de hoc art. ꝓut dicit hęc collegia eẽ in ciuitate Pa
piæ, & nominat collegia Catonis, Caſtellionũ, Marrilia
norum. & Boſſiorũ. ¶ Et ꝓ parte negatiua dicit facere,
qa ĩ diffinitione iuriſpa. hæc loca nõ cõtinent cũ ĩ ea de
eccleſiis tãtũ fiat mẽtio, & ideo ſuccedit reg. cui nõ com
petit diffinitũ. ¶ Secũdo dicit facere, quia patroni pro-
prie dicuntur, qui habent præſentare rectorem, uel cle
ricũ ad loca publica, uel eccleſiaſtica, coram epiſcopo,
ut dicit patere per totũ hunc titulum, & uelle Ioan. de
Imol. in docto cap. inter dilectos, in penultima colum-
na, de donation. ſed qui erigunt hæc loca, nõ habẽt id
4 facere, ergo &c ¶ † Tertio adducit iuſpatron. non acq
ri, niſi ex fundatione loci, quæ fit de conſenſu epiſcopi,
ut dicit apparere in diffinitione, ſed meli⁹ dic eſſe text.
in cap. nobis, hoc titul. ſed iſta loca non ſunt huiuſmo-
di, igitur & cætera. ¶ Poſtea argumentatur pro parte

affirmatiua, & dicit pro ea facere, quia iſta loca uidenť
eſſe quędam hoſpitalia, tanquã deputata ad hoſpitãdũ
& alẽdũ pauperes ſcholaſticos, & poſsũt appellari pro
cotrophia.i.loca in quib. pauperes alunť, ꝑut exponit
glo. ĩ l.illud.C.de ſacroſ.eccl. ergo vř in iſtis locis poſſe
hŕi iuſpa.ut in hoſpitalib de quib.in 11.art. præcedenti.
5 ¶ † Demũ ꝯcludit Roc. ubi ſupra bř ſibi uideri ueritatẽ
collectã ex mẽte doc allegatorũ ſupra in 11. art.in mate
ria hoſpitalis in ſimilib. locis ꝓprie nõ haberi iuſpa.ex
quo ſunt loca priuata, hoc eſt ſine epĩ cõſenſu erecta, &
erigentẽ potius dici dñm regẽtẽ auctoritate propria, al
legãdo Felin.in d.c.de quarta, in 2 & 4.col.de præſcri.
large tñ poſſent appellari pñoni, maxime rõne ſpũali
tatis, ut ſupra diximus, & ult.loco infert ex prædictis, ꝙ
ſi talia collegia, uel loca pia auctoritate epĩ fundarenť
bene haberetur illius iuſpa.ut in hoſpitalib.publicis qa
cad. rõ militaret in utroq; caſu, & tunc rector pñtareť
epõ, & p illũ inſtitueret, alleg. Abb. in d.c.de xenodo-
chijs.de relig.do.& ita reſidet ibi Roc. ¶ Et qa ipſe Roc.
ad ꝯtraria p eũ formata non rñdet, tu bř dic nõ obſta-
re primũ, quia bene hæc loca in diffõne iuriſp. includũ
tur, ex quo ibi ponit in eccleſijs qđ uerbũ ꝯnnet oĩa lo-
ca pia, & ꝯuẽtus fideliũ, ut diximus ſupra in j.arti. & la-
tius in fi.21. arti.& ẽt in ſeq.in qb.diximus eẽ uerbũ ge
nerale, & hŕe in glo.in c.fi.ne p̃la.ui.ſuas. ¶ Nec ob. ſtm
patronos debere præſentare, & hic non praſẽtat.qa in
hoc caſu bene p̃ſẽtant ſcholares, q in eo degere hebũt,
¶ Minime ob.tertiũ, ꝙ in hoc caſu nõ interueniat cõſen
ſus ordinarij, nã reſpondeť illũ hic nõ eẽ neceſſariũ, nã
ut diximus ſupra in 2.q.prin.in 5.artic. rõ cur cõſenſus
ordinarij requirať in acquiſitiõe iuriſpa. ẽ, qa laicus eſt
incapax iuris præſentandi tanq̃ ſpirituale, & ꝯſenſus or
dinarij, tãquã cã efficiẽs ex diſpõne canonis facit eũ ca-
pacem, hic autem ſumus in caſu in quo nulla eſt ſpiri-
tualitas uera ut de ſe patet, ergo non requiriť talis cõ-
6 ſenſus. ¶ † Et ex iſta ratiõe dicerẽ reperiri iuſpa, ẽt in nõ
mere ſpiritualibus, ut in hoſpitalib. & oratorijs priuatis,
& in hmõi collegijs in qbus nõ interuenit ꝯſenſus epĩ,
tanto magis, quia ſicut iuſpat eccleſiarũ dř, quia dedu-
cit illam de nõ eẽ ad eẽ, & ſic patronus quaſi př, ut ſup.
diximus, in j.q.prin.in 2.art & 12.q.prin. in j.art. & ad in
ſtar iuriſpa.libertorũ, qa ſicut dñs deducit ſeruũ de nõ
eẽ ad eẽ liberum. Ita fundans eccleſiã, uel quid aliud de
ducit illam, ſeu illud de non eẽ ad eẽ, ut diximus ſupra
in diffõne iuriſpa. & ex dotatione ad bene eſſe ut facit
præceptor diſcipulũ, ut diximus in prallegatis arti. ¶ Et
ſubſequẽter ex his infero ita cadere iuſpa. in rebus pri-
uatis, ſeu ꝓfanis, ſicut & in eccleſiaſticis, maxime arg.
iuriſpa.libertorum, quod eſt mere tẽporale, & iõ id qđ
dicũt docto uerè & ſtrictè iuſpa. ꝯſiſtere in eccleſiaſti-
cis, large in hoſpitalib & oratorijs priuatis, & in hmõi
collegijs debere intelligi reſpectu iuriſpa. eccleſiarũ di-
ci large, nõ ꝙ in effectu nõ ſit idem. ¶ Imo dicerẽ plus
hoc iuſpa. qđ appellamus large ſumptũ eẽ maioris effi
caciæ, q̃ iuſpa.eccleſiæ, & ſic ſtricte ſumptũ, in ſtricto.n.
in fundatione requiriť ꝯſenſus ordinarij.c.nobis, hoc
tit.& poſt præſentationẽ inſtitutio.c.ex frequẽtib.de in
ſti.reg.j.de reg.iur.lib.6. In illis uero quę appellamus iuſ
pa.large, nec ꝯſenſus in fundatione, nec inſtitutio in p̃
ſentatione epĩ requiritur, unde magis ius diceť hŕe hic
patronus, quã ille cũ minus indigeat alterius ſuffragio.
¶ Vnde notiter ego dicerẽ, nã ut ſupra uidiſtis in pri-
ma, q.prin.in 5.art.dũ ibidẽ fuit quæſitũ quotuplex ſit
iuſpa.reprehẽdi docto.dicẽtes in iurepa.eccleſiarũ eſſe
duplex. aliud eccleſiaſticũ, & aliud ſeculare, qa cũ utrũ
que circa ecc̃las ꝯſiſterẽt, nõ erat faciẽda illa diſtinctio,
ſed eẽ dicẽdũ iuſpa.eccleſiaſticũ ẽe unũ, ſed hŕe duo ge
7 nera pñonorũ.ſ. aliqui clericales, & aliqui laicales, † un-
de merito mõ dicerẽ hoc iuſpa. ſegregatũ a iurepat.li-
bertorum eẽ duplex unũ eccleſiaſticũ, qđ habet duo ge
nera patronorũ, ut proxime diximus ꝯſiſtẽs circa ec-
cleſiaſtica, & uere religioſa, & aliud ſeculare ꝯſiſtẽs cir
ca hoſpitalia, oratoria, collegia, & hmõi, in quib. nõ ca-
dit ꝯſeſus epĩ in fundatione, nec illius inſtitutio in pñta
tione, & p ꝯñs hęc duo iurapa. eẽ æq; principalia, & nõ
unũ ſtricto, & aliud largo mõ ſumpta, ſed unũ eccleſia
ſticũ, aliud laicale. ¶ Bene dicerẽ aliud ſtricte, & large
poſſe ꝯſiderari in utroq; iurepa. hoc mõ, ut ſtricte dicať
iuſpa. in eccleſiaſtico ubi cõpeiũt fructus ipſius iuriſpa.
ſeu pars illorũ, puta in ecc̃ijs, capellis, & altarib. fixis, do
tatis, & indotatis, in qb. põt cadere p̃ſentatio, uel relig
iuriſpa. fructus, large uero dicať ꝯſiſtere in illis reb. in q
bus nõ uenit, niſi uſus illarũ, ut in altari portatili, calici
bus, & alijs, de qb. ſupra in 12 art.eod. mõ in iurepa. lai-
cali, ut illud dicať ſtricte in quo põt cadere aliquis fru-
ctus iuriſpa. illud large, in quo cadit ſolũ uſus, ut in ban
8 chis & alijs, ut in ꝓximo arti.diceť. ¶ † Et ꝙ in iſtis colle
gijs cadat iuſpa. tenuit ẽt Pau.de Citta. in hoc trac.in 6.
par.in 4.art.in fi.11 q.licet idẽ Pau.in 3.par.in 32.q.j.cãæ,
in fi.dixerit iuſpa.nõ cadere ubi nõ cadit cõſecratio, nã
eius dictũ deberet intelligi in iurepa.eccl̃aſtico tñ, cũ
uere ibi loquať de eccleſia, quãuis nec hoc mõ eius di-
ctũ ꝓcedere põt, qa dať inſtãtia in baſilica, & ſic ĩ eccl̃a
nõ ꝯſecrata ut ſupra diximus in 10.art. & in hoſpitali ſi
ue eccleſia de epĩ cõſenſu fundato, ut diximus ſupra in
11.arti. Et ſilr in oratorio fundato de ꝯſẽſu epĩ, de quo di
ximus ſupra in 12.arti.in quib. nõ cadit ꝯſecratio, & ca
dit iuſpat.c, ſicut urgeri.j.q.j.ubi data inſtantia corruit
arg. Et hic ſunt datæ tres inſtantiæ.

¶ Decimus quintus articulus 11.q.princ.j.partis.j.Libri.

1 *Iuſpatro cadit in ſedilibus, & banchis in eccleſia affixis. Idẽ in archis in ſacriſtia exiſtentibus.*

2 *Sedilia & archa non poſſunt apponi in eccleſia inuito epiſcopo, ſed de eius licentia debent apponi.*

1 QVæro decimò, & ultimò, † an iuſp. cadat in ſedi
libus, & bãchis ĩ eccleſia factis & affixis. Et ſm
Hoſti. Io And. & Abb.in c.pen.de ſepul.dicen-
dũ eſt, ꝙ ſic ubi ẽt hoc tenuit Card. & idem Cardi.in c.
quaſitũ, de rerũ permu. Et idẽ dicerẽ in caſsis, ſeu archis
in ſacriſtia exiſtẽtibus, ut in multis locis ſeruať, & hoc mo
do iuſpa.laicale põt dici large, qa in his habeť ſolꝰ uſus,
ut diximus in præceden.articu. Et pro hoc facit quod
ibi diximus, quia facientes prædicta omnino deducunt
2 illa de nõ eẽ ad eẽ. Et ideo pñoni quaſi partes. ¶ † Bene
uerũ eſt illa nõ poſſe in eccleſia apponi inuito epõ, ſed
ſolũ de illius gratia ita prædicti doc. ubi ſupra, & p̃dicta
uoluit do.Roch.in hoc trac.in uerbo in eccleſijs, in 7. &
ulti.q ¶ Et ſi diceret qũo hoc iuſpat. dř large ex quo de-
bet interuenire conſenſus epĩ, dico illũ nõ eẽ cõſenſũ
de quo in iurepa de quo in c.nobis, hoc tit. ſed de licen-
tia introducẽdi prædicta in eccleſia, ſicut ſupra in præ-
ceden.3 arti.diximus de conſenſu epĩ, qui interuenire
debet in fundatiõe ſepulchri, in quo nõ cadit iuſpat. ut
ibi. ¶ Et per iſta clauditur iſte 15. artic. Ac iſta 11.prin.q.
nec nõ, & hæc prima princip.pars huius.j.Lib. Laꝰ Deo,
Virgini glorioſiſsimæ, Beato Hieronimo, cui opus de-
dicatũ ẽ. Ac Catherinæ. Totiq; curiæ triũphãti. Amen.

¶ Cõcluſiones, ampliationes cũ limitationibus, exten-
ſionibus, & reſtrictionibus, hic nõ pono quia eſſet tran
ſcribere ſupraſcripta, uide ergo in eis, qa clare patet ex
eis. In quibus iuſpatro. cadat, & in quibus nõ. Et quod
dicatur ſtricte, & quod large.

¶ Finis primæ partis principalis primi Libri.

SECVNDA PARS PRINCIPALIS PRIMI LIBRI

TRACTATVS DE IVRE PATRONATVS, CAESARIS LAMBERTINI EPISCOPI INSVLENSIS:

Hac poſtera editione a M.D. LEONARDO *à* LEGE *Iuriſcon. Mantuano recognita, atq; ab erroribus innumerabilibus, quibus vbiq; muta, & quaſi decurtata deprehendebatur, ad adultam perfectamq; intelligentiam reſtituta, vt nunc ſine labore aut errore omnia in ea percipi poßint.*

¶ Secunda pars principalis primi Libri nuncupati iuriſpa. acquiſitio per viam tamen translationis.

¶ Prima quæſtio principalis ſecũdæ partis primi Libri.

1 *Continuatio iſtius ſecundæ partis ad primã partẽ primi Libri.*
2 *Modi quibus iuſpa. transferatur de uno in alium, & quot ſint & qui ſint. verſus in quo ponuntur modi quibus transfertur iuſpatro. de vno ad alium.*
3 *Communis opinio quod iuſpatrona. transfertur de vno in alium titulo ſingulari.*

VT IN PRINCIPIO operis & ſic
1 præſentis primi libri diximus † libet
iſte primus vocatus iuſpat. acquiſitio
ſubdiuidit̃ ĩ duas partes principales q̃a
in eo duplex poteſt eſſe iuriſpa. acquiſi
tio, una eſt q̃ fit p fundatorẽ, ↄſtruẽtẽ,
vel dotantẽ eccleſiã ſeu aliquod bene
ficium in abſtractu creãtem, aut ex priuilegio ſummi
Pontificis in eccleſia libera iuſpa. obtinẽ. & de iſta ac-
quiſitione latè loquuti fuimus in ꝓxima p̃cedẽ. prin. par
te huius primi libri. Alia eſt acquiſitio iuriſpa. q̃ fit per
aliquem laicũ ſiue clericũ non ꝙ ipſe fundauerit, ↄſtru-
xerit, vel dotauerit eccleſiã ſeu beneficiũ creauerit, aut
ex priuilegio iuſpa. acquiſiuerit, ſed eorũ p̃deceſſores p̃-
dicta fecerunt, & ab illis ad eos ipſius iuſpa. translatio fa
cta ẽ certis titulis & modis a iure permiſſis, & iõ in diffi
nitione iuriſpa. de qua ſupra in ꝓxima p̃cedẽ. par. in j.q.
princ. in j. artic. ponunt̃ illa verba, ipſe vel is a quo cãm
habuit, ſcilicet p trãslationẽ vt ibi in fine exponit̃, vt de
hmõi acquiſitione iuriſpa. de vno ad aliũ p translationẽ
2 ĩ hac ſecũda parte erimus dicturi. ¶ † Quæro igit̃ primò
ſi ſunt aliqui modi per quos iuſpa. de vno in aliũ trãſfe-
rat̃. Et dicendũ ẽ ꝙ ſic, & glo. in c piæ mentis. 16. q. 7. po
nit quatuor modos p quos iuſpa. de vno in aliũ trãſfert̃
.ſ. ſucceſſione primo transfert̃, ſecundo donatione, ter
tio permutatione, quarto venditiõe cũ vniuerſitate bo-
norũ tñ in qua eſt iuſpa. p primo eſt tex. in c. ↄſiderãdũ
ea ca. & q. p ſecundo dicit eſſe tex. in c. inſinuatione, &
c. ↄſultationib. hoc tit. p tertio in c. nemini. ea. ca. & q. p
quarto in c. cũ ſæculũ, hoc tit. quod idẽ ↄcludit gl. ĩ d. c.
cũ ſæculũ. q̃ ponit verſus. Iuſpa. trãſire facit nouꝰ hæres,
res permutata, donatio, venditioq;. voluit hoc idẽ Inn. in
hac rubr. in fi. & ibidẽ Io. And. Card. Abb. Imol. & oẽs.
Goff. & Hoſt. ĩ ſumma huius tit. & do. Roc. ĩ hoc tract.
in verbo ipſe vel is a quo cãm hꝫ, vbi tenet idẽ, dato ꝙ
Bald. in l. fin. in pen. col. C. de edic. diui Adri. tol. & ĩ ↄſi.
ſuo 285. q̃dam mulier. in 3. vol. dixerit iuriſpa. nõ trãſire
in aliũ titulo ſingulari exẽplificando in donatione, vt la
tè ẽt voluit Abb. allegãdo ad partes in diſpu. augerio. in
3 j. dubio. ſed præcedens † opinio ẽ cõmunis & verior ſm
oẽs. & maxime do. Roch. declarata tñ vt infra ĩ ꝓceſſu
huiꝰ ſecũdæ partis p̃ſentis primi libri dicet̃, & ipſos mo
dos transferendi iuſpa. de uno ĩ aliũ latè ẽt ꝓſequit̃ Pau.
de Cita. in hoc tract. in 9. parte ¶ Sed vltra p̃dictos qua-
tuor modos plures alij modi reperiunt̃ de quibus in ſin
gu. qõne. pric. huius 2. partis p̃ntis primi libri erimus di-
cturi. ¶ Vnũ m̃ẽ ꝙ reddit hmõi trãslationẽ dubitabilẽ.
nã vt latè diximus ſupra in ꝓxima p̃ced. j. par. ĩ 10. q. pti.
in 5. art. maxima fit difficultas an iuſpa. acquirat̃ ĩ eccla
libera p̃ſcriptiõe, illa de cã. q̃a nullus acquirit iuſpa. niſi
q eccleſiã fundauerit, ↄſtruxerit, vel dotauerit, & p̃dicta
facientes quãuis ſint laici & huius iuris incapaces, gra-
tioſè ſuſtinentur. quæ gratia non poteſt trãſire ad alios
qui prædicta non fecerunt, & ideo non poteſt tranſire
in præſcribentem qui prædicta non fecit, vt pulchre di-
xit Arch. in c. hortamur. 71. diſt. & alij poſt eos quos la-
tè retulimus opin. Archi. tenentes, & illam nos etiam
ſequuti fuimus in d. 5. artic. ſi modo transfertur in alios
p̃dictis titulis, extẽderet̃ gr̃a in perſonas q̃ p̃dicta nõ fece
runt, ideſt non fundarunt nec ↄſtruxerunt nec ẽt dota-
runt eccleſiã q̃ ſunt incapaces huius iuris. & in quas gr̃a
non ſe extẽdit. ¶ Et ſi diceret̃ factũ a p̃re vt factũ a filio
&c militaret in hoc titulo ſucceſſionis, nõ aũt in tit. do
nationis. permutationis, vel venditionis. niſi diceremꝰ ius
vltra ꝓceſſiſſe & voluiſſe gr̃am ſe extendi non ſolũ ĩ fun
dante ↄſtruente & dotãte, ſed ẽt in habentibus cãm ab
eis ex titulis prædictis per iura ſuperius alleg. ¶ Quæ tñ
reſpõſio re uera non ſatisfacit, q̃a quãuis iura prædicta
in facto loquantur de titulis prædictis, nõ tñ diſponũt
de trãslatione gr̃æ, vt clare diſpoſitũ ẽ in primis p̃onis
in cap. 3. hoc tit. ¶ Et iõ poſſemus dicere hoc facere ↄ-
ſenſum ordinarij qui ĩ hmõi translationibus requirit̃,
vt in proximo ſequen. art. dicetur. ¶ Sed nec hæc reſpõ
ſio per oĩa procedit, quia cũ iuſpa. transfertur ĩ aliquem
cũ vniuerſitate bonorũ, non requiritur ↄſenſus ordina-
rij, ut in ſequen. proximo artic. dicetur. iõ ↄcludo uerã
reſpõſionẽ dari nõ poſſe, niſi ius ẽt ſuſtinere uellet iſtos
in quos transfertur iuſpa. prædictis titulis, quia ſemel ha
buerũt cãm a primis fundatoribus & omnino ſunt ſuc
ceſſores eorũ & titulis prædictis, quod quidẽ non cadit
in præſcribente iuſpat. in eccleſia libera, quia nullam
cauſam habuit a primo fundatore, & ideo in eũ nullo
mõ prima gratia extendi põt circa prædicta, licèt in ꝓ-
ceſſu infra ſcribendo ſit melius uenium declaranda.

¶ Secundus

¶ Secundus art.j.q.prin.ſecundæ partis.j.Libri.

1 *Conſenſus epiſcopi non requiritur in tranſlatione iuriſpa. de uno in alium cum vniuerſitate bonorum.*
2 *Ratio quare iuſpatro.transferatur de vno in alium cum vniuerſitate bonorum ſine conſenſu epiſcopi.*
3 *Conſenſus epiſcopi non requiritur in tranſlatione iuriſpatr. de per ſe cum transfertur in eccleſiam vel locum religioſum, ſecus ſi transfertur in laicum, quia tunc requiritur conſenſus epiſcopi. & hoc quando transfertur ex contractu inter uiuos, & quæ ſit ratio.nume.4*
5 *Conſenſus epiſcopi nõ requiritur cum iuſpa. de per ſe transfertur ex vltima voluntate in eccleſiam vel locũ religioſum, ſecus ſi trãſfertur in laicũ ſeu clericũ proprio nomine recipientem, quia tũc requiritur cõſenſus epiſcopi, & quæ ſit ratio diuerſitatis.*

ET ideo ſecundò quæro, an ꝯſenſus diœceſani de-
beat interuenire qñ iuſpa. iam legitime creatũ &
in eſſe deductũ trãſfertur de una perſona in aliã
ex titulis in p̃ceden art. deſcriptis. vel ex alijs infra dedu
cẽdis. ¶ Et licèt circa hũc articulũ variæ fuerĩt opiniões
doctorũ, vt inquit Abb. ĩ c. illud hoc tit. tñ ex mẽte ipſo-
1 rũ ibi ipſe diſtinguit. ¶ † Aut iuſpa. transfert̃ in aliũ cum
vniuerſitate, puta cũ hr̃ditate, vt qa qs ſuccedit in hr̃di-
tate in qua eſt iuſpa. vel emit ipſam hr̃ditate villã caſtrũ
vel quid vniuersũ in quo iuſpa. exiſtit, & tũc illud iuſpa.
tranſit in aliũ ẽt ſine ꝯſenſu epi, vt in c. ex literis, & in c.
cũ ſæculũ. cũ ibi nota. hoc tit. & ſm Abb. & alios in dict.
2 c. ex literis. † eſt rõ qa tunc iuſpa. trãſit acceſſoriè nec vr̃
aliquis ꝯtractus initus ſuper ipſo iurepatr. ſed ſuper ipſa
vniuerſitate tpali, vnde quemadmodũ ad ipſam vniuer
ſitatẽ in aliũ transferendã non requirit̃ ꝯſenſus epi, ita
nec in acceſſorio, & ita cõmuniter in hoc oẽs ꝯcludũt.
¶ Aut transfertur uero iuſpatro. in aliũ de per ſe & prin
cipaliter & tunc eſt ſubdiſtinguendũ. ¶ Aut trãſfert̃ ex
ꝯtractu inter uiuos, aut ex ultima uoluntate ¶ Si ex cõ-
3 tractu inter uiuos & tũc ẽt ſubdiſtiguẽ. ¶ † Aut trãſfert̃
in eccleſiã uel locũ religioſum, & hoc caſu ualet transla
tio ẽt ſine auctoritate epi, ut probat̃ ĩ d. c. illud, in aduer
ſarius licẽt, & in uerbo liberã facultatẽ. ut expreſſius in
d. c. unico, hoc tit. lib. 6. ꝑ quẽ tex. ita decidit Rota. 404.
fuit dubitatũ hoc tit in nouis, & ita dicit Abb. in d. c. il-
lud, cõmuniter teneri. ¶ Aut trãſfert̃ in purũ laicũ, ꝓprio
nomine recipiẽtẽ, & tũc nõ ualet ꝯceſſio ſine ꝯſẽſu epi,
ita a ꝯtrario ſenſu ꝓbat̃ in d. c. unico, a pricipio, & licet
idẽ Abb. in diſputatione ſua augerio, in 3 & 4 col. plene
ꝓſequat̃ hoc mẽbrũ referendo alias opiniones & ꝯclu
dẽdo ꝙ ẽt cũ ꝯſenſu epi nõ ualet talis donatio uel trãſla
tio iuriſpa. in laicũ, tñ ipſe in d. c. illud, tenet cũ ꝯſenſu
epi trãſferri iuſpa. in laicũ. q̃ opinio uelut magis uerior
& communis tenetur & tanquam æqua eſt ſequenda.
4 ¶ † Et quæ ſit rõ ꝙ cũ trãſfert̃ iuſpa. in piũ locũ non re-
quirat̃ ꝯſenſus epi, ſi in laicũ uero ſic in tit. particulari,
Abb. ĩ d. c. illud. aſſignat duas rões. Prima qa laici ma-
gis ꝯſueuerũt aggrauare eccleſiã q̃ clerici. arg. c. laicos,
& c. clerici j. q. 2 Secunda rõ, qa ſi clerici excedunt ter-
minos ſuos facilius pñt cõpelli ꝑ eccleſiam q̃ laici. arg.
c. indicatũ. 89. diſt. ¶ Hoſt. uero in ſumma huius tituli.
in. § qualiter transferat̃ in uerſic donatio aſſignat aliã
rõnẽ. ſ. ꝙ iuſpa. non põt hri per laicũ niſi de grã nimirũ
ſi requirit̃ ꝯſenſus epi, ſed qñ iuſpa tro. transfertur in ec-
cleſiã & locũ religioſum, tunc non requirit̃ ꝙ res reuer
tatur ad naturam ſuã. quã rõnem ẽt tradit Rota in dicta
ſua deciſione 404. hoc titulo in nouis, licẽt aliud videat̃
tenere in antiquis deciſione ultima hoc tit. & ſic iſtã di-
ſtinctionẽ tenet Hoſt. ẽt & Rota nona ubi ſupra. & do.
Card. in dict. c. illud, in fine, dicens hoc cõmuniter tene
ri, & firmat Io. And. Abb. & alij communiter in d. c. cũ
ſæculũ, & uoluit do. Roch ubi ſupra, & de hmõi rõnibꝰ
uide q̃ latiùs dicemus, infra in 10. arti p̃ſentis q̃ſtionis
5 principalis ¶ † Venio ad aliud mẽbrũ ſcilicet cũ iuſpa.
transfertur ex ultima uoluntate particulariter tñ, & di-
cendũ eſt ꝯſenſum epi requiri eo modo quo dictum ẽ
in donatione facta inter uiuos ſi fiat laico, uel clerico
recipienti nomine ꝓprio, ſi uerò legat̃ eccleſiæ non re-
quiritur ut ſupra. & rõnes diuerſitatis ſunt de quibus ſu
pra, legatũ enim q̃dã donatio dr̃. Inſtitu. de lega. ĩ princ.
ita Abb. in dict. c. cũ ſæculũ, ꝯcludit reiecta opinione Fe-
derici per eũ relata. & in d. c. illud, remittendo ſe ad no-
tata in d. c. cũ ſæculũ, ubi Card. Ioan. And. & Card. hoc
idem tenent, nolẽtes ẽt dictum conſenſum adhiberi an-
te mortẽ legantis, de quo dicemus infrà in hac q. princi-
pa, in 17. artic. & quia prædicta omnia ſunt ſecundum
communem opinionem non eſt ulterius inſiſtendum.

¶ Tertius art.j.q.prin.ſecundæ partis.j. Libri.

1 *Conſenſus epiſcopi an requiratur in tranſlatione uniuerſitatis in qua eſt iuſpatrona.*

1 EX prædictis oritur deciſio tertij articuli: † an in
translatione uniuerſitatis in qua eſt iuſpat. requi-
rat̃ ꝯſenſus epi. Et dicendũ ut in p̃cedenti art. ĩ pri
mo membro diſtinctionis dictum eſt ꝙ non, quia cum
iuſpa. tranſeat cum uniuerſitate ẽt titulo oneroſo ſine
ꝯſenſu epiſcopi, ut in c. cum ſæculum. hoc tit. eodẽ mõ,
& fortiùs titulo gratuito, & hoc ſentit gl. in cle. plures. ĩ
uerbo relicti, hoc tit. & ſentit Petr. de Ancha. ibi ante fi-
nẽ 4. col. dum dicit iuſpa ſingulariter non poſſe tranſi-
re in laicũ ſine ꝯſenſu epi, ergo cum uniuerſitate ſic, ſi-
cut & uendi & ita ſentiunt oẽs in dict. c. ex literis, & in
d. c cum ſæculum. ¶ Vnum tñ circa prædicta eſt dicen-
dum, ꝙ ſiue titulo gratuito ſiue oneroſo aliquid transfe-
ratur quod non eſt uere uniuerſum, uel ſi ẽ uniuerſum
non transfertur ſine ſpeciali traditione cuiuſlibet in eo
exiſtentis, non trãſit iuſpatro. cũ illo uniuerſo, uel nõ ue
ro uniuerſo de quibus caſibus dicet̃ infra in iſta ſecunda
parte huius primi libri. in 5. q princ. in 14. art. dũ tractabi
mus de hr̃ditate uendita in qua eſt iuſpatro. & iõ erit di-
ſtinguendũ ꝙ ſi transfert̃ non uniuerſum, uel ſi uniuer-
ſum tale uniuerſum cuius quælibet res ſpeciali indiget
traditione titulo oneroſo ſiue cum ꝯſenſu epi ſiue ſine
eo, nullo modo trãſfert̃ iuſpatrona ut latè dicemus in-
fra in iſta ſecũda parte ĩ 5. q prin ubi tractabit̃ de trãſla
tione iuriſpatro. titulo uenditionis in pluribus articulis
cũ uendit̃ quid uniuerſum hr̃ditas fundus uel ſimilia.
¶ Si uero hmõdi translatio de prædictis ſ. nõ uero uni-
uerſo uel in uniuerſo requirẽte translationẽ cuiuſlibet
rei in eo exiſtẽte titulo gratuito, & erit ſubdiſtinguẽdũ.
nam aut hmõi trãſlatio puta per donationẽ uel legatũ
fit laico ſeu clerico ꝓprio nomine & iuſpa. in eo exiſtẽs
non trãſibit in donatariũ uel legatariũ, qa non interue
nit ꝯſenſus epi q in translatione particulari q̃ fit in laicũ
requirit̃ ut ꝓximè diximus in p̃cedenti artic. ¶ Aut fit
hmõi translatio eccleſiæ uel loco religioſo & ualebit
translatio qa non requiritur ꝯſenſus epi in translatione
quæ fit eccleſiæ iuriſpa. ẽt de p ſe, ut in c. unico, hoc titu.
lib. 6. & diximus in ꝓximo p̃cedẽti art. iſta pulchre uult
Imol. in d. cle plures, ĩ 3. & 13. col. in verſic. quæro an in-
diſtinctè poſt Pau. de Eleaza. ĩ rep. c. nobis, hoc tit ¶ Nõ
obſtat mõ titulum gratuitum non fuiſſe de uera uniuer
ſitate uel ſi fuit uera uniuerſitas fuiſſe talem q̃ non tranſ
fert quãlibet rem in ea exiſtentem ſine ſpeciali traditio
ne quo caſu iuſpa non trãſit cum uniuerſitate tali ut ꝓ-
ximè diximus. nam illud habet ꝯſiderari in titulis one-
roſis cum quibus non uniuerſum uel tale uniuerſum
transferret̃ & nõ trãſiret iuſpa. in ea exiſtẽs, non aũt in
translatione prædictorum quæ fieret titulo gratuito, qa
hmõi titulo poterit cum conſenſu epiſcopi in priuatis
& in eccleſijs ſiue etiam principaliter de iurepatro. di-
ſponi, & per iſta omnia ſunt clara.

¶ Quartus art.j.q.prin.ſecundæ partis.j.Libri.

1 *Ratio quare in tranſlatione iuriſpa requiratur cõſenſus epiſcopi.*

1 QVæritur modò quartò † quæ ſit ratio ꝙ in trãſla
tione iuriſpatrona. requiratur epiſcopi conſen-
ſus. Et dic breuiter, nos ſupra in prima parte
præce-

præcedenti in ſecunda q.princi.in 5.artic.latè tractaſſe
quæ ſit ratio ꝙ requiratur conſenſus diœceſani in crea
tione iuriſpa. nũc vero tractamus de ratione cur requi
ratur epiſcopi cõſenſus qñ iuſpa.iam creatũ transfert
de una perſona in aliam, & Abb.in d.c. illud, in 2.col.
in verſic.ad quid.autẽ,hoc.tit dicit conſenſum epiſco-
pi requiri vt uideat an expediat eccleſiæ mutare patro-
num.nam ſi uellet cõcedere potentiori ſeu tirãno epi-
ſcopus non conſentiet.ſecũdo vt aduertat an interue-
nerit fraus,nã timendum eſt an ſit facta venditio & ſic
ſimoniaca labes,ita Abb.ibi poſt Ioan.And in fi.& do.
Card in ultimis uerbis quos oẽs ibi ſequũtur.¶ Ego aſ-
ſignarem tertiã rationem quæ dependet a difficultate
ſupra formata,in primo artic.præſentis quæſtionis,q̃a
uidetur tranſire iuſpatr.in illum qui eccleſiam non fun
dauit ꝯſtruxit nec dotauit , qui videt̃ incapax huius iu-
ris.vt igit̃ fiat capax illius iuris,& ne laici videant̃ ꝓpria
auctoritate ſpiritualia tractare contra c.a.de iudi.& c.
omnes baſilicæ.16.q.7.ideo requiritur conſenſus epiſco
pi ſupplens oĩa prædicta,& licet dominus Abb.in cõſi-
lio 69 dñs Iacobus de Racaneto,in verſi.tertio princi-
paliter,in 2.volu.hanc rationem adduxerit in cõſenſu
qui requirit̃ in creatione iuriſpatr.ut ſimiliter eũ refert
do.Roch.in hoc trac.in verbo pro eo ꝙ de diœceſani
conſenſu in 3.q.tamen re vera pro euitanda dicta diffi-
cultate incapacitatis laici non facientis aliquod de illis
tribus,uidelicet,nõ fundantis conſtruentis uel dotãtis;
merito dictus conſenſus requirit̃ uelut cauſa efficiens.
¶ Et probat̃ hoc aperte.nam ut cõcluſimus ſupra in 1.
parte,in a.q.princ.in 5.artic.poſt Abb.in d.conſi.69. cõ
ſenſum epi in creatione iuriſpatro. facere capacem ue
lut cauſa efficiens laicum fundantem,conſtruentẽ, uel
dotantẽ, quanto magis conſenſus ordinarii dicet̃ debe
re interuenire ut cã efficiens in translatione iuriſpatr.
quæ fit in alium laicũ qui nullum illorũ triũ fecit,tanto
magis incapacẽ,quẽ gratia iuriſlatoris non cõprehen-
dit,certe multo magis,cogita quia prædicta procedũt,
& euacuant difficultatem antedictã,demũ do.Roch.in
d.3.q in huiuſmodi translatione ſequunt̃ rationes addu
ctas per Ioan.And.Card.& Abb.in d.c.illud.

¶ Quintus arti.1.q.prin.ſecundæ partis 1.Libri.

1 *Conſenſus inferioris epiſcopi epiſcopalia iura habentis poteſt in-
teruenire in translatione iuriſpatro. ſicut debet interuenire in
creatione ipſius.*

SVcceſſiue quinto loco quæritur,an in translatione
1 iuriſpa.poſſit interuenire† conſenſus inferioris epi-
ſcopi epiſcopalia iura habentis. Et breuiter dic nos
ſupra in prima præcedenti parte,in 2 q.principia. in 14.
artic.tractaſſe de huiuſmodi quæſtione in conſenſu epi
qui interuenire debet in creatione iuriſpa. & concluſi-
mus ꝙ ſic, dummodo habeat iura epiſcopalia propter
identitatẽ rationis.do.Roch.verò in hoc tracta.in uer-
bo pro eo ꝙ de diœceſani cõſenſu,in fi.3.q.cũ ſupra tra
ctauerit de ratione præſtationis huius cõſẽſus in trãsla-
tione & creatione iuriſpa. poſtea acceſſorie quærit an
poſſit in talibus, & ſic in creatione uel translatione iu-
riſpa.interuenire conſenſus inferioris prælati, & cõclu
dit ſimiliter ſic dummodo epiſcopalia iura habeat , &
hoc dicit ẽt ſatis uoluiſſe Abb.in d.conſi.59. in ulti. col.
& in conſi.89.Ieſu Chriſti.circa principium in 2.uol.&
hoc ſine dubio tenendũ eſt non ſolũ ex identitate ratio
nis,ſed etiam ex maioritate rationis,quia ſi talis præla-
tus inferior habens iura epiſcopalia põt præſtare cõſen
ſum in fundatione beneficii,& acquiſitione iuriſpatro.
quod eſt maius,multo fortius in translatione ipſius iu-
riſpat.qđ eſt minus. ¶ Et ſi diceres , nonne in proximo
præceden.artic.dictum fuit conſenſum in translatione
iuriſpatro.magis requiri pro cauſa efficienti q̃ in crea-
tione illius?ergo magis eſt conſenſus ordinarii in trãsla
tione q̃ ille qui præſtat̃ in fundatione . reſpondet̃ illud
eſſe uerum quo ad illud vt ipſe conſenſus ſit cauſa effi
ciens, quia magis efficit in transferẽdo q̃ in fundando
ſed reſpectu conſenſus qui requiritur in fundatione ec-
cleſiæ qui habet uim c.nemo pro licentia ædificandi ec
cleſiã,& uim c.nobis,hoc tit.pro acquiſitione iuriſpatr.
in prædictis magis oſtendit̃ iuriſdictio & auctoritas epi
ſcopalis q̃ in cõſentiendo translationi iuriſpatro.& ſic
iſto reſpectu attenditur maioritas primi conſenſus qui
requiritur in fundatione eccleſiæ & in acquiſitione iu-
riſpatro.& ſic procedit argumentum ſupra formatũ.

¶ Sextus articulus.1.q.prin.ſecundæ partis.1.Libri.

1 *Conſenſus Capituli non requiritur in translatione iuriſpatro.*
2 *Conſenſus Capituli non requiritur in donatione iuriſpat.ſed ſuffi
cit conſenſus epiſcopi.*

QVæro ſextò, an ſolus conſenſus epiſcopi uel in-
ferioris prælati iura epiſcopalia habẽtis in trãsla
tione iuriſpatr. an etiã requirat̃ copulatiue con-
ſenſus Capituli,nos ſupra in prima parte in ſecũda quę
ſtione prin.in 5.artic plenè tractauimus de hoc quo ad
cõſenſum præſtandũ in fundatione eccleſiæ,& creatio
1 nis iuriſpatr. concludendo ꝙ † nõ requiratur cõſenſus
capituli.Idem dicendum in caſu noſtro. ſ.in trãslatio-
ne iuriſpa.ut non requirat̃ conſenſus Capituli, ut eſt de
mẽte Io.And.Card.& omniũ in c.illud,hoc tit.ubi po-
nunt qñ requirat̃ conſenſus epi in translatione iuriſpa.
& quæ ſit ratio,& nunquã de Capitulo faciunt mentio
nẽ,ſequit̃ do Roch. in hoc tracta.in uerbo pro eo ꝙ de
2 diœceſani conſenſu,in 10.q. ¶ † Tu adde quod notabi-
liter dicit do.Gay.in repet.c.fi.de electio.lib.6.in princ.
36.col.ubi expreſſe dicit in donatione iuriſpatr.non re
quiri conſenſus Capituli , ſed ſufficere conſenſum epi.
alleg.Io.And.& doctores in c.ſuggeſtum,hoc tit.& di-
cit tacere notata in c. paſtoralis, de donatio. & quæ di-
cunt doctores in c unico,hoc titu.lib.6.ſaltem dicit ip-
ſe quia epiſcopi præſcripſerunt omnia ſoli facere.alle-
gat c.3.de conſue.lib.6. & quod ſufficiat iſte ſolus con-
ſenſus epiſcopi,tenet ipſemet Gay.& And.in d repe.in
35.col.& ſeq. & ita eſt concludendum.

¶ Septimus art.1.q.prin.ſecundæ partis.1.Libri.

1 *Conſenſus epiſcopi in creatione iuriſpatrona requiritur expreſſus
& non tacitus.*
2 *Conſenſus epiſcopi in translatione iuriſpatro.requiritur expreſſus
& non tacitus, fallit in caſu.nu.5.*
3 *Nemo dat quod non habet.*
4 *Conſenſus ex taciturnitate non præſumitur in caſu odioſo.*

COntingit ſeptimo loco dubitari,an in translatio-
ne iuriſpatro.ſufficiat conſenſus epiſcopi tacitus,
uel requiratur expreſſus.Iſtum articulum genera
liter in omnibus,in quibus requirit̃ conſenſus epiſcopi,
ſufficere conſenſum tacitum tractauimus ſupra in pri-
1 ma parte in 2.q.princ.in 6. articu † magis in ſpecie tñ
loquendo de conſenſu qui requiritur in fundatione ec-
cleſiæ & creatione iuriſpatro. & tenuimus contra do.
Roch.ſcilicet ꝙ in creatione beneficij & iuriſpatro.nõ
ſufficiat conſenſus epiſcopi tacitus,ſed requirat̃ expreſ
ſus.Et reſpondendo ad auctoritatem do.Card.in c.cu-
ra.hoc titu.uolentis ſufficere conſenſum epiſcopi taci-
tũ,dedimus reſponſum illam procedere & loqui in cõ
ſenſu epiſcopi qui requiritur in donatione ſeu transla-
tione iuriſpatro.de uno laico ad aliũ , & ſic tenuimus
in huiuſmodi translatione ſufficere conſenſum epiſco
pi tacitum ſi ſciuerit translationem factã de iurepatro.
& tacuerit , remittendo tamen nos ad hic dicenda , &
hanc partem etiam ꝙ in translatione iuriſpat. ſufficiat
cõſenſus tacitus epiſcopi,uidet̃ tenere do. Roch.in hoc
tracta.in uerbo ꝓ eo ꝙ de diœceſani cõſenſu, in 8.q.dũ
reſpõdet ad motiuum Abb. & dicit ꝙ cõſtruere eccle
ſiam uel acquirere iuſpatro nõ ſit odioſum,& ponit il-
lum acquirere iuſpatro.ex translatione , & cõcludit tã
in conſenſu

in conſenſu qui requirit in fundatione eccleſiæ & crea
tione iuriſpatro. quàm in conſenſu qui requirit in alia
acquiſitione iuſpatro. puta ex tranſlatione ſufficere cō-
ſenſum tacitum epiſcopi. & in tranſlatione ēi do. Gay.
in repeti. c. fi. de electio. li. 6 in ultimis uerbis. in 35. col.
dicit iſtum conſenſum ſufficere tacitū. allegat Franc. id
eſt Cardi. in d. c. cura. in opp. in fi & in c. cum ſæculū, &
2 in c. relatum, in princ. & in c. ſuggeſtum, hoc tit. ¶ † Tu
conſidera ꝙ nec in hoc artic poſſum uidere quomodo
in tranſlatione iuriſpatro. ſufficiat conſenſus epiſcopi
tacitus & non requirat expreſſus. nam nulli dubiū eſt ſi
patronus ſine conſenſu epiſcopi donat iuſpatro. uni, &
poſtea cum conſenſu epi alteri, tenere ſecundam dona
tionē, ut notat in c. illud, in c. cum laici, in c. cura, & in
c. ſuggeſtum. hoc titulo, & ex hoc inter donatione pri
mo facta ſine conſenſu epiſcopi non tenen. remanſiſſe
iuſpat. apud donationē, quia alias non poſſet alteri do-
3 nare, † nemo. n. dat quod non habet. c. daibertum. 7. q.
1. inſuper ſi legatur iuſpatr. alicui, & non interuenit cō
ſenſus epiſcopi ante mortem legantis iuſpatro. tranſit
ad hæredem ſm Calde & Abb. in d. c. illud, & infra in
hac. 1 q. principa. in arti dicetur. ſi. n. ſufficeret talis cō
ſenſus ordinarii prædicta locum habere non poſſent,
quia licèt in prima donatione non interuenerit cōſen-
ſus epiſcopi expreſſus potuit interueniſſe tacitus & ſic
etiam in legato, & ſic nunquam potuiſſe iuſpatr. rema-
nere apud donantem uel apud hæredem legantis ex de
fectu non interuentionis conſenſus epi, quia ſemper pote-
rit dici interueniſſe tacitum. ¶ Niſi diceremus prædicta
poſſe uerificari & locum habere qñ clarum eſt epm nō
habuiſſe notitiam tranſlationis iuriſpatro. & ſic nō poſ
ſe præſumi conſenſus tacitus quod quidem rarum eſſe
poſſet, & ſic eſſet in pectore epiſcopi dicer ſe ſciuiſſe ta-
cite conſenſiſſe & dare materia fraudibus contra c. ſe
des, de reſcrip. vnde ego tenerem omnino requirendū
expreſſū maxime ex rationibus ſupra adductis in quar
to proximo artic. poſt Abb. in d. c. illud, hoc nt. debet. n.
indagare eps qui ſit utilior eccleſiæ donans uel donata-
rius, & an fuerit fictus cōtractus ſub uerbis gratuitis ha
bens effectum oneroſi. & an interuenerit ſimoniæ la-
bes quæ non poterunt indagari cum cōſenſu tacito ſic
præſumpto, & pro hac mea opinione facit motiuum
4 Abb. in c. cura. hoc titu † ꝙ in actu odioſo nō præſumit
conſenſus ex taciturnitate per notata in ea. qui tacet, &
in c. cum iam dudum, de præben. nec obſtat reſponſio
data ad hoc motiuum, per do. Roch. in d. 1. q. ꝙ cōſtrue
re eccleſiam uel acquirere iuſpat. non eſt odioſum, ſed
imò fauorabile, quia dico hoc eſſe uerum ex fundatio-
ne eccleſiæ cōſtructione uel dotatione & acquiſitione
iuriſpatr. ex eis, quia iſta ſunt fauorabilia eccleſiis. & ec
cleſiæ uniuerſali, ut latè diximus ſupra in prima parte
præſentis libri, in 1. q. principa. in ultimo artic. dum trā
ctabimus an iuſpatro. ſit fauorabile uel odioſum eccle
ſiis, ſed in acquiſitione iuriſpatro. ex trāſlatione de uno
laico ad aliū nullo modo poteſt dici fauorabile eccleſię
uniuerſali nec particulari ut de ſe patet, imò potius dā-
noſum mutando patronum ſine indagatione epi, & iō
odioſum ut dixerat Abb. & licèt uideatur fauorabile re
ſpectu ipſius noui patroni iuſpatro. acquirentis, eius fa-
uor non eſt conſideratione, ſed odium uel incommo-
dum eccleſiæ. Et ſic concludo ēt in trāſlatione iuriſpat.
requiri cōſenſum epi expreſſum, quicquid alii dixerint.
5 ¶ † Bene dicerem unum in quo ſaluari poſſent cōtra-
rium tenentes, ꝙ ſi tranſlatum fuerit iuſpatro. in aliquē
ſine conſenſu epiſcopi, & in aliquibus actibus patronis
ſpectantibus epiſcopus ſciens illum donatarium, & ue
lit donatarium illud admittat in iurepatro. nulli dubiū
eſt hoc ſufficere pro conſenſu. & quamuis uideatur ta-
citus mihi uidetur ſatis expreſſus. & pro hoc faciūt quæ
dicētur infra in proximo ſequēti arti. ¶ Et pro hac mea
opinione adduco quod uoluerunt Io. And. in c. nobis,
& ibidem do. Card. in 5. notabili, hoc tit. in huiuſmodi
nō ſufficere petere conſilium, ſed requiri conſenſum.
Et nulli dubium eſt plus eſſe petere conſilium quàm ni
hil dicere; & faciunt omnia quæ diximus ſupra in pri-
ma parte præſentis libri. in d. 1. q. prin. in 6. articu.

¶ Octauus arti 1. q. prin. ſecundæ partis. 1. Libri.

*1 Conſenſus epiſcopi an præſumatur interueniſſe in tranſlatione iu-
riſpatrona. uel eccleſia.*

1 ET ideo octauo loco quero: † an huiuſmodi cōſen
ſus ordinarii qui requiritur in trāſlatione iuriſpa.
uel eccleſiæ in dubio præſumatur interueniſſe in
ipſa trāſlatione. Et breuiter dicendum eſt ꝙ ſi reperitur
donatio uel legatum factum, & donatarium ſeu legata
rium in poſſeſſione ſeu quaſi ipſius iuriſpatro. puta ꝙ
præſentauit ipſe donator uel legatarius & tentus ac re-
putatus eſt in omnibus ut patronus præſumetur cōſen
ſum interueniſſe in ipſa donatione uel legato, non. n.
iudicandum eſſet illum alias permiſſum fuiſſe præſenta
re & alia agere tanto tempore, & ideo dixit Gay. in d.
repetitio. c. fi. de elec. lib. 6. in ultimis uerbis. 35. col. quē
allegauimus in præced artic. in huiuſmodi trāſlationi-
bus iuriſpatrona. ſufficere conſenſum tacitum epiſco-
pi quaſi uoluiſſet dicere ꝙ ſi epiſcopus ſcit trāſlationē
iuriſpa. & patit donatariū uel legatarium illo uti, hoc p
mittēdo uidetur tacitè cōſentire. ¶ Sicut dicimus ꝙ ſi
reperit eccleſia fundata, cōſtructa, & dotata, præſumet
cōſenſum epi illius interueniſſe, ut latè diximus ſupra in
prima parte præſētis libri in 2 q. prin. in 7. art. ubi addu
ximus plura ſimilia, & bene iſtam materiā digerim⁹;
ad quæ ibi dicta me remitto. ¶ Et ultra ea pro prædictis
facit qd dicit Abb. ſaluando glo. in 2. ſolu. in c. cura. hoc
tit. ſi reperit donata eccleſia a laico alicui pio loco, & eſ
ſe decurſum magnum tempus pręſumet cōſenſum epi
in donatione interueniſſe adducit glo. in c. peruenit, de
emptio. & uēdi. vñ idem dicēdū, & in cōſenſu qui requi
ritur in trāſlatione iuriſpat. quæ fit laico, & ita tene in
hoc arti. additis oībus quæ diximus in d. 7. art. 2. q. prin.
proxime præceden. ſecundæ partis huius ſecūdi libri.

¶ Nonus artic. 1. q. prin. ſecundæ partis. 1. Libri.

1 Eccleſia plerunque ſumitur pro iurepa. & nu. 28. remiſſiue.
*2 Donans ſeu legans aliquam eccleſiam pio loco nec detinebat, nec
iuſpa. in ea habebat donatio non tenet, nec legato etiam conſenſu
epiſcopi accedente.*
*3 Confirmans nihil de nouo agit, ſed tantum authorizat in exi-
ſtente.*
*4 Donatio ſeu legatio facta loco religioſo eccleſiæ quam quis tan-
tum detinebat occupatam de facto, quia poteus nec in ea habe-
bat iuſpatro. nec aliquod ius: ualet cum tamen conſenſu epi-
ſcopi.*
*5 Donatio eccleſia facta loco religioſo quam de facto quis tenebat
occupatam etiam reſpectu redditunm cum conſenſu tamen epi-
ſcopi tenet etiam quo ad temporalia. & nu. 9.*
6 Regula nemo poteſt plus iuris &c.
7 Eccleſia non poteſt poſſidere per laicum.
*8 Eccleſia detenta a potente poteſt donari cum conſenſu epiſcopi et
non requiritur conſenſus capituli.*
*10 Donans eccleſiam factam in loco religioſo quam quis detinebat
de facto occupatam habebat in ea iuſpa. tenet cum conſenſu epi
ſcopi, ſecus ſi ſine conſenſu epiſcopi, & tunc non transfertur
iuſpatro.*
11 Regula quod noluit potuit, quod potuit adimplere nequiuit.
*12 Donatio eccleſia facta loco religioſo in qua quis laicus habebat iuſ
patro. & conſtat eum nolle donare iuſpatro. ualet donatio iu-
riſpatro. etiam ſine conſenſu epiſcopi.*
*13 Donatio eccleſia facta loco religioſo in qua quis laicus habebat
iuſpa. & eam non detinebat de facto & conſtabat eum nolle do-
nare iuſpa. etiam cum conſenſu epiſcopi non tenet.*
*14 Donatio eccleſia facta loco religioſo quam quis detinebat de facto
& erat etiam patronus, an & quando teneat, & in quo intelli-
gatur tenere.*
15 Regula ſi non ualet quod ago ut ago &c.
16 Libellus in quo petitur eccleſia inſtituitur & capitur pro iurepa.

17 Regula

17 Regula ut actus potius ualeat quàm pereat.
18 Legans eccleſiam intelligatur legare iuſpa. & nu. 27. remiſſiuè.
19 Declaratio & intelligentia regularum quod uolui poſſit &c ſi non ualet quod ago ut actus potius ualeat &c.
20 Donatio eccleſiæ facta loco religioſo in qua quis habet iuſpatro. & quam alias alteri donauit & ille fuit canonice inſtitutus eccleſia ipſa non uacante an & quando teneat.
21 Donatio eccleſiæ facta loco religioſo in qua quis tantum habebat iuſpatro. ualet quo ad iuſpat. tantum accedente tamen conſenſu epiſcopi.
22 Caſus quando epiſcopus donauit ſimpliciter eccleſiam loco religioſo conſentiente patrono laico uel patronus laicus conſentiente epiſcopo dixiſſet dono tibi talem eccleſiam uidetur donata eccleſia quo ad proprios uſus excepto cathedratico & etiam iuſpatro.
23 Caſus ubi quis laicus fundauit conſtruxit eccleſiam tamen ea nõ conſecrata illam uult concedere loco religioſo. & etiam iuſpatr. an & quando ualeat iſta donatio ſeu conceſſio.
24 Eccleſia nondum conſecrata gaudet priuilegio eccleſiarum.
25 Ratio quare conſenſus epiſcopi requiratur in donatione eccleſiæ detentæ de facto per laicum.
26 Conſenſus ſuperioris non requiritur ubi quis uult donare iuſpatrõ compatrono.

QVæro nonò, an laicus donando, legando, uel cõ
cedendo, eccleſiam, ſeu illam tradendo aliquid
faciat, & quid faciat, & an donata eccleſia laico
requiratur cõſenſus epiſcopi ſi donatur pio loco, & an
uideantur trãſlata temporalia ipſius eccleſiæ uel iuſpa
tro. quod in illa habebat, & an patronus poſſit donare
temporalia eccleſiæ ¶ Iſta quæſtio propter diuerſitatẽ
iurium uidetur nimium intricata, & licèt ſint multi ar
ticuli opus eſt ꝙ omnes ſub uno diſcutiantur pro habẽ
da clara ueritate quamuis doctores ſoleant etiã ſequen
tem articulũ cum iſtis includere, prout facit Abb in c.
illud, hoc titu. placuit mihi pro maiori ordinatione ſic
facere. ¶ Do. Goffr. conciuis meus in ſumma huius tit.
in ultimis uerbis dicit patronum donando tradẽdo &
concedendo eccleſiã uel inſtituendo in ea, quo ad illã
nihil agere, allegat c. ulti. hoc tit. verũtamen dicit ipſe
ſiquis utatur tali ſimplicitate uerborũ, dono tibi eccle-
ſia & concedo, donare intelligit quod habet in ea, vi-
2 delicet iuſpatro allegat c. quod aũt hoc tit. † nã plerun-
que hoc nomen eccleſia pro iure patro. ſupponit, alle-
gat c. ſi plures, & c. nemini. 16. q. vlti. ¶ Glo. modo in d.
c. nemini, recitatis opinionibus dicit unum ſiue ſit ec-
cleſia ſiue iuſpatro. bene poſſe concedi monaſterio, dũ
tñ habeatur conſenſus epi, allegat c. cõſultationibus, de
dona. & d. c. nullus. hoc tit. ſimiliter dicit eccleſiæ ſecu-
lari, allegat c. cum ueniſſent, de reſtitu. ſpolia. & ſic uide
tur uelle ipſam eccleſiã poſſe donari alteri cũ conſenſu
epi quę opinio fuit Io. Theoto. ¶ Superuenit gl. Bernar.
in c. de monachis, de præben. dicẽs in hac materia ꝙ ſi
religioſi habent eccleſias ex conceſſione laici uel cõfir-
matione epi habent tunc temporalia. Adducit in argu-
mentum c. vlt. 15. q. 1. & c. cum & plantare. §. in eccle-
ſiis, de priuile. & ſubdit non accedente conſenſu epiſco
pi nihil ualere conceſſionem laici. alleg. c. quod autẽ.
in fi. c. illud, hoc tit. & quo ad hoc vltimum idem dicit
glo. ſi in fi. in d. c. quod autem. ¶ Glo. vero prima in c. il
lud hoc tit. dicit ꝙ ſi ↄceditur eccleſia prout in illo tex.
ubi latius ſecundum opiniones aliquorum intendebat
dare eccleſiã quo ad proprietatẽ uel in uſus proprios,
hoc facere nõ poterat. allegat tex. in c. paſtoralis, de do-
na. & tex. in c. nouerint. 10. q. 1. & in c. ſic quidã. Et hoc
quia nõ vacabat, & alter eam poſſidebat, quaſi uelit ꝙ
ſi nõ poſſidebat cum conſenſu epi concedi poterat, &
ſubdit ſecus eſſe ſi dediſſet iuſpatro. quia ẽt ſine cõſenſu
epiſcopi tenet donatio. Contrariũ tamẽ in hoc ultimo
dicit ibidẽ in glo. penulti. ſed primum eius dictum ẽt te-
nuit in glo. ultima in c. cura. hoc tit. ¶ Gl. uero in c. nul
lus. hoc tit. dicit ꝙ donãdo eccleſiã uidet̃ donare iuſpa-
tro. quia illã donando quod ſuum eſt donare uidet̃, &
dicit̃ requiri cõſenſus epi. alleg. c. paſtoralis, de dona. &
idem tenet in ſequen. glo. & tenuit gl. penul. in d. c. ↄſul
tationibus. de dona. ¶ Refert poſtmodũ dñm Rochũ
in hoc tract. in uerbo, ipſe uel is a quo cauſam habet, in
21 q. quærentem an ſi patronus dicat, dono eccleſiam,
per hoc cenſeatur donaſſe iuſpatr. quod in ea habebat,
& concludit ꝙ ſic, dummodo cõſenſus epiſcopi inter-
ueniat, & ſic proſequitur hanc ſolam partem huius no
ſtri articuli, & eius dicta dicemus infra cum hoc in ſpe-
cie in ſuo caſu tractabimus. ¶ Et eodem modo quærit
de hac parte Pau. de Cita. in hoc tractatu in 10. q. dum
quærit an transferat̃ iuſpatro. cõceſſione eccleſiæ in al
teram eccleſiam facta, & idẽ Pau. in hoc tract. in 6. par
te in 30. q. tractat de intellectu c. illud, hoc tit. ¶ Ego ue-
rò ut omnia habeantur clara diſtinguam materiã per
caſus qui accidere poterunt, & cuncta comprehendã.
2 ¶ † Primus igitur caſus eſt quando aliquis laicus donat
aliquam eccleſiam quam nec detinebat, nec iuſpatr. in
ea habebat, & tunc eius donatio legatum uel cõceſſio
non eſt in conſideratione etiã ſi conſenſus epiſcopi in-
terçederet, quia nemo dat quod nõ habet. c. daibertũ.
7. q. 1. vnde cũ iſte nihil iuris habebat nil dare poterat,
nec epiſcopi conſenſus aliquid operabitur, quia confir-
mat actum quem ille facit, ſed ille nihil agit, nec cõſen
3 ſus aliqualiter ſuffragabitur, † quia confirmans nihil de
nouo agit, ſed tantum auctorizat rei exiſtenti, & ſic nõ
exiſtenti non prodeſt. c. inter dilectos, de fide inſtr. & p.
totum tit de cõfirma. utili uel inuti. & hic caſus eſt cla-
4 rus. ¶ Secundus † eſt caſus. quando aliquis laicus qui nõ
habebat iuſpat. uel aliquod aliud ius quod de iure poſ-
ſet ſibi competere in eccleſia, ſed tãtùm illam quia eſt
potens de facto detinet occupatam, & iſte eam alicui
loco religioſo donãdo ſine cõſenſu epiſcopi nihil agit,
cum conſenſu tamen donare intelligitur ipſam eccle-
ſiam, & tenet donatio, & non eſt putandum an intelli-
gatur donaſſe iuſpatro. uel aliud ius cum nihil iuris ha-
bebat niſi ſolam detentionem, quia tenebat illã eccle-
ſiã occupatam. arg. ad hoc. c. cũ apoſtolica, de his quæ
fiunt a præla. per auctoritatem ſanctiſſimi patroni mei
Hieronymi introductam ſcribentis ad Damaſum dicẽ
tis, vt ſi aliqñ fuerint a laicis male detẽta quæ diuini iu-
ris eſſe noſcũtur, & in vſus tranſierint monachorũ, epõ
loci præbente conſenſum præſtabunt eis omnia perpe
tua firmitate ſubnixa, cuius uerba habent̃ in c. quoniã
quicquid. 16. diſtinct. & ẽt per auctoritatem latẽ. conci.
12. q. 2. c. ſine exceptione. ubi eſt inhibitum ne qualibet
religioſa perſona eccleſias & decimas de manu laicorũ
ſine cõſenſu epiſcoporũ recipiat, & huiuſmodi auctori
tates ponunt̃ in d. c. cum apoſtolica. Et illam opinionẽ
tenet do. And in d. c. de monachis, de præben. ubi cum
glo. dicit laicum donando eccleſiam uideri donare tẽ-
5 poralia etiam illius ſi dãnat illam, ut ibi per eum, † ſed
eũ ſaluat qñ fieret iſta donatio a laico qui de facto poſſi
debat totam eccleſiã ẽt reſpectu redditũ, & eã poſtmo
dum cõtulit loco religioſo de conſenſu epi, quia tũc vi
det̃ donationẽ tenere & intelligit̃ etiam quo ad tempo
ralia, & dicit ſic loqui c. ultimũ. 15. q. 1. & d. c. cũ apoſto-
lica, allegatum in glo. unde pro caſu noſtro habemus
in terminis auctoritatem dñi An. ſed dñs Abb in d. c. de
monachis, poſt medium penul. col de præben. damnat
6 hoc dictũ do. And. † quia ex quo nemo poteſt plus iu-
ris & c. regula nemo poteſt. de reg. iur. lib. 6. & iſte deti-
nens nullum ius habeat cum ſit occupator, nihil ualet
donatio. ¶ Ad iura uero allegata per ipſum reſpõdet, il
la loqui qñ laici habent decimas cũ titulo, prout eſt ti-
tulus feudalis, ut in d. c. cum apoſtolica. ſed iſte detinẽs
nullum habet titulũ. ¶ Damnat etiam ex alio, quia di-
cta iura habent locum qñ non poterat donatio uerifi-
cari niſi quo ad totum ius prout erat ibi decimarũ, ſed
in caſu ſuo dicit ipſe poterat uerificari quo ad iuſpatro.
¶ Iſta tamen reſponſio non militat in caſu noſtro cũ
formauerimus caſum in donãte qui nõ habebat iuſpa.
¶ Sed tenendo opinionem noſtram in caſu noſtro re-
ſpondebimus ad dicta per Abb. nã licèt ſit uera regula
nemo poteſt plus iuris &c. tamen hoc procedit in caſu

oſtron

noſtro ob potentiam detinentium, quia cũ non poſſet
eccleſia aliter abſtrahi a manibus eorum, & incõgruũ
ſit eccleſiam eſſe in eorum poſſe, hoc permittit̃ a iure.
vnde dat quod habet, ſ. detentionem remittendo eccle
ſiam quam occupatam & de facto tenebat, & ab eo ha
beri non poterat, & ſic in hoc uerificabit̃ cum in alio
uerificari nõ poterat, ex quo nihil aliud iuris habebat,
ut ſupra diximus. ¶ Nec obſtat reſponſio data ad d. c.
cum apoſtolica, ꝙ loquatur qñ laici habent decimas cũ
titulo & ideo permittatur, nam replicatur ad hoc pon
derari ibi titulus, quia decimæ non erant aliter datæ, &
ad propoſitum illius qõnis. quia nõ fiebat alienatio rei
eccleſiæ ſed alterius, ſ. illius qui habebat titulum, uñde
non requirebat̃ conſenſus capituli, ſed hic non eſt con
ſiderandus conſenſus capituli cum non agat̃ de aliena
tione iuris eccleſiæ nec alterius, ſed de liberatione ec-
cleſiæ a manu potentis laici incapacis, & ut redeat ad
poſſe perſonarum religioſarum, ¶ Et ꝙ etiam ſi detinẽ-
tur eccleſiæ ſine titulo poſſit fieri iſta datio cum cõſen-
ſu epĩ ꝓbat dicta auctoritas beatiſſimi Hieronymi dũ
dicit, cum fuerint a laicis male detenta quæ diuini iuris
eſſe noſcunt̃ &c. & etiã auctoritas latè Concilium pro
prie dicit eccleſias & decimas non eſſe dicendũ ſi adeſ-
ſet titulus male detineri nec eccleſiæ quãtum in ſe ſunt,
poſſunt aliquo iuſto titulo concedi laicis ex occupatio
ne. ergo loquunt̃ auctoritates prædictæ, unde uera erit
opinio dñi Antonii reducta ad caſum noſtrum, & pro
hoc facit ſummariũ Abb. c. prohibemus, de decimis.
ubi colligit iuncta gl. non poſſe laicum transferre deci-
mas in alium laicum ẽt ſi cũ titulo illa poſſideat. ergo ſi
ſine titulo poſſidet, & uult eas concedere religioſis pſo
nis cũ conſenſu epĩ poterit. quod demõſtrat illa datio
ampliatiua ẽt ſic cum tit. ¶ Et iſtam opinionem tenuit
Abb. ſibi cõtrarius in d. c. illud, in 1. col. in uerſi. ſed opp.
hoc tit. ubi opponit cõtra illũ tex uidetur n. dicit ipſe,
cum conſenſu epĩ non poſſe laicum concedere eccle-
7 ſiam. † cuius contrarium hic innuitur cùm laicus non
poſſit eã poſſidere, ut in c. cauſam, de præſcrip. & ꝓ nõ
dato habet̃ &c. c. cum autem. hoc tit. ſolu. dicit ipſe do-
ctores intelligunt tex. in eccleſiis quæ de facto detinen
tur a laicis potentibus, unde ut eripiant̃ a manibus eo-
rum iura concedunt ꝙ interueniente auctoritate epi-
ſcopi ualeat conceſſio facta loco religioſo uel alteri ec-
cleſiæ. & adducit ſimile de decimis, & allegat d. c. cum
apoſtolica, & ſubdit & intellige qñ laicis concedit im-
proprietatem, nam in titulum nullo modo cõcedere
põt, nec iura hoc permittunt, quinimmo laicus conſe-
rens excõmunicat̃ ſaltem minori excõmunicatione,
vt in c. ſi quis deinceps. 16. q. 7. ¶ Et hoc idem uoluit do.
Car. poſt prin. latè in d. c. illud, in fi. primæ col. & ĩ prin.
8 ſequen. in quarta opp. hoc tit. ubi dicit † ꝙ qñ detinet̃ ec-
cleſia a potente &c. non ſolum poteſt donari loco reli
gioſo cum conſenſu epĩ, ſed etiã nõ requirit̃ conſenſus
capituli, & allegat d. c. cũ apoſtolica. ergo ſẽtit ibi Car.
ſol. quam ſupra dedi. & poſtea idem Car. dicit in 5. opp.
hoc non procedere ſi concedit in titulum. Et circa illud
an ſit excõmunicatus, dicit iura tantum dicere ꝙ com
munione priuat̃ &c. hanc eandẽ ſententiam tenuit idẽ
Abb. in c. cura. in 1. nota. hoc tit. cum intelligit illũ text.
ubi donat̃ eccleſia a laico, quia ab ipſo de facto ex quo
potens detinebat, ut ibi per eum. quod etiã dixit Abb. in
c. nullus, in 2 nota. hoc tit. ita illum text. intelligendo ꝙ
de facto iura ſpiritualia detinebant. Iſta cõcluſio poteſt
probari in dictis iuribus. ſ. c. quod autem. c. illud. c. cura
nobis, & in c. ſuggeſtum, hoc tit. ſed quia iſta iura præ-
ſupponunt illum qui tenebat eccleſiam eſſe etiã patro
num illius, ideo melius probabũt ſequentes opiniones
9 ſeu caſus, quia alias nõ facerent ad titulum. ¶ † Ad unũ
tamen eſt aduertendum, ꝙ ſi ſecundum præſentem ca
ſum eccleſia donatur loco religioſo uident̃ etiam do-
nata temporalia ipſius ſecũdũm do. An. ubi ſupra, hoc
.n. eſt uerum ſi ille laicus qui tenebat eccleſiã, tenebat
etiam redditus, ſed illa ponebat aliquẽ ut illi deſeruiret,
cui dabat partem uel oẽs redditus. Ita etiã obſeruabit

locus religioſus cui erat donata eccleſia, ne illa patiat̃
defectum in ſeruitio. arg. d. c. de monachis. de præbẽ.
10 ¶ † Tertius eſt caſus qñ aliquis laicus patronus alicuius
eccleſiæ qui non ſolum eſt patronus nec de illo tãtum
contentat̃, ſed detinet etiam ipſam eccleſiam occupa-
tam & donat ſeu legat loco religioſo illam eccleſiã &
non iuſpatro. & hoc conſtat, & tunc ſi iſta donatio uel
legatum fiat cum cõſenſu epĩ tenebit ſicut in caſu præ
cedenti cum idẽ ſit caſus, excepto ꝙ ultra ꝙ detinebat
eccleſiam erat etiã illius patronus, ſed ſi fiat ſine conſen
ſu epĩ donatio uel legatum de eccleſia non tenebit, &
iſte eſt caſus in d. c. illud ſm Abb. ibi in princ. 2. colu. in
primo membro diſtinct. & hic eſt text. in c. quod autẽ,
unde ẽt iuſpatro. non transfert̃, & ratio eſt, quia illud iuſ
patro non intendit concedere, & donatio ſumit uires
ab intentione donationis, vt in l. nec ignoras. C. de do-
natio. ergo non ualet conceſſio eccleſiæ quæ non pote
rat illam concedere ſine conſenſu ſuperioris ut dixim⁹
in præcedenti caſu, nec conceſſio iuriſpatro. quia non
11 intendebat illud concedere, † unde habet locum i lla
regula, qđ noluit potuit, & quod potuit adimplere ne-
quiuit, ut in c. cum ſuper, & in c. qm̃ Abbas, de offi. dele
ga. & in l. multũ intereſt. C. ſi quis alteri uel ſibi, ita Abb.
in d. c. illud, in prin. ſecundæ col. ubi in fi. iterum repli-
cat, & iſto caſu ꝓprie põt intelligi ille tex. & c. quod au-
tem, hoc tit. & iſto ẽt caſu põt uerificari gloſſ. in d. c. de
monachis, de præben. ꝙ intelligitur data eccleſia. Iſto
caſu etiam reſpectu reddituum ſi ipſe patronus laicus
redditus tenebat occupatos ut diximus ſupra in ꝓximo
præcedenti caſu. & pro iſto caſu etiam faciunt iura alle
gata in d. glo. c. de monachis, uidelicet c. ultimum. 15. q.
1. & d. c. cum apoſtolica, & ultra dicta in præcedenti ca
ſu non obſtat reſponſio Abbatis, ꝙ ideo illud erat in di-
ctis iuribus, quia nõ poterat donatio uerificari niſi quo
ad totum ius, ſed in caſu noſtro poſſet uerificari reſpe-
ctu iuriſpat. ex quo ꝯſtat uoluiſſe eccleſiam & non iuſ-
patro. donare. faciunt omnia dicta in præcedenti caſu,
& hoc idẽ tenet Card. in d. c. illud, in prima opp. dũ lo-
quitur qñ conſtat eccleſiam & non iuſpatr. uoluiſſe do
nare, & adducit dictã regulam quod noluit potuit &c.
12 nã ita eius dicta intelligunt̃. ¶ † Quartus eſt caſus qñ ali-
quis laicus eſt tantum patronus & non detinet eccleſiã
de facto, & conſtat aperte nolle donare iuſpatro. quod
habet in ea, ſed ipſam eccleſiã donat ẽt cum conſenſu
epĩ. Et hic caſus non tangit̃ per doctores, ſed deciderẽ
cum nihil ualere ipſam donationẽ, ex quo donat quod
nõ habet. d. c. daibertũ. 7. q. 1. nec conſenſus epĩ põt hic
aliquid operari, quia confirmatio nõ donat aliquid de
nouo. d. c. inter dilectos, de fide inſtrumen. & per totũ
titulum, de confir. utili uel inuti. unde cum donatio fir-
met uires ab intentione donantis d. l. nec ignorat. C. de
donatio. Et intentio ſua non fuit donare iuſpatr. ſed ip
ſam eccleſiam quam etiã de facto non habebat nihil
operabit̃ ſua donatio. per d. reg. quod noluit potuit, &
in iſto caſu põt uerificari conſiliũ Roma. 177. licuit ipſi
13 no. in ſecundo dubio. ¶ † Quintus eſt caſus qñ aliquis
laicus eſt patronus alicuius eccleſiæ, & conſtat eum uel
le donare uel aliter transferre iuſpat. quod in ea habet.
& tunc ſumus in caſu ordinario, & ex quo donatur lo-
co religioſo non requirit̃ conſenſus epĩ, per c. unicum,
hoc tit. in prin. lib. 6. & per ea quæ latè dicemus, infra in
14 proxi. ſequen. artic. ¶ † Sextus eſt caſus qñ laicus eſt pa-
tronus alicuius eccleſiæ, & illam ẽt de facto detinet &
donat ſeu alter transfert eccleſiam quid uideat̃ donare
ſeu transferre ipſam eccleſiã quam detinet uel iuſpatr.
quod in ea habet aut utrũque? ex quo nõ apparet quid
donat, quia ſimpliciter eccleſiã donauit ſeu cõceſſit, &
Abb. in d. c. illud, in 2. col. in uerſi. uenio ad tertiũ diſtin-
guit, aut ꝯceſſit eccleſiã cũ cõſenſu epĩ. & transfert iuſ-
patr. & omne ius quod habet in ea adducit in arg. c. pa-
ſtoralis. de dona. & c. quod aũt. hoc tit. & quod ibi nota
tur in glo. aut cõceſſit eccleſiam ſine conſenſu epiſco-
pi, & non tenet conceſſio in aliquo. quia peccat in for-
ma, ex quo non eſt facta conceſſio eccleſiæ, ut decet. ſ.

cum conſenſu epiſcopi nec iuriſpatro. quia non expreſ
ſit hoc. Et iſto caſu dicit ipſe Abb. poteſt intelligi tex. in
d. c. illud nā ibi non diſtinguit animus donatoris, & pa
tet in illo valere conceſſionē eccleſiæ factā per laicos,
& hoc etiam tenet do. Car. in d. c. illud, in 1. col. in ſecun
da opp. & dicit ideo eſſe quod in primo membro dici-
tur, quia donatio debet valere inquantum pōt, & alle-
gat d. c. paſtoralis, & ꝙ ſecundum primum membrum
tranſeat etiam iuſpatro. tenet Calde. in d. c. illud, quem
refert Abb. in d. c. quod autem, ſuper glo. 2. ¶ Quo ve-
ro ad ſecundum membrum, ſcilicet qn̄ epiſcopi cōſen
ſus non interceſſit, vt in d. c. quod autē. Vincen. & Phi-
lip. fuerunt in contraria opinione. Vincen. etiam dixit
tranſire iuſpatro. quia intendebat transferre omne ius
quod habebat in eccleſia, quaſi uelit dicere licet nō trā
ſtulerit eccleſiā, quia non affuit conſenſus epiſcopi, tñ
tranſtulit iuſpatro in quo non requiritur cōſenſus epi-
ſcopi. ¶ Phi. contra, quia intendebat conferre eccleſiā,
& non iuſpat. quaſi uelit dicere uerba conceſſionis ui-
dentur aperte demonſtrare uoluiſſe conferre eccleſiā,
ſed hoc non tenuit ex defectu conſenſus epi, & cōceſ-
ſio iuriſpat. non fuit facta, quia de eo non eſt loquutus,
15 ſubdit debere habere locum illa regula, † ſi non ualet
quod ago ut ago non valebit vt ualere pōt. & regula
quod noluit potuit &c ut in d. c. cum ſuper, de officio,
deleg. & iſta opinio Phil. placet Abbati in d. c. quod au-
tem, ſuper glo, ſecunda hoc tit. per tex. illum qui uidetr̄
innuere illam cōceſſionem fuiſſe nullam, quia nō in-
teruenit conſenſus epiſcopi, & clarius dicit probari in,
d. c. illud. ubi dicit hoc ēt tenere Calde. ¶ Et cū opinio-
ne Phil. tranſit do. An. & Abb. in d. c. illud. Cum opi. ve-
rò Vincentii concludit Io. And. Imo. & Abb. ſibi con-
trarius in d. c. de monachis, ubi formaliter dicit ꝙ hoc
caſu peccatur in materia & non in forma, & propter
ea donatio tenet. ¶ Do. Roch. in hoc tracta. in uerbo
ipſe uel is quo. in 21. q. de iſto ſolo caſu tractat, & recita
tis opinionibus Philip & Vincētii dicit ſibi magis pla-
cere opinionē Vincentii & illā cōprobat, quia ſi dona
tio fiat de ſolo iurepatr. loco religioſo tenet ēt ſine epi
cōſenſu. d. c. illud, & diximus in proximo præcedēti ca-
ſu, ergo eodē modo qn̄ donatr̄ eccleſia in qua donās ha
bebat iuſpatro. quia ſic præſumitr̄ uoluiſſe tantūmodo
donare iuſpatro. ut ſupra probatum eſt, ergo nihil eſt
quod ſuadeat conſenſum epi debere interuenire ma-
gis hoc caſu q̃ alio, & hanc opinionē tenendo dicit nō
obſtare dictum c. quod aūt, & d. c. illud, quia debent in-
telligi ut loquantr̄ quando donans intendebat donare
proprietatem eccleſiæ, & non iuſpatro. prout etiā dicit
Abb. ibi ſuper glo. 1. in primo membro ſuæ diſtinctio-
nis ibi facto. ¶ Comprobat ēt præmiſſam concluſionē
per illud quod dicit Abb. in c. pro illorum, in 1. not. de
16 præben. ubi decidit † ꝙ ſi patronus cuius iuſpatr. ab alio
occupatr̄ porrigat libellum contra illum dicendo peto
eccleſiam mea, libellus ſuſtinetr̄ & exponitr̄ eccleſiā. i.
iuſpatro. quod ēt dicit firmare dñs Fely. alias auctorita-
17 tes allegando in c. auduis, in 2. col. de præſcrip. ¶ † Ad-
duxit etiam pro hoc rationē ut actus potius ualeat q̃
pereat. arg. l. quotiens. ff. de rebus dubiis. ca. Abbatē, de
verbo. ſignifi. ſi n. cenſeretr̄ donaſſe ipſam eccleſiā non
18 ualeret donatio, cenſebitr̄ igitr̄ donaſſe iuſpatro. ¶ † Fa-
cit etiam quod dixit Bal. in l. non numērta. C. de legatis,
ꝙ legans eccleſiam cenſetr̄ legare iuſpatro. quod in ea
habet. ¶ Hoc idem uoluit Pau. de Cita. in hoc tractatu
in 9 par. in 10 q. ubi dicit ꝙ ſi quis uult concedere eccle
ſiam in genere cum omni iure pōt cum conſenſu epi,
& poſtmodum tranſit ad translationem iuriſpat. cum
uniuerſitate bonorū, & in particulari de qua diximus
ſupra, in 1. artic. ¶ Certe opinio Vincētii videtr̄ æquior.
opinio uero Philippi ucrior quia dici poſſet donatorē
habuiſſe intentum donandi eccleſiam & nō iuſpatro.
& cum donatio eccleſiæ non teneat ex defectu conſen
ſus epiſcopi non debet ualere quo ad iuſpatr. ad quod
forte intentum nō habuit donator. ¶ Non obſtant mo
tiua domini Rochi, & primo, primum ꝙ licet non re-
quiritur conſenſus diœceſani cum donatur iuſpatr. ſo
lum pio loco. Ita etiam cum donatr̄ eccleſia in qua in-
cluditur iuſpat. nam hoc concedo ſi appareret de intē
tione donantis ꝙ uoluerit donare iuſpatro. & ideo ceſ
ſat motiuum domini Rochi ¶ Non obſtat etiam illud
quod adducit de libello dicente, peto eccleſiam meā.
cum uoluerit petere iuſpatro. & de legante eccleſiā ꝙ
videatr̄ legare iuſpatro. ut dicit Bal. quia illa dicta proce
dunt. & ita loquuntur qñ petens uel legans eccleſiā non
habebat eccleſiam occupatam, nec erat illius detētor,
ſed ſolum habebat in illa iuſpatro. illud igitur uidetur
petiiſſe uel legaſſe, ut dicetr̄ infra in octauo caſu. ¶ Mini
me obſtat illa ratio, ut actus potius ualeat q̃ pereat. nā
ſubdit ibi Rochus ꝙ ſi cenſeretr̄ donaſſe ipſam eccleſiā
non ualeret donatio, quia laicus eccleſiam uel aliud ſpi
rituale poſſidere non pōt c. cauſam, de præſcrip. cū ſi-
milibus. Et ſic præſupponit Rochus donantem nō poſ
ſidere eccleſiam, ut ergo actus potius ualeat quā pereat,
dicemus uoluiſſe donaſſe iuſpatro. quod habebat, quia
ſic uerificari poſſet, & nō aliter ualide nec inualide de
pendens a donante, & iſta re uera fuit mens Philippi
19 † qui dat pulchram intelligentiam ad iſtas regulas ſeu
rationes, ut actus potius ualeat q̃ pereat, & ſi non ualet
quod ago ut ago nō ualeat, uel ualeat ut ualere poteſt.
& quod noluit potuit &c. habeant locum cum agēs ſeu
actum faciens poſſit duo facere. puta concedere eccle
ſiā quam de facto poſſidet & iuſpat. quod in ea habet.
ſi ergo donat eccleſiam in qua donatione requiritr̄ con
ſenſus epi, & non interuenit, quia non ualet quod agit
ut agit, ſ. donare eccleſiam, non ualebit ut ualere pōt, ſ.
donatio iuriſpatro. & quia actus quem egit non tenuit
vt egit potius debet perire, ex quo illum non fecit ut fa
cere poterat & debebat ſcilicet donare eccleſiā cū con
ſenſu epiſcopi q̃ præſupponere alium actum quem nō
fecit, ſcilicet donare iuſpatro. Et ſic iſtæ duæ regulæ cō
cordantur cum illa quod noluit potuit, ſ. donare iuſpa-
tro. & quod potuit. ſ. donare eccleſiam cum conſenſu
epi adimplere nequiuit, idest ſine cōſenſu epiſcopi do-
nauit, & ideo donatio non tenuit. ¶ Si uero agens actū
non habet in poſſe ſuo duo facere quia nō habet eccle
ſiam in poſſe ſuo, ſed tantum habet iuſpatro. in ea licèt
faciat actum quem nō habet in poſſe ſuo, puta quia do
nat eccleſiā, quia ceſſat ratio hoc agere poſſe ut potius
actus ualeat q̃ pereat, erit dicendum ꝙ donauerit iuſpa
tro. quod donare poterat loco religioſo ſine conſenſu
epi, & eodem modo ſi non ualet quod ago, ut ago, ſci-
licet donare eccleſiam quā non habeo, ualebit ut uale-
re poterit, ſcilicet ꝙ intelligatr̄ donaſſe iuſpatr. quod ha-
bebam & donare potuit, & in hoc caſu cū agēs unum
tantum agere poteſt, non poteſt habere locū illa regu-
la quod noluit potuit, quod uoluit adimplere nequiuit,
quia licèt potuerit quod noluit, ſcilicet donare iuſpatr.
quod habebat, tamen de eius uoluntate non cōſtabat,
& ideo quod potuit dicetur impleuiſſe ſcilicet donaſſe
iuſpat. quod habebat, vel clarius pōt dici quod uoluit. ſ.
donare eccleſiam adimplere nequiuit, quia non potuit
adimplere, quia non habebat in poſſe ſuo, & quod po-
tuit non conſtat de uoluntate, ergo hæc regula nō pōt
uerificari in agente ualente unum tantum agere, nota
iſta quia non reperies ab aliis ita declarata & ſunt ſubti
20 lia uera tamen & pulchra. ¶ † Septimus eſt caſus qn̄ lai
cus habet iuſpatro. alicuius eccleſiæ, & ipſam eccleſiā
dat cui uult, & ille cui datr̄ eſt canonice inſtitutus, & ea
non uacante vult illā alicui, vel aliquibus religioſis do-
nare uel conferre, & iſto caſu eſt etiam diſtinguendū.
¶ Aut vult illā in titulum dare alicui priuato, ſ. clerico
nō intelligas laico qui dicitr̄ priuatus reſpectu collegia-
tarū eccleſiarū non ꝙ ſit perſona priuata, quia ex quo
presbyter ſeu clericus eſt perſona multū digna, vt dicit
Bene. in tex. infra allegādo & hoc fieri non pōt. ¶ Aut
vult illā conferre alicui loco religioſo cum cōſenſu epi-
ſcopi, & illius qui eſt in illa inſtitutus, quia in eius uita ſi
bi præiudicare nō pōt, & ualebit iſta collatio iuriſpa &
eccleſiæ quia erit quædam unio, & ita intelligitr̄ tex. in
c. conſul-

c.conſultationibus,de donatio. Et ideo ponderatur ua
catio in d.c.illud.ſecundùm Cardi.ibi in prima opp. &
21 etiam in 6.opp.¶ †Octauus eſt caſus, qñ laicus non ha
bet niſi iuſpatr.in aliqua eccleſia,& donat loco religio-
ſo eccleſiam etiam cum conſenſu epiſcopi, & dicit gl.
in d.c.illud,de monachis, & gl. 16. q.2. in ſumma ꝙ ex
tali conceſſione cum conſenſu epi transfertur ius in re
ligioſis non ſolum reſpectu præſentandi, ſed etiã quo
ad temporalia illius eccleſiæ,allegat c.ultimum.16. q.1.
¶ Superuenit Abb.in d.c.de monachis, in penulti. col.
in uerſic.ad primum,dicit glo.& dicit ſibi nunquã pla-
cuiſſe hoc dictum ,nam cùm laicus patronus non ha-
beat niſi iuſpatro.in illa eccleſia, nec põt diſponere ali-
qualiter de temporalibus illius,ut probatur.10.q.1.c.no
uerint.non poteſt plus iuris transferre in religioſos q̃ ip
ſe habebat,ut in reg.nemo poteſt,de reg.iur. lib.6. Nec
obſtat confirmatio epiſcopi, quia illa non donat aliqd
de nouo,ſed tantum auctorizat donationem factam.c.
inter dilectos,de fide inſtr.& per totũ tit. de confirma.
vtili uel inutili,nec obſtat.c paſtoralis,de dona. quia nõ
loquitur in terminis huius caſus ſed ſequentis caſus.
¶ Nec etiam obſtat ꝙ laicus donando eccleſiam uidetᷣ
donaſſe non ſolum iuſpatro.ſed ipſam eccleſiã, & uer-
ba ſunt concepta in eccleſiam & non in iuſpatro. quia
ex quo eccleſia non erat ſua,illam dare non potuit, de-
dit ergo quod habuit d.c.paſtoralis , & uidetur dediſſe
quod ſuum eſt.arg.l.ſerui electione.ff.de lega.1.& Ita ẽt
impugnat do.And ſed ſaluat dictum glo.tantum in ca
ſu de quo ſupra in ſecundo caſu diximus.Et iſtam opi-
nionem Abb.uidetur ſequi Roch.in d.conſi.177. licuit
ipſi notario,in ſecundo dubio,ſed certe dicta glo. in d.
c.de monachis,etiam præallegata glo.ſummæ.16. q.ſe-
cunda.poſſunt ſaluari, quia non loquuntur quando lai
cus habet tantum iuſpatrona.in eccleſia , prout loqui-
tur Abb.ſed quando detinet eccleſiam & habet iuſpa-
trona.& donat cum conſenſu epiſcopi,& non conſtat
quid uelit donare, quo caſu uenit tota ipſa eccleſia , &
ſic cum temporalibus, vt diximus ſupra in ſexto caſu ,
& hoc modo uidetur loqui Gaye.in reper.c.fi.de elect.
lib.6.in 35.col.dum dicit quòd ſi aliquis donat eccleſiã
ſine epiſcopo non transfert iuſpatrona.allegat Franciſ.
ideſt Card.poſt Calde.in d.c.illud in ſecunda quæſtio-
ne,& in opp. hoc titu. vult ergo expreſſe quod quando
donatur eccleſia cum conſenſu epiſcopi donatur iuſpa
trona.vt in iſto octauo caſu noſtro,non tamen tempo-
ralia,& ita tene cum Abbate ſaluatis ipſis gloſis,vt pro
22 xime. ¶ † Nonus eſt caſus,quando epiſcopus donauit
ſimpliciter eccleſiam loco religioſo conſentiente pa-
trono laico,uel qñ patronus laicus dixiſſet conſentien-
te epiſcopo donamus uobis talem eccleſiam , adeo vt
verbum dono transferatur etiam ad epiſcopũ, & tunc
videtur donata,& eccleſia quo ad proprios uſus exce-
pto cathedratico & iuſpatrona.iſte eſt tex. & ibi oẽs in
d.cap.paſtoralis,de donatio & uoluit pulchre Abb.in
d.c.de monachis,in penulti. col. circa medium verſic.
ad primum,de præben.& ideo Gay.in d.repeti. c. fi.de
electio.lib.6.poſt princ.37.colu.dixit ꝙ ſi patronus con
ſentit epiſcopo donanti eccleſiam uidetur donare iuſ-
patrona. quod in ea habet,allegat d.c.paſtoralis, de do
natio & Franci ideſt Card in c.quod autem,hoc titulo,
& Domi.in c.a collatione,in 2.colum.de appell. lib.6.
23 ¶ †Decimus & ultimus eſt caſus,quando laicus funda-
uit & conſtruxit eccleſiam , & ſic eſt effectus illius pa-
tronus tamen ea non conſecrata illam donare ſeu con
cedere vult loco religioſo non ſolum iuſpatro. ſed etiã
ipſam eccleſiam.¶ Et hoc caſu Ioan.de Fantu.quem re
fert gl.ſummæ.16.q.2.dicit ex quo ipſa eccleſia nedum
eſt conſecrata poſſe illam etiam præter epi cõſenſum
ſeu licentiam concedere loco religioſo,allegat in argu.
tex.16.q.7.c.nemini. ¶ Tamen ipſa glo.dicit hanc opi-
nionem corrigendam eſſe,cùm locus religioſus iam ſit
maxime propter ſolemnitates quæ ibi fiunt in affixio-
ne primarũ lapidis,de quibus in c.nemo, de conſecra.
diſtinct.1.& ꝙ ſit locus religioſus habetur in c.ad hæc ,
de religio.domi.unde dicit ipſe iam epi poteſtate conſi
ſtit cum lapis benedictus ibi iã ſit poſitus.16.q.7.c.om-
nes baſilicæ,nam nec à laico poteſt ibi aliquis inſtitui.
16.q.7.c.ſi plures.multo minus ſupponi poteſt loco re-
ligioſo per laicum,cùm inſtitutio ſit temporalis,ſuppo
ſitio uero perpetua.Item contra opi.Ioan.de Fãtucio ,
(dicit ipſe) eſt tex in c.nouerint.10.q.1. ubi dicitur poſt-
quam Deo dederit nihil iuris habet in illo. ¶ Adde ad
prædicta tex. & quæ ibi notantur maxime per Abb. in
24 c.eccleſiam,de immu.eccle.†ubi habetᷣ ꝙ eccleſia ne-
dum conſecrata gaudet priuilegio eccleſiarum,& aſſi
gnat rationem tex.quia obſequiis diuinis eſt dicata, &
ſic dicit Abb.ſufficere ſolum deputationẽ alio nondũ
accedente ut ibi latè ¶ Vnde circa iſtum caſum dicerẽ
ꝙ aut vult donare iuſpatro.ipſi loco religioſo & nõ re-
quiritᷣ conſenſus epi.c.vnico,hoc tit.lib 6.aut vult dona
re ipſam eccleſiam quo ad uſus pios ipſius pii loci, & di
cerẽ quod ex quo adhuc videtᷣ eſſe in poſſe laici poſſit
concedi,cum ꝯſenſu tñ epiſcopi,& non per hoc tollan
tur iura epiſcopalia,ſicut uoluit Archi ſuper dicta glo.
& per iſta habes hanc materiam lucide & diſtincte di-
25 ſcuſſam,quæ certe uidebatur multũ intricata. ¶ †Sed
pro complemento perfectæ intelligentiæ omniũ præ-
dictorum eſt vidẽdũ quæ ſit ratio ꝙ ſi laicus detinet oc
cupatam aliquã eccleſiã, ſi vult illam donare uel aliter
transferre in locum religioſum requiratᷣ conſenſus epi
alias donatio ſeu translatio de ea facta in locũ religio-
ſum non tenet,ut in c.quod aũt,in c.illud, in c.cura, in
c.ſuggeſtum,hoc tit. & in ſupraſcriptis caſibus ꝓxime
latè diximus,& rationes dubitandi ſunt, nam ſi iuſpat.
quod habet laicus,& quod canonice quaſi poſſidetᷣ per
laicum donatur ſeu transfertur in locũ religioſum ſeu
pium non requiritur cõſenſus epi ut in c.unico,hoc ti-
tu.lib.6.qui tñ requireretᷣ ſi donatio ſeu trãslatio fieret
in laicum,ut diximus ſupra in præſenti q.prin. in 2.art.
cur in donatione ſeu translatione quam facit laicus pio
loco de eccleſia quam non canonice poſſidet , nec per
eum poſſideri poteſt.c.cauſam,de præſcriptio.requiratᷣ
conſenſus epi alias donatio ſeu translatio non tenet,ut
in dictis iuribus,c.quod autem, & c.illud , certe multo
minus hic requiri debebat conſenſus epi , imò multo
magis non requiri q̃ in translatione iuriſpatro. pio lo-
co,quia iuſpatro.transfertur per uerum dominum qui
poſſit libere illud tenere,eccleſia uerò transfertur per
detentorem ipſius,cuius translatio in pium locũ , mul-
to magis deſiderari debet, ne detineatur per laicum ꝓ
hibitum detinere,ſed transferatur ad locum religioſũ
habilem ad illam tenendum. ¶ Alia eſt ratio dubitan-
di ſi per laicum detentorem eccleſiæ donatur ipſa ec-
cleſia loco religioſo ſine conſenſu epi, cur nulla eſt do-
natio,& detentor poteſt illam detinere,ut aperte uult
tex. in c.cura ,hoc tit nonne potius debuiſſet decidi qđ
detineretur per pium locum habilem q̃ per donantem
inhabilem? ¶ Do. Roch. in hoc tractatu in uerbo ꝑ eo
ꝙ de diœceſani conſenſu format hanc quæſtionẽ quæ-
rendo quæ ſit ratio ꝙ in translatione iuriſpat.quæ fit in
laicum,uel eccleſiæ quæ fit in laicum religioſum requi
ratur cõſenſus epi,& ſic in iſto ſecundo mẽbro ſui quæ
ſiti tangit difficultatem noſtrã,& tamen rationes quas
adducit omnes concludunt in conſenſu qui adhibetᷣ in
fundatione eccleſiæ & creatione iuriſpatro de quo latè
diximus ſupra in prima parte huius primi libri in 2. q.
principa.in 5.artic.& in conſenſu qui adhibetᷣ in trãſla-
tione iuſpatro.in laicum,de quo diximus ſupra in præ-
ſenti 1.q.in 4 artic.& licèt aliqua ipſarum rationũ con-
cludat ẽt in hoc conſenſu translationes eccleſiæ, tamẽ
non eſt ſufficiẽs nec reſoluit ſupraſcriptas rationes du-
bitandi.¶ Vnde ego ultra oẽs cogitaui rationes decidẽ
di eſſe iſtã,uidelicet,nullus dubitat eccleſiã detentam ꝑ
laicum non eſſe nec poſſe eſſe ipſius laici detentoris.d.
c nouerint.10.q.1.nec per eũ poſſideri poſſe d.c.cauſã ,
de præſcrip.Item non eſt dubitandũ, pium locũ in quẽ
fit donatio nullũ ius habere ex ſe in ipſa eccleſia donã-
da ſeu transferenda,ergo ius illius eccleſiæ ſpectabit ad

diœceſanū e omnes baſilicæ. 19.q.7.ſi ergo donans nul
lū ius habens donant eccleſiā pio loco nihil donat, qa
nemo dat quod non habet.c.daibertū 7.q.1.,ſi ergo do-
nans non pōt donare quia non habet eccleſiam,qđ ha
bebit locus religioſus donatarius?certe nihil, cū donās
& donatarius correlatiui ſint,& diſpoſitū in vno habet
locū ī alio vulgatis iuribus.de neceſſitate ergo vt dona
tio locū habeat in locum religioſum requiritur conſen
ſus epiſcopi qui tanquā dominus eccleſiæ donatæ facit
donationem valere, & hæc mea ratio probatur aperte
in c.cura.iūcta gl.in verbo legitima.ibi ſcilicet quadrige
naria,hoc ti.vt clare dicemus.ſ.in proximo ſequen.11.
arti.& clarius probatur in cap quod autem in eius rō-
ne & ſimiliter in c.illud,hoc ti.& faciunt quæ dicemus
infra in proximo.16.art.in vērſicu. non obſtant modo
contraria.& pro hoc faciunt quæ diximus ſupra in no-
no caſu.¶ Et ex hac rōne tollitur prima ratio dubiādi
nam patronus eſt vere dominus iuriſpa:& ideo de illo
diſponit & tranſire facit in alios pluribus modis,vt dixi
mus ſupra in primo artic. huius primæ qōnis principa
lis & dicemus per totum in diſcurſu huius ſecundæ par
tis,ſi ergo laicus donans donat ſuum,& donat iſtud iuſ
pa. loco religioſo qui eſt magis capax quā donator lai-
cus merito hic non requiritur conſenſus ordinarij,ī do
natione vero eccleſiæ ſic per proxime dicta.¶ Tollitur
etiā ei ſecunda ratio dubitandi,nā ex quo donatio eſt fa
cta pio loco de eccleſia per laicū detētorē illius ſine cō
ſenſu epiſcopi nō tenet,magis expedit ordinario diœce
ſano ꝙ illa eccleſia detineat ꝑ laicū qui illā præſcribere
non pōt d.c cauſam,de præſcrip.a quo aliquando pote
rit illam vendicare,quàm ꝙ detineatur per locum piū
qui poſſet contra ipſum ordinariū præſcribere.¶ Et ex
iſta ratione decidendi dicerē audacter ꝙ ſi laicus dete-
neret eccleſiā alicuius pij loci & vellet illam ipſi pro lo-
co donare teneret donatio ēt ſine cōſenſu epiſcopi, qa
ex parte donatarij haberet eſſe.imo poſſemus dicere
26 eſſe potius reſtitutionē quàm donationē,† & ſic ceſſan
te ratione decidendi ceſſat deciſio ſicut dicimus de pſō
no donante iuſpa.compatrono ꝙ non requiratur con
ſenſus ſuperioris licèt compatronos ſit laicus per ratio
nem quam adducit gl.in c.ex inſinuatione.hoc ti.quia
cū donatur iuſpa.compatrono nō eſt vera donatio ſed
potius remiſſio,& etiā quia ceſſat ratio indagādi an do
natarius ſit talis perſona quæ poſſit bene defendere ec-
cleſiā cū iam donatur compatrono qui eſt perſona ap
probata ex quo ſuſtinetur in patronatu, de quo tamen
dicetur latè infra in art.præſentis quæſtionis prin. ¶ Et
huiuſmodi ratio decidendi militat etiam quando aliqs
laicus potens detineret aliquam eccleſiā quę non ſubeſt
diœceſano,ſed alteri habenti iura epiſcopalia & diœce
ſana,quia cum illa eccleſia videretur ad eum ſpectare
ipſius requiritur conſenſus ut perficiat donationē, per
ea quæ diximus ſupra in hac q.prin.in 5.art.¶ plus ēt di-
cerē ex prædicta ratione dicidendi ꝙ ſi aliquis laicus po
tens detinet occupatam aliquam eccleſiam alterius cu
juſcunque pij loci & ipſe pius locus non valet eā recupe
rare à manu laici potentis,vel fuit negligens magno tē
pore illam recuperare,adeo ꝙ laicus uideatur ſe tueri
ex longa detentione,& mō vult illā alicui pio loco do-
nare quāuis ñ ſit ſua nec pij loci donatarij,imò nec im
mediate diœceſani,ſed mediate,quia immediate eſt al
terius loci pij,ſi in donatione interuenit conſenſus diœ
ceſani tenebit donatio validata ex ordinarij conſenſu q
videtur hoc poſſe facere cauſa abſtrahendi eccleſiā a
manu laici potentis vt reuertatur ad piū locū,licèt non
ad illū cuius erat,ex quo ille cuius erat, nō erat ſufficiēs
eam vendicare a manu laici potentis,vel ſi erat ſufficiēs
fuit negligens ad id agendum pro his ſupplēdis ſufficiet
conſenſus mediati dñi.arg. tituli de ſupplen. negli. p̄la.
iſta cōcluſio vr̄ noua,ſed eſt veriſſima,& probatur iuri
bus ſupra allegatis.c.qđ aūt.c.illud.c.cura & c.ſuggeſtū,
hoc ti.& ex dictis glo. & docto.ſuper eis præſupponēti
bus eccleſiā detineri ꝑ laicū potentē & nō diſtinguenti
bus an illa eccleſia occupata fuerit diœceſani mediate
vel immediate vel cuiuſcunque alterius inferioris eccle
ſiaſtici,& tñ volunt conſenſum epi validare donationē
& ſic qa gñaliter loquuntur eorū dicta,gñaliter sūt ītelli
genda.c.ſi Romanorū.19.diſ.c.ſolitę.de maiori.& obe.
& re uera ita in genere ipſa iura,& ipſi doctores loquū
tur de eccleſia occupata ꝑ laicū cuiuſcunq; fuerit nota
iſta,qa noua & intacta,& an iuſpa.accipiatur ꝓ eccleſia
vel ecōtra.ponit Phil. Decius in c examinata,in 4.nota
& ibidē an pſonus legādo eccleſiā videat̄ legaſſe iuſpa.

¶ Decimus art. 1.q.prin.ſecundæ partis.j.Libri.

1 *Iuſpa.poteſt donari uel transferri in eccleſiam uel pium locum.*
2 *Conſenſus epiſcopi non requiritur in donatione iuriſpa. facta per Laicum eccleſia uel pio loco.*
3 *Iuſpa.poteſt donari collegio eccleſiaſtico,tamen ſine conſenſu epiſcopi.*
5 *Ratio quare in donatione de iurepa. facta eccleſia uel pio loco non requiratur conſenſu epiſcopi, ſecus ſi donatio eſt facta laico,& numero 4.*
6 *Conſenſus epiſcopi requiritur in donatione iuriſpatr. facta eccleſia uel pio loco ab alia eccleſia uel pio loco.*

COntingit decimo loco dubitari. quia ſupra in 2.
art præſentis.q.eſt dictum iuſpa.poſſe transferri
titulo ſingulari,puta donationis vel legati cū cō
ſenſu tamen epiſcopi,in ſpecie hic quæritur, an iuſpa.
poſſit donari eccleſiæ vel pio loco vel aliter trāſferri
& requiratur cōſenſus epi, ſicut eum trāſfertur in lai
cū.¶ Et circa primū membrū huius articuli,vз, an iuſ
2 pa. poſſit donari vel transferri in eccleſiā vel piū locū rñ
deт̄ ꝙ ſic cū de hoc ſint iura plana eſt enim tex.in c. qđ
aūt,in c.illud,in c.nullus,in c. p̄terea,el 2.hoc ti. & text.
apertiſſimus in c.vnico,hoc tit.li 6.& oīs ſchola doct.ſ.
allegandorū hoc tenet,& hoc tenuimus ſupra in præ-
cedē.artic.& ſæpius hoc pro cōſtanti poſuimus in ꝓxi-
mo p̄cedenti art.& facit per hoc argumentū a maiori
ſi laico donari poteſt vt diximus ſupra in proximo p̄ce
den.2.art & late diximus infra in q.prin.in art.multo
fortius poterit donari eccleſiæ vel alicui pio loco,q me-
ro iure ſunt capaces huius iuris habendi iuſpa. & nō ex
gratia ſicut laicus.¶ Dubiū modo reſtat in ſecūdo mē-
bro huius articuli,an in donatione ſeu trāſlatione iuriſ
pa. q̄ fit ꝑ laicū eccleſiæ ſeu pio loco requiratur conſen-
ſus epi ſicut illa q̄ fit laico.¶ Et pro parte affirmatiua ꝙ
requiratur hmōi cōſenſus adducit̄ tex.in c.qđ aūt.§.cæ-
terū,hoc ti.vbi dr̄ ſi laicus clericis vel collegijs dederit
vel cōceſſerit eccleſiā ſub his verbis cōceſſi vel dedi ec-
cleſiā,& fierēt fruſtra ſi cōſenſus epi nō acceſſerit, nihil
agi vr̄.ꝓbat ergo ñ poſſe ꝯcedi ſine ꝯſenſu epi.¶ Ad idē
ꝓ hac parte adducit̄ tex.ī c.cura. hoc ti.vbi ſimilr̄ dr̄ ex
donatione laicorū niſi auctoritas diœceſani epi & ꝯſen
ſus adſit,nullꝰ veſtrū aliquas eccleſias vēdicare p̄ſumat
vel retinere taliter acquiſitas,& tñ loquitur ibi vt in ſu
præſcriptione apparet abbatibus prioribus & clericis ꝑ
archiepiſcū Eboracenſem conſtitutis. ¶ Tertio pro illa
parte adducit tex.in c.nullus.hoc ti.dū ibi dr̄. nullus lai-
cus decimas eccleſiæ vel quicquid eccleſiaſtici iuris eſt
ſine ꝯceſſione ſui pōtificis monaſterijs vel canonicis ꝯ-
ferat.cu igit̄ iuſpa.ſit iuris eccleſiaſtici cū ſit eccleſiæ affi
xū ſpūale vel ſpūalitati annexū c.quāto,cū ſimi.de iudi.
ergo nō poterit ſine ꝯſenſu diœceſani ēt eccleſiaſticis
locis ꝯcedi.¶ Quarto adduco tex.in c.ſuggeſtū, hoc tit.
vbi prima donatio erat facta canonicis,& qa non inter
uenit ꝯſenſus ordinarij dr̄ ibi illā nō tenere,& reddit̄ rō
qa niſi auctoritas īteruenerit pōtificalis ꝯcedi ñ pōt, vt
ibi habet̄,ergo reqrit̄ ꝯſenſus epi.¶ Quintò ꝓ hoc addu
co tex.in c.cōſultationibus.de dona.vbi dr̄ eccleſias nō
poſſe dari priuatis niſi vacēt eccleſijs uero dari pñt ēt ſi
nō uacēt cū cōſenſu tamē epi,ergo ꝯſenſus reqrit̄.¶ Re
ſpōdetur modo ad c.illud,hoc ti. illud quod dicit̄ ibi,
ſed religioſæ domui &c.nō determinare proximā clau
ſulā præcedentem illā,ſcilicet tum quia laicus, ſed aliā
ſcilicet,tum quia de te non vacante &c. ut ſit ſenſus
laicus non vacante eccleſia iuſpatro. quod in ea habet

etiam cum conſenſu epiſcopi priuato cõferre nõ põt
licèt religioſo loco conferri poſſit, & ſubaudi nõ tamẽ
ſine conſenſu epiſcopi ¶ Et iſtam opinio. tenuit Io. glo
ſator ĩ c. nemini. 16. q. 7. & Goffre. de Trano & Bernar. ĩ
d. c illud, & in d. c. cura, & idẽ Goffre. in ſumma in verſ.
ſed nunquid, in pen. col. hoc ti. qui ita reſpondet ad d. c.
illud & hoc expreſſe vult Paul. de Cita. in hoc tract. in
6. parte in 50. q. & dando intellectum ad dict. cap. illud.
2 ¶ † Tamen his nõ obſtãtibus contraria pars eſt vera. ſ.
ꝙ in donatione ſeu tranſlatione quæ ſit de iurepa. in ec
cleſiã ſeu piũ locũ non requiratur conſenſus epiſcopi.
Et de hoc primo adduco tex. in c. nemini. 16. q. 7. vbi di-
citur nemine licere tradere alteri eccleſias, niſi aliquo
monaſterio, vnde ſi ibi intelligatur de iurepa. ſm vnũ
intellectũ gl. nihil dr̃ de conſenſu epĩ, ergo ſine eo fieri
põt ut uult ibi gl. 1. in fi. verbis. ¶ Secundo pro iſta parte
adducitur tex. in dict. c. illud, vbi aperte dr̃ de iurep. poſ
ſe dari pio loco ſeu eccleſiæ liberæ, & ſic ſine conſenſu
epĩ. ¶ Nec obſtat reſponſio ſupra data, quia ſm Abb. ibi
re uera ille uerſ. ſed religioſæ domui. venit aduerſatiue
ad proxime præcedentia, vñ cũ ibi dicatur habere libe
rã facultatẽ concedendi loco religioſo nõ eſt requirẽd⁹
conſenſus alterius: non. n. eſſet libera facultas ſi neceſſa
rio deberet haberi cõſenſus epĩ. vt no. in c. de multa, de
p̃ben. & in c. licet eps̃. eo. ti. li. 6. ¶ Tertiò & vltimò nõ in
cedendo per mendicata ſuffragia, pro iſta parte addu-
citur tex. apertus, in c. vnico, in prin. hoc ti. lib. 6. vbi cla
re dicitur ꝙ ſi laicus iuſpa. eccleſiæ ſibi cõpetens eidem
vel alteri eccleſiæ, ſeu loco religioſo duxerit cõferendũ
hm̃õi collatio quãuis abſque conſenſu epĩ facta fuerit
efficax eſt cẽſenda, vnde dicit ibi gl. t. illum text. deter-
minare iſtam quæſtionem quæ olim erat dubia nũc cla
ra. ¶ Et iſtam opinio. tenebat etiam ante illũ text. Da-
maſ. Vincen. Barth. Brixi. & alij antiq. præter Ioã. Goſ.
& Bar. vt refert gl. 1. in d. c. vnico. hanc eandẽ ſentẽtiã
tenet Archi. ibi in 2. col. in verſi. loco religioſo. & ibidẽ
Io. And. in 2. col. in verſi. religioſo, & Domi. in nota. &
in 2. col. in verſi. quid ſi donatio. Hoſt. in ſumma huius
tit. in §. qualiter transferatur, in fi. Inn. in c. nullus, in c il-
lud, & in c. præterea, hoc ti. Cardi. in d. c. illud, & in d c.
nullus. Abb. in d. c. illud ſuper gl. 1. qui dicit ita commu
niter teneri, & allegat in arg. d. c. vnicũ, & certe credo
nõ aduertiſſe, quia non allegaſſet in arg. ex quo ꝓbat ad
literã, & idẽ Abb. in c. nullus, in c. ſuggeſtũ, in vlti. no. &
in c. cũ propter, in 7. differen. hoc ti. & in diſpu. augerius
per diſcurſum primi dubij, & in c. de monachis, ante fi.
pen. col. de præben. do. Cardi conſi. 82. caſus ſuper quo
iuris, in verſi. pro prædictis, & Pet. de Anch. in cle. plu-
res, ante fi. 2. col. hoc tit. & ſumma directorij iuris hoc
ti §. 14 hanc eandem ſententiam tenet Gay. in repe. c.
3 fi. de elec. lib. 6 ante fi. 15. col. vbi plus dicit † iuſpa. dona-
ri abſque epĩ cõſenſu collegio. allegat Hoſ. vbi ſupra, &
Fran. i. Card. in c. ea noſcitur, in 4. col. de his q̃ fiunt a p̃-
la. & in c. conſultationibus, poſt gl. de dona. Ego eius di
ctũ intelligerẽ de collegio eccleſiaſtico, quia ſi de ſecula
ri intelligeretur maxima eſſet ampliatio, & crederem
ipſum male loquutũ, & ſubdit Gay. vbi ſ. idẽ eſſe ſi do-
natur iuſpa. dignitati vel p̃bendæ. allegat Rotam. Item
fuit dubitatũ vt tũ iuſp. ſine ti. & numero, ſed eſt. 44. hoc
ti. in nouis. Iſtã ẽt partẽ tenet Pau. de Cita. ſibi cõtrarius
in hoc trac. in 3. parte, in 6. q. a. cauſæ, vbi ẽt ponit rõnes
quare hoc ſit in donatione quo fit eccleſiæ, & ſecus in
donatione quæ fit laico, q etiã allegat Arch. in c. piæ mẽ
tis, ſuper verbo donatione. 16. quæſt. 7. qui aſſignat rõnẽ
4 † quia efficitur conditio eccleſiæ melior, & nõ deterior
hanc ẽt partẽ tenuit idẽ Paul. diſtinguendo inter dona-
tionẽ quæ fit laico, & quæ fit perſonæ eccleſiaſticæ, & al
leg. Roſte. in ſuis libellis hoc ti. Idẽ voluit d. Roc. in hoc
tract. in verbo pro eo ꝙ, in 2. q. in a. col. vbi allegat Ro
tã quã. ſ. allegauit Gay. 404. fuit dubitandũ hoc ti. ĩ no-
uis. & idẽ Roc. in verbo ipſe vel is a quo, in 7. q. vbi latè,
& tã ipſe Roc. q̃ Pau. vbi ſupra poſt Abb. in c. illud, di-
co hanc eſſe cõem opinionẽ. ¶ Non obſtãt mõ oĩa. ſu-
pra in cõtrariũ adducta, quia vt in illis patet oĩa illa iura

loquuntur qñ fit donatio non iuriſpa. ſed ipſius eccleſiæ
a laico dotante pio loco, ut proxime latè diximus in præ
ceden. art. ubi adduximus rationem quare in donatio-
ne iuriſpa. quæ fit pio loco non requiritur cõſenſus epĩ,
& in donatione quæ fit ſimiliter pio loco de eccleſia ꝑ
detentorẽ ipſius eccleſiæ requiratur ꝯſenſus epiſcopi.
¶ Ad c. vero nullus, hoc titulo. vbi ponunt illa verba ni
hil eccleſiaſtici iuris. Reſpondetur ſecundũ gl. in d. c. in
verbo cenſenda intelligãtur ſcilicet excepto iurepa. vt
concordetur cũ d. c. illud, & d. c vnico, cũ expediat iura
iuribus concordare vulgatis iuribus. Vel ſecundo reſpõ
det vt intelligantur de ſpũalibus meris nõ de annexis, ſi
cut eſt iuriſpa. c. quanto, de iudi. ſm Hoſt. ¶ Quas ſolu-
tiones reprobat ibi gl. q a d. c. nullus, eſt in hoc ti. de iure
pa. vnde ut faceret ad titulum, ſatis vr̃ includi etiam iuſ
pa. & ſimiliter prohibeatur cõcedi ſine auctoritate epĩ
licèt dicat ipſa gl. poſſe dici ſatisfacere ad titulum inquã
tum vetat ne patronus donet eccleſiã ſine cõſenſu epĩ.
Certe nulla harum ſolu. eſt bona, ſed potius dicendum
eſt ex tenore c. nullus, olim fuiſſe dubium, mõ tñ decla
ratũ per d. c. vnicũ quia alias ſi ille tex. non fuiſſet, non
appareret ſolutio cõgruens inter c. illud, & cap. nullus.
6 ¶ Sed q̃ritur modo quæ ſit rõ differentiæ, ꝙ in donatio
ne facta laico de iurepa. requiritur cõſenſus epĩ, vt dixi-
mus ſ. ĩ 2. art. & in donatione facta eccleſiæ vel loco re-
ligioſo nõ requiritur vt hic eſt cõcluſum Archi. in d. c.
vnico, ĩ verſ. loco religioſo, in 2. col. quẽ ſequitur ibi Ioã.
And. & Abb. in d. c. illud, aſſignat rõnem diuerſitatis.
¶ Quia laici magis cõſueuerunt eccleſias grauare q̃ cle
rici vel religioſi. arg. 2. q. 7. clericos, & c. laici. ¶ Alia ẽ rõ
quã ẽt ponit Abb. in d c. illud, q a ſi clerici excedũt termi
nos ſuos facilius poſſunt cõpeſci ꝑ eccleſiã q̃ laici argu.
89. iud. ¶ Superuenit ibi Ioa. de Imo. & dicit iſtã rõnem
eſſe nimis generalẽ & concludere donationẽ factã cle-
rico iure ꝓprio tenere. Quod eſt cõtra ea q̃ diximus ſu-
pra ĩ d. 2. art. p̃ñtis q. nã & in illa requiritur cõſenſus epĩ
vt ibi, iõ dicit ipſe rõnẽ eſſe q a poſſet deuenire ad laicos
qñ clerico iure proprio cõceditur. Itẽ dicit ipſe q a nõ
eſt recedendũ a iure antiquo. niſi quatenus a iure reperi
tur expreſſum. ¶ Superuenit Domi. ibidẽ ĩ pri. fi. col. 1.
reſpon. & dixit ſecundã rationem Imol. eſſe meliorem
q̃ prima. q a prima nõ concludit, niſi ad donationem fa
ctã clerico iure proprio nõ aũt ad religioſos. ¶ Vult di-
cere illã primã rõnem non eſſe rõnem diuerſitatis, ſed
eſſe rõnem quare ĩ donatione facta clerico iure ꝓprio
req̃ratur cõſenſus epĩ, vt iſtas rõnes refert & ſeq̃tur do.
Roch. ĩ hoc tract. in uerbo pro eo ꝙ de diœceſani con
ſenſu ĩ 2. q. ĩ a. col. & Pau. de Cita. ĩ hoc trac. in 3. parte ĩ
6. q. 2. cauſæ, & I 9 parte ĩ 2. q. ¶ Hoſt. verò ĩ ſumma hu-
ius ti. ĩ §. qualiter trãſferat̃, ĩ verbo donatio. aſſignat me
liorem rationẽ. ſ. ꝙ iuſpa. non habere poteſt per laicum
niſi de gratia, nimirum ſi req̃ratur conſenſus epĩ, ſed qñ
iuſpa. transfertur ĩ eccleſiam & locum religioſum, tūc
non req̃ritur, cum res reuertatur ad naturam ſuam, quã
rõnem ẽt tradit Rota. 104. hoc tit. ĩ nouis, licèt aliud vi
deatur tenere Rota vltima ĩ antiq̃s. ¶ Tu dic clarius, ꝙ
prima rõ Arc. & ſecunda licèt non concludat ĩ clerico
cui iure proprio donatur ob aliam rõnem, tñ eſt vera ĩ
ſe, & ẽt dico bonam aliam rationem Imol. Sed ego ſole
bam aſſignare quartam rationem, quam poſtmodum
reperi aſſignaſſe Hoſt. & Rotam vbi ſ. nã vt prædixim⁹
ĩ 4. art. & ĩ loco ibi allegato, & dicemus ẽt. j. in hac 2. par
te ĩ 4. q. prĩ. ĩ 2. art. in uerſi. capio nunc opi. Abb. cũ verſ.
ſequen laici qui non fundarunt, conſtruxerunt, vel do
tarunt eccleſiam, non ſunt capaces huius iuris, ſed tan-
tũ illi qui prædicta fecerũt, & tñ ex gratia, vnde q a illa
gratia ẽt vult ꝙ illi qui prædicta fecerunt poſſint illud
ius transferre in alium qui hoc non fecit iure hæredita-
rio, & ſic vniuerſali, & donatio eſt magis ſm voluntatẽ
p̃roni q̃ ſucceſſio ab inteſtato ne uideat̃ laicus proprio
iure diſponerẽ in capacẽ principaliter, & nõ cũ vniuerſi
tate, loco vniuerſitatis, & vt ille donatarius efficiat̃, vt
prim⁹ p̃ronus ſuppleẽ, vt interueniat epĩ cõſenſus quo
mediãte non dr̃ laicũ ꝓprio iure in incapacẽ trãſmitte-

re iuſpa

re inſpa. & ſic epiſcopus dicetur cā efficiens, vt diximus
ſupra in d.4.art.pñtis q & laciũt q̃ conſiderauimus. §.in
1.arti.ſimiliter pñtis q. & dicemus in d.2.arti.in verſ.nā
nos habemus, & in verſi.vnũ poſſet dici cõtra prædicta
¶ Cum vero ſit donatio eccleſiæ vel loco religioſo nõ
ſit incapaci, iõ non requiritur aliquis conſenſus ſed ma
gis debet accelerari, vt fiat & teneat, vel ſi donatur ipſi-
met eccleſiæ, ut fiat liberà. vt dicemus in proximo. 15.
art. vt cito auferatur a manibus laici incapacis ex eius
volũtate. arg. c. cũ apoſtolica, de his quæ fiunt a præla. &
iſtā puto verā rationē diuerſitatis cõprehendentē ēt cle
ricũ donatariũ iure proprio ex quo habet ad hæredes
6 trāſire. ¶ † Vnum tamen non omitto dicere, ꝙ ſi dona
tio iuriſpa. fieret ab vna eccleſia alteri requiratur con-
ſenſus epiſcopi nõ ratione eccleſiæ donatariæ, ſeu iuriſ-
pa. quia illa acquirit & eſt capax huius iuris, vt proxime
diximus ſed ratione alienationis quæ ſit per eccleſiā do
nantem illius iuris quod habebat. arg. c. nulli. de reb. ec-
cle. nõ alienā. & c. ſine exceptione. 12. q. 2. Faciunt quæ.
j. dicemus in hac 2. parte huius. 1. li. in 3. q. prin. in 2. arti.
in verſi. vnum tamen non omittiam.

¶ Vndecimus artic. 1. q. prin ſecundæ partis. j. Libri

1 *Donatio facta de aliqua eccleſia alicui pio loco ſine conſenſu epiſco pi firmatur præſcriptione.*
2 *Præſcriptio quæ currit cõtra eccleſiā intelligitur quadrigenaria*
3 *Conſenſus ex taciturnitate non præſumitur in actu odioſo.*
4 *Fauorabile eſt eccleſia, vt ipſa tollatur a manu laici.*
5 *Præſcriptio vbi cauſatur ex ſola negligentia non petentes currit etiam cum mala fide.*
6 *Intellectus c. cura. extra de iurepa.*

QVæro vndecimò, quia ſupra in 9. art. fuit cõcluſũ
1 † ꝙ quando donatur eccleſia pio loco requirat̃
cõſenſus epĩ. quid ſi eſt facta donatio de aliqua
eccleſia alicui pio loco ſine cõſenſu epĩ, an lapſu magni
tp̃is ſit præſcriptũ? Et circa hunc art. dic ꝙ ſic, prout de
2 hoc eſt tex. expreſſus in c. cura. hoc ti. † Ibi. niſi legitima
fuerit præſcriptione munitus, & intelligitur legitima
quadragenaria. vt vult ibi gl. ſuper verbo legitima, quæ
ſola currit cõtra eccleſiā vt in ca, & licèt ibi gl. opponat
de fortiſſimo contrario iſti monachi vel clerici qui p̃-
ſcripſerunt eccleſias, aut habuerunt bonā fidē, aut malā
ſi bonam hoc non potuit eſſe, niſi ꝙ ignorabant ius. ſed
ignorantia iuris non prodeſt ad vſum capiẽdũ. ff. de vſu
capio. l. nunquā ſi quis contra legum interdicta mercat̃
nõ præſcribit. C. de agri. & conſi. l. quẽadmodum lib. 11.
& iſti contra interdicta canonum receperunt eccleſias
16. q. 7. c. ſi quis deinceps. c. ſiquis ep̄ſc. ſiquis clericus, &
in hoc ti. c. præterea. c. quod autem. & c. illud, ergo præ
ſcribere non poſſunt, ſi uero malam fidem habuerunt,
nulla præſcriptione iuuantur. c. vigilanti. c. q̃m omne,
de præſcrip. 34. q. 2. c. ſi virgo. ¶ Glo. ipſa ſoluit primo, &
dicit hanc præſcriptionem tollerari rõne ſcandali, quā
ſol. ſentit Guli naſo dicens in hoc illam decre. cura con
tingere gratiā. ¶ Hanc ſol. Abb. & alij ibi dicunt eis nõ
placere, quia intellectus iurium non ſunt trahendi ad
gratiam, vt no. in c. ex parte, de teſti. ¶ Et quàm maxime
quia in illo tex. non eſt aliquod verbum ſapiens gratiā,
imò in verbo legitima ſentit oppoſitum, non enim p̃-
ſcriptio põt dici legitima, niſi habeat omnes qualitates
requiſitas a lege. ¶ Secunda ſol. gl. eſt, ꝙ ex curſu tempo
ris tacite interuenerit cõſenſus epĩ. ¶ Abb. & doc, dicũt
hanc ſolu prima fronte eſſe notabilem, ſed illi obſtare:
3 † quia in actu odioſo non p̃ſumitur cõſenſus ex taciturnitate,
ut nota in regu. qui tacet de reg. iur. li. 6 facit cap.
cũ iam dudũ, de præben. ¶ Niſi illam ſaluaremus dicen
do ex curſu tanti temporis præſumi conſenſum inter-
ueniſſe, gl nota. in c peruenit, de emptio. & vendi. ¶ Tu
poteris ſaluare hanc ſolu. gl. & dicere hunc nõ eſſe actũ
4 odioſum, ſed potius fauorabile ipſi eccleſiæ: † nā fauora
bile eſt ꝙ eccleſia tollatur a manu laici, & ſit pij loci q̃
ꝙ detineatur laico, imò detineri a laico eccleſia ē odio-
ſum, vt late percipitur ex dictis ſupra in 9. proximò art.
ergo reſtat ſolu. ſecunda gl. tamen hæc mea ſaluatio, vt
infra dicẽtur non procedit. ¶ Tertio ſol. gl. eſt, vt intelli
gamus illum tex. c. cura. in caſu quo illi qui receperũt a
laicis non potuerunt præſcribere, ſed ſucceſſores q pro
babiliter potuerunt ignorare qualitatem facti, & ſic po
tuerũt præſcribere, quia ſucceſſores potius erant in fa-
cto quàm in iure. ¶ Et domi. Abb. & docto. dicũt hãc ſo
lu. eſſe ſingulariter notandā, & ſimilē gl. haberi in ca. de
quarta, de præſcriptio. & in c. in primis 2. quæſt. 1. & in
c. ſi ſacerdotes. 16. quæſt. 3. ¶ Et ex hac ſolu. nota vitium
prælati prædeceſſoris nõ nocere ſucceſſori in præſcri-
ptione, licèt contrariũ ſit in hærede, quia mala fides de
functi nocet hæredi vniuerſali, vt in l. cũ hæres. ff. de di-
uer. & tẽpo. pręſcriptio & l. vitia. C. de acq. poſſ. & dicũt
eſſe diuerſitatis rationē, quia hæres cenſetur vna perſo-
na cum defuncto, vt in Authen. de iureiuran. a moriẽte
præſtito. §. 1. ſed ſucceſſor in dignitate non eſt eadem p̱
ſona cũ prædeceſſore, & rationē rationis dicunt eſſe, q a
hęres omne ius cauſat a defuncto, ſed ſucceſſor in digni
tate cauſat a ſuperiore qui promouit eum & non a de-
functo, & adducunt qđ no. Imol. in c. cam te, de reſcrip.
& Dynus ĩ reg. poſſeſſor, de reg. iur libro ſexto. ¶ Quar-
ta ſolu. extra gl. ponitur per Imol. ꝙ iſti clerici vel reli-
gioſi errabant in facto, & non in iure, quia credebãt cõ-
ſenſum epiſcopi interueniſſe, vt quia hoc audiuerunt a
fide dignis, vel fuerunt eis oſtenſæ literæ falſæ, nā error
probabilis in titu præſtat cauſam præſcribendi, vt l. qđ
vulgo ff. pro empto. & per Bar. plene in l Celſus. ¶ Et di
cit Abb. nota bene tu canoniſta hanc ſolu. ꝙ in præſcri
ptione vbi requiritur titulus ſufficit quem credere titu-
lum ſpecialē interueniſſe probabili credulitate ductus,
vt quia audiuit a fide dignis, & addunt Abb pro hac ſol.
quod dixit ipſe in c. 2. de his quæ fiunt a præla. ¶ Quinta
ſolu. datur per Goffre & Vincen. dicentes hic non ca-
dere præſcriptionem, ſed propter odium epiſcopi ne-
gligentis cauſari illis clericis hanc exceptionem. ¶ Et
iſtam ſolu. Abb. & docto. dicunt eam eſſe ſingula. nota
5 ex quo innuit † ꝙ vbi præſcriptio cauſatur ex ſola negli-
gentia non petentis, currat etiam cum mala fide cũ pa-
retur exceptio contra non petentem, & ſic facere quod
contra creditorem non petentem debitum curat præ-
ſcriptio etiam cum mala fide, quia ex ſola negligentia
creditoris ſine facto debitoris currit præſcriptio, & hoc
dicit ſentire Innocen. in capit. quia plerique, de immu-
ni. eccle. & Archi. 16. quæſtio. 3. cap. placuit. §. poteſt, &
Bartol. in l. ſequitur. §. ſi uiam, de vſu. in l. ſiat. ff quemad.
ſerui. amitt. ſed ipſemẽt Bartol. ſenſit oppoſitum in l.
omnes populi. ff. de iuſti. & iur. & Ioan. And. in capit. 2.
de exceptio. libro ſexto. Et hanc partem dicit ſe tenere
cum Modernioribus ipſe Abb. in dic. capit. final. de ex
cep. & in capit. quòd clericis, de foro compe. ¶ Subdit
demum Abb. ibi in dict. ca. cura. alios aliter ſoluere ſed
deuiare, & ſic dicit eſſe tenendam vltimam ſolutio. gl.
uel illam Imol. & per dictam tertiam ſolutio. gloſſ.
facit quod uoluit Domi. in c. cum de beneficio, in ſecũ-
da nota, & poſt princi. 4. colum. ibi fatetur de præben.
lib ſexto. ¶ Tu conſidera ſecundam & tertiam ſolutio-
nē gl. procedere potius quàm alias, vt ſupra patet. vnum
tamen eſt quod turbat ſecundam ſolutio. gl. quia ſi illa
procederet vt ĩtelligeremus tex. c. cura. loqui de præſcri
ptione, ideſt de tacito conſenſu, & præſumpto epiſcopi
qui interuenire poteſt illo tempore hoc eſſet contra gl.
ibi in verbo legitima, quæ requiritur præſcriptionem
quadragenariā, & de ca. illum tex. loqui intelligit, & nos
habemus, ꝙ vbi ſufficiat conſenſus tacitus, & ille inter-
ueniſſe præſumitur, non requiritur ſpatium quadragin
ta annorum, ſed ſolum decem annorum, vt voluerunt
Butr. & Imol. in cap illud, de præſumptio. & glo. in l. ſi
filius. C. de petit. hære. & latè per domi. Fel. in capitu. ſi-
cut, in 15. colum. in verſi. cæterum, de reiudica. Et dixi-
mus ſupra in prima parte huius primi libri, in ſexto, &
melius in 7. articulo, in verſic. & dicit̃ longũ tempus,
& tetigimus etiā ſupra in præſenti principali quęſt. in 8.

articulo, ergo non requiretur tẽpus quadraginta anno
rũ, aut igitur erit dicendum glo. male fuiſſe loquuta ꝙ
requiratur tantum, tempus ſcilicet quadraginta anno-
rũ ad præſcribendum ipſam eccleſiam per ipſas perſo-
nas eccleſiaſticas cum præſumpto tanto conſenſu epĩ q
præſumitur intra decem annos interueniſſe perfecta
eſt translatio, facta de eccleſia per laicũ in perſonas ec-
cleſiaſticas, quia adeſt conſenſus qui illam turbabat. ad
quid ergo expectabimus triginta alios annos cõtra glo.
¶ Aut diximus ipſam ſecundã ſolutio. gl. de præſump.
taciti conſenſus non militare. ¶ Et ſi diceres tex. in d. c.
cura. loquitur de præſcriptione, vt ex eo apparet, & præ
ſcriptio eccleſiæ non põt fieri niſi per quadragiũta an-
nos, quando præſcribens eſt illius capax. c. de quarta, de
præſcriptio. vt eſt in caſu noſtro, nam tex. loquitur de
pſonis eccleſiaſticis pſcribentibus, quia ſi incapax eſſet,
puta laicus nunquam præſcriberet eccleſiam c. cauſam
de præſcrip. Igitur non ſufficiet ſpacium decem anno-
rũ. ad hoc reſponderi poſſet, quia cum eccleſia illa deti
nebatur per laicos qui illam donarunt pio loco, & p lo
cũ pium fiebat præſcriptio contra laicum cũ titulo do-
nationis, quę tamen nõ tenebat ex defectu cõſenſus epi
ſcopi contra laicũ procedit præſcriptio decẽ annorũ
cum titulo inter præſentes, vel viginti inter abſentes,
vt in toto titulo. C. de præſcr. lõgi temp. cum ſimilibus,
non requiritur ergo ſpatium quadraginta annorũ, vt
6 voluit ibi glo. ¶ † Sed aduerte ad verum intellectum il
lius tex. a nemine ibi poſitum, ſed bene per ipſam gl. p-
cognitum, & ideo bene loquuta eſt, cum dixit legitima
ideſt quadragenaria præſcriptione, nã iuriſlator bene ĩ-
tellexit, & aduertit huiuſmodi præſcriptionem de ec-
cleſiis quæ fiebat per illos abbates, priores, & clericos
non fieri cõtra laicos illas conferentes ex quo ipſi non
erant domini eccleſiarum, imò nec poſſidere, nec præ-
ſcribere poterant. dict. c. cauſam. de præſcrip. Sed tan-
tum erant illarum detentores, ideo contra eos nõ diri
gebatur, nec dirigi poterat præſcriptio, ſed contra ipſũ
diœceſanũ vel alium inferiorem verum dominum ip-
ſius eccleſiæ, argu. c. omnes baſilicæ. 16. q. 7. & de capel.
monac. per totum. contra quos requirebatur, & requi-
ritur quadragenaria præſcrptio velut cõtra eccleſias, d.
c. de quarta, de præſcrip. ¶ Et ex illo vero intellectu ap-
paret veritas rationis per me formatæ ſupra in 9. proxi
mo præceden. artic. diuerſitatis, cur in tranſlatione iu-
riſpat. quæ fit per laicum in pium locum non requirit
conſenſus epiſcopi, & in translatione eccleſiæ q̃ fit per
laicum illius detentorem ſimiliter in pium locum req-
ritur cõſenſus epiſcopi, & dixi eſſe quia patronus donat
iuſpa. ſuum, detentor vero dnat eccleſiam quæ nõ eſt
ſua, & ideo requiritur conſenſus epiſcopi, qui tanquam
dominus perficit donationẽ vt ibi latè diximus. Et iſta
vera ratio per me reperta probatur ĩ d. tex. c. cura. iũcta
dict. gl. in verbo legitima, illum inducendo, vt ſupra, ꝙ
ideo requirit quadragenariam præſcriptionem, quia il
li religioſi nõ præſcribebãt cõtra laicos, ſed contra dio
ceſanũ. ¶ Et ex hoc apparet ſecundã ſol. gl. ibi de tacito
præſumpto conſenſu quam conatus fui ſaluare non p-
cedere, niſi præſumeretur tacitus cõſenſus ex lapſu. 40.
annorum, vel vltra, puta tanti temporis cuius initij &c.
iuxta cap. 1. de præſcrip. li. 6. ¶ Et ſi diceres cur in locis
ſupra allegatis eſt concluſum conſenſum ordinarij qui
requiritur in fundatione eccleſiæ & in creatione iuriſ-
pat. præſumi ſpatio 10. annorum, vt diximus ſupra in
1. parte in dict. 2. quæſt. prin. in 7. art. Et ſimiliter ille cõ-
ſenſus qui requiritur in tranſlatione iuriſpa. de laico in
laicũ ti. particulari, de quo ſupra in præſenti q. in 8. arti.
& non ſic in illo conſenſu qui requiritur in donatione
eccleſiæ qua facit laicus pio loco nã hoc eſt, qa in illis ca
ſibus fundatio fit per fundantem in conſpectu epiſcopi
& ex fundatione illa acquiritur iuſpa. etiam ꝙ non re-
ſeruetur, c. ſignificauit, de teſti. tranſlatio fit per domi-
nũ illius. In caſu verò noſtro tranſlatio fit per occupato
rem de re alterius, non præſumetur ergo veri domini
conſenſus. ſed requiretur contra eum vera & legitima
præſcriptio. Nota iſta quia nunquam dicta nec conſide
rata etiam ab initio mundi.

¶ Duodecimus art. 1. q. prin. ſecundæ partis. j. Libri.

1 Conſenſus epiſcopi, an & quando requiratur in donatione iuriſpa. facta laico compatrono. & nu. 9.
2 Intellectus c. ex inſinuatione, extra de iurepa.
3 Iuſpa. poteſt eſſe apud plures inſolidum.
4 Legatum factum fratri intelligitur potius factum vero fratri, quam fratri ex religione uel alia cauſa.
5 Iuſpa. an poſſit adiudicari uni ex hæredibus remiſſiue.
6 Remittere eſt idem quod dare.
7 Conſenſus epiſcopi q. non requiratur in donatione iuſpa. facto laico patrono eſt æquior opinio, & uerior, q. requiratur.
8 In indiuiduis portio conſocij accreſcit alij.
10 Præſumptio iuris & de iure non admittit probationem in contrarium.
11 Simonia cadit in annexis ſpiritualibus, ſiue in mere ſpiritualib⁹.
12 In iurepa. ſuccedatur in ſtirpem, & non in capita.

QVæro duodecimò, quid ſi iuſpa. donatur laico cõ
1 patrono, † an requiratur cõſenſus epi. Et dicen
dum eſt quod non, quia vera non dr̃ iuſpa. tranſ
latio in alium, ſed remiſſio iuriſpa. in cõpatronum. Et
2 hoc probatur per tex. † in c. ex inſinuatione hoc ti. quia
ſm gl. ibi fratres habebant iuſpa in cõmmuni, & ideo
non erat donatio iuriſpatro. ſed remiſſio, & ita ſoluit cõ
trarium formatũ cõtra illum tex. tamen. doc. ibi dicũt
ꝙ licèt illa ſol. ſit uera in ſe, non tamen congruit illi lite
ræ, quia ibi tex. dicit habebat, & ſic in ſingulari numero
vnde ſi donans ſolus habebat iuſpa. & donauit fratri nõ
apparet cõitas ¶ Ego ſoleo ſaluare iſtam ſolu. vt non p
hoc quod tex. ibi dicat habebat excludet, quin ẽt dona-
3 tarius non poſſet illud habere, † ius. n. patronatus poteſt
eſſe apud plures inſolidum, vt no in c. a. t. hoc tit. & dixi
mus latè. ſ. in 1. parte, in 3. q. princi. in quinque primis ar
tic. Sed dr̃ ibi habebat ad oſtendendum quid donaret.
ſ. quod habebat, vnde non per hoc neceſſario cõcludit
fratrem etiam habere iuſpa. maxime cũ eſſent fratres.
¶ Nec obſtat illud quod dicitur ipſos potuiſſe eſſe fra-
tres uterinos, vel in loco eſſe conſuetudinẽ, ꝙ primoge-
nitus ſuccedat, prout dr̃ eſſe in Anglia, qa eſt diuinare
ad illũ tex & ſunt rõnes raræ, vñ potius debemus cape-
re id qđ frequentius accidit. ſ. cõionẽ fraternã. l. nã ad
ea. ff. de legi. & pſupponere via naturalẽ & cõiter accı-
dẽtalẽ. c. licet Tranenſes canonici. vbi p doc. de offi. leg.
4 habetur ꝙ rõ naturalis vincit accidentalem, & ideo le-
gatũ factu fratri, potius intelligit factũ vero fratri, q̃ fra-
tri ex religione uel alia cauſa. ¶ Et ad iſtam meam conſi
derationẽ facit rñſio data per Theologos ad id quod dr̃
in prin. paſſionis ſancti Andreæ, pax vobis & vniuerſis
q credũt in vnũ Deũ, in trinitatẽ pfectã, verũ prẽm in-
genitũ, verũ filiũ vnigenitũ, verũ ſpũmſanctũ pcedẽtẽ a
prẽ, pp quã auctoritatẽ eccſa orientalis tenebat ſpũmſan
ctũ, tm̃ a prẽ procedere. Rñdent. n. ſequẽtes eccleſiã or-
thodoxã auctoritati pdictæ p hoc illam non negare, qn
ẽt a filio pcedat, vnde alias in facto obtinui ꝙ cũ quidã
poſuerint & pbauerint talẽ eſſe prõnũ, & alij aduerſarij
poſuerũt & probauerũt aliũ eſſe prõnũ, ambos eſſe prõ
nos fuit iudicatũ p pdicta, qa vnus non negabat de alio
& ſic ĩ caſu nr̃o. ¶ Alij intellectus dant ad illũ tex. c. ex ĩ
ſinuatione, q̃ in locis ſuis ponent. ¶ Et pro iſta cõcluſio-
ne adduco id qđ dicemus. j. in iſta 2. parte, in 2. q. pri in
36. art. prõnos poſſe cõuenire vt alternis vicibus pñtẽt
etiã remittere iurapa. quæ habent inter ſe. ita vt vnus
habeat in vna eccleſia, & alter in alia iuſpa. p tex. ĩ cle.
plures, & ibi gl. in verbo libere hoc tit. ¶ Sed poſſet ad
hoc reſpõderi vt illud procedat, qa eſt inter illos pmuta
tio partis ĩ qua nõ requirit cõſenſus epi, ſicut nec in pmu
tatione totius, vt dicemus. j. ĩ hac 2. parte ĩ 3. q. prin. in 4.
art. hic aũt non eſt pmutatio, ſed partis donãtis remiſ-
ſio. ¶ Sed ad hoc põt rñderi ſaltẽ nõ requiri conſenſus
ſuperioris, quia ille cui fit remiſſio ſemel ẽ prõnus, ſicut
& ille q remiſſionẽ facit, vñ non hẽt indagare ſuperior,
an ſic

an ille p̄ronus donatarius,ſed cui fit remiſſio expediat
eccleſiæ vel ne ex quo patronus erat.¶ Imo hoc debet
permitti,q̄a facilius ſperat̃ liberatio eccleſiæ a iurepat.
Cū illud deuenerit ad vnū tantum,& potius in permu-
tatione quàm in remiſſione debeat interuenire conſen
ſus ep̄i,q̄a aliq̄s in vna eccleſia eſt bonus p̄ron' q̄ n̄ eſſet
bonus in alia,ſed in remiſſione illi met fit remiſſio qui
iam erat patronus,& vltra omnia pro hoc eſt tex:vt di-
xi in dict.c.ex inſinuatione,cui non pōt magis congru'
intellectus cōpetere quàm ille.ſ.quia ibi fiebat remiſſio
compatrono.¶ Pro iſta etiam concluſione adduco,nā
prohibitus alienare in conſortes alienatione nō obſtā-
te.l.fina.C.de habi.metro.li.11.l.cum pater.§.quintode
cimo,& ibi Bar.ff.de leg 2.cum multis adductis & alle
gatis per Firma.in trac.de ep̄o,in 4.li.in 4.parte in 45.
q.in 1.col,cū tribus ſequen vbi pleniſſime tractat quan
do prohibita alienari,alienari poſſunt in familiā vel ex
tra in eccleſiā pro cauſa neceſſitatis,famis,& huiuſmo-
di vide ibi plene,quia ex dictis multa per eum faciūt ad
hoc propoſitum.¶ Facit etiam pro iſta concluſione id
quod dixit Abb.poſt Card.in c.querimoniam a contra
5 rio hoc ti.cum diſtinxit in illo artic.† an iuſpa.poſſet ad
iudicari vni ex hæredibus,aut hæreditas æqualiter diui-
ditur inter hæredes,& non apparet quare magis debet
adiudicari vni ex hæredibus quàm alteri &c. vnde ſi ap
pareret quare,ſcilicet quia vnus diceret quāuis hæredi-
tas æqualiter eſt diuiſa,tamen volo q̄ tu habeas totum
iuſpa fieri poſſet,& non requireretur aliquis conſenſus
epiſcopi.¶ Et hanc opinionē tenuit Gay.i repeti.c.fina.
de electio.libro 6.in 30.col.qui dicit pro iſta opinione
eſſe tex.hoc probantē,in clem.2.hoc ti. & hoc voluiſſe
Franci ideſt Card.in c.1.in 3.q & in d.c.ex inſinuatione
hoc titulo.Contrariam tamen partem & q̄ conſenſus
epiſcopi requiratur etiam in tranſlatione iuriſpa.q̄ fit in
compatronum tenuit Ioā.And.in d.c.ex inſinuatione,
6 † quia remittere eſt idem quod dare,vt in c.veniens,de
teſti.Si ergo cōpatronus remittit ius ſuum igitur illud
donat,& per conſequens debet interuenire ꝯſenſus ep̄i
& ſequitur et ibi Abb.qui dicit illā opi.Io.And eſſe ve-
7 riorē,† ſed q̄ non requiratur conſenſus epiſcopi dicit eſ
ſe æquiorē,quam opi.etiā tenet ibi Hoſti.& reſpōdet
ad illum tex ut ſ̄ do.Roch.in hoc tractat.in uerbo ꝓ e
uel is à quo in 13.col.ante mediū dicit Hoſti.Ioan.And.
Card.& Abb.tenere in d.c.ex inſinuatione q̄ ſi ſint plu
res p̄roni laici non pōt unus alteri remittere uel relaxa-
re ius ſuū ita,ut alter ſit ſolus p̄ronus ſine conſenſu ep̄i,
quicquid dixerit gl.ibi contrariū cōcludens,quā aliqui
ſequuti ſunt,& præſertim præceptor ſuus.Imo & meus
do.Iaſon in l.uoluntas C de fideicom.quia ſecundum
ſenſum ipſius gl.aliud ē relaxare,aliud donare licèt hoc
fundamentū reprobēt Hoſtiē.& ſequaces.ſ̄.allegati,&
Archi.in c.nemini.16.q.7.per c.querelā de ſimo.cum ſi-
mi.¶ Sed ſalua pace do.Roc.Card.nō tenuit cū Hoſtiē.
ſed ꝯtra ut ſupra diximus.¶ Idē tamē Roch.in hoc tra-
cta.in uerbo proco in 2.q.in fine 2.col.Idem tenet & di
cit tenere prædictos Io.And.Card.Abb.& cōiter cæte-
ros in d.c.ex inſinuatione,& moueri ꝑꝑ identitatē ratio
nis dicit tamen gl.& d.Anto.& in d c.ex inſinuatione,
& glo.in c.illud,hoc tit.Sed illam Io.And.eſſe magis tu
tā,& uideri magis cōem.¶ Quam etiam tenet Paul.in
hoc tracta.in 9.parte in 2.q.loquēdo de donatione quæ
fit per fratrem fratri,quia non dicitur remiſſio,ſed ha-
bet uim donationis ¶ Tu pro hac parte contraria poſ-
ſes dicere,q̄ quamuis q̄n fit donatio comp̄rono non mi
litet ratio indagationis quæ fit per ordinariū,an talis do
natarius ſit expediens eccleſiæ ex quo ſemel erat p̄ro-
nus,nec illa alia ratio,quia ep̄i cōſenſus vr̃ cauſa efficiēs
in donatione faciendi capacem donatarius qui alias nō
erat patronus,ex quo hic p̄ronus erat,tamen militabit
alia ratio habendi conſenſum epiſcopi ut poſſit uidere
an interceſſerit,ſeu intercedat ſimonia,& an expediat
eccleſiam non habere patronum donantem nam cum
oēs iſtæ rationes ſint cauſæ adhibendi ꝯſenſum ep̄i,ut di
xit Abb.i d.c.illud,& ibidē Card.in fine,militāte adhuc
una ex eis rōnibus militare debet,ut requiratur conſen
ſus epiſcopi §.affinitatis.Inſti.de nup & q̄ quælibet ip-
ſarū rōnū militet,diximus.ſ̄.in proximo præceden.3.ar
tic.¶ Tu conſidera q̄ pro opinione tenentiū hanc par-
tem duæ ſunt potentiſſimæ rationes.Vna quia re uera
remittere eſt idem q̄ donare,& ſic haberet locū iden-
titas rationis,& hanc alleg.oēs docto.tenentes conſen-
ſum requiri.Alia q̄ nuper ego ſabricaui,quia etiam in
remiſſione quæ fit compatrono eſt indagandū,an īter
uenerit ſimoniæ labes.¶ Pro prima verò parte.ſ.q̄ n̄ re
quiratur conſenſus epiſcopi,ſunt iura.ſ.d.c.ex inſinua-
tione.ſ̄m meliorē intellectū,& ſ̄m cle.2.hoc tit.& quā
plures rationes quas ſupra adduximus q̄bus tenera nō
cadit reſponſio.¶ Et præſertim vna eſt viuiſſima,q̄a cū
iuſpa.ſit inſolidū apud quēlibet patronū,vt no.in cap.1.
ti.pone q̄ aliquis ipſorū nollet eſſe patronus,nā per hoc
eccleſia non efficitur libera,ſed adhuc remanebit p̄ro-
nata aliorū,nonne portio eius confunditur & accreſcit
8 aliis?† Certe ſic,cum ſimus in indiuiduis,vt eſt tex.in l.ꝓ
priū,& ibi Bar.& omnes.ff commu.prædio.& ibidem
Bar.in l.re coniuncti,in pen.col.in verſi.ſexto principa
liter quæritur.ff.de leg.3.in l.ſi mihi,& Titio.ff de verb.
obli.erit ergo iſta remiſſio vel donatio,certe non dona
tio.ſed pura remiſſio,cur nō idē in caſu noſtro.ſi obſtāt
no.in c.querelam.de ſimo.quia non ſumus in iſto caſu
rei indiuiduæ,vt ibi pater.& ſic remanet ſublatū funda
mētū,& ratio Ioan.And & ſequaciū,& ſupra etiā patet
ſublatā fuiſſe eorū reſponſionem ad d.c.ſ.ex inſinuatio-
ne,remanet ergo eorū opi.ſine pedibus & fundamētis,
& opi.noſtra reſtat fulcita iuribus & rationibus cōclu-
9 dentiſſimis.¶ Omnia iſta plane procederent ſi tolleret̃
ratio per me fabricata quæ vr̃ adhuc militare.ſ.indagā-
di,an interuenerit ſimoniæ labes.¶ Et ſi trālatio iuriſp.
fieret in cōpatronū per legatum in teſtō,q̄a nemo im-
memor eſt ſuæ ſalutis non eſt dubitandū de ſimonia,&
ideo omnino ceſſaret ratio indagandi ſimoniā,& ideo
in legato iuriſpa.facto compatrono,ſine dubio dicerē
nō requiri cōſenſum ep̄i,quia in eo ceſſat oīs ratio quā-
uis nō ſit frater vel cōiunctus dummodo ſit cōpatron'.
¶ Et idē dicerē in donatione cā mortis cū a pari proce-
dant,difficultas ergo erit ī donatione inter viuos.¶ Et
pro maiori manutentione intellectus dati per gl.ad d.c.
ex inſinuatione,dico quo ad illū tex.nec hmōi rationē
militare,& ideo omnino ibi iuriſlator noluit requiri
cōſenſum ep̄i,nā ex quo donatio in illo tex.fiebat ꝑ fra
trē fratri,inter quos non p̄ſumebat̃ ſimonia,ſed potius
fraternalis affectio.arg.eorū q̄ dicunt̃ p doc.ī d.ca.licet
Tranenſes.de offi lega.vel cōſcientię minor,q̄a nō vide
bat ſe ſufficiētē ad p̄ſentationes & defenſiones eccleſiæ
q̄ ſimonia.Et pro hoc facit ēt qd' voluit Abb.quē ſupra
retulimus c.q̄rimoniā.hoc ti q̄ ſi hæreditas ęqualiter di
uidit̃ inter hr̄des & nō apparet rō quare magis debeat
iuſpa.adiudicari vni ex hr̄dibus q̄ alteri,& cū ſit ius īdi-
uiſibile cōſenſus penes oēs,vt nota.in gl.in d.c.1.hoc ti.
vr̃ velle hoc caſu ipſe Abb.oēs hæredes poſſe velle iuſp.
eſſe vnius,& nō ex adiudicatione aliqua cū diuiſio facta
fuerit æqualiter ſed ex fraterno amore.cū igit̃ ceſſat ti
mor diuiſionis inæqualis ad euitādā adiudicationē,cur
erit timēdū de ſimonia inter fratres?certe nō,& idē di-
cerē inter cōpatronos ꝯiunctos in ſtricto gradu vbi affe
ctio poſſet tollere ſuſpicionē ſimonię,ceſſat rō indaga-
tionis ſimoniæ,ceſſat adhibitio cōſenſus ep̄i,& quāuis
p̄dicta probent̃ ꝑ ſupradicta,& ad oculū,tn̄ dico de hoc
10 eē tex.ī d.c.ex inſinuatione,¶ † Et ſi diceret̃ iſta nō eſt p̄
ſumptio,iuris,& de iure quæ non admittit ꝓbationē in
cōtrarium de quo ī.c.is q̄ fidē,de ſpōſa ergo poterit ꝓ-
bari ſimonia,reſpōdeo ſufficit q̄ nō requirat̃ cōſenſus
ep̄i,ſed ſi ex poſtfacto ꝓbabitur ſimonia nō negat̃ quin
poſſit puniri,vt de ſimo.per totū.¶ Et pro cōfirmatio-
ne prædictorū adduco qd' voluit Gay.ī d.repe.c.fina.d
elec.li.6.poſt prin.37.col.cū ibi cōduxiſſet p̄ronos poſ-
ſe cōuētiones & ꝑmutationes facere de iurepa.abſq; ꝯ-
ſenſu ep̄i īter ſe,ſubdit notabile verbū eadē rōe poſſe te
ſtorē aſſignare vni ex filijs iuſp.abſq; ep̄i ꝯſenſu de quo

dicemus infra in materiā legati, & tamē filius non ē cō.
patronus, multofortius igitur poterit fieri remiſſio iu-
riſpa. inter patronos ex quo dicto cum legare & dona-
re idē ſint iuxta q̄ diſtinxit Abb. in c. illud, hoc ti. poterit
ſimiliter pater donare iuſpa. filio abſque conſenſu epi,
qđ dictū eſt valde notandū de quo forſan alias dicemus
¶ Sed prædicta militant cum donatio ſeu remiſſio iu-
riſpa. fieret per patronū cōpatrono fratri, vel alias ſtri-
cto coniuncto, non aūt militarent ſi donatio ſeu remiſ
ſio fieret cōpatrono penitus extraneo quod accidere
poſſet, nā ex pluribus & diuerſis cauſis, & ēt ex vna met
cu poſſunt effici plures patroni, & oēs erūt compatro-
ni, & inſolidū patroni, vt latè diximus. ſ. in 1. parte præ-
ſentis li. in 3. q. prin. in primis quinque art. nō m̄ oēs po-
terunt eſſe conſanguinei. In iſtis ergo militabit illa rō
indagationis, an in hmōi remiſſione interuenerit ſimo
niæ labes, quia non apparet hic affectio quæ cadit inter
frater & cōſanguineos, ergo in iſtis requireret cōſenſus
epi ad p̄dicta indaganda. ¶ Circa hoc aduerte ad ſubti
lē nouā, & puto verā ſolutionē. Et conabor ꝓbare vnū
mirabile, ꝙ nec inter iſtos cū ſint cōp̄roni poſſit interue
11 nire ſimonia, & probo hoc modo, nolo inficiari, † ēt in
annexis ſpiritualibus cadere ſimoniā ſicut & in mere
ſpiritualibus, quia ſunt iura clara. c. præterea, el 1. de trā-
ſac. c. quæſitū, de rerū permuta. Et ſic caderet ſimonia
in iurepa. cū ſit annexū ſpiritualitati. c. quanto. de iudi.
ſic volunt doc. in d. c. ex inſinuatione. ſed difficultas cō
ſiſtit vbi ſit iſta ſpiritualitas q̄ eſt annexa in ipſo iurepa.
Et nulli dubiū eſt hmōi ſpūalitatē conſiſtere, vt laicus q
nō erat habilis ad iuſpa. fiat habilis & exercere poſſit
actū præſentationis qui dat ius in re non ad rē. c. cū Ber
toldus, de re iudi. Et ideo in prima creatione iuriſpa.
quæ oritur ex fundatione, conſtructione, vel dotatione
eccleſiæ, requiritur cōſenſus epi tanquā cauſa efficiens
ad faciendū illū laicū habilem ad hoc, vt latè diximus
ſupra in 1. parte p̄ntis li. in 2. q. prin. in 5. art. Et idē dixi-
mus fieri in laicū in quē transferri habet iuſpa. vt con-
ſenſus epi qui interuenire debet faciat eū habilē ad iuſ
pa. ad quod erat inhabilis, vt ſimiliter diximus ſupra in
p̄nti q prin. in 4. art. & iſta habilitas tota procedit a cō-
ſenſu diœceſani ſi ſimonia in hoc interuenire poſſet, ca
deret ſi diœceſanus aliquid acciperet de huiuſmodi ſpi
ritualitate in faciendo habilem laicum, nō habemus q̄
rere in caſu noſtro, cū iā iſte donatarius cōpatronꝰ erat
p̄ronus, & ſic effectus habilis, vnde ſi iſta habilitas dare-
tur ab epo, & a donāte licèt occultum nō ſit adhuc nō
caderet in caſu noſtro: quia illa iam erat habilis. alia cō
ſiderari pōt annexio ſpiritualitatis. ſ. effectus huius habi
litatis vt ex illo effectu habilis ſit patronus, & hic ēt poſ
ſet cadere ſimonia, cū non patronus efficeretur patro-
nus ex donatione iuriſpatron ſed hic in caſu noſtro iſte
compatronus cui fit remiſſio iuriſpatro. iam erat p̄ro-
nus inſolidum cum remittente, & ſic remiſſio non fa-
ceret eum patronū, ergo nullam dat ſibi ſpiritualitatē
annexā, ſi nō eſt annexio ſpiritualitatis, ergo nō pōt ca
dere ſimonia, cogita q̄a motiua ſunt ſubtiliſſima, nō t̄n
firmo pedes ¶ Sed bene concluderem vt ſupra dixi ꝙ
quamuis caderet ſimonia, erit de ea poſtmodum in
indagandū vt puniantur committētes illā, & ſic ꝙ nō
ex defectu conſenſus epiſcopi remiſſio dicatur inualida
ſed procedat ¶ Et certe quando duo tantum eſſent pa-
troni, & vnus remitteret iuſpa. quod habet alteri, poſſet
habere locum motiuū proxime factum, vt nō dicatur
poſſe interuenire ſimoniā, cū nihil ſpiritualitati annexū
ei det, ſed ac ſi remiſſor nollet eſſe patronus, & ille ſolus
cui facta eſſet remiſſio remaneret magis liber a vexa-
tione, quia non haberet ſociū in præſentādo. arg. eorū
quæ dicuntur per doct. in c. dilectus filius, el primo de
12 ſimo. † Sed ſi plures eſſent patroni, ex quo in iurepatr.
ſucceditur in ſtirpem & non in capita, vt in clem. plu-
res, hoc titulo. Si vnus ex eis remitteret iuſpa. quod ha-
bet omnibus, idem eſſet quod in præcedenti caſu, ſed ſi
remitteret vnus ex eis tātū, & nō omnibus, quia ille cui
facta eſt remiſſio efficeret patronus, tā ex perſona ſua,
quàm ex perſona remittentis, tanquàm habens cauſam
ex eo ꝓ rata ſtirpis illius in illa rata diceretur factus patro
nus de nouo, & ſic dari ſibi qđ annexū ſp̄ualitati, & ſic
cadere poſſe ſimoniā. Et ideo adhuc militaret ratio in
hoc caſu indagādi, an interueniat ſimonia, ſed certe &
in hoc caſu dicerē ſine conſenſu ordinarij tenere actū
cū hmōi indagatio fieri poſſit ēt poſt actū, nō negarē t̄n
pront ēt Abb. dixit in d. c. ex inſinuatione. tutius eſſe ad
hiberi cōſenſus ordinarij, ſed tamen adhuc dicerē, ꝙ ſi
nō interueniret, nō per hoc actus diceretur nullus, & ſic
ante factū tutius eſſe adhiberi cōſenſum ordinarij, poſt
factū vero nō, iuxta diſt. Abb. quā poſuit ad c. ad noſtrā,
el 1. de iureiuran. de qua latè diximus. ſ. ī 1. parte p̄ntis li.
ī 7. q. prī. ī 10. art. Et iſta ſufficiant certe non ſine ſubtilita
te dicta. poſſent circa hūc articu. multa, pro & cōtra ad-
duci, quæ poſuit dom. meus Iaſon in l. 2. C. de iure em-
phy. in 150. col. & ſeq. vbi quærit, an res emphyteutica
poſſit inter emphyteutas donari, & quid inter hæredes
ſine conſenſu domini, ſed quia diuerſa eſt materia, ibi
videri poterunt.

¶ Decimus tertius art. 1. q. prin. ſecundę partis. j. Libri.

1 *Conſenſus epiſcopi requiritur in translatione iuriſpa. titulo ſingu lari qua fit clerico iure proprio.*

2 *Translatio iuriſp. facta in clericum, abbatem, priorem, & ſimi les, & quando intelligatur facta, ut perſona eccleſiaſtica, vel vt perſona priuata.*

3 *Donatio vel translatiò iuriſpa. facta clerico ſine conſenſu epiſcopi intelligitur facta potius intuitu eccleſiæ quàm reſpectu clerici.*

QVæro decimotertiò, licèt hic articulus debebat p̄
cedere p̄cedentē ſi trāsfertur iuſpa. tit. ſingulari
in clericum, nō vt in clericum & locum pium,
ſed vt in perſonam particularem, an requiratur con-
ſenſus epiſcopi, & ſi reperitur facta trāslatio in clericū,
in abbatē, priorem, & ſimiles, q̄uo intelligetur facta in-
tuitu eccleſiæ, vel vt priuato. Et vt vides iſte articulus ha
1 bet duo membra. † Primū eſt, an requiratur cōſenſus
epiſcopi in translatione iuriſpat. quæ fit clerico iure pro
prio. Et certe hoc mēbrum deciditur per ea quæ dice-
mus ſupra in 10. art. vbi cōcluſum fuit, ꝙ ſi donat iuſpa.
eccleſiaſticæ perſonæ, vt eccleſiaſticæ p̄ſonæ non requi
ritur conſenſus epiſcopi, ſed ſi transfertur in clericum
vt in perſonā priuatā & iure proprio, adeo ꝙ haberet
trāſire ad hæredes donatarij, q̄a clericus hoc caſu repu
tatur laicus, bene requirit̄ cōſenſus epi, nō ſui reſpectu,
q̄a capax eſt iuriſpa. ſed reſpectu hæredum. Ita Hoſtiē.
Io. And. Card. Butri. Abb. Imo. & oēs in c. illud, hoc tit.
cū alijs allegatis ſupra in d. 10. art præſentis. q. Et voluit
Hoſ in ſumma huius ti. in §. qualiter trāsferatur, in verſ.
donatio. Et clare & longe tenuit Roc. in hoc tract. ī ver
bo ꝓ eo ꝙ de diœceſani cōſenſu, in 2. q. & in verbo ipſe
uel quo cauſā habet. ī 17. q. & de hoc eſt tex. clarus in c.
vnico, iūcta gl. hoc ti. & in clem. plures eod. ti. & noluit
clare Gay. in repet. c. fin. de elec. l. 3. in 36. col. & diximꝰ
latè ſupra in a. art. & pro hoc facit quod diximus ſupra
in 1. parte, ī 1. q. prin. in prin. 5. art. quòd patronus laicus
dr̄ ēt clericus ſi habet iuſpa. ratione propriæ perſonæ,
& nō alicuius eccleſiæ, vbi pulchre, & ī hoc mebro nul
lū eſt dubiū. Et hoc idē voluit Pau. de Cita. in hoc trac.
2 in 9. parte in 2. q. ¶ † Erit ergo dubiū in ſecundo mem-
bro ſi reperitur facta tranſlatio iuriſpa. alicuius eccleſię
in epiſcopum, abbatem, rectorē, ſeu alias clericū, quo-
modo intelligat̄ facta intuitu eccleſiæ, vel vt priuato.
¶ Et effectus huius mēbri eſt duplex, vnus vt ſciamus
an iuſpa. erit epi vel clerici vt priuati, an eccleſiæ, alter
q̄a ſi erit epi vel clerici vt priuati, requiret̄ ꝯſenſus ſupe
rioris, vt proxime dixi, ſi vero erit epi ſeu clerici, vt epi,
aut clerici, vt ſic eccleſię vel pij loci, non req̄ret̄ conſen
ſus ſuperioris, vt latè diximus ſupra ī iſta q. prī. ī 10. art.
¶ Et certe ſi vellemus bene diſcutere hoc membrum
huius art. eſſet videnda & tractāda illa lōga & difficilis
q̄ſtio, an & quādo diſpoſitio cēſeatur realis vel p̄ſonalis
de qua ī locis j. allegādis, ſed iſta n̄ ē mā noſtra, nec no-
ſtrum

ſtrũ principale intentum, ideo omittimus. ¶ Dicimus igit̃ ꝙ ſi ex circunſtantijs vel alijs coniecturis conſiderari & argui poterit, vtrũ tranſlatio iuſpa. fuerit facta, intuitu perſonæ uel eccleſiæ, & ſecundum quod fuerit ſacta, ita accipietur, & de ea iudicabitur, de quibus circũſtantijs & coniecturis erit recurrendũ ad Abb. Barba. & omnes in c. quoniã Abbas, in 3. col. de offi. de leg. & ad prædictos in c. requiſiti, in 1. & 4. col. de teſta. & ad Bar. in l. annua. §. Titia. ff. de annu lega. & in l. ciuibus. ff. de rebus dubijs, & per Ioan. And. & alios in reg. priuilegiũ, de reg. iuris. li. 6. in mercuria. & per Pau. de Eleaza. ĩ quæſtionibus ſuis nouiter impreſſis in 1. q. incip. Papa ſcribit, & per Ange. in ſuo teſtamento in gl. in verbo itẽ reliquit eccleſiæ ſancti Antonij & B. eius rectori, & per Alex. in l. 1. ff. de vulga. & pupilla. & per Firma. in tract. de ẽpo, in 4. libro in 4. parte, in 8. quæſt. ¶ Vnde ſecũdũ regulas prædictorum dicemus & diſtinguemus vtrum iuſpa. fuerit tranſlatum intuitu perſonæ vel eccleſiæ. Ita dom. Card. in conſ. 82. caſus ſuper quo iuris, in fi. primi dubij, & facit aliud conſilium eius. 122. quidã habens. ¶ Si vero nulla apparet circunſtantia nec coniectura ꝑ quã magis iudicetur tranſlatio iuſpa. perſonalis quàm realis, ſeu ſint circunſtantiæ & coniecturæ hinc inde æquales, & ſic ſumus in dubio, & iudicabitur tranſlatio facta epiſcopo, ſeu clerico cõtemplatione eccleſiæ. Iſta eſt doctrina aurea domi Abb. per illum tex. in c. ſignificaſti, in 2. notabi. hoc titulo. ¶ Domi. Gay. in repeti. c. fina. de electio. libro 6. in 36. col. ꝙ ſi reperitur facta donatio, ſeu tranſlatio iuriſpatro. clerico ſine conſenſu epiſcopi intelligetur facta intuitu eccleſiæ, & ideo nõ fuiſſe appoſitum conſenſum epiſcopi, & hoc ſufficere ad illud præſupponendũ, maxime quia in dubio p̃ſumetur tranſlatio intuitu eccleſiæ, & ideo non fuiſſe appoſitũ conſenſum epi, & erit eccleſiaſticum, allegat nota. per Inno. Ioan. And. Franc. id eſt Card. & docto. in c. dilectus, el 3. de præben. Hoſtien. in ſumma huius titu. §. fina. verſi. & tempus. Domi. poſt Ioan. And. in ca. vnico, hoc tit. libro 6. Spec. in titu. de religi. domi. circa mediũ Hoſt. Franci. id eſt Cardi. & docto. in c. ex inſinuatione, & in c. illud, & in c. ſignificaſti, hoc titulo, & Roſre. in tracta. de iure patrona. §. ad hoc. poſt princi. Et ſubdit ꝙ quando facta eſſet tranſlatio in clericũ iure proprio cenſebitur iuſpatro. ac ſi illud haberet clericus ex patrimonio, ſed ad eũ peruentũ ex paterna ſucceſſione, iuxta nota. per Hoſtien. in ſumma huius tit. §. quater circa mediũ, & §. fina. ante mediũ, & ſic iudicabitur, ut patronus laicus. Et ꝙ in dubio videatur facta tranſlatio in eccleſiã, voluit etiam Paulus de Citatinis in hoc tractatu
3 in 6. parte. in 51. q. poſt principium. ¶ † Ego abſque dubio tenerẽ ꝙ ſi reperitur donatio vel alia tranſlatio iuriſpatr. facta clerico ſine cõſenſu epiſcopi, potius eſt dicedũ illã factam eſſe intuitu eccleſiæ quàm reſpectu clerici, & ad hoc probandũ ſufficiat non interueniſſe cõſenſum epiſcopi, nã cum ſumus in vnico actu qui fieri põt potius debemus velle, ſupra valere. arg. l. quotiens. ff. de rebus dubijs. c. Abbate, de verb. ſign. Et ſi non ualet quod vt ago, ualeat vt valere poteſt, vt late diximus ſupra in præſenti quæſtione in nono articulo in ſexto caſu, maxime in fine vbi dedimus intelligẽtias ad iſtas regulas, quare cũ hic fiat actus donationis vel tranſlationis iuriſpatro. in clericum ſine conſenſu epiſcopi debemus dicere ex quo ſi feciſſet, vt laico nõ teneret trãſlatio, qđ fecerit vt eccleſiæ ſcilicet vt tranſeat in eccleſiã in qua eſt ille clericus ex quo non requiritur conſenſus epiſcopi & tenebit actus aliàs non tenuiſſet, nam hic patronus non poteſt niſi donare iuſpa. habebunt ergo locum illæ regulæ vt illas vbi ſupra declarauimus.

¶ Decimus quartus art. 10. q. prin. ij. partis. j. Libri

1 *Conſenſus epiſcopi loci in quo eſt iuſpa. requiritur in tranſlatione ipſius iuriſpa. idem in creatione ipſius.*
2 *In alienationibus rei eccleſiæ requiritur ſolum auctoritas epiſcopi ipſius eccleſiæ.*
3 *Conſenſus epiſcopi illius loci in quo eſt iuſpa. requiritur in donatione vel legato iuriſpa.*
4 *Intellectus c. nullus, extra de iurepa.*

QVæro decimoquartò, ſi eccleſia eſt ſita in vna diœceſi p̃ſonus donans vel transferens iuſpa. il-
1 lius in altera. † vel donatarius, vel is in quẽ trãsferẽ iuſpa. ẽ alterius diœceſis, quis epiſcopus conſentiet diœceſanus loci eccleſiæ, an patroni traſferentis, an illius in quẽ transfertur? Iſtam q. plene tractauimus ſupra in prima parte huius 1. li. in 2. quæſt. prin. in 8. artic. in aliis terminis, vcʒ cuius epiſcopi conſenſus requiratur, an loci vbi eccleſia conſtruitur, an epiſcopi ſuperioris eius q conſtruere vult, nihil tangẽdo tamen de caſu noſtro. Tamen do. Roch. in hoc tract. in verbo pro eo. ꝙ format quæſtionẽ in utroque caſu. ſ. in conſenſu qui requiritur in fundatione & creatione iuriſpa. & de conſenſu requiritur in tranſlatione iuriſpa. & in d. 8. art. concluſimus requiri conſenſum ſolius epiſcopi loci in quo eccleſia ædificatur. & non ædificatoris Idem concludo ĩ
2 hoc caſu. † nam in alienationibus rei eccleſiæ requirit̃ ſolum auctoritas epiſcopi ipſius eccleſiæ ſecundũ Abb. in c. paſtoralis, vbi etiã Bellenenus in apoſtolis de priuigijs vbi Abb. adducit rationem, quia ad epiſcopum ſpectat cura eccleſiæ ſuæ. c. nouerit. 10. q. 1. Tamen Roch. quantum ad propoſitum noſtrum valde dubitat: qa aliqua iura requirunt ſolum conſenſum diœceſani, vt i. c. cura, & in c. illud hoc ti. nec explicatur de quo diœceſano intelligatur. aliqua alia iura videntur requirere conſenſum epiſcopi donantis vel concedentis iuſpa. vt in c. nullus, ibi, ſine conceſſione ſui pontificis, hoc ti. ¶ Tñ ipſe Roc. dicit ſibi uideri in hoc puncto eſſe dicendum; ꝙ ſiue quis conſtruat eccleſiã, ſiue donat iuſpa. ſufficere cõſenſum vnius epiſcopi ſ. loci vbi eccleſia conſtruit̃ p. c. nemo, de cõſec. diſt. 1. Et in trãſlatione iuriſpa. epiſcopi illius eccleſiæ in qua eſt iuſpa. per tex. in c. omnes baſilicæ 16. q. 7. ubi dicit ꝙ baſilicæ & eccleſiæ quæ cõſtructæ ſunt, & quotidie cõſtruũtur ſubſunt epiſcopo, ergo illius requiretur cõſenſus cum conſtruũtur dicit Roch. Ego dicerem etiam cum donãtur per laicum pio loco, iuxta c. illud quod autem cura, & ſuggeſtũ. hoc ti. & moueor ꝑ rationẽ quã poſui ſupra in fi. 9. art. p̃ñtis q. prin. ideo requiri conſenſum ordinarij cũ donatur per laicũ eccleſia pio loco, quia non eſt laicus detentor qui donat ex quo eccleſia non eſt ſua, ſed epi conſentientis per tex. in ca. oẽs baſilicæ, & ideo ipſe dr̃ donare vt ibi, & ex hac rõne dicerẽ tex. in d. c. quod aũt, bene loq de cõſenſu epi loci, quia cũ i fine dicat, quia pro nõ dato habetur &c. Cõcludit laicũ occupatorem nihil donare cum nõ ſit ſua eccleſia, ſed epiſcopũ cõſentiẽtem cuius eſt eccleſia donaſſe intel. igit̃. & nõ põt eſſe eccleſia epi, niſi p̃ſupponamus eũ diœceſanũ, & eodẽ mõ inducitur tex. in d. c. illud, in ſui rõne, & præſertim cũ ibi loquatur de ẽpo inſtituẽte, & inſtitutio ad diœceſanũ loci ſpectet, illo mõ ẽt induciť tex. in d. c. cura, qui vere loquitur de ẽpo diœceſano per rationẽ ſupra allegatã, & tãto magis quia admittit præſcriptionẽ. q̃ præſcriptio eſt cõtra epm cu.ⁱ eſt eccl'a, vt latè diximus. ſ. ĩ 10. art. p̃ñtis q. prin. ad idem adduco tex. ĩ c. ſuggeſtũ, hoc ti. vbi eccleſia erat fundata in diœceſi. Eburacẽſi, & debebat de eius cõſenſu donari vt ibi. Et iſtis colligit̃ illa iura clare loq de cõſenſu ordinarij loci ĩ quo eccleſia ẽ ſita ꝙ requirat̃ i donatione eccl'æ
3 ¶ † Subdit do. Roc. ĩ donatione aũt vel legato iuriſpa. requiri cõſenſum epiſcopi illius eccleſiæ in qua eſt iuſpatro. & probat tali fundamẽto, nã ratio quare cõſenſus epi hoc caſu requiratur, eſt vt videat ẽps, an expediat eccleſiæ mutare patronũ, & vt fraudes euitent̃ ne fingat̃ donatio, & in veritate ſit venditio, & ſic cõmittatur ſimonia, prout vult Card. & Abb. in c. illud, hoc ti. & diximus ſupra in 4. art. præſentis q. principa. Sed iſta rõne attenta dignum videtur ꝙ epiſcopus ipſius p̃ſonatæ habeat talẽ conſenſum præſtare: quia ad eũ ſpectat cura illius per c. nouerint, cum ſimi. 10. q. 1. ¶ Tn adde ꝙ etiam in donatione ſeu legato iuriſpatr. requiratur cõſenſus

epiſcopi eccleſiæ de cuius iurepa.agitur, & probo alia
ratione, nã vltra omnes adductas p d.Roc.mihi rat alia
ratio cur conſenſus epiſcopi in tranſlatione iuriſpa. re-
quiratur ſcilicet rõne cauſæ efficientis, quia ille conſen
ſus efficit habilem laicum donatarium vel legatarium
qui non fundauit cõſtruxit nec dotauit eccleſiã, & ſic ñ
erat habilis ad iuſpa.faciet igitur eum habilem alter p̃-
latus ad eccleſiã ſitam in diœceſi mea? Certe nõ cũ iſte
efficiatur patronus, vt præſentet aliquẽ ad eccleſiam co
rã me diœceſano eccleſiæ inſtituere habente, nã ſicut
iudex præparatorij debet eſſe iudex præparati, ita & cõ
tra per plura iura quæ adduci poſſent. ¶ Iſta etiã cõclu
ſio probatur per iura prædicta.ſ.c.quod autẽ c. illud c.
cura, & c. ſuggeſtũ, ipſa iura inducẽdo, vt ſupra induxi,
ꝙ loquant̃ de conſenſu diœceſani loci eccleſiæ, & quã
uis illã iura loquantur qñ donatur eccleſia, tñ doct. oẽs
allegant ipſa iura etiam quo ad donationem iuriſpa. &
clarũ eſt videre, maxime ex identitate rationum in di
4 ctis iuribus contentarũ. ¶ † Et non incedendo per mẽ-
dicata ſuffragia dico iſtam cõcluſionẽ probari per tex.
apertũ in c. nullus, hoc ti. allegatus per Roc. pro contra
ria parte illum ponderando in illo verbo ſummi pon
tificis, quẽ induco hoc mõ præcipit enim ille tex. vt nul
lus laicus decimas aut eccleſiam, & ibi exponit, ideſt iuſ
pa. aut quicquid eccleſiaſtici iuris eſt ſine conſenſu epi
donet, & poſtea ſubdit, ꝙ ſi eps improbitatis vel cõſen
tire auaritiæ eã noluerit, nuncietur Romano Pontifici
&c. Ecce ꝙ loquit̃ de epo loci eccleſiæ in quo põt cade-
re auaritia pp iura epiſcopalia & alia q̃ ab eccleſia perci
pere põt proprius diœceſanus, quia auaritia non poteſt
cadere in diœceſano donãtis, nec donatarij, cũ ipſe nõ
habeat nec inſtituere præſentatũ nec iura epiſcopalia
habere, vt de ſe patet, loquit̃ ergo de epo loci eccleſiæ.
¶ Nec obſtãt illa verba põderata per Roc. ſummi Pon
tificis. qa duplex poteſt dari ſolutio. Prima vt verbum,
ſui, non referat̃ ad verbũ laicus, ſed referat̃ ad verbũ iu-
ris, vt ſit ſenſus ꝙ nullus laicus aliqd eccleſiaſtici iuris
donet ſine conſenſu pontificis illius iuris. ¶ Alia põt eſ
ſe ſolu. quia donans & eccleſia, erant eiuſdẽ diœceſis,
& ideo epiſcopus erat diœceſanus vtriuſque, & ex hoc
dixit ſui pontificis, & ꝙ hoc non ſit diuinare apparet ex
inductione d. tex. ſupra facta. Et iſtam dico eſſe commu
nem opinionem, & in practica ſeruari.

¶ Decimus quintus arti. j.q.prin.2.partis.j.Libri.

1 *Iuſpatro ſi donatur vel renunciatur vel legatur per patronum ipſimet eccleſia patronata, ipſa eccleſia an erit libera vel eius iuſpa. erit acquiſitum.*

1 QVero decimoquintò † ſi iuſpa. donatur ſeu renũ
ciatur p̃ patronũ ipſimet eccleſiæ p̃ronatæ q̃s
erit p̃ronus in ea, & idẽ ſi legatur ſibi vel alio tĩ.
in eã transferatur. ¶ Et gl.2. in prin in c. vnico, hoc ti. li.
6. dicit ꝙ erit ipſamet eccleſia p̃rona ſui ipſius & illam
ſequuntur oẽs ibi. ¶ Tu tñ dic melius & clarius, hoc idẽ
eſſe ac ſi diceretur iuſpa. eſſe ſublatũ in effectu per talẽ do-
nationẽ legatũ ſeu renunciationẽ, & propter hmõi cõ
feſſionẽ nõ poſſe eccleſiã in ſeipſa habere iuſpa. argu. c.
fi. de inſtitu. facit quod no. Imo. in c. quia clerici, hoc tit.
ꝙ eo caſu quo p̃ronus priuat̃ iure p. eccłæ eccła erit libe
ra. 16. q. 4. c. ſiquis in atrio. Ita pulchre Car. in cõſil. 123.
Reueren. patet, & poſt longam caſus narrationẽ redẽ-
ptoris poſtulato ſuffragio, in 2. col. in verſi. ad tertiũ, &
ꝙ eccleſia ſit libera, ego allego tex. apertũ in c. ſignifi-
cauit, de teſti. vbi colligit Bal. poſt alios, ꝙ eccleſia libera
non recipit ſeruitutẽ, ſed bene eccleſia ſerua recipit li-
bertatẽ, & ideo de ea diſponit̃ et per habẽtẽ inſtituere,
ſicut de eccleſijs liberis quas cõferre habet. Ita gl. 2. in fi.
in d. c. vnico, & Abb. in d. c. quia clerici, hoc tit. & dicet̃
late. j. in 2. li. in 3. parte in 2. q. prin. in 19. art. cũ tractabi-
tur materia inſtitutionis ¶ Ad vnũ tñ eſt aduertendũ.
ꝙ cum intus vnã eccleſiam poſſit eſſe capella in qua cõ
ſiſtit iuſpat. vt diximus ſupra in 1. parte p̃ntis lib. in vlti.
q. prin. in 6. art. & altaria in quibus et cõſiſtit iuſpa vt di
ximus ibidẽ in 8. art. Et iſta poſſunt conſtrui cũ iurepa.
intus eccleſiã alicuius p̃lati. vt diximus ſupra, in d. 1. par
te, in 3. q. prin. in 16. art. & poſſunt cõſiſtere et intus aliã
eccleſiã in patronatam, & adhuc in illis conſiſtere iuſp.
vt diximus ibidẽ in 17. art. ſi patroni huiuſmodi capellã
rũ, altariũ, vel aliorũ beneficiorũ in abſtractu in eccleſia
exiſtentiũ donant iuſpa. illarum ſeu illorum principali
eccleſiæ, ipſa principalis eccleſia bene erit patronata il
lorũ altariũ beneficiorũ & capellarũ & eius rector præ
ſentabit ſicut qñ vna eccleſia habet iuſp. in capella vel al
tare fundatis intus eã ratione fundi per aureã doctrinã
Abb. in c. 3. de eccl. ædifi. de qua latè diximus ſupra in d.
1. parte in 3. q. prin. in 6. art. Sicut etiam diximus de ca-
pella fundata ex redditibus eccleſiæ iuſpatrona. erit ec-
cleſiæ, & rector eccleſiæ p̃ſentabit ad illã, vt diximus ibi
dẽ in 7. artic. & ſi eccleſia in qua fundatur iuſpa. eſt pa-
tronata & donatur vel legatur illi iuſpatrona. ipſius ca
pellæ eccleſiæ erit iuſpatro. & ſic rector præſentabit il
lo & non erit in conſideratione patronus eccleſiæ, ſi-
cut non eſt in conſideratione cũ cõſtruitur ibi capella
cũ nõ requiratur eius cõſenſus, nec fundus dicitur ſuus,
ſed eccleſiæ, vt latè diximus. ſ. in d. 1. parte, in 3. q. prin. in
17. articu. Nota iſta quia dilucidant materiam & hunc
articulum.

¶ Decimus ſextus art. 1. q. prin. ſecundę partis. j. Libri.

1. *Conſenſus epiſcopi qui requiritur in tranſlatione eccleſia quando ipſa eccleſia trãsfertur p̃ laicum detentorem alicui pio loco põt interuenire & poſt factum.*
2 *Conſenſus auctoriZabilis non poteſt interuenire ex poſtfacto.*
3 *Conſenſus duorum conſanguineorum vel mundualdi qui debet interuenire in contractu alienationis mulierum non poteſt interuenire ex interuallo.*
4 *Conſenſus epiſcopi in tranſlatione iuriſpatr. quæ fit per vltimam voluntatem poteſt interuenire ex poſtfacto, & num. 14.*
5 *Conſenſus qui requiritur in tranſlatione iuriſpa poteſt interuenire ex poſtfacto.*
6 *Regula vbi in actu requiritur alicuius conſenſus ſufficit quod interueniat ex poſtfacto.*
9 *Ius vbi requiritur in actu, debet præcedere.*
8 *Licentia vbi requiritur in aliquo actu, debet præcedere.*
9 *Conſilium vbi requiritur in actu, debet præcedere.*
10 *Auctoritas vel conſenſus auctoriZabilis debet interuenire in ipſo actu vel modicum ante, vel modicum poſt, fallit in aliquibus caſibus*
11 *Conſenſus alicuius qui requiritur in aliquo actu, an & quando requiratur in ipſo actu, vel poſt.*
12 *Decretum vbi requiritur ſufficit quòd interueniat etiam poſt factum.*
13 *Conſenſus epiſcopi qui debet interuenire in tranſlatione iuriſpa. eſt proprie conſenſus efficiens & non auctoriZans.*

SEquitur 16. loco dubitari, ſi in caſibus in quibus re-
quiritur conſenſus epiſcopi in tranſlatione eccle-
ſiæ ſeu iuriſpatro, in ipſa tranſlatione non interue
nit, an poſſit interuenire poſt factã de eccleſia uel iure-
patro. tranſlationem puta donationẽ vel legatum. & I
hoc eſt aduertendũ ꝙ in huiuſmodi tranſlationibus ec
cleſiæ & iuſpatr. requirit̃ conſenſus epiſcopi, vz, quãdo
laicus detinẽs eccleſiam illam donat alicui pio loco, cõ
ſenſus epiſcopi requiritur. c. quod autem c. illud c. cura
& c. ſuggeſtum hoc titu. & diximus latè ſupra in p̃cedẽ-
ti. 9. art. alius eſt conſenſus qui requiritur in tranſlatione
quæ fit iuriſpatro, eccleſiæ de laico in laicũ, de quo dixi-
1 mus ſupra in 2. art. præſentis. q. ¶ † Primo caſu, qñ cõce
ditur ſeu quocunque titulo transfertur per laicum detẽ
torẽ eccleſiæ alicui pio loco, eccleſia ipſa, conſenſus epi
ſcopi qui in tranſlatione requiritur, põt interuenire et
poſt iſtam donationẽ ſeu quãcũque trãſlationẽ de ipſa
facta, & validabit illã quæ nulla erat, iſte eſt caſus clarus
& rotundus in c. curam, & in c. ſuggeſtũ, & ibi doct. oẽs
hoc ti. & hoc eſt planum & non indiget diſputatione.
¶ Secundo uero caſu, quando donat̃ vel aliter transfer
tur

tur iuſpat. de laico in laicū, & non interuenit cōſenſus
epi an poſſit interuenire poſt, eſt maxima altercatio in
ter doc. & ꝓ parte negatiua ꝙ ipſe conſenſus epiſcopi
accedens nō ualidat donationem, ſeu trāslationem iu
2 riſpat. adducunt infraſcripta. ¶ † Et primò adducitur.
nā cum iſte conſenſus ſit auctorizabilis non poteſt ex
poſtfacto interuenire, ut in l. liquis mihi bona. §. in poſ-
ſeſſiōe. ff. de acqui hæred. & in §. tutor. Inſti. de auctori
ta. tuto. & in l. obligari. §. tutor. eo. tit. no. Inn. ī c. cū con
ſuetudinis. de ꝯſuetud. & in c. j. de reb. eccle non alienā.
lib. 6. ¶ Et ꝙ ſit auctorizabilis iſte ꝯſenſus. probaē a pte
in c. illud. ibi, auctoritas &c. hoc tit. & dicit auctoritas,
quia illā præſtans debet eē auctor, & principalis in illo
negocio, ut dicit Inn. in d. c. cū conſuetudinis, & ita eſt
hic. nā epiſcopi ꝯſenſus facit omnia, quia ſine eo factū
eſt nihil, ut in d. c. illud. & ꝙ iſta ſit auctoritas, & illa epi
in iſto caſu requiratur, probatur etiam cum ſit præſtan
da ab epiſcopo ſuper iuſpa. nō. n. in trāslatione illius iu-
ris habet epiſcopus aliqd participare. patet ex eo, quia
ſine illius conſenſu pōt pronus ius ſuum dare loco reli-
gioſo, vel eccleſiæ. c. vnico, hoc tit. lib. 6. qd non poſſet ſi
epiſcopus ptenderet aliquod intereſſe. hinc dixit Inn. in
d. c. j. de reb. eccle non alienā. auctoritatē eē maiorum,
conſenſum vero minorū. ut optime etiā ſenſit do. Ant.
in d. c. cū conſuetudinis. ¶ Item & ſecundò adducitur;
pſuppoſito ꝙ iſte conſenſus non ſit auctorizabilis, nega
ri non poterit, quin ex quo pſtatur a ſuperiore ſaltē exi-
gatur per viā ſolēnitatis, & ſi per viā ſolēnitatis adhuc
non poſſet ex poſtfacto accedere qa ſolennitas debet in
teruenire in ipſo actu & eo. cōtextu, aliàs actus corruit
in totū, ut in l. cū antiquitas. C. de teſtam. & in l. hēdes
palā. in fi. ff. de teſtam. facit quod notatur in c. auditis, de
elect. vbi actus corruit ex defectu ſolennitatis, & nō po
teſt ꝯualeſcere ex īteruallo dato ꝙ poſtea īteruenjat d.
c. auditis, notat Bart. in l. filio præterito. ff. de iniuſt. rup.
teſtamen. & in l. j. §. ſed ſi filius. ff. de leg. 3. & Io. Andr. in
c. 2. de vſuris, lib. 6. & quod notatur in l. vniuerſa. C. de
3 preci. impera. offeren. † hinc dicit do. Ant. in d c. cū con
ſuetudinis, in contractu alienationis mulierū ſi requira-
tur conſenſus duorū propinquorum aut in partib. Apu
liæ requirit conſenſus mundualdi, qa cū ille conſenſus
adhiberi videē per modū ſolennitatis, non poterit ex
internallo interuenire. ¶ Tertiò adducitur, nā dato, ꝙ
iſte ꝯſenſus non ſit auctorizabilis nec exigatur per viā
ſolennitatis, ſed exigatur per modū ſimplicis cōſenſus,
adhuc nō poterit īteruenire ex poſt. vbi. n. requirit ꝯſen
ſus alicuius non eſt uis vtrū conſentiat quando fit actus
cui ꝯſentire debet, an poſtea, dūmō a principio teneat il
le actus cui ꝯſenſus accedere poſſet & debet, quia aliàs
ei, quod nihil eſt, ꝯſenſus accedere non pōt. Ita pulchre
loquitur Inn. in d. c. cū conſuetudinis, poſt principium.
Sed iſta donatio, ſeu alia translatio iuriſpa. facta ſine cō
ſenſu epiſcopi per laicū laico, non tenet, nec eſt aliqua,
nec vllā obtinet uim, ut dicit tex. in c. præterea, el. a. hoc
tit. Et idē uidetur tex. in capitulo illud eodem titulo. in
uerſ. licèt iunctis præcedentibus verbis, ut latè dicet in-
fra in proximo ſequen. art. vbi melius cadit. ergo cū ſit
4 actus nullus, ꝯſenſus accedēs nihil operabit. ¶ † Quarto
pro iſta parte adducitur id quod voluit Io. And. in cap.
cū ſęculum, hoc tit. vbi dum quærit, an iuſpa. poſſit lega
ri, & concludit ꝙ ſic etiā priuato eum conſenſu tm̄ epi-
ſcopi, ſubdit fauore vltimarū volūtarum etiā poſt mor-
tem poſſe epiſcopū approbare, & ſic poſt factum, ergo ī
donatione, ſecus & in alijs contractib. inter viuos, cū ſit
ſpeciale in legato fauore vltimę voluntatis. ¶ Et facit ēt
pro hoc quod decidit do. Card. in d. c. cū ſæculum. 4. q.
¶ Non obſtant mō contraria, quæ adduci poſſent. vc3
c. cura. & c. ſuggeſtū hoc tit. in quib. clare dicitur epiſco
pi cōſenſum poſſe interuenire etiā ex poſtfacto: quia re
ſpondeē illa iura nō loqui ī donatione iuſpa. ſed eccle-
ſiæ, ut in eis patet. erant n. quidā potentes, qui ultra iuſ-
pa. quod in eccleſijs habebant, illas detinebant & puta-
bant eas conferre poſſe collegijs, aut eccleſijs etiā in ꝓ-
prietate, & illa iura non loquuntur de iurepa. ſed de illis

eccleſijs, quæ pertinent ad epiſcopū, ut in clc. 2. de rebus
eccl. nō alienan. & in c. cōſultationibus, & in c. paſtora-
lis, de dona. & in c. paſtoralis. de his, quæ fiūt a præ lat. re
quirebaē n. ibi epiſcopi conſenſus, ut non auctoritas qa
non pōt auctorizare in facto proprio, ſeu ut cauſa ages
meritò pōt ibi conſenſus interuenire ex interuallo, &
validare actū a tpe conſenſus epiſcopi, ut notat gl. in re-
gu. ratum de regu. iur. lib. 6. Sed in caſu noſtro ſecus eſt,
quia epiſcopi conſenſus requirit, non ut cauſa agēs, nec
ut habens participiū aliquod in iurepatro. quia illud ius
totum pertinet ad patronum. hinc eſt ꝙ ſine epiſcopi
conſenſu poteſt illud donare pio loco quod non eſſet ſi
eps haberet participium aliquod. ut in c. paſtoralis de
donat. non pōt ergo in translatione huius iuris requiri
ꝯſenſum epiſcopi, niſi ut auctoritas. fateē tn̄ iura quādo-
que vti promiſcue, & impropriè his vocabulis, nam au
ctoritatē aliquando appellant conſenſum, & quandoq;
ecōtra, ut patet ī c. cū apoſtolica. de his quæ fiunt a præ-
lato. & 12. q. 2. c. ſine exceptione. Et hoc iō, quia auctori
tas nihil aliud eſt quàm ꝯſenſus auctorizabilis, ut notat
gl. in c. j. de reb. eccl. non alien. lib. 6. hinc eſt ꝙ cap. ſugge
ſtum. appellauit auctoritatem, & c. cura. appellauit con
ſenſum. hūc intellectum ad hoc c. cura. ſentit Io. And.
in c. conſuetudinis. de ꝯſuetu. & eſt veriſſimus. ¶ Poſſē
etiam adduci pro parte contraria tex. in c. ſi qua de re-
bus. 12. q. 2. ubi dicit, alienationem de rebus eccleſiæ ſe-
de vacante factam poſſe epiſcopum nouiter creatum
ratificare, ſi cedit in vtilitatem eccleſiæ, & ſic eſt ibi ca-
ſus ſingularis in quo conſenſus auctorizabilis poteſt ex
poſtfacto īteruenire, ergo ſic eēt dicēdū in caſu noſtro.
¶ Sed iſtud motiuū non procedit, quia reſpondetur in-
telligendo ꝯtractum ibi tenuiſſe a principio, licèt potue
rit reſcindi per beneficiū reſtitutionis in ītegrum, ut te
net ibi gl. Sed hoc nō fuit in caſu noſtro cum donatio iu
riſpa. ſine ꝯſenſu epiſcopi nullam habeat vim, ut ſupra
diximus. ¶ Vel, & ſecūdo pōt intelligi ꝯtractum fuiſſe a
principio nullū, & tunc dicēdum fauore eccleſiæ poſſe
ibi auctoritatē interuenire ex poſtfacto, & hunc intelle-
ctū tenet ibi Hugo. & ſequitur gl. in c. j. ne ſede vacante.
Et Arch. ī d. c. ſi qua de reb. ſed donatio, ſeu trāslatio iu-
riſpa. facienda alteri laico non cadit in vtilitatē eccle-
ſiæ, & ſic ceſſat diſpoſitio illius c. ¶ Poſſet & tertiò addu
ci ꝓ parte affirmatiua tex. in c. qd in dubijs. de renunc.
vbi permittit ꝙ renunciatio bn̄ficij in manib. laici præ-
iudicat ipſi clerico renūciāti adeo ꝙ poteſt epiſcopus ex
poſtfacto illā renūciationem ratificare, ſeu illum ſic re-
nūciātem illo beneficio ſpoliare. & dicit ibi glo. ꝙ licèt
quantū ad eccleſiam vel ſuperiorem illa renūciatio nō
teneat ut ibi, & in c. admonet. eo. tit. ipſe tamē renūciās
nō pōt eā repetere, quia quo ad ſe tenuit &c. Ergo pōt
conſenſus ſuperioris interuenire poſt, idē in donatione
iuriſpa. ¶ Sed reſpōdeē d. c. quod in dubijs. nō probare
renūciationē ualere ī præiudicium renūciātis, imò dico
eē prorſus nullam, quod aperte probat tex. ibi dum di-
cit, nullam obtinere firmitatem, & sētit ibi Hoſt. & Io.
And. in c. quāto. de trāsla. pla. vbi aperte dicit per talem
renūciationē renūciātē nō pdere eccleſiā, imo ſubditos
teneri. arg. 8. q. 4. c. nōne, & optime facit l. legatꝰ. ff. de of.
procō. & leg. Et fateor ꝙ ſuperior poſſet illū ſic renūciā
tē. per d. c. quod in dubijs, admouere vel hře ratā illam
renūciationē, & hoc ideo quia in hoc caſu requirit ꝯſen
ſus & nō nuda auctoritas epiſcopi nā intereſt epiſcopi,
ut ille nō renūciet cum ſit ſibi obligatus ratione bn̄ficij,
ut ī c. cum capella. de priuile. Sed ī caſu noſtro pure re-
quirit auctoritas, quæ nō pōt interuenire ex interuallo.
¶ Poſſent & quartò ꝓ iſta parte affirmatiua adduci mul
ta iura, q̄ videntur probare ſaltem de iure canonico ra
tihabitionē. & cōſenſum poſſe ſubſequi actum & illū
inutilem validare. 16. q. j. c. fi. de his q̄ fiūt a prælat. c. 2. &
3. & quod ibi not. de elect. c. auditis, & iūge 9. q. 2. c. ſi tibi
& ex hīc. ſ. tpe adhibiti ꝯſenſus. ut not gl. in reg. ratum.
de regu. iur lib. 6 ¶ Sed ad iſta iura reſpōdent, ut ī proxi
mo præcedēti motiuo, ꝙ nō loquātur ī auctoritate, ſed
in ſimplici conſenſu: nos verò ſumus in caſu, in quo re
quiritur

quirit̃ auctoritas ergo nõ obſtat. ¶ Poſſet, & quintò pro
parte affirmatiua adduci tex. iuncta glo. quã ſequitur ibi
Cy. in l. fi. C. ad Maced. vbi dicitur, ꝙ ſi citra patris impo
ſitionẽ, vel mãdatũ, ſeu voluntatẽ pecuniam traditã acce
perit filiusfamilias, poſtea autẽ pater ratum habuit con
tractũ perinde eſt ac ſi ab initio ex voluntate, ſeu mãda
to patris filiusfamilias pecuniã traditam accepiſſet. rõ
quia omnis ratihabitio retrotrahitur, & confirmat ea,
quæ ab initio ſequuta ſunt. Et quærit ibi nunquid pater
inuito filio poteſt habere ratũ, & ſic teneatur ac ſi eẽt fi
lius, & concludit multũ notabiliter ꝙ ſic. idem Cyn. ex
ceptionẽ Macedoniani nõ tñ fuiſſe inductã in fauorẽ
filij, & odiũ creditoris quãtũ in fauorem parentum. l. j. ff.
eod. tit. pater ergo, in cuius fauorem principaliter illud
bñficiũ fuit inductum, põt ratum habere. ſicut in laicũ
ſine epi conſenſu iuſpatr. transferri non poteſt, tamen,
ex quo eps nomine eccleſiæ nõ debet donatorẽ prohi
bere ſeu impedire, cũ hæc prohibitio nõ emanauerit in
fauorẽ patroni, ſed epiſcopi, vel eccleſiæ cuius perſonã
gerit ipſe epiſcopus, & hoc videntur velle illa iura c. cu
ra & c. ſuggeſtũ. ¶ Sed nõ obſtat, quia reſpõdet̃ ꝙ in mu
tuo perfiliũ ꝯtrahendo nõ requiratur auctoritas pr̃is,
ſed nudus conſenſus, hinc eſt ꝙ ratihabitio ibi trahit̃ re
tro, agebatur, ibi de ꝑiudicio patris ſed nos loquimur
in auctoritate interponẽda, ut ſupra dictũ eſt. ¶ Et iſta
pars negatiua tenet̃ per Abb in quadam ſua diſputatio
ne incip. Augerio, in primo dubio, & mouet̃ ꝑ motiua
ꝓdicta, & reſpõdet ad motiua ſuprascripta, q̃ videbant̃
facere ꝓ parte affirmatiua ut ſupra retulimus. Et hęc ſũt
5 oĩa quæ ipſe ibi in iſta materia dicit. ¶ † Ego in hoc p̃aſ
ſu tenerem opinionem cõtrariam, & ſic affirmatiuam
quã cõiter videtur ſequi doc & iã ſentit Abb. in d. diſpu
ta. augerio. cũ dicit ſed dato ꝙ poſſit interuenire poſt, nõ
tamen eo ſ. donatore mortuo &c. ut dicemus ĩ ꝓximo
ſeq. art maxime cũ iſta pars cõiter obſeruetur, quia iſte
cõſenſus admittit̃ poſt trãslationem de ipſo iurepatro.
facta in aliũ laicum. ¶ Et pro iſta parte affirmatiua pri
mò adducunt̃ illa quinque motiua adducta per Abb in
d. diſput. augerio ſupra relata. ¶ Nec obſtant reſponſio
nes ad ea datæ ꝑ ipſum de q̃bus ſupra. quia illæ inferius
reſoluent̃ ¶ Vnde ſexto loco pro iſta parte affirmatiua
adduco auctoritatẽ Abb. Card. & omnium in d. c. cura.
& in d. c. ſuggeſtũ. hoc tit. vbi colligũt ipſi ꝑ textum do.
6 Abb. regulã generalẽ † ꝙ vbi in actu requiritur alicuius
cõſenſus, ſufficit ꝙ interueniat ex poſtfacto. Et ſubdit eſ
ſe notandũ poſſe interuenire ꝯſenſum etiam poſt actũ
nullũ, qđ videtur contra nota. per Imol. in c. cũ ꝯſuetu
dinis. de cõſuetu. Sed dic dicit ipſe actũ hic valere, ut ex
tũc, & dicit facere quod no. gl. in reg. ratum. in reg. rati.
& in reg. nõ firmatur de regu. iur. lib. 6. vñ cũ iſta reg. ſit
generalis dicemus, ſi donatur ẽt laico iuſpa. abſque cõ
ſenſu epiſcopi illũ poſſe interuenire poſt, & valere donã
tionẽ ut ex nunc, non ut ex tunc, quamuis donatio eſſet
nulla per ſupradicta. ¶ Septimò pro iſta parte affirmati
ua ſit vnũ fundamentũ quo tollũtur omnia ſ. in ꝯtrariũ
adducta, & antequã illud formemus, ponamus vnũ eui
7 dentiale. ¶ † Quod quãdoq; in actu requiritur iuſſus ali
cuius & tũc debet præcedere ut ĩ d. l. ſi quis mihi bona. §.
iuſſu. ff. de acqui. hæred. & ibi Bar. & ĩ l. ſi uero nõ remu
nerãdi. §. ſi poſt. ff. mãda. Et idẽ ſi requiratur mãdatum
8 ut ibi. ¶ † Quandoq; requiritur licentia, & ſilr debet præ
cedere. ut in c. licẽt regul. & Bal. in l. j. in antepen. col. in
9 verſ. idẽ. & ſi fiat mẽtio de licentia. C. qui admit. ¶ † Qñq;
requiritur cõſiliũ alicuius, & eodẽ mõ præcedere debet
actũ, nam poſt actum nihil operaretur, unde requiri de
bet ante & expectare reſpõſũ. Et ĩ c. cũ ĩ vetéri. de elec.
& in c. cũ olim. de arbi. voluit idẽ Bal. in d. l. j. in antepẽ.
col. in verſicu. idem ſi ſtatutum requirat. C. qui admit.
10 ¶ † Quando requirit̃ auctoritas alicuius in aliquo actu
ideſt ꝯſenſus auctorizabilis, & tũ debet interuenire ĩ ip
ſo actu ſm ꝙ verbũ ſonat, vel modicum ante, vel modi
cũ poſt. ut in d. §. iuſſu. & ibi Bar. & oẽs Et in l. obligari.
§. tutor de auctoritate tuto. no. Bal. in l. fi. §. neceſſitatem. C.
de bonis quæ lib. ¶ Limita modo primo iſtud de aucto
ritate, niſi actus factus ſine auctoritate eſſet utilis eccl. e,
nã vbi requiritur auctoritas, poteſt prælatus ad vtilitatẽ
eccl. eiæ eã interponere, & actum ratificare etiã ex poſt
facto. Ita ſingu. Abb. in c. edoceri, in pe. col. ĩ verſ ad tex
tũ de reſcrip. quẽ ibi ſequit̃ Barb. & do. Fel. in fin. 6. col.
in verſi. dum dicit Abb. ꝙ vbi actus. ¶ Limita ſecundo
niſi actoritas alicuius requireret̃ in aliquo actu, quæ ſa
peret naturã ꝯfirmationis, quia etiam põt interuenire
ex poſtfacto, puta ſi ſtatutũ diceret ſyndicũ non poſſe
creari ſine auctoritate. nã põt ipſa auctoritas ſequi quia
eſt ꝯfirmatio. ita no. Bal. in d. l. j. in antepẽ. colũ. C. qui ad
mit voluit etiã do. Fel latè in d. c. edoceri. in 6. in verſic.
ſeq põt. de reſcrip ¶ Limita tertio, niſi auctoritas alicu
ius requireret̃ in aliquo actu, q̃ auctoritas eẽt ꝯſenſus,
qui tãgeret gerẽtẽ actũ & habẽtem auctorizare, ſeu cõ
ſentire. nã tũc ille potius diceret̃ ꝯſenſus q̃ auctoritas, &
poſſet interuenire ex poſtfacto. Ita Burr. Imol. & Do. in
d. c. cũ ꝯſuetudinis, de ꝯſue. quẽ ſequit̃ do. Fel. in d. c. edo
ceri, vbi ſupra. † qñq; requirit̃ ꝯſenſus alicuius in aliquo
11 actu. ¶ Et tũc aut ille ꝯſenſus requirit̃ in actu iudiciali, &
ſufficit interuenire tẽpore litis ꝯteſtatæ Ita voluit gloſ.
Bar. & ſcribẽ in d. l. fi. §. neceſſitatem. C. de bonis, q̃ libe.
¶ Aut ille ꝯſenſus requirit̃ in actu extraiudiciali, & tũc
aut reqrit̃ ille ꝯſenſus ꝓ forma & ſolẽnitate actu ſiut i
tercedat certo tẽpore, & nõ põt interuenire poſt. ut ĩ c.
audiſtis iũcto c. quia ꝓpter. de elec. Et Bal. in d. l. j. in vl
ti. col. ĩ verſ. extra q̃rit̃ ſi ĩ ſtatuto cauet̃. C. qui admit. &
Bart ĩ ꝯſi. ici. factũ eſt tale. Cicolus, Petrus. Bal. in l. ſi v xo
rẽ verſ. ex quib. C. de adulter. Phili. & Præpo. poſt Abb.
ubi ẽt do. me. Cortie. in c. cũ parati de appel. & Alex. in
l. ſi cũ dotẽ. in § eo aũt tempore ff. ſol. matri ¶ Idẽ dicẽ
dũ ſi requireret̃ cõſenſus ſuperioris ꝓ eius auctoritate,
qa ita eſſet ac ſi requireret̃ auctoritas. Ita dixit do. Ant.
in c. cũ vos, de his quæ fiũt a præla. & Arch. in c. quidam
18. q. 2. & Bald in d. l. fi. §. neceſſitatẽ. in 5. col de bonis q̃
libe. ¶ Aut iſte ꝯſenſus nõ requirit̃ pro ſolẽnitate certo
tẽpore, ſed ſimpliciter ad actus validitatẽ. ¶ Et tunc aut
act⁹ tenet & põt contemptus ꝯſentire q̃ñcunque; vnde
canonicus ꝯtẽptus in elec. põt ꝯſentire poſt factũ. ut ĩ c.
qđ aũt. de elec. voluit Imol. in d. c. cũ cõſuetudinis, facit.
l. fi. C. ad Macedo. Et uoluit Bar. in d. l. ſi q̃s mihi. bona. §.
iuſſu. ff. de acqr. hære. ¶ Aut actus nõ tenuit, & tũc põt
interuenire poſt factũ, ſed validat actũ, ut ex nũc, nõ ut
ex tũc, & iſte ẽ caſus ĩ c. 3. ĩcip. cũ vos. de his, q̃ fiũt a pla.
nam ꝯceſſio facta per prælatũ reclamante Capitulo eſt
nulla, ſi Capitulũ in tractu tẽporis ꝯſẽtit valebit ꝯceſſio
ut ibi, vt ex tũc, nõ a tp̃e primæ ꝯceſſionis. Et ita debet ĩ
telligi Imõ ĩ d. c. cũ ꝯſuetudinis, q vr̃ hũc dicto ꝯtrarius
nã ĩtelligit̃ eius dictũ ꝙ valebit vt ex tũc, nõ autẽ ut ex
12 nunc. ¶ † Aliqñ vero requirit̃ decretũ interponi, & ſuffi
cit ꝙ interueniat etiã poſt actum. ita Bal. in præællega. l.
j. pen. col. C. q. admit. verſ. ſed dubitat̃. arg. l. 3. §. pen. de
libe. & poſthu c. ſecũdo requiris. de appella. l. pen. C. de
inſti. & ſubſti. ¶ Et de iſtis dictis vide plene ꝑ Abb. ĩ d. c.
cũ vos, de his q̃ fiunt per Bar. & ſcriben in d. §. iuſſu. vbi
fertilis & optima apoſtilla Alex per do. And. & doc. ĩ c.
j. de reb. eccl nõ alie. lib. 6. & per do. meũ Baueriã in l. 2.
§. volũtatẽ. ff ſol. matri. dum ibi tractat illam q. an ſi ſta
tuto cauet̃ ꝙ mulier nõ poſſit contrahere ſine cõſenſu
duorũ propinquorum ſufficiat ſi ſunt pñtes & nõ ꝯtra
dicũt ĩ 2. char. d. q. & poſtmodũ reperi do. Philip. de Sar
ra. ꝓdicta latè tractaſſe in c. cura. hoc titu. ¶ Iſtis ſic præ
miſſis ꝓmitto & aliud. ſ. iuſpa. eẽ ex grã & nõ eẽ capacẽ
eo niſi ille qui dedit fundũ, ꝯſtruxit, vel dotauit. vnde ſi
aliquis qui ex iſtis cauſis eſt pñonus vellet illud transfer
re ad aliũ laicum, transferret ad incapacẽ, cùm ipſe illa
non exercuerit. & iõ mero iure transferre nõ poſſet, ſ;
ut magis homines inducerentur ad fundãdas eccleſias
fuit etiã permiſſum ut poſſint transferre, ſed quia reue
ra transferendo in laicũ trãsferebãt in incapacẽ, iuriſla
tor voluit ꝙ poſſet in aliũ trãsferre vł cũ aliqua vniuerſi
tate, quo fieret ꝙ nõ ipſe laicus ĩ laicũ de iurepa. princi
palr̃ diſponeret, ſed tractaret ꝯpalia, & acceſſoria, & in
ꝯñam de eo diſponeret, vł principalr̃, & tũc cũ ꝯſenſu

epiſco-

epi quo fieret ꝙ non ipſe laicus eſſet q̃ principaľr diſponeret de eo, ſed eṗs diceretur principaliter diſponere, & facere illū in quē transfertur capacem, & hoc quia ita ius diſpoſuit ut diximus ſupra in primo art. ꝑſentis q̃ōnis, & etiā in fi. quarti artic. & latè dicemus infra in hac 2. par. in 4. q. prin. in 2. art. in verſ. vnde ego nō poſſum cogitare, patet ergo ex iſto ſecūdo euidētiali magis eē cām efficientē ipſum eṗm q̃ ipſum laicū donātem. Nec obſt. aliqñ illū cōſenſum appellari auctoritate, quia auctoritas & ꝯſenſus cōfunduntur prout eſt videre in d. c. cura. & in d. c. ſuggeſtū, vbi eſt idem, vel ꝯſenſus, vel auctoritas, & vna uice appellať auctoritas alia ꝯſenſus, & iā idē Abb. hoc fateť in reſpōſione quā dat ad d. c. cura, & c. ſuggeſtū. ¶ Nec ēt obſt. id qđ dr̄ eṗm in iſto iurepa. nihil iuris hr̄e, nec aliqd participare, & hoc patere ex eo quia ſine eius ꝯſenſu donat laicus iuſpa. eccl. uel pio loco, ꝙ non poſſet ſi eṗs ꝑtēderet aliquod intereſſe. nā reſpondeť eṗm maximū pati intereſſe, cū de mero iure ꝓuiſio ecclæ eēt ſua. c. oēs baſilicæ. 16. q. 7 c. 2. de ꝯcel. ꝑb. ſed fuit ꝯceſſa gratioſè laicis, & ipſe eſt ſeu eius ꝯſenſus qui habilitat donatariū ad illud iuſpa. obtinendū ex ordinatione iuris, cū aliàs eēt incapax, ut ſupra eſt dictum quod quidē non eſt cum donatur eccleſiæ, vel pio loco & ſic capacib. illo iure, vnde perſona eṗi eſt vera pſona efficiēs, perſona vero donātis eſt quoddā quaſi iſtrumētū, quia ſi ipſe non feciſſet iuſpa. nō fuiſſet creatum nec transfereretur ad alium. magis tamē operať cōſenſus eṗi q̃ donatio ipſius donatoris, qđ apparet, q̃a ſine eo donatio ē nulla. d. c. illud. ſicut in ſimili dicimus inſtōnē oīa operari, nō ꝑſentationē, quæ ſolū dat ius in re, nō ad rē ut notať in c. cū Bertoldus. de re iudi. c. ex frequentib. de inſti. reg. j. de reg. iur. lib. 6. ſicut ēt dicimus magis feciſſe patronum ius quod introduxit iuſpa. ex gr̄a q̃ ædificiū, quia ſi ius hoc non permiſiſſet, ędificiū non operabatur illud. arg. c. nemo. de ꝯſecr. diſ. j. iūcto cū c. nobis. hoc tit. ita in propoſito eṗs habilitat illū donatarium, donator verò eſt loco ædificij. Si ergo eṗs eſt ille q̃ agit nō dr̄ auctorizare, ſed ꝯſentire, quia auctorizat ille qui non facit actū, ſed auctoritatem præſtat. d. §. tutor. in l. obligari. ff. de aucto. tuto. ꝓut verbum ſonat, & ſicut eſt in tutore.

23 ¶ Hoc ſic ſtante † ꝙ ꝯſenſus eṗi, qui interuenire debet in trāslatione iuriſpa. fit proprie ꝯſenſus efficiens, & nō auctorizās, ſequiť poſſe interuenire ex poſtfacto, & licèt ſuperueniat actui nullo ualidat illū ut ex nunc, non aūt ut ex tūc ſm quod dicit Abb. ī d. c. cura. & in d. c. ſuggeſtū, hoc tit. ¶ Et ſi diceres in d. c. cura. & in d. c. ſuggeſtū. non hēt habilitari donatarius, cū ſit perſona capax, cur tamen dr̄ verus cōſenſus & non dr̄ auctoritas ſm quod vult Abb. dico in illis iurib. ex quo donans nullū ius habet ſed eſt occupator, & ex permiſſione iuris donat pio loco nō eſt ipſe donans cā efficiens, cū nemo det quod non habeat dat ergo ipſe eṗs cōſentiens, ut vult text. in c. quod autē. hoc tit. & ideo eſt verus conſenſus efficiēs, & interuenire pōt ex poſtfacto. ¶ Cū igitur in caſu nr̄o non requiratur licentia, non iuſſus, non mādatū, nō cōſiliū, non auctoritas, non conſenſus iudicialis, nec conſenſus qui habet īteruenire pro ſama, vel ſolēnitate tp̄e actus, nec conſenſus ſapiens auctoritatē, ſed tantum cōſenſus efficiens, ut ex ſupraſcriptis patet, ergo poterit īteruenire etiā poſt actum nullum & validabit donationē, ſeu quācūq; aliam translationē iuriſpa ut ex nunc, non autem ut ex tunc. ¶ Et per iſta tolluntur oīa motiua partis negatiuę do. Abb. ¶ Et primū, cum iſte non ſit conſenſus auctorizabilis. ¶ Secūdū, cum non ſit cōſenſus qui exigatur per viā ſolennitatis. ¶ Tertiū, ꝙ non ita ītelligatur auctoritas Iun. ī d. c. cum cōſuetudinis, ꝙ vbi requiritur ꝯſenſus ſimplex pōt interuenire ex poſtfacto ſi actus tenebat, ſed ſi erat nullus, nō: quia etiam in actu nullo poteſt interuenire ex poſtfacto & validare actū, non tñ ut ex tunc, ſed ut ex nunc. & ita intelligitur Inno. ut diximus in fi. primi euidentialis. ¶ Cū id quod Io. And de fauore vltimæ voluntatis non ſit verum, ut ꝓxime dicemus in hoc met arti. ¶ Reſpondetur etiā reſpōſionibus datis ad motiua partis affirmatiuæ per prædicta. & primo ad ſol. datā ad primū motiuum, vel ad tex. in c. cura. & in c. ſuggeſtū. ꝙ loquantur in donatiōibus ipſarū eccleſiarū in quib. eſt verus conſenſus, nam ita eſt in caſu nr̄o, quia licèt ibi conſenſus ſuppleat defectum donatoris, in caſu noſtro ſupplet defectum donatarij. argu. reg. corollarium. l. j. C. de expreſſis. lib. 12. l. fin. C. de acceptila. & in l. pen. C. de indic. vidui. tollend. vñ ī vtroque caſu ſuperior cōſentiens eſt perſona efficiēs. ¶ Imo poſſet dici ꝙ cum in illis iurib. non appareat expreſſe quod voluerit ibi p̄ronus donare eccleſiā, uel iuſpa. & ſic diuinare, nam tanquam potens detinebat eccleſiā, ſed potius forſan potuiſſet dici voluiſſe donare iuſpa. & ignoranter dixiſſet dono eccleſiam ſic intelligendo illa iura eſſent ibi caſus expreſſi ꝙ conſenſus epiſcopi in donationib. & tranſlationib. iuriſp. poſſit interuenire ex poſt facto, & iā ita quotidie illa iura allegaň. nam doctores ibi diuerſimode loquuntur, aliqui. n. ītelligūt donatū iuſpat. aliqui eccleſiā. ¶ Rn̄deť etiam quatuor ſol. datis ad quatuor motiua huius partis affirmatiuæ earū præſuppoſitū eē falſum ꝙ requirať auctoritas. nā iſto medio omnia illa contraria ſoluūtur cū te vera hic requiratur etiā cōſenſus, ſicut & in illis quatuor motiuis. ¶ Sed dato non tñ conceſſo in iſto caſu requiri auctoritatem, nonne diximus ſupra in primo euidentiali, ꝙ ſi actus eſt geſtus in vtilitatē eccleſiæ poteſt auctoritas īteruenire poſt. Certe ſic. vnde cùm tranſlatio iuriſpa. fit alicui pręſupponiť vtilitas eccleſiæ, quia aliter nō debet epiſcopus conſentire ipſi tranſlationi iuriſpat. ut per doc. in c. nullus. hoc tit. puta quia transferť in magis pium magis deuotū & fauorabilem, ergo poterit interuenire ex poſtfacto. Item nonne eſt dictū ſupra ꝙ quando actus tangit gerentē actū, ſeu auctoritatem interponere habentē, pōt auctoritas interuenire poſt? certe ſic, ergo cū in caſu noſtro iſte conſenſus auctorizabilis eſt, tangit ipſum auctorizantē, quia ad eum ſaltem poſſet ſpectare mera collatio illius eccleſiæ, ſi transferens nō trāsferret eo deficiēte, & trāsferēdo nō ita cito, ergo poterit īteruenire poſt. ¶ Vel pōt & tertiò reſponderi ꝙ ſi tu concedis iſtū conſenſum auctorizabile præſupponis poteſtatē trāsferēdi iuſpa. in laicū. & tūc iſta auctoritas ſapiet confirmationē, ſi confirmationē ergo poterit interuenire ex poſtfacto, ut diximus ſupra in primo euidētiali in 3. limi. ¶ Vel poteris & quarto mō reſpōdere, ꝙ ſaltē non poterit negari, quin poſſit interuenire ſtatim poſt. ꝓut dicūt doctores in d. §. iuſſus. & in dicto §. tutor. & diximus ſupra in primo euidentiali dū loquuti fuimus de auctoritate. ſi verò diceremus iſtū cōſenſum eē decretū, patet etiā ex fine primi euidentialis poſſe interuenire poſt actū. ¶ Reperi poſtmodū do. Roc. ī hoc tracta. in verbo pro eo ꝙ de diœceſani ꝯſenſu, in quarta q̃ō. reſpondere ad ꝯtraria Abb. ut nō obſtaret id qđ dr̄ ꝙ ī donatione vel legato iuriſpa. requirať auctoritas epiſcopi, ergo dēt in ipſo actu īteruenire, quia auctoritas ī iſta materia ſtat pro cōſenſu, & nō ſtat ꝓprie, & ꝓbat, quia ut plurimū iura huius tituli vtunť ꝓmiſcue his verbis, q̃nq; n. dicunt exigi conſenſum, quādoq; auctoritatem, ut patet in c. cura. & in c. illud. & in c. quod aūt. hoc ti. & in ſimili probatur in c. cū apoſtolica. de his, quę fiūt a præl. & in c. ſine exceptione. 12. q. 2. & ita dicere Rotā vltimā hoc tit. in antiquis. & iſtam rēſponſionem ad dictum fundamentum dicit ſatis uoluiſſe Abb. in dicta diſputa. augerio. & licèt poſtea teneat contrariū, tamen illam non impugnat. pro qua etiā dicit facere, quia licèt conſiliū & conſenſus differant. ut notatur in c. cum eccleſia vulterana. de elec. & in c. nouit & in c. q̃ñ de his, quæ fiunt a prelato. tamen quandoque ſumuntur ꝓ eodem ſecundū gl. quam ibi ponderat Abb. in c. j. de foro cōpeten. aliqua alia dicit ibi Roch. parum facientia ad difficultatē, & quæ comprehēduntur ī ſupraſcriptis, ideo admitti. ¶ Et iſta eſt veritas quā ſenſit Abb. ī dicto cap. cura. & in dicto c. ſuggeſtum, & in dicta diſputatio. Augerio. dum tandem dicit, ſed præſuppoſito ꝙ validetur donatio ex conſenſu ſequenti, non tamen validatur cum mortuus eſt donator, ut dicemus in proximo ſequen.

ſequen.artic.& iſtam etiam partem tenet aperte Rota. 873.quidā laicus hoc tit.in antiquis,& facit cōſi.6.Gaſp. Cal.hoc tit.fol.61.& facit apoſtilla Moder.in c.vnico,in prin.j.col.in verbo cōſenſu,hoc tit.lib.6.& tenuit Gay. in repet.c.fi.de elec.lib.6.in princ.29.col.& in fi.35.col. & in princ.36.col.& an & quando ille conſenſus ſeu auctoritas requiratur in actu:& quando poſſit interuenire poſt.vide etiam Firma.in tractatu de epiſcopo, in 4.lib. 14.par.ī 35.qō.& iſtam etiam partem tenuit Roch.vbi ſupra in verbo pro eo ꝙ de dioeceſani conſenſu, in quarta q.in j.col.qui adducit Cardi.in conſi.6.incip. an valeat præſentatio.hoc titu.dicentem communem opi.haberi conſenſum epiſcopi poſſe interuenire etiā
34 poſt legatū factum,& ita vidi in facto obſeruari.¶† Et quia licet ſupra adducta & allegata ſint poſita & dicta ꝑ omni tranſlatione iuriſpa.cuiuſcunque tituli particularis,tam inter viuos quam vltimæ voluntatis.& ſic legati,vel donationis cauſa mortis:tamē quia ſupraſcripta videntur magis clare loqui in titulo donationis,& ſic īter viuos,modò ſimiliter tangamus magis in ſpecie qđ in legato facto de iurepa.laico an poſſit interuenire cōſenſus epiſcopi poſt legatum factum:an vero debeat interuenire in ipſo legato:& in hoc ut ſupra diximus Io. And.in d.c.cum ſeculum.dixit ſpeciale eſſe fauore vltimæ volūtatis in legato,& alia diſpoſitione cauſa mortis de iurepa.conſenſus epiſcopi poſſit interuenire etiā ex poſtfacto:ſed conſilium eſſe ut habeatur ꝯſenſus vel ante mortem teſtatoris,uel poſt.¶ Et ſic videtur velle Io.An.plura adducens.¶ Primum ꝙ ipſe conſenſus ꝓprie deberet interuenire in ipſo legato,& hoc eſt verū ſicut & in donatione proxime diximus:& hoc eſt clarum & cautiſsimum,& omnes ita tenent maxime in d.c cum ſæculum,quia iſta eſt tranſlatio iuriſpatr.ſicut & donatio.Ex quibus ita ēt eſt concludendum in donatione cauſa mortis,& de hoc dicemus latè infra in hac ſecunda parte huius primi libri in q.principa in art.ubi tractabimus in ſpecie an & quando legatur iuſpa.laico requiratur conſenſus epiſcopi,& concludemus ꝙ ſic ergo in actu requiritur:licèt ut infra dicemus poſſit interuenire poſt.¶ Secundū quod voluit Io.And.ubi ſupra eſt:ut ipſe conſenſus epiſcopi in legato iuriſpa poſſit interuenire etiam ex poſtfacto,& licèt dicat hoc eſſe fauore ultimæ voluntatis,quaſi velit intelligere in donatione nō poſſe interuenire ex poſt.tamē hoc vltimum eſt falſum:ut ſupra diximus,vbi concluſimus etiam in donatione,& in omni trāslatione iuriſpa.poſſe interuenire ex poſt.& hoc quod in legato poſſit cōſenſus epiſcopi interuenire ex poſt,oēs doc.concludunt cū Io.And. in d.c cum ſæculum,& hoc voluit expreſſe Gaſp.Cald. in dicto cōſ.6.hoc tit.fol.61.imò dixit hanc eſſe communem opinionem doctorum:& do.de Rota vbi ſupra. Et Car.in dicto conſ.6.incip.an valeat præſentatio,hoc tit.ubi dicit hanc eſſe communem opinionem quā cōfirmat in cle.vnica.5.quæſtio de rerum permuta.ſequitur prædicta do.Roch.in hoc tractatu in verbo pro eo ꝙ in 4.quæſtio.adducendo ſimile ꝙ ſufficiat patronum conſentire inſtitutioni ex poſt.c.ſi vero.hoc tit.& Abb. in c per veſtras,eod.tit.& idem Roch.in verbo ipſe vel is a quo.in 7.quæſt.& voluit hoc etiam Gay.in dicta repetitio.c.fi.de lectio.libro ſexto,poſt princ.29.col.& ita dico eſſe concludendum:quia ſi hoc concluſum eſt in donatione inter viuos,multo magis habebit locum in legato vel donatione cauſa mortis,in quibus eſt fauor vltimæ voluntatis:ut per Io.And.vbi ſupra maxime cū militent in eis omnia iura:& rationes ſupra adducta & adductæ,dicerem tamen hoc habere locum,prout ex nunc,non prout ex tunc:ut etiam in donatione ſupra concluſimus:& ita in omni tranſlatione iuriſpatrona. concluderem.

¶ Decimus ſeptimus arti.j.q.prin.ſecūdæ partis j.Libri.

1 Tutor tenetur ei cui vendidit rē pupilli:& ratio quare tenetur.
2 Conſenſus epiſcopi ſuperueniens non validat donationem iuriſpa. factam laico in præiudicium hæredis.
3 Patronus aliquando appellatur aduocatus.
4 Nigrum eſt adaptandum rubro.
5 Laici nullam habent poteſtatem ſeu facultatem ſine epiſcopo diſpenſare de iure ſpirituali vel eccleſiaſtico.
6 Pro non dato habetur quod ab eo datur qui de iure dare non pōt.
7 Intellectus ad l.fi.C.commu.prædio.
8 Fictio debet habere extrema habilia.
9 Duæ fictiones non debent conuenire circa idem.
10 Caſus vbi ſit patronus donat iuſpat.vni ſine conſenſu epiſcopi,& poſtmodum alteri cum conſenſu epiſcopi,ſecundus donatarius eſt patronus,& non primus.
11 Conſenſus epiſcopi an & quando poſſit interuenire poſt mortem legantis iuſpa.alicui laico.
12 Legatum factum collegio nondum approbato,vel filio ſpurio non legitimato,non valet.
13 Vltima voluntas mortuo teſtatore corruens defectu auctoritatis vel ſolennitatis non poteſt ex poſt facto conualidari.
14 Iuri tertij nunquam præiudicatur.
15 Omnia non poſſumus omnes.
16 Omnium habere memoriam,& in nullo penitus errare,potius diuinitatis quàm humanitatis eſt.
17 Conſenſus ſuperueniens validat donationem & legatum eccleſiæ factum vel factam alicui pio loco a laico.

IDeo contingit dubitari 17.loco ſi laicus donauit,legauit,uel quocunque alio habili titulo tranſtulit eccleſiam pio loco,ſeu in pium locum,vel iuſpa.laico ſeu in laicum ſine conſenſu epiſcopi,& mortuus eſt donator,teſtator.vel tranſlator,relicto hærede nolente id exequi,an conſenſus interuenire poſſit poſt mortem,& an validet actum,maxime in præiudicium hæredis. ¶ Iſte articulus duo membra habet,primum eſt quando donatur ſeu transfertur vel legatur iuſpatrona.in laico ſeu in laicum:aliud eſt quando prædicta fiunt a laico de eccleſia in pium locum non de iurepatrona. ¶ Capiamus igitur primum,& dic iſtam quæſtionem videlicet quando laicus donauit alteri laico ſine conſenſu epiſcopi iuſpatrona.quod habebat in alia eccleſia,ante conſenſum epiſcopi mortuus eſt tranſlator ſeu donator relicto quodam filio hærede poſtquam vero filius eius hæreditatem agnouit epiſcopus cōſenſit ſeu ratificauit & approbauit illam donationem quam pater eius fecerat in alium laicum,quis erit patronus filius ille & hæres,an uero laicus cui per patrem facta fuit do
17 natio?formauit Rota 873.quidam laicus,hoc tit.in antiquis,& tenuit eſſe patronum donatarium,& conſenſum ſic poſſe interuenire etiam mortuo donatore in ꝓiudicium hæredis,& dicit ibi Rota quoſdam dominos tenuiſſe contrarium,ſed tandem ut proxime dictū eſt, maiorem partem ipſorum concluſiſſe.¶ Et moti ſunt nam planum eſt conſenſum epiſcopi ſuperuenientem ratificare donationem factam laico ut in proximo precedenti art.concluſimus.Et pro hoc benefacere quod notat.Inno.in gl 3.in fi.c.nec innotuit.de elec.quod qđ ab initio tenui non poſſet donās in præiudicium donatoris & hæredum contrauenire qui cum eo ſunt eadē perſona,nec poſſunt venire contra factum defuncti,& quod valuerit donatio in præiudicium donantis,allegat c.quod in dubijs.de renuncia.& l.per fundum.ff.de ſerui.ruſti.prædio.& l.fi.ff de donatio.inter uir.& vxo. & l.cum hic ſtatus.§.ſi ſocer.ff.de re.pu l.fi.in princi.cū ſibi nota.& de conuer.cōiug.c.quidam intrauit,& c.placet,& ſimilia iura,nec eſt neceſſaria auctoritas epiſcopi aut Papæ ſed ſolus conſenſus.¶ Item mouetur ipſa Rota ex alio,nam non eſt neceſſarius conſenſus epiſcopi ad donationem ſeu contractum donationis,ſed ad trāſlationem iuriſpa.in donatorem,poteſt.n.etiam in donatione fieri cōtractus in præiudicium donātis cum diſpoſuit de iure ſuo,ſed nō translatio iuriſpatrona.ſine conſenſu epiſcopi,ſic etiam in ſimili dicitur de rebus minorum,& de rebus emphyteuticis vbi licèt prohibeatur contractus ſine decreto vel auctoritate domini tenet tamen iuxta notata in l.alienatum.ff.de verbo.ſignific.&.& in l.ſecunda.C.de iure emphyteu.& in l.ſi is C.de

1 C. de præ di. mino. † vbi tutor tenetur ei cui rem pupilli
vendidit. quia contractus tenuit ſaltem in præiudicium
tutoris, licèt ex eo non ſuerit ſecuta alienatio in præiu-
dicium pupilli, cùm potius translatio iuriſpa. fiat per cō
ſenſum eius penes quem eſt proprie iuſpa. & eſſe deber
de iure, videlicet penes ordinarium, quàm per conſen-
ſum patroni laici penes quem non eſt niſi ex gr. tia &
permiſſione quadam iuxta c. 3. hoc tit. & ſic per conſe-
quens poteſt ſuperuenire, ex quo contractus donatio-
nis tenuit, iuxta no. in c. dudū, de reb. eccl. non alie. lib. 6.
& in d. c. cū ꝯſuetudinis, de conſue. per Inno. ¶ Nec ob-
ſtat ſi diceretur ius, quæſitū eē filio hæredi medio tēpo-
re, quia ex quo hæres fuit patris nō fuit ſibi ius quæſitum
aliter q̄ penes patrem eſſet qui non poterat venire con-
tra donationē, igitur nec filius. ¶ Non obſtat etiā ſi pro
contraria parte adduceretur tex. in c. quāuis, & in c. ſi ꝑ
te de reſcrip. lib. 6. quia ibi fuit ius quæſitum tertio ex di-
ſpoſitione eius qui poterat venire & diſponere contra
primam diſpoſitionem, igitur in præiudicium iuris tali
ter quæſiti ſequens diſpoſitio vel exiſtentia conditionis
non pōt retrotrahi ut l. potior. in prin. ff. qui potio. in pi
gno. habean. hic vero ex diſpoſitione eius qui ꝯtra ſuā
diſpoſitionem venire non poterat, nec contra factum
ſuum, igitur nec hæres eius Vel eſto ꝙ dicatur valere ex
nunc, ex quo ſuperuenit conſenſus epiſcopi, ſufficit ex
quo pater nec eius filius contrauenire poterant, & ante-
quam filius præſentaret nō vacauerat eccleſia & ſupue
nerat conſenſus epiſcopi, tunc ſaltē fuit facta effectualis
in illū donatarium iuriſpa translatio, per l. ſundi. ff. de
ſerui. ruſti. præd. hæc ſunt per quē mouetur Rota prædi
cta ad tenendum partem affirmatiuam. ¶ Quam ſequi
tur audacter Gay. in dicta repet. c. fin. de elec. lib. 6 in 29.
col. plus dicens iſto caſu epiſcopum ſine cauſa nolentē
conſentire poſſe compelli ad conſentiendum, & dona
taria eccleſia vacante poſſe ſub ſpe futuri conſenſus ꝑ-
ſentare, qui licèt videatur loqui in legatario, tamē quia
ſupra dixi loqui de contractu inter viuos, & ſic de dona
tione de ea & de legato, dicta eius ſunt intelligenda.
2 ¶ † Tamen contrariam partem tenuit Abb. in dicta di-
ſputatio. Angerio in primo dubio ꝙ mortuo donatore
conſenſus ſuperueniens non ualidat donationem in ꝑ-
iudicium hæredis. ¶ Et mouetur primo, quia donatio
facta priuato per ſolū patronū nullam obtinet uim, ut
aperte ponit tex. in c. præterea, hoc titulo, in fi. & ſic nec
ad translationē iuriſpat. nec in præiudicium donantis,
cum tex. ibi dicat, uim aliquam decernimus nō habe-
re. vnde pōdera verbum aliquā, quod aperte innuit nul
lius penitus exiſtere firmitatis nec habere in ſe aliquā
particulā validitatis ad hoc, c. ſolitæ. de maio. & obed.
& c. ſi Romanorū. 19. diſt. & quod notat gl. in c primo,
de foro comp. in uerbo aut eorum. qui enim omne di-
cit nihil excludit, præallegatis iuribus. ¶ Nec obſtat re-
ſponſio Inn. ad illum text. quod loquatur in aduocato,
3 & non in patrono quatenus prohibet donationē. † hoc
enim eſt falſum, cum patronus aliquando uocetur ad-
uocatus, ut eſt expreſſum in c. cum autem, hoc tit. cum
illud c. non ſit ſub rubrica, de poſtu ſed de iure pa. deber
4 intelligi de patrono, † quia nigrum eſt adaptandum ru-
bro ſi fieri poteſt, ut notat glo. in c. bonæ. de confir. utili
uel inuti. & in c. vbi de reſcrip. lib. 6. & in c. ſi ſuper gra-
tia, de offi. deleg. eodem lib. ¶ Hoc etiam alio modo ꝓ
batur ex illo tex. nam cum in prin. feciſſet mentionem
de aduocatis eccleſiarum cum ſtatim ſubiungat in uer
ſic ſeq. declarando & ampliando quod dixit ſupra dum
dicit, ſiue aduocati, ſiue patroni, ſiue domini, ſiue cuſto-
des vel guardiani, uel quocunque alio nomine cenſean
tur, ex quibus uerbis clare īnuitur id qđ dixerat in prin-
cipio intellexiſſe de patronis qui diuerſis hominibus ſe
cundum varias locorum conſuetudines nuncupantur
ut clare colligitur ex illo relat uo eos, per quod patet,
quia retulit ſe ad præcedentia, & ad idem illa clauſula,
ſeu quocunque alio nomine cenſeantur, quæ innuit ſo-
lum diuerſitatē eſſe in nominibus, & non in ſubſtātia,
& ideo dicit Hoſtiē. in ſumma huius tit. §. primo, in iu-
quod patrono poſſunt cōuenire omnia illa nomina de
quibus in dicto c. præterea. de quibus latè diximus ſupra,
in prima parte huius lib. in prima quæſt. principa. in ter
tio artic. poſtea ergo ſubdit tex. contractus huiuſmodi
quos fecerunt vel facient in futurum uim aliquā decer-
nimus non habere, & ſic comprehendit omnes de qbꝰ
præmiſerat. vnde eſt ibi caſus apertus non cauillando
literā, donationē factam laico per ſolum patronū nul-
lā habere vim. ¶ Ad idem videtur tex. in c. illud. verſ. li-
cèt. iunctis præcedentibus verbis. hoc tit. ¶ Hoc idem in-
5 nuit iuris canonici † regula generalis quæ diſponit ut lai
ci nullam poteſtatem ſeu facultatem habeant ſine epi-
ſcopo diſpenſare de iure ſpirituali uel eccleſiaſtico, ut ī
c. laici. 16. q. 7. & in cap. eccleſiæ ſanctæ Mariæ, de conſt.
& in cap. bene quidem. 96. diſt. diſpoſitio ergo iſta inquā
tum uoluit hoc ius ſpirituale vel ſpiritualitati annexū
6 in alium transferri, nullus penitus fuit momenti. † nam
pro non dato habetur quod ab alio datur qui de iure da
re non poteſt, ut dicit tex. in propoſito in c. quod autē,
in fi. hoc tit. & in c. daibertum. 7. q. j. ſi ergo habetur pro
non dato, licitum eſt cōtrauenire, ut ibi probatur. ¶ Ad
idem, c. vnicum, hoc tit. lib. 6. a contrario ſenſu ubi in-
nuitur talem donationem factam laico inefficacem eē
cenſendam. auctoritas ergo epiſcopi ſuperueniens poſt
ius acquiſitum filio non potuit actum nullum validare
quia ſuperuenit in actu nullo, & alteri ius ſpectanti, ut ī
c. 2. de rerum permuta. ¶ Mouetur & ſecundò: nam da
to quod exigatur conſenſus epiſcopi per modum ſim-
plicis conſenſus, & ſic poſſit interuenire ex poſtfacto ꝑ
notata in d. c. cum conſuetudinis. non tamen poterit
7 hoc caſu interuenire poſt mortem donantis † (filio vel
alio hærede ſuperſtite). per tex. notabilē in l. fi. ff. com-
munia prædio. ad quam legem profecto non aduerte-
runt domini de Rota. ibi enim dr̄ quod ſi plures habēt
fundum communem, & unus conceſſit alteri ſeruitutē
& deceſſit, non ualet cōceſſio poſtea facta per alios ſo-
cios niſi hæres defuncti de nouo conſentiat, ratio eſt ſe-
cundum Barto. ibi, quia conceſſio fingitur perfecta per
omnes eo tēpore quo vltimus conſentit, quia primæ cō
ceſſiones trahuntur ad vltimum, ut dicit ibi tex. ſed ex
quo primus mortuus eſt non poteſt habere locū fictio,
8 ut nouiter dicatur & fingatur conſentire. † fictio enim
debet hīc extrema habilia, ſcilicet tēpus a quo trahitur
fictio & tēpus ad quod, ut notat ibi Barto. & plenius per
eū in l. ſi is qui pro emptore ff. de uſucap. ¶ Nec obſtat
ſi dicatur hæredē defuncti cenſeri eadem perſona cū eo,
ut in Auth. de iureiur. a mor. præſtito. & hæredē fingi de
bere conſentire ſicut fingeretur defunctus ſi viueret,
9 † quia duæ fictiones non debent conuenire circa idem,
ut notat in l. prima. ff de dot promiſ. ita videtur dicendū
in propoſito, epiſcopi conſenſum eſſe requirendum ut
ſimplex conſenſum, cùm poſt mortem patroni nō po
tuit interuenire, quia non poteſt fingi ut patronus tunc
conſentiat tempore quo validatur prima conceſſio. Et
hoc uidetur indubitatum & per cōſenſum epiſcopi nō
potuit hoc caſu poſt mortē donatoris accedere. ¶ Pro
hoc facit quod dixit Abb in c. cura. hoc tit. conſenſum
epiſcopi ſuperuenientē ualidare donationem ex nunc,
nō ut ex tunc, licèt actus eſſet nullus, ergo præſupponit
actū nullū qui ut ex nunc validari non poteſt, cū non ui
uat donator. ¶ Et hoc dicit Abb. iudicio ſuo ſenſiſſe Io.
And. in c. cū ſeculum, hoc tit. vbi quærēdo an iuſpa. trāſ
feratur titulo legati concludit quod ſic, cum conſenſu
tamen epiſcopi qui etiam poterit interuenire ex poſtfa
cto, & poſt mortē fauore vltimæ voluntatis: vult igitur
ibi in donatione eſſe ſecus, de cuius dicti ueritate dixi-
mus in ꝓximo ꝑcedenti articulo. ¶ Faciunt etiam ſm
Abb. omnia alia quæ ꝓxime dicemus ī hoc met articu
lo dū concludetur in legato iuriſpa. non poſſe ſuperue-
nire conſenſum epiſcopi mortuo teſtatore. ¶ Iſta ſunt
quæ pro iſta par. adducit do. Abb. contra Rotā in dicta
ſua diſputat. Augerio in ſeptima & octaua col. ¶ Ego
pro parte domini Abbatis talem feci cōſiderationem
clarum eſt enim plures eſſe modos transferendi iuſpa-
trona.

trona.in aliũ videlicet nouus hæres, res permutatio do natio ut in gl.c.piæ mentis,16.q.7.& in c.cum ſæculum hoc tit.& per docto.in hac rubrica,& per ſummiſtas in hoc tit.& diximus plene ſupra in primo artic.præſentis
10 quæſt.principalis.¶ † Certum eſt, etiam ſi patronus donat iuſpa.vni ſine conſenſu epiſcopi,& poſtmodũ alteri cum conſenſu epiſcopi,ſecũdum donatarium eſſe patronum & non primum, vt dicetur latè infra in hac q. principa. in 19.art.& ita vidi millies in facto iudicari. ¶ Cum igitur iſta vera ſint negari non poteſt, patronũ qui donat vni ſine conſenſu epiſcopi & non donat alteri cũ eius conſenſu transferre iuſpa.in illum vno ex titulis habilibus ad illud transferendum,ſcilicet donatiõis ergo eodem modo poterit illud transferre titulo ſucceſſionis per ſupraſcripta. ſi igitur trãsfert in alium cũ cõſenſu epiſcopi titulo donationis,clare patet illud ius non tranſiuiſſe ad primum donatarium ex defectu cõſenſus epiſcopi,ſed remãſiſſe penes donantẽ,quia illud niet poſtmodum alteri donat,ergo eodẽ modo ſi iuſp. remanſit penes eũ, poterit illud transferri alteri titulo habili ad transferendum,ſcilicet ſucceſſionis. mortuo igitur eo trãſibit ad nouum hæredem ſicut tranſiret in nouum donatarium, vnde cum idem donator poſſit uenire contra factum ſuum alteri donando,multofortius ei ſuccedere poterit nouus hæres in cuius præiudicium ſuperueniens non ualidabit donationem,& huic monuo nõ cadit reſponſio.¶ Ad contraria non eſt opus reſpondere, quia omnia negantur ſcilicet non tenere donationem nec quantum ad preiudiciũ donatoris, cũ poſſit alteri donare:imo quod dicit Rota. translationẽ iuriſpa.potius fieri per conſenſum eius penes quem eſt ſcilicet epiſcopi, quem per conſenſum eius penes quẽ eſt ex gratia,nã eſt contra eũ ſi bene aduertatur. ¶ Nec obſtat qđ cenſeant hæres & defunctus eadem perſona, quia in iſto caſu ipſemet põt contrauenire, ut ſupra eſt dictũ,quanto fortius hęres.¶ Et iſtam partẽ apertiſſime & tenaciter tenet do. Abb.in d.diſputa augerio. ubi dicit ita ſe reperiſſe conſultum a ſubtili doc.d.Signorello de ſignorellis in preclara urbe Senarũ dũ ibi legeret. & dicit apoſtilla ad Do.in c.vnico.hoc tit. libro ſexto in j. col.in verbo conſenſu,do.Abb.conſulu ſſe in conſilio, 106.in ſecundo vol. & iſtam partem ſemper ego tenerẽ & in facto obtinui in donatione,& etiam in legato, ut infra dicam.¶ Nec obſt.reliqua adducta per Rotã quia loquuntur in caſibus alterius naturæ, & in quibus non uertitur præiudiciũ alicuius prout uertitur in caſu noſtro.¶ Sed ſi aliqs iudex ignarus vellet tenere cũ Rota magis ſequens eius auctoritatem quàm veritatem rõnes & iura deberet aduertere ad vnum ut iſte conſenſus ſuperueniſſet antequam uacaret eccleſia de cuius iurepa.agiť ur p̃ſupponit Rota. ſed ſi vacaret eccleſia nõ habito conſenſu epiſcopi deberet admitti p̃ſentatus ab hærede donatoris dato qđ donatarius nunc vellet conſenſum præſentare,quia non poſſet nec deberet admitti, quia negari non poteſt quin ille hæres egerit qđ ſuũ erat per celebre cõſilium 6.Gaſp.Cal.hoc tit.fol. 61. de quo Deo duce latè dicemus infra in ſecũdo lib.in parte.in q.prin.ĩ art.quicquid dixerit Gay.¶ Do. Roch. in hoc trac.in verbo pro eo quod de diœceſani ꝯſenſu in 4.quæſt tractat an in donatione uel legato & creatione iuriſpa. poſſit interuenire cõſenſus epiſcopi ex poſt. de quibus diximus in præceden. arti.non tamen attingit in ſpecie an poſſit interuenire poſt mortem donatoris vel teſtãns,licèt alleget Rotam ubi ſupra.& Abb. in d.diſputa.Augerio.¶ Et quia ſupra adducta vidẽtur ſpecifice loqui de donatione, & ſic an in ea ꝯſenſus epĩ poſſit interuenire poſt mortẽ donatoris,& concluſa ſupra
11 videantur etiam concluſa in proximo.ſ.in legato,† & ſic an conſenſus epiſcopi poſſit interuenire in legato iuriſpat.poſt mortem legantis ex quo legatum eſt idem quod donatio.§.primo.Inſtit.de leg ¶ Tamen in ſpecie uiſum eſt mihi hic diſcutere quid in translatione iuriſpa.quæ fit per legatum,an poſt mortem legantis poſſit interuenire cõſenſus epiſcopi & ualidare legatũ in præiudiciũ hæredis & Io:And.in c. cum ſęculum, dicit fauore vltimæ voluntatis in legato iuriſp.conſenſum epiſcopi poſſe interuenire ex poſt tantum, quod etiam admittatur poſt mortem teſtatoris. quam ſuã opinionẽ ipſemet Io. An refert in additionibus Speculi hoc tit.in additione magna.poſt princ.¶ Et pro hac parte primo adduciť auctoritas Io.And.ubi ſupra. ¶ Secũdo ꝓ hoc adducitur ſimile. nã ſi teſtator iuſſit eccleſiam cõſtrui. & circa hoc fecit legata conſtat neceſſariũ eſſe conſenſum ſeu auctoritatẽ epiſcopi.c.nemo,de conſecra. diſt. prima,de priuileg.c.auctoritate,libro ſexto, & tamẽ tenet legatũ,& in conſtructione interueniet cõſenſus epiſcopi,c. nos quidẽ, de teſtam. & ita etiam hoc adducit Card.in d.c.cũ ſæculum.in 5.quæſtio. licèt nihil firmet. ¶ Hanc etiã partem videtur tenere Gaſp.Calde.in dicto conſi 6.an valeat hoc titu.fol.61.dum ibi quærit an valeat præſentatio facta per illum cui fuit factum legatũ iuriſpa.ante approbationem factã per epiſcopum,& dicit quòd non, quia conſenſus debet interuenire ante p̃ſentationem, nam ibi aperte videtur uelle quòd etiam poſt mortẽ teſtatoris poſſit interuenire conſenſus epiſcopi.cũ enim loquitur de præſentatione, præſupponit mortẽ teſtatoris, quia eo viuente non præſentaret legatarius &c. & ita etiam uidetur ſentire Card. in d.c cum ſęculum.in 6.quæſt.referẽdo dictum Gaſp.Calde.¶ Iſtã etiã partem tenuit Gay.in repe.c fin.de elec. libro ſexto,poſt princ.29.col.qui refert Io. And.dicentem, cautius eſſe interuenire cõſenſum epiſcopi ante mortem legãtis,licèt etiam poſt eius mortem interuenire poſſit & ſubdit aliud videlicet illud quod dicitur epiſcopum poſſe approbare,ſcilicet poſt mortem, addit ipſe eum etiam poſſe aſtringi per ſuperiorem niſi iuſtam causã allegauerit,& ſubdit aliud mirabile,quod ſi eccleſia uacaret,legatarius poſſet præſentare ſub ſpe approbationis futuræ,licèt in hoc nõ firmat pedes,quia ſubijcit ſed ſi legatum vere nõ valeret præſentabit hæres, & ſic nõ videť firmare quod valeat.¶ Licèt hoc vltimũ dictum Gay.fuerit do.Card.in d.c.cũ ſęculum.in 6.q. quod ſeqtur & tenet do.Roch. in hoc tracta. in verbo ipſe vel is a quo.in 7.quæſt.ĩ fi in qua q.tenet in legato iuriſpatro. poſſe interuenire cõſenſum epiſcopi ante,& poſt mortem teſtatoris, imò non eſſe admittẽdum hæredem ad præſentãdum donec epiſcopus declaret ſe nolle cõſentire. de quo ſuo loco tractabimus in materia præſentationis,& idem tenet in verbo ꝓ eo quod in quarta q. & in finalibus verbis ſextæ.¶ Tamẽ do.Abb.& in lectura ĩ d.c.cũ ſæculum.in fi.& ĩd.diſputa. Augerio,tenet oppoſitum ſcilicet poſt mortẽ teſtatoris in præiudicium hæredis conſenſum epiſcopi interuenire non poſſe. ¶ Et mouetur.nam legatum iuriſpa.abſque conſenſu epiſcopi eſt nullũ, ut diximus ſupra in ſecundo arti. præſentis quæſt.& dicetur infra in materia legati, quia ſicut in donatione quæ fit laico requiriť cõſenſus epi argu.c.vnici. in princ.hoc tit.libro ſexto, hoc ſtante pro vero prout verum eſt, habemus etiam quod cum legatum eſt nullum quia fit incapaci vel nõ eo mõ quo fieri debet remanet penes hæredẽ, firmat Bart.in l. hæredem. C.de
12 his quib.ut indig.† vnde ſi legatur collegio nõdum approbato,vel filio ſpurio nõ legitimato,nihil valet legatũ. in c. vnico ſperať ut ſuperior cõfirmet vel approbet relictũ, ſed ipſo facto remanet penes hæredẽ, & habeť pro nõ ſcripto.faciũt pro prædictis l.in metallum.ff. de his quæ pro nõ ſcriptis habẽtur,& l. nõ intelligitur. §. ſi quis palam, & l. in metallum.ff.de iure fiſci,& l. in collegio.C.de hæredibus iſtituẽ.ergo ita & nos dicere debemus ĩ propoſito,quia cum legatur iuſpa. ſine ꝯſenſu epiſcopi videtur legari ĩcapaci:quia epiſcopus per conſenſum illum facit perfectum donatarium, nec ſine eo fit eodem modo quo fieri debet. habebitur ergo pro non ſcripto,& ſic remanſit penes hæredẽ. ſi igitur remanſit penes hæredẽ,nõ poterit epiſcopus in præiudiciũ hæredis illud transferre in legatariũ. facit quod notatur ĩ l. quod in eo. ff.de acqui. poſſeſ. faciũt ẽt quæ diximus de donatiõe ut ea facta nõ ſeruata legis ſolẽnitate habeať

pro

pro nõ ſcripta, ut ꝓbatur in l. ſancimus. C. de donatio.
idẽ ſi quis ꝯtra legis interdicta recipiat, ut l. vnica. C. de
condi. iudi. ¶ Mouetur & ſecundo nã vltima voluntas
mortuo teſtatore corruens defectu auctoritatis vel ſolẽ
nitatis nõ põt ex poſtfacto conualidari, vt notatur ma-
xime per Bart. in l. filio præterito. ff. de inoffi. teſtam. &
in l. prima. §. ſed ſi filius. ff. de leg. 3. & per Io. And. ĩ c. fo.
de vſur. lib. 6. ergo illud legatum iuriſpa. corruens ex de-
fectu conſenſus epiſcopi non poterit ex poſtfacto mor-
tuo teſtatore ꝯualidari. Tertio mouet̃ do. Abb. in d. di-
ſputa. Augerio pro iſta opinione cõtra Io. And. ꝑ text.
ad literam ſupra in materia donationis allegatum in l.
fin. C. comm. prædio. vbi dicitur, quòd ſi unus ex pluri-
bus hæredibus habentibus fundum cõmune legauit ali
cui ſeruitutẽ & deceſſit, ſi adita hæreditate conſentiunt
alij ſocij nihil agũt, reddit tex. rationẽ, quia actus defun
ctorum nõ poſſunt ſtare in ſuſpenſo, ex quo enim dies
cedit legato quod eſt in legato puro, adita hæreditate
oportet ꝙ legatum acquiratur legatario aliàs fit nullũ,
quia nõ põt ſtare in ſuſpenſo, ſed in caſu noſtro epiſco-
pus non ꝯſenſit antequam filio eſſet hęreditas acquiſita
ſicut nec illi cohæredes antequã eorũ cohæres morere-
tur: & aliàs legatũ ſeruitutis in fundo cõi nõ valebat ut
ibi habet̃, ergo ſtatim ſicut ibi fuit, ita & hic illud legatũ
iuriſpa. eſt extinctũ: & ſic non põt ſequi epĩ ꝯſenſus, &
ad hoc nõ aduertenit (dicit ibi Abb.) Io. An. & tenẽtes
cõtrariũ. ¶ Et pro iſtis facit ꝙ dixit Cal. relatus ab Abb.
in d. c. cũ ſæculũ. ĩ fi. qui etiam videt̃ tenere opi. Abb. an-
te conſenſum epiſcopi iuſpa. conſiſtere apud hæredem
quia ex ordinatione laici iuſpa. non poteſt in aliũ tranſ
ferri. ꝙ dicit ibi Abb. mihi plus placet: quia iura loquun
tur cõter de filijs vel hæredibus, non autẽ de legatarijs,
ut in c. filijs. 16. q. 7. & in c. 4. hoc tit. quaſi velit dicere Ab-
ba. conſenſum epĩ eſſe qui facit valere legatũ. ¶ Faciunt
ẽt pro iſta parte oĩa quę proxime diximus, ꝯſenſum epĩ
poſt mortem donatoris non præiudicare hæredi: quia
illa ẽt ſeruiũt ad hoc propoſitum, & iſtã partem tenuit
ẽt do. Roch. in hoc trac. in verbo ꝓ eo ꝙ de diœceſani
ꝯſenſu, ſibi ꝯtrarius in 2. q. in vlt. col. ¶ Non obſtant mõ
adducta in ꝯtrariũ: & primò fauor vltimæ voluntatis:
quia nõ eſt tanti ꝙ præiudicare poſſit tertio ſicut hic ꝑ-
iudicaret iuri hæredis, qui hoc caſu dicit̃ tertius nunq̃.
n. iuri tertij ꝑiudicatur, ut notatur in c. ſuper eo. de offi.
deleg. & ibi plene ꝑ Barba. & per do. me. Cor. & per do.
Fely. in c. cũm quæ in 15. col. in verſ. interpretatio priui
legij. de reſcrip. ¶ Nec ẽt obſtat ſimile ꝙ adducitur ꝑ Io.
An. de mãdãte eccleſiã ꝯſtrui &c. ꝙ dictũ ẽt adducit do.
Roch. in hoc trac. in verbo pro eo ꝙ de diœceſani ꝯſen
ſu I 4. q. 2. col. q̃a epĩ ꝯſenſus nõ requirit̃ in diſpõne teſta
toris, vnde tex. in c. nemo. de conſe. diſt. 1. nõ dicit nemi
nẽ poſſe legare ꝓ eccleſia fundanda, ſed neminẽ ædifi-
care eccleſiã ſine epĩ ꝯſenſu, eccleſiæ. n. ædificandæ be-
ne legari põt non tñ donari, ut in c. abbate ſane. de re iu
di. lib. 6. & ꝑ Bart. in l. ſeruos ad cuſtodiã. ff. de alimẽ. &
ciba. lega. vbi ponit diuerſitatẽ rationis. in caſu igit̃ no-
ſtro trãslatio iuriſpat. per legatũ ſine ꝯſenſu epiſcopi eſt
prohibita ut ſupra, ideo diuerſi ſunt caſus ut ex diuerſis
non inferatur l. papinianus exuli. ff. de mino. ¶ Et ꝑ iſta
apparent illa duo dicta mirabilia Gay. ſ. ẽt poſt mortẽ
teſtatoris epiſcopũ poſſe cogi ad ꝯſentiẽdum niſi iuſtã
cãm allegaret, & ꝙ ſi eccleſia vacare poſſet legatarius
præſentare ſub ſpe futurę ꝑſentationis non procedere,
nã ſi conſenſus epiſcopi nõ põt interuenire poſt mortẽ
teſtatoris in præiudicium hæredis nec in eius præiudi-
ciũ ꝑſentare, quo ergo eps̃ poterit cogi ad conſentiẽdũ
legatariũ admitti ad præſentandũ. ¶ Pro iſta par. & con
clu. facit conſideratio mea quã proxime poſui qñ dona
tor moritur ante ꝯſenſum epĩ, & ita ego conſulẽdo &
iudicando tenerẽ, & in facto aliàs obtinui, & in mei fa-
uorẽ & alterius Trani bis fuit iudicatũ & ab ipſis ſentẽ-
15 tijs nõ appellatũ. ¶ † Nec obſtat auctoritas Io. An. quia
forſan non vidit ea quæ Abb. vidit. non enim oĩa poſſu
mus oẽs: ut dicit gl. loquẽs de quatuor doctoribus in c.
ego ſolis. 9. di. hinc dicit text. in l. 2. C. de uete. iur. enu-
16 cle. † oĩum hr̃e memoriã, & in nullõ penitus obertare,
potius diuinitatis q̃ humanitatis eſſe. ¶ Tu ꝯſidera nul-
lũ motiuũ magis ſtringere pro opi. Abb. q̃ illud qđ ego
ſ. formaui in donatione ſupra in hoc articulo, ergo pro
parte d. Abb. ꝙ quidẽ loquit̃ in donatore mortuo, & in
eo procedit ſine dubio: quia cũ ipſemet donator qui pri
mò donauit ſine ꝯſenſu epiſcopi põt alteri donare cũ
ꝯſenſu epĩ, & tenebit donatio, ut eodem modo moriẽ-
do transferat iuſpa. in hæredẽ titulo habili ſucceſſionis
ut ibi latè diximus, illud enim in illo caſu locũ hr̃e põt,
quia in donãte poſſunt accidere duæ translationes. Pri-
ma inualida donando laico ſine conſenſu epiſcopi. Se
cũda valida moriendo tacite transferendo iuſpa. cũ ge
nerali ſucceſſione: & ſic titulo habili in hæredem vni-
uerſalem, ĩ caſu verò nr̃o vnica facta eſt translatio ꝑ le-
gatũ q̃ licèt videat̃ inualida ſine ꝯſenſu epĩ poteſt valida
ri ꝑ ipſius ꝯſenſus acceſſione ad eã, & non eſt facta alia
translatio iuriſpa. per teſtatorẽ titulo habili, ſcilicet vni
uerſalis ſucceſſionis ꝑ tacitã eius voluntatẽ ut in dona-
tore moriente: quia in eius teſtamẽto apparet oppoſi-
tum. ſ. de ſua voluntate. ſ. ꝙ non voluerit iuſpa. trãſire in
hæredẽ vniuerſalẽ: ſed in legatarium ideſt cui illud ipſe
legauit hoc ſtante, & illud ꝙ concluſimus in proximo
ꝑcedẽti articulo ꝯſenſum epiſcopi poſſe interuenire ẽt
poſt legatũ factũ, ergo interuenire poterit ante uel poſt
mortẽ teſtatoris ꝙ nõ militet motiuũ meũ. ¶ Et ꝙ non
tranſeat in hęredẽ vniuerſalem, apparet ex quotidiana
practica teſtamẽtorũ per q̃ teſtator inſtituit hæredẽ vni
uerſalẽ in oĩbus bonis ſuis &c. ꝑterquã in legatis & fi-
deicõmiſſis. clare ergo patet nolle ea quę legauit trãſire
in hæredẽ. ¶ Faciũt ẽt ꝓ hoc q̃ uolũt doc. in c. cũ ſæculũ
& in c. ex literis, hoc tit. ꝙ licèt iuſpa. tranſeat cum uni-
uerſitate vendita, tñ hoc nõ habet locũ ſi vẽditor illud
ſibi reſeruauerit, reſeruatũ igitur intelligetur in caſu no
ſtro: & non voluiſſe tranſire ad hæredẽ ex quo illud al-
teri legauit. ¶ Fortificatur hæc ratio, quia alias æſtima-
retur facultas legandi iuſpatr. quia ut plurimum legata
fiunt in ultimo vitæ ſpiritu, & conſenſus epiſcopi non
poſſet ita cito interuenire uel per epiſcopũ differretur
concedi: & vana fuiſſet mẽs teſtatoris: & infrigidarent̃
laici, & a charitate recederent ædificãdi eccleſiam, arg.
c. 5. hoc tit. quod nõ eſt permittẽdũ ut ibi: & iõ poſſet di
ci recte fuiſſe loquutũ Io. An. fauore ultimæ voluntatis
permitti conſenſum epĩ poſſe interuenire poſt legatũ
factum de iurepa. & mortẽ teſtatoris & nõ ꝯtradiceret
donationi: quia in donatione interuenire non põt poſt
mortẽ donatoris in ꝑiudiciũ hæredis ut ſit ſenſus, ꝯſen
ſum epiſcopi poſſe interuenire poſt donationẽ, & poſt
legatũ factũ laico ut ꝯcluſimus in præcedẽ artic. in hoc
tñ differte: quia in donatione poſt mortẽ donatoris ſu-
peruenire non poterit in præiudiciũ hæredis. poſt mor-
tẽ uerò legantis poſſe interuenire etiam in præiudiciũ
hæredis. ¶ Hoc tamen ultimum quod eſt ſecundũ opi.
Io. And. eſſet intelligendum, ſi conſenſus epiſcopi inter
ueniret poſt mortem legantis antequã ob eam uacet ec
cleſia: & in ea fiat ꝑſentatio per hæredẽ teſtatoris ꝑ cele
bre ꝯſi. 6. Gaſp. Cal. hoc titu. fol. 61 de quo dicetur infra
ubi ſupra nos remiſimus, & iſta ſufficiant quo ad primũ
membrum huius articuli. ¶ Non omittã tñ reſpõdere
ad l. fin. ff. cõm. prædi. quia licèt illa l. nimiũ ꝯcludat do-
natore mortuo: quia q̃uis hęres repreſentet perſonã de
functi eſſent duæ fictiones: una ut habeat̃ ac ſi nũc ꝯſen
tiret mortuus, alia ut hæres repreſentet perſonã defun
cti, tñ in legato nõ eſſent duæ fictiones: ſed una ꝙ finga-
tur vnũ matiũ legare: & hæres nõ ſit ĩ ꝯſideratione q̃a
circa hoc legatũ non habet ſe impedire, ut ꝓxime dixi
mus: & quãuis alias mihi placuerit opinio Abb. ut ꝓxi-
me diximꝰ reiecta opinione Io. And. tñ certo mõ mihi
videt̃ opinio Io. And. nimiũ procedere. cogita tñ circa
utrãque. ¶ † Capio igit̃ ſm mẽbrũ huius articuli: an quã
17 do donat̃ a laico ipſa eccleſia alicui pio loco ſine ꝯſen-
ſu epiſcopi, poſſit ille ꝯſenſus interuenire ex poſt ẽt mor
tuo donatore in hæredũ eius pręiudicium. ¶ Iſtam q. in
ſpecie non inuenit tactam: ſed tantum habemus illa in
ta ſcili-

ta ſcilicet,c.cura: & c.ſuggeſtũ, hoc tit. quæ expreſſe uolunt in donationibus eccleſiarũ quæ fiunt pio loco poſſe conſenſum epiſcopi interuenire ex poſt indiſtincte, & idẽ dicerẽ ſi eccleſia legaretur pio loco, quia legatũ donatio eſt. §. primo. Inſtit. de leg. unde iſta iura ita ſimpliciter loquẽdo non diſtinguentia ante mortẽ vel poſt mortẽ ita intelligi debẽt. arg. c. ſolitę. de maior. & obed. & c. ſi Romanorũ. 19. diſt. ¶ Nec obſt. præiudicium hæredis, quia nullum eſt eius præiudicium: nam cum dicimus eccleſiam donari a laico cum ipſe de iure illam tenere non poſſit præſupponimus eum illicitum detentorem. & ita loquitur tex. in c. cum apoſtolica, de his q̃ fiunt a præla. per auctoritatẽ beati Hieronymi quæ ibi adducitur, & omnes doct. ita intelligunt in c. quod aũt in c. illud & in ſupra allegatis iuribus, & diximus plene ſupra in nono articulo præſentis quæſt. ſi igitur iſte eſt illegitimus detentor, non habet aliquod ius quod tranſmittat ad hæredem niſi illegitimum: ſi ergo donauit bene egit liberando ſe a delicto: cum ergo conſenſus ſuperioris poſſit interuenire ex poſt validabit donationẽ ſactam pio loco etiam eo mortuo, cũ hæres nullũ ius habeat in eccleſia ſicut habet in iurepa. vbi ex diſpoſitione iuris iuſpat. tranſmittitur ad hæredem, & ita ratio diuerſitatis patet apertiſſime: & ſic dicerem in iſto caſu, conſulerem, & iudicarem ac limitarem dicta Abb. ĩ dicta diſpu Augerio, ut non habeant locũ in conſenſu epiſcopi qui requiritur in donatione vel legato quæ vel qui fit de eccleſia pio loco: quia ille poterit interuenire ante & poſt mortem donantis vel legantis.

¶ Decimus octauus art. j. q. prin. ſecundæ partis. j. Libri.

1 *Si iuſpa. eſt donatum vel legatum alteri ſine conſenſu epiſcopi, & ante approbationem epiſcopi: & mortuo teſtatore hæres donat illud iuſpa. vni eccleſiæ legatarius alteri eccleſiæ in quibus donationibus non requiritur conſenſus epiſcopi qua iſtarum donationum erit potior vel legatarij vel hæredis, & nu 2.*

1 ET ex prædictis † ſequit̃ deciſio alterius quæſtionis 18. loco q̃ format Io. Cald. & nõ ſoluit prout eum refert do. Car. in d. c. cum ſæculum in fi. in 7. q. hoc tit. pone enim ꝙ ante approbationem epiſcopi & mortuo teſtatore hæres donat illud iuſpa. vni eccleſiæ, legatarius uero alteri eccleſiæ in quibus donationibus non requiritur conſenſus epiſcopi: ut diximus ſupra in 10. artic. pñtis quæſtionis, quæ iſtarum donationum erit potior. & Car. ubi ſupra, qui uidetur ſequi opi. Io. An. dicit quamuis Io. Cal. non ſoluat ipſe tenet valere donationem factam a legatario ſequuta probatione epiſcopi: p quam approbauit legatum &c. ¶ Do. Roch. ĩ hoc trac. in verbo pro eo quod de diœceſani conſenſu in 6. q. format hunc articulum tam in legatario quam in donatario, non tamen dicit hæredem etiam donaſſe pio loco, & refert Car. tenentẽ valere donationem factam per legatariũ: & illum moueri illa ratione: quia iſta approbatio retrotrahitur. allegat l. actio. ff. de furtis. ¶ Subdit d. Roch. fore ↄſiderandũ ſuper iſta deciſione: quia ea attẽta idem eſſet ꝑter identitatem rõnis in legato vel in donatione facta per legatariũ vel donatarium alteri laico, quod in donatione uel legato facto eccleſiæ. ¶ Ita dicit eſſe aduertendum: quia ↄſenſus epiſcopi qui requirit̃ in donatione iuſp facit valere actum a tempore quo pręſtatur & non retrotrahitur: ut dicit Abb. in c. cura. hoc tit. licẽt legatũ ſtatim valeat. ut dicit ſe dixiſſe in 4. q. &
2 ſe aſſignaſſe diuerſitatis rõnẽ & ita reſidet. ¶ † Tu ↄſidera in donatore nullo mõ valere eius donationẽ etiã pio loco: ſed bene valere illã hæredis per ea quæ ↄcluſimus ſupra in p̃cedẽ. art. cũ tractauimus de donatore mortuo: quia approbatio epĩ nõ poteſt præiudicare hæredi donatoris: ſi vero loquimur in legatario tenẽdo opinionẽ Abb. idẽ eſſet ꝙ in donatore: ſed ſi teneremus opinionẽ Io. An. quã ipſe Roch. tenuit ĩ d. 4. q. bñ ꝓcederet opinio Car. ꝙ valeret donatio facta p legatariũ pio loco: quia conualidatur legatum per ſubſequutam approbationem epiſcopi: & ita valebit donatio per eum facta pio loco in qua non requiritur conſenſus epiſcopi.

¶ Decimus nonus art. j. q. prin. ſecundę partis. j. Libri.

1 *Donatio facta de eccleſia uni ſine conſenſu epiſcopi: & poſtea alteri cum conſenſu epiſcopi, tenet ſecunda. ſed ſi fuit conceſſa duobus cum conſenſu epiſcopi tenet prima.*

2 *Iuſpa. donatum uni ſine conſenſu epiſcopi an & quãdo alteri poſſit donari vel legari cum conſenſu epiſcopi, & nu. 5.*

3 *Decima ſunt iuris ſpiritualis.*

4 *Regula. illud quod de iure non ſortitur effectum tõ procurrit impedimentum.*

QVæro 19. ſi p̃ronus donauit legauit uel aliter tranſtulit vni laico ſeu in vnũ laicũ iuſpa. ſine ↄſenſu epĩ, & poſtmodũ alteri ſeu ĩ alterũ cũ ↄſenſu epĩ quæ ſit potior donatio ſeu trãslatio & an ille patronus hoc facere poſſit: & quid ſi ambæ fuerunt factæ cũ conſenſu epiſcopi, quæ præferatur: & qd in donationibus
1 de eccleſijs pio loco factis. ¶ Et † dic breuiter ꝙ qñ donatur eccl'a vni ſine ↄſenſu epiſcopi, & alteri cum ↄſenſu epĩ, tenet ſecunda: ſed ſi fuit duobus ↄceſſa cum conſenſu epĩ, tenet prima conceſſio. ẽt ſi ſecundus accepiſſet poſſeſſionẽ ipſius, & de hoc eſt tex. apertus in c. ſuggeſtũ, hoc tit. & iõ non inſiſtendũ. ¶ Dubiũ ergo reſtat in iurepa. qñ donatur vni laico ſine cõſenſu. ¶ Et ĩ hoc eſt aduertendum ꝙ ſi teneremus opi. Rotæ. 673. quidã laicus hoc tñ in antiquis donationem factam laico ſine conſenſu epiſcopi tenere reſpectu donantis ſequeretur donantẽ non poſſe alteri donare: & contra factũ ſuum
2 venire. ¶ † Sed certẽ ego tenerẽ contrariũ, videlicet, ꝙ ſi patronus donauit iuſpa. vni ſine cõſenſu epiſcopi ſeu legauit, poſſit poſtmodũ donare ſeu legare alteri cum ↄſenſu epiſcopi & tenebit ſa donatio & moueor p tex. in d. c. ſuggeſtum, hoc modo illum inducendo clarum eſt plus iuris hr̃e patronũ in iurepa. eccleſiæ quã detinẽtẽ eccleſiã occupatam ex potentia in ipſa eccleſia, hoc enim patet: quia iuſpa. ſuſtinetur a iure de gr̃a: c. 3. & p totum hunc tit. occupatio uero a iure prohibet̃: ut patet per totum. de immu. eccl. de conſti. c. eccleſiæ ſanctæ Mariæ. nec poteſt per laicũ poſſideri. c. cauſam, de p̃ſcrip. ſi igit̃ detinens eccleſiã occupatã eam donat ſine ↄſenſu epĩ habet minus iuris: & nihilominus põt illam alteri donare cũ ↄſenſu epiſcopi, & prima donatio non habuit effectum ẽt quo ad ipſum donatorem: nec ſaltẽ quo ad hoc ut illa detentatio ſua eſſet donata, nam potuit illam alteri loco pio donare: ut in d. c. ſuggeſtũ, præſertim cum magis deſideraretur a iure ꝙ laicus donet eccleſiã quem tenet occupatam alteri eccleſiæ ut ab eius manibus euellatur quam ꝙ laicus donet laico iuſpa. ut in c. cũ apoſtolica. de his quæ fiunt a præla. quã maxime ẽt cum laicus detẽtor donabat pio loco: & tñ pius locus non ſucceſſit in detentatione qđ patet quia poterit alteri pio loco donare: laicus vero donauit laico qui nõ eſt ita priuilegiatus, arg. c. vnic. in prin. hoc tit. lib. 6. ſequit̃ ergo multo magis p̃ronũ poſſe donare iuſpa. qđ donauerat ſine conſenſu epĩ ut in laico & nũc alteri cũ ↄſenſu & valere ſecũdã donationẽ ſeu legatũ ipſius iuriſpa. ſicut valet ſa donatio ipſius eccl'æ quæ fit a detẽtato, ut in d. c. ſuggeſtũ. ¶ Et hoc vr̃ ſẽtire Abb. cuꝰ auctoritatẽ pro ſo meo motiuo adduco ĩ d. c. ſuggeſtũ. ĩ pe. col. vbi generaſr colligit regulã nõ tñ reſpectu donatiõis q̃ fit de ipſa eccl'a. ꝓut loquit̃ ibi tex. ſed generaſr nõ dicit. itẽ nota ꝙ ↄcurrẽtibus pluribus titulis in eadẽ re p̃ferendos eſt ualidior prioritate tẽporis nõ obſtãte, & ſubdit & p hoc dicit hic gl. nota. quã ſemper tenebis mẽti ꝙ ſecũdæ lr̃æ nõ faciẽtes mẽtionẽ de prioribꝰ ſũt validæ ſi priẽ ſũt nullę, vel pñt p exceptionẽ elidi, & addit duas alias gl. vez in c. ex tenore; de reſcrip. & in c. cũ nr̃is. de ↄceſ. p ben. & ſic ſentit hic Abb. hoc nõ eẽ ſolũ ĩ donatiõe eccl'æ, ſed ẽt ĩ alijs donationibus, vñ poterit ſi. le tex. ẽt intelligi de donatione iuriſpa. maxime qa ipſe tex. ĩ d. c. ſuggeſtũ. intelligit̃ ab aliq̃bus ibi fuiſſe donatũ iuſpa. ut euinc̃ ↄtrariũ qđ formaſ de d. c. cãm de præſcri pnio.

pꝛio. non potuiſſe donari eccleſia quæ non poterit poſſideri. Tertio pro iſta par. adduco tex. mirabilem in c. ꝯtinebaẽ. de his quæ fiunt a ꝓla. ubi dr̃ ꝙ ſi abbatiſſa ꝯceſſit decimas vni ſine ꝯſenſu ꝯuẽtus ſui, & poſtmodũ cõceſſit alteri cũ cõſenſu conuẽtus, ualebit ſecunda, & nõ
3 prima. † & loquiẽ de decimis quæ ſunt iuris ſpũalis, ut in c. cura. hoc tit. & in d. c. cũ apoſtolic. de his quæ fiunt a præl. & de decimis per totũ. idem ergo dicendum in donatione iuriſpat. Quartò pro iſta par adduco tex. in c. illud hoc tit. vbi expreſſe loquiẽ de iurepa. & tñ decidit, ꝙ ſi eſt facta prima donatio inualide quia ſine cõſenſu ſuperioris, & eccleſia vacat, poterit primus ꝑronus ꝑntare nõ obſtante prima donatione q̃ non tenuit, ſi põt ꝑntare, ergo iuſpa. eſt apud eũ. ſi eſt apud eũ. poterit alteri illud donari. arg. a contrario in c. ꝙ aũt in §. de cętero. hoc tit. & in c. daibertũ. 7. q. 1. Quintò pro hoc adduco ſimile de duobus ſucceſſiue a ꝑrono ꝑntatis, & ultimò inſtitutum præferri, vt in c. paſtoralis. hoc tit. & tñ plus iuris h3 primus ꝑntatus in beneficio q̃ primus donatarius in iurepa. quia præſentatus ex quo præſentatꝰ ſaltẽ habet ius ad rẽ, vt not. in c. cũ Bertoldus, de re iud. donatarius vero ſine ꝯſenſu epi in iurepa. nullũ ius habet. Sextò pro iſta par. facit tex. in c. cum laici hoc tit. a ſimili, vbi habeẽ ꝙ ſi ꝑroni laici eccleſias ꝯcedunt clericis ſine ꝯſenſu epi, ex quo nõ t3 ꝯceſſio, poſſunt ad illas alios clericos ꝑſentare, quãto ergo magis hoc debet eẽ in caſu nr̃o vbi iuſpatro. ſint ꝯſenſu donatũ erat laico. Septimo & ultimo pro ꝯfirmatione prædictorũ adducunt oĩa quę accumulauit d. Feli. in d. c. ex tenore de reſcrip. in 2. col in verſi. de reſcripto. vbi ponit regulam ꝺ nullo uel elidibili ope exceptionis non eſſe opus facere mentionẽ, nec eſſe in cõſideratione pro qua multa ad-
4 ducit. ¶ † Ponit ẽt ibi in 3. col. in uerſ. b. regula. non præſtare impedimentũ quod de iure non ſortiẽ effectum. pro qua adducit infinita ſimilia quæ poterunt ibi uideri, cũ igiẽ prima donatio ſine cõſenſu epi non ſolum eſt elidibilis ope exceptionis, ſed imò nulla & de iure non ſortiaẽ effectũ (pro qua adducit infinita ſimilia) non debebat eſſe in ꝯſideratione, nec debet poſſe præſtare impedimentũ, & iſtã partem ſemper ego tenerẽ in conſu-
5 lendo & iudicãdo. ¶ † Vnde pro clara intelligentia materiæ diſtinguerẽ aut donatio fuit facta duobus diuerſis tẽporibus cũ cõſenſu ſuperioris in unaquaq; ipſarũ, & tenet prima ꝯceſſio donatio vel legatũ ẽt ſi ſs accepiſſet poſſeſſionẽ ſeu quaſi. iſte eſt tex. quẽ ibi ſumme notat Abb. & oẽs in d. c. ſuggeſtũ. hoc tit. in 1. nota. & hoc fiu eum quia ꝯceſſiones iuriũ ſpiritualiũ aſſumũt vim & effectũ nõ ex traditione poſſeſſionis ſeu quaſi, ſed ex titulo habili, & idẽ eſt cũ eccleſia transferẽ in titulũ, ut leg. & no. in c. ſi tibi abſenti. de præben. lib 6. & idẽ cum daẽ proprietas ipſius eccleſiæ, ut eſt ibi tex. ſecus aũt eſt (dicit ipſe) in ꝯceſſione rei ꝓfanæ, quia illa ꝑualet licèt ſit poſterior per q̃ prius ad traditionẽ præuẽtum eſt ut in l. quotiens. C. de rei uendi. adducit ẽt ad prædicta Inno. in c. inter cætera, de præben. & illud eſt ſumme notandũ ꝙ ſi iuſpatr. donatum uel legatũ eſt duobus cum conſenſu epi. licèt ſecundus præſentauerit una uice uel alias ut patronus ſe geſſerit & ſic quaſi poſſederit, nihilominus cõſtito de iure primi donatarii ipſe erit patronus. faciunt ẽt quæ dicunt Abb. & doc. in d. c. ꝯtinebaẽ. de his quæ fiunt a præla. ¶ Aut uerò iuſpatro. donatur vni laico ſine conſenſu epi & alteri cũ conſenſu. & tũc aut facta prima donatione ſine ꝯſenſu antequam fieret ſecunda donatio nunquam conſenſus ſuperuenit & ualebit ſecunda quæ eſt facta cum conſenſu. ¶ Aut uerò facta prima donatione ſine cõſenſu antequam fieret ſecunda cũ conſenſu ſuperuenit epi cõſenſus, & tenebit prima, quia idem eſt, acſi tunc fieret, & cõſenſus ſuperueniens ualidat donationẽ ut diximus ſupra in 16. arti. præſentis quæſt. Et ideo erimus in caſu primi membri quando ſunt duæ donationes & omnes cum conſenſu epiſcopi, & iſte tex in d. c. ſuggeſtum, ibi aut eius conſẽſus fuerit poſtea ſubſequutus, & ſentit ibidem Card. ¶ Aut uero facta eſt prima donatio uel legatum ſine cõſenſu epiſcopi, & poterit ſecundo donare uel legare cũ conſenſu epiſcopi per ſupradicta in præſenti articu.

¶ Vigeſimus arti. j. q. prin. ſecundæ partis. j. Libri.

1 Superiore nolente conſentire translationi eccleſiæ uel iuriſpa. ſine cauſa poteſt adiri ſuperior qui eum compellat ad conſentiendum uel ipſe conſentiat.
2 Conſenſus unius ubi in fauorem alterius conſideratur ſi noluerit conſentire ſine cauſa legitima poteſt adiri ſuperior ut eum cõpellat ad conſentiendum uel ipſe conſentiat.
3 Caſus in quibus ſi requiratur conſenſus uel licẽtia alicuius in aliquo actu an & quando poſſit adiri ſuperior ut ipſum compellat uel ipſe licentiam præſtet, & nu. 5.
4 Mundus qui dicatur.
6 Intellectus ad c. nullus de iurepatro.
7 Quot ſunt conſenſus in materia iuriſpatro.
8 Archiepiſcopus non poteſt conſentire epiſcopo renuente cõſentire, ſed tamen debet compellere epiſcopum ut conſentiat.
9 Archiepiſcopus nunquid ſuccedat generaliter in iuriſdictione epiſcopi eo negligente. uel iuriſdictionem ſeu officium ſuum exercere nolente remiſſiue.
10 Abſente epiſcopo qui habet conſentire uel altero eius loco, adeo quod non poſſit cogi uel adiri ſuperior qui cogere debet non ita cito cogit, neceſſitate imminente propter periculum aliquis actus poteſt fieri ſine epiſcopi conſenſu.
11 Filiusfami licèt non poſſit agere ſine conſenſu patris, tamen ſi pater eſt abſens & eius conſenſus haberi non poteſt, aget ſine illo.
12 Conſenſus epiſcopi eſt cauſa efficiens in acquiſitione iuriſpa.
13 Si habens conſentire noluerit conſentire iuſtis ex cauſis, & ſuperior aditus non uult eum audire in illis habens conſentire poteſt appellare.
14 Superior poteſt adiri ſi habens conſentire noluerit uel negligens ſit conſentire.
15 Nolens conſentire uel negligens dicitur eo ipſo quod obmuteſcit.
16 Dominus feudi dicitur negligens ſi iuſtitia ab eo petatur, & ipſe obmuteſcit, quo caſu uidetur denegare iuſtitiã ut repræſaliæ indici poſſint.
17 Conſilium, ubi habenti conſentire non eſt præfixus terminus intra quem conſentit ſuperior præfigat terminum intra quem conſentiat alias eſt in negligentia.
18 Superior quando aditur ubi habens conſentire nõ uult conſentire eſt adeundus per uiam querelæ & non appellationis.
19 Superior habet facere quod eſt deterius epiſcopo nolente conſentire caſu quo aditur.
20 Papa intelligitur ſuperior ad cogendum abbatem ut daret licentiam monacho electo in dignitatem, & an & quando inferior a papa poſſit cogere abbatem ad dandam dictam licentiam.
21 Archiepiſcopus exiſtente cauſa fauorabili propter aliquod bonũ emergens poteſt dare licentiam uel conſentire ubi epiſcopus non uult conſentire.
22 Archiepiſcopus licèt poſſit epiſcopum compellere ad conſentiendum, non tamen ipſe conſentire uel dare licẽtiam niſi in caſibus a iure expreſſis. tamen quotieſcunque conſenſus iſte eſt præſtãdus per inferiorem prælatum epiſcopo iura epiſcopalia habẽtem epiſcopus poteſt adiri in omni caſu ut uel compellat inferiorem prælatum ad conſentiendum uel ipſe conſentiat.
23 Caſus in quo epiſcopus non poteſt compelli ad conſentiendum per ſuperiorem, nec ipſe ſuperior conſentire, diſpoſitio c. nullus, de iurepatro procedit non ſolum quando eſt præſtandus conſenſus, ſed etiam ſi eſt præſtanda licentia, conſilium, auctoritas, inſtitutio, confirmatio, abſolutio, & ſimilia.

DVbitatur 20. quia ſupra eſt dictum in 2. art. & per totum in donationibus legatis ſeu aliis translationibus particularibus requiri cõſenſus diœceſani & ſic ſuperioris, quid ſi ſuperior non vult cõſentire donationi uel legato, quæ uel quod fit de eccleſia loco religioſo uel de iurepa. laico, an poſſit compelli per ſuperiorẽ, & quis erit ſuperior in hoc caſu ut ipſum compellat, & iſte articulus nõ indiget diſputatione cũ ſit deciſio eius exꝑſſa in tex. c. nullus. hoc tit. ſed potius indiget ornamẽto, q̃a ille eſt tex. ualde no. & ſingu. indiget ẽt de-
1 claratiõe ꝑꝑ emergẽtia dubia. ¶ † Di igiẽ ꝙ ſuꝑiore no

lente conſentire tráſlationi eccleſiæ uel iuriſpa. ſine cã
iuſta & rõnabili põt adiri ſuperior qui eũ cõpellat ad ꝯ
ſentiendũ uel ipſe cõſentiat, & de hoc eſt tex. apertus ĩ
c. nullus hoc tit. Ex quo tex. colligunt ibi doc. & præci-
2 ꝑue do. Abb. † ꝙ ubi ꝯſideratẽ ꝯſenſus unius in fauorẽ al
terius, ſi nõ noluerit cõſentire ſine cã legitima, poterit
haberi recurſus ad ſuperiorẽ vt uel cõpellat ipſum ad con
ſentiẽdũ uel ipſe ꝯſentiat, & hoc eſt clarũ, ſed quia quo-
tidie ille tex. ad hoc allegatẽ, decreui ipſũ ornare & de-
3 clarare ultra oẽs. ¶ † Et ſubdit ibi Abb. hoc facere ad
ſtatutũ ꝙ urget in multis locis, ꝙ nullus ꝯtrahat cũ pu-
pillo minore ſeu muliere ſine ꝯſenſu duorũ ꝓpinquo-
rũ ipſius. ſi. n. ſine cã illi denegant præſtare ꝯſenſũ põt
adiri ſuperior ut uel ipſe det licẽtiã cã cognita, uel cõ-
pellat illos ad ꝯſẽtiẽdũ, & ſic dicit ſe aſs in facto ꝯſuluiſ
ſe. ſequuntẽ oẽs ibi ꝙ ego ſũme noto ꝓ his partib⁹ Apu
liæ in quibus in hoc ſeruatẽ ius Lõgobardũ, dictans mu
4 lierẽ nõ † poſſe ꝯtrahere ſine cõſenſu mũdi, & mũdius
dr̃ ille proximior qui ei ſuccedere debet poterit. n. ipſe
mũdius cõpelli &c. quã doctrinã firmauit idẽ Abb. in
tuæ. de cle. nõ reſi. in fi. j. col. & in c ꝙ dei timore, de ſta.
regu. in fi. & in oĩbus illis locis allegãt Bar. in l. ſi cũ do
tẽ. §. quo aũt tpe. ſ. ſol. matri. de qua ẽt doctrina habetẽ
per Bar. in l. nõ ſolũ. C. de bo. quæ libe. & per Bal. in l. ſi
cũ dotẽ in verſi. & per hoc dicebã. & ibi ẽt Ang & per
d. Fran. de capitibus liſte patauinũ doctorẽ patris mei
in l. 1. in fi. prin. C. qui admi. & per Bal. in l. fi. §. neceſſita
tẽ. C de bo. quæ lib. & per Ang. Are. in §. cõſequẽs. in fi.
Inſti. de ſuſpe. tut. & per Bal. in l. 1. C. de nup. cũ aliis quo
tis allegatis p Alex. in d. §. eo aũt tpe. in fi. col. uoluit etiã
do. me Cor. in c. ſuper eo. in j. char. in verſi. quartũ effe
ctũ, & in c. prudentiã, de offi. delega. in fi. & in c. at ſi cle
rici. in §. de adulteriis. in ulti char. de iudi. Secũdo addu
co d. Abb. in c. relatũ in fi. 1 col. de cle. non reſi. dicentẽ,
ꝙ ſi epiſcopus nõ uult dare licentiã clerico volenti ire
ad ſtudiũ poterit adiri ſuperior ut eũ cõpellat ad dãdũ
licentiã. per d. c. nullus, quã doctrinã etiã firmat idem
Abb. in d. c. tuæ. in fi. primæ col. eo titu. & Io. And. in c.
cũ ex eo. ſuper uerbo poſſit, de electio. lib. 6. in nouella,
& Oldra. conſi. 253. ¶ Tertio adduco Abb. in c. 1. de re-
rũ permu. dicentem epiſcopũ nolentẽ conſentire in ꝑ
mutatione ſine cauſa per ſuperiorẽ cõpelli. arg. d. c. nul
lus, & in clem unica, de rerũ permuta. per dominũ Car
di. poſt Pau. in penul col. in 15. q. Quarto adduco eundẽ
Abb. in c. auaritia, ad fi. de præben. dicentẽ epiſcopum
nolentẽ conſentire diuiſioni reddituum quam faciunt
religioſi habentes eccleſias cũ rectore ibi per eos poſito
ſine cauſa poſſe compelli per ſuperiorem ad conſentiẽ
dũ. arg. d. c. nullus. Quinto adduco Abb. i d. c. quod Dei
timore. in fi. de ſta. mona. ꝙ ſi abbas denegat licentiam
ſuo monacho electo ad dignitatem ſecularem poterit
monachus adire ſuperiorem ut eum cõpellat. pro quo
dicto eſt glo. licẽt eam non alleget in ca. ſi religioſus. in
uerbo obtẽta, de elect. lib. 6. arg. d. c. nullus. Adduco ſex-
to quod voluit idem Abb. in c. 3. in fi. de elect. quod ſi ſu
perior tenuit electionem confirmare nulla cauſa legi-
tima ſubſiſtente, poterit per ſuperiorem cõpelli, ut ibi
per eũ, arg. d. c. nullus. Adduco ſeptimò ſimiliter Abb.
in c. cum in ueteri. in 4. col. in verſi. tamen quo ad quæ-
5 ſtionem, de electio. † ubi ponit generalem regu. ꝙ cum
ex diſpoſitione legis uel ſtatuti requiritẽ cõſenſus alicu
ius in aliquo actu, ſi ille nõ vult cõſentire poterit per ſu
periorẽ cõpelli ad conſentiendũ, uel ipſe ſuperior dare
ꝯſenſum. ꝙ dictum replicat in fi. illius col. in uerſi. & ad
illud quod. & allegat d. c. nullus. licẽt prius nõ allegaue
rit. ſed alia iura ꝙ idẽ uoluit Abb. in c. bonæ. el j. ſuper
gl. in uerbo ex grã. Adduco 8. Abb. in d. c. de regulari-
bus, de ſimo. vbi illud renũciare ad hoc ut agat pœnitẽ
tiã debet fieri in manib⁹ ſuperioris qui ſi renũciationẽ
recipere noluerũt, ille ut pœnitẽtia poſſit agere, debet
recurrere ad ſuperiorẽ vt illũ cõpellat ad reſignationẽ
recipiendam, arg. d. c. nullus. Adduco. 9. do. Abb. in d. c.
ad aures poſt Inno ibi de ſimo. ꝙ ſi ordinarius nõ uult
abſoluere excõmunicatũ ſine precio eſt recurrẽdũ ad

ſuperiorẽ, ut illum cõpellat. arg. d. c. nullus. Adduco 10.
eundẽ Abb. in c. prudentiã, in ultimis uerbis. de offi. de-
lega. ꝙ ſi actor excõmunicatus ab vno epõ litiget corã
alio, ſecundus epũs eum abſoluere non põt, ſeu poterit
ẽt primo volente, ſed eſt adeundus ſuperior primi epĩ
ut eũ cõpellat ad illum abſoluendũ, arg. d. c. nullus. Ad-
duco 11. glo. primã in fi. c. exigunt. 1. q. 7. dicẽtẽ ꝙ ad pe
tentem diſpenſationẽ põt implorari iudicis officiũ, & ſi
iudex nõ vult ꝯſentire ſine cã, põt per ſuperiorẽ cõpel-
li, & allegat d. c. nullus. hoc idẽ uoluit Abb. in c. at ſi cle-
rici. in §. de adulterijs in pe. col. de iudi. Adduco. 12 gl.
& ibi Butri. in 4. col. in 2 opp. & in c. poſt tráſlationem
in uerbo a priore. de renun. ubi habetẽ ꝙ prior nõ poteſt
dare licentiam monacho poſtulato, ſine capituli cõſen
ſu, ſi capitulũ conſentire noluerit debebit cõpelli per ſu
periore, & allegat d. c. nullus. Adduco. 13. gl. in c. duob⁹
in uerbo teneantẽ de reſcrip. lib. 6 ꝙ ſi capitulũ habens
eligere quem uult de duobus ꝯcurrentibus ad canoni-
catũ & præbendã habentibus ſimilẽ gratiam, ut in ter
tio caſu illius tex. nolitque alterũ illorũ eligere, eſſe agẽ
dum corã ſuperiore ut eos ad eligendũ cõpellat intra
certũ tempus. quod ſi non fecerint, ſuperior ipſe eliget.
& allegat plura iura, & inter cætera d. c. nullus. Addu-
co 14. gl. in uerbo obtinere, iuncta declaratione domi-
nici ibi in c. ꝗ ſit. in §. niſi de elect. lib. 6. dicentem ſi ele
ctus ex aliqua eius cõditione conſentire non põt, tã ip-
ſe ꝗ electores debent petere a ſuperiore ipſius licentiã
vt poſſit conſentire. qui ſi non præſtabit licentiã, electo
res poſſunt adire ſuperiorẽ ut compellat illum ad dan
dum licentiam ipſi electo conſentiendi electioni. arg.
d. c. nullus. Adduco. 15. glo. notabilem in c. omnis in uer
bo obtineat. de pœn. & remiſ. & Abb. ſuper ea. in 4. col.
ꝙ ſi parrochianus petit licẽtiam ex cauſa a proprio ſuo
ſacerdote confitendi ſua peccata alicui ſacerdoti, & il-
le malitioſe recuſat, poterit adire ſuperiorẽ ut uel ipſe
det licentiã uel illũ cõpellat ad dãdã, arg. d. c. nullus. Ad
duco. 16. ꝙ uoluit ꝯciuis meus do. Goffre. de Trano in
ſua ſumma in ti. de poſtu. prela. in uerſ ſed quia in fauo
rẽ, ꝙ ſi poſtulatẽ clericus alterius diœc. a ſuo ſuperiore,
& ſuperior ſuus noluit ꝯcedere d3 ꝯpelli ꝑ ſuperiorẽ.
arg. d. c nullus, ꝙ idẽ voluit gl. l3 illã nõ alleget in c. ad-
monet. in uerbo incõſulto. poſt medium, & in fi. & ibi
Abb. de renũ. & gl. in c. bonæ. el j. in uerbo ex grã, & ibi
Abb. hoc extẽdit generaliter, ut ſ. diximus. de poſtu. ꝑ-
la. & gl. in c. oſius in uerbo ſed aliud. 61. diſ. Adduco. 17.
ꝙ uoluit idẽ do. Goff. in loco ꝑdicto, & añ fi. in uerſi. &
no. ꝙ ſi pñtatus a pr̃ono petat inſtitutionẽ ab eo ad quẽ
pertinet, ſi ille eũ nõ inſtituit, põt implorare ſuperioris
officiũ, ut illũ cõpellat inſtituere. uel inſtituat, ꝙ idẽ uo
luit Abb. in c. a. in ulti. col. de ꝯceſ præben. Adduco 18.
Arch. in c. primates in fi. 71. diſt. dicentẽ, ꝙ ſi ꝓprius epũs
denegat ſine cã cõmendatitias lr̃as ad ordinẽ, põt cleri
cus agere corã papa ut eũ licentiet. Adduco. 19. Lap. al-
leg. 67. quoddã monaſteriũ in 3. col. q̃ eſt in fol. 21. allega
tionũ, dicẽtẽ ꝙ qñ una eccleſia nõ ſufficit parrochię epũs
põt ꝓuidere, ut erigãt altera eccleſia. & ſi rector primæ
eccleſiæ requiſitus noluerit ꝯſentire, ut altera erigatẽ, pote
rit ꝯpelli ad ꝯſentiẽdũ, uel ipſe ſupior cõſentiet. allegat
d c. nullus, & alia iura. Adduco. 20. Butr. in c. nec epĩ. in
fi j. col. & in prin. 2. de tẽpo. ordi. ꝙ ſi archiepũs nõ vult ꝯ
ſentire cõſecrationi ſuffraganei ſine iuſta cã, alii ſuffra-
ganei ſoli pñt ꝯſecrari requiſita ſuperioris licẽtia, ſi ſupe
riorẽ habẽt. Adduco, 21. Bar. per illũ tex in l. fi. §. neceſſi
tatem. C. de bonis quæ libe. prem poſſe cõpelli ad ꝯſen-
tiendũ filio in iudicio, & ibi pulchre Bal. in j. col. uerſ. ſe
cundo quæro, & in fi. adducit ad primũ dictum. de quo
ſupra, & ipſos refert & ſequitẽ pulchre Firma. in trac. de
epõ in 4. li. in 5. par. in 44. q in 5. col. ubi ẽt qualiter paret
compellatẽ ad conſentiẽdum. Adduco. 22. ſingulare di-
ctũ Bal. in l. 1. §. pen. per illũ tex. ff. de aqua quoti. & æſti.
quod ſi prælatus hęredi uaſalli ſeu emphiteuti defuncti
non uult facere renouationẽ illius rei, quã habebat ab
eccleſia, defunctus hæres põt adire ſuperiorẽ prælati ut
eũ ad hoc ꝯpellat, ꝙ dictũ qualiter ꝓcedat, & quo limite
tur, uide

tur. vide p Abb. in c. bonę. el. 2. in prin. pe. col. de poſtu. p̃-
la. vbi hoc dictũ Bar. refert & limitat, & eũdẽ Abb. in c.
quãto. in ult. col. ĩ fi. pe. verſ. & ibi do. me. Cor. ĩ ult. char.
in verſ. q̃rit hic Abb. an ius. de iudi. & uide d. meũ Iaſ. in
l. 2. ĩ ſi. 6. & in prin. 7. col. C. de iure emphi. ubi ẽt pulchre
limitat hãc doctrinã de qua ſimiliter fecimus mẽtionẽ.
ſ. in j. parte præſentis lib. in 6. q. prin. in 3. articulo. Addu
co. 23. nã ſi aliquis vult fundare beneficiũ, & in limine
fundationis apponere ↄditionẽ ↄtra ius cõe, puta q̃ ĩſti-
tutio illius nõ ſpectat ad ep̃m. poterit cũ cõſenſu ep̃i ta-
lis cõditio apponi: qui ſi ad petitionẽ p̃roni conſentire
nollet, poterit adiri ſuperior qui uel cõſentiat uel ep̃m
cõſentire cõpellat. ita do Fely. in c. cũ venerabilis. ĩ 11.
col. in prin de excep. ad qđ ipſe allegat Inn. a nemine al
legatũ in c. in lateranẽſi. in fi. de p̃bẽ. & dicit facere text.
in d. c. nullus, de quo diximus ſ. in j. parte p̃ſentis j. libri.
in 9. q. prin. in 19. ampli. tertiæ ↄcluſionis. ubi dixi in fa-
cto ita me cõſuluiſſe in quadã cõditione p fundatorem
appoſita in limine fundationis bñficij, q̃ beneficiũ ua-
dat de ſacerdote in ſacerdotẽ abſq; inſtitutionẽ, ſeu cõ-
firmatione ep̃i, ut ibi latè. Adduco. 24. nã qs non põt cõ
ſtruere eccleſiã ſine cõſenſu diœceſani. c. nemo. de ↄſe.
diſt. j. nec ſine eius ↄſenſu iuſpa. ex fundi collatiõe, ↄſtru
ctione, dotatione, ſeu reædificatione acquirere. c. nobis
hoc tit. & diximus latè ſupra p diſcurſum in j. par. p̃ſen-
tis libri, & maxime in 2. q prin. in 3. art. & in 6. q. prin. in
3. art. tñ ſi diœceſanus ĩ illis caſibus req̃ſitus nõ vult cõ-
ſentire ſine cã: põt adiri ſupior qui ↄſentiat uel diœceſa
nũ ↄſentire cõpellat. ita Car in d. c. nobis hoc tit. in 6. q.
arg. c. nullus. remittẽdo ſe ad illũ text. & ita in terminis
cõſuluit do. Abb. in cõſ. 59. in fi col. in uerſ. tertio princi
palr in 2. uol. q̃dã dñs Iacob⁹, & diximus latè ſupra in d.
j. parte p̃ſentis primi li. in 2. q. prin. in 16. art. Ex quib⁹ oĩ-
bus habemus d. c. nobis bene ornatũ tot & tãtis deciſio
nibus ex eius officinia emanatis. Et q̃ ille tex. emanaĩ ẽt
in tranſlatione iuriſpa. in qua requiriĩ cõſenſus ep̃i q̃ il
lo nolẽte adiri poſſit ſuperior & c. vult ibi gl in uerbo ec
clã. dũ declarat. i. iuſpatr. ẽt ibi Io. An. Car. Abb. Imo. &
oẽs, & idẽ Abb. in ↄſ. 65. caſus q̃dã Raynerius. ĩ 2. uol. &
q̃ accumulat Bellẽcinus ibidẽ ĩ apoſtillis, & Abb. & hoc
ẽt uoluit Pau de Cita ĩ hoc trac. in 9. par. ĩ fi. 2. q. & Phili.
de Sarra. in d. c. nullus, & do. Roch. ſitr in hoc trac. ĩ ver
bo p eo q̃ de diœceſani ↄſenſu. in 5. q loquẽtes oẽs tã de
cõſenſu req̃ſito in trãſlatione iuriſpa. p uiã donationis,
q̃ p uiã legatĩ, & q̃cũq; aliã trãſlationẽ titulo particulari
6 habili. † & iſta ẽ oium doctorũ cõis ſentẽtia q quotidie ĩ
practica obſeruaĩ. Do. Roc. uerò in d. 5. q. dicit q̃ diſpu
tando poſſet dici illũ tex. c. nullus nihil facere: q̃a de coa
ctione nullũ uerbũ facit, ſed tu dic illũ text. bene p̃bare
coactionẽ, q̃a cũ dicat eius ſentẽtia & c. p̃ſupponit cãm
cognitã. ut ſit ſenſus. cognita cã p quã diœceſanus non
vult ↄſentire ſuperior ſentẽtiabit: vel illã cãm militare,
& nõ cadit cõpulſio: ſed per ſentẽtiã liberabit diœceſa
nũ: ſi uerò apparuerit illã cãm nõ militare, iudicabit cõ
tra eũ, & ſic ↄpellẽdũ eſſe diœceſanũ ad cõſentiẽdũ. vel
ipſe ↄſentiet, & iõ p executione ſentẽtiæ, vl̃ coget diœ-
ceſanũ ↄſentire uel ipſe cõſentiet, & ita induciĩ ille text.
7 ut p̃bet intẽtionẽ oium doctorũ. ¶ † Declara mõ ſupra
ſcriptã cõcluſionẽ, & oĩa p̃dicta ultra generalẽ cõcluſio
nẽ factã per do. Abb. in c. cũ in veteri. in uerſ. in quo ad
q̃ſtionẽ. de elec. quã poſuimus ſupra in 7. dicto. q̃ cũ in
materia iuriſpa. cadãt plures cõſenſus ordinarij. Prim⁹
in licentia fundãdi eccleſiã: de quo in c. nemo de cõſe.
diſt. j Secundus quo ad acquiſitionẽ iuriſpa. de quo in c.
nobis. hoc tit. & an iſti cõſenſus ſint duo, vel vnus. dixi-
mus ſupra in j. par. huius primi lib. in 2 q. prin. in 3. arti.
Tertius cõſenſus eſt: qui debet interuenire quando in li
mine creationis bñficij apponiĩ cõditio cõtra ius cõe.
iuxta tex. iũcta gl. in c. cũ dilectus. de cõſue. & diximus
ſ. in 9. q. prin. in j. art. & mõ diximus p̃xime in 23. dicto.
Quartus cõſenſus eſt q̃ñ fieret dotatio poſt fundationẽ
& cõſtructionẽ per aliquẽ tertium, & non per fundãtẽ
& cõſtruentẽ quæ fieri nõ põt ſine conſenſu ep̃i: quan-
do dotatio fit poſt eccleſiã conſecratã, qui requiriĩ ad
hoc ut dotãs acquirat iuſp. & dĩ priuilegiatiuus, q̃a hoc
caſu ex priuilegio ep̃i, ecclã conſecrata efficiĩ ſerua. de
quo p Io. An. in c. unico. hoc tit. lib 6. & p Abb. in ↄſ. 59.
in 2. & 3. motiuo in 2. vol. de quo latè diximus ſupra ĩ j.
parte huius primi libri in 6. q. prin. in j. arti. in uerſ. circa
hãc limita. ibi. Quartus eſt cõſenſus: ubi ẽt mẽtionẽ feci
mus de trib⁹ p̃cedẽtibus cõſenſibus. Quintus ẽ cõſenſus
q̃ req̃riĩ, cũ donaĩ ecclã per laicũ loco religioſo. de quo
ĩc q̃ ait. c. illud c. cura. & c. ſuggeſtũ. hoc tit. de quo latè
diximus ſ. in 9. art. p̃ſentis q. prin. Sextus ẽ cõſenſus qui
requiriĩ ĩ trãſlatione iuriſp. & aliorũ iuriũ ſpũalium. ſeu
ſpũalitati annexorũ. de quo in d. c. nullus, & diximus ſu-
pra in 2. art. & multis alijs p̃ſentis q. prin. & ſic interueni
re debet in donationibus, legatis iuriſpa. & alijs tranſla-
tionibus habilibus de laico in laicũ, & in ſpecie q̃ poſſit
ↄpelli ordinarius ad cõſentiẽdũ legato iurip. tenet Car.
in d. c. cũ ſecũũ. in fi. qui loquẽdo de legatis iuriſpa. præ
ſupponit ep̃m nolẽtẽ ſine cã ↄſentire poſſe cõpelli. tenet
Gay. ĩ d. repe c. fi. de elec. lib. 6. ĩ 29. col. q in his terminis
loq ĩtelligi debet. In oĩbus iſtis ↄſenſibus dicerẽ habẽtẽ
conſentire, poſſe compelli ad cõſentiendũ. niſi in quar-
to cõſenſu: quia cũ eccleſia ſit cõſecrata & nõ recipiat
ſeruitutẽ, & dotans admittĩ ex priuilegio ep̃i, ut dixi-
mus in d. j. parte huius. j. lib. in 6. q prin. in j. art. in uerſ. cir
ca hanc limitationẽ, & in 10. q prin. in 4. art. dum tracta
uimus: an priuilegio ep̃i iuſpa. acquiri poſſit, & cõcluſi-
mus q̃ ſic: ſi ergo hoc fit ex priuilegio ep̃i in eccleſia cõ
ſecrata: q̃uo poterit compelli ad priuilegiandũ aliquẽ
ipſo eiſcopo inuito, & ad faciẽdũ ecclãm liberã ſeruã?
niſi diceremus hoc eſſe fauore dotis, ne ecclã quãuis li-
bera remaneat ſine dote, & ſic fauore uniuerſalis eccle
ſiæ. c. 3. hoc tit. & ut diximus in d. 6. q. prin. in j. art. parũ.
eñ ẽẽt hr̃e eſſe ſine bene, eſſe, qđ bene eſſe cõſiſtit ĩ dote.
ut diximus ſupra in j. parte huius j. lib. in j. q. prin in 2. ar-
ti. Hoc tñ intelligerẽ, q̃ñ nõ poſſet haberi regreſſus ↄtra
primũ fundatorem, uel facientem eccleſiam conſecra
ri, quia ſi cõtra eos regreſſus poterit haberi ad dotãdũ:
nõ deberet tertius admitti ad eccleſiã cõſecratã dotan-
dũ: ut diximus in d. 6. q. prin. in d. j. arti. in 4. limi. & ideo
hoc caſu nõ poſſet cõpelli ep̃s ut cõſẽtiat. cogita quia te
8 neo hãc limitationẽ p̃cedere. ¶ † Declara ſecundò oĩa
prædicta: vt illud qđ dĩ, q̃ habente conſentire renuente
ſit recurrẽdũ ad ſuperiorẽ, ut illum compellat, uel ipſe
cõſentiat: nõ habet locũ in archiep̃o, ep̃o ↄſentire nolẽ
te, nã ipſe archiep̃s non poterit conſentire: ſed tñ com-
pellere ep̃m ut conſentiat, cũ iſto caſu nõ ſuccedat ep̃o
eo negligente, nã ſolũ ſuccedit archiep̃s in caſibus a iu-
re expreſſis. ut in c. paſtoralis. de offi. ordi. ſed iſte caſus
nõ eſt a iure expreſſus ergo & c bene tñ poterit cũ com
pellere ad cõſentiẽdũ, cum ſit ordinarius ep̃i d. c. paſto-
ralis ſm diſ. & ↄcordiã do. Io. An. quã refert & ſequitur
do. Abb. in d. c. nullus. lз do. Io. Cal. & Hoſt. dixerint cõ-
trariũ. ſ. archiep̃m poſſe facere utrumq; p c. cũ ſimus 9.
diſt. 3. ad qđ reſpõdet Abb. loqui in caſu ſuo, q̃ñ ep̃s negli
git cõſtituere cõuentũ: ſed q̃a iſta eſt materia d. c. paſto
9 ralis. ubi tract. ĩ † nũquid archiep̃s ſuccedat generaliter
in iuriſdictione ep̃i eo negligẽte. uel iuriſdictionẽ, ſeu of
ficiũ ſuũ exercere nolente, de qua etiam in ſumma 9. q.
3. & Abb. in repet. c. ſi quis contra clericũ. de foro cõpe.
cũ Abb. etiam tenet do. Card. & omnes in d. c. nullus, &
idẽ Abb. in c. admonet in uerbo in conſilio: de renũ. &
in c. j. in x. col. in alijs uerò ſuperioribus: puta Papa, & ſi-
milibus habentibus ampliorẽ poteſtatẽ procedat gene
ralitas concluſionis: ut ſuperior non ſolũ poſſit cõpelle
re ſuperiorẽ ad conſentiendũ, ſed ipſe ẽt conſentire. ſe-
quiĩ ẽt iſtã opi. Abb. Pau. de Cita. in hoc trac. in 9. parte
in fin. 2. q. & dicit non obſtare text. in d. c. nullus. qui li-
cẽt ſoli Papæ uideaĩ reſeruare talẽ. ſuperioritatẽ & p̃tã-
tẽ, nihilominus doc. oẽs intelligunt illũ tex. quo ad cõ-
pellendũ in omni ſuperiore. Domi. Roch. in hoc trac.
tenet ſimiliter cũ Abb. & reſpondet ad tex. in d. c. null⁹
q̃ ibi debeat ſuppleri uel per aliũ ſuperiorem. Ego dice
rem quia tex. in d. c. nullus. eſt directus epiſcopo Adonẽ
ſi, qui non recognoſcebat aliũ ſuperiorem, niſi Papã. &

iõ de Papa ille tex. loquutus ſuit. Roch. igiť in d. trac. in uerbo ꝓ eo ꝙ de diœceſani ɔſenſu in 5. q. in 2. col. ĩ verſ. ſecũda ſuboriť quæſtio. ɔcludit illũ text. loq. de oĩ ſuperiore, & ſic ẽt de archiepo, & ĩ hoc ɔcordare Io. An. Io. Cal. Cat. Abb. & oẽs in d. c. nullus, & Abb. in c. ex parte aſtẽſis. de ɔceſ. ꝑben. & in c. auaritiæ. in fi. de præben. poſtea ipſe Roch. ibidẽ in verſ. tertia ſuboriť quæſtio. tenet ꝙ ſ. diximus archiepm poſſe cõpellere epm ad ɔſentiẽdũ, ſed nõ dare licentiã alleg. Abb. in d. c. nullus. in c. ex parte aſtẽſis, & in d. c. auaritiæ, & ĩ d. repe. c. ſiqs ɔtra clericũ poſtea ſubdit Roch. cẽ cogitãdũ ſup hoc vltimo ꝗa Abb. ĩ ſimili ĩ d. c. 2. & clarius ĩ d. c. ex parte aſtẽſis de ɔceſ. præbẽ. decidit ɔtrariũ. Dicit. n. ibi. ꝙ ſi epſ juſſis archiepi mandãtis, ut j. certũ terminũ inſtituat, nolit iſtituere: tũc archieps põt inſtituere & ſupplere ei⁹ defectũ. qũo hic dř oppoſitũ, & ipſemet ſoluit dicẽdo illũ cẽ caſum expreſſum a iure. ſ. ĩ collatione bñficiorũ vř inſtitutiõe: vt epo negligẽte, archieps ſuppleat ꝑ d. c. 2. de ɔceſ. ꝑbẽ. & ita ẽ tenẽdũ, vt ſiſr tetigimus ſ. ĩ j. part. huius j. lib. in 2. q. prin. in 17. art. ubi nos remiſimus ad hic dicenda, & ſic ĩ iſta declaratiõe duo ɔcludunť Primũ text ĩ c. nullus, loquentẽ in ſummo põtifice habere locũ in oĩ ſuperiore. Secundũ archiepm poſſe cõpellere epm: ſed non ipſe ɔſentire: vide tñ ſequentẽ declara. & ẽt. u. & 13. quia

10 faciunt pro intelligẽtia huius decla. ¶ †Tertiò declara oĩa ſupradicta, ꝙ ſi ille qui debet præſtare ɔſenſum non eſt præſens, vel alter eius loco adeo ꝙ non poſſit cogi, vel ſuperior qui cogere dẽt, nõ ita cito cogit, ꝙ ſi interueniat neceſſitas actus propter aliqđ periculũ fieri poterit act⁹ ſine illius cõſenſu. ita formaſr Abb. declarat d. c. nullus. & no. doc. ex eo, de qbus ſ. dixi, & ꝑterim Abb. in c. in veteri. in 4. col. ĩ verſ. ſed an poſſit ſtatim de elec. ꝙ idẽ tз do Fely. pleniſſime in c. cũ acceſſiſſent. ĩ 18. col. ĩ verſi. 3. reſcriptio. de ɔſti. vbi ɔcludit ꝓpter neceſſitatẽ poſſe fieri actus ſine ɔſenſu illorũ, quorum etat aſs requirẽdus, ꝗ ɔcluſionẽ fortificat pluribus ſimilibus, & in fin. dicit neceſſitatẽ ſæpiſſime eſſe cãm violandi regulas iuris, & de hoc ſe remittit ut ibi per eũ, facit ꝓ hoc qđ dicit Domi. poſt Imol. in c. cupiẽtes. §. ad hæc. in 2. col. ſtatim ante verſ. gl. j. de elec. lib. 6. & in terminis vide Abb. in c. oẽs ſuper gl. in uerbo obtinet. de pœni. & remiſ in 4. col. & facit ꝙ dicit Abb. in c. fi. in j no. eo. tit. facit ẽt qđ voluit Firma. in trac. de epiſcopo in 4 lib. ĩ 5. parte ĩ 44.

11 q. ante fi. 3. & poſt prin 4. col. † ꝙ lз filius fami. nõ poſſit agere ſine ɔſenſu patris: tñ ſi pater eſt abſens, & eius cõſenſus haberi nõ põt aget ſine illo: ut ibi in tribus locis. Quæ declaratio eſt ſumme notãda maxime pro nobis Tranẽlibus: cũ nunꝗ apud nos reſideat archieps. vt ẽt diximus ſ. in j. parte huius j. lib. in 9. q. prin. in j. arti. in 6. limi. 3 ɔcluſionis, & licẽt iſta declaratio poſſet verificari ĩ multis caſibus ſupra adductis: in qñ fit donatio iuriſpa. neſcio qũo verificeť periculũ, niſi forſan donans donaret vltimo vitæ ſpũ. ut diceť. j. de legato iuriſpa. in iſta. 2.

12 parte hu⁹ j. lib. in q. prin. in j. art. ¶ † Tu aduerte, nam ut ſæpius ſ. diximus in fundatione & acquiſitione iuriſpa. ɔſenſus epi eſt cã efficiẽs: vt diximus ſupra in j. parte huius j. lib. in 2. q. prin. in 5. art. & ſimiliter eſt cã efficiens in donatione iuriſpa ut ſimiliter diximus ſupra in 4. artic. pñtis q. & iõ dř ɔſenſus purus & efficiens, & põt interuenire ex poſt: ut ſimiliter diximus ſupra in 16. art. præſentis q. qũo ergo actus ſubſiſtet ſine cã efficienti? certe uõ vř poſſe ſubſiſtere: igiť dicetẽ iſtã declara. eſſe intelligendã vt act⁹ ſubſiſtat, ſed oĩno habeat interuenire ɔſenſus ipſius, vel ſuperioris, & iõ effectum huius declara. dicerẽ ɔſiſtere in his. Primò ꝙ lз ɔcluſum ſit ĩ d. 16. art. ɔſenſũ ſuperuenictẽ validare donationẽ vel legatũ, ut ex nũc, nõ ut ex tũc, ꝙ in hoc caſu neceſſitatis ɔſenſus ſuperueniẽs, vel diœceſani, vel ſuperioris ſui validet actũ ẽt ꝓut ex tũc. ſ. a tpe quo actus fact⁹ fuit, & ita verificabiť id qđ dř ĩ neceſſitate actũ valere ſine illo ɔſenſu: hoc ẽ, ꝙ ſuꝑueniente ɔſenſu intelligatur actus ex tunc valere, & ſic ab initio ipſius. Secũdo ꝙ licẽt ſupra ɔcluſerimus in 17. art. pñtis q. ꝙ ꝗuis ɔſenſus diœceſani poſſit interuenire poſt donationẽ vel legatũ iuriſpat. non tñ poterit interuenire poſt mortẽ donatoris vel teſtõris. ſm opi. Abb. ĩ diſpu. ſua incip. Augerio: tñ licẽt illa ꝓcederet ẽt in legato in hoc caſu neceſſitatis valebit actus donationis, vř legati iuriſpa. adeo ex tũc: ꝙ ẽt poſt mortẽ teſtõris vel donatarij, ſuperueniẽte ɔſenſu epi ſuperioris ſui validabiť actus, ut ex tunc. & in hoc caſu certe poſſet bene loqui & habere locum opi. Io. An. in d. c. cum ſæculum. ꝗ reprobať per Abb. ĩ d. diſpu. Augerio. fauore vltimæ uolũtatis. j. neceſſitatis: quæ imminet in vltima voluntate, ſicẽt ipſam opi. Io. Ant. in fi. 17. art. conati fuerimus ſaluare. Et ſi diceret ɔt. a ꝑdicta: qũo iſta ꝓcedere poſſunt nã ſi tu tenes iſtũ ɔſenſum eſſe cãm efficiẽtẽ, actus erat null⁹: ſi nullus, qũo poterit validari, ꝓut ex tũc: ℥ doctrinã Abb. ĩ c. cura. & oĩum quos retulimus ſ. ĩ 16. art. poteris reſpondere. quid operaretẽ ſi aſr diceremus: iſta declaratio doc. ꝗ vult ĩ caſu neceſſitatis actũ valere abſq; eo ɔſenſu, valebit igiť ex tunc: habito reſpectu ad nũc. i. ad ɔſenſum hñdũ, & operabiť hic iuris fictio. de qua per doc. in l. ſi is qui pro emptore. ff. de uſuca. Si uerò cõſenſus habẽdus nõ eſſet cã efficiens, prout eſt in multis caſibus ſupra narratis, non erunt habẽdæ hmõi ɔſiderationes: actus valebũt in caſu neceſſitatis, & periculi abſque ɔſenſu vel licentia ſuperioris quæ requirebať. Et ex iſta declaratione atientatẽ vnum ſi mihi liceret dicere: nã ut vidiſtis in caſu neceſſitatis & periculi, actus tenet ſine ɔſenſu diœceſani, vel ſui ſuperioris: quãto magis in hoc caſu neceſſitatis & periculi: & ꝗ maxime ꝑcedente cõpulſione archiepi. & inobedientia epi poteramus dicere archiepm poſſe cõſentire: ut actus magis teneat, & eius ɔſenſus ſit loco cãæ efficiẽtis, & alius cõſenſus nõ requirať & hic caſus ĩtelligať cõceſſus a iure archiepo neceſſitate & periculo hoc ꝓcurãtibus vel ex gẽtibus: cã violãdi regulã iuris ſupraſcrip. c. paſtoralis, de offi. ordi. Cogita circa hoc vltimũ: an procedere poſſit, & nota hãc declara. ſic intellectã pro intelligẽtia eorũ ꝗ diximus ſ. in 16. & 17. art. præſentis q. prin. & ẽt quia nõ adhuc cogitata. Quartò declara oĩa ſupradicta eſſe bene verum: ꝙ vbi ex ſtatuto vel lege requiriť ɔſenſus alicui⁹: ſi ſine cã uõ vult ɔſentire põt adiri ſuperior, qui vel illũ ɔſentire ɔpellat, vel ipſe ɔſentiat: tñ hoc procedit qñ ſolum alicuius cõſenſus requiriť: ſed ſi ex forma, ſtatuti vel legis requireretť alicuius ɔſenſus & decretũ iudicis, iudex iſto caſu nõ poterit ipſe ɔſentire, & decretũ ĩterponere, ſed dз adiri alius iudex: ut ſic vnus ɔſentiat, & alter decretũ interponat. Ita pulchre declarat do. me. in lect. de fero. do. Mar. Ant. Batteti a Bononiẽſis in fi. tract. ſui ſuꝑ ſtatuto, ꝙ mulier nõ poſſit cõtrahere ſine cõſenſu duorũ ꝓpinquorũ: quẽ edidit cũ Paduæ legebat l. 2. §. voluntatẽ. ff. ſolu. matri. allegãdo Bal. in rub. C. de ɔtrahẽ. empt. in pen. q. arg. nota. ꝑ gl. in l. fi. in verbo pñtia. C. ſi ꝓpter publi. penſi. & per no. ꝑ Bar. in l. ſi curatorẽ hñs. C. de ĩteg. reſti. mino. ſequiť Saly. in l. dudũ. C. de ɔtrahẽ. emptio. dicẽs ut. ſ. dixi: cautelã cẽ ut adhibeanť duo iudices: vn⁹ ad interponendũ decretũ. alius ad ſupplẽdũ defectũ propinquorũ recuſantiũ. arg. eorũ ꝗ habenť in l. fi. in §. j. C. de iure deli. ſequiť ꝑdicta Alex. in d. §. eo. aũt tpe. reputãs mẽti tenẽdũ. Sed ſi ɔſiderat ꝙ poſſet dubitari de iſto dicto. ꝑ ea ꝗ dicũt doc. nři in c. ne ꝓ defectu, & maxime Abb. in vlt. no. de elec. ꝙ ſi elect. deuoluať ex negligẽtia hñtium eligere ad eũ, qui habebat cõfirmare, ipſe eliget & ɔfirmabit: imò ſm aliquos ibi, vnico actu expediet vtrunq;, qđ ultimũ pro nunc nõ diſcutio, & ẽt per ea ꝗ dicit Abb poſt doc. in c. ſignificaſti. hoc tit. in verſ ſecũdus intellectus, ꝙ ſi hñs inſtituere efficiť pronus, ipſe geret officiũ vtriuſque. arg. l. ſi ɔſul. ff. de adop. & de iſtis diceť in 2. lib. vbi erit locus eorũ: co mõ ergo debemus dicere in caſu noſtro, ꝙ ille iudex ad quẽ ẽ deuolutũ ius cõſentiẽdi ex cõtumacia vel negligẽtia habẽtiũ cõſẽtire licẽt ipſe ẽt habeat interponere decretũ, tamen poterit facere vtrumque, & non quærere alterũ iudicẽ. Niſi ad iſta reſponderetur, quòd in caſu declarationis nřę ex diſpoſitiõe legis vel ſtatuti appatet, ꝙ requiratur iudex & cõſenſus pluriũ ad fraudẽ euitãdam: unde licẽt deuenerit ad vnũ non ſufficeret, ꝗa plures requiruntur, vcз conſen-

ↄſenſus ꝓpinquorũ, & iudicis decretũ, & ꝙ nõ ↄſidit iu
riſlator vel ſtatuẽtes de vno ſine alio ĩ caſu vero ↄtrario
hoc nõ ↄſiderat, ſed act⁹ fit a pluribus, q̃libet ius ſuũ ꝓ
ſequẽs, & videmus in mera collatione, vnũ.ſ. ordinariũ
explicare oĩa. Vel rectius ſoluas, qa in caſu declaratiõis
plura ſunt officia, q̃ ex forma legis vel ſtatuti ſemp req̃
runt: vẓ ↄſenſus propinquorũ, & iudicis decretum. ꝓ
pinquis igit̃ nolẽtibus ↄſentire ſine cã, neceſſe ẽ ſuppleri
per aliorũ eorũ ↄſenſum alter igitur erit iudex ſupplẽs,
alter vero iudex decernens: ſed in caſibus oppoſitionũ
nõ requirunt̃ illa plura ex forma, qa ꝑ vnũ ſolũ poſſent
bñficia ↄferri, & ſic mera collatione. c. 2. & ꝑ totũ ↄceſ.
p̃bẽ. & de p̃bẽ. ſed qa aliq̃ hẽt aliqua iura, puta electores
eligẽdi. de elec. per totũ p̃ſoni p̃ſentãdi c. j. 2. & 3. hoc tit.
& per totũ, & ex p̃dictorũ tarditate, ne ecclæ patiantur
defectũ, in pœnã eorũ moræ, priuant̃ ea uice iure eligen
di, & p̃ntãdi, & ſic non requirit̃ vltra factũ eorũ. ut in d.
c. ne pro defectu, & in d. c. 2. de ↄceſ. p̃ben. & ideo ſolus
ordinarius facit oĩa. ut iuribus p̃dictis habet̃ in pœnã illo
rũ. Nec obſtat id qđ dr̃ per doc. in c. ſignificaſti. hoc titu.
qa iuſpa. eſt ex grã. c. 3. hoc tit. illo. don to hñti inſtitue-
re, dr̃ ceſſare, & res reuerti ad naturã ſuã, qđ. de facili fit.
c. ab exordio. 36. diſtin. & ſic in caſibus p̃dictis nõ requi
rit̃ opera oĩum ſed ceſſat opera aliquorũ. In caſu verò
declaratiõis requirit̃ opera plurimorũ ſemper ut ſupra
13 Ideo teneo cũ Bal & ſequacibus ¶ † Declara & quintò
oĩa prædicta, ꝙ ſi habẽs ↄſentire, noluerit ↄſentire: quia
putat iuſtis ex cauſis nõ eſſe ↄſentiendũ, & iudex aditus
nõ vult eũ in illis audire, ſed loco ipſius vult ↄſentire, il-
le q̃ ↄſentire habebat poterit appellare ad ſuperiorẽ ſu-
perioris ſui. Ita do. me. Baueri. in d. ſuo trac. in vlti. char.
14 ex mente Bal. in l. j. ad fin. C q̃ admit. ¶ † Declara & ſex-
tò oĩa p̃dicta, ꝙ nõ ſolũ ſuperior adiri poterit, ſi habens
ↄſentire noluerit, ſed ẽt ſi ſit negligẽs cõſentire. Ita text.
in c. cæterũ. de iudi. & ibi Abb. in 4. no. & Barb in 3. col.
ĩ verſ. nota ꝙ iuriſdictio. & melius ĩ 11. col. in verſ. tu ad
de ꝓ iſta gl. & Imo. relatus a Domi. in c. ſi religioſus in
15 prin. in 2. col. de elec. lib. 6. ¶ † Declara & ſeptimò oĩa p̃
dicta, & præſertim præcedẽtẽ declarationem, ꝙ in iſta
materia quis dr̃ negligẽs, vel nolens conſentire eo ipſo
quod obmuteſcit: nã eo caſu vr̃ denegata iuſtitia: adeo
ꝙ poterint induci repreſaliæ, & poterit adiri ſuperior.
Ita vr̃ tenere Barb. in d. c. cæterũ. in 11. col. in verſ. & dr̃
negligens. de iudi. ex quo in ila materia poſuit ibi iſtud
dictũ alleg. Andre. de Iſernia relatũ a Bal. in c. j. de mili.
16 vaſ. q̃ cõtumax eſt. in uſi. feu. † qui dicunt dñm feudi di
ci negligentem ſi petat̃ iuſtitia ab eo, & ipſe obmuteſcit
quo caſu vr̃ denegata iuſtitia, adeo ꝙ poterũt induci re-
17 preſaliæ, quãto magis ergo ſuperior adiri poterit. ¶ † Et
ideo declaro octauo prædicta, & maxime præcedentẽ
declara. ꝙ qñ alicui in actu faciendo a iure nõ eſt præfi-
xus terminus, puta ad ↄſentiendũ ↄſentire hñti propter
qđ nõ põt lucide ↄſtitui in mora, ſeu negligentia ex quo
aliquis terminus nõ eſt p̃fixus. ↄſiliũ ẽ, ꝙ adeat̃ ſuperior
q̃ ei præfigat terminũ ĩtra quẽ ↄſentire habeat vel actũ
facere, q̃ ſi intra illũ nõ ↄſentiat vel actum egerit, erit in
negligẽtia luciduſſima, adeo ꝙ ſuperior actũ explebit vł
ↄſentiet. Ita do. Abb. in c. 2. in vlti. col. de ↄceſ. p̃ben. di-
cẽs: quia nõ reperit̃ tp̃s a iure limitatũ intra qđ ordina-
rius habeat p̃ntatũ inſtituere, remediũ eſt ut adeatur ſu-
perior, qui ei præfigat terminũ ad inſtituendũ intra quẽ
ſi nõ inſtituerit, ipſe ſuperior inſtituet, & loquit̃ ibi Ab-
ba. ẽt de ep̃o in archiepiſcopũ, vnde ita poſſet ſaluari qđ
dr̃ ſ. ĩ 2. decla. ut archiep̃s primo ſtatuat terminũ ep̃o no
lẽti ↄſentire donationi, ſeu legato iuriſpa. qui ſi intra il-
lũ terminũ nõ ↄſentiet ipſe ↄſentire poterit, & ꝓ iſta de
cla. faciũt multa dicta q̃ accumulabim⁹. j.. Deo duce in
18 3. parte. 2. lib. in a. q. prin. in 6. art. ¶ † Declara nonò oĩa
p̃dicta ut in caſu quo eſt adeũdus ſuperior, ut ſupra latè
diximus erit adeũdus per viã q̃relæ, & nõ appellationis.
Ita Barba. in d. c. cæterũ. in 11. col. in verſ. tu adde. de iudi.
19 ubi adducit pulchra iura vide ꝑ te. ¶ † Declara decimò
omnia prædicta, ꝙ in caſu quo aditur ſuperior, ut vel ip
ſe conſentiat uel ↄpellat habentẽ ↄſentire faciat actum
vel fieri faciat erit illa uia de iſtis duabus accipiẽda quæ
deterior fuerit illi nolẽti ↄſentire, ſeu facere actũ, nã ſi ei
erit deterius ſuperiorẽ ↄſentire, ſuperior ↄſentiet. ſi aũt
erit ei deterius ſuperiorẽ eũ cõpellere ad ↄſentiẽdũ, illũ
ↄpellat. Ita pulchre Barb. ĩ d. c. cæterũ. in 11. col in verſi.
aduerte ẽt. de iudi. in fi. alleg. in arg. c. 2. de cõfeſſis, & qđ
voluit Barba. in l. j. C. de digni. lib. 12. qđ eſt valde notan-
20 dũ. ¶ † Declara vndecimò p̃dicta, & maxime quintũ di
ctũ. ſ. poſitũ, vbi dr̃ ꝙ ſi monachus electus ad aliq̃ digni
tatẽ ſecularẽ petit licẽtiã a ſuperiore, & denegat̃ ei põt
adiri ſuperior ut illũ ↄpellat &c. Nã ſm opi. aliquorũ ut
dicit gl. in verbo obtẽta, in d. c. ſi religioſus. de elec. lib. 6.
a quo ipſa nõ deſcedit, & ẽt ſequit̃ ibi Lap. in illo caſu
ſuperior ĩtelligat̃ Papa qui ↄpellat abbatẽ vel ipſe Papa
ↄſentiat, vel licentiã det, quia ſolius principis priuilegiũ
põt priuare aliquẽ re ſua. Imo. vero ibi tenet ↄtrariũ, &
ꝙ ẽt ĩferior a Papa poſſet iſtud facere. Do. ibi diſtinguit,
ꝙ aut ↄſtat abbatẽ habere iuſtã cãm denegandi, ut quia
ille monachus eſt valde vtilis monaſterio, & parũ utili-
tatis afferret eccleſiæ ad quã eligit̃, & tũc inferior a Pa-
pa non cõpellet abbatem, nec per ſe dabit licentiã, qa
abbas iſto caſu non põt dici negligens, & ita procedat
gl. ibi. Aut ↄſtat Abbatẽ non habere iuſtam cãm dene-
gandi, quia monachus nõ eſt multũ vtilis monaſterio:
& magis eſſet utilis eccleſiæ ad quã eligitur quia forte ẽ
magnæ ſcientiæ religioſus, qui in monaſterio ſcientiã il
lã non exerceret, & eccleſia ad quam eligitur habet par
rochiã in qua ſcientiam exercer prædicando populo, &
iſto caſu vr̃ inferiorẽ a Papa poſſe abbatem cõpellere,
& illo negligente dare licentiã ipſi electo cum ſuo capi-
tulo. Iſtud dictũ dicit fuiſſe Io. Cal. ĩ d. c. nullus videmus
eñ ꝙ iuſta cã ſubſiſtente epiſcopus cũ capitulo auſert
bona vnius ecclæ & dat alteri. de religio. domi c. ↄſtitu-
tus & qđ ibi nota. & de exceſ prælã. c. ſicut vnire. torti⁹
ergo perſonã, per not. in d. c. ſi religioſus. in §. quia verò
& hoc tenet ibi Pet. de Anch. & pro hoc dicit ipſe facit
ꝙ iſto caſu non vr̃ fieri mera gratia, ſed iuris debitũ. j. q.
7. c. exigunt, & qđ ibi no. & ſic dicit ceſſare dictũ. Io. mo.
& Archi. volẽtiũ, c. nullus. loqui quãdo erat aliquod ius
q̃ſitũ petenti licentiã, ſed c. ſi religioſus. loquit̃ in actu pẽ
dẽte a mera gratia, licèt iſta eorũ diſtinctio ab ipſis, nec
ab alijs firmetur Aut non ſubeſt iuſta cauſa & legitima
reſpectu eccleſiæ ad quam monachus eligitur, quia mul
ti reperiunt̃ æquè idonei ſicut ille, & tunc ſuperior, infe
rior tamen a Papa poterit abbatem compellere, nõ tñ
dare licentiam, ſed ſolum Papa illam dabit, & ita dicit
procedere dictum Lap qui dicebat in d. c. nullus. archi-
epiſcopũ poſſe bene cõpellere inferiorem epiſcopũ ad
21 dãdã licẽtiã. ſed non poſſet de per ſe licẽtiã dare. ¶ † Et
ex præcedenti, & iſto membro põt colligi vnum addẽ-
dũ ad ſecundã declarationẽ, ꝙ licèt archiep̃s non poſſit
dare ipſe licentiã vel conſentire ut ſupra, ſed tñ cõpelle
re epiſcopũ ad ↄſentiendum, tamẽ ſi cauſa eſt multum
fauorabilis propter aliquod bonũ emergens, ꝙ bonum
aliter nõ ſuccederet, poterit ẽt ipſe licẽtiã vel ↄſenſum
p̃ſtare ut ſupra, & iſta fortificãt ea q̃ remiſimus cogitã-
da ꝓxime in fi. 3. decla. Aut eſt dubiũ, an ſubſit vel nõ le
gitima cã ex parte eccleſiæ ad quã monachus eligit̃, &
tũc ſuperior ĩferior a Papa poterit adiri ut ↄpellat abba
tẽ ad licentiã dandũ, quia nõ põt iuſtitia, ſeu ſuũ officiũ
denegare, niſi iuſtã cãm habeat denegãdi. ut dixit gl. ibi
non tñ poterit ex alia cã licentiã dare, ſed ſolus Papa, ꝑ
ea quæ ſupra dicta ſunt, iſta ſunt verba formalia Domi.
ubi ſupra, q̃ hic apponere volui, tũ quia iſta declaratio
vr̃ ſaltẽ de generali materia noſtra, tũ ẽt qa ex ea pote-
rũt plures formari declarationes, quando fierent dona
tiones iuriſpa. aliquibus laicis qui eſſent magis proficui
eccleſiæ, vel quando donaretur ipſa eccleſia vni alteri
eccleſiæ, & hoc eſſet magis utile q̃ ſi alteri donaretur,
ut recurrat̃ ad ſuperius dicta. ¶ Ex ſupraſcriptis collige
ẽt duodecimã declarationem, nã ad hoc ut procedat di
ſpoſitio d. c. nullus. ut habẽte cõſentire nolẽte poſſit re-
curri ut illũ cõpellat, vel ipſe cõſentiat, nullo mõ requi-
titur: quod parti adeunti ſuperiorẽ, licentiam ſeu con-

ſenſum petenti fuerit aliquod ius quæſitũ, ſed ſufficiet
ſibi expedire habere licentiã & cõſenſum, quamuis ali
quod ius ſibi quæſitũ non ſit ad hoc ut poſſit ſuperiorẽ
adire, & ſuperior poſſit conſentire, vel habentẽ conſen
tire cõpellere, dãnata opi. Io. mo. & Arch. in c. exigunt.
j. q. 7. quæ requirebat volentẽ remedium c. nullus, habe
re aliquod ius quæſitũ, nam eorum opinio dannatur ſe
cundũ Domi. poſt Io. An. ĩ d. c. ſi religioſus, ut in præce-
denti decla. diximus, & pro hoc faciunt q̃ plures ex di-
ctis ſupra poſitis in quibus apparet ſuperiorem adeũti
22 nullũ ius acquiſitum fuiſſe. ¶ † Declara decimotertiò ꝙ
quamuis dictum ſit ſupra in 2. declaratione archiepiſco
pum poſſe epiſcopum compellere ad cõſentiendũ, &
nõ ipſe conſentire, niſi in caſibus expreſſis a iure in qui
bus archiepiſcopus poteſt ſupplere negligentiã epiſco-
pi, ut ibi eſt dictũ: tamen ſi iſte conſenſus eſſet præſtan-
dus per inferiorẽ prælatũ epiſcopo iura epiſcopalia ha-
bentẽ ut fieri poteſt in creatione iuriſpa. ut diximus ſu-
pra in j. parte huius. j. lib. in 2. q. prin. in 14. arti. & etiã in
translatione iuriſpa. & eccleſiæ: ut ſimiliter diximus ſu-
pra in 5. art. præſentis q. prin. poterit adiri epiſcopus in
omni caſu: ut vel compellat inferiorẽ prælatũ ad cõſen
tiendũ uel ipſe conſentiet: quia materia c. paſtoralis. de
offi. ordi. per quam diſponitur, ut archiepiſcopus non
poſſit ſupplere negligentiã epiſcopi, niſi in caſibus a iu
re expreſſis, ſolũ habet locum in archiepiſcopo. nõ an-
tẽ in epiſcopo verſus ſubditos prælatos, cũ ipſe habeat
quo ad iuriſdictionẽ ſuam intẽtionem fundatam de iu-
re ſuper omnes exiſtentes in diœceſi. c. omnes baſilicæ.
16. q. 7. & etiã quia res de facili reuertitur ad naturã ſuam
23 vulgato. c. ab exordio 36. diſt. ¶ † Declara decimoquar
to iſtã concluſionem d. c. nullus, ꝙ ſi donatur vel legatr̃
iuſpa. laico, & non interuenit cõſenſus epiſcopi in actu
& moritur donator uel teſtator, non poterit eps cõpelli
per ſuperiorem ad conſentiendũ, nec ipſe ꝯſentire. per
ea quæ diximus ſupra in 17. art. quicquid dixerit Gay. in
repe. c. ſi. de elec. lib. 6. in 29. col. ut ibi latè diximus. circa
quod tamen eſt aduertendũ, ꝙ ſi loquimur in donato-
re mortuo nullo modo poſt ipſius mortem poterit in-
teruenire conſenſus diœceſani in præiudicium hæredis
ut firmauimus ſupra in d. 17. art. ſi uerò loquimur in le-
gato iuriſpa. & tunc ſecundùm opi. Abb. in diſputa. ſua.
Augerio. eſſet dicendũ idẽ quod in donatione: ſed ſecũ-
dũ opi. Io. An. in c. cum ſęculum. hoc tit. etiã poſt mor-
tẽ legantis poſſet interuenire conſenſus epiſcopi: & ſic
compelli poſſet ad conſentiendũ, & procederet opinio
Gay. quã indiſtinctè ſaluarẽ & dicerem procedere poſſe
tã in legato quàm in donatione iuriſpa. factis in neceſſi
tate periculo vrgente. quo caſu tenerent ſine conſenſu
epiſcopi, ſed ipſe cõſenſus haberet interuenire ex poſt,
ut latè & ſubtiliter diximus ſupra in 3. decla. vnde ĩ iſto
caſu dicerẽ ordinariũ poſſe compelli ad conſentiendũ:
vel ipſius ſuperiorẽ conſentire, & ſic habere locũ diſpo
ſitionẽ d. c. nullus, & dictum Gay. in hoc caſu procede-
24 re ¶ † Declara decimoquintò & vltimò, ꝓ nũc d. c. nul-
lus. & illius materiã, ut non ſolũ ſua diſpoſitio procedat
quando eſt p̃ſtandus conſenſus ut ſupra, ſed etiam ſi eſt
præſtanda licentia, conſilium, auctoritas, inſtitutio, ꝯfir
mario abſolutio, & ſimilia. ut latè eſt videre in dictis, &
auctoritatibus ſupra relatis. Ad q̃, & quas me remitto.

¶ Vigeſimus primus art. j. q. prin. 2. partis. j. Libri.

1 *Epiſcopus ſi nollet conſentire donationi vel legato factis de iure-pa. laico qui non poſſit cogi per ſuperiorem archiepiſcopum, nec archiepiſcopus poſſit ſupplere vices ſuas apud quem remanebit iuſpa. & nu. 3.*

2 *Donatio certorum bonorum facta plebano pro dotanda capella non valet ſine conſenſu epiſcopi.*

4 *Caſus requirens conſenſus valet ſine conſenſu imminente neceſſitate vel periculo.*

5 *Siquis ſtatuit bona pro beneficio creando, & voluit iuſpa. ſpectare ad aliquẽ interueniente conſenſu epi beneficium dicitur eſſe perfectũ & iuſpa. acquiſitũ tertio, & ille non põt mutare donationem beneficij nec tollere iuſpa. illi tertio acquiſitum.*

QVæro vigeſimoprimò, prout fecit Roch. in hoc
trac. in verbo pro eo quod de diœceſani conſen
ſu. in 5. quæſt. in verſi. quartò ſuboritur quæſtio.
1 † pone quòd epiſcopus nolit conſentire donationi vel
legato factis de iurepa. laico, nec per archiepiſcopũ ſupe
riorẽ poſſit cogi, quia non vult illi parere præſuppoſito
(ut ſupra dictum eſt in 2. declaratione præcedentis ar-
ti.) ꝙ archiepſ non poſſet ſupplere vices epiſcopi, quæri
tur apud quẽ remanebit iuſpa. iſtam q. dicit tetigiſſe Io.
Cal. in c. cũ ſęculum. hoc tit. & illã dimiſiſſe inſolutam
Gaſp. de Cal. uero ibidem dixiſſe eccleſiã remanere li-
berã. Car. aũt in ultimis uerbis d. c. cũ ſęculũ. dixiſſe ueri*
eſſe legatũ ex quo nõ tenet cõſolidari hæreditati, & ſic
ſm eũ hr̃dem eſſe p̃ronum ratione vniuerſitatis. ꝑ c. ex
literis. hoc tit. & ſic ꝯcludere iuſpa. remanere apud eũ q̃
legauit: vel donauit illud, ex quo legatũ, vel donatio nõ
tenuit. Et idẽ in ſimili q. decidiſſe do. Cardi. in d. c. cũ ſę
2 culũ. ĩ 4. q. ubi dicit ſemel † quẽdam donaſſe certa bona
plebano ut dotarẽt certa capella, & ꝯſtituit certos p̃ro-
nos: poſtea in morte ipſum iuſpa. legaſſe uni alteri quẽ
hr̃dẽ iſtituit. decidit Car. hr̃dẽ ipſũ iuſp. obtinuiſſe: quia
prima donatio uel diſpoſitio ſine epi ꝯſenſu facta nõ te
nuit: remanebit ergo per p̃dicta iuſpa. apud donãtẽ vel
legantẽ, & pro iſta ꝯcluſione q̃ magis placet ipſi Rocho
dicit facere ẽt nota. ꝑ gl. in c. quia clerici. hoc tit. & regu-
la tradita ĩ l. j. §. ſi uir. ff. de acqui. poſſeſ. cũ ſimi. & demũ
ſubdit parũ iſtã deciſionẽ nobis deſeruire: quia ſi eps no
lit ꝯſentire, nec cogi poſſit, poterit ſaltẽ adiri Papa qui
veriſimilr̃ ꝯſentiet ſi nihil obſtabit petitioni factæ & ꝑ
ꝯſequens legatũ vel donatio valebit: & ſic nõ militabit
3 limitatio p̃dicta ¶ † Tu circa hoc ꝯſidera veriſſimũ eſſe,
ꝙ ſi in donatione vel legato iuriſpa. facto laico nõ inter
uenit ꝯſenſus epi remanebit apud legãtẽ. Ad quod ꝙ pote-
rit illud cũ ꝯſẽſu epi alteri donare uel legare, ut dixim*
ſ. in 19. art. p̃ntis q. & donec alteri donauerit vel legaue-
rit, ſemꝑ poterit adhiberi ꝯſenſus ẽt ex poſt. ut ibidẽ di-
ximus in diſtinctione, & latiſſime ſupra in 16. artic. poſt
mortẽ vero donãtis vel legãtis remaneret apud hr̃dẽ do
nãtis ſine dubio: apud hr̃dẽ legãtis verò ſũt ꝯtrariæ opi.
Abb. & Io. An. an poterit ſuperuenire ꝯſenſus poſt mor
tẽ teſtatoris. de quibus diximus latè ſupra ĩ 17. art. Caſus
aũt nr̃ eſt ſeparatus a p̃dictis, quia donatarius aut legata-
rius hic, in proprio actu donationis vel legati petijt adhi
beri conſenſus epi: ſed epiſcopus tenuit conſentire: imò
plus adiuit ſuperiorem eius. j. archiepiſcopum: qui coe-
git epiſcopũ, & nihilhominus obedire noluit. ut in the-
mate præſentis articuli apparet: non eſt dicendũ ergo
iuſpa. remanere apud ipm donãtem uel legantẽ, ſed po
4 tius apud donatariũ vel legatarium. † cũ hic caſus æqui
parẽt neceſſitati vel periculo in quibus procedit actus ſi
ne ꝯſenſu, ut diximus ſupra in præced. art. in 3. declara.
vnde q̃ncunq; poterit hr̃e ꝯſenſum ſufficiet & ratifica-
bit, ꝑut ex tũc, ẽt mortuo donatore vel teſtatore. vt dixi
mus in d. 3. declaratione: nã oĩa ibi dicta faciunt ꝓ p̃nti
articulo. Bene ſummopere eſt notãda deciſio do. Car. ĩ
d. c. ſęculũ. in 4. q. dũ vult, ꝙ ſiquis donauit bona pro do-
tãda aliqua capella vel beneficio, in quibus ꝯſtituit cer-
tos p̃ronos ſine ꝯſenſu epiſcopi, & poſtmodum in mor
te voluit illud iuſpa. eſſe hæredis vniuerſalis, dicit Card.
obtinuiſſe hæredẽ: quia prima donatio vel diſpoſitio ſi
ne epiſcopi ꝯſenſu facta non tenuit, ergo ſi cõſenſus epi
5 interueniſſet tenuiſſet: vnde ex hoc colligit̃, † ꝙ ſiquis ſta-
tuit bona pro beneficio creãdo, & voluit iuſpa. ſpectare
ad aliquos & interuenit conſenſus epiſcopi bñficium eſ
ſe perfectũ, & iuſp. eſſe acquiſitum illi tertio, & ipſum te
ſtatorẽ nõ poſſe mutare nec fundationẽ beneficij: nec
iuſp. tollere ab illo tertio, & dare alijs etiã uniuerſali hę
redi. qđ eſt valde notandũ, & habui in facto. Et al's dixi
ſupra in j parte huius. j. lib. in 4. q. prin. in 10. articulo.

¶ Vigeſimus ſecundus art. j. q. prin. ſecundæ partis. j. Libri.

1 *Iuſpa. alicui tranſlatum ex ſucceſſione hæreditaria incipit ſibi cõpetere ex die adita hæreditatis in extraneis: in ſuis vero ex die immiſcionis.*

2 *Iuſpatro. alicui tranſlatum ex contractu alicuius vniuerſitatis.*

inci pit

incipit illi competere quando perfectus eſt contractus.
3 *Iuſpatrona.alicui tranſlatum titulo ſingulari, puta donatione, legato &c.incipit illi competere poſtquam interuenit vel ſuperuenit conſenſus ordinarij.*
4 *Conſenſus ordinarij eſt cauſa efficiens in iuriſpatronatus tranſlatione.*

QVæro vigeſimoſecūdò qñ incipiet ɔpetere iuſp.
illi in quē eſt trāſlatū aliquo tit. habili. de quibus
in hac parte.ſ. & j.dicemus.Pau. de Cita. in hoc
tracta.in 8.par.in 4.q.mouet hāc q. & breuiter dicit cō-
petere poſtquā ɔſtat illi eē acquiſitū iuſpat per ipſā trāſ-
lationē,ut poſt ſuiam, per quā fuit aliquis ꝓnūciat⁹ pꝛō-
nus.alleg. Abb.in c.ſi vero.in fi.hoc tit. vbi re uera Abb.
loquit̄ demō cognoſcēdi pꝛonū.¶ Nos.ſ.in j.parte pñ-
1 tis.j.lib.in 4.q.prin.in 9.art.tractauimus† qñ fundans ec
cleſiā incipiat ɔpetere iuſpa.in iſto vero art.erit tractan
dū,qñ iuſpa.incipiat ɔpetere illi cui eſt translatū,& bre
uiter dic ꝙ ſi loquimur de eo in quē translatū, eſt iuſpa.
ex ſucceſſione hꝛ̄ditaria incipiet ſibi ɔpetere a die hꝛ̄di
tatis aditæ, vel in ſuis a die quo in hæreditatē ſe immi-
ſcuerūt,qa ita demū tranſit in hæredē iuſpat.ſi erit hæ-
res, & ſic hæreditatē adiuerit, nam ſi bene erit inſtitu-
tus hæres,& hæreditatē repudiauit nō trāſibit in eū iuſ-
pa.ut plene dicemus in proxima ſeq.q.prin.ī 17.articu.
Hinc ita demū hæres ſanguinis habebit iuſp.defuncti.ſi
hꝛ̄ditatē ēt defuncti habuerit & adiuerit,aſs nō, q̄uis ſit
hæres ſanguinis,ut ſimilr̄ plene dicetur in ſeq.q. prin.j.
art.& ſic etiā dicēdū eſt in oībus alijs ɔtractibus alicu⁹
vniuerſitatis cū qua tranſit iuſpa.iuxta c.cū ſęculū. & c.
2 ex literis.hoc ti.Et in iſta 2.parte j.latè dicemus:† ut tūc
demū incipiat ɔpetere illi ī quē cū vniuerſitate iuſpatr.
trāſfertur qñ perfectus eſt ille cōtractus per quē fit trāſ-
latio,quia in trāſlatione iuriſpa. quæ fit cū vniuerſitate
aliqua nō requirit̄ ɔſenſus ordinarij.ut diximus ſupra. ī
3 2.& 3 art.pñtis q.prin.¶ †Si vero loquimur de illo ī quē
trāſfertur iuſpa.tit.particulari,puta donationis, legati,
& ſimiliū,in quo requirit̄ cōſenſus epi ad illius validita
tem,ut diximus ſupra in 2.& 19.art.pñtis.q.nunq̄ incipit
ɔpetere donatario,legatario,& hmōi, niſi poſtq̄ inter-
4 uenerit,vel ſuperuenerit ɔſenſus ordinarij,†qa ille ɔſen
ſus eſt cā efficiens in hoc caſu.ut dixim⁹ ſupra in 4.& 16.
arti. pñtis q.& ideo ſi ɔſenſus ordinarij ſuperuenit poſt
donationē vel legatū erit approbatus actus ꝓut ex nūc,
nō ꝓut ex tūc.ut in d. 16. art diximus. Et ex hoc repro-
bat̄ opinio do.Card in c cū ſęculū in 6.q. hoc tit. ubi di-
xit,ꝙ ſi antequā ep̄s approbet legatū iuriſpa.factū laico,
eccleſia uacet,præſentatio ſpectabit ad legatariū,nō au
tē ad hꝛ̄dē,& legatarius p̄ſentabit ſub ſpe approbatiōis,
q̄ approbatio ſm eū tertio trahit̄ ad diē mortis eius q fe
cit legatū,& hoc dicit Car.eſſe verius.ſeqtur Gay. in re-
pe.c.ſi.de elec.lib.6.in 29 col. quod tamē dictū dicit do.
Roch.in hoc trac.in verſ. ꝓ eo ꝙ de diœceſani ɔſenſu
a.q in ult.col. ſibi nō placere.quia do. Card. nō mouet̄
aliqua lege uel rōne,& nos illud etiā reprobauimus ſ.in
16.& 17. art, qa de directo eſt ɔtra ɔcluſionē oīum do-
ctorū.de qua in d.16 art. ꝙ ɔſenſus ſuperueniēs validat
actū prout ex nūc,nō prout ex tūc. Ego tñ ſaluarē dictū
do.Car.ut ꝓcedat, qñ ex neceſſitate & periculo immi-
nēte facta eſt donatio,vel legatū iuriſp.& nō potuit hꝛ̄i
ɔſenſus ordinarij,qa tñ actus ſub ſpe ɔſenſus oīno adhi-
bendi hñtis actū validare,ꝓut ex tūc:fauore neceſſitans
& periculi imminētis, ut pulchre & ſubtiliter dixim⁹ ſ.
in 20.præce.art.in 3.declaratione.vel qñ ɔſenſus fuit pe-
nitus ab epiſcopo,& per eū denegatus, aditus ſuperior
archiepiſcopus compulſus & nō obediuit, donatarius
enim & legatarius tūc erunt ſub ſpe obtinēdi ɔſenſum
a Papa qui ſuperueniēs validauit actū ſimilr̄ ꝓut ex tūc,
ut pulchre diximus ſupra in p̄cedenti ꝓximo articulo.
In iſtis enim caſibus poſſunt donatarius & legatarius p̄-
ſentare ſub ſpe futuri conſenſus.Cogita qa procedunt.

¶ Vigeſimus tertius articulus j. q. prin. 2. partis.j. Libri.

1 *Patroni plures inſolidum erunt omnes ſi in eos transfertur iuſpatrona.titulo habili. Et qua ſit ratio.nu. 4.*
2 *Iuſpatro.dicatur tranſire in quemlibet hæredem inſolidum.*
3 *Succeſſio ex inſtitutione,lega.& don. eſt modus transferendi iuſpa. in alium,ſicut alij tituli.*

QVæro vigeſimotertiò, quid ſi iuſpat. trāſſertur p
1 pꝛonū in plures titulo habili.†ab omnes in quos
trāſfert̄ erunt pꝛoni inſolidū, & dicēdū eſt ꝙ ſic,
nā ſicut dicimus,ꝙ ſi unus fundauit eccleſiā. alter ɔſtru-
xit,tertius vero dotauit: oēs ſunt pꝛoni inſolidū, & idē
in pluribus fundantibus,conſtruentibus,vel dotantib⁹,
ut latè diximus ſupra in j.parte huius j. lib.ī 3. q. prin. in
quinque primis art.Ita ēt debemus dicere, ꝙ oēs hære-
des,donatarij,legatarij,& in quos iuſpa.trāſfert̄ tit.habi
2 li ſunt pꝛoni inſolidū, & magis in ſpecie † ſicut dicimus
iuſpa. tranſire in quēlibet hæredē inſolidū.ut in c. j. vbi
bona gl.& ibi oēs hoc tit. dicemus.j.in proximo artic.
Ita ēt trāſibit in quēlibet donatariū, legatariū inſolidū.
& in quoslibet in quos iuſpa aliquo tit.habili transfer-
3 tur.†cū ſucceſſio iſta ſit modus trāſferēdi iuſpa.in aliū,
ſicut & alij tit.habiles ut dicūt gl.in c.piæ mētis.16.q.7.
& in ca. cū ſeculū,hoc tit.& ſummiſta in hoc tit.& alij
docto.in hac rub ponendo illū uerſum iuſpa.trāſire fa-
cit nomis hæres,res permutata,donatio &c. Et diximus
4 ſupra in j.art.præſentis q.prin.& rō eſt:†qa cū iuſp.ſit in
diuiſibile, quilibet debet eſſe patronus inſolidū ut in iu
ribus allega.in d.glo.c.j.hoc tit. Sed eſt aduertēdū circa
hūc articulū,quòd quāuis donatarij, legatarij hæredes,
& hmōi dicātur hęredes inſolidum,nihilominus oēs ip
ſi haberēt tantū ius, quantum defunctus:teſtator,dona-
tor,uel aliter trāſferens habebat:pone enim tres fuiſſe,
unus qui fundauit,alter qui conſtruxit,& tertius qui do
tauit eccleſiam.ſi unus iſtorum trāſfert iuſpat.In plures
ſucceſſione donatione,legato,uel hmōi,licèt dicantur
patroni in ſolidū. nihilominus tantum iuris habebunt
omnes iſti plures,quantū habebat ille tertius transferēs
iſte eſt tex.apertus in cle.plures,hoc titu ut etiam dice-
mus in ſequen. art. Et pro hoc faciunt omnia quæ latè
diximus ſupra in j.parte huius j.lib.in 3.q.prin. in 8. art.
dum tractauimus ſi fundans,conſtruens,aut dotans,&
plures vnum ex prædictis facientes,cum ſint patroni in
ſolidum hoc procedat indiſtincte,& quo ad omnia,an
qui plus fecit plus habebit:ibi videte.

¶ Vigeſimus quartus articulus.j.q.prin.2.partis.j.Libri.

1 *Iuſpatron.tranſit ad hæredes per ſtirpes,& non per capita. Iuſpa. reſpectu ſucceſſionis eſt diuiſibile.& nu. 7.*
2 *Iuſpatro.tranſit ad quemlibet hæredem in ſolidum etiam ſi ex diuerſis,& inæqualibus partibus ſit hæres,& nu. 9 Vos dicit hāc eē communem opinionem.quæ non procedit in locis ubi aliter ſe habet conſuetudo,ut eſt Neapoli.nu. 10.*
3 *Iuſpatrona.non poteſt uni aſſignari.*
4 *Albericus de roſate dicitur ſummus practicus.*
5 *Iura ſepulchrorum & iura patro.æquiparantur.*
6 *Iura ſepulchrorum tranſeunt ad omnes hæredes æqualiter,etiam ex inæqualibus partibus inſtitutis.*
7 *Canonicus literatus vel exiſtens in dignitate dicitur habere vocem pinguiorem.*
8 *Caſus ubi duo ſunt electi a pari numero canonicorum, & electorū merita ſunt paria,præfertur electus ab illa parte in qua ſunt nobiles vel literati.*
10 *Donatarij ſeu legatarij erunt patroni æqualiter & inſolidum ēt quod ipſis fuerit facta donatio vel legatum de iurepatro.ex inæqualibus partibus.*

ET ideo quæro vigeſimoquartò ſi aliquis plures in-
ſtituit hæredes vniuerſales,puta vnū in tertia par-
te hæreditatis,alium in duabus tertijs partibus hæ
reditatis:vel vni donauit,ſeu legauit tertiā partē iuriſp.
quod ipſe habebat, alteri vero duas alias tertias partes
vel uni vendidit tertiā partē villæ,in qua eſt iuſpat. alte
ri vero duas ptes dictæ uillæ an quo ad iuſpa. his ſucce-
det donatarius, legatarius, ſeu emptor, & huiuſmodi
quo ad tertiam partē iuriſpa.donati,ſeu alio modo trāſ

lati : ille alter in duabus tertij, an vero quo ad illud : oẽs
ſuccedãt æqualiter, licèt ĩęqualiter ĩ eos facta fuerit trãſ-
latio: licèt quo ad alias res inæqualiter ſuccedant. Et pri
mo vr̃ dicendũ: ꝙ ex quo iuſpa. tranſit cũ hæreditate: &
hæreditas ẽ diuiſa ꝓ inæqualibus partibꝰ, & ſic ẽt villa
vẽdita in qua eſt iuſpa. & hoc mõ facta donatio, vel lega
tũ dẽi ẽt ꝓ inæqualibus partibus iuſpa. tranſire apud hæ
redes, donatarios, legatarios: emptores villæ, & hmõi.
1 ¶ † Pro hoc facit ẽt: nã ſicut iuſpat. tranſit ad hæredes ꝑ
ſtirpes, & nõ per capita. ut in cle. plures. hoc tit. hic ẽ, ꝙ
ſi vnus frater hẽt vnũ filiũ, & alter duos filios, tñ habe-
bit in iurepa. ille vnus, quantũ illi duo, ut ibi: & hoc pati
tur nã in iuſpa. bñ poterit ẽt pati inſtitutũ in duabus par-
tibus hæreditatis hr̃e duas uoces, & inſtitutũ in vnã par
tẽ vnã uocẽ, & ſic in donatarijs, legatarijs, emptoribus
villarũ, & ſimiliũ : & poterit fingi habentẽ duas partes
eſſe loco duorũ, ut in exẽplo d. cle. ſi plures. Item ꝓ iſta
parte facit ꝙ dicit Barb. in c. quanto. in pen. col. in verſ.
quærit ẽt hic Bal. ꝯtra vnũ de iudi. in fi. vbi tenet iuſpa.
reſpectu ſucceſſionis eẽ diuiſibile, alleg. l. cũ ſm̃. C. de fi-
deicõ. Iſtã ẽt partẽ vr̃ tenere Inno. in c. j. hoc tit. in verſi.
tãta, dũ dicit pinguiorẽ vocem hr̃e inſtitutus in duabus
2 partibus q̃ inſtitutus in una. ¶ † Tamen iſtis nõ obſtanti
bus ꝯtrariã partẽ determinat nota. gl. j. ĩ c. j. hoc tit. dicẽs
iuſpatr. eẽ ĩſolidũ apud quẽlibet hæredẽ quo ad oẽs eius
effectus, alleg. l. ſi libertus, in fin. ff. de bo. liber. ꝑter quo
ad ſacerdotis p̃ntationẽ: q̃ eſt apud quẽlibet ſicut apud
nullũ, allegat d. c. j. & c. 2. hoc tit. quaſi velit p̃ſentationẽ
debere fieri ab oĩbus: & nõ poſſe ab vno applicari ſicut
electio, & ſubdit ex quo iuſpa. ẽ res ſimplex & indiuiſibi
lis trãſire apud quẽlibet hæredẽ inſolidũ: ẽt ſi ex diuerſis
& inæqualibus partibus ſint hr̃des, adducit in arg. l. uiæ
ff. de ſeruitu. l. ſi ſepulchrorũ. C. de religio. l. quod ſicut.
& l. uſufructus. ff. eo. & l. j. §. ſi uſufructus. ff. ad leg. falcid.
& l. uſus. ff. de uſu. & habi. q̃a incorporalia p̃ſertim ſpiri
tualia non diuiduntur. alleg. in arg. c. nihil 7. q. j. ubi dicit
tex. circa mediũ: ꝙ cũ ſimꝰ oẽs vnũ in Chriſto, nihil cõ
trariũ perſonarũ diuerſitas format &c. Hãc eãdẽ ſñiam
gl. tenuit alia gl. j. in fi. quã ibi ſequitur Archi. ĩ c. piæ mẽ
tis 10. q. 7. Hoc idẽ uoluit conciuis noſter Goſ. de Trano
in ſua ſumma huius tit. in pen. col. in verſ. in ſumma. &
in fi. col. in verſ. ſed quid ſi nouus, ubi dicit iuſpatr. apud
quemlibet hæredẽ eſſe inſolidũ quo ad oẽs effectus &c.
& hoc q̃a cum ſit ſimplex perueniens ad quẽlibet here
dẽ inſolidũ: ẽt ſi ex diuerſis & inæqualibus partibus ſint
hæredes, allegat iura p̃dicta, & ſubdit vñ alia incorpora-
lia, ut noĩa debitorũ & ſi nõ veniãt diuidẽda. ut ff. fami.
erciſ. l. a. §. vltimo. & in l. hæredes. §. j. C. eo. tit. adiudicã-
tur tamẽ & aſſignantur, ut ff. fami. ercil. l. 3. non ſic in iu
3 repa. † ꝙ nec vni aſſignatur, nec diuiditur inter oẽs, ſed
ꝯſiſtit inſolidũ apud oẽs, & ſubdit ẽt in d. verſ. ſed quid ſi
vnus, ꝙ non per hoc grauař conditio eccleſiæ multipli
catis p̃ronis, alleg. c. filijs, 16. q. 7. & quia idẽ ius competit
oĩbus inſolidũ, ꝙ competebat defuncto, non tñ ſecũdũ
diuiſionẽ hr̃ditatis. Prædicta ẽt ſequitur Hoſti. in ſua sũ-
ma huius tit. in §. qualiter trãsferatur. in uerſ. nouus hæ
res. & in verſ. quid ſi unus. Tenuit ẽt iſtã opi. Archi. in j.
col. poſt prin. ĩ c. vnico, hoc tit. lib. 6. quẽ oẽs ibi ſequunř.
4 ¶ † Tenuit Albe. de roſa. ſummus practicus, ĩ ſuo aureo
dictionario in verbo p̃ronus, in uerſ. p̃ronatus ius. poſt
medium j. col. ubi in terminis dicit : ꝙ ſi vnus fundauit
eccleſiam, & plures ei ſuccedũt, iuſpat. apud quemlibet
hæredẽ eſſe inſolidum, quia eſt indiuiduum etiam ſi in
æqualibus partibus ſint hæredes. ¶ Hoc idem ſequitur
ſumma directorij iuris hoc tit. §. 10. vbi ſimiliter in ter-
minis de inęqualiter inſtitutis. quod æqualiter ſuccedãt
determinat. ¶ Voluerunt etiã hoc Io. An. in d. c. j. ĩ no-
uella, hoc tit. & ibi do. An. & do. Card. in terminis in 2.
q. dicens, hoc idem tenere ibi Hoſt. ¶ Iſtã ſententiam ẽt
tenuit idem do. Card. in d. cle. plures. in prin. 3. colũ. in
duobus locis contiguis. hoc tit. loquens ſimiliter in ter-
minis de inæqualiter ĩſtitutis. ¶ Hoc idem tenet aperte
Inn. in d. c. j. ſequutus in omnibus gl. hoc tit. excepto ꝙ
addit illud de pinguiori uoce: de quo ſupra in cõtrario,
quod infra ſoluemus. Hanc eandem ſñiam tenuit do
Abb. in ſuis gl. quas fecit ad cle. in d. cle. plures. in princ.
hoc tit. & in c. querimoniã, in j. no. & apertiſſime in c. j.
in prin. j. no. & ſup gl. hoc tit. ubi dicit iſta uerba forma-
lia. nota bñ gl. & eã tene menti, ꝙ iuſpatr. apud quẽliber
hæredẽ eſt inſolidum: et ſi ſint hæredes pro inæqualibꝰ
partibus. Et iterum ſubdit ad demonſtrandũ magis veri
tatẽ, no. bene gl. & tene menti : quoniam hæc opinio
tenetur cõiter per doc. licèt dixerit Inn. hic ꝙ pinguio
rẽ vocẽ hẽt, habens maiorẽ partẽ in hr̃ditate, ſed tene
gl. q̃a cũ iſtud ius ſit indiuiſibile, ñ poſſumus dicere vnũ
hr̃e duas partes in hoc iure, hæc Abb. ubi ſ. Nouiſſimè
iſtã partẽ eſt ſequutus Matteſi. in ſuis ſingulari. impreſſis
poſt ſingula. Ro. ĩ ſin. incip nota ſi p̃ronus decedat ĩ 30.
char. ĩ j. col. ubi dicit, ꝙ ſi p̃ronus decedit (pluribus hr̃di
bus relictis) ex diſparibus portionibus, ut puta uno ex
dimidia alio ex tribus vncijs, iuſpat. dr̃ eẽ apud quẽlibet
æquaľr, & ſic ẽt ius p̃ñtãdi, vnde ſi unus fuerit p̃ñtatꝰ ab
alijs tribus obtinebit. alleg. no. p Hoſt. Inn. An. ĩ c. j. hoc
tit. ſubdẽs idẽ multo magis eſſe, ſi teſtõr iuſſit hr̃dibꝰ ec-
cleſiã ꝯſtrui vř altare ordinari, quaſi uelit dicere, ꝙ ſi sũt
hr̃des ẽt ꝓ inæqualibus partibus: & ſecũdũ eas fier expẽ
ſa, erũt tñ p̃roni æquaľr in iurepa. creãdo, ꝙ eſt nouũ &
ualde ſingulare. Iſtã ẽt partẽ vr̃ ſequi do. Gay. in repe. c.
ſi. de elec. lib. 6. in 27. col. dũ dicit iuſpa. trãſire ad hr̃des ĩ
ſolidũ, & magis aperte hoc tenet idẽ Gay. ibide ĩ 51. col.
poſt prin. ubi loquitur de hr̃dibus pro inæqualibus par-
tibus ĩſtitutis, & alleg ẽt Roſre. in ſuis libellis de iurepa.
§. adhuc. 4. col. Eſt bene verũ, ꝙ idẽ Gay. in d. col. 27. ſub
dit hoc tñ ꝓcedere in alijs fructibus iuriſpa. ut inſolidũ
tranſeat apud hæredes, quã in fructu alimẽtorũ & obla
tionũ, quia ĩ tñ dabitur pluribus hæredibus, quantũ daba
tur primo p̃rono. de hoc diximus aliquid ſupra ĩ j. parte
huius. j. lib. in 3. q. prin. ĩ 8. art. & latiùs dicemus (Deo du
ce) ſuo loco. ĩ in 3. lib. in 4. q prin. in j. arti. Tenuit etiam
hanc partẽ Pau. de Cira. in hoc tra. ĩ 3. parte in 4. q. j. cãę.
ubi dicit de pluribus hr̃dibus inæqualiter ſuccedẽtibus.
iuxta gl. in d. c. j. referendo Abb. & Inn. & idem Pau. la-
tiùs in 9. par. in prin. j. q. vbi ſimiliter loquitur de inæqua
liter inſtitutis. ¶ Voluit etiã hanc partem do Roch. in
hoc trac. in verbo & dotauit in 12. q. loquẽdo ẽt de inæ-
qualibus hæredibus ĩſtitutis: qui plura dicit de inæquaľt
dotantibus, de qua diximus latè in d. p̃cedẽ. parte in 3. q.
prin. in 8. art. & ꝯcludit ibi Roch. hãc eſſe communem
5 opinio. ¶ † Ego pro opi. prædictorũ adduco text. in ter-
minis a prædictis p̃ribus non allegatũ hoc modo cũ in
ducẽdo, certũ eſt quo ad ſucceſſionẽ, iura ſepulchrorũ,
& iura patro. æquiparari, ut voluit Io. de Imo. in l. ſi p̃ro
ni. ff. de treb. quẽ refert & ſequiř Alex. in l. quia ꝓinde.
ff. eo. ſed eſt tex. in l. familiaria, cũ l. ſeq. in eius prin. ff. de
6 relig. & ſump. func. † volens iura ſepulchrorũ trãſire ad
oẽs hæredes ẽt ſi aliquis ipſorũ ex minima parte ſit hæ-
res ex teſtõ vel ab inteſtato, etiã quod ibi eſſent alij inſti-
tuti in maiori parte, & quod oẽs alij ibi fuiſſent inſtituti
in maio. pat. apparet q̃a de eo tãtũ ibi dubitabať, erat. n.
ibi unus in minima parte ĩſtitutus, ubi dixit iureconſul.
hoc debere procedere, licèt non cõſentiant alij & ſic de
monſtrat alios fuiſſe inſtitutos ĩ maioribus partibus, &
tñ dicit ibi tex. tranſire ad oẽs ſucceſſores. Adduco etiã
pro iſta opi. id quod dixit Bar. ĩ l. ut iuris iurandi in §. ſi
liberti. ĩ ſi. pe. & ĩ prin. fina. col. ff. de oper. liber. ꝙ licèt ſi
illi ĩæqualiter ĩſtituantur, tamen ĩ iurepat. liberti æquali
ter ſuccedũt, ut ibi. Vltimò adduco ea quæ plene dixi ſu
pra ĩ j. parte huius lib. ĩ 3. q. prin. ĩ quinque primis, & ĩ 8.
art. ꝙ ſi vnus fundauit, alter uerò conſtruxit & dotauit
eccſam. vel ſi plures cõſtruxerũt ĩæqualiter, vel dotarũt
ĩæqualiter, tñ omnes erunt p̃roni ĩſolidũ, & æquaľr, ut
ibi latè, ergo idem in caſu noſtro. Non obſtãt mõ ꝯtra-
ria, ꝙ iuſpa. tranſit cum hæreditate &c. nam nõ ſequiť,
ergo diuidi debet ſecundũ eã. iuſpa. enim creatur ex il
lis tribus cauſis. & ex una qualibet ipſarũ, nõ ꝑ hoc ſeq
tur, ergo diuideť ſm̃ quantitatẽ datã. ut diximus in ꝓxi-
mis alle. locis. Non obſtat auctoritas Barba. ĩ d. c. quãto.
de iud. q̃a ſi bene ad eius verba aduertatur, nõ dicit iuſ-
pa. eſſe

pa.eſſe diuiſibile,ſed dicit ſucceſſionem eſſe diuiſibilē,
& ita loquitur lex quam allegat,& ꝙ iſta fuerit eius intē
tio apparet,quia in eodem c. in vlti.col in verſi. quærit
etiam hic Bal.an iuſpa.tenet expreſſe iuſpa. eſſe indiui-
duū,vt ibi.¶ Nec obſtat id qđ dicitur in cle.plures. hoc
ti.quia illud eſt ibi in deſcendentibus a duobus,non. n.ē
licitū,ſi ego habui plures filios,illi tollant portionem il-
lius alterius,qui tantū habuit unum.vt dicunt oēs ibi,&
voluit Matteſi.in d.ſuo ſingu.in fi. ¶ Non obſtat etiam
dictum Inn.ꝙ qui eſt inſtitutus in duabus partibus here
ditatis habet pinguiorē vocem &c.quia ibi Inn nō fir-
mat pedes,nam dū adducit ſimile de electione, dicit ꝙ
ſic etiā poſſet eſſe,& non dicit ꝙ ſic. Itē dato ꝙ firmaſ-
ſet pedes,ei⁹ opinio damnatur per Abb. & cōis opinio
eſt contra eū,ſed eius dictū pōt intelligi,vt ibidē per do.
Card.in d.2.q.in vlti col.ꝙ habebit pinguiorē vocē ha
bens maiorē partē in hæreditate iſto modo , ve3 prout
dicimus in electione. Et ita certe loquitur ibi Inn.& nō
7 firmat pedes. vt ſupra † nam oēs canonici habēt pares
voces,tn̄ nobilis uel literatus, ſeu exiſtens in dignitate,
& canonicus caſu quo pōt eſſe canonicus dr̄ habere vo
8 cem pinguiorē, † puta quia ſi duo ſunt electi a pari nu-
mero canonicorū , & ipſorum electorum merita ſunt
paria,præfertur electus ab illa parte in qua ſunt nobiles
ſeu literati,vel ī dignitate cōſtituti,vt dicit Abb.in c. du
dū,el 1.de elec.Ita in caſu noſtro intelligi debet Innoc.
non ꝙ pñtatus ab habente duas partes hæreditatis, ha-
beat duas partes in iurepa.ſed data omni paritate in ido
neitate præſentatorū,& non exiſtentibus alijs patronis
qui faciāt numerum excedere ex aliqua parte debet p̄-
ferri in inſtitutione pñtatus ab hærede inſtituto in dua-
bus partibus,nō ꝙ habeat duas partes iuriſpa. cū ambo
æqualiter,& inſolidū ſint pfoni.ſed quia habet vocem
pinguiorē,& ita ſaluari poſſet Inn.prout re uera loquiť
qđ dictū eſt maxime notandū,& hic intellectus ad eius
dictū eſt tenendus menti,pro quo habes Inn.& Cardi.
quia forſan poſſes obtinere in facto. Idē ēt voluit Gay.
in d.repe.c.fi.de ele.li 6.in 51.col dū dicit poſſet tn̄ hoc
prodeſſe ſi eſſemus in caſu gratificationis,vt ibi per eū,
licèt omnes uideantur damnare Inno. de qua tamē ma
teria latiſſimè diximus ſupra in 1.parte huius j.lib.in 3.
9 q.prin.in 8.art.vbi omnino vide.¶ † Concludē igitur ve
rā & cōem opi.eſſe,iuſpa.tranſire æqualiter & inſolidū
apud hæredes ēt ſi inæqualiter ſint inſtituti hr̄des.Et ita
in facto bis Trani obtinui,nā magnificus miles dn̄s Tra
minzatus de Bonis miro inſtituit hæredem dn̄am Con
ſtātiā eius ſororē,auiā dn̄orū Franciſci & Antonij de Fi
ligerijs p vna parte . Et dn̄am Mēgulā aliā ſororē matrē
dn̄orū Goffredi Palagani,Protontini,& Nicolai,matre
eius fratris,& fuit obtentum bis iuſpa.eſſe apud Filingē
rios,& Palaganos inſolidum , & æqualiter in voce quā
habebat dict⁹ dn̄s Traminzatus,quia in alia parte iuſpa.
eſt genitoris mei in capella ſācti Iacobi intus archiepa
lem eccleſiā Trancū.in qua a dicto meo genitore , & a
Filingerijs ego præſentatus fuerā.Et pro his quę dixim⁹
pxime de gratificatione,facit quod dicit glo magna.in
clem.plures,in fi.uerſ.Dicebat ego Goffr.ibi poſſet etiā
10 gratificationē.Et Card.in d.c.1.in vlt.col. in 3.q.¶ † Ad
uerte ēt quod glo.prædicta in verbo dicebat.Ergo Goff.
in clem.plures.Et Cardi.in d.c.1.in vlt.col.in 3.q.volue
rūt dictā cōcluſionem procedere in locis in quibus ui-
get,cōſuetudo,vt dicunt eſſe Neapoli , ꝙ iuſpa. diuidať
inter hæredes per uncias, quia tunc inſtitutus in plurib⁹
vncijs,plurimam partem habebit in iurepa. de quo di-
cemus latè infra in ſeq.quæſt.prin.in 36.artic. dum tra-
ctabimus,an & quando iuſpa.diuidi poſſet inter hære-
des.¶ Et licèt ſupradicta oīa videātur loqui in hæredib⁹
inæqualiter inſtitutis. Idem dicēdum eſt ſi donator, vel
teſtator dixit in donatione,vel legato, tibi dono tertiā
partē iuriſpa.quod habeo in tali eccleſia,& Titio duas
alias tertias partes,qa licèt inæqualiter ſit facta donatio
11 vel legatum,† tamen donatarij & legatarij erunt pro-
ni æqualiter . & inſolidum in illo iurepatro.quod do-
nans,vel teſtator habebat.Et pro hoc facit glo. in d.c.1.
hoc ti.& omnia quæ proxime diximus,qa ſicut militāt
in hæredibus,multo fortius hoc debem⁹ dicere in dona
tione , legato,& titulis particularibus , nemo.n.negare
pōt facilius de iurepa.diſponi cū vniuerſitate, quàm de
p ſe.ut habeť in ca. ex literis,in c. cū ſæculum. iuncto c.
de iure.hoc tit.nam licèt iuſpa.locari, nec uendi de p ſe
poſſit,tn̄ cū vniuerſitate pōt ut in dictis iuribus probať
unde ſit cū uniuerſitate vēderet,& ſpecificaretur iuſpa.
tn̄ valeret vēditio ut dicūt docto.ī d.c.cū ex literis,& ī d.
c.cū ſæculū,& licet iuſpa.donari n̄ poſſit laico ſine ꝯſen
ſu epi,vt dixim⁹.ſ.ī pced.2.art.pñtis q. cū vniuerſitate tn̄
donare poterit ēt ſine cōſenſu,vt diximus.ſ ī 3.art.Si igi
tur iſta inæqualitas non permittitur ī ſucceſſione hære-
ditaria,quæ fit cum uniuerſitate,multo fortius nō pote-
rit fieri ī iurepat quod de per ſe , & ī ſpecie cōſiderato
trāſferretur,puta ti.donationis legati.& hmōi,ī hæredi
tate.n.nō uideretur iuſpa.diuidi principaliter, ſed hære
ditas,& ī cōſequētiam iuſpa. ī ipſa vero donatione vel
legato iuriſpa.videretur proprie ipſum iuſpa. diuidi,di-
cēdo tibi dono,vel lego tertiā partem iuriſp.& illi alias
tertias &c.Nā in hoc caſu non eſſet quid aliud diuidať,
niſi ipſum iuſpatr.quod fieri nullo modo poterit.p d gl.
ī c.1.hoc ti.Et pro prædictis facit,quod dr̄ clem. plures.
hoc ti.per quam diſponitur ſucceſſionē iuriſpa.fieri per
ſtirpes,& non per capita,ēt quādo iuſpa.vnius ex patro
nis deſcēderet ad plures per viam contractus, puta ſi do
netur iuſptro.pluribus,uel uendatur, ſeu alienetur vni-
uerſitas ī qua ſit ipſum iuſpa pluribus , qa illi plures ha-
bentur pro uno.Ita decidit gl.ī d.clemē.plures, ī verbo
relicti,quàm ſequuntur oēs ibi. Et hoc uoluit ēt d.Roc.
ī hoc trac.ī uerbo ipſe uel is a quo.ī 2.q.pri.ī 3.col.ī uerſ.
procedit ēt prædicta cōcluſio,& ī ſequē.art.dicemus. Si
cut ergo quo ad ſucceſſionem in ſtirpe,& non ī capite
diſpoſitū ī hæredibus habet locum ī donatarijs, legata-
rijs,emptoribus vniuerſitatum, & huiuſmodi , eodem
modo debemus dicere ī caſu art. noſtri. Et ſic tene ēt ī
venditione uniuerſitatis,per gl in uerbo relicti.in d.cle-
men.plures.quam ibi approbat Card.in 5.col. pri.ī 4 q.
& Imo.& omnes ſuper ea.Et ſic tene oībus per oīa, ut
ſupra diximus ī ſucceſſione ī alijs contractibus,etiā quo
ad illud,qđ dixim⁹ de pinguiori uoce. Et hæc ſufficiant.

¶ Vigeſimus quintus art.1.q.prin.ſecundę partis.j.Libri.

1 *Iuriſpatrona tranſlatio per capita,uel per ſtirpes,in hæredem do donatarium,legatarium,& huiuſmodi fiat.*
2 *In ſucceſſionibus libertorum patroni ueniunt per capita & non per ſtirpes.*
3 *Indiuidua ſtipulationes non diuiduntur inter hæredes.*
4 *Indiuidua & diuidua ſtipulationes quæ dicantur remiſſiue.*
5 *Iuspatro.eſt ſimplex & indiuiduū , & nu. 11.Vbi dicit hoc eſſe ue rum in ſubſtantia,ſed diuiduum quo ad ius præſentandi*
6 *Ius præſentandi eſt fructus iuriſpatrona.*
7 *Iuriſpatro tranſlatio fit ad hæredes,& ſimiles , per ſtirpes, & nō per capita,& nu. 16 .Vbi dicit iſtam opinionem eſſe communem.*
8 *In ſucceſſione hæreditatis in linea deſcēdente fit ſucceſſio per ſtirpes & non per capita.*
9 *Opinio Archi. uolentis concordare opiniones,an ſuccedatur per ſtirpes,an per capita in iurepatrona.*
10 *Ratio concordia dictæ opinionis.*
12 *Iuriſdictio eſt in ſolidum apud plures ,illius uero exercitium pro parte.*
13 *Dinumeratio in ſucceſſione in iurepatrona . qualiter fiat.*
14 *Caſus in quo tractatur de numeratione ubi dicit ſe obtinuiſſe.*
15 *Caſus alius circa denumerationem ubi dicit ſe obtinuiſſe.*
17 *Clementina plures,de iurepatro.an habeat locum quando iuſpatro.ſpectat ad collegium uel uniuerſitatem .*
18 *Forma electionis Rectoris uniuerſitatis Legiſtarum Padua.*
19 *Clementina plures,de iurepatro.habet locum non ſolum in pluribus hæredibus unius ex patronis , ſed etiam in omni caſu in quo ex alijs titulis iuſpatro.transfertur in plures.*
20 *Clementina plures , habet locum in pluribus hæredibus ex teſtamento,& etiam ab inteſtato.ſiue hæredes ſint ſui ſiue extranei, ſiue maſculi ſiue fœmina.*

Succeſ-

SVcceſſiue uigeſimoquinto loco quæri contingit in
iuriſpa ſucceſſione,donatione,legato,& huiuſmo
1 di,†an fiat tranſlatio per capita,uel per ſtirpes ĩ hę
redem,donatarium,legatarium,& huiuſmodi.¶ Et li-
cèt iſta q.hodie ſit terminata per cle.plures,hoc titu. ta
men quia opiniones antiquæ fuerunt contrariæ,illas re
2 feram,& eorum diſputationes deducam.¶ †igitur Do
ĉto.antiqui tenebant,ꝙ in iurepa.ſuccedebatur per capi
ta,& non per ſtirpes,& ad hoc vni,qui unus ex illis erat
quia & ſucceſſionibus libertorum,patroni veniunt per
capita,& non per ſtirpes Inſti.de ſucceſ.liber.§. ſed no-
ſtra,alias incipit mulus,ergo eodem modo debet eſſe ĩ
3 iurepatro.eccleſiarum.¶ † Ad idem pro iſta parte addu
cit,quia ſtipulationes indiuiduæ non diuiduntur inter
hæredes.l.2.& l.eadem.§.Cato,& l.ſtipulationes nõ di-
uiduntur.ff.de verbo.obli.Cum ergo iuſpa. eccleſiæ ſit
indiuiduum,& inſolidum apud quẽlibet hæredẽ. ut no
ta.in c.1.hoc ti.ergo in eo ſuccedetur per capita, & nõ
4 per ſtirpes:† quæ aut dicantur ſtipſones diuiduæ,& quæ
indiuiduæ ponunt doc. in locis.s. allegatis, & Cardi.in
5 d.clem.plures.in 2.col.hoc titu.¶ † Tertiò pro iſta par-
te adducitur,omnes.n. concordant iuſpa. eſſe ſimplex
& indiuiſibile,hoc ſtante ſi eſſet verũ, ꝙ ſuccederetur
in eo per ſtirpes,ſm̃ caſu eniret diuidendum, & hoc eſ-
ſet facere illud diuiſible,ergo non dicendũ,ſed per capi
ta in eo ſuccedi. Et per iſtud tertium motiuum & ſequẽ
tia Ioã. And.erat cũ opi.antiquorũ quæ ſibi placebat an
te d.cle.plures,ut dicit ipſe ibi in ſua gl.¶ Quarto ſm̃ cũ
omnes doc.concordant,ꝙ licèt hæredes ſint inæquali-
ter inſtituti,tñ quo ad iuſpa.æqualiter ſuccedunt.gl.in c.
1.hoc ti.& diximus latè in proximo præcedenti art. Si
igitur hoc locũ habet in dicto caſu,ergo per capita,& ñ
per ſtirpes in iurepa.ſuccedıtur.¶ Quinto ſm̃ Io.Andr.
hoc facit, nemo diſcrepat cum qui aliquid in dote po-
ſuit ita eſſe p̃ronũ ſicut qui plus contulit,& idẽ in cõſtru
ĉtione & fundi datione,vt latè diximus ſupra in 1.parte
huius libri,in 3.q.prin.in 2.& tribus ſequen.art.& ſic iuſ
pa. creãtur per capita,ergo ita ẽt debet in ea ſuccedi, &
6 nõ p ſtirpes.¶ †Sexto ad hoc tenendũ mouebatur Ioã.
And.ius p̃ſentãdi ẽ fructus iuriſp.c.ex literis, & c.cõſul
tationibus,hoc ti.c.cũ Beltoldus,de re iudi ſicut & alia
iura quæ debentur patronis,vcʒ proceſſionis,alimento
rũ,& defenſionis nota in c.piæ mentis.16.q.7. p capita,
& nõ per ſtirpes.iſta iura debentur ſingulis hæredibus
patronorum,eodẽ modo deberet dici iure p̃ntãdi. qd',
eſt fructus iuriſpat.ſicut & alia iura.s̃.nominata.vt quot
ſunt capita p̃ronorum ſeu hæredũ, tot ſint ſuffragia vo-
cum & non plura. i. ꝙ ſi p̃ronus ſit hæres cõp̃roni ſolũ
vnã vocẽ habeat.¶ Septimò adducit̃ tex.in c.3.hoc tit.
ibi dũ dicit,illũ p̃ferendum q plurimorũ aſſenſu eligit̃,
& ſic inſpicit ibi tex.aſſenſus.qui quidẽ a capite ꝓcedũt,
& nõ ſtirpes hæreditatis, per capita ergo & nõ p ſtirpes
in tranſlationibus iuriſpa.eſt ſuccedẽdũ. ¶ Octauo iſta
pars ſolidatur,nã ſi contraria eſſet vera ſequeretur ma-
xima intricatio in p̃ſentationibus & inſtitutionibus fa-
ciendis,quæ qdẽ nullo modo poſſet diſtricari,ſed qa in-
tricationes,& diſcordiæ ſunt vitandæ.vt in c.1.& 2.& p
totũ hunc ti.ergo cõtraria pars negligẽda,& iſta ꝙ p ca
pita ſuccedatur amplexãda,tanquã clarior via,vt d ele
ctio.per totũ. ¶ Et intricatio eſſet iſta,ponet.n.ꝙ ex.A.
patrono naſcãtur filij.B.C.D.E.Et ꝙ B.genuerit duos fi-
lios C.vero quatuor Et D.ſex,& ꝙ vnꝰ ex filijs B.& tres
ex filijs C.& duo ex filijs D.p̃ntarẽt vnũ,& reliquus vnus
ex filijs B.& ſimiliter remanẽs vnius ex filijs C. & reliq.
quatuor ex filijs D.p̃ntarẽt aliũ, & deinde diuide p vn-
cias & denarios &c.& poſtea multiplica generationes
iſtorũ filiorũ B.C.D.& ſic de generatione in generatio
nẽ p vncias & denarios diuidẽdo hæreditates,vt late p-
ſequit̃ Io.And.ĩ gl.ſua.1.magna in verſi.& ex opi.hic ap
probata.in d.cle.plures:Certe(dicit ipſe)ſequerentur ex
illa intricationes maximæ,adeo ꝙ ipſe territur, nec ſic
dicit ſe terreri de eo qđ ſcripſit poſt Inno. & Hoſt. in c.
ſcriptũ.de elec.ſuper verbo ꝑpoſiti, vbi dicit p̃latũ poſſe
habere tertiã electionem,capitulũ tertiã, & clerus ter-
tiã,quia fatetur ipſe,vt ibi ſcripſit,poſſe eſſe intricationẽ
in calculo, nõ tñ tanta,ut hic,& hoc pp ſucceſſiones in
ſtirpes,& erit fortior intricatio in probationibus certifi
candis.¶ Et pro iſta opi.nono loco adducitur auctoritas
Ala.Hugo.Lau.Io.Ian.Vincẽ.Ber.Goffre.de Trano,&
Io.And.qui p̃dictos ſequebat̃ ante d.cle.plures, & poſt
eã coactus tenuit qđ cle.ſed argumentatus eſt cõtra eã,
hinc dixit in fi.d.ſuæ glo.magnæ deciſionẽ ipſius clem.
procedere,quia habet æquitatẽ,nam abſurdũ erat p̃ro-
num inſtituendo decẽ hæredes forſan ad hũc finẽ,vt de
cẽ haberent uoces, & defraudare poſſit comp̃ronũ in
actu p̃ntandi,ꝙ omnino eſſet ſi iſti haberent decẽ uo-
ces,& ille vnã,quia hoc ita poſſet cõtingere in ſecundo
gradu,tertio,& vlterioribus,ſicut in primo nõ vr̃ habe
re locũ opinio Arc.de qua infra vñ ſubdit ibi. Io. And.
pp hãc fraudẽ uel iniquitatẽ multotiẽs,cogitaſſe, bonũ
eſſe ſtatuere,ꝙ extãtibus deſcendẽtibus hæredibus ſan
guinis ex aliquo patronorũ,ius illud nõ poſſet trãſmit-
ti in extraneos,& in hæredes ſanguinis trãſiret per capi
ta,ẽt quo ad actũ p̃ntationis,& eo caſu non poſſet con-
queri p̃ronus de cõp̃rono,ſed de Deo creãte q plures de
ſcendẽtes p̃buit cõp̃rono,q̃ ſibi(deficiẽtibus verò deſcẽ
dentibus)poſſet trãſmitti in extraneos,quibus ẽt ſucce
derẽt ſoli deſcẽdentes ſanguinis,& per capita, & ſubdit
forſan nõ eſſe abſurdũ ſtatuere nullo caſu in extraneos
nõ deſcendentes poſſe trãſmitti,vt facilius liberaret̃ ec-
cleſia ab hoc iure,& dicit facere pro his c.prohibemus
de decimis,vñ innuit ex iſtis dictis Ioã. And,ꝙ ſi legiſla
tor volebat prouidere iſtis fraudibus nõ debebat ſtatue
re.ut ſuccederetur per ſtirpes,ſed potius debebat prohi-
bere ne trãſiret ad extraneos,quia ita fraus tollebat̃ &
eccleſia magis cito liberat̃,& ſic ex hoc ꝓducti fuiſſent
duo optimi effectus & nõ intricationes,prout ſunt ꝓdu
7 ctæ ex illa cle.plures.¶ † Pro opinione uero contraria q̃
fuit approbata p d.cle.plures,ad iuſpa.hæredes uocari ĩ
8 ſtirpes,ſeu in ſtipites,& non per capita.† Primò addu-
cit̃,qa & in ſucceſſione hæreditatis in linea deſcendẽti
ſit ſucceſſio in ſtirpes.& non per capita.Inſti.de hære.q̃
ab inteſta.deſer.§.& quia placuit,vt ſic plures ſuccedẽ-
tes vni habeantur loco vnius.l.cum fundus.ff.de cõdi.&
demon.vbi ſi legatũ eſt alicui ſub cõditione dãdi decẽ,
ſi deceſſit pluſibus hæredibus relictis,nõ ſcinditur ↄdi-
tio,ſed oẽs habentur loco vnius,ergo idẽ debet eſſe ĩ iu
repa.quod trãſit cũ hæreditate ratione acceſſorij,& cur
ſit dictũ de linea deſcendẽtium.vide pulchre Card. hoc
declarantẽ in d.clemen.plures,poſt prin.2.col.hoc titu.
¶ Secundò pro iſta parte facit ſumma æquitas,nã ſi ſunt
duo p̃roni,& vnus procreat duos filios,& alius decẽ, q̃
rõ hoc ſuadet vt illi decẽ habeãt decẽ voces,& p̃r eorũ
tñ habebat vnã, & illi duo,quorũ pater habebat aliã,ha
beãt tñ duas.Certe ĩcõgruũ hoc eſſet,vnde oĩs æquitas
ſuadet,vt tñ habeant illi duo,quantũ illi decem,cũ ſuc
cedant duobus ſtipitibus q æquales erãt ĩ iurepa.¶ Ter-
tio pro iſta parte adducitur,nã non ſolũ pro ea eſt æqui
tas,ſed ẽt per eam tolluntur fraudes, & maxima abſur
da.ſi.n.cõtraria opinio eſſet vera,vnꝰ p̃ronus in fraudẽ
cõpatroni inſtitueret decẽ hæredes vt habeãt decẽ vo-
ces,& cõp̃ronus ſeu eius filius haberet vnã,ex quo vnꝰ
eſt,& ſemper fraus obtineret & illi patrocinaret̃.cõtra
c.ſedes,de reſcrip.cũ vulga.¶ Quarto pro iſta parte erat
& eſt auctoritas Inn.& Hoſt.q ante d.cle plures,iſtã par
tẽ tenebãt,moti p ſupra allegata iura & rões.¶ Quin
to modo & vltimo pro nũc ꝓ iſta opi. eſt tex. ad literã,
qui eã approbat,& cõtrariã reprobat in d.clem plures,
hoc ti. vt ibi dicit gl. t.magna in prin.nã p d. cle. plures,
determinantur nota.in c.piæ mẽtis,& in c.ſi plures.16.
q.7.& in c.1.hoc ti.& approbata fuit opi. Inn. & repro-
bata opi.Ala.Vincen.& ſequacium,& maxime Io.An.
9 q ſemper eam tenuit.¶ † Arch.verò voluit cõcordare
iſtas opiniones.in c.ſi plures.16.q.7.& ĩ c. vnico.in 1.col.
hoc ti.& cũ refert Io.An.licèt illũ nõ alleget in d.ſua gl.
magna,in 1.col.& dixit opinio.Inn.eſſe verã,in his q ex
diuerſis cauſis ſunt p̃roni,puta qa vnus ex fundatiõe,al
ter ex dote sũt p̃roni,& plures ſuccedũt alteri iſtorũ oẽs
habebuntur

habebuntur pro vno, ſi verò vnus fuit ab initio pronus & iūe ſuccedūt per capita. vt ſpectemus initium, & ita pcedat opi. Ioā. And. quā diſt. ēt ponebat Roffre. & ſimiliter ibi cū alleg. Ioā. And. ¶ Qui quidē reprehendit iſtā diſt. Arc. nā licet illa aliquantulum mulceat aures cui nec vr̄ obſtare d. cle. plures, quæ ponit plures pronos, & vnum ex pluribus nō vnū ſolū, tn̄ dicit ipſe non videre rōnem quare aliud in duobus pronis ex diuerſa cauſa, quā ex eadem, nec ēt videre quare magis inſpiciamus
30 ſtirpē in primo gradu quàm ī ſequē. vel vlteriori. ¶ † Nihilominus in veritate poſſet aſſignari vna ratio diuerſitatis qa qn̄ duo ſunt patroni ex diuerſis cauſis ex quo q̄libet cauſa illarum eſt ſufficiens de per ſe facere illum patronū, vt nota. in c piæ mentis. 16 q. 7. & diximus ſupra in 1. parte huius 1. lib. in 3. quæſt. prin. in 1. art. nō eſt licitū, ut ſi tu procreas plures filios ipſi habeant poſtmodū communionē in parte mea qui tot filios nō procreaui, vnde debet ſuccedi in ſtirpes vt omnes deſcendentes a te faciāt vocē tuā, tanquàm vox procedēs ex cauſa ſeparata & de per ſe ſufficiēti, & omnes deſcēdētes a me qui ſum patronus ex alia cauſa faciant aliā vocē. ¶ Quādo verò eſt vnus patronus ex quo oēs procedunt ex eadem cā & ex vna radice nō fit cōicatio cū extraneo, ſed inter illoſmet, quia ex illo vno procedunt, vnde pn̄t per capita ſuccedere. Faciunt pro illa noua mea cōſideratione, ſeu ratione ea quæ latè dixi ſupra in 1. parte pn̄tis. 1. lib. in 3. q. prin. in 8. artic. in verſi. & ratio diuerſitatis, & ī verſ. ſed vltra eam. ¶ Iſ̄n ex quo iſta diſtinctio Arch. nimiū reſtringeret tex. d. cle. plures, cū ibi tex. dicat vnū ex pronis & nō diſtinguit qui fuerit ab initio ex diuerſis cauſis, ſed dicit vn̄ pronis. Et ita dicunt̄ proni qa ab initio ex diuerſis cauſis fuerunt patroni. ſicut qui nūc ſunt proni, & habuerūt origīnē ex quouis capite, poſſet ille tex. verificari in plurib⁹ pronis q tn̄ ex vno deuenerūt, & nūc diuerſos habēt hæredes. ¶ Poteſt tn̄ ſaluari vnū mēbrū eius diſtinctionis, vt ī. dicā in ſol. 8. motiui partis cōtrariæ dū ſoluā ītricationē ī verſ. Lapus vero, & in verſ. eſt bene verū q Butri. Et ſic indiſtincte tenetur opi. Inn. approbata per d. cle. plures. ¶ Nec ob. cōtrariū. Et primū de ſucceſſionibus libertorū &c. quia nō eſt bona argumentatio, cū in illo iure ſemper attendatur ſucceſſio ſanguinis, & capitū. l. filij ff. de iurepa. hic aūt ſucceſſio hæreditatis & ſic ſtipitum, & multæ poſſent dari inſtantiæ quæ dantur in gl. in uerbo liberæ. in d. clemē. plures,
31 & dicemus infra in ſequen. q. prin. in 1. art. ¶ † Nec ob. ſm. ſ. iuſpa. eſſe indiuiduū &c. nā hoc eſt verum in ſubſtantia, ſed bn̄ eſt diuiſibile quo ad ius pn̄tādi. Ita Card. in d. cle. plures, in 3. col. faciunt quæ dicemus infra in d. 36. art. & quæ diximus ſupra in 1. parte huius. 1. lib. in 3.
32 q prin. in 8. articu. & adducit Cardi. pro hoc ſimile † nā alias iuriſdictio eſt inſolidum apud plures, & alius exercenū pro parte c. prudentiam, in prin. de offic. deleg. ¶ Ad tertium vero cū dr̄ iuſpa. eſſe indiuiſibile. ſit eadē reſpōſio, cū iſta duo motiua re uera ſint vnū in ſubſtantia & intellectu. ¶ Ad quartū cū dr̄ hæredes etiā ex inæqualibus portionibus in iurepa. æqualiter ſuccedere. rīdet do. Card. vbi ſupra illud eſſe ſolum propter incommodū diuiſionis. ¶ Ego do aliā reſponſionē, nam quando inæqualiter ſunt inſtituti hæredes, ſi inæqualiter ſuccederent in iurepa. viderētur re uera diuidere iuſpa. cū hæreditate, & hoc fieri nō pōt. vt dicemus infra in ſeq. q. in 36. art. vnde cū omnes ſuccedāt vni, & de ſucceſſione vnius tractatur, & iſti hæredes ſint idē quod defunctus, videtur omnes ipſi membra vnius corporis & nō eſt in conſideratione, q detur vni. & alteri tollatur ſ. detur inſtituto in minori parte, & tollatur īſtituto in maiori. Cum hoc ſit inter eoſdē & vt non fiat illa inæqualitas quæ ſaperet diuiſionē iuriſpa. cū hæreditate hoc permittitur, ſed in caſu noſtro ſi ſuccederet̄ per capita tolleretur extraneo & daretur alteri, cū quo nullā hēt cōionē ita ſtrictam ſicut cum cohærede, & ſic nō eſt illa æqtas in caſu quo primo quæ eſt in iſto, cū ſit differentia inter hæredes diuerſorū, & in caſu primo inter hæredes vnius, facit ratio diuerſitatis adducta ſupra in diſtinctione Arch. ¶ Ad quintū vbi dicit̄, q ſi ſunt plures dotātes inæqualiter omnes ſunt proni. Reſpōdet̄ ideo illud eſſe, quia ille qui plus contulit admittendo aliū ſocium videtur ei cōicare ius ſibi cōpetens in patronatu. Ita Cardi. in d. cle. plures, ante mediū. 3. col. pro quo facit ſimiliter quod diximus. ſ. in 1. parte huius 1. lib. in 3. q. prin. in 8. arti. in verſi. & ratio diuerſitatis, & ſequen. ¶ Ad illud vero quod eſt ſextum de iure alimentorū, proceſſionis, & defenſionis. Reſpondetur eſſe quia non pōt fieri cōmoda diuiſio ſicut in uocibus, bene tamen poterit procedere. q pinguius prouideatur vni quàm alterī, magis honoretur vnus quàm alter, vt copioſe dixi in d. 8. art. in verſi & idem eſt dicendū prædictos, & ſequen. ¶ Vel dic melius q tn̄ prouidebitur omnibus hæredibus quātū primo prono, vt voluit Gay. in repe. c. fi. de elec. lib. 6. ante fi. 27. col. & dicetur latè infra Deo duce in 3. lib. in 4 q. prin. in 1. art. dum tractabimus de alimentis prono præſtandis. ¶ Similiter non obſtat ſeptimū, de tex. in d. c. 3. hoc tit. vbi dr̄ illum præferri qui plurimorū aſſenſu &c. nam non procedit quod dicit gl. in d cle. plures, debere eſſe tot ſuffragia vocū, quot capita patronorum et non plura, imò potius ex multiplicatione iurium in eadē perſona reputamus vnā perſonam pro pluribus. c. cū olim, de re iudi. c poſtulaſtis, de conceſ. præben. & c. a collatione. de appel. li. 6. vnde poterunt eſſe plures aſſenſus quàm capita, & ſic nō obſtet ille tex. & ita ſoluit Pau. in d. clem. relatus a Cardi. in 3. col. ¶ Vel poteſt ſolui q c 3. debeat intelligi ſalua diſpoſitione huius cle. vt iura iuribus concordentur c. cum expediat, de elect. li. 6. præſertim cum iſte tex. clem. plures, ſit clarior illo, & ita ēt Cardi. vbi ſupra. ¶ Deuenio mō ad octauū in quo ponuntur intricationes Ioā. And. quæ re uera militant nec procedūt. vt infra dicetur. Et primo ad illas reſpondetur ſm Pau. eſſe ſtandum huic clem. intricationibus allegatis non obſtantibus, & ſufficere ita ſcriptū eſſe 6. q. 7. c. ſcriptū. ff. qui & a quib. l. proſpexit. ¶ Vel ſecundo reſpondetur ſm Stepha. dicentem intricationes tolli hoc modo, nam ſi plures hæredes unius proni, ſiue primi gradus, ſiue vlterioris non concordant, poſſunt ſibi prouidere altero de duobus modis expreſſis ī d. cle. plures, vc 3, vel q concordant ſe alternis uicibus præſentare uel q plures pn̄tent, & eps̄ eligat quē vult, vt ibi. ¶ Et ſi neuter mod⁹ ei placet, nec cōcordāt, eps̄ ordinet c. qm̄, & c. cū propter. & nota. in c. cū te. i reſpon. hoc tit. quia hoc ius eſt indiuiſibile, & eſt ita apud oēs, qd̄ apud vnūquēque ſimul cū alijs, & apud nullū ſine alijs. c. 1 hoc tit. & quod ibi nota. l. vic. ff. de ſerui. l. 1. ff. ad leg ſalci. ſimilē in vſuſfructu. C. de religio. & ſump. fune. l. ſi ſepulchrum ¶ Et ex hoc dicit Stepha. &c. q vnius contradictio vel diſcordia in totū inficit præſentationē. ff. qui & a q̄bus. l. ſiqs hac lege. §. quotiēs. l. ſi neceſſ. rij. ff. de pigno. actio §. ſi vn⁹. l. cōi diuidūdo. 1. reſpō ff. cōi diuidun. ff. de uerbi obli. l. 2. §. ex his, & ſic uno cōtradicēte locū habere qd̄ pdixit. ſ. vt eps̄ ordinet ¶ Et hoc dicit ipſe in hæredibus unius proni, ſecus ſi eſſent proni originales, ſiue ex eadē cauſa, ſiue ex diuerſis, quia tunc ſi diſcordant, præfertur pn̄tatus a pluribus partiū cōparatione minorū. c. qm̄, hoc tit. & hoc dicit ipſe ſi pōt fieri ſine ſcandalo, aliàs locus erit d. c qm̄, vt eps ordinet. ¶ Tamen iſtā ſol. improbat Io. And. quia ex illa concluditur, q ex triginta duobus nepotibus vnus impediat omnes alios, & per hoc īcidemus in abſurditatem iniquitatis volētes euitare abſurditatē intricationis, imò hoc q unus cōtradictio vitiet, reprobat̄ per Card. ī d. cle. plures ī prin. 4. col. ubi dicit ſtandū eſſe maiori parti, ut ibi per eū. ¶ Nec etiā ſoluitur intricatio per id quod dicit Stepha. q quādo eſſent plures patroni originales &c. q tunc ſtatur maiori parti quia in cognoſcēda illa maiori parte eſt intricatio, & ideo per hoc non ſoluitur intricatio Ioā. And. Addo ēt q eſt mala iſta ſol. Steph. in 1 ſui parte, dū dicit poſſe ſibi prouideri altero de duobus modis &c. nā illud ſi uolūtarie per eos. ut in d. clem. plures. Et ideo ſi illi noluerint uti illis prouiſionibus intricatio remanebit, mala igitur ē ſolutio, poſſunt prouidere, ergo non eſt intricatio, quia

certe

certe omnino non ſoluiť intricatio. ¶ Vnde pro vera
ſol. huius intricationis ſunt prius præmittēda aliqua di-
cta docto. & poſtea ſoluetur intricatio pleniſſime. Et pri
mo p̄mitto dicta Lau. relata per Cardi. in d. cle. plures,
in 4. col. qui dicebat, ꝙ quando ſunt duo patroni ab ini
tio, & ex vno remanſit vnus vel duo, ex altero decē, ꝙ
tunc illi omnes non habebūt niſi duas voces, ſicut duo
primi. Ita ꝙ ſi illi duo hæredes, vel vnus præſentet vnū,
& illi decē aliū, admittetur idoneior, & ſi erunt æqualis
meriti locus erit gratificationi ſuperioris. ¶ Si uero de-
cē diſcordāt inter ſe, maior pars ipſorū ēt partiū cōpara
tione minorū faciet unam uocem, & ſi alij duo hære-
des alterius patroni, uel unus, ſi unus eſt hæres cōcorda
būt cū eis, erunt duæ uoces, acſi oēs ſimul præſentaſſent
Lap. uero ſimiliter relatus a Car. in d. 4. col. dicit d. cle.
plures, loqui qñ eccleſia habet plures patronos, quia tūc
hæredes unius patroni ſuccedent per ſtirpē. i. in eius lo-
cū, ſed quādo eccleſia vnum tantum haberet p̄tronum
& illi ſuccedunt plures hæredes, tunc oēs illi hæredes
ſuccedunt per capita, quia non vertitur præiudicium
alterius cōpatroni. ¶ Et per hoc ſaluať opi. Arch. in uno
mēbro, ut diximus ſupra unde ſi talis patronus habuit
duos filios, eo defuncto illi duo habēt duas uoces, & ſuc
cedunt in capita. Et ſubdit, bene uerum eſſe filios eorū
ſuccedere in ſtirpes, ut in d. cle. plures, quia tunc erit ca
ſus in quo erunt plures patroni, & poſſet militare præiu-
diciū alterius, vnde ſi unus prædictorū filiorum reliquit
decē filios, & alius tantū duos, illi decē habebūt unam
vocē, & illi duo unam aliam. ¶ Et illo caſu dicit Lap. ꝙ
ſi unus ex duobus, & illi decē uel maior pars præſentat
vnum, & alius ex duobus & minor pars p̄ſentat alium,
ualet præſentatio decē, uel maioris partis facta ſimul
cū uno ex duobus. ſecundū ea quæ no. Vincē. & Cōpo.
in c. paſtoralis, de reſcrip. ¶ Item dicit ipſe, ꝙ ſi illi decē,
vel maior pars præſentat unū, & quilibet illorū duorū,
unus præſentet unum, & alter alterū, quia cū illi oēs ha-
beāt tantū duas uoces, & decē, vel maior pars habeant
vnā uocē, & illi duo habeāt aliā potius eſt recipere ma
iorē partē ex parte præſentati per decē ſeu maiorē par-
tē, quam ex aliqua aliarum præſentationum, cum in pa
tronis attendatur maior pars comparatione minorū.
¶ Subdit etiam, ꝙ ſi illi decē, ſeu melior maior pars illo
rū præſentat unū, & minor pars ipſorum decem una
cū uno ex illis duobus præſentat alium, & alter ex illis
duobus aliū, præfertur præſentatus a maiori parte illo-
rū decē, quia dicitur habere unā uocē integram, præſen
tatus vero a minori parte decē, & ab illo uno ex duo-
bus, diciť habere dimidiam, & aliā dimidiā præſentatus
ab illo altero uno ex duobus, & ſic minor pars illorū de
cē nō eſt in conſideratione, & ideo ille qui habet unam
integrā, & ſic præſentatus a maiori parte illorum decē,
præfertur alijs duobus do. uero Car. poſt prędictos doc.
ibidē, in 4. col. dicit unum, iſtā dinumerationē ſemper
ſibi placuiſſe, etiam dum erat ſcholaris, nā quando ſunt
plures patroni, & unus decidit, relictis pluribus hæredi-
bus, omnes illi habentur pro uno. ut in d. cle. ſi ergo di-
ſcordant iſti inter ſe ſtabitur maiori parti, quia qđ ma-
ior pars facit, omnes facere dicuntur. l. duo. ff. de re iudi.
de poſtula. præla. c. grarū, & quod ibi no. c. 1. de arbi. li. 6.
& quod notať in c. paſtoralis, de reſcrip. Et intellige di-
cit ipſe de maiori parte ſimpliciter, non autē partiū cō-
paratione minorū, quia cum vox ſit unica oportet dici
illā eſſe apud omnes, uel apud maiorē partē ipſorum, ſe-
cus autem quando ſunt plures patroni totius iuriſpa. qñ
diſcordāt in præſentando, quia tunc bene p̄fertur præ-
ſentatus a maiori parte comparatione minorū partiū,
& ſic Car. facit differentiā inter diſcordiā hæredū vnius
patroni, quia ſtabitur maiori parti, ſimpliciter, & diſcor
diā omniū patronorū, quia ſtabitur maiori parti cōpa-
13 ratione minorū, & nota iſta, qa nō reperi alibi. ¶ † Iſtis
ſic p̄miſſis deuenio ad ſol. intricationis Io. Andr. nā ſal-
ua pace ipſi⁹ cōputatio ſeu dinumeratio nō fit ita minu
tatim. vt ipſe facit, ſed fit ut ſ. eſt dictū vz, ut maior pars
hæredū habeat integrā vocē defuncti, & minor pars nō
ſit in conſideratione iure abſorbitionis. ſ. velut abſorbi-
ta a maiori parte, vnde in caſu formato per eū, unus ex-
duobus filijs B. habebit duas uncias, & illi tres ex qua-
tuor filijs C. habebunt quatuor uncias, & unus qui di-
ſcordat ab eis nihil habebit, ſed eius portio eſt abſorbi-
ta ab illis pluribus cohæredibus, tanquā a maiori parte,
ſimiliter nec illi duo ex ſex aliquid habebunt, ſed totū
ius remanet apud quatuor, ex illis ſex filijs D. ratione p̄-
dicta, ille ergo p̄ntatus habet ſex uncias tm̄, & ſimiliter
p̄ntatus ab uno ex duob⁹, & ab uno ex quatuor, & a qua
tuor ex ſex habet ſex uncias qa duas habet unus ď duo
bus, & quatuor ex ſex hn̄t quatuor, unus aūt ex quatuor
nihil habet, unde ex quo reperiuntur in pari, ſi merita
ēt erūt æqualia erit locus gratificationi. ¶ Hinc ēt eſt ſm
caſum Lap. ꝙ ſi ſex de decē p̄ſentarēt vnū, & quatuor
ex decē, & illi alij duo qui hn̄t aliā uocē p̄ntarent aliū,
meritis æqualibus erit locus gratificationi, quia ex quo
illi quatuor nō ſunt in cōſideratione, illi ſex diceni hr̄e
vnā vocē, & illi duo alterā. ¶ Et ex iſta cōputatione di-
cit ibi Car. tollitur intricatio ēt in pronepotibus. Nā po
ne ꝙ unus ex filijs B. relinquat quatuor filios, alter tres
&c. ſemper tres ex illis quatuor habebūt duas uncias,
& duo ex illis tribus alias duas. ¶ Dubitarē tn̄ ꝙ remane
ret intricatio in pronepotibus deſcendētibus a filijs D.
pone. n. ꝙ vnus illis ſex vocet E. & procreauerit quatuor
F. vero quinque G. ſex H. ſeptē I. octo K. nouē. quantū
habebit maior pars illorū quatuor, & quantum maior
pars illorū qnque & ſic de ſingulis. Certe ex quo oēs illi
ſex non habebāt niſi quatuor uncias, & ſic nō poſſum⁹
dicere, ex quo nō ſufficit ꝙ quilibet illorū ſex habeat vn
ciā ſuam, & per ꝯn̄s ꝙ maior pars hæredum cuiuslibet
illorū habeat vnā vnciā, ergo remanet intricatio, & eſt
deſcendedū ad minuta ſm qđ Io. And dixit, dicerē ſal-
uo ſaniori iudicio, maiorē part. quorūlibet illorū ſex ha
bere partē vniuſcuiuſq; illorū ſex, & poſtmodū maiorē
partē illorū ſex hr̄e quatuor uncias integras, adeo ut qđ
dř i primis hr̄dibus habeat locū in ſecūdis & ternijs vſq;
in infinitū. ita ut ſemper deuiam⁹ ad primas voces. ſ. vt
ſemper ſint tres uoces principales ex quo tres fuerūt ab
14 initio, ¶ Et nota iſta † quia intacta & alias ī facto ſm ea
obtinui, nā Trani fuerat vnus patronus dn̄s Alberic⁹ Pa
laganus, & habebat tres alios fratres, & ſic cōp̄ronos,
eo nati fuerūt quatuor filij, & ex vno illorū nati ſūt tres
ex alio quatuor, & alij duo filij adhuc viuūt. duo ex illis
tribus, & tres ex illis quatuor, & unus ex illis duobus q
adhuc viuunt præſentarūt me in rectoria ſanctorū Phi
lippi & Iacobi, alij verò, vz vnus ex illis trib⁹, & vn⁹ ex
illis quatuor, & ille alter de illis duobus q adhuc viuūt
p̄ntarūt alterū, fuit iudicatū totā vocē dn̄i Alberici me
15 p̄ntaſſe. ¶ † In facto ēt habui, & hic ē alter caſus multū
amplians p̄dicta, vnus fuit p̄ronus qui habuit qnque hæ
redes, vnus ex illis quinque nomine dominus Tramen
zat⁹ de Bonis mito inſtituit hæredes duas ſorores, una
illarū procreauit duos filios, altera unū, & ille unus po
ſtea procreauit duos, & ſic uox dn̄i Tramēzati deuenit
ad quatuor duos nepotes & duos p̄nepotes, quilibet
illorū dicebať habere quartā, illi duo p̄nepotes, & un⁹
ex illis nepotib⁹ p̄ntarūt me, fuit iudicatū illū alterū ne-
potē nō eſſe in cōſideratione ſed integrā uocē dn̄i Tra-
mēzati me p̄ſentaſſe, & ſic uides inquātū p iſta duo exē
pla amplianturdicta doctorū hic ¶ Poſſet aliquis dice-
re nō poſſe negari eſſe intricationē & difficultatē in p
bādo ad quot deuenit prima uox in lapſu longi tpis ut
fiat iſta dinumeratio, ſed poterit r̄nderi nō ſemper oēs
p̄ronos viuere, & nō ſemper deueniri ad tātā multitu-
dinē, qa ſæpe ex quinque fratribus & multis nepotibus
ſolet remanere progenies ad vnū, ſed magis ī ſpecie re
ſpondeť ꝙ cū hr̄i non poterit iſta notitia, & reperiūtur
in quaſi poſſeſſione iuriſpa. ſeu p̄ntādi tres vel quatuor
& ignorať pro quota parte oēs cenſebunť p̄roni æquali
ter, & ab illis ī. fiet iſta dinumeratio. arg. c. cōſultationi
bus, hoc titu. & per iſta oīa ſunt diſtricata. ¶ Licèt poſ-
ſet ēt ad iſtas intricationes reſponderi ꝙ illis nō obſtā-
tibus ita fuit determinatum per iuriſlatorē, quid ad re-
iuxta

iuxta illud Euangeliū Ioannis.cap.21.ſic eum volo ma-
nere donec ueniā,quid ad te &c.ſumus ne nos ſupra le-
giſlatores? ſufficit ita ſcriptū eſſe 6.q.3.c.ſcriptū.ff. qui
& a quib l.proſpexit.¶ Et ideo non obſt.nouū de aucto
ritatibus doc.quia illi hoc tenebant ante d.cle.plures,
ſed poſt eam omnes ſequuntur illā, vnde non ob. eorū
auctoritas contra legē ſcriptam , & hoc uoluit Abb.in
c.1 in uerſi.item dubitabant.hoc ti.d.Car.Imol.Pet.de
Anc.in d.cle.plures.& ibi Abb.in ſuis gl.in 2.uerſ.& idē
Abb.in conſi.54.caſus contingentia,in fi.col.in 1,uol.&
ſumma directorij iuris.hoc ti.in fi.10.& 11.§.& ſumma
fratris Angeli in uerbo iuſpa.in §.6.& uideē tenere Bal.
in l.2.C.de ſuis & leg.cū ibi loquitur de emphyteuſi ec-
cleſiaſtica,quæ eſt recepta pro ſe & hæredibus,licèt addu
cat in contrarium φ diſponitur de iurepat.libertorum
ſoluit illud non tranſire cum hæreditate vnde quando
eſt iustranſiens.cum hæreditate ſucceditur in illo per
ſtirpes ſed iuſpatro.eſt tale.ergo iſta etiam plene uoluit
Gay.in repe.c.fi.de elec li.6. in 50. col. & ſeq. & ita oēs
16 hodie tenēt,† & hæc eſt cōmunis opinio quæ quotidie
obſeruatur & practicatur.¶ Vnde ſi vnus eſt hæres duo
rū duas habebit uoces,ut uult glo. 1. & ibi omnes in d.
c.plures,& Abb.in proxi alleg.conſi.¶ Eſt bene verū φ
Butrius in cōſi.30.in 1.dub.viſis puncto. videtur tenere
iuſpa.tranſire ad hæredes per capita ſicut & ius alumēto
rū,ita & uocis dandæ.quod quidē conſilium. ponit etiā
Pet.de Anc.conſi.355.uiſis puncto,in 1.dub. tamen re
uera ſi bene inſpiciatur ibi loquutur prædicti doct.in ca
ſu vnius mēbri diſt.Arch.ſ.quando plures ſuccedūt vni
quia vnus erat patronus φ illi ſuccedunt per capita.ma
xime quia ibi dixerat teſtator φ inſtituit quelibet &c.&
prædicta cōſilia adde ad dicta Arch.ſupra relata pro ſo
17 luti.vnius membri ſuæ diſtinct.¶ † Dubitāt etiam doc.
circa hunc articulū an d.cle plures,habeat locum quā-
do iuſpa.ſpectat ad vniuerſitatem ſeu collegium , & gl.
2.ibi dicit φ ſic,quia in illis minus dubium eſt quam qñ
ſunt plures & ſinguli. Pau ibidē dicit in collegiis nō eſſe
dubium quia totū collegium habetur loco unius, vnde
prælatus de conſenſu capituli præſentabit.alleg.c.cã no
ſcitur,de his quæ fiunt a præla.refert & ſequitur Car.ĩ d.
cle. plures, in 5.col.in 3.q.¶ Sed dic clarius φ quando
ſpectat ad collegium præſentatio omnes de collegio p̄-
ſentant per capita.eſt bene verū φ ita ſpectat ad omnes
ſicut ad nullū , & in hoc non pōt verificari iſta cle. ſed
quando ſpectaret iuſpa.ad duo collegia uel ad duas vni
uerſitates,tunc bene poſſet habere locum illa cle. quia
omnes de vno collegio erunt loco unius collegij : oēs
vero de alio collegio erunt loco alterius. vnde maior
pars unius collegij faciet unam vocem reiecta minori,
& eodē mō in alio collegio.ita vult Car.in d. cle.plures
18 in §.quibus,in vlti.col.in 3.q.hoc ti.¶ † Et faciunt oīa in
prædicta & præſertim ſol. intricationis Ioan. And.ad e-
lectionem Rectoris uniuerſitatis legiſtarum Paduæ,quia
ex quo eligitur per nationes & quælibet natio facit vnā
vocē,maior pars ergo vnius nationis faciet illam natio
nē reiecta minori , & poſtmodum maior pars omniū
nationū faciet Rectorē,& ita obſeruatur Paduæ.faciūt
latè dicta per Abb.in c.ſcriptū,in 2.colum , & in prin.ſe
quen.in uerſ.nota ibi tot φ de elect. vbi dicit φ quando
plura corpora coniunguntur in vnū ad aliquē actum
explicandū.tunc incēdit per capita,ſed quando omnia
illa corpora tanquā corpora faciūt vnū corpus, maior
pars cuiuſlibet corporis facit illud corpus,& poſtea ma
ior pars omnium corporum faciunt vnum aliud corp⁹
vt ibi latè , ita fit in caſibus diſtricationis intricationis
Io.And.vide etiam latè de hoc per eundē Abb. in c.pa-
ſtoralis,in fi.princi.de reſcrip.& ibi do.Fely in verſi vbi
duo corpora. ad cuius dicta multum illa ſouentia me
remitto,vbi etiā per Barba.& do.meū Corſe. & p Gay.
in repe.c.final.de electio.li.6.poſt prin.51.colum.¶ Ad
uerte etiam ad vnum retuli quod voluit do. Card. in d.
cle.plures,in 4 col.quē retuli ſupra in verſ.do.vero Car.
poſt prædictos eum ſeq.φ ad hoc vt heredes vnius ex pa
tronis faciant maiorē partē,eſt neceſſe φ ſit maior pars
ſimpliciter,& non comparatione minorū , reſpectu tñ
omnium patronorū ſufficit φ ſit maior pars cōparatio
ne minorū,quid enim ſi ſunt decem hæredes vnius ex
patronis,& quatuor dirigunt eorū vota ad vnum; tres
vero ad alterū,& alij tres ad alium ſecundū Car.quāuis
illi quatuor faciant maiorē partem cōparatione mino-
rum,non tamen facient integram uocem illius patro-
ni cuius ſunt hæredes,ſed eſt neceſſe φ ſaltem ſint ſex,
quia ſex faciunt maiorē partē ſimpliciter oīum hædū, ſed
hoc caſu quid agendum? Ego dicerē.in caſu præmiſſo
fore permiſſum,ut liceret alteri parti illarū minorum
partium,& ſic illorum trium accedere ad majorē,vt ſic
faciant maiorem partē.arg.c.indemnitatibus,in §.ſi au
tē nulla eorundē.de elec.lib.6.& ſic hoc modo nō con-
cordarent vocē illius defuncti, quam repreſentant illi
decē hæredes non debere eſſe in cōſideratione.¶ Dice-
rem etiā unum illud dictum do. Card. maxime proce-
dere in vna vniuerſitate vel collegio , quando plura
collegia facerent vnum corpus,vt in caſu proxime for-
mato,quia nō ſufficeret ad faciendum vnum collegium
(ad hoc vt illud collegium cū aliis faciat vnū corp⁹) ni
ſi ſit maior pars omniū;& nō maior comparatione mi
norum per ea quæ dicunt doct.in c. eccleſia veſtra. vbi
19 Abb. de elect. ¶ † Adde ad prædicta etiam vnum φ
diſpoſitio d.cle.plures,habet locum non ſolū in plurib⁹
hæredibus vnius ex patronis,ſed ēt in omni caſu in quo
ex aliis titulis iuſpa.transfertur in plures,ita gl. in d. cle.
plures,in verbo relicti, & ibi d.Card.in 5.col prin.14.q.
Imol.& omnes ſuper eam poſt Stepha ibi.& illa gl. enu
merat alios caſus tranſlationis iuriſpa. & dicit Stepha.
quod ſi aliter diceremus non eſſet bene prouiſum, nec
eſſet ſublata occaſio malignandi propter quam emana
uit illa cle.plures,etiam in titulo donationis , vt ibi exē-
plificat gl.& doc.allegati,& idem in ti.vēditionis & in
aliis titulis de quibus ſ.¶ Reperi poſtmodū iſtis iā p me
diſcuſſis Pau de Cita.in hoc tract.in 9. par. in 6. ampli.
vbi tenet φ ſi vnus patronus eſſet mortuus relictis pluri
bus cōpatronis viuentibus.& pluribus inſtitutis hæredi
bus,omnes iſti plures acquirunt iuſpa inſolidū ſimul,&
ſuccedūt quoad iuſpa.in ſtirpes & nō per capita, & om
nes illi habentur pro vno alleg.d.cle.plures,& l.cui fun
dus,ff.de cōdi.& demonſt.& dicit initiū conſiderandū,
vt ibi per eum.¶ Reperi etiam in hac materia d. Roc.ĩ
hoc trac in verbo ius,in 6.q.vbi tenet in iurepa ſuccedi
per ſtirpes & non per capita ſed latius ipſe Roch. tāgit
iſtā materiam in uerbo ipſe uel is a quo in 2 queſtio.vbi
principaliter hunc articulū tractat & dicit illū valde ſub
tilē,& circa eum valde ĩ fundaſſe maiores nōſtros,& re
fert opiniones antiquorū cōtrarias,& opi. Arch. illas cō-
cordantē & dicit opinionē,φ in ſtirpe ſuccedatur,fuiſſe
approbatam per d.cle.plures & tranſit ad aliquas ſuc-
ceſſiuæ quæſtiones.de quibus infra dicemus.Et in 3.col.
20 ſubdit prædicta cle.plures. † diſpoſitionē pcedere, ne-
dū in pluribus hæredibus ex teſtamento , ſed etiam ab
inteſtato pp idētitatē rationis, & ita dicit uoluiſſe Pau.
de Eleaz.& Stepha.quos refert & ſequitur Imol. & cō-
muniter alij doc.in d. cle plures,ſuper glo.in verbo reli
cti.¶ Et ibidem ſubdit cōmuniter omnes doc. conclu-
dere in d.cle.plures,illam procedere , ſiue hæredes ſint
ſui,ſiue extranei,ſiue maſculi,ſiue fœminæ.¶ Dicit ēt p̄
dictā cle.plures, & ſupraſcriptas oēs declarationes pce-
dere etiam quādo iuſpa. vnus ex patronis deſcenderet
ad plures per viā contractus,puta ſi donetur iuſpa. plu-
ribus.vel vniuerſitas in qua eſt iuſpa.vendatur pluribus:
quia loco vnius omnes habebuntur.alleg.gl.in d.clem.
plures ĩ uerbo relicti & omnes doc.ſuper eā.& pro hoc
dicit facere identitatem rōnis,vt etiā nos ſupra diximꝰ
¶ Et adde prædictis omnibus unum notādum quod po.
nit Philip.Decius in ſuo cōſi.127.plura dubia.in vlt.col.
intantum iuſpa.tranſire per ſtirpes φ ſi ſuccedens in il-
lud pro vna parte diceret præſentando ſe patronum p
maiori parte nō valebit præſentatio etiam p portione
quam habet,quia qđ potuit noluit &c vt ibi per eū, qđ
eſt durū credere,licèt eius auctoritas nō ſit minima , &
ideo

ideo eſſet neceſſaria noua præſentatione ꝑ vera quota
ſibi tangente ſi adhuc ſupereſt de temporedato ad pñtā-
dū, ex quo prima nulla erat per ea q̄ diximus. ſ. i 2. parte
ſecūdi li. in 3. q. prin. in prin. & tribus ſequen. articulis.

¶ Vigeſimus ſextus arti. j. q prin. ſecundæ partis. j. Libri.

1 Succeſſio in collateralibus fit per capita & non per ſtirpes, & hoc procedit in ſucceſſione hæreditatis, ſecus in ſucceſſione iuriſpa. & infra, in num. 4.

2 Iuriſpatro eccleſiarum ſucceditur per ſtirpes & non per capita etiam in collateralibus & hoc tam in ſucceſſione quam in alijs titulis tranſlationis iuriſpatro. num. 6.

3 Ratio quare plures hæredes vnius patroni habeantur pro vno.

5 Cle. plures de iurepa non habet locum vbi tantum ſit vnus patronus eccleſiæ relictis pluribus hæredibus.

QVæro magis in ſpecie. 26. loco, an quod proxime
dictum eſt deſcendentibus a pluribus patro-
nis ſuccedere in ſtirpes & non per capita, ſit
idem in collateralibus quocūque titulo habili ſuccedē-
tibus ipſis patronis, de iſto arti. diximus plura ſupra in ꝑ
ce. art. in uerſi. & ex illa computatione cū pluribus ſeq.
tamen in ſpecie hunc articulum proſequitur d. Roc. in
hoc trac. in uerbo ipſe uel is a quo, in 2. q. prin. in prin. 2.
col. in verſi. 1. quæſt. eſt vbi dicit d. Card. in d. cle. plures,
in prin. in 1. col. uideri concludere, quod nō, dicit enim
1 † ꝙ in collateralibus ſit ſucceſſio per capita, niſi quan-
do tractaretur de ſucceſſione patrui, quo caſu ſuccedūt
frater & filij alterius fratris defuncti in ſtirpes, Authen.
ceſſante. C. de leg. hære. idem quando tractaretur de ſuc
ceſſione patrui inter nepotes duorum fratrum præmor
tuorum ſecundum opi. glo. in d. Auth. ceſſante. quæ cō
muniter approbatur ſecundū eum, & hoc idem dixit
d. Alex. in l. poſt conſanguineos, in princ. ff. de ſuis leg.
¶ In cōtrarium tñ dicit urgere tex. in d. cle plures, i pri.
qui generaliter loquit̃ ꝙ plures relicti hæredes ab vno
ex patronis habent loco unius, nec diſtinguit, an illi hæ
2 redes ſint collaterales vel deſcendentes. ¶ † Dicamus
ergo dicit Roc. etiam in collateralibus ſucceſſionē in
iurepa eccleſiarū fieri per ſtirpes, & non per capita pro
pter gñalitatem tex. d. cle. plures, dicēdū ergo ꝙ ſi uni ex
pſonis ſuccedunt plures ēt collaterales loco unius habe
3 bunt, per illū tex. & ēt ꝑꝑ idētitatē rōnis. ¶ † Et adducit
rōnē quare plures hæredes unius pſoni habeātur ꝑ vno
q a ſi aliter diceremus de facili abſorberetur iuſpa. ſuper
uniētis q ēt unā uocem tñ habet, & ſic eſſet aperta uia
fraudibus, quia ſic poſſet pſonus inſtituere plures hr̃des
qui ſi haberent plures uoces ſemper excluderent cōpa-
tronū ſuperuiuētē. quā rōnem ad d. cle. plures, aſſignat
ibi gl. magna uerſus fi. & ibi do. Card. in 4. q. & oēs doct.
ſequunt̃ ut ēt diximus in proximo art. Iſta. n. rō militat
tā in collateralibus quā in deſcendentibus, & tā in hære-
dibus quā in legatarijs & emptoribus uniuerſitatū in q-
4 bus eſt iuſpa. ergo in oībus prædictis idem ius. ¶ † Non
obſt. modo quod dixit d. Car. ſupra relatus. ſ. in collate-
ralibus ſucceſſionē fieri per capita, quia ut ipſimet dicit
ibidē in 4. col. in uerſ. & pro hoc dicto illud procedit in
ſucceſſione hæreditatis, aliter. n. ſucceditur in iurepa. ec
cleſiæ & aliter in hæreditate, ut etiam dicit dicere Ang.
Are in §. multis, in fi. inſt. de ſuc. li ¶ Et quātū ad propo-
ſitū noſtrū dicit hoc bene probari ꝑ rōnē ſupra adductā
militantē in ſucceſſione iuriſpa. & nō in ſucceſſione hæ
5 reditatis, ut ad oculū cōſtat. ¶ † Subdit etiam propter ꝑ
dictā rōnem nos dicere ꝙ ſi unus tm̄ ſit patronus eccle
ſiæ qui decedat relictis pluribus hæredibus nō habere
locū d. cle. plures. & ſic illos non haberi loco unius, qui
n imo eos ſuccedere per capita, & unūquēque ipſorū ha
bere unā uocē cū hoc caſu ceſſet dicta rō. ¶ Si tñ poſtea
unus ex iſtis hæredibus uel patronis decedat uel oēs de-
cedāt, & quilibet eorū relinquat hr̃des ſucceſſio i iurep.
fit in ſtirpes, & ſic hr̃des unius habebuntur pro uno. &
unicām tm̄ uocē habebūt. Et idē erit dicēdū ubi plures
a principio ſunt pſoni, quia hæredes illorū ſuccedūt in
ſtirpes ut eultet̃ fraus ſupra recitat. i. iſta eſt pulchra de-
claratio Lau. in d. cle. plures, in prin. quem ibi refert &
ſequitur d. Card. in 4. col. ſubijciens hunc modū cōpu-
tandi ſibi placuiſſe a tempore quo fuit ſcholaris. ¶ Sub-
dit etiā ibi d. Roc. iſto modo intelligēdo ſolui opi Arch.
iit uito membro quam nos retulimus ſupra in 1. art. &
tolli intricationes ad contraria, de quibus ꝑ gl. Io. And.
in d. cle. plures, ad quæ ſigillatim r̃ndet do. Cardi. ad eū
ſe remittendo, de quibus nos latè diximus ſupra. in ꝑce-
den. art. ¶ Dicit ēt hanc declarationē Lau. referre & ſe
qui Ioā. de Imol ibi in 8 col. ſuper gl. i uerbo ab uno, &
idē in effectu dicere Abb. in conſi. 54. caſus. in 1. uolu. &
do. Alex. in d. l. ut iuriſiurandi. § ſi liberi. ff. de oper. liber
in 2. col & ita reſidet do. Roch. ubi ſupra. cuius dicta ue
6 ra ſunt † Etiā per nos tacta in præcedēti articulo. ſed ma
gis in ſpecie hic ꝑꝑ difficultatē collateralium, & ita con
cludendum tam in ſucceſſionibus quàm in alijs titulis.
tranſlationis iuriſpatrona. ut ſupra.

¶ Vigeſimus ſeptimus art. 1. q. prin. 2. part. j. Libri.

1 Si plures hæredes vnius vel plures donatarij legatarij vel emptores vniuerſitatis in qua eſt iuſpa qui pro vno habeatur & vnā vocem habeat ſint diſcordes inter ſe, an attendantur uota plurium ad uocem illam perficiendam.

2 Quod attendatur ad perficiendam uocem maior pars omnium hæredum donatariorum & ſimilium ab uno ex patronis deſcendentium & inter ſe diſcordantium nec ſufficeret maior pars comparatione minoram, & quæ ſit ratio.

1 SImiliter magis in ſpecie. 27. loco quæro, † ſi plures
hęredes unius, plures donatarij, legatarij, uel empto
res uniuerſitatis in qua eſt iuſpa. qui pro uno habē-
tur & unā uocē hñt, ut ſupra inter ſe ſint diſcordes, an
attendantur uota plurium ad illam uocem perficien-
dam & licet hic articulꝰ ſit ēt ꝑ me diſcuſſus. ſupra i 25.
art. in uerſ. unde pro uera ſol. cū quāpluribus ſeq. tamen
quia principaliter illū proſequitur d. Roc. in hoc trac. in
uerbo ipſe uel is a quo. in 2. q. prin. in 3. col. in uerſi. ſub-
oritur nunc alia qō. ubi dicit iſtum eſſe elegātē & quoti
dianū punctū, uiſum eſt mihi eius dicta ſeparatim & pri
cipaliter ponere, dicit ergo in hoc puncto ſe reperiſſe
tres opi. ¶ Et primam fuiſſe Stephani in d. cle. plures, q̄
(vt eam ibi refert Io. de Imo. ſuper glo. mag.) uoluit uo-
cem ipſam eſſe apud omnes, ita ꝙ omnes debeāt eſſe cō
cordes, adeo ꝙ vnius cōtradictio totū impediret, & per
ꝯñs ſm̃ iſtam opi. ſi daretur caſus ꝙ eſſent decē hæredes
& nouem præſentarent unum. & alius decimus alterū,
neutra pſentatio ualeret. ¶ Secūdā dicit fuiſſe opi. Lap.
quā ibi refert & ſequit̃ Io. de Imo. ꝙ dicta uox ſit apud
maiorē partem ex eis, ēt cōpatione minorū partiū, &
ſic ſi daretur caſus ꝙ eſſent decē hr̃des uel donatarij, ſeu
legatarij, & ſimōi, & quinque pñtarent unū, tres alterū,
& duo aliū, ꝙ præſentatio illorū qnque ualeret, & aliæ
duæ præſentationes nihil ualerent quia licèt illi quinq;
nō faciant maiorē partem oīum, tñ faciunt maiorē par
tē aliarū partiū pñtantiū apud quā maiorē partē eſt ipſa
uox, ut ipſi dicūt ¶ Et ꝑ iſta opi dicit facere id qđ deci-
dūt Io And. Abb. & cōiter cæteri in c 3. hoc ti. & in c. ec
cſa. el 1. de elect. ꝙ ubi præſentatio competit pluribus ut
ſingulis & nō ut collegio, præfertur uox maioris partis
ēt cōparatiōe minorū de quo dicit ſe plene dixiſſe ſup
2 uerbo honorificū. q. 58. ¶ † Tertiam dicit fuiſſe opi. Io.
And. de Ligna. in cle. plures, quā ēt tenet clare d. Card.
ibi. i 4. col. i uerſ. itē ꝑ hæc dicta ꝙ ad dictā uocē pficiēdā
reqrat̃ maior pars oīum hr̃dū, donatariorū, & ſimiliū,
ab uno ex pronis deſcēdentiū, nec ſufficeret maior pars
cōparatione minorū, & rō eſt ſm̃ do. Card. quia ex quo
uox eſt unica, oportet dicere ꝙ ſit apud oēs, uel maiorē
partē ipſorū oīum. ¶ Et ſubdit Roc. iſtā opi. magis ſibi
placere, & illā ꝓprobare ꝑ ſimile, nā i actu faciēdo ꝑ uni
uerſitatem vł collegiū reqrit̃ maior pars oīum, ut dñr.
doc. i d. c 3. hoc ti. & i d. c. eccſa. ꝑ illū tex. de elec. rō ē q a
nō pōt dici illū actū fuiſſe factū ab uniuerſitate niſi ſaltē
maior pars uniuerſitatis id fecerit. l. ꝙ maior. cū ſimi. ff.
ad muni-

ad mnni. ita dicunt doct. in locis ſupra alle. ſic dicamus
in propoſito noſtro. nam illi oẽs hæredes vel donatarij
ab vno ex p̃ronis cauſam hñt pro vno corpore, & vnã
tñ vocẽ hñt vt ſupra dictũ eſt, nõ põt ergo dici actũ eſſe
factũ ab illo corpore, niſi ſaltem maior pars omniũ de
corpore cõueniat, & ipſum actum faciat. ¶ Et pro hoc
tollitur illud quod ſupra dictũ eſt. ſ. vbi actus, puta præ-
ſentatio cõpetit pluribus & ſingulis, ſufficit maior pars
cõparatioue minorũ, quia in caſu iſto nõ cõpetit pluri
bus ut ſingulis, ſed cõpetit plurib. tanquã uni, ita ꝙ oẽs
hñtur pro vno, & ſic militet eadem ratio, ac ſi cõpete-
ret pluribus vt collegio ¶ Comprobat ẽt do. Roch. iſtã
opinionẽ ꝑ deciſionem gl. & doc. in c. paſtoralis. in ver-
bo plures, de reſcr. vt diximus ſupra in 25. art. in verſic.
& faciũt oĩa ſupradicta de pluribus corporibus facien-
tibus vnũ corpus. ¶ Demum concludit ipſe Roc. per ſu
praſcripta ꝙ ſi præſupponantur decẽ hæredes unius ex
patronis, & alter patronus ſupuiuat & deueniãt ad prę
ſentationẽ, ſi dictus patronus præſentet vnũ, & maior
pars illorũ decẽ p̃ñtet aliũ, tales p̃ñtati habebũt æquale
ius, vñ ſi alter eorũ fuerit idoneior erit p̃ferendus, aliàs
locus erit gratificationi, ita dicũt do. Card. & Imo. poſt
Lap. in d. cle. plures, & facere notata in d. c. paſtoralis,
de reſcr. ¶ Addit ẽt Roc. eſſe aduertendum, nam dato
ꝙ minor pars illorũ decem præſentaret p̃ñtatũ ab alte
ro cõp̃rono, tñ ꝑ hoc ille p̃ñtatus nõ p̃ferretẽ, qa vox.
illorũ decẽ eſt apud maiorẽ partẽ, ita ꝙ de ſuffragio vel
p̃ñatione minoris partis, ita dicit colligere ex verbis do
cto. in locis præalle. & maxime d. Card. in d. cle. p̃les, in
4. col. in 2. q. in fi. & Abb. ĩ d. c. paſtoralis, cir. fi. prin. vbi
dicit ꝙ unus ex trib. eiuſdẽ corporis pro nihilo reputa-
tur, qñ maior pars ꝯtradicit ei, & idẽ concludit do. Fely.
ibi circa fi. in verſ. ſed eſt cõiter reprobata. ¶ Vbi tenet
poſt Io. And in c. à collatione, de app. lib. 6. ꝙ ſi duo cor
pora habent actũ facere, & vnũ corpus concordet, &
ẽt habeat una perſonã alterius corporis ꝑꝑ hoc nõ ob-
tinebit, quia vox illius corporis eſt apud maiorem par-
tẽ, ita Io. And. in d. c. à collatione, reprobãdo opi. Hoſt.
qui ꝯtrariũ tenuit in c. poſtulaſti, de conceſ. præb. idẽ te
net Gem. in d. c. à collatione, & multi alij quos refert d.
Fel. in d. c. paſtoralis, atteſtans iſtã eſſe cõem opinionẽ.
ex quo dicit opinionẽ Hoſt. contrariã eſſe reprobatã,
& hæc dicit eſſe bñ notanda, quia in practica ſæpe con
tingunt, & in hoc uidit plures errare. ¶ Tu de p̃dictis vi
de q̃ diximus. ſ. in 25. art. in verſic. vnde pro uera ſol. cũ
pluribus ſeq. & præſertim in verſi. dubitãt ẽt, cum pluri
bus ſeq. verſiculis vſq; ad finẽ ¶ Nõ omittam tñ vnum
dicere ꝙ ſi haberet notitia principij vnius vocis ſicut hę
redes vnius dicuntur facere vnũ corpus, adeo ꝙ maior
pars illorũ illud corpus repreſentat, ita oẽs iſtę maiores
partes hæredũ pluriũ defunctorũ facient, ſi maior pars
illorũ conuenerit, illam primam uocem. do exẽplum,
tres ſunt principales p̃roni, vel principales hr̃des vnius
patroni, quo caſu oẽs dicuntur pet capita patroni, pu-
ta A. B. C. ex A. procreati ſunt tres filij, ve3 D. E. F. & qli
bet iſtorũ procreauit plures filios hr̃des. Nulli dubium
eſt maiorẽ partem hæredũ cuiuslibet iſtorum filiorum
rep̃ñtare portiouẽ p̃ris, & ſic reducentur ad tres portio
nes. D. E. F. ſi duo iſtorũ concordant, puta D. & E. iſti fa
cient uocem, A. reiectis hæredibus. F. qa & in iſtis militat
eadẽ rõ. vnde ſi bene maior pars hr̃dum F. cõcordaret
cũ B vel. C. viuentib. ſeu cũ maiori parte hæredũ illorũ,
nihil ad illos addet, qa portio ipſius F. & eius hæredum
eſt abſorbita ꝑ maiores partes hæredũ D. & E. rep̃ñtan
tiũ uocẽ A. qđ quidẽ dicimus in pluribus hæredibus u-
nius, dicemus in principalibus; hæredib. principalis pa-
troni. arg. l q̃ de toto. ff. de rei vend. cũ vulg. maxime cũ
rõnes adductæ ꝑ d. Roc. in pluribus hęredibus vnius hę
redis militent quo ad alios hæredes primi p̃roni, & pro
prædictis faciũt quæ diximus. ſ. in d. 25. arti. in verſic. &
nota iſta & melius in ſeq. verſi. in facto ẽt habui. ¶ Eſt ẽt
aduertẽdum ꝙ reiecta ſecunda opi. ſ. relata per Roc. q̃
dr̃ Lap. approbata ꝑ Io. de Imol. vocẽ defuncti eẽ apud
maiorẽ partẽ hr̃dũ ẽt cõparatione minorũ, & ſequuta
opi. do. Car. eſſet prouidendũ, ut diximus in d. 25. artic.
in verſi. aduerte etiã ad vnum, & per iſta videntur om
nia clara quæ uidebantur nimiũ intricata. ¶ Verum ſi
nõ appareret primitiuæ uoces hr̃des cuiuslibet p̃roni,
& p̃ronorum dicentẽ facere corpus & corpora de ꝑ ſe,
vt diximus ſ. in d. 25. art. in uerſi. poſſet aliquis dicere, &
de duobus uniuerſitatibus ponit do. Roc. in verbo cõ-
petens. in 6. q. & concludit ut ſupra eſt dictum.

¶ Vigeſimus octauus artic. 1. q. prin. 2. par. 1. Libri.

1 *Teſtator vel alter transferens iuſpa. aliquibus ſub numero colle-
ctiuo & alteri ſingulari perſona, vtputa lego iuſpat. tali colle-
gio & Petro, an tantum ius habebit Petrus quantum totum
collegium.*

2 *Iuſpa. tranſlatum collegio & ſingulari perſona æqualiter colle-
gium & ſingularis perſona habebit.*

3 *Si datur poteſtas faciendi aliquem actum rectori & uniuerſitati
ſcholarium, tantam vocem habebit rector ſolus quantam tota
uniuerſitas.*

4 *Papa cõdemnauit abbatem & conuentum in centum, dimidiam
abbas, dimidiam conuentus ſoluet.*

5 *Teſtator ſi utitur aliquo verbo denotante quòd ſingulariter ſint
patroni omnes illi qui ſunt de una ſtirpe, tunc omnes ſuccedent
per capita, & non habebuntur pro vno, puta quia utitur verbo
diſtributiuo.*

6 *Iuſpat. legatur duobus copulatiue, & etiam alteri perſona, an illi
coniuncti habeantur pro vno.*

7 *Caſus ubi teſtator dicit Titio cum eccleſia mea iuſpa. lego fundũ,
an fundus cenſebitur legatus eccleſia pro dimidia, an vero cen-
ſebitur factum legatum dicto Titio & de iurepatrona. dicta ec
cleſia, & de fundo.*

SVcceſſiue 28. quæro circa hmõi translationem in-
1 riſpa. † ſi teſtõr uel aliter transferẽs iuſpa. aliquibus
ſub nomine collectiuo, & alteri ſingulari perſonæ,
ut qmã dicat lego iuſpa. tali collegio, & Petro, an tñ ius
habebit Petrus quantũ totũ collegiũ. Nos de iſto art. te
rigimus aliquid ſupra in d. 25. art. in uerſi. eſt bene verũ
ꝙ Butrius, & in verſ. & faciũt oĩa ſupra dicta. ſed qa re-
peri d. Roc. ſpecifice hunc art. tractantẽ in hoc tract. in
uerbo ipſe uel is à quo. in 3. q. nolui omittere de eo ſpe-
2 cialiter tractare † dicit ergo Roc. fore br̃ ꝯcludẽdũ tñ
ius hr̃e Petrum, quantũ totũ collegiũ. qđ dicit probari
in l. fi. & ibi doc oẽs ponere ſiſes deciſioues. C. de impu.
& alijs ſubſt. dr̃. n. ibi maxime ꝑ Bal. in prin. p̃ſes ꝯrenti
3 ſub noĩe collectiuo hñ pro uno ¶ † Hinc dicit Ang. &
Io. de Imol. in l. liber hõ. §. Titius, lo j. ff. de hr̃. inſtit. ꝙ ſi
rectori & uniuerſitati ſcholariũ daret p̃rãs eligẽdi nota-
riũ uel alium actũ faciendi, tantã uocẽ habebit rector
ſolus quantã tota uniuerſitas. ¶ Hinc ẽt dicunt ibi Iac.
4 Bui. Bal. & Ang. in l. qñ. C. de app. † ꝙ ſi Papa condẽna
uit Abb. & conuentũ in cẽtum, dimidiã ſoluet Abb. &
aliam dimidiã ꝯuentus. ¶ Et idẽ dicit Salui, ſi p̃rãs cum
ſuis officialibus ꝯdẽnatẽ in centũ, p̃rãs ſoluet dimidiã, &
aliã officiales, & adducit q̃ accumulantẽ ꝑ doc. in d. l. fi.
C. de ĩpu. & ꝑ d. Fel. in d. c. paſtoralis, & ĩ locis alleg. per
nos. ſ. in d. 25. art. in uerſ. & faciũt oĩa. ſ. dicta. Et pro iſto
art. vide pulchrũ ꝯſiliũ d. Phil. Decij. 122. diuino implo-
rato p̃ſidio, & ꝓ tenui facultate, vbi latè de hoc loqtur,
& vide de iſtis collectiuis plene ꝑ dñm meũ Iaſ. ubi pul-
chras ponit limitationes. in l. ſi p̃r. ff. de vul. & pup. ¶ No
tabilr̃ d. Roc. ibidẽ limitat ſupraſcriptã ꝯclõnẽ hr̃e locũ
niſi aliud appareret de mẽte teſtõris, qa tunc noĩari ſub
noĩe collectiuo nõ haberentẽ ꝓ uno, ita dicit Io. de Imo.
in d. l. liber hõ. §. Titius, lo 1. ff. de hr̃. inſt. alle. l. cũ uirũ. C.
de fideic. & eſt bonus tex. in l. Lucius Titius teſtõ §. Lu-
cius, lo j. ff. de leg. 2. & dicit eſſe de mẽte oĩum ĩ d. l. fi. C.
de ĩpub. & alijs ſubſt. & in terminis iſtis adducit deci. d.
Ant. & Pet. de Anc. q̃ nos adduxim⁹. ſ in d 25. art. in d.
uerſ. eſt bñ uerũ ꝙ But. ve3 d. Ant. de But. in ꝯſil. 29. inci.
Ieſu Chriſti. in j dub. aſs in ꝯſ. 3o. vitis pũcto, in j. dub. vbi
5 dicit † ꝙ qñ teſtator utitẽ aliquo uerbo denotante ꝙ ſin
gulr̃ ſint p̃roni oẽs illi q ſũt de una ſtirpe, tũc oẽs ſucce-
dẽt ꝑ capita, & nõ habebuntẽ ꝓ vno. puta qa vtatẽ verbo
diſtribu

diſtributiuo, & ita ēt dicit decidere Pet. de Anc. in ɔſil. 356. al's. 355. vſis pūcto & q̄ſitis, qđ ɔſiliū eſt idē cum illo Bui. de verbo ad verbū ꝑ q̄ ɔſilia, q̄a tūc n̄ viderā Roc. alias in facto ɔſului ī ciuitate Botōn. Nā cū qdā Cichus Bos nobilis ciuitatis p̄dictę creaſſet quoddā iuſp. magni valoris, diſpoſuiſſetq; iuſp. illius debere eſſe quinq; ſuorū ɔſobrinorū uelut de eius familia bonorū noīando illos ſigillatim ꝓprio noīe oēs ſuccedere ī capite q̄uis fuiſsēt filij unius patrui, & tres reliqui filij alterius patrui, & ſic nō eſſe in ɔſideratione illos tres ab uno deſcendere, ex quo apparebat de mēte fundatoris ex noīatione, & q̄a attēdebat ꝓgeniē ſuæ domus oēs ſuccedere ꝑ capita, q̄uis fuiſsēt filij vnius patrui, & ita obtinui, & fuerunt mihi ꝓmiſſæ vigintiquinq; ſalmę olei ꝓ hoc p̄trocinio, & 6 poſtmodū illas nō habui. ¶ † Subdit ēt ibi Roc. qđ ſi aliqui q̄bus legaē iuſpa. ſint ɔiuncti ꝑ copulā, &c., & leget uel donet iuſp. alteri ꝑſonæ, an illi cōiuncti habebunē pro uno, & dicit fore uidendū bonū tex. in d. l. liber hō §. Titius. ff. de hær. inſt. & in d. l. fi. C. de impu. & alijs ſubſt. & 7 in l. re cōiuncti. ¶ † Et demū inſtat ibi do. Roc. qđ ſi teſtator dicat Titio cū eccl'a mea iuriſp. lego fundū, an fundus cenſebiē legatus eccl'æ ꝓ dimidia, & Titio ꝓ alia dimidia, an vero cēſebiē factū legatū Titio de iurep. & de fundo, dictæ eccleſiæ, & dicit fore cenſendū factū legatū Titio de vtroq;. & ita decider. Romanū dicentē Romæ ſibi hūc caſum accidiſſe in ſuo ſing. inci. accidit mihi in 11. char. col. 1. in fi. alleg. tex. unicū bn̄ hoc probantē in l. ſi is q̄ ducēta. §. ſi q̄s leget ff. de reb. dub. ¶ Tu circa hoc vltimū adde illud dictū Romani ꝓcedere ſi apparent alia ſigna explicātia mentē teſtātis ꝙ ita uoluerit. puta ſi interuenit conſenſus ep̄i uel illū adhiberi petijt, q̄a al's ſecus eſſet iudicandū, ꝑ proxime dicta ī limitatiōe, & ita tenēdū ī p̄dictis, & idō nō ulterius inſiſtēdū.

¶ Vigeſimus nonus artic. 1. q. princ. 2. par. 1. Libri.

1 *Si ſunt quatuor patroni, & unus transfert iuſpa. ſuum in aliū ex eis, ille in quem eſt facta translatio iuriſpatr. habebit portionem dicti ſui iuris & etiam portionem transferentis.*

2 QVæro 19. in hac materia † pone quatuor eſſe p̄tronos quo caſu hn̄t quatuor uoces, an ſi unus ſit hr̄s donatarius uł legatarius alteri⁹ habebit duas uoces, & cōcludendū eſt ꝙ ſic ſ'm Pau. de Eleaz. Pau. & Lap. quos refert & ſeq̄tur Io. de Imo. ī d. cle. plures. in 8. col. ſup. gl. ī uerbo ab uno. hoc tit. ſequitur d. Roc. ī hoc trac. ī uerbo ipſe vł is a quo. in 4. q. vbi dicit hūc articulū nō hr̄e dubitationē, & idō nō īſiſtēdū hoc idē colligiē ex dictis. s̄. in 25. art. facit tex. ī c. à collatione. de app. li. 6 & ea q̄ accumulanē ꝑ d. Fel. in c. cū olim. de re iud de vno rep̄ntāte ꝑſonā duorū vbi latè, & hoc ꝓbat d. cle. p̄ſes. ex quo vult ſuccedi in iurep. per ſtirpes, & nō ꝑ capita.

¶ Trigeſimus & ult. arti. j. q. princ. 2. pat. 1. Libri.

1 *Succeſſio & translatio iuriſpa. quæ de primo patrono in alium ex quocunque titulo habili dicitur eſſe de gratia.*

2 QVæro vltimò, † an iſta ſucceſſio & trāslatio quæ fit iuriſp. de primo p̄trono in aliū ex quocūq; tit. habili, & præſertim ex teſtō uel ab inteſtato fiat de iure cōi, an de gr̄a, & breuiter dicendū ꝙ de gr̄a ſ'm Abb. in c. 1. de præb. per c. 3. hoc tit. ſequiē d. Roc. in hoc trac. in uerbo ipſe vel is à quo in 5. q. & dicit ſe plene dixiſſe in uerbo ius. in 2. q. nos diximus ēt ſupra in 1. & 4. art. p̄ntis q. in pura materia translationis iuriſp. in genere aūt an iuſpa. ſit ex gratia vel ex debito. diximus ſupra in j. parte huius libri. in j. q. prin. in 4. art & ideo nō eſt inſiſtendū, ſatis ēt diximus ſupra in d. j. parte huius lib. in 10. q. prin. in 5. art. dum tractauimus an iuſpatro. acquiratur p̄ſcriptione vbi diximus, an prima gratia acquirendi iuſpatro. extendatur quo ad translationem illius, hoc ubi diſputauimus. poſt Archi. & Ioan. And.

EX prædictis oībus in p̄nti. j. q. prin. huius 2. par. primi lib. collige infraſcriptas ɔcluſiones ampli. reſtri. limi. & decla ¶ Prima erit ɔcluſio iuſpa. poſſe transferri à primis p̄tronis in penitus non p̄tronos, & ab illis in alios in infinitū titulis habilibus, puta ſucceſſionis, permutationis, donationis, & uēditionis vniuerſitatis in qua eſt iuſp. & alijs titulis de quibus in inferioribus principalibus q̄ōnibus huius 2. par. vt latè diximus. s̄. in 1. art. ¶ Declara hāc ɔcluſionē ꝓcedere ex gr̄a nō ex debito, ut iuſp. transferri poſſit in non fundātes, ɔſtruentes, vel dotātes, vt diximus. s̄. in ult. art. Amplia p̄mò hāc ɔcluſionē ꝓcedere nō ſolū in iurepa. ꝙ trāsferri poſſit de vno in aliū, ſed ēt eccleſia q̄ detinetē ꝑ laicū trāsferri pōt de eo in piū locū titulo tn̄ gratuito n̄ oneroſo, ut diximus. s̄. latè in ɔſi. 16. & 17. art. Amplia 2. dictā ɔcluſionē intm̄ ꝓcedere ꝙ laicus donādo, legādo, cōcedendo, vel tradēdo eccleſiā aliq̄d facit pio tn̄ loco, & q̄d faciat colligiē ex decē caſibus appoſitis in d. 9. art. Amplia 3. dictā ɔcluſionē intm̄ ꝓcedere ꝙ poterit tit. habili trāſferri iuſp eccl'æ in ipſāmet eccleſiā & erit libera ſub collatione ep̄i, ꝑ ea quæ diximus s̄ in 15. art. Reſtringe hāc ampli. ꝓcedere ſi trāsferretē in ipſammet eccleſiā iuſpa. ipſius eccl'æ principalis q̄a tūc erit libera, & ep̄s illā ɔferret, ſed ſi in eā fuit trāslatū iuſp. capellæ q̄ eſt intus eā ſita, q̄a tūc principalis eccl'a erit p̄trona, & p̄ntabit rector, & nō ɔferet ordinarius, ut diximus in d. 15. art. in uerſi. ad vnū tn̄ eſt aduertēdū. Limita ſupraſcriptā ɔclōnē cū ſua declaratione ꝓcedere ꝙ trāslatio ſit ex gr̄a nō ex debito iuriſp̄tronatus, ſed trāslatio eccl'æ in piū locū fit, vt auferatē à manu laici detētoris, ut dcm̄ ē. s̄. ī 9. art. Limita. 2. d. ɔclu ꝓcedere cū ſuis duab. primis ampli. ꝙ eccl'a poſſit trāsferri tit. gratuito n̄ ī quācūq; ꝑſonā ēt laicā ſ'm q̄d transferri pōt iuſpa. ſed ſolū eccleſia trāsferri pōt in aliā eccleſiā uel piū locū & nō in aliū laicū, ꝑ dicta. s̄. in 9. art. Scd'a erit ɔcluſio q̄ re uera erit limitatio p̄cedentis iuſpa. ita demū poſſe trāsferri de uno p̄trono in aliū tit. habili. ſi diœceſani accedat cōſenſus alias nulla erit trāſlatio. ꝑ ea q̄ diximus. s̄ in art. Amplia 1. iſtā 2. ɔcl. intm̄ ꝓcedere ꝙ requiraē cōſenſus ep̄i in trāslatione iuriſp. q̄d dr̄ cā efficiēs, & hæc eſt rō cur in trāslatione iuriſp. conſenſus diœceſani requiriē. ꝑ ea quæ diximus. s̄. in 4. art. Amplia. 2 iſtā 2. conclu nō ſolū hr̄e locū in trāslatione iuriſp. vt in ea requiraē ɔſenſus ep̄i, ſed ēt in translatione quæ fit de eccleſia detēta ꝑ laicū in piū locū tit. gratuito, quia al'r trāsferri nō poſſet, ut in p̄cedēti ɔcluſione dcm̄ eſt, requiriē cōſenſus ep̄i, ut diximus. s̄ in 9 art. Extende hāc ampli. intm̄ ꝓcedere ut requiraē ɔſenſus ep̄i in trāſlatione eccleſię ꝙ ille cōſenſus dr̄ ēt cā efficiēs, & ille eſt uerus donator, & nō laicus detentor, ut diximus in d 9. art. in uerſ' ſed ꝓ cōplemēto. Amplia 3. dictā ɔcluſionē cū ſuis ampliationibus intm̄ ꝓcedere ꝙ requiraē in trāſlatione iuriſpa. uel eccleſiæ cōſenſus ep̄i ꝑ cā efficientē, ꝙ ſi donatur ꝑ laicū eccl'a vni loco religioſo ſine cōſenſu ep̄i, & poſtea alteri loco religioſo cū conſenſu ep̄i, tenebit ſcd'a trāslatio & nō prima, ut diximus. s̄ in princ. 19. art. & idē ſi transferē iuſpa. in vnū laicū ſine cōſenſu ep̄i, & poſtea in aliū laicū cū cōſenſu ep̄i tenebit ſecunda trāslatio, ut in d. 19. art. & p̄ſertim in verſic. aut vero iuſp. Extēde hāc ampl. ꝙ ſi duobus laicis cū cōſenſu ep̄i diuerſis tp̄ibus facta eſt trālatio iuriſpa. vel eccl'æ in piū locū, ex quo primus cōſenſus ꝑfecit actū tꝫ prima trāſlatio iuriſp. vel eccleſiæ ēt ſi ſecūdus accepiſſet poſſeſſionē illorū, ut diximus. s̄. in 19. art. in uerſ. vn̄ ꝓ clara. Amplia 4. dictā. 2. ɔcl. intm̄ ꝓcedere ꝙ ɔſenſus ep̄i dēt interuenire in actu trāslationis iuſpa. uel eccleſiæ, ut diximus ſupra in 16. art. Declara hāc ampl. procedere in translatione iuriſp. ſed in trāslatione eccleſiæ pōt interuenire cōſenſus ep̄i ēt ex poſt. ut ī prin. 16. art. Declara. 2. dictā ampli. procedere ꝙ conſenſus ep̄i deberet interuenire in actu trāslationis iuriſp. tn̄ poterit interuenire ex poſt. non ut ex tūc, ſed ut ex nūc. Reſtringe hāc decla. ut conſenſus ſuperueniēs validet actū prout ex nūc. nō prout ex tunc q̄n in actu non fuit petitus, ſed in actu fuit petitus & ep̄s noluit conſentire & cōpulſus ꝑ archiep̄m & noluit obedire ſi poſtea ſuperueniat cōſenſus alicuius ſuperioris validabit actū nō ſolū prout ex nunc ſed etiā prout ex tūc per ea quæ cōſiderauimus s̄. in 21. art. Declara 3. dictā ampli. cū alijs declarationibus ita demū conſenſum ep̄i ſuperuenientem validare translationē iuriſpa. ſi interuenit ante mortem trāsferentis. q̄a poſt mortem

mortē non poterit in p̄iudiciū hr̄dis.p ea quæ diximus in 18.ar. ¶ Reſtringe hāc decla.ꝓcedere,qñ in actu nō fuit petitus hm̄ōi cōſenſus, ſed ſi petitus & denegatus, & denegās ꝯpulſus nō obediuit, poterit interuenire & poſt mortē trāſferentis.p ea q̄ diximus ſ. in 21. & in 22. ar.in ver.& ex hoc reprobaṫ,cū ſeq.¶ Reſtringe hāc decla.ꝓcedere ī donatore mortuo: vt ꝯſenſus ſuperueniēs nō validet actū in p̄iudiciū hr̄dis, ſed in teſtōre trāſferēte iuſpa.p inſtōnē uel legatū eo mortuo ꝯſenſus ſuperueniēs validabit actū ēt in p̄iudiciū hr̄dis,vt diximus in d. 17.ar.in ver.& quia ſ.adducta.& faciūt q̄ diximus in 21. & 22.ar.¶ Extende p̄dictas reſtrictiones intm̄ ꝓcedere, ꝙ ſi ante ꝯſenſum ep̄i donator moriṫ,ſi hr̄s donat iuſp. pio loco,& donatarius alteri pio loco in qbus ꝯſenſus ep̄i non reqriṫ,tenebit donatio hr̄dis & nō donatarii,ſi verò mortuus eſt teſtator,q iuſpa.tranſtulit, tenebit donatio facta pio loco p legatariū & nō p hr̄dem teſtōris, ut diximus ſ.in 18.artic.¶ Reſtringe oīa ſupraſcripta in p̄nti decla.ut illæ ꝯſiderenṫ,& locum hēant in tranſlatione iuriſpa.ſed in tranſlatione eccleſiæ in pium locū ſiue tit.dōnis ſiue legati ſemper poterit interuenire cōſenſus ep̄i ex poſt,ſiue ante mortem donantis vel legātis ſiue poſt.ut diximus in 16.art. in pritic.& in 17.art.in ver.capio igiṫ ſcd̄m mēbrū.¶ Amplia. 5. dictā ſcd̄am ꝯcluſionē intm̄ ꝓcedere,ꝙ in trāſlatione iuriſpa.uel eccleſiæ requiraṫ ꝯſenſus epi.qd̄ idem eſt,ſi tranſlatio fiat ex ꝯ̄ctu inter uiuos, ſiue ex ultima volūtate ſemp dict⁹ ꝯſenſus reqriṫ:vt diximus in 2.ar.¶ Reſtringe hāc amp. ꝓcedere in ꝯ̄ctu inter uiuos vel vltime volūtatis ti.particulari puta dōnis vel legati, ſecus in ꝯ̄ctu inter uiuos ſiue ex vltima voluntate tit.vl̄i, puta ſucceſſionis, uel uendōnis uniuerſitatis,in qua eſt iuſpa.qa tūc nō requiriṫ ꝯſenſus epi,vt diximus in d.2.& 3.ar.¶ Amplia.6.intm̄ requiri ꝯſenſus ep̄i in trāſlatione iuriſpa. ꝙ ſi bene trāſferṫ ī clericū ꝓprio noīe,q̄uis ſit eo capax, adhuc dictus ꝯſenſus requiriṫ,vt diximus ſ.in fi.tertij.& in 10.ar. & plenius in 13.ar.¶ Amplia.7.d.2.ꝯclōnē intm̄ ꝓcedere,ꝙ in tranſlatione iuriſpa.non ſufficit ꝯſenſus ep̄i tacitus,ſed reqriṫ expreſſus,vt diximus in 7.ar. ¶ Reſtringe hāc amplia.ꝓcedere, niſi diœceſanus admitteret donatarium uel legatarium iuriſpa. uelut cum in quē eſt trāſlatū iuſpa.ad p̄ntandū in eccleſia cū uacat: qa tunc uidereṫ de nouo tacitè ꝯſentire,vt diximus in d.7. artic. ¶ Amplia.[illegible]2.ꝯclōnē intm̄ ꝓcedere,ꝙ nō p̄ſumiṫ cōſenſus interueniſſe in trāſlatione iuriſpa.niſi appareat, & idē in trāſlatione eccleſię,vt diximus ſ.in 8.ar.¶ Reſtringe primò hāc ampli.ꝓcedere,niſi ille in quē eſt facta trāſlatio iuriſpa. eſſet in quaſi poſſeſſione p̄ntandi: quia tunc præſumeṫ ꝯſenſus ep̄i, vt diximus in d.8.arti. ¶ † Reſtringe.2. d. amplia.ꝓcedere,niſi p laicum in piū locum eſſet facta trāſlatio de eccl̄a, & lapſum magnū tp̄s:qa vel p̄ſumeṫ ꝯſenſus ep̄i,vel erit p̄ſcriptum, vt diximus ſ.in 11.ar.¶ Amplia.9.intm̄ d.2. ꝯclōnē ꝓcedere, ꝙ ſufficit ſolus ꝯſenſus ep̄i in trāſlatione iuriſpa. & nō requiriṫ ēt ꝯſenſus capituli,vt diximus ſupra in 6.artic. ¶ Amplia.10.d.2.ꝯclu.intm̄ ꝓcedere,ꝙ in trāſlatione iuriſp.ſufficit.& requiriṫ ſolus cōſenſus ep̄i loci eccl̄ę, & nō loci trāſferentis,vel illius in quē eſt trāſlatum,vt diximus ſ.in 14.art.¶ Amplia.11.intm̄ hm̄ōi conſenſum ep̄i in trāſlatione iuriſpa.requiri,ꝙ ſi non vult cōſentire,poterit adiri eius ſuperior:vt uel ipſum ep̄m cōpellat ad cōſentiendū uel ipſe cōſentiat, vt latè diximus ſ. in 2.ar. ubi poſuimus qndecim declarationes ad p̄dicta q̄ hic hēant pro expreſſis.Amplia.12.& ult.pro nunc intm̄ reqri cōſenſum ep̄i in trāſlatione iuriſpa.ꝙ tunc demum incipit cōpetere illi in quē eſt trāſlatū,cum adhibitus eſt ille ꝯſenſus & nō ante,vt diximus ſ.in 22.artic. ¶ Reſtringe hāc amplia.ꝓcedere, niſi cōſenſus p̄dictus fuerit petitus,& p ep̄m denegatus,& cōpulſus d̄ archiepiſcopū noluit obedire:qa tūc uacāte eccl̄a ſub ſpe futuri ꝯſenſus:qa tunc incipiet ſibi cōpetere iuſpat. ante ꝯſenſum,vt diximus ſ.in d.22.ar.in ver. ego tm̄ ſaluarē, & faciunt q̄ diximus ſ.in 11.art.¶ Limita modo primo d.2.concluſionem,ꝙ in tranſlatione iuriſpa.requiritur conſenſus ep̄i,qñ trāſlatio fieret in aliquem laicum, ut diximus ſ. in 2.ar.uel in clericū ꝓprio noīe vt diximus ſ.in 13.art.ſi verò fieret in eccl̄a uel piū locum ēt; ꝙ trāſlatio fieret p laicū,nō requireṫ ꝯſenſus ep̄i, ut diximus ſ.in 2.art.& latius in 10.art.in quibus locis poſita eſt rō. cur requiraṫ,cum trāſlatio fit in laicum:quia in incapacē,ſecus cum fit ī pium locum: qa fit incapacē. Limita ſecundò d.2.ꝯclōnē ꝓcedere, ut requiraṫ ꝯſenſus ep̄i, cum trāſlatio iuriſpa.fiet in laicū ti.p̄ticulari, ſiue inter uiuos,ſiue ī vltima uolūtate,vt ſ.eſt dictum.ſecus ſi fiat titulo vl̄i,ſiue inter uiuos,ſiue in ultima voluntate, puta ſucceſſionis vl̄is vendōnis villæ,in qua eſt iuſpa.& ſimilium:qa licèt fiat ī laicum,non requireret cōſenſus ep̄i,vt diximus ſ.in 2.& 3.art.¶ Extēde iſtā lim.intātum ꝓcedere,ꝙ trāſlato iuſpa.ti.vl̄i in aliquē ſtatim ſibi incipit cōpetere iuſpa.nō expectato ꝯſenſu ep̄i, vt in trāſlatione ti.particularis,vt diximus ī 22.art. ¶ Limita. 3. dictā cōcluſionē ꝓcedere,& ſupraſcriptā ſextā amplia. niſi fiat trāſlatio iuriſp.in clericum rōne eccl̄ę vel alterius pij loci:qa tunc nō reqreṫ ꝯſenſus ep̄i, q̄uis tranſlatio ſonet in p̄ſonā clerici,vt diximus ſ.in ij. 10.& 13.art. ¶ Declara & extēde hāc li.intm̄ ꝓcedere, ꝙ licet hm̄ōi trāſlatio iuriſp.ī clericū iudiceṫ realis, & ſic rōne eccl̄ę, vel p̄ſonalis,& ſic rōne p̄ſonę ſuę ex circunſtātiis interuenītib.& cōiecturis,tm̄ ī dubio iudicabiṫ facta trāſlatio iuriſp.rōne eccl̄ę.¶ Limi. 4.d.2.ꝯcl.ꝓcedere,niſi trāſlatio iuriſp.ēt ti.particulari fieret in ꝯp̄ronū: qa tūc nō reqreṫ ꝯſenſus ep̄i,& p̄ſertim ſi eſt frater vel maxima ꝯſanguinitate ꝯiūctus,vt diximus ſ.in 11.ar. ¶ Reſtringe hāc limi.ꝓcedere,niſi ille,in quē fit trāſlatio iuriſp.non eēt trāſferēti ꝯſanguinitatę ꝯiūctus, & hr̄et alios ꝯp̄ronos,in quos ēt potuiſſet fieri illa trāſlatio iuriſp. & non fuit facta: qa tūc vr̄ reqri ꝯſenſus ep̄i.p ea q̄ diximus ī d. 12.ar.in ver.& certè qñ.¶ Limita 5.d.2.ꝯcl.ꝓcederet, vt reqraṫ ꝯſenſus ep̄i,niſi inferior p̄lato hr̄et iura ep̄alia ī loco:qa illius & nō ep̄i ꝯſenſus reqrereṫ in trāſlatione iuriſp.vt diximus ſ.ī 5.ar.¶ Tertia eliciṫ ꝯclō, ꝙ ſi vnus ex p̄ronis trāſfert iuſp.ti.habili in plures oēs illi ī quos eſt trāſlatū iuſp.efficiunṫ, p̄roni inſolidū. vt diximus ſ. in 23.ar.¶ Amplia d.ꝯclu.3.intm̄ ꝓcedere,ꝙ ſi aliqs p̄ronus trāſtulit iuſp.in plures inæqualiter, puta in unū tertiā partē, & in aliū duas tertias partes nihilominus oēs erunt p̄roni æqualr̄ & inſolidū,vt latè diximus ſ. in 24. ar.¶ Limita primò d.3.ꝯclu.ꝓcedere, qñ oēs ipſi plures ī quos iuſp.trāſferṫ,tm̄ habebūt,q̄tū habebat ille ꝙ trāſtulit.p ea q̄ diximus ſ.in 23.ar.in uer.ſed eſt aduertēdū. ¶ Limita.2.d.3.cōcl.ꝓcedere,ut illi ī quos trāſferṫ iuſp. oēs ſint p̄roni inſolidū,tm̄ nō ſuccedēt, nec admittenṫ ī illo iurepa.p capita ſed p ſtirpes. p ea q̄ diximus ſ.in 25. art.¶ Extēde iſtā.2.lim.ꝓcedere ēt,qñ plura collegia vel vniuerſitates hn̄t actū explicare, ſed eſſent p̄roni:quia oēs de vno collegio cenſenṫ ꝓ una uoce, oēs de alio ꝓ alia uoce.p ea q̄ diximus ſ.in d.25.ar. in uer. dubitaṫ ēt circa.&c.¶ Extēde.2.d.a.lim.ꝓcedere ēt, ſi alio ti.q̄ hr̄ditario iuriſp.ī plures trāſferrereṫ:qa p ſtirpes ad illos trāſiret & nō p capita.& ſic oēs illi hēbūt tm̄: q̄tū hēbat trāſferēs,vt diximus in d.25.ar.in ver.adde ad p̄dicta ēt vnū & in fi.¶ Extēde.3.d.2.limi.ꝓcedere ī pluribus hæredib. ſiue ex teſtō,ſiue ab inteſtato.ut in d.25.art.in verſi.& in 3.col.¶ Extende.4.d.2.limi.ēt ꝓcedere in ſuis uel extraneis hæredib.ut ī d.25.ar.in ver.& ibidem ſubdit.¶ Extende.5.d.2.limi.ꝓcedere,vt ſuccedaṫ ī ſtirpes ēt ī collateralib.hr̄dib.donatariis,legatariis & hm̄ōi : qa ſuccedeṫ in ſtirpes.vt diximus ī 26.ar.¶ Extēde.6.d.limi.intm̄ ꝓcedere,ꝙ in trāſlatione iuriſp.& ſuccedaṫ p ſtirpē, ꝙ ſi ſunt quatuor p̄roni,& unus trāſfert iuſpa.ſuū ī aliū ex eis, ille ī quē facta eſt trāſlatio iuriſp.hēbit portionē.d.ſui iuris & ēt portionē trāſferētis: q̄uis ſit unus.vt dixim⁹ ſ.in 29.ar.& faciūt q̄ dixim⁹ ī 12.ar.maximè ī ver.& certè qñ. ¶ Extēde.d.2.lim.ītātū ꝓcedere, vt ſuccedaṫ ī ſtirpes, ꝙ ſi iuſp.trāſferṫ ī plures ſub noīe collectiuo & ī unū ſub noīe p̄ticula.tm̄ iuris hēbūt ī cluſi ſub noīe collectiuo, q̄tū ille p̄ticularis.vt dixim⁹ ſ. ī 28.ar.& idē in cōiūctis p copulā,& vt ibidē ī ver.ſubdit ēt.vbi ēt qd ſi teſtōr dicit,

Titio cũ eccl'a mea iuriſp.lego fundũ,in uerſi. & demũ inſtat.¶ Limita.d.extẽſionẽ, niſi aliud appareret de mẽte teſtõris ſeu trãſlationis iuriſp. uolẽtis illud deuenire ad oẽs de familia: qa tũc noĩati ſub noĩe collectiuo nõ habebunt p uno,ſed ſinguli habebunt pro ſingulis,ut ĩ caſu ciuitatis Bitonti nobiliũ de Boue. p dicta ſ. in 28. art.ĩ uer.notabiliter do.Roc.¶ Reſtringe mõ primò iſtã 2.limi.φ in trãſlatione iuriſpa.ſuccedat p ſtirpes & non per capita in ſucceſſionib.pluriũ p̃ronorũ,ſi uero unus eſſet p̃ronus,& plures ſuccedũt ſibi,ſuccedẽt p capita,licèt poſtea ſuccedentes illis ſuccederent in ſtirpes: qa eſſent in caſu pluriũ p̃ronorũ ſcdm vnũ membrũ diſt. Archi.in d.25.ar.in ver.Arch.verò voluit.& in ver. Lap.verò ſimlr relatus.& in ver.eſt bene verum φ laicus.¶ Reſtringe.2.d.2.limi. nõ hẽe locũ in vno collegio: qa in illo oẽs p capita ſuccedunt,& non cadit ſucceſſio ſtirpis. vt pluries diximus in d.25.arti.in ver.dicerẽ ẽt vnũ.& in plurib.alijs locis ibidẽ.¶ Declara modò primò hãc 2.limi.φ in iurepa.tranſlato ſuccedat per ſtirpes & nõ p capita.nõ tñ p hoc eſt faciẽda ꝯputatio minutatim: vt volebat Io.An.ſed oẽs ſuccedẽtes transferẽti iuſpa.dicent facere vnũ corpus,adeo φ maior pars illorum reſpectu oĩum,& nõ ꝯparatione minori faciũt vocẽ transferentis,abſorpta minori parte,& pro nihilo habita,& nulla ꝯſideratione de ea facta. per ea quæ diximus in 25. arti. in rñſione ad 8.motiuũ.& in ſpecie in 27.art.vt in exemplis in p̃dictis locis poſitis. ¶ Extẽde hãc decla.non ſolũ procedere in plurib.ſuccedẽtib.vni trãſlatori iuriſp.ſed ſi haberet notitia vnius primi ex p̃ronis qui habuiſſet quinq; ſucceſſores:& illi quinq; haberẽt alios ſucceſſores, puta vnuſquiſq; plures. & maior pars iſtorũ pluriũ reiecta minori repreſentabit ſuũ principalẽ. Et ſic per iſtas maiores partes ipſorũ quinq; erũt repñtati ipſi quinque,ſi mõ tres de dictis quinq; partib.ꝯcordarẽt in vnũ repreſentabũt primũ patronũ reiectis illis duob.vt diximus,& exẽplificauimus in d.27.arti.in ver. non omittã tñ vnum.& per iſta ſit expedita hæc j.q. prin. & ſub breui compendio replicata, & ordinata omnia, quæ diximus in ſupra ſcriptis triginta articulis.

¶ Secunda q.prin.ij.par.j.Libri.

1 *Iuſpatro. tranſire facit nouus hæres & c.*

2 *Iuſpatro.transfertur de vno in alium cum hæreditate.*

3 *Hæres nouus intelligitur tam ex teſtamento quã ab inteſtato.& nu.5.*

4 *Ius generaliter loquens,generaliter debet intelligi.*

6 *Hæredes ſanguinis etiam ſi non ſunt hæredes,tamen velut filii habẽt iuſpatro libertorum.*

7 *Fauor eſt ampliandus.*

8 *Rarò quis decedit ſine hæredibus.*

9 *Nomina hæredis ſimul & inſolidum denotant conſanguineos et non extraneos & nu.12 & 19.*

10 *Eccleſia habet ſe ad patronos ſicut filius ad patrem.*

11 *Priuilegia non egrediuntur perſonam.*

13 *Ius alimentorum ſolùm debetur patrono & liberis,*

14 *Intellectus c filiis.16 q.7 & nu.21.*

15 *Iuſpatro.non ſolùm tranſit ad hæredes ſanguinis ſed etiam ad extraneos & eſt communis opi & nu.23.*

16 *Iurepa.poteſt renunciari etiam in præiudicium ſuccedentium.*

17 *Iuſpatro. poteſt donari eccleſiæ ſiue religioſo loco liberè ſine conſenſu epiſcopi.*

18 *Iuſpa.tranſit in emptorem villæ cum vniuerſitate illius villæ.*

20 *A verbis non eſt recedendũ,niſi apertè appareat de intentione cõtraria.*

22 *Caſus in quo pater & filius eligunt.*

24 *Conſuetudo eſt optima ll interpres.*

25 *Iuſpat. tranſit ad extraneum hæredem inſtitutum ſi hæreditatem acceptauit,etiam ſi nihil aliud ſit in hæreditate niſi illud iuſpatro.*

26 *Iuſpatro.tranſit ad quemcunque,ad quem tranſit vniuerſitas bonorum in qua eſt ipſum iuſpatro.*

27. *Argumentũ de iurepa libertorũ ad iuſpa. eccleſiarum eſt inualidum.*

28 *Fauor minor eliditur maiori.*

29 *Iuſpa tranſit ad hæredem,ſi eſt hæres vniuerſitatis, & ideo filius qui repudiauit hæreditatem paternam, & filia fœmina a iure municipali ab hæreditate paterna excluſa & hæres inſtitutus donec hæreditatem adeat,non efficientur patroni.*

30 *Iuſpa. ratione feudi non tranſmittitur ad hæredes ſanguinis, ſed ad illum, ad quem deuoluitur feudum.*

QVero Secundò principaliter: qa vidimus ſ.in j.art. p̃ximè præce.q.prin.in genere,q̃ ſunt, q̃ faciunt trãſire iuſpa. de vno in alium. nunc vidẽdum eſt ſpecie de ipſis modis.& qa gl.in c.piæ mẽtis.& ibi Arch. & oẽs 16.q.7.& glo.in c.cum ſeculũ.hoc tit.d.Gof.de Trano,& Hoſ.in eorum ſummis huius tit. Abb.& doc.oẽs in hac rub.vt ſimlr diximus in d.j.arti.in materia tranſlationis
1 iuriſpa.† ponũt verſum,iuſpa. trãſire facit nouus hæres
2 &c.& ſic primus modus eſt p ſucceſſionẽ.† & ſic cũ hẽditate de vno in alterũ transfertur iuſpa. ecclę. & hoc eo: qa ius tale põt in hẽditate ꝯſiſtere c.j.hoc ti.& no.in p̃alle.loc.& in c.filijs.16.q.7. & hẽditas ad aliũ trãſit, ergo & iuſpa.l.nihil aliud eſt hẽditas.ff.de vet.ſig.ideo ꝯcludendũ cũ iſto primo mõ,ſed qa circa eum multa oriri poſſent dubia,iõ ea p diſtinctos arti.tractabimus.¶ Primus igit articulus erit, an iuſpa. tranſeat ad hẽdes ſanguinis
3 tñ,vel ẽt ad ex̃neos.¶ † Et antequã rñdeã , dicã vnũ pro declaratione huius verbi nouus hẽs, vt ĩtelligatur, ſiue ex teſtõ,ſiue ab inteſtato,vt voluit pulchrè Inno. in iſta rub.& ibi d.Car.in vlt.col. in 7.q.dum dñt, ſiue ex teſtõ, ſeu ex inſtõne,ſeu alio mõ,& alter modus nõ eſt niſi ab ĩteſta. & expreſſius hoc voluit idẽ d.Car.ĩ cle.2. in 5.col. in 6.q.in prin.vbi expreſsè dicit,ſiue ex teſtõ,ſiue ab inteſta.& mouetur per gl.ibi quã nominat penultima,& eſt penultima illius principii ſup verbo hẽdes. q̃ gl. exponit hẽdes.i.ſui vel ex̃nei,& ſic inducit, nã dicẽdo ſui, intelligit,ſiue ex teſtõ,ſiue ab inteſt. cum ſui ſint hẽdes, & ſilr põt extẽdi ad oẽs ſuccedẽtes ab inteſta.qa aliter illa gl.nõ p̃baret opinionẽ do.Car.¶ Põt ẽt pro ſna opin. adduci tex.d.cle.2.in d.verbo hẽdes.& tex.in c. ſignificauit.dũ ibi dr̃,vocent hẽdes ſimplr fundatoris, & non dicit ex teſtõ vel ab inteſt.vt ẽt faciunt multi tex.infra alle-
4 gãdi.† Cũ igitur gñaliter loquantur,gñalr ſunt intelligendi,& ſic de hẽde tã ex teſtõ,q̃ ab inteſta.c.ſi Roman.
5 19.d.c.ſolitę.de maio.& obe.† iuſpa.n.defertur hẽdib.& ita dr̃ hẽs: qa eſt inſtitutus,ſicut q ab inteſt.ſucceſſit l.hẽdis.ff.de ver.ſign.cum ibi notatis.& tex.in l.j.ff.de ſuis & leg.& de ſucc.ab inte.quaſi per totum.& voluit Pau. de Ele.& Steph.quos refert & ſequitur Ioan. de Imol. in d. cle.2.quę incipit plures.ſup.gl.in verbo [illegible] volentes illã cle.dictantẽ,plures hẽdes ſuccedere [illegible] & non p capita,hẽe locũ nedum in plurib.hẽdib.ex teſtõ,ſed ẽt ab inteſtato p̃p identitatẽ rõnis,quos alii doc.cõiter ſequunt,prout dicit doc.Roch.hoc ẽ tenendo ĩ hoc trac. in verbo ipſe vel is a quo.in 1.q.princ.poſt prin.3.col.& nos tetulimus ſ.in pręced.q.prin.in 15.artic.verſus fi.in verſ.& in 3.col.tenuit ẽt hoc expreſsè dicendo , ſiue ex teſtõ,ſiue ab inteſt.ſint hẽdes,ſiue maſculi, ſiue feminę. d.Gay.in repe.c.ſi.de ele.li.6.in 27.col. & ideo in hoc nõ eſt inſiſtendũ.¶ Redeundo mõ ad articulũ nr̃m dico in eo opiniones eſſe ꝯrias,cũ quidã velint iuſpa.nõ tranſire niſi ad hẽdes ſanguinis,quidã verò ꝯriũ. ¶ Capio igit opi.tenentiũ iuſp.trãſire ad hẽdes ſanguinis tñ, & non ad extraneos.& pro iſta opi.ſunt plura motiua. ¶ Et pri-
6 mò adducit † nã hẽdes ſanguinis ẽt ſi non ſunt hẽdes,tñ velut filij iuſpa.libertorum hñt.ff.de iurepa.l.filij. & de li.leg.aurelius.aliàs de ope.lib.§.fi.nec põt pr̃ in dicto iurepa.pręiudicare filijs,vt in d.iuribus,etiã ſi patris bona publicarentur l.cornu.ad l.Iul.maie.& nota.in l.3.ff.de interdi.& releg.ergo idem in iurepa.ecclę.facit ad hoc. ff.de oper.li.l.puber. & l. ſi operas. & hoc q maximè qñ ſumus in operib.quę ꝯſiſtunt in faciendo,aliàs ſi ꝯſiſtũt in nõ faciendo,trãſeunt ad hẽdes.ff.de hęrc.inſti.q aliàs. & l.ſi p̃roni. vbi dr̃, φ filius reſtituendo hẽditatẽ retinet operas in hẽditate: qa trãsferri nõ pñt in hẽdẽ ex̃neũ, vt φ non trãſeat in ex̃neum operę fabriles. per p̃allegatã l.ſi operas.& l.ſciendum.§.idem in operarũ.de ver.ſign. hoc ẽt faciunt pro iurepa.dicit Accur.vt ipſe not.in l.in modicis.ff.de ꝯſen.empt. ¶ Et φ bene faciant prędicta iura ordinãdo melius hoc motiuum ſic extẽdit,iuſpat. eſt quoddã ius incorporale,ex quo cauſantur plures effectus.

fectus.puta pñtatio,alimẽtorũ ꝑceptio in neceſſitate,&
honor proceſſionis.dẽt.n.eccleſia has operas pſ̃ono, vt
ꝓceſſionaliter cũ honoret, & ſi eget ex debito ipsũ ali-
mẽtet c.nobis.in fi.hoc tit.no.in c.pię mẽtis.& in c.qui-
cunq;.cum ſi.16.q.7.ſi ergo operę,quę ꝯſiſtũt in facien-
do, nõ trãſeunt in hęredẽ extraneũ, vt ſ̃. eſt probatũ. &
hæ operæ ſint hmõi,vt ſ̃.eſt deductũ.reſtat, ꝙ non tran-
ſeant in hęredẽ extraneũ.¶Et per hæc tollitur rñſio Ar-
chi.quã dedit ad gl.in c.ꝯſtitutũ. 16.q.j.nã cum illa gl.te-
neat iuſpa.non trãſire ad hæredes extraneos per leges ſ̃.
alleg.loquentes de iurepa.libertorũ.rñdet Arch. illas le
ges loqui in operib.quæ ſunt in faciẽdo ſecundũ Io. de
Fantu. per eũ alleg. quaſi velit dicere,in iurepatro. nſ̃o
nos eſſe in operib. quæ ꝯſiſtũt in nõ faciendo.& tñ vt ſ̃.
eſt oſtenſum,ſumus ẽt in operib.quę ꝯſiſtunt in facien
7 do.¶Pręterea † ꝙ iuſpa.nõ tranſeat in hæredẽ extraneũ
ſecundo loco ſolicitat fauor,qui eſt ampliãdus c. odia.
de reg.iur.lib.6.cũ concor. & maximè cũ multus fauor
faciat pro eccl̃a: quia ſumma eſt rõ, quæ pro religione
facit l.ſunt perſonæ.ff.de religio.& ſumpt.func.ſi.n. nõ
tranſit ad extraneum,de facili eccl̃a poſſet effici libera,
ſed ſi tranſit ad extraneum,non ita de facili eſt talis ſpes
8 †quia tarò quis decedit ſine hęredib. cũ ſaltim vltimo
loco,& in ſubſidiũ ſuccedat fiſcus l.j.C.vnde vir & vxo.
vnde fauore eccleſiæ, religionis, & libertatis potius eſt
dicendũ,ꝙ non trãſcat ad hęredẽ extraneũ ſequẽdo fa-
uorẽ,& nõ odiũ per ſupradicta. ¶Præterea & tertiò ma
gis in ſpẽ odiũ eſt, eccl̃am eẽ pſ̃onatã, & fauor illã eſſe
liberã.probatur per c.ſignificauit.& quod ibi no. Bal.&
Moder.de teſti. & patet: ga de iure cõi antiquo patroni
nullũ ius habebãt in eccl̃a j.q.j.ca.nominauerint.& no.
16.q.7.piæ mentis.in vlt.gl.ſed de gr̃a fuit indultũ,vt in-
uitarẽtur ad fundandas eccl̃as.16.q.5.c.ſi quis ep̃orum
c.3.hoc tit.& diximus latè ſ̃.in j.par.huius li. in j.q.prin.
in 4.art.& in 10.q.prin.in 5.arti. & ſic iſta gr̃a exorbitat a
iure cõi,per quã minori, hoc eſt laico datur iuriſdictio
ſ̃.maiorẽ.i.eccl̃am.ꝯ c.inferior.21.di.cũ igitur ſit exorbi
tãs,ergo reſtringenda, vt minus lædat eccl̃am c.q̃uis.de
preben.li.6.ſi ergo minus læderet.ſi ſolũ iuſpa.tranſiret
ad hr̃des ſanguinis q̃ ſi ẽt trãſiret ad hęredes extraneos:
quia res de facili reuerteretur ad naturã ſuã.ca.ab exor-
dio.36.diſt.l.ſi vnus.§.pactus ne peteret. ff.de pact.ergo
ita ꝯcludendũ, vt minus lædat per ſupradicta in vtroq;
motiuo.¶Præterea & quartò,iuſpa.debetur fundatori,
conſtructori,& dotanti,ac eorũ h[illegible] c.ꝯſide-
randũ c.2.& 3.cũ ſi.hoc tit.noĩe aũt hęred[illegible]liberi in
telligũtur & filij deſcendentes.ff.de ver.ſigni.l.liberorũ.
vnde ſi teſtãr dixit,rogo filij, vt ſi ſine hærede decedițis,
Seio reſtituatis hęreditatẽ,& liberis ſenſiſſe intelligitur
ff.ad Treb.l.ex facto.§.vlt.& no.in c.pñtia.de proba.in j.
gl.& ibi eſt ar.ꝙ ſi ꝯceditur feudũ,vel p̃cariũ tibi & tuis
hr̃dib.de filijs intelligitur.facit ad hoc, quod no.in c.ad
poſſeſ.16.q.1. ad primũ dictũ ꝯcordat c. filijs ac nepotib.
16.q.7. ſubmittit tũ ipſis hęredib. ꝙ de deſcendentib.&
ꝯſanguineis fecerit mentionẽ non de extraneis, patet
9 † quia noĩa hæredũ ſimul & inſolidũ denotãt ꝯſangui-
neos,nõ extraneos:quia talia ſunt ſubiecta: qualia præ
dicata &c.inſti.de inuti.ſtip.§.præterea.& nota. de deci-
mis. dudũ. & de cenſi.c.cũ apoſtolus. ad idẽ præallegatũ
c.quicunq;.cadẽ cã & qõne,ibi ipſi, & filij eorũ, & tunc
ſub hoc verbo filij,ꝯtinentur oẽs liberi.de ver.ſign.filij.
¶Præterea & quinto, ſicut ſe hẽt filius ad pr̃em, ita ec-
10 cleſia ad pſ̃onum.† nã iuſpa. imitatur naturã patris er-
ga filiũ:ga ſicut pr̃ deducit filiũ de nõ eſſe ad eſſe, ita pa-
tronus eccl̃am. no.Inn.in hac rub.& diximus ſ̃.in j.par.
huius li.in j.q.prin.in 2.art.ſed inter ſuos multa ꝯcedun
tur,quę prohibentur inter extraneos l. hac ꝯſultiſſima.
§.ex imperfecto.C.de teſta.81.di.c.cũ omnib.32.diſt.c.in
terdixit. cũ ſi. vnde non mirũ ſi filius ſuccedit in patro-
natu & non extraneus: cũ ſit vna perſona cum patre &
quaſi ex debito petat hr̃ditatem,vt not.16.q.j.c.prædica
tor. iſta ſunt quinque motiua, quæ poſuit pro hac par.
Pau.de Eleaza.in qõuibus ſuis in q.4.incip.patronus.in
2.& 3.col.¶Præterea & ſexto clarum eſt iuſpa. ꝯcedi pa
trono gratioſè pp eccleſiæ impenſam.c.3.hoc tit.& per
totum.& no.in c.piæ mentis.16.q.7.ſi ergo poſſet tran-
re in extraneũ, qui eſt prorſus alia perſona ab ipſo pri-
11 uilegiata: † & ſic qui impẽſam nõ fecit, egrederetur in
totũ perſonã priuilegiatã, qđ eſt ꝯ naturã priuilegiorũ,
reg.priuilegium.faciunt quæ diximus poſt Archi.ſ̃.in j.
par.huius lib.in 10.q.prin.in 5.ar.in materia pręſcriptio
nis.¶Facit 7.pro hac parte,qđ in ſimili hr̃ in auct. de nõ
alien.aut perm. §. emphy. colla.9. vbi dr̃ emphyteuſim
alicui & eius hr̃dib.ꝯceſſam nõ trãſire niſi in deſcendẽ-
tes,iuſpa. ergo ꝯceſſum fundatori & hr̃dib. vr̃ ꝯceſſum
12 filijs:† ga in iure nõ trãſibit ad extraneos,appellatione
hr̃dũ ꝯprehenduntur filij rñ,vt no.in l.Gallus.§.ẽt.ff.de
lib.& poſt.& in.l.ſi tibi decẽ.§.ſi pactus.ff.de pac. facit.d.
c.filijs ac nepotib. 16.q.7. & iſta duo motiua poſuit do.
Abb.& ẽt primũ qđ ſ̃. retuli. licèt nõ ita copioſè in ſua
diſpu.Augerio. in 2.col.in verſi.in ꝯriũ ad partẽ negati-
uã.¶Itẽ & octauò facit pro hac par. ga ſi iuſp.trãſiret ad
hr̃des ex̃neos:ꝑut ꝯria pars dicit, ſequeret̃, ꝙ ẽt ꝯmoda
iuriſp.trãſirẽt ad hr̃des extraneos:ꝑut eſt pñtatio:alimẽ
torũ ꝑceptio in caſu egeſtatis,& ꝓceſſionis honor:vt in.
c.nobis.hoc tit.& plenè nota.in c.piæ mentis.16 q.7.ſed
13 hoc eſt falſum:†ga ius alimẽtãdi debet̃ ſolũ pſ̃ono & li-
beris,vt dicit tex.in c.qcunq; in fi 16.q.7. ergo hoc dictũ
14 nõ ꝓcedit.¶† Itẽ & 9.ꝓ iſta par.adducit̃ tex.ad literã no
uo mõ illũ inducẽdo ĩ c.filijs.16.q.7. circa mediũ ibi ip
ſis hr̃dib.iũcto prin.ipſius ibi,filijs vel nepotib.ac ꝓpin-
quiorib.honeſtis eius &c.vbi vr̃ reſtringere hãc qualita
tẽ hr̃dũ ad hr̃des ſanguinis.Clarũ eſt.n. dictionẽ relati-
uã referre ſubſtãtiã & qualitatẽ: ergo illud verbũ hr̃dũ,
dẽt intelligi de filijs, nepotib. & ꝓpinquiorib. hr̃dib.&
ſic ſanguinis.& iſta duo motiua ſunt do.Fran.de Are.in
c.ſignificauit.in j.no.in j.col.de teſt.vbi dicit de iuris ſub
tilitate.maximè ꝑ tex.in d.c.quicunq;.forte veriorẽ eſſe
iſtã opi.quã dicit videri ſeq Bal.in l.1.C.de bo.lib.& eſſe
de mẽte Bar.in l.ga aliàs,ſi pſ̃oni.§.j.ff.ad Treb.vt ibi per
eũ.¶Decimò adducit̃ ꝓ iſta parte tex.in c.ꝯſtitutũ. in fi.
16.q.j. ibi appellãtib. ipſis ꝯditorib. aut certè ꝓpinquis
eorũ,ſi iã illi a ſeculo deceſſerint.ecce ergo ꝑ Toletanũ
ꝯciliũ ibi nõ regrit̃,vt defuncto fundatore iuſpa.trãſeat
ad hr̃des,ſed tñ ad ꝓpinquiores,& ſic iure ſanguinis.iõ.
ibi gl.fi.colligit ex illo tex.iuſpa.trãſire ad filios,q̃uis hr̃-
des nõ ſint,& ita demũ ad hr̃des extraneos,filijs & ꝓpin
quis nõ exiſtentib.& ſic intelligit tex.in c.ſi plures 16.q.
7.ga aliàs ſi illa gl.hoc mõ nõ intelligeret,eſſet ſibi ꝯria.
nã primo dixit,iuſpa.trãſire ad filios,ẽt nõ hr̃des.& poſt
modũ ſubiunxit,tranſire ad hr̃des extraneos, qđ eſſet ꝯ
primũ dictũ,niſi intelligeret̃ vt ſ̃. ¶Vndecimò adducit̃
ꝓ hac par.auctoritas Lau.relata ab Arc.16.q.7.dicit.n.po
ne,quẽ renũciaſſe iuripa.& non hr̃e legitimos hr̃des ga.
tũc nõ poſſet renũciare &c. ex qb. ultimis uerbis patet
iuſpa. eſſe debitũ legitimis hr̃dib. & ſic ſanguinis. intñ
ꝙ illis extãtib.nõ poſſet iuripa.renũciare,ita nec debet
poſſe trãſferre ad extraneos hr̃des. & iſtã opi. dñt quoſ-
dã tenere,quorũ noĩa nõ declarant̃ per doc. eos referẽ-
15 tes.¶† Tñ iſtis nõ obſtã.ꝯria pars eſt uerior & cõis. pro
16 qua adducit † nã ſi apertè innuit in c.ſignificauit.de te-
ſti.iuripa.poſſe renũciari ẽt in præiudiciũ ſuccedẽtiũ:er
go nõ trãſit ſolũ ad hr̃des ſanguinis.& ad idẽ c.j.hoc tit.
17 lib.6.c.illud c.ex inſinuatione.ſimlr̃ hoc tit.† in quibus
apertè dr̃, eccleſiæ ſiue religioſo loco liberè ẽt ſine ep̃i
ꝯſenſu poſſe iuſpa.donari. ergo põt hr̃dib. ſanguinis p̃-
iudicari.ſi põt illis p̃iudicari, ergo poterit trãſire ad hr̃-
18 des extraneos.¶† Itẽ & ſcđò iuſpa.trãſit in emptorẽ vil
læ,cũ uniuerſitate illius uillę,ut in c.ex lr̃is.item cũ uni
uerſitate feudi c.cũ ſcl̃m.hoc tit. ſi igit̃ cũ hmõi uniuer
ſitatib.tranſit,ergò eodẽ mõ trãſire dẽt in ex̃neos hr̃des
cũ uniuerſitate hr̃ditatis.¶Idẽ & tertiò ꝓ iſta par.adduci
tur c.ꝯſiderãdũ.& c.ſi plures 16.q.7. & c.2. & 3. hoc tit.&
cle.plures.eo.ti.& c.ſignificauit.de teſt.cũ multis ſi.ĩ qb.
19 fit mẽtio de hr̃dib.fundatoris tñ:† & cũ in iure nõ hea-
mus ꝯriũ,dẽm' uerbũ hr̃des,ꝓpriè capere, & ſic ueniũt
oẽs ſucceſſores,ut ĩ l.hr̃dis appell.ff.de uer.ſig.& in l.an
20 tiqtas C.de uſufru.cũ ſi.† a uerbis.n.non eſt recedẽdum

niſi apertè de intẽtione ꝯt ia cõſtet.vt in l.nõ aliter.ff.de
leg.3.& in c.fi.de ver.ſig. ergo intelligi debet de quibuſ-
cunq; hęredibus:tã ſanguinis q̃ extraneis,dũmodo ſint
hęredes,cum generaliter d.iura loquantur,generaliter
debeãt intelligi c.ſi Romanorũ.19.diſt.& c.ſolitę.de ma
21 io.& obe.cũ ſi.¶† Itẽ & quarto pro iſta par.adducit̃ tex.
in c.filijs 16.q.7.aliter illũ ponderãdo in prin.videlicet
dũ dicit,filijs vel nepotib.ac propinquiorib.&c.iuncto
verbo j. hęredib.&c. nam cũ prius loquutus fuiſſet ibi
iuriſlator de filijs vel nepotib.ſeu propinquioribus. po
ſtea volens in medio illius tex.iterũ de illis loqui appel
lauit eos hr̃des. ergo in caſu tex. allegati voluit iuriſla-
tor,ꝙ ita demũ illi eſſent p̃roni,ſi eſſent hr̃des. nã filios
in medio hr̃des appellauit, & hoc modo ipſe tex.retor
quetur ꝯ partem aduerſam, pro qua s̃.fuit adductus ab
Arc.¶Itẽ & quinto pro iſta par.adducit̃.nã iuſpa.tranſit
hincinde multis modis, inter quos eſt ſucceſſio hr̃dita-
ria:vt cõiter notat̃ p̱ oẽs in hac rub.& in c.cũ ſcl̃m. & in
cle.2.hoc tit. ſi ergo tranſit iure hr̃ditario. & ita põt eſſe
hr̃s propinquus ſicut extraneus:ergo iuſpa.poterit ꝯpe
tere ẽt ex̃neo hr̃di.¶ Pręterea & ſextò,ſi non trãſiret ad
hr̃des extraneos poſſet eſſe,ꝙ filius eſſet p̃ronus ſine hr̃-
ditate,& ſi hoc eẽt videret̃,ꝙ poſſet p̃ntare ẽt patre viuẽ
te,ſicut facit, qñ parrochiani alicuius ecclę ſunt p̃roni
22 † qa tunc pr̃ & filius eligũt:ſicut qñ vniuerſitas eſt p̃ro-
na qđ eſt falſum & nimis abſurdũ.& hoc motiuũ eſt Fe
de.de Se.in loco ꝓxi.alleg.¶ Itẽ & ſeptimò adducit̃: nã
poſito ſine veritatis p̃iudicio,ꝙ tale iuſpa.trãſiret ad ſo
los hr̃des ſanguinis.adhuc falſa eſſet ꝯria op.nã hoc ius
non defert̃ ſimplr̃ filijs vt propinquis,ſed defert̃ ipſis vt
hr̃dib.vt clarè probat tex.in d.c.filijs. circa med. mõ ſtat
regulã,ꝙ illud ius qđ nõ defert̃ niſi hr̃dib.ſanguinis,nõ
tranſit ad eos,niſi ſint hr̃des,ſecundũ gl.no.q̃ ibi appro-
bat Bar.in l.ex facto.§.fi.ad Treb. & eſt bonus tex. & ibi
no.Bar.in l.tale pactum.§.fi.ff.de pac.ergo nõ trãſibit ad
eos,niſi eſſent ẽt hr̃des p̱ ſupradicta. & iſtud motiuũ eſt
23 Frã.Arc.in ſi.primi no. in c.ſignificauit. de teſti.† & iſta
eſt cõis opi.¶ Pro qua octauo loco adducũtur infraſcri
ptę auctoritates.iſtã igit̃ opi.tenet gl.in d.c.filijs.in prin.
& gl.no.in l.ſi operarũ.ff.de opc.li.circa med.gl.magnæ.
& do.Goff.Hoſt.& alij ſummiſtæ in ſuis ſum. huius tit.
& Inn.ante fi.huius rub.Archi.& Io.An.in c.j. hoc tit.li.
6.ꝯ opi.Lau.& do.Cat.in iſta rub. poſt Io.An.ibi in vlti.
col.in 7.q.& Fed.de Se.in cõſ.111.qõ talis eſt in fi. 5. col.
24 & in ſeq.in verſ.itẽ quærit̃ an filius. vbi dicit† ꝙ ita ſer-
uat cõis cõſuetudo optima legũ interpres. & hanc opi.
vidiſſe in plurib. ciuitatib. obſeruari. hoc idẽ tenet do.
Card.in cle.plures.in 5.col.in 6.q.hoc tit.& ibidẽ Pet.de
Anc.in 2.col.in 2.no.& in ſeq.q.& in 4.col.& ibi Imo.in
9.col.in verſ.gl.hr̃dis.& idẽ Card.in ꝯſi.122.quidã hñs.in
prin.vbi dicit ꝯriã opi.cõiter nõ teneri niſi iſtã. hoc idẽ
tenẽt expreſſè Gaſp.Cal.ꝯſi.2.an iuſpa.hoc tit.vbi dicit,
hoc idẽ tenere Arc.in d.c.filijs.& iſtã opi.eſſe cõem quã
ẽt tenet Pet.de Anc.latè in ꝯſi.81.prima facie.& Pau.de
Elea.in c.nobis. hoc tit.licèt aliter videat̃ voluiſſe in q.s̃.
alle.tñ ibi nõ firmauit pedes,vt j.dicet̃.hãc candẽ ſn̄ſam
tenuit do.Abb.in c.cũ ſeculũ.poſt Inn Io.An.& alios.&
maximè do.Car.ibi ĩ 2.q.& ẽt poſt gl.j.ibi indiſtinctè lo
quẽtẽ.& in c.j.in prin.hoc ti.vbi dicit,iſtã eẽ cõem,& in
c.cũ Bert.in j.no.de re iud.in diſpu.Augerio.in 3.col. in
ver.circa prj.doc.& in ꝯſi.54.caſus contingẽtia.in fi.col.
in j.vol.vbi ſimiliter dicit,iſtã eſſe cõem opi.& Frã.Arc.
latè ĩ d.c.ſignificauit.in j.no.in j.col.de teſt. vbi ẽt ſępius
dicit iſtã op.eſſe tenẽdã tanq̃ cõem.poſt Bal.ibi in 3.no.
& frater Ang.de Clauaſio in ſua ſum. in verbo iuſpa.in
§.hãc ẽt opi.voluit expreſſè Gay.in repe.c.fi.de elec.li.6.
poſt prin.27.& poſt prin.28.col.vbi dixit intm̃ trãſire cũ
hr̃ditate iuſpa.in extraneũ. ꝙ ita demũ heres ſanguinis
25 habebit iuſpa.ſi erit heres & nõ aliter.¶† Et ſubdit iuſ-
pa.trãſire ad ex̃neũ inſtitutũ,ſi hr̃ditatẽ acceptauit, ẽt ſi
nil alius ſit in hr̃ditate,niſi illud iuſp.quã ẽt partẽ tenet
ibid.in 43.col.¶ Et iſtã op.tenet Fir.in trac.de ep̃o in 4.li.
in 4.par.in 30.q.¶ Rep̃i poſtmodũ do.Roc.in hoc tract.
in verb.ipſe vel is a quo. ĩ 8.q.de hoc quęrẽtẽ & ꝯcludẽ
tẽ vt s̃.ſ.trãſire ad hr̃des ẽt ex̃neos iuſp.& dicit hoc ſe de
xiſſe ẽt in 2.q.d.verbi.in 3.col.in ver.ꝓcedit ẽt d.cle.quẽ
ẽt s̃.retulimus.& ſubdit ita cõiter oẽs doct. decidere in
d.cle.plures.hoc tit.poſt gl. ſup̱ verbo hr̃des.& hoc tene
re gl.in c.ꝯſiderãdũ.16.q.7.& ſentire gl.in d. c. pię mẽtis.
ca.c.& q.adducit ẽt Abb.in locis s̃.alle.licèt ipſe Abb.ꝯ-
riũ ſenſerit in c.j.de preb.vt ipſe Roc.refert.& p̃miſſam
cõcluſionẽ tenere do.Bellẽci.in apoſt. ad Abb.in d.c.cũ
ſeculũ.allegãdo alias aucto.& referẽdo aliquos ꝯriũ te-
nẽtes.& demũ ſubdit,fundamẽtũ p̃miſſę ꝯcluſionis eſ-
26 ſe:† qa iuſpa.trãſit ad quẽcunq; ad quẽ tranſit vniuerſi-
tas bonorũ in qua eſt ipſum iuſp.per d.iura c. ex literis.
& c.cũ ſeculũ.hoc tit.ſi ergo trãſit in quẽcũq; extraneũ,
in quẽ trãſit vniuerſitas, multo magis trãſit cũ hr̃ditate,
cũ ſit qđ vniuerſũ, in hr̃des inſtitutos a p̃rono.& cũ hęc
ſit cõis ꝯclu.modicã dicit hr̃e dubitationẽ,& ideo vlte-
rius nõ inſiſtit.& ita reſidet ibi d.Roc. ¶ Reperi ẽt poſt-
modũ do.Pau.de Cit.a.in hoc trac.in 9.par.in j.q.in 2.am
pli.firmãtẽ iuſpa. trãſire nõ ſolũ ad hr̃des ſanguinis, ſed
ẽt ad hr̃des ex̃neos p̱ rõnẽ s̃.per eũ dictã, quę eſt:qa tale
ius põt in hr̃ditate ꝯſiſtere,& ideo cũ illa tranſit,vt dixi-
mus in prin.huius art.& illa alia rõne. ſ.qa trãſit cũ vni-
uerſitate rerũ ſiue ex ꝯtu,ſiue ex vlti.volũ. ergo multo
fortius dẽt trãſire ad hr̃des a p̃rono inſtitutos, & ita fir-
mat & dicit nõ curare referre multa q̃ in ꝯrium adduci
poſſent:qa iſta eſt cõis opi.alleg.ẽt ad hoc Ale.in l.vnica
col.2.C.de in ius vo.& do.m.Iaſ.in l.pręcib. col.26. C.de
impu.ẽt ſi in nõ faciẽdo ꝯſiſtat tale ius.alle. Iaſ.in l.2.C.
de in ius vo.& hãc ẽt partẽ tenet ibidẽ Pau.in 6.ampl.&
iſtã opi.tenẽt & ſequunt̃ oẽs in practica hodie, & nõ eſ
ſet poſſibile ab illa diſcedere , ex quo totus mũdus illã
ſeruat.¶ Nõ ob.mõ s̃.in ꝯriũ adducta,& primò arg.de iu
27 repa.libertorũ ad iuſpa.ecclarum † qa de vno nõ argui
tur ad aliud,vt diximus s̃.in diffi.huius iuris, & p̃nt dari
multæ diuerſitates & inſtãtiæ,& ſic corruit ar.c.ſicut vr-
geri.j.q.j.& hoc modo ſoluit iſtud ar.Bal.in d.c.ſignifica
uit.in 3.no.de teſt.vbi dicit,naturã illius iuriſp.eſſe aliã,
q̃ iſtius,in quo benignius agit̃, vt ibi p̱ eũ, ergo nõ pro-
cedit arg.q̃uis ꝯſiſtat in faciẽdo &c.& ita loquit̃ do.me.
Iaſ.in d.l.2.de in ius vo.¶ Vel ſecũdò rñdet̃,aliud eſſe in
iſto iurepa.ecclę canonib.ſic volẽtib.& aliud haberi in
illo iuſp.libertorũ.& hęc ſol.fuit Abb.in d.diſpu. Auge
rio.in 3.col.in ver .circa pri.doc.quã ſequunt̃ s̃.allegati
doc.¶ Non ob.ſcd̃m de fauore ecclæ vt citius ſit libera
28 &c.†qa i[illegible]tanquã minor nõ eſt in ꝯſideratione,
ſed elidit p̱ maiorẽ,vt dñt doc.in l.diuus.ff.de in inte.re
ſti.& p̱ Abb.& doc.in c.accedẽs.ſuper gl.j.de cri.fal.vñ li
cet hic ſit fauor libertatis ecclæ,q̃ eſſet ampliãdus,vt in
ꝯrio,illud ꝓcederet,niſi eſſet alter fauor potẽtior.ſ. in-
ducẽdi hoĩes ad ecclas fabricãdas,& ſic iſte fauor tãquã
potẽtior nõ facit illũ fauore liberationis ampliare , ſed
facit illũ fauorẽ nõ ꝯſiderari:nã ſi hoĩes nõ poſſent etiã
ad extraneos iuſpa. iure hr̃ditario trãſferre, nõ ita indu
cerẽtur ad ecclas fundãdas.& ꝙ iſte fauor creãdi ecclas
ſit potentior de nouo apparet : qa cum oẽs ecclæ anti-
quo iure eſſent liberæ,vt s̃.eſt dictũ.ad hoc vt inducerẽ-
tur hoĩes ad illas de nouo fundãdas cõſtituit & permi-
ſit,vt eſſent patronatę c.3.hoc tit.cũ dictis s̃.in j.par. hu-
ius lib.in j.q.prin.in 4.art.dũ tractauimus an iuſpa.ſit ex
gratia & ibidẽ in 12.art.dum tractauimus an iuſpa.ſit fa
uorabile vel odioſum ecclijs. ¶ Et eodẽ modo rñdet̃ ad
3.motiuũ.in quo dr̃,iuſpa.eſſe odioſum,& ecclam fieri
liberã,eſſe fauorabile.¶ Nec ob.iuſpa. eſſe exorbitans,
& ex gratia,& ideo reſtringendũ, quia hodie eſt effectũ
ius cõe,quod vult,iuſpa.ad heredes trãſire,vt s̃. pro par.
affir.diximus latè, & licèt eſſet gratia , effectus illius eſt
maximi fauoris,vt ꝓximè diximus.¶ Similiter non ob.
quartũ motiuũ,iuſpa.eſſe ꝯceſſum fundatorib. ecclarũ
& hr̃dib.eius,& noĩe hr̃dũ intelligi ſuos liberos,per ſiſte
de ſubſtõne facta ſi ſine hr̃dib.q̃ intelligit̃. ſ. ſi ſine libe.
nã illud ibi ideo eſt,vt hẽat locũ ſubſtõ : qa aliàs nũquã
hr̃et locũ,cũ nemo ſit q̃ ſine heredib.moriat̃, cũ ſaltẽ fi-
ſcus ſit heres,vt s̃.diximus.vnde hoc ibi eſt,ne ſubitõ ſit
caduca. Itẽ ꝙ mens teſtatoris iſta fuit, vt de hæredibus,
id eſt

id eſt de liberis intelligeret, hic aũt nõ quæritur ut poſt acquiſitũ iuſpat. eccleſia fiat libera. ſed ſolũ quærit̃ φ eccleſiæ fundentur, & ideo nõ ſperat̃ libertas. nec dubitat̃ de caducitate libertatis ſicut fideicõmiſſi. ¶ Similiter nõ ob. ſimile quod adducit̃ de feudo, quia feudũ ẽ debitũ filijs, & non ita iuſpa. quia iuſpa. trãsfert̃ cũ hæreditate, ut ſupra eſt dictũ. ¶ Nõ obſt. mõ quintũ ut hoc ſit ſpeciale ſaltẽ in filio, ex quo multa pmittunt̃ filijs quæ non alijs, & pſonus dicitur pater eccleſiæ &c. qa hoc argu. nõ pcedit, ut patet ad oculũ multa ſpecialia pmittunt̃ de patre in filiũ, ꝯcedo. pſonus dicitur pater eccleſiæ, ꝯcedo ergo pmittent̃ iſta ſpecialia de ipſo pſono patre ĩ ei⁹ filiũ, nego. ex quo nõ procedit concluſio, potius. n. ꝯcluderet hoc mõ, ergo multa pmittunt̃ de ipſo pſono, tãq̃ pñe ĩ ipſa eccleſia, tanq̃ filia. & hoc nihil ad ppoſitũ, niſi diceremꝰ ex hoc poſſe dici poſſe dari ſibi quoſcũq; ſucceſſores &c. & eccl̃a tãq̃ filia patiente. ¶ Siſi mõ nõ ob ſextũ iuſpa. ex grã eẽ ꝯceſſum ædificatori, pp impenſam, ergo nõ debet illud priuilegiũ trãſire in aliũ &c. qa ſi hoc eẽt, nec in hæredes ſanguinis trãſire deberet, ſed illa grã q̃ uoluit fundatorẽ eẽ pſonũ, illa ẽt uoluit cũ poſſe trãsferre iuſp. & hæredes ei⁹, & nõ diſtinguẽdo de hæredibꝰ, nec nos diſtinguere debemus ergo debet ĩtelligi de hr̃dibus extraneis cũ ẽt ad extraneos alijs titulis trãſferri poſsit inter uiuos, & in ultima uolũtate ut ex grã p̃dicta, ut diximꝰ s. in p̃cedẽti prin. q. in j. & 2. artic. ¶ Nec ob. ſeptimũ de ſimili adducto in §. emphyteuſi. ĩ Auth. de no. alie. colla. 9. qa põt r̃nderi illũ tex. hodie nõ pcedere uelut correctũ p §. licẽtiã. eo. tit. de quo plene p gl. & Bar. in l. ẽt. in prin. ff. ſol. mat. ubi p oẽs ſcribẽ. & p do. me. iaſ. in l. 2. in. 102. col in qõ. 18. C. de iure emphy. ubi an & qũo ille §. intelligat̃. ¶ Sed dato φ eẽt uerus nõ eſt bonũ argumẽtũ de emphy. ad iuſp. qa emphyt. eſt inducta pp utilitatẽ priuatã. iuſp. uero pp publicã. ſ. pp augumẽtũ cultus diuini, ut hoĩs libẽtius inducant̃ ad eccl̃as fundãdas c. 3. hoc tit. & diximus latè ſupra in j. parte huius lib. in j. q. prin. in 12. art. ¶ Nec obſtat in iure nõ traſmiſſibili ad extraneos appellatiõe hæredũ uenire ſilios tm̃ qa negat̃ iuſpa. eſſe hmõi. & ſic nõ tranſmiſſibile ad extraneos, qa ſ̃m cõem opi. eſt tranſmiſſibile ad extraneos, ut ẽr patet p dicta ſupra in pxima præce. q. in j. & 2. art. ¶ Nõ ob. mõ 8. de incõuenientia legato, qa ſi cõis opinio eẽt uera, ſequeret̃ ẽt φ ius alimẽtorũ trãſiret ad extraneos, nã hoc eſt falſũ. p tex. ĩ c quicũq;. 16 q. 7. ubi ius alimẽtorũ ĩ neceſſitate nõ ꝯcedit pſono & liberis. & ad illũ tex. r̃ndet̃ ut ibi ſubintelligat̃ maximè, ita φ ẽt alijs p̃ſtari debeãt. & q̃uis de ſuo pprio ſignificatu deberet intelligi, ut in c. nõne. & quod ibi notat̃, de p̃ſũptio. qa tñ cõmuniter canones ſimpliciter dicũt iuſpa trãſire ad hæredes, ut in iuribus s̃ alleg. qđ nomẽ de ſuo pprio ſignificatu ꝯplectit̃ hæredẽ extraneũ ubi materia ſubiecta nõ repugnat. ut tradit̃ in l. in annalibus. C. de. ll. & in l. in ꝯuẽtionalibus. ff. de uerbo. ſignifi. dicemus illã tacitã ꝯcluſionẽ q̃ fit in iurib⁹ præallegatis, hoc caſu nõ hr̃e locũ. p ea q̃ habent̃ in ſimili q. in ca. ab apoſtolica. de his quæ fiũt a p̃la. & in c. cũ generali. de elec. lib 6. & in l. oẽs populi. ubi p Bar. ff. de iuſti. & iur. in q̃bus locis cõcludit argumẽtũ a cõtrario ſenſu nõ colligi, ut corrigat l expreſſam. ¶ Vel & tertiò poterit reſpõderi, illud uerbũ, fundatoris & liberis, habere reſpectũ nõ ut taxaret, ut ſupra, ſed qa dubitabat̃ poſſe hr̃e liberos, utrũ illis dãda eſſent alimẽta, adeo ut fundatori & filijs ſufficeret. dixit tex. φ ſic & iõ ex illo tex. nõ põt inferri. & primæ duę ſolu. ſuenit Fran. Are. ĩ d. c. ſignificauit. ĩ j. no. ĩ j. col. de teſti. ¶ Minime ob. nonum motiuũ de c. filijs. 16 q. 7. nã prout apparet in 4. fundamẽto partis affirmatiuæ, ille tex. potius facit p, q̃ cõtra. ¶ Et eodem modo reſpõdetur ad decimũ de ca. conſtitutum. 16 q. j. quia ille tex. intelligitur ſecundùm d. c. filijs ſ quando propinquiores ſunt etiam hæredes &c. ¶ Vltimũ uerò de auctoritate Lau. non eſt in conſideratione, quia illud Lau. dicit incidenter & non principaliter, nam ſi uoluiſſet hunc ar. principaliter decidere forſan accuratius aduertiſſet, & aliter decidiſſet. ¶ Et etiã plures doc. ſunt pro iſta parte affirmatiua, q̃ pro negatiua. ut patet ex dictis ſupra in 8. fundamento huius partis affirmatiuæ. ¶ Vnũ m̃ ẽ qđ me turbat in hoc art. nã ut patet ex dictis ſupra in 4. 7. 9. & 10. fundamentis partis negatiuæ. & melius in 3. 5. & 7. motiuis. partis. affirmatiuæ colligit̃ ex eis iuſpat. poſſe tranſire ad hæredes in genere, & ſic ſiue ſint hæredes ſanguinis, ſiue extranei, unde uideret̃ dicendũ hæredẽ ſanguinis poſſe conſequi iuſpat. ut hæres ſanguinis, quãuis nõ ſit hæres bonorũ. Et tñ nos habemus, ut ſupra di-

29 ctum eſt, & dicetur latè in ſeq. art. præſentis q. prin. † Ita demũ quis ſuccedit in iurepa. ſi eſt hæres vniuerſalis, unde hæres particularis, filius qui repudiauit hæreditatem paternam, filia, fœmina maritata a iure municipali ab hæreditate paterna excluſa, & hæres inſtitutus donec hæreditatẽ adeat, non efficiunt̃ patroni, igitur uniuerſalis hæreditas facit eos patronos, quia cũ ea tanq̃ cũ uniuerſo tranſit iuſpa. & ideo non requiritur conſenſus ſuperioris epi. ut dicimus in proxima præceden. q. princ. in 2. & 3. art. in hæredem igitur ſanguinis non hæredẽ uniuerſalem nõ uideo qũo poſsit iuſpa. tranſire, niſi aliquo tit. particulari cum conſenſu epi, & tunc non eſſet cum hæreditate, & ita tene. Vel ut dicetur in ſeq. art. &

30 p iſta omnia ſunt reſoluta ¶ † Nõ omittã dicere unũ, φ ſiquis habet iuſpa. ratione feudi, illud non trãſmittet̃ ad hæredes ſanguinis, ſed ad illũ ad quẽ deuoluetur feudum. Per latè conſulendo dicta per do. Cardi. in conſi. 122. quidam habens. in princ

¶ Secundus art. 2. q princ. 2. partis. j. Libri.

1 *Quid ſi ordinatum fuit à fundatore beneficij quod ad hæredes ſãguinis tranſeat tantum iuſpatrona.*

2 *Iuſpatro. tranſit ad hæredes extraneos, niſi aliud ſit dictum in fundatione.*

3 *Legatum iuriſpa. factum laico non ualet ſine conſenſu epiſcopi.*

4 *Pactum ualet φ iuſpat tranſeat ad hæredem ſanguinis, etiam φ non ſit hæres uniuerſitatis præſupponendo extraneum hæredem uniuerſitatem ſine conſenſu epiſcopi.*

5 *Iuſpatro. uoluntate fundatoris tranſit ad hæredes ſãguinis etiã φ non ſint hæredes.*

6 *Fundator poteſt apponere conditionem φ iuſpa. ſit alterius tertij qui non fundauit, non conſtruxit, nec dotauit eccleſiam.*

DVbitatur ſecundo loco: Ex dictis ſupra in proxi-
1 mo præceden. art. maximè in penulti. uerſi. † quid ſi ordinatum fuerit a fundatore beneficij, φ ad hæredes ſanguinis tm̃, & non ad extraneos tranſeat iuſpa. an talis diſpoſitio uel ordinatio ualeat, adeo quòd uirtute illius tranſeat iuſpatro. in hæredem ſanguinis, etiam non hæredem uniuerſalem. Et Bal. in l. 2. circa
2 princ. C. de in ius uocando dixit † iuſpa. tranſire ad hæredes extraneos, niſi aliud ſit dictum in fundatione, ſentit ergo φ ualeret diſpoſitio, ut non tranſiret iuſpatro. ad hæredes extraneos, quod dictũ Bal refert dn. Barth. Bellenci. in apoſtillis ad Abb. in cap. cũ ſæculum hoc ti. refert etiam & ſequitur do. Fely. in tract. ſuo quando li. apo. no. patro. 2. col. in uerſicu. corroboro. ¶ Do. Roch. in hoc tract in uerbo ipſe uel is a quo in 8. q. prin. in prima colum. in uerſic. ſed hic ſuboritur. tractat hunc art. & dicit hanc concluſionem Bald. eſſe ueram, dummodo tali diſpoſitioni conſentiat epiſcopus. ut dicit ſe dixiſſe in præceden quæſtio. quæ eſt 7. dum tractauit, an iuſpatrona. poſſit legari filio, uel filiæ nõ hæredi, uel etiã
3 alteri qui non inſtituitur hæres, ubi uult † nõ ualere legatum iuriſpa. factũ laico ſine conſenſu epi, quia ex quo ipſum iuſpa. tranſiret ad oẽs hæredes, ſi alteri hæredũ p̃legetur, epi tñ conſenſus requiritur, ut dicit ſe ibi declaraſſe, non poterit ergo teſtator uni ex hæredibus adiudicare iuſpa. niſi accedente conſenſu epi per prædicta, ſubdit tñ de facili epiſcopos conſentire, & eos bene facere, ne retro trahantur homines à fundationibus eccleſiarũ, & ita reſidet do. Roch. ¶ Tu aduerte φ applicata per do. Roch. in hunc art. ſunt diuerſa ab ipſo articu. nam termini art. ſunt quando in limine fundationis beneficij apponeretur iſte modus p fundatorẽ, φ iuſpatr.

tranſeat ad hæredes ſanguinis, quāuis nō ſint hæredes, & q nō tranſeat ad in uniuerſalē hæredē, & iſtis terminis loquiť Bal. ¶ Do. Roc. uero loquiť q̄n patronus tiť. particulari trāſferret iuſpa. puta legati, & hmōi in unū ex filijs tm̄, uel in unū ex hæredibus tm̄ & non in oēs, & dicit poſſe fieri hoc cum conſenſu epī, ſicut legari pōt iuſpa. cuicūque etiā laico cū conſenſu epī ut diximus ſupra in præceden. q. prin. in 2. arti. & dicemus infra cum tractabimus, an iuſpa. trāſferri poſſit tit. legati, & ſic iſti caſus ſunt diuerſi. & quāuis dicta p do. Roc ſint uera, q in tranſlatione iuriſpa. tit. particulari etiā in uno ex hæredi. requirať conſenſus ordinarij, non tn̄ eius dicta applicari pñt ad terminos articuli noſtri, quia alius eſt cōſenſus qui requiritur, cū iuſpa. trāſferť tit. particulari de uno in aliū de quo in c. nullus. hoc tit & alius eſt cōſenſus epī qui requiriť, cū in limine fundationis bñficij apponitur aliqua ꝯditio ꝯtra ius cōe quæ apponi nō pōt ſine cōſenſu epī. de quo in c. cū dilectus. de cōſue. ubi pulchre gl. uidendū eſt ergo in iſto art. An in appoſitione hmōi modus, q iuſpa. fundatū trāſeat ad hæredes ſanguinis tm̄, quāuis nō ſint hæredes vſes, & ſic nō ad extraneū hæredem teneat. Et de iſtis pluribus conſenſibusq requiruntur in materia iuriſpa. diximus breuiter ſupra in proxima præceden. q. prin. in 19. art. in j. declaratione, & in hoc caſu diceret hmōi modū nō eē cōtra ius cōe, ſed ſm ius, quia facilius ecclesia efficietur libera, ſi iuſpat. nō trāſeat, niſi ad hæredes ſanguinis. latè diximus ſupra i præceden art. in 2 & 3. motiuis partis negatiuæ. Item minus extenderet gr̄a facta pronis de habēdo iuſpat. in eccleſijs, ſi nō trāſiret ad hæredes extraneos ut diximus ibidē in 4. motiuo dictæ partis negatiuæ, quō ergo diceť contra ius cōe? ¶ Et ideo alias ſupra in j parte huius j. lib in 9. q. princ. in j. art. poſt prin. ubi uera ē materia huius art. & tractať quæ cōditiones pñt apponi in limine fundationis, & quæ nō, quæ ſunt ſm ius, & quæ ꝯtra ius, & in quibus requiritur ꝯſenſus epī. & in quibus nō, in ipſo principio appoſui plura dictarū cōditionū, pactorum, & modorū, ſm ius cōe, & ibi in uerſi. unde dicit Bal. appoſui hoc eius dictū in l. 2. C. de in ius uoc. fundantē eccleſiā poſſe apponere pactū, ut iuſpa. nō trāſeat ad hæredē extraneū. & poſtmodū in j. cōclu quam ibi poſui in uerſi capio primā cōcluſionē. quę ē fundatore, ꝯſtructorē, uel dotatorē in limine fundatiōis, conſtructionis, uel dotationis poſſe apponere quaſcūq; ꝯditiones, reſeruationes, & pacta iuri cōi ꝯſonas, & ꝯſonā, ſubiunxi ipſam cōcluſionē ſatis eē probatam ſupra in prin. illius art. per iura & deciſiōes ibi adducta, & adductas. & ſic p illas deciſiones. inter quas eſt prælibatū dictū Bal. in d. l. 2. C. de in ius uocan. & ſic teneo ibi hmōi modū poſſe apponi, tanq̄ conſonū iuri cōi abſq; epī cōſenſu. ¶ Quid dicēdū in hac ardua difficultate & ab aliquo hucuſq. bñ nō diſcuſſa? Videamus ergo quis intellectus accōmodari poſſit ad dictū Bal. & uerba formalia Bal. ibi poſita in j. no. ſunt iſta. uota in iſta l. q iuſp. liberti tranſit ēt quo ad hæredē extraneū, quo ad q̄d, puta ut nō poſſit in ius uocari ſine uenia, & in hoc primo eius dicto ꝓſupponi defunctū hře hæredē ſāguinis in quē trāſit iuſpa. libertorū. ff. de iure pa. l. filij. & diximus latè in ꝓceden art. in j. motiuo partis negatiuæ, & ēt hře hæredē extraneū vlem. Subdit poſtea Bal. ſed nūquid iuſpa. eccleſiæ trāſit in hæredē extraneū, reſpōdeo ſic, niſi ī fundatione, uel dotatione aliud ſit actū. Et ſic in iſto ſecundo dicto ꝓſupponit, ut ꝓſuppoſuerat in primo dicto defunctū hře hæredē ſanguinis nō uniuerſalē, & hæredē extraneū uniuerſalē, & dicit trāſire iuſpa. eccleſiæ ad hęredē uniuerſalē etiā extraneū, quāuis eſſet aliquis hæres ſanguinis, niſi aliter eſſet actum in limine fundationis. ¶ Poterūt ad dictū Bal. dari duo intellectus. Primus q uoluerit intelligere Bal. poſſe apponi pactū, q trāſeat iuſpa. ad hæredes ſanguinis tm̄, illis exiſtētibus hæredib⁹ vſibus, ut pactū opereť q nō exiſtēte aliquo hærede ſanguinis, uel exiſtēte, nō tn̄ vlem hæreditatē habente, ſed alius extraneus, & iuſpa. ſit finitum & non tranſeat ad hæredes extraneos. & eccleſia effici. ē libera. ¶ Et quis

iſte intellectus ſit uerus, & ſm ius cōe. & ſi hoc pactū fieret non ſolū in limine fundationis, ſed q̄ñcūq; p pronū ſine dubio illud teneret, ut alias ſuo loco infra in hac q. prin. & ſequē. dicemus, tn̄ iſte intellectus nō cōuenit dicto Bal. quia ut proximè eius dictū declarauimus, cōuīcto primo dicto cū ſcđo, Bald. ꝓſupponit hæredē ſāguinis in utroq; dicto nō eſſe hęredē vlem, & ſic ille intellectus primus nō quadrat eius dictū, q̄uis in ſe ſit uerus, ut
4 ſupra. ¶ † Erit igiť uerus ſecundus intellectus, ut Bal. loquatur, ut teneat hoc pactū, q iuſpa. trāſeat in hæredē ſanguinis, ēt q nō ſit hæres vſis ꝓſupponendo extraneū hæredē vlem, & quia nec ipſe. nec gl. quā allegat in appoſitione huius pacti dicunt aliquid de conſenſu epī, ergo in limine fundationis poterit apponi huiuſmodi pactū tanq̄ iuri cōi conſonū, & ſine conſenſu epī. Et tunc intellectum uideť ſentire Per. de Anch. in conſi. 81. in Chriſti nomine &c. prima facie. ut eius dictū referimus infra in quinto proximo art. in fi. j. motiui partis affirma
5 tiuæ. dum ibi teneť q cū fundator uult iuſpa trāſire ad hæredes ſanguinis tranſibit ad eos, etiā q nō ſint hæredes. Et ita tenuit Gay. I repe. c. ſi. de elect. lib. 6. in 28. col. poſt Bene. capra. uolentē filiū eſſe patronū ēt ſi repudiauerit paternā hæreditatem in hoc caſu. ¶ Circa hūc intellectū ſatis uideť militare id quod diximus in ꝓximo præceden. art. ante fi. in uerſi. unū eſt quod me turbat. ſ. iuſpa. nō poſſe trāſferri in laicū ſine conſenſu epī: quādo trāſlatio fit tit. particulari, ſed bene cū transferť tit. uniuerſali, ut ſatis diximus ſupra in proxima præcedē. q. prin. in 2. & 3. art. ſed ſi hoc pactū teneret, ſeu iſte modus facere iuſpa. tranſire in hæredē ſanguinis ſine aliqua uniuerſitate; & ſic particulari uoluntate ſine conſenſu epī, ergo eſt cōtra ius ſi ꝯtra ius, ergo nō poterit apponi hmōi pactū, ſeu modus abſque illo cōſenſu epī. de quo ī c. cū dilectus. de ꝯſue. & ideo non poterit ꝓcedere dictū Bal. niſi ſubaudiamus debere interuenire cōſenſū epī, nō ille de quo ſupra p do. Roch. qui in tranſlatione iuriſpa. requiriť, ſed ille qui requiritur cū apponuntur mod⁹ & conditiones in limine fundationis beneficij. quæ & qui ſunt ꝯtra ius cōe. de quo in d. c. cū dilectus. de cōſue. & ex hoc ſequereť nō ꝓcedere id quod ꝯcluſimus ī hoc caſu in d. j. art 9 q prin j partis. huius j. lib. Et hāc partē uideť teſere Gay. licèt per uerbū credo in d. 28. col. ad hoc ut iſta concluſio habeat locū requiri pronem expreſſe ſibi reſeruaſſe iuſpa. pro ſe & filijs in propria ꝑſona filiorū. cū expreſſa ēt conceſſione. i. conſenſu epī q ipſi filij ēt nō hæredes ſint proni, & q aliàs illa uerba p ſe & filijs intelligereny ciuiliter ſm iuris diſpoſitionē, & naturā iuriſpa. l. nō tm̄. §. ſi emancipatus ff. de contra tab. l. ſi. filijs exiſtentibus hæredibus, quia in dubio ita vř intelligi, & ita intelligit dictū do Bene. capre. ubi ſupra. & ſic reqrit dictas expreſſiones cū ꝯſenſu epī, quia hæc reſeruatio vř ꝯtra ius. ¶ Poſſes diceret ī hoc caſu nō reqri ꝯſenſū q reqriť ī appōne cōditionis ꝯtra ius ſed ſicut fundās, uel dotās eccľam pōt facere in limine fundationis, q iuſpa. illius ſit alteri⁹ q nihil dedit, ut latè ꝯcluſimus ſ. in j. parte pn̄tis lib. in 4. q. prin. in 10. art. ubi diximus conſenſum epī interuenientē in illo caſu habere effectū triplicis ꝯſenſus. ſ. illius qui requiriť p licētia eccľę fundādæ. de quo ī c. nemo. de ꝯſe. diſt. j. & alterius qui reqriť p acquiſitione iuriſpa. de quo in c. nobis. hoc tit. & ēt illius qui reqritur in trāſlatione iuriſpa. de laico in laicū tit. particulari, de quo in c. quod aūt. & in c. illud. & in c. nullus. hoc tit. cū ſimi. Ita q mediāte illo cōſenſu triplici ſit fundata eccleſia, iuſpa. creatū & in tertiū trāſlatū. ut latè diximus in d. 10. art. ubi adduximus Pet. de Ancha. in ꝯſil. 81. in Chriſti nomine &c. prima facie. & Gaſp. Cald. in ꝯſi. 5. mulier quæd. i. hoc tit. & in ꝯſi. 4. ſimiliter hoc. tit in quibus conſi. ꝓdicti cōſuluerūt poſſe fundatorē apponere
6 ꝯditionē q iuſpa ſit alicuius tertij q nō fundauit, nō ꝯſtruxit, nec dotauit eccleſia, qa vř fundator hoc diſponēdo nō ſolū fundare eccleſiā & creare iuſpa. ſed ēt illud trāſmittere in illū tertiū ſine aliqua ſucceſſione uniuerſali, quāto magis poterit hoc fieri ex mō, ſeu pacto appoſito per fundatorem in limine fundationis beneficij,

cij, ut illud iuſp. trāſeat in hæredes ſanguinis, & ille cō-
ſenſus epī qui ī fundatione interueniet habebit effectū
prædictorū triū conſenſuum. ſ. illius qui requirit̄ ꝑ fun-
danda eccleſia alterius pro creādo iurepa. & illius pro
transferendo iuſpa. ¶ Et hoc caſu poterunt ſaluari appli
cata per do. Roch. ſupra ad caſum art. noſtri, ꝙ ſicut ī
legato, quod fit de iurepa. in laicū, requirit̄ ꝯſenſus epī,
eodē modo requiratur cū ponitur pactū, ſeu modus in
limine fundationis, ꝙ iuſp. trāſeat in hæredes ſanguinis
tm̄. quia tunc transfert in illos illo tit particulari ema-
nante a uoluntate fundatoris transferentis in hæredes
ſanguinis cum dicto conſenſu epī triplicem effectū ha
bēte. ¶ Certe proxime dicta bn̄ ꝓcedetēt, & ſaluaretur
applicatio do. Roch. niſi diſsimilitudo caſuū illa turba
ret. in caſu. n. formato per me in d. 10. art. 4. q. princ. j.
par. huiꝰ lib. & in caſibꝰ cōſiliorū Pet. de Anch. & Cald.
ſupra narratis & deductis in d. 10. art. per fundantē ſit
translatio in unū uel plures ſub dicto unico cōſenſu tri
plicem effectū habentē, ſucceſſiue uero poſtea ab illo,
ſeu ab illis in quē, uel quos iuſp. fuit trāſlatū, fiat alia trāſ
latio per ſucceſſionē uniuerſalē. ſ. in hæredes, ut in d cō
ſilijs habetur, & ſi uellet fieri translatio tit. particulari;
puta donationis, uel legati, requireretur alter nouus ꝯſē
ſus epī, de quo in d. c. quod aūt. & in c. nullus hoc tit. In
caſu aūt noſtro, licet primus ꝯſenſus ſufficeret, quo ad
trāſlationē, quæ fit in ipſamet fundatione in primū hæ
redē ſanguinis ab illo poſtmodū ad alios ſucceſſiuos hę
redes ſanguinis, deberet fieri trāſlatio cū ſucceſſiōe uni
uerſali, uel cū tit. particulari, cū cōſenſu m̄ epī, quod qui
dem in caſu dicti Bal. non habet locū; q̄a appoſito pacto
aſſato, ꝙ iuſpa. trāſeat ad hæredes ſanguinis tm̄, & nō
ad extraneos, ſemper obſeruat̄ ꝙ iuſpa. tranſeat de hæ
rede ſanguinis in hæredē ſanguinis ſine hæreditate vſi,
& ſine nouo cōſenſu epī, & primus cōſenſus ad ſucceſ
ſiuos nouos caſus ſe extēdere nō pōt, ſicut ꝯſenſus ꝑſti
tus in una donatione nō ſe extēdit ad futuras donatio-
nes, ſed q̄libet donatio ſuū reqrit ꝯſenſū. ut colligi pōt
ex ꝑallegatis iuribꝰ. c. quod aūt. c. nullus. c. illud. & ſimi.
hoc tit. remanet ergo ī pedibus obiectio ꝯtra ſm̄ intel-
lectū dicti Bal. aduerte ad oīa iſta, q̄a ſunt ſubtilia. ¶ Tn̄
q̄a magna eſt auctoritas Bal. corroborata cū auctorita
tibꝰ Bellēci. & Fely. in locis ſupra allegatis, nō audeo ab
eius opinione deſcēdere. ut ēt tenui in d. j. art. 9. q. prin. j.
par. huius lib. ꝙ poſſit apponi hmōi pactū ſeu modus ī
limine fundationis beneficij, ēt ſine cōſenſu epī. & ad
opp. ſupra formatā reſpōdeo, magis fore conſiderādū
fauorē libertatis, quæ ſtante dicto pacto facilius accide-
re pōt ipſi eccleſiæ, q̄ id qđ dicit̄ eē ꝯtra ius, quia trāſit ſi-
ne hæreditate uniuerſali, & ſine ꝯſenſu epī. q̄ maximè,
q̄a ex toto hoc nō eſt uerū. q̄a hæredes ſanguinis adhuc
hæredes ſunt ſaltē noīe. ut diximus in parte negatiua ꝓ
ximi ꝑceden. art. nec eſt tit. particularis in quo requirat̄
cōſenſus epī ſed motus de ꝑ ſe, ut citiꝰ à ſeruitute ecclia
liberet̄. ¶ Vel poterit dici unicā eſſe trāſlationē quæ fit
in totā illā familiam, ut euitemꝰ obiectionē, de qua ꝓxi
mè. Et ita ego tenerē, q̄uis obiectio ſit fortiſsima, & co-
gita circa ea. ¶ Et adde qđ dicit Phili. Deciꝰ ī ꝯſil 149.
diuino &c. in cā iuſp. ī 2. col duplex eē iuſp. ecclæ pſo-
nale & reale, pſonale cū trāſit ad hęredes ſāguinis, reale
cū trāſit cū hæreditate, & alia uniuerſitate. ut ibi ꝑ eū.

¶ Tertius artic. 2. q. princ. 2. par. 1. Libri.

1 *Iuſpatro. & ius ſepulchrorum ſunt ſimilia.*
2 *Ius ſepulchrorum ſolum tranſit ad hæredes ſanguinis non ad hæ*
redes extraneos, & limita nu. 4 Et ideo deſcendentes poſſunt in
eis ſepeliri etiam quòd non ſint hæredes.
3 *Extraneus inuito domino non poteſt ſepeliri in ſuo ſepulchro.*
5 *Simile non eſt idem.*

QVærendum eſt tertio loco, an ius ſepulchro cū
tranſeat ſolum ad deſcendentes, & ſic ad hæ-
redes ſanguinis, uel etiam ad hæredes extra-
neos. Et quia ſupra in proximo præceden. j. articul.
cōcluſimus iuſpatronā. tranſire ad hæredes extraneos
1 & ſanguinis. † habemus etiam quòd iuſpat. & ius ſepul-
chrorum ſunt ſimilia, & ſicut ſuſtinentur pſoni in iure
pa. c. 3. hoc. ut. Ita etiā dn̄i ſepulchrorū, ſunt dn̄i ex tolle
rantia ecclæ, potius q̄ de iure ſcripto ad inſtar iuriſpat.
ut pulchre ꝑdicta oīa clare uolunt Abb. ī c j. de ſepultu.
& doct. ibi. & in c. quārto. de iudi. ſequit̄ idē dicēdū in iu-
re ſepulchrorum, qđ in iurepa. de qua ſimilitudine dixi-
mus etiā ſupra ī j. parte huius lib. in 11. & ult. q. prin. ī 13.
2 art. dū tractauimus, an iuſpa cadat in ſepulchro. ¶ † Tn̄
ꝯtraria pars eſt uera. ſ. ius ſepulchrorū ſolū trāſire ad hę
redes ſanguinis, & nō ad hæredes extraneos, & ideo ſo
lum deſcendentes pn̄t illic ſepeliri, etiā ꝙ non ſint hære
3 des, † & ſic nō poterit extraneus inuito dn̄o ſepulchri ī
eo q̄n illud ius habuit de cōſenſu epī. ſm̄ Io. An. & Abb.
ubi ēt ꝑ doct. in c penul. de ſepul. & ꝑ Archid. ī c. præci-
piēdū. 13. q. 2. & ꝑ Ro. in ſing. ſu. in ſing. incip. qđ eſt in ſa
cto, char. 19 col. 4. & ꝑ Pet. de Anch. in ꝯſi. 26. & ioā. de
Ana. in ꝯſil. 76. ꝓ expeditione. & ibidē ꝑ do. Ludo. Bolo
4 gni. in additio. † Et ꝑdicta intellige ī iuribus ſepulchro-
rū filiorū, & ſic ſanguinis, non aūt in iuribus ſepulchro
rū hæreditariorū, quia illa iura talium ſepulchrorū hæ-
reditariorum trāſeūt etiā ad hæredes extraneos. ut in-
cidenter dicemus infra in 35. art. huius q. prin. ſequitur
prædicta do. Roc. in hoc tract. in uerbo in eccleſia in 6.
q. Et uoluit pulchre Phil. Decius in ꝯſi. 49. in cā iuriſp. in
5 j. dubio. ¶ † Non ob. ſimilitudo ſupra data. quia nullū ſi
mile eſt idem. gl. in c. ſanctæ crucis. de reſcrip. & in l qđ
nerua. cū ſimi. ff. de po. Et iſta ſufficiēt, q̄a nō eſt princi-
palis materia nr̄a. ¶ An aūt ius ſepulturæ uēdi poſsit, di-
cetur infra cum tractabitur de titulo uenditionis.

¶ Quartus artic. 2. q. princ. 2. par. 1. Libri.

1 *Reſeruatio iuriſpa. facta ſibi cenſetur etiam facta hæredibus ſiue*
ex teſtamento, ſiue ab inteſtato. nu. 3. 4.
2 *Natura iuriſpat. eſt ꝙ iuſpa. tranſeat ad hæredes etiam extra-*
neos. & nu. 5.
6 *Reſeruatio iuriſpat. facta per patronum pro ſe & ſuis hæredibus*
ſanguinis tunc non tranſit ad extraneos; Idem ſi eſt facta cum
dictione taxatiua.
7 *Dictio tantum, eſt taxatiua.*
1 QVid† ſiquis reſeruauit ſibi iuſpatro. an cenſeat̄ ēt
reſeruaſſe hæredibus. & breuiter eſt dicēdum ꝙ
2 ſic. † ex quo natura iuriſpa. eſt, ut tranſeat ad hæ
redes. ut no. in c. j. hoc titu. & in clemen. plures. eo. tit. &
faciunt nota. in ca. ſignificauit. de teſti. Ita cōcludit Cal
3 de. in conſi. ſuo. 4. hoc tit. ubi latè. ¶ † Et intellige de hæ-
redibus, tā ex teſtamento, quā ab inteſtato. ut diximus
latè ſupra in proximo præceden. j. art. poſt princ. in uer-
ſic. & antequā reſpondeā. ſequitur dictū conſi Cald. do.
Roch. in hoc tract. in uerbo eccleſiam fundauit in 8. q.
4 in fi. ¶ † Intellige etiam de hærede, licet extraneo. ut la-
5 tè diximus ſupra ī dicto ꝑceden. j. art ¶ † Tu circa hunc
articu. conclude prædictā concluſionē Cald. procede-
re ex ratione ſupraſcripta, quia de ſui natura iuſpa. tran
ſit ad quoſcūque hæredes. ſed ſi fundator reſeruaſſet iuſ
pa. ſibi cum aliqua qualitate, uel expreſsione per quas
uellet iuſpa. durare tēpore ſuo, & non ultra, tunc non
tranſiret ad hæredes nec in hoc requireret̄ conſenſus
ſuperioris, cum eſſet hic modus ſatis fauorabilis ecclæ,
ut citius libertatē acquireret. q̄ fauor & libertas nimiū
ſunt attendendi. ut diximus ſupra in proximo. j. præce-
den. art. in 2. & 3. motiuo partis negatiuæ per ea ēt q̄ latè
6 diximus ſupra in 2. art. ¶ † Procedet ēt concluſio Cald. ſi
facta fuiſſet reſeruatio per patronum ꝓ ſe & hæredibus
ſuis ſanguinis, quia non tranſiret ad extraneos ut dixi-
mus ſupra in d. 2. art. & maxime prædicta procederent
7 ſi apponeretur † dictio tantum, quæ eſt taxatiua, ut in c.
cum eccleſia. de cauſa poſſeſ. & proprie cum ſimi.

¶ Quintus articulus. 2. q. prin. 2. partis. j. Libri.

1 *Caſus, iuſpatro. eſt reſeruatum B. extraneo & Ioanni & deſcen-*
dentibus ab eo maſculis, & tertium Ioanne ſine filijs defuncto, iuſpa.
transferatur ad alios hæredes extraneos, & dic quòd ſic. nu. 3.
2 *Omnis contractus recipit formam ſeu eſſentiam a conuentione.*
4 *Regula, prouiſio hominis non tollit iuris prouiſionem.*

SVcceſſiue quinto loco quæritur, pone ꝙ teſtator diſponat iuſpatro. ſpectare filio ſuo & deſcendētib⁹
1 † euenit caſus ꝙ filius nō habet deſcēdētes, ſed mortuũ relicto hærede collaterali uel extraneo, an talis hæres erit patronus. Ita hic caſus formatur a do. Roc. ĩ hoc tract. in uerbo iple uel is a quo ĩ 8. q. ĩ 2. col. in uerſi. ſuboriũ nũc alia. Et dicit hãc q. ĩ terminis decidi per Pet. de Anch. in conſi. infra allegando. ¶ Thema tñ cõſilij. Pet. in rei ueritate ex tale. Titius fundauit beneficiũ reſeruato iurepa illius B. extraneo & Ioanni eius filio & deſcēdentibus ab eo maſculis, utrũ Ioãne ſine filijs defuncto trãſmittatur iuſpa. ad alios hæredes ipſius Ioãnis ſm naturã ipſius iuriſpa. ¶ Et ſuper iſto caſu in facto conſuluit Pet. de Anch. In cõſi. 81. ĩ Chriſti nomine &c. prima faciе. Et primo argumẽtaĩ ꝓ parte negatiua, ꝙ nõ trãſmittaĩ, poſtmodũ cõcludit in partẽ affirmatiua. ¶ Pro parte igiĩ negatiua. Primò adducit, nã habita cõſideratione ad principiũ & originẽ dicti iuriſpa. & ordinationẽ fundatoris debet cõcludi ꝓ ipſa parte ex quo ordinauit pro Ioãne & deſcẽdẽtibus ab eo maſculis, unde cũ nõ extẽt, nõ debet ad alios trãſmitti, ab ipſo. n. primordio tit. poſterior formaĩ euentus. ut in l. j. C. de impo. lu. deſcrip. lib. 10 igiĩ ipſi hæredes tãquã nõ cõprehẽſi ſub ordinatione primi fundatoris nõ ſunt admittẽdi. arg l ſi uero. §. de uiro. ff. ſolu. matri. & l cõmodiſſimæ. ff de libe. & poſthu. ¶ Secundo facit: nã tit. fundator ꝓuidẽdo, ꝙ pertineret iuſpa. ad Ioãnẽ & eius deſcẽdẽtes maſculos uideĩ de alijs prohibuiſſe. ut l cum prætor. ff. de iudi. alias dicta uerba nihil operarenĩ cõtra l. ſi quãdo. ff. de leg j. & c. ſi papa. de priui lib. 6. ¶
2 † Tertiò adducit, quia iſtud iuſpa. recipit formã ſeu eſſentiã a lege ſeu cõuẽtione in fundatione appoſita, ſicut realiter oĩs ꝯtractus. ut no. Inn. In hac rub. ut no. in l. j. §. ſi ꝯuenit ff. depo. & in c. cũ dilectus. de ꝯſue. Sed lex appoſita in ꝯuẽtione fuit, ut trãſiret ad deſcẽdẽtes maſculos a Ioãne, ergo illa eſt forma & eſſentia ſi forma, & eſſentia; ergo ſeruanda. ¶ Quartò pro hoc dicit facere; quia iſta interpretatio ẽ fauorabilis eccleſiæ, nã ipſa linea Ioãnis finita eccleſia recuperat libertatem. ergo ampliãda hmõi interpretatio, qa ſumma eſt rõ q̃ ꝓ religione facit. l. ſunt pſonæ. ff. de relig. & ſumpt. fune. & maxime iſta interpretatio ſic fieri debet, quia fit ꝯtra Titiũ fundatorẽ proferẽtẽ dicta uerba qui potuit apertius explicare. l. ueteribus. ff. de pac. ¶ Quintò ꝓ hoc adducit do. Roc. ubi ſupra, qa uoluntas teſtatoris habetur ꝓ lege. §. diſponat. in Auth de nuptijs. Sed cũ diſpoſuerit ad deſcẽdẽtes trãſire iuſpatr. ad alios nõ debet poſſe trãſire & pro iſta parte dicit facere deciſionẽ Bald. in l. 2. C. de in ius uoc. de qua latè diximus ſupra in 2. artic. ¶
3 † Tñ iſtis nõ obſtãtibus ipſe Pet. de Anch. in d. conſi. concludit ꝯtrariũ, & ſic ꝓ parte affirmatiua. Et moueĩ primò p̃ſupponẽdo unũ, uẓ, uera eſſe opinionẽ iuſpa. nõ trãſire ad hæredes ſanguinis tñ, ſed ẽt ad hæredes extraneos, & ita demũ ad hæredes ſanguinis ſi ſunt hæredes, alias nõ. ut plene diximus ſupra ĩ j. art. hoc ſic ſtãte cũ de iure cõi dicti hr̃des ueniãt ad dictũ iuſp. ex inſtitutione, uel ſucceſſione Ioãnis, q̃uis nõ deſcẽdãt ab eo linea directa nõ uidenĩ excludi ꝑ prædictã expreſſionẽ primi fundatoris, per illa uerba Ioãnẽ & alios maſculos deſcẽdẽtes &c.
4 † nã regulariter traditur prouiſionẽ hoĩs nõ tollere prouiſionẽ iuris cõis in eodẽ caſu. l. ſi cũ dotẽ. in prin. ff. ſolu. matri. & in l ſi extraneus ff. de cõdi. ob cau. qnimmo ius cõe informat conditiones, pacta, & alias diſpõnes ac eas interpretatur. l. quæro. §. inter locatorẽ. ff. locati. & c. cũ dilectus. de cõſue. & l. fin. C. de noxa. & l. qd ergo. §. ſi habẽs mẽtẽ. ff de leg. j. cũ multis ſimi. licet ergo Titius ſic expreſſerit de deſcẽdẽtibus Ioãnis nõ uĩ ꝑ hoc alios ſuceſſores Ioãnis excluſiſſe q nituniĩ de iure cõi, ſed poti⁹ ex abundãte de deſcẽtibus mentionẽ feciſſe. arg. l. quæſitũ. §. fi. ff. de fundo inſtr. & forte de dictis deſcẽdẽtibus mentionem fecit, quia uoluit eis pinguius prouidere, ut dictũ ius trãſiret ad eos, etiã nõ hæredes Ioãnis ex p̃dicta ſua ordinatione. iuxta nota. in l. iuris iurandi. §. ſi liberti. ff. de ope. liber. per Bar. & hoc motiuũ facit pro conclusione. 2. art. huius. q. prin. ¶ Itẽ & ſecũdo pro iſta parte mouetur: Titius uoluit, ut cũ Ioãne haberet iuſp. etiã B. ut patet ſupra ĩ themate, & certũ eſt, ꝙ ex quo B. patronus, licet abſq; aliqua mẽtione de deſcẽdẽtib⁹ hæredibus iuſp. prædictũ trãſmittet ad alios hæredes etiã extraneos. ut ſupra eſt dictũ de quolibet p̃rono, & per ꝯñs uĩ ex hoc, ꝙ ſi uera eẽt opinio ꝯtraria, melioris ꝯditionis eẽt ipſe B. extraneus q̃ Ioãnes filius ipſius fundatoris ex uerbis eius, ſed hoc dicere eẽt iniquũ: ĩ itũ pinguius ꝓuidiſſe ipſi B. extraneo, q̃ Ioãni filio ſuo in trãſmiſſione dicti iuriſp. ꝯtra ordinẽ charitatis, & affectionẽ paternã. arg. l. hæredes mei. §. cũ ita. ad Trebel. & c. nõ ſatis. 86. diſt. & ꝑ p̃dicta ipſe do. Pet. de Anch. ĩ d. ſuo cõſi. cõcludit ꝓ parte affirmatiua. ¶ Quẽ ſequiĩ do Roc. ubi ſupra qui dicit illã. opi. ſibi placere, ex quo ueriſimiliter facit mentionẽ de deſcẽdẽtibus, quia ſperabat filiũ ſuũ liberos habiturũ, nec eſt ueriſimile, ꝙ deficiẽtib⁹ deſcẽdẽtibus uoluerit ipſum iuſp. remanere in aere, uel illud extingui. arg. l. cũ de indebito. & ex his dicit ſatis tolli dicta ꝓ ꝯtraria parte ſupra ¶ Ego conſidero do. Roch. nõ bñ uidiſſe cõſi do. Pet. ex quo nõ format qõnẽ. ſicut do. Petrus ut ſupra retulimus ſ. ꝙ Titius uolebat ẽt B. extraneũ eſſe p̃ronũ cũ Ioãne filio, & ſic iuſp. nõ remanere in aere, ut ipſe dicit, ſed penes B. hæredes, & ſucceſſores eius. ¶ Ideo dicerẽ illã uerba, ꝙ iuſpa. ſit Ioãnis, & tranſeat ad deſcẽdẽtes ab eo maſculos, non appoſuerit fundator eo animo, ut maſculis deſcẽdẽtib⁹ nõ extãtib⁹ beneficiũ, ſeu eccſia eſſet liberũ, ſed ad effectũ, ut extãtibus maſculis, fęminę, uel alij extranei non deſcẽdẽtes a Ioãne linea ſua, uel forte ꝯſanguinei ex alio latere non ſuccedãt, nec ad eos iuſpa. tranſmitti poſſit, ſi ad hũc effectũ fuerũt illa uerba appoſita maſculis nõ extãtib⁹ ceſſet effectus diſpõnis, & remanet in puris terminis iuris cõis. ut poſſint ſuccedere qcũq; hr̃des, unde mẽs fundatoris fuit ſolũ priuilegiare maſculos, licet forſan poſſet dici mẽtẽ fundatoris fuiſſe priuilegiare ipsũ B. quẽ uoluit eẽ ꝯp̃ronũ Ioãnis, unde nõ extãtibus deſcẽdẽtibus maſculis ab ipſo Ioãne eiti⁹ iuſp. remaneret ipſi B. ſolo. Et pro iſto intellectu uĩ facere q̃ no. in l. ſi duo p̃roni. in gl. ſup uerbo iuraſſent. ff. de iure iuran. & certe hic intellectus bñ quadraret, niſi maior p̃ſumptio charitatis & amoris eſſet ꝓ Ioãne filio, q̃ ꝓ B. extraneo. ut diximus ſ̃ poſt Pet. ĩ ſecũdo motiuo partis affirmatiuæ. ¶ Sed hæc p̃ſũptio duplici mõ tolli põt. Primò qa patet ex themate, fundatorẽ magis uoluiſſe ꝓ B. extraneo, q̃ ꝓ Ioãne filio, qa cũ iuſp. totũ potuiſſet deuenire ad filiũ, uoluit extraneũ cũ eo ꝯcurrere. ¶ Secũdo mõ iſta p̃ſũptio amoris & charitatis uerſus Ioãnẽ filiũ, q̃ B. extraneũ, q̃uis poſſet militare in pſonã ipſi⁹ Ioãnis, & deſcendẽtiũ maſcũ ab eo, nõ habebit militare ꝓ alijs collateralib⁹, & extraneis ſucceſſoribus d. Ioãnis, ſed ꝙ teſtõr uoluerit potius ꝓ B. & ſucceſſoribus ſuis ĩ infinitũ, cũ in eũ nullũ adhibuerit ligamẽ, q̃ ꝓ extraneis ſucceſſoribus Ioãnis, uel fęminis, cũ B. extraneũ uniuerit eũ filio, & certe hũc tenerẽ (uelut euãgeliũ) intellectum caſus thematis dicti ꝯſilij Pet. ¶ Et tenẽdo hãc opinionẽ ꝯtra Pet. & do. Roch. motiua facta ꝑ eos ꝓ eorũ opiniõe nullo mõ militarẽt. ¶ Sed qa auctoritas Pet. de Anch. nõ eſt minima, ſi nõ tenebimus ĩ eius themate intellectũ ſupra ꝑ me datũ. ſed mẽtẽ teſtatoris fuiſſe tñ priuilegiare maſculos, & illis deficientibus obſeruari ius cõmune. ſ. illud iuſp. poſſe trãſire ad extraneos hæredes nõ obſtãt cõtraria ſupra formata, & primò primũ ꝙ a primordio &c. quia fateor, ſed primordiũ fuit ut priuilegiarenĩ maſculi ſi extarẽt, ſed ſi mõ nõ extãt, nõ ꝑ hoc tolliĩ quin obſeruetur ius cõe ſ. ꝙ trãſeat ad hæredes extraneos ¶ Et ſimiliter nõ obſtat ſm, ꝙ loquẽdo de maribus uĩ de alijs prohibuiſſe, quia hoc eſt uerũ maribus extãtib⁹, ſed illis nõ extãtibus ſuccederet ius cõe, quod eſt, ut alij ſuccedãt. ¶ Et eodem modo reſpondetur tertio contrario, ꝙ cõtractus recipit formam & eſſentiam a lege &c. qa hoc eſt uerũ, & illa conuentio ſeruari debet ſtante caſu ipſius, ſed illo caſu ceſſãte, ceſſet ꝯuẽtio, & ſuccedit ius generale. ¶ Nõ obſtat quartum de fauore libertatis eccleſiæ

ſiæ &c. quia per hoc eccleſia nõ efficeret̃ libera, ex quo
remaneret B. patronus, & ſucceſſores eius. ¶ Sed dato ꝙ
nunq̃ B. ſupereſſet, maior eſt ratio quæ facit pro religio
ne, ut ſuccedãt etiã extranei ad iuſpa. ut magis inducan
tur hoĩes ad eccleſias fundãdas arg. c. 3. hoc tit. q̃ ꝙ una
eccleſia ſit libera. ut dictũ eſt ſupra in j. art. huius q. prin.
& faciũt q̃ diximus ſupra in j parte huius lib in j. q. prin.
in ultimo art. dum tractauimus, an iuſp. ſit fauorabile
uel odioſum eccleſijs. Et p iſta uidet̃ ſatisfactum opinio
ni Pet. de Ancha. ¶ Quã opinio. certe indiſtincte tene-
rem, ſi non fuiſſet adhibitus etiã patronus B. extrane⁹
adeo ꝙ in caſu thematis dicti cõſilij. Si ſolus Ioãnes fi.
lius eſſet patronus intelligerẽ illa uerba appoſita fuiſſe
fauore deſcẽdentium mariũ, adeo ꝙ illis non extanti-
bus eccleſia non efficeretur libera, ſed iuſp. tranſiret ad
collaterales, & extraneos hæredes. Cogita circa iſtos
intellectus quis ipſorum uideatur uerior, & magis the-
mati congruere.

¶ Sextus artic. 2. q. prin. 2. par. 1. Libri.

1 *Iuſp. ꝰ reſeruatum illis de parentela tantum, an & quando in præiudicium ipſorum poſſit donari uel alio titulo transferri in extraneum.*

2 *Patronus poteſt donare iuſpatrona. alteri in præiudicium ſucceſſorum, etiam quando ipſum iuſpatro eſſet conceſſum pro ſe & filijs ſuis maſculis tantummodo, & tunc non eſt neceſſarius conſenſus filiorum, & ſucceſſorum.*

3 *Delictum patris, an noceat filio quo ad amittendum emphyteuſim, uel feudum remiſſiue.*

4 *Iuſpatro. conceſſum alicui, & filijs ſuis maſculis cum dictione taxatiua, non poteſt transferri in extraneum. & nu. 8.*

5 *Argumentum de emphyteuſi ad iuſpa non ualet.*

6 *Iuſpatrona reſeruatum ſibi & heredibus poteſt tranſire ad quoſcunque haredes etiam extraneos in præiudicium quoruncunque haredum etiam uniuerſalium ſiue ſanguinis, ſiue extraneorum.*

7 *Iuſpa. reſeruatum ſibi, & filijs ſine dictione taxatiua poteſt transferri titulo habili ad quoſcunque in præiudicium filiorũ, & ſucceſſorum ſine eorum conſenſu.*

9 *Si fundator reſeruauit iuſpa ſibi & filijs maſculis deſcendẽtibus, ſeu de parentela nullum ius eis acquiritur, & ideo fundator illis irrequiſitis poteſt illud transferre in quoſcunque alios nõ habita de eis conſideratione, ſed bene conſideratur præiudicium eccleſia quando diſpoſitio eſt cum dictione taxatiua.*

10 *Voluntas teſtatoris eſt deambulatoria uſque ad mortem.*

1 QVæritur ſextò † quid ſi iuſpa. eſt reſeruatum illis
de parentela tñ, an poſſit in p̃iudiciũ ſuccedẽtiũ
de parẽtela donari extraneo per fundatorẽ, uel
aliter in eum trãsferri, puta inſtitutione. Cald in conſi.
2 ſuo. 19. incip. conceſſum. hoc tit. fo. 62. † inquir poſſe pa-
tronũ donare iuſp. alteri in præiudiciũ ſucceſſorũ ẽt qñ
ipſum iuſpa. eſſet cõceſſum pro ſe, & filijs ſuis maſculis
tãtummodo, & hoc caſu ſ'm eũ non eſſet neceſſariũ cõ
ſenſum ipſorum filiorum, & ſucceſſorũ, & mouetur in
ter cætera, quia ex tali conceſſione facta pro ſe & filijs
transfertur ius gradatim de patre in filiũ, unde ſtãte pri
mo gradu ceſſat ſecũdus. alleg. l. cũ pater. §. pe. ff. de leg.
2. & l. peto. §. fratre. eod. tit. faciũt no. p oẽs in l. Gallus.
§. quidam recte. ff. de lib & poſthu. & ſic ſecundum eũ,
niuente patre filius nullam poteſtatẽ habet in iurepa.
unde poterit ipſe pater illud alteri donare in præiudi-
cium ſucceſſorum. ¶ Mouetur etiam, quia per illa uer-
ba potius uiſus eſt uelle deſignare, ꝙ non tranſeat ad fę
minas q̃ ꝙ mutet naturã iuriſpa. quæ eſt poſſe illud trãſ-
ferre habilibus tit. ¶ Et pro hoc faciũt quæ latè dixim⁹
in proximo præceden. art. maxime in uerſi. ideo dice-
rem. faciunt etiam quæ dicentur infra in hac q. prin. in
8. art. dum tractabimus quando iuſpa. eſt conceſſum Ti
tio pro ſe ſuiſq; filijs maſculis &c. an unus ex illis poſſit
illud ius alteri donare. ¶ Do. Roch. in hoc tracta. in uer
bo ipſe uel is a quo. in 33. q in uerſicu. & ad comproba-
tionem dicit ſibi uideri dictum Calde. habere locum,
& procedere poſſe in eo qui fundauit eccleſiam, & idẽ
in eo qui acquiſiuit iuſp. pro ſe & hæredibus, ſed dubi-
tare quando aquiſiuit illud pro ſe & filijs ſuis. per ea quę
ſcripſit Alex. in conſ. 13. incip. omnipotentis Dei. in 3.
col. in fi. & in conſi ſuo. 18. attentis narratis. in 2. col. &
in conſi. 26. ponderatis. in ulti. col. in 5. uol. & per Bar. in
l. 3. ff. de interdi. & releg. quam legit pro prima. & per
Spec. in tit. de loca. §. nũc aliqua. uerſicu 144. & per Sa-
li. diſtinguentem in ſimili puncto in l. 2. C. de iure em-
phy. & per do. me. Iaſo. ibidem. col. 83. uerſic. ſeptimo
3 quærit Salic. in quibus locis etiam tractatur, † an deli-
ctum patris noceat filio quo ad amittendum emphy-
teuſim, uel feudũ. quas deciſiones dicit facere ad cogno
ſcẽdũ, an ex delicto patris filius priuetur iurepa. de quo
dicemus infra in hac q in arti. & ſic reſidet D. Roc. ubi
ſupra. ¶ Tu aduerte ꝙ iuxta thema. qõ. conſilij Calde.
4 † ſecundum quod dicit̃ iuſpa. conceſſum pro ſe & filijs
ſuis maſculis tantummodo, & ſic cũ iſta dictione taxa
tiua tantũmodo, maxime cum iuſp. ſit iſto mõ conceſ-
ſum, neſcio quomodo poſſit ad extraneũ trãſferri, ma-
xime ut de eo in quẽ trãsfertur in alios in infinitũ trãſ-
feratur, ex quo tranſgreditur formã conceſſionis, & ſic
hoc caſu dicerem omnino male loquutũ fuiſſe Cald. ĩ
themate ſuo ¶ Vnde pro clara intelligentia huius art.
diſtinguerẽ, ꝙ aut iuſpa. eſt conceſſum alicui per ſupe-
riorẽ. iuxta ea quæ diximus ſupra in j. parte huius lib. ĩ
10. q. prin. in 1. 2. & 4. art. aut q̃s eſt patronus q̃a ipſe fun
dauit, cõſtruxit, uel dotauit eccleſiã, & reſeruauit iuſp. ſi
bi & filijs maſculis &c. ¶ Primo caſu ſeruãda eſt cõceſ
ſio ad unguẽ, & ſi patronus uellet iuſpa. ĩ aliũ trãsferre,
licèt nõ requirat̃ cõſenſus filij, ut ipſe Calde. dicit, quia
illis nullum ius acquirit̃, requireretur tñ conſenſus cõ-
cedentis, quia in eius præiudiciũ nõ põt tranſgredi for-
ma conceſſionis, uulgatis iuribus. ſ. reg. priuilegiũ. de
reg. iur. lib. 9. & uoluit Card. in conſi. 48 quidã nobiles.
de quo dicemus infra in. 8. arti. ¶ Et ſi diceres, quomo-
do nõ uertitur præiudiciũ filij. Cũ in emphyteuſi con-
ceſſa patri & filij ſit. in conſideratione præiudicium fi-
5 liorũ, ut ĩ proxime allegatis deciſionibus apparet. † re
ſpõdetur nõ eſſe bonũ arg. de emphyteuſi. ad iuſp. quia
emphyteuſi eſt inducta pp utilitatẽ priuatam, iuſp. ue-
ro pp publicã, & diuini cultus augmẽtum, ut homines
libentius inducãtur ad eccleſias fundandas. ut in c. 3.
hoc tit. & diximus ſupra in j. parte huius lib. in j. q. prin.
in 12. art. hoc ius publicum facit filios non haberi in cõ
ſideratione, ius uerò emphyteuticum priuatũ ſic. ¶ Itẽ
in iure emphyteutico attenditur cõceſſio, quia unifor
miter ſit patri & filio, ut in præallegatis deciſionibus ap
paret, & ideo cõcedens non poteſt recedere a conceſ-
ſione per eũ facta patri & filio, in caſu uero noſtro ſit pa
tri, & ita demũ trãſit in filium ſi erit hæres patris. ut di-
ximus ſupra in j art. huius q. non poterit igitur in præiu
dicium concedẽtis, in alterum trãſferri emphyteuſis
uerò trãſit in filium etiã non hæredẽ. Et ita conclude ĩ
hoc primo mẽbro principa. ¶ Secundũ mẽbrũ princi-
pa. eſt, ſi fundator reſeruauit iuſpa. ſibi, & filijs maſcu-
lis, & ſic non habet iuſp. ex conceſſione alterius ſed ex
facto ſuo proprio cum cõſenſu epi. ut in ca. nobis. hoc
6 titu. & tunc eſt attẽdẽda forma ſuæ reſeruationis, † aut
. n. reſeruauit iuſpat. ſibi, & hæredibus. Et nulli dubiũ ẽ,
illud iuſp. trãſire ad quoſcũque hæredes ẽt extraneos. ut
diximus proxime in 4 præceden. art. præſentis. q. prin.
& ideo per ipſum patronũ poterit transferri quocũq;
tit. & in quẽcunq; in præiudicium quoruncunque hære
dum etiã uniuerſalium, ſiue ſanguinis, ſiue extraneorũ.
ut in proxime ſequen. art. latiùs dicetur. & hic caſus eſt
7 extra articulũ noſtrũ, ſed de eo proxime dicet̃. ¶ † Aut
fundator reſeruauit iuſp. ſibi, & filijs maſculis, & ab il-
lis deſcẽdentibus maſculis ſine aliqua dictione taxati-
ua, & tunc non eſt dubium ipſum patronũ in eius uita,
uel in morte poſſe diſponere de dicto iurepa. ſine con-
ſenſu filiorum uel ſucceſſorum in eorũ præiudiciũ, q̃a
hmõdi reſeruatio gradatim intelligit̃ facta de p̃re in fi-
liũ, & ſic deinceps. ut ſic ſtãte primo gradu ceſſet ſcd's &
ſtãte ſcd'o ceſſet tertiũ. Et ideo tã p primũ p̃ronum, quã
per

Ad hunc artic. 6. V. Couarr. Variar. resol. lib. 2. c. 18 nº 10

per ſm, & deinceps poterit transferri, & ĩ hoc caſu poſ-
ſet ſaluari cõſiliũ Cald. nec uidetur in aliquo læſus eps,
uel eccleſia, quia hæc reſeruatio intelligitur facta ſm
ius, adeo ꝙ deficientibus maſculis tranſeat iuſpa ẽt ad
extraneos, ad hoc ut laici magis inducantur ad eccle-
ſias fundandas ſm unũ intellectũ conſilij. 81. Pet. de An
8 cha. de quo latè diximus ſupra ĩ proximo. 5. art. ¶ † Aut
eſt facta reſeruatio per fundatorem iuriſpa. pro ſe & fi-
lijs deſcendentibus maſculis tm̃, & propter dictionẽ ta-
xatiuam tm̃, quæ dicit̃ poni ſolum reſpectu illorũ qbus
annectitur, & excludere, & tacite negare reſpectu alio-
rum, & ſic ponere reſpectu filiorũ marũ, & negare re-
ſpectu aliorũ. vt eſt tex. in c. cum eccleſia. de cã poſſ. &
prop. ut ibi oẽs cum uulga. neſcio quõ poſsit fundator ĩ
alium illud iuſpa. transferre in reſeruatione non ſolum
non incluſum, & quia quod ſemel placuit amplius di-
ſplicere nõ põt. reg. quod ſemel. de reg. iur. lib. 6. & reg.
mutare. eo. tit. & lib. vbi doc. oẽs uolũt, ꝙ qui aliquid ſe-
mel diſpoſuit, amplius ꝯtra illud uenire non poſſit, ma-
xime in alterius præiudiciũ. cũ ergo ex hmõi reſeruatio
ne ſic facta per fundatorem cum dictione tm̃, appareat
uoluiſſe mortuis filijs & deſcendentibus maſculis ceſ-
ſare iuſpa. & eccleſiam eſſe liberã, licèt non uertat̃ præ
iudiciũ filiorũ per ſupra dicta, uertit̃ tamen hoc caſu prę
iudiciũ eccleſiæ, & ſic dicerẽ male loquutũ fuiſſe Cal. ſtã
te caſu cũ dictione tantũmodo, ut in themate ſuo, ſed
fundatorem bene poſſe transferre iuſpa. in præiudiciũ
filij, qd nõ cõſideratur iuſpa. in ipſammet eccleſiã, ut ci
tius libera efficiatur, uel in unum alium qui poſſet eſſe
loco filij, ut illo poſtmodũ defuncto adhuc eccleſia ſit li
bera, & nullũ ſibi fiat præiudicium. & pro hoc facit tex.
in c. ſignificauit. de teſti. ubi conſideratur reſeruatio fa-
cta p fundatorẽ inquantũ facta eſt, ne eccleſiæ præiudi-
cet, quo ad libertatem citius conſequẽdã. Et iſtam par-
tẽ tenet do. Roc. in d. uerbo ipſe uel is a quo. in. 33. q. ſed
nõ motus hac ratione quæ militat, ſed pp ſimile de con
ceſſione rei emphyteuticæ facta alicui ex filijs, quæ ſimi
litudo nõ habet locũ ut ſupra diximus. & ſic fundat ſe
ſup præiudicio filiorũ, qd præiudiciũ nõ attẽdit̃ ut ſupra.
quia trãslatio fit de patre in filiũ gradatim &c. uera igit̃
nõ eſt præiudiciũ eccleſiæ ex iure ſibi acquiſito p dictã
dictionẽ tantũmodo, quæ eſt taxatiua, ut ſupra. ¶ Aut
fundator reſeruauit iuſpa. ſibi & omnibus de ſua paren-
tela ſine dictione tantũ, & dicerẽ quod proxime dixi in
illo membro, qñ reſeruauit iuſpa. ſibi & filijs maſculis ſi
ne dictione tm̃, ut intelligatur facta hmõi reſeruatio, ꝙ
extantibus de parentela nõ ſuccedãt alij. ¶ Si uero ap-
poſuit dictionẽ tm̃, tunc dicerem ipſum fundatorem in
eius uita poſſe mutare transferendo in ipſam eccleſiã,
uel in aliã parentelã æqualem ſuæ, quia ita poterit eius
finire unã, ſicut & aliam, & ſic eccleſia non conſequet̃
præiudiciũ. ut etiam diximus in alio mẽbro. ut ſimiliter
diximus in præce. membro, quando eſt facta reſeruatio
9 ſibi, & filijs tm̃. ¶ † Et ex his omnibus collige unum no-
tabile, ꝙ quamuis fundator reſeruauerit ſibi iuſpat. pro
ſe & filijs maſculis deſcendentibus, ſeu de parentela. ut
in caſibus ſupra formatis nullum ius eis acquiritur ipſo
fundatore uiuente, & ideo poterit per eũ in quoſcũque
alios transferri illis nõ requiſitis, nec aliquo modo con
ſideratis, ſed bene cõſideratur præiudiciũ eccleſiæ, cũ ĩ
huiuſmodi reſeruatione ẽ appoſita dictio taxatiua tm̃.
¶ Sed contra primũ membrum huius reg. ſeu cõcluſio-
nis uidetur fortiter ſtringere. ſi enim fundator in fun-
datione reſeruat iuſpa ſibi, & extraneo, uel extraneo tã
tũ, cũ conſenſu ordinarij qui in fundatione beneficij in-
teruenire debet perſectæ in partem uel in totum iuſpa.
eſt acquiſitũ ipſi tertio. ut latè diximus ſupra in j. parte
huius lib. in 4. q. prin. in 10. art. q̃a ille conſenſus habet
triplicẽ conſenſus effectũ. ſ. illius qui requiritur in funda
tione eccleſiæ, illius qui requiritur in creatione iuriſpa.
ꝙ illius qui requiritur in translatione eiuſdẽ. ut ibi latè,
& diximus etiã in proximo 2. art. Cur igit̃ nõ ſic dicatur
eſſe perfecte acquiſitũ iuſpat. filijs deſcendentibus, uel
parentelæ fundatoris, adeo ꝙ nõ poſsit per eum in alium

transferri, ſicut nec poteſt, cum admiſit extraneũ, & ille
conſenſus habeat triplicẽ effectũ, & ſic translationis in
eos. ¶ Et licèt appareat difficilis obiectio, tm̃ facilis eſt re
ſponſio, quia fundator admiſit extraneũ, ut donatariũ
ex tunc. ut in caſu dicti 10. art. filios autem deſcenden-
tes, & de parentela nõ admiſit, ut donatarios ſed ut ſuc
10 ceſſiue ſucceſſores, & † q̃a eius uoluntas eſt deambula-
toria uſque ad mortẽ uulgatis iuribus. Ideo nullum ius
eſt eis aquiſitum, niſi ꝙ gradatim fit ſucceſſio de patre
in filium, adeo ꝙ ſtãte primo gradu ceſſat ſecundus. ut
ſupra eſt dictum. & ſic conſenſus epiſcopi nõ habet tri
plicẽ effectũ ſed duplicẽ vz licentiæ fundãdi eccleſiã.
iuxta c. nemo de ꝯſe. diſt. j. & creandi iuſpa. iuxta c. no-
bis. hoc tit. & ceſſauit effectus trãslationis iuriſpa. iuxta
c. illud. & c. nullus. cum ſi. hoc ti. q̃a fundator nõ trãſtulit
tũc iuſpa in filios & parentelã: ſed poſuit eos in ſpe ſuc-
cedendi regulata ab eius uoluntate, ut ſupra eſt dictũ.
Nota prædicta. q̃a nunquã tacta nec explanata ¶ Prædi
ctis adde pulchrũ cõſi. do. Philip. Decij. 149. diuino &c.
in cauſa iuriſpa. in primo dubio. ubi tenet ꝙ quãuis iuſ-
pa. debeatur illis de parentela, tm̃ ſi eſt in aliqua uniuer-
ſitate caſtri tranſit ad illum ad quẽ trãſit caſtrũ, ſiue ſuc
ceſſione, ſiue alio titu. & licet generaliter loquatur: Ego
tm̃ reſtringerẽ eius concluſionem procedere in caſu. ꝯ.
ſuo, quia caſtrum datum fuit uni filio per patrem alio
tacite conſentiente. Vide ibi.

¶ Septimus artic. 2. q. prin. 2. partis. j. Libri.

1 *Renunciari iuripa. uel illud in alios transferri in præiudicium hæredum. Et quod poſsit renunciari & donari. nu. 2. 3. Et iſta communis opinio. nu. 6.*
4 *Iuſpa. non tranſit ad hæredes ſanguinis, niſi ſint hæredes.*
5 *Pater poteſt renunciare feudo in præiudicium filiorum.*

1 EX ſupraſcriptis deciditur ſeptimus articu. † an pa-
tronus poſſit renunciare iuripat. uel illud in alios
transferre in præiudicium hæredũ, an uerò hære
dibus omnino debebit̃, & licèt hoc tetigerimus ſupra
in proximo præceden. arti. in uerſic. ſecundum mem-
brum. ¶ Tamen magis in ſpecie dic Lauren. tenuiſſe ꝙ
non. prout eum refert Archi. in c. unico hoc tit. lib. 6.
poſt prin. 2. colum. ¶ Ipſe uero Abb. ibi tenẽt contrariũ,
& idem tandem concludit glo. in c. conſiderandum.
16. q. 7. in fi. Ioan. An. in d. c. unico. in 2. col. in uerſicu. re
fert etiã. & ibidem Domi. in 2. col. in verſicu. ſed an pa-
tronus. quos ibi ſequitur do. Phil Franc. uolut hoc etiã
Io. And. in cap. cum ſęculum. hoc tit. Abb. in diſpu. Au
gerio. in 3. col. in uerſi. circa primũ. Card. ĩ cle. plures in
6. col. in 8. q. hoc ti. & idẽ Car. in ꝯſ. 123. Reuerendus pa-
ter. poſt. ſ. longam caſus figurationem. in uerſic. ad ter-
tium. & Pau. de Caſt. in conſi. 154. circa præſentem ca-
ſum. in ulti. col. in antiquis conſilijs. in j. parte, & Alex.
conſi. 13. perſpectis. ante fi. primi dubij. in uerſic. ſucce-
dit. & in conſi. 18. attentis narratis. in 2. col. in uerſic. po
tuit etiã & in cõſi. 26. ponderatis his. in ult. col. in fi. uer-
ſic. ſed ut iam. in 5. uol. in quibus locis Pau. & Alex. hoc
tenẽt. & alleg. Archi in d. c. unico. hoc tit. lib. 6. hoc idẽ
uoluit Paulinus in trac. de ſede uacan. in 2. parte in 5. q.
2 poſt prin. fin. col. ¶ † Et mouẽtur oẽs prædicti doc. per
tex. apertũ in c. ſignificauit. de teſti. ubi patronus renũ-
ciauit iuripa. & nõ habebat hæredes. ut in illo tex. appa-
3 ret. & ibi oẽs hãc partẽ tenent. ¶ † Mouẽtur etiã per tex.
in c. unico. hoc ti. in lib. 6. & in c. illud & in c. ex inſinua
tione. hoc tit. in quibus iuribus apte dicit̃ eccleſiæ ſeu
religioſo loco poſſe libere iuſpa. donari ita & renũciari.
4 ¶ † Inſuper iuſpa. non tranſit ẽt ad hæredes ſanguinis ſi
non ſunt hæredes. ut no. doc. in c. cum ſęculũ. hoc tit. &
trãſit ad extraneos hæredes. ut plene diximus ſupra in
j. art. præſentis q. prin. unde ſicut põt illis præiudicare in
ſtituendo extraneos, eodem modo illud renunciando.
5 ¶ † Pro hoc etiã adduco, nã Pau. & Alex. in locis ſupra
allegatis tenent patrem poſſe renũciare feudo in præiu-
dicium filiorũ, ut ibi per eos, ergo & eodẽ modo iuſpa.
renun-

renunciari poteſt. faciunt etiã quæ dicuntur p Do.me.
ſaio.in l. 2.C.de iure emphy.in tota. 100.col.maximè q̃
do ponderat emphyteuſim acceptam pro ſe & hęredi
bus ex quo tranſit cũ hæreditate, ut tũc poſſit præiudica
ri hęredi per accipiẽtẽ.ut ibi per eũ in uerſi.addo.quòd
Bart.in l.3.in fi.¶ Et faciunt pro hac concluſione oĩa q̃
diximus in proxime ſeq.ar.ſ ſatis fortiorib. terminis.l.
qñ fundator reſeruauit ſibi iuſpa. & filijs maſculis &c.
reperi poſt modũ do. Roc.in hoc trac. in uerbo ipſe uel
is a quo.in 33.q.quærentẽ de hoc art. & dicentẽ Lap in
d.c.unico hoc tit.renuiſſe contra Archi. ſed opini.Ar-
chi.fuiſſe ſequutã Rotã ultimã.quidã laicus.in fi.hoc tit.
in antiquis.& allegat etiã ſupraſcripta conſilia Alex.&
Pau.& dicit hanc concluſionẽ ſatis probari per dicta p
eum ſuper d.uerbo, ipſe uel is a quo.in j.& 16.q.dũ con
cluditur patronũ poſſe donare iuſpa. & adducit Cald.ĩ
conſi.19.conceſſum.hic.tit.de quo in proximo præce-
dẽ.art ſatis diximus.¶ Et hanc etiã opinio. tenuit Paul.
de Cita.in hoc trac.in 9.q ubi dicit remiſſione & renũ
ciatione poſſe trãſferri iuſpa.alleg.c.ex inſinuatiõe hoc
tit.ubi remittit̃ iuſpa. fratri & compatrono. & eandem
remiſſionem dicit poſſe fieri eidem met eccleſiæ in qua
habetur iuſpa.etiam ſine conſenſu epiſcopi. & tunc ec-
cleſia erit libera.alleg.tex.ĩ c.unico.hoc tit lib.6.& Do.
ibi dicentẽ, q̃ ſicut patronus poteſt uelle a principio ec-
cleſiã eſſe liberã non retinẽdo ſibi aliquo ius, eodẽ mõ
poſtquã illud habuit poteſt remittere, ſed licèt poſsit re
mittere iuſpa.nõ tamen poſſet remittere illud quod re-
ſpicit fauorem eccleſiæ, niſi totũ ius remittat, & ſubdit
huiuſmodi renunciationem, ſeu remiſſionem poſſe fie
6 ri ẽt in fraudem legitimorum hęredum. per d.c.unicũ.
& c.ſignificauit.† & ita eſt tenendum. cum iſta ſit uera,
& communis opinio.

¶ Octauus artic. 2. q.princ. 2. par 1. Libri.

1 Iuſpat.competens illis de parentela fundatoris, uel alterius tantum ex eius diſpoſitione, unus de parentela non poteſt renunciare alteri extraneo.& nu 2.& 5.

3 Iuſpat. ponendi conuerſos & rectorem hoſpitali conceſſum Titio & ſuis filijs maſculis, & deſcendentibus ex eis maſculini ſexus tantummodo unus ex illis deſcendentibus poteſt donare dicto hoſpitali ſine conſenſu epiſcopi.

4 Fundator poteſt diſponere etiã in præiudiciũ parentelæ de iurepa. conceſſo parentelæ ſine dictione taxatiua, ſecus per ipſos de parẽtela. Et quæ ſit ratio diuerſitatis.nu.5.

6 Vnus ex filijs uel nepos in præiudicium futurorum mortuo fundatore poteſt transferre in extraneum iuſpa. reſeruatum per fundatorem pro ſe & filijs maſculis, aliud autem cum ſuccedit parẽtela. Et ratio diuerſitatis nu.8.

9 An omnes de parentela poſſint transferre in extraneum iuſpat. eis competens ex reſeruatione fundatoris. remiſſiue.

ET pro declaratione proximorum duorum arti.8.
1 loco contingit dubitari, † pone q̃ iuſpa.competat
illis de parentela fundatoris, uel alterius tantum,
ut puta, quia per eum, ita in fundatione ordinatum ſit,
an unus de parentela poſſit renũciare alteri extraneo.
Do.Cardi.in conſi.ſuo.48.incip. quidã nobiles, conclu-
dit breuiter q̃ non, & ratio eſt ſm eũ, quia iuſpa.hoc ca
ſu competit conditionaliter & qualificatiue. ſcilicet il-
lis de parentela, unde non habens hanc qualitatẽ nõ po
terit eſſe patronus.Sequit̃ prædicta do. Roc.in hoc tra.
in uerbo ipſe uel is a quo.in fi.33.q in uerſi.ſed circa hãc
q.ubi dicit hunc punctum non habere dubitationẽ. &
ita reſidet ibi do.Roc.¶ Et aduerte q̃ do.Cardi.ſm ca-
ſum ſui conſilij loquitur ſub hoc themate. quidam no-
biles duo aut plures conſanguinei fratres, aut nepotes
poſſiderunt inſimul iure hæreditario caſtrũ in quo erat
capella ſpectans ad caſtrum, quo ad iuſpa. & ex conſue
tudine iã præſcripta, ſenior de illa parentela ſolebat p̃-
ſentare clericũ pro rectore dictæ capellæ ſuis conſan-
guineis & fratribus, ſenior de parentela qui erat in qua
ſi poſſeſſione iuris præſentandi, uẽdidit partẽ ſuam præ
fati caſtri cuidam extraneo cũ omnibus iuribus & perti
nentijs ſuis, & nunc patronatum præfatæ capellæ reliqt
hæredibus ſuis dubitatur mõ uacante capella quis præ
ſentabit clericũ emens extraneus, uel ſuccedens in iure
ſenioris, uel ille qui nõ uẽdidit partẽ ſuam, cum ſenior
ſit mortuus, & cõcludit nõ tranſire iuſpa. nec in empto
rem extraneũ, nec in illum cui reliquit iuſpa ſenior uen
dẽs, ſed ſequẽs ſenior ſublato primo habebit hoc ius, &
extraneus emptor, licèt ſit patronus, nunquam præſen
tabit, & imputetur ſibi qui emit tale quid ſic cõditiona-
tũ, & qualificatũ. ex quo ipſe non eſt de tali familia, &
hoc durabit donec aliquis erit de illa familia q̃ poſſit &
uelit uti tali iure, quaſi uelit dicere q̃ nullo exiſtente de
familia p̃ñtabit extraneus. & mouet do.Car.per reg.pri
uilegiũ.de reg.iur.lib.6.& ſic ex prædicto conſi.do.Ro.
2 colligit concluſionẽ de qua ſupra, † q̃ cũ iuſpa.compe-
tit illis de parentela tantũ, unus de parentela nõ poſſit
3 renunciare alteri extraneo ius ſuũ.¶ † Aduerte etiã q̃
Gaſp.Cal.in cõſi.ſuo.19.hoc tit.fol.62.format aliud the-
ma, uẽ; conceſſum eſt iuſpa.ponẽdi conuerſos, & recto
rẽ hoſpitali, Titio pro ſe ſuiſq; filijs maſculis, & deſcẽdẽ
tibus ex eis maſculini ſexus tantũmodo, tanquam ue-
ris & legitimis patronis.Quæritur utrũ unus ex illis de-
ſcẽdẽtibus poſſit illud ius dicto hoſpitali donare ſine cõ
ſenſu epiſcopi & in præiudiciũ ſucceſſorum, & cõclu-
dit q̃ ſic, cũ donatio fiat ipſimet eccleſiæ & ſic nõ requi
rit̃ conſenſus epiſcopi, & q̃ illa conceſſio ſeu reſeruatio
p ſe & filijs uidet̃ facta, potius ut deſignat, q̃ nõ trãſeat
ad fœminas, quã q̃ mutet naturã iuriſpa. quæ eſt poſſe
illud transferre habilibus titu.ut latè de prædicto cõſilio
loquuti fuimus ſupra in proximo 6.art.ad ibi dicta ẽ re-
currendum cũ ibi concluſerimus per dictionem tantũ,
taxatiuam contra Cald. ſed hic adduxi illud cõſiliũ q̃ a
iſti duo conſulentes do.Card.& Cal. uidẽtur contrarij.
Vnde pro eorum intelligentia eſt aduertẽdũ, nã Gaſp.
Cal.ſi bene aduertatur loquit̃ quando iuſpat.competit
filijs maſculis & deſcendẽtibus ex eis, unde patre exiſtẽ
te nihil cõpetit filio, cũ gradatim in hoc procedatur, ut
l.cum pater.§.penul.& melius in l.peto.§.fratre ff.de le
ga.2.& ideo quilibet poteſt renũciare iuri deſcendẽtiũ.
cũ ipſorũ præiudicium nõ ſit in conſideratione. ut latè
diximus ſupra in d.6.art.¶ Do.Cardi.uero loqui t̃ quã-
do ius eſt acquiſitũ parentelæ, uelut nomini collectiuo.
ut latè diximus ſupra in proxima præceden.q. prin.in
28.art Competit enim ibi iuſpa. ſeu ius præſentãdi om
nibus de parentela, uſus tamẽ illius ſ.præſentare ſeniori
de parentela.Ideo non poterit in præiudiciũ ſucceſſiui
ſenioris & totius parentelæ illud ius in extraneum trãſ-
ferre propter conditiones & qualitates in ſe habitas, &
4 hic eſt caſus in quo loquitur do.Cardi.¶ † Sed tu poſſes
dicere, cur tu in 6.præceden. art.in uerſi. aut fundator
reſeruauit ſibi iuſpa. & oĩbus, cõcluſiſti ſi bene iuſpa.eſ-
ſet reſeruatũ per fundatorẽ pro ſe & omnibus de parẽ-
tela ſine dictione tantũ, q̃ adhuc fundator poterit illud
iuſpa.trãſferre in aliũ, uel ſaltem in aliam parentelam,
ut ibi? Reſpondetur iſtos eſſe diuerſos caſus, nam caſus
de quo ibi loquit̃ quãdo ipſemet fundator renũciat, uel
transfert iuſpat.in alium, nã poterit in præiudicium pa-
rentelæ ut ibi diximus. Hic uero in caſu conſilij do.Car-
di.non ſumus in primo fundatore, ſed in uno de paren
5 tela tranſferente, uel renunciante poſt fundatorẽ.¶ † Et
ratio diuerſitatis eſt, quia in primo caſu fundatore uiuẽ
te nullum ius eſt acquiſitũ parẽtelæ, ſed omne ius eſt pe
nes eum, & ideo ad libitũ poteſt illud transferre, ſed in
caſu do.Cardi.nõ erat unius fundator, & totũ ius erat
translatũ in totã parentelã ſub nomine collectiuo. ut ſu
pra diximus, & ideo nõ poterat ille ſenior trãſferre iuſ-
6 pa.in præiudicium parentelę.¶ † Et ex his apparet diuer
ſitas iſtorum duorũ art.ſ.6.art.præcedentis & præſentis
art.In 6.enim art.tractauimus quando ipſemet funda-
tor qui reſeruauit ſibi iuſpa.& parentelæ, an poſſit ipſe
met illud in extraneũ transferre.puta inſtitutione.& di
cendum eſt.ut ibi.Hic uerò non ſumus in primo funda
tore trãſferẽte, ſed facta præſeruatione iuriſpatro in fun
datione illis de parentela, & eo ad parentelam deuo-
lu-

an unus de parentela poſſit renunciare alicui extraneo
in prȩiudicium illorum de parentela, & dicendum ē ꝙ
nō, & hoc de parentela eſt firmiſſimū, ut fundator pri-
mus poſſit in alium transferre, non obſtante reſerua-
tione facta parentelæ, quia illa uidetur facta ſucceſſiue,
ut ſupra eſt dictū, ſucceſſor uero in parentela hoc face-
7 re nō poſſit, qa eſt ipſi parentelæ ius q̄ſitū. ut s. ¶ † Reſtat
V. Conar. Var. res. lib. 2. c. 18. n°. 10
tñ difficultas in preſenti art. ſi iuſpa. eſt reſeruatū pro ſe
& filijs maſculis. Clarū eſt fundatorem poſſe illud iuſpa.
transferre in extraneum, & non eē in cōſideratione p̄-
iudicium filiorū & deſcendētium mariū. ut latè dixi-
mus in d.6.art. an autem mortuo fundatore filius, uel
nepos maſculus poſſit iuſpa. ad eū deuentū trāsferre in
extraneum, in præiudicium futurorum mariū. & Gaſ.
Cal. in d. conſil. 19. hoc tit. fol. 62. tenet audacter, unum
ex ipſis maſculis poſſe trāſferre iuſpa & nō haberi i cō
ſiderationem præiudicium ſuturorum mariū, & idē eſ
ſe in eo quod in primo fundatore, & quāuis hoc dictū
8 uideatur durū, tamen in ſe eſt, uerū. ¶ † Et ratio diuerſi-
tatis eſt, cur aliter ſit, cum ſuccedit parētela, aliter uero
cū ſuccedere habent maſculi, eſt iſta, quia mortuo fun-
datore iuſpa. eſt translatū in oēs de parētela, præſentes
& futuros, tanq̄ in collegium, quod nunquam extingui
tur, niſi omnibus de collegio, uel de parētela extinctis,
tanquā collecti in unum ſub nomine collectiuo. ut dixi
mus in d.28. art. præceden. q. prin. in maſculis uero mor
tuo fundatore nō transfertur ēt in futuris maſculis, ni-
ſi in primum. & de primo ad ſecundū, & de ſecundo ad
tertium, & ſic de ſingulis, adeo ꝙ uiuente primo, nullū
ius habet ſecūdus, ſed gradatim ꝓceditur, ut ſtante pri-
mo gradu, ceſſet ſecūdus. ſæpe allegata l. cū pater. §. pen.
& l peto. §. fratre ff. de leg. 2. ut latè diximus ſupra in d.
6. art. licèt hoc facere nō poſſet unus maſculus, cum in
reſeruatione iuriſpa. eſſet appoſita dictio taxatiua tantū
in præiudicium eccleſię, quia transferendo in extraneū
9 durius efficeretur libera. ut diximus. in d.6. art. ¶ † An
autem oēs de parentela poſſint in extraneum iuſpa. eis
competens ex reſeruatione facta per fundatorem ali-
quo titulo habili transferre dicetur in proximo ſequē.
art. quia hic tractauimus de uno de parentela transferē
te, & non de omnibus.

¶ Nonus art.2.q.prin.2.partis.j.Libri.

1 *Stante diſpoſitione ꝙ iuſpa. non exeat extra domum uel parente lam, pone quod quis exheredatur de familia uel quis ſit adoptatus, an & quando talis ſit patronus. nu. 10. 12.*
2 *Vbi conueniunt uerba, ibi conuenit diſpoſitio, & ibi edictum non habet locum ubi uerba eius non poſſunt adaptari.*
3 *Non refert quid ex æquipollentibus fiat.*
4 *Diſpoſitio faciens mentionem de liberis intelligitur de natiuis, non autem de adoptiuis.*
5 *Adoptiuus filius non ſuccedit in feudum.*
6 *Ius exorbitans non extendendum.*
7 *Statutum præferens maſculos fœminis, non habet locum in adoptiuis remiſſiue.*
8 *Donatio quæ poteſt reuocari per ſuperuenientiam liberorum non habet locum in adoptiuis remiſſiue.*
9 *Verba debent intelligi naturaliter & proprie non ciuiliter & ficte.*
11 *Non proprie dicuntur de parentela qui non ſunt originarij, nec proprie dicuntur liberi qui non ſunt natiui.*
13 *Adoptio imitatur naturam inquantum poteſt.*

1 ET ideo quæro nonò circa prædicta † ſtante diſpoſi
tione fundatoris, ꝙ iuſpa. non exeat extra domū
uel parentelā, pone ꝙ quis creet̄ de illa familia uel
parentela, ut ſæpius fit, uel aliquis adoptetur. an talis ſit
patronus, prout alij qui ſunt uerè, & naturaliter de fami
lia ſeu parentela ¶ Iſtum articu. format do. Roc. in hoc
trac. in uerbo ipſe uel is a quo. in 34 q. qui dicit ſibi uide-
2 ri prima fronte dicendū ꝙ ſic, † quia ubi conueniūt uer-
ba, conuenit diſpoſitio, & ibi edictum non habet lo-
cum, ubi uerba eius non poſſunt adaptari. ut dicit tex.
quem ibi not. Bar. in l.4. §. prætor ait. in uerſi. toties
ff. de damno infec. facit l. non aliter. ff. de leg. 3. cū uulga.
cum ergo prȩſupponatur aliquē eſſe creatum de paren
tela, ſeu familia, ſatis cōueniunt uerba diſpoſitionis igi
3 tur &c. ¶ † Secundo, ꝓ hac parte facit reg. quæ habet, ꝙ
nō refert quid ex æquipollentibus fiat. l. ſi mater. C. de
inſti & ſubſtitu. ibi in gl. memoratis. ubi cōcor ergo nō
uidet̄ referre, an quis ſit natiuus, uel originarius de parē
tela, ſeu ꝙ de ipſa parentela ſit creatus. iſta enim uident̄
æqpollere ¶ Contrariā partē ipſe do. Roc. arbitrat̄ ue-
riorem, licèt non reperierit deciſionem in ſpecie. mo-
4 uet̄ primò ꝑ tex. in l. ſi ita quis. §. fin de leg. 2. † ubi ſi teſta
tor faciat mētionē de liberis, intelligitur ſenſiſſe de nati
uis, nō aūt de adoptiuis, dr̄ enim ibi, ꝙ legatū factum ali
cui in tempus liberorū non debetur ſibi, dato ꝙ filios
adoptet. & concordat tex. in l. fideicommiſſum. ff. de
condi. & demō. ubi habet̄, ꝙ ſi quis ꝑ fideicommiſſum
ſit grauatus reſtituere hæreditatem ſi ſine liberis deceſ-
ſerit, intelligitur de liberis natiuis, non aūt de adoptiuis
cum alijs concordan. adductis ꝑ glo. in locis prædictis.
5 ¶ † Secundò dicit facere bonum ſimile, nā adoptiuus
non ſuccedit in feudum. c. adopt. in tit. ſi de feu. fue. con
tro. inter do. & agna. in uſi. feu ergo adoptiui uel creati
de aliqua parentela pari mō nō ſuccedēt in iurepatro.
¶ Tertiò dicit facere, quia conſenſus epiſcopi qui inter-
uenire debet in tali diſpoſitione. iuxta nota. in c. illud.
& in c. cū ſeculū. hoc tit. nō debet extendi, ſed reſtringi,
qa cōceſſio iuriſpa. eſt de gratia, & ex diſpenſatione fa-
cta. c. 3. & quæ ibi nota. hoc tit. & etiā quæ no. in c. quan
to. de iudi. & plene ꝑ Abb. in ſua diſputa. Augerio. ſi er-
go ep̄s conſenſit, ꝙ iuſpa. trāſeat ad eos de parētela tm̄,
debet intelligi & reſtringi ad originarios, uel natiuos de
6 parentela. ¶ † Illud enim ius eſt exorbitans, & nō exten
dendum. ut ꝑ doc. in locis prææallegatis. & ꝑ do. Fely. in
c. cūm in prin. de preſcrip. diximus etiā nos latè ſupra in
prima parte huius lib. in 10. q. prin. in 5. art. dū retulimus
opi. Arch. nolētis iuſpa. nō acqri præſcriptione. ¶ Quar
tò dicit facere quia in diſpoſitione hominis appellatio
ne filiorum non ueniunt adoptiui. ut in no. q. tradit. Io.
An. in addi. ad Spec. in tit. de ſucceſ. ab inteſta. in j. col.
uerſi. nec obſtat. ſic & in caſu noſtro cum fundatio fiat
7 ab homine. ſ. a fundatore & epō. ¶ † Quintò adducit qa
ſtatutum præferens maſculos fœminis, non habet locū
in adoptiuis. uoluit Io. de Ana. in conſi. 27. uiſo caſu. er-
8 go multo forti⁹ in caſu noſtro. ¶ †. Sextò adducit aliud
ſimile. nā donatio quæ reuocat̄ per ſuperuenientiam li
berorū, nō h3 locū in adoptiuis. ut cōſuluit do. Alex. cō
9 ſi. 11. in fi colū in 4. uo. ¶ † Septimò dicit facere, quia uer
ba debet intelligi naturaliter & proprie, nō ciuiliter &
ficte. l. fi. ubi ita ſummant doc. C. de his qui ue. æta. im-
10 petra. ¶ † Et tenēdo hāc partē dicit do. Roch. ad contra
ria facilē eſſe reſponſionem. Non ob. igit̄ primū dū di-
cebatur, ꝙ conueniūt uerba diſpoſitionis &c. nā r̄ndet̄,
11 ꝙ imò proprietas uerborum nō ꝯuenit. † nō enim pro-
prie dicit poſſunt de parentela illi qui nō ſunt origina-
rij de dicta parentela, quemadmodum non dicuntur li
beri proprie illi qui non ſunt natiui, ſed adoptiui. ut pro
bat̄ in d. l. ſi ita quis. & in d. l. fideicommiſſum & hoc ēt
dicit Bal. in l. ciues. C. de appella. ¶ Vel aliter reſpondet,
nā poſito ꝙ conuenirēt uerba, nō tñ ꝯuenit mēs. quæ in
primis eſt attēdēda l. 3. C. de lib. præte l. in conditioni-
bus primū locū. ff. de condi. & demon. c. quanto. cū ibi
alleg. per glo. de priui. mens enim teſtatoris loquētis de
illis de parētela eſt. ut intelligatur de his qui ſunt natiui
& de ſanguine arg. d. l. ſi ita quis. §. fi. cū ſi. ¶ Et per hæc
etiam dicit tolli aliud obiectum de æquipollentibus, nā
ex prædictis patet eſſe originarium de parētela, & crea
tum de parentela nō ęquipollere. & ita reſidet do. Roc.
ubi ſupra. ¶ Tu aduerte ad dicta per do. Roch. in 3. mo-
tiuo partis negatiuæ, quia in illo conſiderat iuſpa. eſſe
ſtricti iuris, & nō extendendū ſed ob obſeruandam fo
re primā conceſſionē, ut ſi illa ſit facta tantū parentelæ,
non poterit in præiudicium eccleſiæ extēdi ad alios q
re uera non eſſent de parentela, & ſic conſidero dictio-
nem taxatiuam tantū, & in hoc caſu præiudiciū eccle

ſiæ tñ

ſiæ:vt ſæpe nos cōſideranimus ſupra in 6.& 8. proximis arti. dictio enim illa taxatiua tm̄ & pręiudicium eccleſiæ facit procedere eius motiuū,alias enim non procederet. ¶ Nā illud,quod ipſe dicit,iuſpa.eſſe exorbitans, habet locū,qn̄ penitus extraneus,qui nō fundauit,conſtruxit,nec dotauit ecclam,ipſe vel is a quo ipſe cām habet,vellet eſſe patronus, vt volēs pręſcribere ecclam liberā,cū nil illorū ipſe fecerit:vt diximus poſt Archi.in d.5.arti.ſ.allegato,habētes verò cām ab ipſis fundatoribus,q̄uis ſint extranei,legitimè dn̄r patroni.vt latè diximus ſ.in j.art.huius q.& dn̄r patroni ſimiliter ex gratia, vt primi ſundatores,qui ab illis cām habeat,vt diximus ſ.in j.& 2.art.proximè pręcedē.q.prin.hinc eſt,ꝙ quamuis ſit facta reſeruatio iuriſpa.pro filijs & deſcendentib. maſculis,nihilominus vnus ex ipſis filijs maſculis poterit illud transferre in extraneos. vt latè diximus ſ. in 5. & 6.art.& aliquid ēt in 8.cum igitur iſti adoptantur, vel in parentelā ſumuntur, dicantur habere cauſam ab ipſis fundatoribus non diceretur extenſio, ſicut non eſt extenſio, cum vnus maſculus transfert iuſpa. in extraneum,vt proximè diximus. ¶ Erit ergo hic exorbitans iuſpa. pp dictionem taxatiuam tm̄, ex qua apparet,ꝙ ſi fieret extenſio extra parentelam,ſuccederet pręiudiciū

12 eccleſię. † Vnde pro veritate & clara intelligentia huius art.dicerē, ꝙ ſi in limine huius fundationis beneficij facta ſit diſpō per fundatorem in præſtatione cōſenſus epi,qui requiritur in creatione iuriſpa.ſolū ad illos de ſua parentela pro tpe exiſtentes, ſeu cum dictione tm̄,cum in hoc velit illud iuſpa.non transſire ad extraneos ēt hæredes,ſed finita parētela,& ſic illa quouis mō. extincta,eccleſia remaneat libera, nulli dubium eſt illos de parentela, ſeu de familia in particulari, vel vniuerſali poſſe alium extra familiā adoptare, ſeu in familiam & parentelā acceptare, vt inde familia augeatur, & nō ita cito extinguatur in pręiudiciū ipſius ecclæ, cū dictio taxatiua ad hunc effectū appoſita ſit,& ita procedat tertiū motiuū partis negatiuæ,de quo ſ. p ꝓximè dicta.& per ea quæ diximus in 6.& 8.arti. proximè pręcedentibus.& hoc nō ex alijs motiuis do.Roc.ſed ex ſolo tertio motiuo declarato vt ſ. ¶ Si verò in huiuſmodi reſeruatione iuriſpa.facta parentelæ vel familiæ in fundatione beneficij, vt non eſt appoſita dictio taxatiua ſolū, vel tm̄,adeo ꝙ nullo modo apparet, mentē fundatoris fuiſſe, huiuſmodi reſeruationem vertere in fauorē libertatis eccleſiæ, ſed ſolū in fauorem familiæ ſeu parētelæ,& tunc quia huiuſmodi reſeruatio eſt facta parentelæ,tanquam nomini collectiuo,& omnes de parētela tangit:vt diximus ſ.in proxima præceden.q.princ.in 28.arti.& in dictis.6.& 8.præcedentibus arti.& tunc cenſendum eſt, ac ſi huiuſmodi iuſpa. ſpectaret alicui collegio,ſeu vniuerſitati,& ideo dicendū, ꝙ aut ille extraneus fuit aggregatus in parentelam nullo ipſorum penitus diſcrepante:aut talis aggregatio facta fuit aliquo, ēt vno diſcrepante.Et primo caſu iſte aggregatus cenſebitur de parentela:ēt quò ad iuſpa.in pręiudicium omnium aliorum ſic volentiū. Secundo verò caſu non: & moueor per ea quæ volunt doc.ꝙ qn̄ iuſpa.cōpetit vniuerſitati vel collegio: nō poſſit admitti extraneus ad p̄ſentandū cum eis ſolo vno diſcrepante,ſed oībus ꝯcurrentib.& nemine diſcrepante ſic:vt latè dicemus.j.vbi erit eius locus in 2.lib.in 2.par.in 2.q.princ.in 16.arti.& hoc qa pręiudiciū illorum de parentela nō eſt in ꝯſideratione oībus illis volentib. vt a ꝯ̄rio colligitur ex deciſione do.Cat.in ꝯſil.48.quidam nobiles. de quo latè diximus ſ.in proximo præceden.8.arti. ¶ Et hanc ꝯcluſionem dicerē veriſſimā,ipſa aggregatione de extraneo facta,nullo penitus diſcrepante, verbis pleniſſimis, vt ſit de parentela in oībus & per omnia actiuè,& paſſiuè,ac ſi in illa natus eſſet,vt cum iſta vniuerſitate oium iuriū parentelæ,& ipſa parentela tranſeat iuſpa. ſicut cū vniuerſali ſucceſſione & alijs vniuerſalib.tit.vt not. in c.1. in c.ex literis.& in c.cum ſeculū.hoc tit. qa aliàs requireretur ꝯſenſus epi.c.illud.& c.nobis.hoc ti.vt diximus ſ.in 2.art.proximè pręceden.q.prin. ¶ De adoptiuis aūt neſcio qualiter poſſit haberi ratio in hoc artic. nam,vt proximè diximus, iſta aggregatio ſeu adoptio eſſet facienda per oēs de familia, ſeu de parentela,nemine pe-

13 nitus piſcrepante,† adoptio autem debet imitari naturam inquantum pōt:vt no.inſti.& oībus tit.de adoptio. ſed ꝙ plures adoptent vnū eſt ꝯ̄ naturam, cum vnius filij non pn̄t eſſe naturaliter plures patres, ergo non poterunt oēs de parentela vnum adoptare,ſed quilibet de per ſe, & quia diſpō cuiuſlibet de parentela non poteſt nocere alijs:vt proximè ſ.diximus:cum vnius ſolius ꝯ̄dictio ſufficiat ad non admittendū extraneum, & vnus ſolus parentelę pręiudicare non poſſit:vt in d.conſ.do. Car.48.de quo ſ.in 8.artic. meritò adoptiui quò ad hūc effectum non ſunt habendi in conſideratione, niſi diceremus,ꝙ vnus de parentela,ſeu familia adoptaret de ꝯſenſu oīum de familia ſeu de parentela : quia hoc caſu quò ad ipſorū pręiudicium idem eſſet,ac ſi oēs de familia illum adoptaſſent,ſeu in eorū parentela aggregaſſent,nemine ꝯ̄dicente. vt ſ. ¶ Bene de eis quæri poteſt, an ſuccedant in iurepa. patris adoptantis, de quo infra in 24.artic.præſentis.q.prin. ¶ Pro complemento huius iuriſpa. parentelæ eſſet videndum, an in tali iurepatro. præſentent ēt filijfamilias,& mulieres,ſed quia non eſt hic locus de prædictis, diceremus latè infra, Deo duce, in 2.li.in 2.par.in 2.q.prin.in 12.arti.Nota iſta:quia nunquam viditi ea hoc modo diſcuſſa.

¶ Decimus art.ij.q.prin.ij.partis.j.Libri.

1 *Reſeruato iurepatrona. proximioribus auunculus non admittitur cum nepotibus.*

1 QVæro decimò † ſi iuſpat. reſeruatur, vel relinquatur proximioribus an auunculus admittatur cum nepotibus defuncti.Et concludendum eſt ꝙ non. Ita decidit Bal.in ꝯſi.ſuo 87.incip.ſuper eo quod quęritur.circa fi.in 4.volu.vbi dicit, pręferri nepotes,& ratio eſt ſecundū eum:qa pręferuntur a iure ex ſui qualitate priuilegiata,& verba debēt ciuiliter intelligi.allegat.autēn.poſt fratres.C.de legi.hęre.ſequitur do.Roc.in hoc tracta. in verbo ipſe vel is a quo.in 11. q. Et ita tene.

¶ Vndecimus art.ij.q.prin.ij.partis.j.Libri.

1 *Caſus,quidam habens duos fratres,& filiam fundauit beneficium,& creauit patronos ſub forma, videlicet duos fratres & ipſorum hęredes, ac deſcendentes maſculos legitimos de ſtirpe, quos fratres ex nunc, prout ex tunc patronos inſtituit,ac decreuit talis beneficij patronos permanere perpetuos, & in defectum ſtirpis deueniat ad ipſum, vel penes ſe eſſe & manere iuſpatrona.mortuis fratribus ante ipſum, ac eius eo mortuo relicta filia hærede,an iuſpatro.ſpectat ad filiam illam,an ad epiſcopum. Et quòd ſit filiæ.nume.2.*

3 *Diſpoſitio iuris non indiget hominis miniſterio.*

4 *Patroni poſſunt eſſe etiam plures ex eadem cauſa.*

5 *Ratio,cur fundator eius vita durante non poteſt pręiudicare extraneo, quem admiſit in patronum, ſecus in deſcendentibus.*

1 DVbitatur vndecimò † pone Titius habens duos fratres,& vnam filiam,fundauit vnum beneficium,& creauit patronos ſub illa forma,videlicet illos duos fratres,& ipſorū hæredes,ac deſcendentes maſculos legitimos de ſtirpe & progenie. ſ.per duos ex maiorib.d.ſtirpis,quos fratres ſuos modò patronos ex nunc,prout ex tūc,inſtituit & relinquit,& in his duob. capitulis decreuit,& voluit talis beneficij patronos perpetuò permanere;& in defectum ſtirpis deueniat ad epiſcopum, addens velle penes ſe eſſe & remanere iuſpa. deinde moriuntur illi duo fratres ante ipſum, poſtea moritur fundator relicta filia fęmina herede.Quęritur,an ad ipſam vel ad epiſcopum ſpectet illud iuſpa. Iſtum caſum habuit in facto Gaſp.Cald. & ſuper eo conſuluit in ꝯſil.4. Titius habēs.hoc tit.in 61.char.vol. ꝯſiliorum ſuorum. ¶ Et primò pro epiſcopo dicit ipſe Gaſp.Cal.facere verba inſtitutionis quæ volūt,ad epiſcopum pertinere in defectum

defectum illorũ, qui erant cõſtituti patroni, vel eorum
deſcendẽtium, ſed iſta filia non eſt de deſcendentib. il-
lorum, & ſecundũ ↄſtõnem ipſam deſcendentes debẽt
eſſe maſculi. Ideo dato ꝙ eſſet de deſcendentib. ipſa fi-
lia tñ eſt fœmina. Itẽ quia dr̃ in ſundatione duo de ma-
iorib. & iſta eſt vna: igitur ex quo iſta deficiũt, vr̃ factus
2 caſus, ꝙ ad ep̃m deuoluatur & non ad filiam. ¶ † Tñ his
non obſtan. putat ipſe Gaſpar Caldc. ad filiam iuſpa. trã
ſiuiſſe. & mouetur: hæres patroni, hæres eſt ẽt extraneus,
quanto magis hæres ſanguinis, qui eſt hæres. & hoc pro
bat per c. cõſiderandũ. & c. filijs. & diximus latè ſ. in j. art.
præſentis. q. prin. Sed pater huius fœminæ erat patronus
beneficij, tum quia ipſum fundauit, & de iure cõi ad eũ
ſpectabat iuſp. vt no. in c. piæ mentis. 16. q. 7. tum ẽt quia
ſpãliter ſibi iuſpa. reſeruauit. ſi igitur ipſe eſt patronus,
& hæres patroni ſit patronus, & a iure hæredib. iuſp. de-
fertur. imò plus, ẽt ꝙ ſibi pro hæredib. nõ reſeruauerit:
3 vt in d. c. filijs c. conſiderandũ. & c. ſi plures. 16. q. 7. † Iuris
enim diſpõ hominis miniſterio non indiget. 2. q. 3. §. no
tandum. 17. q. 4. c. ſi quis ſuadente. cum ſi. poſito igitur ꝙ
ſuis hæredib. non reſeruauerit ius cõe, reſeruat eius ſuc
ceſſoribus & hæredib. ergo per ↄñs, cum iſta filia ſit hæ-
res, ad ipſam iuſpa. tranſibit. ¶ Confirmatur & ſecundò
iſta pars ex voluntate præſumpta. nam non eſt veriſimi
le, dicit ipſe, ipſum ſi contigiſſet proprios filios habere,
iuſpa. eis ademiſſe. 16. q. ſi. quicunque, ergo ex quo filiã
habuit & fratres amiſit, nõ eſt veriſimile, ipſum voluiſ-
ſe iuſpa. filiæ adimere. & in diſpõne epiſcopi remittere.
4 ¶ † Præterea & tertiò plures eſſe patronos nõ repugnat
ẽt ex eadem cauſa nedum ex diuerſis: vt probatur in c. j.
& 3. hoc tit. & glo. in cle. 2. eo. tit. & per doc. in hac rub. &
diximus latè ſ. in j. par. huius lib. 3. q. prin. in j. & 4. ſequẽ.
arti. vnde inſtitutio iuriſpa. facta de fratrib. non habuit
tollere iuſpa. ipſius inſtituentis. & per ↄñs hæredũ ſuo-
rum l. præcipimus. C. de appel. c. conſtitutio. de elec. lib.
6. ergo licet illi fratres ſint mortui: tamen ipſe remanſit
patronus. & potuit illud cum hæreditate ad filiam tranſ
mittere. ¶ Quartò pro iſta parte adducit. nam illa diſpo
ſitio referebatur ad caſum mortis ipſius fundatoris, qđ
apparet per illam additionem, in qua ſibi reſeruat iuſp.
quia voluit penes ſe eſſe & remanere iuſpat. & ſic poſt
mortẽ tranſibat ad fratres. licet ex nũc prout ex tũc &c.
ergo illis præmorientibus fuit in caſum caduci. C. de ca
du. toll. l. vnica. §. ſin aũt. & etiam omnia eidem diſpoſi-
tioni adiecta, ad hoc de cele. miſſa. c. cum Marthe. §. cæ-
terùm. & quod no. Io. And. in reg. quod ſemel. de regu.
iur. lib. 5. Si ergo ſumus in caſu caduci, & ille fundator
erat patronus & inſtituit filiam hæredem. tranſibit ad il
lam iuſpa. & non ad epiſcopum, cum ẽt adiecta eidem
diſpoſitioni ſint caduca, vt ſ. ¶ Quintò pro hoc adducit
æquitatem & fauorem vniuerſalis eccleſiæ, vt laici faci
lius inducantur ad ædificandas eccleſias, cum in dubio
pro ædificantibus interpretetur, arg. c. 3. hoc tit. ¶ Et fa-
ciunt pro hoc ea quæ latè diximus s. in 5. proximo præ
ceden. arti. vbi iſta rõne, vt facilius laici inducantur &c.
permittitur iuſp. ꝙ debebat tranſire ad filios maſculos
Ioannis filij fundatoris illis deficiẽtibus tranſmittatur
ad extraneos hæredes dicti Ioannis. ¶ Non obſtant mo
dò dicit Gaſp. ↄ̃ria, quia vt dixit in 3. ſuo motiuo, qñã-
uis inſtituerit fratres, ſibi etiam fundator iuſpa. reſerua
uit, & non ſe eo priuauit. ¶ Sequitur d. conſi. Caldc. do.
Roch. in hoc tracta. in verbo competens alicui. in j. col.
¶ Et certè pro iſta par. Gaſp. Cald. eſt veritas: quia nõ po
teſt negari, quin mortuis fratribus ante fundatorẽ iuſp.
non remanſiſſet ex eius reſeruatione, non dico vnà cũ
fratribus: vt dixit Gaſpa. in 3. motiuo, ſed in totum pe-
nes ipſum fundatorem. ¶ Nec etiã poteſt negari, quin
epiſcopus ſit ſubſtitutus illis fratribus & deſcendenti-
bus maſculis ab eis, & non ipſi fundatori. ſed illis præ-
mortuis ceſſat caſus epiſcopi: quia factus eſt locus cadu
ci, & ex quo fundator remanſit patronus, potuit illud
tranſmittere ad quem voluerit, non obſtante eius pri-
ma diſpõne, quæ effecta eſt caduca: cum non ſit factus
caſus eius. & ita concluderem, maximè ſtante auctori-
tate Gaſp. Cal. pro quo ẽt facit id, quod diximus poſt eũ
ſ. in d. 5. arti. ¶ Faciunt ẽt pro eo ea, quæ diximus ſ. in 6.
artic. ꝙ quamuis fundator reſeruauerit iuſpat. ſibi & fi-
lijs ac deſcendentibus maſculis ſeu ſuæ parentelæ ſua
vita durante, poterit illis præiudicare, quanto magis &
epiſcopo, præſertim cum caſus ſubſtõnis epiſcopi fue-
5 rit effectus caducus ante mortem fundatoris. ¶ † Sed eſt
aduertendum, ꝙ in d. 6. art. poſuimus rõnem, cur funda
tor eius vita durante non põt præiudicare extraneo,
quem admiſit in patronũ, de ↄſenſu epiſcopi in limi-
ne fundationis beneficij & deſcẽdentib. ſic, & diximus
eſſe rõnem: quia fundator ex nunc. ſ. tempore fundatio
nis facit patronum extraneum, deſcendẽtes verò non.
niſi poſt eius mortem, & in caſu præſentis thematis illi
duo fratres erant effecti patroni, vt ex nunc, & nihilo-
minus fundator adhuc de iurepa. diſponere potuit. Du
plex põt eſſe rñſio. Prima, ꝙ in p̃ſenti themate illi duo
fratres licet fuiſſent creati patroni, non tñ admitteban-
tur ad iuſpa. niſi poſt mortem fundatoris. & epiſcopus
ſimiliter. poſt mortẽ non ſolùm fundatoris, ſed ẽt ipſo
rum fratrũ & deſcendentiũ ab eis. & ideo hic caſus eſt
idem cum illo, qñ habent ſuccedere deſcendẽtes ma-
ſculi vel illi de parentela, & ideo eadem eſt diſpõ, vt fun
dator diſponere poſſit. ¶ Vel ſecundò põt rñderi, ꝙ q̃-
uis ipſi fratres eſſent patroni, ẽt tempore fundationis,
nihilominus erant patroni cum quadã qualitate. ſ. ipſi
& deſcendentes maſculi ab eius. Cum igitur omnes iſti
defecerint ante mortẽ fundatoris, & fundator p̃ronus
remanſit, poterit ad ſui libitum de iurepatro. diſpone-
re. & ex hoc colligitur pulchra extẽſio ad dicta ſ. in 6. ar
ti. vt fundator ẽt ſi admiſit ſecum extraneum in ↄpatro
num vel in totum patronum cum aliqua tñ qualitate,
quæ non tranſit ad extraneos hæredes. puta quia admi-
ſit Titium, & ab eo deſcendẽtes maſculos, ſi Titius mo
ritur ſine filijs maſculis ante fundatorem, fundator po
terit de illo iurepa. diſponere nõ ſolũ expreſſè, ſed ẽt ta
citè cum vniuerſali ſua hæreditate. ¶ Et, quod plus eſt
ẽt ſi diſpoſuiſſet, ꝙ nõ extantib. ipſis maſculis iuſpa. de-
ueniſſet ad epiſcopum. qa hoc non poterit ſibi præiudi
care facta caducitate primi patroni admiſſi decedentis
ante fundatorem. nota iſta: quia pulchra & noua. ¶ Nõ
omittã ponere vnũ, quod obijci poſſit ↄ̃ immediate di
cta, ſi enim ↄcluſimus ſ. in d. 6. arti. ꝙ fundatore reſeruã
te iuſpa. illis de parentela tñ, quæ eſt dictio taxatiua, ex
qua percipitur mens fundatoris eſſe, vt citius eccleſia
fiat libera, & ideo propter ipſius eccleſiæ præiudicium
fundatorẽ non poſſe ad extraneum illud ius trãsferre,
& hoc ex præſumpta mente fundatoris, vt citius eccle-
ſia fieret libera, quanto magis hoc eſſe debuiſſet in ca-
ſu noſtro, vbi eſt expreſſè mẽs fundatoris volẽs, ꝙ non
exiſtentib. deſcendentib. maſculis ab illis duob. fratrib.
iuſpa. deuoluatur ad ep̃m, quod nil aliud importat niſi
vt eccleſia ſit libera, vt diximus ſ. in præce. q. prin. in 15.
arti. ergo eſſet concludendũ, fundatorẽ non poſſe in fi-
liam transferre iuſpa. in præiudicium eccleſiæ. Ad hoc
rñdetur per ſupradicta, ꝙ cum effectum ſit caducũ prin
cipale: quia mortui ſunt fratres nõ relictis maſculis in
vita fundatoris, defecit etiam & acceſſoriũ per iura ſu-
pra allegata. & ideo fundator remãſit purus patronus,
ac ſi nullam diſpoſitionem feciſſet. & ſic non eſt in cõ-
ſideratione fauor eccleſiæ iam extinctus, & ideo funda
tor poterit facere omnia, ac ſi eius diſpoſitio non pro-
ceſſiſſet, nota prædicta quia procedunt.

¶ Duodecimus art. ij. q. prin. ij. partis. j. Libri.

1 *Caſus, mulier ædificans capellam & certos conſtituens patronos, an*
iuſpat. transferat ad hæredes ſuos, an vadat ad hæredes illorum pa-
tronorum, vbi quòd vadat ad hæredes patronorum, ſi in totum conſti
tuit eos, ſecus ſi in parte. nu. 2.

QVid autem de alio caſu, quẽ 12. loco pono; in quo
etiam conſuluit Gaſp. Cal. conſi. 5. mulier quæ-
1 dam. hoc titu. fol. 61. videlicet. † quædam mulier ædifi-
cauit

cauit capellã, cui certos ↄſtituitur pſonos extraneos, q̃-
ritur, an poſt mortem fundatricis tranſeat ēt iuſpat. ad
hr̃des ipſius fundatricis vel ſolùm ad illos extraneos &
corũ hæredes. ¶ Et determinat ibi Gaſp. Cal. illud iuſpa.
nullo modo tranſire ad hr̃des fundatricis vnà cum ex-
traneis, ſed ſolũ ad illos extraneos & eorum hr̃des. ¶ Et
mouetur primò: nam licèt iuſpa. tranſeat ad hr̃des fun
datoris: hoc eſt verum, niſi aliter fuerit ordinatum per
ipſum, vt ibi p eũ. ſed in caſu premiſſo fuit aliter ordi-
natum, & per ipſam fuerũt facti alij pſoni, ſequitur igi-
tur ipſam nõ remãſiſſe pſonam: & iõ iuſpa. qđ non ha-
buit, non potuit in aliũ transferre, c. qđ aũt. hoc tit. cũ ſi.
¶ Confirmatur iſtum ſecundũ eum: nam ſi hẽt iuſpat.
de ↄſenſu epĩ, & illud alteri dederit, apud eum non re-
maneret, nec ad ſuos hr̃des transferre põt. de teſti. ſigni-
ficauit. & c. j. hoc tit. li. 6. & ibi Archi. & doc. cum igitur
hic fuit ordinatum, in quẽ trãſſereretur in limine fun-
dationis, ſequitur ꝙ ad hr̃des fundatoris non tranſmit-
tatur, cũ illud ſibi non retinuerit, ſed in alium tranſtu-
lit de ↄſenſu epĩ. & ita ↄcludit pro iſta par. Gaſp. vbi s.
¶ Cum quo ego ēt ↄcurro, & neſcio videre quo pacto
poſſit aliter dici, ex quo cũ ipſa mulier fundauit capel-
lam, ↄſtituendo extraneos patronos illius in totum, in
eos iuſpa. in totum tranſtulit, ↄſenſus epĩ adhibitus in
fundatione operabitur tres effectus, primus pro licen-
tia fundandi ecclam, de quo in c. nemo. de conſe. diſt. j.
ꝙ faciat fundatricem pſonam, de quo in c. nobis. hoc
tit. tertius, ꝙ a fundatrice tranſmittat iuſpat. ad ex̃neos,
de quo in c. nullus. cum ſi. hoc ti. ſi ergo trãſtulit in eos,
non põt illud ēt in hr̃des tranſmittere. vt latè diximus
2 s. in j. par. præſentis lib. in 4. q. prin. in 10. arti. ¶ † Niſi ipſa
fundatrix tranſtuliſſet in partem iuſpa. in extraneos, vt
vnà cum ea eſſent patroni: qa tunc pro illa parte ſua re
maneret patrona, vt ibi latè diximus, & ideo portionẽ
ſuam bene tranſmitteret ad hr̃des eius, ſed in caſu Cal.
in totum illud iuſpa. tranſtulit in hr̃des extraneos, & iõ
non habuit quid tranſmitteret ad eius hæredes. ¶ Tan-
to magis, quia illi patroni per eam creati superuixerũt,
per ea quæ diximus in proximo præced. arti. & hoc eſt
clarum, & ideo non eſt inſiſtendum.

¶ Decimustertius art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Filius an propter delictum patris poſſit priuari ſucceſſione iuriſpat. &*
quòd ſic, vide nu. 4.
2 *Filio ex facto patris non præiudicatur.*
3 *Filius patre viuente non poteſt præſentare.*
4 *Filius priuatur emphyteuſi propter negligentiam patris non ſoluentis*
canonem.

QVero 13. quia s. in multis artic. eſt ↄcluſum patro-
num in præiudicium deſcendentium ab eo poſ
1 ſe renunciare & transferre iuſpat. ēt in extraneum † an
filius pp̃ delictum patris priuabitur ſucceſſione iuriſp.
¶ Et in hoc eſt aduertendum, nam maxima eſt alterca-
tio inter doct. an iuſpat. veniat in ↄfiſcatione bono. de
quo Deo duce dicemus infra in 3. li. in 8. q. prin. in 8. art.
ſed articulus noſter erit qñcunque & a quocunq; pater
priuaretur iurepa. legitimè pp̃ eius delictum, an poſſit
fieri in eius præiudicium. ¶ Et iſtam q. poſuit do. Car. in
cle. plures. in 6. col. in 7. q. dicens, ꝙ ex quo quis põt pri-
uari iurepa. & viuentis nulla ſit hr̃ditas. de conceſ. præb.
c. 2. ergo filius non ſuccedet, ſed ſi teneremus opinio-
nem, patronum pp̃ maleficium non poſſe priuari iure-
2 pa. eſſet ſecus. ¶ † Item ex facto patris non põt præiudi-
cari filio, ergo non priuabitur hoc iurepa. tñ dicit ipſe,
hoc non procedit: qa ex quo ius eſt in patre, non agitur
de præiudicio filij, cum filius nullũ ius habeat in iure-
pa. patre viuente. Nam ēt patre defuncto non tranſit in
filium niſi cum hr̃ditate, vt proximè dicemus infra in
17. arti. & pro hoc dicit facere, quod dicit Matth. filium
3 non poſſe præſentare patre viuente, † ſed tñ eo defun
cto, & illo herede exiſtente. ¶ Itẽ iuſpa. tranſit in filium
non qa filius, ſed qa hr̃s, & ideo tranſit ēt in extraneum:
vt latè diximus s. in j. arti. præſentis q. & ſic do. Car. ↄclu
4 dit † patrem poſſe perdere iuſpa. ēt in præiudicium hæ
redum ſeu filiorum, licet ibi teneat iuſpa. non poſſe ↄ-
fiſcari, de quo dicemus, vbi s. ¶ Ego pro hac opinio. pri-
mò adduco gl. ſecundã illam tenentem in c. vnico. hoc
tit. li. 6. ¶ Secundò dico facere id, quod s. diximus in 7. ar
ti. patrem poſſe ēt in præiudicium filij iuſpat. quod ha-
bet, renunciare vel donare, ex quo ſuum eſt, etiã extra-
neo, & ēt ſi reſeruaſſet illud iuſpa. ſibi & filijs maſculis:
quia gradatim hoc eſſe intelligitur, vt latè diximus s. in
6. arti. ¶ Et pro hoc adduco ſimile, quod voluit d. m. Iaſ.
in l. 2. C. de iure emphyt. in 100. col. in verſ. 7. quærit Sal.
5 † vbi poſt multa ↄcludit, negligentiam patris non ſol-
uentis canonẽ nocere filio, vt emphyteuſi priuetur pp̃
deciſionem Bar. in l. 3. in fi. quã legit pro prima. ff. de in-
ter. & relega. qui vult, ꝙ caſu quo pater accepit emphy-
teuſim pro ſe & filijs & nepotib. ſi iſte primus accipiẽs,
vel ſecundus delinquat circa ipſum ɔ̃ctum emphyteu-
ticum nõ ſoluendo canonẽ, vel alienando ſine licentia
dñi, hoc nocere ſequentib. ſed ſi aliàs delinqueret, pp̃
quod bona publicarentur, & tunc bene verũ eſt; bona
illa emphyteutica debere remanere apud filios & ne-
potes: qa non trãſeunt ad eos vt hr̃des, ſed habent iure
ſuo l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de oper. lib. ideo dicit
Iaſ. iſtam deciſ. optimè procedere, cum filius veniret vt
heres, eodẽ modo dicendũ in iurepa. in quo filij non ve
niũt vt filii ſed vt hr̃des, vt s. dictũ eſt. ꝙ delictum patris
poſſet nocere filijs, vt magis in ſpecie patet in deciſio.
Bar. in d. l. 3. in 2. memb. vbi loquitur de patre delinquẽ
te, aliter quàm circa ɔ̃ctum emphyteuticum, pp̃ quod
delictum bona veniunt publicanda, vbi vult, ꝙ ſi tranſi
tet res emphyteutica ad eos, vt ad heredes filij priuaren
tur iure emphyteutico. ita in caſu nr̃o ſi legitimè ex ali
quo delicto pater priuaretur iurepat. quia illud filij hñt
vt heredes, non tranſibit ad eos per ſupradicta, & aduer
te ꝙ motiua d. Car. multũ ↄcludunt, & faciunt quæ dixi
mus s. in 6. & 8. arti. & etiam in 5. 11. & 12. arti. huius q. &
in 10. art. 4. q. prin. j. par. huius lib. vbi fundator in limine
fundatoris acquirit & tranſmittit in totum vel in par-
tem iuſpa. in extraneum ēt in præiudicium filiorum de
ſcendentium, & non ſolũ hoc facere poteſt fundator,
ſed ēt ſucceſſiuus patronus, vt diximus ſupra in 8. art. il
la ratione: quia viuente patre ipſius eſt iuſpatro. & gra-
datim tranſit ad alios. priuatur ergo re ſua, quid ad fi-
lios? & ita obſeruari vidi, & ſic tene.

¶ Decimuſquartus art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Iuſpa. iure hæreditario tranſit non tantùm in maſculos ſed etiam in fæ-*
minas etiam maritatas, dummodo non renunciauerint. nu. 2.

QVæro 14. an iuſpa. ecclarum tranſeat iure hæredita
rio in filias feminas, an tñ in maſculos. Et ante-
quam huic q. reſpõdeam, eſt aduertendum, ꝙ aliud eſt
quærere, an iuſpa. ſit quæſibile per mulieres, & ſic an il-
le poſſint hoc ius acquirere & fundatione, conſtructio
ne, & dotatione. de iſta q. latè diximus s. in j. par. præſen-
tis lib. in 7. q. prin. in 1. ar. ¶ Et aliud eſt quærere, an iuſpa.
tranſeat iure hereditario in filias fœminas, an tñ in ma
ſculos: quia primo caſu iuſpat. inchoatur ab eis; in iſto
verò caſu iuſpat. fuit creatum ab alijs, dubitatur tñ, an
in eo poſſint filiæ feminæ ſuccedere, & hic articu. mo-
dò eſt diſcutiendus. ¶ Et omiſſa omni diſputatione: qa
in hoc omnes doct. concordant, breuiter eſt dicendum
2 † ꝙ iuſpa. pariter tranſit in feminas, ſicut in maſculos iu
re hæreditario: quia iura non diſtinguunt inter maſcu-
lum & feminam, facit quod dñt doc. in c. nobis. hoc tit.
& diximus s. in d. 2. arti. facit etiam c. fi. de conceſ. præb.
& ſentit glo. in c. qm̃ inueſtituram 16. q. 7. ius enim hære
ditarium ita cadit in maſculum ſicut in feminam, &
econtra, & iuſpa. transfertur iure hæreditario, vt ſupra
diximus in j. arti. præſentis q. prin. ergo &c. & iſta eſt cõ-
munis omnium doctorũ ſententia, quam tenuit Abb.
in c. j. in verſic. 2. poteſt dubitari. & in c. cum ſeculum. in
2. q. hoc tit. & ſentit in c. fin. de conceſ. præben. & Ioan.
And.

And.in ca.nobis.hoc tit.voluit etiam do.Cat.in cle.1.in
4.col.in 6.q.hoc titu.& ibi Imol.in 9.col.in verſi.glo. hę
redes,facit conſilium 54. Abb.caſus contingentia, ma-
ximè in vlt.col.in j.vol.& quod voluit Domi.in c.ſtatu-
tum.el 2.de hęre.lib.6.& voluit frater Ang.in ſua ſum-
ma in verbo iuſpa.in §.6.faciunt etiam d. per dom.mo.
laſ.in l.2.in 90.col.in 11.q.C.de iure emph.& illam opi.
etiam tenuit do.Gay.in repe.c.ſi.de elec.lib.6. poſt prin.
27.col.¶ ſit reperi poſtmodum Pau.de Cit.in hoc tra.in
9.par.in j.q.prin.in 3.ampl.vbi apertè tenet,iuſp.ita trãſ
ferri in hędem fœminam ſicut in maſculum:quia iura
loquentia de tali tranſlatione nõ diſtinguunt inter ma
ſculum & fœminam , ergo nec nos l.de precio. cum ſi.
ff.de publi.& dicit facere rationem, cum mulier ſit ca-
pax huius iuris,ſicut & maſculus:vt dicit ſe dixiſſe in 3.
par.in 3.q. in fi. ¶ Reperi poſtmodum etiam do. Roch.
ſimiliter in hoc tracta. in verbo ipſe vel is a quo. in 9.q.
vbi dicit de hoc etiam dixiſſe ſ in verbo competens ali
cui.in j.q. & ibi ↄcluſiſſe ꝙ ſic. cum tñ ꝙ ſit hęres ſemi-
nas,aliàs non ſuccedit.alleg.doc.in d.c.j.& in d.cle.j.hoc
tit.& iſta eſt concludendum,cum iſta ſit cõis opinio,&
2 ideo vlterius non curandum. ¶ † Et idem eſſet in filia
fęmina dotata:quia in eam tranſiret iuſpa.iure hęredi-
tario, & ſuccederet cum maſculis, ſi hęreditati non re-
nunciauit,ita Abb.in d.c.cum ſeculum.hoc tit.referen
do Federicum,vbi etiam adducit Ioan.And.in c.nobis.
hoc tit. & pro hoc facit , quod proximè dicetur in ſeq.
arti.per argu.a contrario:nam ibi concludemus,mulie
res maritatas a iure municipali excluſas ab hæreditate
paterna, non admitti cum fratribus in iurepat.ergo ſi
non eſſent excluſæ a iure municipali,quamuis marita-
tę admitterentur,& ſi eſt inſtituta hęres ex teſtamento,
non eſt dubium, ſi ab inteſtato idem , ſi vult eſſe hęres
cum fratribus.

Decimusquintus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Mulieres maritatæ a iure municipali exclusæ ab hęreditate paterna an admittantur in iurepa.vbi quod non.*
2 *Filiæ feminę in baronibus non ſuccedunt cum fratribus.*
3 *Feminę non ſuccedunt ſtantibus maſculis per legem regni.*
4 *Feminæ licèt ſuccedant in emphyteuſim,tamen ſecus eſt,vbi ſtatuto ar ctentur a ſucceſſione,ſtantibus maſculis.*
5 *Moniales an admittantur in ſucceſſione ſtante ſtatuto ꝙ feminę ſtantibus maſculis non ſuccedant remiſſiuè.*

1 ET ideo 15.loco quero, † an mulieres maritatæ a iu-
re municipali excluſę ab hęreditate paterna admit
tantur in iurep.cum fratrib.Iſtam q.poſuit Fed. de Sen.
in conſi.111.in 6.col.in verſi. prętcrea ſi filius eſſet,inci.
quęſtio talis eſt.& Pet.de Anc.in cle.plures.in 2.col.cir-
ca med.hoc tit.& cõcludunt , ꝙ non admittantur cum
fratribus:ſed fratres tantùm ſuccedunt in iurep.& plus
dñt,generalem ↄſuetudinem hoc obſeruare, vt ipſi vi-
derunt in pluri.ciuitatibus,quæ eſt optima legum in-
terpres hoc idem ſequitur do.Cat.in iſta rub. in vlt.col.
in fi.8.q.¶ Et mouentur prędicti doc. quia iuſpat.tranſit
ſolùm ad hęredes veros ēt extraneos & non ad hæredes
ſanguinis, immo ſi hæredes ſanguinis non ſunt hære-
des, non ſuccedunt in iurepa. vnde cum iſtæ mulieres
ſint excluſæ iure municipali ab hæreditate paterna nul
lo modo ſunt hęredes,ſi non ſunt hęredes, ergo nõ de-
bent admitti ad iuſpat.¶ Voluit etiam prędicta Gay.in
repe.c.ſi.de elec.lib.6.in 28.col.vbi dicit,hoc valde notã
2 dum in hoc regno.& maximè in ciuitate Neapolis † in
baronibus,in quibus filię fęminę cum fratribus nõ ſuc
cedant,vt nec admittantur in iurepa.ex quo per legem
3 regni † ſtantibus maſculis filię fęminę non ſuccedunt,
& propter hoc aliàs in facto conſului in terra Corati
diœc. Tran. & aliàs in ciuitate Vigiliarum in prouin-
cia Tran. propter legem regni Neapolitani volentem
fratres maſculos ſorores fœminas dotantes illas exclu
dere a generali ſucceſſione patris, ꝙ tales fęminę mari
tatæ non ſuccedunt in iurepat.ſed tñ maſculi,& ita in
vtraque cauſa tunc fuit iudicatum. ¶ Facit ēt pro hoc ,
quod dixit Bar.in l.vt iuſiurandi.in §. ſi liberi. in penul.
4 col.ff.de ope.lib. † ꝙ licèt fęminæ ſuccedant in emphy
teuſi,vt ibi per eum,tñ illud non procedit , vbi ſtatuto
caueretur,ꝙ maſculi præferantur fęminis in ſucceſſio
ne ab inteſtato,& ſic ꝙ extantibus maſculis filiæ fęmi-
næ non ſuccedant ab inteſtato. quia tunc non videren
tur filię feminæ inuitatæ in emphyteuſim cum maſcu-
lis,ſed ordine ſucceſſiuo.valet, deficientibus maſculis.
de cuius dicti veritate per do.mo.laſ.videre poteris in l.
2.in 98.col.in verſ.quam deciſionem.C.de iure emphy.
tenuit ēt deciſionem,de qua ſ.huius noſtri articuli.Fir-
ma.in tract.de epiſcopo.in 4.lib.in 30.q. ¶ Et reperi etiã
do.Roch.in hoc trac.in verbo ipſe vel is a quo.in 6.q. al
legando communiter doct.in d.cle.plures.& Pe.de An
cha.in c.ex inſinuatione.hoc tit.loquentem,qñ mulie-
res excluduntur a ſucceſſione ſtãtibus maſculis ex for-
ma ſtatuti , vel conſuetudinis, ꝙ excludantur etiam a
iurepa.& per ↄñs a præſentatione rectoris,& ab alijs ef-
fectibus iuriſpa.& hoc referre & ſequi do.Lau.de Pala
cijs de Fano in ſuo tracta. ſuper ſtatuto ꝙ exiſtentibus
maſculis filiæ fęminæ non ſuccedant . adducit ēt Abb.
in conſ.59.caſus in j.vol.& ita reſidet ibi Roc. ¶ Reperi
etiam poſtmodum d.Pau.de Cita.in hoc trac. hanc par-
tem tenentem in ſuo tract.in 9.par.in j.q. in 3. amplia.
5 ¶ Quid autem in monialibus , an & quomodo proce-
dat iſtud ius municipale,ſeu ſtatutũ circa eas. vide ple-
niſſimè d.Fel.in eccleſia Sanctæ Mariæ.in 26.col.& ſeq.
in verſi.ſextò quæro, vtrum ſtante ſtatuto. de conſtit. &
quia ibi concluditur,ꝙ ſi ſtatutum facit expreſſam mē
tionem de monialibus,nõ includit eas,ſi autem gene-
raliter,includit:& hoc vltimum limitatur ibi ſi monia
lis habuit dotem:quia ita loquitur ſtatutum in alijs ſe-
cularibus, ita etiam dicemus ſuccedere vel non ſucce-
dere in iurepa. valet ſi habuit vel nõ habuit dotem per
ibi dicta : quia tunc erit vel non erit hæres. videas ibi:
quia eſſet tranſcribere do. Fely.& extra principale pro-
poſitum noſtrum.

Decimusſextus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Inſtitutus in re certa dato cohærede vniuerſali an & quando ſuccedat in iurepatro. vbi ꝙ non ſuccedat nu 6.& limita.nu.9.*
2 *Inſtitutus in re certa habetur loco legatarii.*
3 *Vltima voluntas dicitur magis fauorabilis quam donatio inter viuos.*
4 *Inſtitutus in re certa quoad quædam habetur loco legatarii & quoad quædam loco hæredis,& in quibus habeatur loco legatarii,& in quibus loco hęredis.*
5 *Maius & potentius & attenditur.*
7 *Iuſpatro ſine vniuerſitate nullo titu.ſpeciali ſeu inter viuos ſeu in vltima volun in priuatam perſonã poteſt tranſire ſine conſenſu epiſcopi.*
8 *Duo ſunt modi transferendi iuſpa.*
10 *Iuſpa.tranſit in donatarium etiam ſine conſenſu epiſcopi facta donatione villæ,in qua erat illud iuſpa.*
11 *Inſtitutus in re certa ſuccedit patri in emphyteuſi,ſi eſt conceſſa ſibi & filiis,ſecus ſi ſibi & hæredibus.*
13 *Relatis pluribus opinionibus in dubio vltima eſt ſequenda.*
14 *Inſtitutus in re certa,puta in villa,in qua eſt iuſpatrona.etiam dato cohærede vniuerſali acquirit iuſpatro.ipſe & non hæres vniuerſalis.*
15 *Inſtitutus in re certa dato cohærede vniuerſali repudiante hæreditatem acquirit iuſpa.& nu.12.*

1 SEquitur modò 16.loco dubitari, † ſi filia fęmina vel
alter fuerunt inſtituti in re certa , & maſculi in vni-
uerſa,an ſuccedant in iurepa.Iſtam q. poſuit & diſputa
uit ſubtiliter d.Fede.de Senis in ſuo conſil.225.incipiē
ti opinio Io.notata. & concludit inſtitutum in re certa
ſuccedere in iurep.cum hęrede vniuerſali,& mouetur
iſtis fundamentis.¶ Et primò,certum eſt iuſpa. transfer
ri iure hęreditario,vt diximus ſupra in prin.primi arti-
culi pręſentis.q.prin.ſed ſic eſt,inſtitutum in re certa iu
re hæreditario venire ad id,ad quod eſt inſtitutus: quia
per viam inſtitutionis eſt hæres , vt in l. quoties. in §. ſi
duo.& in §.ſi quis primum.ff.de hęre.inſtitu.& notatur
per

per do.in c.Rainutius.de teſta.quia illud verbũ inſtituo
hr̃dem,facit illum hr̃dem,ergo tranſibit in eum iuſp.ſi
2 cut in hr̃dẽ vniuerſalẽ:cũ oẽs ſint hr̃des. ¶† Nec obſtat,
ſi dicat̃,īſtitutũ in re certa haberi loco legatarij,vt l.quo
ties.de hære.inſt.C.nã fateor hoc eſſe, vt nõ teneatur ad
credita, ſed non põt negari , quin vt hr̃s bona capiat, vt
no.in l.ex facto.§.dicebã.de hr̃.inſt.immo ſcd̃m quoſdã
poſſet rũpi teſtm̃,ſi non relinqueret̃ iure inſtõnis,ſcd̃m
notata in c.j.de teſt.li.6.maxime p̱ Io. An. in nou cl.ſup
gl.q̃ incipit,nunqd quo.Fortifico iſtã rñſionẽ:nã dr̃ in d.
l.quoties.inſtitutũ in re certa hr̃i loco legatarii, ergo in
veritate eſt hr̃s,ſed hr̃ loco legatarii , ſicut dicimus quẽ
hr̃i p̱ ciue,q tñ non eſt ciuis.ſcd̃m.Bar.in l. ſi maritus. ff.
de adul.& Abb.in c.ex parte.de ſpon.& quẽ hr̃i pro legi
timo,qui nõ eſt legitimus:vt p̱ Abb.in c.tanta. in j.col.
q fil.ſint leg.Secũdò pro iſta par.mouet̃: nõ dato ꝙ nul-
lo mõ cenſeat̃ hr̃s,ſed ſolummõ legatarius,adhuc vr̃ il-
lũ eſſe p̃ronũ,nã iuſp.trãfert̃ ad alium donatione inter
viuos,& tũc requirit̃ auctoritas ep̃i,ſi fiat donatio priua
tæ p̱ſonæ.Itẽ vẽditione vniuerſitatis realis.Inn.& Hoſt.ĩ
c.ex literis.hoc ti.Itẽ permutatione.Itẽ ſucceſſiõne,nec
iura diſtinguũt,an ſuccedat vl̃r,an particulariter,nec ca
uet̃ p̱ tex.vel gl.ꝙ in hoc requirat̃ auctoritas ep̃i,& non
eſt dubiũ hñtẽ iuſpa.ſolum a teſtatore dici illud hr̃e ex
ſucceſſione.Tertiò mouet̃ ipſe iſta ſuaſione,nã ſi aliter
diceret̃,ſequeret̃ magna abſurditas,pone.n.aliquẽ eſſe,
q nihil habeat in rerũ natura,niſi vnicũ iuſpa. in quadã
capella,ſi dicat inſtituo te hr̃dẽ meũ,trãſibit iuſp.vt vo-
lũt oẽs,& nõ valebit ſcd̃m eos:ſi fiat per viã legati, & ſic
erit dr̃ia in verbis, ſed abſit (dicit ipſe) tales ſubtilitates
ſcd̃m canones ꝯſiderari,quaſi velit ipſe dicere,ſufficere
quẽ ex ſucceſſione uenire.¶Quartò mouetur,pone ali
quẽ nolle facere teſtm̃,ſed ſolũ codicillari, nunquid in
codicillis poterit relinq iuſp.nedũ filio , ſed extraneo?
& quis dubitat ẽt iure codicillorũ dici quẽ alteri ſucce
dere?nec requirit̃ hic auctoritas ep̃i,ſicut in donatione
3 inter viuos,†qa magis eſt fauorabilis vltima volũtas , q̃
donatio inter viuos.c.cũ dilectus.de don. & nihil eſt qđ
magis debeatur hominib.quã vt ſupremę voluntatis li
ber ſit ſtilus.l.1.C.de ſac.ſan.ec. ¶Et ſi dicis , legatũ eſt q̃-
dã donatio,ergo &c.rñdeo(dicit ipſe)certe & ille q hr̃-
dẽ extraneũ inſtituit,oĩa ſua bona donat: & tñ non req
rit̃ auctoritas ep̃i,vide incõueniens quod ſequit̃ . pone
ep̃m nolle ꝯſentire teſtatori leganti iuſp.ſequit̃ hinc te
ſtatorem morientem per ſe retinere,nec cui vult relin
quere poſſe,ſecus inter uiuos: quia ipſi poterunt ſupe-
riorem adire.¶Quintò pro iſta par.adducit; nam cũ de
iure antiquo quidã nõ poterant eſſe hr̃des , ſed bonorũ
poſſeſſores de iure p̃torio,nũquid ẽt tales ſucceſſiſſent
in iurep.dato ꝙ nõ vocet̃ hr̃des?& certe bonorũ poſſeſ-
ſores in effectu hñt qđ hr̃des.ff.de bo.poſ.l. j. cũ ſeq. vn-
de ſi vera eſſet opinio ꝯ̃ria,non ſuccederẽt in iurep. qa
non hr̃des:& tñ hoc dicere eſſet multũ incõueniẽs,cũ
bonorũ poſſeſſor verus ſit ſucceſſor. ¶ Sextò & vltimò
ad hoc dicit Fed.facere qđ no.Inn.ĩ hac rub. in fi. ibi dũ
dicit,tã ad ſuos ſi īſtituant̃ hr̃des, vel alio mõ ſuccedãt ,
q̃ ad extraneos,nam non vr̃ curare,an vt hr̃s, an verò vt
legatarius ſuccedat.Subdit intra medium ibi Fed. non
obſt.id quod innuunt iura, & gl. nouum hr̃dẽ trãſire fa
cere iuſp.nam nõ accipitur ibi hr̃s pro hr̃de inſtituto in
teſtõ ſolenni, ſed generaliter pro omni ſucceſſore . iſta
ſunt quæ latæ adduxit do.Fed.in d.conſi.hic aliqualiter
ordinata.¶Quẽ ſequit̃ Pet.de Anc. cuius auctoritatem
pro 7.motiuo duco,in cle.2.in 1.col.in 2.not.in ver.ſed
q̃d dices.hoc ti.& ſic per iſta patet inſtitutum in re certa
ſuccedere in iurep.cũ inſtituto in vniuerſo. ¶ Pro qua
opinione.8.loco dico facere id qđ dixit glo.& ibi Abb.
in c.1.hoc titu.ꝙ pluribus hr̃dibus inſtitutis ẽt pro inæ-
qualibus portionibus omnes quò ad iuſp. erunt hr̃des
inſolidum,vt ẽt diximus ſ.in p̃ce.q.ptin.in 24.arti.ergo
eodem mõ erit in plurib.inſtitutis hr̃dib.uno in vna re,
altero in reliquo:quia pro inæqualib. portionibus di-
4 cuntur inſtituti.¶Adduco.& 9.pro iſte par. tale † funda
mentum,certum eſt inſtitutum in re certa nõ p̱ oĩa hr̃i
loco legatarij,ſed quò ad q̃dã hr̃i loco legatarij, & quo
ad quædam loco hæredis:ita Abb. & poſt eum oẽs in c.
Rainutius.in 4.col. ſuper gl. in verbo relinquẽs.de teſt.
& per doc.in l.quoties.C.de hære.inſti.certũ eſt ẽt mul-
to plures eſſe caſus circa quos inſtitutus habet̃ loco hr̃-
dis quã circa quos habeatur loco legatarii . Nã loco le-
gatarij habetur:quia nõ tranſeunt in eum actiones hę-
reditariæ:vt in d.l.quoties.Secundò:quia ſi inſtitutus in
re certa moritur antequam acceptet, trãſmittit ad ſuos
hr̃des,ſicut legatarius tranſmittit legata,iuxta no. in l.1.
§.1.C.de cad.tol.& in l.cũ pr̃. §.ſurdo.ff.de leg.2.ſecus eſt
in hr̃ditate:quia ſi non eſt adita non tranſmittit̃: vt in l.
qm̃ ſoror.C.de iure delib.Tertiò quia de tali inſtitutio
ne in re certa detrahit̃ Falcidia , ſicut de ceteris legatis:
vt in l.ex facto.la grande.ff.de hære.inſti.Quartò:quia ta
lis inſtitutio in re certa ꝯſeruat̃,per auc.ex cã. C. de lib.
præte.quò ad effectus ꝯcernentes ipſam rem,ſicut ꝯſer
uãtur cætetã legata & non inſtitutiones:vt d.auc.ex cã,
& ita tenet Bar.in d. l.ex facto. Loco verò hr̃dis inſtitu-
tus in re certa habet̃ quò ad plura.& primò quò ad ex-
cludendã querelã inofficioſi teſtĩ.nam ſufficit relinq fi
lio res certas titulo īſtõnis,& ſic teſtm̃ nõ poterit quere
lari,vel ꝯ̃ illud de nullitate dici,ſcd̃m gl.notabilẽ in l.ſi
quis priore.ff.ad Treb.facit gl.in verbo īſtituit, & quod
ibi dnt do.in c.j.de teſta.li.6.Secundò:quia ſicut hr̃s põt
a ſeipſo ex propria anctoritate capere poſſeſſionẽ rerũ
hr̃ditariarũ:vt.l.cum hr̃des.& ibi notatur.ff. de acq.poſ.
ita poterit inſtitutus in re certa,ſcd̃m Barto.in d.l. ex fa-
cto.& Imo.ibi in 10.col.& ĩ d.c.Rainutius. de teſt. in 36.
col.Tertiò quò ad ius accreſcendi:quia repudiante hæ-
rede vniuerſali hr̃ditatem, inſtitutus in re certa admit-
titur in totũ:vt in d.§.ſi ex fundo.in l.j. ff. de hære. inſtit.
Quarto habetur loco hr̃dis:quia ſi inſtitutus in re certa
agnoſcit inſtitutionem ſuam cõfirmatur totum teſtm̃,
& pupillares ſuſtitutiones ſicut confirmarẽtur p̱ aditio
nem hr̃ditatis factam per vnum ex hæredibus inſtitutis
in certa parte hr̃ditatis,ſcd̃m no.in l.quoties.§.ſi duo.ff.
de hr̃.inſti.& in l.ſi nemo.ff.de teſta.tutel.ſecundũ Bart.
in d.l.ex facto.& in l.quoties.C.de hære.inſti. Quintò vt
ei poſſit pupillariter inſtitui:vt eſt tex. in d.c. j. de teſt.li.
6.& ibi dicitur per do.maximè mod.in ſua rep.in 4.no-
ta.cũ.n.ei q nõ eſt hr̃s inſtitutus vel exhęredatus nõ põt
pupillariter ſubſtitui:vt in l.j.& 2.de vulga.& pupil.Sex
tò habetur loco hr̃dis:vt ei competat beneficium.l.edi
cto.C.de edic.diui Adri.tol.ſecundum Bar.in d. l. ex fa-
cto,Septimò habetur loco hæredis, vt ſuccedat in em-
phyteuſim ſecundùm Bart.in l.ut iuſiurandi.§. ſi liberi.
ff.de oper.lib.dicentem,inſtitutum in re certa ſuccede
re æqualiter in emphyteuſi eccl̃ę,quę nõ tranſit ad hæ-
redes extraneos,ſed ad ſuos tñ,etiam ſi non ſint hr̃des ,
prout omnia latiſſime accumulantur per do.Phili.Frã.
in ſua ſolẽni rep.d.c.primi,de teſta.lib.6.in 52.col. cum
duabus ſeq.in ver.in eadem gl.ibi habetur. Octauò : qa
inſtitutus in re certa retinet nomen hr̃dis , & fit per viã
inſtitutionis,& appellatur hæres,legatarius verò appel
latur legatarius,& nõ fit per viam inſtõnis , & hr̃ nomẽ
hr̃dis non eſt parum,arg.c.cum ſcd̃m apoſtolũ.de præ-
ben. & quæ ibi no. de noĩe ꝙ multum præſtet . Iſtis ſic
5 ſtantibus † nos habemus reg.ꝙ quando aliquid põt iu-
dicari ſcd̃m minus potẽs & maius potẽs , attẽdit̃ maius
potẽs,tex.eſt aureus,& ibi Bar.& oẽs in l.q̃ritur.ff.de ſta.
hom.& in c.ſi teſtes.§.item hermofroditus.4.q.3. vbi gl.
bona.præualet enim id quod plus eſt:vt dicit glo.in d.l.
q̃ritur.cum ibi alleg.ſed ſic eſt,vt ex ſupradictis patet,in
ſtitutũ in re certa magis incaleſcere & ſe p̄ualere in hæ
redẽ q̃ in legatarium.ergo inſtitutus in re certa tanquã
nouus hæres admitteretur in iurep.cum vniuerſali hæ
6 rede.¶† Tamẽ iſtis nõ obſtantib.ꝯ̃ria pars. eſt in iure ue
rior,quam tenent do.infra allegan.& mouent̃: quia ve
ra eſt Io.And.opinio in c.cũ ſeculũ.hoc ti. quẽ ſequun-
tur ibi do.iuſp.non tranſire ad filios niſi ſint hæredes:&
tranſire ẽt ad hæredes extraneos.ergo ſequitur, ꝙ inſti-
tutus in re certa ex quo in eum non tranſeunt iura hr̃-
ditaria non ſuccedit in iurepatrona. ¶Mouentur & ſe-

cundo:quia iuſp.ſine vniuerſitate nullo ti. ſpeciali ſiue
inter viuos, ſiue in vltima volūtate in priuatā perſonā
tranſire pōt ſine ↄſenſu epī, ergo non poterit trāſire in
inſtitutum in re.certa & non in vniuerſitate ſine ↄſen-
8 ſu epi.¶ † Ego pro iſta parte formabo tale motiuū qd li
cèt procedat a ſuperiorib.erit tñ tertiū in ordine, & di-
co clarum eſſe mōs transferendi iuſp.in perſonam pri-
uatam eſſe duos. Vnus videlicet cū vniuerſitatib. & nō
requirit in eo epi ↄſenſus,ſed tranſit cū ipſa vniuerſita-
te,de quo ꝑ tex.& do.in c.ex literis.& ī c.cū ſeculū. hoc
tit. Alius modus eſt tit.partic.puta dōnis,legati, & ſimi-
lium,& requirit ↄſenſus epi,aliter nō trāſit.de primo ē
tex.in c.illud.a ↄrio.& in c.nullus.hoc ti.de ſecundo no
tat ꝑ Abb.& alios in d.c.cū ſeculū.Clarū eſt ēt, ꝙ qñ iu-
ſp.trāsfert cum vniuerſitate,requirit qd vniuerſum,ita
ꝙ illa res,cum qua tranſire habet iuſp.ↄtineat vniuerſi
tatē cum ſe.ideo dicit Inn.in d.c.ex literis.non ſufficere
iuſp.inhærere cuicunq; rei, ſed oportere rē eſſe talē, ꝙ
abſq; alia expreſſione contineat in ſe iura vniuerſitatis
hinc dñt ibi do.iuſp.trāſire acceſſoriè cū illa vniuerſita-
te,& de hr̄ditate,qa vniuerſitas eſt rea.loquit. D.Car.in
ↄſ.122.qdā hñs.in ptin.Eſt ēt clarum, ꝙ qñ iuſp.trāſit ti.
ſpeciali,titulū debere eſſe gratuitū,vt in exēplis ſ. poſi-
tis:& ꝑ iura ſuperius alleg.puta dōnis,legati, & ſimiliū:
& tunc illa ſpecialitas non eſt reſpectu tit.ſed reſpectu
ipſius iuriſp.qa ſpecifice iuſp.donat vel legatur cum ↄ-
ſenſu epi,vt in dictis iuribus apparet,ſed qñ donaret ali
qua vniuerſitas ſine ↄſenſu epi,trāſiret iuſp.illo nō ſpe-
cificato,& tñ eſſet titulus ſpalis dōnis reſpectu ipſius ti
tuli;tñ illa ſpālias,de qua in ſecūdo mēbro,debet intel-
ligi reſpectu rei donatæ,vel legatę,qd ſpāliter & de p.ſe
iuſp.donat vel legat. Non poterit ēt negari, ꝙ inſtitutus
in re certa,nō eſt in ipſa inſtitutus cū aliqua vniuerſita-
te,ſed eſt ipſa res certa,nec pōt cū illa re certa(cū nō ſit
vniuerſitas)tranſire acceſſoriè: quia iura vniuerſitatis.i.
hr̄ditatis ſunt penes hr̄dem vlem,nā in hr̄dē vlem tran
ſeunt oīa iura hr̄ditaria.l.quoties C.de hr̄.& inſt.& gl.in
d.c.j.in verbo inſtituit.de teſt.iō iuſp.potius debebat trā
ſire acceſſoriè cū iuribus vniuerſitatis in illū ī quē iura
vniuerſitatis tranſeunt.& per hoc patet, ꝙ non pōt trāſi
re in inſtitutū in re certa acceſſoriè cū vniuerſitate.: qa
in eo non eſt aliqua vniuerſitas, nec iura vniuerſitatis,
ſed ſunt apud hr̄dē vlem:& ſic iſto primo mō nō dr̄ trā-
ſire.Nec ēt dr̄ trāſire apud inſtitutum in re certa titulo
particulari,qa licèt diceremus,prout D.Fed.dicit, dato
ꝙ inſtitutus in re certa dicatur legatarius in ipſo legato
non ſpecificat iuſp.cum ↄſenſu epi, ſed legatū eſt factū
de alia re ꝑticulari,in qua eſt inſtitutus nulla facta mē-
tione de iurep.cū ↄſenſu epi,nec cū illo legato tranſire
pōt acceſſoriè:qa illa res,in qua eſt inſtitutus,nō eſt vni
uerſitas,ſed particulare legatū,per qd legatū nō trāsfert
iuſp.niſi nominet & adſit ↄſenſus epi.Si ergo alius mo
dus transferēdi iuſp. ī priuatā ꝑſonā ꝑter iſtos duos nō
dat,& hæc inſtō in re certa non pōt adaptari, nec cōpre
hēdi in illis modis,ergo dicendū nō transferri in ꝑſonā
priuatā iuſp.in re certa,ſed illud tranſire ad inſtitutū in
vniuerſo,q modus cōprehendit ſub primo mō.Dicerē
9 bñ vnū † ꝙ ſi aliquis inſtitueret in re certa , ꝙ quidē res
certa ↄtineret vniuerſitatē in ſe, ꝙ tranſiret iuſp.exiſtēs
in illa vniuerſitate in ipſum inſtitutū in re certa . puta .
qa eſſet aliqs pr̄ſamilia, q haberet multa bona, inter ꝗ
erat una villa,in qua inerat iuſp.:nā ſi aliquē inſtituit in
illa villa tm̄,& ſic in re certa,alterū verū in vniueſo , bñ
luſp.qd erat in illa villa, trāſiret in īſtitutū in ipſa re cer
ta.ꝑ ea ꝗ hñt ī d.c.ex literis.:maxime ꝑ Inn.quem refert
Abb.ibi in vlt.col.nā licèt ille dicat legatarius, trāſiret ī
10 eum iuſp.† qd cōprehendebat tacite in illo legato vni-
uerſitatis:ſicut dicimus, ſi donaret villa,in qua eſt iuſp.
illud trāſire ſine ↄſenſu epi in donatariū, ar.c. ex literis.
vbi locat villa,qd eſt plus,& c.cū ſeculū. & ꝗ notant do.
in ipſis locis cum venditur villa, qd eſt multo magis:vt
j.in hac.1.par.in ſuis locis dicemus. Et hoc expreſſe vo-
luit Phi.Decius in conſ.149.in cā iuriſp.in 1.dubio.¶ Et
per iſtud fundamētum iſta pars eſt firmata ſuper firmā

petram.per quod ēt rñdetur ad omnia ſ. in ↄriū addu-
cta,vt infra patebit.¶ Quarto loco pro iſta par. adducū-
tur auctoritates doc.illam tenentiū.tenuit igit eam do.
Abb.antiquus,cuius ſnīa eſt inſcripta poſt d.conſilium
do.Fede.& dico fuiſſe Abb.antiquum,cum non potue
rit eſſe illis temporib.do. Fede.Nicolaus abbas, ex quo
non fuerunt ↄtemporanei:& Fede.in calce d.ↄſilij ſub-
mittit ſe deciſioni do. Abb.cū dicit audiui do.Abb.ſcri-
pſiſſe ↄrium,tñ hanc cædulam , & ſic eius cōſilium ſuæ
cædulæ.i.D.Abb.ſubmittit.& ſic vr̄ fuiſſe Abb.antiquū,
ex quo habebat in tanta reuerētia a Fed.cum Abb.mō-
der.in ſuis cōmentarijs habeat in reuerētia Fed.iſtā etiā
partē tenuit.G.de Cōciano,quē ita ↄſuluiſſe Abb. anti-
quū in d. ſua cædula refert.Tenuit ēt hanc partē Io.An.
in nouel.in d.c.cū ſeculū.hoc ti.prout refertur in fi.d.ↄ-
ſilij Fed.& licèt poſſet dici illa verba non fuiſſe Fed. ſed
alterius cōpilantis, cū ſint ↄria ↄcluſioni Fede.tñ hoc ō
uerū ſcd̄m aliquas impreſſiones quorundā ↄſiliorū, ꝓ-
ut habeo in meis:ſcd̄m verò antiqua ↄſilia , ꝓut ꝑcipit
ex dictis Pe.de Ancā d.cle.2.ante fi.2.col.illa verba erāt
vere Fed.& erant iſta.videlicet.ↄrium eius qd teneo,no
tat Io.An.&c.nā dicit ibi Pe.de Anch.Fed.ↄſuluiſſe pro
illa parte,& ꝙ in fi.dicit,& ſic Fed.ↄtrarium tenere Io.
And.&c.Et ſic iſtam partem videntur tenere Fed. & Pe.
de Anch.potius quam ↄriā: vt j. dicetur in ſolutionib.
ↄriorum.Quam ēt tenet do. Card. in hac rub.in vlt.col.
in 8.q.vbi refert dicta Fed.& dicit ↄriam partem eſſe ve-
riorem,vt ibi late per eum.Hanc ēt partem tenet Abb.
mod.in c.i.in j.no.in ver.& ex hoc infertur.hoc ti.dum
prius loquutus fuerat trāſire iuſp.ēt ad hr̄des extraneos
cum trāſeat cum ipſa hr̄ditate tanꝗ cum vniuerſitate,
ſubdit & ex hoc infertur, ꝙ ſi pr̄ īſtituit filiū vel filiā in
re certa,& extraneum vniuerſalem hæredē,iuſp. nō trā
11 ſibit in filiū vel filiā,ſed in hr̄dē vlem,vt ibi ꝑ eū.† hanc
ēt partē vr̄ tenere Bar.in l.vt iuſiurandi. in §. ſi liberi. in
verſi.ſecundum dubium eſt. ff.de oper. lib. vbi conclu-
dit,filium inſtitutum in re certa ita demū ſuccedere pa
tri in emphyteuſi,ſi eſt conceſſa ſibi & filijs,ſecus autē ſi
eſſet conceſſa ſibi & hr̄dibus: quia non ſuccederet in ea
filius inſtitutus in re certa,vt ibi late per eū , de quo di-
cto plene per do.me.Iaſ.in l.2.in 29.col.in ver.5.qrit hic
Sali.C.de iure emphy.vbi plura , multo magis hoc eſſe
debet in iurep.vt late diximus ſ.in j.art.pñtis.q.prin.Iſtā
ēt partē tenet do.Phi.Franc.in ſua ſolēni rep.c.j.de teſta.
lib.6.in 54.col.in glo.in verbo inſtituit. in ver. quid aūt
ſit in iurep.& damnando Fed. vbi ſ. dicit ita eſſe tenen-
dum,quam ēt partem tenet Gayan tepe.c.fi.de elec.lib.
6.quod inducit ad filias fœminas cū certa dote inſtitu-
tas,& ēt ad ius municipale illas excludens. de quo dixi-
mus in proximo præced.art. ¶ Non obſtant mō ſ. in ↄ-
riū adducta.& primo iuſp.transferri iure hr̄ditario &c.
qa eſt verū iure hr̄ditario vli,vt cū hæreditate poſſit trā
ſire acceſſoriè , & ſcd̄m primum modum transferendi
iuſp.in perſonam priuatā,non aūt iure hr̄ditario parti-
culari in quo non eſt vniuerſitas,cum qua tranſire poſ
ſit ut ſ.eſt dictum in meo motiuo tertio loco adducto.
Silr̄ nō obſtat ſcd̄m,iuſp.transferri ſucceſſione, nec iu-
ra diſtinguere,an vli,vel particulari,& certū eſſe inſtitu
tū in re certa venire ex ſucceſſione, licet dicat legata-
rius.nā rñdetur,iura bene hæc diſtinguere,ex quo corū
rō qnare ex ſucceſſione acquirit iuſp. eſt: qa trāſit cum
vniuerſitate hr̄ditaria,vnde nō trāſit ī filiū,niſi ſit hr̄s,vt
diximus ſ.ī j.ar.pñtis.q.& qa cū vniuerſitate trāsfert,nō
reqrit ↄſenſus epi, & ſi verū eſſet iuſp.trāſmitti ex om-
ni ſucceſſione ſine ↄſenſu epi,ſequeret hoc ēt ex lega-
to dēre fieri,qd eſt falsū:vt ꝑ Abb.& doc.ī d.c.cū ſeculū.
Nō ob.3.de abſurditate,qa fieret dr̄ia in verbis, ex quo
ſi aliqs nihil haberet niſi iuſp.& diceret inſtituo te hr̄dē
valeret,ſi verò diceret lego tibi non valeret &c.nā rñde
tur nullam eſſe abſurditatē,nec dr̄iam in verbis , ſed in
facto:quia ſi inſtituit hr̄dem,erit vniuerſalis hr̄s,ſi dicit
lego,nō erit vniuerſalis hr̄s.Et ſi diceres,quæ eſt vniuer
ſitas cū in hr̄ditate nil aliud ſit ꝗ iuſp. reſpondetur eſſe
vniuerſitatē quantū ad hoc,vt includat ſine eius expreſ
ſione,

ſione,nam ſi exprimeret,eſſet opus ꝯſenſus epi,vt ſæpe
eſt dictũ.ſi vero accederet ꝑ viã legati.tũc eſt opus expri
mere iuſp.& dicere lego tibi iuſp.cũ aliud non habeat,
& quia exprimit,neceſſe erit ꝯſenſum epi interuenire
ut ꝑ Abb.& doc.in d.c.cũ ſeculũ.vnde nõ eſt dña in ver
bis,ſed eſt magni effectus,vt ſ.patet.poterit bene dari i-
12 ſtantia † pone.n.quẽ hẽre vnã rẽ,& vnũ iuſp.& inſtituiſ-
ſe aliquẽ in illa re,& alterum vniuerſaliter & hrẽdẽ vni-
uerſalẽ videntẽ nihil ſupereſſe,nolle eſſe hæredẽ. certe
hoc caſu iſtitutus i re certa hẽbit iuſp. ſed hoc erit;qa i
ſtitutus in re certa repudiante vli hrẽde admittit in tota
hrẽditate:vt in l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hære.inſt. Non ob.4.
iuſp.nõ poſſe per codicillũ relinqui: quia in eo nõ põt
hrẽs inſtitui &c.nã reſpondetur verum eſſe nõ poſſe hrẽ-
dem per codicillum inſtitui:non tñ per hoc ſequit. er-
go non põt legari iuſp. ꝑ codicillũ: quia iuſp.põt legari
per codicillũ,ſicut & quælibet res,dummõ interueniat
ꝯſenſus epi. & non obſtat illa rõ ꝙ in ꝯctu inter uiuos
epo volente ꝯſentire poſſe cõpelli, ſecus in morte &c.
qa magna ſemel fuit data auctoritas laicis diſponẽdi de
eccl'ijs, ex qno hñt in eis iuſp.ꝙ mõ velint illud,vt pro-
phanum legare,& donare ſine ꝯſenſu epi,eſſet dare eis
omnimodã ptãtẽ in eccl'ijs ꝯ.c. ſecundum. de iudi. & c.
eccl'a S.Mariæ.de conſti.cum ꝯcor.debet igitur eis ſuffi
cere ſi non interceſſit ꝯſenſus epi in legato, eo moriẽ-
te accedat ad eius hrẽdes vel ex teſtõ,vel ab inteſtato: vt
late diximus ſ.in proxima j.q.prin.in 17. art. ¶ Non ob.
5.ꝙ ſi ius antiquum de bonorum poſ.non eſſet corre-
ctum illi haberent oĩa iura hrẽditaria,& tñ nõ iuſpa.&c.
quia hoc eſt falſum:nam tranſiret cum vniuerſitate hrẽ-
ditaria,vt ſ.eſt dictum,ſecundum primum modum,an
autem iuſp.tranſeat in bono. poſ.dicet.in 23. proximo
art.pñtis.q.prin.Non obſtat.mõ.6.de dicto Inno. in hac
rub. iuſp. tranſire tam ad ſuos , ſi inſtituantur hrẽdes vel
alio mõ ſuccedant &c.nam illa verba vel alio mõ ſuc-
cedant debẽt intelligi non de ſucceſſione ex ui inſtõ-
nis in re certa,vel ex ui legati meri,ſed debet intelligi ,
vel alio mõ ſuccedant.ſ.ab inteſtato.prout dictum Inn.
intellexit Car.in d.cle.2.in 5.col.in 9.q.hoc titu. & dixi-
mus ſ.in princ.j.art. huius. q.quod magis declaratur ex
ultimis verbis ibi Inno. dum dicit multo plus ad hrẽdẽ
cum alijs iuribus hrẽditariis.ergo conſiderat hęreditatẽ,
tanq̃ habens in ſe vniuerſitatẽ,& iõ nõ põt intelligi ni-
ſi de ſucceſſione aliqua ꝯtinente vniuerſitatẽ,prout eſt
ab inteſtato.Nõ ob.mõ ſeptimũ motiuũ de auctoritate
Pe.de Anch.in d.cle.2.in 2.no.ante fi.2.col.hoc ti.quia ſi
bene aduertat ad eius dicta ibidem d. Pe.refert opi. Fe.
& poſtmodũ refert ꝯtiam,& nihil eligit , immo potius
13 videt tenere vltimam opi.per eum relatam , † quia qñ
aliquis refert plures opiniones diuerſas, & nõ eligit ali :
quam ex illis,in dubio videtur ſequi illam, quam,vlti-
mo loco retulit ſecundum Cynum loquentem de iu-
reconſul.in l.j.C.de ſacroſan.eccl.& legit & notat in l.ſi
liũ.§.Sabinus.ff.ad Treb.ſilr dicimus de opi.Inno.ꝙ illa
dicat teneri ab eo quã ultimo loco retulit. ita dixit Io.
And.in c.j.de priu.lib.6.hinc dicit gl.in l.ea lege.C.de ꝯ-
dic.ob cauſam,altera pars eſt vera:quia vltima.ideo idẽ
dicendum eſt in Pe.de Anch. qui potius uiſus eſt ſequi
Abb.antiquum,cũ eius opinionẽ vltimo loco referat,
quã Fed. ¶ Immo plus dico in hoc motiuo ab auctori-
tate.nec d.Fed.tenuiſſe firmiter iſtam partẽ.Primò quia
ſubmiſit eius dicta dictis Abb.antiqui.Secundò qa vlti
timo loco retulit opi.Io.An.tenentẽ ꝯtrium eius quod
ipſe conſuluerat ſcdm ea q̃ diximus late ſ.in 4.motiuo
partis negatiuæ,immo potius ſubmittẽdo eius dicta di-
ctis Abb.antiq,vr tenere partẽ ꝯriã:& ſic ꝯcordare cum
alijs.¶Sed dato non tñ ꝯceſſo Fede.& Pet.de Anc.tene-
rẽt partem affirmatiuã,non ne plures numero ſunt do-
ctores ꝑ parte negatiua,q̃ pro affirmatiua, (vt ex ſupra-
dictis auctoritatibus apparet)certe ſic.& ideo dicerẽ iſtã
eſſe cõem opi.quam ego ſequor.¶ Non ob. 8.& vltimũ
inſtitutum in re certa magis incaleſcere in hæredẽ quã
in legatariũ,qa rñdet nõ ſufficere eſſe hæredẽ tñ, ſed re
quiri ẽt ꝙ habeat vniuerſitatẽ in ſe,& ſic vt ſit vlis hrẽs ꝑ

ſupradicta.& iõ non eſt in ꝯſideratione illa longa argu-
mẽtatio:licèt prima frõte videat nimium ſtringere. Eſt
bñ verum,ꝙ ſi quis eſt inſtitutus in re certa, q̃ ꝯtineret i
ſe aliquã vniuerſitatẽ,& in illa vniuerſitate eſſet iuſpa.
puta:qa erat inſtitutus in qnadã villa,in qua erat iuſpa.
& alter in vniuerſa hrẽditate,iuſp.tranſiret in hrẽdẽ parti-
cularem,& non vniuerſalem,per ea q̃ ego nouiter ꝯſi-
deraui ſ.in verſi.dicerẽ bñ vnũ,in 3.motiuo partis nega
ti.¶ Dicerẽ & aliud,ꝙ vno inſtituto in re certa,& altero
in vniuerſa,qui quidẽ erat hæres vlis nollet adire hrẽdi-
tatem,ſed repudiaret illam:quia forſan damnoſa,nã ex
quo ex iure accreſcendi tota hrẽditas deuenit in inſtitu
tũ in re certa tranſibit in eum iuſp. tanq̃ in hrẽdẽ vlem,
per ea quæ ſilr nouiter conſideraui ſ.in reſponſione ad
tertium motiuum in verſi.poterit bene dari inſtantia.

¶ Decimusſeptimus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Emphyteuſis retinetur per filios repudiantes hæreditatem paternam.*
2 *Filius renuncians hæreditati paternæ vel eam repudians non poteſt habere iuſp quod pater habebat.limita.nu.3.*

QVæro 17.an filius,vel filia qui,vel quæ renunciauit
hæreditati pñæ vel mrñæ habeat iuſpa. qđ habe
bat pater vel mater.Iſtam.q.incidenter tetigit gl. in c.ꝯ-
ſiderandum.16.q. 7. q̃ nihil firmat , ſed tñ vr dicere , ꝙ
quamuis filius renunciet hæreditati, habebit iuſpa. pa-
tris vel matris,alleg.l.filij.ff.de iurep.quaſi velit argumẽ
1 tari de iurep.libertorũ ad iuſp.eccl'ę.¶† Pro iſta ẽt parte
vr facere qđ dicit Sal.in l.2.C.de iure emphy.ꝙ filiũ repu
diantes paternã hrẽditatem poſſunt emphyteuſim reti-
nere:& iſta eſt cõis opi.vt ibi refert D.me.Iaſon i 98.co-
lum.in ver. 3.q̃rit Sali.ergo eodem mõ debere eſſe in iu
2 rep.¶† Tamen ꝯria pars eſt veritas,& dico hanc. q. mo-
uiſſe Fed.in conſ.111.q.talis eſt.in 5.col.in ver. item q̃ri-
tur,an filius,qui determinat filium qui renunciat hære
ditati paternę,vel illã repudiat nõ hẽre iuſp.quod pr ha-
bebat,vt ibi ꝑ eũ.iſtã ẽt Iniani tenet d.Car.in hac rub.in
vlt.col.ante fi.pe.q.& in cle.plures.in 6. col.in 7.q. & ibi
pulchre Anc.in 2.col.i 2.no. Arch.in c.unico. poſt prin.
2.col.hoc titu.li.6.Butr.Abb. & oẽs in ea. cum ſeculum.
hoc ti.ubi Abb.dicit pro hoc facere id quod dicit Ioan.
And.in c.ex inſinuatione.hoc tit.vbi eſt conſuetudo ꝙ
ſolus primogenitus ſuccedat,alij filij nõ ſuccedunt: te-
nuit ẽt iſtam partem idem Abb.in diſpu.Augerio.in 3.
col.in ver.circa primũ.& lariſſime Fran.Are.in c.ſignifi-
cauit.in j.no.in j.col.de teſti.& Gay.in repe.c.fi. de elect.
lib.6.in 28. col.& Firma.in trac.de epiſcopo.in 4.li. in 4.
parte in 30.q.& refert Ange.de Cla.in ſua ſumma in ver
bo iuſp.§.6.& Pau.de Cita.in hoc trac. in 9. parte in j. q.
prin.in 3.ampl.ubi dicit ꝙ ſi filia accepta dote renũciat
hæreditati,non admittit in ſucceſſione quò ad iuſpa.q
allegat Fede.vbi ſ.dicentem ita ſeruare ꝯſuetudinẽ.vo-
luit ẽt hoc D.Roc.in hoc tra.in verbo ipſe vel is a quo.
in 6.q.in ver.& ꝑdicta ẽt dicit,tñ poſſe argui in ꝯriũ:put
facit gl.in d.c.ꝯſiderandum.tñ non militat, cum eius ar
gumentum habeat locum in iurep.libertorum nõ au-
tem in iurep.ecclæ:ibi per eum. ¶ Et mouentur prædi-
cti omnes do.illa ſola rõne:quia iuſp.ita demum tran-
ſit ad hæredes ſanguinis,ſi ſunt hęredes,aliàs verò non,
ſed filius qui renunciauit hæreditati paternę vel mater
næ non eſt hæres,ergo non habebit iuſp.quia nõ eſt hæ
reditas,cum qua poſſit tranſire,vt per omnes in locis ſ.
alleg.& iſta eſt cõis opinio, quæ non habet ꝯdictorẽ ni-
ſi gl.in d.c.ꝯſiderãdũ.Cuius argũ non procedit, vt dixi-
mus s.in j.ꝑc.art.huius.q.prin.quia aliud eſt in iurep.li-
bertorũ,quod non tranſit cum vniuerſitate hæreditatis
in quẽcunq;,& aliud i illo,qđ eſt alterius naturæ & trã-
ſiens i quotcũq; cũ vniuerſitate hrẽditatis, vt eſt iã dictũ.
Silr non ob.ſimile de emphyteuſi : qa illud eſt verũ , ex
quo ꝑ filijs nõ qa hrẽdes,ſed qa filij fuit accepta emphy-
teuſis, ſed ſi fuiſſet accepta ꝑ ſe ſuiſq; hrẽdib. eſſet ſecus:
& ita demũ trãſiret i filiu,ſi eſſet hrẽs ſcdm Bar.ita limitã
tẽ primũ dictũ in l.vt iuriurãdi.in §.ſi liberi.ff.de oper.
lib.in pe.col.& Pe.de Anc.in d.cle.2.in prin.3.col. hoc

tit.& pleniſſime de hoc per D.me.Iaſ.in d.l.2.in d.colū.
98.in ver. ..q̄rit Sali.in prin.ſeq. col.& tetigimus ſ. in 2.
& in 13.ar.p̄ntis.q.prin.& ſic hoc potius facit p. ꝯcluſione
nr̄a, nam cum emphyteuſis ꝯceditur hr̄dibus nō
tranſit ad filias ſi non ſunt hr̄des, qđ ſilr̄ eſt in iurep.ergo
pro nobis. Et idē dicerē in quibuſcūq; extraneis hr̄dib.
inſtitutis, & hr̄ditatem renunciantibus non habebunt
iuſp.quod habebat inſtituens, a maioritate rōnis: q̄a ſi
hoc in eſt filio in quo eſt filiatio, multo magis in extraneo
in quo non eſt niſi ſola inſtitutio.& iſtam ꝯclu.no
3 ſtram tenuit ēt Pau.in hoc trac.in 9.parte.in 13.q.¶† Bene
eſt aduertendū in hoc, ꝙ nr̄a ꝯcluſio non habeat locum,
ſi iuſp.eſt ꝯceſſum p̄ri & filijs, & appoſita ſit clauſula,
ēt ꝙ non ſint hr̄des: quia ſi bene renunciauerint
hr̄ditati paternæ, vel illam repudiauerint, erūt p̄roni. p
ea quæ diximus ſ.in 2.ar.præſentis q̄ō.princ.

¶ Decimusoctauus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Filii vel alii extranei ex teſtamento vel ab inteſtato valentes ſuccedere ſi renunciant vel repudiant hæreditatem iuſpat non remanet apud eos, ſed transfertur ad eos ad quos peruenerit hæreditas.& nu. 3.*
2 *Filii repudiantes hæreditatem paternam retinent iuſpa.libertorum.*
4 *Nemo dat quod non habet.*

1 ET ex hoc 18.loco quæritur, † ſi filij vel alii extranei
ex teſtō, vel ab inteſtato valētes ſuccedere non ſuccedunt:
quia hæreditati renūciauerunt, vel illam repudiarunt,
ad quē iuſp.quod eſt in hr̄ditate trāſferatur. Et
vr̄ dicendum iuſp.trāſferri ad illos ad quos hr̄ditas peruenerit.
ita Pau.de Cita.in hoc trac.in 9.par.in 13.q. per
ea quæ ipſe dixit in j.q.d.9.par.vbi concluſit iuſp.tranſire
ad illum ad quem tranſit hæreditatis viuerſitas, licèt
glo.in d.c.conſiderandum.16.q.7. videatur tenere contrarium
loquendo de iurep.libertorum.per l.filij. ff.de
2 iurep.† vbi filij abſtinentes ſe ab hæreditate patris, non
tm̄ amittunt iuſp.libertorum.ad idem tex. in l. ſi operarum.
ff. de oper. lib. vbi ſi patronus egerit in iudicio ad
operas cum liberto, & mortuus fuerit, non fit trāſlatio
operarum ad extraneum hr̄dem, ſed ad filium ēt ſe abſtinentem
ab hr̄ditate patris: ſed ibi gl.in d.l.ſi operarū.
dicit illud procedere in iurepat. libertorum, quod non
tranſit in hr̄des extraneos: ſecus in iurep. eccleſiæ quod
ad quoſcunque tranſit.& dicit Pau.rationem diuerſitatis
eſſe: quia illud ius conuenit filijs, vt filijs, non ut hæredibus.
iuſp.verò ecclæ vt hæredibus, ideo quando nō
vult filius eſſe hæres, tunc trāſit iuſp. cum vniuerſali hæreditate,
vt videtur voluiſſe Bar.in l.vt iuſiurandi.§.ſi liberi.
in j.col.ff.de oper.lib.Et ex hoc dicit Pau.in d.13.q.
ex repudiatione hæreditatis etiam transferri iuſp. & ad
hoc alleg.ſolum d.Car.in cle.2.in 7.q.hoc tit.tenentē tale
ius trāſferri ex generali repudiatione hr̄ditatis: quia
tranſit in vniuerſalem hr̄ditatem. & ſic volunt Card. &
Pau.hunc eſſe modum transferendi iuſp.ſ. ꝙ hr̄de inſtituto
vniuerſali per p̄ronū: vel valente ſuccedere ab inteſtato:
& hr̄ditatem repudiante iuſp.nō tranſire ad eos
ad quos trāſire debebat: ſed ad alios & ſic ad illos qui
ſucceſſiue poſſunt: & volunt eſſe hr̄des. Limitat tm̄ Pau.
hanc concluſionē q̄n quis ſimpliciter repudiaret totā
hr̄ditatē: tunc ēt trāſiret iuſp.ſi aūt uellet ꝙ filius ſibi retineret
iuſp.tunc crederē (dicit ipſe) ꝙ poſſet, per c.filijs.
16.q.7.& vr̄ velle expreſſe gl. in verbo propinquis. in c.
conſtitutū.16.q.j.ſecundò Pau.dicit limitādam d. ꝯcluſionem
q̄n ꝯſuetudo eſſet, ꝙ filius nō hr̄s haberet iuſp.
vt dicit ꝯſuluiſſe Fede.ꝯſi.111.col. 6. ver. p̄terea ſi filius.
vbi dicit, ſi filius deberet eſſe patronus ſine hr̄ditate, tūc
ēt ſequeret̄, ꝙ poſſet viuēte p̄re p̄ntare, cuius tm̄ ꝯriū dicit
ꝯſuetudinē optimā legū interpretē obſeruare, qđ ſequit̄
Io.An.in c.ex inſinuatione. & Abb.in c.cū ſeculū.
hoc ti.& ita reſidet Pau.vbi ſ.¶ Tu circa oīa p̄dicta ad-
3 uerte ad plura.† & primò circa principale intētū articuli
nr̄i.ſ.verā eſſe ꝯclu.quā ſ.fecimus, ſi filius vel filia renūciauerint
hr̄ditati p̄rnæ vel m̄rnæ, ſeu hr̄ditate p̄rna
filiis delata, & ab illa ſe abſtinuerint, vel m̄rnā hr̄ditatē
eis delatā nō adiuerint, vel extranei inſtituti hr̄des, vel
quouis mō ſuccedere valentes ab inteſtato, & tm̄ noluerint,
ſed illas repudiauerint, iuſp.apud eos nō remanet,
ſed tranſibit cū hr̄ditate ad illos qui poterunt & voluerint
eſſe hr̄des, q̄a illi reuera ſunt hr̄des, & renunciātes
vel repudiantes nō: vt ſatis diximus in proximo p̄ced.
art.& ſi nullus reperiet̄ hr̄s fiet qđ dicet̄.j.in vl.ar.præſentis.
q.prin.q̄n nullus reperit̄ hr̄s ex teſtō vel ab inteſtato,
q̄d faciendū de iure, & iſta eſt veritas, & non inſiſtēdū vlterius.
¶ Secūda eſt ꝯcluſio, q̄ fit in principali.q.formata
p Pau.volentē filijs renūciantibus hr̄ditati p̄rnæ, vel ab
illa ſe abſtinentib.ſeu extraneis hr̄ditatē eis delatam repudiantib.
in qua eſt iuſp.hr̄ditatis ipſas trāſire ad alios
illas acceptantes, & ideo ad eos iuſp.transferri, & hunc
eſſe nouum modum transferendi iuſpa.certe tota hęc
concluſio in eius prima par.eſt vera, & eadem cum preced.
in ſecūda verò ſui parte ꝙ hic ſit alius, & ſic nouus
modus trāſferēdi iuſp.nō vr̄ bene dicere, nec ego tenerē
cū Pau.in hoc nā vr̄ velle Pau.iuſp. trāſferri in abſtinentes
& repudiātes hr̄ditates, & hoc ſecundū illū modū
nouus hr̄s, & ab iſtis abſtinētib.& repudiantib. iuſp.
ſilr̄ cum ipſa hr̄ditate tranſire ad alios ad quos trāſit hr̄ditas
illam acceptādo, & ſic ꝯſideret̄ hic nouus modus
transferendi iuſp.ab iſtis repudiantib.ad acceptantes.&
hoc certe eſt falſiſſimum, cū ad abſtinentes & repudiantes
nihil de hr̄ditate trāſiuit: & per ꝯñs nec iuſp. quia ſi
4 ad eos aliquid tranſiuiſſet, fuiſſent hr̄des. † Cum igitur
nihil habuerunt q̄uo volunt trāſferre, cū nemo dat qđ
non habet. c.Daibertū.7.q.1.c.qd aūt.hoc ti.cū ſi.inſup ſi
hoc eſſet, iſti acceptātes dicerent̄ habere cām a repudiātibus,
& tm̄ reuera ſunt hr̄des defuncti immediate, & ab
illo cām habent, quare ꝯcludendū ꝯ̄ Pau. hunc nō eſſe
nouum modum, ſed antiquum, videlicet, ſucceſſionis
vniuerſalis qui deſignat̄ p illa verba nouus hr̄s. bene verū
eſt ꝙ p repudiationē q erat hr̄s nō eſt hr̄s. & ſic in eū
non transfertur iuſp. ſed in illū qui vult eſſe hr̄s. Quo
ad primā limi.poſitā p Pau.aduerte ꝙ nihil dicit q̄a reuera
non eſt limitatio ad ſuam ꝯclu.ſed potius eſt limitatio
ad generale dictum ꝙ in filium non hr̄dē non trāſit
iuſp.niſi fuerit reſeruatum ab initio, de quo late diximus
ſ in 2.ar.præſentis.q.prin.¶ Et ſilr̄ eſt dicendū de
ſecunda ſua lim.quia limitat ſ.poſitā generale dictum,
de qua conſuetudine dicemus in ſeq.arti.

¶ Decimusnonus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Conſuetudine ſtante, quòd primogenitus ſuccedat in hæreditate paterna an alii filii habeant iuſp quod pater habebat cum eo, vbi quod non.*
2 *Conſuetudo eſt in Angliæ quod primogeniti tantum ſuccedant.*
3 *Conſuetudo an valeat quod primogeniti tantum ſuccedant, remiſſiuè.*

1 ET ideo 19. quæro, † quid ſi eſt cōſuetudo in loco ꝙ
ſolus primogenitus ſuccedat in hr̄ditate paterna,
an alij filij habebunt iuſp. quod pater habebat cum eo.
hunc articulum incidenter tractauit Io.An. in c.ex inſinuatione.
hoc tit.no. cum ibi eſſet caſus quòd vnus frater
donabat iuſp.alteri, obijciebat̄ quomodo eſſe poſſet
quod vnus frater erat patronus & alter non. & pri-
2 ma ſol.fuit. quia illi fratres uterini. ſecunda † quòd ibi
obſeruabatur conſuetudo Angliæ, ſecundum quā primogenitus
ſuccedit in hæreditate paterna: & ſic per ꝯſequens
in iurep.qđ eſt in ipſa ſucceſſione qđ dicit eſſe
notandum: & ſic uoluit Io.An. ꝙ ſtante tali conſuetudine
iuſp.tranſeat ſolum ad primogenitū & non ad alios
filios: & idem ibi refert.D.Car. licet non firmet: & ibidē
d.Abb.hoc tenet, & in c.cū ſeculum. vbi allegat Io. An.
hoc tit. Et pro hoc facit: quia iſta ꝯſuetudo eſt quaſi ius
municipale, ſed prius municipale ſi īducit̄ ſolū maſculos
ſuccedere, feminę excludunt̄ a iurep.vt late diximus
ſ.in 15.ar.p̄ſentis.q.prin.idē dēt eſſe ī ꝯſuetudine excludente
alios fratres illa rōne: q̄a iuſp. ita demū transfert̄
in filios, ſi ſunt hr̄des aliàs nō p late dicta ſ. in primo &
3 in duob.proxime præce.ar. ¶ † Et ita ego ꝯcluderē data
validitate huius ꝯſuetudinis, quia dubito, an valeat cōſuetudo
ꝙ primogenitus ſolus ſuccedat in hr̄ditate p̄rna,
per ea quæ dixit Cald. in c. ad probandum. de reiudi.

di.quē ibi refert & ſeqtur do.Fel.in vlt.col.ſ.fuiſſe ꝯclu-
ſum primogenitū doctum &; ſcientē non valere hmōi
cōſuetudinem prȩſerentē cum in ſucceſſione pr̃na, &
oēs alios fratres excludentē non eſſe tutū, quò ad Deū.
& ita dicit r̃ndiſſe multis theologis p̃ceptorē Ia.de Arc.
vt ibi per eū. & certè ſemp ego dicerē talē ꝯſuetudinē
non valere, licèt in hoc ſim ſuſpectus: cū ego fuerim ſe
cundogenitus patris mei, tñ in partib. noſtris hęc ꝯſue-
tudo nō viget, & ſic ſucceſſi patri meo cū fratre primo-
genita nō in exiguo, ſed potius amplo pr̃imonio, Deo
gr̃as, & portione mea nō fui priuatus a ꝯſuetudine nec
a patre meo: qa pariformiter ambos hr̃des inſtituit in
mei abſentia, cum erā in meo epiſcopatu, cuius aīa re-
quieſcat in pace, ſed ego tanquā bonus frater ſemper
promiſi fratrē primogenitū oīa poſſidere, non tñ dona
ui, ne inter fatuos numerarer, & iſta ſufficiant: quia de
hmōi materia nō ſumus tractaturi. De iſtis tñ primoge
nitis vide do. Præpo. in repe. c. per venerabilem. in §. qđ
aūt. in 21. col. cum 13. ſeq. qui filij ſint leg. Cōclude tñ da
ta validitate hmōi ꝯſuetudinis iuſp trāſire in primoge
nitū tm̃ cum vniuerſitate hr̃ditatis, & nō in alios fratres
quā ꝯcluſionē reperi tenere do. Roc. in hoc tra. in verb.
ipſe vel is a quo. in 6. q. loquendo de ꝯſuetudine, & ex-
preſſius tenuit Pan. in hoc tra. loquēdo de ꝯſue. Anglię
in 9. par. in j. q. prin. in fi. 3. ampli. & in 13. q. in fi.

¶ Vigeſimus art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Conſuetudo an & quando poſſit induci, vt primogenitus ſolus ſuccedat in iurep. atr.*
2 *Conſuetudo non valet inducens iuſpat. poſſe dari in feudum & tanquā feudum in primogenitum tranſire.*
3 *Primogenitus ſolus poteſt ſuccedere in iurepatr. ex diſpoſitione teſtatoris facta in limine fundationis.*

1 AN autem poſſit induci ꝯſuetudo † vt primogeni-
tus ſolus ſuccedat in iurepa. (& iſte erit 20. arti.) nō
inueni ſpāliter tactum, ſed poſſe inſerri data veritate ꝙ
non valeat ꝯſuetudo, & primogenitus ſolus ſuccedat
in hr̃ditate pr̃na, ſecundū Cal. in d. c. ad probandum. de
re iudi. & ibi Fel. in vlt. col. ita ēt non valere vt ſolus pri
mogenitus ſuccedat in iurepa. quia iuſpa. ſequitur hæ-
reditatem, vt ſępe ſ. eſt dictum, ſi ergo ex ꝯſuetudine ſo
2 lus non pōt hr̃e hr̃ditatē, ergo nec iuſp. ¶ † Itē ad hoc ad
ducitur qđ tenuit Roch. in ꝯſil. 368. pñs ꝯſultatio. in 2.
col. nō valere ꝯſuetudinē ēt tanti tp̃is, cuius initij &c. in
ducentem iuſp. de p ſe ꝯſideratum poſſe dari in feudū,
& tanquā feudum in primogenitum tranſire, ergo nec
valere poterit ꝯſuetudo, vt ſolus primogenitus ſucce-
dat in iurepa. Ego in hoc ita ꝯſiderarem, aut ꝯſuetudo
vult inducere primogenitum ſuccedere in iurep. ēt nō
hr̃dem, & dicerē hoc facere nō poſſe: qa eſſet peruerte-
re naturā iuſpa. & eſſet abſurdū: qa ꝯſuetudo eſſet tanti
effectus vt faceret tranſire iuſp. ſolū in priuatam perſo
nam, & de per ſe ſine ꝯſenſu epi, & ſine aliqua vniuerſi
tate qđ facere non pōt titulus aliquis, vt diximus ſ. in
26. ar. in ver. ego iſta parte & ſeq. Nec obſt. ſi dicerer̃ hoc
facere prȩſcriptionem. nam vnus pōt præſcribere iuſp.
in aliqua eccleſia quod alter habet, & nō requirit̃ con-
ſenſus ſuperioris in hmōi trāſlatione, vt dicetur j. in iſta
2. par. huius primi lib. in q. prin. in ar. ergo & eodē mō
ꝯſuetudo cum ſint idē: quia r̃ndetur, aliud eſſe vnū præ
ſcribere ꝯ alium & eſſe in bona fide &c. & aliud eſſe cō
ſuetudinē inducere, vt ēt ex mala fide: quia quis ſcit iuſ
pa. eſſe patris, & de mero iure pertinere ad omnes hęre
des, ſed vigore ꝯſuetudinis trāſire ad eū qui non eſt hæ-
res ſine vniuerſitate aliqua & ſine ꝯſenſu ſuperioris, ſi-
cut qñ ſpecialiter iuſpa. transſertur in perſonam priua-
tam, vt diximus in loco ſ. alleg. Aut verò cōſuetudo ꝙ
primogenitus hæres (licet ſint alij filij) ſolus habeat
iuſpa. quod habebat pr̃, & tunc dicerem valere ꝯſuetu-
dinē, & tranſire iuſpa. ad eū vnà cū hr̃ditate, & ꝯſuetudi
nē operatā fuiſſe vnū præter ius: nam licèt vadat ad hęr.
ſicut ius vult, tñ preter ius eſt ꝙ tranſeat ad vnū tm̃ hęre
dem & nō ad oēs, & qa hoc caſu trāſit cū hr̃ditate, ideo
pōt hoc operari ꝯſuetudo; maxime qa eſt vtile eccl̃ijs,
vt non orianẽ tot & tantæ lites in pñtationibus ſicut qñ
tranſit ad oēs, arg. cle. plures. hoc tit. & pro hoc facit ꝯſi-
liū D. Card. 48. quidā nobiles. illud ponderando. j. in 5. q.
prin. prȩſentis partis in 16. ar. ver. nūc verò ad propoſitū.
Et iſto caſu, ſi primogenitus nō erit hr̃s nō trāſibit in eū
iuſpa. ſed erit penes oēs q erūt hr̃des: qa ceſſante termi-
no ꝯſuetudinis reuertit̃ ad naturā ſuā: nā res de facili re
uertit̃ ad illā c. ab exordio 36. diſ. ſi vnus. §. pactus ne pete
ret. ff. de pac. cū ꝯſuetudo ſit ſtricti iuris. & ita dicerē in
iſto paſſu, licèt illū non inuenerim ab aliquo in termi-
nis hucuſq; tactū. Nec obſtant ꝯ̃ria ſ. adducta: qa ceſſant
in hoc mēbro, ex quo cum hr̃ditate iuſpa. tranſit, ſi ve-
ro ſine hr̃ditate, nō tranſitet iuſpat. vt in primo mēbro
3 ſ. eſt dictū. Tñ ēt ſine hr̃ditate ꝓcederet † ſi fieret ex ſta-
tuto fundatoris ī limine fundationis, vt primogenitus
ſolus ſuccedat in iurepa. q̃uis non ſit hr̃s, & debebit in-
uiolabiliter obſeruari. p̃ſertim cū iſta ꝯdō ſeu modus
non ſit ꝯ ius, ſed preter ius in fauorē tñ eccl̃ę, vt late di-
ximus ſ. in 2. ar. prȩſentis. q. prin. & tanto magis ſi inter-
ueniret ꝯſenſus epi, de quo in c. cum dilectus. de ꝯſue.
quia ſi bene hoc eſſet ꝯ ius, adhuc procederet, per ea q̃
late diximus ſ. in 1. par. huius primi li. in 9. q. prin. in j. art.
in 3. conclu. nota iſta: quia noua.

¶ Vigeſimusprimus art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Filius vel filia exhæredati an amittant iuſpa. quod pater vel mater eorum habeat, vbi ꝙ ſic, idem in iurepa. libertorum.*
2 *Exhæredati non habent iura ſepulchrorum.*
3 *Cauſæ quibus aliquis exhæredatur remiſſiue.*

1 ET per prædicta decidit̃ 21. art. valet, † an filius vel fi-
lia exhęredati amittant iuſpa. qđ pr̃ vel mr̃ habebat
& certe nec hūc articulū in ſpecie inueni tactū, tñ deci-
dicit̃ ex dictis in proximis art. nā ex quo exhæredat̃, nō
eſt hr̃s pr̃is vel mr̃is, vt in auc. vt cū de app. cog. in §. cau-
ſas. colla. 8. apparet. n. ibi dū dr̃ exhęredatus, ergo nō hr̃s,
& iuſp. ita tranſit ad filiū, ſi eſt hr̃s, ergo non tranſit in fi-
liū exhr̃datū, & ſic nō hr̃dē. ¶ Et ad hoc adduco ſir pul-
chram doctr. Bar. in l. vt iuſiurādi. in §. ſi liberi. poſt prin.
fi. col. ff. de ope. lib. vbi dicit, ꝙ ſi filius exhr̃datur a patre
mala mēte excludit̃ a iurep. & loquit̃ ibi de iurep. liber
torū, ſi iſtud eſt in iurepa. libertorū quod trāſit ad filios
ēt ſi non ſunt hr̃des, vt in l. filij. ff. de iurepa. j & diximus
ſ. in j. art. præſentis q. princ. ergo dictum Bar. multo for-
tius procedit in iurep. eccl̃arum, in quo ita demū filius
ſuccedit, ſi eſt hęres, & non aliter, vt diximus in prȩced.
articulis. Ad idē adducimus in ſimili tex. in l. ſi operarū
in fi. ibi, niſi exhęredatus ſit, vbi loquit̃ de iurep. liberto-
rū iuncta gl. fi. ff. de oper. lib. arguęndo, vt proxime feci-
mus. Eodē mō arguendo facit ēt a ſimili tex. in l. vel quę
2 in §. exhęredatis aūt. ff. de reli. & ſump. fun. † vbi iura ſe-
pulchrorū non tranſeunt ad exhr̃datos, & m̃ ſepulchro
rum tranſeunt ad hęredes ſanguinis, q̃uis nō ſint hęre-
3 des, vt diximus ſ. in 3. ar. pñtis. q. ¶ † Quę aūt ſint cauſę
ex quibus pater licite exhęredat filiū ponuntur per tex.
in d. auc. vt cum de app. cogno. §. cauſas. & per gl. 2. in c.
quintaualles. & ſuper eā per Abb. & doc. & maxime vl-
tra omnes per do. me. Cor. in 2. char. de iureiur. & ita eſt
tenendum, vt ſupra concluſimus.

¶ Vigeſimusſecundus art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Filius vel filia emancipati an & quando ſuccedant in iurepa. eccleſię.*
2 *Differentia ſuorum & emancipatorum hodie eſt ſublata.*
3 *Emphyteuſis accepta pro ſe et filiis ſuis dicitur pertinere etiam ad emancipatos.*

1 ET ex prędictis pōt ēt 22. loco dubitari † an filius vel fi-
lia emancipati ſuccedāt iurep. eccl̃ę, qđ pr̃ habebat.
Et iſtū ēt articulū adhuc in ſpē non inueni tactum, dice
rem tñ q̃uis emancipatus non ſit in pṫāte pr̃is. ſed dica-
tur extraneus, vt C. de emanc. lib. per totū: tñ ſi eſt hr̃s pa-
tris ſuccedet in iurepa. ſicut & extraneus hęres, vt dixi-
mus ſupra de extraneis hæredibus. in j. art. pñtis. q. prin.

2 ¶ †Vnde cũ hodie ſublata ſit omnis dr̃ia ſuorũ emanci
patorũ in ſucceſſionib.ab inteſt.vt vult tex.nouiſſimus
in auc.de hęre.ab inte.in §.nullã.& ita ſuccedat ſuus,ſi-
cut emãcipatus facta collatione bon.vt C.de coll.ꝑ to-
tũ.ergo cum ipſa vniuerſitate ſucceſſionis tranſibit iuſ
pa.qđ pr̃ habebat ẽt in emãcipatum,ſi.n.fuit inſtitutus
hr̃s a pr̃e, non eſt dubium : ſi aũt ab inteſt.& confert cũ
fratrib.ẽt ſuccedit,vt ſ. eſt dictũ, ergo in ipſum trãſibit,
ſicut & in alios iuſpa.cũ ipſa hr̃ditate ſeu ſucceſſione ꝑ
ius nouiſſimũ,de quo ſ.¶ Si aũt nollet cõferre, ex quo
nõ admitteret cũ fratrib.vt de colla.per totũ,vr̃ hr̃ditatẽ
pr̃nã repudiare,quo caſu ſuccedit qđ dictũ eſt ſ.in 18.&
19.art.pñtis.q.& ſic nõ tranſibit in eũ iuſpat.¶ Et pro iſta
mea deciſione adduco qđ in ſimili dixit Sal.in l.ij.C.de
iure emph.relatus ibi ꝑ do.me.Iaſ.in 29.col.in ver.quar
3 to q̃rit.hic Sal.ꝙ ſi quis accepit emphyteuſim †ꝓ ſe & fi
lijs ſuis intelligit̃ accepiſſe ẽt ꝓ filijs emãcipatis,& nõ ꝓ
filijs tm̃ tũc exiſtentib.in ptãte.& dãnat ibi Spe. in tit.de
loc.in §.nũc aliqua.in verſ.146.tenentẽ debere intelligi
accepiſſe pro ſe & exiſtentib. filijs in ptãte tm̃:&iſtã re-
prehenſionẽ facit ex plurib.vt ibi ꝑ Sal. ¶ Licèt in caſu
nr̃o d.Spec.nõ ꝯnit̃,cũ ipſe loquat̃ in caſu in quo acci-
plẽs emphyteuſim hẽbat filios exiſtẽtes in ptãte & emã
cipatus,& dicit emãcipatos nõ ꝯprehẽdere,ſed caſus nr̃
eſt,qñ qs eſt pr̃onus, & poſtea emãcipat aliquẽ filiũ , an
ille ſuccedat in iurepat. & eſt dicendũ ꝙ ſic, cũ tranſeat
cũ vniuerſitate ſucceſſionis & hr̃ditatis,vt eſt ſ.dictum,
emphyteuſis verò tranſit ad filios tm̃,ſi fuit facta ꝓ ſe &
filijs,& nõ fuit facta ꝓ ſe & hr̃dib.vt vult Bart.in l. vt iu-
riſiurandi.in §.ſi liberi.ff.de ope.lib.vt ſ. ſæpe diximus.
licèt Sal. ſimpliciter teneat ꝯ Spe. & ſic ſua deciſio facit
pro caſu noſtro a ſimili.

¶ Vigeſimustertius art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.tranſit ad bonorum poſſeſſorem.*
2 *Bonorum poſſeſſio habet ſimilitudinem cum hæreditate.*

1 ET ex hoc infert̃ alia deci.ad 23.arti.valet,† an iuſpa.
qđ defunctus hẽbat tranſeat ad bonorũ poſſeſſorẽ.
de iſto art.vr̃ aliqd tactũ ſ.in 16.art.pñtis.q.prin.in 5.mo
tiuo Fede.& in rñſione data ad illud,vbi dixi tranſire ad
bonorũ poſſeſſorẽ,qđ decidit̃ ex pręce. ex quo bo.poſſ.
2 hẽt ſimilitudinẽ cũ hr̃ditate † qa ſicut hr̃s hẽt ꝯmoda &
incõmoda vniuerſitatis,& qđ vniuerſum,ita & bonorũ
poſſeſſor, & vtriuſq; idẽ eſt effectus. ſolũ differũt in eo:
qa hr̃ditas auctoritate iuris ciuilis nitit̃, nec aditio hr̃di
tatis deſiderat auctoritatẽ iudicis viuẽtis,bo.poſ.aũt ni-
tit̃ auctoritate iuris p̃torii,& eius agnitio exigit p̃ſentiã
iudicis,p̃tor.n.nõ potuit facere hr̃dem,qa hoc facit lex
vel ſenatuſcõſultũ, ſed bonorũ poſſeſſorẽ loco hr̃dis
ꝯſtituit,vt inſti.de bon.poſ.§.quos.& late dr̃ per Azo.in
ſumma.C.de bo.poſſ. poſt prin.ſed qa in iurepa.ſufficit
nobis eoſdẽ eſſe effectus vtriuſq;.ſ.vt tranſeat cũ ſucceſ
ſione vñi,nõ debemus facere vim in verbis. ¶ Et ꝓ hoc
facit quę diximus in d.16.arti.vbi habemus auctoritatẽ
Fed.ꝓ nobis , & hãc ꝯcluſionẽ vidi firmari ꝑ Fir. in ſuo
reper.in verb.pr̃onus in 2.col.in verſ.20.vbi ad hoc alle.
& ſequit̃ Fed.vbi ſ.in ꝯſ.225.inc.ſi opinio Io.not. ¶ Iſtã
ẽt partẽ magis clare tenet Gay.in repe.c.ſi.de elec. lib.6.
poſt prin.27.col. vbi ponẽdo modos trãsferendi iuſp.&
primo ꝑ viã ſucceſſionis hr̃ditatis declarat eius dictum
ꝓcedere,ſiue ex teſtõ,ſiue ab inte.ſiue ſint maſculi,ſiue
fęminę,ſiue ſui,ſiue extranei , & ſubiungit ẽt ꝓcedere,
ſiue in ſucceſſionib.de iure ciuili,ſiue de iure p̃torio,al
leg.in arg.l.itẽ veniunt.§.licet aũt.ff.de peti. hęre. cũ er-
go bo.poſſ.ſit de iure p̃torio: vt ſ. eſt dictũ, clare voluit
Gay.iuſpa.trãſire in bonorum poſ. ¶ Tenuit ẽt expreſ-
ſius hoc Firm.in tra.de epiſcopo.in 4.lib.in 4.par.in 30.
q.qui formaliter hoc dicit allegan.Fed.vbi ſ. volentem
ẽt in codicillis poſſe relinqui iuſp.vt diximus in d.16.ar
ti. ¶ Hanc ẽt partem expreſſiſſime tenuit Pau. de Cita.
in hoc trac.in 6.parte in j.q.prin.in 7.amplia.in ſi.illius.
q.vt iuſpa.tranſeat non ſolũ in hr̃dem & ſucceſſorẽ ci-
uilem ſed ẽt in ſucceſſorẽ ſuccedentem de iure prætorio per bono.poſſ.alleg.Fed.vbi ſ. & Inno. in hac rubr.
¶ Reperi etiam do.Roch.in hoc tract. in verbo ipſe vel
is a quo.in 10.q. ſimiliter ita concludentem & allegan-
tem Fede.vbi ſupra.

¶ Vigeſimusquartus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Filii adoptiui vel arrogati an ſuccedant in iurepa. quod adoptans vel arrogans habebat quod ſic ſi erunt heredes.nu.2.*
3 *Adoptiui non veniunt in emphyteuſim acceptam pro ſe & filiis & quę ſit ratio.*
4 *Filiorum appellatione an veniant adoptiui, remiſſiue.*

1 QVia vidimus de filijs legitimis & naturalib.† quali-
ter ſuccedant in iurepa. videndũ eſt mõ de filijs
legitimis tm̃,& ideo dubitat̃ 24. an filij adoptiui vel ar-
rogati,& ſic legitimi tm̃ ſuccedant in iurep.qđ adoptãs
ſeu arrogans habebat iſtum arti.in ſpecie ſimr̃ non in-
ueni tactum,licèt do.Roch. in hoc trac. in verbo vel is
a quo.in 33.q.loquatur de adoptiuis:in alijs tñ terminis
videlicet,an ſtante diſpõne fundatoris ꝙ iuſp. nõ exeat
extat domũ vel parentelam tranſeat in filiũ adoptiuũ ,
& ſic difficultas eius ꝯſiſtit in hoc: quia illud iuſpa.non
põt tranſire extra parentelã præſupponit ergo D. Roc.
filium adoptiuũ poſſe ſuccedere in iurepa.in alijs caſib.
2 de cuius dictis late diximus ſ.i 9.art.pñtis.q.prin.¶ †Sed
ex ſupradictis deciditur hic articulus:vt ſi filius adopti-
uus,vel arrogatus ſit heres patris,ſeu ei ab inteſt. vt ſuc-
cedat,vt in l.j.& in l.cũ adoptiuis.& ibi oẽs.C.de adop.&
in §.adoptiui.inſti.de hęre.quę ab inteſt.defe.& in l.ſi pa
ter.ff.de adop.& per Azo. in ſumma illius tit.& ꝑ Abb.
in c.tanta.ſuper glo.ſi.qui fil.ſunt legi.& idẽ in arrogato
vt ibi,merito ſuccedunt ẽt in iurepa.qa ſi hoc eſt in ex-
traneo multo magis in adoptiuo qui eſt ſub patria po-
teſtate,vt l.cũ eum.C.de adop.& l.adoptio.ff.eo.ti.¶ Sed
ꝯ hoc vr̃ facere,quod voluit Spe.in ti.de loca.in §.nunc
3 ali.in ver.68.† ꝙ ſi aliquis accepit emphyteuſim ꝓ ſe &
filijs nõ veniũt filij adoptiui,alleg.l.fideicõmmiſſum.ff.
de ꝯdi.& dem.ſequit̃ do.me.Iaſ.alia allegando in l.2.in
29.col.in ver.4.q̃rit hic Sal.C.de iure emphy. ¶ Tñ iſtud
non ob.qa emphyteuſis ibi erat ꝯceſſa ſibi & filijs quib.
prę iudicare nõ poterat adoptãdo extraneũ,vt late dixi-
mus ſ.in d.9.ar.ſed in caſu nr̃o ſufficit eſſe hr̃dem,cum
hr̃ditatem & non filiationem quęramus in tranſlatio-
ne iuriſpa.ex ſucceſſione,vt late diximus ſ.in j.& in 17.
art.pñtis.q.& ita ꝯcluderẽ, q̃uis nõ inuenerim aliter ta-
4 ctũ niſi per Roc.vbi ſ.¶ An autẽ † & qñ appellatione fi
liorũ veniant adoptiui,plene ponitur per D.Alex. poſt
Pau.ibi in l.adoptiuum.in j.no.ff.de in ius voc.

¶ Vigeſimusquintus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Monaſterium habetur loco filii,remiſſiue.*
2 *Patronus profitendo religionem an transferat iuſpat. quod habebat & quod ſic. vide num 4.*
3 *Iuſpa.eſt tranſibile ad alios,niſi quatenus eccleſia permittit.*
5 *Reſtitutio fideicommiſſi n̄pitur per oblationem de perſona & bonis facta m eccleſiæ regulari.*

1 QVæro ſucceſſiue 25.† quia monaſterium hr̃ loco fi
lij c.in pñtia.de proba.& potius legitimi, quã na
2 turalis † an pr̃onus profitendo transferat iuſpat.in mo-
naſterium. Iſtã q.format do.Gay.in repe.c.ſi.de elec.lib.
6.in 32.col.& primo dicit eſſe dicendum ꝙ non,ꝙ licèt
ingrediens monaſteriũ transferat ſua in illud, tñ iuſpa.
3 non põt dici ſuum,arg. c. de iure. hoc tit. ¶ † Secundò
pro hoc adducit: quia iuſpa. eſt ius intranſmiſſibile ad
alios,niſi quatenus eccleſia permittit, vt ꝑ Io. de Imol.
poſt But.in ſimili in cle.paſtoralis.in ver.ſubiectis. ¶ Itẽ
monaſterium non capit,vt hæres,nec iure hr̃ditario bo
na intrantis illud,vt dicit But. poſt D.Car. in d.c.in præ-
4 ſentia.in 19.col.¶ †Sed in ꝯ̃rium dicit videri:quia profi
tendo religionem , omne ius transfert in monaſteriũ.
16.q.cum pro vtilitate,& ſic iuſpa.quod ſpecialiter poſ
ſet monaſterio donari:vt in c.vnico.hoc ti.li.6.pręterea
monaſterium hr̃ loco hęredis Io.And.in d.c.in pręſen-
tia.& Bu.ibi in 10.& antepe.col.& ibidẽ Fran.i.Car.in 2.
& 12.col.& Abb.ibidem in plurib. locis. hinc dixit Al-
be.

bc.de Ro.in auc.ingreſſi.10.col.C.de ſac.ſan.ec. mona-
ſterium eſſe hſdem.& ideo trãſire in illud bona mino-
ris abſque decreto,ſi ergo monaſterium ſuccedit in to-
to,ergo & in iurep.faciunt optime notata p D. Benedi.
in d.c.in pñtia.in.12.col.& ſeq.p quę idẽ vr̃ firmare in of
ferente ſe, & ſua monaſteria. ¶ Prætera p talẽ ingreſsũ
religionis ſeu oblationem ſactã de ſe & bonis efficitur
quis quaſi ſeruus monaſteri,vt no.26.q.1.c.ut lex conti-
nentiæ.& Car.in c.ut priuilegia.ante fi.princ. de priu. &
ſic donando perſonam ſuã,ueniunt honorificentię iu
ra & bona oĩa in ꝯñtia,vt notatur in c.qđ ad. de cle.con
iuga.& in d.c.ut priuilegia.in prin.Bal.in d.auc.ingreſſi.
5 ¶† Præterea per oblationem de pſona & bonis factam
ecclæ regulari rumpitur reſtitutio fideicõmiſſi:ut ſen-
tit.gl.in d.c.in pſentia.in fi.de proba. & ibi Butr. in pen.
cha.in uer.q̃ro quid ſit rogatus. & Car. in cle. 1. de deci-
mis.ad fi.ergo monaſteriũ dr̃ filius & hæres ingreſſi. qd
obſtabit igitur,quin ad illud iuſpatr.tranſeat? Præterea
hæc pars fauorabilior eſt pro eccl'ijs,vt ſic ẽt præſentan
do non ſubſint laicis,ut in Rota.402.inci. item fuit du-
bium.utrum iuſp.in fi.ergo ampliãda.¶ Et ſubdit Gay.
per pdicta hoc intelligi debere ẽt in præiudicium legi.
timorum ſucceſſorum,per notata p Arch. & Do. in ca.
unico.hoc ti.li.6.& do.Car.ĩ cle.2.in 8.q.eo.ti.nec ob.gl.
in l.diui fratres.ff.de iurep.alleg.in ꝯñũ p Pet. de Anch.
quia loquiẽ in alio patronatu in quo ueniunt filij vt fi-
lij,& ſic in pronatu libertorũ, hic in pronatu ecclæ, in
qua nõ ſuccedunt hſdes ſanguinis,niſi ſint hſdes,q̃ oĩa
dicit ꝯſideranda:qa non tractata p do.& pro pdictis fa-
cit quod dicit Firm. in hoc tra.in 4.li.4.parte in 15.q.vbi
tractat plene,an eps habeaẽ loco filij.ita ꝙ excludat ſub
ſtitutum. uide ibi plene, faciunt ẽt q̃ dicenẽ.j.in hac.2.
parte in 10.q.prin.in 2.art.in verſi.2.mouetur. cũ ſeq. dũ
ibi tractabimus an iuſp.tranſeat in mariũ cũ dote. ¶ Et
circa hoc non eſt inſiſtendum:quia cum iuſpa.tranſeat
in filiũ legitimũ tm̃ hſdẽ,ut in proxi.art.dicimus multo
magis in ecclam,q̃ uel qđ dñr filii & hſdes.& tanto ma
gis qa ſi bene bona ingreſſi nõ trãſirent in monaſteriũ
vt in uniuerſum, ſed ut oĩa iura & bona particularia,
adhuc trãſiret iuſp.quia cum transferatur in pium lo-
cũ ẽt titulo particulari transferri põt ſine ꝯſenſu epi, vt
late diximus s̃.in proxi.præce.q.prin.in 2.& 10.arti.

¶Vigeſimusſextus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Filius naturalis an & quando ſuccedat in iurepa. eccleſiæ quod pater*
uel mater habebat.
2 *Filii naturales non admittuntur in iurepa.ſecundum cõem practicam.*
3 *Filii naturales nati ex concubina retenta in domo loco uxoris ſucce-*
dunt patri in duabus unciis, ita demum ſi filii legitimi & uxor non
extant,vt in nu.5.
4 *Iuri ciuili ſtandum eſſe in ſucceſſionibus.*
6 *Filii ſpurii ſunt omnino inſucceſſibiles,niſi quò ad alimenta.*
7 *Ius emphyteuticum acceptum pro ſe & filiis non tranſit ad filios natu-*
rales,remiſſiue.
8 *Filii naturales an & quando ſuccedant in iurep.quod mater habebat.*
9 *Filius naturalis natus ex concubina ſuccedit matri æqualiter cum le-*
gitimis.
10 *Filius natus ex damnato coitu in nihilo ſuccedit matri.*
11 *Filii illegitimi ſuccedunt patri & matri in iurepa. ſi ſint eorum hære-*
des & quomodo & quando ſit, remiſſiue.
12 *Filius legitimatus a principe ſuccedit in iurepa.*

1 MErito 26. loco quæri contingit † quia s̃. eſt viſum
de filiis legitimis & naturalibus & de legitimis tã
tum,qualiter ſuccedant in iurepa.quętendum eſt quid
de illegitimis,an ſuccedant in iurepat. quod pater uel
mater habebat.Hunc articulum non principaliter,ſed
incidenter,reperi tactum a Bald.in l.eam quam in fina-
libus uerbis.C.de fideicom.qui loquendo de iurepa.pa
tris(& ſic in fortiorib.terminis q̃.in iurep.matris,ut.j̃.pa
tebit)tenuit filium naturalẽ ita eſſe inſolidũ pronum ſi
cut legitimũ,& loquiẽ proprie in pronatu ecclę:qa cũ
loquutus fuiſſet de pronatu libertorũ ſubiunxit.& idẽ
in prono ecclę,ut ibi p eũ.cuius deciſionẽ eſt ſequutus
Firma.in repert.in uerbo iuſp.in fi.col.in ver.62.ubi lo-
quẽdo de iurep.ecclæ alleg.d.deciſio.Bald.ubi s̃. & Pau.
de Cita.in hoc trac.ſimpliciter allegando & ſequendo
in 9.par.in 9.amplia.¶ Tamen licẽt ſit magna Bal.aucto
2 ritas tenerẽ ꝯñium,prout † hodie cõiter teneẽ & practi-
caẽ:qa filii illegitimi nõ admittunẽ in iurep.pr̃is:& pro
iſta par.facit uiua rõ:quia iuſp.ita tranſit ad filios ẽt legi
timos & naturales ſi sũt hſdes,aliàs nõ: ut late diximus
s̃.in j.& 17.ar.pñtis.q.prin.nunc ſic nemo inficiabitur iu
ra patris magis eſſe debita filiis naturalib.& legitimis,q̃
naturalib.tm̃.iſtud probaẽ in plurib. titulis. videlicet in
ti.qui fil.ſint legi.de hære.inſti.de li. pte.de inoffi. teſt. p
totum:& eſt de p ſe notũ.iõ pbatione nõ indiget. clarũ
eſt ẽt filios illegitimos non ſuccedere,nec poſſe ſucce-
dere pr̃i:ẽt ipſo patre volente niſi legitimenẽ. ca. tanta.
ubi doc.q fil.ſint leg.& p totũ.auc.ex cõplexu. C. de inc.
nup.vbi p oẽs cũ ſi.ſequiẽ ergo, ꝙ ſicut filii legitimi &
naturales ſi nõ ſunt hſdes,nõ admittunẽ ad iuſpa.qđ pr̃
hẽbat q poterant eſſe hſdes: quia non prohibenẽ. mul-
to igiẽ magis non admittenẽ illigitimi ad iuſp. quod pr̃
hẽbat,q ſunt pcioris ꝯdõnis: & ẽt ſi vellent eſſe hſdes,
nõ poſſent.¶ Et huic fundamento totus mũdus nõ põt
rñdere.& ideo eo ſolo ſum cõtẽtus. ¶ Poſſet ẽt adduci,
ꝙ iuſp.eſt beneficiũ & honor,qđ eſt vetitũ in legitimis:
vt per Bal.& doct.in l.gñaliter.§.cum autẽ. C. de inſti.&
ſubſtitu.cum multis ſimi.quæ adduci poſſent. ¶ Reſtat
mõ vnũ,quod volunt iura ciuilia.uidelicet in auc.licet
3 patri.C.de natura.libe.† filios natos ex concubina retẽ-
ta in domo loco uxoris, qui dicuntur naturales tãtum
ſuccedere pr̃i ab ĩteſtato in duab.uncijs hſditatis. Goff.
ꝯciuis meus verò tenet hoc nõ procedere de iure cano
nico,cuius ꝯtrarium uoluit Abb. ſequendo gl. ibi in d.
4 c. tanta. quia in hſditatibus † ſtandum eſt iuri ciuili, ex
quo ius canonicum non diſponit expreſſe cõtrariũ, &
alleg.tex.in c.per uenerabilẽ.qui filii ſint legi.& hanc ẽt
opinio. Abb.ibi ſequiẽ do.Iac.Zochus & Præpo.in vlti.
col.unde data p uera iſta opi.Abb.nemo negabit,quin
naturalis tm̃ non ſit hæres pr̃is in duab.unciis hſditatis:
vt dicit tex.in d.auc.licet patri. & ſic in pte hæreditatis,
ſed nos habemus ita eſſe patronum, q eſt hæres in vna
parte parua, ſicut in magna hſditatis, vnde licẽt hære-
des inæqualiter ſint inſtituti, apud oẽs inſolidum iuſp.
tranſit,ut eſt glo.in c.j.& ibi per Abb.& omnes hoc tit.
& late diximus s̃. in proxima præceden. q. princ. in 24.
art.dummodo ſint hſdes. ut ibi,ergo filii naturales tm̃
erunt hſdes inſolidum patris in iurep. cum ſuccedenti
5 bus illi ab inteſtato:† quia ita demum filii naturales tã-
tum ſuccedunt in duabus unciis,ſi non extant alij legi
timi & uxor:vt in auc.licet patri.& p Abb. & Præp.ubi
s̃.& ideo dixi ſuccedere in iurepa.in ſolidũ cum ſucce-
dẽtibus ab inteſtato.¶ Nec ob. inſtitutos in re certa nõ
ſuccedere in iurep.ut diximus s̃.in 16.artic.pręſentis.q.
prin.quia iſti qui ſuccedunt in duabus uncijs non dicũ
tur inſtituti in re certa,ſed in incerta,puta in pte hſdita
tis,& ſic trãſeunt ad eos actiones actiue & paſſiue pro il
la parte in uniuerſo,qđ non eſt inſtitutio in re certa: ut
diximus s̃. in d.16.ar.¶ Cogita circa hoc: quia procedit,
niſi dicamus ſaltim, quod licẽt ſuccedant in illis dua-
bus uncijs,per hoc non habent omnia iura, ſed ſolum
partem ſubſtantiæ:prout dicit. d. auc. licet patri. ſed in
6 veritate non eſt bona ſolutio.¶ † Circa ſpurios uerò.qa
oĩno ſunt inſucceſſibiles in totũ,vt in d. auc. ex cõple-
xu.C.de inceſt.nup.niſi de iure canonico quantũ ad ali-
menta:ut in c.cum hẽret.de eo qui duxit in matri. quã
pol.per adulte.dico illos nullo mõ ſuccedere in iurep.
¶ Reſtat mõ videre, an aliquo modo poſſet ſaluari di-
ctum Bal.in d.l.eã quam. C. de fideicomm. ¶ Et primo
mõ.poſſet ſaluari:vt Bal.ibi loquatur, quãdo eſt aliqua
hæreditas damnoſa,& non ſoluendo,& in ea eſt iuſpa.
quia ex quo eſt non ſoluendo,filius naturalis tantũ ſuc-
cedit,& eſt quaſi neceſſarius hæres,nã quod nihil eſt nõ
eſt s̃.modũ,ſed hſditas quæ non eſt ſoluendo in effectu
nihil eſt,ergo s̃.modũ nõ eſt,& ſic poterit ſuccedere:vt

eſt caſus ſingularis in l.ſi quis ſolidum.ff.de hær.inſtitu.
ubi gl.aſſignat aliā rōnem:quia quod in pęna eſt ſtatu-
tum,non dēt uerti in pręmium,quod eſſet,niſi ſpurius
ſuccederet in hr̄ditate damnoſa patris , & hoc idē dici-
mus in ſeruo:vt in l.j.& ꝑ totum.C.de neceſ.ſer.hr̄.inſt.
& in l.ꝗ ſoluendo.ff.de hr̄.inſti.Vnde cū iſto caſu natura
lis tm̄ ſit hr̄s,ergo ſuccedet in iurep.ſed ꝗa Bal. ibi loq-
tur de naturali tm̄, eo caſu qn̄ hr̄ditas nō eſt ſoluendo,
ergo ita intelligiť, & eius dictum pōt ꝓcedere:ꝗa oīno
eſt hr̄s.Et licèt iſta ſaluatio appareat bona, tm̄ ꝗa in ueri
tate nō fuit hæc mēs Bal.non pōt ad eius dictū adapta-
ri,qđ apparet , nā licet Bal.ibi loquať de hr̄ditate,ꝗ non
eſt ſoluendo,& dicat ad illā poſſe ſuccedere naturalem
tm̄,tn̄ poſtmodū ꝯ iſtud dictū opponit, poſſe eſſe , ꝙ in
ea ſint ꝗdā iura,ꝗ non ſunt in bonis: vt iuſp. de quibus
poſſet dubitari, vtrum facerent hr̄ditatem locupletio-
rem,quaſi dicat & iſto caſu non poſſe ſuccedere : ꝗa nō
eſſet non ſoluendo,ex quo eſſet locupletior,& iſtud ꝯ-
riū ſoluit ipſe,ſubdēdo ꝙ cū iſta iura ſint quoddā indi-
uiduū, putat filiū naturalē ita eſſe inſolidum p̄ronum ,
ſicut eſt legitimus,addendo & idē in p̄rono eccl̄ę,quaſi
uelit ipſe dicere iuſp.qđ eſſet in hr̄ditate nō facere eam
locupletiorem:ꝗa oīno eſt filiorū , nō ſolū legitimorū
& naturalium,ſed ēt naturaliū tm̄ , & ſic inſolidū apud
oēs,ergo vult ibi Bal.iuſp.nō eſſe apud naturales tm̄:ꝗa
hr̄des in hr̄ditate ꝗ eſt non ſoluendo, ſed eſt apud eos:
ꝗa filii,& quia ſuccedunt ſicut legitimi,ex quo eſt in di
uiduū,& ſic vr̄ ſentire opinio.tenentiū iuſp. tranſire ad
hr̄des ſanguinis:ꝗ fuit dānata ſ.in 1.art.p̄ntis.q. prin.&
ideo iſta ſaluatio non eſt bona ad d.Bal. Dicerem bene
eſſe bonam in ſe:quia cum naturalis tm̄ in hr̄ditate nō
ſoluendo ſit hr̄s tranſibit ad eum iuſp.qđ eſſet in illa, li
cet de hoc ēt dubitarem : quia ex iurep. prouenit quid
vtilitatis.c.quicunque.16.q.7.c.nobis.hoc ti. & ideo fa-
ceret hr̄ditatem locupletem , ſed ad hoc poſſet rn̄deri
iſtud non eſſe in ꝯſiderōne,nam per hoc nō poſſent de-
bita ſolui:quia iuſp.non pōt creditoribus adiudicari.vt
diceť j.in iſta.2.parte huius li.in 5.q.prin.in 7.ar.ideo di-
cerem ipſam ſaluationē in ſe,& non quantum ad Bal.
verā.¶ Poſſet Bal.ſaluari,ut intelligatur eius dictum in
naturalibus tm̄:quia ſuccedūt in duabus uncijs hr̄dita-
tis,& ſic in iurep.per ea ꝗ ſ.diximus & probauimus.Sed
in veritate,nec iſto mō loquutus eſt Bal.quia(ut ex pro
ximis dictis apparet)Bal.intellexit iure ſanguinis & nō
hr̄ditatis ſuccedere naturalem,& ēt quia eſt ius indiui-
duum.Secundò:quia Bal. præſupponit naturalē tm̄ ſuc
cedere in iurep.p̄ris inſolidum ēt cum illegitimis:vt in
eius dicto patet,ſed qn̄ ſunt filii legitimi, vel vxor natu
ralis tm̄,non ſuccedit ēt in duab.uncijs:vt in d.auc.licet
patri.& per Abb.& Præpo.in d.c.tanto.ꝗ filii ſint legi.er
go non pōt loqui de naturalibus tm̄ ſuccedentibus in
duabus uncijs,ſed eſt loquutus ſimpliciter de naturali-
bus extāribus vnà cū legitimis:& iſtud eſt falſum, ergo
non bona ſaluatio. Et ꝙ male loquutus ſit Bal. apparet
ēt:ꝗa eius dictum,dum loquitur de iurep.eccl̄ę,nō pro
batur per iura ꝗ allegat. adducit enim in argu.l. quędā
mulier.ff.fami.erciſ.ꝗ uult,iuſpa. libertorum non poſ-
ſe diuidi,qui quidem tex.nō probant intentionē eius,
niſi in vno.ſ.ꝗa eſt ius indiuiduum:ſi indiuiduum,ergo
nō pōt diuidi.fateor inter eos ad quos ꝑtinet , nō ꝑ hoc
probať illud ꝑtinere ad naturales. Itē dato ꝙ ita loque-
reť,non per hoc militaret in iurep.eccl̄æ: quia ille tex.
loquiť in iurep.libertorum,quod trāſit ad hr̄des ſangui
nis:ēt ſi non ſint hr̄des. l.filij.ff.de iurepa. & diximus la-
te ſ.in j.& 17.ar.p̄ntis.q.pr in.iuſpa.vero eccleſiarum trā
ſit ſolum ad exiſtentes hr̄des : vt in prædictis locis dixi-
mus.ideo ille tex.non probat.Allegat & ſecundo in ar-
gu.tex.in l.quia perinde.ff.ad Treb. ubi dr̄, ꝙ licèt reſti-
tuatur hr̄ditas fideicommiſſario , non per hoc trāſit ad
eos ius ſepulchrorum.qui quidem tex.ſilr̄ nullo mō ꝓ
bar, nam ꝑ hoc non ſequitur,ſicut retinet pęnes ſe hr̄s
ius ſepulchorū,& nō facit illud trāſire ad fideicōmiſſa-
riū.Ita filius naturalis retinebit iuſp.penes ſe,& non fa-
ciet trāſire apud hr̄dem,quia iuſp.nō pōt remanere pe-
nes illū niſi ſit hr̄s,immo idē eſt in iurep.cū ēt remaneat
penes hr̄dem,& non tranſeat in fideicōmiſſarium: vt j.
in hac.q.diceť in 35.art.¶ Vnde ex ſupradictis oībus eſt
concludendum.Bal.in aduertenter fuiſſe loquutum &
firmaſſe pedes,ſed fuiſſe loquutum opinionē tenentiū
iuſp.tranſire iure ſanguinis. ¶ Licèt poſſet adhuc dici ,
nec per hanc uiam ſaluari poſſe,nā licèt eſſet uera opi.
iuſp.tranſire iure ſanguinis , nihilominus nō tranſit in
7 naturalem,ſeu ſpurium,† nam ius emphyteuticū ſi eſt
acceptum pro ſe & filijs trāſit iure ſanguinis,vt ꝑ Bar.in
l.ut iuritiu.in §. fi.ſi liberi.ff.de ope.liber. & tn̄ non tran
ſit ad filios naturales tm̄ ſecundū Spe.in ti.de loca. in §.
nunc aliqua.in ver.64.& ſeq.refert do. me. Iaſon in l. 2.
in 99.col.in uer.quartò ꝗrit hic Sal.C.de iure emphy.&
plene per do.Præpo. in c. per uenerabilem in princ. in
pe.col.in ver.an aūt appellatione . qui filij ſint legitimi.
& ibi,an naturales dicantur de domo.in antepe. col. in
3.no.& ideo nullo modo eius dictum ſaluari poteſt .
¶ Nō ob.ēt auctoritas Firmani:quia cum hoc dixerit in
repertorio,dixit vt reperiatur illa auctoritas Bal.non ꝙ
eam approbauerit,& Paul. inaduertenter ſequutus eſt
Bal.quia ſolum retulit & non diſcuſſit eius dictum .
8 ¶ † Quid aūt ſit in iurep.quod mater habebat,an illegi
timus filius in illo ſuccedat, nō inueni in ſpecie tactū,
ſed diſtinguerem ſicut diſtinguiť per Abb. in pe. col.&
per Præpo.in fi.col.in d.ca.tanta. qui filii ſunt legitimi ,
9 † valet ꝙ aut filius illegitimus eſt natus ex cōcubina: &
ꝗa ſuccedit mr̄i pariter cum legitimis:vt in §.vulgo ꝯce
pti.inſti.de ſucceſ.cogna.& in l.ſi qua illuſtris.C. ad orfi.
ēt ſi mr̄ ſit illuſtris perſona:vt ibi nota.& tunc ſic ēt ſuc-
cedet in iurep. qđ ipſa mr̄ habebat unà cū legitimis fi-
lijs:quia tranſit cū hr̄ditate.Aut filius eſt natus nō ex ꝯ-
cubina,ſed vulgò quæſitus, & ſuccedit mr̄i vnà cū alijs
legitimis,niſi mr̄ ſit illuſtris : vt in d. l. ſi qua illuſtris.Ita
10 ēt ſuccedet in iurep.niſi mr̄ ſit illuſtris.¶ † Aut filius eſt
natus ex dānato coitu:& tūc ꝗa in nihilo ſuccedit mr̄i:
in d.auc.ex complexu.C.de inceſt.nup.non ſuccedet ēt
11 in iurep.¶ † Et ſic ex oībus ſupraſcriptis poſſet fieri uni
ca ꝯcluſio generalis:vt ita demū filij illegitimi ſuccedāt
P̄ri uel mr̄i,ſi ſunt illorum hr̄des,aliàs nullo mō eis ſuc
cedunt in iurep.& hoc & qūo & qn̄ ſit, plene poniť per
do.Præpo.in aurea repe.c.per uenerabilem.in §.qđ aūt.
in 44.col.in verſi.naturales tm̄,cum ſeq. qui filii ſint le-
gitimi. ¶ Reperiri iſtis iam ꝯgeſtis poſtmodū do. Roc.
in hoc tracta.in uerbo cōpetens alicui.in 2.q.princ.hūc
articulum tractantem,& argumentatur pro & ꝯ. & pro
parte affirmatiua dicit facere primò:quia iura generali
ter loquuntur & ꝯcedunt iuſp.fundatoribus eccleſiarū
& filiis.c.filiis.16.q.7.c.3.& c.nobis.hoc tit.ergo ita uř ꝯ-
cedere illegitime natis ſicut alijs.¶ Secundò dicit face-
re: ꝗa iura ꝯcedūt iuſp.oībus Chriſtianis. c. pię mētis.c.
Frigentius.16.q.7.ergo cū illegitimus ſit Chriſtianus, ni
hil ob.quin poſſit eſſe patronus.& plura alia motiua fa
cit,quæ magis concludunt circa illum articu.an illegi-
timus ſit capax iuriſpatro. de quo late diximus ſ. in 1.
parte huius lib.in 7.q.princip.in 13.articu. quàm in prę
ſenti,ubi loquimur,an illegitimi ſuccedant in iurepa-
tro.quo verò ad hunc arti.adducit,quod uoluit Bald.in
conſi.ſuo. 323. incip. præmittendum eſt, quod illegiti-
mus eſt capax iuriſpatro.in quandam conſequentiam:
vt ſi inſtituatur in aliqua hæreditate a tranſuerſalibus ,
vel extraneis,& ibi ſit iuſpatrona. tunc ex quo ſuccedit
in hæreditate,ſuccedit etiam in iurepatro.& propterea
cōcludit ibidem,ex quo tales nō p̄nt inſtitui a p̄re , nec
illi ſuccedere in hr̄ditate,nō ēt ſuccedēt in iurep.in eo
exiſtente,allegat.ēt auctoritatē Bal.in d.l.eam quam. C.
de fideicom, quā dicit retuliſſe Alex.in l. vt iuriſiurā.§.
ſi liberi in j.col.ff.de ope.liber. dicit etiā plus Gemina.
quem ſequiť Præpoſi. in c.lege.in pen.col. 10.diſtin.tra-
12 ctatē , † an legitimatus a principe ſeculari ſuccedat in
iurep.& dicentē ꝙ ſic,illa maxime rōne: quia ad iuſpa.
ꝗlibet laicus admittiť,ſenſiſſe indiſtincte illegitimū ad
mitti ad iuſp.ſiue ſit legitimatus,ſiue nō,& ſiue princi-
paliter,ſiue in ꝯſequētiā uniuerſitatis.Et ſic. do. Præpo.
multa

multa dicit ſine fructu: qa non diſcutit d.Bal.qũo intel-
ligatur, vbi eſt tota vis, tñ cõcludit ita demũ illegitimũ
ſuccedere in iurepa.ſi ſuccedit in hereditate, & eſſe ca-
pacem illius iuris nedum in ꝯñtia. ſ. qñ ſuccedit in hæ-
reditate, vel alia vniuerſitate, ſed etiam principaliter.ſ.
qñ ei donaretur, vel legaretur iuſpat. Ita ibi Roch. in 3.
col.in verſ.ergo in hoc puncto.

¶Vigeſimusſeptimus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Filii naturales ſeu baſtardi non ſuccedunt in iurepatr. quando illud ius ſolum competat ſolis de parentela. Ratio, quia tales non dicuntur de parentela.*
2 *Filii illegitimi non poſſunt dici de domo ſeu caſata, licet ſecundùm Barto. communis vſus loquendi eſt contrarius.*

ORitur ex prędictis 27.ar.quid ſi iuſpa.ex ſui natura
infundatione appoſita ꝯpeteret ſolum illis de paren
tela, an ꝯpeteret baſtardis, vel illegitime natis ex illa pa
rentela, & dubiũ facit: qa cum iuſpa.ꝯpetit illis de parẽ
tela, nõ requirit̃ ꝙ ſint hr̃des: vt diximus ſ̃.in 8.art.vnde
licèt illegitimi nõ ſuccederent patri in hr̃ditate, videre
tur eos poſſe ſuccedere in iurepat. tñ ꝯ̃rium eſt veritas;
2 † quia tales illegitimi nõ dñr, nec ſunt de parentela: vt
ꝯcludit do.Ant.de But.in c.per venerabilẽ. qui filij ſint
legitimi: quẽ refert & ſequitur alias auctor.allegan.do.
Alex.in l.ex facto.§.ſiquis rogatus.in fi.ff.ad Treb. & di-
2 cit Bal.in l.fi.C.de ver.ſign.† tales nõ dici de domo; ſeu
caſata, nec ẽt diſcrepat Barto.ibi, licèt dicat cõem vſum
loquendi eſſe in ꝯ̃rium, ſequitur Roch. in hoc tract.in
verbo ꝯpetens alicui.in 2.q.prin.in fi.& ita tene: quia ſi
adoptiuus non põt præiudicare parentelę: qui m̃ eſt le
gitimus & ſuccedit patri, multo magis, nec illegitimus
& ꝙ adoptiuus nõ poſſit prę iudicare parẽtelę, diximus
in 9.art.prę ſentis.q.prin.

¶Vigeſimusoctauus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Papa an poſſit laicum legitimare, remiſſiue.*
2 *Filius naturalis legitimatus a Papa poteſt ſuccedere in iurepa. in caſibus in quibus poteſt ſuccedere in hæreditate. Idem ſi eſt legitimatus a dependentibus a Papa.*

QVia ſupra eſt dictum illegitimũ non ſuccedere in
iurepa.quod pater habebat. Merito 28.loco eſt vi
dendum, an legitimatus a Papa ſuccedat in iurepat. qđ
pr̃ habebat, Et certe ſi bene vellet diſcuti hic ar.eſſet tra
2 ctanda illa ardua q.valet † an Papa poſſit laicũ legitima
re quò ad hr̃ditatẽ, de qua latè per Abb.in c.per venera-
bilẽ.poſt prin.6.col.& latiſſime ꝑ do.Prępo.in §.qđ aũt.
in 48.col.ſuper gl.2.ibi ad primũ videre, qui filij ſint le-
gitimi, ſed qa aggredi tã magnũ pelagus, nõ eſt pñtis ſpe
culationis, recurrendũ eſt ad loca ꝑximè alleg. Conclu
do tñ quò ad art.nr̃m vnũ vt in oĩbus illis caſib.in qui-
2 bus † legitimatus a Papa ſuccedit in hr̃ditate, de quibus
per do.Prępo.vbi ſ̃.per plures.col. in oĩbus illis caſibus
ſuccedat in iurepa.qa cum hr̃ditate tranſit iuſpat.& idẽ
dicendum in legitimatis a dependentib. a Papa & hoc
eſt firmũ, poſſet tñ dici, ꝙ iuſpat. eſt ſpirituale, vel ſpiri-
tualitati annexum c.quãto.de iudi.& c.de iure. hoc tit.
legitimatũ a Papa & a dependentibus ab eo oĩno poſſe
ſuccedere in iurepa. qa Papa põt de illo diſponere c.cũ
dilectus. de offic.leg. & c.dilectus.hoc tit.tñ dicerem in
hoc, ꝙ aut Papa ſimplr̃ legitimauit illegitimũ, & tunc
ſuccedẽdo in hr̃ditate, ſuccedet in iurep. vt ſuperius eſt
dictũ, aut legitimauit eũ exprimendo, qđ vult ipſum eſ
ſe legitimũ, & poſſe ſuccedere ẽt in iurepa.patris, & tũc
dicerẽ oĩno poſſe ſuccedere in iurepa.ẽt abſq; hereditа
te, quod tñ non firmo: qa per illa verba Papa, vr̃ voluiſ-
ſe ipſum poſſe ſuccedere debitis modis in iurepa.& ſic
per ſucceſſionẽ hr̃ditatis, cogita tñ quia plura poſſent
dici hincinde: ſufficit tñ nobis ꝯcludere legitimatũ a.
Papa ſuccedere in iurepa. cum hr̃ditate. Et ita vr̃ velle
dom. Roch.in d trac.in verbo competens alicui.in 2 q.
prin.in j.col. cum tribus ſeq. de quibus in ſeq.art.latius
dicemus. Et in hoc non eſt dubium.

¶Vigeſimusnonus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Legitimati a principe ſeculari, an ſuccedant in iurepat. eccleſiæ ſicut ſpeciali legitimatione Papæ, vbi ꝙ ſec.nu. 11.& nu. 36. vbi limitat & nu. 37. vbi ampliat dictionem communem.& nu. 38 vbi limitat.*
2 *Princeps ſecularis legitimando legitimat inter nobiles non autem in ſpiritualibus.& nu. 5.*
3 *Iuſpa. eſt quid ſpirituale vel ſpiritualitati annexum.*
4 *Princeps non poteſt priuare laicum iurepa. propter delictum.*
6 *Naturales non includuntur in diſpoſitione legali quantum ad commodum & honores.*
7 *Imperator eſt lex viua.*
8 *Naturales etiam legitimati non ſuccedunt in feudo.*
9 *Legitimati non ſuccedunt in iure emphyteutico eccleſiaſtico.*
10 *Naturales etiam legitimati dicuntur infames facti infamia.*
12 *Legitimatio æquiparatur adoptioni.*
13 *Eadem res non debet cenſeri diuerſo iure.*
14 *Legitimatio debet eſſe ſimplex, & non quò ad quid.*
15 *Legitimati etiam a principe ſeculari in nullo differunt a legitimis.*
16 *Succeſſio eſt de iure ciuili, & iura ciuilia prohibent illegitimos ſuccedere.*
17 *Princeps ſecularis vel habens poteſtatem ab eo poteſt legitimare filium ſacerdotis quò ad bonorum ſucceſſionem, & etiam quò ad honores cum hæreditate incumbentes. nu. 18.*
19 *Edictum de iurepatro. eſt prohibitorium.*
20 *Caſus in quo non ſolum legitimati, ſed etiam ſpurii ſuccedunt in iurepa. valet quando ſuccedunt in hæreditate quæ non eſt ſoluendo.*
21 *Iuſpa tranſit ad quoſcunque hæredes extraneos.*
22 *Filius qui renunciauit hæreditati paternę non ſuccedit in iurepa.*
23 *Spurius dicitur extraneus etiam patri.*
24 *Diſponi non poteſt de iurepa.de per ſe ſed in conſequentiam etiam per diſpoſitionem prohibitam.*
25 *Iuſpa.de per ſe conſideratum non poteſt dari in feudum.*
26 *Iuſpat. de per ſe locari non poteſt.*
27 *Iuſpat. de per ſe non poteſt dari in dotem.*
28 *Iuſpa. de per ſe non poteſt vendi, vendentes & ementes amittunt precium & iuſpatrona.*
29 *Iuſpat. tranſit cum venditione omnium bonorum.*
30 *Rex Apuliæ, Franciç, & Angliæ, habent plura priuilegia, & immiſcent ſe in pluribus mere ſpiritualibus. Et multa de iſtis regibus, vide in nu. 31.32.*
33 *Vltima opinio eſt tenenda.*
34 *Iuſpat. an amittatur confiſcatis bonis.*
35 *Multa prohibẽtur in iure de per ſe quæ permittuntur in conſequentiã.*

1 MAgis dubium eſt, quod 29.loco quęro, † an legiti-
mati a principe ſeculari ſuccedentes patri ex te-
ſtõ, vel ab inteſt.ſuccedant ẽt in iurepat.ecclę, quod pa-
ter habebat, an verò quò ad hoc vltra principis ſecula-
ris legitimationem requiratur ſpãlis Papę legitimatio.
¶Iſtum art.habui in facto in primo anno mei doctora
tus in terra Corati Tran.dioc.in iurep. ecclę Spiritus, &
fui aduocatus pro parte affirmatiua, quam quaſi oẽs do
ctores damnabant, & demum pro ea in metropolitana
Tranen.audientia fuit iudicatũ. ¶Et capiendo partẽ ne
gatiuã, ꝙ talis legitimatio non teneat quò ad iuſpa.ſed
requiratur legitimatio Papę. Adducitur primò gl.j. no-
tabilis & magiſtra in fi.in c.lege. 10.diſ. & ibi quaſi om-
2 nes ſcribentes, quæ formaliter dicit:† Si princeps ſecu-
laris legitimat aliquẽ, dr̃ legitimare in tp̃alibus, non au
tem in ſpiritualibus: quia ad illa non extẽditur ſua iu-
riſdictio, alleg.tex.in c.per venerabilem.qui filij ſint le-
3 gitimi.† Sed iuſpa. eſt quid ſpirituale, ſeu ſpiritualitati
annexum: vt vult tex.in c.quãto.& ibi oẽs, maximè Mo
der.& præſertim Barb.in trib. vltimis col.de iudi. & an-
nexorum idem eſt iudicium c.tranſlato.cũ ꝯcordan.de
conſti. ergo non dicetur principem legitimaſſe quò ad
iuſpa.& ideo in eo legitimati non ſuccedunt. ¶Secun-
dò pro iſta parte facit id quod vulgariter dici ſolet in c.
nouit.de iudi.& in d.c.per venerabilẽ. Papam ſe nõ poſ
ſe impedire & legitimare in ſpũalib.& ſibi ſubiectis. Et
Imperatorem tñ in tp̃alibus. Iuſpa.aũt non eſt de tp̃ali
bus, ſed de ſpiritualibus, vel annexis, vt ſupra, ergo ad
4 Papam, & non ad Imperatorẽm ſpectabit. ¶† Tertio
pro

pro hac parte facit illud ēt vulgare, iudicem ſecularē:
ſeu principem non poſſe pp delictum priuare laicum
iurepa.ēt ſi ꝯfiſcaret omnia bona eius. Ita Abb. in ca.cū
laici.hoc tit.cū multis alijs quæ adducentur hic in 3.li.
Deo duce in 8.q.prin.in 8.art. Cum in ſpecie de hoc ibi
tractabimus, ergo eodē modo in iſta legitimatione ad
ſucceſſionem vſem facta a principe ſeculari, non de-
5 bet tranſire iuſpa.eccłę. ¶ † Quartò facit, qđ dicit Abb.
in d.c.per venerabilem.in 6.col. eſſe indubitatū, Impera
torem non legitimare in ſpiritualibus quod ēt firmat
Bar.& cōiter alij in auct ex complexu. C.de inceſt.nup.
vbi Cyn. dicit Imperatorem non legitimare in ſpiritua
6 libus, nec apponere manū ad plauſtrū alienū. ¶ † Quin-
tò pro iſta parte facit deciſio glo.in cle.j. in verb.liberi.
de baptiſmo. Quę vult illegitime natos non includi in
diſpōne legali quantum ad cōmodum, & honores, ſed
iuſpa.habet quid honoris, prerogatiuæ, & preeminen-
7 tię, vt in diffinitione iuriſpat. † ſed Imperator eſt lex vi-
ua. Et eius diſpenſatio dr̄ diſpō legalis ca. propoſuit.de
ꝯceſ.preb.l.digna vox.de legib.ergo legitimati p ipſum
8 non intelligentur legitimati quò ad honorē. ¶ † Sextò
pro hac parte facit ſimile: qa naturales ēt legitimati nō
ſuccedunt in feudo tex.in c.naturales.ſi de feu.fue.con
tro.in lib.feu.& rō eſt: quia feudum eſt beneficiū, & ho
nor: vt pulchre voluit Bal.in l.generaliter.§.cum aūt.C.
de inſti.& ſubſt. Si igitur quis legitimatur per ſecularē,
& non pōt ſuccedere in feudū, quod eſt ſeculare, mul-
to magis nec in iurepa.qđ eſt ſpirituale, vel ſpiritualita
9 ti annexum. ¶ † Et ad hoc facit 7.loco aliud ſimile: quia
tales ēt legitimati non ſuccedunt in emphyteuſi eccła-
ſtica, ſecundū Bal.in d.§.cū aūt.& rō eſt ſecundùm eum.
qa tales nō ſunt vere legitimi, hoc idē voluit, & melius
ipſe Bal.in c.quę in eccłarum.in 18.col.& ſeq. de cōſti.
& oēs ita tenent ſecundū do.me.Iaſ.in d.§.cū autem. in
vlti.col. vbi allegat alias auctoritates, & voluit Alex. in
l.ex facto.§.ſi quis rogatus.in 12.col. ff.ad Treb. & idem
Alc.in l.& ſi pepercerit.in 2.col.ff.de lib.& poſth.vbi di
10 cit alleg.Bal.in d.§.cum aūt. † natos ex minus legitimo
matrimonio ēt legitimatos adhuc dici infames infa-
mia facti, ſi ergo tales legitimati ēt a principe ſeculari
non ſuccedunt in emphyteuſi, quæ licèt ſit eccłæ, tn̄ tē-
poralis eſt, quanto magis nō ſuccedet in iurepa. quod
11 eſt ſpirituale, vel ſpiritualitati annexū. ¶ † Et licèt prędi
cta videantur cōcludere, tn̄ ꝯria pars eſt verior de iure,
quā intendo probare argumētis, rōnibus & auctoritati
bus. dico igitur legitimatum ēt a principe ſeculari quò
ad ſucceſſiones, & oēs alios legitimos actus, prout cōi-
ter iſtę legitimationes fiunt, ſuccedere ēt quo ad iuſpa.
12 quod eſt in hr̄ditate ſine alia Papę legitimatione. ¶ † Et
primò iſta veritas demōſtratur, legitimatio facta a quo-
cunq; poteſtatē habente ęquiparaē adoptioni, ſeu arro
gatio.gl.4.in l.j.ff.ad munici.& gl.in l.3.C.de municip.&
origi.lib.10.& in l.iubemus.C.de manu.lib.& in l.iube-
mus.C.de adop.Bal.in l.j.C.de iure annu. aureo.gl.in §.
generaliter.in auct.quibus mod.natu.effic.ſui.Bar.in l.ſi
is qui pro emptore.in pen.col.ff.de vſuca. ¶ Immo plus
eſt q̄ adoptio, nam in adoptione ꝯcurrit vinculum ciui
le tm̄, hic vero vinculū ciuile.ſ. legitimationis, & natu-
rale: quia in veritate eſt filius. Ita Bal.in l.ſiue parens.C.
de ſuis & legit. Sed filius adoptiuus, ſiue arrogatus ſuc-
cedit hr̄ditati paternæ, intm̄ ꝙ dr̄ verus hæres patris: vt
per totum inſtit.& C.de adop.& per Canoniſtas in rub.
de cogna.lega.& maximè per Mod.intm̄, ꝙ ēt in iurepa
tro.ſuccedūt: vt diximus ſ.in 24.arti.pn̄tis q.& tn̄ arroga
tio, ſeu adoptio ſit principis, ſeu magiſtratus ſecularis
auctoritate, ergo & eodē modo legitimatus a principe
ſeculari, patre volente dēt eſſe verus hr̄s, & in eum trāſi
13 re iuſpa.tanq̄ in verum hr̄dem. ¶ † Secūdo pro iſta veri
tate adducitur, eadē res non pōt cenſeri diuerſo iure l.
eum qui ædes.ff.de vſuca.eiuſdē qualitatis perſonę ēt at
tento, prout illa qualitas applicatur ad diuerſos reſpe-
ctus, & ideo quis non pōt eſſe illegitimus in ſpirituali-
bus, & legitimus in temporalibus, eſſet.n.mōſtruoſum
iſte eſt tex.in c.per venerabilē. & ibi oēs, præſertim do.
Præpo.in §.quod aūt.in 9.col.qui filij ſunt legi.facit l.re
legatorum.§.fi.ff.de interdi.& relega. & l.qui indignus.
ff.de ſenato.& l.j.C.ſi aduer.tranſa.cum ſi.ergo idē dicē-
dum in caſu nr̄o, quod eſſet monſtrū aliquos eſſe legiti
matos, & hr̄des in hr̄ditate, & non in iurepa. ¶ Non ob.
ſi diceretur, reg.tua procedit, qn̄ datur capacitas in legi-
timante, puta qa eſſet Papa qui habet vtrunque gladiū,
nam legitimādo in ſpiritualib.intelligeretur legitima-
tus ēt in tp̄alibus, vt volunt ibi doc.hic tn̄ eſt ſecus: quia
Imperator nō pōt ſe impedire de ſpiritualib.vt ſ. ¶ Itē
illa reg.procedit, qn̄ quis eſt legitimatus ad maius, puta
in ſpiritualibus, nā intelligetur legitimatus ad minus.ſ.
in tp̄alibus hic.n.eſt totū oppoſitū: vt de ſe patet. ¶ Rn̄-
detur, ꝙ bene datur capacitas in caſu nr̄o nemo.n.nega
bit principem ſecularē poſſe legitimare quē quò ad hr̄-
ditatem, minime.n.quis inficiabitur iuſp. tranſire cum
hr̄ditate, ergo capax eſt in ꝯn̄tiam, arg.c.ex literis.& c.cū
ſeculum.hoc tit.nec iſto caſu iuſpa. eſt maius hr̄ditate:
qa annexum ſpūalitati, nam quò ad trāſitum in ꝯn̄tiam
iudicatur minus, & hoc iure permittente, vt in d.c.ex li
14 teris.& c.cum ſeculum.hoc tit. ¶ † Tertiò adduco & for
tifico pręcedens motiuū, legitimatio dēt eſſe ſimplex,
& non quò ad quid. Volunt Moder.late in d.c.per vene
rabilem.in §.quod aūt.vbi Præpo.in 41.col.in 6. requiſi
to. Sed iuſpa.eſt de hr̄ditate, vt planū eſt in iure ca.j.hoc
tit.cum ſi. ergo ſi legitimatus a principe nō ſuccederet
in iurepa.diceretur legitimatus, quò ad quid, & ſic quò
ad partem hr̄ditatis, & non quò ad ipſam totā hr̄ditatē,
15 & hoc dici nō debet, ergo &c. ¶ † Quartò adduciē reg.
legitimati ēt a principe ſeculari in nullo differunt a le-
gitimis, vt eſt tex.in auct.quib.mo.natu.effici.ſui.colla.
9.§.illud.ver.ſui aūt licētia.& §.gn̄aliter. vnde alibi vult
Bal.legitimatū dici vere legitimum, in l.nuper.C.de na-
tu.li.& in l.imperialis.C.de nup.in c.filijs.in fi.ſi de feu.
fue.contro. Sed ſi in iurepa. non ſuccederent legitima-
ti, nō dicerentur vere legitimi, & in hoc differrent a le-
gitimis, & ſic lex mentiretur, quod non eſt dicendū, er-
go debemus dicere illos ēt ī iurep.ſuccedere, vt ſic nul-
la ſit differentia. ¶ Quintò adducitur, pater legitimat fi-
lium ex aliquib.actibus, qui notan.in c.per tuas.qui filij
ſunt legi.& per Præpo.in d.c.per venerabilē.in j.q.prin.
& ille ſuccedet in iurepa.quia dr̄ filius legitimus, ergo
& multo fortius hoc debet eſſe in legitimato a princi-
pe, cū princeps ſecularis in fortib. caſib. legitimet, quā
pater: qa ille vt plurimum in natis ex ſolutis, princeps
verò in natis quocūque modo: vt per doc.in d.c.per ve-
nerabilem.& iſto arg.vtitur ibi Io.Cal. ¶ Sextò facit in-
conuincibile motiuum. certum eſt iuſp.tranſmittit ad
hr̄des, vt no.in c.j.& in c.nobis.hoc tit.& in ca.piæ men-
16 tis. 16.q.7. † Certum eſt ēt, ſucceſſionem eſſe de iure ci-
uili, & iura Imperatorum prohibere illegitimos ſucce
dere 8.diſt.c.quo iure.vult Præpo.in d.§.quod aūt.in 77.
col.negari ēt nō poterit, illegitimos nō prohiberi prin-
cipaliter per canones ab hr̄ditatib.ſed per leges ciuiles,
vt ſ.& in c.tanta.qui filij ſint legiti.qui tex.licet videatur
facere ꝯ, dr̄ tn̄ ibi per ſubſequens matrimonium fieri
legitimationem, & poſtmodum ponit caſum in quo
non fit, & ad oſtendendū inquantum nō fit, dicit repel-
lendum eſſe ab hereditate, quaſi dicat, ſicut illegitimus
quibus modo legibus non ligatur Imperator, & prin-
ceps ſecularis ſuperiorē nō recognoſcens l.princeps.&
l.digna vox.ff.de legi.vult Prepo.in d.§. quod autē. in fi.
78.col. Nec ob.tex.in c.cum haberet.de eo qui duxit in
matrimo. quā polluit per adul.quia tn̄ moderatur ius
ciuile circa alimenta, vnde ſublata legum diſpōne ab
eo qui eam tollere pōt, quis dicet legitimatum non eſ-
ſe habilem ad ſucceſſionem, ſi ad ſucceſſionem, ergo
ad iuſpa.& non requireretur alia Papæ diſpoſitio, cum ſe
mel de iure nr̄o ſit ſtatutum, iuſpa.tranſire ad hæredes.
¶ Septimò pro hoc facit, & fortificat pręcedentia id qđ
dicit Præpo. in d.c.per venerabilem.§.quod autem.poſt
prin.99.col.in verſ.quartò hæreditas. vbi dicit hæredita
tem eſſe a iure ciuili, & ab eodem iure poteſtatem te-
ſtandi prouenire l.j.C.de legi.hære. ergò per ſtatutū vo-

cari

cari poterunt ſpurij.cũ ſtatutũ ſit pars iuris ciuilis,eodẽ
mõ in caſu nřo per principis ſecularis legitimationem
uocari poterunt legitimari ad ſucceſſionem.ergo & ad
iuſp.ex quo accedit cũ ſucceſſione,& nullũ impedimẽ
tum erat,niſi ius ciuile,quod cũ ſit ſublatũ, ad qd eſſet
adeundus Papa,cũ ſemel ſit a iure nřo ſtatutum, iuſpa.
trãſire ad ſucceſſores,ſic nũc verus eſt ſucceſſor impedi
mẽto iuri ciuilis ſublato. ¶Octauò ad idem accedat id
quod dicit ipſe Præpo.in d §.quod aũt.in 89.col.in verſ.
5.principaliter quæro.Imperatorẽ poſſe facere conſtõ-
nẽ oẽs illegitimos pariter, & legitimos fore admitten-
dos ad honores & hřditates: quia talis ↄſtitutio fundatř
rõne,ne quis puniatur ex alieno delicto. ſ.pñs 56. diſt.
c.iraſc.ſecũdũ Gaſ.Cal.in d.c.per uenerabilẽ. & hoc pla
cet ibi.d.Car.hęc.n.ſubtilitas illegitimatis ſurgit a iure
poſitiuo poſſunt ergo principes illud tollere,arg.c.poſt
ceſſionem.de ↄceſ.pben.cũ ſimi.eo.mõ in caſu nřo, cũ
ius canonicum nil aliud dicat,niſi ꝙ iuſp.trãſeat ad hř-
des,& non netat illegitimum eſſe hřdẽ,ſed ius ciuile. ſi
ergo Imperator legitimat,& illud tollit,remanebimus
in puris terminis,& per ↄñs hřs habebit ẽt iuſp.¶Faciat
nonò ad prædicta id quod dicit Io.An.in d.ca.per vene-
rabilem.quẽ ibi refert Pręp.in §. quod aũt. circa medių
17 77.col.† principem & ptãtẽ habentem ex eo poſſe filiũ
ſacerdotis quò ad bonorum patrimonalium ſucceſſio
nẽ legitimare,non obſtãte, ꝙ ſacerdos non poſſit uxo-
rem hře, ex quo ſucceſſio eſt introducta a iure ciuili,
& tñ circa bona ſacerdotis nullã princeps ſecularis ptã
18 tẽ habebat.¶†Decimò pro iſta parte facit:nam Impera
tor ſeu habens ptãtẽ ab eo põt legitimare filiũ ſacerdo
tis,nõ ſolum quò ad bonorũ patrimonialiũ ſucceſſio-
nem,ſed ẽt quò ad honores cum hřditate incumbẽtes,
ex quo ſucceſſio,vt proximè diximus, eſt de iure ciui-
li.Ita Io.And.in d.c.per venerabilem.quẽ ibi refert Præ
po.in d.77.col.circa medium.Sed iuſpa. eſt honor cum
hřditate incumbens,ſecundùm Goff.de Trano in ſum
ma huius tit.& Hoſt.ibi in j.col.§.quid cõpetit.& ꝑ tex.
in c.nobis.& ibi Abb.in 2.col.eo.tit.& per Inno. in hac
ru.in uer.a iure aũt pronatu,ergo & quò ad ipſum prin
19 ceps legitimare poterit. ¶† Vndecimò ꝑdicta corrobo
rãtur,nã nemo inficabitur ædictum de iurep.eſſe prohi
bitorium;oẽs enim ex illis tribus cauſis pñt acquirere
iuſp.qui nõ ſunt ſpecifice prohibiti, ſecundùm Cardi.
poſt Ioan.And.in d.c.nobis.per verbũ ſiquis, ibi poſitũ.
hoc tit.& diximus ſ.in j.pte huius li.in 7.q. prin. in 1.art.
Si ergo legitimatus non prohibetur expreſſe a iure eſſi
ci pronus,& ſuccedere in iurep.ſed tñ prohibentř ſpu-
rii ſuccedere in hæreditate ꝑ diſpoſitionem iuris ciui-
lis & pmittentis legitimatos ſuccedere,& ius canonicũ
ſolũ diſponat iuſp.ſeq ſucceſſionẽ, ſi illi ab Imperato-
re ſunt facti habiles ad ſucceſſionem,& nõ ſunt prohi-
biti expreſſe eſſe pronos: vt ſ.Cur.dicemus illo in iure-
pa.nõ ſuccedere,ex quo licèt eſſent illegitimi, ſi eſſent,
habiles ad ſucceſſionẽ,& in caſibus in quibus ſuccede-
re pñt,poterunt ẽt in iurep. ſuccedere:vt pulchre dixi-
mus ſ.in 27.arti.Immo plus ex illa rõne:quia ædictũ de
iurep. eſt prohibitorium, ẽt illegitimi ſunt habiles ad
aquirendum iuſp.vt late diximus ſ.in 1. parte huius li.
in 7.q.prin.in 13.arti. vbi tractauimus, an illegitimus ſit
habilis ad aquirẽdum iuſp.& ideo acquirit iuſp. ex fun
datione eccſę, tãquã donatarius, vel legatarius, & ẽt ex
ſucceſſione,ſi ſuccedit in hřditate: vt ↄcluſimus ſ. in fi.
d.26.arti.poſt d.Roch.cum ergo legitimatus a principe
ſuccedat in hřditate,& legitimatus, immo nec illegiti-
mus prohibetur a iurep.ergo trãſit in eum cum hřdita-
20 te.¶†Duodecimò ad ↄfirmationem præceden. motiui
dř,nam datur caſus,in quo nõ ſolum legitimati, ſed ẽt
ſpurii ſuccedunt in iurep.qñ valet ſuccedunt in hřdita
te přis dãnoſa,in qua eſt iuſpa.quia tunc ẽt illegitimus
in ſui odium admittitur in hřditate, & per ↄñs in iure-
pa.arg.l. ſiquis ſolidum. ff. de hære. inſti.& diximus late
ſ.in præceden.20.at.in uerſi. reſtat modò videre. ſi ergo
qñ datur caſus ẽt ex permiſſione iuris ciuilis,& ſic legis
mortuæ,ꝙ illegitimus ſuccedat in hřditate, ipſe admit
titur in iurepa. multomagis debemus dicere, qñ datur
caſus a lege uiua,ꝙ legitimatus,& ſic non exiſtens ſpu-
rius ſuccedat in hřditate, debet ẽt in iurepa. ſuccedere.
¶Decimotertiò ſimili modo adducitur aliud motiuũ:
nam ſi nos habemus naturales tñ natos ex concubina
retenta in domo loco uxoris non extantibus legitimis
filiis ſuccedere in duabus unciis hæreditatis paternę:vt
in auct.licèt patri.C.de natu.lib. & propter hoc in iure-
pa.ut late demonſtraui ſ. in d.26.proximo præceden.ar
tic.in uerſi.reſtat modo unum, quod volũt iura, & hoc
ex diſpõne legis mortuæ, multo magis debet ſuccede-
re legitimatus, qui non eſt naturalis tñ, & ſuccedit in
hřditate ex diſpoſitione legis uiue,& nõ in partẽ,ſed in
21 totam hřditatem,ſic & in iurepa.¶†Decimoquartò iuſ
pat.tranſit non ſolum ad hřdes ſanguinis, ſed etiam ad
quoſcunque hřdes extraneos.Abb.in c.j.& in c. cum ſe
culum.hoc tit.& diximus late ſ.in j.præceden.ar.huius.
22 q.† Et hoc intantum eſt verum, ꝙ filius qui renuncia-
uit hřditatem paternam non admittitur in iurep.Abb.
in c.cum ſeculum.hoc ti. & diximus late ſ.in proximo
præceden.17.arti.Immo ſi conſuetudo eſt, ꝙ ſolus pri-
mogenitus ſuccedat in hřditate,alij filij non admittun
tur in iurep.vt diximus ſ.in proximo pręceden.& 29.ar
tic.Hin eſt,ꝙ exhæredatus filius non habet iuſp. patris:
23 vt diximus ſ.in proximo præceden.21.arti.† Cum ergo
filius ſpurius dicatur extraneus ẽt patri:ut per totum de
patria poteſtate. ſi ab alio hæres inſtitueretur, haberet
iuſpa.cum hæreditate, ex quo in edicto de iurepa. non
reperitur prohibitus. vt proximè diximus & ẽt ↄcluſi-
mus ſ.in proximo præceden.26.artic.poſt Roch.uerſus
finem.Cur.non dicemus in iſto caſu ſaltim, tanquam
hæres extraneus ſuccedendo in hřditate:quia legitima
24 tus,illum ſuccedere ẽt in iurep. ¶† Decimoquintò ad-
ducitur,nam licèt de iurep.de per ſe diſponi nõ poſſit
cap.cum ſeculum c.de iure.hoc ti.tñ in ↄſequẽtiam de
25 eo diſponi põt per aliã prohibitam diſpoſitionẽ. † Nã
licèt iuſpa.de per ſe ſolum conſideratũ in feudum dari
non poſſit:ut per Roma.conſi.378. pñs conſultatio. tñ
cũ villa data in feudum bene tranſit c.cum ſeculũ. hoc
tit.& dicetur infra in hac 2.parte huius j. lib.in 7.q.prin.
26 in 3.ar.† Item licèt iuſp.de per ſe locari non poſſit, cap.
cum Bertoldus.de re iudi.tñ cum uilla locata bene trã-
ſit.tex.in c.ex literis. hoc ti. & ſimiliter dicetur ĵ. in hac
27 ij.parte in 8.q.prin.in 2.art. † Item licèt iuſp. non poſſit
de per ſe dari in dotem,tñ cum dote ſi in ea erat iuſpa.
tranſit.Cardi.in clemen.plures.in fi.3.col.In 6.q. hoc tit.
& ſimiliter dicetur ĵ.in hac 2.parte in x.q.prin. in 2. arti.
Ita ẽt eſt dicendum in caſu nřo,ꝙ licèt de iurepa. prin-
ceps ſecularis diſponere nõ poſſit, tñ in ↄſequentiã ha
bilitando legitimatũ ad hřditatẽ, bene diſponere pote
28 rit.¶† Decimoſextò ad corroborationem ꝑſentis mo-
tiui adducitur,nam licèt iuſpa.de per ſe ↄſideratũ uen
di non poſſit,& uendentes & emẽtes amittũt preciũ &
iuſpat.c. cum ſeculum.& c.quia clerici.hoc ti.tamen cũ
uniuerſitate uendi põt,arg.d.c.ex literis.& quæ ibi not.
& infra dicetur in illa 2. parte,in 5.q. princ. in 11. artic.
29 † Similiter trãſit cum venditione oĩum bonorũ.Abb.
in d.c.ex literis.in fi.col.& ĵ.dicetur in hac 2. parte. in d.
5.q.prin.in 14.at.Similiter dicunt aliqui iuſpat.tranſire
cum venditione hřditatis.Abb.in d.c.ex literis.in fi.col.
de quo dicetur infra in hac 2.parte in d.5.q.princ.in 15.
at.Cum igitur in tot caſibus prohibitis iuſpatr. transfer
ri cum vniuerſitate,tñ & in ↄſequentiam trãſit, & præ-
cipue hæreditate uendita,& potuit diſponi ab illis:qui
aliàs diſponere non poterant,eodẽ mõ dato, principẽ
ſecularem non poſſe diſponere de iurep.tñ diſponẽdo
de hřditate in qua eſt iuſpat.legitimãdo ſpurios quò ad
ſucceſſionem in ↄſequentiam diſponit de iurep.& trã
ſit cum dicta hřditate.¶Decimoſeptimò multũ facit,
qñ,ſicut in facto tunc fuit,fieret legitimatio per princi-
pem habẽtem aliqua iura ſpiritualia ex priuilegio, nã
30 illo caſu legitimatio erat facta a Rege Apulię, † q qdẽ
Rex Apuliæ,Rex Franciæ, & Angliæ hñt plura priuile-
gia & immulcẽt ſe ĩ pluribus merè ſpũalibus: ꝑut eſt in
electio-

electionibus & collationibus beneficiorũ exiſtẽtiũ in
eorum regnis,vt de rege Apuliæ eſt gl.ſummæ in fi.16.
q.7.de qua exclamat euãgeliſta Regnicola,d.An.de Iſe.
in p̃ludijs,conſtõnum regni,& eam approbat Io. And.
in addi.ad Spec.in ti.de leg.in §. nunc tractemus. in ver.
ſed nunquid legatus.Et de Chriſtianiſſimo rege Frãciæ,
ꝙ habeat collationẽ beneficiorũ ex priuilegio, loquit̃
Abb.in c.de hoc.in 2.col.de ſimo.& Spec. in tit.ne ſede
uacante.ante fi.Et de eodẽ Rege,& rege Angliæ per Io.
And.Pet.de Anch.& Domi.in c.1.de p̃ben.lib.6.cũ mul
tis aliis accumulatis per do.Fely.in c.dilecto. in prin.de
teſti.& in c.cauſam.in 3.col.in ver.dum dicit Abb.priui
31 legia,de præſcri.† Per maximè ẽt ex quo d.Reges ordi-
nantur,cum coronãtur in eccl'aſticis ſacris ordinibus,
& vngantur oleo Sancto, & ſic ſint perſonæ eccl'aſticæ.
hinc dr̃ per Domi.poſt Ioan.And.in d.c.2. de præbend.
in 3.col.Reges Franciæ ungi vnguento, vel chriſmate
celitus miſſo per columbam in ampullã Remis in mo
32 naſterio ſancti Remigi. † qui primum Regem Frãciæ
baptizauit,& ad ſolũ tactum manus certos lãguores ſa
nare.Ita ibi Domi.quod legitur ẽt in legenda ſancti Re
migij,unde cum illi de quibus agebatur in caſu quẽ ha
bui Corati,fuerũt legitimati a Rege Neapolitano,& ſic
Apuliæ,multo fortius potuit legitimari ad ſucceſſio-
nẽ,& in ꝯñtiam cum hr̃ditate ad iuſp. ſpiritualitati an-
nexum.¶ Decimooctauo pro iſta parte facit, nam legi-
timatus per principem ſuccedit ubiq;.Bar.in l. cõium.
C.de natura.li be.hinc ẽt dicimus,ipſum ſequi domici-
lium patris.glo.& Bar.in l.1.in fi.ff.ad munici. Sed ſi nos
diceremus legitimatũ a principe ſeculari nõ ſuccedere
in iurep.nõ ſuccederet vbique:quia quò ad eccleſiã in
qua pater erat patronus,nõ p̃ſtarcẽ ei honor,tanquã le-
gitimo,ut patrono præſtatur,c.nobis.cũ concor. hoc ti.
& ſic non ſuccederet ubiq; : ergo dicendum ẽt quò ad
iuſp.ſuccedere . ¶ Decimononò adducitur auctoritas
domini Gem.qui hunc paſſum in terminis tangit in d.
c.lege.ſuper gl.j.10.diſt.ubi prius arguit ad partem nega
tiuam,poſtmodum ad affirmatiuã,& nil aliud dicit,un
33 de cum vltima opi. ſit: † ꝙ intelligatur legitimatus ẽt
ad iuſp.ur̃ illam tenere:vt no.in l. filium quem haben-
tem.§.ſabinus.ff.ad Trebel.& voluit Cy.in l.1. C. de ſac.
ſan.eccle.& diximus ẽt s̃.in 16.proximo p̃ceden.arti. in
ver.non obſtat mõ ſeptimum. & vltra ibi dicta hoc idẽ
uoluit de opinio. Innoc. & Bald. in auct. ex teſtõ C. de
colla.& Barba.in c.Raynaldus.in 53. char.de teſta. ¶ Vi-
geſimò iſtam partem tenet in terminis, & præciſe opi-
nionem ꝯ̃riam confutando, & iſtam amplectendo ex-
preſſe immortalis doctor olim Rotæ auditor eminẽtiſ
ſimæ ſcientiæ,& Reuer.d.Præp. ſancti Ambroſij Medio
lanen.d.Io.An.de ſancto Georgio,dictus de Placẽtia Pa
tricius Mediola.digniſſimus.V.I.interpres clariſſimus,
nunc aſit Reueren.in Chriſto pater, & do.d.Car. Ale.in
aureis ſuis cõmentarijs impreſſis in d.c.lege. ſuper gl.j.
in prin.6.col.10.diſt.ubi iſtam.q.formaliter ponit, & di-
cit hanc opi.eſſe meliorem & tenẽdam : ꝯ̃ria opinione
reiecta.Reperi poſtmodum dominũ Roch. in hoc tra-
cta.in verbo competens alicui. in 2. q.prin. cum ſequẽ.
huiuſmodi ar.tractãtem in ſimul cũ illo,an illegitimus
admittatur in iurep.& pro hac opinione adducit . ¶ Et
ſic vigeſimoprimò Bal.in conſ.ſuo.323.incip. premittẽ
dum eſt.loquentem in genere de legitimatis, & dicẽtẽ
ſi ſunt legitimati,ex quo ſuccedũt in hr̃ditate,ſuccedẽt
ẽt in iurep.ibi etiam Bal.loquitur de legitimato ab Im-
peratore,non principaliter,ſed in ꝯñtiam hæreditatis ,
vel alterius uniuerſitatis ſuccedere in iurep.¶ Adduco
uigeſimoſecundo poſt Roch.ubi s̃.eundem Bal. in cõſ.
322.incip.d.Ambro.hanc eandem ꝯcluſionem tenen-
tem.¶ Vigeſimotertiò & vltimò adduco pro hac cõclu
ſione auctoritatem dicti d.Roch. in loco s̃. allegato , in
3.col.ubi dicit de facto eueniſſe hũc caſum, illegitima-
to ſuccedente in hr̃ditate,& iudicatum fuiſſe ipſum eſ
ſe capacem,& potuiſſe dare uocem in fauorem dñi Cæ
ſaris ex comitibus per auctoritates de quibus ſupra al-
legando etiam Gemi.& Præpo.in d. c. lege. Vnde cum
iſta opinio ſit fulcita tot arg.rõnibus , & auctoritatibus
quibus ſupra, & nõ reperiatur contradictor,merito de
bet dici cõis,& ab illa non eſt diſcedendũ , nec in cõſu-
lendo,nec in iudicando.¶ Iſta pars eſſet firmiſſima ſi re
ſponſa congrua ad ſupra in contrarium adducta accõ-
modaremus,unde ad primum.ſ.ad gl.d.c. lege. reſpon-
detur,illam procedere in mere ſpiritualibus quò ad or
dines,& in alijs principaliter datis,& de illis clarum eſt,
principem ſecularem ſe impedire non poſſe, nos ve-
rò ſumus in annexis ſpiritualitati, quæ ex iuris canoni
ci diſpõne tranſeunt cum vniuerſitate , & in ꝯñtiam in
caſibus ẽt in quibus aliter de per ſe tranſire nõ poſſet,
vt s̃.late dictũ eſt,& illis laici utunt̃,ca. 3.& per totũ hoc
ti.& ita oẽs intelliguntur in d.cap.lege.& præſertim do.
Præpo.in 5.& 11.col.¶ Et eodem mõ ad ſecundum mo
34 tiuum partis aduerſæ r̃ndetur. ¶ † Ad tertiũ verò , ꝙ ex
omni vniuerſali ꝯfiſcatione non trãſit iuſpa. Ita nec in
legitimatione.primò de huius dicti veritate me remit-
to ad dicenda vbi s̃.ſed data eius veritate, reſpondetur
illud procedere in tranſlatione bonorum odioſa:qa fit
ꝯ̃ voluntatem transferentis, vt eſt ꝯfiſcatio, facit glo.in
clemen.paſtoralis.in verbo ſubdito.de re iud.& in ca.fi-
lijs.16.q.7.& in c.ſatis peruerſum.56.diſt.non ſic ergo in
alia uniuerſali tranſlatione quæ fit ex voluntate tacita,
vel expreſſa transferentis hr̃ditatis eſt teſtõ, vel ab inte-
ſtato,ſeu alterius uniuerſi,& c.cum ſeculũ.ca. ex literis
c. ex inſinuatione, hoc ti.& ita formaliter r̃ndet d. Præ-
po.in d.c.lege.in 6.col.¶ Ad quartũ ſimiliter reſpondet̃,
vt fuit reſponſum ad primum:quia nõ ſumus in merè
ſpiritualibus,ſed annexis:vt ẽt reſpondet Bal. in d. cõſ.
323.& ẽt quia legitimatus non ſuccedit in iurep. ex ui
legitimationis,ſed ex eo:quia ſuccedit in hr̃ditate, & il
35 lud uenit in ꝯñtiam hæreditatis:† nã multa prohiben-
tur in iurep.de per ſe,quæ permittuntur in ꝯñtia: vt di-
xit Bal in d.conſ.323.& d.Roch.in d.q.2.in 2. col. & nos
late s̃.in 15.motiuo huius partis.¶ Et eodem mõ r̃nde
tur ad quintum motiuum,ꝙ legitimatio non ſe exten
dit ad honores &c.quia illud procedit, ut proximè dixi
mus principaliter,& non in ꝯñtiã & acceſſoriè. Ita Bal
in d.ſuo con.& Roch.vbi proximè,ĩmo in ꝯñtiam caſu
quo illegitimus ſuccedere poteſt in hæreditate , ſucce-
dit etiam in huiuſmodi honoribus:vt diximus s̃. in 12.
& 13.motiuis partis affirma.& voluit expreſſe do. Roc.
in d.2.q.in medio.3.col.Ibi ergo in hoc puncto.Ad ſex-
tum ſimiliter reſpondetur, ideo legitimatum ad feudũ
non admitti:quia haberet honorem principaliter , hic
verò ſecus,& ita ſentit Bald. & Roch. vbi proximè fa-
ciunt etiam quæ dicẽtur in reſponſione ſequẽtis 7. mo
tiui.¶ Ad quod ſeptimum motiuũ r̃ndetur, Ideo legi-
timatos non ſuccedere in emphyteuſi eccl'aſtica acce-
pta pro ſe & filijs,nã ibi eſt:quia fuit accepta emphyteu
ſis ab eccl'a pro ſe & filijs natis legitime:cũ ergo illa cõ i
ditio non fuit uerificata:quia legitimatus nõ fuit natus
legitime,iõ non admittit̃,& hæc eſt rõ q̃ ibi p oẽs poni
tur.Item in emphyteuſi ſupraſcripta pro ſe & filijs non
attenditur hr̃ditas,ſed filiatio vera,& ſic legitima, & na
turalis:vt dicit Bar.in l.ut iuriſiuran.§.ſi liberi.ff. de ope:
liber.& ſæpe in hac 2.q.princ.eſt dictum, unde cũ legiti
matus non ſit ex legitima filiatione natus,ſecundũ Bal.
& eius rõnem in d.l.generaliter.§.cũ aũt.in verſi.ſcies ẽt
C.de inſti.& ſubſti. quãuis poſſit eſſe hr̃s q nõ admittit̃
in emphyteuſi eccl'æ.In iurep.verò eſt aliud:quia ſequi
tur hr̃ditatem,& nõ filiationem:vt diximus ſupra in 1.
& 17.arti p̃ntis.q.Item in emphyteuſi maximè eccleſiæ
requiritur & expectatur quanto citius poſſit reuerti ad
concedẽtem finita ꝯceſſione:vt no.in l.2.C.de iure em-
phy.& in c.potuit.de loca.Ideo opus eſt , vt oĩno verifi-
cetur generatio,ſed iuſp. tranſit ſemper cum hr̃ditate ,
unde ſi non tranſiret ad legitimatũ,tranſiret ad alios ex
traneos hr̃des,ideo non fit illa ſubtilis diſcuſſio,ſed ſuf
36 ficit eſſe hæredem.¶ † Et ex ipſis dico unũ ueriſſimũ , ꝙ
ſi iuſp. fuerit reſeruatum illis de parentela : vt in caſu
9.art.p̃ntis.q.prin.eſt videndum,an reſeruatio ſit facta vt
citius eccleſia efficiatur libera , vel vt non exeat parẽte
lam.

lam,& tunc iuſp.non tranſit ad legitimatũ, ſiue a prin-
cipe ſecula.ſiue ab eccleſiaſtico,ne vertatur pręiudiciũ
ecclæ vel parentelę:qa in eorũ pręiudicium fieri nõ po
tuit per ſecularẽ ſine dubio:qa non põt pręiudicare ec
cleſię, nec iuri tertij pręiudicare intelligitur, per Papã
verò minime,niſi in pręiudicium ecclę,ſi hoc exprime
ret,arg.c.dilectus,hoc tit.& c.cũ dilectus. de offic.leg.fa-
ciunt ꝓ iſta illatione q̃ diximus ſ.in d.9.arti. in aggrega
tis in parentelã vel adoptatis,ꝙ non admittantur in iu-
37 repa.ne pręiudicetur ecclę,vel parentelę.vt ibi. ¶ † Iſta
ſunt quæ in facto allegaui, cum in hac cauſa fui aduo-
catus, vt ſ.quæ omnia intelligerem procedere non ſo-
lũ in principe ſeculari legitimante,ſed ẽt in inferiori a
principe,puta Comite palatino,vel alio poteſtatẽ habẽ
tẽnã in omni caſu in quo legitimatus ex illa legitima-
tione ſuccedit in hẽditate,ſuccedet ẽt in iurepa.ex quo
38 quaſi oẽs rõnes ſ.adductę militant ẽt in illis.¶ † Intelli-
gerem tñ prædicta hẽe locum legitimato vere exiſtente
hẽde,ſed eo non exiſtente herede,vel hẽditatem renun
ciante non admittetur in iurepa.qa hẽditas eſt illa,quæ
transfert in eum iuſpa.vt ſ.millies eſt dictum. Et faciũt
ẽt quæ diximus ſupra in 17.art.præſentis.q.prin.de filio
legitimo,& naturali,non exiſtente hærede,quanto ma
gis in legitimato.Et iſta ſufficiant.

¶Trigeſimus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Illegitimus oblatus curię ſuccedit in iurepa.dummodo fuerit tantum na
turalis.nu.3.*
2 *Illegitimus oblatus curiæ ſuccedit cum fratribus in hæreditate patris,
vel ex teſtamento,vel ab inteſtato.*

1 ET ex iſtis infertur deciſio ad 30.art.valet,† an illegi-
timus oblatus curiæ principis ſuccedat in iurep.qđ
2 pr̃ habebat. Et dicendũ ꝙ ſic: † qa ex quo nos habemus
illegitimũ filium oblatũ curiæ principis effici legitimũ
& ſuccedere cũ fratrib.in hẽditate patris ex teſtõ, vel ab
inteſt.inſti.de nup.§.fi. & in auc.quib.mo.natu.effic.ſui.
in §.ſiquis igitur.colla.8.& ibi doc.voluit ẽt do.me.Cor
ſe. in ſuo trac. de fratribus Ieſuatis.in 12.& 37.q.& ẽt in
c.eam te.in fi.de reſcrip. Ita ẽt ſuccedit iurepa.vnà cum
fratrib.quod erat in hereditate patris, per dicta late ſ.in
3 proximo pręced.art.¶ † Et prędicta intelligi de illegiti-
mo naturali tñ:quia ille legitimatur per oblationẽ fa-
ctam de eo curiæ,vt in d.§.fi.inſti.de nup.vbi Ang.Aret.
& doct.pulchre ponentes ẽt quomodo,& per quos iſta
oblatio curiæ fiat.¶Et deciſio huius art.ampliat conclu
ſionem præceden.arti.

¶Trigeſimusprimus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Filius illegitimus factus monachus ſuccedit cum fratribus in iurepa.
& etiam in hæreditate paterna. Et quæ ſit ratio.nu.2.*
3 *Naturalis factus frater Ieſuatus ſuccedit in hæreditate cum fratribus,
& etiam in iurepa.dummodo ſit profeſſus.nu.4.*

1 INſertur ẽt ex pręcedentib.deciſio ad 31.art.†an filius
illegitimus factus monachus ſuccedat cum fratrib.
in iurepa.quod pater habebat.Et dicendum eſt ſimr̃ ꝙ
ſic:quia ex quo per ingreſſum religionis illegitimus le
gitimatur, & ſuccedit cum fratrib.in hẽditate paterna,
ergo ſuccedit in iurepa.permaximè: quia iſta legitima
tio vr̃ facta per cauſam ſpiritualẽ, valet per ingreſſum
religionis,vnde cum iuſpa.tranſeat cum hẽditate, & il-
le eſt legitimatus iure ſpirituali,& ſuccedit in hẽditate,
non eſt quid obſtet, ergo ſuccedet ẽt in iurepat.& tunc
ſuccedet monaſterium pro eo.¶Quod aũt illegitimus
per ingreſſum religionis legitimetur,& ſuccedat in he-
reditate paterna: ſiue ex teſtõ: ſiue ab inteſtato ſit veni,
probatur,nam ſicut naturalis efficitur legitimus,& ſuc
cedit cum fratrib. per oblationem de eo curiæ princi-
pis ſecularis factam:vt diximus in pręced.art.Ita & mul
to magis illegitimus qui offertur curiæ principis æter-
ni,& magni Dei monaſterium ingrediendo debet effi-
ci legitimus.Ita in terminis voluit Gul.de Cu. per iſtũd
motiuũ,& poſt eum ibi Bal.in lect.in l.j.C.de ſacroſanc.
eccle.& Ro.in l.neceſſariis.ff.de acq.her ed.vbi dicit hoc
2 dictũ didiciſſe a quodã Catalano. ¶ † Et rõ:qa per ingreſ
ſum religionis tollitur omnis macula:vt in auc. de mo
na.in prin ẽt ingratitudinis,c.non licet.19.q.3. & irregu
laritatis c.1.6.diſt.& no.gl.in d.c.non licet.& gl.in c.quo
rumlibet.27.diſt.& ẽt vult do.me.Corſ.in c.eam te. in fi.
de reſcrip Et ꝑꝑ hoc idem do.me.in trac.ſuo de fratrib.
3 Ieſuatis.† Quærit,an naturalis tñ effectus frater Ieſua-
tus poſt profeſſionẽ ſuccedat equaliter cum fratrib. na
turalib. & legitimis,tam reſpectu legitimę, q̃ reſpectu
ſucceſſionis,ſiue ex teſtõ,ſiue ab inteſt. & concludit in
12.& 28.q.per prædicta ꝙ ſic,vnde ego nunc dicerem, ſi
4 cut ſuccedit in hẽditate,eodẽ modo & in iurepa.¶ † Et
intellige prædicta in religioſis profeſſis,qui poſt profeſ
ſionem ſuccedere poſſunt,arg.c.in præſentia.de proba.
& ele.exiui de Paradiſo.de verb.ſign.cum ſimil.

¶ Trigeſimusſecundus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Filii legitimi illegitimorum, an poſſint ſuccedere in iurepatron. &
numero 2.*

1 COntingit dubitari 32. loco: quia vidimus ſ. † an &
qñ filij legitimi & naturales,qñ illegitimi,& qñ le-
gitimati ſuccedant in iurep. an filij illegitimorum poſ
ſint ſuccedere in iurepa.ſi ſunt legitimi, & quid ẽt ſi il-
legitimi auorum.¶Iſtam q.poſuit in terminis do. Ant.
de But.in ꝯſil.30.viſis puncto. in 2.dub. vbi tenet nepo-
tes illegitimos nõ excludi a iurepa. ex illegitimitate pa
tris,& idem in patre,& mouetur:quia ſi dicimus iuſpa.
deferri ex ꝑſona matris: quia aliunde, q̃ a patre habuit
forſan illa mater,& non excluderentur filii a ſucceſſio
ne matris, cum ſint legitimi, & idẽ ſi ex ꝑſona patris,ſi
verò defertur ex perſona aui materni, ſeu pr̃ni, adhuc
non ꝓhit ex hoc vitiũ inquantũ ex teſtõ ſuccedit ex vo-
luntate aui,vt l.fi.cum ibi no. C. de naturali.liber. ſicut
vitiũ deportationis patris non nocet filijs.Itẽ quia non
nocet vitiũ pr̃num in his quæ aliunde,q̃ ex perſona pa
tris deferentur l.3.de interdi & releg. ſicut ẽt culpa pr̃is
in hæreſi nõ nocet ortodoxis.C.de hære.l.cognouimus
& in auc.ibidẽ de neſtorianis.ſicut nec exhẽdatio patris
nocet nepti.C.de inoff.teſta.l.ſi quis filiũ.per Dy. in reg.
nõ debet.de reg.iur.ad hoc l.diui fratres.& l.qui ꝯ. ff. de
iurepa.ad hoc ẽt quod no.Iac.de Belu.in l.j.C.de natu.li
be.¶ Item ſufficit cautum nõ reperiri, vt excludantur:
vt in auc.quib.mo.natu.effi.ſui.§.fi.in fi.Itẽ facit ad hoc,
ꝙ ſpurius capit a fratre.ff.de vul.& pup.l.ſi is qui.& hoc
cõfirmant ſcripta Bar. in l.Gallus.§. quid ſi is.ff.de lib.&
poſth.Idẽ conſuluit Iac.de Bel.Iac.But.& Ray.& ibi Bar.
dicit,non ergo repelluntur filij Caroli qui nati fuerunt
ex ſpuria,& baſtarda:& ita ꝯcludit do.Ant. in hoc paſſu
vbi s.¶ Hoc idem ꝯſuluit Pet.de Anch. in conſ.315.vi-
ſis puncto.in 2.dubio.vbi ponit totum conſ.do.Ant. ſu
praſcriptum,de verbo,ad verbum,nil addito,nec dimi
nuto.¶Et eorũ prædicta opinio magis in ſpecie fortifi-
catur,quia ædictum de iurepa.eſt prohibitorium, quili
bet.n.admittẽ qui expreſſe nõ prohibetur ſecundũ Io.
An.& Card.in c.nobis.hoc tit. & diximus ſ. in j.par. hu-
ius j.lib.in 7.q.prin.in j.art.vnde cum filij legitimi illegi
timorum expreſſe non ſunt prohibiti, & ſunt capaces
iuriſpa.& ſucceſſionis auitæ,vt ſ.eſt dictum, admittent
in iurepa.permaximè:qa iuſpa.tranſit cũ hæreditate, vt
s.in præced.arti.ſæpius eſt dictum. ¶Hac eadem ſniam
tenet do.Roch.in hoc tracta.in verbo ꝯpetens alicui.in
2.q.prin.poſt prin.3.col.in verſ. reperio tandem. & alle-
gat dicta conſ.eo. Anto.& Pet.de Anch. & dicit credere
ambos conſuluiſſe in eodem caſu: quia ambo attingũt
2 tria eadem puncta. ¶ † Vnde expreſſius ego diſtingue-
rem,aut quærimus de iurepa.aui, patris, filij illegitimi,
& ex teſtamẽto nepos legitimus, immo plus dicerem,
& etiam illegitimus,ex quo cenſetur extraneus,& non
habet ex perſona patris,admittatur ad iuſpa. cũ hæredi.
¶ Aut

¶Aut quærimus de iurepa. quod prouenit ex pſona ip
ſius pr̃is illegitimi: quia aliũde, q̃ a pr̃e habuit, & tũc nõ
eſt dubiũ, ſuũ filiũ legitimũ ſuccedere ſibi, de filio illegi
timo verò dicendũ, vt diximus ſ. in 26. art. ꝓximè ꝓcce.
¶De filio verò legitimo nato ex illegitima mr̃e dicen-
dũ eſt, ꝙ ſuccedat in iurep. aui vt prędicti ꝯſulẽtes ꝯclu
ſerunt, ex teſtamẽto tamẽ prout do. Ant. caſum figurat.

¶Trigeſimustertius art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Filii patronorum an ſuccedant in iurep a. ſuperſtitibus aliis compatro-
nis, vbi ꝙ ſic, præter in vno caſu tantum, ſed quando iuſp a. compeiit
ſeniori de parentela. nu. 2.*

1 QVia ſ. vidimus per plures ar. †qualiter filij in ſucceſ
ſionib. iuriſpa. veniant eorũ parentũ. Reſtat q̃re
re 33. loco, an ipſi filij pr̃onorum ſuccedant in iurepa. ſi
ſuperſunt alij ꝯpatroni. ¶Iſtam q. poſuit ſolus Firma. in
ſuo reper. in verbo filius patroni. & determinat filius pa
tronorũ nõ ſuccedere in iurepa. patris, ſi ſuperſunt alij
ꝯpatroni, & hoc dicit ipſe ſecundũ Ang. de Bono. in l. 3.
§. ſi duo. in apoſtil. ff. de legi. tut. & hoc dictũ nunquã ali-
bi reperi. ¶Ego nunq̃ potui videre ipſum Ange. de Bo-
no. quẽ alleg. Fir. Sed puto nullo modo hoc dictũ poſſe
ꝓcedere, & probo hoc modo. Iſtud ꝙ ſuperſint ꝯpatro-
ni põt eſſe dupliciter, vel q̃a tres fuerũt qui deduxerũt
eccl'am in eſſe ex trib. cauſis, valet ſoli collatione, ꝯſtru-
ctione, & dotatione, ſeu q̃a tres vnũ ex ꝑdictis fecerunt
vt diximus late s. in j. par. huius li. in 3. q. prin. in primis
quinq; ar. ¶Aut ſecũdo modo pñt ꝯpatroni eſſe ſuper-
ſtites: q̃a erãt tres vel quatuor ꝯpatroni qui ſucceſſerãt
vni fundatori. Et vnus ex illis quatuor eſt mortuus, ſu-
perſtitib. trib. ¶Hoc ſic ꝑſuppoſito preſuppono aliud ĩ
omnib. ꝑdictis caſib. quẽlibet ipſorũ effici, & eſſe ecclæ
pr̃onum, vt diximus in locis ſ. alleg. & hr̃ in d. cle. 2. hoc
tit. ¶Præſuppono & tertiò aliud, iuſpa. tranſire ad hr̃des
& ita ad filios ſi ſunt hr̃des, vt no. in c. filijs. & in c. piç mẽ
tis. 16. q. 7. & diximus late ſ. in j. & 17. art. ¶Iſtis ſic pręmiſ
ſis patroni tranſmittunt iuſpa. ad hr̃des, & quilibet põt
effici patronus ex vna illarum cauſarũ, vel quia ſolũ de
dit, vel q̃a ꝯſtruxit, vel quia dotauit, ſi vera eſſet opinio
Firma. & loqueretur, ſi ſupereſſent ꝯpatroni ex primo,
initio ſequeretur vnũ ꝙ nõ poſſet tranſmitteret ad fi-
lios hr̃des nec ad extraneos, ex quo extabant ꝯpatroni,
& ſic eſſet falſum, qđ ponitur in c. j. hoc tit. & diximus ſ.
in prin. huius 2. q. prin. patronũ poſſe ad hr̃des tranſmit
tere iuſp. ¶Secũdo caſu ẽt qñ ſupereſſent patroni: quia
erant tres vel quatuor fratres, q ſucceſſerant vni ſunda-
tori, ex quo ſunt hr̃des, debent & pñt de iure ad eorũ hę
redes iuſpa. tranſmittere, & ſi in hoc caſu loqueret̃ Fir-
ma. ſecundũ ſuam opi. hoc fieri non poſſet, quod ẽt eſt
falſum, & non procederent tot & tanta exẽpla, quæ po-
nuntur in diuerſis q. in d. cle. 2. hoc tit. dum ibi dr̃ in iu-
repa. ſuccedi per ſtirpes: nam ibi quęritur, pone ꝙ erant
duo fratres & ex vno natus eſt vnus, ex altero verò qua
tuor &c. nã ex quo eſſet ſuperſtes vnus frater vel filius,
nõ potuiſſent ſuccedere illi quatuor filij alteri fratri, &
hoc eſt falſum, vt ibi. ergo nullo modo põt ꝓcedere d.
Firm. vbi ſ. & illius Ang. de bono. quẽ ignoro, & hoc eſt
clarũ, & ideo nõ inſiſtendũ, ex quo hodie ꝯſuetudo op
2 tima legũ interpres ita obſeruat. ¶†Aduerte tñ ad vnũ,
ꝙ d. Firma. poſſet ſaluari in vno caſu, qui formatur per
do. Card. in ꝯſil. ſuo 48. inci. quidã nobiles. ſi iuſpa. perti-
neret ad ſeniore de parentela, nã licèt ꝓpetat parentelę
ſi bene ſenior moriatur, iuſpa. non tranſeat in filiũ ſtan
te alio eo ſeniore in parentela: quia ad illum ſeniorem
tranſit, & non in filiũ, vt pulchre voluit ibi Car. cuius di
cta poſuimus ſupra in 8. art. pręſentis q. & ita tene.

¶Trigeſimusquartus art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Iuſpa. an tranſeat ad hęredes hęreditate non adita, vbi ꝙ non.*
2 *Eſt differentia inter aditionem hæreditatis et miſſionem in poſſeſſionem
hæreditatis.*

SEd dubium reſtat 34. loco: q̃a totiens dictum eſt in ꝑ
1 ceden. ar. iuſpa. tranſire ad hęredes cũ hęreditate, †an
iuſpat. tranſeant ad hr̃des, hæreditate non adita. ¶Et in
hoc non eſt inſiſtendũ: quia quis non hæres cum effe-
ctu, nec iura hęreditaria actiua & paſſiua habere põt, ni
ſi hęreditatem adiuerit. vt late no. per Bar. & doc. in l. ge
rit. in l. neceſſarijs. & in l. pro hęrede. & quaſi per totum
ff. de acq. hære. & per Abb. & Mod. & præſertim Barb. in
c. j. de ſolut. vnde ex quo quis põt eſſe hæres inſtitutus,
vel poteſt eſſe ſibi hæreditas delata ab inteſta. & tñ non
adiuit, vel repudiauit illã, non tranſibit ad eum hæredi
tas, & per ꝯñs, nec iuſpa. quod cum ea tranſire debet: vt
ſępiſſime in pręce. art. dictum eſt, vnde cautũ eſſe articu
lare in hac materia talem eſſe hęredem talis, & feciſſe
ea quę citra ius, & nomen hæredis fieri non poterant
corpora hæreditaria apprehendendo &c. quia ita pro-
batur aditio: vt per Bar. & doct. in d. l. pro hærede, neceſ-
ſarijs, & gerit. Immo plus, bonũ eſſe dicere, & ſignanter
iuſpa. ſecundũ Abb. in ſua practica in forma poſitionũ
& art. in cã beneficiali iuriſpa, & dicetur Deo duce late
infra in 2. li. in 2. par. in 10. q. prin. in 4. & duobus ſeq. art.
vbi tractabimus de practica articulandi in iurepatro.
¶Et ita ego dicerem in hoc paſſu, ꝙ ſit neceſſaria aditio
hr̃ditatis. ¶Dicerẽ tñ vnum, hæredẽ inſtitutũ, vel ab in-
teſtato ſuccedentẽ qui non repudiaret hr̃ditatem nec
aliquẽ actum acceptionis, ſeu aditionis exercuit, ſi mo
do vult pñtare tanq̃ hęres, ex quo modo per iſtũ actum
declarat ſe velle eſſe hęredẽ, facit. n. actum pñtando, q
citra ius, & nomẽ hæredis fieri nõ poterat, dicetur hr̃di-
tatẽ adite, & ſic tenebit pñtatio, & in eodẽ actu adibit
hęreditatẽ, iuſpa. acquiret. & pñtabit in eo, & ita eſt tenẽ
dum: quia aditio facit illũ verũ hęredem, verba. n. intel-
ligenda ſunt cũ effectu c. relatum. vbi glo. alleg. ꝯcor. de
cle. non reſi. & ideò dicit ibidẽ do. Abb. ꝙ vbi requirit̃
actus, non ſufficit potentia: & ita aperte tenet Anch. in
cle. plures. in 4. col. in ver. quò ad aliud dubium. hoc tit.
¶Eſt bene verum, ꝙ Gay. in repe. c. ſi. de elec. li. 6. ante ſi.
28. & in 43. col. dicit vnum, hęredem ipſum in poſſeſſio
nẽ ꝑ iudicẽ ſecularẽ poſſe pñtare, & ſubdit quin ẽt hr̃s
ſine aliqua immiſſione põt pñtare: q̃a ſufficit hr̃e iuſ ĩ
puris incorporalib. alleg. Bal. in l. fi. C. de edi. diui Adria.
tollen. Sed hoc nõ ob. q̃a dicit immiſſionẽ poſſeſſionẽ
non requiri, nõ aũt in aditione, ideo tene vt ſ. ¶Reperi
poſtmodum do. Roch. in hoc trac. in verbo ipſe vel is a
quo. in 12. q. quærentẽ de iſto art. valet, an hic hęres poſ-
ſit pñtare, dato ꝙ non ſit miſſus in poſſeſſionẽ hæredita
tis, & ſic ꝙ nondũ apprehenderit poſſeſſionẽ hr̃ditatis,
& dicit ꝙ ſic, alle. Bal. in l. fi. in pen. col. C. de edi. diu. Adr.
töllen. & illum moueri: quia in puris incorporalib. ſuf-
ficit habere ius, alleg. Inno. in c. cum noſtris. de conceſſ.
præb. & not. per Cy. in l. monumenta. C. de leg. & hoc ꝓ
bari in c. ſi tibi abſenti. de præben. li. 6. & facere quod di-
cit Abb. in c. quod aũt. in fi. textualium hoc tit. ſufficere
pñtato eſſe inſtitutum, quãtum ad hoc vt dicatur habe
re primum ius in beneficio, dato ꝙ poſſeſſionẽ non ap
prehenderit per d. c. ſi tibi abſenti. & facere no. in c. ſup
his. per illũ tex. de accuſa. & ita reſidet do. Roch. vbi ſ. &
ſic ꝯcurrit cum opi. Gay. de qua proximè, quam ẽt opi-
nio. reperi ſimiliter poſtmodum tenere Pau. de Cita. in
hoc tra. in 9. par. in j. q. prin. in 8. ampl. vbi concludit, iuſ-
pa. transferri ad hæredem, ẽt antequam hæres mittatur
in poſſeſſionem hereditatis: quia poterit pñtare, ẽt an-
tequam ſit in poſſeſſione hr̃ditatis, alleg. Bal. Inn. & Cy.
vbi proximè. ¶Iſta ꝓrietas optime declaratur per Pau.
Ibidem poſt 9. ampli. ſecundũ quod ego ſ. dixi requirit
hęredem inſtitutum, vel ab inteſtato ſuccedentem ac-
quiſiuiſſe iuſpa. hæreditate adita, dato ꝙ adhuc nõ eſſet
in poſſeſſionẽ ipſius: quia antequam adeat hæreditatẽ
non dr̃ hæres l. hæres qñcunque hæreditatem adeũdo,
iam tunc a morte defuncti ſucceſſiſſe vr̃. de acq. hęre. &
in l. omnia ferè iura, ff. de reg. iur. & ibi optima gl. nam
hæres dr̃ dominus l. item Mela. §. l. autem. ff. ad l. aquil.
Sed dominium nõ habet in hæreditate, antequã acqui-
rat. §. ſingulorum. cum ſeq. inſtit. de rer. diui. acquirere
autem

aūt non dr̃ hęreditatem, antequam quis exprimat: vt in toto tit. præſertim in C. de acqui. hęre. & in l. nullus. nec emere, nec donatum eſſe, qui nec ad dānoſam hr̃ditatẽ ꝯpellitur. C. de iur. delib. & ibi gl. in ver. hæreditatẽ. ¶ Et plus dicit idẽ eſſe in bo. poſ. quę non dantur inuito l. 3. §. inuito. ff. de bo. poſ. vbi non datur, niſi petenti: vt in d. l. 3. §. ſed ſi nemo. & in l. j. eo. tit. aliàs non dr̃ quis hęres, nec bonorũ poſſeſſor. Ideo in cũ non transfertur iuſpa. vnde ẽt in illos nõ tranſit qui non pñt eſſe hæredes. vt j.

2 dicetur. ¶ † Et ſic aliud eſt aditio hæreditatis, & aliud eſt miſſio in poſſeſſionem, hæres ergo quãuis non fuerit miſſus in poſſeſſionẽ hæreditatis, vel poſſeſſionẽ illius non fuerit aſſequutus, poterit præſentare. Et ita procedat opinio Bal. & ſequaciũm, dũmodo hr̃ditatẽ adiuerit exprimendo ſe velle eſſe hæredem, vel faciendo aliquem actũ hr̃ditarium: qa aliàs non poſſet pñtare vt ſ. nam quis ita dr̃ heres, vel bonorũ poſſeſſor, ſi hæreditatem, ſiue bonorũ poſſeſſionẽ adiuit, quãuis hæreditatis, ſeu bonorũ poſſeſſ. veram poſſeſſionem non habuerit, vel in illis miſſus non fuerit. Et ita tene.

¶ Trigeſimusquintus art. ij. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Iuſp at. an tranſeat in fideicommiſſarium reſtituta hæreditate per hæredem, vbi quod non. nu. 2. 3. Fallit quando eccleſia eſt fideicommiſſaria. nu. 4. Et hoc procedit, quando eccleſia non eſt inſtituta hęres, quia tunc remanet penes eccleſiam inſtitutam, licèt eccleſia etiam ſit fideicommiſſaria. nu. 8. fallit etiam in caſu de quo in nu. 6.*

5 *Trebellianica non detrahitur de fideicommiſſo facto pio loco.*

7 *Trebellianica poteſt prohiberi per teſtatorem fideicommiſſ. de iurep. vel epiſcopi conſenſu interueniente, aliàs ſecus.*

1 QVia ſæpe ſ. eſt dictum † iuſpa. tranſire in hæredem quid de hærede qui reſtituit hæreditatem, an illa reſtituta tranſeat iuſpa. in fideicommiſſarium, an verò remaneat apud ipſum hęredẽ, q̃uis hr̃ditas ſit reſtituta. ¶ Aliqui, prout fuit Roma in l. ſi pr̃oni. in j reſpon. ff. ad Treb. tenuerunt trãſire iuſpa. in fideicõmiſſarium. ¶ Et mouetur ipſe Rom. Primo, certũ eſt iuſp. tranſire ẽt ad hęredes extraneos, gl. in c. ꝯſiderandũ. & in c. filijs 16. q. 7. & in cle. plures. hoc tit. diximus ſ. in j. art. pręſentis q. Sed ius quod tranſit ẽt ad hæredes extraneos, tranſit ad fideicõmiſſarium, & illud non tranſit ad fideicõmiſſarium quod non trãſit ad hr̃dem extraneum, ſed ad heredem ſanguinis tm̃, vt in emphyteuſi eccl'aſtico, feudo, & ſimi. vt per doc. in d. l. ſi pr̃oni. in prin. ergo tranſibit iuſp. ecclę ad fideicom. Secũdò mouetur, iuſpa. tranſit cũ vniuerſitate ẽt inter viuos c. ex literis c. cõ ſeculũ. cũ ſi. hoc tit. & tit. vſi. l. in modicis. ff. de ꝯhen. emptio. l. quidã. ff. de acqui. rer. domi. ſed per fideicõmiſſum vl'e ſit idem tranſitus, ergo tranſibit in eũ, & nõ remanebit apud hęredẽ. ¶ Confirmantur hęc dicta Ro. tertiò iſta ꝯſideratione, dictũ eſt in proximè pręced. art. iuſpa. tranſire in hereditatem cũ vniuerſitate hereditatis. Ita ꝙ qui non eſt hæres, licèt ſit filius, nõ trãſit iuſpa. in eũ, vt diximus late ſ. in præced. 7. arti. Sed ſic eſt, ꝙ fideicõmiſſarius ſuccedit tit. vſi hereditario, & cẽſetur heres l. poſtulante. in prin. ff. ad Treb. l. ſi filius. ff. quod cum eo. Et cẽſetur vna pſona cũ defuncto, ſicut heres, in auc. de iureiur. a moriẽte pſtito. in fi. ergo debet iuſp. tranſire in eũ eum vniuerſitate hereditatis, tanquã in heredẽ. ¶ Nec ob. d. l. ſi pr̃oni. ff. ad Treb. in princ. qa licet operæ debitę a liberto non tranſeũt in fideicõ. vt ibi, tñ nõ ſequitur, ita dẽre eſſe in iurepa. ecclę, quod trãſit ẽt ad hr̃des ex̃neos, vt ſ. eſt dictũ: qa operę nõ tranſeunt ad hr̃dem ex̃neum l. ſi operarũ. ff. de ope. lib. & plene no. in l. ſi nõ ſortẽ. §. libertis. ff. de condi. inde. ¶ Minime ẽr ob. l. qa perinde. ff. ad Treb. vbi dr̃ iura ſepulchrorũ remanere penes hæredẽ, & nõ tranſire in fideicõmiſſarium: qa iura ſepulchrorũ tranſeunt ad hæredes ſanguinis, ẽt ſi non ſint hr̃des, vt in l. vel quę. in verſ. liberis aũt. ff. de relig. & ſump. func. ¶ Et hanc partẽ tenet ẽt Gay. in repe. c. ſi. de ele. li. 6. in 27. col. quã dicit tenere Cu. ꝯ Bar. & hanc dicit eſſe veriorẽ opinio. quia iuſpa. trãſit in hęredẽ ex̃neum, & cũ vniuerſitate in quẽlibet, vt no. in d. l. ſi operarũ. mouetur ẽt quia fideicõmiſſarius vl'is hr̃ vice, & loco heredis, vt per Bart. in l. ſi hæres ab eo. ff. ad Treb. & eſt hæres effectu ſuccedens, licẽt per obliquum in iure defuncti d. l. ſi filius. ff. quod cum eo. & quod ibi no. dãnando Bar. & Imo. in d. l. qa proinde. & ꝙ iura ſepulchrorũ non tranſeunt in fideicõ. tenet ẽt Firm. in trac. de ep̃o. in 4. li. in 3. par. in 13. q. Sed tenentes hanc partẽ rñdent vt ſ. non procedere argu. de iure ſepulchrorum ad iuſpa. eccleſiæ. ¶ Tñ prędictis non obſtan. ꝯria pars negatiua eſt vera, quæ probatur aperte omiſſa d. l. patroni. quia illi poteſt rñderi, vt ſ. eſt reſponſum per d. l. quia proinde. hoc modo illam legem inducendo, prout eam induxit Alex. ibi in ipſa l. quia proinde. quã legit vnã cum l. quamuis. in §. nihil. ff. ad Treb. poſt Io. de Imo. in d. l. ſi patroni. ff. eo. tit. valet iuncta cũ l. familiaria. & l. ſeq. ff. de relig. & ſumpt. fu. vbi patet, ꝙ iura ſepulchrorũ hr̃ditariorũ trãſeunt ad quẽcunque hr̃dem, & tñ d. l. qa proinde. dicit, ꝙ iura ſepulchrorũ non trãſeunt ad fideic. ecce ergo ꝙ licèt aliqua iura tranſeant ad hr̃des quoſcunq;, non per hoc trãſeũt in fideicõmiſſarium, prout ſunt iura ſepulchrorũ, ergo idem dicendũ in iurepa. ecclæ. Et certe iſte tex. iſto mõ inductus ſtringit ineuitabiliter pro iſta parte. ¶ Quæ ſit modo ſol. ad primũ arg. partis affirmatiuæ, & rõ differẽtiæ inter no. p doc. in d. l. ſi pr̃oni. in prin. ff. ad Treb. & d. l. qa proinde Pau. de Ca. in d. l. qa proinde. in lect. Bononienſi ponit vnam, & dicit talia iura. ſ. pr̃onata, & ſepulchrorũ non trãſire in fideic. licèt tranſeant ad hr̃des extraneos: qa nõ tranſeũt ad eos, tanquã ad hr̃des, ex quo nõ pro hr̃ditarijs portionib. d. l. vel quę. ff. de reli. & ſum. fun. Sed tranſeunt ad eos, eo qa ſunt hæredes. Et ita eſt in iurib. hæreditariorũ ſepulchrorum, & alleg. d. l. vel quæ. & illa quæ tranſeunt ad extraneos hr̃des, tanquam ad hr̃des bene trãſeunt in fideicommiſſarium. Et ita loquitur primũ motiuũ partis affirma. eſt & alter caſus, in quo non trãſeunt aliqua iura in fideic. qñ ſunt illa quæ non tranſeunt ad heredes extraneos, ſed ad filios tñ, vt eſt emphyteuſis eccl'aſtica, & feudũ, prout dictũ eſt in pdicto primo motiuo. ¶ Aliã ſolu. ad d. motiuũ & rõnẽ differentię adducit Al. in d. l. qa proinde. & in d. l. ſi pr̃oni. in fi. valet qa talia iura ſepulchrorũ dnr̃ eſſe quid religioſum, & nõ reſpiciens ꝯmodum pecuniariũ, & ita eſt iuſpa. ecclæ, alleg. c. quãto. de iudi. cũ ibi nota. ſed ꝯrium pcedit in nõ religioſis reb. & iurib. prout eſt emphyteuſis eccl'aſtica, quę non eſt religioſa, & feudũ. & ita loquũtur doc. in d. l. ſi patroni. quę quidẽ iura reſpiciunt ꝯmodum pecuniariũ. ¶ Ego magis clare dicerẽ eſſe aduertẽdum, nã in fidei. hęres habet deducere quartã de bonis omnib. quæ reſtituit fideic. l. j. §. ſi hęres. & ibi oẽs, cum ll. ſeq. ff. ad Treb. hinc eſt, ꝙ omnia æſtimantur, & de oĩbus ſecundũ eſtimationem quarta datur, ſed quia iura ſepulchrorũ, & iuſpa. nõ reſpiciunt eſtimationem c. de iure. hoc tit. & arg. d. c. quãto. de indi. Itẽ fideicõmiſſum reſtituit vt fideicõmiſſario, magis pp ꝯmodum pecuniarium, q̃ honorificũ, & inſtituitur hęres in illis bonis, eꝯ magis pp honorẽ, quã pp ꝯmodum pecuniarium, ſed ſi aliquod ꝯmodum eſt, d. quarta illud inductum fuit a iurecon ſ. vt in d. l. j. & per totum. ff. ad Tre. vnde ex quo iuſpa. nõ poterat æſtimari, ex cuius ęſtimatione poſſet augeri quarta hr̃dis, nec ꝯmodum pecuniariũ dare poterat fideicõmiſſario, ſed potius honorificũ, vt per doc. in hac rubr. in diffi. iuriſpat. ergo merito q̃uis in eis. ſ. in iurepa. & ſepulchrorũ hr̃ditariorum ſuccedant ẽt extranei, nõ tranſeunt in fideic. & hanc ego putarem verã, & lucidam ſol. & rõnem differentię. ¶ Non ob. modo ſecundũ & tertium motiuũ, iuſpa. trãſire cũ vniuerſitate, & in hr̃dem, & fideic. dici heredem, & vniuerſum, nam rñdetur hoc eſſe verum in his iurib. quæ de ſe trãſeunt cũ vniuerſitate, ſed hic eſt ſecus. Ita ſoluit Alex. in d. l. qa proinde. & in d. l. ſi patroni. in fi. & ſic nihil concludit, dicas ergo illud procedere, ꝙ tranſit cũ vniuerſitate, qñ eſt talis vniuerſitas, cũ qua tranſeunt omnia iura, ſed iſta vniuerſitas fideic. non eſt talis: quia non tranſeunt illa iura, quæ non recipiunt æſtimationem, quæ æſtimatio

tio haberet fieri principaliter,& hoc in iurepat.fieri nõ
põt,vt ſ.ſed qñ eſt vniuerſitas totalis,& æſtimatio prin-
cipaliter nõ eſt facienda,ſed in ꝯñtia tranſit,eſt ſecus,&
ita procedunt ꝯ̃ria.¶Nec ob.eſſe vicehæredem:qa non
eſt verum, quo ad prædicta iura, quæ remanent penes
heredẽ, & omnino non eſt hęres, licèt ſit vicehęredis.
¶Nec ẽt ob.ſi diceretur, ſi nõ recipiunt iſta iura æſtima
tionẽ.Cur magis remanẽt penes hæredẽ,q̃ penes fideic.
Rñdetur, quam ex quo ille ſemel fuit inſtitutus hęres.
Et tunc rpis non potuerunt illa iura in fideicõ.tranſire:
quia nondum venerat hora fideic. tranſlata fuerunt in
hæredẽ,& ex defectu ęſtimationis prohibitæ:poſtea nõ
potuerunt tranſire in fideicõmiſſariũ, neceſſe ergo fuit
remanere apud hęredem, apud quẽ ſemel tranſierant.
¶Et iſtam partẽ tenet expreſsè Bar.in d.l. quia proinde.
qui pro hoc alleg.no.per glo.in l.ſi operarũ.ff.de ope.li-
be.& quæ no.per doc.in l.monumenta.C.de leg.quæ iu
ra nihil probant:vt dicit ibidẽ Alex. tenuit ẽt hanc par-
tem ibi Nico.de Neap.Pau.de Caſ.Dy.& Alex.& Bal. in
l.cũ virum.in vtraque lectu.in pen.col.in ver.extra quę-
ro.C.de fideic.& in l.fi.pen.col.C.de edic.diui Adri.toll.
vbi ſimr̃t dicit hæredem ẽt non miſſum in poſſeſſionẽ
bonorũ pr̃oni hr̃e ius præſentãdi rectorẽ in eccl̃a,vnde
iuſpa. eccl̃ę (dicit ipſe) tranſit ad hęredẽ ẽt nõ miſſum
in poſſ.bono.Bal.in d.l.fi.in pen.col.Iſtam ẽt opi.tenuit
Pau.de Caſt.in l.pręcib.C.de impub.& alijs ſubſti.& di-
cit Alex.in d. l.quia proinde. ꝙ in d.l.pręcib.illo anno,
hoc eſt dum eam legiſſet,ꝯſuluit pro iſta parte,hoc idẽ
tenuit Io.de Imo.in d.l.ſi pr̃oni.ff.ad Treb.& ibi Ale.in
fi.dicit hanc eſſe cõem opi.Tenuit ẽt Barba.in ca.quan-
to.in vlt.col.vbi loquitur ꝓpriè de fideic.vlĩ,ante fin.de
iudi. alleg.d.l.quia proinde.& doc.in l.oĩbus.§.ex Treb.
ff.ad Treb.hanc eãdem ſnĩam firmat Pau.de Monte Pi-
cho in ſua ſolemni reper.§. Titia cũ nuberet.l.Titia cũ
teſtõ.in 39.q.in 21.char.in fi.j.col.ff.de lega.2. vbi allegat
vtrunq; Imo.in d.ll.qa proinde.& ſi pr̃oni.& doc. Legi-
ſtas in l.venia.C.de in ius voc. & iſtud eſt notandũ a Ca-
noniſtis:qa hoc dictum eſt eis incognitũ; vt dixit Io. de
Imo.in d.l.ſi pr̃oni.quẽ refert Ale.in d.l.quia proinde.&
Pau.de Monte Picho vbi ſ.Hanc ẽt partem tenet Firm.
in tract.de cp̃o.in 4.li.in 4.par. in 30.q. vbi dicit hoc eſſe
mirabile. ¶Licet in veritate poſſet rñderi ad illã indu-
ctionem d.l.qa proinde.ꝯiunctis l.familiaria.cum l.ſeq.
ꝙ ibi non dr̃ iura ſepulchrorũ tranſire ad quoſcunque
hr̃des,ſed tm̃ dr̃,tam iura ſepulchrorum familiarium,q̃
hr̃ditariorum trãſire ad hr̃des: quia ius ſepulchrorũ fa-
miliarium trãſit ex quo de familia, & iura hereditario-
rum,ex quo vltra q̃ ſint de familia:ſunt ẽt hr̃des,ſecun-
dũ ſummariũ ibi do.Hiero.de Tortis.ergo præſupponi
tur ibi illud procedere,qñ eſt de familia,& eſt hęres,co
2 glta ſuper hoc:quia dubito. ¶†Reperi poſtmodum D.
Roc.in hoc trac.in verbo ipſe vel is a quo.in 9.q.hũc ar-
ti.tractantẽ,& ꝯcludentem vt ſ.ac dicentem, hanc eſſę
cõem opin.doc.& illam ẽt tenere Firm.in reper.ſuo in
verbo inſpa.verſ.33.& in verbo pr̃onus.in ver.patrona-
tus iura.& Alex.in l.Centu.col. 11.ff.de vul. & pup.& in
l.p̃cib.in 8.col.C.de impub.& alijs ſubſt,& poſtea rñdet
ad motiua ſ.adducta,& pulchre declarat rõnem Pau.de
Caſ.de qua ſ. ¶Quod nunc dr̃ aliquid tranſire ad hære-
des,tanquã ad hęredes,qñ pro hr̃ditarijs portionib.tran
ſit,ꝙ non ꝯtingit in iurepa.& ſimi. quæ tranſeunt inſo-
lidum,c.j.& cum ibi.no.hoc tit. ſed dr̃ tranſire ad hære-
des:qa hęredes cum ad eos tranſit non proportionibus
hæreditarijs,ſed apud quemlibet hęredem, ex eo quia
eſt hæres, & ſic apud quemlibet ipſorum, & ſic reſidet
do.Roch.¶†Reperi ẽt poſtmodum dom.Pau.de Cit.in
3 hoc trac.quęrere de hmõi arti.& dicentem cõem opin.
eſſe,iuſpa.remanere apud hæredem, & non tranſire in
fidei.& alleg.ẽt ad hoc do.me.Iaſ.in d.l.pręcib.in 16.col.
in glo.fi.qui adducit pro hoc idem eſſe in iurepa. liber-
torum,quod non trãſit ad fideicom.ſed remanet penes
hæredem glo.in l.ſciendum.in verbo item in l.ff.de ver
bo.ſigni.& in l.ſi non ſortem.§.libertus. ff. de condi.in-
deb.& idem dicit tenere do.me.Iaſ.in proęmio feudo-
rum.¶Et ſic eſt tenẽdum & a cõi opi.nõ diſcedendum,
& intellige ẽt hæreditate reſtituta vl̃iter,vt in dictis loc.
4 hr̃.¶†Sed vnum occurrit: quia ſi fideicõmiſſum eſt fa-
ctum eccl̃æ,non eſt detrahenda trebellianica, & ſic nõ
eſt facienda æſtimatio, & ceſſat rõ de qua ſ. an tranſeat
iuſpa.in eccl̃am fideicõmiſſariam.Et certe videretur di
cendũ ꝙ ſic,arg.a ceſſante rõne c.cum ceſſante.de appel
5 la.l.adigete.§.quis.ff.de iurepa.cum ſi.†nam ſi reſtituen
da eſt hæreditas pio loco non detrahitur trebellianica,
ſecundũ Bar.in l.Marcellus.ff.ad Treb.& Bald.in l.id qđ
paupcrib.C.de epiſ.& cleri.de quo per canoniſtas in ca.
Raynaldus.& in c.Raynu.de teſta.& in c.ſi pater.eod.tit.
lib.6.Et certe ego tenerem in hoc caſu,ꝙ iuſpa.tranſiret
in fideicõmiſſarium:quia eſſet integra vniuerſitas & tit.
vniuerſalis,& non requiritur pro neceſſitate, ꝙ ſit hr̃s,
ſufficit.n. ꝙ in aliquem trãſeat vniuerſitas hæreditatis,
nã & in bonorum poſſeſſorẽ qui non dr̃,nec eſt hæres,
tranſit iuſpa.vt diximus ſ.in 23.proximè præced.arti. &
& quamuis videantur plures rõnes differentiæ induc̃tę:
quia oẽs tendunt ad illam meam rõnem clarè poſitã:
5 qa æſtimatur & diuiditur hæreditas. Et idem dicerẽ † ſi
teſtator prohibuiſſet dari hæredi quartam trebelliani-
cam:qa ex quo in totũ hæreditas tranſiret in fideicõmiſ
ſarium,tranſiret ẽt iuſpa.in ipſum fideicommiſſarium,
7 †& ꝙ trebellianica prohiberi poſſit per teſtatorem, hr̃
p Abb.in d.c.Raynal.de teſta.& per Bar. & oẽs in l.Mar-
8 cellus.ff.ad Treb.¶†Et ex hoc dico aliud,ꝙ ſi vna eccl̃a
eſt inſtituta hr̃s & grauata de reſtituendo alteri eccl̃æ,&
ſic alia eccl̃a eſſet fideicõmiſſaria:qa ꝯquaſſantur priui-
legia,& vtuntur iure cõi l.aſſiduis.C.qui potio.in pign.
hab. eccl̃a hæres detraheret trebellianicam ſicut & fal-
cidiã,vt per Canon.in locis pręal.& no.Abb.in c.in pñ-
tia.de proba.& voluit Dy.quẽ ſequunr̃ Alb.& alij in l.ſi
qs ad declinandã.C.de epi.& cle.quo eo caſu iuſp.rema
neret penes eccl̃am hæredẽ inſtitutã.no. hęc vltima qa
9 noua.¶†Et adde qđ voluit Phil.Dec. in conſ. 127. plura
dubia.poſt prin.2.col.& in fi.ꝯſilij nõ valet fideicom.de
iurepa.expreſſo,puta ſi grauarẽt hęredẽ illud reſtituere
tali qđ ego putarẽ verũ,qñ nõ interueniret ꝯſenſus epi
qa ſi ille interueniret,eſſet ad iſtar legati,qđ fieri põt,vt
dicemus infra in 6.q.prin.huius partis in j.& 2.art.

¶Trigeſimusſextus art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.an & quomodo poſſit diuidi inter hæredes.*
2 *Iuſp.non poteſt diuidi inter plures hæredes quò ad proprietatem licèt ſe-*
cundùm conſuetudinem in aliquibus locis ſit,ſicut Neapoli.nu.3.
4 *Iuſpa an diuidi poſſit quo ad actum præſentationis, & ꝙ ſic.nu.6.*
5 *Iuſpa.libertorum inter patronos diuidi non poteſt.*
7 *Quod intellectus ſint in c.querimoniam.extra de iurepa.*
8 *Felinus maximus accumulator & princeps canoniſtarum.*
9 *Patroni non poſſunt compelli ad faciendam diuiſionem.*
10 *Verbum,poſſe,non ſignificat neceſſitatem.*
11 *Verbum,debet,regulariter importat neceſſitatem.*
12 *Verbum,libere,importat liberum arbitrium.*
13 *Patroni poſſunt diuidere plura iurepat. quæ habent in pluribus eccle-*
ſiis, vt vnus ſit patronus in vna, alter in altera etiam ſine conſen-
ſu epiſcopi.
14 *Idem iuris eſt de toto quo ad totum,quod de parte quo ad partem.*
14 *Conſenſus epiſcopi non eſt neceſſarius in permutationibus iuriſpatro.*
quæ fiunt per patronos.

COntingit dubitari 36.loco: quia ſ. in proxima præ-
ced.j.q.princ.in 23.arti.fuit concluſum, ꝙ ſi iuſpat.
transfertur iure hæreditario, vel alio titulo in plures,
apud quemlibet ipſorum tranſit inſolidum. quæritur
t modo† an & quomodo poſſit diuidi inter hæredes.
¶ Et quia hic articulus poteſt multipliciter intelligi,
ideo diſtinguo, aut enim nos loquimur de diuiſione
iuriſpa. facienda inter hæredes vnius, puta quia Titius
ſolus erat patronus alicuius eccleſiæ, & inſtituit tres fi-
lios hæredes, an poſſint iſti hæredes illud iuſpat. in tres
partes diuidere,aut nos loquimur de diuiſione faciẽda
inter hæredes non quò ad proprietatem ipſius iuriſpa.

ſed

ſed quò ad actū p̄ntationis tm̄. Aut nos loquimur de di-
uiſione faciēda inter hr̄des de plurib. iuribus pat.diuer
ſarū ecclarum, puta qa Titius pater erat patronus triū
ecclarū, & tres inſtitint hr̄des, an poſſent diuidere illa
iurapa.inter ſe,puta ꝙ vnus ſit p̄ronus vnius, alter alte-
2 rius &c.¶† Capio igit̄ primū,videlicet,an iuſp.vnius ec
cleſiæ qd̄ defunctus habebat , poſſit diuidi inter hr̄des,
vt vnus habeat vnā partē , alter alterā, & ſic de ſingulis.
Et circa hoc eſt tex.in c.j.in prin.hoc tit. qui expreſſe di-
uiſiones eccleſiarū inter hr̄des patroni prohibet fieri,al
leg.ēt tex.a doc.vt ibi refert D.Abb.in j.col.in ver. item
quærit̄,diuerſimode intelligit̄. Quidā.n. intelligunt nō
poſſe p̄ronos ↄuenire , vt vnus habet patronatū in vna
parte ecclæ,& alter in alia: quia hoc eſt ius indiuiſibile.
Alij verò intelligūt prohibitionē ibi factā de non diui-
dēdis īter p̄ronos redditib.& poſſeſſionib.eccleſię : nec
aliquid ab eccla exigere,alleg.c.nouerint 10.q.j.Alij aūt
intelligūt de ipſo iurepa.nā cū ſit incorporale,nō pōt di
uidi.& ita intelligit gl.ibi q allegat tex.in c.nihil 7.q.j.Et
ſubdit ibi Abb.quālibet expoſitionē s̄. poſitā eſſe bonā
& verā in ſe,vbi ēt ita tranſeunt oēs doc. & ſic p̄ illū tex.
aperte vnū iuſp.vnius ecclæ non poſſe diuidi quò ad ip
3 ſum inter hæredes ipſius patroni defuncti.¶ † Eſt bene
verū,ꝙ d.Gof.de Trano in d.c.j. prout eum refert gl. Io.
And.prima magna poſt med.& ante fi.ibi. dicebat ergo
Gof.in cle.plures.hoc tit.& do.Car.in d.ca. 1.in vlti.col.
in 3.q.hoc tit.dicebat,conſuetudinē poſſe excuſari,per
quā in quibuſdam partibus,vt Neapoli,iuſp. diuiditur
inter hæredes per vncias,vt fiat diuiſio non reſpectu iu
riſp.quod eſt indiuiſibile , ſed reſpectu portionū ſcd̄m
quas hr̄des ſucceſſerunt vni vel pluribus, & non reſpe-
ctu portionū quas ↄtulerant ædificādo vel dotando . Et
ſubdunt p̄dicti,poſſe eſſe vtilitatē harū diuiſionū,vt ec-
cleſia ī alēdo,& in honorib. magis teneat̄ ei a quo plus
recipit,ſed actus p̄ntandi cōis ſit oībus:poſſet ēt vtilitas
ↄſiſtere circa gratificationē, q̄ aliqn̄ faciēda eſt c. cū aūt.
hoc ti.vt vox illius p̄feratur,qui plus ↄtulit:& hoc dictū
dicit Io.An.ſibi placere,& ſequit̄ ēt Car. vbi s̄. per quod
d.Gof.magis aperte patet iuſp.quantū in ſe eſt nō poſſe.
diuidi,niſi ſit ↄſuetudo,de qua.s.& tunc non diuidetur
ipſum iuſp.ſed erit q̄dam ↄſideratio quò ad quantitatē
alimentorū percipiendorū,& honoris exhibēdi ad gra
tificationē faciendā, vt diximus s̄.in p̄cedenti proxima
q.prin.in 24.ar.dū tractauimus , qn̄ hr̄des ſunt inæqualr
inſtituti.Et pari rōne dicerē quantū ad onus ſuſtinēdū .
Et loquutus eſt Gof.de Neapoli;quia cū fuerit ipſe ori-
ginarius ciuis Tran.& ſic huius meæ patriæ, q̄ eſt de pri
mariis ciuitatibus & metropolitana in hoc regno Nea
politano Siciliæ citra farū,ſciebat ↄſuetudinem capitis.
ſ.ciuitatis Neapolitanæ.de cuius do.Go.dictis ī hac ma
teria diximus plene s̄.in 1.pat. huius li.in 3. q.prin. in 8.
art.vbi eſt recurrēdū.de quo ēt late per do.Roch.in hoc
tra.in verbo ius.in 6.q.non me aliter extendo. ¶ Capio
4 ſcd̄m mēbrum diſtinctionis † ſi nos loqmur de diuiſio
ne facienda inter hr̄des non quò ad proprietatē ipſius
iuriſp.ſed quò ad actū p̄ntationis tm̄ : & iſto caſu nulla
alia pōt interuenire diuiſio,niſi ꝙ patroni inter ſe ↄue
niant,vt alternis vicibus præſentent,& ſic ꝙ vnus vna vi
ce cū vacat eccla p̄ntet , & alter alia vice.Et hoc an poſ-
ſet fieri primitus erant opi.ↄriæ,& Inn.in c.1.hoc tit. te-
nuit indiſtincte ꝙ nō;qa hæc diuiſio licèt aliquibus pla
ceat,tm̄ ſibi nō placet;qa non procedit in iſtis eccleſiaſti
cis.& alle.c.querimoniā.hoc ti.vbi ipſe hoc idē tenuit ,
modificādo tn̄ eius dictū,vt non poſſit fieri ſine ↄſenſu
ordinarij,ſed cū tali ↄſenſu bn̄ fieri poſſet,vt ibi p̄ cū.Itē
pro iſta parte facit,hæ ↄuentiones ſi fieri poterunt, de-
berent fieri ante vacationē;qa impoſſibile eſt eodē tpe,
& inſtāti bis vacare,ſed iſta cōuentio fit,vt alternis vici-
bus p̄ntet,ergo fit antequā vacet , ſed antequā vacet ec-
cla,nō pōt ſuper illa aliquid diſponi.c.fi.de conceſ.p̄bē.
5 cū ibi no.ergo &c.¶ †Tertiò pro iſta parte adducitur.l.q
dā.ff.fami.erci.l.3.ff.de alimen.leg.l.fi.ff. de iurep. q̄ iura
volunt , patronatū libertorū inter patronos diuidi non
poſſe,licet alimentorū p̄ſtationes ſic , ergo eodē mō in
6 iurep.eccleſiaſtico.¶†Tn̄ ↄrium tenuit Bernar. in gl. in
fi.in d.c.1.hoc ti.vbi dixit, p̄ronos poſſe paciſci inter ſe,
ꝙ alternis vicibus p̄ntent,& mouet̄ per l.quotiens.ff de
vſufru.vbi ſi duobus eiuſdē nominis vſuf.relinquit̄ ſic;
videlicet;Titijs alternis vicib.vſufructū do lego : niſi ↄ-
ſenſerint,quis ſit prior in iure,ſe impediunt,ergo ↄſen
tire ſuper alternatione p̄nt.Ad idē adducit tex.in l. uix.
ff.de ſerui.vbi dr̄ vſum ſeruitutū ſe cerni poſſit,ꝙ illo al
ternis horis vel diebus utatur.Et cū iſta glo.ↄcordabant
Vincen.Phil.& Gof.Et iſta erat cōtrouerſia antiquorū,
q̄ hodie eſt diffinita p̄ tex.nouiſſimum in cle. plures.in
ver.vt facilius.hoc ti.vbi ad hoc,vt facilius prouideatur
eccliis,non reputat̄ incōueniēs p̄ronos poſſe libere in-
ter ſe ↄuenire de recto re alternis vicibus ab eis p̄ntan-
do,& ibi gl.in verbo libere,quā ibi oēs ſequunt̄, videli-
cet Car.in d.verſ.& vt facilius.Pet.de Anch. in pe.col.in
ver.4.nota ibi.& vt facilius & Imol.in 10.col.in ver.gl.li
bere.dicit illud verbū libere, appoſitū in text. importa-
re.ſ.ſine ſuperioris auctoritate.& ſic dicit ibi gl. impro-
batā eſſe opi.Inn.in d.c.querimoniā. q requirebat ſupe
rioris auctoritatē.facit pro hoc no.d.verbi libere , q̄ ex-
cludit requiſitionē alterius,vt p̄ D.An.in c. 1. de offi. or.
facit c.de multa.de præb.& c.licet ep̄s.eo.ti.li.6.& plene
p̄ do.me.Corſ.in ſuo reper.ad Abb.in verbo libere.Et
hoc eſt miſſum ad primū motiuū de auctoritate Inn. q̄
eſt hodie dānata p̄ tex.in d.cle.plures,qa ſi reqreret̄ au-
ctoritas ordinarij , non diceret̄ libere ↄuenire: ſequit̄
p̄dicta Abb.in ſuis gl.ad cle.in d.cle.plures.in ver.& per
hoc.hoc ti.& tenuit Gai.in d.rep.c.fi.de cle.li.6. poſt me
diū 36.col.Secundò gl.in d.verbo libere, exponit illud
verbū libere.i.ēt ſi nō vacet eccla.& dicit facere.c. ↄſul-
tationib.de do.& cle.li vna.de reb.eccl.non alie.& dicit
hoc probare plurale , qd̄ eſt in d. cle. plures.ibi alternis
vicib.Certū eſt.n.vna vice nō ↄcurrere duplicē vacatio
nē.Nec dicit obſtare.d.c.fi.de ↄceſ.præb. qa ibi illud fie-
bat in fraudē vacaturæ:hic aūt fit ad tollendā diſcordiā;
& vt facilius ecclæ prouideat̄,vt vult ibi tex.in ver. & vt
facilius.quā gl.ſequunt̄ do.Car.Pe.de Anch.& Imo.vbi
s̄.& Abb.ibidē in d.verſ.& p̄ hoc. & ita uidetur ad ſcd̄m
motiuum s̄. pro parte ↄriam formatum. Ad 3. verò de
iurep.libertorū reſpondet glo.in d.verbo libere.fortius
eſſe iuſp.libertorum q̄ ecclarum,& adducit inſtantias ,
nam illud non alienat̄,iſtud ſic,illud trāſit in ſuos ēt nō
hr̄des.ff.de iurep.l.filij.iſtud non,vt in iſta q. princi. in 1.
& 17.art.diximus.ergo corruit arg.c.ſicut vrgeri.1.q.1.ſe
quuntur gl. prædictam do. Car.Pe.de Anc.Imo.& Abb.
ibi vt s̄.Reſtat modò formiter reſpōdere ad c.querimo
niā. allegatum per Inn. vbi dr̄ viciſſitudines eccleſiarū
non debere p̄ſumi ab aduocatis.quaſi velit ille tex.me-
lius eum inducēdo pro opi. Inn.tales viciſſitudines nō
poſſe facere patronos de p̄ ſe,ſed cum auctoritate ſupe
rioris,vt ibi patet per verbum non p̄ſumāt,quod de ſui
natura præſupponit ſpontaneam voluntatem , & ſine
alterius ſuperioris auctoritate.c.1.de ui.& ho.cler.& qd̄
ibi de hoc verbo per do.notatur.& per do.& ibi.do.me.
Corſe.in c.1.de iud.cum ergo hoc non debeant p̄ſume
7 re patroni,requiritur cōſenſus epi. ¶†Sed circa hoc eſt
aduertendū,quia illa litera.d.c.q̄rimoniā. per illud ver-
bum viciſſitudines,habet tres intellectus: vt dicunt ibi
do.& maxime Abb.in cle.1.Quidam.n.exponūt viciſſi-
tudines.i.mutationes,ſeu grauamina.Alij,vt Inn.intel-
ligunt illum tex.vt intēdat prohibere p̄ronos nō poſſe
conuenire adinuicē,ꝙ vnus ſit p̄ronus vno anno, alter
alio.& ſic habeāt quandam viciſſitudinem . Tertius eſt
intellectus,vt intelligatur in caſu tertij mēbri princi.de
quo proxime erimus dicturi, vbi de ipſo ītellectu vide
bimus.Ego tenerem primū intellectū , nam ex quo ibi
tex.damnat id quod faciebant p̄roni,ꝙ ſicut ipſi muta-
bātur, quia vno mortuo ſucceſſores p̄roni volebāt mo
uere inſtitutū,vt oēs do.ſummant illum tex. ad viciſſi-
tudines aduocatorū,& ſic p̄ronorū &c. ergo ꝓhibet ibi
viciſſitudines.i.mutationes rectorū , & fieri alia graua-
mina,& illo tex.ſic intellecto nihil obſt.ad caſū noſtrū.
Secūdus verò intellectus Inn. ſſr non ob.quia limita-

tur ibi per Abb.qñ vellẽt ex toto ius diuidere, nã reſpe
ctu exercitij bene pñt hanc cõuentionẽ facere, vt vnus
pñtet vna vice,alter alia alle.d.cle.plures.& adducit ſile
in tutorib.q reſpectu adminiſtrationis pñt diuiſionẽ ad
inuicẽ facere,quã nõ pñt facere quò ad ius tutelæ, alle.
l.inter tutores.ff.de admi.tut. ¶ Ego circa hunc intelle-
ctũ dicerẽ data illius veritate ipſum non obſtare diſpo
ſitioni.d.cle.plures.& iõ merito Papã hoc fieri ꝓhibere
in d.c.querimoniã.& ibi ꝑmittere. ſ.in cle. plures. quia
ſunt diuerſę ↄuentiones,nã in cle.plures.ꝑmittitur cõ-
nentio,vt vnus pñtet vna vice,alter alia,videlicet,cũ va
care ↄtigerit,& ille q expectat vacationẽ eſt certus pñtã
turũ,qñcunq; vacet, & iõ non captabit aliqualiter mor
tẽ rectoris,ſed in caſu c.q̃rimoniã. ſecũdũ intellectũ In-
noc.ſi eſt verus, videlicet, vt vno anno ſit vnus pñonus,
alio anno alter,iſta diuiſio diceref votũ captãdę mortis,
& iõ eſſet ꝓhibita,ar.d.c.ſi.de ↄceſ.præb. & c.ne captan-
dę.de pręb.li.6.ſi.n.ego ſum pñonus hoc anno,ſum cer-
tus me pñtaturũ moriẽte rectore, dubito tñ illo nõ mo
riente hoc anno,eũ poſſe mori in ſeq.anno,& pñtatio-
nẽ ꝑtinere ad ↄpatronũ, & ſic de vlteriorib.annis ↄpa-
trono ſpectãtib.& euenire ꝙ nunq̃ ad me pertineat pñ
tatio , ego hoc ↄſiderãs poſſem hr̃e votũ captãdæ mor-
tis in anno meo, vt ad me ꝑtineret pñtatio & nõ ad cõ-
patronũ,& ideo merito hoc ꝓhibef in d.c.querimoniã.
& no.hanc ↄſidera.quã puto veriſſimã:qa nouã,& nun
quã ab aliquo factã. ¶ Poſſet & tertiò rñderi ad d.c.q̃ri-
moniã.illũ tex.nõ clare loqui,& iõ ſtandũ eſſe d.cle.cla
re loquẽti,cui oẽs aſſenriũt.& p̃ſertim gl.ibi in verbo al
ternis vicib.& Abb.in d.c.j.hoc tit.in j.col.D.Car.Pet.de
Anch.Imo.& Abb.in d.cle.plures.vbi ſ.& idẽ Abb.in d.
c.querimoniã.& Car.in d.c.j.in vl.col.in 3.q.ſequif ſum
ma directorij iuris hoc tit.§.10. & frater.Ang. de Cla.in
ſua ſumma,in verbo iuſp.§.7.& facit ↄſiliũ 43. Ananię,
& addi.do.Lud.Bolog.ibi poſita.¶ Reperi poſtmodũ D.
Roc.in hoc tra.in verbo ius in 6.q.in 2.col.vbi ẽt hoc te
net,& adducit pulchrã dciſ.Io.And. in c. cum in illis.
§.fi.de præb.li.6. quã dicit referre & ſeq prefatũ do.Lu-
do.Bolo.ad d.ↄſiliũ,quod incipit ſtãte viciſſitudine, vo
lentes ꝙ facta cõuentione inter pñonos modo quo ſ.ſi
Papa mandat ꝓuidere de beneficio,qđ ſpectat ad pñta-
tionẽ alterius illorũ pñonorũ,nõ põt ille,ꝓ quo ſcribif
hr̃e bñficiũ illud,ſi illa vice pñtatio ſpectat ad aliũ pño-
8 nũ,† & ſubdit illius deciſionis nõ fuiſſe memorẽ maxi-
mũ accumulatorẽ,& canoniſtarũ principẽ do. Fel.Sau-
9 deũ in ſuo trac.qñ li.apo.no. patro. ¶ † Quęrit ẽt ibi do.
Roc.ſi pñoni ſunt diſcordes in pñtando , an pñt ꝑ ſupe-
riorẽ ↄpelli ad faciendã diuiſionẽ mõ quo ſ. ꝙ alternis
vicib.pñtent,& dicit reperiſſe p̃dictũ do.Fel.in c.quę in
ecclarũ.in pen.col.in verſ.cæterũ.in fi. de ↄſti. ſentire ꝙ
ſic,dñ alle.gl.in c.licet 16.q.j.& ſubijcit illã eſſe notandã
ad intellectũ d.cle.ſecũdæ.de iurepa.dicit.n.gl.pręalle.ꝙ
ſi duo epi habeãt cõiter ecclam ſubiectã, & diſcordent
in ecclæ diſpõne, ſuperioris erit officiũ eis iniũgere, vt
alternis annis diſponãt:tñ ipſe Roc.putat dicendũ ↄriũ
in hoc caſu: qa diuerſa militat rõ in pñtatione faciẽda,
quę ſi fiet nũc,incertũ eſt,qñ alia vice fieri debeat,ſed in
caſu d.gl.certũ eſt alternis annis quẽlibet ipſum habere
exercitiũ illius iuris.Pręterea qñ pñoni diſcordãt , ſatis
eſt prouiſum a iure de mõ prouidẽdi ecclæ, vt in c.3.&
c.cum aũt.hoc tit.Ego in hoc teneo cũ Roc. per text.in
d.cle.2.in ver.& vt facilius,vbi apparet iſta cõuentionẽ
nõ fieri ex neceſſitate,ſed ex libera voluntate,vt demõ
ſtraf ibi , nõ incõueniẽs reputamus pñonos ipſos inter
ſe poſſe libere ↄuenire de rectore alternis vicib.pñtan-
do,vt ibi patet,ex quib.verbis clare colligif, illũ tex. nõ
inducere neceſſitatẽ,ſed qa dubitabaf,an hoc fieri poſ-
ſet,declarauit hoc nõ eſſe incõueniẽs , nõ aũt ꝙ ad hoc
ↄpelli poſſent pñoni.hoc idẽ demõſtrat illud verbũ poſ
10 ſe. † nã quod poſſumus a volũtate procedit & nõ ex ne
ceſſitate,ſic verbũ debemus,immo illud dicimur poſſe
quod ↄmode & honeſte facere poſſumus, vt noc.Abb.
in c.vt iuxta.de offi.ordi.& bonus tex.in c.faciat hõ.22.
q.2.& in l.filius.de ↄdi.inſti. & in l. nepos Proculo.ff.de

11 verb.ſigni . † verbũ verò; debet,regulariter vbi materia
eſt differens importat neceſſitatẽ, vt in cle.accedentes.
de ſtatu regulariũ , vbi Abb. in apoſtill. hoc ẽt demon-
ſtrat in illo tex.cle.2. in illo verbo libere.ſi.n.poſſent co
gi pñoni ad hmõi ↄuentionẽ , non dicerẽtur illã facere
12 poſſe libere : † qa in hoc priuarenf libero arbit. qđ im-
portat d.verbũ libere,ſecũdũ Bal.p illũ tex.in l.ſi qs ma-
ior.in verbo libero arbi.C.de tranſa. & Ang. in auc.oẽs
peregrini.C.de ſucceſ.de quo verbo libere,pleniſſime
per do.me.Corſc.in ſuo reper. ad Abb. in verbo libere.
& ita tenerẽ quicquid ſenſerit Feli.vbi ſ.forſitan inaduer-
tenter ſeu incidẽter. Reperi ẽt poſtmodũ Paul.de Cita.
in hoc tra.in 9.par.in 8.q.tenentẽ hanc opi.& hmõi ↄuẽ
tionẽ poſſe fieri ẽt antequam eccla vacet. Poſtmodũ ẽt
hanc candẽ opi.tenere reperi ipſum do.Roc. in ver.ip-
ſe vel is a quo.in fi.16.q.expreſſe dicentẽ in hanc ↄuen-
tionẽ nõ requiri ↄſenſum epi. Vnũ tñ non omittã non
dictũ ab aliquo prædictorũ qđ voluit do.Car.in d. cle.2.
in §.& vt facilius.in j.q. prędictã ↄuentionẽ procedere,
ſi oẽs pñoni ad illã faciendã ↄueniũt, quia aliàs nõ tene
ret.& hoc vult gl.qa in re cõi &c.& dicit Car. idẽ voluiſ
ſe Zenzel.& Pau.qa hęc eſt via extraordinaria,in qua non
ſufficit maior pars.reg.in re cõi.de reg.iur.li.6. Et ꝑ hoc
ff.cõi diui.l.Sabinus. & qđ no.in c.cũ oẽs.de ↄſtit.& hoc
dicit ꝓſequi Lapũ in quadã additione allegãdo multa
iura ad hoc,ꝙ vnius ↄdictio vitiabit ĩ hoc caſu , de quo
in d.reg.in re cõi.& ita reſidet ibi do.Car.nota hoc dictũ
qa ꝑ illud in facto in ciuitate Botonti obtinui hmõi
cõuentionẽ factã non inter oẽs patronos,licet interue
nerit maior pars nullo mõ valere. ¶ Deuenio ad tertiũ
mẽbrũ principale huius art. videlicet, qñ loquimur de
diuiſione faciẽda ĩter hr̃des de pluribus iuribus pa.diuer-
ſarũ ecclarũ q̃ hẽbat defectus,& ĩ iſto caſu tex.in d.c.q̃ri
moniã.ſecũdũ 3.intellectũ relatũ ibi ꝑ Abb. qui tñ fuit
Hoſt.vr̃ velle hoc fieri nõ poſſe,cũ ibi ꝓhibeanf viciſſi-
tudines,eſt bene verũ illud qđ dicit ibi Abb. poſt Hoſt.
cũ auctoritate epi talẽ diuiſionẽ fieri poſſe,& ꝓ hoc di-
13 cit facere gl.in c.nemini.16.q.7.¶ † Gloſ.tñ in d.cle. plu-
res.in verbo libere,aperte tenet ↄriũ, dicẽs pñonos plu-
riũ ecclarum poſſe ĩter ſe diuidere illa iurapa. q̃ hñt, vt
vnus ſit pñonus in vna , alter in alia. & hoc dicit notare
Vincẽ.in d.c.1.& in c.ex inſinuatione.hoc tit. & ſubdit
ipſa gl.in fi.pro hoc facere:nã ſicut iuſpa.cũ iurep.ꝑmu
taf,eadẽ rõne pars iuriſp.vnius ecclæ cũ parte q̃ hẽt ↄpa
14 tronus in alia poterit ꝑmutari, † vt qđ iuris eſt de toto,
idẽ ſit de parte c.paſtoralis.§.1.de offic.deleg.& l. quę de
toto.ff.de rei vendi.vult ergo gl. quã ibi oẽs ſequunt ꝙ
ſicut libere põt fieri diuiſio quo ad pñtationẽ alternis
vicib. ſine ↄſenſu epi,vt in præced. mẽbro diximus,ita
ẽt poſſit fieri ipſa diuiſio,qñ ſunt plura iurap.& ita vult
ibi Abb.in ver.& aduerte.in apoſtil.ad d.cle. plures. vbi
dicit aperte,ꝙ ſicut in ꝑmutatione iuriſpa. cũ alio non
requirif ↄſenſus epi,licèt ſecus ſit in donatione,quę ſit
priuatio,allegat pro hoc c.vnicũ.hoc tit.li.6.& glo.opti-
15 mã in d.cle.plures.in uerbo relicti.† ita ẽt non debet in
teruenire ↄſenſus epi in ꝑmutationib.iuriſp. quæ fiunt
per patronos,per d.arg.l.quæ de toto.& iſtã partem etiã
vr̃ tenere Car.in d.c.j.in vltimis verbis. Qui dicit eſſe ſo-
litam fieri ẽt huiuſmodi diuiſionẽ cum hoc , vt vno ip-
ſorum heredum mortuo ſine liberis illud ius redeat ad
cohęredẽ,quod dictũ q̃ proxime procederẽ per ea, quæ
concluſimus ſ.in præced.q.princ.in 12.arti.non requiri
ↄſenſum epiſcopi in donatione iuriſpa.quæ fit compa
trono.& hoc dictum do.Card.aperte tenet Gaie. in d.re
pe.c.fi.de elec.lib.6.poſt medium.36.col.allegando Car.
vbi ſupra & in conſi.220.incip. factum tale eſt, duo fra-
tres,dicendo Gaie.vbi ſupra illud quod dicitur , plures
patronos poſſe conuenire inter ſe,vt alternis vicib.præ
ſentent, habere ẽt locum in iurepat. plurium eccleſia-
rum,& quo ad præſentationem,& quo ad totum. & di-
cit ibi Gaie. ſiue ſint patroni diuerſorum locorum ex
diuerſis cauſis , ſiue ex vna , ſiue ex diuerſis ſtipitibus
poſſe fieri huiuſmodi conuentiones , vt etiam dice-
mus infra in proxi.ſequen.quæſtio.princ.in 2.articu. Et
ex

ex proxime dictis oĩbus infero illud dictum do. Card.
in d.c.1.in vltimis verbis ꝙ poſſit apponi in hac diuiſio
ne ꝙ vno ipſorũ hrdũ mortuo ſine liberis, illud ius re-
deat ad cohęredem, poſſe apponi & habere locũ in om
nibus iſtis conuentionibus, tã præſentandi alterni vici-
bus, q̃ in remittẽdo iuſp. qđ vnus pr̃onus habet ĩ vna ec
cleſia alteri ↄpr̃ono, & ẽt in illa cõuentione in qua ego
remitto tibi iuſp. totũ vnius eccłæ, & tu mihi alterius,
nota iſta quia pulchra & non tacta. ¶ Nõ ob. modò tex.
in d.c. querimoniã. ſcđm eius 3. intellectũ: qa eſt falſum
hoc, qđ ibi p̃ſupponit. ſ. nõ valere pmutationẽ ſine con
ſenſu ſuperioris, vt vult gl. in d. cle. plures, in ver. relicti,
& ibi Abb. in apoſti. & dicet. j. ĩ ſeq. q. prin. in 2. ar. ¶ Nec
ẽt ob. ſi adduceretur lex quædã. ff. fami. erciſ. cum alijs. ſ̃.
alleg. in 3. motiuo partis negatiuæ mẽbri p̃ced. quia daſ
eadẽ ſol. quæ fuit ibi data. ſ. illa iura loqui in iurep. liber
torum, quod eſt fortius iurep. eccleſiaſtico, & ita in hoc
caſu ſoluũt Imo. & Abb. in d. cle. plures. ubi. ſ̃. ¶ Nota tñ
vnũ quod dicit Abb. in d.c.1. in 1. col. ſtatim ante gl. ꝙ ſi
hæredes hñt plura iurap. poſſunt ↄuenire, vt vnus pñtet
in vna eccła, & alter in alia, vt quẽadmodũ pmittit diui
ſio in tẽpore, ita & rõne locorũ, talis. n. diuiſio (dicit ip-
ſe) non p̃hibeſ p illũ tex. ſ. d.c. j. qđ dictũ extẽdit ↄclu-
ſionẽ huius tertij mẽbri, licẽt ĩ latiorib. terminis ſeqna
tur hoc dictũ Abb. frater Ang. de Cla. in ſua ſumma in
verbo. iuſp. in §.7. ¶ Reperi ẽt concluſionem huius ter-
tij mẽbri tenere do. Roch. in hoc trac. in verbo ius. in 6.
q. circa mediũ. 2. col. & in verbo ipſe vel is a quo. ĩ fi. 16.
q. & do. Pau. in hoc tra. in 9. parte. in 8. q.

¶ Trigeſimusſeptimus arti. 2. q. prin. 2. partis j. Lib.

1 *Iuſpa non poteſt adiudicari per iudicem vni ex hæredibus in diuiſione hæreditatis.*
2 *Nomina debitorum poſſunt adiudicari, & ſi indiuiſibilia ſunt; vni ex hæredibus.*
3 *Patronus nihil habens in bonis non poteſt cedere iuſp creditori.*
4 *Iuſp. non poteſt poni in æſtimo pro collecta exigenda.*

QVia eſt concluſum in præcedẽ. art. iuſpa. non poſſe
diuidi inter hæredes, mõ p̃ôt dubitari. 37. an ſaltẽ
in diuiſione hæreditatis poſſit iuſp. per iudicem vni ex
1 hæredibus adiudicari. ¶ † Iſtam. q. poſuit Goff. de Trano
conciuis meus in d.c. querimoniam. hoc ti. qui tenet ꝙ
non: & ipſum ibi ſequitur Io. An. & mouentur arg. d.c.
querimoniam. prohibens mutationem ordinationis
2 eccleſiæ ſcđm humanam ↄdõnem, † licẽt eñ noĩa debi
torũ inuẽta in hrditate poſſint adiudicari vni ex hrdib.
q̃uis diuidi non pñt: vt in l. ea quæ. C. fam. erc. & in l. 2. &
3. ff. co. tñ iuſp. non p̃ôt diuidi inter hrdes, nec adiudica-
ri vni ex hrdibus, ſed oẽs hrdes pr̃oni erunt inſolidum,
ſequitur p̃dictos Card ibid. Do. Pet. miraſ de hoc dicto
Goff. & Io. An. cum iſte tex. non prohibeat tranſlationẽ
de vno in aliũ. vñ tenet ipſe licite poſſe adiudicari vni
ex hrdibus, tũ quia iuſp. tranſit cũ hrditate & vniuerſita
te. c. j. c. ex lr̃is. c. cum ſeculum. hoc ti. tum quia ad euitã-
das diſcordias vtilius eſt eccleſiæ, vnũ hr̃e pr̃onũ q̃ plu-
res, quia ſolet negligi qđ cõiter poſſideſ. l. 1. C. qñ & qb.
quarta pars debe. li. 10. Do. vero Abb. ĩ d.c. querimoniã,
poſt relationem prædictorũ dicit ſibi plus placere opi.
Goff. tali rõne. Aut eñ dicit ipſe hrditas æqualiter diui
diſ inter inſtitutos & nõ apparet rõ, quare magis debeat
adiudicari vni ex hrdib. q̃ alteri, vñ cũ ſit ius indiuiſibi-
le ↄſiſtit penes oẽs inſolidũ: vt no. gl. in c. j. hoc ti. & dixi
mus late in p̃ced. ar. aut cui adiudicaſ, fuit data minor
pars hrditatis, & nõ valet illa adiudicatio: quia vſ adiu-
dicatũ iuſp. in cõpenſationem bonorum, & ſic quodã-
modo commutaretur cum re prophana ſeu tempora-
li, & reciperet æſtimationẽ ↄ̃. c. de iure. hoc tit. & ſubdit
Abb. tene menti hanc concluſ. quia quotidie poteſt ac-
3 cidere. ¶ † Et p hoc (dicit ipſe) pr̃onum nihil habentẽ in
bonis non poſſe cedere iuſp. creditorib. quia non reci-
pit æſtimationem, nec poteſt interuenire titulus non
gratuitus: vt in c. qa clerici: hoc ti. & in c. p̃terea. de trãſa
Adde ad hæc dicta Abb. iuſp. non recipere æſtimationẽ
tex. & ibi doc. late in l. ſi pr̃oni. ff. ad Treb. & in l. planẽ. la
4 2. in fi. ff. de leg. 1. ¶ † Hinc dr̃ iuſp. non poſſe poni in ęſti-
mo pro collecta exigenda, ex eo quia nõ recipit æſtima
tionẽ, ſcđm Bar. ĩ l. naturalis. §. fi. ff. de p̃ſcri. ver. & Firma.
in ſuo reperto. ante fi. verbi iuſp. vbi refert Io. de Prato.
ſic voce dixiſſe, q ẽt fuit doctor patris mei. Aduertendũ
ad aliũ: nã ſi iuſp. eſſet in aliqua villa, vel caſtro, q̃ vel qđ
eſſet ĩ hrditate, & adiudicareſ vni ex hrdib. p iudicẽ, be-
ne trãſiret iuſp. cũ villa, vel caſtro acceſſoriè, tñ cũ illis,
nõ aũt virtute adiudicationis principalis, ſicut diximus
ſ̃. in proximo p̃ce. 19. ar. in verſi. dicerẽ bene vnũ, ꝙ ſi ali
qs inſtitueretſ, ꝙ licẽt inſtitutus in re certa nõ ſuccedat
in iurep. tñ ſi inſtitueretſ in aliqua re certa vñ, puta in vil
la ſeu caſtro exiſtente in hrditate in quib. eſſet iuſp. ſuc-
cederet in illo, arg. c. ex literis. & in c. cũ ſeculũ. hoc ti. &
hoc exp̃ſſe tenuit Phi. Decius in ↄſ. 149. in cã iuriſpa. in
prin. 3. col. Adde ad hanc cõcluſionẽ huius ar. eã tenuiſ-
ſe. D. Abb. in c. j. in j. no. hoc ti. dum remittit ſe ad dicta
ſeu dicenda p cũ in d.c. querimoniam. quã ẽt partem te
net frater Ang. Cla. in ſua ſumma in verbo iuſp. in §. 8.
vbi dicit attẽta rõne Abb. ſi fieret adiudicario iuriſp. eſ-
ſet ſimoniacũ. Adde ẽt non obſtare illud de nominib.
debitorũ: qa illa ſunt prophana & pñt vendi. ¶ Nec ob-
ſtare illud trãſire cũ vniuerſitate: qa illud ſit acceſſoriè,
vt in d c. ex literis. ſed ſi adiudicareſ vni ex hrdib. qui mi
nus habuit, fieret principaliter & non cũ tota hrditate,
ſed cũ parte, qđ non eſt dicendũ. Reperi poſtmodũ do.
Roc. in hoc trac. in verbo ipſe vel is a quo. in 13. q. q̃ren
tem. de hoc art. & ponentem dictas diuerſitates opinio
nũ, & dicentẽ opi. Goff. tenere Abb. in c. querimoniã. ta
li fundamento: nã aut hrditas ęqualiter diuidiſ inter hr
des, & tunc non apparet rõ, quare magis debeat iuſp. ad
iudicari vni ex hæredib. quàm alteri, vnde cum ſit ius ĩ
diuiſibile ↄſiſtit penes oẽs inſolidum, per notata p gl. in
c. j. hoc tit. Aut verò illi, cui adiudicaſ iuſp. fuit data mi
nor pars hrditatis, & non valet talis adiudicatio. rõ eſt:
quia vſ adiudicatum iuſp. in compenſationẽ bonorũ,
& ſic quò ad nos cõmutatur cum re tpali, & recipit æſti
mationem. ↄ̃ c. de iure. hoc ti. & demũ ibi do. Roc. p̃ſeq
tur materiam, quãdo iuſp. remittitur compr̃ono, an re-
quiratur ↄſenſus epiſcopi, de quo art. late diximus ſ̃. in
proxi. p̃ceden. q. prin. in 12. ar. ad quæ ibi dicta me remit
to, & iſta pro nunc ſufficiant.

¶ Trigeſimusoctauus art. 2. q. prin. 2. partis j. Libri.

1 *Heretici & excommunicati & alij ſimiles qui ſunt prohibiti acquire re iuſp an poſſint acquirere iuſp. ex tranſlatione, veluti ex ſucceſſione, qui ſunt inſtituti hæredes.*

1 ORitur in hac materia noui heredis. 38. ar. † an hr̃s hę
reticus, excõicatus, vel aliàs iuſp. acquirere prohi-
bitus ſuccedat in hæreditatę defuncti, & ſic in iurep. vt
ad eum fieri poſſet tranſlatio iuriſp. Iſtũ art. tetigit Pau.
de Cita. in hoc trac. in 9. par. in j. q. prin. in fin. 6. ampli. &
adducit Arch. in c. filijs. in prin. 16. q. 7. multum notabili
ter volentem omnes illos qui non poſſunt eſſe hære-
des, nec etiam poſſe iuſp. acquirere per ſucceſſionem,
vt ipſe Pau. dicit ſe dixiſſe in 3. parte in 5. q. vſque ad 13.
primæ cauſæ de pluribus perſonis, quæ non poſſunt ac
quirere iuſp. per principalem cauſam fundationis, do-
tationis, vel ſimilium: vt hr̃ticus, ſarracenus, infamis, iu
dæus, paganus, quia eorum memoria poſt mortem p̃ôt
damnari per excommunicationem. c. fi. 24. q. 2. & idẽ te
net ipſe Pau. ibidẽ in finalibus verbis illius. j. q. & idẽ ſẽ-
ſit in 3. par. in 2. q. 2. cauſę. vbi tractat, qs teneſ eccłam
dotare. vbi dicit dotantes nõ admitti de illis q p̃hibent
eccłas fundare: & ita reſidet Pau. in d. locis. Tu aduerte
ꝙ nos ſ̃. in j. par. p̃ſentis lib. in 7. q. prin. in plurib. arti. tra-
ctauimus, qui prohibent acquirere iuſp. ex fundatione
&c. & reperimus aliquos in totũ p̃hiberi, vt hr̃ticus &
ſiles, aliquos verò, vt excõicati & hmõi p̃hiberi quò ad
exercitiũ: nõ quò ad primariã acqſitionẽ, vt ibi late, co.
mõ dicerẽ ĩ hoc ar. vt oẽs illi q p̃hibenſ acqrere iuſ. ĩ to
tũ ex ipſa fundat. minime acqrere poſſit ex ſucceſſiõe

& alijs titulis habilibus ad transferēdum iuſp. cum ma-
ior ſit ratio in fundante, ꝯſtruēte, & dotāte, quàm ī ſuc-
cedente, & in alio in quem iuſp. transfertur: quia fun-
dantibus principľr a iure ꝯceſſum eſt acquirere iuſp. il-
lis verò in quibus transfertur acceſſoriè, vt diximus ſu-
pra in 1. ar. præceden. q. princ. illi ergo qui ex aliquo cri-
mine prohibētur acquirere iuſp. ex fundatione, multo
magis irretiti eiſdem criminibus debēt prohiberi ſuc-
cedere in iurep. in eis ex ſucceſſione vel alio habili titu
lo trāſlato, & eodem mō dicendum de illis, qui acqrūt
iuſp. ex fundatione, ſed ꝓhibētur exercere illud, donec
fuerint in delicto, ꝙ ſiľr tales poſſint ſuccedere ī iurep.
ex ſucceſſione & alio habili ti. ſi ꝯhere poterint, quo
trāsfertur iuſp. ſed carebit exercitio illius, donec fuerit
ab illo impedimēto liberatus, de qb. criminib. & impe-
dimētis late diximꝰ ſ. ī d. 7. q. prin. j. par. huius lib. ꝑ totū.
nō ſūt hinc trāſcribēda, ibi videri poterūt ad ſaturitatē.

¶ Trigeſimusnonus art. 2. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Prohibitus acquirere iuſp. ex fundatione & ſimilibus an et quando poſ-*
ſit iuſp in alium transferre ſi illud habet.
2 *Nemo dat quod non habet.*

1 SEquitur deciſio. 39. art. qui eſt † an prohibitus acqui-
rere iuſp. ex fundatione & ſiſib us, ſi habet iuſp. poſ-
ſit illud transferre in alium ex ſucceſſione vel alio ha-
bili titulo, & breuiter dicendum nos non poſſe loqui
de hæreticis & ſimilibus, de quibus in d. 7. q. prin. 1. par.
huius li. qui non poſſunt hēre iuſp. ergo nec transferre:
2 † nemo enim dat, quod non hēt. c. quod aūt. hoc titu. c.
Daibertū. 7. q. 1. ſi. n. non poſſunt eſſe patroni, & ſic iuſp.
non habent, quid volunt tranſmittere? ¶ Niſi diceres,
ꝙ acquiſiuerunt ante hereſim, & poſtmodum ex ſuper
ueniente hæreſi priuati fuerunt, & hic caſus non eſt in
conſideratione, quia non tranſibit ad hæredes. c. excōi-
camus, & c. vergentis, de hære. cum ſimi. ſed tranſibit ad
eccleſiā, cui facta eſt iniuria, vt late diceť, Deo duce, in
3. lib. vbi erit locus ſuus, vbi tractabimus, an & qñ quis
iurep. priuetur & cui acquirať. ¶ Si verò nos loquimur
de illis q poſſunt acquirere iuſp. ex fundatione & ſimi-
libus, ſed ex aliqua nota inducēs impedimentū caret il
lius exercitio, illa nota durante dicendum eſt, iſtos poſ-
ſe transferre iuſp. in alios ex teſtō vel alios ꝯtu ſi nō ca
rēt teſtamēti factione, & ſi carēt ſaltem ab inteſtato, im-
mo ēt titu. venditionis excōicatus patronus vendendo
villam, in qua eſt iuſp. ſcđm Gemi. in c. vnico. §. fi. in pe.
col. hoc ti. li. 6. dū dicit allegando Spe. illū qui emit vil-
lā a patrono excōicato ſtatim poſſe ꝑſentare &c. & idē
Gemi. poſt Arch. in c. pia. §. 1. in 4. col. de exce. lib. 6. ex cu
ius verbis d. Roc. in hoc tract. in verbo cōpetens alicui.
in 8. q. colligit, excōicatū poſſe eſſe pꝛonum & tranſmit
tere iuſp. ad alium, licèt ipſe non poſſit ꝑſentare, de qui
bus ēt nos diximus ſ. in d. 7. q. prin. primæ cauſæ ꝑſentis
lib. in 10. art. dū tractauimus, an excōicatus poſſit acqui
rere iuſp. & idem ēt ſentit Pau. de Cita. in hoc tract. in 6.
par. in 3. ar. in 18. q. dū tractat ibi, an ſpernatur pñtatio il
lius a non valente pñtare, vt qñ excōicatus vendidit, do
nauit, vel ceſſit caſtrū, in quo habet iuſp. &c. & ſic ꝑſup-
ponit per talem poſſe transferri iuſp. & idē voluit Pau.
in 9. par. in 11. q. allegando Spe. in ti. de procu. §. fi. verſi.
qđ ſi excōicatus, volentē expreſſe excōicatū poſſe cede-
re actionē alteri, dato ꝙ ipſe nō poſſet agere &c. eo. mō
& in caſu nr̄o, ad hoc ēt adduco Domi. poſt alios in d.
c. vnico, ſuper gl. in verbo ſemeſtre. hoc tit. li. 6. dicētem
pꝛonū excōicatū vel bānitū, cuius bona nō ſunt publi-
cata, qa cū iuſp. ſit in eius bonis, ēt retenta opinione ꝙ
iuſp. confiſcatur cū bonis, q̄ tñ eſt dubia, poſſe iuſp. alte
ri donare, vt ibi per eum. ¶ In ſucceſſione verò dicerē,
ꝙ ſi moreretur excōicatus non ꝯdito teſtō; quia excōi-
catus prohibetur illud cōdere, vt not. per doc. in rub. de
teſta. cum ſimi. ſuccedent tamen ei venientes ab inteſta
to. ¶ Sed dubiū reſtat, quia excōicatus & ſimiles q pñt
habere iuſp. & carent eius exercitio ſi trāsferunt in per-
ſonas habiles, an illi in quos eſt tranſlatum iuſp. durāte
impedimento transferentium careāt etiā exercitio iu-
riſp. vt carent transferentes, ſi non tranſtuliſſent, & doc.
ſ. alle. videntur ꝯcludere ꝙ ſic, de quo late dicemus. j. in
2. lib. in 2. par. in q. prin. in art. vbi erit locus eis.

¶ Quadrageſimus & vlti. art. 2. q. prin. 2. partis j. Libri.

1 *Patrono mortuo ſine aliquo herede nec eſt teſtamento nec ab inteſtato*
& ſic eccleſia fit libera.
2 *Caſus non datur in quo quis poſſit mori ſine herede vel ab inteſtato vel*
ex teſtamento.
3 *Bonis confiſcatis iuſp. tranſit in fiſcum.*

QVæro 40. & vltimò circa hāc 2. q. prin. quia ſ. ſæpius
diximus iuſp. tranſire ad hæredes, patrono eccleæ
1 † ſine aliquo hærede mortuo, nec ex teſtō, nec ab inte-
ſtato eſt qui ei ſuccedat, ad quem ſpectabit illius eccle-
ſiæ ordinatio. Iſtam. q. poſuit do. Abb. in c. 1. in pe. col. in
verſ. quæriť, qđ ſi oēs, de elect. vbi quærendo quid ſi oēs
de collegio ſint mortui, ad quod collegium ſpectabit
eccleſiæ electio. modo ipſius eccleſiæ prouiſio ad quē
ſpectabit, & rñdent doct. in cle. pleriq; de elect. & Arch.
in c. cū ſumus. 16. q. 9. dicere de epiſcopo qui eliget no-
mine collegij. facit gl. 2. in c. 1. hoc titu. lib. 6. ſed iu (dicit
ipſe) limita hoc dictum qñ ad epm pertinebat ius con-
firmandi electum ab illo collegio, vnde ſubdit ipſe in
hoc pone meliorem reg. ꝙ propter negligētiam colle-
gij, vel morte oīum de collegio ius prouidendi deuol-
uitur ad eum qui habebat ptātem confirmādi electū, ſi-
ue ſit epiſcopus, ſiue alius prelatus. ¶ Et poſtmodum de
ſcendit ad articulum noſtrum. idē dic quo ad ius inſti-
tuendi, vt pꝛono negligente, vel mortuo ſine hr̄de ius
prouidēdi deuoluať ad illum ad quē pertinebat inſtitu
tio, alleg. ad hoc gl. no. quam dicit ſemper mēti tenēdā
in cle. vnica. de ſup. negli. ꝑl. & ſic dicit aperte ibi Abb.
patrono mortuo ſine aliquo hr̄de prouiſionē eccleſiæ
deuolui ad illū q habebat inſtituere, & ſic ecclam eſſe li
berā & non amplius pꝛonatā, qa ad nullius ꝑſentatio-
nē q ſolitus erat inſtituere libere conferet, & illam gl. ī
d. cle. vnica. ibi Car. in 3. col. in 1. opp. in verſ. ſol. gl. in ver
bo diſpoſitionē, dicit ſingularē. hoc idē voluit Abb. in
c. illud. ante ſi. hoc tit. & Gay. in rep. c. fi. de elec. li. 6. in 49.
2 col. ¶ † Ego circa iſtā determinationem Abb. dubito de
duobus. primò quia non eſt dare caſum in quo pꝛonus
moriať ſine hærede, vel ex teſtō, vel ab inteſtato, ex quo
ſaltē in ſubſidiū ſuccedit fiſcus, cū non ſint alij hr̄des. l.
j. C. vnde vir & vxor, & dixit Pau. de Eleza. in qōnib. ſuis
in 4. q. incip. pꝛonus, in 2. & 3. col. vbi conabatur probare
iuſp. trāſire tm̄ ad hr̄des ſanguinis; qa aľs ſequereť, ꝙ nū
quā eccľa poſſet eſſe libera, ex quo quilibet decidit cū
hr̄de extraneo, & ſaltē fiſcus eſt hr̄s. vult ergo ibi Pau. ꝙ
ſi iuſp. tranſit ad hr̄des extraneos tranſeat ēt cū hæredi-
tate ad fiſcū, alijs heredibus non extātibus; ſed quia hoc
eſt veriſſimum, iuſp. etiam tranſire ad hr̄des extraneos,
vt diximus ſ. in 1. artic. præſentis. q. ergo non eſt dare ca-
ſum, vt qs ſuccedat ſine hærede aliquo, vt ſaltem hæres
ſit fiſcus. ¶ Nec poteſt dici in fiſcum non tranſire iuſp.
quia fiſcus eſt multum priuilegiatus, ſi enim tranſit ad
3 alios cum hereditate, multo magis ad fiſcum. ¶ † Itē cō
fiſcatis bonis tranſit iuſp. in fiſcū, vt vult glo. 1. in c. filijs.
16. q. 7. ergo multo magis pōt tranſire in illū cum hære-
ditate & non ex maleficio, cū magis ſit priuilegiata hr̄-
ditas, q̄ maleficiū, arg. c. cum dilecti. de don. ergo non da
bitur caſus, in quo quis decedat ſine hr̄de cū fiſcus non
quā moriatur. ¶ Secundum quod me facit dubitare eſt,
nā in d. cle. vnica, de ſup. negli. ꝑla. per Car. in 6. col. in 6.
q. dr̄ multos doct. tenere, pꝛonis ex negligentia nō ꝑſen
tantibus infra tempus a iure ſtatutū pro illa vice nō ꝓ-
uidere inferiorē forſan habētē inſtituere, ſed deuolueť
ordinatio ad epm, vt ibi p eos, p multa iura & rōnes, er-
go idē qñ oēs ſunt mortui & nullus eſt hr̄s, & ſic ꝯ Abb.
q dixit deuolui ad habētē inſtituere, licèt ſit alter q̄ epi-
ſcopus, vt ſ. diximus. Certe iſta motiua, iudicio meo, &
maxime primū nimiū ſtringunt, tamen propter illa nō
eſt recedendū ab opi. Abb. cuius magna eſt auctoritas,
& re-

& reſponderem ad primum. vno mō & primo fiſcū nō eſſe capacē hnius iuris ex illa ſucceſſione, & negarem hoc ꝙ ex ea ſucceſſione vltima ſuccedat in iurep. & rñderem ad adducta pro parte quæ vult fiſcum ſuccedere, & primò ad auctoritatē Pau. de Eleaza. à ꝯrio ſenſu Pau. ibi hoc dixiſſe, vt adduceret plura incōueniētia, & ſic ſtaret opinioni ſuæ nō aūt ꝙ ita determinaret. ¶† Itē ad illud de ꝯfiſcatione rñdetur non procedere, vt dixit Car. in cle. plures, in 8. q. & dicetur. j. Deo duce, in 3. lib. in 8. q. in 8. artic. vbi in ſpecie de hoc tractabimus. Vel & ſecundo pōt reſpōderi magis formiter, ꝙ licèt fiſcus ſit vltimus ſucceſſor, tñ non eſt talis ſucceſſor ſeu hrs, de quo loquuntur iura dictantia iuſp. tranſire ad hrdes. Et ſi dicatur, non poterit negari, quin ſaltem ſit hæres extraneus, & iuſp. transfertur ēt in hrdem extraneum, eſt aduertendum, legiſlatores permiſiſſe ex gratia laicos habere iuſp. vt inducerentur ad eccleſias fundandas, & vt magis inducerētur permiſiſſe ēt illud ius poſſe tranſire ad hæredes nō ſolum ſanguinis, ſi ſunt hrdes, ſed ēt ad extraneos, vt oīa iſta probantur per nota. in c. 3. hoc tit. & de vltimo diximus ſ. in d. 1. ar. præſentis q. in ſolu. 3. contrarij voluiſſe ius tranſire iuſpa. etiam ad hæredes extraneos, quos ipſe pronus eligere & diſponeret hac rōne, vt magis inducantur ad eccleſias fundandas vt ſ. fiſcus verò licèt ſit hæres, nō eſt hæres eo reſpectu: qa patronus vult illum hæredem ſicut extraneū, in quem aliquam affectionem habebat, propter quam ipſum hrdē inſtituit, nec fiſcus eſt hæres, vt ꝯſanguineus ab inteſtato ſuccedens ex pſumpta mēte teſtatoris, qui forſan illū inſtituiſſet, quia erat ſibi ꝯiunctus, ſed eſt hrs ex defectu hrdum ex nulla voluntate defuncti: ſi ex nulla volūtate defuncti, ergo non eſt de illis hrdibus, qui affectātur a patronis, ex qua affectione & cauſa, quia tranſit ad illos hrdes, magis inducantur ad eccleſias fundandas. ſi igitur fiſcus nō eſt de illis hæredibus, ergo iuriſlator nō habuit reſpectum ad fiſcum, vt iuſp. trāſeat ad eū, ſi nō habuit reſpectum ad fiſcum, ergo cum diſpoſuit, iuſp. trāſire ad hrdes, non cōprehēdit fiſcū ſub illa diſpōne, ſed tm̄ illos hrdes, q veniunt ex voluntate defuncti, ob quod maximū priuilegiū quia poſſunt ad hrdes iuſpat. transferre, laici inducātur ad eccleſias fundandas. Nec obſt. illud quod dr, iuſp. tranſire in ꝯfiſcatione bonorū, quia (vt ſupra dixi) hoc non eſt oīno verum, & qñ eſſet verū illud ꝑcederet, qa trāſiret cū vniuerſitate oīum bonorum ꝯfiſcata, nō cū hrditate, prout eſt in caſu noſtro, cum non ſit illa hereditas de qua cōſiderauit iuriſlator, & ſic remanet ſubtiliter reſolutū primū motiuū. Secundum verò motiuum ſilr non obſt. quia d. Car. & oēs ꝯcludunt ꝯ opi. ſupra relatā, vt eſt ibi videre, & dicemus late. j. in 5. li. in 3. par. in 7. q. prin. in 11. ar. Sed dato ꝙ illa opinio eſſet vera, non tn̄ confeſſo, ſoluerē hoc mō; qa eſt maxima dña inter illū caſum, qñ ex negligentia nō pſentarunt, & pro illa vice ſpectar ꝓuiſio ad epm, & iſtū caſum in quo oēs mortui ſunt, nec eſt aliqs hrs ꝙ pertineat ad hñtē inſtituere ꝓuiſio: nā in primo caſu prouideatur inſtituere habenti inferiori ab epo deuoluēdo ꝓuiſionē ad epm pro illa vna vice tm̄: non poſtea ipſe & ſui ſucceſſores inſtituūt, & iſtud tēporaneū piudiciū poſſet tolerari, ſed ī caſu nr̄o qñ oēs ſunt mortui & nullus eſt hrs ſi deuolueret ꝓuiſio illius eccle ad epm, eſſet perpetuū piudiciū: qa vlterius nunq̄ inſtitueret, ſed qa qñ alter q̄ eps habet ius inſtituēdi, pſumendū eſt illud hre ex aliqua rōnabili cā, vel bñficio collato ipſi eccle, arg. c. 3. de eccle. ędifi. nō eſt ęquū in defectu hrdū hñtē inſtituere amittere ius ſuum ſibi acquiſitū ex aliqua cā & deuolui ad epm, ſed maior eſt æquitas, vt q habebat inſtituere, nūc totalr ꝓuideat, & non priuetur iure ſuo ſine ſua culpa, cū nullum piudicium epi vertatur, quieſcat igitur. & hæc rñſio ſi bene aduertatur eſt ſubtilis, & certe iſta ſunt notāda; quia intacta a doctoribus vſq; ad hęc tēpora nr̄a, & p ea claudatur hic vltimus articulus, & hæc ſecunda longa quæſtio principalis, ſequit tertia.

Ex oībus dictis ſ. in hac pñti 2. q. prin. huius 2. par. 1. lib. collige hanc ꝯclu. iuſp. tranſire de prono in aliū nouum hrdē, & ſic cū ſucceſſione hereditaria, per ea q diximus ſ. in prin. huius 2. q. Amplia primò hanc conclu. ꝓcedere iuſp. trāſire in nouū hrdē, tā ex teſtō, q̄ ab inteſtato, vt diximus ſ. in prin. primi ar. ¶ Amplia 2. d. ꝯclu. intm̄ procedere, ꝙ licèt nil aliud ſit in hrditate niſi iuſp. illa acceptata per hæredem tranſit in illum iuſpa. vt diximus ſ. in 1. artic. in ver. ſubdit iuſpat. ¶ Amplia. 3. intm̄ iuſp. tranſire ad hæredes, ꝙ non curatur, an ſit hrs de iure ciuili, vel de iure prætorio, vt bonorū poſſeſſor, qa in illum ēt iuſp. tranſit. ¶ Amplia. 4. d. ꝯclu. procedere ꝙ non tranſit ad hæredem ſanguinis, niſi ſit hæres, vt in d. j. ar. in ver. vnum tn̄ eſt. ¶ Reſtringe hanc ampli. procedere, niſi in fundatione ſit reſeruatum, ꝙ iuſp. tranſiret ad hæredes ſanguinis etiam ſine hæreditate, quia teneret hæc reſeruatio ſine ꝯſenſu epi, vt ſ. in 2. ar. ¶ Reſtringe. 2. d. ampli. niſi iuſpa. tranſiret in hæredem ſanguinis titu. particulari cū conſenſu epi; quia tranſiret in eū ēt ſi non eſſet hæres vlis, vt ſ. in 1. art. in verſic. vnum tn̄ eſt. ¶ Reſtringe. 3. niſi iuſp. eſſet cū feudo; quia tranſiret in filium ēt non hæredem vlem in quem tranſiret feudū, vt in d. 1. arti. in fi. ¶ Reſtringe. 4. niſi iuſp. eſſet in caſtro quia trāſibit cum caſtro etiā in hęredem non vlem ſeu non ſanguinis, vt diximus ſ. in fi. ſexti arti. ¶ Amplia. 5. intantum iuſp. tranſire ad nouum hæredem, ꝙ tranſit ēt in hæredem extraneum, vt in d. 1. art. ¶ Extende hanc ampli. intantum procedere, ꝙ reſeruās iuſp. ſibi intelligitur ēt reſeruaſſe hæredibus extraneis, vt ſ. in 4. ar. ¶ Reſtringe hanc extenſi. niſi reſeruaſſet ſibi & hæredibus ſanguinis tm̄; quia non includerētur hæredes extranei, vt in d. 4. ar. in fi. ¶ Extende. 2. hāc ampli. ꝙ ſi fundator reſeruauit iuſp. B. extraneo & Ioanni ſuo filio & deſcēdētibus ab eo maſculis illis non extantibus trāſit iuſpa. ad collaterales & extraneos hæredes ipſius Ioānis, vt in 5. art. ¶ Reſtringe hanc extenſi. niſi ex mēte fundatoris appareret voluiſſe, ꝙ maſculis non deſcendentib. a Ioāne totum iuſp. remaneret in illum. B. vel eius hæredes: qa tunc non tranſiret in collaterales & extraneos hęredes ipſius Ioannis, vt in d. 5. ar. in verſ. ideo dicerē, in fi. Extēde tertiò hanc quintam ampli. ꝙ ſi fundator reſeruauit iuſp. ſibi & filijs maſculis ac illis de parentela, nihilominus ipſe fundator dum viuit poteſt illud iuſp. transferre in alium ēt extraneū, vt ſ. in 6. art. ¶ Et dic idē eſſe, & multo magis, ſi fundator reſeruaſſet ſibi & hæredib. iuſpa. quia adhuc poſſet illud transferre in extraneū, vt in d. 6. ar. in ver. 2. membro, & latius in 7. art. ¶ Idē ſi fundator reſeruaſſet iuſp. ſibi & filijs maſculis; qa adhuc pōt de illo diſponere & in extraneos transferre, vt in d. 6. ar. in verſi. aut fundator reſeruauit iuſp. ſibi, idē dico, ſi fundator reſeruauit iuſp. ſibi & parentelæ; qa adhuc poterit illud transferre in extraneos hæredes, vt in d. 6. art. in ver. aut fundator reſeruauit ſibi iuſpa. ¶ Idem dicendum ſi fundator reſeruauit iuſp. ſuis fratribus & deſcēdētibus ab eis maſculis; quia ſi fratres moriant ſine maſculis, tranſmittet iuſp. ad filiam, vt in 11. art. ¶ Idem dicendum, ſi fundator facto prono extraneo diſpoſuerit, ꝙ illo ſine filijs maſculis moriēte iuſp. trāſiret ad epm, ſi pronus extraneus morit ſine filijs eo viuente poterit de iurep. diſponere, vt in d. 11. art. in verſ. ſed eſt aduertēdū, cū duobus ſeq. Idē dicēdū ſi fundator diſpoſuiſſet, ꝙ nō extātib. filijs maſculis alicuius deueniret ad epm, vt eccła eſſet libera; qa deficiētib. maſculis in eius vita poterit fundator de eo diſponere, vt in d. 11. ar. in ver. & qđ plus eſt, & in ver. non omittam ponere. Reſtringe hanc extē. vt fundator poſſit diſponere in vita, niſi iuſp. haberet ex priuilegio, vt nō trāſiret in filios vel parētelā &c. qa tūc nō poterit de eo diſponere, vt ſ. in 6. ar. in verſ. 1. caſu. Reſtringe. 2. dictā extē. niſi in reſeruatione iuriſp. fundator appoſuiſſet dictionem taxatiuam tm̄. puta reſeruando iuſp. ſibi & filijs tm̄, quæ non poſſet in alios transferre, vt ſ. in d. 6. artic. in verſi. aut eſt facta cum ſeq. ¶ Reſtringe. 3. hanc extē. vt fundator non poſſit traſmittere iuſp. in extraneum in præiudicium eccleſiæ, ne citius finiatur reſeruatio facta maſculis ſeu parentelæ, & ſic & non ita cito fiat libera eccła, vt. ſ. in d. 6. art. in verſ.

& ex his oĩbus.¶ Extēde.4.d.quintā ampli.intm̄. ꝑcede-
re ꝙ iuſp.debitū maſculis pōt renūciari in ꝑiudicium
ſuccedētiū maſculorū,vt in 8.ar.in verſ.vnde pro eorū.
¶ Extēde.5.d.quintā ampl.intm̄ ꝑcedere, ꝙ pronus pōt
renūciare iurip. ēt ex̄neo ĩ ꝑiudiciū quorūcunq; hr̄dū,
ēt poterit renūciare ipſimet ecclæ ſine ꝯſenſu epi, vt ſ.
in 7.ar.¶ Reſtringe hanc extēſi.niſi iuſp.ſit ĩ aliquo feu-
do;qa non poterit renūciari in ꝑiudiciū illius hr̄dis cui
cōpetit feudū,vt ſ.in d.7.ar.in fi.¶ Reſtringe.2.d.extenſi.
niſi iuſp.cōpetat filijs æquè principalr cū pr̄e: vt in d.7.
& in 2.ar.¶ Extēde.6.d.quintā ampli.intm̄ ꝑcedere,ꝙ fa
cto patrono extraneo a fundatore tranſibit iuſp. ad hr̄-
des illius extranei,& nō ad hr̄des fundatoris,vt ſ. in 12.
ar.¶ Reſtringe hāc extē. niſi fundator non in totū reſer
uaſſet iuſp.extraneo,ſed ēt ſibi;quia tunc tranſiret ētad
hr̄des fundatoris,vt in d.12.ar.in ver.niſi iuſp.fundatrix.
¶ Reſtringe primò iſtā 5.ampli. qa licèt iuſpa.trāſeat in
extraneū hr̄dē,& p fundatorē poſſit trāſferri,vt ſ. in ex-
tēſionibus:tn̄ ſi iuſp.cōpetit parētelę,vnus de parentela
nō pōt illud transferre in extraneū in ꝑiudiciū parente
læ:vt in 8.ar.& maxime in ver.vn̄ pro eorū,& in ver.ſed
tu poſſes dicere.¶ Reſtringe.2.hāc.5.ampli. ꝙ ſi cōpetit
iuſp.parētelæ aggregatus vel adoptatus in parētela non
admittit̃ in iurep.vt ſ.in 9.art. ¶ Reſtringe hanc reſtric.
non procedere, qn̄ oĩbus de parentela volētibus fieret
aggregatio:quia tunc admitteret̃ in iurepa.aggregatus,
vt in d.9.art.in ver.-ſi verò in hm̄oi.¶ Niſi reſeruatio iu-
riſp. eſſet facta parētelæ cōditoris tm̄; qa tunc nō poſſēt
ēt oēs de parētela aggregare ex̄neū in ꝑiudiciū ecclesiæ
qa tardius fieret libera,vt in d.9.ar.in ver. vnde ꝑ verita-
te.¶ Reſtringe.2.hanc reſtric.nō ꝑcedere,niſi adoptatio
fieret per vnum de parētela oĩbus de volentibus; quia
tunc admitteret̃ extraneus in iurep. parētelæ in præiu-
diciū ipſorū,vt ſ.in d.9.ar.in ver.ſed de adoptiuis.¶ De-
clara hanc quintā ampli. vt ſi iuſp. reſeruat̃ ꝓximiorib.
non admittat̃ auunculus cū nepotibus defuncti:vt ſ.in
10.ar.¶ Amplia.6.d.ꝯclu.intm̄ procedere,ꝙ iuſp. tranſit
ēt in filiā fœminā iure hr̄ditario vnà cū fratribus, vt ſ.
in 14. ar. Extēde hanc ampli. ꝑcedere,ēt ſi filia fœmina
eſſet dotata, & conferret dotē cū fratribus;quia cū illis
ſiſr in iurep.ſuccederet,vt ſ.in 14.artic.in fi.¶ Reſtringe
hanc.6.ampli. cum ſua extenſi. niſi ius municipale ex-
cluderet filiam feminā ab vniuerſali ſucceſſione & ſo
lum maſculos admitteret;quia tunc non ſuccederet in
iurep.vt ſ.in 15.ar.¶ Amplia.7.d.conclu.intm̄ ꝑcedere,
vt iuſp.tranſeat ad hæredes,ꝙ ſi filii renunciarunt hære
ditati paternæ vel maternæ non ſuccedunt in iurep.qđ
illi habebant,vt ſ.in 17.ar.¶ Reſtringe hanc ampli. pro-
cedere, niſi ſit ꝯceſſum iuſp. patri & filijs principaliter;
quia tunc licet renunciauerint ipſis hr̄ditatibus admit
tentur in iurep.vt ſ.in d.17.art.in fi.& in 2.ar.¶ Amplia.
8.d.conclu.ꝙ iuſp.tranſeat ad hr̄des, ꝙ inſtituti, vel ab
inteſtato ſuccedētes,hr̄ditatem repudiātes,non admit-
tuntur in iurep.ſed tranſit ad eos,qui hęreditatem acce
ptauerint,vt ſ.in 18.art.¶ Et intm̄ hoc procedit, ꝙ acce-
ptantes hr̄ditatem non dicent̃ hr̄e iuſp. a repudiantib.,
ſed ab ipſo defuncto,vt ſ.in d.18.ar.in verſ.ſecūda eſt ꝯ-
cluſio.¶ Ampli.9.d.conclu.ꝙ iuſp.tranſeat ad hæredes,
intm̄ procedere, ꝙ ſi eſt conſuetudo, ꝙ primogenitus
ſuccedat in hæreditate pr̄is,ipſe ſolus ſuccedet, & non
alij fratres cū eo in iurep.vt ſ.in 19.art.¶ Reſtringe hanc
ampli.ꝑcedere, ſi eſſet cōſuetudo, ꝙ ſolus primogeni-
tus ſuccederet in hr̄ditate:ſed ſi eſſet conſuetudo, ꝙ ſo
lus primogenitus ſuccederet in iurep. ſine hr̄ditate nō
admitteret̃,vt ſ.ĩ 20.ar.¶ Reſtringe hāc reſtrictionē, niſi
ꝯſuetudo eſſet,ꝙ primogenitus ſuccederet in hęredita
te cum alijs fratribus,tamen ſolus ſuccederet in iurep.
quia tunc teneret conſuetudo & admitteretur primo-
genitus.vt in d.20.art.in verſ.aut verò cōſuetudo.¶ Am
plia.10.d.conclu.ꝙ iuſp. tranſit ad hæredes intm̄ proce-
dere, ꝙ ſi filij fuerunt exhæredati a patre, vel matre,ex
quo non ſunt hæredes,non ſuccedent in iurep. ipſorū,
vt diximus ſ.in 21. art. ¶ Amplia. 11. dictam concluſio-
nem,ꝙ iuſpa. tranſit ad hæredes, intm̄ procedere,quod

ex quo hodie filij emancipati ſuccedunt in hr̄ditate pa
tris,ſuccedent ēt in iurep.vt ſ.in 22.art. ¶ Extende hanc
ampli.intm̄ procedere,ꝙ ab inteſtato ēt filij emancipa-
ti ſuccedentes in hæreditate, ſi volūt collationē facere
cum fratribus,ſuccedent in iurep.ſi verò nollent cōfer
re,non ſuccedent,& ſic iſta eſt extenſio & reſtrictio, vt
diximus in d.22.art.in verſi.ſi aūt nollet.¶ Amplia.12.d.
conclu. ꝙ iuſp. tranſit cum hr̄ditate intm̄ procedere,ꝙ
ēt filii adoptiui vel arrogati ſuccedentes in hæreditate
adoptantis vel arrogantis ſuccedent ēt in iurep.vt dixi-
mus ſ.in 24.ar.¶ Amplia.13.d.conclu.ꝙ iuſpa.tranſit ad
hæredes intm̄ procedere,ꝙ ſi quis ingreditur religionē
& profitetur in ea;quia monaſteriū ſuccedit ſibi loco fi
lij in hæreditate,vt diximus ſ.in 25.art.¶ Extende hanc
ampli.intantū procedere,ꝙ illa habebit locū ēt in ꝑiu-
dicium ſucceſſorum,vt in d.25.ar.in ver.& ſubdit Gay.
¶ Amplia.14.d.ꝯclu.ꝙ iuſpa. tranſit ad hæredes intantū
procedere,ꝙ ex quo illegitimi ſunt incapaces hęredita
tis genitorū;quia nō ſuccedunt in eorū hæreditate,nec
ſuccedent in iurepat.vt diximus ſ.in 26.art.¶ Extende
hanc ampli.intantum procedere,ꝙ non ſolum nō ſuc
cedet pr̄i,ſed nec ēt matri,ſi ille filius ſit natus ex dāna-
to coitu,vt in d.26.ar.verſ.aut filius eſt natus ex dānato
coitu.¶ Extende.2.d.conclu.ſi iuſpa.competeret illis de
parentela, tanto magis non ſuccederent illegitimi in
iurep.vt diximus ſ.in 27.arti.¶ Reſtringe modo primò
iſtam.14.ampli.procedere in ſpurijs & in natis ex dam-
nato coitu,ſed in naturalibus tantum natis ex ꝯcubina
retenta in domo loco vxoris qui de iure ciuili nō extā-
tibus legitimis filijs,vel vxore ſuccedunt in hr̄ditate pa
tris in duabus vncijs,ſuccedent etiam cum alijs venien
bus ab inteſtato in iurep.per nouam meam ꝯſideratio-
nem quam poſui in d.26.art.in verſic.reſtat modo vnū.
¶ Reſtringe.2.d.14.ampli.procedere in illegitimis,quā-
do hęreditas patris eſt lucroſa,ſed ſi eſt dānoſa in nō ſol
uēdo,illegitimi qui eo caſu ſunt quaſi neceſſarij hr̄des
ſuccedent in iurep. ꝙ forſan eſſet in illa hr̄ditate dam-
noſa,per ea quę diximus in d.26.ar.in verſi.reſtat modo
videre cum ſeq.¶ Reſtringe.3.d.14.ampli. procedere in
illegitimis reſpectu iuriſp.patris,ſed reſpectu iuriſp.ma
tris,ſi ſunt nati ex concubina ēt illuſtri,qui ſuccedūt in
hæreditate matris,ſuccedēt ēt in iurep.vt diximus in d.
26.ar.in ver.quid autem ſit, ſecus autem ſi ex vili mu-
liere,quia tūc eſſemus cū ampliatione vt ibi.¶ Reſtrin-
ge.4.d.14.ampli.ꝑcedere, niſi eſſet vulgò conceptus ex
mr̄e illuſtri;quia tunc non ſuccederet nec in hæredita-
te,nec in iurep.vt in d.26.ar.in verſi.aut filius eſt natus.
¶ Amplia.15.d.ꝯclu.ꝙ iuſp.tranſit cum hr̄ditate ꝙ ēt fi-
lius illegitimus legitimatus ſuccedēs in hæreditate pa-
tris vel matris ſuccedit etiam in iurep.per ea q̄ diximus
ſ.in 28.& 29.art. & maxime in fi.¶ Extende primò hanc
ampl.intm̄ procedere ꝙ ēt legitimatus a Papa & depen
dētibus ab eo ptātē hn̄tibus in caſibus in qbus ſuccede
re poſſunt in hæreditate,ſuccedunt etiam in iurep.vt di
ximus in d.28.ar.¶ Extende.2.hanc ampli. procedere ēt
ſi eſſent legitimati a principe ſeculari,& a comite pala
tino,& ab alijs principe ſeculari dependētibus ptātem
habentibus legitimandi; quia ſuccedunt in hr̄ditate pa
rentum ſuccedunt ēt in iurep. p ea quæ late diximus ſ.
in 29.ar.& de dependentibus diximus ibi in verſic. iſta
ſunt quæ.¶ Extende.3.etiam ſi eſſet legitimatus ex obla
tione de eo facta curiæ ſeculari; quia cum ſuccedat in
hæreditate,ſuccedit ēt in iurep.vt dictum ſ. in 40.¶ Ex
tēde.4.d.ampl.ꝑcedere ēt ſi eſſet illegitimatus ex ingreſ
ſu monaſterii, qa factus monachus; nā ex quo ſuccedit
in hr̄ditate,ſuccedet ēt in iurep. vt diximus ſ.in 30. art.
¶ Reſtringe primò hanc ampli.cū ſuis extēſi.ꝑcedere ſi
tales legitimati volūt eſſe hæredes; quia tūc eſſemus cū
ampli.ſed ſi nō eſſent hæredes,q̄uis legitimati nō ſucce
derent in iurep.vt diximus in d.29.ar.in fin.¶ Reſtringe
2.d.ampli.& extēſi.in iurep.eccleſię cōi,nō aūt in iurep.
eccleſiæ reſeruatum parētelę;quia in ꝑiudiciū parētelę
vel ecclę qn̄ eſſet reſeruatū iuſp. parentelę p dictionem
tm̄,vt citius eccl'a fieret libera, qa legitimatio non po-
terit

terit fieri in eorum præiudiciũ,& ſic nõ admittet̃ ad iuſpa.ẽt legitimatus,vt diximus in d.29.ar.in ver.& ex ipſis dico vnum.Amplia.16.d.ꝯclu. ꝙ iuſp. tranſeat in hr̃des intm̃ ꝓcẽdere,ꝙ filij legitimi nati ex illegitimis inſtituti heredes ab auis ſuccedent ẽt in iurep.auorũ,& ſignãter filius nr̃is ſpuriȩ ſuccedit ĩ iurep.aui mr̃ni,vt fuit caſus,de quo s̃.in 32.ar.Amplia.17.d.ꝯclu.ꝙ iuſp. trãſit ad hr̃des intm̃ procedere,ꝙ filij vel alij hr̃des ſuccedũt in iurep. patroni defuncti ẽt exiſtentibus alijs ꝯpatronis, vt diximus s̃.in 33.art. Reſtringe hanc ampli. niſi iuſpa. competeret parentelæ,& haberet pñtare ſenior de parentela;quia licèt ille ſenior moreretur relicto hærede vñi,ſi ipſe hr̃s non eſſet ſenior de parentela,non trãſibit ad eũ,ſed ad aliũ qui ſenior eſſet de parentela, vt in pulchro caſu cõſuluit do.Car.vt diximus in d.30.art.in fi.& latius in 8.art.s̃.Limita modò primò hanc ꝯcluſionem procedere,ꝙ iuſp.tranſeat ad quoſcunque hæredes,niſi in fundatione eſſet reſeruatũ iuſp.filijs vel parentelæ ẽt non hæredibus,quia tunc ad illos tranſibit, & in hac reſeruatione nõ requiret̃ nouus ꝯſenſus epi,& trãſiret in filiũ ẽt nõ hr̃dẽ,vt late diximus s̃.in 2.art.Limita. 2.d. d.ꝯclu.procedere in vero iurep.quod tranſire dẽt cum hr̃ditate, ſecus aũt in iure ſepulchrorũ; quia illud trãſit ſolũ ad hr̃des ſanguinis ẽt nõ hr̃des,& illis ĩuitis nemo in ſepulchro ſepeliri põt,vt diximus s̃.in 3.ar.licèt reuera hæc nõ ſit directa limitatio.Reſtringe hanc limi.niſi eſſemus in ſepulchro hr̃ditario: quia iura illius trãſeũt ẽt in extraneos hr̃des,vt diximus in d.3.ar.in. fi. & latius in 35.ar.¶ Limita.3.d.ꝯclu.procedere, niſi æquè principaliter iuſp.eſſet ꝯceſſum pr̃i & filijs:quia q̃uis nõ eẽnt hr̃des vl̃es admittunt̃ in iurep.per dicta.s̃.in 2.& 17.arti. Limita.4.niſi iuſp. eſſet reſeruatũ ſolũ illis de parẽtela, qa tranſit iuſp.de vno ad alium,q̃uis vnus nõ ſit hr̃s alterius,vt late dictũ eſt.s̃.in§.in 8.& in 9.artic.Limita.5.niſi iuſp.eſſet in aliquo vniuerſo in feudũ ꝯceſſo, quia trãſibit in illũ in quẽ tranſit feudũ,q̃uis ille non eſſet hr̃s, vt diximus s̃.in 1.ar.in fi.& in 7.ar.in fi.Limita.6. niſi pater ꝑ aliquod delictum eſſet priuatur iurepa.quia quãuis filius eſſet eius hr̃s,non admitteret̃ in iurep. vt diximus in d.13.art.Limita.7.d.cõclu.hr̃e locũ: vt trãſeat iuſp. in hr̃dẽ vl̃em,non aũt in hr̃dem particularẽ,& ſic in filiũ, filiã,vel extraneum inſtitutos in re certa:quia nõ ſuccederet in iurep.vt diximus late s̃.in 26.arti.Reſtringe primò.d.limi.niſi illa res certa,in qua aliquis eſſet inſtitutos hæres,ꝯſiſteret in aliqua vniuerſitate,puta villa, vel caſtro, in quibus eſſet iuſp.quia tranſiret in illũ ẽt non vl̃em hr̃dẽ,vt diximus in d.13.ar.ꝓſertim.ante fi.Reſtringe.2.d.limi.procedere,niſi hr̃s vl̃is nollet eſſe hr̃s; quia tunc hr̃s particularis dr̃ vl̃is.& ſic ſuccedet in iurep.vt diximus in d.16.ar.maximè in fi.Limita. 7.d. conclu. procedere,vt trãſeat iuſp.in hr̃dẽ hr̃ditate non renunciata nec repudiata;qa aliàs non tranſiret in hr̃des, niſi acceptet̃,vt diximus s̃.in 17.& 18.ar.Limita.8.d.ꝯclu. procedere,niſi eſſet ꝯſuetudo in loco,ꝙ primogenitus ſolus ſuccederet in iurep.qa q̃uis alij fratres eſſent hr̃des, nõ ſuccederẽt in iurep.cũ primogenito.Limita.9.d.ꝯclu.ꝓcedere niſi iuſp.cõpateret parentelæ;qa quãuis illegitimi in caſibus in quibus poſſunt ſuccedere in hr̃ditate, & ſic legitimati in hr̃ditate ſuccedentes, non tñ ſuccedent in iure pa.ẽt ꝙ eſſent legitimati per ſummũ Põtificem,vt diximus s̃.in 17.art.& in 29.ar.in ver. & ex ipſis dico vnum.Limita.10.d. ꝯclu.procedere,ꝙ iuſp.trãſeat in hr̃dem hæreditate adita.aliàs quia ea non adita non dr̃ hæres,nec trãſibit in eum iuſp vt diximus s̃.in 34.ar. Reſtringe hanc limi.procedere,niſi hæres qui non adiuit hæreditatem,tñ nec illam repudiauit:quia tunc pñtando vnico actu adibit hr̃ditatem & ꝓſentabit,vt diximus in 34.ar.Reſtringe.2.hanc limi.procedere hæreditate non adita,ſed ea adita ſolo verbo vel actu,licèt hr̃s non fuerit miſſus in poſſeſſionem hr̃ditatis ꝑ iudicem, vel aliàs ipſam adeptus fuerit,tranſibit tñ in eum iuſp. & præſentare poterit,vt diximus in d.34.art. ¶ Extende iſtam limi.cum ſuis reſtric.nõ ſolum hr̃e locum in hr̃de,& ſic in hr̃ditate,ſed ẽt in bonorũ poſſeſſore ad hoc vt efficiatur pr̃onus & pñtare poſſit,vt diximus in d.34.ar.in fi.Limita.11.d.ꝯclu.procedere,ꝙ iuſpa.tranſeat in hr̃dẽ hr̃e locum in ipſum hr̃dẽ,non aũt reſtituta hr̃ditate in fideicõmiſſariũ tranſibit in eũ iuſp.ſed remanebit penes hr̃dẽ,vt dictũ eſt.s̃.in 35.arti.vbi hr̃ de rõne huius dicti. Extẽde hãc limi.hr̃e locum ẽt in vna eccl̃a inſtituta hr̃de,& alia fideicõmiſſaria,iuſp.remanebit apud eccleſiam hr̃dem,& non tranſibit in eccleſiam fidecõmiſſariam,vt in d.35.ar.in fi.Reſtringe ꝓdicta,niſi aliquis alius eſſet hæres,& eccleſia fideicõmiſſaria, ex quo tota hæreditas reſtituit̃ ipſi eccl̃æ,nõ deducta Trebellianica tranſit in eã iuſp.& non remauet apud hr̃dẽ,& ita dicerẽ, cum Trebellianica ꝑ teſtatorẽ tolli prohibet̃, ꝑ nouiter ꝯſiderata per me in d. 35.ar.in verſ.ſed vnũ occurrit.Limita.12.d.ꝯclu.procedere, ꝙ tranſit iuſp. in hr̃dẽ, niſi patrono mortuo ſine hr̃de,& nullus ſit qui eius hr̃ditatẽ velit acceptare, ꝙ q̃uis fiſcus ſuccederet & eſſet hr̃s,tanquã vltimus in ſuccedendo,nihilominus nõ trãſiret ad iuſp.vt pulchre diximus in proxi.ꝓce.vlti.ar. Extende hanc limi.intm̃ procedere, ꝙ in hoc caſu nullus erit pr̃onus,& eccleſia erit libera,vt diximus in d.vlt.ar. Extẽde ẽt.d.limi.intm̃ ꝓcedere,ꝙ eccl̃a erit libera,adeo ꝙ ille q hẽbat inſtituere, hẽbit ipſi eccl̃æ prouidere & nõ eps,vt diximus in d.vl.ar.Limita.13.d.ꝯclu. procedere,dũmõ illi,qui hñt in iurep.ſuccedere,ſint tales,q pñt acquirere,ex fundatione,& alijs cauſis iuſp.ſaltẽ in potẽtia ſi nõ in exercitio,vt diximus.s̃.in 38.ar.Limita.14. d.ꝯclu.procedere,dũmodo pr̃oni,qui trãſmittunt iuſp. ſucceſſione ſint tales,q ſint habiles ad acquirendũ iuſp. ex fundatione & alijs cauſis ſaltem in potentia,q̃uis nõ in exercitio;quia aliàs non poſſunt trãſmittere iuſp. vt diximus s̃.in 29.ar.Limita.15.d.ꝯclu.procedere, ꝙ q̃uis tranſeat iuſpa. in hr̃des, non tñ põt adiudicari ꝑ iudicẽ, nec per ipſos heredes vni ex hr̃dibus hñti minorẽ partẽ bonorũ hr̃ditatis ad effectum æquandi partes:quia hoc fieri non poterit,vt diximus s̃.in 38.art.Reſtringe hanc limi.procedere niſi adiudicatio fieret vni ex hæredibus ẽt pro æquãdis portionibus de aliqua re vl̃i, puta villa vel caſtro in quo eſſet iuſp.qa tunc bene fieri poſſet, vt diximus in d.36.ar.Limita.16.d.ꝯclu.procedere,vt iuſp. trãſeat in hæredes,nõ tñ ꝙ diuidi poſſet inter hr̃des, vt aliæ res hr̃ditariæ diuiduntur,vt diximus in 36.artic.Reſtringe hãc limi.procedere,niſi eſſet ꝯſuetudo in loco, vt eſt Neapolis, vt iuſp. diuidat̃ inter hr̃des per vncias; qa tunc ad effectũ noſcendi portiones bene diuidi poſſet,vt diximus in d.3.ar.in 1.mẽbro.Reſtringe.2.d.limi. ꝓcedere niſi pr̃oni inter ſe ꝯuenirent ꝙ alterius vicib. pñtarent,cũ eccl̃a vacabit;qa hoc facere poterũt ẽt ſine ꝯſenſu epi,vt in d.36.ar.in verſi.ſcd̃m mẽbrũ.Reſtringe hanc reſtri.procedere & valere ꝯuõnẽ ꝙ alternis vicib. pñtẽt,ſi oẽs ꝯuenirẽt nemine diſcrepãte, quia alias nõ teneret.d.ꝯuẽtio:vt diximus ibidẽ ĩ ver.vnũ tñ nõ omittã. Reſtringe.2.d.reſtr.ꝓcedere,vt ꝓcedat ipſis pr̃onis volẽtibus q ad hanc ꝯuentionem non poterunt compelli ꝑ ſuperiorẽ,vt ibidẽ in ver.do.Roch.Reſtringe.2. hãc limi.ꝓcedere,ꝙ pr̃oni ſeu hr̃des nõ poterunt diuidere vnũ iuſp. inter ſe, ſed ſi in hr̃ditate eẽt plura iurap.vl̃ pr̃oni haberẽt plura iurapa. pro cõi & indiuiſo poſſent illa inter ſe diuidere,vt vnus ſit pr̃onus ĩ vna eccl̃a & alter in alia,vt diximus in d.36.ar.in ver.deuenio ad 3.mẽbrũ.Extende hanc reſtr.procedere,vt nõ ſolũ poſſint diuidere iurapa.inter ſe,ſed ẽt poterunt ꝯuenire, ꝙ vnus pñtet in vna eccl̃a,alter in alia.Extẽde ſupra ſcripta intm̃ procedere,ꝙ ſi hr̃des conueniant ꝙ alternis vicibus præſentent,vel ꝙ vnus ſit pr̃onus in vna eccl̃a, alter in alia,poterunt ẽt apponere pactũ,ꝙ vno ipſorũ moriente ſine liberis,omne iuſp.deueniat ad ſuperſtitẽ, vt diximus in d.36.ar.in verſ.qui dicit eſſe ſolitum,cum ſeq.& per iſta habemus omnia expedita & plana. Laus Deo. 1

Tertia q. prin. ij.partis j. Libri.

1 *Iuſpa. vtrum poſſit permutari cum eccleſia, vel cum alio iurepatronatus alterius eccleſiæ, & quando in dicta permutatione requiratur cõſenſus capituli, per totum articulum.*

1 QVæro tertiò principaliter † ſi eſt alius modus tranſ
ferendi in alium iuſp. & dic ſecundũ ſummiſtas
in hoc tit.& do.in rub.huius ti.& gl.in c.cum ſeculum.
hoc ti.& in c.piæ mentis.16.q.7.ponentes verſum,iuſp.
tranſire facit nouus hæres,& diximus ſ.in 1.ar.1.q. prin.
huius.2.par.eſſe alium & ſic ſecundum modum trãsfe-
rendi iuſpat.iuxta tenorem.d.verſus.ſ.modus permuta-
tionis.¶Et ideo magis in ſpecie primò quæro,an patro
nus laicus poſſit permutare iuſp.per ſe cum eccleſia,&
videretur dicendum ꝙ ſic,per tex.in ca.nemini. 16.q.7.
vbi dicitur, non licere commutare monaſterium niſi
cum alio monaſterio. ergo licita eſt hæc commutatio.
¶Pro intellectu d.c.nemini,eſſent plura videnda, quia
ille tex.habet diuerſos intellectus,& ſecundùm intelle
ctum Arch.ibi in prin. ille tex.vult dum dicit non lice-
re commutare.ſ.iuſp.cum eccleſia, niſi cũ habet iuſpa.
cõmune cum alia eccleſia,vt ſic ratione ſocietatis poſ-
ſet,quod aliàs non poſſet:ſæpe.n.dicit ipſe rõne ſocie-
tatis aliquid accidit,arg.23.q.4.c.ſi põt, & iſtũ intellectũ
dicit eſſe Lau.Roſ. & Gã. & iſtum ẽt intellectum ponit
ipſemet Arch.in c.vnico in 2.col.in ver.conferendum,
hoc ti.li.6.vbi quærit in ſpecie de iſta.q.ſ.formata,& rñ-
det ꝙ nõ,per d.intellectum quem ſequitur Io.And.ibi-
dem in 3.col.in ver.in gl.1.vbi dicit poſt Arch. tunc lai-
cos poſſe cõmutare iuſp.cum eccleſia, quando habent
cõmunionem in patronatibus cum eccleſia , aliàs nõ,
& idem vult ibi Domi.in vlt.col.primi reſpon. in verſi.
gl.1.& ſic determinatur iſte art. ꝙ ſi laicus habet unum
iuſp.non poteſt illud commutare ſeu permutare cum
2 alia eccleſia : † nam cum illa alia eccleſia ſit in totum
ſpiritualis, non poteſt per laicum poſſideri.c.2.de iudi.
c.Meſſana.& c.ſacroſancta,de elect.& in c.cãm, de præſ.
& hoc eſt clarum,ſed ſi ipſe habet vnum iuſp. & eccle-
ſia aliud,poſſit fieri permutatio,vt in d.c.nemini, ſecũ-
dum alium intellectũ , ſed planũ eſt ſecũdm intellectum
Arch.ꝙ ſi hñt plura iurapa.cõia,laicus & alia eccleſia in
diuerſis eccliis poterunt commutare inter ſe,ſicut dixi
mus in pluribus hæredibus , vt diximus ſ. in proxi.20.q.
prin.in 36.art.in ver.deuenio ad tertium membrum,&
prædicta ẽt tenet Pau.in hoc.trac.in 9.par.in 5.q. & ſen-
tit do.Roc.in hoc tra.in verbo ipſe vel is a quo. in 15.q.
¶Vnde ↄcluderem,ꝙ aut laicus vult cõmutare iuſp. cũ
aliqua eccleſia, & illa vult dare ſibi aliam eccleſiam &
non põt,cum laicus non poſſit illã poſſidere, vt ſupra.
¶Aut laicus vult cõmutare iuſp.quia ipſe & eccleſia ha
bent aliqua iurapa. cõia in diuerſis eccleſijs ; & poſſunt
rõne ſocietatis inter ſe permutare ẽt ſine conſenſu epĩ,
ſecundùm Arch.Io.And.& Domi.in d.c. vnico,& dixi-
mus in d.36.art. proxime præceden.q.prin.¶Aut laicus
hẽt totum iuſp. in vna eccľa,& eccľa in alia , & volunt
inter ſe iſta iurapa.permutare,& dicerẽ ẽt,ꝙ poſſet fieri
vt in ſeq.ar.& licèt iuſp.laici potuerit accedere ad eccle
ſiam ſine ↄſenſu epĩ;quia poteſt transferri iuſp.in locũ
pium,ẽt ſine cõſenſu epĩ, vt diximus ſ. in prima proxi-
ma præceden.q.prin.in 10.ar.ſed quia iuſp. quod habet
eccleſia,tranſit in laicum, dicerem hoc fieri non poſſe
ſine conſenſu epĩ,vt late dicetur in ſeq.ar.Et iſto modo
intelligerem dictum Gay.in rep.c.ſi.de elect.lib.6.in 37.
col.dum dicit,iuſp. poſſe permutari cũ alia re ſpiritua-
li.ſ.cum alio iurep.quia aliud ſpũale per laicum poſſi-
deri non poteſt.d.c.cãm,de præſcr.& ſic tenet Gay.iuſp.
transferri ti.permutationis vt ibi, & ita intelligerem ẽt
Pau.in d.5.q.9.par.& Roch. in d. 15.q. verbi ipſe vel is a
quo.vbi dicũt iuſp.debere permutari cum alia re ſpiri-
tuali,quia debent intelligi.ſ.cũ alio iurep.quia nõ ſunt
capaces alterius iuris ſpiritualis,vt j.ſuo loco dicemus.

¶Secundus art.3.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Patroni diuerſarum eccleſiarum poſſunt permutare iuſpa.in ſe,& quæ ſit ratio nu. 2.*
3 *Conſenſus epiſcopi non requiritur in priuatione iurium patro.*
4 *Dictio relaxare, vel remittere,eſt idem quod dare.*
5 *Beneficia non poſſunt permutari ſine conſenſu ſuperioris,& quæ ſit ratio.num.6.*
7 *Conſenſus epiſcopi quòd interueniat in permutatione iurium pa. eſt cautius.*
8 *Caſus in quo in permutatione iuriſp.requiritur conſenſus epiſcopi.*

1 IDeo ſecundo loco quæro, † an patroni diuerſarum
eccleſiarum poſſint permutare iuſp.inter ſe, & an re
quiratur ↄſenſus ſuperioris in tali permutatione.¶Sũ-
miſtæ oẽs in hoc ti.& do.in hac rub.& gl.in c.cum ſecu
lum.hoc ti.& in ſępe allegato.c.pię mentis.16.q.7.dicũt
ꝙ ſic,ſed utrum conſenſus ſuperioris requiratur, non
tangunt,& mouentur oẽs ſolum per c.nemini. 16.q.7.
idem tenet gl.in verbo libere in §.& vt facilius, in cle.
plures,& ibi Car.in 3.q.Pe.de Anch.in pe.col.in fi.4.no.
& ibidem Imo.in 11.col.in fi.verſ.contra prædicta opp.
2 gl.de lege.hoc ti.& ita oẽs concludunt,† & ratio eſt; qa
vtrunque permutatum eſt eiuſdem naturę.ſ.annexum
3 ſpiritualitati & ſic conueniens permutatio.¶†An autẽ
requiratur conſenſus ordinarij in permutatione iuriũ
pat.Abb.in ſpẽ tangit in ſua glo.in verſic.& aduerte, qa
in permutatione in d.cle.plures,vbi formaliter dicit in
permutatione non requiri conſenſum epĩ , licèt ſecus
ſit in donatione,quæ fit ſeculari perſonę,& pro hoc ad
ducit.c.vnicũ.hoc ti.li.6.& bonã gl.in verbo relicti.in d.
cle.quam dicit fore notandam,& ſatis facere tex.ibi in
verbo & vt facilius,iuncta gl.in verbo libere.¶ Et nota
tu d.glo. in verbo relicti. inducitur hoc mõ. enumerat
.n.ibi modos traſnferendi iuſp.ẽt in plures, puta vendi-
tionis cum vniuerſitate venditionis & permutationis,
deinde ſubdit, donationem nõ poſſe fieri priuato ſine
ↄſenſu epĩ,colligit ergo ex illa glo.Abb.permutationẽ
& venditionẽ cũ vniuerſitate iuriſp.fieri poſſe ſine con
ſenſu epĩ, & eodũ mõ põt induci glo.in d.c.cũ ſeculũ,ꝗ
ſiľr loquitur,& Goff.ↄciuis meus in ſua ſumma huius
tituli in prin.pe.col.¶Tex.verò in d.§.& vt facilius,iun-
cta gl. in verbo libere vult induci per Abb. hoc mõ. ibi
.n.tex.dicit,pŕono poſſe ↄuenire,vt alternis vicibus pñ-
tent libere.gl.ibi declarat.i.ſine ↄſenſu ſuperioris, quia
aliàs non eſſet libere,& poſtmodum gl.ſoluit,iuſp.poſ
ſe permutari inter hŕdes, ẽt hñtes iurapa. diuerſarũ ec-
cleſiarum, ſicut liberè ↄuenire pñt , vt alternis vicibus
pñtent,& ſic ẽt libere,& pro hoc argumentať ipſa glo.
iuſp.in totũ pmutatur in pŕonatu.idẽ ergo erit in parte
quod in toto,vt ibi p cum,ſed ſ. dixerat in parte libere
ſine ↄſenſu ſuperioris fieri poſſe, ergo & ſiľr in toto . Et
pro pdictis facit qđ dicit Abb.in ead q.in j.no.de rerum
4 pmu.poſt Hoſt.quod dictũ dicit ipſe eſſe cõe oĩum d.ꝙ
qualecunq; & quantũcunq; ius habet qs in eccľa,põt il-
lud cũ alio iure pmutare,nã eadẽ dẽt eſſe rõ de toto ad
partẽ,ꝗ eſt de pte ad totũ,alleg.tex.in c.paſtoralis,ĩ §.idẽ
cũ totũ,de offi.dele.& l.ꝗ de toto. ff. de rei vẽd. ſed certe
potuit ibi Abb.p hoc allegare gl.d.clé.plures , in verbo
libere,ꝗ ſimiľr hoc dicit vt ſ.Reperi poſtmodũ.d. Gay.ĩ
rep.c.ſi.de elec.li.6.in 64.col.ante fi.expſſe dicentem,in-
ter laicos nõ poſſe fieri pmutationẽ iuriſp. ſine ↄſenſu
epĩ,alleg.do.in c.querimoniã.hoc ti. poſtmodum ſe re
mittit ad j.per ipſum dicẽda,& demũ ante fi.36.col. & ĩ
ſeq.vř ↄcludere ↄ̃rium,& ſic, ꝙ nõ requirať ↄſenſus ſu-
perioris.motus p gl.in d.cle.plures,in 2.rñſo.ĩ verbo ea-
dẽ rõne.hoc ti.ex idẽtitate rõnis;nã ſicut pŕoni poſſunt
ↄuenire inter ſe in pñtando ſine ↄſenſu epĩ, ita in totũ
pmutando,vt ſ.diximus, & ſic vř expreſſe ↄcludere cũ
opi.Abb.quicquid prius dixerit,addẽdo hoc ẽt eſſe ſi p
mutãtes eſſent pŕoni diuerſarũ eccľarũ ex diuerſis cau
ſis,& ex diuerſis ſtirpibus.Similiter reperi poſtmodũ d.
Roch.in hoc trac.in verbo ipſe vel is a quo.in 16.ar.ꝗrẽ
tẽ in ſpẽ,an in pmutatione iuriſp.requirať epĩ ↄſenſus,
& dicentẽ credere ↄſenſum epĩ reqri,ſicut requiriť , qñ
iuſp.alteri donatur,& dicit hoc velle Abb.poſt alios ĩ c.
illud,hoc ti.vbi ↄcludit,ꝙ qñ iuſp.ↄcediť laico,requiriť
ↄſenſus epĩ per rõnes,de quibus ibi p cũ , ꝗ verba ſatis
cõprehendunt caſum pmutationis , & ẽt rõnes ibi aſſi-
gnatæ p cũ poſt alios ſatis militãt ĩ pmutatiõe:poſſet.n.
fingi pmutatio,& ĩ veritate fieret vẽditio,& ſic ſimonia
ↄmitteretur,ergo nimirũ ſi ↄſenſus epĩ ĩteruenire debet,
& iſtud

& iſtud expreſſe dicit firmaſſe Ho.Io.An.D.Car.& Abb.
in c.querimoniam.hoc tit.per illũ tex.qui fuit Hoſt.ibi
& placet,præfatis doctori.Comprobat hanc opi.domi.
Roc.per illud qđ dicit Hoſ.Io.An.d.Car.& Abb. in c.ex
inſinuatione.hoc tit.ꝙ ſi quis habeat ꝯpatronum, & ei
relaxat iuſpa.ita vt ſolus p̃ronus ſit: requiritur ep̃i con-
4 ſenſus.†idem.n. eſt relaxare vel remittere quod dare c.
querelã.de ſimo.c.veniens.el j.de teſti. Adducit ẽt Arch.
in c.nemini.16.q.7.in fi.hoc decidentẽ per iura ſ̃. allega
ta,ergo etiam in permutatione requiritur ꝯſenſus ep̃i.
5 Confirmat ẽt hanc con.per ſimile † quia beneficia non
p̃nt permutari ſine auctoritate ſuperioris c.quęſitum c.
cum olim,& c.cũ vniuerſorum. de rer.permu. Et iſtam
concl.vr̃ velle ſecundũ cũ Abb.in d. c. ad quęſtiones,in
no.j.dum dicit,generale eſſe dictũ doctorũ,vt beneficia
& iura quę hñtur in eis,qualitercunque ſint:poſſint cũ
auctoritate ſuperioris permutari. Et hanc opi.tenendo
r̃ndet Roch.ad ꝯ̃ria,& dicit non obſtare tex.in d.cle.plu
res,quia ibi talis ꝯuentio eſt reſpectu exercitij iuriſp.&
valet ſine ꝯ̃ſenſu ep̃i: eo quia tendit ad tollendã diſcor
diam,& ad faciliorem prouiſionem ecclæ:vt dicit glo.
ibi in verbo libere.quæ ratio ceſſat, vbi permutatur ip-
ſum iuſp.Non ẽt obſt.quod dicit glo.prædicta,quę ſim
pliciter inquit permutari poſſe iuſpa.quia debet intel-
ligi accedente ꝯſenſu ſuperioris,vt ſ̃.& ſi aliter intelle-
xit,male dixit per prædicta:ita reſidet ibi do.Roc. ꝯclu-
dẽdo ꝯ̃ Abb.vbi ſ̃. Quam etiam ꝯcluſionem tenuit do.
Pau.de Cita.in hoc trac.in 9. par. in 5.q.vbi dicit ꝙ licèt
cõiter ꝯcludatur ex permutatione transferri iuſpa.hoc
tñ procedit interueniente ꝯſenſu ſuperioris:quia aliàs
non p̃nt aliter permutari.diſtinguendo tñ:an permute-
tur cũ laicis vel eccleſiaſticis,vt dicit hr̃i in c.ij.de terum
permu.immo ſi laici haberẽt plura iurep.poſſent adin-
uicem permutare interueniente ꝯſenſu ep̃i, alle.Abb.
in d.c.querimoniam.in 3.intellec.hoc tit.idem ẽt ſi plu
res eſſent aliquarum ecclarum p̃roni poſſent permuta
re quodãmodo per permutationẽ,vt vnus in vna,alius
in alia ſit p̃ronus,ſed voluit dixiſſe p̃nter:qa ſi eſſet p̃ro-
nus,eſſet vera permutatio,& nõ diceret Pau.quodãmo
do per ꝑmutationẽ. & inſuper ſi eſſent p̃roni, eſſet idẽ
caſus cum illo, quẽ proxime poſuerat, ideo debemus
dicere de permutatione iuxta illud qđ diximus in ꝓxi-
ma præced.q.prin.in fi.36.art.Et ita ipſe Pau. fuit loquu
tus in d.9.par.in 8.q.vbi ẽt tenuit requiri in hmõi ꝑmu-
tationib.ꝯſenſus ſuperioris, & ſic vides in hoc maximã
altercationem doctorũ. Quid dicendũ in hac difficulta
te? Mihi vr̃ adducta per D.Roc.ꝯ̃ Abb.nõ militare,& ꝓ-
prio auctoritatẽ Abb.& doc.in c.illud,& rõnes ibi addu
ctæ quas ẽt dicit militare in permutatione,de quib.per-
mutationib.nos loquuti fuimus ſ̃.in prox.præc. q.prin.
in j.ar.quia illa de ſimonia nõ poſſet militare in ꝑmuta
tione iurium patro.duarum ecclarum:quia ex vtraque
parte datur annexũ ſp̃ualitati, & ſic non poterit fingi ꝯ̃-
ctus permutationis, qa vere erit ꝯ̃ctus permutationis.
Minime obeſt auctoritas Abb.ĩ c.ex inſinuatione. hoc
tit.ꝙ p̃rono donante iuſpa.compatrono requiratur cõ-
ſenſus ſuperioris: quia cõiter ꝯcluditur oppoſitũ ꝙ nõ
requirat ſuperioris ꝯſenſus,& quamuis do.Roc.ponde
rat,qñ remiſſio iuriſpa.fit:vt vnus ſolus ſit p̃ronus, quã-
to magis.n.fit remiſſio,vt vnus ſolus ſit patronus.tanto-
minus requirit̃ ꝯſenſus ep̃i: vt late diximus p̃dicta oĩa
ſ̃.in j.q.princ.huius partis in 12.arti.vbi de hoc tractaui-
mus.Et eodẽ mõ r̃ndetur ad auctoritatem Arch.in d.ca.
6 nemi.Nec obſt.illud qđ dr̃ † ꝙ in permutationib.bene-
ficiorum requiratur ꝯſenſus ep̃i:quia cum beneficia ꝑ-
mutantur,dñt vacare,vt late dixit Pau.in tra.de ſed.vac.
in 7.prælud.in 2.col.in ver.2.per renunciationem,& vo
luit tex.in c.vnico.de rer.permu.lib.6.& in cle.vnica.eo.
tit.& late dicemus j̃. in 2.lib.in j.par.in 6.q.prin. in 6.art.
Cum ergo vacent ipſa beneficia permutanda:quamuis
ſint cõferenda ipſis permutantibus, vt in dictis iuribus
tñ omnino ꝯferenda ſunt:quia beneficium ſine inſtitu
tione canonica &c.reg.j.de reg.iur.li.6.Et eodem modo
non obſtat auctoritas Abb.in c.ad qõnes.in j.no.quia lo
quitur de mere ſp̃ualibus, cum loquatur de beneficijs
& iurib.quæ hñr in eis.R̃nſio data ad cle. 1. in verſi.& vt
facilius,minime tenet:quia illa rõ,pro tollendis diſcor
dijs,militat in quibuſcunq; eccleſijs:qa ſi in qualibet ec
cleſia eſſet vnus p̃ronus,nulla eſſet diſcordia.merito igr̃
permittitur hæc permutatio, vt ad prędictã vnionẽ de-
ueniatur pro diſcordijs euitandis,vt ſ̃.Ego bene dicerẽ
vnum forte obſtare ꝯ̃ deci. Abb.in ſuis glo. in d.cle.plu
res.nam ſ̃.in j.q.pręſentis par.in 4.art.concluſimus verã
rõnem eſſe,quare in iuriſpa.tranſlatione tit.particulari
requiratur ꝯſenſus ep̃i:quia ep̃i conſenſus eſt cauſa ef-
ficiens,nã aliàs non poſſent p̃roni laici principaliter de
iurep.diſponere,vt ille ſit p̃ronus in eccła,qui eam nul
lo mõ conſtruxit, fundauit, vel dotauit:vt ibi late dixi-
mus,cũ ergo hęc rõ oĩno militet in laicis patronis, qa
permutando diſponerent de eo,qđ diſponere non p̃nt
ſine ꝯſenſu ep̃i, & ſic ſine cauſa efficiente. ergo non ꝑ-
mittendũ.Et ſi diceres,in permutatione illam rõnẽ nõ
militare:qa ex quo ambo ſunt p̃roni diuerſarum eccła
rum,ambo ſunt habiles,& ideo nõ requireret̃ alia cau-
ſa efficiens.adhuc r̃ndetur, ex quo habilitas iſta eſt gra-
tioſa & limitata in vna eccła,quam fundauit ipſe vel is
a quo cãm habet, nõ eſt extendenda ad aliam eccłam,
quam ipſe nec is a quo cãm habet fundauit, ergo quo
ad illã dicet̃ inhabilis, & ideo requiret̃ conſenſus ep̃i ꝓ
cauſa efficienti,& iſta ſunt quę nimiũ ſtringunt ꝯ̃ Abb.
cogita tñ circa hoc,qa oẽs tenent cũ Abb.præter Roch.
& Pau.vt ẽt diximus ſ̃.in præced.q.prin.in 36.art.in ver.
deuenio ad tertium membrũ, & faciunt omnia quę di
ximus ſ̃.in j.q.prin.in 12.art. qñ iuſpa.transfert̃ in com-
7 patronum per rationem l.quæ de toto.de qua ſ̃.¶†Ego
tñ tenerem cautius eſſe, ꝙ in permutatione, quæ fieret
per duos laicos de integris & ſeparatis duobus iuribus
patronatis diuerſarum ecclarum non prouenientibus
ab vno defuncto interuenire ꝯſenſum ep̃i, & quod di-
cta ipſarum glo. per Abb. allegatarum loquerent̃ de ꝑ-
mutatione duorum iurium pa.prouenientium aliquo
modo ex vno ſtipite,prout vr̃ loqui tex.in d.§. & vt faci
8 lius.cogita ſuper hoc.¶ † Vnum tñ non omittam circa
hunc articulũ,quod tetigi in præcedenti in fi. ꝙ ſi vnus
laicus habet vnum iuſpa.in vna eccła,& alia eccleſia ha
bet illud in altera eccleſia, & volunt d.iurapat. inter ſe
ꝑmutare, requiret̃ auctoritas & conſenſus ſuperioris,
non ex natura iuriſpat. vt requirit̃ in tranſlatione iuris
particularis,vt ꝯcordemus cũ antedictis,ſed ex alia via,
& pro hoc vnũ aduerte,qđ dicit Abb.in c.ad qõnes,ſuꝑ
glo.3. de rer.perm. aliqñ fieri permutationes ecclarum
quò ad titulum,vt in c.quęſitum.de rer.permu.aliqñ iu-
rium,ſeu bonorum ipſarum,vel ecclarum inferiorum
vt in d.c.ad qõnes.eo.tit,& alio reſpectu interuenire au
ctoritatem ſuperioris, qñ permutantur iura, ſeu ecclæ
poſſeſſæ iure ꝓprietatis, quã qñ ſunt poſſeſſa beneficia
alia via.ſ.in titulũ. Nam in primo caſu auctoritas exigi
tur ꝑꝑ alienationem iuris ecclę,quę interuenit in ꝑmu
tatione: nam regulariter iura ecclæ non alienãtur ſine
auctoritate ſuperioris,vt in c.nulli.de reb.eccle.nõ alic.
& in c.ſine exceptione 12.q.2.In ſecundo caſu interue-
nit auctoritas ſuperioris: quia beneficium non põt ob-
tineri ſine titu.reg.j.de reg.iu.li.6.vt ꝓxime diximus.Itẽ
vt purget̃ oẽ vitium ſymoniæ,qđ p̃ſumi poſſet : vt in d.
c.quęſitũ,& in c.niſi.de pręb.Ideo in primo caſu.ſ.qñ iu
ra,vel ipſæ ecclæ ꝑmutant̃,p̃nt partes paciſci de permu
tatione ecclarum reſpectu redditũum ipſarũ,& ideo re
quiritur ꝯſenſus ſuperioris dumtaxat in expeditione
actus,& ideo tex.in d.c.ad qõnes,non facit mentionem
de ꝯſenſu ep̃i:qa non in permutatione,ſed in expletio
ne actus ille requiritur, in d.verò c.quęſitũ fit mẽtio de
auctoritate ſuperioris:qa requiritur in initio eius,& in
primis voluntatib.vt videat,an interueniat ſymonia,&
ſic dicit ibi Abb. colligi differẽtiã inter caſus p̃dictos c.
ad qõnes c.q̃ſitũ.& c.ad qõnes,& iõ in j.no.in fi.in d.c.ad
qõnes, idẽ Abb. poluit reg. ꝙ beneficia & iura quę hñr
in eis,qualitercumq; ſint, p̃nt cũ ſuperioris auctoritate
permutari,quæ requiritur ad effectũ,de quo ſ̃. Vnde cũ
laicus

laicus habet iuſpa.& permutat cũ iurepa. qđ hẽbat alia
eccl̃a in altera eccl̃a,nõ ĩteruenit ꝯſenſus ſuperioris, vt
videat̃ cui fiat:q̃a ſemel fit illi q erat p̃ronus alterius ec-
cleſię,nõ fit ẽt ꝓpria aucto. donatio,ſed permutatio, in
qua nõ requirit̃ ꝯſenſus ſuperioris,vt s̃. ſed requiret̃,q̃a
ex quo illa eccl̃a q̃ habet iuſp.& ꝑmutat,ꝑmutãdo alie-
nat iura ipſius eccl̃æ,requirit̃ ꝯſenſus q interuenire dẽt
in alienationib.rerũ eccl̃æ,vt in d.c.nullus.de reb.eccle.
non alie.& in d.c.ſine exceptione 12.q.2.per pulche di-
cta & ꝯſiderata per Abb.in d.c.ad q̃ões.Et ita in hoc di
cerem, licèt non inuenerim aliquẽ ad propoſitum no-
ſtrum iſta tangentem.Cogita quia certe procedunt.

¶Tertius art.ij.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Permutatio iuriſpa cum re prophana non poteſt fieri.*
2 *Permutatio iuriſpa cum re mere ſpirituali,an & quando fieri poſſit.*

QVæro tertiò & vltimò.Circa iſtã 3.q.prin.an iuſpat.
de per ſe ꝯſideratũ poſſit permutari cũ alia re ꝓ-
phana,vel ſolũ cũ re ſp̃uali,ſeu ſp̃ualitati annexa. Iſtã q.
in ſpecie nõ reperi tacta quò ad rẽ prophanã:quò ad rẽ
verò ſp̃ualem ſic, ſed incidẽter quò ad prophanã vr̃ illã
1 tangere Abb. in c.querimoniã.hoc tit. † & dic nõ poſſe
fieri hmõi ꝑmutationẽ iuriſpa.cũ re prophana:nã dixit
ibi Abb.ꝙ ſi alicui ex ꝑlurib.hęredib.datur maior pars
hr̃ditatis,alteri verò minor, nõ poſſe adiudicari iuſp.in
ſupplementũ illi,cui data eſt minor pars:q̃a videret̃ ad-
iudicatũ in ꝯpenſationem bono. & ſic quodãmodo cõ
mutaret̃ cũ re tp̃ali,& reciperet exiſtimationẽ.ↄ̃ c.de iu
re.hoc tit.de quo late diximus s̃.in ꝓxi.pręce.q.in 37.ar.
vbi tractanimus,an iuſp.poſſit adiudicari vbi ex hr̃dib.
Et dicet̃ ẽt j.in hac 2.par.huius.li.ĩ 5.q.prin.ĩ 7.ar.vbi tra
ctabimus,an iuſpa. poſſit cedi creditorib. Sed magis in
terminis adduco Hoſ.in ſum.huius ti.in §.qualiter trãſ
ferat̃. ver. res ꝑmutata. vbi ꝯcludit iuſpa.poſſe ꝑmutari
tantũmodo cũ alia re ſp̃uali, alleg.c.nemini. 16.q.7.c.ad
q̃ões,& c.f.de rer.permu.Ita ſequitur Roc.in hoc trac.
in verbo ipſe vel is a quo 15.q. vbi dicit idẽ ſentire glo.
allegando d.c.nemini c.cũ ſeculũ.hoc tit.& Inno.ſuper
hac rub.& Goff.de Trano in ſum.huius tit.in ver.tranſ-
fertur, & dicit ita intelligere do.Car.in d.c.cũ ſeculum,
& glo.in cle.plures.in verbo libere,in fi. hoc tit. & dicit
Roc.rõnẽ huius ꝯcluſionis eſſe: q̃a ſi permutaret̃ iuſpa.
cũ re tp̃ali,ſymonia ꝯmitteret̃,iuxta no.in d.c.ad q̃ões
& in c.de iure.hoc tit.Hoc ẽt vult Pau.de Cita.ĩ hoc tra.
in 9.par.in 5.q.Et ſic volũt oẽs iſti doct.iuſpa. non poſſe
ꝑmutari,niſi cũ re ſp̃uali,vel ſp̃ualitati annexa,& ſic nõ
2 cũ re tp̃ali,ſeu prophana . ¶ † Sed tu aduerte:nã neſcio
quomodo procedere poſſit illud,quod dñt doc.iuſpa.
poſſe permutari cũ re mera ſpirituali:nã concedo cum
re annexa ſpiritualitati,vt diximus in proximo præced.
arti.etiam inter duos laicos,ſed in re mera ſpirituali ne
ſcio videre quomodo poſſit permutari cũ iurep. quod
habet laicus,cũ ipſe laicus non ſit capax huius iuris d.c.
meſſana.& c.ſacroſan.de elec.nec poſſit per laicum poſ
ſideri c.cauſam.de preſcr.maxime quia præſupponen-
do hoc,termini q̃õnis eſſent, ꝙ fieret permutatio inter
capacẽ iuris ſp̃ualis, puta aliquẽ rectorẽ rõne eccl̃æ, &
laicum hñtem iuſp.& hũc caſum tractauimus s̃.in j.art.
p̃ſtis q.prin. & ꝯcluſimus ex defectu incapacitatis laici
circa ius ſp̃uale nõ poſſe fieri hmõi permutationẽ. Idẽ
ergo in ꝓpoſito noſtro,ſolum dicta doc.poterunt verifi
cari,qñ ꝑmutatio fieret de re ſp̃uali cũ iure.p̃roni eccle
ſiaſtici,& ſic inter ambos ꝑmutãtes capaces,vel de re an
nexa ſp̃uale:cui⁹ laicus eſt capax:q̃a tũc ꝑmutatio fieret
inter ambas res ſp̃uales , quarũ ipſi laici capaces eſſent.
EX omnib.dictis in hac 3.q.prin.& in trib. eius artic.
Collige hanc conclu.iuſpa.poſſe transferri de vno
patrono in alium, ẽt titu. permutationis,vt diximus in
prin.d.3.q. Amplia primò hanc conclu. procedere etiã
ſine conſenſu ep̃i,quamuis permutatio fiat inter duos
laicos p̃ronos vnius eccleſiæ de portionibus ipſorum,
& ſic in partibus , vel duarũ eccl̃arũ ſeparatarũ, & ſic in
totũ,vt diximus s̃. in 3.art. Reſtringe hanc concluſionẽ
procedere in pluribus p̃ronis ſeparatis duarũ eccl̃arum
ſeparatarũ depẽdentib. tñ ab vno ſtipite, ſed ſi quilibet
dependeret de per ſe,& vellent iurapa.eorũ permutare
tutius eſſet,ꝙ interueniret ꝯſenſus ep̃i,vt diximus in d.
2.arti.ante fi.Limita modò primò d.ꝯclu.procedere,qñ
fieret permutatio duorũ iuriũ patronatorũ inter duos
p̃ronos laicos vt s̃.quia tunc procederet ꝯclu.cũ ampli.
ſed ſi fieret permutatio iuriumpa.inter eccleſiam & lai
cum,licèt non requireretur ꝯſenſus requiſitus in trãſla
tione iuriſpa.tit. particulari: requireretur tñ conſenſus q
requiritur in alienatione rei eccleſiæ, vt late diximus
s̃.in 2.art.in ver.vnum tũ non omittam. Limita ſecun-
do d.conclu.habere locum , qñ permutarentur iurapa.
ſed ſi permutaretur iuſpa.laici cũ alio iure ſp̃uali,vel ec
cleſia non poſſet hr̃e locum permutatio ratione inha-
bilitatis laici circa rem ſpiritualem, quæ in eũ transfer-
retur,vt diximus s̃.in j.arti.& in vlt.arti.in verſ.ſed tu ad
uerte.Limita tertiò d.conclu.procedere,vt iuſpa.tranſ-
ferri poſſit cum iurepa. vel cum alio iure ſpiritualitati
annexis,quia tunc procederet permutatio, ſed cũ re ꝓ-
phana nullo modo iuſpa.permutari poteſt,ſeu quocũ-
que temporali,vt diximus ſupra in 3.& vlt.arti.

¶Quarta q.prin,ij.partis j. Libri.

1 *Iuſp.atrona an poſſit donari,vbi quod ſic.*

QVæro quartò principaliter , quo alio modo poteſt
transferri iuſpa.in alium,vltra p̃dictos duos mo
1 dos. ¶ † Et dĩc ſecundũ ſummiſtas in hoc tit. & doct. in
hac rub.& glo.In c.piæ mẽtis 16.q.7. & in d.c.cum ſecu-
lum.hoc tit.in quib.locis ponitur verſus.iuſpa. tranſire
facit nouus hæres, res permutata , donatio &c. ponunt
aliũ modum transferendi iuſp.videlicet donationis.Et
ideo quęro,an iuſpa.transferatur in alium titulo dona-
tionis,& quidẽ qui tenebant iuſpat. non tranſire ad ex-
traneos hęredes,ſed tñ ad hęredes ſanguinis,quos retu
limus s̃.in hac par.in 2.q.prin.in j.arti.& illi ẽt qui tene-
bant p̃ronum non poſſe renunciare iuripa.in præiudi-
cium hæredũ,quos ſimiliter retulimus s̃.in d.2.q.princ.
in 7.arti.tenebant iuſpa.non poſſe titulo donationis in
alium transferri, ſed quia eorũ opinio eſt cõiter repro-
bata,vt diximus in d.arti.proxime allegatis.Ideo ample
ctenda eſt ↄ̃ria opinio , quam tenent ſummiſtæ glo. &
doc.ſupra allegati,& ſunt tex. de hoc in c.ex inſinuatio
ne,& in c.nullus,& faciunt,c.quod autem c.illud.c.ſug-
geſtum,& c.preterea.el 2.hoc tit.& expreſſe tex.in c.vni
co,hoc titulo,lib.6.Et tenuit Gay.in repe.c.fi.de electio.
lib.6.in 29.col.& in 35.col.& ſeq.Et Firma.in trac.de epi
ſcopo,in 4.lib.in 4.parte,& Pau.de Cita. in 9.par. in 2.q.
& Roch.in hoc trac.in verbo ipſe vel is a quo in 17.q.Et
alij doct.in ſeq arti.allegandi.Et in hoc non eſt inſiſten-
dum,maxime quia,vt diximus,opinio tenentium con
trarium eſt reprobata.

¶Secundus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Iuſp.atro poteſt donari laico cum conſenſu tamen ſuperiorum,& nu.3.*
6.Et ratio quare conſenſus requiratur .nu.7.
2 *In re ſua quilibet moderator.*
3 *Priuilegium non excedit perſonas priuilegiatas.*
4 *Argumentum non ſumitur ex verbis narratiuis.*

SEd dubiũ qđ 2.loco ponimus,an iuſpa.poſſit donari
1 † laico per laicũ.Et in hoc tres fuerunt opinio.† Vna ꝙ
poſſit ẽt laico iuſpa.donari cũ conſenſu tñ ſuperioris,q
eſt cõis,& hodie in practica obſeruatur.Secunda,ꝙ poſ-
ſit donari iuſp.ẽt laico,& ſine ꝯſenſu ep̃i,& iſta fuit In-
no.in c.illud.in c.nullus , & in c.præterea. el 2. hoc titu.
Tertia fuit Abb. in diſpu. Angerio in j.dub. qui tenuit
de directo ↄ̃ Inno. ſ.iuſp.nullo modo principaliter poſ
ſe donari laico,ẽt cum conſenſu ep̃i,& ſic (vt vides) iſtę
duę vltimæ opiniones ſunt de directo ↄ̃riæ, ideo ip-
ſas prius

ſus prius diſcurriamus, & qa prima opi. vr̃ in parte tene-
re de ſecūda,& in parte de 3. ipſam in fi. ponamus,& iſte
art. erit clariſſime declaratus. Capio igit̃ primò opin. In
no. q̃ eſt, iuſp. poſſe donari laico ēt ſine ꝯſenſu ep̃i. & iſtā
opi. tenet ipſe Inn. in d.c. illud c. nullus,& c. p̃terea ſ. alle
gati, & mouet̃ per tex. in c. ex inſinuatione. hoc titu. vbi
facta eſt donatio fratri , & nihil eſt dictū de ꝯſenſu ep̃i,
& r̃ndet ipſe Inn. ad tex. c. p̃terea. el 2. qui vr̃ ſibi obuiare,
qa loquit̃ de ꝯſenſu ſuperioris dupliciter. Primò q̄ nō
loquit̃ in p̃rono, ſed in aduocato,& rō diuerſitatis ſecū-
dū eū eſt: qa p̃ronatus eſt quaſi ex debito , aduocatia eſt
gr̃a tm̃. Secūdò : qa intelligendo ibi ēt de p̃rono nō pōt
donare eo mō quo donabat ibi. ſ. cū p̃tāte exigendi , &
grauādi, vt ibi dr̃. Et hāc opi. tenuit Hugo vt recitat Ar-
chi. in d.c. pię mētis. 16.q.7. & Io. mo. in d.c. illud. & Vin-
cen. vt recitat ibi glo. & gl. in c. noſtri. 16.q.7. licèt illa gl.
poſſet intelligi. cū ſit donatio ecclæ, vt colligit̃ ex pręce:
& iſtos oēs doc. refert Abb. in d. diſpu. Augerio. ī prin. 4.
col. dum, refert d. opi. Inn. Ad c. verò nullus, ſiſr r̃ndet ibi
Inn. dupliciter. Primò, vt intelligat̃ ille text. de decimis
tm̃, quia ille non p̃t transferri ſine ꝯſenſu ſuperioris c.
cū ap̃lica. de his quæ fiunt a prælā. Vel ſecundò, qa vltra
decimas ille tex. loquit̃ ēt de ecclijs, dicit illū tex. loq de
de decimis, & de p̃prietate ecclæ : qñ detinetur a laicis
potentib. vt liberetur, inducit in arg. c. ecclijs. de cenſ. &
ſubdit ep̃m debere in iſtis caſib. libentiſſime ꝯſentire.
a ¶ † Et p̃ iſta opi. Inn. adducitur: nā liberū eſt cuicumq;
de re ſua ad libitū diſponere per modos a iure non im-
probatos, ſiue velit diſponere in religioſa loca, ſiue in
priuatas p̃ſonas, vt in l. de his. in fi. de ſepul. & in l. in re
mādata. C. mandati,& in §. p traditionē. inſti. de rer. diui.
ſed p̃ronis nullibi aperte reperit̃ prohibitū, quo minus
ius eis ꝯpetens poſſit in aliū transferri, ergo &c. qnimò
potius vr̃ ꝯceſſum, vt in d.c. ex inſinuatione. ēt ſine con
ſenſu ſuperioris,& iura ſ. allegata nō obſtant: qa eſt eis
r̃ſum per Inn. vt ſ. ergo eſt dicendū poſſe transferri in
laicum ſine ꝯſenſu ſuperioris. Itē adducit̃ pro iſta parte
Inno. & q̄ ēt laicis iuſpa. donari poſſit, probat̃ in c. ex li-
teris. & c. cum ſeculum. hoc ti. vbi tranſit in laicū cū vni
uerſitate villæ, vel feudi, ergo idē ſine vniuerſitate: non
n. debet in hoc arti. gratuito ꝯſiderari vniuerſitas: nam
ſi nō poſſet donari, vel aliter trāsferri in laicum, nō tran
ſire in eum ēt vniuerſitate illarū: maxime cum p̃ronus
poſſet illud ius exercere abſq; eo, q̄ accedatur ad illam
ſeu vniuerſitatē, facit ad hoc q̄d no. in l. ſi mercedē. in fi.
ff. de act. empt. & ſatis eſt a iure nō eſſe prohibitū,& ma
teria eſt p̃miſſa, ad hoc, q̄d no. in c. 2. de tranſla. præl. Itē
adducitur pro iſta opi. Inn. tex. a ꝯ̃rio ſenſu in c. de iure.
hoc tit. vbi tranſlato iurepa. in laicū Papa mādauit , q̄ ſi
ꝯſtaret illū ſciuiſſe cēſeatur ꝯ̃ctus nullus: qa cū ſit anne-
xum ſp̄uali vendi non pōt, ergo a ꝯ̃rio per modū gratui
tū potuiſſet in illū transferre. iſta ſunt quę pro Inn. opi.
adducunt̃. ¶ Capio modò opi. Abb. in d. diſpu. Augerio.
in 5. col. in verb. aduerte tn̄ , quæ eſt iuſpa. laico donari
nō poſſe, ēt ſi tpe donationis ep̃i ꝯſenſus intercedat: ad
quā ſn̄iam tenendā mouetur longo fundamēto , & eſt
quaſi illud q̄d fecit Arch. in c. hortamur 71. diſtin. quod
nos poſuimus ſ. in j. par. præced. in 10.q. prin. in 5. arti. cū
voluit ibi Arch. probare iuſp. nō poſſe per laicū præſcri
bi. Mouet̃ igitur Abb. principaliter: qa iuſpa. eſt ſp̄uale,
vel ſp̄ualitati annexum c. quāto. de iudi. c. j. hoc tit. hinc
eſt, q̄ in eo ſimonia ꝯmittitur, ſicut ſuper iure ſp̄uali: vt
probat tex. not. in ca. j. de tranſac. nec iudex ſecularis &
laicus de iurepa. cognoſcere pōt d.c. quanto. ne vendi. c.
de iure. hoc tit. nec ſuper eo tranſigi d.c. p̃terea. Hinc in-
fert laicus mero iure inſpecto iuſpa. poſſidere non pōt,
qa ſicut ſp̄ualia, ita nec annexa ſp̄ualitati poſſidere non
pōt, cum de ꝯnexis idē ſit iudiciū, vt probatur in c. cām
de pręſcri. & in d.c. quāto. per d.c. p̃terea,& in c. trāſlato.
de ꝯſti. Præterea laico quātūcunq; religioſo nulla diſpo
nēdi in reb. eccleſiaſticis,& dignitatib. legitur tributa fa
cultas 16.q.7. laicis c. eccleſia S. Marię, de ꝯſti. & 16. diſtin.
c. bene quidē,& in c. nullus. hoc tit. ergo merò iure non
poſſet laicus iuſpat. poſſidere, & p̃ntare rectorem cum

p̃ntatio ſit quoddā ius præambulū ad inſtitutionē obti-
nendā, que eſt mere ſp̄ualis,& per laicū impræſcriptibi-
lis ēt per tm̄ tp̄s, cuius initij &c. vt plene no. per Io. And.
in c. 2. de præb. lib. 6. De gratia ergo ſolū,& ex priuilegio
per ecclām ꝯceſſo licitum eſt laico iuſpa. quaſi poſſide
re, q̄ probat̃ in c. j. 16.q. j. Hoſt. Io. And. & oēs in ca. 3. hoc
tit. & maxime Goff. & ideò dn̄t ſuſtineri in ecclā: vt no.
Hoſt. & alij in d.c. 3. volentes Papā poſſe ex hoc tales ec-
cleſias ſine p̃ronorum p̃ntatione ꝯferre, ſed hoc non fa
cit, ne laici retraherētur &c. vt not. in c. cū dilectus , hoc
tit. & in cle. 2. de præb. & prædicta p̃cedunt tenēdo opi.
Inn. in c. dilectus. de offi. deleg. quę vult per p̃ntationem
p̃ntatum ꝯſequi ius ad rem. Certū ēt eſt, laicū mero iu-
re inſpecto nō eſſe capacem huius iuris, vt poſſit in aliū
transferre ius ad beneficiū: vel ordinare beneficia eccle
ſiaſtica, habilitatio ergo prouenit a ſpeciali gratia, ſicut
olim ecclā ꝯceſſit ob merita p̃cedentia Imperatori , vt
poſſit eligere Papā, & alios p̃latos , vt in c. in ſinodo 31.
diſtin. illud priuilegiū, poſtea fuit reuocatum. vt hr̃ in d.
c. vtrum. 63. diſtin. Ex his dicit ipſe Abb. infero opi. meā,
q̄ cum laicus nō ſit huius iuris capax, mero iure nō pōt
illud ius gratioſe obtinens p̃ronus laicus in aliū laicū
incapacē transferre, cū in illo donatario nō ꝯtineatur il
la qualitas pp̄ merita pręcedentia,& vt inducerētur lai-
ci ad ædificandas & dotādas ecclās , quæ rō ceſſat in iſto
donatario, non. n. pōt priuilegio perſonaliter habilita-
3 tus aliū habilitare : † qa priuilegiū nō excedit perſonas
habilitatas, vel priuilegiatas, vt in c. petiſti 7.q. j. vbi inter
cætera ad propoſitū dicit ibi tex. hoc nulli alij ꝯcedi pa-
titur , q̄d ibi largitatę cogente largiri cēſuimus , & alibi
in c. ſanè. de priuil. dicimus ꝯ̃rium eſſe & indignum ali
quid ſibi ſua auctori. p̃ſumere, quod Romana eccleſia
alicui certa rōne inſpecta ſingularib. voluit beneficijs
indulgere. Pręterea corroborat p̃dicta Abb. nā cū laicus
ex priuilegio iuriſpa. ſolū ꝯſequitur, vt poſſit p̃ntare &
alimēta neceſſitate inſtāte habere, vt in c. nobis. hoc tit.
non ergo p̃ſumendū eſt in his gratijs a iure exorbitanti
bus excedere metas p̃ntationis , & in aliū incapacē hoc
ius gratioſum trāsferre, arg. optimū in c. q̄ ad tranſlatio
nē. de offi. dele. & in l. q̄d nō rōne,& quod ibi no. ff. de le
gi. facit l. ſi verò. §. de viro. ff. ſol. mat. maxime cū iſta ſint
laicis interdicta, vt nō p̃ſumāt tractare ſp̄ualia & eccla-
ſtica,& notāter dicit Inn. in c. quāto. de conſue. & origi-
naliter fuit dictū gl. in c. fi. 24.q. j. q̄ de oībus q̄ ſpectāt ad
officiū ecclaſticum: illud ſolū licet laicis neceſſitate q̄d
iure reperit̃ expreſſum: hoc aūt, q̄ p̃ronus poſſit donare
laico ius ſibi ꝯpetens in ecclā, nullibi eſt expreſſum, im
mo potius reperit̃ ꝯ̃rium, vt j. dicetur. de ecclaſticis tn̄
negociis nil reperit̃ pręter reuerētiā , quæ ſpectat ad lai
cos, ēt ſi ſit Imperator, vt in c. hinc ēt 17. diſtin. Nec obſt.
ep̃i auctoritas vt excuſet: quia ep̄s ibi nō pōt, vbi ꝯcur-
rit cā a iure expreſſa ꝯmittere laico, vt ſp̄ualia, ſeu eccle
ſiaſtica diſponat, vt in c. decernimus. de iudi. & in c. iudi
catū,& in c. qm̄ 89. diſtin. & 16.q.7. c. in noua actione. no.
gl. in c. noſtri 32. diſt. & in c. bona quidē 96. diſt. Et addu-
cit ēt pro hoc do. Abb. opinio. Arc. in d.c. hortamur 71.
diſt. laicū non poſſe pręſcribere iuſpa. ecclæ per rōnes &
iura prędicta. Secūdò principaliter ad hanc meā opi. (di
cit ipſe Abb.) induco tex. no. in c. cum apoſtolica. de his
quæ fiunt a prælā. vbi hr̃ , laicū habentē ab antiquo pri-
uilegio decimas ecclæ in feudū, non poſſe illas alteri ꝯ-
cedere in feudū, niſi eccleſię, vel loco religioſo ex ꝯſen
ſu ep̃i,& per illum tex. clare innuitur a ꝯ̃rio ſenſu: non
poſſe illas laico ꝯcedere, nō poſſe ēt de ep̃i ꝯſenſu, tum
qa alius laicus nō eſt capax illius iuris ſp̄ualis: tum ēt vt
facilius iura ſp̄ualia redeāt ad ecclām , & tn̄ regulariter
quis pōt feudū infeudare alteri, vt in c. j. §. ſimiliter. de le
ge Corradi. colla. 10. no. gl. in c. quę in eccleſiarum, de ꝯ-
ſti. ſed quia decimæ ſunt iura ſp̄ualia , & gratioſe olim
laicis ꝯceſſā: non p̃nt aliàs tit. licito alicui laico ꝯcedi,
ēt de ꝯſenſu ep̃i, vt per illum tex. & alias rationes, & p̃
e ad hęc c. quāuis e. prohibemus. de decimis,& cōiter dā
natur glo. minus bene tenens contrarium. Tertiò prin-
cipaliter me mouet (dicit Abb.) quia cum multa iura
de

de hac materia loquũtur, nullibi reperiſ expreſſum di-
recte nec indirecte laicum ẽt de conſenſu epiſcopi do-
nare poſſe iuſpa. inmo potius tex. in c. nullus. hoc titu.
vr̃ ꝯriuni approbare, vbi ponitur reg. laicũ nihil poſſe
eccleſiaſtici iuris ſine ꝯſenſu epiſcopi monaſterijs vel
canonicis conferre in eccleſijs, ergo in laicis illa reg. nõ
reperitur violata, niſi cum iuſpa. ꝯceditur eccl'ę a laico,
& tunc requiritur ꝯſenſus epiſcopi, vt in c. ex inſinua-
tione. hoc tit. & in c. j. eo. tit. lib. 6. & hoc quia ꝯditio ec-
cleſiæ melioratur, in alijs aũt ſtat reg. vt duo requirãſ
copulatiue, vt donatio. ſ. fiat eccleſię, & ꝙ clerici, & con
ſenſus epiſcopi accedat. ¶ Non ob. modo adducta pro
parte & opi. Inn. Et primo tex. in c. ex inſinuatione, hoc
ti. ſuper quo ſe fundat Inn. quia breuis eſt rñſio: nam in
illo tex. nõ erat vera donatio: ſed remiſſio, ex quo vnus
patronus donauit alteri, erãt. n. duo fratres, vt ibi patet,
& ideo fieri poterat ipſa remiſſio: qa fiebat capaci. ſ. cõ-
patrono ipſiuſmet eccleſiæ. Sed qa in tex. habebat, dr̃, &
ſic ſingularis numeri, illa ſolu. nõ placet Abb. & ſic trã-
ſit ad ſol. Arc. quod ibi donabatur clerico, quo caſu me
lioratur ꝯditio eccl'æ, & donatio fit capaci. Nec ob. ſecũ
dum: quia hoc iuſpa. cum ſit ſpirituale, vel ſpiritualita-
ti annexũ, non eſt in poteſtate p̃roni, de eo ſicut de alijs
bonis diſponere, patet ex eo: qa illud vendere non põt
vt in d. c. de iure. hoc tit. nec ſuper eo tranſigere d. c. præ-
terea. de tranſa. nec dr̃ illius habere dominium: quia res
ſacræ, religioſæ nõ ſunt in alicuius dominio c. in tantũ.
§. ſacræ. ff. de rer. diui. & ſic non ob. lex. in re mandata. &
c. de his, allegatum pro parte Inno. Nec ob. c. illud. & ca.
vnicũ. hoc tit. lib. 6. quia loquuntur de donationib. quæ
fiunt loco religioſo: vel eccleſię, quib. pro meliori con
ditione eccleſię donari poteſt. Item quia ibi confertur
capaci, ſed cum donatur laico, deterioratur eius condi
tio: quia non ſperatur ſaltim de proximo ipſius libera-
tio. Item quia deterioris conditionis efficitur, qñ dona
tur laico ex quo poteſt eſſe, donatarium eſſe alterius ꝯ-
ditionis, præterea donatur incapaci, cum laicus non ſit
huius iuris incapax, niſi ex priuilegio, & cauſa principa
lis priuilegij non ꝯcurrit cum laico non patrono. Nec
ob. tertium, ꝙ tranſeat iuſpa. in laicum cũ vniuerſitate
villæ, quia dupliciter rñdetur. Primo: nam hoc ius, vt ha
bes mixturã cum tpalitate annectitur vniuerſitati tẽpo
rali, ideo tranſit in laicũ per quandã ꝯñtiam & nõ prin-
cipaliter, multa. n. permittuntur in ꝯñtiam, quæ non
principaliter, & de per ſe, vt aperte probatur in l. in mo
dicis. ff. de ꝯhen. empt & in l. ſi mercedem. §. ſi. ff. de acti.
empt. vbi religioſa tranſeunt vendito fundo, quę per ſe
minime tranſirent, vt ibi patet, & in hoc iurepa. tranſit
. n. cum vniuerſitate in ꝯctu non gratuito d. c. ex literis.
& c. cum ſeculum, & tñ principaliter de per ſe tranſire
non poteſt d. c. de iure. quinimmo dubitatur, nunquid
vendita vniuerſitate poſſit ſpãliter exprimi iuſp. & ma-
gis cõis opinio eſt ꝙ nõ. De qua plene dicemus j. in iſta
a. par. huius j. libri in q. prin. in arti. Secundò põt rñde-
ri, ideo tranſire cum vniuerſitate: quia patronus nõ põt
amplius illius curam habere, cum ad illud amplius ire
non poſſit. vnde ſatis probabiliter põt defendi opi. Bar.
in l. ſi mercedem. §. ſi. pręalle. vbi dicit, iuſpat. exiſtens in
fundo tranſire cum fundo, ſi ad capellam non datur ac
ceſſus, niſi per fundum, ſecus ſi per viam publicam da-
retur aditus, ſicut dr̃ in iure ſepulchrorũ, vt in d. l. ſi mer
cedem, & in d. l. in modicis, quamuis cõiter Canoniſtæ
teneant ꝯrium: conatur tñ Abb. tenere cum Bar. vt dice
mus j. in hac a. par. huius j. lib. in d. q. princ. in arti. Nec
ob. vltimum de c. de iure hoc tit. a ꝯrio ſenſu: qa ibi Pa-
4 pa ſe retulit ad propoſitũ caſum, † ex verbis. n. narrati-
uis non debet ſumi arg. a ꝯrio ſenſu. vt no. in c. publice.
de elec. Iſta ſunt quæ pro ſua ſingu. opin. adducit Abb. ꝯ
cõem in d. ſua diſpu. Augerio. Certe valde notabilia, &
ſubtilia Viſis igiſ & diſcuſſis iſtis duab. opin. capiamus
illã quę licèt fuerit prima in ordine, & modo eſt vltima
in diſcuſſione, ex quo extat ad inſtar herbæ frondite, ſa
pit. n. de ambab. opin. ſ. relatis nã ꝯcordat cũ Inn. vt iuſ.
poſſit donari ẽt laico, diſcordat tñ: quia reqrit ꝯſenſum

epi, & in hac parte, licet non cõcordet oĩno cũ Abb. tñ
in hoc aliquantulũ ſentit id qđ Abb. & ſic magis incale
5 ſcit cum opi. Inn. q̃ Abb. ¶ † Eſt igiſ iſta opin. iuſp. poſſe
donari laico cũ conſenſu epi, aliàs donatio eſt nulla, &
hæc eſt cõis opin. vt ſ. dixi, quę originaliter fuit Bulga.
doc. antiqui, vt no. ĩ d. c. illud, & in d. c. ex inſinuatione.
Hæc opi. ſi bene inſpiciaſ habet duo mẽbra. Primũ eſt
iuſpa. poſſe donari ẽt laico. Secundũ eſt, vt donatio fiat
laico cũ ꝯſenſu epi. Capiamus igiſ primum, & pro eius
meliori diſcuſſione ponamus illud in dubiũ, videlicet
an iuſp. poſſit donari laico. Et ꝓ parte negatiua, ꝙ non
poſſit donari, faciũt tria motiua Abb. ſ. relata, quæ iterũ
adduco ꝓ hac parte, & pro illis vltra auctoritatẽ Abb.
adduco in terminis gl. fi. in d. c. illud. quæ dicit, iuſp. poſ-
ſe donari laico cũ vniuerſitate tñ, ergo non de per ſe.
Pro parte verò affirmatiua faciũt motiua adducta pro
opi. Inn. inquantũ illa ꝯcludunt iuſpa. poſſe donari lai-
co, inquãtũ verò ꝯcludũt poſſe donari ſine ꝯſenſu epi,
illa reſeruo pro pñti art. ſeq. Et vltra ea adduco tex. in c.
illud, a ꝯrio ſenſu hoc tit. vbi dr̃, iuſpa. poſſe donari a lai
co loco religioſo liber. Et ibi exponũt doct. i. ſine ꝯſen-
ſu epi: ergo alijs laicis poterit donari, nõ tñ libere, qa re-
quireret ꝯſenſus epi, vt diceſ in ſeq. mẽb. Et eodẽ mõ ad
duciſ tex. in prin. in c. vnico. hoc tit. li. 6. Ad idẽ adduciſ
tex. in c. p̃terea. el 2. hoc tit. q dãnat donationẽ iuriſp. in
ter alios tit. ibi dãnatos: qa reſeruabãt ſibi aliqua illici-
ta, & donatio fiebat vbi alijs, & ſic laicis, vnde ſi nõ reſer
uaſſent p̃dicta illicita, licitũ fuiſſet donare iuſpa. ẽt lai-
cis. Adduco ad idẽ tex. in c. ꝯſultationib. de dona. vbi dã
naſ donationes eccl'arũ, q̃ fiebãt priuatis, & ſic ẽt laicis
qa fiebãt viuẽtib. illis, q eas poſſidebãt, ergo donari po-
terãt. Sed certe oĩa iſta iura nihil probãt, p̃ſertim tex. in
d. c. ꝯſultationib. qa ibi dabanſ eccl'æ in titulũ, vt ibidẽ
oẽs doc. volũt, & ideo dãnaſ donatio, q̃ fit viuente illo, q
illas tenebat, & nõ loquiſ de iurepa. nã ſi de illo loque-
retur, quid obſtaſſet, ꝙ vixiſſet ille, q habebat eccl'am in
titulũ? Vnde ego nõ poſſum cogitare, vbi fundeſ cõis
opi. volẽs laico donari poſſe iuſpa. & ſuper quo iure cũ
nõ ſit ius aliquod loquẽs de donatione facta laico, ſed
de donationib. factis eccl'ijs, vel clericis, & ita loquiſ ca.
ex inſinuatione. ideo certe nõ ſine cã motus eſt Abb. cũ
tãto feruore ꝯ cõem. Cogitaui ſup hoc, quõ potuit eſſe,
ꝙ tãti patres antiqui j. allegãdi dixerint hoc, iuſpa. poſſe
laico donari, & ꝙ nõ ſint moti aliqua rõne, vel iure. Et
ideo ego cogitaui vnũ, nos. n. habemus in iure expreſ-
ſum, iuſp. trãsferri iure hr̃ditario in hr̃dem ẽt extraneũ
vt in iurib. & rõnib. ſ. adductis in 2. q. prin. huius partis.
in j. art. Et in hoc oẽs ꝯcordant, & dicũt hoc feciſſe iuris
lator, vt hoĩes videntes ſi ędificant, vel dotãt eccl'as, non
ſolũ ipſos hr̃e iuſpa. ſed eos poſſe de illo diſponere, ẽt
illud trãsferendo ad hr̃des extraneos, vt magis inducerẽ
tur ad eccl'as fundãdas, vt diximus late in d. j. ar. & intan
tũ hoc voluit iuriſlator, & iſtã vtilitatem eccl'æ ꝯſidera-
uit, vt hoĩes magis inducerẽtur ad eccl'as fundandas, ꝙ
nõ curauit illud trãſire ad extraneũ hr̃dem, & nõ ita de
facili poſſe haberi libertatẽ, ſed præpoſuit illã vtilitatẽ
cõem iſti libertati, vt diximus in d. j. arti. in ſol. 3. ꝯrij ibi
poſiti. Et hoc ꝑmiſit iuriſlator, vt inducerenſ ad eccl'as
fundãdas, vt trãsferretur ẽt in extraneũ a ſucceſſione, q̃
nõ ſemper procedit ẽt ex voluntate vera ipſius patro-
ni, quia nõ ſemper ſuccedituṛ ex teſtõ, ſed ẽt ab inteſta-
to, vt diximus ſ. in prin. j. art. 2. q. prin. huius partis. mul-
to magis hoc intelligiſ ꝯceſſiſſe ſimiliter, vt inducãtur
ad eccl'as fundandas ex donatione, quæ ſemper proce-
dit ex mera, vera, gratuita, & ſpontanea voluntate do-
nantis, magis. n. inducitur quis ad eccl'as fundandas, ſi
ſcit fundans illud ius quod ex fundatione acquirit poſ
ſe ex ſua voluntate tranſmittere, quàm ſi ſciat illud nõ
poſſe tranſmittere, niſi ex quadam ordinatione iuris,
puta ex ſucceſſione quæ aliqñ poteſt eſſe ab inteſtato
præter vel ꝯ eius voluntatem. Et facit pro hoc: quia ma
gis eſt priuilegiatus ꝯctus donationis q̃ quaſi ꝯctus vlti
mę voluntatis & maxime ſucceſſionis ab inteſt. cũ do-
natio ſit quoddã beneficium, arg. c. cum dilecti. in fi. de
donatio.

donatio.Vnde concludēdo, ſicut poteſt iuſp. transferri
ex ſucceſſione,vt homines magis inducantur ad ecclas
fundandas.Ita etiam poſſit transferri ti. donationis ma
gis priuilegiato, vt homines ex quo poſſunt abūdātius
de iurep.diſponere:magis inducantur ad prædictas fun
dationes.quid eſt.n.aliud teſtamētū niſi mera donatio,
ſi in eo inſtituitur extraneus? Vnum poſſet dici ꝯ prædi
cta:quod cum ſucceditur iure ſucceſſionis, iuſp.tranſit
cum vniuerſitate & nō diſponit laicus principaliter de
eo,ſed acceſſorie,& hoc fieri pōt,arg.d.c. ex litteris. Sed
reſpondetur ꝓpter hoc voluiſſe iuriſlatores & iuriū in
terpretes,vt qn̄ laicus vult iuſpa. laico donare ſimplici-
ter,& principaliter debeat interuenire auctoritas ep̄i:
tāquam cauſa efficiens,ſicut ēt qn̄ ſimpliciter & princi
paliter legatur iuſpa.laico interuenit conſenſus ep̄i, vt
no.per Abb.& doc.in c.cum ſeculum.hoc ti. & ꝙ in p̄-
dictis conſenſus ep̄i ſit cauſa efficiens,diximus s̄.in ij.q.
prin.huius partis in 4.artic.iſta potui circa hanc mate-
riam conſiderare.¶ Et per iſtam conſiderationem tol-
luntur adducta per Abb.dū.n.dicit,iuſpa.eſt ſpirituale,
vel annexum &c.fateor, & dū dicit, ergo mero iure nō
poſſe poſſideri per laicum fateor,dū poſtea dicit,laicus
habuit iuſp.de gratia,vt illud poſſideat,p̄ūter,ab eo ali-
menteſ̄, & nil aliud,nego:qa ēt habet de gratia, vt illud
transferat ad hæredes etiam extraneos:vt aperte proba-
uimus in d.ij.q.prin.j.arti. s̄. ſi etiam de gratia pōt tranſ-
ferri ad hæredes extraneos, multo magis pōt de gratia
donare laicis,per noviter per me conſiderata. Dum po
ſtea dixit,ſi habuerunt illam gratiam in eorum perſo-
nam:quia fundarunt,& alia fecerunt, non debet illam
extendere in alium,qui ſimilia non fecit, ex quo pp il-
las cauſas fuit ꝯceſſa gr̄a,ſi ſimilis nego; quia iſta gratia
fuit conceſſa illis qui fundarunt,vel alia fecerūt, & fuit
ēt ampliata,vt poſſent illam ad alios trāſferre, & cauſa
erit in iſtis quibus fit donatio,nō qd fundauerint, qa re
uera nō fundarūt,ſed vt inducantur laici magis ad fun-
dandū,ex quo ēt ad alios illud ius, qd̄ acqrunt poſſunt
trāsferre,& ſic illa gratia facit eos capaces extendens ſe
ad fundantes & ad habentes cauſam ab eis,vt dicūt om
nes do.in diffi. iuriſp. Confirmantur prædicta; nam ali-
ter ſequeretur, quod hæredes legatarii & alij, ad quos
de iure transferri poteſt iuſp. ex quo non fundarūt, nec
alia egerunt, non ſint capaces hoc iure, & ad eos non
transferatur; & tamen contrarium eſt veritas, vnde di-
cēdū eſt;& iſtos illam gratiam feciſſe capaces ex vi cō-
prenſionis,vel ſaltim identitatis, vel maioritatis ratio-
nis. Nec ob.illud quod dicitur de præſcriptione,quia p̄-
ſcribēs nō habet cauſam ab eo qui fundauit, nec p̄ hoc
quod p̄ſcriberetur iuſp.aliqui inducerētur ad eccleſias
fundandas:quinimmo ſi hoc eſſet,minus inducerētur:
quia ſperaret p̄ſcribere,& ſic acquirere iuſp.abſque ex-
penſa.Non ob.modò tex.in ca.cum apoſtolica. de his q̄
fiunt a præla.quia decimæ non tranſeunt ad ſucceſſorē
c. ad hæc.de deci.nec fuerūt permiſſæ laicis ex hac cā,vt
inducerētur &c.ſicut eſt in iurep. ſed ex alia cauſa : vt p
Abb.in d.c.cum apoſtolica.in fi.col.in verſi. vltimò &c.
Ideo non inferendū de illis ad iuſp.l. Papinianus exuli.
cum ſimi.ff.de mino.Similiter non ob.vltimū nō repe
riri directe,vel indirecte prouiſum iuſpa. poſſe donare
laico;quia ex identitate, & maioritate rōnis poſſumus
dicere directe eſſe prouiſum,q̄ identitatis, & maioritas
rōnis apparet ex dicta mea conſideratione. Et ſic per il-
lam meam ꝯſiderationem ſolidaſ̄ opinio communis,
& r̄ndetur ad oīa p Abb.pro parte ꝯria ſubtiliter addu-
cta, & aperuit mihi intellectū ad hanc cōſiderationem
do.Car.in d.c.illud.hoc tit.in verſ.quarto,quia, vbi dicit
tm̄ iſta verba,nā ſicut ex teſtō iuſp.pōt relinq, ita & do-
nari, ex quibus verbis motus fui ad p̄dicta fabricandū.
Nō ob.mō ſol.data ad adducta ꝓ parte Inn. Et primo ad
c.ex inſinuatione,qa ibi nō erat donatio, ſed remiſſio,
& ſi erat donatio,erat ſacta clerico &c.qa negari nō pōt
eſſe factū clerico,vt fratri,nō vt clerico,ar.c.licèt Tranē
ſes canonici.de offi.leg.& ēt quia nō erat Intitulatus ad
aliq̄ ecclam,arg.c.requiſiti.de teſt.& ſic idē erat, ac ſi eſſet
laicus, itē negari nō pōt,quin ei potuiſſent ſucceſſiſſe
laici & ſic medietas trāſferebaſ̄ ad laicos ex ſucceſſiōe.
Nec ēt ob.r̄nſio data ad ſcd̄m.ſ.ꝙ ex quo iuſp.eſt ſpūale,
vel ſpūalitati annexum nō eſt in libera p̄tāte p̄roni &c.
qa eſt in libera p̄tāte p̄roni illud trāsferre,vt magis ho-
mines inducanſ̄ ad iurep.creāda,cum poſſint ad illa ad
quem velint trāsferre. Siſr̄ nō ob. r̄nſio data ad tertiū. ſ.
ideo tranſire cum vniuerſitate:qa acceſſorie & nō prin
cipaliter,& ēt qa non daſ̄ aliūde aditus &c.qa negari nō
poſſet,ſi vera eſſent eius motiua,illum ad quem tranſit
acceſſorie eſſe incapacem huius iuris,ex quo nō funda
uit &c.& ēt nō eſſe verū indiſtincte illud de aditu; quia
oēs do.ſunt in ꝯria opinione, vn̄ vniuerſitas ſolū excu-
ſat,vt trāſeat ti.oneroſo:& nō gratuito,& ſic nō p incа-
pacitatē:vt oēs do.volūt in d.c.ex literis.per.d.c.de iure.
hoc ti.vbi dr̄ iuſp.nō poſſ vēdi,& cū vniuerſitate vēdiſ̄.
Vltimò nō ob.r̄nſio data ad c.de iure. quia ſatis eſt ꝓba
ri per alia iura & rōnes, de q̄bus s̄ propter quæ, & quas
d.c.de iure.merito pōt habere ꝯrium ſenſum,vt fuit al
legatum.Et p iſta remanet ſalua cōis opinio.iuſp. poſſe
donari ēt laico,quā dixit eſſe cōem do.Abb. in d.diſpu.
Augerio,in 4.col.in verſ.tertia fuit opinio Bulg.& in 7.
col.in prin.ſtatim ante verſic.puta tn̄,iſtam ēt opi.tenet
Vincē.relatus a gl.fi.in d.c.illud,& Goffre.cōciuis meus
in ſumma huius ti.in pe.col.in ver.ſed nunquid.& Ho-
ſti.ibidem in ver.qualiter transferatur.& Inno.in d.c.il-
lud.in c.nullus.in c.præterea,el ij.hoc titu.Idem tenue-
runt Arch.Ioan.And. Domi.& Phili. Fran.in d.c.vnico.
hoc titu.& do.Card.in d.c. illud.in vlti. q. & ibidem do.
Abb.qui dicit hoc eſſe tenendum,& idem Abb.in c. cū
propter.in 7.diſtin.hoc tit.& do.Card. in conſi. 123. Ro-
ueren.pater poſt narrationem caſus, in prin.& Abb. in
d.c.præterea.in j.no.ſumma directorij iuris hoc ti. §.14.
frater Ang. de Clauaſio in ſua ſumma in verbo iuſp. §.
10.Gay.in d.rep.c.c.fi.de elec.li.6. in prin.29.col.& in 31.
col.& ſeq.& Pau.de Cita.in hoc trac.in 9.parte in ij. q.&
do.Roch.in hoc trac.in verbo p eo quod, in ij. q. & in
verbo ipſe vel is a quo.in 17.q.& ꝯcludēdo omnia, hāc
opi.tenet omnis ſchola canoniſtarum, p̄ter Abb. in d.
diſpu.Augerio, cuius dicta non ſunt in cōſideratione,
ſed eā diſputationis dicta:in lectura tū ponit veritatem
quia voluit teneri de falſa doctrina,& oēs do. dicūt hāc
eſſe cōem opinio.Glo.verò fi.in d.c.illud, nō firmat pe-
des,quia q̄rit,an iuſp.poſſit laico donari, & refert opi.
Vincen.quòd ſic,& poſtea r̄ndet illi,& dicit poſſe dona
ri cum vniuerſitate omittēdo illud,an poſſit principa
liter donari,tamen quia cōis opinio eſt ꝯ eam, non eſt
de ea curandum,& ita tene,quia hoc obſeruat cōis pra-
ctica & ꝯſuetudo optima legū interpres.ca. cū dilectus.
6 de conſue.¶ †Capio modò ſcd̄m membrum opi. cōis,
ꝙ pro meliori diſcuſſione deducam ēt in dubium,& q̄
ro,ex quo ſcd̄m cōem opi. iuſp:pōt donari ēt laico, an
reqraſ̄ in hoc ꝯſenſus ep̄i,vel fieri poſſit ſine eius ꝯſen-
ſu. Et pro parte, ꝙ fieri poſſit ſine eius ꝯſenſu, adduciſ̄
tex.in d.c.ex inſinuatione,& oīa q̄ fuerunt adducta pro
opi.Inno.s̄. relata. Pro parte verò contraria adducitur;
quia negari non poteſt,quin iuſp.ſit ſpirituale, vel ſpi-
ritualitati annexum:vt in ſua opi.dicit Abb.de q̄b. non
poteſt libere diſponere laicus c.ij.de iudi.c.eccla ſanctę
Mariæ.de ꝯſt.Immo nec eccleſiam poteſt fundare ſine
ꝯſenſu ep̄i.c.nemo.de ꝯſue.diſtin.j. nec iuſp. acquirere
ſine conſenſu ep̄i.c.nobis.hoc tit.& diximus late ſupra
in j.parte huius.j.lib.in 2.q.prin.in 3.art.& quia ſi laicus
poſſet donare,videretur libere donare,& tractaret ſpūa
lia ſeu annexa.videretur ēt donatarium acquirere iuſp.
quamuis habeat cauſam ab illo,neceſſe eſt ergo haberi
conſenſus epiſcopi.Itē pro iſta parte facit.c. illud.& ca.
vnicum.hoc ti.lib.6.vbi per arg.a ſpeciali probatur iuſ-
pat. poſſe donari ecclę vel pio loco ſine ꝯſenſu epiſco-
pi,ergo alijs non,ſine ipſo ꝯſenſu, & de hoc videſ̄ text.
ad literam in c.præterea.el ij.hoc tit.quæ aūt ſint ratio-
7 nes.† Cur iſte ꝯſenſus epiſcopi requiratur, tā in dona-
tione,quàm in oī trāſlatione iuriſp.diximus late ſupra
in j.q.prin.p̄ntis p̄tis in 4.arti. vbi diximus hunc cōſen-
ſum eſſe

ſum eſſe cauſam efficientẽ huius trãſlationis. Et iſta eſt
cõis opi.vt dicit Abb.in d.cap.illud,& in d.diſpu.Auge-
rio,ſ.allegata, & ita dicũt & tenẽt oẽs doc. ſ. allegati, &
gl.in clemẽ.ij.in verſ.relicti.hoc tit.& glo.in c.piæ men-
ris.16.q.7.& glo.in c.cũ ſeculum. hoc tit. & Io.An.in ca.
vnico,in ver.religioſo,in ij.col.hoc ti.& Pe.de Anch.in
cle.plures.ante ij.col.hoc tit.& Firmia.in trac.de epõ, in
4.li.in 4.parte,in 3c.q.Gay.Pau.de Cita.& Roch.in locis
ſ.allegatis in præcedẽ.membro, & oĩs ſchola nrã, pter
Inno.in locis ſ.adductis,& q̃ hic ↄſenſus requirat̃ in oĩ
tranſlatione particulari iuriſp.non aũt cum vniuerſita
te,ſiue inter viuos,ſiue in morte.diximus plene ſ.in j.q.
prin.huius partis in ij.& 3.art.Non ob.modò motiua ip
ſius Inno.Et primò tex.in d.c. ex inſinuatione, quia ſe-
cundum Glo.ibi nõ eſt donatio ſed potius remiſſio; ha
bebant.n.ipſi fratres illud iuſp.in cõi.dãtur ad illũ text.
aliæ ſol.quas poſuimus ſ. in j.q.prin.huius ij. ptis in 12.
art.vbi tractauimus,an in remiſſione ſeu donatione iu
riſp.quæ fit compſono requiratur cõſenſus epi.vbi tra-
ctauimus plene de intellectu.d.c.ex inſinuatione. vide
ibi & tene ſupraſcriptam primã ſol. quia eſt veriſſima.
Nõ ob. modò ſcd̃m adductũ pro pte Inno.in re ſua gli-
bet eſt &c.quia illud eſt verũ,niſi natura rei aliud velit,
Itẽ eſt alter modus q̃ libere transferẽdi iuſp.ſ.cum ↄſen
ſu epi,vt ſ.eſt probatum, Et ſimiliter nõ ob.illud qđ dr̃
de vniuerſitate; quia vniuerſitas eſt quæ facit tranſire
iuſp.ſine ↄſenſu epi ratione acceſſorij:vt ſæpius ſ.eſt di
ctum.Ad vltimum de arg.a ↄrio ſenſu.c.de iure.hoc tit.
rñdetur eſſe verum permitti transferri iuſp.ti.gratuito,
ſed non negauit,quin requirat̃ in ipſo tit. cõſenſus epi
prout volunt alia iura & rationes ſ.allegata. Reſtat mo
dò ſoluere ſol.datas per Inn.ad d.c.præterea. ſ. quòd lo-
quatur de aduocatis & non de pronis. Cum ſint idẽ in
j.q.j.partis huius lib.in 3.ar.Sed ſcdm diuerſas regiones
& exercitia diuerſa habẽt noĩa,& ideo dicit ibi tex.ſiue
quocunq; alio nomine cenſeant̃ &c. Secũda verò ſol.
ideo ibi eſſe;quia grauabant eccleſias &c.minime pce-
dit:quia illa eſt ratio,quare in totum vetabat illos ↄtra-
ctus habere effectus,& nõ quòd propter hoc requireba
tur ibi conſenſus epiſcopi; nam ẽt ſi conſenſus adeſſet
poſt eccleſiam fundatã,non poterat apponi grauamẽ:
vt diximus late ſ.in 9.q.prin.j.parte.j.lib.in j.art.vnde re-
ſtat inconcuſſum.d.c.præterea.Et iſta ſufficiant pro iſto
ſecundo membro;quia de hmõi conſenſu,qui interue
nire debet in donationibus iuriſp.& trãſlationis eccle-
ſiæ ſatis dictũ fuit ſ.in j. q. prin. huius partis in pluribus
articulis vide ibi;quia ex quo oẽs ſeruiunt ad oẽm trã-
ſlationẽ iuriſp. cuiuſcunq; tituli ne in quolibet titulo
illud replicaremus,ibi oĩa poſuimus,& maxima pars il
lorum art.congruenter poſſet ſaluari ſub iſta.q. prin.

¶Tertius articulus 4.q.prin.ij.partis j.Libri.

*Donanti iuſp.donatur aliquid,ſi committitur ſymonia. Et qualiter in-
telligatur nu 3.*

2 *Mixtum ex diuerſis naturis aſſumit ſibi naturam a potentiori.*

1 QVæritur tertiò † nunquid ſi donanti iuſp. donatur
aliquid,committatur ſymonia, Et breuiter dicen-
dum eſt quod ſic per tex. in c. ex inſinuatione. hoc tit.
Ibi,liberaliter ↄtuliſſet.ex quo colligit Abb. in j. not. q̃
vbi ius donatur,debet eſſe ↄceſſio liberalis, vt ſic nullũ
interueniat precium,nullumq; donum:alias dicit ipſe
committeretur ſymonia,alleg. in arg.ca.pterea. el j. de
tranſac.vbi habetur,q̃ ſicut in mere ſpũali. Ita & in an-
nexo prout eſt iuſp.c.quanto.de iud.cõmittit̃ ſymonia
ex aliquo interuentu tẽporalitatis, vnde dicit ibi Abb.
in ij.no.emẽtem iuſp.vel aliter illud acquirẽtem inter-
ueniẽte aliquo temporali committitur in eo ſymonia,
2 & ſic hic poteſt comprehendi donatio. ¶ † Hinc dicit
idẽ Abb.in c.de iure.hoc tit.in no.mixtũ ex diuerſis na-
turis aſſumere ſibi naturã a potẽtiori & digniori: vnde
cũ iuſp.ſit partim ſpũale,& partim tẽporale, phibet̃ in
eo interuentio tẽporalitatis,ſicut in ſpirituali ſymonia
committetur,& addit vnũ quod ex illo tex. colligit, ſy-
moniã impedire ipſo facto contractum. Et iſtam ↄclu.
tenuit & collegit ante Abb.Hoſ.in d.c.ex inſinuatione.
prout ibi cũ refert Card.in ij.no.vbi ex illis verbis,libe-
raliter,colligit,quòd cum donatur iuſp.debet hoc fieri
liberaliter,i.nulla temporalitate data,accepta, vel pro-
miſſa,alias ſymoniaca foret donatio, & nõ valeret ipſo
facto,alleg.c.de iure.hoc ti.voluit ẽt de hoc Abb.in d.di
ſpu.Augerio in 6.col.& diximus ſ.in pceden. proximo
3 art,in verſ.mouetur igitur Abb. ¶† Dicerem tamẽ vnũ
verbum,q̃ ſi donanti iuſp.donatur aliquid,attendatur
qualitas donãtis,& donatarij,vt pſumi poſſit ſymonia.
per ea quæ dicũtur in c.& ſi qõnes.de ſymo.& ibi p om-
nes.Dicerem & aliud verbum,q̃ ſi donanti donatur ali
quid temporale ſufficiens ad inducendam ſymoniam,
non tñ priuabuntur emptor & vẽditor ipſo iurep. & re
donata.Cũ iura loquantur tñ de vendẽte, & emete: vt
in c.de iure.hoc ti.& in c.quia clerici.cum ibi no.eo. tit.
licet certe hoc eſſet ponere legem verbis, nam donãdo
mediante aliqua temporalitate, vẽdere, vel mutare dr̃,
ſed re vera cum ſimus in odioſis,ſi donaretur precium,
nil dubij eſt,q̃ quãuis verba ſonant in donationẽ, erit
vẽditio,& ſi aliter diceremus, eſſet ponere legẽ verbis,
vt mõ diximus.Et ideo militarent pęnę de quibus in d.
iuribus,ſi autem donaretur aliqua res prophana q̃ vide
retur congrua cum ipſo iurep. diceretur potius permuta
tio,& ſi permutat̃ iuſp.cum re prophana ſolum, nulla
eſt permutatio:vt diximus in art. vltimo proxime pce-
den.q.prin.nõ eſt ergo pena amiſſionis iuriſp. & rei da-
tæ,quia cum non reperiat expreſſa in iure, nẽc nos illã
apponere debemus,iuxta gl.auream in c.fi. hoc ti.ſi ve-
rò res donata eſſet parui momenti, tunc dicendũ: vt p
do.in d.c.& ſi qõnes,de ſymo.vt non ſolum non priuẽ-
tur iurep.nec re donata.Immo nec etiã ſit ſymonia.No
ta prędicta quia quotidie accidunt & ſeruiunt in facto.

¶Quartus articulus.4.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Conditio appoſita in donatione iuriſp. vt donatarius præſentet ad vo-
luntatem alterius,& epiſcopi,an valeat,& in quibus caſibus an va-
leat ipſa donatio & nu.3.*
2 *Epiſcopus poteſt apponere conditiones quæ non ſunt contra iura in do
natione iurium epiſcopalium.*

1 SEd quartò quæritur † quid ſi in donatione apponat̃
cõditio,q̃ donatarij teneantur pñtare ad voluntatẽ
alterius,etiam epiſcopi,an valeat donatio & appoſitio
dictæ conditionis,& quid de alijs conditionibus. Et in
hoc aduerte,q̃ Gaſp.Cald.in conſi.19. ↄceſſum eſt iuſp.
hoc tit.dicit vltim,patronos poſſe in donatione iuriſp.
2 † adijcere conditionem, quæ non ſit ↄ iura, ſicut dici-
mus de epõ donãte iura epalia.c.cõſtitutus.de relig.do-
mi.ſicut fit ẽt de iure eligendi.c. cũ dilectus. de conſue.
& c.Abb.de verb.ſigni.vnde ex hoc patet, ipſum Gaſp.
Cal.tenere in donatione iuriſp.poſſe apponi conditio-
nem,quę nõ ſit ↄ ius.Sequitur eum iſta conditio,q̃ do-
natarij teneantur pñtare ad voluntatem alterius nõ ſit
ↄ ius, ergo poterit apponi. Iſte etiam donatarius nunc
ex iſta donatione incipit eſſe pronus.c.j.hoc tit.lib.6.Si-
cut ergo in limine iuriſp.poſſunt apponi conditiones,
non ſolum ſcd̃m ius,ſed etiam contra ius.ca.cum dile-
ctus.de ↄlue.& ſ.diximus in j.parte huius li.in 9.q. prin.
ergo eodem modo poterit iſto caſu conditio ſcd̃m ius
apponi.Tertiò ad hoc adducit̃, qđ voluit Pet. de Anch.
conſi.20.poſito inter ↄſilia Cald.fol.62. hoc tit.vbi dicit
aliquem poſſe cum auctoritate epi ſtatuere, vt in eccła
eligatur ſacerdos per ſe,& Titium,vel p alios, quos ip-
ſe ædificans duxerit pro libito voluntatis eligendos,er
go eodẽ mõ donator poteſt donare & apponere ↄditio
nem,q̃ danatarij pñtent cũ voluntate alterius.Iſtã. q.po
nit in terminis Io.mo.in c.vnico.hoc ti. lib.6. quem ibi
refert Io.An.in ij.col.in verſi ↄferendum.qui dicit, q̃ ſi
3 in collatione iuriſp. adijcitur: † q̃ donatarij teneantur
pñtare ad volũtatẽ alterius,ẽt epi, hęc adiectio nõ valet
alleg.de ↄceſ.pben.c.nulla.& c.ↄſtitutus. & c. fi. p q̃ iura
patet, q̃ poſſet fraus induci cõcilio Lateranen. dicit tñ
quod

ꝙ adiectio vitiat, & non vitiat, alleg. 10. q. j. c. ſic q̄dã, & c. nouerint. c. dilectus. de præben. & c. dilecto. de cõdi. appo. & c. j. de reg. iur. & reg. vtile, nã eſt ꝯ̄ naturam rei. ff. de preca. c. cũ precario. & c. vltimo. eo. ti. ff. de poſi. l. j. §. pen. & §. nolumus. alleg. lo. mo. C. de eman. l. nec auus, & ff. ne quid in loco publ. fiat. l. 1. §. meritò. & §. ſeq. Idem refert &, ſequitur Domi. in d. c. vnico, in prin. ĩ 3. col. verſi. q̄d ſi hoc ti. li. 6. ¶Non obſtant mõ ꝯ̄ria. Et primò auctoritas Gaſp. Cal. quia q̄uis poſſint apponi ꝯditiones, quę nõ ſint ꝯ̄ iura, tñ hoc eſt verũ, niſi grauẽt eccleſiã, q̃a hoc fieri nõ põt, prout eſt hic, ꝙ pręſentet cũ voluntate alterius. Itẽ eſt ꝯ̄ ius, quia ius ſolũ ꝯcedit ex gratia p̄ronis liberã p̄ntationẽ: vt in c. nobis, & ꝑ totũ hũc tit. Sed ſi iſta ꝯditio teneret, potius p̄ntaret alter. ſ. ille: ſcd̃m cuius volũtatẽ fit p̄ntatio, quã p̄ronus, & hoc eſſet ꝯ̄ ius. Nec obſtãt alia; q̃a illa procedũt, q̃n apponerenť ꝯditiones in limine fundationis: q̃a poterũt apponi ẽt ꝯ̄ ius, cũ ꝯſenſu tñ ep̄i c. cũ dilectus. de ꝯſue. & hoc vt magis hoĩes inducant ad eccl̃as fundãdas: vt diximus ĩ d. 9. q. prin. j. partis huius li. in j. ar. Sed hic nõ eſt iſta cã, cum eccleſia ſit fundata. Et ita tenerẽ nõ diſcedẽdo ab auctoritate tãtorũ patrũ, dicerẽ tñ, ꝙ ſi reſeruaſſet ſibi, vt donatarius nõ poſſit præſentare, niſi ad voluntatẽ donãtis, eſſet ſecus, & valeret: q̃a tũc videreť donare iuſp. quò ad alios effectus, q̃ p̄ntationis, & illũ effectũ p̄ntationis ſibi reſeruaſſe, q̃ iã p̄ronus erat, ar. gl. j. in c. ex inſinuatione. in fi. hoc ti. & gl. ij. in c. vnico. hoc ti. li. 6. Sicut dicimus de delegato, q̃ nõ ſubdelegauit oẽm iuriſdictionẽ &c. cogita tñ ſuper hoc, q̃a nouum. Ego ex iſto art. & ex dictis ſ. in eo oĩno colligerem vnũ, ꝙ nõ ſolum putarẽ hr̃e locum in donante, ſed ẽt in teſtatore inſtituẽte, vel legante, & in alijs trãsferẽtib. iuſp. habili ti. ꝙ poſſent apponere in eorũ trãſlationib. iuriſp. quaſcũq; ꝯditiones ſcd̃m ius ꝯmune, & nõ ob. ꝯcluſio huius art. quia hæc ꝯditio vt p̄ſentet ad volũtatẽ alterius, ſiue in perpetuũ, ſiue ad t̃ps, eſt ꝯ̄ ius cõe: vt ſ. p̄obatũ eſt; q̃a ſi in perpetuũ ſemꝑ p̄ſentaret nõ p̄ronus, ſic ad t̃ps dareť occaſio capiẽdæ mortis. ꝯ̄. c. ne captandæ. de p̄ben. li. 6. & ideo ẽt eſſet ꝯ̄ ius, & nõ teneret ꝑ nota. in c. ſi. de ꝯceſ. præbẽ. de quo dicemus late ĩ. in ij. li. in j. parte in 4. q. prin. in ij. ar. Si verò iſta reſeruatio facta eſſet, vt ꝓxime dictũ eſt, vt p̄ſentarent ad volũtatẽ donãtis, q̄uis ſ. ſit ꝯcluſum, ꝙ teneret, tñ donatarius non poſſet p̄ſentare donatorẽ: quia ſi ſine hmõi reſeruatione donatarius nõ põt p̄ſentare donatorẽ, q̃a videreť donatorẽ facere, & ſuccederet ambitio: vt dicemus late ĩ. in d. ij. li. in ij. parte in 7. q. prin. in 11. art. multo magis obſtaret hic ambitio; cum ad ipſius donantis voluntatem donatarius habeat præſentare. Sed his omiſſis redeo ad meum intentum, & dico transferentem iuſpat. poſſe apponere conditionem ſecundùm ius, & licèt videatur obſtare: quia huiuſmodi conditiones debẽt apponi in limine fundationis de conſenſu epiſcopi, vt diximus ĩ. in j. parte huius lib. in tota. 9. q. princ. tamen ibi loquuntur iura, & doc. de conditionib. quæ eſſent ꝯtra ius cõmune mutarent, vel minuerent iura epiſcopalia; vel aliquem ſtatum eccl̃æ, & hæc permittunť in limine fundationis; quia ſumus in acquirendis, & nõ in acq̃ſitis, & ideo conſenſus præſtitus ep̄i, quamuis teneat iura epiſcopalia, non poterit reuocari per ſucceſſorẽ: vt late diximus in d. 9. q. prin. poſt longam diſputationẽ. 3. art. vbi tractauimus de beneficijs, de ſacerdote in ſacerdotem procedentibus, & dico nec iſtas ꝯditiones nunc apponi poſſe, quia ceſſat illa ratio, vt eccl̃a funderur, cũ ſit fundata, nos verò loquimur de cõditionibus ſecundùm ius, non tangentes iura epiſcopalia, non immutãtes ſtatum eccl̃æ, nec aliquid facientes ꝯ̄ iuris diſpoſitionem, ſed dantes aliquem meliorem modum pro vnione iuriſp. pro euitandis diſcordijs præſentantiũ, pro eligendo idoniore rectore, puta ſi teſtator legãdo iuſp. vel donando addiceret, ꝙ illud tranſeat a donatore, vel legatario in primogenitum maſculũ, & ſic ſemper de primogenito in primogenitũ, & ꝙ nullo mõ trãſeat ad fœminas ẽt hr̃des, vel ꝙ nõ exeat parentelã, q̃ quidẽ p̄nt eſſe cauſæ, ꝙ eccl̃a citius fieret libera, cũ iſta faciant citius ceſſare iuſp. quàm ſi tranſiret ad quoſcunque ſucceſſores, & ſic verteret vtile eccleſiæ: vt diximus ſ. in proxima. ij. q. prin. in 6. & 8. & 9. arti. vel ſi apponeret modũ, ꝙ præſentandus eſſet in ſacris cõſtitutus. Certe ex quo do. tenent, cõditiones ſcd̃m ius poſſe apponi: vt ſ. diximus in hoc art. tenerent iſtas non eſſe reijciendas. Et ſi diceres, nõne ꝙ trãſeat iuſp. de primogenito in primogenitum abſq; hr̃ditate, & ſic in parentela, ſimiliter abſq; hęreditate eſt ꝯ̄ ius cõe, cũ ius cõe velit iuſp. cum hæreditate tranſire, & ita demum ad filiũ, ſi eſt hr̃s, alias ſecus? vt late diximus ſ. in ij. q. prin. in j. & in 17. arti. reſpondeť iſtud inductum eſſe in fauorem patronum, vt poſſit trãſire ad hæredes extraneos. poterunt ergo ipſi huic fauori renunciare, maxime interueniente cõſenſu ep̄i, qui in legato & donatione interuenire debet, & ſic in tranſlatione iuriſp. vt diximus ĩ. in proxima. j. q. prin. in ij. artic. qui conſenſus habebit duplicem effectum. ſ. transferendi iuſp. & approbandi hmõi ꝯditiones: vt ſępius diximus habere ẽt triplicem effectum licentiæ ad ædificãdum eccleſiam: vt in c. nemo. de conſec. diſtin. j. creãdi iuſp. vt in c. nobis. hoc ti. & validãdi ꝯditiones ꝯ̄ ius cõe vt in c. cum dilectus. de conſue. & diximus ſ. in j. parte huius lib. in ij. q. prin. in 3. art. & in 6. q. prin. in j. arti. ſic & in caſu iſto. Et ſi diceres, cur ſ. in proxima præceden. q. prin. ſ. in ij. artic. ponderaſtis hmõi ꝯditionem, ꝙ iuſpa. tranſiret in filios maſculos ſine hr̃ditate fuiſſe appoſitã in limine fundationis beneficij, ſi põt apponi etiã in illius tranſlatione? R̃ndetur: quia ibi fuit cõcluſum poſſe apponi illum modum in limine fundationis ẽt ſine ꝯſenſu ep̄i; qui requiritur in appoſitionibus ꝯditionũ ꝯ̄ ius cõe, de quo in d. c. cum dilectus. de ꝯſue. hic verò apponitur iſta conditio cum ꝯſenſu ep̄i, quẽ ꝯſenſum ẽt ep̄i requiro ad effectũ, ne videantur laici de iurepa. iã acquiſito diſponere ad eorum libitum ꝯ̄ ea, quæ diximus ſ. in ij. ar. p̄ñtis q. Sed ſi iſtæ ꝯditiones eſſent, ꝙ iuſp. tranſiret in primogenitos maſculos, ſeu in parentelam cum hæreditate, ſine dubio tenerem poſſe apponi ſine conſenſu epiſcopi; quia nihil eſſet ꝯ̄ ius cõe. Faciunt ꝓ hoc quæ diximus ſ. in ij. q. prin. in 20. arti. in verſi. ſi verò iſta conſuetudo. valere ꝯſuetudinem inducentem iuſpa. tranſire ad primogenitum ſolum ẽt hr̃dem cũ alijs. Ita dicerem & in caſu nr̃o hoc efficere poſſe p̄ronũ, Et quàm maxime iſtæ cõditiones poterunt apponi ꝑ p̄ronũ, ſi ipſe auxerit bona eccleſiæ, & ſic illã dotauerit: q̃a illã dotãdo, tanto magis poterit in traditione rei ſuæ apponere hmõi conditiones, & quamuis dicatur ex dotatione nõ acquiri iuſp. vt late diximus ſ. in j. parte huius lib. in 6. q. prin. in ij. art. tñ illud eſt verum quò ad extraneum dotantem, & volentem ex dotatione iuſp. acquirere, ꝙ nõ poſſet, vt ibi dr̃, ſed caſus noſter eſt, quaſi ipſimet p̄ronus dotet eccleſiã, non vt acquirat iuſp. de nouo; quia iã illud habet, ſed vt tãto magis apponere poſſit has licitas conditiones, vt hodie obſeruari uideo in maiori caſu; q̃a ſumus Pontifex ꝯdeſcendit pro augumẽtatione dotiũ eccl̃æ non diuitis ꝯcedere totũ iuſpa. illius eccl̃æ. immo ẽt monaſterij alicui extraneo augumentanti, quanto magis in caſu nr̃o, patronus cum cõſenſu ep̄i poſſit apponere huiuſmodi conditiones ſecundùm ius. Certe multo magis. Et ꝙ hmõi ꝯditiones ſcd̃m ius poſſint apponi, maxime de ꝯſenſu ep̄i, eſt de mente Abb. in d. c. cum dilectus. de ꝯſu. per rõnem quã adducit, cur non teneat conditio appoſita poſt eccl̃am fundatã, ꝙ inſtitutio ſpectet ad inferiorẽ; quia illo mõ videretur ep̄s alienare illud ius inſtituendi, ſentit ergo ꝙ ceſſante hoc p̄iudicio ꝯ̄ ius, poſſit apponi conditio poſt eccleſiã fundatã. Et ita expreſſe tenuit do. Roch. in hoc tracta. in verbo pro eo ꝙ, in 13. q. quẽ retulimus ſ. in d. 9. q. prin. j. partis huius li. in j. ar. in 3. conclu. in 3. declara. in verſ. do. Roch. in hoc, & hoc idem voluimus ibidem in 3. conclu. prædicta in j. limi. in verſi. reſtringe ſecundò. Immo plus dico, ꝙ ſi poſt beneficium creatũ vrgeret aliqua cauſa, vt conditiones, & modus apponãtur ẽt ꝯ̄ ius, poterit illos apponere ep̄s ad petitionem p̄roni, ſcd̃m Abb. in d. cap. cum dilectus. in 5. no. de quo

diximus

diximus ſ. in d.j.limi. in 4.reſtric.in cuius limitationis
reſtrictionibus inuenies plura facientia,ad hūc ar.vbi tra
ctamus, quæ conditiones poſſint apponi ꝯ ius poſt ec-
cleſiam fundatam.Et ita his diebus conſului quibuſdā
amicis meis volētibus huiuſmodi ꝯditiones apponere
legando iuſp.ſuis filijs primogenitis.Et ita tenerem.

¶Quintus articulus.4.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſp.pluribus donatum ſeu legatum aliquibus repudiantibus, an alijs accreſcat, vbi quòd ſic.*

2 *In indiuiduis ius accreſcendi habet locum etiam in contractibus.*

1 SEd poteſt quinto loco dubitari:†quid ſi iuſpa. donaẗ
pluribus,& alter,ſeu aliqui ipſorum repudiaẗ,ſeu re
pudiat ipsā donationē iuriſp.an accreſcat ꝯdonatarijs,
vel qd iuris ſit,& idē in plurib.collegatarijs,& alijs in q-
bus iuſp.titulo habili trāsferẗ.Iſtā.q. in terminis poſuit
Specu.in ri.de don.poſt prin.ibi,quid ſi pluribus.Et pri-
mo dicit videri ꝙ ſic:vt C.de his qui imperiali dona.li.
mc.l.ſi.li.10.& C.ſi ſocius libe. imperialis ſine hære.dec.
l.j.eo.li. Poſtmodū dicit ꝯriam partem eſſe veriorē; qa
in ꝯctibus inter viuos non habet locum ius accreſcen-
di excepto vſufructu,alleg.ff.de vſufru.accreſcen.li. j.§.
improprietate.Rñdet ad adducta ſ.in ꝯriū, illa iura loq
in donationibus principis,in qbus eſt iſtud ſpāle. Et ita
reſidet Spec.vbi ſ.Sed ego valde miror de iſta ꝯclu.Spe.
nam nos habemus iuſp.eſſe ius indiuiduum:vt dicit gl.
in c.j.hoc ti.& ibi oēs.Et diximus ſ.in j. parte huius lib.
in 3.q.prin.in 8.art. & in j.q.prin. huius partis in 24. arti.
Habemus ēt, ꝙ licèt in ꝯtractibus inter uiuos non ha-
beat locū ius accreſcendi excepto vſufructu vt ſ. eſt di-
ctum,tñ ſi eſt ꝯctus inter viuos,in quo interuenit ꝓprie
tas indiuidua,bene habet locum ius accreſcendi : vt eſt
tex.in l.propriū.ff.cōmu.ꝑdi. & ibi Bar.& omnes, & idē
Bar.in l.re coniuncti.in pe.col.in verſi. ſextò principali
ter quæritur.ff.de leg.3.& in l.ſi mihi & Titio.in prin.ff.
de verbo.obli.ergo iuſp.ſi donatur , vel legatur plurib.
vel alio habili contractu in plures transferatur vno vel
pluribus repudiantibus debet accreſcere cōdonatarijs,
vel collegatarijs & ſimilibus,quia indiuiduum, & ſic ꝯ
Spec.Et hanc opi.ita in terminis decidit Pau. de Eleaza.
in ſua diſpu.incip.ꝑronus eccleſiæ,& do. Alex. in d. l. ſi
mihi & Titio.in ſi.princ.& ſentit Cald.in conſi.8.hoc ti.
& Bal.in c.quanto.in ij.col.de iudi.vbi ꝯcludit, ꝙ ſi ꝯtra
vnum ex ꝑronis feraẗ ſnīa,& alius obtinuit, ꝙ obtinēti
totū accreſcit,quē ibi refert & ſequiẗ Barba. in pen.col.
Et intellige indiuiduū accreſcere,hoc eſt,qa non decre
ſcit,nā ex quo eſt inſolidū apud oēs,ꝑꝑ repudiationem
vnius ius indiuiduū erit integrū apud remanētes & nō
repudiātes,ſcd̄m Bar.in d.l.ꝓpriū.& in alijs locis ſ.alleg.
cum ſe remittit ad d. l. propriū. Vnde cū iuſp. ſit huius
naturæ,& ſit in ſolidū apud oēs, ꝑꝑ repudiationē vnius
vel duorū remanebit tñ inſolidum apud ꝯſocios nō re
pudiātes,& nō decreſcet,ſed potius ex quo non decre-
ſcit,accreſcet,qa ſicut erāt quatuor, q habebāt illud iuſ
pa.in eos trāſlatū,mō erunt tñ duo vel tres. Ad reg. ad-
ductā per Spec.ꝙ ius accreſcēdi nō habeat locū in ꝯcti-
bus inter viuos,patet rñſio, ꝙ illa nō procedit,cū ſimus
in re indiuidua,ꝓut eſt iuſp.& hoc idē credo me tetigiſ
ſe & tenuiſſe ſ.in d.8.arti.3. q. prin.j.partis j.libri. Reperi
poſtmodū hoc idē tenere & ꝯcludere do. Roch.in hoc
tra.in verbo ius,in 6.q.in j.& in prin.ij.col.hoc inferēdo
ex eo ꝙ dr̃ iuſp.eſſe indiuiduū.Cōcludēdo ius accreſcē
2 di hēre locū in iurep.†qa in his q̃ indiuidua ſunt hēt lo-
cum ius accreſcēdi ēt in ꝯctibus inter uiuos , vel ſcd̄m
aliquos ius nō decreſcendi,allegat tex.in d.l.propriū,&
hoc cōiter teneri in d.l.ſi mihi & Titio.Et hoc velle do.
in c.j.de duobus fratribus de nouo benefi.inueſti.& Io.
And.in addi.Spec.in rub.de feudo,& Bal.in l. vnica.cir-
ca vlti.col.C.qn nō pe.par.& ibidē Saly.in 10.q.& facere
ꝙ no.Bar.in l.ij.§.ex his.in vltimis verbis.ff.de ver.obli.
allegādo ēt Pau.& Cald.vbi ſ.cum dicto Bald.qđ ſequiẗ
Barba.Et hęc maxime ꝓcedunt,cum princeps donaret,
vel aliter transferret iuſp.nam etiam ſi non eſſet indiui
duum accreſceret,vt ſ.dictū eſt,maxime per Bar.in ſ.al-
legatis iuribus,Sed do.Roch. non facit mentionem de
Spec.in d.tit.de donationibus,contrarium tenendo.

¶Sextus articulus 4.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Donatis omnibus iuribus non intelligitur donatum iuſp.niſi interueniat conſenſus epiſcopi.nu.3.*

2 *Iuſp.non venit appellatione iurium.*

1 EST etiam ſexto loco quęrēdū in hac prin.q.†an iuſp.
veniat in donatione omnium iurium donātis. Iſtā
q.formauit Bal.in l.ſi.in pe.col.C.de edic.diui Adria.tol
len.& dixit,ꝙ ſi dono tibi oīa iura mea;qa dictio, mea,
eſt ſignificatiua dominij.l.quintus.§.argento.ff.de auro
& argen.lega.& ꝑronus non eſt dominus,niſi abuſiue;
vt ff.de hære.inſti.l.talem.§.ſi. ergo non comprehendit
iuſp.& ſubdit ibi Bal.idem eſſe ſi dixi, dono tibi oīa iu-
ra,quæ habeo,nam veniret iuſp. nam ſermo iſte gene-
ralis per ſuas ſpecies intelligiẗ: vt ff.de leg.3.l ſi chorus.
Sed in ſpeciebus dinumerandis non pōt dinumerari
iuſp.& iden non includitur,arg.ff.de pigno.l. obligatio
ne.Ita Bal.vbi ſ.& ita ēt tenet Firma.in tra.de epiſcopo,
in 4.li.in 4.parte,in 30.q.Et ita Ego tenerem; quia dona-
2 tio oīum iurium nō eſt vniuerſitas.† Item ſub vocabu-
lo iurium non venit iuſp.qđ eſt alterius naturæ, quàm
alia iura:vt in c.quanto,de iudi.arg.c. ſedes, eum mate-
3 ria de reſcrip.dicerem bene vnum, † ꝙ ſi aliqs donaret
omnia iura ſua,& accederet pro conſenſu epiſcopi, vi
dereẗ declarare,ſe velle ēt donare iuſpat. & ſic tranſiret
ex iſta quaſi declaratione.pro quo dicto facit; quod di-
ximus ſ.in j.q prin.huius.ij.partis,& 9.art.vbi ad cogno-
ſcendum , an quis donando eccleſiæ voluerit donare
iuſp.vel è ꝯ, conſideratur, an requiſiuerit conſenſum
epiſcopi,vel non,vt ibi late diximus in pluribus locis,
Vide ibi,quia probant hanc concluſionem.

¶Septimus & vlti.art.4.q.prin.2.partis j.Libri.

1 *Inſtrumentum donationis iuriſp.factum,vel clericis, vel laicis quibus verbis conficiatur.*

1 QVæro ſeptimò & vltimò,qa ſupra eſt dictū.† Iuſpa.
donari poſſe,cum donatur iuſp.clericis,vel laicis,
quibus verbis inſtrm ꝯficiaẗ.Et in hoc reperi Spec. in ti.
de dona.in prin.dicendo,ꝙ ſi laicus ꝯfert iuſp. aliquib.
clericis vel laicis,debet vti in inſtrō donationis talibus
verbis,ꝯcedo & dotalē eccleſiā,& pñti charta ꝯfirmo,al
leg.c. ꝙ aūt.hoc ti.& idē dicit in aliis donationib.Io.An.
verò ibi in apoſtilla ſuper verbo talibus,dicit mirari de
Spec.dicente debere vti illis verbis,cū verba ſint dubia,
ꝙ patet ex ibi no.in gl.3.& ēt in c.illud.hoc titu. vbi nō
valet,qđ quis agit ꝑꝑ dubietatem;quia non apparet, an
voluerit eccleſiā,vel iuſp.donare,vnde dicit ipſe ꝑ ꝑdi-
ctas decretales,& per c.vnicū.hoc ti.lib.6.eſt dicēdū,do-
no tibi iuſp.ꝙ habeo in tali eccleſia,vt ibi per eū.Et idē
ſentit Abb.in d.ca. illud in 2.no. dum dicit ibi eſſe text.
apertum,ꝙ ex ꝯceſſione eccleſiæ facta per ꝑronum,nō
vr̃ conceſſum iuſp.vt late diximus,ſ. in 1.q. prin. huius
partis in 9.arti.vnde male loquutus eſt Spec. Dicerē er-
go,ꝙ aut donamus eccleſiā,& tunc debemus vti verbis
Spec.& ipſe errauit dicendo,ſi laicus confert iuſp. quia
debuiſſet dixiſſe,ſi ꝯfert,ſeu donat eccleſiā:qa eius ver-
ba ꝯcipiunẗ in donatione ecclæ, quæ detineẗ per laicū
in c.ꝙ aūt.in c.illud,cū ſimi.Aut donauit iuſp.& tūc de-
bemus vti verbis Io.An.videlicet dono,ꝯcedo,vł do iu
ſpa.qđ habeo in tali eccła,& nō ipsā eccłam. Sed eſt du-
biū,qd ſi volens donare iuſ. tali ecclæ, Titio dicat,pñto
Titiū ad talē eccłam,an ꝑ hoc fiat donatio iuriſp. & Do-
mi.in c.1.in §.& quia.in vltimis verbis, ſuꝑ gl. in verbo
titulo,de vſur.li.6.dicit,ꝑ illa verba non ꝯcedi ꝑronatū
totaliter,ſed tñ eo reſpectu, quo poſſet petere inſtitu-
tionem,refert ēt do.Felyn.in c.cum venerabilis,ante fi.
1.col.de excep.Sed aduerte, Domi. ibi loqui ꝑrono re-
ferente iſta verba, dum eccła vacat , nam dicit ibi Do-
mi.ꝙ ſi patronus dicit,præſento te ad talem eccleſiam
vacantem

uacātem &c.& ſic præſupponit ecclam vacare, & illud
fieri eo reſpectu: vt ipſi eccleſiæ prouideat: vnde nō vř
velle donare iuſp. Dicerem ergo eccleſia non vacante
apparere velle iuſp. donare & non nocere, quamuis di-
co, pñto: vt dicetur ĩ. in ij.li. in ij.par. in 3.q.prin. in j.ar. de
habēte pręſentare & dicente eligo; quia, vt ibi dicetur,
non apparet vera forma. Et hoc procedit, quādo laicus
patronus nō haberet ibi: niſi iuſpa. ſed ſi detineret cum
iurep. ecclæ, tunc quia iſta verba eſſent dubia nihil age-
ret, arg. d.c. quod aũt. & c. illud. hoc tit. & diximus late in
d.q. prin. pręſentis partis in 9.art. Si aũt eccla vacaret, &
patronus diceret prædicta uerba in perſonam; alicuius
clerici, tunc procederet, quod dicit Domi. ubi ſ. Et per
hæc elucidatur hic ulti. artic. & hæc 4. prin. quæſtio.

EX omnibus dictis in pñtis 4.q.prin. & eius 7.arti. col
lige infraſcripta. Et primo ꝯclu. iuſpa. poſſe trāsferri in alios per patronum non ſolum ti. ſucceſſionis, &
permutationis, ſed etiam tit. donationis: ut diximus ſ.
in prin. & in j.arti. pręſentis 4.q.prin. Amplia primò. d.
conclu. procedere, etiam ſi donaretur per laicum iuſp.
ualebit & tenebit donatio: vt diximus ſ. in ij. artic. in j.
membro. Reſtringe hanc ampli. procedere, vt ita de-
mum ualeat donatio facta per laicum laico iuriſp. ſi in
teruenit conſenſus epiſcopi, aliàs eſt nulla: ut diximus
in d. ij. arti. in ij. membro. Extende, reſtringe, & declara
hanc reſtric. & iſtam materiam de interuentu conſen-
ſus epiſcopi, & quando non: ut late diximus ſ. in j. q.
prin. huius ij. partis per totum. Amplia ſecundò d. con-
clu. intantum procedere, quòd patronus in donatione
& alia tranſlatione iuriſp. poteſt apponere cōditiones
non exiſtentes contra iura epi, & ius cōe, puta ꝙ iuſpa.
uadat de primogenito in primogenitũ, uel in parētelã,
ſeu ꝙ ſacerdos pñtetur cum ꝯſenſu tñ epi: ut diximus
ſ. in 4. arti. Extende hāc ampli. intñ procedere, & q̃. ma
xime, ſi patronus aliquo modo dotaret eccleſiam: nam
tanto magis poſſet apponere huiuſmo. conditiones: ut
diximus in d. 4. arti. in uerſi. & quam maxime iſtæ condi
tiones. Extende hanc ampli. quæ etiam eſt limitatio ad
iſtam amplia. ꝙ ſi patronus transferendo iuſp. ⁊ uellet il-
lud tranſire ſolum ad primogenitos maſculos cum hę-
reditate, tñ & ſimiliter in parentelam poſſet hoc face-
re: etiam ſine conſenſu epi: ut diximus in d. 4. art. in uer.
ſi. ſed ſi iſtę conditiones. Reſtringe mō hanc amplia nō
habere locum, ſi pronus donans, uel transferens iuſpa.
apponeret ꝯditionem, ꝙ donatarius non poſſit pſenta
re ſine conſenſu alterius ēt epi; quia nō teneret huiuſ-
modi ꝯditio: vt in d. 4. arti. Reſtringe hanc reſtric. proce
dere, ſi ꝯditio eēt, ꝙ donatarius pñtaret de volūtate alte
rius: ſecus aũt ſi de voluntate ipſius proni: vt diximus ſ.
d. 4. ar. in ver. & ita tenerem. Declara hanc reſtric. q. licet
teneret iſta ꝯditio & reſeruatio, non tñ donatarius poſ
ſet pñtare donatorē: vt diximus in d. 4. art. in ver. ſi verò
iſta reſeruatio. Amplia tertiò. d. ꝯclu. intñ procedere,
ꝙ iuſp. poſſit donari & transferri in alium, quā in dona
tarijs, & in illis in quibus transfertur, quamuis ſint ꝯtra
ctus inter viuos, habet tñ locum ius accreſcendi: vt dixi
mus ſ. in 5. arti. quia indiuiduum: vt ibi. Extende hanc
ampl. quàm maxime pcedere, ſi donatio iuriſp. fieret p
Imperatorē; quia ēt ſi nō eſſet indiuiduũ, haberet in ea
locũ ius accreſcēdi: vt diximus in d. 1. art. Limita modò
primò. d. ꝯclu. vt donari poſſit iuſp. procedere, niſi do-
nanti donaretur per donatariũ aliquid. quia ꝯmitterẽ
ſymonia, & actus eſſet nullus; vt diximus ſ. in 3. art. Re-
ſtringe hanc ampli. procedere, niſi res donata eſſet talis,
quæ iuxta qualitatem ipſius rei donantis & donatarij
nō poſſet iudicari ſymonia: qa tũc nō eſſet ſymonia &
valeret actus: vt diximus in d. 3. artic. in verſi. dicerem tñ
vnũ verbum, & in fi. Reſtringe ſecundo. d. ampli. ꝙ quā
uis ſi donanti donaretur aliquid committeretur ſymo-
nia, & non valeret actus tñ non puniretur, vt emens,
& vendens: vt priuarentẽ iurep. & re donata: vt diximus
in d. 3. ar. in verſ. dicerē & aliud verbum. Declara prædi-
cta, niſi res donata eſſet precium & iudicaretẽ vēditio, &
ſic ſuccederet priuatio. ſi vero eſſet res pphana, iudica
retẽ permutatio, & non ſuccederet priuatio: vt in fi. d. 3.
art. dictum eſt. Limita ſecundo hanc ꝯclu. procedere, vt
patronus poſſit donare iuſpa. ſi tñ donauit omnia iura
ſua, non includitur iuſp. eccleſiæ: vt dictum eſt ſ. in 6. ar
ti. Declara hanc conclu. vt ſi fiat donatio quibus verbis
ꝯcipi debeat inſtrumentum: vt dicitur ſ. in 7. & vlti. artic.

¶Quinta quæſtio. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Venditio iuriſp. de per ſe conſiderati eſt nulla.*
2 *Symonia ſicut committitur in re mere ſpirituali, ita etiam in annexis.*
3 *Venditio non valet ſpiritualium uel annexorum.*
8 *Res ſacra non recipit æſtimationem.*

QVæro quintò principaliter: an ſit alius modus trāſ
ferendi iuſp. in alium, q̃ ſupraſcripti. Et dic ſecũdũ
ſummiſtas in hoc ti. & do. in hac ru. & gl. in c. piæ mētis.
16.q.7. & in c. cũ ſeculũ. hoc ti. ponētes verſum iuſp. tran
ſire facit nouus hæres, permutata donatio venditioq;:
eſſe alium modũ transferendi iuſp. ſ. tit. venditionis, &
qa vidimus ſ. de iſtis tribus modis: nunc videndũ eſt de
1 hmōi mō uenditionis. ¶ Et ideo magis in ſpecie quæ-
ro, an iuſp. de per ſe ꝯſideratum poſſit vēdi alicui, & in
hoc nō eſt inſiſtendũ: cũ de eo ſit caſus expreſſus in ca.
de iure hoc ti. qui ad litterā dicit, iuſp. de per ſe ꝯſidera-
tum vendi non poſſe: cum ſit inconueniens, ex quo eſt
ſpũalitati annexum. ca. quanto. de iudi. vt ibi. Et hoc in-
conueniens dicit ibidē Abb. eſſe duplex. Primũ: qa æſti-
2 marẽ res inæſtimabilis. Secundũ: qa ꝯmittiẽ † ſymonia:
nā ſicut ſymonia committiẽ in re mere ſpũali, de ſym.
per totũ. Ita & in annexis: vt probaẽ in c. quæſitum. de re-
rum permu. & in c. pterea. de tranſac. & ex hoc notabili
ter dicit ipſe mixtũ aſſumere ſibi naturā a potētiori, &
diximus in pceden. q. prin. in 3. art. Et notat aliud ex illo
tex. talē ꝯctum ipſo iure nullũ: cum illũ ꝯctum ille tex.
3 decernat irritũ, & ibi gl. declarat. i. ipſo iure: quia ſpũale,
vel ſpirituali annexum vendi nō poteſt, nec ēt redimi.
4 c. querelam. de ſymo. ff. de ꝯhen. emp. l. hanc legē. † quia
res ſacra non recipit æſtimationē. ff. de rerũ diui. l. ſacra
loca. in fi. vnde Abb. ibi colligit in vlti. no. ſymoniā im-
pedire ꝯctum ipſo iure, & ita oēs tenēt & ſequitur ibi
per clam decreti appoſitam in illo tex. & iſta eſt veritas.
quā ēt tenēt do. in c. qa clerici. hoc ti. & ſumma directo
rij iuris hoc ti. in §. 19. & oēs ſummiſtæ ſimiliter in hoc
ti. & frater Ang. de Clau. in ſua ſumma, in ver. iuſp. in §.
12. Et iſtam ꝯcluſionem tenet Firma. in tra. de epo. in 4.
li. in 4. parte in 30.q. & Pau. de Cita. in hoc tra. in 6. parte
in 17.q. & in 9. parte in 3.q. Et Phili. Decius in conſ. 124.
placet mihi. in prin. 3. col. Et quamuis cum vniuerſitate
vendita tranſeat iuſp. vt dicetur in ſeq. artic. tñ ſi vende-
rentur aliqua, quæ non ſaperent veram vniuerſitatem,
& conſenſus epiſcopi interueniret, non tranſiret iuſp.
intantum hoc procedit, quia videretur de per ſe vendi,
ex quo non eſt vera vniuerſitas vendita & cōſenſus epi
non poterit validare actum nullum, & ſic ꝙ iuſp. vendi
nō pōt ēt cũ ꝯſenſu epi: vt voluit Gay. in rep. c. fi. de ele.
li. 6. poſt mediũ. 31. col. alleg. Fran. id eſt Card. in c. pterea
in 5.q. hoc tit. & ita tene iuſp. de per ſe vendi non poſſe,
& ſi vendatur, contractum eſſe ipſo iure nullum.

¶Secundus articulus. 5.q.prin. ij. partis j. Libri.

1 *Emens iuſpa. an debeat ſpoliari, vbi quòd ſic.*
2 *Intellectus ad c. quia clerici. extra de iurep. & nu. 3.*
4 *Ratio quare iuſp. poſſit donari non autem vendi.*
5 *Vendens uniuerſitatem in qua eſt iuſp. ſi illud exprimit, illud amittit.*

QVæritur ſecundo, quia; ſ. dictũ eſt, ſi vendatur iuſp.
1 de per ſe ꝯctum eſſe ipſo iure nullum, † ſi emens il
lud detineat, an ſit eo ſpoliandus, & tex. in d.c. quia cle-
12 rici. dicit ꝙ ſic: ementē iuſp. eſſe illo ſpoliandũ. ¶ † Doc.
modò opponunt contra hoc, quia ſpoliatio ſonat in vi-
tium & in actum violentum; vt de reſti. ſpo. per totum.
Sed iura non debent permittere violentiam ne inde
iniuriarum actio naſcatur: vt in c. qualiter & quando. el
j. & in l. meminerint. C. unde vi. Do. meus huius ꝯrij

dupliciter intelligũt illam litterã. Primò exponẽdo il-
lud verbũ ſpoliando.i.priuando; quia priuatio ſonat ĩ
actum iudicialẽ & licitũ, & ſic ſecus eius ꝙ verbũ ſpo-
liario.Secundo intelligunt ꝓprie, vt ex quo iſti agunt
actũ a iure intedictũ,ſicut de facto ꝓceſſerunt:Ita de fa-
cto poterunt ſpoliari per ep̃m;quia nõ eſt neceſſe rẽ de
ducere in iudiciũ,quaſi velint, ꝙ rõne nullius iuris ip-
ſorum non ſit opus iudicium intentare, & ſecundùm
hoc eſt notã.vt vult Abb.ibi,in actibus notoriè iniuſtis
procedendũ ꝑ iudicem extra p̃iudicialiter.facit.ca.qñ.
de filijs presby. Mihi plus placet ſecũdus intellectus, q̃
primus;qa ex quo priuatio p̃ſupponit habitũ.l.1.cẽta.ff.
ſi certum peta.l.decẽ.ff.de verbo.obli.c.ꝑ venerabilem.
de elec.& iſte emens nunquam iuſp.habuit, cum ɔ̃ctus
ſit nullus.d.c.de iure.hoc ti.ergo non poterit exponi. i.
priuando:quia nunquam habuit illud,ſed potius iuxra
veritarẽ,ſicut de facto illud accepit.Ita de facto fuit ſibi
ſublatum & prohibitũ,vt non ſe gerat vt p̃ronum, nec
ſibi reuerẽtia p̃ronis debita exhibeatur,& hoc mõ ſpo-
liatur illo.Reperi poſtea Pau.in hoc tra.in 9. parte ante
fi.3.q.q voluit illud,ſpoliari,referri ad venditorẽ: vt qa
vendidit ſpolietur illo iure,qđ voluit vendere, non po
tuit,& ſic eccleſia remaneret libera,alle.Abb.in d. c. qa
clerici.in fi.& dicit facere.c.qui ſtudet.j.q.j.& hoc mõ ĩ-
telligẽdo ꝓcederet expoſitio primi intellectus,vt expo
natur ſpoliando.i.priuando.Tamen loquendo ẽt de vẽ
ditore nõ procederet dicta expoſitio: qa quãuis aliàs &
ſic ante vẽditionem fuiſſet in poſſeſſionem, ſeu quaſi
iuriſpa.tñ poſtquã vendidit ipſo iure fuit illſt priuatus:
vt diximus in ꝓximo p̃ceden.art.non requirit̃ ergo no
ua priuatio hoĩs.Et q̃uis re vera ille text. potius ſe refe-
rat ad emptorẽ,qa facta venditione videbat̃ iuſp. in illũ
trãſlatũ,licet male,& ideo iuſlator voluit ipſum ſpolia
3 ri,& hoc caſu bene ɔgruit ſecundus intellectus. ¶†Tñ.
ſi volumus intelligere,ꝙ loquat̃ in venditore,poterunt
dari duo alij intellectus,& ſic tertius intellectus erit, vt
intelligat̃ ſpoliando.i. priuatum eſſe declarando, quia
quamuis eſſet ipſo iure priuatus, deberet tñ declarari
priuatũ per iudicẽ,arg.c.cũ ſcđm leges. de hære. Sed iſte
intellectus nõ quadrat;qa põt reprobari,vt primus,ma-
xime qa verbũ ſpoliando deſignat executionem facti,
& nõ declarationem iuris. Vnde dicerem verũ ẽt in vẽ
ditore quartũ eſſe intellectũ, vt dicatur ẽt venditor ſpo
liandus.ſ.executione facti,quia de iure iã priuatus erat.
4 ¶†Subdit ẽt ibi Pau.rationem diuerſitatis,quare iuſp.
poſſit donari,& nõ ven.poſuiſſe Rofre. in libellis ſuis;
qa donatio nõ habet peccatũ:vẽditio ſic. Itẽ donatio fit
gratis, venditio non.l. per diuerſas. & l. ab Anaſtaſio. C.
mandati. Sed verior relatio eſt illa, de qua ſ.in p̃ceden.
ar.quia committeretur ſymonia,& quia eſt annexa ſpi-
5 ritualitati,& ſic non recipit æſtimationẽ:vt ibi.¶†Repe
ri ẽt ſilr̃ poſtmodũ do.Roc.in hoc trac.in verbo ipſe vel
is a quo.in 25.q.in 4.col.in verſi. ſecundo dubitatur.vbi
q̃rit,ſi iuſp.exprimat̃ in vendõne vniuerſitatis, an ven-
dens illud amittat,& dicit illud amittere, ac ſi pure ven
deret.hoc hic non curo ponere:qa de huiuſmdi limita
tione j̃.loco ſuo tractabimus in hac.q.prin. in 20.ar.Suf
ficit nobis allegare Roc. volentẽ venditorẽ iuriſp. ipſo
facto illo priuari,quãuis dicat multos tenere ɔ̃rium.

¶Tertius arti.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Venditio iurep.ex quo venditio nulla ecclesia remanet libera.*

QVæritur tertiò ex quo emẽs iuſp.de ꝑ ſe eo ſpoliat̃
ſecundùm duos primos intellectus in ꝓximo p̃ce
den.arti.relatos,reſtituet̃ ne vendẽti, & quid de eo fiat.
gl.fi.in d.c.quia clerici.hoc ti.iũcto principio cum fine,
arguit debere reſtitui venditori, & mouetur quia cum
in d.c.quia clerici.dicatur, emptorem ſpoliandum, &
nihil dicit de venditore,ſequitur eo ipſo ꝙ imponitur
pena emptori & non venditori remanet iuſp. penes vẽ
ditorẽ;qa ſi voluiſſet ipſum punire, illud dixiſſet, ſicut
de alio,& facit ꝑ hoc gl.in c.ñ.hoc ti.in materia ſin.Hoc
tñ nõ obſtãte ipſa gl. tenet ɔ̃riũ, & dicit nõ dr̃e reſtitui
vendẽti:ſed eſſe ipſius ecclæ,cui facta fuit ſymoniaca ĩ
iuria:ex quo iuſpa.eius vẽdebat̃, & adducit.c.de hoc.de
1 ſymo.& c.ſi q̃s in atrio.17.q.4.& ſubdit ſic,† ecclãm eſſe
p̃ronam ſui ipſius.Inno.verò in d.c.qa clerici.in fi.dicit,
iſto caſu ecclãm eſſe liberam,allegando p̃dicta iura. Et
Abb.ſuper d. gl. dicit tene qđ dixit Inn. & hoc ẽt eſſe de
mente ipſius gl.ſ.ecclãm eſſe liberã,nã proprie loquen
do,ecclã nõ põt eſſe p̃rona ſui ipſius, vnde dicit ipſe, is
q primo habebat inſtituere,habebit mõ liberã collatio
nẽ:ſicut ſi beneficiũ nõ eſſet iuriſp.adducit gl.ij.in c.vni
co.hoc ti.li.6.voluit ẽt Gay.in rep.c.ñ.de elec.lib.6.ante
fi.18.col.Nec ob.dicit Abb. motiuũ gl.qa ſi iuſpa.rema-
neret penes venditorem text. mandaſſet declarari em-
ptionem nullam ꝙ non facit,ſed mandat emptorẽ ſpo
liari. Itẽ pena appoſita in vno ex correlatiuis vr̃ appoſi-
ta in altero ɔcurrere eadẽ rõne,vt eſt cõis theorica Le
giſtarũ in l.fi.ff.de accepti.& in l.vnica.C.de indi.vidu.&
ꝑ ipſum Abb.in c.j. de locato. & ita ɔcludunt Abb.do.
Car.& oẽs ibi,& idem Car.in conſ. 123. Reueren.pr̃, in
ij.col.in verſ.ad tertiũ,& ſumma directorij iuris.hoc ti.
§.19.Et idem expreſſe tenuit Pau.in hoc tract.in 9.parte
ante fi.3.q.& tenet ẽt do. Roch. in d. verbo ipſe vel is a
quo.in 25.q.prin.in 4.col.in ver.ſecundò dubitatur. vbi
concludit,iuſp.nõ debere redire ad vendentẽ & appli-
cari ipſi eccleſiæ,& dicit iſtã eſſe cõem opi. quam tenẽt
Io.Cal.in d.c.quia clerici,& Car.ĩ d. c. de iure.in vltimis
verbis,& eſt bona gl.in c.unico.in uerbo eidem. hoc ti.
lib.6. Tu pro prima opi.gl.in d.c.quia clerici. dic facere
illud qđ dicitur in c.ꝙ aũt,& in c.illud.cum ſimi.hoc ti.
ꝙ ſi laicus donat eccleſiã uni pio loco ſine ɔſenſu ep̃i,
eſt nulla donatio,nihilominus reuertitur ad donãtem,
adeo ꝙ poteſt donare illam alio pio loco cum ɔſenſu
ep̃i,vt diximus late ſ.in j. q.prin. huius ſecundæ par. in
9.ar.facit ẽt pro hoc id qđ dicimus,ꝙ ſi p̃ronus donauit
iuſp.vni ſine ɔſenſu ep̃i,quamuis donatio nõ teneat,re
manet apud donantem, vñ poterit illud alteri donare
cum ɔſenſu ep̃i, de quo late diximus ſ. in d.j.q.prin.in.
19.ar.eodem mõ poſſemus dicere,cũ ſit nulla venditio.
iuriſp.& reuertat̃ illud ad vendentem,Facilis eſt ad p̃di
cta ſol.quia ꝑ donationem nõ erat facta iniuria ecclæ,
nec committebat̃ peccatum ſimoniæ: ſicut p̃dicta fiẽt
in uẽdõne iuriſp. & ideo in donatione nõ eſt appoſita
pena ſicut in uenditione.Nec ob.gl.in c.fi. ſ. per me al-
leg.hoc ti.in uendente nõ eſſe penam expreſſam; quia
ſatis dr̃ exp̃ſſa, cũ ſit exp̃ſſa in uno ex correlatiuis, & ſi-
monia committat̃ per utrũq;, & ſic quia eadem eſt ra-
tio,ideo eadẽ pena ſcđm glo.aureã in cle. j.in uerbo eli
gat̃.de electio.Et ꝙ aliud ſit in uenditione q̃ in donatio
ne diximus ſimiliter ſ.poſt Pau.in fi.ij. præceden.art.Ad
illud ẽt qđ dictum eſt ſ.per Inno. & Abb. eccleſiam nõ
eſſe patronam ſuijpſius,ſed effici liberam, & illi proui-
deri per collationem merã,faciunt quæ diximus ſ.i n j.
q.prin.huius partis in 15.ar.dũ ibi tractauimus, ſi iuſpa.
trãsfertur in ipſamet ecclãm,quis erit p̃ronus.& ɔcluſi
mus illam effici liberam & illi prouideri per merã col
lationem. faciunt ẽt pro hoc ea quæ diximus ſ. in 3. q.
prin.huius partis in ult.ar.ꝙ ſi patronus moritur,& nul
lus ſit hæres,non erit patrona eccleſia ſui ipſius, ſed ef-
ficietur libera.Et plus diximus in p̃dictis locis, ꝙ illi ꝓ-
uidebit̃ ꝑ uiam collationis ꝑ eũ ad quem ſpectabat inſti
tutio,quãuis ſpectaſſet ad inferiorẽ ep̃m ex aliquo iu-
re ſpeciali,uide ibi,& p̃ſertim in d.ultimo ar.omnino.

¶Quartus arti.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Eccleſia emens iuſp.an illo ſpoliabitur,ſicut alter emens,& cuius erit. vbi concluditur, quòd eccleſia erit libera,& nu. 2.*

3 *Limitatio ad c.quia clerici.extra de iurepa.*

1 DVbitatur quartò:†quia in proximis articulis con-
cluſimus,emptorem ſpoliari iurepa.& non reuer-
ti ad emptorem ,ſed eccleſiam remanere liberam, qd
modò erit, ſi ipſamet eccleſia patronata emit iuſpatro.
an illo ſpoliabitur, ſicut & alter emptor, & cuius erit
illud iuſpatrona.& glo. in d. capitu. quia clerici. circa
med.

med.vr̃ velle nõ remanere liberã, ſed ſi ɔ̃ctus nõ tenuit
remanere apud vẽditorẽ,quam ſequitur ſumma dire
ctorij iuris hoc tit.§.20.Alij tenent ɔ̃:quia delictum per
ſonæ non nocet ecclæ Io.And.ɔcordando dixit,a ut ſo-
lus prælatus emit,& qa eius delictum nõ nocet ecclę ip
ſa eccla erit libera,& ita ꝓcedere opin.doc.aut prelatus
ſeu rector emit cũ collegio,& procedet opi.gl.quia de-
lictum prælati & capituli nocet ecclæ,vt in c.ij.de ordi.
ɔdi.& in reg.delictum.de reg.iur.lib.6.ſequitur hanc cõ
cor.ibi do.An.licèt do.Car.ibi in 5.q. illam referat,tñ ni
hil eligit.Io.Cald.verò in d.c.quia clerici. vr̃ indiſtincte
ſequi opi.doc.ecclam remanere liberã:quia iſte vendi-
tor omnino debet ſpoliari pp ſuum delictũ,Et iſtã opi.
Io.Cal.ſequitur ibi do.Abb. quam ſibi dicit placere ad-
dendo,vt ſaltem iudex ex officio ſuo ɔſulat eccleſię,nã
indignum eſt,patronũ vlterius habere iuſp.qui prę ſum
pſit illud vendere;vnde eccla remanebit libera non rõ-
ne ſui ɔ̃ctus,ſed quia venditor debet illo ſpoliari,& idẽ
tenuit Pau.de Cita.expreſſe in hoc trac.in 9.par.ante fi.
5.q.D.Roch. in d.verbo ipſo vel is a quo,in d.15.q.prin.
in 5.col.in verſ.4.& vltimo dubitatur. format hunc arti
culũ,& relatis ſupraſcriptis dicit, & ſi tu dicas. iſto mo-
do eccla ex delicto reportabit ɔmodum , ꝙ vr̃ indignũ
rñdet poſt Car.ibi,ecclam,& ſic clericos qui deliquerũt
emendo poterunt alio modo puniri,& dicit hanc opi.
ſibi placere:quia in dubio eſt tenenda opin.fauorabilis
ecclæ,arg.l.ſunt perſonę.ff.de reli.& ſump.fun.ibi,ſum
mam eſſe rõnem,quę pro religione facit. Comprobat
hanc ɔclu.per doc.Hoſt.do.An.Abb.Io.de Ana.in c.de
hoc.de ſimonia , volentem ꝙ ẽt ſi oẽs clerici ecclę ali-
quid recipiant ſimoniacũ , illud totũ applicabit̃ ipſi ec-
cleſię,& ita reſidet ibi do.Roch.Ego nolo hic diſcutere
diſtin.Io.An.quia de ea dicemus magis ɔgrue.j.in 6.art.
cũ tractabimus cuius erit p̃ciũ qñ ipſamet eccla emit.
2 ¶ † Sed tñ dico vnũ,tenendã eſſe opi.Io.Cal.& Abb.nã
ſemel negari non põt,vẽditorem eſſe illo priuatũ & ẽt
emptorẽ,& ſic emptricẽ ipſam ecclam,ad quẽ ergo ha
bebit deuenire?Certe nõ eſt ad quem deueniat, niſi di-
camus deuenire ad diœceſanũ rõne delicti ɔmiſſi per
emptorẽ,& tunc ſi ad dięceſanũ, ergo ipſe illi prouide-
bit,& ſic libera erit, quã maxime: quia ex hac libertate
ecclę clerici delinquentes nullã aut ſaltẽ minimã ɔſe-
querentur vtilitatẽ,ſed tota vtilitas eſſet ipſius ecclę,ex
quo efficietur libera in perpetuum,nec debet maxima
vtilitas libertatis ɔſiderari quã ementium clericorũ de
lictũ vt tandẽ ſit libera, & hoc fauore libertatis,ar.l.Ar-
rianus.ff.de act.& obli.iuncta l.diuus.ff.de integr.reſti.&
quæ hñr in c.accedẽs.de cri.fal.vnde a ſufficienti partiũ
enumeratione in illo caſu nõ põt aliter dici , niſi eccla
3 ſit libera.¶ † Et iſta eſt optima limitatio ad d.c.quia cle-
rici,emptorẽ iuriſp. eſſe ſpoliandũ, procedere in extra-
neis emptorib.nõ aũt in ipſamet eccla emẽte:qa erit li-
bera,& ita limitat ibi Abb.ſuper glo.fi.dũ dicit hoc pro
cedere,qñ extraneũ iuſpa.emit, & poſtea ɔcludit,ſecus
eſſe,ſi ipſamet eccleſia emit, ſed tu aduerte hanc nõ eſ-
ſe veram limita.quia reuera eccleſia emptrix ſpoliatur
iurepa.quia illud non ɔſequit̃ ex emptione,ſed ex vi li
bertatis prouenientis , quia non eſt qui legitime ſit pa.
tronus,prout ſuperius eſt dictum.

¶ Quintus arti.5.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Non debet quis cum alterius damno locupletari.*
2 *Precium emptionis iuriſpa.debet remanere penes eccleſiam, cui fuit fa*
cta iniuria.
3 *Reges,principes & alii recipientes pecuniam, vt conſentiant electioni*
ſeu promotioni alicuius ad aliquam prælaturam tenentur reſtituere il
lam pecuniam illi eccleſiæ,de cuius pręlatura agebatur.

QVia ſ.eſt dictum,vendentem & ementẽ iuſp.illud
amittere,& ecclam remanere liberã,& ſic appa-
ret ex hoc amiſſio rei vẽditoris, quid modo fiet de pre-
cio,qđ erat emptoris, & ideo quęrit ſi vendatur iuſp.de
per ſe:qa venditio non tenet, cuius erit preciũ, qđ datũ
erat pro illo,& in hoc tres fuerunt opiniones. Prima,ꝙ
p̃cium remaneat penes vẽditores.Secũda,ꝙ reſtituatur
emptori. Tertia,ꝙ ſit ecclę,cui facta eſt iniuria, ex quo
ɔmiſſa eſt ſimonia ſuper iurep.ipſius.Et ꝓ prima opi.ꝙ
preciũ remaneat penes vẽditorẽ adducit̃ hoc eſſe,ne re
ſtituat̃ emptori malęfidei,per tex.in l.ſi fundũ.C.de eui.
& in l.j.C.de pręſc.30.ann.& in l.ſi fratres.coĩa vtiuſ.iud.
cũ ſi.Pro ſecũda vero opi. ꝙ reſtituat̃ preciũ emptori,&
1 non ſit vẽditoris , adducit̃ † quia nõ debet quis cũ alte-
rius dãno locupletari 7.q.ij.fraternitas.ff.de ɔdi.indeb.l.
nã hoc reg. locupletari. de reg.iur.li.6.vnde ſi preciũ re-
maneret penes venditorẽ & nõ reſtitueret̃ emptori,vẽ-
ditor locupletaret̃ cum dãno & iactura emptoris , quia
ipſe amitteret preciũ & nõ haberet iuſpat.& vẽditor il-
lud lucraretur,ergo potius dicendũ,precium reſtituen-
dũ emptori,vt damnũ non habeat,& vẽditor cũ empto
ris iactura nõ locupletetur,& pro iſta opin.ẽt facit:qa ſi
vera eſſet prima opi.preciũ remaneret penes venditorẽ
2 ſine cauſa,& hoc permittit nõ debet.¶ † Pro tertia autẽ
opinione,ꝙ preciũ pro iurepa.datũ ſit illius ecclę cui fa
cta erat iniuria,ꝙ circa eius iuſpat.ɔmiſſa fuit ſimonia,
quæ opinio originaliter fuit Vin.in d.c. de iure.hoc tit.
adducitur tex.in auc.qũo opor.epĩ.§. veruntñ, & in §.ſi
quis aũt, & ſequen. vbi hr̃, ꝙ ſi aliquis eſt ordinatus vel
promotus in eccla precio aliquo,dans & recipiens pri-
uantur illo,& acquiritur illi ecclę,cui facta fuit iniuria,
& ſic ecclę iniuriã paſſę,vt ſunt ibi tex.aperti. Secundò
adducit̃ tex.in c.de hoc.in fi.de ſimo.vbi dr̃,reges princi
pes, & alios recipientes pecunias , vt ɔſentiant electio-
ni,ſeu promotioni alicuius ad aliq̃ p̃laturã,tenentur il-
lam pecuniã reſtituere illi ecclæ, de cuius p̃latura age-
bat̃ , licèt nõ perueneri̇t ex bonis ipſius ecclę. Et hoc iõ
dicit Abb.ibi in vlt.no.qa in ignominiã illius ecclę fuit
data pecunia, ideo in recõpenſationẽ iniurię eſt illi ec-
cleſię reſtituẽda.vnde & eodẽ modo in caſu noſtro fieri
debet,& ſic emptorẽ & venditorẽ iuriſp.amittere illam
pecuniã & applicari illi ecclę, cuius iuſpa. fuit venditũ
in recõpenſam iniuriæ ſibi illatę ob talem venditionẽ
ſimoniacam. Ad idẽ tertio loco adducuntur tex. in c. ſi
quis in atrio..17.q.j.& text.in c.ſi quis rapuerit 27.q.j.vbi
ſilr̃ probatur , ꝙ ſi ɔmittitur aliquod delictum iniurio-
ſum alicui eccleſię,preciũ quod ex illo prouenit,illi ec
cleſię applicatur,& non danti,nec recipienti,eodẽ mo-
do & in caſu nr̃o,vt ſ.deduximus.Quarto pro iſta opin.
ſua Vin.adducit, emptori non ɔpetere repetitionẽ : qa
in pari cã turpitudinis,arg.reg.in pari cã, de reg.iur.li.6.
vẽditor nõ debet hr̃e,qa venditio nõ tenuit, vt ſ. eſt di-
ctũ.ergo oĩno debet illi ecclę cui iniuria eſt facta,reſti-
tui.Et iſtã opi.Vin.tenet ẽt D.Car.in d.c.de iure.in fi.hoc
tit.vbi dicit ad vltimũ motiuũ Vin.de reg.in pari.rñderi
non poſſe,nec etiam ad alia ſ.formata motiua bene rñ-
deri põt , quamuis ipſe rñdere conetur , & tandẽ tenet
opi.Vin.in effectu,& illã eſſe dicit veriorem,iuſpa.non
remanere penes emptorem,cũ venditio non teneat,vt
in d.c.de iure.hoc reſtituendũ eſſe precium venditori ,
quia quantũ in ſe fuit illud abdicauit a ſe.adducit in ar.
ff.de calum.l.in heredẽ,& hãc partem tenet ẽt ibi Abb.
& omnes ſequuntur.faciunt,quę nota.in d.c. de hoc,&
in alijs iurib.ſupra alle.Demũ reperi co.Roc.in hoc tra
cta.in verbo ipſe vel is a quo,in 25.q.in 4.col. in verſi.3.
in fi.acceſſoriè quęrentem de hoc arti.& dicentem Ioã.
An.do.Car.Abb.& cõiter cæteros doc.in d.c.de iure.cõ-
cludere precium non eſſe reſtituendum emptori,quia
fuit in mala fide,emendo ɔ̃ iuris diſpõnem,arg.l.ſi fun-
dum.C.de euic.& l.quemadmodum.C.de agric.& cenſ.
lib.11.& c.de hoc.de ſimo.& hoc etiam tenere d.Car.in
d.c.quia clerici.in vltimis verbis.Dicit ẽt non debere re
manere apud venditorem rationibus ſ.alleg. vnde tale
preciũ applicabitur ecclæ,cui facta fuit ſimoniaca iniu
ria,& iſtã opi.dicit tenere glo.fi.in d.c.de hoc.de ſimo.&
& tenere Bar.in d.aucten.quomodo oporteat epĩs.§.&
hanc,& idẽ Bar.in §.præ omnib.quem legit cum princi
pio in auc.de ſanctiſ.epiſcopis.vbi dicit hoc eſſe regula
re, ꝙ qñ aliquid aufertur ab aliquo, qa fecit iniuriã ec-

clæ,debet ibi ecclæ applicari,& dicit hoc referre, & ſe-
qui Io.de Ana.in d.c.de hoc.in vltimis verbis hoc intel
ligens ſcdm diſtinctionē do.An.& Abb.ibidē ſup ſimi-
li puncto,de quo ibi p eos,poſt gl.& ita reſidet do.Roc.
vbi ſ.in pahocſſu.Ego dico oīno iſtam opi.V in.eſſe ve
riorem:quia ut ſ.eſt concluſum in ij.& 3.art.præſentis.
q.venditor qui ante habebat iuſp. propter iſtam vendi-
tionem illud amiſit & etiam precium, vt ſibi diximus,
inconueniens eſſet,ementem ēt non amitteret preciū
propter iſtam emptionem,& cōtra,ſi venditor nō pōt
hēre precium;qa non tenuit venditio,nec emptor iuſp.
qa illo ſpoliaſ,& ſic iſtis duob' priuatis iurep.& p̄cio cē
ſentur duæ opi. ſ. relatæ. remanebit ergo ꝙ ſicut eccle-
ſia efficitur libera,ita etiam acquiret precium, vt in oī-
bus obſeruet æqualitas, diuerſimode tñ punitionis in
emptorem & venditorē delinquētes libertatis, & lucri
in ecclam nō peccantē ſed iniuriatā. ſicut iudas ſui rea-
tus,& latro ſui meriti pęnā & p̄miū æqualiter ſumpſe-
rūt,ut ī eccla legiſ,maxime ī illa orōne, Deus a quo &
Iudas reat' ſui pęnā,& ꝯfeſſionis ſuæ latro p̄miū ſūpſit.

¶Sextus arti. 5.q.ptin.ij.partis j.Libri.

1 *Precium iuriſp empti per ipſamet eccleſiam erit ipſius eccleſiæ,& nu.*
2.vbi quod debeat conuerti in vtilitatem ipſius eccleſiæ.
3 *Limitatio ad tradita pec.doc.in c.de iure,de iurep extra.*

SEd quia p̄dicta procedūt, qñ aliquis extraneus emit
iuſp.de p ſe,qa illud lucrabiſ eccla.modo pōt.6.loco
dubitari,ſi ipſamet eccleſia emit iuſp.cuius erit p̄cium
per eam ſolutum, cum ipſa ſit emptrix. Iſtū articulū in
terminis nō inueni tactum,ſed dicerem in eo ſicut di-
ximus ſ.in 4.proxi.p̄ceden.art.cum ibi tractauimus,qñ
ipſamet eccleſia emit:quia venditor & emptor priuan
tur iurep.cuius erit illud,& in illo articulo fuerunt tres
opiniones.Prima,ꝙ eccleſia non remaneret libera,ſed
iuſp.eſſet vēditoris.Secunda,ꝙ eccleſia erit libera, q̄uis
ipſamet emerit iuſp.Tertia poſtmodū erat opi. Io.An.
diſtinguens,vt ibi.Ita etiam in iſto arti.noſtro poterunt
eſſe tres opiniones,vna ꝙ preciū ſit emptoris, vt illi re-
2 ſtituaſ,ex quo nō habuit locum emptio,† ſic ipſius ec-
cleſiæ emptricis,arg.eius qđ dicit gl.in d.c.qa clerici, &
iſta opinio poterit adiuuari per reg. delictum perſonæ
nō nocet ecclę.c.cū venerabilis,de excep.reg.delictū.de
reg.iur.li.6.Secunda,ꝙ ex quo ipſamet eccla emit,& oī
no debet puniri:quia emit non ſibi,ſed ad arbitriū diœ
ceſani,ar.l.in hæredem.ff.de calum.vbi cū acquiſitio rū
pitur,applicaſ fiſco.Tertia,ꝙ diſtinguaſ, ꝓut diſtinxit ī
illo caſu Io.An.ꝯcordādo ꝙ aut ſolus p̄latus emit, & p̄-
ciū ſit eccleſiæ,cū delictū illius ſoli nō noceat ecclę,aut
emit p̄latus cū collegio,& ꝓcederet opinio ꝯ̄ria; qa tūc
delictū p̄lati p̄iudicat ecclæ. Tu verò circa iſtā concor.
Io.An. aduerte circa primū mēbrum, in quo vult ipſe
ſolum prælatum non nocere eccleſiæ; quia illud eſt ve
rū in eccla collegiata, vbi ſolus prælatus delinquendo
ſine collegio non nocet eccleſiæ, ſed ſi eſſet eccleſia, q̄
tm̄ rectorē haberet,bene eius delictum noceret ecclæ.
iſta eſt gl.magna & ſingularis circa mediū ibi. & ſi vnus
ſit ſacerdos in c.potuit.de locato,quā not.Abb.in c. du-
dum.el ij.in fi.8.& in prin.9.col.de elec.& do.An.in c.re
latū.el ij.de teſta.& in c.ꝙ quibuſdā, de fideiuſ. & Io.de
Ana.in.d.c.de hoc de ſimo.in fi.pe.& in prin.fi.col. & d.
Fely.in c.edoceri.in pen.col.in ver.& in alijs,de reſcrip.
& do.me.Corſe.in c.cum venerabilis,ſuper gl.in verbo
licet,de exce.Vnde potius eſſet aliter diſtinguendū, vi-
delicet aut eccla,cuius iuſp.venditū eſt, erit collegiata,
aut non:ſi collegiata,& tunc aut emet rector ſolus,& p̄
cium erit ecclæ,quia nō potuit eius delictū nocere ec-
cleſię.Aut rector cum collegio emit iuſp.& tūc amittit
precium,quia potuit illi p̄iudicare. Si verò eccleſia nō
erat collegiata,& tunc nullo mō preciū poterit eſſe ec-
cleſiæ;quia ipſe ſolus delinquēdo potuit ecclę p̄iudica
2 re.¶† Ego circa hūc articulū nullo mō diſtinguerē, nec
ſcdm Io.An.nec mō p̄miſſo,ſed indiſtinctè dicerē p̄ciū
eſſe ecclę:prout dictū fuit de iurep.vendito,ſ. in 4.arti.
ꝙ ſicut eccla ibi efficiſ libera, quamuis ipſamet emerit
iuſp.eo.mō in hoc caſu preciū erit ipſius, quāuis iuſp.
fuerit emptricis illius:& moueor p d.p Io.Cald.Abb.&
alios in d.c.qa clerici.de qbus ſatis diximus in d.4.q. art.
Et magis in ſpecie hic conſidero,nemo. n. inficiabiſ in
iſto caſu precium non remanere penes vendentem, ex
quo venditio non tenuit, vt diximus in proximo prę.
art.nec ēt debet eſſe emptoris,vt ibidem fuit dictum: li
cèt.n.hic emptrix ſit ipſa eccleſia,tñ in veritate eſt ipſe
rector & collegium. bene ergo concedo ipſos amitte-
re precium,videlicet,vt non recuperent illud, & ad ꝓ-
prios vſus conuertant,ex quo ſemel emendo delique-
runt,ſed bene poterit illud recuperari, vt conuertatur
ad vtilitatem eccleſiæ.puta vt ex ea emantur aliqua ſta-
bilia,ornamenta,vel alia neceſſaria ipſi eccleſiæ,cui ip-
ſi iniuriā fecerunt,arg.c. peruenit. de fideiuſ. & eorum
quæ ibi notanſ per do.nec debemus dicere preciū acce
dere ad diœceſanum,cum ipſa eccleſia deliquerit,quia
in veritate nō ipſa deliquit,ſed ꝯ eam,& in eius iniuriā
fuit delictū perpetratum, ipſa. n. verę delinquere non
pōt,vnde ſi aliter diceremus,ipſi eccleſię duo mala eue
nirēt.primū:qa illata eſſet ſibi iniuria.ſcdm: qa minue-
renſ eius bona p̄ciū amittendo,ꝙ dici non debet. Nec
ob.reg.delictū,qa illā intelligiſ ꝓcedere,qñ delinquere
tur,& nō fieret ipſimet ecclæ iniuria,quo caſu ſibi ſatiſ
fieri deberet, prout eſt in caſu nr̄o, & iſtā opi.tenerem
tanq̄ æquiorem & veriorē,licèt noua & adhuc nō tacta
in ſpecie.vñ ꝯclude ipſamet eccla emente iuſp. q' in ea
erat p̄cium fore ꝯuertendū in aliā vtilitatē ipſius ecclę,
ſed amittendū quò ad vtilitatem rectoris & collegij:qa
nō poterūt illud ad eorū vſus ꝯuertere p nouiter. ſ. ad-
3 ducta.Et ita † limitarē no. p do. & maxime Car. & Abb.
in c.de iure.hoc ti.dū volūt emptorē iuriſp.amittere p̄-
ciū,vt non ꝓcedat,qñ ipſamet eccleſia emit, ſed hēbit
locū qđ ſ.d.eſt.Et qa in iſtis ꝓxime p̄ced.arti. tractatū eſt
de intellectu. c.quia clerici. & c.de iure.hoc tit. aduerte
ad vnū circa intellectū.c.quia clerici.nā dñs Car. in d. c.
de iure.vſ intelligere illū tex.in c.quia clerici.& ibi no-
tata ꝙ emptor iuriſp.de p ſe eo ſpolieſ, & vēditor amit
tat p̄cium,ſi illud emit eo aīo: vt pñtaret in illo aliquē
filiū vel nepotē,aliàs verò prædicta nō procederēt.iſte ī
tellectus nullo mō eſt tenēdus,ſed tenendū eſt,ementē
iuſp.de per ſe illo ſpoliari,& preciū amittere,qa tex.ille
principalr nō ſe fundat ſup eo;qa emit illo aīo vt pñta-
ret ſuos;ſed potius fundat ſe principalr;quia emit illud
qđ erat ſpūalitati annexū,vt apparet ibi iūcta glo.ij.& ꝙ
fundat ſe ſuper hoc;qa vendi,nec emi poterat ad litte-
rā demōſtrat tex.ibi.dū dicit aduocationibus talr acqſi-
tis ſpoliādo &c.hoc eſt p viā illicitā, de qua ſ. Et p hoc
facit qa licèt emat iſto aīo,vt p̄ſentet ſuos &c. iſta eſt ſi
monia mētalis,q̄ tñ inducit peccatū mortale: vt eſt gl.
pe.in fi.in c.vnico.de cle.nō reſi.li.6.q̄ dicit,iſtā ſimoniā
mentalē p pęnitentiā tolli:vt ibi p eā.vnde ipſe nō eſſet
ſufficiēs impedire ꝯctū ipſo iure, ſicut facit vera ſimo-
nia q̄ ꝯhitur per vendōnem iuriſp. vt dixit Abb. per il-
lum tex.in d.c.de iure.in vlt.nota.& ita intellige & tene
quicquid dixerit ibi Car.in d.c.de iure.qa nō dicit aſſer
tiue:ſed referēdo ſol. quæ datur ad d. c. qa clerici. Bene
tñ eſt verum aliquos do.dicere,ꝙ ille tex.in c.quia cleri
ci.per illa verba,ꝯpetant, vel quocunq; mō poſſunt ac
quirunt:vt poſtmodum eorū filij,vel nepotes &c videſ
velle,ꝙ ſi hoc p̄ſoni faciunt titulo habili acquiſitionis
iuriſp.puta propter hoc emendo ēt cum vniuerſitate:
nihilominus incidunt in illā pęnā: de quo tñ dicto di-
cemus,ſ.in iſta.1.q.princ. in 11.arti. & per iſta habemus
intellectum. d. c. quia clerici, & melius illum habebi-
mus in ceſſione de qua proxime.ſ.in d.11.arti.

¶Septimus art.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Patronus nihil habens in bonis non poteſt vendere iuſp. creditoribus,*
& quæ ſit ratio.
2 *Creditores non poſſunt occupare capellam debitoris effecti non ſoluen-*
do,etiamſi poſſunt accipere omnia bona ipſius ex iudicis declara-
tione.

Iuſpatro.

3 *Iuſpa.non poteſt cedi etiam de conſenſu epiſcopi.*
4 *Iuſp.per ſe non poteſt dari creditoribus in ſolutum.*

EX præcedentibus igitur articulis.7.loco dubitari po
teſt;quia in illis eſt ꝯcluſum iuſp.de per ſe vendi nõ
poſſe,an ſaltem per debitores nihil habentes in bonis
cedi poſſit creditoribus,vel illis adiudicari,do. Abb. in
c.querimoniam.in fi.in primæ.q.in j. col. hoc titu.dicit
2 alias in facto dixiſſe.† patronum nihil habentem in bo
nis non poſſe cedere iuſp. creditorib. quia non recipit
æſtimationẽ,vnde dicit ibi,non põt in ꝯpenſãm bono-
rum hr̃ditatis adiudicari per iudicẽ,nec hr̃des inter ſe;
quia quodammodo commutaretur cum re tempora-
li,& reciperet æſtimationẽ,ꝯ d.c.de iure. hoc tit.de quo
vltimo diximus ſ.in 3.q.prin.in 37.arti.Primum vero d.
do.Abb. refert & ſequitur. D. Fely.in c.cũ Bertoldus de
2 re iudi.in prin.fin. col.¶† Pro quib.dictis adduco quod
dixit Bar.in l.Aufidius.ff.de priuil.cre. ꝙ licet aliqs ædi-
ficet vnam capellam,& poſtmodum efficiatur non ſol
uendo,quamq̃ creditores ex declaratione iudicis poſ-
ſunt accipere oĩa bona,& iura dicti ædificatoris, nõ tñ
põt d.capella ab eis occupari,nec tranſit aliqđ ius dictæ
capellæ in creditores.refert & ſequitur pulchre Ang.in
ſuo teſtõ. in gl. in verbo itẽ mãdauit ꝯſtrui capellã vnã.
3 Et plus dico † ꝙ ẽt de ꝯſenſu epĩ iuſp.cedi creditoribus
non põt,ſicut nec vendi cũ re non ſapiente vniuerſita-
tẽ.per ea q̃ diximus ſ.in j.arti.præſentis.q.prin. per d. D.
Car.relatum a Gay.in loco ibi alle.& dicemus. j. in hac
q.prin.in j.art.cum ibi tractabimus,qñ qs uẽdit oĩa iura
q̃ habet in aliqua villa, cum non ſit ſua, ſed ſolũ habet
in ea cortes,fundos,& certa iura,an veniat iuſpa.faciũt
ẽt quæ diximus ſ.in 3.q.prin.in vlt.art. an iuſp. poſſit ꝑ-
mutari cum re tpli. hoc idem voluit D.Pau. de Cita.in
hoc trac.in 9.pat.in 15.q.ſ.iuſp. nõ poſſe trãſferri ceſſio
ne,ſeu adiudicatione,q̃ fieret ꝑ iudicẽ, & dicit ꝙ nõ,&
D.Roc.in hoc tra.in verbo ipſe vel is a quo, in 31.q.vbi
4 dicit † iuſp.de per ſe & ſine vniuerſitate nõ poſſe in ſo-
lutũ dari creditorib.nec inſolutũ capi ab eis.alleg.Abb.
& Fely.vbi ſup.& idẽ dicit tenere Bal. in ꝯſ.ſuo.32.inci.
q̃dã nobilis,in 3.vol.clare dicẽtẽ cũ vniuerſitate poſſe ĩ-
ſolutũ dari,ſecus ſi cũ re particulari in ſolutũ daretur,&
dicit ꝓ hoc facere q̃ ipſe dicit ꝓ venditione vniuerſita-
tis in eo.uerbo ipſe vel is a quo,ĩ q.23.& ſeq.de qua nos
ẽt dicemus.j̃.faciunt ſilr̃ q̃ dicentur in ꝓximo ſeq.art.&
quæ diximus in d.ij.q.prin.ſupra in 37.arti. & faciunt q̃
diximus ſ.in j.& ſeq.arti.huius.q.de ſimonia.

¶Octauus arti.5.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Iuſpa.eſt ineſtimabile.*
2 *Iuſpa.fructus.i,præſentatio eſt quid ineſtimabile.*
3 *Ratio quare iuſp.non tranſit cum re pignorata.*

1 ET ex iſtis reſultat deci.8.art.†an iuſp. eccleſiæ poſſit
æſtimari.Et ꝯcludit ꝙ nõ, cum ſit rex annexa ſpiri-
tualitati,& æſtimationem non recipiat,per d.c.de iure.
hoc tit.ita in terminis decidit Pau.de Elcaza.in cõmẽ.c.
nobis.hoc ti.in 6.col.& vult ẽt eẽſſe D.Abb.in d.c.que-
rimoniã.faciunt quæ dicuntur in proxi.ꝑce.artic.& ſu-
pra in ij.q.prin.in 37.art.dum tractauimus,an iuſp. poſ-
ſit adiudicari vni ex hr̃dibus, & ẽt quæ diximus ſ.in d.
ij.q.prin.in 35.ar.in ver.ego melius,& ſeq.ubi diximus.
ideo iuſp.non tranſire in fideicommiſſarium,ſed rema
nere apud hr̃dem,quia non recipit æſtimationẽ,ut poſ
ſit trebellianica detrahi,& ita etiam uult Alex.in apoſt.
ad Bar.in l.naturales.in §.fi.ff.de præſc.verbis.ubi Bart. q̃
rebat de iurep.libertorum,an poſſet æſtimari, & diſtin-
xit vt ibi per eum,& hoc exp̃ſſe tenuit. D.Roc. in d.ver
bo ipſe vel is a quo, in 21.q.& ſentit ẽt Pau. in hoc trac.
in d.9.par.in 15.q.& in 6.parte in 4.art.in fi.12.q.vbi alle.
Pau.de Ca.in l.planè.la ij.§.fi.cum gl.ibi,& l.ſeq.ff.de le.
j.vbi dicit Pau.de Cit.hæc iurap.eccleſiæ vel liberti non
poſſe poni in æſtimo,vt maior collecta exigeretur, & fa-
2 ciunt q̃ dicenẽ in ſeq.artic.¶† Et multo fortius nõ patiẽ
æſtimationẽ fructus iuriſp.i.ipſa p̃ntatio,vt pulchre di-
cit Abb.in c.cũ Bertoldus in prin.fi.col. de re iud. & ibi.
D.Fely.in fi.pe.& in fin.col.& facit qđ dicit Abb. in c.ex
3 litteris.in fi.j.col.hoc ti.& iſta eſt cã † quare iuſp.nõ tran
ſit cũ re pignorata; quia fructus nõ poſſent cõputari in
ſortem,& eos lucrari eſſet vſura, vt late dicemus infra
in hac ij.parte in 9.q.prin.in j.art.

¶Nonus articulus 5.q.prin.ij. partis j. Libri.

1 *Habens iuſpa.eccleſiæ non dicitur locupletior.*
2 *Idem in iurep.libertorum.*

1 ET ex hoc infertur deciſio 9.arti.† ꝙ q habet iuſp.nõ
dr̃ locupletior.nã ſi hoc eſt in iurep.libertorũ,qđ ali
qñ capit æſtimationẽ:vt ꝑ Bar.in d.l.naturales ĩ §.fi.ff. de
p̃ſcri.verb.& ꝙ hoc ſit in iurepa.libertorũ vult text.in l.
placet.in prin.ff.de leg.ij.& in l.non vr̃,de re. iur. & uult
Bar.in l.Titius.la j.ff.de ae.emp.multo fortius hoc erit ĩ
iurep.ecclæ,qđ nullo mõ capit æſtimationẽ, vt eſt ꝯclu
ſum in ꝑce.art.facit ẽt pro hoc,qđ diximus ſ.in hac par
te in ij.q.prin.in 26.art.in verſi. reſtat mõ videre, cũ ſeq.
ꝙ filius illegitimus in hæreditate,quæ non eſt ſoluẽdo,
põt eſſe hr̃s p̃ris,quamuis in illa ſit iuſp.quia illud non
facit hæreditatem locupletiorem,vt ibi tandẽ hoc latè
ꝯcluditur.facit ẽt qđ diximus ſ.in d.ij.q.prin. in 35. arti.
in verſ.ego magis clare,& ſeq.ideo iuſp.non tranſire in
fideicommiſſarium;quia fideicommiſſum eſt inductũ,
vt transferatur ꝯmodum hr̃ditatis in fideicommiſſariũ
bonorũ,quæ æſtimari p̃nt,vt ibi,& hoc cõmodũ ex iure
pa.hr̃i nõ põt,ideo &c.vt ibi late, ergo non dat locuple
tionẽ,& hæc eſt veritas,& ideo non inſiſtendũ,quam ẽt
voluit Pau.de Cita.in locis in præceden.artic.allegatis.

¶Decimus arti.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Venditio fructus iuriſp.i præſentationis nulla eſt.*
2 *Venditio fructus iuriſp.i.honoris,proceſſionis & alimẽtorum nulla eſt.*
3 *Patronus habens alimenta a rectore eccleſię poteſt illa arrendare.*
4 *Fructus beneficiorum poſſunt arrendari.*
5 *Connexorum idem eſt iudicium.*

1 QVæro 10.† an ſicut nõ põt vẽdi iuſp. ita nec princi-
palr̃ poſſit vẽdi fructus ipſius. i. p̃ntatio.Et ex p̃di-
ctis patet,ꝙ vẽdi nõ põt, ꝙ cũ fructus iurip. æſtimari nõ
põt,& in ſpecie p̃ntatio,vt diximus ſ. in proximo ꝑce.
8.art.& ita vult Pau.de Caſt.in cõſi.ſuo 57. inci. venera-
bilis vir.ĩ.j.col.vbi exp̃ſſe dicit, ſicut nõ põt vẽdi iuſpa.
per d.c.de iure.ita nec p̃ntatio,q̃ eſt eius fructus,quẽ re-
fert & ſequiẽ D.Fely.in c.cũ Bertoldus. in j.col. de re iu.
refert ẽt iſtud d.D.Roc.in hoc tra. in verbo ipſe vel is a
quo,in 26.q.in j.col.dũ ibi q̃rit, an ĩ locatione vniuerſi-
tatis trãſeat iuſp.vt p̃ſentatio ſpectet ꝯductori, & addu-
cit Pau.de Caſt.vbi ſ.tenẽtẽ ꝙ nõ trãſit,motus iſta rõne;
qa vẽdi nõ põt, & licet circa principale intẽtũ illius q.
ſint opiniones ꝯ Pau. tñ ei⁹ rõnẽ nõ ĩprobãt. Immo d.
Roc.ibi tenet,cũ Pau.circa mediũ.ij.col.ibi ſecundò rñ
deo, vt ꝑ Pau. vbi vult fructũ p̃ntationis, nec alios fru-
3 ctus † iuriſp.vẽdi nõ poſſe,& ſic nec fructus honoris ꝓ-
ceſſionis,nec alimentorũ,qa iſta,negari nõ põt, qn ſint
3 ſp̃ũali annexa ſicut & ip̃m iuſp.¶ † Quid aũt ſi pauper
p̃ronus hẽt aliqua alimẽta a rectore ecclæ p̃ronatæ, an
4 poſſit illud arrẽdare,dicerẽ ꝙ ſic: † ſicut & fructus bñfi-
ciorũ arrẽdari poſſunt;qa ex ſe ſp̃ũales nõ ſunt,& ſic iſti
ſunt fructus tpales, q naſcunẽ ab illo iure ꝑcipiẽdi ali-
mẽta ĩ neceſſitate qđ oriẽ ab ipſo iurep.c.qcũq;.16.q.7.
& diximus ſ.in fi.j.ar. j.q. prin.j.partis huius li.in diffini
tiõe ſeu deſcriptione iuriſp.cũ illã declarauimus,& di-
ceẽ late j̃. in 3.li.ĩ 5.q.prin.in 15.ar.vbi melius cadit hæc
materia alimẽtorũ;tñ quò ad effectũ nr̃m tenẽdũ ẽ vt ſ.
nã qa p̃dicti fructus æſtimari,nec vẽdi poſſunt,ideo nõ
trãſeunt in ꝯductorẽ,ſi ꝑ ſe iuſpa. locareẽ,vt vult exp̃ſſe
Car.in c.ex litteris.hoc ti.& dicemus.j̃.in 8.q.prin.huius
ptis in j.ar.nec pignorari,& ſic in tenẽtibus pignus non
trãſeunt,vt ſilr̃ dicemus.j̃.in hac ij.par.in 9.q.prin.in j.&
ij.ar.quia ipſi fructus reſtitui nõ poſſunt,cũ vẽdi nec æſti
mari poſſunt.Et ꝙ hmõi fruct⁹ nõ poſſunt vẽdi, ꝓbo ꝑ

tex.in c.quia clerici.hoc titu.ita illum ponderando, nā
aliqui emebāt iuſp.vt præſentarent filios, ſeu amicos,
& tñ reprobatur hæc uenditio,quæ fiebat potius ratio
5 ne fructuum,q̃ proprietatis,probatur etiam † quia con
nexorum idem eſt iudicium,c.tranſlato.de ꝯſti.ſed fru-
ctus ſpirituales vendi non poſſunt.c.fi.ne præl.vic.ſuas,
ita nec fructus annexorum ſpiritualibus.

¶Vndecimus articulus.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Spiritualia mere vendi non poſſunt etiam cum vniuerſitate.nu.5.*
2 *Statuæ non tranſeunt cum vniuerſitate vendita.*
3 *Venditio iuriſpatrona facta cum vniuerſitate valet etiam ſine conſen-
ſu epiſcopi.*
4 *Ratio quare vendita vniuerſitate non tranſeunt ſpiritualia, annexa au
tem ſpiritualitati ſic.*

QVia igitur,ſupra in præce.arti.eſt concluſum,iuſp.
de per ſe conſideratum vendi non poſſe,an ſaltem
poterit uēdi cum aliqua vniuerſitate temporalium. pu
ta villa,caſtro,& ſimilibus,in quibus eſt iuſp.Et videre-
1 tur prima facie dicendum † quòd non poſſit uendi ēt
cum vniuerſitate:nam ſicut ſpiritualia mere vendi nō
poſſunt etiam cum vniuerſitate, vt volunt do. & maxi-
me Abb.& Io.de Ana in c.querelam, de ſimo.damnan-
tes gloſ.3.ibi.& Inno.& alij eum ſequentes in c. ex lite-
ris.hoc ti.ita nec iuſ.annexum ſpiritualitati debet poſ-
ſe vendi ēt cum vniuerſitate,quia annexorum idem eſt
iudicium. c.tranſlato. de conſti.cum uulg. & de uno ſit
argumentum ad aliud.c. de iure.hoc ti. Adducitur etiā
tex.pro iſta par.& qđ ibi uoluit Bart. & alij in j. not.in l.
2 Aufidius.ff.de priuil.credi.ſ.† ſtatuas nō tranſire cū uni-
uerſitate vendita,ita ergo nec iuſp.Tñ ipſis nō obſtanti
bus ꝯria pars eſt verior.pro qua adducent̃ hęc iura,vide
licet tex.in c.ex litteris.in argumentū hoc ti. & tex. in l.
in modicis,& in l.hāc legē,& ibi Bar.ff.de ꝯhen.emp.&
tex.in l.ſi mercedē.§.ſi cū fundū.ff.de actio.emp.& tex.ĩ
l.q̃dā.ff.de acqui.rerū domi.facit tex.in l.ſi operarū.ff.de
oper.li.cū ſimi.in q̃bus iuribus habet̃,ꝙ vendita vniuer
ſitate aliqua,in qua eſt iuſp.ꝑ aliquod aliud ius,qđ alias
vēdi non pōt,vel alio tit.non gratuito diſtrahi, acceſſo-
riè illud ius trāſit cū ipſa vniuerſitate in emptore,vel in
eū in quē a1s vniuerſitas eſt diſtracta ēt ſine epi ꝯſenſu,
niſi iuſp. vel illud aliud ius diſtrahi ꝓhibitū expreſſe a
diſtractione,ſeu vēditione vniuerſitatis excludat̃. puta
q a ſit dictū,vēdo tibi talē villā,vel caſtrū,vel quid aliud
vniuerſum cū oĩb iurib.ſuis ꝑter iuſp.qđ in illa habeo,
ſi verò hoc non ſit dictū, iuſp. tranſit cū vniuerſitate il-
la tp̃aliū,& hic eſt caſus ſcđm do.ĵ.alleg. ĩ quo magis di
gnū acceſſoriè tranſit,& in ꝯntiam cū minus digno.iuſ
pat.n. eſt dignius tp̃alitate vniuerſitatis, & tñ acceſſoriè
tranſit cū eo, & eſt ēt caſus in quo ꝓhibitū alienare de
per ſe cū vniuerſitate alienat̃. ita Abb. poſt alios in d. c.
ex lr̃is.in j.no.& tāgit in d.c. cū ſeculū.poſt Inn. in dictis
locis. Hoc tñ nō pōt eſſe cū aliqua re particulari : qa cū
illa nō tranſibit acceſſoriè iuſp.ſed neceſſe eſt,ꝙ ſit vni-
uerſitas aliqua,ſcđm Inn.& Abb.in locis ſ. alle. & ibidē
do.Cat.poſt Io.An.& Butr. hoc idē tenuit Goff. cōciuis
meus in ſumma huius ti.& ibi Hoſt.in §.qualr trāſfera-
tur.in verſ.venditioq;,& Archi.in c.ſacris.16.q.j. Inno.ĩ
hac rub.in vltimis verbis,& idē Abb.in c.illud.in ij.col.
in ver.2.caſu,& in c.pręterea.cl ij.hoc ti.& in c. querelā,
vbi ēt Io.de Ana.& in c.quāto.in pe. col. cum ſeq.& ibi
ēt Barb.de iud.in fi.7.col.& in prin.8.& in c.cum Bertol
dus.in j.not. vbi ēt oēs, de re iudi. & in diſpu.ſua Ange-
rio.in fi.9.col.& ſeq.& in conſ.54.caſus contingentia,in
fi.col.in j.vol.Io.An.& Domi.in c.vnico.in j.col.hoc tit.
li.6.Rota.239.vbi venditur.hoc ti.in antiquis. Card.cōſ.
48.quidam nobiles,& conſ.122. quidam hñs. Ro. conſ.
368.præſens cōſultatio.in j.col.ſumma directorij iuris,
hoc tit.§.11.frater Ange.de Cla.in ſua ſumma in verbo
iuſp.§.9.& §.11.Bar.in d.l.ſi mercedem. §. ſi cum fundū.
ff.de acti.emp.Pauinus in tra.de ſed.uac.in ij.par. in 5.q.
in ij.col.in verſ.ſed nunquid.faciunt quæ pulchre dixit
Fabianus in tra.de emp.& vendi.in 4.q.prin.in 15.q.vbi
plene tractat, an illa quæ de per ſe prohibentur vendi,
tranſeant in venditione vniuerſitatis.huic dixit Gay.in
pe.c.fi.de elec.lib.6.in fi.30.col.illud quod dicitur,iuſpa.
tranſire cum villa, vel caſtro . ita dicendum de ciuitate
vel comitatu.alle.Hoſt.in ſumma huius titu.in §.quali
ter.in fi.& Rotam.41.inci.item quod poſſeſſor bonæ fi-
dei.Qui etiam dicit in prin.32.col. ꝙ ſi transferatur aliq
quod ius habens in ſe ſpiritualia & temporalia iura, vt
eſt præbenda,tranſibit iuſp.alleg.Fran.ideſt Cat. in d.ca.
ex litteris.in 10.q.& ibidem do.Bene.Capram, & ſupra-
ſcriptam conclu.tenet etiam Firma.in tracta.de epiſco-
po, in 4.lib. in 4.par.in 30.q.quam etiam tenet do. Pau.
de Cita.in hoc trac.in 9.par.in 3.q & do.Roch. ſimiliter,
in hoc tracta.in verbo ipſe vel is a quo in 32. q. per totā
vigeſimamquintam,ſemper tenendo,iuſpa.tranſire cū
vniuerſitate vendita , & iſta eſt omnium doctorum cō-
munis ſententia. ¶Non obſtant modò ſ. in cōtrarium
adducta,& primò primum de ſpiritualibus ꝙ non tran
ſeunt cum vniuerſitate,ita nec annexa &c. quia Inno.
4 in d.c.ex litteris.dicit,ideo ſpiritualia non tranſire, † qa,
ſi vendo villam & omnia iura quæ habeo in ea, nō ve-
niunt iura ſpiritualia;quia non ſunt æqualia expreſſe.
ſed illa generalitas debet reſtringi ad temporalia pro-
pter ſpeciem temporalitatis.& ideo ſpiritualia non trā
ſeunt.iuſp.verò ſic, quia eſt partim ſpirituale & partim
temporale.c.quanto,de iudi. & ideo ratione temporali
tatis trāſit.Iſtam rationem Inn ſequitur Abb.in c.ſedes.
in ij.no.de reſcri.& ibidem do.Felv.in prin.qui adducit
aliud ſimile vt ibi per eum.vnde dicit Inno.in d.c.ex lit
teris,veram rationem diuerſitatis eſſe,quare mea ſpiri-
tualia cum vniuerſitate non tranſeunt,& annexa,& ſic
iuſp.ſic;quia cum iuſp.non ſit ſpirituale,ſed partim te-
porale,non eſt mirum,ſi annectatur temporalibus, ſed
mere ſpiritualia,cum in nullo communicent tempo-
ralibus,eis nec cum vniuerſitate,nec ſine adhærere poſ
ſunt.Alia fuit ratio Inn.vbi ſ.quia mere ſpiritualia per
laicos poſſideri non poſſunt. c. cauſam , de præſcrip. &
ideo cum uniuerſitate temporalium non tranſeunt ,
iuſp. uerò per laicos poſſidetur ſeu quaſi ca.quanto, de
iudi.c.conſultationibus.hoc ti.& ideo tranſit cum uni-
uerſitate temporali,ſicut etiam cum ſucceſſione. ca. t.
hoc ti.c. filijs.16.q.7. & iſtam etiam rationem ſequitur
Ioan.de Ana.in d.c.querelā.de ſimo.ſuper gl.3. & Card.
in d.c.ex litteris.in 5.q.ubi uſque ad 10.q. late ponit an
& quando ſpiritualia trāſeunt cum uniuerſitate , & qđ
qñ fit donatio loco religioſo , an requiratur expreſſio
ſpiritualium cum uniuerſitate,& ibi ēt,an cū uniuerſi-
tate ſpiritualium ueniant temporalia,nolo hic illa trā-
5 ſcribere.¶ † Tene tñ indiſtinctè iura ſpiritualia , & ma-
xime decimas non uenire in uenditionē alicuius uni-
uerſitatis ut uult Inn.in d.c.ex litteris.Abb.in d.c.quere
lā.& ibi Io.de Ana.ſuper gl.3.in pe.col.de ſimo.& ſum-
ma directorij iuris,hoc ti.§.16.& Fabianus in d. tract.de
emp.& uen.in 4.q.prin.in 15.q.& Barb.in d.c.quanto.in
8.col.de iudi.in uer.quærit etiam hic.Barb.ubi ſe tenuit
tit ad diſtinctiones quæ fiunt per Bald. & per Ioan. An.
in c.& ſi quæſtiones,de rerum permu. ubi dicit ſe ſimi-
liter plenè dixiſſe.uide etiam Ro.in ſingu.inci.uolo ti-
bi dicere,in 3.char. in j.col. & hæc eſt ueritas . Nec obſt.
arg.de connexis; quia non ſemper procedit, maxime
quando ſunt rationes diuerſitatis,ut diximus ſupra. nā
mere ſpiritualia a laicis poſſideri non poſſunt,d.c.cau-
ſam,de præſcri.& tamen iuſpa. quod eſt annexum , be-
ne poſſideri poteſt per laicos , & ſi illud argumentum
oĩno procederet,eſſet dicendum,quòd nec iuſp.poſſi-
deri poſſet,& hoc eſt falſum, & ita illud argumentū cō
fundit Barb.in d.c.quanto.Sīr non obſt.d. lex Aufidius.
ff.de priui.credi.quia Bar.ibi ſoluit,illam legem proce-
dere in mere ſpirituali,lex uerò in modicis,& caſus no
ſter,quamuis ſit res ſpiritualis, habet tñ aliquā tēporali
tatem,& ibi infert etiam Bar.ad iuſp.uideas ibi.

Duodecimus art.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Venditio iuris ſepulturę facta cum vniuerſitate valet.*

Sed ad

1 SEd ad inſtar præceden.arti.12.quæritur † an ius ſepul
turæ tranſeat cum uniuerſitate uendita,& dicas ſimi
liter quod ſic,ſi aliunde aditus haberi non poteſt, ut ha
betur in d.l.in modicis.ff.de contrahen. emp.& Bart. in
d.l.ſi mercedem.§.ſi cum fundum.ff.de actio.emp.& in
iuribus alleg.in proxi.præce.ar.in prin.& uoluit expreſ
ſe Inno.in d.c.ex litteris.poſt prin.& ante fi.hoc ti. & ibi
omnes,& maxime Abb.in finalibus uerbis,& idē Abb.
in d.diſpu.Augerio.in 3.col.in uerſi.inſane,& in 10.col.
& ſumma directorij iuris,hoc tit.in 15.& 16.§.& per do.
Car.an tranſeat in feudum in d.conſil. 122.quidam ha-
bens,in uerſi.Archi.autem,& hoc etiam expreſſe tenet
Bar.in d.l.Aufidius,& ita eſt tenendum.

¶Decimuſtertius arti.5.q.prin.j.partis j.Libri.

1 *Venditis omnibus iuribus quæ quis habet in aliqua villa vel caſtro, modo quòd villa non ſit ſua,iuſp non tranſit.*

2 *Totum uniuerſale,integrale,vel numerale quid dicatur,remiſſiue.*

1 SEd dubitatur.13.† quid ſi aliquis uendat omnia iura
quæ habet in aliqua uilla,quæ non eſt ſua, ſed tñ ha
bet in ea certos fundos,uel certa iura, & iuſp. nunquid
in tali contractu tranſeat illud.Inno.format iſtam.q. in
d.c.ex litteris,hoc tit. & dicit non tranſire: quia ad hoc
ut iuſp.tranſeat,oportet rem uenditam eſſe talem,quæ
etiam ſine expreſſione uniuerſitatem & iuſp.in ſe con
tineat,ſicut eſt uilla, uel caſtrum, quæ in ſe continent
iuriſdictionem,honorē,diſtrictum,& iuſp ſed quando
dico uendo tibi omnia iura quæ habeo in tali uilla,
hæc uniuerſalis eſt reſoluenda in ſingulares,ideſt uen-
do tibi hoc,& illud, cum autem iuſp. vendi non poſſit
ſub tali vniuerſali venditioni non comprohendit, ita
Inno.vbi ſ.quem ſequitur do.Abb.ibi in vlti.col.in ver
2 ſi.& per hoc inſertur ad quæſtionem.† quid aūt dicatur
totū vniuerſale,integrale, vel numerale, vide pulchre
per Bal.in conſ.ſuo.285.quædam mulier.Do.Car.in d.c.
ex literis.in 3.col.in 11.q.tenet opi. Inn. & adducit pro
ea, quod dicit ipſemet Inno. ſ. quod debet eſſe res quæ
continet vniuerſitatem, villam, vel caſtrum, quæ in ſe
continet iuriſdictionem,honorem &c.l.pupillus.§.ter
ritorium.ff.de ver.ſig.& c. licet,de proba.adducit etiam
pro opi.Inno.quia ſi tranſitet iuſp.modo præmiſſo, ſe-
queretur quemlibet iuſp.ſolum poſſe vendere, dicen-
do vēdo oīa iura quę habeo in ciuitate ſeu prouincia,
vel vendo omnia mea bona, & adducit Roffr. Beneuē.
in libellum iuris canonici:hoc tit. verſi. idem transfer-
tur,dicentem etiam in venditione,vēdo bona quæ ha-
beo in tali loco.perinde eſſe,ac ſi eſſent tot contractus,
quot ſunt res:vt in l.ſcire.ff.de verbo.oblig. Conſtat au-
tem in ſpeciali venditione iuſp.non tranſire.quæ tamē
ratio ceſſat,qñ venditur vniuerſitas; quia tunc contra-
ctus eſt vnicus,& ſub vniuerſitate tranſit iuſp.Et pdicta
dicūt Inno.& Cat. vbi ſ. hře locū ēt in locatione & alio
ꝯctu gratuito,& in ꝯctu gratuito.puta donationis ad ef
fectūvt ꝯſenſus ſupioris nō requiraẗ.Sequūtur ēt prædi
cta ſumma directorij iuris,hoc ti.§.17.& ſumma angeli
ca in verbo iuſp.§.13. Ad pdicta ēt facit, quod pulchre
dicit Gay.in c.fi.de elec.li.6. in 31.col.inter requiri rem
venditā eſſe vniuerſalē ad effectū vt iuſp.trāſeat ꝙ ſi vē-
dereẗ aliquid non vere vle,& interueniret ꝯſenſus epi
nō trāſiret iuſp.alleg.Pran.ideſt Car.in c.prætcrea,el j.in
5.q.hoc tit. Ad prædicta pōt addi reg.quæ formatur per
Pau.de Elaza.in cle.ij.hoc ti.iuſp.non tranſiret cum vni
uerſitate vēdita,in qua rerum ſingulariū traditio eſt ne
ceſſaria, quod dictū magno cū apparatu refert Barb. in
d.ca.quanto.in 8.col. de iudi.& Alex.in d.l.hanc legē.in
apoſt.ad Bar.ff.de contrahen.emp.vbi nouiſſimi apoſtil
lantes addunt etiam Bal.conſi.j.lib.5.& conſi.12.li.ij.un
de cū in caſu noſtro tot ſint ꝯtractus,quod ſint iura vel
res: vt dixit Roffre. vbi ſ. ergo rerum ſingularium erit
neceſſaria traditio,& per ꝯſequens iuſpat. non venit in
hoc ꝯctu.de qua reg.Pau. late erimus dicit, infra in ſeq.
arti.Adducitur ēt ad prædictā, ꝙ diximus per Bal. ſupra
in 4.q.prin.huius partis in 6.artic. ꝙ ſi dono tibi omnia
iura mea,vel omnia iura quæ habeo,non venit iuſp.ex
rationibus ibi aſſignatis,ſi igitur hoc eſt in titulo gratui
to,multo fortius hoc debet eſſe in caſu articuli noſtri,
cū ſimus in ti.nō gratuito.ſ.vēditionis. Reperi poſtmo-
dū hāc ēt partem tenere do.Roch.in hoc trac. in verbo
ipſe vel is a quo,in 23.q.in ij.col.in verſi.ex prædicta cō-
cluſione,tenentem iſtam concl.& pro ea ēt adducentē
Io.An in addi.ad Spe.in hoc tit. in additione magna in
prin.formantem & decidentem hūc art. vt ſupra & Ro
ma.in ſing.char.ij.col.j.in ſing.incip.volo tibi dicere. Et
Phi.Decium in conſi.127.plura dubia.in ij.col.

¶Decimuſquartus articulus 5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Caſus vbi quis vendit omnia bona ſua,an & quando tranſeat iuſpat. & nume.5.*

2 *Vniuerſitas continetur appellatione bonorum.*

3 *Iuſp. non dicitur de bonis.*

4 *Regula quod directe non conceditur, nec indirecte.*

6 *Hæreditas eſt nomen iuris.*

1 ET per iſta deciditur.14.arti.† videlicet, quid ſi aliqs
dicat vendo omnia bona mea,an tranſeat iuſp.& vt
vidiſtis in præc.arti.do.Card. in d.c.ex litteris.in 3.col.in
11.q.videtur concludere idem eſſe in iſto caſu, quod in
illo.ſ.non venire iuſp.ſub venditione omnium bono-
rum ſicut non venit ſub venditione omnium iurium,
quæ quis habet in aliqua villa,dum dicit poſſe ſequi il-
lud abſurdum,quod quilibet poſſet vendere iuſp.ſolū,
vt dicendo vendo omnia iura,quæ habeo in tali ciuita
te,vel prouincia, vel vendo omnia mea bona, & ſic æq
parat prædicta,vt idem ius ſit in prædictis caſibus,& iſtā
par.etiam videtur tenere Inno.& Io.And.in d.c. ex lite-
ris,prout eos ibi refert do.Abb.in vlt.col.firmat ēt Pau.
de Eleaza.in q.incipit,patronus eccleſiæ Sancti Martini
in 10.col.& in repe.c.nobis. in pen. col. hoc tit.vbi vult
(prout eum refert do.Fely.in c.cauſam.in 4.col. in verſ.
unde ſi dico vendo.de præſcrip.) quod ſi dico, vēdo tibi
oīa bona mea,tunc vniuerſale reſoluitur in ſingulare,
ac ſi dicerem vendo tibi hoc & illud,ſed iuſp. per ſe vē-
di non poteſt.c.de iure.hoc tit.ergo non tranſit, vt ibi p
eum,ſequitur etiam iſtam par. Paulnus referendo Inn.
& Io.And.vbi ſupra in trac.de ſed.vacan.in ij.par.in 5.q.
in.vlt.col.Et voluit plene Gay.in d.repe.c.fi.de elec. li.6.
in 31.col.vbi dicit plus,etiam ſi conſenſus epiſcopi in-
teruenirer in hoc contractu,vt diximus in proximo ar.
Abb.verò in d.c.ex literis,in fi.col.prius poſuit opi.Inn.
& Ioan.An.poſtmodum dixit aliquos,quos non nomi
2 nauit tenere ꝯriū,† & p illa ꝯria opi.adducerē bonū tex.
in l. bonorū. la ij. ff. de verbo.ſig. vbi dicitur, bonorum
appellationem continere vniuerſitatē,ſicut & hēditas,
& nil aliud dicit circa hoc.Bal.verò in l.j. C. de bon. lib.
per illū tex.dixit eſſe ibi argumentū,iuſp.eccleſiæ poſſe
uēdi cū vniuerſitate bonorū,vñ vendēdo oīa bona,trā-
ſit iuſp.alleg.d.l.in modicis.ff. de ꝯhen.emp. & ſic vr te-
nere cū 2.opi.relata per Abb.Do.Roch.verò in d.verbo
ipſe vel is a quo.in 23.q.in ij.col. format hunc articulū,
ſi aliqs dicat.vēdo oīa bona q̄ habeo in tali villa reſtrin
gēdo ſe ad villā,& nō oīa bona in genere, & primò re-
3 fert opi.Car.de qua ſ. ꝙ nō trāſeat, & p ea adducit † qa
iuſp.nō eſt de bonis:vt formaliter dixit Bal.in conſ.285.q-
dā mulier.circa fi.in 3.vol.Poſtea dicit ꝯrium in hoc pū
cto tenuiſſe Goffre.ſed voluit dicere Roffre. in libellis
iuris hoc ti.in verſ.itē transferē, & ſequi do.Abb in c.ex
literis,& referre quoſdā alios ita tenere,& refert moti-
uū Abb.de quo ſ. ꝙ ita dr̄ vniuerſitas bonorū ſicut here
ditas,ſed vendita hēditate trāſit iuſp. vt cōiter do. ꝯclu-
dunt,ſic ēt tranſibit venditis bonis,p d.tex.in l. bonorū,
la ij.ff.de verbo.ſig. & dicit Roch.in veritate illum tex.
pbare ineuitabiliter hāc opi.p qua ēt adducit idē ſenſiſſe
Bal.in d.l.fi.in vl.col.C.de edi.diui Adr.tol.vbi dicit, ꝙ ſi
vendo oīa bona mea nō trāſit iuſp.quia dictio mea eſt
dominij ſignificatiua,ſed pronus nō eſt dñs niſi abuſi-
ue,vt ipſe dicit,ergo &c.ſentit igiẗ Bal.aliud eſſe qñ ī vē-
dōne ſimpliciter diceret,vēdo bona ſine illa dictione mea.

Subdit poſtmodum ꝙ tenendo hãc opi.eã limitaret vt
nõ ꝓcedat qñ vẽdens nihil penitus haberet niſi iuſp.qa
tunc dicendo vendo bona q̃ habeo non tranſiret iuſp.
4 ¶†Et ꝓbat hoc primò: qa ſi aliř diceremus, ↄcederetur
per indirectũ ꝙ directè nõ ↄceditur,ↄ̃ reg. cũ quid vna
via.de reg.iur.lib.6.cũ ſimi. Præterea & ſecundo hoc ca
ſu nulla eſt vniuerſitas rerum cui inhæreat iuſpa.prout
do.requirunt in conclu.præmiſſa. Tertiò probatur; qa
hoc caſu cõmitteretur ſimonia.nam animus ↄ̃hentiũ
tantummodo ſe haberet ad iuſp.cum aliquid aliud nõ
nõ habeat vẽdens.Quartò & vltimò probatur,quia reg.
iuris eſt,ꝙ vbi genus nõ põt verificari niſi in vna ſpecie
habetur pro ſpecie.l.3.ff.de libe.& poſthu.& in c.qñ ab
bas,& in c.ex parte.de offic.deleg.ergo ſi dicatur,vendo
omnia bona,vt vendens non habeat niſi iuſp.cenſeť ip
ſum iuſp.venditum,ꝙ eſt prohibitum.c.de iure.hoc ti.
& pro hoc motiuo adducit D.Car.in d.c.ex litteris in 9.
q.& iſtam videri ſibi veritatem,& hanc limi. ex eiſdem
rationibus credit militare,vbi venderetur hr̃ditas.Et te
nendo iſtam opi.ad vnum fundamentum Car.ſ.de illo
abſurdo dicit tẽderi per iſtam limi.vt nõ habeat locum
ubi deueniret abſurditas. Alia fundamẽta in ↄtrarium
adducta dicit tolli per d.tex.in l.bonorum, & ita reſidet
in hoc arti.do.Roc.vbi ſupra.Ego circa iſtam quæſitum.
cõſidero plura.primum ꝙ Inno.Ioan.And. Card. & alij
do.videntur concludere,aliud eſſe,cum vendũtur om-
nia bona:vt non tranſeat iuſp. & aliud eſſe cum vendiť
hæreditas,vt tranſeat iuſp. ita videtur velle Inno. & Io.
And.in d.cap.ex literis.prout eos ibidem refert Abb.&
Car.in 11.q.iũcto prin.cum deciſione quę fit ibi in opp.
quam ponit in ipſa.q.& dicetur ẽt in ſeq.art.Conſidero
ſecundò,ꝙ Inno.Io.An.Car.in d. 11.q.& ſequen.viden-
tur velle idem iuris eſſe,ſi aliquis uendat omnia iura,q̃
habet in aliqua villa,ciuitate,vel prouincia, ꝙ eſt,ſi ali-
quis vendat omnia bona ſua:vt in nullo iſtorũ caſuum
tranſeat iuſp.Conſidera & tertiò magis vniuerſum eſſe
vendere omnia bona,quàm vẽdere iura q̃ habeo in ta-
li villa, cum primũ ſit totum , ſcd̃m verò pars , nec iſto
caſu valet argumentum de toto ad partẽ,cũ ſint diuer-
ſæ rationes, videlicet quia in vniuerſitate tranſit iuſpa.
in non vniuerſo non tranſit , vt ŝ. eſt dictum in proxi-
mis p̄ceden.art.quo caſu non militat regu.l.quæ de to-
to.ff.de rei vendi.vt vult Bart.& doc.in l. Papinianus.§.
nec impuberes.ff.de inoffi.teſta.volũt Moder. maxime
do.me.Corſe.in c.paſtoralis.§.itẽ cum totum.in 1.limi.
de offi.deleg.& ideo ex iſtis ſequitur hos duos caſus nõ
dẽre eadem deciſione decidit : cum ſit diuerſitas maxi-
ma inter eos,& maior ratiò dicendi in iſto caſu nr̃o , ꝙ
trãſeat iuſp.quàm in caſu proximi præceden.art. Conſi
dero quartò ita ↄtinere vniuerſitatẽ venditionem om-
nium bonorũ ſicut & venditionem hæreditatis,vt vult
Bal.in d.l.j.C.de bo.li.& Abb.in d.c.ex litteris.in vlt.col.
& Roch.vbi ŝ.per d.l.bonorũ.la ij.ff.de verbo.ſig.Conſi-
derò & quintò do. Roch. formaſſe hunc articulum cũ
quis dixit,vendo oĩa bona mea quæ habeo in tali villa,
& iuxta hoc thema non ↄcordãt motiua.d.l.bonorũ, q̃
ↄcludunt,cum quis dicat uendo omnia bona, & ſic nõ
reſtringendo ſe ad ea ſolum bona q̃ habet in villa.Con
ſidero ſexto ex quo Bal.in d.l.fi.in vlt.col. C. de edic. di-
ui Adri.tol.ponderat, ſi in actu ponatur mea, puta ſi di-
xerit vendo oĩa bona mea,vt nõ trãſeat iuſpa. ex quo d.
do.Roch.infert vbi ŝ,ꝙ ſi non apponeretur mea,tranſi
ret iuſp.immo plus vult do.Bal.in d.l.fi.ꝙ ſi dixerit,ven-
do oĩa bona,quę habeo,idem eſſet,ac ſi dixiſſet mea,&
nõ veniret iuſp.quia ſermo ille generalis per ſuas ſpe-
cies intelligitur.ff.de leg.3.l.ſi chorus,ut diximus ŝ.in 4.
q.prin.in 6.art.vbi retulimus dicta Bal.ibi ſupra . ſi ergo
ad hoc vt tranſeat iuſp.in venditione omnium bono-
rum,non erit apponẽdum verbum mea,nec q̃ habeo,
qũo erunt deſignanda bona,ſi non dico mea, nec q̃ ha-
beo,cuius ergo bona vendo,niſi dicerẽ vẽdo oĩa bona
iſta, videlicet talẽ & talẽ rẽ,& tunc tãto minus erit par-
ticulare & nõ vniuerſale.p reg. Pau.de Eleaza. in cle. ij.
hoc ti.ut iuſp.nõ tranſeat cũ uniuerſitate uẽdita,in qua
rerum ſingularium eſt neceſſaria traditio, quãto magis ſi
quælibet res de p ſe diſtinguitur,& uenditur in uẽditio-
ne.qũo ergo põt inferri illud argumẽtũ qđ infert Roc.
ab illa deciſione Bal.& ſi bene colligeret,nõ erit ↄ̃rium
ad thema.q.ſupra;cum qõ ſua ſit,ut ŝ.dixi.ſi uẽdo omnia
bona,q̃ habeo in tali uilla , qđ qdem nõ eſt vniuerſum
ut hr̃ditas:quia poſſum habere bona in alijs locis, dicťr
uero Bal.& illatio facta ex co.p Roch.cum facta eſt uẽ-
ditio uniuerſorum bonorũ, & ſic ubicunq; exiſtentiũ
ad inſtar hr̃ditatis,& ita loquiť & procedit.d.l.ex bono-
rum . Ex iſtis ↄſiderationibus patet maxima diuerſitas
doctorum q̃ oritur ; quia loquuti ſunt in diuerſis caſi-
bus,& poſtmodũ adducunť & allegantur ad unum ca-
ſum,& non conueniũt pro ↄcordia oĩum, ego ↄſidero
5 hos caſus,& ita illos decido.¶†Primus caſus eſt, cũ ego
dico,uẽdo oĩa iura q̃ habeo in tali uilla , & ĩ illa habeo
certos fundos,& iura,ac iuſp.& nõ tranſiet iuſp.ut dixi-
mus in p̄ced.art.Secundus caſus eſt, ſi dixi uẽdo oĩa bo
na q̃ habeo in tali uilla, licèt in illa habeã iuſp.non trã-
ſiet cũ hac uenditione,cũ tẽſendũ ſit de iſto caſu : ut in
caſu p̄ceden.& nõ obſtat lex bonorũ,qa hic nõ eſt facta
uẽditio oĩum bonorũ ad inſtar hr̃ditatis , ſed eorum q̃
habeo ĩ tali uilla,ut diximus in 6.ↄſideratione,& argu-
mentũ de toto ad partẽ nõ habet locũ in hoc caſu,ut di
ximus ĩ 3.ↄſideratione,& male fecit Roc. arguere de l.
bonorũ,ↄ̃ hũc caſum in eos themate poſitũ.Tertius eſt
caſus,ſi ego uendo oĩa iura mea , ſeu q̃ habeo , uel oĩa
bona mea,ſeu oĩa bona q̃ habeo,& ſic in genere , & nõ
reſtricta ad certũ locũ,& ſcd̃m doctrinã Bal.in d l.fin.C.
de edic.diui Adria.tollẽ.non tranſit iuſp. qa iſta uniuer
ſitas hoc mõ deſignata diſtribuiť ad partes,nec iuſp.põt
dici meũ ꝓprie,nec p me hr̃i,ſed abuſiue.Et ꝓ hoc facit
reg.Pau.de qua,ŝ.ĩ 6.ↄſideratione illã adducẽdo , ut ibi.
quã doctrinã Bal.do.Roch.approbat ut ŝ.retulimus , &
eã tenet Firma.in tra.de opo in 4.lib,in 4.parte in 30. q.
& ita põt ꝓcedere opi. doc.ſ.Inno.Io.An.Car.& aliorũ
in d.c.ex litteris,& qđ diximus ŝ.in j.conſideratione, &
omnia q̃ diximus in hoc art.Quartus eſt caſus,ſi ego uẽ
do omnia,ſiue ꝙ dixerim mea , uel q̃ habeo , uidelicet
talia & talia, & tunc nulli dubiũ eſt nõ tranſire iuſp. cũ
non dicať uẽditio uniuerſalis ſed particularis,maxime
per reg.Pau.de Eleaza.in cle. ii.hoc tit. per argumentũ a
maiori,ut diximus s.in 6.conſideratione . Quintus erit
caſus,ſi ego uẽndo omnia bona mea,& hoc eſt thema,
quod poſui in iſto arti.intelligendo illud de omnibus
bonis meis,& quod illud uerbum mea , nõ ſit appoſitũ
ad oſtendendum dominium quod non habeo, ſed idẽ
ſit,ac ſi dixiſſet uendo omnia bona,& nulli dubium eſt
per tex.in d.l.bonorũ,deſignare uniuerſitatẽ ſicut uni-
uerſitatem hr̃ditas deſignat,ſed eſſet uidendum , an ſit
talis uniuerſitas quæ comprehendat iuſpa. & tunc poſ-
ſet reſponderi quod ſic , nam ex quo comprehenditur
in uenditione hr̃ditatis . Ita & in uenditione omnium
bonorũ.Tamen poſſet dici iſta eſſe diuerſa,nã in uendi
tione omniũ bonorũ poſſet interuenire fraus & abſur
dum,de qbus per do.Car.in d.c.ex litteris in 11.quæſtio.
quod quis non haberet , niſi iuſpat. ſolum & uenderet
omnia bona,& haberet pecunias pro iurep.& non pro
bonis quæ non habebat,& licèt do. Roch. uelit tollere
hoc motiuum ut non procedat in hoc caſu , cum ven-
ditor nil aliud hr̃et, nihilominus ſatis eſt , qđ interue-
nire poſſit,quod nihil haberet,uel parum haberet,& p̄
cium tranſcenderet illud parum , & ſic uideretur datũ
pro ipſo iurep.Iſta tamen nõ poterunt ſuccedere in hæ
reditate,quia ſiqs acceptauit hr̃ditatẽ,p̄ ſupponimus eã
lucroſã & nõ dãnoſã, & ideo nõ poſſumus ita de facili
timere hãc fraudẽ,& hoc abſurdũ.Et ex hoc põt dici,ꝙ
licet hr̃ditatis & bonorũ appellatio æq̃parež,p d.l.bono
rũ,nõ p hoc ſequiť,ꝙ ſicut trãſit iuſp.cũ hr̃ditate uẽdita,
ita hẽat trãſire cũ oĩb. bonis uẽditis:qa rõnes militãtes
6 in utroq; caſu ſunt diuerſæ:ut ꝓxime d.eſt.¶† Item hr̃-
ditas eſt nomẽ iuris ciuilis,ut p Azonem in ſumma. C.
de bon.poſ.& licèt bonorũ poſſeſſio ſit de iure p̄torio,
ut ibidẽ p Azonẽ,& inſti.eo.ti.§.quos,& diximus de p̄-
dictis

dictis late ſ.in 2.q.prin.in 23.art. trāſeunt in ipſos hēdes
& bonorū poſſeſſores oīa iura actiua & paſſiua defun-
cti,dūmodo adiuerint hēditatē,vel bonorum poſſeſſio
nē,vt diximus ſilr in d.2.q.prin.in 34.art. & ideo cū hēdi
tate & bonorum poſſeſ.tranſit iuſp.vt diximus in d.2.q.
prin.per totū,& in dictis 23.& 34.art.& ideo vēdita hēdi
tate vel bonorū poſſeſ.tranſit iuſpa.(retenta hac opinio
ne) cū aliis iurib.ipſius hēditatis,ſed venditio oīum bo
norum nō eſt nomen iuris,vt de ſe patet, ſed alienatio
tpalium rerū materialium,q̄ licet dicatur vl̄is,nō tū cō-
prehendit iura ab illis ſeparata,prout eſt iuſpa. niſi for-
ſan diceret & oīa iura ipſorū bonorū,& iuſp.non eſt ius
ipſorū bonorū,cū nulli illorū adhēat, nec iuſp. ego ha-
beo ex aliquib. ipſis bonis , cū ſint bona particularia &
nō vl̄ia:qa ſi eſſent vl̄ia.puta villa tranſiret cū ea: qa iſta
iura eſſent annexa villæ,q̄ ꝯtinet iuriſdōnē,honorē,di-
ſtrictū & iuſpa.vt dixit Inn.in d.c.ex literis.hoc ti.& nos
retulimus ſ in prin.prēce.art.Si verò diceremus, qđ di-
xerim vendo oīa bona & oīa iura mea vel q̄ habeo,in-
cideremus in eo qđ diximus quo ad iura ſ. in 3. caſu.&
ſic neſcio videre qūo poſſit eſſe idē in vēditione oīum
bonorū qđ eſt in vēditione hēditatis,& ſic tenerē nullo
modo cū hmōi vēditione oīum bonorū tranſire iuſp.
& idē tene in venditione hēditatis qđ eſt plus. vt videbi
mus in ſeq.ar.ad hoc ēt adduco diuerſitatē,qa terminus
oīum bonorū non eſt vl̄is in ꝯctib. ſed in vltimis volū.
ſic,vt dixit Bar.in l.princeps bona.ff.de ver.ſign. & dice-
mus ēt j.in hac 2.par.in q.prin.in art.in fi. primi moti-
ui partis affir. in illa qō.quis pn̄tabit vxor dña & pſona
vel hēs.Et caſu quo ꝯcluderetur oppoſitū.ſ.iuſpa.tranſi
re cū venditione oīum bonorū vel cū hēditate vendita
placet mihi limitatio data per do.Roc. vt non tranſeat
iuſpa.cū oīb.bonis vel hēditate vēditis , qn̄ in bonis vel
in hēditate nō eſſet aliud niſi iuſp. vel parū plus. adeo ꝙ
preciū videatur datum potius pro iurepar. q̄ pro bonis.
vt ſ.dixi per doctri.do.Car.vbi ſ.arg.c.ſedes.cum ſi.de re
ſcri.Et pro opinione mea ꝙ aliud ſit in venditione om
nium bonorū,& aliud in venditione hēditatis,vt cū hē-
ditate iuſpa.trāſeat.cum bonis nō adduco Inn. Io.And.
& Car.vt ſ.retuli in 1.conſidera.Intellige tū prædictā &
oēs ſupraſcriptos caſus niſi in ſupraſcriptis caſib.oīum
bonorū eſſet aliqua villa,in qua eſſet iuſpa.quia reſpe-
ctu illius tranſiret iuſpa.vt ſ.tetigi.per reg. claras c.cum
ſeculū.& c.ex literis.hoc tit.& per ea quæ diximus ſ. in
11.art.& per iſta habes hunc art.bene diſcuſſum.

¶Decimusquintus art.ij.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Vendita hæreditate, in qua erat iuſpa. an iuſpa. tranſeat in emptorem,*
vbi ꝙ ſic ſecundùm communem. nu. 2. limi nu. 5.
3 *Venditor tenetur tradere, quod poteſt, in aliis tenetur cedere actionem.*
4 *Hæreditas eſt quid vniuerſale.*

1 CONdeſcendo igitur ad 15.art. videlicet, † an iuſpa.
trāſeat cū venditione hæreditatis.Et vr̄ primò dicē
dum ꝙ nō tranſeat iuſpa. cū hæreditate vendita in em-
ptorem,licèt dicatur quædam vniuerſitas,nam licèt hę
res adita hæreditate ſingularium rerū dn̄ium habeat.ff.
de acqui.poſ.l.cū hæredes.in prin.ff.de peti.hære.l.item
videndū.§.fi.cū l.ſeq.ſecus tū eſt in emptorē hęreditatis,
in quem ſingularium rerū dn̄ium non trāſit ſine ſingu-
lari illarū traditione,& ſic ſi tranſiret iuſpa. tranſitet ſin
gulariter l.qui tibi.C.de hære.vel actio.vendi.quod eſſe
non poteſt c.de iure.hoc tit. & ideo aliqui quos ſequu-
tus eſt Pau.de Eleaza. in ſua q. inci. patronus eccleſiæ S.
Martini,& ēt in repe.c.nobis.hoc tit.in pen.col.fecerūt
reg.ꝙ licèt iuſp.tranſeat cum vniuerſitate tpallum,hoc
eſt verū,qn̄ transfertur illa vniuerſitas titulo tali,ꝙ non
requiratur ſingularium rerum ſingularis traditio,ſi ve-
rò illo tit. non tranſiret iuſp,quia iſto caſu idem eſt, ac
ſi diceret, vēdo hoc, & illud ſequitur ēt Rofre.Beneuē.
in libellis iuris canonici.hoc tit. in verſ. itē transfertur.
vnde ex eorū dictis in ſpecie dixit Barba.in c.quanto.in
8.col.in ver.ego limito.de iud. ꝙ licèt iuſp. trāſeat cum
vniuerſitate bonorum ſine ſpeciali expreſſione, nō tū
tranſit iuſpa.cū vniuerſitate , in qua rerū ſingulariū eſt
neceſſaria traditio, ſicut eſt, qn̄ vēditur hęreditas : quia
tunc non tranſitet iuſpa.& allc.ſingulare d.Pau.de Elea.
in cle.2. hoc tit. licèt hoc idē dicat Pau. in locis ſ.alleg.
pp quā reg.Pau.damnat d.Bal.in l.1.C.de bo.liber.vbi di
xerat,ꝙ vendendo quis hæreditatē patris tranſiret iuſp.
nam hoc dictum dicit Barba.non eſſe verū , ſed debere
intelligi & limitari iuxta reg.Pau. ſequitur hæc d.Barb.
Alex.in apoſtill.ad Bar.in l.hanc legē.ff.de ꝯhen.empt.
& alleg.Moder.in d.c.quāto.& ſic Barba.& Pau.in d.c.2.
hoc tit.ſequitur ēt prædicta Io.de Imo.in d.cle.2. in 13.
col.in ver.quæro an indiſtinctè.Eſt bene verum, ꝙ Pau.
prout cū refert Pet.de Anc.in d.cle.2.in 3.col.ante med.
& Imo.& Barba.vbi ſ.limitat opi.ſuam niſi in hæredita
te eſſet caſtrū vel villa, rōne cuius ꝯpeteret iuſpat. quia
tunc cum venditione hęreditatis trāſiret illud,quaſi ve
lit ex quo traditio fiet de caſtro vel villa iuſpat. accedit
in ꝯn̄tiam,& de eo non fiet traditio,refert ēt,ſed non ſe
2 quitur,vt infra dicetur do.Car.in d. cle.2. in 6.q. ¶ † Tū
iſtis non obſtan.ꝯ̄ria pars cōiter tenetur,vt cū venditio-
ne hēditatis tranſeat iuſp.quod in illa eſt tanq̄ cum vni
uerſitatē empta.Et mouentur : quia conſtat hēditatem
eſſe ſignum vniuerſale,vt in d.l.bonorum.la 2.ff.de ver.
ſign.vnde emptor hæreditatis habet vtilē ēt ſine ceſſio-
ne ſecundū gl.in l.emptor.C.de hære.vel act.vendi. (li-
3 cèt ibi quidam ꝯ.) ¶ † Itē & ſecūdò venditor tenet̄ tra-
dere quod poteſt, in aliis verò tenet̄ cedere actionē l.2.
ff.de hære.vel actio.vendi. §. perueniſſe. & hoc eſt vt di-
cit d.l.2.in princ. quia inter emptorem & venditorē vr̄
actū,vt nec plus,nec minus iuris hēat , q̄ habiturus erat
hæres,ſed ſi nō tranſiret iuſp.haberet emptor, q̄ fuiſſet
habiturus hæres,& hoc nō dicendū.dicemus igitur iuſ-
pa.tranſire cum hēditate vendita in emptorem. Itē pro
iſta parte facit , nam ſi eſſent veræ ꝯ̄riæ rationes per eas
etiā illo modo poſſet argumentari,ꝙ in emptorem ca
ſtri vel villæ non tranſeat iuſpa. quia ſilr deb et fieri tra-
ditio ſingulariū rerū, & tū oēs ꝯcludunt,ꝙ eſt caſtro vel
villa vendita iuſpa.tranſit,ita Io. And.¶ Do.Car.verò in
d.c.ex literis in 11.q.in ſua opp.formalius ad ꝯ̄ria rn̄det.
dicit.n.ꝯ̄rium non obſtare,nā licèt ante traditionem re
rū ſingulariū non tranſeat dn̄ium earum in emptorem
hēditatis,tū cū hoc conſtet in ſp.ſ.dicit,tranſit e cum vni
uerſitate, traditio prædicta non fit ad ineundū nouum
ꝯctū , ſed ad cōfirmandū iam initū,vnde attēdimus ori-
ginem ꝯ̄ctus,ſicut & aliàs attenditur principiū, de elec.
dudū.el 1.& hoc idē tenet do. Car. in d.cle.2.in 6.q. vult
ēt prædicta D.An.in d.c.ex literis.vbi dicit pro hoc face
re.nā cā quare iuſp.non tranſit per ſe eſt , quia non pōt
fieri ꝯ̄ctus ſpecificus ſuper illo,ex quo eſſet ſimonia,vel
ſpecies ſimoniæ,qđ tū ceſſat hic, imò ꝯprehenditur iuſ
pa. qn̄ ꝯtractus fit vl̄r quo ad rem & quo ad verba , ideo
trāſeunt talia iura, licèt acquiſitio fiat ꝑ partes D. Gaie.
in rep.c.fi.de ele.li.6. in 19.col. & ſeq.tractat plene ꝯ̄ mo
rem ſuū iſtum arti.& refert opinionem Ioā.An.Pau. &
ſequacium,adducendo motiua dom.Card. & rn̄ſiones
quas dat Pau. & tandē concludit cum opi. Ioan.And.&
Car.quæ eſt cōis ꝯ̄ Pau. Et mouetur ipſe, hēditas eſt no-
4 men iuris l.hæreditas.in fi.ff.de petit.hęre.cum ſi.† & eſt
ſignum vl̄e l.nihil aliud.ff.de verb.ſign.& poteſt hæredi
tas vendi l. nec vllam.§. ſi quis. & ſeq.& l.item veniunt.
§.quod cum ante. ff.de peti.hære. Pau. vult ꝙ hęreditas
ꝯtineat vniuerſitatem , qn̄ transfertur titulo vl̄i aditio-
nis hæreditatis,ſecus vbi hæreditas venditur,vt ſ.eſt di-
ctum,ſed habeo,dicit ipſe,ꝙ in venditione hēditatis ꝯ-
tinetur vniuerſitas d.l.nec vllam.§. ſi quis ſciens. & in l.
1 qui.ff.de pet.hære.& ſicut in ꝯ̄ctibus,ita ēt & in iudiciis
ꝯprehendit vniuerſitatē l.item videndum.§.fi.ff.de pet.
hære.ergo non procedit fundamentum Pau. & ſic tran
ſit iuſp.Præterea dicit ipſe,talis emptor totius hæredita
tis poſſidet ipſum ius hæreditatis l.regulariter. iūcta gl.
ff.de pet.hęre.ergo dr̄ hēr,quod habet ipſum ius hēdita
tis.ſ.iuſp.exiſtēs in ea,& ſubdit nō obſtare, ꝙ iuſp.ſit q̄-
dam ſeruitus,& ſeruitutes non veniunt in hmōi l.non
tantum

tantum.§.fi.ff.de peti.hære.quia ibi loquitur de ſeruitu-
tibus debitis prædiis, vt ibidem notatur. Subdit ẽt non
obſtare,ꝙ inter viuos verbum:hæreditas, accipitur pro
bonis.l.quantum.§.pen.ff.de leg.1.& quod ibi habetur
per Bar.& ſic non cõtinet vniuerſitatem, vt diximus in
præced.arti.quia loquitur in hæreditate hominis viuẽ-
tis,vt patet ibi.& in c.2.de conceſ.preb.& in l.ꝙ ſi in dič
§.item ſcripſit.ff.de peti.hære. & hanc etiam opin. dicit
ſequi Benedictum Capram in d.c.ex literis.& ita reſi-
det ibi doc.Gaie.magis abunde loquens quàm alibi.Et
iſtam partem tenet Inno.expreſſe in d.c. ex literis. dum
dicit,ſi tñ eſt aliquod ius vniuerſale,quod vẽditur,mul
ta iura in ſe continens,vt hæreditas,cum illo bene trã-
ſit iuſp.& idem vult Hoſt.Io.And.& Butri.& do.Cardi.
in 11.q.damnãs opi.Pau.de Eleaz.& idem Car. in d.cle.
2.in 6.q.hoc tit.& ibidem Petr.de Anch.in fi.4.& Bal.in
l.1.C.de bo.lib.per illum tex. quẽm refert licèt non ſe-
quať Barb.in d.c.quãto.in 8.col.de iudi. hoc idẽ voluit
Abb.in d.c.ex literis.in fi.col.per tex.in d.l.bonorum.la
2.ff.de verb.ſig.& in l.hæreditas.ff.de petitio.hæred.& di
cit iſtam partem communiter teneri, quod idem dicit
do.Fel.in c.cauſam. in 5. col. in verſ.& hæc procedunt,
de præſcri.tenet ẽt do.Fel.in c.cum Bertoldus de re iud.
in fi.& Cal.in d.c.ex literis.tenet etiam hanc partẽ Gaie.
vbi.ſ.& ſumma Angelica in verbo iuſpa.in §.13.in fi.&
Pau.de Cit.in hoc trac.in 9.part.in 3.q.& do.Roch.ibid.
in verbo ipſe vel is a quo.in 22.q. omnes tenentes con-
tra opi.Pau.de Eleaza. Quid dicendum. Circa hoc ego
conſidero plura.& primo Innoc.quem omnes ſequun
tur in d.c.ex literis.uelle tunc demum tranſire iuſp.taci
tè cum vẽditione alicuius vniuerſitatis temporalium,
quando eſt talis vniuerſitas, quæ abſque aliqua expreſ-
ſione contineat in ſe iuſp. vt eſt villa, vel caſtrum, quæ
habent in ſe iuriſdictionem, honorem, & diſtrictum,
quaſi velint Inno. & doc.iſto caſu,ideo tranſite iuſpat.
quia eſt de illo caſtro, vel villa, vnde nominato caſtro
veniunt omnia ipſius iura.& caſtrum eſt quod traditur,
& non quodlibet ius ipſius,vnde conſidero maximam
diuerſitatem eſſe inter iſtum caſum; & cum venditur
vniuerſitas ipſa hæreditatis;quia nõ eſt aliquid vniuer-
ſum,per cuius traditionem omnia tradantur: quia eſt
nomen iuris:vnde debet fieri traditio cuiuslibet exiſtẽ
tis in ea d.l.qui tibi.C.de hære.vel actio.vend.& ideo bo
nam dicerem rationem diuerſitatis inter caſum Pau.&
caſum qñ vẽditur caſtrum vel villa.Et ex hoc etiam ſe-
quitur non eſſe bonam, reſponſionem illam quæ dať
per Io An. ꝙ ſequeretur ex illa ratione Pau. idem eſſe
ſi venderetur caſtrum vel villa, quia in illis nõ militat
illa ratio. Secundò conſidero emptorem magis hẽre cũ
vniuerſitate iuſpa.titulo oneroſo & prohibito cum fi-
deicommiſſario;quia ille titulo gratuito habet vniuer
ſitatem hæreditatis,vt.ff.ad treb per totum.& per do.in
c.Raynaldus.de teſta.& in c.ſi pater.co.ti.li.6. & ibidem
per totum. ſed in fideicommiſſarium in quem tranſit
hẽditas non tranſit iuſp.vt diximus.ſ.in 2.q.prin. in 35.
art.ea potiſſima ratione ne videatur fieri quædam æſti-
matio iuriſp. vt ibi. ergo multo fortius hoc debet eſſe,
qñ tota hæreditas venditur aliquo precio, vt ſicut iuſp.
remanet apud hæredem & non tranſit in fideicommiſ-
ſarium,ita debet remanere apud venditorem,& nõ trã
ſire in emptorem. Et per iſta reſpondetur ad duo quæ
dixit D.Car.pro opinione communi. Ad primum,vide
licet,ꝙ ideo debemus dicere iuſp.tranſire cum vendi-
tione hæreditatis:quia inter emptorem & venditorem
vř actum,vt neque plus,neq; minus iuris habeat em-
tor q̃ habiturus erat hæres,quod non eſſet,ſi non tranſi
ret iuſp.nam ita vř voluiſſe teſtatorem,vt omne ius qđ
habebat hæres tranſiret ad fideicommiſſarium: vt in l.
1.& per totum.ff.ad treb.& tñ iuſp.non tranſit in eum,
ita nec in emptorem,& hoc eſt quod dixit tex. in l. 2. §.
peruẽniſſe.ff.de hære.vel actio.vendi. venditorem tene
ri tradere quod tradi poteſt:quod verò tradi non poteſt
tenetur cedere: quia aliqua tradi non poſſunt propter
eorum naturam:vt eſt iuſp.non tñ per hoc ſequitur, ꝙ
teneatur cedere iuſp.quia debemus euitare vitium ſi-
moniæ;loquitur.n.illa lex in aliis regulis,in quibus nõ
incurretur ẽt ſimonia. maxime qa in hoc ſtatur iuri ca-
nonico,per notata in c.2.de noui operis nunci. Rñde-
tur etiam ad ſecundum quod dixit do.Car.rñdendo ad
rõnem Pau.traditionem non fieri ad ineundum nouũ
ꝯtractũ,ſed ad ꝯfirmandum iam initum, vt attendatur
iſto caſu origo ꝯtractus &c.nam in reſtitutione fideicõ
miſſi non fit aliqua ꝯfirmatio, ſed executio iã perfecta
voluntatis teſtatoris,& tñ attenditur potius ipſa execu
tio ſeu traditio q̃ volũtas teſtatoris, per quam diſpoſitũ
fuerat de vniuerſitate hæreditatis, & ideo fieri non põt
tranſitus iuriſp.in fideicommiſſarium,ita ẽt nec in em
ptorem hæreditatis.Conſidero & tertiò magis ꝓhiberi
tranſlationẽ iuriſp.ti.oneroſo q̃ titulo gratuito.c. de iu
re.iuncto.c.1.hoc ti.& c.filiis.16.q.7.& hoc eſt clarum.vẽ
di.n.non põt & p ſucceſſionẽ transferri bene põt: vt in
dictis iuribus.& tamen ſi eſt titulus gratuitus ſucceſſio
nis per quem dñium rerum hř & transfertur abſq; tra-
ditione ſingularium rerũ,prout eſt, qñ quis adiit hẽdi-
tatem,tunc.n.ꝯſequitur dñium rerum.ff.de acqui. poſ.
cum hære.in prin.ff.de peti.hř.l.item videndum.§. fi.cũ
l.ſeq.iſto caſu bene trãsfertur iuſp.abſque aliquo ꝯſen-
ſu epi,vt volunt do.in d.c.1.hoc tit.& diximus.ſ. in 2.q.
prin.in 1.ar.& tñ ſi eſt titulus gratuitus, puta ſucceſſio-
nis p quem dñium rerum ſingulariũ non transferť ſine
traditione ſingulari,vt eſt in legato quod debet haberi
a manibus heredum,non transferetur iuſp.ſine ꝯſenſu
epiſcopi,vt dicemus ĩ.in hac 2.par.in 6.q.prin.in 2. arti.
ſi hoc eſt in titu.gratuito,qui eſt magis permiſſus in trã
ſlatione iuriſpa.multo fortius hoc eſſe debet in titulo
oneroſo,puta venditionis,qui eſt magis vetitus. ¶ Et p
iſta concluderem cum venditione hæreditatis, quam-
uis ſit quædam vniuerſitas,non tamen tranſiret iuſp.qa
eſt neceſſaria ſingularium rerum traditio. & hoc mul-
to magis in venditione omniũ bonorum, cum oĩa ſu-
praſcripta & per me conſiderata,multo magis militant
in ipſa venditione oĩum bonorum,& ſic in p̃ceden.ar.
Intellige tamẽ prædicta niſi in iſta hæreditate vel bonis
fuiſſet aliquod caſtrum vel villa,in quibus eſſet iuſpat.
quia reſpectu vniuerſitatis villæ vel caſtri,bene trãſiret
iuſp.& illa eſt mea opin.poſt Pau. contra communem.
¶ Communis tamen opinio habet,vt cum venditione
omnium bonorum non tranſeat iuſp. niſi in ipſis bo-
nis eſſet villa vel caſtrum,vt cõcluſimus in proximo p̃-
ceden.arti.ſed bene tranſeat iuſpatrona. in emptorem
cũ venditione hæreditatis. Sed certe mihi plus magis
placet opinio contraria. cogita tamen ſuper prædictis
prout etiam reliquit cogitandum domi.Felin. in d. ca.
cauſam.in 5.col.in verſ.& hæc procedunt.de præſcri.li-
cèt prædictas nouas conſiderationes non adduxerit.
5 ¶ † Limitatur tamen hæc cõmunis opinio procedere
niſi in hæreditate vendita non eſſet aliud niſi ſolũ iuſp.
vel aliquid parũ plus,adeo ꝙ precium videatur datum
potius pro iurep.quàm pro ipſa hæreditate,cũ tranſcẽ-
deret precium illius pluris,per aureã doctrinã do. Car.
in d.c.ex literis.in 11.q.loquentis in venditione oĩum
bonorum,adducendo hoc abſurdum, quod poſſet de-
uenire ex hac fraude,quod etiam poſſet euenire in ip-
ſa hæreditate vendita:& ideo non tranſire iuſp.in ven-
ditorem,vt pulchre fuit loquutus do.Roc.in verbo ip-
ſe vel is a quo,in 23.q.2.col.qui p hoc adduxit quatuor
motiua:prout eum retulimus ſ.in proximo p̃ceden.ar
ti.in verſ.ſubdit poſtmodum,& in verſ.in quo caſu.

¶ Decimusſextus art.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Caſus,ſi plures nobiles inſimul poſſident caſtrum iure hæreditario, in quo ſit iuſp.& ex conſuetudine præſcripta vel alia conſtitutione appoſita in initio fundationis ſenior de domo illa ſeu familia, vel ſenior ipſorum patronorum ſolebat præſentare: quis ſenior modo vendidit partem ſuam illius caſtri,quis præſentabit venditor vel emptor, vel mortuo vendente eius filius vel ſenior ex mentem patronorum.*

2 *Iuſpatrona ſicut tranſit cum tota vniuerſitate, ita cum parte vniuerſitatis.*

Poterit

1 POteriſ 16.loco dubitari circa hanc materiam. † quidam nobiles poſſederūt inſimul quoddā caſtrū iu-
re hæreditario, in quo erat quædā capella iuriſp. ipſius
caſtri,& ex ɔſuetudine præſcripta,vel aliqua alia conſti
tutione appoſita in initio fundationis,ſenior de illa do
mo ſeu familia,ſeu ſenior ipſorum patronorum ſole-
bat præſentare rectorem, cū vacabat, ſi mō ipſe ſenior
vendidit partem ſuam, quam habebat in dicto caſtro
cuidam extraneo,quis p̄ſentabit:cum vacare cōtigerit
d.capella,vendens ipſe,ſi viuat,an ille extraneus emēs,
vel mortuo vēdente eius filius & hæres, an verò ſenior
remanentium p̄ronorū? Iſtū caſum poſuit do. Card.in
conſi.48 quidam nobiles.& decidit ibi ꝙ licèt iuſp.tran
ſeat in emptorem,erit patronus & nūquā p̄ñtabit, ſed
imputatur ei qui emit tale quid ſic conditionatū, nec
ēt p̄ñtabit venditor,quia ex quo rōne caſtri erat p̄ronus
vendita parte ſui caſtri non erit p̄ronus nec eius hr̃s,vn
de ɔcludit aliū p̄ronū tunc exiſtentē ſeniorē dr̃e p̄ñ-
tare: verùm ꝙ nullo exiſtente de familia p̄ñtabit extra-
neus emptor caſtri,& mouet̃ do.Car.vt ibi p̄ eū,cuius di
cta retuli.ſ.quaſi de verbo ad verbū ad aliud ꝓpoſitū ī 2.
2 q.prin.p̄ñtis par.in 8.ar.vbi videre poteris. ¶† Nūc verò
ad propoſitū noſtrū ego colligo primò ex eius dictis,ꝙ
ſicut iuſp.tranſit cū tota vniuerſitate, & ita cū parte vni
uerſitatis,quā vēdit per vnū ex dñis vniuerſitatis in qua
erat iuſp.qd̄ eſt nouiſſimū, & pro hoc facit reg. de toto
ad partē.l.q̄ de tota.ff.de rei vend.c.paſtoralis.§. cū totū.
de offi.d.leg. p̄ſertim cū ſit eadē rō : nā ita eſt dñs totius
vniuerſitatis rōne caſtri,ſicut dñs p̄artis rōne eiuſdē ca-
ſtri,cū ſit indiuiſum,ſaltē reſpū iuriſp. vnde vendendo
caſtrū vēdet iuſp.nec dr̃ vēdere partē iuriſp.ſed iuſp. in-
ſolidum,arg.c.1.hoc ti.& eorū q̄ ibi dicit gl. & ꝓ hoc fa-
cit qd̄ diximus.ſ.in 2.q.prin.huius partis,in 20.ar.ī verſ,
aut verò ɔſuetudo,valere ɔſuetudinē, ꝙ primogenitos
hr̃s cū alijs fratrib.ſolus habeat iuſpa. quāuis nō habeat
totā hr̃ditatē.Collige & ſecūdò ex eius dictis, ꝙ ſenior
poſt primū vendentē caſtrū iſto caſu p̄ñtabit, qa ſenior
de parentela. Ego circa hoc ɔſideratē,ꝙ aut conſtitutio
ſeu præſcriptio ipſius iuriſp.vult,ꝙ ſenior de parētela p̄
ſentet,& tunc procedere dictū Car.vt donec ſit aliqs de
parentela, licèt iunior aliis p̄ronis extraneis, nihilomi-
nus dicetur ſenior, ſed ſi p̄ſcriptio ſeu ɔſtitutio hr̃et,ꝙ
ſenior p̄ronus p̄ñtet,& tunc ſi iſte emptor, eſſet ſenior
alijs.Ego dicerē ipſum p̄ñtare, qa ex quo ſemel eſt p̄ro-
nus,vt voluit D.Car.& proxime diximus,& conſtitutio
nē velle ſeniorem p̄ronū p̄ñtare,ille dr̃ ſenior,licèt po-
ſterior receptus,arg.c.2.de maio. & obed. maxime quia
in eo verificantur contenta in ɔſtitutione fundatoris,
vel ea q̄ præſcripta ſunt . ſi verò iſte emptor eſt iunior
alijs,ſeu adſit patronatus eo ſenio procedet d. Car.reli-
qua vide in d.8.ar.2.q.prin.huius partis.

¶ Decimusſeptimus art. 5.q.prin.ij. partis j. Libri.

1 *Venditio fundo in quo erat iuſp.an iuſp tranſeat in emptorem vbi quòd non.nu. 3.& 4.*
2 *Vendito fundo tranſit ius ſepulchri in emptorem.*

1 DVbitatur 17.† quid ſi aliquis uēdit fundum,in quo
extat eccleſia,& iuſpa. ipſius an trāſeat in emptorē
cum venditione fundi,ſicut cū caſtro vel villa venditis.
Bar.in 18.q.veneriali.quē ſequit̃ Hoſt.in d. c. ex litteris.
tenuit non tranſire iuſp.in emptorem fundi,& moue-
tur,quia fundus nō eſt vniuerſitas, ſed res particularis,
cum qua non tranſit iuſp.vt diximus ſupra in 11.præce.
art.& hoc idem videtur tenere Inno.in ca.cum ſeculū.
hoc ti.vbi fortius vult,iuſp.non tranſire cum fundo da
to in feudo,in quo ratione feudi, ſi non ratione fundi
eſt vniuerſitas,vt dicemus.ī. in hac parte in 7. q. prin. in
4.arti.tenet ēt iſtam partem in vēditione fundi.D.Abb.
in d.c.cū ſeculū.& hoc ſimiliter vr̃ velle Io.And. in d. c.
ex literis.& ſumma directorij iuris,hoc ti.§.18. Tancre.
verò relatus a Bartho.in d. q. 18.veneri.tenuit ɔ̄rium . ſ.
iuſp.tranſire cum fundo vendito,cuius opi.ſequit̃ Inn.
ſibi ɔ̄rius in d.c.ex literis.dū dicit,multo fortius tranſire
iuſp.in emptorem quàm cum hr̃ditate, alle. text. in l.ſi
mercedem.§.ſi cum fundū.ff.de actio.emp.vbi vendito
2 fundo tranſit ius ſepulchri,qd̄ in ea eſt.¶† Ad idē addu
ci pōt lex in modicis.ff. de ɔ̄hen. emp. vbi glo.infert ad
iuſp.& idem facit gl. in l.q̄dā.ff.de acqui.re.dom. Et iſta
pars plus placet D.Car.in d.c.ex literis.in 12.& 13.q. qui
dicit,fundum iſto caſu tenere locū vniuerſitatis: & idē
refert & tenet in c.cum Bertoldus.in prin.ſecūdi no.de
re iud.& in c.cū ſeculum.in 3.q.in hoc tit.& idē Car.pul
chre in conſ.122.quidam habens,in verſi. Archi.aūt vbi
dicit hoc eſſe verius:quia negari non pōt,quin fundus
teneat locum vniuerſitatis,vel ſaltem locum principa
lis,& iuſp.tranſire acceſſoriè . Aliqui voluerunt diſtin-
guere,put fuit Ro. in ſing.ſuis in 3. char.in pri. in ſing.
incip.ſi vendo fundum.poſt Bar.in d. l. ſi mercedem. §.
ſi cū fundū,& in l.aſſiduus.ff. de priuile.credi. Quòd aut
illa eccleſia q̄ eſt in fundo non habet aditum niſi p̄ illū
fundū,& tūc procedet opinio affirmatiua:quia aliàs nō
poſſet accedi ad eccleſiam,& ſic exercere iuſpa.qd̄ in ea
habet venditor,merito ergo trāſibit in emptorē fundi,
q poterit illud exercere,& ita loquit̃ d.§. ſi cū fundum,
Aut verò eccleſia q̄ eſt in fundo habet aditū ab aliqua
via cōi,& tunc procedet opinio negatiua,ꝙ iuſpa.non
tranſeat in emptorē: qa venditor poterit illud exerce-
re,& ad ecclam accedere aliunde q̄ ex fundo,quam di-
ſtin.refert Firm.in tract.de ep̄o,in 4.li.in 4.par.in 30.q.li
cèt ab ea recedat:vt infra dicetur. Contra tn̄ iſtā diſtin-
ctionem inſurgunt tenentes opinionē negatiuā , & di-
cunt primum membrum non procedere : quia quāuis
non habeat eccla aditum aliunde niſi p̄ fundū, nihilo-
minus non tranſibit iuſp.in emptorem , & mouent̃ eo
motiuo quo motus eſt Inn.in d.c.ex literis. ad dicendū
iuſp.capellæ exiſtentis in aliquo palatio non trāſire in
emptorē palatij,ēt ſi aliunde aditum non habeat,niſi p̄
palatium quia bene pōt iuſp.teneri per venditorē ēt ꝙ
non accedat ad eccleſiam,ſicut eſt p̄ſentare.Nec ob.d.l.
ſi mercedem.& d. l.in modicis. quia loquūtur in iurib.
ſepulchrorū quibus quis vti non poteſt niſi ad ſepultu-
ram accedat,cadauer portet,& ibi illud ſepeliat , qd̄ nō
eſt in caſu noſtro,& ideo aditus in dictis iuribus ɔſide-
ratur,& hoc videtur tenere Firma.vbi ſupra in 30.q.qui
alleg.Bal.in l.fi.C.de edic.diui Adr. toll. quod dicit eſſe
menti tenendum.Superuenit do.Abb.in ſua diſpu.Au
gerio.in 10.col. & dicit verā eſſe diſtinctionem p̄dictā,
quamuis communiter Canoniſtæ teneant ɔ̄rium. Nec
obſt. eorum ratio, iuſp.poſſe hr̃i & poſſideri abſque eo
ꝙ accedatur ad capellam vel eccleſiam:cū præſentatio
fiet extra eccleſiam.nam reſpondetur, patronum ɔſeq
non ſolum honorem p̄ſentandi,ſed etiam onus defen
dēdi eccleſiam & bona ſua.habet.n. ad ecclam accede-
re & videre,an res bene cuſtodiantur per ſacerdotē, vt
poſſit ſuperiori denunciare:vt in c.filiis.& no.in gl.in c.
piæ mentis.16.q.7.& ob hoc onus dubitat̃ , nunqd p̄ro-
nus poſſit in totum a ſe iuſp.abdicare:vt not.gl.ca.cā &
q.c.conſiderandum,habet ēt ius proceſſionis,vt hono-
raretur, cum vadit ad eccleſiam.d.c.filijs.& c.nobis.hoc
ti.quibus quidē iuribus ipſe patronus venditor vti non
poterit,ſi non habetur acceſſus.Dicemus ergo, dicit ip
ſe,iuſp.tranſire cū fundo vendito in emptorem,ſi ad ec
cleſiam non fuerit aditus,niſi per fundum, & hoc non
eſt ɔ̄ Canoniſt.ſed potius dicerem iuſp. tūc demū trāſi-
re cū villa & caſtro,cum ad eccleſiā non ſit acceſſus, ni
ſi per villam vel caſtrū,& hoc dicit notandum;quia eſt
maxima limitatio ad d.ca. ex literis,& ad c.cū ſeculū.&
ad oīa alia iura,& præſertim ad concluſionē.11.art. ꝓxi
me præceden.Et licèt do.Abb.in d.diſp.multū ſe extol-
lat ſuper prædictis,tamen ipſo prius dixit multū elegā-
ter do.Car.quem ipſe ſubtacet , & fuit p̄ceptor ſuus in
d.c.cum ſeculum.in fi.3.q.hoc ti.vbi ita etiam reſpōdet
ad rationem ɔ̄riam.Ego hanc limi.do.Abb. ſeu D. Car.
ad c.ex litteris.& c.cum ſeculum non tenerem, & quā-
uis hæc ɔſiderent illa iura.ſ.l.ſi mercedem. vbi Bar.in §.
ſi cum fundū.& d.l.in modicis.tn̄ c.ex litteris.& ca.cum
ſeculum.ſimpliciter loquuntur , & potius ɔſiderāt vni
uerſitatem ,

uerſitatem, quàm aditum, ſed d.ll. quia non loquunť in
vera vniuerſitate, ideo conſiderarunt aditũ. Contra hãc
diſtin. tenuit Gaie. in repe. c. fi. in 41. col. de elec. li. 6. q dicit
iſtam opi. tenere Inno. & illũ ſequi Hoſt. & Io. An. &
Io. de Ligna. in d. c. ex literis. & Bal. in l. fi. C. de edic. diui
Adria. tollen. & dicit Fran. i. Car. tenere ꝯ Inn. Dicit etiã
Gaie. quia Bal. in d. l. fi. in pe. col. de edic. diui Adri. tollẽ.
non concludit cum diſtin. ſed tenet iuſp. nõ tranſire cũ
fundo vendito, ẽt ſi non ſit acceſſus, niſi per fundum, &
ratio eſt ſcđm eũ; q̃a non eſt eiuſdem conditionis eccleſia
cum ipſo fundo. Do. Roch. verò in hoc tra. in verbo
ipſe vel is a quo. in 23. q in 4. col. refert iſtas opiniones,
3 & dicit illã cõem: † vt iuſp. non trãſeat cũ fundo vendito,
ẽt ꝙ aliunde non poſſit haberi aditus ad ipſam eccleſiam
vel capellam, cum Abb. in d. ca. cũ ſeculũ. dicat
ipſam cõmunem, & cõiter a do. teneri, & cõcludit fore
ꝯſiderandum iſtam partem eſſe tutiorem in vẽditione
loquendo; q̃a eam tenendo euitať dubium ſymonię, &
ita reſidet. & Pau. de Cita. in 9. par. in 3. q. in 2. ſimi. idẽ tenet
indiſtinctè. Ego aliàs in prima mea cõpilatione tenui
opi. ꝯ̃riam, & ſic diſt. Card. originariam, & ꝑ Abb. relatã
vbi. ſ. ꝙ omnino eſſet neceſſarius aditus, & ſic ꝙ ita
demum non tranſiret iuſp. in emptorem fundi, ſi eccľa
aliunde haberet aditus, ſi non haberet aliũde aditũ trã-
4 ſiret cum vendirione fundi, † nunc vero rectius ꝯſiderã
do teneo cũ cõi, & moueor. Certũ. n. eſt, nõ reperiri aliũ
modum trãſferendi iuſp. ti. vẽdõnis, niſi cum vera vniuerſitate,
vt diximus. ſ. in proximo p̃ceden. 11. ar. & nõ
obſtare ꝯ̃ria: quia loquunť in ſepulchris, & aſſignata eſt
ſ. ratio diuerſitatis. Certum eſt etiam per iura noſtra nõ
ꝯſiderare aliqualiter aditum, ſed tñ vniuerſitatem: vt
proxime diximus confutando limi. Abb. & rationabiliter
aditus non ꝯſideratur, nam eccleſia inter alia ſignificata
q̃ habet, exponitur pro ꝯuentione fidelium. gl̃o. in
c. ſi. ne p̃l. ui. ſuas. Et ideo eſt locus publicus ad quẽ omnes
accedere poſſunt, & ex cauſa dť iuſp. eſſe inductum
principaliter fauore vniuerſalis ecclæ, vt augmentenť
loca ſacra, ad quæ accedere poſſint fideles pro augmẽto
cultus diuini: vt late diximus. ſ. in 1. q. princi. 1. partis
huius li. in 12. & vlti. artl. & fundatur eccľa de conſenſu
ep̃i qui habet atrium ſignare, crucẽ affigere, & alia facere,
de quib. in c. nemo. de conſec. diſt. 1. & in 3. q. prin. d.
1. partis in 9. ar. Tunc igiť his prædictis locus Deo eſt dicatus,
& nõ p̃õt ad prophanos vſus reuerti, immo ſi fundata
eſſet eccľa ſine conſenſu ep̃i, licèt ep̃s poſſit illam
dirui facere; tñ fundantes hoc facere nõ poſſent. vt diximus
in 2. q. prin. d. 1. partis. in 18. & vlt. artic. Si ergo eccľa
eſt fundata ad prædictos effectus, omnino habet aditũ
& exitum pro quibuſcunque hominibus, quãto magis
pro patronis intrantibus, ergo fit iſta conſideratio aditus,
cum a principio omnibus conceſſus intelligatur, q
. n. uult ſubſequens, vult & antecedens, & ecõtra vulgatis
iuribus, præſupponendo igitur eccleſiam, præſupponimus
omnia prædicta, ergo vana diſtinctio.

¶ Decimusoctauus artic. 5. q. prin. 2. partis j. Libri.

1 *Vendito palatio in quo eſt capella quæ habet iuſp. vtrum iuſp. tranſeat in emptorem, ubi quòd non, ſecundum commu. nu 2. ipſe autem diſtinguit, an illa capella habeat aditus aliunde vel non, ut primo caſu non tranſeat, ſecundo ſic. nu. 3.*
4 *Limitata cauſa limitatum debet producere effectum.*

1 QVid autem ſit 18. † ſi vendatur palatium, in quo eſt
capella, q̃ forte habet multa priuilegia & multos
reditus, an tranſeat iuſpa. eius in emptorem. Et vt vidiſtis
Inno. in d. c. ex literis, videtur facere differentiam inter
fundum & palatium; vt cum fundo vendito trãſeat
iuſp. cum palatio verò non, & idem videtur facere Io.
And. ibi. & cũ iſta opi. ꝙ iuſp. non tranſeat cum palatio
vendito in emptorẽ, licèt de fundo nihil ibi dicat, tranſit
do. Abb. ẽt in fi. d. c. ex literis. & eodem modo vť tranſire
Firma. in tra. de ep̃o. in 4. lib. in 4. parte, in 30. q. Do.
Car. vero in d. c. ex literis. in 13. q. & in d. c. cum ſeculũ. in
3. q. in fi. & in d. cõſ. 12. quidam habens. dicit veriorem
eſſe opi. nullam eſſe differẽtiam inter fundũ & palatiũ,
ut ita tranſeat cum palatio, vel non tranſeat, ſcđm diſt.
poſitam in præceden. proximo arti. ſicut tranſit, vel nõ
trãſit cum fundo, & idẽ vult do. Abb. in diſpu. Augerio.
in 10. col. & ſumma angelica in verbo iuſp. ĩ §. 14. & eo.
mõ concludit Gaie. in d. rep. c. fi. de elec. li. 6. nullã faciẽdo
differentiam inter fundum, & palatiũ, vt ibi per eũ,
& ſilř do. Roch. in d. verbo ipſe vel is a quo. in 23. q. in 3.
col. loquẽdo indiſtinctè de vtroq;, de fundo, & palatio,
& ſcđm p̃dicta, cum cõis opinio ſit, vt iuſp. nõ tranſeat
a cum fundo vendito, † eodẽ mõ debet eſſe cõis opinio,
vt non tranſeat cum palatio vendito. Ego valde miror
de diſtin. Inn. in d. c. ex literis. volentis iuſpa. trãſire cum
fundo vendito, cum palatio verò non; nã rõ per me. ſ.
formata, ꝙ fundata eccleſia datur eſt aditus accedendi,
& redeundi ad illam per fundum, in quo fundatur, p̃õt
militare in fundo q̃a ita ꝑ fundum faciliter acquiritur
& conceditur, & ideo non debet conſiderari aditus, q̃a
omnino habetur, & ideo nullo mõ iuſp. debet tranſire
cũ fundo vendito, vt dixi in p̃ceden. ar. in palatiis vero
non conſtruuntur eccleſiæ, niſi pro ſeruitio domus. i.
habitantium in ea, & nõ de facili dať iter ꝑ illud oĩbus,
& ideo capellæ fiunt in palatiis, vt de ſe patet, & iam ti.
huius ar. de capella loquitur, quo caſu debet dici ſecus
in palatio, q̃ in fundo, & ſic debet fieri de directo ꝯ̃ria
diſtinctio, diſtinctioni Inno. vt cũ fundo vendito iuſpa.
3 nõ tranſeat, cũ palatio verò vendito ſic. ¶ † Et in hoc mẽbro
palatij ſubdiſtinguerem, aut iuſp. capella habet aditũ
aliunde per aliquã viã publicã, & non tranſeat iuſp.
eius cum palatio vendito; quia p̃ronus poterit expedire
oĩa ſibi cõpetentia ſine palatio, aut non habet aditũ,
niſi per palatium, & tũc quia capella nõ eſt facta ad dãdum
aditum extraneis per palatium, & p̃onus nõ poſſet
explere ſpectantia ad eum, de quibus in præceden.
art. Et tunc trãſiet iuſp. in emptorem palatij; quia ꝓ ſeruitio
ibi habitantiũ facta fuit capella, & nõ ꝓ poſteris,
& certe cum hoc ꝯſtarent ep̃o ex multis circunſtantiis
4 Ita iudicare deberet, † limitata. n. cã. ſ. ędificationis capellæ,
limitatum debet parere effectum pro illis de palatio,
vulgatis iuribus. Et ita audacter tenerem.

Decimusnonus articu. 5. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Venditis honorantiis an tranſeat iuſp. in emptorem, quòd non. & numero 2.*
3 *Continens differt a contento.*

1 QVæri poteſt 19. circa prædicta, † an venditis honorãrijs
tranſeat iuſp. Et videtetur dicendum ꝙ ſic; quia
iuſp. eſt honor, vt patet in diffinitione ſui, dũ dicunt, eſt
ius honorificum, vt per do. in hac rubri. & late diximus
ſ. in 1. art. 1. q. prin. 1. partis huius 1. lib. Idem iſtud verbũ
honorantias, in plurali vť quid vniuerſale omnium iu
2 rium honoris, † & ſic cum hoc vniuerſo debere potius
tranſire iuſp. quàm cum vniuerſitate materiali vt villa.
Contrarium conſuluit Bal. in conſi. ſuo 285. incip. quædam
mulier. verſus finem in 3. vol. ſecundùm primam
impreſſionem, & conſi. 32. incip. quidam nobilis. eodẽ
vol. & mouetur inter cætera, quia iuſp. non eſt ſimpliciter
honorantia, ſed etiam continet onus & vtilitatẽ, vt
ex prædicta diffi. conſtat. Et ex quib. verbis tollitur primum
arg factum in ꝯtrarium. Non obſt. etiam illud ꝙ
honorantia ſit quid vniuerſale; quia do. communiter
ſentiunt contrarium in d. c. ex literis. dum dicunt, villã
vel caſtrum dici quid vniuerſale; quia continet in ſe iura
vniuerſitatis. ſ. iuriſdictionẽ, honorẽ, & diſtrictũ, volunt
ergo expreſſe honorem, ſeu honorantiã eſſe de ꝯtentis
ſub dictis terminis vniuerſitatis, & ſic non eſſe q̃d
3 vniuerſale; quia (vt de ſe patet † aliud eſt continens, &
aliud eſt contentum, ſequitur prædicta do. Roc. in hoc
tract. in verſ. ipſe vel is a quo, in 24. q. qui dicit hanc concluſionem
eſſe iuridicam, & æquam, ac menti tenẽdã,
quia poterit de facili in facto ꝯtingere. Cõfirmatur hęc
opinio; quia ſi ſub donatione omnium iuriũ nõ venit
iuſp.

iuſp.vt diximus.ſ.in 4.q.prin.in 6.artl.nec etiam & mul
to minus ſub venditione omnium iurium,vt diximus
in 13.arti.præſentis. q. prin.& appellatione iurium pôt
includi,immo includitur ius honoris,oneris,& vtilita
tis,vt in prædicta diffi.dictum eſt, quanto magis inclu-
di non debet ſub vẽditione honorantiarum, quod ius
honorantiæ ſolum comprehendit honorem, & nõ ius
oneris,& vtilitatis: vt proxime dictum eſt, immo ſi ad-
huc ius honorantiæ comprehenderet omnia prædicta
tria iura.ſ.honoris,oneris,& vtilitatis, adhuc non tranſi
ret iuſp.quia non eſt quid vniuerſum.vt ſ.

¶ Vigeſimus articulus.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Vendita vniuerſitate temporalium iuſp.quod in ea erat tacitè tranſit in emptorem,niſi expreſſe excipiatur in venditione.*
2 *Vendita vniuerſitate an tranſeat iuſp.in emptorem eo expreſſo puta ſi vendatur caſtrum cum omni iuriſdictione , honore , & districtu , ac omni iurep.quod competit venditori in eccleſiis ipſius caſtri , vel diſtrictu, an iuſp ita expreſſatum in emptorem tranſeat. vide quòd non nume.6.7.8.18.*
3 *Reg.a.expreſſa nocent.*
4 *Remiſſio expreſſa futuri doli non valet.*
5 *Vendi non poteſt ſpecialiter locus religioſus vel ſacer.*
9 *Cautela quomodo vult in instrumento venditionis vniuerſitatis exprimere iuſpa.*
10 *Declaratio fit per dictionem,cum,non per dictionem,&.*
11 *Dictio,& aliquando ponitur pro,cum,aliquando pro,vel.*
12 *Dictio.cum,diſponit æque principaliter.*
13 *Dictio,cum,denotat acceſſorium .*
14 *Dictio,cum, coniungit acceſſoriè .*
15 *Dictio,&.per ſe & principaliter.*
16 *Actus in dubio præſumitur licitus.*
17 *Emens vniuerſitatem temporalem principaliter vt emat iuſp. quod eſt in ea,dicitur potius emere iuſp.quàm vniuerſitatem , & iſta non eſt mentalis ſymonia.*

1 SEd quia præceden.at.concluſum eſt.† Iuſpa. tranſire
cum vniuerſitate temporalium vendita tacite, niſi
expreſſe excipiatur in venditione. Reſtat quæ quærere
.ro.quid ſi aliquis vendit talem vniuerſitatem,in qua de
2 iure trãſire poteſt iuſp.† & in vẽditione exprimit illud,
an modò eo expreſſo tranſeat.tolle exemplũ,vt ſi vẽda
tur caſtrum cũ omni iuriſdictione,honore,& diſtrictu,
ac omni iurep.quod competit venditori in eccleſijs ip
ſius caſtri,vel diſtrictus, an tranſeat in emptorẽ iuſp. ita
expreſſatum.Iſtam q.format Io.An.in c.vnico.hoc titu.
li.6.& eam diſputat ad partes. Et pro parte negatiua, ꝙ
3 non tranſeat iuſp.dicit facere † reg.expreſſa nocẽt.ff.de
reg.iur.cũ ↄcor.Secundò vr̃ caſus in ſimili in l.ſi vnus. 6.
4 illud.ff.de pa.† vbi nõ valet expreſſa remiſſio futuri do
li,& tñ tacite venit in remiſſione , vel pactione depoſi-
ti. Tertio vr̃ caſus.l.in modicis. ff. de ↄ̃hen.empt.q̃ dicit
5 † locũ ſacrũ vel religioſum ſpecialiter vendi nõ poſſe ,
licèt rei venditæ accedere poſſit, ſed cõſtat iuſp.vẽdi nõ
poſſe.c.de iure.hoc tit.& ff. de ↄ̃hen.emptio.l.Celſus.in
prin.ergo non valet.Quartò facit,qñ enim in venditio
ne exprimitur iuſp.duo concurrunt. Primò ꝙ aliquod
fuit preciũ ipſius iuriſp. vel pars precij hoc iure prohi-
bente,talis vẽditio non valuit.facit.c. ad quæſtiones. de
rerum permu.& ff.de euic.l.pen.vbi dicit̃ , venditorem
prædij non teneri de euictione rerum q̃ tacite accedant
vt ſeruitus,via,& actus, quod ſecus eſſet, ſi illa tacite ob
uenientia fuiſſent expreſſa,ſi ergo de euict. tenetur,ca-
ſu quo exprimitur,ergo aliquod fuit eius preciũ . Cum
venditio non ſit ſine precio iuſti.de empt.& vend.§. itẽ
precium.l.2.ff.de ↄ̃hen.empt.& facit quod no. in c que
relam.in 3.gl.de ſymo.Secundo concurrit,ꝙ iuſp. cum
vniuerſitate non tranſit , vbi apparet contraria volun-
tas venditoris.c.ex litteris.hoc ti.ff.de contrahen. empt.
l.hanc legẽ.ergo illud exprimendo apparet voluiſſe, vt
non comprehenderetur ſub vniuerſitate,& ſic non trã
ſit cum illa,ex quo ita voluit,bene facit.ff. de pecu. leg.
l.ſi peculium.§.ſi ſeruus.ſed ſpecialiter trãſire nõ pôt,vt
eſt dictũ,ergo quod potuit noluit &c.ca. cũ ſuper abba-
tia.de offi.deleg.cum concor.facit ad hoc.ff.de le.3.l. hæ
res meus.§.1.vbi patet , ꝙ licèt legato oĩ marmore , ve-
niant ſtatuæ marmoreæ , ſi tñ dixit teſtator lego omne
marmor,& duas ſtatuas illas,talis expreſſio oſtendit re
ſtrictione generalitatis prædictæ,vt ſtatuæ non debant̃,
niſi illæ duæ expreſſe.Nec ob.ſi diceret̃,ꝙ illa lex,& lex
penul.ſuperius allegatæ faciunt in contrariũ,inquantũ
in illis expreſſio verbi incluſi nõ viriat diſpoſitionẽ: nã
rõ eſt,quia de per ſe, & ſimpliciter poterat venire in ↄ-
tractu & legato ibi illud incluſum,ſed in caſu nr̃o eſt ſe
cus.Pro parte verò affirmatiua,ꝙ iuſp.tranſeat,adducit
reg.vtile,de reg.iur.li.6.& qđ no.in d.c.ad qõnes.in fi. vl.
gl.Secundò:nam etiam ſpiritualibus illa quæ inſunt ſi-
ne vitio exprimunt̃.c.ſignificaſti.de elec. vbi hoc no.in
fi.2.gl.cum ſuis remiſſionibus. Tertiò adducit̃ ſic fuiſſe
ſententiatum in curia de venditione, quam fecerat ca-
pitulũ Hermipolenſe decano,& c.Maguntino, de villa
ingelbein,quã hẽbat in diœceſi maguntina,nã in illo vẽ
dẽdo expreſſit curias,agros,vineas,decimas,cẽſus,iuſp.
cum oĩb.iuriſdictionibus &c.& ſentẽtiatum fuit iuſp.
tranſiuiſſe,vt ſe audiuiſſe dicit.Subdit poſtea Io..And.ꝓ
& cõtra facere,quod legitur & no.ff.de fundo inſtru.l.q
ſitum.§.pe.& in l. cũ de lanionis.§.cui fundum.& §.pen.
eo.ti.& l.legata.ff.de ſupe.leg.Propter quæ iura in fi. ip-
ſe Io.And.conſuluit teneri,vt non fiat expreſſio cũ ven
ditione ↄiuncta.ſ.per quã dici poſſet illud expreſſe ven
ditũ,ſed in fine inſtrumenti declaret venditor iuſp.trã-
ſiuiſſe cum vniuerſitate in emptorem,& fateatur ſe de
ſijſſe eſſe patronũ , & ſe omne poſſeſſionis commodũ
& animũ depoſuiſſe.hæc ille.Superuenit Io.Cal. in iſto
ar.qui dixit ſibi videri poſſe diſtingui in huiuſmodi ca-
ſu, ꝙ ſi expreſſio fuit facta declaratiuè, vt vendo villã
cum oĩbus iuribus ſuis,videlicet,iuriſdictione , hono-
re,iurep.&c.tunc tranſeat iuſp. quia talis declaratio nõ
inducit nouã vel ſingularem venditionem. Si aũt non
declaratiuè,ſed coniunctiuè ponatur,licèt talis expreſ-
ſio non fuiſſet neceſſaria,tunc puta m̃ non trãſire iuſp.
arg. eorum q̃ dicta ſunt. ſ. pro parte negatiua ſcđm eũ.
Et hæc dicta Io.An.& Io.Cal.ſimpliciter refert & ſequit̃
Domi.in d.c.vnico.in 1.& 2.col hoc ti.nihil aliud dicen
do.Ego ex d.Io.An.colligo duo: ex dictis verò Io. Cald.
vnum quod habet duo ſimiliter membra. Primũ igit̃
colligo ex d.Io.An.in ti.q.& allegationes factas ad par-
tes. Secundo colligo eius conſiliũ. Ex dictis verò Ioan.
6 Cal.colligo eius diſt.bimembrẽ.¶† Capio igit̃ primũ.ſ.
ti.q.& ꝓ parte negatiua,ꝙ facta tali expreſſione iuriſp.
in venditione villæ illud nõ trãſit.facit quod dicit text.
in c.quia clerici.hoc ti.vbi habet̃ ſcđm vnũ intellectũ ,
ꝙ emens iuſp.vt in illo p̃ſtet aliquem eo ſpoliari dẽt .
hinc dicunt ibi do.per verba generalia ĩ illo tex.apposi
ta,ꝙ qualitercunq; iuſp.acquiratur , vt illud acquirens
habeat,propter hoc illo ſpoliãdus eſt,ſed ex iſta expreſ
ſione ſuperflua nimium ↄſtat de animo vendẽtis , & ẽt
ementis.ſ.ideo feciſſe illum contractum;vt acquiratur
iuſp.quia exprimitur ſine neceſſitate,ergo non valebit
talis venditio,immo erit potius illo ſpoliãdus emẽs,vt
in iſto ar.j̃.dicetur.Secundo pro iſta parte nouiter addu
co negari non poſſe quin in iſto contractu vẽdõnis ali-
cuius vniuerſitatis magis ↄſideratur principiũ q̃ finis.
ſcđm do.Car.in d.c.ex litteris.in fi.11.q.& in d.c. cũ ſecu-
lum.in 3.q.& diximus.ſ.in 15.ar.proximo præceden.ſed
ſi multi do.prout eſt Pau.de Eleaza. Barba. & alij dicũt ,
ꝙ qñ eſt aliquis ↄ̃ctus per quẽ ſingulariũ rerum domi-
nium nõ tranſit in emptorẽ niſi fiat ſingularis traditio ,
& ſic ſumus ĩ fi.immo in executione ↄtractus, & tñ no
lunt iuſp.trãſire ẽt ꝑ talem ↄ̃ctum vniuerſitatis: vt dixi-
mus in d.15.art.vbi tenuimus cũ Pau. quãto magis non
tranſibit in iſto ↄ̃ctu,in quo in eius principio fit mẽtio
de ipſo iurepa. immo ſpecifice venditur . Certe multo
magis per d.auctoritatẽ do.Car.vbi ſ. in qua expreſſe vr̃
velle iuſp.non tranſire cũ fit de eo aliqua ſpecialis mẽ-
tio ĩ principio.ſi n.dicit ꝑmitti in fi.negat ergo fieri poſ
ſe in principio.Et licèt D.Car.in fin.d.11.q. adducat au-
ctoritatem

ctoritate Io. And. in d.c.vnico.dicentis fuiſſe in curia ꝯ-
riū in caſu noſtro ſniatum, nō aduertit ibi Car. ad id qd
ipſe ante dixerat ī hac materia potius principiū q̄ finē
ꝯſiderari, & hoc dictū eſſe ꝯ id quod ſubſequenter dice
bat, licèt re vera nō firmat pedes, vt ibi per eū. Nec ob. il
lud quod dr̄ pro parte affirmatiua ꝙ ēt in ſpiritualibus
illa q̄ inſunt ſine vitio exprimunt̄. ca. ſignificaſti. de cle.
quid ibi loquitur gl. de illis q̄ tacite inſunt, quæ tñ non
ſunt prohibita ſimpliciter de ꝑ ſe, ſed a iure ꝑmiſſa, vi-
delicet celebrare & aliquod officiū dicere. c. ſignificatū.
7 de p̄bē. vel alia ſimilia. ¶ † Et iſtā partē vr̄ tenere Io. An.
Domi. & oēs in d.c.vnico.hoc ti.li.6. Abb. & alij in c. que
relā. de ſymo. vbi ēt pulchre do. Fely. & idem Fel. in ca.
quanto. in pen. col. de iud. poſt Abb. ibidē in pen. col. in
fi. & ſumma angelica in verbo iuſp. §. 12. & alij do. j. alle
gandi. & iſta vr̄ magis cōis ſententia. Pro contraria verò
parte affirmatiua ꝙ tranſeat, adducitur tex. in fortiorib.
terminis in c. querelam. de ſymo. hoc mō illum inducē
do, patet. n. ibi in prin. monachos de cardomo vendidiſ
ſe monachis de aiera quoddā maneriū cū pertinentiis
ſuis, & eccleſiam legenſem, & priorē dictorū mona-
chorum de aiera illud maneriū & ecclam reuendidiſſe
dictis monachis de cardomo, & tñ ibi Papa nō reuocat
primam venditionē, ſed ſecundam: qa facta erat a ſolo
prælato ſine conſenſu capituli, vt vult ibi gl. 3. in fi. ecce
qualiter eſt ibi tex. ꝙ vendita vniuerſitate trāſit nō ſolū
iuſp. ſed ipſa eccla, licèt re vera ibi venditio fiebat alte-
ri eccleſiæ, & ideo nō trāſibat eccleſia. Nec obſtat illa rō
poſita in tex. ꝙ ſicut nec emi pōt, ita nec redimi: qa illa
rō eſt generalis, vnde illam intelligerem, ꝙ ſine conſen
ſu capituli emi nō pōt. Ita nec redimi: nam aliàs ſi ſim-
pliciter intelligeretur Papa in ꝯtumaciā illorū de car-
domo non faceret ponere in poſſeſſionem illos de aie
ra, ſed potius ſimpliciter pronunciaſſet, nec primā em-
ptionem, nec redemptionē tenere, ſed eſſe reſtituēda
oīa ipſis de cardomo ſcd̄m priſtinū ſtatum ſine aliquo
alio litigio. Secundo pro iſta parte affirma. adduco, nā
ita prohibet̄ iuſp. de per ſe infeudari, ſicut & de ꝑ ſe vē-
di, & iſta duo procedunt a pari: vt dicemus. j. in hac. a.
parte, in 7. q. in 1. art. de infeudatione. de vendōne verò
diximus. ſ. in j. at. p̄ntis. q. & ita diſponitur de tranſitu iu
riſp. cū vniuerſitate infeudata, ſicut & cū vendita, vt de
infeudata dicemus. j. in d. 7. q. prin. in 3. art. & de vendita
diximus. ſ. in 11. ar. p̄ntis q. iſtis ſic ſtātibus ego habeo au
ctoritatem do. Oldra. in conſ. 12. them. q. vbi ipſe in fa-
cto narrat do. Phili. ſcd̄m Romanorum Regē, ſiue Im-
peratorē ꝯceſſiſſe. Illuſtr. viro dño H. duci Lothoringię,
& Brambraciæ, & ſuis hæredibus in feudum ciuitatem
Traiecten. cum oībus inſtitutis, & appen. ſuis extra ciui-
tatē & intra, nec nō ibidē eccla ſancti Saracii cū oī inte
gritate & cū eo iure, quo pr̄ & frater dicti Imperatoris
tenebant, & dicta infeudatio fuit confirmata per Fede.
& alios Imperatores &c. & intelligit ibi Oldr. de iurep.
& tñ p̄ſupponit dictā ꝯceſſionē tenere ēt quo ad iuſpa.
nā ꝯſuluit ibi pro p̄ntatio. facta per feudatarium in illo
caſu pp. plura, vt ibi late, ergo & eodem mō ſi exprima-
tur in venditione alicuius vniuerſitatis iuſp. debet tran
ſire in emptorem, prout qñ tacite tranſit, ꝓut dicimus
in fundatione vt ſ. ſed tenendo cōem opi. ad hæc duo
motiua nouiter ꝯſiderata reſponderi poteſt. Et primò
ad tex. in d.c. querelam. quia ſi bene inſpiciat̄ in princi-
pio illę tex. prima non fuit venditio, ſed ꝯceſſio ſub an
nuo cenſu quindecim librarū, redēptio verò fuit facta
accepta pecunia, & ideo prima ꝯceſſio tenuit: vt de cen
ſi. per totū. redemptio verò non, ſed quia factum aliter,
& aliter poterat ſe habere. Ideo cōmiſit cām media iu-
ſtitia decidendam, ſed voluit illos de aiera in poſſeſſio
nē induci cā rei ſeruandæ, vel ex alia cā in ꝯtumaciā ad
uerſariorū: vt ibi p gl. & ideo ille tex. magis faceret pro iſta
parte, ſi loqueret̄ de re annexa ſpirituali, ſed quia loqui
tur de re ſacra, ideo dixit gn̄aliter, nec vēdi, nec redimi
poſſe, loquebat̄. n. ibi de ipſa eccla, vt volunt ibidē oēs
do. ſuper prin. gl. 3. dānantes illam gl. quæ vr̄ velle ēt res
ſacras tranſire cum vniuerſitate, quod eſt falſum: vt di-
ximus. ſ. in 11. præceden. art. Minime etiā ob. auctoritas
Oldra. quia forſan male narratur ꝑ eum conceſſio, nec
ibi principaliter dubitatur, vtrum trāſiuerit iuſp. ſed de
alijs vt ibi, vnde ex ſolo p̄ſuppoſito, ꝙ Old. nihil de hoc
dicit, nō debemus p̄ſumere ipſum voluiſſe tenere hāc
partem, maxime cum ſit ꝯ omnes do. nec poſſet ſaluari
8 ēt in diſtinctione de qua infra, tene † igitur hanc com-
munem opinionem. Et ſic ſumus expediti de prima cō
9 cluſione quę elicitur ex dictis Io. And. ¶ † Capio ſecūdā
q̄ eſt ꝯſiliū qd ipſe Io. An. dat, videlicet, vt nō fiat expreſ-
ſio iuriſp. ꝯiuncta cū vendōne, ſed ꝙ in fine inſtrumēti
apponat declarando etiam iuſp. tranſiuiſſe &c. vt. ſ. dixi
mus, quod qdem conſil. ego tenerem magis tutū, q̄ di-
ſtinguere: vt in ſeq. ꝯcluſione. & conſi. ſ. dato tenēt qua-
ſi omnes do. ſupra alleg. Dicerem ergo ego magis clàre
in ipſo inſtrumento poſt initam venditionē declaran-
do ipſe venditor ſui animi eſſe, & ita velle ꝙ oīa iura ſi-
bi cōpetentia in dicta villa trāſeāt cum ea, nec aliquid
iuris ſibi reſeruare etiam iuriſp. quod in illa villa eſſet,
ſed oē ius, omneq; commodum poſſeſſionis cum ipſa
villa tranſiſſe &c. iſta. n. verba magis vident̄ appoſita de-
claratiuè q̄ diſpoſitiue, & p̄ſertim vt declarent non reti
nuiſſe ſibi iuſp. vt euitetur diſpoſitio. c. ex literis. vbi ha-
betur venditorem poſſe illud ſibi reſeruare &c. & in l. ſi
mercedē. §. ſi cum fundum. ff. de actio. emp. cū ſimi. Do.
Feli. verò in d.c. quanto. poſt prin. fi. col. in verſic. ſecun-
dus caſus. de iudi. vr̄ dare cautelam: vt dicat̄, vendo tibi
oīa bona, videlicet, talia, & talia, & iuſp. & iſtam vendi-
tionem valere: qa nominatio venit declaratiuè. & alle.
Io. An. & Dom. in d. c. vnico. Certe hoc non procedit ꝑ
ea q dicent̄ in ſeq. ꝯcluſionib. nec Io. Cal. & Dom. hoc
dicut: vt ſimiliter j. dicetur. tene igitur conſiliū quod. ſ.
datum eſt. ¶ Capio modò tertiam ꝯclu. & iſta elicit̄ ex
dictis Io. Cal. & eſt diſtinctio facta per ipſum, aut decla-
ratiue, aut coniunctiue, vt declaratiue tranſeat, puta vē
do villam cum oībus iuribus ſuis, videlicet iuriſdictio-
ne, honore, iurep. &c. ꝯiunctiue verò nō tranſeat, vide-
licet, vēdo tibi villam, & iuſp. & circa hanc diſt. aduerte,
ꝙ eam in primo mēbro vr̄ allegare do. Feli. in d.c. quan
to. in fi. col. in ver. ſecundus caſus. & tñ rè vera aliter lo-
quit̄ Io. Cal. quem ſequitur ibi Do. q̄ do. Feli. nā Io. Cal.
loquitur per dictionem, cum, puta vendo villā cū om-
nibus iuribus ſuis, videlicet iuriſdictione, honore, iure
pa. &c. & non apponit dictionem, &, loquitur ēt qñ ven
dit̄ vera vniuerſitas, puta villa, & poſtea addit iura ſua,
& illa declarat: do. Fel. vero loquitur qñ venduntur oīa
bona, & ſic nō vera vniuerſitas: vt diximus. ſ. in 14. & 15.
10 art. † & declaratio non fit ꝑ dictionem, cū, ſed ꝑ dictio-
nē & præpoſita tñ dictione, videlicet, qa dicit vendo ti
bi oīa bona mea, videlicet, talia, & iuſp. nā iſto caſu ſuc-
cedit id quod dixit Goſ. Beneuentanus in libellis iuris
canonici in ver. item trāsferī. hoc ti. tot videri ꝯtractus,
quod ſunt res: vt diximus. ſ. in 13. 14. & 15. arti. tñ nō eſt
bona declaratio, ſed potius uera nominatio. Vnde ꝯ
do. Fely. & pro Io. Cal. facit proxima diſtinctio, q̄ in effe
ctu eſt eadē cum iſta Io. An. licèt in verbis videat̄ diuer
ſa, ꝙ aut iuſp. exprimitur per dictionem, cum, aut ꝑ di-
ctionem, &, vt primo caſu teneat exemplū, vendo tibi
talem villā cū iurep. ſecūdo caſu nō veniat, exemplum
vendo tibi talem uillā, & iuſp. mō eſt uidendum de ue
ritate huius diſtinctionis. Iſtam diſt. poſuit do. Abb. in
c. querelā. ſuper 3. gl. quem ibi ſequitur Maria Soci. in-
ferentes ex illa gl. ꝙ licèt qs poſſit uendere hoc modo,
uendo caſtrum cum iurep. & ita intelligatur Io. An. in
c. unico. hoc ti. li. 6. tñ ſecus ſi dicat & iuſpa. Et rō eſt ſecū
dùm eos; qa dictio, cū, denotat acceſſionem quādā, ſed
acceſſoriè uendi pōt. c. cum ſeculum. & c. ex literis. hoc
ti. ergo &c. dictio uerò, &, eſt copulatiua, q̄ facit copula
tū uenire principalr̄ & non acceſſorie, ſed iuſp. princi-
paliter venire non pōt: ut in dictis iuribus, & in c. de iu-
re hoc ti. Ideo ꝑ dictionem, &, nō tenet uēditio quò ad
iuſp. nec trāſit ad emptorem, & de iſta dictione, &, ſe re
mittit ad gl. rub. ff. de iur. & fact. ign. & hoc colligit Abb.
ex d. gl. 3. d. c. querelā. de ſymo. & de diffe. iſtarum di-
ctionum

ctionū, vide Bar. in l. 3. ff. de fundo inſtru. gl. & Bal. in l. 2.
C. de verb. ſign. & Pau. de Eleaz. in ꝯment. c. in literis. de
reſti. ſpo. & ibi per But. & alios. Bal. in l. Gallus. §. quidam
recte. ff. de lib. & poſth. Bar. per illum tex. in l. Titię teſto-
res. §. j. ff. de leg. j. & Bar. poſt glo. in l. 4. ff. de manumiſſ. te-
ſta. Ex iſtis igitur dictis duo hñr membra. Primū, ꝙ per
dictionē, cū, tranſeat iuſp. & in hoc ꝯcordant Abb. Ma-
ria. & Io. de Ana. in d. c. querelam. ſuper glo. 3. & do. Feli.
in d. c. quanto. in fi. pen. & in princ. fi. col. de iudi. qui tñ
Feli. ſolus in d. c. querelā. vr̃ tenere ꝯrium, vt infra dicet.
Secundum membrū eſt per dictionem, &, non tranſire
iuſpa. & iſtā partem tenet do. Abb. & Maria. in d. c. quere
lam. & do. Fel. in d. c. quanto. in fi. pen. & in prin. fi. de iu-
di. Io. de Ana. verò in d. c. querelam. ante fin. de ſymo. te-
net ꝯriū, videlicet, ꝙ ſiue ſit dictio, cū, ſiue dictio, & ſem
per tranſeat iuſp. cum vniuerſitate tpali vendita, & mo
uetur. nā quælibet ꝯiunctio pōt poni pro alia, prout eſt
neceſſe. Ita dicit gl. no. in l. eas cauſas. ff. de cond. & dem.
facit quod no. glo. in c. quemad. de iureiur. & plene per
Bal. in l. 4. C. de cond. inſti. & ideo vr̃ poſſe dici, ꝙ ad hoc
vt res valeat quā pereat iuxta c. abbate. cum fi. de verbo.
11 ſigni. † ꝙ dictio, &, aliqñ ponitur pro, cum, aliqñ etiam
ponitur pro, vel, vt in l. ſi Titio fundum. ff. de vſufru. le-
ga. quaſi velit dicere, ꝙ licèt in venditione dicatur ven-
do vbi villam & iuſp. quod eſt in ea, illa dictio, &, pona-
tur & intelligatur poſita pro, cum, ad hoc vt iuſp. in vē-
ditione veniat. Sed certe iſtud eius motiuū non proce-
dit, nam verū eſt aliqñ vnam dictionē poni pro alia, qñ
non obſtaret natura rei, de qua diſponitur: prout nō ob
ſtat in caſib. iuriū ſ. allegatorum, ſed quia nos ſumus in
iſto caſu qñ eſt de qua diſponitur, quæ principaliter vē-
di non pōt, acceſſorie verò ſic, ideo iſtæ diſtinctiones ꝯ-
ſiderantur, quia vna deſignat acceſſoriū, alia principale.
vt ſ. & propterea tenerem oĩno per dictionem, &, non
tranſire iuſp. D. Feli. verò in d. c. querelam. in vlti. col. de
ſymo. refert diſtin. prędictam, & tandē ꝯcludit iuſp. non
tranſire in emptorem, ſiue ponatur dictio, &, ſiue cum,
nam, dicit ipſe, Io. And. in d. c. vnico. expreſſe inclinat in
partem ꝯriam. ſ. ꝙ dictio, cū, non validet talem ꝯctū dā-
do cautelam emptori, vt faciat apponi facta vēditione
in fi. inſtrī per notarium illa verba de quib. ſupra & nō
diſtinguit de dictione cū, & de dictione &. Ego in hoc
12 ſequerer hanc opi. do. Fel. pro qua adduco ēt, † ꝙ dictio
cū, diſponit ęquę principr̃, vt eſt tex. in l. iiii cum illo. ff.
de vſufru. leg. & ſic non eſt bona diſtinctio. Secundò ad
duco, nā nos habemus prohibitum eſſe iuſp. vendi c. de
iure. hoc tit. & ideo tranſit cū vniuerſitate, quia in ꝯñtiā
tranſit ex quo principaliter tranſire non poterat, ſed ſi
dico vendo villam cum iurep. nonne ſubintelligitur il
13 lud verbū qđ pręcedit. ſ. vendo? † & quamuis illa dictio,
cū, denotat acceſſorium, tñ quantum ad prohibitionē
ne vendatur, tranſit in principale diſpoſitū, quia omni-
no negari non pōt, quin ēt vendatur iuſpa. ſenſus n. eſt
vendo villam cū iurepa. ſ. vendo, & idem eſt, ac ſi dicerē
& iuſp. qa ſubintelligitur. ſ. vendo, vnde clare patet hoc
non eſſe aliud, niſi legem verbis, & non reb. imponere.
Pręſertim ēt, quia data ipſa diſtinctione non rñdetur ad
adducta in ꝯrium. ſ. quia ſi traditio conſideratur, quan-
to magis diſpoſitio, vt nouiter ſ. conſideraui. Tenerem
igitur ego indiſtincte opi. Io. An. quam ſequitur do. Fe-
li. vbi ſ. omiſſis iſtis diſtinctionib. quæ fiunt in verbis &
non in rebus, vt ſ. Non omitto vnum verbū, quod di-
xit D. Mari. de Sen. in d. c. querelam. de ſymo. ꝙ ſi dicere
tur, vendo villam cū pertinentijs & iurepa. in caſu abla
tiui tranſiret iuſp. in emptorem, quem ſequitur do. Fel.
in d. ca. quanto. in fi. col. in verſic. tertius caſus. de iud. &
idem do. Fel. in d. c. querelam. in fi. col. vbi addit ad Ma-
ria. non obſtare glo. illam in c. querelam. quæ vr̃ ꝯrium
ſentire, cum ibi ſit in caſu accuſatiui. nam rñdetur, ꝙ vē
ditio erat in caſu ablatiui ibi habito reſpectu ad mentē
glo. & non ad verba exempli. tandem in fi. ibi dom. Fel.
damnat omnia prædicta vt ſ. & bene, prout ēt mihi vr̃
per ſupradicta. Do. Gaie. tangit hunc paſſum in ſua re-
pe. c. fi. de ele. lib. 6. in 33. & ſeq. col. & refert dicta Io. An.
& diſt. ſ. adductas & pro illo mēbro diſtinctionis alleg.
Bal. in l. fi. C. de edic. diui Adria. toll. dicentē illam ꝯiun-
ctionem, &, nō minuere nec excipere, ſiue acceſſorie
copulet, ſiue principaliter, alleg. l. ſi peculium. ff. de pec.
leg. & l. quidam. §. ſed cum veteres. C. de neceſſa. ſeruis.
& ſic inutilis expreſſio non vitiat, & ſubdit hanc partē
putate veriſſimam. & poſtea in fin. vr̃ ab ea diſcedere, &
ſic nihil boni ꝯcludit videas ibi. Reperi poſtmodū Pau.
de Cita. in hoc trac. in 9. par. in 3. q. in 3. limi. vbi ſormat
caſum de vendente villam cum iurepa. & tñ concludit
iuſp. non tranſire, quia cōmitteretur, ſymonia, ſi ex tali
venditione deberet iuſp. tranſire, alleg. Io. And. & dom.
Abb. in locis ſ. alleg. Et poſtmodum refert Domi. diſtin
guentē, ꝓut fecit Io. Cald. & tandē vr̃ tenere, quod prius
dixit, & ita reſidet. demum ſilr̃ reperi D. Roc. in hoc tra
cta. in in verbo ipſe vel is a quo. in 20. q. late hunc art. ꝓ-
ſequentē. Et primò refert opi. Io. And. in d. c. vnico. hoc
tit. li. 6. quē dicit ꝯcludere iuſpa. ēt expreſſum non trāſi
re cū vniuerſitate, ſed re vera Io. And. tenet oppoſitum
dando ꝯſilium, de quo ſ. Et dicit iſtam opi ēr tenere ip-
ſum Io. And. in addi. ad Spec. in hoc tit. in addi. magna.
& Lud. Ro. in ꝯſ. 368. pn̄s ꝯſultatio. & Abb. in ca. illud. in
2. col. hoc tit. & Car. in c. ex literis. in fi. 11. q. & Bald. in d. l.
vt ſ. cum retulit Gaie. & dicit hoc vr̃ ſentire Bal. recte ꝯ-
ſideranti conſ. ſuo 285. quædam mulier. in 3. vol. vbi di-
cit, ſiquis vendat oēs honores, & honorantias & iuſpa.
nō tranſire illud, ex quo honorantia non eſt terminus
vniuerſalis, ergo ſentit, ꝙ ſi eſſet terminus vniuerſalis,
trāſiret nō obſtante expreſſione facta. Poſtea in 2. col. in
ver. aliam opi. in hoc puncto refert opi. ſeu diſtin. Ioan.
Cal. quā dicit ſequi Gem. in d. c. vnico. in 2. col. ex quo il
lam refert vltimo loco. Vlterius in d. 3. col. in ver. aliā &
tertiā, refert diſt. Abb. quā dicit in veritate fuiſſe Io. An.
Et illam ꝯprobat per doctri. Bar. in ſimi. in auct. ingreſſi.
C. de ſac. ſan. eccle. vbi dicit, ꝙ ſi quis dedicat ſe religio-
ni cū bonis ſuis, expreſſio bonorū nihil operatur, quia
quemadmodum bona tacite veniebant acceſſoriè pari
14 ter veniunt hoc caſu, ex quo natura † dictionis, cum, eſt
coniungere acceſſoriè l. j. & 2. ff. de pecu. leg. §. ſi quis an
cilla. & ibi no. inſti. de leg. Si verò quis diceret ſe & ſua,
tunc expreſſio fit per alium modum quā tacite ineſſet
ſecundū gl. ibi, nā tacite bona veniebāt ꝑ quandā ꝯñtiā
15 ſed hoc caſu exprimuntur per ſe & principaliter, † qa
natura dictionis, &, eſt copulare per ſe & principaliter,
vt in d. l. 1. 2. & 3. ff. de pecu. lega. in 3. verò col. in prin. re-
fert opi. Io. de Ana. & dicit ſecundū eā loquutum fuiſſe
Bal. in d. l. fi. C. de edi. diui Adr. toll. Et tandē ibidē in ver.
ī hoc ſubtili puncto ꝯcludit, primò ſibi placere opinio
nem, vt cū dictione, cū, tranſeat iuſpa. quia ſic nullū pre.
tium vr̃ eſſe ſtatutum pro ipſo iurepa. quia ceſſat ſymo-
nia. Dicit tñ difficultatē ꝯſiſtere, an tranſeat cū dictione
&. & dicit ꝯcludere cum do. Abb. ꝙ nō tranſeat, & hanc
opi. ipſe comprobat per doctri. Bar. in d. auc. ingreſſi. de
qua ſ. & dicit nō obſtare motiuum Io. de Ana. ꝙ vna di
ctio exponatur ꝓ alia, quia in dubio verba debent in-
telligi ꝓprie. l. nō aliter. cum vulga. ff. de lega. 3. Et demū
ſubdit iſtam ꝯclu. maxime ꝓcedere in foro animæ, qa
vbi dubitatur, an actus ſit ſymoniacus, facienda eſt in-
terpretatio in deteriorem partem fauore animę, iuxta
not. per gl. in c. vnico. de ſcrutinio. facit tex. & ibi no. in
c. iuuenis. de ſponſa. & hr̃ per Fel. in c. fi. in 4. col. de præ-
16 ſump. per hoc tradens limi. ad regu. † ꝙ in dubio actus
pręſumitur licitus, & quilibet pręſumitur bonus, quas
regulas limitat ibi alijs modis. Et ex hoc eſt aduertendū
ad id, quod diximus ſ. in verſi. capio igitur primum. ſ. ti
tu. q. ꝙ ſi aliquis emit aliquam vniuerſitatem tempora-
lium principaliter ꝑꝑ iuſpa. acquirendum vt in illo pñ-
tare poſſit filios vel amicos, & nō pro habenda princi-
paliter vniuerſitate nō teneret venditio, & ſic non tran
ſiret iuſp. quia cōmittitur ſymonia, quę impedit ipſo iu
re ꝯctum, vt colligit Abb. ex c. de iure. in vlt. no. hoc tit.
Ita expreſſe voluit ſumma angelica in verbo iuſp. in §.
12. circa medium alle. quod vult Abb. in c. quia clerici.
ſuper glo. in verbo comparant. hoc tit. certe ſecundum
vnam

vnam lecturam.Ita volunt ibi doc.& præſertim Hoſt.&
Io.Cal.& ēt Car.ibi in 2.oppo.licèt Abb.dicat eſſe ſymo
niam mentalem , quaſi velit non impedire ꝯctum, ſed
tñ inducere peccatum mortale,vt vult glo. in c.vnico.
17 de cleri.non reſiden.lib.6.¶† Ego ꝯſidero circa hoc ꝙ ſi
aliquis emeret temporalē vniuerſitatem principaliter
vt emat iuſp.quod in ea eſt, diceretur potius emere iuſp.
ꝙ vniuerſitatē, & iſta eſſet vera & non mētalis ſymonia
ſi probari poſſet ex aliquib. Indicij verbis forſan dictis,
& alijs ꝯiecturis,vt vult Car.in d.c.q̄a clerici. in 2.oppo.
quo caſu dicerem venditionem nō tenere , prout vult
tex.ī d.c.q̄a clerici.q̄ nō ſolū loquiť de vera vēditione iu
riſp.de per ſe,ſed etiam cū vniuerſitate ſecūdum lectu-
ram quæ ibi ponitur,quam vř velle ille tex.in generali
tate ſui,& iſta conſiderauetam, antequam vidiſſe Roc.
& per prædicta non haberet locum non ſolum ſi expri
meretur iuſp.per dictionem , &, ſed ēt ſi exprimeretur
per dictionē cum,immo plus,quamuis nullo modo ex
primeretur,dummodo emptor emeret villam,vt habe
ret iuſp.non ſit tutus in foro animæ, ſi probari nō pōt,
ſed ſi probari poteſt . nec etiam erit tutus in foro contē
tioſo. Redeūdo ad Roc. in effectu ipſe vř tenere diſtin.
18 Abb.vt cum dictione,cum,tranſeat inſp.† cum dictio-
ne verò,&,non tranſeat, ſed ego indiſtincte teneo nul-
lo modo iuſp.tranſire in emptorem vniuerſitatis ſi ex-
primatur per rationes inconuincibiles ſupra per me
adductas, & vt euitemus periculum animæ propter ſy-
moniæ dubium.Et iſta ſufficient.Et vide Phi.Dec.in ꝯſ.
127.plura dubia.in 3.col.

¶Vigeſimusprimus art.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Caſus in quo venditio cenſetur ſymoniaca reſpectu iuriſpa expreſſi & ducti principaliter in venditione.an teneat venditio reſpectu vniuerſitatis & aliorum ſub ea contentorum,vbi ꝙ ſic.nu.5.*
2 *Venditis pluribus ſi in aliquo venditio non tenet,in alio tenebit.*
3 *Alienans licita & illicita,an omnia amittat,remiſſiue.*
4 *Receptio canonici tenet , & ſi promiſſio vacaturæ ſibi factæ eſt nulla.*
6 *Conditio inhoneſta & impoſſibilis non contra ſubſtantiam matrimonii fauore matrimonii habetur pro non appoſita.*

1 EX prædictis contingit 21.dubitari,† an in caſu, quo
venditio cēſetur ſymoniaca reſpectu iuriſp.expreſ
ſe deducti principaliter in venditione teneat venditio
ſaltim reſpectu vniuerſitatis & aliorum ſub ea conten
2 torum? Et dicendum eſt ꝙ ſic,† nam quando plura ven
duntur, & in vno ipſorū venditio nō tenet , in reliquis
in quibus procedit venditio bene tenebit . Ita colligit
do.Abb.ex d.glo.3.in d.c.querelam.in ſi.per reg.vtilem
de reg.iur.li.6.cum ſuis concor.alleg.etiam in argu.l.j.ff.
de eui c.& dicit facere l.domum. ff.de ꝯhen.empt.& idē
tenent ibi Io.de Ana.do.Maria.& do.Fel.Io.de Ana.ve-
ro ibi dicit eſſe aduertendū ad Abb.quia iura per eum
adducta parum faciūt,vnde addit ipſe,quod no.Bart.in
ſimi.in l.eotem ferro.§.ſi dominus.ff.de publ.in illo du
3 bio † qñ quis forte alienauit merces licitas & illicitas,
an perdat omnes,de quo etiam per Bar.in l.cum propo
nas,& per dom.ſu.Pet.de Anch.c.inuouamus.de cenſi.
Do.Maria.autem ibi limitat hoc dictum procedere,ni-
ſi venditio eſſet facta vnico precio de omnibus rebus
per tex.in l.ſi duos.ff.de ꝯhen.emp.vbi,ſi quis emit duos
ſeruos,& vnus mortuus eſt,& tanquam morboſus non
tenet emptio in alio.Do.Fel.ſucceſſiue ibi dicit pro in-
telligentia huius materiæ eſſe recurrēdum ad ea quę di
cit Rom.in l.j.§.ſi ſtipulanti.ff.de verb.obli. Demum D.
Roc.in d.verbo ipſe vel is a quo,in 25.q.prin.in ſi.3.col.
in verſ.ſed hic ſuboritur,dicit omnes doc.ſentire ſupra
ſcriptam concluſionem loquentes de præced.arti.dum
dubitant, an expreſſio iuriſp. in venditione vniuerſita-
tis impediat,quominus illud trāſeat,præſupponunt er-
go reſpectu aliorum in venditione ꝯtentorum non eſ
ſe aliquod dubiū,& hoc dicit ſentire Io.An.in d.ca.vni-
co.adducit etiam Abb.& Ana. poſt gl. in d.c.querelam,
& demum pro hoc dicit facere cōem conclu. docto. in
c.cum M.de conſtitu.& in c.dilectus.el 1.poſt glo.ibi in
4 verbo approbantes.de prob.vbi dñt † ꝙ ſiquis recipitur
in canonicum de pñti,& permittitur ſibi prima vacatu
ra,receptio in canonicum tenet & promiſſio vacaturæ
eſt nulla,quod ſatis probatur in d.c.dilectus.& in c.rela-
tum.eo.tit. Tu verò de huiuſmodi materia brocardica
recurre ad plene dicta per omnes docto.maxime Mod.
do.Barb.D.Fel.& D.meum Corſe.in c. cum ſuper abba-
tia.de offi.deleg.vbi decidunt & declarant plures qōnes
5 pro & ꝯ per reg.vtile perinutile. ¶ † Sed quantum ad ca
ſum noſtrum ego tenerem oīno vēditionē tenere quò
ad vniuerſitatem venditam,ēt ſi venditio eſſet facta vni
co pretio ꝯ id quod dixit do. Maria. vbi proxime, quia
venditio vniuerſitatis eſt perfecta,cum nullo iure vēdi
prohibeatur,expreſſio aūt iuriſp.quod vēdi nō permit-
titur,reiicitur , ac ſi appoſitū nō fuiſſet, cum nō habeat
aliquid ſiſe,nec aliquam paritatem cum vniuerſitate,ſi-
cut dicimus de cōditione ꝯ ius cōe appoſita in creatio
ne beneficij ſine cōſenſu epi,ꝙ reiicitur, & remanet tñ
fundatio beneficij,vt late diximus ſ.in j.par. huius li.in
6 9.q.prin.in j.ar.& ēt in vlti.† Sicut ēt dicimus de ꝯditio-
ne inhoneſta & impoſſibili non exiſtēte ꝯ ſubſtantiam
matrimonij , fauore matrimonij hř pro non appoſita,
& nō vitiat,ſed vitiať ſecundū Abb. in c.ſi.de condi.ap-
po. & ꝯditio impoſſibilis adiecta donationi cā mortis
nō vitiat donationē,vt eſt text.ſing.in l.quæ ſub ꝯditio-
ne.§.hinc ędictū.ff.de ꝯdi.inſti.ſecundū Ro. in l.impoſſi
bilis.ff.de ver.obl.Non ob.modo illud ſimile adductū p
Maria.l.ſi duos.ff.de ꝯhen.empt.quia ibi ambo duo ſer-
ui erāt eius naturæ ꝙ emi poterat,& ſic eſſe ſub vna em
ptione,ſecus tñ eſt in caſu noſtro, vt de ſe patet, & ideo
ex quo facta ſub vno pretio vno ipſorum mortuo , vel
morboſo vitiatur emptio. Et in hoc non eſt dubium.

¶Vigeſimusſecundus ar.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Si vendatur villa & exprimatur iuſpatro. in ea contentum , venditor debet eo priuari,tamen per ſententiam ſaltim declaratoriam,numero 2.*

1 BEne dubitarem 22.loco,† caſu quo venditor vendi
dit cum villa iuſp.illud exprimendo eo modo quo
facere non poterat , an propter ſymoniam ꝯmiſſam in
vēdendo ipſum iuſp.quod in emptorē nō tranſit,illud
amittat ēt vendēs , & ſit eo priuatus ipſo iure vel ſaltim
per ſnīam priuandus? D.Roc.mouet hunc art.in d.ver
bo ipſe vel is a quo,in 25.q.princ.in 4.col. in ver.ſecun-
do dubitatur.& adducit Arch.in c.qui ſtudet j.q.j.dicen-
tem nō eſſe priuatū,nec priuandū,& mouetur: quia qñ
quis vendit iuſp. iuriſlator ſolum annullat ꝯctum c.de
iure.hoc tit.& ibi do. Bart.Bellenci.in apoſtillis ad Abb.
illam deciſ.tenet, & cum ea tranſit. Cōtrarium tñ dicit
tenere gl.in c.quia clerici.in verbo ſpoliando. hoc titu.
quę vult iuſp.venditum deberi applicari eccleſię,cui fa
cta eſt ſymoniaca iniuria.& ibi hoc vř tenere Inn.dicen
do eccſam eſſe liberam hoc caſu Io.And.Car.& Abb.vt
diximus ſ.in 3.ar.preſentis q.& eſt bona gl.in c.vnico.in
verbo eidem.hoc tit.lib.6.ergo preſupponunt dictæ gl.
& docto.iuſpa.amitti per talem venditionē.¶ Et ſubdit
Io.And.in d.c.vnico. intelligere vēditorem priuatū,ſed
non ipſo iure,imò priuationem debere fieri per ſentē-
tiam.Et hoc firmare D.Cardi.in d.c.de iure.in 3.oppoſi.
poſt Goſtr.ibidem,& demum dicit ipſe Roc.hoc ſibi vi
deri æquius,licèt multi ꝯdicant, dicentes nullum ꝓceſ
ſum,& nullam ſnīam requiri,per tex.ibi in verbo ſpo-
liando.Sed D.Cardi.& alij tenentes quod ſ. eſt dictum ,
exponunt verbum ſpoliando,id eſt priuando per ſentē
tiam.& ipſam expoſitionem Abb. ibi non improbare,
& ita in hoc puncto reſidet D. Roch. ¶ Tu circa hunc
articulum conſidera,quod Dom.Roc. format quęſtio.
in exprimente iuſpatrona. in venditione hæreditatis,
quia exprimendo,iuſpa. vř illud vendere, & ſic incide-
ret in pęnam c.de iure. & c.quia clerici. hoc tit. & poſt-
modum Do.Roch.adducit doct.non loquentes in hoc
caſu

caſu,ſed in proprio caſu dictorum iurium.ſ.qñ iuſp. de
per ſe eſt uenditum:& ex dictis doct.cum uenditur iuſ-
pa.de per ſe decidit do.Roc.art.noſtrum,qñ iuſp. expri-
mitur in uniuerſitate uendita. ¶ Ex quibus pōt colligi
idem eſſe cum uenditur iuſp.de per ſe,ſeu cum uniuer
ſitate ſi illud exprimatur modo quo exprimi non pōt
etiam quò ad incurrendam pęnā.ſ.ut uenditor amittat
2 iuſp.& idem in emptorē.¶†Quò uerò ad illam difficul
tatem,an emptor ſit priuatus ipſo iure iurepat. uel ue-
niat priuandus,clarum eſt in iurep.de per ſe uendito,ꝙ
priuatur ipſo iure:vt late diximus ſ.in 2.& 3.arti.Sed in
caſu articuli noſtri cum iuſp. exprimitur in uēditione
uniuerſitatis:quia dubiū eſt, an modus expreſſionis ſit
permiſſus uel uetitus propter diuerſas opiniones,de q
bus ſ.in 20.arti.dicerem eſſe tenendum,ꝙ requirať ſen
tentia ſaltim declaratoria,iuxta.ca. cum ſecundū leges.
de hære.Et ita poterant ſaluati opiniones.

¶Vigeſimuſtertius arti.5.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Emptor iuriſp.eccleſiæ illo euicto, an & quando poſſit agere contra ven ditorem de euictione,tam poſ.quàm proprie. nu.3.*
2 *Emptor iuriſp.liberti eo euicto poteſt agere de euictione, remiſſiue.*

PRo complemento huius 5.q.prin.23.& ultimus art.
1 erit,†an emptor iuriſp.illo euicto agat de euic. ꝯtra
uenditorem,tam poſ.quàm proprie.¶Hunc artic.non
reperi tactum in iurep.eccleſiæ,ſed in iurep.libertorū,
in quo Bal.in l.j.in fi.C.de pericu.& commo, rei uendi.
2 † dicit emptorem agere de euic.tā poſſeſſionis, quàm
proprietatis.alleg.tex.in l.Titius.la.j.ff. de actio. empti.
vbi habetur, emptorem ſerui propter commodum iu-
riſp.euicti habere actionem ex empto contra venden-
tem:vt dicit ibi Bart. licèt dicant aliàs habentem liber-
tum non videri locupletiorem,tamen contra cū a quo
quis habet cauſam oneroſam dicitur locupletior , qui
habet libertum,& ſi iuſp.perditur, videtur eius pecu-
niale intereſſe, & ſic habet actionem ex empto. ¶ An
autem iſta procedunt in iurep. eccleſiæ vendito cū vni
uerſitate:quia aliàs vendi non poſſet.Ego nimium du-
bitarem:quia non recipit ęſtimationem,nec pro ea po
teſt dari pecuniæ:vt diximus in omnibus præceden. ar.
huius.q.prin.& præſertim in 8.artic.vbi habetur ꝙ æſti-
3 mari non poſſit.¶† Sed poſſet dici, ꝙ ſi euincitur tota
vniuerſitas vendita,in qua eſt iuſpat.nulli dubium eſt,
emptorem poſſe agere de euictione pro tota vniuerſi-
tate,& ſic includetur iuſp.acceſſoriè,vt dicimus in ven
ditione,arg.c.ex literis.& c.cum ſeculum.hoc tit.Sed in
euictione non poterit venire ſpecialis ęſtimatio pro iu
rep.ſed pro tota vniuerſitate,vt ēt dicimus in vēdōne:ſi
verò nos quærimus de iurep. de per ſe vēdito & euicto
nulla pōt eſſe euictio:quia nulla vēditio c. de iure. hoc
ti.ſi aūt accideret caſus, ꝙ non eſſet euicta vniuerſitas
temporalis vendita,ſed ſolum iuſp.in illa incluſum, &
iſto caſu non dicerē poſſe agi de euictione,ſed ſolū em
ptorē poſſe agere ꝯ venditorem,arg.l.Titius.ff.de actio.
empt.¶Et per iſta erit expedita hæc materia:qualiter iu
ſpa.trāſferať tit.venditionis, reliqua facienti ad hāc ma
teriā,puta an oēs emptores vniuerſitatis ſint pꝛoni inſo
lidū,& quid ſi inæqualiter emerunt, & an ſuccedant in
ſtirpe vel in capite,vide ſ.in iſta 2.parte in j. q. prin.a 22.
art.quaſi vſque in finem: quia ibi prædicta tractauimus
in genere quocunque tit.habili iuſp.transferatur,& ſic
comprehenditur iſte tit.venditionis cum vniuerſitate:
vt ibi diximus,præſertim in 25. arti.

COllige ex omnibus dictis in iſta 5.q.prin.& eius 23.
arti.hanc concluſionem,valet iuſp.eccleſiæ de per
ſe vendi non poteſt : quia ſimonia committeretur per
prædicta ſ.in j.arti.& de ipſa ratione ibi.& in fin.2. artic.
¶Amplia primò iſtam conclu.intantum procedere, ꝙ
emens & vendens iuſp.illo ſpoliantur,& ſic ſunt priua
ti ipſo iure,per dicta ſ.in 2.arti.& in 22.artic.¶ Extende
hanc amplia. vt vendens & emens iuſp. illud amittant,
habere locum etiam ſi venderetur cum aliqua vniuer
ſitate temporali ipſo iurep.modo prohibito expreſſo:
quia non ſolum non tranſibit in emptorem vniuerſita
tis,ſed nec ēt remanebit apud venditorem, per dicta ſ.
in 22.arti.¶Reſtringe modo iſtam ampli.procedere, ꝙ
venditor ipſo iure ſit priuatus iurepa.ſi illud vēdidit de
per ſe,ſed ſi vendidit iuſp.cum vniuerſitate illo expreſ-
ſo eo modo quo exprimi non poterat , neceſſaria erit
ſententia ſaltim declaratoria:vt in d.22.arti.in fi.in verſ.
quo verò ad illam. ¶ Reſtringe ſecundò iſtam amplia.
ꝓcedere, vt emptor ſit priuatus ipſo iurep. empto, niſi
ipſamet eccleſia illud emerit : quia non erit illo priua-
ta,ſed remanebit libera:vt ſ.in 4.arti. ¶ Amplia ſecūdò
d.conclu.ꝙ iuſp.vendi non pōt,ꝙ ſi vendatur,venditio
eſt nulla,& nihilominus non reſtituiť vendenti, ſed re-
manebit libera eccleſia:vt ſ.in 3.arti.¶Extende hāc am
plia.vt eccleſia ſit libera intārum procedere,ꝙ eccleſiæ
vacanti qui habebat inſtituere prouidebit per viā colla
tionis ſicut alijs eccleſijs liberis:vt in d.3.arti.in fi.¶Am
plia tertiò d.conclu.vt iuſp.vendi non poſſit,intantum
procedere , ꝙ ſi venderet ſicut ex ipſo contractu nullo
non reſtituitur iuſp.venditori.Ita nec precium empto-
ri,& ſicut eccleſia obtinet libertatem.Ita & pretium ꝑꝑ
iniuriam ſimoniacam ſibi illatam : vt dictum eſt ſ.in 5.
art.¶Reſtringe hanc amplia. vt emptor preciū amittat
procedere,niſi ipſamet eccleſia fuiſſet emptrix iuriſpa.
ipſius: quia adhuc precium erit ſuū , quāuis ipſa fuerit
emptrix;vt dictum eſt ſ.in 6.arti. ¶ Limita hanc reſtric.
procedere, quòd precium erit eccleſiæ cum ipſamet
emit vt conuertatur ad illius vtilitatem,& non in bene
ficium rectoris,& clericorum emendo delinquētium:
vt in d.6.art.in verſi.ergo circa hunc art.¶Amplia. quar
tò d.conclu.vt iuſp.vendi non poſſit , intantum proce-
dere,ꝙ nec poteſt cedi,nec inſolutum dari per debito-
res exiſtentes non ſoluendo,nec per iudicem adiudica
ri creditoribus,neque ab ipſis inſolutum capi ēt de cō-
ſenſu epi:vt dictum eſt ſ.in 7.arti. ¶Reſtringe hanc am-
plia.niſi cederetur,adiudicaretur,vel inſolutū daretur,
ſeu caperetur aliqua vniuerſitas,in qua eſſet iuſp. quia
tunc tranſiret modis ꝑdictis in creditores,vt in d. 7.arti.
in fin.¶Amplia quintò d.conclu.intantum procedere,
ꝙ non ſolum iuſp.non pōt vendi , immo nec æſtimari:
vt dictum eſt ſ.in 8.artic.¶Extende hanc amplia. intan-
tum procedere , ꝙ non ſolum non poteſt æſtimari ip-
ſum iuſp.immo nec eius fructus, puta pñtatio : vt in d.
8.ar.in verſi.multo fortius.¶Amplia ſexto d.conclu. in
tantum procedere,vt iuſp.non poſſit vendi nec æſtima
ri,ꝙ nec etiam facit locupletiorē hñtem illud: vt dictū
eſt ſ.in 9.art.¶Amplia ſeptimò d.conclu.vt iuſp. vendi
non poſſit intantum procedere,ꝙ nec eius fructus. i.ꝑ-
ſentatio vendi poteſt , & ſimonia incurritur ſi vēdatur:
vt dictum eſt ſ.in 10.art.¶Extende hanc amplia. intan-
tum procedere,ꝙ non ſolum nō poteſt vendi pñtatio ,
ſed nec alij fructus ipſius iuriſp.vt in d. 10.artic. in verſi.
immo do.Roch.¶ Reſtringe hanc extenſi. vt non pro-
cedat,ſi attendarentur alimenta , quæ debentur pꝛono
in neceſſitate:quia hoc fieri poſſet:vt in d. 10.arti.in ver.
quid autem ſi pater.¶Amplia. octauò conclu.ipſam,vt
iuſp.vēdi non poſſit,intātum procedere, ꝙ emptor in-
riſp.illo euicto nō aget de euictione , tā poſſeſſionis , ꝗ
proprietatis ꝯ vēditorē: vt dictum eſt ſ.in vlt.at.Reſtrin
ge hanc amplia.procedere, niſi eſſet euicta vniuerſitas
temporalis,in qua eſſet iuſp.quia tunc aget de euictio
ne vniuerſitatis emptor contra venditorem,& in cōſe-
quentiam pro iurep.ſicut etiam fit in venditione:vt di
ctum eſt ſ.in d.vlti.arti.¶Amplia nonò d.conclu.vt iuſ
pa.vendi nō poſſit procedere , ꝙ nec tenet venditio,ēt
ſi vēdať cū aliqua re particulari,ꝗ nō eſt vniuerſitas:vt d.
eſt ſ.in j.at.in verſ.& quis.¶Extēde hāc ampli.intm̄ pro-
cedere,ꝙ iuſp.eccleſiæ exiſtēs in fundo nō tranſiret cū
fundo vendito in emptorem : quia res particularis . vt
dictum eſt in 17.arti.¶ Extende hāc extenſi.procedere,
etiam ſi aliunde eccleſia non haberet aditum , niſi per
fundum:quia adhuc non tranſiret cum eo uēdito:vt in
d.17.& 18.artic.¶Extende ſecundo hanc amplia.proce-

dere, ꝙ iuſp. capellæ exiſten. in palatio non trãſit in emptorem palatij: vt d. eſt ſ. in 18. arti. ¶ Reſtringe hanc extenſi. niſi capella aliunde aditum non haberet excepto per palatium: quia tunc iuſp. illius trãſiret in emptorẽ palatij: vt diximus ſ. in 18. art. in verſi. valde miror. ¶ Limita modo d. concluſi. & ſuas primas ampli. vt committens ſimoniam priuentur iurepa. intelligiẽ de ſimonia actuali & non mentali: quia mentalis ſimonia inducit tm̃ peccatum mortale, per d. ſ. in 6. artic. in verſi. & quia in illis. & faciunt quæ diximus ſ. in 10. arti. in verſi. & demum ſubdit. & in verſi. & ex hoc aduertendum. ¶ Limita ſecundò d. conclu. vt iuſp. vendi non poſſit procedere, niſi venderetur vera vniuerſitas tẽporalium, puta villam, vel caſtrum, in qua eſſet iuſp. quia in ꝯñtiam, & acceſſoriè tranſiret in emptorem nullo epĩ conſenſu requiſito: vt diximus ſ. in 11. art. & de ꝯſenſu epĩ diximus ſ. in j. q. prin. in 2. & 3. arti. ¶ Extende hanc limi. ꝙ iuſpat. tranſeat cum vniuerſitate vendita procedere intm̃, ꝙ non ſolum tranſit, cum venditur tota vniuerſitas, ſed etiam tranſit in venditione partis hęreditatis: puta quia plures habebãt caſtrũ, in quo erat iuſpat. ſi vnus vendit portionẽ caſtri, tranſit cum illa portione, & portio iuriſp. quã ipſe habebat per pulchra d. ſ. in 16. arti. ¶ Extende ſecundò hanc limi. procedere, vt non ſolum iuſpat. tranſeat cũ vniuerſitate vendita, ſed ẽt ius ſepulturæ trãſit cũ ipſa vniuerſitate vendita, ſi non fuerit exceptũ, & ſi aliunde aditus haberi non põt. ¶ Extende tertiò d. limi. ꝙ iuſpa. tranſeat cũ vera vniuerſitate in emptorem intm̃ procedere, ꝙ ſi quis vẽdat omnia iura ſua quæ habet in tali villa, quæ non eſt ſua, ſed in ea habet aliqua iura & fundos: quia non dicitur vera vniuerſitas, non tranſit iuſp. in emptorem: vt ſ. in 14. arti. vbi habetur, q̄ dicatur vera vniuerſitas pro iſto effectu. ¶ Dilata iſtam exten. procedere, etiam ſi interueniſſet ꝯſenſus epiſcopi, nam adhuc non tranſibit iuſp. in emptorem oĩum iurium quæ quis habet in tali villa: vt dictum eſt in 13. arti. in verſi. etiam facit. ¶ Extende quartò d. limi. vt iuſpa. tranſeat cum vera vniuerſitate intãtum procedere, ꝙ ſi Ego vendo oĩa bona, quæ habeo in tali villa, non tranſibit iuſp. quia non eſt vera vniuerſitas: vt dictũ eſt ſ. in 14. arti. præſertim in 2. caſu. Extende quintò d. limi. vt in tranſlatione iuſp. requiratur vera vniuerſitas, intãtum procedere, ꝙ ſi vendo oĩa iura mea, ſeu quæ habeo, ex quo fit reſtrictio ad mea, non videtur vera vniuerſitas, & ideo non tranſibit iuſp. vt d. 14. arti. maximè in 3. caſu. ¶ Extende ſextò d. limita. vt requiratur vniuerſitas in tranſlatione iuriſp. intantum procedere, ꝙ cum venditio omnium honorantiarum non ſit vniuerſitas vera, non tranſibit iuſpa. in emptorem: vt dictum eſt ſ. in 19. arti. ¶ Reſtringe primò hanc limi. procedere, vt iuſp. tranſeat cum vniuerſitate vendita in iuribus annexis ſpiritualibus, vt eſt iuſp. & eius ſepulturæ, ſed in mere ſpiritualibus non habet locum: quia iura ſpiritualia non tranſeunt cum vniuerſitate uendita: vt diximus ſ. in 11. arti. in verſi. alia fuit ratio. ¶ Reſtringe ſecundò d. limi. procedere in vniuerſitate habili, nõ autem in vniuerſitate inhabili, nam licèt venditio omnium bonorum dicatur vniuerſitas, nõ eſt habilis tñ ad trãſferendũ iuſp. vt diximus ſ. in 14. arti. maximè in 4. & 5. caſu. ¶ Reſtringe tertiò d. limi. procedere, vt iuſpat. tranſeat cum vniuerſitate habili, tñ quãuis hæreditas dicatur vniuerſitas, iuſpa. non tranſibit cũ hæreditate vẽdita ſcđm opi. Pau. de Eleaza. per me firmatã: vt dictũ eſt ſ. in 15. artic. ¶ Reſtringe has duas p̃ceden. reſtric. niſi in venditione oĩum bonorũ vel hæreditatis eſſet aliqua vera vniuerſitas, puta villam, vel caſtrum: quia tranſiret in emptorẽ rõne villæ, vel caſtri, vt dictum eſt ſ. in 14. artic. in fi. & in 15. artic. in pluribus locis, & præſertim in verſi. eſt bene verum. & in verſi. intellige tñ. ¶ Declara has duas p̃cedẽ. reſtrict. aliquos tenere in venditione oĩum bonorũ abſolute tranſire iuſp. & cõem opinionẽ eſſe illud trãſire cũ hr̃ditate vendita, & tenendo iſtas opiniones illæ reſtringunẽ, niſi in omnib. bonis & in tota hæreditate nõ eſſet aliud, niſi iuſp. vel aliqđ pluris & preciũ excederet æſtimationẽ illius pluris: quia tunc viderenẽ factæ venditiones, & emeretur iuſp. & iõ nõ trãſiret cũ illis: vt dictum eſt ſ. in 14. arti. in verſi. ſubdit poſtmodũ. & in verſ. & caſu quo. & in 15. arti. in fi. in verſi. limitarem tamen. ¶ Reſtringe quartò hãc limi. vt iuſp. tranſeat cũ vniuerſitate vendita ꝓcedere, niſi in venditione vniuerſitatis exprimatur iuſp. q̃a tunc nõ trãſiret in emptorem ꝑ dicta ſ. in 20. art. ¶ Extende hãc reſtric. ꝙ maximè procederet, ſi cũ venditione vniuerſitatis exprimereẽ iuſp. ꝑ dictionẽ coniunctiuam, & quia tunc videreẽ æque principaliter venditum, & tãto magis nõ trãſiret in emptorẽ: vt in d. 20. art. maximè in 3. ꝯclu. ¶ Reſtringe modò hãc quartã reſtric. vt nõ trãſeat iuſp. cũ vniuerſitate vendita, ſi exprimaẽ per dictionẽ, cũ: quia trãſibit iuſp. in emptorẽ. in d. 20. arti. in d. 3. conclu. licèt Ego teneam ꝯ̃triũ, vt ibi. ¶ Declara primò prædicta, ꝙ ſi apparerẽt inditia, vel ſigna, ꝙ emẽs voluerit potius emere iuſp. q̃ vniuerſitatẽ, ſiue illud expreſſerit per dictionẽ, & ſiue ꝑ dictionẽ, cũ, ſiue nullo mõ illud expreſſerit, committet ſimoniã, ſed non tenebit vẽditio: vt diximus in d. 20. artic. in verſi. & ex hoc aduertendũ. ¶ Declara ſecundò p̃dicta, ꝙ in venditione vniuerſitatis ſiue cũ dictione, &, ſiue cũ dictione, cũ, ſi ſumus in foro aĩæ, potius eſſe tenendũ, ꝙ nõ trãſiret iuſp. in emptorẽ, q̃ ꝙ trãſiret ꝑꝑ periculũ aĩæ: vt diximus in d. 20. art. in ver. & demũ ſubdit, & ſeq. ¶ Declara tertiò p̃dicta, ꝙ pro euitãdis hmõi difficultatibus optima eſt cautela Io. An. vt in emptione vniuerſitatis non exprimaẽ iuſp. aliquo mõ, ſed perfecto contractu venditionis notarius apponat vẽditorẽ declaraſſe nõ retenuiſſe penes ſe iuſp. de qua cautela d. eſt ſ. in 20. arti. in verſi. propter q̃ iura. & in verſi. capio ſecundã. q̃ eſt conſilium. ¶ Declara quartò p̃dicta, ꝙ ſi in venditione uniuerſitatis exprimaẽ iuſp. mõ quo non põt, licèt nõ teneat venditio reſpectu iuriſp. tenebit tñ reſpectu vniuerſitatis, ẽt ſi uenditio eſſet facta unico p̃cio: ut diximus ſ. in 21. art. ¶ Declara modò oĩa ſupraſcripta q̃ dicta ſunt, an & qñ iuſp. tranſeat in emptorẽ cum uniuerſitate uendita, procedere etiam in quacũq; trãſlatione uniuerſitatis quocunque alio tit. oneroſo, ut apparebit ex infra dicendis in hac 2. parte. dum quæremus de tranſlatione iuriſp. ex alijs titulis oneroſis. Et hæc ſufficient pro complemento huius 5. q. prin.

¶ Sexta q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Legatum iuriſp factum eccleſiæ vel laico valet, ſed ſi ſit laico requiritur conſenſus epiſcopi, ſecus ſi eccleſiæ. nu. 2. 4.*
3 *Sepulchrum poteſt legari.*

QVæro ſextò principaliter, an alio titulo quàm ſupra diſcuſſis iuſp. transferatur. Et iuxta verſum poſitum per gl. in c. piæ mentis. 16. q. 7. & per ſummiſtas & do. in hac ru. qui verſus dicit iuſpa. tranſire facit nouus hæres, res permutata, donatio, venditioque, vr̃ non reperiri alius modus quàm ſupradicti, tñ extra verſum poteſt dubitari de alio titulo, videlicet legati. Et ideo ĩ ſpecie q̃ro, an iuſp. tranſire poſſit titulo legati in pium locum, vel in laicum, cum certe iſte modus videaẽ incluſis ſub illo donationis: quia legatum eſt quędam do
1 natio a teſtatore facta: vt inſti. de leg. in prin. ¶ † Do. Abb. in ſua ſolẽni diſputat. Augerio. in fi. octauæ. & in prin. 9. col. vr̃ velle, ꝙ ſi iuſp. legatur alicui eccleſiæ, vel religioſo, & ſi de iure capaci valeat legatum, ſed ſi legaẽ laico; quia tm̃ ille laicus eſt capax huius iuris, cum fundauit, conſtruxit, vel legauit eccl̃am, & hoc ex gratia, & non aliter: vt late hoc probat ibi in 5. col. & diximus ſ. plene in 4. q. prin. in 2. ar. nam aliter laicus nullo modo eſt capax huius iuris. cum ergo legatum fiet incapaci, factum habendum eſt pro non ſcripto: vt probatur in l. in metallum. ff. de his quæ pro non ſcrip. haben. & in lege non intelligitur. §. ſiquis palam. & in l. in metallum. ff. de iure fiſci. & in l. in collegio. C. de hæred. inſti. & ſic legatum iuriſp. factum laico non tenet, ſicut nec
2 donatio. ¶ † Tamen Ioan. And. Cald. Butri. & idem

Abb.

Abb.& do.Car.in d.ca.cum ſeculũ.hoc tit.tenent iuſpa.
transferri tit.legati,quia quemadmodũ iuſpa.põt dona
ri etiam laico,vt dictum eſt ſ.in d.4.q.prin.in 2.art.Ita &
legari, quia legatum eſt donatio. vt ſ. Et ita tenet Gaſp.
Cald.in conſ.6.hoc tit.fol.61. & Fede.in cõſ.225. licèt in
vno ſit ɔ̃rius,vt dicetur in ſeq.ar.Et ita tenet etiam Gay.
in rep.c.ſi.in 28.col.de ele.li.6.Et ita ẽt tenet omnis ſcho
la Canoni.¶ Nec ob.ꝙ legatum dr̃ factum incapaci, vt
dicit Abb.&c.quia eius opinio non admittitur, ſicut ẽt
3 late diximus ſ.in donatione in d.2.arti.¶ † Adde etiam
ſimiliter legari poſſe ſepulchrum,vt voluit Firm.in tra
cta.de epiſcopo in 4.lib.in 3.parte in 13.q.& idem in eo
dem lib.in 4.parte,in 30.q.dicit iuſpa.poſſe in codicillo
relinqui,alleg.Fede.in conſ.217.inci.ſi opi.Io.¶ Et poſt-
modum reperi Pau.de Cita.in hoc tracta.in 9.par.in 22.
q.tenentem hanc partem.¶ Et etiam do. Roch. in hoc
tract.in verbo ipſe vel is a quo.in 7.q.formantem hunc
arti. an iuſpa.poſſit legari filijs vel extraneis non inſtitu
4 tis heredibus , & ambo diſtingunt † legatur eccleſiæ, &
non requiritur conſenſus epiſcopi,aut laico,& requiri
tur conſenſus epiſcopi.

¶ Secundus arti.6.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Conſenſus epiſcopi requiritur in legato iuriſpa. ſi ſit laico , ſecus ſi pio loco.*
2 *Conſenſus epiſcopi requiritur in tranſlatione iuriſpatro.titulo particulari, puta legati, donationis , ſiue inter viuos , ſiue in morte , etiam ſi pater donaret, vel legaret filio.nume.3. Fallit in duobus caſibus. numero 4.*

ET ideo remanet dubium ſecundo loco diſcutien-
dum,an iuſpa.transferri poſſit titulo legati ſine cõ-
2 ſenſu epi,& ſic an ipſius requiratur cõſenſus. ¶ † Et dic
breuiter ſecundũ Io.An.in d.c.cum ſeculum.& ibi Cal.
But.Car.Abb.& oẽs,ꝙ ſicut in donatione,ita & in lega-
to requiritur.vel nõ requiritur conſenſus epi,valet vt ſi
fiat eccleſię,vel pio loco non requiratur ɔ̃ſenſus epi,ſi
cut nec in donatione inter viuos c.vnico. in princ. hoc
tit.lib.6.& in c.illud.hoc tit.& diximus late ſ.in j.q.prin.
huius partis in 12.ar.ſi verò legatur laico,vel clerico nõ
mine proprio,requiritur ɔ̃ſenſus epi, ſicut in donatio-
ne,vt in d.c.vnico.a ɔ̃trario ſenſu.Et ita etiam vr̃ tenere
Gaſp.Cal.in d.conſ.6.& Abb.in d.diſpu.Augerio.ɔ̃ceſſo
ꝙ donari poſſit,ſeu legari quod ipſe negat quicquid di
xerit Fede.in d.conſ.225.qui fuit in ſing.opi.poſſe tranſ
ferri iuſp.tit.legati etiam abſq; ɔ̃ſenſu epi,qa iura indi-
ſtinctè dñt transferri ſucceſſione, & non diſtingunt in-
ter legatum & hereditatem , nã is qui habet ex legato,
habet ex ſucceſſione,tñ omnes doc.cõiter tenẽt oppo-
ſitum,& maximè Io.Cal.vt dicit Abb. in c. cum ſeculũ.
in fi.& de d.ɔ̃ſ.Fede.plene diximus ſ.in 1.q.prin.præſen.
partis in 16.arti.tenendũ eſt igitur cum cõi opinio.quic
quid dixerit Fede.vbi ſ. quã ſequitur Gay. in d.repe.c.ſi.
de elec.lib.6.in 28.& in prin.29.col.¶ Et Pau.in d.9.parte
in 22.q.tñ in fi.vr̃ ſequi Fede.adducendo pro eo,ꝙ aliàs
ſequeretur abſurdũ,vt qui non habet,niſi iuſpa. nõ poſ
ſit facere teſtñ vel vltimã volũtatẽ, quod eſſet ɔ̃ omnia
iura,ideo dicendũ eſſe ex omni vltima voluntate , ſiue
iſtitutionis,ſiue legati poſſe trãsferri iuſpa.¶ Cõem opi.
verò tenet do.Roc.in d.verbo ipſe vel is a quo.in 7.q.di
ſtinguẽdo,an fiat legatũ eccleſiæ vel laico,vt ſ.¶ Sed ad
uerte ad vnũ mirabile quod dicit Gay.in d.repe.ca.ſi. in
17.col.nã cum ibi dixiſſe,patronos poſſe inter ſe cõmu
tare iurapa. & hæredes illa inter ſe diuidere abſq; ɔ̃ſen-
ſu epiſcopi,eadẽ ratione poſſe teſtatorem aſſignare vni
ex filijs,& ſic per legatũ iuſpa.abſq; ɔ̃ſenſu epi,& addu-
cit,quia diſpoſitum in vno ex purificatis in iure locum
habet in alio.Butri.poſt gl.in c.de multa. in antepe.col.
de præben.Domi poſt Io.And.in c.ſi poſtquam.de prẽb.
in 6.doc.in cle.2.§.j.de æta.& qualita.facit glo.in ca.quia
clerici.in fi.hoc tit.& quod ibi no.per doc.præſupponit
igitur Gay.filios eſſe quaſi patronos.¶ Domi.Roch.ve-
ro in d.7.q.in j.col.loquente & in filio tenet, neminem
cedere in iurepa.per viam legati,niſi epiſcopo conſen-
tiente.& hanc conclu.firmare Card.ſuper hac rub. in 8.
q.& pro hac conclu. eſſe claram deciſionem Archid.in
c.præſens clericus.in princ. 10.q.3. dicentis patrem non
poſſe filio legare nec donare iuſpa.niſi eum inſtitueret
hæredẽ,& hoc intelligi,niſi eps conſentiat,vt ſ.Et hanc
deciſ.referre & ſequi do.Bartho.Bellen. in d. c. cum ſe-
2 culum.in apoſtillis ad Abb.¶ † Quid dicendum in hoc
art.Dic cõem eſſe opinio.in omni tranſlatione iuriſpa.
ti.particulari,puta legati,donationis,& hmõi,ſiue inter
viuos, ſiue in morte reqri ɔ̃ſenſum epi,vt late diximus
ſ.in j.q.prin.pñtis par.in 2.art.cum tranſlatio tñ ſit in lai
cum vt ibi,& ɔ̃ſenſus epi eſt cauſa efficiens,quæ facit in
3 capacem, vt diximus in d.j.q.in 4.arti.¶ † Quid modò ſi
pater donat,vel legat iuſp.vni filio,an requiratur cõſen
ſus epi,vt ſ.vidiſtis,Gay.tenet ꝙ nõ,ſed re vera argumẽ-
tationem quã facit de cõmutatione,quã faciunt patro-
ni,& de diuiſione,quã faciunt hr̃des iuriumpa.de qui-
bus diximus ſ.in 2.q.prin.huius 2.partis in 36.artic.& in
3.q.prin.in 2.arti.non procedit ad caſum noſtrum,quia
ibi prædicta fiebant inter veros patronos,hic autem nõ
dr̃ fieri inter patronos,quia patre viuente filij non ſunt
patroni,vt dixit Matthęus in cle.2.hoc tit. quem ibi re-
fert & ſequitur do.Cardi.in 6.col.in 8.q. & ibidem Pet.
de Anch.Fede.de Sen.ɔ̃ſi.121.q.talis eſt,in 6.col.in verſi.
præterea ſi filius eſſet.Et pulchre Gaſp.Cal.conſ.19.con
ceſſum eſt.in fi.verbis,hoc tit.col.62.& dicemus late in-
fra in j.par.2.lib.in 2.q.prin.in 5.art.¶ Et ex hoc infertur,
dictum Gay. nec poſſe ſaluari , ſi diceremus legatũ, vel
donationẽ factam per patrẽ filio de iurepa.tanquam ɔ̃-
patrono,nõ requirere cõſenſum epi , vt diximus ſ.in j.
4 q.prin.huius partis in 12.arti.¶ † Puto tñ Gay.poſſe dice
re verum duob.modis per ipſum non cogitatis.Primo
modo ꝙ pater hoc faceret in teſtõ volendo apponere
hunc modũ,vt iuſp.non ſit plurium,ſed vnius,& hoc fa
cere poſſe eo modo quo diximus ſ.in 4.q.prin.in 4.arti.
vbi tractauimus de eis modis qui apponi pñt per patro
nos ẽt eccl eſia fundata.¶ Alter modus eſt,ſi pater inſti-
tuiſſet oẽs filios hæredes,& diſpoſuiſſet vnũ ſolũ eſſe pa
tronũ,quia tunc hoc facere poſſet ſine aliquo dubio,vt
diximus in d.4.q.in 4.arti.& etiam in 2.q.huius partis in
20.ar.quia tunc eſſet hæres,& meritò patronus,quis alij
cohęredes nõ eſſent patroni. vt in dicto 20.arti.in verſi.
aut vero ɔ̃ſuetudo.¶ Et ex his inſero aliud pro quo face
ret argumẽtatio Gay.de patronis permutantib.& hære-
dibus diuidẽtibus, vt ſicut heredes habẽtes plura iurap.
pñt illa diuidere inter ſe,vt vnus habeat vnũ,alter aliud
ſine ɔ̃ſenſu epiſcopi,vt diximus in d.36.artic.primo,q.
princ.huius partis, eodem modo patronus repręſentãs
hæredes habẽs plura iurapa. poſſit illa diſtribuere inter
eius hęredes inſtitutos abſque conſenſu epiſcopi,nota
hæc quia noua & procedunt.¶ Non obſtant dicta Roc.
quia in iſtis duobus vltimis caſibus filius eſt hæres,& in
primo caſu hoc permittit ius volens patronũ poſſe ap-
ponere cõditiones ſecundùm ius cõe,maximè vt vnus
ſit patronus ad diſcordias euitandas , vt diximus in d.4.
arti.4.q.prin.huius partis.

¶ Tertius art.6.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Legata eccleſia venit iuſpa quod in ea habetur.*
2 *Libellus ſuſtinetur in quo quis petit eccleſiam reſtitui , vt intelligatur petere ius quod in ea ſibi competit.*

POteſt etiam dubitari tertio loco , quid ſi patronus
1 eccleſiæ legat eccleſiam , † an videatur legare iuſpa
tron. quod in ea habet . Iſtum articulum poſuit Bald.
in l.monumenta.poſt princip.C.de leg. vbi dicit , quòd
ſi patronus legat eccleſiam,videtur legare iuſpat.quod
in ea habet , & mouetur per illum text. vbi habetur, ꝙ
qui legat ſpiritualia, non videtur ipſa legare, ſed iuſpa.
2 quod in ipſis habet. Sequitur ibi Pau.de Ca.dicens † eo
dem modo ſuſtineri libellum , in quo laicus ſibi petit
eccleſiam reſtitui,vt intelligatur petere ius quod in eo-

dem eccl'a ſibi competit.& ibi ẽt Sali.& doc.refert & ſequitur Pau.de Cita.in hoc trac.in 9.par.in 22.q. Ego circa hunc art.dicerem in omnib.& per omnia, ſicut dixi qñ conceditur,legatur,vel quocunque modo transfertur eccleſia quid intelligatur donatũ, ꝯceſſum,legatũ, vel tranſlatum, de quibus lariſſimè diximus ſup. in j.q. prin.huius partis in 9.arti.& facerem omnes caſus quos ibi feci,ad quæ ibi dicta me remito.

¶ Quartus art.6.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Præſentatio iuriſpat. poteſt donari uel legari per patronum cum conſenſu epiſcopi.nu.2.*

3 *Fructus præſentationis eſt annexus ſpiritualitati.*

1 QVæritur quarto,† an legari vel donari poſſit per patronũ pñtatio retento ipſo iurepa.Do.Roch. in hoc tract.in verbo ipſe vel is a quo.in 18.q.qui dicit donationẽ pñtationis poſſe fieri per patronũ retẽto iurep. in alijs, & ita ꝯcludere Vinc. in c.ex inſinuatione, hoc tit.quẽ refert & ſequitur Cal.in conſ.19.hoc tit.& dicit, ꝙ hęc ꝯcluſio ẽt probari vr̃ in cle.plures.hoc tit.& ita reſidet do.Roc.¶Tu aduerte,ꝙ q̃uis Roc.& Vinc.loquantur in donatione.Idẽ dicere in legato,cũ ſit quædam donatio a teſtatore facta,vt in §.j.inſti.de leg. Et certe hunc artic.ponere volui s̃.in 4.q.prin.cũ tractauimus de transferendo iuſp.tit.donationis.Sed quia ibi omiſimus,hic addere mihi viſum eſt, cũ idem ſint donatio & legatũ, vt proximè dictũ eſt,& diximus ẽt in proxi.præce.j.arti. ¶Aduertendum eſt ẽt,quia Cal.in d.conſ.19.vr̃ velle patronũ poſſe donare pñtationem retento iurepa.in reliquis ẽt abſq; ꝯſenſu epi,cum iſta videatur potius oppoſitio cuiuſdã modi,ſeu conditionis q̃ vera donatio.i.vt iuſp.ſit eius,ſed pñtatio fiet per talẽ,& ſic in hmõi appoſitione modi vel ꝯditionis nõ requiratur ꝯſenſus epi,ſicut nec requirit in appoſitione ꝯditionis quæ apponit per donantẽ in donatione iuriſpa.nõ exiſtentis,tñ ꝯ ius cõe,de quo diximus s̃.in 4.q.prin.huius partis in 4.arti. ¶Sed ꝯ hoc dictũ facit, quod ꝯcluſimus in d.4.arti.non valere ꝯditionem appoſitã per donantẽ iuſp.ꝙ donatarius teneatur pñtare de volũtate alterius ẽt epi,ergo ex iſta via non poſſet ſaluari dictũ Vinc.¶Et tãto magis vr̃ hoc dictũ non procedere, q̃a patronus alteri ꝯmitteret ad tp̃s actum pñtationis eccleſię,antequã illa vacet, per tex.apertũ in c.fi. de ꝯceſ.præb. ẽt ſi fieret pro vna vice, quãto magis in perpetuum,vt late dicemus de hoc in j.par.2.lib.in 4.q.prin.in 2.art.cum tractabimus de pręſentatione procuratoris.¶Sed ad hoc r̃nderi põt,hoc motiuum nõ procedere,quia potius põt cõcedi ius pñtandi pro vna vice,q̃ in perpetuũ, quia cũ ꝯceditur in perpetuũ ceſſat ratio d.c.fin. quia ille cui ꝯceſſum eſt pro vna vice pñtare conatur totis vicib.ꝯſequi eius effectum,& ſic inducitur votũ captandæ mortis,quod votum ceſſat

2 in illo cui ꝯceditur in perpetuũ pñtare.¶†Sed dicerem omnino in hoc requiri ꝯſenſum epi.& moueor per rõnes s̃.poſitas in j.q.prin.huius partis in 4.arti.Ideo requiri conſenſus epi in tranſlatione iuriſp.tit.particulari nè videantur laici tractare ſpiritualibus annexa ad eorum voluntatem & etiã vt faciat extraneos qui non fundarunt eccl'am capaces illius iuris,vt in d.4.arti.diſtum eſt,

3 quę quidem †rõnes ſatis militant in fructu pręſentationis,cum & ipſe ſit ſpiritualitati annexus ca. quanto. de iudi.& no.in c.cum Bertoldus.de re iudic.Immo magis ſapit annexionem ſpiritualitati iſte fructus præſentationis, tanquã initium matrimonij ſpiritualis ꝯhendi inter rectorem & eccleſiam, cũ ſibi tribuat ius ad illam d.c.cum Bertoldus.q̃ alij fructus,valet honoris, proceſſionis,qui ſapit boream honoris tẽporalis,fructus, oneris,& vtilitatis,qui etiã ad temporalitatem tẽdunt,vnde omnis annexio iuriſp.conſiſtit in ipſa præſentatione,ergo illius tranſlatione tit.particulari ſummopere d.ꝯſenſus requirẽdus eſt,& ſicut in tota,ita & in parte tranſlationis iuriſp.neceſſarius eſſe debet d.conſenſu ſuperioris ca.paſtoralis.§.item cum totum.de offi.deleg.quę de tota.ff.de rei vendi.& ita tenerem.ſ.ꝙ fieri poſſit legatũ, ſeu donatio pñtationis,retento iurepa. in alijs per pronum cum ꝯſenſu tñ epi,aliàs nõ. ¶Non ob.modo tex. in d.clem.plures. quem Roc. dicit hanc concl.probare quia ille tex.loquitur.qñ plures patroni conueniunt,& ꝯcedunt alter alteri, ꝙ poſſit alternis vicibus præſentare,qui tñ ſunt patroni,& ſic capaces illius iuris, & ideo non requiritur conſenſus epi, vt latę diximus s̃.in 2.q. prin.huius partis in 36.arti.vbi de hmõi diuiſionibus & conuentionib.præſentandi quæ fiunt inter compatronos,hic aũt ſumus in alio caſu.ſ.in totaliter capace,vt s̃. ¶Attentarẽ bene vnũ, ꝙ ſi patronus admitteret aliquẽ non patronum ad pñtandum ſecũ, tacite ꝯmunicaret cũ illo fructum præſentationis,& ſequuta inſtitutione ordinarij acquireret fructum iuris præſentandi, ſeu illius quaſi poſſeſſionẽ,quia tacitus ꝯſenſus epi interueniret inſtituẽdo,de quo late dicemus infra in 2.par.2.li. in 2.q.prin.in 16.art.& in j.par.2.lib.in 3.q.prin.in 17.arti.& iſto caſu nõ fieret totalis tranſlatio fructus pñtationis & illius iuris,ſed potius ad prædicta alterius aggregatio. ¶Sed vnum notabile ex prædictis omnib. colligitur,quia patronus transferendo pñtationem & retinendo ſibi alios fructus vr̃ induci aliter modus diuidendi iuſp.ſ.cum diuiduntur ipſius fructus, qui modus nõ eſt appoſitus s̃.in 3.q.prin.j.par.huius lib.in 8.arti.vbi tractauimus,an & quomodo iuſp.dicatur eſſe inſolidũ apud patronos,& pro hoc etiam facit id quod dicemus infra ſuo loco, an præſcripto vno fructu iuriſpa. contra pronum cenſeatur præſcriptum omne iuſpat. & ſic omnes alij fructus. De quo dicemus infra in 11.q.princ. huius partis in 4.arti.vbi vide.

¶Quintus artic.6.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Legatum ſeu donatio iuriſpa futuri ſine conſenſu epiſcopi non valet. & num.2.*

QVæro quinto, an poſſit fieri legatum, ſeu donatio iuriſp.futuri, & ſic beneficij creandi ſine epiſcopi conſenſu Do.Cardi.format hunc arti.in c.cum ſeculum.in 4.q. hoc titu. in hunc modum quidam donauit aliqua bona plebano & canonicis cuiuſdam plebis, vt de illis dotaretur capella,& in inſtrumento donationis dixit velle, ꝙ A.& B. laici eſſent patroni, an talis donatio,legatum, vel diſpoſitio valeat, ita ꝙ non poſſit poſtea dictus donator alium relinquere patronum dictæ capellæ, puta hæredem ſuum vniuerſalem. ¶Et vr̃ prima facie dicendum talem ordinationem eſſe irreuocabilem tanquã actus factus inter viuos,ex quo ibi tit.donationis factus fuit.Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ non valuerit,vel nõ valeat,ex quo ep̃s tali ordinationi nõ ꝯſenſit q̃a r̃ndetur,nõ requiri epi ꝯſenſum in hoc caſu,ex quo nõ donatur iuſpa.quod nõdum eſt in eſſe deductum.Iura,n.requirentia ꝯſenſum epi in donatione iuriſp.facta laico loquũtur,qñ ipſum iuſpa.iam eſt creatum & fun-

2 datum.¶†Cõtrarium tñ ꝯcludit dom.Car.vbi s̃.& ſic talem donationẽ nõ valere propter defectum d.ꝯſenſus, & mouetur,quia quemadmodũ ꝯſenſus epiſcopi requiritur in ꝯceſſione iuriſp.ſumari.Ita ẽt requiritur in præparatorijs,ar.l.oratio.ff.de ſponſa.& c.præterea.de offic. deleg.& ſubiicit ita fuiſſe obtẽtum,& hæredes vniuerſales donatoris fuiſſe patronos.¶Sequitur prædicta do. Roch.in hoc tract. in verbo ipſe vel is a quo in 19.q. dicens hanc ꝯclu. do. Car. ſibi placere & illam cõprobat, quia rõnes,quare ꝯſenſus epiſcopi requiratur in donatione iuriſp.creati,de quibus per Abb.& doc.in c.illud. hoc tit.militant ẽt in donatione iuriſp.creandi.¶Et tãdem dicit do.Roch.huic ꝯcluſioni obſtare vnum,quia ep̃s poteſt ſemper ꝯſentire ex poſtfacto, & ratã habere donationẽ ꝯcludit Rota vltima, hoc tit.in antiquis. & dicit ſe dixiſſe in verbo pro eo ꝙ de diœceſani cõſenſu. In 4.q.de quo nos diximus late s.in 1.q.prin. huius par. in 16, & 17. artic. ergo vr̃ ꝙ vſquequo appareat epiſcopum nolle conſentire nõ poſſit talis donatio renocari.

¶Sed

¶Sed faciliter ſoluit, quia ex quo donatio nõ valet vſ-
quequo eṗs ꝯſentiat,põt donãs interea diſponere alio
mõ, nec poſſet poſtea eṗs ꝯſentire in præiudiciũ hære-
dis cui fuit ius quæſitũ,alleg.Rotã vbi ſ.circa mediũ. &
ita reſidet D.Roc.vbi ſ.¶Tu ex d.do.Card.ſ.relati colli-
ge,nã ex eis clare patet ipſum voluiſſe ꝙ in iurepa.futu
ro & creãdo, ſi interuenit ꝯſenſus eṗi, tenebit donatio
facta ẽt extraneo,q̃uis iuſpa.nõ ſit in eſſe deductũ,nam
ꝯtriũ decidit,qa nõ interuenit ꝯſenſus eṗi,ergo ſi inter-
ueniſſet ꝯſenſus,teneret donatio,quã deciſ.Car.eodem
mõ põderauimus ſ.in j.q.prin.huius partis in 21.arti.in
verſ.bene ſummopere.& hoc idẽ diximus ſ.in j.q.prin.
j.par.huius lib.in 8.art.in 30.priui.in fi.ibi guſta hoc pri-
3 uilegiũ.¶ † Vnde dicerẽ in hoc caſu ꝓpriè in legato,qa
frequẽtius caſus iſte accidit in legato,& ſic in vltima vo
luntate,q̃ in donatione inter viuos, ꝙ ſi teſtator mãda-
uit creari beneficiũ, & ꝙ eſſet patronus illius talis ex-
neus nullo interueniẽte ꝯſenſu ſuperioris ſecundũ D.
Car.in d.4.q.in c.cũ ſeculũ.hoc tit. loquentẽ in donatio
ne poſſet mutare,& iuſp.eſſe hæredis,& hoc putarẽ ve-
rũ,ſecus aũt ſi creaſſet beneficiũ,& ꝯſenſus ordinarij in
teruenifſet,& mãdaſſet aliquẽ tertiũ eſſe p̃ronũ,& tunc
nõ poſſe reuocare,qa acquiſitũ eſſet ius illi tertio,& cõ
ſenſus ſuperioris habebit triplicẽ effectũ. ſ.licẽtiæ ędifi
cãdi,de qua in c.nemo.de ꝯſec.diſt.j.acquirẽdi iuſpa.de
quo in c.nobis. hoc tit.& tranferendi illud titulo dona
tionis vel legati,de quo in c.illud c.nullus & in c.cũ ſe-
culũ.per doc.hoc tit.vt late diximus ſ.in j.par.huius lib.
in 4.q.prin.in 10.ar.in ver.adduco ẽt Cal.cũ omnib.ſeq.
vſque ad fi.vbi late de hac materia,& ad ibi dicta me re-
mitto,& ad remiſſiones ibi poſitas me remitto, & hũc
caſum habui in facto,vt ibi dixi, & ita obtinui, vbi tra-
ctauimus,an fundans poſſit admittere ſecũ extraneum
in patronũ, vel illum in totum qui nihil dedit.

¶ Sextus art.6.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Donato ſeu legato fundo,in quo erit eccleſia ſeu iuſpa.an & quando il-*
lud tranſeat in donatarium.

QVæro Sextò & vltimò, ſi habeo ecclam in fundo
1 meo † & lego vel dono tibi fundũ,an tranſeat ec
cleſia ſeu iuſpa.ipſius cũ fundo.Bal. ponit hanc q.in l.fi.
in pen.col.in fi.C.de edi.di.Adr.toll.vbi loquiẽ de eccla
ſiſtente in fundo,& de ſolo titulo donationis,ſed quia
omiſi ponere in 4.q.prin. vbi tractauimus de titulo do-
nationis,volui hic ſupplere.& ꝯcludit Bald.vbi ſ.eccle
ſiam nõ trãſire cũ fundo donato,qa nõ eſt eiuſdẽ ꝯditio
nis eccla cum fundo ẽt ꝙ aliunde nõ ſit acceſſus ad ec-
cleſiam niſi per fundum,licèt ſecus ſit in ſepulchro,qñ
aliunde ad illud accedi nõ põt,quia tranſibit cũ fundo,
vt ibi per eũ,ſequitur Roc. in verbo ipſe vel is a quo. in
23.q.in fi.3.col. ¶ Tu aduerte, ꝙ ſi volumus intelligere
hunc articulũ de eccla,neceſſe eſt p̃ſupponere, ꝙ done
tur fundus pio loco,vt tranſeat in illũ,& requireẽ ꝯſen
ſus eṗi,vt late diximus ſ.in j.q.prin. p̃ñtis partis in 9.art.
nã fundus nõ eſt vniuerſum, vt de ſe patet, & diximus
ſ.in proxi.5.q.prin.in 17.art.& ſi bene eſſet quid vniuer
ſum,nõ trãſiret cũ eo eccla, quæ eſt mere ſpiritualis, vt
diximus ſ.in d.præce.q.prin.in j.art.in ver.alia fuit ratio
vnde indicãdũ eſt de ea,ac ſi ſingulariter transfereretẽ in
piũ locũ,in quẽ ẽt nõ tranſiret ſine ꝯſenſu eṗi,per c.qd
aũt c.illud c.ſuggeſtum.cũ ſi.hoc ti. ¶Si verò loquimur
de iurep. ecclæ ſiſtentis in fundo, quia certũ eſt fundũ
non eſſe quid vniuerſum,q̃uis tituli legati vel donatio
nis nõ ſint onerosi,vt requiraẽ in trãſlatione iuriſp.vni-
uerſitas, vt in c.ex literis. & in c.cum ſeculum.hoc titu.
tñ ꝯſiderabitur vniuerſitas ad effectũ, vt nõ requiraẽ cõ
ſenſus eṗi,vt per Abb.& docto.in c.illud.hoc tit.& dixi
mus late ſ.in j.q.prin.pręſen.par.in 1.& 3.arti.ergo non
tranſibit iuſp.eccleſię exiſtentis in fundo ẽt cum fundo
donato ſine ꝯſenſu epiſcopi,cur aũt tranſeat ſepulchrũ
cũ fundo vendito vel donato,& cur cõſideretur aditus
per fundũ in ſepulchro,& non in eccla,diximus abun-
danter ſ.in proxi.ſeq.q.in 3.arti. ¶Reliqua circa hanc q.
prin.an ꝯſenſus eṗi poſſit interuenire poſt legatum fa-
ctum,& an debeat interuenire ante mortem teſtõris,&
multa alia tangentia hãc q.vide ſ.in j.q.prin. huius par-
tis per plures articu.vbi generaliter loquimur de titulis
quib.iuſpa.transfertur,& quę requirantur circa illos,&
videndum eſt ẽt ſ.in 4.q.princ.in eius articulis, quia ibi
dicta in tranſlatione iuriſpa. titulo donationis faciunt
etiam pro iſto titulo legati.

COllige ex omnib.dictis in iſta 6.q.prin.& eius 6.art.
hanc conclu.iuſpa.de per ſe ꝯſideratũ põt transfer-
ri in alios per patronum titulo legati,vt diximus ſ.in j.
arti.¶Amplia primò hanc cõclu.procedere,ẽt ſi legare
tur laico,quia adhuc teneret legatum,& transfereretur
iuſpa.in illum,vt dictum eſt ſ.in j.& 2.art.¶Amplia 2.d.
conclu.intantum procedere,ꝙ ẽt eccla derenta per lai-
cum põt legari, vel donari pio loco, tñ vt dictum eſt ſ.
in 6.arti.& in remiſſionibus ibi poſitis.¶Amplia 3.d.ꝯ-
clu.intñ procedere,ꝙ poterit ẽt donari ſeu legari iuſp.
futurum,& ſic beneficij creandi ẽt extraneo,vt dictum
eſt ſ.in 5.arti. ¶Amplia 4.d.conclu. intantum procede-
re,vt non ſolũ poſſit p̃ronus legare,ſeu donare iuſp.ſed
ẽt p̃ñtationẽ tantum,retento ſibi iurep.in alijs, vt dictũ
eſt ſ.in 4.art.¶Limita primò hanc conclu.habere locũ,
ſi legatum iuriſpa.fiat laico cum ꝯſenſu eṗi, quia aliàs
non tenet,vt diximus ſ.in 2.arti.¶Extende primò hanc
conclu.intantum procedere,vt in legato iuriſpa.etiam
quod fit per patrem filio requiritur cõſenſus eṗi, vt di-
ctum eſt in d.2.art.in ver.ſed aduerte.cum ſeq.¶Reſtrin
ge hanc exten.procedere,niſi patronus vellet apponere
modum,ꝙ iuſpa.tranſiret ſemper ad vnum filium, pu-
ta primogenitum.¶Reſtringe ſecundò d.exten. niſi pa
ter inſtituiſſet plures filios hæredes, & vni, prælegaſſet
iuſpa.per ea quæ diximus in d.2.art.in verſ.alter modus
eſt.¶Extende ij.hanc limit.vt requiratur ꝯſenſus eṗi in
legato iuriſp.quod requiritur,ẽt ſi legaretur ecclæ iuſp.
futurum & ſola præſentatio,qa in omnib.iſtis ẽt requi
ritur conſenſus eṗi,vt dictum eſt ſ.in 6.& 5.& 4.ar.¶Re
ſtringe primò hanc limi.vt in legato iuriſpa.requiratur
ꝯſenſus eṗi,procedere niſi iuſpa.legaretur pio loco:qa
tũc non requireretur ꝯſenſus eṗi, vt dictũ eſt ſ.in j.& 2.ar.
¶Reſtringe ſecũdò d.lim.procedere,niſi legaretur vni-
uerſitas,in qua eſſet iuſpa.quia tunc nõ requireretur ꝯ-
ſenſus eṗi,vt aliqualiter dictum eſt in 6.art.& in remiſ-
ſione ibi poſita 2.& 3.art.j.q.prin.huius par.Declara hãc
conclu.ꝙ ſi legaretur eccleſia intelligeretur legatũ iuſ-
pa.quod in ea eſt,dictum eſt ſ.in 3.ar.ſed latius in remiſ
ſione ibi poſita.¶Declara.amplia.lim.extende & reſtrin
ge hanc concl.prout factum eſt ſup.in j.& 4.quęſtionib.
principalibus,prout nos remiſimus ſup.in fi.6.art.

¶Septima q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.de per ſe conſideratum an poſſit dari in feudum, vbi ꝙ non. num.*
3.4.5.& 7.
2 *Feudum dicitur beneficium.*
4 *Iuſpa.non poteſt dari in feudum a Papa.*
6 *Iuſpa.non venit in donatione omnium iurium meorum.*
8 *Iuſpa.non tranſit cum infeudatione prædii, in quo eſt iuſpa.ſed cum in-*
feudatione villæ ſic.

QVæro ſeptimò principaľr, ſi reperitur alius tit.trãſ-
1 ferendi iuſp.vltra ſ.poſitos,† & vltra verſum,iuſ-
pa.trãſire facit &c.de quo in ſępe alle.gl.& ſic de tit.feu.
& ideo magis in ſpecie quæro,an iuſp.de per ſe ꝯſidera
tum dari poſſit in feudũ.¶ Inn. in c.cum ſeculum in fi.
verb.hoc tit.dixit eſſe opi.quorundam,vt iuſp.ẽt de per
2 ſe ꝯſideratũ poſſit in feu.cõcedi,† & mouebãtur qa feu
dũ eſt beneficiũ c.de forma 20.q.5.c.in ſacris.26.q.j.quaſi
velit dicere, ſi eſt beneficium,ergo gratuitus ꝯtus ſi gra
tuitus,ergo ſicut donari & legari põt,ita ẽt poterit ĩ feu
dum dari,licèt ita aperte Inn.nõ loquaẽ,& iſto mõ vr̃ re
3 quiri cõſenſus eṗi ſicut in donatione & legato. ¶ † Tñ
iſtis non obſtantib.ꝯtria pars eſt de iure verior,valet iuſ-

patro.de per ſe ꝯſideratum in feudum ꝯcedi non poſſe.& in iſta materia reperi Rom.in conſ.368.pñs ꝯſultatio, pro iſta par. fabricaſſe duas ꝯſiderationes.¶ Prima, nam quãuis iuſpa. in aliqua vniuerſitate ꝯſiſtens poſſit per viã acceſſionis tacitę in feudũ dari.ipſa vniuerſitate infeudata,vt in c.cum ſeculũ.hoc tit.& dicetur infra in proxi.3. art. tñ illud particulariter & de per ſe ꝯſideratũ non põt infeudari,& huius dicti eſt rõ,quia iuſpa.particulariter ꝯſideratum per vẽditionis titulũ transferri nõ põt,vt in c.de iure.hoc tit.pariter quoque nec tit.infeudationis.& ideo ſubdit ipſe verũ eſſe,quod dicit notabiliter Io.An.in capi.j.hoc tit.lib.6.ꝙ ſi venditur vniuerſitas in qua iuſpa. ꝯſiſtebat facta cũ ea vẽditione ſpeciali denominatione iuriſp.nulla erit vẽditio hoc caſu,quò ad dictum ius, quia cenſebuntur tunc voluiſſe ius illud transferre in particulari ꝯtractu, ꝙ nõ pñt per ſupradicta. non aũt cũ vniuerſitate,quod potuiſſent &c.¶ Secunda ꝯſideratio eſt,nam rõ quare iuſpa.de per ſe particulariter vendi nõ poteſt,eſt,vt dicit text.in d.c.de iure, quia ius prædictum annexum eſt ſpiritualitati, vt ibidẽ in c.quãto.de iud.& ſic ſpecialis pactio interueniens ſuper ipſo labem inducit ſimoniæ, quæ ita cadit in annexis ſpiritualitati,ſicut & ipſis ſpiritualibus,text.in c.quæſitũ. de rer.perm.& in c.præterea.de tranſa.j.q.7.§.quid verò,pari igitur rõne nec debet poſſe ius illud particulariter in feudũ ꝯcedi,cum ẽt tunc ex natura feudi haberet interuenire pactio ſuper præſtanda fidelitate, atque ẽt iuſtm & alia,vt in d.c.de forma 22.q.5. & ſic etiam tunc ꝯñter induceretur labes ſimoniæ. facit ꝓ hoc quod diximus ſ.in 4.q.prin.pñtis partis in 3.art.ꝙ ſi donanti iuſp. donatur aliquid ꝯmititur ſimonia. ¶ Et ſubdit ibi Rom.hoc permaximè verificari & tex.reg.indignũ.de reg.iur. & c. ex diligenti.de ſimo.vbi dr̃, indignum eſſe & ab eccleſię ꝯſuetudine alienũ,ꝙ quis pro re ſpirituali homagiũ .i.fidelitatẽ facere debeat.idẽ igitur dicendũ in iurepat. ſpiritualitati annexũ.quod eodẽ iure cẽſetur d.c.quãto. de iudi.& d.c.de iure.hoc tit.ar.c.tranſlato.de ꝯſti.¶ Hęc ſunt quę dicit Ro.vbi ſ.ſed certe iſtæ duę ꝯſiderationes ſunt vna, quia prima ꝯſideratio nihil eſt, & idem dictũ cum ratione & nõ ſtringit,vnde vera rõ eius erit ſecun-
4 da ꝯſideratio. ¶† Ego aũt in hac materia ꝯſidero ꝙ aut loquimur de ꝯceſſione iuriſpa.in feudum quæ fieret a ſolo Papa.puta quia Papa ꝯcedit in feudũ ex priuilegio vni laico,vt habeat iuſpa.in tali eccleſia,& illud habeat ab eo in feudũ, & dicerem hoc fieri poſſe, quia ſi Papa poteſt condere iuſp. ex priuilegio libere abſque aliqua reſeruatione ſibi ,vt diximus ſ. in j.par.huius lib.in 10. q.prin.in 2.arti. multo magis ẽt ex priuilegio iuſpatro. cõcedere poſſet in feudum, & haberet ex illo illum in vaſallum,ſicut etiam dicimus, Papam ſolum poſſe decimas cõcedere etiam laico,vt per Abb. in c.ad hæc. de decimis.& certe iſte nõ eſt caſus noſter, ſed potius poſ-
5 ſet addi ad dicta in 2.art.¶† Aut nos loquimur alio modo,valet,quia Titius habet iuſp.in aliqua eccła, & vult illud transferri titulo feudali,& ſic alteri in feudum cõcedere, & illum per hoc in vaſallũ acquirere, & iſte eſt caſus noſter,quia hic tractamus de modo trãsferẽdi iuſpa de habẽte in nõ habentẽ illud & iſto caſu certe ex acquiſitione vaſallagij,& ex alijs quæ permittũtur ꝑ acceptantẽ feudũ negari nõ põt ſimoniã ꝯmitti,vt dixit Roma.vbi ſ.¶ Item & alia cõſideratione, nã ſecundũ Abb. in c.j.in vlt.no.de feudo, ꝯtractus feudalis fit gratia vtriuſque.ſ.ꝯcedentis & accipientis, & ſic nõ eſt mere gratuitus,ſed iuſp.de per ſe ꝯſideratum nõ põt ꝯcedi niſi ex ꝯtractu mere gratuito,& tunc etiã cum ꝯſenſu epi,& nõ ex ꝯtractu non gratuito,vt diximus ſ.in j.q.prin.huius partis. in j.& 2.arti.& per diſcurſum illius q.& ẽt quartæ & ſextę q.prin.ergo nullo modo titulo feudali iuſpatr.de per ſe transferri poterit.¶ Itẽ & alia,& ſic tertia cõſideratio. nam in cõceſſione feudi transfertur in vaſallum vtile dñium directo remanente apud dominũ, vt dicit Abb. & doc.in rub.de feudo.& probatur ibi in ca.j.& 2.& voluit idem Abb.in c.ad hæc.ante fi.de decimis.ſed habẽs iuſp.non eſt verus dñs illius,ſed abuſiue,arg. ff.de hære.

inſti.l.talẽ.§.fi.vnde dixit Bal.in l.fi. in pen.col. C.de edicti.Adr.tol.iuſp.nõ venire ĩ donatione oĩum iuriũ meorum,quia dictio meorũ, eſt dñij ſignificatiua l. quintus.§. argento.ff.de auro & arg.leg.vnde cõ iuſp.nõ dicatur vere meũ,nõ venit in tali donatione, vt diximus ſ. in 4.q. prin.huius partis in 6.art.¶ Hoc etiam probatur,nã maius ius habet prelatus in eccleſia ꝙ patronus, quia maior eſt inſtitutio ꝙ pñtatio,per illã.n.tribuitur perfectũ ius, reg.j.de reg.iur.li.6.c.ex frequentibus & c.auctoritate.& quod ibi not.& per totũ de inſti.pñtatio verò ſolum tribuit ius ad rem c.cũ Bartoldus.de re iudi.& tñ eccła nõ dr̃ prælati quò ad dñium c.j.de poſtu.prælat.vbi late per Barb.poſt alios,& per eundẽ Barba. in c.ceterũ. in 2.col. in ver.nota ibi ab eccleſia.de iudi.& latiſſimè per dom. Fel.in c.ꝯſtitutus.in fi.9.col.in verſ.dñium.de reſcr.& in c.quæ in eccleſiarũ.in 14.col. de ꝯſti. & loquuntur prædicti doc.de dñio directo,vt ibi per eos. ¶ Iſtis ſic ſtantibus qũo iuſpa.poterit dari in feudũ de ꝑ ſe, cũ in eo nõ ſit dare dñium maximè directũ, ſed ſolũ quidã honor, onus,& vtilitas,quę oĩa abuſiue,tñ faciunt ipſum dñm vtilẽ,& hoc dñium debet transferri in vaſallum,penes eũ igitur quid remanebit? Certe nihil, ergo nõ poterit feudũ dari.¶ Nec ob.ſi diceretur,qũo ergo prælatus dat in feudũ,vt in c.cæterũ.de iudi.& in c.j.& 2.de feudo.idẽ poterit ẽt & patronus,cũ ambo non habeant dñium,vt ſ. Reſpondetur prælatum non dare in feudum nomine ſuo,ſed nomine eccleſiæ, quæ habet dñium rerum ſuarũ ex perſona Chriſti,vt dicit do.Fel.& alij in loco ſ. alleg.patronus verò dat proprio nomine,& hoc facere nõ poteſt.¶ Similiter non obſt.ſi diceretur,qũo ergo cũ vniuerſitate iuſp. datur in feudũ, c.cum ſeculũ.hoc tit. & tñ dñium eius non hr̃ vt ſupra. ¶ Reſpondetur etiã, tunc non dari iuſpa.in feudum,ſed illa vniuerſitas, cuius dñium hr̃,& cum illa vniuerſitate temporali tranſit iuſp.acceſſoriè & in conſequentiam.& non conſideratur dominium eius,ſed tñ temporalium,vt in d.c.cum ſeculum.¶ Confirmantur prædicta, quia aliàs ſequeretur abſurditas,nam iuſpa.eſt indiuiſibile,vt in cap.j.vbi glo. hoc titu. & ſup.ſæpe dictum eſt,& nunc conſideratis dñijs directo & vtili fieret quædam diuiſio. quod nõ eſt dicendũ.Sequeretur ẽt & alia abſurditas,quia honor proceſſionis, & vtilitas alimentorum quæ debentur patronis,vt no.in cap.nobis.hoc tit.& in glo.c.pię mentis 16.q.7.& per doc.in hac rub. deberetur dño feudi & vaſallo,& ſic nimium grauaretur eccleſia, quod ſimili-
7 ter nõ eſt dicẽdum.¶† Et iſtam,opi.quæ eſt cõis tenet Inno.in d.c.cũ ſeculum.licèt dicat aliquos tenere ꝯtrium, tenet ẽt ibi Hoſt.quem late ibidẽ Car.in 3.q.ſequitur.& ambo dñt ꝯtrium dici nõ poſſe, quia iure nõ probatur. Nec ob.ille tex.c.cũ ſeculũ.ex quo intelligit̃ cũ vniuerſitate,vt vult ibi gl.& oẽs,quia aliàs ſequerentur oĩa incõuenientia,de quib.ſ.tenet ẽt Arch.in c.in ſacris. ante fi. 16.q.j.& oẽs doc.in d.c.cũ ſeculũ.& do.Car.in ꝯſ. 121. quidã habens.& Ro.in d.ꝯſ.368.pręſens ꝯſultatio, & frater Ang.de Cla.in ſua ſumma in verbo iuſp.in §.11. ¶ Reperi ẽt hãc opi.tenere Pau.de Cita.in hoc tra.in 6.par.in 19.q.& adducere Io.An.in d.c.cũ ſeculũ.ĩ verbo empto-
8 rũ † volentẽ iuſp.nõ tranſire ẽt cũ infeudatione prędij, in quo ſit eccleſia,ſed bene cũ infeudatione villæ,& alleg.ẽt Oldr.hoc idẽ dicentẽ in conſ.312.& Abb.in d.ca. cum ſeculũ.non addentem verbũ,vt ipſe dicit.¶ Similiter reperi poſtmodum do.Roch.in hoc tracta.in verbo ipſe vel is a quo.in 23.q.in prin.4.col.hoc idem tenentẽ & etiã pro hoc adducentẽ Bald.in conſ.ſuo 285.quædã mulier.circa fi.in 3.vol. & eundẽ Bald.ab hac opinione non deuiare in l.fi.in vlt.col.in prin.C.de edi.diui Adri. toll.& facere quod ponit Abb.poſt alios in c.2.in 6.col. de or.cogni.& Bar.in l.j.in j.col.de eden.& ita tene cum iſta ſit communis veritas.

¶ Secundus art.7.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpatro.de per ſe conſideratum non poteſt infeudari etiam de conſuetudine.*

Ex

EX præceden.arti.contingit ſecundo loco dubitari,
licet mero iure iuſp.de per ſe ꝯſideratum non poſ-
1 ſit dari in feudum : † an ꝯſuetudo poſſit hoc inducere.
Roma.in d.ꝯſi.368.præſens conſultatio.in 2.col. tangit
hunc arti.& dicit ꝙ ēt ſi allegaret̃ ꝯſuetudo tãti tempo
ris,cuius ꝯrij memoria non extat introducta in aliqua
patria,vt iuſpa.particulariter, & de ꝑ ſe in feudum dari
poſſit,non debet intelligi ꝑ hanc ꝯſuetudinẽ introdu-
ci potuiſſe validitatẽ ꝯctus,ex quo labes induceretur ſi-
monię,vt diximus poſt eum in ꝑceden.art. ſub nullius
.n.ēt longæuæ,aut inueteratæ ꝯſuetudinis obtentu pōt
in vſum ꝯctus introduci ꝯtinens labẽ ſimoniæ.ita text.
in c.non ſatis.in c.cũ in eccl'æ.& in ca.Iacobus.de ſimo.
& ēt vt euitemus alia de quibus in proximo ꝑceden.ar.
cũ ꝯſuetudo non ſit tanti,ut mutet naturã iuriſp.quod
eſt ex gratia.c.3.hoc tit.quam gratiam ꝯſuetudo indu-
cere nõ poſſit faciendi capacem,nã licet ꝗſibilia priui-
legio ſint ꝗſibilia ꝑſcriptione c.duo ſimul.de offic.ord.
c.cum contingat.de foro ꝯpc.Card. in ele. 2.in pen.col.
de reli.do.Abb.in c.ad aures.in j.no.& in c. cauſam quæ
in j.no.& in c.accedentes.in pe. no. de præſcri. vbi Feli.
late:tñ illa reg.habet locũ in capace,nõ in incapace,pri
uilegium.n.pōt facere incapacẽ,capacem:non aũt hoc
facere pōt ꝯſuetudo ſeu ꝑſcriptio:vt voluit Abb. in ca.
nouit.in verbo ꝯſuetudinẽ.in 7.col.de iudi. & ibi Barb.
in 16.col.& per do.Feli.in d.c.accedẽtes.in 5.col. in ver.
fallit ſecundò.vnde mutaretur natura iuriſp.& faceret
incapacem,capacem.ſi diceremus illã valere:ergo non
dicẽdum. ¶ Sequit̃ ſimpliciter ſupraſcriptum d. Rom.
do.Roch.in d.verbo ipſe vel is a quo. in 23. q.poſt prin.
2.col.ſed motiuum meũ proximè dictum ſatis ꝯcludit.

¶ Tertius arti.7.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſp.poteſt dari in feudum acceſſoriè cum vniuerſitate ,ſecus ſi dare-*
tur res particularis in feudum,in qua eſſet iuſp.nu. 2.

DVbitatur modo tertio loco, an iuſp. tranſeat cum
villa,caſtro, ſeu alia vniuerſitate data in feudum ;
1 † & ſic ex quo principaliter & de per ſe concedi nõ po-
teſt,an ſaltẽ poſſit acceſſoriè, & in ꝯñtiam . ¶ Et in hoc
non eſt inſiſtendum:quia de hoc eſt tex. apertus in d. c.
cum ſeculum.ita a gl. & ab omnibus ibi intellectus , vt
loquatur,qñ tranſit in feudum acceſſoriè cum villa, ca
ſtro,uel aliqua alia vniuerſitate,& tñ vult ꝙ tranſeat, &
non requiratur conſenſus epi,vt non requiritur qñ vẽ-
ditur vniuerſitas , in qua eſt iuſpat.vt diximus s̃. in 5.q.
prin.huius partis in 11.arti.¶ Immo plus vult text. in d.
c.cum ſeculum . ꝙ qñ venditur aliquod feudum tran-
ſeat iuſp.quod in illo erat,in emptorẽ, & ſic feudũ eſſe
ri vniuerſum.& iſta eſt omnium doc.cõis ſententia,iuſ
pa.tranſire cũ vniuerſitate in feudũ,quã tenet ibi Inno.
Hoſt.D.Car.in 3.q.& in notabilib.But.Abb.& oẽs:tenet
ēt Old.expreſſe in conſi.311.thema.q.eſt tale.& Card.in
conſi.112.quidam habens.circa medium.& Rom. in d.
conſ.368. ꝑſens conſultatio.& ſumma angelica in ver-
bo iuſp.in § 11.¶ Hanc ēt par.tenet Gay.in repe.c.fin.de
2 elec.li.6.in 31.col.vbi dicit ſecus eſſe † ſi in feudum da-
retur res particularis in qua eccleſia eſſet,& alleg.Bene.
Capram poſt do.in d. c. cũ ſeculum. quod ibidẽ vult in
33.col.& voluit ēt Firma.in tra.de epo,in 4.lib.in 4.par.
in 30.q.vbi dicit , ꝙ licèt epiſcopus concedendo caſtrũ
non concedat ſpiritualia:tamen annexa prout iuſp. be
ne trãſeunt, vt ibi per cũ.¶ Prædicta ēt vult Pau. de Cit.
in hoc tract.in 11.par. in 19.q.vt iuſp. non tranſeat in re
feudali particulari cũ vniuerſali vero ſic.¶ Et ex hoc da
tur intelligentia ad ſupradicta,nõ omne feudũ dici vni
uerſale,ſed illud quod ꝯſiſtit in vniuerſitate. ¶ Adde ēt
vnum,quod dicit Gay.vbi s.in fi.31.col.dando reg.iuſp.
tranſire cum vniuerſitate per contractum, per quem
transfertur dominium,alleg.notata per Fran. ideſt Car.
in d.c.ex literis.in j.q.& ideo cum per conceſſionẽ feu-
di tranſeat ſaltem dominium vtile,ergo cum vniuerſi-
tate conceſſa in feudum tranſibit iuſp.

¶ Quartus artic.7.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Vendito fundo feudali in quo erat iuſpa.an tranſeat iuſp. in emptorem.*
vbi quòd ſic.nu.4.
2 *Feudum eſt quid vniuerſum.*
3 *Fundo conceſſo de nouo in feudum,in quo eſt iuſp. illud in feudatarium*
non tranſit.
5 *Pluribus feudis exiſtentibus in feudo & in vno ipſorum exiſtente iu-*
repatro.vendito vno fundo in quo erat iuſpat.illud non tranſit in em-
ptorem.

SEd remanet dubium ,quod quarto loco conuenit:
1 † quid ſi in aliquo fundo eſt aliqua eccleſia , in qua
dominus fundi habeat iuſp. & ille fundus eſt feudalis ,
ſi venditur,an tranſeat cum illo feudo iuſp.illius eccle-
ſiæ.¶ Iſtam q.formauit Innoc.in d.c. cum ſeculum.hoc
ti.licèt nõ ita formiter:& dicit ꝙ ſi aliquis daret fundũ
in feudum,in quo eſſet eccleſia,non tranſiret cum fun
do iuſp.alleg.c.ſuggeſtum.hoc tit.& quod not.in c.ex li
teris.hoc ti.& hoc aperte tenet Gay.in repe.c. fi.de elec.
lib.6.in 31.col.vbi alle.Bene.Capram poſt do.in ca.cum
ſeculum.hoc ti.vt diximus in præceden.arti.& etiã in j.
art.in verſ.reperi etiam.in quibus locis adduxit Pau. de
Cita.in hoc tra.in 9.par.in 19.q.hoc tenentem.¶ Domi.
Car.mõ in d.c.cum ſeculum.in 3.q.referendo Inn. in c.
ex literis. hoc tit. tenentem contrarium:prout eum ibi
ipſe retulit in 12.q.& dicit ꝙ ꝯ Inno.in d.c. cum ſeculũ.
vr̃ veritas,& adducit ea quæ diximus s̃.in 5.q.prin.in 17.
art.cum tractauimus,an iuſp. tranſeat cum venditione
fundi.& idem in ſpecie tenuit ipſemet Car.in d.conſil.
112. qdã habens . circa mediũ referendo Inno. ſibi ꝯriũ
vbi s̃.& addit vnum negari non poſſe fundũ tenere lo-
cum vniuerſitatis,vel ſaltem principalitatis,& iuſp.trã-
ſire acceſſoriè:vt ibi per eum.¶ D. Abb.vero in d.c.cum
ſeculũ.in j.no.notat ex illo tex.iuſpa.exiſtens in aliquo
feudo trãſire cũ uniuerſitate vẽdita feudi. & ſubdit hoc
intelligi ſcd̃m Inno.qñ villa vel caſtrũ ſunt dati in feu-
dũ,ſecus ſi res particulatis , vt vnũ ꝑdiũ,quaſi tunc feu-
dũ non ſit qd vniuerſum,ſed potius res particularis, qđ
dicit eſſe notandum . Et ex hoc infert ibi Abba. ꝙ licet
iuſp.tibi ꝯpetat in eccl'a ꝯſtructa in fundo tuo,nõ tñ cũ
alienatione fundi tranſit iuſp.licèt ego dubitẽ(ſubiun-
git ipſe)qñ fundum eſt datũ in feudũ: qa cũ habeat dñs
fundi iuriſdictionẽ,vt in c.cæterũ.de iud.& c.trãſmiſſæ.
& c.verũ.de foro ꝯpe.& ſic feudũ abſq; alia expreſſione
multa contineat.vr̃ ꝙ tranſeat iuſp.(& ſubdit)do. tamẽ
cõiter ſentiunt oppoſitũ. Et iſtã par. oppoſitã reperi te-
nere Hoſt.in d.c.cum ſeculũ.quẽ ſequit̃ do.Car.in d.ꝯſi.
122.qdam habens.Quid ergo in iſta difficultate dicen-
dũ?Ego pro vera ejus diſcuſſione ꝑmitto vnũ, ꝙ ꝯ om-
nes do.concludat̃ in c.ex literis.iuſp.poſſe locari,vendi,
& quolibet alio titulo onerosſo transferri, dũmodo de
eo non fiat mẽtio,vt de vendõne diximus s̃.in 1.q.prin.
in 11.& 20.artic.& de alijs titulis dicet̃ hic ſucceſſiuè in
hac 2.par.dubitarũt poſtea,an iſtud ꝓcedat cũ vendõne
alicuius particularis rei,puta fundi,an trãſeat iuſpa. qđ
in illo fundo eſt,de qua diximus s̃.in 5.q.prin.in 17. art.
dubium verò nr̃m modo habet quid pluris : quia nos
hic loquimur de fundo feudali,in quo eſt minor dubi-
2 tatio:† quia hic eſt feudũ,quod vr̃ eſſe quid vniuerſum:
vt dicit Abb.in d.c.cum ſeculũ,& certe apparet ex iuri-
bus ꝑ ipſum allegatis,& ꝑ ea ꝗ ibi notant̃ , quod nos ēt
ponderauimus in proxi.præceden.arti.¶ Hoc ſic ꝑmiſ-
ſo præſuppono & aliud,tranſlatione iuriſp.ita eſſe pro-
hibitũ ꝑ titulũ feudalẽ , ſicut & per titulũ vendõnis vel
ꝑ quẽcũque alium titulũ onerosum,adeo vt ſicut iuſp.
de ꝑ ſe ꝯſideratũ titulo oneroſo trãsferri non pōt,& cũ
vniuerſitate tñ pōt,& ita titulo feudali per ſate dicta in
primo.& 3.proximis ar.¶ Iſtis ſic præſuppoſitis conſide
ro circa hunc articulũ,& dicta doctorũ de quib.ſup.plu
3 res caſus.¶ Primus eſt,qñ eſſet aliquis fundus, & in eo
fuiſſet aliqua eccl'a ꝯſtructa,in qua dñs fundi hẽt iuſpa.
& vult illum fundũ alicui ꝯcedere in feudũ de nouo
quia nũquã fuerat datũ in feudũ:& iſto caſu an hoc fie-
ri poſſit ita ꝯcludere,ſicut cõcluſimus in titulo vendi-

tionis poſſit transferri in alium iuſp.quod eſt in fundo
vnà cũ ipſo fundo, cũ & titulus feudalis æquiparet in
hoc titulis onerosis,vt diximus ſ.vnde circa iſtũ caſum
me remitto ad ea q̃ diximus in d.5.q.prin.in 18. arti. vbi
ↄclusimus,iuſp.nõ tranſire cũ fundo vendito: ita ẽt in-
telligat̃ concluſum hic,ꝙ ſi fundus conceditur in feu-
dũ nõ tranſibit iuſp.eccl'æ: & ſic trãſeo iſtũ caſum,ſcd̃m
quẽ videntur loqui Inno.Car. & ſequaces. & ideo Car.
dicit Inno.ↄ̃riũ:quia eundẽ p̄ſupponit caſum,ſi vẽdi
tur fundus,vel in feudũ ↄcedit̃ in ca.n. ex literis.loquit̃
qñ vendit̃;in c.verò,cũ ſeculũ.qñ in feudũ ↄcedit̃. & tñ
Car.dicit illum ↄ̃rium ſibi ipſi: q̃a præſupponit eundẽ
4 caſum vt ſ. ¶† Secundus eſt caſus, qñ eſſet aliquis fun-
dus feudalis,& in eo aliqua eccl'a ↄſtructa,& iuſpa.in il-
la,& fundus ille vendit̃,an iuſp.trãſeat.& ego dicerẽ in-
diſtictè ꝙ ſic: quia iſte eſt diuerſus caſus a primo: nã in
primo intendebat̃ fieri feudũ,quod nõ fuerat,& deſide
rabat̃ cum illo iuſp.transferre,& dubitabat̃,an ille fun-
dus cenſeret̃ vniuerſitas vel ne.In iſto verò caſu tractat̃
de alienanda vera vniuerſitate,valet feudi: q̃a feudũ eſt
vniuerſitas:vt dicit Abb.in d.c.cũ ſeculum.per iura p̄ eũ
allegata.vnde ſine ullo dubio tranſit cum ea iuſp.art. c.
ex literis.hoc ti.Et licèt dubitetur, vtrum fundus ſit vni
uerſitas ſufficiens ad transferendũ cum ea iuſp. ex quo
potius videtur res particularis,tñ in caſu iſto non eſt du
bitandũ de hoc:q̃a nõ inſpicit̃ ipſe fundus: qui licèt eſ-
ſet res particularis, non vitiaret ipſam tranſlationẽ, ex
quo inſpicit̃ ipſum feudũ,qđ eſt q̃d vniuerſum habens
iuriſdictionẽ & iura, & ſic eſt ſufficiens ad transferẽdũ
cũ eo iuſp,licèt ſit fundatũ ſuper aliquo particulari tẽ-
porali tñ:quia aliàs non ſufficeret, vt diximus ſ. in pri-
mo art.& ꝙ feudum ſit quædã vniuerſitas ſufficiens ad
transferendum iuſp. in alium probatur aperte in d. ca.
cum ſeculum.ibi,cũ ratione feudorum emptorũ iuſp.
acquiſiueritis &c.& ſic ↄſiderat vniuerſitatẽ eſſe ipſum
feudũ,& nõ rem ſuper qua eſt fundatũ feudũ, vnde eſt
ibi caſus apertus de hoc.Nec obſt. ſubauditio Inno. &
do.ibi,ꝙ illa feuda erãt ſuper villis & caſtris: q̃a hoc eſt
diuinare ad illũ tex.licèt reuera ipſi do.ita ſubaudierũt,
vt euitarẽt, ne probaret̃ in illo tex. quod iuſp. de per ſe
conſideratũ poſſet dari in feudum,ideo dixerunt ibi eſ
ſe quãdam vniuerſitatem,ſed hoc ẽt põt euitari,ſi dica-
tur,ibi non fuiſſe iuſp.de per ſe in feudum datum, ſed
aliqua feuda empta erant, in quibus erat iuſp. acceſſo-
riè,& ſic feudum ipſum erat vniuerſitas: quia feudũ ha
bet multa iura,quamuis ſit ſuper aliquo fundo,vel alia
re particulari,vt ſup. diximus poſt Abb. & ſic reuera il-
le teſt.loquit̃;& ita ẽt loquitur do.Abb.& eius dictũ po
teſt intelligi & ſaluari, licèt ẽt miror de do.Abb.q̃ dicit
doctores cõmuniter ſentire oppoſitũ, &(vt vidiſtis) nõ
eſt,niſi Innocen.ſibi ↄ̃rius, qui tñ non loquitur in iſto
caſu,ſed in primo,vel qñ venderet̃ fundus non feuda-
lis.prout loquitur in d.c.ex literis.& Hoſt.in d. c.ex lite-
5 ris.relatus a Car.vbi ſ.¶† Dicerem bene vnũ, & hic po-
terit eſſe tertius caſus,ꝙ ſi eſſet vnum feudũ ſuper plu-
rib. fundis,ſeu ſuper aliqua villa, & in vno ex illis fun-
dis,vel in vna parte illius ville eſſet eccleſia, cuius iuſp.
erat cum feudo, & vellet vendere illũ fundũ,vel illam
partẽ villæ alicui,ꝙ eo caſu cũ non vendat̃ ipſum feu-
dũ vniuerſaliter ↄſideratum,ſed aliquis fundus,vt ſ.nõ
trãſibit iuſp.quia non eſt venditum vniuerſum, ſed il-
le fundus,& ſic res particularis,& moueor ad hoc dicẽ-
dũ ex quo in hoc caſu nõ interuenit,nec vniuerſitas vil
læ,nec vniuerſitas feudi. ¶ Sed ↄ̃ hmõi deciſionem vr̃
facere conſilium 48.do.Card. quidam nobiles, ex quo
colligitur,ꝙ ſi ſunt plures domini vnius caſtri, in quo
eſt iuſp.& vnus ipſorum vendit partem ſuam caſtri,trã
ſit etiam in emptorem illud iuſp.quod habebat vendi
tor ratione portionis ſuæ,quam habebat in illo caſtro,
eodem modo deberet eſſe in caſu noſto.¶Sed tu aduer
te:quia ibi vendita fuit pars vniuerſitatis, quã habebat
venditor pro cõmuni & indiuiſo cũ alijs, & ſic pars ca-
ſtri,& ideo tranſibit iuſp.quia adhuc dicebatur tranſire
cum vniuerſitate,& ibi dictũ eſt: hic aũt non vendebat̃
pars feudi,& ſic pars vniuerſitatis,ſed vendebantur nõ-
nulli fundi,vel q̃dam pars villæ particularis,in qua erat
eccleſia & iuſp.& ideo non tranſibit cũ illis particulari
bus,ſecus tñ eſſet,ſi vendidiſſet partem feudi: q̃a ſic trã
ſiret iuſp.pro illa quota,iuxta illud quod colligit̃ ex d.
conſ.Car.¶Et ſic,vt vides, ſecundi caſus deciſio vr̃ ↄ̃ ea
quæ diximus ſ.in j.& 3.arti.iuſp.nõ tranſire cum fundo
dato in feudum,ſed reuera oẽs do.ibi allegati loquunt̃
qñ quis vellet concedere fundum in feudum, qui non
fuerat feudalis,& ſic iuxta primũ caſum. ſecundus ca-
ſus verò noſter loquitur cum alienat̃ feudũ,qđ licèt ↄſi
ſtat in vno feudo,dr̃ tamen vniuerſitas, vt ſ. dictum eſt.

¶Quintus artic.7.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpatro.non amittitur a conſtruente eccleſiam in fundo feudali amiſ-ſo feudo.*

R Eſtat quærere quintò & vltimò circa hãc.q. princi-
1 palem † quid ſi vaſallus conſtruxit eccl'am in fun-
do feudali, ex quo ipſe tanquã ipſe eſt effectus patro-
nus rõne conſtructionis,ſi perdet feudũ,an amittat iuſ-
pa.& dic ꝙ nõ,ſcd̃m Lau.Hugo.& Arc.in c.in ſacris 16.
q.1.& Car.in d.conſi.122.quidam habens.in ver.ſed ob.
¶ Vide tñ tu pleniſſimè vltra oẽs,an & q̃uo hæc proce-
dant ſ.in 1.par.p̄ſentis li.in 8.q.prin.in 8. art. per diſcur-
ſum illius, vbi videbitur veritas huius arti. dum ibi tra-
ctatur,an vaſallus qui in feudo cõſtruxit eccleſiam ac-
quirat ſibi iuſp.vel ſucceſſori ſuo in feudo.

E X ſupradictis omnibus in hac 7.q.prin. & eius quin
que art.collige conclu.iuſp.de per ſe conſideratum
non poſſe dari ſeu concedi in feudum per ea, quæ latè
diximus ſ.in j.ar.¶ Amplia primò hanc conclu.vt iuſp.
de per ſe non poſſit dari in feudum, intantum proce-
dere,ꝙ ſi bene eſſet conſuetudo in loco tanti temporis
obſeruata, cuius contrarij non extaret memoria, non
ſufficeret ad inducendum, vt iuſp. de per ſe conſidera-
tum poſſit dari in feudum per dicta ſ.in 2.arti. ¶ Limi-
ta primò hanc conclu. vt iuſp. de per ſe non poſſit dari
in feudum, procedere patrono dante vel concedente
in feudum,ſed ſi Papa vellet concedere in feudum iuſ-
pat. etiam de per ſe conſideratum bene poſſet illud in
feudum concedere ex ſuo priuilegio,vt dictum eſt ſ.in
j.ar.in verſ.ego autẽ. ¶ Limita ſecundò hanc conclu.vt
iuſp.non poſſit dari in feudũ,p̄cedere illo de per ſe ↄſi-
derato,ſed cum vniuerſitate data in feudum bene tran
ſibit iuſp.vt d.eſt ſ.in 3.art.¶ Extendo hanc limi. vt iuſp.
tranſeat cum vera vniuerſitate data in feudum, intan-
tum procedere,ꝙ ſi daretur in feudum fundus, in quo
eſſet eccleſia patronata nõ tranſiret iuſp.quia nõ eſt ve-
ra vniuerſitas, vt dictum eſt ſ.in 4.articu.in primo caſu.
¶ Reſtringe hanc extenſio.niſi feudũ conſiſteret in fun
do,nam ſi venderetur feudum,tranſiret iuſp.eccl'ę exi-
ſtentis in fundo,non ꝙ fundus ſit vniuerſitas, ſed quia
feudum eſt vniuerſitas,vt diximus in d.4.arti.in 2.caſu.
¶ Reſtringe hanc reſtrict.procedere,vt tranſeat iuſpa.in
emptorem feudi,nõ aũt in emptorẽ alicuius fundi,feu
di,& ſic rei particularis ipſius, per ea quæ diximus in d.
4.ar.in 3.caſu ibi.in verſi.dicerem bene vnum.¶ Decla-
ra hãc materiam,ꝙ ſi vaſallus de proprio conſtruendo
eccl'am in fundo feudali effectus eſt patronus,licẽt per
dat feudũ,nõ amittet iuſp.quod acquiſiuit ex conſtru-
ctione,& per iſta ſit deducta ad metam hæc 7.q.prin.

¶Octaua quæſtio prin.ij.partis j.Libri.

1 *Locatio iuriſp.de per ſe conſiderati non tenet, ſecus acceſſoriè, & quæ ſit ratio nume. 3.*
2 *Fructus ſpirituales non poſſunt vendi.*

Q Væro octauò principaliter,an ſit alius modus trãſ-
ferendi iuſpatrona.extra verſum iuſpatrona. tran-
ſire facit &c.& ſic,an iuſpa.de per ſe conſideratum poſ-
ſit transferri in alium titu.locati. puta ſi q̃s patronus lo

caret

1 caret iuſp.quod hēt in aliqua eccla.¶†Et dic iuſp.per ſe
ↄſideratum locari nō poſſe.tex.eſt in c.ex literis.hoc tit.
vbi dr̄,iuſp.cū vniuerſitate tranſire in locatorē, de quo
j.ergo de per ſe tranſire nō pōt:& hoc expreſſe vult ibi.
D.Car.in j.no.& in j.q.licèt referat Goſ.volentē ecclam
poſſe locari,quod t̄n ipſe nō tenet ſimpliciter, & ēt re-
fert ibi Hoſ.tenentē iuſp.de per ſe titulo gratuito tranſ
ferri poſſe titulo vero nō gratuito, ꝑut eſt titulus loca-
tionis bene transferri non poſſe, & hoc volunt ibi oēs.
¶Ego ↄſidero iuſp.de ꝑ ſe vendi nō poſſe c.de iure. hoc
tit.& diximus ſ.in 5.q.huius pat.5.arti.& nō ſolū ipſum
iuſp.vendi nō poteſt,ſed nec eius fructus,puta pręſenta
2 tio,vt ibidē diximus in 10.art.¶† Item fructus ſpeciales
vendi non pn̄t ca.fi.ne pręla.vi.ſu.idē ergo & in annexis
ſpecialib.& eorū fructib.c.quanto.de iudi.c.de iure.hoc
tit.ar.c.tranſlato.de ↄſti.ſequitur ergo,ꝙ cum locatio ſit
quędā emptio fructuū,vt de locato.& ff.loc.per totū.er
go iuſp.de per ſe transferri nō poterit tit.locationis, vo
luit ēt hoc Pau.de Caſ.in ↄſ.57.venerabilis.in j.dub. per
diſcurſum eius,& ita vr̄ velle omnes,& ſignanter Pau.
de Cit.in hoc tra.in 9.pat.in 4.q.& D.Roc. in verbo ipſe
vel is a quo in 26.q.tractantes an & qn̄ trāſeat iuſp.cum
vniuerſitate locata,& ſic volunt iuſp.de per ſe non trā-
3 ſire in ↄductorem.† Et ita tene:quia eſſet ſimonia,ſicut
& venditio.per ea quæ diximus in d.q.5.prin.huius par.
per totum maxime in primo & 10.arti.

¶ Secundus art.8.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Iuſpatro. an transferatur in conductorem cum vniuerſitate temporali locata.*
2 *Contractus firmæ quid ſit,& nu.7.& 8.*
3 *Locata vniuerſitate temporali,in qua eſt iuſpa.illud non locatum dicitur.num.6.*
4 *Locare quid ſit.*
5 *Locata vniuerſitate non ad modicum tempus in qua erat iuſpat. tranſit iuſpa.in conductorem.*

1 SEſt dubitatur ſecundo loco,† an iuſp. transferatur ti
tulo locationis cum vniuerſitate tēporali,puta villa
vel caſtro locatis ſeu arrendatis,ſicut transfertur tit.ven
ditionis cū villa vendita.¶Et de hoc eſt tex.in c.ex litte-
ris.hoc tit.vbi hr̄, iuſp. tranſire in ↄductorem cum villa
2 data ad firmam.† & iſte ↄ̄ctus firmæ eſt ↄ̄ctus locationis,
vt ſentiunt omnes doc.ibi.& hoc ēt tenet Firm.in trac.
de epiſcopo. in 4.lib.in 4.par.in 30.qō.¶Sed aduerte in
hoc,quia ſunt varię opiniones circa illum tex.an ſit ↄ̄-
ctus locationis ab paruum tp̄s vel ad magnum cū tranſ
latione vtilis domini j in cōductorem, ſaltem ex pacto.
¶Glo.j.igitur ibi intelligit illum tex.ſecundū quoſdam
In eo talem ↄ̄ctum illum militem ↄductorem,& illam
abbatiſſam locātem ſeu ↄcedentē celebraſſe cum hoc,
vt vtile dn̄ium trāſiret in ↄductorem, & ſic in illum mi
litem trāſiuiſſe iuſp.¶Et idem tenuit ibi Inn. in prin.&
& ſentit ēt in c. cum Bertoldus. de re iudi. & etiā ſentit
ibi Io.And. in ſummario. ¶ Tenuit etiā Pau.de Caſt.in
ſuo elegāti ↄſil.57.in Chriſti nomine Amen. venerabi-
lis vir.in j.dub.in j.parte in antiquis ↄſilijs impreſſis in-
telligendo d.c.ex literis.loqui,qn̄ eſt talis ↄ̄ctus,per quē
transferatur vtile dn̄ium,& exemplificat in ↄ̄ctu feudi,
vel emphyteuſis , & ſic intelligit illud vocabulum ad
firmam. & dicit hoc nō eſſe abſurdum , nam in multis
locis tales ↄ̄ctus ita determinātur,vt not.Bart.in l.j.C.de
iure emphyteu. & tunc dicit nimirum eſſe ſi tranſit, qa
cum per talem ↄ̄ctum transferatur vtile dominium, &
ſic vr̄ quò ad illud vendita villa in ↄn̄tiam tranſit cum
illa iuſpat.allegat l.in modicis.ff.de contrahen.emptio.
3 ¶ † Vnde concludit ibi Paul.de Caſt. iuſpa. non tranſi-
re cum aliqua vniuerſitate temporali locata,ſeu arren-
data . & mouetur iſto notabili fundamento , nam cum
aliquis arrendat , vel locat aliquod beneficium ſuum
pro aliqua pecunia,nō tranſeunt in arrendatorem,ſeu
conductorem,niſi temporalia , ſcilicet redditus & pro-
uentus,non autem iura ſpiritualia,& ſpiritualibus an-
nexa.de primo,ideſt de temporalibus eſt caſus in c.fi.ne
præl.vi ſuas.& ibi plene & clare per gl. & doc.in c.cum
venerabilis.de relig.do.de ſecundo.ſ.de ſpiritualibus ꝙ
nō tranſeant,eſt caſus in c.j.& 2.ne pręla.vi.ſu.de tertio.
ſ.de ſpiritualibus annexis ꝙ nō tranſeat,eſt tex.in ca.qa
clerici.hoc tit.illum pōderando, quia aliqui cōparabāt
iuſpa.vt præſentarent filios vel amicos , & ſic rōne fru-
ctus,& prohibetur hmōi emptio. ꝙ autem arrendator
t̄m trāsferat fructus tēporales ſeu redditus probatur , ꝑ
ea quæ plene not.Bar.in l.cotem ferro.§. qui maximos.
ff.de publi. vnde licèt arrēdator poſſit percipere reddi-
tus tēporales,quia illi venditi vr̄, non t̄n poſſet officia
les ponere , & iuriſdictionem eccleſiaſticam exercere
vel præſentare,quia talia nō pn̄t vendi ſpecialiter,vt in
dictis iuribus,ergo nō tranſeunt in generali vēditione,
vt.ff.de pign.l.obligatione generali.& l.denique.C.quæ
res pig.oblig.poſ.l.alūnos.& de priui.credi.l.pen. ¶Nec
obſtat,dicit ipſe c.ex literis.hoc tit.quia vr̄detur, vt ſ.di-
mus,illum tex.loqui,qn̄ eſt talis ↄ̄ctus,per quem trāſeat
dn̄ium vtile in ↄducentem, ſi autem eſt talis ↄ̄ctus, per
quem nō tranſeat dn̄ium directum,nec vtile,puta loca
tio,vel arrendamentum ad paruū tempus,vt ff.locati.l.
nō ſolet.tunc iuſp.ſeu pręſentandi nō trāſit, & ita intel
ligitur cap.cum Bertoldus. de re iudi. ſecundum Inno.
4 ¶† Dixi etiam ſ.ꝙ locare,vel arrēdare nil aliud eſt,quā
fructus rei vendere , iuxta illa quæ plene notantur per
Bart.in d.l.cotem ferro.§.qui maximos. ff. de ↄubli. aut
ergo dices,dicit ipſe, quod videatur vendidiſſe iuſpa.&
hoc eſt falſum,quia vēdi nō poteſt,vt in d.c.de iure.hoc
tit.item quia eſt res illa,quæ per locationem nō vr̄ ven-
di in l.j.de iure emphy.& inſti.de loca.§. adeo. aut dices
ꝙ videatur vendidiſſe fructus iuriſpa.vt in c.quetelam.
& quod ibi notatur,de elec.& c.ↄſultationibus.hoc tit.
& idem eſt,quia pręſentare eſt ius ſpirituali annexum ſi
cut ipſum iuſpa. vnde nō poteſt pro pecunia quis mihi
ↄcedere poteſtatem præſentādi in perpetum, vel ad tē-
pus.nam ſi poſſet patronus pro pecunia ↄcedere pote-
ſtatem præſentādi in perpetuum , nonne ſic venderet
mihi iuſpa.quod vendi nō poteſt,vt ſ.certe ſic. ¶ Vnde
ↄcludit patere ex prædictis c.ex literis.nihil facere ꝑ al-
tera parte ſecundū verum intellectū ipſius, cum in illū
arrendatorē prioratus,nullū vtile dn̄ium rerum priora
tus tranſiuerit,& miratur ipſe D.Pau.ꝙ per alios allegā
5 tes in illa cauſa hęc fuerint omiſſa. ¶ † Et ſubdit, aliud
eſt ergo ↄcedere in emphyteuſim vel feudum villā ali-
cuius prioratus vel epiſcopatus , quo caſu tranſit vtile
dn̄ium in emphyteutam & feudatarium, & ēt iuſp.ſibi
cohærens,vt in d.c.ex literis.& aliud eſt locare vel arrē-
dare prioratum.ſeu villam prioratus,quo caſu nō trāſit
aliquod dn̄ium,nec per ↄn̄s iuſpa.ſibi cohærens, ſed ſo
lum fructus & redditus temporales videntur vēditi , vt
in illo caſu, nō autem iura ſpiritualia vel ſpiritualib.an
nexa in iurib.ſupra allega. ¶ Et per hoc infert ipſe Pau.
de Caſt.ꝙ ſi aliquid temporale ſecundū antiquā ↄſuetu
dinem veniret percipiendum ex dicta præſentatione ,
prout dr̄ in ſimili c.ad apoſtolicam. de ſimo. tunc illud
bene videretur vēditum & tranſiret in arrendatorem ,
in d.c.fi.ne præla.vi.ſuas.& ita reſidet ibi Do.Pau. in illo
primo dubio. ¶ Et in ſecūdo dubio ampliat eius dictū,
ipſum arrendatorem ēt nō poſſe præſentare ratione ꝑ-
curatorij,quod habet ad omnia agēdum, vt ibi late per
eum,quē refert & ſequitur Pauinus in trac. de ſed.vacā.
in 2.par.in 5.q.in vlt.col.& Pau.de monte Pico. in repe-
titio.§.Titia cum nuberet l.Titia cum teſtamēto.ff.de le
ga.2.in 39.q.in 11.char.in 2.col.in verſi.& ſi quis diceret.
& ſic pro iſta par.omnes doc.prædicti ↄcludūt.¶Quam
etiam tenet do.Pau.de Cita. in hoc trac. in 9.par. in 4.q.
6 ¶ † Do. Roch. in hoc trac. in verbo,ipſe vel is a quo. in
26.q.diſputat hunc articulum,& dicit cōmuniter tene-
ri opinio,ꝙ nō tranſeat iuſpa.cum locatione ad modi-
cum tempus alicuius vniuerſitatis,cum qua ſaltem nō
tranſeat vtile dn̄ium , & dicit hanc conclu. ſibi placere
tanquam magis cōmunem,& eam cōprobat tali funda
mento. nam cōductor maxime ad modicum tempus,
non

non facit fructus ſuos,qui breui tempore nõ renaſcuntur l.diuortium.§.ſi fundum.vbi Bal.& doc.notãt.ff.ſol. matri. ſed fructus præſentationis eſt huiuſmodi : quia non renaſcitur omni anno , ſed tantummodo percipi poteſt talis fructus vacate eccleſia vel capella.igitur nõ ſpectabit ad ꝯductorem , ꝯtrariam partem tñ, videlicet ꝙ nõ ſolum in locatione ad lõgum tẽpus, ſed ẽt ad modicum tẽpus,quamuis per eam nõ trãſferatur vtile dominium,trãſeat iuſpa.in ꝯductorem,vr tenuiſſe Hoſt. in d.c.ex literis.in vlti.colum.dum dicit, iuſp. ſpecifico titulo gratuito de per ſe trãsferri,ſed titulo oneroſo cũ vniuerſitate & non aliter,diſtinguendo tñ an transferatur dominium vtile vel nõ,vnde cum locatio ſit huiuſmodi.ergo &c.¶ Hinc expreſſe dixit do.Car.in d.c.ex literis.in fi.primę q.in 2.col.ꝙ qualiſcunque ſit ꝯctus etiã ſi ſit talis,per quem dñium non transferreretur,vt locatio ad tempus modicũ,per quam nõ tranſit dñium vtile,ſed ſola commoditas,tñ tranſibit iuſp.cum vniuerſitate locata,vt hic,& in hac glo.ibi quidã,& ſic ſentit,immo expreſſe tener,& intelligit do.Car.illum tex. loqui etiam in locatione ad modicum tempus,& ſentit hoc idem tenere ibi glo.primam,dum dicit, quidam, quaſi velit dicere ipſam tenere ꝯnium,ſcilicet etiam tranſire cum locatione ad tempus modicũ,& hoc idẽ tenet do. Car.ibi in j.no.do.Abb.verò ibidẽ in fi.j.col.& in prin.ſequen.refert opi.Inn.& aliorum ſupra pro alia parte adductorũ,ex quo infert poſtea,ꝙ ſi illa eſt vera diſpoſitio d.c.ex literis.nõ procedet,ſi locatio eſſet facta ad modicum tempus,quia tunc nõ trãſiret dñium vtile,nec poſſeſſio,ſed detentatio,nam colonus ad modicũ tempus poſſidet dño,& non ſibi l.male agitur.C.de præſcrip.30. vel 40. anno. vnde præſentatio reperiretur facta ab eo, qui nõ eſt in præſentandi poſſeſſione, niſi diceres (dicit ipſe) colonum poſſidere naturaliter ſibi,licet ciuiliter dño , vnde ratione illius naturalis vr̃ poſſe præſentare, vt iſte ſic percipiat iſtum fructum , ſicut percipit cæteros certos fructus villę,& maxime quia ille tex.d.c.ex literis.loquitur indiſtinctè.ita do.Abb. vbi ſ̃. & ſic vr̃ velle iuſp.tranſire cum vniuerſitate locata etiam ad modicum tempus.& idem vr̃ tenere in c.cum Bertoldus.in j. nota.de re iudi. intelligendo d.c.ex litteris. ſimiliter indiſtinctè.¶ Io.de Ana.verò in c.querelam.in fi.ſecundę, & in prin ſeq.col.de ſimo.dicit vnum verbũ quod doc. tenent in d.c.ex literis.ſ.iuſpa.transferri in alium titulo gratuito , & idem dñt in ꝯctu ſpecifi. non gratuito, per quem non transfertur dominium etiam vtile,ſicut eſt ꝯctus locationis , ſubdit etiam do.An.ibi. iſtud dictum non ponere pro conſtanti, tñ ex illo habetur limitatio ad totum titulum de ſimo.nam quod in ipſo titulo de ſimo. dicitur, ſpiritualia non poſſe transferri in ꝯctum ſpecifice non gratuitum,eſt verum,niſi ſola detentatio tranſeat & nõ dñium, vel poſſeſſio . ¶ Certe ſi hęc dicta ita nuditer intelligerentur,prout proferuntur,viderentur dicere vnum,quod eſt falſiſſimum,valet iuſpa.de per ſe tranſire titulo non gratuito, quod eſt falſum,vt diximus in præced.arti. vnde ego intelligerem illud primũ dictum doctorũ,prout vere ipſi loquuntur.& eſt dictũ originale Hoſt.prout eum ibi refert do. Cardi. in j.q.cũ vniuerſitate temporali,& non de per ſe,& ita debet intelligi dictum Io.de Ana.referentis doc.ibi.¶ Itẽ limitatio quã dicit do.An.ex dictis doctorum eſt ꝯ dictum doctorũ.nã dicunt ibi doc.rela.a Io.de Ana.& intellecti vt ſupra,iuſpa. trãſire etiã titulo non gratuito cum vniuerſitate tantum , quãuis per illum titulũ non transferatur vtile dñium,ſicut eſt ꝯctus locationis.do.An. vero limitat titulũ de ſimo.per quem diſponitur,ſpiritualia non poſſe transferri in ꝯctu ſpecifi.& non gratuito, vt ſit verum,niſi ſola detentatio tranſeat,& non dñium & poſſeſſio,nam vt ex ſupradictis apparet,doct.volunt, multomagis tranſire,vbi transfertur dñium,vel poſſeſſio,ſi transferatur , qñ ſola detentatio transfertur, vnde ego crederem,do.An.voluiſſe dicere,& ſic dixiſſe,vt diſpoſitio tituli de ſimon.de qua ſupra , non ſolũ non ſit vera; quando transfertur aliqua vniuerſitas aliquo cõtractu; per quem transfertur dñium vtile vel poſſeſſio , ꝙ etiã tranſeat annexa ſpiritualibus . puta iuſpa.licèt ꝯctus nõ ſit gratuitus, ſed ẽt quando eſſet contractus non gratuitus alicuius vniuerſitatis temporalis,in qua eſt iuſp.per quam ſola detentatio transfertur,& ita prædicta intelligendo Ana.& do.An.licèt non firment pedes,vñr tenere opi.glo.j.Car.& Abb.in d.c.ex literis.de qua ſ̃.¶ Quid dicendum in iſta diffi.vt vides tota uis partis do.Car.cõſiſtit prout magis clare loquitur Abb.in hoc, quia text. in d.c.ex literis.loquitur indiſtinctè,videlicet, ſiue ſit ꝯctus,per quem transferatur poſſeſſio,vel dñium vtile,ſiue talis per quem ſola detentatio trãsferatur , prout eſt locatio ad modicũ tempus,hoc fundamẽto ſublato ,qa non eſt alter tex.loquens in materia niſi dictum c. ex literis.non poſſe aliter intelligi,niſi de ꝯctu per quẽ transferatur dñium vtile,vel ſaltem ſola poſſeſſio & non ſola detentatio, & ſic ꝙ non loquatur indiſtinctè & facio reg.quæ probatur in c.ꝯſultationib. hoc titulo. & in ca. querelam. de electio. ꝙ ſi exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentet,& inſtituitur pręſentatus, non poterit admoueri inſtitutus ẽt ꝯſtito de nõ iure pñtatis,& de iure alterius.& loquatur ille tex.de exiſten. in vera quaſi poſſione,quia ibi doc.multũ inſtant,qñ dicatur quis eſſe in poſſeſſionẽ,vt ibi eſt videre,& non de mera & ſimplici detentatione,& pro iſtis vide pulchre Abb.in ca.ex literis.in 2.no.ſed ſic eſt,ꝙ tex.in d.ca.ex literis.ibi,vel antequam,de iurep.vult,ꝙ ſi pręſentatus ab illo milite,qui ꝯduxerat villã,fuit pręſentatus,antequã eſſet ſuborta ꝯtrouerſia inter militẽ & abbatiſſam,& per epm inſtitutus,ẽt ſi abbatiſſa obtineat in proprietate,ille non amoueatur,vt ibi. & ſic iuxta diſpõnem c. ꝯſultationibus vt vult ibi Abb.in 2.no. præſupponit ergo ibi tex.illũ militẽ nõ ꝯduxiſſe villam ad modicũ tẽpus,ſed ad magnũ, quia aliàs nõ eſſet poſſeſſor,niſi detẽtator d. l. male agitur.C.de præſcrip.30.vel 40.anno. vel ibi tranſiuiſſe dominiũ vtile,vt infra dicetur,& etiã poſſeſſio.¶ Nec ob. id quod dicit Abb.militẽ pręſentaſſe pp poſſeſſionẽ naturalẽ,quia ſalua pace tanti patris,doc.in d.c.ꝯſultationib.& in d.querelã.non põderant poſſeſſionẽ naturalẽ ſed ciuilẽ,vt ibi, maxime quia naturalis nõ poteſt cõſiderari in iſtis iuribus incorporalib.ſed in ipſa villa, cũ cuius vniuerſitate tranſiuit iuſpa. quæ naturalis poſſeſſio nõ eſt tanti effectus,vt ſ̃.diximus.Et pro hoc adducitur tex.in c.cum Bertoldus.de re iudi.vbi creditor naturaliter poſſidebat curiã,& tñ quia non ciuiliter,non dicitur eſſe in tali poſſeſſione ob quam pręſentatus in eo & inſtitutus nõ amoueatur,ſed amouetur & inſtituitur præſentatus a verò patrono,nota illum tex. qui eſt val-
7 de ſing.ꝯ opin.Abb. inducendo vt ſupra.¶ † Item & ſecundo tex.in d.c.ex literis.loquitur expreſſe de ꝯctu ad firmam, vt in eo patet,ſed ꝯctus ad firmam non intelligitur de locatione ad modicũ tempus , ſed de cõtractu ad longũ tẽpus , ſeu potius de ꝯctu emphyteutico. prout dicit Bar.pulchre in l.j.C.de iure emphy.in 2.colum. contractum emphyteuticum quidam appellare precariam,quidã liuellum,quidã ad firmã,quidam ad penſionẽ, non tñ curo (dicit ipſe) quocunque nomine nuncupetur,emphyteuſis eſt,vt ibi per eum,refert & ſequitur do.nic.Iaſ.in 9.col.ſtatim ante verſi. tertiò quæro.in quo differunt.& ideo do.in c.ibi in 10.col.in verſi. quid aũt operentur.format quæſitũ per hęc verba,vendo ſeu re firmo tibi emphyteuſim &c.multotiens vtendo illo
8 vocabulo, † ſi ergo ipſe ꝯctus ad firmam ſit idem ꝙ emphyteuticus vt ſupra,& ille text.loquitur ex eo,quo ergo ſaluabimus illum tex. q indiſtinctè loquitur? Certo potius debemus dicere illũ tex.loqui nimiũ diſtinctè & aperte loquẽdo de ꝯctu per quẽ transfertur dñium vtile cũ vera poſſeſſione , & non de locatione ad modicũ tẽpus per quã transfertur ſola detẽtatio , cũ igitur non ſit aliter text.qui loquatur de mera locatione ad modicũ tps,nec nos de ea aliquid diſponere debemus.¶ Et ꝙ iſta pars ſit verior , ꝯfirmatur tertio loco vt euitetur abſurditas,nã ſi poſſet tranſire cum vniuerſitate locata ad modicũ tempus, daretur cauſa vendendi fructum præſenta-

ſentationis,poſſet .n. eſſe aliquis,q vellet p̄ſentare aliquem ad ſui libitum,& nõ hr̃et modum emendi villã, nec dominus vellet eã vẽdere, & ſic illã locaret multo pluris,q̃ valerẽt fructus temporales, & daret operã, vt illo anno presbyter bñficiatus moreret̃,& non curaret amittere illud plus pro illo anno, qđ quidẽ facere poſſet ſucceſſiuis annis ad effectũ p̄ſentandi quem voluerit,& ſic p̄ſentatio videretur, & eſſet contra text.in c.ne captandæ.de conceſ. p̄ben.& tex.in c.quia clerici.hoc titu. & ideo ego tenerem cũ Inno. & Pau. cum illa dicat̃ cõis ꝯ Hoſt. Card. & Abb.licèt ab vtraque parte ſint viri magnæ auctoritatis. ¶ Et aduerte ad vnum, quod dicit Pau.de Caſt.vbi ſupra,ꝙ bene tranſirent ea temporalia q̃ ex ꝯſuetudine deberent̃ p̄ſentãri &c. quia aut hoc ꝙ aliquid detur præſentanti fuit reſeruatum per p̄ronũ in limine creationis beneficij cum conſenſu ep̄i, & fieri poteſt, vt diximus ſ̄. in j. parte præſentis libri in 9. q. prin.in j.arti.in ſexta ampli.3.conclu.Aut hoc fit ex cõſuetudine, vt dicit Pau. de Caſt. vbi ſ̄.& de hoc dicetur aliàs in 3.lib.in 3.q.prin.in 16.articu. vbi multa adducẽtur pro ornatu.d.c.ad apoſtolicã. de ſimo. & an in vtroque caſu tales fructus poſſent vendi: vt hic aperte dicit Pau.dicetur infra in 3.lib.deo duce in 3.q.prin.in 17.arti.ſed pro Pau. eſt text. quaſi ad literam in d.c.cum Bertoldus. de re iudi. vbi id quod de temporalib. debebat̃ patrono,bene dabat̃ creditori,quamuis in illũ nõ tranſiſſet iuſp.& illos fructus habebat in ſortem cõputare, ut ibi,faciunt q̃ diximus ſ̄.in 5.q. princ. præſentis partis in 10.arti.in verſi.quid autem ſi pauper patronus,vbi diximus,pauperem patronum poſſe arrendare alimenta quæ ſibi debentur in caſu neceſſitatis. ¶ Redeo ad do. Roch.in d. 26. qõ. qui reſpondet ad illud, quod dicitur de ꝯductore ꝙ poſſideat naturaliter,nam reſpondet, vt ſ̄. nos reſpondimus, colonum non poſſidere ſibi nec naturaliter, nec ciuiliter, ſed domino.l.non ſolũ. §.qđ vulgo.vbi glo.& Bar.ff.de vſuca.gl.in §.poſſidere. inſtit. de interdi.Bar.in l.j.in fi.prin.ff.de acquir. poſſ.& faciũt notata in l.colonus.eo.tit.etiam non obſtante quod dicitur.c.ex literis.loqui indiſtincte:quia non eſt abſurdũ intelligere illum tex.& limitare,vt tantum procedat in ꝯductorem ad longum tempus propter fundamẽta ſ̄. facta,arg.l.nõ eſt nouum.ff.de ll.& dicit hanc.q.alibi ita plene tactam non reperiſſe.Sed ſalua pace hæc reſponſio ad c.ex literis eſt refugium miſerorum,quare tenendæ ſunt ſol.per me ſ̄.datæ,quæ bene quadrant.

¶ Tertius artic.8.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Stante conſuetudine quòd vicini, vel parrochiani rectorem præſentent epiſcopo, & reperitur domus alicuius ex parrochianis alteri locata, præſentatio ad locatorem vel conductorem debet ſpectare.*

EX præcedentibus oritur tertius articulus. quid ſi ſit
2 conſuetudo prout eſt Midiolani † quòd vicini vel parrochiani rectorem præſentent epiſcopo,& reperiatur domus alicuius ex illis parrochianis locata alteri, præſentio ad quem ſpectabit,ad do.domus vel ad conductorem? Do.Roc.format hunc articulum in calce.d. 26. q. verbi, ipſe vel iſa quo.& dicit in hoc puncto. ego credo attẽdendos eſſe terminos ꝯſuetudinis:quia conſuetudo nõ egredit̃ terminos ſuos,vt dicit Bar.in l.poſt dotẽ.ff.ſol.ma.in pen.col.& in auc.qui rẽ.in fi. C. de ſac. ſan.eccle.& do.Alex.in conſi.ſuo. 9. incip. viſo themate.in prin.in 3.vol.ꝯſiderabitur ergo an domini domorum tantum p̄ſentare conſueuerint, an etiam ꝯductores,& ſic habitãtes in illa parrochia,& remittit ſe ad dicenda per eũ in 28.q.cũ ibi tractat de vxore vſufructuaria,de qua tractabimus ĩ.in hac par.in 10.q.prin.in 3.art. ¶ Tu dic iſtum articulum formaſſe Pau. de monte Pico in ſua ſolẽni repe.§.Titia cum nuberet.l. Titia cũ teſtamento.ff.de lega.2.in 39.q.in 21.char.in 2.col. in verſ. ſed dubitari poſſet.& dicit hanc. q. fuiſſe Mediolani tẽpore ſuo,cum ibi vigeat hæc obſeruantia,& fuiſſe deciſam Papiæ,in quo ſolẽni gymnaſio ipſe repetijt.d.§.Titia cũ nuberet.& dicit aliquos dixiſſe, conductores debere præſentare,qui erant in vicinia:qa vicini habẽt p̄ſentare, ex quo tractabat̃ de p̄iudicio animarum ſuarum &c. ipſum tñ ſaluo ſaniori iudicio arbitrari ꝯriũ: quia iſtud eſt iuſp.quod eſt apud locatorem & nõ apud ꝯductorem,vnde opus eſt locatorem p̄ſentare, dato ꝙ habitet in aliena parrochia,aliàs ſequeretur, ꝙ ſi Papiẽſis habeat iuſp.Mediolani, non poſſet præſentare,quod vanũ eſt dicere;quia iuſpa. non q̃ritur per habitationẽ, ſed per fundationem, conſtructionem,ſeu dotationẽ. gl.in c.piæ mẽtis. 16.q.7.Abb.& do.in hac rubri.ſed hoc iuſp.quod habent ipſi vicini habẽt ex præſumpta fundatione,conſtructione,ſeu dotatione:quia præſumuntur ipſos fundaſſe, cum eccleſia nõ naſcatur, vt p Abb. in d.c.querelam.de elect.& plene diximus ſ̄.in j.par.huius libri in 10.q.prin.in 5.arti.ideo fatuum eſt dicere iuſpa.competere conductoribus nouis, in quib. ceſſat iſta præſumptio. ¶ Et aduerte,ꝙ Pau.de mõte Pico format hanc.q.in locante & deſcẽdẽte a parrochia, & alibi habitante,& nihilominus vult illũ poſſe p̄ſentare. ¶ Nec obſt.ſi diceretur.iuſp.trãſire titulo locationis: qa iſtud eſt falſum,cum iuſp.de per ſe locari nõ poſſit, vt dictũ eſt ſ̄.in j.arti.præſentis.q.nec cum vniuerſitate,niſi locatio ſit ad magnum tempus: vt late diximus in præced. articulo,quãto minus poterit tranſire cũ ſimplici locatione rei particularis,cui reuera iuſp.non eſt añ xũ? puta cum domo.Certe multo minus. ¶ Subdit tamen vnũ Pau.ibi ante fi.1.col.in verſi.tñ ſi eſſet conſuetudo, ꝙ ſi conſuetudo eſſet Mediolani, ꝙ conductores p̄ſentarẽt & eſſent quaſi in poſſeſſione p̄ſentandi,aliud videretur dicendũ, quaſi forſan uelit Pau. tunc debere p̄ſumi cũ iſta conditione fuiſſe creatum iuſp.vt omnes habitantes in parrochia,& in ipſa vicina præſentẽt: quia tũc illa ſeruanda eſſet,argu.l.minime.ff.de ll.& dicit ſe vidiſſe ſeruare in multis locis,& p hoc eius dicto facit text. cum ibi nota.in c.cum dilectus. de conſue. & quæ late diximus ſ̄.in 1.par.huius li.in 9.q.princip. in j. articulo, in tertia conclu. ¶ Tu aduerte idem eſſe, ſcilicet vt habitantes & non veri dñi domorũ poſſint p̄ſentare,quãdo non eſſet verum iuſp.natum ex p̄ſumptione, ꝙ parrochiani fundauerint,ꝯſtruxerint,vel dotauerint eccleſiam,ꝙ ideo præſentẽt:ſed ſi ex ꝯſuetudine haberẽt ius petendi rectorem;tunc quia non eſſent veri p̄roni ex illis cauſis,ſed tantum habent ius petendi rectorẽ, cũ eccleſia vacat, vt cura animarũ ſuarum melius exerceat̃, bene dicerẽ petere habitantes domos & non dominos ipſarum:qa in iſtis non militaret ratio Pau. de mõte Pico.de qua ſ̄.ſed ratio tenentium contrarium,de qua in principio, de quo iure petendi rectorem ex cõſuetudine diximus ſ̄.in j.par.huius li.in 10.q.prin.in 5.& in 8.arti.vbi ẽt dictum eſt,tale ius petendi rectorem poſſe præſcribi,licèt præſcribi non poſſit iuſp. nota hoc vltimũ: quia nouum.videtur enim hoc caſu illud ius petendi rectorem introductum reſpectu curę animarum ibi degentium, & non alibi, & vide quæ dicemus infra in 2. par.ſecundi lib.in 2.q.prin.in 10.arti.

¶ Quartus arti.8.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſp.de per ſe conſideratum non poteſt concedi in emphyteuſim, ſecus acceſſoriè cum vniuerſitate.nu. 2.*
3 *Dominium transfertur per contractum emphyteuticum.*
4 *Eccleſia non poteſt ædificari in fundo emphyteutico.*
5 *Dos an poſſit conſtitui de bonis emphyteuticis, remiſſiue.*

EX dictis etiam in ſecundo præceden. articu. deciditur illud,de quo tertio loco dubitari poteſt, an iuſpatrona. poſſit concedi ad emphyteuſim perpetuam vel ad tempus, cum etiam hæc locatio dicatur,& ideo melius cadit hic,quàm in titulo præceden. cum materia feudali, vt demonſtratur in c. potuit de locato. iun-
1 cto titu.de feudo. ¶ † Et dic breuiter,iuſpatro. de per ſe conſideratum non poſſe concedi in emphyteuſim,maxime quia in emphyteutico ꝯctu accidit precium, vel a principio,vel ſaltem annuatim:vt in l.j.C.de iure emphy.&

phy.& per do.in d.c.potuit.& hoc in iurep. eſſe non po
teſt.ca.de iure.& c.quia clerici.hoc tit.& diximus ſ. in 5.
& 7.q.prin.huius par. in primis artic. & hoc eſt clarum.
2 ¶† Cum vniuerſitate verò temporalium,puta villa, vel
caſtro bene tranſibit iuſp. quod eſt in illis,ſi ad emphy-
teuſim concedantur,vt eſt tex.in d.c.ex literis.ibi, ad fir
mam qui contractus eſt emphy.ſecundùm Bar.in l.j. C.
de iure emphy.vt diximus ſ.in 2.præceden.arti. in verſ.
item & tertiò cum per illum contractum transferatur
dominium vtile, vt ibi diximus : & hoc tenet expreſſe
Pau.in d.conſ.57.venerabilis vir.in j.dub.in j. par.& ſen
tit Pau.de monte Pico in d. repe.§. Titia cum nuberet.
l.Titia cum teſtamento.ff.de leg.2.& in 19.q.in 21. char.
in 2.col.in verſ.& ſi quis diceret,cum æquiparat in hoc
contractum feudalem & emphyteuticum. & pro vtro-
que ſe remittit ad c.cum ſeculum.hoc tit.¶ Et pro hoc
facit reg.quam poſui poſt do.ſ.in 2.arti.& ponit Gay.in
repe.c.ſi.de elec.li.6.quam etiam retuli in pced. q. prin.
in 3.ar.referendo Gay.vbi ſ.in 31.col.iuſp.tranſire cum
vniuerſitate temporali per illum contractum , per quē
transfertur vtile dominium , alleg. not. per Fran. ideſt
3 Card.in d.c.ex literis. in j.q.vnde † cum per contractum
emphyteuticum trāſferatur vtile dominium:vt eſt tex.
in c.conſtitutus.& quod ibi notatur per gl.& do.de reli.
do. in c. potuit. de loca.& in l.j.& per totum. C. de iure
emphy.ergo tranſibit iuſpat. Hoc etiam videtur tenere
Firma.in tra.de epiſcopo.in in 4.li.in 4.par.in 30.q.dum
quærit,an epiſcopus concedendo caſtrum intelligatur
cōcedere ſpiritualia,& dicit ꝙ nō,ſed annexa,ſic prout
eſt iuſp.Similiter hoc tenet expreſſe Pau. de Cit.in hoc
tra.in 9.par.in 4.q.dum loquitur de locatione ad longū
tempus,& locatione per quam vtile dominium tranſ-
fertur , ſub quo titulo comprehenditur emphyteuſis :
ſed expreſſius hoc tenet ibidem Pau. de Cit. in 19.q.&
loquitur propriè de emphyteuſi,quam æquiparat cum
feudo , vt ibi , requirendo tamen ꝙ emphyteuſis ſit de
vera vniuerſitate & non de re particulari.Hanc partem
etiam videtur tenere do. Roch. in d. verbo,ipſe vel is a
quo.in 26.q. loquendo de locatione ad longum tēpus.
& per quam transfertur vtile dominium, vt ſ.diximus.
4 Sed aduerte ad vnum † ꝙ quamuis iuſp.tranſeat cū vni
uerſitate data ad emphyteuſim, vt ſ. eſt dictum : tamen
non poterit ædificari eccleſia ſuper fundo qui daretur
ad emphyteuſim , vt pulchre diximus ſ. in j. par. huius
5 li.in 2.q.prin.in 2.art.† & an dos conſtitui poſſit de bo-
nis emphyteuticis,diximus etiam in d.j.par.in 5.q.prin.
in 4.ar.& per iſta ſit expedita hæc.8.q.,prin.

EX omnibus ſupraſcriptis in hac . 8. q. prin. & qua-
tuor eius articulis collige concluſionem,iuſp.non
poſſe transferri in conductorem , ſeu arrendatorem ti-
tulo locati,vt dictum eſt ſ.in j.arti.¶ Amplia hanc con-
clu.procedere in tm̄, ꝙ ſi iuſp. ſeu præſentandi compe-
teret parrochianis , non præſentabit conductor domus
exiſtentis in parrochia,ſed verus dominus domus,vt di
ctū eſt ſ.in 3.art. ¶ Reſtringe hāc amplia.procedere,niſi
conſuetudo eſſet vel in limine creationis beneficij ſic
inſtitutum vt conductores & ſic habitātes in parrochia
præſentarent: quia tunc hoc ſeruādum eſſet vt dictum
eſt in d.3.artic.in verſ.ſubdit tamen vnum.Reſtringe ſe
cundò hanc ampli.procedere,niſi non competeret par
rochianis ius præſentandi,ſed ſola petitio rectoris:quia
illa competeret conductori domus in parrochia exiſtē
tis,vt dictum eſt in d.art.in verſi.tu aduerte.Ampli. 2. d.
conclu.intantum procedere,ꝙ etiam titulo emphyteu
tico in emphyteutam iuſp.de per ſe transferri non po-
teſt,vt dictum eſt ſ.in 4.art.poſt prin. Limita primò hāc
conclu.vt iuſp.transferri non poſſit tit.locati, procede-
re illo ſolo de per.ſe conſiderato , ſed cum vniuerſitate
locata bene poterit tranſire iuſp.vt dictum eſt ſ.in 2.ar-
tic.Reſtringe hanc limi.procedere,ſi vniuerſitas locare
tur ad magnum tempus , vel tali contractu , per quem
transferretur vtile dominium ſeu ſaltem vera poſſeſ-
ſio, ſecus ſi locatio eſſet ad modicum tempus, vel per
quam transferretur ſola detentatio:quia cum tali vni
uerſitate ſic locata non tranſiret iuſp. vt dictum eſt in d.
2.art.¶ Reſtringe hanc reſtri.procedere, vt non tranſeat
iuſ.& præſentatio vt ſ.in conductorem, ſecus ſi ex præ-
ſentatione competerent præſentanti aliqua tempora-
lia virtute conſtitutionis appoſitæ in fundatione vel ꝯ-
ſuetudinis: quia illo caſu tranſirent ipſa temporalia in
conductorem ēt ad modicum tempus, vt dictum eſt in
d.2.art. in verſ.& aduerte ad vnum.¶ Limita ſecundo d.
conclu. nō procedere in vniuerſitate ad emphyteuſim
ꝯceſſā,in qua eſſet iuſp. qa quamuis emphyteuſis dicat
locatio,tranſit tñ cum ea iuſp.vt dictum eſt ſ. in 4.artic.

¶Nona.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpatrona.de per ſe an poſſit obligari,vbi quòd non,etiam cum vniuer
ſitate.*

QVæro nonò principaliter : quia vidimus in pluri-
bus titulis onerosis,an & qualiter cum illis iuſpat.
1 tranſeat.† Reſtat quærere modò,an iuſp.de per ſe conſi
deratum poſſit in alium transferri tit.pignoris,& ſic,an
poſſit de per ſe pignori dari.¶ Iſtam.q.poſuit Bar. in l.ſi
is qui.§.iura.in verſ. ſed extra gl. de pigno. vbi generali-
ter quærit,an iura,puta iuriſdictiones , præeminentiæ ,
honores,ius percipiendi pedagia,iuſp.in eccleſia vel in
homine & ſimilia poſſint obligari vel pignori dari . &
reſpondet diſtinguendo , quædam eſſe iura,q̄ conſiſtūt
in hominibus,vt iuriſdictio quā habet dominus in va-
ſallum,& ius quod habet patronus in libertum & ſimi
lia,& hæc non poſſunt obligari niſi in caſu maxime ne
ceſſitatis,vt in l.j.C.de op.li.l.pro hr̄de.§.quid ſi tm̄.ſecū-
dū vnum intellectū gl.ff.de acq.hære. & ff. de fideicom:
li.l.is qui.& l.generaliter.& ff.de actio.emp.l.Titius, vbi
quis non cogitur eſſe libertus alterius . q̄dam verò ſunt
iura in re,& non in homine,vt iuſp.eccleſiæ, & ius pci-
piendi pedagia & ſimilia:& iſta ſi quidem ſunt talia , ex
qbus non pcipitur commodum aliquod pecuniariū,&
non poſſunt obligari, alleg. c.cū Bertoldus.& quod ibi
notar̄,de re iud.Si verò ex his commodum aliquod pci
pit̄,poſſunt obligari,vt in illa.l.ſi is qui.§.an vſufructus.
& ff.de pign.l.ſed an viæ.& l.grege.ff.de ſuperficiarijs, &
ſic vult ibi Bart.iuſpa.eccleſiæ pignori dari vel obligari
non poſſe.de alijs mēbris verò vide ibi apoſtillas Alex.
& aliorū:& hoc idē tenet Gay.allegando Bar. in repe.c.
ſi.de elect.li.6.poſt prin.40.col.& Firma.in tra. de epiſco
po.in 4.li.in 4.par.in 3.q.vbi dicit,iuſp.de per ſe pignori
dari non poſſe,ſed cū vniuerſitate ſic , de quo tn̄ in ſeq.
art.dicemus.Pau.de Cita.verò in hoc tra.in 9.par.in 6.q.
quærit,an ex generali obligatione oīum bonorum trā-
ſeat iuſp.& ſic in pignus in creditorem,& tenet ꝙ non,
loquendo ēt cum vniuerſitate.¶ Ego pro hoc cōſidero,
iuſp.potius cum vniuerſitate trāſferri, quàm de per ſe ,
immo titulo oneroſo cum vniuerſitate transfert, & de
per ſe non:vt vidimus in proximis præceden.q.& in ea
rum arti.per tex.in c.ex literis.& c.cum ſeculum.hoc ti.
ſed nos habemus iuſp.non tranſire etiam cum vniuerſi
tate temporali obligata ſeu pignorata. multo fortius
nec de per ſe conſideratum : & ita conclude & tene . &
hoc etiam videtur tenere do.Roch.in hoc tra.in verbo
ipſe vel is a quo.in 27.q.vt proxime dicetur.

¶Secundus arti.9.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.pignoratum etiam cum vniuerſitate, in qua illud erat non tran-
ſit in creditorem limita.nu.4.5.& 6.*
3 *Ratio quare iuſpatron. pignoratum cum vniuerſitate non tranſit in cre-
ditorem.*
3 *Creditor tenetur reſtituere omnes fructus, quos recepit ex pignore , &
ſi eos conſumpſit,tenetur ad illos,ſeu reſtitutionem eorum computa-
te in ſortem .*

1 ET ideo dubitatur ſecundo loco † an iuſpatrona-
natus tranſeat in creditorem cum vniuerſitate pi-
gnorata in qua illius eccleſia conſiſtit. Et in hoc non
eſt inſi-

eſt inſiſtendum, cum ſit tex. apertus in c. cum Bertol. de
re iu. de hoc ꝙ pignorata villa, vel aliàs vniuerſitate nõ
tranſit in creditorem iuſp. exiſtẽs in vniuerſitate, vnde
colligit ibi Abb. ſecundum verum intellectũ in j. no. ꝙ
licèt vniuerſitas tẽporalis, in qua eſt iuſp. poſſit pignori
tradi: vt ibi, & nimirum cũ & vẽdi poſſit. c. cum ſeculũ.
hoc ti. & in l. in modicis. iuncta gl. ff. de contrah. emp. &
locati, vt in c. ex literis. hoc ti. tamen iuſp. in ipſo contra
ctu pignoris cũ vniuerſitate non tranſit in creditorẽ, li-
cèt in proximis duobus ꝯctib. cũ vniuerſitate tranſeat
in emptorem & conductorem ad magnum tempus: vt
diximus in præced. q. prin. in 2. art. ¶ Sed aduerte, ꝙ Fir-
ma. in tra. de epiſcopo in 4. li. in 4. par. in 30. q. tenet iuſp.
tranſire cum vniuerſitate pignorata, & alleg. d. cap. cum
Bertoldus. de quo multum miror, cum ille tex. probet
2 oppoſitum: vt proxime diximus. ¶ † Sed tota difficultas
cõſiſtit in hoc, q̃ ſit ratio diuerſitatis, quare iuſpa. trãſeat
cum villa locata vel vẽdita & non cum villa pignorata:
& Inno. ibi. in j. col. aſſignat aliquas rõnes, talet: quia cũ
inter cæteros fructus iuſp. ſit præſentare, illum fructum
nõ poſſet creditor ſibi cõputare in ſortẽ cũ nullo dato
vel recepto debeat fieri præſentatio. ca. quã pie. j. q. 1. l. iiẽ
iuribus fundi non vtitur creditor. ff. de pig. l. ſed an viæ,
¶ Item ſequeretur abſurdũ: nã ſoluto debito remoue-
retur præſentatus. ff. quib. modis pig. vel hypo. ſol. l. j. C. ſi
pignus pignori datũ ſit. l. j. & 2. quod eſſet contra. 16. q.
vlti. c. inuentum. alios oĩno fructus computat in ſortẽ
poſtquam ſunt conſumpti. ff. de pig. acti. l. j. & 2. ff. de pi
gno. l. creditorem. ſecus autẽ eſt in emptore & feudata-
rio, qui cum habeat directum dominium, vel vtile, põt
præſentare, ſicut alios fructus licite habẽt. ff. de cõtrah.
emp. l. in modicis. & l. ſi aquæductus. & l. ſeq. & l. dolia.
ff. de fundo dot. l. j. hæc ſunt quæ dicit Inno. circa iſtam
diuerſitatis rationem. ¶ Glo. fi. in d. c. cum Bertoldus. q̃-
rit de hoc, & quaſi ponit oĩa ſupradicta, quæ poſuit In-
no. & aliqua magis clara, & aliqua magis obſcura, & ad-
dit: qa creditor peccaret vendendo pignus, vt. ff. de fur.
l. credi. aliàs incipit, ſi pignori. licèt. n. creditorũ ſibi ob-
ligatã poſſit locare: vt ff. de pigno. actio. l. creditor. tamẽ
fructus computabit ſibi in ſortem. c. cum ꝯ. de pigno. vt
in ea q̃ reuera eſt intricata. Et dicta Inno. & gl. ſequunẽ
ſummiſtæ omnes in hoc art. & ſumma directorij iuris,
hoc ti. §. 15. Bal. verò in d. c. cum Bertoldus. dicit veram
rationem eſſe: quia ille eſt talis fructus, ſed non poteſt
æſtimari, & ſic non poterit computari in ſortem, ut in-
fra late dicetur: ſed inquantum dicit Inno. vbi ſ. ꝙ credi
tor habens vniuerſitatem obligatam non põt pſenta-
re, quia ſoluto debito remoueretur præſentatus, qd eſ-
ſet valde abſurdũ, ſed emptor & feudatarius poſſunt p-
ſentare. reſpõdet cum Bal. in feudatario qa in eo eſt ea-
dem ratio: nã finito feudo remouet̃ patronus: vt ff. de
pig. l. vectigal. aliàs incipit, lex vectigali. & ideo dicit me
liorem eſſe rõnẽ, ꝙ creditor nõ põt ꝯſequi aliquod cõ-
modum lucratiuũ, ex quo eſt q̃dam quaſi vſura, conſe-
ſequi aliquid vltra ſortem, quod non põt poni in ſortẽ.
l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi certum petatur. hæc Bal. in c. cũ Ber
toldus. in pen. col. Sed certe. d. l. lex vectigali. non pro-
bat amoueri pſentatum, ſed ipſe feudatarius nõ ſoluẽ-
do, & creditor vt ibi. Do. Abb. vero ibidem ſuper gl. fin.
ponit primò vnam opi. quam in principio poſuit gl. va
let, ideo iuſp. non tranſiret in caſu. c. cũ Bertol. cũ re pi-
gnorata, & in c. ex literis. & in c. cum ſeculũ. ſic, quia in
illo ꝯctu pignoris exceptum fuit iuſp. aliàs. n. trãſiuiſſet
cũ vniuerſitate in creditorẽ, vt in d. c. ex literis. Et iſtã ſo.
damnat ibi Abb. tum qa diuinat ad text. tum ẽt quia ſi
hoc fuiſſet, nõ cadebat ibi quæſtio de poſſeſſione iuriſ-
pa. arg. c. 1. de verb. ſign. & l. ille. ff. de leg. 3. Secundò dõ.
Abb. ponit aliam ſolu. q̃ eſt communis gl. Inno. & alio
rum. ſed magis clare tex. illum. c. cum Bertol. procedere
in contractu pignoris, in quo non tranſit iuſp. in credi-
3 torem. & ratio eſt † quia creditor tenetur reſtituere oẽs
fructus, vel quaſi, quos cepit ex pignore, & ſi fructus cõ-
ſumpſit, tenetur illos, ſeu reſtitutionem eorum cõputa
re in ſortem, vt legitur & notat̃ in c. ad noſtram. de iure
iuran. & in d. l. j. & 2. C. de pign. actio. ſed ſi iuſp. tranſiret
in creditorem, non poſſet reſtitui quaſi fructus illius iu
ris, nec poſſet dari æſtimatio: qa eſt inæſtimabilis tãquã
res ſpiritualis vel annexa. c. de iure. hoc ti. & diximus ſu
pra in hac 2. par. in 5. q. prin in 8. artic. nam ſi creditor eli
geret & præſentaret, & præſentatus per eum inſtituere
tur, non poteſt poſtmodum remoueri: vt in c. conſulta
tionib. hoc ti. & c. querelam. de elec. & ſic cum iſte quaſi
fructus iuris eligendi non poſſet reſtitui, nec in debitũ
compenſari, meritò non debet hoc ius tranſire in credi
torem, ſecus tñ eſt, dicit ipſe, in penſione debita prono
occaſione iuriſp. quia illa tranſibit, cum poſſit reſtitui
& in debitum compenſari. ¶ Poſtmodũ do. Abb. decla-
rat gl. illam finalem, quæ videtur opponere contra pdi-
cta: vt dicit ipſe ſatis intrica. & impertinẽter. adeo ꝙ do.
An. dicit non hr̃e intellectũ, nec ſe ipſam forte intelle-
xiſſe, vbi dum dicit, argumentum cõtra oppo. ſed putat
Abb. hanc fuiſſe mentem gl. ꝙ non debemus ſemp ani
maduertere, vt fructus diminuant ſortem. Nã quãdoq;
poſſunt eſſe vtiles apud creditorem, ſicut ſeruitus qñq;
eſt inutilis apud eum qui ꝯſtituit, vt. l. cum fundo. ff. de
ſerui. ergo debet tranſire pari mõ iuſp. in creditorem,
licèt nullam habeat vtilitatem: quia nõ pſentabit. Vel
ſecundò poſſumus intelligere, ꝙ licèt pſentauerit, ex
hoc tñ non capit aliquam vtilitatem æſtimabilẽ. gl. ipſa
directe non ſoluit, ſed ſimpliciter dicit, iuſp. bene trãſi-
re cum vniuerſitate, niſi excipiat̃, & nõ apparet ex hoc,
qd velit: & forte voluit redire ad primã ſolu. ꝙ licèt in
d. c. cũ Bertol. tranſiuiſſet iuſp. niſi ſpecialiter fuiſſet ex-
ceptum, ſed tunc conſtat, quod dictũ fuit ſ. in 2. ſolu. &
etiam quia hoc eſt diuinare ad illum tex. ideo dicit ipſe
Abb. tene præceden. ſolu. quæ tenetur cõiter a doctori-
bus: & ꝯrium ſcdm eum dic non vrgere, nam præſenta
re eſt honor, & quaſi fructus iuris eligendi, vt nor. Inn.
in c. ex literis. de reſti. ſpol. ideo non debet trãſire in cre
ditorem ratione pdicta, quaſi velit dicere Abb. non dr̃
inutilis fructus quamuis inæſtimabilis: quia annexum
ſpiritualitati eſt inæſtimabile nõ ꝙ poſſit æſtimari, ſi eſ-
ſet res prophana: cũ honores ipſi & alia æſtimẽtur. hæc
Abb. ita ipſum declarando in d. c. cum Bertol. in fin. pe.
& in ſeq. col. de re iudica. ¶ Tu adde, ꝙ iſtam rationem
quam Abb. nominat ſecundam, & dicit cõiter a doc. te-
neri, tenet etiã Goff. & Hoſt. & idem Abb. clarius loquẽ
do. in d. c. ex literis. in gl. j, in fi. primæ col. & in prin. ſeq.
hoc ti. tenuit etiam Bal. in d. c. cum Bertoldus. in penul.
col. & ibidem Io. An. Car. Butri. & omnes, & ſumma di-
rectorij iuris, hoc ti. §. 15. & ſumma Ang. in verbo iupa.
§. 15. & Pauinus in tra. de ſed. vacan. in 2. par. in 5. q. in vl.
col. ſenſit etiam Inno. in d. c. ex literis. & ibi omnes doc.
in prin. hoc ti. & do. Fely. pulchre in d. c. cum Bertoldus
in fi. pe. col. & ſeq. dicens hanc eſſe optimam ſolu. ad d.
c. ex literis. vt non procedat, quando vniuerſitas bono-
rum tranſit in eum, qui habet reſtituere fructus, vel eos
computare in ſortem, prout eſt creditor pignoris, & ad
didit Roff. Beneuẽ. idẽ probantẽ in ſuis libellis canoni-
cis in hoc ti. in §. coram nobis. in ver. ſed tu opponis. ad
id ẽt quod conſuluit Pau. de Ca. in conſ. 57. venerabilis
vir. in j. dubio. in j. par. iuſpa. tranſire cum vniuerſitate ſi
per illum contractum trãſfertur dominium directũ &
vtile, ſeu vtile tñ, vel ſaltem ſola poſſeſſio & non tantũ
ſola detentatio, quaſi velit dicere: cum in creditorem
iſta non transferantur, ergo &c. de qua reg. diximus ſ.
in proxi. præce. q. prin. in 2. art. & iſta fuit prima ratio gl.
primæ in d. c. ex literis. quam ſequuntur ibi Goff. & Ho
ſti. relati ab Abb. & adducit etiam do. Feli. id quod dixit
Abb. in c. querimoniam. hoc ti. iuſp. non poſſe cedi cre-
ditoribus etiam non habentib. aliquid in bonis, immo
nec adiudicari per iudicem: vt diximus ſ. in proxima
5. q. prin. in 7. ar. adducit ẽt Feli. alia quæ veniunt exami
nanda infra in ſeq. arti. & quæſtionibus: vt ibi per eum.
Tu adde etiam quod voluit Butri. & Card. in d. ca. cum
Bertol. quos refert & ſequitur Gay. in d. rep. c. fi. de ele.
li. 6. & in 40. col. in tantũ prædicta procedere, ꝙ creditor
pſentare non poteſt etiam nomine debitoris. ¶ Cõclu-
de

de ergo ex ſupradictis oībus, iuſpa. non tranſire cū vniuerſitate temporalium pignorata, ſicut cum vendita in feudum, vel ad emphyteuſim conceſſa, ſeu ad longū tēpus locata. & hoc eſt quo creditor habet fructus reſtituere, vel in ſortem cōputare, ſupraſcripti verò nō, ſed fructus iuriſp. non capiunt æſtimationem, & ideo reſtitui, nec in ſortē cōputari poſſunt, proptera non tranſit iuſp. in creditorē. ¶ †

4 Et ex iſta rōne dico hanc conclu. non procedere, qn̄ eſſet talis creditor, qui lucrareť fructus, & non haberet illos reſtituere, nec in ſortem computare iuxta. c. ſalubriter. de vſur. quia in virū bene trāſiret iuſp. & p̄ſentandi cum vniuerſitate ſibi in pignus ꝓ dotibus ſecundùm ea q̄ nouiter conſidero infra in hac ſecunda par. in proxima ſeq. q. prin. in 2. artic. in fi. in verſi. cōſidero. 11. & vltimò &c. vbi melius cadit quàm hic. ¶ Reperi poſtmodum do. Pau. in hoc tra. in 9. par. in 6. q. tractantem hunc articulum & cōcludentem, in quacunq; generali obligatione iuſp. non tranſire rōne fructuum reſtituendorum, vel in ſorte computandorū. Et idem reperi concludere do. Roch. ſimiliter in hoc tra. in verbo ipſe vel is a quo. in 27. qō. pro qua etiam adducit Ioan. de Imo. & Abb. in c. fi. de conceſſio. præben. & ponit rationes de quibus ſ. & concludit rationem quia fructus non poſſunt reſtitui nec æſtimari, dicit eſſe cōmunem, & illā ipſe ſequiť, & in fi. ſubdit. aliqualiter p̄dlctæ cōclu. repugnare, quod dicit Rom. in ſing. ſuo inci: q̄ritur a me. char. 15. col. 4. allegan. tex. in l. eleganter. §. fi. ff. de pig. actio. vbi ꝯcludit, creditorē in caſtro ſibi pignori dato poſſe iuriſdictionem exercere, ſed ſi tecle ꝑpenditur, ex p̄dictis patere reſolu. ſ. ibi eſſe cōmodum tēporale recipiēs æſtimationem, quod nō eſt in caſu noſtro.

5 ¶ † Et ideo declara prędictam conclu. nam licèt ſit vera quantum ad fructus prædictos; tn̄ ſi patrono debebitur aliquid temporale annuatim, vel aliter a presbytero ex aliqua ꝯſuetudine vel ſtatuto appoſito in limine fundationis, illud tranſibit in creditorē, vel vt reſtituat, vel vt in ſortem cōputet: vt eſt tex. apertus in d. c. cum Bertoldus. & ibi hoc volunt omnes, & maxime Bal. in pe. col. quid intelligit illud grauamen eſſe impoſitum in limine fundationis cum ꝯſenſu epi, poſt gl. ibi apertam in verbo iure. facit illud quod dixit Pau. de Ca. in d. conſ. 57. venerabilis vit. in j. dubio. de quo diximus ſ. in proxima ſeq. q. prin. in 2. arti. in verſi. & aduerte. hoc idem infert ex ſupraſcripta ratione Abb. in d. c. cum Bertoldus. in col. pe. †

6 ꝙ ſi ratione iuriſp. aliqua penſio deberet patrono, illa tranſiret cum vniuerſitate pignorata in creditorem, eo quia poſſet reſtitui, vel in debitum cōpenſari. Sequitur do. Roc. in d. 27. q. ante fin. & pro hoc facit quod voluit Bar. in l. ſi is qui. §. iuta. in ver. ſed extra gl. ff. de pigno. quem retulimus ſ. in proximo præceden. art. vbi concludit, iuſp. eccleſiæ non poſſe obligari, ſi ex eo nō percipitur commodum aliquod pecuniariū, ſecus ſi aliquod cōmodum percipi poſſit: quia tunc bene poterit obligari, vt ibi diximus. Sequitur Pau. de Cita. in d. 9. parte in 6. q. Et per hæc omnia ſunt clara.

¶ Tertius arti. 9. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Iuſpatro. an tranſeat ad illum penes, quem eſt factum ſequeſtrum, ita vt ille poſſit præſentare, vbi quod ſic, & nu. 3. & eſt communis opinio nu. 5. 6. 7.*

2 *Iuſpa. non poteſt ſequeſtrari.*

4 *Iuſp. poteſt tranſire in ſequeſtrum de per ſe & cum vniuerſitate.*

1 CAdit hic tertio loco melius q̄ alibi, † an iuſp. trāſeat ad illum penes quem eſt factum ſequeſtrū. Ita vt ille poſſit p̄ſentare. Et dic iſtam. q. ponere Inno. & oēs in c. examinata. de iudi. vbi dicit Inno. ꝙ ſic: qa dēt pcipere fructus interim, & ſi nō fuerit poſſeſſor, qd dicit do. An. eſſe ſumme notandum: vt ex illo d. Inno. colligiť, penes eum eſſe poteſtatē exercendi penes quē eſt poteſtas fructus colligendi, licèt non ſit poſſeſſor, quod dictū dicit ampliare materiam. c. ꝯſultationibus. hoc tit. c. querelā. de elec. & c. cum eccleſia. & c. cum olim. de cauſa poſ. & ꝓprie. ¶ Hoſt. verò ibi tenet ꝯtrariam opin. dicit enim illū penes quem eſt ſequeſtrum non poſſe p̄ſentare; nā ex quo non pcipit fructus, tanquam pars non poterit præſentare, vnde illud quod dr̄, poſſeſſorem vel fructus colligentem præſentare, limitatur eſſe verum, qn̄ poſſidet, vel fructus colligit nomine proprio & non alieno; & adducit pro hoc id quod dr̄, creditorem habentem vniuerſitatem in pignus, in qua eſt iuſpa. non præſentare: quia fructus colligit nomine alieno. ca. cum Bertol. de re iudi. & diximus in proximo præceden. art. ¶ Superuenit Ioan. de Ligna. in d. c. examinata. & tenuit opi. Inno. per d. c. conſultationib. ¶ Do. Ant. verò ibidē licèt ſumme notauerit. D. Inn. tn̄ dixit credere dictum Hoſt. eſſe verum, & ſic tenuit partem ꝯtriam Inno. †

2 Do. Abb. aūt ibidem in fi. 5. col. poſtquam retulit prædicta, dixit putare non poſſe ſequeſtrari, nec illum qui primo poſſidebat, nec cū q nūc poſſidet poſſe valide præſentare: quoniam ad hoc fit ſequeſtrum, ne fructus diſſipenť, vt poſſint reſtitui obtinenti in cauſa victoriæ: vt in ca. j. de ſequeſtratione poſ. & fructuū, ſed ſi ille, penes quē eſt ſequeſtrum, p̄ſentaret, diſſiparētur fructus iuriſp. nec poſſent reſtitui vincenti, quod eſt cōtra fi. ſeque. nec iſte q primò poſſidebat, & nunc poſſidet qn̄ ſequeſtrum fuit neceſſarium pōt præſentare, cum non poſſit colligere fructus, ad hoc. n. fuit factum ſequeſtrum, ne poſſit ab aliquo ius exerceri, & ſic habes caſum, dicit ipſe, quo aliqs eſt poſſeſſor, & tn̄ non pōt præſentare, quinimmo & ſi ſequeſtrum factum non ſit, tn̄ pendente lite non pōt poſſeſſor valide præſentare quò ad hoc, vt admittatur eius præſentatio: quia ſi ſuccumberet in cā, non poſſet reſtituere fructus perceptos poſt litem conteſtatam, ꝯ. l. certum. C. de rei vend. Iſte eſt (ait ipſe) proprie caſus. c. ex literis. hoc tit. putat tn̄, ꝙ ſi lis non ſit finita infra quatuor menſes, ſi patroni ſunt laici, vel infra ſex menſes ſi ſunt clerici, nō debere p̄iudicare iuri epiſcopi quo minus poſſit poſtea prouidere. vt in c. 3. hoc tit. nam & iſti poſſident nomine ꝓprio, & valide nō p̄ſentant, ex quo habent ꝯſcientiam rei alienæ: quia ſunt malę fidei poſſeſſores, & ſic non poſſunt vti fructib. quo minus teneātur reſtituere: vt no. Inno. in c. fi. de in integ. reſt. & in ca. in literis. de reſti. ſpo. hæc Abb. vbi ſ. Acceſſit poſtremo do. And. Barb. qui poſtquā recitauit p̄dicta in 19. col. in 20. col. in verſ. tu pondera. dixit eſſe pōderandū: ꝙ ſi tenemus ſequeſtrū poſſidere, nulla erit dubitatio, quin poſſit p̄ſentare: quia cum p̄ſentare ſit fructus, & ſequeſtrantur fructus penes poſſeſſorē: vt in l. Titia. ff. de ſol. ergo poterit p̄ſentare: ſi verò tenerēmus, ipſum eſſe cuſtodē, adhuc vr̄ mihi, dicit ipſe, poſſe p̄ſentare, ex eo qa iſta p̄ſentatio tendit ad cōmodū ecclæ: vt in c. ne pro defectu. de elec. quo caſu attendeť iſte fauor, & præſentabit ſequeſter, arg. eius quod voluit gl. in c. ſtatutū. de p̄ben. li. 6. & do. in c. nos quidem. de teſta. vbi dicunt, tempus exequē. teſtamentum ad pias cauſas currere executori ignoranti: quia agitur de fauore piæ cauſæ, & nō de p̄iudicio executoris. Ita dicamus in propoſito nr̄o, ex quo agitur de fauore ecclæ poſſe ſequeſtrum præſentare. ¶ Nec ob. d. c. cum Bertol. quia ibi erat perſona habilis ad præſentandum. ſ. debitor qui præſentare poterat, ſed in caſu noſtro nullus eſt q poſſit p̄ſentare, nec iſtud p̄ſentare eſt diſſipare fructus quia præſentatus a ſequeſtro cenſebiť p̄ſentatus ab eo, qui poſtea obtinebit. nec d. ca. 3. hoc tit. alleg. per Abb. diſponit contrarium: quia dicit, ſi pp litem quæ eſt inter patronos cauſa differtur vltra quatuor menſes poſſe epiſcopum prouidere. Ita Parba. vbi ſ. Nouiſſime ſuperuenit do. Feli. non in d. c. examinata. de iudi. quia ibi, nec ipſe, nec do. Fran. Are. hanc q. tāgunt, nec Bal. ibi aliqd dicit cū non legat. d. c. ſed do. Feli. iſtam. q. ponit quaſi incidēter in d. c. cū Bertoldus. in vlt. col. vbi dicit iſtā. q. habuiſſe in facto, & cōmiſſam ſibi fuiſſe in rota, & ſuper ea de cōſenſu aliorū dominorum pronunciaſſe valere p̄ſentationem factā a ſequeſtro. ¶ Primò (dicit ipſe) pp auctoritatem Inno. vbi ſupra & Rotæ 4. de elec. in antiquis, ſed ſecundū cōpilationem quam Ego habeo, eſt Rotæ 324. quæ inci.

nota

nota glo.Inn.in tit.de elec.de ſequeſtra.in antiquis.¶Se
cũdò ob auctoritatẽ do.Card. & Pau.in cle.j.in fi.10.no.
de ſequeſtra. poſſeſſionis & fructuũ. dicentes ſequeſtrũ
poſſe præſentare cũ habeat adminiſtrationẽ & percipiat
fructus. Tertio per id quod dicit Io.An. in addi.Spec.in
rub.de ſequeſt.fruc.in fi.negari nõ poſſe ſequeſtrum ha
bere aliquẽ tit.ex quib. vides ſequeſtrum differre ab ha
bente pignus,qui nec tit.nec adminiſtrationem habet.
Quartò per id quod no.Egi.de Bellam.deci.10.ſi poſſeſ
ſor.ad fi.ibi, ne diutina vacatio patronũ, cui nota eſt lis
ſuper caſtro habentẽ ius pñtandi poſſe pendẽte lite præ
ſentare,cũ iſte ſit fructus,qui illa pẽdente ꝯſeruare non
põt.Quintò dicit ſe hoc pronunciaſſe, quia idem tenet
An.Sicu.ſ. Barb.in d.c.examinata.in 26.col.ſed ſecundũ
nouam impreſſionẽ eſt in 20.col. vt ſ. dixi in d. verſi.tu
pondera, motus ſolum, quia eſt fauor eccleſiæ, & quia
nõ præſentare eſſet diſſipare fructus ſequeſtri.cum non
poſſit reſtitui parti vincenti illa præſentatio quæ nunc
iam decurſa eſt,& videt ad tex.c.cum Bertoldus. vt ſup.
quæ verba dicit do.Feli.ſunt Io.de Imo.ibi. ſ.in d.c.exa-
minata.in 2.col.in verſ.& adde.vbi dicit ſorte opi. Inn.
poſſe ſuſtinen.Et ſubdit poſtmodum do.Feli.eſſe bene
verum,duos de Dominis Rote dubitaſſe propter tex.in
cle.j.in fi.prin.de ſequeſtratione poſſeſſionis & fructuũ,
vbi ſequeſter habet reſtituere fructus vincenti, & ſic ẽt
iſte poſſet expectare finem tẽporis dari a iure ad præſen
tandum , & ſi lis nõ eſſet tunc finita præſentare , ſed an-
tea nõ, & aliter faciendo , tollit vero patrono fructum
pro illa vice,qui ſorte voluiſſet alium in ſua eccleſia &
nõ præſentatũ a ſequeſtro. Sed tenẽdo auctoritates pal-
legatas (dicit do.Fel.a quibus non eſt recedẽdum) fuit
rñſum hoc non procedere,maxime in ſequeſtro benefi
cij,quia ſicut adminiſtrat ſacramenta,& ſicut etiam cõ-
fert beneficia,iuxta c.is cui.de elec.lib.6.Ita eligit,& pñ-
3 tat,vt per Car.in d.cle.j.hæc domi.Feli.vbi ſ.¶ † Ego cir-
ca hunc articulum pro par.& opi.Inn.ſ.ꝙ tranſeat in ſe
queſtrum iuſpa.Ita vt ſequeſter poſſit præſentare, vltra
ſ.allegata per do.Feli.adduco in terminis do.Pet.de An
cha.iſtam partem firmantẽ in d.cle.vnica.in j.colum. in
5.nota.de ſequeſtratione poſſeſſionis & fructuum. ſe-
queſtrum poſſe eligere & præſentare,ſi hoc habebat fa
cere ille qui rem ſequeſtratam, puta beneficium habe-
bat,vt in illo tex.qui habet colligere omnes fructus , tã
temporales,quàm ſpirituales,vt ibi.Secũdò pro iſta par
te adduco do.me.Corſe.in d.c.examinata. in 4.char.in
verſi.ſucceſſiue quærit hic do.Abb.vbi licèt dicat cõem
opi.eſſe ꝯ Inn.& Io de Ligna.ipſe tñ tenet pro Inn.quia
in iure illa eſt verior opinio.Et mouetur primò ponde
rando tex.in c. ꝯſultationib. hoc tit. vbi quaſi poſſeſſor
iuriſpa.poteſt præſentare , ſed iſte ſequeſter eſt in quaſi
poſſeſſione iuriſpa.ſequeſtrati,vt ꝯcludunt oẽs doct.ibi
ergo poteſt præſentare. ¶ Secundò alleg.tex.in d.clem.
4 vnica.de ſeque.poſ.& fruc.vbi tex.† dicit, ſequeſtrũ totã
& plenam curã habere illius beneficij ſequeſtrati , ſi er-
go tota & plena cura datur ſequeſtro, ergo nihil rema-
net penes ſequeſtrãtẽ,vel cũ cuius eſt ſequeſtrũ.ſi igitur
nihil remanet penes illum , & omnis cura eſt tranſlata
in ſequeſtrũ,& præſentare eſt cura,ergo poterit præſen-
tare,& per illum tex.do.me.tenet ibidem in præce.arti.
in eadẽ char.ſiue ſit ſequeſtrum volũtarium,ſiue neceſ
ſariũ, prout erat in d.cle. ſemper tranſire poſſeſſionẽ in
ſequeſtrum,ꝯ diſtin.cõem doctorum,an ſequeſtrum ſit
volũtarium,ſeu neceſſarium,de qua ibi. Tertiò pro iſta
parte mouetur,præſentatio eſt fructus,& omnes doc.di
cunt in c.ꝯſultationibus.& in c. quod autem. hoc tit.&
in d.c.cum Bertoldus.ſi ſequeſter percipit fructus,ergo
poteſt præſentare,& eos colligere.¶Nec obſt.dicit ipſe,
quod dicit Abb.iſtos fructus debere reſeruari,quia hoc
nõ habet locum,qñ periculum eſt in mora,tunc.n.non
debent reſeruari l.lex quæ tutores. ff. de admi.tuto. ſed
periculum eſt in mora,quia eccleſia vacat & non habet
rectorẽ,ergo poterit præſentare &c. Tu adde aliã ſolu.
nã licèt fructus a ſequeſtro ſeruari debeant,vt ſ.tñ ſi ſer
uando ſeruari non pñt, quia tempore conſumũtur ſeu
corrumpuntur,bene debent vendi,& preciũ ſeruari.ca
ſus eſt nota in l.is cui.§.qui ſeruandorum.ff. vt in poſſeſ
ſionem legatorũ.& in l.litibus.C. de agri. & cenſi.lib.11.
& in l.vltima.ff.de requiren.reis. facit l.tutor qui reper-
torium.ff.de admi.tuto.voluit etiam Pet. de Anch.in d.
clemen.vnica.in 2.col.in 6.nota.& vult ibidem Abb.in
ſuis glo.ante fi.in verſi.ſatis eſt habentem, de ſequeſtra.
poſſeſ.& fruc. vnde cum iſte fructus pñtationis tempo-
re conſumebatur,quia intra quatrimeſtre,vel ſemeſtre
erat faciẽda præſentatio, nõ poterat ſeruari,dr enim ne
ceſſitatis & ſeruari non poſſe,vt dicit Pau.de Ele.in ſua.
q.4.patronus.in pen.colum.ſtatim ante verſ.Iol.dico.de
bet ergo colligi,& vendi,& precium ſeruari,ideſt debet
bene exerceri actus præſentationis , & facere ſequi inſti-
tutionem,& tunc actus præſentationis, & inſtitutionis
ſecure ſeruabitur pro cautela vincentis.¶Nec ob.ẽt,qđ
dixerunt illi duo Domini de rota.vt retulimus ſ.poſt D.
Fel.iſtã præſentationẽ ſaltim fieri a ſequeſtro in fi. qua-
drimeſtris vel ſemeſtris, quia hoc poſtea poſſet eſſe no-
ciuum vincenti , nam ſi fiat præſentatio in fi. temporis
habet apponi edictũ,vt in c.ſi.de ele.li.6.poterit alter ꝯ-
parere & ſe opponere,& lis non decideretur infra illud
breue tempus,& ordinarius prouideret, vt in d.c.3.hoc
tit.vt dicetur late infra in 2.li.in 2.par.in j.q.prin. in eius
arti.per diſcurſum,vnde ſequeſter vti debet diligentia,
& ſtatim præſentare,& ſatis erit nomine vincentis id ſa
cere,& vincenti reſtituere actum præſentationis,& in-
ſtitutionis,quod nõ eſt in c.cũ Bertoldus. de re iudi.vbi
erat verus dñs,qui præſentare poterat.& iſta adde ad pdi
ctos doc.Modò ꝯſidero aliqua circa hæc dicta.Primò vt
ſ.diximus,Hoſtiẽ.tenere ꝯ Inno.& tñ totam, & Petrum
de Anch.vbi ſ.dicere Inno.& Hoſtien.tenere partem af
5 firmatiuam.¶ † Secundò ꝯſidero do.me.Corſe.vbi ſ.di-
xiſſe communem opinionem eſſe ꝯ Inno. & m̃ ſi bene
inſpiciamus, communis opi. eſt pro Inno. nam pro ea
eſt ipſe Inno.(cuius magna eſt auctoritas) Io.de Ligna.
do.Pau.de Caſt.D.Car.Pet.de Anc.Rota,Barba. & dom.
Fel.Et poſtremo hoc idem reperi tenentem do.Roc. in
hoc trac.in verbo vel is a quo.in 3 2.q.adducentem Ge-
mi.in c.nemo deinceps.in 3.col.in fi.verſi.an autem cõ-
mendatarius.de ele.lib.6.Et maxime pro hoc habemus
rotam bis pronunciaſſe. Primò tempore ſupraſcriptæ
deciſionis,& poſtmodum tempore domi.Felin. & hoc
etiam decidiſſe dom.me.Corſe.etiam totæ auditorem.
¶Pro ꝯria verò parte eſt Hoſtien.licet,vt in præced.con
ſil.dixi,aliqui allegent eum pro alia parte.Butr.& Abb.
vide mihi vr̃ potius eſſe communem opin.Inno.vt poſ
6 ſit præſentare ſequeſter quàm ꝯria Hoſtien. ¶ † Tertiò
conſidero,iuſpa.poſſe tranſire in ſequeſtrum (vt conſi-
derari poteſt) duplici via vel per ſeipſum , prout vr̃ lo-
qui tex. in d. c. examinata. vel cum aliqua vniuerſitate.
prout loquitur tex.in d.cle.vnica,vbi ſequeſtrabatur be
neficium.& ibi Pau.Car.& Pet.de Anch.notant, ꝙ ſi re-
ctor illius beneficii haberet eligere & præſentare, illud
explebit ſequeſter.Si modo ſequeſtratur ipſum iuſp.de
per ſe,nõ poſſum ꝯſiderare,qualiter ſequeſter illud poſ
ſideat,etiam ſi eſſet voluntarium ſequeſtrum,illa valet
poſſeſſione quæ ſit tanti effectus,ꝙ poſſidens poſſit præ
ſentare,& præſentatus non poſſit amoueri, de qua in c.
ꝯſultationibus ſ.alleg.per doc.hoc tit.quia poſſeſſio de
qua ibi,qñ loquitur de ipſo iurep.de per ſe eſt talis quæ
eſt acquiſita per alias præſentationes factas , vt volũt ibi
doc.& dicetur infra in 2.lib.in j.par.in 3.q.prin.in 10.ar-
ti.& ſeq.Hic autem nulla eſt facta præſentatio , ergo nõ
eſt de illis de quibus in d.c.ꝯſultationib. Niſi dicamus,
ꝙ ex quo in illud ſequeſtrum tranſiuit illa poſſeſſio iu-
riſp.quæ trãſit in ſequeſtrum, & iuriſp. non habet alios
fructus, niſi præſentationẽ qui ſit verus fructus impor-
tans & colligendus facta ſequeſtratione iuriſpa. ille ſe-
queſter habebit præſentare,ſi caſus acciderit,cũ ad hoc
videatur facta ſequeſtratio, ex quo non ſint alij fructus
colligẽdi.Si verò ex aliqua alia lite vertẽte ſup vniuerſi
tate,in qua eſt iuſp.ſequeſtrat̃ vniuerſitas,ſequeſter poſ
ſidet rõne ſequeſtri omnia illius vniuerſitatis,& in con
ſequentiam,

ſeqnentiam,& acceſſoriè iuſpatr. licèt aliàs in illo non
præſentauerit,& dicitur talis poſſeſſio,quæ inducit effe
ctum d.c.conſultationibus. licèt aliàs non præſentaue-
rit.prout vidimus in c.ex literis.hoc rit.vbi quamuis nō
appareat illum conductorē alias pręſentaſſe, tamen ex
quo poſſidebat alia ipſius villæ iura & bona dictum eſt
poſſidere iuſpa. & ita potuiſſe ibi habere effectum d.c.
conſultationibus. vt ſi etiam non conſtaret ad illū iuſ-
pa.non tranſiuiſſe,teneat ibi,præſentatione facta ab il-
lo poſſeſſore conductore villæ inſtitutione ſecuta, &
nota iſta,quia bene eſt ea conſiderare, ex quo ſeruient
ad infra dicenda in d.2.lib. in loco ſupra allegato, dum
tractabimus materiam d.ca.conſultationibus.¶ † Et ſic
7 conclude magis communem opi.eſſe,ſiue iuſp.ſeque-
ſtretur de per ſe, ſiue ſequeſtretur aliqua vniuerſitas,in
qua ſit iuſp.vacante eccleſia ſequeſter poterit præſenta
re,& ſic videtur in ipſum tranſiuiſſe iuſpa.Non dicetur
tamen præſentare nomine proprio,ſed nomine,& pro
parte vincentis.Et ita tene.

¶ Quartus art.9.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Depoſitarius non habet, neque proprietatem, neque poſſeſſionem.*
2 *Iuſpa.non tranſit in depoſitarium, nec de per ſe, nec cum vniuerſitate, niſi ſit factum depoſitum in vim ſequeſtri.*

EX dictis in præced. artic. Quartò quæri poteſt noui-
ter,an iuſpa.tranſeat in depoſitarium, ita vt ille poſ
ſit præſentare.Et ſimiliter hic articulus conſiderari po-
teſt dupliciter, aut quia iuſpat. de per ſe deponitur, aut
1 quia deponitur aliqua vniuerſitas in qua eſt † iuſp.& in
vtroq; caſu dicerē,ꝙ cū apud depoſitariū,nec ꝓprietas,
nec poſſeſſio trāſeat, vt eſt pulchet tex.in l.licet.ī §.j. &
fi.ff.depoſ. vbi dicit,rei depoſitatæ proprietatem,& poſ
2 ſeſſionem apud deponētem manere,† ergo nullo mo-
do poterit præſentare depoſitarius,niſi eſſet factum de-
poſitum in vim ſequeſtri, quia tunc ex quo ſequeſter
poſſidet,vt eſt text.in d.l.licet.in §.1.ex quo apud ſeque-
ſtrum factum eſt depoſitum,poterit præſentare,ſicut di
ximus in ſequeſtro in proximo præced.arti.Sed neſcio
videre,cur iuſpa. deponatur penes aliquem, niſi vt ille
ſaltim loco ſui præſentet, & conſidera, ꝙ hic eſt depo-
nens,qui præſentare poſſet, ſicut in caſu c. cum Bertol-
dus.de re iud.& ideo ceſſaret ratio,quę militat in ſeque
ſtro, vbi non eſt qui præſentet, & ideo permiſſa eſt ſibi
ſequeſtratio,vt diximus in præceden.arti. ergo non de-
beret admitti deponens.Et ſic concludo,iuſp. non tran
ſire in depoſitarium,niſi depoſitum fieret in vim ſeque
ſtri,& apud ſequeſtrum.

COllige ex dictis in hac 9.q.prin.& eius quatuor art.
concl.iuſp.non tranſire in illum qui non facit fru-
ctus ſuos,& habet fructus reſtituere,vel in ſortem com
putare. Ita colligitur ex dictis in omnibus ipſis articu.
¶ Amplia primò d.concl.intantum procedere,ꝙ ſi iuſ-
pa. de per ſe conſideratum non tranſit in vim pignoris
obligationis, vt diximus in j.articu. ¶ Amplia ſecundò
d.conclu.cum præceden.ampli.intantum procedere,ꝙ
nec iuſp. tranſit cum aliqua vniuerſitate pignorata, vel
obligata, ex quo fructus debitori ſunt reſtituendi, vel
in ſortem computandi, vt dictum eſt ſupra in 2.articu.
¶ Reſtringe primò hanc ampli.procedere, vt non tran
ſeat iuſpatrona.cum vniuerſitate pignorata ſeu obliga
ta, quando detinens pignus haberet reſtituere fructus
vt ſupra debitori, ſed ſi faceret fructus ſuos, vt vir facit
in vniuerſitate habita in dotem in pignus, quia lucra-
tur fructus propter onera matrimonij, quia in illū tran
ſiret iuſpa.vt dictum eſt ſupra in d.2.articu.in verſicu.ex
iſta ratione.¶ Reſtringe ſecundò hanc ampli. procede-
re,quò ad iuſpa.& præſentationem, vt non tranſeat in
creditorem cum pignore,ſed ſi ex conſuetudine vel ſta
tuto aliqua temporalia competerent patrono,bene il-
la tranſirent cum pignore in creditorem, vt dictum eſt
in d.2.art.verſus finem in verſicu.& ideo declara.¶ Am
plia tertiò d.conclu.intantum procedere, ꝙ nec in de-
poſitarium iuſpa. de per ſe conſideratum vel in vniuer
ſitate exiſtens cum depoſito tranſit, ſed remanet penes
deponentes,ex quo depoſitarius non facit fructus ſuos
& poteſt deponens præſentare,vt dictum eſt ſupra in 4.
& vltimo artic.¶ Reſtringe hanc ampli.niſi depoſitum
eſſet factum in vim ſequeſtri,& penes ſequeſtrum,quia
tunc iuſpatrona. tranſiret in depoſitarium, ſiue de per
ſe,ſiue cum vniuerſitate,ſicut tranſit & in ſequeſtrum,
vt dictum eſt in d.4.arti. Limita modò d.conclu.proce-
dere,niſi eſſemus in ſequeſtro, quia ſequeſter iuriſpa.ſi
ue de per ſe conſiderati, ſiue exiſtentis in vniuerſitate
poteſt præſentare, quamuis non faciat fructus ſuos, vt
diximus plenè ſupra in 3.arti.

¶ Decima quæſtio.principalis ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.de per ſe conſideratum,an poſſit dari in dotem, & ſic transferatur in maritum,vbi quod non. & nu 3.*
2 *Titulus dotis reſpectu mulieris dicitur lucratiuus, reſpectu verò mariti dicitur oneroſus.*

QVæro decimò principaliter, quia ꝗ. eſt viſum, an
quomodo & qñ iuſpat.tranſeat multis tit.& re-
ſtat dubitare de aliquibus alijs modis,an per illos tranſ-
feratur iuſpar. ideo nunc quæritur de titulo dotis & ra-
1 tione matrimonij aliter forſan competentis.† Et ſic pri
mò in ſpecie,an iuſpa.de per ſe conſideratum poſſit da
2 ri in dotem,& ſic trāſferatur in maritum tit.dotis.¶ † Et
dic breuiter, ꝙ licèt titulus dotis dicatur lucratiuus re-
ſpectu mulieris,cui datur a patre,vel ab extráneo, quia
dr quædam donatio,vt dicit Bat.in l.cum pater. §. pater
filio.ff.de leg.2.tamen reſpectu viri,cui aſſignatur reſpe
ctu dotis,dicitur oneroſus & nō lucratiuus.vnde æqui-
paratur titu.pro emptore,vt vult Bar.in l.j.in j.no.ff.pro
dote l.ex promiſſione.ff.de actio.& oblig.ibi, quodam-
modo creditor,aut emptor.& idem vult Bart.in d.§.pa-
ter filiæ.& in l.maritus.§.duobus.in 3.q.ff.de lega.2.& in
l.marito.§.j.ff.ſolu.matri.& in l. auunculo. ff. de condi.
ob cauſ.& in l.ignoti. ff.de reuo. his quæ in frau.credit.
in quib.omnibus locis hoc Bart. concludit, vnde cum
iuſpa.non tranſeat in alium de per ſe conſideratum tit.
oneroſo,niſi cum vniuerſitate,vt dicunt doc. in c.ex li-
teris.in c.cum ſeculum.in c.quia clerici.& in c.de iure.
3 hoc tit.† ergo non dicemus trāſire cum dote,& ideo do
ctor.dubitant,an iuſp.tranſeat tit.dotis etiam cum vni-
uerſitate,vt in ſeq.art.quorum auctoritates ibi allegan-
dæ faciunt pro hac deciſione præſentis art.quia præſup
ponunt iuſpa.de per ſe conſideratum non transferri ti-
tu.dotis.Et ita tene in hoc ar.adhuc in ſpecie ab aliquo
non tacto. Et hoc idem videtur tenere Paul. de Cita.in
hoc tracta.in 9.parte in 7.quæſt.vt latius in ſequent.arti
cu. dicetur.

¶ Secundus art.10.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.an tranſeat cum dote in maritum, vbi quòd ſic.nu.12.*
2 *Duo ſimul non poſſunt inſtitui ad eandem eccleſiam in eodem titulo.*
3 *Iuſpa.tranſit cum vniuerſitate.*
4 *Maritus debet habere fructus rei dotalis propter onera matrimonii.*
5 *Verbum. omne,nihil excludit.*
6 *Bonorum nomen non ſolum eſt generale,ſed etiam vniuerſale.*
7 *Mulier maritata non poteſt præſentare.Et ratio quare non.*
8 *Conſuetudo tanti temporis,cuius initii &c. videlicet ꝙ maritus ratione villæ ſibi datæ in dotem in qua eſt eccleſia,iuſpa.cuius ſpectat ad vxorem,poſſit præſentare in ea.*
9 *Dos dicitur ius vniuerſale.*
10 *Iuſpa non tranſit cum ſola dote, niſi cum dote ſit data aliqua vniuerſitas,in qua conſiſtat iuſpa.*
11 *Mulieres communiter ſunt intolerabiles.*

1 ET ideo dubitatur ſecundo loco, † an iuſp.trāſeat in
maritū cū dote.Et antequā ad diſcuſſionē huius dr.
deueniā,premitto eſſe aduertendū in iſta 2.par. huius j.
lib.nos tractaſſe,qualiter iuſp.transferatē in aliū. Et ideo
forma-

formauimus hunc artic. an iuſpa. cum dote tranſeat in
maritum, poterit ēt dubitari in hac materia, ſi iuſp. tran
ſit cum dote, an poſſit præſentare vxor, & de hoc hic
nō quærimus, ſed eius locus erit infra in 2. lib. in 3. par.
cum tractabimus de multis perſonis de quib. ex ęquali
tate iuris dubitatur, an poſſint præſentare in 6. q. prin. in
3. arti. poterit ēt quæri ſi cum dote tranſit iuſpat. dato ꝙ
vxor ēt poſſit pręſentare, ſi vir præſentat vnū, vxor aliū,
quis præferatur in inſtitutione, & de hoc arti. ēt non eſt
hic tractandum, cum eius locus erit īfra in 2. li. in 3. par-
te dum tractabimus, qn̄ præſentatio fit in diſcordia, qs
pręferatur, in 6. q. prin. in 3. art. tractabimus igitur hic ſo
lum, an iuſpa. tranſeat cum dote in maritū. Et dic Paul.
de Eleaz. in quadam ſua q. incip. patronus eccleſię S. Ia-
cobi. 4. in ordine impreſſarum formaſſe hunc arti. valet
patronum eccleſiæ S. Iacobi vniuerſalem hęredem in-
ſtituiſſe. P. mulierem impuberem viripotentē, & extra-
neam, quæ nupſit Martino infra pupillarē ætatem, cui
legitime dedit omnia bona ſua in dotem. Poſtea vacan
te dicta eccl̄a mulier pręſentat ep̄o vnum in rectorem,
vir præſentat alterū. Quæritur, an neuter, an alter ex prę
2 ſentatis ſit inſtituendus, & quis, † quia duo ad eandem
eccl̄am in eod. tit. ſimul non pn̄t inſtitui, vnde neceſſe
eſt vnum inſtitui, alterū repelli. Et primo arguit præſen
tatum a P. vxor debere repelli rōne primæ ætatis. Secū-
dò rōne iuris nō habiti, quia extranea, ꝙ iuſpa. nō tran-
ſit ad extraneum hęredē. Tertiò rōne ipſius iuris, quod
nunquam fuit habitū, & ſi habitū in alium tranſlatū, vt
ibi per eum. Poſtea econtra arguit præſentatum a viro
fore repellendū. Demum diſtinguit, vt ibi late eſt vide-
re, & ſic vt vides tractat incidenter plures art. Ego in iſto
arti. tm̄ referā motiua, quæ fuerunt pro & ꝯ circa illum
arti. an illud iuſpa. cū dote tranſtulerit in virū, quia hæc
eſt materia huius art. reliqua referā alias in ſuis locis vt
ſ. eſt dictū, & ſic (vt dixi) Pau. argumentatur, ꝙ tranſiue-
rit cū dote in virum, & ſic illū poſſe pn̄tare, & mouetur
pro hac par. † Primò, certū eſt iuſp. poſſe trāsferri in aliū
3 cū vniuerſitate, ſi eſt talis ꝯctus per quē tranſmittit̄, vel
trāsferatur dn̄iuni directū, vt in venditione c. cū ſeculū.
hoc tit. vel dn̄ium vtile, vt in feudo, vel ī datione ad em
phyteuſim. 16. q. j. c. in ſacris. & in c. ex literis. hoc tit. ſecū
dū opi. aliquorū ibi, vel ſaltim trāsferatur poſſeſſio, vt
in locatione ad magnū tēpus d. c. ex literis. ſecundū aliū
intellectū, & diximus de oīb. iſtis in proxi. pręce. q. & ca
rū art. huius par. Hoc ſic ſtāte, clarū eſt ēt in caſu figura-
to per Pau. dādo in dotē oīa ſua bona, dediſſe hæredita-
tē patroni S. Iacobi, nā q dat oīa ſua bona, dat ēt ſpē fu-
turæ actionis. C. de dona. l. 3. & ēt ius ſuccedēdi, vt no. 17.
q. j. c. dotē. multo fortius dediſſe vr̄ ipſam ſucceſſionem
vel hęreditatē, & ideo tranſijt hæreditas in virum ſimul
ſicut vnus fundus. ff. ad Treb. l. ita tn̄. §. ſed & ſi quis. & ita
eſt ac ſi diceret do hęreditatē, & oīa alia. hæreditas aūt
eſt ius vniuerſale, ſub quo comprehendūtur oīa quę in
hæreditate inueniūtur, vt no. Inno. & Hoſt. in præalleg.
c. ex literis. nā dando hæreditatē dat ius vniuerſale non
res ſingulares. C. de dona. l. j. & ſic bene eſt ibi vniuerſi-
tas cui accedit iuſpa. ſi accedit ergo trāsfertur in virū, ſi
cut & alia dotalia, in datione aūt dotis tranſit dn̄ium in
maritū, non tm̄ vtile, ſed directū ſecundū quoſdā. C. de
rei vendi. l. doce ancillā. vbi de hoc, & de re iudi. c. pen.
in 28. q. 5. quod Deo vbi ēt de hoc, ergo tranſibit iuſp. in
maritū cum vniuerſitate hæreditatis, vt in caſu figurato
per Pau. Secundo mouetur, nā poſito, ꝙ nō tranſeat in
virum dn̄ium rerum dotalium, nō poterit negari, quin
4 ſaltim trāſeat vtile, † & ꝙ ipſe debeat habere fructus rei
dotalis propter onera matrimonij l. pro onerib. C. de iu
re dot. Sed pręſentare eſt fructus iuriſpa. & eſt induſtria-
lis, vt no. Inn. in c. conſultationibus. hoc tit. & vir habet
vtile dn̄ium vel ſaltim poſſeſſionē rerum dotalium, ex
quo fructus colligit, ergo ꝯcluditur iuſpa. trāſire in vi-
rum, & debere pręſentare. Tertiò mouet̄, nā poſito (di-
cit ipſe) ꝙ iuſpa. in caſu figurato per ſe nō eſſet datum
cū hęreditate, & ſic cum vniuerſitate, ſed eſſet datum de
per ſe ſingulariter, tm̄ & donari poteſt de per ſe ſecundū
Vincen. & Inno. dos aūt eſt tit. gratuitus, cum ibi nō in-
teruenіat precium, ergo tali tit. bene tranſit iuſp. etiam
ſpecialiter, & pro hac opi. dicit facere c. præterea. hoc ti.
& quod no. ibi Inno. & c. potuit. de locato. & idē dicunt
ſi prohibetur venditio in aliquo ꝯctu, vbi inhibetur do
natio, cum illa prohibitio velut odioſa ſit reſtringenda.
Quartò mouetur, nam ne dū iuſpa. tranſit cum vniuer-
ſitate, ſed etiam vr̄ tranſire cum ſigno generali, vnde vē
ditioni maioris partis accedit, ſicut locus ſacer vel reli-
gioſus. Sufficit enim ꝙ ipſius iuriſpat. non fiat ſpecialis
traditio, ſed alteri annectitur l. in modicis ff. de ꝯhenda
emptio. cum concor. Cū igitur in caſu per eum propoſi
to fuerit ne dum ſignum generale, ſed etiam vniuerſa-
5 le, dando omnia, † per quod verbum nihil excludit, c. ſo
litę. de maiori. & obedien. c. ſi Romanorum 19. diſt. c. vt
circa. vbi de hoc, de electio. lib. 6. Et ideo veniunt actio-
nes, petitiones & pſecutiones l. bonorū. ff. de ver. ſig. &
6 de hoc in l. principis. eo. tit. † hoc enim nomen bonorū
non ſolū eſt generale, ſed etiā vniuerſale, ſicut & hęredi
tas d. l. bonorū. demonſtrat. n. vniuerſitatē quandam, ſi-
cut ius ſuccedendi nō ſingulas res, vt ibi, ergo tranſibit
7 iuſpa. in maritū. ¶ † Quintò mouetur, nā mulier de p ſe
præſentare non pōt, cū ſit ſubiecta viro tāquā capiti, &
eſt ſub eius poteſtate, & non habet velle, nec nolle, nec
habet poteſtatem loquendi coram ep̄i ſine viro, vt late
omnia iſta probantur ſ. in hoc j. lib. in 1. par. in 7. q. prin.
in 2. arti. vbi tractatur, an mulier acquirat iuſpat. Cū igi-
tur illa per ſe præſentare non poſſit, ſequitur ꝙ ſiue cū
vniuerſitate tranſeat, ſiue non, omnino tranſibit in vi-
rum, vt ipſe præſentet in defectū vxoris, quæ præſenta-
re non pōt, vt ſ. Iſta ſunt quæ adduxit dom. Pau. pro iſta
parte, ꝙ tranſit iuſp. in virum cum dote, & vir poſſit pręſ
ſentare. ¶ Pro ꝯria verò parte ꝙ non tranſeat cum dote
in maritum iuſpa. mouetur ipſe Pau. in d. quęſt. alijs me
dijs. ¶ Et primò, nam res hæreditariæ dicti patroni San-
cti Iacobi non cēſentur eodē iure cum alijs rebus eiuſ-
dem vxoris, ex quo nō ſunt admixtæ alijs, nam rōne ad-
mixti ſumitur natura alterius, & aliquid prohibetur &
conceditur 4. diſt. c. denique. de pęniten. diſt. j. c. cor epi-
ſcopi. de capel. monach. c. ſententia. ff. de rei vend. l. quæ
religioſis. de præben. c. cum eccleſia lib. 6. & melius in c.
vnico. §. vltimo. hoc tit. eo. lib. cum concor. vnde dando
oīa bona, generalitas reſoluitur ī ſuas ſingularitates, &
perinde eſt ac ſi dicat, do hoc, & illud. ſecundū ꝙ no. Ho
ſtien. in præalle. c. ex literis. facit ēt quod no. de reſti. ſpo.
c. cum ad ſedem. vbi dr̄, non audiri petens omnia bona,
niſi exprimat ea, ſed tali modo iuſpa. non poſſet dari. ſ.
ſingulariter, bona autem hęreditatis non manēt penes
ipſum vt vniuerſitas, ſed vt res ſingularis, ideo non ſuffi
cit ꝙ tranſeat cum vniuerſitate rerū, niſi cū tit. vniuerſa
li, vt in l. quędam. ff. de acq. rer. dom. nā ibi prohibet per
legatum, quia tit. eſt ſingularis, & vbicunq; rei alienari
prohibitę ꝯceditur alienatio, video tn̄ ꝙ per hæreditatē
& ſucceſſionem fit. ff. de fundo dota. l. j. ff. de leg. 2. l. peto.
ergo &c. Cum ſimili vel cū tali re, quæ ēt ſine expreſſio-
ne vniuerſitatē contineat, vt villa, vel caſtrum, ſicut no.
Inno. in pręalle. c. ex literis. nā ibi tenet ꝯctus in præiu-
dicium vendentis, ſicut tenet venditio rei alienæ, non
tn̄ transfertur dominium rei ſacræ, nec etiam poteſt fie
ri traditio, vel dic quod refert, an impediatur ꝯctus, vel
traditio, ſeu poſſeſſio, aut vſucapio, quia in primo caſu
nullo modo trāſit dominium, in ſecundo ſic, in tertio
loquitur ꝯtrium. ¶ Secundò mouetur, dici nō pōt, ꝙ trā
ſeat iuſpa. in maritum in caſu formato in q. ſua, quia ibi
eſt hæreditas pr̄oni S. Iacobi, & ſic trāſeat ad eū iure hæ-
reditario, dato ꝙ hęreditas trāſeat in extraneū hęredem
nā vir non eſt hæres mulieris, cū non ſit hr̄ditas viuētis.
ff. de hære. vel actio. vendi. l. j. & licet aliquis habeat oīa
bona mea, nō propterea eſt meus hæres, vt plene no. ff.
de ver. ſigni. l. 2. §. cū ex cauſa. Itē non hæres defuncti cū
non ſit ab illo inſtitutus, ſed illa mulier quæ nūc eſt ſua
vxor, ergo non dr̄ ad illum trāſire iure hæreditario, ſed
quātuncunq; mulier hęreditatē trāsferat in maritum,
tn̄ hęres remanet quò ad legata & relicta dāda hæres di

cetur,vt ff.de hęredi.vel actio.vendi.l.2.ergo domina re
manet,& ſi per beneficium reſtitutionis obtineat.ff.de
mino.l.qui filiū.§.ſed quia.vnde ipſa tanquam hæres re
manebit patrona, & non erit quęrendū,an tranſiuerit
in maritū,q̃uis hęreditatē in dotē dederit. Tertiò moue
tur & per iſtud fortificat proximū præcedens motiuū,
ꝙ remaneat in vxorē & non tranſeat in maritum,nā pa
tronus ex iurepa.obligatur ad onus perficiens & ſollici
tudinē tpaiium,ne alienētur,& ſpiritualiū ne negligan
tur.& ad hoc cogitur ex debito.16.q.7.c.pię mentis.& ꝑ
totum.vbi de hoc,ſed maritus ad onera nō tenet̃, vt in
præalleg.l.muliet.ff.de iure dot. vnde eccła, quæ ꝓ ſua
defenſione cū requireret maritū,nunc ſi eſſet patronus
repelleretur exceptione,& ſic carebit defenſore ꝯ illud
de eloc.venerabilem. ergo habens ius præſentandi, ali-
mentorum,& aliorū quæ conſiſtunt in cōmodo,de in-
commodo autem nihil ſentiunt,quod eſſe non debet.
C.de cod.l.j.& reg.qui ſentit.de reg.iur.lib.6.cū concor.
& vna & eadē res diuerſo iure cenſeri nō debet 12.q.2.
cognouimus.de deci.c.cū in tua.l.cū qui ædes. ff.de vſu-
cap.cū concor. ergo non dicendū ꝙ ad maritū tranſeat
inſpa.iſto modo,vt partis cēſeatur patronus,partis vero
nō,ſed remaneret patrona vxor,quę in omnib patrona
cenſebitur Quartò mouetur,ꝙ non poſſit tranſire ſub
hoc tit.do in dotē,vel vendo hęreditatē Titij,nam indu
ceretur periculū faciendę vēditionis,vel dationis in do
tem iuriſp.quaſi de per ſe cum forte modica alia ſint in
hæreditate vltra inſpa. quæ ſi fieret ſingulariter,poſſent
reſcindi,donari, vel vendi, & hæc ſunt præcauenda , de
diuortijs quanto.31.q.j. dixit do,ergo nō permittendū,
ne ſub colore hæreditatis, quæ in modicis alijs cōſiſtit,
Iuſpa.venderetur, vel in dotē daretur,quod fieri eſt pro
hibitum e.de iure.hoc tit.cū concor.Quintò mouetur,
nam poſito,ꝙ dicatur, do hæreditatē & oīa mea bona,
adhuc non vr̃ cadere iuſpa.vt vniuerſale,hinc eſt,quòd
venditor hæreditatis debet tradere poſſeſſiones rerum
emptori , aliàs non tranſit dn̄ium l. 1. C. de hæredi. vel
actio.vendi. & ſic marito ēt debet trahi poſſeſſio.i.cum
diuiſione. & l.emptor. ff.ſol.matri.& nō tranſit dn̄ium,
niſi tradatur, vnde in poſſeſſione quęrenda incorpora-
lium neceſſarius eſt expreſſus ꝯſenſus poſſidētis,vel ſal
tim patientia,vt no.Inn.in c.bonę.de poſt.præi.Cū ergo
de neceſſitate ſit iuſpa.in hoc caſu ſpāliter tradi,ad hoc
vt conferatur dn̄ium marito, vt in ll.præallegatis. patet
ꝙ non accedit omni vniuerſali quò ad dn̄ium,ſpeciali
ter autem tradi non poteſt, imò nec tit.gratuito ſine ꝯ-
ſenſu epiſcopi,vt dicit hodie eſſe clarū in c. vnico. hoc
tit.lib.6.ergo non dicetur tranſiuiſſe in maritum etiam
cum hęreditate data in dotem.¶Sextò mouetur.ꝯceda
tur iuſpa.cum vniuerſitate rerum dotaliū trāſire in ma
ritum,tn̄ non poterit maritus præſentare, vir enim ha-
bet fructus dotis, vt ſ. diximus . Sed humanum corpus
prodiens ex re dotali non eſt in fructu propter reueren
tiam humani generis.ff.de vſufruc.l.tutor. & ideo non
cedit lucro mariti.ff.de iure dotium l.plerunque.§.ſi ſe
cundum.& no.de vſuris c. ſalubriter. hic autē patronus
habet producere corpus humanum ad rectoriam eccle
ſiæ, quod prius nō erat habito reſpectu ad ipſam eccle-
ſiam,& quantū ad eam per inſtitutionē pręſumitur na-
ſci,& per deſtitutionem mori. 16. q.j. ne pro cuiuſlibet.
& q.2.ſi quis iam tranſlatus,ꝑtimum patet 68.diſt.c.quo
rum vices.ibi,pro patrib. tuis nati ſunt filij &c. & bene
epiſcopos,de quibus ille tex. loquitur,eſſe natos ſecun
dū naturam,& dr̃ pro patrib. tuis &c. ex hac ergo ancil-
cilla (vt ſic loquar).ſ. eccleſia naſcitur rector præſenta-
tus & inſtituendus,qui non cedit lucro mariti,vt dixit,
quaſi dicat,licèt quo ad alia ſit patronus,non tn̄ quo ad
actus præſentationis,vt per prædicta.¶Septimò mouet̃
& fortificat præcedentia, nam ſi verū eſſet , ꝙ vir ſaltim
tanquam exiſtens in poſſeſſione poſſit p̄ntare, ſequere
tur abſurdum,ꝙ reſtituta dote poſt diuortium, pone ꝑ
mortē vxoris ipſe vir tanquam exiſtens in poſſeſſione
pręſentādi preferreretur hæredib.vxoris, iuxta diſpo.c.
ꝯſultationib.hoc tit.quod eſt abſurdū, cum tranſeat ad
heredem vxoris.¶Poſtmodum do.Pau.ibi circa caſum
illum qui habet plura membra,diſtinguit enim & ſub-
diſtinguit,vt ibi poteris videre,& tandē ſemper ꝯcludit
iuſpa.non trāſire in maritū,vt ibi late.¶ Superuenit do.
Pet.de Ancha.in clem.plures.in 3.& 4.col.hoc tit. & re-
latis dictis Pau.pro eius quinto motiuo partis negatiuæ
quòd dn̄ium non trāsferatur in maritum ſine traditio-
ne ſingularium rerum, allegat glo. & quæ ibi not. Bart.
in l.j.ff.pro dote. dicit etiam idem tenere Pau.ibi in illa
clem. poſtmodum refert opin.Io.And. de qua diximus
ſupra in 5.q.prin.in 15.art.& vr̃ concludere contra Pau.
prout concluſimus in d.15.artic.dicit tn̄ Pau.bene con-
cludere,ꝙ ſi daretur villa,vel caſtrum in dotem,in qui-
bus eſſet iuſp. tranſire in maritum cum villa vel caſtro.
Et hoc vr̃ velle ibi Pau.in fi.quæſt.& prædicta omnia vo
luit etiam Pau.vltra Pet.de Ancha. in ſua repe.c.nobis.
hoc tit.in 28.col.in verſ.diſtingue ergo Do.Cardi.etiam
d.clemen.plures.in 5.colum.in 6.q. tenet contra Pau.&
formauit q.ſecundùm terminos Pau.do.Anto.de Butr.
verò in fi.quem ibi ſequitur Io. de Imo. de conceſ.præ-
ben.tenet,ꝙ ſiue detur hæreditas in dotem ſeu villa vel
caſtrum,in quibus eſt iuſp.nunquam illud tranſit in vi-
rum.Nec obſt.quod dr̃,præſentationem cenſeri fructus
iuriſpa.& fructus acquiri per virum, vt dictum fuit ſu-
pra pro parte aſſirmatiua in ſecundo motuo , quia po-
tius vxor eſt domina vera huius iuris,& quemadmodū
iuſpat. vel præſentatio non tranſit cum vniuerſitate in
creditorem,vt eſt tex.in c.cum Bertoldus.de re iudi. Ita
nec tranſire debet in maritum , nam fructus rei dotalis
cedunt marito propter commoditatem, ex quo habet
ſupportare onera matrimonii,ſed ex p̄ſentatione nul-
lum fructum re ipſa inæſtimabilem conſequitur mari-
tus,cū ſolum ſit quidā honor,ergo debet remanere pe-
nes vxorē.Acceſſit ad prædictos do.Abb.in d.c.fi.in fi.co
lum.de conceſ.pręb.& formauit quæſtionem in mulie
re quæ dedit in dotem villā,in qua erat iuſp. vtrum ma-
ritus poſſit præſentare,& præſuppoſito ꝙ poſſit,ſi vxor
præſentat alium, quiꝰ ſit præferendus . Et ſubdit primò
videri debere præferri præſentatum per maritum,quia
fructus rei dotalis cedit marito ꝓpter onera matrimo-
nij,vt in c.per veſtras.de dote poſt diuor.reſti.& in c.ſalu
briter.de vſuris. Sed præſentatio eſt quidā fructus iu-
riſpa.ergo &c.iuſpa.autē tranſit cum vniuerſitate.ca.ex
literis. hoc tit.Sicut igitur maritus efficitur dn̄s rei dota
lis ꝯſtante matrimonio,vt in l.doce ancillam. C. de rei
vendi.Ita & huius iuris quod tranſit cum villa.Poſtmo
dum dicit in ꝯtrium facere,quia vxor eſt domina &c.ꝑ-
ut diximus poſtea poſt Butri.& Imo.& dicit forte iſtam
ꝯtriam opin.veriorem & ſubtiliorem per illam rationē
quia per præſentationem non ſuſtinentur onera matri
monij &c. Et dicit iſtam opi. fuiſſe ſequutum collecto-
rem deciſionis rotæ,ſed do.An.fuiſſe ibi ſomniatum,&
illā opin.videri ſibi elegantiorem.¶Et certe do.Abb.in
hoc vltimo non eſt recte loquutus,cum glo.teneat con
trarium vt infra dicetur,& do.An. teneat opi. quam ip-
ſe Abb.tenet per motiuum quod fecit domi. Anto. vt
ſ.retulimus.Et ita etiam eum refert & ſequitur Imo.&
do.Feli.in c.cum olim.in 2.col.in ver.ſimiliter dicimus,
ꝙ p̄ntatio.de maio.& obe.vbi etiam dicit glo. tenere ꝯ-
trium,vt infra dicetur.Et ita etiam refert p̄dictos But.&
Imo.ipſe do.Fel.in locis ſ.allegan.in d.au.c.cum olim.
nihil decidit , ſed ſe remittit ad ea quæ aliàs dicet. & ſic
do.Abb.non bene reprehendit Butr.Et idē do.Feli.in c.
cauſam.in fi.4.col.& in prin.5.de præſeri.refert etiā Pau.
ſ d.q.ſua.& nihil eligit,ſed ſe remittit.¶ Rota verò 422.
fuit dubitatū,hoc tit.in nouis format iſtā q.alio modo,
8 valet † vtrum valeat ꝯſuetudo tanti tpis , cuius ꝯtrii &c.
ꝙ maritus ratione villæ ſibi datæ in dotem,in qua con-
ſiſteret eccleſia parrochialis , cuius iuſpatro. ſpectat ad
vxorem,poſſit eccleſia vacante ad illam perſonam ido
neā p̄ntare.Et dicit fuiſſe cōcluſum & determinatū per
oēs dn̄os ꝙ ſic,imò ſecundū aliquos circūſcripta quacū
que conſuetudine de iure cōi hoc fieri poſſe, cum ipſe
maritus ſit dominus rerum dotalium viuente vxore.d.

l. doce

l.doce ancillam.C.de rei vẽd.vel ad minus habet vſum-
fructũ in bonis dotalib.ex quib.teneſ onera mr̃imonij
ſupportare.d.c.ꝑ veſtras.& d.c.ſalubriter. & l.ſi is q. ff.de
iure dotiũ.Prætcrea eligere, vel præſentare eſt fructus
poſſeſſionis, ergo cũ ipſe ſit in poſſeſſione villę, ratio-
ne cuius competit hoc ius,merito eo vti põt.c.cõſulta
tionib.hoc ti faciunt no. ꝑ Inno. in c. in literis. in prin.
de reſti.ſpo.Præterea cũ iuſp.tranſeat cum vniuerſitate
merito maritus habens hanc villã ex dote de iure põt p̄
ſentare,maxime ſi hoc habes ꝯſuetudo optima legũ in
terpres.c.cũ cõſuetudinis.de ꝯſue.quæ vr̃ valde rõnabi-
lis in hoc caſu ex quo iuri ꝯſona,arg.c.fi.de dona. inter
virum & vxorem.Do.Præpo.autẽ in d.ca.per veſtras.de
dona.inter vir.& vxo.in fi.3.col.& in princ.ſeq.formant
iſtam hoc modo,quæro dicitur in tex.dos dari ad ſuſti-
nendum onera matrimonij,pone ꝙ mulier dedit vil-
lam marito in dotẽ in qua eſt iuſp. parrochialis ecclæ,
vacat eccleſia,nunqd maritus vel vxor p̃ntabit,& r̃ndet
dicendum eſſe maritũ poſſe p̃ntare, cũ ſit dñs rerũ dota
liũ &c.& refert oĩa dicta rotæ q̄ proxime retulimus, &
ſubdit multo fortius illa ꝓcedere, ſi cõſuetudo eſſet in
loco,ꝙ mariti vterentur hoc iure.& allegat rotã p̄dictã
ſcd̃m eũ. 444. fuit dubitatũ, ſed reuera ſcd̃m hodiemã
ĩpreſſionẽ eſt nu.422. hoc rit.in nouis.¶ Poſtmodũ do.
Præpo.quærit, marito & vxore diuerſos præſentantib.
quis præferatur,& diſputat hunc arti.& in diſcurſus di-
cit vnum non eſſe dubium talem vſum iuriſp. prodeſ-
ſe ad ſuſtinendum onera matrimonij:nam ſi aliũde nõ
haberet vnde viueret:qa non põt ꝑcipere aliquid aliud
ad ſuſtentationem ſuam ſcd̃m no.ꝑ Io.And.in hac rub.
& in c.3.& in c.nobis.hoc tit.habebunt alimenta ab ec-
cleſia.vtetur ergo maritus fructibus qui poſſunt ꝯferre
ad ſuſtẽtandũ onera matrimonij.Ita reſidet ibi do.Præ-
po.¶Superuenit do.Feli.in c.cum Bert. in vlt. col.de re
iudi.vnde cũ tractaret de ratione illius tex.quare iuſpa.
& præſentandi non tranſiret cum villa in creditorem,
& dicebatur ibi;quia creditor habet fructus reſtituere,
vel cõputare in ſortem,& p̄ſentatio reſtitui nõ põt,nec
capit æſtimationem. Et incidenter ibi do. Feli. refert d.
Imo.in d.c.fi.de ꝯceſ.præben.iuſp.non tranſire in mari-
tum ẽt cum vniuerſitate bonorũ, cũ non ſit fructus cõ-
penſabilis debiti, nec præſtans auxilium oneribus ma-
trimonij, quicquid dixerit rota hoc non conſiderãs.10.
in nouis hoc tit.ſed re vera eſt. 422. vt ſupra diximus.Et
ſubdit ibi do.Feli.eſſe cauendum,ꝙ bene illud de credi
tore recte fundatur & probatur in illo tex.ſ.c.cum Ber-
toldus.non aũt vr̃ probare d.Imo. de quo proxime fun
dantis ſe ſuper.d.tex.c.cum Bertol. quia maritus lucraſ
fructus perceptos & conſumptos, vnde cũ non habeat
eos reſtituere,fruſtra fit æqparatio & illatio de ipſo ad
illos qui habent fructus reſtituere,ꝓut ſunt creditores.
Subdit ẽt do. Feli.ſe allegaſſe in rota opinio. Imo. & nõ
fuiſſe auditũ.¶Et pro opinio. rotæ adducebatur text.in
d.c. ex literis.hoc tit. ſolum conſideraſſe ius præſentãdi
tranſire cum vniuerſitate,& ſicut ad poſſeſſorẽ tranſeũt
alij fructus rei poſſeſſæ.Ita & p̄ſentationem. Tamen di-
cit ipſe:quia Butr.& Abb.in d.c.fi.tenent ẽt ꝯ rotã, non
fuit pro tunc aliquod ꝯcluſum,& ita tranſit ibi do. Fel.
Poſtmodum ſuperuenit Gay.in repe.c.fi.de elec.li. 6.in
fin.34.col.qui format quæſtionem in puris terminis,an
iuſp. tranſeat in maritum ratione dotis. Et primò dicit
videri dicendum ꝙ ſic,demum ponit ꝙ nõ, niſi cũ vni-
uerſitate data in dotem. Poſtea refert diſtinctionẽ Car.
& aliorum & opi.Pau.de Eleaz.& dicta rotæ de quib. ſu
pra,& dicit ita demum honorificentia deberi viro circa
ꝓceſſionẽ & alia ſi hoc habeat ꝯſuetudo, & reuertiſ ad
diſtinctionẽ, an aſſignatio dotis eſſet facta cũ vniuerſi-
tate,& tunc procederet quod ſupra dixit,vt tranſiret cũ
ea,& eſſet ẽt ꝯſiderandũ,an ſit facta æſtimatio dotis vel
nõ,& ſi facta fuerit,an ſit facta tali mõ, ꝙ faciat empto-
rẽ vel nc:vt in l.ſi inter.C.de dotis promi.cũ ſi. Tertiò eſ
ſe ꝯſiderãdum qs poſſideat,vt illis p̃ntatio p̄feratur.hęc
ille.Poſtea reperi Pau.de Cita.in hoc tract.in 7.q.q quæ-
rit,an iuſp.tranſeat ex contractu dotis datę ab vxore ma
rito,& refert Pau.de Eleaza.& Card.vbi ſupra.& vr̃ tene
re opin.ꝙ maritus poſſit p̄ſentare, qui ẽt Pau.in 6. par-
te in 38.q.circa mediũ 2. col. ſimpliciter dicit trãſire cũ
villa data in dotem,& ſic cum vniuerſitate, & ita ſimpli
citer cõcludit,ſed magis clare hoc idẽ dicit ibidẽ in 39.
q.vbi concludit,præſentationem ſpectare ad virũ,maxi
me ſtante tali ꝯſuetudine,ipſe Pau.in 7.parte.in 15.q.te
net,ꝙ ex duobus p̃ntatis per virũ & vxorẽ, p̄feraſ p̃nta-
tio vxoris ſemper in p̄dictis locis p̄ſupponendo, ꝙ trã-
ſiuerit in virum cũ vniuerſitate data in dotẽ,puta villã.
Vltimo loco reperi do. Roch. in hoc tra. in verbo ipſe
vel is a quo.in 28. q. qui refert dicta doctorum in 2. col.
in verſi.pro iſta etiã opi.& ſic do.But.& Abb.adducit ſi-
mile,maritus non poteſt percipere fructus ex rebus do
talibus,quando in breui non renaſcũtur. l. diuortium.
§.fundum.& ibi not.ff.ſol.matr.ſed p̄ſentatio eſt hmõi:
quia non fit omni anno,ſed raro.ſ.vacãre eccleſia,ergo
ad maritũ.non debet ſpectare. Et demũ dicit in puncto
iuris ſibi videri verior opinio,ꝙ ad maritũ trãſeat ius p̄
ſentandi,& intm̃ tranſeat,ꝙ ad vxorẽ non ſpectet,& ſic
approbat opinionẽ rotæ in vno, in alio tñ dicit ſibi nõ
videri vera opinio rotæ.ſ.inquantũ vult,ꝙ ſi maritus &
vxor concurrãt,p̄feratur p̄ſentatus ab vxore. de quo tñ
pũcto nos dicemus ĵ.Et pro hac ſua opinione põderat.
d.c.ex literis.a fortiori,nam ibi iuſp.tranſit in cõducto
rem vniuerſitatis ad longũ tp̃s, qui hẽt minus ius in re-
bus ꝯductis,q̄ maritus in dote: vt expreſſe dicit tenere
Bal.in d.l.doce ancillam.C.de rei vẽd.maritus enim ha-
bet proprie dñium dotis:vt dixit Bal. in l. in rebus. in 3.
no.C.de iure dotium.¶Dicit etiam ibi Roc.per c. ex li-
teris.reſponderi ad vnum arg.quod ſit pro cõtraria par-
te,ꝙ vbi in aliquo ti.etiam vniuerſali requiritur ſpecia
lis traditio rerum,non poteſt trãſire iuſp. quod ſingula
riter tranſire non põt,quia.c.ex literis.probat ꝯrium: vt
ẽt ibi dicit Io.And.col.2.Butri.& Car. q. 11.Addit etiam
tenendo iſtam opi.non obſtare fundamentum do.con
trarium tenentium,dũ dicunt,iuſpa.ſeu p̃ntationẽ eſſe
quandam honorificentiã,quæ non eſt proportionabi-
lis ad onera matrimonij ſuſtentandi, ꝑꝑ quæ onera ma
trimonij dos datur:quia reſpõderi põt,ꝙ licèt verũ ſit,p̄
ſentationẽ non eſſe fructum habilem ad ſuſtentationẽ
onerũ matrimonij ſufficere vniuerſitatẽ,in qua eſt iuſ-
pa.ad id eſſe habilem,& vbi vniuerſitas transfertur, nõ
conſideratur ipſum iuſp.ſed tranſit acceſſoriè ſecundũ
Abb.in d.c.ex literis.in ĵ.nota.pari mõ dicimus, qñ vni-
uerſitas cui ineſt iuſp.vendiſ, & certe pretiũ nõ eſt pro-
portionabile ad iuſp.d.c.de iure.& tamen tranſit in em
ptorẽ, & hoc quia iuſp. non conſideratur in venditio-
ne;ſed acceſſoriè tranſit,idem dicendũ in propoſito, ꝙ
licèt verum ſit p̄ſentationẽ non prodeſſe ad onera mr̃i
monij ſuſtẽtanda,tñ acceſſoriè tranſire cũ vniuerſitate
in dote data;quia nõ ꝯſideratur p̃ntatio de per ſe,ſed ip
ſa vniuerſitas.quæ quidẽ ſol.fuit Feli. vt diximus ſupra.
R̃ndet demũ.ad motiuum ꝑ eũ factum,maritũ nõ poſ-
ſe percipere fructus qui in breui nõ renaſcanſ; qa mari
tus non percipit ipſum fructum p̃ntationis tanquã ma
ritus,& tanquam iuſp. ſit de rebus dotalib. ſed percipit
tanquã poſſeſſor vniuerſitatis per quandã cõſequentiã:
vt ſupra eſt dictum.Et per iſta dicit remanere proſtratã
opi.do.Ant.Imo.& ſequaciũ,tñ fore cogitandũ dicit, ſi
caſus cõtingat ꝑꝑ auctoritatem tantorum patrum. Iſta
ſunt quæ reperi circa hãc materiam, ex quorum docto
rũ dictis multa ꝯſideranda veniunt.Et primò,nã Pau.&
oẽs qui eum ſequunſ & oẽs alij do.valet But.Imo.Abb.
Rota,Præpo.& do.Feli.ac Pau.de Cita.& Roch. in locis
ſ.allegatis formant eorum quæſita, cum datũ eſt in do-
tem aliqđ vniuerſum, nam Pau. formauit qõnem ſuã,
cum eſt data in dotem hr̃ditas aliqua in qua eſt iuſp.re-
liqui vero cum data eſt in dotẽ villa vel caſtrũ,& ſic vni
uerſitates tp̃ales,& ex hoc patet eos noluiſſe iuſp.aliter
trãſire,niſi cũ vniuerſitate aliqua exiſtente in dote,ac ſi
dicerent,dotẽ nõ eſſe vniuerſitatẽ,ꝑ quã trãsferaſ iuſp.
ſicut ſunt hæreditas,villa,vel caſtrũ,de quib.diximus ſu
9 pra in 5.q.prin.in 11. 14.& 15.artic.¶† Ad quod ego op-

ſono de doctrina Bar. in rub. ff. ſol. mat. vbi cõcludit in effectu dotẽ eſſe ius quoddã incorporale & vniuerſale, ſicut hẽditas & peculium, per l. quod dr̃. ff. de impen. in reb. do. fac. de quo dicto latius per do. in d. ru. ff. ſol. mat. vnde cum iuſp. tranſit cum hẽditate, tanquã cũ vniuerſitate ſcdm cõem opi. de qua ſ. in d. 15. ar. & dos dicaẽ vniuerſitas ſicut & hẽditas, ad quid do. prædicti videntur requirere aliquam vniuerſitatẽ dari in dotem, puta vniuerſitatem, caſtrum, vel villam, ſi ſola dos dr̃ vniuerſitas, vnde videretur potius dicendũ cum ſola dote abſq; alia vniuerſitate ꝙ daretur in dotẽ iuſp. tranſire ſicut & hẽditas, cum ipſa dos ſit vniuerſitas: cogita ſuper iſto motiuo: quia eſt forte, ſed quia hic eſſet tractandus ille copioſus arti. an dos ſit vniuerſitas, vel titulus vniuerſalis, de quo p do. in d. rub. vbi late do. omnes, & vltra cos pleniſſime per Bal. nouellum in tra. de dote, in 2. parte in 3. char. ibi ſecundo, nunc ad ſecundam partẽ circa q. ditatẽ dotis &c. per nouem col. quẽ ibi. ſ. in d. tra. ſequũtur alij mod. in 4. par. in 4. q. & concludit ibi Bald. contra Bar. ꝙ non dicatur vera vniuerſitas, ſicut caſtrum, villa, vel hæreditas. de quo art. non intendo nunc tractare, cõ
20 clude cum alijs do. de quibus ſupra † vt cum dote ſola, ſi in dote non ſit data aliqua vniuerſitas, non tranſeat iuſp. vt & ipſi videntur tenere, cum re vera dos non ſit talis vniuerſitas, cum habeat ſuos fines: vt vult ibi Bal. & alij, cogita ſuper p̃dicta; qa alij non tangunt, & multa dici poſſent. Conſidera ſecundò Pau. de Eleaza. in d. ſua. q. voluiſſe, prout diximus ſ. poſt Pet. de Anch. tunc demũ iuſpa. nõ tranſire in maritũ, qñ eſſet data hẽditas in dotẽ in qua erat iuſp. ſed ſi data eſſet villa, vel caſtrũ in dotẽ bene tranſire iuſp. propter illã eius opinionem: quia in hæreditate eſt facienda traditio ſingularium rerũ, & ſic iuriſp. Butr. verò Imo. & Abb. in d. c. ſi. de conceſ. præbẽ. videntur velle idem eſſe in villa vel caſtro datis in dotẽ, ꝙ cum illis non trãſeat iuſp. in eis exiſtens propter aliã rõnem, valet qa fructus p̃ſentationis non cõfert ad ſuſtentanda onera matrimonij. Et ex iſta cõſideratione aduerte ad plura. Et primò Paul. in d. ſua. q. in plurib. motiuis factis pro parte negatiua, valet ꝙ nõ tranſeat iuſp. in maritum in 3. 6. & 7. motiuis vr̃ concludere idẽ in vniuerſitate data in dotem, videlicet villæ vel caſtri, qđ in hæreditate: vt non tranſeat iuſp. ex quo dicta in illis tribus motiuis concludunt etiam in caſtro vel villa datis, vnde cum in fine dicat, cum caſtro vel villa tranſire, vr̃ ꝯ illa motiua diſponere, niſi dicas illa motiua eſſe friuola, vt infra dicemus. Aduerte ſecũdò, ꝙ cum do. Feli. in d. ca. cum olim. in 2. col. de maio. & obed. pro Butr. & Imo. alleg. Pau. in d. q. male loquitur, ex quo Pau. But. & Imo. in hoc non concordent, cum Pau. velit iuſp. tranſire cum villa vel caſtro, ſed non cum hæreditate datis in dotem. But. verò & Imo. velint, ꝙ nec cum illis tranſeat pp aliam rõnem, quam Pau. non ponit, & ideo male dixit do. Feli. pro illo facere quod dicit Pau. &c. Aduerte & tertiò, ꝙ Pau. mouetur ad hoc dicendum in hẽditate illa potiſſima rõne: quia eſt facienda traditio ſingulariũ rerum &c. & tñ hæc eius opinio communiter damnatur in hæreditate vendita: vt diximus ſ. in 5. q. princ. in 15. arti. licèt ibi Ego tenuerim cum Pau. vnde tota difficultas reſtat in opinione & motiuo But. Imo. & Abb. & tam in hæreditate, quàm in villa, caſtro, vel alia vniuerſitate data in dotẽ: vt infra dicetur. ¶ Cõſidera tertiò, ꝙ Pau. in d. ſua. q. cum argumentatur pro parte affirmatiua, ꝙ tranſeat iuſp. in maritum, in tertio motiuo tenet tit. dotis eſſe tit. gratuitum, cũ pretium nõ interueniat, quod ſi eſſet, poſſet etiam de per ſe in dotem dare cum conſenſu tñ epi: prout dicimus in donatione ſ. in 4. præcedẽ. q. prin. in 2. arti. & in legato: vt in 6. q. prin. ſimiliter in 2. ar. & hoc eſſet contra illud, quod diximus ſupra in præceden. ar. & tamen idẽ Pau. in motiuis partis negatiuæ dum vult probare non tranſire iuſp. in maritum vr̃ æquiparare multotiens titulum dotis titu. venditionis; & maximè in j. 4. & 5. motiuis, & in primo aſſertiue dicit, ꝙ ſicut ſingulariter iuſp. nõ põt vendi, ita nec in dotem dari, & certe hæc pars eſt verior, cũ reſpectu viri tit. dotis ſit omnino oneroſus. Bene dicerem, ꝙ ſi pater vellet donare filiæ iuſp. ſicut ẽt donat dotem, & interueniret cõſenſus epi, ex quo eſſet vera donatio, & reſpectu mulieris dr̃ titulus gratuitus: vt p Bar. in l. j. in j. no. ff. pro dote. & in locis allegatis in p̃ce. art. ꝙ tranſeat in filiam, in virum vero nõ: quia reſpectu viri omnino dr̃ ti. oneroſus, & ideo iſto caſu remaneret indubitanter penes vxorem. ¶ Sed eſt dubiũ, an trãſeat in virũ, cũ datur aliqua vniuerſitas in dotem, in qua eſt iuſpa. vt ſupra diximus, & infra dicemus, cogita circa hæc vltima dicta: qa noua. Conſidera quarto, ꝙ ſi bene inſpiciãtur dicta do. Pet. de Anch. in ſi. cum alleg. Io. And. contra Pau. & etiã dicta do. Feli. in d. c. cauſam. in 4. col. in ſi. & in prin. 5. in verſi. vnde dico. & inferius in d. 5. col. in verſi. & hæc procedunt, ex quo do. Fel. in d. j. verſi. recitat opi. Pau. ꝙ iuſpa. non tranſit cum marito in dotem, in qua eſt data hæreditas, ſicut damnat opi. Pau. qui tenebat iuſp. non trãſire cum hæreditate vendita. Ita etiam videtur damnare dictum Pau. ꝙ non trãſeat iuſp. cum hæreditate data in dotem, & maxime cum ambo iſti tit. ſint oneroſi, & etiam ſit opus ſingulari traditione, ſuper quo maxime ſe fundat Pau. & idem vr̃ velle Car. in d. cle. 2. in 5. col. in 6. q. hoc tit. ſcilicet Pau. in vtroque dicto damnari. ¶ Et ex iſta conſideratione ſequitur, ꝙ ſicut tenuimus ſcdm opi. cõem contra Pau. ſupra in 5. q. prin. in 15. artic. dum tractauimus de hæreditate vendita, an tranſeat cum illa iuſpat. Ita etiam debemus tenere in hæreditate data in dotem, ſed reſtant aliqua motiua, quæ fiunt in iſto caſu q̃ nõ poſſunt militare in illo, ad q̃ infra rñdetur. Cõſidera quintò, ꝙ do. Abb. in d. c. ſi. de conceſ. præben. in tit. q. præſupponit tranſire iuſpat. in maritum cum illa data in dotem ibi dum dicit, præſuppoſito ꝙ poſſit &c. Sed q̃rit, quid ſi vxor præſentat alium, quis præferatur, & tñ in proceſſu huius vlt. q. per illam rationem, q̃ fuit prius Butri. quam ſequutus eſt Imol. ibi ſcilicet quia p fructũ p̃ſentationis non ſupportantur onera matrimonij, propter q̃ ſupportanda dos daẽ, vr̃ tenere Abb. nullo modo iuſp. tranſire cum dote, ẽt ſi ſit aliqua vniuerſitas data in dotem, niſi diceremus Abb. intellexiſſe trãſire iuſp. ſed non eius fructus. ſ. p̃ñtationem, & ad iſta dicta Abb. etiã aduerte male damnaſſe Butr. & allegaſſe rotam: vt diximus late ſupra, poſtquam retulimus eius dicta in ver. & certe do. Abb. Conſidera ſextò dicta do. Præpo. in d. ca. p veſtras. de dona. inter vi. & vxo. in ſi. voluiſſe probare fructum p̃ſentationis conferre ad onera matrimonij ſuſtentanda, & poſtea concludit, in fructibus alimentorũ percipiẽdorum ab eccleſia in caſu neceſſitatis, vnde cũ poſtea ſubdat in ſi. vtatur ergo maritus fructibus, q poſſunt conferre ad ſuſtinenda onera matrimonij, vr̃ intelligere iuſpa. tranſire in maritum cum vniuerſitate data in dotem, & licèt fructus præſentationis non conferat ad ſuſtinenda onera matrimonij, cõferrent alij fructus, ſcilicet perceptio alimentorum, & illis vtetur, præſentatione verò non, quod quidem eſt ꝯ eius mentem, cũ ipſe ibi teneat maritum habere p̃ſentare, & non vxorẽ, vnde eius verba potius fuerũt dicta inaduertẽter, voluit n. dicere, ꝙ cũ ſemel tranſeat iuſp. in virũ cum vniuerſitate data in dotẽ, non ꝯſideratur aliquẽ fructũ nõ cõferre ad ſuſtentanda onera mr̃imonij, ex quo aliqui fructus ipſius iuriſp. conferunt; & iſta eſt mens eius multũ notanda: vt infra dicetur. ¶ Conſidero ſeptimò motiua Pau. in d. ſua. q. facta pro parte negatiua, videlicet quòd non tranſeat in maritum iuſp. quod erat in hæreditate data in dotem non militare. Et ſi bene aduertatur primum & quintum motiuum tentat illud idem eſſe vendere hẽditatẽ, vel dare in dotẽ, quod eſt ſingulariter oĩa quæ in bonis vel hæreditate venditis, ſeu in dotẽ datis tradere, & ideo iuſp. tranſire nõ poſſe, ex quo de eo iſtis tit. ſingulariter diſponi non poſſit. In quarto & motiuo dicit, poſſet induci fraus, ex quo poſſent eſſe pauca in hẽditate, & pp illa vẽderet, vel daretur in dotẽ iuſp. qđ eſt prohibitum fieri, & ad iſta non eſt laborandũ rñdere: quia quantum ad iſta opinio Pau. reprobatur per cõmunem opi. do. vt dictum eſt ſ. in 5. q. prin. huius partis

in 15.

in 15.art. vbi tractauimus de hęreditate vẽdita,& diximus
ẽt ſ.in 4.conſideratione.¶Ad ſecundũ verò motiuũ, ꝙ
iure hęreditario in maritũ nõ tranſit iuſpa.nõ negatur,
nec ẽt ꝙ remaneat in vxorem, quia de hoc vltimo.j. in
2.l.dicetur,vt in prin.huius art.dixi.Sed dr̃ illud tranſire
ẽt in virũ durante matrimonio,ſicut dicimus de omni
bus bonis datis in dotẽ,quæ re vera ſunt vxoris,ſed tran
ſeunt in virũ durante matrimonio.¶Non ob.tertiũ mo
tiuum, patronũ teneri ad onus.ſed maritũ nõ teneri ad
onera l.mulier &c.& ſic eccleſia eſſet indefenſa,& ma-
ritus quò ad ꝯmodum eſſet patronus.ſ.quò ad pñtatio-
nem, quò ad onera verò non &c. quia iſta non proce-
dunt,nã ex quo ſemel ad ipſum tranſit iuſpa habebit ꝯ-
modum,& onus.Nec ob.d.l.mulier.& nõ ponit tit. nec
vnquã ſ.poſuit.Ego reperi l.quæ incipit,ſi mulier.§.at ſi
in dotẽ.ff.de rerum amo.vbi dr̃,ꝙ ſi ſeruus datus in do-
tem fecerit furtum viro,ſi mulier talẽ eſſe ſciuerit,totũ
dãnũ ſarcietur,ſi verò ignorauerit,non tenebitur vltra,
niſi dare illũ pro noxa.ecce text. ibi ꝙ non teneẽ vir ad
onera,& certe ille tex.nõ facit,qa facere furtũ eſt preter
naturã ſerui,vnde cum illũ accepit in dotẽ,non recepit
illum furẽ,ſed in caſu nr̃o cum defendere eccleſiam ſit
ex natura iuriſp.& illud acceſſoriè,cũ vniuerſitatẽ acce
pit in dotẽ,tranſiuit in ipſum cum onere & natura ſua,
ſicut trãſeunt res dotales onera habentes.Reperi & aliũ
tex.in l.cũ mulier.ff.ſol.mat. vbi hr̃,ꝙ qñ dos reſtituitur
ſolu. matrimo. cauendum eſt marito per mulierem de
cõſeruanda ipſum indemnẽ ab obligatione qua tene-
batur occaſione dotalis. ecce qualiter nõ tenetur ad one-
ra,& ſi iſtum tex.voluit allegare Paul.certe eſt ꝯ ipſum,
& pro eo quod dixi proximè,nã vir obligatus erat occa
ſione rei dotalis,& ſic tenebatur ad onus dãni infecti pro-
pter illam rem,ſed liberatur ſoluto matri.ita ẽt occaſio
ne iuriſpa.tenebitur eccleſiã defendere,ſed liberabitur
ſol. matri. & ſic non obſtant iſti tex. Voluit forſan alle-
gaſſe text.in l.mulier.ff.de iure dot.& ille tex.vr̃ aliquali
ter facere.Et ideo addidi ad Pau.hunc ti.in illo.n.tex.ap
paret aperte,ꝙ ſi mulier dedit in dotẽ omnia bona ſua,
& ipſa erat alijs obligata,nõ poterit vir ꝯueniri a credi-
torib.vxoris, ſed ipſa vxor ꝯuenienda eſt, ecce qualiter
vir nõ teneẽ ad onera.Ita & in caſu noſtro,& ad iſtũ tex.
ẽt faciliter rñdetur,nam ille text.in fi.cum vult reddere
rõnem, quare vir nõ poſſit ꝯueniri a creditorib. vxoris
ſi oĩa eius bona habuit in dotẽ,dicit quia nõ eſt plus in
promiſſione bonorũ(quamuis promiſerit oĩa bona)
niſi quod ſupereſt deducto ære alieno,vnde illa quę de
bebuntur creditoribus , non vñr data in dotem ex illa
ꝓmiſſione, & ideo vir ad illa non teneẽ,ergo ſubtiliter
intelligẽdo illũ tex.ſecundũ eius finẽ,qñ ſunt aliqua bo
na vere data in dotẽ,& illa tenẽtur ad aliquod onus be-
ne vir pro illo onere ꝯueniri põt, & iſto modo ille tex.
potius facit pro iſta parte,nam ex quo ſemel iuſp.illius
eccleſię tranſiuit cũ dote,bene pro eo tenebitur vir,ma
xime cũ habeat alia ꝯmoda.Poterit ẽt ad illum text.rñ-
deri,illa onera non eſſe ex natura rei datæ in dotem,qa
forſan vir neſciebat illa debita.ſed onus iuriſpa. eſt no-
tum,prout diximus rñdendo ad tex.in l.ſi mulier.§. at ſi
in dotẽ.ff.rerũ amo.Et per iſta ſatis eſt rñſum ad d.3.mo
tiuũ.¶Minime ẽt obſ.ſextũ motiuũ omiſſo 4.& 5. quia
ad illa ſ.eſt rñſum cum primo,valet ꝙ licèt vir lucretur
fructus dotis,non tñ lucrabitur humanum corpus pro-
diens ex re dotali pp reuerentiã humani generis &c.vn
de cum ex pñtatione prodeat rector eccleſiæ , ergo &c.
nam iſtæ ſunt fabulæ, ꝙ rector ſeu presbyter qui pñtaẽ
naſcaẽ pñtanti &c.nec leges allegatæ loquuntur in caſu
iſto ficto,quia ſemel ad genus humanum natus fuit,ob
cuius reuerentiã illæ leges emanarunt,vnde licèt nunc
naſcatur,naſcitur ille eccľe & non patrono,& ideo hoc
motiuũ nihil ſtringit. ¶ Ad vltimũ de abſurdo, ꝙ tanq̃
exiſtens in poſſeſſione vir mortua vxore præferetur hę
redibus vxoris,nam hoc non eſt verũ,niſi forſan negli-
gentib.ipſis hęredib.& pñtantibus poſt inſtitutionẽ,ſed
ſi cõcurrerent præfererentur ipſi tanquã proprietarij il-
lius iuriſpa.velut hęredes vxoris matrimonio ſoluto,put
late dicetur in 2.lib.in j.par.in 3.q.prin.in 2.arti.cum tra
ctabimus materiam c.ꝯſultationibus.hoc tit.Et per iſta
remanẽt ſoluta omnia motiua Pau. Conſidero octauò
poſtquam non militant motiua Pau.ſolum reſtat moti
uũ,quod fuit originaliter do.Ant.de But.quod ſequun
tur Imo.& Abb.maritũ lucrari fructus dotis, conferen-
tes ad ſuſtentationẽ matrimonij &c. & vt ſ. retulimus,
do.Præpo.dixit, fructus iuriſp. bene ꝯferre ad ſuſtinẽda
onera matrimonij,quia ſi vergeret ad inopiam,alimẽ-
tarentur ab eccľa tanq̃ patroni.Ego pro hoc allego tex.
iuncta glo.in c.admonere te cũ lachrimis.ibi,vxorẽ tuã
partẽ corporis tui 33.q.2.vbi gl.in verbo partẽ.dicit eſſe
arg.ꝙ qui excipit alimenta ſibi vr̃ excipere & vxori , cũ
ambo ſint vnum corpus.Ita in propoſito vnde cum iſte
fructus ꝯferat ſuſtentationem oneris matrimonij,licèt
alii fructus iuriſp. valet pñtario & honor nõ cõferãt ne
videaẽ ꝓ parte pronus & ꝓ parte nõ, dicemus totũ iuſp.
trãſire in virũ.Et ideo nõ obſt. motiuũ Bu.Abb. & Imo.
Eſt & alia ſolu.quæ do.Feli.ſ.in d.c. cum Bertoldus.in fi.
col.non eſſe in ꝯſideratione , an fructus præſentationis
ꝯferat ad onera matrimonij,vel non,ex quo tex.in c.ex
literis.ſolum ꝯſiderat,ꝙ cũ vniuerſitate iuſpa.& pñtan-
di tranſit, & ſic ad poſſeſſorẽ tranſeũt fructus rei poſſeſ.
Iſtã ſolu.do.Roc.appropriauit ſibi,ſed re vera eſt Felin.
vt ſ.dixi.Et certe hęc ſol.eſt optima, quæ cõprobatur p
d.c.ex literis.vt ſ.dixit do.Ro.quod certe magis late nos
in prima cõpilatione poſueramus, nũc omittimus ali-
quid dicere ex quo poſuit Roc. Et quã maxime proce-
dit hæc ſol. cum dicta inductione c. ex literis. cum ſint
ex iurep.alij fructus,qui poſſunt conferre ad onera ma
trimonij prædicta ſuſtinenda ſecundũ quod dixit dom.
Præpo.vt proxime retulimus.Ego conſidero tertiam ſo
lu. & dico onera matrimonij eſſe multa, & non ſolum
ꝯſiſtere in victu & veſtitu vxoris,ſed ẽt ĩ multis alijs ob-
ſequijs oneroſis in perſonam mulieris neceſſarijs,vt hr̃
in l.ſi cũ dotem.§.ſin autẽ.ff.ſol.mat.Et difficile eſt,mari
11 tum ſupportare defectus & mores mulieris,† cum mu
lieres cõiter ſint intolerabiles,vt habetur in auc.vt mu-
lieres debitrices & creditrices.§.quia verò.& nam ad ea
ff.de legi.& no.in l.pater Seuerinam.§.ſocius.ff.de con-
di. & demon. vnde ex prædictis infert do.Bal.nouellus.
in trac.ſuo de dote, in 2.par. in 9.col. in verſ.poteſt dici.
ꝙ licèt valeat pactũ,ꝙ non teneatur vir alere vxorem,
ẽt ſi dotem habeat vir,tñ non valeret pactum ꝙ vir non
teneaẽ ſubire alia onera obſequialia matrimonij , nec
alere vxorem, vt ibi late per eum , vnde iſtis ſic ſtantib.
cum onera matrimonij ſint etiam alia , quàm illa quæ
æſtimantur,& quæ ꝯſiſtunt in expenſis,& nihilominus
vir habet illa ſuſtinere,nõ eſt incongruum,vt ẽt habeat
alios fructus ex dote,qui nõ ꝯſiſtant in reb. quæ ęſtima
ri pñt,prout eſt præſentatio, vt illos fructus habeat pro
eius recreatione in recõpenſam & refrigerium laborũ,
quos habeat pro ſuſtinendis alijs oneribus erit enim ei
maximũ refrigerium habere rectorẽ in eccleſia ſua pa-
tronata ſecundũ cor ſuum, qui cũ expectat in mane ꝓ-
miſſa audienda,& maxime cũ vxor ſoleat eſſe cã,vt a le
cto tardius ſurgat pro debito ſibi ſoluẽdo , & ẽt vt hẽat
rectorẽ ſecũdũ eius ꝓpoſitũ, vt magis eũ honoret in ꝓ-
ceſſionib.& alijs,& ẽt pinguius ei in neceſſitate ſubue-
niat,pręſertim ẽt cũ ad virũ ſpectet hr̃e rectorem hone
ſtum pro ꝯuerſatione domus,ne ſit incontinens, quod
forſan vxor cuperet,& ꝓ iſtis facit.nam vir ẽt habet ali-
quos honores, & exercet aliqua q̃ vtilitatẽ æſtimabilẽ
nõ ꝯferũt circa res dotales.hinc dr̃,ꝙ ſi emphyteuta vxo
ris vult rẽ emphiteuticã alienare,ſufficit denũciaſſe ma
rito,& pinde eſt ac ſi ipſi vxori denunciatũ fuiſſet,vt eſt
tex.no.in l.aut q aliter.§.ſed Seruius.iũcta gl. ff.qđ vi aut
clã.declarãdo tñ vt ibi p Bar.voluit ẽt do.me.laſ.in l.fi.in
105.col.in verſ.17.quarto.C.de iure emph. Ita & in pro-
poſito nr̃o,& p iſta remanet ſublata rõ & motiuũ Butr.
Imo.& Abb.ſup quo magis ſe fundãt doc.tenẽtes opi-
12 nionẽ ꝯriã.¶ † Conſidero nonò,ꝙ poſtquã motiua par
tis negatiuę non militant , & reſtant in robore motiua
partis affirmatiuę , verã eſſe ipſam partẽ affirmatiuã, &

pro ea plures eſſe doct. & ideo illam dicerem cōem, nā pro ea eſt Io.An.do.Car.Pe.de Anc.Rota,do.Præpo.do. Fel.qui ēt dicit ſe allegaſſe Imo.in rota,& nō fuiſſe auditum,do.Gay.Pau.de Cita. & do.Roc. & pro iſta parte ēt pōt dici eſſe Pau.de Eleaz.cum in iurep. quod eſt in caſtro, ſeu villa datis in dotē ꝯſentiat, illud tranſire in virum,negat tñ tranſire in virū iuſpa.quod eſt in hęreditate data in dotē,& voluit ēt prædictā opin.Gay.ibidem in 44.col.pro parte verò ꝯ̄ria ſolū eſt But.Imo.& Abb.& ſic magis cōis opin. ēſt iſta affirmatiua , præſertim cum pro ea ſit rota,quæ ēt nouiſſime tpe do.Fel.noluit omittere opinio.Imo.vt s̄.dictum eſt.Cōſidero decimò Gay. in loco s̄.allegato in ſua diſt.in j.membro,cum iuſp.eſt datum in dotem cum vniuerſitate cōcludere omnino cum cōi opinione, & ſic tranſire in virum. In ſecundo verò membro plus dicere eſſe conſiderandū,an ſit facta æſtimatio dotis,vel non,& ſi fuerit facta,an ſit facta tali modo,ꝙ faciat emptorē vel non,in hoc membro vr̄ voluiſſe dicere nō facta aliqua æſtimatione dotis, quia ꝯ̄ctus vr̄ gratuitus,tranſire iuſpa.ēt iſto caſu,ſi eius opin. vera eſſet, dicerem requiri ꝯſenſum ſuperioris,ſicut in alijs ꝯ̄ctibus gratuitis,vt diximus s̄.in ver.ꝯſidera tertiò. Et ī hac ſubdiſtinctione voluiſſe Gay.ꝙ facta ęſtimatione,quæ faceret emptorē nō trāſire iuſpa.cū dote,qđ nō tenerē,ſi in dote data eſſet villa ēt æſtimata,in qua eſſet iuſpa.quia trāſit cum propria vēditione eodē modo cū æſtimatione. Conſiderò vndecimò & vltimò,ꝙ ex quo eſt ꝯclusum,iuſp.tranſire in virū cum vniuerſitate data in dotē,in qua erat iuſpa.& eius fructus ꝯferre ēt ad ſuſtentanda onera matrimonij,& ꝙ ex quo,ideo nō tranſit cū villa data in pignus in creditorē,quia eius fructus nō pōt reſtitui,nec in ſortem cōputari,ex quo non recipiunt æſtimationē, vt in d.c.cū Bertoldus.& diximus in præce.q.prin.in 2.art. ꝙ ſi viro nō ſit ſoluta dos & dař ei aliqua vniuerſitas in pignus,ex quo lucratur fructus rei ſibi pignoratæ pro dote , vt ex illis poſſit ſubire onera matrimonij, vt in c.ſalubriter. de vſur. qui fructus non ſunt reſtituendi,nec in ſortem ꝯputandi,ſi eſt iuſp.in illa vniuerſitate iſto caſu tranſit in illum maritum creditorem,quamuis in creditorē iuſp.nō tranſeat, vt in d.c. cum Bertoldus.quē tex.Ita ego nouiter limitarem,vt ēt tetigi s̄.in præce.q.prin.in 2 ar.in verſi.& ex iſta ratione dico,vbi tractauimus hunc art.Et nota iſtā conſiderationem quia noua,& credo eam veriſſimam,& non inueni alibi,nec etiam tu inuenies.

¶ Tertius art.10.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Uxore relicta omnium bonorum vſufructuaria & extraneo instituto hærede a marito habente iuſpa. vxor vel hæres habebit ius præſentandi, vbi quòd vxor. & nu.8.*
2 *Vxor relicta omnium bonorum vſufructuaria,& extraneo hærede inſtituto ipſa vxor habebit omnes fructus de iure & conſuetudine ſalua falcidia hæredis,inſtituto verò filio habebit alimenta tantum, de conſuetudine tamen.*
3 *Iuſpa.cum vniuerſitate etiam ſine conſenſu epiſcopi tranſit in alium titulo vel oneroſo,vel gratuito & nu.8.*
4 *Vniuerſale dicitur, quod eſt aptum comprehendere vniuerſitatem in totum actiue & paſſiue.*
5 *Bona intelliguntur deducto ære alieno.*
6 *Venditis omnibus bonis non tranſit iuſpa in emptorem.*
7 *Iuſpa.non tranſit titulo legati ſine conſenſu epiſcopi.*
9 *Legatum omnium bonorum dicitur vniuerſale.*
10 *Subſtantia & hæreditas ſunt idem.*
11 *Calendarium continet vniuerſitatem.*
12 *Legato vſufructu omnium bonorum legatarius tenetur ad onera hæreditaria.*
13 *Legatum vſufructus omnium bonorum intelligitur de præſentibus & futuris.*
14 *Terminus,omnia bona,prolatus in teſtamentis eſt vniuerſalis ſicut hæreditas.*
15 *Hæreditas,bona,peculium, & patrimonium,dicuntur nomina vniuerſalia,remiſſiue.*
16 *Vſufructuarius habet dominium.*
17 *Vſufructus dicitur pars ſubſtantialis rei.*
18 *Vſufructuarius eſt ſimilis emphyteutę.*
19 *Vſufructuarius naturaliter poſſidet.*
20 *Ratio quæ ſit,ꝙ iuſpa.de per ſe non tranſeat.*
21 *Vſusfructus poteſt conſtitui in his rebus,quæ legari poſſunt.*
22 *Proprietarius & vſufructuarius ſunt quaſi ſocii.*
23 *Quod dictum eſt in vxore relicta vſufructuaria, idem econtra.*

DVbitatur tertio loco,quia hic melius cadit quā alibi,
1 † pone maritus habet iuſpa.in aliqua eccleſia,& decedat relicto hærede extraneo & vxore vſufructuaria,illa vacante quis præferatur in p̄ſentando, hæres,an vxor,& ſic an iuſpat.tranſeat in vſufructuariam vxorē, vel alium.Et antequam ad huius arti.diſcuſſionē deueniam,aduerte ad vnū,hunc art.eſſe formatum,qñ teſtator inſtituit hæredā extraneum,& nō qñ inſtituit hære-
2 dē filium. † Et ratio eſt, qa qñ inſtituit extraneū hæredē & vxorem vſufructuariam,tunc tā de iure,quam de ꝯſuetudine intelligitur maritum eam feciſſe vſufructuariam oīum bonorū eius. Ideo habebit vſumfructum oīum bonorum ſalua falcidia ipſorū hęredū & dñium illorū , ſed qñ inſtituit filiū hęredē & vxorē vſufructuariam, tunc de iure idē eſſet.ſcā habere vſufructū oīum bonorum,ſed de ꝯſuetudine generali debet habere alimenta tantum,vt eſt glo.in auct.quod locū.C.de ſecun. nup.& ita vult pulchre Bar.Bal.Imo.Flori. & alii cōiter in l.Titia cū teſtō.ff.de leg.2.& cōiter doc. oēs in d. auct. quod locū.& multi alij doc.in lecturis & ꝯſilijs,quos accumulat do.Pau.de mōte Pico in ſua ſolēni rep.d.§.Titia cū nuberet.in 4.char.in 3.col.vbi dicit,doc.dicere in verſ.ſecunda ꝯclu.iſtas eſſe cōes opi.doc.& primam cōclu.de extraneis hęredib.inſtitutis ipſe diſputat ibi in 6. char.in j.col.in verſ.venio mō ad ſecundā ꝯcluſionem. eſt bene verū,ſecūdum cōclu.noſtram de filijs hæredib. inſtituris, & ꝯſuetudinē eius diſputare ibi ipſum Paul. in d..6.char.ante fi.vlti.col.in verſ.expeditus de hac concluſione.& limitate ipſam ꝯclu.ēt filijs hæredib.inſtitutis matrē vſufructuariam relictam habere vſufructum oīum bonorum vltra alimēta plurib. modis,vt ibi late per eū, vide in caſu illarum limitationum , quia idē eſt ac ſi fuiſſet inſtitutus extraneus,arti.verò noſter ſeruiet ēt in illis caſib.cum ſit idem, & iſta ſunt dicta ad intelligentiam tit.arti.noſtri, & infra dicēdorum, & idem dicēꝯ in marito relicto vſufructuario ab vxore,vt vult etiā ibi Pau.in 9.char.in 4.col.in verſ. quid aūt eꝯ nunc formiter rñdendo.dic hunc artic.formaſſe Pau. de monte Pico in d.ſua repet.§. Titia cū nuberet l.Titia teſtō.ff.de leg.2.in 39.q. in 21.char.j.col. & dicit prima facie videri dicendū iuſpa.tranſire in vxorem,& pręſentatum ab ea fore præferendum,quia præſentatio dr̄ fructus,vt declarant Inn.& Abb.in c.conſultationibus hoc tit.ex quo ſignanter decidunt,ꝙ ſi haberē iuſpa.& non eſſem in poſſeſſione præſentandi,& alter eſſet in poſſeſſione,pręferri pñtatū a poſſeſſore bonęfidei,tñ quia fructus ſequuntur poſſeſſorē l.in bonæfidei.cum vulga.ff.de acq.rer.domi.Si ergo pñtatio eſt fructus , mulier debet præferri ſicut in fructib.præfertur vſufructuarius proprietario.In ꝯ̄riū tñ dicit eſſe deciſionē do.An.Imo.& Abb.in c.fi.de ꝯceſ.præb.& eſſe videdum latiſſime per do.Feli. in c.cū olim.In 2.col.de maio.& obe.& ibi vide,dicit ipſe,quid in marito,ſi mulier daret caſtrū in dotem , in quo eſſet iuſpa.quis deberet præſentare vxor vel vir. ¶ Et ſubdit, non obſtare præſentationē eſſe fructum,& fructus ſpectare ad vſufructuariam,quia iſtud procedit,qñ fructus eſt ad alicuius ſuſtētationem,nam tunc bene ſpectat ad vſufructuariam , ſed ius pñtādi ꝯcernit quodammodo fructus ꝯſcientiæ , ideo ſpectat ad verū dñium, & ſic ad hærede viri. ¶ Subſequitur poſtmodum prædicta cōformari vltra canoniſtas per illud qđ tenet Imo.& Alex.in l.quia proinde.& in l.ſi patroni.ff.ad Treb.tenentes,ꝙ licet iura vtilia trāſeant in fideicōmiſſarium reſtituta hæreditate l.j.in prin.ff.ad Treb.tñ non tranſit iuſpa.idē tenent Legiſtę in l.venia.C.de in ius vocan.& dicit dixiſſe Alc.in d.l.quia proinde.iſtud eſſe incognitū Canoniſtis

de quo

de quo diximus ſ. in 2.q.prin.huius partis in 35.arti.ſi er
go fideicõmiſſarius nõ põt,in quẽ traſcunt oĩa iura vti-
lia & in perpetuum, quanto minus poterit præſentare
vſufructuaria,quæ habet ius debile,vt no.in l.j.§.fi.ff.de
noui oper.nun.facit l.ſi quis domũ.ff.loca. Ex quo dicit
ẽt ipſe, poſſe determinari qõnem ſatis notabilẽ de con
ſuetudine quę eſt Mediolani & in multis ciuitatibus,ꝙ
mortuo presbytero parrochiali ſolent vicini,ſeu parro
chiales ꝯuenire in eccleſia & eligere parrochianũ,ſi ali
quis vicinus maritus moritur relictis hæredib. & vxore
vſufructuaria quis debet præſentare.Et hæc qõ dicit ip-
ſe deciditur per ſuperius dicta,quia illud eſt iuſpa.cõpe
tens vicinis ſecundũ Abb.in c.quetelã.de elec.in 3.col.
& plenius per eundẽ in ꝯſ.76.inuocato.in j.col.in 2.vol.
& iſtã dicit eſſe veritatem,licèt aliqui doc.Modiolanen
ſes dixerint ꝯ̃rium.hæc ille.Pau. vbi ſ. Quid dicendũ in
iſta difficultate? Hæc quæſtio fuit in ciuitate Coſentiæ
prouinciç Calabriæ tpe quo ego eram Paduæ ſtudens,
& caſus fuit miſſus cuidã conſocio meo Nicolao Bõbi-
no illius patriæ nunc doctori vtriuſq; iuris, vt ſuper eo
ꝯſulere faceret,& certe doc.tunc legẽtes quos infra no-
minabo ꝯſuluerunt in iſto caſu, & eorũ cõſilium vidi,
ſed de verbo ad verbum non habui,plura tñ eorũ dicta
annotaui,quæ infra ſubnectam,licèt Pau.de monte Pi-
co non allegauerint,quo ꝯſilio oſtenſo cuidã excellen
tiſſimo I. V. D. meo obſeruandiſſimo domino Iacobo
Scoto, nunc monacho religioſiſſimo monaſterij Sãctę
Iuſtinæ de Padua,quia ipſi doc.tenebant partem vſufru
ctuariæ,ipſe dominus Iacobus ꝯ̃ eos allegauit in termi
nis deciſionem Paul. prædicti, vbi ſ. incidenter non tñ
aĩo ꝯ̃dicẽdi, & poſtmodum audiui ab illo ꝯſocio meo
3 ſecũdũ illud ꝯſilium Coſentiæ fuiſſe iudicatum.¶ † Et
primò allegatur pro parte negatiua Paul.iuſpa.tranſire
in alium titulo oneroſo, ſeu titulo gratuito, cũ aliqua
vniuerſitate ſine ꝯſenſu epiſcopi, vt in c.ex literis.& in
c.cum ſeculum.hoc tit.non autẽ titulo particulari c.de
iure hoc tit.& ſatis eſt dictum ſ.in j.q.prin.huius partis.
in 2.& 3.artic. ſed & ſatis eſt ꝙ vſufructus omnium bo-
norum eſt particulari,ergo cum eo non tranſibit iuſpa.
4 ꝙ ſit particulare probatur.† nam illud dr̃ vniuerſale,qđ
eſt aptum comprehendere vniuerſitatẽ in totũ actiue
& paſſiue, & habet incrementũ & decrementũ l. pecu-
niæ.§.j.ff.de verbo.ſign.l.Paulus.ff.de peti.hær.doc. om-
nes maxime moder.in rub.ff.ſolu.mat.& Bal. nouel. in
ſuo trac.de dote.in 2.par.per totũ, ſed appellatione bo-
5 norum non cõprehenduntur iſta. † immo intelligun-
tur deducto ære alieno. vt l. mulier bona ſua. ff. de iure
dot.cum ſi.ergo non dr̃ vniuerſale, ſed particulare, ſeu
generale,ſed iuſpa.tranſit tñ cum vniuerſitate,igiť &c.
Secũdò pro hoc adducitur,quod voluit Bal.cõſ.j.& Pau.
de Elea.in 4.q.patronus.dicentes,ſi mulier dederit om-
nia bona ſua in dotẽ,non trãſire in maritũ iuſp.qa non
dr̃ dediſſe quid vniuerſale. ergo nec relinquens vſufru-
ctum omnium bonorum dicetur reliquiſſe quid vľe,ſi
non quid vľe,ergo non tranſibit in vſufructuariã iuſp.
6 cũ vſufructu.¶† Tertiò pro hoc adducitur,qđ voluit in
terminis Io.An.in c.ex literis.hoc tit.& Fel.in c.cãm. de
præſcrip.ꝙ ſi vendo tibi oĩa bona mea,iuſpa.non tran-
ſit,quia nõ ꝯtinet vniuerſitatẽ,vt diximus ſ. in 5.q.prin.
huius par.in 14.artic.ergo eodem modo in caſu noſtro.
7 ¶† Quartò pro hoc adducitur,nã iuſpa.nõ tranſit titulo
legati ſine ꝯſenſu epi,vt no.in c.cũ ſeculum.hoc tit.niſi
legaretur aliqua vniuerſitas,vt diximus ſ.in 6.q.prin.in
2.arti. ſed in iſto legato non affuit ꝯſenſus epi, nec fuit
vniuerſitas, vt ſ.eſt probatum. ergo nullo modo iuſpa.
titulo legati trãſire põt in vſufructuariã. Quintò ꝑ hoc
adducitur,quod voluit But.Imo.& Abb.in d.c.fi.de con
ceſ.præb.ꝙ vbicunq; fructus deputantur ad ſuſtentatio
nẽ alicuius, appellatione fructus non venit fructus pñ-
tationis,cũ ex tali fructu nulla ꝑcipiť ꝯmoditas ęſtima-
bilis, ſed in caſu nr̃o deputãtur ad ſuſtẽtandũ ergo. Et ꝑ
hoc rñdeť ad id qđ dici poſſet pro parte ꝯ̃ria,vſufructua
riã poſſe pñtare,ex quo lucrať fructus,quia nõ procedit
ex quo iſte fructus nõ eſt ęſtimabilis,nec ꝯferens ad ſu-
ſtentationẽ,& pro hoc adduciť,qđ dicebant ꝑdicti in ꝑ-
ce.art.nã licèt vir lucreť fructus dotis l.pro onerib.C.de
iure dot.ꝑꝑ onera matrimonij ſuſtentanda,vt ibi, tñ cũ
villa data in dotem nõ tranſiret iuſpa.quia pręſentatio
nõ confert ad onera matrimonij ſuſtentanda. Sextò &
vltimò adducitur motiuũ do.Pau. de monte Pico, qđ
retulimus ſ.in verſ.ſubſequẽter poſtmodũ arg. de fidei-
8 cõmiſſario ad vſufructuariam,per arg.a maiori.¶ † Pro
parte verò ꝯ̃ria,valet ꝙ immo tranſeat iuſpa. in vſufru-
ctuariã,adducũtur plura.& primò adducitur,nemo inſi
ciatur,iuſpa.tranſire titulo gratuito vel oneroſo cũ ali-
qua vniuerſitate ſine ꝯſenſu epi,doc.oẽs in c. ex literis.
& in c.cum ſeculũ.hoc tit.& diximus ſ.in j.q.huius par-
tis,in 2.& 3.arti. ſed ſic eſt,ꝙ legato vſufructu oĩum bo-
norũ eſt legata vniuerſitas quædam, ergo ſiue ſit titulus
gratuitus,ſiue oneroſus,ẽt ſine ꝯſenſu epi tranſibit iuſ
9 pa.in vſufructuariam.¶ † Sed punctus ſtat probare, vſu
fructu omniũ bonorum legato dici legatam vniuerſi-
tatem.¶ Quod primò probatur per tex.in l.cogi.iuncta
l.præced.ff.ad Treb.vbi hr̃,legatũ omnium bonorũ dici
vniuerſale.¶ Secundo probatur per text.in l.quoties.§.
fi.ff.de vſufruct.vbi habetur, ſi lego vſufructum omniũ
10 bonorũ, perinde eſſe † ac ſi dixiſſem totius ſubſtantiæ,
ſed ſubſtantia idẽ eſt quod hæreditas d.l.cogi. ff.ad Tre-
bellia.& hæreditas ſecundum Inn.in d.c.ex literis.& di-
ximus ſ.in 15.arti.in 5.q.huius partis,ergo legatum vſu-
fructus omnium bonorum dr̃ vniuerſitas, & probat ẽt
ille tex.dum dicit,vniuerſitatem bonorum. Tertiò ma-
gis in ſpecie probatur in l.vxori.la 2.ff.de vſufru.leg.vbi
habetur,in legato vſufructus omnium bonorum veni
re prædia & calendarium, in quo continentur debita
11 & credita,† & ſi calendarium continet vniuerſitatẽ acti
uam & paſſiuam l.qui filium ff.de leg.3.l. eius qui in ꝓ-
uincia.& ibi moder.& per text. in d.l.vxori meæ.la fi.ff.
de vſufru.lega.Bar.in l.fi.ff.eo. & ibi Lancelotus Decius
12 doctor noſtri tẽporis excellentiſſimus tenẽt,† ꝙ legato
vſufructu omnium bonorũ legatarius teneretur ad one-
ra hæreditaria,& ſic ſoluere æs alienũ.& idem tenet An
ge.& ibi Dec.in l. non amplius.in 2.col.§.fi.ff.de leg.j. &
Papien. in eius practica in forma libelli, quo vxor agit
ad dotem in glo.in verbo dedit & legauit.& ſic patet ac
cipere augumẽtũ & diminutionẽ ſecũdũ onera hr̃dita-
tis,& ſecundũ fertilitatẽ,& infertilitatẽ anni,vt patet ad
13 ſenſum,& probať in l.vſufr.lega.ff.de vſufr.† ꝙ qñ legať
vſufructus omniũ bonorũ, non ſolũ intelligiť præſen-
tiũ,ſed etiã futurorũ.glo.ſing.in d.l.quotiens.§.fi.de vſu
fru. quam dicit ſingularem Dec. in d.l.vxori. ergo iudi-
cať vniuerſale legatũ.vt ſ.eſt dictũ.Facit quartò,qa iuriſ
dictio demandata dr̃ eſſe vniuerſalis,generalis,vel par-
ticularis,ſecũdũ ſubiectam materiam, nã ſi eius ſubie-
ctũ erit vľe,vt quia erit villa vel caſtrũ,tũc iuriſdictio de
mãdata vr̃ vľis, ſi verò ſubiectũ non erit vľe,ſed genera
le,vt ſi demandeť cauſę oẽs vertẽtes inter Titiũ & Mę
uium,ex quo eius ſubiectũ nũc eſt generale,iuriſdictio
demandata erit ẽt generalis,ſi verò ſubiectũ iuriſdictio
nis erit particulare:qa demandatur vnica cã,tũc iſta iu-
riſdictio dr̃ particularis.Ita moder.poſt Hugo.in l.ſolet
prætor.ff.de iuriſdi.omn.iudi.ſic ẽt dicemus in iure vſu
fructus, vt iudiceť ſecundũ ſubiectã materiam, ſed in
caſu noſtro ſubiectũ eſt vniuerſale, † quia oĩum bono
14 rũ,qui terminus dr̃ eſſe vniuerſalis,maxime qñ proferť
in teſtis,ſicut terminus hereditatis,vt eſt tex.in l. bono-
rũ.la 2.ff.de verb.ſign.& d.l.cogi.iuncta l.præceden. ff.ad
Treb.& iſtud voluit Cy.in l.2.C.comm. de leg. & Bar.in
l.princeps bona.ff de verb.ſig. & l.bonorũ.ff.de bo.poſ.
tit.generali.Bar.& Pau.de Caſt.in l.ſi quis ſeruum.§.fi.ff.
de leg.2.glo.in l.bonorum.la j.ff.de verb.ſigni. Bar.in l.j.
15 ff.de pecu.vbi dixit † ꝙ hęreditas,bona,& peculium,ac
etiam patrimoniũ dñr nomina vniuerſalia,ergo ſequi
tur,ꝙ tale legatum cenſeatur vľe, & per ꝯñs non obſt.l.
mulier bona.ff.de iure dot.quia ibi tractatur, an poſſit
ꝯueniri maritus,& deciditur ꝙ non,qa nõ cenſeť dediſ
ſe in dotẽ,niſi illud,qđ ſuũ erat, vel ibi ſumus in ꝯ̃etib.
hic verò in vltimis voluntatibus, quo caſu ſiue profe-

ratur in fideicōmiſſis, ſiue in legatis; ſemper iudicatur vſ.
vt dixit Bar. in d.l. princeps bona & iſtud arg. de vniuer-
ſali & generali ſubiecto vſ. probari in d.l.fi.ff. de vſufru.
leg.& iſta quò ad primū motiuū. ¶ Secundò verò princi
paliter pro iſta parte adducitur, nā p̄ntatio eſt fructus iu
riſpa. vt no.doc.in d.c.ꝯſultationibus. & in d.c.cum Ber
toldus.& Abb.in c.cum olim.in j.col.de cauſa poſ.ſicut
dicimus de elect. vt per Inn.in c.cum eccleſia ſutrina.de
cauſa poſ.in fi.vbi dixit, ꝙ ſicut poma ſunt fructus agri.
Ita eligere eſt fructus iuris eligendi, ſicut ēt dicimus de
colla. vt per Abb.in d.c.cū olim.poſt gloſ.ibi & Imo. in
cle.ne in agro.de ſtatu monacho.in 12.col.vbi dixerunt
collationē numerari īter fructus epiſcopales, hinc ēt di
xit Ang.in l.monumentorum.C.vnde vi.præſtationem
vocis eſſe fructum canonicatus, ſi igitur p̄ntatio eſt fru-
ctus, ſequitur pertinere ad ipſam vſufructuariā, cū oēs
fructus, cōmoditates & acceſſiones pertineāt ad ipſam
vſufructuariā vſufructu legato. ff.de vſufru.l.qui fuit.§.
porrò.& ſic proprietas pertinet proprietatio. Ita vſufru-
ctu vſufructuario.§.j.inſti.de vſufru. Tertiò pro iſta par-
te adducitur theorica Inn. & oīum doc.in d.c.ex literis.
quā refert & ſequit̄ Pau.de Caſt.in conſ.56.in j.vol. c.ex
literis. hīc locū in omni ꝯctu, in quo dn̄ium directum
16 vtile transfertur, † cū igitur vſufructuarius habeat do-
miniū, vt patet expreſſe, quia vſufructuarius dr̄ habere
partē dn̄ij l.vſufructus in multis. ff. de vſufr.& rub.C.de
17 vſufru.& in l.qui vſufructū.ff.de verb.oblj.† vbi proba-
tur, vſufructū dici partē ſubſtantialē rei. Ita vt detracto
vſufructu nō dicatur amplius res, cōſtat.n.dn̄ium ex ꝓ-
prietate & vſufructu, vt declarat ibi Bar.ergo iuſp.tranſi
ret cū iſta vniuerſitate vſufructus oīum bonorū in vſu-
fructuariā. Quartò pro iſta parte adducitur, dato ꝙ non
habeat dn̄ium directū, negari non poterit, quin habeat
18 dn̄ium vtile, † ex quo vſufructuarius ſimilis eſt emphy
teutę Bal.in l.vnica.§.j.in 4.col.C.de cadu.tollen.Specu.
in tit.de feudo.§.qm̄.verſ.40. Albericus in l.codicillis.in
prin.de vſufru.glo.in c.j.in fi.in verbo meliorē.de inue.
de re alic.fac.in vſibus feudo.do.me.Iaſ.in l.2.C. de iure
emphy.in 6.aliàs in 7.col. verſ. ſecundò quæro iuxta di-
19 ctam & facit † quia vſufructuarius naturaliter poſſidet
ſicut emphyteuta, & habet & poſſidet dn̄ium vſufru-
ctus, ſicut habet & poſſidet emphyteuta l.naturaliter.in
prin.& ibi Bart.Alex.& communiter omnes.ff.de acqui
ren.poſ.& in l.3.§.ex ꝯrio. ff. eodē. ſi ergo ſaltem habet
dn̄ium vtile ſicut emphyteuta.& c.ex literis. habet locū
in ꝯctu, per quem trāſfertur ēt dominium vtile, vt ſ̄.eſt
dictum, & ſicut tranſit iuſp.cum vniuerſitate in emphy
teutam, vt diximus ſ̄.in 7.quæſt.huius par.in 4.& vlt.art.
ergo ita etiam debet tranſire cum legato vniuerſitatis
oīum bonorum in vſufructuariam. Quintò adducitur,
nā quò ad hoc vt tranſeat cum vniuerſitate iuſpa.ſuffi-
cit illū poſſidere & fructus colligere, & non teneri ad il
los reſtituendos, vt volunt omnes in d.c.ex literis. & in
d.c.cum Bertoldus.vbi ideo nō tranſit iuſpa. in credito
rē, quia fructus ſunt reſtituendi, ſed vſufructuarius poſ
ſidet & fructus colligit, vt eſt dictum in proximis moti
uis, nec habet illos reſtituere, ſed eos facit ſuos, & habet
dn̄ium ipſorum, vt ſ̄.ergo tranſit in vſufructuariam om
nium bonorū. Sextò adducitur, vſufructus oīum bono
rum legari pōt l.oīum bonorū l.quotiens.§.fi.ff.de vſu-
fru.l.j.C.eo.l.vxori. ff.de vſufru.lega.ſed iuſpat.dr̄ eſſe in
bonis, quia in bonis rem habere dicimus, quotieſcun-
que poſſidenti competit exceptio, vel ſi amittimus eā
ad ipſam recuperandam competit nobis actio l.rem in
bonis.ff.de acqui.rer.domi.l.bonorum, la j.§.in bonis.ff.
de verb.ſign.ſed ita eſt in iurepa. vt probatur in c.ex inſi
nuatione.in c.ex literis.& in c.conſultationibus.hoc ti.
glo.in l.in res.§.loca ſacra.ff.de rei vendi.& ibi Barto.er-
go dr̄ eſſe in bonis, ſi ergo vſufructus omnium bonorū
legari poteſt, & iuſpa.dicatur eſſe in bonis, ſequitur ꝙ
vſufructus iuriſpa.legari poteſt, & cum non reperiatur
prohibitum iuriſpa. vſufructum legari non poſſe, ſtare
debemus regulæ, quæ eſt, vſufructus omnium bonorū
legari poſſe, debemus enim regulis adhærere ſicut Bo-
nonienſes carrotio, vt legitur & notatur in l.omnis diſ-
finitio.ff.de regu.iur.cum vulga. ¶ Septimò pro iſta par.
arguitur a ratione ceſſante, quæ demonſtratio eſt vali-
diſſima in iure l.adigere.§.quamuis. ff.de iurep.l.j.§.Cal
20 furnia.ff.de poſtu.† quæ enim eſt ratio quare iuſpa.non
tranſeat per ſe & nō liceat facere ſuper illud ꝯctum ſpe
cificum? & ſecundū Abb.in d.c.de iure.& Io.An.in c.ex
literis.& ibi Car.in 2.q.eſt duplex. Prima, quia æſtimaret̄
res inæſtimabilis. Secunda, quia cōmitteret̄ ſimonia c.
querelā.de ſimo.c.quæſitum.de rer.permuta.c.præterea
de tranſactio.prima nō ceſſat, ex quo nulla fit æſtimatio,
legatum enim dr̄ donatio l.legatū. ff.de lega.2. & habe-
tur in l.j.ff.de leg.j.& inſti.de leg.in prin.ceſſat præterea,
& ſecunda ratio, tum quia in donatione non poteſt di-
ci ſimonia.c.illud.hoc ti.tum quia legatum iſtud fuit fa
ctum vſ.& quò ad rem, & quò ad verba, non ēt p̄ſumit̄
teſtōrem voluiſſe ꝯmittere ſimoniā, & maxime cū vxo
re, cū nemo præſumat̄ immemor ſuæ ſalutis l.fi. C.ad l.
Iul.pecula. p̄ſertim cū teſtōr eſſet in vltimo vitæ ſuæ, vn
de dicere debemus, potuiſſe in vſufructuariā trāſire, p̄-
ſertim cū nō tractemus de tranſlatio. iuriſp.ſed de tran-
ſlatione fructus ipſius. ¶ Octauò pro iſta par.adducitur
21 † nam vſufructus in his reb.quæ legari pn̄t conſtitui po
teſt l.vetus.§.quid tamen ſi fuerit.ff.de vſufru.ſed iuſpa.
legari poteſt ſpecifice cum conſenſus ep̄i, vt per doc.in
ea.cum ſeculū.vbi Abb.in fi.hoc tit. & diximus ſ̄.in 7.q.
præſentis par.in 2.art.ergo ſequitur, vſufructus iuriſpa.
legari poſſe & ꝯſtitui cum vniuerſitate ſine ꝯſenſu epi-
ſcopi, vt dr̄ per docto.in d.c.ex literis.hoc tit. ꝙ ſi iuſpa.
transferatur cum vniuerſitate titulo gratuito, nō requi
ritur ꝯſenſus ep̄i; diximus ſ̄.in j.q.p̄ntis par.in 2. & 3.art.
Nono conſideratur pro iſta par. nam teſtator relinquē-
do vſufructum, dr̄ illum concedere, ſed conceſſio non
ſolum pōt fieri per vniuerſitatem, ſed etiam per gene-
ralitatem & probatur, nam procurator generalis oīum
bonorum patronus poterit præſentare.Io.An.Abb.& do
cto.in c.fina.in vltimo nota.de conceſ.præben.quod tn̄
non poſſet concedi procuratori ſpeciali, antequam va-
cet, vt voluit Abb.per illum tex.ibi in 2.not.& dicemus
de hoc late infra in 3.lib. in j.par.in q.prin.in articu.ſi
ergo per ꝯctum generalem concedi poteſt, ergo per vl-
timam voluntatem l.ſeruum filij.§. cum qui chirogra-
phum ff.de lega.1.l.illud.C.de leg.præſertim cum ratio
ſit, quare poteſt præſentare, qn̄ eſt generalis procurator
quia procurator omnium bonorum tunc repræſentat
perſonā domini in genere, & euitatur timor captandæ
mortis, vt dn̄t doc. in d.c.fi. Sed ſic facit perſona vſufru-
ctuaria non ſolum repræſentando in genere, ſed etiam
in vniuerſo, cū etiam legatarius repræſentet perſonam
defuncti in re ſibi legata, & dr̄ quaſi hæres l. id tēpus. ff.
de vſuca. Immo plus, qa totaliter in vſufructu repræſen
tat perſonā defuncti, cū eſt vſufructus legatus l.j.§.inter
dum.verſ.vt & Celſus.ff.de vſufru.accreſcen. Et per hoc
poſſet dici, ꝙ non ſolū pōt ius præſentandi ꝯcedi cū vni
uerſitate, vt in caſu nr̄o, ſed ēt cū generalitate ſine ꝯſen-
ſu ep̄i, dummodo pro illa generalitate transferenda nō
fiat aliqua æſtimatio, quia tunc eſſet ſecus, & ita proce-
dat dictū ꝯſilium Pau.de Ca.56.in 2.vol. quod tn̄ nō fir-
mo, ſed dicetur late infra in d.j.par.2.libri. dum tractabi
mus de procuratore generali &c. Decimò & vltimò ad
ducitur pro iſta parte, nam dato ſed nō ꝯceſſo, ꝙ in iſtā
vſufructuariam ſolam non poſſet tranſire iuſpa.tn̄ ipſa
cum hærede omnino admitti debet ad præſentandum,
22 † nā proprietarius & vſufructuarius ſunt quaſi ſocii.l.
cū filius.§.dn̄s.ff.de leg.2.l.vſufructus.ff.de vſufru.l.q vſu
fructū.ff.de ver.obl.Ro.in l.j.§.ſi.ff.de ope.noui nun. nā
dn̄ium plenū ꝯſtat ex proprietate & vſufru.Bar.in d.l.q
vſufructū. Sed proprietas eſt penes vnū, & vſufructus pe
nes aliū, ergo cēſentur ſocij in illo pleno dn̄io, ſed ſi eſ-
ſent ſocij, ambo venirent ad præſentationē.c.1.& 3.hoc
tit.ergo debemus ſaltim dicere, ꝙ ambo veniāt ſecūdū
diuiſio.factā a teſtōre, alter in vſufructu, alter verò in ꝓ-
prietate. Et per iſta ꝯcludit̄, iuſpa.oīno trāſire ad vſufru-
ctuariam durante vſufructu. ¶ Reſtat modò ad ſupra.
in con-

in ɔ̃rium adducta reſpondere.¶Et non ob.primum,iuſ
pa. tranſire cũ vniuerſitate & non cũ particulari &c. nã
rñdetur,ꝙ imò vſufructus omnium bonorũ eſt vniuer
ſale,& habet incremẽtum,& decrementũ,& omnia re-
quiſita:vt late diximus s̄.in primo motiuo partis nega-
tiuæ,ex quib.rñdetur ad hoc motiuum. ¶Nec ob.ſecũ-
dùm,ꝙ iuſp.nõ tranſit cũ dote, in qua mulier dedit oĩa
bona ſua.ſecundũ Pau.de Elea.quia ɔ̃rium eſt ɔcluſum
s̄.in proxi.præce.arti.Et ſimiliter non ob.tertiũ, ꝙ iuſp.
nõ tranſeat cũ venditione omniũ bonorum , ſecundũ
Io.An. in d.ca.ex literis.quia multi tenent ɔ̃rium,licèt.
Ego teneam cum Io.An.s̄.in 5.q.huius partis in 14.arti.
vel poteſt rñderi,ꝙ ibi ſumus in ɔ̃ctu oneroſo,hic autẽ
in vltima voluntate gratuita.¶Minime etiam ob.quar
tum,quia iam eſt probatum,legatum vſufructus oĩum
bonorum eſſe vniuerſale,& ideo ceſſat arg. ex quo fun
datur ſuper eo,ꝙ non ſit vniuerſale , vt diximus in pri-
mo motiuo partis affirmatiuæ.Ad quintum quod dr̃ ſe
cundũ Butri.Imo.& Abb.in c.fi.de ɔceſſ.præb.ꝙ vbicun
que fructus deputanẽ ad ſuſtentationẽ alicuius,appella
tione fructus nõ veniunt fructus iuriſp.adducendo iſte
de iurepa.ꝙ nõ tranſeat cũ vniuerſitate data in dotẽ,rñ-
detur prædicta non eſſe vera, prout dãnantur per dom.
Præpo.& do.Fel.vt late diximus s̄.in præced.arti. in 8.ɔ-
ſideratione.ex quo in iurepa.ſunt etiam fructus,qui cõ
ferunt ad ſuſtentationem,valet alimẽtatio in Inopia,&
multa alia refrigeria,vt ibi dixi,& ẽt cum hoc nõ ɔſide-
retur.ſ.ſuſtentatio, ſed potius ꝙ tranſit cum vniuerſita-
te,in d.c.ex literis.& diximus s̄. & maxime ĩ vſufructua
ria,cui non relinquitur vſufructus ſolũ pro ſuſtentatio
ne,quia ſufficerent ſibi alimenta,vt in caſu,qñ inſtitui-
tur filius ſecundũ ɔſuetudinem,quæ dr̃ Bulg.quæ viget
per totam Italiã,vt diximus in prin. huius arti. in euidẽ
tiali,ſed ẽt relinquitur vſufructuaria , vt habeat omnes
& quoſcunq; fructus,& ſit domina & patrona, vt dicũt
doc.& maxime repetẽtes in d.§.Titia cũ nuberet. ¶Nec
ẽt ſextum ob.ſ.ratio ſeu ſimile Paul. de monte Pico, ꝙ
iuſp.nõ tranſit in fideicõmiſſarium,quia eſt diuerſa rõ,
nã in fideicõmiſſo fit quædã æſtimatio ſecundũ verã ra-
tionẽ,vt diximus s̄.in 2.q.prin.huius partis in 35. arti.&
vbi fit aliqua æſtimatio nõ tranſit iuſpa.in iſto verò ca-
ſu nulla fit æſtimatio,vt diximus s̄.in 7.motiuo partis af
firmatiuę.Poſſet etiam dici vnum pro illa parte ɔ̃ria, eſ
ſe ẽt auctoritatem dicti Paul.de monte Pico,ſed reſpõ-
detur,ſuam auctorit.non procedere,cum eius rationes
ſint reſolutæ , vt s̄. Et ẽt quia pro iſta partes affirmatiua
eſt auctoritas doctorum legentiũ Paduæ,ita cõſulentes
vt s̄.dixi,qui ſunt maximæ auctoritatis,& forſan maio-
ris,q̃ ſit ipſe Pau.eſt enim do.me.An.Corſ.ſummus Ro
tæ auditor , qui tunc ordinariã iuris canonici in prima
ſede legebat,nec non do.me.in ll.do.Chriſto. Albe.Pa-
pienſis,Chriſtianiſſimi Regis Francorũ ɔſiliarius, q tũc
ordinariã iuris ciuilis legebat, & alij quos nominare o-
mitto, vnde ego ẽt cum eis concurro & hanc partẽ te-
neo.¶Modò reperi do.Roch.in hoc tracta.in verbo ip-
ſe vel is a quo.verſus fi.28.q.vbi cum tenuiſſet opinionẽ
iuſp. tranſire cum vniuerſitate data in dotem ſubdit,&
tenẽdo pręmiſſam opinionẽ ex ea inferri poteſt ad aliã
deciſionẽ,ꝙ ſi quis decedat relicta vxore vſufructuaria
plenaria,ſi in hæreditate erit iuſp.præſentatio ſpectabit
ad eam, & non ad hæredẽ,& ſubdit tenendo tñ aliã opi
nio.ꝙ iuſpa.non tranſeat cũ vniuerſitate data in dotem
fore inferendam ɔ̃riam deciſionem,quare dicit eſſe be
ne conſideranda omnia prædicta, & addit iſtum vltimũ
punctum attigiſſe moderniores repetẽtes in l. Titia. §.
Titia.ff.de lega.2.in q.39.quędam alia puncta ibi ad pro
poſitum attingendo de vſufructuaria,an & quando ſibi
competat ius præſentandi,ſed ex prędictis.ſ.an tranſeat
cum vniuerſitate data in dotem ad illa colligi deciſio-
nem,& facere quę ipſe dixi s̄.in q.26.huius verbi.Ex qb.
dictis do.Roch.colligitur,idẽ eſſe dicendum in iſto arti
culo,quod in pręcedenti,ſed in pręceden. cõis opin.eſt
tranſire iuſp.in maritũ cum vniuerſitate data in dotem,
ita debemus dicere ipſum do.Roc. tenere cõem eſſe,ꝙ
iuſpa.tranſeat in vſufructuariam omnium bonorũ . Et
dñ Roc.alle.repetẽtes moderniones loquutus fuit Pau.
23 de monte Pico. ¶ † Aduerte ad aliud, nam vt diximus
s̄.in prin.huius arti.in fin. euidentialis,quod dictum eſt
de vxore relicta vſufructuaria,ꝙ in eam tranſeat iuſpa.
idem dicendũ econtra,& in uiro relicto vſufructuario
oĩum bonorũ ab vxore , per dicta per oẽs in d.§. Titia.
maxime per Pau. prędictũ in ver.quid autem econtra,

EX ſupradictis omnibus diſcuſſis in hac 10.q.prin.&
eius trib.art.collige concluſionẽ,iuſpa.de per ſe cõ
ſideratũ non poſſe dari in dotem,& ex iſta datione tran
ſire in maritum , nec eius vſufructus abſolutè legari p
virum vxori,nec viro per vxorem, prout de prima par-
te ɔcluſionis dictum eſt s̄.in 1.arti. de ſecunda verò in 3-
art.per totum.Amplia primò d.conclu.& eius primam
partẽ intantũ procedere,ꝙ ſi non daretur iuſpat.de per
ſe cõſideratũ in dotem, ſed cũ vniuerſitate dotis adhuc
non trãſiret in virum, quia dos non eſt talis vniuerſitas
nec talis titulus vniuerſalis quæ & qui faciat cũ ea , ſeu
cum eo iuſpat. trãſire per ea quæ pulchre diximus s̄. in
2.ar.in prima mea conſideratione.Reſtringe hãc ampl.
procedere,qñ dos eſſet data ęſtimata,nã ſi eſſet data ſine
ęſtimatione,& interueniret ɔſenſus epi poſſet tranſire
iuſpa.per nouã meã ɔſiderationẽ poſt dicta Gay. in d.1.
art.in 10.conſi.Amplia ſecundò d.concl.in ſecunda ſui
parte intñ procedere, ꝙ ſi vir vxori,vel vxor viro relin
queret vſumfructum aliquorũ bonorũ,in quo eſſet iuſ
pa. & oĩum bonorũ, quia non eſſet vera vniuerſitas nõ
trãſiret iuſpa.in virũ vel vxorẽ.ita colligitur ex omnib.
dictis in 3.art.cũ ſemper ɔſideretur fuiſſe relictũ vſufru
ctũ oĩum bonorũ,& ſic vt vniuerſum . Reſtringe hanc
ampli.procedere,niſi relinquẽdo vir vxori vel econtra
vſufructũ in partẽ bonorũ in quib.eſt iuſpa. interueni-
ret ɔſenſus epi,quia tunc trãſiret iuſpa.& idẽ colligitur
ex dictis in plurib.motiuis partis affirmatiuæ in d.3.art.
Limita primò hãc ɔclu.in vtraq; parte niſi iuſpa.de per
ſe ɔſideratũ cũ dote nõ ęſtimata dareẽ per patrẽ filiæ cũ
ɔſenſu epi,quia cũ eſſet titulus gratuitus trãſiret iuſpa.
per dicta s̄.in 2.arti.in 10.ɔſide.& eodẽ mõ ſi vſufructus
iuriſpa. de p ſe ɔſiderati legareñ per virũ vxori vel ecõ
tra cũ ɔſenſu epi teneret legatũ, vt colligitur ex multis
motiuis partis affirmatiuæ in d.3.ar.Limita. 2.hãc ɔclu.
in prima ſui parte,vt iuſpa.nõ poſſit dari in dotẽ,proce
dere, niſi daretur in dotẽ aliqua vniuerſitas , puta villa,
caſtrum,vel hæreditas,In quib. eſſet iuſpa. quia licèt ra-
tione dotis nõ trãſiret in virũ,tranſiret tñ rõne illius vni
uerſitatis ſecundũ verã & magis cõem opi.s̄. in 2.art.fir-
matã.Extende hãc limi.q̃ maxime procedere,ſi ɔſuetu
do eſſet in loco , ꝙ data vniuerſitate, in qua eſt iuſpa.in
dotem illud trãſiret in maritũ, qui haberet pñtare ſecũ
dũ Rotã & oẽs s̄.in 2.art.deductos.Extẽde ſecundò hãc
limi.intñ procedere,ꝙ licèt fructus pñtationis nõ con-
ferat aliquid ad ſuſtẽtanda onera mr̃imonij, nihilomi-
nus iuſp.exiſtẽs in vniuerſitate data in dotẽ,& illius pñ-
tatio adhuc trãſibit in virũ per pulchre dicta s̄. in 2.arti.
in 8.ɔſidera.Extẽde 3.d.ɔclu.vt iuſp.trãſeat in maritum
cũ vniuerſitate data in dotẽ procedere,ꝙ tranſit illud in
maritũ quò ad oẽs eius fructus,ita vt non ſolũ vxor,ſed
ẽt ipſe vir habebit ius honoris,oneris,& vtilitatis,vt di-
ximus in d.2.ar.in 6.& 7.& 8.mea ɔſideratione,& ĩ rñſio
ne ad tertiũ motiuũ & quaſi per totũ.Extende 4.d.ɔclu.
vt iuſpa.trãſeat in maritũ procedere,vt nõ ſolum tran-
ſeat ipſum iuſp.cũ vniuerſitate data in dotẽ,ſed ẽt eum
vniuerſitate ſibi pignorata cã dotis per nouiter dicta in
d.2.art.in vlti.mea conſide.Reſtringe modò iſtã limi.&
eius exten.procedere durante mr̃imonio,ſed ſolu.ma-
tri.remanet iuſpa.penes vxorẽ, & non penes virum vel
eius hr̃des,vt colligi põt ex oĩb.s̄. dictis, & maxime ex.
7.mea conſide.in rñſione ad tertiũ & vltimũ motiuum.
Limita.3. ipſam ɔclu. in 2.ſui parte, vt ẽt cũ relicto vſu-
fructu iuſpa.nõ trãſeat procedere niſi ex̃neo hr̃de inſti
tuto per virũ, & vxorẽ vel alia vſufructuarijs oĩum bo-
no.relictis,qa tanq̃ cũ vniuerſo tranſibit iuſp.in vſufru-
ctuariũ durante vſufructu,cũ vſufructus oĩum bonorũ

dicatur vniuerſum,vt late diximus in 3.artic.¶Extende
hanc lim.& dic idē eſſe ēt filijs hęredib.inſtitutis,& vxo
re viuſfructuaria relicta omniū bonorū,ex aliqua cauſa
ſpeciali,& non alimentandi tm̄ ſecundum caſus fallen
tiam,vt diximus s.in iſto arti.in princ.in euidentiali ibi
poſito. & per iſta ſit expeditus hic paſſus, iſte articulus
& ipſa quæſtio.

¶Vndecima prin.q.& vltima ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa poteſt præſcribi etiam per laicum præſcribentem & nu.4.limita nume.5.*
2 *Iuſpa.vnius eccleſiæ poteſt pręſcribi per aliam eccleſiam.*
3 *Titulus præſcriptionis non dicitur titulus lucratiuus.*
6 *Poſſeſſio nihil habet commune cum proprietate.*

QVæro vndecimò principaliter, quia s.tractauimus
de multis titulis lucratiuis & onerosis, an per il-
los transferatur iuſpa. de vno in alium. ſequitur modo
videre, ſi extant alij tituli transferendi iuſpa. Et in ſpe-
cie primò,an iuſpat.transferatur titulo præſcriptionis,
& ſic ſi aliquis eſt patronus alicuius eccleſiæ; an alter ꝯ
ipſum poſſit illud iuſp.pręſcribere , vt ipſe ſit patronus
in ea,& non primus,& ille art.differat a 5.arti. 10.q.prin.
j.par.huius lib.prout diximus ibi in principio in euidē
2 tiali quod ibi fecimus. ¶ Nunc † rn̄dendo formiter dic
Ioā.An.in reg.quod alicui.de reg.iur.li.6.tenuiſſe iuſpa.
trāsferri de vno in aliū. puta de Titio laico in Meuium
laicum præſcribentē . & mouetur per duo iura. ſ.c.2.de
cap.mona.& per c.auditis de præſcrip. & dicit in iſtis lo
cis ēt ſe dixiſſe,hanc partē eius ſequitur do.Car.in cle.2.
in 5.col.in 5.q.& ibi Imo.in 13.col.in verſic.vlti. quæro,
hoc tit.refert etiam.licèt nō videatur illam ſequi dom.
Abb.in c.querelam. in 2.col. de ele. & idem facit in ſua
eleganti diſpu. Augerio.in 6.col. vr̄ ēt iſtam partē ſenti-
te Ro.conſ.367.præſens conſultatio. poſt prin.pen.col.
vbi præſupponit,fratrem præſcribere poſſe iuſpa.ꝯ aliū
fratrem,vr̄ etiam velle Alex.per diſcurſum in conſ.74.
viſo puncto & in conſ.ſequen.& in 4.volum.& do.me.
Corſe.in ca.cauſam.de præſcrip.& hoc videntur permit
tere multi alij doc.de illis quos allegauimus s. pro vtra-
que opinione in d.10.q.prin.in quinto arti.¶Et mouen
tur,quia ex quo iuſpa.competit laico in vna eccleſia,vi
detur illud per alium laicum præſcriptibile,ex quo ec-
cleſia omnino nō erat libera. & hoc ſecundum Io: An.
in d.reg.quod alicui.in fi.ſiue preſcribens præſcribat in
totū.puta ꝙ ipſe ſolus præſentet,ſiue præſcribat pręſcri
bendo cum alijs patronis,vt ibi per eum , requirunt tm̄
in preſcribente bonam fidem & alia requiſita,vt in c.cū
ex officij.& in c ſi diligenti.vbi optima glo.de præſcrip.
& habetur in d cap.auditis.eodem tit.voluit etiam hoc
Gay.in repe.ca.fina.de ele.lib.6.in 37.col.ſequen. ¶Ego
circa hunc articulum & ſupradicta conſidero plura. &
primum Ioan.An.pro iſta ſua opi.in d.reg. quod alicui:
in fi.allegare illa duo iura.ſ.c.2.de capel.monachorum.
& c.auditis.de pręſcrip.quę quidem iura loquuntur,qn̄
aliqua perſona eccleſiaſtica , & ſic capax iurium ſpiri-
tualium præſcribit aliqua iura ſpiritualia cōtra epiſco-
pum vel alium prælatum ſeu eccleſiam , & ibi dicitur
id fieri poſſe,vt in d.c.2.¶ Conſidero ſecundò, ꝙ laicus
ille ex gratia eſt capax iuriſpa. qui eccleſiam fundauit ,
conſtruxit,vel dotauit,alter verò , qui prædicta non fe-
cit,non eſt eo capax,ſi non capax, poſſidere non poteſt
& ſi poſſidere non poteſt,ergo nec præſcribere, vt om-
nia iſta late deducta fuerunt per Archi. in c. hortamur.
& diximus pleniſſime s.in d.4.ar.poſt Arc.vbi s.& Abb.
in d.diſpu.Augerio.in 6.col.ſequitur igitur,ꝙ ſicut non
pōt præſcribere laicus iuſp.in eccleſia libera ex defectu
incapacitatis,& ſic poſſeſſionis,vt ibi diximus,ita nec ꝯ
alium laicum patronū.& ita vr̄ velle Abb.in d.c.quere-
lā.in 1.col.reprehendendo Io.An.nec obſtant iura alle-
gata per eum. qa illa loquunt̄ data capacitate pręſcribē.
a † vnde bene diceret in vnā eccleſiā poſſe præſcribere iuſ
pa.alterius ecclæ,vt diximus in d.5.arti.in verſi. ſubderē
tm̄ vnā.& in ver.hoc idē dicerē.& in j.& 2.limi.vnde oīa
adducta in illo art.militant in iſto, niſi illud motiuū de
eccła libera nō recipien.ſeruiturē,ex quo hic eccła erat
patronata.Et vltra ibi dicta facit pro hac parte,nā ſecun
dū verſum iuſpa.tranſire facit nouus hæres &c. vt p do-
cto.& ſummiſtas in hac rub.& in gl.in c. piæ mentis.16.
q.7.in c.cū ſeculū.hoc tit.iuſpa.trāsfertur vel titulo gra-
tuito de p ſe cū ꝯſenſu tm̄ epi, vel tit. onerosō cū aliqua
vniuerſitate & nō de p ſe,vt diximus s.in j.q.huius part.
3 in 2.art.† ſed titulus p̄ſcriptionis nō dr̄ gratuitus,qa fit ꝯ
voluntatē habentis iuſp.vt in rub.de pręſc.& in eius diſ
finitione q̄ ibi ponit̄,nā eſt ius ex tpe ꝯgruens auctorita
te legū vim capiēs pęnā negligentib.inferens &c.vt ibi
per doc.ſi non eſt titulus gratuitus,& diceremus eſſe ti-
tulū onerosum,requirit̄ vniuerſitas tpaliū, vt s.dixi. er-
go vnus laicus nō poſſet iuſp.ꝯ aliū præſcribere.Et ſi di-
ceret̄ , licèt ipſa p̄ſcriptio non ſit titulus lucratiuus, vel
onerosus,erit tm̄ lucratiuus vel onerosus ille titulus , q
p̄ſcribere faciet cū vniuerſitate,vt in d.c.ſi diligēti.de p̄-
ſcri.Rn̄deo hoc nō ſufficere,ex quo nō eſt ille titulus,q
trāſire faceret iuſp.ſed ipſa p̄ſcriptio pręſertim ꝯſtito ꝙ
titulus non fuit verus,& ēt ꝙ iuſp.erat alterius,inconti
4 nēti deberet inualida iudicari pręſcriptio † pp incapa-
citatē pręſcribentis,vt s.diximus.cogita ſuper prędicta.
Sed qa cōis opi.eſt illa Io. An.& ſic ꝯria nō eſt ab ea rece
dendū.& ſufficit ꝙ ſemel eccła illa erat patronata,& ſer
uitus nō induciť ipſi ecclæ,ſed tollitur ius alterius laici
qđ fieri pōt,ſicut ēt fit donatio illi incapaci,& tm̄ permit
titur hoc vt magis hoīes inducātur ad ecclas fundādas
videntes poſſe iuſp.donare,& de eo aliter diſponere, vt
diximus s.in 4.q.prin.huius partis in 2. artic. in verſicu.
vnde ego nō poſſum cogitare,ita ēt permittatur pręſcri
ptio de vno laico in alium,vt puniatur negligentia lai-
ci,q tantā gratiā habuit,& illā non exercuit,& alter vigi
lans fuit,& ita vigilātia iudicatur,vt in d.diffi.per doc.in
d.rub.de pręſcr.& ſic melius eccłijs prouideať. Et ꝓ iſta
cōi opin.ꝙ immo iuſp.laici poſſit per aliū laicū pręſcri
bi.adduco vnū.nemo.n.inficiať,ꝙ ſi fiat donatio ab vno
laico alteri ſine conſenſu epi nō tenet donatio, vt dixi-
mus late s.in d.4.q.præſentis par.in 2.art.hinc eſt ꝙ ſi qs
donat iuſp.vni ſine ꝯſenſu epi,& vacat poſtea eccleſia,
pōt ipſe p̄ſentare,& nō phibit donatarius c. illud. hoc
tit.hinc ēt eſt,ꝙ ſi quis laicus donat iuſpa.vni laico ſine
conſenſu epiſcopi, poteſt alteri donare illud cum con-
ſenſu epiſcopi,vt diximus s.in j.q.huius partis,in 19.ar.
iſtis ſic ſtantib.habeo ēt, ꝙ ſi eſt facta donatio de aliqua
eccła vel ipſius iuriſpa.ſine ꝯſenſu epi,q ad hoc requiri
tur c.illud.& c.ſuggeſtum.hoc ti.lapſu magni temporis
præſcribitur ꝯ donatorē,& valebit donatio.hic eſt text.
ſingu.& no.in c.cura.hoc tit.& diximus in d.j.q.prin.hu
ius partis,in 11.arti.ſed ſic eſt,vt proxime dixi,ꝙ illa do
natio facta ſine cōſenſu nihil valebat,& donator remā
ſit,ſicut ante erat patronus,vt s.diximus.ergo illa pręſcri
ptio fit de directo ꝯ donatorem,& ſic patet vnum poſſe
præſcribere ꝯ alterum,per tex.in d.c.cura hoc tit.indu-
ctum vt s. Licèt reuera tenēdo primam opi.Abb.ꝯ Ioā.
An.poſſet ad hoc motiuum , quod vr̄ multum conclu-
dens,rn̄deri faciliter.& primo illum tex.loqui,qn̄ dona
tur eccleſia alicui pio loco ſine conſenſu epi,ꝙ tunc ꝯ
donantem præſcribitur,& non qn̄ donatur iuſp.& hoc
ibi eſt ex cauſa,quia ius deſiderat, vt illa eccleſia aufera
tur a manu laici, vt late diximus ſupra in d. 1. q.huius
partis,in 9.art.& ideo maior eſt ratio in vno iſtorum ca-
ſuum q̄ in alio,vt ēt diximus s. in j.q.prin. huius par.in
19.arti.¶Vel & ſecundo poterit rn̄deri,dato ꝙ ille text.
in c.cura.loqueretur ēt in donatione iuriſpa.vt vūt illū
tex.aliqui doc.extendere, quia loquitur in donatione,
quæ fit de eo pio loco , & ſic perſonæ capaci, quæ bene
pōt præſcribere, vt in d.c.auditis. de præſcri. cum poſſit
illud de per ſe poſſidere c.cauſam.eod.tit.ſed nos loqui
mur de laico incapaci,vt s.Sed quia cōiter tenetur ꝯriū,
vt s. dixi. tene , vnum laicum poſſe præſcribere iuſpat.
quod alius laicus habebat , vel quod aliqua alia eccle-
ſia habebat , cum doctores indifferenter loquantur,
licèt

licèt maius tempus requiratur, cum præſcribitur iuſp.
quod habebat eccleſia, quàm cū p̄ſcribitur illud quod
5 habebat laicus.¶† Et intellige, quādo eccleſia haberet
merum iuſp.& non aliquod aliud ius mere ſpirituale.
arg.c.ſacroſancta.& c.meſſana.de elect. & pro hoc vlti-
mo faciunt quæ dicentur infra in hac q.in 6.art.¶Repe
ri poſtea Pau.de Cita. in hoc tract.in 9.par.in 17.q.quæ-
rentem, an ex longa poſſeſſione præſentandi, quam q
habuit, transferatur iuſpa.de vero patrono ad poſſeſſo-
rem:& dicit, quòd licèt Archid.in c.ſi plures. in fi. 16.q.
7.teneat poſſeſſionem non facere aliquem patronum:
6 † quia nihil cōmune habet poſſeſſio cum proprietate
l.naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſeſ. &
idem teneat in d.ca.hortamur. 16.q.7.tamen putat poſ-
ſe teneri contrariū intelligendo de longa poſſeſſione
per quam inducatur præſcriptio.& ita ꝯcludit.¶Et hoc
idem late tenet do.Roch.in hoc tract.in verbo ipſe vel
is a quo.in 36.art.tractando, an iuſpa. poſſit præſcribi in
eccleſia libera, vbi præſupponit unum contra alium p̄-
ſcribere poſſe.

¶Secundus arti. 11.q.prin.ij.partis j. Libri.

1 *Præſcribens vniuerſitatem bonorum an & quando præſcribat iuſpa.eis annexum.nu.3.& 4.*
2 *Non poſſidetur, ergo non præſcribitur.*

SEd tenendo opinionem, quam ego in puncto iuris
ſemper tenerem, valet, vnum laicum non poſſe præ
1 ſcribere iuſp.ꝯ alium de per ſe poſſe dubitari. † Secūdo
loco de alia noua quæſtione, prout eam appellat domi.
Feli.in loco infra allegando, vtrum præſcribens vniuer
ſitatem bonorum præſcribat etiam iuſp. eis annexum.
Iſtam quæſt.ponit nouiter domi.Feli. in d.c.cauſam. de
præſcript. in quarta colum.in verſicu. oritur tñ dubita-
tio. Et dicit videri dicendum quod ſic, quia vbi non da
tur capacitas iuriſpatro. titulo ſingulari, datur tñ titulo
vniuerſali, dicto ca.ex literis.hoc titu.vnde in venditio-
ne vniuerſitatis iuſpatr.tranſit ea.cum ſeculum.hoc tit.
& no.per Ioan.And.& alios in dicto ca.ex literis.eo igi-
tur modo quo eſt tacite alienabile, eodē modo vr̄. per
præſcriptionem taci. tranſmiſſibile, & poſſe alteri ac-
quiri.& ſubdit hoc nō affirmare vniuerſaliter, quia ob-
ſtare vr̄ ratio Abb.in d. diſpu. Augerio. ex quo non po-
teſt poſſideri de iure, ergo nec prǫſcribi, & quia hic mo
dus acquirendi iuſpa.ſolo tempore non eſt a iure inuē
tus, & ſi aliàs (dicit ipſe) ſicut vniuerſitas bonorum poſ
ſidetur a præſcribente, ita ſub ipſa generali poſſeſſione
poſſidetur iuſp.videtur aſſumptum eſſe dubium, nam
iuſpa.nō acquiritur a laico cum vniuerſitate bonorum
niſi per titulum per quem ſine traditione omnia bona
tranſeunt. puta ex titu.vniuerſali per hæreditatē & bo-
norum poſſeſſionē, quia tunc quo ad dñium nō eſt ne-
ceſſe fieri traditionem ſingularium rerum per dictum
ſingulare Pau.de Eleaz.in ſua q.4.patronus Sancti Iaco-
bi.& in repe.ca.nobis.pen.col.hoc tit.vt ſupra ſæpius al-
3 legauimus.¶† Vnde dicit ipſe, ſi iſta opin.Pau.eſt vera,
diſtinguerem, aut præſcribens allegat titulum, per quē
ſine traditione omnia tranſeunt. puta titulum hæredi-
tatis, quia ſucceſſit &c.& ſub iſto præſcripſit, & tunc in-
telligitur præſcripſiſſe etiam iuſpa.tñ ſubdit hoc nō af-
firmare, qa tenendo laicū non poſſe particulariter acq-
rere iuſp.per præſcriptionem, non vr̄ ꝙ etiam poſſit ac
quirere in vniuerſitate, quia verū eſt dicere, ꝙ nō poſſi-
det ius prǫſentandi, ergo ſequitur, ꝙ non prǫſcripſit, nō
enim pōt mixtura aliarum rerum facere illud, quod eſt
ab eo impoſſibile. ¶Et licèt iſtud negari poſſet propter
tex.in d.c. ex literis.tñ alia ratio vr̄ ſecūdum eum obſta-
re, quoniam dīt legiſtæ, præſcriptionem nunquam fa-
cere quem hæredem, vt no.gl.maior in l.j.ff.pro hærede
vnde dicit Bal.in l.j.in 6.colum. in verſi.4.reuoco. C.qñ
non petentium par. ꝙ etiam mille annorum poſſeſſio
non facit verum hæredem illum, qui non eſt, nec poſ-
ſet cōuenire debitores hǫreditarios, eo ꝙ prǫtēderet ſe
factū hǫredē præſcriptione.¶Et ſubiungit, ꝙ ēt huic ra-
tioni poteſt r̄nderi, aliud enim eſt quærere, an ille qui
putat ſe hæredem, & ducitur opinione probabili tituli
putatiui, poſſit ſub iſto titulo p̄ſcribere non dico hære-
ditatem, tāqnā ius vniuerſum, ſed ipſa bona, & iura hǫ-
reditatis, & dicendū ꝙ ſic, per l.pro hǫrede.ff.de peti.hæ-
redi.& glo.in d.rubri.ff.pro hærede. & Bart.in l.j.eodem
titu.& ſub iſto caſu tranſire poſſet, quod dixi, valet, ſub
ipſo titulo hǫreditatis præſcribi iuſpa. & non dixi ꝙ ip-
ſe titulus præſcribatur, aliud eſt quærere, an ipſe titulus
vniuerſitatis præſcribatur, & tūc procedit ꝯrium. ¶Aut
allegat prǫſcribens titulum, in quo requiritur traditio,
& tunc cum per traditionē rerum ſingularium & aſſi-
gnationē iurium, nō poterit interuenire valida aſſigna
tio iuriſp.nō prǫſcripſit ipſum.¶Aut vtitur prǫſcriptio
ne longiſſima ſine allegatione tituli, & tunc ex quo nō
allegat titulum, per quā tranſiuerit vniuerſitas bonorū
ſine traditione, ſed ſolū poſſeſſionem, & nō credo ꝙ p̄-
ſcripſerit iuſp.quia ſola poſſeſſio non ſufficit, vt per Ar
chi.in d.c.hortamur 71.diſtin.& per Abb.in d.ca.quere-
lam.de elec.in 2.colum.& in d.diſpu.Augerio. in 6.col.
¶Aut allegat tempus præſcriptionis ad probādum præ
ſumptiue titulum, & tunc ſi eſt tempus cuius initij &c.
obtinebit, quia habet vim tituli cap.primo de prǫſcrip.
lib.6.¶Aut eſt minus tempus, & tunc forte ſecus, quia
cum habeat ꝯ ſe ius cōe reſiſtens poſſeſſioni quo ad iuſ
pa.non ſufficit ſola poſſeſſio ſine titulo.¶Et ſubdit hǫc
procedere tenendo illam ſingularem opinionem Pau.
de Eleaz.de qua s̄.quǫ quidem (vt ibidem ipſe ait) com
muniter ab omnibus damnatur ſecūdùm eum ibi.hæc
ſunt quæ domi.Feli.nouiter dicit in d.c.cauſam. de præ
ſcript.¶Tu conſidera plura, & primò circa dicta ipſius
domi. Feli. in iſta ſua diſtin. ipſum præſupponere duo.
Primum, ꝙ opinio Archidia.& Abb.in iſto caſu, etiam
quando prǫſcribitur vniuerſitas, laicus ſit incapax iuriſ-
pat.Secundum opin.Paul.de qua s̄.eſſe veram, & ſuper
iſtis duobus fabricauit præcedentem diſtin.¶ Conſide-
ro ſecundò dictum Archid. & Abb. de incapacitate nō
militare in vniuerſitate, nam ſecundum omnes laicus
eſt incapax iuriſpa.item prohibetur illud ex emptione
acquirere, c.de iure.hoc tit.& tñ emendo cum vniuerſi
tate prohibitio ceſſat, & fit illius capax, vt in c.cum ſecu
lum.& in cap.ex literis. hoc tit. & idem domi.Feli.dicit
in primo membro, & licèt iſtud negari poſſet. per text.
in d.c.ex literis &c.quaſi velit dicere, ꝙ ibi mixtura alia-
rum rerum facit rem non vendibilem, vendibilem, &
non poſſeſſibilem, poſſedi. & ſic reſtat iſtud ſuum præ-
ſuppoſitum. ¶Conſidero tertiò, quòd etiam ſecūdum
eius præſuppoſitum ceſſat dictum Pau.de Elea.in d.ſua
quǫſtio.quia communiter damnatur, vt dicit ibi domi.
Feli.etiam in verſ.& hac procedunt, & diximus late ſu-
pra in quinta quæſtio.prin. huius par.in 15.arti.& in no
4 na quæſtio.in 10.quæſt.& in 2.& 9.art.¶† Vnde iſtis præ
ſuppoſitis ſublatis alio modo diſtinguerem, ꝙ aut præ-
ſcribens allegat titulum hæreditatis, vel alterius nomi-
nis iuris, quod quidē nomē eſſet ſignum & vniuerſale,
prout eſt hæreditas, & tunc ex quo præſcriptione non
acquiritur illud nomen hæredis, & ſic eius vniuerſitas,
& iuſpa.non tranſit cum vniuerſitate, & nō poterit præ
ſcribi, licèt ſint prǫſcripta omnia bona hǫreditatis, quia
non ipſa bona hæreditatis, ſed ipſum nomē vniuerſale
facit tranſire iuſpa.vt diximus in d. 5.q.prin.in decimo-
quinto ar.¶Nec ob.conſideratio do.Fel. aliud eſſe quǫ-
rere, an aliquis, qui putat ſe hæredem, & ducitur opinio
ne probabili tituli putatiui, poſſit ſub iſto titulo prǫ-
ſcribere, nō dico hǫreditatē tanquā ius vniuerſum &c.
ſed ipſa bona & iura hereditatis, & eſſet dicendū, quod
ſic, & iſto caſu dr̄ tranſire iuſpa. aliud eſt quærere, an ip-
ſe titulus vniuerſalis præſcribatur, & tunc procedat ꝯ-
rium, ſcilicet ꝙ prǫſcribi nō poſſit.¶Nam aduertat do.
Feli.ſi primo caſu huius ſuǫ conſiderationis non dr̄ prǫ
ſcribere ius vniuerſum, ſcilicet hæreditatis, vt ipſe dicit
quomodo poterit tranſire iuſpatro. quod non tranſit
niſi cum vniuerſitate. vt in dicto capitu. ex literis. &
ideo

ideo Inno.in d.cap.ex literis.& ibi omnes dicunt,iuſpa.
tranſire cum hæreditate,quia eſt ius vniuerſum.& ideo
non tranſire cum omnibus bonis,quia non eſt ius vni-
uerſum,vt diximus ſupra in dicta 5.quæſtio.prin. huius
partis,in 14.& 15.arti.& ideo non militat iſta conſidera-
tio do.Feli. ¶ Aut verò allegat titulum alicuius alterius
vniuerſitatis, puta emptionis alicuius villæ, vel caſtri,
quæ quidem vniuerſitates habent carũ nomina,& non
nomina iuris,& tranſit cum illa præſcriptione villę,ſeu
caſtri empti iuſpat. ¶ Nec diſtinguo,an transferatur do-
minium ſine traditione rerum ſingularium vel ne, ſe-
cundùm opin.Pau.cum eius opinio non teneat,vt ſup.
¶ Aut vero nullum allegat titulum, & tunc non valet
præſcriptio,c.ſi diligenti.de præſcri.niſi alleget præſcri-
ptionem tanti temporis, cuius initij memoria non ex-
tat,quæ habet vim tituli & priuilegij cap.primo,de præ
ſcri.lib.6.¶ Reperi poſtmodum do.Roch. in hoc tract.
in verbo vel is a quo.in 36.quæſt.in penul.colum.in ver
ſicu.ſuboritur nunc quæſtio, quærentem de hoc articu
lo & dicentem,do.Feli.in d.c.cauſam.poſt multa dixiſſe
communiorem eſſe opinionem,ꝙ iuſpa.tranſeat cum
vniuerſitate præſcripta, ſiue quis præſcribat vniuerſita-
tem ex titulo, in quo requiritur traditio ſpecialis cu-
iuſlibet rei,vt in donatione & venditione,iuxta l.qui ti
bi. C.de hæredi. & actio.vendi. ſiue præſcribat ex titulo
in quo non requiratur talis ſpecialis traditio, vt in adi-
tione hæreditatis,vt in l.cum hęres.in prin.ff.de acquir.
poſſeſſ.¶ Et dicit ipſe Roch. hanc opinio. bene probari
in tex.in d.c.cum ſeculum. ibi feudorum emptorũ &c.
illa enim verba ſatis pñt comprehendere caſum, quod
quis præſcripſerit vniuerſitatem titulo emptionis, in
quo titulo requiritur ſpecialis traditio rerum conten-
tarum in vniuerſitate,vt ſ. dictum eſt, & tamen ibi præ-
ſupponitur, ꝙ acquiſita vniuerſitate ſit acquiſitum iuſ-
pa.in reliquis pertranſit,vt per Feli. vbi ſup.tu tene diſt.
vltimam pro conclu.in hoc nouo paſſu.

¶ Tertius artic.11.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Præſcribens iuſpatro.commune plurium in vna eccleſia vel in pluribus eccleſiis præter in vna,non intelligitur præſcribere iuſpa.ſimiliter commune inter eaſdem perſonas in alia eccleſia.& nu.6.*
2 *Præſcriptio non extenditur de re ad rem,de perſona ad perſonam, neque de loco ad locum.*
3 *Præſcribens in aliena parrochia contra ius commune decimas antiquas non intelligitur præſcribere nouas, nec vnius prædii alterius prædii.*
4 *Præſcriptio eſt ſtricti iuris,& in ſequen.arti.nu.2.*
5 *Poſſeſſor malæ fidei nunquam præſcribit.*

SEd dubitari poteſt tertio loco,etiam an ſi ſunt plures
fratres, qui ex ſucceſſione eorum patris habent iuſ-
pa.in pluribus eccleſiis,& ſenior frater ſolus in omnib.
illis affatis eccleſijs pręſentauit pręter in vna illarum,&
ſic quæſiuit ius præſentandi in illis ex præſcriptione,an
cẽſeatur acquiſiuiſſe etiã in illa alia. Iſtam quæſtionem
formauit Roma.in conſ.368.præſens conſultatio.in pe
2 nul.col.in verſi.dum autem quæritur.† & breuiter arbi-
tratur fore dicẽdum ꝙ non ea ratione,quia præſcriptio
velut odioſa ad ſuos terminos reſtringi debet, adeo vt
non vltra extendatur quã quis reperitur poſſediſſe ani-
mo præſcribendi,tex.eſt in l.j.§.ſi quis.ff.de itinere actu
2 que priua.† vnde videmus,præſcriptionem non exten-
di neque de re ad rem,neque de perſona ad perſonam,
neque de loco ad locũ, & hæc particulariter probantur
primo ex c.cum olim.& c.auditis.de pręſcrip.vbi eſt ex-
preſſum de pręſcriptione,cum ius eſt ↄ̃rium, vt in caſu
propoſito,cum de iure cõi iuſpa.de pręſentandi ad om
nes fratres æqualiter tranſeat,vnde ibi ſi pręſcribat ↄtra
epiſcopum aliquis, aliqua iura ſub epiſcopali iuriſdi-
ctione cõprehenſa, certe in loco diœceſ. non debet in-
telligi in eodẽ præſcripſiſſe iura epiſcopalis iuriſdictio-
3 nis.ad idem tex.in c.dilectus.de capel.mona.¶ † Secun-
dò idem probatur in c.cum contingat.& in cap.cum in

tua.de decimis.vbi eſt expreſſum,præſcribẽtem in alie-
na parrochia ↄ̃ ius commune decimas antiquas non in
telligi præſcripſiſſe decimas nouales,neque etiam præ-
ſcribentẽ in parrochia aliena decimas vnius prædij, in-
telligi p̃ſcripſiſſe decimas alterius prędij, vt enim dicit
4 Inno.in d.c.tua. de decimis † præſcriptio eſt adeo ſtricti
iuris, ꝙ licèt quis præſcripſerit ius decimãdi per totam
parrochiam, vnde prædio excepto in illo præſcripſiſſe
non intelligitur,argu.dicti c.cum contingat.Tertio idẽ
probatur ex eo quod determinat Fede.conſ.125.epiſco
pum præſcribentem in hoſpitali aliquo,quod non cõ-
ſtat eſſe religioſum,facultatẽ exercendi vnũ actum epi-
ſcopalẽ, nõ intelligitur pręſcripſiſſe exercitiũ aliorum
epiſcopalium iurium.¶ Quartò idem probatur ex glo.
no.in c.odia.de reg.iu.lib.6.quæ allegans Hoſt.in c.cum
ex officij.determinat, prælatum præſcribentem in vno
loco viſitationem,non intelligitur ibidem præſcripſiſ-
ſe procurationem, quamuis ſibi regulariter annexa ſit,
cum hæc præſcriptio ſtricti iuris ſit, & viſitatio ſine pro
curatione poteſt acquiri,quod ſi non poſſet,tunc viſita
tioni tãquam neceſſario acceſſoriè intelligetur præſcri
ptum fuiſſe.C.de vſu.l.eos.ff.de vſucapio.l.ſi aliena.§.1.
¶ Quintò probatur ex doctrina Inno.in ca.cum dilecti.
de offic.archi.cuius dictum ſequitur Egidius in ca.cum
eccleſia. de electio. dicens oneroſam cõſuetudinem &
præter,vel contra ius præſcriptam.puta ꝙ Archi.ab om
nibus monaſterijs in ſuo archidiaconatu ſitis, excepto
vno, conſueuerat percipere decem ſolidos annuatim
non extendi ad monaſteriũ illud,vnde licèt cõſuetudo
foret laudabilis & ratione congrua ac ſuper re de facili
conceſſibili præſcripta,quò ad locum vnum,non extẽ-
deretur ad alium qualitatis eiuſdem, vt eſt expreſſum
in c ſuper eo.de cẽſib.in c.ſopitę. & d.c. dilecti.ad ſi.quẽ
tex.ſic intelligit Innoc.¶ Vltimò idẽ probatur ex doctri
na Inno.in c.dilectus.de cap.mona.dicentis,præſcriptio
nem iuriſdictionem per ſuperiorẽ completam in vnã
perſonam nõ extendi ad aliam, eo quia illa ſtrictiſſimi
iuris eſt & odioſa. ¶ Igitur cũ iſte frater tantum præſcri-
pſerit in alijs eccleſijs iuſp.non extendetur & intellige-
tur eſſe præſcriptum etiam in iſta,ex quo enim omnes
iſti fratres ſucceſſerunt patri, & licèt in illis eccleſijs ſit
præſcriptum iuſpa. in iſta ſola remanebit eis. faciunt ẽt
quę dicentur proximè in ſeq.arti.quę omnia etiam po-
nit ibi Roma.ſ.in d.conſi.368.præſens conſultatio.Ego
cõſidero,quomodo poſſit preſcribere hic frater ſenior
iuſp.ↄ̃ ſuos fratres,quin ipſe ſit in mala fide,ex quo om
nes inſimul ſucceſſerunt patri,ſi in mala fide,ergo præ-
ſcribere non potuit contra ſuos fratres etiã in illis alijs
5 eccleſijs in quibus dicitur præſcriptum †cum poſſeſſor
malæ fidei nullo vnquam tempore præſcribat, reg.poſ-
ſeſſor.de reg.iur.lib.6.capi.ſi diligenti.de pręſcript. hinc
glo.& doct.in capi.cura.hoc tit. præſupponunt, ibi præ-
ceſſorem incepiſſe poſſidere ſucceſſorem exiſtẽtem in
bona fide præſcripſiſſe,vt late de intellectu illius tex. di
ximus ſ.in prim.1 quæſt.princ.huius partis in 11.articu.
hinc ſimiliter dicit gloſſ.in dicto cap.2.de capel.monac.
quòd ſi etiam aliquis allegaſſet pręſcriptionem,non iu
uaretur,niſi allegaret eam in alterius perſona, & alle.c.
cum ex officij.de præſcrip. vnde ego non poſſum cogi-
tare,qualiter iſte frater ſenior inceperit præſcribere, &
finiuerit ↄ̃ fratres,quin non ſit in mala fide,vnde intelli
gerem potius dictũ Romani, ꝙ ex pręſentatione ſem-
per facta per fratrẽ ſeniorem, poſtquam mortuus fue-
rit pater,acquiſiuerit quaſi poſſeſſionem ſolus, adeo ꝙ
pręſentatus per eũ & inſtitutus nõ poſſit amoueri,iux-
ta notata per doct.in ca. conſultationibus.hoc tit. & nõ
ꝙ hoc pręſcripſerit in perpetuum, ſed ad effectũ,vt ma
nuteneatur in ſua quaſi poſſeſſione præſentãdi, donec
conſtat de iuribus fratrum, qui nunquam præſentarũt
propriè,iuxta materiã dicti c.conſultatibus.& hoc mo-
do intellecto conſilio Ludouici Roma.dicendũ eſt be
ne ↄcluſiſſe, vt quaſi poſſeſſione acquiſita per fratrem
ſeniorẽ iuris pręſentandi in plurib.eccleſijs,non ſe extẽ
dat ad illã in qua non præſentauit, & nota hunc intel-
lectum

lectum ad dictum cōſilium: quia eſt pulchrum & verū.
¶Poſtea reperi do. Roc. in hoc tra. in verbo ipſe vel is a
quo. in vltimis verbis ibi, an aūt qui præſcripſit, formā-
tem hunc articulum alio mō, valet, an qui p̄ſcripſit ius
p̄ſentādi in aliquibus eccleſijs, tāquā ſenior de domo,
cenſeatur ēt pręſcripſiſſe ius præſentandi in alijs eccle-
ſijs quæ ſint de iurepat. ipſius domus, & dicit ꝙ non: &
allegat ſupradictum conſiliū Ludouici Roma. remittē-
do ſe ad ea quæ ipſe dixit in d. ſuo tra. in verbo compe-
tens alicui, in decimaquinta quæſtio. dū quærit, an per
exercitium alterius actus competentis p̄rono acquira-
tur quaſi poſſeſſio præſentandi, vbi etiam allegat conſi
lium Romani, & tenet ꝯ dictū conſilium, & ſic ꝙ per
exercitium alterius actus acquiratur quaſi poſſeſſio p̄-
ſentationis, quod dicit eſſe contra Romanum, qui pro
hoc allegat plures do. & p̄ſertim Fede. de Senis in conſ.
ſuo 224. ſuper primo puncto. in penul. col. in fi. & tandē
dicit prædictos do. & maximè Fede. in præallega. conſi.
ꝙ vbi appareret alium p̄ſentaſſe, & ſic eſſe in quaſi poſ-
ſeſſione illius actus non procederet p̄dicta deciſio. & ra
tio eſt: quia tūc ceſſat p̄ſumptio, quæ oriebatur in fauo
rem illius q eſt in quaſi poſſeſſione aliorum actuū, vel
alterius actus q̄ p̄ſentationis. ¶ Ex hoc dicto dico Ro-
ma. bene loquutū, vt frater ſenior, ſeu ſenior de domo
qui nunquam p̄ſentarunt ſoli in alijs eccleſijs patrona
tus hr̄ditaris paternæ iuxta conſilium Roma. vel pateri-
telæ iuxta titulum. q. do. Roch. non poterunt acquire-
re quaſi poſſeſſionem priuatiuā reſpectu aliorum iuris
p̄ſentandi, nec p̄ſcribere ipſum ius in alijs eccleſijs, q̄
in illis in quibus p̄dicta acquiſiuerūt. ¶ Et inſuper quæ-
ſtio Roch. 15. loquitur in eadem eccla, conſilium verò
Rom. & articulus noſter in diuerſis eccleſijs & diuerſis
iuribus pa. ¶ Et ſi diceres, nonne deciſio dictæ 15. q. do.
Roch. quòd per exercitium alterius actus quàm p̄ſenta
tionis acquiratur quaſi poſſeſſio præſentandi, eſt cōtra
deducta per Roma. in d. conſi. volentia p̄ſcriptionem
nō extendi de vno actu ad alium. Certe ſic, ſed nō habe
mus hoc nunc diſcutere: quia de illo articulo tractabi-
mus infra in 2. lib. in 1. par. in 3. q. priu. in 10. arti. cum di-
ſcutiemus materiam quaſi poſſeſſionis acquiſitæ iuris
p̄ſentandi, & ſic an quaſi poſſeſſio acquiſita in vno actu
.ſ. in fructu iuriſp. ſed extendat ad alium, & ille articu-
lus eſt differens a præſenti & proxime ſeq. quia ibi tra-
ctatur de acquiſitione ſolius quaſi poſſeſſionis quæ eſt
parui præiudicij, hic verò de præſcriptione totali, & ſi-
6 militer in ſeq. arti. quæ eſt maximi præiudicij. ¶† Ex cō
ſilio ergo Romani ſufficit concludere generaliter præ
ſcribentem iuſpa. commune plurium vni eccleſiæ vel
in pluribus eccleſijs, præter in vna, non intelligetur p̄-
ſcripſiſſe iuſp. ſimiliter commune inter eaſdem perſo-
nas in vna alia eccleſia remanen. quia illa præſcriptio
non extenditur, vt ſ. eſt dictum. multa alia ſimilia vltra
Roma. adduci poſſent, ſed omitto: quia eſſet magis la-
borioſum quàm ſubtile. Clarum eſt enim, præſcriptio
nem expeditam in vna re nōn extendi ad aliam.

¶Quartus artic. 11. q. prin. ij. partis j. Libri.

1 *Præſcripto vno fructu iuriſp. an & quando totum iuſp. dicitur præſcri-
ptum. nu. 2.*
3 *Epiſcopus probans ſe exercuiſſe ius baptizandi in aliquo loco intelli-
gitur probaſſe ſibi quæſitum ius conſecrandi.*

SEquitur quærere ſubſequenter & quartò, pone ꝙ
1 aliquis † præſcripſit vnum fructum iuriſp. vnius ec-
cleſiæ contra patronum, vel contra ipſam eccleſiam;
an cenſeatur præſcripſiſſe totum iuſpat. illius eccleſiæ,
adeo ꝙ probata præſcriptione vnius fructus iuriſp. in-
telligatur præſcriptum totum iuſpa. ¶ Iſtam qō. forma-
uit Archid. in c. vnico. hoc tit. lib. 6. vbi dicit ex iuribus
allegatis in proximo præceden. artic. probantem præ-
ſcripſiſſe ius præſentandi in vna eccleſia, ex tali præſcri
ptione non intelligitur probaſſe ſe habere integrum
2 iuſp. † quia præſcriptio eſt ſtricti iuris, & non extendi-
tur ad alia ſub ipſo iurep. incluſa, & ſic ad alios hono-
res, vtilitates, & onera, vnde dicit, difficilimum eſſe pro
bare patronatum antiquum: quia per illius actus præ-
ſentandi exercitium ſolum probat poſſeſſio, ſeu quaſi
iuris p̄ſentandi, vt ibi per eum. ¶ Sed contrarium ſenſit
Ioan. An. in d. reg. quod alicui. de reg. iur. lib. 6. vbi vult
ꝙ pręſcripto vno fructu iuris pręſentandi ſeu tali p̄ſcri
ptione probata intelligitur probata p̄ſcriptio iuriſpat.
in totum. ¶ Et iſtud d. Io. An. dicit Abb. in d. c. 1. in 2. col.
in verſi. & hæc faciunt ad q. de reli. do. eſſe rectius dictū,
ex quo non conſtat iuſp. pertinere ad alium, præſumen
dum eſt pertinere ad illum, qui exercuit vnum fructū
tantum, competentem patrono, vt dicit probari in illo
tex. ſ. d. c. 1. & hoc eſſe bene notandum ſecundum eum.
¶ Roma. verò in d. conſil. 368. præſens conſultatio. in
penul. col. in verſi. 3. ad idem, notat Archid. dum conſu
leret ſuper caſu proximi præceden. arti. adducit pro de
ciſione illius dictum Archid. de quo ſupra quod dicit
eſſe verum, licèt Ioan. An. in dicta reg. quod alicui. ſen-
tiat contrarium. pro qua ſua deciſione adducit etiam
iſta quæ magis faciunt pro hoc dicto Archi. quàm pro
concluſione Romani. ¶ Et primò adducit Fed. de Senis
in d. conſi. 125. epiſcopum præſcribentem in aliquo
hoſpitali, quod non conſtat eſſe religioſum; facultatē
exercendi vnum actum epiſcopalem, non intelligitur
præſcripſiſſe exercitium aliorum iurium, de quo dicto
pulchrè per Abb. in d. c. 1. in 2. col. de relig. do. vbi opti-
mè reſpondet ad dictum ca. 1. qui forſan videretur ob-
ſtare, vt ibi per eum. vnde & eodem modo in caſu no-
ſtro, præſcripta perceptione vnius fructus iuriſpa. valet
ius præſentandi, non intelligitur pręſcripſiſſe alia iura
ſeu fructus. ¶ Quartò adducitur, quòd probatur ex glo.
nota in c. hodie de reg. iur. lib. 6. valet p̄latum pręſcribē-
tem in vno loco viſitationem, non debere intelligi p̄-
ſcripſiſſe procurationem in eodem loco, quamuis re-
gulariter ei annexa ſit &c. vt retulimus ſupra in p̄ximo
pręceden. arti. in verſi. quartò idem probatur. & faciunt
omnia ibi adducta. ¶ Et ſubdit ibi Roma. non refragari
p̄miſſis concluſionē Innoc. in c. dilectus. de capel. mo-
na. quam late declarat Bal. in l. fin. C. de ſerui. & aqua. &
Butri. in repetitio. c. fi. de cauſa poſſeſ. & propriè. uolen-
tis poſſeſſionem generalis iuriſdictionis cōſequenter
pręſcribi etiam per vnicū iuriſdictionis ſeu exercitiū
&c. nā illud eſt ex eo: quia iuriſdictio dicit vniuerſitatē,
& ipſa vna eſt, etiam ſi per plures modos exerceatur,
vnde vno modo exercitata inducit quaſi poſſeſſionem
iuriſdictionis vniuerſaliter, cū quis intendit acquirere
eā, argu. ff. de ſerui. ruſti. prędi. l. via eſt via. ff. ad Trebel.
l. reſtituta. ff. de acquiren. poſſeſ. l. 3. in prin. & etiā illud
verum eſt ſecundum Innoc. in d. cap. dilectus ſi nullus
alius erat in poſſeſſione iuriſdictionis generalis: ſi. n.
erat tunc, non niſi in illo actu exercitiū iuriſdictionis
quęritur, in quo iuriſdictio eſt exercitata, & hoc proba
tur optimè in l. quod meo. §. fin. ff. de acq. poſſeſ. nos aūt
loquimur in eo caſu, quo non quęritur de præſcriptio
ne alicuius vniuerſitatis, ſed de acquirēdo iure pręſen-
tandi particulariter, vt in particularibus eccleſijs, inter
3 quę longa eſt differentia. ¶† Nec ſimiliter p̄miſſis refra
gatur tex. in c. j. de relig. do. vbi videtur notabiliter pro-
bari, eo ipſo ꝙ epiſcopus aliquo in loco p̄bat ſe exer-
cuiſſe ius baptizandi, intelligitur probaſſe ſibi q̄ſitū ēt
fuiſſe ius ꝯſecrandi eccleſiā eodē in loco conſtructā, &
ſic vr̄ fieri extenſio acquiſitionis, ex preſcriptione pro-
ueniens de iure ad ius; quoniā hoc eſt ibi eo ſecundū
Inno. ibidē. & in d. c. dilectus. quia locus ille, de quo erat
contentio, erat in diœceſi ipſius epiſcopi, vel ſaltē non
conſtabat, ꝙ eſſet in diœceſi alterius, vnde conſequen-
ter exercendo iuriſdictionē in vno actu probatur retē-
tio & noua acquiſitio in quocunq; actu iuriſdictionis:
vt in l. ſi ſtillicidium. §. fi. ff. quemadmo. ſerui. amit. nos
aūt loquimur eo in caſu, quo conſtat iure cōi inſpecto
nulli alteri omnes fructus iuriſp. pertinere, niſi p̄ono,
& illum eſſe patronum, qui eccleſiā fundauit, ꝯſtruxit,
vel dotauit, ſecundum no. per gl. in c. pięmentis. 16. q.
7. &

q.7.& per do.in hac rub.vnde meritò conſequens eſt,vt non extendatur præſcriptio,cum ipſe p̄ſcribens iuſpa. non habeat in illa eccleſia,niſi eius fructus, ſicut habet epiſcopus in caſu d.c.j.vt ſ.diximus.¶ Hæc ſunt quæ dicit Roma.in d.conſi.non ad iſtud propoſitum principaliter,ſed ad propoſitum præceden.arti.¶ Tu conſidera ſol.datam per Roma.ad conclu.Innoc. in d. c. dilectus, quod ibi loquitur de iuriſdictione vniuerſali hic de particulari,non eſt bona per reg. l. quæ de toto.ff.de rei vendi.& c.paſtoralis.§. idem cum totum. de offi. deleg. per arg.de toto ad partem,cum igitur iſta extenſio fit in pręſcriptione generalis iuriſdictionis de vno exercitio ad aliud,cur etiam idem fieri non debeat de vno exercitio ad aliud in particulari iuriſdictione, præſertim ꝙ ſecundùm Roma.ibi ſi eſſemus in p̄ſcribendo iuſp.ſup omnib. eccleſijs alicuius diœceſ. procederet p̄ſcriptio, ſed ſi in iurep.vnius eccleſiæ non, quod certe eſſet maximum abſurdum.¶ Vnde Ego concluderem,ꝙ aut p̄ſcribitur iuſp. illius eccleſiæ, quæ habet patronū,& tūc p̄ſcripto vno fructu,puta p̄ſentationis, vel alterius honoris,vtilitatis,vel oneris,non intelligentur p̄ſcripti alij fructus p̄dictorum,quibus præſcribens vſus nō eſt. Et ita intelligerem fuiſſe loquutum Archid.in d. c. 1.licèt re vera ſimpliciter loquatur,& ita etiam loquitur,ſi bene aduertatur, Roma. in d.conſil.& omnia ſimilia p eum adducta,& ita etiam poſſet intelligi do.Card. in d. cle. 2. in 3. q. de præben.relatus per Pau.de Cita. in hoc tra.in ſexta parte in vltimis verbis 17.q.quòd iuſpa. poteſt abeſſe a iure preſentandi,& econtra,ſcilicet quādo præſcribitur vnus fructus, puta præſentationis, & non reliqui,vel donatur,ſeu legatur præſentatio,retento iurep.in reliquis,de quo vltimo diximus ſupra in 6. qō. prin.huius partis in 4.arti.¶ Aut verò pręſcribitur iuſp. illius eccleſiæ,quæ nullum habet patronum retenta illa opinione,quòd iuſp.præſcribi poſſit in eccleſia libera,de qua diximus ſupra in decima q. princ. j. partis in 5.art.ſaltim ex præſumptione, quòd ipſe fundauerit vt ibi,& tunc ex quo nullus eſt,qui poſſideat illud iuſpat. in illa eccleſia,niſi qui præſentabat,intelligetur præſcripſiſſe totum iuſp.& ita procedat opinio Io.And. prout hoc ad literam vult.Abb.in d.c.1.de capel.mona.Ita intelligendo Ioan.And.vt ſupra retuli.Et ita etiam procedat concluſio Innoc.in d.c.dilectus. vt loquatur , quando nullus erat in illa iuriſdictione: & ita etiam procedit tex.in d.c.primo:quia ibi nullus erat alius in illa diœceſ.quàm ipſe epiſcopus,vnde præſumebatur ibi de iure diœceſani. Ita & in caſu noſtro ex quo nullus apparet alter patronus ille,qui longiſſimo tempore,ſcilicet tāti temporis &c.Cum illis a quibus cauſam habuit p̄ſentauit,præſumentur patroni quò ad omnia.Et iſtum caſum intelligerem, quando fuiſſet præſcriptum ius præſentandi, quòd intelligantur præſcripti alij fructus iuriſp.Sed ſi aliquis præſcripſiſſet alium de fructibus iuriſp.puta vtilitatem, vel onus &c. & non fructum præſentandi,non intelligerem,ꝙ noſtra concluſio conuerteretur,valet ꝙ intelligeretur pręſcripſiſſe ēt ius p̄ſentādi:quia ex quo ſemel prouidebatur illi eccleſię tanquā liberę,non fieret talis extenſio,maximè cum ſit,qui poſſideat,ſeu quaſi ius prouidēdi ipſi eccleſię,ſcilicet diœceſanus,vnde iſto reſpectu in iſto fructu eſt dicendū, qđ diximus in primo mēbro,quando pręſcribitur iuſpat. quod habet patronus,vt ſolum ille fructus tranſeat in p̄ſcribentem quē p̄ſcripſit. ¶ Sed aduertendū eſt circa ſecundum membrū huius meę diſtinctionis: quia figuratum eſt,quando pręſcriberetur iuſp. in eccleſia libera,quod quidem eſt extra terminos art.noſtri, nam art. noſter loquitur quando pręſcribitur iuſpat.alterius,& ſic non in eccleſia libera , vnde poterimus facere tertiū membrum,quādo eccleſia erat verè patronata , & p̄ſoni non vtebantur ipſo iurepa. quia non pręſentabant, nec alijs fructibus vtebantur, & tunc p̄ſcribens vnū ex dictis fructib. videretur pręſcripſiſſe omnes. Et hoc mēbrum probatur p illas auctoritates, per quas probať ſecundum membrum,cū loquātur, an vel non appareat pręſentans,vt ſi appareat pręſcripto vno fructu nō intelligatur pręſcriptus alius,ſi verò non appareat pręſentans, tunc pręſcripto vno fructu intelligantur p̄ſcripti alij,& ſic pręſupponunt eccleſiam p̄ronatam, & nō apparere p̄ſentantem. ¶ Et pręditta omnia videtur ſentire & ſequi do.Roch.vt cum nouiſſime reperi in verbo ipſe vel is a quo.in vltimis verbis.remittēdo ſe ad dicta p eum in verbo cōpetens alicui,in 15.q.vbi re vera non loquitur de p̄ſcriptione vnius fructus, ſed de quaſi poſſeſſione acquiſita in vno fructu,an ſe extendat ad alios: vt ſimiliter declarauimus in pręceden.arti. de qua dicemus infra in 2.lib.in j.parte,in 3.q.prin.in 20.arti.

¶ Quintus artic. 11.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Quantum tempus requiratur in præſcriptione iuriſp.*
2 *In præſcriptione iuriſp.requiruntur plures præſentationes.*
3 *Præſcribens iuſp.debet eſſe in bona fide.*
4 *Bona fides requiritur in acquirenda quaſi poſſeſſione iuriſp. cum ſcientia & patientia domini.*

1 CONtingit quinto loco dubitari † in præſcriptione iuriſp.eccleſiæ,quæ fit per vnum laicū contra aliū quantum tempus requiratur . Iſtum artic. non inueni in ſpecie tactum ſed Goſ.in quæſtionibus ſuis q.18.Io. And.& Domi.in c.vnico.hoc ti.in fi. incidenter videntur eam decidere,nam cum ibi quærunt,ſi iuſpa.in aliqua eccleſia eſt commune laico, & alicui alteri eccleſiæ, infra quantum tempus præſcribitur, ſi infra tempus quadraginta annorum quod requiritur in præſcriptione rerum eccleſiæ.16.q.3.§.poteſt.verſic.quas actiones.& in c.neque eadem cauſa q.4.& c.de quarta.de pręſcrip.& in aucten.quas actiones.C.de ſac.ſan.eccle.cum ſimi.an verò decem vel viginti annorum, quæ præſcriptio currit contra laicum.C. de præſcrip. longi temporis,per totum.& d.§.poteſt. 16.q. 3.& ibi præſupponunt præfati doct.quòd quando vnus laicus præſcribit iuſpa. quod habebat alter laicus contra illum , ſufficiet præſcriptio decem vel viginti annorum ex quo tale ius cadit in laicum,& eſt præſcriptibile per laicum: vt in art. præceden.& contra laicum currit præſcriptio prędicta, decem valet annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes,dicto §.poteſt.& dicto titulo de præſcrip. longi temporis.cum igitur ibi do.dubitent propter mixturam & cōmunionem quā habet laicus cum loco pio, an requiratur quadrag.præſcriptio,meritò videntur eſſe certi,ꝙ quando præſcribitur iuſp.contra merum laicum,requiratur tēpus , quod requiritur in præſcriptione,quæ fit contra laicum.ſ.decem annorum inter p̄ſentes,& viginti inter abſentes. ¶ Ego multum dubito de hoc non.n. negari poteſt,quin iuſpat.ſit annexum ſpiritualitati,c.de iure.hoc tit.c.quanto.de iudi.vnde in illo cōmittitur ſimonia:vt in d.c.de iure. & c.querelā. de ſimo. vnde etiam dicitur quaſi res ſacra : quia connexorum idem eſt iudicium,c.tranſlato.de conſtit.cum vulga.& licèt poſſideatur a laicis , in hoc tantum præiudicatur naturæ rerum ſpiritualium ex gratia.c. 3. hoc tit. in reliquis tractatur vt res ſpiritualis.d.c.de iure.d.c.querelam.& d.c.quanto.& ꝙ res ſpirituales tanto paruo tēpore præſcribantur,videtur incongruum,arg.c.auditis. de præſcrip.& c.quanto.de conſuetu.& quàm maximè cum ſit ius incorporale & diſcontinuum , quòd tanto magis requiritur ſpacium 40. annorum . Et hanc partē videtur ſentire Pau.de Cita.in hoc tra.in 6.parte,in 3.artic.in 17.q.dum dicit iuſpat. ſeu præſentandi poſſe præſcribi,vt electio ex actu continuato per 40.annos,alleg. Fede.de Senis in conſi. 234.per gl.antepenul. in ca.cum eccleſia.de cauſa poſſeſ. & propric. & quàm maximè:
a † quia in huiuſmodi præſcriptione requiruntur plures p̄ſentationes ad hoc vt probari poſſit p̄ſcriptio : vt per Abb.in c.querelā.de elect. & in d. ca. cum eccleſia.quæ non poſſunt ita de facili ſpatio decem vel viginti annorum euenire,niſi quotidie interficeremus vnum rectorem.Et hanc partem etiam videtur tenere Roch.in hoc tract.

tra.in verbo ipſe vel is a quo.in 36.q. per diſcurſum. &
ita tenerem,quicquid incidenter dixerunt prædicti Io.
And.& Domi.quia reuera illud dixerunt cauſa declarā
3 di potentiam mixturæ & cōmunionis.¶†Et iſte pręſcri
bens debet eſſe in bona ſide:vt diximus ſ.in j. & 3. arti.
4 †quæ etiam requiritur in acquirenda quaſi poſſeſſio-
ne iuriſp.cum ſcientia & patientia domini contra quē
præſcribitur:vt late dicemus infra in 2.lib.in prima par
te in 3.q.prin.in decimo arti.Et quòd ſufficiat vnica pręſentatio
ſentatio inſtitutione ſequuta in tempore quadraginta
annorum,licèt vlterius non vacauerit, Ponit pulchre
Phi.Dec.in conſi.134.viſo puncto in 2.col.in ver.venio
ad ſecundum dubium.

¶Sextus arti.11.q.prin.2.partis j.Libri.

1 *Laico & eccleſia habentibus iuſp. in communi quanto tempore illud
præſcribatur, an ſpatio quo præſcribitur contra laicum, an ſpatio quo
præſcribitur contra eccleſiam.vide nu.3.*
2 *Maius dignum trahit ad ſe minus dignum.*

1 Hinc dubitatur ſextò † ſi laicus & eccleſia habent
iuſp.alicuius eccleſię in communi,quanto tempo
re iſtud iuſp. per aliquem præſcribatur ſpacio quo pręſcribitur
ſcribitur contra eccleſiam, an ſpacio quo præſcribitur
contra laicum? de quibus in proximo præceden. arti.
retenta opinio.Ioan.And. ꝙ minori tempore præſcri-
batur iuſp.contra laicum.¶Et Archid.in d.c. vnico per
illum text. in fi.hoc tit.videtur tenere,quòd requiratur
ſpacium quod requiritur in præſcriptione rei eccleſię,
2 & alleg.l.petendæ.C.de tempo.in integ.reſtit.pet.† & ēt
quia maius dignum trahit ad ſe minus dignum,c.quod
in dubijs.de conſe. eccle. vel alta. l. quæ religioſis. ff. de
rei vend.l. ſi alicui.ff.de ſol.l.qui ædes.ff.de vſuc.& 13.q.
2.c.non æſtimemus.& diximus late ſupra de hac mixtu
ra in prima q.prin.j.partis huius lib.in 6.art.¶ Sed Goff.
in quæſtionibus ſuis, quæſtio. 18. terminat idem per l.
ſi communem. ff. quemadmo. ſerui. amit. vnde dicit
etiam per dicta l. quòd ſi Titius velit pręſcribere iſtud
ius, quod habet commune cum eccleſiæ contra laicum
cum non poteſt præſcribere minori ſpacio quàm quo
præſcribitur contra eccleſiam, inducebat etiam l.ſi ſal
cidiam.§.fi.cum l.ſeq.ff. quemadmo.ſerui.amit.quia in
indiuiduis vno ex ſocijs retinente, retinet alter,vt ibi,
iuſp.eſt tale,c.j.hoc tit.ergo &c. Item in talibus victoria
vnius prodeſt alijs,de appel.c.penul.cum concor.Item
per illam communionem quam habet cum eccleſia
inducitur:quòd per ſe induci non poterat,ca. penul de
conceſ.præben.¶In contrarium idem Goffre. adducit,
ꝙ tale ius cadit in laicum,& eſt p̄ſcriptibile.c.cura. hoc
tit.ergo contra laicum decem & viginti annorum ſpa-
cio præſcribitur.C.de præſcrip. longi temp. per totum.
16.q.3.§.poteſt nec eſt nouum vnum ex patronis perde
re ius,& aliū retinere.l.ſi duo p̄roni.ff.de iureiur.c.cum
vintonienſis.de elect.& apertius in c.in quibuſdam. de
pęnis.cum cōcor.& etiam in d.c.vnico.hoc tit. & ſic ſer
uitus in parte perditur, & in parte alia remanet.l.nā &
ſatis.ff.quemadmo. ſerui. amit. & nunciatio noui ope-
ris quibuſdam ex dominis prodeſt,& alijs non l. de pu-
pillo.§.ſi plurium.ff.de noui ope.nuncia.& ad iſta Gof.
non reſpondet.¶Ioan.And.vero in d.c.vnico. hoc ti.in
fi.ſoluit,ꝙ primum eius dictum procedit in præſcribē-
te communiter ius eccleſiæ & laici, contraria verò pro
ximè allegata procedunt in volente præſcribere dimi-
ſum ius laici remanente iure eccleſiæ. Et ita iſta dicta p̄-
ſequitur etiam ibidem Domi.in fi.¶Ego pro Ioan An.
allego id,quod voluit idē Ioan.And. in d. reg.quod ali-
cui.in ſua diſpoſita ibi in fi.an ſciant p̄roni ↄ quos iuſp.
pręſcribitur,aut non:ſi ſciuntur,aut præſcribens p̄ſen-
tauit ſolus,aut cum illis,aut cum aliquibus ipſorū &c.
3 vt ibidem proſequitur.¶†Diſtingue igitur magis clare,
ꝙ qn̄ iuſp.eſt cōmunne laicis & eccleſiæ,aut p̄ſcribens
præſcribit ↄ laicos tm̄, & præſentabat cum eccleſia, &
alij.vt patroni inſimul agebant, & ſufficit ſpacium tem
poris,quod requiritur in præſcriptionib. contra laicos.
¶Aut verò præſcribebatur ↄ laicos & eccleſiam: quia
p̄ſcribens ſolus præſentabat,& alia agebat,& tūc requi-
ritur ſpatium temporis, quod requiritur in p̄ſcriptioni
bus ↄ eccleſias, & hoc operatur mixtura, adeo ꝙ licèt
eſſet lapſum tm̄ tempus, quod ſufficiebat in p̄ſcriptio-
ne ↄ laicum,ſed reſtabat de tempore contra eccleſiam
non intelligetur præſcripſiſſe,nec contra laicum, nec
contra eccleſiam,& hoc ratione mixturæ.Et ita tene.

¶Septimus arti.11.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Eccleſia in dubio præſumitur patronata vel libera.*
2 *Eccleſia a quo præſumitur conſtructa, quando non conſtat aliter.*
3 *Eccleſia conſtructa ex oblationibus non eſt patronata.*
4 *Eccleſia potius præſumitur patronata,quàm libera.*
5 *Una præſumptio tollit aliam.*
6 *Effectus quis ſit, an eccleſia pręſumatur libera, quàm patronata.*

1 Ex prædictis contingit dubitari ſeptimo loco, † an
in dubio eccleſia præſumatur patronata vel libera.
Et breuiter dic,ꝙ aut aliquis eſt in poſſeſſione,ſeu qua-
ſi ipſius iuriſpat. in qua fuit ipſe & illi a quibus cauſam
habuit per longiſſimum tempus,de cuius initij memo
ria non extat,& tunc pręſumetur patronata,cum eccle
ſia non naſcatur,ſed fiat ab alijs, & ideo poſſidens præ-
ſumitur patronus,& ex hoc iuſpa.dicitur artificiale, &
non naturale:vt diximus ſ.in .2.q.j.partis huius lib. in j.
arti. ¶ Aut verò nullus apparet poſſidens & præſumi-
tur libera,argu.c.ſignificauit.& quod ibi no.Bal.de teſti.
Iſta diſtinctio probatū per dicta Ioan.And. in regu.quod
alicui.de regu.iur.lib.6.in illa q.an iuſpat. præſcribatur,
de qua p̄ do.Roch.in hoc tra.in verbo ipſe vel is a quo.
in 36.q.maximè in 4.col.& nos diximus latiſſimè ſupra
in 10.q.prin. j. partis huius li.in 5.arti.per diſcurſum. Et
voluit etiam Inno.ibi omnes in c. cum venerabilis. de
excep.& facit quod no.gl.in c.quanquam.de elect. li. 6.
& voluit Abb.in conſ. 54. caſus contingentia. in 2. col.
in j.vol.& pulchre idem Abb.in conſi.76.inuocato &c.
plura ſunt in primo dubio, in 2. vol. & in conſ.106.ca-
ſus ſuper quo.in j.col.in ver.item tertiò. in eodem vol.
tenuit etiam prædicta Pau. de Cita. in hoc tra. in 4. par.
circa medium.Et Phili. Deci.in conſ. 117. diuino &c.&
pro tenui facultate. in j.col. & in vlti.¶Do. Roch.verò
2 in hoc tra.in verbo conſtruxit.in 20.q.† quærit,a quo p̄-
ſumatur conſtructa eccleſia, quando aliter non cōſtat,
ex quo naſci non poteſt, & dicit putandum conſtru-
ctam ab illo populo, vel ab illis parrochianis, vbi eſt
conſtructa eccleſia,allegat Abb.in conſil. 106.& in cap.
querelam.ſupra allegatis. pro quo dicit facere reg. quæ
eſt,quod vbi actus requirit expenſam, & reperitur fa-
ctus & neſcitur a quo,præſumitur factus ab eo cuius in
tereſt.Ita Bar.in l.cum ſeruus.ff.de verbo.obliga.allegat
caſum notabilem in l.fi.C.de alimen.pupi.præſtan.Sed
populi intereſt habere eccleſiam, igitur &c. quod etiā
dixit Abb.in dicto conſ.54.¶ Dicit tamen Roch.in hoc
puncto arbitrari dicendum,ꝙ licèt ſit verum, ꝙ eccle-
ſia præſumitur habere conſtructorem: quia ex ſe naſci
non poteſt,tm̄ non p̄ſumitur per hoc eſſe patronatā:qa
in acquiſitione iuriſp.requiritur in conſtructione con
ſenſus epiſcopi,& ꝙ fuerit legitimè dotata,vt dicit pro
bari in diffinitio.iuriſp.¶ Tu aduerte, ꝙ hæc ratio do.
Roch. non concludit, nam conſenſus qui requirit in
acquiſitione iuriſp.pōt dari inſimul cum cōſenſu, qui
requiritur pro conſtruenda eccleſia,de quo in c.nemo.
de conſecr diſtin.j.vt diximus late ſ.in j.q.j. partis huius
lib.in 3.artic.& dos etiam a principio diffinitur: vt in d.
tex.c. nemo. vnde cum eccleſia reperitur conſtructa &
in eſſe,p̄ſumuntur præceſſiſſe iſti ↄſenſus,vel ſaltim cō
ſenſus.c.nemo.qui habet vtrunque effectū:vt proximè
dictum eſt,& probatur in gl.c.nemo.hoc ti.Et ꝙ præſu-
mantur huiuſmodi conſenſus.diximus late ſ. in d. j. q.
prin.j.partis huius lib. in 7.arti. & eodem modo dotata
tempore ſuo dicitur, ex quo reperitur cū dote, p̄ dictū
cap.

c.nemo. hæc ratio ergo non concludit contra id quod
dr̃,eccleſiam non naſci & præſumi habere conſtructo-
rem,& ideo do.Roch.trãſit ad aliam rationem, ꝙ quã-
uis eccleſia non naſcatur & præſumatur conſtructa,nõ
per hoc ſequitur debere eſſe p̃ronatã, immo potius de
bet preſumi eſſe liberam,potuit enim eſſe eccleſiã ſuiſ
ſe conſtructam de oblationibus fidelium, qui non intẽ-
debant acquirere iuſp.in ea,& ſic non eſſe bonam ↄſe-
quentiam dicere,præſumitur eccleſiam habere cõſtru-
ctorem,ergo p̃ſumitur habere iſtum,magis q̃ illũ,& tu
3 adde,& ſic patronatam:† & ꝙ eccleſia cõſtructa ex obla
tionibus non ſit patronata,diximus ſ.in 7.q.prin.1.par-
tis huius lib.in 15. arti.vbi tractauimus,quando vniuer
ſitas acquirat iuſp.ex conſtructione.Et iſtam concluſio.
ꝙ eccleſia præſumatur libera dicit Roch. probare text.
in d.c.querelam.vbi præſupponitur,populum non ha-
bere ius præſentandi rectorem ad eccleſiam ex eo, ꝙ il
li de populo ſint parrochiani illius eccleſiæ, niſi etiam
eſſent in quaſi poſſeſſione p̃ſentandi : vt expreſſe vt ibi
colligit Abb.in 4.nota.& ſuper gl.in verbo conſuetudi
nem.& in c.cum eccleſia Vulterana.col. penul.de elec.
vbi dicit,ꝙ ſi non ↄſtat de patrono, libera collatio ſpe-
ctat ad ep̃m.allegat Innoc.in c.cum venerabilis. in ſi.de
exceptio.& Ioan.And.in c.vnico.de capel.monac. li.6.
& ita dicit tenere Bal.allegãdo Inno.vbi ſupra in reper
torio ſuo iuris ciuilis & canonici.in verbo eccleſia.ver
ſi.24.& Abb.in d.conſi.76.inuocato.in 2.vol.& in d. cõſ.
306. in princ. & ſubdit fore notandum talem qualem
poſſeſſionem non præſumi.per tex.ſingulariter ponde
ratum & declaratum per Abb.in c.olim.el 1.de reſtitu-
tio.ſpolia.in 3.no.de quibus vide quæ late diximus ſ.in
8.q.prin.1.partis huius lib.in 1.arti.dum tractauimus,an
parrochiani acquirant iuſpa.in eccleſia fundata in eius
plebe ex eo:quia parrochiani. ¶ Et vltimo loco domi.
Roch. dicit comprobari præmiſſam concluſio. ſ. ꝙ ec-
cleſia præſumatur libera:quia regulariter quælibet res
p̃ſumitur libera.l.altius,& ibi gl.allegat iura concor. C.
de ſerui.& aqua,ergo ẽt eccleſia p̃ſumetur libera. ¶ Tu
aduerte,ꝙ poſſet dari altera inſtãtia:vt eccleſia ſit ↄſtru-
cta,& nemo ſit illius p̃ronus,puta ſi eccleſia fuerit ſine
hominis opificio in eſſe deducta,diuino & non huma-
no opere, vt fuit q̃dã eccleſia ſancti Hieronymi in op-
probrium Italiorum in Italia ædificata in honorem, &
ſub vocabulo dicti glorioſiſſimi doctoris: vt dixit Ioã.
And.in nouella in c.vnico.de reliquijs & venera.ſan.de
quo late diximus ſ.in j.q.prin.j.partis huius li.in 4.ar.&
in 10.q.prin.d.j.partis huius lib.in 5.arti.in verſ.vlti.ipſe
Io.An.ponit,ſed hoc de raro contingentib. ¶ Vnde cõ-
cluderem,ꝙ ex quo eccleſia non naſcitur,& ſic neceſſe
eſt ab alio fundari,ↄſtrui,& dotari,& faciẽtes p̃dicta ac-
quirunt iuſp.etiam ꝙ illud ſibi non reſeruẽt , nec nihil
dicãt d.ca.ſignificauit.de teſti.& late diximus ſupra in 2.
q.prin.j.partis huius libri.In 4. arti. & non ſolum erunt
patroni ipſi fundatores nihil dicendo,ſed etiam intelli
getur reſeruatum eius hæredibus & ſucceſſorib.vt dixi
mus in 2.q.prin. huius partis in 4. arti. facerem conclu.
contrariam concluſioni factæ per do. Roch. qualifica-
4 tam tamen vt infra,valere† quamlibet eccleſiam p̃ſumi
potius patronatam q̃ liberam per proximè dicta. ¶ Nec
obſtant inſtantiæ datæ,ꝙ eccleſiæ poterunt conſtrui de
oblationibus fidelium,ex quibus iuſp.nõ acquirit̃ , vel
ſine hominis opificio,ſed diuinitus,prout fuit in eccle
ſia ſancti Hieronymi,vt proximè diximus , quia hmõi
duæ inſtantiæ ſunt de raro contingentibus, & iura ada-
ptantur ad ea quæ frequentius accidunt l. nam ad ea.
ff.de legi.vnde facienda eſt regu.potius pro frequẽtius,
q̃ pro rarò contingentib. ¶ Nec obſt. alia inſtantia , quã
vr̃ ſenſiſſe do.Roch.vbi ſupra , ꝙ forſan eccleſiæ fuerũt
fundatę & iuſp.remiſſum,& ſic eccleſiam remanere de
voluntate fundantis diſpoſitione diœceſani : quia hæc
non eſt inſtãtia, ſed potius ↄfirmatio cõcluſionis meę ,
cũ appareat ex hoc fundantem eſſe p̃ronum, ex quo re
miſſio eſt probanda:vt in d.c.ſignificauit. ¶ Nec obſtant
adducta p̃ do. Roch. probãtia eccleſiam p̃ſumi liberã :
quia loquuntur non contra reg. q̃ eſt, quãlibet eccleſiã
a principio p̃ſumi patronatam,ſed qñ ex curſu tempo
ris illa prima p̃ſumptio fuit annihilata per ſubſequen-
tes actus:quia habita fuit pro libera & prouiſa p̃ diœce-
5 ſanum,ex quo dr̃ libera:† vna enim p̃ſumſumptio po-
teſt alterã elidere.vt late per Abb.in ca. cum inter.R.in
2.col.de elect.& in c.mulieri.in j.col.de iureiur.faciunt
notata in c.afferte.de præſum.& tunc eſt hoc etiã : quia
diœceſanus habet intentionẽ ſuam fundatã ſuper om
nibus eccleſijs degentibus ſub eius diœceſi c.oẽs baſili-
cæ,16.q.7.de quo late per do.Feli.in c.cum venerabilis
de exceptio. & propterea dicerem , diſtin. poſitam per
me ſupra procedere,vt quamuis eccleſia q̃libet p̃ſuma-
tur patronata reſpectu ſuæ originis , ex qua p̃ſumptio-
ne quis ex p̃ſcriptione iuſp.acquirere poteſt, nihilomi
nus ſucceſſiuis temporib.præſumetur libera, vel patro
nata iuxta modum,qui ſeruatur in prouidendo illi,aut
p̃ uiam preſentationis per quaſi poſſidentes & dicet̃ pa
tronata,c.conſultationib.hoc tit.aut via diœceſana, pu
ta per electionem,vel collationem,& non cenſebit̃ pa
tronata,iuxta notata in c.tranſmiſſa de elect. & in ca.1.
6 de conceſ.præben. ¶ † Et iſte arti.ſeruit,vt quãdo eccle-
ſia eſt patronata,poſſit iuſp. præſcribi contra patronũ ;
vt in proximis præced.arti. eſt dictum , quando verò eſt
libera,non poſſit præſcribi iuſp.contra eam, vt conclu
ſimus poſt Archid.in 10.q.prin.j.partis j.libri in 1. artic.
niſi ex præſcriptione tanti tẽporis, cuius initij &c. quo
caſu illud non eſt ex vi preſcriptionis,ſed quia poſſidẽ-
tes preſumantur fundaſſe & conſtruxiſſe eccleſiã,vt ibi
late diximus.Et per iſta ſit expedita materia præſcriptio
nis quo ad tranſlationem iuriſp.

¶ Octauus artic. 11.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſp.transferatur in alium priuilegio,declara nu.3.*
2 *Regula,quæſibilia priuilegio,ſunt quæſibilia præſcriptione.*

QVæro octauo,an iuſp.transferatur in alium priui-
1 legio.† Et breuiter dicendum eodem modo iuſ
pa.debere transferri ex priuilegio,ſicut ex præſcriptio-
ne.Ita Pau.de Cita.in hoc tra.in 9.parte in 18.artic.& di-
cit hoc eſſe:quia iſta duo æquiparantur,adducit , quod
ipſe dixerat ſupra in 3.parte prin.in 6.cauſa , poſſe acq-
ri iuſpat. ex priuilegio Papæ, ſicut ex præſcriptione , &
ſubdit ita videri ſenſiſſe Archid. in c.filijs.in glo. j. 16. q.
7.dum vult de vna perſona in aliam poſſe transferri iuſ
patrona.ex cauſa per Papam, & idem dicit videri tene-
re idem Archid.in cap.hortamur.71.diſtin.Et ſic reſidet
Pau.vbi ſupra. ¶ Tu aduerte,quòd ratio Pau. non con-
2 cludit in caſu articuli noſtri : † nam licèt vera ſit reg. ꝙ
quæſibilia priuilegio,ſint quæſibilia præſcriptione, ca.
duo ſimul.de offi.ordi.c.cum contingat . de foro com-
petenti.vbi per Maria.de Senis,& per do.Feli.in c. acce-
dentes.de præſcriptionibus.vt etiam diximus ſupra in
prima parte huius lib.in 9.q.prin.in 1.art. Et ideo in 10.
3 q.prin.d.par.in 1.& 5.artic.diximus,† iuſp.acquiri priui-
legio, ex quo acquiritur præſcriptione, & econtra , ta-
men illæ militant quò ad eccleſiam, non iuriſpatro.al-
terius,& ſic vbi non vertitur præiudicium patroni : ca-
ſus verò noſter eſt , cum haberet transferri iuſpatro.de
patrono in alium,& hoc non dicerem poſſe fieri ex pri
uilegio etiam ſummi Pontificis ,niſi ex cauſa propter
præiudicium tertij: quia etiam Papa præiudicare non
poteſt iuri tertij,niſi ex cauſa,& ideo intellige hanc de-
ciſionem:vt ſenſit Archid.in d.c.filijs.ex cauſa poſſe ha-
bere locum.

¶ Nonus artic. 11.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.an transferatur ex iniqua ſententia,remiſſiue.*
2 *Condemnatus inique in foro conſcientiæ non tenetur parere.*
3 *Lucratus ex iniqua ſententia lucratum reſtituere tenetur.*
4 *Iuſp transfertur per ſententiam,ſiue de per ſe,ſiue cum vniuerſitate ſu-
per illud fuerit litigatum coram tamen competenti iudice.*

Iudex

5 *Iudex competens quis erit, quando litigatur ſuper iurepa.de per ſe vel cum vniuerſitate,remiſſiue.*

QVæro nonò, an iuſp.transferatur ſententia de vno
in alium. Iſtum arti.format Paul.de Cita. in hoc
tract.in 9.par.in 16.q.& dicit ſe reperiſſe huic quæſtioni
Abb.reſpondiſſe in c.quanto. de iudi. ꝙ etiam ſi laicus
judicaret,dummodo iudicaret ſuper re vniuerſali,puta
caſtro,villa,vel hæreditate,in quib. tranſiret iuſpa.illud
etiam acceſſoriè tranſiret ex tali ſententia, ſicut venit
in generali contractu vt ſ̃.Et ita tenuiſſe do.Ant.de But.
per c.ex literis.hoc titu. ad idem adducit glo.j.in c.filijs.
16.q.7.volentem etiam iudicem laicum iudicando dū-
modo ſuper vniuerſitate iudicauerit poſſe priuare iu-
repa.laicum,licèt per ſe non poſſet per d.ca.ex literis.&
c.cum ſeculum.hoc ritu.¶ Item dummodo non fuerit
facta particularis mentio de iurepa.vel in libello,vel in
ſententia,aliàs non valeret iudicium quò ad iuſpa.quia
videretur principaliter contra illum intentatum, per
nota.per Io.An.in c.vnico.hoc tit.in 6. vt dicit etiam ſe
dixiſſe in 3.quęſt. ipſius 9.partis.dum ibi tractat;an iuſp.
transferatur ex generali contractu emptionis & vendi-
1 tionis.¶† An autem ex iniuſta ſententia transferatur,re
mittit ſe ad latius dicta per Abb.in ca. quia plerique.de
2 immu. eccle. vbi examinat,† an inique condemnatus
in foro conſcientiæ teneatur parere,& concludit quòd
non,quia ex iniuſta ſententia non oritur ius l.Iulianus.
ff.de condictio.indebi.¶† Secundò quia lucrans ex ini-
3 qua ſententia tenetur reſtituere,cap.cum tu.de vſu.reg.
peccatum.de reg.iur.lib.6.nec parere debet inique con
demnatus,vt ibi per eum.¶ Idem Pau.in 14.par.in verſi.
octauo modo dicit iuſpa. perdi per ſententiam , ſiquis
fuerit pronunciatus non habere iuſpa.tunc ex tali ſen-
tentia orietur ius,ſcilicet illum non eſſe patronum, ſi-
cut pro alio oritur ius affirmatiuum , & remittit ſe ad
dictum per eum,ſcilicet ſupra in 16.q.9.par.¶ Tu aduer
te,ꝙ iſte arti.habet duo capita. Vnum,an iuſpa.transfe-
ratur per ſententiam,& de hoc capite hic tractamus,&
vera eſt concluſio.† iuſpa.transferri ex ſententia,ſiue ſu
4 per illud fuerit litigatum de per ſe,ſiue cum vniuerſita
te,coram tamen competente iudice,& ꝑ t competen-
tem iudicem. ¶ † Aliud caput eſt, quis erit competens
5 iudex,quando litigatur ſuper ipſo iurepat. de per ſe,&
qn̄ ſuper vniuerſitate,in qua eſt iuſpa.& quis poſſit pri-
uare patronum iurep.ex delicto.Et an tranſeat cum ſen
tentia confiſcatoria omnium bonorum.Et de iſto ſecū
do capite & ſupraſcriptis ei annexis, cum hic non ſit
proprius locus,dicemus Deo duce infra in 3.li.dum tra
ctabimus, qualiter patroni priuentur iurepatr.quia ibi
erit proprius locus,ſatis eſt hic concludere,iuſpa.tranſ-
ferri ſententia competentis iudicis.

¶Decimus & vltimus art. 11.q.prin.ij.partis j.Libri.

1 *Iuſpa.eccleſiæ an transferatur iuramento, vbi ꝙ ſic nu. 3.6.*
2 *Iuſpa.liberti non transfertur iuramento,fallit quò ad reuerentialia. nume.4.*
5 *Argumentum de iurepa.liberti ad iuſpa.eccleſiæ non valet.*

QVæro decimò & vltimò pro complemento huiuſ
modi 11.q.princ. an ſit alius modus transferendi
1 iuſp.de vna perſona in aliam,& ſic magis in ſpecie,† an
iuſp.transſeratur iuramento,ſicut ſupradictum eſt trāſ-
ferri per ſententiam. Iſtum art.ponit Pau.de Cita.in d.9.
par.in 24.q.& dicit arguendo de vno ad aliud, prout eſt
bonum arg.l.j.ff.de iureiuran. Videretur ꝙ ſic,ſed quia
tex.eſt contra in l.ſi iurauero me patronum.ff.de iurep.
2 in iurepa.† liberti non efficior patronus.Ita etiam dicit
ipſe credere in iſto,ex quo non apparet ratio diuerſita-
3 tis. ¶ † Poſtea dicit melius putare primum dictum, ꝙ
4 immo transſeratur iuramento , † ſicut etiam iuſpatr.li-
berti transſertur iuramento quò ad reuerentialia,vt eſt
tex.& ibi gl.in l.adoptiuum.§ patronum.ff.de in ius vo
can. de quo plene per Bart. in l.eum qui.§. ſi libertus.ff.
de iureiuran.ex quo tale iuſpa. eccleſiæ eſt quidam ho-
nor,vel reuerentia ex gratia debita patrono,c.3.hoc tit.
Item patronus poteſt in totum iuſpa.remittere,vt dixi-
mus ſ̃.in 2.q.prin.huius par.in 7.arti.Ergo etiam poterit
deferre tale iuramentum ſuper iurepa. cum deferre iu
ramentum ſit alienare.Bart.in l.iuſiurandum , quod ex
conuentione.& in l.cum.§.ſi libertus.ff.de iureiuran.Et
ita reſidet Pau. vbi ſupra. Tu dic non obſtare d.l.ſi iura-
5 uero me patronum.† quia non valet arg.de iurep.liber
torum ad iuſp.eccleſiæ,vt late diximus ſ̃.in 2.q.prin.hu
6 ius par.in 1.arti.¶† Et ꝙ transferatur iuramento proba-
tur,nam licèt patronus laicus poſſit in præſentando ac-
cumulādo variare,c.quod autem.& ca.cum autem.hoc
tit.cum ſim.tamen ſi præſentauit, & iurauit, non pote-
rit variare,per pulchrum conſ.59.Pau.de Caſt.venerabi
lis,quod etiam voluit Ale.in conſ.17.in prin.in 3.vol.&
nihilominus præſentatio eſt pars iuriſpa.& de parte ad
totum,valet arg.vulgata l.quæ de toto. ff.de rei vendi.&
c.paſtoralis.§.item cum totum.de offi.deleg.ſicut igitur
iuramento transfertur pręſentatio.Ita & ipſum iuſp.cū
maxima ſit vis iuramenti , de quo aliàs dicemus poſt
do.me.Corſe.in repe.rub.de iureiur.quę eſt impreſſa,in
qua poſuit multa priuilegia iuramenti.Et de pręceden.
dicto ꝙ iurans non poſſit variare, dicemus infra in 2.li.
in 2.par.in 7.q.prin.in 16.arti.Et iſta ſufficiant.

EX ſupradictis omnibus in hac 11. & vlti.q.prin. hu-
ius 2.partis & eius 10.arti. Collige quatuor conclu-
ſiones.¶ Prima concluſio eſt,iuſpa.transferri de vno pa
trono in alium, etiam de patrono laico in laicum debi
ta præſcriptione,vt dictum eſt ſupra in j.arti. ¶ Amplia
primò hanc concluſio. multo magis procedere ſi præ-
ſcribatur vniuerſitas bonorum temporalium , in qua
eſt iuſpa.quia tanto magis procederet pręſcriptio iuriſ-
pa.in illa exiſtentis,per dicta ſ̃.in 2.arti.¶ Extende d.am-
plia.tanto magis procedere,ꝙ iuſpat.præſcribatur cum
vniuerſitate temporalium,ſi præſcribens alleget tit.ali-
cuius vniuerſitatis,puta emptionis villæ, quæ quidem
vniuerſitas habet nomen ſuum , & non nomen iuris ,
quia tanto magis cum ea tranſit iuſp. vt dictum eſt in d.
2.art.in verſ.aut verò allegat titulum.¶ Reſtringe hanc
amplia.procedere,niſi præſcribens allegaret tit.hæredi-
tatis vel alterius nominis iuris , quod quidem nomen
vniuerſale eſſet ſignum,prout eſt hęreditas & ſimilia,&
tunc non præſcribitur illud nomen,ſed bona hæredita
tis,& tunc non tranſibit iuſpa.vt dictum eſt in d. 2.artic.
in verſic.vnde iſtis præſuppoſitis.¶ Limita primò hanc
primam conclu.niſi cum iurepa.ex priuilegio,vel aliàs
eſſet quid merè ſpirituale,quia tunc non poſſet præſcri
bi per laicum,vt dictum eſt in d.j.art.ante fi.in verſ.& in
tellige.¶ Limita ſecundò d.primam conclu. procedere
in illo iurepa.quod pręſcribitur,ſed ſi plures fratres vel
illi de parentela habent plura iurapa.diuerſarum eccle
ſiarum,& ſenior ipſorum præſcripſit iuſpat.in omnib.
illis eccleſijs,præter in vna,illarum præſcriptio non ex-
tendetur ad illam vnam remanentem, vt dictum eſt ſu
pra in 3.arti.¶ Limita tertiò d.conclu.procedere,vt tan
tum valeat pręſcriptio,inquantum facta eſt pręſcriptio
vnde ſi vnus præſcripſit vnum fructum iuriſpa.non ex-
tendetur præſcriptio ad alios fructus ipſius iuriſpa.vt di
ctum eſt ſupra in 4.arti. ¶ Reſtringe hanc limita.proce-
dere,quando vnus præſcripſit iuſp.& ſunt alij qui quaſi
poſſident alios fructus iuriſpa.quia tunc non extende-
tur præſcriptio ad alios fructus iuriſpa. Sed ſi nemo eſ-
ſet,qui quaſi poſſideret alios fructus iuriſp.præſcribens
vnum fructum ex eis intelligetur omnes alios præſcri-
pſiſſe,vt late dictum eſt in d.4.arti.in verſi.vnde ego con
cluderem , cum ſequen. vſque ad fin. ¶ Declara primò
hanc primam concl.ꝙ quamuis vnus laicus poſſit pręſ-
cribere iuſpa.contra alium,nihilominus non ſufficiet
ſpacium decem vel viginti anno.& plures pręſentatio-
nes & inſtitutiones ſequutę,& ideo requiritur tempus,
quod requiritur in præſcriptione rerum ſpiritualium,
maximè incorporalium 40.ann.cum bona fide præſcri
bentis ſcientia & patientia domini,vt dictum eſt ſupra
in

in 5.artic. ¶ Declara ſecundò hanc primam conclu. ꝙ ſi iuſpat.eſt eccleſiæ, eſt commune inter laicum & pium locum, dato ꝙ in præſcriptioue iuriſpa.laici non requireretur tantum tempus, quantum requiritur iuriſp.eccleſiæ, nihilominus ſi totum iuſpa.præſcriberetur, cenſebitur totum iuſp.eccleſiæ, & ideo requiretur tantum tempus, quantum requiritur in præſcriptione iuriſpa. eccleſiæ, ſi verò præſcriberetur portio laici remanente portione eccleſię, requiretur tantum tempus, quãtum requiritur in præſcriptione iuriſp.laici, vt dictum eſt ſupra in 6.arti. ¶ Declara tertiò omnia prædicta, ꝙ quælibet eccleſia præſumitur patronata ex ſua prima origine, cum eccleſia non naſcatur, ſed ędificetur ſucceſſiue. poſtmodum dicetur patronata aliquo exiſtente in eius quaſi poſſeſſione. & in iſtis cadit præſcriptio, de qua ſupra. ſi verò illi eccleſiæ prouidetur per epiſcopum, cenſebitur libera & non habebit contra illum locum præſcriptio, niſi eſſet tanti temporis cuius initij &c. vt dictum eſt in 7.arti. ¶ Secunda eſt concluſio, ꝙ iuſpat.eccleſiæ transfertur de vno patrono in alium etiam laicum priuilegio Papę, ex cauſa tamen, quia aliàs iuri tertij non præiudicaret, vt dictum eſt ſupra in octauo arti. ¶ Tertia colligitur concluſio, quòd iuſpa.eccleſiæ transfertur de vno patrono in alium etiam laicum, ſiue de per ſe, ſiue cum vniuerſitate ſententiæ, quę tamen ſit iudicis competentis etiam iudicis laici cum vniuerſitate, dummodo de iurepatro.non fiat mentio, vt dictum eſt ſupra in 9.articu. ¶ Quarta & vltima elicitur concluſio, iuſpatro. eccleſiæ transferri de vno in alium etiam iuramento, per dicta ſupra in 10.& vltimo artic. Et per iſta clauditur hic 10.arti. & iſta 11. principalis quæſtio. Nec non & hæc 2.pars, ac etiam iſte primus Liber huius tractatus baſilicæ Hieronymi Lambertinæ. Laus ſanctiſſimę Trinitati, Virgini glorioſiſſimę, Hieronymo ſanctiſſimo, cui opus dedicatum eſt. Ac Catharinę virgini & martyri. Totique Curiæ triumphanti. Amen.

F I N I S.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y.

Omnes ſunt quaterniones, præter Y Qui eſt quinternio.